BIBL. NAZ.
Vitt. Emanuele III.
RACCOLTA
VILLAROSA
B
680
NAPOLI

VIII. B. 680

Digitized by Google

5P2158

C 1c 1c 6

Digitized by Google

TRACTATVS
DE
FIDEIVSSORIBVS,

IN QVO TOTA FIDEIVSSIONVM, SATISDATIONVM, & CAVTIONVM materia latiſſimè explicatur.

OMNIBVS TAM IN SCHOLIS, QVAM IN FORO verſantibus valde vtilis, & neceſſarius.

AVTHORE

PYRRHO MAVRO ARRETINO.

OPVS NOVVM, ET SATIS DILVCIDATVM, Diſcuſſum, Declaratum, Ornatumque;

Et ab ipſemet AVTHORE *in hac ſecunda editione nouiter recognitum, & multiſq; erroribus expurgatum.*

Cum ſuis Argumentis, Numeris, Summarijs, ac Indice copioſo, & locupleti, quibus addita fuit eiuſdem AVTHORIS.

Quædam breuis explicatio ad materias de Solutionibus, Oblationibus, & Retentionibus vtilis, & notatu digna, & ſcitu neceſſaria.

SVPERIORVM PERMISSV, ET PRIVILEGIO.

Nazionale ... NAPOLI

VENETIIS, M DC XXII.

Apud Io. Baptiſtam Ciottum.

Digitized by Google

ILLVSTRISSIMO, AC REVERENDISSIMO IOANNI BONSIO,

S. R. E. Cardinali Ampliſſimo.

Pyrrhus Maurus I.C. Arretinus.

EGo vero diu, multumq; in latiſſimo Iuriſprudentiæ campo excurrens, non ſemel animaduerti, Cardinalis Ampliſſime, inter cæteras huius noſtræ diuinæ facultatis partes, eam ſolum, quæ de Fideiuſſoribus agit; quamquam in Iure Ciuili frequentiſſimam, ac longè mea quidem ſententia, vtiliſsimam, à perpaucis tamen Scriptoribus fuiſſe pertractatam. Nam (vt omittam Tranſalpinos, externosque Viros, vt cultu, & locorum interuallo, ſic dicendi, agendique ratione, à nobis alienos, vix vllum ex noſtratibus, Italiſque Auctoribus reperio, à quo id argumenti accuratè, vt decet, ac diſtinctè explicetur. Ac licet Hippolytus de Marſilijs, celeber I.C. Bononienſis rem hanc videatur ſolus attigiſſe, non tamen copioſè (vt par erat) eſt perſecutus. Hæc itaque ratio, me potiſsimum impulit, vt multa ſuperioribus annis, ex diuerſis Auctorum monumentis eruta collegerim, ad hanc ipſam rem pertinentia; quæ deinde per ocium, in

NAPOLI

Digitized by Google

vnum volumen congeſta, diu apud me detinui, eo ſcilicet conſilio, vt adhiberentur potius in meum vſum, quam vt aliquando, ad communem ſtudioſorum vtilitatem in publicum prodirent. Optimè profectò noueram, nihil nunquam dici nunc poſſe, quod non dictum eſset prius. Quare, ſi & ipſe ſcripta mea typis excudenda curarem, plane videbam fore, vt in tanta Librorum copia, vel inanem prorſus laborem ſuſciperem, vel nauſeam magis commouerem legentibus, quam fructum aliquem illis afferrem. Sed, vt varij ſunt euentus rerum, quæ diutius in eodem ſtatu non permanent, ita pleraque hominum conſilia facilè mutantur. Amici, ac familiares mei, quibus haud ignota fuit hæc qualiſcumque lucubratio mea, hortari, rogare, atque vrgere me cœperunt, vt quod ſcriptis mandaui, hoc etiam alijs benigne communicarem, cum dicerent, nos non tantum nobis eſſe natos, ſed partem etiam noſtri ſibi vendicare Ciues, Patriam, & Amicos. Quid multa? in ſuam me ſententiam tandem protraxerunt, volentem nolentem. nam ſatius eſſe duxi morem Amicis gerendo aliquam reprehenſionis notam ſubire, quam recuſando, & iuſtæ ipſorum voluntati reluctando, committere, vt humanitas mea prorſus ab eis deſideraretur. Hoc autem eò libentius facere non dubitaui (Pater Ampliſſime) quod apertè videbam occaſionem diù optatam, nunc tandem ſe ſe mihi offerri inſcribendi tibi hoc primum opus ingenij mei, & teſtificandi obſeruantiam erga te meam dudum notam tibi, atque perſpectam Piſis primum, in almo illo Hetruriæ Gymnaſio, mox Florentiæ, ac tandem Romæ, in qua Vrbe triginta ſpacio Annorum, aliqua fortaſſe cum laude, fui commoratus. Hæc autem ſcripta mea, ſine vllo fuco, ac pigmentis poſteritati tradere volui, propterea quod magis docere, quam ornare conſtitui: Sed tuarum ſplendore virtutum illuſtrata, tuoque ampliſſimo præſidio communita, plurimum apud homines, & fidei, & auctoritatis habitura confido. Accipe igitur alacri, libentique animo, hoc munus ſi ex dignitate tua ſpectetur, ad quam, ob ſingulares Animi tui dotes, euectus fuiſti, exiguum: ſi ex viribus meis mediocre, ſi ex

animo,

Digitized by Google

animo, & voluntate longè maximum. Quod ſi poſt innumeras, & graues tuas occupationes, in quibus Reipublicæ Chriſtianæ cauſa verſaris, ad ocium litterarium conuerſus, laborem hunc meum tibi non iniucundum fuiſſe oſtendas, ad alia deinceps longè maiora vigiliarum mearum monumenta palàm edenda (ſi qua ex inſulſo, atque hebeti ingenio meo, tamquam infecundo, ſterilique ſolo ſperari poterunt) acres ipſe ſtimulos addes, & currentem incitabis; quæ non multo poſt diuulgabuntur. Interim, donec fructus ad maturitatem veniant, hiſce primitijs, quaſi floſculis, contentus eſto. Deus Optimus Maximus Reipublicæ Chriſtianæ cauſa ſaluam te, & incolumem diutiſſimè conſeruet.

Datum Arretio Anno M DC XX.

PRO-

PROHOEMIVM TOTIVS OPERIS AD LECTOREM.

OMiſſa Præfatione, deuenio ad explicationem huius vtiliſſimæ materiæ de Fideiuſſionibus, Cautionibus, & Satiſdationibus. Et pro clariori eius intelligentia, ipſam in duas partes principales diuidam. In prima enim Parte de multorum terminorum declaratione agemus. Primo enim nonnulla præmittendo ad huius materiæ faciliorem intelligentiam, videbimus de Expromiſſore, Mandatore, Conſtitutore, Sponſore, Fideiuſſore, & eorum differentijs. Secundo, quare fuerit adinuenta Fideiuſſio. Tertio, Cautionem, & Satiſdationem inter ſe differre. Quarto, multiplicem Fideiuſſionum ſpeciem aſſignabimus. Quinto, duas potiſſimum principales Fideiuſſionum ſpecies adnotabimus, Iudiciariam videlicet, & Conuentionalem. Sexto, recenſebimus multas tam Fideiuſſionum Iudiciarum, quam Conuentionalium ſpecies, quas ſparſim à Doctoribus tractatas inuenimus; & erunt Iudiciariæ numero IX. Contractus, vel quaſi LIII. In ſecunda verò Parte principali (*huiuſmodi euidentialibus ſic peractis*) diuerſas Regulas, Concluſiones, ac Quæſtiones diſcutiemus pulchras, & quotidie in praxi contingentes. Vale.

IN-

Digitized by Google

INDEX
OMNIVM CAPITVLORVM,
QVÆ TAM IN PRIMA,
QVAM IN SECVNDA PARTE huius Tractatus de Fideiuſſoribus continentur.

PRIMÆ PARTIS PRINCIPALIS IN PRÆLVDIIS.

Sectionis Primæ Capitula.

PROOEMIVM totius operis.
Promittētium quinque ſpecies. cap. j. pag. 1
Repromiſſor latè, & ſtrictè ſummitur. Et quid ſit. cap. ij. 2
Mandator quid ſit. cap. iij. 2
Conſtitutor quid ſit. c. iiij. 3
Sponſor quid ſit. c. v. 3
Fideiuſſor quid ſit, & in quibus ab Expromiſſore, Mandatore, Sponſore, Conſtitutore, & Delegante differat. cap. vj. 4
Fideiuſſio quare adinuenta fuerit. cap. vij. 6
Cautio, & ſatiſdatio inter ſe differunt. cap. viij. 8
Fideiuſſio ſtrictè, & large ſumitur, & de multiplici huius termini fideiuſſionis latè ſumpti ſignificatione. cap. i x. 12
Fideiuſſionum aliæ Iudiciariæ, aliæ Conuentionales. cap. x. 16
De Fideiuſſionibus Iudiciarijs, & quod aliæ præſtantur ab actore aliæ a Reo. cap. xj. 17
De Fideiuſſionibus Iudiciarijs, quæ præſtantur ab actore reo, & quod in duplici ſunt differentia. c. xij. ibid.

In Præludijs Tituli, de Fideiuſſionibus Pratorijs & Iudiciarijs. Sectionis Secundæ Capitula.

DE cautione de iudicio ſiſti, & ſtando Iuri. cap j. 22
De cautione de Iudicatum ſoluendo. cap. ij. 30
De cautione de repræſentando. c. i j. 37
De cautione de non offendendo. cap. iiij. 57
De cautione de bene viuendo. cap. v. 73
De cautione de tuto carcere. cap. vj. 74
De cautione de re non barattanda, ac interuertenda. cap. vij. 75
De cautione de re ſequeſtrata, exhibenda, & non interuertenda, conſumendaque, ſed conſeruanda. cap. v i i j. 76
De cautione de rato. cap. ix. 77

In Præludijs Tituli de Fideiuſſionibus Conuentionalibus Contractus, vel quaſi. Sectionis Tertiæ Capitula.

DE Fideiuſſionibus, conuentionalibus contractus, vel quaſi. 80
De Fideiuſſore debitoris in diem vergētis ad inopiam. cap j. aliàs x. 80
De Fideiuſſione debitoris impetrantis moratoriam à Principe. cap. i j. aliàs xj. 81
De

Digitized by Google

De cautione timore futuræ paupertatis. cap. i i j. aliàs x i j. 82
De cautione petentis executionem ſententiæ, à qua poterit ſupplicari. cap. iv. aliàs x i i j. ibid.
De cautione, quæ datur ad impediendum reſtitutionem in integrum calumnioſè petitam. cap. v. aliàs x i i i j. pag. 83
De cautione, quam dat debitor ſummæ illiquidæ. cap. vj. aliàs xv. 84
De cautione danda à debitore creditori, qui loco quantitatis, & pecuniæ, ob impoſſibilitatem cogitur ſpeciem recipere. cap. v i j. aliàs x v j. 86
De cautione de reſtituendo alimenta, & ſumptus litis in euentum ſuccumbentiæ, quæ præſtantur, à reo paupere actori diuiti. cap. v i i j. aliàs x v i j. pag. 88
De cautione, à primo ex duobus, eamdem rem vendicantibus præſtita, vt eidem dicta res tradi debeat. cap. i x. aliàs x v i i j. 89
De cautione de re ſequeſtrata reſtituenda. cap. x. aliàs x i x. ibid.
De cautione rem pupilli ſaluam fore. cap. xj. aliàs x x. 90
De fideiuſſione de reſtituẽdo prioribus, & potioribus, & contribuendo æqualibus. cap. x i j. aliàs x x j. 91
De cautione de reficiendis melioramentis in euentum liquidationis. cap. xiij. aliàs x x i j. 92
De cautione de damno infecto. cap. x i v. aliàs x x i i j. 94
De cautione de opere demoliendo. cap. x v. aliàs x x i v. 95
De fideiuſſione ſubſidiaria. cap. xvj. aliàs x x v. 97
De fideiuſſione indemnitatis. cap. x v i j. aliàs x x v j. 99
De fideiuſſione euictionis, cap. x v i i j. aliàs x x v i j. 105
De fideiuſſione vſusfructuarij. cap. x i x. aliàs x x v i i j. 110
De cautione de aliquid dando, adimplẽdo, vel reſtituendo interim pendentibus die, vel conditione. cap. x x. aliàs x x i x. 116
De fideiuſſione hæredis de ſoluendis, cõſignandis, & reſtituendis bonis ſubſtitutione fideicommiſſo, & legato ſubiectis aduenientibus die, vel conditione. cap. x x j. aliàs x x x. 117
De cautione de reſtituendo, id, quod legatarius recepit vltra legem Falcidiam. cap. x x i j. aliàs x x x j. 118
De cautione de modo implendo. cap. x x i i j. aliàs x x x i j. 119
De cautione Mutiana. cap. x x i v. aliàs x x x i i j. 120
De cautione Iuratoria. cap. x x v. aliàs x x x i v. 123
De cautione Vſurarij manifeſti. c. xxvj. aliàs x x x v. 131
Seu fideiuſſione tacita. cap. xxvij. aliàs x x x v j. 135
Primus ex prohibitis alienare extra familiam, tenetur cauere de reſtituendo ſequentibus ordine ſucceſſiuo, aliàs non condicitur res, ſed veniente caſu vendicatur. cap. xxviij. aliàs xxxvij. 136
Quando eſt dubium, cui ex pluribus ſoluendum ſit: tunc ſatis eſt, quod præſtetur cautio de ſoluendo cui, vel quibus de iure. cap. xxix. aliàs x x x v i i j. ibid.
De fideiuſſore accuſatoris. cap. xxx. aliàs x x x i x. ibid.
De fideiuſſore accuſati. cap. xxxj. aliàs xl. ibid.
Ripam muniens ſatiſdare tenetur. cap. x x x i j. aliàs x l j. ibid.
Arrogator impuberis fideiuſſores dare tenetur. cap. x x x i i j. aliàs x l i j. ibid.

Liber-

Libertus ſe operas pſtaturũ fideiuſſores dare tenetur.cap.xxxiv.aliàs xliij. 138
De publicanorum, & conductorem fideiuſſoribus.c.xxxv.aliàs xliv. 138
De fideiuſſoribus adminiſtratorũ Prouinciarũ rerũ publicarum Magiſtratuũ,& aliorũ. c.xxxvj. aliàs xlv. 139
De fideiuſſione debitoris de fuga ſuſpecti. cap. xxxvij. aliàs xlvj. ibid.
In diem certam, vel incertam,etiam cõdemnationem debitorum de fuga,futura inopia, futuroq. dolo ſuſpectus, an ad ſatiſdandum aſtringi poſſit. cap. xxxviij. aliàs xlvij. 140
Cedens bonis ad ſatiſdandum,an aſtringi poſſit.cap.xxxix.aliàs xlviij. 141
Maritus de dote reſtituenda ſoluto matrimonio vxori,an, & quando aſtringi poſſit.cap.xl. aliàs xlix. ibid.
Socius ſocio cautionem præſtare tenetur. cap. xlj. aliàs l. 142
Socius finita ſocietate de ſoluẽdis debitis in diem, vel ſub conditione cautionẽ præſtare debet.cap.xlij.aliàs lj. ibid.
De cautione cedulæ bancharię.cap.xliij. aliàs lij. ibid.
De ſaluo conducto, ſaluaguardia, cuſtodeq. commentarienſi dicto. cap. xliv. aliàs liij. ibid.

Secundæ Partis Principalis Index de fideiuſſoribus circa diuerſa. Sectionis Primæ Summarium Capitulorum.

Fideiuſſio eſt acceſſoria ad principalem obligationem. cap. j. 143
Fideiuſſio de per ſe non ſtat, ſed requirit præexiſtentiam principalis obligationis. cap. ij. 145
Fideiuſſor non obligatur in plus, quam principalis. cap. iij. 147
Fideiuſſor cẽſetur ſe obligare in omnem caſũ,in quo principalis tenet.c.iv. 151
Obligatio principalis quando corruit,ẽt fideiuſſoria non ſubſiſtit. cap.v. 153

Index Tract. de Fideiuſs.

Secundæ Partis Principalis Tituli de fideiuſſoribus circa diuerſa. Sectionis Secundæ Index Capitulorum.

Fideiuſſio eſt onus, & grauamen. c. j. 156
Fideiubens, cũ ex fideiuſſione onus ſubeat, ex ea licitè pręmium, & pecuniam recipit. cap. ij. 159
Fideiuſſor eſt propriè debitor.c.iij. 162
Fideiuſſorem dans, ſe debitorem fatetur, & ideo contractum, ſuper quo fideiubet, approbare dicitur. cap. iv. 164
Fideiuſſor fideiuſſoris datur.cap.v. 167
Fideiuſſio aliud eſt, aliud promiſſio de fideiubendo. cap. vj. 168

Secundæ Partis Principalis Tituli de fideiuſſoribus circa diuerſa. Sectionis tertiæ Index Capitulorum.

Recipiens pecunias, cenſetur principalis, alier vero fideiuſſor, quando, vt duo rei debendi obligantur. cap. j. 170
An fideiuſſor repetat ſolutum ex ſola creditoris confeſſione. cap. ij. 172
Fideiuſſor, an poſſit eſſe teſtis, & iudex pro ſuo principali, confideiuſſore, & intercreditorem, & debitorẽ.c.iij. 175
An laudans, perſuadens, affirmans, & approbans aliquem, vt ſufficientem, ſecurum, bonum, & idoneum fideiuſſor dici poſſit, & vt fideiuſſor teneatur, ſi approbatus non ſit idoneus. cap. iv. 177
Fideiuſſio ad ſui eſſentiam requirit ſtipulationem. cap v. 180
Fideiuſſio verbis fit, & multis modis eã fieri explicatur. cap. vj. 184

Secundæ Partis Principalis Tituli Fideiuſſionum Miſcęllanea, & de Fideiuſſoribus circa diuerſa. Sectionis quartæ Capitula.

Fideiuſſ. cõpetit actio mãdati.c.j. 185
Fideiuſſio nonnumquam eſt remedium ſubſidiarum. cap. ij. 187

b Fi-

Fideiuſſio non eſt præſtanda ab eo, qui conditionem ſuam non deteriorauit. cap. iij. 187
Ad bis ſatiſdandum quis arctari non debet. cap. iv. 188
Fideiuſſione ſuperflua, quis non eſt grauandus. cap. v. ibid.
Fideiuſſio in cauſis ſummarijs non requiritur. cap. vj. 189
Cautio quæ non debet præſtari, quando fuit præſtita, an ex ea agi poſſit. cap. vij. ibid.
Fideiuſſorem ſi quis dare tenetur lege, canone, vel ſtatuto ſit dictantibus, intelligitur, ſi opponatur & petatur. cap. viij. 190
Ad ſatiſdandum, quis poſt litem conteſtatam aſtringi nequit. cap. ix. 193
Iuramentum de non fideiubendo, ſtante maxima proximi neceſſitate non eſt ſeruandum. cap. x. 194
Fideiuſſio à minore cum iuraméto præſtita operatur, vt virtute dicti iuraméti reſtitutionem in integrum petere non poſſit. cap. xj. ibid.
Proteſtatio facta iudici, quod quis non vult fideiubere, ſi demum fideiubet, an talis fideiuſſio teneat. cap. xij. 196
Quando eſt dubium an cautioni locus ſit, totum hoc iudicis arbitrio remittitur. cap. xiij. 198
Fideiuſſorem dare obligatus illum de loco celebrati contractus præſtare tenetur. cap. xiv. ibid.
Mortuo principali debitore adhuc fideiuſſor remanet obligatus. c. xv. 199
Fideiuſſore defuncto, an, & quando alius in eius locum ſubrogandus ſit. cap. xvj. 200
Fideiuſſio, an & quando ad hæredes tranſeat. cap. xvij. 201
Qui promiſit ſecuritatem, fideiubere non tenetur. cap. xviij. 204
Creditor pignus habens non poteſt conuenire fideiuſſorem, & de fideiuſſore cum pignore accepto. cap. xix. ibid.
Obligatus fideiubere ſi eſt locuples hypothecando bona ſua adimplet. c. xx. 205
Obligatus fideiuſſores dare ad effectum aliquid conſequendi, offerendo cautionem ſatisfacit. cap. xxj. 207
Fideiuſſor ad omne lucrum, & intereſſe tenetur. cap. xxij. ibid.
In fideiuſſore dato, re adhuc integra, licita eſt pœnitentia. cap. xxiij. 208
Quando debitum eſt illiquidum, tunc ſat eſt, quod ſatiſdatio præſtetur. caput xxiv. ibid.
Pro abſente, & ignorante quis fideiubere poteſt. cap. xxv. 209
Fideiuſſio pro ſolutione habetur. cap. xxvj. ibid.
In cauſis reconuentionis an fideiuſſio præſtanda ſit. cap. xxvij. 210
Suſpectus de fuga cauere debet. cap. xxviij. 211
Fideiuſſio tollit ſequeſtrũ. cap. xxix. 212
Fideiuſſori propter inopiam licitum eſt bona debitoris vendere eo inſcio, & inconſulto, & creditori ſatisfacere. cap. xxx. ibid.
Fideiuſſor conuentus poteſt allegare, vt oſtendatur principalis obligatio. cap. xxxj. 213
Fideiuſſor per clericum datus, coram iudice ſæculari conueniri debet. cap. xxxij. 214
Fideiuſſio in curijs mercatorum non attenditur. cap. xxxiij. ibid.
Sententia lata contra principalem debitorem, an poſſit exequi contra fideiuſſorem abſque nouo proceſſu. cap. xxxiv. 216
Fideiuſſio omni obligationi, etiam acceſſoriè, & etiam officio iudicis accedere poteſt. cap. xxxv. 210
Fideiuſſio naturali obligationi tantum na-

naturali, & ciuili ſimul iunctis officio iudicis nobili, & mercenario accedere poteſt. cap. xxxvj. 221
Fideiuſſor obligationibus dandi & faciendi & facto alieno, quando obligetur. cap. xxxvij. 222
De fideiuſſore ſoluente, & ex ſolutione liberationem conſequente. c. xxxviij. 223
De fideiuſſore ſoluente, & ſolutum non repetente. cap. xxxix. 227
Quod tempus fideiuſſori conuento concedendum ad perquirendum, & certiorandum debitorem principalē abſentem. cap. xl. 234
Duo rei promittendi, an tacitè inter ſe fideiubere dicantur. cap. xlj. 235
Fideiuſſoria obligatio, & pro vno correo tamen, & pro duobus, & pro tota ſumma adhiberi poteſt. cap. xlij. 237
Fideiuſſor legitimus defenſor dicitur. cap. xliij. ibid.
Fideiuſſio in quibus caſibus præſtanda ſit, iudicis religioni remittitur. cap. xliv. 238
Argumentum de fideiuſſione ad hypothecam, & pignus in iure valet. cap. xlv. ibid.
Fideiuſſio non petenti offerenda non eſt, ſed ſat eſt petenti motam non facere. cap. xlvj. ibid.
Fideiuſſor debitum, ex fideiuſſione contractum legans obligat eius hæredem ad illud perſoluendum. c. xlvij. ibid.
Pater an, & quando cenſeatur pro filio fideiubere. cap. xlviij. ibid.
Diſpoſitio arctans ad fideiubendum, nō comprehendit forenſem. c. xlix. 239
Fideiuſſor non ſuppoſitus an, & quando recipi poſſit. cap. l. 240
Sola ſpes certa ſufficit ad hoc, vt quis ad cauendum aſtringi poſſit. cap. lj. 241
Imbecillitatis defectus in cautione multum notabilis eſt. cap. lij. 243
Condemnatus ad ſoluendum per ſententiam, an adimpleat ſatiſdando. cap. liij. ibid.
Suſceptio litis in ſe pro fideiuſſione habetur. cap. liv. 245
Fideiuſſores in ſocietatis contractu date promittens, ſi non adimplet, pecunias ſibi ſolutas non lucratur. cap. lv. ibid.
Fideiuſſores de ſoluendo præſtans iuxta formam ſententiæ appellationis renunciaſſe non dicitur. cap. lvj. 246

Secundæ Partis Principalis tituli de Fideiuſſoribus circa diuerſa. Sectionis Quintæ Capitula.

Fideiuſſor datus ad ſortem, an cenſeatur datus ad fructus, vſuras, pœnas, damna, intereſſe, & alias acceſſiones ad ſortem. cap. j. 249
Fideiuſſio facta in vno caſu non porrigitur ad alium. cap. ij. 255
Fideiuſſor non poteſt petere ſe eximi, & liberari à fideiuſſione antequam ſoluatur. cap. iij. 266

Secundæ Partis Principalis tituli de Fideiuſſorum priuilegijs. Sectionis Sextæ Capitula.

De triplici fideiuſſorum priuilegio. cap. j. 273
De beneficio excuſſionis. cap. ij. 274
Fideiuſſor non poteſt cōueniri, niſi prius excuſſo principali. cap. iij. 279
De priuilegio diuiſionis. cap. iv. 306
De beneficio cedendarum. cap. v. 312
De beneficio nouæ cōſtitutionis de duobus reis. cap. vj. 317
Promittens ſoluere liberè abſque aliqua exceptione, an cenſeatur priuilegijs excuſſionis, diuiſionis, & cedendarum renunciaſſe. cap. vij. ibid.
De priuilegijs, & alijs exceptionibus fideiuſſorum. cap. viij. 318

Secundæ Partis Principalis tituli, de qua tota re, & idoneitate fideiuſſorum, & de fideiuſſore idoneo, & non idoneo. Sectionis Septimæ Capitula.

Fideiuſſor, quando præſumatur idoneus. cap. j. 319
Fideiuſſor quot modis idoneis dicatur. cap ij. 312
Fideiuſſor quot modis idoneus non dicatur. cap. iij. 328
Caſus, in quibus debitor, etiam diues, & immobilia poſſidens ſatiſdare teneatur. cap. iv. 332
Certum fideiuſſorem dare obligatus, an dando æquè idoneum adimpleat. caput v. 333
Fideiuſſorem, ſi quis dare teneatur, an dando pignora ſufficientia liberetur, cap. vj. 335
Fideiuſſorem præſtare obligatus, tenetur dare idoneum, & non dando ad quid teneatur. cap. vij. 337

Secundæ Partis Principalis tituli, caſus in quibus fideiuſſio denegatur, & facta non teneat, & fideiuſſor ex fideiuſſione non obligetur. Sectionis Octauæ Capitula.

Fideiubere is poteſt, qui ſe obligare poteſt. 340
Lex quando reſiſtit actui, tunc fideiuſſor non obligatur. cap. j. 341
Filiusfam. an, & quando pro alio ſe obligare, & fideiubere poſſit. cap. ij. 343
Mulieri an, & quando fideiuſſio interdicta ſit. cap. iij. 351
Miles fideiubere non poteſt. cap. iv. 366
Seruus fideiubere nequit. cap. v. 367
Prodigus fideiubere prohibetur. cap. vj. 368
Prodigus, & furioſi fideiuſſores, an obligentur. cap. vij. 369
Mentecapio, ac furioſo, fideiuſſio denegatur. cap. viij. 370
Ebrius ex fideiuſſione ſua non tenetur. cap. ix. 372
Surdus, mutus, & cæcus, an fideiubere poſſint. cap. x. 374
Monacho fideiuſſio eſt vetita. c. xj. 375
Clerico, an, & quando fideiubere permiſſum ſit. cap. xij. 376
Pupillus pro alio fideiubere non poteſt. cap. xiij. 379
Pro pupillo fideiubere, an, & quando ex dicta eius fideiuſſione aſtringi poſſit. cap. xiv. 380
Minoris 25. annorum fideiuſſio, an, & quando teneat. cap. xv. 382
Curialis, an poſſit eſſe fideiuſſor. cap. xvj. 383
Libertino, an fideiuſſio permittatur. cap. xvij. 384
Deportatus non fideiubet. cap. xviij. ibi.
Excommunicato, an fideiuſſio licita ſit. cap. xix. 385
Vaſallo, an fideiuſſio cõcedẽda. c. xx. ib.
Obſides, & captiui an fideiubere poſſint. cap. xxj. 386
Legatis an, & quando fideiubere conceſſum ſit. cap. xxij. 387
Socius pro ſocio, & conſors pro conſorte an fideiubeant. cap. xxiij. 388
Procurator cum pro idoneo fideiuſſore non habeatur, fideiubere non dicitur. cap. xxiv. ibid.
Fiſco, an fideiubere p[er]mittat. c. xxv. 38
Ficta perſona an, & quando fideiubere poſſit. cap. xxvj. ibid.
Fideiuſſio iudiciaria, ſeu prætoria ſine iudicis, Prætoris, ac officialis interuentu facta, non tenet. cap. xxvij. 390
Fideiuſſio de iudicio ſiſti, quando actor actione caret de iure non ſubſiſtit. cap. xxviij. ibid.
Fideiuſſio prætoria, coram in competenti iudice præſtita non valet. c. xxix. ibi.
Iurans non fideiubere, & medio iuramẽto fideiubens nõ obligatur. c. xxx. 391

Fi-

Fideiuſſio malorum morum, turpitudinis, inhoneſtatis, ac nutritiua peccati ſeruanda non eſt. cap. xxxj. 391
Fideiuſſor ad damnum ex iniuria iudicis prouenientis non obligatur c. xxxij. ib.
Fideiuſſio in pœnis legalibus non datur. cap. xxxiij. 392
Defectus, & carentia conſenſus, fideiuſſionem annullant. cap. xxxiv. ibid.
Præſens, tacens, & patiens ſe pro fideiuſſore deſcribi, & in aliquo actu nominari, & non contradicens, an, & quando, vt fideiuſſor teneatur. c. xxxv. 394
Fideiuſſio ſine ſtipulatione nihil eſt. caput xxxvj. 396
Fideiuſſio iudiciaria ſine ſcriptura, nullius eſt efficaciæ. cap. xxxvij. ibid.
Fideiuſſio fundata ſuper cōtractu, & iudicio nullo, nullius eſt virtutis. cap. xxxviij. 397
Fideiuſſio obligationi extinctæ, & caducatæ, non accedit. cap. xxxix. ibid.
Inæqualitas, ac diuerſitas inter obligationem fideiuſſoris, & principalis vitiant fideiuſſionem. cap. xl. ibid.
Fideiuſſio denegatur, qñ ſit penes illum, qui actius obligatione caret. c. xlj. ib.
Fideiuſſor, an teneatur data, & probata culpa, & negligentia in creditore, in exigendo. cap. xlij. 398
Fideiuſſor non accedit, vbi ſaltem non eſt naturalis obligatio. cap xliij. ibid.
Succeſſor Prælati, ex fideiuſſione p Prælatum facta non obligatur. c. xliv. ibi.
Fideiuſſio pro prodigo præſtita non valet. cap. xlv. 399
Fideiuſſio, ſi caret illis verbis, ſciens ſe non teneri, ſed teneri volens, vti erronea corruit. cap. xlvj. ibid.
Fideiuſ. ſine cā facta nō valet. c. xlvij. 401
Fideiuſſor pro pœna capitali præſtita nō afficit. cap. xlviij. 405
Fideiuſſio pro dote prĕſtita non prodeſt. cap. xlix. 410
Index Tract. de Fideiuſ.
Nemo ſibi ipſi fideiuſſor eſſe pōt. c. l. 416
Fideiuſſ. facta pro promittĕte ſoluere alij ſolutioni adiecto, non ualet. c. lj. 417
Fideiuſſio in delictis præſtita non opitulatur. cap. lij. ibid.
Merus executor nō tenet cauere. c. liij. 418
Fideiuſſio pro sūma incerta, certificanda tamē factis calculis, an valeat. c. liv. ib.
Fideiuſſoris tem creditor occupans, à iure crediti ſui non cadit. c. lv. ibid.
Mulier contrahens, ſolemnitatibus ſtatutarijs non adhibitis, nec naturaliter obligatur, minuſque dictæ mulieris fideiuſſio. cap. lvj. 419
Iurans non fideiubere, ſi demū pro paupere fideiuber, an obligetur. c. lvij. 423
An iſte ſic iurans fideiubendo efficiatur periurus. cap. lviij. 425
Alienatione prohibita, an cenſeatur prohibita fideiuſſio. cap. lix. 427
Fideiuſſio debet continere ſummam certam, aliàs ratione incertitudinis non ualet. cap. lx. 428
Errore inefficax reddit fideiuſ. c. lxj. 429
Fideiuſſio vi, & metu extorta nullius eſt efficaciæ. cap. lxij. ibid.
Dolo, & fraude, fideiuſſio inita non attendenda. c. lxiij. 430
Fideiuſſio blandis, & doloſis verbis facta non obligat, cuius dicti exempla referuntur multa. cap. lxiv. ibid.
Fideiuſſio, ſi non valet, vt fideiuſſio valebit tamen vt iuſſio. cap. lxv. ibid.

Sectionis Nonæ Secundæ partis Principalis Tituli. Geſta per reum, & principalem debitorem, an etiam quando proſint, & noceant fideiuſsori, & è contra geſta per fideiuſsorem an, & quando iuuent, & noceant reo principali, & enumerantur caſus 51.

Mora principalis debitoris nocet fideiuſſori, ſecus eſt in mora fideiuſſoris, quę nō nocet principali. c. 1. 432

Culpa rei debendi nocet fideiuſſori, ſed non è contra. cap. ij. 433
Delictum rei principalis, an, & quando fideiuſſori præiudicet. cap iij. 434
Factum principalis debitoris, non nocet fideiuſſori, minusq; factum fideiuſſoris nocet principali debitori. cap. iv. 435
Augmentum principali obligationi factum ad fideiuſſoriam porrigitur. cap. v. ibid.
Interruptio præſcriptionis contra principalem facta, non nocet fideiuſſori, & è contra. cap. vj. ibid.
Abſolutio à iuramento conceſſa principali debitori non ſuffragatur fideiuſſori: quin contra ipſum executio fieri poſſit. cap. vij. 436
Inhibitio facta principali debitori, ne lite pendente ſuper abſolutione à iuramento moleſtetur, non prodeſt fideiuſſori. cap. viij. 437
Ceſſionis bonorum beneficium principali debitori indultum non opitulatur fideiuſſori. cap. ix. 438
Dilatio, & moratoria conceſſa reo principali non prodeſt fideiuſſori. c. x. 439
Exceptio, & nullitas, quæ competunt principali, etiam ſuffragantur fideiuſſori. cap. xj. 441
Compenſationis exceptio allegata per debitorem, etiam eius fideiuſſori opitulatur. cap. xij. 444
Priuilegium, immunitas, ac exemptio, ſecuritasque, quæ competunt principali debitori, an tranſeant in fideiuſſorem. cap. xiij. 445
Pactum de non petendo, acceptilatio, vel alia liberatio facta principali debitori, per ipſum creditorem, etiam prodeſt fideiuſſori. cap. xiiij. 448
Sententia lata contra principalem debitorem, poteſt exequi contra fideiuſſorem iudicij, abſque nouo proceſſu, quod ſecus in fideiuſſore contractus. cap. xv. 450
Appellatio principalis, prodeſt fideiuſſori. cap. xvj. 452
Confeſſio ficta principali, non præiudicat fideiuſſori. cap. xvij. ibid.
Impetratio principali debitoris, nocet fideiuſſori. cap. xviij. 453
Reſtitutio in integrum, quæ minori cõpetit, an eius fideiuſſori ſuffragetur. cap. xix. ibid.
Iuramentum rei prodeſt fideiuſſori, & è contra. cap. xx. 454
Ceſſio actionum facta contra principalem debitorem, & aduerſus eius fideiuſſorem extenditur. cap. xxj. 455
Fori exceptio competens principali clerico, non extenditur ad eius fideiuſſorem. cap. xxij. ibid.
Præſcriptio rei, an proſit fideiuſſor. cap. xxiij. 456
Denunciatio litis facta debitori principali, nocet fideiuſſori. cap. xxiv. ibid.
Pactum legis commiſſoriæ, eſt illicitum inter debitorem, & creditorem accipientem pignora: licitum tamen eſt inter debitorem, & fideiuſſorem. cap. xxv. ibid.
Fideiuſſoris, & principalis idem eſt iudicium. cap. xxvj. 457
Pactum debitoris, an fideiuſſori noceat, & è contra. cap. xxvij. ibid.
Vſurarum exceptio non tantum principali debitori, verum etiam eius fideiuſſori datur. cap. xxviij. 458
Velleiani, & Macedoniani SS. CC. exceptiones, nõ ſolum mulieri, & filiofamiliæ dantur, uerum etiam eorundem interceſſoribus. cap. xxix. ibid.
Exceptiones libertatis onerandæ cauſa obligationis ſine cauſa, & donationis immoderatæ non tantum debitori, uerum etiam eius fideiuſſori competunt. cap. xxx. ibid.

Qua-

Quatuor menſes conceſſi iudicatis, ut ſoluant, etiam eorum fideiuſſoribus dantur. cap. xxxj. ibid.

Euictionem paſſus, non tantum habet electionem ſoluẽdi intereſſe, uel rem ipſam reſtituendi, uerum etiam eius fideiuſſor. cap xxxij. ibid.

Doli mali exceptio, etiã fideiuſſori proficit. cap. xxxiij. 459

Quod metus cauſa exceptio etiam fideiuſſorem iuuat. cap. xxxiv. ibid.

Exceptio ne quis ultra uires exigatur tantum principali debitori competit. cap. xxxv. 460

Defenſio beneficij inuentarij ad fideiuſſorem non extenditur. cap. xxxvj. ibi.

Litis pendentia exceptio tãtum reo proficit. cap. xxxvij. ibid.

Sequeſtrum principalem debitorem, & non eius fideiuſſorem includit. cap. xxxviij. 461

Saluus conductus per Principem debitori conceſſus, eius fideiuſſorem, non comprehendit. cap. xxxix. ibid.

Renunciatio principalis, non nocet fideiuſſori. cap. xl. ibid.

Edictum quod quiſque iuris incurſum per fideiuſſorem non afficit debitorem principalem. cap. xlj. ibid.

Nouatio pupillo non præiudicialis eſt, tamen præiudicialis eius fideiuſſori. cap. xlij. ibid.

Reſtitutio minori fideiuſſori elargita nõ liberat eius principalem debitorem. cap. xliij. ibid.

Si fideiuſſori bona fuerint ablata, quia per eum fuerit commiſſa pęna l. extat. ff. de eo, quod met. cau. ex hoc etiam creditor, & fideiuſſor ueniunt liberati, ſed principalis debitor ex tali bonorum ablatione non venit à nexu obligationis per eum contractæ ſolutus. cap. xliv. 462

Beneficio retractus, non tantum poſſunt vti habentes dictum beneficium, verum etiam eorum fideiuſſores. c. xlv. ibid.

Iuramentum in litem, licet noceat principali debitori, eius tamen fideiuſſorem non afficit. cap. xlvj. ibid.

Caſus fortuitus, rei fideiuſſori non obeſt. cap. xlvij. ibid.

Tranſactio facta cum debitore principali prodeſt eius fideiuſſori, & conditionato. Sed non è contra. cap. xlviij. 463

Liberatio ſolutione, vel acceptilatione, cõtingens facta reo porrigitur, etiam eius fideiuſſori, ſecus ſi liberatio tempore fiat. cap. xlix. ibid.

Reo condemnato, publicatisq. bonis ſi à Principe demum eidẽ fuerint ex indulgentia dicta bona reſtituta: non tãtum ipſe tenebitur creditoribus ſatiſfacere, uerum, & eius fideiuſſores. cap. l. ibid.

Deſertio cauſæ tutoris, & curatoris negligentia cauſata, non ſolum ipſis, verum, & eorum fideiuſſoribus præiudicat. cap. lj. 464

Sectionis decimæ: Secundæ Partis Principalis Tituli. Fideiuſſor in quibus caſibus à fideiuſſione liberetur, & modi quibus obligatio fideiuſſoria ſoluitur, & recenſentur Caſus 78. Capitula.

Solutione eius, quod debetur liberatur fideiuſſor. cap. j. 466

Acceptilatione fideiuſſio reſoluitur. caput ij. 468

Pactum de non petendo fideiuſſorem à fideiuſſione eximit. cap. iij. 469

Nouatione neceſſaria, & voluntaria fideiuſſores liberi fiunt. cap. iv. 471

Delegatione finitur fideiuſſio. c. v. 476

Datione in ſolutum euaneſcit fideiuſſio. cap. vj. 477

Ceſſione cum datione in ſolutum fideiuſſio tollitur. cap. vij. 478

Ceſſione hypothecariæ, & perſonalis fideiuſſio terminatur. cap. viij. 478
Compenſatione extinguitur fideiuſſio. cap. ix. ibid.
Oblatione, depoſitione, & conſignatione deficit, fideiuſſio. cap. x. 479
Pignoris datione perijt fideiuſſio. cap. xj. ibid.
Pignoris reſtitutione. cap. xij. 480
Contrario conſenſu. cap. xiij. ibid.
Confuſione. cap. xiv. 482
Inuentarij interitu rei. cap. xv. 484
Tempore, & præſcriptione. cap. xvj. 485
Decoctione debitoris, culpa, & facto creditoris. cap. xvij. ibid.
Iudicis facto, & rei debendi excarceratione. cap. xviij. 486
Ademptione, publicatione, & confiſcatione bonorum. cap. xix. ibid.
Morte illius, qui factum adimplere debet. cap. xx. 487
Morte debitoris non facto calculo. cap. xxj. ibid.
Factis diligentijs, & per fideiuſſorem adhibitis omni conatu, & poſſe. cap. xxij. 488
Culpa, & negligentia creditoris in exigendo. cap. xxiij. 489
Maleficio, & delicto debitoris. cap. xxiv. 501
Sententiæ prolatione, cautio de ſtando iuri expirat. cap. xxv. ibid.
Iudicis mutatione fideiuſſio de iudicio ſiſti reſoluitur. cap. xxvj. ibid.
Mutatione ſtatus rerum, & perſonarum. cap. xxvij. 502
Mutatione ſtatus, & conditionis, atque profeſſionis debitoris. cap. xxviij. ibi.
Fideiuſſio ſine ſcriptura confecta elapſis quatuor menſibus expirat. cap. xxix. 503
Fideiuſſio reſoluitur reſciſſo contractu ex diſpoſitione iuris ſecus ſi reſciſſio ſequatur de iure ſpeciali. cap. xxx. 504
Sententia diffinitiua. cap. xxxj. 505
Datione noui, & ſecundi fideiuſſoris. cap. xxxij. ibid.
Noua obligatione, & prorogatione. cap. xxxiij. 508
Fideiuſſor, qui debitum obtulit, conſignauit, & depoſuit: an ſi incontinenti pecuniam recepit, liberetur. c. xxxiv. 511
Alienatione primæ obligationis, & contractus. cap. xxxv. 512
Iureiurando. cap. xxxvj. 513
Tranſactione. cap. xxxvij. 514
Liberatione. cap. xxxviij. ibid.
Præſentatione, & comparitione rei principalis. cap. xxxix. 515
Interitu, & morte. cap. xl. 516
Electione. cap. xlj. 517
Inopia. cap. xlij. 519
Vi, metu, & corporis cruciatu. cap. xliij. ibid.
Temporis præfinitione, & non exiſtentia conditionis. cap. xliv. 520
Inſtantiæ peremptione, & deſertione. cap. xlv. 521
Nullitate actus, & diſpoſitionis. cap. xlvj. 522
Citatione, & ſpontanea comparitione. cap. xlvij. 523
Arrogatione. cap. xlviij. ibid.
Pœnitentia. cap. xlix. 524
Mutatione Iudicis. cap. l. 525
Donatione creditoris. cap. lj. ibid.
Matrimonij interuentu. cap. lij. ibid.
Futore. cap. liij. 526
Proteſtatione. cap. liv. ibid.
Oblatione æquè idonei fideiuſſoris. c. lv. ibid.
Debitore ultra dimidiam iuxti precij decepto, eius fideiuſſores liberantur. cap. lvj. 527
Fideiuſſor, qui diu ſtetit in fideiuſſione, poteſt petere liberationem, & conſequi. cap. lvij. ibid.

Fi-

Digitized by Google

Fideiuſſor, an cenſeatur liberatus, ſi debitor dederit creditori in ſolutum aliquam rem, quæ demum dicto creditori euicta fuerit. cap. lviij. 528
Liberato uno ex fideiuſſoribus, an cęteri liberati remaneant. cap. lix. ibid.
Fideiuſſor ſemel liberatus, an ſemper duret liberatus. cap. lx. 529
Fideiuſſor, qui pro naturaliter tantum obligato interceſſit liberatur, ſi debitori per creditorem ſit factum pactũ de non petendo. cap. lxj. 530
Fideiuſſor, de euictione, ſi uenditio ob læſionem ultra dimidiam reſcindatur, ex tali fideiuſſione non poteſt aſtringi. cap. lxij. ibid.
Obligatus fideiubere in uim ſuperuenientis obligationis inueſtiendo, aut deponendo à fideiuſſione liberatur. cap. lxiij. ibid.
Obligatus dare in fideiuſſorem certam perſonam, ſi ille talis non vult fideiubere, vel morte, dando ęquè idoneum liberatur. cap. lxiv. ibid.
Chyrographi reſtitutione liberatur fideiuſſor. cap. lxv. 531
Pace facta, & morte fideiubentis cautio de non offendendo reſoluitur. cap. lxvj. ibid.
Incarceratione, repræſentatione, ac morte naturali præſentati fideiuſſio de ſe repræſentādo expirat. cap. lxvij. ibid.
Fideiuſſor condemnati liberatur ſuccedente in bonis condemnati. c. lxviij. 532
Caſus fortuitus fideiuſſionem reſoluitur. cap. lx x. ibid.
Variatio in re, cauſa, & actione fideiuſſoris liberationem inducunt. cap. lxx. 533
Reſtitutio in integrum conceſſa vni ex fideiuſſoribus liberat omnes. c. lxxj. ibid.
Iudex detinendo reum incarceratũ poſt dationem fideiuſſorum de repræſentando dictos fideiuſſores liberat. cap. lxxij. ibid.
Fideiuſſor impeditus repręſentare reum ex aliqua noua iuſta cauſa liberatur. cap. lxxiij. ibid.
Fideiuſſores dati in cauſa per tranſlationem inſtantiæ liberantur. cap. lxxiv. ibid.
Captura rei fideiuſſorem non liberat. cap. lxxv. 534
Fideiuſſoris rem creditor occupans à iure crediti ſui non cadit. cap. lxxvj. ibid.
Fideiuſſoribus tutorum liberatis, non ſunt liberati tutores, ſed non è conuerſo. cap. lxxvij. ibid.
Cautio de rato reſoluitur, domino intra decem dies non ratificante. c. lxxviij. ibid.
Miſſione in poſſeſſionem bonorum debitoris ex primo decreto, an reſoluatur fideiuſſio. cap. lxxix. 535
Inimicitijs ſuperuenientibus, an fideiuſſio reuocetur. cap. lxxx. 536

Index Capitulorum finis.

INDEX

INDEX
LOCVPLETISSIMVS
RERVM OMNIVM,

MATERIARVM, SENTENTIARVM, PROPOSITIONVM, Vocum, ac Verborum memorabilium, ac notabilium: quæ in hoc Tractatu de Fideiuſſoribus continentur, ſuo ordine optimè digeſtus.

A

2 *ABſolutio à iuramento ad effectũ agendi conceſſa principali, non prodeſt fideiuſſori. part.2.ſect. 9.c.7.num.1.* 436

Et ideo non tollitur, quin contra eum poſſit fieri executio. ibid.num.2. ibid.

1 *Abſentiam alterius allegans non tenetur ſatiſdare de iudicatum ſoluendo, licet ſuper dicta all: gatione ſatiſdare cogatur. ſect.2.par.1 c.2.nu.11.in præludijs* 31

1 *Abſentia excuſat à cautionis de non offendendo fractura, par.1.ſect.2. in prælud.c.4.num.157.* 20

Modo dicta cautio per abſentes non fuerit ratificata, ibi.num.158.

2 *Abſens quis dicatur ad hoc vt habeat locum beneficium excuſſionis, p.2.ſect.6. c.2.num 4.* 274

2 *Abſente principali debitore fideiuſſor poteſt inſtare penes iudicem, vt ſibi terminus præfigatur ad eum certiorandum, ad effectum vt ipſe prius excutiatur. d.ſect. 6.cap 2.num.3.* 274

2 *Abſens non dicitur principalis debitor in excuſſionis beneficio, quando eſt in loco vicino. d.ſect.6.c.3.nu.161.* 299

Niſi fortè latitet. num.162.

Nec etiam dicitur abſens, qui habet bona in territorio. ibi. nu.163.

2 *Abſens quis dicatur in materia ſtipulationis contrahendæ. d.ſectio.6. cap.3. nu.160.* 299

2 *Acceſſorium ſequitur naturam ſui principalis ſect.1.c.5.nu.7.partis 2.* 154

2 *Acceſſorium licet non veſtiat principale, tamẽ illud probat. part.2.c.4.nu.12.* 165

2 *Acceſſorium tenet, quãdo principale tollitur aliquo iure ſpeciali. part.2.ſect.10. cap.30.nu.4.* 504

2 *Accidens tollitur eius ſubiecto ſublato. part.2.ſect.1.c.5.nu.8.* 154

2 *Acta ſcripturam requirunt. ſect.8.c.37. num. 2.* 396

2 *Actio, & paſſio tanquam contraria vno momento non poſſunt eſſe in vno, eodemque ſubiecto, & circa idem, & ad idem eodem modo ſimul concurrere. ſectio. 8. c 50.nu.2.* 416

2 *Actio mandati competit fideiuſſori contra principalem, ſiue ipſe roget, ſiue mãdet, ſiue alijs verbis impetret aliquem pro ſe promittere. ſect.4.c.1.nu.2.* 186

2 *Actio iudicati non oritur ex prima ſententia: ſed ex ſecunda primam confirmante. ſect.5, c.2.nu.8.* 256

2 *Actio competens contra fideiuſſorem non tranſit regulariter abſque ceſſione principalis actionis ſect.9.c.21.nu.3.* 454

2 *Actus factus contra iuramentum de non faciendo, & ſi cum iuramento fiat, eſt ipſo iure nullus. ſect.8.c.57.nu.5.* 423.

2 *Actus præſumitur factus in executionẽ cauſæ præcedẽtis ſect.8.c.47.n.39.* 403

2 *Actus geſtus, ad cognoſcendum, an fuerit geſtus tẽpore durantis, uel intermiſſi furoris, recurritur ad coniecturam qualitatis actus: ita quod ſi actus eſt talis, qui conueniat uiro prudenti ſagaci, ac prouido pro actus ualiditate præſumitur aliàs ſecus ſect.8.c.8.nu.13 & 15.* 371

Et hæc dicitur coniectura urgentiſſima, & poten-

Digitized by Google

potentiſſima.num.14.ibid. 148

2 *Actus indiuiduus non poteſt pro parte ualere, & pro parte non.ſect.1.capit.3. num.17.* ibid.

1 *Actus appellatione uenit legitimus.ſect.2.c.3.nu.118.in prælud.* 55

1 *Actus libidinis cautionem de non offendendo non maculant.ſect.2.in prælud. cap.4.num.148.* 69

Niſi ſint facti malo animo, & animo ſe vulciſcendi.ibid. num.149.

Idem in crimine peſſimo.d.loco. num.150.

2 *Actu ex impugnato, & ex articulo negato quis iuuari non poteſt.ſect 6 c.3. numero 120.* 295

2 *Acceſſio acceſſionis à iure reſpuitur.ſect. 2.c 5.num.7.* 167

2 *Acceptilatio quid ſit.ſectio.10.capit.2. num.1* 468

2 *Acceptilatio facta reo principali liberat etiam fideiuſſorem d.ſect.10.c.2.nu.3.*

2 *Acceptilatio facta fideiuſſori pendente conditione poteſtatiua non prodeſt principali: & maxime quando conditionis euentus nõ fingit quem retro obligatum, ibid.num.5.*

Contrarium tamen eſt in conditione caſuali.d.loco.num.5.

2 *Acceptilatio perſonalis facta principali non prodeſt fideiuſſori.ibi.nu.6.*

2 *Acceptilatio perſonalis quæ ſit. ibi.nu 8.*

2 *Acceptilatio facta principali non prodeſt fideiuſſori ubi eſt expreſsè dictum, ibid. num. 9.*

Contrarium tamen tenendum eſſe oſtenditur. ibid.d.num 9.

2 *Acceptilatio facta per fideiuſſorem non prodeſt principali in quatuor ea ſibi, ibidem, num.10.*

2 *Acceptilatio facta ſecundo fideiuſſori an liberet primum. ibid.num.11.*

2 *Acceptilatio ſi non ualet ut acceptilatio, ualet tamen ut pactum.ſect 8.cap 651. num.2.* 430

2 *Acquiſitio hæreditatis nec auditionem, nec locutionem deſiderat: quod ſecus in aditione eſt,ſect.8.c.10.nu.6.* 374

1 *Accuſator olim de iure communi fideiuſſores præſtare tenebatur de accuſatione proſequenda uſque ad finem, & de ſoluendis expenſis in euentum ſuccumbentiæ.ſectio.3.in prælud. cap.30. aliàs 40. num.1.* 137

1 *Accuſatio, & atteſtatio in cauſa ciuili graui, ut etiam in criminali, cautionem de non offendendo non infringunt ſect.2. cap.4.num.155.in prælud.* 70

2 *Adiecto ſolutioni promittens non obligatur.ſect 8.c.51.nu.2.& 5.* 417

2 *Adiecto ſolutioni promittens ſoluere ſi ſoluit, benè ſoluit. ibi.nu.3.*

Niſi ſolutionem recuſaret.ibid.nu.4.

2 *Aditione hæreditatis non tantum fit confuſio, immixtio, & conſolidatio: uerum etiam extinctio omnis actionis, & obligationis.ſect.10.c.14.num.10.* 481

1 *Adulterium, & ſtuprum commiſſa in uxorem, & filiam, cautionem de non offendendo non infringunt. ſect. 2. cap.4. num.147.in prælud.* 69

2 *Adminiſtrationem bonorum liberam non habens fideiubere non poteſt.ſect.8.c.3. num 6.* 352

1 *Adminiſtratores omnes fideiuſſores dant de benè, & fideliter adminiſtrando, de reddenda ratione eorum adminiſtrationis, & de ſoluendo reliquatum.ſectio. 3. c.36.aliàs 46.nu.1 in prælud.* 139

Idem in curatoribus reipublicæ. nu.2.ibi.

Idem in magiſtratibus, ibi.nu.3.

Idem in omnibus caſibus, in quibus ipſi iudici uel officio fideiuſſor dari ſolet.ibid. num.4.

2 *Aduocatus non fideiubet. ſect.8.cap.24. num.3. uide in uerbo procurator.* 388

2 *Affirmans, laudans, approbans, & perſuadens aliquem pro idoneo an, & quando ut fideiuſſor teneatur. ſect.3.c.4. per totum.*

totum. Et vide in verbo fideiuſſor an, & quando dicatur laudans infra. 177
2 Agens actione reali, licet fateatur reum poſſeſſorem, ex hoc tamen non ſequitur, quin contra eum agi poſſit petitione hæreditatis rei vendicatione, ac poſſeſſorio interdicto. ſect. 2. c. 4. num. 7. 164
2 Agens ex promiſſione conditionali debet probare conditionis euentum. ſect. 10. in conſ. in fin. cap. 13. nu 21. 499
2 Agere aliud eſt, aliud velle agere. ſect. 2. c. 6. nu. 10. 169
2 Alienatione prohibita non cenſetur prohibita fideiuſſio. ſect. 8. c 59. nu. 1. 427
2 Alienatione prohibita omne eius præambulum prohibitum cenſetur. ibid. nu. 8.
2 Alienatione prohibita non ſtatim prohibita creditur fideiuſſio. ibi. nu. 10. & 12.
2 Alienatione prohibita tantum ille actus prohibitus dici debet, per quẽ dominium transfertur. ibid. num. 14.
2 Alienatione prohibita non cenſetur prohibita oppignoratio, & hypothecatio. d. loco. num. 15. 428
2 Alienare prohibitus nec cauſam dare debet, per quam alienatio ſequatur. nu. 6. ibid. 427
2 Alienare prohibitus omnes modos euitare debet, per quos alienatio contingere poſſit. ibid. nu. 7.
2 Alienare prohibitus dicitur etiam prohibitus fideiubere. ſect. 2. c. 1. nu. 16. 158
2 Alienatio rei pupilli facta à ſolo tutore non tenet. ſect. 1. c. 5. num. 11. 154
Nec etiam ex tali alienatione fideiuſſor obligatur. ibi. nu. 12.
2 Alienationis nomine venit fideiuſſio. ſect. 2. cap 1. num. 15. 158
2 Alienandi facultas conceſſa ad iam alienata non extenditur. ſectio. 5. cap. 2. nume. 46. 260
2 Aliud eſt pro ſe ipſo fideiubere: Aliud in rem ſuam fideiubere. primum denegatur: ſecundum permittitur. ſect. 8. c. 50. num. 20. 417
2 Aliud eſt, quod fideiuſſor ſe tueatur ex perſona ſua, aliud quod ex perſona ſui principalis. ſect. 9. cap. 15. nu. 18. 451
2 Alteratione, & mutatione obligationis, & contractus ſoluitur fideiuſſio ſect. 10. c. 35. num. 1. 512
2 Alterata obligatio, & contractus dicuntur, quando eis per certa pacta aliquid adijcitur, vel detrahitur. ibid. nu. 3.
2 Alterationem in emptione venditione locatione, & conductione faciunt augmentum, vel diminutio precij, vel mercedis. ibid. num. 4.
2 Ambaſciatores an fideiubere poſſint vide in verbo legati. ibid.
2 Amicitia magna æquiparatur cõiunctioni ſanguinis, ſect. 7. c. 2. nu. 23. 322
2 Animus per tutoris authoritatem ſuppletur. ſect. 8 c. 13. nu. 16. 337
1 Animo offendendi, nocendi, & iniuriandi ceſſante, cautio de non offendendo non incurritur. ſect. 2. c. 4. n. 171. in prælud. 71
2 Annullata principali obligatione, annullatur, & fideiuſſio. ſect. 1. c. 5. nu. 3. 153
2 Appellatio interpoſita per vnum ex condemnatis, ea pendente non poteſt fieri executio contra alios, qui non appellarunt. ſect. 9. cap. 16. nu 2. 452
2 Appellatio tertij tunc victo prodeſt, & nocet: quando tertius cum victo habet ius vnitum, connexum, & inſeparabile. ibid. num. 4.
2 Appellatio principalis prodeſt etiam fideiuſſori, & è contra. d. ſect. 9. c. 16. nu. 1.
1 Appellatione damnorum venit ſolum damnum emergens. ſect. 2. cap. 3. nu 14. in prælud. 38
2 Appellationi non renunciat, qui præſtat fideiuſſores de ſoluendo iuxta tenorem ſententiæ. ſect. 4. c. 56. 246
2 Approbatio omnis vim confeſſionis habet. ſect. 3. c. 5. num 25. 183
2 Arbitrarium eſt in materia diſcuſſionis debi-

debitoris principalis, quãta in eo deleat eſſe potentia, & rixoſitas, ad hoc ut eo neglecto fideiuſſor cõueniri poſſit. ſect. 6. cap. 3. num. 176 300

2 *Arbitrarium eſt, quod ſit notorium. d. ſectio. 6. c. 3. nu. 183* 301

2 *Arbiter, & arbitrator beneficium ordinis admittere debent. ſectio. 6. cap. 3. numero 79.* 290

2 *Arbitrariũ eſt, an cautio de non offendendo ſit præſtanda per uirum ſæuientem in uxorem, & iſtud arbitrium à circũſtantijs regulatur. ſect 8. c. 49. nu. 54* 415

2 *Arbitrium cadit in pœnis, damnis, & intereſse. ſect. 5. c. 1. nu 19* 252

2 *Argumentum de hypotheca, & pignore ad fideiuſſionẽ ualet. ſect. 8 c. 59. nu. 16. 428. & ſect. 4. c. 45* 238

2 *Arduis in negocijs, quis ſe cautionis fragilitati committere compelli non poteſt. ſect. 8. c. 49. nu. 57 fol. 415. & p. 1. ſect. 2. cap. 4. num. 184* 73

2 *Arrogatione fideiuſſio reſoluitur. ſect. 10. cap. 48. num 1* 513

Vide in uerbo creditor ſi debitorem, & in uerbo fideiuſſoria obligatio. ibid.

2 *Aſſerens in epiſtola aliquem ſibi cohæredem eſſe per hoc eidem aliquod ius non dat contra rerum hæreditariarum poſſeſſorem. ſectio. 2. c. 4 nu. 6* 164

1 *Aſſiſtentia cum armis non uiolat cautionem de non offendendo. ſect 2. c. 4. num. 146 in prælud.* 69

2 *Augumentum precij, & mercedis in cõtractibus emptionis, & locationis faciũt ipſos nouos contractus. ſect. 10. cap. 35. num. 4* 513

2 *Augumẽtum ſorti principali factum extẽditur ad fideiuſſionem. ſect. 9. c. 5.* 435

2 *Autoritas Iudicis, & interuentus proximiorũ faciunt ceſſare præſumptionem fraudis. ſect. 8. c. 3. num. 145. ibid.*

Nihil tamen operantur, data enormiſſima læſione, ſicut nec iuramentum. ibid. num. 106. & 109 361

1 *Authenticæ hoc niſi C. de ſolut. materia explicatur. ſect 3. cap. 7. aliàs 16. per totum, uide infra in littera D in uerbo debitor quantitatis.* 86

B

1 *Bannitum offendens, & immunitatem, & præmium conſequitur. p. 1. ſect. 2 c. 4. num. 165 in prælud.* 71

1 *Bannitus poteſt impunè offendi. d. p. 1. ſectio. 2. c. 4 nu. 161* 71

1 *Bannitus non includitur ſub cautione de non offendendo, niſi in ſpecie dictum ſit. ibid num. 166* 71

Nec actiuè nec paſsiuè. ibi nu. 167 71

Et maximè quando bannum interuenit ex poſt; ſecus ſi ante ibidem. nu. 168

Secus ſi offenſa fuerit facta ex odio particulari uindicta, & in inimicitia. ibid. nu. 169. ubi nu. 170. referunt multi indiſtinctè contrarium tenere. 71

2 *Baroni & domicelli noſtri temporis recognoſcentes ſuperiorem An pro ſideiuſſoribus idoneis habendi ſint. part. 2. ſect 7. cap. 3. num. 10* 329

2 *Bellum iuſtum non tollit, nec alterat obligationes per antea factas. ſect. 10. c. 80. num. 4* 536

2 *Beneficia ceſsionis bonorũ, & quinquennalis conceſsa principali nõ extenduntur ad fideiuſsorem. ſect. 9. c. 10. nu. 6.* 434

2 *Beneficium ceſsionis bonorum eſt perſonale. d. ſect. 9. c. 9. num. 4* 438

2 *Beneficium, quod competit principali, ne conueniatur ultra uires non prodeſt eius fideiuſsori. ſect. 9. c. 10. num. 10*

2 *Beneficium reſtitutionis in integrũ competens minori non prodeſt fideiuſsori ipſius minoris. ſect. 9. c. 13. nu. 13. & quãdo ſecus ibi. nu. 14. 15. 16. & 17.* 446

1 *Beneficium auth. hoc niſi. C. de ſolut. enucleatur cum tota materia ſect. 3. part. 1. c. 7. aliàs 16. in prælud.* 86

2 *Beneficium nõ debet in præiudicium alterius*

Digitized by Google

rius verti.part.2.ſect 4.c.38.nu.7. 224
2 Beneficium excuſſionis, Quod prius excutiatur principalis, quam fideiuſſor competit non tantum vni: verum etiam pluribus fideiuſſorib. ſect.6.c.3.nu.29. 282
Idem non tantum procedit in fiſco ſuccedente fideiuſſori: verum etiam in fideiuſſore fiſci. ibi.nu.13 280
Idem ſi in loco fideiuſſionis reus nihil poſſideat: ſed in alio.ibi.num 14.
Idem quando facta excuſſione bona de nouo ſuperuenerunt.nu.15. 281
Idem in mandatore, conſtitutore, & ſponſore, num.16.
Idem ſi fideiuſſor pro ſuo credito, & in rem ſuam intercedit. num.17
Idem modo interueniat ſententia iudicis declaratoria debitorem non eſſe ſoluendo, ibid.nu.18
Idem: modo executio in bonis debitoris facta non ſint, aut ſequuta eius incarceratio.ibid num.20
Idem quando non omnes: ſed tãtum vnus reus debendi excuſſus fuerit. ibi.nu.21
Idem in fideiuſſore indemnitatis.nu.23
Idem non tantum in laico: verum etiam in clerico fideiuſſore.num.27
Idẽ in fideiuſſore de iudicio ſiſti.n.28. 282
Idem non tantum contra debitorem: verum etiam eius hæredem. ibi.nu.31
2 Beneficium excuſsionis non procedit principali debitore exiſtente abſente. d.ſect. 6.cap.3.nu.158 298
Idem quando quis fideiubendo vt principalis, principaliter, & in ſolidum ſe obligauerit ibi.nu.33 282
Idem quando fideiuſſor animo nouãdi promiſit. ibid.num.43 283
Idem quando per inſtrumentum quarantigia, vel obligatione camerali vallatum. num.46 286
Idem quando cum iuramento. num.47
Idem quando huic remedio expreſſè renunciauit. nu 55.& 56
Idem quando ſe obligauit, quod principalis obſeruabit aliàs de ſuo.nu.73 289
Idem quando ad ſolum verbum creditoris nullo alio docto ſe ſoluturum promiſit. num.74 290
Idem quando ſola facti veritate inſpecta ſoluere ſe obligauit.num.75
Idem quando ex forma ſtatuti ſummariè, de plano, ſine ſtrepitu, & figura iudicij contra fideiuſſorem procedi poteſt.nu.76
Idem de iure canonico, quod excuſsiones reijcit.nu.81 291
Idem quando fideiuſſor recipit pecuniam. num.84
Idem in fideiuſsore in defectum, & ſubſidium,num.86
Idem in fideiuſſore qui aliquid ſibi ſolui, vel aſsignari fecerit pro ſua releuatione. num.87
Idem in omnibus fideiuſſoribus Prætorijs, & iudiciarijs, vt ſunt fideiuſsiones de iudicio ſiſti, iudicatum ſoluendo, & aliæ. num 88 292
Idem in fideiuſsione facti. nu.89
Idem in fideiuſsoribus officialium.nu.90
Idem in fideiuſsore fiſci: nu.91
Idem in fideiubente pro obligato naturaliter tantum.nu.94
Idem in fideiuſsione procedente à debito deſcendente à delicto. nu.98 349
Idem quando fideiuſsor ſe pro ſpecie obligauit. num.99
Idem quando pater pro filio fideiubet. num.100
Idem quando fideiuſsor, eſt perſona, de qua apparet notoriè quod poteſt ſe exceptione defendere.num.103 293
Idem quando bona debitoris ſunt penes fideiuſsorem.nu.104
Idem quando creditor eſt debitor fideiuſſoris, & vult compenſare.nu.105
Idem quando creditor habet pignus à debitore, quod commodè vendi poteſt.numero 106

Idem

Digitized by Google

Idem quando fideiuſſor fuit debitoris hæres. num.107
Idem in omnibus caſibus in quibus tertius poſſeſſor poteſt opponere diſcuſſionem. num.108
Idem quando fideiuſſor excuſſionem contra debitorem primo loco inſtitutam doloſè impediuit. num 109
Idem quando principalis eſt mortuus, & in mora conſtitutus, & eius hæredes interpellati. num.110 294
Idem quando de bono, & æquo proceditur, & bona fides ſpectatur. num.111
Idem in campſore, & mercatore. nu.113
Idẽ quando fideiuſſor ſe fideiuſſorem negat. num.115
Idem quando principalis eſt de alieno territorio. nu.158 298
Idem quando principalis, eſt difficilis conuentionis. num.164 299
Idem quando principalis eſt notoriè decoctus. num.177 300
Idem quãdo exceptio diſcuſſionis fuit oppoſita poſt litem conteſtatã. nu.189. 301
Idem in criminalibus. nu.198 302
Idem quando principales ſtetit in carceribus, & non ſoluit. nu.199
Idem quando fideiuſſor poteſt dicere, quod debitor ſuis ſumptibus, riſico, & periculo excutiatur. num.200
Idem quando fideiuſſor in ſua fideiuſſione promiſit ſtatim ſoluere. 201
Idem in fideiuſſore ludi. nu.202 303
Idem quando bona debitoris reperiuntur apud fideiuſſorem. nu.203
Idem quando conſuetudine, & ſtatuto loci diſponitur, quod omiſſa diſcuſſione ſtatim fideiuſſor conueniatur. num.207
Reliqua vide infra in littera in verbo excuſſionis beneficiũ, & in littera. in verbo fideiuſſor non poteſt conueniri.
2 *BENEFICIVM Diuiſionis non habemus in iure expreſſum, habemus tamen eius ſubſtantiam. ſect.6.c.4.nu.1* 306
Quibus in caſibus locum habeat. d. ſect.6. c.4.num.2. & ſeqq. & num.24 ibid.
Procedit quando plures fideiubent: nam inter eos diuiditur debitũ. ibid.nu.3.
Competit pluribus fideiuſſoribus, pro pluribus reis debendi. ibid. nu 4
Quid in pluribus fideiuſſoribus diuerſis temporibus intercedentibus. nu.5
Et an habeat locum in diuerſis fideiuſſoris ſeparatim intercedentib. nu.6. & 7.
Habet etiam locum inter plures fideiuſſores, quorum vnus pure, alter ſub conditione, ea tamen purificata accedit, ibid. num.8 307
N ſi alter eſſet ſoluendo. num 9
2 *Beneficium diuiſionis poteſt opponi etiam in actu diuiſionis. d. ſect.6.c.4.n.15.* 307
Modo non ſit eidem renunciatum. ibid. num.16
Beneficium diuiſionis competit etiam pluribus mandatoribus ibid.nu.25 308
Item pluribus tutoribus, & curatoribus. num 26
Itẽ pluribus fideiuſſorib. iudiciarijs. nu 27
Item ſi tempore litis conteſtatæ ſoluendo ſunt: alias ſecus. nu.28
Idem in fideiuſſoribus fideiuſſorum. nu.29
Idem in hæredibus fideiuſſorum. nu.30
Idẽ in pluribus fideiuſſoribus pacis nu 32
2 *Beneficium diuiſionis, vbi eſt renunciatum auxilio de duobus reis, non conceditur. ibid. num.34. fol 309. & num.44. ibid.* 309
Item nec quando ſe principales principaliter, & inſolidum obligauerunt. nu 35
Item nec quando ſe ad ſolidum, & partem alternatiuè obligauerunt. nu.36
Item quando plures vt plures rei debendi promiſerunt. num.37
Idem in fideiuſſore fideiuſſoris, cui etiam hoc præſidium denegatur. num.38
Idem quando fideiuſſor ſe fideiuſſorem negat. num.39
Idem in fideiuſſore tutoris. num.41

Idem

Digitized by Google

Idem quando eſt dubium an alij fideiuſſores ſint ſoluendo. nu 42.
Idem quando ſtatutū mandat nullam exceptionem opponi poſſe. num.45
Idem quando non fuit per fideiuſſorem oppoſitum. num.46 310
Idem in fideiubente ſimul cum muliere. num 47
Idem quādo maior cum minori fideiubet. num.48
Idem in pluribus qui ſe ad factum obligarunt. num.49
2 Beneficium diuiſionis & ante, & poſt litem conteſtatā opponi poteſt. ibi. nu.51.
Imò & poſt ſententiam, ſi ab ea non fuerit appellatum: num.52. ibi.
2 Beneficium diuiſionis competit etiam aduerſus minorem, & fiſcum. num.56. & 57. ibid. 310
Reliqua uide in uerbo fideiuſſor, & in uerbo diuiſionis.
2 Beneficium cedendarū quid ſit: & quando locum habeat. d. ſect.6 c.5. totum. vide inf. in verbo exceptio cedendarū 302
2 Beneficium nouæ conſtitutionis de duobus reis fraterniʒat cum beneficio Epiſtolæ Diui Adriani. ſect.6. c 6. nu.1. 317
Competit pluribus reis ad hoc, vt non conueniantur niſi per rata. ibi. nu. 2
2 Bona vrbana maiori periculo incendij, & ruinæ ſubijciuntur, quam ruſtica. ſect.7. c.2 nu 42 326
2 Bona in fiſcum tranſeunt tā actiuè, quam paſſiuè cum ſuo onere. ſectio.10. cap. 19. num.6 487

C

1 Calor & Rabies noui facti excuſāt, ita quod quis non dicatur fregiſſe cautionem de non offendendo. p.1. ſect.2. in prælud. c.4. nu.118 671
2 Calor iudicij multum operatur. ſectio.8. cap 35. num.26 396
2 Canonicum ius, apices, & iuris ſubtilitates non conſiderat. ſect.6. c.3. n.82. 291
2 Captiui non fideiubent, quia capite diminuti, & ciuiliter mortui ſunt. ſect. 8. c. 21. num.3 386
2 Captiui pro ſoluto victori, veniam recedendi impetrant, ibid. num.5
2 Captiui, quia veniam recedēdi, & impetrare & obtinere poſſunt, ideo propter hoc, etiam fideiuſſores eſſe poſſunt. ibid. num.6.
Alia ponuntur in verbis, fideiuſſores, obſides, & captiui.
1 Capturæ nullitate ſtante fideiuſſor ad ſolutionem pęnæ non tenetur, etiam quod à carceribus aufugerit. p.1 ſect.2. in prælud. c.1. num.90. & 91 29
1 Carceratus offerens fideiuſſores de repræſentando aduerſario non contradicente, Iudex poteſt fideiuſſores recipere, & reū relaxare: concurrentibus maxime, & quod non adſint inditia, & probationes ſufficientes pro eius cōdemnatione, quod non ſuperuenerint noua inditia, & quod non infligatur pœna mortis p.1. ſectio.2. c.3. num.6 in prælud. 37
1 Carceratus, relaxatur cum fideiuſſoribus, vbi non imponitur pœna ſanguinis. p.1. c.3. num.7 38
2 Carceratus offerendo fideiuſſores, à carceribus eſt liberandus p 2. ſect.4. cap.21. num.2 207
Niſi ſit infligenda pœna capitalis. ibid. num.3.
1 Carceris de iniuſtitia, ſemper, & quandocumque opponi poteſt. par.1. ſectio.2. in prælud. c.1. nu.93 29
Caſus, & exempla fideiuſſionis tacitæ, & referuntur quinque. part.1. ſectio.1 c.9. num.18. in prælud. fol.15. & 1. referuntur in d.1. p. ſect.3. c. 37. nu.4. uſque ad finem. 135
1 Caſus per quos fideiuſſio de iudicio ſiſti expirat. par.1. ſect.2. cap.1. nu.46 cum ſeqq. prælud. 25
1 Caſus, in quibus cautio de iudicatum ſoluendo

Digitized by Google

uendo expirat. p.1.ſect.2.c.2. num. 18. cum ſeqq. in prælud. 32

1 Caſus, ex quibus fideiuſſio de repræſentando terminatur. par. 1. ſect. 2. c. 3. nu. 21. in prælud. 39

1 Caſus per quos cautio de non offendendo non incurſa dicitur. p.1. ſect. 2. c. 4. nu. 66. cum ſeqq. in prælud. 63

2 Caſus in quibus fideiuſſoria obligatio ſubſiſtit licet principalis obligatio corruat, part 2 ſect. 1. cap. 1. in fin. fol. 144 & c. 3. fol. 147. cap. 5. nu. 17. fol. 154. & ſect. 6. c. 3. lim. 1 nu. 33. fol. 282. 43. 285. 46. 286. 47. ibid. 55. fol. 287. ſect. 8. cap. 7. fol. 369 c. 20 fol. 385

2 Caſus, in quibus fideiuſſio non teneat, & fideiuſſor ex fideiuſſione non obligatur. p. 2 ſect. 8. per totum. 340

2 Caſus in quibus geſta per principalē proſint & noceant fideiuſſori, & è contra. par. 2. ſect 9. per totum. fol. 431

2 Caſus per quos fideiuſſoria obligatio reſoluitur dicta 2. p ſect. 10. per totum. 465

2 Caſus omiſſus in ſtipulationibus habetur. pro omiſſo. par. 2. ſect. 5. nu. 12 251

2 Caſus ſuperueniens, & in vnius ex cōtrahentibus perſona cadens, non vitiat actum, etiam ſi à primo impediuiſſet ſect. 10 c. 53 nu 4 526

2 Caſus, & perſonæ per quos, aut quas fideiuſſio denegatur. ſect. 8. in prin. n. 10. 341

2 Caſus fortuitus, rei fideiuſſori non obeſt. ſect. 9. cap. 47. 461

2 Caſus fortuitus liberat fideiuſſorem à fideiuſſione niſi culpa præceſſerit caſum. p. 2. ſect. 10. c. 69. 532

1 Cauſæ leuis, & etiam de iure non poſſibilis, ſufficit pro nouæ cauſæ iuſtificatione in cautione de non offendendo. part. 1. ſect. 10. 2. in prælud c. 4 nu. 123. 68
Imo etiam iniuſta ſatis eſt. ibid. nu. 124

1 Cauſa ſemper in dubio præſumitur noua in cautione de non offendendo, tregua & pace. ibid. num. 126 68

1 Cauſam ad nouam iuſtificandam, ſufficit præſumptiua probatio. ibid. nu. 128

1 Cauſa noua, quæ, & qua lis eſſe debeat, hoc totum iudicis arbitrio relinquitur. ibid. num. 129

1 Cauſa ex noua, potius præſumitur rupta cautio de non offendendo quam ex antiqua. ibid. num. 127

1 Cauſa non intentata in iudicio appellationis, remanet ſub diſpoſitione iudicis, à quo. p. 1. ſect. 2. c. 2. nu. 25. in prælud. 32

2 Cauſa vbi in inſtrumento, contractu, & obligatione non exprimitur, ibi præſumitur error ſect. 8. c. 47. nu. 7 401

2 Cauſa generalis in obligatione, & contractu non ſufficit, ſed requiritur ſpecialis. ibid. nu. 9

1 Cautela, ut fideiuſſor de iudicio ſiſti teneantur coram omni iudice. par. 1. ſect. 21. c. 1 num. 61 26

1 Cautela pro Iudice, vt nō teneatur in ſindicatu, relaxando reum cum fideiuſſore de iudicio ſiſti. d. c. 1. nu. 72 27

1 Cautela, quod fideiuſſor de repræſentando, teneatur etiam ad pœnam corporalem. ſect. 2. in prælud. p. 1. c. 3. nu. 56. 43

1 Cautela ad hoc, ut fideiuſſor de repræſentando remaneat perpetuo obligatus. ibi. num. 48. 42

2 Cautela, ut iudex recipiendo fideiuſſores non idoneos, non teneatur parti ad intereſſe. p. 2. ſect. 3. c. 4. nu. 7 178

2 Cautela adhibenda in ſtipulādā fideiuſſoria obligatione ſect. 4. c. 1. nu. 3 186

2 Cautela pro fideiuſſore, ut poſſit petere ſe eximi, & liberari à fideiuſſione. ſect. 10. 5. c. 3. nu. 50. 272

2 Cautela pro fideiuſſore ne ultra ſuā ratam conueniatur. ſect 6. c. 4. nu. 13 307

1 Cautela ad hoc ut debitor quantitatis tenentur omnino ſoluere in pecunia, nec iuuetur beneficio. Auth. hoc niſi C. de ſolut. p. 1. ſect. 3. c. 7. aliàs 6. nu. 23. 88

2 Cautela quod moratoria conceſſa principali,

pali, proſit eius fideiuſſori. ſect.9.c.13. num.5. 445

2 *Cautela, ut perſonalis excuſſio quæ tamen competit principali, proſit etiam fideiuſſori dicta. ſect.9.c.10.num.15* 440

2 *Cautela, quòd priuilegium principalis, proſit etiam fideiuſſori. dicta ſect.9.cap.13. num 5.* 445

1 *Cautela pro debitore habente debitum, partim liquidum, & partim illiquidum, ad euitãdam executionem, & expenſas. par.1.ſect.3. c.6.aliàs 15.num.6* 84

2 *Cautela pro fideiuſſore qui non vult fideiubere eſt, quòd ſtatim cõtradicat, & declaret mentem ſuam, quod non vult fideiubere, ſect.8 c.35.num.28* 396

2 *Cautela, quod ſi ſurdus, & mutus non intelligunt, ad hoc vt obligentur, quod eis prouideatur de curatore. ſect.8. cap.10. num.10* 347

2 *Cautela ad hoc ut fideiuſſor ad pœnã corporalem aſtringi poſſit. ſectio.8.cap.48. num.9* 406

2 *Cautela quomodo cautio pro dote præſtari poſſit abſque nullitatis in curſu. ſect.8. c 49.num.3* 410

2 *Cautela, & clauſula ad hibenda per notarios in inſtrumentis habẽtibus executionem paratã. p.2.ſect.10.c.79.nu.9.* 535

1 *Cautio eſt promiſſio ſine fideiuſſoribus. p 1. ſect.1. in prælud. c.8.nu 5. & 10.* 8

1 *Cautio ſimplex ſufficit, ubi agitur de rebus ſtabilibus ibid.nu.6* 8

1 *Cautio cum fideiuſſoribus maior eſt ea, quæ eſt cum pignoribus. ibi. nu.23* 10

1 *Cautionis mediocris appellatione venit obligatio cum hypotheca omnium bonorum. ibid.nu.24* 10

Quod ſi eſt dictum, quod cautio præſtetur competens ibid.nu.25

2 *Cautio magis plena dicitur datio pignoris, quam fideiuſſoria. ſect.7.c.6* 336

2 *Cautio tutior eſt incumbere rei, quam fideiuſſorib. perſonæ. ſect.10 c.11.n.2.* 480

1 *Cautio, & ſatiſdatio inter ſe differunt; nam ſatiſdatio eſt cum fideiuſſoribus, cautio autem ſine. par. 1. ſect.1. in prælud. c 8.nu.1 & 5.*

1 *Cautio de iudicio ſiſti, quid ſit, à quo præſtetur, & alia. par.1.ſect.2.c.1. nu.1. in prælud. uide infra, in uerbo ſatiſdatio de iudicio ſiſti.* 22

1 *Cautio de iudicatum ſoluendo quid ſit, & de eius materia. d.p.1.ſect.2.c.2.nu.31. fol.30. & tot. in prælud. infra in uerbo ſatiſdatio de iudicatum ſoluendo.*

1 *Cautio de ſe repræſentando, quid ſit, & de eius materia. d. par.1. ſect.1. in prælud. c.3. per totum. fol.37. & infra in uerbo fideiuſſio de repræſentando.*

1 *Cautio de non offendendo eſt iudiciaria, & à reo præſtatur. par.1. in prælud. ſectio. 2. cap.4.nu.1* 57

Petitur, quando quis timet in perſonam vel bonis offendi, ad eamq; obtinendam imploratur officium iudicis. ibid.nu.2

Eam nemo præſtare compellitur, niſi ſubſit iuſta cauſa timoris. ibid.nu 3

Ab inuitis non extrahitur, niſi ſubſit iuſta cauſa timoris. ibi.nu.4 58

Iudex ex mero, & libero arbitrio ſuo, & non præcedente partis petitione, & inſtantia, & ſine cauſa cognitione, & abſque iuſta, & legitima cauſa non poteſt cogere aliquem ad hanc cautionem dandam. ibid.num.5

1 *Cautio iſta de non offendendo potiſſimum fundatur in timore ſcãdali futuri, & non in inimicitijs. nu 6.*

Reſpicit utilitatem publicam, ciuium paci, & quieti conſulens. ibid.nu.7.

Quis ad eam præſtandam cogitur, ubi ſubeſt timor ſcandali, aliàs repellitur à ciuitate. ibid.nu.8.

Petitur ab eo, qui dedit cauſam inimicitiæ, & offendit. num.9.

Contrarium tenent multi, ut ibi. ſub dicto num.9.

Non

Non præſtatur, vbi eſt vanus timor ſcandali. ibid. nu 10 ibid.

1 Cautio de non offendẽdo requirit cauſam: illaq; debet eſſe iuſta, & legitima. nu. 11

Vel ſaltem debet ſubeſſe timor ſcãdali futuri. num. 12

1 Cautio de non offendendo non præſtatur, niſi cum cauſæ cognitione. nu 13

1 Cautio de non offendendo præſtatur cum fideiuſſoribus, etiã à diuite. ibi. nu. 14. 59

Cautio iuratoria cõceditur, ſi quis fideiuſſores de non offendendo non inuenerit, immo ſit bonæ uitæ conditionis, & famæ: aliàs interim exulare cogitur. ibid. num. 15. & 18

Et tali caſu, ſi eſt malæ conditionis, & famæ excuſatio paupertatis non recipitur, num. 16

Rixoſus an ſit cogendus præſtare hãc cautionem cum fideiuſſoribus hoc totum arbitrarium eſt. ibid. nu 19

1 Cautio de non offendendo reciprocè, & ad inuicem recipitur ibid nu. 20

Præſtita ab uno ſuſpenditur, donec ab alio præſtetur. ibid. nu. 21.

Caſſari debet ſi ab altero non præſtatur. ibid. nu 22.

Immo nec ex ea oritur actio. nu. 23

1 Cautio de nõ offendendo datur pro ſe, filijs, familiarib. conſanguineis, affinib. complicibus, adhærentibus, amicis, ſequacibus, & ſimilibus iudicis arbitrio. ib:d. nu. 24

Perſonas ſupra relatas augere, & diminuere hoc totum iudicis religioni relinquitur. num. 26 60

Hæc cautio regulariter pro ſe filijs, deſcendentib. quos quis in poteſtate habet, & illis de familia, quos quis prohibere põt, ne delinquant, & ſic pro ſibi ſubditis iñ præſtari ſolet, & ità praticatur. n. 27. ibi.

Secus in conſanguineis conſanguineorum, & amicis amicorum. num. 28 ibid.

Vt etiam in conſanguineis, & affinib. eius, qui ad fideiubendum cogitur. nu. 29

Idem ſi conſanguinei, & affines eſſe deſierunt, vel uti tales nõ tenebantur. nu. 30

Idem in conſanguineis, & affinibus rixoſis malæ conditionis, & famæ, & qui nihil in bonis habent. num. 31

Vt pariter in conſanguineo authore rixæ, & principali in offenſa illata ſeruandum eſt. num 32

Et etiam in conſanguineis, & affinibus bannitis. num. 33

1 Cautio de non offendendo ad hoc ut violata dicatur: requiruntur probationes plenæ, ſufficientes, concludentes certitudinariæ, & indubitatæ, & maximè ad effectum incurrendi pęnam, nu. 34. 60

Et ideo neceſſe eſt, quod principalis ſit conuictus de offenſa, vel per ſuam uerã confeſſionem, vel per alias probationes indubitatas: ità quòd non erunt ſatis fictæ confeſſio: Et quòd fuerit cõuictus. & condemnatus per inditia, & præſumptiones violentas. num. 35

1 Cautio de non offendendo eſt temporalis, & non perpetua. nu. 42 61

Quantum duratura ſit arbitrio iudicis remittitur. nu. 43

Arbitrium iſtud à cautionis dictatura regulatur. num 44

Et non extenditur ultra decẽ annos. n. 45

Præſtatur hæc cautio ſimpliciter, & ſine tempore præfinitione, & ità praticatur. num. 47

Et ſic concepta perpetua eſt. nu. 48

Conſuetudo, & ſtylus in termino præfigendo in hac cautione potiſſimum ſpectatur. num. 53

Cautio iſta, quando ſimpliciter eſt præſtita tunc intelligitur durante tẽpore Prætoris, & officialis: & etiam per aliquot paucos dies poſt. num. 55

Cautio hæc finito officio Prætoris, & officialis poſt duos menſes expiraſſe dicitur. num. 56

Idem ſi officialis in officio confirmatur:

nam adhuc expirat. numero 58.

1 *Cautionis de non offendendo multæ traduntur pœnæ. Primo enim non nulli tenẽt, quod uiolans hanc cautionem crimine læſæ maieſtatis teneatur. Alij ad pęnam pacis ruptæ ipſum aſtringi poſſe firmarũt. Tertij abſciſſionem manus pęnam hanc eſſe voluerunt. Non nulli vti proditorem puniendum eſſe exiſtimarunt. Reliqui uero hoc totum arbitrarium eſſe dixerunt. ibid. num. 62* 63

1 *Cautio de non offendendo pace ſequuta abolita cenſetur. ibid. num. 63* 63

Et præſertim, quando in contractu pacis caſſatur, & annullatur. nu. 64

Aliàs non niſi interueniente iudicis conſenſu, & decreto. num. 65

1 *Cautio de nõ offendẽdo, magis indicijs, & tregua, quã paci proxima eſt. nu. 72.* 64

1 *Cautio de nõ offendendo multis modis incurritur. nu. 73*

Primo. Inſultus vide in verbo inſultus.

1 *Secundo. Cautio de non offendendo rupta dicitur, ex inſultu facto ad domum animo offendendi etiam non ſequuta offenſa. ibid. num. 83* 64

Et eò fortius, quando quis ingreditur domum cum fractione parietis. ibid.

1 *Tertio. Cautio de non offendendo fracta dicitur ex inſultu cum admenatione cum armis euaginatis, etiam quod inſultatus vulneratus non remanſerit. nu. 84.* 65

Dũmodo fuerit promiſſum ſimpliciter non offendere: idem ſi perſonaliter: ſecus ſi in perſonam. num. 85

Contrarium eſt verum: & ita ſeruatur ex ratione, vt ibid. nu. 86

Cautio de non offendendo tantum illam offenſam comprehendit, quam corpus ſentit, vel ex liuore, vel ex tumore, vel ex dolore, vel ex ſanguinis effuſione. numero 87

1 *Quarto. Cautio de non offendendo rupta dicitur ex inſultu cum proiectione lapidis, vel teli: etiam vulneratione non ſequuta. num. 88*

Modò fuerit ſimpliciter promiſſum non offendere: ſecus ſi in perſonam. nu. 90

1 *Quinto. Conſpuens in faciem non incidit: ſi promiſit ſimpliciter non offendere: ſecus ſi dictum eſt in perſonam. nu. 92.* 65

1 *Sexto. Eximens aliquem vide in verbo eximens.*

1 *Septimo. Exoneratio Archibugi vide exoneratio.*

1 *Octauo. Offenſa ex modica, quando promiſſum eſt ſimpliciter non offendere, hæc cautio rupta non dicitur, nu. 100.* 66

Idem, quando eſt dictum perſonaliter, vt etiã quando in fideiuſſione ſunt appoſita verba generalia, & vniuerſalia: ſecus ſi dictum ſit in perſonam, nu. 101. 102

Vide in verbo percutiens, & in verbo offenſus.

1 *Nono. Inferẽs metũ deductũ ad aliquem actũ hanc cautionẽ nõ rumpit: n ſi in promiſſione dictum ſit in perſonã. nu. 113.* 67

1 *Decimo. Verbalis iniuria vide in verbo verbalis.*

1 *Cautio, in quibus caſibus de non offendendo fracta non dicitur nu. 117* 67

1 *Primo. Cautio de non offendendo fracta nõ dicitur ex offenſione facta per iracundiam. num 117*

Et maxime ad euitandã pęnã. nu. 119. 68

Vt etiam quando iracundia prouenit ex iuxta cauſa. num. 120

1 *Secundo. Cautio de nõ offendendo noua ex cauſa violata non dicitur. nu 121* 68

Vt nec etiam tregua, & pax. ibid. nu. 122

Leuis cã, vt ẽt de iure non punibilis ſ ffi-cit pro nouæ cauſæ iuſtificatione. nu 123

Imo etiam iniuſta ſatis eſt. nu. 124

Cautio de nõ offendendo nunquam ad nouam cauſam porrigitur. nu. 125. vide in verbo cauſa.

1 *Tertio. Inſultus, & offenſa facta ſuper veſtibus ſine percuſſione, ut eſt in eo, qui*

alium

alium per mantellum trahit, quãdo corpus non eſt tactum, & læſum hanc cautionem non frangit. num. 130. fol. 68. & vide reliqua in verbo inſultus.

1 *Quarto. Cautio de non offendendo per ſolas minas non rumpitur. 134* 68

Secus tamen eſt in pace. nu. 136

Cautio de non offendendo difficilius rumpitur, quam pax. num. 136 69

1 *Quinto. Mandatum de offendẽdo, vel occidendo non effectuatũ non rumpit hanc cautionem. nu. 140. vide in verbo mandatum, & in verbo dans opem.*

1 *Sexto. Conſultationes, & perſuaſiones abſque offenſa hanc cautionem non frangunt. num. 145* 69

1 *Septimo. Aſſiſtẽtia cum armis etiam non violat hanc cautionem, & maxime quando eſt promiſſum non offendere in perſonam. num 146* 69

1 *Octauo. Adulterium, & ſtuprum commiſſa in vxorem, & filiam hanc cautionem non frangunt. nu. 147. vide in uerbo actus libidinis.* 69

Nono. Furtum non frangit hanc cautionem num. 151. uide in uerbo furtum. 70

1 *Decimo. Accuſatio, uel atteſtatio in cauſa criminali, uel ciuili graui factæ non rumpunt hanc cautionem. nu. 155* 70

Et maxime quando ſunt uera: ſecus ſi ſunt falſa. num. 156

1 *Vndecimo. Abſentia excuſat ab huius cautionis fractura. nu. 157* 70

Modò dicta cautio per abſentem non fuerit ratificata. num. 158

1 *Duodecimo. Fœminæ nec actiuè, nec paſſiuè huic cautioni contrauenire dicuntur. num. 159* 70

1 *Decimotertio. Offendens bannitum non uiolat hanc cautionem. nu. 160* 71

Et quod hæc cautio ſit iurata. nu. 161

1 *Decimoquarto. Animo nocendi, & iniuriandi ceſſante, hæc cautio non incurritur. num. 171* 71

1 *Decimoquinto illata iniuria cadaueri non facit hanc cautionẽ committi. nu. 172.* 71

1 *Decimoſexto. Incertitudo primi offenſoris facit, ut hæc cautio non reputetur fracta. num. 173* 71

1 *Decimoſeptimo. Mors fideiuſſoris eſt in cauſa, ut iſta cautio non afficiat eius hæredem. nu. 174* 72

1 *Cautio quando eſt danda ad dictamen ſapientis: tunc ſatis eſt, quod detur ſine pignore, & fideiuſſione. ibid nu. 7* 8

1 *Cautio quando profertur à lege, ſtatuto, Teſtatore, contrahente, ac Principe, intelligitur de nuda, ac ſimplici cautione, ibid. num. 9* 8

1 *Cautionis nomen, ſolam promiſſionem continet abſque fideiuſſore uel pignorib. ibi. num. 10* 9

1 *Cautio prolata cum iſta qualitate idonea ſufficiens plena, competens, ac ſimilis, intelligitur de cautione cum fideiuſſoribus, uel pignoribus. ibi. nu. 11. & 12* 9

1 *Cautio prætoria, & iudicialis, intelligitur cum fideiuſſoribus, & pignoribus. ibid. num. 13* 9

1 *Cautio, quando lex cauſa cognita præſtari mandat, cum fideiuſſoribus intelligitur. ibi num. 14* 91

Item ubi debet caueri de indemnitate. ibid. num. 15

Idem ubi præſtatur à perſona ſuſpecta. ibi. num. 16

Item in fauorem dotis. ibi. nu. 17

1 *Cautio nuda, requirit hypothecam omnium bonorum. ibi. num. 20* 10

Vbi lex requirit dari fideiuſſorem intelligitur quando principalis non eſt idoneus, ſecus autem eſt, quando principalis eſt euidenter idoneus. ibid. nu. 22

1 *Cautio de beneuiuendo Prætoria eſt: à iudicis officio pendet, & cautioni de non offendendo ualdè ſimilis. part. 1. ſect. 2 in prælud c 5 nu. 1* 73

Præſtatur à ualdè rixoſo, & ſcandaloſo, &

& à viro malæ conditionis, & famæ. ibi.num.2.

Cauſæ graues ad hoc, vt quis ad eam præſtandā aſtringi poſſit, requiruntur. nu.3

Præſtatur ad tempus, & in perpetuum, vt iudici magis expediens viſum fuerit, num.4.

Eſt quid maius, quam cautio de non offendendo, ad quam vt genus habetur. nu 5.

Nouæ cauſæ allegatio pro eius excuſatione non ſuffragatur. nu.6

In ipſa ſatis eſt, quod quis non faciat malum, licet non faciat bonum. ibid.nu.7

Eius virtus reſtringitur ad illa tria præcepta. Honeſtè viuere, Alterum non lędere, & ius ſuum vnicuique tribuere. num.8

Ludus recreationis cauſa hanc cautionem non frangit. num 9

Differt in multis à cautione de non offendendo num.10

1 Cautio de tuto carcere eſt iudiciaria, præſtatur à carcerato, ad hoc vt in leuiorem carcerem immittatur. par.1.ſect.10.2.in prælud.c.6.num.1 74

1 Cautio de habenda domo, Palatio, vel ciuitate pro tuto carcere, & de non diſcedēdo ab eis, cōceditur ſolū Doctori, equiti, & alijs perſonis graduatis. nu.2.ibid.

Cautio de non diſcedendo ex aliquo loco committitur eò ipſo, quod quis ſine licentia diſceſſerit. num.3.

Etiam quòd deinde redierit, & hoc propter contemptum. num.4

1 Cautio de non diſcedendo committitur eo ipſo, quod quis diſceſſerit licet ſtatim redierit. num.5

In curia tamen Romana ex tali contemptu propter conflictum opinionum medietas pœnæ perſoluitur de conſuetudine. num 6

1 Cautio iſta an habeat locum in fugiente ex aliqua Camera, Ciuitate, vel oppido, in quibus quis ſub cuſtodia detinebatur, & multa alia ad materiam iſtam remiſſiuè. num.11

1 Cautio de re non baratāda eſt iudiciaria: Et præſtatur à conuento ſuper re mobili, vbi eſt ſuſpicio, quod res occultetur, conſumetur, interuertatur, vel aliàs diſtrahatur. p.1.ſect.2.in prælud.c.7.nu.1. 75

Daturque cum fideiuſſoribus. ibid.nu.2

Dicitur de re baratanda, ideſt, conſumenda, occultanda, vel aliàs interuertenda. num.3

Cautio iſta in euentum, quod non præſtetur res ſequeſtratur. num.4

1 Cautio de re ſequeſtrata exhibenda, conſeruanda, & non interuertenda, iudiciaria eſt, & cautioni de re non baratanda valdè ſimilis par.1.ſect.2.in prælud.c.8. num.1 76

Durat donec, & quouſque lis terminatur. num.2

Etiā inſtantia appellationis durante.nu.3

Et etiam quod inſtantia lapſa fuerit. nu.6

Vt pariter, quando inſtantia fuerit prorogata. num.4

Deficit in compromiſſo prorogato: niſi in eo ſit facultas prorogandi. nu 5

1 Cautio de rato eſt Prætoria: Præſtaturq; ab eo, qui comparet in iudicio pro actore abſque mandato par.1.ſect.2.in prælud. cap 9.num.1 77

Datur etiam vbi eſt dubium de mandato. num.2.ibid.

Vt pariter, quando de mandato conſtat plenè, & de reuocatione non niſi ſemiplenè. num.3

Cautio de rato, non præſtatur, niſi vbi de mandato ambigitur. num.4

Cautio hæc non procedit in dicente ſe procuratorem ad exigendum, & ſolutionem recipiendum, niſi plenè de mandato doceat. num.5

Cautio de rato præſtatur à quocunque qui nomine alieno experitur. num.6

Cautio de rato importat, quod geſtum per ali-

Digitized by Google

aliquem dominus ratum habebit . nu. 7

Cautio de rato præſtatur ubi de mandato eſt dubium : modo de tali dubietate opponatur . num. 8

Cautio de rato præſtatur, etiam ubi requiritur mandatum ſpeciale : modo de tali mandato ſpeciali dubitetur nu. 9 78

Cautio de rato præſtatur ab eo, qui abſentiam, infirmitatem, vel aliquod aliud legitimum impedimentum ſui principalis allegat, quod quomodo intelligendum ſit declaratur ibid. num. 10

Idem eſt in coniuncto, qui vult agere uti coniuncta perſona . num. 11. Quod quomodo procedat ibidem ponitur à nu. 12. vſque ad 17.

Cautio de rato legitimat perſonam quoad omnes actus dempto iuramento calumniæ. num. 18

Cautio iſta multis modis reſoluitur, & tres enumerantur à numero 19. vſque ad 23.

Cautio de rato etiam præſtatur in actibus extraiudicialibus . num. 28 79

Cautio de rato non committitur niſi ſtipulatoris interſit dominum ratum non habuiſſe. num 29 79

Cautio iſta reſoluitur ſi dominus intra decem dies non ratificauit . d. cap. 8. ibid. num. 24 79

1 *Cautio debitoris in diem, vrgentis ad inopiam, quæ ſit. part. 1. ſectio. 3. in prælud. c. 1. aliàs decem. alia vide infra in verbo debitor in diem.* 80

1 *Cautio debitoris impetrantis moratoriam à Principe. Quid ſit. part. 1. ſectio. 3. in prælud. cap. 2. aliàs 11. infra in verbo debitor impetrans moratoriam à Principe.* 81

1 *Cautio, quæ timore futuræ paupertatis præſtatur, qualis ſit dicta part. 1. ſect. 3. in prælud. c. 3. aliàs. 12. infra in verbo fideiuſſio, timore.* 82

1 *Cautio, quæ præſtatur à petente exequutionem ſententiæ, à qua ſupplicari poteſt. d p. 1. ſect. 3. in prælud. c. 4. aliàs 13.* 82

Et infra in verbo fideiuſſio quæ præſtatur, & in verbo executionem ſententiæ.

1 *Cautio data, operatur, vt executio ſententiæ non retardet, quando etiam præſumptiuè conſtat, quòd reſtitutio in integrum, calumnioſè petita fuit. part. 1. ſectio. 3. cap. 5. aliàs 14. in prælud. infra in verbo fideiuſſor ſi datur, & in verbo reſtitutio in integrum.* 83

1 *Cautio, quam dat debitor ſummæ illiquidæ. d. par. 1. ſect. 3. in prælud. cap. 6. aliàs 15 in verbo fideiuſſoris debitor.* 84

1 *Cautio eſt danda à debitore creditori, qui loco quantitatis, & pecuniæ ob impoſſibilitatem cogitur ſpeciem recipere. p. 1. ſect. 3. in prælud. cap. 7. aliàs 16. infra in verbo debitor quantitatis.* 86

1 *Cautio de reſtituendo alimenta, & ſumptus litis in caſum ſuccumbentiæ præſtatur, à reo paupere, actori diuiti. d. par 1. ſect. 3. in prælud. c. 8. aliàs 17* 88

Et quando diues cogatur litiganti pauperi expenſas erogare ibidem remiſſiuè.

1 *Cautio de reficiendis expenſis præſtatur à filiofamil. à fœmina; à forenſi, & in omni caſu vbi adeſt iuſta timoris cauſa. c. 12. nu. 5. part. 1. in prælud. ſect. 1.* 18

Et an etiam quãdo ſubſit iuſta cauſa timoris, hoc eſt arbitrarium. ibi. nu. 6

1 *Cautio a primo ex duobus eandem rem vendicantibus præſtita eſt in cauſa, vt eidem dicta res tradi debeat. part. 1. ſectio. 3. in prælud. cap. 9. aliàs 18. infra in uerbo duo ſi uendicant unam, & eandem rem.* 89

1 *Cautio de re ſequeſtrata reſtituenda, conuentionalis eſt part. 1. ſect. 3. c. 10. aliàs 19. num. 1. & 4 in prælud.* 89

1 *Datur ab eo, qui iudicis commiſſionem tenet rem in ſequeſtrum. ib. num. 2.*

1 *Cautio rem pupilli ſaluam fore, conuentionalis eſt, & à tutore præſtatur. part. 1.*

c 4 ſect.

ſect.3.c.11.aliàs 20.per totum. Vide infra in uerbo ſatiſdatio rem pupilli ſaluam fori. 90

1 Cautio præſtita à creditore, ante terminatum diſcuſſionis iudicium habente ſuum creditum ex inſtrumento liquidum, facit cum admittatur ad ſui debiti conſequutionem modò caueat de reſtituendo prioribus, & potioribus, & contribuendo æqualibus. part.1.in prælud.ſect.3.cap.12.aliàs 21.infra in uerbo creditor habens. 91

Cautio de reſtituendis melioramentis, facta liquidatione executionem ſententiæ non retardat d.part.1.ſect.3.in prælud.c.13 aliàs 22.uide infra in uerbo melioramenta. 92

1 Cautio de damno infecto eſt conuentionalis. part.1.ſect.3.c.14.aliàs 23.in prælud.num.1 94

Præſtatur à uicino, quoties ſui ædificij ruina ſuſpicatur.ibid.nu.2

Datur pro parte domus, quando domus eſt plurium ſecus ſi eſt unius, num.3

An cum fideiuſſoribus præſtanda ſit.ibid.num.4

Pro quo uitio domus præſtetur.num.5

Pro ea obtinenda imploratur officium iudicis ibid.num.6

Impertitur ubicumque futurum damnum ueremur.num.8

An poſſit peti à domino prædij dominantis per dominum prædij ſeruientis.ibid.num.7

Quanto tempore duret, nu.9

Non petitur niſi pro damno imminenti.num.10

Præſtatur etiam per diuitem, nu 11

Numquid ſufficiat, quando domus uicini minatur ruinã, uel potius cogi quis poſſit ad eam reficiendam ibi.nu.12 95

1 Cautio de opere demoliendo dicitur conuentionalis c.15.aliàs 24.part.1.ſect.3.in prælud. 95

Præſtatur ab eo, qui ædificium incboauit, ſibique opus nouum nunciatum fuit.d.c.24.num.2

Satis eſt, quod offeratur.num.3.ibid.

Etiam poſt tres menſes.ibid.nu.4.

Et etiam ſi nuncians nouum opus velit probare ius ædificandi non competere.num.5

Niſi talis probatio incontinenti fiat, ibid.num.6

Et maximè quando clarè cõſtat, nunciantem bonam iuſtitiam fouere.nu.7 96

Non habet locum, niſi ubi eſt dubium, an ius ædificandi competat.nu.8

1 Cautio ſubſidiaria conuentionalis, quare ſic dicatur, & quando habeat, & alia ad eius materiam. Vide in 1.part.ſect.3.in prælud.c.16.aliàs 25.per totum & poſuimus ſupra in verbo fideiuſſio ſubſidiaria. 97

1 Cautio, quam uſufructuarius proprietario præſtat, conuentionalis eſt.p.1.ſect.10.3.in prælud.c.19.aliàs.28.num.1 110

Et eſt de utendo, & fruendo arbitrio boni uiri, & reſtituenda re proprietario finito uſufructu.ibid.nu.2

Si non præſtatur, uſufructuarius non recipitur ad uſumfructum.num.3

Modus tenendus in hac cautione præſtanda.num 4

In ſtabilibus procedit cum hoc, quòd finito uſufructu bona reſtituantur in eodem ſtatu, in quo fuerunt à principio recepta. In mobilibus autem ſecundum æſtimationem factam de tempore receptionis, & traditionis dictorum bonorum.num.5

Hæc cautio eſt de forma uſusfructus, tam in immobilibus quam in mobilibus.numero 6 111

Et à quocumque ualdè idoneè præſtanda eſt.num.7

Danda eſt cum fideiuſſoribus, etiam quod uſufructuarius ſit ditiſſimus, & non ſuſpectus.

ſpectus. num. 9. & omnium bonorum num. 11 111
In mobilibus eſt præſtanda expreſſa prius qualitate, & ualutatione bonorum. nu. 12
Si non eſt præſtita, debet præſtari, & ideo ſi non præſtatur, res ipſa vendicari poteſt. nu. 13
Præſtari debet etiam, quod teſtator cauſa expreſsè prohibuerit peti, & hæres id permiſerit nu. 14
Non poteſt per teſtatorem remitti, niſi in certis caſibus. num. 15
Uſusfructuarius per iſtam cautionem non præſtitam uſufructu non priuatur in ſtabilibus, in quibus fructus ſuos facit: ſecus in mobilibus: vt etiam quando per proprietarium fuit petita, & non præſtita. num. 16. 17. 18. & 20
Et in uſufructu mobilium dicitur de ſubſtantia. nu. 19 112
Cautio hæc per proprietarium, & hæredem non petita cenſetur rem ſit. nu. 22 112
Hæres poteſt remittere hanc cautionem uſufructuario. Quod ſecus eſt in teſtatore, & ratio differentię aſſignatur. num. 23. & 24 112
Iſta cautio non eſt de ſubſtantia uſusfructus ad originem: ſed ad traditionem, num. 25
Cautio iſta dicitur præſtari, quando petitur: aliàs non committitur mora: licet in hoc multi diſſentiant. num. 26. & 28 112
Huiuſmodi cautio ſi per proprietariũ fuerit petita, & non præſtita: uſufructuarius non facit fructus ſuos, ſed tali caſu proprietarius poteſt bona ſequeſtrari facere penes idoneam perſonam, quæ illos percipiat, & uſufructuario non tradat. num. 18
Non præſtatur, niſi tempore quo uſusfructus traditur num. 30
Quando uſusfructuarius non poſſidet ad hoc ut interim fructus lucretur, debet cautionem offerre. nu. 31 113
Uſusfructuarius allegans impotentiam, & cautionem iuratoriam offerens non auditur. nu. 32
Quando uſusfructuarius eſt in mora præſtandi hanc cautionem, tunc aut committitur alicui probato uiro, ut fructus percipiat, & uſufructuario det, uel quod bona dimittantur proprietario, cum hoc quod de fructibus uſufructuario reſpondeat. nu. 33. & 34. 113
Caſus in quibus uſusfructuarius cauere non tenetur, & recenſentur tres. nu. 35. 113
Vſusfructuarius non cauens, eo quia credebat ſe non teneri, lucratur fructus: & maxime ſi eſt mulier, ruſticus, uel alia ſimilis perſona, nu. 36 114
Titulus cum errore iuris excuſat à fructuum reſtitutione. nu. 37
Vſusfructus, & eius cautio aut ad bona ſtabilia, aut ad mobilia, quæ uſu conſumuntur, aut ad illa, quæ uſu diminuuntur, ueteraſcunt, deteriorantur, & corrumpuntur refertur. nu. 38
Cautio in mobilibus, quæ uſu ueteraſcunt, præſtanda eſt de dictis mobilibus, reſtituendis iuxta æſtimationem à principio factam ſecundum magis communem. ibid. 39. 114
Cautio de dando, & reſtituendo conuentionalis eſt. par. 1. ſect. 3. in prælud. cap. 20. aliàs 29. nu. 1. 116
Et eſt, quando quis legis, hominis, teſtatoris, vel Principis diſpoſitione conditionali, vel ad certum tempus aſtringitur ad aliquid dandum, faciendum, ſoluendum, vel reſtituendum: nam interim cauendum eſt ibid. nu. 2
Hinc vir habens beneficium anni ad reſtituendam dotem hæredibus vxoris mortuæ interim cauere debet, aliàs priuatur dicto commodo, & fit executio ſtatim. ibi. num. 3. 113

Hinc

Hinc ſocius in diſſolutione ſocietatis tenetur cauere de ſoluendo æs alienum, donec aduenerit dies. ibid. nu.4

Hinc etiam fit, quod mater tranſiens ad ſecunda vota, cauere tenetur filijs primi matrimonij de dote interim eis conſeruanda, ibid. nu.5.

1 *Cautionem præſtat hæres vniuerſalis, vel particularis, grauatus ſubſtitutione, fideicommiſſo, vel legato conditionali, vel in diem incertum, ſeu poſt eorumdẽ mortem. nam non tantum tenentur conficere inuentarium, verum etiam ſatiſdare de reſtituendis bonis, ſubſtitutione fideicõmiſſo, ac legato ſubiectis, aduenientibus conditione, vel die par.1. ſect.3. in prælud. cap.21. aliàs 30. num.1* 117

Hanc cautionem hæres etiam ditiſſimus, & valdè dignus præſtat nu. 2

Hæres recuſans hanc cautionem (præſtare) ſubſtitutus, fideicommiſſarius, ac legatarius, non ſolum poterunt in litem iurare, verum etiã debent immitti in poſſeſſionem bonorum ſubſtitutione, fideicõmiſſo, & legato ſubiectorum, nu.3. 118

Si teſtator remiſerit hanc cautionem hæredi: & hæres à principio ceperit dilapidare bona, talis cautio, à ſubſtituto, fideicommiſſario, vel legatario peti non poteſt aliàs ſecus. nu.4

Remiſſio huius cautionis facta per teſtatorẽ, prodeſt, etiã debitori ſuſpecto. nu.5

1 *Frater fratri, & mater filijs hanc cautionem non præſtant, niſi mater tranſierit ad ſecunda vota. ibi. nu.6*

1 *Cautio à legatario præſtatur quando dubitat an ultra falcidiam receperit: & eſt de reſtituendo in pecunia id omne, quid ultra falcidiam accepit. par.1. ſect.3. in prælud. c.22. aliàs 31. nu.1.* 118

1 *Cautio de modo implendo eſt. Quando legatum ſub modo cõcipitur: nam tali caſu dictum legatum non poteſt effectualiter peti, niſi præſtita hac cautione par.1. ſect.3. in prælud. c.23. aliàs 32.* 119

Quis per eam, & ad modum implendum, & ad ipſum ineſſe conſeruandum aſtringi poteſt. ibid. nu.6

Præſtatur hæc cautio cum fideiuſſoribus: ibi. num.8

Promittitur per eam, quod modus implebitur, & in caſu non adimplementi de reſtituenda re cum fratribus. ibid. nu.9

1 *Cautio Mutiana uerificatur in omnibus conditionibus negatiuis, vt etiam in affirmatiuis, quæ ante mortem adimpleri non poſſunt. par.1. c.24. aliàs 33. nu.1. ſect 3. in prælud.* 120

Debet offerri, & oblatio debet eſſe realis, & cum fideiuſſoribus. ibid. nu. 2

Exemplum ſit, lego Titio centum; ſi Capitolium non aſcenderit: vel ſi Semproniũ non manumiſerit. ibi. nu.3 121

Præſtatur cum obligatione, quod ſi contrarium factum ſit, reſtituatur legatum. ibid. nu. 4

Fuit adinuenta quia per eam, quis legatũ conditionale conſequitur non expectata purificatione conditionis. ibi. nu.5

Habet uim, implementi conditionis negatiuæ, nu.6

Vxor, cui relicta ſunt alimenta ſi cum filio habitauerit, hanc cautionem præſtare tenetur, nu 7

Vxor relicta hæres, ſi uitam uidulem ſeruauerit, hanc cautionem præſtare debet: alias hæres non efficitur. nu.8

Mulier, quæ tranſiuit ad ſecunda uota, & prius non præſtitit cautionem de uitã uidulem ſeruando, eſt idem, ac ſi numquam hæres inſtituta fuiſſet, ibi nu 9

Hæc cautio, & in cõditionibus negatiuis, & in affirmatiuis habentibus perſeuerantiam uoluntatis uſque ad mortem locum habet, & præſertim quando habent implicitam negatiuam. ibi. nu.10

Legato qđ Titius in bonis meis nihil aliud conſequi poſſit, dicitur ſatisfactum aut per

per cautionem Mutianam, aut per acceptilationem, nu.11

Hæc cautio non habet locum in contractibus, ſed bene in donationibus cauſa mortis: & in alijs ultimis uoluntatib. nu.12

Eſt præſtanda etiam quòd non adſit cohæres, vel ſubſtitutus: quia poteſt præſtari uenientibus ab inteſtato in eorum defectum. num.13

Hæc cautio non habet locum in pijs diſpoſitionibus niſi mens diſponentis reſiſtat. ibid. nu.14

Cautio curatoria indulget propter impotentiam ſatiſdare debentis, per quam quis ſe, & ſua bona obligat. par.1. ſect 3 in prælud.c.25.nu.2. aliàs c.34. 123

Conceditur ei, qui fideiuſſorem non reperit, nam iuratoria prius per ipſum impoſſibilitate ad hanc cautionem recipitur. ibid. nu.3 123

Fideiubendi impotentia iuramento probatur; & ſatis eſt, quod quis iuret ſe credere, non poſſe de facili fideiuſſorem inuenire, nu.4

Declaratione facta eſſe locum iuratoriæ cautioni, & tunc iurandum eſt de obſeruando omnia, ad quæ quis tenetur, aliàs perdit hoc beneficium. nu.5

Cautio iſta, an ſit præſtanda cum pœnæ additione, hoc totum arbitrarium eſt. nu.6

Cautioni iuratoriæ ſemper ſtatur, quando aliter utiq; parti conſuli non poteſt. nu.7

In hac cautione, ſicut impoſſibilitas excuſat, ita magna difficultas, quæ impoſſibilitati adæquatur. nu.8

Cedens bonis, qui tenetur cauere, de concordandis creditoribus ſi peruenerit ad pinguiorem fortunam, ſi fideiuſſorem non reperit, admittitur ad huius cautionis priuilegium, num.10

Si quis fideiuſſorem non reperit, ſatis eſt, quod uerbaliter caueat cum hypotheca bonorum & ſtipulatione pœnali nu.11

Princeps concedens alicui ob paupertatē dilationem, ſufficit hæc cautio cum adiunctione pœnæ. nu.13

Illuſtribus perſonis in egeſtate conſtitutis, elargitur iuratoria cautio. nu.14. 125

Hæc cautio non tantum procedit in actionibus bonæ fidei, verum & ſtricti iuris. nu.15

2 *Cautio hæc denegatur in multis caſibus.*

Primo debitori habenti moratoriam, ſeu quinquennalem à Principe, nam tenetur dare fideiuſſores de ſoluendo in fine terminationis. nu.22 125

Secundo in criminalib. cauſis. nu.23 126

Tertio in venientibus alieno nomine, ut eſt in tutoribus, procuratoribus, & ſimiliter. nu.25

Quarto in eo, qui de rato cauere tenetur an pro reſpectu. nu 26

Quinto quando iuramētum motu proprio conceſſum eſt, ſecus ſi ad iudicis dilationem. nu 27

Sexto in iudice, qui procedit ex officio, & cogit ad cauendum, nam tunc iuratoriā cautionem dans, adimplet: ſecus ſi hoc fiat inſtante parte. nu.28

Septimo quando fideiuſſio eſt de forma, & ſubſtantia actus, ut in uſufructu. nu.29

Octauo quando agitur de arctando aliquē ad aliquid dandum. nu.30

Nono in cautione neceſſaria. nu.31 127

Decimo in ſe ſponte offerente, & obligante ad ſatiſdandum. nu.31

Decimoprimo in eo, qui tenetur ad cautionem ſufficientem, plenam, idoneam, & competentem. nu. 34

Decimoſecundo quando alio remedio utrique conſultum eſſe poteſt. nu.35

Decimotertio, debitori de fuga ſuſpecto. nu 36

Decimoquarto quando quis vult aliquid ab aliquo conſequi, & tenetur cauere. nu.37

Decimoquinto quando cautio fideiuſſoria non poteſt præſtari propter malos, & cor-

corruptos mores eius, qui ad cauendum aſtrictus eſt. num. 38.
Decimoſexto, perſonæ ſuſpectæ, eo quia cauilloſa, diſcola, rixoſa, & malæ conditionis, & famæ, num. 39
Decimoſeptimo quando agitur de arctādo aliquem ad dandum. nu. 40 128
Decimooctauo quando quis aliàs præſtitit hanc cautionem, & fuit effectus periurus, eo quia pollicita non ſeruauit, iterum uolens frui hoc beneficio non recipitur. nu. 41
Decimonono forenſis ad iuratoriam cautionem non admittitur, & maxime quādo eſt uagabundus, & de eo timetur in loco ne alium offendat. nu. 42
Iuratoria cautio, an ſit concedenda, hoc totum arbitrarium eſt. nu. 43
Caſus alij, in quibus hæc iuratoria cautio non conceditur, recenſentur remiſſiuè. nu. 44
Impotentia in hac cautione, quomodo probetur, & an ſatis ſit iuramentum. nu. 51 129
Impotentia non tantum probanda eſt: verum etiam, quod debitor fecerit diligentias de reperiendo fideiuſſore, & non inuenerit. nu. 52
Cautio iſta, an concedenda ſit petenti executionem ſententiæ, quando poteſt ſuppleri remiſſio. nu. 54 129
1 Cautio uſurarij manifeſti. legalis, & conuentionalis eſt. par. 1. ſect. 3. in prælud. cap. 26. aliàs 36. nu. 1 131
Cautio, quæ per uſurarium præſtatur de uſuris reſtituendis debet eſſe cum fideiuſſoribus, & pignoribus, aliàs actiua teſtamenti factione priuatur: etiā quod expreſſe vſuras reſtitui mandauerit. ibi. nu. 2. & 3
Cautio iſta debet præſtare ijs, qui vſuras ſoluerunt, & in eorum defectū ordinario loci, vel eius Vicario, aut Parocho. num. 4
Debet eſſe cum fideiuſſoribus, vel pignoribus. num. 5
In ea debet exprimi certa quantitas, de qua ſi nō conſtat eius liquidatio arbitrio recipientis moderanda eſt, ibi. nu. 6
Multa alia vide ibidem ad materiam à nu. 7. uſque ad 32. fol. 132. 133. 134
1 Cautio tacita eſt, quando lex fingit promiſſionem, & obligationem, quæ uere nō interuenit par. 1. ſect. 3 in prælud. cap. 27. aliàs 37. nu. 1. 135
Sic dicta, quia à lege tacite ſub intellecta, & inducta dicitur. ibid. nu. 1
In ea non eſt neceſſe, quod interueniat ſtipulatio. nu. 3
Exempla huius cautionis deducūtur multa & ſex recenſentur. nu 4. uſque ad 9. fol. 136
Alia uide in uerbo fideiuſſio tacita.
1 Cautionem præſtans in illiquidis abſoluitur par. 1. ſect. 3. c. 6. aliàs 15. num. 3. in prælud. 84
2 Cautio ſine cauſa à debitore extorqueri non debet. par. 2. ſect. 2. c. 1. nu. 14 158
Nec etiam ſuperflua par. 2. ſect. 4. cap 4. nu. 3 188
Et ſi ſit præſtita, an & quando ex ea agi poſſit, vel non ead. ſect 4 cap. 7. per totum. 189
2 Cautio ſuperflua, non committitur, quando ignoranter præſtita fuit. ſect. 4. cap. 7. nu. 2
Niſi præſtans in iure errauerit. ibid. nu. 3
Secus ſi ſcienter præſtiterit, ibid nu. 4
Tenet, licet de iure præſtanda non ſit. eod. ſect. 4. c. 5. nu. 3 188
Non præſtatur, ubi uanus eſt timor dicto loco nu. 1
2 Cautio vbicumque præſtari debet, ſi non opponatur, ualet proceſſus, quia per progreſſum ad vlteriora, cenſetur eidem renunciatum, par. 2. ſect. 4. c. 8. nu. 1. inf. in verbo ſtatutum mandans. 190
2 Cautio ubicumque præſtari debet ex diſpoſitione

Digitized by Google

ſpoſitione legis, ſtatuti, Principis, contrahentis, teſtatoris, vel alia, intelligitur, ſi petatur eod. c.8.nu 2
In tantum quod ſi à principio non fuerit petita, amplius concedi non debet. ibid. nu.8. 191
2 Cautio vſusfructuarij cenſetur remiſſa, ſi non fuerit petita ead.ſect.4.c.8.nu.5. & 6
2 Cautionem præſtare, dicitur ſpecies contumeliæ. ibid nu.9
2 Cautio vbi eſt dubium, an præſtari debeat, id iudicis arbitrio committitur. ſect.4 c.13.nu 1 198
2 Cautio nunquam præſtatur abſque iuſta cauſa ibi. nu.2
Et quæ ſit iuſta cauſa, iudicis arbitrio relinquitur. ibid.
2 Cautio vbi præſtari debet ad effectũ aliquid conſequendi, ſat eſt, quod quis fideiuſſores offerat.ſect.4.c.21.nu.1 207
2 Cautio magis plena, dicitur pignoris datio, quã fideiuſſio.ſect 7.c.6.nu 3 336
Magis enim tutum eſt incumbere rei, quã perſonæ.ſect.10.c.11.nu.2 479
2 Cautio non recipitur, vbi imponitur pœna ſanguinis,ſect.4.c.52.num.8 243
2 Cautioni, ſe nemo committere cogitur in arduis ſect.8.c.48.nu.14. 466. & ſect. 4.cap.52.nu.2
2 Cautius eſt, rem pœnes ſe habere, quam tabulas cautionis.par.2.ſect 4.cap.52. nu.2 243
2 Cautum non intelligitur, vbi vitioſe, vel non idoneè eſt cautum.ſect.7.c.2 num. 14 322
2 Cautum, & ſecurum reddere promittens, numquid teneatur cauere cum fideiuſſoribus ſect.7.c.5.nu.11 334
Quid ſit promiſſum idoneè cauere, d.c.5. num. 12
Reliqua vide in verbis fideiuſſio, & ſatiſdatio.
2 Cecus, cum in eo loquela, auditus, & intellectus adſint, bene fideiubet. ſect.8. c.10.nu.15 373
2 Cecus, & ſponſalia, & matrimonium, & ſocietatem contrahit d.ſect.8.cap.10. nu 16 ibid.
1 Cedens bonis, iterum acceſſionis beneficium recipitur.par.1.ſect.3.in prælud. c.2.nu.6
1 Cedenti bonis, nec nummus relinquitur, par.1.ſect.3.in prælud.c.49.nu 1 141
1 Minusq. veſtis, qua carnes detegat. nu.2
1 Et ſi ad pinguiorem fortunam deuenerit, tenetur ſatiſdare creditoribus modo ne egeat. nu.3
1 Immo ne eidem occaſio celandi, & occultandi detur, debet qualitatem & quantitatem bonorum dando liſtam, medio iuramento ſignificare, nu.4
1 Cedens bonis debet fideiuſſores dare, de ſoluendo creditoribus, ſi deuenerit ad pinguiorem fortunam. ibid.nu.5
1 Cedens bonis, tenetur fideiuſſores dare, quod ſi non reperit admittitur adiuratoriam cautionem. ibid.nu 8
2 Cedere, eſt diſcedere, & alterum in ſui locum ponere.ſect.6 c.5.nu.1 312
2 Certa ſumma. Vide in ſumma certa.
2 Certum etiam eſt id quod per relationem ad aliud fit.ſect 8 c.54.nu.4 418
1 Ceſſante paupertate, ceſſat priuilegium, par.1.ſect.3.in prælud.c.49.nu.6 141
2 Cenſus, cenſus datur. par.2 ſect.2.cap.5. nu. 21 168
2 Ceſſio Iurium, non poteſt fieri ipſis iuribus extinctis ſect.6.c.5.nu.8.par.2 313
Fieri debet per creditorem, fideiuſſori etiã ſponte ſoluenti.ibid.20 315
Non tamen in totum: ſed pro rata aduerſus alios fideiuſſores. ibid.num.25
Et an, & quando poſſit fieri etiam poſt ſolutionem.ibid.nu.11 313
Reliqua uide in verbo exceptio cedẽdarũ.
2 Ceſſio bonorum facta per principalem, non prodeſt fideiuſſori.ſect.9.c.9.nu.1 fol.438

Ni-

Nihilominus tenetur ſoluere d.cap.9.nu. 2.& d.cap.10.num.4 439

2 *Ceſſio iurium non tenet abſque iuſta cauſa,ſect.8.c.47.nu.12* 401

2 *Ceſſio iurium facta contra principalem, nocet etiam fideiuſſori. ſect. 9. cap. 21. nu. 1.* 455

Quod procedit in caſibus,in quibus utilis actio tranſit abſque ceſſione, aliàs ſecus: niſi ſit expreſſum.ibid.nu. 2.& 3

2 *Ceſſio cum datione in ſolutum facta à debitore creditori, liberat etiam fideiuſſorem.ſect.10.c.7.nu 1.* 478

Secus ſi ſimpliciter, eo quia nuda ſit, & abſque datione in ſolutum,ibid.

2 *Ceſſio actionis hypothecariæ, & perſonalis, facta à principali ipſimet creditori, liberat fideiuſſorē.ſect.10.c.8.n.1* 478

2 *Ceſſionarius mariti non poteſt licite recipere vſuras ex dote, quas caperet, ipſe maritus. Nec etiam vtitur mariti priuilegijs.ſect.9.c.13.nu.10.* 446

2 *Chyrographi reſtitutio inducit præſumptionē ſolutionis.ſect.10.c 65.nu.1* 531

Chyrographi reſtitutio liberat fideiuſſorem. ſect. 10. cap. 65

2 *Citatione, & comparitione ſpontanea, fideiuſſiones de iudicio ſiſti, & de repreſētando terminātur.ſect.10.c.47.fol.523 infra,in verbo fideiuſſio citat.*

2 *Ciuilis numeratio tantum poteſt, quantū naturalis ſect.10.c.9 num.2.* 478

1 *Clauſula rebus ſic ſtantibus in omni diſpoſitione ſubintelligitur. par.1.c.3.nu.51. ſect.2 in prælud.fol.43. & c.4 nu.163. in d.prima par.ſect 2.in prælud.* 71

1 *Clauſula aliàs de proprio facit, vt quis principalis cenſeatur.d.par.1.cap 3.nu. 60 ſect. 2.in prælud.* 44

2 *Clauſula ut principalis, principaliter, & in ſolidum; Quid operetur. & quod ſuum non operetur effectum, niſi interueniat nouatio ſect.6.c.3.nu.41.& 42.* 283

2 *Clauſula ſolita opponi in inſtrumento pro appoſita habetur.ſect.6.c.4.nu.22.* 318

2 *Clauſula ſciens, ſe non teneri, eſt neceſſaria in inſtrumento fideiuſſionis. ſect. 8. cap.46.nu.1.* 399

Nec ſufficit clauſula ex certa ſcientia,uel æquipollens. ibid.nu 2

2 *Clauſula non vi,dolo,& metu,de conſuetudine notariorum apponi ſolet. ſect. 8. c 62.nu.7* 429

2 *Clauſula renuncians beneficio de fideiuſſoribus, & omni legum auxilio an includat excuſſionis beneficium.ſect.6 cap.3. nu.62* 288

2 *Clauſula omni iuris, & facti exceptione remota, an comprehendat excuſſionem. ibi. nu. 63*

2 *Clauſula promiſit libere, & ſine aliqua exceptione ſoluere an cōtineat exceptionem excuſſionis. nu.64*

2 *Clauſula promiſit ſoluere libere, & nullam exceptionem opponere, quomodocumque & qualitercumque idem competentem tam de iure ciuili, quàm de iure canonico, vel ſtatutario, & quicūque nomen habeat comprehendit etiam excuſſionis exceptionem,num.65* 289

Idem ſi clauſula ſit cæterata,nu 66

2 *Clauſula, narrata pro vt narrantur,continet reſpectum implicitum, vnde ſic reſpondens,nec pro negante, nec pro affirmante habetur. ſect.6.cap.3.num.151. 152* 298

2 *Clerici fideiubentis pœna eſt, quod abijciatur, & deponatur, vel quod excommunicetur, vel à diuinis ſuſpendatur. ſect.8. cap.12.nu.6.* 376

2 *Clerici ab externarum rerum occupationibus, & moleſtijs liberi eſſe debent. ibid. nu. 5*

2 *Clerici magis tenentur ſubuenire indigentibus,quam laicis.nu.11.ibid.* 377

2 *Clerici vrgente neceſſitate, & pietate fideiubere tenentur,etiam quod non fideiubere iurauerint.ibid.num.12*

Cle-

2 *Clerici habentes rerum ſæcularium administrationem fideiubere poſſunt, numero 23* 378
2 *Clerici rerum ſæcularium administrationem habentes, æquiparantur militibus veteranis. num.24*
2 *Clerici ex fideiuſſione præmium recipientes efficaciter obligantur. ſect.8.cap 3. num 39* 355
2 *Clericis, ſi fideiuſſio concederetur ſanctibus domibus damnum inferentur & ſacra miniſteria impedirentur. ſect.8.cap. 12.nu.4* 476
2 *Clerici in rem ſuam compromittere permiſſũ eſt p.2 ſect.8.c.12.nu.21.fol.378*
2 *Clericus pro laico non poteſt fideiubere. ibid.num.1* 376
2 *Clericus, vbicunque fideiubet, debet de proprio ſatisfacere non in præiudicium Eccleſiæ. ibi.nu.7*
2 *Clericus pro laico miſerabili poteſt eſſe fideiuſſor. ibi.nu.8* 377
Immo tenetur. num.9. Etiam ſi iurauerit non fideiubere. ibid d.nu 12
2 *Clericus pro Eccleſia, vel alio clerico poteſt eſſe fideiuſſor ibid. nu.14*
2 *Clericus pro laico, non poteſt eſſe fideiuſſor in iudicio. ibid. nu.17*
Secus in contractibus. vt ibi.
2 *Clericus indigenti, ex pietate ſubuenire tenetur de fructibus beneficij ad ſui vſum deputatis. ibi.num.9*
2 *Clericus tenetur ſubuenire laicis indigentibus in caſu neceſſitatis, ibid.nu.10*
2 *Clericus ſuum fideiuſſorem indemnem cõſeruare tenetur per ſuorum iurium aſſignationem: modo ſtabilia non poſſideat. ſect.8.c.12.num.25 & 26.fol.338. & par.1.ſect 3.c.26.nu.51.in prælud.* 104
1 *Commodiſſimum eſt, duplici ſpe vti. c.7. nu.2 par.1.ſect.1.in prælud.* 6
2 *Compenſans omnino numerat, ſi non naturaliter, ſaltem ciuiliter, ſect.10.c.9. num. 1* 478
2 *Compenſatione fideiuſſoria obligatio ſoluitur. ſect.10.c.9.nu.3* ibid.
2 *Compenſatio poteſt opponi per fideiuſſorẽ ex perſona ſui principalis. ibi.d.n.4.* 479
Itẽ ex perſona propria, ſi licet de eo, quod ſibi debetur per creditorem, nu. 4
Et inuito principali debitore. nu.5
Et etiam quod talis compenſatio incipiat poſt ſententiam ſect.9 c.12 nu.4 444
Etiam in ſecunda inſtantia, vel in actu executionis. ibid.nu 6
Niſi forſitan talis exceptio perſonalis eſſet. ibid.nu 7
1 *Conceſſa ob inopiam, & paupertatem, auctis facultatibus ceſſant. par.1.ſect. 3 in prælud.c 49.nu.7* 141
2 *Concluſio, & non tractatus potiſſimum attenditur. ſect.10.c.49.nu.5* 524
2 *Condemnatus per ſententiam an ſatiſdationem offerendo audiendus ſit. par. 2. ſect.4.c.53.nu.1* 243
2 *Condemnatus per ſententiam, ſi non ſoluit, an ſatiſdando audiendus ſit. ſect. 4. c.53.nu.1.4. & 8. vbi dicitur qui tenetur effectualiter ſoluere.* 244
2 *Conditio habetur pro cauſa, ſect.8. c.47. num. 33* 403
2 *Conditio, an & quando ſatis ſit quod momento adimpleatur. ſect. 10. cap. 34. nu. 6* 511
2 *Conditionis honeſtæ & poſſibilis exiſtentia, & cuius dies nondum ceſſerit, & venerit, & cuius euentus expectandus eſt; fideiuſſio. cũ interim inutilis reddatur, expirare dicitur. non eſt per hoc, quod interim fideiuſſor non remaneat obligatus. ſect.10.c.44. nu.6* 521
2 *Conditio poteſtatiua debet impleri, quam primum fieri poteſt. ſect.10. ad conſ.in fi.c.23.nu.26* 499
2 *Confeſſio de recepto, non inducit obligationem, niſi quo ad ipſos contrahentes. ſect.3.c.2. nu.3* 173
2 *Confeſſio de recepto facta à creditore, non ope-*

Digitized by Google

operatur quo ad tertium, ſed tãtum quo ad ipſos contrahentes, ibi.nu.10. 174

Sed quid quo ad fideiuſſorem ibidem. & vide inf. in verbo fideiuſſor.

2 Confeſſio de recepto creditoris facta fideiuſſori precludit viam agendi contra principalem.ibid nu.5 173

2 Confeſſio ficta principalis debitoris, non nocet fideiuſſori: nec è contra ſect.9.cap.17.nu.1. 452

2 Confeſſio vnius, non nocet alteri ibi. nu.3

2 Confeſſio ſine cauſa facta non tenet, niſi ſit facta in articulo mortis ſect.8.cap.47. nu.14 401

2 Confuſio vim ſolutionis habet, ſect.10. c.14.nu 3 482

2 Confuſio fit per concurſum debiti, & crediti in vna, eademque perſona.ibid.nu.4

2 Confuſio vt plurimum hæreditatis aditionis contingit.nu.5

2 Confuſio inducitur ex debiti, & crediti immixtione. nu.6

2 Confuſio, quæ fit inter debitorem, & creditorem, mediante hæreditatis aditione operatur, vt creditor ſtatim ſibi ſoluiſſe dicatur.ibid.nu.11

2 Confuſione finitur fideiuſſio.ibi.nu 1

2 Confuſione ita extinguitur obligatio vt ſolutione, & compenſatione ibid.nu.2

2 Cõfuſione multis modis liberatur fideiuſſor.nu.12.vſque ad 18.& à 21. vſque ad 27 482.483

2 Confuſione in tribus caſibus obligatoria fideiuſſoria non reſoluitur. Primo, quando ius creditoris nõ efficeretur deterius. Secundo, quando eſt adita hæreditas cũ beneficio legis, & inuentarij. Tertio, quando ſumus in obligatione de ſui natura non tranſitoria ad hæredes. ibid. nu.28 484

2 Coniuncta perſona, pro alia cõiuncta perſona etiam ſine mandato admittitur ad agendum cum cautione de rato. ſect.8. c.23 nu.6 388

Vt etiam curatorem bonis abſentis poſtulare poteſt. ibid.nu.7

Vt pariter procuratorem conſtituere.n 8

Reſcriptum impetrare. nu.9

Et appellationem interponere poteſt. n.10

2 Coniunctus pro coniuncto rectè fideiubet. ſect.8.c.23.nu.5 388

1 Coniunctus pro coniuncto, & abſque mãdato admittitur cum cautione de rato: modo ſit infra quartum gradum excluſiuè, & hoc in iudicio fiat, par.1.c.9. nu.12.& 13 ſect.2.in prælud.fol.78 & par.2.ſect.8.c.23.nu.6

1 Coniunctus pro coniuncto non admittitur, vbi habet procuratorē.d.c.9.nu.14 78

Item nec vbi requiritur ſpeciale mandatum. ibi.nu.15

Item niſi de rato ſatiſdet.nu.16

Item niſi deinde infra decem dies geſta per eum ratificet cum effectu, nu.17

Reliqua vide in verbo ſocius, & conſors.

2 Connexorum idem eſt iudicium. ſect.5. c.2.nu.76 262

2 Conſanguinei compelli poſſunt ad fideiubendum pro conſanguineis ex bannitis. ſect.8.c 48.nu.26 407

2 Conſenſui, nihil magis contrarium eſt, quã vis, & metus, ſect.8.c.62.n.2. 429

2 Conſenſu contrario fideiuſſio terminatur ſect.10.c.13.nu.1 480

Intellige re integra, re autem non integra per actum retroſimilem, ibi. nu.2

2 Conſenſus carentia fideiuſſionem annullat.ſect.8.c.34 392

2 Conſenſus anima contractus dicitur. ſect. 8.c.34. nu.5 ibid.

2 Conſenſus defectus, fideiuſſionem annullat.d.ſect.8.c.34.nu.1

2 Conſenſus proximiorum ſexus muliebris imbecillitatem immutare non poteſt. ſect.8.c.3.nu.26 353

2 Conſentire in iudicem dicitur qui petit cautionem de iudicio ſiſti, & iudicatum ſoluend.par.2.ſect.2.c.4.nu.21 166

2 Con-

2 *Conſequens qui vult, vult etiam omne neceſsarium antecedens, ſect.8.cap.59. nu. 5.* 427

2 *Conſignatione fideiuſsor liberatur. ſect. 10.c.10 nu.1.* 479

2 *Conſors pro conſorte, & ſocius pro ſocio rectè fideiubent in verbo ſocius, & fideiubens ſocius pro ſocio.*

1 *Conſpuens in faciem, incidit in cautionem de non offendendo, ſi promiſit ſimpliciter non offendere, ſecus ſi dictum ſit in perſonam.par.1.ſect.2.c.4.num.92. & 94. in prælud.* 65

1 *Conſtitutor, Quid ſit, par.1.in primordialibus.c.4 nu.1.ſect.1.* 3

Quid differat à mandatore, ibid.nu.2. 3

1 *Conſtitutor fit debito iam facto: Mandator ante. Item conſtitutor nudo pacto: Mandator ſolo conſenſu obligatur. ibid. num.3.* 3

1 *Conſtitutor, & fideiuſſor differunt, quia primus nudo pacto, Secundus mediante ſtipulatione obligatur. ibid.nu.4.* 3

Item non obligatur, niſi poſt principalem, fideiuſſor vero ante, & poſt, ſect.1.cap. 6.nu.9.& par.2.c.2.nu.9.fol.145

1 *Conſuetudo, & ſtylus in termino profigendo in cautione de non offendendo potiſſimum attenditur.par.1.ſect.2.in prælud. cap.4.nu.53.* 62

1 *Conſultationes, & perſuaſiones abſque offenſa, cautionem de non offendendo non rumpunt par.1.ſect.2.c.4. num.145.in prælud.* 69

1 *Contemptus inductus dicitur, quando ex inobedientia læditur iudex par 1. cap.6. nu.10. ſect.2. in prælud.* 75

2 *Contingentia futura, non ſolent aliquid ponere, & determinare: Nam de futuris contingentibus nulla determinata veritas.ſect.8.c.59.nu.17.* 427

2 *Contractus omnes recipiunt interpretationem, & extenſionẽ ex veriſimili mẽte contrahẽtium, ſect.5.c.2.nu.92.* 164

Etiam in iis, quæ ſunt ſtricti iuris.d ſect. 5.c.2.nu.93.

Et etiam in mandato ibid.num.94.

2 *Contractus factus à Prælato, nomine Eccleſiæ cum ſolemnitatibus, & in euidentem Eccleſiæ vtilitatem, non tantum ipſum, verum etiam eius in Eccleſiæ ſucceſſorem obligat.ſect.4.c.17.nu.13.* 202

Idem quando eſt vtilis Eccleſiæ licet ſolemnitates deſint. nu.14.

2 *Contrahens pro ſe, & hæredibus contrahere præſumitur.ſect 4.c.17.nu.25.* 203

Etiam ſi nulla hæredis mentio fiat. ibid.

Et etiam ſi apponatur dictio taxatiua. ibid.nu.26.

2 *Contrahentes ſe falſis aſſertionibus, decipere lex valde abhorret. ſect 7. cap. 7. nu. 9.* 338

1 *Contraueniens primo loco attenditur.par. 1.ſect.2.in prælud.c.4.nu.69.* 63

2 *Contumelia, & iniuria affici quis dicitur, à quo ſatiſdatio petitur. ſect.2.c.1 nu.3.* 157

2 *Creditor negligens in debito exigendo, nõ tantum ipſum debitorem, verum etiam ſuum fideiuſſorem liberat. ſect.10.c.42. nu 6.* 519

2 *Creditor minus idoneum fideiuſſionẽ accipiens, videtur illud approbare.par.2. ſect.7.c.2.nu.4.* 311

2 *Creditor ſibi imputet, qui minus idoneum fideiuſſorem accipit. par.2.ſect.7.cap.2. num.3.*

2 *Creditor non idoneum fideiuſſorem accipiens, & de eius qualitatibus, & conditionibus non inueſtigans, ſibi ipſi tantum præiudicat, & ſuæ fragilitati id expenſum ferre debet. par.2.ſect.7.c.2.nu.5.*

2 *Creditor præſumitur ſcire fideiuſſoris qualitates illum acceptando, nu.7.*

2 *Creditor recipiens ignorãter fideiuſſorem non idoneum ſibi non præiudicat ſecundum nonnullos: ſed alius in eius locum dandus eſt ibid. nu. 12.* 322

2 Creditor circa fideiuſſoris idoneitatem de facili ſcire, & ſe informare poteſt. ib.d. nu. 9. 311

2 Creditor recipiens etiam ignoranter fideiuſſorem non idoneum; in ſuæ ſomnolētiæ pœnam ſibi præiudicat, ibid.nu 15. 322

2 Creditor à ſe ipſo debet informare ſe, & certiorare de qualitatibus, & conditionib. fideiuſſionis: aliàs in pœnam ſuæ negligentiæ ſibi præiudicat. ibid.nu.16.

2 Creditoris ad præſentiam tantum tenetur debitor exhibere fideiuſſorem, cui ſi per creditorem de eius inhabilitate oppoſitum non fuit, tenetur fideiuſſor d.l n.17.

2 Creditor, qui pro ſuo credito inſimul fideiuſſores, & pignora accepit, per electionem fideiuſſorum pignorum eidem venditio interdicitur. ſect. 10.c.41.num.7. 518

2 Creditor, ſi debitorem fideiuſſorem, vel eius hæredem arrogat reſoluitur fideiuſſio. ſect. 10.c.48.nu.2. 523

2 Creditor ſi debitorem arrogat, ideo liberat à debito, quia arrogatus ei qui eum arrogauit, ſubijcitur cum omnibus ſuis bonis. nu.3.

2 Creditor, ſi debitorem arrogat, & debitor, & fideiuſſor liberantur: ſecus ſi fideiuſſorem quia tunc fideiuſſor, & non debitor liberatur. ibid.num 4.

Supra in verbo Arrogatio, & infra in verbo fideiuſſoria obligatio arrogatione.

2 Creditor donans, & remittens, omnem actionem & ius per quod competebat contra fideiuſſorem fideiuſſionem etiam voluiſſe extinguere cenſendum eſt. ſect. 10.c.51.nu 2. 525

2 Creditor habens pignus, non poteſt fideiuſſorem conuenire. ſect.4.cap.19. nu.1. 204

Niſi eius venditio difficilis eſſet. ibi.nu.2.

2 Creditor poteſt pignus diſtrahere, & in defectum ſibi adiudicari facere, num.3. ibid. 205

Alia vide ſupra in verbo fideiuſſor non poteſt conueniri.

2 Creditor numquid poſſit cogi per fideiuſſorem ad agendum contra principalem bona dilapidantem. ſect.5 c.3.nu.23. 270

2 Creditor non cogitur unum ab obligatione eximere, & fidem alterius ſequi. ſect. 5.c.3 nu.44. 272

2 Creditor recipiens partem crediti ab vno ex fideiuſſoribus, quando dicatur iuri ſolidi renunciaſſe. ſect.6.c.4.nu.58. 310

Et primo quando recipit medietatem, nec plus, nec minus. ibid. nu. 59. 311

Item quando contra reus ſoluit partem ad ſe ſpectantem, ſecus ſi ſimpliciter, nu.60

2 Creditor recipiens partem de fructibus, non cenſetur debitum diuiſiſſe, dicta ſec. 6.c 4.nu.61.

Item nec quando recipit ſaluo iure ſolidi. ibid.nu.62.

Item nec quando alter ex correis non eſt ſoluendo, ibid.nu.63.

1 Creditor habens ius ſuum liquidum, puta ex inſtrumento quarantigiato. ſatiſdat de re reſtituenda prioribus, & potioribus, part.1.cap.12. aliàs 21. num. 1. in prælud. ſect.3. 91

1 Creditor habens inſtrumentum debiti, transfert onus probandi ſolutionem, in debitorem par.1.c.25.nu.18. ſect. 3. in prælud. 98

Fallit quando agitur contra fideiuſſorem in defectum, vt etiam contra tertium poſſeſſorem. ibid.nu.17. & 19.

Item quando agitur contra eum, qui promiſit ſoluere id, quod à Titio exigi non poterit. num.20

2 Creditor ſi rem fideiuſſoris occupat, an, & debitor, & ipſe ſint ab eorum obligatione liberati. par.2. ſect.8 c.55. 418

2 Creditor ſi aliquid à debitore gratis accipit vltra ſortem, id ei vſuræ vitio aſcribi non debet. par.2. ſect.2.cap.2.nu.23. 161

2 Cre-

2 Creditor cogens debitorem diuitem ad ſatiſdandum, dicitur oneroſus, difficilis, & cerebroſus, & debitor id recuſans nimis delicatus. ſect. 4. c 20. nu. 10. 207
Creditor non debet eſſe oneroſus, difficilis, & cerebroſus, & debitor nimis delicatus. ibid.
Creditor cogitur fideiuſſorem promiſſum dimittere, & alium æque idoneum recipere ſect. 4. c 23. nu. 1. 208
Niſi iam datus eſſet. ibi. nu. 2.
2 Creditor non cogitur, quem liberare, & alterius fidem ſequi etiam æque idonei. ſect. 10. c. 5. nu. 8. 477
2 Creditor, quando contentatur de fideiuſſore; tunc quis fideiubendo ſoluere dicitur. ſect. 4. c. 26. num. 1. 209
Modo hoc fiat animo nouandi, ſecus ſi acceſſorie. ibid. nu. 3. & 4. 210
1 Creditores duplici gratia, dilatione, & onere grauandi non ſunt. part. 1. ſect. 3. cap. 2. nu. 6. 81
2 Creditor patiens, & recipiens partem debiti ab vno ex fideiuſſoribus, an dicatur debitum diuiſiſſe, & iuri ſolidi renunciaſſe. ſect. 6. cap. 4. nu. 58. 310
2 Creditor recipiens partem debiti, videtur beneficio ſolidi renunciaſſe, quando recepit præciſè medietatem, nec plus, nec minus, ibi. nu 59. 311
Vide alias ampliationes. ibi. nu. 60. 61. 62
2 Creditor fideiuſſorem recipiens, id potiſſimum agit, quod ſi facultatibus labitur debitor in ſubſidium à fideiuſſore ſuum conſequatur. ſect. 9. c. 9 nu. 5. 438
2 Creditor vt etiam vnuſquiſque in rebus ſuis eſt moderator, & arbiter. ſect. 10. cap. 13. nu. 2. 490
2 Creditor inuitus experi non cogitur. numero 3.
2 Creditori inuito creditum ſolui poteſt. numero 4.
2 Creditor ad crediti petitionem aſtringi nequit. nu. 5.
2 Creditor ſuum creditum alij donare poteſt. nu. 6.
2 Creditor negligens in petendo debito, non liberat fideiuſſorem ſimplicem, purum, & abſolutum. ibi. nu. 23. 492
Contrarium tamen dicitur. nu. 9.
Fallit in fideiuſſore conditionali, ſubſidiario, & indemnitatis. nu. 24.
2 Creditor poteſt conuenire fideiuſſores, qui ordinis priuilegio renunciarunt, etiam quod debitor ſit decoctus. ibi. nu. 27. 493
2 Creditor negligens in petendo debito cadit à iure ſuo: modo fideiuſſor ſit ſimplex, & creditor fuerit à fideiuſſore requiſitus, & interpellatus, vbi de ratione. num. 32.
Fallit in fideiuſſoribus ſubſidiarijs, & indemnitatis, in quibus non requiritur monitio, & proteſtatio, num. 33. & 35. vbi de ratione. 493 & 494
Nonnulli tamen voluerunt hanc limitationem non carere difficultate, & quod tutius ſit interpellationem adhibere. nu. 34. 393
2 Creditor miſſus in poſſeſſionem bonorum debitoris ex primo decreto, non per hoc tollitur, vt contra fideiuſſorem, & eius bona experiri poſſit. ſect. 10. c. 79 num 1. 535
2 Cuius per errorem, dati repetitio eſt, eiuſdem conſulto dati donatio eſt. ſect. 4. c. 7. nu. 5. 189
2 Culpa rei principalis nocet fideiuſſori, etiam quod reus non ſit ſoluendo, ſect. 9. c 2. nu. 1. 433
2 Culpa fideiuſſoris principali non obeſt. ibid. nu. 2.
2 Culpa fideiuſſoris ei nocet, quando venit ex natura contractus ibid nu. 3.
2 Culpa alterius, alteri non debet eſſe nociua, ſect 9. cap. 3. nu. 10. 434
Culpa creditoris, ſi principalis effi iatur ireperibilis, liberatur fideiuſſor. ſect. 10. c. 17. nu. 2. 486

Digitized by Google

Idem ſi efficiatur decoctus.ibid.nu 1. 485
Idem ſi eius culpa efficiatur non ſoluendo. ſect.10.c.23. 489
2 Culpa, & negligentia creditoris in exigendo modo monitus. & requiſitus, liberat fideiuſſorem. ſect.10.c.23.
2 Culpa, & negligentia creditoris in exigẽdo debito debitoris effecti decocti an, & quando fideiuſſores liberent. articulus controuerſus.ſect.10.c.23 nu.1. 489
2 Culpæ, & moræ eadem eſt ratio, quando de periculo agitur.nu 8.ibid. 490
2 Culpa, & dolus illi aſcribuntur, qui non proſequitur quod proſequi poteſt, nec exequitur,qđ exigere poteſt.nu.14. 491
2 Culpa, & negligentia creditoris abſque dolo fideiuſſorem non liberat. nu 25
Vt etiam,quando eſt leuis, modica,& ſimplex, & tantum in omittendo conſiſtit. nu.25. 492
2 Curator curatoris datur. par. 2. ſect. 2. c.5.nu. 20. 168
2 Curialis non poteſt eſſe fideiuſſor. ſect. 8. cap.16.nu.1. 383
Niſi in rem ſuam fideiuſſerit.ibid.num.2.
2 Curialis,qui hodie dicitur,olim nuncupabatur decurio. ibid.nu.3.
1 Cuſtos carcerum, commentarienſis appellatus,quid ſit,ad quid teneatur, & alia ad eius materiam remiſſiuè, par.1.cap. 54.ſect.3. 142

D

2 Damna,expenſæ,& intereſſe,prius liquidanda, & taxanda, quam petenda, & exequenda. par.2.ſect.4.cap. 39.nu. 66. 233
1 Damni appellatione, venit ſolum damnum emergens par. 1.c.3.nu.14.ſect.2. in prælud. 38
1 Dandi,& reſtituendi cautio conuentionalis dicitur, quæ in quibus caſibus procedat,& in quibus non,habetur.par.1.ſec. 3.c.20.aliàs 29.in præludijs.Et vide ſupra in verbo cautio de dando. 116
1 Dans opem,& præſtans aſſiſtentiam,non frangit cautionem de non offendendo. par 1.ſect.2.in prælud.c.4.nu 144. 69
2 Datio in ſolutum, liberat fideiuſſorem, ſect.10.c.1.nu.8.& fol.466 & c.6.nu. 1.fol.477 & c.58. 528
2 Datio in ſolutum, vim ſolutionis habet, ſect.10.c.6.nu.3. 477
Intellige large, & in materia fauorabili. ibi.nu.4. 478
2 Datione ſecundi fideiuſſoris an, & quando veniat liberatus primus. ſectio. 10. c. 32. 505
Vide in verbo fideiuſſores primi.
2 Datione pignorum fideiuſſores liberantur,etiam creditore inuito, ſect.10.cap. 11.nu.1. 479
1 Debitor impetrans dilationem,& moratoriam à Principe, tenetur ſatiſdare de ſoluendo, tranſacto termino, par.1.c.2. aliàs 11.nu.1.ſect.3.in prælud. 81
1 Debitor dilapidans, tenetur creditori ſatiſdare, vbi adeſt paupertatis timor,cap. 3 aliàs 12. nu.1. par.1. ſect.3. in prælud. folio 82
1 Debitor in diem vergens ad inopiam, ſatisdat de ſoluendo adueniente die par.1. ſect.3.c.1.aliàs 10.nu. 1.
1 Debitor in diem,ſi ex noua cauſa efficitur de fuga ſuſpectus,poterit incarcerari,vt fideiubeat die adueniente,d.c.1.aliàs decem,par.1.ſect.3.nu.2.in prælud. 80
1 Debitor ſummæ illiquidæ, poteſt partem liquidam deponere,& de illiquida ſatiſdare. par.1. c 6. aliàs 15.nu. 1. ſect.3. in prælud. 84
1 Debitor, vbi debitum eſt turbidum, ſat eſt,quod offerat ſe paratum ſoluere,cum liquebit. d.c.15.nu.2.
Nec interim moleſtatur ante liquidationem ſequutam. ibid.nu.3.
1 Debitor de fuga ſuſpectus, etiam diebus feriatis capi poteſt, etiam in quocunque loco, etiam in actu fugæ; vt etiam
quod

quod hæc fiant à iudice incompetenti. par.1.ſec.3.in prælud.cap.37. aliàs 47. nu. 1. 139

1 *Debitor de fuga ſuſpectus non debet habere carcerem priuatum.ibid.nu.2. ibid.*

1 *Debitor incarceratus, de fuga ſuſpectus, ad hoc, vt de carceribus relaxetur debet cum fideiuſſionibus cauere.nu.3.*

1 *Debitor in diem certum, incertum vel ſub conditionem de fuga, futuraq. inopia, & dolo ſuſpectus, debet interim cauere par. 1.ſec.3. in prælud. c.38. aliàs 48. nu.1. par.1.ſec.3. in prælud.* 140

1 *Debitor quantitatis, poteſt bona ſtabilia in ſolidum dare, ſtante eius impotentia ſoluendi in pecunia. c 7. aliàs 16 par.1. ſec.3. in prælud.* 86

Tenetur tamen de euictione cautionem præſtare ibid.nu.2.fol.94.& nu.15. 87

Item tenetur dare rem meliorem. ibid. nu.3 fol.85.& 14. 86

Quæ requirantur ad hoc vt rem in ſolutum dare poſſit ibi. nu.4. cum ſeqq.

1 *Debitor quantitatis non poteſt rem immobilem in ſolutum dare, niſi probet ſuã impotentiam. ibid. nu.5.* 86

Item etiam niſi procedat bonorum diſcuſſio, ibid. nu.6.

Item debet docere, ſe feciſſe exactam diligentiam reperiendi emptorem, d.nu.7

Item tenetur bona conſignare vnà cum inſtrumentis, eorumq. dominium transferre. ibid.nu.8.

Item liſtam bonorum cum fideiuſſoribus, nec ſufficit ſi poſt modũ dare velit, nu.9

Item tenetur iuſtificare, ſe nec pecuniam, nec mobilia habere.nu.10. 87

Item tenetur dare de melioribus cum decima, vel ſexta parte pluris.nu.11.

In dote verò, cum augumento tertiæ partis, nu.12.& nu.19.

Et quid in Eccleſia. ibid.

Tenetur tamen oblationẽ bonorum ſtabilium, cum iuramento facere. ibid.nu.16.

Item ad electionem creditoris. nu.17.

Nõ iuuatur nibilominus hoc beneficio debitor, vbi obtinere vult in bonis ſolutionem.ibid.nu.20. 88

Pariter quando auxilio dictæ Auth. renunciauit nu.21.

Item nec quando fuit appoſitum iuramentum de ſoluenda quantitate. nu. 22.

2 *Debitore fideiubere prohibente ſi eſt fideiuſſum tunc cõtra dictum debitorem, nec actio mandati, negociorum geſtorũ, nec vtilis competit, ſed fideiuſſor ab omni repetendi iure cadit. par.2.ſec.4. c.1. nu. 14.* 187

2 *Debitor ad cautionem præſtandam ſe vltroneum exhibere non debet: ſed ſat eſt, quod petenti creditori moram non faciat.par.2.ſec.4.c.8.nu.5.* 190

2 *Debitor ſuſpectus, dando fideiuſſores liberatur.ſec.4.c.28.nu.1.* 221

Niſi ſit condemnatus.nu 2.ibid.

2 *Debitor ſuſpectus, & condemnatus, debet ſatiſdare de ſoluendo ſtatim, vel ſaltem infra ſtatuta tempora, ſec. 4. c. 28. nu. 3. ibid.*

2 *Debitor ſuſpectus dicitur, qui alligat farcinulas pro fuga capienda.ibi.nu.4.*

2 *Debitor ſuſpectus, quis dicatur ad effectũ conſequendæ capturæ, & quæ requirantur ad capturam, ibid.nu.7.*

2 *Debitor ſuſpectus dicitur qui blãditijs, et dolo induxit creditorem ad ſibi credendum cum non eſſet ſoluendo. ibid.nu.5.*

2 *Debitor ſuſpectus ubicunque detineri, & arreſtari poteſt, licet ibidem forum non ſortiatur. nu. 6.*

2 *Debitor ſuſpectus, quis iurari poſſit, ibid. num.8.*

2 *Debitor in ſumma illiquida, dando fideiuſſores moleſtari non debet, ſec.4.c.24. nu. 1.* 208

2 *Debitor, quando eſt diues, tunc idem eſt pro fideiuſſores, & hypothecariam, bonorum cauere.ſec.4.c.20.nu.3.* 206

2 Debitor reſidui, illiquido fideiuſſores offerendo recipitur. par.2.ſect.4.cap.24. nu.2 208

2 Debitor pro debito illiquido, etiam verbalem cautionem offerens auditur. ibid. nu.4

2 Debitor ſatiſdando ſatisfacit ſuæ obligationi.ſect.7.c.3.nu.30 331

2 Debitor falsò fideiuſſoris idoneitatem aſſeuerãs, tenetur creditori actione de dolo, & maximè ſi ſciens idoneitatẽ atteſtationem fecerit.ſect.7.c.7.nu.8. 337

2 Debitor ſi per modum conſilij, effuſo ſermone, & abſque fraude atteſtationes de idoneitate fecerit, in nullo creditori tenetur.ſect.7.c.7.nu.9 & 10 338

Tutius tamen eſt à talibus conſilijs, collaudationibus, & ſuaſionibus ſe abſtinere.nu.11

2 Debitor ignorans fideiuſſoris idoneitatẽ, & ſic errando idoneitatem atteſtans, tenetur creditori ad intereſſe. ſect. 7.c.7. nu.15 467

2 Debitor creditoris expulſi à ciuitate, coactus ciuitati ſoluere, non tantum ipſe, verum etiam, & eius fideiuſſor liberantur. ſect.10.c.1.nu.15 ibid.

2 Debitor principalis capite diminutus, boniſq. eius publicatis, eius fideiuſſores de iudicio ſiſti, & iudicatum ſoluendo liberantur.ſect.10.c.28.nu 3. Idem de fideiuſſore pro fiſco præſtito.nu.4 503

2 Debitor principalis, ſi de laico efficiatur clericus, mutetque ſtatum, gradum, & conditionem, & de vno foro tranſeat in alium, fideiuſſores de iudicio ſiſti dati liberantur.d.ſect.10.c.28.nu.1 502

2 Debitor per iniuriam vim compulſiuam, vel expulſiuam, aut metum ab alio exactus, non tantum ipſe non tenetur, verũ etiam nec eius fideiuſſores.nu.6.cap.43. ſect.10 519

2 Debitor, qui bene vult ſoluere, poteſt ẽt pati ſe bene obligari.ſect.4.c.20.n.11. 207

2 Debitor fideiuſſorem præſtare non tenetur, quãdo ſine fideiuſſore diues idoneus, & ſoluendo eſt ſect.4.c 20.nu.2 206

2 Debitor ſi fideiuſſores, & pignora dare ꝓmiſit, debet vtrumque facere.ibid. nu.8

2 Debitor non debet eſſe nimis delicatus, vt etiam creditor nimis oneroſus, difficilis, & cerebroſus. ibid. nu.10 207

2 Debitor, quando dicatur non ſoluendo. ſect 6.c.3.nu.187 301

2 Debitore fideiubere prohibente, ſi eſt fideiuſſum, tunc contra eum, nec actio mãdati, negociorum geſtorum, vel vtilis competit, & fideiuſſor ab omni repetendi iure cadit.ſect.4.c.1.nu.14 187

1 Debitum liquidum per illiquidum non tardatur. par.1.ſect.3.c.6.nu.8. in prælud. 85

2 Debitor, & fideiuſſor non habent in eorũ poſſe in graue creditoris damnum ſe pro libito ab eorum fideiuſſione liberare. ſect.10.c.80.nu.3. 536

1 Debitum vbi non eſt liquidum mora non committitur, c.6.alias 15.nu.4.par.1. in prælud. 84

2 Debitum generis, peremptione ſpeciei ob caſum fortuitum, non liberatur. ſect.10. c.15.nu 5 484

2 Deceptis, & non decipientibus iura ſuccurrunt. ſect.8.c.3.nu 35. 355

2 Decoctione principalis culpa creditoris, fideiuſſor liberatur.ſect 10.c.17.n 1. 485

Idem ſi ex culpa ſuperioris reus efficiatur irreprehenſibilis, ibi.nu 2

2 Decretum Iudicis, nihil operatur vbi cadit enormiſſima læſio.ſect.8 cap.3.nu.4. 361

2 Decretum iudicis, & licentia proximiorum faciunt ceſſare præſumptionem fraudis.ſect.8.c.3.nu.110. 362

2 Decretum iudicis in fideiuſſione reipublicæ, vel vniuerſitatis, requiritur ad hoc vt valeat.ſect.8.c.26.nu.12. 390

2 Defectus conſenſus fideiuſſionem annullat,

Digitized by Google

lat, ſect.8.c.34.nu.1. fol.392.in verbo conſenſus, & fideiuſſor fideiuſſioni non conſentiens.

1 *Defenſor propriæ ſalutis, nec contrauenire, nec peierare dicitur.par.1.ſect.2. in prælud.c.4.nu.67* 63

2 *Delegatio facta per debitorem principalem creditori, liberat fideiuſſorem. ſect. 10.c.5.nu.1.* 476

Qui delegat ſoluere dicitur.ibid.nu.2

2 *Delegatio tollit actionem ipſo iure, ibid. num.3.*

2 *Delegatio quando debitorem non liberet remiſſiuè.ibid.num.10.* 477

2 *Delegatio, nouatio, transfuſio, & accollatio vim ſolutionis babent. ſect. 4. cap. 26.nu.3.* 210

2 *Delegatione, an inducatur nouatio, indiget deciſione Cæſarea.ſect.10.cap.5.nu. 5.6.* 477

2 *Delegatione, & nouatione obligatur fideiuſſor, modo creditoris conſenſus interueniat.ibid.nu.7*

2 *Delictum principalis, an, & quando noceat fideiuſſori.ſect.9.c.3.nu.1.* 434

Non nocet quo ad inducendam obligationem. ibid.nu.2

Nec etiam quo ad augendam. nu.3

Nocet tamen quo ad actionem conſeruandam, nu.4

Item quando delicto conſentit.ibid.nu.5

Vt etiam quando obligatio, & actio ſunt exceptione eliſæ. nu 6

2 *Delictum morte rei extinguitur. ſect. 4. c.17.nu.5* 201

2 *Delicto finitur fideiuſſio.ſect.10.c.24.*501

2 *Dementia, ad hoc vt fideiuſſorem infringat, opus eſt quod ſit perpetua, & totalis.ſ.ct. 8.c 8 nu.17.* 371

2 *Deportati fideiuſſionem non rectè contrahunt, & ideo à fideiuſſione arcentur ſ.ct. 8.c.18.nu. 3.* 384

2 *Denunciatio, & proteſtatio non eſt neceſſaria, vt fideiuſſor ſubſidiarius liberetur ob negligentiam creditoris. ſectio.10. in conſil.ad c.23.nu.25.* 499

2 *Deportati qui veniunt priuati omnib. bonis, fortunis, iuribus, & commercijs, & eorum corpora, & bona diripiēda, & laceranda ſunt, abſolutè à fideiuſſionis officio excluſi veniūt.nu.4.ſec.8.c.18.* 384

2 *Deportatus is dicitur, cui aqua, & ignis ſunt interdicta.ſect.8 c.18.nu.1*

Vt etiā qui à ſuo Principe bānū habēt.ibi.

2 *Deportatus fideiuſſor eſſe nequit.ibi.nu.2*

2 *Depoſitarius retinere nullo modo poteſt, ſed tenetur omninò ſoluere.ſect.6.cap.3. nu.206.* 293

2 *Depoſitum multas prærogatiuas babet: ſect.6.c.3.nu.205.* ibid.

2 *Depoſitione, oblatione, & conſignatione liberatur fideiuſſor, etiam quod depoſitum demum amoueatur, ſect.10.c.10. nu.1.& 2.* 479

2 *Deſertio cauſæ, tutoris, & curatoris negligentia cauſata, non tantum ipſis, verum etiam ipſorum fideiuſſoribus praiudicat.ſect.9.c.51.* 464

2 *Deterioratio conditionis debitoris, eſt in cauſa, vt ad præſtandam fideiuſſionem aſtringi poſſit.ſect.4.c.3.* 187

2 *Dictio inſolidum, actum vnicuique totum attribuit.ſect.6.c.3.nu.42.* 285

2 *Dictio nullo modo naturam valde præciſam habet. ſect.8.c.3.nu.111. fol.362. in verbo verba nullo modo.*

Eius virtute, actus nullo modo, & nullo tempore annullari, & reuocari poteſt. nu.112.

Hæc verba comprehendūt omnem caſum cuiuſcumque generis, licet ſit maior ratio in vno caſu, quàm in alio. nu.113

Ad incognita, & priuilegiata referuntur. num. 114.

Actum pium diſpenſationem, immunitatem, & priuilegium includunt nu.115.

Immo includunt, & porriguntur ad minima.nu.116.

Et actum improprium continet.num 117
Inſuper actum inſolitum, & extraordinarium. nu. 118. 363
Plus interpretationem extenſiuam impediunt, nec aliam interpretationem admittunt. nu. 119.
Dicunturque habere vim decreti irritantis. num. 120
2 *Dictiones ſolidum integrum, & totum diminutionem, & deductionem reſpuunt. ſect.6.c 3.nu.36.* 282
2 *Dictio* Però, *ſeu, tamen, eſt limitatiua retento eodem themate, & includit ſolum quod determinat excludendo omne aliud. ſectio.10. in conſ. ad cap. 23. in fi. nu. 20.* 498
1 *Dies non interpellat pro homine in cautionibus prætorijs, ſecus in conuentionalibus cap.3.nu.90 par.1.ſect.2. in prælud.* 48
2 *Dies interpellat pro homine. ſect. 10. ad conſ. in fi cap. 23. nu.24.* 499
2 *Difficile eſt fideiuſſores reperire, par. 2. ſect.2.c.1. nu.7.* 157
2 *Difficultas excuſat à mora, ſect.5.cap.2. nu.67.* 261
1 *Difficultas magna impoſſibilitati adæquatur par.1. ſect.2. c.3.nu.53. in prælud.* 49
1 *Difficultas, & impoſſibilitas ſuperuenientes impediunt commiſſionem pœnæ. ibid. nu.54.*
1 *Difficultas reſtricta ad certum diem non excuſat à cautione de repræſentando, & maximè quando eſt procurata. d. cap. 3. nu.59.*
2 *Difficilis ad conueniendum, quis dicatur. ſect.6.c.3.nu.166.* 299
2 *Difficilis conuentionis, & exactionis dicitur ille, qui de potentioribus eſt, ibid. num.167.*
2 *Difficilis conuentionis eſt ille, qui eſt de loco, & caſtro munitiſſimo, ibid. nu.170*
2 *Difficultas conuentionis inducit quem eſſe notoriè non ſoluendo. ſect. 6. cap.3. nu.165.* 299
2 *Difficultate quod poſſumus, poſſe non dicimus. ibi. nu.172.* 300
2 *Differentia eſt inter fideiuſſorem ſimplicem, & ſubſidiarium, ſeu conditionalem ſect.10. in conſ. ad c.23. nu. 12.* 495
2 *Dilapidare dicitur fideiubens. par.2. ſec. 2.c.1. nu.9.*
2 *Dilapidatio probatur ex eo, quod quis pro alio fideiuſſit. ibid. nu.11.*
2 *Dilapidationis ſpecies dicitur fideiuſſio. par.2. ſec.2.c.1. nu.9.*
2 *Dilatio quinquennalis conceſſa principali non prodeſt fideiuſſori ſectio.9. cap.9. nu.3.* 438
2 *Dilatio conceſſa etiam vni debitori motu proprio Principis, non tantum ipſum debitorem verum etiam ipſum fideiuſſorem iuuat, ſec.9. c.10 nu.13.* 440
2 *Dilatio conceſſa debitori per maiorem partem creditorum ſuffragatur eius fideiuſſori. ibid nu. 11.* 439
2 *Dilatio conceſſa principali, non prodeſt fideiuſſori, niſi id in ſupplicatione ſit expreſſum. ibid. nu.3.*
Et ibi de cautela, vt etiam proſit fideiuſſori. nu.5. 439
Et an, & quando proſit etiam fideiuſſori d. ſec.9. c.13. nu. 11. 447
1 *Dilatio obtenta vigore precum Principi porrectarum debet continere hoc. Quod in precibus Principi porrectis pro ea obtinenda debet exprimi qualitas debiti. An ſit iuratum, fiſcale, Eccleſiaſticum, pupillare, dotale, cauſa locationis, & conductionis, antiquum, vel recens, alias gratia vti ſubreptitia non ſuffragatur. par.1. ſect.3. in prælud. c.2. alias 11. nu.4.* 81
1 *Dilatio per Principem debitoribus conceſſa, pro vnica vice conceſſa, iterum non eſt concedenda. d.c.2. nu.45.* 81
Dicta dilatio aliquando ad annum, aliquando

Digitized by Google

quando ad quinquennium, aliquando verò ad decennium conceditur.ibi.nu.7.

2 *Dilucida interualla, quæ in furioſo dicentur aliàs relaxamentum, aliàs induciæ, aliàs conſpectus adumbratæ quietatis dicitur, ſect.8.c.8.nu.9.& 10.* 370

1 *Diſpoſitio quælibet intelligitur, rebus ſic ſtantibus par.1.c.4.nu.163.ſect.2.in prælud.71. & c.3.nu.51.in prælud.fol. 43.& quod ſit iurata ſect.10.c.27.nu. 3.4.& 5.* 502

2 *Diſpoſitio mandans fideiuſſorem dari, intelligit de idoneo.ſect.7.c.3.nu.37.* 332

2 *Diſpoſitio omnis, quantumcumque ampla, & præciſa, non comprehendit iuramentum ſect.8.c.3.nu.88.* 359

Etiam quod in dicta diſpoſitione adſit decretum irritans ibi.nu.89.

2 *Diſpoſitio ſtatuti vbi adeſt, illi omnino inhærendum eſt, ſect.8.c.3.nu.121.* 363

Alia vide in verbo ſtatuti diſpoſitio.

2 *Diſtractu ſoluitur fideiuſſio, ſect.10.cap. 13.num.1.* 480

Vt etiam contrario conſenſu. ibid.

2 *Diues non tenetur fideiubere: ſed ſatis eſt, quod bona ſua obliget.ſect.4.cap.20. nu.2.* 206

Idem eſt vbi promiſit dare pignora. ibid. nu.4.

Et quando non dicatur idoneus fideiuſſor. ſect.7.c.4.nu.1. 332

Peteus reuocari tenetur ſatiſdare etiam diues.ibid.nu.3.

Reliqua vide in verbo ſatiſdatio.

2 *Diuiſionis beneficium. Quid ſit, & in quibus caſibus locum habeat.ſect.6. cap.4. per totum, vide ſupra in verbo beneficium diuiſionis.* 306

2 *Diuiſio dicitur facta, ſi in iudicio contra alterum lis ſit conteſta.ſect.6. c.4. num. 55* 310

2 *Doli mali exceptio competens reo, etiam eius fideiuſſori ſuffragatur. ſect.9. c.33. nu.2.in verbo exceptio doli mali.* 459

2 *Dolo, fraude, & mala fide fideiuſſio ineſficax redditur.ſec.8.c.63.nu.1.* 430

2 *Dolus à quacunque diſpoſitione cenſetur exceptus.d.ſec.10.c.63.nu.2.*

Dolus actum nullum reddit, vel ſaltem reuocabilem.d.c.63.num.3.

Doloſe uerſari uidetur, qui opportunis remedijs non utitur. par.2.ſect.4. cap.39. nu.6. 227

Domino imputatur qui non elegit honeſtam familiam par.1.in prælud. ſect.1. c.9 nu.26.fol.15.

1 *Dominus, quaſi ſi leiuſtor ſerui dicitur. par.1.in prælud.ſect.1.c 9.nu 24.* 15

1 *Dominus tenetur de facto famuli, & maximè ſi domino ſciente, famulus maleficium commiſerit, vt etiam ſi in officio deliquerit, in quo erat poſitus. par.1.ſec. 1.c 9. nu.25. in prælud.* 15

Idem in propoſito ad vectigal. & nauta ibi.nu.27.

Idem in Poteſtate, Rectore, & Officiali nu.28.

Idem in Epiſcopo, qui ex delicto ſui Vicarij tenetur. nu.29.

1 *Dominus, Præpoſitus, Nauta, Poteſtas, Rector, Officialis, Epiſcopus: & ſimiles, in quatuor caſibus tenentur. Primo quādo res ad eos deuenit mediatè, vel immediatè. Secundo, quando ſciuerunt, & non vetarunt. Tertio, quando de mandato eorumdem hæc facta fuerunt. Quarto, quando lex, vel ſtatuto ſic caueatur. par.1.partic.1 c.9 nu.30.in prælud.* 16

Intellige tamen, vt ciuiliter teneantur, ſecus ſi criminaliter. ibi.nu.31.

2 *Donatio aliud eſt, aliud promiſſio de donando, par.2.ſec 2.c.6.nu.9.* 169

2 *Donatio facta per creditorem fideiuſſori, operatur eius liberationem.ſec.10.c.51. nu.1.* 525

2 *Donatio eodem modo à debito liberat, quo ſolutio.ibi.nu.4.*

2 *Donatio remiſſioni adæquatur. ibid.nu.3*

2 Do-

2 Donatio propter nuptias eadem pacta recipit, quæ, & ipſa dos, ſect.8.cap.49.numero 14. 411
2 Donatio propter nuptias, debet remanere penes virum ubi dos pro oneribus matrimonij ibid. num.15
Pro donatione propter nuptias, mulier habet bona viri tacite hypothecata ſicut pro dote. num. 6
In donatione propter nuptias, ſicut in dote viget eadem ratio perfidiæ. ibid. nu.17.
2 Donatione finitur fideiuſſio, Et maxime quando una cum donatione concurrit reſtitutio inſtitutioni obligationis fideiuſſoriæ. ſect.10 c.51 nu.5. 525
2 Dos, & donatio propter nuptias in multis differunt. ſect.8.c.49.nu.11. 411
2 In Dote quod eſt prohibitum, etiam in donatione propter nuptias prohibitum dicitur. ibid.nu 13. & è contra Dotis creditor in pecunia ſi cogitur recipere ſpeciē propter debitoris impoſſibilitatem, tenetur eam recipere cum augumento tertiæ partis pluris. p.1. ſectio.3. in prælud.c.7. aliàs ſupra in hoc verbo debitor quantitatis 16.nu.12.19. 87
2 Dubitans, Titubans, incertus, & ignorās, ſi negat, ab omni pœna redditur, immunis ſect 6.c.3.nu.154.& 155. 298
2 Duo rei debendi, ac ſtipulandi pro dote, non poſſunt dari, ſect.8.c.49.nu.4. 410
Contrarium. num.23.ibid. 412
1 Duo ſi uendicant unam, & tandem rem primus vendicans, præfertur, idemque tradenda eſt, præſtita per eum cautione de reſtituenda dicta re in cuentum reſtitutionis, & ſuccumbentiæ. p.1.c.9. aliàs 18. ſectio. 3. in prælud. fol 189. ſupra in littera. C. in verbo cautio à principio ex duobus.
1 Duo rei promittendi, an, & quando cenſeantur inter ſe fideiubere. ſectio.4 c.41. 280. num.1. & par.1. in prælud. ſect.1. cap.9 num.22. 15
Idem ſi color obligationis quæſitus fuerit, ibid. num.23
2 Duo rei pro dote conſeruanda, & reſtituenda ſe obligare poſſunt. ſect. 8. c.49. num.22. 412

E

2 EBrietas dicitur voluntaria inſania. ſect.8. c.9.nu.4. 372
2 Ebrij nulla ratio, nullus conſenſus, nec ullum uitæ gerendæ conſilium eſt, ibid. num.2.
2 Ebrij teſtimoniū repellitur. ibi.nu.5. 373
Idem in matrimonio, quod durante ebrietate factum non ualet. num.6.
Idem in omni alio contractu, qui ab ebrio factus nullius eſt roboris nu.7.
2 Ebrius fideiubere non poteſt. ibid.nu.1.
Et præſertim, quando eſt probatum, quod ebrietas à principio ad fuerat in ebrio. ibid.nu.8. 373
Modo ebrius poſt diſcuſſam ebrietatem ſuam fideiuſſionem nō ratificauerit. nu.9.
Vt etiam quando per ebrietatem non fuerit effectus rationis, & mentis omninò compos. ibid.num.10.
2 Ebrius mortuis, & furioſis comparatur. ibid.num.3. 372
2 Edictum quod quiſque iuris incurſum per fideiuſſorem non officit principalem. ſect. 9.c.41. 461
2 Electione fideiuſſio expirat. ſect.10.c.41. num 1. ubi de exemplo. 517
2 Electione unius ex pluribus fideiuſſoribus eiuſdem quantitatis à creditore facta, ſi dictus confideiuſſor electus totum integrum, & ſolidum ſoluerit, alios fideiuſſores liberat, & maxime ſi in actu ſolutionis ſibi à creditore iura cedi non fecerit. ibid.nu.3.
2 Electione debitoris per creditorem facta, licet de iure antiquo fideiuſſores liberentur, tamen hoc ſecus eſt de iure nouiſſimo. ibid.num.4 518
2 Electione per creditorem facta unius ex pluri-

Digitized by Google

pluribus confideiuſſoribus licet olim liberaretur debitor, tamen hoc hodie ſecus eſt. num. 5.

2 *Electione unius ex pluribus reis debendi per creditorem facta, & acceptatione, ſolutione, & litis cõteſtatione ſubſequutis ex parte dicti rei debendi electi alter, ſeu alij correi debendi liberantur. nu. 6.*

Cætera uide in uerbo fideiuſſio electione.

2 *Emens fatetur rem uenditam uenditoris eſſe sect. 2. c. 4. nu. 26.* 166

2 *Emens iactum, retium, & captum piſciũ, miſſilium, & auium non ſubijcitur diſpoſitioni l. 2. C. de reſcind. uend. sect. 4. c. 51. num. 28.* 242

Idem in emente agrum, in quo fuerit repoſitus theſaurus. ibid. num. 29.

2 *Emptio ualet ſiue fundetur in re: ſiue in ſpe dubia. ſect. 4. c. 51. nu. 25.*

1 *Emptor rem ſibi euictam contra uenditorem, & eius fideiuſſorem recuperat, & ad cauſam agit actione ex empto. par. 1. ſec. 3. c. 18. aliàs 27 num. 11. in prælud. ſol. 105. poſuimus infra in littera F. in uerbo fideiuſſor de euictione.*

1 *Emptor re ſibi euicta ultra precij reſtitutionem, etiam ad omne intereſſe poteſt uenditorem, & eius fideiuſſorem aſtringere d. c 27. num. 3.* 106

1 *Emptor habet electionem, uel rem euictã reſtituendi, uel eius precium cum omni eius totali intereſſe. d c. 27. num. 4*

1 *Emptor re ſibi euicta nõ tam tenetur præſtare uenditori omne intereſſe: uerum etiam fructus præſtitos poſt paſſam euictionem. ibid. num. 6.*

1 *Emptor quando imminet periculum euictionis in limine contractus, poteſt recuſare precij ſolutionem, donec eidem idoneè caueatur ubi ſupra, num. 19. & 20.* 107

Alia perquire in uerbo fideiuſſor euictionis.

2 *Emptor quid facere debeat, ut poſſit agere de euictione cõtra uenditorem remiſſiuè par. 2. ſec. 4. c. 39. num 28.* 229

2 *Emphyteota negans rem emphyteoticam eſſe cadit à iure ſuo. ſec 6. c. 3. n. 135.* 296

2 *Emphyteota uendens irrequiſito domino, & ſtatim redimens an caducitatem incurrat. ſec. 10. c. 34. nu. 3.* 512

2 *Enormiſſima ex læſione dolus præſumitur: qui nunquam cenſetur remiſſus, ſec 8. cap. 3. num. 106.* 361

2 *Æquitas non rigor inter milites ſeruatur. ſec. 3. c. 5. nu. 9.* 181

1 *Epiſcopus tenetur de delicto ſui Vicarij, par. 1. ſec. 1. c 9. nu. 29.* 16

2 *Errans nõ conſentit. ſec. 8. c. 61. nu. 2* 429

2 *Error cõſenſum excludit: nihil enim magis eſt contrarium conſenſui, quam error. ſec. 8. c. 47. nu. 8.* 401

2 *Error tam facti, quam iuris inefficax redditur fideiuſſio. ſec. 8. c. 61. nu. 1.* 429

2 *Æs alienum mariti, cẽſetur etiam ipſius uxoris. ſec. 8. c. 3. nu. 17. & 18.* 352

2 *Æſtimatio rei eſt idem cum ipſa re. ſect. 1. c. 3. nu. 42.* 151

1 *Euicta res dicitur, quando per ſententiam euincitur, ut etiam quando eſt notorium rem alienam eſſe: & quod ſit ſubſequuta executio, & res effectualiter auocata ab emptore, cap 18. aliàs 27 ſec. 3. nu. 11. & 12. par. 1. in prælud.* 106

1 *Euicta re per hypothecariam ad nihilum uenditor tenetur, ibid. nu. 7. 8.* ibid.

1 *Euicta parte, an liceat à toto contractu recedere, ibid. 16.* 107

1 *Euicta res non dicitur quando per hypothecariam euincitur, nu. 9.* 106

1 *Euictionis actio non datur, niſi res iure dominij euincatur, num. 10.* ibid.

1 *Euictio, quando imminet in limine cõtractus tunc emptor poteſt recuſare ſolutionem precij, donec eidem idoneè caueatur, ibid. num. 20.* 107

1 *Euictio in limine cõtractus imminere dicitur, quando lis mouetur ante ſolutionem,*

nem, precij, numero 23. 107

1 *Euictam rem eſſe, aut imminere periculum euictionis in limine contractus paria ſunt. num 24.*

1 *Euictio, quando imminet in limine contractus cauendum eſt in forma depoſiti, & interim ſolutio precij non retardatur, num. 25.*

1 *Euictio imminere dicitur in limine contractus, etiam quod lis moueatur ſuper ſimplici hypotheca, num. 26.*

2 *Euictio, quæ præſtatur, quando imminet periculum in limine contractus, non tantum pro omni lite mota: verum etiam mouendo datur, num. 27. ibid.*

2 *Euicta re ex capite retractus: tali beneficio retractus non tantum poſſunt uti habentes retractum: uerum etiam eorum fideiuſſores ſect. 9. c. 45. nu. 1.* 462

2 *Euictionem paſſus non tantum habet electionem ſoluendi intereſſe, uel reſtituendi rem: verum etiam eius fideiuſſores, ſec. 9. c. 32. num. 1.* 458

2 *Ex carceratione rei principalis liberatur fideiuſſor. ſec. 10. c. 18. nu. 1.* 486

1 *Excendens modum in ſe defendẽdo ad ſolum exceſſum tenetur. ſec. 2 c. 4. nu. 71. part 1. in prælud.* 63

2 *Exceptio diſcuſſionis, quæ aliàs ordinis dicitur ante litem conteſtatam opponi debet. ſec. 6. c. 3. nu. 190.* 307

2 *Exceptio dilatoria nõ niſi ante litem conteſtatam opponi poteſt. ibid. nu. 193.*

2 *Exceptio excuſſionis ſi non fuit oppoſita valet proceſſus, ibid. nu. 194.*

2 *Exceptio non adimplementi eſt valdè efficax & de eius virtute. ſec. 4. c. 55.* 245

2 *Exceptio cedendarum quid importet ſec. 6 c. 5. num 2.* 312

2 *Exceptio cedendarum poteſt opponi, & ante ſolutionem, & in ipſa ſolutione. ibid. num. 8.* 313

2 *Exceptio cedendarum quibus in caſib. opponi poſſit, & poſt ſententiam, nu. 11.*

2 *Exceptio cedendarum eſt etiam de iure Digeſtorum, & Codicis, num 15.* 314

Competit mandatoribus, correis, tertijs, poſſeſſoribus, procuratoribus, & alijs, num. 16.

Poteſt eidem renunciari, num. 17.

Et an ſufficiat generalis renũciatio, nu. 18.

2 *Exceptio cedẽdarum datur non ſolum ad perſonalem: verum etiam ad hypothecariam, num 19.* 315

2 *Exceptio cedendarum quãdo poſſit opponi, ibid. num. 22.*

Poteſt opponi etiam poſt ſententiã, nu. 24.

2 *Exceptio cedendarum quibus in caſibus locum non habeat. ibid. nu. 26.*

Reliqua vide in verbo fideiuſſor.

2 *Exceptio competens principali etiam ſuffragatur fideiuſſori. ſec. 9. c. 11. nu. 1.* 441

Etiam quoad impediendam obligationem cameralem, num. 2. ibid.

2 *Exceptio reſpiciẽs merita cauſæ, & principali competens iuuat etiam fideiuſſorem, ibid. nu. 3.*

2 *Exceptio competẽs principali etiam fideiuſſori, oppitulatur, etiam diſſentiente principali debitore, num. 7* 442

2 *Exceptio competens principali prodeſt fideiuſſori etiam quod principalis ea uti non poſſit, eo quia excommunicatus. numero 8.*

Idem ſiue dicta exceptio ſit nata ante, ſiue poſt quam interceſſerit. nu. 9.

2 *Exceptio declinatoria fori competẽs principali non prodeſt fideiuſſori, ibid. nu. 10. & ſec. 4 c. 32. nu. 2.* 214

2 *Exceptio reſpiciens perſonam principalis debitoris non prodeſt fideiuſſori. d. ſec. 9. c. 11. num. 11.* 443

2 *Exceptio competens principali de æquitate, uel iure ſpeciali fideiuſſori non ſuffragatur, nu. 13. ibid.*

2 *Exceptio cohærens rei, & cauſæ prodeſt etiam fideiuſſori, num. 12.*

2 *Exceptio mutationis ſtatus cõpetẽs principali*

cipali nō extēditur ad fideiuſſorē, nu. 14.
2 Exceptio omnis attingens merita cauſæ, & principale negotium, & obligationem competens principali etiam eius fideiuſſorem iuuat, num. 5.
2 Exceptio competens principali, quod etiā fideiuſſori concedatur, hæc regula tantum ſibi in ciuilibus locum vendicat, non autem in criminalibus, ibid. nu. 16.
2 Exceptio Velleiani cōpetens mulieri prodeſt etiam eius fideiuſſori. ſect. 10. 9. c. 13. num. 11 Vide infra in verbo mulier. 446
2 Exceptio Macedoniani prodeſt etiam fideiuſſori ipſius filijfam. d. ſect. 10. 9. c. 13. num. 18. 447
1 Exceptio melioramentorum poteſt opponi in executione ſententiæ, par. 1. ſect. 3. c. 22. nu. 1. in prælud. 92
1 Exceptio melioramentorum non liquidorum exequutionem ſententiæ non impedit. ibid. num. 6.
Modo præſtetur cautio de reficiendis, & reſtituendis melioramentis in euentum liquidationis. ibid. nu. 7.
1 Exceptiones requirentes altiorem indaginem in iudicijs executiuis repelluntur. nu. 13. ibid. 93
2 Exceptio reſpiciēs perſonam debitoris ipſum non egreditur. ſect. 9. c. 11. nu. 9. 443
2 Exceptio pignoris reſtituti ſicut competit principali debitori, ita & eius fideiuſſori. ſect. 10. c. 12. nu. 2. 480
2 Exceptio doli mali eſt in rem ſcripta. ſect. 9. c. 33. num. 1. 459
2 Exceptio doli mali competens reo etiam eius fideiuſſori ſuffragatur. ibid. nu. 2.
2 Exceptio doli mali utitur fideiuſſor quando reus alterius dolo eſt circumuictus, ibid. num. 3.
2 Exceptio quod metus cauſa in rem ſcripta dicitur. ſect. 9. c. 34. nu. 1. 459
2 Exceptio quod metus cauſa competens principali debitori iuuat etiam eius fideiuſſorem, num. 2. ibid.
Alia perquire in verbo metus cauſa.
2 Exceptione quis vltra vires exigatur tātum principali debitori competit, nec ad eius fideiuſſorem porrigitur. ſect. 9. c. 35. num. 1. & 6. 460
2 Exceptio iſta aliàs incompetentia nuncupatur. num. 1.
Eius effectus eſt, ne quis exigatur vltra vires, ità quod mēdicare cogatur, ibi. n. 2
Impertitur parentibus, liberis, patronis, ſocijs, ſeruis, maritis clericis, militibus, & ſimilibus, num 3.
Eſt perſonalis, nec perſonas à iure ſpecificatas egreditur. nu. 4.
2 Exceptio beneficij inuentarij ad debitoris principalis fideiuſſorem non extenditur: & ideo ad ſolidum aſtringi poterit. ſect. 9. c. 36. num. 1. 460
2 Exceptione inuentarij fideiuſſor non vtitur, ſi hoc ſui intuitu, & contemplatione faciat: ſecus ſi ex perſona defuncti, ibid. num. 2.
2 Exceptio litis pendentiæ tantum reo prodeſt. ſect. 9. c. 37. nu. 1. 460
2 Exceptio ſequeſtri pſonalis eſt ſect. 9. c. 38 nu. 1. fideiuſſorem non iuuat. nu. 2. 461
Et quando iudiciale eſt, nihil immutat. num. 3.
2 Exceptiones in obligationibus ſoluēdiq competunt reo principali fideiuſſores non iuuant ſect. 9 c. 10. nu 8. 439
2 Excipiēs non fatetur. ſect. 2. c. 4. nu. 5. 164
1 Excedens modum in ſe defendendo, tenetur ad ſolum exceſſum. part. 1. ſect. 2. in prælud. c. 4. nu. 71. 63
1 Exceſſus in fideiuſſione vitiatur, & non vitiat, & maximè in diuiduis. ſect. 10. 2. c. 3. num. 8.
2 Excommunicatus fideiuſſio concēditur. ſect. 8. c. 19 per totum. 385
Bonum tamen eſt à talibus contractibus ſe abſtinere. num 6.
2 Excommunicatus ad pactum, & contractum recipitur. ibid. nu. 2.

2 Ex-

2 *Excommunicatus, & vſucapere, & præſcribere poteſt. nu.3.*
Dummodo pro crimine hæreſis excommunicatus non ſit. num 4.
2 *Excommunicatus etiam eorum, quæ ſunt iuriſgentium, & ciuilis capax eſt. nu.5.*
2 *Excuſſio principalis debitoris quid ſit: & quid debitorem excutere. ſectio.6. cap.3. num.1.* 279
2 *Excuſſio debet fieri citato fideiuſſore ad hoc vt ipſi noceat. num.2.*
2 *Excuſſionis exceptio eſt duplex, nu.3.*
Obſtat agenti hypothecaria cōtra tertium poſſeſſorem, num.4.
2 *Excuſſionis beneficium multis modis appellatur, num.5.*
2 *Excuſſionis beneficium in quibus caſibus procedat, & in quibus non perquire ſupra in verbo beneficium excuſſionis, & infra in verbo fideiuſſor.*
2 *Excuſſionis exceptio eſt fundata in naturali æquitate, & ideo de facili tolli non poteſt. ibid. num 8.* 280
2 *Excuſſionis exceptio, etiam per arbitratorem admittenda eſt, num.9.*
2 *Excuſſionis exceptio eſt adinuenta ad cōſeruandum iuris rigorem. d. ſect.6. cap.3. num.112.* 294
2 *Excuſſionis exceptio poteſt quandocunque opponi per fideiuſſorem indemnitatis. ibid. num.23.* 281
Etiam quod omni fideiuſſorum, & legum auxilio renunciauerit, num.24.
Et etiam quod iuraſſet, nu.25.
1 *Excuſſionis beneficio non poteſt renunciari per fideiuſſorem indemnitatis. par.1. in prælud. cap.26. num.25. ſect.3.* 102
Et cum iuramento. ibid. nu.27.
1 *Excuſſionis exceptio non cōpetit reo principali aduerſus eius fideiuſſorem. d. cap. 26. num.29.*
2 *Excuſſionis beneficium in curijs mercatorum non attēditur. ſect.4. c.33. nu 3* 214
2 *Excuſſionis exceptio debet opponi ante litem conteſtatā, ſect.6. c.3. nu.190.* 301
In ea fiſcus vtitur iure communi, nu.191.
Dilatoria dicitur. num.192.
In cauſa appellationis non recipitur, numero 194. 302
Tantò magis in actu executionis, nu.195. ibidem.
2 *Excuſsionis exceptio anomala eſt, nu.196*
Et ideo quandocunq; opponi poterit etiam in actu executionis, nu.197.
2 *Excuſsionis exceptio an ſit de apicibus iuris, num 211.* 304
2 *Excuſsio ſemper facienda eſt, quando obligatio fideiuſſoris continet ſummam incertam, & quæ liquidatione egeat. numero 212. ibid.*
2 *Excuſsio non requiritur in decocto, & notorie non ſoluendo. ſect.10. in conſ. ad c. 23. num.6.* 496
Excuſsio non releuat ſi debitoris fuit effectus non ſoluendo negligentia creditoris. ibid. num.8.
Excuſsio reiecta per ſtatutum Florētinum intelligitur de legali, & non de cōuentionali. ibid. num 9.
1 *Executio ſententiæ ſupremi Magiſtratus non ſuſpenditur ſupplicatione porrecta. par.1. c.13. num.4. ſect.3 in prælud.* 83
Nec per reſtitutionem in integrum, vbi eſt præſumptiuè calumnioſa. d. p.1. ſect. 3. in prælud. ſub c.14. nu.1.
Nec etiam retardat exceptio melioramētorum liquidandorum. d. par.1 ſect.3. in prælud. c.22. nu.1. & 4. 92
1 *Executionem ſententiæ petens, quæ poteſt per reſcriptum tolli, admittitur cū cautione de reſtituendo cum legitimis augmentis d. par.1. ſectio.3. in prælud. c.13. num.1.*
Sufficit tamen in hoc ſecundum nonnullas cautio, iuratoria, num.3. ibid.
2 *Executio fit contra fideiuſſorem pendente lite cum principali abſque attentatorum vitio. ſect.9. c.8. nu.4.* 437

1 *Exe-*

1 *Executio crediti certi, & liquidi, non retardatur per illiquidum. par. 1. ſect. 3. c. 6. aliàs. 15. num. 8. in prælud.* 95
1 *Executiuis in cauſis reijcitur etiam compenſationis exceptio reſeruãda reo in ſua recognitione par. 1 ſect. 3. in prælud. cap. 22. num. 14.* 93
2 *Executiuis in cauſis electio vnius remedij non præcludit viam alijs, donec creditori non eſt integraliter ſatisfactum. ſect. 10. c. 79. nu. 2.* 535
Executiuis in litib. non obſtante litis pendentia licitum eſt variare, & facere tranſitum de principali ad fideiuſſorem de vna re ad aliam, & de vi ad perſonam. num. 3.
Idem in eis vna via electa ad aliam redire licet, num. 4.
Etiam in ipſis quis diuerſos iudices adire, & intentare plures vias permiſſum eſt, num. 5.
Pariter ſequuta executione reali, permiſſa in perſonalis, num. 6.
2 *Executiuis in cauſis exceptio litis pendentiæ non obſtat, num. 7.*
2 *Executiuis in negocijs nec inſtantia, nec deſertio cauſæ cadunt.* 8
1 *Exempla fideiuſsionis multa referuntur. p. 1. ſect. 1. in prælud. c. 9.*
1 *Exemplum mandatoris traditur. p. 1. ſec. 1. in prælud. c. 3 nu. 2.*
1 *Eximens aliquem de manu alterius in cautione de non offendendo non incidit. p. 1. ſect. 2. in prælud. c. 4 nu. 94.* 65
Modò ſimpliciter non offendere promiſerit: ſecus ſi in perſonam ibid. num. 95. & 96. 66
2 *Eximitio, & liberatio à fideiuſsione quando à fideiuſſore peti poſsit. ſectio. 5. cap. 3.* 266
1 *Exoneratio Archibugi abſque vulnere violat cautionẽ de non offendendo, quando fuit promiſſum ſimpliciter non offendere: ſecus ſi fuerit dictum in perſona. part. prima, ſectio. 2. cap. 4. num. 98.*
1 *Ex exoneratione Archibugi quando vulneratus fuit equus & non equitans, an hæc cautio commiſſa dicatur ibid. nu. 99*
2 *Expenſæ damna, & intereſſe prius liquidanda, quam exequenda, ſect. 4. c. 39. num. 66* 233
1 *Expenſæ factæ in exigendo debent deduci de exacto. ſect. 3. cap. 26. nu. 35. in prælud.* 102
1 *Expenſæ debent ſubminiſtrari actori pauperi per reum. 1. p. ſect. 3 in prælud. c. 8. aliàs 17. nu. 1.* 88
2 *Expreſsio nominis hæredis multum operatur. ſect. 4. c. 17. nu. 27.* 203
1 *Expromiſſor latè, & ſtrictè ſumitur 1. p. ſect. 1. in prælud. c. 2. nu. 1. & 5. fol. 2. Vide infra in verbo Repromiſſor.*
1 *Expromiſſor pro non obligato accipitur: ſecus in fideiuſſore. p. 1. ſec. 1. cap. 6. nu 3. in prælud.* 4
2 *Extenſio de caſu ad caſum in fideiuſsione non fit. ſect. 6. c 2.*

F

1 *Facti alieni promiſsionem non ualere, procedit in conuentionalibus, non in Prætorijs ſtipulationibus. p. 1. ſect. 2. in prælud c. 1. nu. 20.* 23
2 *Facti ſunt Venditio, Traditio, & ſolutio. ſec. 8. c. 13. nu. 18.* 380
2 *Factum contra legem, eſt ipſo iure nullum, etiam quod lex non proceſſerit vlterius, annullando actum. ſect 8. cap. 1. num. 7.* 542
Et maxime quãdo reſpicit vtilitatem publicam, ibid. num. 8.
Vt etiam quando eſt mali exempli, contra bonos mores, & nutritiuum peccati, num. 9.
2 *Factum principalis non nocet fideiuſſori, niſi conſentiat. ſect. 9. c. 4. num. 1.* 435
Item nec contra, ibid. 2.
2 *Factum indiuiduum pro parte præſtari nequit ſect. 6. c. 4. num. 50.* 310

2 *Factum fideiuſſoris, diſtat à facto principalis ſect.9.c.4 nu.4.* 435
2 *Factum alterius, alteri nocere non debet. ſect.9.c 3.num.9.* 454
2 *Factum alienum promittẽs, liberatur per mortem adimplere debentis. ſectio. 10. c.26. in princ.* 487
2 *Factum non dicitur, quod non durat factum. ſect.7.c.3. nu.26.& 27.fol.331. & ſect.10.c.34.nu.2.* 511
2 *Facultas contrahendi, & fideiubendi, libero homini tolli non poteſt. ſect.8. nu.4. cap.20.* 385
2 *Familiæ erciſcundæ agẽns, non fatetur aduerſarium ſibi cohæredem eſſe. par.2.ſectio.2.c.4 num.4.* 164
1 *Familiares, adhærentes, complices, & conſortes quòd ſint in cautione de non offendendo. par.1.ſect.2. cap.4.num.25. in prælud.* 59
2 *Fauor minoris ætatis præualet fauori mulieris, ſect.8.c 3.nu.137.fol.364. in verbo minoris ætatis.*
2 *Fauori pro ſe introducto unicuique renunciare permiſſũ eſt. ſect.6.c.3.nu.55.* 287
1 *Feminæ nec actiuè, nec paſſiuè cautioni de non offendendo contraueniunt. p.1. ſect. 2. in prælud ſect 4 nu. 159.* 70
2 *Feuda abſque domini directi conſenſu, & licentia, nec alienari, nec in pignus dari poſſunt, ſect.8.c.20 nu 1.* 385
2 *Ficta perſona, an, & quando fideiubere poſſit. ſect.8.c 26.per totum fol.463. in verbo perſona ficta. Reſpublica, Vniuerſitas, & fideiuſſio in perſona ficta.*
2 *Fictio fictionis non conceditur. par.2.ſect. 2.c.5.num.2.* 167
2 *Fideiubens cum muliere ſolidum ſoluere tenetur. ſect.6.c.4.nu.47.* 310
Idem ſi fideiubet maior cum minore. ibid. num.48.
Idem in pluribus, qui ſe ad factum obligarunt. num.49. ibid.
2 *Fideiubens cenſetur male uti ſubſtantia ſua, & vergere ad inopiam. ſect.2.c.1. num.10.* 157
Nihil lucratur ex ipſa fideiuſſione, multum nihilominus amittere poteſt. ſectio. ead. num.17.
2 *Fideiubens contra proteſtationem de non fideiubendo, an, & quando obligetur. ſec. 4.c.12 nu.1.* 196
Non obligatur, quando creditor conſentit. Quid ſi tacitè conſentiat. ibid. numero 2. & 6.
2 *Fideiubens aliquem facturum, & curaturum, mortuo reo, qui facere debebat, liberatur. ſect.4.c.15.num.7.* 199
2 *Fideiubens pro pupillo naturaliter tãtum obligato, an, & quando teneatur. ſect.8. c.14.num.12.* 382
2 *Fideiubens pro alio, & conſtituens ſe principalem debitorem, & promittens quod ipſe obſeruabit, aliàs de ſuo: ſi principalis debitor non obſeruet: eo, quia eius obligatio eſt inualida, an dictus fideiuſſor obſeruare teneatur. ſect.1.c.3.nu.46. fol.151. & ſect.8.c.1.in fine.* 342
2 *Fideiubere pro alio, res modici præiudicij à principio eſt: ſed demum efficitur magni, cum vt plurimum contingant noxæ, lites, egeſtas, & miſeria. par.2.c.1.ſect. 2.num.1.* 156
2 *Fideiubere non tenetur, qui ſecuritatem promittit. ſect.4 c.18.num.1.* 204
Niſi ſe obligauerit in inſtrumento, & poſtea iterum promittatur. ibid.nu 2.
Item niſi promiſerit plene, & idonee ſecuritatem facere. num.3.
Idem niſi eſſet forenſis, ita quod de eius fuga ſuſpicari poſſet, ibid.nu.4.
2 *Fideiubere quis poteſt pro duobus reis, ſect.4.c.42.num.1.* 237
Immo, & pro vno correo tantum. nu.2.
Vt etiam pro tota quantitate. ibid.
1 *Fideiubere ſimpliciter obligatus poteſt cogi, & quod non conſtruetur indemnis. ſect.3 c.26.nu.50.in prælud.* 104

2 Fide-

2 *Fideiubere quis pro alio poteſt etiam quod promiſſor ignoret. ſect.4.c.1.nu.12.* 186

2 *Fideiubere quilibet poteſt, qui obligari poteſt. ſect.8.in princ.nu.3.* 340

2 *Fideiubere poteſt, qui ſe pro alio obligare prohibetur. p.2.ſect.2.c.3.nu.5.* 162

2 *Fideiubere quilibet poteſt, qui bonorum ſuorum liberam adminiſtrationem habet. ſect. 8.in princ. nu.2.* 340

1 *Fideiuſsio fit media ſtipulatione mandatum autem, & conſtitutum, mãdato rogitu, & nudo pacto. par. 1 ſect.1. in prælud.c.6.num.7.& 8.* 5

1 *Fideiuſsio fit ante obligationem, & aliquando poſt ſed mandator ante, & conſtitutor poſt d.c.6.num.9.par.1.ſect.1. in prælud.5.*

1 *Fideiuſſio fit verbis, mandatum autem conſenſu d.c.6.nu.10.* 5

1 *Fideiuſſio eſt ſtricti iuris, Mandatum autem bonæ fidei. d.c.6.nu.11.* 5

1 *Fideiuſsio obligationi iam factæ accedit, conſtitutum autem pro alia, quam pro re obligata adhiberi poteſt. ibid. nu.12.* 5

1 *Fideiuſsio, & delegatio differunt. c.6.nu.16.in prælud.p.1.ſect.1.* 5

1 *Fideiuſsio magis in dubio præſumitur, quã delegatio, ibid. nu.17.* 5

1 *Fideiuſsio latè, & ſtrictè ſumitur, in prælud.p.1.ſect.1.c.9.num.1.* 12

1 *Fideiuſsio impropria multas habet ſpecies. ibid num.5.* 13

Prima verificatur in contractibus innominatis. Puta fideiubeo pro te, ut pro me fideiubeas. ibid.nu.6.

Secunda, quæ ſine mandato fit. Et in eo cõtingit, qui ſeparatim à ſeipſo obligatur. ibid.num 7.

Tertia in eo cadit, qui animo nouandi intercedit. ibid.num.8.

Quarta in illo, qui in plus, quam principalis obligatur. num.9.

Quinta ea eſt, quæ fit in rem ſuam numero 10. 14

Sexta in illo exemplificatur, qui in ſubſidium ſoluere promiſit. num.11.

Septima habet locum in pluribus fideiuſſoribus eodem tempore, ſe vti principales obligatis. num.12.

Octaua in nominante, laudante, approbante, & confirmante aliquem pro fideiuſſore idoneo num.13.

Nona in promittente, quod habens rem ad vſum, recognoſcet emptorẽ rei vſualis. num.14.

Decima in promittente fideiubere nu.15.

Vndecima in promittẽte, quod Titius debet. num.16. 15

Duodecima in fideiuſsione tacita, & quæ à lege fingitur. num.17.

Decimatertia ſibi locum vendicat in fideiuſsione de iudicio ſiſti. ibid.nu.32. 16

1 *Fideiuſsio quare adinuenta: vbi duplex cauſa aſsignatur, p.1.ſect.1. in prælud. cap.7.nu.6.* 6

1 *Fideiuſsio fuit adinuenta, vt hominum commercia tueantur, & conſeruentur. p.1.ſect.1.in prælud c.7.nu.6.* 6

1 *Fideiuſsionis officium, non ſolum honeſtatis, & neceſsitatis, uerum etiam humanitatis dilectionis, & charitatis plenum eſt, & ad conſeruanda rerum commercia vtiliſsimum par.1.ſect.1 in prælud. c.7.num.7.* 6

1 *Fideiuſsio tacita, ea eſt, quæ inducitur, & fingitur ab ipſa lege c.9. num.17.in prælud.ſect.1. exempla multa vide ibid. ſub num.18 cum ſeqq.* 15

1 *Fideiuſsio, alia eſt neceſſaria, alia voluntaria. cap.10.num.1.in prælud.ſectio.1. part.1.* 16

1 *Fideiuſsiones neceſsariæ ſunt eæ, ad quas à lege, quis aſtringitur. ibid nu.3.*

Etiam dicuntur neceſſariæ Prætoriæ, & iudiciales, ibid num 2.

1 *Fideiuſsio voluntaria, dicitur aliàs conuentionalis, contractus, vel quaſi ibid. num.4.*

1 *Fideiuſsio uolũtaria eſt ea, ad quam quis non niſi voluntariè aſtringitur, ibidem. num.5.*

2 *Fideiuſsio eſt onus, & grauamen. ſect 2. c.1.num 2.* 156

Contumelia, iniuria onus grauamen, & detrimentum appellatur. ibid.nu.3.cum ſeqq. 157

Eſt contractus damnificatiuus, & onero-ſus, num.8.

Species dilapidationis nuncupatur. nu.9.

2 *Fideiuſsio inducitur, ſi dictum ſit fideiubet; cupio, affirmo, vel duo. ſect.3.c.6. num.3.* 184

Idem ſi dictum ſit, Titium fideiuſsiſſe, ibid. num.2.

2 *Fideiuſsio inducitur ſi dictum ſit, Periculo meo crede, uel bene credis, ibid. nu.4.*

2 *Fideiuſsio inducitur pro hæc uerba: facio te ſecurum pro tali ibid.nu.6.*

Item ſi dicatur: ſuper me credas: uel periculo meo habebis fidem. ibid. nu.5.

2 *Fideiuſsio non extenditur de caſu ad caſum, ibid num.31.*

2 *Fideiuſsio in dubio contra ſtipulantem interpretatur. ibid num.30.*

2 *Fideiuſsio extẽditur de caſus ad caſum in connexis. ſect. 5.c.2.nu.75. & 76.* 262

2 *Fideiuſsio de caſu ad caſum extenditur in ijs, quæ ſunt de natura contractus. d. ſec. 5.c 2.num.90.* 263

2 *Fideiuſsio propter generalitatem in eam adhibitam extenditur. ibid.nu.81.* 262

Imò ad diſtractũ porrigitur. ibi.n 84 263

N. ſi aliter ratio ſuadeat. nu.88.

2 *Fideiuſsio uerbis generalibus concepta, extenditur etiam ad uſuras in indu ij bonæ fidei: ſecus in ſtricti iuris. ibidem, numero 82. & 83.*

2 *Fideiuſsio cum ſtricti iuris ſit. Ideo nõ extenditur. ſect 5.c.1.nu.3.fol.149.& c.2. nu 3.fol.255 & ſect 3.c 5.nu.29.* 183

2 *Fideiuſsio propter uerborũ exuberantiam augetur, aucta principali obligatione per ius accreſcendi. ſec.5.c 2.nu.85* 263

2 *Fideiuſsio non extenditur, ubi adſunt uerba reſtrictiua. ibid.nu.89.* 263

Vt etiam quando poſt genus, ſpecies enumeratur. ibid.

2 *Fideiuſsio extenditur, ex uerisimili mente contrahentium, num 42 fol.259.92. & ibid.* 264

2 *Fideiuſsio an, & quando de caſu ad caſum extendatur, nu.95.*

2 *Fideiuſsio non recipit interpretationem extenſiuam, ſed bene declaratiuam ſect. 5.cap.2.num.4.* 256

2 *Fideiuſsio in prima inſtantia ad ſecundam non extenditur. ib.d.num.5.*

Etiam ſi in prima inſtantia ſit ſequuta ſententia condemnatoria. ibid. nu.7.

Et hoc tam in ciuilibus, quam in criminalibus. ibid.num.6.

2 *Fideiuſsio pro nepotibus ad filios fratres non extenditur, ſed tantum ad filios deſcendentes, ibid.nu.27.* 258

2 *Fideiuſsio pro agnatis, ad ſpurios non porrigitur. d.ſect.5.c.2. num.29.*

2 *Fideiuſsio reſtricta ad certum genus negociationis, ad aliud non trahitur. ibid. num.39.* 259

2 *Fideiuſsio de perſona ad perſonam, non extenditur, ibid.num.41.61.* 261

2 *Fideiuſsio debet eſſe gratuita ſec 2.nu.4. cap.2.* 160

2 *Fideiuſsio, licet non ſit de præcepto, eſt tamen de conſilio. ſect.4.c.10 nu.4.* 194

2 *Fideiuſsio aliquando dicitur remedium extraordinarium. ſect.4.c.2. nu.1.* 187

Et per eam ſubuenitur creditori, ubi debitor incipit dilapidare. ibid.nu 2.

2 *Fideiuſsio facta ante principalem obligationem, dicitur conditionalis. ſect.1.cap. 2.num.3.* 145

Valet autem purificata, & ſequuta obligatione. ibid.num.4.

Confertur in tempus, poſt quam principalis fuerit obligatus ibid. num.5.

2 Fi-

2 *Fideiuſſio præſtita contra iuramentum de non fideiubendo, an teneatur. ſect. 4. cap. 10. fol. 194. per totum infra in verbo iuramentum.*

2 *Fideiuſſio præſtita contra proteſtationem de non fideiubendo, an, & quãdo teneat. ibid. cap. 12. num. 1.* 196

2 *Fideiuſſio facta parte abſente valet. ſect. 4. c. 25. num. 1. fol. 209.*

2 *Fideiuſſio facta pro abſente tenet, ſi notarius pro eo ſtipuletur. ibid. num. 2.*

Intellige ſecuta demum ipſius creditoris ratificatione, ibid. nu. 3.

2 *Fideiuſſio continens incertitudinem, ad certitudinem reducitur. ſectio. 5. cap. 2. num. 87.* 263

2 *Fideiuſſio contra bonos mores, vt etiam ob iſtam cauſam non tenet. ſect. 8. c. 1. num. 9. fol. 341. & c. 31.* 391

2 *Fideiuſſio ſine cauſa, an, & quando valeat. ſect. 8. c. 47. num. 1. & 2.* 401

2 *Fideiuſſio cum iuramento cauſam non requirit. ibid. num. 26.* 402

2 *Fideiuſſio pro amico tenet abſque cauſa. num. 27.*

2 *Fideiuſſio facta animo nouandi, valet abſque cauſa num. 29.*

2 *Fideiuſſio ad liberandum valet ſine cauſa. ibid. num. 31.* 403

2 *Fideiuſſio conditionalis cauſam non deſiderat. ibid. nu. 32.*

2 *Fideiuſſio inter mercatores cauſam non expoſtulat. ibid. num. 35.*

2 *Fideiuſſio ſine cauſa valet, vbi principalis obligatio eſt cum cauſa. ibid. num. 36.*

Maxime verò ſi ſit appoſita clauſula ſciens ſe non teneri. num. 41.

2 *Fideiuſſio nullam cauſam requirit præter principalem obligationem. num. 42.*

2 *Fideiuſſio abſque cauſa ſcienter facta, cenſetur facta animo donandi; ibid. numero 30.* 402

2 *Fideiuſſio iudicialis, cauſam non deſiderat. ibid. nu. 28.*

2 *Fideiuſſio iudicialis nõ valet, niſi fiat cum Officiali, vel notario. ſect. 8. cap. 27. numero 1.* 390

2 *Fideiuſsio iudicialis coram Iudice incompetenti facta non tenet. ſect. 8. c. 29. ibid.*

2 *Fideiuſsio ſuper cõtractu, vel iudicio nulla interpoſita nõ tenet. ſect. 8. c. 38.* 397

2 *Fideiuſsio præſtita ſolutioni adiecto non tenet. ſect. 8. c. 51. nu. 1.* 417

2 *Fideiuſsio facit, vt creditor non poſsit debitorem ſuum ſuſpectum allegare. ſec. 4. cap. 28. nu. 1.* 211

2 *Fideiuſsio tollit ſequeſtrum, & dicitur ſequeſtri, & capturæ medela c. 29. nu. 1. d. ſect. 4.* 212

2 *Fideiuſsio ſubrogatur in locum ſequeſtri, non ex mero iure: ſed ex praxi totius Italiæ. ibid. num. 2. & 3.* 212

2 *Fideiuſsio liberat carceratum pro ſuſpicione fugæ, ibid. num. 7.*

2 *Fideiuſsio tranſit ad hæredes. ſect. 4. c. 17. num. 1.* 201

2 *Fideiuſsio nõ tranſit ad ſucceſſorem Prælati ibid. num. 12.* 202

2 *Fideiuſsio multis modis finitur, & terminatur. ſect. 10. per totum, & poſumus in fideiuſſore quibus modis à fideiuſſore, liberetur.* 465

1 *Fideiuſsio iudiciaria eſt duplex. Alia præſtatur ab actore; alia à reo, c. 12. nu. 1. in prælud. par. 1. ſect. 1.* 19

1 *Fideiuſsio Iudicialis; quæ præſtatur ab actore reo prima eſt, qua promittitur litem ſe conteſtaturum infra duos menſes à die porrecti libelli. ibid. nu. 2.*

Altera, qua promittitur ſe perſeueraturum vſque ad finem litis, quæ tamen non eſt in vſu. num. 3. & 4. ibid.

1 *Fideiuſsio de iudicio ſiſti ſtat abſque principali obligatione. p. 1. c. 1. num. 15. ſect. 2. in prælud.* 23

1 *Fideiuſsio de iudicio ſiſti, An ſit proprie fideiuſsio. ibid. 36 fol. 4. & in prima part. ſect. 1. c. 9. num. 33. in prælud.* 16

1 *Fideiuſsio de iudicio ſiſti, non eſt proprie fideiuſsio, quando principalis adhuc in iudicio non eſt uocatus, nu. 37 ibid.* 24
1 *Fideiuſsio de iudicio ſiſti, quid importet, ibid. nu. 38.* 24
2 *Fideiuſsio de iudicio ſiſti, non extenditur de uno iudicio ad alium, ſect. 5. c. 2. numero 30.* 258
1 *Fideiuſsio de iudicio ſiſti diſtat à fideiuſsione iudicatum ſoluendo, d. c. 1 nu. 38.* 24
2 *Fideiuſsio de iudicio ſiſti nõ comprehendit iudicatum ſolui. ſect. 5. c. 2. nu. 32.* 258
2 *Fideiuſsio de iudicio ſiſti non tenet, quãdo actor notorie caret actione, ſectio. 8. capit. 28.* 390
2 *Fideiuſsio de iudicio ſiſti expirat poſt ſententiam. ſect. 4. c. 29 num. 5. fol. 212. & ſect. 10. c 25.* 501
Etiam ſi dictum ſit, toties quoties, d. cap. 29. num. 6. 212
2 *Fideiuſsio de iudicio ſiſti finitur mutatione Iudicis ſect. 10. c. 26.* 501
2 *Fideiuſsio de iudicio ſiſti facta coram incompetenti iudice, non tenet, ſectio. 8. cap. 29.* 390
2 *Fideiuſsio de iudicio ſiſti, & de repræſentando facta ſimpliciter, & ſine ſcriptura, expirat elapſis ſimpliciter quatuor menſibus. ſect. 10. c. 29. nu. 1.* 503
1 *Fideiuſsio de iudicio ſiſti præſtatur à reo, tam in ciuilibus, quam in criminalibus, c. 1. num. 1. p. 1. ſect. 2. in prælud.* 22
2 *Fideiuſsio de iudicio ſiſti finitur multis modis ſect. 10. c. 25. 26. 27. 501. 502. & d. c. 1. nu. 46 cum ſeqq.* 25
Cetera vide in verbo fideiuſſor de iudicio ſiſti, in uerbo cautio de iudicio ſiſti, & in uerbo ſatiſdatio de iudicio ſiſti.
1 *Fideiuſsio de iudicatũ ſoluendo, quæ ſit, & de eius materia vide in 1. p. in ſect. 2. in prælud. ſub cap. 2. per totum, & infra in uerbo ſatiſdatio de iudicatũ ſoluendo.* 30
1 *Fideiuſsio de repræſentando prætoria eſt, fraternizat cum cautione de iudicio ſiſti, & à reo præſtatur par. 1. ſectio. 2. in prælud. cap. 3. num. 1.* 37
Ideo ſic dicitur, quia per eam tenetur quis reum ipſum repræſentare, & curiæ tradere, num. 2.
In criminalibus potiſsimum praticatur, num 3.
Recipitur ab officiali, & notario, num. 4.
Fuit adinuenta ad euitandos carceres, numero 5.
Fideiuſſores de ſe repræſentando offerens carceratus, aduerſario non contradicente, Iudex poteſt dictos fideiuſſores recipere, & reũ relaxare: Concurrentib. maxime, & quod nõ adſint probationes ſufficientes pro eius condẽnatione, & quod non ſuperuenerint noua inditia. Et qui non inſtigatur pena mortis, num. 6. & 7.
Reus ſub fideiuſsionibus, ſemper relaxatur quãdo pro delicto non imponitur pęna ſanguinis, num. 7. 38
Relaxatio à carceribus ſub fideiuſsione de ſe repræſentando, habet uim ſentẽtiæ abſolutiuæ ab obſeruatione iudicij, nu. 8. 38
Reum non repertum culpabilem ſi iudex ſperat noua inditia præſtita hac cautione abſoluit, num. 9. 38
Fideiuſsio de repræſentãdo, ubi tractatur, recenſentur loci, & ſedes, nu. 10.
Fideiuſſor de repræſentãdo, debet eſſe idoneus niſi ſit coniuncta perſona nu. 11.
Fideiuſsio de repræſentãdo poteſt præſtari diebus feriatis: ſecus tamen, eſt in recommendatione, & ſequeſtratione, num. 12.
Fideiubens repræſentare aliquem ſub pœna debiti, & damnorum ad debitum, & damnum emergens aſtringi poteſt, & non ultra. num. 13.
Fideiuſſor de repræſentando ſe obligans ad omne intereſſe, tenetur ad communi cõuentum, & ſingulare. num. 16. 38
Repræſentare reum, quando ſimpliciter, indiſtincte & indebitè promiſſum eſt tũc fideiuſſor non tantum tenetur ad damnum

num emergens, & omne intereſſe: uerum etiam ad pœnam corporalem. num.17.

Fideiuſſor ſuſpiciens in ſe rei carcerati cuſtodiam, non repræſentando, etiam corporaliter punitur. num.18.

Fideiuſſor dolo repræſentare deſiens, vltra damna, & intereſſe, etiam corporaliter plectitur, num 19.

Imò etiam extra modum, & ordinem per iudicem mulctatur. num.20.

Fideiuſſio de repræſentando multis modis terminatur. num.21. 39

Primo lata ſententia, num.22. & 24.

Etiam in criminalibus. nu.25.

Et etiam in fideiuſſione de ſtando iuri, & de parendo mandatis curiæ. nu.26.

Secus in cautione de iudicatum ſoluendo. num.27.

Vt pariter quando eſt dictum quandocumque rurſus, atque iterum, & toties quoties. num.28.

Secundo hæc cautio de repræſentando, expirat, reo effecto carcerato, num.31. 40

Et inſcio, & ignorante fideiuſſore. nu.32.

Et etiam ſi dictum ſit, toties quoties. numero 33.

Vt pariter ſi inde reus à carceribus auſugerit. num.34.

Idem quando ſequuta incarceratione fideiuſſor proteſtatus fuit, ſe de cætero nolle teneri, num.35.

Contrarium tamen eſt, Quãdo eſt aſſignatus locus, vel domus pro carcere. nu.36.

Fideiuſſor de repræſentando, ſi reus poſt ſententiam fuerit relaxatus, vel auſugerit liberatur, etiam quod dictum ſit toties quoties. num.37.

Tertio fideiuſſor ſimpliciter præſtitus de repræſentando ex vnica repræſentatione liberatur. num 39.

Idem eſt, ſi fideiuſſio eſt cõcepta ad omnem iudicis voluntatem, nam licet ſit perpetua nihilominus ſemel facta præſentatione reſoluitur. num.40.

Fallit quando promiſſio facta eſt reſpectu certi iudicis, & litis: quia ipſis durantibus, fideiuſſor non liberatur. nu.42. 41

Fallit ſecundo in fideiuſſione de iudicio ſiſti, in qua quis pluries, vſque ad ſententiam ſiſtere tenetur. nu 43.

Fallit tertio, quando eſt promiſſum quandocumque repræſentare. nu.44.

Idem quando, eſt dictum rurſus, atque iterum, num.45.

Vt etiam ſi pluries, pluribuſque vicibus. num.46.

Quid ſi dictũ eſt toties quoties. Articulus controuerſus Æquior, & magis cõmunis opinio eſt, quod talis fideiuſſor per binam præſentationem liberetur. nu 47.

Cautela ad hoc, vt fideiuſſor remaneat perpetuo obligatus. nu.48. 42

Quarto. Mutatione ſtatus & conditionis rei liberatur fideiuſſor. Puta, quia de laico clericus, vel de inquiſito, & accuſato fuerit effectus bannitus, vel aliàs condemnatus. num.49.

Imò quando conſtat de delicto ſatis ſunt inquiſitio, & accuſatio ſecundum nonnullos. num.50.

Fideiuſſor de repræſentando, Reo principali condemnato, eiuſque bonis confiſcatis liberatur, & maximè quando fuit ad pœnam capitis condemnatus: cuius intereſſe inæſtimabile eſt, num.55. 43

Cautela ad hoc ut fideiuſſor ad pœnam corporalem teneatur. num.56.

Quinto, iſte fideiuſſor adhibendo omnem diligentiam, & conatum liberatur, & maxime in extraiudicialibus, & cõuentionalibus: ſecus in Pratorijs, & iudicialibus, num.57.

Secus quãdo in promiſſione eſt poſita clauſula ita, & taliter ſe facturum, & curaturum, qui faciendo ſuum poſſe non excuſetur ſub obligatione ſui, ſuorumque hæredum, & bonorum. num.58. 44

Sexto. Morte naturali præſentãdi expirat

hæc fideiuſſio.nu.61.vbi de ratione. 44

Etiam quod iudicium cũ defuncto inchoatum fuerit. num.62. 45

Secus tamen eſt, quando fideiuſſor eſt in dolo, & culpa in repræſentando.nu.64.

Idem ſi obierit poſt mortem fideiuſſoris moroſi num.65.

Vt pariter in fideiuſſore quantitatis, & de iudicio ſiſti. nu 66.

Vt ſimiliter ſi eſſet in mora in repræſentando reo. num.67.

Fideiuſſor de repræſentando non tenetur præſentare illum, qui ob vulnus ſibi illatum deſinebat, & exinde mortuus fuerit, ibid.num.63. 45

Septimo fideiuſſio de ſe repræſentãdo ſimpliciter cõcepta, elapſis ſex menſibus expirat. num.68.

De intellectu l.ſancimus. C.eod. & l.ſi poſt tres.ff.ſi caut. & quod l.ſancimus non eſt in vſu.ibid.nu.69.

Fideiuſſio quãdo eſt ſine temporis præfinitione, tunc tempus eſt arbitraria. nu.70.

Fideiuſſori de repræſentãdo debet tempus ad perquirendum, & certiorãdum reum aſſignari iuxta facti, & perſonarum qualitatem, & loci diſtantiam arbitrio iudicis.num 71.

Fideiuſſor quando promittit reum repræſentare toties quoties, & ad omnem iudicis voluntatem, ſemper, & quandocunque poteſt ad repræſentandum cogi. num 72. 46

1 *Octauo. Nouis inditijs non ſuperuenientibus fideiuſſor de repræſentando aſtringi non poteſt. ibi.nu.75. vbi dicitur qualia debeant eſſe iſta inditia.* 46

Nono. Nouam ad cauſam hæc cautio non extenditur. nu.76.

Cauſa in dubio noua, & non antiqua præſumitur. nu.77.

In tantum quod iudici dicenti contrarium non creditur niſi iurauerit. num.78.

Niſi in fideiuſſione dicatur ex quacunque cauſa veteri, & noua nu.79. 47

Decimo fuga rei, vel ob conſtantiam patrati delicti, vel ob noui criminis timorem ad curiam denunciati etiã quod adhuc dictus reus non ſit citatus, & condemnatus liberant fideiuſſorem de repræſentando, num.81.

Præmiſſa in tribus caſibus ſunt indubitata. num 82.

Primo quando conſtat claré, delictum fuiſſe commiſſum.

Secundo quando ultra denunciationem, & accuſationem etiam reus fuit citatus ad reſpondendum inquiſitioni.

Tertio quando reus fuit poſitus in banno, & condemnatus. nu.82.

Contraria. Quod ſit neceſſaria condemnatio, eſt magis communis opinio. nu.83.

1 *Vndecimo. Rei de innocentia quando conſtat poſt fideiuſſionem, tunc fideiuſſor de repræſentando liberatur. nu.84.* 47

Duodecimo. Interpellatio, & monitio rei ante condemnationem operatur vt fideiuſſor ad pœnam aſtringi poſſit, aliàs ſecus. num.85. 47

Etiam quod certa, & limitata dies ſit appoſita, nam adhuc requiritur interpellatio. num.86.

Fideiuſſor repræſentans reum non interpellatus liberatur. num.87. 48

Fideiuſſor per interpoſitam perſonam repræſentans reum non liberatur, niſi effectus ſequatur. num.88.

Fideiuſſor prius à iudice non monitus, pœnam non incurrit. num 89.

Hæc vera in fideiuſſore iudicij: ſecus contractus. num.90.

Et qui ex contractu quarantigiato fideiuſſerit. num.93.

Vt etiam quod dictum ſit toties quoties. num.94.

Contra fideiuſſorem de repræſentando ante interpellationem non dicitur orta actio. num.92.

Fide-

Fideiuſsor de repræſentando, morã purgare põt: modo fiſci, & partis ius deterius, nõ fiat, etiam quo ad pœnam. nu. 102. 49
Et hoc modo hoc celeri feſtinatione faciat,
& poſt ſententiam, & interueniente iuramento. num. 103.
Et modo hoc non ſit factum in iudiciis contemptum. num. 104.
Fideiuſsor de repræſentando ſi non repræſentat, poterit defendere nu. 105. 106. 50
Dummodo reus non ſe abſentauerit fideiuſsoris dolo. num. 107.
Fideiuſsor de repræſentando reum non repræſentans, tenetur ad pœnam corporalem. num. 108.
Et maximè quando in fideiuſſione eſt expreſſa certa pena corporalis. nu. 109.
Vt etiam quãdo agitur de delicto, pro quo pena corporalis venit infligenda. nu. 110
Fideiuſsor, qui ſimpliciter reum repræſentare promiſerit, ſi reus veniat condemnandus ad pœnam capitalem, cum ad illam non teneatur fideiuſsor ſolum pœna arbitraria arbitrio iudicis punietur. num. 111.
Fideiuſsor omnino reũ repræſentare tenetur, quando alternatim promiſit. nu. 112
Idem quando promiſit ſe facturum, & curaturum. num. 113.
Idem quando renunciauit omni legum auxilio, num. 114.
Idem quando de bona non ſunt confiſcata. num. 115.
Fideiuſsor de repræſentando, & de iudicio ſiſti differunt. num. 116. 51
Fideiuſsor tenetur iuridice, & legitimè reum repræſentare, aliàs non liberatur. num. 117.
Fideiuſsor dicitur legitime reum repræſentare quando eum in carceribus repræſentat. num. 119. 51
Et in hac eadem littera fideiuſsor de iudicatum ſoluendo.
1 Fideiuſſio de non offendendo qualis ſit, & de eius materia. par. 1. ſect. 2. in prælud. c. 4. per totum. 57
Vide ſupra in littera C. in verbo cautio de non offendendo.
1 Fideiuſſio de bene viuendo, quid importet: & de eius materia. p. 1. c. 5. ſec. 2. in prælud. fol. 73. & vide ſupra in verbo cautio de bene viuendo.
1 Fideiuſſio de tuto carcere, quid ſit, & de eius materia dict. 1 part. 1. c 6. ſect 2. in prælud. 74
Vide ſup. in verbo cautio de tuto carcere.
1 Fideiuſſio de re non barattanda, quid ſibi velit, & quæ eius explicationem reſpiciant. d. par. 1. c. 7. ſect. 2. in prælud. fol. 75. & poſuimus ſupra in uerbo cautio de re non baratanda.
1 Fideiuſſio de re ſequeſtrata exhibenda, & non interuertenda explicatur. ſect 2. c 8. in prælud. 76
1 Fideiuſſio de Rato, quid, & quæ ad eius tractationẽ percutiant. d p. 1. c. 9 ſec. 2. in prelud. per totum. fol 77. ſupra in uerbo cautio de rato.
1 Fideiuſſio debitoris in diem uergentis ad inopiam quid ſit: & de pertinentibus ad eam dict 1 part. 1. c. 1 alias 10. ſect. 3. in prælud. fol. 80. ſupra in uerbo debitor in diem.
1 Fideiuſſio debitoris, impetrantis moratoriam à Principem, Qualis ſit, & alia ad eius intelligentiam ſpectantia, p. 1 ſect. 3. in prælud. c 2. aliàs 11. fol. 81 & ſupra in uerbo. Debitor impetrans.
1 Fideiuſſio, quæ præſtatur timore futuræ paupertatis, Quid ſit. d. part. 1. c. 3. aliàs 12. ſect. 3. in prælud. fol. 82. ſupra in uerbo cautio quæ timore.
1 Fideiuſſio, quæ præſtatur ab eo, qui petit executionem ſentẽtiæ, à qua recurſus, & ſupplicatio cõceditur, quid ſit, & de eius materia. Vide dict. 1. part. ſectio. 3. in prælud. cap. 4 al às 13. fol. 82. & ſupra in uerbo cautio quæ præſtatur, & in uerbo

bo executionem ſententiæ per totum.

1 *Fideiuſſio, ſi datur ad effectum impediendi reſtitutionem in integrũ calumnioſè petitam de reſtituendo in euẽtum quod reſtitutio competat: operatur, vt interim executio non differatur. d.p 1. c.5. aliàs 14 fol 83. ſupra in verbo fideiuſſor ſi datur, & infra in verbo reſtitutio in integrum.*

1 *Fideiuſſio quam præſtat debitor ſummæ illiquidę: quid ſit, & alia ad eius elucidationem ponuntur in d. part. 1. ſect. 3. c.6. aliàs 15. in prę lud. 84.*

1 *Fideiuſſio præſtanda ab obligato ad reddenda rationem: qui liquida ſoluit, & de illiquidis ſatiſdat. dict. part. 1. cap.6. aliàs 15.*

1 *Fideiuſſio danda à debitore creditori, qui loco quantitatis, & pecuniæ ob impoſſibilitatem cogitur ſpeciem recipere, quid ſit, & de ea latè. par. 1. c.7. aliàs 16. fol. 86. ſupra in verbo debitor quantitatis.*

1 *Fideiuſſio de reſtituendo alimẽta & ſumptus litis in euentum ſuccumbentiæ, quæ præſtatur à reo paupere actori diuiti. d. p. 1. ſect. 3. c.8. aliàs 17. fol. 88. ſupra in verbo cautio de reſtituendo alimenta.*

1 *Fideiuſſio de reſtituendis expenſis. quæ præſtantur à filiofam. fęmina, forenſi, & in omni caſu, vbi adeſt iuſta cauſa timoris quid ſit: & alia ad eius declarationem pertinentia c.12. num. 5 par. 1. ſect. 1. in prælud. fol. 18. ſupra cautio de reſtituendis expenſis.*

1 *Fideiuſſio à principio ex duobus eandem rem vendicantibus præſtita eſt in cauſa, vt eidem dicta res tradi debeat d.par. 1. c.9. aliàs 18. fol. 89. & ſupra in verbo duo ſi vendicant.*

1 *Fideiuſſio de ſequeſtrata re reſtituenda, quid ſit, & de eius materia, part. 1. ſect. o.3. cap. 10. aliàs 19. in prælud. fol. 89. & ſupra in verbo cautio de re ſequeſtranda.*

1 *Fideiuſſio rem pupilli ſaluã forem, quæ ſit & de eius materia. p. 1. ſect. 3. c. 11. aliàs 20. in prælud. per totum. fol. 90. infra in verbo ſatiſdatio rem pupilli.*

1 *Fideiuſſio, quæ præſtatur à creditore alijs creditoribus de reſtituendo prioribus, & potioribus, & contribuendo æqualibus quid importet. d.p. 1. ſect. 3. cap. 12. aliàs 21. in prælud. per totum. fol. 91. & ſupra in verbo cautio præſtita à creditore.*

1 *Fideiuſſio de reſtituendis melioramentis, facta liquidatione, executionem ſententiæ non retardat. d.p 1. ſect. 3 c. 13 aliàs 22. in prælud. fol. 92. infra in verbo melioramenta.*

1 *Fideiuſſio de damno infecto qualis, & de eius materia. part. 1. ſect. 3 in prælud. c. 14. aliàs 23. 94. ſupra in verbo cautio de damno infecto.*

1 *Fideiuſſio de opere demoliendo, quid ſit, & de eius materia. part. 1. ſect. 3. c. 15. aliàs 24. in prælud. 95. ſupra in verbo cautio de opere demoliendo.*

1 *Fideiuſſio ſubſidiaria, ſeu in defectũ quod principalis non ſoluerit eſt conuentionalis part. 1. ſect. 3. c. 16. aliàs 25. nu. 1. & 2. in prælud.* 97

Dicitur, quando quis promittit ſoluere in defectum, quod principalis non ſoluerit. num. 2. & 6.

Fideiuſſio conditionalis nuncupatur. ibid. num. 7. 97

Non obligat, niſi conditione purificata dicto loco.

Et niſi quis ſit interpellatus. num. 8.

Fideiuſſioni indẽnitatis æquiparatur. nu. 9. & cap. 17. aliàs 26. num. 24. 102

Committitur factis demum diligẽtijs contra principalem, ibid. num. 20. 98

Reliqua vide infra verbo fideiuſſor ſubſidiarius.

1 *Fideiuſſio indemnitatis, eſt conuentionalis. part. 1. c. 17. aliàs 26. num 4. ſectio. 3. in prælud.* 100

Qua-

Qualiter concipiatur. ibid.nu.6.
Eſt triplex, & quæ: imo adducitur quarta ſpecies ibi. nu. 8. 100
Cætera vide infra in verbo fideiuſſor indemnitatis, & in verbo indemnitatem permittens.
Fideiuſſio de euictione, parte euicta, an in totum committatur. par. 1. cap. 18. aliàs 27. nu. 16 ſect. 3. in prælud. 107
Fideiuſſio de euictione, & defenſionem includit. ibi. nu. 39. 108
Fideiuſſio euictionis non præſtatur, niſi ſit conuentum. ibi. nu. 17. 107
Fideiuſſio euictionis præſtatur, vbi imminet euictio in limine contractus. nu. 19.
Et quando dicatur imminere euictio in limine contractus. nu. 26.
Multa alia vide infra in verbo fideiuſſor euictionis, & ſupra in verbo cautio de euictione, & in verbo euicta res. & adde alia de quibus in 1 par. ſect. 3. c. 27. in ſummario.
Fideiuſſio vſufructuarij quid, & de eius materia. par. 1. c. 19. aliàs 28. ſect. 3. in prælud. 110. per totum. Plene ſupra in verbo cautio, quam vſufructuarius.
Fideiuſſio de dando, & reſtituendo quid importet: & multa ad eius explicationem attinentia dicantur. par. 1. cap. 20. aliàs 29. ſec. 3. in prælud. per totum 116 ſup. in l ttera C, in verbo cautio de dādo.
Fideiuſſio danda ab hærede vniuerſali, vel particulari grauato, ſubſtitutione fideicommiſſo, vel legato conditionali, vel in diem, quid ſit, & ad quid teneatur qui eam præſtare debet. par. 1. ſect. 3. cap. 21. aliàs 30. in prælud. per totum. 117. ſupra in verbo cautionem præſtat hæres.
Fideiuſſio à legatario præſtanda: quando eſt dubium, An vltra falcidiam receperit, d par. 1 ſect. 3 c. 22. aliàs 31. in prælud. per totum. 118. ſupra in verbo cautio à legatario.
Fideiuſſio de adimplendo modo præſtanda quid ſit, & quæ ad eius intelligentiam ſint aduertenda, cap. 22. aliàs 32 ſect. 3 part. 1. in prælud per totum. 119. ſupra in verbo cautio de modo implendo.
Fideiuſſio Mutiana, & de eius materia habetur, in c. 24. aliàs 33. per totum in prima par ſec. 3. in prælud. 120. & ſupra in verbo cautio Mutiana.
Fideiuſſio Iuratoria, Quid ſit, & in quibus caſibus procedat, & in quibus non, & multa alia de eius materia habentur in cap 25 aliàs 34. par. 1. ſect. 3. in prælud. per totum. 123. ſupra in verbo cautio iuratoria.
Fideiuſſio vſurarij manifeſti, qualis ſit, & ad quid teneatur. cap. 26. aliàs 36. par. 1. ſect. 3. in prelud. 131. ſupra in verbo cautionem præſtat vſurarius.
Fideiuſſio tacita quid ſit, & multa pulchra ad eius explanationem ſcitu digna, vnà cum multis caſibus in quibus exemplificatur. cap. 27 aliàs 37. par. 1. ſec. 3. in prælud. 135
Fideiuſſio præſtatur, quando res alienata extra familiam contra prohibitionem teſtatoris reuocatur per omnes de familia ordine ſucceſſiuo: nam tunc primus cauet de reſtituendo ſequentibus, & ſi cautio omittatur non condicitur res: ſed caſu adueniente vendicatur parte 1. ſect. 3. in prælud. c. 28. aliàs 38. 136
Fideiuſſio de ſoluendo cui, vel quibus de iure præſtatur quando eſt dubium, cui vel quibus de iure ſolutio facienda ſit. par. 1 ſect. 3. in prælud. cap. 29. aliàs 39. 136
Fideiuſſio per accuſatorem de iure communi præſtatur de accuſatione proſequenda vſque ad finem, & de ſoluendis expenſis in euentum ſuccumbentiæ, parte prima, ſectio. 3. in prælud. cap. 30. aliàs 40. 137
Fideiuſſio ab accuſato in duobus tantum caſibus datur, & poſt litis conteſtationem

tionem, & quando aliqua exceptio dilatoria oppoſita fuerit. par. 1. ſect. 3. cap. 31. aliàs 41. in prælud. 137

1 fideiuſſio præſtanda eſt à muniente R. pā, par. 1. ſec. 3. in prælud. c. 32. aliàs 42. 137

1 fideiuſſionem arrogator impuberis dare debet, de reſtituendo ea, quæ ex bonis impuberis conſequutus fuerit, illis, ad quos res proventuræ eſſent ſi arrogatus permanſiſſet in ſuo ſtatu. d. par. 1. ſect. 3. cap. 33. aliàs 43. 137

1 fideiuſſio à liberto de opere præſtando dāda eſt. d. par. 1. ſect. 3. c. 34. aliàs 44. 138

1 fideiuſſio à publicanis, & conductoribus præſtanda uenit, d. par. 1. ſect. 3. cap. 35. aliàs 45. 138

1 fideiuſſionem adminiſtratores prȩſtare tenentur de bene, & fideliter adminiſtrādo, & de reddenda ratione eorum adminiſtrationis, & de ſoluendo reliquatum, dicto loco, c. 36. aliàs 46. nu. 1. 139

Idem in procuratoribus reipublicæ. ibid. num. 2.

Idem in omnibus magiſtratibus, & iudicibus, ibid. nu. 3.

1 fideiuſſio, quæ præſtatur à debitore de fuga ſuſpecto, cap. 37. aliàs 47. 139

1 fideiuſſio, quæ præſtatur à debitore in diē, certam, incertam, vel ſub conditione, ibid. c. 38. aliàs 48. 140

1 fideiuſſio An, & quando præſtanda ſit à cedente bonis, d. par. 1. ſect. 3. cap. 39. aliàs 49. 141

1 fideiuſſio quando ſoluto matrimonio danda ſit à marito vxori de dote reſtituenda, ibid. c. 40. aliàs 50. ibid.

1 fideiuſſio præſtanda à ſocio pro ſocio d. par. 1. ſect. 3. in prælud. c. 41. aliàs 51. 142

1 fideiuſſionem præſtat ſocius pro ſocio finita ſocietate de ſoluendis debitis in diem, vel ſub conditione, d. par. 1. ſect. 3. c. 41. aliàs 51. ibid.

2 fideiuſſionis ad hypothecam, & è contra licitum eſt argumētum, ſec. 4. c. 45. 238

2 fideiuſſio non eſt offerenda non petenti: ſed ſat eſt moram petenti non facere, ſect. 4. c. 46. 238

2 fideiuſſio in quibus caſibus præſtanda ſit iudicis religioni committitur, ſectio. 4. c. 13. fol. 198. & 44. in 2. par. 238

2 fideiuſſio non eſt præſtanda ab eo, qui cōditionem ſuam non deteriorauit. ſect. 4. cap. 3. 187

2 fideiuſſio ſi non debet præſtari, quando ſit præſtita an ex ea agi poſſit. ſectio. 4. cap. 7. 189

2 fideiuſſio à minore cum iuramento præſtita operatur, vt virtute dicti iuramenti reſtitutionem in integrum petere non poſſit. d. par. 2. ſect. 4. c. 11. 194

2 fideiuſſio vice ſolutionis eſt, & pro ſolutione habetur, ſolutioniſq; ſecuritas dicitur. ſect. 4. cap. 53. nu. 2. & 3. 244

2 fideiuſſio omni obligationi etiam acceſſoriæ, & officio iudicis accedere poteſt. ſec. 4 cap. 35. 220

2 fideiuſſio naturali obligationi tantum, naturali, & ciuili ſimul iunctis, officio iudicis nobili, & mercenario accedere poteſt. d. ſect. 4. c. 36. 221

2 fideiuſſio in cauſis ſummarijs præſtanda non eſt d. ſect. 4. c. 6. 189

2 fideiuſſio in cauſis reconuentionis an præſtanda ſit. ſect. 4. c. 27. 210

2 fideiuſſione ſuperflua quis grauari non debet ſect. 4. c. 5. 188

Præſtita tamen ſubſtinetur. num. 3.

2 fideiuſſionem quando quis dare tenetur, intelligitur ſi opponatur, & petatur. ſectio 4. cap 8. 190

2 fideiuſſionem quis præſtare poſt litem conteſtatam arctari non poteſt. ſectio. 4. cap. 9. 193

1 fideiuſſionibus in prætorijs, & iudicialibus, vt ſunt de iudicio ſiſti, & de repræſentando penè ſunt loco intereſſe. par. 1. ſect. 2 in prælud c. 1. nu. 18. 23

2 fideiuſſio accedens obligationi illicitæ, &

ob

ob eius naturam non exiſtenti in hominum commercio, legibus improbatæ, turpi, impoſſibili rei, vel facti obligatione non tenet, neque promittentem obligat. par.2.ſect.1.c.5.nu 15. 154

2 fideiuſſioni quis inconſultò, & temerè ſubijciendus non eſt. par.2.ſect.2.cap.1. nu.18. 158

2 fideiuſſio, & promiſſio de fideiubendo differunt.par.2.ſect.2.c.6.nu.1. 168

2 fideiuſſio facta ante principalem obligationem conditionalis dicitur. par.2.ſect.1.c.2.nu.3. 145

2 fideiuſſio poteſt eſſe ante, & poſt obligationem principalem, & nihilominus eſt propriè fideiuſſio, d.c.2.nu.7.& 8.

2 fideiuſſio conditionalis id eſt factis computis, & prius conſtito principalem debitorem eſſe conditione deficiente nulla eſt.par.2 ſec.4.nu.8.c.15. 200

2 fideiuſſio ſub conditione non arctat conditione non adimpleta. ibid.num.10.in d. cap 15.

2 fideiuſſio prius factis computis, & conſtito principalem debitorem eſſe in vita debitoris adimplenda eſt. ibid.nu.9.

2 fideiuſſio in diem, vel ſub conditione ipſis pendentib. ſi moritur fideiuſſor non tranſit ad hæredes, par 2. ſect.10. 4. cap. 17. nu.15 & 16. 203

2 fideiuſſio quoad ſubſtantiam fideiuſſionis fideiuſſore mortuo ad hæredes non tranſit: ſecus quoad effectum, ibid.nu.17.

2 fideiuſſio ſi inſtrumento dicatur, quod non tranſeat ad hæredes: tunc non tranſit, nu. 18.

2 fideiuſſio euictionis non tranſit ad hæredes, quod quomodo intelligatur, ibidem, nu.19.

2 fideiuſſio vicaria illa dicitur, quæ viciſſitudinaria eſt.ſect.8.c.12.nu 15. 377

1 fideiuſſor quid ſit.par.1.ſect.1.c.6.nu.1. in prælud. 4

1 fideiuſſor & expromiſſor differunt, ib.n.2

1 fideiuſſor à ſponſore differt, ibid.nu.4.

1 fideiuſſor interceſſione, rogitu, & pracibus ſe obligat: ſponſor verò ſponte, ibid. nu.5.

1 fideiuſſor diſtat à Mandatore, Conſtitutore, nu 6.

1 Differentiæ multæ aſſignantur inter fideiuſſorem, mandatorem, & conſtitutorem, nu.8.

1 fideiuſſor non poteſt promittere purè id, quod in diem, vel ſub conditione debetur, conſtitutor autem ſic, par.1.ſec.1.in prælud.c.6.nu.13. 5

1 fideiuſſor poteſt accedere, vbi ſola eſt ciuilis obligatio. Conſtitutor non, d.par.1. ſect.1.in prælud.cap.6 nu.14. 5

1 fideiuſſor dicitur, qui ſe pro alio obligat, qui autem vice alteriusq. loco ex delegatione obligari dicitur. par.1.ſect.10.1. cap.6 nu.15. in prælud. 5

1 fideiuſſor aſſumitur, vt magis creditori ſit conſultum in ſui crediti conſecutionē, par.1.ſect.1.in prælud. cap.7. num 1. fol.6.& ſect.4.cap.2.nu.4.par 2. 187

1 fideiuſſor ad iſtum finem præſtatur, vt id, quod debitor à creditore conſequi non poteſt, à fideiuſſore conſequatur, par.1. ſect.1 in prælud.c.7.nu.3. 6

1 fideiuſſor in fauorem creditoris, non tantum recipitur, verum etiam in fauorem debitoris; ſed creditoris principaliter, c.7.nu.5.par.1.ſect.1. in prælud. 6

1 fideiuſſor ad iſtum effectum recipitur: vt ſi principales debitores non ſint ſoluendo, à creditoribus poſſint in ſubſidium cōueniri. ſect.1.d.c.7 nu.4. par.1.in prælud.ſupra in verbo fideiuſſi quare adinuenta 6

1 fideiuſſor dupliciter ſumitur, ſtricte, & large, par.1 ſec.1.in prælud.c.9.n.1. 12

1 fideiuſſor ſtricte & proprie quid ſit. c 9. nu.2.par.1.in prælud.ſec.1. 12

1 fideiuſſor improprius, quis dicatur, ibid. nu. 3. 12

1 Fi-

1 *Fideiuſſor latè ſumptus, mandatorem,& promiſſorem comprehendit, ibi.nu.4.* 12
1 *fideiuſſor de iudicio ſiſti certi condictione ad obſeruantiam aſtringi poteſt. c.1. nu. 11. par. 1. ſec. 2 in prælud.* 22
Non poteſt conueniri actione prætoria, ibid. num. 12. nec contra eum eſt parata executio, ibid. nu. 13.
1 *fideiuſſor de iudicio ſiſti tenetur ad intereſſe, niſi ſit appoſita pęna. quia tunc ad ſolam pęnam, ibid. num. 16.*
Imo etiam ad vſuras ſecundum aliquos, ibid. nu. 17. 23
Faciendo ſuum poſſe, vt ſiſtat principalem non excuſatur, ibid. nu. 19. 23
Tenetur ad omne, in quo principalis fuit condemnatus, ibid. nu. 22.
Non tamen tenetur ad augumentũ, quod prouenit ex mora principalis, vt etiam ex eius contumacia, ibid. nu. 24.
Minus ad incrementum reſultans poſt contractum, num. 25.
Nec ad id, quod creuit ex inficiatione. ibid. nu. 26. 23
Non habet tria beneficia, ſicut cæteri fideiuſſores, ibid. nu. 30. 24
Habet tamen alia duo, nu. 31.
Poteſt elapſo termino moram purgare, vſque ad ſex menſes, nu. 32.
Vel legitime defendere, ibid. nu. 33.
Hodie tamen non eſt in vſu, nec praticatur, ibid nu 34.
1 *fideiuſſor de iudicio ſiſti, vbi actor fuit negligens in petendo, elapſis duobus menſibus, non tenetur amplius, ibid. nu. 34.*
2 *fideiuſſor de iudicio ſiſti, liberatur poſt ſententiam, ſec. 4. c. 29. nu. 5.* 212
Etiam ſi ſit dictum toties, quoties, nu. 6.
1 *fideiuſſor de iudicio ſiſti, non liberatur poſt ſententiam: ſi ſententia fuerit lata ſuper aliquo emergenti. c. 1 par. 1. num. 73. ſec. 2. in præl.ud.* 27
Item nec quando obligat ſe vt principalis, num. 74.
Item ſi ſententia appellationis fuit conformis, num. 75.
Item quando fideiuſſor appellat, ſecus ſi principalis, ibid nu. 76.
Item nec in criminalibus, nu. 77.
Item nec in cauſa ſequeſtri, nu. 78.
Item nec vbi per eum fuit commiſſa mora in exhibendo. nu 79.
Item nec ſi appellatio deſeratur, ibidem, nu. 80. 28
2 *Liberatur tamen per mortem principalis, ſec. 4. c. 15. nu. 5.* 199
Secus in cautione de iudicatum ſoluendo, ibi. num. 6.
Reliqua vide ſupra proxime in verbo fideiuſſio de iudicio ſiſti.
Et in uerbo ſatiſdatio de iudicio ſiſti.
1 *fideiuſſor nunquam tenetur, ſi laudum reducatur ad arbitrium boni viri, cap. 1. num 86. par. 1. c. 1. ſec. 2. in præl.ud.* 28
1 *fideiuſſor de iudicatum ſoluendo non tenetur, niſi quatenus contra principalem iudicatum fuerit, par. 1. ſec. 2 in præl.ud. c. 2. nu. 5.* 31
Etiam ſi feratur ſententia contra principalem, cõtumacem, abſentem, & in defectum, ibid nu. 6 & num. 24. fol. 32. & c. 1. nu. 42. d. par. 1. 24
Non tenetur ſoluere pœnam, quæ inſurgit ex proceſſu, nec id quod creuit ex contumacia, mora, & inficiatione, ibid. n. 7. 31
Non poteſt conueniri, niſi poſtquam fuerit iudicatum, ibid. nu 8.
Tenetur nomine proprio, quia procurator in eam dominus, & pro domino, ac principali habetur, nu. 13.
Repetit ſolum, à principali, abſque nouo proceſſu, quia Iudiciarius, nu. 14.
Secus in fideiuſſore conuentionali. ibid. nu. 15.
Habet beneficium excuſſionis, nu. 17.
Liberatur lata abſolutoria in prima inſtãtia, etiã ſi in cauſa appellationis deinde ſit lata ſentẽtia cõdẽnatoria, ib. n. 22 32

Quid

Quid ſi iudex grauat, & ſecundus mandat cauſam remanere penes eum, nu. 23.
Tenetur iiſdem modis, quibus, & principalis, ibid. nu. 24.
Cætera vide ſupra in verbo fideiuſſio de iudicatum ſoluendo. & ſupra in verbo ſatiſdatio de Iudicatum ſoluendo.
1 *fideiuſſor ſubſidiarius ſeu in defectum, dicitur obligatus ſub conditione, c. 16. alias 25 nu. 7 par. 1. ſect. 3. in prælud.* 97
Habet beneficium excuſſionis, etiam quod eidem renunciauerit, nu. 10.
Caſus, in quibus non tenetur, nu. 11.
Non tenetur, quando principalis eſt ſoluendo, nu. 12.
Nec niſi probata per creditorẽ negatiua quod principalis non ſoluit. ibid. nu. 16.
Tenetur purificata conditione, d c. nu. 7.
Item quando principalis non ſoluit, vel ſoluere non poteſt, nu. 13.
Item poſt moram commiſſam per principalem, nu. 15.
Item ſi ſequatur mors principalis, vt ibidem, nu. 15.
Non debet citari in proceſſu, quod ſit contra principalem, nu. 14.
In quibus differat à ſimplici fideiuſſore, ibid. nu. 21. & 22. 98
Adde alia ſupra in verbo hoc fideiuſſio ſubſidiaria.
1 *fideiuſſor indemnitatis, tenetur iudicium ſubire proeo, cui indemnitatem promiſit, c. 17. alias 26. nu. 3. fol. 100 & 30. in prima par. ſect. 3. in prælud.* 102
1 *fideiuſſor indemnitatis, qui & reuelator dicitur. Quis dicatur. d. c. 26. nu. 5.* 100
Non dicitur obligatus, niſi in caſu, in quo damnum aliter reparari non poſſit. ibid. num. 7.
Debet nihilominus principalem creditorẽ abſque damno conſeruare, ib nu. 19. 101
Non conuenitur, niſi quatenus principalis non ſit ſoluendo, nu. 20.
Nec ante principalem debitorem conueniri poteſt, num. 22.
Cenſetur obligatus in defectum, & in ſubſidium, cap. 25. nu. 10 fol. 97. & cap. 26. nu. 4. 102
Non poteſt renunciare beneficio excuſſionis, quia talis renunciatio eſt contra ſubſtantiam dicti fideiuſſoris, d. c. 26. nu. 25
Etiam cum iuramento, nu. 27.
Niſi indemnitas ſit promiſſa fideiuſſori abſque ipſo reo principali, nu. 29.
Imo hanc ordinis exceptionem, quandocumque opponere poteſt, nu. 28.
Tenetur ſtatim motalite in ſe iudicium ſuſcipere. d. c. 26 nu. 30.
Excipiendo tamen; non agendo. ibid. nu. 31. & 46. 103
In nihilo tenetur, quando ſtipulator fuit in culpa. nu. 32. & 33. 101
Tenetur ad expenſas poſt moram principalis. ibid. nu. 34. 103
1 *fideiuſſor indemnitatis, tenetur ad omnia damna, & intereſſ. ſtipulatoris. ibid. nu. 36.*
Item ad intereſſe damni emergentis, & lucri ceſſantis, nu. 37.
Item ad caſum fortuitum. num. 38.
Fideiuſſor indemnitatis non poteſt petere ſe releuari antequam ſoluat. ibi. nu. 39.
Niſi aliter expreſſè ſit dictum nu. 40.
Item niſi talis fideiuſſor habeat releuatorem. d c. 26 nu. 41.
Item niſi damnum per iſtum alias euitari poſſit, ibid. nu. 42.
Fideiuſſor indemnitatis, ad quid, & qualiter teneatur, ibi. nu. 43.
In quibus differat à ſimplici fideiuſſore. num 44.
Impropriè fideiuſſor dicitur. nu. 45.
Non obligatur, quando principalis obligatio non ſubſiſtit, d. c. 26. nu. 48. 104
Item nec quãdo per creditorem fuit commiſſa culpa. nu. 49.
2 *Differt ab eo, qui promiſit quod damnum non patieris, ſect. 5. c. 2. nu. 21.* 258

1 Fi-

1 *Fideiuſſor indemnitatis dicitur pater, qui conſentit filium ſuum dari in tutorem, d.c 26 nu 9.* 102
Reliqua vide ſupra in verbo cautio de indemnitatis, & in hoc verbo fideiuſſio indemnitatis, & ſupra in verbo indemnitatem promittens.
1 *fideiuſſor euictionis, eodem modo, quo principalis tenetur. par. 1. ſect. 3. c. 18 alias 27. nu. 1. in præl ud.* 105
1 *fideiuſſor euictionis vti venditor, actione ex empto, conuenitur, ibi. nu. 2.* 106
1 *fideiuſſor euictionis vltra precium, ad intereſſe etiam tenetur. ibid. nu. 3.*
Habet electionem, vt poſſit, vel rem ipſam, vel æſtimationem reſtituere. nu. 4.
1 *fideiuſſor euictionis ad fructus præteritos tenetur, item, & ad amiſſos poſt euictionem. ibid. nu. 6.*
1 *fideiuſſor euictionis re euicta, per hypothecariam non tenetur. nu. 8*
1 *fideiuſſor euictionis non poteſt aſtringi, niſi res ſit euicta per ſententiam, vel ſaltem ſit notorium, rem eſſe alienam, ibi. nu. 11.*
1 *fideiuſſor euictionis, parte euicta, an teneatur ad totum. ibi. nu. 16.*
1 *fideiuſſor euictionis dicitur ſecundus auctor, ibid. nu 41.* 109
1 *fideiuſſor euictionis dicitur obligatus ſub conditione, & ideo re non euicta non tenetur, ibid. ſub nu. 35.* 108
1 *fideiuſſor euictionis, non tenetur re euicta per l. 2. C. de reſcind. vend. ibi. nu. 40. fo. 109. & ſect. 10. c. 62.* 530
Multa alia vide ſupra in verbo fideiuſſio de euictione, & in verbo cautio de euictione, & in verbo euicta res.
2 *fideiuſſor non obligatur principali nō obligato ciuiliter, vel ſaltem naturaliter. ſec. 1. c. 1. nu. 3.* 144
Item nec vbicunque principalis obligatio eſt nulla, vel de iure non ſubſiſt. ibi. nu. 4
2 *fideiuſſor non poteſt moleſtari, niſi prius doceatur de obligatione ſui principalis. ibid. nu. 5.*
2 *fideiuſſor contractus non obligatur ante principalem, valet tamen dicta fideiuſſio contracta principali obligatione. ead. ſec. 1. c. 2. nu. 2.* 145
2 *fideiuſſor accedere poteſt futuræ obligationi. ſec. 1. c. 2. nu 6.*
Item & poſt nu. 8 ibid.
Secus in conſtitutore. ibid.
2 *fideiuſſor quando obligat ſe ante principalem, dicitur plus tempore obligari, ibid. nu 10.*
2 *fideiuſſor non accedit futuræ obligationi, niſi hoc dicat expreſſè, vel tacitè. nu. 11.*
2 *fideiuſſor iudicij non obligatur ante principalem, nu. 12.* 146
2 *fideiuſſor non obligatur in plus, quā principalis in ijs, quæ principaliter deducuntur in obligationem, ſ. c. 1. c 3. nu. 1.* 146
Secus in ijs, quæ emergunt ex poſt facto, puta propter moram fideiuſſoris, ibi. nu. 2. & 30. 150
2 *fideiuſſor non obligatur in plus, quam principalis, re, loco, tempore, & cauſa, ibid. nu. 20. & 22 23. 24. & 25.* 149
Secus in minus, & in leuiorem cauſam. nu. 4. 147
Numquid ſi in plus ſe obligat, in aliquo teneatur, nu 8. cum ſeq. 148
Obligatur tamen in eo, in quo principalis eſt debitor. nu. 18.
2 *fideiuſſor non obligatur in diuerſam cauſam à principali d. ſec. 1. c. 3. nu. 5.* 147
Nec in duriorem rem. nu 25. 149
Principali obligato ad ſpeciem, non poteſt ad quantitatem obligari. ibi. nu. 6. 148
2 *fideiuſſor æque, ac principalis obligari cenſetur, niſi aliud appareat nu. 7.*
2 *fideiuſſor pro maiori ſumma, quam principalis debeat, An in aliquo teneatur; nu. 9. & ſeq.*
Et an teneatur in minori. ibid. nu. 15.
2 *fideiuſſor non poteſt purè ſe obligare principali*

cipali ſub conditione exiſtente obligato. nu. 22. 149
2 *fideiuſsor pro muliere, forma ſtatuti non ſeruata, non obligatur. ſec. 1. cap. 5. nu. 24.* 155
Niſi ſe vt principalis obligauerit. ibid.
Vel etiam cum iuramento. ibid.
2 *fideiuſſor efficacius quam principalis obligari poteſt: licet non in plus. nu. 26.* 149
Poteſt ciuiliter, & naturaliter obligari, principali naturaliter obligato, nu. 27. 150
Item, & ſub quarantigia, principaliter non obligato, ibid. nu. 28.
2 *fideiuſſor propter ſui moram, tenetur in plus quam principalis, ibid. nu 30.*
2 *fideiuſſor, qui iurauit in plus, & ad aliud obligatur, ibid. nu. 31.*
Et eſt ad inſtar principalis, nu. 34.
Item ratione iuramenti obligatur: etiam vbi principalis non tenetur. nu. 35.
Idem quando ſe vt principalis obligauit, nu. 36.
Vt etiam quando animo nouandi fideiuſſit, ibid. nu. 37.
2 *fideiuſſor teneri poteſt ad factum, & intereſſe: principali ad factum ſolum obligato, nu. 39.* 151
2 *fideiuſſor æſtimationem permittere poteſt: Principali obligato ad rem, nu. 41.*
2 *fideiuſſor in leuiorem cauſam, & in minus quam principalis, rectè obligatur. ibid. nu. 45.*
2 *fideiuſsor promittens, quod alius obſeruabit, tenebitur, etiam quod prima obligatio, ſit inualida, nu 46.*
2 *fideiuſsor cenſetur ſe obligare in omnem caſum, in quo principalis tenetur. ſec. 1. c. 4. nu. 1.* 151
2 *fideiuſsor cenſetur ſe obligare in omnem caſum, qui procedit ex natura negocij: non autem ob delictū perſonæ, ibid. nu. 2*
Idem ſi ſe ſimpliciter obligauit, nu. 3. 152
Idem ſi ſe obligauit in omnem cauſam, n. 4
Idem ſi ſe obligauit ad omnia, vt principalis. ibid. nu. 5.
2 *fideiuſsoris obligatio corruit, vbi principalis obligatio non ſubſiſtit. ſect. 1. c. 5. nu. 1.* 153
2 *fideiuſſor non obligatur ex contractu inualido, etiam ſtante ſtatuto, ibi. nu. 2.*
Item vbi datur in iudicio nullo, nu. 4.
Item quando principalis obligatio eſt nulla ex defectu mandati. ibi. nu. 10.
Non obligatur pro filio famil. mutuum accipiente, & ſic vt principalis, & animo nouandi, obligauerit, ibi. nu. 13. 154
Nec vbi alienatio rei pupilli eſt facta per ſolum tutorem. ibi. nu. 11. & 12.
Idem vbi obligatio principalis eſt nulla ex defectu cauſæ. nu. 14.
2 *fideiuſsor in quibus caſibus non obligetur. ead. ſec. 1. c. 5. nu. 16.* 154
2 *fideiuſsor, qui ſe vt principalis, obligauit, licet principalis obligatio non teneat, ipſe tamen obligatur. nu 17.* 154
Dum tamen in codem inſtrumento obligetur, ſecus in diuerſo. num. 19.
Item tenetur etiam, quando ſe, & bona ſua obligauit cum iuramento, num 21. & 22. 155
2 *fideiuſsor vt principalis obligatus, cenſetur vt principalis, nu. 18.* 154
2 *fideiuſsor non obligatur, ubi principalis obligatio eſt nulla: quia turpis, vel contra leges nu. 19.*
2 *fideiuſsor minoris, cuius contractus eſt nullus, non poteſt petere ſe conſeruari indemnem. ibid. nu 23.* 155
2 *fideiuſsor mulieris obligans, ſi ſine ſolemnitatibus ſi vt principalis, & cum iuramento ſe obligauit, efficaciter obligatur, ibid. nu. 24.*
2 *fideiuſsor an poſſit pro fideiuſſione pecuniam recipere. ſec. 1. c. 2. nu. 1. cum ſeqq.* 159
Et an, & quando poſſit pro fideiuſſione aliquid recipere, ibi. nu. 9. 160

2 *Fideiuſſor pro eo, qui mutuum accipit, non poteſt aliquid recipere,ibi.nu.5. 160*
Idem quando inſpecta perſonæ principalis conditione nullum immineret periculum.ibi.nu.12. 161
Idem nec quando adeſset fraus.nu.15.
Poteſt tamen indemnitatem ſibi ſtipulari,non tamen fundum recipere,ibi.nu.8. 160
Item poteſt aliquid ratione laboris,& periculi recipere abſque vſuræ labe, non tamen ratione facti, num.10.fol. 160. & 14. 161
Niſi eſset immoderatum, & periculo non reſponderet.nu.13.
Et an poſſit antidoralem obligationem in pactum deducere.ibi.nu.16.
Vt etiam quando non à principio, ſed ex poſt facto recipit ob multas moleſtias, & graue periculum ex mera liberalitate, & gratis à debitore.ibi.nu.17.
2 *fideiuſſor, qui aliquid pro fideiuſſione accipit ſtrictius obligatur. ibid. nu.24.*
2 *fideiuſſor eſt propriè debitor.ſect 2.cap.3. nu. 1. 162*
Etiam in materia correctoria, & pœnali. ibid. nu.2.
Et etiam in ſtatuto loquente de debitore, ibi.nu.3.
Et an periurium ceſsionem ſit propriè creditor. ibi.nu 9.
2 *fideiuſſores dando, quis fatetur ſe debitorē,ſec.2.c.4.nu 1.fol.164.9.& 11. 165*
Niſi hoc faciat cauſa euitandæ inſtantiæ, & importunitatis creditoris. num. 3. & 30. 166
2 *fideiuſſor cenſetur approbare cōtractum, pro quo fideiuſſit, & ideo priuatur iure agendi,& excipiendi.d.ſect.2.c.4.nu 2. fol.164.10.& 15. 165*
Et quomodo contractum approbare dicatur ibid. nu.6.
Vltra quod vltra fideiuſſionem, etiam ſibi in ſuis iuribus præiudicat,ibid.nu 15.
2 *Fideiuſſor fideiuſſoris indiſtinctè datur. ſect 2.c.5.nu.12.& 18. 168*
Et tunc primus dicitur principalis, alter acceſsorius.ibi. nu.14.
2 *fideiuſsor an poſſit repetere ſolutum à principali ex ſola creditoris confeſſione de recepto.ſect.3.c.2.nu.1.2.& 3. 172.173*
Non repetit vbi probaret aliàs pecuniam non fuiſse ſolutam, ibi.nu.6.
Item niſi ſit factum publicum inſtrumentum ſecus ſi tantum priuata ſcriptura. num.7.
Et maximè vbi eſt renunciatum exceptioni non numeratæ pecuniæ, & lapſa ſunt tempora, ibid.num 9.
Vt etiam quando in inſtrumento eſt facta acceptilatio, ibid.num 8.
2 *fideiuſsor ſoluens pro muliere abſque ſolemnitatibus,obligata, nō habet regreſſum contra eam, & omni repetitionis commodo caret par.2.ſec.8.c.56 nu.8. 420*
Et quando mulier indemnitatem promiſerit.ibid.nu.10.
2 *fideiuſsoris datione agnoſcitur debitum, & interrumpitur præſcriptio. part. 2. ſect 2.c.4.nu.13. 165*
2 *fideiuſsori, quando eidem fuerunt ceſsa iura,competit actio hypothecaria, par. 2 ſect.4 c.1.nu.11. 186*
fideiuſsori pro ſoluti repetitione contra principalem datur via executiua, ibid. nu.10.par.2.ſect.4.c.1.
2 *fideiuſsor bene poteſt eſse non vltroneus, ſed non moroſus par. 2. ſectio. 4. cap.8. nu. 5. 190*
2 *fideiuſsor ſi creditori denunciat, antequā numeret debitori non ſoluendo effecto,ne ei pecuniam tradat, non tenetur ſi creditor hac denunciatione non attenta credat.par.2.ſect.4.c.12.nu.17. 189*
2 *fideiuſsor pro reo principali ſummariè,& executiue exactus,eodem modo ad repetendum ſolutum contra reum principalem*

lem agere poterit. par.2.ſect.4.cap.38. nu.16. 125
2 Fideiuſſor male ſoluens, omni penitus actione eſt deſtitutus, par.2.ſect.4.c.39. nu.3. 127
2 fideiuſſor per iniuriam iudicis exactus, an repetat, par.2.ſec.4.c.39 nu.59. 232
2 fideiuſſor per iniuriam iudicis exactus, quando dicatur, ibid.nu.60. 233
2 fideiuſſor exactus iuris ordine non ſeruato non repetit. par.2.ſect.4.c.39.nu.61.
2 fideiuſſor, an, & quando cenſeatur laudans, perſuadens, affirmans, & approbans ſect.3.c.4.nu.1.& 8. 177.178
Non tenetur, quando ſimpliciter laudat; eo quia aliàs eſt ſolitus amicos laudare, nu.2.
Teneri tamen videtur fideiuſſor, quando dolosè, & lucri cauſa, & deliberate requiſitus laudauit, nu.3.& 4.ibid. 178
Item quando quem approbat pro idoneo, ibid.num.9.
2 fideiuſſor, non pacto nudo obligatur, ſed ſtipulatione opus eſt.ſec.3.c.5.nu.1. 180
Et de ratione, ibid.nu.4. 181
Etiam de iure canonico, nu.7.
Vt etiam nec de iure ciuili, ibid.
Obligatur tamen in vim conſtituti, num. 27. ibid. 183
2 fideiuſſor obligatur etiam abſque ſtipulatione fauore piæ cauſæ, ead.ſect.3.cap.5. nu.10. 182
Item fauore dotis, nu.11.
Item quando fit Reipublicæ, nu.12.
Item in tacita fideiuſſione, num.13.
Item quando pro debito confeſſo, & habente aſſiſtentiam rei iudicatæ interdicitur. nu.15.
Item quando habet rationem ad aliam fideiuſſionem, nu.16.
Item quando fit in iudicio, nu.17.18.
Etiā ſi ſit fiſcus, eccleſia, vel pupillus, n.19
Item non requirit ſtipulationem in curijs mercatorum, num.21. 183
Item per epiſtolam, & obligationem fideiuſſoriam ſcriptam, & creditori tranſmiſſam, & à creditore acceptam, in qua ſit inſertum iuramentum promiſſorium, num.22.
Item in omnibus caſibus in quibus ſtipulatio abſque verbis ſuſtinetur, ibidem num 14. 182
2 fideiuſſor non obligatur per nuncium, vel epiſtolam. ead.ſect.3.c.5.nu.2.
2 fideiuſſor ex ſola præſentia obligatur, ſi patitur ſe vti fideiuſſorem apud acta deſcribi, ibid.nu.3. & nu.17. 182
2 fideiuſſor in dubio tenetur, qui ſe per ſtipulationem obligauerit, ead.ſect.3.c.5. nu.28. 183
2 fideiuſſor non eſt teſtis idoneus in cauſa ſui principalis, ſect.3.c.3.nu.1.inf.2.par. & nu.5. 175
Itē nec contra debitoris creditorē, ibi.n.2.
Item nec inter creditorem, & debitorem, ibid.nu.9.
Item in debitore principali, qui pro confideiuſſore non poteſt eſſe teſtis, nu.10. 176
Niſi dicat ſe non fideiuſſiſſe, vel animo donandi fideiuſſiſſe. nu.11.
Imo fideiuſſor in cauſa ſui principalis non poteſt eſſe iudex. nu 6. 175
Et maxime quando ſe obligauit vt principalis principaliter, & in ſolidū, & priuilegijs de fideiuſſorib. renunciauit, nu.7
Vt etiam quando iurauit, nu.8.
Secus tamen eſt in correo, qui pro correo teſtificare poteſt, nu.12. 176
Idem quando fideiuſſor ſe tantum in ſolidum obligauit abſq; illis verbis, vt principalis principaliter. nu.13.
Idē quando eſt nobilis, diues, & ſoluens licet in hoc multi diſſentiant, nu.14 & 15
Idem in confideiuſſore, quò ad alios confideiuſſores: & præſertim quando non vt principalis adhibiti ſunt, nu.16. & 17.
2 fideiuſſoris intereſt, vt debitor liberetur, ne litibus vexetur, ibid.nu.3. 175

2 *Fideiuſſoris, quando de commodo tractatur, tunc, nec pro principali debitore, nec pro confideiuſſore teſtis eſſe poteſt, nu.4.*

2 *fideiuſſor non tantum ſorte; verum etiam damna, expenſas, & intereſſe, quæ protulit, repetit, nu 62. ſect.4.c.39.* 233

Etiam eas expenſas, quæ in mandato executiuo fecit, nu.63.

Et etiam illas in lite peragendas factas, nu. 64.

Et etiam quod eas lite pendente petat, nu.65.

2 *fideiuſſor, qui temere, & iniuſte, litigauit, & ſuccubuit, litis expenſas non repetit, num.67.*

Idem ſi de non iure ſuo notoriè apparet, nu.68. 234

2 *fideiuſſor vſuras à lege vetitas, non repetit: non vetitas repetit. 69.*

Intellige, vt ibid. num 70. 234

2 *fideiuſſor datus in cauſa ſuccumbentiæ, non tenet, ſi pars obtineat ex deſertione cauſæ. par.2. ſect 5. c.2. nu.74.* 262

2 *fideiuſſor oblatus, qualiſcumq; ſit, etiam quod facultatibus idoneus non ſit, modo reo conuento ſit neceſſarius, & ſanguine coniunctus, vt fideiuſſor idoneus cenſendus eſt, p.2. ſec 7. c.2. nu.18. & 19.* 322

2 *fideiuſſor non habet cauſam lucratiuam, ſed tractat de damno euitando. ſect.9. c.3. nu.12.* 434

2 *fideiuſſor abſque verbis non obligatur. Et quæ uerba ſunt apta ad fideiuſſionem inducendam. ſec.3. c.6. nu.1.* 184

2 *fideiuſſor agit actione mãdati contra principalem pro debito, expenſis, & intereſſe. ſec.4. c.1. nu.1.* 185

Et in dubio cenſetur habere mandatum à principali, ad ſoluendum debitum. ibid. num 4. 186

Etiam ſi abſque mandato promittat, nu.5

Et ẽt ſi pro ignorãte: ſecus ſi ꝓ inuito, n.8.

Et quibus caſibus abſque mandato obligatur. nu.9.

2 *Fideiuſſor ex ſola patientia, efficaciter obligatur, etiam abſque mandato, nu.6.*

Promittens pro abſente non agit actione mandati, ſed negociorũ geſtorum, ibi. n.7

2 *fideiuſſori pro ſolutione petitione datur cõtra principalem debitorem via executiua, ibid. nu.10.*

2 *fideiuſſori quando eidem fuerunt ceſſa iura, cõpetit actio hypothecaria, ibi. nu.11*

2 *fideiuſſor præſtandus non eſt, nec ad eum dandum debitor aſtringi poteſt: niſi conditionem ſuam deteriorauerit. ſect 10. 4. c 3. nu.1. & 2.* 187

2 *fideiuſſor ſemel datus, iterum non eſt dãdus, nemo enim ad cauendum pluries aſtringi poteſt. ſec.4. c.4 nu.1. & 2.* 188

2 *fideiuſſor non liberatur mortuo principali debitore. ſec.4. c.15. nu.1.* 199

2 *fideiuſſore defuncto, an & quando alter in eius locum ſubrogari debet. ſec.4. cap. 16. nu.1.* 200

Subrogari debet in cautionibus prætorijs: ſecus in conuentionalibus ibid. nu 2.

2 *fideiuſſoris hæres, vti fideiuſſor obligatur. ſec.4. c.17 nu.1.* 201

2 *fideiuſſor ſuccedens principali, vti principalis tenetur, ibid. nu.8.* 202

2 *fideiuſſoris hæres, debilius quodammodo obligatus dicitur, quia ex facto alterius tenetur, d.c 17. nu 21. & 22.* 203

2 *fideiuſſor non poteſt conueniri, niſi pignus diſtrahatur, ſec.4. c.19 nu.4.* 205

2 *fideiuſſorem recipiens; pignori renunciare dicitur, ibid. nu.5.*

2 *fideiuſſorem dare obligatus, non poteſt dare pignus, ibid. nu 6.*

Vide alia ſupra in verbo creditor habens pignus.

2 *fideiuſſorẽ dare ꝓmittẽs ſatiſfacit hypotecãdo bona, modo ſit diues. ſec.4 c.20. n.1*

Niſi obligatio eſſet iurata, vel in inſtrumento quarantigiæ, ibid. nu 9. 206

2 *fideiuſſor tenetur ad totale intereſſe, ſect.4. c.22. nu.1.* 207

Non

Non tamen tenetur ad caſum fortuitum, ibid.nu.2.
Vt etiam ad expenſas litis, quando cauſa eſt deſerta ex inſtantiæ peremptione, ibid. nu 3. 208
2 fideiuſsoris idonei præſtatio, vim ſolutionis habet, ſec.4 c.26.nu.1. 209
2 fideiuſsor in cauſa reconuentionis præſtari debet. ſec.4.c.27.nu.1. 210
Hoc tamen iudicis arbitrio relinquitur, num 2.
2 fideiuſsor, an & quando de bonis principalis debitoris ſatisfacere poſſit, ſect.4. cap.30. nu.1. 212
De bonis principalis debitoris penes ipſum exiſtentibus, bene ſatisfacit, nu.2.
Vt etiam quando eſt pauper, ibi.nu.3. 213
2 fideiuſſor etiam vti principalis non poteſt conueniri, niſi doceatur de obligatione principalis, ſec.4.c.31.nu.1. ibid.
Niſi obligatio principalis ſit in fideiuſſionum inſtrumento enunciata cum eius ſumma, ibid.nu.2.
2 fideiuſsor clerici, non ſortitur forum Eccleſiaſticum. ſect.4.c.32.nu.1. 214
2 fideiuſsor omni obligationi accedere poteſt ſiue litteris, ſiue re, ſiue conſenſu ſiue verbis ſit contracta. ſec.4.c.35.n.1. 220
2 fideiuſſor accidit naturali obligationi tantum, item ciuili tantum, ibid.nu.2. fol. 220. & c.36.nu 1. & 2. 221
Item officio iudicis etiam mercenario, nu. 3.d.c.35 & d.c.36 num.3.
Item obligationi, quæ à delicto ortum habet, nu.8.
Item acceſſor è obliganti accidit, ibi.nu 4.
2 fideiuſsor pro pupillo, & ſeruo obligatur, niſi lex in totum annullet actum, d.ſect. 4.cap.35. nu.5.
2 fideiuſſor accedens naturali obligationi efficaciter obligatur propter ſtipulationem, d.ſect.4 c.36.nu.5. 221
2 fideiuſsor accedere poteſt pro eo, qui eſt reſtitutus, niſi ſit ex mera gratia, ibi.nu.4.
2 fideiuſsor accidit obligationi tam dandi, quam faciendi, ſec.4 c.37.nu 1. 222
2 fideiuſsor in obligationibus facti, pœnam promittere non poteſt, nu.2.
2 fideiuſsor, an. & quando factum alienum promittere poſſit. d.ſect 4.c.37.nu.3.
2 fideiuſsor accedens obligationi continenti factũ alienũ non obligatᵹ regulariter, n.4
Intellige tamē, quod fideiuſsori omni meliori modo, & qui promiſerit ſe facturũ, & curaturum, & ideo ad intereſſe tenetur, d.c.37. num.5.
2 fideiuſſor pro facto alieno, ſi non curat tenetur ad intereſſe, nu 6.
Si principalis non adimplet, nu.8 & nu. 10. 223
2 fideiuſsor pro facto proprio obligatur, puta qui impetrabit conſenſum, ibi.num.9.
Item pro facto alieno, negatiuo fauore publico, puta, qui bannitus non intrabit territorium, ibid.nu 11.
2 fideiuſsor ſoluens pro principali; dicitur actiones, & nomen debitoris emere, ſec.4.c.38 nu.1. 223
In ipſo tamen actu ſolutionis poteſt implorare officium iudicis, vt ſibi actiones cedantur, nu 2.
Repetit à principali etiam quod indebitum ſoluerit, nu 3. 224
Etiam quod principalis obligatio eſſet nulla, nu.5.
Niſi dolo ſuo fuerit condemnatus, num 4.
Soluens creditori creditoris non liberatur ipſo iure, ſed repetit à debitore ope exceptionis. ibid.nu.10.
Idem ſi ſoluat ſolutioni adiecto, nu.11 ibi.
2 fideiuſsor ſuccedens principali, nõ gaudet beneficio legis, & inuentarij, ſed totum ſoluere cogitur, ſect.4.c.38.nu.6.fol 224 & ſect.10.c.14 nu.19. 483
2 fideiuſsor promittens ſoluere ſine aliqua exceptione, intelligitur de leui, & friuola, & non de iuſta ſect.4.c.38.nu 9 224
2 fideiuſsor cedendo, & delegando debitorē

ſuum, et inopé, repetit à principali, n. 13.
2 fideiuſſor liberatus à creditore, an, & quando repetat, ſect. 4. c. 38. nu. 15. 225
2 fideiuſſor multis caſibus ſolutum à principali debitore non repetit, ſect. 4. c. 39. nu. 1. 227
Quando fuit nimis velox ad ſoluendum, debet enim eſſe ſagax. nu. 2.
Item quando non opponit exceptiones ſuo principali competentes, nu. 4.
Niſi ignarus id feciſſet. ibid.
Item quando omiſit ſe defendere, dicitur eſſe in culpa, nu. 5. & 6.
Item quando ſoluit vſuras à lege vetitas, nu. 7. 228
Item quando non opponit exceptionem neceſſariam, & manifeſtam, nu 8.
Niſi ſit exceptio de apicibus iuris, nu. 9.
Item quando nimis affectate ſoluit, ibid. nu. 21. 229
Item quando ſpōte debitum offert, nu. 22.
Item quando ſoluit ex contractu, vel iudicio nullo ſcienter, num. 23.
Item nec quando iniuſte condemnatus non appellat, ibid. nu. 24.
Secus ſi iuſte fuit condemnatus, quia tunc perderet litis expenſas. nu. 25.
Item quando fuit condemnatus ex ſua culpa, puta quia conduxit auocatum ignarum, vel iudicium prouocauit, nu. 26.
Item quando ſoluit debitum non liquidatum viuente debitore, ſed poſt eius mortem, nu. 34. 230
Item nec quando de veritate negocij per eum non fuit diſputatum, nec factū quātum in eo erat, ne condemnaretur, nu 35
Item quando ſoluit pro eo, qui non erat ciuiliter obligatus. nu. 36.
Et multo minus, ſi principalis nullo modo erat obligatus, quia monachus furioſus, vel ſimilis, nu. 37.
Item quādo principalis obligatio erat nulla ipſo iure, nu. 38.
Item quando principalis exceptione fauorabili ſe tueri poterat, nu. 39. 231
Item nec litis iniuſtæ expenſas repetere poteſt, num. 40.
Item nec expenſas pro carceratione, n. 41
Item expenſas litis non repetit, niſi ſit dubium an eſſet iuſta, vel ne, nu 43.
Vel etiam niſi ſit fideiuſſor de iudicio ſiſti, & de iudicatum ſoluendo, nu. 44.
Item nec repetit, quando fuit acceptilatione liberatus, ibid. nu. 46.
Idem quando ex diſpoſitione teſtatoris fideiuſſit, nu. 47.
Item quando ſoluit vſuras illicitas, niſi babeat ad id mandatum, nu. 50. 232
Item, nec multam repetit, vbi ob contumaciam fuit multatus, nu. 51.
Solués ante tp̄s, nō repetit, niſi in tpe, n. 53
Itē q̄do ſoluit inuito ipſo principali, nu. 54
Item quando ſciuit cauſam, ex qua reſultabat eius liberatio, puta quia babebat probationes in promptu, nu. 56.
Itē vbi ex ſua culpa fuit cōdēnatus, nu. 57
Ex quibus caſibus ultra prædictos ſoluēdo non repetat, ibidem, num. 58. remiſſiue.
2 fideiuſſor non tenetur excipere de ijs, quæ ſunt de apicib. iuris, ſec. 4. c. 39. n. 9. 228
Sed tamen de his, quæ reſpiciunt veritatem, & ſubſtantiam facti, ibid num. 10.
Itē nec exceptiones turpitudinis, puta, qd ſit rebellis, vel excommunicatus, nu. 13.
Itē, nec q̄do immineret ſibi periculū, n. 14
Item nec opponere tenetur exceptiones, quæ competunt vigore ſtatuti, vel conſuetudinis irrationabilis, nu. 15.
2 fideiuſſor præſumitur ignorare pactū de non petēdo, & liberationem factam ſuo principali. d. ſec. 4 c. 39. nu. 18. 228
2 fideiuſſor quando principalis ſuper meritis cauſa non fouet bonum ius, non tenetur dicere de nullitate actorum, d. cap. 39 nu. 11.
2 fideiuſſor omittens exceptionem procuratoriam, vel excuſſionis repetit à principali, num. 19.

Quid

Quid ſi litem principali non denunciauit, nu.27.32.& 33. 229

2 *fideiuſſori datur dilatio ad denunciandũ principali, ut ab eo inſtruatur, n.29.* 230

2 *fideiuſsori ſoluens, debet id principali denunciare, ne iterato ſoluere cogatur. nu.30.*

2 *fideiuſſor tenetur appellare, & appellationem proſe qui, nu. 31.*

2 *fideiuſsor ſi pecuniam non habet, poteſt eam recipere ad vſuras damno principalis, niſi aliàs eſſet ſolitus fœnerari. d. ſect.4.c.39.num.42.fol.231. & ſect.5. cap.1.num.23.* 252

2 *fideiuſsor exiſtens ex diſpoſitione teſtatoris uidetur iuſſus, quod non repetat, dict. cap.39 nu.48.* 231

2 *fideiuſsor male ſoluẽs omni penitus actione eſt deſtitutus, ibid.nu.3.* 227

2 *fideiuſsor in dolo verſari dicitur, quando opportunis remedijs non vtitur, ibi.nu.6*

Secus in contractibus, nu.49. 231

2 *fideiuſsor, antequam ſoluat, repetere non poteſt.d.ſect.4 c.39.nu.52.* 232

2 *fideiuſſori, qualis dilatio conceditur ad perquirendum reum abſentẽ, id arbitrio iudicis relinquitur.d.ſec.4.c.40.n.1.* 234

A iure tamen conceditur dilatio ſex menſium, licet id non ſeruetur in praxi dict. cap.40 num.2.

2 *fideiuſſor dicitur legitimus defenſor. ſect. 4 c.43 .nu.1.* 237

Imo & neceſsarius defenſor, nu.2.

2 *fideiuſſor datus pro ſorte, An ad fructus, vſuras, damna, expenſas, intereſse, ac pœnas præſtitus cenſeatur, varius eſt articulus. ſect.5.c.1.nu.1.* 249

2 *fideiuſſor pro ſorte, ſe ſimpliciter, & indefinite obligans, non tenetur ad fructus, damna, & intereſse, niſi in ſpecie dicatur, ibid.nu.2.*

Contrarium firmatur ex communi cum diſtinctione, de qua ſub num.4.

2 *fideiuſsor datus ad ſortem, non cenſetur datus ad fructus, damna, & intereſse, quando reſtrinxit ſuam obligationem ad ſortem, vel alio modo eam limitauit, ibid. nu.5. & 9.* 250

Idem in fideiuſsore officialis Reipublicæ, qui ad pœnam delicti per officialem, patrati non tenetur, nu.6.

Idem in pœna aucta ex mora, contumacia, vel inficiatione principalis, ad quã fideiuſsor ſatis non tenetur, num.7. fol. 250.19. & 20. 252

Idem in fideiuſsore tutoris, qui aſtringi nõ poteſt, ad ea, quæ tutor debet ex iuramento in litem, nu.8. 250

Idem in fructibus, & vſuris, quæ veniunt officio iudicis mercenarij. nu.11. 251

Idem in actionibus ſtricti iuris, in quibus fructus, damna, & intereſse tenetur in multis caſibus, nu.11. & 12.

2 *fideiuſſor ad fructus, damna, & intereſse, tenetur in multis caſibus, nu.12.* 250

Primo quãdo obligatio eſt cõcepta ſimpliciter, & indefinite ex cõ., ib.n.2. et 4. 249

Idem in ijs, quæ veniunt iure contractus, & actionis, ibi.num.11. fol.251. & 15.

Idem quando ſumus in contractibus bonæ fidei, ibid nu 11. 251

Idem quando fideiuſsoris obligatio eſt cõcepta in omnem cauſam, nu.13.

Idem quando conſtat de mente fideiuſsoris, quod ad fructus intereſse, & alia ſe obligare voluerit, nu.14.

Idem quando reſtituere promiſit. nu. 16.

Idem in fideiuſſore euictionis, nu.17. 252

Idem in fideiuſſore Maſsarij pignorum, uel alterius officialis, nu.18.

2 *fideiuſsor non tenetur ad damna prouenientia ex iudicis iniuria, nu.20.*

Idem nec ad pœnas legalis, nu.21.

2 *fideiuſſor vſuras ſoluere non tenetur, tamen ſolutas repetit etiam in foro conſciẽtiæ, nu.22. & 24.*

Et maxime quando cum conſenſu debitoris, vel coactus ſoluerit, nu.23. & n 24.

Google

2 Fideiuſſor recipiens pecunias ad vſuras ex ſoluendo ære alieno debitoris, illas ab ipſo debitore repetit, ibid.nu.23.
2 fideiuſſor in vno caſu ad alium non porrigitur.ſect.5.c.2.nu.1. 255
2 fideiuſſor non tenetur, niſi quatenus ſit expreſſum, ibid.nu.2.
Et quomodo hoc procedat.nu 11. 257
2 fideiuſſor in primo contractu, non tenetur ad ſecundum, renouatum, & prorogatum, nu.9. 256
2 fideiuſſor in prima conductione ad ſecundam prorogatam non obligatur, niſi ex nouo conſenſu, ibid. nu.10.
2 fideiuſſor ad certum tempus, tranſacto eo tempore liberatur, nu. 14. 257
2 fideiuſſor officialis non tenetur de tempore, quo dictus officialis fuit in officio confirmatus, nu.15. 257
2 fideiuſſor pro fructibus arboris, non tenetur ad fructus arboris renouatæ, nu. 16
2 fideiuſſor pro eo, qui ſemel fuit liberatus, non tenetur. ſi demum fuerit condemnatus, num.17.
2 fideiuſſor pro conductore vectigalium, ad vſuras non tenetur, nu. 19.
2 fideiuſſor pro expenſis, in caſu ſuccumbentiæ non tenetur, ſi cauſa fuerit perempta, nu. 20.
2 fideiuſſor ad certam quantitatem, vltra non tenetur, nu.23. 258
2 fideiuſſor pro vno delicto, pro alio non tenetur, nu.26.
2 fideiuſſor pro expenſis in una cauſa, & coram vno iudice, ad aliam, & coram alio non tenetur, nu. 33.
Etiam quod ſit pro mixti generis cum prima, nu.34.35.& 36. 259
2 fideiuſſor pro aliqua arte, puta cambij, ad aliã eius obligatio non porrigitur, nu.37.
2 fideiuſſor campſoris non tenetur pro debitis extra talem artem, nu.38.
2 fideiuſſor ad pecunias ex emptione mercium non conuenitur pro pecunijs debitis ex cambijs: quamuis factis reſpectu talis pecuniæ, nu.43.
2 fideiuſſor pro vno tempore, pro geſtis alio tempore, non eſt moleſtandus nu.44.
2 fideiuſſor pro mercibus habendis, pro habitis non tenetur, nu.45. 260
2 fideiuſſor pro venditione certo modo facienda, non tenetur, ſi aliter fiat. d.ſec.5. cap.2. nu.47.
2 fideiuſſor pro carcerato non tenetur ſi aufugit culpa iudicis, nu.48.
2 fideiuſſor pro vno facto, illo mutato, vel alterato, non tenetur, nu.49.
2 fideiuſſor de vtendo, & fruendo arbitrio boni viri, ex alia cauſa non tenetur, etiã, ſi in fine ſit appoſita clauſula, quod teneatur ex omnibus alijs.nu.52.
Nec ad pœnam auctam ob inficiationem, num.53.
Vel ob moram, & contumaciam, nu 54.
Minus ad intereſse quanti plurimi ob moram principlis, nu.60. 260
2 fideiuſſor liberatur mutatione rei, cauſæ, & actionis, nu.62. 261
Item mutatione iudicis, nu.64.
Item ſi principalis mutat forum, nu.69.
Item ſi fuit exbannitus, nu 70.
2 fideiuſſor obligatur, rebus ſic ſtantibus. d.ſect.5.c.2.nu 68. 261
2 fideiuſſor Caſtellani arcis, non tenetur de crimine per eum commiſſo, ibid. num. 73. 262
2 fideiuſſor dotis reſtituendæ, ad augumentum etiam tenetur, nu.77.
2 fideiuſſor, quod Caſtellanus arcem reſtituat, ad bona etiam tenetur, nu.78.
2 fideiuſſor pro tutela, extenditur etiam ad eius connexa. nu.79.
2 fideiuſſor ſcholaris pro domo conducta, tenetur etiam pro ſupellectili. nu.80.
2 fideiuſſor accedens annuæ obligationi, an teneatur ad ea, quæ geſta ſunt: eo quia poſt annum effectuum producuntur, ibi. nu.96. 264

Alia

Alia vide ſupra in hoc eodem verbo fideiuſſio de caſu ad caſum.
2 fideiuſſor, an, & quando poſſit petere ſe liberari, à fideiuſſione. ſec. 5. c. 3. n. 1. 266
2 fideiuſſor regulariter non poteſt petere ſe eximi à fideiuſſione, antequam ſoluat, num. 2.
Et maxime in fideiuſſione indemnitatis, num. 3.
2 fideiuſſor poteſt petere ſe liberari à fideiuſſione, quando iam fuerit condemnatus, licet adhuc non ſoluerit, nu. 4.
2 fideiuſſor de proximo, & euidenti condẽnatus poteſt petere, ſe à fideiuſſione liberari, ibid. nu. 5. 267
2 fideiuſſor moleſtatus à creditore, poteſt petere liberationem à debitore principali, nu. 7.
Idem quando aliter damnum euitare non poteſt. nu. 8.
Idem ex lapſu temporis, ſi pœnam adiectam pertimeſceret, num. 9.
2 fideiuſſor obligatus ex actu, habente executionem paratam, poteſt petere à principali liberationem à fideiuſſione, nu. 10.
Etiã ſolutionis termino non expectato, ibi.
2 fideiuſſor obligatus ex actu, paratam executionem habentes an ſibi imputetur, & agnoſcat bonam fidem, vel potius requiratur condemnatio, ibi. n. 11. & 12. 268
2 fideiuſſor poteſt quandocumque liberationem à principali petere: quando ſic eſt conuentum, nu 13. 269
Idem quando conuentum fuit, vt poſſit peti ante damnum pſſum, nu. 14.
Idem quando habet releuatorem: quia poteſt agere contra eam antequam ſoluat, num 15.
2 fideiuſſor poteſt liberationẽ petere, vbicunque æquitas ſuggerit, nu. 16.
2 fideiuſſor tutoris, qui male cepit verſari in adminiſtratione, poteſt petere durante tutela ſibi dari releuationem, non tantum liberari à fideiuſſione, nu. 17.
2 Fideiuſſor poteſt liberationem petere, quando principalis incipiat diſſipare poſt fideiuſſionem, nu. 18.
Secus, quando tempore fideiuſſionis dilapidabat, nu. 19.
Niſi fideiuſſor hoc ignoraſset. nu. 20.
Vt etiam quando ſciret ipſum parum dilapidaſse, nu. 21.
2 fideiuſſor, an poſſit liberationem petere, quãdo principalis dilapidat, ſi demũ redeat ad bonos mores. d. c. 3. nu 22. 270
2 fideiuſſor petit liberationem, quãdo iam depoſuit, & obtulit debitum ibi nu. 25.
Itẽ quando ſibi fuit legata liberatio n. 26
Itẽ ſi vult ſe abſentare ex iuſta cauſa. n. 28
Item ob inimicitias ſuperuenientes inter ipſum, & principalem cauſa ipſius principalis. nu. 29.
Item quandocumque principalis incipit conditionem ſuam deteriorare, nu. 30.
Item quando diu fuit in carceribus detentus, num. 31.
Vt etiã ſi diu in obligatione ſteterit, nu. 32
Et quando dicatur diu in obligatione ſtetiſse, nu. 34. 271
Vbi dicitur hoc arbitrio iudicis relinqui, num. 35.
2 fideiuſſor conditionalis, vel in diem non poteſt ante aduentum conditionis, & diei liberationem petere. nu. 37
2 fideiuſſor tunc dicitur ſtare in fideiuſſione quando conueniri poteſt, nu. 38.
2 fideiuſſor euictionis, antequam ſequatur euictio, non dicitur ſtetiſse in obligatione, nu. 39.
Idem de fideiuſsore, de dote reſtituenda conſtante matrimonio, nu. 40.
Idem in fideiuſſore tutoris, non finita tutela, ibid nu. 41. 272
Nunquid autem poſſit in prædictis caſibus peti fideiuſſor indemnitatis maxime ex cauſa ſuſpicionis, nu. 42.
2 fideiuſſor non poteſt liberationem petere abſque conſenſu creditoris, nu. 4

2 Fideiuſſor iudicij liberationem petere non poteſt, num. 45.
Quid in eo, q gratis liberatus fuit. ibi. n. 46
2 fideiuſſor liberationem non petit, quando ſine mãdato promiſit. d c. 3. ſec. 5. nu. 47
Item, nec quando ſoluit non animo liberandi reum, ſed prætextu cedendarum, ibi. nu. 48.
2 fideiuſſor habet triplex remedium excuſſionis, epiſtolæ diui Adriani, etiam cedendarum, ſect. 6. c. 1. nu. 1. 273
Item & quartum dictum beneficium nouæ conſtitutionis de duob. reis, ibid. nu. 2
2 fideiuſſor habet à iure beneficiũ, vt prius principalis excutiatur. d. ſect. 6. cap. 2. nu. 1. 274
Niſi principalis ſit abſens, nu 2. & 158. cap. 3. 298
Et qui in propoſito abſens dicatur, num. 4.
Fideiuſſor ex nouis conſtitutionibus habet duplex beneficium; excuſſionis; & cedẽdarum, nu. 10. ſect. 6. c. 3. 280
2 fideiuſſor habet beneficium, vt non poſſit conueniri, niſi prius excuſſo principali, ibid. nu. 11.
2 fideiuſſor fiſci, habet beneficium excuſſionis, d. ſect. 6. c. 3. nu. 13.
2 fideiuſſor habet beneficiũ excuſſionis etiã quod principalis nihil poſſideat in loco fideiuſſionis, ſed in alio nu 14.
2 fideiuſſor non poteſt conueniri, niſi prius ſecuta declaratione principalem non eſſe ſoluendo, nu. 18. 281
2 fideiuſſor non poteſt perſonaliter moleſtari, niſi prius ſequatur principalis excuſſio in perſonam, nu. 20.
Item niſi prius excuſſis omnibus reis, ſi eſſent plures. ibid. nu. 21.
2 fideiuſſor, qui animo nouandi interceſſit, non habet beneficium excuſſionis. d. ſect. c. 3. nu. 43. 185
Et quando dicatur intercedere animo nouandi, nu. 44. 286
Vt pariter non habet dictum beneficium, quando promiſit cum quarantigia, vel obligatione camerali, nu. 46
Quid ſi promiſit cum iuramento, num 47. 51. fol. 286. & nu. 51. 287
Quid ſi renũciauit expreſſe, n. 56. cũ ſeqq.
Quid ſi promiſit ſoluere libere, etiam ſine vlla exceptione, vel ſi ſit renunciatum omni legum auxilio, num. 64. 288
Quid ſi apponatur clauſula renuncians ceterata, nu. 65. 289
2 fideiuſſor propter generalem renunciationem non perdit beneficiũ excuſſionis: ſecus ſi expreſſe renunciet, ibi. nu. 60. 288
Imo tali caſu requiritur certioratio ſecundum aliquos, ibid. nu. 61.
2 fideiuſsor in defectu quod principalis non ſoluerit, non poteſt, huic beneficio renunciare, nu 67. 289
Idem in fideiuſſore indemnitatis, ibi. n 69.
Etiam ſtante ſtatuto, quod excludat beneficium excuſſionis, nu. 70.
Vt etiam ſi conſtet, notorie principalem non eſſe ſoluendo, ibid. nu 71.
2 fideiuſsor indemnitatis non habet beneficium excuſſionis, ſed debet iudicium ſtatim ſubire, nu. 72.
2 fideiuſſor, quod principalis obſeruabit, aliàs de ſuo non gaudet beneficio excuſſionis, nu. 73.
Idem in eo, qui promiſit ſoluere ad omne verbum creditoris, nu. 74. 290
Idem in illo, qui promiſit ſoluere ſola facti veritate inſpecta, nu. 75.
Idem quando ex forma ſtatuti debet procedi ſola facti veritate inſpecta, nu. 76.
Contrarium tamen firmant nonnulli, ibid. nu. 77.
2 fideiuſsor de iure Canonico nõ habet beneficiũ excuſſionis, d. ſec. 6. c. 3. nu. 81. 291
Nec etiam quando fideiuſſor vere pecuniam recipit, ibid. nu. 84.
Nec quando promiſit ſoluere ſub conditione, ſi principalis non ſoluerit, dummodo principalis fuerit requiſitus, num. 86.

Nec

Nec quando habet releuatorem, vt etiam quando fecit aliquid pro ſecuritate ſibi aſſignare, num.87.
Quid in fideiuſſore fiſci, Reipublicæ, vel Principis, ibid.num.91. 292
Nec etiam habet locũ in eo, qui interceſſit pro naturaliter tamen obligato, nu.94.
Nec etiam in illo, qui interceſſit pro debito ex delicto, num.98.
Nec in fideiuſſore pro ſpecie, nu.99.
Nec quãdo pater ꝑ filio intercedit, n.100
Itẽ nec quando principalis eſt notorie difficilis excuſſionis, nu.170 cum ſeqq 299
Item, quando bona debitoris ſunt apud fideiuſſorem, num.104. 293
Vt etiam non habet locum ad effectum compenſationis, num.105.
Item, nec quando fideiuſſor extitit hæres principalis debitoris, num.107.
Item quãdo negat ſe fideiuſſorem, & maxime in iudicio, ibid.num.115. 294
Item, nec etiam habet tale beneficium fideiuſſor tiranni, ibid.nu.169. 299
Vel etiam quando interceſſit pro eo, qui eſt in aliquo loco munitiſſimo, ibid nu.170
Item nec etiam quando principalis eſt notorie non ſoluendo, & quando hoc dicatur. num.177. 301
Et quando generaliter locum nõ habet tale beneficium, vbi principalis eſt difficilis exactionis de iure, vel de facto, d.ſect.6. c.3.ſub num 175. 300
2 Fideiuſſor, quando habet beneficiũ excuſſionis, poteſt petere excuti principalem ſuis ſumptibus, & expenſis, nu 200. 302
2 Fideiuſſor abſentis non habeat tale beneficium principali reuerſo. nu.209. 303
Vt etiam quando bona deinde ex poſt facto ſibi superuenerint, ibid.nu.210.
Reliqua in verbo beneficium excuſſionis, & in verbo excuſſio per totum.
2 Fideiuſſor põt implorare officiũ iudicis, ne exigatur, niſi pro ſua rata plurib. exiſtẽtibus fideiuſſorib. ſect.6 c.4.nu.10. 307
Niſi alter ſit non ſoluendo, ibid.nu.11.
Quid ſi dubitetur, ibid.num.12. & 42.
Etiam de cautela pro fideiuſſore quãdo eſt dubium, an alter ſit ſoluendo, nu.13.ibi.
2 Fideiuſſor de ſtylo ſemper in ſolidum obligatur.d.ſect.6.c.4.num.21. 308
2 Fideiuſſori, quando competat beneficium diuiſionis, & quando non ibi. nu.24.
2 Fideiuſſor, fideiuſſoris non habet beneficium diuiſionis, num.38. 309
Idem quando negat ſe fideiuſſorem, nu.39
Vide in verbo negans infra per totum.
2 Fideiuſſores tutoris nõ habent beneficium diuiſionis. num.41.
2 Fideiuſſores diuerſorum, non gaudent beneficio diuiſionis. d.ſect.6.c.4.nu.43.
2 Fideiuſſori, qui vult vti beneficio diuiſionis, incumbit onus probandi alios eſſe ſoluendo, num.53. 310
2 Fideiuſſore effecto, non ſoluendo poſt diuiſionem, periculum eſt creditoris, num. 54. ibid.
Cætera vides ſupra in verbo beneficium diuiſionis.
2 Fideiuſſor conuentus, poteſt petere, ſibi cedi iura per creditorem contra creditorem, & alios fideiuſſores, alias ad ſolutionem aſtringi non poteſt. ſ.ct.6. cap.5. num.3. & 4. 312
Etiã ſi ex interuallo fideiuberet, n.5. 313
Niſi aliter ſit conuentum, num.7.
Et de tali beneficio cedendarum vide ſup. in verbo exceptio cedendarum per totũ.
2 Fideiuſſor, integrũ ſoluẽs, repetit à principali abſq; ceſſione.d.ſect.6.c.5.n.13. 314
Ratam verò ab alijs fideiuſſoribus mediante ceſſione. ibid. num.6. 313
1 Fideiuſſor promittens ſoluere libere trib. beneficijs non cenſetur renunciare, niſi aliter ſit expreſſũ ſ.ct.6.c.7.nu.1.fol.317
Nec poteſt prædictis beneficijs renunciare, niſi certioratus, num.4.
Imò talis generalis renunciatio cõprehendit friuolas tantum exceptiones, nu.3.

2 Fide-

2 *Fideiuſſoris, & principalis idem eſt iudicium.ſect.9.c.26.num.1.* 457
2 *Fideiuſſor iure principalis nititur.ibidem, num.2.*
2 *Fideiuſſor idoneus nemo præſumitur, niſi probetur.ſect.7.c.1.num.1.* 319
Et maxime vbi idoneitas eſt fundamẽtum intentionis.num.5. 320
2 *Fideiuſſor idoneus quot modis quis dicatur.ſect.7.c.2.nu.1.* 321
2 *Fideiuſſor idoneus dicitur, qui ſcienter fuit receptus, & ſi aliâs idoneus non eſſet.ibi. num.2.*
Quid ſi ignoranter fuerit receptus. ibid. num.6.
2 *Fideiuſſor idoneus cenſetur coniũcta perſona, etiam quod non ſit. d.ſect.7.cap.2. nu.18.& 24.* 322
Idem magnus amicus. ibid.nu 22.
Idem vbi bona principalis, & fideiuſſoris ſummam debitam abſorbent. ibid. numero 30. 323
Vt etiam quãdo quis poſſidet mobilia magni valoris, licet ſtabilia non poſſideat. num.34. 325
Vt itidem: quando fideiuſſor eſt fidelis, & vita probatæ. ibid.num.33. 323
Idem etiam eſt in paupere profideiuſſore à teſtatore ordinato, qui nihilominus pro idoneo habetur. num.35. 325
Idem in eo, qui tantũ habet in bonis, quantum in ciuilibus importat cauſa, & in criminalibus pena. num.37. 326
Vt itidem, quando principalis eſt multum idoneus, & diues. num.28. 323
Idem in illo, qui immobilia, & ſtabilia poſſidet num.38. 326
Vt ſimiliter in illo, qui ab omnibus habetur, tenetur, & reputatur pro idoneo. num.39.
2 *Fideiuſſorem minus idoneum accipiẽs creditor ſibi imputet. ibid.nu.3.* 321
2 *Fideiuſſorem minus idoneum accipiẽs creditor uidetur illum approbare. ibid.nu.4.*
2 *Fideiuſſorem non idoneum accipiens, & de eius qualitatibus, & conditionib. creditor non perquirens, ſibi ipſi tantũ præiudicat, & ſuę fragilitati id totum aſcribendum eſt. num.5.*
2 *Fideiuſſorem, qui dare obligatus eſt, tantum tenetur ipſum præſentialiter præſtare, & ſi nihil fuit exceptum, tenet fideiuſſio, num.17.* 322
2 *Fideiuſſoris & principalis debitoris bona pro vnico patrimonio reputantur, quoad ipſum creditorem, num.27.* 323
2 *Fideiuſſor non eſt dandus principali exiſtente multum idoneo, & diuite. nu.28.*
Imo tali caſu ſat eſt dare famulum, nu 29.
2 *Fideiuſſor præſtandus eſt licet actor ſit diues num.31.*
2 *Fideiuſſor idoneus quis dicatur hoc totum iudicis arbitrio committitur, nu.40.* 326
Alia vide in verbo creditor, debitor, & idoneus.
2 *Fideiuſſor non idoneus quis dicatur. ſec.7. capit.3.* 328
Dicitur qui immobilia non poſſidet. nu.2.
Idem ſi poſſidet in loco periculoſo, & ruinoſo. num 2.ibid.
Idem quando poſſidet immobilia in alieno territorio, & ſic in alio loco, quam in loco iudicij, & contractus, ibid.nu.2.
Pariter ſi ſunt ſterilia, & inutilia, nu.2.
Similiter ſi ſunt uiliſsima, & non æquipollentia debito, pro quo fideiuſsit, num 2.
Etiam ſi ſint bona vinculata, fideicommiſſo, & reſtitutioni obnoxia. num.2.
Pari ratione ſi maritus poſsidet tantum bona ſuæ vxoris, num.2.
Eodem modo ſi bona ſunt litigioſa, num.2.
Inſuper ſi bona quæ poſsidet ſint alijs oppignorata, hypothecata, vel aliâs obligata. num.2.
Plus ſi extra territorium debitoris ſita. num 2.
Amplius ſi periculis euidẽtiſsimis ſuppoſita. num.2.

Vlte-

Vlterius ſi ſterilia, vilia, num.2.
Vt etiam ſi tenta, & occupata ſine titulo, & mala fide, num.2.
Nec non ſi feudalia, emphyteotica, vſufructuaria, affictuaria, & ſimilia, & nulla allodialia, & libera.
2 *Fideiuſſor etiam non idoneus dicitur, litigioſus, rixoſus, cauilloſus, & nimis potens. d ſect.7.c.3.nu.4.* 328
Item aduocatus, procurator notarius, miles, vel magnus nobilis, num.5. 329
Item omnes magiſtratus, magnarum curiarum conſiliarij, iudices, & officiales, num.6 & 11.
Pariter qui difficillimæ conuentionis ſunt, num.7.
Itidem nobiles, potentes, & impetuoſi viri, & qui arces inexpugnabiles habent. num.8.
Similiter nec fiſcus idoneus fideiuſſor cenſetur, num.9.
Idem ſi fideiuſſor eſt diuerſi fori. num.12. 330.
Et priuilegiatus non eſt fideiuſſor idoneus, num.16.
Nec etiam ſcholaris, clericus, mulier, miles, minor, vel ſimiles perſonæ, num.17.
Amplius, qui habet pecunias ſub uſuris fideiuſſor idoneus non eſt. nu.18.
Inſuper qui poſsidet immobilia: ſed hypothecata pro tanto quanti valent: ita quod non ſit amplius ſpes reluitionis, ibi. num.19.
Idem in poſsidente ſtabilia vinculo tamen fideicommiſsi ſuppoſita. num.20.
Pari modo in illo, qui nulla alia bona habet, quam ea, ſuper quibus litem futuram timet. num.21.
Eodem modo in uſurario manifeſto: cum reſtitutioni ſuppoſitus ſit. nu.22. 331
Æquali ratione, in eo, qui pro idoneo fideiuſſore approbatus non fuerit. num.23.
Idem in illo, qui à principio erat idoneus, & demum in progreſsu temporis fuit effectus non idoneus. num.24. quod intellige, & declarat ut ibid.nu.28.
Idem in muliere, quæ pro idonea fideiuſsit nec non habetur. ibid.nu.36. 332
Idē in ſubdito: qui datus à feudatario pro idoneo fideiuſſore non habetur, nu.40.
Idem in priuilegiato, qui ob eius priuilegium poteſt forum declinare, num.41. fol.332.& 16. 330
Idem in omnibus perſonis, quibus fideiuſſio interdicta eſt. num.42.
2 *Fideiuſſorē dare promittens tenetur dare de loco contractus, uel de ciuitate ſtipulantis. ſect.7.c.3.num.13.* 330
2 *Fideiuſſor idoneus non eſt, qui poteſt conueniri ſub alio iudice, quam principalis: & ſi ſit eiuſdem loci. num.14. ibid.*
2 *Fideiuſſor idoneus iterum præſtari debet priore fideiuſſori effecto non ſoluendo. numero 24.* 331
Intellige in iudicijs: ſecus in contractibus. num.28.
Quod etiam ſibi locum uendicat in fideiuſſore euictionis. num.25.
2 *Fideiuſſore eff. cto non ſoluendo, uel mortuo alius dandus eſt. ibid.nu.31.*
2 *Fideiuſſori facultatibus lapſo iterum de æquitate ſatiſdandum eſt. num.34.*
Idem in dote: & in fideiuſsore qui ſtatim à die interpoſitæ fideiuſsionis fugam arripuit. num 35. 332
2 *Fideiuſſor idoneus eſt præſtandus à debitore diuite, & immobilia poſsidente in nonnullis caſibus. ſect.7.c.4.nu.1* 332
Primo cautionem de iudicio ſiſti tenetur præſtare actor, etiam quòd ſit diues numero 2. 333
Idem in cautione de iudicatum ſoluendo. num.4.
Idem in petente reuocari tenutam infra annum per contumaciam conceſsam, nam tenetur ſatiſdare de iudicio ſiſti, & iudicium ſoluendo, & quod locuplex ſit. num.3.

Idem

Digitized by Google

Idem in cauſis criminalibus, in quibus etiam diues ſatiſdare tenetur. nu. 5.
Idem in poſſidenti immobilia abſque titulo, & mala fide: ibid.
Idem in poſſidente rem ſtabilem litigioſam. num. 5.
Idem in cauſa naufragij. num.6.
Idem vbicunque lex fideiuſſorem requirit: nam tali caſu etiam diues ſatiſdat. num.7.
2 *Fideiuſſorem certum dare promittens vtrum dando alium æquè idoneum obligetur ſect.7.c.5.num.1.* 333
Et ibi quomodo accipiantur verba, æquè idoneus. num.2.
2 *Fideiuſſorem dare promittens an dando illum, qui ſe obligari, & conueniri non poſſit obligetur. num.3.*
Et quid ſi ſcienter talis accipiatur. numero 4 334
Quid ſi non eſt idoneus facultatibus. numero 5.
Et quid ſi ignorãter receptus fuerit. nu.7.
Vbi quod ſibi præiudicat. num.8.
Niſi ex iuſtiſſima cauſa fuerit receptus. num.9.
Quid ſi à principio erat idoneus, & poſtmodum efficitur non idoneus. num.10.
2 *Fideiuſſorem promittens an dando pignora liberetur. ſect.7.c.6.nu.1.* 335
Vbi quod ſic ſecundum communem. nu.2.
Contrarium tenetur magis communiter. num.4.
2 *Fideiuſſoribus idoneis eſt cauendum. ſect. 7.c.7.num.1.* 337
2 *Fideiuſſorem dare obligatus dando non idoneum non adimplet. num.2. ibid.*
2 *Fideiuſſorem non idoneum dans, vti doloſus tenetur ad intereſſe. ibid. nu.5.*
Idem in debitore atteſtanti creditori dubio de fideiuſſoris idoneitati. nu.6.
2 *Fideiuſſor nõ præſumitur idoneus, & ideo idoneitas per debitorem probanda eſt. ibid. num.7.*
Caſus, in quibus fideiuſſor ex fideiuſſione non obligatur.
2 *Fideiuſſio multis modis facta non tenet, fideiuſſor ex ea non obligatur. ſect.8. per totum.* 340
2 *Fideiuſſio non valet, quando lex reſiſtit actui, contractui, obligationi, & executioni ſect.8.c.1.nu.1.& 3.* 341.342
2 *Fideiuſſio dicitur actui reſiſtere, quando accedit rei ſacræ, libero homini, filiofam. mulieri, militi, ſeruo, & alijs infra perſonis ſpecificatis. ibid. nu.2.* 341
Item quando actus, circa quem interponitur fideiuſſio eſt in ſuo genere prohibitus. num.4. 342
Fallit tamen, quando quis ſe obligauit vt principalis principaliter, & in ſolidum. num.5.
Idem quando iurauit. nu. 6.
2 *Fideiuſſor filiusfamil. an, & quando eſſe poſſit ſect.8.c.2.nu.1. & per totum.* 343 *alia dicuntur in verbo filiusfam.*
2 *Fideiuſſitrix mulier pro alio intereſſe non poteſt. ſect.8.c.3. per totum. 351. infra in verbo Mulier.*
2 *Fideiuſſio militum non recipitur. ſectio 8. c.4.366. vide in verbo miles.*
2 *Fideiuſſio ſeruo interdicta eſt. ſect.8.c.5. num 1.* 367
Niſi in rem peculiarem fideiubeat. nu.4. ibid. 368
Vt etiam, niſi in rem Domini. nu.5.
Vt itidem, niſi iuſſu Domini. nu.7.
Vt pariter, niſi Dominus ſeruo liberam peculij adminiſtrationem conceſſerit. nu.9.
Alia vide in verbo ſeruus.
2 *Fideiubere prodigus prohibetur. ſectio.8. cap.6.* 368
Alia ponuntur in verbo prodigus.
2 *Fideiuſſores prodigi, & furioſi non obligantur. ſect.8 c.7. fol.369. vide in verbo prodigus.*
2 *Fideiuſſionem furioſo exercere lex vetat. ſect.8.c.8.* 370

Per totũ, in verbo furioſus, mẽtecaptus, furor, Dementia, & dilucida interualla.
2 Fideinſſio ab ebrio facta non releuat. ſect. 8. c. 9. 372. vide in verbo Ebrius.
2 Fideiuſſionis officio ſurdus, & mutus carẽt ſect. 8. c. 10. nu. 1. 374. vbi quid de ceco.
Intellige de muto, & ſurdo, qui nihil prorſus loquuntur, & audiunt. nu. 2.
Contrarium eſt in ijs, qui malè loquuntur, & exaudiunt, vt ſunt balbutientes, bleſi, & ſurdaſtri. ibid. num. 4.
Idem in mutis, & ſurdis, qui legere, & ſcribere ſciunt, & ſcriptura ſe obligando fideiuſſerint. num. 11.
Alia vide in verbis, Surdus, Mutus, & Catus.
2 Fideiuſſio Monacho, vel alio religioſo vetita eſt. ſect. 8. c. 11. nu. 1. 375
Etiam quod ſit Abbas, Prælatus, vel ſuperior. num. 2.
Modo monachus id non faciat de licentia Abbatis, & Abbas conſenſu ſui ſuperioris. num. 3.
Alia vide in verbo Monachus.
2 Fideiuſſor Clericus pro laico non exiſtit. ſect. 8. c. 12. num. 1. 376
Et maxime quando eſt ſolitus fideiuſſiones exercere, & ex eis præmium conſequi. num. 3.
Idem in monacho, vel alia religioſa perſona num 16. 377
Rectè tamen ſatiſdat, quando de ſuo patrimonio, & ſuis redditibus deputatis ad vſum proprium, ut etiam de fructibus Eccleſiæ, quos ſuos facit. nu. 7. 376
Idem, quando facit pro clerico multum indigenti. nu. 8. 377
Idem ſi pro vtilitate Eccleſiæ. nu. 13.
Idem, quando clerici lite pulſati pro ſe inuicem fideiubent. nu. 14.
Poteſt etiam hoc facere in conuentionalibus fideiuſſionibus, licet in prætorijs ſecus ſit. num. 17.
Vt etiam quando non eſt appoſitum de fideiuſſionis inualiditate. numero 18.
Vt itidem, quando clericus fideiubet de conſenſu capituli, Monachus de licentia Abbatis, & Abbas ſui ſuperioris, ac Prælati. nu. 19. 378
Idem quando in rem ſuam Clericus fideiubet. num. 20.
Pari ratione ſtatuitur in Cardinalibus, Patriarchis, Epiſcopis, Archiepiſcopis, & alijs bonorum temporalium adminiſtrationem habentibus. num. 22.
Alia vide in verbo Clericus.
2 Fideiubere pupillus pro alio non poteſt. ſectio. 8. cap. 13. per totum, & in verbo pupillus. 379
2 Fideiuſſor pupilli non adhibitis ſolemnitatibus an obligetur non leuis eſt quæſtio. ſect. 8. c. 14. num. 1. & per totum alia vide in verbo pupillus. 380
2 Fideiuſſor pupilli attenta perſona, & obligatione pupilli ad nihilum tenetur: ſecus verò inſpecta perſona, & obligatione fideiuſſoris. num. 5. 381
2 Fideiuſſor dicitur venire ex perſona propria, quando ſe obligauit vt principalis principaliter, & in ſolidum, & animo nouandi. num. 6.
2 Fideiuſſor ueniens ex perſona propria, licet principalis obligatio non teneat, tamen eius obligatio ſubſiſtit. num. 7.
2 Fideiuſſor ſe obligans pro pupillo proximo pubertati naturaliter obligato, rectè fideiubet, attamen talis fideiuſſor datus demum deficiente ciuili obligatione remanet ſine effectu, & nullam producit actionem, num. 8.
2 Fideiuſſor pupilli datus licet à principio non teneatur tamen ex poſt facto ratione alicuius euentus teneri poteſt. num. 11. ibidem.
2 Fideiuſſor qui fideiuſſit pro pupillo ciuiliter, & naturaliter obligato à tali fideiuſſione ligatur. num. 12.
Idem ſi cum iuramento, num. 13.

Idem ſi vt principalis, principaliter, & in ſolidum, & animo nouandi. num. 14.
Intellige, quando inualiditas obligationum prouenit à ſolemnitatum defectu. num. 15. ibid.
2 Fideiuſſor bonus, & idoneus non dicitur minor annorum 25. ſect. 8. cap. 15. numero 1. 382
2 Fideiuſſorem à principio dediſſe non dicitur, qui minorem in fideiuſſorem præſtat. ibid. num. 3.
Cætera habentur in verbo minor.
2 Fideiuſſor curialis eſſe non poteſt. ſect 8. cap. 16. num. 1. 383
Niſi in rem ſuam fideiubeat. num. 2. ibid.
Alia in verbo curialis.
2 Fideiuſſio libertino eodem modo, quo tutela permittitur. ſect. 8. c. 17. nu. 1. & 2. 384. in uerbo libertinus.
2 Fideiuſſio deportato non conceditur. ſect. 8. c. 18. num. 1. 384. uide in uerbo deportatus.
2 Fideiuſſio excommunicato licita eſt. ſect. 8. c. 19. nu. 1 385. & per totum.
Bonum tamen eſt ab huiuſmodi fideiuſſionibus ſe abſtinere. nu. 6.
Reliqua uide in uerbo excommunicatus.
2 Fideiuſſio uaſallo an concedenda. ſect. 8. c. 20. 385. per totum, in uerbo feudum, & uaſallus.
2 Fideiuſſores obſides, & captiui an eſſe poſſint. ſect. 8. c. 21 386. per totum. Vide in uerbo obſides, & captiui.
2 Fideiuſſores Legati, Nuntij, Miſsi, Ambaſciatores, & Oratores an eſſe poſſint. ſect. 8. c. 22. 387. per totum uide in uerbo legati.
2 Fideiubent ſocius pro ſocio, & conſors pro conſorte. ſect 8 c. 23. nu 1. 388
Modo id expreſsè egerint, aliàs ut ſocij, & conſortes tenentur. ibid. nu. 2.
Alia uide in uerbo ſocius, & conſors.
2 Fideiuſſores eſſe nequeunt, Procurator cauſidicus, litigioſus, rixoſus, & cauilloſus. ſectio. 8. capit. 24. 388
Vt etiam aduocatus, miles, & magnus nobilis. ibid. num. 2.
Alia uide in uerbo procurator aduocatus, Miles, & nobilis.
2 Fideiuſſio fiſco denegatur. ſect. 8. c. 25. in uerbo fiſcus. 389
Et de iudicio ſiſti, depoſito, uel alio credito. num 2. ibid.
2 Fideiuſſio in perſona ficta, & imaginaria non cadit. ſect 8. c. 26 per totum, ubi hoc dictum declaratur. 389. Vide in uerbis perſona ficta, uniuerſitas, reſpublica, & ficta perſona.
2 Fideiuſſio iudiciaria ſine iudicis, uel officialis interuentu facta non tenet. ſect. 8. cap. 27. 390
2 Fideiuſſio de iudicio ſiſti, quando actor caret actione de iure non ſubſiſtit. d. ſect. 8. cap. 28 390
2 Fideiuſſio prætoria coram incompetenti iudice præſtita non tenet. dicta ſectio. 8. cap 29. 390
2 Fideiuſſor iurans non fideiubere, & medio iuramento fideiubens non obligatur. d. ſect. 8. c. 30. fol. 391. alia uide in uerbo iurans, & proteſtatio.
2 Fideiuſſio malorum morum, turpitudinis, inhoneſtatis, & peccati nutritiua ſeruanda non eſt. ſect 8. c. 31. 391
2 Fideiuſſor ad damnum ex iniuria iudicis proueniens non obligatur. d. ſect. 8. cap. 32. 391
2 Fideiuſſio in pœnis legalibus non conceditur ſect. 8 c. 33. 392
Niſi hoc expreſsè cautum ſit. num. 4. ibid.
2 Fideiubens pro accuſato non tenetur ad pœnam, quæ cremit ob contumaciam, uel negationem, ibid. nu. 2.
Alia uide in uerbo pœnæ legales.
2 Fideiuſſor fideiuſsioni non conſentiens, non obligatur. ſect. 8. cap 34. nu. 1. cum cap. ſeq. 392
2 Fideiuſſor dicitur obligationi non conſentire,

tire, quando alterius, pro quo non interceſsit obligationi conſentit. ibid nu.2.
Alia uide in uerbo conſenſus, ſtipulatio.
2 Fideiuſsorem dans me ignorante, & diſſentiente nihil eum egiſse dicendum eſt. num 6.
2 Fideiuſsorem præſtans me ignorante, & diſsentiente, & tollerans eum pro fideiuſsore deſcribi. pena falſi tenetur. nu.7.
2 Fideiuſsio ad ſui eſsentiam requirit conſenſum ſect.8.c.35.num.1. 393
Et an debeat eſse expreſsus, tacitus, uel præſumptus. num 2.
2 Fideiuſsor qui patitur in actis curiæ poni, & deſcribi nomen ſuum à notario, & incontinenti non contradicit efficaciter obligatur. ibid.num.27. fol.396. alia uide in uerbis præſens, taciturnitas, iuſsus, uoluntas & uerba.
2 Fideiuſsio ſine ſtipulatione nihil eſt. ſect. 8.cap.36. 396
2 Fideiuſsio iudiciaria abſque ſcriptura non tenet. ſect 8 c.37. 396
2 Fideiuſsio fundata ſuper contractu, & iudicio nullo nullius eſt roboris. d.ſectio.8. cap.38. 397
2 Fideiuſsor obligationi extinctæ, & caducatæ non accedit. d ſect 8.c.39. 397
2 Fideiuſsioné uitiat inæqualitas inter obligationem fideiuſsoriam, & principalem. ſect 8 cap.40. 397
2 Fideiuſsor pro illo non intercedit, apud quem actiua obligatio non reſidet licet pro obligato intercedat. ſect.8. cap.41. num 1. 397
Fideiuſsor non poteſt ſe obligare alteri, quam creditori. ibid. nu.2.
2 Fideiuſsor non tenetur data culpa, & negligentia in creditore in exigendo. ſect. 8.cap.42 num. 1.& 2. 398
2 Fideiuſsor non accedit: ubi ſaltem in debitore nõ cadit obligatio naturalis. ſect. 8.cap.43. 398
2 Fideiuſsoria obligatio licet trãſeat ad heredes tamen non tranſit ad ſucceſsorem Prælati. ſect.8.c.44.nu.1.& 2. 398
2 Fideiuſſio pro prodigo facta non valet. ſectio.8.cap.45. 399
2 Fideiuſſor non obligatur niſi in inſtrumento adſit clauſula: ſciens ſe non teneri ſed teneri volens. ſect.8.c.46. nu.1. 399
Alia in verbo clauſula.
2 Fideiuſſio ſine cauſa facta non tenet. ſect. 8.cap.47. 401
Vide in verbo cauſa, Mutuum, Conditio, Actus, Primordio, ſtipulatio, error, inſtrumentum, ceſſio, liber rationum, confeſſio, & pactum.
2 Fideiuſſio ſine cauſa facta vti indiſcreta non valet. nu.2.401. & nu.25 402.
Idem in promiſſione, quæ, & ipſa ſine cauſa facta non valet: ſed doli mali exceptione repellitur: modo promiſſionem aliqua cauſa non præceſſerit, & modo non ſimus in cauſa leui. ibid.nu.4.& 6. 407
Idem eſt in inſtrumento, & contractu: quæ, & ipſa ſine cauſa facta nullius ſunt roboris ibid.num.11.
Idem in ceſsione, quæ abſque iuſta, & legitima cauſa facta non ſubſiſtit nu.12.
Idem in libro rationum mercatoris, cuius partitæ debent cauſæ expreſsionem continere, aliàs non probat. num.13.
Idem in confeſsione quæ, & ipſa ſine cauſæ ſpecificatione facta non tenet. ibidem, num.14.
Idem in pacto nudo, quod, & ipſum ſine cauſa contractum etiam de iure Canonico non eſt validum. num.15. 402
2 Fideiuſsio vt etiam omnis obligatio ſine cauſa facta, vti indiſcreta, nõ valet nec ex ea agi poteſt, etiam quod per ſtipulationem fiat: & etiam in uim donationis. num.1.5.401.20.& 25. 402
Et ẽt quod cã à principio interuenerit: modo in progreſſu temporis nõ duret. nu.24.
Fallit tamen niſi cum iuramento fiat. ibid. num.26.

Idem

Idem quando pro amico interponitur. numero 27.

Idem ſi in iudicio facta ſit. num. 28.

Idem ſi fiat animo nouandi, & donandi. num. 29.

Idem quando ex certa ſcientia, & animo donandi ſit. ibid. nu. 21 30. 34.

Idem quando eſt facta ad liberandum, numero 31. 403

Item quando eſt conditionalis. nu. 32.

Similiter quando fit inter mercatores. nu. 23 fol. 402. & 35. 403

Pariter quando principalis obligatio eſt cum cauſa. nu. 42.

Pari ratione, quando in actu præcedenti de cauſa fuit tractatum. nu 36.

2 *Fideiuſſor ad pęnam corporalem, corporiſque afflictiuam, ſanguinis, & mortis aſtringi non poteſt: nec non ad carceres. ſect. 8. c 48. nu. 1. 10. 15. ubi de ratione, num. 7 & 8 482. & 405. Et ideo.*

2 *Fideiuſſio de repræſentādo ſub pęna mortis non ualet. ibid. nu. 11.* 406

Idem eſt in cautione de non offendendo. num. 12.

Idem eſt quādo pęna pecuniaria eſt ſuffecta in defectum pœnæ corporis afflictiuæ. ibid. num. 16.

Idem quando pęna eſſet à lege uel ſtatuto iudicis arbitrio remiſſa. nu. 17.

Idem in pęna exilij: nam, & ipſa capitalis eſt. num. 18.

Idem in pęna ictus, aliàs fuſtigationis dicta. num. 19.

Idem in pęna mitræ. num. 20. 407

Idem tam in laico, quam in clerico. numero 21.

Idem quando fideiuſſor ſe ut cuſtodem obligaſſet. num. 22.

2 *Fideiuſſor ad pęnam corporis afflictiuam ſanguinis, & mortis in nonnullis caſibus tenetur. Vt eſt in cuſtode carcerum, qui ad pęnas capitales aſtringi poteſt. ibid. num. 23.*

Idem eſt in fideiubente pro effractore, & uiolatore pacis. num. 24.

Idem in fideiuſſione, quæ præſtatur à ſatellitib. de cuſtodiendo extra carceres reum in aliquo loco tuto. num. 25.

Idem in conſanguineo fideiubente pro conſanguineo bannito, quod nō intrabit confinia. num. 26.

Idem quando extat in contrarium conſuetudo, num. 27.

Idem quando pœna alternatiuè imponitur. num. 28.

Idem in cauſa criminali pecuniaria graui, quantumcunq; magna, in qua ſaltem ad fideiuſſiones præſtādas quis aſtringi poteſt ad hoc, ut non incarceretur, & pęna corporalis per eum euitetur. num. 29.

Idem in cauſa ciuili quantumcunque ardua. num. 30.

Idem in multa. num. 31.

Idem in obligatione habente ortum à delicto. num. 32.

Idem in perſona graduata, maximæ exiſtimationis, & diuitiæ, quæ etiam quod agatur de pœna corporali fideiuſſoribus eſt relaxanda. num. 36.

2 *Fideiuſſor an teneatur ad pœnam corporalem hoc totum arbitrarium eſt. ibid. num. 3.* 405

2 *Fideiuſſor ſi fideiubendo ad pœnam corporalem ſe obligare poſſet, ſequeretur, quod ſi in caſu condemnationis reus aufugerit, ut dictam pœnam euitaret, & ſic eluderet iudicem, & delicta remanerent impunita, & maxime cum fideiuſſor ad pœnam corporalem ſe obligare non poſſit. num. 8.*

Alia uide ibidem. d. c. 48.

2 *Fideiuſſio pro dote non præſtatur: ne in connubio cauſa perfidiæ detur. c. 49. ſect. 8. per totum.* 410

Et non tantum pro dote danda, uerum etiam pro ea reſtituenda. num. 2.

Et etiam quod diſpoſitioni legis 2. C. ne fid. dot.

dot. dentur; fuerit renunciatum medio iuramento. ibid. nu.5. cum ſeqq.
Idem in donationibus propter nuptias, & bonis parafernalibus, pro quibus etiam fideiuſſores dari à lege prohibetur. ibid. num.11. 411
Fallit pro dote dãda marito, pro qua fideiuſſor accedere poteſt: ſecus pro dote reddenda conſeruanda, & conſtante matrimonio reſtituenda. ibid. nu 18.
Idem quando eſt iuratum. ibid. nu.19.
Idem in dote reſtituẽda vxori in caſu vergentiæ viri ad inopiam. num.20.
Idẽ in caſu ſequeſtrationis dotis, nu.21. 412
Idem quando aliquis vt correus ſimpliciter cum marito ad dotis reſtitutionem obligaſſet. num.22.
Idem quando pro dote ſoluenda fideiuſſor recipitur. num 25.
Idem quando in contrarium extat conſuetudo. num.26.
Idem ſi fideiuſſor accedit pro dote ſoluto matrimonio ſoluenda. nu.27.
Idem quando maritus ſpontè, & non coactus fideiuſſorem dat. nu.28. 413
Idem in hypothecatione bonorum, & pignorum datione. num.42. 414
Alia vide in verbis Cautio, Cautela, Duo rei, Dos, Donatio propter nuptias, iuramentum, mulier, & perfidia.
2 *Fideiuſſor ſibi ipſi nemo poteſt eſſe. ſect.8. cap.50.* 416
Alia in verbo nemo.
2 *Fideiubere pro ſe ipſo aliud eſt, aliud in rem ſuam, primum denegatur, ſecundum permittitur. ſectio. 8. cap.50. nume.20.* 417
2 *Fideiubere in rem ſuam eſt pro ſuo negocio, & in vtilitatem ſuam ſe obligare. ibid. num.21.*
2 *Fideiubere in rem ſuam quis poteſt. nume.19. ibid.*
2 *Fideiubẽdo pro ſe ipſo ſi quis ſe obligaret: tunc fideiuſſoriæ obligationi non daretur præuia obligatio. ibid nu.1. & 4.* 416
2 *Fideiuſſio adiecto ſolutioni facta non valet. ſect.8. c.51. num 1.* 417
Reliqua vide in verbo adiecto, & promittens.
2 *Fideiuſſio in delictis præſtita non opitulatur. ſect.8 c.52. nu.1.* ibid.
2 *Fideiubere metus executor non tenetur. ſect.8. c.53.* 418
2 *Fideiuſſio ſuper incerta ſumma, ex calculis iuſtificanda an valeat. ſect.8. cap.54. num.1.* ibid.
2 *Fideiuſſio ſuper incerta ſumma, ex calculis certificanda, & liquidanda valet. ibid. num.3. alia vide in uerbo certum, & ſtipulatio.*
2 *Fideiuſſoris rem creditor occupans à iure ſui crediti non cadit. ſect.8 c 55. ibid.*
2 *Fideiuſsor mulieris non adhibitis ſolemnitatibus obligatæ, cum nec naturaliter obligetur, ex eius fideiuſſione non tenetur. ſect.8. c.56. nu.4.* 420
Modo ſe non obligauerit, vt principalis principaliter, & in ſolidum. ibi. nu.7.
2 *Fideiuſsor ſoluens pro muliere abſque ſolemnitatibus obligata, non habet regreſſum contra eam, & ab omni repetitionis commodo cadit. ibid. num.8.*
Alia vide in verbo mulieris obligatio, & in verbo ſtatutum.
2 *Fideiuſsor, qui iurauit non fideiubere: ſi demum pro paupere fideiubet an obligetur. ſect.8. c.57. num.1.* 423
Alia vide in verbo iuramentum iurans, neceſſitas.
2 *Fideiuſsor iurãs in primis non fideiubere: ſi demum pro amico egeno fideiubet an efficiatur periurus. ſect.8. c.58. per totũ. 425. vide in verbis, iuramentum iurãs, periurus, & neceſſitas.*
2 *Fideiubere prohibitus non dicitur, qui eſt prohibitus alienare. ſect.8. c.59. num.1. & num.10. alia in verbo alienatio, & prohibita alienatione.* 427

2 *Fideiuſſio debet continere ſummam certam, vel ex futuro euentu, aut per relationem ad aliud certificandam, aliàs non valet.ſect.8.c.60.nu.1.alia vide in verbo ſumma.* 428

2 *Fideiuſſio errore iuris, & facti infirmatur.ſect.8.c 61.in verbo error, & errans ſupra.* 429

2 *Fideiuſſio vi, & metu extorta non valet. ſect.8.c.62.nu.1.* ibid.

2 *fideiuſſio metu mortis, corporis eruciatu, vel minis capitalibus contracta nullius eſt virtutis. ibid.nu.3.*

Etiam quod alius pro creditore, vel debitore fideiuſſori vim intulerit, nu.4.

2 *fideiuſſor pro relaxatione carcerati acceptus ſi dicta fideiuſſio fuit meticuloſa, nec ad pœnam, nec ad reum ſiſtendum tenetur, num. 5.*

Alia vide in verbo vi, & metu.

2 *Fideiuſſio dolo, & fraude inita non attenditur.ſect.8.c.63.nu 1.* 430

2 *fideiuſſio blanditiis, & doloſis verbis facta non obligat.ſect.8.c 64.* 430

2 *fideiuſsio ſi nō ualet ut fideiuſsio ualet tamen vt iuſsio. ſect.8.c.65.nu.1.* 430

2 *fideiuſſor, an, & quando poſsint opponere exceptionem compenſationis, ſec.9.cap. 12. 444. ſupra in verbo compenſatio per totum.*

2 *fideiuſsori magis fauetur quo ad moram, quam ipſi principali. ſectio.9. cap.1. nume. 10.* 431

2 *fideiuſſor, & ad ſortem, & ad augumentum ſorti factum, tenetur. d.ſect.cap.5. num.1.* 435

2 *fideiuſſor pro conducente domum, & ad penſionem, & ad maſeritias tenetur. d. c.5.num.2.*

2 *Fideiuſsor, & principalis tenetur diuerſa ſpeciè obligationis, d.ſec.9.c.6.nu.5.* 436

2 *fideiuſſor non gaudet ceſsione bonorum ſui principalis, ſect.9.c 9.num.2.* 438

2 *fideiuſſor lite pendente cum principali poteſt interim exigi.ſec.9.c.10.nu.7.* 439

2 *Fideiuſsor nouatione facta à ſuo principali, ipſo iure liberatur. d.ſect.9. c.11. nume.4.* 442

2 *fideiuſsor accedens naturali obligationi, efficaciter obligatur ob ſtipulationem, ibid.num.6.*

2 *fideiuſſor, qui iurauit, nullam exceptionē opponere: an poſsit opponere quinquēnalem dilationem motu proprio conceſſam per Principē ſuo principali, ibi.n.17.* 443

2 *fideiuſsor carceratus pro ære alieno ſui principalis, etiam quod nōdum ſoluerit, poteſt tamen petere compelli debitorem ad eum liberandum à carceribus, vel ad præſtandum intereſse. p.2.ſect.4. nu.4. cap.30.* 213

2 *fideiuſsor obligatus ſub conditione preambulæ excuſsionis non obligatur ante dictæ conditionis euentum. ſectio.10. in conſilio ad c 23. num.1. fol.495. & nume.17.* 498

2 *fideiuſsor ſubſidiarius liberatur, ſi debitor principalis efficiatur non ſoluendo ſtante negligentia creditoris, d.ſec.10. in d.conſil. ad d.c.23.nu.2.495. & 7.* 496

2 *fideiuſsor indemnitatis non poteſt conueniri ante principalem, & ſi renunciauerit beneficio de fideiuſsoribus, num.10.* 497

2 *fideiuſsor ſimplex non liberatur, etiam ſi principalis fuerit negligens in exigendo à principali. num.11. ibid.*

2 *fideiuſsor ſimplex dicitur purè obligatus, ſubſidiarius tamen ſub conditione ſi præceſſerit excuſsio. ibid. num.15.*

2 *fideiuſsionis in materia attenditur magis mens, quam verba. ibid. num.19.* 498

Caſus in quibus fideiuſsor à fideiuſsione liberatur.

2 *fideiuſsor quibus in caſibus à fideiuſsione liberetur. ſectio. 10. & inibi in ſingulis verbis.* 466

2 *fideiuſsor ſolutione liberatur. d.ſectio.10. cap.1.*

cap.1. nu.2.466. vide in verbo ſolutio.

2 Fideiuſſor liberatur, quando bona principalis debitoris ſubhaſtata fuerũt, & creditori plus offerenti in ſolutum data. d. ſect.10.c.1. num.7.

2 fideiuſſor liberatur, etiam quod res in ſolutum data creditori ab eo demum euincatur. Vide tamen ſub num.8. & 12.

2 fideiuſſor ſoluens creditori creditoris liberatur. ibid. num 9.

2 fideiuſſor ſoluens adiecto ſolutioni liberatur. num. 0.

2 fideiuſſor liberatur, quãuis creditor ſpeciem pro quantitate recipiat. nu 11.467

2 fideiuſſor liberatur non ſolum ſi ipſe: vt etiam ſi ſuus principalis debitor: vt pariter ſi quiſquam alius eorum nomine ſoluat. ibid.13.

2 fideiuſſoris liberatio, vt contingat nõ refert an fideiuſſor an reus, An quilibet alius extraneus ſoluat. nu.14.

2 fideiuſſor, etiam debitore abſente ſoluens liberatur. num.16.

2 fideiuſſor rem uiliſſimam cõſentiente creditore ſoluens: nontantum ipſe: uerum, & eius principalis debitor liberantur. num.17.

Alia uide in uerbo ſolutio, & debitor.

2 fideiuſſor acceptilatione liberatur. ſectio. 10.c.2.nu.1.& 2. 468

2 fideiuſſor non poteſt aſtringi pro eo, qui obligatus non eſt. ibid. nu.4.

Alia uide in uerbo acceptilatio.

2 fideiuſſori etiam prodeſt pactum de non petendo factum cum principali. ſect.10. cap.3. num.1.fol.469. Niſi ſit perſonale. num.2 ibid.

fideiuſſor in obligationem non reincidit: ſi creditori per debitorem poſt pactum de non petẽdo fuerit factum pactum de petendo: niſi iterum conſentiat. ibid nu.3.

Cætera uide in uerbo pactum de non petendo infra.

2 fideiuſſor nouatione, & transfuſione neceſſaria, & uoluntaria liberatur. ſect.10. c.4 num.1.cum ſeqq. 471

2 Fideiuſſio nouatione non ſoluitur: quando in nouatione apponitur clauſula præſeruatiua citra præiudiciũ, & nouationem priorum iurium. ibid.nu.46. 476

Cætera uide in uerbo Nouatio.

2 fideiuſſor delegatione inter creditorem, & debitorem facta liberatur. ſectio 10. c.5.num.1. 476

2 fideiuſſor delegatione, & nouatione non obligatur, niſi interueniat conſenſus creditoris. ibid.nu.7.

Reliqua uide ĩ uerbo delegatio, & nouatio.

2 fideiuſſor datione in ſolutum à debitore creditori facta liberatur. ſect.10.cap.6. num 1. 477

Etiam quod res in ſolutum data demum euincatur. ibid. num.2.

Et ſupra hac eadem ſect. c.1.nu.8. & 12. 466

Alia uide in uerbo datio in ſolutum.

2 fideiuſſor ceſsione cum datione in ſolutum liberatur. ſect.10.c.7.478. uide alia in uerbo ceſsio.

2 fideiuſſio ceſsione hypothecariæ, & perſonalis terminatur. d.ſect 10.c.8. ibid. in uerbo ceſsio diximus.

2 fideiuſſor compenſatione liberatur ſec. 10. c.9. num.3. ibid.

2 fideiuſſor poteſt opponere compẽſationem tam pro credito proprio, quam ſui principalis, ut etiã pro utroque ibi.nu.4. 479

2 fideiuſſor poteſt exceptionem compenſationis opponere, etiam debitore inuito, & non ualente dictã exceptionem opponere: quia excommunicatus ibid.nu.5.

Alia uide in uerbo compenſatio, & compenſans.

2 fideiuſſor oblatione, depoſitione, obſignatione, & conſignatione liberatur. ſectio. 10.c.10.nu.1. 479

Vide reliqua in uerbis, oblatio, depoſitio, & conſignatio.

2 Fideiuſſores datione pignorum liberantur etiam creditore inuito. ſect. 10. cap. 11. num 1. 479
2 Fideiuſſor ſi vult repetere pignora, & loco ipſorum fideiuſſores dare non auditur. ſectio. 1. c. 11. num. 3. 480
Alia vide in verbo datione pignoris.
2 Fideiuſſores per reſtitutionē pignoris per creditorem debitori factam liberantur. ſect. 10. c. 12. num. 1. & 3. 480. Reliqua vide in verbo reſtitutio, & in verbo exceptio.
2 Fideiuſſio contrario conſenſu, & diſtractu re adhuc integra finitur. ſectio. 10. c. 13. num. 1. 480
Re verò non integra per actum retroſimilem. ibid. nu. 2.
Cætera habetur in verbo conſenſus.
2 Fideiuſſio confuſione extinguitur. ſect. 10. c. 14. per totum. 482
Vide alia in verbo Confuſio.
2 Fideiuſſoria obligatio, & principalis, quādo in eadē perſona concurrunt, ex ipſis liberatio fideiuſſoris reſultat. ibi. n. 7. 482
2 Fideiuſſoriæ, & principalis obligationis confuſio & immixtio facit, vt fideiuſſor vt principalis teneatur, nu. 8.
2 Fideiuſſor adeundo hæreditatem cum beneficio. l. & inuentarij ſibi à ſuo debitore relictam an fideiuſſor liberetur articulus eſt valdè dubius. ibid. nu. 19. 483
Alia vide in verbo confuſio.
2 Fideiuſſio rei interitu perit. ſect. 10. c. 15. nu. 1. & num. 4. 484
Niſi mora, & culpa debitoris præceſſerit. ibid. num. 2.
Alia vide in verbo rei interitu.
Fideiuſſor præſcriptione, & tempore liberatur. ſect 10 c. 16. nu. 1. verbo præſcriptio inf. 485
2 Fideiuſſor decoctione debitoris culpa creditoris in exigendo liberatur. ſectio. 10. c. 17 num. 1. ibid.
2 Fideiuſſor liberatur quando reus ex culpa ſuperioris eſt factus irrepræſentabilis. num 2. 486
Reliqua ſunt in verbo decoctione fideiuſſor.
2 Fideiuſſor de repræſentando iudicis facto, & rei excarceratione liberatur. ſect. 10. c. 18. vide in verbo iudicis facto. ibid.
2 Fideiuſſores liberantur publicatione, confiſcatione, & ademptione bonorum principalis debitoris per fiſcum facta. ſec. 10. cap. 19. nu. 1. ibid.
Reliqua vide in verbo fiſcus, & in verbo publicatione.
2 Fideiuſſor promittens factum alienum, morte illius, qui factum adimplere debet liberatur. ſect. 10. c. 20. in verbo factum alienum. 487
2 Fideiuſſor liberatur morte debitoris non facto calculo, ſi fideiuſſor promiſit ſoluere, quicquid collectis rationibus, & facto calculo Titius debebit. ſect. 10. c. 21. num. 1. 489
Modo Titius bannitus non moriatur. ibid. num. 2. 490
Vide in verbo morte debitoris.
2 Fideiuſſor factis diligentijs, & adhibitis omni conatu, & poſſe, etiam quando ſe facturum, & curaturum cum pœna promiſerit liberatur. ſect. 10. c. 22. 488
2 Fideiuſſor culpa, & negligentia creditoris in exigendo debito liberatur. ſectio. 10. c. 23 num. 1. 449
Et maximè ſi fuerit monitus, & requiſitus. num. 1. 491
Alia vide in verbo culpa.
2 Fideiuſſor liberatur maleficia, & delicto per debitorem commiſſo nulla præcedente mora. ſect. 10. c. 24. 501. alia vide in verbo delicto.
2 Fideiuſſio de ſtando iuri lata ſententia expirat. ſect. 10 c. 25. num. 1. fol. 501. vide alia in verbo ſententia.
2 Fideiuſſio de iudicio ſiſti iudicis mutatione euaneſcit. ſect. 10. c. 26. 501. in verbo iudicis, & mutatione.

2 F. de-

2 *Fideiuſſio expirat mutatione ſtatus rerũ, & perſonarum. ſect.10.c.27.nu.1.502*
Vide in verbo mutatione.

2 *Fideiuſſio de repræſentãdo intelligitur rebus ſic ſtantibus.ibid.nu.4 ibid.*

2 *Fideiuſſor mutatione ſtatus, gradus, conditionis, & profeſſionis debitoris principalis à fideiuſſoria obligatione liberatur. ſect.10. c.28. num.1.ibid. infra in verbo mutatione.*

2 *Fideiuſſio contracta ſine ſcriptura elapſis quatuor menſibus expirat, aliàs eſt perpetua ſi cum ſcriptura fiat. d. ſect.10.c. 29.num.1. 503*

Lim.tamen multis modis, vt ibid.nu.2.3. 4.& 5. 504

2 *Fideiuſſio reſoluitur reſciſſo contractu ex diſpoſitione iuris: ſecus ſi de iure ſpeciali.ſect.10.c.30.num.1. ibid.*

2 *Fideiuſſio ſententia iudicis definitiua reſoluitur.ſect.10.c.31.Amp.& lim. vt ibi. 505.& vide alia in verbo ſententia.*

2 *Fideiuſſores primi per dationem ſecundorum non liberantur.ſec.10.c.32.vbi hæc concluſio multis modis ampliatur, & limitatur. 505.506. vide in verbo datione. Primi, & ſecundi.*

2 *Fideiuſſio prorogatione, & noua obligatione expirat. ſect. 10.c 33. per totum. 508. vide alia in verbo prorogatio, terminus, & tempus.*

2 *Fideiuſſio quando eſt reſtricta ad certum, & limitatum tempus, tũc ſi terminus in eo appoſitus prorogatur, tali caſu huiuſmodi prorogatio fideiuſſores debitoris nõ afficit. ibid. num.3. 509*

2 *Fideiuſſio ſimpliciter, indiſtinctè, & abſolutè concepta, ſi per creditorem debitori, prorogatur talis prorogatio etiam debitoris fideiuſſores afficit. ibid. nu 6*

2 *Fideiuſſor compromiſſi, & locationis non tenetur de talibus compromiſſo, & locatione prorogatis: ſi ex tali prorogatione augetur obligatio. num.22. 511*

2 *Fideiuſſor, an ex depoſito per reum principalem facto, quod ſtatim dictus reus rehabuit cenſeatur liberatus. ſect.10.c. 34.per totum. ibid.*

2 *Fideiuſſores alteratione primæ obligationis, & contractus liberantur. ſectio.10. c.35.nu.1. 512*

2 *Fideiuſſor ex nouo contractu non tenetur, niſi iterũ intercedat. ibid.nu.2.& 8.513*

2 *Fideiuſſor quando nouæ obligationi, & contractui, & eorum pactis, & alterationibus conſentit, tunc à fideiuſſoria obligatione non liberatur. ibid.nu 8.*

Cætera habentur in verbo alteratione.

2 *fideiuſſio iuramẽto reſoluitur. ſec.10 c.36. nu.1.513.vide in verbo iuramentum.*

2 *fideiuſſio tranſactione tollitur. ſectio.10. c.37.num.1. 514*

2 *fideiuſſores liberantur reo tranſactione liberato, num.2.ibid.alia dicuntur in uerbo tranſactio.*

2 *fideiuſſio liberatione finitur. ſect.10.c.38. num.1. ibid.*

Intellige non tantum in liberatione relictæ debitori: verum etiam eius fideiuſſori. num.2. 515

Alia vide in verbo liberatio.

2 *fideiuſſio de repræſentando præſentatione, & comparitione rei principalis euaneſcit.ſect.10.c.39. num.1. ibid.*

2 *fideiuſſoris præſentatione liberatio cõtingit. Aut per ſpontaneam rei comparitionem: aut quando fideiuſsor vigore obligationis per eum factæ reum curiæ, & iudici repræſentat. ibid num.2.*

Cætera vide in verbo præſentatione.

2 *fideiuſſio licet morte regulariter nõ finiat: tamẽ in nonnullis caſibus morte expirat & tres recenſentur. ſect.10.c.40 per totum 516. Alia vide in verbo morte.*

2 *fideiuſſio electione expirat. ſect.10.c.41. vbi exemplum traditur. 517*

2 *fideiuſſores ſex ſi ego praſtare, & nominare teneor, ex quib. tu duos meliores eligere*

Digitized by Google

gere poſſis certe per electionem illorum duorum per te factam alij veniunt liberati. ibid. num.2.
Vide alia in verbo electio.
Fideiuſſio paupertate expirat: tam debitoris q̃ fideiuſſoris. ſect.16.c.42.n.1. 519
Fideiuſſori inopi permiſſum eſt bona debitoris ſui vendere ipſo inſcio, & inconſulto, & creditori ſatisfacere, nu.7.
Cætera require in verbo paupertate, & inopia.
2 Fideiuſſor ob vim, corporis, cruciatũ, minaſq; capitales, ut etiam ob mortis, aliũque in virum conſtantem cadentem metum præſtitus à fideiuſſione per eum data non ligatur. num.1.c.43 ſect.10. 519
2 Fideiuſſores pro relaxatione à carceribus præſtiti, modo coacti id egerint non obligantur. ibid. nu.5. Alia vide in verbis, vis, Metus, Reus incarceratus, & debitor. 520
2 Fideiuſſio inutilis redditur termini appoſitione, & conditionis non purificatione. ſect.10.c.44.nu.1. 520
2 Fideiuſſio ad tempus limitatum, & etiam ſub conditione facta adueniente dicto tẽpore, & non purificata dicta conditione inefficax redditur, nu.2.ibid.
2 Fideiuſſoris ſub conditione impoſſibili obligatio non tenetur. ibid.nu.3.
Idem quando ſub conditione ſemel expleta, num.4. 521
Eodem modo, quando ſub conditione, cuius euentus ſuperfluus eſt. num.5.
Alia vide in verbo terminus, & conditio.
2 Fideiuſſor finita inſtantia ad quam datus eſt liberatur. ſect.10.c.45.nu.1. 521
2 Fideiuſſor in prima inſtãtia, datus, & acceptus in ſecunda, & cauſa appellationis non tenetur. ibid.num.2.
2 Fideiuſſio per expirationem primæ inſtantiæ expirat, num.2.
Hæc concluſio in 7. caſibus non procedit. ibi.nu.4. uſque ad 10. 521
Vide alia in verbo inſtantia.
Fideiuſſio perit nullitate actus, diſpoſitionis, contractus, negocij, vel iudicij, & fideiuſſores dati ad nihilum tenentur. ſect. 10.c.46.nu.1. 522
Modo nullitas à principio interuenerit: ſecus ſi ex poſt facto. num.2.
Reliqua in verbo nullitas, & inualiditas.
2 Fideiuſſio citatione, & ſpontanea comparitione reſoluitur. ſect.10.c.47.nu 1. 523
Et maxime in cautionibus de iudicio ſiſti, & de repræſentando. ibid.
2 Fideiuſſor ſimpliciter promittens aliquem in iudicio ſiſtere, vel præſentare, ſi ſemel in iudicio iuerit, fideiuſſor amplius non tenetur, ibid.num.2.
In verbo citatione, & comparitione.
2 Fideiuſſoria obligatio Arrogatione finitur. ſect.10.c.48. in verbo Arrogatio, & in verbo creditor. 523
Fideiuſſio pœnitentia, & voluntatis mutatione finitur. ſect.10.c.49.nu.1. 524
Quod tribus potiſſimum modis contingit, num.2.
Vide in pœnitentia.
2 Fideiuſſiones de iudicio ſiſti, & iudicatum ſoluendo, mutatione iudicis finiuntur. ſectio.10.c.50.nu.1. fol.525 & c.26.501
Etiam quod ſit ſucceſſor in officio, num.2.
Modo iudicis nomen expreſſum ſit, ibi.nume.3.
2 Fideiuſſio donatione facta per creditorem fideiuſſori reſoluitur. ſec.10.c.51.n.1. 525
Alia vide in verbo Donatio, & in verbo creditor. donans.
2 Fideiuſſio matrimonij interuentu finitur. ſect.10 c.52.nu.1. 526
Alia vide in verbo matrimonium, & in verbo maritus.
2 Fideiuſſio reſoluitur ex furore à principio interueniente in fideiuſſore. ſect.10.c.53. num.1. 526
Cætera vide in verbo furor, ſemel viriliter, & caſus ſuperueniens.

2 Fideiuſſio proteſtatione expirat, ſectio.4. c.12. 196.& ſect.10. c.54. 526
2 Fideiuſſio obligatione æque idonei fideiuſſoris expirat ſect.10.c.55. ibid.
In verbo oblatione vide alia.
2 Fideiuſſores liberantur, ſi debitor fuerit declaratus læſus vltra dimidiā iuſti pretij ſect.10.c.56.f.527.& 62. in verbo læſio. 530
2 Fideiuſſor, qui diu in fideiuſſione ſtetit poteſt eximitionem, & liberationem petere.ſect.10.c.57. 527
2 Fideiuſſor datione alicuius rei in ſolutum liberatur, ipſa re etiam euicta, licet non nulli contrarium uoluerint.ſect.10.c.58. 528
2 Fideiuſſoribus pluribus obligatis vno liberato alij obligati remanent.ſectio.10. cap.59. 528
2 Fideiuſſor ſemel liberatus ſemper durat liberatus.ſect.10.c.60 num.1. 529
2 Fideiuſſor de repræſentando ſemel reum repræſentando liberatur. ibid.nu.2.
2 Fideiuſſor liberatur etiam quod rei in ſolutum datæ ſequatur euictio. ibid.nu.3.
2 Fideiuſſor liberatur eo quia ſemel reus à redditione rationum abſolutus fuerit: ſi iterū reuideantur rationes,& reus fuerit condēnatus. nā dictus fideiuſſor amplius in obligationem non reincidit. nu.4.
2 Fideiuſſor ſemel liberatus per ſententiam amplius in obligationem non reincidit, etiam in illis, quæ per ſententiam reſeruata fuerunt, ad quæ demum principalis fuerit condemnatus: niſi aliud actum ſit.num.5.
2 Fideiuſſor cōtractus ſemel liberatus ſemper durat liberatus, quod ſecus eſt in fideiuſſore iudicij. ibid.nu.9.
2 Fideiuſſor pro tantum naturaliter obligato intercedens liberatur, ſi debitori per creditorem ſit factum pactum de nō petendo. ſect.10.c.61. 530
2 Fideiubere obligatus inueſtiendo, & deponendo liberatur. ſect.10.c.63. 530
2 Fideiuſſorem certam perſonam dare obligatus, ille non vult fideiubere, vel moritur dando æquè idoneum liberatur. ſect. 10 c.64. 530
2 Fideiuſſor liberatur ſi creditor eidē chyrographum reſtituat ſect.10.c.65. 531
2 Fideiuſſio de non offendendo pace facta, & fideiubentis morte expirat.ſectio 10. cap.66. ibid.
Et hoc reſpectu ad hæredes non tranſit. ibid.num.2.
2 Fideiuſſio de repræſentando, incarceratione repræſentatione, & morte naturali repræſentandi expirat. ſec.10.c.67. 531
2 Fideiuſſor condemnati liberatur fiſco ſuccedente in bonis ipſius condemnati. ſect. 10.c 68.num.1. 532
Niſi pœna excedat ualorem bonorum condemnati: nam ad illum exceſſum benè tenetur fideiuſſor. ibid.nu.6.
Alia uide in uerbis publicatione, & fiſcus.
2 Fideiuſſor ob caſus fortuiti cōtingentiam liberatur. ſect.10.c.69.
2 Fideiuſſoris liberationē inducunt uarietates in re, cā, & actione, ſec.10.c.70. 533
2 Fideiuſſores plures liberantur, ſi vnius ex eis fuerit in integrum reſtitutus. ſect.10. cap.71. ibid.
2 Fideiuſſores liberantur ſi iudex detinet reum incarceratum poſt fideiuſſorem de repræſentando. ſect.10.c.72. ibid.
3 Fideiuſſor impeditus repræſentare reū ex aliqua iuſta cā liberatur. ſec.10.c.73. ibi.
2 Fideiuſſores dati in cauſa per tranſlationē inſtantiæ de vna perſona in alium liberantur. ſect.10.c 74. ibid.
2 Fideiuſſorem non liberat captura rei. ſect. 10.c. p.75. 534
2 Fideiuſſoris rem creditor occupans à iure ſuo non cadit. ſect.10.c.76. ibid.
2 Fideiuſſoribus tutorum liberatis, non ſunt liberati tutores: ſed non è conuerſo. ſect. 10.c.77. ibid.

Digitized by Google

2 *Fideiuſſio de rato reſoluitur, ſi ratificatio domini intra decem dies non interuenit. ſect.10 c.78.* 534

2 *Fideiuſſores etiam ſimpliciter accepti ſtāte culpa, & negligentia creditoris in exigendo debito debitore effecto decocto, modo creditorē requiſiuerint, & interpellauerint liberantur, eſt cōmunis opinio, num.9.c.23.ſect.10.fol.490. Contrarium dicitur. num.23.* 420

Idem & multo magis in fideiuſſionib. ſubſidiarijs, & indemnitatis, num.1. 490

Et maxime quando cum culpa, & negligentia creditoris concurrant monitio, & interpellatio fideiuſſorum, num.11.

2 *Fideiuſſores qui renunciarunt beneficio excuſſionis ex negligentia, & culpa creditoris non liberantur. num.26.* 493

Modo non ſint fideiuſſores conditionalis, ſubſidiarijs, & indemnitatis nu.28.

2 *Fideiuſſores in ſubſidium, & indemnitatis ſtante culpa creditoris in exigendo liberantur, etiam quod auxilio excuſſionis renunciauerint, num.29.*

2 *Fideiuſſores dare, promittens, obligans bona ſua, non liberatur quando eius obligatio eſt confeſſionata, quarantigiata, iurata, & ſolemni ſtipulatione vallata. ſect.4.c.20.num.9.* 207

2 *Fideiuſſor gaudet exceptionibus, & iuribus ſui principalis.ſect.9.c.13.nu.4.* 445

Maxime quando ſe opponit in iudicio non vti fideiuſſor, ſed vti defenſor principalis, num.6. 446

1 *Fideiuſſor mariti, gaudet priuilegijs ipſius mariti, ibid.num.9.*

2 *Fideiuſſor, numquid habeat reſtitutionem in integrū ex perſona ſui principalis minoris, ibid.nu 12.*

Etiam quod minor eam petere nollet, ead. ſect.c.19.nu.2. & 3. 453

2 *Fideiuſſor, quod intercedit animo nouandi, nihil repetit.ſect.9.c.14.nu.6.7.* 449

2 *Fideiuſſor pro reo principali ſummariè, & executiue exactus eodem modo ad repetendum ſolutū contra reum principalem agere poterit, ſect.4.c.38.nu.16.* 225

2 *Fideiuſſoris iuramentum an proſit, vel noceat principali, & e contra. ſect.10.9. c.20.per totum.* 454

2 *Fideiuſſores reperire, difficile eſt, ſect.2. cap.1.num.7.* 157

2 *Fideiuſſorem dare obligatus illum in loco, & de loco celebrati contractus præſtare tenetur ſect.4.c.14. nu 1.* 198

2 *Fideiuſſores plures, inter ſe dicantur approbatores, & laudatores, ita quod unus pro altero, non exiſtente ſoluendo tenebitur.ſect.3.c.4 nu.23.* 179

2 *Fideiuſſoribus in præſtandis concuſſio. efflagitatio, & exactio contingunt. ſect 2. c.1.num 5.* 157

2 *Fideiuſſoris hæres debilius obligatus dicitur, quia acceſſorie, & ex facto alterius. ſect.4.c.17 num 22.* 203

2 *Fideiuſſoria obligatio in curijs mercatorum non attenditur. ſectio. 4. cap. 33. num.1.* 214

2 *Fideiuſſoria obligatio eſt acceſſoria principali obligationi, p.2.ſec.1.c.1.nu.1.*

2 *Fideiuſſoriæ obligationis ſubſtantia eſt principalis obligatio. d.ſect.1.c.1. nu.2. part.2.*

2 *Fideiuſſoria obligatio dicitur acceſſoria, etiam ſi principalis ſit obligatus, ut principalis, & inſolidum, ibid.nu.6.* 144

Idem eſt ſi ſit facta nouatio. num.7.

2 *Fideiuſſoria obligatio de per ſe non ſtat ex mera eius natura ſed requirit præter ſtātiam principalis obligat. par.2 ſectio.1. cap.1.num.1.* 145

2 *Fideiuſſoria obligatio, & pro vno correo tantum, & pro duobus, & pro tota ſumma adhiberi pōt in ſup ſect.4.c.42.* 237

2 *Fideiuſſoria obligatio non tm̄ in cōtractibus, verum etiam in delictis de ſui natura tranſit ad hæredes, ſect 4 c.17. nu. 1. & 4.etiam quod ſi penata. nu.3.* 2 .1

Fell.r,

Fallit, niſi obligatio de ſui natura non ſit tranſitoria ad hæredes. ibid.nu.7. 202
Idem quando fideiuſſor reo principali ſucceſſit, num.8.
Item nec quando fit pro maleficio ſimpliciter ibid.num.9. niſi etiam fideiuſſor ad pœnam ſe obligauerit. ibid.nu.11.
Idem nec ad ſucceſſorẽ Prælati, ibi.nu.12.
Idem quando fideiuſſio eſt in diem, vel ſub conditione ipſis non verificatis mortuo fideiuſſore, ibid.num.15. 203
Idem quando perſona fideiuſſoris tantum eſt contemplata, ibid. num.16.
Idem quo ad ſubſtãtiam fideiuſſoris, licet ſecus ſit quo ad effectum, nu.17.
Idem quãdo expreſſe eſt dictum, quod non tranſeat, num.18.
Idem in fideiuſſore euictionis, num.19.
2 Fideiuſſoria obligatio ſemel orta, & commiſſa, nõ extinguitur morte principalis, sect 4.c.15.num 2. 199
2 Fideiuſſoria obligatio, ſemper, in inſtrumento & obligatione ineſt virtualiter, ibid.num.2. 201
2 Fideiuſſoria obligatio pro maleficio facta morte extinguitur, nu.5.
2 Filia, quæ ſemel iurauit, ſe nolle conſentire alienationi ſuæ dotis, niſi coram iudice ordinario, & in caſu veræ neceſſitatis, non poteſt poſtea conſentire etiam cum iuramento alienationi extra iudicial. ſectio.8.cap.57.nu.6. 423
2 Filiusfamilias, An & quando poſſit fideiubere per totum. sect.8 c 2 nu.1. 343
Pro parte fideiubere poteſt apud extraneum, nu.12.& 15. 344
Etiam quod fuerit emancipatus, ibi.n.13.
Modo dicta fideiuſſio in patris vtilitatem ceſſerit, d.num.15.
Imò, & pro extraneo fideiubere poteſt, modo ſit legitimæ ætatis, ibid.nu.10.
Idem dic in filio pro matre fideiubente, qui & bene hoc facere poteſt, num.14.
2 Filiusfamilias perfectæ ætatis, poteſt indiſtincte fideiubere tam pro patre, quam pro matre, vt etiam pro quocunque extraneo, ibid.nu 16.17.3.& 10.
2 Filiusfamilias ex omni cõtractu, exceptis voto, & mutuo obligatur, nu.2. 343
Imò ex voto, ſaltẽ de iure Canonico aſtringi poteſt, num.4.
2 Filiusfamilias in contrahendo habet legitimam perſonam, num.5.
2 Filiusfamilias poteſt ex contractu condẽnari, fierique excuſſio in bonis caſtrenſibus vel quaſi ſi quæ habet, num 6.
Poteſtq; incarcerari pro delicto ciuili, niſi bonis cedat, num.8.
2 Filiusfamilias fideiuſſor acceptus, etiam patrem obligat de peculio, ibidem, numero 11. 344
2 Filiusfamilias pro matre fideiubet, licet contrarium ſit in matre, quæ pro filio intercedere nequit, num.14.
2 Filiusfamilias, qui ſe obligauit viuẽte patre, eo mortuo non tenetur, niſi in quantum facere poteſt, num.9.
2 Filiusfamilias minor annorũ 25. & ætatis non perfectæ pro extraneo fideiubens habet aduerſus dictam fideiuſſionem reſtitutionem in integrum. num.17. 345
Idem ſi pro patre fideiuſſerit, modo eidem mortuo ſucceſſerit, nu.17.
Filiusfamilias an, & quando obligetur non obſtante Macedoniano remiſſiue, num.30. 346
2 Filiusfamilias an obligetur, nu.25. 345
2 Filiusfamilias falſo ſe eſſe ſui iuris aſſerens, Macedoniani auxilium perdit. sect. 6.c.3. num.147. 297
1 Filiusfamilias decurio, uoluntate patris, creatus, publica vectigalia locando, pater, & filius fideiuſſor aſtringebatur. par.1 sect.3.in prælud.cap.35 alias 45. num.3. 138
Alia uide in verbo pater, patria, poteſtas, & ſtatuto ſtante.
2 Filiusfamilias de conſuetudine per matrimonium

monum à patria poteſtate liberatur: ſecus de iure ciuili. ſec. 8. c. 2. nu. 31. 346
2 filius contrahens cum patre, præſumitur, quod tota pecunia peruenerit ad manus patris, ſi pater filium gubernat. ſect 8. c 3. nu. 15. 352
1 filius pro patre, fideiubere poteſt de iudicio ſiſti, & hoc eſt ſpeciale in hac cautione, c. 1. nu. 14 par. 1. ſect. 2. in prælud. 23
1 filij naturales, & ſpurij, vt plurimũ ſunt rixoſi ſcandaloſi, & mali exempli, ſec. 2. par. 1. c. 4. nu. 178. in prælud. 72
2 fiſco conuento, & ſoluente, fideiuſſores liberantur. ſect. 10. c. 19. nu. 7. 487
2 fiſco bonis rei conuenti, & condemnati, de latis acquiſitis, ex publicatione, & confiſcatione, & quæ ſoluendo reperta fuerint; An aduerſus fiſcum fideiuſſioni beneficium excuſſionis competat. Et concludit quod ſic. d. ſec. 10. c. 19. nu 8.
Reliqua vide in verbo fideiuſſor publicatione, & in verbo publicatione.
2 fiſcus Reſpub. & Princeps, cum ſint ſoluendo inanis eſt eorum diſcuſſio. ſect. 6. nu. 93. c. 3. 292
2 fiſcus, non dicitur idoneus fideiuſſor, ſect. 7. c. 3. nu 9. 329
2 fiſcus ſuccedens in bonis condemnati, non poteſt pœnam incurſam exigere. ſect. 10. c. 19. nu. 3. 486
2 fiſcus eſt loco hæredis. ibid. nu. 4.
Vide alia in fiſco.
2 fiſcus publicanorum, & conductorum, bona olim habebat hypothecata. par. 1. ſec. 3. in prælud. c. 35. aliàs 45. nu. 1. 138
1 fiſcus à ſuis publicanis, & conductoribus, decreuit, vt fideiuſſores præſtarentur, ibid. nu. 2.
1 fiſcus non tantum ordinauit publicanos vectigalium poſſe aſtringi ad fideiuſſores dandos, verum etiam conductores rerum publicarum, agrorumque, nec non id extendit ad conductores rerum, particularium, dicto loco, num. 4.
2 Fiſcus, licet ſit ſoluendo, tamen quia difficilis conuentionis eſt, tamen pro idoneo fideiuſſore non habetur, ſect. 7. cap. 3. num. 9. 329
2 fiſcus, ſuccedit loco debitoris, & rei condemnati, tamquam hæres. ſec. 10. c. 19. nu. 4. & 8. 486
2 fiſcus, qui iam conſecutus eſt bona delinquentis, non poteſt etiam exigere pœnã per delinquentem incurſam, & ſic ex eodem delicto duplicem pœnam, ſect. 10. c. 68. nu. 3. 532
2 Forma eſt, quid in diuiduum, ideo defectiua in parte, totam obligationem vitiat. ſect. 1. cap. 3. nu. 11. 148
2 formæ vbi defectus abeſt, ibi vtile, per inutile vitiatur, ibid. nu. 12.
1 formula cautionis de repræſentando, qua hodie pratici actuarij vtuntur, par. 1. ſect. 2. in prælud. c. 3. nu. 120. 51
2 fragilitas in cautione valde conſiderabilis eſt, ſect. 4. c. 52. num. 1. 243
2 fragilitas in cautione ineſt, num. 6.
2 fragilitati cautionis quis ſe committere non debet in cauſis arduis, & grauibus, nu. 7. ibid.
2 fructus futuri, & incerti, vendi poſſunt, ſoluendo precium tempore contractus abſque reatu, & incurſu vſurarum, ſect. 4. cap. 51. nu 30. 242
2 fructus, damna, & intereſſe, quando veniant in fideiuſſione, & quando non, ſect. 5. cap 1. per tot. 249
2 fructus ex fructibus non debentur, par. 2. ſect. 2. c 5. nu. 10. 167
2 furioſus ad fideiuſſionis contractum non recipitur, ſect. 8. c. 8. nu. 1. 370
Intellige de furioſo, qui continuo furoris morbo laborat, qui verè mente captus dicitur, ſecus in illo, qui d cto tempore furoris habebat dilucida interualla, ibidem, num 8.
Idem dic in mente capto, fatuo, ſimplici, inſipido, ac ſtolido, nu. 16. 371

2 *Furioſus, ſiue promittat, ſiue ſtipuletur, tempore durantis furoris, nihil agit, ibi. num.2.* 370

2 *Furioſus nullius actionis, ſeu negocij capax eſt, num.3.*

2 *Furioſi nulla voluntas, & nullus conſenſus, & ideo nullum negocium recte gerit. num.4.*

2 *Furioſus abſentibus, & quieſcẽtibus comparatur, num.5.*

Vt etiam infantibus, pupillis, ſurdis, cæcis, mutis, dormientibus, & alijs, in quibus nullus rationis vſus cadit, nu.6.

Imò etiam eorum deterioris cõditionis reputatur, num.7.

2 *Furioſus, ſi tempore lucidorum interuallorum fideiubet, recte intercedit, nu.11.*

Nam & tali tempore bene paciſcitur, & contrahit, num.12.

Alia vide in verbo fideiuſſorem, & dementia, & dilucida.

2 *Furore à principio cadente in fideiuſſore fideiuſſio redditur inefficax, ſecus ſi ex poſt facto. ſec.10.c.53.nu.1.* 526

Alia in uerbo fideiuſsio reſoluitur ex furore, & in verbo ſemel viriliter, & caſus ſuperueniens.

1 *Furtum non frangit cautionem de non offendendo. par.1 ſect.2. in prælud. cap.4. num.151.* 70

Niſi ſit promiſſum non offendere ſimpliciter, ibid. num.153.

Et eo magis, quando eſt dictum in perſonam, & in rem. ibid. nu.154.

1 *Furtum fit animo lucrandi, & non ſe uendicandi, d.c.4.num.152.* 70

G

2 GAbella de contractu fideiuſsionis non ſoluitur. ſect.2.c.3.nu.6. 163

2 *Geminate factum, nec oppoſitionem, nec contradictionem recipit. ſectio.8. cap.3. num. 49.* 356

2 *Geminatio in fideiuſsione mulieris, ad fauorem mariti facta, potentius operatur, quàm aliæ, ibidem, numero 46.*

2 *Geminatio, eſt magnæ virtutis, & efficaciæ, ibid. num. 47.*

2 *Geminatio oſtendit enixam, ſpecialem, expreſſam, appenſatam, & deliberatam voluntatem, num.48.*

2 *Geminatio ueritatem præfefert, num. 51.*

2 *Geminatio operatur eorum actuum continẽtiam, quod aliàs ſub diſpoſitione non comprehenditur. nu.52.*

2 *Geminatio includit actus ſpeciali nota dignos. num.53.*

2 *Geminatio oſtendit indubitatam uoluntatem, & deliberatum conſenſum, numero 54.*

2 *Geminatio operatur ualiditatem, & firmitatem omnium geſtorum inter ipſas partes. num.55.*

2 *Geminatio impedit fieri aliam interpretationem, etiam quod uerba aliter ſuadeant, & ſonent. nu.56.*

2 *Geminatio ſupplet omnes defectus, nume 57.* ibid.

2 *Geminatio quando diuerſis temporibus, & inſeparatis actibus, & diſpoſitionibus fit, tunc fortius, efficacius, & potentius operatur, num.59.*

2 *Ex Geminatione præſumptio reſultans eſt iuris, & de iure. ibid. num.45.*

2 *Geminatus actus facit ceſſare omnem erroris fraudis, & doli ſuſpitionem, nu.50.*

2 *Generi per ſpeciem derogatur: non è contra. ſect.10.c.4.num.34.* 475

2 *Geſta per principalem, an, & quando noceant fideiuſſori. ſect.9.c.1.nu.1.* 432

1 *Geſta per falſum procuratorem ratificari nequeunt. p.1.ſect.2. in prælud. cap.9. num.21.* 78

1 *Grauatus in uno, in alio eſt releuandus. par.1.cap.7.aliàs.16.num.13.ſect.3. in prælud.* 87

H

2 HÆres grauatus tenetur fideicommiſſario, ſi fuerit negligens in exigendo

gẽdo debita hæreditaria, ſect.10.in conſ. ad cap.23.nu.5. 496
2 Hæredis nominis expreſſio, multum operatur, ſect.4.c.17.nu.27. 203
2 Hæredes appellatione veniunt hæredes hæredum, & vlteriores. ibid.nu.28.
2 Hæreditatis aditio, habet vim ſolutionis, ſect.10.cap.14.nu.3. 482
2 Hæreditatis aditio, & immixtio loco ſolutionis reputantur, ſect.10.c.14.nu.10. & 11.
2 Hæres damnatus ne à fideiuſſore petat nihilominus à reo petere poterit, quod ſecus eſt è contra, quia hæres damnatus ne à reo petat, nec à fideiuſſore petere poterit, parte 2.ſect.10.c.3.nu 38. 515
2 Hæres negans rem legatam amittit ius Falcidiæ, ſect.6.c.3.nu.136. 296
Vide infra in verbo negans.
1 Hæres grauatus ſubſtitutione, fideicomiſſo, vel legato conditionali, vel in diẽ, interim ſatiſdare tenetur, par.1.cap.20. aliàs 30.nu.1 cum ſeqq. 117
Poſuimus ſupra in verbo cautionem præſtat hæres.
1 Hæres etiam ditiſſimus ab hac cautione non habilitatur. ibid.nu.2. 118
2 Hæres inuentarium conficiens, creditoribus vltra vires hæreditarias non tenetur, tam quo ad obligationes mere hæreditarias, quàm quo ad mixtas, ſect.10. c.14.nu.20. 483
2 Hæres ſicut creditoribus ſatisfacere tenetur, ita etiam fiſcus in loco eius ſuſpectus, ſect. 0.c.19.nu.5. 487
2 Hæres à ſe ipſo ſibi legatum ſoluere, & conſignare non poteſt, ſectio.8.cap.50. nu.6. 416
1 Homines ad accuſandum allici debent, ne delicta remaneant impunita, par.1.ſect. 3.in prælud.c.30.aliàs 40.nu.3. 137
2 Honoris gratia datum, & reſpectiuè receptum, cum bona conſcientia datur, & recipitur.par.2.ſect.2 c.2.nu.18. 161
2 Honoris cauſa datum, honeſtè recipitur. licet inhoneſtè petatur. d.par.2.ſect.2. cap 2.num.19.

I

2 IActus retium, captus miſſilium, piſciũ, & auium vendi poſſunt, ſect.4 c.51. nu.27. 242
2 Idoneus fideiuſſor, nemo præſumitur, niſi probetur, par.2.ſect.7.c.1.nu.1. 319
2 Idoneus, an quis ſit; hoc totum iudicis religioni committitur, par 2.ſect.7.c.1.nu. 6.& c.2.nu.40.d.ſect.7. 326
2 Idoneus ille eſt fideiuſſor, qui tantum habet in bonis, quantum in ciuilibus important cauſa in criminalibus pœna, par.2. ſect.7.c 2.num.37.
2 Idoneus ille fideiuſſor eſt, qui ab omnibus eum cognoſcentibus ſic tenetur, & reputatur ſect.7 c 2.num.39.
2 Idoneus, & bonus moribus, quis præſumitur, ſed non facultatibus, par.2.ſect.7. cap.1.nu.2. 319
2 Idoneus fideiuſſor, magis reputatur ille, qui poſſidet prædia ruſtica, quam vrbana ſect.7.c.2.nu.41. 326
2 Idoneus, & non idoneus fideiuſſor, quis dicatur, d ſect.7.per totam. 319
2 Ignorans, titubans dubitans, & incertus ſi negat, ab omni pena redditur innoxius, & immunis, ſect.6.c.3.num.153. & 154.155.156 258
2 Ignorantiæ allegatio, in materia idoneitatis, dicitur eſſe craſſa, & ſupina par.2. ſect.7.c.2.nu 8. 321
2 Ignoratorum, matura deliberatio non eſt, ſect.8.cap.3.nu 95. 360
1 Ignoſcendum eſt ei, qui prouocatus ſe vlciſcitur, c.4.num.68. in prima par.in 2. ſect.in prælud. 63
1 Illiquidæ sũmæ debitor, partẽ liquidã deponere, et de illiquido ſatiſdare tenet̃ p.1. ſect.3.in prælud.c.6.aliàs 15.nu.1. 84
2 Illiquidis in debitis, mora non incurritur, num.4.

1 Il-

1 *Illiquidum præſtandum, quis cautionem ſatisfaciat.par.1.ſect.3.in prælud.c.13. aliàs 22.num.15.* 93

1 *Illiquidum, turbidum, & intrigatum debitum, ubi eſt, ibidem debitor auditur offerendo ſe paratum ſoluere, eum liquidabitur. d c.6.aliàs 15.nu.2.par.1.ſect. 3.in prælud.* 84

1 *Illiquidum illud dicitur, quod in cõtinenti, & abſque mora iuſtificari non poteſt. num.7.ibid.*

1 *Illuſtribus perſonis, in egeſtate exiſtentibus, elargitur iuramentoria cautio, cap. 25. aliàs 34. num.14. part.1.ſectio.3. in prælud.* 125

1 *Impedimentum, facto, & culpa ſuperioris cauſatum, fideiuſſorem excuſat, p.1.ſec. 2.in prælud.c.3.num.52.* 43

2 *Imperatiuus caret prima perſona, ſect.8. c.50.num 16.* 417

2 *Imperatio iniqua obtẽta à principali, nocet fideiuſſori, ſed non è contra. ſect.9. cap.18.* 453

2 *Impoſſibilitas, & difficultas adæquantur, ſect.6.c.3.nu.171.* 299

1 *Impoſſibilitas, & difficultas, excuſant à pœna, cap.3.nu.54 par.1.ſect.2. in prælud.* 43

1 *Impoſſibilitas excuſat debitorem quantitatis & pecuniæ, quod præſtando qualitatem, ac ſpeciem liberatur, & adimpleat, part.1. cap.7.aliàs 16.ſectio 3.in prælud.per totum.* 86

1 *Impotentia in iuratoria fideiuſſione, probatur, iuramento. part.1.c 25.aliàs 34. num.4.fol.124.& nu.51. & 52 ſect.3. in prælud.* 129

1 *Impotentia ſatiſdandi, facit, ut quis admittatur, petendo ſibi indulgeri iuratoriæ cautionis beneficium, par.1.cap.25. aliàs 34.nu.2 ſect.3. in prælud.* 123

1 *Incertitudo primi offendentis, liberat à pœna partium, ſeu fiſci, par.1.ſectio.2.in prælud.c.4 num.70.* 63

1 *Incertitudo primi offerentis, facit, ut cautio de non offendendo, non reputetur facta.p.1.ſect.2. in prælud.c.4.nu.70.* 63

1 *Incontinenti probari poſſe, uel eſſe probatum, paria ſunt, p.1 ſect.3.in prælud.cap. 13.aliàs 22 num.18.* 93

1 *Incontinenti probatum non dicitur, quod ad probandum requirit altiorem indaginem, num 20.* 94

1 *Incontinenti factum, quando quid dicatur, ibid.num 19.* 93

1 *Incontinenti, an quid factum dicatur, hoc totum arbitrarium eſt, num.21.* 94

1 *Incontinenti probari dicitur quod infra triduum probetur, d.c.22.nu.19.* 93

1 *Indemnitatem promittens, tenetur indẽnem conſeruare ſtipulatorem, itaque nec minimum damnum patiatur, c.17. aliàs 26.ſect.3.par.1.in prælud.nu.1.* 99

Statim obligatus dicitur, licet executio ſuſpendatur, ibid.num 2. 100

Tenetur ad damnum emergens, & ad lucrum ceſſans, num.14. 101

Item ad uſuras, fructus, litis expenſas, & omnes alias acceſſiones, num.15.

1 *Item ad caſum fortuitum, nu.17.*

Etiam abſque alia ceſſione, num.18.

Numquid teneatur de facto principis, num.16.

1 *Indemnitatem promittens ſuo fideiuſſori, non habet beneficium excuſſionis, nume.19.* 102

1 *Indemnitatis promiſſio, plenam habet ſignificationem, ibid.nu.47.* 103

1 *Indemnis quis conſeruari non debet, quãdo ſimpliciter fideiubere promiſit. ſect. 3.d.c.1.num.50 in prælud.* 104

1 *Indemnem ſecũdum fideiuſſorem pro aſſignatione ſuorum creditorum clericus conſeruare tenetur, modo ſtabilia nõ habeat, ſect.3.c.26 nu.51.fol.104 in prælud.& ſect.8.c.12.nu.25.* 378

Cætera uide in uerbo fideiuſſor indemnitatis per totum.

1 *Inſe-*

1 *Inferens metum deductum ad aliquem actum cautionem de non offendendo, non rumpitur, niſi in promiſſione dictum ſit in perſonam, par.1.ſect.2.in prælud.cap.4. num.113.* 67
2 *Inhabilis, & incapax ſuſtinetur pro habile, & capace.ſect.9.c.13.nu.2.* 445
2 *Inhibitio facta per iudicem Eccleſiaſticũ ad fauorem vnius ex correis, non prodeſt alteri, ſect.9.c 8 nu 1.* 437
Nec etiam facta ad fauorem principalis prodeſt ipſi fideiuſſori, ibid.num.3.
Fallit vt num.7.
2 *Inhibitio per iudicem appellationis facta ad fauorem vnius, non prodeſt alteri, ibid.num.5.*
2 *Inhibitio ad fauorem fideiuſſoris conceſſa, non prodeſt principali, ibid.nu.6.*
2 *Inimicitiarum capitalium ſuperuenientium cauſæ multæ, quæ à principio valent, ex poſt facto irritantur.ſect.10.cap. 80.num.1.* 536
2 *Inimicitiæ capitales ſuperuenientes inter creditorem, debitorem, & fideiuſſorem, vt etiam inter debitorem, & fideiuſſorem præſtitam, fideiuſſionem non alterant. ibid.num.2.*
1 *Iniuria illata cadaueri, non frangit cautionem de non offendendo. d.p.1.ſect.2. in prælud.c.4.nu.172.* 71
Iniuria carceris, ſemper, & quandocumq; opponi poteſt ſupra in verbo carceris.
2 *Inopia & principalis, & fideiuſſoris euaneſcit fideiuſſio.ſect.10.c 42.* 519
Vide in verbo fideiuſſio paupertatis, & in verbo paupertate.
2 *Inſtantia prima, & ſecunda, ſunt diuerſa, ſect.10.c.45.nu.3.* 521
2 *Inſtantiæ, ſi per Principem inflatur ſpiritus, omnia acta reuiuiſcunt, p.1.ſect.2.in prælud.c.8.num 8.* 76
2 *Inſtantiæ lapſus, litis terminationem, & finem non operatur.d.c.8 nu.7.*
2 *Inſtrumentum, & contractus, ſine cauſa factum non valet. ſect.8.cap 47.nu.11. & num.2.* 401
1 *Inſultans, & diffidans ad dimicandum, pacem violare non dicitur. par.1.ſect.2. in prælud.c.4.num.138.* 69
1 *Inſultus factus cum armis, & etiam ſine, etiam quod inſultatus non fuerit vulneratus, frangit cautionem de non offendendo, part.1.ſectio.2.in prælud.cap.4. num.74.* 64
Et hæc eo magis ſi inſultus eſt factus cum proiectione teli, num.75.
Si inſultus eſt factus fugiendo, vel in ſequendo fugientem, num.76.
Idem ſi inſultus eſt factus ad domum, & fideiuſſio ſit cõcepta uerbis generalibus, num.77.
Eodem modo quando inſultus eſt factus cum armorum euaginatione, reſpectu pœnæ legalis, ſeu quoad cõuentionalem, num.78.
Secus tamen eſt, quando eſt promiſſum ſimpliciter, & perſonaliter non offendere cum verbis generalibus, num.79.
Idem in ſimplici inſultu abſque admenatione, & archibugi exoneratione, nume.80.
Idem quãdo in fideiuſſione fuit promiſſum non offendere in perſonam, nu.81.
1 *Inſultus non eſt offenſa perſonalis ſed medium ad offenſam perſonalem, ibidem, num.79.* 64
1 *Inſultus, & offenſa facta ſuper ueſtibus ſine percuſſione, vt eſt in eo, qui aliunde per mantellum trahit, quãdo corpus non eſt tactum, ac læſum, cautionem de non offendendo non frangit. par. 1.ſectio.2. in prælud.c.4 nu.130.* 68
Et quando veſtimenta ſint tacta, fracta, & inciſa, ibid.num.131.& 132.
Secus ſi inſultus eſt factus cum percuſſione, & notabili veſtium inciſione, nu 133
2 *Intellectus ad legem ſi Titius ff. de fideiuſſ.ſect 6.c.4.nu.6.* 306
1 In-

1 *Intellectus ad leg ſancimus C. de fideiuſſ. part 1. ſect. 2. in prælud. c. 3 nu. 69.* 45

1 *Intellectus ad lege ſi poſt tres. ff. ſi quis caut. ibid. nu. 69.*

1 *Intereſſe triplex, commune, conuentum, & ſingulare. par. 1. c. 3. num. 15. ſect. 2. in prælud.* 38

2 *Intereſſe cenſetur idem cum facto iuris interpretatione, ſect. 1. cap. 3. num. 40. part. 2.* 151

2 *Intereſſe in actionibus bonæ fidei, venit officio iudicis nobili. ſect. 5. cap. 2. nu. 58.* 260

2 *Intereſſe, damnum, impenſa, fructus, & vſura, quando veniant in fideiuſſione, & quando non. part. 2. cap. 1. ſect. 5. per totum.* 249

1 *Intereſſe non debetur, ubi debitum non eſt liquidum, part. 1. cap. 6. aliàs 15. num. 5. ſect. 3. in prælud.* 84

1 *Intereſſe extrinſecum, quod aduenit rei euictæ ob temporis beneficium, eo quia bona euicta creuerunt in æſtimatione cedit beneficio venditoris, & eius fideiuſſoris. p. 1. c. 18 aliàs. 27. nu. 5.* 106

2 *Intereſſe, intereſſe datur, part 2. ſect. 2. c. 5. num. 23.* 168

2 *Interitu rei, ſeu ſpeciei, liberatur fideiuſſor. ſect. 10. c. 15. nu. 1.* 484

1 *Interpellatio extraiudicialis, an, & quãdo ſatis ſit ad inducẽdam moram remiſſiue, part. 1. cap. 3. num. 97 ſectio. 2. in prælud.* 49

2 *Interruptio præſcriptionis contra principalem non prodeſt contra fideiuſſorem ignorantem, & non citatum, ſect. 9. c. 6. num. 6.* 436

2 *Interruptio præſcriptionis contra principalem, non afficit fideiuſſorem niſi ex dicta interruptione fideiuſſor ueniret in mala fide conſtitutus. ibid nu. 7.*

Alia uide in uerbo præſcriptio interrupta.

2 *Inualiditas actus diſpoſitionis cõtractus negocij, & iudicij reddunt fideiuſsionem inutilem. ſect. 10 cap. 46. 522. ſupra in verbo fideiuſſio primis, & in uerbo nullitas.*

2 *Is, fruſtra legis auxilium implorat, qui in legem committit. ſectio. 6 cap. 3. nume. 119.* 295

2 *Iubere aliud eſt, aliud fideiubere, ſect. 8. cap. 65. num. 6.* 430

2 *Iudex recipiens fideiuſſorem minus idoneum, tenetur parti ad intereſſe, ſect 3. cap. 4. num. 6.* 178

2 *Iudex in arbitrando, an cautio de non offendendo ſit à uiro uxori præſtanda, multa perpendere debet; totam ſeriem facti, & omnes eius qualitates, & circunſtantias, part 1. ſect. 2. cap. 4. num. 181. cum ſeqq.* 72

Et ibi de cautela ad hoc, ut non teneatur. num. 182.

1 *Iudex, quando uigent inimicitiæ capitales, poteſt arbitrari cautionem de non offendendo perpetuam. part. 1. ſect. 2. in prælud. c. 4. nu. 46.* 62

1 *Iudex uidens inimicitias durare, poteſt cogere partes ad renouãdam cautionem de non offendendo, & maximè quando tempus præfixum iam eſt elapſum, part. 1. ſect. 2. in prælud. cap. 4 num. 51. & nume. 52.*

2 *Iudex, quod decretũ interponere debeat in approbando fideiuſſore pro idoneo, ſec. 7. cap. 7. num. 17.* 338

2 *Iudex quid facere debet in accipiendo, & admittendo fideiuſsionem ad hoc, ut ad intereſſe, & de ſuo creditori non teneatur. ibid. num. 18.*

2 *Iudex habens facultatem procedẽdi ſummariè & de plano, & ſola facti ueritate inſpecta, an exceptionem ordinis opponere poſsit. ſect. 6 c. 3. nu. 78.* 290

2 *Iudices, & magiſtratus, an potentiorum nomine ueniant, ſect. 7 c. 3. nu 11.* 329

1 *Iudici non creditur, ſi dicat, ſe petere, reum præſentari ex eadem cauſa. par. 1. ſect. 2.*

Digitized by Google

ſectio.2.in prælud. cap.3.num.78. 46
Niſi dictum ſit ex quacumque cauſa veteri, & noua, ibid.num.79.
2 Iudicis decretum, & proximiorum licentia non faciunt ceſſare præſumptionem fraudis, ſect.8.c.3.num.26.fol.353. & 105. 361
2 Iudicis iniuria exactus fideiuſſor an repetat, & quando iudicis iniuria fideiuſſor exactus dicatur, ſect.4.c.39.nu.59. & 60. 233
2 Iudicis facto, & excarceratione ipſius principalis, liberatur fideiuſſor de ſe repræſentaudo.ſect.10.c.18.nu.1. 486
2 Iudicis mutatione in cautionibus de iudicio ſiſti, & iudicatum ſoluendo expirat fideiuſſio ſect 10. c.26.fol.501. num.1. & cap.50. 525
1 Iudicium non dicitur amplius lata ſententia. cap.3.num.23.par.1.ſectio.1.in prælud. 39
2 Iuramenti exceptio realis eſt, & ideo quo ad efficaciam obligationis, & vtilitatem contractus extēditur de perſona ad perſonam, licet ſecus ſit quo ad vinculum periurij, quia in hoc perſonalis eſt, ſect. 9.c.20.num.5. 454
2 Iuramento de non fideiubendo, ſi contrauenitat fideiuſſor, licet mortaliter non peccet, tamen eum venialiter peccare non ambigitur, part.2.ſectio.4.cap.10. num.7. 194
2 Iuramento liberatur fideiuſſor.ſectio.10. c.36.nu.1.& per totum. 513
2 Iuramentum cogit præciſè, ſect.1.cap 3. num.32.150.& ſect 6.c.3.nu.48. 286
2 Iuramentum habet vim clauſulæ, omni meliori modo d.ſect.6.c.3.num.50.& d. ſect. 1 c.3.nu 33. 150
2 Iuramentum de non fideiubendo, an teneat, ſect.4.c.10.nu.1.& 5. 194
2 Iuramentum quod non eſt contra ius diuinum, nec contra ius naturale, quando peccatum non continet, & ſic quod poteſt ſeruari abſq; diſpendio ſalutis æternæ omnino ſeruandum eſt.ſectio.8.c.49. num.10. 411
2 Iuramentum contra bonos mores, publicam vtilitatem, & maritalem reuerentiam præſtitum, cū per illud occaſio perfidiæ detur & dolus futurus remittatur non valet, ſect.8.c.49.nu.6. 410
2 Iuramentum contra vim legum, & authoritatem iuris præſtitum, nón tenet. d.ſect.8.c.49.nu.7.
2 Iuramentum contra publicam utilitatem datum, non firmatur, d.ſect 8.cap.49. num.8.
2 Iuramentum promiſſorium, vim ſtipulationis habet. part.2.ſectio.3. cap.5.nume.22. 183
2 Iuramentum nihil operatur, vbi adeſt enormiſſima læſio.ſect.8. cap.3.nu.107. 361
Minus etiam quicunque faciunt iudicis decretum, & proximiorum interuentus, ibid.num.109. 362
2 Iuramentum validat contractum aliàs inualidum.d ſect.8.c.3.nu.90. 359
2 Iuramentum habet vim ſpecificæ expreſſionis, maxime quo ad ea, quæ ſunt de neceſſitate actus.d.ſec.8.c.3.nu.98.361
2 Iuramentum præſtitum per fideiuſſorem, an, & quando obſit, & proſit principali, & è contra.ſect.9.c.15.nu.8.fol.451. & c.20.num.1. 454
Non nocet quoties reſpicit alterius tantum perſonam. d.c.20.nu.2.
2 Iuramentum fideiuſſoris, in dubio præſumitur reale, & non perſonale, d.cap.20. num.3.
2 Iuramentum defectu uni ex correis credendi, prodeſt, & alteri, ibid.nu.4.
2 Iuramentum nō debet eſſe uinculum iniquitatis, p.2 ſect.4.c.11.nu.5. 195
2 Iuramentum pro veritate habetur ſectio. 10.c.36.num.2. 513
Item ſolutionis vim habet, nu.3. 514

Item

Item acceptilationi, nouationi, & delegationi aſſimilatur, ibid.nu.4.
Tranſactioni, & pacto, nu.5.
Item rei iudicatæ. num.6.
2 *Iuramentum habet vim ſpecificæ expreſſionis, & loco certiorationis. ſect.8.c.3. num.98.in 2.par.* 361
2 *Iuramentum cum maiori deliberatione fit, quam renunciatio. ibid. nu.99.*
2 *Iuramentum habet tandem vim, quam clauſula renunciationis omni legum auxilio, num.100.*
2 *Iuramentum dolo, & fraude extortum, non ſuffragatur. ſect.8.c.3.nu.107.*
2 *Iuramentum, caſus inſolitos, & incognitos non comprehendit. ibid.num.108.*
2 *Iuramentum præciſè, cogit ad facti obſeruantiam, ſect.6.cap.3. num.48.cum ſeqq.* 286
2 *Iuramentum ſequitur naturam actus, ſuper quo interponitur.nu.53 ibid.* 287
2 *Iuramentum obligationi robur addit, intra tamen ſuos fines. num.54.*
2 *Iuramētum ſupplet defectum præſentiæ. ſect.3.c.5.num.23.* 183
2 *Iuramentum in litem, licet noceat principali debitori, tamen non nocet eius fideiuſſori. ſect.9.c.46.* 462
2 *Iuramentum ſeruandum eſt, quando abſque diſpendio ſalutis æternæ ſeruari poteſt. ſectio.8.c.57.nu 7.* 423
2 *Iuramentum illicitum temerarium, contra bonos mores, nutritiuum peccati, & fontem pietatis exhauriens, non eſt ſeruandum, ibid.nu 13.* 424
2 *Iuramentum non debet eſſe iniquitatis vinculum, ibid.num.15.*
2 *Iuramentum neceſſitate aſtrictus nō violat. num.19.* 425
2 *Iuramentum peccati inductiuum, eſt ipſo iure nullum. num.14.* 424
Alia vide in verbo fideiuſſor, qui iurauit, & in verbo neceſſitas, & filia.
2 *Iuramentum etiam metu extortum, requirit abſolutionem. ſect.8. cap.58. nume.3.* 425
2 *Iuramentum violans lege permittente, periurus non efficitur. ibid.nu.5.*
2 *Iurans non fideiubere, & demum medio iuramento iurans, non obligatur. ſect.8. cap.57.num.1.* 423
2 *Iurans non fideiubere, ſi demum pro paupere fideiubet, an obligetur, ſect.8.c.57. num.1.* ibid.
2 *Iurans non fideiubere, ſi poſt modum fideiubet, obligatur, ſi eſt laicus, ſecus ſi eſt clericus. ibid.nu.2.*
2 *Iurans non fideiubere, ſi fideiubet, indiſtinctè non obligatur. ibid. num.3.*
2 *Iurans à principio aliquid licitum non facere: ſi demum illud facit, tunc tale ſecundo loco factum non valet, ſed primum iuramentum omnino ſeruandum eſt, ibid. num.4.*
2 *Iurans non fideiubere, ſi pro amico paupere fideiubet, tenetur dicta fideiuſſione. num.8.*
2 *Iurans ſe non fore de tali magiſtratu, nec ſuſcepturum tale officium, poterit nihilominus talis eſſe de tali magiſtratu, & officio non obſtante tali iuramento. nume.11.* 424
2 *Iurans quis mercator, ſe de cætero nolle exercere mercaturam; tamen poterit, nō obſtante tali iuramento eam exercere, ſi aliàs commodè viuere non poſſit. nu.10.*
2 *Iurans tale factum non reuelare, poterit tamen ſuper illo teſtificare, nu.12.*
2 *Iurans non fideiubere, ſi neceſſitate vrgente fideiubet, rectè fideiubere dicitur. num.17.*
2 *Iurans non fideiubere, ſi pro amico egeno fideiubet, an efficiatur periurus. ſectio.8. c.58.num.1.* 425
2 *Iurans ſe nolle ludere, ſi pro ludente fideiubet, vel ipſi pecuniam mutuo dat, vel ludentem doceat, laudatque pro alterutro, periurus efficitur. ibid.nu 2.*

2 *Iurans ſe velle perſiſtere in lite vſque ad finem ſi demum iuſtis de cauſis, liti renunciauit, periuraſſe non dicitur, ibid. num. 7.* 426
2 *Iurans tenere in aliquo loco hoſtagia, ſi non habet ibi quid comedere poſſit, ibidem dicti hoſtagia tenere aſtringi non poteſt. ibid. nu. 1.* 416
2 *Iurat quis eadem facilitate, qua contrahit, ſect. 8. c. 49. nu. 0.* 411
1 *Iuratoria cautio, quando habeat locum, & quando non par. 1. ſect. 3. in prælud. c. 25. aliàs 34. per totum. 123. ſupra in verbo Cautio iuratoria.*
2 *Iuri prohibitiuo renunciari non poteſt, ſect. 10. 8. c. 49 nu 32.* 413
2 *Ius Canonicum apices iuris non attendit. ſect. o 6. c. 3. nu 82.* 291
2 *Iura vigilantibus, & non dormientibus ſubueniunt. ſect. 10. c. 23. nu. 13.* 491
2 *Iuſſus loqui, ſi tacet, conſentire dicitur ſect. 10. 8. c 35. nu 21.* 395
2 *Iuſſus loqui à Iudice, ſi cum indignatione, & murmuratione à loco iudicij recedit, pro diſſentiente habetur. ibid. nu. 22.*
Iuſſus ſolus, fideiuſſio, & interceſſio non dicitur. p. 2. ſect 8. c. 65. nu. 7. 430

L

2 *Laicus, qui prius iurauit non fideiubere, obligatur, clericus non. ſect. 8. cap. 57. num. 2.* 423
2 *Laudans, perſuadens, affirmãs, & approbans aliquem pro idoneo, an, & quando et fideiuſſor teneatur. ſect 3. cap. 4. per totum.* 177
Vide ſupra in verbo fideiuſſor.
2 *Laudator à monitore, & ſuaſore, non multum differt, ſect. 7. c. 7. num. 12.* 338
2 *Laudum, & ſententia, vim nouationis neceſſariæ habẽt cumulatiuè, & additatiuè, & non priuatiuè, & extinctiuè ſect. 10 c 4. nu. 5. 471. & c. 31. nu. 3. & 5.* 505
2 *Laudum non poteſt quem fideiuſſorem aſficere. ſect. 5. c 2. nu. 50.* 260
1 *Legatarius præſtat cautionem de reſtituendo id omne, quod vltra legem Falcidiam recepit. p. 1. ſect. 3. in prælud. ſub c. 22. aliàs 31. nu. 1.* 118
Supra in verbo cautio à legatario.
2 *Legati, Nuntij, Miſſi, Ambaſciatores, & Oratores, an fideiubere poſſint. ſect. 10. 8. c. 22. num. 1.* 387
2 *Legati, Nuncij, Ambaſciatores, & Oratores, eum teſtamentum facere poſſint, ideo, & fideiubere eis licitum erit. d. c. 22. num. 2.*
2 *Legati, Nuncij Ambaſciatores, & Oratores, teſtamentum facere poſſunt, nu. 3.*
Similiter conſtituere eiſdem licet. nu. 4.
Itidem compromittere. nu. 5.
Vt etiam res alienas ſibi emere. nu. 6.
2 *Legati, Nuncij, Ambaſciatores, & Oratores, qui ſuæ legationis cauſa Romam venerunt, ex qualibet cauſa fideiubere poterunt, num. 7.*
2 *Legati, Nuncij, Ambaſciatores, & Oratores, ſuo priuilegio vti nequeunt, quando Romæ conueniuntur, & Romæ contraxerunt, num. 8.*
2 *Legati, Miſſi, Nuncij, Ambaſciatores, & Oratores, durãte legatione, negocijs priuatis, tam proprijs, quam alienis ſe immiſcere nequeunt, nec in rem ſuam agere. Vnde nec fideiubere poterunt, nu. 9.*
2 *Legati Nũcij, Ambaſciatores, Oratores, & alij, dum negocijs priuatis intenti, & occupati ſunt, opus eſt, quo deſerant publica, quorum tuitionem ſuſceperunt in graue eorum damnum. nu. 10.*
2 *Legati debent feſtinare, ibi. nu 14.*
2 *Legati, Nũcij, Ambaſciatores, Oratores, & alij tunc eis fideiuſſio denegatur, quãdo negocia reipublicæ eos totaliter impediunt, vt aliena negocia pertractare non poſſint, ſine rerum publicarum præiudicio, & notabili damno, num. 11.*
2 *Legatus alios defendere, & eorum procurator eſſe poteſt, nu. 12.*

Lega-

2 Legatum, debitores ſuos conuenire, mercimonia, & alia tractum temporis, & frequentiam actuum requirentia exercere, lex eidem non vetat. num. 13.

2 Lege permittente quod fit, pœnam nõ meretur. ſect. 8. c. 58. nu. 4. 425

2 Leges Ciuiles, in foro Canonico ſeruantur, quando per ſacros canones cõtra eas non eſt expreſſe ſtatutum. ſectio. 6. cap. 3. num. 83. 291

2 Leges, & iura infinitatem, & perpetuitatem deteſtantur. par 2 ſectio. 2. cap. 5. num. 11. 176

2 Legi probibitiuæ, pœnali, annullatiuæ, & mali exempli, nec quidem à volũtate renunciari poteſt ſect. 8. c. 49. nu 33. 413

2 Legis permiſſio, pro gratia abſolutione, & diſpenſatione habetur. c. 58. num. 6. ſect. octaua. 425

2 Læſio vltra dimidiam, contingens in perſonam debitoris, liberat fideiuſſionum. ſect. 10. c. 58. fol. 527. & 62. 530

2 Læſione enormiſſima, ſtante dolo, præſumitur, quod numquam cenſetur remiſſus. ſect 8. c. 3. nu. 106. 361

2 Lex, non fauet illi, quod ſe ipſum in neceſſitate poſuit, ſect. 8. c. 49. nu 31. 413

2 Lex, quando mandat fideiuſſionem ante omnia præſtandum eſſe, tunc non eſt neceſſaria fideiuſſionis petitio ſect. 4. cap. 8. num. 23. 192

2 Lex adaptatur ad ea, quæ communiter accidunt, ſect. 8. c. 59. num. 18. 428

2 Lex, vel ſtatutum præcipientia aliquid fieri, intelliguntur parte petente, par. 2. ſect. 4. c. 8. num 7. 191

1 Lex ſancimus C. de fideiuſſ. hodie non eſt vſu recepta, part. 1. ſect. 2. c. 3. nu. 69. & 72. in præluд.

Dicta l ſancimus ceſſat, quando in fideiuſſione minus tempus expreſſum eſt. ibid. num. 40.

Idem quando eſt d. l. renunciatum, ibid. num. 71.

1 Lex Magnam, C. de contra. ſtip. non habet locum in fideiuſſore contractus, p. 1. ſect. 2. c. 3. num 91 in prælud. 48

2 Lex magis ſuccurrit venienti per viã ordinariam, quam pro extraordinariã, & de iure ſpeciali, ſect. 10. c. 30. nu. 3. 504

2 Lex reſiſtens actui, & ſic contractui, & obligationi impedit fideiuſſionis ortum, ſect. 8. c. 1. num. 1. 341

2 Lex ſuum, non tibi tuum denegat auxilium. ſect. 10. ad conſ. in fin cap. 23. nume. 14. 499

2 Libellus, quomodo formari debeat pro executione laudi. ſect. 9. c. 15. nu. 6. 451

2 Liber rationum non probat abſque cauſæ expreſſione, ſect. 8. c 47. nu. 13. 401

2 Libro mercatoris nõ creditur, ſi dicat, Titium fideiuſſiſſe, ſect 4. c. 33. nu. 2. 214

2 Libro mercatoris non creditur in non pertinentibus ad artem mercaturæ. ibid. num. 4.

2 Liber rationum non probat, niſi ſemiplenè, niſi in eius partitis cauſa exprimatur. ſect. 8. c. 47. num. 3. ibid. 401

2 Liberãtur fideiuſſores à fideiuſſione multis modis, p. 2. ſect. 10. per totum 465

2 Liberatio facta principali, prodeſt etiam fideiuſſori, qui habet regreſſum contra principalem: aliàs ſecus, ſect. 9. cap. 14. num. 2. 4 8

2 Liberatio facta vni ex correis, an, & quando cæteris proſit, ſect. 10. c. 59. nu. 1. & 3. 528

2 Liberatio, ſolutione, vel acceptilatione contingens facta reo, porrigitur etiam ad eius fideiuſſorem: ſecus ſi hoc tempore fiat. ſect. 9. cap. 49. 528

2 Liberatio à fideiuſſione quando peti poſſit, ſect. 5. c. 3. per totum. 266

2 Liberatio fideiuſſori relicta, non tantum ipſum, verum etiam eius hæredem comprehendit, ſect. 10. c. 38. nu 4. 515

2 Modo verba liberationis tantum perſonam fideiuſſoris non reſpiciant. num. 5.

2 *Liberatione reſoluitur fideiuſſio. ubi exempla, ſect. 10. c. 38. num. 1.* 514

Intellige non tantum, ſi debitori liberatio legata ſit, verum etiam, ſi eius fideiuſſori, ibid. nu. 2.

2 *liberatus tempore, eſt ſimilis ei, qui ſoluit, ſect. 10. c. 16. num 3.* 485

1 *liberatus ab onere ſatiſdandi, debet ſaltem cum iuramento, & hypotheca omnium bonorum cauere, etiam quod immobilia poſſideat, vel ſi priuilegiatus, vel fideiuſſorem non reperiat, c. 8. nu. 21. part. 1. ſect. 1. in prælud.* 10

2 *libertatis fauor omnibus rebus anteponitur. ſect. 8. c. 3. num. 29.* 354

2 *libertinus eſt, qui per beneficium manumiſſionis ſeruus eſſe deſiit, ſect. 8. cap. 17. num. 1.* 383

libertinus eodem modo fideiubere, quo tutor eſſe poteſt. ibid. nu 2.

Vt etiam, quo accuſator, & teſtis. nu 3.

Vt etiam modo talis fideiuſſio non fiat in necem, & præiudicium domini, nu. 5.

Declara modo manumiſſor ius patronatus remiſerit, num. 5.

2 *libertinus efficitur ingenuus, quando manumiſſor eidem iuspatronatus remittit, num. 4.*

1 *liquidum illud eſt, quod omni mora ceſſante, ſtatim probatur, part. 1. ſectio. 3. c. 6. aliàs 15. num. 7. in prælud.* 84

2 *litis ſuſceptio pro fideiuſſione habetur. ſectio. 4. cap. 54.* 245

2 *lite pendente cum principali, interim poteſt exequi fideiuſſor. ſectio. 9. cap. 10. num. 7.* 459

2 *litis pendentiæ exceptio, tantum reo proficit. ſect. 9. c. 37. nu. 1.* 460

2 *litis conteſtatio, nouationem non inducit in ſubſtantia: ſed tantum in forma, ſect. 10. c. 4. num. 47.* 476

2 *litis conteſtatione fideiuſſio non finitur: niſi in fideiuſſione indemnitatis, ſect. 10. c. 31 nu. 9. & 10.* 505

2 *Locatio potentiori facta, dicitur alienatio. ſect. 6. c. 3. num. 174.* 300

2 *lucrum lucri non datur. p. 2. ſect. 2. cap. 5. num. 8.* 167

M

2 *Macedonianum, S.C. & filiofamilias, & etiam eius fideiuſſori datur. ſect. 9. c. 29.* 458

2 *Magis ſubuenitur alicui per uiam ordinariam, & de iure communi, quam de iure ſpeciali, ſect. 10. c. 30. nu. 2.* 504

2 *Magiſtratus, & Iudices, an potentiorum nomine veniant, ſect. 7. c. 3. nu. 11.* 329

2 *Maleficio finitur fideiuſſio mora non præcedente, ſect. 10. c. 24.* 501

2 *Malitijs hominum iudex obuiare debet. ſect. 4. c. 27. nu. 3.* 211

1 *Mandator quid ſit, par. 1. in prælud. cap. 3. num. 1. ſect. 1.* 2

Exemplũ mandatoris affertur, ibid. nu. 2.

1 *Mandator, ſemper ante fideiuſſorem obligatur, ibid. nu. 3.*

1 *Mandatum de offendendo, vel occidendo non effectuatum, non rumpit cautionem, de non offendendo. par. 1. ſectio. 2. in prælud. c. 4. nu. 139.* 69

Etiam quod ſit promiſſum non offendere verbo, & opere, num. 140. ibid.

Secus ſi ſit ſecuta offenſa, & fuit promiſſum pro ſe, vel alium non offendere, nume 141. & 142.

2 *Maior diligentia requiritur in re aliena. ſect. 10. in conſ. in fin. c. 23. nu 27.*

1 *Maior probatio requiritur contra fideiuſſorem, quam contra principalem, par. 1. ſect. 2. in prælud. c. 4. nu. 39.* 61

2 *Maritus, qui fideiuſſores dedit de dote reſtituenda, nihilominus. dict. dote alienare poterit. ſect. 8. c. 49. nu. 51.* 414

2 *Maritus pro vxore ſua rectè ſe obligat, & fideiubet. ſect 8. c. 3. nu. 9.* 352

2 *Maritus conſtante matrimonio eſt dominus dotis, ſect. 10. c. 52 nu. 1.* 526

2 *Marito imputatur, ſi nomina debitorũ in*

Digitized by Google

dotem datam non exigit.ſect. 10.in conſ. ad c.23.num.3. 496

2 Mariti æs alienum dicitur, etiam ipſius mulieris.ſect.8.c.3.num.18. 353

1 mater tranſiens ad ſecunda vota, tenetur cauere filijs primi mariti de dote interim eis conſeruanda. part.1.c.29.num.5.ſectio.3.in prælud.in verbo cautio de dando infra. 117

2 matrimonij interuentu fideiuſſio finitur. ſect.10.c.52.nu.1. vbi de exemplo. 526

2 matrimonio patria poteſtas de iure ciuili non ſoluitur: ſecus de conſuetudine generali. ſect.8.c.2.nu.31. 346

1 melioramenta, quando ſunt clara, liquida, & probata, tunc conceditur retentio, & ſententiæ executio impeditur.p.1.ſec. 3.in prælud.c.13 aliàs 22.nu.16. 93

1 melioramentis non exiſtentibus liquidis, non conceditur retentio ſed ſatis eſt quod offeratur cautio ibid.nu.8 92

Niſi in ſentẽtia dicatur refectis melioramentis, & ſolutis expenſis, nu.9.

Vt etiam ſi melioramẽta ſint illiquida, & notabilis ſummæ. num.10.

Vt pariter quando non poſſunt incontinenti probari: ſed eorũ verificatio requirat peritos, & altiorem indaginem.n.11.93

1 melioramentorum exceptio poteſt opponi in executione ſententiæ. part.1.ſect 3.in prælud.c.22.nu.1. 92

Etiam quod in ſententia nihil de melioramentis dicatur, ibid.nu.2.

1 melioramentorum oppoſitio, ſententiam non tangit, ſed bene facit, quod opponens habeat iuſtam cauſam reſtituendi ob expenſas, & melioramenta in ea facta, ibid.num.4.

1 melioramentorum non liquidorum exceptio ſniæ executionem nõ impedit.nu.6.

Dummodo præſtetur cautio de melioramentis reficiendis in euentum liquidationis, ibid. nu.7.

1 melioramentorum non liquidorum exceptio, an, & quando executionem ſententiæ impediat, c.16. 93

Impedit ſi incontinenti probentur melioramenta aliàs ſecus, ibid.nu.17.

1 melioramentorum cauſa res tamdiu detinetur, donec melioramẽta prædicta probata, & ſoluta ſunt, p.1.ſect 3.cap.13. aliàs 22.nu.3. 92

2 melius eſt poſſidere, quam in perſonam experiri, ſect.4.c.52.nu.4. 243

2 mendaces olim apud Perſas pęna perpetui ſilentij multabantur, & quod demũ ipſis vera dicentibus non crederetur. ſectio.6.c.3 num.117. 295

2 mendacia lex ſeuerè prohibet, mendacesque ſummoperè odio habet. ibid.nu.116.

2 mendacibus legum pęnas infligunt, auferendo ipſis priuilegia, & beneficia, quæ habent. ibid.131. 296

2 mẽdacio nulla pęna à iure infligitur. ibid. num.125. 295

2 mẽdacium regulariter dolum includit, & ſemper eſt cauſa doli, nu.126. & 129.

2 mendacium eſt falſa vocis demonſtratio cum voluntate fallentis, num.127.

2 mẽdacium omne regulariter in delictum ſonat, num.128.

2 mendax, quando ex mendacio ſenſit commodum: tunc (alio non docto) ſemper mendacium præſumitur eſſe cum dolo 1. ibid.nu.129. & 130.

2 mendax precator, ſemper caret in totum precatis.ſect.6 c.3 num 150. 298

2 mendax, in pęnam mendacij amittit omne ius. quod habet, ibid.nu.132. 296

2 mercator, qui ſe de cętero nolle exercere mercaturam iurauit, poterit tamen, non obſtante tali iuramento eam exercere: ſi aliàs commode viuere non poſſit. ſect.8. c.57. num.10. 424

2 metu fideiuſſio inita, nullius eſt virtutis, infra in verbo vires, ſupra fideiuſſio vi.

2 metu minis, & vi geſta, nullius ſunt roboris, ſect.10.c.43.nu.2. 519

2 *Metus cauſa, exceptio competens principali; ſuffragatur etiam eius fideiuſſori. ſect. 9. c. 34. num. 2.* 459

2 *Miles ab officio procuratoris arcetur. ſect. 8. c. 4. nu. 6. & 13.* 366

2 *Miles non fideiubet, quia eſt difficilis cōuentionis, ſect. 8. c. 4. ibid. & c. 24. nu. 2. in verbo procurator.* 388

2 *Milites fideiuſſores, & mandatores eſſe prohibentur ſect. 8. c. 4 nu. 6. & 13.* 366

Limitatur in militibus noſtri temporis, num. 3.

Vt etiam in militibus veteranis, nu. 8.

Eodem modo quando pro cauſa communi ſui numeri, num. 11.

Item in militibus, qui in rem ſuam fideiubent, num. 4.

Vt pariter quando fideiuſſerūt ante quam eſſent effecti milites, num. 0.

Similiter quando fideiuſſioni à milite præſtitæ non fuit oppoſitum nu. 12. 367

Vt etiam ſi priuilegijs ſuis renūciauerint, & maxime illis, quæ interceſſe priuatum concernunt, num 14 & 15.

2 *Militibus veteranis, emere, vendere, & optimis negocijs pecunias tractare permiſſum eſt, ibid. nu. 9.* 366

2 *Minor abſque curatoris authoritate, non poteſt eſſe fideiuſſor. ſect. 8. c. 15. n. 4.* 382

Niſi in rem ſuam, & pro ſuo procuratore, & tunc non reſtituitur, ibid. nu. 4. & 8. 383

2 *Minor fideiubens cum iuramento an, & quando excludatur à remedio reſtitutionis in integrum. ſect. 4 c. 11. nu. 1.* 194

Nec poteſt eam regulariter petere, nu. 2.

Niſi dolo creditoris fuerit inductus ad fideiubendum, num. 3.

Et etiam niſi ſit enormiſſime, læſus, ut quia pro paupere fideiuſſit. ibid. num. 4.

2 *Minor, falsò ſe maiorem aſſerens, ſi conuincatur, priuatur beneficio reſtitutionis in integrum, ſect 6. c. 3. nu. 144.* 297

2 *Minor locans domum viro potenti, eo ipſo dicitur læſus, & debet reſtitui, ſect. 6. c. 3. num. 173.* 300

2 *Minoris ætatis fauor præualet fauori mulieris, ſect. 8. c. 3. nu. 137.* 364

Vide ſupra in verbo fauor.

2 *Minor 25. annorum pro idoneo, & ſufficienti fideiuſſione non habetur. ſect. 10. 8. c. 15. num. 1.* 382

Alia vide in verbo fideiuſſor bonus, & idoneus.

2 *Minor ſi ſe circumductum docet, poteſt petere beneficium reſtitutionis in integrum, ibid. num. 2.*

2 *Minor curatorem habens, & ſine eo contrahens, eius contractus eſt ipſo iure nullus: Secus ſi curatorem non habet, quia tunc eius contractus valet licet eidem ope reſtitutionis in integrum ſubueniatur, num. 4.*

2 *Minor dolo adductus deceptus, non tantum ex tali deceptione ipſi ſuccurritur, verum etiam eius fideiuſſori. ſect. 10. 9. c. 33. num. 5.* 459

2 *Minor licet aduerſus fideiuſſionem à ſe factam in integrum reſtituatur, tamē per hoc eius principalis debitor non liberatur. ſect. 9. c. 19. num. 4.* 454

2 *Minor adductus ad fideiuſſionem à ſe factam in integrum reſtituitur. ſect. 9 cap. 19. num. 1.* 453

2 *Minoris fideiuſſor non reſtituitur regulariter: tamen fallit in nonnullis caſibus. ibid num 2.*

2 *Miſſi, an fideiubere poſſint ſect. 8. c. 22. Vide in verbo legati.* 387

2 *Mitius agitur cum hærede fideiuſſoris, quam cum fideiuſſore. ſect. 10. 4. cap. 17. num. 20.* 203

2 *Mitius agitur cum fideiuſſore cum quam principali, ibid. num. 21.*

2 *Mitius agitur cum lege, quam cum homine, ſect. 10. 10. in conſil. in fin. cap. 23. num. 13.* 497

1 *Modi implendi, cautio ſi non præſtetur, legata-*

gatarius legatum conſequi non poteſt. part.1.ſect.3 c.31.in prælud.num.1.ſupra in verbo cautio de modo implendo.

1 Modico ex vulnere, excubitali vrtata expugno, ex percuſſione facta cum lapide, cautio de non offendendo fracta non dicitur. d.c.4.n.112.p.1.ſect.3.in præl.

2 Momentanea non ſunt habenda in conſideratione. ſect.10 c.34.nu.5. 512

2 Monachus, vel alius religioſus non fideiubent.ſect.8.c.11.vbi id declaratur. uide in verb.fideiuſſio monacho. 375

2 Monachus, vel alius religioſus non poteſt pro alijs intercedere, abſque conſenſu ſuperioris, & maioris partis capituli, ſect. 8.c.11.num.3.

1 Mora non eſt, vbi non eſt petitio. cap.3. num.95.in 1.par.ſect.2. in prælud. 48

Non conſtituitur quis in mora, niſi per interpellationem, vel aliquid aliud eandem vim habens. ibid.nu.96. 49

Et an ſit ſatis interpellatio, extraiudicialis, num.97.

Non conſtituitur per elapſum diei in cautionibus prætorijs, num.98.& 99.

2 Mora principalis fideiuſſoris obligationem non auget.ſect.5.c.2.nu.57. 260

2 Mora principalis nocet etiam fideiuſſori. ſect.9.c.1 num.2. 432

2 Mora fideiuſſionis non nocet principali, ibid.num 6.

2 Mora principalis, nocet fideiuſſori ſiue ſit commiſſa, committendo, ſiue amittendo, ibid. num.3.

2 Mora principalis nocet fideiuſſori etiam ſi principalis in mora conſtitui non poſſit, ibid.num.4.

Item ſiue ſit datus ante moram, ſiue poſt, num.5.

2 Mora principalis nocet fideiuſſori quoad perpetuandam obligationem, ibid.nu 9.

Secus quo ad pœnam, nu.12.

Niſi in oẽm caſum ſpoponderit, ibi.nu.12.

2 Mora principalis, grauior reputatur, quam fideiuſſoris, ibidem, num.16. 433

2 Mora principalis, nocet fideiuſſori, etiam quo ad pœnam, quando in omnem caſum fideiuſſit, num. 12.& 13.

2 Mora cum in delictum ſonet, impedit fideiuſſoris liberationem.ſect.10.cap 27. num.2. 502

2 Mora non committitur, quando cum magna difficultate poteſt expediri actus.ſectio 5.c.2 num.67. 261

1 Mora non committitur vbi debitum non eſt liquidum,c.6. alias 15.in 1.part.nu. 4.ſect.3.in prælud.84 & in 2 part.ſect. 4.cap.23.num.3.

2 Moram fideiuſsores poſſunt purgare infra ſex menſes; Rei uero infra duos, vel tres, ſect 9.c.1.nu.11. 432

Et quoad eam magis ſuccurritur fideiuſſori, quam principali, ibid.nu.10.

1 Moram, an quælibet requiſitio faciat, an vero requiratur interpellatio,par.1.ſect. 2.in prælud c.3.96. 49

1 Moram, an faciat extraiudicialis interpellatio, ibid num.97.

1 Mora modici temporis non eſt magnum damnum ſect.3.in prælud.cap.13. alias 22.num.22. 94

2 Moratoria dilatione,ſolet muniri debitor, ne ab eo in quinquennium quid petatur. ſect.9 c.10.num.1. 439

2 Moratoria dilatio conceſſa debitori non prodeſt eius fideiuſſoribus, ibid.nu.2.

Dummodo dicti fideiuſſores nõ ſint in precibus nominati, ibid.nu 3.

2 Moratoria ad hoc, vt fideiuſſoribus proſit duæ cautelæ referuntur remiſſiue, num.5. ibid.

2 Moratoria,& quinquẽnalis dilatio, priuilegium perſonale eſt, quod perſonam non egreditur, ibid.num.4.

2 Moratoria conceſſa à Principe reo principali ſuffragatur fideiuſſori. ſect.9.c.10. num.13. 440

1 Mors fideiuſſoris, eſt in cauſa, ut cautio de

Digitized by Google

non offendendo non afficiat ſuum hæredé. par.1.ſect.2. in prælud.c.4.nu.174. 72
2 Morte debitoris, non facto calculo, liberatur fideiuſſor.ſect.10.c.21. 487
2 Morte licet regulariter fideiuſſio non extinguatur, tamen in tribus caſibus finitur primo morte principalis debitoris, & rei de repræſentando, non cõuicti, nec condemnati ante dilationem fideiuſſoris ad præſentandum datam, ſecundo quando promiſit ſe facturum, & curaturum, quod reus ſiſteret, & fecit omne poſſe, tertio quando promiſit ſoluere omne, & totũ id, quod apparebit eũ debere facto calculo,& nõ facto calculo debitor mortuus.ſect. 10.c.4... per totum. 516
2 Mulier pro alijs fideiubere nequit.ſect.8. c.3.num.1. 351
2 Mulier regulariter nõ fideiubet, Nec pro patre,nec pro filio,nec pro fratre, nec pro aliquo alio conſanguineo, & extraneo, num.7. 352
Item nec pro marito fideiubere poteſt,tam in ciuilibus, quam in criminalibus, numero 8.
Etiam quod per procuratorem id fecerit, num.11.
Et etiã quod cum marito fideiuſſerit,n.12.
2 Mulier nec pro viro, nec cum viro ſe obligare, & fideiubere poteſt, num.13.
2 Mulier pro viro, & cum viro ſe obligans, & fideiubens, præſumitur quod tota pecunia, & vtilitas contractus peruenerit ad manus viri, niſi contrarium probetur, num.14.
2 Mulier quando cum viro fideiubet, tunc ſi cum iuramento talem fideiuſſorem facit, iuramenti virtute valet, & tenet dicta fideiuſſio. ibid. nu.16. 353
Idem quando eſſet probatũ, quod pecunia eſſet verſa in vtilitatem mulieris,nu.17.
Idem quando conceſſum fuit mulieri, pecuniam in ſui vtilitatem verſam fuiſſe, & hoc coram iudice fecerit, nu.19.
Pari ratione ſi dictam confeſſionem in forma iudicij fecerit, nempe in cõtractu per eam celebrato,ſeruatis ſeruãdis, & cum ſolemnitatibus, ibid.num.20.
Pariter quod apparebit, pecuniam pro mulieris indigentijs, & neceſſitatibus deſeruiſſe, num.21.
2 Mulier cum viro negocians,tenetur ſoluere æs alienum viri, ibid.num.18.
2 Mulier cum viro,& vna cum eo,recte fideiubet, quãdo cum dicto viro habet bona communia, num.22.
2 Mulier quando habet bona cõmunia cum viro, tunc ſi pro eo fideiubet, ſaltem pro medietate ad ſingulos pecunia perueniſſe creditur, num.23.
2 Mulier pro viro,& cum uiro,recte fideiubet, quando ſtatuto loci ſic cauetur, vel conſuetudine ita ſeruatur, nu.24.
2 mulier quod fideiubere non poſſit, hæc cõcluſio in multis caſib. nõ procedit,nu.27.
2 mulier pro libertate ſeruo danda,bene intercedit, nu.28. 354
2 mulier pro viro ſuo, dotem promittens fideiubere non poteſt, num.31.
2 mulier pro dote danda, bene fideiubet: ſiue dos ſit danda filiæ, ſiue extraneæ, nume.32.
2 mulier pro dote dãda,recte fideiubet: ſiue fideiubeat de dote danda, & ſoluenda, ſiue etiam de ea reſtituenda,num.33.
2 mulier intercedens cum fraude, dolo, & mendacio, & animo decipiendi, non eſt digna beneficio Velleiani S.C. & ideo efficaciter obligatur, num.34.
2 mulier pro interceſſione ſua, præmiũ,mercedem, & recompenſam conſequens ad fideiubendum recipitur, nu 38. 355
2 mulier ad hoc,ut Velleiano priuetur,qualis, & quanta habeat dicta merces, hoc totum iudicis arbitrio committitur, nume.40.ibid.
2 mulier concurrentibus longitudine temporis, & reiteratione actuum, cenſetur in

in cauſam propriam fideiubere, ibidem, num.44. 356

2 Mulier quando ſibi ipſi contrahit, & in rem ſuam intercedit, tunc Velleiano non iuuatur, ibid.num.60. 357

2 mulier, quæ emit, vēdit, vel aliquem aliū contractum facit, non dicitur intercedere, ſed ſuo nomine obligationē facere, & ſuum negocium gerere, & in rem ſuam fideiubere, quod bene poteſt, nu.61.

2 mulier, ſi ante matrimonium aliquē contractum fecerit, de quo fideiuſſores dare promiſerit, ſi demum id fecerit, ſatis fideiuſſor ex dicta fideiuſſione tenebitur, ibidem, num.62.

2 mulier ex retractu ſuæ dotis ſoluens creditori ſuo id, quod ei debet, recte agit, & Velleiano non iuuatur, num.63.

2 mulier precium redactum ex bonis dotalibus reinueſtiens in alia bona, ſibi magis proficua, allegando Velleianum, non auditur, num.64.

2 mulier, in eius euidentem vtilitatem ſe obligans, & in rem ſuam, & pro ſuo procuratore, & fideiuſſore, & in cauſam fundi dotalis, bene hæc facit, & tenet, ſatis fideiuſſio, num.65.

2 mulier quando vt principalis, & principaliter ſe obligat, & maritus pro ea fideiubet, tunc (cum non intercedat) obligatur, num.67.

2 mulieri maior 25. annorum quando pro marito, vt etiam pro extraneo ſoluit, non iuuatur Velleiano S.C. nu.69. 358

2 mulier facilius ſe obligat, quæ donat, num.71.

2 mulier hæreditatem emens, poteſt dictæ hæreditatis æs alienum ſuper ſe perſoluendum accollare. num.72.

2 mulier neceſſitatibus liberorum, parentum, & mariti arctata, ſi fideiubet, non iuuatur Velleiano, num 73.

2 mulier pro neceſſitatibus liberorum, parentum, & mariti fideiubens, dicitur pro ſe ipſa fideiubere, & propriam debitum agnoſcere, num.74.

2 Mulier neceſſitatibus, vrgentijs, miſerijs, & calamitatibus liberorum, parentum, & mariti ſubuenire tenetur. nu.75.

2 mulier in fortuniorum filiorum parētum, & mariti ob maximum illorum amorem dicitur eſſe particeps. nu.76.

2 mulier, quando ex cauſa neceſſitatum viri contrahit. Puta pro exſoluēdo eius ære alieno. Pro liberando marito à carceribus. Pro eo redimēdo ab hoſtibus, & pro alenda eius familia: tunc iuridice ſe obligat. num.77. & 81.

2 Mulier, quando precium redactum ex venditione prædij etiam dotalis, conuertit in vſus pios, tunc talis verſio tenet. num.82. 359

2 mulier ſe obligans & fideiubens pro vſib. pijs, dicitur vtile negociū gerere. nu 86.

2 mulier ſe cum iuramento fideiubendo obligans, virtute dicti iuramenti talis fideiuſſio tenet, etiam quod deſit certioratio, nu.87. & 91.

2 mulier ex inſtrumento ſe obligans, & fideiubens etiam abſque iuramento, valet dicta eius obligatio, & fideiuſſio, modo in eo fateatur, ſe aliquam pecuniæ quantitatem accepiſſe. nu.92.

2 mulier renuncians Velleiano, an efficaciter obligetur. articulus eſt controuerſus communis tamen opinio eſt pro affirmatiua. num.93. 360

2 mulier perfectæ ætatis, & ad plenum, de beneficio Velleiani certiorata, eidem renunciās, omnino ſibi præiudicat, ita quod omiſſa dicta certioratione, dicta renunciatio non valet. num.94.

2 mulier cum iuramento abſque certioratione Velleiano renuncians, ex magis communi ſibi præiudicat, nu 96.

2 mulier renuncians Velleiano cum iuramento, & certioratione, abſque ſcrupulo hoc beneficio priuatur. nu.101. 361

Etiam

Etiam quod remaneat prorſus indotata. ibid num. 102.

2 Mulier fideiubens, & per inſtrumentum publicum, cum ſolemnitatibus renũciatione ad Velleianum S.C. iuramento, & certioratione ſe cum viro obligans pro urgentijs, & neceſſitatibus uiri, ſi ex dicta obligatione mulier remanet penitus indotatæ, an talis fideiuſſio teneatur? Et quid ſi extat ſtatutum quod mulier obligationi per eam cum ſolemnitatibus factæ, nullo modo contrauenire poſſit? In hoc articulo Doct. diuidũtur. Nam nonnulli uolunt, quod tantum pro medietate teneatur. Cæteri, quod indiſtinctè huiuſmodi fideiuſſio ſubſiſtat. Quæſtio celebris, & praticabilis. nu. 103. cum ſeq.

2 Mulier, quæ remanet prorſus indotata, cum enormiſsime lædatur, pro uiro fideiubere non poteſt, ibid. nu. 104.

Et quod cum ſolemnitatibus, renunciatione ad Velleianum S.C. iuramento, certiorationeque id fecerit. nu. 105.

2 Mulier totam ſuam dotem, uendere, uel aliàs obligare poteſt. Concurrentib. maxime inſtrumento publico, renunciatione ad Velleianum, certioratione, iuramento, & ſolemnitatibus, & quod mulier pro neceſsitatibus uiri uendiderit, & ſtatuto loci, quod mulier ſe cum ſolemnitatibus obligans, nullo modo contractui per eam facto contrauenire poſſit. num. 100. 362

2 Mulier non fraude, aut dolo ſeducta fideiubens, efficaciter obligatur. num. 125. 363

2 Mulier pro alio, apud minorem intercedens Velleiano non iuuatur, & maxime quãdo principalis debitor non eſt ſoluendo. num. 127.

2 Mulier quando ueteri debitori ſuccedit, pro quo antea expromiſerat, tunc Velleiani ope priuatur. nu. 129. 364

2 Mulieri pro minore fideiubens, Velleiani opere eſt deſtituta. numero 136.

2 Mulier beneficio Velleiani ſuffulta, & munita, non tantum non obligatur in foro fori, uerum etiam in foro poli. ibid. num. 138. 365

2 Mulier non eſt idonea fideiuſsitrix, niſi pro procuratore. ſect. 7. c. 3. nu. 36. 332

1 Mulier male tractata à uiro aufugiens, ſi demum ad uirum reuertitur, poteſt ab ipſo fideiuſsorem de non offendendo petere. ſect 2. in prælud c. 4 num. 179. 72

Et in 2 par. ſect. 8 in c. 49. nu. 53. 414

Hoc tamen an ſit præſtanda dicta cautio, totum arbitrarium eſt, dicto cap. 4. nume. 180. 72

1 Mulier quando ambigitur, an eius uir ad præſtandam cautionem de non offendendo aſtringi poſsit interim donec hoc deciditur, uxor à uiro ſequeſtratur, & committitur cuſtodiæ alicuius honeſtæ matronæ in aliquo loco tuto, ubi nec uir, nec eius coniuncti mulierem offendere poſſint. d. p 1. ſectio 2. in prælud. cap. 4. nume. 185. 73

1 Mulier, donec pendet quæſtio, an eius maritus debeat idonee de non offendẽdo cauere, debet interim à uiro conſequi alimenta, ibid nu. 186.

2 Mulier habens uſumfructum in bonis uiri, tenetur fideiuſsores dare de utendo, & fruendo arbitrio boni uiri ſect. 8. cap. 49. num 41. 413

2 Mulier pro dote reſtituenda fideiubens, beneficio Velleiani non iuuatur. ſectio 8. cap. 49. num 52. 414

2 Mulier in contractu uenditionis, aſserens rem non eſse dotalẽ, non auditur demum docendo eam dotem eſse, & uolens ex hoc dictam uenditionem impugnare. ſect. 6. cap. 3. num. 145. 297

2 Mulier fideiubendo, ſi uult creditorẽ decipere, eo quod induatur ueſte uirili, nõ ſolũ ualet fideiuſsio per eã facta: uerũ etiã Velleiani ope non iuuatur. ibid. nu. 146.

2 Mu-

2 *Mulier in inſtrumento venditionis per eã facto, aſſerens, tales ſibi proximiores eſſe, docendo de contrario, non poterit dictum contractum vti doloſa, & mendax impugnare, ibid. nu. 149.*

2 *Mulierem doloſam, lex reprimit, dando contra eam actionem de dolo ſect. 8. c. 3. nu. 37.* 355

Mulierem pro exſoluendo ære alieno mariti, recte fideiubere omnes admittunt, ibid. nu. 77. 358

Et maxime quando hoc facit per inſtrumentum publicum confeſſione, ſtipulatione, iuramento, & quarantigia vallatum, nu. 78.

Et quod vnà cum viro fideiubeat, nu. 79.

Et etiam quod tota pecuniæ quantitas ad maritum peruenerit. ibid. nu. 80.

2 *Mulieres quodam naturali morbo ſunt imprudentes, mendaces, & fluxæ fidei, & vt plurimum earum conſilium laborat contra propria commoda. ibid. nu 4. fol.* 351

2 *Mulieres Reginæ, Ducißæ, Marchioniſsæ, & Comitiſſæ fideiubendo ſe recte obligant. ibid nu. 133.* 364

2 *Mulieres propter pudorem feminei ſexus, nec procuratrices, nec virilia officia exercere valent, ibid. nu. 5.* 352

2 *Mulieres virilia, & magnæ importantiæ negocia pertractantes, à fideiuſſionis officio non arcentur, ibi. nu. 134.* 364

Contrarium tamen tenuerunt nonnulli, num. 135.

2 *Mulieri cum renunciatione Velleiani fideiubenti ad alia bona, denegatur regreſſus, modo hæc cum iuramento faciat, nu. 97.* 361

2 *Mulieri fideiuſſio denegatur ſiue vnam, ſiue duas, ſiue tres fideiuſſiones fecerit, nu. 41.* 355

2 *Mulieri quando mouetur quæſtio ſuper fundo dotali, ſi tali reſpectu mulier fideiubet, in rem propriam fideiubere dicitur, ibidem, numero 66.* 357

Mulieri de beneficio Velleiani non ſuccurritur, quando debitor ſoluit mulieri id, pro quo interceſſit, ibid. nu 128. 364

2 *Mulieri fideiubenti, ſi promittatur indemnitas cum traditione pecuniæ, tunc Velleiani allegatio eidem non opitulatur, ibid nu. 130.*

Secus ſi cum traditione pignorum, nu. 131

Idem ſi mulier indemnitatem promittat, nu. 132.

2 *Mulieri beneficio Velleiani. S.C. ſuccurritur, non ipſo iure, ſaltem ope exceptionis, ibid. nu. 2 fol. 351. & nu. 10.* 352

2 *Mulieris ſexus, ſatis leuis, fragilis, imbecillis, & debilis eſt, ibid. nu. 3.* 351

2 *Mulieris fideiuſſio valet pro dotanda fœmina, vel puella, nu. 30.* 354

Idem quando mulier fideiubet intuitu piæ cauſæ, ibid.

2 *Mulieris obligatio pro vſibus pijs facta, etiam abſque ſolemnitatibus valet, ibid. nu. 84.* 359

2 *Mulieris fideiuſſio admittitur, quando creditor non habet regreſſum contra ſuum antiquum debitorem, ibid. nu. 125.* 363

2 *Mulieris obligatio ſolemnitatibus ſtatutarijs non adhibitis, eſt ipſo iure nulla, ſect 8. cap. 56. nu. 1.* 419

Etiam quod ſtatutum nõ annullet actum, nec pœnam imponat, ibid. nu. 2.

Et etiam quo ad naturalem obligationem, nu. 3. 420

Idem in fideiuſſore mulieris, qui nec ipſe naturaliter obligatur, num. 4.

Contrarium tamen tenent nonnulli, nu. 5.

Prima tamen opinio eſt communis, & vera, nu. 6.

Quæ limitatur quod fideiuſſor ſe obligauit vt principalis, & in ſolidum, nu. 7.

2 *Mulierum fideiuſſiones, duplicatæ, & reiteratæ eas efficaciter obligant. ſectio. 8. c. 3. nu. 42.* 355

Modo ſit transfactum beneficium à die fideiuſſio-

Digitized by Google

iuſſionis, & mulier ſit legitimæ ætatis, ibid.nu.43.

2 Mulierum genus auariſſimum, ibid. numero 71. 358

2 Mulierum, circa obligationes, multa remiſſiue, ibid. num.140. 365

2 mulier, quæ vult impugnare contractum à ſe factum, dicendo non fuiſſe adhibita ſolemnia, nec interueniſſe proximiores: cum veniat cõtra ſuam obligationem ad hoc vt audiri poſſit, debet multa probare, & recenſentur quatuor aliàs obtinere non poteſt. ſect.8 c.56.num. 12. 421

2 mulier dicens in inſtrumento per eam inito, & atteſtãs tales proximiores eſſe demum ſi contra eius aſſertionem vult docere de contrario, vti mendax, & doloſe à limine iudicij repelli debet, ibidem, num.13.

2 Mulier vrgentijs, & neceſſitatibus arctata fideiubens, & ſe obligans etiam abſque ſolemnitatibus ſtatutarijs: attamen efficaciter obligatur. ibidem, nume.14. 422

2 multa peti, & exigi nequeunt, quæ tamẽ ſpõte data recte recipiuntur, & cum bona conſcientia retinentur. part.2.ſect. 2.cap.2.num.20. 161

2 multa parte non opponente conceduntur, quæ aliàs non permitterentur. ſectio.4. cap.8.num.26. 192

2 mutatione rerum, & ſtatus, & conditionis perſonarum expirat fideiuſſio. ſectio. 10.c.27 nu.1. 502

Item mutatione ſtatus, cõditionis, & profeſsionis debitoris principalis. ſect.10.c. 50.num.1. 502

2 mutatione perſonæ, mutatur priuilegiũ. ſectio.10.cap.4. num.41. 475

2 mutatione rei, perſonæ, & actionis, an & quãdo fideiuſsio finiatur. d. ſect.c.50. num.5. 525

1 mutatione ſtatus, & conditionis rei, liberatur fideiuſſor. Puta, quia de laico clericus, & de iniquo, & accuſato fuerit effectus bannitus, & condemnatus, par.1. ſect.2.in prælud. c.3.nu.49. 41

1 Mutiana Cautio, quæ ſit, & in quib. procedat. par.1.cap.24 aliàs 33.nu.1. cum ſeqq.ſect.3.in prælud. 120

Vide ſupra in verbo Cautio Mutiana.

2 mutuam pecuniam dare, aliud eſt, aliud ſe eam mutuaturum promittere. p. 2. ſect.2.c.6.nu.12. 169

2 mutuum præſumitur, ubi accipitur pecunia ſine cauſa, ſect 8.c.47.nu 16. 402

Vel ſaltem contractus innominatus, non autem donatio, ibid.nu 19.

Secus in confeſsione de recepto abſq; cauſa, ibid.num 17.

2 mutus, & ſurdus procuratorem conſtituere poſſunt. ſect.8.c.10.nu.8. 374

2 mutus, & ſurdus. ſi actum, quem agunt, non intelligunt, non obligantur. num.9. ibidem.

2 mutus teſtis ad examen recipitur, modo depoſitionem ſuam ſcriptis comprehendere poſſit, ibid.nu.13. 375

2 mutus. & ſurdus, ſua ſponte fideiubentes, obligantur, aliàs ſecus, ſi dolo ſe ad fideiubendum inducti fuerint, num 14.

Alia vide in verbo fideiuſſoris officio, Surdus, Cæcus, Acquiſitio, & Cantela.

N

2 NAturalis Charitas, inter patrem, & filium, & è contra, non patitur inter eos aliquid ſiniſtrum, eſse ſuſpicionis, & perfidiæ ſect.8.c.49.nu.38. 413

2 Naturalis obligatio, actionem non parit, ſect.6.c.3. num.96. 292

1 Neceſſariæ fideiuſsiones ſunt illæ, quæ aliàs prætoriæ, aliàs iudiciales appellantur, p.1.in prælud.ſect.1.c.10.nu.1. 16

1 Neceſsariæ fideiuſsiones ſunt, ad quas quis à lege aſtringitur, licet cauſa ſit voluntaria, d.par.1.in prælud. ſect.1.cap. 10.num.3.

2 Neceſsitas facit de improbabili, & incon-

conceſſibili probabile, & conceſſibile.ſe-ctio.8.c.57.nu.18. 424

2 Neceſſitate vrgente proximo ſubuenire tenentur, p.2 ſect.8.c.57.nu.9. ibid.

2 neceſſitas, quando eſt celer, res Eccleſiaſticæ etiam abſque ſolemnitatibus alienari poſſunt, ſect.8.c.58.nu.10. 426

2 neceſſitas, & impoſſibilitas excuſăt quem à periurio. num.11.ibid.

2 neceſſitate coactus iuramentum non violat. ſect.8.c.57.nu.19. 425

2 neceſſitate vrgente, clericus non obſtante iuramenti vinculo abſque abſolutione agere poteſt. ſect.8.c.58.nu 8. 426

2 neceſſitate vrgente poteſt quis venire cõtra iuramentum proprium abſq; in curſu periurij, & maxime quando copia ſuperioris haberi non poteſt, qui poſſit habilitare, num.9. ibid.

2 neceſſitate in extrema conſtituto, ſi quis fideiubendo non ſubueniat: cum contra charitatem faciat, mortaliter peccat. part.2.ſect.4.c.10.nu.8. 194

2 negans ſe fideiuſſorem eſſe, à beneficio diuiſionis repellitur, ſectio. 6. cap.4. nume 39 309

2 negans poſſeſſionem aduerſarij non poteſt poſtea ſe illa iuuare, ſectio.6. cap.3. numero 123. 295

2 negans libellum non poteſt poſtea ſe ſuper illo fundare. ibid.num.124.

2 negans narrata, pro vt narrantur, nõ priuatur iure ſuo. ſect.6.c.3.nu.151. 298

2 negans hæres, rem hæreditariam eſſe conuictus à legatario, cadit à commodo legis Falcidiæ. ſect.6.c.3.nu.136. 296

2 negans ſcripturam manu propria ſcriptam, ſi conuincatur de mendacio, exceptionem non numeratæ pecuniæ perdit. ibid. num.137.

2 negans ſe ſociũ, ſi conuincatur, cadit à beneficio ne exigatur vltra vires, ibidem. fol. 238

2 Negans maritus matrimonium ſi cõuincatur perdit beneficium, ne vltra eius poſſibilitatem exigatur. nu.139. 297

2 negans ſententiam per ſe latam ſi conuincatur, eidem imponitur perpetuum ſilentium. num.140.

2 negans ſe fideiuſſorem ſi conuincatur, beneficium diſcuſſionis perdit. num. 115. fol.294.& 133.ibid. 296

Modo talem inficiationem in iudicio faciat. ibid.nu.134.

2 negans ſe emphyteotam, & feudatarium eſſe, ſi conuincatur, cadit ab omni commodo emphyteoſis, & feudi, ibid. nume.135

2 negans aliquod inſtrumentum, quod exhiberi petatur, ſi conuincatur de mendacio, interdicitur ei omne cõmodum quod ex dicto inſtrumento percipere poſſit. ibid.num.141. 297

2 negans contractum, cadit à commodo dicti contractus, ſtatim ac conuictus eſt de mendacio. num.142. ibid.

2 negans ſe poſſidere prædium nomine proprio, ſed alieno, ſi conuincatur, aufertur ei poſſeſſio, & in actorem in pœnam ſui mendacij transfertur, nu.143.

2 negans in pœnam mendacij amittit omne ius, quod habet, ibid.nu.132. 296

2 negligentia creditoris in exigendo, an liberet fideiuſſorem, modò requiſitus fuerit, ſect.10.c.23.nu.1.& 2. 489

2 negligentia culpa, & omiſſio ſua nemini debet patrocinari. ſec.10.c.23.nu.12. 491

2 negligentibus iura non ſubueniunt: ſed uigilantibus. num.13.

2 negligentia imputatur marito, quando nomina debitorum ſibi in dotem data non exigit. num.15.

Idem in tutore, & hærede grauato, nume.16.& 17.

2 negligẽtia pura, mera, ſola, ſimplex, abſoluta, & quæ tantum in omittendo conſiſtit, nec dolum, nec culpam continet. num 18.

Et

Et ideo per eam quis iure ſuo non priuatur. num 19.

2 Negligentia magna, diſſoluta, & manifeſta arguit dolum, & operatur, quod quis à iure ſuo cadat. num.20.

2 negligentibus nullo modo ſuccurritur. numero 21.

2 negligentia in omittendo conſiſtens, tunc afficit, quando habet ad nexum aliquod factum, puta contemptum iudicis, & partis, & quando tertio præiudicat. nume.22. 491

2 negligentia, & culpa ſtante creditoris in exigendo debito debitore effecto decocto, fideiuſſores etiam ſimpliciter accepti liberantur, modo creditorem requiſiuerint, & interpellauerint, eſt communis opinio, num.9. 490

Contrarium tamen dicitur. nu.13. 492

Et hæc eo magis in fideiuſſionibus cōditionalibus, ſubſidiarijs, indemnitatis, & in ſubſidium. num.10. 490

Et maxime quando cum culpa, & negligentia concurrunt monitio, & interpellatio fideiuſſoris. num.11.

2 negligentia dicitur probata eo ipſo, quod quis potuit aliquid facere, & non fecit. ſect.10.in cōſ.poſito in fi.c 23.n.22. 499

2 negligens dicitur, quod nō vſus eſt remedijs opportunis. ibid.nu.23.

2 negligentia vnius alteri non debet obeſſe. ibid.num 29. 500

negligentia non imputatur, cuius diligentia non eſt profutura. nu.30.ibid.

2 negociorum diuerſorum, diuerſi ſunt fines, & diuerſæ obligationes. ſect.5.c.2. num.40. 259

2 nemo poteſt ſe ex contractu ad pœnam corporalem obligare, ſect 8 cap.48. nume.6. 405

2 nemo eſt dominus membrorum ſuorum dicto loco. num.7.

2 nemo carnem ſuam odio habet, par.2.ſectio.7.c 2.num.21. 322

2 Nemo patronus poteſt ſe ipſum præſentare, part.2.ſectio 8 cap.50.nu 10. 416

2 Nemo pro ſe ipſo fideiubere poteſt, ſect.8. cap.50.num.1. 416

2 nemo ſibi ipſi debitor eſſe poteſt, ibid.n.5.

2 nemo ſibi ipſi poteſt libertatem dare, & adimere. num.7.

2 nemo ſibi ipſi hæreditatem reſtituere poteſt. num 8.

2 nemo ſibi ipſi beneficium dare poteſt, nec ſe ipſum repræſentare, num.9.

2 nemo ſibimet vendere, & donare poteſt, num 13. 417

2 nemo ſibi ipſi par, & æqualis eſſe dicitur, ibid.num.14.

2 nemo ſibi ipſi ſoluere poteſt. num.15. dict. ſect.8.cap.50.

2 nemo debet ex eo fructum conſequi, quod enixus eſt impugnare, ſect 6. cap 3 nume. 18. 295

2 nepotes impropriè filij fratris dicuntur, propriè autem deſcendentes ex filio. ſect. 5.cap.2.num.28. 258

2 nobiles potentes, & impetuoſi homines, & qui arces inexpugnabiles habēt, cum ſint difficillimæ conuentionis pro fideiuſſoribus idoneis non habentur. c.3. num.8. ſect.7. 329

2 nobilis etiam, qui ſtabilia non poſſideat pro fideiuſſore idoneo habetur. part.2 ſectio.7.cap.3.nu.3. 328

2 nobilis, & magnæ potentiæ vir, cum ſit difficilis cōuentionis, à fideiuſſione repellitur. ſect.8.c.24 num.2. & 3. 388

2 nominator nominatoris datur, part.2 ſectio.2.cap.5.nu 22. 168

2 notarius recipiens fideiuſſorem minus idoneum, tenetur de proprio ſectio.3. cap. 4 num.12. 178

Item tenetur ad intereſſe fiſco, pupillo, & reipublicæ. num.15.ibid. 179

Et etiam quo ad priuatum. ibid. nu.16.

non tamen tenetur, quando facit iudicis mandato. ibid. num.18.

Nec

Nec etiam quando principalis eſt ſoluendo, num. 19. vbi declaratur quis dicatur ſoluendo.

Minuſq; quando recipit in præſentia partis non reclamantis. ibid. nu. 20.

Cætera adde vt ibi.

2 Notoria præſumptione probantur, puta per æſtimum, ſect 6. c. 3. nu. 184. 301

2 notoria, & incerta inopia pro excuſſione habetur. ibid. nu. 179. 300

2 notoriè non ſoluendo quando principalis debitor dicatur ad hoc, vt fideiuſſor perdat diſcuſſionis beneficium. c. 3. nu. 177. ſectio. 6.

2 notorium in materia diſcuſſionis aliàs notorietas famæ dicitur. dict. ſect 6. cap. 3. num. 178.

2 notorium facit permanentis, ſatis eſt allegare in allegationibus iuris, & de tempore diſputationis. num. 180.

2 notorium facti permanentis, non requirit formatas probationes, ſed pro eius iuſtificatione ſatis eſt, quod iudex informationes capiat in cubili ex ſuo officio etiam parte non citata. nu. 181. 301

Et maxime quando ſcitur per omnes qui in loco ſunt. num 182.

2 notorium, quod ſit iudicis arbitrio relinquitur. num. 183.

2 notorium ſecundũ nonnullos requirit probationes plenas. ibid. nu. 185.

2 notorium in materia excuſſionis requirit ſententiam iudicis declaratoriam, liquidatoriam, & grauatoriam excuſſionis principalis debitoris, quod non ſit ſoluendo. ibid. num. 186.

2 notorium multipliciter probatur, famâ vicinorum, iuramento debitoris tertio ſi debitor bonis ceſſerit quarto ſi aliàs fuerit excuſſus, & repertus, & declaratus per iudicem non ſoluendo, quinto ſi fideiuſſor confeſſus fuerit in iudicio principalem non eſſe ſoluendo ſexto per miniſtrorum publicorum rationes, quod nulla aut exigua bona extare repererint, ibidem, num. 188.

2 noua cauſa ſuperueniente, quis iterato fideiubere cogitur. ſect. 7. c. 3. nu. 33. 331

1 noua cauſa in materia treguæ, & pacis, quæ dicatur. cap. 4. num. 129. par. 1. ſect 10. 2. in prælud. 68

2 nouatio quid ſit, part. 2. ſectio. 10. cap. 4. num. 2. 471

2 nouatio non ſit hodie, niſi expreſſe dictum ſit, ſect. 10 cap 4. nu. 19. p. 2. & cap 5. num 4. 473

2 nouatio neceſſaria oritur ex laudo lato inter creditorem, & debitorem, ibi. nu. 471

Quid ſi fiat cum reſeruatione. nu. 13. 472

2 nouatio quibus modis inducatur. ibidem, num. 7. 471

2 nouatio inducitur per tranſactionem, ibidem, num. 8. 471

Item quando locatio de perſona in perſonam transfertur. num. 9.

Vt etiam quando in locatione, noua ſunt inita pacta. num. 10.

Vt pariter ſi poſt locationem contrahatur ſocietas. num. 11. 472

Idem quãdo prima locatio extenditur, & prorogatur de anno ad annum, nu. 12.

Quid ſi fiat cum reſeruationibus iurium contra fideiuſſores. ibid. nu. 13.

Idem fit per conuentionem, & ſententiam latam ad fauorẽ principalis, ibid. nu. 15.

Idem quando principalis obligatio eſt alterata. num. 16. vbi declaratur, quando obligatio alterata dicatur.

Vt etiam inducitur per laudum, ſententiam, litis conteſtationem, vt etiam ſi quis ſubeat in iudicium animo nouandi. num. 17. 473

Item quando ſecundus contractus eſt incompatibilis cum primo, ſecus ſi ſint concordes, ibid. num. 22.

Item quando prima, & ſecunda obligatio nihil inter ſe diſtant concurrentibus alijs coniecturis. num. 23.

Item

Digitized by Google

Item per obligationem pœnalem quando maxime prima obligatio eſt ex cauſa lucratiua, ſecus ſi ex onerosa, num.25. ibidem. 474
Item ex ſecundo pacto à principio diuerſo. num.26.
Idem quoties in ſecunda ſtipulatione longius tempus apponitur. nu.27.
Idem ſi minus, num.30.
Idem per delegationem debitoris, nu.29. & c.5.nu.3.ead ſect.10. 473
Idem quando vnus contractus in alium transfertur. ibid.nu.28. 474
Idem quoties ſecunda obligatio plus continet, quam prima re, cauſa, loco, & tempore, num.31.& 32.
Item ex interuentu nouæ perſonæ, ibid. num.39.& multipliciter fit.nu 4. 475
2 nouatio neceſſaria inducitur à ſententia, & laudo ſect.10.c.31.nu.3. 505
2 nouatio in dubio non præſumitur.ſectio.6. cap 3.num.45. 286
2 nouatio præſumi non debet abſque coniecturis, & ſignis valdè notis.ſectio.10.c. 4.num.18. 473
Et quæ coniecturæ ad eam præſumendam deſiderentur.num.21.
2 nouatio non fit abſque ſtipulatione. ſectio. 10.c.4.num 24. 474
2 nouatio non fit niſi creditore volente, ibidem, num.20.
2 nouatio non præſumitur, quoties tendit in præiudicium nouantis. ibid. num.32.
Item nec etiam quando ſecundus contractus eſt generalis, primus verò ſpecialis, num.33. 475
Item nec quando in ſecundo contractu pecunia non eſt præſens, num 36. ibid.
Idem vbi prima obligatio eſt priuilegiata. num.37.
Idem vbi fit ad maiorem cautelã. nu.38.
2 nouatio ex actu imperfecto nunquam inducitur, ibid.num.35.
2 nouationum inducatur per delegationẽ; hoc eget deciſione Cæſaria. ſect. 10.c.5. num 6. 477
2 Nouatio non inducitur per termini prorogationem, ſect.10.c.33.num.13. 509
2 nouatio non pupillo præiudicialis eſt, tamen præiudicialis eius fideiuſſori, ſect.9. cap.41. 461
2 nouatio ſolutioni ſimilis eſt, par.2.ſect.10. cap.4.num.3. 471
2 nouatione, & transfuſione neceſſaria, vel voluntaria reſoluitur fideiuſſio. ſect.10. cap.4.num.1. 471
2 nulla, & inefficax redditur fideiuſſio in multis caſibus, de quibus. par.2.ſect.8. per totum. 340
2 nullitas actus, diſpoſitionis cõtractus, negotij, & iudicij reddit fideiuſſorem inefficacem.ſectio.10.c.46.fol.522.in verbi inualiditas, & fideiuſſio perit.
1 nullitate capturæ ſtante, fideiuſſor ad ſolutionem pœnæ non tenetur. Vide ſupra in verbo capturæ nullitate.
2 nuntij, an fideiubere poſſint, ſect.8.c.22. num.1. & per totum. 387. in verbo obligati.
2 nuptias contrahere aliud eſt, aliud ad eas contrahendas ſe obligare. par.2.ſectio.2. cap.6.nu.11. 169
2 nuptiæ, ſi in vim nuptiarum non valent, ſubſtineantur tamen vt ſponſalia. ſect.8. cap 65.num 5. 430

O

2 Oblatione, depoſitione, & conſignatione ſoluitur fideiuſſio. ſectio.10. cap.10.num.1. 479
2 Obligatio ad intereſſe, ſuccedit in obligationibus facti, ſect.4.c.37.nu.7. 222
2 Obligatio ſine cauſa facta, non tenet, ſect. 8.cap.47.nu.1.& 2. 401
2 Obligatio ſine cauſa, an, & quãdo in vim donationis teneat. d.ſect.8. cap.47. nume.20. 401
2 Obligatio ſine cauſa, valet in vim donationis quando fit ex certa ſcientia.nu.21.
Idem

Idem quando eſt conditionalis, nu.22.
Secus inter mercatores, num.23. ibid.
2 *Obligatio qualibet, eſt magis tranſitoria ad hæredes ex parte promittentis quam ex parte ſtipulantis. ſect.4.c.17.nu.22. & 23.* 203
2 *Obligatio principalis, quando eſt nulla, etiam acceſſoria eidem nulla erit, ſect 8. c.14.nu.3.* 381
2 *Obligatio, & actio ſemel extinctæ, amplius non reuiuiſcunt, ſect.6.c.5.num.8.*
2 *Obligatione æque idonei fideiuſſoris liberatio fideiuſſoris non contingit. ſect.10. c.55.nu.1.* 526
Niſi primus acceptatus non fuerit, & debitor non ſit moroſus, nu 2.& 3.ibid.
2 *Obligationes, quę conſenſu contrahuntur, contrario conſenſu reſoluuntur. ſect.10. c.13 num.3.* 480
2 *Obligationes ex obligationib. lex reſpuit, & lites ex litibus, ne detur progreſſus in infinitum, p.2.ſec.4.c.5.nu.2.fol.188. & cap.53.num.7.* 244
2 *Obligatus dare fideiuſſorem non poteſt dare pignus.*
Et obligatus ad vnum fideiuſſorem præſtandum, non poteſt aſtringi ad duos.
Vt etiam obligatus ad certum pignus, non adimplet dando aliud æque idoneum. p.2.ſect.4.c.19 nu.6. 205
2 *Obligatus dare in fideiuſſorem Titium, dando alium æquè idoneum, liberatur, ſect.10.cap 64.* 530
2 *Obligatus fideiubere in vim obligationis conditionalis, vel in diem inueſtiendo, vel deponendo adimplet, ſectio.10. cap. 63.* 530
2 *Obligatus in ſolidum cũ alio, ſolidum ſoluens, repetit à correo ſolutũ pro parte ad eũ ſpectante. p.2 ſect.6.c.5 nu.27.* 316
Modo à creditoribus in actu ſolutionis, vel ante obtinuerit ceſſionẽ iuriũ. ibi.nu.28.
Imò etiam abſque ceſſione poteſt à correo recuperare ſolutum. num.39.
Et maxime quando obligatio eſt ex cauſa oneroſa. num.30.
2 *Obligatus dare certũ pignus, an recipiatur volens dare aliud æquè idoneum. part.2.ſect.7.c 6 nu.5.* 336
2 *Obligatus dare certum fideiuſſorem an recipiatur volens dare duos diuiſim, d. cap.6. num.6.*
2 *Obſides, & captiui, fideiuſſores eſſe nequeunt, ſect.8.c.21.num.1.* 386
2 *Obſides ideo non fideiubent, quia fidem hoſti dederunt, ibid.nu 2.*
2 *Obſides, & captiui, nec tranſigere, nec fideiubere, nec alienis negocijs ſe immiſcere poſſunt, nec quicquam tentare, quod hoſtibus, quorum fidei ſe commiſerunt, præiudicium inferant. num.4.*
2 *Obſides, & captiui, hodie inter Chriſtianos, ſtatum, & cõditionem liberatis non perdunt. num.7.*
2 *Obſides, & captiui, & contrahere, & teſtamenta facere poſſunt. num.8.*
Alia vide in verbo fideiuſſores obſides, & in verbo captiui.
1 *Offendens aliquem in perſonam, ad propriam defenſionem, in nullo peccat. p 1. ſect.2. in prælud.c.4.num.67.* 63
1 *Offendens alterum, ita quod non conſtet, quis prior offenderit, vterque fiſco tenetur, non tamen parti. c.4.nu.70.d.1.par. ſect.2.in prælud.*
1 *Offendens bannitum nõ violat cautionem de non offendendo. par.1. ſect.2. in prælud.c.4.num.160.* 71
Etiã quod d.cautio ſit iurata. ibid.nu.161.
1 *Offendens, & occidens bannitũ, & immunitatem, & præmium conſequitur. ibidem, num.165.*
1 *Offenſa ex modica, quando promiſſum eſt ſimpliciter non offendere, cautio de non offendendo rupta non dicitur, p.1. ſect.2. in prælud. c.4.nu.110.nu.112.* 66
1 *Offenſa modica pro offenſa non habetur. d.c.4.num.111.*

1 *Offenſa non cauſatur, niſi ab actu punibi li, ibid.nu.164.* 71

1 *Offenſio in perſonam dicitur illa, quando quis eſt percuſſus, & tactus. nu.82.c.4. par.1.ſect.2. in præl.ud.* 65

1 *Offenſus ſe defendendo offendẽs in pœnam cautionis de non offendendo non incidit, par.1.ſect.2.in prælud.d.c.4.nu 66.* 63

1 *Offenſus quando eſt paſſus dolorem, tumorem, liuorẽ, & ſanguinis effuſionẽ, ſemper dicitur, cautioni de non offendendo contra vectum, d.cap.4.num.109. vide in verbo offenſa.* 66

2 *Officialis, qui ex forma ſtatuti fideiuſſorem dare debet, non liberatur hypothecando bona ſua de conſuetudine, etiam quod ſit diues, ſect.4.c.20.nu.7.* 206

2 *Officium iudicis nobile obligationem non præſupponit. ſect.5.c.2.nu.59.* 261

2 *Offi iũ officij non datur p.2.c.5.nu.8.* 167

2 *Onus, & grauamen, fideiuſſio dicitur. ſectio.2.c.1 nu.2.* 156

2 *Onus affectatum excuſare non ſolet, ſect. 8.c.49.num.30.* 413

2 *Oratores, an fideiubere poſſint. ſectio.8. cap.22. per totum.* 387

Vide in verbo legati.

P

2 *PAciſcens, crimen fatetur p.2.ſect.2. cap.4 nu.20.* 166

2 *Pacta contra bonos mores, & turpitudinem continentia, omnino repellũtur, modo obſeruantia aliud non ſuadeat ſect.8. c.57.num.16.* 424

2 *Pacta, conuentiones, & obligationes facta in prima locatione cenſentur repetita in ſecunda præter quam fideiuſſio, & iuramentum. ſect 5.c.2.nu.12.* 257

2 *Pacta contra publicam vtilitatem, & nutritiua peccati non valent. ſect.8.cap. 49 num.34.* 413

1 *Pacta ſunt ſeruanda, & nulla maior eſt iuſtitia in contractibus, quam quod pacta ſeruentur. part.1.ſectio.2.cap 3.numero 80. in prælud.* 47

2 *Pactum nudum non eſt efficax ad agendum, niſi fiat in contractu nominato. ſectio.3.c.5.num.5.* 181

2 *Pactum nudum non informatur per contractum cum alio celebratum. d.ſect.3. cap.5 num.6.*

2 *Pactum nudum abſque cauſa eſt penitus ineffi ax, etiam de iure canonico, ſect.8. cap.47.num.15.* 401

2 *pactum de non petendo factum principali, prodeſt fideiuſſori. ſect.10. cap.3 nume.4.* 469

Niſi ſit perſonale dicta ſect.10.c.3. nu.2.

2 *pactum de non petendo, vel alia liberatio facta principali, regulariter, etiam prodeſt fideiuſſori. ſect.9.c.14.nu.1.fol.448. & ſect.10.c 3.num.4.* 469

Sed non è contra dicta ſect.10.c 3.d.nu.4.

2 *pactum quod quis de rebus ſuis ad libitum diſponere non poſſit, vti libertatis priuatiuum non valet, 2 part. ſect 8. in princ.num.6.* 342

2 *pactum de non petendo factum principali non prodeſt fideiuſſori quando principalis non eſt ſoluendo. ſect 9. cap 14. nume.3.* 448

2 *pactum de non petendo factum principali non prodeſt fideiuſſori, quod interceſſit animo nouandi. ibid.nu.6.* 449

pactum de petendo factum principali non nocet fideiuſſori, quando deſenſio eſt per fideiuſſorem quæſita. ibid.nu.8.

2 *pactũ perſonale factum cũ debitore principali non nocet eius fideiuſſori. num.9.*

2 *pactum fideiuſſori factum, non prodeſt reo, vbi de ratione. nu.10.*

2 *pactum, quando eſt expreſſe actum, quod proſit etiam, quando ſumus in fideiuſſore in rem ſuam, tunc factum fideiuſſori iuuat etiam principali. num.11.*

2 *pactum de non petendo, acceptilatio, vel alius actus liberatorius factus cum principali, prodeſt etiam fideiuſſori in fideiuſſio-*

iuſſionibus prætorijs, ſecus eſt in conuentionibus. num. 12.

Pactum de non petendo factum à maiori parte creditorum, hæredibus debitoris etiam præiudicat paucioribus venditoribus, ſi vellent contra fideiuſſorem agere. num. 13.

2 *Pactum cum reo initum, & fideiuſſoris commodo cedit ſect. 9. c. 27. nu. 1.* 457

Modò dictum pactum reale ſit, num. 2.

2 *Pactum perſonale, ad fideiuſſorem non tranſit. num. 3. ibid.*

2 *Pactum fideiuſſoris generale reo non prodeſt. num. 4. ibid.*

Secus ſi fideiuſſor in rem ſuam ſpoponderit, quia tunc prodeſt. num. 5.

2 *Pacta inter fideiuſſores inita, quæ forma, & regula ſeruanda. ibid. nu. 6.*

Paria ſunt quod nullus detur fideiuſſor, vel quod non idoneus, ſectio. 7. cap. 7. num. 3. 337

2 *Paria ſunt promittere in debitum, vel debitum inexigibile, ibid. nu. 4.*

2 *Paria ſunt ſcire, vel diligenter inquirendo notitiam conſequi poſſe, par. 2. ſect. 7. cap. 2 num. 10.* 321

2 *Paria ſunt ſcire, & teneri ſcire. ibid. nume. 11.* 322

2 *Paria ſunt per fideiuſſores, vel per hypothecam bonorum cauere. ſect. 4. cap. 20. num. 3.* 206

2 *Paria ſunt aliquid fieri ante litem conteſtatam, vel in continenti poſt. ſect. 4. c. 9. num 7.* 193

2 *Paria ſunt non cauere, vel minus idonee cauere. ſect. 7. cap. 2. num. 13. 322. & cap. 3. num. 38.* 332

1 *Paria ſunt quid probatum eſſe, vel in continenti probari poſſe, cap. 13. aliàs 22. num. 18. ſect. 3. part. 1. in præluđ.* 93

2 *Paria ſunt expreſſis verbis voluntatem ſuam declarare, & rebus ac factis, ſect. 8 c. 35. num. 24.* 395

2 *Paria ſunt non eſſe ſoluendo facultatibus, vel facilitate conueniendi. ſectio. 6. cap. 3 num. 168.* 299

2 *Paria delicta mutua compenſatione tolluntur. ſect. 10. c. 23. nu. 7.* 490

1 *Pater præſtans cautionem de non offendendo pro ſe filijs, & familia ſua, An pro filijs ſpurijs, teneatur: & dicitur, quod non, niſi aliud ſeruetur conſuetudo. par. 1. ſectio. 2. in prælud. cap. 4 num. 175. contrarium in pace, ibid nu. 176.* 72

1 *Pater poteſt cogi ad fideiuſſorem de non offendendo præſtandam etiam pro filio naturali, & ſpurio, ibid. nu. 177.* 72

2 *Pater, an, & quando poſſit pro filio fideiubere. ſect. 4 cap. 48.* 238

2 *Pater ſi pro filio fideiuſſit, filio ſui iuris effecto liberatur. ſect. 10. c. 27. nu. 5.* 502

2 *Pater poteſt eſſe fideiuſſor pro filio in dote reſtituenda, & ratio ibi. nu. 36. d. ſect. 8. c. 49. num. 35.* 413

2 *Pater pro filio dotem ſuſcipiens pro eo fideiubere dicitur. d. ſect. 8. c. 49. nu 38.*

2 *Pater ob dotem filijs ſuſceptam, non tantum nomine filij, verum etiam nomine proprio conueniri poteſt, d. ſect. 8. c. 49. num. 39.*

2 *Pater pro filio fideiubere poteſt. ſectio. 8. c. 2. num. 18* 345

Etiam quod ſit emancipatus, num. 19.

Et etiam ſi in patris poteſtate conſtitutus ſit, num. 20.

Item ſi adultus, & minor, num. 21.

Pari ratione ſi obligatio deſcendit ex contractu, vel ex maleficio, nu. 22.

2 *Pater pro filio intercedens reputatur vt extraneus, ibid. num. 23.*

2 *Pater pro filio contrahens, pro eo fictione iuris fideiubere dicitur, ſecus ſi filius pro patre cōtrahat, quia pro eo fideiubere nō cenſetur niſi expreſſe dixerit, num. 26.*

2 *Pater promittens non offendere pro ſe, filijs, & familia in tali promiſſione non includuntur filij ſpurij, nu. 27. ibid.*

2 *Pater pro filio intercedens beneficio diſcuſſio-*

ſcuſſionis non utitur, num.100. ſect.6. cap.3. 292
Idem eſt in patre mandante filium obligari, ibid.num.101. 293
2 Pater pro filio fideiubens, vel iubēs filium obligari, intelligitur non fideiuſſor ſed principalis, num.102.
2 Pater poteſt cogi ad cautionem de non offendendo præſtādam, etiam pro filio naturali, & ſpurio.ſect.8.c.2 nu.28. 346
2 Pater hodie obligatur pro filio, quo ad uſumfructum aduentitiorum, dummodo filio eorundem adminiſtrationem conceſſerit, ibid. num.7. 344
2 Patremfamiliam quis ſe profitens non poteſt docendo de contrario poſtea actum impugnare. ſect.6.c 3.nu.148. 297
2 Patriæ poteſtatis nexum reſoluunt, emācipatio dignitatis Epiſcopalis, & matrimonium ſect 8.cap.2 nu.13.fol.344.& nu.31 346
1 Patientia ſimplex abſq; vocis expreſſione in iudicio facta, vim ſtipulationis habet. par.1.ſec.1.in prælud.c.9.nu.19. 15
Eidem efficit, quod quis uti fideiuſſor obligatur, ibid.nu.20. 15
2 Patientia geminata, fideiuſſionem inducit, d.ſect.8.c.35 nu.25. 396
1 Pauper, an, & quando admittatur cum cautione iuratoria ubi fideiuſſores non repetit, cap.4.nu.15.cum ſequentibus in prima par.ſect.2 in prælud. 59
1 Pauper malæ vitæ, tanto pauperior, tanto ad delinquendum promptior. dicto c.4. num.17. 59
2 Pauper quiſq; præſumitur, niſi diues probetur.ſec.7.c.1.nu.3. 319
2 Pauper, & nudus quiſque naſcitur, ibid. num.4.
2 Pauper dicitur idoneus fideiuſſor cū principalem habet diuitem: ſect.7.cap.2. nu.26. 323
Idem quando eſt à teſtatore ordinatus, ibid.num.35. 325
Quid ſi ſit fidelis, & probata vita, ibid. nu.33. 323
2 Pauper, & diues, quis dicatur, remittitur arbitrio iudicis, ibid.nu.32.
2 Paupertas probatur ex eo, quod quis fideiuſſerit pro alio.ſec.2.c.1.nu 11. 157
2 Paupertas probatur ex eo, quod quis pro magna quantitate fideiuſſit, ſecus ſi pro parua, ibid.nu.12. 158
2 Paupertas medio tempore contingens in perſonam fideiuſſoris, vel fideiuſſorum, vel uni eorum, liberat alios fideiuſſores debitore nihil remanente obligato. ſect. 10.c.42.nu.2. 519
2 paupertas unius fideiuſſionis liberat alios, modo talis fideiuſſor docuerit plene, & concludenter de eius inopia, & quod à facultatibus recederit ſolo fortunæ uitio, & ictu, & non culpa ſua, num.4.
Vide alia in verbo fideiuſſio paupertate.
2 Paupertate tam debitoris, quam fideiuſſoris euaneſcit fideiuſſio. d.ſectio.10.cap. 42.num.1.
2 Paupertatis exceptio, an fideiuſſorem, qui appellare omittit, excuſet. part.2. ſect. 4 c.39 num.20. 229
1 Pax & tregua, non infringuntur ex noua cauſa, c.4.nu.122.cum ſeqq ſect.2.in prælud. 68
Et quæ dicatur noua cauſa, num.123.cum alijs.
1 Pax rumpitur per inſultum factum cum percuſſione, & veſtium inciſione, par.1. ſect.2.c.4 prælud.nu.133. 68
1 Pax rumpitur ex nimis. p. 1. ſect.2. c.4. in prælud.num.36. 69
1 Pecuniæ & quantitatis debitor, ſtāte impoſſibilitate ſoluendi in pecunia, admittitur ad conſignandam ſpeciem, & ſtabilia. part.1.cap.7. aliàs 16.ſectio.3. in prælud.per totum ſupra in verbo debitor quantitatis. 86
1 Pœna in conuentionalibus committitur, abſq; eo, quod interſit, ſecus in pratorijs can-

Digitized by Google

cautionibus.cap.6.num.7.in 1.par.ſect. 2.in prælud. 74
1 Pœna adiecta loco, intereſſe non debetur, niſi quantus interſit: ſecus ſi ſit adiecta loco contemptus d.c.6.nu 8.& 9. 75
2 pœna clerici fideiubentis, quæ ſit. ſect.8. c.12.num.2.& 6. 476
2 Pœnas pœnarum lex abborret.p.2 ſect. 2.c.5.num.9. 167
1 pœnæ exceptio nūquam à iudice fit, etiam quod ſit ipſo iure, & facto incurſa, niſi prius pars moneatur, & iudex ſuam ſententiam declaratoriam ferat.p.1.ſec.2. c.3.in prælud.num.100. 49
Niſi factum, ſit notorium, & pœna ſit incurſa ipſo iure, & facto, ibid.101.
2 pœnæ legales ſunt illæ, quæ ueniunt ob morā, iuramentum, contumaciam, vel inficiationem, vt etiam, quæ augentur poſt litem conteſtatam.ſec.8.c.33.nu.2.393
2 pœnitentia ſinitur fideiuſſio, idque multis modis contingit, ſect.10.c.49.nu.1.524. in verbo fideiuſſio pœnitentia.
2 pœnitentia, & mutatio voluntatis potiſſimum in quatuor caſibus denegatur. d. ſect 10.d.c.49.num.9.
1 percutiens cum tumore, liuore, dolore, & ſanguinis effuſione, cautionem de non offendendo rumpit. par. 1 ſect10.2.in prælud.c.4.num.103. 66
Idem in percuſſione manu vacua, vel pugno, num.104.ibid.
Idem in ſola metus illatione, ac minarum, quæ ad pacis violationem ſufficiunt, ibid. num.105.
Idem in iniuria verbali, num.114.
Quæ intellige, modo promiſſio ſit concepta verbis generalibus, & amplis, nu.107.
Vt etiam quando dolo, & malo animo offenſa illata fuit, ibid.nu.108.
1 per ſolam violentiam oblatiuam alicuius de manu alterius cautio de nō offendendo commiſſa non dicitur. par.1.ſect.2.in prælud.c.4.nu.97. 66
Vide ſupra in verbo violentia.
2 Perfidiæ ratio, tam viget in fideiubente pro dote, quam pro donatione propter nuptias, ſect.8.c.49.nu.17. 411
2 Perfidiæ ratio ceſſat in marito voluntariè fideiubente, d ſect.8 c.49.nu.29. 413
2 Periurus nō eſt, q ex iuſta, & legitima cauſa deſerit iuramētū, ſe.8.c.58.n.12.426
2 Periculum ſuperuenientis inopiæ ſpectat ad creditorem, ſect.7.c.3.nu.29. 13
1 Perpetuum in cautione de non offendēdo, cenſetur expiraſſe per annos 20.30. vel 40.par.1.ſec.2.c.4.nu.50.in prælud. 62
2 Perſona graduata, & maximæ exiſtimationis, & diuitiæ, etiam quod agatur de pœna corporali, nihilominus fideiuſſorib. eſt relaxanda, ſect 8.c.48.nu 36. 407
2 Perſona ficta, dicuntur Vniuerſitas, Populus Communitas, Exercitus, Senatus Ciuitas, Municipium, Oppidum, Terra, Collegium, Capitolum, Curia, Sodalitas, Societas, Confederatio, Hæreditas iacens, & alia.ſect.8.c.26.nu.1. 383
In verbo fideiuſſio in perſona, & in verbo ficta perſona Reſpublica, et Vniuerſitas.
2 Perſona ficta, licet integra corpora ſint, tamen nomen iuris ſunt, & animum, & intellectum non habent, nu.2.
Et ideo municipes cōſētire nō poſſunt, n.3.
Vt etiam nec fideiubere, nu.4.
Perſona ficta in tribus caſibus bene fideiubet, ibid num 5. 590
Quando eſt legitimè congregata, num.6.
Quādo cōſiſtit in perſona repræſētāte, n.7
Quando fideiuſſio eſt in vtilitatem fictæ perſonæ, num.9.
2 Perſona ficta, nullum poteſt præſtare cōſenſum: ſed bene illum dant ſyndici procuratores, & repræſentantes, nu.8.
2 Perſona ficta in quib.caſib.non obligatur tamē obligātur particulares pſonæ, n.13
2 Perſona ficta per repræſentantem eam, vt eſt ſyndicus, & procurator bene fideiubet, ibid.nu.8.

2 *Perſonarum diuerſitas diuerſam rationē, & reſolutionem requirit, ſect. 10. c. 4. nu. 42. cum ſeqq.* 476
2 *Perſonarum ex mutatione rei cōditio, & diſpoſitio mutatur, ibi. nu. 44. etiam quo ſimus in perſona patris & filij, ibi. nu. 45*
2 *Perſonæ, & vitæ periculum quando vertitur, quis ſe cautionis fragilitatem conuictam non dicitur. d. ſect. 8. c. 49. nu. 58*
2 *Perſonæ sūt multæ, & multi caſus in quibus à iure ſi leiuſſio denegatur. ſect. 8. ſub c. 2. cum ſeqq. & per totum.* 343
2 *Perſonæ difficilis conuentionis ad fideiuſſi[illegible] s non recipiuntur ſect. 8. c. 24. nu. 3. 388. in verbo procurator.*
2 *Perſuadens alicui, vt alteri credat, tenetur actione mandati, vel doli, ſi non idoneus inde reperiatur. ſec 3. c. 4. nu. 9* 178
2 *Petente, & non opponente, multa conceduntur, quæ aliàs non permitterentur, p. 2. ſect 4. c 8. nu. 26.* 192
1 *Petitio vbi non eſt, non eſt mora, & vbi non eſt mora non eſt pœna, p. 1. ſect. 2. c. 3. num 95. in prælud.* 48
2 *Petitio in aliquibus denegatur, cōceditur tamen in eis receptio, & retentio. par. 2. ſect. 2. cap. 2. num. 10.* 161
2 *Petitio vbi nulla datur, ibi nulla eſt mora. ſect. 8. c. 14. nu. 4.* 381
2 *Petitio, & oppoſitio, in quibus caſibus ſit neceſſaria, & in quibus non, p. 2. ſect. 4. c. 8 per totum.* 190
2 *Pietatis intuitu, quæ fiunt, non ſunt ſub lege, ſect. 8. c. 3. nu. 85.* 359
2 *Pietatis & ſpiritu Dei, quæ aguntur, nullæ prorſus legi humanæ ſubijciuntur, ſec. 8. cap. 3. ibid.*
2 *Pignus habēs, creditor, an, & quādo poſſit fideiuſſorē conuenire. ſect. 4. c. 19.* 204
2 *Pignoris datione, liberatur fideiuſſor. ſect. 10. c. 11. nu. 1.* 479
Idem pignoris reſtitutione. c. 12. nu. 1. & 3. in 2. par. d. ſect 10. 480
2 *Pignoris reſtituti exceptio ſicut competit principali ita, & fideiuſſori. d. ſectio. 10. cap. 12. nu 2.*
2 *Pignus, & hypotheca à pari cum fideiuſſore procedunt. ſect. 8. c. 49. nu. 44.*
2 *Pignus remanet in domino debitoris. d. ſectio 8. cap. 49. nu. 46.* 414
2 *pign⁹ pignoris d. ī p. 2. ſec. 2. c. 5. n. 19.* 168
2 *Pij vſus ſunt alimētatio filiorum, parentū, & mariti, redēptio eorundē à captiuis, & carceribus, vt etiam cauſa ſtudiorū Eccleſiæ, & alia. ſect 8. c. 3. n. 83.* 359
2 *Plures rei debendi, ſimpliciter obligati, vnuſquiſque eorum pro rata tenetur, & non in ſolidum, niſi aliter ſit expreſſe dictum. ſ ct. 6 c. 4. num. 17. & 18.* 507
Secus in pluribus fideiuſſoribus, nu. 19.
Vbi de ratione diuerſitatis, nu. 20. & 23.
2 *Plures rei cōſtitui poſſūt pro dote reſtituēda, & conſeruāda ſ ct 8. c. 49. n. 23.* 412
2 *Plures rei debēdi inſolidū obligati, & demum per ſententiā ſimpliciter ad ſoluendum condemnati, vnuſquiſque eorum pro virili tenetur, niſi contrarium per ſententiam caueatur, ſect 6. c. 4. num 64.* 311
Excipiūtur tamen à prædicta regula quinque caſus, nu. 65 ibid.
2 *Plus cautionis eſt in rem, quam in perſonam, p. 2. ſect. 4. c. 52. nu. 3.* 243
2 *Plus eſſe non poteſt in acceſſione, quam in principali. ſect. 1. c. 3. nu. 10.* 148
2 *Poſſe non dicimus quod cum difficultate poſſumus. ſect. 6. c. 3. nu. 172.* 300
2 *Potentior quando principalis eſt, tunc eo omiſſo poteſt fideiuſſor conueniri. ſect. 6. c. 3 164. cum ſeqq.* 299
2 *Potentior quis dicatur, & quanta debeat eſſe potentia ad hoc, vt fideiuſſor beneficio excuſſionis priuetur hoc totum arbitrarium eſt. ibid. nu. 176.* 300
2 *Potentiori minor locans domū dicitur læſus abſq; alio, & debet reſtitui, ibid.* 173
2 *Potentiori locatio facta alienatio dicitur, ibid. num. 174.*
1 *Poteſtati imputatur, qui nō elegit ſibi honeſtam*

neſtam familiam, p.1.ſect.1.c.9.nu.28. in prælud. 16

2 *Precij, & mercedis mutatione in emptione, & locatione dicitur mutata emptio, & venditio, & cenſetur nouus contractus.ſec.10.c.35.num.4.5.* 513

2 *Precium ſuccedit loco rei in vniuerſalib. ſect.1.cap.3.nu 43.* 151

2 *Precium, quod momento perdurauit, non attenditur.ſect.10.c.34.nu.4.* 512

2 *Preciũ, & merces ſunt de ſubſtãtia emptionis, & locat.ſect.10.c.35 nu.6.* 513

2 *Prælatis contractus nomine Eccleſiæ celebratus, & cum ſolẽnitatibus, ſi contractus cedit in Eccleſiæ, vtilitatẽ, non tantum ipſum, verum etiã eius ſucceſſorem obligat, ſect.4 c.17.num.13.* 202

Contra vide in verbo contractus.

2 *Præmium ex fideiuſſione, an percipere liceat, ſect.2.c.2.num.1.* 159

2 *Præſcriptio recognitione debiti interrumpitur, ſect 2.c.4.num.14.* 165

2 *Præſcriptio interrupta contra vnum ex correis, contra alium ſiue alios etiam interrupta cenſetur, ſect.9.c.6.nu.1.* 435. *& ſect 10.c 16.num.7.* 485

2 *Præſcriptio contra principalẽ, interrupta nõ cenſetur contra fideiuſſorem interrupta, etiam ſi vt principalis, & cum iuro ſe obligauerit.ibi.nu.2.d.ſect.9.c.6.* 435

Vt etiam nec è contrario, nu.3 ibid.

Niſi ex tali interruptione alter eorum cõſtituatur in mala fide, ibid.nu.7.

2 *Præſcriptio rei prodeſt fideiuſſori.ſect.9. c.23.num.1.* 456

2 *Præſcriptio præſcriptionis non promittitur.p 2 ſect.2.c.5.nu 3.* 165

2 *Præſcriptione reſoluitur fideiuſſio.ſect.10. c.16.nu.1.* 485

Et maxime in præſcriptione 30. vel 40. annorum, ibid.nu.2.

Modo aliquid in dictũ tempus vſurarum nomine non fuerit ſolutum. ibid. nu.4.

Vt quãdo vno eodemq; tẽpore nata fuerit obligatio debitoris, & fideiuſſ.ibid.nu.6.

2 *Præſcriptione liberatus ſimilis eſt illi, qui ſatisfacit, ibid. num 3.*

2 *Præſcriptione impeditur anniuerſaria vſurarum ſolutio, creditoribusq; ius ſuum conſeruat. ibid num.5.*

2 *Præſcriptionis exceptio eſt cohærens rei, & ideo ad fideiuſſorem tranſit.ſectio.9. c.23.num.3.* 456

2 *Præſcriptionis exceptio ſolutioni adequatur, num.4.ibid.*

2 *Præſcriptionis ĩterruptio facta cõtra vnũ ex reis afficit oẽs.ſect.10.c.16.n.7.* 485

2 *Præſens tacens, & patiẽs ſe in aliqua diſpoſitione pro fideiuſſore deſcribi, an vti fideiuſſor obligetur, in ſect 8.c.35 n.3* 394

2 *Præſens, quãdo impedire põt, & nõ impedit, ſed tacet pro cõſentiẽte habetur nu.4.*

2 *Præſens, ſciens, tacẽs, & tollerãs, ſe in aliquo actu à debitore nominari, deſcribi, et referri pro fideiuſſore fideiuſſor non efficitur, niſi expreſſe, & ſpecifice d.fideiuſſioni conſentiat.nu.6.& 16.& 19.* 395

Niſi in iudicio, hoc fecerit, & à iudice interrogatus non reſponderit.nu.20.

Vt etiam quando in iudicio, & actis non contradicendo ſe annotari permiſerit, vt etiam in inſtrumento, & appoca, nu 23.

2 *Præſentatio de ſe ipſo facta ad beneficiũ, in quo quis eſt compatronus, vt ambitioſa non valet, poteſt tamen quis præſentationis de ſe factæ conſentire.ſectio.8. c.50.nu.10.& 11.* 416

2 *Præſentatio fit dupliciter aut per ſpontaneam rei comparitionem, aut quando fideiuſſor in vim obligationis per eum factæ, reum curiæ, & iudicij repræſentat. ſect.10.c.39.num.2.* 515

2 *Præſentatione, & comparitione rei principalis, fideiuſſio de repræſentando euaneſcit num.1 ibid.in d.c.39.*

2 *Præſentatione fideiuſſoris, liberatio contingit, nõ tantum per repræſentationem vltroneam rei, verum etiam per præſentatio-*

tationem rei per fideiußorem factã, nu. 3
2 Præſumitur quis bonus moribus, ſed non facultatibus. ſect 7. c. 1. nu. 2. 319
2 præſumptio de præſenti in præteritum nõ cadit. vbi de contrario conſtat. ſect. 10. ad conſ. in fin. c. 23. nu. 31. 500
2 præſumptio cedit veritati. ibid. nu. 32.
2 præſtatio fideiußoris idonei, vim ſolutionis habet. ſect 4. c. 26. nu. 1. 209
Intellige conſentiente creditore, ibi. nu. 2.
Item ſi animo nouandi intercedat ſecus ſi acceßorie, num. 3. 4. 210
2 primordio tituli poſterior formatur euentus. ſect 8. c. 47. nu. 38. 403
2 primi fideiußores ex datione ſecundorum, an & quando liberantur. ſect. 10. c 32. per totum. 505
2 primum dicitur, quod ante ſe nihil habet. ſectio. 10. ad conſil. poſitum in fin. c. 23. ſub num. 28. 498
2 primus fideiußor dr̃ principalis, alter acceſſorius par. 2 ſect. 2. c. 5. num. 14. 168
2 primus fideiuſſor quando alium fideiuſſorem dat, tunc datur fideiußor fideiuſſoris. d c. 5 num. 15.
1 primus contrauenient attenditur. part. 1. ſect. 2. in prælud. c. 4. nu. 69. 63
2 principali deficiente, non poteſt in eſſe deduci acceßorium. ſect. 8. c. 41. nu. 3. 397
2 principalis dicitur is, ad quẽ vtilitas contractus deuenit. ſect. 3. c. 1. nu. 2. 171
Iſque primo debet excuti, ibid. nu. 3.
2 principalis cenſetur, qui prius eſt nominatus, quando aliter nõ apparet, nu. 11. 172
Licet cenſeat̃ pecunia inter eos diuiſa, n. 12
2 principalis, quando eſt potens, & difficilis ad exigendum, in eo beneficium excuſſionis ceſſat. ſect. 6. c. 3. nu. 92. 292
2 principalis tunc demum conueniri, & excuti debet, quando contra eum de iure, & de facto agi poteſt, ibid. nu. 97.
2 principalis ſi eſt de potentioribus tunc dicitur difficilis conuentionis, & exactionis, ibid. num. 167. 299
2 Principalis ſi non appellat, ita nec fideiuſſor. ſect. 9. c. 26. num. 3. 457
2 principalis, ſi vti coniuncta perſona, poteſt petere fieri compromiſſum, ita & eius fideiußor. ſect. 9. c. 26. nu. 4. 457
2 principalis debitor, ſi medio tempore non ſoluendo ſit, non per hoc liberatur eius fideiußor ſect. 10 c. 42. nu. 5. 519
2 priuilegia fideiuſsorum, multa alia vltra excuſſionis diuiſionis, & cedendarũ beneficia, rẽſentur. in c. 8 ſect 6. per tot. 38
2 priuilegiũ fori, in clerico, eſt perſonale, & vltra eius perſonam non extenditur. ſect. 4. c. 32. num 3. 214
2 priuilegium, vel immunitas competens principali, prodeſt etiam fideiuſsori. ſect. 9 c. 13. num. 1. 445
Niſi ſit perſonale, num. 20. 447
Vbi de cautela, vt proſit etiam fideiuſsori, num. 5. ibid. 445
Etiam quod fideiuſsor talis priuilegij eſſet incapax, ibid. num. 2.
2 priuilegium conceſsum fiſco prodeſt etiam fideiuſsori, ibid. num. 19. 447
2 priuilegium competens fideiuſsori nõ prodeſt principali, ibid. num. 22.
2 priuilegiũ tacitæ hypothecæ, quod habet mulier in bonis viri, etiã competit in bonis fideiuſsoris, quod pro viro interceſſit pro dote reſtituẽda. c. 49. n. 49. ſec. 8. 414
2 priuilegium, per actum contrarium perditur. ſect 6. c. 3. nu. 122. 295
1 probatio incontinenti facta dicitur, ſi ſit infra triduum. c. 13. alias 22. nu. 19. ſect. 3 par. 1. in prælud. 93
1 probationes maiores requiruntur in condemnando fideiuſsore, quam pro reo, p. 1. ſec. 2. c. 4. nu. 39. in prælud. cum ſeqq. 62
1 probationes per teſtes factæ sũt inter probationes requirentes altiorem indaginem, par 1. ſect. 3. in prælud. c. 13. alias 22. num. 12. 93
1 probationes, quæ ſufficiunt ad condemnationem principalis: nõ ſunt ſatis pro condem-

demnando fideiuſſore cum maiores ſint neceſſaria, par. 1. ſect. 3. in præl.ud. c. 4. num. 36., 37. 61

1 *Procurator ad exigendum, nō admittitur cū cautione de rato, niſi doceat plene de mādato, c. 9. n. 5. ſect. 2. p. 1. in prælud.* 77

1 *procurator cum cautione de rato, quando teneatur exhibere mandatum, & quādo non, ibid. num. 30.* 79

2 *procurator, etiam cum liberatione, nō poteſt fideiubere nomine domini. ſect. 2. c. 1. num. 13.* 158

2 *procurator fideiubens, & ſe obligās mandato domini, poteſt eximitionem petere. ſect. 5. c. 3. num. 36.* 271

2 *procurator ad fideiubēdum, an poſſit conſtitui, ſect. 4. c. 25. nu. 4.* 209

2 *procurator ſpecialiter conſtitutus, notarius expreſſe requiſitus, & rogatus, ſindicus in indiuiduo deputatus pro eorum principalibus, rectè fideiubent, ibi. nu 5.*

2 *procurator in rem ſuam eſt, qui alienas actiones commodo ſuo exercet. ſect. 10. 8. cap. 50. num. 22.* 417

2 *procurator cauſidicus, cauillatus, rixoſus, litigioſus, & qui nimis potēs eſt, cū pro idoneo fideiuſſore non habeatur, rectè fideiubere non dr. ſect 6. c. 3. nu. 164.* 299

2 *procuratoris factum domino præiudicat, quando dominus ſtatim, ac ſcit non contradixit, cap 9. num. 26. & 27. ſect. 10. 2. part. 1. in prælud.* 79

2 *prodigi, & furioſi fideiuſſores non obligantur. ſect. 8. cap. 7. num. 1. fol. 369. & cap. 45. ead. ſect.* 399

2 *prodigo omnis ſui patrimonij diminutio interdicta eſt. ſect. 8. cap. 6. nu. 9.* 369

2 *prodigus nō habet conſenſum, ſicut furioſus, ibid num. 3. in d. cap. 45.* 399

2 *prodigus ad fideiuſſiones præſtandas non recipitur. ſect. 8. c. 6. nu. 1. & 10.* 368

2 *prodigus eſt qui nec modum, nec finē, nec tēpus in expenſis habet, ſed omnia dilapidādo, & diſſipando profundit, ibi. nu. 2.*

2 *Prodigus teſtamentū facere nō pōt, nu. 3.*
Minus vendere, num 4.
Itidem nec ſe obligare, num. 5.
Pariter nec obligationem nouare, nu. 6.
Vt etiam nec paciſci, num. 7.
Vt ſimiliter nihil in alium quocunque modo transferre poteſt, num. 8. 369

2 *prodigus, & furioſus in nonnullis caſib. ēt abſq; promiſſione obligatur, vt in exemplis de quibus. nu. 4. in c. 7. d. ſect. 8.* 369

2 *prodigus nec naturalis obligationis eſt capax. ſect. 8. c. 45. nu. 2.* 399

2 *prodigus conſenſum non habet, & ideo, furioſo, mentecapto, & infanti adæquatur. d. ſect. 8. c 45. nu. 3.*

2 *prohibitio, ne aliquid fiat, operatur etiā, quod illud vtiliter factum fuerit. p. 2. ſectio. 4. c. 1. num. 15.* 187

1 *prohibitum ad tempus, finito tempore cenſetur promiſſum. p. 1. ſect. 2. in prælud c. 4 num. 57.* 62

1 *proiectio lapidis, & teli, pęnam meretur, d. p. 1. c. 4. nu. 89. ſect. 2. in prælud.* 65

1 *proiectio lapidis, teli, ligni, guanti, vel alterius ſimilis, cautionem de nō offendendo non vitiant, quando nō eſt promiſſum non offendere in perſonam, ibid. nu. 91.*

2 *promiſſio ſine cauſa facta nō ualet: ſed doli mali exceptione repellitur, ſect 8. cap. 47. num. 4.* 401

2 *promittens dare pignora, ſi eſt diues, obligando bona ſua liberatur, ſect. 4. cap. 20. num. 4.* 206

2 *promittens, quod alius obſeruabit ſe vt principalem obligans, tenebitur de ſuo, ſi ille nō obſeruat, etiam quod prima obligatio non valeret. ſec. 1. c. 3. nu. 46.* 151

1 *promittēs in negocio ſpectantē ad alium, aliās de ſuo proprio, p vt principalis obligatur. p. 1. ſec. 2 in prælud. c. 3. n. 60.* 44

2 *promittens fideiubere, nondum eſt fideiuſſor. p. 2. ſect. 2. c. 6. num. 2.* 169

1 *promittens pro ſe, & conſanguineis nō offendere, ſi vnus ex conſanguineis offenderit*

derit, promittens habet regreſsũ pro conſeruatione ſuæ indemnitatis contra conſanguineum modo dictus conſanguineus contraueniens non ſit ignarus, nu.60. & dummodo ad cauendum non fuerit aſtrictus lege, ſtatuto, vel conſuetudine ſic dictantibus. nu.61. ibid. part.1.ſect.2. in prælud.c.4.num.59.cum ſeqq. 62

1 *Promittens non offendere per ſe, vel per alium, tenetur etiam mandato non executio.p.1.ſec.2 in prælud.c.4.n.143.* 69

1 *Promittens ſatisfacere dando fideiuſſores non liberatur, ſed debet ſoluere. p.1.ſect.1.in prælud. c.8.nu.26.* 11

1 *promittẽtiũ quinq; ſpecies expromiſſores, mandatores, conſtitutores, ſpõſores, & fideiuſſores in prælud.c.1.p.1.ſec.1. Cætera vide ĩ verbo repromiſſor, & expromiſſor.*

2 *Prorogatio tantum operatur inter prorogantes & partes: fideiuſſorib. autem uti tertijs non conſentientibus non nocet, c.33.ſect.10 nu.2.* 508

2 *Prorogatio, & cõfirmatio, licet ſit eadem cũ primo actu, tamen nõ obligant, niſi fideiuſſor expreſſe conſentiat, ibi.nu.5.* 509

2 *Prorogatio cenſetur facta cum omnib. ſuis qualitatibus, ibid.nu.9.*

2 *Prorogatio cenſetur facta cũ eiſdẽ pignoribus, cautionibus, cautelis, pœnis renunciationibus, & clauſulis, vt erat in principio termini, & contractu, num.11.*

2 *Prorogatio nouum contractum non facit, ſed ſolum longius profert, nu 12.*

2 *prorogatio termini per creditorẽ, debitori fieri põt abſq; fideiuſſoris cõſenſu, nu.14.*

2 *Prorogatio, quando eſt facta ad differendam ſolutionem, tũc fideiuſſores dati non liberantur, ſecus ſi ad finiendam, & tollendam obligationem eamq; augendam, num.17.* 510

2 *Prorogatio quãdo dicatur augere obligationem remiſſiuè, num.18.*

2 *Prorogatio quando dicatur tertio præiudicialis, num. 19.*

2 *Prorogatio termini, fideiuſſorem non liberat, quando in prima obligatione eſt data facultas renouandi, nu.21.* 511

2 *Prorogatione, & noua obligatione expirat fideiuſſio quando eſt ad certum tempus facta, & limitata vbi d. exemplo, num.1.c.33.ſect.10.* 508

2 *Prorogatione termini, nouatio non inducitur, num 13.* 509

2 *Prorogatione termini, an, & quando liberentur fideiuſſores. Affertur communis diſtinctio inter fideiuſſores ſimpliciter datos, & fideiuſſores ad tẽpus, nu.16.* 510

2 *Prorogatione termini, in fideiuſſione ſimpliciter facta fideiuſſores non liberantur, num.15.*

2 *Prorogationẽ ad tempus limitatum quãdo eſt facta fideiuſſio, non liberare fideiuſſores tenuerunt multi, num.20.*

2 *Prorogatum adeo cum omnibus qualitatibus ſuis prorogatum cenſetur, quod non tantum nomen non perdit, verum etiam idem cenſetur, num.10.* 509

2 *Proteſtatio de nõ fideiubendo nihil operatĩ creditore diſſentiẽte.ſec.4.c.12.n.3.* 196

2 *Proteſtatio, ac denunciatio facta per debitorem fideiuſſori, ne ſoluat priuat fideiuſſorem commodo repetitionis, ſi ſoluit. ſect.4 c.39.nu.54.* 232

An impediat obligationem, quando fit iudicij pro accuſato.ſect.4.cap.12.num.7. 196. & ſect.8.c.30.nu.2. 391

2 *Proteſtatio contraria facto, nihil operatur.d.ſect.4.c.12 nu.10.197. & ſect.10. c.4.num 14.* 472

2 *Proteſtatio contraria facto quando dicatur, ibid.nu.13.* 197

2 *Proteſtatio contraria facto dicitur, ſi dictum ſit, conteſtor litem animo conteſtandi, vel adeo hæreditatem animo non adeundi. d.ſect.4.c.12.nu.14.*

2 *proteſtatio nihil operatĩ qñ actus in cõtrariũ geſtus dependet à volũtate alterius, niſi alter expreſſe conſentit, nu.16.* 198

2 Pro-

2 Proteſtatio tunc demum operatur quando actus dependet à voluntate proteſtantis, ibid. nu.15.

2 Proteſtatio de ſe non obligando non impedit ortum obligationis, niſi creditor conſentiat, ibid.num.8. 196

2 Proteſtatio ingredientis monaſterium de reſtituendis ſibi bonis, non vitiat ingreſſum, ſed vitiatur, ibid.nu.12. 197

2 Proteſtatio nõ officit, quãdo per illũ eidem contradicitur, cui dicta proteſtatio præiudicialis eſt, p.2.ſect.4 c 12 nu 5. 196

2 Proteſtatio facta iudicij de non fideiubendo demum fideiubentem non afficit. ſect. 8.c.30 num.2. 391

2 Proximiorum interuentus iudicis, decretum, & iuramentũ nihil operantur, data enormiſſima læſione. ſec.8.c.3.n.106. 361

2 Proximiorum interuentus in cõtractibus mulierum quando non adhibitus non vitiat. ſect.8.c.56.num.11. 420

2 Publicatione bonorũ principalis rei, an liberẽtur fideiuſſores. ſec.10 c.68 n 1. 532

2 Public. bonorũ condemnati per fiſcum facta, fideiuſſores amplius infeſtari nõ poſſunt, & maxime quando bona ſuffi iunt. ſect.10.c.68.nu 2.fol.532. & c.19 nu. 1. & 2. 486. Reliqua vide in verbo fideiuſſor publicatione.

2 Pupillus. ſicut nec ſe obligare, ita nec pro alio fideiubere põt. ſec.8.c.13.nu.1. 379

2 pupillus non ſcit, neq; intelligit quid agat, & ideo non obligatur. ibid. nu.2.

2 Pupillus, quod videt ignorat, nu.3.

2 Pupillus, infans, & minor ſeptennio, nec alios obligat, nec alijs ſe obligare põt, n.4

Etiam Tutore authore, num.5.

Et etiam multo magis in puſionib & pueris de recenti natis, & qui nõ fantur, vel male, aut dimidiatis verbis. num.6.

2 Pupillus proximus infantiæ, & maior ſeptennio, minor tamen annorum 11. bene alios ſibi obligat abſque tutoris authoritate, num.7.

Se autem obligare, & pro alijs fideiubere non poteſt, niſi de conſenſu, & licentia tutoris, num.8.

2 Pupillus proximus pubertati, eſt ille, qui eſt annorum 10. cum dimidio, nu.9.

2 pupillus proximus pubertati alios ſibi obligare, ſe aũt alijs obligare non põt, n.10

2 Pupillus cum tutoris authoritate obligatur, etiam quod expreſſe non conſentiat, ſed taciat, num.11.

2 Pupillus an fideiuberẽ poſſit, num.12.

2 Pupillus tutoris authoritate hæreditatem adire, & ex tali aditione ſe obligare poteſt, ibid. num.13.

2 Pupillus tutore authore, nec vendere, nec alienare poteſt, nu.14.

2 Pupillus eſt capax eorum, quæ ſunt animi, & ea cum tutoris authoritate bene explicat. num.15.

2 Pupillus eorum, quæ ſunt facti non eſt capax, & ideo in ijs nõ obligatur etiam tutore auctore, num.17. 380

2 Pupillus maior ſeptẽnio, abſq; tutore contrahens nec naturaliter obligatur, & idẽ in eius tutore. ſect 8.c.14.nu.2. 381

2 Pupillus proximus pubertati ob ſuum cõſenſum naturaliter obligatur, num.9.

2 Pupillus aduerſus fideiuſſorem à ſe datũ actionem mandati non habet, minuſque cõtrariam habet fideiuſſor aduerſus pupillum, num.10.

Q

2 QVadrimeſtre conceſſum iudicatis, vt ſoluatur, etiam datur eorum fideiuſſoribus. ſect.9 c.31. 458

2 Qualitas non datur abſque ſubiecto. ſect. 1.c.5. num.9. 154

2 Qualitas adiecta verbo intelligitur ſecũdum tẽpus verbi, ſect.4.c.8 nu.15. 192

2 Qualitas, quę certo aliquo tempore interuenire debet, ſi poſt illud tẽpus interuenit, nihil actũ eſſe dicitur, ibid. nu.18.

2 Quando aliquid additur, vel detrahitur obligationi, ſemper dicta obligatio vitiatur.

tiatur.pag.2.ſect.1.c.3.num.15. 148
2 Quando plus eſt promiſſum, quam promitti oportuit, tunc non tota obligatio, ſed ſuperfluum infirmatur. d.par 2.ſect. 1.c.3.nu.20. 149
2 Quando lex, vel ſtatutum mandant in primis, & ante omnia fideiuſſorem præſtādum eſſe: tunc non eſt neceſſaria petitio. par.2.ſect.4.c.8.nu.23. 192
2 Quando reus eſt relaxandus à carceribus tunc fideiuſſio eſt danda, etiam, quod non petatur, ibid.num.24.
2 Quando quis ſe ab arreſto liberari petit, debet ſatiſdare, ēt non requiſitus, nu.25.
2 Quando lege, vel ſtatuto quis fideiubere tenetur, tunc ſi primus fideiuſſor efficiatur non idoneus iterum eſt ſatiſdandum. ſect.7.c.3.nu.32. 331
2 Quando eſt dubiū, an pœnæ capitali locus eſſe poſſit, interim fideiuſſoribus non eſt credendum, ſect.8.c.48.nu.39. 408
2 Quando quis à primo iurauit aliquid licitum non facere: ſi demum facit: tunc tale ſecundo loco factum non valet: ſed primum iuramentum omnino ſeruandum eſt, ſect.8.c.57.nu.4. 423
2 Quantitas facilius præſtatur, quam ſpecies ſect.1.c.3.num.41. 151
1 Quantitatis debitor, poſita eius impoſſibilitate ſoluēdi in pecunia, poteſt cogere creditorem ad recipiendam ſpeciem, & ſic ſtabilia in ſolutum, c 7. aliàs 16.ſect. 3.in prælud. ſub nu.1.cum ſeqq.ſupra in verbo debitor quantitatis. 86
2 Quæ à principio valēt, tractu tpis nō infirmantur.ſect.10.c 53.nu.2.3.& 4. 526
1 Qui in vno grauatur in alio releuari dēt c.7.aliàs 16.n.13.par 1.ſec.3.in præl. 87
2 Quæſtio quando oritur inter creditorem, & debitorem ſuper fideiuſſoris idoneitate olim eligebantur arbitri, ſed hodie recurritur ad approbatores, qui in omnibus fere locis à publico deputantur, qui hoc decidant.ſect.7.c.7.nu.19. 338
2 Qui poteſt ſe pro alio obligare, poteſt etiā fideiubere, ſect.8.in princ. 340
2 Qui nihil habet, nihil ab eo peti, & conſequi poteſt, ſect.10 c.42.nu.3. 519
2 Qui non prohibet poſſe interuenire, mandare videtur, ſect.4.c.1.nu.13. 186
2 Quis non debet, quod ignorat aſſeuerare, nec facilis eſſe ad temerariam adiudicationem, ſect.7.c.7.nu.16. 338
2 Quis pro alio fideiubere poteſt, etiā, quod promiſſor ignoret.ſect.4.c.1.nu.12. 186

R

1 RAtificatio domini intra 10.dies interuenire debet, aliàs cautio de rato reſoluitur, in prima par.ſect.2.in prælud.c.9.nu 24.& 25. 79
2 Recognitione debiti, interrumpitur præſcriptio par.2.ſect.2.c.4.nu 14. 165
2 Recognitio reconuentionalis, non elargitur.par.2.ſect.2.c.5.nu.8. 167
2 Reconuentionis in iudicio, fideiuſſor præſtandus eſt.ſect.4.c 27.nu.1. 210
1 Rectori imputatur, qui non elegit ſibi honeſtam familiam p.1.ſect.1.in prælud. c 9 nu.28.fol.16.
1 Rei debendi, ſi plures ſint obligati, vno liberato, alij obligati remanent, ſect.10. c.59. & maxime quando in viriles, & pro rata eſſet concepta obligatio: ſecus ſi inſolidum, ibi.num.3. 528
2 Rei debendi, ſi plures conſtituantur: qui recipit pecuniam, cenſetur principalis, alter fideiuſſor, ſect.3.c.1.nu.1. 170
2 Rei plures debendi, vterque principalis cenſetur quando vnuſquiſque eorum eſt pro parte obligatus, ibid.nu.8. 171
2 Rei debendi mandatoribus, & fideiuſſoribus adæquantur, ſect.10.c.16.n.9. 485
2 Rei duo debendi, ſi conueniantur, poteſt vnuſquiſque eorum in ſolidum conueniri, ſect.6.c.3.nu.35. 282
1 Rei vendicatio vbi eſt à duobus intentata, res datur primo uendicanti cum cautione de reſtituendo, par.1.ſect.3.cap 9. alias

Digitized by Google

aliàs 18. in prælud. 89

2 *Rei, & ſpeciei peremptione liberatur fideiuſſor, ſect.10.c.15.nu.1.* 484

2 *Reo condemnato, publicatiſque bonis, ſi à principali demum eidé fuerint ex indulgentia bona reſtituta, nõ tantum ipſe tenebitur creditoribus ſatisfacere verum etiam eius fideiuſſores, ſect.9.c.50* 463

2 *Reo liberato ob confiſcationem bonorum dicti rei à fiſco facta, datur creditoribus dicti rei actio cõtra fiſcum in totum, vel pro parte, vt dicto eorum credito ſatiſfieri poſſint, ſect.10.c.19.nu.3.* 486

2 *Reorũ plurium debendi, vno liberato, alij obligati remanẽt. ſec.10.c.59 nu.2.* 528

1 *Reum non repertum culpabilem, ſi iudex ſperat noua indicia, interim præſtita cautione de repræſentando abſoluit. par. 1. ſect.2.c.3.num.9.* 38

2 *Reus principalis, ſi de vno foro tranſit in alium eius fideiuſſores liberantur. ſec.10. c.28.nu.2.* 502

2 *Reus incarceratus, ſi dat fideiuſſores, d. fideiuſſores nõ aliter obligant, dũmodo metu fideiuſſerint, ſec.10.c.43.n.3.& 4.* 520

2 *Reus in criminalibus non relaxatur ſatiſdando. ſect.8.c.48.nu 5.* 405

2 *Reus nõ relaxatur in cauſa capitali, etiam præſtitis fideiuſſoribus idoneis. ſectio.8. cap.48.num.5.*

2 *Reus, qui noluit à principio incarcerari, ſi demum, quando in fine fertur ſententia dicit ſe velle dare fideiuſſores, non auditur. ſect.8.c.48.nu.33.* 407

2 *Rebus in diebus paſchalibus, natalitijs, leuium debitorum, & ubi agitur de pęna pecuniaria, ſemper præſtitis fideiuſſoribus, à carceribus relaxantur, etiam quod pęna corporalis infligenda eſſet, d. ſect. 8. c.48.num.38.* 408

1 *Reus ſemper fideiuſſorib. relaxatur, quando pro delicto non imponitur pœna ſanguinis, in 1. part. ſectio.2.cap.3.num.7. in prælud.* 38

2 *Reus comparens, ad fideiuſſoris defenſionem, & ex perſona ſua opponẽs de dilatione ſibi cõceſſa, talis dilatio, & reo, & fideiuſſori eſt vtilis. ſec.9.c.10.nu.11.* 439

1 *Relaxatio à carceribus ſub fideiuſſore de repræſentando habet vim ſententiæ abſolutiuæ ab obſeruatione iudicij. part.1. ſect.2.c.3.nu 8 in prælud.* 38

2 *Releuatores, fideiuſſores fideiuſſorũ ſunt, par.2.ſect.2.c.5.num.13.* 168

1 *Releuatus ab onere ſatiſdãdi, quia impoſſibilia poſſidet, quia priuilegiatus, vel ſaltem quia non reperit fideiuſſorem, debet nihilominus cum iuramento, & hypotheca omnium ſuorum bonorum cauere. par.1.c.8.nu.21. ſect.1. in prælud.* 10

2 *Remedium ſubſidiarium, nõnumquam fideiuſſio eſt, ſect.4.c.2.nu 1.* 187

2 *Remedium l.2.C. de reſcind. vend. competens principali, prodeſt etiam fideiuſſori. ſect.9.c.13.nu.8.* 448

2 *Renuncians liti, aduerſarium ius habere fatetur. par.2.c.4.nu.19.* 165

2 *Renunciatio eſt ſtricti iuris, & non ueniũt in ea, niſi expreſſa. ſect.6.c.3.nu.58.* 288

2 *Renunciatio eſt ad inſtar donationis, quæ non præſumitur quando alia coniectura ſummi poteſt. ibid.num.59*

2 *Renũciationes in fideiuſſoribus indemnitatis, & in ſubſidium ad beneficium excuſſionis cum ſint contra ſubſtantiam, & naturam dictarum fideiuſſionum non attenduntur. ſect.10.c.23.nu.30.* 493

Etiam quod ſint iurata. num.31.

2 *Renunciatio generalis, non excludit exceptionem, quæ venit ex natura actus, ſed tantum friuolam, iniuſtam & incongruam, ſect.6.c.3.num.60.* 288

2 *Renunciatio principalis, non nocet fideiuſſori. ſect.9.c.40.nu 1.* 461

1 *Repromiſſor, late, & ſtricte ſumitur. c. 2.nu.1. in prælud. par.1 ſect.1.* 1

1 *Repromiſſor aliter expromiſſor dicitur. ibid. num.2.*

1 *Re-*

1 *Repromiſſor late ſumptus, quis dicatur, & quid ſit, ibid. nu. 3.* 2

1 *Repromiſſor eſt, qui ſe principalem conſtituit. ibid. nu. 6.* 2

1 *Repromiſſor etiam dicitur ille, qui promittit pro eo, quod ante obligatus erat. d. c. 2. nu. 7. in prælud. ſect. 1.* 2

Repromiſſor ſtricte acceptus qui ſit, d. c. 2. nu. 5. in prælud. ſect. 1 fol. 2.

1 *Repromiſſoris vox, late ſumpta, continet Mandatorem, Sponſorem, Conſtitutorē, & Fideiuſſorem, in prælud. c. 2. num. 4. par. 1 ſect. 1.* 2

Res fideicommiſſo ſubiecta, poteſt ex cauſa dotis, alimentorum, excarcerationis, & redemptionis captiuorum alienari, ſect. 8. c. 3. nu 20.

2 *Res nō integra dr̄ quando in emptione, & vēditione nō eſt ſolutū preciū, & tradita res in locatione, ſoluta merces, & res locata tradita, ſect. 10. c. 35. nu. 7.* 513

2 *Res adhuc integra dicitur quando in emptione precium non eſt ſolutum, nec res tradita. ſect. 10. c. 13. nu. 4.* 480

2 *Res ſemel extincta, amplius non reuiuiſcit. ſect. 10. c. 60. nu. 6.* 529

2 *Res mutata ad priſtinum reduci non poteſt. ibid. nu. 8.*

1 *Reſcriptum, quod executio ſententiæ ſupremi magiſtratus ſuſpendatur vſq; ad reuiſionem cauſæ non ſeruatur de ſtylo, nec ſeruare tenentur iudices, c. 4. aliàs 13. par. 1. ſect. 3. nu. 5. in prælud.* 83

2 *Res publica adæquatur minori. cap. 26. ſect. 8. nu. 11.* 390

2 *Res publica quando ſe obligat, requiritur decretum iudicis, ibid. nu. 12.*

2 *Reſtitutio chirographi debiti, ſolutionem præſumi facit. ſect. 10. c. 65. nu. 2.* 531

In verbo chirographi.

1 *Reſtitutio in integrum, non impedit executionem ſententiæ, vbi fuit præſumptiue calumnioſa, ſed fuit executio præſtita cautione de reſtituendo. cap. 5. aliàs 14. nu. 1. & 2. par. 1. ſect. 3. in prælud.* 83

2 *Reſtitutio in integrū conceſſa minori, nō prodeſt fideiuſſori. ſect. 9. c. 19. nu. 1.* 453

2 *Reſtitutio in integrum ſi minori fideiuſſori elargiatur, licet ipſum minorem liberet, tamen non liberat eius principalem debitorem, ſect. 9. c. 43* 461

2 *Reſtitutionē in integrū pōt petere fideiuſſor minoris, etiam quod minor eam non petierit. ſect. 9. c. 19. num. 2. & 3.* 453

2 *Reſtitutione pignoris p̄ creditorē debitori facta, liberanē. ſec. 10. c. 12. n. 1. et 2* 480

2 *Reſtitutionis beneficium competit etiam hæredi minorum ſect 9. c. 13. n. 14.* 446

Idem vbicunq; ſuadet æquitas, ibi. nu. 15

Idem q̄n minor ſuſcepit in ſe iudiciū, nu 16

Idem quando minor fuit dolo aduerſarij circumuentus, ibid. nu. 17.

1 *Retentionis magnus eſt fauor, par. 1. ſect. 3. in prælud. c. 13. aliàs 22. nu. 5.* 92

2 *Retorcutio retorcutionis in materia iniuriarū denegañ, p. 2. ſect. 2. c. 5. n. 4.* 167

2 *Reuerentia nō eſt adhibenda erga extraneū. ſec. 10. in conſ. ad c. 23. nu. 18.* 500

S

1 *Saluaguardia quæ ſit, & de pertinentibus ad ea remiſſiuè par. 1. ſect. 3. cap. 44. aliàs 54.* 142

1 *Saluus conductus quid ſit, & de eius materia remiſſiue. par. 1. ſect 3. ca. 44. alias 54. in prælud.* 142

2 *Saluus conductus per Principem debitori conceſſus. eius fideiuſſorem non comprahendit. ſect. 9. c. 39.* 461

1 *Satiſdatio, & cautio, inter ſe differunt. cap. 8. nu. 1. par. 2. ſect. 1 in prælud.* 8

1 *Satiſdatio propriè eſt cum fideiuſſore promiſſio. ibid. nu. 2.*

2 *Satiſdatio pro ſolutione habetur. ſect. 4. c. 53. nu. 2.* 244

2 *Satiſdare eſt impropriè ficte, & largo modo ſoluere. ibid. nu. 10.*

2 *Satiſdare, & ſoluere in idem ſonat creditore volente. ibi. nu. 11.* 245

Idem

Idē quando ſubeſt magna cauſa. ibi. nu. 12

Idem quando lex diſponeret, quod ſufficeret ſatiſdare, ibid. nu. 13.

1 *Satiſdatio eſt triplex. Prima, quæ datur pro forma, & à quocunque etiam idoneo præſtatur. Secunda, quæ ex expreſſa legis proviſione fit. Tertia, quæ ex emergentibus cauſis oritur, d.c.8. nu 3.* 8

1 *Satiſdatio habet locum in omnibus iudicijs: ſed facilius in bonæ fidei, quam ſtricti iuris. ibid. nu. 4.* 8

1 *Satiſdatio de iudicio ſiſti datur à reo, tam in ciuilibus, quàm in criminalibus cap. 1. n. 1. fol. 22. & 61 p. 1. ſec. 2. in prælud.* 16

Præſtatur ſtatim oblato libello. ib. n. 2. 22

Promittitur per eam, quod reus ſtabit in iudicio vſque ad finem litis, ibid. num. 3.

Præſtatur vbicunq; adeſt ſuſpicio, ne reus aufugiat. ibid. num 4.

Aſtringi quis ad eam poteſt, ēt pendente quæſtione, an præſtari debeat, vel nō, n. 5

Habet tractum ſucceſſiuum, & importat vt quis ſiſtat vſq; ad ſententiam, nu. 6.

Expirat promulgata ſententia, ibid. nu. 7. 42. 25 & 58. 26

Etiam quod in ſententia lata ius parti reſeruatum fuerit. nu. 59.

Durat per duos menſes, quando actor tardat litem proſequi. ibi. nu. 8. 22

Eſt triplex. ibid. nu. 9.

Continet tria exhibitionem, ſententiam, & defenſionem, nu. 10.

Multis modis finitur, ibi. nu. 46. 25

Primo ſi mutantur perſona, actio, vel modus agendi, nu 47.

Scdō mutatione cauſæ, & rei petitæ, n. 48

Tertio ex diuerſitate perſonæ, & diuerſo modo agendi, nu. 49.

Quarto quando variatur prima petitio. nu. 50.

Quinto ſi ex aliquo incidenti diuerſo à principali petitione iudicium terminatur puta ob contumaciam, inficiationē, vel iuramentum, nu. 51.

Sexto mortuo principali, quem quis ſiſtere promiſit, nu. 52.

Dummodo moriatur naturaliter, ſecus à ciuiliter. nu. 53.

Septimo, quando eſt concepta copulatiuè de iudicio ſiſti, & iudicatū ſoluēdo, n. 54.

Octauo deſerta inſtantia, etiam quod alia inchoetur, nu. 57.

Non extēditur de perſona ad perſonā, aut de cauſa ad cauſā, ibi. nu. 81 cum ſeq. 28

Nō extēditur ad cauſam appellationis, ſicut nec ea de iudicatū ſoluēdo, n 62. 26

Quid ſi feratur ſententia contra hæreditatem iacentem. nu. 56. 25

Cautela ad hoc, vt quis teneatur coram omni iudice, ibid. nu. 61. 26

1 *Satiſdatio de iudicio ſiſti, expirat lata ſententia, tam in ciuilibus, quàm in criminalibus, nu 63.* 26

Etiam ſi ſit promiſſum aliquem in iudicio ſiſtere, & parere curiæ mandatis. nu. 64.

Nec expirat lata ſententia condemnatoria, ſecus ſi ſit abſolutoria. nu. 65.

Item nec quando aliter eſt dictum. nu. 66.

Idem ſi ſit promiſſum ſiſtere reum quandocunque, nu. 67.

Idem ſi toties quoties, nu. 68. 27

Idem ſi ſit promiſſum ſiſtere etiam poſt ſententiam, nu. 69.

Vt etiam quando promiſſio eſt facta verbis generalibus, vniuerſalibus, & multum prægnantibus nu. 70.

Vel itidem quādo eſt dictū ad oēm iudicis mandatum & toties quoties, ibi. nu. 71.

1 *Satiſdatio de iudicio ſiſti expirat morte naturali principalis, ibid. nu. 88.* 29

Item morte ciuili, nu. 89.

Item morte fideiuſſoris. nu. 90.

Item ſi captura fuit nulliter facta. nu. 91.

Etiam quo ad pœnam, ſi à carceribus aufugerit. nu. 92.

Item vbi actor fuit negligens in petendo per duos menſes. nu 94.

Niſi fideiuſſio ſit facta in ſcriptis, vel in pu-

Digitized by Google

publicam perſonam, nume. 95.
Item finitur ob ſtatus mutationem, eo quia reus efficiatur bannitus, ibid. nu. 88.
Alia adde, quæ poſuimus in 1 par. ſect. 2. c. 1. in prælud. à nu. 86. vſque ad nu. 91.
1 Satiſdatio de iudicio ſiſti, & iudicatum ſoluendo coram vno iudice, facta ad aliũ non extenduntur, ubi eſt expreſſum proprium nomen iudicis, ibid. nu. 81. 28
2 Satiſdatio de iudicio ſiſti coram iudice facta non extenditur ad eius ſubrogatum, & ſucceſſorem, etiam quod primus eſſet in competens. num. 82.
Niſi ſit ordinarius, ibi. nu. 83. 84. & 85.
Maxime ſi cantet ſub nomine dignitatis; ſecus ſi ſub nomine proprio, nu. 87.
2 Satiſdatio de iudicio ſiſti non præſtatur in cauſis ſummarijs. ſect. 4 c. 6. nu. 1. 189
Nec vbi lis non conteſtatur. ibi. nu. 3.
2 Satiſdatio de iudicio ſiſti præſtatur etiam à diuite. ſect. 7. c. 4 num. 2. 333
Reliqua vide ſupra in verbo fideiuſſor de iudicio ſiſti.
1 Satiſdatio de iudicatum ſoluẽdo, quid ſibi velit, c. 2. nu. 2. ſect. 2. p. 1. in prælud. 30
Non cõmittitur niſi poſt ſniam, ibi. nu. 22.
Quid ſi ſententia lata, ſit in cõtumaciam, num. 26. 32
Eſt prætoria, & præſtat à reo, c. 2. nu. 1. 30
Ideo ſic appellatur: quia per eam, quis tenetur ſoluere iudicatum. ibid. nu. 2.
Præſtatur à quocunque quod ad defenſionem alterius venit. nu. 9. 31
Etiam quod ſit ditiſſimus. nu. 10.
Poteſt abſque principali obligatione ſubſiſtere, ibid. nu 12.
Continet tria. Rem iudicatam, defenſionem, & dolum malum, num. 16.
Expirat finita prima inſtãtia, ibi. n. 18. 32
Niſi verba eſſent multũ prægnãtia. n. 20.
Non committitur vbi iudicium eſt nullum, ibid. nu. 21.
In multis conuenit, & in multis diſcrepat à cautione de iudicio ſiſti. nu. 30.
Non expirat morte naturali, nec ciuili ipſius principalis, licet contrarium ſit in cautione de iudicio ſiſti, ibid nu. 31. 33
Non præſtatur in criminalibus licet contrarium ſit in ſatiſdatione de iudicio ſiſti, ibid. num. 32.
Præſtatur à quocunq; qui vult alium defendere, etiam quod ſit ditiſſimus, ſecus in cautione de iudicio ſiſti, num. 33.
An præſtari debeat in cauſa reconuentionis: Hoc totum arbitrarium eſt. nu. 35.
Non præſtatur ab eo, qui vult alterius abſentiam allegare, ibid. nu. 11. 31
Alia vide ſupra in verbo fideiuſſor de iudicatum ſoluendo, & in dic. 2. in ſummario in 1. par. in 2. ſect. in prælud.
1 Satiſdatio rem pupilli ſaluam fore eſt conuentionalis, c. 11. alias 20. nu. 1. ſectio. 3. in prælud. 90
Præſtatur à tutore eod. c. num. 2.
Item ab eo, qui pro tutore ſe geſſit. nu. 3.
Committitur finita tutela, num. 4.
Formulæ dictæ cautionis cuius omiſſio tutelam vitiat. num. 5.
Fit fideiuſſoribus præſlitis; non tamen datis pignoribus. num 6.
Non præſtatur à tutore teſtamẽtario, n. 7.
Tutor teſtamentarius pro fideiuſſore idoneo habetur. num. 8.
2 Satiſdatio præſtatur etiam à diuite. ſec. 7. cap. 4. nu. 2. & 4. 333
Idem in criminalibus, ibid. nu. 5.
Idem in poſſidente, ac diuite tenente immobilia ſine titulo, & bona fide, ut etiam ſi poſſideat rem litigioſam. ibid.
Idem in materia naufragij, ibid. nu. 6.
Idem vbi lex requirit fideiuſſorem, nam tunc præſtari debet etiam à diuite. nu 7.
Idem quando petitur reuocari tenuta infra annum, ibid. nu. 3.
2 Satiſdatio tenet, vbi imponitur alternatiuè pœna corporis, & pecuniaria. ſect. 8. cap. 48. num. 28. 407
2 Satiſdatio liberat à carceribus in quauis

magna

magna cauſa pecuniaria. ibid. nu. 29.
Tam ciuili, quam criminali, ibid. nu. 30.
2 *Satiſdatio non poteſt peti poſt litem conteſtatam. ſect. 4. c. 9. nu. 1.* 193
Niſi quando talis exceptio poſt litis conteſtationem ſuperuenerit. ibi. nu. 2.
Dummodo huiuſmodi exceptio non poſſit per viam agendi in alio iudicio reſricari, num. 3.
Poteſt etiam peti poſt, quando litis conteſtatio eſt nulla, ibid. num. 4.
Vt etiam quando ſuperuenit cauſa noua, ibid. num. 5.
Item quando fiunt vnico conteſtu, & in eodem actu litis conteſtatio, & petitio ſatiſdationis, ibi. nu. 6.
2 *Satiſdatio ſufficit, vbi debitum non eſt liquidum, ſect. 4. c. 24. nu. 2.* 208
2 *Satiſdare ſemel ſufficit: ſi enim ſemel eſt ſatiſdatum ſatisfactum dicitur. par. 2. ſect. 4. c. 4. nu. 1.* 188
1 *Satisfactio dupliciter ſumitur, in genere, & in ſpecie. par. 1. ſect. 1. c. 8. num. 27. in prælud.* 11
1 *Satisfacere promittens, dando pignora, vel fideiuſſores non liberatur, ſed tenetur ſoluere, p. 1. ſect. 1. c. 8. n. 26. in præl.* 11
2 *Scientia præſumitur inter coniunctos, ſect. 7. c. 2. nu. 19.* 323
2 *Scriptum pro eo non dicitur, qui venit cõtra ſcriptum, c. 3. ſect. 6. nu. 121.* 295
2 *Secunda vbi interuenit conſideratio, ibi plena dicitur adeſſe deliberatio, ſect. 8. cap. 3. nu 58.* 356
2 *Secundus fideiuſſor dicitur ſubalternus, Vicarius ſuccedaneus, & ſubrogatus, par. 2. ſect. 2. c. 5. nu. 16.* 168
2 *Secundorum fideiuſſorum datione, primi non eximuntur à fideiuſſione. ſect. 10. ca. 32. vbi hæc concluſio multis modis declaratur, & limitatur.* 505
2 *Securitas: Quid, & qđ ſecuritatẽ promittere importet. ſect. 4. c. 18. n. 5. & 6.* 204
2 *Securitas cõceſſa per Principem reo principali, ſuffragatur etiam fideiuſſori. ſect. 9. c. 13. nu. 3.* 445
2 *Semel viriliter geſta, durant, etiam quod deuenerint ad eum caſum, à quo incipere non potuerunt, ſect. 10. c. 53 nu. 2.* 526
In verbo caſus ſuperueniens.
Modo id culpa, & facto vnus ex contrahentibus non contingerit, ibi. nu. 3.
2 *Sententia eſt ſtricti iuris, par. 2. ſectio 4. c. 53. nu. 6.* 244
2 *Sententia approbatoria fideiuſſoris, an requirat partis citationem. ſect. 3. c. 4. num. 10.* 178
2 *Sententia ſuper idoneitate lata eſt interlocutoria. ſect. 7. c. 2. nu. 43.* 326
1 *Sententia lata contra principalem abſentem, & contumacem non nocet eius fideiuſſori p. 1. ſect. 2. c. 4. nu. 38. etiam ſi ſit fundata in dicto vnius teſtis ibi. nu. 40. etiam quod ſit adminiculata inditijs & coniecturis. nu. 41.* 61
2 *Sententia lata contra principalem poteſt exequi contra fideiuſſorem iudicij ſine nouo proceſſu. ſect. 4. c. 34. nu. 1. 216. & ſect. 9. c. 15.* 450
Niſi eſſet inefficaciter obligatus. nu. 2. 216
Secus in fideiuſſore contractus, ibi. nu. 4. & num. 5. 217
2 *Sententia lata contra principalẽ non exequitur contra fideiuſſorem iudicij, quandò fuit lata in contumaciam. ibid. nu. 3.*
2 *Sententia fideiuſſoris abſolutoria, nõ exequitur ſine nouo proceſſu. ibid. num. 3.*
2 *Sententia lata contra principalem, facit, vt poſſit exequi via ordinaria contra fideiuſſorem, ibi. nu. 4.*
2 *Sententia lata contra principalem contractus, eius fideiuſſionem non afficit etiam in vim probationis. nu 5.*
2 *Sententia lata contra principalem, poteſt exequi abſq; nouo proceſſu cõtra fideiuſſorem de iudicatum ſoluendo ibid. nu. 8.*
2 *Sententia lata contra principalem poteſt exequi contra fideiuſſorẽ conuentionalẽ*

abſque nouo proceſſu fauore fiſci, ibid. num. 12. 218
2 Sententia lata contra principalem, an, & quando noceat, vel proſit fideiuſſori, & è contra d.ſect. 9.c.15.nu.7. & 9. 451
2 Sententia lata pro reo an proſit ipſi fideiuſſori, ibid.nu.12.
2 Sentẽtia declaratoria executionis lata inter creditorem, & debitorem probat in præiudicium fideiuſſoris. ibid. nu. 152
2 Sententia lata contra vnum ex pluribus reis debendi poteſt exequi contra alios, etiam non citatos per partem d.ſect.4. cap.34 nu 6. 217
2 Sententia lata contra principalem debitorem contractus põt exequi contra eius fideiuſſorem quando fideiuſſio instrumẽto quarantigiato vallata eſt. ibid.nu.7.
2 Sententia lata contra principalem, poteſt exequi contra fideiuſſorem, quando fideiuſſor ſemel comparendo, & cõtradicendo in iudicio ſe principalem, & aduerſarium conſtituerit. ibid.nu.9.
2 Sententia lata contra principalem, licet non noceat eius fideiuſſori, tamen non eſt idem è contra. ibid.nu.11. 218
2 Sententia iudicis nouat obligationem ex contractu ſ ect.10.c.31.nu.3. 505
2 Sententia iudicis, nouatio neceſſaria inducitur. ibid.num.3.
2 Sententia inter alios lata, alijs non præiudicat. ſect.4.c.34.nu.13.cum ſeqq. 218
2 Sententia inter alios lata, ad hoc, vt alijs præiudicet, requiritur, quod tertius litis motæ ſcientiã habuerit, & ſe nõ oppoſuerit, & qui ſaltem per proclama, & edictum generale fuerit citatus. ibi.nu.14.
2 Sententia in alios lata, certis alijs nõ præiudicat, quo ad actionẽ, vel exceptionem pariendo: ſecus quo ad poſſeſſionẽ.nu.15
2 Sententia concernens cauſam ſtatus, & conditionis perſonæ lata quo ad vnum, omnibus alijs præiudicat. nu.16.
Modo in eadem adfuerit legitimus cõtradictor, & fuerit legitimè, ac viriliter defenſa. num. 17.
2 Sententia inter alios lata, quod alijs non præiudicet hæc concluſio multis modis ampliatur, & limitatur. nu. 18. 219
2 Sententiæ definitiuæ prolatione, fideiuſſio expirat, & maxime fideiuſſio de iudicio ſiſti. ſect.10. c.25. fol.501. & cap.31. num 6. 505. vide alia in verbo fideiuſſio de ſtando iuri ſupra.
2 Idem dic in laudo. num 2. 505
Et maxime quando ſunt, & laudum ſunt abſolutoria debitoris principalis.nũ.4.
2 Sententia fideiuſſio finitur non tantum in ciuilibus, verum etiam in criminalibus. d.ſect. 10.c.31.nu.5. 505
2 Sententia, quãdo eſt nulla, & poſtea confirmatur: vel agitur per viam reſtitutionis in integrum, tunc fideiuſſio non finitur ſed durat. ibid.nu.7.
Idem in fideiuſſione de re ſequeſtrata exhibenda, quæ etiam in cauſa appellationis durat. num.8.
1 Sententiæ ſupremorũ magiſtratuum, qui Principẽ immediate repræſentant, mandantur executioni, non obſtante ſupplicatione porrecta. cap.4. aliàs 13. par.1. ſect. 3. in prælud. 83
2 Sermo omnis intelligitur de prima vice, part.1.ſect.2.in prælud.c.3.nu.41. 41
2 Seruitus ſeruitutis non datur. par.2. ſect. 2.cap.5.num.1. 167
2 Seruus nec conueniri, nec conuenire poteſt. ſect.8.c.5 num.2. 367
2 Seruus non eſt capax obligationis ciuilis, minuſque naturalis, ibid.nu.3.
2 Seruus dicitur in rem domini fideiubere, quando domini meliorem cõditionem facit, vel ſaltem nõ deteriorem, nu.6.
2 Seruus, & filius, in multis adæquantur. num.8. 368
2 Seruus liberam peculij adminiſtrationem habens, omne quod agit cum voluntate domini geſſiſſe creditur. num 9.

2 Ser-

Digitized by Google

2 *Seruus liberam peculij adminiſtrationem habens, poteſt rem domini vendere, & tradere. num. 11.*

Poteſt etiam exigere. num. 12.

Poteſt itidem eidem iur̃m deferri. nu. 13.

Habet etiã nouãdæ obligationis ius. n. 14.

Similiter poteſt procuratorem conſtituere, num. 15.

Eidem etiam conceditur paciſci. nu. 16.

Vt tandem etiam delegandi facultatem habeat. num. 17.

Alia vide in verbo fideiuſſio ſeruo.

1 *Sequeſter debet cauere de iudicio ſiſti, & de re non baratanda. par. 1. ſect. 3. c. 10. aliàs 19. nu. 3. in prælud.* 90

2 *Sequeſtri exceptio, perſonalis eſt. ſect. 9. c. 38. nu. 1.* 461

Fideiuſſorem non iuuat, num. 2.

Et quando iudiciale eſt, nil immutat, nu. 3.

2 *Sequeſtrum tollitur per ſatiſdationem de ſtando iuri, & iudicatum ſoluẽdo, & ſequeſtri, & capturæ fideiuſſio medela dicitur. ſect. 4. c. 29. nu 4. & per tot.* 212

2 *Sæuitia viri, quando metuitur, quod malè ſit tractaturus reuerſam vxorem: tunc iudex poteſt virum cogere ad dandam cautionem de non offendẽdo, & in euentum, quod nõ reperiat fideiuſſores, quod iuratoriam cautionem præſtet. cap. 49. fol. 415 ſect. 8 num. 55.*

Modo ſæuitia non ſit magna, & de qua valde timendum ſit, & ſit cum vitæ periculo, num. 56.

2 *Societas mutuam fideiuſſionem non inducit: licet id, quod fideiuſſio inter ſocios præſtet. ſect. 8. c. 23. num. 3.* 388

2 *Socius pro ſocio, & cõſors pro conſorte recte fideiubent. ibid. nu. 1. & per totum.*

Alia vide in verbo fideiubere, ſocius, & conſors.

2 *Socij inter ſe fideiubere dicuntur, eodem modo quo plures magiſtri nauis. nu. 4.*

Idem in pluribus ſanguine coniunctis, qui etiã inter ſe fideiubere dicuntur. ibi. n. 5.

1 *Socius in diſſolutione ſocietatis, tenetur cauere de ſoluendo æs alienum donec aduenerit dies 20. aliàs 29. nu. 4. par. 1. ſectio. 3. in prælud.* 117

2. *Societatis officiorum in contractu ſi quis fideiuſſores præſtare promiſit, & nõ præſtitit, mortuo eo, in cuius vita fuit fundata, quis non lucratur pecunias ad ſocietatem datas. ſect. 4. c. 55.* 245

Vide ſupra in verbo cautio de dando.

2 *Solemnitates in contractibus mulierum, quando non adhibitæ cõtractum non vitiant. ſect. 8. c. 56. nu. 11. & 12.* 421

2 *Solemnitates: in contractibus mulierum, adhibitæ defectum læſionis enormiſsimæ non tollunt. ſect. 8. c. 3. nu. 109.* 362

2 *Solidum ſoluere tenetur fideiubens cum muliere. ſect. 6 c. 4. nu 47.* 310

Idem ſi maior cum minore. num. 48.

Idem ſi plures ad factum ſe obligarunt. ibid. num 49.

2 *Solutio præſumitur ex chyrographi reſtitutione. ſect. 10. c 65.* 531

2 *Solutio ſi ſit vera, vel imaginaria, puta acceptilatio, delegatio, compenſatio, oblatio, obſignatio, & depoſitio ad effectũ conſequendi beneficium repetitiones non refert. par. 2. ſect. 4. c. 38. nu. 14.* 225

2 *Solutioni adiectus quis dicat. ibi. n. 12.* 224

2 *Solutioni adiecto promittens non obligatur. ſect. 8. c. 51. nu. 2. & 5.* 414

2 *Solutione eius, quod debetur liberatur fideiuſſor. ſect. 10. c. 1. nu. 2.* 466

2 *Solutione eius quod debetur, vel alterius rei loco ipſius incontinente creditore; omnis tollitur obligatio. ibid. nu. 3.*

2 *Solutio principalis, liberat fideiuſſorem, & è contra, ibid. nu. 4.*

Et ſi de pecunia, ſiue re aliena fiat. n. 5.

Licet in contrarium ſeruatur de æquitate, ibid. nu. 6.

2 *Solutio vni, facta ad alium non porrigitur. ſect. ead. d. c. 2 nu. 7.* 468

2 *Soluere pecuniam, & promittere ſoluere,*

Digitized by Google

pariſicantur.ſect.4.c.53.nu.3. 244

2 *Soluiſſe dicitur, quod acceptilatione liberatur ſect.10.c.2.nu.2.* 468

2 *Solutionis vim habent delegatio, Nouatio, Transfuſio, & Acceptilatio, ſect.4. c.26.num.3.* 210

2 *Solutio, acceptilatio nouatio, ac delegatio omnem obligationem tollunt.ſect.10. c.36.nu.7.* 514

1 *Specie perempta, liberatur is, qui ſpeciem dedit, & pro ſpecie promiſit. ſect.10.10. c.15. num.3.* 484

Et maximè quando genus, & quantitas debent reſpectu certe ſpeciei.nu.4.

1 *Spe duplici vti commodiſſimum eſt. p.1. ſect.1.c.7.nu.2.in prælud.* 6

2 *Spei expectatio vana. ſec.4 c.51.n.1.241*

2 *Spei conſideratio fragilis. nu.2. ibi.*

2 *Spes ad aliquam rem non eſt ſufficiens ad agendum, ibid. num.3.*

2 *Spe id qđ eſt, idē eſt, ac ſi res eſſet. n.4.6.*

2 *Spei appellatione venit res, nu 7.*

2 *Spes pro veritate habetur, num.8.*

2 *Spes poteſt deduci in pactum, num 9.*

2 *Spes contractibus conditionalibus tranſit ad hæredes, ſecus in legatis, num.10.*

2 *Spes ex contractu conditionali de præſenti conſideratur, num.11.*

2 *Spes, quando eſt probabilis, & à iure conſiderabilis, de ea vti de re iudicatur, nume.17.18.* 242

2 *Spes probabilis iuri quæſito adæquatur, num.19.*

2 *Spes probabilis à iure actionē parit, n.20.*

2 *Spes probabilis à iure, nil intereſt, quod à caſu, vel voluntate dependeat, nu.21.*

2 *Spes probabilis illa eſt, quā lex fouet, n.22*

1 *Spes, & dubius euentus, quem quis habet in re, vendi poſſunt, licet nihil inde ſequatur, num.24.*

2 *Spes in contractu venditionis venit, nume.23. & num.10.*

2 *Spe in dubia emptio fundatur, ſicut in re, num.25.*

2 *Spes certa ſufficit ad hoc, vt quis ad cauendum aſtringi poſſit, num 31.*

2 *Spei in materia multa remiſſiue, nu.32.*

1 *Sponſor eſt, qui pro alijs promittit abſque aliqua interceſſione, rogitu, & precibus, ſed ſua ſponte. cap.5. nu.1. par.1.ſect.1. in prælud.* 43

1 *Sponſor ſponte ſe obligat, fideiuſſor verò precibus.c.6.num.4.in prælud.* 5

2 *Statim dictio, facit ceſſare omnem dilationem, ſect.4.c.8.nu.20.* 192

2 *Statutum loquens de debitore, habet locum in fideiuſſore.ſect.2.c.3.nu.3.* 162

2 *Statutum mādans ſatiſdationem præſtari, intelligitur parte petēte, & opponente, ſect.4.c.8.nu.4.* 190

2 *Statutum, vel quilibet diſpoſitio præcipiens cautionem præſtari, intelligitur ſi petatur, ibid.nu.10.* 191

Etiam quod verba ſint præciſa, & etiam quod apponātur verba ipſo iure, ibi.n.11.

2 *Statutum annullans mulierum cōtractus ſine ſolemnitatibus ſtatutarijs factos, annullat etiam mandatum, quo mulier eius fideiuſſori tenetur. part.2. ſectio 8. num 9.c.56.* 420

2 *Statuto ſtante, quod filius familias nō obligetur ſine conſenſu, & licentia patris, vel duorum propinquorum etiam ſi pro patre fideiuſſerit non obligatur. ſectio.8. cap 2.nu 24.* 344

2 *Statutum, quod fideiuſſor ad pœnam corporalem, teneatur, non valet. ſectio.8. cap.48. num.2.* 405

2 *Statutum mandans aliquid fieri ipſo iure, intelligitur parte petente. p.2.ſect.4. c.8.num.12.* 191

2 *Statutum mādans fieri aliquid certa die, quomodo intelligatur, & an requiratur quod pars petat, ibid.nu.13.fol.191.16. & 17.* 192

2 *Statutum mandans aliquid fieri tempore actus non requiritur, quod petatur, ibid. num.14.* 192

Idem

Idem ſi mandat fieri ſtatim, ibid. nu. 19.
Idem ſi requirit aliquid fieri in fauorem vtriuſque partis, num 21.
Vt etiam ſi requirit aliquid geminate, & iterato fieri, ibid. nu. 22.
2 *Statutum excludens omnes exceptiones, non excludit exceptionem cedendarum. ſect. 6. c. 5. num. 14.* 314
Quid de exceptione diuiſionis. Vide ſupra in verbo beneficium diuiſionis.
2 *ſtipulatio ad eſſentiam fideiuſſionis requiritur. p. 2. ſect. 3. c. 5.* 180
2 *ſtipulatio eſt actus indiuiduus. p. 2. ſect. 1. c. 3. num. 16.* 145
2 *ſtipulatio ex conſenſus defectu nulla eſt. ſect. 8. c. 34. num 3.* 392
2 *ſtipulatio, & promiſſio, recipiunt interpretationem ab actu praecedenti. ſect. 8. c. 47. num. 37.* 403
2 *ſtipulatio, & promiſſio ſuper incerta ſumma factæ nō valent, ſec. 8. c. 54. n. 2.* 418
2 *ſtipulatio, ſi vt ſtipulatio ſubſtineri non poteſt, poteſt tamen, vt pactum, cap. 65. ſect. 8. num. 3.* 430
2 *ſuaſio nimia, vim coactionis habet. ſect. 7. c. 7. num. 13.* 338
2 *ſuaſio vehemens, plus eſt, quam impulſio, & coactio, ibid. num. 14.*
2 *ſubditus pro domino recognoſcente ſuperiorem non eſt idoneus fideiuſſor. ſect. 7. c. 3. num. 40.* 332
2 *ſubſcribens ſe animo fideiubendi, efficaciter obligatur, part. 2. ſect. 3. cap. 5. nume. 24.* 183
2 *ſubſidiarium remedium eſt aliquando fideiuſſio. ſect. 4. c. 2.* 187
2 *ſuccedaneus fideiuſſor, datur quando de primo fideiuſſore fidem non habemus, & quia inops, & non ſoluens factus fuerit. par. 2. ſect. 2. c. 5. num 17.* 168
2 *ſucceſſio vim ſolutionis habet. ſectio. 10. c. 14. num. 3. cum ſeqq.* 481
2 *Succeſſione inducitur debiti confuſio, & liberatur fideiuſſor. ibi. nu. 4. & 5.*
2 *ſucceſſione, & cōfuſione fideiuſſoris, principali debitori, reſoluitur fideiuſſio, & tenetur vti principalis, ibi. num. 10. cum ſeqq. & num. 17.*
Niſi in tribus caſibus.
Primo quā ius creditoris efficeretur deterius.
Secundo quando eſſet adita hæreditas cum beneficio legis, & inuentarij.
Tertio quando ſumus in obligatione, quæ de ſui natura non eſt tranſitoria ad hæredes, ibid. nu 28. 484
2 *Summa minor continetur in maiori, quod pluris eſt, id vtique tanti eſt. Et maxime in indiuiduis. ſect. 1. c. 3. nu. 19.* 145
Idem quando diſpoſitio eſt iuratoria, ibid.
2 *summā certam debet continere fideiuſſio, vel ex futuro euētu, aut per relationē ad aliud certificandā. ſect. 8. c. 60 nu. 1.* 428
2 *ſumma certa ea dicitur, qui ex futuro euentu, vel per relationem ad aliud certificanda veniat, ibid. num. 2.*
Etiam quod pro forma requiratur certæ, & præciſæ ſummæ expreſſio. num. 3.
2 *ſumma certa, quando non eſt relicta, tūc in eius liquidatione recurritur ad arbitrium boni viri, & iudicis, ibid nu. 4.*
2 *ſuperabundans cum pro non adiecto, & ſcripto habeatur, non uitiat, ſed uitiatur. p. 2. ſect. 1. c. 3 num. 21.* 149
2 *ſuperioritas ſuperioritatis non datur. p. 2. ſect. 2 c. 5. nu. 8.* 167
2 *ſurdus, & mutus officio fideiuſſionis carent. ſect 8. c. 10. num. 1. cum ſeqq.* 374
Vbi hoc declaratur, & limitatur ſupra in uerbo fideiuſſionis officio.
2 *ſurdus. & mutus ex eo non fideiubent: quia ad ſubſtantiam fideiuſſionis requiritur ſtipulatio quæ ſit præuia interrogatione, & ſubſequenti reſponſione. Et ſurdus verba interrogantis non exaudit, mutus autem verbis reſpondere non poteſt. ibid. num. 3.*
2 *ſurdus, & mutus licet hæreditatē acquirere, tamen eam adire nequeunt. nu. 5.*

2 *Surdus, & mutus procuratorem conſtituere poſſunt: cum mandatũ tacito conſenſu fiat. num.8.*

2 *Surdus, & mutus, ſi actum, quem gerunt non intelligunt, non obligantur, aliàs ſecus, num.9.*

2 *Surdus, & mutus ſua ſponte fideiubentes obligantur, aliàs ſecus ſi ad fideiubẽdum dolosè à notario, vel alio inducti fuerint. num 14.* 375

Alia vide in verbo fideiuſſionis officio, Mutus, Cæſus, Acquiſitio, & Cautela.

1 *Suſpectus de fuga fideiuſſionem præſtans, à carceribus liberatur. p.1. ſect.3. c.37. aliàs 47. in prælud. nu.5.* 139

T

2 *Tacens, regulariter nõ conſentit, nec diſſentit. ſect.8 c.35. nu 14.* 395

2 *Tacens pro diſſentiente inuito, & contradicente habetur, quando agitur de iuris noſtri diminutione, ibid. nu.11.* 394

2 *Tacere, eſt medium inter conſentire, & diſſentire, quod quando agitur de cõmodo extremo conſentire, quando verò de damno extremo, diſſentire applicatur. num.15.* 395

2 *Taciti, & expreſſi, eadem eſt virtus ſect. 4.c.12.num.6.* 196

2 *Taciturnitas in alijs caſibus non nocet, in quibus quis ſcit ſibi ius ſuum ſaluum, & integrum eſſe, ſect.8.c.35.nu.10.* 394

2 *Taciturnitas, pro conſenſu habetur, & in ijs, quæ præiudicium afferre ſolent, quando vltra præſentiam, & taciturnitatem interuenit aliquis actus extraneus, & poſitiuus, ibid. num.17.*

2 *Taciturnitas iniuncta alicui rei inductiuæ, & demonſtratiuæ conſenſus, tunc tacens, & præſens, etiam in actu obligatorio conſentire videtur. ibid. nu.18.*

2 *Temerarium eſt ſuper re liquida, & clare debita litigare. par.2. ſect10.4 cap.39. num. 12.* 228

2 *Tempore, & præſcriptione finitur fideiuſſio, ſect10. 10. cap.16.* 485

2 *Temporis prorogatione in fideiuſſione ſimpliciter facta, fideiuſſores nõ liberantur. ſect.10 c.33.nu.15.* 510

1 *Tempus in dubio præſumitur perpetuum, & non momentaneum. par.1. ſect10.2. c.4.num.49.in prælud.* 62

1 *Tempus apponi ſolitum habetur pro appoſito, ibid.nu.54.*

2 *Tenutam reuocari petens intra annum, ſatiſdare tenetur de iudicio ſiſti, etiam quod ſit diues ſect.7.c.4.nu.3.* 333

2 *Termini prorogatio, nũquid fideiuſſorem liberat. ſect.10.c.33.num.16.* 510

2 *Termini prorogatio, cenſetur facta cum omnibus qualitatibus termini prorogati, ibid num.9.* 509

2 *Termini prorogatio, non facit nouum contractum, ſed longius profert. ibid. nu.12.*

2 *Termini prorogatio, nouationem non inducit, ibid num.13.*

2 *Termini appoſitione, & conditionis non purificatione, inutilis redditur fideiuſſio. ſect.10 c.44.nu.1.* 520

2 *Termini prorogatio, an, & quãdo fideiuſſorem liberet. ſec.10.c.33.nu.16.* 510

2 *Termini prorogatio, an, & quãdo dicatur fieri in præiudiciũ tertij. ibi.nu.18.& 19.*

2 *Termini prorogatio, fideiuſſorem non liberat, quoties in primo contractu eſt data facultas renouandi, ibid. nu.21.*

Vide in verbo prorogatio.

2 *Terminus prorogationis, eſt idem cũ termino prorogato, ſect.10.c.33.nu.7.* 509

2 *Terminus prorogari, an poſſit per creditoré, abſq; conſenſu fideiuſſoris, ibi.n.14.*

2 *Teſtamentum, ſi non valet, vt teſtamentum, valet tamen in vim codicillorum, ſect.8.c.65.num.4.* 430

2 *Teſtator, grauans hæredem, vt ab vſufructuario pauperem fideiuſſorem accipiat, tali iuſſioni, hæres parere debet. par.2. ſect.7.c.2.nu.36.* 325

2 *Teſtes reprobatorij, reprobatorium, non ad-*

admittuntur, p.2.ſect.2 c.5.nu.5. 167

2 Teſtis arbiter, vel Iudex, quando poſsit eſſe fideiuſſor pro ſuo principali, vel pro cōfideiuſſore, vt etiam inter creditorem, & debitorem, ſect.3.c.3.per totum. 175
Vide ſupra in verbo fideiuſſor non poteſt eſſe teſtis.

1 Timoris iuſta cauſa, an ſubſit, hoc totum arbitrarium.c.4.num.8.part.1.ſect.2. in prælud. 58

1 Titulus cum errore iuris excuſat à fructuum reſtitutione. c.19. aliàs 18.nu.37. ſect.3.part.1. in prælud. 114

2 Tractantur multa, quæ non concluduntur, ac fiunt. ſect.10.c.49.nu.3. 524

2 Tractatus, & colloquia, non eſt ſatis probare, niſi probetur concluſionibus. nu.4.

2 Tractatu durante, licitum eſt, deliberare, & pœnitere. par.2 ſect 2.c.6.nu.7. 169

2 Tractum, ſeu contractum, vt plurimum ſequuntur actus, effectuatio, & concluſio. ibid.nu.6

2 Tractus, alio vocabulo ſpacium vocatur. ibid.nu.5. 168

2 Tranſactio inducit nouatione, ſectio. 10. cap.4. num.8. 471
Supra in verbo nouatio.

2 Tranſactio facta cum principali debitore, prodeſt eius fideiuſſori. etiam condemnato, ſed non è contra, ſect.9.c.48. 463

2 Tranſactione tollitur fideiuſsio. ſect. 10. c.37.num.1. 514

2 Tranſactione reo liberato, etiam eius fideiuſſores liberantur, ibid.num.2.

2 Tranſactio eadem vim, quā iuramentum, & res iudicata habet, ibid. nu.3.

2 Tranſactio per creditorem, vni ex fideiuſſoribus facta, etiam alium liberat. nu.4.

1 Tregua, & pax, non infringuntur ex noua cauſa, c.4.nu.122.vbi num.129.declaraturque ſit noua rixa. 68

2 Triſtes euentus, non ſunt conſiderandi, ſect.8.c.59.nu.19. 428

2 Tutius eſt habere rem, quam actionem ad rem, ſectio 4.cap.52.num.5. 243

1 Tutor teſtamentarius, non ſatiſdat, rem pupilli ſaluam fore. c.11.aliàs 20.nu.7. ſect 3.par.1.in prælud. 90

1 Tutor teſtamentarius, cenſetur à teſtatore approbatus pro idoneo, ibid.nu.8.

2 Tutor negligens exigere nomina debitorum pupilli remanet obligatus. ſect.10. in conſ.ad c.23.nu.4. 496

V

2 Vaſallus, cum nec oblique, nec directe feudum alienare poſsit, ex hoc etiam poterit fideiuſſor eſſe. ſect.8. cap. 20.num.2. 385

2 Vaſallus, fideiuſſor eſſe poteſt, cum contrarium in iure cōſtitutum non reperiatur. ibid. num.3.

2 Vbi quis non eſt ſoluendo nunc, non præſumitur etiam ſoluendo tunc, ſectio. 7. c.3.num.39. 332

2 Vbi imponitur pœna ſanguinis, ibi cautio non recipitur. ſect.4.c.52.nu.8. 243

2 Velleiani S.C.prærogatiuæ multæ, et enumerantur. ſect.8.c.3.nu.139. 365

2 Velleiani S.C.exceptio non tantum mulieri, verum etiam eius fideiuſsori competit, ſect.9 c.29. 458

2 Velleianum S.C.ſuffragatur imbecillitati, & non calliditati mulierum, ſect.8. c.3. num.36. 355

2 Velleianum S C. mulieri obligatę, & non donanti ſuccurrit. ſect.8.c.3.nu.70. 358

2 Venditio aliud eſt, aliud promiſsio de vēdendo, par.2 ſect.2.c.6.nu.8. 169

2 Verba ſunt neceſſaria ad fideiuſsionē inducendam, ſect 3.c.6.num.1. 184

2 Verba in dubio in fideiuſsione contra ſtipulantem interpretantur, ſect.5. cap.2. num 22. 258

2 Verba, æque idoneus, quem ſenſum habent. ſect.7.c.5.num.2. 333

1 Verba illa idonea, ſufficiens, competens, & plena cautio, quam intelligentiā præſeferant, cap.8.in prælud. in 3 promiſſo.

in

in 1.part.ſectio.1. num.11. 9

1 *Verba minatoria, pacem non frangunt.* p.1.ſect.2.c.4.nu.137.in prælud. 69

2 *Verba promitto fideiubere, tractum habent.* ſect.2.c.6.num.3. 168

2 *Verba honoris cauſa iactatoria, adulatoria, & ad placentiam non obligant.* ſectio.10.c.49.num.7. 524

2 *Verba in fideiuſſionē eodem modo requiruntur, quod facta in ijs, quæ pro eorum expeditione, factum requirunt.* ſectio.8. c.35.num.9. 394

1 *Verba nullo modo, naturam valde præciſam habent.*ſec.8.c.3.nu.111.cum ſeqq. ſupra in verbo dictio nullo modo. 362

1 *Verbalis iniuria, ſtante ſimplici promiſſione de non offendendo, cautionem de non offendendo violat.* part.1.ſect.2 in prælud.c.4.num.114. 67

Et præſertim quando verba iniurioſa ſunt grauia, & pœnam merentur. ibi.nu.115.

Secus ſi eſt promiſſum nō offendere in perſonam dicto loco, num.116.

1 *Veſtimenta, quando ſunt tacta, cum non dicatur offenſa perſonam; non dicitur rupta cautio de non offendendo,* par.1 ſect. 2.in prælud.c.4.num.131. 68

2 *Vi, metu, & minis geſta, nullius ſunt roboris,* ſect.10.c.43.num.2. 520

2 *vi, & metu probatis, nō ſuffragatur clauſula in inſtrumentis apponi ſolita, nō vi, dolo, & metu, etiam concurrente iuramento.* ſect.8.c.62.num.6. 419

1 *Violentia ablatiua, per quam quis eximitur de manu alterius, non frangit cautionem de non offendendo.* p.1.ſect.2.in prælud.c.4.num.97. 66

1 *Vir habens beneficium anni, ad reſtituendam dotem hæredibus vxoris mortuæ, interim cauere debet, aliàs priuatur dicto cōmodo, & fit executio ſtatim.* c.20. aliàs 29.nu.3.p.1.ſect.3.in prælud. 117

Supra in verbo cautio de dando, & reſtituendo.

1 *Viri ſæuitia, quādo eſt magna in vxorem, tunc iudex ſemper cogit virum ad dandum cautionē de non offendendo, & maxime quando vxor niſi cum magno vitæ periculo cum viro habitare poſſit.* par.1. ſect.2.in primord.c.4.nu 182. 72

2 *Vniuerſitas non poteſt pro alio fideiubere,* ſect.8.c.26. per totam. 389

2 *Vniuerſitas in caſibus, in quibus ſe obligat, tamen ex hoc non obligantur particulares perſonæ ſine eorum expreſſo conſenſu.*ſect.8.c.26.num.10.390. in verbo perſona ficta.

2 *Vnum, quod eſt impoſſibile, eſt quod ſit duo, & duorum officio, & vice fungatur.*ſect.8.c.50.num.3. 416

2 *Vnus ad explicanda duo neceſſario perficienda, vno & eodem tempore non ſufficit.* ſect.8.c.22.num.15. 387

2 *Vnuſquiſque ex præcepto diuino, tenetur proximū diligere.*ſect.4.c.10.nu.6. 194

2 *Vnuſquiſque in re ſua eſt moderator, & arbiter,* ſect.8. in princ.nu.4. 340

Etiam abutendo. num.5. 341

Vnuſquiſq; fideiubere poteſt, quod ſuorum bonorum liberam adminiſtrationem habet, ſect.8. in princ. num.2. 340

1 *Voluntariæ fideiuſſiones, alias, conuentionales, contractus, vel quaſi appellantur.* p.1. in prælud.ſect.1.c.10.num.4. 16

1 *Voluntarie fideiuſſiones illæ ſunt, ad quas non niſi voluntarie aſtringimur,* dict.1. par.in prælud.ſect.1.c.10.nu.5.

2 *Vſura eſt lucrum ex mutuo facere,* ſect.2. cap.2.num 7. 160

1 *Vſurarius manifeſtus, tenetur in vita cauere de reſtituendis vſuris, aliàs priuatur Eccleſiaſtica ſepultura, & actiua teſtamenti factione.* c.26.alias 36.p.1. ſect.3.in prælud. 131

2 *Vſurarius manifeſtus non dicitur fideiuſſor idoneus,* ſect.7.c.3.nu.22. 330

2 *Vſurarum exceptio non tātum principali verū ēt fideiuſſori datur.*ſec.9.c.28.458

FINIS.

Digitized by Google

TRACTATVS DE FIDEIVSSORIBVS.

Authore

PYRRHO MAVRO ARRETINO.

SVMMARIVM.

1 *Promittentium quinque ſpecies recenſentur.*
2 *Iis adduntur. Nouatio, & delegatio.*

Promittentium quinque ſpecies: Repromiſſores: Mandatores: Conſtitutores: Sponſores: & Fideiuſſores, quibus adduntur nouatio, & delegatio.

CAP. I.

1 PRimo igitur ad intelligentiam huius materię pręmittendũ eſt: † Quod illi qui pro alijs promittunt: Aut ſunt Repromiſſores: aut mandatores: aut conſtitutores: aut ſpõſores: aut fideiuſsores gloſ. in rubrica. ff. de fideiuſ. quę de fideiuſſore, & mandatore loquitur. gloſ. etiam in auth. de fideiuſſ. in princ. in verbo fideiuſſorem: vbi Bart. num. 6. & 8. ſignanter Ozetius. inſt. eo. in rub. Hypp. de Marſil. in rub. ff. eo. nu. 2. cũ ſeqq. vbi etiam hoc aduertit Caſtren. Cęſar de Graſſ. deciſ. 1. aliàs 143. num. 13. d. tit. Bertazzol. de clauſ. clauſula 39. gloſ. 1.
2 num. 8. † His adde, & nouationem, & delegationem. Bal. in l. cũ aliter. num. 3. C. eo. qui nouationem ponit. Idcirco de ſingulis agemus: Et primo de expromiſſore.

SVMMARIVM.

1 *Repromiſſor late, & ſtrictè ſumitur.*
2 *Repromiſſor aliàs expromiſſor dicitur.*
3 *Repromiſſor latè ſumptus quid ſit.*
4 *Repromiſſoris vox latè ſumpta comprehendit mandatorem conſtitutorem, ſponſorem, & fideiuſſorem.*
5 *Expromiſſor ſtrictè acceptus quid ſit.*
6 *Expromiſſor eſt ille, qui ſe principalem debitorẽ facit, et eſt cõmunis opinio.*
7 *Expromiſſor, quod imò ſit ille verè, & propriè, qui promittit pro eo, qui antea obligatus erat, tenuerũt nõnulli.*
8 *Concilia. vt num 8.*

tiatur.pag.2.ſect.1.c.3.num.15. 148
2 Quando plus eſt promiſſum, quam promitti oportuit, tunc non tota obligatio, ſed ſuperfluum infirmatur. d.par 2.ſect. 1.c.3.nu.20. 149
2 Quando lex, vel ſtatutum mandant in primis, & ante omnia fideiuſſorem præſtādum eſſe: tunc non eſt neceſſaria petitio. par.2.ſect.4.c.8.nu.23. 192
2 Quando reus eſt relaxandus à carceribus tunc fideiuſſio eſt danda, etiam, quod non petatur, ibid.num.24.
2 Quando quis ſe ab arreſto liberari petit, debet ſatiſdare, ēt non requiſitus, nu.25.
2 Quando lege, vel ſtatuto quis fideiubere tenetur, tunc ſi primus fideiuſſor efficiatur non idoneus iterum eſt ſatiſdandum. ſect.7.c.3.nu.32. 331
2 Quando eſt dubiū, an pœnæ capitali locus eſſe poſſit, interim fideiuſſoribus non eſt credendum, ſect.8.c.48.nu.39. 408
2 Quando quis à primo iurauit aliquid licitum non facere: ſi demum facit: tunc tale ſecundo loco factum non valet: ſed primum iuramentum omnino ſeruandum eſt, ſect.8.c.57.nu.4. 423
2 Quantitas facilius præſtatur, quam ſpecies ſect.1.c.3.num.41. 151
1 Quantitatis debitor, poſita eius impoſſibilitate ſoluēdi in pecunia, poteſt cogere creditorem ad recipiendam ſpeciem, & ſic ſtabilia in ſolutum, c 7. aliàs 16.ſect. 3.in prælud. ſub nu.1.cum ſeqq. ſupra in verbo debitor quantitatis. 86
2 Quæ à principio valēt, tractu tpis nō infirmantur. ſect.10.c 53.nu.2.3.& 4.5 26
1 Qui in vno grauatur in alio releuari dēt c.7.aliàs 16.n.13.par 1.ſec.3.in præl.87
2 Quæſtio quando oritur inter creditorem, & debitorem ſuper fideiuſſoris idoneitate olim eligebantur arbitri, ſed hodie recurritur ad approbatores, qui in omnibus fere locis à publico deputantur, qui hoc decidant. ſect.7.c.7.nu.19. 338
2 Qui poteſt ſe pro alio obligare, poteſt etiā fideiubere, ſect.8.in princ. 340
2 Qui nihil habet, nihil ab eo peti, & conſequi poteſt, ſect.10 c.42.nu.3. 519
2 Qui non prohibet poſſe interuenire, mandare videtur, ſect.4.c.1.nu.13. 186
2 Quis non debet, quod ignorat aſſeuerare, nec facilis eſſe ad temerariam ad iudicationem, ſect.7.c.7.nu.16. 338
2 Quis pro alio fideiubere poteſt, etiā, quod promiſſor ignoret. ſect.4.c.1.nu.12. 186

R

1 RAtificatio domini intra 10.dies interuenire debet, aliàs cautio de rato reſoluitur, in prima par. ſect.2.in prælud.c.9.nu 24.& 25. 79
2 Recognitione debiti, interrumpitur præſcriptio par.2.ſect.2.c.4.nu 14. 165
2 Recognitio reconuentionalis, non elargitur. par.2.ſect.2.c.5.nu.8. 167
2 Reconuentionis in iudicio, fideiuſſor præſtandus eſt. ſect.4.c 27.nu.1. 210
1 Rectori imputatur, qui non elegit ſibi honeſtam familiam p.1.ſect.1.in prælud. c 9 nu.28.fol.16.
1 Rei debendi, ſi plures ſint obligati, vno liberato, alij obligati remanent, ſect.10. c.59.& maxime quando in viriles, & pro rata eſſet concepta obligatio: ſecus ſi inſolidum, ibi.num.3. 528
2 Rei debendi, ſi plures conſtituantur; qui recipit pecuniam, cenſetur principalis, alter fideiuſſor, ſect.3.c.1.nu.1. 170
2 Rei plures debendi, vterque principalis cenſetur quando vnuſquiſque eorum eſt pro parte obligatus, ibid.nu.8. 171
2 Rei debendi mandatoribus, & fideiuſſoribus adæquantur, ſect.10.c.16.n.9. 485
2 Rei duo debendi, ſi conueniantur, poteſt vnuſquiſque eorum in ſolidum conueniri, ſect.6.c.3.nu. 35. 282
1 Rei vendicatio vbi eſt à duobus intentata, res datur primo uendicanti cum cautione de reſtituendo, par.1.ſect.3.cap 9. alias

Digitized by Google

aliàs 18. in prælud. 89
2 *Rei, & ſpeciei peremptione liberatur fideiuſſor, ſect.10.c 15.nu.1.* 484
2 *Reo condemnato, publicatiſque bonis, ſi à principali demum eidē fuerint ex indulgentia bona reſtituta, nō tantum ipſe tenebitur creditoribus ſatiſfacere verum etiam eius fideiuſſores, ſect.9.c.50* 463
2 *Reo liberato ob confiſcationem bonorum dicti rei à fiſco facta, datur creditoribus dicti rei actio cōtra fiſcum in totum, vel pro parte, vt dicto eorum credito ſatiſfieri poſſint, ſect.10.c.19.nu.3.* 486
2 *Reorū plurium debendi, vno liberato, alij obligati remanēt. ſec. 10.c.59 nu.2.* 528
1 *Reum non repertum culpabilem, ſi iudex ſperat noua indicia, interim præſtita cautione de repræſentando abſoluit. par. 1. ſect.2.c.3. num.9.* 38
2 *Reus principalis, ſi de vno foro tranſit in alium eius fideiuſſores liberantur. ſec.10. c.28. nu.2.* 502
2 *Reus incarceratus, ſi dat fideiuſſores, d. fideiuſſores nō aliter obligant, dūmodo metu fideiuſſerint, ſec.10.c.43.n.3.& 4.* 520
2 *Reus in criminalibus non relaxatur ſatiſdando. ſect.8.c.48. nu 5.* 405
2 *Reus nō relaxatur in cauſa capitali, etiam præſtitis fideiuſſoribus idoneis. ſect.10.8. cap.48. num.5.*
2 *Reus, qui noluit à principio incarcerari, ſi demum, quando in fine fertur ſententia dicit ſe velle dare fideiuſſores, non auditur. ſect.8.c.48. nu.33.* 407
2 *Rebus in diebus paſchalibus, natalitijs, leuium debitorum, & ubi agitur de pœna pecuniaria, ſemper præſtitis fideiuſſoribus, à carceribus relaxantur, etiam quod pœna corporalis infligenda eſſet, d. ſect. 8. c.48. num.38.* 408
1 *Reus ſemper fideiuſſorib. relaxatur, quando pro delicto non imponitur pœna ſanguinis, in 1. part. ſect.10.2. cap.3. num.7. in prælud.* 38
2 *Reus comparens, ad fideiuſſoris defenſionem, & ex perſona ſua opponēs de dilatione ſibi cōceſſa, talis dilatio, & reo, & fideiuſſori eſt vtilis. ſec.9.c.40.nu.12.* 439
1 *Relaxatio à carceribus ſub fideiuſſore de repræſentando habet vim ſententiæ abſolutiuæ ab obſeruatione iudicij. part.1. ſect.2.c.3.nu 8 in prælud.* 38
2 *Releuatores, fideiuſſores fideiuſſorū ſunt, par.2.ſect.2.c.5.num.13.* 168
1 *Releuatus ab onere ſatiſdādi, quia impoſſibilia poſſidet, quia priuilegiatus, vel ſaltem quia non reperit fideiuſſorem, debet nihilominus cum iuramento, & hypotheca omnium ſuorum bonorum cauere. par.1.c.8.nu.21. ſect.1. in prælud.* 10
2 *Remedium ſubſidiarium, nōnumquam fideiuſſio eſt, ſect.4.c.2.nu 1.* 187
2 *Remedium l.2.C. de reſcind. vend. competens principali, prodeſt etiam fideiuſſori. ſect.9.c.13.nu.8.* 448
2 *Renuncians liti, aduerſarium ius habere fatetur. par.2.c.4.nu.19.* 165
2 *Renunciatio eſt ſtricti iuris, & non ueniūt in ea, niſi expreſſa. ſect.6.c.3.nu.58.* 288
2 *Renunciatio eſt ad inſtar donationis, quæ non præſumitur quando alia coniectura ſummi poteſt. ibid.num.59*
2 *Renūciationes in fideiuſſoribus indemnitatis, & in ſubſidium ad beneficium excuſſionis cum ſint contra ſubſtantiam, & naturam dictarum fideiuſſionum non attenduntur. ſect.10.c.23.nu.30.* 493
Etiam quod ſint iuratæ. num.31.
2 *Renunciatio generalis, non excludit exceptionem, quæ venit ex natura actus, ſed tantum friuolam, iniuſtam & incongruam, ſect.6.c.3.num.60.* 288
2 *Renunciatio principalis, non nocet fideiuſſori. ſect.9.c.40.nu 1.* 461
1 *Repromiſſor, late, & ſtricte ſumitur. c. 2.nu.1. in prælud. par.1 ſect.1.* 1
1 *Repromiſſor aliter expromiſſor dicitur. ibid. num.2.*

1 Re-

1 Repromiſsor late ſumptus, quis dicatur, & quid ſit, ibid. nu.3. 2

1 Repromiſsor eſt, qui ſe principalem conſtituit. ibid. nu.6. 2

1 Repromiſſor etiam dicitur ille, qui promittit pro eo, quod ante obligatus erat. d.c.2.nu.7. in prælud. ſect. 1. 2

Repromiſſor ſtricte acceptus qui ſit, d.c. 2.nu.5. in prælud. ſect.1 fol.2.

1 Repromiſsoris vox, late ſumpta, continet Mandatorem, Sponſorem, Conſtitutorē, & Fideiuſſorem, in prælud. c.2. num.4. par.1 ſect.1. 2

Res fideicommiſſo ſubiecta, poteſt ex cauſa dotis, alimentorum, excarcerationis, & redemptionis captiuorum alienari, ſect.8.c.3.nu 20.

2 Res nō integra dr̄ quando in emptione, & vēditione nō eſt ſolutū preciū, & tradita res in locatione, ſoluta merces, & res locata tradita, ſect.10.c.35.nu.7. 513

2 Res adhuc integra dicitur quando in emptione precium non eſt ſolutum, nec res tradita. ſect.10.c.13.nu.4. 480

2 Res ſemel extincta, amplius non reuiuiſcit. ſect.10.c.60.nu.6. 529

2 Res mutata ad priſtinum reduci non poteſt. ibid.nu.8.

1 Reſcriptum, quod executio ſententiæ ſupremi magiſtratus ſuſpendatur vſq; ad reuiſionem cauſæ non ſeruatur de ſtylo, nec ſeruare teneutur iudices, c. 4. aliàs 13.par.1.ſect.3.nu.5.in prælud. 83

2 Res publica adæquatur minori. cap. 26. ſect.8. nu.11. 390

2 Res publica quando ſe obligat, requiritur decretum iudicis, ibid.nu.12.

2 Reſtitutio chirographi debiti, ſolutionem præſumi facit. ſect.10.c.65.nu.2. 531
In verbo chirographi.

1 Reſtitutio in integrum, non impedit executionem ſententiæ, vbi fuit præſumptiue calumnioſa, ſed fuit executio præſtita cautione de reſtituendo. cap.5. aliàs 14. nu.1. & 2.par.1.ſect.3.in prælud. 83

2 Reſtitutio in integrū conceſſa minori, nō prodeſt fideiuſſori. ſect 9.c.19.nu.1. 453

2 Reſtitutio in integrum ſi minori fideiuſsori elargiatur, licet ipſum minorem liberet, tamen non liberat eius principalem debitorem, ſect.9.c.43. 461

2 Reſtitutionē in integrū pōt petere fideiuſſor minoris, etiam quod minor eam non petierit. ſect.9.c.19.num.2. & 3. 453

2 Reſtitutione pignoris p̄ creditorē debitori facta, liberant̄. ſec.10.c.12.n.1.et 2 480

2 Reſtitutionis beneficium competit etiam hæredi minorum ſect 9.c.13.n.14. 446
Idem vbicunq; ſuadet æquitas, ibi.nu.15
Idem qn̄ minor ſuſcepit in ſe iudiciū, nu 16
Idem quando minor fuit dolo aduerſarij circumuentus, ibid.nu.17.

1 Retentionis magnus eſt fauor, par.1.ſect. 3.in prælud.c.13.aliàs 22.nu.5. 92

2 Retorcutio retorcutionis in materia iniuriarū denegat̄, p.2.ſect.2.c.5.n.4. 167

2 Reuerentiā nō eſt adhibenda erga extraneū. ſec.10.in conſ.ad c.23.nu.18. 500

S

1 SAluaguardia quæ ſit, & de pertinentibus ad ea remiſſiuè par.1.ſect.3.cap. 44. aliàs 54. 142

1 Saluus conductus quid ſit, & de eius materia remiſſiue. par.1.ſect 3.ca.44.alias 54. in prælud. 142

2 Saluus conductus per Principem debitori conceſſus eius fideiuſſorem non compræhendit. ſect.9.c.39. 461

1 Satiſdatio, & cautio, inter ſe differunt. cap.8.nu.1.par.2.ſect.1 in prælud. 8

1 Satiſdatio propriè eſt cum fideiuſsore promiſſio. ibid. nu.2.

2 Satiſdatio pro ſolutione habetur. ſect. 4. c.53.nu.2. 244

2 Satiſdare eſt impropriè ficte, & largo modo ſoluere. ibid.nu.10.

2 Satiſdare, & ſoluere in idem ſonat creditore volente. ibi.nu.11. 245

Idem

Idē quando ſubeſt magna cauſa.ibi.nu.12
Idem quando lex diſponeret, quod ſufficeret ſatiſdare, ibid.nu.13.
1 Satiſdatio eſt triplex. Prima, quæ datur pro forma,& à quocunque etiam idoneo præſtatur. Secunda, quæ ex expreſſa legis prouiſione fit. Tertia, quæ ex emergentibus cauſis oritur, d.c.8.nu 3. 8
1 Satiſdatio habet locum in omnibus iudicijs:ſed facilius in bonæ fidei, quam ſtricti iuris. ibid.nu.4. 8
1 Satiſdatio de iudicio ſiſti datur à reo,tam in ciuilibus,quàm in criminalibus cap.1. nu.1.fol.22.& 61 p.1.ſec.2.in prælud.26
Præſtatur ſtatim oblato libello.ib.n.2 22
Promittitur per eam, quod reus ſtabit in iudicio vſque ad finem litis,ibid.num.3.
Præſtatur vbicunq; adeſt ſuſpicio, ne reus aufugiat. ibid.num 4.
Aſtringi quis ad eam poteſt, ēt pendente quæſtione,an præſtari debeat, vel nō,n.5
Habet tractum ſucceſſiuum, & importat vt quis ſiſtat vſq; ad ſententiam, nu. 6.
Expirat promulgata ſententia,ibid.nu.7, 42.25 & 58. 26
Etiam quod in ſententia lata ius parti reſeruatum fuerit. nu.59.
Durat per duos menſes, quando actor tar dat litem proſequi. ibi.nu.8. 22
Eſt triplex,ibid.nu.9.
Continet tria exhibitionem, ſententiam, & defenſionem,nu.10.
Multis modis finitur, ibi.nu.46. 25
Primo ſi mutantur perſona,actio,vel modus agendi, nu 47.
Scdo mutatione cauſæ,& rei petitæ,n.48
Tertio ex diuerſitate perſonæ, & diuerſo modo agendi, nu.49.
Quarto quando variatur prima petitio. nu. 50.
Quinto ſi ex aliquo incidenti diuerſo à principali petitione iudicium terminatur puta ob contumaciam, inficiationē, vel iuramentum, nu.51.
Sexto mortuo principali, quem quis ſiſtere promiſit, nu.52.
Dummodo moriatur naturaliter, ſecus à ciuiliter. nu.53.
Septimo, quando eſt concepta copulatiuè de iudicio ſiſti,& iudicatū ſoluēdo,n.54.
Octauo deſerta inſtantia, etiam quod alia inchoetur, nu.57.
Non extēditur de perſona ad perſonā,aut de cauſa ad cauſā,ibi.nu.81 cum ſeq.28
Nō extēditur ad cauſam appellationis,ſicut nec ea de iudicatū ſoluēdo,n 62. 26
Quid ſi feratur ſententia contra hæreditatem iacentem. nu.56. 25
Cautela ad hoc, vt quis teneatur coram omni iudice, ibid.nu.61. 26
1 Satiſdatio de iudicio ſiſti, expirat lata ſententia,tam in ciuilibus, quàm in criminalibus, nu 63. 26
Etiam ſi ſit promiſſum aliquem in iudicio ſiſtere,& parere curiæ mandatis.nu.64.
Nec expirat lata ſententia condemnatoria,ſecus ſi ſit abſolutoria. nu.65.
Item nec quando aliter eſt dictum.nu.66.
Idem ſi ſit promiſſum ſiſtere reum quandocunque, nu.67.
Idem ſi toties quoties, nu.68. 27
Idem ſi ſit promiſſum ſiſtere etiam poſt ſententiam,nu.69.
Vt etiam quando promiſſio eſt facta verbis generalibus, vniuerſalibus, & multum prægnantibus. nu.70.
Vel itidem quādo eſt dictū ad oēm iudicis mandatum & toties quoties,ibi.nu.71.
1 Satiſdatio de iudicio ſiſti expirat morte naturali principalis, ibid.nu.88. 29
Item morte ciuili,nu.89.
Item morte fideiuſſoris, nu.90.
Item ſi captura fuit nulliter facta.nu.91.
Etiam quo ad pœnam, ſi à carceribus aufugerit.nu.92.
Item vbi actor fuit negligens in petendo per duos menſes.nu 94.
Niſi fideiuſſio ſit facta in ſcriptis, vel in pu-

publicam perſonam, nume. 95.
Item finitur ob ſtatus mutationem, eo quia reus efficiatur bannitus, ibid. nu. 88.
Alia adde, quæ poſuimus in 1 par. ſect. 2. c. 1. in prælud. à nu. 86. vſque ad nu. 91.
1 Satiſdatio de iudicio ſiſti, & iudicatum ſoluendo coram vno iudice, facta ad aliũ non extenduntur, ubi eſt expreſſum proprium nomen iudicis, ibid. nu. 81. 28
2 Satiſdatio de iudicio ſiſti coram iudice facta non extenditur ad eius ſubrogatum, & ſucceſſorem, etiam quod primus eſſet in competens. num. 82.
Niſi ſit ordinarius, ibi. nu. 83. 84. & 85.
Maxime ſi cantet ſub nomine dignitatis; ſecus ſi ſub nomine proprio, nu. 87.
2 Satiſdatio de iudicio ſiſti non præſtatur in cauſis ſummarijs. ſect 4 c. 6. nu. 1. 189
Nec vbi lis non conteſtatur. ibi. nu. 3.
2 Satiſdatio de iudicio ſiſti præſtatur etiam à diuite. ſect. 7. c. 4 num. 2. 333
Reliqua vide ſupra in verbo fideiuſſor de iudicio ſiſti.
1 Satiſdatio de iudicatum ſoluẽdo, quid ſibi velit, c. 2. nu. 2. ſect. 2. p. 1. in prælud. 30
Non cõmittitur niſi poſt ſniam, ibi. nu. 22.
Quid ſi ſententia lata, ſit in cõtumaciam, num. 26. 32
Eſt prætoria, & præſtatur à reo, c. 2. nu. 1. 30
Ideo ſic appellatur: quia per eam, quis tenetur ſoluere iudicatum. ibid. nu. 2.
Præſtatur à quocunque quod ad defenſionem alterius venit. nu. 9. 31
Etiam quod ſit ditiſſimus. nu. 10.
Poteſt abſque principali obligatione ſubſiſtere, ibid. nu 12.
Continet tria. Rem indicatam, defenſionem, & dolum malum, num. 16.
Expirat finita prima inſtãtia, ibi. n. 18. 32
Niſi verba eſſent multũ prægnãtia. n. 20.
Non committitur vbi iudicium eſt nullum, ibid. nu. 21.
In multis conuenit, & in multis diſcrepat à cautione de iudicio ſiſti. nu. 30.
Non expirat morte naturali, nec ciuili ipſius principalis, licet contrarium ſit in cautione de iudicio ſiſti, ibid nu. 31. 33
Non præſtatur in criminalibus licet contrarium ſit in ſatiſdatione de iudicio ſiſti, ibid. num. 32.
Præſtatur à quocunq; qui vult alium defendere, etiam quod ſit ditiſſimus, ſecus in cautione de iudicio ſiſti, num. 33.
An præſtari debeat in cauſa reconuentionis: Hoc totum arbitrarium eſt. nu. 35.
Non præſtatur ab eo, qui vult alterius abſentiam allegare, ibid. nu. 11. 31
Alia vide ſupra in verbo fideiuſſor de iudicatum ſoluendo, & in d. c. 2. in ſummario in 1. par. in 2. ſect. in prælud.
1 Satiſdatio rem pupilli ſaluam fore eſt conuentionalis, c. 11. alias 20. nu. 1. ſectio. 3. in prælud. 90
Præſtatur à tutore eod. c. num. 2.
Item ab eo, qui pro tutore ſe geſſit. nu. 3.
Committitur finita tutela, num. 4.
Formulæ dictæ cautionis cuius omiſſio tutelam vitiat. num. 5.
Fit fideiuſſoribus præſtitis; non tamen datis pignoribus. num 6.
Non præſtatur à tutore teſtamẽtario, n. 7.
Tutor teſtamentarius pro fideiuſſore idoneo habetur. num. 8.
2 Satiſdatio præſtatur etiam à diuite. ſec. 7. cap. 4. nu. 2. & 4. 333
Idem in criminalibus. ibid. nu. 5.
Idem in poſſidente, ac diuite tenente immobilia ſine titulo, & bona fide, ut etiam ſi poſſideat rem litigioſam. ibid.
Idem in materia naufragij, ibid. nu. 6.
Idem vbi lex requirit fideiuſſorem, nam tunc præſtari debet etiam à diuite. nu 7.
Idem quando petitur reuocari tenuta infra annum, ibid. nu. 3.
2 Satiſdatio tenet, vbi imponitur alternatiuè pęna corporis, & pecuniaria. ſect. 8. cap. 48. num. 28. 407
2 Satiſdatio liberat à carceribus in quauis

magna cauſa pecuniaria.ibid.nu.29.
Tam ciuili,quam criminali, ibid.nu.30.
2 *Satiſdatio non poteſt peti poſt litem conteſtatam. ſect.4.c.9.nu.1.* 193
Niſi quando talis exceptio poſt litis conteſtationem ſuperuenerit. ibi. nu.2.
Dummodo huiuſmodi exceptio non poſſit per viam agendi in alio iudicio refricari, num.3.
Poteſt etiam peti poſt, quando litis conteſtatio eſt nulla, ibid.num 4.
Vt etiam quando ſuperuenit cauſa noua, ibid. num.5.
Item quando fiunt vnico conteſtu, & in eodem actu litis conteſtatio, & petitio ſatiſdationis, ibi.nu.6.
2 *Satiſdatio ſufficit,vbi debitum non eſt liquidum, ſect.4 c.24.nu.2.* 208
2 *Satiſdare ſemel ſufficit: ſi enim ſemel eſt ſatiſdatum ſatiſfactum dicitur. par. 2. ſect.4.c.4.nu.1.* 188
1 *Satiſfactio dupliciter ſumitur, in genere, & in ſpecie. par.1. ſect.1.c.8.num.27. in prælud.* 11
1 *Satiſfacere promittens, dando pignora, vel fideiuſſores non liberatur,ſed tenetur ſoluere,p.1.ſect.1.c.8.n 26.in præl.* 11
2 *Scientia præſumitur inter coniunctos, ſect.7.c.2.nu.19.* 323
2 *Scriptum pro eo non dicitur,qui venit cõtra ſcriptum, c.3.ſect.6.nu.121.* 295
2 *Secunda vbi interuenit conſideratio, ibi plena dicitur adeſſe deliberatio, ſect. 8. cap.3.nu 58.* 356
2 *Secundus fideiuſſor dicitur ſubalternus, Vicarius ſuccedaneus, & ſubrogatus, par.2.ſect.2 c.5.nu.16.* 168
2 *Secundorum fideiuſſorum datione, primi non eximuntur à fideiuſſione. ſect.10.ca. 32. vbi hæc concluſio multis modis declaratur, & limitatur.* 505
2 *Securitas. Quid,& qđ ſecuritatẽ promittere importet.ſect.4.c.18.n.5.& 6.*204
2 *Securitas cõceſſa per Principem reo principali, ſuffragatur etiam fideiuſſori. ſect.9.c.13.nu.3.* 445
2 *Semel viriliter geſta,durant,etiam quod deuenerint ad eum caſum,à quo incipere non potuerunt,ſect.10.c.53 nu.2.* 526
In verbo caſus ſuperueniens.
Modo id culpa, & facto vnus ex contrahentibus non contingerit, ibi.nu.3.
2 *Sententia eſt ſtricti iuris, par.2.ſectio 4. c.53. nu.6.* 244
2 *Sententia approbatoria fideiuſſoris, an requirat partis citationem. ſect. 3. c.4. num.10.* 178
2 *Sententia ſuper idoneitate lata eſt interlocutoria.ſect.7.c.2.nu.43.* 326
1 *Sententia lata contra principalem abſentem, & contumacem non nocet eius fideiuſſori p.1.ſect.2.c 4.nu.38. etiam ſi ſit fundata in dicto vnius teſtis ibi. nu. 40. etiam quod ſit adminiculata inditijs & coniecturis, nu.41.* 61
2 *Sententia lata contra principalem poteſt exequi contra fideiuſſorem iudicij ſine nouo proceſſu.ſect.4.c.34.nu.1.216.& ſect.9.c.15.* 450
*Niſi eſſet inefficaciter obligatus.nu.2.*216
Secus in fideiuſſore contractus, ibi. nu. 4. & num. 5. 217
2 *Sententia lata contra principalẽ non exequitur contra fideiuſſorem iudicij,quando fuit lata in contumaciam. ibid. nu.3.*
2 *Sententia fideiuſſoris abſolutoria, nõ exequitur ſine nouo proceſſu. ibid.num.3.*
2 *Sententia lata contra principalem, facit, vt poſſit exequi via ordinaria contra fideiuſsorem, ibi.nu.4.*
2 *Sententia lata contra principalem contractus, eius fideiuſſionem non afficit etiam in vim probationis. nu 5.*
2 *Sententia lata contra principalem poteſt exequi abſq; nouo proceſsu cõtra fideiuſſorem de iudicatum ſoluendo ibid.nu.8.*
2 *Sententia lata contra principalem poteſt exequi contra fideiuſsorẽ conuentionalẽ*

abſque nouo proceſſu fauore fiſci, ibid. num 12. 218

2 *Sententia lata contra principalem, an, & quando noceat, vel proſit fideiuſſori, & è contra d. ſect. 9. c. 15. nu. 7. & 9.* 451

2 *Sententia lata pro reo an proſit ipſi fideiuſſori, ibid. nu. 12.*

2 *Sentẽtia declaratoria executionis lata inter creditorem, & debitorem probat in præiudicium fideiuſſoris. ibid. nu. 15.*

2 *Sententia lata contra vnum ex pluribus reis debendi poteſt exequi contra alios; etiam non citatos per partem d. ſect. 4. cap. 34. nu. 6.* 217

2 *Sententia lata contra principalem debitorem contractus põt exequi contra eius fideiuſſorem quando fideiuſſio inſtrumẽto quarantigiato vallata eſt. ibid. nu. 7.*

2 *Sententia lata contra principalem, poteſt exequi contra fideiuſſorem, quando fideiuſſor ſemel comparendo, & cõtradicendo in iudicio ſe principalem, & aduerſarium conſtituerit. ibid. nu. 9.*

2 *Sententia lata contra principalem, licet non noceat eius fideiuſſori, tamen non eſt idem è contra. ibid. nu. 11.* 218

2 *Sententia iudicis nouat obligationem ex contractu ſect. 10. c. 31. nu. 3.* 505

2 *Sententia iudicis, nouatio neceſſaria inducitur. ibid. num. 3.*

2 *Sententia inter alios lata, aliis non præiudicat. ſect. 4. c. 34. nu. 13. cum ſeqq.* 218

2 *Sententia inter alios lata, ad hoc, vt aliis præiudicet, requiritur, quod tertius litis motæ ſcientiã habuerit, & ſe nõ oppoſuerit, & qui ſaltem per proclama, & edictum generale fuerit citatus. ibi. nu. 14.*

2 *Sententia in alios lata, certis aliis nõ præiudicat, quo ad actionẽ, vel exceptionem pariendo: ſecus quo ad poſſeſſionẽ. nu. 15*

2 *Sententia concernens cauſam ſtatus, & conditionis perſonæ lata quo ad vnum, omnibus aliis præiudicat. nu. 16.*

Modo in eadem adfuerit legitimus cõtradictor, & fuerit legitimè, ac viriliter defenſa. num. 17.

2 *Sententia inter alios lata, quod aliis non præiudicet hac concluſio multis modis ampliatur, & limitatur. nu. 18.* 219

2 *Sententiæ definitiue prolatione, fideiuſſio expirat, & maxime fideiuſſio de iudicio ſiſti. ſect. 10. c. 25. fol. 501. & cap. 31. num 6. 505. vide alia in verbo fideiuſſio de ſtando iuri ſupra.*

2 *Idem dic in laudo. num 2.* 505

Et maxime quando ſnĩ, & laudum ſunt abſolutoria debitoris principalis. nũ. 4.

2 *Sententia fideiuſſio finitur non tantum in ciuilibus, verum etiam in criminalibus. d. ſect. 10. c. 31. nu. 5.* 505

2 *Sententia, quãdo eſt nulla, & poſtea confirmatur: vel agitur per viam reſtitutionis in integrum, tunc fideiuſſio non finitur ſed durat. ibid. nu. 7.*

Idem in fideiuſſione de re ſequeſtrata exhibenda, quæ etiam in cauſa appellationis durat. num. 8.

1 *Sententiæ ſupremorũ magiſtratuum, qui Principẽ immediate repræſentant, mandantur executioni, non obſtante ſupplicatione porrecta. cap. 4. alias 13. par. 1. ſect. 3. in prælud.* 83

2 *Sermo omnis intelligitur de prima vice, part. 1. ſect. 2. in prælud. c. 3. nu. 41.* 41

2 *Seruitus ſeruitutis non datur. par. 2. ſect. 2. cap. 5. num. 1.* 167

2 *Seruus nec conueniri, nec conuenire poteſt. ſect. 8. c. 5. num. 2.* 367

2 *Seruus non eſt capax obligationis ciuilis, minuſque naturalis, ibid. nu. 3.*

2 *Seruus dicitur in rem domini fideiubere, quando domini meliorem cõditionem facit, vel ſaltem nõ deteriorem, nu. 6.*

2 *Seruus, & filius, in multis adæquantur. num. 8.* 368

2 *Seruus liberam peculii adminiſtrationem habens, omne quod agit cum voluntate domini geſſiſſe creditur. num 9.*

2 *Ser-*

2 Seruus liberam peculij adminiſtrationem habens, poteſt rem domini vendere, & tradere. num. 11.
Poteſt etiam exigere. num. 12.
Poteſt itidem eidem iuſ deferri. nu. 13.
Habet etiã nouãdæ obligationis ius. n. 14.
Similiter poteſt procuratorem conſtituere, num. 15.
Eidem etiam conceditur paciſci. nu. 16.
Vt tandem etiam delegandi facultatem habeat. num. 17.
Alia vide in verbo fideiuſſio ſeruo.
1 Sequeſter debet cauere de iudicio ſiſti, & de re non baratanda. par. 1 ſect. 3. c. 10. aliàs 19. nu. 3. in prælud. 90
2 Sequeſtri exceptio, perſonalis eſt. ſect. 9. c. 38. nu. 1. 461
Fideiuſſorem non iuuat, num. 2.
Et quando iudiciale eſt, nil immutat, nu. 3.
2 Sequeſtrum tollitur per ſatiſdationem de ſtando iuri, & iudicatum ſoluẽdo, & ſequeſtri, & capturæ fideiuſſio medela dicitur. ſect. 4. c. 29. nu 4. & per tot. 212
2 Sæuitia viri, quando metuitur, quod malè ſit tractaturus reuerſam vxorem: tunc iudex poteſt virum cogere ad dandam cautionem de non offendẽdo, & in euentum, quod nõ reperiat fideiuſſores, quod iuratoriam cautionem præſtet. cap. 49. fol. 415 ſect. 8 num. 55.
Modo ſæuitia non ſit magna, & de qua valde timendum ſit, & ſit cum vitæ, periculo, num. 56.
2 Societas mutuam fideiuſſionem non inducit: licet id, quod fideiuſſio inter ſocios præſtet. ſect. 8. c. 23. num. 3. 388
2 Socius pro ſocio, & cõſors pro conſorte recte fideiubent. ibid. nu. 1. & per totum.
Alia vide in verbo fideiubere, ſocius, & conſors.
2 Socij inter ſe fideiubere dicuntur, eodem modo quo plures magiſtri nauis. nu. 4.
Idem in pluribus ſanguine coniunctis, qui etiã inter ſe fideiubere dicuntur. ibi. n. 5.
1 Socius in diſſolutione ſocietatis, tenetur cauere de ſoluendo æs alienum donec aduenerit dies 20. aliàs 29. nu. 4. par. 1 ſect. 10. 3. in prælud. 117
2. Societatis officiorum in contractu ſi quis fideiuſſores præſtare promiſit, & nõ præſtitit: mortuo eo, in cuius vita fuit fundata, quis non lucratur pecunias ad ſocietatem datas. ſect 4. c. 55. 245
Vide ſupra in verbo cautio de dando.
2 Solemnitates in contractibus mulierum, quando non adhibitæ cõtractum non vitiant. ſect 8. c. 56. nu. 11. & 12. 421
2 Solemnitates: in contractibus mulierum, adhibitæ defectum læſionis enormiſsimæ non tollunt. ſect. 8. c. 3. nu. 109. 362
2 Solidum ſoluere tenetur fideiubens cum muliere. ſect. 6 c. 4. nu 47. 310
Idem ſi maior cum minore. num. 48.
Idem ſi plures ad factum ſe obligarunt. ibid. num. 49.
2 Solutio præſumitur ex chyrographi reſtitutione. ſect. 10. c 65. 531
2 Solutio ſi ſit vera, vel imaginaria, puta acceptilatio, delegatio, compenſatio, oblatio, obſignatio, & depoſitio ad effectũ conſequendi beneficium repetitiones non refert. par. 2. ſect. 4. c. 38. nu. 14. 225
2 Solutioni adiectus quis dicatũ. ibi. n. 12. 224
2 Solutioni adiecto promittens non obligatur. ſect. 8. c. 51. nu. 2. & 5. 414
2 Solutione eius, quod debetur liberatur fideiuſſor. ſect. 10. c. 1. nu. 2. 466
2 Solutione eius quod debetur, vel alterius rei loco ipſius incontinente creditore; omnis tollitur obligatio. ibid. nu. 3.
2 Solutio principalis, liberat fideiuſſorem, & è contra, ibid. nu. 4.
Et ſi de pecunia, ſiue re aliena fiat. n. 5.
Licet in contrarium ſeruatur de æquitate, ibid. nu. 6.
2 Solutio vni, facta ad alium non porrigitur. ſect. ead d. c. 2 nu. 7. 468
2 Soluere pecuniam, & promittere ſoluere,

parificantur.ſect.4.c.53.nu.3. 244

2 *Soluiſſe dicitur, quod acceptilatione liberatur ſect.10.c.2.nu.2.* 468

2 *Solutionis vim habent delegatio, Nouatio, Transfuſio, & Acceptilatio, ſect.4.c.26.num.3.* 210

2 *Solutio, acceptilatio nouatio, ac delegatio omnem obligationem tollunt.ſect.10.c.36.nu.7.* 514

1 *Specie perempta, liberatur is, qui ſpeciem dedit, & pro ſpecie promiſit. ſect.10.c.15. num.3.* 484

Et maximè quando genus, & quantitas debent reſpectu certe ſpeciei.nu.4.

1 *Spe duplici vti commodiſſimum eſt. p.1. ſect.1.c.7.nu.2.in prælud.* 6

2 *Spei expectatio vana. ſec.4 c.51.n.1.*241.

2 *Spei conſideratio fragilis. nu.2.ibi.*

2 *Spes ad aliquam rem non eſt ſufficiens ad agendum, ibid. num.3.*

2 *Spe id qđ eſt, idē eſt, ac ſi res eſſet. n.4.6.*

2 *Spei appellatione venit res, nu 7.*

2 *Spes pro veritate habetur, num.8.*

2 *Spes poteſt deduci in pactum, num 9.*

2 *Spes contractibus conditionalibus tranſit ad hæredes, ſecus in legatis, num.10.*

2 *Spes ex contractu conditionali de præſenti conſideratur, num.11.*

2 *Spes, quando eſt probabilis, & à iure conſiderabilis, de ea vti de re iudicatur, nume.17.18.* 242

2 *Spes probabilis iuri quæſito adæquatur, num.19.*

2 *Spes probabilis à iure actionē parit, n.20.*

2 *Spes probabilis à iure, nil intereſt, quod à caſu, vel voluntate dependeat. nu.21.*

2 *Spes probabilis illa eſt, quā lex fouet, n.22*

1 *Spes, & dubius euentus, quem quis habet in re, vendi poſſunt, licet nihil inde ſequatur, num.24.*

2 *Spes in contractu venditionis venit, nume.23. & num.10.*

2 *Spe in dubia emptio fundatur, ſicut in re, num.25.*

2 *Spes certa ſufficit ad hoc, vt quis ad cauendum aſtringi poſſit, num 31.*

2 *Spei in materia multa remiſſiue, nu.32.*

1 *Sponſor eſt, qui pro alijs promittit abſque aliqua interceſſione, rogatu, & precibus, ſed ſua ſponte. cap.5. nu.1. par.1.ſect.1. in prælud.* 43

1 *Sponſor ſponte ſe obligat, fideiuſſor verò precibus.c.6.num.4.in prælud.* 5

2 *Statim dictio, facit ceſſare omnem dilationem, ſect.4.c.8.nu.20.* 192

2 *Statutum loquens de debitore, habet locum in fideiuſſore.ſect.2.c.3.nu.3.* 162

2 *Statutum mādans ſatiſdationem præſtari, intelligitur parte petēte, & opponente, ſect.4.c.8.nu.4.* 190

2 *Statutum, vel quælibet diſpoſitio præcipiens cautionem præſtari, intelligitur ſi petatur, ibid.nu.10.* 191

Etiam quod verba ſint præciſa, & etiam quod apponātur verba ipſo iure, ibi.n.11.

2 *Statutum annullans mulierum cōtractus ſine ſolemnitatibus ſtatutarijs factos, annullat etiam mandatum, quo mulier eius fideiuſſori tenetur. part.2. ſectio 8. num 9.c.56.* 420

2 *Statuto ſtante, quod filius familias nō obligetur ſine conſenſu, & licentia patris, vel duorum propinquorum etiam ſi pro patre fideiuſſerit non obligatur. ſectio.8. cap 2.nu 24.* 344

2 *Statutum, quod fideiuſſor ad pœnam corporalem, teneatur, non valet. ſectio.8. cap.48. num.2.* 405

2 *Statutum mandans aliquid fieri ipſo iure, intelligitur parte petente. p.2.ſect.4. c.8.num.12.* 191

2 *Statutum mādans fieri aliquid certa die, quomodo intelligatur, & an requiratur quod pars petat, ibid.nu.13.fol.191.16. & 17.* 192

2 *Statutum mandans aliquid fieri tempore actus non requiritur, quod petatur, ibid. num.14.* 192

Idem

Digitized by Google

Idem ſi mandat fieri ſtatim, ibid. nu. 19.
Idem ſi requirit aliquid fieri in fauorem vtriuſque partis, num 21.
Vt etiam ſi requirit aliquid geminate, & iterato fieri, ibid. nu. 22.
2 *Statutum excludens omnes exceptiones, non excludit exceptionem cedendarum. ſect. 6. c. 5. num. 14.* 314
Quid de exceptione diuiſionis. Vide ſupra in verbo beneficium diuiſionis.
2 *ſtipulatio ad eſſentiam fideiuſſionis requiritur. p. 2. ſect. 3. c. 5.* 180
2 *ſtipulatio eſt actus indiuiduus. p. 2. ſect. 1. c. 3. num. 16.* 145
2 *ſtipulatio ex conſenſus defectu nulla eſt. ſect. 8. c. 34. num 3.* 392
2 *ſtipulatio, & promiſſio, recipiunt interpretationem ab actu præcedenti. ſect. 8. c. 47. num. 37.* 403
2 *ſtipulatio, & promiſſio ſuper incerta ſumma factæ nõ valent, ſec. 8. c. 54. n. 2.* 418
2 *ſtipulatio, ſi vt ſtipulatio ſubſtineri non poteſt, poteſt tamen, vt pactum, cap. 65. ſect. 8. num. 3.* 430
2 *ſuaſio nimia, vim coactionis habet. ſect. 7. c. 7. num. 13.* 338
2 *ſuaſio vehemens, plus eſt, quam impulſio, & coactio, ibid. num. 14.*
2 *ſubditus pro domino recognoſcente ſuperiorem non eſt idoneus fideiuſſor. ſect. 7. c. 3. num. 40.* 332
2 *ſubſcribens ſi animo fideiubendi, efficaciter obligatur, part. 2. ſect. 3. cap. 5. nume. 24.* 183
2 *ſubſidiarium remedium eſt aliquando fideiuſſio, ſect. 4. c. 2.* 187
2 *ſuccedaneus fideiuſſor, datur quando de primo fideiuſſore fidem non habemus, & quia inops, & non ſoluens factus fuerit. par. 2 ſect. 2. c. 5. num 17.* 168
2 *ſucceſſio vim ſolutionis habet. ſectio. 10. c. 13. num. 3. cum ſeqq.* 481
2 *Succeſſione inducitur debiti confuſio, & liberatur fideiuſſor. ibi. nu. 4. & 5.*
2 *ſucceſſione, & cõfuſione fideiuſſoris, principali debitori, reſoluitur fideiuſſio, & tenetur vti principalis, ibi. num. 10. cum ſeqq. & num. 17.*
Niſi in tribus caſibus.
Primo qñ ius creditoris efficeret deterius.
Secundo quando eſſet adita hæreditas cum beneficio legis, & inuentarij.
Tertio quando ſumus in obligatione, quæ de ſui natura non eſt tranſitoria ad hæredes, ibid. nu 28. 484
2 *Summa minor continetur in maiori, quod pluris eſt, id vtique tanti eſt. Et maxime in indiuiduis. ſect. 1. c. 3. nu. 19.* 145
Idem quando diſpoſitio eſt iuratoria, ibid.
2 *ſummã certam debet continere fideiuſſio, vel ex futuro euẽtu, aut per relationẽ ad aliud certificandã. ſect. 8. c. 60 nu. 1* 428
2 *ſumma certa ea dicitur, qui ex futuro euentu, vel per relationem ad aliud certificanda veniat, ibid. num. 2.*
Etiam quod pro forma requiratur certæ, & præciſæ ſummæ expreſſio. num. 3.
2 *ſumma certa quando non eſt relicta, tũc in eius liquidatione recurritur ad arbitrium boni viri, & iudicis, ibid nu. 4.*
2 *ſuperabundans cum pro non adiecto, & ſcripto habeatur, non vitiat, ſed vitiatur. p. 2. ſect. 1. c. 3 num. 21.* 149
2 *ſuperioritas ſuperioritatis non datur. p. 2. ſect. 2 c. 5. nu. 8.* 167
2 *ſurdus, & mutus officio fideiuſſionis carent. ſect. 8. c. 10. num. 1. cum ſeqq.* 374
Vbi hoc declaratur, & limitatur ſupra in verbo fideiuſſionis effecto.
2 *ſurdus. & mutus ex eo non fideiubent: quia ad ſubſtantiam fideiuſſionis requiritur ſtipulatio quæ fit præuia interrogatione, & ſubſequenti reſponſione. Et ſurdus verba interrogantis non exaudit, mutus autem verbis reſpondere non poteſt. ibid. num. 3.*
2 *ſurdus, & mutus licet hæreditatẽ acquirere, tamen eam adire nequeunt. nu. 5.*

2 *Sur-*

2 Surdus, & mutus procuratorem conſtituere poſſunt: cum mandatũ tacito conſenſu fiat. num. 8.

2 Surdus, & mutus, ſi actum, quem gerunt non intelligunt, non obligantur, aliàs ſecus, num. 9.

2 Surdus, & mutus ſua ſponte fideiubentes obligantur, aliàs ſecus ſi ad fideiubẽdum doloſè à notario, vel alio inducti fuerint. num. 14. 375

Alia vide in verbo fideiuſſionis officio, Mutus, Cæſus, Acquiſitio, & Cautela.

1 Suſpectus de fuga fideiuſſionem præſtans, à carceribus liberatur. p. 1. ſect. 3. c. 37. aliàs 47. in prælud. nu. 5. 139

T

2 Tacens, regulariter nõ conſentit, nec d ſſentit. ſect. 8. c. 35. nu. 14. 395

2 Tacens pro diſſentiente inuito, & contradicente habetur, quando agitur de iuris noſtri diminutione, ibid. nu. 11. 394

2 Tacere, eſt medium inter conſentire, & diſſentire, quod quando agitur de cõmodo extremo conſentire, quando verò de damno extremo, diſſentire applicatur. num. 15. 395

2 Taciti, & expreſſi, eadem eſt virtus ſect. 4. c. 12. num. 6. 196

2 Taciturnitas in alijs caſibus non nocet, in quibus quis ſcit ſibi ius ſuum ſaluum, & integrum eſſe, ſect. 8. c. 35. nu. 10. 394

2 Taciturnitas, pro conſenſu habetur, & in ijs, quæ præiudicium afferre ſolent, quando vltra præſentiam, & taciturnitatem interuenit aliquis actus extraneus, & poſitiuus, ibid. num. 17.

2 Taciturnitas iniuncta alicui rei inductiuæ, & demonſtratiuæ conſenſus, tunc tacens, & præſens, etiam in actu obligatorio conſentire videtur. ibid. nu. 18.

2 Temerarium eſt ſuper re liquida, & clare debita litigare. par. 2. ſectio. 4 cap. 39. num. 12. 228

2 Tempore, & præſcriptione finitur fideiuſſio, ſectio. 10. cap. 16. 485

2 Temporis prorogatione in fideiuſſione ſimpliciter facta, fideiuſſores nõ liberantur. ſect. 10 c. 33. nu. 15. 510

1 Tempus in dubio præſumitur perpetuum, & non momentaneum. par. 1. ſectio. 2. c. 4. num. 49. in prælud. 62

1 Tempus apponi ſolitum habetur pro appoſito, ibid. nu. 54.

2 Tenutam reuocari petens intra annum, ſatiſdare tenetur de iudicio ſiſti, etiam quod ſit diues ſect. 7. c. 4. nu. 3. 333

2 Termini prorogatio, nũquid fideiuſſorem liberat. ſect. 10. c. 33. num. 16. 510

2 Termini prorogatio, cenſetur facta cum omnibus qualitatibus termini prorogati, ibid num. 9. 509

2 Termini prorogatio, non facit nouum contractum, ſed longius profert. ibid. nu. 12.

2 Termini prorogatio, nouationem non inducit, ibid num. 13.

2 Termini appoſitione, & conditionis non purificatione, inutilis redditur fideiuſſio. ſect. 10 c. 44. nu. 1. 520

2 Termini prorogatio, an, & quãdo fideiuſſorem liberet. ſec. 10. c. 33. nu. 16. 510

2 Termini prorogatio, an, & quãdo dicatur fieri in præiudiciũ tertij. ibi. nu. 18. & 19.

2 Termini prorogatio, fideiuſſorem non liberat, quoties in primo contractu eſt data facultas renouandi, ib. d. nu. 21.

Vide in verbo prorogatio.

2 Terminus prorogationis, eſt idem cũ termino prorogato, ſect. 10. c. 33. nu. 7. 509

2 Terminus prorogari, an poſſint per creditorẽ, abſq; conſenſu fideiuſſoris, ibi. n. 14.

2 Teſtamentum, ſi non valet, vt teſtamentum, valet tamen in vim codicillorum, ſect. 8. c. 65. num. 4. 430

2 Teſtator, grauans hæredem, vt ab vſufructuario pauperem fideiuſſorem accipiat, tali iuſsioni, hæres parere debet. par. 2. ſect. 7. c. 2. nu. 36. 325

2 Teſtes reprobatorij, reprobatorium, non ad-

admittuntur, p.2.ſect.2 c.5.nu.5. 167
2 Teſtis arbiter, vel Iudex, quando poſsit eſſe fideiuſſor pro ſuo principali, vel pro cõfideiuſſore, vt etiam inter creditorem, & debitorem, ſect.3.c.3.per totum. 175
Vide ſupra in verbo fideiuſſor non poteſt eſſe teſtis.
1 Timoris iuſta cauſa, an ſubſit, hoc totum arbitrarium.c.4. num.8.part.1.ſect.2. in prælud. 58
1 Titulus cum errore iuris excuſat à fructuum reſtitutione. c.19.aliàs 18.nu.37. ſect.3.part.1. in prælud. 114
2 Tractantur multa, quæ non concluduntur, ac fiunt. ſect.10.c.49.nu.3. 524
2 Tractatus, & colloquia, non eſt ſatis probare, niſi probetur concluſionibus. nu.4.
2 Tractatu durante, licitum eſt, deliberare, & pęnitere. par.2 ſect 2.c.6.nu.7. 169
2 Tractum, ſeu contractum, vt plurimum ſequuntur actus, effectuatio, & concluſio. ibid.nu.6
2 Tractus, alio vocabulo ſpacium vocatur. ibid.nu.5. 168
2 Tranſactio inducit nouatione, ſectio. 10. cap.4. num.8. 471
Supra in verbo nouatio.
2 Tranſactio facta cum principali debitore, prodeſt eius fideiuſſori. etiam condemnato, ſed non è contra, ſect.9.c.48. 463
2 Tranſactione tollitur fideiuſsio. ſect. 10. c.37.num.1. 514
2 Tranſactione reo liberato, etiam eius fideiuſſores liberantur, ibid.num.2.
2 Tranſactio eadem vim, quã iuramentum, & res iudicata habet, ibid. nu.3.
2 Tranſactio per creditorem, vni ex fideiuſſoribus facta, etiam alium liberat. nu.4.
1 Tregua, & pax, non infringuntur ex noua cauſa, c.4.nu.122.vbi num.129.declaraturque ſit noua rixa. 68
2 Triſtes euentus, non ſunt conſiderandi, ſect.8.c.59.nu.19. 428
2 Tutius eſt habere rem, quam actionem ad rem, ſectio 4.cap.52.num.5. 243
1 Tutor teſtamentarius, non ſatiſdat, rem pupilli ſaluam fore. c.11.aliàs 20.nu.7. ſect 3.par.1.in prælud. 90
1 Tutor teſtamentarius, cenſetur à teſtatore approbatus pro idoneo, ibid.nu.8.
2 Tutor negligens exigere nomina debitorum pupilli remanet obligatus. ſect.10. in conſ.ad c.23.nu.4. 496

V

2 VAſallus, cum nec oblique, nec directe feudum alienare poſsit, ex hoc etiam poterit fideiuſsor eſse. ſect.8. cap. 20.num.2. 385
2 Vaſallus, fideiuſsor eſſe poteſt, cum contrarium in iure cõſtitutum non reperiatur. ibid. num.3.
2 Vbi quis non eſt ſoluendo nunc, non præſumitur etiam ſoluendo tunc, ſectio.7. c.3.num.39. 332
2 Vbi imponitur pęna ſanguinis, ibi cautio non recipitur. ſect.4.c.52.nu.8. 243
2 Velleiani S.C.prærogatiuæ multæ, et enumerantur. ſect.8.c.3.nu.139. 365
2 Velleiani S.C.exceptio non tantum mulieri, verum etiam eius fideiuſsori competit, ſect.9 c.29. 458
2 Velleianum S.C.ſuffragatur imbecillitati, & non calliditati mulierum, ſect.8. c.3. num.36. 355
2 Velleianum S C. mulieri obligatę, & non donanti ſuccurrit. ſect.8.c.3.nu.70. 358
2 Venditio aliud eſt, aliud promiſsio de vendendo, par.2 ſect.2.c.6.nu.8. 169
2 Verba ſunt neceſſaria ad fideiuſsionẽ inducendam, ſect.3.c.6.num.1. 184
2 Verba in dubio in fideiuſsione contra ſtipulantem interpretantur, ſect.5. cap.2. num.22. 258
2 Verba, æque idoneus, quem ſenſum habent. ſect.7.c.5.num.2. 333
1 Verba illa idonea, ſufficiens, competens, & plena cautio, quam intelligentiã præſeferant, cap.8.in prælud. in 3 promiſſo.

in

Digitized by Google

in 1.part.ſectio.1. num.11. 9

1 Verba minatoria, pacem non frangunt. p.1.ſect.2.c.4.nu.137.in prælud. 69

2 Verba promitto fideiubere, tractum habent. ſect.2.c.6.num.3. 168

2 Verba honoris cauſa iactatoria, adulatoria, & ad placentiam non obligant. ſectio.10.c.49.num.7. 524

2 Verba in fideiuſſionē eodem modo requiruntur, quod facta in ijs, quæ pro eorum expeditione, factum requirunt. ſect.10.8. c.35.num.9. 394

1 Verba nullo modo, naturam valde præciſam habent. ſec.8.c.3.nu.111.cum ſeqq. ſupra in verbo dictio nullo modo. 362

1 Verbalis iniuria, ſtante ſimplici promiſſione de non offendendo, cautionem de non offendendo violat. part.1.ſect.2 in prælud.c.4.num.114. 67

Et præſertim quando verba iniurioſa ſunt grauia, & pœnam merentur. ibi.nu.115.

Secus ſi eſt promiſſum nō offendere in perſonam dicto loco, num.116.

1 Veſtimenta, quando ſunt tacta, cum non dicatur offenſa perſonam; non dicitur rupta cautio de non offendendo, par.1 ſect. 2.in prælud.c.4.num.131. 68

2 Vi, metu, & minis geſta, nullius ſunt roboris, ſect.10.c.43.num.2. 520

2 vi, & metu probatis, nō ſuffragatur clauſula in inſtrumentis apponi ſolita, nō vi, dolo, & metu, etiam concurrente iuramento. ſect.8.c.62.num.6. 419

1 Violentia ablatiua, per quam quis eximitur de manu alterius, non frangit cautionem de non offendendo. p.1.ſect.2.in prælud.c.4.num.97. 66

1 Vir habens beneficium anni, ad reſtituendam dotem hæredibus vxoris mortuæ, interim cauere debet, aliàs priuatur dicto cōmodo, & fit executio ſtatim. c.20. aliàs 29.nu.3.p.1.ſect.3.in prælud. 117

Supra in verbo cautio de dando, & reſtituendo.

1 Viri ſæuitia, quādo eſt magna in vxorem, tunc iudex ſemper cogit virum ad dandum cautionē de non offendendo, & maxime quando vxor niſi cum magno vitæ periculo cum viro habitare poſſit. par.1. ſect.2.in primord.c.4.nu 182. 72

2 Vniuerſitas non poteſt pro alio fideiubere, ſect.8.c.26. per totam. 389

2 Vniuerſitas in caſibus, in quibus ſe obligat, tamen ex hoc non obligantur particulares perſonæ ſine eorum expreſſo conſenſu. ſect.8.c.26.num.10.390. in verbo perſona ficta.

2 Vnum, quod eſt impoſſibile, eſt quod ſit duo, & duorum officio, & vice fungatur. ſect.8.c.50.num.3. 416

2 Vnus ad explicanda duo neceſſario perficienda, vno & eodem tempore non ſufficit. ſect.8.c.22.num.15. 387

2 Vnuſquiſque ex præcepto diuino, tenetur proximū diligere. ſect.4.c.10.nu.6. 194

2 Vnuſquiſque in re ſua eſt moderator, & arbiter, ſect.8. in princ.nu.4. 340

Etiam abutendo. num.5. 341

Vnuſquiſq; fideiubere poteſt, quod ſuorum bonorum liberam adminiſtrationem habet, ſect.8. in princ. num.2. 340

1 Voluntariæ fideiuſſiones, alias, conuentionales, contractus, vel quaſi appellautur. p.1. in prælud.ſect.1.c.10.num.4. 16

1 Voluntarie fideiuſſiones illæ ſunt, ad quas non niſi voluntarie aſtringimur, dict.1. par.in prælud.ſect.1.c.10.nu.5.

2 Vſura eſt lucrum ex mutuo facere, ſect.2. cap.2.num 7. 160

1 Vſurarius manifeſtus, tenetur in vita cauere de reſtituendis vſuris, aliàs priuatur Eccleſiaſtica ſepultura, & actiua teſtamenti factione. c.26.alias 36.p.1. ſect.3.in prælud. 131

2 Vſurarius manifeſtus non dicitur fideiuſſor idoneus, ſect.7.c.3.nu.22. 330

2 Vſurarum exceptio non tātum principali verū ēt fideiuſſori datur. ſec.9.c.28.458

F I N I S.

TRACTATVS DE FIDEIVSSORIBVS.

Authore

PYRRHO MAVRO ARRETINO.

SVMMARIVM.

1 *Promittentium quinque ſpecies recenſentur.*

2 *Iis adduntur. Nouatio, & delegatio.*

Promittentium quinque ſpecies: Repromiſſores: Mandatores: Conſtitutores: Sponſores: & Fideiuſſores, quibus adduntur nouatio, & delegatio.

CAP. I.

1 PRimo igitur ad intelligentiam huius materię premitten dū eſt: † Quod illi qui pro alijs promittunt: Aut ſunt Repromiſſores: aut mandatores: aut conſtitutores: aut ſpóſores: aut fideiuſſores gloſ. in rubrica. ff. de fideiuſ. quę de fideiuſſore, & mandatore loquitur. gloſ. etiam in auth. de fideiuſſ. in princ. in verbo fideiuſſorem: vbi Bart. num. 6. & 8. ſignanter Ozetius. inſt. eo. in rub. Hypp. de Marſil. in rub. ff. eo. nu. 2. cũ ſeqq. vbi etiam hoc aduertit Caſtren. Cęſar de Graſſ. deciſ. 1. aliàs 143. num. 13. d. tit. Bertazzol. de clauſ. clauſula 39. gloſ. 1.
2 num. 8. † His adde, & nouationem, & delegationem. Bal. in l. cũ aliter. num. 3. C. eo. qui nouationem ponit. Idcirco de ſingulis agemus: Et primo de expromiſſore.

SVMMARIVM.

1 *Repromiſſor late, & ſtrictè ſumitur.*

2 *Repromiſſor aliàs expromiſſor dicitur.*

3 *Repromiſſor latè ſumptus quid ſit.*

4 *Repromiſſoris vox latè ſumpta comprehendit mandatorem conſtitutorem, ſponſorem, & fideiuſſorem.*

5 *Expromiſſor ſtrictè acceptus quid ſit.*

6 *Expromiſſor eſt ille, qui ſe principalem debitorē facit, et eſt cõmunis opinio.*

7 *Expromiſſor, quod imò ſit ille verè, & propr è, qui promittit pro eo, qui antea obligatus erat, tenuerũt nõnulli.*

8 *Concilia. vt num 8.*

tiatur.pag.2.ſect.1.c.3.num.15. 148

2 Quando plus eſt promiſſum, quam promitti oportuit, tunc non tota obligatio, ſed ſuperfluum infirmatur. d.par 2.ſect.1.c.3.nu.20. 149

2 Quando lex, vel ſtatutum mandant in primis, & ante omnia fideiuſſorem præſtādum eſſe: tunc non eſt neceſſaria petitio. par.2.ſect.4.c.8.nu.23. 192

2 Quando reus eſt relaxandus à carceribus tunc fideiuſſio eſt danda, etiam, quod non petatur, ibid.num.24.

2 Quando quis ſe ab arreſto liberari petit, debet ſatiſdare, ēt non requiſitus, nu.25.

2 Quando lege, vel ſtatuto quis fideiubere tenetur, tunc ſi primus fideiuſſor efficiatur non idoneus iterum eſt ſatiſdandum. ſect.7.c.3.nu.32. 331

2 Quando eſt dubiū, an pœnæ capitali locus eſſe poſſit, interim fideiuſſoribus non eſt cauendum, ſect.8.c.48.nu.39. 408

2 Quando quis à primo iurauit aliquid licitum non facere: ſi demum facit: tunc tale ſecundo loco factum non valet: ſed primum iuramentum omnino ſeruandum eſt, ſect.8.c.57.nu.4. 423

2 Quantitas facilius præſtatur, quam ſpecies ſect.1.c.3.num.41. 151

1 Quantitatis debitor, poſita eius impoſſibilitate ſoluēdi in pecunia, poteſt cogere creditorem ad recipiendam ſpeciem, & ſic ſtabilia in ſolutum, c 7.aliàs 16.ſect.3.in prælud. ſub nu.1.cum ſeqq. ſupra in verbo debitor quantitatis. 86

2 Quæ à principio valēt, tractu tpis nō infirmantur.ſect.10.c 53.nu.2.3.& 4. 526

1 Qui in vno grauatur in alio releuari dēt c.7.aliàs 16.n.13.par 1.ſec.3.in præl. 87

2 Quæſtio quando oritur inter creditorem, & debitorem ſuper fideiuſſoris idoneitate olim eligebantur arbitri, ſed hodie recurritur ad approbatores, qui in omnibus fere locis à publico deputantur, qui hoc decidant.ſect.7.c.7.nu.19. 338

2 Qui poteſt ſe pro alio obligare, poteſt etiā fideiubere, ſect.8.in princ. 340

2 Qui nihil habet, nihil ab eo peti, & conſequi poteſt, ſect.10 c.42.nu.3. 519

2 Qui non prohibet poſſe interuenire, mandare videtur, ſect.4.c.1.nu.13. 186

2 Quis non debet, quod ignorat aſſeuerare, nec facilis eſſe ad temerariam ad iudicationem, ſect.7.c.7.nu.16. 338

2 Quis pro alio fideiubere poteſt, etiā, quod promiſſor ignoret.ſect.4.c.1.nu.12. 186

R

1 RAtificatio domini intra 10.dies interuenire debet, aliàs cautio de rato reſoluitur, in prima par.ſect.2.in prælud.c.9.nu 24.& 25. 79

2 Recognitione debiti, interrumpitur præſcriptio par.2.ſect.2.c.4.nu 14. 165

2 Recognitio reconuentionalis, non elargitur.par.2.ſect.2.c.5.nu.8. 167

2 Reconuentionis in iudicio: fideiuſſor præſtandus eſt.ſect.4.c 27.nu.1. 210

1 Rectori imputatur, qui non elegit ſibi honeſtam familiam p.1.ſect.1.in prælud. c 9 nu.28.fol.16.

1 Rei debendi, ſi plures ſint obligati, vno liberato, alij obligati remanent, ſect.10. c.59. & maxime quando in viriles, & pro rata eſſet concepta obligatio: ſecus ſi inſolidum, ibi.num.3. 528

2 Rei debendi, ſi plures conſtituantur; qui recipit pecuniam, cenſetur principalis, alter fideiuſſor, ſect.3.c.1.nu.1. 170

2 Rei plures debendi, vterque principalis cenſetur quando vnuſquiſque eorum eſt pro parte obligatus, ibid.nu.8. 171

2 Rei debendi mandatoribus, & fideiuſſoribus adæquantur, ſect.10.c.16.n.9. 485

2 Rei duo debendi, ſi conueniantur, poteſt vnuſquiſque eorum in ſolidum conueniri, ſect.6.c.3.nu.35. 282

1 Rei vendicatio vbi eſt à duobus intentata, res datur primo uendicanti cum cautione de reſtituendo, par.1.ſect.3.cap 9.

aliàs

Digitized by Google

aliàs 18. in prælud. 89
2 Rei, & ſpeciei peremptione liberatur fideiuſſor, ſect.10.c 15.nu.1. 484
2 Reo condemnato, publicatiſque bonis, ſi à principali demum eidé fuerint ex indulgentia bona reſtituta, nõ tantum ipſe tenebitur creditoribus ſatisfacere verum etiam eius fideiuſſores, ſect.9.c.50 463
2 Reo liberato ob confiſcationem bonorum dicti rei à fiſco facta, datur creditoribus dicti rei actio cõtra fiſcum in totum, vel pro parte, vt dicto eorum credito ſatiſfieri poſſint, ſect.10.c.19.nu.3. 486
2 Reorũ plurium debendi, vno liberato, alij obligati remanẽt.ſec.10.c.59 nu.2.528
1 Reum non repertum culpabilem, ſi iudex ſperat noua indicia, interim præſtita cautione de repræſentando abſoluit. par. 1 ſect.2.c.3.num.9. 38
2 Reus principalis, ſi de vno foro tranſit in alium eius fideiuſſores liberantur.ſec.10. c.28.nu.2. 502
2 Reus incarceratus, ſi dat fideiuſſores, d. fideiuſſores nõ aliter obligan̄t, dũmodo metu fideiuſſerint, ſec.10.c.43.n.3.& 4.520
2 Reus in criminalibus non relaxatur ſatiſdando. ſect.8.c.48. nu 5. 405
2 Reus nõ relaxatur in cauſa capitali, etiam præſtitis fideiuſſoribus idoneis. ſectio.8. cap.48. num.5.
2 Reus, qui noluit à principio incarcerari, ſi demum, quando in fine fertur ſententia dicit ſe velle dare fideiuſſores, non auditur. ſect.8.c.48. nu.33. 407
2 Rebus in diebus paſchalibus, natalitijs, leuium debitorum, & ubi agitur de pęna pecuniaria, ſemper præſtitis fideiuſſoribus, à carceribus relaxantur, etiam quod pęna corporalis infligenda eſſet, d.ſect.8. c.48.num.38. 408
1 Reus ſemper fideiuſſorib. relaxatur, quando pro delicto non imponitur pœna ſanguinis, in 1.part.ſectio.2.cap.3.num.7. in prælud. 38
2 Reus comparens, ad fideiuſſoris defenſionem, & ex perſona ſua opponẽs de dilatione ſibi cõceſſa, talis dilatio, & reo, & fideiuſſori eſt vtilis.ſec.9.c.10.nu.12.439
1 Relaxatio à carceribus ſub fideiuſſore de repræſentando habet vim ſententiæ abſolutiuæ ab obſeruatione iudicij. part.1. ſect.2.c.3.nu 8 in prælud. 38
2 Releuatores, fideiuſſores fideiuſſorũ ſunt, par.2.ſect.2.c.5.num.13. 168
1 Releuatus ab onere ſatiſdãdi, quia impoſſibilia poſſidet, quia priuilegiatus, vel ſaltem quia non reperit fideiuſſorem, debet nihilominus cum iuramento, & hypotheca omnium ſuorum bonorum cauere.par.1.c.8.nu.21.ſect.1.in prælud. 10
2 Remedium ſubſidiarium, nõnumquam fideiuſſio eſt, ſect.4.c.2.nu 1. 187
2 Remedium l.2.C.de reſcind.vend.competens principali, prodeſt etiam fideiuſſori.ſect.9.c.13.nu.8. 448
2 Renuncians liti, aduerſarium ius habere fatetur. par.2.c.4.nu.19. 165
2 Renunciatio eſt ſtricti iuris, & non ueniũt in ea, niſi expreſſa.ſect.6.c.3.nu.58.288
2 Renunciatio eſt ad inſtar donationis, quæ non præſumitur quando alia coniectura ſummi poteſt. ibid.num.59.
2 Renũciationes in fideiuſſoribus indemnitatis, & in ſubſidium ad beneficium excuſſionis cum ſint contra ſubſtantiam, & naturam dictarum fideiuſſionum non attenduntur. ſect.10.c.23.nu.30. 493
Etiam quod ſint iuratæ.num.31.
2 Renunciatio generalis, non excludit exceptionem, quæ venit ex natura actus, ſed tantum friuolam, iniuſtam & incongruam, ſect.6.c.3.num.60. 288
2 Renunciatio principalis, non nocet fideiuſſori. ſect.9.c.40. nu 1. 461
1 Repromiſſor, late, & ſtricte ſumitur. c. 2.nu.1.in prælud. par.1 ſect.1.
1 Repromiſſor aliter expromiſſor dicitur. ibid. num.2.

1 Re-

1 Repromiſſor late ſumptus, quis dicatur, & quid ſit, ibid. nu. 3. 2

1 Repromiſſor eſt, qui ſe principalem conſtituit. ibid. nu. 6. 2

1 Repromiſſor etiam dicitur ille, qui promittit pro eo, quod ante obligatus erat. d. c. 2. nu. 7. in prælud. ſect. 1. 2

Repromiſſor ſtricte acceptus qui ſit, d. c. 2. nu. 5. in prælud. ſect. 1 fol. 2.

1 Repromiſſoris vox, late ſumpta, continet Mandatorem, Sponſorem, Conſtitutorẽ, & Fideiuſſorem, in prælud. c. 2. num. 4. par. 1 ſect. 1. 2

Res fideicommiſſo ſubiecta, poteſt ex cauſa dotis, alimentorum, excarcerationis, & redemptionis captiuorum alienari, ſect. 8. c. 3. nu 20.

2 Res nõ integra dr̃ quando in emptione, & vẽditione nõ eſt ſolutũ preciũ, & tradita res in locatione, ſoluta merces, & res locata tradita, ſect. 10. c. 35. nu. 7. 513

2 Res adhuc integra dicitur quando in emptione precium non eſt ſolutum, nec res tradita. ſect. 10. c. 13. nu. 4. 480

2 Res ſemel extincta, amplius non reuiuiſcit. ſect. 10. c. 60. nu. 6. 529

2 Res mutata ad priſtinum reduci non poteſt. ibid. nu. 8.

1 Reſcriptum, quod executio ſententiæ ſupremi magiſtratus ſuſpendatur vſq; ad remiſſionem cauſæ non ſeruatur de ſtylo, nec ſeruare tenentur iudices, c. 4. aliàs 13. par. 1. ſect. 3. nu. 5. in prælud. 83

2 Res publica adæquatur minori. cap. 26. ſect. 8. nu. 11. 390

2 Res publica quando ſe obligat, requiritur decretum iudicis, ibid. nu. 12.

2 Reſtitutio chirographi debiti, ſolutionem præſumi facit. ſect. 10. c. 65. nu. 2. 531
In verbo chirographi.

1 Reſtitutio in integrum, non impedit executionem ſententiæ, vbi fuit præſumptiue calumnioſa, ſed fuit executio præſtita cautione de reſtituendo. cap. 5. aliàs 14. nu. 1. & 2. par. 1. ſect. 3. in prælud. 83

2 Reſtitutio in integrũ conceſſa minori, nõ prodeſt fideiuſſori. ſect 9. c. 19. nu. 1. 453

2 Reſtitutio in integrum ſi minori fideiuſſori elargiatur, licet ipſum minorem liberet, tamen non liberat eius principalem debitorem, ſect. 9. c. 43 461

2 Reſtitutionẽ in integrũ põt petere fideiuſſor minoris, etiam quod minor eam non petierit. ſect. 9. c. 19. num. 2. & 3. 453

2 Reſtitutione pignoris p creditorẽ debitori facta, liberant̃. ſec. 10. c. 12. n. 1. et 2 480

2 Reſtitutionis beneficium competit etiam hæredi minorum ſect 9. c. 13. n. 14. 446
Idem vbicunq; ſuadet æquitas, ibi. nu. 15
Idem qñ minor ſuſcepit in ſe iudiciũ, nu 16
Idem quando minor fuit dolo aduerſarij circumuentus, ibid. nu. 17.

1 Retentionis magnus eſt fauor, par. 1. ſect. 3. in prælud. c. 13. aliàs 22. nu. 5. 92

2 Retorcutio retorcutionis in materia iniuriarũ denegat̃, p. 2. ſect. 2. c. 5. n. 4. 167

2 Reuerentia nõ eſt adhibenda erga extraneũ. ſec. 10. in conſ. ad c. 23. nu. 18. 500

S

1 Saluagnardia quæ ſit, & de pertinentibus ad ea remiſſiuè par. 1. ſect. 3. cap. 44. aliàs 54. 142

1 Saluus conductus quid ſit, & de eius materia remiſſiue. par. 1. ſect 3. ca. 44. aliàs 54. in prælud. 142

2 Saluus conductus per Principem debitori conceſſus eius fideiuſſorem non compræhendit. ſect. 9. c. 39. 461

1 Satiſdatio, & cautio, inter ſe differunt. cap. 8. nu. 1. par. 2. ſect. 1. in prælud. 8

1 Satiſdatio propriè eſt cum fideiuſſore promiſſio. ibid. nu. 2.

2 Satiſdatio pro ſolutione habetur. ſect. 4. c. 53. nu. 2. 244

2 Satiſdare eſt impropriè ficte, & largo modo ſoluere. ibid. nu. 10.

2 Satiſdare, & ſoluere in idem ſonat creditore volente. ibi. nu. 11. 245

Idem

Idē quando ſubeſt magna cauſa.ibi.nu.12
Idem quando lex diſponeret, quod ſufficeret ſatiſdare, ibid.nu.13.
1 Satiſdatio eſt triplex. Prima, quæ datur pro forma, & à quocunque etiam idoneo præſtatur. Secunda, quæ ex expreſſa legis promiſſione fit. Tertia, quæ ex emergentibus cauſis oritur, d.c.8.nu 3. 8
1 Satiſdatio habet locum in omnibus iudicijs: ſed facilius in bonæ fidei, quam ſtricti iuris. ibid.nu.4. 8
1 Satiſdatio de iudicio ſiſti datur à reo, tam in ciuilibus, quàm in criminalibus cap.1. nu.1.fol.22.& 61 p.1.ſec.2.in prælud.16
Præſtatur ſtatim oblato libello.ib.n.2 22
Promittitur per eam, quod reus ſtabit in iudicio vſque ad finem litis, ibid.num.3.
Præſtatur vbicunq; adeſt ſuſpicio, ne reus aufugiat. ibid.num 4.
Aſtringi quis ad eam poteſt, ēt pendente quæſtione, an præſtari debeat, vel nō, n.5
Habet tractum ſucceſſiuum, & importat vt quis ſiſtat vſq; ad ſententiam, nu. 6.
Expirat promulgata ſententia, ibid.nu.7. 42.25 & 58. 26
Etiam quod in ſententia lata ius parti reſeruatum fuerit. nu.59.
Durat per duos menſes, quando actor tardat litem proſequi. ibi.nu 8. 22
Eſt triplex.ibid.nu.9.
Continet tria exhibitionem, ſententiam, & defenſionem, nu.10.
Multis modis finitur, ibi.nu.46. 25
Primo ſi mutantur perſona, actio, vel modus agendi, nu 47.
Scdō mutatione cauſæ, & rei petitæ, n.48
Tertio ex diuerſitate perſonæ, & diuerſo modo agendi, nu.49.
Quarto quando variatur prima petitio. nu.50.
Quinto ſi ex aliquo incidenti diuerſo à principali petitione iudicium terminatur puta ob contumaciam, inficiationē, vel iuramentum, nu.51.
Sexto mortuo principali, quem quis ſiſtere promiſit, nu.52.
Dummodo moriatur naturaliter, ſecus à ciuiliter. nu.53.
Septimo, quando eſt concepta copulatiuè de iudicio ſiſti, & iudicatū ſoluēdo, n.54.
Octauo deſerta inſtantia, etiam quod alia incohoetur, nu.57.
Non extēditur de perſona ad perſonā, aut de cauſa ad cauſā, ibi.nu 81 cum ſeq.28
Nō extēditur ad cauſam appellationis, ſicut nec ea de iudicatū ſoluēdo, n 62. 26
Quid ſi feratur ſententia contra hæreditatem iacentem. nu.56. 25
Cautela ad hoc, vt quis teneatur coram omni iudice, ibid.nu.61. 26
1 Satiſdatio de iudicio ſiſti, expirat lata ſententia, tam in ciuilibus, quàm in criminalibus, nu 63. 26
Etiam ſi ſit promiſſum aliquem in iudicio ſiſtere, & parere curiæ mandatis.nu.64.
Nec expirat lata ſententia condemnatoria, ſecus ſi ſit abſolutoria. nu.65.
Item nec quando aliter eſt dictum.nu.66.
Idem ſi ſit promiſſum ſiſtere reum quandocunque, nu.67.
Idem ſi toties quoties, nu.68. 27
Idem ſi ſit promiſſum ſiſtere etiam poſt ſententiam, nu.69.
Vt etiam quando promiſſio eſt facta verbis generalibus, vniuerſalibus, & multum prægnantibus nu.70.
Vel itidem quādo eſt dictū ad oēm iudicis mandatum & toties quoties, ibi.nu.71.
1 Satiſdatio de iudicio ſiſti expirat morte naturali principalis, ibid.nu.88. 29
Item morte ciuili, nu.89.
Item morte fideiuſſoris. nu.90.
Item ſi captura fuit nulliter facta.nu.91.
Etiam quo ad pęnam, ſi à carceribus aufugerit.nu.92.
Item vbi actor fuit negligens in petendo per duos menſes.nu 94.
Niſi fideiuſſio ſit facta in ſcriptis, vel in pu-

publicam perſonam, nume. 95.
Item ſiuitur ob ſtatus mutationem, eo quia reus efficiatur bannitus, ibid. nu. 88.
Alia adde, quæ poſuimus in 1 par. ſect. 2. c. 1. in prælud. à nu. 86. vſque ad nu. 91.
1 Satiſdatio de iudicio ſiſti, & iudicatum ſoluendo coram vno iudice, facta ad aliū non extenduntur, ubi eſt expreſſum proprium nomen iudicis, ibid. nu. 81. 28
2 Satiſdatio de iudicio ſiſti coram iudice facta non extenditur ad eius ſubrogatum, & ſucceſſorem, etiam quod primus eſſet in competens. num. 82.
Niſi ſit ordinarius, ibi. nu. 83. 84. & 85.
Maxime ſi cantet ſub nomine dignitatis; ſecus ſi ſub nomine proprio, nu. 87.
2 Satiſdatio de iudicio ſiſti non præſtatur in cauſis ſummarijs. ſect. 4 c. 6. nu. 1. 189
Nec vbi lis non conteſtatur. ibi. nu. 3.
2 Satiſdatio de iudicio ſiſti, præſtatur etiam à diuite. ſect. 7. c. 4 num. 2. 333
Reliqua vide ſupra in verbo fideiuſſor de iudicio ſiſti.
1 Satiſdatio de iudicatum ſoluēdo, quid ſibi velit, c. 2. nu. 2. ſect. 2. p. 1. in prælud. 30
Non cōmittitur niſi poſt ſniam, ibi. nu. 22.
Quid ſi ſententia lata, ſit in cōtumaciam, num. 26. 32
Eſt prætoria, & præſtaē à reo, c. 2. nu. 1. 30
Ideo ſic appellatur: quia per eam, quis tenetur ſoluere iudicatum. ibid. nu. 2.
Præſtatur à quocunque quod ad defenſionem alterius venit. nu. 9. 31
Etiam quod ſit ditiſſimus. nu. 10.
Poteſt abſque principali obligatione ſubſiſtere, ibid. nu 12.
Continet tria. Rem iudicatam, defenſionem, & dolum malum, num. 16.
Expirat finita prima inſtātia, ibi. n. 18. 32
Niſi verba eſſent multū prægnātia. n. 20.
Non committitur vbi iuditium eſt nullum, ibid. nu. 21.
In multis conuenit, & in multis diſcrepat à cautione de iudicio ſiſti. nu. 30.
Non expirat morte naturali, nec ciuili ipſius principalis, licet contrarium ſit in cautione de iudicio ſiſti, ibid nu. 31. 33
Non præſtatur in criminalibus licet contrarium ſit in ſatiſdatione de iudicio ſiſti, ibid. num. 32.
Præſtatur à quocunq; qui vult alium defendere, etiam quod ſit ditiſſimus, ſecus in cautione de iuditio ſiſti, num. 33.
An præſtari debeat in cauſa reconuentionis: Hoc totum arbitrarium eſt. nu. 35.
Non præſtatur ab eo, qui vult alterius abſentiam allegare, ibid. nu. 11. 31
Alia vide ſupra in verbo fideiuſſor de iudicatum ſoluendo, & in dic. 2. in ſummario in 1. par. in 2. ſect. in prælud.
1 Satiſdatio rem pupilli ſaluam fore eſt conuentionalis, c. 11. alias 20. nu. 1. ſectio. 3. in prælud. 90
Præſtatur à tutore eod. c. num. 2.
Item ab eo, qui pro tutore ſe geſſit. nu. 3.
Committitur finita tutela, num. 4.
Formulæ dictæ cautionis cuius omiſſio tutelam vitiat. num. 5.
Fit fideiuſſoribus præſtitis; non tamen datis pignoribus. num 6.
Non præſtatur à tutore teſtamētario, n. 7.
Tutor teſtamentarius pro fideiuſſore idoneo habetur. num. 8.
2 Satiſdatio præſtatur etiam à diuite. ſec. 7. cap. 4. nu. 2. & 4. 333
Idem in criminalibus, ibid. nu. 5.
Idem in poſſidente, ac diuite tenente immobilia ſine titulo, & bona fide, ut etiam ſi poſſideat rem litigioſam. ibid.
Idem in materia naufragij, ibid. nu. 6.
Idem vbi lex requirit fideiuſſorem, nam tunc præſtari debet etiam à diuite. nu 7.
Idem quando petitur reuocari tenuta infra annum, ibid. nu. 3.
2 Satiſdatio tenet, vbi imponitur alternatiuè pœna corporis, & pecuniaria. ſect. 8. cap. 48. num. 28. 407
2 Satiſdatio liberat à carceribus in quauis
magna

magna cauſa pecuniaria. ibid. nu. 29.
Tam ciuili, quam criminali, ibid. nu. 30.
2 *Satiſdatio non poteſt peti poſt litem conteſtatam. ſect. 4. c. 9. nu. 1.* 193
Niſi quando talis exceptio poſt litis conteſtationem ſuperuenerit. ibi. nu. 2.
Dummodo huiuſmodi exceptio non poſſit per viam agendi in alio iudicio refricari, num. 3.
Poteſt etiam peti poſt, quando litis conteſtatio eſt nulla, ibid. num. 4.
Vt etiam quando ſuperuenit cauſa noua, ibid. num. 5.
Item quando fiunt vnico conteſtu, & in eodem actu litis conteſtatio, & petitio ſatiſdationis, ibi. nu. 6.
2 *Satiſdatio ſufficit, vbi debitum non eſt liquidum, ſect. 4 c. 24. nu. 2.* 208
2 *Satiſdare ſemel ſufficit: ſi enim ſemel eſt ſatiſdatum ſatiſfactum dicitur. par. 2. ſect. 4. c. 4. nu. 1.* 188
1 *Satiſfactio dupliciter ſumitur, in genere, & in ſpecie. par. 1. ſect. 1. c. 8. num. 27. in prælud.* 11
1 *Satiſfacere promittens, dando pignora, vel fideiuſſores non liberatur, ſed tenetur ſoluere, p. 1. ſect. 1. c. 8. n 26. in præl.* 11
2 *Scientia præſumitur inter coniunctos, ſect. 7. c. 2. nu. 19.* 323
2 *Scriptum pro eo non dicitur, qui venit cōtra ſcriptum, c. 3. ſect. 6. nu. 121.* 295
2 *Secunda vbi interuenit conſideratio, ibi plena dicitur adeſſe deliberatio, ſect. 8. cap. 3. nu 58.* 356
2 *Secundus fideiuſſor dicitur ſubalternus, Vicarius ſuccedaneus, & ſubrogatus, par. 2. ſect 2 c. 5. nu. 16.* 168
2 *Secundorum fideiuſſorum datione, primi non eximuntur à fideiuſſione. ſect. 10. ca. 32. vbi hæc concluſio multis modis declaratur, & limitatur.* 505
2 *Securitas. Quid, & qd ſecuritatē promittere importet. ſect. 4. c. 18. n. 5. & 6.* 204
2 *Securitas cōceſſa per Principem reo principali, ſuffragatur etiam fideiuſſori. ſect. 9. c. 13. nu. 3.* 445
2 *Semel viriliter geſta, durant, etiam quod deuenerint ad eum caſum, à quo incipere non potuerunt, ſect. 10. c. 53 nu. 2.* 526
In verbo caſus ſuperueniens.
Modo id culpa, & facto vnus ex contrahentibus non contingerit, ibi. nu. 3.
2 *Sententia eſt ſtricti iuris, par. 2. ſectio 4. c. 53. nu. 6.* 244
2 *Sententia approbatoria fideiuſſoris, an requirat partis citationem. ſect. 3. c. 4. num. 10.* 178
2 *Sententia ſuper idoneitate lata eſt interlocutoria. ſect. 7. c. 2. nu. 43.* 326
1 *Sententia lata contra principalem abſentem, & contumacem non nocet eius fideiuſſori p. 1. ſect. 2. c 4. nu. 38. etiam ſi ſit fundata in dicto vnius teſtis ibi. nu. 40. etiam quod ſit adminiculata inditijs & coniecturis, nu. 41.* 61
2 *Sententia lata contra principalem poteſt exequi contra fideiuſſorem iudicij ſine nouo proceſſu. ſect. 4. c. 34 nu. 1. 216. & ſect. 9. c. 15.* 450
Niſi eſſet inefficaciter obligatus. nu. 2. 216
Secus in fideiuſſore contractus, ibi. nu. 4. & num. 5. 217
2 *Sententia lata contra principalē non exequitur contra fideiuſſorem iudicij, quando fuit lata in contumaciam. ibid. nu. 3.*
2 *Sententia fideiuſſoris abſolutoria, nō exequitur ſine nouo proceſſu. ibid. num. 3.*
2 *Sententia lata contra principalem, facit, vt poſſit exequi via ordinaria contra fideiuſſorem ibi. nu. 4.*
2 *Sententia lata contra principalem contractus, eius fideiuſſionem non afficit etiam in vim probationis. nu 5.*
2 *Sententia lata contra principalem poteſt exequi abſq; nouo proceſſu cōtra fideiuſſorem de iudicatum ſoluendo ibid. nu. 8.*
2 *Sententia lata contra principalem poteſt exequi contra fideiuſſorē conuentionalē abſque*

Digitized by Google

abſque noui proceſſu fauore fiſci, ibid. num 12. 218

2 *Sententia lata contra principalem, an, & quando noceat, vel proſit fideiuſſori, & è contra d. ſect. 9. c. 15. nu. 7. & 9.* 451

2 *Sententia lata pro reo an proſit ipſi fideiuſſori, ibid. nu. 12.*

2 *Sentẽtia declaratoria executionis lata inter creditorem, & debitorem probat in præiudicium fideiuſſoris. ibid. nu. 15.*

2 *Sententia lata contra vnum ex pluribus reis debendi poteſt exequi contra alios, etiam non citatos per partem d. ſect. 4. cap. 34. nu. 6.* 217

2 *Sententia lata contra principalem debitorem contractus põt exequi contra eius fideiuſſorem quando fideiuſſio inſtrumẽto quarantigiato vallata eſt. ibid. nu. 7.*

2 *Sententia lata contra principalem, poteſt exequi contra fideiuſſorem, quando fideiuſſor ſemel comparendo, & cõtradicendo in iudicio ſe principalem, & aduerſarium conſtituerit. ibid. nu. 9.*

2 *Sententia lata contra principalem, licet non noceat eius fideiuſſori, tamen non eſt idem è contra. ibid. nu. 11.* 218

2 *Sententia iudicis nouat obligationem ex contractu ſ ect. 10. c. 31. nu. 3.* 505

2 *Sententia iudicis, nouatio neceſſaria inducitur. ibid. num. 3.*

2 *Sententia inter alios lata, aliis non præiudicat. ſect. 4. c. 34. nu. 13. cum ſeqq.* 218

2 *Sententia inter alios lata, ad hoc, vt aliis præiudicet, requiritur, quod tertius litis motæ ſcientiã habuerit, & ſe nõ oppoſuerit, & qui ſaltem per proclama, & edictum generale fuerit citatus. ibi. nu. 14.*

2 *Sententia in alios lata, certis aliis nõ præiudicat, quo ad actionẽ, vel exceptionem pariẽdo: ſecus quo ad poſſeſſionẽ. nu. 15*

2 *Sententia concernens cauſam ſtatus, & conditionis perſonæ lata quo ad vnum, omnibus aliis præiudicat. nu. 16.*

Modo in eadem adfuerit legitimus cõtradictor, & fuerit legitimè, ac viriliter defenſa. num. 17.

2 *Sententia inter alios lata, quod aliis non præiudicet hæc concluſio multis modis ampliatur, & limitatur. nu. 18.* 219

2 *Sententiæ definitiuæ prolatione, fideiuſſio expirat, & maxime fideiuſſio de iudicio ſiſti. ſect. 10. c. 25. fol. 501. & cap. 31. num 6. 505. vide alia in verbo fideiuſſio de ſtando iuri ſupra.*

2 *Idem dic in laudo. num 2.* 505

Et maxime quando ſnt 1, & laudum ſunt abſolutoria debitoris principalis. nu. 4.

2 *Sententia fideiuſſio finitur non tantum in ciuilibus, verum etiam in criminalibus. d. ſect. 10. c. 31. nu. 5.* 505

2 *Sententia, quãdo eſt nulla, & poſtea confirmatur: vel agitur per viam reſtitutionis in integrum; tunc fideiuſſio non finitur ſed durat. ibid. nu. 7.*

Idem in fideiuſſione de re ſequeſtrata exhibenda, quæ etiam in cauſa appellationis durat. num. 8.

1 *Sententiæ ſupremorũ magiſtratuum, qui Principẽ immediate repræſentant, mandantur executioni, non obſtante ſupplicatione porrecta. cap. 4. aliàs 13. par. 1. ſect. 3. in prælud.* 83

2 *Sermo omnis intelligitur de prima vice, part. 1. ſect. 2. in prælud. c. 3. nu. 41.* 41

2 *Seruitus ſeruitutis non datur. par. 2. ſect. 2. cap. 5. num. 1.* 167

2 *Seruus nec conueniri, nec conuenire poteſt. ſect. 8. c. 5. num. 2.* 367

2 *Seruus non eſt capax obligationis ciuilis, minuſque naturalis, ibid. nu. 3.*

2 *Seruus dicitur in rem domini fideiubere, quando domini meliorem cõditionem facit, vel ſaltem nõ deteriorem, nu. 6.*

2 *Seruus, & filius, in multis adæquantur. num. 8.* 368

2 *Seruus liberam peculii adminiſtrationem habens, omne quod agit cum voluntate domini geſſiſſe creditur. num. 9.*

2 Ser-

2 *Seruus liberam peculij adminiſtrationem habens, poteſt rem domini vendere, & tradere. num. 11.*
Poteſt etiam exigere. num. 12.
Poteſt itidem eidem iusm deferri. nu. 13.
Habet etiã nouãdæ obligationis ius. n. 14.
Similiter poteſt procuratorem conſtituere, num. 15.
Eidem etiam conceditur paciſci. nu. 16.
Vt tandem etiam delegandi facultatem habeat. num. 17.
Alia vide in verbo fideiuſſio ſeruo.
1 *Sequeſter debet cauere de iudicio ſiſti, & de re non baratanda. par 1. ſect. 3. c. 10. aliàs 19. nu. 3. in prælud.* 90
2 *Sequeſtri exceptio, perſonalis eſt. ſect. 9. c. 38. nu. 1.* 461
Fideiuſſorem non iuuat, num. 2.
Et quando iudiciale eſt, nil immutat, nu. 3.
2 *Sequeſtrum tollitur per ſatiſdationem de ſtando iuri, & iudicatum ſoluẽdo, & ſequeſtri, & capturæ fideiuſſio medela dicitur. ſect. 4. c. 29. nu 4. & per tot.* 212
2 *Sæuitia viri, quando metuitur, quod malè ſit tractaturus reuerſam vxorem: tunc iudex poteſt virum cogere ad dandam cautionem de non offendẽdo, & in euentum, quod nõ reperiat fideiuſſores, quod iuratoriam cautionem præſtet. cap. 49. fol. 415 ſect. 8 num. 55.*
Modo ſæuitia non ſit magna, & de qua valde timendum ſit, & ſit cum vitæ, periculo, num. 56.
2 *Societas mutuam fideiuſſionem non inducit: licet id, quod fideiuſſio inter ſocios præſtet. ſect. 8. c. 23. num. 3.* 388
2 *Socius pro ſocio, & cõſors pro conſorte recte fideiubent. ibid. nu. 1. & per totum.*
Alia vide in verbo fideiubere, ſocius, & conſors.
2 *Socij inter ſe fideiubere dicuntur, eodem modo quo plures magiſtri nauis. nu. 4.*
Idem in pluribus ſanguine coniunctis, qui etiã inter ſe fideiubere dicuntur. ibi. n. 5.
1 *Socius in diſſolutione ſocietatis, tenetur cauere de ſoluendo æs alienum donec aduenerit dies 20. aliàs 29. nu. 4. par. 1 ſectio 3. in prælud.* 117
2. *Societatis officiorum in contractu ſi quis fideiuſſores præſtare promiſit, & nõ præſtitit: mortuo eo, in cuius vita fuit fundata, quis non lucratur pecunias ad ſocietatem datas. ſect 4. c. 55.* 245
Vide ſupra in verbo cautio de dando.
2 *Solemnitates in contractibus mulierum, quando non adhibitæ cõtractum non vitiant. ſect 8. c. 56. nu. 11. & 12.* 421
2 *Solemnitates: in contractibus mulierum, adhibitæ defectum læſionis enormiſsimæ non tollunt. ſect. 8. c. 3. nu. 109.* 362
2 *Solidum ſoluere tenetur fideiubens cum muliere. ſect. 6 c. 4. nu 47.* 310
Idem ſi maior cum minore. num. 48.
Idem ſi plures ad factum ſe obligarunt. ibid. num. 49.
2 *Solutio præſumitur ex chyrographi reſtitutione. ſect. 10. c 65.* 531
2 *Solutio ſi ſit vera, vel imaginaria, puta acceptilatio, delegatio, compenſatio, oblatio, obſignatio, & depoſitio ad effectũ conſequendi beneficium repetitiones non refert. par. 2. ſect 4. c. 38. nu. 14.* 225
2 *Solutioni adiectus quis dicatur. ibi. n. 12.* 224
2 *Solutioni adiecto promittens non obligatur. ſect. 8. c. 51. nu. 2. & 5.* 414
2 *Solutione eius, quod debetur liberatur fideiuſſor. ſect. 10. c. 1. nu. 2.* 466
2 *Solutione eius quod debetur, vel alterius rei loco ipſius incontinente creditore; omnis tollitur obligatio. ibid. nu. 3.*
2 *Solutio principalis, liberat fideiuſſorem, & è contra, ibid. nu. 4.*
Et ſi de pecunia, ſiue re aliena fiat. 1, 5.
Licet in contrarium ſeruatur de æquitate, ibid. nu. 6.
2 *Solutio vni, facta ad alium non porrigitur. ſect. ead d. c. 2 nu. 7.* 468
2 *Soluere pecuniam, & promittere ſoluere,*

pariſicantur.ſect.4.c.53.nu.3. 244
2 Soluiſſe dicitur, quod acceptilatione liberatur ſect.10.c.2.nu.2. 468
2 Solutionis vim habent delegatio, Nouatio, Transfuſio, & Acceptilatio, ſect.4. c.26.num.3. 210
2 Solutio, acceptilatio nouatio, ac delegatio omnem obligationem tollunt.ſect.10. c.36.nu.7. 514
1 Specie perempta, liberatur is, qui ſpeciem dedit, & pro ſpecie promiſit. ſect.10. c.15. num.3. 484
Et maximè quando genus, & quantitas debent reſpectu certe ſpeciei.nu.4.
1 Spe duplici vti commodiſſimum eſt. p.1. ſect.1.c.7.nu.2.in prælud. 6
2 Spei expectatio vana.ſec.4 c.51.n.1.241
2 Spei conſideratio fragilis. nu.2.ibi.
2 Spes ad aliquam rem non eſt ſufficiens ad agendum, ibid. num.3.
2 Spe id qđ eſt, idē eſt, ac ſi res eſſet. n.4.6.
2 Spei appellatione venit res, nu 7.
2 Spes pro veritate habetur, num.8.
2 Spes poteſt deduci in pactum, num 9.
2 Spes contractibus conditionalibus tranſit ad hæredes, ſecus in legatis, num.10.
2 Spes ex contractu conditionali de præſenti conſideratur, num.11.
2 Spes, quando eſt probabilis, & à iure conſiderabilis, de ea vti de re iudicatur, nume.17.18. 242
2 Spes probabilis iuri quaſito adæquatur, num.19.
2 Spes probabilis à iure actionē parit, n.20.
2 Spes probabilis à iure, nil intereſt, quod à caſu, vel voluntate dependeat, nu.21.
2 Spes probabilis illa eſt, quā lex fouet, n.22
1 Spes, & dubius euentus, quem quis habet in re, vendi poſſunt, licet nihil inde ſequatur, num.24.
2 Spes in contractu venditionis venit, nume.23. & num.10.
2 Spe in dubia emptio fundatur, ſicut in re, num.25.
2 Spes certa ſufficit ad hoc, vt quis ad cauendum aſtringi poſſit, num 31.
2 Spei in materia multa remiſſiue, nu.32.
1 Sponſor eſt, qui pro alijs promittit abſque aliqua interceſſione, rogitu, & precibus, ſed ſua ſponte. cap.5. nu.1. par.1.ſect.1. in prælud. 43
1 Sponſor ſponte ſe obligat, fideiuſſor verò precibus.c.6.num.4.in prælud. 5
2 Statim dictio, facit ceſſare omnem dilationem, ſect.4.c.8.nu.20. 192
2 Statutum loquens de debitore, habet locum in fideiuſſore.ſect.2.c.3.nu.3. 162
2 Statutum mādans ſatiſdationem præſtari, intelligitur parte petēte, & opponente, ſect.4.c.8.nu.4. 190
2 Statutum, vel quilibet diſpoſitio præcipiens cautionem præſtari, intelligitur ſi petatur, ibid.nu.10. 191
Etiam quod verba ſint præciſa, & etiam quod apponātur verba ipſo iure, ibi.n.11.
2 Statutum annullans mulierum cōtractus ſine ſolemnitatibus ſtatutarijs factos, annullat etiam mandatum, quo mulier eius fideiuſſori tenetur. part.2. ſectio 8. num 9.c.56. 420
2 Statuto ſtante, quod filius familias nō obligetur ſine conſenſu, & licentia patris, vel duorum propinquorum etiam ſi pro patre fideiuſſerit non obligatur. ſectio.8. cap 2.nu 24. 344
2 Statutum, quod fideiuſſor ad pœnam corporalem, teneatur, non valet. ſectio.8. cap.48. num.2. 405
2 Statutum mandans aliquid fieri ipſo iure, intelligitur parte petente. p.2. ſect.4. c.8.num.12. 191
2 Statutum mādans fieri aliquid certa die, quomodo intelligatur, & an requiratur quod pars petat, ibid.nu.13. fol.191.16. & 17. 192
2 Statutum mandans aliquid fieri tempore actus non requiritur, quod petatur, ibid. num.14. 192

Idem

Idem ſi mandat fieri ſtatim, ibid.nu.19.
Idem ſi requirit aliquid fieri in fauorem vtriuſque partis, num 21.
Vt etiam ſi requirit aliquid geminate, & iterato fieri, ibid.nu.22.
2 *Statutum excludens omnes exceptiones, non excludit exceptionem cedendarum. ſect.6.c.5.num.14.* 314
Quid de exceptione diuiſionis. Vide ſupra in verbo beneficium diuiſionis.
2 *ſtipulatio ad eſſentiam fideiuſſionis requiritur. p.2.ſect.3.c.5.* 180
2 *ſtipulatio eſt actus indiuiduus. p.2.ſect.1.c.3.num.16.* 145
2 *ſtipulatio ex conſenſus defectu nulla eſt. ſect.8.c.34. num 3.* 392
2 *ſtipulatio, & promiſſio, recipiunt interpretationem ab actu præcedenti. ſect.8. c.47.num.37.* 403
2 *ſtipulatio, & promiſſio ſuper incerta ſumma facta nō valent, ſec.8.c.54.n.2.* 418
2 *ſtipulatio, ſi vt ſtipulatio ſubſiſteri non poteſt, poteſt tamen, vt pactum, cap.65. ſect.8. num.3.* 430
2 *ſuaſio nimia, vim coactionis habet. ſect. 7.c.7.num.13.* 338
2 *ſuaſio vehemens, plus eſt, quam impulſio, & coactio, ibid.num.14.*
2 *ſubditus pro domino recognoſcente ſuperiorem non eſt idoneus fideiuſſor. ſect.7. c.3. num.40.* 332
2 *ſubſcribens ſe animo fideiubendi, efficaciter obligatur, part.2. ſect.3. cap.5.nume.24.* 183
2 *ſubſidiarium remedium eſt aliquando fideiuſſio. ſect.4.c.2.* 187
2 *ſuccedaneus fideiuſſor, datur quando de primo fideiuſſore fidem non habemus, & quia inops, & non ſoluens factus fuerit. par.2.ſect.2.c.5.num 17.* 168
2 *ſucceſſio vim ſolutionis habet. ſect.10.10. c.14.num.3. cum ſeqq.* 481
2 *Succeſſione inducitur debiti confuſio, & liberatur fideiuſſor. ibi.nu.4.& 5.*
2 *ſucceſsione, & cōfuſione fideiuſſoris, principali debitori, reſoluitur fideiuſsio, & tenetur vti principalis, ibi.num.10.cum ſeqq.& num.17.*
Niſi in tribus caſibus.
Primo q̄n ius creditoris efficeretur deterius.
Secundo quando eſſet adita hereditas cum beneficio legis, & inuentarij.
Tertio quando ſumus in obligatione, quæ de ſui natura non eſt tranſitoria ad hæredes, ibid.nu 28. 484
2 *Summa minor continetur in maiori, quod pluris eſt, id vtique tanti eſt. Et maxime in indiuiduis. ſect.1.c.3.nu.19.* 145
Idem quando diſpoſitio eſt iuratoria, ibid.
2 *ſummā certam debet continere fideiuſsio, vel ex futuro euētu, aut per relationē ad aliud certificandā. ſect.8.c.60 nu.1* 428
2 *ſumma certa ea dicitur, qui ex futuro euentu, vel per relationem ad aliud certificanda veniat, ibid.num.2.*
Etiam quod pro forma requiratur certæ, & præciſæ ſummæ expreſsio. num.3.
2 *ſumma certa quando non eſt relicta. tūc in eius liquidatione recurritur ad arbitrium boni viri, & iudicis, ibid nu.4.*
2 *ſuperabundans cum pro non adiecto, & ſcripto habeatur, non uitiat, ſed uitiatur. p.2.ſect.1.c.3 num.21.* 149
2 *ſuperioritas ſuperioritatis non datur. p.2. ſect.2 c.5.nu.8.* 167
2 *ſurdus, & mutus officio fideiuſsionis carent. ſect 8.c.10.num.1.cum ſeqq.* 374
Vbi hoc declaratur, & limitatur ſupra in uerbo fideiuſsionis officio.
2 *ſurdus. & mutus ex eo non fideiubent: quia ad ſubſtantiam fideiuſsionis requiritur ſtipulatio quæ ſit præuia interrogatione, & ſubſequenti reſponſione. Et ſurdus verba interrogantis non exaudit, mutus autem verbis reſpondere non poteſt. ibid.num.3.*
2 *ſurdus, & mutus licet hæreditatē acquirere, tamen eam adire nequeunt. nu.5.*

Digitized by Google

2 *Surdus, & mutus procuratorem conſtituere poſſunt: cum mandatū tacito conſenſu fiat. num.8.*

2 *Surdus, & mutus, ſi actum, quem gerunt non intelligunt, non obligantur, aliàs ſecus, num.9.*

2 *Surdus, & mutus ſua ſponte fideiubentes obligantur, aliàs ſecus ſi ad fideiubēdum dolosè à notario, vel alio inducti fuerint. num.14.* 375

Alia vide in verbo fideiuſſionis officio, Mutus, Cæſus, Acquiſitio, & Cautela.

1 *Suſpectus de fuga fideiuſſionem præſtans, à carceribus liberatur. p.1. ſect.3. c.37. aliàs 47. in prælud. nu.5.* 139

T

2 *Tacens, regulariter nō conſentit, nec diſſentit. ſect.8. c.35. nu.14.* 395

2 *Tacens pro diſſentiente inuito, & contradicente habetur, quando agitur de iuris noſtri diminutione, ibid. nu.11.* 394

2 *Tacere, eſt medium inter conſentire, & diſſentire, quod quando agitur de cōmodo extremo conſentire, quando verò de damno extremo, diſſentire applicatur. num.15.* 395

2 *Taciti, & expreſſi, eadem eſt virtus ſect. 4. c.12. num.6.* 196

2 *Taciturnitas in alijs caſibus non nocet, in quibus quis ſcit ſibi ius ſuum ſaluum, & integrum eſſe, ſect.8. c.35. nu.10.* 394

2 *Taciturnitas, pro conſenſu habetur, & in ijs, quæ præiudicium afferre ſolent, quando vltra præſentiam, & taciturnitatem interuenit aliquis actus extraneus, & poſitiuus, ibid. num.17.*

2 *Taciturnitas iniuncta alicui rei inductiuæ, & demonſtratiuæ conſenſus, tunc tacens, & præſens, etiam in actu obligatorio conſentire videtur. ibid. nu.18.*

2 *Temerarium eſt ſuper re liquida, & clare debita litigare. par.2. ſect.10.4 cap.39. num.12.* 228

2 *Tempore, & præſcriptione finitur fideiuſſio, ſectio.10. cap.16.* 485

2 *Temporis prorogatione in fideiuſſione ſimpliciter facta, fideiuſſores nō liberantur. ſect.10. c.33. nu.15.* 510

1 *Tempus in dubio præſumitur perpetuum, & non momentaneum. par.1. ſectio.2. c.4. num.49. in prælud.* 62

1 *Tempus appoſitum ſolitum habetur pro appoſito, ibid. nu.54.*

2 *Tenutam reuocari petens intra annum, ſatiſdare tenetur de iudicio ſiſti, etiam quod ſit diues ſect.7. c.4. nu.3.* 333

2 *Termini prorogatio, nūquid fideiuſſorem liberat. ſect.10. c.33. num.16.* 510

2 *Termini prorogatio, cenſetur facta cum omnibus qualitatibus termini prorogati, ibid num.9.* 509

2 *Termini prorogatio, non facit nouum contractum, ſed longius profert. ibid. nu.12.*

2 *Termini prorogatio, nouationem non inducit, ibid num.13.*

2 *Termini appoſitione, & conditionis non purificatione, inutilis redditur fideiuſſio. ſect.10 c.44. nu.1.* 520

2 *Termini prorogatio, an, & quādo fideiuſſorem liberet. ſec.10. c.33. nu.16.* 510

2 *Termini prorogatio, an, & quādo dicatur fieri in præiudiciū tertij. ibi. nu.18. & 19.*

2 *Termini prorogatio, fideiuſſorem non liberat, quoties in primo contractu eſt data facultas renouandi, ib.d. nu.21.*

Vide in verbo prorogatio.

2 *Terminus prorogationis, eſt idem cū termino prorogato, ſect.10. c.33. nu.7.* 509

2 *Terminus prorogari, an poſſint per creditorē, abſq; conſenſu fideiuſſoris, ibi. n.14.*

2 *Teſtamentum, ſi non valet, vt teſtamentum, valet tamen in vim codicillorum, ſect.8. c.65. num.4.* 430

2 *Teſtator, grauans hæredem, vt ab vſufructuario pauperem fideiuſſorem accipiat, tali iuſsioni, hæres parere debet. par.2. ſect.7. c.2. nu.36.* 325

2 *Teſtes reprobatorij, reprobatorium, non ad-*

admittuntur, p.2.ſect.2 c.5.nu.5. 167

2 *Teſtis arbiter, vel Iudex, quando poſsit eſſe fideiuſſor pro ſuo principali, vel pro cõfideiuſſore, vt etiam inter creditorem, & debitorem, ſect.3.c.3.per totum.* 175

Vide ſupra in verbo fideiuſſor non poteſt eſſe teſtis.

1 *Timoris iuſta cauſa, an ſubſit, hoc totum arbitrarium.c.4. num.8.part.1.ſect.2. in prælud.* 58

1 *Titulus cum errore iuris excuſat à fructuum reſtitutione. c.19.aliàs 18.nu.37. ſect.3.part.1. in prælud.* 114

2 *Tractantur multa, quæ non concluduntur, ac fiunt. ſect.10.c.49.nu.3.* 324

2 *Tractatus, & colloquia, non eſt ſatis probare, niſi probetur concluſionibus. nu.4.*

2 *Tractatu durante, licitum eſt, deliberare, & pœnitere. par.2 ſect 2.c.6.nu.7.* 169

2 *Tractum, ſeu contractum, vt plurimum ſequuntur actus, effectuatio, & concluſio. ibid.nu.6*

2 *Tractus, alio vocabulo ſpacium vocatur. ibid.nu.5.* 168

2 *Tranſactio inducit nouatione, ſectio. 10. cap.4. num.8.* 471

Supra in verbo nouatio.

2 *Tranſactio facta cum principali debitore, prodeſt eius fideiuſſori etiam condemnato, ſed non è contra, ſect.9.c.48.* 463

2 *Tranſactione tollitur fideiuſsio. ſect. 10. c.37.num.1.* 514

2 *Tranſactione reo liberato, etiam eius fideiuſſores liberantur, ibid.num.2.*

2 *Tranſactio eadem vim, quã iuramentum, & res iudicata habet, ibid. nu.3.*

2 *Tranſactio per creditorem, vni ex fideiuſſoribus facta, etiam alium liberat. nu.4.*

1 *Tregua, & pax, non infringuntur ex noua cauſa, c.4.nu.122.vbi num.129.declaraturque ſit noua rixa.* 68

2 *Triſtes euentus, non ſunt conſiderandi, ſect.8.c.59.nu.19.* 428

2 *Tutius eſt habere rem, quam actionem ad rem, ſectio 4.cap.52.num.5.* 243

1 *Tutor teſtamentarius, non ſatiſdat, rem pupilli ſaluam fore. c.11.aliàs 20.nu.7. ſect 3.par.1.in prælud.* 90

1 *Tutor teſtamentarius, cenſetur à teſtatore approbatus pro idoneo, ibid.nu.8.*

2 *Tutor negligens exigere nomina debitorum pupilli remanet obligatus. ſect.10. in conſ.ad c.23.nu.4.* 496

V

2 V*Aſallus, cum nec oblique, nec directe feudum alienare poſsit, ex hoc etiam poterit fideiuſsor eſse. ſect.8. cap. 20.num.2.* 385

2 *Vaſallus, fideiuſsor eſſe poteſt, cum contrarium in iure cõſtitutum non reperiatur. ibid. num.3.*

2 *Vbi quis non eſt ſoluendo nunc, non præſumitur etiam ſoluendo tunc, ſectio. 7. c.3.num.39.* 332

2 *Vbi imponitur pœna ſanguinis, ibi cautio non recipitur. ſect.4.c.52.nu.8.* 243

2 *Velleiani S.C.prærogatiuæ multæ, et enumerantur.ſect.8.c.3.nu.139.* 365

2 *Velleiani S.C.exceptio non tantum mulieri, verum etiam eius fideiuſsori competit, ſect.9 c.29.* 458

2 *Velleianum S.C.ſuffragatur imbecillitati, & non calliditati mulierum, ſect.8. c.3. num.36.* 355

2 *Velleianum S C. mulieri obligatæ, & non donanti ſuccurrit.ſect.8.c.3.nu.70.* 358

2 *Venditio aliud eſt, aliud promiſsio de vẽdendo, par.2.ſect.2.c.6.nu.8.* 169

2 *Verba ſunt neceſſaria ad fideiuſsionẽ inducendam, ſect.3.c.6.num.1.* 184

2 *Verba in dubio in fideiuſsione contra ſtipulantem interpretantur, ſect.5. cap.2. num.22.* 258

2 *Verba, æque idoneus, quem ſenſum habent. ſect.7.c.5.num.2.* 333

1 *Verba illa idonea, ſufficiens, competens, & plena cautio, quam intelligentiã præſeferant, cap.8.in prælud. in 3 promiſſo.*

in

in 1.part.ſectio.1. num.11. 9

1 *Verba minatoria, pacem non frangunt. p.1.ſect.2.c.4.nu.137.in prælud.* 69

2 *Verba promitto fideiubere, tractum habent. ſect.2.c.6.num.3.* 168

2 *Verba honoris cauſa iactatoria, adulatoria, & ad placentiam non obligant. ſectio.10.c.49.num.7.* 524

2 *Verba in fideiuſſionẽ eodem modo requiruntur, quod facta in ijs, quæ pro eorum expeditione, factum requirunt. ſectio.8. c.35.num.9.* 394

1 *Verba nullo modo, naturam valde præciſam habent.ſec.8.c.3.nu.111.cum ſeqq. ſupra in verbo dictio nullo modo.* 362

1 *Verbalis iniuria, ſtante ſimplici promiſſione de non offendendo, cautionem de non offendendo violat. part.1.ſect.2 in prælud.c.4.num.114.* 67

Et præſertim quando verba iniurioſa ſunt grauia, & pœnam merentur. ibi.nu.115.

Secus ſi eſt promiſſum nõ offendere in perſonam dicto loco, num.116.

1 *Veſtimenta, quando ſunt tacta, cum non dicatur offenſa perſonam; non dicitur rupta cautio de non offendendo, par.1 ſect. 2.in prælud.c.4.num.131.* 68

2 *Vi, metu, & minis geſta, nullius ſunt roboris, ſect.10.c.43.num.2.* 520

2 *vi, & metu probatis, nõ ſuffragatur clauſula in inſtrumentis apponi ſolita, nõ vi, dolo, & metu, etiam concurrente iuramento. ſect.8.c.62.num.6.* 419

1 *Violentia ablatiua, per quam quis eximitur de manu alterius, non frangit cautionem de non offendendo. p.1.ſect.2.in prælud.c.4.num.97.* 66

1 *Vir habens beneficium anni, ad reſtituendam dotem hæredibus vxoris mortuæ, interim cauere debet, aliàs priuatur dicto cõmodo, & fit executio ſtatim. c.20. aliàs 29.nu.3.p.1.ſect.3.in prælud.* 117

Supra in verbo cautio de dando, & reſtituendo.

1 *Viri ſæuitia, quãdo eſt magna in vxorem, tunc iudex ſemper cogit virum ad dandum cautionẽ de non offendendo, & maxime quando vxor niſi cum magno vitæ periculo cum viro habitare poſſit. par.1. ſect.2.in primord.c.4.nu 182.* 72

2 *Vniuerſitas non poteſt pro alio fideiubere, ſect.8.c.26. per totam.* 389

2 *Vniuerſitas in caſibus, in quibus ſe obligat, tamen ex hoc non obligantur particulares perſonæ ſine eorum expreſſo conſenſu.ſect.8.c.26.num.10.390. in verbo perſona ficta.*

2 *Vnum, quod eſt impoſſibile, eſt quod ſit duo, & duorum officio, & vice fungatur.ſect.8.c.50.num.3.* 416

2 *Vnus ad explicanda duo neceſſario perficienda, vno & eodem tempore non ſufficit. ſect.8.c.22.num.15.* 387

2 *Vnuſquiſque ex præcepto diuino, tenetur proximũ diligere. ſect.4.c.10.nu.6.* 194

2 *Vnuſquiſque in re ſua eſt moderator, & arbiter, ſect.8. in princ.nu.4.* 340

Etiam abutendo. num.5. 341

Vnuſquiſq; fideiubere poteſt, quod ſuorum bonorum liberam adminiſtrationem habet, ſect.8. in princ. num.2. 340

1 *Voluntariæ fideiuſſiones, alias, conuentionales, contractus, vel quaſi appellantur. p.1. in prælud.ſect.1.c.10.num.4.* 16

1 *Voluntarie fideiuſſiones illæ ſunt, ad quas non niſi voluntarie aſtringimur, dict.1. par.in prælud.ſect.1.c.10.nu.5.*

2 *Vſura eſt lucrum ex mutuo facere, ſect.2. cap.2.num 7.* 160

1 *Vſurarius manifeſtus, tenetur in vita cauere de reſtituendis vſuris, aliàs priuatur Eccleſiaſtica ſepultura, & actiua teſtamenti factione. c.26.alias 36.p.1. ſect.3.in prælud.* 131

2 *Vſurarius manifeſtus non dicitur fideiuſſor idoneus, ſect.7.c.3.nu.22.* 330

2 *Vſurarum exceptio non tãtum principali verũ ẽt fideiuſſori datur.ſec.9.c.18.* 458

FINIS.

Digitized by Google

TRACTATVS DE FIDEIVSSORIBVS.

Authore

PYRRHO MAVRO ARRETINO.

SVMMARIVM.

1 *Promittentium quinque ſpecies recenſentur.*
2 *Iis adduntur. Nouatio, & delegatio.*

Promittentium quinque ſpecies: Repromiſſores: Mandatores: Conſtitutores: Sponſores: & Fideiuſſores, quibus adduntur nouatio, & delegatio.

CAP. I.

PRimo igitur ad intelligentiam huius materię pręmittendū eſt:
1 † Quod illi qui pro alijs promittunt: Aut ſunt Repromiſſores: aut mandatores: aut conſtitutores: aut ſpōſores: aut fideiuſsores gloſ. in rubrica. ff. de fideiuſ. quę de fideiuſſore, & mandatore loquitur. gloſ. etiam in auth. de fideiuſſ. in princ. in verbo fideiuſſorem: vbi Bart. num. 6. & 8. ſignanter Oze-

Tract. de Fideiuſsoribus.

tius. inſt. eo. in rub. Hypp. de Marſil. in rub. ff. eo. nu. 2. cū ſeqq. vbi etiam hoc aduertit Caſtren. Cęſar de Graſſ. deciſ. 1. aliàs 143. num. 13. d. tit. Bertazzol. de clauſ. clauſula 39. gloſ. 1.
2 num. 8. † His adde, & nouationem, & delegationem. Bal. in l. cū aliter. num. 3. C. eo. qui nouationem ponit. Idcirco de ſingulis agemus: Et primo de expromiſſore.

SVMMARIVM.

1 *Repromiſſor late, & ſtrictè ſumitur.*
2 *Repromiſſor aliàs expromiſſor dicitur.*
3 *Repromiſſor latè ſumptus quid ſit.*
4 *Repromiſſoris vox latè ſumpta comprehendit mandatorem conſtitutorem, ſponſorem, & fideiuſſorem.*
5 *Expromiſſor ſtrictè acceptus quid ſit.*
6 *Expromiſſor eſt ille, qui ſe principalem debitorē facit, et eſt cōmunis opinio.*
7 *Expromiſſor, quod imò ſit ille verè, & proprè, qui promittit pro eo, qui antea obligatus erat, tenuerūt nōnulli.*
8 *Concilia. vt num* 8.

Digitized by Google

Repromiſſor latè, & ſtrictè ſumitur, & quid ſit.

C A P. II.

1 IGitur † repromiſſor latè, & ſtri-
2 ctè ſumitur. † Nam repromiſſor, qui aliàs expromiſſor dicitur, latè
3 acceptus † ſignificat omnē alij promittentem, & ſe obligantem; & dicitur omnis, qui pro alio intercedit:
4 Et hoc † modo mandator, ſponſor, conſtitutor, & fideiuſſor repromiſſores dicuntur. Ozeri. inſt. eo. in rub. Hypolit. d. rub. nu. 4. & in ſpecie, qđ expromiſſor pro fideiuſſore ponatur eſt gloſ. in l. ſtipulationum aliæ, in §. ſatis acceptio in verbo expromiſſo-
5 res. ff. de verbor. obligat. † ſtrictè expromiſſor, eſt ille, qui pro alio non obligato promittit. l. & eleganter. §. ſeruus pactionis, in fin ff. de dol. l. ſi quis accepto. ff. de condict. cauſa data cauſa non ſequuta. l. hoc iure. §. ſi quis ſeruo. ff. de donat. l. aliqn̄. C. ad S.C. Vellei. notat Bald. in l. cum aliter ſub nu. 3. C. eod. Ang. Rom. Imo. & Alex. in l. 5. §. ſatis acceptio. ff. de verb. oblig. Pariſ. conſil. 110. nu. 14. lib. 1. Barb. conſil. 87. num. 19. & 20. vol. 3. Aret. licet per alia verba, inſtit. de fideiuſ. in princ. nu. 3. Fran. Aret. in d. l. aliquando in primo not. ff. ad S.C. Vellei. Bertaz. de clauſ. clauſula 39. gl. 1. nu. 7. verſ. expromiſſor qui.
6 † Et in ſumma ille expromiſſor eſt, qui ſe principalem debitorem facit. Marſ. d. rubrica. eo. nu. 4. Nouiſſimè Ant. Hering. in ſuo tract. de fideiuſſ. c. 4. nu. 41 qui multos alios congerit.
7 † Cōtrarium, quod imo etiā expromiſſor ille, propriè, & verè ſit, q promittit pro eo, qui erat obligatus tenuerunt Iaſ. in l. 4. in §. ait Prætor. ff. de re iud. ſub numero 3. Rebuff. in l. ſponſio. ff. de verb. ſignific. quos refert, & ſequitur Ant. Hering. in dicto ſuo tract. de fideiuſſ. c. 4. nu. 42 q̃ reſpondendo fundamentis cōtrariæ partis hanc opinionem ſectatur, licet alteram ſententiam fateatur communem. Mouetur ad ſic firmandum per tex. in l. vt res. ff de cōtrah. empt. per §. vēditæ inſt. de rerum diuiſ. p l profectitia in §. ſed ſi pater, & per l cum dotis. ff. de iure dot. quibus in locis, expromiſſor pro efficaciter obligato interuenit. Cæterum non recedas à prima opinione, quę vt dixi commu-
8 nis eſt, † & conciliando iſta iura inter ſe pugnantia dicas, quod in iuribus, quæ pro opinione communi allegantur terminus expromiſſor propriè accipitur, & ſtrictè: In iſtis autē & alijs impropriè, & largè, vt dicit gloſ. in d. l. ſtipulationum. §. ſatis acceptio in verbo expromiſſores, vbi etiam hoc notant. dd. ff de ver. oblig.

S V M M A R I V M.

1 *Mandator quid ſit.*
2 *Exemplum mandatoris aſſignatur.*
3 *Mandator ſemper ante fideiuſſorem obligatur.*

Mandator quid ſit.

C A P. III.

1 MAndator † eſt, ille cuius mandato aliqui, pecuniam credit. l. ſi vero §. ſi poſt creditā. ff. mād. Auth. eo. §. 1. col. 1. Ozer. in dicta rub. inſt. eo. vel ſecundum Marſ. in dicta rubrica. ff. eo. ſub num. 3. Eſt qui alteri mandat, vel eum rogat, vt fideiubeat, & in ſumma ille dicitur mādator, cuius contemplatione, māda-

to,

ro, ac iuſſu aliqd fit. Bart. in d. Auth.
de fideiuſſ. in rub. nu. 6. & 8. Marſ. in
2 d. rub. eo. nu. 3. vbi Caſtrenſ. † Exẽ-
plum ſit. Mandaſti mihi, vt mutua-
rem Titio cẽtum, propter hoc tene-
ris mihi ipſo Titio non ſoluente, vt
fideiuſſor. Caſtr. d. rub. eo. vbi Marſ.
3 d. num. 3. † Et mandator ſemper an-
te fideiuſſorem obligatur, & obliga-
tionem accipit exceptis nonnullis ca
ſibus, ſpecialib. de quibus, in l. ſi ve-
rò, non remunerandi in §. ſi poſt, &
in §. planè ff. mandati.

SVMMARIVM.

1 *Conſtitutor quid ſit.*
2 *Conſtitutor, & mandator differunt.*
3. *Conſtitutor fit debito iam facto mandator ante: Item conſtitutor. fit nudo pacto mandator ſolo conſenſu.*
4. *Conſtitutor, & fideiuſſor diſtant inter ſe: quia primus nudo pacto, ſecundus mediante ſtipulatione obligantur.*

Conſtitutor quid ſit.

CAP. IIII.

1 COnſtitutor, ſeu conſtituens eſt,
qui iam debitam pecuniã à ſe,
vel ab alio ſe ſoluturum conſtituit. l.
cũ qui. § quod exigimus. ff. de cõſtit.
pec. Io. Franc. Ozer. in dicta rubr. in-
ſtit. eo. Bald. qui de hoc cõſtituto par
ticularem tractatũ edidit, meminit.
Tiraq. in ſuo tract. de iure conſtituti
poſſeſſorij in principio, q dicit iſtud
noſtrum conſtitutum eſſe diuerſum,
ab illo de quo ibi per eum tractatur.
Et ſecundum Bart. in d. auth de fide-
iuſſ. in rub. nu. 9. Conſtitutor eſt ille,
qui interuenit poſt obligationẽ rei,
ac debitoris principalis, & pro eo ſine
ſtipulatione, ſed nudo pacto ſe obli
gationem alterius conſtituit ſe prin-
cipalem debitorem. §. de conſtituta.
inſt. de act. l. fi. C. de conſt. pec. Ang.
Arret. inſt. de fideiuſ. in princ. Rom.
2 conſ. 114. verſ. nec videtũ dici. n. 4. † Et
ideo cõſtitutor, & mãdator differũt.
3 † Quia conſtitutor, fit debito iam
facto: Conſtitutum enim non indu-
citur niſi debitum iam inſit, ac præ-
cedat. l. 2. C. de cõſtit. pecunia. d. l. cũ
qui in §. quod exigimus. ff d. tit. de
conſt. pecun. Sed mandator fit ante
obligationem. l. ſi vero, in § ſi poſt
creditam. ff. mand. Datur, & alia dif-
ferentia, quia conſtitutor fit nudo pa
cto. d. §. de conſtituta. inſtit. de actio-
nibus. Mandator autem (cum man-
datum ſit cõtractus, nominatus, qui
conſenſu perficitur) ſolo conſenſu
4 inſt. de oblig. ex conſ. in prin. † Pari-
ter conſtitutor à fideiuſſore, tum no-
mine, tum etiam re, & effectu diſcre-
pat. Alius enim eſt titulus de conſti-
tuta pecunia, alius de fideiuſſorib.
Vltra quod conſtitutum fit nudo
pacto. l. 1. §. 1 ff. de conſt. pec. Fide-
iuſſio autem non niſi media ſtipula-
tione. l. Blãditus. C. eo. bene hæc om-
nia explicat Illuſtriſs. Cardin. Mant.
in ſuo tract. de tacit. & ambig. con-
uenti. par. 2. lib. 16. de tacit. & ambig.
fideiuſſ. conuẽti. 1 tit. 1 qui ſint pro-
prie fideiuſſ. num. 4. & 5. & Bald. in
dicto ſuo tract. de conſtituto.

SVMMARIVM.

1 *Sponſor eſt, qui pro alijs promittit abſque alia interceſſione rogitum, & precibus: ſed ſua ſponte.*

Sponſor, quid ſit.

CAP. V.

1 SPonſor eſt, qui pro alijs promittit
abſque aliqua interceſſione, ro-

Digitized by Google

gitu, ac præcibus: ſed ſua ſponte: Et ſic qui non rogatus pro alio fideiubet. l. q. patitur. ff. mãd. Gloſ. in auth. de fideiuſ. in princ. col. 1. verſ. fideiuſſorem. Marſ. in dicta rub. eo. nu. 5. Soci. iun. conſ 106. nu. 20. volum. 3. Bertaz. de clauſ. clauſula 39. gloſ. 1. nu. 5 verſ. ſponſor. Barbat. conſ. 87. nu. 14 volum. 3. Alciat lib. 1. parerg. ca. 2. Carroc. de excuſſi bon. par. 2. quæſtione 22. nu 1. Valent. Franc. tract. de fideiuſſ. cap. 1. num. 21. & 23. cum alijs congeſtis per Ant. Hering. de fideiuſſ. cap 3. num 32.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſor quid ſit.*
2 *Fideiuſſor, & expromiſſor differunt.*
3 *Expromiſſor pro non obligato accipitur. Fideiuſſor autem regulariter præuiam obligationem præſupponit.*
4 *Fideiuſſor à ſponſore diſcrepat.*
5 *Sponſor ſpontè ſe obligat: Fideiuſſor autem rogitu, & precibus.*
6 *Fideiuſſor, à mandatore, & conſtitutore diſtat.*
7 *Fideiuſſio fit media ſtipulatione: Mandatum autem, & conſtitutum, mandato, rogitu, et nudo pacto.*
8 *Multæ differentiæ inter fideiuſſorẽ mãdatorem, & conſtitutorẽ aſſignãtur.*
9 *Fideiuſſio fit ante obligationem, & aliquando poſt: ſed mandator ante, & conſtitutor poſt.*
10 *Fideiuſſio fit verbis mandatum autem conſenſu.*
11 *Fideiuſſio eſt ſtricti iuris: mandatum verò bonæ fidei.*
12 *Fideiuſſio obligationi iam factæ accedit: conſtitutum autẽ pro alia quam pro re obligata, adhiberi poteſt.*
13 *Fideiuſſor non poteſt promittere purè id quod in diem vel ſub conditione debetur. Conſtitutor autem ſic.*
14 *Fideiuſſor poteſt accedere, vbi ſola eſt ciuilis obligatio conſtitutor non.*
15 *Fideiuſſio, & delegatio differunt.*
16 *Fideiuſſor dicitur, qui pro alio ſe obligat: qui autem vice, & loco alterius dicitur ex delegatione obligari.*
17 *Fideiuſſio in dubio potius præſumitur quam delegatio.*

Fideiuſſor, quid ſit: & in quibus ab expromiſſore, ſponſore, mandatore, conſtitutore, ac delegante differat.

CAP. VI.

1 Fideiuſſor eſt, qui ad petitionẽ creditoris pro debitore promittit inſt. eo. in princ. ibi dum curant, & dicemus de hoc fuſius infra in 4. præmiſſo. ſub cap. 9.

2 Et primo fideiuſſor differt, ab expromiſſore l. qui libertinus § fin. ff. de op. lib. Ang. Arretin. conſil. 33. videtur, dicendum. nu. 16. Nam † ex-
3 promiſſio poteſt fieri pro obligatione futura. §. fideiuſſor inſt. de fideiuſ. Socin. iun. conſil. 69. nu. 2. cum ſeqq. lib. 2. & conſil. 106. nu. 20 & 21. li. 3. Imò expromiſſor, propriè pro non obligato promittit. l. aliquando. Vbi Arret. ff. ad Velleian. l. ſi quis accepto. vbi Alex. ff. de condit. ob. cauſ. gloſ. in auth. de fideiuſſ. in princ. in verbo fideiuſſor. Alex. & Ang. in l. 5. in §. ſtipulatio. ff. de verb. oblig. fideiuſſio autem præuiam obligationem præſupponit, cum eidem, acceſſoria ſit. l. fideiuſſor obligari, in princ. & §. fideiuſſor. & l. græcè. §. illud. ff. eo. §. fideiuſſores. inſt. eo. & inf. latius de hoc dicemus in 2. part. principali.

li. tit. de fideiuſſoribus circa diuerſa
ſect. 1. cap. 1.
4 Secundo differt, à ſponſore; † Quia
ſponſor ſponte abſque aliqua petitio-
ne, promittit, vt ſupra proximè fir-
5 matum fuit: Fideiuſſor † autem ro-
gitu, præcibus, & ad petitionem, &
inſtantiam debitoris pro ſecuritate
creditoris. inſt. eod. in princ.
6 Tertio fideiuſſor differt à manda-
7 tore, & conſtitutore, † quia fideiuſſor
fit mediante ſtipulatione. l. blanditus.
C. eo. ſed mandator, & conſtitutor,
8 mandato, rogitu, & nudo pacto, † &
alias differentias inter iſtos ponit gl.
in l. ſi verò non remunerandi in §. ſi
poſt creditum, in verbo rectiſſimè. ff.
mand. & diximus ſupra, dum egimus
de mandatore, & conſtitutore.
9 Quarto fideiuſſor poſt obligatio-
nem regulariter, & nonnumquam
etiam ante fit. §. fideiuſſor el 2. inſt.
eo. l. poteſt. ff. eo. vbi Caſtr. & alij
Marſ in rub. eo. nu. 6. Pariſ. conſ. 110.
num. 71. vol. 1. ſed mandator ante, &
conſtitutor poſt Bald. conſ. 118. nu. 1.
10 vol. 5. † Amplius fideiuſſor fit ver-
11 bis. Mandator conſenſu. † Item fi-
deiuſſor actione ſtricti iuris tenetur.
Mandator bonæ fidei. Marſ. d. rubr.
eo. num 6.
12 Quinto fideiuſſor tantum adhibe-
tur ſuper re obligata; cum fideiuſſo-
ria obligatio ſit acceſſoria ad princi-
palem obligationem l. græcè. §. ſi quis
ſtichum, & l. ſi ita. ff. eo. & diximus
ſupra proximè in prima differentia in
fin. ſed conſtitutor pro alia re, quam
pro re obligata adhiberi poteſt. l. 1.
§. an poteſt. ff. de conſtit. pec.
13 Sexto † fideiuſſor, non poteſt pro-
mittere purè id quod in die, vel ſub
conditione debetur. § item ſi ille. inſt.
eo. d. l. græcè §. idem exceptio. ff. eod.
ſed conſtitutor, poteſt debitum, ſub
conditione ſe ſtatim ſoluturum pro-
mittere. l. ſed, & ſi citeriore, & l. id
quod. ff. de conſt. pec.
14 Septimo. † Fideiuſſor poteſt acce-
dere, vbi ſola, eſt ciuilis obligatio
inſt. eo. in principio, ſed conſtitutor
non. l. 3. ff. de conſtit. pec.
15 Octauo † Se obligans pro alio di-
citur fideiuſſor: ſed qui ſe loco, & vi-
ce alterius obligat, & eſt ipſius debi-
tor pro quo ſe obligat, dicitur, ex de-
legatione obligari, & inducitur no-
uatio, & extinguitur prima obliga-
tio. Alex. conſ. 60. viſo tit. num. 2. ver-
ſic. nec poteſt. lib. 6. & eſt totus tit. ff.
16 de ſolut. & delegat. Et † in hoc diffe-
17 runt fideiuſſio, & delegatio. † Et ſcias
quod in dubio, quando aliud non
apparet potius præſumitur fideiuſ-
ſio, quam delegatio. Alex. conſ. 159.
num. 3 lib. 2. Puta ſi dictum ſit pro-
mitto tibi pro tali.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſor aſſumitur vt magis ſit con-
ſultum creditori in ſui crediti conſe-
quutione.*
2 *Commodiſſimum eſt duplici ſpe vti.*
3 *Fideiuſſor ad iſtum finem præſtatur,
vt id, quod creditor à debitore con-
ſequi non poteſt, à fideiuſſore conſe-
quatur.*
4 *Fideiuſſores ad iſtum effectum recipiun-
tur, ut ſi principales debitores non
ſint ſoluendo, à creditoribus poſſint in
ſubſidium conueniri.*
5 *Fideiuſsores non tantum in fauorem cre-
ditorum, verum etiam debitorum
recipiuntur: ſed in fauorem credito-
ris principaliter debitoris verò in
conſequentiam.*
6 *Fideiuſſio fuit adinuenta, vt hominum*

*commercia tueantur , & conſeruen-
tur.*

*7 Fiudeiuſſionis officium non ſolum hone-
ſtatis , & neceſſitatis , uerum etiam
humanitatis dilectionis & caritatis
plenum eſt, & ad conſeruanda rerum
commercia utiliſſimum .*

Fiudeiuſſio quare adinuenta fuerit.

C A P. VII.

SEcundo etiam pro intelligentia
1 adnotandum eſt. † Quod fideiuſ-
ſor aſſumitur, vt magis ſit cautum
creditori in ſui crediti conſequutio-
ne.§.fin.inſt.de replicati.l.1.§.ſed au-
tem.ff.de act.& oblig.inſt.eo.in prin.
vbi Port.num.2. Nicaſ.num.3. Qui
vult fideiuſſionem fuiſſe adinuentá ,
vt ſcilicet diligentius creditoribus
cautú ſit . Fideiuſſio enim nihil aliud
eſt, quam ſolutionis ſecuritas.l.1. ff.
qui ſatiſd. cogantur : Expedit enim
creditori plures habere obligatos.
l.3. in §.fi.in fin.ff de lib.cauſa.

Ad hoc, vt creditor pecuniam, quá
mutuo dedit in tuto ſemper habeat.
d.l.1.§ ſed autem. ff de act. inſt.eo. in
princ. § fin. inſt. de replicat. Valent.
Franc.tract. de fideiuſſ. cap.1.num.1.
2 † Et commodiſſimum eſt duplici ſpe
vti.l 3.§ 1. ff.de lib.leg & ponit hæc
benè Aret in d.§ fi.nu 4 inſt. de re-
3 plicat. Vbi vult , † quod fideiuſſores
ad iſtum finem præſtentur , vt id ,
quod creditor à debitore conſequi
non poteſt, à fideiuſſore conſequatur,
& allegatur tex.in l. Titius ff.ad Tre-
4 bellian.in fin. † Fideiuſſores enim ad
iſtum effectum recipiuntur , & obli-
gantur , vt ſi principales debitores
nó ſint ſoluendo, à creditoribus poſ-
ſint in ſubſidium conueniri. Illuſtriſ-
ſimus Mant.de tacit. & ambig. fide-
iuſſ. conuent par.2. lib.16. tit.1 qui
ſint prop. fideiuſſ. in princ. & melius
tit.2.qua ratione fideiuſſ. accipiantur
d.lib.16. quo in loco , vult hoc eſſe ex
eo, vt magis ſit cautum creditoribus,
qui à fideiuſſoribus conſequi poſ-
ſunt , quod ſibi debetur, ſi debitores
lapſi fuerint facultatibus : benè hæc
omnia explicat Anton. Hering tract.
de fideiuſſ. cap 16 per totum. Et ad-
5 uertatur,quod † licet fauore credito-
ris , vt ſibi ſit magis cautum fideiuſ-
ſores accipiantur. inſt.eo.in princ. fi-
deiuſſor enim timido creditori ani-
mum addit Hering. d.loco. num.12.
Tamen etiam in fauorem debitoris
præſtitus fideiuſſor cenſetur,cui aliàs
forte non fuiſſet creditum . Socin.
conſ.23. nu.25.& 26 in quarto. Bart.
Bertaz. de clauſ.clauſ.39 gloſſ. 1. nu.
17. Roncag. in l. reos nu. 17 de duo-
bus reis . Alex conſil.106.col.1.lib.1.
qui dicunt, quod immo fideiuſſio in
fauorem principalis debitoris fuit
adinuenta , & in conſequentiam , in
fauorem creditoris , vt de credito ſuo
ſecurus reddatur.

6 Cæterum alia vera, viuida, & præ-
cipua cauſa eſt , quare fideiuſſiones
fuerint adinuentæ : quia aliàs, ſi fide-
iuſſiones non fuiſſent introductæ ab
homine commercia,& negociationes
deſererentur, vel ſaltem in graue , &
notabile damnum eorumdem hoc re-
dundaret . Æquitati enim,& bonita-
ti condecens , ab initio viſum non
fuit , vt is contractus , è medio tolle-
retur, ſine quo commercia hominum
vix ſubſtineri poſſent. arg. l. quod ſi
minor.in §.1.ff.de min.l.cum plures,
in §.1 ff. adm.tut. Ant. Hering.de fi-
deiuſſ.c.1. num.17.

7 † Et ideo fideiuſſionis officium
non ſolum honeſtatis,& neceſſitatis ,
verum

Digitized by Google

verum etiam humanitatis, dilectionis, & charitatis plenum eſt, & ad conſeruanda rerum commercia vtiliſſimum. ſecundum Valent. Franc. de fideiuſſ. in præludijs. nu. 11.

SVMMARIVM.

1 *Satiſdatio, & cautio inter ſe differunt.*
2 *Satiſdatio propriè eſt promiſſio, cum fideiuſſore.*
3 *Satiſdatio eſt triplex. Prima, quæ pro forma vſusfructus præſtatur, quæ à quocumq; etiam ſummè idoneo præſtatur. Secunda, quæ ex expreſſa, & ſpeciali legis ordinatione fit. Tertia, quæ ex emergentibus cauſis, & varijs rerum figuris oritur, & extra ordinaria dicitur.*
4 *Satiſdatio iſta extraordinaria habet locum in omnibus iudicijs, ſed facilius in bonæ fidei, quam ſtricti iuris.*
5 *Cautio, eſt promiſſio ſine fideiuſſoribus.*
6 *Quando de rebus immobilibus agimus cautio ſimplex ſufficit.*
7 *Cautio, quando eſt præſtanda ad dictamen ſapientis: tunc ſine pignore, & fideiuſſore dari poteſt: & maximè ſi non eſt dictum, quod præſtetur idonea, & ſufficiens.*
8 *Obligatus ad promittendum: non dicitur obligatus ad ſatiſdandum.*
9 *Cautionis terminus prolatus à lege, ſtatuto, Teſtatore contrahente, ac Principe intelligitur de nuda, & ſimplici cautione.*
10 *Cautionis nomen ſolam promiſſionem continet abſque fideiuſſore, vel pignore.*
11 *Cautionis voci: quando ſunt adiecta uerba, idonea, ſufficiens, plena, competens, & ſimilia: tunc importat promiſſionem cum fideiuſſoribus, & pignoribus.*
12 *Modo exprimatur in materia, in qua non ſit neceſſaria cautio cum fideiuſſoribus.*
13 *Cautio prætoria, & iudicialis eſt cum fideiuſſoribus, & pignoribus.*
14 *Cautionem, quando lex cauſa cognita præſtari mandat: tunc intelligitur cum fideiuſſoribus, vel pignoribus, quod præſtanda ſit.*
15 *Caueri de indemnitate, quando à lege ordinatur: tunc cautio cum fideiuſſoribus, vel pignoribus eſſe debet.*
16 *Cautio, quando debet præſtari à perſona ſuſpecta: tum ſemper eſt præſtanda cum fideiuſſoribus, vel pignoribus.*
17 *Cautio, quando fauore dotis præſtanda eſt: tunc ſemper cum fideiuſſoribus, vel pignoribus datur.*
18 *Cautionis uerbum: quando eſt adiectum in materia: de cuius natura eſt, quod veniat fideiuſſor: tunc fideiuſſorem, & pignus comprehendit. & num. 12.*
19 *Cautio vt legatorum, & fideicommiſſorum nomine caueatur ſemper cum fideiuſſoribus præſtatur.*
20 *Cautio nuda, & ſimplex quando requiritur tunc eſt neceſſe, quod interueniat promiſſio cum obligatione, & hypotheca omnium bonorum.*
21 *Releuatus ab onere ſatiſdandi, eò quia mobilia poſſideat, vel quia priuilegiatus, vel quia non reperit fideiuſſorem, debet ſaltem facta obligatione per ipſummet cum iuramento, & hypotheca omnium ſuorum bonorum cauere.*
22 *Cautio requiſita à lege cum pignore, vel fideiuſſoribus non comprehendit illum, qui eſt euidenter idoneus.*
23 *Cautio cum fideiuſſoribus dicitur maior illa, quæ cum pignoribus.*
24 *Cautionis mediocris appellatione venit*

nit obligatio, & hypotheca omnium bonorum.

25 *Cautionis competentis nomine, ſecundum nonnullos venit cautio fideiuſſoria, ſeu pignoratitia, ſecundum verò cæteros hoc totum arbitrarium eſt.*

26 *Promittens ſatisfacere dando pignora, vel fideiuſſores non liberatur.*

27 *Satisfactio dupliciter ſumitur in genere, & in ſpecie.*

PRIMORDIALIA.

Satiſdationem, & cautionem differre.

CAP. VIII.

1 Tertio, & vlterius præmittendũ eſt: † ſatiſdationem, & cautionem inter ſe multum diſtare.

2 † Satiſdatio enim, eſt promiſſio, cum fideiuſſore; Nam ſatiſdare propriè eſt promiſſionem cum fideiuſſore facere. l.ſancimus. C.de verb.ſign. l.1.ff.qui ſatiſd.cog.gloſ.in §.ſed hodie, in verbo nulla inſtit.de ſatiſd.Iaſ. in l.ſtipulationum in §.ſatis acceptio. nu.1.ff.de verb.oblig.qui dicit, quod ſatiſdatio eſt ex parte dantis, & debitoris, & ſatis acceptio, ex parte creditoris, & accipientis.

3 Et aduertatur, † quod ſatiſdatio eſt triplex. Alia enim præſtatur pro forma vſusfructus, & iſta eſt præſtanda à quocunque etiam ſummè idoneo, vt infra latius dicemus, de cautione vſusfructuarij. Quædam verò fit ex expreſſa, & ſpeciali ordinatione legis, & idem etiam ſeruatur in iſta. Altera verò eſt extraordinaria, quæ ex emergentibus cauſis, & vt ita dicam ex varijs rerum figuris oritur.

4 † Et iſta habet locum, in omnibus iudicijs, ſed facilius in bonæ fidei, quã ſtricti iuris: Ne debitor in damnum creditoris diſſipet, vel dilapidet. Et tunc attenta qualitate perſonarum, idem concludendum eſt: & maximè quando reſtitutio eſt facienda poſt tempus incertum, ex diſpoſitione contrahentium. ita Bald. conſ. 175. num.2. & 3. vol.3.

5 † Cautio verò eſt promiſſio ſine fideiuſſoribus. Nam cautionis nomine venit tantum nuda promiſſio abſque fideiuſſore, & pignore.d.l.ſancimus. C.de verb.ſignif.vbi Bart.Bald.Ang. Fulg.Caſt.& Iaſon, qui communem

6 dicunt.† Et quando agimus de rebus immobilibus cautio ſimplex, & nuda ſufficit. Ceph.conſil.669.num.5. vol 5.Viu.deciſ.137.nu.1.vbi hoc limitat tribus modis, videlicet: quando perſona ſuſpecta foret. Secundo in cauſa dotis. Tertio, quando diſpoſitio requirit, ſufficientem, & idoneam cautionem.

7 † Quò fit, vt quando cautio de conſilio ſapientis præſtanda eſt: tunc ſine pignore, & fideiuſſore dari poteſt, & præſertim ſi non eſt dictum, quod præſtetur idonea, & ſufficiens. Iaſ.in d.l.ſancimus. nu.4.

8 † Hinc etiam eſt: quod ſimpliciter obligatus, ad promittendum, non cenſetur ad ſatiſdandum. Bald.in l. ſi dictum. ff. de euict. in antiqua lectura.

9 † Et an terminus, cautio, ſeu ſecuritas prolatus à lege, ſtatuto, teſtatore, contrahente, ac Principe, intelligatur de nuda, ac ſimplici cautione: an verò de cautione, cum fideiuſſoribus videatur Iaſ. in d.l. ſancimus, & in l. diuortio. §. interdum, num. 9. vbi Caſt.nu 3. & 4.ff.ſolut.matr. Oldrad. pulchrè conſ. 68. qui dicit nomine

Digitized by Google

mine cautionis ſolam promiſſionem contineri: Et conferunt ad præmiſſa. gloſ.3.in c.de benedicto. 32.q.1.Bar. Bal.& alij in d.l.ſancimus. Becc.conſil.1.num.16. vbi plures congerit, & dicit communem ſubdens hoc totum arbitrarium eſſe. Felyn.in cap.ad noſtram.num.5. de iureiur. Alex.conſ. 35.num.11. lib.4. Plene Viui. d.deciſ.137. Caballin. milleloq.304. & 703. qui firmant hæc non procedere, quando iſti verbo cautionis eſſent adiecta verba idonea ſufficiens, competens, plena, & ſimilia: quia tunc important promiſſionem, cum fideiuſſorib. vel pignoribus, vt dictũ eſt.

10 † Concluſio igitur venit ex præmiſſis firmanda. Quod cautionis vox ſimpliciter prolata intelligatur abſq; fideiuſſore, vel pignore d.l.ſancimus. C.de verborum ſignific.cum alijs ſupra relatis.

Limitatur tñ iſta concluſio mul-
11 tis modis.† Et primo, quando (vt dictum eſt) ſunt addicta verba, idonea, ſufficiens, competens, & plena, idem eſt, quando promittens dixit, quod vult ſufficienter, rectè, plenè, & idoneè creditorem ſecurũ reddere, nam & tali caſu intelligitur de cautione fideiuſſoria, vel pignoratitia. Felyn. in d.cap.ad noſtram, vbi etiam gloſ. & habetur per gloſ. in c.qua forte de appellat. Abb. in c.ex publico de conuerſ.coniug. Catel.Cot. in ſuis mem. in verb.cautio idonea, qui dicit, quod tali caſu verbum cautionis, intelligitur cum fideiuſſoribus, vel pignoribus. Viui.d.deciſ.137.num.5.& 6.in prima par. Surd. deciſ.320. nume.8. Sum.Angel.in verbo cautio. Alexan. in l.1.num.5. ff. qui ſatiſd.cogan.& conſil.35.num.11. in quarto. qui hoc
12 ſublimitat, † quando exprimitur in materia, in qua nõ eſt neceſſaria cautio, cum fideiuſſoribus: nam ratione ſubiectæ materiæ intelligitur ſine. & adde Becc. d. conſ.1. num.4. Rip. in rub.ff.de dam.infect.num.10. Alciat. in l.ſatiſdationis, nume.2 ff.de verb. ſign. Guid.Pap.deciſ.249.nu.1.Petr. de Rauen.ſing.202. Corſett.ſing.42. Bertaz. de clauſ.clauſula 42. gloſ.8. num.2.Gail.lib.1.obſeruat.26.nu.6. Clar. §.teſtamentum. quæſt.26.Menoch. de arbitr.iud. lib.2.cent.2.caſ. 142.Rebuff.de execut.ſenten.artic.1. glo.16.num.14.& 16. Diaz. reg.73. cautio idonea, qui ponit regulã cum ampliationibus, & limitationibus. Horat. Carp.ad ſtat. Mediol.cap.44. numero 46.Anton.Hering. qui alios cumulat.in ſuo tract.de Fideiuſſ.cap. 5.nũm.92.

13 Lim. ſecundo, † in cautione, prætoria quę aliàs iudiciaria dicitur: nam in ea intelligitur hæc vox de cautione ſufficienti, ideſt pignoratitia, vel fideiuſſoria: non autẽ iuratoria, ac ſimplici.l.prætoriæ, la ſeconda.ff.de Prętorijs ſtipul. Felyn. in d.capit. ad noſtram.num.6.

14 Lim. tertio, † quando lex mandata caueri cauſa cognita, quia tunc intelligitur cũ fideiuſſoribus, vel pignoribus.l.in omnibus.ff.de iud. Fely.in d.c.ad noſtram. num.6.verſ.item dicas de iure iurand.

15 Limit. † quarto, quando lex mandat de indemnitate caueri: nam etiam tali caſu cautio debet eſſe cum Fideiuſſoribus, vel pignoribus. Vinc. de Franc.deciſ.200.num.27.

16 Lim.quinto, † qñ perſona ad cauẽdum adiecta eſſet ſuſpecta: nã etiam iſto caſu, cautio debet eſſe cũ fideiuſſorib. vel pignoribus, aliàs eſſet deriſio. Felyn.in d.c.ad noſtrã, nu.6.verſ.

idem

idem vbi perſona aſtricta. Corn.in d. l.iubemus. C.de verb. ſign. Viuc.de Franc.d.deciſ.20 .num.23. Viui.deciſ.137.nu.3.par.1.& facit tex.in l.ſi Fideiuſſor, in §.fin.ff.qui ſatiſd.cog.

17 Limit.ſexto,fauore dotis: † nã verbum cautio fauore dotis intelligitur cum Fideiuſſoribus, vel pignoribus. l.ſi conſtante. in §.quoties. ff.de iure dot.Bal.nouel. de dot. priuileg.12.in 6.part. Ant. Hering. tract. de Fiudeiuſſ.c.18. nume.30.Viui. dicta deciſ. 137.num.4.in 1.par.

18 Lim. ſeptimo, † quando verbum cautio eſt adiectum in materia de cuius natura eſt, quod veniat Fideiuſſor. Iaſ.in l.1. vbi Albertig.num.7.ff. qui ſatiſd, cog. Neuiz.conſil.92. nu. 38. Ant.Hering. de fideiuſſ. c.5.nu. 91. & diximus ſupra.

19 Lim. octauo † in cautione, ſeu ſatiſdatione, quæ legatorum, ſeu fideicõmiſſorum nomine præſtatur. Ferret. in l.1.nu.67. ff.de leg.1. Ant. Hering.d.tract.de fideiuſſ.cap.18.nu.29. qui volunt, eam debere eſſe, cum fideiuſſoribus.

20 Et quando † requiritur nuda, & ſimplex cautio: An ſatis ſit promiſſio cum hypotheca, & obligatione bonorum. Videantur Bart.in l 1. ff. qui ſatiſd.coguntur circa finem vbi videtur tenere quod ſic Felyn.in d.cap.ad noſtram, num.9.de iure iur.qui concludit etiam pro affirmatiua licet teneat cõtrariam opinionem veriorem, & iſtam in caſu particulari procedere nempè quando diſpoſitioni generali derogat ſpecialis docet. Caſtr. in l. ſciendum. nume.9. ff.de Procur. qui

21 dicit, quod releuatus, † ab onere ſatiſdandi debet ſaltem, cum iuramento, & hypotheca omnium bonorum cauere, etiam quod non teneatur, eo quia immobilia poſſideat: vel quia priuilegiatus, vel ſaltem, quia nõ reperit fideiuſſorem. Vinc. de Franc. deciſ 200.num.24. in fin.

22 Inſuper ſcias. † Quod cautio à lege requiſita, cũ pignore, vel fideiuſſoribus, nõ comprehendit illum, qui eſt euidenter idoneus: vt quia ditiſſimus ſit: ſed ſufficit ipſius nuda promiſſio cum generali hypotheca bonorum Catelan.Cott. in ſuis mem. in verbo cautio,cum fideiuſſore Rot.diuerſ. in impreſſ.deciſ 281.num.40 in 2.par.vbi plura congerit,& dicit,hãc communem opinionem eſſe, & dicemus infra in 2.par.de fideiuſſore non idoneo cap.4. ſectione 7. & ſectione 4.cap.20.

Amplius adnotandum eſt aliud in propoſito. Quod licet regulariter cautio æquè idonea illa intelligatur,quæ eſt cũ fideiuſſoribus, vel pignoribus.

23 Tamen † illa, quæ eſt cum fideiuſſoribus,dicitur maior illa, quæ eſt cum pignoribus ſecundum Luc.de Pen.in l.quoties. C.de dignit.lib.12.Viui.d. deciſ.137.num.2.par.1.& latius, hęc deduximus infra in 2 part.ſect.4 cap. 19.ſect.7.cap.6. num.3. & ſectio.10. capit.11.quibus in locis firmauimus contrarium ex regula plus cautionis. ff.de reg. iur.

24 Sed † quid ſi in diſpoſitione dicatur quod pręſtetur cautio mediocris? Dicas in tali diſpoſitione venire obligationem, & hypothecam omnium bonorum. tex.eſt in l.filio in fin. ff.vt leg.nom.caui.

25 Iterum,† quid ſi dicatur,detur cõpetens cautio? Secundum non nullos,intelligitur,de fideiuſſoria, & pignoratitia,vt ſupra firmatum fuit,ſecundum verò non nullos alios, hoc remittitur Iudicis arbitrio, gl. in l.ſi de-

debitori. ff. de iud. Sum. Ang. in verbo cautio.

26 Et aduerte, † quod promittens ſatisfacere, non adimplet, dans fideiuſſores, vel pignora ſed debet ſoluere. Bar. in l. 1. in princ. ff. qui ſatiſd. cog.

27 Amplius nota. † Quod ſatisfactio poteſt accipi, vt genus, & tunc importat omne id, per quod impletur deſiderium noſtrum. Aut in ſpecie, & tunc perfectam, & completam abſolutionē ſignificat. Bart. in l. 1. in prin. ff. qui ſatiſd. cog. Ruin. conſ. 157. nu. 1. in 5. Natt. conſ. 496. num. 20. & 21. volum. 3. diximus in noſtro tract. de ſolut. cap. 2. §. 2.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſio dupliciter ſumitur ſtrictè, & largè.*
2 *Fideiuſſor ſtrictè, & propriè quid ſit.*
3 *Fideiuſſor improprius quis dicatur.*
4 *Fideiuſſor latè ſumptus etiam mandatorem, & expromiſſorem comprehendit.*
5 *Fideiuſſionis impropriæ multæ ſunt ſpecies, & enumerantur 13.*
6 *Prima, quæ verificatur in contractibus innominatis.*
7 *Altera, quæ ſine principalis mandato fit: in eoque cadit, qui ſeparatim à ſe ipſo ſe obligat.*
8 *Tertia in illo, eſt, qui vt principalis, & animo nouandi promittit: Quod dupliciter contingere poſſe oſtenditur.*
9 *Quarta habet locum in eo, qui in plus, quam principalis ſe obligat.*
10 *Quinta illa eſt, quæ in rem propriam nuncupatur.*
11 *Sexta in eo procedit, qui in ſubſidium ſoluere promittit.*
12 *Septima. In pluribus fideiuſſoribus ſe eodem tempore, vt principales obligantibus.*
13 *Octaua. In laudante: nominante: approbante, & confirmante aliquem pro idoneo fideiuſſore.*
14 *Nona in promittente, quod habēs rem ad vſum recognoſcet emptorem rei vſualis: aliàs ipſi ſoluet pro eo.*
15 *Decima. In promittente fideiubere.*
16 *Vndecima. In promittente id, quod Titius debet: & illud ſe obligans ſoluere.*
17 *Duodecima eſt in tacita fideiuſſione: quæ eſt, quando lex præſupponit, & fingit promiſſionem obligationem, & ſtipulationem, vbi non eſt.*
18 *Exempla fideiuſſionis tacitæ ſunt: in hærede tutoris: in patre: in patientia fideiuſſoris in iudicio abſque vocis expreſſione: in duobus reis debendi: & in domino.*
19 *Patientia ſimplex abſque vocis expreſſione in iudicio vim ſtipulationis habet.*
20 *Eademque facit, vt quis vti fideiuſſor obligetur.*
21 *Stipulatio in caſibus, in quibus ſine interrogatione: & reſponſione inducitur: in iiſdem etiam inducitur fideiuſſio.*
22 *Duo rei promittendi reſpectu creditoris cenſentur inter ſe fideiubere: ſi hoc inter eos actum eſt.*
23 *Idē ſi color obligationis quæſitus fuerit.*
24 *Dominus quaſi fideiuſſor ſerui dicitur.*
25 *Dominus tenetur de facto famuli: & maxime ſi domino ſciente famulus maleficium commiſerit, vel in officio deliquerit, in quo erat præpoſitus.*
26 *Domino imputatur, qui non elegit ſibi honeſtam familiam.*
27 *Idē in præpoſito ad vectigal, et Nauta.*
28 *Idem in Poteſtate, Rectore, & Officiali.*
29 *Idem in Epiſcopo, qui ex delicto ſui Vicarij tenetur.*
30 *Dominus, Præpoſitus, Nauta, Poteſtas,*

ſtas, Rector, Officialis, Epiſcopus, & ſimiles in quatuor caſibus tenentur. Primo quando res ad eos deuenerit immediatè, Secundo quando ſciuerunt, & non vetarunt. Tertio quando de mandato eorum hæc facta fuerunt. Quarto quando lege, & ſtatuto ſic caueatur.

31 *Intellige tamen, ut ciuiliter dumtaxat teneantur: ſecus ſi criminaliter.*

32 *Decimatertia eſt fideiuſſio de iudicio ſiſti: nam & ipſa impropria fideiuſſio eſt: Cum pro eo præſtari poſſit, qui nullo modo obligatus ſit.*

Fideiuſſio ſtrictè, & largè ſumitur & de multiplici huius termini fideiuſſionis: ſignificatione.

CAP. IX.

Item & quarto ſciẽdum eſt: Quod
1 † vox iſta fideiuſſio dupliciter in iure ſumitur largè, & ſtrictè. Ita Valent. Franc. tract. de fideiuſſ. cap. 1. nu. 2. & infra Bettazz. poſt alios, quos allegat, in ſuo tract. de clauſ. clauſula 39. gloſ. 1. num. 2.

2 Strictè, ac propriè ille † fideiuſſor, eſt, qui alienæ obligationi accedit, & alienis debitis intercedit, & qui acceſſoriè obligatur ad maiorem cautelam creditoris, in gratiam debitoris, & eius cauſa, & reſpectu fideiubendo, ſe obligat. l. 1. l. Fideiuſſor obligari. §. fideiuſſor. ff. eod. §. exceptiones, vbi gloſ. in verbo fideiuſſoribus inſt. de replicat. Inſt. eo. in princ. vbi Arret. nu. 1. verè enim ille fideiuſſor appellatur, qui alienam obligationẽ, in ſuam ſuſcipit fidem principali debitore adhuc remanẽte obligato. inſt. eo. in princ. Hoſtien. in ſua ſumma de fideiuſſ. Marſil. dicta rub. de fideiuſſ. num. 2. Bal. conſil. 47. num. 2. & conſilio 162. num. 3. par. 3. Pariſ. conſil. 110. num. 70. volum. 1. Rimin. Sen. conſil. 342. num. 1. vol. 2. Ceph. conſ. 218. num. 20. volum. 2. Sum. Ang. in verbo fideiuſſor in princ. Mantic. de tacit. & ambig. part. 2. lib. 16. tit. 1. num. 1. Bettaz. de clauſ. clauſ. 39. glo. 1. num. 2. verſ. propriè verò, & ſtrictè. Roncag. in l. reos. num 14. 16. & 17. de duobus reis. Caballus conſil. 161. num. 58. Valent. Franc. in ſuo tract. de fid. cap. 1. num. 4. qui illum ſtrictè fideiuſſorem eſſe definit, qui pro debitore ſuo nomine per ſtipulationem, citra tamẽ nouationem, ſe ſe obligat. Ant. Hering. tract. de fid. cap. 3. num. 8. vbi nouam diffinitionem aſſignat eam latiſſimè, comprobando, vſque ad nu. 27. & cũ iſta magis pompam, & apparatum afferant, quam vtilitatem ideo, non inſiſto.

3 Largè verò, & impropriè † fideiuſſor ille, eſt, qui obligatur pro negocio, quod ad alium ſpectat, & non ad ſe. l. 1. C. ad Velleian. gloſ. in l. in perſonam, in §. primo, ff. de pactis. Barr. in l. reos. in §. 1. ff. eodem, & in authent. hoc ita. num. 68. C. de duobus reis. Deci. conſil. 7. num. 1. & 6. Nam fideiuſſor latò ſumpto vocabulo omnis dicitur, qui ſe pro negocio ad alium ſpectante obligat. Bald. dicto conſil. 47. num. 2. & 160. nu. 3. par. 3. & conſil. 101. Nobiles, in tertia col. vol. 3. Alexand. conſ. 59. circa princ. colum. 2. num. 3. lib. 1. Rimin. ſen. dicto conſil. 342. num. 1. vol. 2. Deci. qui hunc improprium fideiuſſorem appellat. dicto conſil. 7. num. 1. Ceph. dicto conſil. 218. num. 20. vol. 2. Rot. diuerſ. in impreſſ. deciſ. 153. numero 5. in 2. part. Barr. in l. centum capuę num. 7. verſic. ſed ſi acciperes.
4 ff. de eo, qui cert. loc. vbi vult † fideiuſſo-

iuſſorem largè ſumptum, etiam mādatorem comprehēdere benè Manr. d.tract.de tac.& ambig.par.2.lib.16. tit.1.num.1. Imo ſub hac fideiuſſionis voce, lato ſumpto vocabulo accepta, etiam contineri mandatorem, & expromiſſorem ponit Bertazz. d. tract. d.clauſula 39. gloſ. 1. nume.2. verſic.ſi generaliter accipiatur. Hu-
5 ius † autem impropriè fideiuſſionis, multæ, ac variè ſparſim, à Doctoribus, ſpecies deſignantur: caſus, & exempla circumferuntur.
6 Prima † quarum illa enumeratur, quæ contractus innominatus nuncupatur. Exemplum ſit. Quando ego fideiubeo pro te, & tu verſa vice fideiubes pro me. Rom.conſ.114. viſis. & in hac fideiuſſionis ſpecie, non cadit mandatum, & ideo quis non poteſt vigore ipſius agere, niſi prius ſoluerit. Bald. in l.ſi pro ea.nu. 12. C. mandati. & hoc reſpectu impropriè fideiuſſio denominatur.
7 Secunda eſt † impropria fideiuſſio, quæ fit ſimpliciter, & ſine alterius, & principalis mandato: cuius exemplum aſſignatur in eo, qui diſiuntum à principali, à ſe ipſo ſe obligat, ſponte, & non precibus principalis; & pro hac ſi quis facit rem vtilem ſuo principali datur actio negociorum geſtorum, aliàs ſecus. Caſt. conſ.178. præſenti fideiuſſores. nu. 2. lib. 1. Eſt benè verum quod ſi dominus rata habuerit geſta per ipſum fideiuſſorem: Quod tali caſu dicto fideiuſſori, actio mandati competit. Bald.in d.l.ſi pro ea. in fi. C.mand.
8 † Tertia, etiam impropria fideiuſſio datur. Eaque dupliciter fit.

Primo ab eo, q̄ ſe obligat, vt principalis, & animo nouādi, in qua nulla præuia diſcuſſione fideiuſſor, vt principalis conueniri poteſt. Alex. conſ.29. clariſſimè. nu.34. in fi.cum ſeqq. verſ.principaliter. libro 7. qui dicit communem.

Altera verò fit ab illo, qui ſe obligat, vt principalis, tamē ſine verbis, animo nouandi: Et iſta ſi fiat in eodem cōtractu ſunt duo rei debendi, & nō requiritur excuſſio. Aut in diuerſo, & ſi dictum eſt animo nouādi, cuſſio, non eſt neceſſaria aliàs ſecus. Alex.d.cōſ.29. n.36. verſ. Quinimo. Et aduertatur, quod ſi quis animo nouandi promiſerit pro alio ſe ſoluturum; quod iſte talis propriè fideiuſſor dici nō poteſt, quia alterius obligationi, non accedit. Prior enim obligatio extinguitur & in aliā trāsfertur. l.1. ff. de nouat. §. præterea inſtit. quib.mod.ſolu.oblig.glo.in l.perſonam. in verbo quaſi fideiuſſor. ff.de pactis. Alex.conſ.32.num.10.lib.4. Vnde Fideiuſſor iſte ſub ſtatuto de fideiuſſoribus loquente nō comprehendetur, cum non ſit propriè fideiuſſor. Et verba in ſtatutis propriè accipienda ſint. Dec.conſ.7. num.6. cum alijs per Surd.deciſ.308.nu.11.
9 † Quarta Fideiuſſio, quæ & ipſa impropria dicitur. Exemplificatur in eo, qui in plus, quam principalis ſe obligat. Nam inquantum excedit ſummam principalis debitoris impropriè fideiuſſor dici poteſt: quia in illo exceſſu alterius obligationi non accedit. Tn̄, quia maiori ſummè accedit, videtur quod quodammodo, largo modo, & ſic impropriè fideiuſſor dici poſſit. Batt.in l.ſi quis pro eo num.15. ff.co. & dicemus infra in 2 par. principalis tit. de fideiuſſ. circa diuerſa. ſect.1. cap.3.

Quin-

10 † Quinto. Etiam de hac impropria fideiuſſione poteſt exemplũ dari in fideiuſſore in rem ſuam. Puta ſi quis pro ſuo Procuratore, vel defenſore ſpoponderit: nam cum iſte talis alterius obligationi non accedat improprius fideiuſſor dicitur l. de die, in §. 1. ff. qui ſatiſd. cog. l. ſed ſi fideiuſſor cum gloſſ. ff. de pact. Bal. in l. ſi defunctus. ad fi. princ. ff de Procur.

11 Sexto † pariter, impropria fideiuſſio verificatur in illo, qui in ſubſidium ſoluere promiſit. Exemplum datur in eo qui promiſit. Si Titius debitor eſſe deſierit: nam cum promittat pro eo, qui non eſt obligatus, vel ſaltẽ conditionaliter, iſte talis potius expromiſſor, quã fideiuſſor dici poteſt. l. eleganter. §. ſeruus pactionis, & ibi Bald. ff. de dol. cum alijs congeſtis per Card. Mãt. in ſuo tract. de tacit. & ambig. conuent. part. 2. lib. 16. tit. 1. num. 12. nam fideiuſſor, qui ſe obligat in defectum, quod principalis nõ ſoluerit, cum ſit conditionalis, & datus in defectum, impropriè fideiuſſor dicitur. Bart. in l. fideiuſſor obligati in §. cum fideiuſſor. ff. eo. Arret. noſter in l. ſi ego, la 2. num. 2. quæ eſt l. fin. ff. ſi cert. pet. diximus infra de caut. ſubſidiaria, aliàs in defectum dicta.

12 Septimo † plures fideiuſſores obligantes ſe eodem tempore, tanquam principales debitores: principaliter, & in ſolidum videtur plures rei debendi, & ideo largè fideiuſſores appellari poſſunt, nam quicquid contrarium teneat gloſ. in auth. de fideiuſſ. in princ. Ruin. in conſil 140. nu. 8. vol. 1. ita firmant Natt. conſil. 261. nu 3. vol. 1. Rot. Ian. Mercat. deciſ. 65. nu. 1. & deciſ. 66. etiam quod tota pecunia perueniſſet ad vnum. Roman. conſ. 114. num. 3. & 4. ſignanter Mant. d. tract. de tacit. & ambig. par. 2. lib. 16. tit. 6.

13 Octauo. † Impropriè fideiuſſionis per Doctores etiam exempla aſſignantur in laudante, affirmante, nominante, & approbante aliquem pro idoneo fideiuſſore; nam, & iſti, vti fideiuſſores tenentur, & tamen improprij fideiuſſores ſunt. l. cum oſtẽdimus §. fideiuſſores vbi Bal. & Caſt. ff. de fideiuſſ. tut. hoc idem eſt in perſuadente aliquid alicui, vt credat alteri; nam & iſte vti fideiuſſor tenetur, & maximè quando eſt idoneus, vel ſi non eſt idoneus, & cũ non idoneum perſuadens ſciat. Nam primo caſu tenetur actione mandati, ſecundo actione de dolo. l. ſi remunerandi. §. ſi tibi. ff. mandati, & diximus infra in 2. part. tit. de fideiuſſ. circa diuerſa ſect. 3. cap. 4.

14 Nono. † Ille, qui promittit, quod habẽs rem ad vſum recognoſcet emptorem rei vſualis, aliàs ipſe ſoluet pro eo. licet non ſit propriè, & verè fideiuſſor, nec poſſit vti iure eius, qui eſt vſuarius, pro quo promiſit, tamen largo modo, & impropriè fideiuſſor dicitur Ang. conſ. 54. videtur dicẽdum. per totũ, qui hinc inde facit motiua, & hanc partẽ ſequitur, quia promiſſio eſt facta ſine mandato, & pro abſente.

15 Decimo † promittens fideiubere ad fideiuſſionem præſtandam aſtringi non poteſt: nec vti fideiuſſor tenetur. Quia aliud eſt fideiuſſio, aliud promiſſio de fideiubẽdo. Grammat. vot. 66. nu. 26. tñ, quia iſte fideiuſſor licet ex tali promiſſione nõ teneatur. Nihilominus tenetur ad intereſſe, &

illud

illud præſtando liberatur. Ideo quo-
dàmodo fideiuſſor appellatur. Man-
tic. d. tract. d. part. 2. lib. 16. tit. 13.
16 Vndecimo. † Promittens id, quod
Titius debet, & illud ſe obligans ſol-
uere, tenetur vt fideiuſſor, etiã quod
non dixerit, ſe vti fideiuſſorem te-
neri velle Ruin. conſ. 99. nu. 1. vol. 1.
Manti. d. tract. d. part. 2. lib. 16. c. 10.
nu. 3. in fin. qui dicit, quod promit-
tens, iubente, & rogante Titio, eius
nomine ſoluere, quod vti fideiuſſor
obligatur. Secus verò eſt, ſi quis pro-
miſerit nomine Titij ſimpliciter
ſoluere: quia tunc tanquam fideiuſ-
ſor aſtrictus non intelligitur, niſi
largo modo, & impropriè.
17 Duodecimo. † Eſt impropria fi-
deiuſſio, Quæ tacita, & à lege ſubin-
tellecta, & introducta dicitur. Et eſt
illa, in qua lex præſupponit, & fingit
promiſſionem, & obligationem; etiã
quod non interueniant, promiſſio,
ſtipulatio, & obligatio: & hoc reſpe-
ctu impropria fideiuſſio dicitur. Nã
alij ſunt verè fideiuſſores, qui ver-
bis per verã ſtipulationem obligan-
tur. Alij ficti, qui ſine vera ſtipula-
tione intercedunt, qui non propriè
ſunt fideiuſſores: ſed vicem fideiuſ-
ſorum ſubſtinent.
18 Exempla de hac tacita † fideiuſ-
ſione multa per Doctores circumfe-
runtur.

Primum eſt in hærede tutoris,
quem lex pro tutore obligatum eſ-
ſe diſponit.

Secundum datur in patre qui di-
citur quaſi fideiuſſor filij in omni
eius peculio.
19 Tertium † exemplum aſſignatur.
In ſimplici patientia fideiuſſoris in
iudicio abſque expreſſione vocis,
quæ cum vim ſtipulationis habeat,
facit, quem vti fideiuſſorem teneri.
20 † Qui enim in iudicio tamquam fi-
deiuſſor in actibus ſe patitur ſcribi
vicem fideiuſſoris ſubſtinet, & pro
fideiuſſore habetur. l. cum oſtendi-
mus in §. fin. ff. de fideiuſſoribus tu-
21 torum. † Et huic exemplo adiunge
omnes alios caſus, per quos induci-
tur ſtipulatio abſque præcedenti in-
terrogatione, & ſubſequenti reſpon-
ſione in quibus, à lege fingitur ſtipu
latio de quibus per Bart. in l. 1. nu. 2.
vbi Iaſ. nu. 5. ff. de verb. obl. & dice-
mus infra in 2. part. tit. de fideiuſſ.
circa diuerſ. ſect. 3. c. 5. & ſect. 8. c. 17.
22 Quartum † exemplum ſit in duo-
bus reis promittendi, qui reſpectu
creditoris ſibi inuicem fideiubere
intelliguntur, ſi hoc inter eos actum
ſit. l. reos in princ. ff. de duobus reis.
23 Vel ſi conſor obligationis, † quæſitus
fuit. l. Iulianus, in §. 1. ff. ad Macedo.
Bart. in d. l. reos. nu. 1. verſic. ſi ergo
quæris, & in auth. hoc. nu. 68. C. de
duob. reis debend. Nam & illi ficti
fideiuſſores appellantur. Bald. in l. ſi
diuiſa, in fin. C. locat. diximus infra
in 2. part. ſect. 4. c. 41. vbi plenè.
24 Quintum exemplum † datur in
domino, qui dicitur quaſi fideiuſſor
ſerui. Bart. in auth. eo. nu. 7. de fide-
iuſſ. & in l. 5. in § ſatis acceptatio. nu.
1. vbi Iaſ. nu. 2. ff. de verb. obl. & not.
25 in l. mortuo. ff. eo. † Et hoc reſpectu,
tenetur Dominus de facto famuli, &
maximè ſi famulus, Domino ſcien-
te, commiſit maleficium, & deliquit
in officio, ſeu miniſterio in quo fuit
26 præpoſitus: Imputandum eſt † enim
Domino, qui non elegit honeſtã fa-
miliam l. 1. §. familia. ff. de pub. & ve-
cti. l. vnica. ff. de fur. aduerſ. naut.
caup.

caup.Capcl.Toloſ.deciſ.196.vbi pul
27 cra, & longa additio. † Idem eſt in
propoſito ad vectigal.qui,& ipſe te-
netur ex facto familiæ quam ſibi
adiunxit. Capel.Toloſ. d.deciſ.196.
cum not. ibidem in d.add. quæ ſub-
dit hoc idem eſſe in Nauta, qui &
ipſe ex facto ſuæ familiæ tenetur:
28 Pariter, † hoc idem etiam determi-
natur in Poteſtate, & Rectore, qui
de facto ſuorum Officialium tenen-
tur. Bart.in l.ſi poſt. C.de accuſatio-
29 nibus. † Hoc idem etiam ſtatuitur
in Epiſcopo, qui & ipſe ex delicto
per ſuum Vicarium commiſſo tene-
tur. Et præſertim ſi ſtatim, ac ſcit
quanto citius illud non purgauerit.
Rot in nou. deciſ.282. aliàs 263. de
iur.pat. quæ eſt in ordine 6.

30 † Scias tamen, quod tenentur pręmiſſi in tribus caſibus tantum. Nēpe quatenus res ad eos peruenerit immediatè, & non aliàs: Secundo, quando Dominus ſcit, & non prohibet: nam tali caſu approbare, & ratificare videtur. Tertio ſi famulus facit de mandato Domini. Adde, & quartum, quando ſtatuto cauetur famulum teneri pro debito Domini.

31 Et aduertatur, † quod ſolum tenentur ciuiliter, & non criminaliter, & ſic dumtaxat ad emendam damni, & intereſſe, non autem ad pœnã. l.ne quid ff.de incēd.ruina, & naufr. vbi Bart. hoc exemplificat in præfecto ad cuſtodiam territorij, qui tenetur ex ruberia ibidem facta ciuiliter tantum, & ſic ad damnum, & nō ad pœnam, quæ per delictum à lege imponitur. Et nota quotidie enim hæc contingunt. Et circa hanc ſpeciem vide, quæ poſuimus in 2. par. ſect.3.c.4. & ſect.4. c.41.

32 Decimatertia † impropria fideiuſſio etiam illa dicitur, quæ de iudicio ſiſti nuncupatur, & ratio eſt, quia pro ea poteſt intercedere ille, qui nullatenus obligatus exiſtit. l. 1. ff. qui ſatiſd.cog. Bald.in l.fin. in §.ſi in fideiuſſore.num 1. in fin. ff. de eo per quem fact. erit. & agemus de hoc infra in hac prima par. dum tractabimus de cautione de iudicio ſiſti.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſionum præcipua diuiſio ea eſt; quod aliæ ſunt neceſſariæ, aliæ voluntariæ.*
2 *Neceſſariæ aliàs Prætoriæ, aliàs iudiciales dicuntur.*
3 *Neceſſariæ ſunt ad quas quis à lege aſtringitur, licet cauſa ſit voluntaria.*
4 *Voluntariæ, aliàs conuentionis, ac contractus, vel quaſi appellantur.*
5 *Voluntariæ illæ ſunt, ad quos non niſi voluntate aſtringimur.*

Fideiuſſionum aliæ iudiciariæ, aliæ conuentionales.

CAPVT X.

Vlterius, & quinto præſcien-
dum eſt. Quod principalis, &
quæ totam hanc fideiuſſionum ma-
teriã reſpicit, & ſub qua omnis hæc
tractatio recluditur fideiuſſionũ di-
1 uiſio aſſignatur videlicet: † quod fi-
deiuſſionum, aliæ ſunt neceſſariæ,
2 aliæ voluntariæ. † Neceſſariæ, quæ
aliàs prætoriæ, aliàs iudiciales dicũ-
3 tur, ſunt illæ ad † quas quis à lege
aſtringitur, licet cauſa ſit, volunta-
4 ria: † voluntariæ, quæ etiam conuen-
tionales, id eſt contractus, vel quaſi,
5 ac ciuiles appellantur: † ſunt illæ ad
quas quis non aſtringitur, niſi volũ-
tate.

Digitized by Google

tate.l.ſi fideiuſſor.in §.neceſſaria, vbi gloſ.& l. de die in §. tutor. vbi Bar.& Paul.de Caſt. ff.qui ſatiſda.cog. Item Caſtr.in l.interdum,nu.1.& 2.ff.rem rat.hab. Oſaſch.deciſ.Pedem.70. ſub num.1. vt de nouatione, & ſequeſtro dicitur,quorum aliud eſt voluntariũ, aliud neceſſarium, vt per Anton. Hering.in ſuo tract.de fideiuſſ.c.4.num. 8.9.& 10.

De Fideiuſſoribus, Iudiciarijs. Et quod Fideiuſsionum Iudiciariarum aliæ præſtantur ab Actore, aliæ à Reo.

CAP. XI.

Dictum fuit ſupra proximè illam potiſſimã in hac fideiuſſionum materia diuiſionem, à ſcribentibus aſſignati, Quod fideiuſſionum aliæ ſunt neceſſariæ, quæ aliàs iudiciales appellantur, aliæ vero volũtariæ,quæ aliàs extraiudiciales, aliàs conuentionales contractus,vel quaſi nuncupantur. Vt notarunt Valent.Franc.in ſuo tract.de Fideiuſſ. cap.1.num.35.cum ſeq. & Ant.Hering. d.tract.cap.1.nu. 11. Proſequendo modo hanc diuiſionem,& incipiendo à neceſſarijs,& iudicialibus; iterum ſciẽdum eſt, quod fideiuſſionum iudicialiũ, duæ à Doctoribus ſpecies referũtur. Aliæ enim ſunt, quæ præſtantur ab actore. Aliæ verò à reo, ſeu eorum Procuratore Caſt.in rub. C.de ſatiſd.

EPITOME.

1 *Fideiuſsiones iudiciales, quæ præſtantur ab actore reo, ſunt in duplici diſcrimine.*

2 *Aliæ præſtantur ab actore reo, & per eas promittitur, quod litem conteſtabit infra duos menſes à die porrecti libelli.*

3 *Reliqua quod dictus actor perſeuerabit in cauſa vſque ad finem litis, & ſi conuictus fuerit permittet reo rẽ poſſidere, vnà cum expenſis, vel decimam partem litis nomine expenſarum reo dabit.*

4 *Hæc cautio hodie non eſt in vſu.*

5 *Cautio de reficiendis expenſis, regulariter præſtatur à filiofamilias, à fœmina, à forenſi, & in omni caſu, in qua viget iuſta cauſa timoris.*

6 *An ſubſit iuſta cauſa timoris hoc eſt arbitrarium.*

De Fideiuſſionibus Iudiciarijs, quæ præſtantur ab actore reo, & quod in duplici differentia verſantur.

CAP. XII.

Inſuper, & ſexto præmittendum iuxta pollicita tenendo ordinem
1 ſupra firmatum, † Quod fideiuſſionum iudiciariarum,quę ab actore reo præſtantur, duæ ſunt ſpecies.

2 Prima eſt illa,† per quam actor, ſeu eius Procurator promittit, quod litem conteſtabitur infra duos menſes, à die porrecti libelli numerandos, & de qua eſt tex.in Auth.libellum. C.de lit.conteſt.gloſ.in §.ſed hodie,in verbo nulla.inſt.de ſatiſd. Caſt.in rub.de ſatiſd.num.1.

3 Altera eſt, quæ præſtatur ab actore, ſeu eius Procuratore, qua promittit, quod perſiſtet, & perſeuerabit in cauſa vſque ad finem, & ſi conuictus fuerit ſe iniuſtè litem mouiſſe, vna cum expenſis, etiam quod immobilia poſſideat, rem ipſi reo poſſidere permittet, vel decimam partem litis, nomi-

nomine expenſarum dabit reo, eiuſdem etiam iura ſunt clara text. in authen. generaliter. C de epiſc. & cleric. gloſ. in d. §. ſed hodie, in verbo nulla. §. ad excludendas. in auth. de litig. Cyn. in d. auth. hoc generaliter. quæſt. 5. vbi Bald. quæſt 5. Abb. in cap. quoniam, in verbo in alijs, vt lite nō conteſt. Capell. Toloſ. deciſ. 138. vbi Addentes.

4 Huiuſmodi † cautio hodie non eſt in vſu, niſi in caſu, quod quis eſſet alterius fori. Specul. de ſatiſd. §. 1. Caſt. dicta rub. C. de ſatiſd. num. 1. Viui. deciſ. 11. num. 19.

5 † Vnum tamen tene menti in præſenti caſu. Quod cautio de reficiendis, expenſis in iudicio ſolet præſtari ab infraſcriptis, hique ad illam dandam aſtringi poſſunt.

Primo enim filiusfamil. agens, in iudicio, tenetur præſtare hanc cautionem de reficiendis impenſis, in euentum ſuccumbentiæ. Caſtr. conſ. 408. qui iudex vol. 1.

Secundo, femina, quæ (cum incarcerari nequeat) ad hanc fideiuſſionem præſtandam aſtringi poteſt, nam vbi ſubeſt cauſa timoris, quod ſententia, in expenſis eluſoria reddatur: tunc judex poteſt ad ſatiſdandum cogere. Caſtr. d. conſ. 408.

Tertio hoc idem eſt in forenſibus, non ſuppoſitis, nec habentibus bona in loco iudicij; nam, & ipſi cauere tenentur de expenſis reficiendis, ſiue agant, ſiue conueniantur.

6 † Et hoc eſt regulare in omnibus cautionibus, in quibus viget iuſta cauſa timoris, quæ an ſit cauſa iuſta, hoc totum iudicis arbitrio remittitur. Caſtr. d. conſ. 408. in fin.

TRA-

TRACTATVS DE FIDEIVSSORIBVS PRIMÆ PARTIS PRINCIPALIS.

Secundæ Sectionis Præludia.

DE FIDEIVSSIONIBVS PRÆTORIIS: & iudiciarijs.

DE FIDEIVSSIONIBVS iudiciarijs, quæ à reo præſtantur actori.

EGimus ſupra, dè fideiuſſionibus iudiciarijs, quæ præſtátur ab actore reo, quarum duas ſpecies enumerauimus. Reliquum modò eſt, vt recenſeamus fideiuſſiones iudiciarias, quæ præſtátur à reo actori, quæ multæ ſunt, & quas ſparſim à Doctoribus poſitas in vnum recolligemus: & quæ licet apud doctores videri poſſint: ne tamen lector longa fatigetur inquiſitione eas diſtinctè infra annotabimus.

SVMMARIVM.

1 *Cautio de iudicio ſiſti datur à reo tam in ciuilibus, quàm in criminalibus.*
2 *Præſtaturque ſtatim oblato libello.*
3 *Promittitur per eam, quod reus ſtabit in iudicio à principio vſque ad finem litis.*
4 *Daturque vbi adeſt ſuſpicione reus aufugiat.*
5 *Aſtringi quis poteſt ad eam præſtandam, etiam pendente quæſtione an præſtari debeat nec ne.*
6 *Habét tractum ſucceſſiuum, & importat vt quis ſiſtat in iudicio vſque ad ſententiam.*
7 *Expirat promulgata ſententia.*
8 *Durat per duos menſes, quando per actorem litis proſequutio procraſtinatur.*
9 *Eſt triplex.*
10 *Continet tria exhibitionem, ſententiam, & defenſionem.*
11 *Fideiuſſor de iudicio ſiſti ad obſeruantiam fideiuſſionis per eum præſtitæ certi conditione aſtringitur.*
12 *Non tamen poteſt conueniri actione Prætoria.*
13 *Minuſque contra eum parata executio militat.*
14 *Filius poteſt pro patre fideiubere de iudicio ſiſti: & hoc eſt ſpeciale in hac cautione.*
15 *Fideiuſſio de iudicio ſiſti poteſt eſſe abſque principali obligatione.*
16 *Fideiuſſor de iudicio ſiſti tenetur ad intereſſe, niſi pœna ſit ſtipulata: quia tunc ad ſolam pœnam.*
17 *Imò (ſecundum aliquos) ad vtrum-*

 que

que videlicet ad intereſſe, & pœnam.

18 In prætorijs fideiuſſionibus pœna ponitur loco ad intereſſe.

19 Fideiuſſor de iudicio ſiſti promittens ſe facturum, quod principalis ſiſtet, aliàs de ſuo: faciendo ſuum poſſe, vt ſiſtat principalem non tamen excuſatur: nam nihilominus contra eum fit executio.

20 Facti alieni promiſſionem non valere procedit in conuentionalibus, non in Prætorijs ſtipulationibus.

21 Fideiuſſor de iudicio ſiſti poteſt excuſari pro iudicato.

22 Fideiuſſor prædictus tenetur ad omne, in quo principalis fuit condemnatus: in tantum quòd executio facta contra principalem eidem, & non vocato præiudicat.

23 Et tenetur ad omnem principalis condemnationem, niſi eius promiſſio fuerit limitata.

24 Non tamen tenetur ad augmentum, quòd prouenit ex contumacia, & mora principalis.

25 Minuſque ad incrementum, quòd reſultat poſt contractum.

26 Nec etiam ad id quòd creuit per infitiationem.

27 Vt pariter non poteſt plus promittere, quàm principalis teneatur.

28 Vt etiam non tenetur ad augumentum intereſſe proueniens incidenter propter culpam debitoris.

29 Poteſt nihilominus promittere pœnã, quam principalis non promiſit.

30 Fideiuſſor de iudicio ſiſti non habet tria beneficia, vt cæteri fideiuſſores.

31 Habet nihilominus duo beneficia.

32 Poteſt elapſo termino quo ſiſtere promiſit moram purgare vſque ad ſex menſes.

33 Vt etiã legitimè, & idoneè defendere.

34 Hodie tamen talis dilatio ſex menſium non eſt in vſu, nec praticatur.

35 Fideiuſſor de iudicio ſiſti vbi actor fuit negligens in petendo elapſis duobus menſibus non tenetur amplius.

36 Fideiuſſio de iudicio ſiſti num ſit propriè fideiuſſio.

37 Fideiuſſio iſta, quando principalis non eſt adhuc in iudicio vocatus, non eſt propriè fideiuſſio.

38 Fideiuſſio de iudicio ſiſti, & iudicatum ſoluendo inter ſe diſtant.

39 Fideiuſſio de iudicio ſiſti quid importet.

40 Fideiuſſio de iudicatum ſoluendo quid ſibi velit.

41 Cautio præfata non committitur niſi poſt ſententiam.

42 Committiturque etiam quod ſit lata in abſentem, contumacem, & indefenſum.

43 Fideiuſſio de iudicio ſiſti datur inſtantiæ, & ideo lata ſententia expirat: de iudicatum ſoluendo non ſic.

44 Fideiuſſio de iudicio ſiſti morte rei principalis expirat: de iudicatum ſoluendo autem ad hæredes tranſit, niſi disiunctim concepta ſit.

45 Mortuo principali ad fideiuſſionem de nouo præſtando de iudicio ſiſti eius hæres tenetur.

46 Cautio de iudicio ſiſti multis modis finitur.

47 Primo, ſi mutatur perſona, actio, vel modus agendi.

48 Secundo, mutatione cauſæ, & rei petitæ.

49 Tertio, diuerſitate perſonæ, & diuerſo modo agendi.

50 Quarto, ſi mutatur prima petitio, & alia inſtituatur.

51 Quinto, ex ſi aliquo incidenti diuerſo à principali petitione iudicium terminetur: puta ſi ob contumaciam, infitiationem, vel iuramentum.

52 Sexto,

52 *Sexto, mortuo eo, quem ſiſtere quis promiſit.*

53 *Dummodo naturaliter moriatur, ſecus ſi ciuiliter.*

54 *Vt ſi fideiuſſio eſſet copulatiuè concepta, & de iudicio ſiſti, & de iudicatum ſoluendo.*

55 *Vt etiam quando ſententia eſſet lata contra principalem debitorem.*

56 *Sed quid ſi feratur ſentẽtia contra hæreditatem iacentem.*

57 *Septimo, perempta inſtantia, etiam quod de nouo aliud iudicium incohetur.*

58 *Octauo, lata prima ſententia expirat: & ad ſecundam non porrigitur, ad quam ſe non obligauit.*

59 *Et quod in prima ſententia ius parti reſeruetur.*

60 *Et etiam quod prima ſententia retractata fuerit.*

61 *Cautela, quod fideiuſſor de iudicio ſiſti teneatur coram omni iudice.*

62 *Fideiuſſiones de iudicio ſiſti, & iudicatum ſoluendo non extenduntur ad cauſam appellationis.*

63 *Fideiuſſio de iudicio ſiſti expirat lata ſententia tam in ciuilibus, quam in criminalibus.*

64 *Etiam quod ſit promiſſum aliquem in iudicio ſiſtere, & parere mandatis curiæ.*

65 *Fideiuſsio de iudicio ſiſti ſententia abſolutoria lata expirat: ſecus ſi ſit condemnatoria.*

66 *Non expirat etiam, quando alter eſt dictum, & conuentum.*

67 *Vt pariter, quando eſt dictum quandoque.*

68 *Vt etiam quando eſt dictum toties, quoties.*

69 *Idem quando eſt ſtipulatum ſiſtere reum etiam poſt ſententiam.*

70 *Vt etiam quando promiſsio eſt facta verbis generalibus, vniuerſalibus, & multum prægnantibus.*

71 *Vt ſimiliter, quando in cautione eſt dictum ad omne iudicis mandatum, & toties quoties.*

72 *Cautela pro iudice ad hoc, vt non teneatur in ſindicatu relaxando cum fideiuſſione de iudicio ſiſti.*

73 *Fideiuſſor de iudicio ſiſti, quando ſententia non eſt ſuper negocio principali: ſed ſuper nullitatibus, non liberatur.*

74 *Fideiuſſor de iudicio ſiſti obligans ſe, vt principalis, principaliter, & in ſolidum, etiam poſt ſententiam, tenetur.*

75 *Item quando ſententia appellationis eſſet conformis cum prima.*

76 *Item quando fideiuſſor appellat: ſecus ſi principalis.*

77 *Fideiuſſio de iudicio ſiſti in criminalibus poſt ſententiam non expirat.*

78 *Item nec in cauſa ſequeſtri.*

79 *Item nec vbi fideiuſſor fuit in mora in exhibendo: tunc enim ſaltem ad intereſſe tenetur.*

80 *Item nec expirat ſi appellatio deſeratur.*

81 *Fideiuſſio de iudicio ſiſti, & iudicatum ſoluendo coram vno iudice factæ non porriguntur ad aliũ, & in officio ſucceſſorem, vbi eſt expreſſum proprium nomen iudicis.*

82 *Cautio de iudicio ſiſti præſtita coram iudice non extenditur etiam ad ipſius ſubrogatum etiam ſi primus iudex fuerit incompetens.*

83 *Et maximè quando iudicis nomen eſt expreſſum, & eſt delegatus: ſecus ſi ordinarius.*

84 *Iſta tamen non procedunt in ſubrogato iudicis ordinarij.*

85 *Idem in ſucceſſore iudicis ordinarij in officio.*

86 *Idem in iudicio reductionis laudi.*
87 *Item quando cautat ſub nomine dignitatis; ſecus ſi ſub commoratione officij.*
88 *Fideiuſsio de iudicio ſiſti expirat poſt mortem naturalē ipſius principalis.*
89 *Idem in morte ciuili.*
90 *Fideiuſsio de iudicio ſiſti morte fideiuſſoris expirat.*
91 *Fideiuſsio de iudicio ſiſti ob capturæ nullitatem reſoluitur.*
92 *Imo nec fideiuſſor ad pœnam tenetur, etiam quòd à carceribus aufugerit.*
93 *Carceris de iniuſtitia ſemper, & quandocunque opponi poteſt.*
94 *Fideiuſsio de iudicio ſiſti euaneſcit, quando actor fuit negligens, & ſunt tranſacti duo menſes.*
95 *Niſi ſit facta in ſcriptis, vel in cauſa publica.*

De cautione de iudicio ſiſti, ſeu ſtando iuri.

CAP. I.

1 IGitur prima Fideiuſſio, † quæ datur à reo non tantum in ciuilibus cauſis: verum etiam in criminalibus, dicitur de iudicio ſiſti, ſeu de ſtando iuri, & de ve-
2 niendo, ſeu repræſentando: † quæ ſtatim oblato libello præſtatur, per
3 quam promittitur, † quod reus ſtabit in iudicio vſque ad finem litis. l. 1. & per totum. ff. qui ſatiſd. cog. Auth. offeratur ibi data cautione. C. de lit. conteſt. Iaſ. in l. 1. nu. 1. ff. ſi quis in ius voc. non ierit.
4 Cautio † iſta de ſtando iuri ſemper præſtanda eſt, vbi adeſt aliqua ſuſpicio, quod reus poſſit aufugere, & in iudicio non ſiſtere vſque ad finem litis. Afflictus deciſ. 170. num. 3.
5 † Inſuper cauendum eſt de iudicio ſiſti, donec pendet quæſtio: an quis debeat cauere necne. Afflictus deciſ. 109. num. . .
6 † Et talis cautio habet tractum ſucceſſiuum: quia reus tenetur ſiſtere in iudicio à principio vſque ad ſenten-
7 tiam: † qua prolata dicta cautio expirat. l. Græcè. §. poſt litem. ff. eod. Iaſ. in d. l. 1. num. 1. ff. ſi quis in ius voc. non
8 ierit. Sed † ſi actor litem non proſequitur: ſed tardiat: tunc fideiuſſor de iudicio ſiſti ligatur, & tenetur vſque ad duos menſes. gloſ. in l. pen. C. eod. Bart. in l. ſiue nu. 2. ff. qui ſatiſd. cog. & in l. Græcè in §. & poſt eo. ibi aliquando verò actor. Iaſ. in l. fideiuſſor in §. ſi quis. num. 8. d. tit.
Et in ſumma talis fideiuſſor tantum tenetur ſe curaturum vt Titius ſiſtet. Caſt. in l. fideiuſſor. in §. ſi quis. num. 4. & in §. fideiuſſorem num. 4. ff. qui ſatiſd. cog. & quod perſeuerabit vſque ad ſententiam Caſt. in rub. ff. eod. & in d. l. græcè. in §. & poſt litem. d. tit. & ſi non ſiſtet tunc mora commiſſa, contra promiſſorem datur actio ad intereſſe. l. fideiuſſor in §. in fideiuſſorem vbi gloſ. Bart. & alij. ff. qui ſatiſd. cog.
9 Triplex † eſt hæc cautio. Alia de repræſentando, & exhibendo. Alia de ſtando in tota lite, & cauſa, tertia de defendendo, quæ fideiuſſioni de ſtando iuri adæquatur. Addent. ad Bart. in d. l. græcè. in §. & poſt. ff. eo. Et ſic tria
10 continet hæc cautio. † Exhibitionem: ſiſtentiam, & defenſionem.
11 Iſte † fideiuſſor actione certi conditionis ad obſeruantiam huius cautionis aſtringitur. Bar. in l. ſiue nu. 3.
12 ff. qui ſatiſd. cog. Non † tamen poteſt conueniri actione prętoria. Iaſ. in §. fideiuſſor in §. in fideiuſſorem. num. 1.
13 ff. qui ſatiſd. cog. † Verùm nec con-

tra

tra eum parata executio militat. Iaſ. ibidem nu.2. & ponit Carpan. ad ſtatut. Mediol. c.43. num.14.

14 Obligatus † dare fideiuſſorem de iudicio ſiſti, poteſt dare patri filium Alexand. in l. fideiuſſor in §. Prætor. num.1. ff. qui ſatiſda. cogan. vbi dicit hoc eſſe ſpeciale in cautione de iudicio ſiſti.

15 Iſta † fideiuſſio poteſt ſtare ſine principali obligatione: & ſic in ea nō verificatur regula, quod fideiuſſio eſt acceſſoria ad principalem obligationem l.2.§.1. ff. qui ſatiſd. cog. Bart. in rub. iud. ſolui. num.4.

16 Huiuſmodi † fideiuſſor de iudicio ſiſti tenetur ad intereſſe: non autem ad certam quantitatem, quæ non fuit promiſſa: niſi pœna ſit appoſita: nam tunc ad ſolam pœnam tenetur. gloſ. in §. ſed hodie in verbo ad terminum inſti. t. de ſatiſdation. gloſ. Bart. & alij, in l. fideiuſſor. in § in fideiuſſorem. ff. qui ſatiſd. cog. Afflict. deciſ.234. vbi Vrſil. Marius Antoninus variar. reſolutio lib.2 caſ.22. in princ.

17 Contrarium † tamen tenet Foller. in ſua prax. in rubr. de fideiuſſ. num. 260. dum vult quòd fideiuſſor de ſiſtendo aliquem in iudicio ſi requiſitus non ſiſteret non tantum parti ad intereſſe: verum etiam fiſco ad pœnam tenetur.

18 Cæterum † vnum in propoſito pro regula conſtituendum eſt. Quod in fideiuſſionibus prætorijs, vt ſunt iſtæ de iudicio ſiſti, iudicatum ſoluendo, & de repræſentando pœnæ apponuntur loco intereſſe l. fin. ff. de prætor. ſtipu. & ideo non exiguntur ceſſante fiſci intereſſe, etiam quòd ſub verbis generalibus concepta ſit promiſſio, Gram. conſil.66. num.76. Gabr. conſil.18. num.8. par.1. Farinac. in prax. de carcer. & carcer. quæſt.34. num.6. vbi firmat quòd in pœnis iudicialibus, & prætorijs conſideratur an interſit: aliàs non poſſunt exigi.

19 In tali † fideiuſſione licet promittatur factum alienum, nihilominus valet: & maximè quando quis promittit ſe facturum, & curaturū, quod talis in iudicio ſiſtet ita quòd faciente ſuum poſſe non excuſetur ſub obligatione ſui, ſuorum quæ hæredum, & bonorum Caſt. in l. quoties, & in l. ſtipulatio iſta vbi Iaſ. num.4. ff. de ver-
20 bor. obligat. † Dum dicit regulam,
quod promiſſio facti alieni nō valeat,
non habere locum in cautionibus, &
21 ſtipulationibus Prætorijs. † Et ideo
cōtra fideiuſſorem de iudicio ſiſti poteſt fieri executio pro iudicato. Bar. in l.1. ff. iudic. ſolui.

22 Iſte † fideiuſſor tenetur ad omnia in quibus principalis condemnatus fuit in illo iudicio. Et ideo executio facta contra principalem, etiam non citato iſto fideiuſſore, ipſi præiudicat.
Dec. in l.2 num.52. C. de eden. Et te-
23 netur † ad omnem condemnationem
vt principalis, niſi fuerit limitata promiſſio Iaſ. in l. fideiuſſor. in §. in fideiuſſorem. nu.4. & 5. ff. qui ſatiſd. cog.
24 † Tamen nō tenetur ex contumacia,
& mora principalis, quando ex ea ob-
25 ligatio augetur. Vt † etiam de aug-
mento, quod venit poſt contractum
Rom. conſil.270. in caſu. num 6. & 7.
26 Boer. deciſ. 314. & 315. Vt † etiam
aſtringi nō poteſt ad illud, quod creuit per inficiationem vel iuramētum
in litem. Bart. in dicta l. ſiue. num.1.
27 ff. qui ſatiſd. cog. Vt ſimiliter † non
poteſt iſte fideiuſſor in plus promittere, quam principalis teneatur Iaſ. in dicta l. fideiuſſor. in §. in fideiuſſorem nume.6. ff. qui ſatiſda. cog. Nec

28 etiam tenetur † ad augumentum in-
tereſſe prouenientis incidenter pro-
pter culpam principalis. Iaſ. in d. §. in
fideiuſſorem. num. 12. & 13. Poteſt
29 † tamen promittere pœnam, quam
principalis non promiſit Soc. in Fal-
lent. regula 190. fideiuſſor. verſic. 2.
fallit.
30 Fideiuſſori † de iudicio ſiſti tria
priuilegia alijs fideiuſſoribus compe-
tentia: excuſſionis. Epiſtolæ Diui
Adriani, & diuiſionis non dantur. Ia-
ſon. in l. fideiuſſor. §. ſi quis. num. 7. ff.
31 qui ſatiſd. cogantur. † Tamen dictus
fideiuſſor habet duo alia Priuilegia.
32 Primum † eſt l. ſancimus C eo. quod
ſcilicet fideiuſſor iſte promittendo ad
tempus exhibere reum, finito dicto
tempore, in cauſa priuata, poteſt in-
fra ſex menſes purgare moram eum
33 exhibendo, & idoneè † defendendo,
quibus elapſis non auditur Bart. in l.
ſi inſulam num. 11. ff. de verbor. ob-
lig. Clar. in prax. crimin. §. fin. quæſt.
47. verſ. ſed hic quæro. qui dicit, quod
34 d. l. ſancimus hodie † non praticatur
cum omnes fideiuſſores ſecundū eum
recipiantur ad repræſentandum reum
ad omne mandatum iudicis, & toties
quoties, & dicemus infra de hoc pri-
uilegio fuſius, in hac prima par. quan-
do agemus de cautione de repræſen-
tando ſub cap. 3. num. 71. & in 2. part.
principali. ſect. 4. cap. 40. Secundum
priuilegium eſt. l. penul. C. d. tit. de fi-
35 deiuſſ. quod fideiuſſor, † qui promi-
ſit aliquem in iudicio ſiſtere, ſi ille,
qui debet ſiſtere fuerit negligēs inſi-
ſtendo, fideiuſſor elapſis duobus mē-
ſibus liberatur. Clar. in d. prax. crim.
§. fin. quæſt. 46. aliàs 47. dicto verſic.
ſed hic quæro. gloſ. in §. ſed hodie in
verſ. ad terminum inſt. de ſatiſda. Iaſ.
in dicta l. fideiuſſor in §. ſi quis nu. 7.
Horat. Carpan ad ſtat. Mediolan. cap.
45. num. 13.
36 Circa † hanc ſpeciem ſatiſdationis
dubitant Doct. an ſit propriè, & verè
fideiuſſio: an verò impropriè? Bart.
in l. 2. in § in fideiuſſorem num. 1. vbi
Caſt. num. 4. ff. qui ſatiſd. cog. tenent
quod ſic. Iaſ. tamen in l. fideiuſſor. in
§. ſi quis. nu. 6. dicto tit. ff. qui ſatiſd.
37 cog. diſtinguit: quod † ſi ſolus fide-
iuſſor ſe obligat ad ſiſtēdum: eò quia
principalis reus non erat obligatus:
quia adhuc non fuit ad iudiciū voca-
tus: Et eo caſu dicitur impropriè fide-
iuſſor: aliàs eſt propriè fideiuſſor.
38 Eſt † autem differentia inter fide-
iuſſorem de iudicio ſiſti, & iudicatū
39 ſoluendo. Nam fideiuſſor † de iudi-
cio ſiſti eſt: quod principalis non erit
contumax: ſed in iudicio ſiſtet, quan-
do fuerit requiſitus.
40 De †. iudicatum autem ſoluendo
fideiuſſio eſt, quod id, quod iudica-
tum erit ſoluetur. Alexan. conſil. 210.
41 num 8. & 9. volum. 7. Et non † com-
mittitur niſi poſtquam fuerit iudica-
tum, quia ſe refert ad ſententiam, &
iudicatum. Boer. deciſ. 314. cum ſeq.
& per totum Bart. quæſtio. 3. etiam
42 † quod ſententia fuerit lata contra
principalem abſentem, contumacem,
& indefenſum Bart. d. quæſt. 3. nu. 3.
43 † item prima de iudicio ſiſti datur in-
ſtantiæ, & ideo lata ſententia expirat:
ſecunda non ità ſimpliciter Bart. in l.
Iulianus. num. 10. ff. qui ſatiſdate co-
44 gantur. Amplius † fideiuſſio de iudi-
cio ſiſti expirat morte rei principalis,
illa autem de iudicatum ſoluēdo non
ſic: ſed tranſit ad hæredes Iaſ. in l. ſi
vero. in princ. nu 3 ff. qui ſatiſd. cog.
niſi diſiunctè promiſſum erit, vt ibi
45 per eum num. 5. † quò fit, vt mortuo
principali ad fideiuſſionem de iudicio
ſiſti

Digitized by Google

ſiſti denuo præſtandam teneatur hæres rei principalis. Iaſ. in l. ſi deceſſerit. num. 3. ff. qui ſatiſd. cog. Horat. Carp. ad ſtat. Mediol. cap. 45. nu 11.

46 Fideiuſſio. † de iudicio ſiſti multis modis finitur, vt per Bartolum in l. Iulianus. ff. qui ſatiſd. cog. quos ſigillatim enumerabimus.

47 Primo † igitur reſoluitur hęc fideiuſſio, quando mutantur, & alterantur perſona, actio, vel modus agendi. l. non à iudice. in § 1. ff. de iud. & l. ſi vnus §. antea. ff. de pact. in quibus iuribus dicitur quòd iſta fideiuſſio propter vnam perſonam facta, vel propter vnam cauſam ad aliam non porrigitur, quod & docet Roman. conſ. 210. num. 2.

48 Secundo † ſi mutatur cauſa; vel res petita. Marſil. in rub. ff eo. de fideiuſſ. num. 133. Rom. d. conſ. 210.

49 Tertio, † quando per aliam perſonam, vel cum alio, & diuerſo modo, quam eſſet tempore fideiuſſionis. Roman. d. conſ. 210.

50 Quarto, † ſi mutatur prima petitio, & alia inſtituatur. Ang. in l. ſi ità ſtipulatus. ff. eo. & in l. cum pater. in §. pater. vbi Bal. & Imo. ff. de leg. 2.

51 Quinto, † quando ex aliquo accidẽti diuerſo à principali petitione terminatur iudicium, puta ſi ob contumaciam, moram, negationem, infitiationem, iuramentũ, & quid ſimile. Bart. in l. ſiue. nu. 1. ff. qui ſatiſd. cogan. Rom. conſ. 270. num. 6. & 7. licet in hoc diſſentiat. Boer. deciſ. 314. & diximus ſupra.

52 Sexto, † per mortem rei principalis: qui enim promittit ſiſtere Titium in iudicio eo mortuo liberatur, nec tenetur ſiſtere eius hæres. Iaſ. in l. ſi deceſſerit. num. 4. ff. qui ſatiſd. cogan. Decian. conſil. 19. num. 66. vol. 2. plenè Carol. Iallong. in ſuis racemationibus racematione 80. vbi ad partes diſputat.

53 Limit. primo, † ſi Titius moriatur naturaliter, nam fideiuſſor de iudicio ſiſti liberatur, ſi Titius naturaliter moriatur: ſecus verò ſi ciuiliter decedat, & efficiatur bannitus. Alberig. de ſtat. in 4. par. q. 64. Decian. d. conſ. 29. num. 66.

54 Lim. ſecundo, † quando talis fideiuſſio eſt copulatiuè concepta, & de iudicio ſiſti, & de iudicatum ſoluendo: ſecus ſi diſiunctiuè. Alberig. d. q. 64. Iaſ. in l. ſi deceſſerit. num. 5. ff. qui ſatiſd. cog.

55 Lim. tertio, † quando ſententia fertur contra principalem debitoré. Menoch. conſil. 547. per totum libro 6.

56 † Qui hoc idem eſſe vult ſi feratur contra hæreditatem iacentem benè. Aym. conſil. 272. nu. 11. Qui contrarium demum videtur firmare indiſtinctè.

57 Septimo. † Fideiuſſio iſta terminatur elapſa, & perempta inſtantia, & ſic per deſertioné cauſæ; etiam quod de nouo incoharetur lis. gloſſ. in l. penul. C. eod. Bartol. in l. Græcè. in §. & poſt. ff. eo. & in l. cum lite mota. num. 1. vbi Bald. num. 1. ff. iudic. ſol. idem Bar. in §. illud quoque num. 17. & 18. in Authen. de exhib. reis. Patiſ. conſil. 171. nu. 30. volum. 4. Natt. conſ. 202. nu. 2. & 3. vol. 1. Ceph. conſ. 331. num. 3. vol. 3. Teſaur. deciſ. Pedamon. 202. num. 1. cum ſeqq. & per totum, qui diſtinguendo multos caſus declarat quomodo hoc dictum intelligendum ſit. Marſil. in rubric. ff. eod. quæſt. 11. num. 109. Fideiuſſor enim datus tam de iudicio ſiſti, quam de iudicatũ ſoluendo in prima inſtantia non tenetur de eo, quod fuit iudicatum in cauſa appel-

appellationis. Lanfr. Balb. centuria prima, deciſ. 99. Viui. lib. 1. com. opin. opin. 118. fideiuſſor datus.

58 Octauo. † Lata ſententia expirat: nam talis fideiuſſio nõ obligat reum condemnatum, aut abſolutum in vna cauſa, & in prima inſtantia ſiſtere in alia. l. 3. in princ. & l. cum apud Sempronium vbi Bart. Ang. & alij. ff. iud. ſol. l. quis. in §. fi. & l. cũ quærebatur. in §. fi. & l. 2. vbi eſt caſus ad literam. ff. iud. ſol. l. grecè. §. & poſt. vbi Bart. Caſt. & alij. ff. eo. gloſ. in auth. de his, qui ingred. ad app. in princ. gl. magna. in §. ſuſcepta. in auth. de exhib. reis. Bartol. in l. apud. ff. iud. ſolui. & in l. capitis. num. 2. ff. eo. Iaſ. in l. eum ꝓ quo. ff. de in ius voc. & in l. 2. in §. fi. ff. qui ſatiſd. cog. & in l. 1. ff. de in litem iuran. Fulgoſ. in l. 2. ff. de procur. Grat. reſp. 102. num. 5. volum. 1. Socin. conſil. 91. volumi. 4. num. 14. & per totum, qui firmat, quod iſte fideiuſſor de iudicio ſiſti tenetur tantum vſque ad primam ſententiam, & non ad cauſam, ad quam
59 ſe non obligauit, † & extendit hoc etiam quod principalis fuerit poſtea cõdemnatus ex reſeruatione facta in ſententia Ancher. regiemſ. q. fam. 15. num. 11. lib. 2. qui dicit, quòd iſte fideiuſſor ſemel liberatus per ſenten-
60 tiam † retractata ſententia non reincidit in obligationem. Cœpolla caut. 98. dum inquit, quòd hoc
61 reſpectu † Prętores, & Officiales vltra cautionem de iudicio ſiſti faciunt addere cautionem de iudicatum ſoluendo, & hoc modo cautio de iudicio ſiſti lata ſententia non expirabit. Rom. conſ. 100. 210. & 468. vbi add. Deci. in l. 2. num. 53. C. de edendo. Gabr. de fideiuſſ. concl. 4 Pariſ. conſil. 171. num. 3. lib. 4. Rol. conſil. 58. num. 13. in princ. Marſ. de fideiuſſ. q. 10. num. 108. Bero. q. fam. 77. num. 2. Boer. deciſ. 115. qui ponit cautelam ad hoc vt talis fideiuſſor teneatur coram omni iudice Signor. conſil. 160. Clar. in prax. § fi. q. 46. num. 20. verſic. ſi tamen cautius Alex. conſil. 160. nu. 4. in 5. 209. & 210. lib. 7. Balb. de-
62 ciſ. 99. cent. 1. qui dicit † quòd fideiuſſores iſti de iudicio ſiſti, & iudicatum ſoluendo accepti in cauſa principali non tenentur in cauſa appellationis niſi aliud ſit actum.

63 Ampl. 1. † non tantum in cauſis ciuilibus verum etiã in criminalibus. glo. in l. ſi quis reum. ff. de cuſtod. reorum. Bald. in c. dilectis. de appell. Iaſ. in l. 2. in §. in fideiuſſorem. nu. 9. verſic. 2. amplia. ff. qui ſatiſd. cog.

64 Ampl. 2. etiam † quòd ſit dictum, & promiſſum iudici aliquem in iudicio ſiſtere: & parere mandatis Curiæ: nam etiam adhuc talis fideiuſſio lata ſententia expirat. Bald. ad Specul. in tit. de reo in 1. col. Alex. in l. 1. in §. fi. ff. qui ſatiſd. cog.

65 Lim. † & intellige præmiſſa quãdo prima ſententia fuit condemnatoria rei: ſecus ſi abſolutoria: quia tunc quando ſententia eſt abſolutoria liberatur fideiuſſor, & non tenetur in caſu appellationis aliàs ſecus. Bart. in l. cum quærebatur. num. 5. in fi. ff. iud. ſol. Bald. in l. Iulianus. nu. 8. ff. qui ſatiſd. cog. Caſt. in l. cum apud. ff. iud. ſol. Grat. reſp. 54. nu. 6. lib. 2. & reſp. 102. nu. 5. lib. 1. Boer. deciſ. 315. Gabr. eo. concluſ. 4. num. 10.

66 Lim. 2. † quando aliter fuit proſpectum, dictum, cautum, ac conuentum per partes. Bart. in d. l. cũ apud. ff. iud. ſol. l. 2. vbi gloſ. C. de procur. §. ſi verò aliquis in fin. inſti. de ſatiſd.
67 Balb. d. centur. 1. deciſ. 99. † Vt etiam

quan-

quando fuit appoſitum verbum quãdocunque, & ſic quando eſt promiſſum quandocunque in iudicio ſiſtere Rim. ſen. conſil. 79. num. 5. lib. 1.
68 † Vt etiã quando eſt dictum, toties quoties quandocunque, & quotieſcunque iudici placuerit: nam tunc talis fideiuſſio lata ſententia nõ expirat: ſed ſemper durat. Bart. in l. 4. in vlt. colum. ff. de cuſtod. reorũ Rom. in l. grece. in § & poſt litem. ff. eo. Alex. in d. l. quærebatur in §. fi. ff. iud. ſol. Ang. in l. quòd ſi nolit. in §. ſi quid ita ff. de edil. edict. Franc. Crem. ſing. 31. Petr. de Rauen. ſing. 207. Pari ratione quando dictum eſt: quandocũque Curiæ placuerit. Bart. in l. ſi quis reum ff. de cuſtod. reorum. Marſ. rub. eo. num. 140. lex enim tali caſu non reſiſtit fideiuſſoris volũtati: ſed permittit. Rolan. conſi. 21. num. 6. & 49. volum. 2. Franc. de fid. §. 6. num. 144.
69 Vt † etiam quando talis fideiuſſor ſe obligaſſet præciſè etiam poſt ſententiam ſiſtere, vel per verba toties quoties. Bartol. in l. ſi quis reum. num. 2. ff. de cuſtod. reo. Farin. in ſua prax. tit. de carc. & carc. quæſt. 34. nu. 108. fideiuſſor enim quando ſimpliciter promittit ſiſtere in iudicio cum verbis toties quoties fuerit requiſitus, aut iudici placuerit, & vt dicitur, ad omne mandatum iudicis, ſententia lata non liberatur. Iaſ. in l. fideiuſſorem in §. in fideiuſſorem. num. 9. ff.
70 qui ſatiſd. cog. † Eodem modo dicẽdum eſt, quando verba fideiuſſionis ſunt generalia, vniuerſalia, & multum pregnãtia. Aret. in ff. de fideiuſſ.
71 in princ. Grat. d. reſp. 34. lib. 2. † Et ideo cautiant officiales me relatente carceratos cum hac fideiuſſione de iudicio ſiſti tantum: quia liberantur per ſententiam condemnatoriam,
72 † ſed addãt verbũ, & iudicatum ſoluendi, vel verba toties quoties, vel alia verba generalia de quibus ſupra Bald. in d. c. dilecti. de app. aliàs incauti iudices tenentur in ſyndicatu ſecundum Caſtr. conſ. 328. in 2. vol.
73 Lim. 3. † quando in prima ſententia dicitur de nullitate, vel reſtitutione, & ſic quando ſententia lata non eſt ſuper meritis: quia tunc fideiuſſio de iudicio ſiſti lata ſententia non expirat. Bart. in l. Iulianus. col. fi. ff. qui ſatiſd. cog. Caual. deciſ. ſuiz. prima nu. 10. Soci. Sen. qui de nullitate capturæ loquitur. conſ. 91. nu. 1. in quarto.
74 Lim. quarto, † quando quis ſe obligauit, vt principalis principaliter, & in ſolidum. Abb. conſ. 23. lib. 1. Grat. reſp. 34. in ſecundo. Caputaq. deciſ. 64. lib. 2.
75 Limit. quinto, † quando aliæ ſentẽtiæ eſſent conformes primæ. Grat. d. reſp. 34. nu. 7. Vrſill. ad Afflict. deciſ. 362. nu. 5. qui loquuntur de fideiuſſione iudicatum ſolui.
76 Lim. ſexto, † quando lata prima ſententia principalis non appellauit, ſed fideiuſſor DD. in l. 2. C. de procur. Gab. de fideiuſſ. concl. 4. numero 11. qui de cautione de iudicatum ſoluendo dicit.
77 Lim. ſeptimo, † in criminalibus, & quando agitur de delicto. Gab. d. cõcl. 4. in fi. diximus ſupra in ampl. 1.
78 Lim. octauo, † in cauſa ſequeſtri, in qua huiuſmodi fideiuſſio ſemper durat. dd. in l. fideiuſſor. in §. fi. ff. qui ſatiſd. cog. Abb. d. conſ. 23. lib. 1.
79 Lim. nono, † quando talis fideiuſſor antea eſſet in mora non exhibendo: quia licet tunc liberetur lata ſententia ſiſtere: tamen quia commiſſa eſt ſtipulatio non liberatur à totali inte-

inteteſſe. Iaſ.in l.3.in §.fi.ff. qui ſatiſd.cog.

80 Lim. decimo, † quando victus appellaſſet, & appellationem deſeruiſſet, eam non proſequendo: tunc etenim etiam in cauſa appellationis tenetur: quia tunc agitur ex prima ſententia,& non ex ſecunda.Balb.dicta deciſ.99.cent.1.

81 Nono. † Fideiuſſiones de iudicio ſiſti,& iudicatum ſoluendo præſtitæ coram vno iudice non porriguntur ad alium, ſeu alios, etiam quod ſint ſucceſſores, vbi eſt expreſſum proprium nomen iudicis.Rom.cõſ.210. Marſ. in rub.ff. eod. q.13. nu. 133. Imo. conſ.47. Bar. in l.cũ apud ſt.eo. iud. ſol. & facit l. 3. in principio ff. iud.ſol. Etiam, quod prior iudex ſit incompetens.

82 † Natura enim fideiuſſionum de iudicio ſiſti, & iudicatum ſoluendo eſt, quod non fiat prorogatio de vno iudice ad alium, etiam quod primus ſit incompetens.Marſ.in l ſi quis nec quæſtio.nu.28.& 29 de quæſt.& ſingul.227.per dationem, & quod mutatione iudicis, coram quo fuerint præſtitæ iſtæ fideiuſſiones de iudicio ſiſti, & iudicatum ſoluendo terminentur, & expirent, faciunt.d.l.3.in principio.l. cum quærebatur in §.fi. & l.cum apud.ff.in ſol.Bar.in l.Græcè. in §. & poſt. ff.de fideiuſſoribus. Marſ. rub.eo.q.7.num.90. & q.13. num.133. Bart. & Bald. in d.l. cum apud.ou m.3.& 10.vbi Alberig.atteſtatur de communi. arret. conſ. 80. aliàs 87.Rom. d.conſ.210.270.num. 6.& 468. Balb. d. deciſ. 99. cent. 1. Pariſ.conſ.171.nu.30.lib.4. Natt.cõſilio 202. Theſaur. deciſ.202.nu.13. Valent.Franc.de fideiuſſ.cap.6.num. 145.cum ſeq. Gabriel de fideiuſſ. d. conclu.4. Et eſt communis opinio, vt per Boer.d.deciſ.315.propè finem Grat.d.reſp.34.lib.2. à num.1.vſque ad numerum 9.Rol. conſilio 58.numero 13.vol.1. Vrſil. ad Afflict.deciſ.182. numero 4.benè Corn.conſ. 145.numero 3. vol.3. Fatin.in prax. de carc. & carcer. q.34. num. 17.& 177.cum ſeq.

83 Ampl. (vt dixi) etiam quod proprium nomen iudicis ſit expreſſum. Idem ſi appellatiuum. Panzirol.cõſ. 68.num.13.cum ſequentibus.Rolãd. d.conſilio 58. numero 11. & infra Theſaur. d. deciſ. 202. num. 14. Et maximè, quando eſt delegatus: ſecus ſi ordinarius: Quia tunc tranſit in ſucceſſorem.Romanus dicto conſilio 210. Angelos Arretinus noſter. in.§. ſin autem num. 4.inſtitut.de ſatiſdationib.Marſ. d.rub. eo.q.13.nu.133. Abb.conſ.23. in fi.li.1. Nam in delegato non extenditur ad eius ſub rogatum,& ſucceſſorem Rom.dicto conſilio 210. Gab. eo.d.concl.4.

84 Lim. primo, † in ſubrogato iudicis ordinarij. Arret. conſilio 80. Aym.conſ.973.num.13.

85 Lim.ſecundo, † in ſucceſſore iudicis ordinarij in officio,Roman.d. conſ.210. Soci.conſ.91.lib.4.

86 Limitatur tertio, † in iudicio reductionis laudi. Bal.in l. fi. numero 18.C.de contrah.emp.

87 Limitatur quarto, † quando cautiones iſtæ de iudicio ſiſti, & indicatum ſoluendo ſunt præſtitæ ſub nomine,& commemoratione dignitatis,ſecus ſi ſub nomine proprio Abb. in c.1.numero 7.de his quæ vi, met. cauſa fiunt Frãc.in c.ad hæc in principio de app. Roland.d. conſilio 58. numero 13.vol.1. Gabr. de fideiuſſ. d.concl.4.

88 De-

88 Decimo † expirat iſta fideiuſſio per mortem naturalem rei principalis. Bart. in l. ſi deceſſerit. & in l. ſi vero. ff. qui ſatiſd. cogan. Roland. dicto
89 conſil. 58. num. 6. volum. 1. † Idem in morte ciuili, puta ſi ſit condemnatus ad pœnam mortis, & effectus bannitus. Signor. dicto conſ. 118. Decian. conſ. 29. nume. 66. in ſecundo. Boſſi. de carcer. fid. commit. 41. cum ſeq. Farinac. in ſua prax. titulo de carcer. & carcer. quæſt. 34. num. 59. Contrarium tamen in hoc vltimo caſu voluerunt Alberig. de ſtat. in 4. par. q. 64. Decian. conſ. 29. num. 66. volum. 2. & diximus ſupra hoc eodem cap. ſub caſu ſexto, limit. 1. num. 52.
90 Vndecimo, † morte fideiuſſoris: nam hæc fideiuſſio ad hæredes non tranſit Boſſi. de carcer. fideiuſſ. commit. num. 64.
91 Duodecimo. † Stante nullitate capturæ. Socin. ſen. d. conſil. 91. vol. 4. Caualc. dicta deciſ. fiuiz. 1. num. 5.
92 † qua nullitate capturæ ſtante fideiuſſor, nec ad ſolutionem pœnæ tenetur etiam, quod à carceribus aufuge-
93 rit: & maximè cum † de iniuſtitia carceris ſemper, & quandocunq; opponi poſſit Seraph. de priuil. iur. priuil. 132. num. 9. Farinac. in prax. q. 30. num. 68. & quæſt 34. num. 180. Viui. deciſ. 201. num. 8. par. 2.
94 Decimo tertio, † quando actor, & reus principalis eſt negligens: nam tunc tranſactis duobus menſibus iſte
95 fideiuſſor liberatur. † niſi fideiuſſerit in ſcriptis, & in cauſa publica. l. penult. C. eod. Bart. in l. Græcè. in §. & poſt. ff. eod. diximus ſupra hoc eodem cap. 1. verſ. fideiuſſori de iudicio ſiſti circa finem. num. 33.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſio de iudicatum ſoluendo prætoria eſt, & præſtatur ab ipſo reo.*
2 *Dicitur ſic: quia per eam quis tenetur iudicatum ſoluere. Et appellatur fideiuſſor in lite pro condemnatione futura, & 4.*
3 *Fideiuſſor iudicatum ſolui quid ſit.*
5 *Fideiuſſor de iudicatum ſoluẽdo in nullo alio tenetur, niſi quatenus contra principalem iudicatum fuerit.*
6 *Etiam quod ſententia feratur contra principalem contumacem abſentem vel aliàs indefenſum, & nu 26.*
7 *Non tamen tenetur ſoluere pœnam, quæ inſurgit ex proceſſu, nec ad id, quod creuit ex contumacia, mora, inficiatione, & iuramento.*
8 *Fideiuſſor iſte de iudicatum ſoluendo conueniri non poteſt, niſi poſtquam fuerit iudicatum.*
9 *Fideiuſſio de iudicatum ſoluendo præſtatur à quocunque, qui ad patrocinium, & defenſionem alterius venit.*
10 *Etiam quod ſit ditiſſimus.*
11 *Abſentiam alterius allegans non tenetur ſatiſdare de iudicatum ſoluendo, licet ſuper dicta allegatione cauere teneatur.*
12 *Fideiuſſio de iudicatum ſoluendo poteſt abſque principali obligatione ſubſiſtere.*
13 *Fideiuſſor de iudicatum ſoluendo tenetur nomine proprio, quia procurator in ea dominus pro domino, & principali habetur.*
14 *Fideiuſſor iſte, quia iudiciarius, petit ſolutum à principali abſque nouo proceſſu.*
15 *Cuius contrarium eſt in fideiuſſore conuentionali, qui ſine nouo proceſſu non repetit.*

16 Cau-

16 *Cautio de iudicatum ſoluendo continet tria. Rem iudicatam. Rei defenſionem, & dolum malum.*

17 *Fideiuſſor de iudicatum ſoluendo habet beneficium excuſſionis.*

18 *Fideiuſſio de iudicatum ſoluendo expirat finita prima inſtantia.*

19 *Niſi aliæ ſententiæ ſint conformes.*

20 *Et niſi verba fideiuſſionis ſint ampla, & multum prægnantia.*

21 *Cautio de iudicatum ſoluendo nõ committitur vbi iudicium eſt nullum.*

22 *Fideiuſſor de iudicatum ſoluendo, ſententia abſolutoria lata in prima inſtantia liberatur, nec amplius tenetur, etiam quod in cauſa appellationis demum condemnaretur.*

23 *Si primus iudex grauat, & ſecundus mãdat cauſam remanere penes eum: an fideiuſſor iſte liberetur.*

24 *Fideiuſſor de iudicatum ſoluendo tenetur iiſdem modis, quibus, & principalis.*

25 *Cauſa non intentatâ in appellationis iudicio remanent in diſpoſitione iudicis.*

26 *Fideiuſſor de iudicatum ſoluendo non tenetur, vbi ſententia fertur contra principalem, abſentem, non vocatum, contumacem, & indefenſum. & ſupra num. 4.*

27 *Fideiuſſio iſta morte fideiuſſionis nõ expirat, ſed tranſit in hæredes.*

28 *Fideiuſſor iſte, poſtquam eſt datus non poteſt tolli per alium æque idoneum inuita parte.*

29 *Fideiuſſor de iudicatum ſoluendo in taxatione expenſarum non eſt citandus.*

30 *Fideiuſſiones de iudicio ſiſti, & iudicatum ſoluendo, licet in multis conueniunt tamen in multis diſcrepant.*

31 *Fideiuſſio de iudicatum ſoluendo non expirat morte naturali, & ciuili ipſius principalis: ſecus in cautione de iudicio ſiſti.*

32 *Fideiuſſio de iudicatum ſoluendo non præſtatur in criminalibus: ſecus in cautione de iudicio ſiſti.*

33 *Fideiuſſio de iudicatum ſoluendo præſtatur ab eo, qui vt procurator, vel alio nomine vult alium defendere: ſecus in cautione de iudicio ſiſti: quam præſtat reus principalis.*

34 *Cautio de iudicatum ſoluendo ex clauſula de defendendo differt à cautione de iudicio ſiſti.*

35 *Cautiones iſtæ de iudicatum ſoluendo, & iudicio ſiſti: nunquid præſtentur in cauſa reconuentionis? Et reſoluitur hoc totum arbitrarium eſſe.*

De fideiuſſione de iudicatum ſoluendo.

CAP. II.

1 SEcunda † eſt fideiuſſio iudicialis, quæ præſtatur à reo, ſeu defendente iura ſua, aliàs talis reus non eſt
2 idoneus defenſor. † Et appellatur de iudicatum ſoluendo: quia per eam fideiuſſor promittit iudicatum ſoluere. l. qui proprio. § qui alium. ff. de procur. l. exigendi. C. d. tit.
3 Et † fideiuſſor iudicatum ſolui eſt ille, qui omne, & totum id, quod iudicatum erit ſoluere promittit, toto
4 tit. ff. iud. ſol. & † dicitur fideiuſſor in lite pro cõdemnatione futura ſecundùm Iaſ. in l. ſi verò. in princ. num. 3. ff. qui ſatiſd. cog.
5 Talis † fideiuſſor tantum tenetur, & ad aliud non poteſt conueniri, niſi catenus, quatenus fuerit iudicatum contra principalem, & ad id, quod de iure per principalem ſolui debet l. iudicatum ſolui la 2. ff. iudic. ſolui. Curt. Iun. conſil. 36. num. 4. in prima par.

par. & tenetur ſoluere quicquid fuerit per ſententiam iudicatum: quia ſe refert ad ſententiam, & iudicatum Boer.deciſ.314.& ſeq.per totum, qui
6 dicit hoc procedere etiam † quòd ſententia ſit lata cōtra principalem contumacem, abſentem, & indefenſum, & ideo dictus fideiuſſor tunc incipit obligari, quando lata eſt ſententia,& non prius. Caſt.in l.græce.in §.& poſt litem. ff.eod. & non ſufficit ſimpliciter latam eſſe ſententiam, à qua poſſit appellari: ſed requiritur illam feciſſe tranſitum in rem iudicatam, ità vt appellari non poſſit l.1.ff.iud. ſol.
7 vbi Caſt.& alij. Non † tenetur tamen talis fideiuſſor ad pœnam, quæ vel inſurgit ex proceſſu, vel ex eo, quòd cōdemnatio creuit ex contumacia, mora, negatione, & iuramento. Bart.in l.1.num.2.& 3.ff.de in lit.iur.vbi Iaſ. num.2.3.& 5. Iaſ.in l.fideiuſſor.in §. in fideiuſſorem num.15.ff.qui ſatiſd. cogantur. & in §.quadrupli num.9. inſtit.de actio. vbi pro regula firmat. Quod fideiuſſor iudicatum ſolui non tenetur ad augmentum cōdemnationis prouenientis ex negatione, vel contumacia principalis rei, & diximus ſupra proximè c.1.de caut.de iudicio ſiſti.verſ.Iſte fideiuſſor tenetur.

8 Non † committitur hac fideiuſſio, niſi poſt quam erit iudicatum: & ſic requiritur iudicis declaratio. Boer.d. deciſ.314.& 315.

9 Qui † ad defenſionem alterius venit tenetur fideiubere de iudicatum ſoluendo. Alex.& Iaſ.in l.filiusfam. ff. qui ſatiſd. cogantur, qui hoc ſex
10 modis limitat. Nam † ſine iſta fideiuſſione nemo, etiam perſona coniuncta,& locupletiſſimus eſt idoneus defenſor. Iaſ.in l.de pupillo.in §.qui remiſſionem nu.4. ff.de nou.oper.nunciat. qui dicit hoc non procedere in
11 allegante † abſentiam, qui ſolum ſu-
12 per illo articulo ſatiſdare tenetur. † Et ideo hæc fideiuſſio iudicatū ſolui ſtat ſine principali obligatione. Bart. in
13 rub. ff.iud.ſol.nu.4 Nam † conuentus ad eam tenetur nomine proprio: ſed in iſta dominus, & pro domino, & principali habetur procurator. §. ſed hodie. inſt de ſatiſdat.

14 Et † iſte fideiuſſor iudicatum ſolui poteſt à reo, & principali petere ſolutum ſine nouo proceſſu. Bart. in l.1.num.5.ff.iud.ſol. Boer.deciſ.277.
15 nu 3.& 4. Quod † ſecus eſt in fideiuſſore contractus, in quo ad hoc, vt ſolutum repetere poſſit, requiritur nouus proceſſus. Bart.in l.fin.num.7. C.de vſur.rei iud. Clar. in prax.crim. §.fi.quæſt.95 in prin. ſin. ſuper ſtat. Flor.rub.1.§ 32.c.2. Ant.Goſius cōſ. 153.num.6.10.1. par. & dicam infra latius in 2.part. ſect.4.cap 34.

16 Huiuſmodi † fideiuſſio de iudicatum ſoluendo continet tres clauſulas, De re iudicata, De re defendenda, Et de dolo malo, l. iudicatū ſolui. ff.iud. ſol. Boer. d.deciſ.314. nu.3. Aymon. conſ.272.num.1.

17 Et † talis fideiuſſor poteſt excuti etiam non prius excuſſo principali: nam recta via poteſt fieri executio in eius bonis Boer. deciſ. 277. num. 3. Aym.dicto conſ.272.nu.1.

Contrarium. Quod imo diſcuſſio opponi poſſit per fideiuſſorem de iudicatum ſoluendo tenent. Bald.in l.fi. in §. & cum antiquitas, num. 2. verſic.ſed numquid. C.de vſur.rei iudic. Ruin.conſil.95.volum.5. qui ad partes diſputat, & tandem concludit pro hac parte, quos refert, & ſequitur. Vincent. de Franc.deciſ.208.num.4. in 1. par.

Ve-

Digitized by Google

Veram tamē credo primā opinio-
nem, quod excuſſio non ſit neceſſa-
ria eā inuincibili ratione: quia in fi-
deiuſſionibus iudiciarijs, qualis eſt
fideiuſſio de iudicatum ſoluendo,
non eſt neceſſaria excuſſio, vt dixi-
mus, infra in 2. part. ſect. 6. c. 3. num.
88. verſ. limita 14. & ità tene.

18 Iſta † fideiuſſio iudicatum ſolui
finitur finita prima inſtantia Lan-
franc. Balb. cent. 1. deciſ. 99. Viui.
lib. 1. communium opinionum. opi-
nione. 118. fideiuſſor datus. Grat.
reſp. 34. numero 1. cum ſeqq. volum.
2. qui ſub num. 6. inquit hæc nõ pro-
19 cedere, quando aliæ † ſententiæ ſũt
conformes primæ, & nu. 5. vult. hæc
20 omnia † habere locum modo verba
fideiuſſionis non ſint generalia, vni-
uerſalia, & multum prægnantia, vt
adnotauimus ſupra proximo c. 1. de
caut. de iud. ſiſti. dum egimus de mo
dis per quos ipſa cautio terminatur.
in 8. modo. nu. 70.

21 Cautio † iſta de iudicatum ſoluē-
do non habet locum, quando iudi-
cium fuit nullum. Rim. ſen. conſil.
457. nu. 6. volum. 3. & probat hoc
tex. in l. 2. in §. 1. ff. qui ſatiſd. cog.

22 Sed † quid ſi fideiuſſor de ſoluen
do iudicatum obtinuerit, eò quia
reus debitor principalis in cauſa
principali abſolutus ſit, & demum
in ſecundo iudicio, & cauſa appella-
tionis condemnatus fuerit: an dictus
fideiuſſor teneatur, & obligatus re-
maneat? Vincentius de Franc. deciſ.
208. diſputat hunc articulum ſub
nu. 1. cum ſeqq. & tandem ex l. cum
apud. ff. iud. ſol. & ibi not. concludit
ipſum liberatum venire à dicta eius
fideiuſſoria obligatione. Qui ſub
23 nu. 6. vlterius quærit: Quid † ſi pri-
mus iudex grauat, & ſecundus man-
dat cauſam remanere penes eum, &
videtur determinare quod nondum
allegat Vrſill. ad Afflict. deciſ. 182.
nu. 4. 5. 6. & 7. qui ex Aym. conſil.
24 187. firmat. Quod fideiuſſor † de
iudicatum ſoluendo tenetur ijs mo-
dis, quibus & principalis, quod etiā
decidit Afflict. ibidem d. deciſ. 182.
& facit, quòd cauit Bald. in l. per hāc.
colum. pen. nu. 17. verſic. modo ego
25 quæro. C. de temp. app. vbi † vult,
quod cauſę non intentatæ in appel-
latione remanent in iuriſdictione iu
dicis, à quo, & adde ijs, quæ diximus
in præcedenti capitulo de cautione
iud. ſiſti in Octauo modo, vbi hæc
fuſius deduximus.

26 Et † aduertatur. Quod ſententia
lata contra principalem debitorem
abſentem non citatum: ſed contu-
macem, & indefenſum non exequi-
tur contra fideiuſſorem ab eo datum
de iudicatum ſoluendo. Afflict. d. de-
ciſ. 182. vbi Vrſill. in add. ſub nu. 1.

27 Hæc † fideiuſſio morte fideiuſſo-
ris non expirat: ſed tranſit in hære-
des. Marſ. ſing. 159. Afflict. in conſti.
reg. rub. 16. de fideiuſſ. dando. nu. 5.
lib. 3. Carpan. ad ſtatuta Mediolan. c.
45. nu. 26. part. 1.

28 Hic † fideiuſſor de iudicatū ſol-
uendo, poſtquam datus fuit, non po-
teſt tolli per alium fideiuſſorē æque
idoneū inuita parte. Afflict. in conſtit.
regn. rub. 16. de fideiuſſ. dando nu. 5.
verſic. qui dicendo lib. 3. Carpan. ad
ſtat. Mediol. c. 44. nu. 64. in 1. part.

29 Iſte † fideiuſſor in taxatione expē-
ſarum non eſt citandus. Bald. conſil.
46. nu. 3. vol. 3. Marſ. in l. patre nu.
81. aliàs 117. de quæſt. Aſini. in prax.
iud. §. 31. nu. 9.

30 Inſuper † ad notandū eſt. Quod
licet fideiuſſiones iſtæ de iudicio
ſiſti,

ſiſti, & iudicatum ſoluendo, de quibus ſupra in multis conueniant, tamen etiam in multis diſcordant.

31 Primo † fideiuſſio de iudicatū ſoluēdo morte naturali, & ciuili rei principalis non terminatur, quod ſecus in fideiuſſione de iudicio ſiſti. Iaſ. in l ſi verò.nu.3. ff. qui ſatiſd.cog. & poſuimus in proximo præcedenti capit. de caut.de iudicio ſiſti.verſ.6.per mortē.

32 Secundo † cautio de iudicatū ſoluendo nō cadit in criminalibus, quod ſecus eſt in cautione de iudicio ſiſti, quæ, & ciuilibus, & criminalibus iudicijs applicatur Rube. Alex. de poteſt. procedendo, & defendendo in cauſ.crim.num.181.

33 Tertio † cautio de iudicatum ſoluendo ſemper præſtatur ab illo, qui vt procurator vel alieno nomine alium vult defendere etiam quòd ſit locupletiſſimus. l.qui proprio. § qui alienum, & l.minor. ff.iud.ſol.quod ſecus eſt in cautione de iudicio ſiſti, quæ à reo præſtatur.

34 Quarto † cautio iudicatum ſolui propter clauſulam de defendēdo differt à ſpeciali ſatiſdatione de iudicio ſiſti. Alex. in l.filiusfam. nu.6. ff. qui ſatiſd.cogantur.

35 Sed † nunquid fideiuſſio de iudicio ſiſti, & iudicatum ſoluendo veniant præſtandæ in cauſa reconuentionis, & ſic quando hinc inde adſunt petitiones mutuæ? Vincent.de Franc. deciſ.311. nu.4. part. dicit hoc totum arbitrarium eſſe.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſio de repræſentando prætoria eſt: fraternizat cum cautione de iudicio ſiſti: & à reo præſtatur.*

2 *Appellatur ſic: quia per eam fideiuſſor tenetur reum exhibere, repræſentare, & tradere in poſſe curiæ toties quoties fuerit requiſitus.*

3 *Fideiuſſio de repræſentando potiſſimum in criminalibus praticatur.*

4 *Recipitur ab officiali, & notario.*

5 *Fuit adinuenta ad euitandos carceres.*

6 *Carceratus offerens fideiuſſores de ſe repræſentando aduerſario nō contradicente: iudex poteſt fideiuſſores recipere, & reum relaxare: concurrentibus maximè, & quòd non adſint probationes ſufficientes pro eius condemnatione: & quòd non ſuperuenerint noua inditia, & quòd non infligatur pœna mortis.*

7 *Reus ſemper ſub fideiuſſionibus relaxatur: quando pro delicto non imponitur pœna ſanguinis.*

8 *Relaxatio à carceribus ſub fideiuſſione de repræſentando, habet vim ſententiæ abſolutoriæ ab obſeruatione iudicij.*

9 *Reum non repertum culpabilem: ſi iudex ſperat noua inditia: præſtita hac cautione abſoluit.*

10 *Fideiuſſio de repræſentando vbi tractatur recenſentur loci, & ſedes.*

11 *Fideiuſſor de repræſentando debet eſſe idoneus, niſi ſit coniuncta perſona:*

12 *Fideiuſſio de repræſentando poteſt præſtari diebus feriatis: Contrarium in recomandatione, & ſequeſtratione.*

13 *Fideiubens repræſentare aliquem ſub pœna debiti: & damnorum: ad debitum, & damnum emergens aſtringi poteſt, & non vltra.*

14 *Appellatione damnorum venit tātum damnum emergens.*

15 *Intereſſe triplex commune, conuentum & ſingulare.*

16 *Fideiuſſor de repræſentando ſe obligans ad omne intereſſe, tenetur ad commune, conuentum, & ſingulare.*

Digitized by Google

17 *Quando ſimpliciter, indiſtinctè, & indefinitè eſt promiſſum reum repræſentare: tunc fideiuſſor non tantũ tenetur ad debitum: damnum emergens, & omne intereſſe: verum etiam ad pœnam corporalem.*

18 *Fideiuſſor ſuſcipiens in ſe rei carcerati cuſtodiam non præſentando, etiam corporaliter punitur.*

19 *Fideiuſſor dolo repræſentare deſiẽs vltra damna, & intereſſe etiam corporaliter plectitur.*

20 *Imò etiam extra modum, & ordinem per iudicem multatur.*

21 *Fideiuſſio de repræſentando multis modis terminatur.*

22 *Fideiuſſor de repræſentando ad inſtar fideiuſſoris de iudicio ſiſti lata ſententia liberatur.*

23 *Iudicium non dicitur amplius lata ſententia.*

24 *Fideiuſſiones de repræſentando, de iudicio ſiſti, & de ſtando iuri lata ſententia expirant.*

25 *Etiam in criminalibus.*

26 *Et etiam in fideiuſſione de ſtando iuri, & de parendo mandatis curiæ.*

27 *Secus in cautione de iudicatũ ſoluendo.*

28 *Vt pariter quando eſt dictum, quandocunque: rurſus, atque iterum, & toties quoties.*

29 *Fideiuſſio de repræſentando, etiam lata ſententia, durat: quando ſententia dicitur nulla, & poſtea confirmatur, vel agitur per viam reſtitutionis in integrum: nam etiam tunc fideiuſſio durat.*

30 *Fideiuſſio de repræſentando lata ſententia non expirat: in fideiuſſione de re ſequeſtrata exhibenda: quæ tam diù durat, quam diù finitur lis, etiam in cauſa appellationis.*

31 *Fideiuſſio de repræſentando reo effecto carcerato reſoluitur.*

32 *Etiam inſcio, & ignorante fideiuſſore.*

33 *Et etiam ſi dictum ſit toties quoties.*

34 *Vt pariter ſi deinde reus à carceribus aufugerit.*

35 *Idem quando ſequuta incarceratione fideiuſſor proteſtatus fuit ſe de cætero teneri nolle.*

36 *Contrarium tamen eſt, quando eſt aſſignatus locus, vel domus pro carcere.*

37 *Fideiuſſor de repræſentando, ſi reus poſt ſententiam fuerit relaxatus, vel aufugerit, liberatur, etiam quod dictum ſit, toties quoties.*

38 *Condemnatione capitali rei principalis fideiuſſio de repræſentando expirat, & ipſo iure.*

39 *Fideiuſſor ſimpliciter præſtitus de repræſentando ex vnica præſentatione liberatur.*

40 *Fideiuſſio de repræſentãdo ſimpliciter, & ad iudicis voluntatem præſtita, licet ſit perpetua, nihilominus ſemel facta præſentatione reſoluitur.*

41 *Ratio ea aſſignatur: quia omnis ſermo intelligitur de prima vice.*

42 *Fallit quando promiſſio fuit facta reſpectu certi iudicis, & litis: nam durantibus prædictis fideiuſſor non liberatur.*

43 *Fallit ſecundo in fideiuſſione de iudicio ſiſti: in qua quis pluries vſque ad ſententiam ſiſtere tenetur.*

44 *Fallit tertio quando eſt promiſſum quandocunq; repræſentare: quia tunc in perpetuum fideiuſſor obligatus remanet.*

45 *Idem quando eſt dictum rurſum, atque iterum.*

46 *Vt etiam ſi pluries, pluribuſque vicibus.*

47 *Sed quid ſi dictum eſt, toties quoties? Articulus eſt controuerſus: æquior, & magis communis ſententia eſt: quod fideiuſſor per binam præſentatio-*

Digitized by Google

tationem liberatur: alij verò volunt quòd fideiuſſor ſemper obligatus remaneat.

48 Cautela ad hoc, vt fideiuſſor remaneat perpetuò obligatus: quæ licet dura: tamen in rixoſos praticatur.

49 Mutatione ſtatus, & conditionis rei liberatur fideiuſſor puta: quia de laico clericus: vel de inquiſito, & accuſato fuerit eff. ctus bannitus, vel alias condemnatus.

50 Imò ſecundum nonnullos ſatis ſunt inquiſitio, & accuſatio ſine condemnatione: & maximè quando ſunt clara, & notoriè de delicto conſtat.

51 Omnis diſpoſitio intelligitur, rebus ſic ſtantibus.

52 Impedimentum facto: & culpa ſuperioris cauſatum fideiuſſorem excuſat.

53 Magna difficultas impoſſibilitati adæquatur.

54 Difficultas, & impoſſibilitas ſuperuenientes impediunt commiſſionem pœnæ.

55 Fideiuſſor de repræſentando: reo principali condemnato: eiuſq; bonis confiſcatis: liberatur: & maximè quando fuit ad pœnam capitis condemnatus: cuius intereſſe inæſtimabile eſt.

56 Cautela, ad hoc vt fideiuſſor ad pœnam corporalem teneatur eſt, vt dicta pœna in dicta fideiuſſione exprimatur: & de ratione.

57 Fideiuſſor de repræſentando in extraiudicialibus, & conuentionalibus fideiuſſoribus adhibendo omnem conatum, poſſe, & diligentiam liberatur: ſecus in Prætorijs, & iudicialibus.

58 Contrarium: quando eſt promiſſum ità & taliter ſe facturum, & curaturũ, quod faciendum ſuum poſſe non excuſetur ſub obligatione ſui, ſuorumque hæredum, & bonorum.

59 Difficultas reſtricta ad certam diem non excuſat à hac cautione: & maximè quando eſt procurata.

60 Promittẽs factum alienum: cum clauſula ità, & taliter ſe facturum, & curaturum, quod faciendũ ſuum poſſe, non excuſetur ſub obligatione ſui, ſuorumque hæredum, & bonorum: quare faciendo omnem diligentiam, & poſſe non excuſetur. Duplex aſſignatur ratio.

61 Fideiuſſio iſta morte naturali præſentandi expirat, vbi de ratione.

62 Etiam quod iudicium cum defuncto inchoatum fuerit.

63 Fideiuſſor de repræſentando non tenetur repræſentare illum, qui ob vulnus ſibi illatum detinebatur, & ex inde mortuus fuerit.

64 Fideiuſſor, quando eſt in dolo, & culpa in repræſentando: tunc morte rei fideiuſſor non liberatur.

65 Idem ſi reus obierit poſt mortem fideiuſſoris moroſi.

66 Vt pariter in fideiuſſore quantitatis, & de iudicio ſiſti.

67 Vt ſimiliter ſi eſset in mora in repræſentando reo.

68 Fideiuſſio de repræſentando ſimpliciter concepta elapſis ſex mẽſibus expirat.

69 De intellectu l. Sancimus. C. eod. & l ſi poſt tres ff. ſi quis caut.

70 Fideiuſſio, quando eſt ſine temporis præfinitione, tunc tempus eſt arbitrarium.

71 Fideiuſſori tempus ad perquirendum, & certiorandum reum debet aſſignari iuxta facti, & perſonarum qualitatem, ac loci diſtantiam arbitrio iudicis.

72 Fideiuſſor, quando promittit reum repræſentare toties quoties, & ad omnem iudicis voluntatem, ſemper & quandocunq; poteſt ad repræſentandum cogi.

 73 L. San-

73 *L.Sancimus C.eod de fideiuſ. ceſſat, quando minus tempus in fideiuſſione eſt expreſſum.*

74 *Vt etiam quando dictæ legi eſt renunciatum.*

75 *Fideiuſſor ad repræſentandum datus, niſi ſuperuenientibus nouis inditijs aſtringi non poteſt: vbi de exemplo, & qualia debeant eſſe iſta inditia.*

76 *Fideiuſſio de repræſentando ad nouam cauſam non porrigitur, ſed ad antiquam dumtaxat.*

77 *Fideiuſſio in dubio cenſetur præſtita pro veteri cauſa, & ea, pro qua reus à principio fuit inquiſitus, accuſatus, & carceratus.*

78 *Iudici dicenti ſe velle reum pro antiqua cauſa non creditur, niſi iurauerit.*

79 *Fallit, quãdo dicitur in fideiuſſione ex quacunque cauſa noua, & veteri.*

80 *Pacta ſunt ſeruanda, & nulla maior iuſtitia in cõtractibus eſt, quam quod pacta ſeruentur.*

81 *Fideiuſſor de repræſentando nõ aſtringitur ad præſentandum reum, qui aufugit, vel ex conſcientia patrati delicti, vel ob noui criminis timorem ad Curiam denunciati, etiam quod adhuc dictus reus non ſit citatus, & condemnatus.*

82 *Quæ in tribus caſibus ſunt indubitata. Primo, quando conſtat clarè delictum fuiſſe commiſſum. Secundo, quando vltra denunciationem, & accuſationem etiam reus fuit citatus ad reſpõdendum inquiſitioni. Tertio, quando reus fuit poſitus in banno, & condemnatus.*

83 *Contraria, quod imò neceſſaria ſit condemnatio eſt magis communis.*

84 *Fideiuſſor reum repræſentare non tenetur, quando poſt eius fideiuſſionem conſtat de rei innocentia.*

85 *Fideiuſſor ad hoc vt ex fideiuſſione de repræſentando condemnari ad pœnam poſſit prius quam reus banniatur, vel condemnetur, debet interpellatus, ac monitus in mora conſtitui.*

86 *Etiam quod certa, & limitata die promiſerit.*

87 *Fideiuſſor repræſentans reum non interpellatus liberatur.*

88 *Fideiuſſor per interpoſitam perſonam reum repræſentans non liberatur: niſi idem ſequatur effectus.*

89 *Fideiuſſor prius à iudice non monitus non repræſentando pœnam non incurrit.*

90 *Hæc vera in fideiuſſore iudicij: ſecus contractus.*

Et etiam quod fideiuſſor ex contractu guarantigiato, & obligatione cameralli vallato fideiuſſerit. nu 93.

Vt pariter etiam quod dictum ſit toties quoties. num. 94.

91 *L.Magnam. C. de contrah. ſtip. non habet locum in fideiuſſione contractus.*

92 *Contra fideiuſſorem de repræſentando ante interpellationem non dicitur orta actio.*

95 *Petitio vbi non eſt, non eſt mora: & vbi non eſt mora, non eſt pœna.*

96 *Moram an qualibet ſimplex requiſitio faciat: an verò requiratur interpellatio, remiſſiuè.*

97 *Moram an faciat extraiudicialis interpellatio, remiſſiuè.*

98 *In fideiuſſione ſi eſt appoſita dies certa, cum hoc quod ſtatim adueniente dicta die pœna committatur ipſo iure, & facto abſque alio: An non præcedentibus interpellatione, & iudicis declaratione pœna ſit nihilominus incurſa.*

99 *Quando à l. vel homine imponitur pœ-*

Digitized by Google

na ipſo iure, & facto, & agitur de aliquem ſuo iure priuando: tunc vltra interpellationem etiam requiritur declaratoria iudicis ad hoc, vt quis ad pęnam aſtringi poſſit.

100 *Pęnæ executio nunquam à iudice fit, etiam quod ſit ipſo iure, ac facto incurſa: niſi prius pars moneatur, & iudex ſuam ſententiam declaratoriam ferat.*

101 *Fallit, quando factum eſt notorium: & pœna eſt incurſa ipſo iure, & facto.*

102 *Fideiuſſor de repræſentando moram purgare poteſt, etiam quoad pęnam: modo fiſci, & partis intereſſe habentium ius deterius non fiat.*

103 *Imo fideiuſſor purgat moram, & liberatur à pęna, quando hoc celeri feſtinatione facit, vt etiam poſt condemnationem, vt etiam interueniente iuramento, & num 104.*

104 *Modo hoc non ſit factum in iudicis contemptum.*

105 *Fideiuſſor volens reum defendere, ſi procraſtinat in eum præſentando, an incidat in pœnam.*

106 *Fideiuſſor de repræſentando, ſi non poteſt reum repræſentare, poterit defendere.*

107 *Dummodo reus non ſe abſentauerit fideiuſſoris dolo.*

108 *Fideiuſſor de repræſentando tenetur, etiam ad pœnam corporalem, reum non repræſentans.*

109 *Intellige, quando in fideiuſſione eſt expreſſa certa pœna corporalis.*

110 *Vt etiam quando agitur de delicto pro quo pœna corporalis venit infligenda: aliàs ſecus.*

111 *Fideiuſſor, qui ſimpliciter reum repræſentare promiſit, ſi reus veniat condemnandus pœna capitali: cum ad illam non teneatur fideiuſſor ſolum*

pœna extraordinaria arbitrio iudicis punietur.

112 *Fideiuſſor omnino reum repræſentare tenetur, quando alternatiuè promiſit.*

113 *Idem, quando ſe facturum & curaturum.*

114 *Idem, quando renunciauit omni legum auxilio.*

115 *Idem, quando bona non ſunt confiſcata.*

116 *Fideiuſſor de repræſentando, & iudicio ſiſti differunt.*

117 *Fideiuſſor tenetur reum iuridicè, & legitimè repræſentare: aliàs non liberatur.*

118 *Actus appellatione venit legitimus.*

119 *Fideiuſſor dicitur legitimè reum repręſentare, quando eum in carceribus repræſentat.*

120 *Formula huius cautionis, quę hodie à practicè actuarij vtuntur.*

De cautione de repræſentando.

CAP. III.

1 Tertia † eſt fideiuſſio iudiciaria,
quæ fideiuſſioni de iudicio ſiſti
valde ſimilis, & proxima eſt. Et præ-
2 ſtatur à reo. † Diciturque de venien-
do, ſeu exhibendo, ac repræſentando
reum in poſſe iudicis, & Curię toties,
3 quoties quis fuerit requiſitus. † Quę
in criminalibus eſt quotidie in vſu.
4 † Et præſtatur officiali, & notario ſe-
cundum Boſſi. tit. de carcer. fideiuſſ.
committ. num. 68.
5 † Et fuit adinuenta ad euitandos
carceres. Marant. de ord. iud. in 6. par.
6 principali membro 8. num. 4. † Nam
ſi carceratus offert fideiuſſores, & ad-
uerſarius non comparet, iudex poteſt
fideiuſſores recipere, & reum relaxa-
re: & maximè, quando non adſunt

probationes ſufficiētes pro ipſius rei condemnatione, non ſuperueniunt noua inditia, & non infligitur pœna mortis. Caſt. in l.cū pro quo quis.nu.
7 3.ff.de in ius voc.† ſemper enim fideiuſſoribus relaxatur reus, vbi non imponitur pœna corporalis. Marſ. conſ. 75 nu.1.lib.1. qui dicit communem. Clar. in prax.crim.§ fin.q.45. verſ. in hac autem materia.

8 Et aduertatur.† Quod talis relaxatio rei, quæ fit à carceribus ſub hac cautione de repræſentando conceſſa per iudicem vim habet abſolutionis, & ſententiæ abſolutoriæ ab obſeruatione iudicij, & in locum illius ſubrogatur. Boſſi. in prax.tit. de ſentent. num.61. Brun.q.leg.18. poſt nu.10.

9 Reus enim † non repertus culpabilis, ſi iudex ſperat noua inditia eum abſoluit præſtita hac cautione. Clar. in prax.d.§.fin.q.64. verſ.pariter.

10 Et de hac cautione † loquitur totus titulus. ff.in ius voc.vt eam Iaſ. in l.1.§.ſi quis his perſonis. col.2.ad fin. ff.qui ſatiſd cog. & in l.1.in princ.ff.ſi quis in ius voc. non ierit. Bal. in l.qui crimen. C. qui accuſ. non poſſ. Marſ. rub.eo.q.9.num.99. verſ.ad prædicta etiam faciunt,& q.14.nu.133.& 136. Clar. in prax. § fin. quæſt.46. ad fin. Card. Mantic.de tacit.& ambig. part. 2.lib.16.tit.20. num.8. & infra, plenè Proſper Farinac. in ſua prax. crim. tit. de carcer. & carcer. quæſt.34. per totum.

11 Fideiuſſor † de repræſentando debet eſſe idoneus. Alex. Iaſ.& alij in l.1. ff.ſi quis in ius voc.non ier. Quod intellige, niſi ſit coniuncta perſona, quæ pro coniuncta fideiubeat: Quia tunc eſt veriſimile quod citatus cōparebit, ne is, qui pro eo fideiuſſit illaqueatus remaneat. Caſt. in l.1. ff. in ius voc. vt eant, vbi per illum tex.hoc no.omnes.

12 † Fideiuſſio de repræſentando poteſt præſtari, à carcerato, etiam die feriato. Iaſ.in l.1.§.ſed excipiuntur. nu. 11. verſic item, & tertio. ff.de ferijs, qui dicit ſecus in recommandatione, ſequeſtratione, & vt dicitur, arreſto, perſonæ iam carceratæ.

13 † Et ſcias, quod fideiuſſor de repræſentando ſub pœna debiti, & damnorum non tenetur ad intereſſe, ſed ad debitum, & damnum emergēs. Nam
14 † appellatione damnorum venit tan-
15 tum damnum emergēs. Sed † appellatione intereſſe venit intereſſe conuentum, commune, & ſingulare. Se-
16 cus † ſi fideiuſſor ſe obligauit ad omne intereſſe, quia tunc tenetur ad illa tria, vt no. omnes in l.vnica. C.de ſen.
17 quæ pro eo quod intereſt. Imo † fideiuſſor, non tantum tenetur ad pœnam debiti, damnum emergens, & omne intereſſe, & ſic ad pœnas pecuniarias, verum etiam ad pœnas corporales, nō repræſentando reū, & maximè quando ſimpliciter, & indiſtinctè promiſſum eſt reum repræſentare. Vt etiam
18 † quando fideiuſſor ſuſcipit in ſe rei
19 carcerati cuſtodiam: necnon † quando dolo deſijt repræſentare, nā in omnibus iſtis caſibus vltra damna, & intereſſe fideiuſſor non repræſentando, etiam corporaliter punitur. Imo in
20 caſibus † prædictis per iudicem extra ordinem, & vltra modum mulctari poteſt. l.reos. C.de modo mulctandi: Alber. in l.ſi quis reum. ff. de cuſtod. reorum. l.2.§.in fideiuſſorem, vbi Ang.& Caſt.in ſum. ff.qui ſatiſd.cog. l.fin. vbi gloſ. in verb. intereſt. ff. qui in ius voc. non ierit. Marant. diſput. 7. num.4. Clar. in prax. quæſt.46 verſic.quæro Farinac.in prax. tit. de carcer.& carcer.quæſt. 34.nu. 7. qui hæc limi-

limitat, quando certa, & limitata pœna eſt promiſſa.

21 † Amplius adnotandum. Quod fideiuſſio de repræſentando multis modis finitur.

Lata ſententia.

22 Primo enim. † Quoniam hæc fideiuſſio habet eandem vim, quam fideiuſſio de iudicio ſiſti lata ſententia expirat. l. græcè. §. poſt litem. ff. eod. Farinac. d. q. 34. nu. 103. Nam poſt,

23 † ſententiam non dicitur amplius iudicium, & ideo cautio iſta de ſiſtendo in iudicio, & repræſentando curiæ, & iudici lata ſententia expirare dicitur Caſt. in l. 1. num. 5. ff. ſi quis in voc. fi-

24 deiuſſiones enim † de ſe repræſentando iudicio ſiſti, & ſtando iuri lata ſententia expirant. dicto §. & poſt litem. Crem. ſing. 11. Tob. Non. conſil. 03. num. 4. Anch. reg. quæſt. fam. 15. nu. 3. lib. 2. Bart. in l. cum quærebatur. num. 5. in fin. ff. iudic. ſolui. Honda. conſ. 111. num. 36. & ſupra diximus in c. 1. de caut. de iud. ſiſti. nu. 55. verſ. 8. lata ſententia.

25 Ampl. 1. † iſta non tantum procedere in ciuilibus, verum etiam in criminalibus Bald. in c. dilectis. de appellat. Iaſ. in l. 2. in §. in fideiuſſorem nu. 9. ff. qui ſatiſd. cog. verſic. 2. ampl. & ſup. c. 1. num. 60 id etiam adnotauimus, & colligitur ex Farinac. in ſua prax. de carcer. & carce. q. 34. nu. 104.

26 Amp. 2. † Idem etiam in fideiuſſione de ſtando iuri, & de parendo mandatis Curiæ, & Iudicis. Alberig. in l. ſi quis reum. nu. 3. de cuſt. reorum: vbi Alex. in add. ad Bart. in littera D. Farinac. d. q. 34. num. 106.

27 Lim. 1. † in fideiuſſore de iudicatũ ſoluendo, nam is etiam poſt ſententiam tenetur donec iudicatum ſoluatur. Farinac. loco præcitato num. 108. diximus ſupra cap. 11. de caut. de iudicatum ſoluendo. num. 18.

28 Lim. 2. † quando eſt promiſſum repræſentare quandocumque, vt etiam quando eſt dictum rurſus, atque iterum, vt pariter, quando in obligatione fideiuſſoria ſunt appoſita illa verba, toties quoties. Petr. de Rauenn. ſing. 207. Farin. d. quæſt. 34 num. 109. 117. 158. 161. & 162. Anton. Hering. de fideiuſſ. cap. 20. §. 19. nu. 10. Idem quando eſt promiſſum ſiſtere Curiæ quandocumque placuerit. Bart. in l. ſi quis reum. num. 2. ff. de cuſtod. Reorum. Marſ. rub. eo. num. 140. Io. Bernard. Moſcatell. in prax. fideiuſſ. part. 1. modo 13. num. 4. lex enim hoc caſu fideiuſſoris voluntati non reſiſtit, ſed permittit. Roland. conſil. 21. nu. 6. & 49. volum. 2. Valent. Franc. de fid. cap. 6. num. 144. Idem pariter ſtatuitur, quando in fideiuſſione eſt promiſſum parere mandatis Iudicis, ſeu tribunalis ſecundum Moſcatell. dicto mod. 13. & dicemus infra hoc eodem cap. num. 40. cum ſeqq.

29 Limit. 3. † Quando ſententia dicitur nulla, & poſtea confirmatur, vel agitur per viam reſtitutionis in integrum nam, & tunc fideiuſſio durat. Teſaur. deciſ. 202. num. 17.

30 Limit. 4. † in fideiuſſione interpoſita de re ſequeſtrata exhibenda, quæ tam diu durat, donec lis finitur, etiã in cauſa appellationis. Curt. de ſequeſt. num. 56. & 57 & quæſt. 14. num. 65. Rebuff. de ſequeſt. art. 2. gloſ. vnica ad fin. Horat. Carp. ad ſtat. Mediol. part. 1. cap. 111. num. 84. & 85.

Incarceratione.

31 Secundo expirat † etiam huiuſmodi cautio ſi reus fuerit captus, & in-

carceratus nam huius modi cautio
32 per incarceratione finitur. † Etiam fideiuſſore inſcio, & ignorante Afflict. deciſ. 130. per totum; Et etiam
33 † quod dicatur toties, quoties Cag. in l. quod te. num. 24. ff. ſi cert. pet. Nell. de bannit. part. 1. 2. temp. q. 15. Tob. Nonius conſil. 103. nu. 8. Et
34 † etiam quod à carceribus reus aufugerit. Grammat. conſil. 66. nu. 65. nam ſi ſemel reus repræſentatus ex carcere aufugerit eius fideiuſſor de repræſentando non tenetur ad pœnā in fideiuſſione expreſſam, etiā quod pro eadem cauſa pro qua fideiuſſum fuerit aufugerit. Io. And. ad Specul. tit. de accuſ. §. ſequitur. nu. 17. in littera. L. in verbo exceptionem. Bald. in l. qui vinum. nu. 19. C. qui accuſ. non poſſunt. Farin. d. quæſt. 34. nu.
35 93. Sed iſta concluſio, † quod fideiuſſio de repræſentando per ipſam carcerationem expiret procedit quando reus eſt carceratus, & fideiuſſor proteſtatur, quod non vult teneri amplius. Io. And. in add. ad Specul. tit. de accuſ. §. ſequitur. d. verſ. exceptionem. Rom. conſ. 137. vbi Mand. in add.

36 Limit. † prædicta in eo cui fuit aſſignata domus, vel alius locus pro tuto carcere nam fideiuſſor ex tali incarceratione non liberatur, & maximè quando eſt dictum toties quoties. Hier. à Mõte tract. de quæſtion. varijs. quæſtion. 28.

37 Sed quid † ſi poſt ſententiā Reus fuerit carceratus, & demum relaxatus, vel fugam arripuerit, an fideiuſſor liberetur. Stante quod promiſerit toties quoties? Afflict. Nell. & Cag. vbi ſupra tenent quod ſic. idem etiā firmat. Marſil. in rub. ff. eo. q. 16. nu. 147. qui dicit hoc verum quando eſt captus ex eadem cauſa: ſecus ſi ex diuerſa: & ponit Hier. Gabr. conſil. 170. num. 7. lib. 2.

Condemnatione capitali.

38 Amplius † hæc fideiuſſio expirat ſequuta condēnatione capitali contra principalem Alberig. Alex. & alij in l. ſi deceſſerit. ff. qui ſatiſdare cogantur. Clar. in prax. §. final. quæſt. 46. verſic. quæro pone. Ceph. conſ. 187. volum. 2. Gab. conſil. 181. lib. 1. Intantum quod liberatus dicitur ipſo iure. Alberig. in d. l. ſi deceſſerit in principio, vbi Caſt. nor. 1. Alex. nu. 6. Iaſ. nu. 10. Clar. d. q. 46. verſ. quæro pone. Foller. in prax. crim. part. vlt. nu. 154. Gondin. de malef rub. de aliq. quæſt. nu. 19. Gab. d. conſ. 181.

Repræſentatione.

39 Tertio: † Fideiuſſor de repræſentando ſimpliciter præſtitus per vnicam repræſentationem venit libera-
40 tus. † fideiuſſor enim de repræſentando ſimpliciter, & ad iudicis voluntatem datus licet dicatur perpetuo obligatus Azzon. in ſua Summa. C. eo. nu. 8. Farin. conſilio crimin. 57. nu. 1. in fin. Nihilominus ſi ſemel repræſentauit reum: eſt liberatus, nec amplius ad ipſum repræſentandum aſtringi poteſt. l. fideicommiſſa. §. ſi quis decem. ff. de legat. 3. gloſ. in l. duobus. §. ſi ei qui in verbo exhibuit. vbi Caſt. ff. de iureiur. Alexan. in l. Græcè. ff. eod. & in l. ſi finita. num. 2. ff. de damn. infect. Marſil. in rub. de fideiuſſ. quæſt. 15. num. 138. Tiraq. in l. Boues in §. hoc ſermone reg. 21. num. 47. & 48. vbi hinc inde diſputat. ff. de verb. ſignif. & ſe re-

Digitized by Google

remittit ad declarationem. Iaſ. in d. l. duobus. §. ei qui nu. 19. ff. de iureiur.

41 † Et ratio illa aſſignatur, quia in dubio omnis ſermo verificatur in prima vice d. l. boues. in §. hoc ſermone. ff. de verb. ſign.

42 † Quod ſi promiſſio ſit facta reſpectu certi iudicis, vel litis durat obligatio donec durat lis, vel iudex aliàs ſecus: & qđ quando fideiuſſio, eſt facta ſimpliciter fideiuſſor p vnicam repræſentationem liberetur, ponit Crot. conſ. 411. nu. 45. volum. 3. & proſequitur hoc dictum Farin. in ſua prax. crim. in titulo. de carcer. & carc. q. 34. nu. 153. cum ſequentibus.

43 Lim. ſecundo † in fideiuſſione de iudicio ſiſti: in qua quis pluries, & ſucceſſiue tenetur ſiſtere vſq; ad ſententiam. l. Græcè. §. & poſt litē. ff. eo.

44 Lim. tertio, † quando promiſſum eſt repræſentare quādocunque: quia tunc per vnicam repræſentationem non reſoluitur fideiuſſio: ſed tenetur fideiuſſor in infinitum repræſentare Crem. ſing. 11. ſi quis promiſerit. Marſ. rub. eo. q. 9. nu. 117. qui dicit hæc verba importare infinitatē plenè Farin. d. q. 34. nu. 117.

45 Lim. quarto, † quando eſt promiſſum repræſentare rurſus, atque iterum, quia tunc vnica repræſentatio, non inducit liberationem, ſed requiritur bina. Alexan. in l. ſi finita. nu. 3. vbi Angel. num. 4. ff de dam. infect. Boer. deci. 131. Farin. d. q. 34. nu. 158.

46 † qui decidit idem eſſe quando dictum eſt pluries, & pluribus vicibus, quia etiam per binam repræſentationem fideiuſſor liberatur ex Gabri. & alijs quos allegat.

47 Lim. quinto, † quando in fideiuſſione de repræſentando ſunt appoſita illa verba, toties quoties: quia tunc infinitum tenetur quis reum repræſentare, verba enim hæc infinitatem denotant. l. fideicommiſſa. §. ſi quis decem. ff. de leg. 1. Deci. in l. vnica in ſecunda lect. nu. 2. in fi. C. de ſent. quæ pro eo, quod inter. Alexan. conſ. 145. nu. 3. vol. 3. & faciunt l. ſi finita. vbi Imo. nu. 4. Rom. nu. 3. cum ſeqq. Alex. nu. 3. & per totum. ff. de dam. infect. qui dicunt idem eſſe, quando eſt dictum ad omne iudicis mandatum, & voluntatem: & vltrà præcitatos. hoc etiam voluerunt appoſt. ad Rom. conſilio 15. in verbo bina, Gabriel. de malef. conclu. 15. nu. 3. qui dicit hanc magis communem opinionem eſſe Gram. conſ. 66. nu. 60. & 64 Gabri. conſil. 181. nu. 15. lib. 1. Crot. conſ. 411. nu. 45. volum. 3. Diaz. de reg. & Fall. regola 314. Alex. conſil. 145. quoniam lib. 2. qui dicit hæc vera, etiam quod hæc clauſula non ſit repetita: ſed tantum dictum toties. & in l. qui bona in §. fi. ff. de damn. infect. Iaſ. in l. duobus in §. 1. col. 3. ff. de iureiur. Deci. in cap. 2. in 2. col. in 2. lect. de conſti. qui dicunt binam repræſentationem, non eſſe ſufficientem. Vrſill. ad Afflict. deciſio. 130. Rol. conſ. 21. nu. 11. vol. 2. & conſilio 53. nu. 4. vol. 1. Marſ. rub. 10. q. 9. & q. 15. Et hāc eſſe communem opinionem docent Farin. d. q. 34. nu. 161. & 162. Marr. de clauſ. par. 1. clauſ. 184. Et maximè, quando verba iſta, toties quoties ſunt apta ad denotandam infinitatem. l. ſi ita ſtipulatus. vbi Bar. ff. eo. Bar. & Alex. in d. l. qui bona. ſupra §. fin. ff. de dā. inf. Deci. in d. l. vni. nu. 2. C. de ſent. quæ pro eo qđ inter eſt. Contrarium, quod imo per iſta verba, toties, quoties fideiuſſor in perpetuum obligatus nō remaneat: ſed bina repræſētatione

Digitized by Google

tione liberetur. tenuerunt. Angel. in l. 3. in §. qui exhibend. nu. 6. ff. de cuſt. reorũ. in d. l. ſi finita. ff. de dam. infect. & in l. oratione. ff. de ferijs, quod ſcilicet, ad euitandam infinitatem, & perpetuitatem, quã lex abhorret, fideiuſſor obligatus repræſentare reum, toties, quoties per binam repræſentationẽ liberatus veniat. Hoc etiam firmant Alex. in l. fideiuſſor. in §. fi. ff. qui ſatiſd. cog. vbi etiam Iaſ. idem Iaſ. in l. duobus. §. 1. in 3. col. ff. de iureiur. & in l. 1. in 1. col. ff. ſi quis in ius voc. non ierit. Fely. in c. licet dilectus el 3. in fi. primæ col. nu. 4. verſ. & hinc etiam eſt quod fideiuſſor de teſti. Rom. conſil. 15. in vltimo dubio. Marſil. in rub. eo. nu. 103. & 138. Matth. ſing. 176. nota vbi addentes Maur. ſing. 524. Nellus de Bannit. in 1. par. 2. temp. nu. 14. Decian. reſp. 87. nu. 2. vol. 2. Bald. conſ. 112. nu. 3. vol. 3. Iaſ. conſ. 30. vol. 1. Afflict. deciſ. 130. nu. 6. vbi Vrſill. nu. 2. Alex, d. conſ. 145. nu. 2. vol. 2. Gabr. de maleſ. d. concl. 15. nu. 1. Card. Mant. Tract. de tacit. & ambig. par. 2. lib. 16. tit. 20. nu. 9. & 10. qui voluit, quod bina repræſentatio ſufficiat, & dicit communem. Farin. in d. prax. de carc. & carcer. q. 34. nu. 163. qui nu. 165. ait ab Ang. opinione vti communi non eſſe recedendum. Et hanc opinionem Ang. tanquam ęquiorem ſequitur maior Doctorum numerus, & fundatur, tum quia l. ſemper infinitatem, & perpetuitatem abhorret, quo fit, vt diſpoſitio ſit præſcriptibilis etiam, quod in ea ſint appoſita verba iſta Tiraq. de retract. lig. §. 1. glo. 7. nu. 94. Tũ etiam, quia quando datur caſus dubius: tunc fideiuſſorem, non teneri: ſed liberatum eſſe pronunciandum eſt. Ceph. conſ. 87. nu. 17. in primo vol. Gabr. conſ. 181. nu. 76. & ſeq. lib. 1. & 173. nu. 4. & 23. vol. 2. Proſp. Farin. conſil. crim. 50. nu. 21.

48 Cautela tamen eſt ad tollendas, tot ſupra excitatas difficultates, & diſputationes, circa hæc verba toties quoties: quam hodie etiam ſeruant pratici Actuarij, in formanda hac fideiuſſione, de ſe repræſentando, vt vltra illa verba toties quoties, etiam addantur alia uerba, quandocunque, quomodocunque, & qualitercunque ad omne curiæ, & iudicis mandatum, ex quacunque cauſa ueteri, & noua cogitata, & non cogitata. Et hac cautela ſi uteris ceſſabunt tot amaritudines, ſupra ponderatæ circa illa uerba toties, quoties. Mihi tamen ſemper uiſa fuit habere in ſe aſperitatem, & duritiem iſta formula: Tum quia ad perpetuitatem, tum etiam quia ad nouam cauſam obligat. Vidi tamen eam ſeruari tantum in perſonis valde rixoſis, & ſcandaloſis ad eas compeſcendas, & reprimendas.

Mutatione Status.

49 Quarto. † Mutatione ſtatus, & cõditionis fideiuſſor nõ cogiiur repręſentare reum. Puta, quia reus de laico fuerit effectus Clericus, & ſic forum mutauerit: vt etiam quia fuerit effectus bannitus, vel alio modo condemnatus, vel aliter ſtatum, & conditionẽ ſuam mutauerit. Marſ. rub. eo. q. 12. nu. 132. cum ſeq. Boſſ. de carcer. fideiuſſ. cõmit. nu. 42. Ceph. conſ. 187. nu. 8. lib. 2. Eugen. conſ. 1. nu. 28. cum alijs cumulatis à Farin. in ſua prax. crim. q. 34. nu. 38.

50 † Imo ſufficere ſolas inquiſitionem, & accuſationem abſque condemna-

demna.

demnatione: & maximè quando ſunt
clara, & nullo modo tergiuerſari poſ-
ſunt. voluit Gab. conſ. 173. nu. 18. vol.
2. qui dicit ſecus eſſe quando inquiſi-
tio, & accuſatio ſunt turbidę: nam ta-
li caſu, ait neceſſariam eſſe condem-
nationem ad hoc, vt liberetur fideiuſ-
ſor. Eug. conſ. 67. num. 8. qui inquit,
quod quando notoriè de delicto con-
ſtat poſt accuſationem, quod tunc ad
excuſandum fideiuſſorem, à pęna ſa-
tis eſt accuſatio. Farin. d. q. 34 nu. 54.

Et huius pronunciati ratio illa aſ-
51 ſignatur: † quia omnis diſpoſitio de
mundo intelligitur, rebus ſic ſtanti-
bus. l. quæro. §. inter locatorem. ff. lo-
cat. not. in l. qui ſeruum. ff de verbor.
oblig. Gozad. conſ. 27. num. 1. qui di-
cit hoc verum etiam in diſpoſitione
iurata, & nu. 19. Gram. d. conſ. 66. nu.
68. Surd. de alim. tit. 7. q. 20. num 22.
Boſſi. in prax. tit. de carc. fid. commit.
num. 35. 41. & 43 Eug. conſ. 2. nu. 18.
Marſ. rub. eo. q. 19. num. 151.

52 Alia etiam adducitur ratio. † Quia
impedimentum facto, & culpa ſupe-
rioris cauſatum excuſat fideiuſſorem.
Tob. Non. conſ. 103. in fin. Eug. con-
53 ſil. 68. num. 27. † Et maximè quando
cauſat difficultatem magnã, quæ im-
54 poſſibilitati adæquatur. † Nam im-
poſſibilitas, ſeu difficultas ſuperue-
niens, impediunt pœnæ commiſſio-
nem. l. ſi vehenda, & ibi Bart. ff. ad l.
Rhod. de iact. l. continuus. §. illud. ff.
de ver. oblig. Thob. Non. d. conſ. 103.
num. 3. Et hoc dictum decem ratio-
nibus comprobat Farinac. in d. prax.
crimin. tit. de carc. & car. q. 34. nu. 39.
& num. 77. cum ſequent.

55 † Hinc eſt quod fideiuſſores de re-
præſentando liberantur, quando reus
fuit condemnatus, & bannitus pro-
nunciatus ex aliquo delicto capitali,
& eius bona ſunt cõfiſcata: tunc enim
fideiuſſiones ad eum repræſentãdum
non tenentur, & non repræſentando
excuſantur à pęna l. ſed, & ſi quis, in
principio. ff. ſi quis caut. vbi Bar. Ang.
Caſt. Alberig. num. 13. Alex. num. 6.
Caſt. in l. ſi debitori. num. 2. ff. de fide-
iuſſoribus. not. in l. ſi deceſſerit. ff. qui
ſatiſda. cog. Et maximè, quando eſt
condemnatus ad pœnam capitis: nam
tali caſu intereſſe eſt inæſtimabile.

56 † Et ideo ad hoc, vt fideiuſſores eò
caſu teneantur cautela eſt, vt addatur,
certa, & determinata pœna corpora-
lis. Cum. conſ. 32. inculpatus: & ratio
eſt, quia fideiuſſio, pro pœna corpo-
ris, non tenet, vt etiam quia per hoc
eſt effectus reus in repræſentabilis: &
multa alia vide in propoſito per Fa-
rinac. d. q. 34. nu. 69. & 70. cum ſeqq.
qui hãc illationem multis modis am-
pliat, & limitat, à num. 8. vſque ad
numerum 102.

Omni diligentia, poſſe, & conatu adhibitis.

57 Quinto. † Liberatur talis fideiuſ-
ſor etiam quod cum iuramento pro-
miſerit, quando fecit omnem cona-
tum, & diligentiam, vt reum repræ-
ſentaret; quia tunc facto omni poſſe,
ſi non repræſentat excuſatur. Ioſeph.
Ludo. deciſ. Peruſ. 27. num. 6. qui di-
cit communem. Cephal. conſil. 164.
num. 25. vol. 2. cum alijs allegatis per
eum. Et maximè in cõuentionalibus,
& extra iudicialibus: ſecus verò in
Prætoris, & iudicialibus ſtipulatio-
nibus, in quibus quis faciendo, om-
nem diligentiam, & poſſe non excu-
ſatur ad l. ſi vehenda in §. fin. ff. ad leg.
Rhod. de iact. Et quod in iudicialí-
bus, à pœna promiſſa non excuſetur
fideiuſſor etiam quod fecerit omnem

diligen-

Digitized by Google

diligentiam, & poſſe in repræſentando reum. Firmarunt Bal. in §. ſi quis alium. inſt. de inutil. ſtip. Curt. conſ. 114. nu. 19. Matant. diſput. 7. nu. 11. omnes. in l. quod te. ff. ſi cert. pet. Farinac. d. q. 34. nu. 16. cum ſeqq.

58 † Imò etiam in extraiudicialibus, & conuentionalibus, ſtipulationibus, fideiuſſor faciendo omnem diligentiam, & poſſe tenetur non repræſentando ad pœnam: quando in inſtrumento fideiuſſionis dicit, & promittit fideiuſſor factum pœnam, & intereſſe, & in promiſſione addit taliter ſe facturum, & curaturum, quod faciendo ſuum poſſe, non excuſetur ſub obligatione ſui ſuorumq; hæredum, & bonorum: nam tali caſu fideiuſſor nõ excuſatur, etiam quod fecerit omnem diligentiam, & conatum in repræſentando, qua cautela, & formula verborũ adhibita fideiuſſorem ab intereſſe, & pœna non excuſari voluerunt. Socin. conſ. 208. num. 29. vol. 2. Gozad. conſ. 27. nu. 6. Pariſ. conſ. 109. num. 8. & 9. vol. 1. Aym. conſ. 272. nu. 13. Gabr. de pact. concl. 2. num. 9. 11. & 12. Roland. conſ. 53. à num. 11. vſque ad num. 16. vol. 1. Viui. Videum. lib. 1. commun. opin. opin. 255. Deci. conſ. 323. & 330. & conſ. 345. col. fin. Ioſeph. Lud. in com. opinio. opin. 14. nu. 123. & 124. Ant. Hering. de fid. c. 20. § 9. nu. 127. qui nu. 131. dicit cui pœna conuenta applicanda veniat fiſco, vel parti.

59 † Et aduertatur, quod difficultas non excuſat fideiuſſorem de repræſentando tali die Bald. in l. Sancimus, per illum tex. C. eod. Iaſ. in l. quod te. col. 14. nu. 32. verſic. limita, etiam doctrinam Bar. ff. ſi cert. pet. & maximè, quando talis difficultas fuerit procurata Barb. conſ. 57. in 7. col. volum. 3.

60 † Et quod iſte ſic ſub tali verborum formula, promittens etiam faciendo omnem diligentiam, & poſſe non excuſetur, duplex ratio aſſignatur.

Primo, quia ſe immiſcet in negotio ſpectante ad alium, & promittit de proprio: vnde facit negotiũ ſuum, & vt principalis obligatur. Goz. conſ. 78. num 9. Deci. conſ. 7. col. fin. in fin. Sim. de Pret. cõſ. 77. nu. 38. cum ſeq.

Secunda ratio eſt, quia conſtat de mente enixa promittentis, quod in euentum non repræſentationis dicti rei vult teneri de ſuo proprio Pariſ. d. conſil. 109. nu. 9. Dec. conſ. 439. nu. 8. & 9. Roland. d. conſ. 53. nu. 14. vol. 1. Gab. de pact. d. concl. 2. num. 14 verſ. ſeptimo limita. Nam communis concluſio, quod promittens repræſentare aliquem excuſetur faciẽdo omnem diligentiam, & poſſe, & promittens factum alienum, non incurrat pęnam vbi adhibendo, omnem conatum, & diligentiam fecerit quicquid potuerit, de qua per Afflict. decif. 295. Ferrat. caut. 43. Matant. diſput. 7. Aym. conſ. 272. nu. 12 Natt. conſ. 451 nu. 42. vol. 2. Ceph conſ. 437. nu. 57. vol. 3. Non procedit, quando conſtat promittentem in euentum, non repræſentationis velle teneri de ſuo. Crot. in l. 4 in §. Cato. num. 36. ff. de verb. obl. vbi Alciat. nu. 136. Socin. conſil. 26 lib. 3. Couar. in prælect. ad tub. de pact. §. 5. nu. 5. verſ. 8. ſi ad amuſſim. ad quæ videatur Octau. Vulpell. conſilio 81.

Morte naturali præſentandi.

61 Sexto † expirat hęc fideiuſſio, morte naturali præſentandi, fideiuſſor. n. non tenetur reum reprę ſentare, nec ad aliquam pęnam legalem, aut conuentionalem dicto Reo principali mortuo.

tuo. l. qui deceſſerit. ff. qui ſatiſd. cog. vbi Bart. Bald. Angel. & Caſt. in ſum. quod etiam ibi not. Alberig num. 6. Caſtrenſ. nu. 19. Iaſ. num. 1. Signor. de Homod. conſ. 118. Et ratio illa aſſignatur. Quia ſiſtere, eſt factũ, quod perſonæ defuncti cohæret: & ideo nõ
62 egreditur eius perſonam. Et † iſtud etiam ſibi locum vendicat, quod Iudicium cum defuncto inchoatũ fuerit. Farin. in ſua prax. de carc. & carce. q. 34. num. 34. & infra.

63 Hinc eſt: † Quod fideiuſſor promittens repræſentare reũ toties quoties: non tenetur præſtare illum, qui propter vulnus inflictũ detinebatur: ſi deinde vulneratus, mortuus ſit Hieron. Gabr. conſ. 181. num. 5. vol 1.

64 Fallit † primo hęc concluſio quando reus mortuus fuerit dolo, & culpa fideiuſſoris. l. ſi eum, §. homo, ibi perijt. ff. ſi quis caut. gloſ. in d. l. ſi deceſſerit. vbi Bar. Bal. & alij, ff. qui ſatiſd. cog. Farinac. d. q. 34 nu. 35. qui dicit hoc eſſe ex eo, quia idem operatur culpa, quod mora.

65 Fallit † ſecundo ſi reus obierit poſt mortem fideiuſſoris: nam tali caſu mors rei non excuſat fideiuſſorem à pœna, & maximè quando tunc temporis fideiuſſor eſſet in mora repræſentandi Reum d. l. ſi quis deceſſerit in ſi ff. qui ſatiſd. cog. vbi id not. Bar. Bal. Alberig. Alex. Caſt. & alij, & habetur in l. ſancimus in ſi. C. de fideiuſ.

66 Fallit † tertio in fideiuſſore quantitatis, puta de ſoluendo condemnationem, vel iudicatum. l. ſi verò pro condemnato vbi Bar. ff qui ſatiſd. cogan. Et ratio eſt in prõptu: Quia fideiuſſor de iudicio ſiſti reo mortuo non poteſt adimplere quod promiſit, cum in iudicio Reum mortuum ſiſtere nõ poſſit: Quod ſecus eſt in fideiuſſore quantitatis, & de iudicatum ſoluendo, qui etiam Reo mortuo quantitatem ſoluere poteſt ita Farinac. d. q. 34. num. 37.

67 Fallit † quarto, quando fideiuſſor eſſet in mora repræſentãdi reum: quia tunc mors rei non excuſat à pęna d. l. ſi deceſſerit, & d. l. ſancimus.

Tranſactis ſex menſibus.

68 Septimo. † Euaneſcit hæc fideiuſſio quando quis promittit ſimpliciter nullo termino appoſito aliquem repræſentare: quia tunc tranſactis ſex menſibus liberatur. l. ſancimus. C. eo. Marſ. in rub. ff eo. nu. 141. quæſt. 15.

69 Fideiuſſor † enim de repræſentando reum etiã interpellatus habet ſemeſtre intra quòd tempus poteſt purgãdo moram quandocumque præſentare, & maximè ad effectum euitandi pœnam iuxta diſpoſitionem. d. l. ſancimus. Bal. in l. ſi quis reum. nu. 5. vbi Ang. nu. 6. ff. de cuſtod. reo. Alberig. in d. l. ſancimus, dum agit de intellectu dictæ legis, & de intellectu. l. ſi poſt tres. ff. ſi quis caut. dum docet, quòd mora poteſt purgari, intra tres pluresq; dies. Et decidit ibidem quod l. ſi poſt tres procedit in reo, & l. ſancimus, in fideiuſſore diximus inf. par. 2. ſect. 10 num. 29.

70 Lim. 1. † quãdo fideiuſſio eſt concepta ſine tẽporis præfinitione. Nam tali caſu Iudicis arbitrio tempus taxatur. Fideiuſſore enim citato ad perquirendum reum, eumque repræſen-
71 tãdum † debet concedi dicto fideiuſſori tempus ad eum perquirẽdum, & certiorandũ Iudicis arbitrio iuxta facti, & perſonarum qualitatem, ac loci diſtantiam l. pen. C. eo §. ſi verò intercessor in Auth. de fideiuſ. vbi gl. & Bart. Io. And in add ad Spec. in ti. de accu-

accuſat.§.ſequitur.num.16.Menoch. de arbitr.iudic.lib.2.caſ.49.cum alijs relatis per Farinac. in dicta ſua prax. tit. de carcer. & carc. d.quæſt.34.nu. 147.& 148.

72 Lim.ſecundo,† quando eſt dictum toties quoties, & ad omnem iudicis voluntatem, vt hodie ferè omnes fideiuſſores de repræſentãdo recipiuntur:quia tunc ſemper, & quandocunque poteſt cogi fideiuſſor ad repræſentandum. Clar. in prax. §.fin.q.46. verſ.ſed quæro, qui dicit d. l. Sancimus. nunquam fuiſſe vſu receptam: ſubdit tamen quod bonum eſt, vt fideiuſſor renunciet beneficio dictæ legis. Farin.d.q 34.num.149.qui dicit iudices in hoc deridere Procuratores, & Aduocatos petẽtes dictam dilationem ſex menſium. Et addit quod bene ſolẽt iudices,allegata abſentia rei, concedere fideiuſſori competentem terminum ad reum perquirendum, & certiorandum.

73 Fallit tertio, † quando in fideiuſſione eſt expreſſum minus tempus ſex menſium.

74 Lim. quarto, quando dictæ l.Sancimus eſt renũciatum Bar. in l.ſi quis reum.nu.5.vbi Ang.num.6.ff.de cuſtod. reo. Franc. Marc.deciſ.797.nu. 2.Clar. in prax.§.fi.q 46.verſ.ſed hic quæro Hercul. de caut. de non offen. cap.23.num.18.Boſſi.de fideiuſſ.carcer.committen.nu.66.qui dicit iſtam renunciationem debere eſſe ſpecificam, & non genericam.

Nouis inditijs non ſuperuenientibus.

75 Octauo. † Fideiuſſor ad repræſentandum datus non poteſt aſtringi, niſi ſuperuenientibus nouis inditijs. Exemplum. Reus non fuit abſolutus: ſed relaxatus ſub hac cautione. Eius fideiuſſor alijs non ſuperuenientibus inditijs ad hanc cautionẽ aſtringi nõ poteſt Bar. Alex. & alij in l.pen. ff. de quæſt. Foller. in prax. crimin. in fragmentis.nu 151.qui dicit talia inditia debere eſſe, non leuia, ſed ſufficientia ad torturam. & in tit. de plur. violent.nu. 114. Aym.conſ.321. in fi. verſ.non omitto. Tob. Non.conſ.103. num.5. Brun.à Sole q.17.nu.10. Proſper.Farin.qui alios citat, in ſua prax. tit.de inquiſitione quæſt 3. nu.25.

Noua cauſa.

76 Nono.† Fideiuſſio de repræſentãdo ad nouam cauſam,non porrigitur. Sed fideiuſſor ab ea liberatus dicitur. Fideiuſſor enim tantum tenetur repræſentare reum, pro illa cauſa, pro qua promiſit, & fideiuſſit,& non pro alia & noua, ac diuerſa ab ea Roman. conſ.210.circa principium,in primo. Cum.cõſ.32. inculpatus Tob. Non. conſ.103.nu 1. & 4. Gabr. conſ.173. num.11.lib.2.& conſ.181.nu.4 & 5. vol. 1. Fideiuſſio enim de repræſentãdo ſimpliciter facta reſtringitur ad cauſam,& delictum pro quo, vel qua reus fuit,à principio inquiſitus,accuſatus,& incarceratus, & nõ ad alia de nouo ſuperuenientia. Rolan.conſ.58. num.11.lib.1.Hercul.de caut.de non offend.c.20.num.20. Marc.Ant.Eug. conſ.68.nu.38.lib.1.

77 † Et in dubio ſemper fideiuſſio intelligitur reſtricta, ad eã cauſam, pro qua reus detinebatur, & fuit inquiſitus.l.2.vbi not.ff.ſi quis caut. Eugen. conſ.66.nu.38. Farin.in prax.crimin. tit.de carcer.& carc quæſt.34.nu.31.

78 † Ita quod iudici aſſerenti ſe velle reũ ex antiqua cauſa nõn creditur,niſi iurauerit. Hond.conſ.111.nu.17. Foll. in fragmenti. num.252.Tob.Non.d. conſ.

conſ.103.nu.2.Farinac. loco præcitato nu.32. Ad quæ adde Octau. Vulp. conſ.88.qui dicit, quod cauſa nõ probabilis non prouocans, & iniuſta habetur pro non cauſa ex Alex.& Corn. quos allegat.

79 Lim. † quando in fideiuſſione dicitur ex quacunq; cauſa ſuperueniente noua, & veteri. Farin. in prax.tit. de carce.& carc. q.34.nu.33. Turret.
80 conſ.63.nu.17.vol.2. † quia tunc pactum eſt ſeruandum, & poteſt obijci fideiuſſori pacto conuenisti mecum.l. 1.ff.de pact.l.1.ff.de conſt. pecu. Et ſi ſpondidiſti nõ potes dici illaqueatus, niſi ex verbo oris tui Neuiz. conſ. 1 n. num.20. & ſi ità voluiſti non poteris conqueri de iniuria Farinac. d. q.34. nu.33. & facit Petr. Surd.deciſ.259. nu.5. dum vult quod nulla eſt maior iuſtitia in contractibus, quam quòd pacta ſeruentur.

Fuga rei ob conſcientiam patrati criminis, vel ob timorem noui delicti ad curiam denunciati.

81 Decimo: † Fideiuſſor de repræſentando, non tenetur repræſentare Reũ, qui aufugit, vel ex conſcientia patrati criminis, vel ob timorem noui delicti ad curiam denũciati, etiam quod adhuc non fuerit citatus: Et etiam quod Reus nõ ſit condemnatus. Marſ. ſub. eo.quæſt.19.nu.171.Tob.Non.conſ. 103.nu.3.lib.1.Ceph.cõſ.187.lib.2. Moron.de treg.& pace.q.128.nu.14. Hier.Gabr.conſ.181.num.6.cum ſequentib.lib.1. & 173.nu.11. & infra lib.2.Farinac.in prax.crim.de carcer.
82 & carcer.q.34.nu.54. qui † dicit hoc verum quando conſtat Reum commiſiſſe delictum, & nu.57.ſubdit hoc indubitatum quando vltra accuſationem, & denunciationem Reus fuit citatus ad reſpondendum inquiſitioni, & num.58. ait iſta, eò fortius vera eſſe, quando Reus fuit poſitus in banno.

83 Contrariũ † tamen tenuerunt multi quòd vltra accuſationem, & denunciationem requiratur condemnatio: vt refert Farinac.d.q.34.num.59.qui tandem cõcludit primam opinionem æquam ſecundam communiorem, & num.62. pro eius reſolutione vtitur longa diſtinctione.

Notoria innocentia præſentandi.

84 Vndecimo † Fideiuſſor de repræſentando non tenetur amplius Reum repræſentare quando poſt fideiuſſionem conſtat de innocentia illius, pro quo promiſſum fuit Gabr. conſ.181. nu.6.& 7.lib.1. & 173.nu.18. vol.1. Eugen. conſ.67. nu.8. Farin.d.q.34. num.54.& 68.

Interpellatione & mora non adhibitis.

85 Duodecimo. † Fideiuſſor, de repræſentando debet conſtitui in mora, antequam Reus banniatur, vel condemnetur ad hoc vt demum ex fideiuſſione condemnari poſſit, l. ſi deceſſerit, in fin.ff.qui ſatiſd.cog. l.ſed, & ſi quis vbi glo.1.ff.ſi quis cautio.Boſſ.de carcer.fideiuſſ. commit. num.66. in fin. Herculan. de cau. de non offendend. c.23.num.16.Farin.d q.34.num.73.
86 & hæc adeo ſunt † vera vt requiratur requiſitio, & interpellatio, vt etiam procedãtur, quod certo tempore promiſerit. Nam requiſitio tali caſu eſt neceſſaria ad hoc, vt fideiuſſor teneatur ad pœnã non repræſentando. Rom. in l. ſtipulatio iſta, in §. inter certam diem.nu.4.ff.de ver.obl.& conſ.127.

alias

Digitized by Google

alias 137. iſta promiſſio. nu. 1. vbi Mandoſi.in additionib. Butr.in c.2. nu.11. vbi Abb. nu.19. de iud. idem Abb. in cap. finem litibus. num. 34. de dol. & contum. Alex. in l. properandum. nu. 8. C. de iud. Fely. in cap. ſi autem. nu. 4. de reſcrip. Farin d.q. 34. num. 125.

87 Sed quid, † ſi fideiuſſor repręſentat reum antequam requiratur, & interpelletur, an liberetur Rom conſ. 179. alias 137 incip. iſta promiſſio, vbi Horat. Mand. in add. volunt fideiuſſorem iſtum liberari.

88 Et aduerte.† Quod quando repręſentatio fit per alium, quam per fideiuſſorem, quod tunc fideiuſſoris liberatio non contingit, ac ſequitur, niſi idem effectus ſequatur. Luc. de Pen. in l. ſi quis decuric. col. 4. C. de decur. lib. 10. Rom. in l. 2. in §. fideiuſſorem. col. 2. verſic. ponatur etiam. ff. qui ſatiſd. cog. Bal. conſ. 307 verba Diui Aſſlic. deciſ. 130.

Iterum quid: aliquis promiſit repręſentare aliquem curiæ intra certum, & limitatum tempus ſub pœna: An ſi intra dictum tempus irrequiſitus ipſum non pręſentauerit in

89 dictam pęnam incidat? † Communiter concludunt Doctores, quod ſi dictus fideiuſſor non fuit monitus, interpellatus à iudice, ac requiſitus, non incidit in pœnã, & quod in mõra non conſtituitur, etiam quod fide-

90 iuſſioni certa dies adiecta ſit.† Et maximè in fideiuſſore iudicij: quod locus eſſe volunt, in fideiuſſore conuẽ-

91 tionis, & contractus:† nam in eo habet locum l. Magna. C. de contrah. & commit. ſtip. quod dies interpellet pro homine.Ità Caſtrenſ. conſ. 168. vol. 2. Rip. in l. 4. §. hoc autem iudicium, nu. 10. ff. de damn. infect. laſ. in l. vniuerſa. nu. 4. C. de precibus imp. offer. & in l. ſi ex legati cauſa nu. 14. ff. de verb. oblig. Marſ. in rubr. de fideiuſſ. nu. 114. & in l. vnius facinoris §. cognitutũ nu. 15. de queſt. Rol. conſ. 58. num. 14. volum. 1. Boſſ. in prax. crim. tit. de carcer. fideiuſſ. commitren. nu. 61. Deci. in l. quod te in ſecunda lect. nu. 4. ff. ſi cer. pet. conſ. 2. nu. 7. & conſ. 145. in prima colum. Socin. Iun. conſ. 65. nu. 77. libro 1. Bauer. in ſuo tract. de mora par. 2. fallent. 1. remed. 13. Moro. de treg. & pac. q. 17. nu. 2. Felyn. in cap. ſi autem, in tertia columna, nu. 4. de reſcri. Rot. diuerſ. in impreſſ. deciſ. 11. nu. 15. in ſecunda par. dum decidit, quod fideiuſſor de aliquem repręſentando in iudicio non conſtituitur in mora per aduentum diei ſine

92 interpellatione.† Et ratio præmiſſorum eſt: quia ante diem, & interpellationem non eſt orta actio. Deci in d. l. quod te. nu. 5. Marſil. in d. §. cognitutum. nu. 15. Boer. conſ. 22. nu. 6. Gabr. de ſolutio. conſ. 9. nu. 22.

93 † Quod procedit etiam quod fideiuſſor ſe obligauerit ex inſtrumento cõfeſſionato, iurato, quarãtigiato, & obligatione camerali vallato. Curt. Iun. in d. l. quod te, nu. 26. cum ſequẽt. ff. ſi cer. pet. Bar. in l. cum quod. § ſi iurauero, in fi. ff. de iureiur. Natt. conſ. 65. nu. 11. vol. 1. Oſaſch. deciſ. Pedam. 45. alias 49. nu. 2. Hondad. cõſilio 302. hæc sũt breues. in princ.

94 & conſ. 303.† vbi loquitur, quando non eſt aſſignata dies, ſed dictum, toties quoties. Nam tunc, vt pœna committatur requiritur, vt fideiuſſori à iudice alius terminus præfigatur, & hoc ex diſpoſitione l. Sancimus. C. eo. dicta q. 5. proximè dictum fuit.

95 † Et ratio eſt, quia vbi non adeſt petitio,

titio, ibi non eſt mora, & vbi non eſt mora, ibi non cadit pœna. l. lecta. § penult. ff. ſi cert. pet. Tiraq. de retract. lig. §. 11. gloſ. 4. num. 4.

96 Et notandum eſt vnū: † quod quęlibet ſimplex requiſitio moram non inducit, niſi ſit interpellatio, vel aliquid aliud, quod vim interpellationis obtineat. l. mora. ff. de vſur. Menoch. de retin. remed. 3. nu. 479. licet contrarium videtur firmare idem Menoch. de arbitr. iud. caſ. 137. num. 20. & de veritate, vide eundem Menoch. caſ. 220. Gabr. de ſolut. concl. 9. & de tranſact. concl. 1. num. 10.

97 † Et an ſit ſatis interpellatio extraiudicialis. in d. l. ſi ex legati cauſa in fin. ff. de verborum oblig. ſatis bene deducit Iaſon.

98 † Amplius quid ſi in fideiuſſione eſt appoſita certa dies, & eſt dictum, quod ſi fideiuſſor non ſoluerit ſtatim adueniente illo tempore, quod incidat in pęnam ipſo iure, & facto incurrendam. An tali caſu vltra interpellationē etiā iudicis declaratoria requi-

99 ratur? Pro reſolutione dicas. † Quod quando à l. vel ab homine, pœna imponitur ipſo iure; tunc quando agitur de priuando aliquem iure ſuo, vltra requiſitionem etiam ſemper requiritur declaratoria, etiam quod actus ſit ipſo iure nullus Bart. in l. his conſequenter. ff. fam. ercifc. Felyn. in cap. Rodulfus. num. 35. de reſcript. Pariſ. conſ. 29. num. 15. & 16. vol. 4. Tiraq. in l. ſi vnquam in verbo reuertatur.

100 effectu 50. num. 398. † Nam nunquam deuenitur ad executionem pœnæ, etiam ipſo iure, & facto incurſæ, antequam pars moneatur, & iudex ſuam ſententiam declaratoriam proferat. Burſat. conſ. 14. nu. 18. & 21. & conſ. 43. nu. 22. lib. 1. benè Ruin. conſil. 153. num. 16. par. 1. Gabr. de maleſ. concluſ. 12. qui dicunt executionem pœnæ ipſo iure incurſæ fieri non poſſe ante ſententiam Iudicis declaratoriam.

101 † Eſt benè verum, quod quādo factum eſſet notorium, notorietate reſultante, ex actis, & pœna, ipſo iure eſſet impoſita, quod tunc non requiritur ſententia declaratoria. Eug. conſil. 68. nu. 24. ſed abſque alio ipſo iure pœna committitur, & incurritur.

102 † Vlterius iuxta prædicta, videndum eſt de alio. An fideiuſſor de repræſentando poſſit purgare moram. Et ſic an poſſit, poſt moram reum repræſentare, congruo loco, & tempore, ita vt ex tali moræ purgatione veniat liberatus, à pęna? Dicas quod fideiuſſor de repræſentando regulariter poteſt purgare moram, modo fiſci, & partis intereſſe habentium ius non ſit factū deterius, l. & ſi poſt tres, vbi Bart. Bald. Alberig. Ang. & Iaſ. & alij communiter. ff. ſi quis caut. Boſſ. de carcer. fid. comm. num. 66. Gram.

103 deciſ. 95. num. 1. & 5. † qui dicunt, quod fideiuſſor, liberatur à pœna, & committitur purgatio moræ: & maximè quando celeri feſtinatione hoc

104 facit. † Et addunt hoc, non procedere, quando talis pęna eſſet appoſita in Iudicis contemptum. Nam tunc ratione contemptus, poteſt pœna exigi: etiam quod Reus poſt terminum ſe repræſentauerit Grammat. d. deciſ. 95. Roman. conſil. 110. num. 9. in fin. Iaſon. in l. ſtipulatio iſta in §. alteri. num. 10. ff. de verb. ſign. & ad ſaniritatem, circa hoc dictum: videatur Farin. in ſua prax. crimin. tit. de carcer. & carcer. q. 34. num. 135. qui numero 136. & 137. dicit hęc vera, etiam poſt cōdemnationem, & etiam interuenien-

ueniente iuramento, qui demum nu. 142. 143. & 144. hoc multis modis limitat.

105 Inſuper. † Quid ſi fideiuſſor iſtæ vult Reum defendere: & ideo procraſtinat in repræſentando, ipſum an incidat, in pęnam? Marſ. rub. eo. q 14. nu. 136. Rimin. Sen. conſ. 457. nu. 11. volum. 3. concludunt quod non.

106 Pariter † fideiuſſor de Reum repræſentando ſi non poterit Reum repræſentare an ſaltem poſſit ipſum defendere allegando, quod fuit indebitè captus? Et pro affirmatiua facit. tex. in l. ſi eum, in princ. vbi Alex. ff. ſi quis cauti. Marſ. rub. eo, q. 14. & q. 50.

107 nu. 412. † Dummodo Reus, ſe non abſentauerit, per dolum ipſius fideiuſſoris. Iaſ. in l. ſancimus. §. ſin autem col 20. C. eod.

108 Poſtremo. † Animaduertẽdum eſt aliud in propoſito. Quod fideiuſſor de repræſentando, ſi non repræſentat Reũ quem repræſentare promiſit tenetur etiam ad pœnam corporalem. l. ſi quis Reum vbi Bar. & omnes. ff. de cuſtod. Reorum. Salyc. in l. ad Commentarienſem, num. 3. C. d. tit. Speculat. de accuſ. §. ſequitur. nu. 13. Nam promittens in cauſa criminali dicitur principaliter promiſiſſe pęnam ſoluere Rim. iun. conſ. 738 num. 27. vol. 2.

109 Intellige † quando in fideiuſſione eſt expreſſa certa pęna corporalis. Vt

110 etiam quando † agitur de delicto, pro quo, veniret imponenda pœna corporis afflictiua. d. l. ſi quis reum, vbi Bar. Ang. & alij. Secus verò ſi nõ apponitur in fideiuſſione certa pœna corporalis: nam tali caſu fideiuſſor non repræſentando reum punitur pęna pecuniaria iudicis arbitrio, vt per Farinac. qui ad longum hoc dictum proſequitur in ſua prax. titu. de carcer. & carcer. quæſt. 34. num. 1. cum ſequentibus.

111 † Sed quid fideiuſſor promiſit reũ repræſentare ſimpliciter, reus aufugit, qua pęna erit condemnandus iſte fideiuſſor? certè ſi reus eſt condemnandus pœna capitali: cum fideiuſſor eadem pęna condemnari non poſſit, veniet puniendus pœna extraordinaria arbitrio iudicis. gloſſ. in cap. cum homo. 23. q. 5. Gemin. in c. iuriſg. diſtinct. 1. Cuman. conſ. 32 inculpatus circa medium ibi cum teneatur ad aliud quam principalis, cum alijs, quos refert, & ſequitur Menoch. de arbitr. iud. lib. 2. cent. 4. caſ. 304. nu. 1. & 2. qui hoc tribus modis limitat.

Adde præmiſſis nonnullos caſus, in quibus fideiuſſor tenetur omninò reum repræſentare, aliàs pœnam pollicitam non euitat.

112 Primo, † quando alternatim fuit promiſſum, & quem ſiſtere, & repręſentare, aut ſoluere pęnam: quia tunc ſi vnum fieri nequit alterum adimpleri poterit. Angel. Alex. & alij in l. ſed & ſi quis. ff. ſi quis caut.

113 Secundo, † quando fideiuſſor promiſit ſe facturum, & curaturum ita, & taliter quod cum effectu Titiũ repræſentabit: quia tunc non poteſt aliqua difficultate, vel impoſſibilitate adueniente ſe excuſare per illam clauſulam cum effectu. Dec. in l. fin. §. fin. ff. ſi cert. pet. Bertazzol. conſ. crimin. 501. num. 2. in 2. par. & diximus ſupra caſu quinto.

114 Tertio, † quando eſt renunciatum omni legum auxilio, quia tunc etiam difficultati, & impoſſibilitati renunciatum dicitur. Crott. in l. 4. in §. Cato. nu. 21. ff. de verb. oblig.

115 † Quarto, quando bona non ſunt confiſcata. Bart. in l. ſi verò. ff. qui ſatiſd.

Digitized by Google

tiſd.cogan. Bart. & Caſtr. in l.capitis. ff.eod. Bertaz.d.conſ.501. numero 6. de 2. par.

116 Similiter † ſciendum eſt ad huius cautionis notitiam: quod, & fideiuſſor de repræſentando, & de iudicio ſiſti differunt. Bart. in l. 1. num. 1. vbi Iaſ.num.1. ff.ſi quis caut. idem Iaſ. in l.2.in §.in fideiuſſorem.num.7.ff.qui ſatiſd. cogantur. Boſſ. in prax. tit. de carcerat. fideiuſſ. committ. num. 59. fideiuſſio enim de iudicio ſiſti illa eſt per quā oblato libello fideiuſſor reum ſiſtere, & dare tenetur, & qui promittit, quod reus ſtabit in iudicio vſque ad finem litis Auth. offeratur. C. de lit.conteſt.l 1. & per totum. ff. qui ſatiſd.cogantur. Et ſic iſte fideiuſſor tenetur ſiſtere à principio cauſæ vſque ad ſententiam. Bart.Iaſ. & alij.in l.1. ff ſi quis in ius voc. non ierit, & diximus ſupra in capit.1. vbi egimus de hac cautione de iudicio ſiſti. Fideiuſſor verò de veniendo, ſeu repræſentando, eſt ille, de quo agitur in titulo. ff de in ius voc. vt eant. Et qui quam primum reum, quem promiſit in iudicio repræſentabit, liberatus eſt.glo. in l.duobus.in §.ſi ei qui. ff. de iniur. vbi Iaſ. & refert hanc differentiam, intercętas duas cautionū ſpecies Farinac in d.ſua prax crim.tit de carcer. & carcer. q.34.num.155.& 156.

Itidem adnotandum in propoſito
117 eſt, † quod fideiuſſor non dicitur repræſentare reum, niſi illum iuridi-
118 cè, & legitimè repræſentet: † vbi enim loquimur de actu, intelligimus de legitimo.l.4. §. condemnatum, ff. de rei iudic. Boſſ.de carcer.fideicom-
119 mitt.num.36.† Et nota, quod tunc fideiuſſor dicitur legitimè reum repræſentare: quando ipſius rei corporalem præſentiam exhibet, & intra carceres conſignat Batigello Collaterali Birruario, vel famulis, & iudex talem repræſentationem acceptauerit, quia tali caſu ſecuta iudicis acceptatione: etiam quod reus non ſit bene repræſentatus fideiuſſor liberatur. gloſ.in elemen. dudum in verbo præſentari. de ſepul. Abb.in cap.cum parati.num.5.de appellat.Cumin. ſuper rit. Sicil.cap.67.num.13.Boſſ. de carcer. fideiuſ. committ.num.36. Farin. in d. prax. d. quæſt.34. num. 24. qui
120 ſubdit quod † hodie huius cautionis formula de repræſentando talis eſſe ſolet. De repręſentando intra carceres, vel de repręſentando coram iudice toties, quoties quandocunque, & qualitercunque ad omne iudicis mandatum, & de non diſcedendo ſine dicti iudicis licentia, & de parendo dicti iudicis mandatis: qua formula ſeruata fideiuſſor nunquam venit liberatus. Et pratici, ac periti notarij ſemper dicta formula vtuntur, vt inquit Farinac. dicto loco, ſub dicto num.24.

SVMMARIVM.

1 *Cautio de non offendendo eſt iudiciaria, & à reo præſtatur.*

2 *Cautio de non offendendo petitur, quando quis timet in perſonam, vel bonis offendi ab aliquo, imploraturque ad eam obtinendam officium iudicis.*

3 *Cautionem iſtam nemo præſtare compellitur, niſi ſubſit iuſta cauſa timoris.*

4 *Ab inuitis non extrahitur hac cautio niſi cum legitima cauſa.*

5 *Iudex ſine cauſa cognitione, & ex mero, & libero arbitrio ſuo, & non præcedente partis petitione, & inſtantia, & abſque iuſta, & legitima cau-*

 ſa

ſa non poteſt cogere aliquem ad hanc cautionem dandam.

6 Hæc cautio potiſſimum fundatur in timore ſcandali futuri, & non in inimicitijs.

7 Reſpicit vtilitatem publicam.

8 Quis ad cautionem præſtandã cogitur, vbi ſubeſt timor ſcandali, aliàs repellitur à ciuitate.

9 Petitur ab eo, qui dedit cauſam inimicitiæ, & offendit.

Contrarium tenent multi, vt ibidem.

10 Non præſtatur, vbi eſt vanus timor ſcandali.

11 Fideiuſſio de non offendendo cauſam requirit, illaque debet eſſe iuſta, & legitima.

12 Vel ſaltem debet ſubeſſe timor ſcandali futuri.

13 Fideiuſſio de non offendendo non præſtatur ſine cauſæ cognitione.

14 Cautio de nõ offendendo præſtatur cum fideiuſſoribus etiam à diuite.

15 Cautio iuratoria conceditur, ſi quis fideiuſſores de non offendendo non inuenerit: modo ſit bonæ vitæ conditionis, & famæ. aliàs interim exulare cogitur. num. 18.

16 Et tali caſu, ſi eſt malæ conditionis, & famæ excuſatio paupertatis non recipitur.

17 Pauper malæ vitæ quantò pauperior, tantò ad delinquendum promptior.

19 Intellige rixoſum eſſe cogẽdum ad præſtandam hanc cautionem cum fideiuſſoribus: modo contrarium iudici viſum non fuerit.

20 Cautio de non offendendo reciprocè, & ad inuicem recipitur.

21 Præſtita ab vno ſuſpenditur, donec ab alio præſtetur.

22 Caſſari debet ſi ab altero nõ præſtatur?

23 Imo nec ex ea oritur actio.

24 Cautio de non offendendo pro ſe, filijs, familiaribus, conſanguineis, affinibus, complicibus, adhærentibus, amicis, ſequacibus, & ſimilibus arbitrio iudicis datur.

25 Qui familiares, adhærentes, complices, & conſortes dicantur, remiſſiuè declaratur.

26 Perſonas ſupra relatas augere, & diminuere hoc totum iudicis religioni relinquitur.

27 Cautio de non offendendo regulariter pro ſe, filijs, deſcendentibus, quos, quis in poteſtate habet, & illis de familia, quos, quis prohibere poteſt, ne delinquant, & ſic pro ſibi ſubditis, tantum præſtari ſolet, & ità praticatur.

28 Secus in conſanguineis conſanguineorum, & amicis amicorum.

29 Vt etiam in conſanguineis, & affinibus inimicis eius, qui ad fideiubendum cogitur.

30 Idem ſi conſanguinei, & affines eſſe deſierunt, vel vti tales non tenebantur.

31 Idem in conſanguineis, & affinibus rixoſis, malæ conditionis, & famæ, & qui nihil in bonis habent.

32 Vt pariter in conſanguineo authore rixæ, & principali in offenſa illata ſeruanda eſt.

33 Et etiam in conſanguineis, & affinibus bannitis.

34 Cautio de non offendendo, ad hoc, vt violata dicatur, requiruntur probationes plenæ ſufficientes, concludentes, certitudinariæ, & indubitatæ, & maximè ad effectum incurrendi pœnam.

35 Vnde neceſſe eſt, quod principalis ſit conuictus de offenſa, vel per ſuam veram cõfeſſionem, vel per alias probationes indubitatas: ità quod non erunt ſatis ficta confeſſio. Et quod fuerit conuictus, & condemnatus

per

per inditia, & præſumptiones violentas.

36 Probationes, quæ ſufficiunt ad condemnationem principalis: non ſunt ſatis pro condemnãdo fideiuſſore, eum maiores in eo ſint neceſſariæ.

37 Niſi promiſiſſet ſoluere condemnationem vel id, in quo principalis erit condemnatus.

38 Sententia lata contra principalem abſentem, & contumacem, non nocet eius fideiuſſori.

Etiam quod dicta ſententia contumacialis ſit fundata in dicto vnius teſtis de viſu. num. 40.

Et etiam quod dicta ſententia ſit adminiculata indicijs, & coniecturis, numero 41.

39 Maior probatio requiritur contra fideiuſſorem, quam contra principalẽ.

42 Cautio de non offendendo eſt temporalis, & non perpetua.

43 Quantum duratura ſit iudicis arbitrio remittitur.

44 Arbitrium iſtud à cautionis dictatura regulatur.

45 Et non extenditur ultra decem annos.

46 Iudex, quando adhuc uigent inimicitiæ capitales poteſt arbitrari hanc cautionem perpetuam.

47 Cautio iſta paſſim præſtatur ſimpliciter, & ſine temporis præfinitione, & ità praticatur.

48 Et ſic concepta perpetua eſt.

49 Tempus in dubio præſumitur perpetuum, & non momentaneum.

50 Perpetuum expirare debet per annos uiginti, triginta, uel quadraginta, ſecundum nonnullos.

51 Iudex uidens inimicitias durare poterit cogere partes ad renouãdam hanc cautionem.

52 Et maximè, quando tempus iam præfixum eſt elapſum.

53 Conſuetudo, & ſtilus in termino præfigendo in hac cautione potiſſimum attenditur.

54 Tempus apponi ſolitum habetur pro appoſito.

55 Cautio iſta, quando ſimpliciter præſtita eſt: tunc terminus cenſetur præfixus durante tempore Prætoris, & Officialis, & etiam per aliquot dies poſt.

56 Cautio hæc finito Officio Prætoris, & Officialis poſt duos menſes expiraſſe dicitur.

57 Idem ſi Officialis in Officio confirmatur: nam adhuc expirat.

58 Prohibitum ad tempus finito tempore cenſetur permiſſum.

59 Promittens pro ſe, & cõſanguineis non offendere, ſi unus ex dictis conſanguineis offenderit: promittens habet regreſſum ad omne ſolutum contra dictum conſanguineum.

60 Modo dictus conſanguineus contraueniens non ſit ignorans.

61 Et modo ad cauendum non fuerit aſtrictus lege, ſtatuto, uel conſtitutione ſic dictantibus.

62 Cautionem de non offendendo uiolans (ſecundum nonnullos) criminis læſæ maieſtatis pœna tenetur: alij ad pœnam pacis ruptæ aſtringi poſſe firmarunt. Tertij abſciſſione manus pœnam hanc eſſe uoluerunt. Nonnulli uti proditorem puniẽdum eſſe exiſtimarunt. Cæteri uero hoc totum arbitrarium eſſe dixerunt.

63 Cautio de non offendendo pace ſequuta caſſa dicitur.

64 Et maximè, quando in contractu pacis caſſatur, & annullatur num. 5.

Aliàs non niſi interueniente iudicis conſenſu, & decreto. nu. 64 65.

66 Offenſus ſe defendendo offendens in pœnam huius cautionis non incidit.

Digitized by Google

67 *Defenſor propriæ ſalutis nec contrauenire, nec peierare dicitur.*

68 *Ignoſcendum eſt ei, qui prouocatus ſe vlciſcit.*

69 *Primus contrauenien attenditur.*

70 *Incertitudo primi offendentis liberat à pœna partium: ſecus fiſci.*

71 *Excedens modum in ſe defendendo ad ſolum exceſſum tenetur.*

72 *Cautio de non offendendo magis indicijs & treguæ, quã paci proxima eſt.*

73 *Cautio de non offendendo multis modis incurritur.*

74 *Inſultus factus cum armis, vel ſine, etiam quod inſultatus non fuerit vulneratus rumpit hanc cautionem.*

75 *Et eo magis ſi inſultus eſt factus cum proiectione teli.*

76 *Vt etiam ſi inſultus eſt factus fugiendo, vel in ſequendo fugientem.*

77 *Idem ſi inſultus eſt factus ad domum, & fideiuſſio ſit concepta verbis generalibus.*

78 *Eodem modo, quando inſultus eſt factus cum armorum euaginatione reſpectu pœnæ legalis: ſecus quoad conuentionalem.*

79 *Secus tamen in infraſcriptis caſibus. Primo quando eſt promiſſum perſonaliter non offendere cum verbis generalibus.*

80 *Idem in ſimplici inſultu abſq; admenatione, & Archibugi exoneratione.*

81 *Idem quando in fideiuſſione fuit promiſſum non offendere in perſonam.*

Inſultus non eſt offenſa perſonalis: ſed medium ad offenſam perſonalem. numero 79.

82 *Offenſio in perſonam dicitur illa, quando quis eſt percuſſus, & tactus.*

83 *Cautio de non offendendo rupta dicitur ex inſulto facto ad domum animo offendendi etiam non ſequuta offenſa.*

84 *Cautio de non offendẽdo fracta dicitur ex inſultu cum admenatione cum armis euaginatis, etiam quod inſultatus vulneratus non remanſerit.*

85 *Dummodo fuerit promiſſum ſimpliciter non offendere: idem ſi perſonalites: ſecus ſi in perſonam.*

86 *Contrarium eſt verum: & ita ſeruatur ex ratione vt ibi.*

87 *Cautio de non offendendo tantum illam offenſam comprehendit, quam corpus ſentit, vel ex liuore, vel ex tumore, vel ex dolore, vel ex effuſione ſanguinis.*

88 *Cautio de non offendendo rupta dicitur ex inſultu cum proiectione lapidis, vel teli etiam vulneratione non ſequuta.*

Proiectio lapidis, & teli pœnam merentur. num. 89

90 *Modo fuerit ſimpliciter promiſſum non offendere: ſecus ſi in perſonam.*

91 *Proiectio lapidis, teli, ligni, guanti, vel alterius rei ſimilis hanc cautionem non violant quando non eſt promiſſum non offendere in perſonam.*

92 *Conſpuens in faciem incidit: ſi promittit ſimpliciter non offendere, ſecus ſi dictum eſt in perſonam. nu. 93.*

94 *Eximens aliquem de manu alterius in hanc cautionem incidit.*

95 *Modo ſimpliciter non offendere promiſerit.*

96 *Secus ſi eſt promiſſum non offendere in perſonam.*

97 *Per ſolam violentiam ablatiuam alicuius de manu alterius hæc cautio commiſſa non dicitur.*

98 *Exoneratio Archibugi abſque vulneratione, quando fuit promiſſum ſimpliciter non offendere violat hanc cautionem: ſecus ſi dictum eſt in perſonam.*

99 Quan-

99 *Quando ex exoneratione Archibugi fuit vulneratus equus, & non equitans: an hæc cautio commiſſa dicatur.*

100 *Offenſa ex modica, quando promiſſum eſt ſimpliciter non offendere, hæc cautio rupta dicitur.*

101 *Idem quando eſt dictum perſonaliter, vt etiam quando in fideiuſſione ſunt appoſita verba generalia, & vniuerſalia, ſecus ſi dictum ſit in perſonam. num. 102.*

103 *Percutiens cum tumore, liuore, dolore, & ſanguinis effuſione huic cautioni contrauenire dicitur.*

104 *Idem in percutiente manu vacua, vel pugno.*

105 *Idem in ſola metus illatione, ac minis, quæ pro pacis violatione ſufficiunt.*

106 *Idem in iniuria verbali.*

107 *Quæ intellige, quando promiſſio eſt concepta verbis generalibus, & amplis.*

108 *Vt etiam quando dolo, & malo animo offenſa illata fuit.*

109 *Offenſus, quando eſt paſſus dolorem, tumorem, liuorem, & ſanguinis effuſionem ſemper dicitur commiſſa hæc cautio.*

110 *Contrarium, quod imò ex modica offenſa, non violetur hæc cautio: tenuerunt multi.*

111 *Modica offenſa, offenſa non dicitur.*

112 *Ex modico vulnere, ex cubitali vrtata, ex pugno, ex percuſſione facta cum lapide hæc cautio fracta non dicitur.*

113 *Inferēs metum deductum ad aliquem actum hanc cautionem rumpit, niſi in promiſſione dictum ſit in perſonam.*

114 *Verbalis iniuria ſtante ſimplici promiſſione hanc cautionem frangit.*

115 *Et præſertim quando verba iniurioſa ſunt grauia, & pœna merentur.*

116 *Caſus, in quibus cautio de non offendendo fracta non dicitur.*

117 *Cautio de non offendendo fracta non dicitur ex offenſa facta per iracundiam.*

118 *Calor, & rabies noui facti excuſat.*

119 *Et maximè ad euitandam pœnam.*

120 *Vt etiam quando iracundia prouenit ex iuxta cauſa.*

121 *Cautio de non offendendo ex noua cauſa violata non dicitur.*

122 *Vt nec etiam tregua, & pax.*

123 *Cauſa leuis, vt etiam de iure non punibilis ſufficit pro nouæ cauſa iuſtificatione.*

124 *Imò etiam iniuſta ſatis eſt.*

125 *Cautio de non offendendo nunquam ad nouam cauſam porrigitur.*

126 *Cauſa in dubio ſēper præſumitur noua.*

127 *Hæc cautio potius præſumitur rupta ex noua, quam ex antiqua.*

128 *Ad nouam cauſam iuſtificandam ſufficit præſumptiua probatio.*

129 *Noua cauſa, quæ, & generalis eſſe debeat, hoc totum iudicis arbitrio relinquitur.*

130 *Inſultus, & offenſa facta ſuper veſtibus ſine percuſſione: vt eſt in eo, qui alium per mantellum trahit, quando corpus non eſt tactum, at læſum hanc cautionem non frangit.*

131 *Etiam quod veſtimenta ſint tacta, fracta, & inciſa.*

132 *Quando veſtimenta ſunt tacta non dicitur offenſa perſona.*

133 *Secus ſi inſultus eſt factus cum percuſſione, & notabili veſtium inciſione.*

134 *Secus tamen in pace eſt.*

135 *Cautio de non offendendo per ſolas minas non rumpitur.*

136 *Cautio de nõ offendendo difficilius rumpitur, quam pax.*

Digitized by Google

137 Per verba minatoria pax non rumpitur.

138 Inſultans, vel diffidans ad dimicandum pacem violare non dicitur.

139 Mandatum de offendendo, vel occidendo non effectuatum non rumpit hanc cautionem.

140 Etiam quod ſit promiſſum non offendere re, verba, & opere.

141 Secus ſi ſit ſecuta offenſa, nam tali caſu mandans ad pœnam conuentionalem non tenetur.

142 Præſertim, quando fuit promiſſum per ſe ſolum non offendere: ſecus ſi per ſe, & alium.

143 Promittens non offendere per ſe, vel per alium tenetur etiam mandato non executo.

144 Dans opem, & præſtans aſſiſtentiam non frangit hanc cautionem.

145 Conſultationes, & perſuaſiones abſque offenſa hanc cautionem non infringunt.

146 Aſſiſtentia cum armis etiam non violat cautionem iſtam de non offendendo: & maximè quando in fideiuſſione eſt promiſſum non offendere in perſonam.

147 Adulterium, & ſtuprum commiſſa in vxorem, & filiam cautionem non infringunt.

148 Actus libidinis cautionem hanc non maculant.

149 Secus ſi actus iſti fuerint facti malo animo, & voluntate ſe vlciſcendi.

150 Idem in crimine peſſimo, & ſodomiæ.

151 Furtum non frangit hanc cautionem.

152 Furtum fit animo lucrandi, & non ſe vendicandi.

153 Niſi ſit promiſſum non offendere ſimpliciter.

154 Et eò magis, quando eſt dictum in perſonam, & in rem.

155 Accuſatio, vel atteſtatio in cauſa criminali, vel ciuili graui facta nō rumpunt hanc cautionem.

156 Et maximè quando ſunt vera: ſecus ſi ſunt falſa.

157 Abſentia excuſat ab huius cautionis fractura.

158 Modo dicta cautio per abſentem non ſit ratificata.

159 Fœmina nec actiuè, nec paſſiuè huic cautioni contrauenire dicuntur.

160 Offendens bannitum non violat hanc cautionem.

161 Etiam quod hæc cautio ſit iurata.

162 Bannitus poteſt impunè offendi.

163 Omnis promiſſio intelligitur rebus ſic ſtantibus.

164 Offenſa non cauſatur, niſi ab actu punibili.

165 Offendens, & occidens bannitum, & immunitatem, & præmium conſequitur.

166 Bannitus non includitur ſub hac cautione, niſi in ſpecie ſit proſpectum, & dictum.

167 Intellige non ſolum actiuè, verum etiam paſſiuè.

168 Et maximè, quando bannum ſuperuenit ex poſt: ſecus ſi ante.

169 Secus tamen eſt, ſi offenſio, & occiſio facta fuerint ex odio particulari, vindicta, & inimicitia, & non (vt decet) zelo iuſtitiæ, & ob publicam vtilitatem.

170 Contrarium, quod imò indiſtinctè quomodocunque occidatur bannitus hæc cautio rupta non dicatur, de iure verum eſt.

171 Animo nocendi, & iniuriandi ceſſante hæc cautio non incurritur.

172 Iniuria illata cadaueri non facit hanc fideiuſſionem committi.

173 Incertitudo primi offenſoris facit, vt hæc cautio non reputetur fracta.

174 Mors fideiuſſoris eſt in cauſa vt iſta cautio

cautio

cautio non afficiat eius hæredem.

175 *Pater præſtans cautionem de non offendendo pro ſe, filijs, & familia ſua, an pro filijs ſpurijs teneatur: & dicitur quod non, niſi aliud ſeruet conſuetudo.*

176 *Contrarium tamen eſſe in pace oſtenditur.*

177 *Pater poteſt cogi ad fideiuſſionem de non offendendo dandam etiam pro filio naturali, & ſpurio.*

178 *Filij naturales, & ſpurij vt plurimum ſunt rixoſi, ſcandaloſi, & mali exempli.*

179 *Mulier malè tractata à viro aufugiẽs: ſi demum ad virum reuertitur, poteſt ab ipſo fideiuſſionem de non offendendo petere.*

180 *Hoc tamen an ſit cõcedenda totum iudicis arbitrio remittitur.*

181 *Iudex in arbitrando, an cautio iſta ſit à viro præſtanda mulieri multa perpendere debet, totam facti ſeriem, & omnes eius qualitates, & circunſtantias.*

182 *Quando ſæuitia viri eſt magna in vxore: tunc iudex ſemper cogit virum ad dandam hanc cautionem, & maximè quando vxor, niſi cum magnæ vitæ periculo cũ viro habitare poſſit.*

183 *Nec tali caſu admittitur cautio iuratoria.*

184 *In arduis, quis ſe cautionis fragilitati committere non debet.*

185 *Mulier, quando ambigitur, an eius vir ad præſtandam cautionem de non offendendo aſtringi poſſit, interim donec hoc deciditur à viro ſequeſtratur, & committitur cuſtodiæ alicuius honeſtæ matronæ in aliquo loco tuto vbi, nec vir, nec eius coniuncti mulierem offendere poſſint.*

186 *Mulier, donec pendet quæſtio, an eius vir debeat idoneè de non offendendo cauere, debet interim à viro alimenta conſequi.*

De cautione de non offendendo.

CAP. IV.

1 QVarta. † Eſt cautio iudiciaria, quæ ſimiliter à reo præſtatur, & de non offendendo dici-
2 tur. † Et eſt quoties quis timet offendi ab aliquo: nam tunc poteſt iudicis officium implorare, vt cõpellat eum ad dandam fideiuſſionem de non offendendo, nec in perſona, nec in bonis, l. illicitas. §. ne potentiores. ff. de off. præſid. l. denunciamus. C. de his, qui ad Eccl. confug. l. qui bona. in §. ſi quis iuxta. ff. de damn. infect. Pratic. Pap. in form. libel. inquiſiti. in gloſ. tranſeat. nu. 8. vbi ponit quatuor caſus huius cautionis. Felyn. in rubr. de treg. & pac. num. 10. vbi hoc dictum nouem modis limitat. Marãt. de ord. iud. par. 6. principali, in octauo membro, num. 10. Clar. in prax. §. fin. q. 47. in princ. Hercul. in ſuo tract. de caut. de non offend. in princip. Moron. de treg. & pac. q. 369. 170. & 171. Pariſ. conſ. 168. in 4. volum. Mag. deciſio. Lucen. 100.

Nã iſtam cautionem, pars poteſt petere ab eo ſibi pręſtari, à quo timet offendi: & tenetur Iudex iſtum talẽ cogere ad eam præſtandã, pro vt etiam poteſt implorare officiũ iudicis, vt ipſum compellat ad hanc cautionem de non offendẽdo dandam Clar. d. q. 47. nu. 1. Fel. d. rub. de treg. & pac. nu. 10. vbi etiam Bal. Moron. d. tract. de treg. & pac. q. 169. num. 8. vbi inquiunt,
3 † quod ad cautionem de nõ offendendo nemo cogi poſſit, niſi ſubſit iuſta cauſa timoris Pariſ. d. conſ. 168. nu. 6. & 10. cum ſeq. volum. 4.

Ta-

4 † Talis cautio ab inuitis nõ eſt pręſtanda : † & ideo Iudex ſine cauſæ co-
5 gnitione, & ex ſuo mero, abſoluto, & libero officio, & arbitrio, & non pręcedente partis petitione, & inſtantia, ac iuſta, & legitima cauſa, non poteſt aliquem cogere ad præſtandam hanc cautionem Pariſ. d. conſil. 168. num. 10. vol. 4. Clar. d. quæſt. 47. verſic. ſed nunquid, qui dicit plerumque contrarium ſeruari. Vinc. de Franc. deciſio. 359. num. 1. in 2. par. qui firmat, quod iudex etiam ex officio poteſt cõdemnare ad hanc cautionẽ pręſtandam iuſta tamen cauſa ſubſiſtẽte.

6 † Potiſſimum hæc cautio fundatur in timore futuri ſcandali, & ne Reſpublica turbetur : & vt quieti, & paci ciuium conſulatur, & non in inimicitijs Clar. d. q. 47. verſ. ſed nunquid Hercul. de caut. de non offend. c. 1. nu. 6. & 50. nu. 67. & c. 31. num. 8. Mag. deciſ. Lucenſ. 100. num. 1. Nam
7 † hęc cautio publicam vtilitatem tangit. Per eam. n. publica quies, & priuatorum concordia conſeruantur.

8 Hinc eſt, † quod quando ſubeſt timor ſcandali ſolent Iudices partes inuicem cogere ad fideiubendũ de non offendendo; omni appellatione, & reclamatione remotis: aliàs repelluntur à ciuitatibus, & ità hodie praticari dixit Clar. d. q. 47.

9 Hinc eſt etiam, † quòd ille, qui dedit cauſam inimicitiæ, & offendit aliquem poteſt petere, vt ſibi præſtetur hæc cautio : quia (vt dixi) fundatur in timore ſcandali futuri. Rip. in rubr. de iud. num. 14. Ant. Gom. de delict. c. 12. num. 14. Clar. d. q. 47. verſic. ſed pone quod. Hercul. d. tract. de caut. de non offend. c. 1. nu. 1. & faciunt. l. congruit. ff. de off. præſid. & l. equiſſimũ. ff. de vſufructu, & notãt Cagn. in l. fi. nu. 36. ff. de iur. om. iudic. Plor. in l. ſi quando. num. 108. C. vnde vi.

Contrarium, quod imò cautio de non offendendo non ſit præſtanda illi, qui ex ſua culpa vel facto habet inimicitias cum altero : puta quia eum vulnerauit tenet Ang. in l. qui bona. in §. cæterum in fi. ff. de damn. infect. Rom. in d. l. qui bona in §. ſi quis iuxta. Qui dicit, quod tali caſu bonus iudex debet ſuadere partes ad pacẽ, non autem compellere eas ad hanc cautionem dandam, quod & proſequitur ibidem Alex. inquiens, quod tali caſu ſatis erit, quod iudex præcipiat ſub pœna ne offendat illum, qui cautionem peti, & ne incedat per certos fines. Et quod hæc cautio non poſſit peti per illum, qui lęſit alium, vel qui fuit cauſa, & author rixæ. voluerunt DD. in d. §. cæterum in fin. Rom. in d. §. ſi quis iuxta. vbi Alex. Alba. conſil. 676. num. 1. & per totum. Cag. in d. l. fin. num. 36. ff. de iur. omn. iud.

Quicquid tamen ſit : non recedas à prima opinione, quæ communis, & verior eſt, & quotidie, ac paſſim pra-
10 ticatur. Quam † limita, quando timor ſcandali futuri vanus eſſet Vinc. de Franc. d. deciſ. 359. num. 6.

Hæſitant DD. An huiuſmodi cautio requirat cauſam? Et videntur om-
11 nes cõmuni voto concludere, † quod cauſa in ea ſit neceſſaria. Moron. de treg. & pac. q. 169. qui ait cauſam requiri ad hoc, vt quis cogi poſſit ad pręſtandam hanc cautionem de non offendendo. Eaq; ſecundum ipſum debet eſſe iuſta, & legitima. Clar. in pra-
12 xi. quæſt. 47. dum vult † quod ſaltem pro cauſa ſatis eſt, vt ſubſit timor ſcãdali. Pariſ. dicto conſ. 168. num. 6. & 10. volum. 4. Sim. de Pretis. conſ. 188.
13 num. 16. dum firmant, quod ad † hoc

vt

Digitized by Google

vt poſtulari, & præſtari poſſit hęc cautio, requiritur cauſæ cognitio. Natt. conſ.616.nu.3.& 5.vol.3. Quod non debet cogi quis ad eam præſtandam, niſi ſequuta iuſti timoris cognitione. Io.de Arro.ſing.53.num.1. Vinc. de Franc.d.deciſ.359.nu 6.Alba.d.conſ. 676.num.3. Not. quòd in ſtatu eccleſiaſtico paſſim, & indiſtinctè nulla facta probatione de cauſa timoris partes cogantur ad eam præſtandam ita Baiar.in add. ad Clar.q.47.nu.16.

14 Præſtatur † hæc cautio cum fideiuſſoribus, etiam quod eam præſtare debens multa bona poſſideat, & ſit diues. Bart.in l.illicitas.§.ne potentiores.nu.4. ff.de officio præſid. Salyc. in d.l.denunciamus. nu.2. C.de his, qui ad Eccl.confug. Felyn.in rub.de treg. & pac.nu.10. Rip.in rub. ff.de damn.

15 infect.nu.9. † Et ſi talis eam præſtare debens, ſit pauper, & non inueniat fideiuſſores: non admittitur ad iuratoriam cautionem, niſi ſit bonæ vitæ, conditionis, & famæ, aliàs non eſt de eo confidendum: ſed tali caſu iudex debet cogere eum, vt exulet: Farinac. de variar.& diuerſ.crim.q.107.num. 41. circa medium art.4. par.1. ſecundum Clar.d.q 47.verſ.ſed quæro, qui

16 ſubdit, † quòd tali caſu, nec excuſatio paupertatis eſt admittenda: quia

17 † homines malæ vitæ, & conditionis tanto ſunt pauperiores, tanto etiã ſunt promptiores ad delinquendum, cum non timeant cõfiſcationes bonorum,

18 quæ non habent: Hoc † idem firmat Natt.d.conſ.616. num.9. vol.3. dum vult. ſtandum eſſe iuratoriæ cautioni, ſi compulſus ad præſtandam fideiuſſionem de non offendendo, iuret ſe fideiuſſionem non inuenire, & concurrant bona qualitas, & cõditio perſonæ; nec non, & appoſitio pœnæ, vt ibi per eum.num.9.& 10. Et aduertit Franciſcus Hercul. d.tractat. de caut. de non offend. cap.4.num.4. Qui dicit iſtum talem eſſe cogendum ſimpliciter ad cauendum, cum fideiuſſoribus, quando eſt ſcandaloſus, rixoſus, & malæ vitæ, conditionis, & famæ. Et benè hæc omnia proſequitur. Proſper. Farinac. in ſua prax. crimin. tit. de variat. & diuerſ.crimin.q.107.

19 num.41. Qui docet † iſta non procedere, quando contrarium iudici viſum fuerit. num.39.

20 † Hæc cautio reciprocè, & ad inuicem recipitur, & non aliàs. Bart.in d. l.qui bona in § ſi quis. ff.de damn.in-

21 fect. † Nam præſtita per vnum ſtat in ſuſpenſo, donec alter caueat, Ceph. conſil.690.num.5. vol.5. Capell.Toloſ.deciſ.489.aliàs 490 vbi add. Vincent.de Franc.d.deciſ.359. nu.2.par. 2 qui dicit, quod iudex debet prouidere, vt reciprocè detur, & deciſ.418.

22 nu.1.in tertia par.decidit. † Quod fideiuſſio hæc præſtita caſſatur, ſi non præſtatur reciprocè, & firmat hoc idẽ Moron. de treg.& pac. d. q.169. vbi aduertit, quod viciſſim præſtanda eſt, & altera parte recuſante eam præſtare recuſari poteſt. Et ſi per petentem eſt præſtita: dum alter eam non præ-

23 ſtat † ex ipſa non oritur obligatio, vt per Ceph.d.conſ.690.nu.6.

24 † Ad hanc fideiuſſionem dandam, non tãtum principalis aſtringi poteſt pro ſe, verum etiam pro eius filijs, familiaribus, conſanguineis, affinibus, complicibus, adhærentibus, familiaribus, amicis, ſequacibus, & ſimilibus iudicis arbitrio. Bar.in l.illicitas.§.ne potentiores.num.5.ff.de offic.præſid. Felyn.in rub.de treg.& pac.nu.10. in

25 ver.declarat.vbi ponit qui † dicantur familiares, adhærentes, complices, &

con-

conſortes. Rip. in d. rub. de dan. infect. nu. 12. Hercul. dicto tract. de caut. de nõ offend. c. 7. Moron. de treg. & pac. q. 171. Petr. à Plach. in epitom. delict. libro 1. c. 7. nu. 8. Pariſ. d. conſ. 168. nu. 5. 18. 19. & 20. vol. 4. Farinac. de var. ac diuer. Crimi. q. 107. art. 3. nu.

26 2. † Et quod hoc augendo, vel minuendo perſonas relatas totum, à iudicis arbitrio regulandum veniat, aduertit. Menoch. de arbitr. iud. libro 2. cent. 4. nu. 133.

27 Cęterum, quod imo quis tantum pro ſe, filijs, & alijs deſcendentibus, quos in poteſtate habet, vel pro illis tantum de familia, quos quis prohibere poteſt, ne delinquant, & ſic pro ſibi ſubditis tantum, & non pro alijs ad fideiuſſionem de non offendendo dandam reſtringi queat: voluerunt Rip. in d. rub. de damn. infect. nu. 16. verſ. ego crederem. Salyc. in d. l. denunciamus. nu. 2. C. de his, qui ad Eccl. confug. Hercul. de non offen. cap. 8. num. 1. Vulpel. de promiſſ. de non offend. c. 87. qui dicunt ex ſtylo, & communi obſeruantia, hanc opinionem veriorem eſſe. Lader. Imo. conſ. 208. nu. 2. qui dicit hanc ſententiam conſtantiſſimam, & firmiſſimã, quòd nemo teneatur cauere, niſi pro ſubdito. Ceph. conſ. 587. nu. 37. vol. 4. Farinac. vbi ſupra nu. 27.

28 Lim. primo, in conſanguineis conſanguineorum, & in amicis amicorũ, iuxta illud, ſocij mei ſocius meus non eſt. Farin. in prax. crim. tit. de var. & diuerſ. crim. par. 1. art. 3. quæſt. 107. numero 28.

29 Lim. ſecundo, quando conſanguinei, & affines eſſent inimici eius, qui ad fideiubendum cogitur. Hercul. d. tract. de caut. de non offend. c. 8. nu. 2. & 3.

30 Limit. tertio, † in illis, qui deſierunt eſſe conſanguinei, & affines, vel coniuncti, non tenentur, cenſentur, & reputantur. Laderch. Imo. dicto conſ. 208. numero 3.

31 Lim. quarto, in affinibus, & conſanguineis rixoſis, diſcolis, ſcandaloſis, & malæ conditionis, & famę, & qui nihil in bonis habent. Hercul. d. tract. de non offend. c. 49. nu. 11.

32 Lim. quinto, quando conſanguineus eſt auctor rixæ, & principalis in offenſa illata. Hercul. d. tract. c. 8. nu. 2. Nam tali caſu, pro eo conſanguineus fideiubere non cogitur, cum faciat partem in rixa Lad. Imo. d. conſilio 208.

33 Lim. ſexto, in conſanguineis, & affinibus bannitis: Nam promittens pro ſe, & ſuis conſanguineis, & affinibus, quod non offendet, non intelligitur pro conſanguineis, & affinibus bannitis. Thob. Non conſ. 112. nu. 8. etiam per totum. Et maximè, quando bannum ſuperuenit ante, vel tempore cautionis præſtitæ ſecus ſi poſt. Farin. in d. prax. de vari. & diuerſ. crim. q. 103 nu. 54 cum. ſeq.

Cautionem hanc eſſe ruptam debet hoc conſtare plenè, & clarè, & maximè ad effectum, vt fideiuſſor ad ſolutionem pęnæ aſtringi poſſit.

34 Inſuper aduertendum eſt vnum in hac materia, quod ad probandum cautionem de non offendendo fuiſſe ruptam, & violatam, requiritur, vt hoc conſtet plenè, certitudinariè, & concludenter per teſtes, qui hoc expreſsè deponãt, vel alio modo ſimili.

35 Hinc eſt, quod ſi quis promittit certam pœnam in caſu, quò alius offenderet vel pacem rumperet, ad hoc vt fideiuſſor pœnam ſoluere teneatur,

tur, requiritur, quod principalis fue-
rit conuictus,de offenſa,& pace rupta
per ſuam veram confeſſionem, vel
per alias veras, & indubitatas proba-
tiones, nec ſatis erit ficta confeſſio,
quod quis tanquam contumax fuerit
condemnatus etiam quod contumax
ex forma ſtatuti pro confeſſo habea-
tur. Vt etiam non ſufficit,quod prin-
cipalis aliter fuerit condemnatus, &
conuictus de delicto, & offenſa, ſeu
pace rupta. Puta per inditia indubi-
tata, & præſumptiones violentas.
36 † Quia tunc licet talia noceát princi-
pali,tamen non nocent fideiuſſori,ni-
37 ſi † fideiuſſor promiſiſſet ſoluere cō-
demnationem, ſeu id, in quò Titius
erit condemnatus prò offenſa,vel pa-
ce rupta, vt per Bero. conſ.203.nu.1.
2.& 3.vol.3.cóſ.197.nu.2.dict.vol.3.
Baiar.in add.ad Clar.§.fi.q.47.nu.26.
38 Hinc etiam fit, † Quod ſententia
lata contra principalem abſentem, &
contumacem,non noceret eius fideiuſ-
ſori, vt per Bartol.& alios, in l.cum
filiusfam.ff.de verb.oblig.Trita enim
39 eſt in iure concluſio:† q̄d minor pro-
batio requiritur contra principalem,
quam contra fideiuſſorem.Bero.conſ.
197.nu.2.199.nu.15.& 200.nu.6.
libro 3.Corn.conſilio 211.nu.5.libro
3. Gozad. conſ. 71.nu. 10. Foller. in
prax.crimin.in 4.par.3.par.principa-
lis,in verbo & ſi confitebuntur.num.
37.& in fragmentis.nu.263.Hercul.
de caut.de non offend.c.99.nu.1.Mo-
ron.de treg. & pac.q.182.nu.1. Rol.
conſ.94.nu.23.vol.3. Vulp. de pro-
miſſ. de non offend.q. 104. Bertaz.
conſil.18.nu.14.libro 1.& conſ.280.
nu.3. volum. 2. Garreti. in tract. de
execut. ſent.cap.1. num. 304. & nu.
305.Plot.conſ. crim.130.nu.21.lib.1.
40 Qui dicit hoc verum † etiam quod
ſententia contumacialis, ſit fundata
in dicto vnius teſtis de viſu. Baiard.
ad Clar. q.47. nu.26.dum docet hæc
41 vera, † etiam quod ſententia ſit ad-
miniculata inditijs,& coniecturis. Et
multas ampliationes,& limitationes,
ponit ad hoc dictum Farin. in ſua
prax.tit.de vari.& diuerſ.crim.q.107.
nu.107.& per totum.

Cautio de non offendendo quanto tempore duret.

42 Regulariter † fideiuſſio de non
offendendo eſt temporalis, &
43 non perpetua.† Et ideo Iudicis arbi-
trio remittitur quantum tpis dura-
tura ſit hæc cautio. Bart.in l.illicitas.
§.ne potentiores, nu.7.ff.de off.præ-
ſid. Alex.in l.dies cautionis, nu.5.ff.
de damn.infect. Fely.in rub. de treg.
& pac.nu. 10. in 3.declaratione.Rip.
in rub. de dam. infect. nu.23. in fin.
qui in huius concluſionis reſolutio-
ne diſtinctione vtitur.Aufred.ad Ca-
pell.Toloſ.q. 489.Anton. Gomez.de
iniurijs,nu.16.qui dicit hanc opinio-
nem communem Plach.in epitho.de-
lict. cap.7. nu.4. lib.1. Clar. in prax.
§. fin. quæſt. 47. num. 6. verſic. vlt.
Item quæro. Menoch. de arb. Iud.
lib. 2. caſ. 141. nu.2. qui opinionem
Alberigi. de triginta diebus reprobat
Hercul. de caut.de non offend.cap.9.
44 nu.6.& 8. dū inquit arbitriū † iſtud
regulari; à dictatura cautionis. Vulp.
de promiſſ. de non offend.c.78.nu.1.
Farin. qui iſtos & alios citat. in ſua
prax. crim. tit. de varijs, & diuerſ.
crim.q.107. nu.47.qui ex Marſ.Me-
45 noch. & alijs vult iſtud Iudicis † ar-
bitrium non poſſe extendi vltra an-
nos decem.

Aduertendum tamen eſt quod Iu-
dex

46 dex poteſt † arbitrati hanc cautio
nem perpetuam. Puta ſi viget inimi-
citia capitalis eò, quia ſit occiſus Fi-
lius, vel Pater. Vulp. de promiſſ. de
non offend.d.q.78.nu.2.& 3.

47 Amplius ad notandum † quod re-
gulariter in hac cautione de non of-
fendendo Iudex nullum præfigit ter-
minum, ſed ſimpliciter mandat pię-
ſtari eam: & ita paſſim omnibus in
locis praticari, & vbique ſeruari di-
cit Rip.in rub.de dam.infect.nu.23.

48 Et † talis cautio hæc modo pręſtita
durat in perpetuum Hercul.d.tract.
de caut. de non offend.c.9. num. 22.
49 & 23 Et ratio illa † deducitur: quia
in dubio tempus præſumitur per pe-
tuum ad Tiraq.de retract. conuenti.
§.2. gloſ. 1.num.39. licet. Eug.conſ.
82.nu 8.hanc opinionem impugnet
volens ex l.1.quærelam ff.de falſ.per-
50 petuum declarandum, etiam † intel-
ligendum, eſſe expirare per annos 20.
30.& 40.

51 Vlterius † ſi Iudex videt quod vi-
geant inimicitiæ: tali caſu poterit, co-
gere partes, ad hanc cautionem reno-
52 uandam, & maximè, † quando tem-
pus præfinitũ, iam eſt elapſum. Clar.
d.q.47. verſic. item quæro. Herc.d.
tract.de non offend.c.9.nu.19.

53 Poſtremò † perpendẽdũ eſt: quod
in præfigẽdo termino in hac cautio-
ne potiſſimum ſtylus, & conſuetudo
loci ſpectatur. Clar.d.q.47.num.6.
verſ.Item quæro Herc.d.c.9. nu.25.
54 qui nu.16. inquit, quod † tẽpus ap-
poni ſolitum, habetur pro appoſito.
55 Et in † dubio terminus cẽſetur appo-
ſitus per totũ tẽpus officialis, & Mini
ſtri ius dicentis: & ſic Prætoris offi-
cio durante, & etiam per aliquos dies
poſt arbitrio Iudicis Vulp.de pro-
miſſ. de non offend. d.q.78. nu.1.in
56 fi. † in tantum quod finito dicto of-
ficio, & per duos Menſes poſt dicta
cautio, abſq; aliqua alia declaratione
expirare dicitur l.cẽteſimis, in fin.ff.
de verb.oblig.Herc.d.trac c.31.nu.
14.& 15. Clar.d.q.47.nu.6. verſic.
57 item quæro. cum prohibitum † ad
tempus finito tempore cẽſeatur per-
miſſũ.l.Imperator.ff.de poſtul.Idem
58 † dicas ſi Prætor confirmatur: Nam
ad huc expirat. Hercul.d.cap.9.nu.
15.Mor.de treg.q.188.nu.1.5.& 6.

Cautio de non offendendo pro ſe, & Conſanguineis præſtita: ſi contingat quod vnus ex eiſdem conſanguineis offenderit: An principalis promittens habeat regreſſum ad omne ſolutum, per ipſum contra dictum conſanguineum.

59 † Proſatis nota traditur in hac ma
teria illa cõcluſio, Quod promittens
non offendere pro ſe, & conſangui-
neis ſuis: ſi eueniat, quod vnus ex di-
ctis conſanguineis, pro quibus ipſe
principalis promiſit, contrauenerit
cautionem prędictam violando: &
pœnam iſte promittens ſoluat, quod
tali caſu habet regreſſum, iſte princi-
palis promittens contra conſangui-
neum pro releuatione ſuæ indemni-
tatis. Sectatores huius dicti fuerunt,
Hercul. de caut. de non offend.c.33.
nu.23.& c.42.nu.20.& infra Mo-
ron.de treg.& pac.part.2.c.29.nu.2.
quæſt 30.nu.1.& 4 quæſt.151.nu.2.
& 152.& 153.Vulp.de pac.quæſtio.
57.nu.4.& quæſtio.63.nu.2.Farin.
in prax.crimin.tit.de var.& diuerſ.
crim.quæſtio.107.nu.35.vbi, à præ-
miſſis.excipit duos caſus. Et quando
60 † conſanguineus contraueniens, nõ
61 erat ignorans. Vt etiã quando † pro-
mittens ad cauẽdũ fuit aſtrictus lege
ſtatuto.aut cõſtitutione ſic dictantib.

De

Digitized by Google

De pœna frangentis hanc cautionem de non offendendo.

62 Varij † fuerunt interpretes in conſtituenda pœne violātibus hanc cautionem de non offendendo. Vna enim fuit opinio iſtos fractores pęna criminis lęſę Maieſtatis teneri: Alij vero pęna pacis ruptæ iſtos obligatos eſſe dixerunt ad c. 1. de pace. tenend. Nonnulli verò abſciſſionem manus hanc pœnam eſſe autumarunt: reliqui iſtos tales vti proditores puniendos eſſe Cęteri hoc totum arbitrarium fore dixerunt Bart. & Alberig. in l. illicitas, in §.ne potentiores.ff. de off.præſid. Hercul. de caut. de non offend.c. 10.nu.1. & ſeqq. & cap. 15. nu 1. Per. à Plach. in Epitom. delict. cap.7.nu.10. Proſp. Farin. qui hos refert, & ſequitur in prax criminali, tit. de var. & diuerſ.crim.q. 107.nu. 77. & 78 qui tandem concludendo firmat, quod ea ſententia inualuit, vt huiuſmodi pœna arbitrio Iudicis cōmittenda ſit.

Cautio de non offendendo pace ſubſequuta caſſa, & abolita dicitur.

63 Cautio † de non offendendo, per pacem ſubſequutam caſſa, & abolita cenſetur Bero.conſil 215.nu.13.cum ſeqq. vol. 2. Moron. de treg. & pac. quæſtio.vlt. Hieron. de Mont.q.189. Eugen. conſil. 82. num.3. & 35. Farin.in d.ſua prax.de var.& diuerſ.criminquæſt.107.nu.117 qui nu. 123.

64 Declarat † hoc verum interueniente Iudicis conſenſu, & decreto, & maxi-

65 mè quando † in contractu pacis dicta cautio annullatur, quod & vult Hercul.de caut. de non offend.cap 9. nu 9.11. & 16. & cap.38.nu.3.

Offenſus offendens frangere hanc cautionem non dicitur.

66 Si contingat † quod non obſtante hac cautione vnus alterum offendat: Tali caſu alter illum impunè offen-

67 dere poterit. Qui † enim propriæ ſalutis defenſor, eſt, in nullo contrauenisse, & peieraſſe dicitur l.2.C.de ſiccar. Clemen. vnica de homicid.

68 Ignoſcendum † eſt enim ei, qui prouocatus vlciſcitur.l.qui cum maior. §.ſi libertus. ff de bon. lib. Clar. in prax.§.fin. quæſt.47. verſic.ſed quo-

69 niam plerunque. † Et regulariter primus cōtraueniens attēditur. Alex. in l.cum proponas nu.6. C. de pact. Deci. conſil.380. nu.3. Ceph.conſil. 35.nu.27.volum.1.

Primi offendentis incertitudo liberat à pęna Partium: ſecus fiſci.

70 Si vno, eodemque † tempore vnus alterum offendat, ita quod non conſtet qui prius, & qui poſt: Tunc ſi pęna fiſco eſt applicanda, omnes tenentur. Si verò parti propter incertitudinem omnes abſoluuntur. Clar. d.quæſtio.47. verſiculo.ſed hic quæro. Farinac. de var. & diuerſ. crim.q. 107.nu.456.457.& 458.

Excedens modum in ſe defendendo ſolum ad exceſſum tenetur.

71 Si duo † dederunt ad inuicem hāc cautionem de non offendendo, & cōtigerit, quod alter ſe defendendo exceſſerit modum defenſionis; An fideiuſſores teneantur, & pœna ſit commiſſa? Affflic. deciſ. 206. Carrer. in prax.crim §.circa quantum de exceſſu.nu.6. it. quibus ex caut. excuſetur homicid. Dicunt quod non teneantur

pœna

pœna contenta in fideiuſſione: ſed aliqualiter puniuntur, principalis, & fideiuſſores pro ſolo exceſſu, & non vltra.

Hæc cautio magis inducijs, & treguæ quam paci ſimilis eſt.

72 Cautio iſta eſt magis proxima inducijs, & treguæ, quam paci, vt aduertit Hercul. in d. tractat. de caut. de non offendend. c. 13. nu. 2.

Cautio de non offendendo quibus in caſibus rupta dicatur; Et in quibus non.

73 Multis modis cautio de non offendendo commiſſa, violata, & rupta dicitur.

Propter inſultum factum cum Armis, vel ſine: etiam quod inſultatus non fuerit vulneratus.

74 Primo, propter inſultum factum cum armis, vel ſine: Etiam quod inſultatus non fuerit vulneratus, cautio de non offendendo fracta dicitur.
75 Corn. conſ. 51. nu. 6. lib. 1. † Qui loquitur de inſultu cum proiectione teli. Dec. cõſ. 406. nu. 1. & 2. Moro. de treg. & pac. q. 46. nu. 8. in 2. p. Vulp. conſ. 51. & conſil. 82. & in tract. de
76 pace. q. 101. nu. 8. vbi loquitur † de inſultu facto fugiendo, & inſequendo, fugientem. Lud. Peger. deciſ.
77 crim. 51. per totam qui loquitur, † de inſultu facto ad Domum, & quando fuit promiſſum ſub verbis generalibus, & vniuerſalibus non offendere; eò quia dictũ fuerit directè, vel indirectè quomodocũque, & qualitercũque, vel alia ſimilia verba adhibita
78 fuerint. † Et quod ex ſolo inſultu cũ armorum euaginatione dicatur, rupta dicta cautio, dixerunt Vulp. de pace. quæſt. 102. qui loquitur in pace Pariſ. conſ. 265. nu. 22. in 4. Gratus reſp. 73. nu. 5. lib. 2. qui firmant contrarium in hac cautione de non offendendo reſpectu pœnæ conuentionalis.
79 Limit. quando † promiſſum eſt perſonaliter non offendere, cum verbis generalibus aliquo modo. Dec. conſil. 406. Huius limitationis eam rationem aſſignans, quia inquit, inſultum non eſſe offenſam perſonalem: ſed medium ad perſonalem offenſam. Vulp. conſil. 67. nu. 5. qui di-
80 cit ex ſimplici † inſultu abſq; admenatione, vel Archibugi exoneratione, non cenſeri contrauentum huic cautioni de non offendendo, quod, &c. aduertunt Cephalus conſil. 587. nu. 4. lib. 4. Hond. conſil. 103. nu. 8. & 42. libro 1. Sim. de Pretis conſil. 188. nu. 1. 9. & 23. cum ſequentibus.
81 Limit. 2. † quando in fideiuſſione fuit promiſſum non offendere in per-
82 ſonam: quia tunc † requiritur, quòd quis ſit percuſſus, & tactus Vulp. cõſil. 36. nu. 14. & 82. nu. 9. & de pace. quæſtio. 41. nu. 4. Dec. d. conſil. 406. Hercul. de caut. de non offendendo. cap. 24. nu. 3. Hond. conſil. 103. nu. 8. & 42. Sim. de Pret. dicto conſil. 188. num. 11.

Inſultus factus ad Domum animo offendendi, etiam non conſequuta offenſa.

83 Secundo. † Inſultus factus ad Domum, animo offendendi, licet non ſequatur offenſa frangit cautionem iſtã de non offendendo. Marſ. conſil. 83. qui loquitur in ingrediente Domum cum fractura Parietis. Moró. de treg. & pac. quæſtio. 46. nu. 25. Lud. Peger.

deciſ.

Digitized by Google

decif. crimin. 21. Vulp. conſ. 67. numero 2.

Inſultus cum admenatione cum Armis euaginatis licet Inſultatus non remaneat vulneratus.

84 Tertio. † Inſultus cum admenatione, & maxime quando fit cum armis euaginatis, licet inſultatus non remaneat vulneratus; frangit hanc cautionem de non offendendo Patiſ. conſil. 165. nu 23. lib. 4. Vulp. conſ. 36. num. 15. conſ. 51. conſ. 65. num. 5. conſ. 82. num. 12. & 88. nu 6. & de pac. quæſt. 91. num. 4.

85 Limit. † Et intellige præmiſſa quādo fuit promiſſum ſimpliciter nō offendere, vt etiam quādo fuit promiſſum perſonaliter non offendere: nam in iſtis caſibus cautio illa commiſſa dicitur: vt per Farinac. in ſua praxi. titu. de var. & diuerſ. crimin. quæſt. 107. num. 166. Secus verò ſi fuit promiſſum, non offendere in perſonam, quia tunc iſta cautio rupta non dicitur. Hercul. de cautio. de non offend. cap. 25. num. 10. Vulp. conſil. 48 numeio 2. & 3.

86 Cæterum † hæc limit. ſemper mihi fuit viſa dura: Quia in ſimplici
87 † promiſſione de nō offendendo, non comprehēditur niſi illa offenſa, quam corpus ſentit: vel ex dolore, vel ex tumore, vel ex liuore, vel ex ſanguinis effuſione. Ita Hercul. d. tract. de caut. de non offendendo cap. 35. nu. 1. cum ſequentib. Lander. Imol. conſil. 202. in fin. Farinac. dicta quæſtione 107. num. 167.

Inſultus cum proiectione lapidis, & teli, etiam non ſequuta vulneratione.

88 Quarto. † Inſultando cum proiectione lapidis, vel teli frangit hanc cautionem de non offendendo, etiam quod ex proiectione non ſit ſequuta vulneratio. Corn. conſil. 51. num. 6.
89 vol. 1. † Et ratio eſt, quia talis proiectio pœnam meretur. Vulp. de pac. quæſt. 91. num. 6.

90 Declara tamen, † & intellige prædicta, quando fuit promiſſum ſimpliciter indiſtinctè, & abſolutè non of-
91 fendere: Secus † verò quando fuit promiſſum non offendere in perſonam: Quia tunc per proiectionem lapidis, teli, ligni, guanti, vel alterius rei ſimilis; hæc cautio rupta non dicitur. Hercul. d. tract. de caut. de nō offend. cap. 25. num. 10. Vulp. d. tract. de pac. quæſt. 91. num. 7.

Conſpuens in faciem, ſi ſimpliciter, non offendere promiſit incidit in hanc cautionem.

92 Quinto † conſpuens in faciem dicitur offendere, & cautionem de non offendendo rūpere: Et maximè quando eſt promiſſum ſimpliciter non of-
93 fendere: † Secus verò ſi fuit promiſſum nō offendere in perſonam. Quia tunc dicta cautio rupta non dicitur. Hercul. d. tract. de caut. de nō offend. cap. 20. num. 10.

Eximens aliquem de manu alterius, quando ſimpliciter non offendere promiſit, vt etiam verbis generalibus.

94 Sexto † excipiens, ſeu eximens aliquem de manu alicuius dicitur frangere hanc cautionem, & præſertim
95 † ſi eſt conuentum ſimpliciter de non offendendo, vel ſub verbis generalibus directè, vel indirectè, expreſsè palam, vel alio quocūq; modo, & forma.

Bart.in l.licitatio. §. qui illicitè. ff.de
pub.& vect. Add.ad Bertazz.cóſ.147.
96 in littera B. † Secus verò eſt, quando
eſt promiſſum non offendere in per-
97 ſonam: † quia tunc per ſolam vio-
lētam ablationem alicuius rei ex ma-
nibus alicuius, hæc cautio fracta non
dicitur. Hercul.de cau. de nō offend.
cap.35.nu.1.cum ſeqq.

Exoneratio archibugi, abſque vulneratione, quando fuit promiſſum ſimpliciter non offendere.

98 Septimò † exoneratio archibugi abſ-
que vulneratione, quādo eſt promiſ-
ſum ſimpliciter non offendere rum-
pit hanc cautionem de non offenden-
do. Moron.de treg. & pac quæſt.46.
num.15.Vulpell.conſ.82.per totum,
qui dicit præmiſſis non eſſe locum,
quando fuit promiſſum non offende-
re in perſonam. Idem Vulpell.conſil.
67.num.5.& 88.num.5.in fin. & de
pac. quæſt.91.num.7.& 16.q.110.
num.10.Hond.conſ.10.num.1.vol.1.
99 qui ponit caſum, quando † ex exone-
ratione fuit vulneratus equus, & non
equitans. Idem Vulp.de pac.q.110.
num.9.Viui.deciſ.368.nu.13 Baiard.
in add.ad Clar.q.47.nu.44.& infra.

Ex leui, & modica offenſa, quando promiſſum fuit ſimpliciter non offendere.

100 Octauo, † ex leui, & modica of-
fenſa, ac percuſſione cautio de non
101 offendendo, rupta dicitur. † Et ma-
ximè, quando ſimpliciter eſt promiſ-
ſum non offendere, abſque eo quod
dicatur in perſonam: Vt etiam quan-
do eſt conuentum perſonaliter nō of-
102 fendere: † Nec non & tertio, quan-
do conuentio eſt concepta verbis ge-
neralibus, vniuerſalibus, amplis, &
multum prægnantibus, aptis com-
prehendere, etiam omnem minimam
offenſam: puta quando eſt dictū nul-
lo modo: quomodocunque, & qua-
litercunque, & qua vis via, modo,
cauſa, & occaſione, etiam leui, vel ſi-
103 milibus. Et exemplū fit in eo, † qui
percuſſit cum dolore, vel liuore, vel
tumore, vel cum parua ſanguinis ef-
fuſione: nam per iſtum talem eſſe cō-
trauentum cautioni de non offenden-
do firmarunt Hercul. de caut. de non
offend.cap.26.nu.6.& cap.27.nu.18.
104 qui loquitur † de percuſſione facta
manu vacua, & pugno. Vulpell.de
promiſſ.de non offend.quæſt.3.& per
totum. & reſp.56. nu 6. Proſper. Fa-
105 rinac.conſ.21 nu.1. qui vult † quod
ſola illatio metus, & minæ ſufficiant
ad rumpendā pacem: Subdens etiam
106 ſufficere † iniuriā verbalem ex mul-
tis quos cumulat, & ponit idem Fa-
rinac.in d.ſua prax.crim.de var.& di-
107 uerſ.crim.quęſt.107.num.216.† qui
declarat hæc vera (vt dictū eſt) quan-
do promiſſio eſt facta ſub verbis, vni-
uerſalibus, puta quia dictum ſit ali-
qua ratione, cauſa, modo, vel quali-
tercunque, & quandocunque, vel ſi-
108 milibus, vt ibidem.nu.218.† Et præ-
ſertim quando dolo, & malo animo
offenſa illata fuerit, vt ibidē per eum,
& melius.num.224. Qui dicit, quod
109 † quando offenſus paſſus eſt dolo-
rem, liuorem, & tumorem, quod ſem-
per cenſeatur rupta hæc cautio, etiam
quod percuſſio ſit minima.
110 Contrarium, † quod imò ex mo-
dica offenſa nō dicatur rupta hęc cau-
tio. Firmarunt Bald.conſ.195. lauda-
re vos. num.6. lib.2. Marſ.conſil.80.
num.11. qui volunt, quod modica
111 offenſa, pro offenſa non habeatur.

Mo-

Digitized by Google

Moron. de treg. & pac. q. 173. num. 1. cum ſequentibus. Hercul. de caut. de non offend. cap. 26. num. 10. cap. 27. num. 18. & per totum, & cap. 43. Farinac. in prax. de var. & diuer. crimin. quæſt. 107. num. 210. qui hoc reſpe-
112 ctu dicit, quod ex modico vulnere, ex cubitali vrtata, ex pugno, ex percuſſione facta cum lapide, non eſſe ruptam hanc cautionem de non offendendo. Vir. deciſ. 46. num. 3. Hercul. d. tract. cap. 25. licet ab his diſſentiat. Bart. Bertazzol. conſ. crim. 534. numero 7. vol. 2.

Inferens metum, quando præſertim metus fuit deductus ad aliquem actum.

113 Nono. † Inferens metum cautionem hanc, de non offendendo rumpit, ſecundum Ang. in l. ſi cum exceptione §. ſatis enim numero 2. ff. qui met. cauſ. quē ſecuti ſunt Marſ. ſing. 337. incipiente ſecutis homicidijs num 7. in fin. & in l. 1. in princ. num. 71. ff de quæſt. Pariſ. conſ. 165. num. 3. lib. 4. Petrus Bellus de re Militari parte 10. tit. 2. num. 52. in fi. Moron. de treg. & pace par. 2. quæſt 46. num. 25. in fi. ſecundum antiquam impreſſionem, & ſecundum vltimam quæſt. 172. nu. 13. ita Farinac. d. ſua praxi de var. ac diuerſ. crim. q. 107. nu. .. & maximè, quando metus fuit deductus ad aliquem actum: aliàs ſecus, vt dicam vbi ſupra num. 197. cum ſeq. qui numero 200. hoc dictum limitat, quando fuit promiſſum non offendere in perſonam.

Ex ſimplici, & verbali iniuria.

114 Decimo. † Per verbalem iniuriam rumpitur hæc cautio: ſtante maximè ſimplici promiſſione de nō offendendo. Cephal. conſil. 190. num. 1. & 11. Vulp. de pac. quæſt. 91. num. 4. & 9.
115 † Et præſertim, quando verba ſunt grauia, & pœnam merentur. Bero. conſil. 202. num. 22. & 23. volum. 3. Bertazz. conſ. 147. num. 29. lib. 1. vbi addit. in littera B. & conſ 76. num. 5. lib. 1. & 534. num. 7. vol. 2. Claud. ad Bertazz. conſ. 248. in littera B. Hond. conſ. 103. num. 15. lib. 1. Brun. à Sole, in compend. iur. in verſ. pax non dicitur rumpi.

Cōtrarium tenet Maſcard. de probat. lib. 3. concluſ. 1131 poſt numerum 40. vbi vult quod per verbalem iniuriam non dicatur contrauentum huic cautioni. Et num. 185 dicit hoc non procedere, quando fuit promiſſum nō offendere in perſonam. Ad quæ, & multa alia, videatur Farinac. in dicta prax. crim. de var. & diuerſ. crimin. quæſt. 107. num. 191. & infra, & Vir. deciſ 46. num. 3.

Caſus, in quibus cautio iſta fracta non dicitur.

116 Poſiti † fuerunt ſupra caſus, per quos cautio de non offendendo rupta dicitur: reſtat vt ēnumeremus caſus, per quos dicta cautio commiſſa non dicatur, nec eidem contrauentum.

Per offenſam factam ex iracundia.

117 Igitur primo, † cautio de non offendendo, non intelligitur rupta per offenſam factam ex iracūdia. Moron. de treg. & pac. quæſt. 164. nu. 1. Philipp. de Vbald conſil. crimin. diuerſ.
118 153. num. 2. lib. 1. qui dicit, † quod calor, & rabies noui facti excuſant. Vulp. de pace. quæſt. 48. num. 2. & 7.

119 dum vult ſufficere † ad euitandam pœnam. Hercul. de caut. de non offend.cap.34.num.18. Surd. deciſ.79. 120 nu.1. † Quod intellige modo proueniat ex iuſta cauſa. Moron.d.tract. de treg.& pac.quæſt.123.num.2.Maſchard.de probat. concl.1157. nu 68. Hercul. de caut. de non offend.c.34. num.18.Farinac.qui hos refert,& ſequitur in dicta ſua prax. de var. & diuerſ.crim.quæſt.107. num.13.

Ex noua cauſa.

121 Secundo † cautio de non offendendo, rupta non dicitur, ex noua cauſa. Clar. in prax.§. fin. quæſt.47. verſic. quæro, nunc cum ſequen. Hercul. tract.de non offend.cap.13.per totum. Corn.conſ.42.in littera B. Alexan. in l.qui inſulam.num.4.ff.de verborum oblig.Pariſ.conſ.165.num.26. vol.4. Socin.Iun.conſil.103. num.7. in tertio. Bald. in cap.1. num.1. de pace tenen. Roman. conſ.258. Mant. conſil. 169.lib.1. Mag. deciſ. Lucenſ.100. nu. 4. qui dicit hanc opinionem vetam, 122 & cómunem, † & eam ad treguam, 123 & pacem extendi. † Et pro ea ſufficit allegare cauſam leuem, etiam de iure non punibilem. Bart.in l.1.nu.2. ff.de ijs, quibus, vt indig. Caſt. con124 ſil.255. vol.2. † Immo etiam iniuſta,& leuis cauſa ſatis eſt. Alexan.conſil. 19. colum.1. volum.1.Bero. conſ. 185.num.14.volum.2. Farinac. conſ. crimin.31.num.11.& 62.nu.9. & 10. 125 † Nam cautio de non offendendo, numquam extenditur ad nouam cauſam. Et ratio eſt,quia pro ea non cenſetur promiſſum. Clar. in prax q.47. verſ.quæro. Thob. Non. conſ.96.nu. 15.Hercul.de caut. de non offen.c.13. nu.20.Proſp. Farin,cóſ.crim.62.nu.1. 126 † Et in dubio ſemper noua cauſa præſumitur. Socin. Iun. conſil.73. 127 num.7. vol.3. † Nam potius præſumitur rupta dicta cautio de non offendendo ex noua cauſa, quam ex antiqua Roman. conſ. 183. in fin. Hercul.de caut.de non offend. cap.19. nu. 7. & cap. 47. num. 27. Benint. deciſ. Bonon.65.num.20.Thob. Non.conſ. 96. num.16. Maſcard. concluſ.1131. nu.38. Hond. conſ.97.nu.7. Farinac. d.conſ.crim.61.num.11.

128 Quò fit, vt ad probandam nouam cauſam ſufficiat præſumptiua probatio. Alex.conſ.115.nu.16. & 17.lib.4. Hond.conſ.97. num.29. Maſcard.de probat. concluſ.1156.nu.71. & ſeqq. Farin d.conſ.crim.62.nu.11.Magon. d.deciſ. Lucen.100. num.9. cum ſeq. 129 † Qui dicit,quod,quę,& qualis debeat eſſe noua cauſa, & rixa hoc totum arbitrarium eſt.

Inſultus factus ſuper veſtibus.

130 Tertio. † Inſultus factus ſuper veſtibus,ſine percuſſione,in eo,qui aliū per Mantellum trahit, quando præ131 ſertim corpus nó eſt læſum: † etiam quod veſtimenta ſint tacta, & inciſa non rumpit cautionem de non offendendo. Moron.de treg.& pace q.173. 132 num.4.& 7. † Et ratio eſt, quia non dicitur offenſa perſona, licet veſtimé133 ta ſint tacta: † Si vero inſultus eſt factus, cum percuſſione, & inciſione veſtium; tunc pax, & cautio de non offendendo dicuntur rupta cum diſtinctione tamen allata à Farin. in dicta ſua prax.tit.de var.& diuerſ.crim. q.107 num.181.182.& 183.

Mina.

134 Quarto, † licet in pace per ſolas minas

minas pax cēſeatur rupta: etiam quod minatum non ſit ſequutus effectus. Pariſ. conſil. 165. numero 3. in quarto. Nouell, in prax. cap.fin. num.68. Hercul.d.caut.de non offend. cap.26.
135 num. 14. † Tamen hoc ſecus eſt in
136 cautione de non offendendo, † quæ difficilius rumpitur quam pax. Maſcard. de probat. concluſ. 1157. num. 118. Tob. Non. conſ. 111. nu. 18. Ber-
137 tazzol. conſ. 248. num. 1. & 2. † Imò per verba minatoria, quod etiam pax non frangatur, vult ex relatis per eum Farinac. in ſua prax. d. quæſt. 107. nu. 201. cum ſeq. qui deducit exemplum
138 in † eo, qui alium ad dimicandum inuitat, & disfidat, dicens per illum non frangi pacem.

Mandato de offendendo, vel occidendo.

139 Quinto, † mandatum de offendendo, vel occidendo non ſequuto effectu cautionem non rumpit Beroi. conſil. 202. lib. 3. per totum. Qui lo-
140 quitur † de promittente non offendere, re, verbo, & opere vt per Lander. Imo. conſ. 210. in fin.
141 Sed quid ſi eſt ſequuta offenſa? † Dicas quod mandans non tenetur ad pœnam fractæ cautionis de nō offenden-
142 do conuentionalis: quando † maximè fuit promiſſum ſimpliciter nō offendere per ipſum promittentem ſolum: ſecus ſi fuit dictum per ſe, vel per alium, vt communiter in talibus
143 promiſſionibus fieri ſolet: † Quia tali caſu mandans tenetur etiam mandato non exequuto Gozad. conſ. 31. Hercul. de caut. de non offendendo. c. 26. nu 1. & c. 36. num. 17. Farin. in d. ſua prax. crim. de var. & diuerſ. crim. q. 107. num. 209. & ſeq.

Tract. de Fideiuſſoribus.

144 Iterum quid † in dante opem, & præſtante aſſiſtentiam? Dic quod, ad pœnam iuris tenetur, ad conuentionalem autem non, vt per Landerch. Imo. d. conſ. 200. in fin. principij.

Conſultationes, & Perſuaſiones.

145 Sexto † per conſulentes, & perſuadentes aliquem ad offenſam non ſequuta offenſa, non dicitur contrauentum huic cautioni. Beroi. dicto conſil. 202. Hercul. de caut. de non offend. cap. 36. num. 19.

Aſſiſtentia cum Armis.

146 Septimo: † Aſſiſtentia facta cum armis non violat hanc cautionem, & maximè quando nō offendere eſt promiſſum, in Perſonam Hercul. dicto tract. cap. 25. numero 10. & cap. 36. num. 19.

Adulterium.

147 Octauo: † Adulterium, vt etiam ſtuprum, commiſſa in vxorem, & filiam eius, quem quis non offendere promiſerat, non violant hanc cautionem de non offendendo. Ioan. Andr. in cap. fruſtra. num. 5. de regul. iur. in 6. Ang. in l. verum. ff de furtis; vbi
148 vult † quod actus libidinis, nō rum-
149 pat hanc cautionē: Secus eſt † quando iſti actus fuerint facti malo animo, & ad effectum vendicandi, vt per Farinac. in dicta ſua prax. crim. tit. de var. & diuerſ. crimin. d. quæſt. 107. num. 227. qui numero 231. limitat,
150 etiam † illum caſum in crimine peſſimo. ibi nu. 237. quāuis contrarium teneat. Item limitat nu. 232. quando cautio prędicta pręſtita fuerit ex cauſa adulterij, quā tunc per ſubſequēs adul-

tertium pariter dicta cautio rupta cenſetur cum omnis promiſſio reguletur à præcedentibus cauſis, pro quibus promiſſum fuit, & hæc fuit ſecũdum eum de mente Bart. in l. verum, num.4. ff. de furt. Moron. de treg. & pac. q.157. num.5. & ſeq. ſecundum vltimam impreſſionem & q.158. nu. 4. vbi ampliat hanc limitationem 5. qui ſi cautio de nõ offendendo fuerit præſtita propter actus impudicos cẽſetur rupta ob ſolã deoſculationem, etiam non ſequuto adulterio, vel ſtupro ita etiam Baiard. in add. ad Clar. q.47. num.64.

Furtum.

151 Nono. Per furtum † factum ei, cui quis promiſit offenſam non inferre, non rumpitur hæc cautio. Bart. in l. verum. num.5. ff. de furt. nam furtum
152 regulariter † fit animo lucrandi, & non ſe vendicandi Farin. d.q.107. nu. 235. cum ſeqq. qui à præmiſſis excipit duos caſus.
153 Primò † quando fuit promiſſum non offendere ſimpliciter.
154 Secundò. † Et multo fortius quando fuit promiſſum, non offendere, nec in perſonam, nec in rem.

Accuſatio, ſeu atteſtatio, in cauſa criminali, vel ciuili graui.

155 Decimo. † Cautio de non offendendo non dicitur rupta per accuſationem: ſeu atteſtationẽ in cauſa criminali, ſeu in Ciuili graui, ita Fatin. q.107. nu.251. qui dicit in his terminis intelligendus eſt Herculan. in tractat. de caut. de non offend. c.25. nu.2.
156 in fin. Quando † dictę accuſationes, & atteſtationes ſunt verę, ſecus ſi ſunt calumnioſæ, & falſæ. Farin. d.q.107. num.246. cum ſeqq. allegans Aym. conſ.13. num.3. Surd. deciſ. Mantuana 79. in fi. Ampliatur per accuſationem innopi talem cautionem ſi accuſator nõ ſit in vera calũnia ſed in pręſumpta, vt quia accuſationẽ non probauerit, & accuſatus fuerit abſolutus ita poſt Luc. de Pen. in l. vnica nu.43. & num.51 C. de publ. litter. lit.12. & Surd. d. deciſ.79. nu.3. ait Farinac. vbi ſupra nu.255. qui nu.256. limitat niſi accuſans proſequendo ſuam, vel ſuorum iniuriam aliquam iuſtam ſubuenit cauſam.

Inter abſentes ſequuta ratificatione.

157 Vndecimo. † Cautio iſta de nõ offendendo facta inter abſentes nõ cen-
158 ſetur rupta, niſi † prius ſequuta dictæ cautionis ratificatione Farinac. d. loco num.272. & ſeq qui hanc regulam ampliat in quatuor caſibus, & limitat in quinque.

Per Fœminas.

159 Duodecimo. † Cautio de non offendendo rupta non dicitur per fęminas nec actiuè, nec paſſiuè. Hercul. de caut. de non offend. c.1. Farinac. d.q. 107. num.38. in d. prax. crimin. qui nu.384. hanc opinionem duobus modis declarat. Primo quando cautio fuiſſet præſtita pro ſe, & aliis, vel de nõ offendendo Titium, & eius affines, quia verbum affines nõ dicitur generis maſculini, ſed communis, commune autem verbum de ſui proprietate ſub ſe maſculinum, & ſecundo declaratur non procedere talem opinionem quando de fœminis fuit facta expreſſa mentio ita num.386.

Offen-

Offenſio facta Bannito.

160 Decimotertio. † Offendens Bannitum cautionem de non offendendo
161 rumpere non dicitur, etiam † quod
162 ſit ſtipulata medio iuramento. † Et ratio eſt quia Bannitus, poteſt impune offendi. Bart. in l. 1. §. fuit. ff. de dol. & in l. qui ſeruum. vbi omnes. ff. de verb. oblig. Bald. in l. iuriſgentium in §. ſi paciſcar. ff. de pactis. Alberig. de ſtat. in 4. par. quęſt. 28. Nellus de bannit. in 3. part. 2. temp. quæſt. 52. Dec. in cap. dilecti. num. 4. de excep. Marſil. in prax. §. aggredior. num. 48. Nouell. in prax. §. quoniam. num. 54. qui de communi atteſtatur. Corn. conſilio 104. numero 4. & 5. & conſil. 75. num. 5. in fin. lib. 1. Grat. conſil. 44.
163 num. 22. lib. 2. † Et ratio duplex aſſignatur. Primo, quia omnis promiſſio intelligitur rebus ſic ſtantibus. Se-
164 cundo, † quia offenſa, non cauſatur niſi per actum punibilem Duen. reg. 16. num. 1. Viui. opin 770. num. 7. vbi de communi. Monticell. in reg. crim. reg. 3. nu. 8. Vulp. de pac. q. 36. Ceph. conſil. 35. nu. 18. lib. 1. Clar. in prax. §. homicidium num. 50. verſic. quæro aliquis Moron. de treg. & pac. quæſt. 107. ſignanter Hercul. de caut. de non offendend. cap. 23. num. 5. & cap. 33. num. 1 cum ſeqq. Baiard. in addit. ad
165 Clar. § Homicidium, nu. 231 † Et tali caſu offendens, & occidens, & immunitatem, & pręmium conſequitur Carauit in pragmat. de exul. nu. 127.
166 & infra. Bannitus † enim ſub cautione de non offendendo nõ comprehenditur niſi expreſsè dicatur. Tob. Non. conſ. 121. num. 8. & per totum,
167 qui dicit † hoc verum, non tantum actiuè, verum etiam paſſiuè. Rimin. Iun. conſ. 299. num. 27. lib. 3. Farinac. in ſua prax. de var. diuerſ. crimin. q. 103. num. 54. qui nu. 55. dicit hæc ve-
168 ra, † quando bannum ſuperuenit poſt pacem, alràs ſecus.
169 † Et hæc ſunt vera, etiam quod offenſio, ſeu occiſo non fuerit facta zelo iuſtitię, & ob publicam vindictam, ſed ex particulari odio, vindicta, & inimicitia. Gatz. in l. conuentionum. num. 14. de pac. Ceph. conſ. 35. num. 22. lib. 1 Moron. de treg. & pac. quęſt. 107. num. 9. Et licet multos contrarium tenentes referat Farinac. in d. prax. de var. & diuerſ. crim. quęſt 103. num. 199. tamen ſub num. 203. fir-
170 mat contrarium, † & quod ex quacunque cauſa offendatur, & occidatur Bannitus, quod cautio de non offendendo rupta non dicitur, ſed offendens, & occidens, & immunitatem, & pręmium conſequi debet.

Animo nocendi ceſſante.

171 Decimoquarto. † Quando offenſio non fit animo nocẽdi, & iniuriandi: tunc cautio iſta commiſſa non dicitur. Ceſſante enim dolo, & animo offendendi, ceſſat contrauentio ad hãc cautionem. Corn. conſil. 44. num. 12. volum 4. Hercul. d. tract. de non offend. cap. 34. num. 6.

Iniuria illata cadaueri.

172 Decimoquinto. † Propter iniuriam illatam cadaueri, hæc cautio non violatur. Hercul. d. tract. de caut. de non offend. cap. 20. num. 22.

Quando non conſtat, quis prius offenderit.

173 Decimoſexto. † Quando non conſtat quis prius offenderit: tunc quoad

pœnam parti applicandam, cautio hæc non committitur. Clar. in prax. §. fin. q. 47. verſ. quære, nũc cum verſ. ſeqq. qui dicit ſecus eſſe in pena fiſci. dix imus ſupra hoc eodem cap. num. 70.

Morte ſideiubentis finitur.

174 Decimoſeptimo. † Extinguitur morte fideiubentis, nec in eius hæredes tráſit: imo nec de patre in filium. perſonalis enim eſt. Hercul. d. tract. de caut. de non offend. c. 9. nu. 9.

175 † Sed ſi pater promittat non offendere, & ob hoc cautionem de non offendendo p ęſtet pro ſe filijs, & familia ſua; An in hac promiſſione includantur ſpurij? Cardin. Palcott. in ſuo tract. de nothis, & ſpurijs c. 59. Vincent. Carroc. deciſ. 8. nu. 9. cum ſeq. determinát in huiuſmodi fideiuſſione ſpurios non comprehendi, niſi fortè aliter conſuetudo in loco ſeruaret, vt per eundem Paleott. d. tract. c. 60. & Carroc. deciſ 41. nu. 4. 5. & 7. Alex. conſ. 60. & nu. 13. vol 2. Quod etiam firmarunt Hercul. de caut. de non offend. c. 32. nu. 10. Vulp. de pac. q. 16. Decian. reſp. 88. nu. 16. vol. 1. Hond.

176 conſ. 95. num. 93. lib. 1 † Cæterum cõtrarium voluit in pace Rimin. iun. conſ. 442. num. 69. lib. 4 inquiens pacem factam pro ſe, & filijs, ex offenſione facta per filium naturalẽ rumpi: cuius etiã opinionis ſectator fuit Hieron. de Monte var. quæſt. q. 8. dum

177 vult, quòd tali caſu poſſit cogi pater ad fideiuſſionem præſtandam de non offendendo, etiam pro filio natu-

178 rali, & ſpurio, & † maximè cum filij naturales, vt plurimum, ſint rixoſi, ſcandoloſi, & mali exempli. Baiard. in add. ad Clar. q. 47. num. 40.

Pro coronide huius materię vnum

179 etiam aduertẽdum eſt. † Quod mulier malè tractata à viro aufugiens: ſi demum ad virum redeat, poteſt ab ipſo fideiuſſorem de non offẽdẽdo petere Bald. conſil. 176. num. 1. & 240.

180 vol. 3. † Sed demum cõcludit, quod hoc totum iudicis arbitrio remitti-

181 tur, † qui inſpectis, & conſideratis circumſtantijs, & qualitate facti, hoc decidat ponderando multa. Et quod iſta mulier iuſtè aufugerit. Et quòd ſeuitia mariti ſit magna. Et quod maritus ſit zelotipus, moroſus, & ſæuus, & alia.

Vnanimes tamen in hoc Doctores

182 ſunt. † Quod ſi metuitur nimia ſeuitia viri, quòd ſit malè tractaturus reuerſam vxorem, quod iudex eum cogat ad præſtandam hanc cautionem de non offendendo, c. literas. & cap. ex tranſmiſſa, de reſtit. ſpol. l. præſenti. §. fin. C. de his, qui ad Eccl. confug. Anton. Gom. de delict. cap. 6. nu 16. verſ. 8. fallit. Et dato, quòd fideiuſſorem reperire non poſſit, quod ſtetur eius iuratoriæ cautioni. Rimin. conſ. crim. 81. num. 37. cum ſeqq.

Quod intellige, & declara, modo ſeuitia viri non ſit magna; & de qua ſummoperè timendum non ſit: aliàs ſecus, quando ſeuitia viri eſt magna, & vxor (niſi cum vitæ periculo) cum viro habitare poſſit. Abb. in cap. per veſtras. nu. 7. de don. inter vir. & vxo. Aym. conſ. 31. nu. 4. Ceph. conſ. 384. num. 7. & in tertio.

183 † Nam tali caſu, quando timetur de magna viri ſeuitia, tunc non poteſt cogi vxor ad virum redire, licet maritus iurat, & caueat vxori de non offendendo, & maximè, quando tutò commorari non poteſt cum viro abſque vitæ periculo. Aymon. d. conſ. 31. num. 4. Cephal. d. conſil. 384. num. 7.

&

& 66. Natt. conſ. 616. num. 2. 6. & 11.
184 † Nam in arduis, quis ſe cautionis fragilitati committere compelli non poteſt. Bald. d. conſ. 240. nu. 1. in tertio. Ceph. d. conſ. 384. nu. 66. Et ideo vbi perſonæ, vel eius vitæ periculum vertitur, quis cautionis fragilitati ſe committere non debet. Bald. in l. ſancimus in quarto not. C. de ſacroſ. eccleſ. Thom. Treuiſ. deciſ. 45. num. 13. cum alijs. Vnde in ſimilibus caſibus
185 ſemper ego vidi praticari. † Quod mulier à viro ſequeſtretur, & committatur cuſtodiæ alicuius honeſtæ matronæ in aliquo loco tuto, vbi vir, vel eius parentes non poſſint illi vim aliquam inferre, donec controuerſia finiatur, vel acceptabilis, & idonea cautio ſequatur. d. cap. litteras. & d. cap. ex tranſmiſſa.
186 † Poterit tamen interim mulier iuſtè petere ſibi alimenta à viro præſtari. Rip. in l. 2. num. 29. ff. ſol. matrim. Auf ed. ad Cap. Toloſ. deciſ. 77. Vel fundum dotale locare pro annua penſione, quæ loco alimentorum eidem deſeruiat, vt inquit Anton. Hering. in ſuo tract. de fideiuſ. c. 6. num. 240.

SVMMARIVM.

1. *Cautio de bene viuendo eſt Prætoria à iudicis officio pendet, & cautioni de non offendendo valde ſimilis.*
2. *Præſtatur à valde rixoſo, & ſcandoloſo, & à viro malæ conditionis, & famæ.*
3. *Graues cauſæ ad hoc, vt quis ad eam præſtandã aſtringi poſſit requiruntur.*
4. *Præſtatur ad tempus, & in perpetuum, vt iudici magis expediens viſum fuerit.*
5. *Eſt quid maius quam cautio de non offendendo: ad quam ut genus habetur.*
6. *Nouæ cauſæ allegatio pro eius excuſatione non ſuffragatur.*
7. *In ipſa ſatis eſt, quod quis non faciat malum, licet non faciat bonum.*
8. *Eius virtus reſtringitur ad illa tria præcepta. Honeſtè viuere, Alterum non lædere, Et ius ſuum vnicuique tribuere.*
9. *Ludus recreationis cauſa hanc cautionem non frangit.*
10. *Differt in multis à cautione de non offendendo, remiſſiuè.*

De cautione de bene viuendo.

CAP. V.

1 QVinta eſt † prætoria cautio, quæ & ipſa ex iudicis officio pendet, & proximè præcedenti valde ſimilis, & dicitur de bene viuē-
2 do. † Daturque ab eo, qui valde rixoſus, & ſcandoloſus eſt, quique eſt malæ vitæ exempli, conditionis, & famę:
3 † Et ideo, vt quis ad eam præſtandam aſtringi poſſit, grauiores cauſæ deſi-
4 derantur. † Præſtatur ad tempus, & in perpetuum, vt iudici videbitur.
5 † Diciturque quid maius, quam cau-
6 tio de non offendendo. † Et ex noua
7 cauſa excuſationem non recipit. † Et ſatis eſt, quòd pro eius obſeruatione, quis non faciat malum, & à malo ſe abſtineat, licet non faciat bonum. Et
8 † in ſumma videtur, quòd eius vires ſint in illis tribus præceptis honeſtè viuere, alterũ non lædere, & ius ſuum vnicuique tribuere: & hoc reſpectu
9 † ludus recreationis cauſa non videtur vetitus. bene de hac cautione Hercul. in ſuo tract. de caut. de nõ offend. c. 22. Eugen. conſ. 68. nu. 1. qui mul-
10 ta alia ponunt, † & in quibus à cautione de non offendendo differat aduertunt.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Cautio de tuto carcere eſt iudiciaria, & præſtatur à carcerato ad hoc, vt in leuiorem carcerem immittatur.*

2 *Cautio de habenda domo, palatio, vel ciuitate pro tuto carcere, & de non diſcedendo ab eis conceditur ſolum Doctori, equiti, & alijs perſonis graduatis.*

3 *Cautio de non diſcedendo ex aliquo loco committitur eo ipſo, quòd quis ſine licentia diſceſſerit.*

4 *Etiam quod deinde redierit, & hoc propter iudicis contemptum.*

5 *Cautio de non diſcedendo committitur eo ipſo, quod quis diſcedit, licet ſtatim redeat.*

6 *In curia tamen Romana propter conflictum opinionum medietas pœnæ perſoluitur de conſuetudine.*

7 *Pęna in conuentionalibus committitur abſque eo, quod interſit, ſecus in Prętorijs cautionibus.*

8 *Pęna adiecta loco intereſſe non debetur, niſi quantus interſit.*

9 *Secus ſi ſit adiecta loco contemptus.*

10 *Contemptus inductus dicitur, quando ex inobedientia læditur iudex.*

11 *Cautio iſta an habeat locum in fugiente ex aliqua camera ciuitate, vel oppido, in quibus quis ſub cuſtodia detinebatur: & multa alia ad materiam iſtam remiſſiuè.*

De cautione de tuto carcere.

CAP. VI.

1 SExta † cautio iudiciaria datur, quę præſtatur à reo detento in carceribus, quæ de tuto carcere appellatur. Et eſt, quando carceratus petit ſe immitti in carcerem leuiorem, & dat fideiuſſores de tuto carcere, & de non diſcedendo ab eo, de qua habetur in l. 1. ff. de cuſtod. reorum.

2 Hic cautio, & aliæ ſimiles dantur: vt eſt cautio de habendo domum propriam, palatiũ Poteſtatis, vel aliquem alium locum pro tuto carcere, & de non diſcedendo ab eo: & etiã de non diſcedendo de aliqua ciuitate, terra, vel oppido, vt per Parid. de ſyndic. in verbo carcer. Benè Plot. conſ. 47. nu. 9. Boſſi. in prax. de carc. fideiuſſ. committ. num. 4. qui dicunt cautionem de habendo ciuitatem pro carcere cõcedi Doctori, Equiti, & nobili, & alijs perſonis graduatis.

3 Fiderubens, † quod ex domo, ſeu alio loco quis non diſcedet ſub pœna, niſi de ſuperioris permiſſu, conſenſu, ac licentia: ſi exijt committit pęnam? Vulpell. conſ. 139. per totum, vbi dicit,
4 † quòd licet redierit nihilominus commiſſa eſt pœna propter contemptum iudicis: Farinac. in prax. de carcer. & carcer. q. 30. num. 76. Bertazz. ad conſ. Patris 80. littera A, lib. 1. Rimin. iun. conſ. 135. nu. 22. cum ſeqq. in 2. tom. conſ. crim. conſ. 82.

Contrarium, quod ſi redierit quis non ſit commiſſa pęna, tenent Rom. conſ. 193. in fin. & per totum. Roder. Suarez tract. de fideiuſſ. in cauſ. crim. num. 32. Hercul. de caut. de non offend. c. 50. num. 7.

Concilia iſtas opiniones inter ſe pugnantes, vt affirmatiua procedat,
5 † quando quis ſtatim non redijt, Secunda verò quando ſtatim redijt.

Farinacius autem in loco præcitato dicit, quod propter conflictum opinionum
6 † in curia Romana ſeruatur, vt medietas pęnæ perſoluatur. Et adde præmiſſis Gram. deciſ. 95. Oſaſch. deciſ. Pedam. 70. num. 7.
7 † Qui dicit,

quod

quòd in cōuentionalibus pœna committitur, licet non interſit. ſecus in iudicialibus, & Prætorijs cautionib.

8 Vel dicas.† Quod aut pœna eſt adiecta loco intereſſe, & nō debetur: quia eſt contra æquitatem. I. apud Celſum

9 in §. labeo. ff. de dol. except. † Aut eſt appoſita loco contemptus, & ſi non paretur committitur pœna. gl. in Auth. de iud. §. quia verò. Rom. conſilio 5 re. nu. 9. Iaſ. in L. ſtipulatio iſta. in §. alteri. nu. 10. ff. de verb. oblig. & in l. 2. §. fi. nu. 15. de tit. Barb. conſ. 35. lib 4. Corn. conſ. 153. in tertio. Pariſ. conſilio 34. in princ. Rip. reſp. 9. lib. 2. Deci. in l cum proponas in fin. C. de pact. Vulpell. de treg. & pac. q 64.

10 † Et dicitur inductus contemptus, quando ex inobedientia læditur iudex, & eius maieſtas. Grammat. d. deciſ. 95 lib. 2.

11 Et an cautio iſta de tuto carcere procedat non tantum in fugiente à carceribus: verum etiam in fugiente ex aliqua Camera ciuitate, vel oppido, in quibus quis ſub cuſtodia detinebatur: & multa alia pertinentia ad hanc cautionis ſpeciem de tuto carcere ponit idem Farin. in dicta ſua Theorica, ſeu prax. crimin. tit. de carcer. q. 30. nu. 4. cum multis ſeq.

SVMMARIVM.

1 *Cautio de re non baratanda eſt iudiciaria: & præſtatur à conuento ſuper re mobili, vbi eſt ſuſpicio, quod res occultetur, conſumetur, vel aliàs interuertatur.*

2 *Cautio de re non baratanda præſtatur cum fideiuſſoribus.*

3 *Cautio de re non baratanda quare hoc nomine appelletur.*

4 *Cautio iſta in euentum, quod non præſtetur, res ipſa ſequeſtratur.*

De cautione de re non Baratanda, ac interuertenda.

CAP. VII.

1 Septima † ſpecies cautionis iudiciariæ eſt, quæ præſtatur à reo, & dicitur de re non baratanda. Et præſtatur à conuento ſuper aliqua re mobili, qui eſt perſona ſuſpecta: & qui de facili poteſt rem ipſam interuer-

2 tere. Nam tenetur ad inſtantiam actoris dare fideiuſſorem de re non

3 baratanda id eſt, de non conſumendo, occultando vel alias interuertendo dictam rem: ſed de eam exhibendo ſi, & quatenus opus fuerit. Alias

4 † illa res ſequeſtratur. Et de iſta cautione loquitur tex. in l. ſi fideiuſſor. in § ſi ſatiſdatum. ff. qui ſatiſd. cog. & in l. Senatuſconſulto. § fi. ff. de off. præſid.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſio de re ſequeſtrata exhibenda, conſeruanda, & non interuertenda iudiciaria eſt, & præcedenti valde ſimilis.*

2 *Durat donec, & quouſque lis terminatur.*

3 *Etiam inſtantia appellationis durāte. Et etiam quod inſtantia lapſa ipſa fuerit. num. 6.*

4 *Vt pariter quod inſtantia fuerit prorogata.*

5 *Deficit hæc cautio in compromiſſo prorogato: niſi in eo adſit facultas prorogandi.*

6 *Hæc fideiuſſio per lapſum inſtantiæ non deficit.*

7 *Per lapſum inſtantiæ lis finita non dicitur.*

8 *Inſtantiæ ſi per Principem inſufflatur ſpiritus, omnia acta reuiuiſcunt.*

De

De re ſequeſtrata exhibenda, & non interuertenda, bataranda, ac conſumenda.

CAP. VIII.

1 OCtaua, † & præcedẽti proxima,
& valdè ſimilis eſt illa cautio,
quæ de re ſequeſtrata exhibenda, &
non interuertenda, ac conſumenda
dicitur de qua per Iaſ. in l. fideiuſſor
in §. in fideiuſſorem, nu. 7. & 9. & in
§. fin. in princ. ff. qui ſatiſd. cog. de ea
etiam multa dicit Rebuff. in ſuo trac.
de ſequeſt. art. 7. glo. vnica. num. 8.
Horat. Carp. qui iſtos refert, & ſequitur ad ſtat. Mediol. c. 111. nu. 84. &
infra par. 1.
2 Iſta † cautio durat donec, & quouſque lis terminatur Curt. de ſequeſt.
num. 56. verſicul. alio modo, & num.
3 57. Etiam † inſtãtia appellationis durante Iaſ. in d. l. ſi fideiuſſor in §. fi. nu.
23. verſic. Bald. tamen hic. ff. qui ſatiſd. cog. Curt. d. tract. quæſt. 14. nu.
65. cum ſeqq. Rebuff. loco præcitato
de ſeq. articulo 7. glo. vnica ad fi. Et
4 † etiam quòd inſtantia fuerit prorogata. Iaſ. in d. §. fi. nu. 23. Carp. d. cap.
111. nu. 84 qui nu. 87. dicit contra-
5 rium in † compromiſſo prorogato,
niſi in eo data ſit facultas prorogandi: Et nu. 90. ponit quid ſeruandum,
6 ſi lapſa, ſit inſtantia: & dicit, quod du-
7 rat: quia per † lapſum inſtantiæ lis
finita non dicitur: licet ponat multos
8 contrarium tenere: ſubdens, quod † ſi
inſtãtiæ fuiſſet ſpiritus inſuflatus per
Principem hoc tanto magis verum
erit: cum tunc omnia acta reuiuiſcãt.

SVMMARIVM.

1 Cautio de rato eſt Prætoria præſtaturque ab eo, qui comparet in iudicio pro actore abſque mandato.
2 Daturq. etiam vbi eſt dubium de mãdato.
3 Vt pariter, quando de mandato conſtat plenè, & de reuocatione non niſi remiſſiuè.
4 Cautio de rato non præſtatur, niſi vbi de mandato ambigitur.
5 Procurator ad exigendum, & ſolutionem recipiendam non admittitur cũ cautione de rato, niſi plenè doceat de mandato.
6 Cautio de rato præſtatur à quocumque, qui nomine alieno experitur.
7 Cautio de rato importat, quod geſtum per aliquem dominus ratũ habebit.
8 Cautio de rato præſtatur, vbi de mandato eſt dubium: modo de tali dubietate opponatur.
9 Cautio de rato præſtatur, etiam vbi requiritur mandatum ſpeciale, dummodo de tali mandato ſpeciali dubitetur.
10 Cautio de rato præſtatur ab eo, qui abſentiam, infirmitatem, vel aliquod aliud legitimum impedimentum ſui principalis allegat, quod quomodo intelligendum ſit, declaratur ibidem.
11 Idem eſt in eo, qui vult agere vti coniuncta perſona.
12 Coniunctus pro cõiuncto etiam abſque mandato admittitur cum cautione de rato.
13 Coniunctus pro coniuncto admittitur in iudicio cum cautione de rato: modo ſit de aſcendentibus, vel deſcendentibus, vel ſaltem de tranſuerſalibus vſque ad quartum gradum excluſiuè.
14 Coniunctus pro coniuncto non admittitur, ubi habet procuratorem.
15 Item nec ubi requiritur ſpeciale mãdatum.

16 Item

16 *Item niſi de rato ſatiſdet.*

17 *Item niſi deinde geſta per eum ratificentur cum effectu.*

18 *Cautio de rato legitimat perſonam, quo ad omnes actus dempto iuramento calumniæ.*

19 *Cautio iſta multis modis reſoluitur.*

20 *Primò, quando apparet, quod non aderat mandatum.*

Secundò, poſt litem conteſtatam. nu 22.

Tertiò, quando dominus ratum non habuit. nu. 23.

21 *Geſta per falſum procuratorem ratificari nequeunt.*

24 *Ratihabitio domini intra decem dies interuenire debet: aliàs cautio de rato reſoluitur.*

25 *Sed quid ſi dominus ſcit, & tacet, an dicta cautio de rato committatur?*

26 *Procuratoris factum regulariter Domino præiudicat, quando dominus ſtatim ac ſcit non contradixit.*

27 *Idem ſi exceſſit fines mandati eo ſciente, & iacente.*

28 *Cautio de rato etiam præſtatur in actibus extraiudicialibus.*

29 *Cautio de rato non committitur niſi ſtipulatoris interſit dominum ratum non habuiſſe.*

30 *Procurator cum cautione de rato, quãdo teneatur exhibere mandatum, & quando non.*

De cautione de rato.

CAP. IX.

1 NOna eſt cautio iudiciaria: quæ de rato appellatur; † Et præſtatur ab eo, qui comparet in iudicio pro
2 actore ad agendum: qui † vel non habet mandatum, vel eſt dubium, an illud habeat: nam ad iudicium admittitur præſtita cautione, quod geſta per eum ratificabuntur per eius principalem, & de iſta cautione eſt tex. in l. 1. & in l. Pōponius. §. rati. ff. de procurat. & in l. illud. §. quod ſi de ſpeciali. ff. de minor. & traditur de ea in toto tit. ff. rem rat. hab. Et de huiuſmodi cautione videantur. Bart. in l. ſi ſine. in §. cum autē. ff. rem rat. hab. & in l. vulgo. in 2. quæſt. ff. de admi-
3 niſt. tut. vbi † inquit eam dari, ſi conſtet de mandato plenè, & de eius reuocatione ſemiplenè. & de ea loquũtur Bald. conſilio 118. nu. 4. volum. 3. Caſt. in l. Prætor ait. nu. 2. ff. de damn.
4 infect. Bellam. deciſ. 681. nu. 2. † Et aduertas ſecundum nonnullos, quod non ſufficit cautio rati ab aſſerto procuratore oblata: quandoquidem illa locum ſortitur, ità demum ſi producatur mandatum principalis, & de eius viribus dubitetur propter exceptiones rei pro faciliori expeditione cauſarum. Bar. Bald. Alex. Imo. & cęteri alij in l. 1. C. de procur. Abb. & alij Canoniſtæ in cap. 1. dicto tit. Viu. deciſ. 249. nu 6. in 2. par. qui nu. 7.
5 inquit eam † non admitti in aſſerto procuratore ad exigendum, & ſolutionem recipiendum, niſi plenè doceatur de mandato.

6 Hoc eſt regulare in hac materia, quod quilibet agens nomine alieno tenetur pręſtare hanc cautionem. l. non ſolum. §. qui alieno. & l. Pomponius. §. ſed & is. ff. de procur. Caſt. in l. procurator. nu. 2. ff. rem rat. hab.

7 Formula autem huius cautionis de rato: eſt quoties procurator, vel aliquis alius nomine alieno agens promittit, quod Dominus, vel quilibet alius, ad quē res, vel actio pertinebit rata habebit geſta per ipſum. Caſt. in l. interdum. nu. 2 & in l. procurator. la ſecunda. nu. 2. ff. rem rat. hab.

8 † Cautioni iſtæ locus eſt, quando contra procuratorē de mãdato opponitur.

Digitized by Google

nitur,& de eo dubitatur, l. nō ſolum, §.qui alieno, vbi Bart.in ſummario. ff de procur. Et tali caſu datur,modo ab opponente petatur. gloſ.in l.vniuerſa.C.de precib.imp.offer.Iaſ.in l. 1 colum.1. verſ.ſeptimo intellige C. de procurat.Vant. in tract. Nullit.tit. ex defec.inhab.ſeu Mādati n.63 in fi.

9 Hæc cautio † poteſt peti etiam vbi requiritur ſpeciale mandatum, ſi ille, à quo ea petitur, aſſerat ſe habere dictum mandatum ſpeciale,& ſit dubium an illud habeat,necne.Caſtrēſ. in l.n in ſolum. in §.item ait. num.4. ff. de procur. Lanfranc. Balb. deciſ. 54 centur.1.

10 † Allegans abſentiam, infirmitatem, vel quid ſimile impedimentum debet admitti, cauendo de rato, propter voluntatem abſentis. Caſtr. in l.exigendi.nu.9. & 10.C.de procurat.qui dicit hæc vera, quando tales allegationes in iure conſiſtunt: & habent in ſe dubietatem:ſecus ſi conſiſtant in facto & ſint clara. vt ibi per eum.

11 Agens,† vt coniuncta perſona debet admitti cauendo de rato.l.mari-
12 tus cum materia. ff. de procur. † Et tali caſu ad hoc,vt coniunctus pro cōiuncto abſque mandato cauēdo de rato admitti debeat multa requirūtur.

13 Primò, quod ſit de aſcendentibus vel deſcendentibus, vel ſaltem de tranſuerſalibus, vſque ad quartum gradum excluſiuè.Felly.in c.cum M. Ferrarien.nu.11.de conſt. Burſat.cōſ. 21. Alexan.conſil.4.nu.3.lib.2. vbi de communi.

14 Secundo, † quod talis coniunctus non habeat procuratorem. Ang.in l. cum in Principio.ff.de iniurijs.

15 Tertio, quod non ſimus in materia requirentem ſpeciale mandatum. Iaſ.in d.l.exigendi.num.9.C.de procur.Burſat.d.conſ.21.nu.2.Rot.deciſ.6.de procur.in nou.

16 Quarto quod ſatiſdet parte maximè opponente. Alex. conſ.47.nu.2. lib 1. Socin.cōſ.120.nu.5.& 6.lib.1.

17 Quinto, † quod demum geſta per coniunctum à coniuncto ratificentur. Bar.in l.3.§.fi.ff.iud. ſol. Iaſ.in d. l.exigendi. nu.10. Viui.d. deciſ.249. nu.5.lib.2.qui dicit, quod licet coniunctus pro coniuncto volens cauere de rato admittatur, tamen in beneficialib. hoc non recipitur vide Vār. in tract. Nulli.tit.ex def.inhab.ſeu Mād. nu.130. Natt.conſ.143. nu 6. vol.2. dum ſcribit, quod licet cōiuncta perſona admittatur pro coniuncta cum cautione de rato:tamen fœmina etiā, quòd ſit mater non admittitur. l.alienam.C.de procurat.& benè explicantur iſta per Ioſeph. Lud. deciſ. Peruſ. 49.par.1.Et vide quæ poſuimus.in 2. par.ſect.8.cap.23.nu 5.cum ſeqq.

18 Huiuſmodi † cautio rati legitimat procuratorem quò ad omnes actus iudicij, excepto. iuramento calumniæ Bald.in auth.principales in §.hoc etiam.nu.1.C.de iur.iuran.

19 Ceſſat, & non habet locum hæc cautio in multis caſibus.

20 Primo. † Quando conſtet expreſſe, quod Procurator non habet mandatum,ſed ſolum quādo eſt dubium. Puta, quia de viribus eius dubitatur propter exceptiones rei pro faciliori cauſarum expeditione. Caſt.in l.iuſiurandum in §.procurator.nu.1.& 2. ff.de iur.iur. Viui deciſ.249. num.6.

21 † Geſta enim per falſum procuratorem ratificari nō poſſunt,poſt factam maximè oppoſitionē Iaſ. in l licet in 3.col.C.de Procurat.Ceph.conſ.245. nu 12.vol.5.Gab.de procur.cōcluſ.4.

22 Secun-

Digitized by Google

22 Secundò. † Poſt litem conteſtatã. Nam hæc cautio ſequuta litis conteſtatione, quo tempore cenſetur legitimata perſona, amplius, non petitur, ac recipitur.l. Pomponius §.rati habitionis ff. de procur. Caſt.in l.ſi nu. 3.C.de conſort.eiuſdem lit.& in l.de die,in §.ſi ſeruus nu.2.ff q ſatiſd.cog.

23 Tertiò, non interueniente ratificatione Domini. Domino enim ratum non habente hæc cautio nõ committitur,& commiſſa reſoluitur. Ioſeph. Ludou. d. deciſ. Peruſ. 49. nu 4: qui

24 dicit † intra decem dies Domini ratihabitionem interuenire debere ad inſtar appellationis: aliàs eidem locum non eſſe.

Adde etiam quartum, in Procuratore ad exigendum, & ſolutionem recipiendam, qui plenè de mandato docere debet; volens cauere de rato rato non admittitur. Viu. deciſ.249. nu.7.lib.2.

25 † Sed quid, ſi Dominus ſcit,& tacet, an dicta cautio committatur? Et videtur quod non, cum ex deductis requiratur expreſſa ratificatio. Caſt. in l.qui abſentem. nu 8.de procur.& in l.interdum nu.2. & 3.ff. rem rat.ha-

26 ber. † Et licet factum procuratoris regulariter præiudicet domino, quando ſciens dominus ſtatim non contradixit Alexan. conſ. 84. volum. 2. Deci. conſ. 437. nu.1. vbi ſignanter. Fely.in c.cũ olim de off. de leg. & in

27 c.1.vt lite non conteſtata; † nam dominus ſciens procuratorem exceſſiſſe fines mandati,niſi contradicat,cenſetur factum approbare, & ratificare. Rot. deciſ.13. nu.3. de conceſſ.præb. in nou. Acchil.deciſ.17.nu.4.Chiſin. deciſ.122.tamen hoc ſecus eſt in cautione de rato,in qua requiritur,quod interueniat expreſſa ratificatio infra decem dies ex ſupra deductis. Et maximè in ijs, quæ concernunt vtilitatem tacẽtis: ſecus ſi damnum, & præiudicium, quia tunc taciturnitas pro diſſenſu habetur. Caſt. in d. l. interdum. nu. 3. verſic. doctores dicunt hoc verum.

Et aduertatur, † quod iſta cautio

28 etiã in actibus extraiudicialibus præſtatur. Caſt.in d.l.interdum. nu. 1. ff. rem rat.hab.

Poſtremò † vnum in propoſito

29 notandum: quod hæc cautio numquam committitur,& incurritur, niſi prius docto,& verificato ſtipulatoris intereſſe. l.ſi ſine. in §.cum autem. ff. rem rat hab. ruin. conſ.101. num. 3. volum.5.

Etiam non omitto vnum circa hãc

30 cautionem ponere: † quod & in actibus iudicialibus, vt etiam in extraiudicialibus, quando Procurator proteſtatur,& proteſtatio tendit ad iudicium, tali caſu tantũ admittitur Procurator, de cuius mandato dubitatur: ſecus vero eſt ſi proteſtatio per Procuratorem facta tendit ad dandum, & ſoluendum aliquid: quia tunc neceſſe eſt exhibere inſtrumentum mãdati, & quod præcisè de mandato conſtet.l. ſi quis inficiatus.ff depoſit. l. non ſolum.§. qui alieno. ff.de procur. Tiraquel. qui alios citat, de tratract.lig.§.1. glo.10. nu.96. diximus ſupra num.24.

TRA-

TRACTATVS
DE FIDEIVSSORIBVS
PRIMÆ PARTIS PRINCIPALIS.

Tertiæ Sectionis Præludia.

DE FIDEIVSSIONIBVS CONVENTIONALIBVS contractus, vel quaſi.

Eſt vſque nunc actum de Fideiuſſionibus iudiciarijs: Nunc videndum eſt de conuentionalibus, quæ aliàs contractus, vel quaſi nuncupantur.

Secunda igitur principalis ſpecies Fideiuſſionum eſt: quæ conuentionalis, contractus, vel quaſi dicitur. Quæ, & ipſa multas habet ſpecies: quas infra ſigillatim per ordinem recenſebimus.

SVMMARIVM.

1 *Debitor in diem vergens ad inopiam ſatiſdare tenetur de ſoluendo adueniente die.*

2 *Debitor in diem ſi ex noua cauſa efficitur de fuga ſuſpectus, poterit incarcerari, vt fideiubeat die adueniente.*

De Fideiuſſore debitoris in diem vergentis ad inopiam.

CAP. I. aliàs X.

1 IDEO prima Fideiuſſionis Conuentionalis ſpecies aſſignatur, † quæ præſtatur per debitorem, qui mutat ſuam cōditionem in deterius: puta, quia vergit ad inopiam, & dilapidat: & eſt in diem debitor, nam eo caſu debitor ſatiſdare tenetur de ſoluendo adueniente tempore l. in omnibus, vbi Ang. ff. de iud. Alex. in l. ſi finita, in §. elegãter. nu. 15.
2 ff. de damn. infect. † Quò ſit, quod debitor in diem, ſi ex noua cauſa efficiatur de fuga ſuſpectus, poterit incarcerari, vt fideiubeat adueniente die, ex multis, quę cumulat præcipuę allegãs l. quæſitum vbi gloſ. in verſ. intereſt. ff. de pignor. Bal. in l. 1. in fi. C. de cōd. ex lege, & in l. 3. in fi. C. cōmod. Alex. in l. 2. in princ. ff. ſol. matrim. & in l. ſi ab arbitrio. ff. qui ſatiſd. cog. vbi Iaſ. num. 7. Suid. de alim. priuil. 26. nu. 9. Cętera poſuimus infra proximè in tertia ſpecie, aliàs c. 12. huius cautionis conuentionalis, & etiam cap. 48.

SVMMARIVM.

1 *Debitor impetrans moratoriã à Principe tenetur ſatiſdare de ſoluendo tranſacto tēpore in dilatione præfixo: modo dicta cautio à creditore petat?*

2 Ne-

Digitized by Google

2 *Nec ſufficit iuratoria cautio.*
3 *Dilatio iſta non datur debitori ex delicto obligato.*
4 *In precibus Principis porrectis pro obtinenda hac dilatione eſt exprimenda qualitas debiti. An ſit iuratum, Fiſcale, Eccleſiaſticum, Pupillare, Dotale, Cauſa locationis, & conductionis, antiquum, vel recens: aliàs ſupplicanti gratia non opitulatur.*
5 *Dilatio hæc per Principem debitoribus prima vice conceſſa: iterum non eſt concedenda: ſecus tamen eſt in ceſſione bonorum. num. ſeq.*
6 *Creditores duplici gratia, dilatione, & onere grauandi non ſunt.*
7 *Dilatio iſta aliquando ad annum, aliquãdo ad quinquenniũ, nonnunquam verò ad decennium concedi ſolet.*

De Fideiuſſore debitoris impetrantis moratoriam à Principe.

CAP. II. aliàs II.

1 Secunda eſt fideiuſſio, † quæ præſtatur ab eo, qui impetrat dilationem, ſeu moratoriam à Principe, quæ aliàs annalis, aliàs quinquennalis, vt etiam decennalis dicitur: ſcilicet, vt infra annum, vt pariter infra quinquennium, vel decẽnium ab eius creditoribus moleſtari nequeat. Nam tenetur interim dare fideiuſſores de ſoluendo tranſacto termino, aliàs reſcriptum non valet, nec ſibi opitulatur, & prodeſt; & maximè ſi à creditore petita fuerit dicta cautio, & non præſtita l. vniuerſa. C. de prçcib. impe. offer. Rom. conſ. 439. nu. 9. Nam præſtatur hęc cautio, modo à creditoribus petatur de quorum prçiudicio agitur. gloſ. in d. l. vniuerſa. Franc. Marc. deciſ. 33. num. 2. par. 1. Menoch. de adipiſc. remed. 3. nu. 98. And. Gail. lib. 2. obſeruat. Obſer. 46. nu. 14. † Et in eo
2 adeò eſt neceſſaria hæc cautio, vt non admittatur ad iuratoriã cautionem. Rol. conſ. 43. num. 9. vol. 2. Nam realiter, & cum fideiuſſoribus præſtanda eſt. Roland. d. conſ. 43. aliàs 439. nu. 9 cum alijs citatis per Anton. Hering. in ſuo tract. de fid. c. 5. num. 132. Et de hac cautione loquitur Matth. Brun. de ceſſi. bonorum. q 26. num. 2.
3 & 4. Qui † dicit debitorem ex delicto iſta dilatione non frui: licet demum ſub num. 13. & infra ab hoc diſſentire videatur.

Vnum tamen eſt aduertendum in
4 propoſito. † Quod in precibus Principi porrectis eſt narrãda qualitas debiti, an ſit iuratum, fiſcale, Eccleſiaſticum, pupillare, ex cauſa dotis, locationis, & conductionis, antiquum, vel recens: aliàs prçcatori reſcriptum non ſuffragatur. Ferrat. caut. 55. Afflic. deciſ. 5. vbi Vrſil. in add. Menoch. de arbit. caſ. 203. nu. 14. Teſſaur. deciſ. 186.
5 † Non omitto etiam aliud aduertere. Quod ſi creditores fortè indulſerint debitoribus tale ſpacium quinquennale, vt ſoluere poſſint hoc ſpatio indulto, & elapſo non amplius audiuntur debitores, quia ſufficit vna
6 gratia, † nec creditores duplici onere grauandi ſunt Zaſi. in l. fi. verſ. 35. eſt caſus. ff. de ceſſ. bon. licet contrarium ſit in cedente bonis: quia iterum ad beneficium ceſſionis bonorum poteſt admitti Ceph. conſ. 193. lib. 2. Anton. Herin. tract. de fid. c. 5. nu. 127. & 128.
7 Hæc † dilatio (ſecundum nonnullos) vltra quinquennium extendi non poteſt, l. fin. ibi. quinquennale ſpaciũ. C. qui bonis ced. poſſ. Caſt. in l 2. C. de precibus imp. offer. Boui. de ſtat. vrb. præſcript. gloſ. 19. num. 128.

Sed Alexan. conſ. 216. lib. 2. Natt. con-

Digitized by Google

conſ.591.num.1.cum ſeqq.vol.3.volunt Imperatores etiam vſque ad decennium cõceſſiſſe talem dilationem. Multa aliam ad materiã iſtam facientia poſuimus infra in 2.p. ſect.9.c.10.

SVMMARIVM.

1 *Debitor ſatisdare debet creditori, quãdo eſt timor futuræ paupertatis.*
2 *Pater dilapidans bona aduentitia filij debet ſatiſdare, aliàs priuatur adminiſtratione.*

De cautione timore futuræ paupertatis præſtita.

CAP. III. aliàs 12.

Tertia eſt fideiuſſio conuentionalis, quæ timore futuræ paupertatis dicitur.† Et eſt, quando timetur inopia, egeſtas, & paupertas futura. Nam tunc ſemper debitor à creditore ad cautionem præſtandam aſtringi poteſt. Bart. in l.cum non facile. nu.2. ff. ſi cui plus quam per l. Falcidiam.
2 † Et ideo pater dilapidans aduentitia filiorum, ſi fideiuſſores non præſtat, priuatur adminiſtratione. Socin.cõſ. 34.num.13.& infra. vol.1. Suid.deciſ.279.num.2.diximus ſupra hac eadem ſect.cap.1. aliàs 10.

SVMMARIVM.

1 *Executionis ſententiæ petitio (quando ſupplicari poteſt) admittitur præſtita cautione cum fideiuſſoribus de reſtituendo omni eo, quod petens recepit cum legitimis augmentis, etiam quod par reum fuerit reclamatum.*
Sufficit tamen (ſecundum nonnullos) in hoc caſu iuratoria cautio. num.3.
2 *Supplicatio Principi porrecta executionem ſententiæ non impedit modo præſtetur cautio de reſtituendo ſi ſupplicans in cauſa obtinuerit.*
4 *Sententiæ ſupremorum magiſtratuum Principẽ immediatè repræſentantium executioni demandantur non obſtantibus precibus Principi oblatis, præſtita cautione, de qua hic.*
5 *Reſcriptum, quod executio ſententiæ ſupremi Magiſtratus ſuſpendatur vſque ad reuiſionem cauſæ non ſeruatur de ſtilo, & conſuetudine, & iudices illi obtemperare non tenentur.*
6 *Niſi ſimus in curijs iudicum inferiorum.*

De cautione petentis executionem ſententiæ, à qua poteſt ſupplicari.

CAP. IV. aliàs 13.

1 Quarta eſt cautio, quam † præſtat petens executionem ſententiæ, quando poteſt ſupplicari. Et eſt, vbi Victor, qui habuit ſententiam à Præfecto Prætorio, vel ab aliquo ſupremo Magiſtratu, qui immediatè Principẽ repræſentat: petit executionem. Nam poteſt dictam ſentẽtiam exequi facere, etiam quod per reum fuerit reclamatum: dummodo det cautionem idoneam cum fideiuſſoribus de reſtituendo omni, & toto eõ, quod recepit cum legitimis augu-
2 mentis.† Supplicatio enim Principi oblata executionẽ ſententiæ non impedit: ſed ſatis eſt, quod cautio de reſtituendo præſtetur, ſi ſupplicans in cauſa obtinuerit. tex. eſt in Auth.quæ ſupplicatio. C.de precib.imp.off.gl.in c. ex litteris, in verbo ſupplicatio de reſt.in integ. Marant. in Spec. p.6.tit. de app.num.15.& 16.& memb.8.nu. 26. Abb.in cap.ſuſcitar num.10.dicto tit.de reſt. in integ. Afflict.deciſ.356. nu.2.

Digitized by Google

nu.2.Ruin.conſil.34. viſis omnibus.
num.5.& 11. volum.5. Guid. Pap.de-
3 ciſ.189. & deciſ. 420. † vbi aſſerit in
tali beneficio cõcedi iuratoriam cau-
tionem, licet ab hoc diſſentiat Aſini.
in ſua prax. iud.§.31. capit.2.ampl.9.
nu.8. verſ.verum in contrarium. qui
demũ has opiniones inter ſe pugnan-
tes fœdere diſtinctionis conciliare co-
gitur. Et idem Guid. Pap. in dictis
4 deciſ.189. & 420.cauit. † Quod ſen-
tentiæ ſupremorum Magiſtratuum,
qui immediatè Principem repræſen-
tant, non obſtante ſupplicatione ſu-
per ſententiæ reuiſione oblata, ſi vin-
cens caueat iuxta tenorem d. Authen.
quæ ſupplicatio: mandantur execu-
5 tioni: † immo tale reſcriptum obten-
tum, quod executiones ſententiarum
ſuſpendantur, vſque ad finem cauſæ
reuiſionis de conſuetudine, & ſtylo
non valere aduertit idem Guid. Pap.
d.deciſ.420. dum vult, quod talia re-
ſcripta iudices non teneantur obſer-
uare, & admonet hoc idem d. Guid.
6 Pap. deciſ.50. dum inquit † hoc ſecus
eſſe in curijs iudicum inferiorum. Et
benè hãc ſpeciem cautionis proſequi-
tur Aſini. in d.ſua prax.iud.d.§.31.c.
2.ampl 9. vbi multa alia animaduer-
ſione, & ſcitu digna ponit. Ant. He-
ring. in ſuo tract. de fidei. c.11.num.
230. qui dicit, quòd quando ad obti-
nendam executionem hæc cautio pręſtatur,
tunc non eſt neceſſe, quòd per
partem hęc cautio acceptetur: ſed ſa-
tis eſt, quòd à iudice recipiatur, alias
nunquam pars conſentiret, vt nun-
quam fieret executio ex Rebuff. &
Ant. Sola, quos allegat.

S V M M A R I V M.

1 *Reſtitutio in integrum, quando calumnioſè petitur, & ad effectum differēdi: tunc per eam nunquam ſententiæ executio impeditur ſed præſtita cautione in euentu, quod reſtitutio competat, ſtatim fit executio.*

2 *Reſtitutio in integrum calumnioſè petita, an, & quando impediat executionem ſententiæ remiſſiuè.*

Quando allegatur pręſumptio per quam reſtitutio in integrum calumnioſa detegitur: tunc data cautione executio non differtur.

C A P. V. aliàs 14.

ALia, & quinta præcedenti val-
dè ſimilis eſt cautionis cõuen-
1 tionalis ſpecies: † Quæ præſtatur,
quando contra petitionem reſtitutio-
nis in integrum viget præſumptio,
quod ſit calumnioſa, & intentetur ad
protelandam, & differendam execu-
tionem: Nam tunc executio fit præ-
ſtita cautione de reſtituẽdo, ſi petens
reſtitutionem in integrum obtinebit.
c.ſuſcitata. de in integr.reſtit. Rot.de
reſt. in integr. deciſ.6. num.2. in nou.
2 † vbi ponit caſus in quibus d.c. ſuſci-
tata locum habeat, & in quibus non.
Rot. Auinion. Laurent. deciſ.2. nu.1.
ita poſt Didac. Prat.q.c.25.nu.7.verſ.
item quia Innoc.& alij in d.c.ſuſcita-
ta Alex. Iaſ. Rip. in l.3.§. ſi condem-
natum. ff. de re iud. Socin. de Fallen.
regula 346. Corſet. ſing. incipien. in
integ.reſt. Deciſ.Bonon.85. nu.11. &
ſeq. ait Odd. de reſtit. in integr.q.43.
nu 66 per totum. Teſſaur. deciſ.181.
nu.3. verſ.ſed in contrarium.

S V M M A R I V M.

1 *Debitor ſummæ illiquidæ poteſt partem liquidam deponere, & de illiquido ſatiſdare.*

2 *Debitor vbi debitum eſt turbidum,*

& intrigatum admittitur offerendo ſeparatum ſoluere cum liquidabitur.

3 *Nec amplius moleſtatur, niſi ſequuta liquidatione.*

5 *Mora non committitur, vbi debitum non eſt liquidum.*

5 *Et ob id, nec ad intereſſe debitor aſtringitur.*

6 *Cautela pro debitore habente debitum partim liquidum, & partim non: Ad euitandam executionem, & expēſas.*

7 *Liquidum illud dicitur, quod incontinenti, & abſque mora iuſtificatur.*

8 *Executio crediti liquidi non retardatur per illiquidum.*

De cautione, quam dat debitor ſummæ illiquidæ, & quod ſummam certam, quam penes ſe habet, ſoluere debet, & de illiquida ſatiſdare.

C A P. V I. aliàs 15.

SExta cautio conuentionalis eſt in eo, qui habet debitum incertum, & non liquidum in totum, vel in parte. Exemplum fit in illo qui ad ratio-
1 nem reddendam aſtringitur: † Nam partem certam, & liquidam realiter offerre, & deponere tenetur: & de reſiduo illiquido fideiuſſores dare. Rot. Ianu. Mercat. deciſ. 164. nu. 23. Immo
2 quando totũ debitum eſt illiquidum, & intrigatum, ſatis eſt offerre verbo ſe ſoluturum cum, liquebit executio enim in incertis euitatur dando fideiuſſorem de ſoluẽdo facta liquidatione. Bart. in l. penul. ff. de diſtract. pign. habetur in d. deciſ. num. 1.

Debitor enim ſummæ non liquidę adimplet promittendo, & fideiubendo Ang. & Imol. in l. ſi mora. ff. ſolut. matr. Neguſ. de pign. in 5. part. in 3. memb. nu. 4. verſ. 3. limit. Mag. deciſ. Flo. 132. nu. 16. Tiraq. de retract. conſang. glo. 19. §. 1. num. 2. & inf. Arret. conſil. 163. Rip. in l. ſi inſulam nu. 67. ff. de verb. oblig. & in l. 4. §. ait Prætor. ff. de re iudicata. Rot. Ian. Mercat. deciſ. 177. num. 5. Ant. Hering. de fid.
3 c. 15. num. 63. † In tantum, quod non ſequuta liquidatione debitor per creditorem moleſtari nõ poteſt Alexan. conſ. 24. num. 9. vol. 4. Ruin. conſ. 89.
4 num. 17. vol. 2. † Quò fit, vt in illiqui-
5 dis, cum non cõmittatur mora, † nullũ debeatur intereſſe. Rot. Ian. d. de-
6 ciſ. 164. nu. 1. & 6. † Et aduertatur ad cautelam, Quod quando de toto debito aliquid eſt liquidum, quod tunc debitor illud tradat, & ſoluat, offerẽs ſe reſiduum ſoluturum facta liquidatione, & tunc euitabit executionem, & expenſas. l. ſtatu liber rationem. ff. de ſtatu lib. Iaſ. in l. quod te. in 5. notab. ff. ſi cer. pet. Cabal. milleloq. 625.
7 num. 3. Qui nu. 2. † illud dicit liquidum, quod ſine moroſa dilatione probari poteſt l. qui de inofficioſo. ff. de inoffic. teſt. l. is à quo. ff. vt in poſſ. leg. Bald. in l. poſt rem. q. 6. ff. de tranſact. Nam ad euitandam moram, expenſas, pœnas, damna, & intereſſe debitor in genere, & in concreto ſciens ſe certum creditorem eſſe: ignorans tamen in qua ſumma debet offerre, aliquam partem ſaltem illam, quę penes ipſum eſt liquida, & certa, & dicere ſe eſſe paratũ plus ſoluere quatenus ad plus teneretur, & liquidabitur doct. in l. ſi ſe obtulit. in §. ait Prætor. ff. de re iud. & in l. ſi mora. ff. ſol. matrim. vbi Angel. & Imol. dum dicunt, quod partem liquidam tenetur debitor realiter offerre, & de reliquo præſtare fideiuſſores, quod dictum etiam ſequuntur. Alex. conſ. 24. nu. 9. lib. 4. Corn. conſil. 262. num. 14. lib. 4. Socin. conſil. 80. col. 3. verſ. præterea, & ſecundo lib. 3.

Digitized by Google

lib.3.Iaſ.conſ.100. col.2.nu.7. lib.4. Ruin.conſ.26.num.14.lib.2. Cępoll. caut. 27. Neguſant. de pignor. in d. par.5.in 3.memb.nu.4. verſ.tertio limitatur. Tiraq. de retract. lig. d.§.1. gl.19.nu.2.& ſeqq.

Et licet Rip. num.67. in l.quod te. ff.ſi cert.pet.diſſentire videatur,quod non requiratur fideiuſſio niſi in debitore inope: tamen in contrarium eſt veritas, quod indiſtinctè requiratur fideiuſſio vt firmant doct. ſupra relati: & maximè in obligato ad reddendam rationem vt Rot. Ian. Mercat.in d.deciſ.164.num.23.

8 Vnum † tamen non omitto in propoſito adnotare Quod executio certi, & liquidi crediti non impeditur ex debito illiquido, & incerto. l.ſtatu liber rationem. ff.de ſtat. liber.l.ſi reſiduum,cum not.C.de diſtr.pigno.l.ſi. C.de compenſ. Rot. Ian. Mercat. deciſ.191.num.6.

Alia adde, de quibus in 2.par.ſect. 4.cap.24.

SVMMARIVM.

1 *Debitor quantitatis ſtante impoſſibilitate ſoluendi in pecunia poteſt cogere creditorem ad recipienda ſtabilia in ſolutum.*

2 *Debitor quantitatis dandi rem immobilem in ſolutum, tenetur de euictione cautionem præſtare.*

3 *Debitor quantitatis volens dare rem immobilem in ſolutum tenetur rem meliorem dare.*

4 *Debitor quantitatis ad hoc, vt ſpeciem pro quantitate ſoluere poſſit, etiam creditore inuito multa concurrere debent.*

5 *Debitor quantitatis non poteſt ſoluere ſpeciem creditore diſſentiẽte, niſi probet ſuam impotentiam.*

6 *Vt etiam niſi bonorum debitoris diſcuſſio præcedat.*

7 *Debitor quantitatis non debet audiri ſi dicat ſe in ſpecie ſoluere velle, niſi docet ſe feciſſe diligentiam exactam reperiendi emptorem.*

8 *Item tenetur bona conſignare creditori, eorumq; dominium in ipſum transferre, vnà cum inſtrumentis titulorum, & num.18.*

9 *Item literam bonorum, vna cum fideiuſſione de euictione: nec ſufficit ſi poſt modum dare velit.*

10 *Item docere tenetur ſe nec pecuniam, nec mobilia habere vnde ſatisfacere poſſit.*

11 *Debitor quantitatis dando bona in ſpecie: cum decima, vel vigeſima parte pluris, & de melioribus dare tenetur.*

12 *In Dote verò cum augumento tertiæ partis.*

13 *Qui in vno grauatur debet in alio releuari.*

14 *Debitor quantitatis dando ſpeciem in ſolutum de melioribus dare tenetur.*

15 *Item de euictione cauere aſtringitur.*

16 *Debitor in pecunia, ad hoc vt offerendo ſpeciem audiatur, debet oblationem bonorum ſuorum ſtabilium cum iuramento facere.*

17 *Item quod oblatio fiat ad fauorem creditoris.*

18 *Item qui debeat debitor creditori oſtẽdere, offerre & tradere inſtrumenta, & titulos bonorum.*

19 *Debitor dotis inſtans admitti ad hoc beneficium Auth hoc niſi: Non auditur faciendo ſolutionem cum tertia parte pluris: Et quid in Eccleſia.*

20 *Debitor, quando poteſt commodè pecuniam ſoluere; ſed obſtinate vult ſoluere in bonis, tunc non iuuatur hoc beneficio.*

21 *Item quando debitor beneficio Auth. hoc niſi renunciauit.*

22 *Debitor quantitatis, offerendo pro ſui debiti ſatisfactione ſpeciem, repellitur, quando cum creditore fecit pactum iuratum de ſoluenda quantitate.*

23 *Cautela ad hoc, vt debitor teneatur ſoluere in pecunia. Quod cum iuramento renũciet beneficio huius auth. hoc niſi debitor.*

De cautione danda debitore creditori, qui loco quantitatis ob impotentiam cogitur recipere ſpeciem, & debitore in pecunia, qui ob impoſſibilitatem poteſt cogere creditorem ad recipienda ſtabilia, præſtita tamen per eum cautione de euictione tempore oblationis bonorum in ſolutum, & de beneficio Auth. hoc niſi debitor. C. de ſoluti.

CAP. VII. aliàs 16.

Septima, & altera eſt fideiuſſio cõtractus: quæ præſtatur ſecundum terminos auth. hoc niſi C de ſoluti. & §. quod autem in auth. de fideiuſſ. videlicet. Quod ſtante † impoſſibilitate debitor in quantitate, & pecunia poſſit aſtringere creditorem ad recipiendam ſpeciem, & bona ſtabilia, præſtita † per eum cautione de euictione tempore dationis bonorum in ſolutum. Roman. conſ. 163. nu. 4. Iaſ. conſ. 9. num. 22. cum ſeqq. volum. 1. Natt. conſ. 344. nu. 3. & 4. vol. 2. Burſar. conſ. 9. num. 51. vol. 1. Ioſeph. Lud. deciſ. Peruſ. 64. nu. 1. & per totum in 2. part. benè Teſſaur. deciſ. Pedamon. 153. per totũ, vbi firmat, † quod qui non habet modum ſoluendi in pecunia numerata, vel in bonis mobilibus, nec poteſt inuenire emptorẽ ſuorum immobilium, vt creditori ſatisfaciat, poteſt offerre de melioribus bonis ſuis ſtabilibus, in ſatisfactionem creditori ſuo, qui tenetur ea accipere in ſolutum, & hoc modo euitabit carceres, quod, & aduertunt Socin. in l. 2. in §. 1. num. 11. ff. ſi cer. pet. Capell. Toloſ. deciſ. 68.

1

2

3

4 Et aduertatur. † Nam ad hoc vt intret diſpoſitio d. Auth. hoc niſi. C. de ſolut. & d. §. hoc autem in authen. eo. Multa concurrere debent.

5 Primò. † Quod debitor exprimat cauſam, quare facit talem oblationẽ: & pro cauſa oſtendat impotentiam, & probet ſe eſſe pauperem, & non habere facultatem, & modum ſoluendi in pecunia numerata, & ſic quod iuſtificet ſuam impoſſibilitatem: Roman. d. conſ. 163. num. 4. & 5. Iaſ. d. conſ. 9. nu. 22. Ioſeph. Lud. d. deciſ. Peruſ. 64. num. 1. Cephal. conſ. 95. num. 1. vol. 2. vel ſaltem

6 † quod præcedat diſcuſſio bonorum debitoris. Natt. d. conſil. 344. nu. 3. cum ſeqq. vol. 2. Rol. conſ. 92. num. 21. & 23. vol. 2. Afflict. deciſ. 377. nu. 4. & 6. Tiraq. de retractu lig. §. 32. glo. vnica. nu. 94.

7 Secundò. † Quod debitor per quiſierit emptorem, qui emerit tãtum de bonis ſuis ſtabilib. vt poſſit creditori de ſuo credito ſatisfacere, & ſic quod fecerit exactam diligẽtiam reperiendi pecuniam, & non repererit ob diffamationem creditoris. Rip. in l. 2. in §. 1. nu. 23. ff. ſi cer. pet. Natt. d. conſil. 344. nu. 3. Iaſ. d. conſ. 9. nu. 24. verſic. item ad hoc. Teſſaur. d. deciſ. 153. nu. 12. verſ. nempè.

8 Tertiò. † Vt bona in ſpecie conſignet transferendo dominiũ in creditorem, & tradat inſtrumenta titulorum. Rom. d. conſ. 163. nu. 5. & 6.

9 Quartò. † Quod tẽpore oblationis det

det liſtam bonorum, & fideiuſſorẽ de euictione, adeo quod nõ ſufficit ſi velit ipſum poſt modum pręſtare. Rom. conſ.163.nu.6. Iaſ.d.conſ.9.num.24. Ioſeph. Lud.deciſ. Peruſ.64. num.9. Barſat.d.conſ.9.num.51.in fin.

10 Quintò.† Quod dictus debitor iuſtificet, quod non tantum caret pecunijs: verum etiam mobilibus: cũ bona mobilia de facili debitor vẽdere poſſit, & de pecunijs creditori ſatisfacere. gloſ. in d. §. quòd autem in verbo mobilis in Auth.eo.Rom.d.conſ.163. num.3. Ceph.d. conſ. 195. nu.3. Gozad.conſ.32.num.8. Teſſaur.d. deciſ. 153.num.9.

11 Sextò † requiritur: vt bonorũ æſtimatio fiat ad decimam, vel ſextã partem: & ſic cum vtilitate decimæ, vel ſextæ partis pluris, vt etiam cum facultate, vt creditor bona meliora eligere poſſit. Ceph. d.cõſ.195. Teſſaur. d. deciſ. 153. num. 5. vbi vult, quod

12 † quando ſumus in dote, quod debet pręſtari tertia pars pluris, cum innitatur fauore publico, & nu. 7. addit ra-

13 tionem: inquiens, † quod creditor, qui in hoc grauatur vt rem pro pecunia accipiat, debet in alio releuari, §. ſi inſt.de act.l.1.§. impuberes. ff.commodati. Teſſau.vbi ſup.nu 9. vt ſuum conſequatur, cũ decima, ſexta, aut tertia parte pluris, & infra dicemus in 1. lim. vbi ponderabimus cum quibus præſuppoſitis loquantur. Cephal. & Teſſaur.

14 Septimò. † Quod debitor offerat bona in ſolutũ meliora ad electionem creditoris. Teſſaur.d.deciſ.153.num. 12. Et tali tempore debet etiam ſimul hæc cautio pręſtari; ita quòd non ſatis eſt, ſi poſtea pręſtetur. Ang. in l.de pupillo in §.ſi is cui. & in l.prætor ait. in § ſi quis paratus. ff.de no.oper. nunc. Rom.d.cõſ.163. Natt d conſ.344.nu. 4. Ant. Hering. de fid.c.10.nu.49.

15 Octauò. † Quod de euictione caueat. Rom.d.conſ.163.& ita diſponit. tex.in d.auth.niſi. Teſſaur.dicto loco num.12.

16 Nono.† Quod debitor oblationem bonorum cum iuramento faciat. Pratic.Papi. in forma lib.act. real.in gloſ. exceptio ſolutionis Bertazz. de clauſ. clauſula 41.gl.5.nu.3.verſ.4. oblatio.

17 Decimo. † Quod dicta oblatio fiat ad electionem creditoris Rip. in d. l. 2.in §.1.nu.26. ff.ſi cert.pet. Bertazz. d.clauſ.41.nu.3.verſ.5.qui dicit quomodo hoc intelligendum ſit.

18 Vndecimo. † Quod oſtendat offerat, & tradat ſimul debitor creditori inſtrumẽta, & titulos bonorum, quæ poſſidet Rip. in d.l.2. in §.1. nu. 25. ff.ſi cert.pet.Rom.d.conſ.163. Et ponunt hæc omnia requiſita vltra allegatos Petr. de Benint. deciſ. Bonon. 28. Vinc. Carrocc. in ſuo tract.de oblatio.in 2.par.q.10.nu.2.3.8.9.& 10. & per totum cum duabus quæſtionibus ſeqq. Bertazz. & alij ſupra relati.

19 Limit. modo primo dictum auth. hoc niſi: non procedere in dote: nam ſi tali caſu quis admittitur ad beneficium.d.Auth.hoc niſi: debet creditor conſequi vtilitatem tertij pluris. Cephal. dicto conſil. 195. num.11. Teſſaur.dicta deciſ.153.num.5. & 6. qui hoc dicunt verum cum præſuppoſito, quod in caſibus prædictis adeſſet & pactum, Conſtitutiones, & decreta illarum patrium, & non ita ſimpliciter, & abſolutè: Et ampliant hoc dictum ad perſonas nobiles, Doctores, milites, & alias perſonas graduatas, & priuilegiatas. Et Teſſaur.dicta deciſ.153.nu. 9. & 10. hoc extendit ad Eccleſiam, & mulieres, & ſubdit,

quod etiam in debitis laicorum non priuilegiatorum. Hoc habet locum, vt aliquid plus conſequi debeant. Et in eccleſia quod poſſit dare de bonis medioctibus creditori pro ęſtimatione iuſta addita etiã decima parte precij eſt tex.in §.ſi verò in auth.de alien. & emphy.col.10. & in auth. hoc amplius,C.de ſacroſanct.eccl.& aduertit Teſſau.d.deciſ.153.num.10.

20 Limit.2.† quando debitor poteſt pecuniam ſoluere eo, quia illam habet in arca:ſed obſtinatè,& contumaciter contendit velle in bonis ſoluere, ita poſt Iaſ.conſ.44.col fin.lib.1. Roman.conſ.163.Ioſeph.Ludouic.deciſ. Pereg.64.circa fi.par.2.ait Teſſaur.d. deciſ.153.num.11.

21 Limit.3.† quando debitor d.beneficio auth.hoc niſi renũciauerit,quod bene facere poteſt.Teſſau.d.deciſ.153. num.13.Bertazz.de clauſ.clauſula 41. gloſ.5.num.4.verſ.ſed tamen.

22 Lim.4.† quando debitum iuratũ: & debitor cum iuramento promiſit ſoluere in pecunia. Teſſaur. d. deciſ. 153.num.14.Pet.de Benintend.d.deciſ.Bonon.28.Practic. Papin.in forma libell.act.hypothe.in verbo exceptionem ſolutionis. Bertazzol.d.tract. de clauſ.d.clauſula 41. gloſ.5. nu.4.verſ. vel ſi interuenerit iuramentum, vbi voluit hæc abſque ſcrupulo procedere, quando inter creditorem,& debitorem adeſt in ſpecie pactum iuratum de ſoluendo in pecunia numerata.

23 Cautela † tamen in propoſito datur: Quando creditor vult ſibi plenè proſpicere, & conſulere, vt eidem ſolutio fiat in pecunia, quod debitor in ſpecie renunciet beneficio dictæ auth. hoc niſi etiã in ſpecie renunciationem iuramento corroboret. Et quod dicatur,& exprimatur,quod ſolutio ſit facienda in pecunia numerata Bertazz. de clauſ.d.clauſula 41.gloſ.5.nu.4.qui ſubdit,quod ſi adeſſet ſtatutum in loco idem diſponens, quod d.auth.hoc niſi, quod bene etiã eſſet illius ſtatuti beneficio debitori renunciari facere.

SVMMARIVM.

1 *Cautionem actor pauper reo diuiti præſtare tenetur de reſtituendis alimentis, & reficiendis expenſis in euentu ſuccumbentiæ, quæ reus diues coactus fuit actori pauperi ſubminiſtrare.*

Lim. & contrarium dicas in caſibus de quibus ſub num.2.

De cautione de reſtituendo alimentis,& expenſis litis in euentum ſuccumbentiæ, quæ reus diues coactus fuit pauperi actori ſubminiſtrare.

CAP. VIII. aliàs 17.

1 Octaua eſt cautio conuentionalis, quæ † datur ab ipſo actore de reſtituendis alimentis, & expenſis litis, quas reus diues coactus eſt pauperi actori ſubminiſtrare: Nam tenetur cũ fideiuſſoribus cauere de ea reficiendo in euentum ſuccumbentiæ. Couar. pratic.quęſt.cap.6.num.7.qui dicit, quòd litiganti pauperi cogitur aduerſarius diues litis expenſas exhibere: & ait quòd eas accepto ferre actor debet quãdo reus victoriam obtinuerit,de quibus litis expẽſis, quod debeant ſubminiſtrari, tribus cõcurrentibus vt actor ſit filius vel nepos: vt ſit pauper: vtque primam ſententiam pro ſe habeat aduerſus reum vt per Ceph.conſ.127.nu.3.& inf.vol.1.

2 Contrarium tamen tenet Boer.deciſ.324.num.6. cum ſeq.deciſ. Sutd.

de

Digitized by Google

de aliment. quæſt. 124. per totum: & quæſt. 125. num. 4. vbi vult, quod fideiuſſio non eſt neceſſaria quando actori prouidetur de alimẽtis, & tit. 3. quæſt. 3. num. 29. dicto tract. de alim. firmat, quod quando alimenta petuntur officio iudicis, quòd tali caſu fideiuſſio non eſt neceſſaria in caſum ſuccumbentiæ: ſecus quando debentur alimenta iure actionis.

SVMMARIVM.

1 *Rei vendicatio, vbi eſt à duobus intentata, res datur primo uendicanti cum cautione de reſtituendo.*

2 *Niſi ſecundus ſit tertius, & non collitigans, & in cauſa comparuerit ante rem iudicatam.*

De cautione à primo ex duobus eandem rem vendicantibus præſtita, quod eidem tradi debeat. Et ſic: quod ſi duo vendicant eandem ab eodem: Primus vendicans data cautione de reſtituendo obtinebit.

CAP. IX. aliàs 18.

1 Nona ſpecies † cautionis cõuentionalis eſt: quando duo vendicant eandem rem ab eodem poſſeſſore: Nam tunc primo vendicanti res traditur præſtita per eum cautione de reſtituendo l. is à quo cum l. ſeq. ff. de rei vend. ita Abb. in c. veniens el 2. nu. 6. & 7. de teſtibus, ibi. ſi verò bona illa

2 poſſidebantur † ab alio, vbi docet, quod ſi duo petunt eãdem rem à tertio ſententia mãdatur executioni pro eo, qui prius obtinuit, data per eũ fideiuſſione reo de indemnitate contra alium. Et ſubdit, quod remedium, l. is à quo habet locum etiã in beneficialibus. Quod etiam benè notant add. ad Abbat. in d. c. veniẽs in littera B. dum ponunt, ex Bald. ibidem, & ex Bart. in l. ſi alienam. ff. ſolut. matr. quod tunc beneficium, l. is à quo competit quando eſt lata ſententia pro vno & illa res petatur ab alio tũc enim res debet dari illi pro quo lata eſt ſententia cum cautione de reſtituendo in euentum ſuccumbentiæ. Quæ omnia etiã ponderat Felyn. in d. cap. veniens, in ſecunda col. num. 7. circa medium verſic. tertia concluſio. Et firmant hoc idem Creſcent. de reſcript. deciſ. 11. aliàs 14. qui inquit cautionem huiuſmodi debere eſſe in forma depoſiti, bene Pute. deciſ. 326. num. 1. 3. & 9. & deciſ. 384. num. 1. vol. 2. qui recenſet caſum in quo nõ procedit. d. l. is à quo ſcilicet. Quando ante rem iudicatam quis in lite collitigans non eſt, & concordat cum d. l. is à quo l. penul. ff. de pet. hæred.

SVMMARIVM.

1 *Cautio de re ſequeſtrata reſtituenda eſt conuentionalis: & ſecundum alios iudiciaria. num. 4.*

2 *Præſtatur ab eo, qui de iudicis iuſſu rem aliquam in ſequeſtrum tenet.*

3 *Sequeſter debet cauere, & de iudicio ſiſti, & de re non baratanda, conſumenda, ac interuertenda: ſed reſtituenda.*

De cautione de re ſequeſtrata reſtituenda.

CAP. X. aliàs 19.

1 Decima eſt conuentionalis fideiuſſio, † quæ de re ſequeſtrata

2 reſtituẽda dr, † & datur ab eo, qui penes ſe de iudicis ordine retinet aliquã rem in ſequeſtrum, de qua per Iaſ. in l. ſi

l. ſi fideiuſſor. in §. ſi ſatiſdatum. nu. 2.
3 ff. qui ſatiſd. cog. † Et iſta cautio continet duo, de iudicio ſiſti: & de re non intertertenda, ac baratanda: ſed finito ſequeſtro reſtituenda. Bart. in d. l. ſi fideiuſſor. in §. ſi ſatiſdatum nu 2. & talis cautio triennio durat. Bart. in l. litibus. num. 10. & 18. C. de agric. &
4 cenſit. lib. 10. † Et aduertatur, quod iſta cautio eſt potius iudicialis, quam conuentionalis, vt aduertit Rimin. ſen. conſ. 457. num. 16. vol. 3. & adnotauimus ſupra cap. 7. & 8.

SVMMARIVM.

1 *Cautio rem pupilli ſaluam fore conuentionalis eſt.*
2 *Præſtatur ab ipſis tutore, ac curatore, vel à fideiuſſoribus eorum.*
3 *Necnon ab eo, qui ſe geſſit, & gerit pro tutore, & curatore.*
4 *Committitur finita tutela, & cura.*
5 *Formula huius cautionis, qua omiſſa tutela redditur nulla.*
6 *Fit fideiuſſoribus præſtitis, datiſq; pignoribus non ſatisfit.*
7 *Tutor teſtamentarius non ſatiſdat rem pupilli ſaluam fore.*
8 *Tutor teſtamentarius, cenſetur à teſtatore pro legali, fideli, & idoneo approbatus, & ideo ad ſatiſdandum aſtringi non poteſt.*

De Fideiuſſionibus tutorum, & curatorum: & de ſatiſdatione rem pupilli ſaluam fore.

CAP. XI. aliàs 20.

VNdecima eſt fideiuſſio conuen-
1 tionalis, † quæ dicitur rem pu-
2 pilli ſaluã fore. Et † eſt illa, per quam nõ tantum tenetur is, qui tutor, & cu-
3 rator eſt, † quam qui pro tutore, & curatore negocia geſſit, & gerit: verũ
4 etiam fideiuſſores eorundẽ. † Et committitur finita tutela. l. 4. §. illud. & per totum. ff. rem pup. ſal. for.

5 † Hæc fideiuſſio per ſolemnem ſtipulationẽ fit: & in ea promittitur rem pupillorum, minorumque ſaluam fore adminiſtratione finita, & quod vtilia fient, & inutilia prætermittẽtur, & debet præſtari etiam quod pupillus, & minor eam non petierint. d. l. 4. §. hanc ſtipulationem ff. rem pupill. ſaluam fore. Et adeo iſta ſunt vera, quod omiſſio huius ſatiſdationis reddit tutelam nullam. l. ſi tutor. C. in quibus cauſ. in integ. reſt. non eſt neceſſ. l. non dubium. C. de tut. qui ſatiſ. non dedit. Albar. ex multis quos congerit conſ. 21. num. 6. Carroc. deciſ. 120. num. 5. Marc. Antor. de Amati. deciſ 63. Antor. Hering. in ſuo tract. de fideiuſſ. cap 5. num. 216.

6 † Cautio iſta fit tantum fideiuſſoribus præſtitis: ſed datis pignoribus nihil actum eſſe dicitur, vt hoc optimis rationibus comprobat Ant. Hering. d. c. 5. à nu. 217. vſque ad num. 230.

7 Vnum tamẽ perpendendum eſt in propoſito. Quod ad hanc cautionem præſtandã tutor teſtamẽtarius aſtrin-
8 gi nõ poteſt: † & ratio eſt, quia eſt induſtria perſonæ à teſtatore electa, ità quod per talem electionẽ teſtator de tali tutore per eũ relicto in ſuo teſtamento ſummopetè confidit: & eius fides, & diligentia propter hoc eſt ab ipſo approbata: Teſtamentum enim tali caſu pro ſatiſdatione ſufficit: & hoc reſpectu talis tutor cauere nõ tenetur. inſt. de ſatiſ. tu. in prin. l. ſi filio. l. in confirmando, & l. vtilitatem. ff. de confir. tut. l. 3. & 4. C. de tut. qui ſatiſ. nõ dedit. & iſta ſunt vera, non tñ ſi tutor ſit datus in teſtamento à patre: ve-

rum

rum etiam ſi à matre,& patrono. Anton. Hering.d. tract. de fidei. d. c.5. num.231.

SVMMARIVM.

1 *Creditor habens ſuum creditum liquidũ, puta per inſtrumentum quarãtigiatum, vel obligatione camerali vallatum, volens non expectato diſcuſſionis iudicio creditum ſuum non ſequi non auditur, niſi prius ſatiſdet de reſtituendo prioribus, & potioribus, & contribuendo æqualibus.*

De fideiuſſione in iudicio diſcuſſionis præſtanda per creditores, habentes creditum liquidum ex inſtrumento publico de reſtituendo prioribus, & potioribus creditoribus, & contribuendo æqualibus.

CAP. XII. aliàs 21.

Dvodecima conuentionalis cautio eſt. Solet enim in iudicijs diſcuſſionum, ipſiſque pendentibus à creditoribus habentibus ſua iura, & credita liquida inſtrumento publico, quatantigia, vel obligatione camerali fulcita alijs creditoribus pro ſui crediti cõſequutione præſtari cautio de reſtituẽdo prioribus, & potioribus, & contribuendo æqualibus in euentum, quod fuerit declaratum, & deciſum alios creditores priora, & potiora iura habere: & de hac cautione eſt totus titulus. ff. qui pot. in pig. hab. Et ità vigore obligationis cameralis paſſim ſeruat Curia Romana: & in Regno talẽ ſtilum eſſe refert Vincent. de Franc. deciſ.20?.nu.5.& 18. par.1. in vrbe autem Seraphin. deciſ. 1371.nu.3.par.2. qui dicit, quod ſoluens non præſtita hac cautione (cum cenſeatur eſſe in dolo) malè ſoluit.

SVMMARIVM.

1 *Exceptio melioramentorum poteſt opponi in executione ſententiæ.*

2 *Etiam quòd in ſententia nulla melioramentorum mentio facta fuerit.*

3 *Melioramentorum cauſa res tamdiù detinetur, donec melioramenta prædicta probata, & ſoluta fuerint.*

4 *Opponens de melioramentis non impugnat ſententiam ſed bene dicit habere iuſtam cauſam retinendi rem ob expẽſas, & melioramẽta in ea facta.*

5 *Retentionis magnus eſt fauor.*

6 *Exceptio melioramentorum non liquidorum executionem ſententiæ nõ impedit.*

7 *Modo præſtetur cautio de reficiendis, & reſtituendis melioramẽtis, in euẽtum liquidationis.*

8 *Pro melioramentis illiquidis non datur retentio; ſed ſatis eſt, quòd offeratur cautio.*

9 *Niſi in ſententia dicatur refectis melioramentis, & ſolutis expenſis.*

10 *Vt etiam ſi melioramenta ſint illiquida, turbida, & notabilis ſummæ.*

11 *Vt etiam quando non poſſunt incontinenti probari, ſed eorum verificatio requirit peritos, & altiorẽ indaginẽ.*

12 *Probatio per teſtes facta eſt inter probationes requirentes altiorem indaginem.*

13 *Exceptiones requirentes altiorem indaginem in iudicijs executiuis repelluntur.*

14 *In executiuis reijcitur compenſationis exceptio reſeruata reo ſua reconuentione.*

15 *In illiquidis præſtando quis cautionem ſatiſfacit.*

16 *Melioramenta, quando ſunt clara liquida, & probata, tunc cõceditur retẽtio, & ſentẽtiæ executio impeditur.*

17 *Idem*

17 *Idem quando incontinenti probari poſſunt.*

18 *Paria ſunt quid probatum eſſe, vel incontinenti probari poſſe.*

19 *Quod incontinenti factum dicatur explicatur.*

20 *Incõtinent probatum non dicitur, quod ad probandum requirit altiorem indaginem.*

21 *Incontinenti factum an quid dicatur hoc totum à iudicis arbitrio pendet.*

22 *Mora modici temporis non eſt magnũ damnum.*

Exceptio melioramentorum an, & quãdo executionem ſententiæ retardet.

CAP. XIII. aliàs 22.

1 EXceptio † melioramentorũ poteſt opponi in executione ſen-
2 tentiæ.† Etiam quòd poſſeſſor ſit cõdemnatus reſtituere rem nulla mentione facta melioramẽtorum. Et probatio eorumdem admittitur, & res
3 tandiu detinetur, donec dicta melioramenta ſoluta fuerint: Et ratio eſt
4 † quia talis opponens non impugnat ſententiam, nec etiam dicit malè latam: ſed benè ſe habere rationem, & iuſtam cauſam retinendi rem propter expenſas in melioramentis factas ita Bartol. in l. in fundo. in fin. num. 16. ff. de rei vendicatione. Specul. de execut. ſent. §. poſtremo. verſic. quid ſi bona fide, & de except. §. dicto verſic. ſed pone ędificaui. Alber. & Iaſ. in l. ſi in area. ff. de cond. in deb. Boer. deciſ. 43. nu. 9. Capic. deciſ. 17. qui dicit ita fuiſſe iudicatum. Ruin. conſilio 84. in fin. nu. 17. in princip. Tiraq. de retract. conuent. §. 7. gloſ. 1. num. 13. & 14. Aym. conſilio 148. nu. 2. Menoch. de recuper. poſſ. remed. 15. q. 39. nu. 514. & 569. verſiculo contrarium verius eſt. Ioſeph. Lud. deciſ. Peruſi. 24. & 34. in 1. part. Magon. deciſ. Lucenſ. 81. Ant. Heting. in ſuo tract. de fideiuſ. cap. 5. nu. 371.

5 Fulcitur autem hæc † iſtorum ſic tenentium opinio: quia retentionis magnus eſt fauor. l. 1. in princip. ff. de pig. l. 2. C. de fideicomm. Corn. cõſil. 282. l. 2. Aym. conſil. 149. nu. 2. Tib. Decia. reſp. 29. nu. 92. volum. 2. Vinc. de Franc. deciſ. 104. nu. 5. par. 1.

6 Contrarium tamen. † Quod Immo exceptio melioramentorum non liquidorum contra executionem ſententiæ opponi nequeat: ſed petens executionem ſentẽtiæ ad vlteriorem, & finalem executionem procedere
7 poſſit † pręſtita per eum fideiuſſione de reficiendis, & reſtituendis melioramentis in euentum liquidationis eorumdẽ tenuerunt. Caſt. conſil. 270. col. 2. verſic. 2. videndum. volum. 2. Gozad. conſi. 100. nu. 21. Neguſant. de pig. in 4. mẽb. 5. part. nu. 14. Dum
8 † dicunt retentionem non dari pro melioramentis. Et maximè quando ſunt illiquida, & offertur cautio: ſed ſententia ſtatim mittitur exequutio-
9 ni: niſi in ſententia † dicatur ſolutis prius melioramentis & expenſis: quia tali caſu dicta conditio debet verificari, & hoc idem voluerunt Marzar. in epitom. de fideic. q. 66. Surd. de alim. priuil. 62. nu. 9. Petr. benintend. deciſ. 77. nu. 1. Alex. conſil. 67. in fi. vol. 2. Contard. in l. vnica. num. 24. & 27. C. ſi à momenta. poſſ. fuer. app. Put. deciſ. 471. nu. 5. & 6. lib. 2. Hier.
10 à Laurẽ. dec. Auini. 104. nu. 9. † qui volunt hæc indubitata, quando melioramenta ſunt illiquida, turbida, confuſa, vetuſta, hominis memoriam excedentia, & ad notabilem ſumam

pecunia-

11 pecuniarum aſcendentia, † & de quibus non incontinenti adſunt probationes: ſed pro eorum liquidatione ad peritos in arte recurrendum eſt, & ad æſtimationem, & valutationem factam per ipſos, & ſic quando liquidatio iſta melioramẽtorum requirit al-
12 tiorem indaginem, † quòd eſt quando per teſtes venit iuſtificata, ac in arte peritos. Quo caſu ſententiæ executio viget, & interim quantitas melioramentorum deponenda eſt, vel per actorem reo eſt ſatiſdandum de dictis melioramentis ſoluendis, quam primũ liquidata fuerint. ita Aleiat. reſp. 450. num. 26. Anton. de Gama. deciſ. Luſit. 4. num. 3. Barnab. Cornaz. deciſ. Lucenſ. 101. Caſt. d. conſ. 770. nu. 3. Bald. conſil. 209. lib. 2. Menoch. d. remed. 15. cap. 39. num. 572. Benint. dicta deciſ. 77. num. 15. Surd. de alimen. d. priuileg. 62. num. 8. & 9. & ra-
13 tio eſt: † quia exceptiones requirentes altiorem indaginem, & liquidationem, vt ſunt probationes, quæ fiũt per teſtes in iudicijs executiuis repelluntur. l. 2. C. ad l. Cornel. de falſ. l. ſi ille à quo: in §. quid ergo, in verbo ſi cognitio prolixiorem. ad Treb. Bero.
14 conſil. 14. num. 18. Plus in † executione reijcitur compenſationis exceptio, reſeruata reo ſua reconuentione.
15 † Et hæc eò fortius, quia in illiquidis quis præſtando cautionem ſatisfacit. Gozadin. d. conſil. 100. num. 21. Imo, qui promiſit fideiuſſorem liberare ab obligatione, promiſſioni ſatisfacit præſtando cautionem, ſi debitum non eſt liquidum. Alexand. in l. ſi pater. C. de collat. Benintend. dicta deciſ. 77. numero 9. Si quis enim reperitur debitor in ſumma illiquida, tunc promittendo, & fideiubendo adimplet, in tantum, quòd non ſequuta liquidatione per creditorem moleſtari non poteſt. Alexand. conſ. 24. num. 9. lib. 4. qui dicit, quòd reſidui non liquidi fideiuſſorem offerre ſufficit. Ruin. conſil. 84. num. 7. in principio. Rolano. Mercat. deciſ. 177. num. 5. diximus infra in ſecunda par. ſectio. 4. capit. 24. & ſupra hac eadem ſect. cap. 6. aliàs 15.
16 Quæ omnia † ſecus ſe habẽt, quando melioramenta ſunt clara, liquida, inconcuſſa, & probata per inſtrumenta concludenter, vel alio æquipollen-
17 ti modo; vt † etiam quando incontinenti probari poſſent, cum paria ſint,
18 quid † probatum eſſe, vel incõtinenti probari poſſe: cum ea, quæ incontinenti fiunt cenſeatur ineſſe. l. lecta. verſic. dicebam. ff. ſi cert. pet. l. petens. C. de pact. Ioan. de Amic. conſil. 49. num 3. Viui. deciſ. 107. num. 13. quibus adde Bald. in l. poſt rem iudicatam, nu. 8. ff. de tranſactio. dum vult liquidum etiam illud dici, quòd ſine moroſa difficultate probari poteſt.
19 Imò illud † dicitur incontinenti factum, & probatum, quòd fit, & probatur infra triduum, vt aduertũt omnes in d. l. lecta. Bald. in d. l. petens. nu. 54. C. de pact. & in l. fin. num. 3. C. de erro. aduoc. Bart. in l. 4. in §. condemnatum. num. 4. vbi etiam omnes. ff. de re iudic. Ioan. de Amic. dicto conſ. 49. num. 3. & ſequentib. Brun. conſil. 167. nu. 10. Simon. de Pret. conſ. 151. num. 69. Thom. Treuiſ. deciſ. 2. numero 4. Turret. conſil. 67. num. 4. lib. 1. Viui. dicta deciſ. 107. num. 1. Carol. de Graſſ. qui iſtos, & alios refert, & ſequitur de excep. exceptio. 7. num. 6. cum ſequentib. qui num. 8. dicit illud dici incontinenti probatum, quòd per inſtrumentum publicum probatur, & num. 9. addit. id incontinenti

iuſti-

Digitized by Google

iuſtificatum cenſeri, quando probatur infra tempus, in quo executio cõmitti potuiſſet: quòd ſecus eſt ſecundum ipſum, quando plures teſtes eſſent examinandi: quia cum iſta pro-
20 batio † deſideret altiorem indaginẽ, nõ recluditur inter probationes, quæ incontinenti factæ eſſe dicuntur, &
21 demũ nu. 11. † ſubdit. hoc totum arbitrarium eſſe. Solet enim dici, quod
22 † in mora modici temporis non eſt magnũ damnũ. l. ſi debitori. ff. de iud.

S V M M A R I V M.

1 *Cautio de damno infecto conuentionalis eſt.*
2 *Præſtatur à vicino quoties futuri ædificij ruina ſuſpicatur.*
3 *Datur pro parte domus, quando domus eſt plurium: ſecus ſi vnius.*
4 *Cautio de damno infecto an ſit cum fideiuſſoribus præſtanda.*
5 *Pro quo vitio domus præſtatur remiſſiuè.*
6 *Cautio de damno infecto petitur officio iudicis.*
7 *Cautio de damno infecto, an peti poſſit à domino prædij dominantis per dominum prædij ſeruient. s.*
8 *Cautio de damno infecto peti poteſt, vbicunque damnum veremur.*
9 *Quanto tempore duret.*
10 *Non petitur, niſi pro damno imminẽti.*
11 *Præſtatur etiam per diuitem.*
12 *Cautio de damno infecto an ſufficiat, quando domus vicini minatur ruinã: vel potius cogi poſſit vicinus ad domum reficiendam.*

De cautione de damno infecto.

CAP. XIIII. aliàs. 23.

1 DEcimaquarta eſt cautionis conuentionalis ſpecies: quæ de dã-
no infecto dicitur.
2 † & eſt quoties ædificia minantur ruinam in ſuburbijs, vel protectis: tunc enim quis vicino tenetur dare hanc cautionem de damno infecto, id eſt adhuc non facto; ſed quod futurum veremur. l. malum. in §. 1. ff de verb. ſig. & eſt totus titulus. ff. de dam. infect.
3 Hæc cautio poteſt etiam præſtari pro parte domus, quando domus eſt plurium: ſecus ſi vnius. l. in ſtipulatione. ff. de damn. infect. l. ſi communes. vbi Bart. in primo not. & in prima oppoſitione. ff. de neg. geſt. Alex. in rubr. ff de damn. infect.
4 Quæ † ſit formula huius cautionis, & an ſit cum fideiuſſoribus præſtanda: & pro quo vitio † ædium ca-
5 ueatur: & quod ad iſtam cautionem
6 petendam non † competat actio: ſed imploretur officium iudicis nobile ponit Caſtr. in rub. de dam. infect. nu. 1. & in l. inquilino. nu. 2. d. titulo.
7 † Et an iſta cautio peti poſſit ſibi præſtari à dño prædij dominantis illi, cuius prædium ſeruitutem debet, ponit idem Caſtr. in d. l. inquilino nu. 2. & in l. ſi fiſtulæ nu. 2. ff. de ſeruit. vrb. prædi.
8 Et ad hoc, vt quis ad hanc cautionem præſtandam aſtringi poſſit, quod ſufficiat, quod dubitetur de futuro damno: puta de futuro igne. firmat Io. de Amic. conſ. 104. num. 8.
9 † Quandiù autem duret hęc cautio videatur Specul. tit. de cauſa poſſ. & propriet. §. 3. verſ. ſed & prohibito. nu. 20. & Bald. in l. Prætor ait. nu. 1. ff. de dam. infect.
10 † qui dicit, quod non conuenit, quod hæc cautio in futurum præſtatur: & ſic pro futuro damno: ſed pro inſtanti, & imminẽti.
11 † Hæc cautio etiam per diuitem præſtanda eſt: nam quicquid in contra-

tratium ſentiat Paul. de Caſt. iiā tenet Alex. in l. 1. nu. 11. & 12. ff. qui ſatiſd. cogan.

12 Iuxta † prædicta dubitant Doctores: quid ſi aliquis habet domum minantem ruinā iuxta meam: an illum poſſim cogere ad eam reficiendam: an verò ſatis ſit. quod mihi cauat de damno infecto?

Et concludunt, quod ſi eſt diues, poſſum ipſum aſtringere ad reficiendam domum, aliàs eam vendere: & hoc propter periculum vitæ, cui ego, vxor, liberi mei, & alij de familia mea ex tali cauſa ſubijciuntur. Specul. de Satiſd. §. fi. Batt. in l. illicitas. in §. potentiores ff. de off. præſid. Ang. in rub. & in l. & curatoris. ff. de damn. infect. Bar. & alij. in l. qui bon. in §. qui dāni. d. tit. verſ. quandoque timetur dānum de re ad rem, per d. l. ad curatoris, & per l. preſes. ff. ad off. pro conſ. vbi dicitur, quod officio iudicis poteſt cogi, vt illam reficiat.

SVMMARIVM.

1 *Cautio de opere demoliendo dicitur, & ipſa conuentionalis.*

2 *Præſtatur ab eo, qui iam ædificium inchoauit, & uult illud ad perfectionē reducere, & non poteſt, quia ei item nouum opus nunciatum eſt: nam non licet eidem hoc facere, niſi præſtita hac cautione de demoliendo in euentum ſuccumbentiæ.*

3 *Talis cautio ſatis eſt quod offeratur.*

4 *Etiam poſt tres menſes.*

5 *Et etiam ſi nuncians nouum opus uelit probare ius ædificandi nunciatō non competere.*

6 *Niſi in continenti probare ſit paratus: nam tunc nuncians debet deſiſtere, nec auditur offerens talem cautionem, & nu. 9.*

7 *Maximè, ubi per claras probationes apparet nunciātē bonum ius fouere.*

8 *Cautio de demoliendo ſibi locum non uendicat, niſi in caſu, quando eſt dubium, an ius ædificandi competat.*

De cautione, de opere, demoliendo.

CAP. XV. aliàs 24.

1 Decimaquinta † cautio conuentionalis datur: quæ de opere de-
2 moliendo dicitur: & præſtatur † ab eo, qui iam inchoauit ædificium, & nouum opus: & vult illud ad perfectionem perducere. Nam ſi eidem eſt nunciatum ne ædificet, poterit opus iam inchoatum continuare vſque ad finem præſtita per eum hac cautione de demoliendo in euentum ſuccumbentiæ l. non ſolum. §. ſciendum, & l. prætor ait, in §. deinde, & §. ſi quis paratus. ff. de nou. oper. nunciat. & l. de pupillo. in §. ſi is, cui. d. ducto titulo. Iaſon. in l. ait Pretor. in §. ſiue autem ff. de nou. oper. nūciat. bene de hac cautione. Gramm. vol 73 nu. 6 & 7. vbi
3 vult, quod † ſatis ſit, quod offeratur iſta cautio, & quod per dictam oblationem poteſt continuari ędificium cęptum etiam in loco publico nō obſtante nunciatione, & iudicis præcepto Creſcent. dec. 1. de nou. oper. nūc.
4 aliàs 266 † qui dicit iſtam cautionem impertiri etiam quòd per tres
5 menſes offerens, & etiam † quòd nūcians paratus ſit probare nunciato ius ædificandi non competere. Iaſ. in leg. hoc edicto, nu. 19. & in l de pupillo. in §. meminiſſe nu. 8 ff de nou. oper.
6 nunc. quo in loco notat, quod † quando nuncians eſt paratus in continenti docere de iure ſuo, quod tunc debet ſuperſederi per iudicem per tres menſes, nec admitti debet nunciatus offe-

rens

reus cautionem iſtam, per l. 1. C. de nou. oper. nunciat. Et hæc vltima opinio eſt vera, & communis, & de ea eſt tex. in d. l. 1. C. de nou. oper. nunci. iunctis notatis per glo. ibi. in verbo
7 impedimentum: & ita † praticatur. Et maximè, quando nuncians fouet bonum ius, & de eius iuſtitia docet incontinenti, per probationes claras, & quibus exceptio releuans dari non poſſit, vt per Iaſ. in d. §. meminiſſe. num. 8.

8 † Ex quo infertur vnum in propoſito perpetuò menti tenendum: quod iſta fideiuſſio tantum datur, quando eſt dubium, an de molitio ſit facienda necne: & ſic quando eſt dubia nunciatio: ſecus vbi certa apparet calumnia. Bald. in d. l. 1. num. 10. C. de nou. oper. nunci.

Aduertendum tamen eſt, vnum in
9 propoſito: † quod ſi is, qui nouum opus nunciat vult repellere ædificantem paratum ſatisdare, vt poſſit perſeuerare in ædificando, non poteſt obtinere, vt ædificans deſiſtat, niſi offerat ſe incótinéti probaturũ ius ſuum, vt diximus ſupra, & eſt tex. in l. Prætor ait. in §. ſi paratus. ff. de nou. oper. nunc. vbi Bart. Alex. Iaſ. & alij Pap. in for. lib. de nou. oper. nunci. in glo. ante nu. 3. Iaſ. in l. 1. nu. 19. vbi Soci. iun. nu. 249. ff. de nou. op. nunci.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſio ſubſidiaria cõuentionalis eſt.*
2 *Præſtaturque in defectum, quod principalis non ſoluerit.*
3 *Fideiuſſor tenetur, non tantum, quando pro debitore ſimpliciter promittit, verum etiam ſi conditionaliter; puta caſu, quo non ſoluerit.*
4 *Et tali caſu, aut ſequutis ceſſione, vel interpellatione tenetur.*
5 *Fideiuſſor ſubſidiarius tenetur etiam quod promiſerit pro perſona repræſentata.*
6 *Fideiuſſionis ſubſidiariæ exemplum.*
7 *Fideiuſſor ſubſidiarius conditionalis dicitur, & ideo non tenetur, niſi conditione purificata.*
8 *Et tali caſu etiam niſi interpellatus, & in mora conſtitutus.*
9 *Fideiuſſor iſte fideiuſſori indemnitatis adæquatur.*
10 *Fideiuſſor in defectum fruitur excuſſionis priuilegio, etiam quod eidem renunciauerit.*
11 *Caſus, in quibus fideiuſſor in defectum non tenetur, remiſsiuè.*
12 *Fideiuſſor iſte ad ſoluendum non aſtringitur, quando debitor principalis eſt ſoluendo.*
13 *Fideiuſſor ſubſidiarius tantum tenetur, quando principalis non ſoluerit, vel ſoluere non potuerit.*
14 *Et non debet citari in proceſſu, quod ſit contra principalem.*
15 *Fideiuſſor huiuſmodi in duobus caſibus tenetur, ſi committatur mora per principalem debitorem, & ſi ſequatur mors eiuſdem.*
16 *Fideiuſſor in defectum non tenetur, niſi probata negatiua per creditorem.*
17 *Creditor negatiuam, quod debitor non ſoluerit, probare tenetur, etiam quod habeat inſtrumentũ contra debitoré.*
18 *Creditor habens inſtrumentum debiti contra debitorem, transfert in eum onus probandi ſolutionem.*
19 *Fallit hoc in fideiuſſore, vel tertio poſſeſſore non habente cauſam ab ipſo creditore.*
20 *Satiſdatio hæc etiam committitur per promiſſionem illam, Promitto tibi ſoluere illud, quod à Titio exigere non poteris, & tali caſu illi locus non eſt, niſi factis diligentijs contra Titium.*
21 *Fideiuſſor ſubſidiarius differt à ſimpli-*

ci:

ci: nam ſimplex tenetur ad omne id,
*quod principalis, nulla re except*a*:*
ſubſidiarius autem in euentum, quod
principalis non ſoluerit.
22 *Multæ aliæ recenſentur differentiæ,*
remiſſiuè.

De Fideiuſſione ſubſidiaria.

CAP. XVI. aliàs 25.

DEcima ſexta eſt conuentionalis
1 † cautio, quæ ſubſidiaria nun-
2 cupatur: & eſt, † quãdo fideiuſſor da-
tur in defectum, quod principalis non
3 ſoluerit. Fideiuſſor † enim nedum te-
netur, quando pro alio debitore ſim-
pliciter promittit: verum etiam ſi di-
ctum ſit, quod teneatur, ſi debitor non
ſoluerit, quod vulgariter ſolet fieri, &
4 † tunc facta interpellatione, vel cedẽ-
te reo, tenetur. l. fideiuſſor obligari. §.
5 fin. ff. eod. & obligatur, † etiam ſi pro-
mittat pro perſona repræsẽtata, vt pro
hæreditate iacente. l. mortuo. ff. eod.
6 † exemplum ſit: ſi quis promiſerit,
quòd Titius debere deſierit: eò quia
non ſit ſoluendo, vel aliqua alia exce-
ptione ſe tueri poſſit: vel vt alij opinã-
tur, ſi à Titio exigi non poterit, & ſic
ſub conditione eſt debitum.
7 † Dicitur fideiuſſio conditionalis,
& ideo prius non tenetur, niſi purifi
8 cata coditione; † & tunc etiam niſi
interpellatus, & in mora conſtitutus.
Bar. in l. fideiuſſor obligari. in §. cum
fideiuſſor. nu. 3. ff. eod. Soc. ſen. conſil.
55. pręſtantiſſimè. num. 2. verſ. ſecun-
do principaliter, circa fin. primæ par.
Rip. in l. ità ſtipulatus. nu. 50. & 51. ff.
de verb. obl. Cęſar. de Crall. deciſ. 144.
aliàs 1. de fideiuſ. Card. Mant. de tac. &
amb. contract. par. 2. lib. 16. de tacit. &
ambig. fideiuſs. conuent. tit. qui ſint
propriè fideiuſſ. num 12. cum ſeqq.
Tract. de Fideiuſsoribus.

9 † Fideiuſſor iſte, qui ſe obligat in
defectum principalis non exiſtentis
ſoluẽdo fideiuſſori indemnitatis adę-
quatur. Rimin. ſen. conſil. 448. num.
12. & 13. volum. 3.
10 † Dictus fideiuſſor in defectum de-
bet frui beneficio excuſſionis, etiam
quod ipſi renunciauerit: quia ſoluit
in defectum. Ang. in l. fin. ff. ſi cert.
petatur. benè Matth. Brun. conſilio
11 8. num. 6. cum ſeqq. † qui ponit ca-
ſus, in quibus iſte fideiuſſor tenetur,
12 & in quibus nõ. Et inquit, † quod ta-
lis fideiuſſor non tenetur, quãdo prin-
cipalis eſt ſoluendo: quia eſt acceptus
13 in † defectu, quod principalis nõ ſol-
uerit, aut ſoluere non potuerit. Bar. in
l. ſi fideiuſſores 42. num. 1. ff. eod. benè
Rip. in d. l. ità ſtipulatus. nu. 51. ff. de
verborum oblig.
14 Iſte † fideiuſſor, qui ſe obligat in
defectum, quãdo principalis non ſol-
uerit non debet citari in proceſſu, qui
fit contra principalem. Bal. in l. 1. C. de
conuen. fiſc. debit. lib. 10. Rimin. Sen.
conſ. 171. num. 4 lib. 1.
15 Et iſte † fideiuſſor in duob. tantum
caſibus tenetur, id eſt, ſi committatur
mora per reum principalẽ, & ſi ſequi-
tur eius mors. Bar. in l. fideiuſſor obli-
gari, in § cũ fideiuſſor. nu. 2. & 3 ff. eo.
16 Talis fideiuſſor † obligatus in ca-
ſu, quod principalis non ſoluerit non
tenetur niſi probata negatiua, quam
creditor probare tenetur: cũ ſit fun-
damentum ſuæ intentionis Bar. & alij
in l. in illa. ff. de verb oblig. dcct. in l.
pen. in § docere. ff. ne quis eum. Salyc.
in l. 2. C de iure empby. vbi Iaſ. num.
133. Angel. conſil. 161. col. fin. Caſtr.
conſil. 205. col. 2 num. 4 lib. 2. Ale-
xand. conſil. 37. num. 13. lib. 2. Afflict.
17 deciſ. 377. numero 7 quod † proce-
dit, etiam quod principalis creditor

habeat inſtrumentum contra debito-
18 rem, † nam licet tūc debitori incum-
bat onus probandi ſolutionem. gl. &
communiter omnes in d.l.2. C.de iu-
re emphy. vbi Iaſ.num.132. Alexand.
conſ.79.lib.4. Corn. conſ.110. lib.1.
19 tamen contra fideiuſſorem, † vel ter-
tium poſſeſſorem non habentes cau-
ſam ab ipſo creditore nō habet locum
hæc præſumptio Caſtr. in l. cum res.
C.de prob. Socin.conſ.89.lib.1.nu.8.
verſ. & ſi iterum dicatur.
20 Idem † eſt ſi promiſſi tibi illud,
quod à Titio exigere non potueris;
nam nō teneor ad aliquid priuſquam
expertus fueris contra Titium, & con-
ſtet, quod non potueris exigere ab eo.
Iaſ.& alij in l.decem. ff.de verborum
oblig. Alex.conſ.29. clariſſimè, num.
29. lib.7.
21 Et iſte † fideiuſſor ſubſidiarius dif-
fert à ſimplici, & puro fideiuſſore.
Nam fideiuſſor ſimplex tenetur ad id,
quod principalis debitor facere tene-
batur: qui non expectato alio condi-
tionis euentu, nec conſtito de facto
principalis poteſt arbitrio iudicis cō-
ueniri, quod ſecus eſt in iſto fideiuſ-
ſore ſubſidiario, qui ſemper in defe-
ctum, & ſubſidium tenetur. Fernand.
Vaſq.lib.1.q.illuſtr.c.33. Magon.de-
ciſ. Flor.30.nu.13. qui inter iſtas duas
22 fideiuſſorum † ſpecies multas alias
differentias recenſent.

SVMMARIVM.

1 *Indemnitatem promittens tenetur conſeruare indemnem ſtipulatorem, ita quod nec minimum damnum ſentiat.*

2 *Statimque obligatus dicitur, licet executio ſuſpendatur.*

3 *Fideiuſſor indemnitatis tenetur iudicium ſubire pro eo, cui indemnitatem promiſit.*

4 *Fideiuſſio indemnitatis eſt cautionis conuentionalis ſpecies.*

5 *Fideiuſſor indemnitatis, qui & releuator dicitur, eſt ille, qui promittit conſeruare indemnem promittētem eiuſque fideiuſſorem.*

6 *Fideiuſſio indemnitatis qualiter concipiatur.*

7 *Fideiuſſor indemnitatis non dicitur obligatus, niſi in caſu quo damnum aliter reparari non poteſt.*

8 *Fideiuſſio indēnitatis triplex, & quæ: adde & quartam speciem. num.20.*

9 *Pater, qui conſentit filium ſuum dari in tutorem, eius fideiuſſor indemnitatis dicitur.*

10 *Fideiuſſor à principali indemnis conſeruari debet, etiam ſi nihil ſit dictum & hoc eſt ex natura ipſius fideiuſſionis, & num.11.*

12 *Et etiam ſi principalis ſit clericus.*

13 *Fideiuſſor non debet cum damno remanere.*

14 *Indemnitatem promittens tenetur ad damnum emergens, & lucrum ceſſans.*

15 *Item ad vſuras fructus, ſumptus litis, & omnes acceſſiones.*

16 *Indemnitatem promittens an teneatur de facto Principis.*

17 *Item, & ad caſum fortuitum.*

18 *Etiam abſque ceſſione per creditorem ipſi fideiuſſori facta.*

19 *Fideiuſſor indemnitatis debet principalem creditorem indemnem conſeruare.*

20 *Fideiuſſor indemnitatis non poteſt conueniri, niſi quatenus reus principalis non ſit ſoluendo.*

21 *Idem in eo, qui promiſit ſoluere id, quòd minus creditor à debitore conſequetur.*

22 *Fi-*

22 *Fideiuſſor indemnitatis ante principalem conueniri non poteſt.*

23 *Etiam quòd renunciauerit omni legum auxilio, & beneficio excuſſionis in ſpecie.*

24 *Fideiuſſor indemnitatis cenſetur obligatus in defectum, & ſubſidium.*

25 *Fideiuſſor indemnitatis non poteſt renunciare beneficio excuſsionis: quia talis renunciatio eſt contra ſubſtantiam huius fideiuſsionis.*

Etiam quòd cum iuramento renunciauerit. num. 27.

26 *Exceptio excuſsionis, ſeu ordinis, ſi non fuit oppoſita valet proceſsus.*

28 *Poteſt tamen quandocunq; per ipſum fideiuſsorem opponi.*

29 *Indemnitatem promittens ſuo fideiuſſori non poteſt opponere de excuſsione ipſius fideiuſsoris.*

30 *Fideiuſsor indemnitatis tenetur ſtatim mota lite iudicium in ſe ſuſcipere.*

31 *Intellige excipiendo: non tamē agendo.*

32 *Fideiuſsor indemnitatis in nullo tenetur, quando per ſtipulatorem culpa commiſſa fuit.*

33 *Fideiuſsor indemnitatis quando eſt in culpa, non poteſt agere vt conſeruetur indemnis.*

34 *Fideiuſsor indemnitatis tenetur ad expenſas poſt moram principalis.*

35 *Expenſæ factæ in exigendo debent deduci de exacto.*

36 *Fideiuſsor indemnitatis tenetur ad omnia damna, & intereſſe ſtipulatoris.*

37 *Idem ad intereſſe tam damni emergentis, quam lucri ceſſantis.*

38 *Idem ad caſum fortuitum.*

39 *Fideiuſsor indemnitatis non poteſt petere ſe releuari antequam ſoluat.*

40 *Niſi ſit hoc expreſſe dictum.*

41 *Item niſi talis fideiuſsor habeat releuatorem.*

42 *Item: niſi damnum per ipſum aliter euitari poſsit.*

43 *Fideiuſsor indemnitatis ad quid teneatur, & qualiter, & ad quid conueniri poſsit remiſsiuè.*

44 *Fideiuſsor indemnitatis in quibus differat, à cæteris fideiuſsoribus remiſsiuè.*

45 *Fideiuſsor indemnitatis, quia in ſubſidium tenetur, improprius fideiuſſor dicitur.*

46 *Fideiuſsor indemnitatis tenetur in ſe iudicem ſuſcipere.*

47 *Indemnitatis promiſsio plenam habet ſignificationem.*

48 *Fideiuſsor indemnitatis non obligatur, quando principalis obligatio non ſubſiſtit.*

49 *Item, nec quādo ob creditoris culpam.*

50 *Obligatus ad fideiubendum poteſt cogi: etiam quod indemnis non conſeruetur.*

51 *Clericus ſuum fideiuſsorem indemnem conſeruare tenetur per ſuorum redditu um aſsignationem, modo immobilia non teneat.*

De Fideiuſſore indemnitatis.

CAP. XVII. aliàs 26.

AD huius ſpeciei intelligentiam præſciendum eſt.

1 Primo. † Quod promittēs indemnitatem, tenetur aliquem indemnem conſeruare, ita vt (ſecundū quòd verba ſonant) nullum damnum patiatur is, cui promiſſio indemnitatis fit. l. aliud. §. fi. ff. de verb. ſig. l. 2. C. ſi mater indemnitatem promiſit l. quarto. vbi Bart. num. 4. ff. de locat. Bal. in l. 1. nu. 1. C. de reuocādis his, quę in fraud. cred. & in rub. C. de verborum ſignif. q. 7. Andr. Gail. lib. 2. obſer. obſeruat. 27. num. 13.

2 Secundo. † Quod iſte promittens ſtatim eſt obligatus, licet executio ſuſpendatur. Bart. in l. 1. C. de conuen. fiſc. debit. lib. 10. Alex. conſ. 29. clariſſime. num. 5. volum. 7. Dec. conſ. 551. num. 7.

3 Tertio. † Quod promittẽs indemnitatem tenetur ad defenſionem, & ad ſubeundum iudicium pro eo, pro quo promiſit. l. pater. vbi Bar. num. 1. & 3. ff. de dot. prælег. & in l. 2. dicto tit. Bal. in l. cum Tibi. C. de euict.

4 His ſic præſcitis dicas. † Quod decima ſeptima ſpecies cautionis conuentionalis eſt fideiuſſio indemnita-
5 tis, † & quod fideiuſſor indemnitatis, qui aliàs releuator dicitur, eſt ille, qui ſe obligat ad id, quod creditor à debitore ſeruare, & conſequi nequierit, & qui in ſubſidium promittit, quanto minus à principali exigi poterit. l. ſi ita vero. ff. de noua. l. tutor. §. quid ergo. ff. ad Velleia. l. ſi fideiuſſores. ff. de fideiuſſ. tut. vt etiam ille fideiuſſor indemnitatis dicitur, qui in reliquũ non ex ſolutę quantitatis accedit. l. in fraudẽ. §. ſi principalis. ff. de iure fiſc. Marant. in ſpecul. par. 6. memb. 8. nu. 19. vt pariter ille fideiuſſor indemnitatis eſt, qui promittit conſeruare indemnem, & ſine damno promittente pro principali debitore: & concipi-
6 tur † per hæc verba, & voluit teneri ad conſeruandum indemnem, & ſine aliquo damno ipſum promittentẽ pro principali debitore. cap. peruenit. extra, eod. Specul. in titu. de conſer. indemnit. Bart. in l. poteſt. 4 nu. 1. ff. eo. Bald. in l. conſtitutionibus, num. 1. C. de vſur. Grat. reſp. 53. num. 5. vol. 1. Magon. deciſ. Flor. 38. num. 1. & cum
7 effectu non intelligitur obligatus, niſi in caſu, quo damnũ alio modo euitari, & reparari non poſſit: & ideo ſi hoc à voluntate promiſſoris nõ pendet ſuffic. it per eum non ſtetiſſe. Ruin. conſil. 187. num. 2. & 3. vol. 1.

8 Iſta fideiuſſio † indemnitatis eſt triplex. Altera, quæ fit verſus debitorem, aut creditorem. Alex. conſ. 199. viſo proceſſu. num. 5. lib. 7. Altera, quæ fit per reum debitorem fideiuſſori, & iſta eſt plenior. Bald. in l. ſi pro ea num. 10. C. mand. Tertia quæ pri-
9 tur † tacitè: vt eſt quando pater conſenſit filium ſuum dari in tutorem: quia cenſetur, quod tali caſu pro filio ſit fideiuſſor indemnitatis. Alex. dicto conſ. 29. clariſſimè nu. 34. verſ. conſtat autem lib. 7.

10 Regulariter fideiuſſor † per principalem indemnis conſeruari debet: cum talis indemnitatis conſeruatio in fideiuſſione veniat tacitè: etiam quãdò nihil ſit dictum in ea. cap. 2. de fideiuſſ. Calcan. conſ. 34. in prima col. nam fideiuſſor debet conſeruari indemnis à principali. Socin. conſ. 244. conſiderata in princ. lib. 2. Caſtr. conſil. 472. in cauſa capturæ. colum. pen.
11 in fi. lib. 1. & hoc eſt † ex natura fideiuſſionis, vt fideiuſſor per principalẽ indemnis conſeruari debeat. Bald. in l. conſtitutionib. C. de vſur. Abb. conſil. 60. quoniam num 1. in primo vol. & conſil. 82. creditoris in fin. Alexan. conſil. 114. ſuper eod. volum. 3. Marſil. rub. eo. quæſt. 26. num. 193. & q. 44. nu. 315. Pariſ. conſ. 104. num. 12. vol. 3. quod, vt dixi, procedit etiam quod non ſit expreſſum, & promiſſum: quia hoc tacitè ineſt: & habet lo-
12 cum † etiã quod principalis eſſet clericus. c. peruenit. de fideiuſ. Bald. in d. l. conſtit. in princ. C. de vſur. Abb. d. conſil. 60. quoniam ſatis. col. 1. lib. 1. Marſ. d. rub. eo. nu. 193. Magna enim
13 eſt iniquitas, quod † fideiuſſor remaneat

neat in damno l.ſi pro ea. C.mand.gl. in auth.co.in princ.

14 In hac † promiſſione conſeruationis indemnitatis veniũt, & damnum emergens, & lucrũ ceſſans. Bal.in l.1. C.de ſent. quæ pro eo, quod intereſt. Franc.in c.laicus. de for.comp. in 6.

15 Et principalis † fideiuſſori tenetur nedum pro ſorte: verum etiam pro damnis, pęnis, & intereſſe, vſuris, ac fructibus, vt etiã ad ſumptus litis, & in ſumma ad omnes acceſſiones ad ſortem l.2. C.ſi mater indemnit. promiſit. voluerunt Bart.in l.exceptionem. ff.de exceptionibus, & in l.quæro.vbi etiam notant omnes ff.loc. Bald. in d. l.conſtitutionib.C.de vſur. Dec.conſil.551.nu.7.qui dicit, quod qui promittit de indemnitare eſt obligatus ſtatim, ſed exactio ſuſpenditur; quia non obligatur per modum conditionis: ſed per modum cauſæ: quæ non ſuſpendit obligationem. Et vltra relatos etiam videantur. Pariſ.cõſ.109. num.37.vol.1. qui num.38. ait quod promiſſio indemnitatis, & defenſionis à pari procedunt, & conſ.16.num. 124. volum.2. Socin. Sen. conſil. 7c. lib.3. Socin. Iun.conſil.94.nume.16. lib.3. Calca. conſil 35. num.2. Iaſon. conſil.127.verſiculo 3. ad idem lib.1. vbi de verbo conſeruare quid importet: Alex. conſ.114. in 3. Alciat. conſil.5.lib.8. num.29. & 30.conſ.88. d. lib. Aymo.conſil 957.num.26. lib.5. Socin.iun.conſ.42.lib.4. qui dicit teneri liberare ab omni moleſtia: iudicium in ſe ſuſcipere: & teneri ad omnes litium expẽſas, ac fructus, quibus adde Menoch.conſ 611.nu.3.lib.7 &

16 an † de facto principalis teneatur promiſſor talis cauit Decian.conſ.41.nu. 137.lib.2. Bertazz. de clauſ. clauſula. 43 gloſ.2.nu.1. Abb.d.conſ.60. Marſ. d.rub.eo. num.193. qui dicunt quod ſic: & quod principalis debitor tene-

17 tur † ad damna quæ caſu fortuito paſſus eſt fideiuſſor, etiam quod à credi-

18 tore † debitori iura ceſſa non ſint. gl. & Abb. in d. cap.2. eo. hoc tit. noſtro de fideiuſſ. bene Socin.iun.d.conſ.42. per totum lib.4.

19 Et à contra † etiam principalis creditor debet indemnis conſeruari à fideiuſſore. Bald.in l.2.colum.2.verſic. modo pœnæ. C. de ſent. quæ ſin. cert. quant. profer. & hæc conſeruatio indemnitatis in hac cautione venit tacitè, etiam quod nihil dictum, & expreſſum ſit, quando de ea eſt actum, vt in alijs ſupra firmatum fuit, Socin. iun.conſ.27.nu 16. in ſecundo. Frãc. in cap.fin. col.1. de for. comper. in 6. Calcan.conſil 35. in 1.colum. Simon de Prer.conſil.153 num.23. Viui. deciſ.210. nu.1. Et ideo præmiſſis adde aliam, & quartam ſpeciem fideiuſſionis indemnitatis, & eſt, quæ fit per fi-

20 deiuſſorem creditori, in qua dictus fideiuſſor indẽnitatis non poteſt conueniri, niſi quatenus reus non ſit ſoluendo. Bald. in d. l. ſi pro ea. nu. 13.

21 C.mand. vt † etiam in eo, quod minus creditor à debitore conſequetur.

22 Et ſcias. † Quod fideiuſſor iſte indemnitatis non poteſt ante principalẽ

23 debitorem conueniri: etiam † quod renunciauerit omnibus fideiuſſorum beneficijs: & legũ auxilijs, & in ſpecie beneficio excuſſionis. Bartol in l. 1.in fi. C.de conuen. fiſc.debit.lib.11. & in l.quæro in prin. in quarto not.ff. loc. Ang. Alex. Iaſ. Dec. & Alciat. in l. fi.ff.ſi cer.pet. Bal.in l.1.in fi. C.de his quæ in fraud.cred. Saly.in l.1.C.quod cum eo. Alexand.d.conſ.19.num 22. lib.7. Roman.conſ.211. & 241.num. 6.& in l. ſi pro ea.quæſt.12. C. mand.

Socin.conſ.272. in 3. & 4.col. vol.2. & in l.cum filiusfam.in §.1.ff.de verborum oblig. Cardin.Tuſc.lib.3.pratic.concl. concluſ.310.num.15. Magon.deciſ. Flor.38.nu.2. & 45.nu.3. Card.Mantic.de tacit.& ambig.conuenti. part.2. lib.16.tit.12. fideiuſſor indemnitatis,quemadmodum adſtrictus intelligatur num.1.

24 Et ratio eſt: † quia talis fideiuſſor dicitur obligatus ſub conditione, & in ſubſidium, & defectum omnium, & principali exiſtente non ſoluendo: & fideiuſſori in defectu adæquatur. Rim.conſ.448.num.12.13.& 26 vol. 3.Caſtr.conſ 239. ſuper hoc, in principio. lib.1. & num.2. qui dicit iſtam fideiuſſionem cõtinere obligationem ſub conditione, & ideo talem fideiuſſorem in ſubſidium obligatum eſſe, etiam quod omnibus exceptionibus ad fauorem fideiuſſorum introductis

25 renunciauerit: † Nam ſecundum ipſum in hoc renunciationes nihil operantur: quia ſunt contra naturam, & ſubſtantiam obligationis prædictæ. & ad præmiſſa videantur. Socin.conſil.147. num.5. in tertio. Marant. de ord.iud.memb.8.num.19. Ant. Gabriel. de fideiuſſ. concluſ.1. num.68. & 89. Oſaſc. deciſ. Pedam.2. nu.3.& 14.Mantic.loco præcitato.num.2.qui

26 num.3.dicit,† quod ſi huiuſmodi exceptio ordinis nõ fuerit oppoſita pro-

27 ceſſus valet. † Quod procedit etiam quod huiuſmodi fideiuſſor tales renunciationes iuratas fecerit. Alexand. Iaſ. Deci.& Alciat.in d.l.fin. ff.ſi cert. pet.Fely. in c.cum ex reſcripto. de iureiur. Tiraq.in l.ſi vnquam num.147. C.de reuocat.don. Didac. in c.quam-

28 uis in 1.par.§.4.de pact.in ſexto. † Et iſta adeò vera ſunt, vt iſte fideiuſſor huiuſmodi ordinis exceptionẽ quandocunque opponere poſſi. Iaſ. in d.l. fin.num.1.vbi Alciat.nu.35. ff.ſi cert. pet. Bal.in c.ex reſcripto. extra de iureiuran. Aretin.in l.decem. ff.de verb. oblig. Marſ.in rub.20.num.314. Magon.deciſ. Flor.38.nu.5.& 6. licet ab hoc diſſentire videatur, & malè Alex. d.conſ.29. num.24.vol.7.

29 Lim.† tamen ſupradicta in reo,qui promiſit eius fideiuſſorẽ indemnem conſeruare: nam plenius hæc promiſſio interpretatur. Bal. in l.ſi pro ea. q. 12.nu.13. C.mand. quia talis fideiuſſor ſtatim tenetur.

30 Lim.2.in eo,†qui promiſit indemnitatem ipſi creditori: nam & iſte talis poteſt conueniri ſtatim mota lite contra eum, cui promiſit, & cogitur defendere ipſum, & litẽ, & iudicium in ſe ſuſcipere. Bar.in l.pater. in principio. vbi Alexand.in addit. ff de dot. præleg. Alex.in l.quæro in princip.ff. loc.Ruin.conſ.187.num.1. cum ſeqq. vol.1. Abb. in cap.peruenit. num.10. vbi Imo.num.28.de fideiuſſo.qui fir-

31 mãt,† quod dictum iſtud, vt fideiuſſor indemnitatis teneatur defendere, & litem, ac iudicium in ſe ſuſcipere debet, intelligi excipiendo, non autem agendo.

32 † Declara etiam, & intellige præmiſſa: quando damnum non prouenit culpa illius, cui fuit promiſſa indemnitas: aliàs ſecus,quia tali caſu fideiuſſor indemnitatis ad nullã defenſionem tenetur. gl.in d.c peruenit. in verbo idem. Socin.conſ.70.lib.3. Vrſill.ad Afflict.deciſ.150.nu.8. Nam fideiuſſor,qui non eſt in culpa:ſed eius promittentem culpoſum habet, non tenetur ipſum indemnem cõſeruare. l.ſi fideiuſſor. ff.mandati. Alex. in l.ſi quis iniquum. in §. ſi is pro quo. ff. quod quiſque iur. Seraph.deciſ.1024. nu.2.

Digitized by Google

nu.2.in 2.par. Rim.ſen.conſ.132. nu.
33 13.& 30.vol.1.vbi firmat:† quod etiã fideiuſſor, qui eſt in culpa non poteſt agere, vt conſeruetur indemnis.

34 Pariter ſcias: † quod fideiuſſor iſte tenetur ad expenſas factas per creditorem poſt motam, & lapſum termini obligationis contra principales, &
35 fideiuſſores. † Expenſæ enim in exigendo factæ debent deduci de exacto. Caſt.conſ.229. ſuper hoc in fin. verſ.
36 ſuper tertio.lib.1. Et † tenetur ad omnia damna, & intereſſe illius, cui promiſit Bald.in l.2.col.2.verſ.modo pone. C.de ſentent. quæ ſin.cert.quant. profer.& in l.fin.§.1.col.fi.C.de vſur. rei iud.Caſt.conſ 397.ad primũ quæſitum,in princ.lib.1.Corn.conſ.228. multum diffusè lib.1. Socin.conſ 59. viſis col.2. in princ.lib.3. Dec.conſil. 551. plenè num.7. Abb. conſ.43. videtur col.1.lib 1.Arret.in §.pręterea. in quarto no.inſt.mand. Bar.in l.quę-
37 to.in princ.ff.locat. † Immo etiam tenetur ad damnum emergens, & lu-
38 crum ceſſans, † vt pariter ad damna, & caſus fortuitos. Mantic.de tac.ambig.par.2.lib.16.tit.12.nu.7.& diximus ſupra proximè. verſ. in hac promiſſione.num.14.

39 † Iſte fideiuſſor indemnitatis non poteſt agere pro releuatione antequã ſoluat. Galleſi. de oblig. cam. de perſon.pet. exequutionem. num.5. verſ. ſed ego ſemper.

40 Lim. primo, † quando verba ſunt ampla,& eſt dictum,quod poſſit agere pro releuatione ante damnum illatum: nam tũc poteſt agere antequam ſoluat.Soc.iun.conſ.42.num.1.& per tot.lib.1. Rim.ſen.d. conſ.187. nu.1. & 5.Galleſi. loco præcitato.

41 Lim. ſecundo, † quando fideiuſſor indemnitatis habet releuatorem:nam tali caſu poteſt agere contra releuatorem antequam ſoluat. Soc.d.conſ.42. nu.1.Rim.d.conſ.187.nu.1.& 5.Galleſ.loco præcitato.

42 Lim. 3. † quando per fideiuſſorem indemnitatis aliàs damnũ euitari non poteſt, quia tunc poteſt agere antequã ſoluat. Bart.in l.ſi vno.in §. cum quidam.nu.3.in fi.ff.loc. Socin.in c.peruenit,vbi Imol.nu.28.eo. Ruin.conſ. 85.num.1.lib.1.

43 † Et quid importet iſta fideiuſſio, & ad quid teneatur talis fideiuſſor, & qualiter, & ad quid conueniri poſſit, & multa alia in materia vltra ſupra congeſta, vide per glo.in l.2.in verbo iuſſit. C.de ſent. quæ ſine cert. quant. profer. Hyppol.de Marſil.in rubr.eo. q.44.num.314.

44 † Et in quibus differat iſte fideiuſſor indemnitatis à ſimplici fideiuſſore ponit Bart.in l.1.C.de conueni.fiſc. debit. Caſt.conſil.239. lib.2. Oſaſch. deciſ.Pedam.num.14.Fernand.Vaſq. lib.1.q.illuſt.capit.33. Rot.Florent. Magon.deciſ.38.nu.1. cum ſeqq. vbi tres differentias refert, & melius, & latius hoc ponit deciſ.45. num.1. & infra. Anton.Hering. de fideiuſſ. cap. 4.num.61.

45 † Fideiuſſor indemnitatis cum in ſubſidiũ teneatur impropriè fideiuſſor dicitur. Iaſ. in l.cum filiusfam. in §.ſi ſtipulatus,ff.de verb.oblig. Mag. d.deciſ.38.num.9. & 45.nu.10.

46 † Iſte fideiuſſor indemnitatis pro eo, cui indemnitatem promiſit, tenetur in ſe iudiciũ ſuſcipere(vt ſupra dictum fuit) Bar.in l.ſi pater.nu.1. ff.de dot.præle.Pariſ.cõſ.16.nu.124.vol.2.
47 † Nam talia verba indemnẽ conſeruate plenam habent ſignificationem. c.1.eo.Bart.in d.l.ſi pater. Bald.in l. ſi pro eo.C.mandati, & diximus ſupra-

48 † Euacuatur hæc indemnitatis promiſſio, quando principalis obligatio non ſubſiſtit: puta, quia dolo, & fraude extorta. Anch. conſ. 330. num. 17. Iaſ. in l. ſi pacto quo pœnam in extremo. C. de pact. Socin. iun. conſ. 129. nu. 65. lib. 1. Gram. deciſ. 102 nu. 105. Afflict. deciſ. 295. Iaſ. conſ. 133. nu. 19. in quarto. Ceph. conſ. 115. lib. 1. & in puncto. conſ. 3 8. num. 54. in tertio. Decian. conſ. 78. nu. 54. & 16. nu. 17. & ſupra lib. 5. Alciat. conſ. 9. num. 13. lib. 8. Menoch. conſ. 888. nu. 16. cum
49 ſeqq. lib. 9. † Vt etiam quando creditori aliquid imputari poteſt cur non exegerit a debitore, qui incipiebat effici non ſoluendo. Grat. reſp. 53. nu. 59. in princ.

50 † Vnum non omitto adnotare in propoſito: quod ille qui ſimpliciter fideiuſſores præſtare promiſit, poteſt ad fideiuſſores dandos cogi etiã quod non conſeruaretur indemnis. Bald. in l. ſancimus. C. de fideiuſ. Ant. Hering. tract. de fid. c. 20. §. 33. num. 24.

51 † Addo aliud, quod clericus ſuum fideiuſſorem tenetur conſeruare indemnem per ſuorum redditũum aſſignationem, niſi ſtabilia teneat. c. peruenit. eo. Rot. diuerſ. in impreſſ. deciſ. 1141. lib. 3.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſor euictionis eodem modo, quo principalis tenetur.*

2 *Actione ex empto, vt venditor aſtringi poteſt.*

3 *Vltra precij reſtitutionem etiam ad omne totale intereſſe tenetur.*

4 *Electionem habet, vel rem euictam, vel rei euictæ æſtimationem reſtituendi vnà cum eius intereſſe.*

5 *Intereſſe extrinſecum, quod aduenit ipſi rei euictæ propter temporis beneficium cedit beneficio fideiuſſoris, & non emptoris.*

6 *Fideiuſſor ad fructus præteritos non tãtum tenetur: verum etiam ad amiſſos poſt euictionem.*

7 *Venditor, & eius de euictione fideiuſſor: non tantum de eorum dato, facto, & ceſſo tantum tenentur: verum etiam de facto eorum authoris, & extranei. & pro precio, & pro omni intereſſe.*

8 *Fideiuſſor de euictione ad nihilum tenetur, quando res per hypothecam euincitur.*

9 *Euicta res non dicitur, quando per hypothecam euincitur.*

10 *Emptor ad hoc, vt de euictione agere poſſit requiritur, quod res iure dominij euicta ſit.*

11 *Euicta res debet eſſe per ſententiã, vel debet eſſe notorium rem eſſe alienã, & ad alium iure dominij ſpectare, ad hoc, vt euictioni locus detur.*

12 *Euictio ad hoc vt competat, requiritur executio: & quod res ab emptore auocata ſit.*

13 *Fideiuſſor de euictione non tenetur, quando agnatis denunciatio ex forma ſtatuti facienda erat, & non fuit facta.*

14 *Imò nec venditor tali caſu de euictione tenetur.*

15 *Fideiuſſor de euictione, vt etiam eius principalis non tenentur, quando euictio venit ex natura contractus.*

16 *Euicta re in parte, an liceat à toto contractu recedere.*

17 *Fideiuſſorem quis dare de euictione non tenetur, niſi ità fuerit à principio conuentum.*

18 *Venditor emptori regulariter fideiuſſorem præſtare cogi non poteſt.*

19 *Fideiuſſorem, quis dare aſtringi poteſt, quan-*

Digitized by Google

quando imminet periculum euictionis in limine contractus.

20 *Euictio, quando imminet in limine contractus, tunc emptor poteſt recuſare ſolutionem precij, donec eidem idoneè caueatur.*

21 *Idem deciditur in ſubhaſtatione pignoris.*

22 *Debitores verſuti, quando vident proximum tempus ſolutionis precij rei emptæ, procurant ab amicis ſibi litem moueri ad hoc ne precium ſoluant.*

23 *Euictio in limine contractus imminere dicitur, quando lis mouetur ante ſolutionem precij.*

24 *Paria ſunt rem eſſe euictam, vel imminere periculum euictionis in limine contractus.*

25 *Euictio, quando imminet in limine contractus, cauendum eſt in forma depoſiti, & interim ſolutio precij non retardatur.*

26 *Euictio imminere dicitur in limine contractus, etiam quod lis moueatur ſuper ſimplici hypotheca.*

27 *Euictio iſta, quæ præſtatur, quando imminet periculum euictionis in limine contractus, non tantum pro omni lite mota: verum etiam pro mouenda datur.*

28 *Fideiuſſor ad euictionem præſtandam non tenetur, etiam quod in limine contractus periculum euictionis immineat, quando adeſt pactum cum venditore, quod non teneatur, nec de euictione, minuſque ad precij reſtitutionem.*

29 *Idem, quando iurgium, & euictio ſunt procurata, & affectata.*

30 *Idem, quando actor in lite mota nullum habet ius, vt pariter quando debitum eius eſt conditionale.*

31 *Lis mota an ſit iuſta, uel iniuſta, & actor in lite, an foueat bonum ius ad effectum, vt dicatur imminere euictio in limine contractus, & uenditor cogi poſſit ad præſtandam hanc cautionem, hoc totum arbitrarium eſt.*

32 *Fideiuſſor de euictione non eſt dandus à patre uend. nec bona filij.*

33 *Idem, quando uenditio fuit Principis reſcripto confirmata.*

34 *Idem, quando eſt in loco conſuetudo.*

35 *Fideiuſſor euictionis dicitur conditionaliter obligatus.*

36 *Fideiuſſor de euictione re non euicta, nec obligationem, nec actionem habet contra principalem ſuum.*

37 *Fideiuſſor de euictione ante ſequutam euictionem in obligatione ſtetiſſe non dicitur.*

38 *Fideiuſſor de euictione ante euictionem paſſam non poteſt petere ſe à fideiuſſione ſua liberari, vbi de ratione.*

39 *Fideiuſſio euictionis, & defenſionem, & litis ſuſceptionem ad omnes ſuas expenſas includit.*

40 *Fideiuſſor euictionis non tenetur reſoluto contractu remedio l. 2. C. de reſcind. uend. ut etiam beneficio reſtitutionis in integrum.*

41 *Fideiuſſor euictionis, aliàs author, aliàs confirmator dicitur.*

De Fideiuſſione euictionis.

CAP. XVIII. aliàs 27.

Decimaoctaua cautio conuentionalis eſt fideiuſſio de euictione: in qua pro eius cognitione habenda, tres concluſiones conſtituas.

1 Prima ſit: † quando fideiuſſor euictionis eodem modo, quo principalis tenetur. l. ſi ei cui. §. is cui fundum. ff. de euict. l. Authore. C. dicto titulo. Pariſ. conſ. 111. num. 2. vol. 4.

Hinc

2 Hinc eſt: † quod fideiuſſor euictionis tenetur ipſi emptori actione ex empto, vt venditor principalis. Pariſ. dicto conſil. 111. num. 10. Magon. deciſ. Lucenſ. 6.

3 Hinc etiam fit: † quod fideiuſſor ipſe euictionis vltra precij reſtitutionem, etiam ad omne totale intereſſe tenetur, vt principalis venditor. Rot. Luc. Magon. d. deciſ. 6. num. 8.

4 Declara tamen, & intellige prædicta, vt fideiuſſor habeat electionem, vel rem euictam reſtituere, vel eius precium vnà cum intereſſe. Caballin. de euict. cap. 2. nu. 21. & eſt text. in l. 2. C. de reſ. ind. vend.

5 Declara ſecundo, † vt intereſſe, ad quod tenetur fideiuſſor euictionis nō veniat conſideratum ſecundum tempus euictionis ſubſequutæ, ſed benè inſpecto tempore celebrationis contractus venditionis, & maximè quoad melioramenta, & bonificamenta temporum: & ideo ſi bona euicta poſtea beneficio temporis creuerunt in æſtimatione, & precio: tale augmentum ſicut non tenetur præſtare principalis, ità nec eius de euictione fideiuſſor. l. euicta re. ff. de euict. l. id quod. ff. de act. empt.

6 Extende primo: † quod adeò fideiuſſor euictionis tenetur ad totale intereſſe: vt in tali intereſſe etiam comprehendantur nō tantum omnes fructus præteriti: verum etiam amiſſi poſt euictionem l. euictis in princip. ff. de vſur. l. venditor. 8. & l. ſi plus 74. §. & ſi iuſſu ff. de euict. l. ſuper empti. C. d. tit. Bart. in l. quoties in diem. nu. 2. ff. de verb. oblig. Add. ad Cagn. in l. curabit. C. de act. empt.

7 Extende ſecundo. † Etiam quod venditor dederit fideiuſſorem de euictione pro ſuo dato, ceſſo, & facto tantum: nā nihilominus tenetur non tantum de facto ſui authoris: verū etiam extranei; non ſolum quoad reſtitutionem pretij: verum etiam quoad omne aliud intereſſe. Corn. conſil. 226. num. 6. volum. 2. add. ad Cremon. ſingul. 32. Natt. conſ. 181. Surd. conſ. 36. Anguiſ. conſil. 28. lib. 2. Viui. lib. 3. commun. opin. opin. 19. Caballin. de euict. § 5. num. 44.

8 Lim. modo prædicta. † Quando res
9 fuit euicta per hypothecam: † euicta
enim res non dicitur, quando per hy-
pothecam euincitur. Socin. ſen. conſ.
199. num. 8. lib. 2. aliàs ſecus. Nam ad
10 hoc vt de euictione per emptorē agi
poſſit, requiritur: quod res ſit euicta
iure dominij. l. ratio. in princ. vbi Bar.
ff de actio. empt. Socin. d. conſil. 199.
num. 5. Ceph. conſil. 168. nu. 5. in ſe-
11 cundo. Res enim † debet eſſe euicta
per ſententiam: vel debet eſſe noto-
riū rem eſſe alienam: & ad alium iure
dominij ſpectare, ad hoc, vt euictio
valeat, & ſibi locum vendicet. Pariſ.
d. conſ. 111. num. 3. & 4.

12 Lim. 2. vt præmiſſa locum habeant ſequuta ſententia, vt dixi, vel quod ſit notorium rem eſſe alienam, vel quod ſit ſequuta executio, & res ab emptore auocata ſit. Pariſ. d. conſ. 111. nu. 3. & 4. Eug. conſ. 89. nu. 39 nam tunc, & non prius competit actio emptori aduerſus venditorem, vel eius fideiuſſorem. Socin. d. conſil. 199. Rimin. ſen. conſ. 147. num. 2. lib. 1. Alex. conſil. 4. nu. 1. lib. 3. Becci. conſ. 106. num. 44. Ceph. d. conſ. 168. num. 3. Cepoll. caut. 71. aliàs ſecus, ſi alio modo contingat euictio.

13 Limit. 3. † Quando rei vendicatio fit ex forma ſtatuti, vel legis: eo quia nō ſit ſeruata nec legis, aut ſtatuti forma in denunciando agnatis, & conſan-

ſan-

Digitized by Google

ſanguineis: nam tali caſu fideiuſſor
de euictione non tenetur. l. ſi per im-
prudētiam vbi not. & l. hoc iure cum
l. ſeqq. l. ſi ſeruum, & l. fundum, & l.
ſi mancipium. ff. de euict. Decian. cō-
14 ſil. 105. nu. 3. volum. 3. qui † dicit nec
etiam tali caſu vēditorem de euictio-
ne teneri, & conſil. 68. nu. 15. volum.
2. qui ex Tiraq. de retract. lig. §. 1. glo.
9. nu. 34. cum ſeqq. vult fideiuſſorem
de euictione non teneri, ſi res vendi-
ta fuerit euicta beneficio ſtatuti ad-
mittentis agnatum ad retractum.
15 Limit. 4. † quando euictio proue-
nit ex natura contractus, de quo agi-
tur: nam tali caſu nec fideiuſſor, mi-
nuſq; eius principalis non tenentur.
glo. in l. ſi familiæ, vbi Bartol. & om-
nes. C. fam. erciſc. Aret. conſil. 3. con-
ſultatio cum alijs, quos refert Decia.
d. conſil. 105. nu. 4. vol. 3.
16 Et † an euicta parte rei liceat à toto
contractu recedere, Videantur Bur-
ſat. conſil. 340. lib. 3. Ioan. Petr. Surd.
conſ. 105. num. 6.
17 Secunda concluſio eſt. Quod fide-
iuſſio euictionis eo tantum caſu præ-
ſtatur: quando à principio ſpecialiter,
& nominatim ita inter partes conuē-
tum eſt. l. 1. §. ſtipulationum in fi. ff.
de p ç. ſtip. vbi Bart. Caſtr. & alij. l. fi.
in § 1. ff. de reſcind. vend. l. ſi dictum.
18 in princ. ff. de euict. † de iure enim
venditur ad fideiuſſorē emptori dan-
dum de euictione regulariter non te-
netur, l. illud quæritur. in princ. & l.
emptori. ff. de eu ctio. l. pacta nouiſſi-
ma. ff. de contrah. empt. Grat. reſp.
135. num. 1. volum. 2. Caballin. de
euict. §. 2. num. 7.
19 Limit. † quando immineret peri-
culum euictionis in limine contra-
20 ctus: nam tunc emptor † poteſt penes
ſe retinere pretium, & recuſare ſolu-
tionem, donec eidem idoneè cauea-
tur de reſtituendo pretio. l. ſi poſt per-
fectam. .de euict. l. habitationem in
§. 1. ff. de peric. & commod. rei vendi.
Alexan. conſi. 235. nu. 9. lib. 5. Rom.
conſil. 8. nu. 3. vbi Mand. Grat. d. reſp.
135. nu. 5. & infra. Gram. conſil. 111.
nu. 3. Caballi. de euict. d. §. 2. num. 8.
Rot. Ian. Mercat. deciſ. 190. nu. 9. be-
nè, & ſignanter Rot. Roman. diuerſ.
in impreſſ. deciſ. 281. nu. 1. cum ſeqq.
& nu 35. & per totum par. 1. quę di-
21 cit hoc etiam procedere † in vendi-
tione pignoris per ſubhaſtationem fa-
ctæ. Menoch. de arbit. iud. lib. 2. cent.
22 3. caſu 224. vbi aduertit, † quod de-
bitores verſuti, quando vident tem-
pus appropinquari ad ſoluēdum pre-
tium rei emptæ, procurant ab amicis
litem ſibi moueri, ad hoc ne pretium
rei emptæ cogantur ſoluere. Et hoc
idem inquit Caſtrenſ. conſil. 46. ſu-
per eo quòd. nu. 1. par. 1. dum docet
23 tunc dici † imminere euictionem in
limine contractus, quando lis mota
fuit ante ſolutionem pretij. Immo ſe-
cundum Alciat. reſp. 36. nu. 2. tom. 1.
24 lib. 2. † Paria ſunt rem eſſe euictam,
vel imminere periculum euictionis
25 contractus. Plus † quando euictio
imminet in limine contractus cauen-
dum eſt in forma depoſiti, & interitū
non debet retardari pretij ſolutio Ce-
ſar de Graſſ. deciſ. 3. aliàs 148. nu. 22.
de ſoluti. & ad pdicta videatur Surd.
deciſ. 295. nu. 6. dum notat, tunc dici
26 † imminere euictionem in limine
contractus, quādo, vt dictum eſt, mo-
uetur lis ante ſolutionē pretij, etiam
quod mota ſit pro ſimplici hypothe-
ca, vt pariter ſi eſt notoriū ius illius,
27 qui, nu. 8. & 9. ſubdit † eſſe præſtan-
dam fideiuſſionem pro omni lite mo-
ta, & mouēda: & nu. 14. addit. Quod
etiam

etiam ditiſſimus tenetur fideiuſſorem præſtare.

Sublimita tamen prædicta, & pri-
28 mo, † quando extat pactum, quod
vẽditor in caſu euictionis non teneatur,
nec de euictione, nec ad reſtitutionem
pretij. Alexan. d.conſil. 235.nu.
10.verſ.nec iam dictis.volum.5.

29 Sublim.2.† quando litigium, &
euictio, quæ dicitur imminere in limine
contractus eſſet procurata, &
affectata: quo caſu venditor fideiuſſorem
de euictione præſtare non tenetur
Surd. d.conſil. 32. benè Afflict.
deciſ.171.vbi Vrſill.

30 Sublim.3.† venditorem non teneri
ad hanc cautionem præſtandam,
quando in lite mota conſtat agentem
nullum ius habere, vel debitum con-
31 ditionale eſſe, † in quo ſtandum erit
iudicis arbitrio, qui debet conſiderare,
an actor fuerit ſubmiſſus ab emptore
ad inferendam litem, vt venditorem
oneret fideiuſſore euictionis,
ad quẽ aliàs non tenebatur: qui etiam
poteſt deferre iuramentum ipſi actori,
an procurauerit dictam litem, &
quæſtionem moueri. Caſt.in l.1 in §.
ſtipulatũ: in extremo. ff.de Præt.ſtip.
Afflict.d.deciſ.171. Berrazz.de clauſ.
clauſ.42.gl.1.nu.2.qui dat cautelam,
quomodo præmiſſis occurri poſſit.
ſub nu.3.& nu.4.addit hanc regulam
ſibi locum non vindicare, ſi ſoluto
precio mouetur lis, ex multis quos
allegat.

32 Limit.2.& principaliter † hanc cõ-
cluſionem, quando pater vendit bona
filij: quia tali caſu fideiuſſorem de euictione
dare non tenetur.l.1. vbi Bald.
C.de bon.mater.

33 Limit.3.† quãdo venditio per reſcriptum
Principis fuit confirmata:
quia tunc nec venditur, nec eius de
euictione fideiuſſor ad fideiuſſionem
præſtandam tenetur.l. vniuerſa. vbi
Bald.C.de precib.imper.offerend.

34 Limit.4.† quando eſt conſuetudo
in loco.l. quod ſi nolit.§. quia aſſidua.
ff.de edilit.edict.

Tertia, & vltima eſt concluſio.
35 † Quod fideiuſſor euictionis dicitur
obligatus ſub conditione. Afflict.deciſ.241.nu
4.Magon.deciſ.Lucenſ.6.
nu 32.Eugen.conſil.89.nu.9.qui di-
36 cit. † Quod fideiuſſor de euictione
re non euicta, nec actionem, nec obligationem
habet contra principalem
debitorem. Et ideo ante ſequutam
37 euictionem, euictionis fideiuſſor non
dicitur ſteriſſe in obligatione. Rot.
Lucenſ.d.deciſ.6.nu.7.Eug.d.conſil.
89.nu 39.& 40.

38 Et hoc † reſpectu fideiuſſor euictionis
non poteſt petere à fideiuſſione ſe
prius eximi, quam ſequuta fuerit euictio.
Barr.Bald. Alex.Caſtr.& alij in l.
facere.ff.ſolu.matri. Bald. in l.ſi pro
ea. num.8. C. mand.add. ad Bart. in
prima addit. in l Lucius. ff. ad S.C.
Maced.Magon. d.deciſ.Lucen.6.nu.
5. Eugen d.conſ.89. nu.39. Caballi.
de euict. § 1. nu.19. & ratio: quia fideiubens
de euictione, promittit de
euictione futura, & ſic promittit ſub
conditione caſu quo euictio ſequatur,
quæ conditio nihil ponit in eſſe.
Bald.in d.l.ſi pro ea. & in l.1. num.2.
C.de fideiuſſ.& in §.ſi quid autẽ,nu.1.
inſt.eo. & in l.Labeo. in §. ſi per fideiuſſores.
ff.mand. Curt.Sen.conſil.6.
nu.4. Alb in repet.ſtat.num.40.

39 Et aduertatur. Quod in hac fideiuſſione
de euictione includitur fideiuſſio
de defendendo, & ſuſcipiendo
litem in ſe ad omnes ſuas expenſas:
Nam talis clauſula ſemper ſolet
poni in contractibus ad vendendu

v

vt fideiuſſores teneantur ad illam defenſionem ad quam ſolēt teneri venditores, aliàs incidunt in obligationem. Corn.conſ.325 nu.1.vol.1.

40 Etiam aduertatur: quod fideiuſſor euictionis non tenetur, ſi contractus impugnatus, & reſciſſus fuerit remedio l.2.C.de reſcind.vend. reſtitutionis integrum, vel aliquo alio ſpeciali beneficio fuerit impugnatus. Arri. Pinell. in l.2. C.de reſcind. vend. c.3. num.43.& infra in 1.par.

41 Poſtremò notandum. † Quod iſte fideiuſſor euictionis vulgo dicitur ſecundus Author: qui & confirmator appellatur.d.l.illud quæritur.in prin. ff.de euict.§.non ſolum.col.1.in auth. de fideiuſſ.

SVMMARIVM.

1 *Cautio, quam vſusfructuarius præſtat conuentionalis eſt.*

2 *Vſusfructuarius tenetur præſtare cautionem de vtendo, & fruendo arbitrio boni viri, & de reſtituenda re proprietario, finito vſufructu.*

3 *Vſusfructuarius non dans hanc cautionem non recipitur ad vſumfructum.*

4 *Forma in hac cautione præſtanda, ſeruanda.*

5 *Vſusfructuarius hanc cautionem præſtat diuerſo modo in ſtabilibus, & mobilibus: Nam in ſtabilibus promittit reſtituere bona in eodem ſtatu, quo à principio recepit: in mobilibus verò ſecundum æſtimationem à principio factam tempore traditionis eorundem.*

6 *Cautio iſta eſt de forma vſusfructus tam in immobilibus: quam in mobilibus. & num 8.*

7 *Et ideo à quocunq; idoneo præſtāda eſt.*

9 *Vſusfructuarius cautionem ſimplicem præſtans non adimplet: ſed requiritur, quod ſit cum fideiuſſoribus.*

10 *Cautio iſta eſt præſtanda, etiam quod vſusfructuarius ſit ditiſsimus, & non ſuſpectus.*

11 *Et etiam quod ſit vſusfructuarius omnium bonorum.*

12 *Cautio huiuſmodi in mobilibus præſertim eſt præſtanda expreſſa qualitate, & æſtimatione bonorum.*

13 *Cautio hæc non præſtita, præſtanda eſt; ita quod ſi non præſtatur, res vendicari poteſt.*

14 *Vſusfructuarius debet cauere, etiā quòd teſtator expreſsè talē cautionem prohibuerit, & hæres id promiſerit.*

15 *Cautio ab vſufructuario præſtanda, non poteſt per teſtatorem remitti, niſi in certis caſibus.*

16 *Vſusfructuarius per iſtam cautionem non præſtitā non priuatur vſufructu.*

17 *Et ideo facit fructus ſuos.*

18 *Intellige tamē in vſufructu rerum ſtabilium, ſecus in vſufructu mobilium.*

19 *Cautio in vſufructu mobilium eſt de ſubſtantia.*

20 *Idem quando cautio non fuit petita, aliàs ſecus.*

21 *Cautio iſta per proprietariū petita, & nō præſtita, tūc uſusfructuarius nō ſolum nō facit fructus ſuos, ſed ēt amittit vſumfructum, ſecus ſi nō petatur.*

22 *Cautio hæc per proprietarium, & hæredem non petita cenſetur remiſſa.*

23 *Hæres, ac proprietarius poteſt hāc cautionem remittere, cum eius tantum commodum, & fauorem reſpiciat.*

24 *Teſtator non poteſt remittere hāc cautionem, cum hoc tendat in detrimentum publicæ vtilitatis.*

25 *Cautio in vſufructu non eſt de ſubſtantia ad origmem, ſed ad traditionem.*

26 *Cautio iſta dēt præſtari, quādo petitur.*

27 *Cautio de iure debita peti debet, aliàs mora non committitur.*

Con-

non eſt de ſubſtantia: & ſic in vſufru-
ctu rerum ſtabilium: Brug. de vſufr.
muli. relicto. nu. 90. ſecus verò eſt in
cautione de æſtimatione rerum, vel
pecunia reſtituenda, quando vſusfru-
ctus eſt in rebus, quæ conſumuntur,
vel minuuntur, atque veteraſcunt:
19 quia in tali vſufructu: † cum cautio
ſit de ſubſtantia non cauens priuatur
commodo vſusfructus. Soci. iun. d.
conſ. 72. nu. 4. in ſecundo, Roland. d.
cõſil. 92. nu. 8. volum. 1. Brug. de vſu-
20 fr. mulier. relict. nu. 39. † qui dicit
iſta adeò vera eſſe in hoc caſu vſum-
fructuarium fructus ſuos non facere,
vt procedant etiam, quod dicta cautio
non fuerit petita, & melius. nu. 89.

21 Lim. ſecundo, † quando talis cau-
tio fuerit per proprietarium petita,
& non præſtita: nam etiam tali caſu
vſusfructuarius non tantum non fa-
cit fructus ſuos: verum etiam perdit
vſumfructum. Alexan. conſilio 120.
nu. 4. & 5. vol. 6. Capr. conſilio 154.
nu. 4. Bald. conſilio 21. num. 1. vol 1.
Natt. d. conſ. 297. nu. 3. & 477. nũ. 6.
vol. 2. Rol. conſilio 92. nu. 14. vol. 1.
& conſil. 32. num. 3. vol. 2. Ceph re-
ſponſ. 653. nu 8. vol. 5. Brugn. Caual.
de vſufru. muli. relict. nu. 144. Vin-
cen. de Franc. d. deciſ. 497. nu. 4. par.
2. licet multos recenſeat contrarium
tenere, & benè Soci. iun. d. conſ. 72.
num. 8.

22 Et ratio eſt: † quia per proprieta-
rium, & hæredem (cum non fuerit
petita iſta cautio) tacitè cenſetur re-
miſſa. Et indubitatũ eſt, † quod hæ-
23 res poteſt remittere vſufructuario
hanc cautionem: quia hoc reſpicit
eius fauorem, cui ipſe hæres renun-
24 ciare poteſt: † quod ſecus eſt in teſta-
tore, quia cum eius remiſſio reſpiciat
fauorem publicum ipſi denegatur,
vt talem cautionem remittere poſſit.
l. poteſt hæres. ff. ad l. Falc. l. nemo po-
teſt. ff. de leg. 1. ubi Iaſ. num. 95. Rip.
nu. 41. Io. Anib. nu. 165. qui dicunt
cõmunem Capr. conſ. 68. nu 8. Crot.
conſil 205. nu. 17. uolum. 2. benè So-
cin. ſen. conſil. 131. nu. 17. uolum. 1.
Ruin. conſil. 43. nu. 3. in ſecundo, &
conſilio 8. num. 6. conſ. 159. nu. 5. in
quinto, & conſil. 91. nu. 8. uolum. 2.
25 dum dicit, quòd non eſt de ſubſtan-
tia ad originem: ſed ad traditionem:
ſubdens quod à teſtatore talis cautio
remitti non poteſt ab hærede ſic. De-
ci. conſilio 608. nu. 2. dum ait, quod
26 debet præſtari † quando petitur: cau-
27 tio enim de iure debita debet † peti,
aliàs mora non incurritur. Ruin. con-
ſil. 58. nu. 7. volum. 1. conſi. 43. nu. 3.
volum. 2. & conſil. 88. nu. 9. volum. 5.
Natt. d. conſil. 497. nu. 1. volum. 2. &
28 tali † caſu, quando fideiuſſio fuit pe-
tita, & non præſtita: nõ tantum vſuſ-
fructuarius non facit fructus ſuos:
verum etiam proprietarius poteſt,
iuſtitia mediante, facere ſequeſtrari
bona penes virum idoneum, qui fru-
ctus percipiat, & eos reddat, ac vſu-
fructuario tradat. Rolan. conſ. 37. nu.
5. volu. 2. Caballinus Milleloq. 526.

29 Contrarium: † quod immo non
requiratur petitio voluerunt. Surd.
deciſ. 57. qui ad partes diſputat hunc
articulum Pinell. in l. 1. par. 2. num.
77. C. de bon. mat. Ruin. conſil. 202.
num. 6. volum. 2. Seph. Grati. deciſ.
March. 3. num. 23 qui volunt, quod
vſusfructuarius non poſſidens tenea-
tur cauere etiam proprietario non pe-
tente. Non recedas tamẽ à prima opi-
nione quæ communis eſt.

30 Et aduertatur. † Quod iſta cautio
non præſtatur, niſi quando vſusfru-
ctus traditur, Bald. cõſi. 408. nu. 10. in

ſecunda

ſecunda par.& 394.nu.1. in 4.Rolan. d.conſ.92.num.12.vol.1.

31 Inſuper † aduertendum eſt. Quod ſi vſufructuarius nō poſſidet, interim ad hoc vt faciat fructus ſuos tenetur cautionem offerre. Ruin.conſ.91.nu. 10.& 202.num.7.in ſecundo Surd.d. deciſ.57.num.12.

32 Amplius † in propoſito perpēdendum eſt. Quod vſusfructuarius non auditur allegans impedimentum, & illud iuramento comprobans, quod non reperit fideiuſſorem, & ſic perés admitti præſtita cautione iuratoria, Guid.Pap.deciſ.150.num.1.Roland. conſ.37.num.5.volum 2. & conſ.92. num. 11. volum. 1. Caball. d. Mille-

33 loq.526. qui dicit, † quòd tali caſu quando allegata impotentia vſusfructuarius cautionem non prēſtat, committitur alicui probo viro, vt fructus percipiat,& eos vſufructuario tradat. Dilect.de arte teſtam. tit.8. de var.teſtat. præcept.caut.1.num.1. Vincent. de Franc.d.deciſ.497.num.12. par.2.

34 qui ſub num.6.docet,quòd in huiuſmodi facti contingentia poſſeſſio bonorum conſignetur proprietario, qui ſatiſdet de ſoluēdo vſufructuario, vel certam ſummam fructuum,aut pecuniæ, vel omnes fructus deductis expenſis faciendis in cultura, & recollectione dictorum fructuum,ita quòd ipſe proprietarius de annua ſolutione ritè vſufructuario caueat. Andr.Gail. lib.2.obſeruatio.47. numero 13. Mi-ſinger.cent 6.obſeruat.48.numero 8. qui dicit hanc opinionem benigniòrem, & veriorem. Anton. Hering.de fideiuſſ.cap.5. num. 204.cui hic modus magis tutus videtur. Et benè hēc omnia proſequitur Surd. deciſ. 141. num. 14. qui admonet, quod quando vſufructuarius fideiuſſorem inuenire non poteſt, tunc bona dimittuntur hæredi, qui de fructibus reſpondeat, vel alicui tertio idoneo, qui commoditatem vſufructuario tradat, quod,& inquit ibidem num.3. in fin. quod,& cauit Cæſar Cōtard. in l.vnica quēſt.23.num.9.& 10.C.ſi à mom. poſſ.fuerit app. alia vide infra de cautione iuratoria.

35 Ponderandi tamen ſunt tres caſus, in quibus vſusfructuarius non tenetur cauere.

Primus caſus eſt in patre, qui ratione vſusfructus, quem habet in bonis filij, non tenetur cauere de vtendo, & fruendo arbitrio boni viri, reſtituenda re, reddenda ratione finito uſufructu, minus alijs oneribus grauari per filium proprietarium poteſt, & hoc ob reuerentiā paternam. l.cum oporter, in §.non autem, & l.fin.in §. ſi autem in fin. C.de bon.quæ lib. Ari. Pinell.in l.1.num.20.uerſic.ex eadem prærogatiua. C.de bon.mat.

Secūdus eſt in donante omnia ſua bona, reſeruato ſibi uſufructu tempore uitæ ſuæ. Nā non eſt obnoxius huic cautioni, & donatario ratione dicti uſusfructus non tenetur cauere. Roland.conſil.37.num.8.& infra,& numero 24.& 26. uolum.2. Corn. conſ. 267.num.7. in 4.uolum. & ratio eſt: quia cum ex liberalitate ſua cōueniatur mitius cum eo agitur: Miſinger. cent.5.obſeruatio.36. Arron. Soliloq. 2. Olaſch. deciſ. Pedam.153. Anton. Hering.in ſuo tract.de fideiuſſ.cap.5. num.208.

Tertio eſt in fiſco uſufructuario, qui fideiuſſores dare non tenetur. gl. in l.4.C.de uſufruct. Ruin.conſil.44. num.8. uol.1. Surd. deciſ.183. num. 9.& hoc eſt ex eo: quia fiſcus eſt ſemper ſoluendo, & dicitur fiſcus quaſi

48 † Euacuatur hęc indemnitatis promiſſio, quando principalis obligatio non ſubſiſtit: puta, quia dolo, & fraude extorta. Anch. conſ. 330. num. 17. Iaſ. in l. ſi pacto quo pœnam in extremo. C. de pact. Socin. iun. conſ. 129. nu. 65. lib. 1. Gram. deciſ. 102 nu. 105. Afflict. deciſ. 295. Iaſ. conſ. 133. nu. 19. in quarto. Ceph. conſ. 115. lib. 1. & in puncto. conſ. 318. num. 54. in tertio. Decian. conſ. 78. nu. 54. & 16. nu. 17. & ſupra lib. 5. Alciat. conſ. 9. num. 13. lib. 8. Menoch. conſ. 888. nu. 16. cum

49 ſeqq. lib. 9. † Vt etiam quando creditori aliquid imputari poteſt cur non exegerit à debitore, qui incipiebat effici non ſoluendo. Grat. reſp. 53. nu. 59. in princ.

50 † Vnum non omitto adnotare in propoſito: quod ille qui ſimpliciter fideiuſſores præſtare promiſit, poteſt ad fideiuſſores dandos cogi: etiã quod non conſeruaretur indemnis. Bald. in l. ſancimus. C. de fideiuſ. Ant. Hering. tract. de fid. c. 20. §. 33. num. 24.

51 † Addo aliud, quod clericus ſuum fideiuſſorem tenetur conſeruare indemnem per ſuorum reddituum aſſignationem, niſi ſtabilia teneat. c. peruenit. eo. Rot. diuerſ. in impreſſ. deciſ. 1142. lib. 3.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſor euictionis eodem modo, quo principalis tenetur.*

2 *Actione ex empto, vt venditor aſtringi poteſt.*

3 *Vltra precij reſtitutionem etiam ad omne totale intereſſe tenetur.*

4 *Electionem habet, vel rem euictam, vel rei euictæ æſtimationem reſtituendi vnà cum eius intereſſe.*

5 *Intereſſe extrinſecum, quod aduenit ipſi rei euictæ propter temporis beneficium cedit beneficio fideiuſſioris, & non emptoris.*

6 *Fideiuſſor ad fructus præteritos non tãtum tenetur: verum etiam ad amiſſos poſt euictionem.*

7 *Venditor, & eius de euictione fideiuſſor: non tantum de eorum dato, facto, & ceſſo tantum tenentur: verum etiam de facto eorum authoris, & extranei, & pro precio, & pro omni intereſſe.*

8 *Fideiuſſor de euictione ad nihilum tenetur, quando res per hypothecam euincitur.*

9 *Euicta res non dicitur, quando per hypothecam euincitur.*

10 *Emptor ad hoc, vt de euictione agere poſſit requiritur, quod res iure dominij euicta ſit.*

11 *Euicta res debet eſſe per ſententiã, vel debet eſſe notorium rem eſſe alienã, & ad alium iure dominij ſpectare, ad hoc, vt euictioni locus detur.*

12 *Euictio ad hoc vt competat, requiritur executio: & quod res ab emptore auocata ſit.*

13 *Fideiuſſor de euictione non tenetur, quando agnatis denunciatio ex forma ſtatuti facienda erat, & non fuit facta.*

14 *Imò nec venditor tali caſu de euictione tenetur.*

15 *Fideiuſſor de euictione, vt etiam eius principalis non tenentur, quando euictio venit ex natura contractus.*

16 *Euicta re in parte, an liceat à toto contractu recedere.*

17 *Fideiuſſorem quis dare de euictione non tenetur, niſi ità fuerit à principio conuentum.*

18 *Venditor emptori regulariter fideiuſſorem præſtare cogi non poteſt.*

19 *Fideiuſſorem, quis dare aſtringi poteſt,*

quan-

quando imminet periculum euictionis in limine contractus.

20 *Euictio, quando imminet in limine contractus, tunc emptor poteſt recuſare ſolutionem precij, donec eidem idoneè caueatur.*

21 *Idem deciditur in ſubaſtatione pignoris.*

22 *Debitores verſuti, quando vident proximum tempus ſolutionis precij rei emptæ, procurant ab amicis ſibi litem moueri ad hoc ne precium ſoluant.*

23 *Euictio in limine contractus imminere dicitur, quando lis mouetur ante ſolutionem precij.*

24 *Paria ſunt rem eſſe euictam, vel imminere periculum euictionis in limine contractus.*

25 *Euictio, quando imminet in limine contractus, cauendum eſt in forma depoſiti, & interim ſolutio precij non retardatur.*

26 *Euictio imminere dicitur in limine contractus, etiam quod lis moueatur ſuper ſimplici hypotheca.*

27 *Euictio iſta, quæ præſtatur, quando imminet periculum euictionis in limine contractus, non tantum pro omni lite mota: verum etiam pro mouenda datur.*

28 *Fideiuſſor ad euictionem præſtandam non tenetur, etiam quod in limine contractus periculum euictionis immineat, quando adeſt pactum cum venditore, quod non teneatur, nec de euictione, minuſque ad precij reſtitutionem.*

29 *Idem, quando iurgium, & euictio ſunt procurata, & affectata.*

30 *Idem, quando actor in lite mota nullum habet ius, vt pariter quando debitum eius eſt conditionale.*

31 *Lis mota an ſit iuſta, uel iniuſtà, & actor in lite, an foueat bonum ius ad effectum, vt dicatur imminere euictio in limine contractus, & uenditor cogi poſſit ad præſtandam hanc cautionem, hoc totum arbitrarium eſt.*

32 *Fideiuſſor de euictione non eſt dandus à patre uend. nec bona filij.*

33 *Idem, quando uenditio fuit Principis reſcripto confirmata.*

34 *Idem, quando eſt in loco conſuetudo.*

35 *Fideiuſſor euictionis dicitur conditionaliter obligatus.*

36 *Fideiuſſor de euictione re non euicta, nec obligationem, nec actionem habet contra principalem ſuum.*

37 *Fideiuſſor de euictione ante ſequutam euictionem in obligatione ſtetiſſe non dicitur.*

38 *Fideiuſſor de euictione ante euictionem paſſam non poteſt petere ſe à fideiuſſione ſua liberari, vbi de ratione.*

39 *Fideiuſſio euictionis, & defenſionem, & litis ſuſceptionem ad omnes ſuas expenſas includit.*

40 *Fideiuſſor euictionis non tenetur reſoluto contractu remedio l. 2. C. de reſcind. uend. ut etiam beneficio reſtitutionis in integrum.*

41 *Fideiuſſor euictionis, aliàs author, aliàs confirmator dicitur.*

De Fideiuſſione euictionis.

CAP. XVIII. aliàs 27.

DEcimaoctaua cautio conuentionalis eſt fideiuſſio de euictione: in qua pro eius cognitione habenda, tres concluſiones conſtituas.

1 Prima ſit: † quando fideiuſſor euictionis eodem modo, quo principalis tenetur. l. ſi ei cui. §. is cui fundum. ff. de euict. l. Authore. C. dicto titulo. Pariſ. conſ. 111. num. 2. vol. 4.

Hinc

2 Hinc eſt: † quod fideiuſſor euictionis tenetur ipſi emptori actione ex empto, vt venditor principalis. Pariſ. dicto conſil. 111. num. 10. Magon. deciſ. Lucenſ. 6.

3 Hinc etiam fit: † quod fideiuſſor ipſe euictionis vltra precij reſtitutionem, etiam ad omne totale intereſſe tenetur, vt principalis venditor. Rot. Luc. Magon. d. deciſ. 6. num. 8.

4 Declara tamen, & intellige prædicta, vt fideiuſſor habeat electionem, vel rem euictam reſtituere, vel eius precium vnà cum intereſſe. Caballin. de euict. cap. 2. nu. 21. & eſt text. in l. 2. C. de reſ. ind. vend.

5 Declara ſecundo, † vt intereſſe, ad quod tenetur fideiuſſor euictionis nõ veniat conſideratum ſecundum tempus euictionis ſubſequutæ, ſed benè inſpecto tempore celebrationis contractus venditionis, & maximè quoad melioramenta, & bonificamenta temporum: & ideo ſi bona euicta poſtea beneficio temporis creuerunt in æſtimatione, & precio: tale augmentum ſicut non tenetur præſtare principalis, ità nec eius de euictione fideiuſſor. l. euicta re. ff. de euict. l. id quod. ff. de act. empt.

6 Extende primo: † quod adeò fideiuſſor euictionis tenetur ad totale intereſſe: vt in tali intereſſe etiam comprehendantur nõ tantum omnes fructus præteriti: verum etiam amiſſi poſt euictionem l. euictis in princip. ff. de vſur. l. venditor. 8. & l. ſi plus 74. §. & ſi iuſſu ff. de euict. l. ſuper empti. C. d. tit. Batt. in l. quoties in diem. nu. 2. ff. de verb. oblig. Add. ad Cagn. in l. curabit. C. de act. empt.

7 Extende ſecundo. † Etiam quod venditor dederit fideiuſſorem de euictione pro ſuo dato, ceſſo, & facto tantum: nã nihilominus tenetur non tantum de facto ſui authoris: verũ etiam extranei; non ſolum quoad reſtitutionem pretij: verum etiam quoad omne aliud intereſſe. Corn. conſil. 226. num. 6. volum. 1. add. ad Cremon. ſingul. 32. Natt. conſ. 181. Surd. conſ. 36. Anguiſ. conſil. 28. lib. 2. Viui. lib. 3. commun. opin. opin. 19. Caballin. de euict. § 5. num. 44.

8 Limitmodo prædicta. † Quando res
9 fuit euicta per hypothecam: † euicta enim res non dicitur, quando per hypothecam euincitur. Socin. ſen. conſ. 199. num. 8. lib. 2. aliàs ſecus. Nam ad
10 hoc vt de euictione per emptorẽ agi poſſit, requiritur: quod res ſit euicta iure dominij. l. ratio. in princ. vbi Bar. ff de actio. empt. Socin. d. conſil. 199. num. 5. Ceph. conſil. 168. nu. 5. in ſe-
11 cundo. Res enim † debet eſſe euicta per ſententiam: vel debet eſſe notoriũ rem eſſe alienam: & ad alium iure dominij ſpectare, ad hoc, vt euictio valeat, & ſibi locum vendicet. Pariſ. d. conſ. 111. num. 3. & 4.

12 Lim. 2. vt præmiſſa locum habeant ſequuta ſententia, vt dixi, vel quod ſit notorium rem eſſe alienam, vel quod ſit ſequuta executio, & res ab emptore auocata ſit. Pariſ. d. conſ. 111. nu. 3. & 4. Eug. conſ. 89. nu. 39 nam tunc, & non prius competit actio emptori aduerſus venditorem, vel eius fideiuſſorem. Socin. d. conſil. 199. Rimin. ſen. conſ. 147. num. 2. lib. 1. Alex. conſil. 4. nu. 1. lib. 3. Becci. conſ. 106. num. 44. Ceph. d. conſ. 168. num. 3. Cepoll. caut. 71. aliàs ſecus, ſi alio modo contingat euictio.

13 Limit. 3. † Quando rei vendicatio fit ex forma ſtatuti, vel legis: eo quia nõ ſit ſeruata nec legis, aut ſtatuti forma in denunciando agnatis, & conſan-

ſanguineis: nam tali caſu fideiuſſor de euictione non tenetur. l. ſi per imprudẽtiam vbi not. & l. hoc iure cum l. ſeqq. l. ſi ſeruum, & l. fundum, & l. ſi mancipium. ff. de euict. Decian. cõ-
14 ſil. 105. nu. 3. volum. 3. qui † dicit nec etiam tali caſu vẽditorem de euictione teneri, & conſil. 68. nu. 15. volum. 2. qui ex Tiraq. de retract. lig. §. 1. glo. 9. nu. 34. cum ſeqq. vult fideiuſſorem de euictione non teneri, ſi res vendita fuerit euicta beneficio ſtatuti admittentis agnatum ad retractum.

15 Limit. 4. † quando euictio prouenit ex natura contractus, de quo agitur: nam tali caſu nec fideiuſſor, minuſq; eius principalis non tenentur. glo. in l. ſi familiæ, vbi Bartol. & omnes. C. fam. erciſc. Aret. conſil. 3. conſultatio cum alijs, quos refert Decia. d. conſil. 105. nu 4. vol. 3.

16 Et † an euicta parte rei liceat à toto contractu recedere, Videantur Burſat. conſil. 340. lib. 3. Ioan. Petr. Surd. conſ. 105. num. 6.

17 Secunda concluſio eſt. Quod fideiuſſio euictionis eo tantum caſu præſtatur: quando à principio ſpecialiter, & nominatim ita inter partes conuẽtum eſt. l. 1. §. ſtipulationum in fi. ff. de pręt. ſtip. vbi Bart. Caſtr. & alij. l. ſi. in § 1. ff. de reſcind. vend. l. ſi dictum.
18 in princ. ff. de euict. † de iure enim venditur ad fideiuſſorẽ emptori dandum de euictione regulariter non tenetur, l. illud quæritur. in princ. & l. emptori. ff. de euictio. l. pacta nouiſſima. ff. de contrah. empti. Grat. reſp. 135. num. 1. volum. 2. Caballin. de euict. §. 2. num. 7.

19 Limit. † quando immineret periculum euictionis in limine contra-
20 ctus: nam tunc emptor † poteſt penes ſe retinere pretium, & recuſare ſolutionem, donec eidem idoneè caueatur de reſtituendo pretio. l. ſi poſt perfectam. de euict. l. habitationem in §. 1. ff. de peric. & commod. rei vendi. Alexan. conſi. 235. nu. 9. lib. 5. Rom. conſil. 8. nu. 3. vbi Mand. Grat. d. reſp. 135. nu. 5. & infra. Gram. conſil. 111. nu. 3. Caballi. de euict. d. §. 2. num. 8. Rot. Ian. Mercat. deciſ. 190. nu. 9. benè, & ſignanter Rot. Roman. diuerſ. in impreſſ. deciſ. 281. nu. 1. cum ſeqq. & nu 35. & per totum par. 1. quę di-
21 cit hoc etiam procedere † in venditione pignoris per ſubhaſtationem factã. Menoch. de arbit. iud. lib. 2. cent.
22 3. caſu 224. vbi aduertit, † quod debitores verſuti, quando vident tempus appropinquari ad ſoluẽdum pretium rei emptæ, procurant ab amicis litem ſibi moueri, ad hoc ne pretium rei emptæ cogantur ſoluere. Et hoc idem inquit Caſtrenſ. conſil. 46. ſuper eo quòd. nu. 1. par. 1. dum docet
23 tunc dici † imminere euictionem in limine contractus, quando lis mota fuit ante ſolutionem pretij. Immo ſecundum Alciat. reſp. 36. nu. 2. tom. 1.
24 lib. 2. † Paria ſunt rem eſſe euictam, vel imminere periculum euictionis
25 contractus. Plus † quando euictio imminet in limine contractus cauendum eſt in forma depoſiti, & interiũ non debet retardari pretij ſolutio Ceſar de Graſſ. deciſ. 3. aliàs 148. nu. 22. de ſoluti. & ad pdicta videatur Surd. deciſ. 295. nu. 6. dum notat, tunc dici
26 † imminere euictionem in limine contractus, quãdo, vt dictum eſt, mouetur lis ante ſolutionẽ pretij, etiam quod mota ſit pro ſimplici hypotheca, vt patet ſi eſt notoriũ ius illius,
27 qui, nu. 8. & 9. ſubdit † eſſe præſtandam fideiuſſionem pro omni lite mota, & mouẽda: & nu. 14. addit. Quod

etiam

etiam ditiſſimus tenetur fideiuſſorem præſtare.

Sublimita tamen prædicta, & pri-
28 mo, † quando extat pactum, quod vẽditor in caſu euictionis non teneatur, nec de euictione, nec ad reſtitutionem pretij. Alexan. d.conſil. 235.nu. 10.verſ.nec iam dictis.volum.5.

29 Sublim.2.† quando litigium, & euictio, quæ dicitur imminere in limine contractus eſſet procurata, & affectata: quo caſu venditor fideiuſſorem de euictione præſtare non tenetur Surd. d.conſil. 32. benè Afflict. deciſ.171.vbi Vrſill.

30 Sublim.3.† venditorem non teneri ad hanc cautionem præſtandam, quando in lite mota conſtat agentem nullum ius habere, vel debitum con-
31 ditionale eſſe, † in quo ſtandum erit iudicis arbitrio, qui debet conſiderare, an actor fuerit ſubmiſſus ab emptore ad inferendam litem, vt venditorem oneret fideiuſſore euictionis, ad quẽ aliàs non tenebatur: qui etiam poteſt deferre iuramentum ipſi actori, an procurauerit dictam litem, & quæſtionem moueri. Caſt.in l.1 in §. ſtipulatũ: in extremo. ff.de Præt.ſtip. Afflict.d.deciſ.171. Bertazz.de clauſ. clauſ.42.gl.1.nu.2.qui dat cautelam, quomodo præmiſſis occurri poſſit. ſub nu.3.& nu.4.addit hanc regulam ſibi locum non vindicare, ſi ſoluto precio moueatur lis, ex multis quos allegat.

32 Limit.2.& principaliter † hanc cõcluſionem, quando pater vendit bona filij: quia tali caſu fideiuſſorem de euictione dare non tenetur. l.1. vbi Bald. C.de bon.mater.

33 Limit.3.† quãdo venditio per reſcriptum Principis fuit confirmata: quia tunc nec venditur, nec eius de euictione fideiuſſor ad fideiuſſionem præſtandam tenetur. l. vniuerſa. vbi Bald. C.de præcib.imper.offerend.

34 Limit.4.† quando eſt conſuetudo in loco. l. quod ſi nolit. §.quia aſſidua. ff.de edilit.edict.

Tertia, & vltima eſt concluſio.
35 † Quod fideiuſſor euictionis dicitur obligatus ſub conditione. Afflict.deciſ.241.nu 4. Magon.deciſ.Lucenſ.6. nu.32.Eugen.conſil.89.nu.9.qui di-
36 cit. † Quod fideiuſſor de euictione re non euicta, nec actionem, nec obligationem habet contra principalem debitorem. Et ideo ante ſequutam
37 euictionem, euictionis fideiuſſor non dicitur ſteriſſe in obligatione. Rot. Lucenſ.d.deciſ.6.nu.7.Eug.d.conſil. 89.nu 39.& 40.

38 Et hoc † reſpectu fideiuſſor euictionis non poteſt petere à fideiuſſione ſe prius eximi, quam ſequuta fuerit euictio. Bart.Bald. Alex. Caſtr.& alij in l. facere.ff.ſolut. matri. Bald. in l.ſi pro eo. num. 8. C. mand. add. ad Bart. in prima addit. in l Lucius. ff. ad S. C. Maced. Magon. d.deciſ. Lucen.6.nu. 5. Eugen d.conſ.89. nu.39. Caballi. de euict. § 1. nu.19. & ratio: quia fideiubens de euictione, promittit de euictione futura, & ſic promittit ſub conditione caſu quo euictio ſequatur, quæ conditio nihil ponit in eſſe. Bald.in d.l.ſi pro eo. & in l.1. num.2. C.de fideiuſſ.& in §.ſi quid autẽ, nu.1. inſt.eo. & in l.Labeo. in §.ſi per fideiuſſores. ff.mand. Curt. Sen. conſil.6. nu.4. Alb in repet.ſtat.num.40.

39 Et aduertatur. Quod in hac fideiuſſione de euictione includitur fideiuſſio de defendendo, & ſuſcipiendo litem in ſe ad omnes ſuas expenſas: Nam talis clauſula ſemper ſolet poni in contractibus ad vendendũ

V

Digitized by Google

vt fideiuſſores teneantur ad illam defenſionem ad quam ſolẽt teneri venditores, aliàs incidunt in obligationem. Corn.conſ.325 nu.1.vol.1.

40 Etiam aduertatur: quod fideiuſſor euictionis non tenetur, ſi contractus impugnatus,& reſciſſus fuerit: remedio l.2.C.de reſcind.vend. reſtitutionis integrum, vel aliquo alio ſpeciali beneficio fuerit impugnatus. Arri. Pinell. in l.2. C.de reſcind. vend. c.3. num 43.& infra in 1.par.

41 Poſtremò notandum. † Quod iſte fideiuſſor euictionis vulgo dicitur ſecundus Author: qui & confirmator appellatur.d.l.illud quæritur.in prin. ff.de euict.§.non ſolum.col.1.in auth. de fideiuſſ.

S V M M A R I V M.

1 *Cautio, quam vſusfructuarius præſtat conuentionalis eſt.*

2 *Vſusfructuarius tenetur præſtare cautionem de vtendo, & fruendo arbitrio boni viri, & de reſtituenda re proprietario, finito vſufructu.*

3 *Vſusfructuarius non dans hanc cautionem non recipitur ad vſumfructum.*

4 *Forma in hac cautione præſtanda, ſeruanda.*

5 *Vſusfructuarius hanc cautionem præſtat diuerſomodo in ſtabilibus, & mobilibus: Nam in ſtabilibus promittit reſtituere bona in eodem ſtatu, quo à principio recepit: in mobilibus verò ſecundum aſtimationem à principio factam tempore traditionis eorundem.*

6 *Cautio iſta eſt de forma vſusfructus tam in immobilibus: quam in mobilibus. & num 8.*

7 *Et ideo à quocunq; idoneo præſtãda eſt.*

9 *Vſusfructuarius cautionem ſimplicem præſtans non adimplet: ſed requiritur, quod ſit cum fideiuſſoribus.*

10 *Cautio iſta eſt præſtanda, etiam quod vſusfructuarius ſit ditiſsimus, & non ſuſpectus.*

11 *Et etiam quod ſit vſusfructuarius omnium bonorum.*

12 *Cautio huiuſmodi in mobilibus præſertim eſt præſtanda expreſſa qualitate, & æſtimatione bonorum.*

13 *Cautio hæc non præſtita, præſtanda eſt; ita quod ſi non præſtatur, res vendicari poteſt.*

14 *Vſusfructuarius debet cauere, etiã quòd teſtator expreſsè talẽ cautionem prohibuerit, & hæres id promiſerit.*

15 *Cautio ab vſufructuario præſtanda, non poteſt per teſtatorem remitti, niſi in certis caſibus.*

16 *Vſusfructuarius per iſtam cautionem non præſtitã non priuatur vſufructu.*

17 *Et ideo facit fructus ſuos.*

18 *Intellige tamẽ in vſufructu rerum ſtabilium, ſecus in vſufructu mobilium.*

19 *Cautio in vſufructu mobilium eſt de ſubſtantia.*

20 *Idem quando cautio non fuit petita, aliàs ſecus.*

21 *Cautio iſta per proprietariũ petita, & nõ præſtita, tũc uſusfructuarius nõ ſolum nõ facit fructus ſuos, ſed ẽt amittit vſumfructum, ſecus ſi nõ petatur.*

22 *Cautio hæc per proprietarium, & hæredem non petita cenſetur remiſſa.*

23 *Hæres, ac proprietarius poteſt hãc cautionem remittere, cum eius tantum commodum, & fauorem reſpiciat.*

24 *Teſtator non poteſt remittere hãc cautionem, cum hoc tendat in detrimentum publicæ vtilitatis.*

25 *Cautio in vſufructu non eſt de ſubſtantia ad origmem, ſed ad traditionem.*

26 *Cautio iſta dẽt præſtari, quãdo petitur.*

27 *Cautio de iure debita peti debet, aliàs mora non committitur.*

Con-

Contrarium tamen tenent nō nulli, quod non requiratur petitio num. 29.

28 *Cautione petita, & non præſtita vſuſfructuarius non facit fructus ſuos, ſed & tali caſu proprietarius bona poteſt ſequeſtrari facere, penes idoneam perſonam, quæ illos percipiat, & vſufructuario tradat.*

30 *Cautio iſta non præſtatur, niſi quando vſufructuario traditur res.*

31 *Vſufructuarius non poſſidens ad hoc vt faciat fructus ſuos, debet ſaltem cautionem offerre.*

32 *Vſufructuarius allegans impotentiam non admittitur ad beneficium iuratoriæ cautionis.*

33 *Vſusfructuarius volens fideiuſſoribus cauere, allegando impoſſibilitatem, eſt priuandus adminiſtratione, & vſufructu, quæ concedi debent alicui probo viro, vt fructus accipiat, & eos vſufructuario tradat.*

34 *Imo (ſecundum alios) poſſeſſio traditur proprietario, qui fructus conſignet vſufructuario, donec ſatiſdet.*

35 *Caſus, in quibus vſusfructuarius cauere non tenetur, & recenſentur tres.*

36 *Vſusfructuarius non cauens: eò quia credebat ſe non teneri lucratur fructus, & maximè ſi eſt mulier, ruſticus, vel alia ſimilis perſona.*

37 *Titulus cum errore iuris excuſat à fructuum reſtitutione.*

38 *Vſusfructus, & eius cautio aut ad bona ſtabilia, aut ad mobilia, quæ vſu conſumuntur, aut ad illa, quæ vſu diminuuntur, veteraſcunt, deteriorantur, & corrumpuntur refertur.*

39 *Cautio etiam in mobilibus, quæ vſu veteraſcunt requiritur de eis reſtituendis iuxta æſtimationem à principio factam ſecundum magis communem.*

De cautione vſus fructuarij.

CAP. XIX. aliàs 28.

1 DEcimanona eſt cautio conuen-
tionalis, quæ vſus fructus dici-
2 tur: & eſt illa, quam præſtat vſusfru-
ctuarius de vtendo, & fruendo arbi-
trio boni viri, & reſtituendæ rei pro-
3 prietario, finito vſufructu: † quæ
niſi præſtetur ab vſufructuario non
admittitur ad vſumfructum: & de
hac ſunt integri tituli. ff. de vſufr. &
quemad. vſusfr. caueat. & de vſufr.
earum rerum, quæ vſu conſumuntur.
Alex. conſ. 58. habita ſuper narratis.
4 nu. 6. cum ſeqq. volum. 3. † vbi dat
formam, quæ veniant ſeruanda, quā-
do præſtatur iſta cautio. Bal. conſil.
494. nu. 1. volu. 4. Bertrand. conſilio
162. nu. 7. vol. 3. par. 2. & conſ. 162.
nu. 6. vol. 3. vbi ſimul dat formam ſa-
tiſdationis, & deſcriptionis faciendæ.
Andr. Gail. lib. 2. obſeruat. 46. Soc.
iun. conſilio 99. nu. 21. vol. 1. Rolan.
conſilio 92. nu. 1. vol. 1. dum aduer-
5 tit. † iſtam cautionem de vtendo, &
fruēdo arbitrio boni viri ſalua rerum
ſubſtantia: & de reſtituendis rebus in
eodem ſtatu, in quo fuerunt receptæ,
finito vſufructu eſſe præſtandam in
rebus immobilibus, & ſtabilibus, &
quæ ſeruando ſeruari poſſunt. In ijs
autem, quæ vſu conſumuntur, vt pariter in alijs, quæ vſu minuuntur, veteraſcunt, & deteriorātur, debet præſtari hæc cautio facta prius æſtimatione dictorum bonorum habito reſpectu ad æſtimationem ſecūdum tēpus, quo res vſufructuario traduntur. Cephal. conſilio 653. nu. 1. in quinto, & 610 nu. 33. cum ſeqq. volum. 4. Iaſ. conſ. 40. nu. 1. vol. 1. Socin. ſen. conſilio 91. nu. 3. uol. 4. Ruin. conſ. 43. nu. 2. vol.

vol.2. pulchrè Deci. conſ.565. nu.1. & per totum in.2.par. vbi ponit multa
6 in propoſito: & † quod hæc cautio
7 eſt de forma vſus fructus. Et † quod à quocunque etiam valdè idoneo eſt
8 præſtanda. Et quod † hoc eſt verum generaliter tam in immobilibus, quã in mobilibus, quæ vſu conſumuntur, & veteraſcunt. idem Dec. conſ. 418. nu.16. cum ſeqq. benè de hac cautione. Ioan. Dilect. de arte teſtandi tit.8. de varijs teſta. præcep. caut.1. Gabri. de vſufr. concluſ.1. Surd. deciſ. 141.
9 nu.1. qui dicit. † Quod non ſufficit ſimplex cautio: ſed cum fideiuſſori-
10 bus præſtari debet: † & quod eſt præſtanda etiam quod vſufructuarijs eſſet ditiſſimus, & nõ ſuſpectus, vt ibidem per eum nu.2. & quod hæc cautio vtiliter præſtari debeat, & cum fideiuſſoribus, vel cum pignoribus, eſt tex. in l.4. in §. addici. ff. de fid. lib. l.4. C. de vſufr. l.1. ff. qui ſatiſd. cog. & voluit, & ſequitur Benedict. Capr. conſil.25. nu.6. inquiens: iſtam cautio-
11 nem etiam eſſe † præſtandam ab vſufructuario omnium bonorum.
12 Huiuſmodi † cautio debet præſtari expreſſa qualitate, & exiſtimatione bonorum, & maximè ſuper reſtitutione mobilium, quæ vſu conſumuntur. Pariſ. conſil.21. nu.39. volum.2. Aym. conſil.187. nu 7. verſ. & in iſta cautione præſtanda, & diximus ſupra proximè, & latius infra in fi.
13 Iſta cautio † ſi nõ eſt præſtita præſtari debet, in tantum, quod ſi nõ præſtatur, res ipſa vendicari poteſt. l. ſi vſusfructus nomine. ff. vſusfr. quemad. cau. Vinc. de Franc. deciſ. 497. nu.2. & 3. in 2. par. & mox dicemus.
14 Hæc † cautio debet præſtari non obſtante, quod teſtator mandauerit eam non præſtari, & vſum fructuariũ in vſufructu non moleſtari: vel quod hæres vſumfructuarium non moleſtari promiſerit, vt etiã quod expreſsè teſtator prohibuerit talem cautionem peti. l.1. C. de vſufr. l. ſcire debetis. C. vt in poſſ. leg. l. de dio. in §.4. ff. qui ſatiſd. cog. Bald. conſil. 87. nu.1. vol.3. Natt. conſil. 297. nu.3. volum. 2. Aym. conſil. 187. nu. 7. Gabr. de
15 vſufr. concluſ.1. & quod † huiuſmodi cautio nõ poſſit per teſtatorem remitti in hæredis præiudicium tenent, Socin. iun. cõſil.115. nu.23. in princ. & conſil.72. nu.12. in ſecundo. Alexand. conſil.58. nu.7. vbi add. in litera C. volum.3. Roland. conſil.92. nu. 1. uolum.1. Ceph. plenè d. conſil.610. nu. 33. volum. 4. Gabr. de uſufr. d. concl.1. nu.23. qui multis modis hoc ampliat. Menoch. de arbitrarijs iudicium. caſ.139. nu. tertio. & limitat. Iaſon. conſilio 38. aliàs.40. nu.1. volum.1. qui dicit communem procedere in rebus, quæ uſu conſumuntur. Crot. conſilio 205. nu.15. vol.2. Socin. ſen. cõſilio 131. nu.14. uolum.1. Deci. d. conſ.418. nu.16 Vaſquius lib.1. de teſtat. poteſt. §.5. nu.22 & 23. Gail. lib.2. obſer. 145. per totum. Arri. Pinell. in l.2. par.2. nu.76. C. de bon. mat.
16 Sed dubitant Doctores, † an uſusfructuarius propter iſtam cautionem non præſtitam priuetur uſufructu: & concludunt communiter, quod non, ita Deci. d. conſilio 418. nu.17. & 18.
17 In tantum, quod etiam non præſtita iſta cautione faciat fructus ſuos. Soci. iun. conſ. 72. nu.2. uol.2. Pariſ. conſ. 82. nu. 23. uol 2. Ruin. conſil.91. nu. 9. in ſecundo.
18 Lim. tamen, † & intellige prędicta in vſufructu earum rerum, quæ vſu non conſumuntur, in quibus cautio non

non eſt de ſubſtantia: & ſic in vſufructu rerum ſtabilium: Brug. de vſufr. muli. relicto. nu. 90. ſecus verò eſt in cautione de æſtimatione rerum, vel pecunia reſtituenda, quando vſusfructus eſt in rebus, quæ conſumuntur, vel minuuntur, atque veteraſcunt:
19 quia in tali vſufructu: † cum cautio ſit de ſubſtantia non cauens priuatur commodo vſusfructus. Soci. iun. d. conſ. 72. nu. 4. in ſecundo. Roland. d. cõſil. 92. nu. 8. volum. 1. Brug. de vſufr. mulier. relict. nu. 39. † qui dicit
20 iſta adeò vera eſſe in hoc caſu vſumfructuarium fructus ſuos non facere, vt procedant etiam, quod dicta cautio non fuerit petita, & melius. nu. 89.
21 Lim. ſecundo, † quando talis cautio fuerit per proprietarium petita, & non præſtita: nam etiam tali caſu vſusfructuarius non tantum non facit fructus ſuos: verum etiam perdit vſumfructum. Alexan. conſilio 120. nu. 4. & 5. vol. 6. Capr. conſilio 154. nu. 4. Bald. conſilio 21. num. 1. vol 1. Natt. d. conſ. 297. nu. 3. & 477. nu. 6. vol. 2. Rol. conſilio 92. nu. 14. vol. 1. & conſil. 32. num. 3. vol. 2. Ceph reſponſ. 653. nu 8. vol. 5. Brugn. Caual. de vſufru. muli. relict. nu. 144. Vincen. de Franc. d. deciſ. 497. nu. 4. par. 2. licet multos recenſeat contrarium tenere, & benè Soci. iun. d. conſ. 72. num. 8.
22 Et ratio eſt: † quia per proprietarium, & hæredem (cum non fuerit petita iſta cautio) tacitè cenſetur remiſſa. Et indubitatũ eſt, † quod hæ-
23 res poteſt remittere vſufructuario hanc cautionem: quia hoc reſpicit eius fauorem, cui ipſe hæres renun-
24 ciare poteſt: † quod ſecus eſt in teſtatore, quia cum eius remiſſio reſpiciat fauorem publicum ipſi denegatur, vt talem cautionem remittere poſſit. l. poteſt hæres. ff. ad l. Falc. l. nemo poteſt. ff. de leg. 1. ubi Iaſ. oum. 95. Rip. nu. 41. Io. Anib. nu. 165. qui dicunt cõmunem Capr. conſ. 68. nu 8. Crot. conſil 205. nu. 17. uolum. 2. benè Socin. ſen. conſil. 131. nu. 17. uolum. 1. Ruin. conſil. 43. nu. 3. in ſecundo, & conſilio 8. num. 6. conſ. 159. nu. 5. in quinto, & conſil. 91. nu. 8. uolum. 2.
25 dum dicit, quòd non eſt de ſubſtantia ad originem: ſed ad traditionem: ſubdens quod à teſtatore talis cautio remitti non poteſt ab hærede ſic. Deci. conſilio 608. nu. 2. dum ait, quod
26 debet præſtari † quando petitur: cau-
27 tio enim de iure debita debet † peti, aliàs mora non incurritur. Ruin. conſil. 58. nu. 7. volum. 1. conſi. 43. nu. 3. volum. 2. & conſil. 88. nu. 9. volum. 5. Natt. d. conſil. 497. nu. 1. volum. 2. &
28 tali † caſu, quando fideiuſſio fuit petita, & non præſtita: nõ tantum vſusfructuarius non facit fructus ſuos: verum etiam proprietarius poteſt, iuſtitia mediante, facere ſequeſtrari bona penes virum idoneum, qui fructus percipiat, & eos reddat, ac vſufructuario tradat. Rolan. conſ. 37. nu. 5. volu. 2. Caballinus Milleloq. 526.
29 Contrarium: † quod immo non requiratur petitio voluerunt. Surd. deciſ. 57. qui ad partes diſputat hunc articulum Pinell. in l. 1. par. 2. num. 77. C. de bon. mat. Ruin. conſil. 202. num. 6. volum. 2. Seph. Grati. deciſ. March. 3. num. 23 qui volunt, quod vſusfructuarius non poſſidens teneatur cauere etiam proprietario non petente. Non recedàs tamẽ à prima opinione quæ communis eſt.
30 Et aduertatur. † Quod iſta cautio non præſtatur, niſi quando vſusfructus traditur, Bald. cõſi. 408. nu. 10. in

ſecunda

ſecunda par.& 394.nu.1. in 4.Rolan. d.conſ.92.num.12.vol.1.

31 Inſuper † aduertendum eſt. Quod ſi vſufructuarius nō poſſidet, interim ad hoc vt faciat fructus ſuos tenetur cautionem offerre. Ruin.conſ.91.nu. 10.& 202.num.7.in ſecundo Surd.d. deciſ.57.num.12.

32 Amplius † in propoſito perpēdendum eſt. Quod vſusfructuarius non auditur allegans impedimentum, & illud iuramento comprobans, quod non reperit fideiuſſorem, & ſic petēs admitti præſtita cautione iuratoria. Guid.Pap.deciſ.150.num.1.Roland. conſ.37.num.5.volum 2.& conſ.92. num.11.volum.1.Caball.d. Mille-

33 loq.526.qui dicit, † quòd tali caſu quando allegata impotentia vſusfructuarius cautionem non pręſtat,committitur alicui probo viro, vt fructus percipiat,& eos vſufructuario tradat. Dilect.de arte teſtam. tit.8. de var.teſtat. præcept.caut.1.num.1. Vincent. de Franc.d.deciſ.497.num.12.par.2.

34 qui ſub num.6.docet,quòd in huiuſmodi facti contingentia poſſeſſio bonorum conſignetur proprietario, qui ſatiſdet de ſoluēdo vſufructuario, vel certam ſummam fructuum,aut pecuniæ, vel omnes fructus deductis expenſis faciendis in cultura, & recollectione dictorum fructuum,ita quòd ipſe proprietarius de annua ſolutione ritè vſufructuario caueat. Andr.Gail. lib.2.obſeruatio.47. numero 13. Miſinger.cent 6.obſeruat.48.numero 8. qui dicit hanc opinionem benigniòrem, & veriorem. Anton. Hering.de fideiuſſ.cap.5. num. 204.cui hic modus magis tutus videtur. Et benè hęc omnia proſequitur Surd. deciſ. 141. num. 14. qui admonet, quod quando vſusfructuarius fideiuſſorem inuenire non poteſt, tunc bona dimittuntur hæredi, qui de fructibus reſpondeat, vel alicui tertio idoneo, qui commoditatem vſufructuario tradat, quod,& inquit ibidem num.3. in fin. quod,& cauit Cæſar Cōtard. in l.vnica quęſt.23.num.9.& 10.C.ſi à mom. poſſ.fuerit app. alia vide infra de cautione iuratoria.

35 Ponderandi tamen ſunt tres caſus, in quibus vſusfructuarius non tenetur cauere.

Primus caſus eſt in patre, qui ratione vſusfructus, quem habet in bonis filij, non tenetur cauere de vtendo, & fruendo arbitrio boni viri, reſtituenda re, reddenda ratione finito uſufructu, minus alijs oneribus grauari per filium proprietarium poteſt, & hoc ob reuerentiā paternam. l.cum oportet, in §.non autem, & l.fin.in §. ſi autem in fin.C.de bon.quæ lib. Arri. Pinell.in l.1.num.20.uerſic.ex eadem prærogatiua. C.de bon.mat.

Secūdus eſt in donante omnia ſua bona, reſeruato ſibi uſufructu tempore uitæ ſuæ. Nā non eſt obnoxius huic cautioni, & donatario ratione dicti uſusfructus non tenetur cauere. Roland.conſil.37.num.8.& infra,& numero 24.& 26. uolum.2. Corn.conſ. 267.num.7. in 4.uolum. & ratio eſt: quia cum ex liberalitate ſua cōueniatur mitius cum eo agitur: Miſinger. cent.5.obſeruatio.36.Arron.Soliloq. 2. Olaſch. deciſ. Pedam.153. Anton. Hering.in ſuo tract.de fideiuſſ.cap.5. num.208.

Tertio eſt in fiſco uſufructuario, qui fideiuſſores dare non tenetur. gl. in l.4.C.de uſufruct. Ruin.conſil.44. num.8. uol.1. Surd. deciſ.183. num. 9.& hoc eſt ex eo: quia fiſcus eſt ſemper ſoluendo, & dicitur fiſcus quaſi

fixus, ideſt firmus. gloſ. & Bar. in rub. C. de iur. fiſc. Bald. in l. 1. num. 7. C. de hæred. vend. cum alijs congeſtis à Pereg. tract. de iur. fiſc. lib. 1. tit. 1. nu. 34. & ſic ex ſpeciali eius prærogatiua Gabriel. de vſufr. concluſ. 1. num. 47. qui ſub num. 43. cum ſequentib. alios caſus ponit.

36 Vnum † etiam tenendum eſt menti in propoſito. Quod ſi vſusfructuarius non cauit; exiſtimans ſe fortè non teneri cauere: quod talis ignorãtia ipſius, quoad fructuum acquiſitionem prodeſt: & tanto magis ſi iſte talis eſſet ruſticus, mulier, & quid ſimile. Socin. iun. d. conſ. 72. nu. 11. & 24 vol. 2.

37 Nam † titulus cum errore iuris facit, quod quis non teneatur ad fructuum reſtitutionem: vt dicit. Socin. iun. d. conſ. 72. num. 23.

38 Aliud etiam † non omitto, quòd & tetigi ſupra. Quod vſusfructus, & eius cautio circa tria genera rerũ verſantur. Aut enim conſtituitur in rebus immobilib. & ſtabilibus, & quæ vſu non conſumuntur; ſed ſeruando ſeruari poſſunt. Et in iſtis rebus vſusfructuarius debet dare cautionem de vtendo, & fruendo arbitrio boni viri, ſalua rerum ſubſtãtia. l. ſed, & ſi quid in §. & ſi veſtimentorum, ff. de vſufr. l. 1. in prin. & in §. haber. ff. vſusfruct. quemadm. caueat. l. 1. C. de vſufruct. aliàs ad damna, & intereſſe tenebitur. Rip. in l. nemo poteſt. num. 41. ff. de legat. 1. & de reſtituenda re finito vſufructu prout extat. l. 4. C. de vſufruct. Roland. d. conſ 92. nu. 22. volum. 1. & hæc in tãtum vera ſunt, quod vſusfructuarius non tantum tenetur reſtituere rem in eodem ſtatu, in quo recipit; & ſic cauſam proprietatis deteriorem facere non debet: verũ etiam tenetur reſtituere rem melioratam: vnde nec arbores fructiferas excidere; nec quicquam facere in perniciem proprietatis poteſt. l. æquiſſimum. §. fructuarius. ff. de vſufr. cum alijs cõgeſtis à Ceph. conſil. 653. num. 3. & 4. volum. 5. qui dicit, quod tali caſu vſusfructuarius damna reficere debet, & id agere, quod diligens paterfam. in ſua domo agit. Aut, & ſecundo conſtituitur vſusfructus, & verſatur hæc cautio circa res mobiles, & quæ ſeruando ſeruari non poſſunt, & vltra triennium non durant, ſed vſu conſumuntur, recipiunt tamen functionem in genere ſuo. Prout ſunt, oleum, vinum, frumentum, ſegetes, fructus, lana, linea, pecunia numerata, quæ expenditur, & ſimilia. Et tunc talia æſtimari debent, & præſtari cautio, vel de reddenda æſtimatione dictorum bonorum finito vſufructu, facta tamen dicta valutatione antequam præſtetur cautio, & habito reſpectu ad appreciationem ſecundum tẽpus, quo res traduntur vſufructuario, vel de tantundem reſtituendo in genere in eadem bonitate, ac qualitate. §. conſtituitur. cum §. ſequen. inſt. de vſufr. l. ſi cui, cum l. ſequen. ff. vſusfruct. quemadm. caueat. Roland. conſil. 92. num. 23. Brug. de vſufr. muli. relict. num. 146. verſiculo iſta autem ſatiſdatio.

38 † Aut, & tertio vſusfructus, & eius cautio verſantur circa res, quę vſu minuuntur, veteraſcunt, & in temporis progreſſu deteriorantur, & corrumpuntur, vt eſt in veſtibus, ſuppellectilibus, iumentis, ſeruis, & ſimilibus, & in hac tertia ſpecie, licet nonnulli diſſentiãt: volentes vſumfructuariũ non poſſe cogi ad reſtituendam ęſtimationem factã tempore recepti vſusfructus vt fuerũt. Arri. Pinel. in l. 1. C. de bon.

bon.mat.in 2.par.nu.80. in fi. ibi. ſed contraria ſententia. Brug. de vſufruct. mul. relict. d.num. 146. verſ. in bonis autem. Tamen frequentiori voto volunt ſcribentes reſtitutionem iſtorum bonorum, etiam eſſe faciẽdam ſecundum æſtimationem, & valutationẽ factam à principio, & ſic ſecundũ, quod valebant tempore traditi, & recepti vſusfructus, & non eo modo, nec in ijs terminis, in quibus deterioratæ reperiũtur finito vſufructu. Huius opinionis ſectatores fuerunt Fed. de ſen. conſ. 47. Butri. in cap. fin. vbi Card. & Abb. num. 3. de pign. Bertr. conſil. 51. col. fin. & conſ. 81. col. 1. in fi. lib. 1. Socin. ſen. conſil. 9. nu. 3. lib. 4. qui hunc articulum diſputat, & firmat cautionem eſſe præſtandam iuxta æſtimationem factam à principio, cũ alijs, quos refert, & ſequitur Gabr. de vſuf. uct. concl. 1. num. 20. quibus adde, qui & hoc idem eſſe verum fatetur, Anti. Pinell. in repet. d. l. 1. C. de bon. mater. in 2. par. nu. 80. verſ. ſed in vſufructu veſtium & pannorũ, qui dicit hanc opinionem maximam in ſe habere æquitatem, quia aliàs proprietas redderetur prorſus inutilis. Brugn. de vſufr. mul. relict. d. num. 146. verſic. communis tamen opinio eſt. Qui ait hanc opinionem communem, licet duram appellet, videlicet quod cautio in iſtis mobilibus, quæ vſu minuuntur, veteraſcuntur, ac deteriorantur præſtetur, vel de reſtituendo tantumdem in eodem genere eiuſdem qualitatis, vel & ſecundo de reſtituẽdo eorumdem valorem, & æſtimationem. Aut, & tertio de eis reſtituendis deterioratis vnà cum precio, & valutatione deteriorationis.

Iuxta prædicta: Pulchra, & praticabilis excitatur per Doctores Hæſitatio, An ſi teſtator expreſsè mandet, ac præcipiat vſumfructuariũ non moleſtari, ac inquietari in ſuo vſufructu per hæredem, & proprietarium, & in hac prohibitione vtatur verbis multum amplis, generalibus, vniuerſalibus, ac prægnantibus, ità quod conſtet de eius mente, quod voluerit in tali prohibitione includere omnẽ caſum, eo quia dixerit quomodocũque, & qualitercunque nullatenus, & nullo modo: & his, & alijs ſimilibus verbis vſus fuerit. An tali caſu dictus hæres poſſit aſtringere dictum vſumfructuarium ad hãc cautionem præſtandam, & in hoc illum inquietare, & moleſtare, vel potius ſit ad vſumfructũ vſusfructuarius recipiendus, ſtante dicto præcepto abſque eo, quod dictam cautionem non præſtet.

Et ipſum, non obſtante dicto præcepto omninò cogendum eſſe ad dictam cautionem præſtandam videntur ſuadere multa.

Primò: quia talis iuſſio debet intelligi de moleſtia cauſoſa, ſcrupuloſa, & rigoroſa: & non de doloſa, & præſertim cum à qualibet diſpoſitione dolus cenſeatur excluſus.

Secundò: quia talis ordinatio teſtatoris ſuas vires nõ porrigit ad eam moleſtiam, quæ progreditur ex natura ipſius diſpoſitionis. l. quæro. §. inter locatorem. ff. locat. l. venditores. ff. de verborum obligat. & ratio eſt: quia ille, qui agit ſecundum naturam actus non dicitur venire contra actum, licet veniat contra perſonam comprehenſam in actu. l. ſi duo patroni. in §. ſed ſi iurauerit. ff. de iureiuran. l. ſed & ſi poſſeſſori. §. ſed & ſi reum. ff. dicto titu. vnde non extendetur ad caſum iſtum: cum ex natura actus pro forma vſusfructus ſit conſtitutum, quod

vſuſfructuarius omnino fideiuſſionem præſtet.

Tertiò: quia communis eſt concluſio, quod hanc cautionem teſtator nullo modo remittere poſſit. l. 1. C. de vſufr. & vltra ſupra relatos tenuerunt Gulielm. de Peruſ. conſ. 79. num. 18. cum ſeqq. & Laurent. de Rodulph. conſil. 80. inter conſil. vltim. volunt. vol. 1. Pet. Ricciard. inſt. de vſufr. vbi latè hunc articulum diſputat.

Contrarium: quod immo præceptum, & prohibitio teſtatoris valdè ampla, generalis, ac vniuerſalis per uerba quomodocunque, qualitercunque, & ſimilia propter uerborũ exuberantiam, & generalitatem comprehendat omnem moleſtiam, & intelligatur de omni lite, controuerſia, inquietatione, perturbatione, ac moleſtia tam iuris, quam facti, tam agendo, quam excipiendo, tam in iudicio, quam extra, tam ante litẽ, quam poſt litem: & ſic quod comprehendat non tantum iſtũ caſum: uerum etiam omnem caſum uoluit gloſ. communiter approbata in l. Lucius. in §. tres hæredes in uerbo mouerit, ubi Din. ff. ad Treb. & in l. ſed & ſi lege. in §. ſi ante litem. ff. de pet. hæred. & in l. non ſolum. in §. ſi ſtatutum. ff. de procurat. Bar. in l. amplius. ff. rem rat. hab. & in l. cum poſtea, per illũ text. C. de pact. benè Alex. conſ. 52. num. 2. & ſequen. uol. 2. Barbat. conſil. 56. col. 5. uerſ. ſed licet iſti. uol. 3. Deci. in c. in præſentia. num. 1. & infra extra. de probat. Felin. in cap. cauſam quæ. num. 65. uerſ. ſimiliter dicit Imo. de reſcrip. qui dicit id uerum in moleſtia iuris, & iudicialiter mota, quando amplitudo uerborum, & ſubiecta materia id ſuadẽt. Marſil. in l. unius quæſtionis, in §. cognitorum. ff. de quæſtionibus. Capic. deciſ. 69. num. 9. Afflict. deciſ. 319. num. 4. Ruin. conſ. 77. num. 4. uol. 2. Rimin. inſt. de donat. in princip. num. 545. Abb. conſil. 43. colum. 1. & 36. uerſ. ſecundo principaliter, parte prima, cum alijs relatis à Marta in ſuo tract. de clauſ. clauſ. 65.

SUMMARIUM.

1 *Cautio de dando, adimplendo, vel reſtituendo conuentionalis eſt.*

2 *Quando quis ex legis, hominis, contrahentis, teſtatoris, vel Principis diſpoſitione conditionali, vel ad tempus ad aliquid dandum, faciendum, ſoluendum, adimplendum, vel reſtituẽdum aſtrictus eſt: interim eſt cauendum.*

3 *Vir habens beneficium anni ad reſtituendam dotem hæredi vxoris mortuæ, interim cauere debet, aliàs priuatur dicto commodo, & fit executio ſtatim.*

4 *Socius in diſſolutione ſocietatis tenetur cauere de ſoluendo æs alienum, donec aduenerit dies.*

5 *Mater tranſiens ad ſecunda vota, tenetur cauere filijs primi mariti de dote interim eis conſeruanda.*

De cautione de aliquid dando, ſoluendo, adimplendo & reſtituendo, interim pendentibus die, vel conditione præſtanda.

CAP. XX. aliàs 29.

1 Vigeſima cautio conuentionalis eſt, † de dando, ſoluẽdo, adimplendo, vel reſtituẽdo aliquid, de qua eſt tex. in l. in omnibus. ff. de iudic. & de ea docet Caſtr. in l. diuortio. in §. interdum. nu. 3. ff. ſol. mat. † & imponitur ei, qui à lege aſtringitur ad aliquid dandum, faciendum, ſoluẽdum, 2 adim-

adimplendum, ac reſtituendũ ad certum tempus; vt etiam ſi hoc teneatur facere ex hominis prouiſione. Quando enim quis grauatur onere alicuius reſtitutionis à lege, à cõtrahente, à teſtatore, vel à Principe interim cauendum eſt. Bald. conſ. 175. num. 2. vol. 3. Aym. conſ. 269. nu. 7. qui dicit, quod cautio debet præſtari per eum, qui tenetur ad aliquid ſoluendum, vel reſtituendum, bene Afflict. deciſ. 108.

3 Hinc eſt, † quod vir, qui habet annum ad reſtituendam dotem hæredibus vxoris mortuæ, iuxta l. vnicam. C. de rei vx. act. ſi vult frui dicto beneficio temporis eidem miſerationis, & humanitatis cauſa conceſſo, inſtantibus dictis hæredibus debet eiſdem fideiuſſores præſtare de reſtituẽda dicta dote finito dicto anno. Aliàs ſi cauere non poterit, fit ſtatim executio deducto commodo medij temporis. Vinc. de Franc. deciſ. 118. num. 4. & 5. in 1. par.

4 † Hinc etiam eſt: quod ſocius in diſſolutione ſocietatis tenetur cauere de ſoluendo æs alienum, quando dies venerit. Surd. deciſ. 279. nu. 2.

5 Hinc pariter fit, † quod mater tráſiens ad ſecundas nuptias, tenetur filijs primi matrimonij cauere de dote eis conſeruanda. Surd. d. deciſ. 279. nu. 4. & 14. vide infra hac eadem ſect. cap. 40. aliàs 50.

SVMMARIVM.

1 *Hæres vniuerſalis, vel particularis grauatus ſubſtitutione, fideicommiſſo, vel legato cõditionali, vel in diem incertam, ſiue poſt eius mortem tenetur non ſolum conficere inuentarium: verum etiam cauere de reſtituendis bonis ſubſtitutione fideicommiſſo, & legato ſubiectis aduenientibus die, vel conditione.*

2 *Ab hac cautione non excuſatur hæres, etiam quod ſit ditiſſimus, & perſona valdè digna.*

3 *Si hæres recuſat hanc cautionem dare, ſubſtitutus, fideicommiſſarius, & legatarius non tantum poterunt in litem iurare; verum etiam debent immitti in poſſeſſionem bonorum ſubſtitutioni, legato, & fideicommiſſo ſubiectorum.*

4 *Teſtator ſi remiſerit hanc cautionẽ hæredi, & hæres à principio cęperit dilapidare bona, & hæc viderit, & ſciuerit teſtator, talis cautio à ſubſtituto, fideicommiſſario, & legatario peti non poteſt, aliàs ſecus.*

5 *Remiſſio huius cautionis per teſtatorẽ facta prodeſt etiam debitori ſuſpecto.*

6 *Frater fratri, & mater filijs hanc cautionem non præſtat, niſi mater tranſierit ad ſecunda vota.*

7 *Cautio iſta præſtatur etiam quod nulla ſuſpicionis cauſa ſubſit contra hæredem.*

8 *Cautio hæc præſtatur illi, qui primum locum in ſucceſſione obtinet.*

9 *Hæc cautio præſtatur per hæredem legatario, etiam quando de hæreditate controuertitur.*

De fideiuſſione hæredis de conſignandis, & reſtituendis bonis ſubſtitutioni, fideicommiſſo, & legato ſubiectis aduenientibus, die vel conditione.

CAP. XXI. aliàs 30.

1 Vigeſima prima eſt † cautio; quaſi contractus dicta: quã pręſtat hęres vniuerſalis, vel particularis grauatus ſubſtitutione, fideicõmiſſo, vel legato cõditionali, vel in diem incertam,

tam, ſiuè poſt eius mortem, ſi deceſſerit ſine filijs: Nam tali caſu tenetur dictus hæres ſiue diſſipet, ſiue non, ante aduentum conditionis, vel diei non ſolum cõficere inuentarium: verum etiam ſatiſdare ſubſtitutis, fideicommiſſarijs, & legatarijs de ſoluendis, conſignandis, ac reſtituendis bonis ſubſtitutioni, fideicõmiſſo, & legato ſubiectis aduenientibus die, vel conditione, à qua fideiuſſione non
2 † excuſatur hæres, etiã quod eſſet ditiſſimus, & perſona valdè digna, l. hęc ſtipulatio, & per totum illum titulũ. ff. vt leg. nom. cau. l. 1. & l. cum Archimedoram. l. certa forma & l. fin. C. vt in poſſ. leg. l. cum tale. §. Titius, vbi gloſ. & doct. ff. de cond. & demonſtr. Ioſeph. Lud. deciſ. Peruſ. 63. in ſecunda, per totũ. Peregr. de fideic. art. 40. nu. 10. qui dicit hanc cautionem etiam præſtare legatarium, & fideicommiſſarium particularem rogatum de reſtituendo alteri, vt etiam ſubſtitutum directo per eandem rationem.

3 Et ſi hęres non † vult ſatiſdare ſubſtitutus, fideicommiſſarius, & legatarius non tantum poterunt in litem iurare: verum etiam mittuntur in poſſeſſionem bonorum ſubſtitutioni, fideicommiſſo, & legato ſubiectorum. Caſtr. in l. quidam. in §. ſi ſcriptus. nu. 4. ff. de leg. 1. Ioſeph. Ludouic. d. deciſ. 63. num. 4.

4 Sed dubitatur: † an quando iſta cautio fuit remiſſa per teſtatorem ſi contingat, quòd hæres incipiat diſſipare bona ſua; ſubſtitutus, fideicommiſſarius, & legatarius hanc cautionẽ petere poſſint? Bald. in l. iubemus. nu. 5. C. ad Trebell. Caſtr. in l. ſcire. nũ. 3. C. vt in poſſ. legar. Diſtinguendo reſoluunt hanc difficultatem, dicentes, quod ſi à principio teſtator poterat cogitare de iſta dilapidatione, quod non poteſt peti: aliàs ſecus. Bald. in l.
5 ſcire. num. 2. † qui vult, quod talis remiſſio proſit etiam debitori ſuſpecto. Pereg. d. artic. 40. num. 11. qui tenet indiſtinctè hanc cautionem per teſtatorem remitti poſſe, etiam quod dolus malus non abſit.

6 Et ſcias. † Quod frater fratri; & mater filijs talem cautionem nõ præſtant: niſi mater tranſierit ad ſecunda vota. Ioſeph. Lud. d. deciſ. 63. num. 5. in d. 2. par.

7 Iterum ſciendum. † Quod hęc cautio præſtatur, & ſi nulla ſuſpitionis cauſa laboret aduerſus hæredem, l. inter omnes. ff. qui ſatiſd. cog. Pereg. d. artic. 40. num. 10. verſ. & cautio hæc.
8 Subdens præſtari † illi, qui primum locum in ſucceſſione obtinet.

9 Plus, † quando controuertitur de hæreditate, legatarius hæredem ſcriptum cogere poterit ad ſibi legatum præſtãdum præſtita hac cautione cum fideiuſſoribus. l. fin. C. de pet. hæred. Aechil. perſon. de adipiſc. poſſ. num. 696. cum ſeqq.

SVMMARIVM.

1 *Legatarius vltra falcidiam ſe recepiſſe dubitans: tenetur cauere hæredi de reſtituendo, quod vltra falcidiam accepit in pecunia.*

De cautione reſtituendi id, quod legatarius recepit vltra falcidiam.

CAP. XXII. aliàs 31.

1 VIgeſimaſecũda † eſt cautio quaſi contractus, quam pręſtat legatarius, qui recipit vltra falcidiam: de qua eſt tex. in l. niſi. in §. 1. & habetur per totum illum titulum. ff. ſi cui plus, quod per l. falcidiam licuerit legatum

gatum

Digitized by Google

gatum eſſe dicatur. Hanc enim cautionem præſtat legatarius hæredi, qui dubitat: vtrum l. falcidia ſit habitura locum, nec ne? Tali enim caſu legatarius, quod plus recepit ſatiſdat hæredi, quod ſi apparuerit, cũ legatorum nomine plus recepiſſe, quam ex l. Falcidia capere licebit, illud reddet in pecunia. Iſta ad fideicommiſſum extendi, vult tex. in l. ſi cui. ff. ad l. Falcid.

SVMMARIVM.

1 *Cautio de modo implendo quaſi contractus dicitur.*

2 *Præſtatur, quando legatum ſub modo conceptum eſt.*

3 *Legatum ſub modo conceptum dicitur, quando legatario onus aliquid dandi vel faciendi iniunctum eſt.*

4 *Legatum ſub modo non poteſt effectualiter peti, niſi modo adimpleto, vel data hac cautione de modo implendo, & num 7.*

5 *Cautio de modo implendo tunc requiritur, quãdo implementum modi impenſam deſiderat.*

6 *Cauens de modo implẽdo etiam de modo in eſſe conſeruando cauere tenetur.*

8 *Præſtatur hæc cautio cũ fideiuſſoribus.*

9 *Promittitur in ea, quod modus implebitur, & in caſum non implemẽti de reſtituenda re vna cum fructibus.*

10 *Cautio de modo implendo in quibus caſibus locum non habeat.*

11 *Diſpoſitio modalis quæ ſit, & quæ conditionalis.*

12 *Legatum modale eſt, per quod dum modus pendet, non impeditur ortus obligationis, & actionis: Conditionale vero cum conditio nihil in eſſe ponatur actionis, & obligationis impeditiuum natiuitatem.*

De cautione de modo implendo.

CAP. XXIII. aliàs 32.

1 Vigeſimatertia quaſi contractus
cautio eſt: † quæ de modo im-
2 plendo dicitur. Et eſt quando † legatum conceptum eſt ſub modo: Puta
3 † quando legatario ſunt relicta mille,
& grauatus eſt vt aliquid det, vel fa-
4 ciat: † Nam tali caſu non poteſt legatũ effectualiter peti, niſi data hac cautione de modo implẽdo. l. quibus diebus. in §. Termilius. ff. de cond. & demonſtr. Bald. in l. Titio centũ. in prin. ff. de condi. & demonſtr. Ang. conſi-
5 lio 163. num. 2. qui admonet: † cautionem de modo implendo tunc requiri, & neceſſariam eſſe: quando implementum modi ſumptũ requirit: aliàs ſecus. Afflict. deciſ. 392. num 7. dum
6 vult. Quod † cauẽs de modo implendo tenetur fideiuſſores præſtare de modo implendo in eſſe conſeruando. Et hanc communem opinionem eſſe voluerunt. Iaſ. in l. ſi Titio num. 8. & 9. ff. de leg. 1. Ant. Gomez. variar. reſol. tom. 1. cap. 12. num. 70. quos refert, & ſequitur Mich. Graſſ. recep. ſententiarum. §. legatum: quæſt. 58. nu. 1. dum
7 firmãt. † Quod legatum modale cum effectu peti non poſſit, niſi impleto modo, vel præſtita cautione de modo implendo.

8 Præſtatur † hæc cautio cum fideiuſſoribus: & opus eſt, quod caueatur,
9 quod † modus implebitur, & ſi non implebitur de reſtituendo rem vnà cum fructibus. Caſtr. in d. §. Termilius. num. 4.

10 † Huiuſmodi cautio in quatuor caſibus relaxatur, & locus eidem non datur.

Primò, libertatis fauore.

Secundò, quando debens implere, non eſt nudus miniſter.

Tertiò, quando implemẽtum modi non cedit, niſi ad commodum implentis.

Quartò, in diſpoſitionibus inter viuos poſtquam hæres implere cœpit, quod ſibi non debetur. Nam in omnibus caſibus prædictis non arctatur quis ad cauendum. ſecundum Ang. d. conſil. 163. num. 2.

11 † Et aduertatur, quod diſpoſitio modalis dicitur, quando quis per debentem ad modum implẽdum aſtringi poteſt: alias conditionalis eſt. Ang.
12 d. l. Nam † legatum modale eſt: per quod dum modus pendet non impeditur ortus actionis, & obligationis, quod ſecus eſt in legato conditionali, cuius conditio (cum nihil ponat in eſſe) & actionis, & obligationis natiuitatem impedit. Iaſ. in d. l. ſi Titio. nu. 8. & 9. Craſſ. d. q. 58. nu. 1.

SVMMARIVM.

1 *Cautio Mutiana verificatur in conditionibus negatiuis, vt etiam in affirmatiuis, quæ ante mortem adimpleri non poſſunt.*

2 *Debet offerri, & oblatio debet eſſe realis, & cum fideiuſſoribus.*

3 *Exemplum eius ſit. lego Titio centum, ſi Capitolium non aſcenderit, vel ſi Sempronium non manumiſerit.*

4 *Præſtatur cum obligatione, quod ſi contrarium factum erit, reſtituetur legatum.*

5 *Fuit adinuenta, quia per eã quis ſtatim legatum cõditionale conſequitur, non expectata purificatione conditionis.*

6 *Habet vim implementi conditionis.*

7 *Vxor, cui relicta ſunt alimenta, ſi cum filio habitauerit, tenetur præſtare hanc cautionem.*

8 *Vxor relicta hæres, ſi vitam viduilem ſeruauerit, hanc cautionem præſtare debet, alias hæres non efficitur.*

9 *Mulier, quæ tranſiuit ad ſecunda uota, & prius non præſtitit cautionẽ de uitam uiduilem ſeruando, eſt idem ac ſi nunquam hæres instituta fuiſſet.*

10 *Hæc cautio, & in conditionibus negatiuis, ut etiam in affirmatiuis habentibus perſeuerentiam uoluntatis vſq; ad ultimum uitæ ſpiritum locum habet, & maximè, quando habent implicitam negatiuam.*

11 *Legato, quod Titius in bonis meis nihil aliud conſequi poſſit, dicitur ſatisfactum, aut per cautionem Mutianam, uel hæredem per acceptilationem liberando.*

12 *Hæc cautio non habet locum in contractibus: ſed benè in donationibus cauſa mortis, & alijs ultimis uoluntatibus.*

13 *Eſt præſtanda, etiam quod non adſit cohæres, uel ſubſtitutus, quia poteſt præſtari uenientibus ab inteſtato in eorum defectum.*

14 *Hæc cautio in pijs diſpoſitionibus non habet locum, niſi mens diſponentis reſiſtat.*

15 *Multa alia de hac cautione, remiſſiuè.*

De cautione Mutiana.

CAP. XXIV. aliàs 33.

Vigeſimaquarta cautio, quaſi cõ-
1 tractus Mutiana dicitur. † Et exemplificatur in omnibus conditionibus negatiuis in non faciendo conſiſtentibus, vt etiam in affirmatiuis, quæ ante mortem adimpleri non poſ-
2 ſunt. † Et debet offerri hæc cautio, & oblatio debet eſſe realis, & cum fideiuſſoribus. l. Mutianæ. ff. de condit. & demonſt. Grat. reſp. 102. nu. 12. 13. 45. &

3 & 47. vol. 2. † Exemplum etiam ſit in omnibus conditionibus de nō faciendo: quæ non poſſunt adimpleri ante vltimum vitæ ſpiritum: puta, lego Titio centum, ſi Capitoliū non aſcenderit, vel ſi Seium non manumiſerit: iſta enim non habent locum, niſi ſe-
4 quuta morte Titij. † Et ideo interim per legatarium hæredi debet præſtari cautio, quod Titius non aſcenderit Capitolium, & Seium non manumiſerit, & in euentum, quod contrarium fecerit, de legato reſtituēdo vnà cum fructibus à die mortis teſtatoris Alciat. reſp. 141. numero 3. lib. 9. tom. 3. Natt. conſ. 297. num. 10. vol. 2. Ruin. conſ. 190. num. 4. vol. 2. Marc. Anton. ſingul. 697. num. 1. vbi ponit ad quid
5 † fuerit adinuenta iſta cautio: & inquit: quia per talem cautionem quis ſtatim legatum cōditionale conſequitur non expectata purificatione conditionis.
6 Hinc eſt: † quod cautio Mutiana habet vim implementi cōditionis negatiuæ. Doct. in l. ſiue apud acta. C. de tranſact. bene Ruin. conſ. 170. num. 7. volum. 3.
7 Hæc cautio † ab vxore debet præſtari, cui relicta ſunt alimenta, ſi cum filio habitauerit. Ruin. conſ. 34. numero 4. vol. 2.
8 Hæc cautio † etiam præſtatur per vxorem hæredem inſtitutā, donec vitam viduilem ſeruauerit: quam ſi non præſtiterit, nūquam fit hęres: & tranſ-
9 ſeundo ad † ſecunda vota, & non præſtita hac cautione perinde eſt ac ſi non fuiſſet hęres inſtituta. Soc. in d. l. Mutianæ nu. 16. & 17. col. 7. ff. de cond. & demon. Ruin. conſ. 170. nu. 11. & 12.
10 vol. 3. & ratio: quia iſta cautio non ſolum habet locum in cōditionibus negatiuis verum etiam in affirmatiuam perſeuerātiam habentibus vſq; ad vltimum vitæ ſpiritum: Maximè quando habent implicitā negatiuam l. Titio fundum in prin. ff. de cond. & demonſt. l. ſeruo inuito. §. 1. ff. ad Trebel. Bart. in d. l. Mutianæ. num. 3. Iaſ. in l. ſiue apud. col. 4. num. 20. vbi de communi. C. de tranſact. Grat. reſp. 102. num. 2. lib. 2. Stephan. Gratian. deciſ. Marcb. 3. num. 3.

11 Sed † quid ſi Titius legauit cētum Sempronio cum hoc, quod vlterius Sempronius in bonis ſuis nihil aliud petere, & conſequi poſſit: Num Sempronius legatarius teneatur præſtare cautionem Mutianam, vel ipſum hæredem per acceptilationem liberare? Capel. Toloſ. deciſ. 327. dicit ſufficere acceptilationem, quod declarat procedere quando verba teſtatoris referuntur ad ius; ſecus ſi ad factum, aut ad ius, & factum, vt ibi per addentes.
12 Cautio † iſta non habet locum in cōtractibus: ſed bene in donationibus cauſa mortis, & alijs vltimis voluntatibus. Caſt. in l. dedi nu. 7. vbi Iaſ. ff. de cond. cauſ. dat. idem Iaſ. in l. ſiue apud acta nu. 19. C. de trāſ. Rom. ſing. 184. Din. ſing. 15. Pet. de Rauen. ſing. 181. Capell. Toloſ. d. deciſ. 327. vbi add. num. 3. & 4.
13 Sed † an ſit locus huic cautioni, quando non adeſt cohæres, vel ſubſtitutus? Salyc. in l. fi. nu. 4. C. de indict. iud. toll. Natt. conſ. 459. nu. 14. lib. 2. Rot. in nouiſſ. Nouiſſ. vt per Proſper. Farin. deciſ. 480. num. 3. videntur dicere quod non. Tu verò dicas eam eſſe præſtandam etiam quod non ſit cohæres, vel ſubſtitutus; quia poteſt prę-ſtari ei, qui ſucceſſurus eſt ab inteſtato tāquam legitimo hæredi, & ſic illi de cuius intereſſe agitur ſecūdum Grat. d. deciſ. March. 3. num. 16.

Et

14 Et quod † hæc cautio Mutiana in relictis ad pias cauſas non habeat locum, niſi in contrarium conſtet de voluntate teſtantis, docet And. Tiraq. in ſuo tract. de pia cauſa. priuil. 48.

15 Multa alia de hac Mutiana cautione cumulat Tuſc. Pratic. concluſ. par. 1. conclu. 177.

SVMMARIVM.

1 *Iuratoria cautio, alias adiuratoria dicta eſt, quæ iurata fide profertur.*

2 *Propter impotentiam ſatiſdandi, quis ad iuratoriam cautionem recipitur, per quam ſe, & ſua bona obligat.*

3 *Fideiuſſor quando non inuenitur, tunc hæc cautio indulgetur, per quam iurata prius impotentia, quis ad eam recipitur.*

4 *Impotentia fideiubendi probatur iuramento & ſatis eſt, quòd quis iuret ſe non credere de facili non poſſe fideiuſſorem inuenire.*

5 *Declaratione facta eſſe locum huic cautioni, tunc iurandum eſt de obſeruando ea, ad quæ quis tenetur, aliàs perdit hoc beneficium.*

6 *Cautio an ſit præſtanda cum pœnæ adiectione hoc totum arbitrarium eſt.*

7 *Iuratoriæ cautioni ſemper ſtatur quãdo aliter vtrique parti conſuli non poteſt.*

8 *Impoſſibilitas in hac cautione ſicut excuſat, ita, & magna difficultas, quæ impoſſibilitati adæquatur.*

9 *Magna difficultas impoſſibilitati aſſimilatur.*

10 *Cedens bonis, qui tenetur cauere de concordandis creditoribus, ſi peruenerit ad pinguiorem fortunam, ſi fideiuſſorem non reperit, admittitur ad hanc cautionem.*

11 *Si quis fideiuſſorem non reperit ſatis eſt, quod verbaliter caueat cum hypotheca bonorũ, & ſtipulatione pœnali.*

12 *Cedenti bonis tantum ſibi veſtes viles remanere debent.*

13 *Princeps concedens alicui ob paupertatem dilationem, ſufficit hac iuratoria cautio cum adiectione pœnæ.*

14 *Illuſtribus perſonis in egeſtate conſtitutis elargitur hæc cautio, & hoc ex præſumpta eorum probitate, & fide.*

15 *Hæc cautio non tantum procedit in actionibus bonæ fidei, verum etiam ſtricti iuris.*

16 *Hæc cautio præſtatur per teſtes abſentes coactos venire ad teſtificandum, qui poſtquam venerunt poſſunt detineri per 15. dies etiam cum cautione iuratoria de non diſcedendo.*

17 *Huiuſmodi cautio etiam mulieribus conceditur.*

18 *Iſta cautio pariter in cauſis reuiſionum elargitur.*

19 *Talis iuratoria ſcolari permittitur.*

20 *Et etiam datur, quod ſtatutum fideiuſſionem deſideraret.*

21 *Pariter extraneo, aduenæ, & forenſis impertitur.*

22 *Denegatur hæc cautio debitori habenti moratoriam à Principe, & vt dicitur quinquenalem, per quam dictus debitor omninò tenetur præſtare fideiuſſorem de ſoluendo in fine termini.*

23 *In criminalibus offerens hanc cautionem licet de iure non repellatur, tamen hoc ſecus eſt conſuetudine.*

24 *Pro delictis leuibus quis admittitur volens cautionem præſtare.*

25 *Venientes alieno nomine puta tutor, curator, & ſimiles non admittuntur ad hoc beneficium.*

26 *Cauentes de rato, ſi volunt vti hoc priuilegio non audiuntur.*

27 *Iuramentum quãdo motu proprio præſtitum eſt, tunc iuratoriæ cautioni non ſtatur: ſecus ſi ad iudicis dilationem.*

28 *Iudex procedens ex officio, & arctans ad ſatiſdandum, tunc iuratoriam dans ſatisfacit, aliter ſi hoc fiat inſtante parte.*

29 *Quando fideiuſſio eſt de forma, & ſubſtantia actus (vt in uſufructu) tunc huic cautioni locus non datur.*

Contrarium, nu. 32.

30 *Quando agitur de arctando aliquem ad dandum (vt in uſufructu) tunc nunquam per impotentiam quis admittitur ad hoc indultum.*

31 *Quando tractatur de cautione neceſſaria præſtanda, tunc quis ad hanc cautionem dandam non recipitur.*

33 *Qui ſe ſponte obtulit, & obligauit ad ſatiſdandum huiuſmodi cautionis auxilio non iuuatur.*

34 *Qui tenetur dare cautionem ſufficientem, plenam, idoneam, & competentem ſimiliter hac exemptione non fruitur.*

35 *Quando poteſt eſſe conſultum alio remedio utrique parti, utique tunc hac immunitate uti non licet.*

36 *In debitore ſuſpecto de fuga uolens cauere non cadit hoc auxilium.*

37 *Quando quis uult aliquid ab aliquo conſequi, & tenetur cauere, non poteſt hoc præſidium impetrare.*

38 *Quando cautio fideiuſſoria non poteſt præſtari propter malos, & corruptos mores eius, qui ad eam præſtandam tenetur tunc iuratoriæ cautioni locus non eſt.*

39 *Perſona ſuſpecta, eò quia cauilloſa, diſcola, rixoſa, & malæ conditionis, & famæ petens hoc beneficium reijcitur.*

40 *Quando agitur de arctando aliquem ad dandum tunc hæc cautio non intrat.*

41 *Quando quis aliàs præſtitit hanc cautionem, & fuit effectus periurus: eò quia pollicita non ſeruauit, interum volens frui hoc beneficio, non recipitur.*

42 *Forenſis inſtans iuratoria cautione uti, non debet admitti, & maximè quando eſt uagabundus, & de eo timetur in loco, ne alium offendat.*

43 *An cautio iuratoria ſit concedenda nec ne, hoc totum eſt arbitrarium.*

44 *Cautio iſta in cauſis criminalibus, à quibus fuit appellatum, denegatur.*

45 *Idem eſt in contumace in parendo iudici, qui ex hoc beneficium huius cautionis perdit.*

46 *Idem in eo, qui fuit effectus pauper facto, dolo, & culpa ſua.*

47 *Idem in hærede, qui non uult ſatiſdare de ſoluendo legato adueniente die.*

48 *Idem quando eſt quæſtio de magno & grandi ære alieno, ob quod quis in carceribus detinetur.*

49 *Idem in relaxatione arreſti.*

50 *Idem in multis a'ijs caſibus remiſſiuè.*

51 *Impotentia in propoſito quomodo probetur.*

52 *Impotentia non tantum probanda eſt: uerum etiam quod debitor fecerit diligentias de reperiendo fideiuſſore, & non inuenerit.*

53 *Formula ſeruanda in hac cautione.*

54 *Petens executionem ſententiæ quando poteſt ſupplicari. An cautio, quam præſtare debet poſſit eſſe iuratoria remiſſiuè.*

De iuratoria cautione.

CAP. XXV. aliàs 34.

1 VIgeſimaquinta † cautio eſt illa, quę iuratoria, alias adiuratoria nuncupatur, & iurata fide profe-ri dicitur, leg. 2. verſiculo in exigendi verò. C. quando, & quibus quarta
2 pars: lib. 10. Nam † propter impotentiam ſatiſdādi quis admittitur, & excuſatur præſtando hanc iuratoriam cau-

cautionem, per quam ſe, & ſua bona
3 obligat. Nam † quãdo fideiuſſor non
reperitur, cautio iuratoria conceditur. Qui enim aliter non poteſt ſatiſdare, eo quia non reperit fideiuſſorem, iurata prius per eum impotentia admittitur ad iuratoriam cautionem c. per veſtras. de donat. inter vir. & vx. cap. fi. de ſent. excomm. in 6. l. 1. §. ſuper. C de aſſert. toll. §. ſi verò etiamen. in Auth. vt null. iud. Auth. cui relictũ. C. de indict. vid. toll. l. cum non facilè. ff. ſi cui plus quam per l. Falcid. l. ſi fideiuſſor. in §. ſi neceſſaria. ff. qui ſatiſd. cogan. §. ſed hodie inſt. de ſatiſdat. Auth. generaliter, vbi not. omnes. C. de epiſ. & cleri. habetur. in l. ſancimus. C. de verb. ſignif. ponunt Bald. in l. fin. nu. 6. C. de indict. vid. toll. Iaſ. in l. 1. nu. 22. & 23. ff. qui ſatiſd. cogan. Surd. deciſ. 141. nu. 7. &
4 11. qui dicit † fideiuſſoris dandi impotentiam in propoſito probari iuramẽto: nam (ſecundum eum) ſatis eſt, quod quis iuret ſe credere non poſſe de facili fideiuſſorem inuenire, ſub-
5 dens. Quod † poſtquam erit declaratum locum eſſe iuratoriæ cautioni, tunc etiam iurandum per iſtum eſt, de obſeruando omnia ad quæ tenetur, aliàs perdit priuilegium iuratoriæ cautionis. Et tradiderunt de iſta iuratoria cautione Marſil. in rub. de fideiuſſ. quæſt. 22. nu. 166. Franc. Becci. conſil. 1. nu. 19. & infra. Capel. Toloſ. deciſ. 138. nu. 2. Iul. Clar. in prax. criminali. §. fi. quæſtione 46. num. 5. verſic. ſed quomodo. Oſaſch. deciſ. Pedam. 70. Hercul. de caut. de non offenden. cap. 5. num. 11. Vulp. de promiſſ. de non offend. quæſtio. 77. nu. 1. & 2. Tiraq. qui alios refert, & citat de rettact. lig. §. 1. gloſ. 18. nu. 49. Sebaſti. Medic. de caſib. fortuit. part. 2. quæſt. 4. nu. 23. Mil. in repert. in littera F. num. 11. Farin. in prax. crim. tit. de carc. & carc. quæſt. 33. n. 43. Ceph. conſil. 669. nu. 3. volum. 5. Natt. conſ. 616. num. 7. volum. 3. vbi docet hoc
6 totum eſſe arbitrarium an iſta cautio ſit præſtanda cum adiectione pœnæ Rol. conſil. 48. nu. 5. & per totum volu. 2. Ioſeph. Lud. deciſ. Peruſ. 63. nu. 6 in 2. part. Guid. Pap. deciſ. 189. in fi. vbi inquit. Quod etiam in materia Auth. quæ ſupplicatio. C. de precib. imp. offer. conceditur huiuſmodi cautionis iuratoriæ auxilium. & plenè agit de iſto beneficio. Ant. Hering.
7 de fideiuſſ. capit. 18. nu 87. & † ſemper iuratoriæ, cautioni ſtari, quando aliter vtrique parti conſuli non poteſt pro regula firmat Surd. d. deciſ. 141. nu. 15. vbi in propoſito etiam multa alia pulchra addit. & ratio prædicto-
8 rum illa allegatur: quia ſicut impoſſibilitas excuſat, ita & difficultas ma-
9 gna, quæ impoſſibilitati † adæquatur. Surd. d. deciſ. 141. nu. 9. & 10.
10 Hinc eſt, † quod cedens bonis, qui tenetur cauere de concordandis creditoribus, ſi peruenerit ad pinguiorem fortunam, ſi fideiuſſorem non inuenit admittitur ad hanc iuratoriam cautionẽ. Brun. de ceſſ. bon. q. 7.
11 principali. num. 1. vbi dicit: † quod ſatis eſt, quod quis verbaliter caueat, ſi fideiuſſorem non inuenit, & hoc cum hypotheca bonorum ſuorum, & ſtipulatione pęnali, qui, num. 9. hoc
12 vult eſſe verum, † quando tantum ſibi veſtes viles remanſerunt: quod ſecus eſſe firmat, quando ad quinquennalem dilationem admiſſus fuit, vt etiam per Ioſeph. Lud. d. deciſ. 63. num. 7.
13 Hinc etiam fit, † quod ſi Princeps alicui ob eius paupertatem concedit

dilatio-

dilationem, ſufficit iuratoria cautio cũ generali hypotheca, & adiectione pœnę. Ioſeph. Lud.d.deciſ.63.nu. 9.licet contrarium, & forſan melius teneat Rol.conſ.43.nu.9.vol.2.& dicemus inf.in prima limit.

14 Et ſciendum eſt, † quod illuſtribus perſonis remittitur neceſſitas ſatiſdandi, & ſtatur eorum iuratoriæ cautioni. Oſaſch. d. deciſ. Pedemon. 70.nu.3. quod procedit non tantum in ciuilibus: verum etiam in criminalibus,& etiam quod immobilia nõ poſſideant. Tiraquel. de nobil. num. 189. qui reſtringit prędicta ad nobiles illuſtres tantum. Quò fit vt ſi Doctor cautionem præſtare nequeat ſtãdum erit eius iuratoriæ cautioni, & hoc ob eius pręſumptam fidem. Bald. in l.1. C. qui bon. ced. poſſ. Paris de Put.de Sindic. in verbo doctor c.1. nu.1.Farin.in prax.tit.de carc.& carc. q. 27. nu.79. Bceci.d. conſ.1. nu.22.

15 Ampl primo, † iſta concluſio, vt iſta cautio non tantum habeat locum in actionibus bonæ fidei: verũ etiam ſtricti iuris. Ioſeph. Lud.dicta deciſ. 63.num.13.

16 Ampl.et † & ſecundo hæc concluſio ſecundum terminos,& diſpoſitionem.l.ſi quando.C.de teſti.1 in teſtibus abſentibus coactis venire ad teſtificandum;qui poſtquam venerunt poſſunt detineri per quindecim dies, etiam cum cautione iuratoria de non diſcedendo.

17 Ampl.† & tertio in fœmina: nam & ipſa omninò ad cautionem iuratoriam admittitur. Auth.hodie, C. de cuſt. reorum. Menoch. de arbit. iud. c.88.

18 Ampl. quarto, † in cauſis reuiſionis,ne aliàs iuſtitię via pauperibus recludatur. And.Gail.lib.1.obſeru.155. nu.4.Guid. Pap.q.50. Fran.de Marc. q. 496. Rebuff. de ſent. execut. ar.1. glo.16.Rol.conſ.43.lib.2.

19 Ampl.quinto, † in Scholare, qui & ipſe adiuratoriam cautionem admittitur. Bald. in l.diffamari.C.de ingen. & manum. nu.9. verſ.ſed pone. Ant. Hering. de fideiuſſ. conſ. 18. num.107.

20 Ampl. ſexto, † etiam quod ſtatutum fideiuſſionem exigeret: nam nihilominus cautio iuratoria concedi deber. gloſ. in cap. ex parentela 1. in verbo pro contumacia, de verb. ſign. Ang.& Imo. in l.cum non facilè.ff.ſi cui plus, quam per l. Falcid. Alex conſ.57.col.3.verſ.& quod talis iuratoria.vol.3.Barbat.conſ.11.nu.14.& 15.vol.3. Aſin.in prax. iud.in §. iud. §.32.c.33. Hypolit.Rimin. conſ.23. nu 33.& 34.vol.1.Carp.ad Stat.Mediol.par.1.c.44.

21 Ampl. ſeptimo, † etiam in extraneo, aduena, & forenſi: nam & ipſe offerens pignoratitiam, hypothecariam, vel iuratoriam cautionem admitti debet: cum & ipſe ad impoſſibile aſtringi non poſſit. Marſil. in l. fin. nu.22.ff. de iuriſd. Rol. conſ.43. nu.22. vol.2. And. Gail. lib.1. obſeruat. 26.nu.2. Ant.Hering.de fideiuſſ. c.18.nu.96.dicemus infra lim.14.

Cæterum pręſens concluſio, quod per impotentiam quis adiuratoriam cautionem admittatur, recipit multas limitationes.

22 † Igitur primo loco limitatur in debitore, qui habuit moratoriam à Principe, ſeu dilationem quinquennalem miſerationis cauſa, qui omninò fideiuſſorem dare tenetur de ſoluendo in fine termini, & nõ admittitur in eo iuratoria cautio. Rol.d.c.43. n 9.vol.2. Brun.de ceſſio.bó.q.7.n.9.

23 Lim.

23 Lim.ſecundo,† in criminalibus,in
quibus quis offerens iuratoriam cau-
tionem non auditur: & maximè de
conſuetudine, ſecundum quam cri-
minalibus iuratoria cautio non reci-
pitur Bald.in Auth. hodie nouo iure.
vbi Appoſt. C.de cuſt. reorum.Ciar.
in prax.§.fi.q.46.verſ.ſed quid agen-
dum. Nam licet regula ſit, quod de
iure communi, tam in ciuilibus, quà
in criminalibus quis admittatur ad
hanc iuratoriam cautionem. Marſ.in
rub.co. nu.66.& q.22. nu.181. in fi.
Boſſi. in prax. tit de carcer. fid.com-
mitt.nu.71.cum ſeqq.& ità ſeruari in
curia Vicariæ dicit Foller. in frag.
poſt prax. Rub.de fid.nu 265. tamen
vt dictum eſt, ſecus ſeruatur de con-
ſuetudine.Boer.deciſ.349.col.fi.verſ.
tamen ſunt.Farin.in prax.tit.de carc.
24 & carcer.q.33.nu.46.† qui dicit hoc
fallere in delictis leuibus.
25 Lim.tertio, † in eo, qui venit ex
perſona aliena, vt in tutore,procura-
tore,adminiſtratore,negociorum ge-
ſtore, & ſimili. Nam iſti tales debent
omninò fideiuſſoribus cauere, & in
eis non admittitur iuratoria cautio.
Iaſ.in l.1.nu.16. & 17.col.fi. verſ.ex
prima parte. C. de procurat. Matth.
Brun.d.tract.de ceſſi.bonorum.quæ-
26 ſtio.7.nu.6.† Et hoc reſpectu cauens
de rato debet præſtare fideiuſſores,
nec auditur volens admitti ad hanc
iuratoriam cautionem dicimus ſupra,
dum egimus de cautione de rato:
27 Limit.quarto, † quando iuramen-
tum eſt præſtitum ad dilationem iu-
dicis,ſecus ſi fuerit datum motu pro-
prio: quia tunc iuratoriæ cautioni nõ
eſt locus Rol. conſ 65. nu.27.volum.
28 3.† Et ideo, quando iudex procedit
ex officio,& cogit ad cautionem præ-
ſtandam: tunc iuratoriam dans ſatiſ-
facit, ſecus ſi hoc fiat inſtante parte:
nam tali caſu iuratoria cautione, quis
priuatur.Felyn.in rub.de treg.& pac.
nu.10. in ſecunda declaratione. Petr.
à Flancha in epitome delictorum lib.
1.c.7.nu.2.Hercul.de caut.de non of-
fend.cap.7.num.16. Rip.in rub.ff.de
dam.infect.nu.16.qui de hoc dubitat.
Proſp.Farin.in ſua prax.crimin.tit.de
var.& diuerſ.crim. quæſt.107 nu.40.
29 Lim. 5.† quando eſt fideiuſſio de
forma, & ſubſtantia actus, & ſic in
omnibus ijs caſibus, in quibus cautio
neceſſariò requiritur: quando enim
de neceſſitate cautio eſt præſtanda ex
ipſius actus natura: tali caſu non ſuf-
ficit iuratoria cautio.l. filiusfam.in §.
ijſdem Principis.ff.de leg.1.Iaſ.in l.
1.nu.12.ff. qui ſatiſd.cog. Bello.conſ.
54.nu.6. Ioſeph. Ludou.d. deciſ. Pe-
ruſ 63.nu.18.Rol.conſ.43.num.8.in
ſecundo, licet contrarium videatur
firmare.nu.34.cum ſeq.

Ex hoc fit, quod vſusfructuarius
non admittitur petens vſumfructum
præſtita hac cautione iuratoria: cum
tali caſu cautio ſit de forma, & ſub-
ſtantia vſusfructus. Guid. Pap. deciſ.
250.nu.1. vbi addentes Rol.conſ.37.
nu.5.vol.2.& conſ.92.nu.11. vol.1.
Caball Milleloq.526.

30 † Quod ex eo eſt,quia quando agi-
tur de arctando aliquem ad aliquid
dandum, vt eſt in vſufructuario, in
quo agitur de arctando hæredes ad
rem vſufructuario præſtandam, tunc
nunquam per impotentiam admitti-
tur iuratoria cautio.Roland conſ 43.
nu.18.vol.2. Surd.d. deciſ.141.nu 6.

Et quod vſusfructuarius cum ido
neo fideiuſſore cautionem præſtare
teneatur, quod proprietati læſionem
non afferet, aduertit Brun. d. tractat.
de ceſſ. bon. dicta quæſt.7. nu.5.ver-
ſic.

ſic.quia vbi. Et rationem illam eſſe
31 vult: †quia agitur de cautione ne-
ceſſaria.

32 † Contrarium tamen æquius vi-
detur: quod quando vſusfructuarius,
nec fideiuſſoribus, nec pignoribus ca-
uere nequeat, quod tali caſu admitta-
tur ad hanc fideiuſſionem, & cautio-
nem iuratoriam, benè Andr. Gail. lib.
2. obſeruat. 47. Emanuel Suarez. cō-
mu. opin litera V, nu 98. Iacob Mar-
chiſell. Artimin. in ſylua quæſt. pra-
tic. q. 99. nu. 19. qui ex multis quos al-
legat, dicit hāc opinionem benignio-
rem, & communiorem: cū hoc tem-
peramento tamen, quod vſusfructua-
rius aliàs ſit fide dignus: ſubdens al-
teram ſententiam: quod vſusfructua-
rius ob paupertatem ſatiſdare non
valens, priuetur vſufructu nimis du-
ram, & rigoroſam eſſe. Cepoll. caut.
71. Alex. conſ. 57. in fi. de vol. 3. Ant.
Hering. in ſuo tract. fid. c. 5. nu. 20.
cū ſeq. Alia poſuimus in hac prima
parte huius tertiæ ſectionis, ſub c. 19.

33 Lim. ſexto, † in eo, qui ſpontè ſe
obtulit, & obligauit ad ſatiſdandum:
nam volens vti beneficio huius iura-
toriæ cautionis repellitur. Oſaſch. d.
deciſ. Pedam. 70. nu 4.

34 Lim. ſeptimo, † quando quis tene-
tur pręſtare cautionem ſufficientem,
plenam, idoneam, & competentem:
quia tunc non admittitur in eo iura-
toria cautio Caball. Millel. 703. n. 2.

35 Lim. octauo, † quando poteſt eſſe
conſultum alio remedio vtrique par-
ti: nam tunc cautio iuratoria denega-
tur, quæ ſemper in ſubſidium datur
Alex. & Caſt. in l. ſi conſtante. §. quo-
ties. ff. ſol. matri. Ioſeph. Ludo. d. de-
ciſ. Peruſ. 63. nu. 10. & 23. fuſiſſimè
Rol. d. conſ. 43. nu. 49. cum ſeq. vol. 2.
Ceſar. Contrad. in l. vnica. q 23. nu. 11.
& inf. C. ſi à momēt. poſſ. fuerit app.
Rim. iun. in rub. de fideiuſſ. num. 166.

36 Limit. nono † in debitore ſuſpecto
de fuga, qui ad hanc cautionem iura-
toriam non admittitur. Brur. d. tract.
de ceſſ. bon. quæſt. 7. nu. 9. circa me-
dium Bero. quæſt. 76. num. 3. Barnab.
Cornaz. deciſ. Lucenſ. 59 nu. 17. cum
alijs congeſtis per Anton. Hering. d.
tract. de fideiuſſ. cap. 18 nu. 117.

37 Limit. 10. † quando quis vult ali-
quid ab aliquo conſequi: nam tunc
non ſufficit iuratoria cautio. Put. de-
ciſ. 117. lib. 1. vt infra lim. 12. & ſu-
pra num. 30.

38 Limit. 11. † quando cautio fideiuſ-
ſoria non poteſt præſtari propter ma-
los, & corruptos mores eius, qui præ-
ſtare tenetur, eo quia ob dictos ma-
los, prauos, & corruptos mores fide-
iuſſores inuenire nequit Vincen. de
Franc. deciſ. 317. nu 8. part. 2. & ideo
39 quando is, a quo petitur † cautio, eſt
perſona multum ſuſpecta, eo quia
ſcandoloſus, rixoſus, & malæ condi-
tionis, & famæ, & talis, quòd valdè
timendum ſit de eo, ne offenderet,
nam tunc petens admitti ad hoc be-
neficium non auditur, etiam quod
obligationē iuratoriam fecerit. Rip.
in rub. de dam. infect. nu. 11. Clar. in
prax. quæſt. 17. nu. 5. verſic. ſed quæ-
ro, qui dicit, quod iſti tales mittun-
tur in exilium ſi cum fideiuſſoribus
obligationem non faciunt. Hercul. de
caut. de non offend c. 4. num. 4. & 6.
verſic. 6. declaratur. Vulp. de promiſſ.
de non offend. ca. 77 nu. 3. & 4. Bal. in
Auth. cui relictum. nu. 9. C. de ind. ct.
vid. tol. Aron. Soliloq. 77. Cotr. in
ſuis memo. in uerb. cautio cum fide-
iuſſione, & in uerbo paupertas excu-
ſat uerſ. & ille. Contard in l. diffama-
ri. ca. 4. nu. 135. C. de ingenuis, & ma-
num.

num. & in l. unicà. quæſtio. 23. nu. 14. & 15. C. ſi à moment. poſſ. Bello. cap. 54 nu 5. Ceccialup. de debit. ſuſpect. quæſt. 11. nu. 9. Gail obſeru. 47. nu. 9. Miſing. obſer. 11. nu. 2. Iaſ. in l. 1. in 7 lim. ff. qui ſatiſd. cog. Cano. in l. qua fronte de app. cum alijs quos cumulat. Ant. Hering. tract. de fideiuſſ. cap. 18 nu. 109. & dicemus infra limit. 14.

40 Limit. 12. † quando agitur de arctando aliquem ad dandum: nam tũc cautio iuratoria nõ conceditur. Suid. d. deciſ. 141. nu. 6. & poſuimus ſupra in 10. lim. & etiam in quinta.

41 Limit. 13. † quando petens iuratoriam cautionem, & eam aliàs præſtiterit, & fuit effectus periurus, eo quia non ſeruauit promiſſa per eum Marſil. rub. eo. quæſtio. 22. nu. 167. Ant. Hering. de fideiuſſ. cap. 18. nu. 114. qui dicit de illo, qui contrauenit contractui duplici, vel triplici iuramento munito, vel ſigillo, aut manu propria firmato, quod cadat ab hoc beneficio.

42 Limit. 14. † in forenſibus: Nam forenſes non inuenientes fideiuſſores non admittuntur ad hanc cautionem iuratoriam. Bart. & alij in l. ſed & ſi ſuſceperit. ff. de iud. Fely in rub. de treg. & pac. in 4. declaratione, & maximè quando forenſis eſt vagabundus, & de eo timetur, ne alium offendat, ſecus ſi non eſt vagabundus, & ſolitus conuerſari in loco, vbi de eo timetur: quia poterit ad cauendum cogi, ſi de eo ſuſpicio adſit. Farin. in ſua praxi crimin. tit. de var. & diuerſ. crim. quæſt. 107. nu. 42. & diximus ſupra ampl. 7.

43 Limit. 15. † quando ex aliqua iuſta cauſa cõtrarium iudici viſum fuerit: nam àn, & quando quis admittatur ad iuratoriam cautionem hoc totum iudicis religioni relinquitur. Bald. conſil. 176. nu. 2. uolum. 1. Anto. Gom. de delict. ca. 6. nu. 17. Moron. de treg. & pac. q. 170. nu. 3. Menoc. de arb. iud. lib. 2. caſ 140. nu. 2. & 140. el ſecundo, nu. 6. Hercul. de caut. de non offend. ca. 4. nu. 5. & 7. & cap. 5. nu. 3. Vulp. de promiſſ. de non offend. cap. 77. nu. 3. quos recenſet, & ſequitur Farinac. in ſua prax. tit. de var. & diuerſ. crim. ca. 107. nu. 39.

44 Limit. 16. † in cauſis criminalibus in quibus fuit appellatum: nam in ijs etiam data impotentia, quis à carceribus non eſt ſuo iuramento relaxandus. l. eos. §. ſuper his. & l. minimè. C. de appellat. Adde quæ habentur ſupra limitatione 2.

45 Limit. 17. † in contumace in non parendo iudici talis enim beneficium iuratoriæ cautionis perdit. gloſ. & Bald. in Auth. qui iurat. C. de bon. auth. iud. poſſid. Iaſ. in l. 1. colum. penul. verſic. 3. fallit. ff. qui ſatiſd. cog. Marant. in Specul. par. 6. tit. de contumac. nu. 23.

46 Limit. 18. † in eo, qui à bonis cecidit aduerſa fortuna, & caſu, & citra dolum: puta quia aduerſarius eum bonis ſpoliauit: ſecus eſt ſi facto, dolo, & culpa ſua quis fuerit effectus pauper: quia talis commodum iuratoriæ fideiuſſionis implorans nõ auditur. Marſ. rub. eo. nu. 166. cum ſeq. Iaſ. in l. 1. nu. 23. ff. qui ſatiſd. cog. Bocci. conſ. 1. nu. 18. 19. 20. 22. & 25. Medic. de caſ. fortuit. par. 2. q. 4. num. 23. Miliſ. in repertor. in littera F. nu. 11.

47 Limit. 19. † in herede, qui nõ vult, aut non poteſt ſatiſdare de ſoluendo legato adueniẽte die nam tali caſu legatarius mittitur in poſſeſſionem, nec hæres cautionem iuratoriam offerendo recipitur. l. filiusfam. in §. idem

Princeps.

Digitized by Google

Princeps. ff. de leg. 1. Fab. in §. is quoque inſt. de act. Ant. Hering. de fideiuſſ. cap. 18. num. 106.

48 Limit. 20. † quando eſt quæſtio de grandi, & magno ære alieno, ob quòd quis detinetur: nam tunc iuratoriæ cautioni non eſt ſtandum. Alex. conſ. 68. nu. 10. Ceph. conſ. 384. nu. 6. vol. 3. Anton. Hering. d. tract. de fideiuſſ. capit. 18. num. 113.

49 Limit. 21. † in relaxatione Arreſti, in qua quis nõ auditur volens ad cautionem iuratoriam recipi. Andr. Gail. de arreſto Imperij. c. 3. nu. 10. Cuius cõtrarium ſeruari in ſequeſtro inquit Ant. Hering. d. tract. de fideiuſſ. c. 18. num. 106. & 107.

50 Limit. † multis alijs modis, in quibus, etiam data impoſſibilitate, iuratoria cautio denegatur, quos ponunt. Bal. in d. Auth. cui relictum. C. de indict. vid. toll. Iaſ. in l. 1. num. 23. ff. qui ſatiſd. cog. vbi recẽſet caſus 24. Bauer. de effect. iuramẽti. art. 67. Cabal. Milleloq. 706. Vinc. Carrocc. in tract. de oblat. par. 2. q. 10. num. 18. & infra.

51 Et quomodo † in propoſito probetur impotentia: & ad eam iuſtificandam, an ſufficiat iuramentum videatur Oſaſch. d. deciſ. Pedam. 70. nu. 6. & quòd non tantũ debeat probari im-

52 potentia: † verum etiam quòd debitor fecerit diligentias de reperiendo fideiuſſorem, & non inuenerit, voluere. Bart. in l. qui commeatus. ff. de re milit. Felyn. in c. ex tranſmiſſa de pręſcript. Cott. in ſuis mem. in verb. iuramentum. Cõrard. in l. vnica. q. 23. nu. 5. & 6. C. ſi à mom. poſ. fuer. app. Clar. in prax. §. fin. q. 46. nu. 15. Eman. Suarez. com. opin. littera F. nu. 159. Carp. ad Statut. Mediol. p. 1. c. 44. nu. 56. 57. & 58. & facit glo. in l. 1. in verbo fideiuſſorib. ff. qui ſatiſd. cog. & allegan-

tur tex. in l. 3. in §. 1. ff. de iureiuran. & Auth. generaliter. C. de Epiſc. & cler. & bene hoc dictum explicant. Rol. d. conſ. 43. nu. 5. vol. 2. & Surd. d. deciſ. 141. num. 2.

53 Itidem huius † iuratoriæ cautionis, quæ formula ſeruanda ſit recenſet Aſin. in ſua prax. iud. § 31. c. 2. ampliat. 9. num. 9. qui dicit eam eſſe videlicet iure fideiuſſorem inuenire non poſſe, & quicquid opportunum eſt me facturum.

54 Et an petens † exequutionem ſententiæ, quando poteſt ſupplicari, admittatur offerendo hãc cautionem iuratoriam, videantur quæ adnotauimus ſupra ſub c. 13. aliàs 4. vbi diximus articulum iſtum controuerſum, & fędere diſtinctionis à Doctoribus reconciliari oſtendimus.

SVMMARIVM.

1 *Cautio vſurarij manifeſti, & legalis, & conuentionalis eſt.*

2 *Vſurarius manifeſtus actiua teſtamẽti factione priuatur: ſi vſuras non reſtituit, vel ſaltem (quando realem reſtitutionem facere non poteſt) ſi non idoneè cauit cum fideiuſſoribus, vel pignoribus de eis reſtituẽdis ijs, à quibus eas extorſit, & ipſis non præſentibus alijs quorum intereſt, aut pauperibus in defectum omnium.*

3 *Vſurarius manifeſtus vſuras in vita reſtituere tenetur ijs, qui eas ſoluerunt, vel idoneè cum fideiuſſoribus, & pignoribus cauere de eas reſtituendo: aliàs teſtamentum per eum factum non valet, etiam quòd in teſtamento ſuo eas ſpecificè etiam earum certa quantitate expreſſa reſtitui mandet.*

4 *Cautio iſta, quam præſtat uſurarius debet præſtari ijs, qui vſuras ſoluerunt*

& ipſis abſentibus alijs, quibus quæritur dicta actio: & in eorumdem defectum ordinario loci, vel eius Vicario, aut Rectori Parrochiæ, vbi vſurarius inhabitat ad præſentiam teſtium, vel tabellionis.

5 Cautio iſta non eſt ſatis quòd ſit nuda: ſed debet eſſe cum fideiuſſoribus, vel pignoribus.

6 Cautione in hac danda debet exprimi quantitas certa: de qua ſi non conſtat, eius liquidatio, & taxatio arbitrio recipientis moderanda eſt.

7 Teſtamẽtum vſurarij manifeſti ad hoc vt valeat requiritur, vel quod in vita vſuras reſtituat, aut data in eo impotentia, quod cum fideiuſſoribus, & pignoribus idoneè caueat de eas reſtituendo.

8 Quod procedit etiam quòd vſurarius habeat à Papa liberam, & abſolutam facultatem teſtandi.

9 Et etiam quod pro anima, & ad pias cauſas teſtetur, vt etiam quod poſt eius mortem ipſo contrito, & penitente præſtetur iſta cautio.

10 Vt pariter quando tempore conditi teſtamenti vſuras dimiſiſſet, modo per antea eas exercuiſſet.

11 Eodem modo, quando antea vſurarius fuit, & tempore teſtamenti ceſſauerit modo condito teſtamẽto redeundo ad vomitum iterum eas exercuerit.

12 Idem quando dat fideiuſſores, vel pignora; ſed non idonea, & ſufficientia.

13 Idem, quod pro anima, & pio loco leget, modo non oſtenderit manifeſta contritionis, & pęnitentiæ ſigna.

14 Idem in vſura palliata, & ficta.

15 Idem in legatis, Codicillis, Donationibus cauſa mortis, & donationibus inter viuos omnium bonorum.

16 Idem, in terris imperij.

17 Idem in uſurario poſt teſtamentum factum ſecreto uſuras exercente.

18 Vſurarius manifeſtus ſi poſt teſtamentum fuit effectus uſurarius, ita quòd per prius non eſſet, eius teſtamentum ualet.

19 Idem, quando poſt factum teſtamentum idoneè cum fideiuſſoribus, uel pignoribus cauit.

20 Idem quando uſuras reſtituendas depoſuit, cum hoc tamen, quòd depoſitum ſit liberum.

21 Idem quando uiuens obtulit cautionẽ, quæ demum eo defuncto ſtatim per eius hæredes præſtita fuit.

22 Idem quando hæredes uſurarij uſuras reſtituunt, nam tali caſu teſtamentum uſurarij reconualeſcit.

23 Idem quando fuit facta uſurarum remiſſio, & condonatio.

24 Idem quando legat aliquid pro reſtitutione ablatorum, cum hoc tamen, quod legatum ablatis æquiualeat.

25 Idem ſi uſurarius reſignat omnia ſua bona Epiſcopo.

26 Idem quando in uſurario ſunt ſigna euidentia, & indubitabilia pænitentiæ, & contritionis, & pro malè ablatis fecerit relictum pium, cum hoc tamen, quod habeat ſpeciem relicti pij, & non puri, & ſimplicis legati.

27 Idem in uſurario, quod poſt eius mortem conſtituit procuratorem ad præſtandam hanc cautionem.

28 Item in teſtamento Iudæi.

29 Idem in uſurario occulto.

30 Fideiuſſor uſurarij non tenetur ultra uires hæreditarias uſurarij.

31 Quomodo, & coram quibus ſit præſtanda hæc cautio remiſſiuè.

32 Diſpoſitio c. quamquam de uſur. in 6. an ſit odioſa, uel fauorabilis.

De

De vſurarij manifeſti cautione: & de materia cap. quamquam de vſur. in ſexto.

CAP. XXVI. aliàs 36.

1 VIgeſimaſexta cautio † legalis, &
conuentionalis inſimul: eſt il-
la, quam præſtat vſuratius manife-
2 ſtus: Nam vſurarius manifeſtus acti-
ua teſtamēti factione priuatur ſi vſu-
ras non reſtituit: vel ſufficientem cau-
tionem non præſtat cum fideiuſſori-
bus: vel pignoribus (quando realem
reſtitutionem facere non poteſt) de
reſtituendis vſuris ijs, à quibus extor-
ſit ſi præſentes ſunt, aliàs ijs, quibus
quæri poſſunt, vel pauperibus eſt, ex.
in c. quamquam de vſur. in 6.

Et aduertatur quod forma d. cap.
quamquam talis eſt.

3 Primò vt fiat † in vita vſurarū re-
ſtitutio, vel præſtetur cautio cum pi-
gnoribus, vel fideiuſſoribus idonea de
reſtituendo in vita ijs, qui eas ſolue-
runt. Caſt. conſ. 39. num. 13. vol. 3. ſe-
cundum vltimam impreſſionem nec
ſufficit, quòd teſtator in ſuo teſtamē-
to præcipiat vſuras reſtitui expreſſa
certa quantitate, vel non expreſſa, niſi
prius fiat reſtitutio, vel idoneè caueа-
tur de reſtituēdo hoc modo, videlicet.

4 Primò, † quod præſtetur cautio il-
lis, quib. debet fieri reſtitutio ſi ſunt
præſentes: vel alijs perſonis, quibus
quæritur directa actio: de quibus in
d. c. quamquam per gloſ. in verb. poſ-
ſent: & iſtis perſonis abſentibus Epi-
ſcopo loci, vel eius Vicario, ſeu Re-
ctori Parrochiæ, in qua teſtator vſu-
rarius inhabitat, præſētibus aliquibus
perſonis fide dignis de ipſius Parro-
chia, vel tabellione de ipſius Epiſcopi
commiſſione, & mandato.

5 Secundò, quod cautio ſit ſufficiēs,
& idonea cum fideiuſſoribus, vel pi-
gnoribus, & non ſufficit nuda cautio.
l. ſi mandato Titij in §. fin. vbi gloſ. ff.
mand. l. 4. §. ſi ſub cōdictione. ff. de fi-
deicom. lib. l. ſancimus, vbi gloſ. C. de
verb. ſign. gl. in c. felicis in verbo ido-
neè de pœn. in 6. & gloſ. in cap. fin. de
ſent. excommun.

6 Tertiò debet in cautione exprimi
quantitas certa, ſi de hoc manifeſtè
apparet: aliàs exprimi, & moderari
arbitrio recipientis illam. vt habetur
in d. cap. quamquam. vbi hoc aduer-
tunt ſcribentes.

Et vt clatius materia iſta intelliga-
tur, quæ ſatis cōfusè à doctoribus ve-
nit explicata. Pro eius dilucidatione
conſtituenda eſt concluſio cum am-
pliationibus, & limitationibus.

7 Igitur teſtamentum vſurarij ma-
nifeſti ad hoc, vt valeat neceſſe eſt:
quod vſurarius, vel in vita reſtituat
vſuras: vel ſaltem caueat de eas reſti-
tuēdo cum fideiuſſoribus, vel pigno-
ribus: aliàs teſtamentum ipſius eſt ip-
ſo iure nullum: d. c. quāquam vbi gl.
in verbo mādauerit. gl. etiam in clem.
eos. de vſur. & in c. quia nobis. vbi Be-
ro. num. 52. cum ſeqq. de vſur.

8 Ampl. hęc † concluſio primo etiam
quod vſurarius manifeſtus obtinuerit
à Papa facultatem, & licentiam teſtā-
di: Nam etiam adhuc non poterit te-
ſtari: niſi reſtitutis vſuris, vel præſtita
fideiuſſione in vita aut datis pignori-
bus de uſuris reſtituendis Zabar. con-
ſil. 91. Bal. in l. ſi quando num. 2. C. de
inoffic. teſtam. Bened. Capr. reg. 103.
num. 154. cum ſeqq. Ceph. conſ 402.
num. 1. uolum. 3. Alex. conſ. 6. num. 9.
lib. 6. qui hoc extendit: etiam quod in
licentia dicatur, quod uſurarius libe-
rè teſtari poſſit.

9 Ampliat.ſecũdo, etiam † quod pro anima, & ad pias cauſas teſtetur, & etiam quòd poſt mortem ipſius ipſo pęnitente, & contrito præſtetur cautio: nam etiam tali caſu teſtamentum non valet, nec recõualeſcit.d.c.quamquam gloſ.in clem.1. in verbo manifeſtus. de ſepult. Bald.in l.1. C.de ſacroſ.eccl. & in l.hæreditas. C.de teſt. Capt.d.reg.103.num.141. infra ampliatione 5.quod declara vt inf.lim.9.

Contrarium tamen tenuerunt Bar. in l. filio prætcrito. ff. de iniuſt. rupt. Ioan And. Anch. Bald. Ægid. Dom. & alij in d.cap.quamquam. Io.Andr. & Zab.in clem.1.de vſur. Cap.d.reg.103. num.154. qui dicit hanc magis communem opinionem, etiam quòd occultè ad vſurarium exercitium nõ rediérit. Bal.in l.executorũ. C.de execu. rei iud.& in l.1. C.de ſacroſ.eccl. Anchar. & Imol.in c.quia intereſt.de teſtam. Fed.de Sen.conſ.7.

10 Ampl.tertio, etiam quod vſurarius tempore cõditi teſtamenti vſuras dimiſiſſet: modo per ante eas exercuiſſet: nam nihilominus eius teſtamentum non valet. Couar.var.reſol.lib.3. c.3. nu.3. verſ.nono præmittendum.

11 Ampl. quarto: † ſi per antea fuit vſurarius, & tempore conditi teſtamenti ceſſauit, ſi demum condito teſtamento redit ad vomitum, eius teſtamentum non ſubſiſtit. Capr.d.reg. 103.nu.159. Couar.var.reſolu.d.c.3. num.9.verſ.vndecimo ſi quis.

12 Ampl.quinto, quãdo vſurarius dat cautionem abſque fideiuſſoribus, vel pignoribus: nam tali caſu etiam teſtamentum ipſius non valet. Cald.conſil.17.num.1. verſ. his non obſtantibus, de vſur. Couar.d.lib.3.var.reſol. c.3. nu.6. qui dicit idem eſſe ſi dat fideiuſſores: ſed non idoneos: & maximè, quando bona vſurarij manifeſti pro vſuratum reſtitutione non ſufficerent: cum paria ſint non ſatiſdare, vel non idoneos fideiuſſores dare.

13 Ampl. ſexto, † etiam quod leget: pro anima, vel pro pio loco: nam adhuc eius teſtamentum nõ valet. Abb. in c.ſuper eo.nu.1. de uſur. Iaſ.in l.1. nu.25. C.de Sacroſ.eccl. Couar.d.c.3. num.3. niſi vſurarius oſtenderit ſigna contritionis. Capr.d.reg 103.nu.163.

14 Ampl. ſeptimo, † vt c.quamquam non tantum procedat in uſura uera, & propria, uerumetiam in palliata, & fictitia. Couar.d c.3.nu.9. uerſ.octauo non tamen obtinet.

15 Ampl.octauo, † vt non tãtum uſurarius manifeſtus non poſſit teſtari, ac legare, niſi fideiuſſores de reſtituendis uſuris pręſtiterit: uerumetiam codicillari, & cauſa mortis donare. Felyn. in repertorio lecturarum in uerbo vſurarius manifeſtus. Bald.conſil. 294.num.1. in 2.par. Couar.d.cap.3. num.9. verſ.quinto idem erit.& uerſ. ſexto eadem prohibitio. Curt. iun.in l.eius, qui in prouinciam num 4. ff.ſi cert.per. Clar.de donat.quæſt.7. Viui. commun. opin. lib.1. opin.443. Suarez. qui dicit cõmunem in ſuis commun.opin. uerſ.uſuras. nu.86. & 87. qui hoc dictum nõnullis modis limitat. Lapus alleg.125. Iudi nomine: qui id extẽdit ad quamlibet ultimam uoluntatem. Et quod uſurarij manifeſti donatio de omnibus bonis, uel maiori parte nõ ualeat, niſi cauerit de uſuris reſtituendis, ponit Alexan.in l.diſcretis.num.2. C.qui teſt.fac.poſſunt. Dilect.de art.teſt.tit.1.qui non habẽt teſtamenti factionem. nu.2 qui dicit cõmunem: & in ſpecie, quod uſurarius nõ poſſit cauſa mortis donare, niſi præſtita dicta fideiuſſione de uſuris reſti-

reſti-

Digitized by Google

reſtituendis, ſiue fiat in teſtamento, & codicillis, ſiue ſeparatim, & de per ſe, tenent Bald. in l. hæredes palam. in §. fi. ff. de teſtam. & in l. lenium. C. qui teſt. fac. poſſ. Bald. conſ. 294. ſibi contrarius. lib. 2. Lapus. d. alleg. 125. Laurent. de Rodulph. de vſur. quæſt. 10. Ioan. Andr. in c. quia in omnibus, de vſur. Dec. ſibi cōtrarius. in d. l. diſeretis. vbi Alexan. qui dicit communem. Dilect. de arr. teſt. tit. 1. caut. 7. Soci. in l. 2. vbi Ruin. ff. de leg 1.

Contrarium, quod immo in donatione inter viuos, nō habeat locum diſpoſitio. d. cap. quamquam, tenet Bal. conſilio 198. quæritur. lib. 2. Dilect. d. caut. 7.

Et in donatione cauſa mortis, quod eam vſurarius abſque dicta cautione facere poſſit, voluerunt Bald. in l. executorem. C. de execu. rei iudic. & conſilio 298. vol. 2. Rom. & Imo. in l. tam is, in princip. ff. de donat. cauſa mort. Caſt. conſ. 283. in antiquiſſimis. Capr. conſ. 92. circa fi. Prob. in add. ad Monach. in d. cap. quamquam. Guliel. de Bened. in cap. Raynutius in verſic. teſtamentum, de teſtam. Rip. in l. 2. nu. 9. ff. de leg. 1. qui dicit communem, vbi Soc. iun. num. 22. & ratio illa allegatur: quia c. quamquam loquitur in teſtamento, ergo tamquam pœnale, & odioſum, non poteſt porrigi ad donationem cauſa mortis, quæ contractibus adæquatur, ſecundum Rip. in d. l. 2. num. 10.

16 Amp. nono, † vt diſpoſitio c. quamquam de vſur. in ſexto, nō tantum habeat locum in terris Eccleſiæ, verumetiam in terris imperij. Bal. conſ. 128. num. 5. in 3. par. qui huius dicti optimam rationem adducit: nam inquit hoc ideo eſſe, quia concernit peccatū, & animam: & in concernentibus peccatum, & animam vbicunque locorum ſtatur iuri canonico.

17 Ampl. decimo, † in vſurario, qui tempore teſtamenti idoneè cauit, & poſt teſtamētum ſecretè vſuras commiſit: nam iſtius vſurarij teſtamentum nullum eſſe aſſeruerunt Bal. cōſ. 164. num. 1. & 4. in 2. par. & in l. executorem, nu. 28. C. de execut. rei iud. Ang. conſ. 10. nu. 9. Couar. var. reſol. d. c. 3. verſ. duodecimo quamuis.

18 Limit. modo primo † huiuſmodi concluſio: quando quis condito teſtamento fuerit effectus vſurarius, ità quod prius non eſſet: nam teſtamentum huius talis valere vult. Capr. d. reg. 103. num. 162.

19 Lim. ſecundo, † in vſurario, qui nec reſtituit, nec cauit, & fecit teſtamentum, ſed poſt teſtamentum factum præſtat cautionem: nam huius vſurarij teſtamentum valere firmarunt Felyn. in cap. cum dilectus. nu. 3. de accuſat. Gabriel. de teſt. concluſ. 3. Couar. d. lib. 3. var. reſolut. cap. 3. num. 9. verſic. duodecimo hoc: qui dicunt communem.

20 Limit. tertio, † quando vſurarius vſuras extortas depoſuit ad effectum eas reſtituendi: nam tali caſu valere teſtamentum, modo depoſitum ſit liberum habetur in l. acceptam. C. de vſur. & cauir. Bal. conſ. 83. nu. 1. lib. 1.

21 Lim. quarto, † quādo vſurarius obtulit cautionem, & eo mortuo per eius hæredes dicta cautio ſtatim præſtita fuit: nam tali caſu eſſe ſatisfactum diſpoſitioni. d. c. quamquam admouet. Bald. conſ. 57. num. 1. vol. 5.

22 Lim. quinto, † quādo hæredes vſurarij vſuras extortas reſtituunt: nam tali caſu teſtamentum vſurarij reconualeſcere dixit in l. hæreditas num. 1. ff. de manum. teſtamento. Bald.

23 Lim. ſexto, † quando uſuratio vſuratum remiſſio, & condonatio facta fuit: nam tali caſu teſtamentum vſurarij ſuſtineri, docet Bald. conſ. 449. num. 3. lib. 3. & 395. nu. 4. in 5. par. & conſ. 82. num. 4. in princ.

24 Lim. ſeptimo, † in vſurario, qui legat aliquid pro reſtitutione ablatorũ. Crott. conſ. 194. nu. 7. in 2. par. Curt. iun. conſil. 144. num. 83. vol. 3. Capra. d. reg. 103. num. 166. qui atteſtantur hanc communem opinionem eſſe, & declarant hoc dictum verum: modo legatum æquipolleat ablatis.

25 Lim. octauo, † in reſignante omnia bona ſua Epiſcopo abſque eo, quod fideiuſſores præſtet. Iaſ. conſ. 213. num. 10 cum ſeq. in 2. par.

26 Lim. & declara nono, † diſpoſitionem d. cap. quamquam, vt non procedat: quando in vſurario ipſo ſunt manifeſta contritionis, & pœnitentiæ ſigna, tunc enim poterit teſtari, & facere relicta ad pias cauſas, vt etiam certis perſonis pro reſtitutione vſuratũ, & malè ablatorum: puta pauperibus Chriſtianis relinquere. Lapus d. alleg. 125. Domin. in d. cap. quamquam, v bi lo. And. qui loquuntur cum hoc moderamine, quod relictũ pium habeat ſpeciem, & colorem reſtitutionis: ſecus ſi haberet vim ſimplicis, & puri relicti: nam tali caſu huiuſmodi relicta non ſubſiſtũt. Anch. in d. c. quamquam. Capr. reg. 167. & 263.

Contrariari tamen huic limitationi videtur præciſa diſpoſitio d. c. quãquam, quod dat formam vt reſtituat, vel caueat, & ſubdit non ſufficere: ſi teſtator mãdet reſtitui, vnde non erũt ſatis contritionis, & pœnitentiæ ſignæ.

27 Lim. decimo, † quando vſurarius deceſſit nulla præſtita cautione: dimiſſo tamen procuratore ad eam præſtandam poſt mortem: Nam ea demum præſtita iuſtificatur teſtamentum. Card. in cap. ſignificauerunt, de teſt. & in clem. 1. q. 23. de ſepult. Dilect. d. tit. Cautela ſeptima. Felyn. in c. ad hæc, de reſcrip. & in cap. quoniam frequenter, vt lit. non conteſt. dicunt communem. Card. & Anch. inter cõſ. Card. conſ. 40. in facto aliàs prædictæ.

28 Limit. 11. † in teſtamento Iudæi. Dilect. d. caut. 7. Arret. conſ. 158. copiosè. de ſecũdo dubio, & in hoc ſunt melioris conditionis, quam Chriſtiani. Alex. conſil. 3. in cauſa, & lite lib. 2. Socin. conſ. 62. in præſenti conſultatione, & conſ. 70. in principio. Imol. conſ. 1. in fi. cum ſeq. Corn. conſ. 114. licet primo par. 1.

29 Limit. 12. † in vſurario occulto: nam diſpoſitio d. c. quamquam procedit in vſurario manifeſto, vt loquitur tex. ad litteram, in dicto c. quamquam.

30 Et aduertatur: quod fideiuſſor pro vſurario, non tenetur vltra vires hæreditarias vſurarij. Ioan. And. in add. ad Spec. tit. de fideiuſſ. §. 1. verſ. illud autem, in verbo conſtituius. Laurent. de Rodulph. de vſur. q. 73. num. 99. in 2. parte.

31 † Et quomodo, & coram quibus ſit præſtanda hæc cautio, ad hoc, vt canonicè præſtita eſſe dicatur, aduertunt Bald. in d. l. executorem. num. 11. C. de execut. rei iud. conſ. 164. num. 6. cum ſeqq. in 2. par. & conſ. 128. num. 3. in 3. par. qui dicit non ſufficere, quod præſtetur coram honeſtis viris.

32 † Et an diſpoſitio c. quamquam ſit fauorabilis, & odioſa, ponunt Bald. conſ. 298. num. 2. in 2. par. Couar. var. reſol. d. lib. 3. cap. 3.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Cautio tacita ſic dicta, quia à lege tacitè ſubintellecta, & introducta; Eſt quando l. fingit promiſſionem, & obligationem quæ verè non interuenit.*
2 *Hæc cautio impropria fideiuſsio eſt.*
3 *Et in ea non eſt neceſſe, quod interueniat ſtipulatio.*
Exempla eius ſunt multa.
4 *Primum in hærede tutoris, quem l. pro teſtatore obligatum eſſe vult.*
5 *Secundum in patre, qui dicitur quaſi fideiuſſor filij in omni eius peculio.*
6 *Tertium in omnibus caſibus, in quibus ſtipulatio interueniſse dicitur etiam abſq. præcedente interrogatione, & ſubſequente reſponſione.*
7 *Quartum in eo, qui patitur nomen ſui adnotari, & deſcribi in actis curiæ, & pro fideiuſſore nominari, & non contradicit.*
8 *Quintum in duobus reis debendi, & promittendi, qui inter ſe fideiuſſiſse cenſentur.*
9 *Sextum in Domino, qui dicitur quaſi fideiuſsor ſerui.*

De fideiuſſione tacita.

CAP. XXVII. aliàs 37.

1 Vigeſimaſeptima eſt cautio. † Tacita, quæ tacita, & à lege ſubintellecta, & introducta dicitur. Et eſt illa, in qua lex præſupponit, & fingit promiſſionem, & obligationē, etiam quod non interueniant, promiſſio, ſti-
2 pulatio, & obligatio: & hac † de cauſa impropria fideiuſſio dicitur. Nam alij ſunt uerē fideiuſſores, qui uerbis per ueram ſtipulationem obligantur: alij ficti, qui ſine ſtipulatione intercedūt: qui non propriè fideiuſſores: ſed uicē fideiuſſorum ſuſtinent. Et quod in
3 † hac cautione tacita non ſit neceſſaria ſtipulatio cum lex eam fingat, & præſupponat, uoluerunt Bart. in Auth. de fideiuſſ. in rub. num. 7. & in l. 5. §. ſatis acceptio. num. 1. ubi Iaſ. nu. 2. in fin. ff. de uerb. obl. Card. Mā. de tac. & ambig. conuent. par. 2. lib. 16. tit. 5. nu. 9.

Exempla huius cautionis aſſignantur multa.

4 Primum eſt † in hærede tutoris, quem lex pro tutore obligatum eſſe diſponit.

5 Secundum datur in patre, † qui dicitur quaſi fideiuſſor filij in omni eius peculio.

6 Tertiū exemplum affertur in † omnibus caſibus in quibus inducitur ſtipulatio abſque præcedenti interrogatione, & ſubſequenti reſponſiuè, de quibus per Bart. in l. 1. num. 2. ubi Iaſ. nu. 5. ff. de uerb. oblig. Bald. conſ. 309. decreti mag. in princ. lib. 5.

7 Quartum etiam † exemplum traditur, quod ex proximo præcedenti reſultat, Quando fideiuſſor patitur nomen ſuum poni, & deſcribi in actis curiæ à notario pro fideiuſſore alicuius, & incontinenti non contradicit: licet expreſsè non dicat promitto, & fideiubeo. Bart. in l. cū oſtendimus in §. fi. ff. de fideiuſ. tut. vbi Ruin. nu. 11. Ang. de Malef. in gl. pro quibus Ant. fideiuſſit nu. 12. Alber. de teſti. in rub. qui teſt. non cog. teſti. nu. 129. & quod quando fideiuſſio fit in iudicio valeat abſque ſtipulatione, & hoc: quia calor iudicij id operatur tenent. Iaſ. in l. pacta nouiſſima. col. 3. num. 8. in 3. not. C. de pact. vbi dicit quod acta in iudicio præſumuntur rectè, ritè, & ſolemniter facta. Alex. in l. 2. in §. fi. in fin. ff. ſol. matr. nam tali caſu habetur, ac ſi ſtipulatio interueniſſet. Capr. reg. 58. num. 18.

Et iſta regula quod qui patitur ſe deſcribi in actis Curiæ obligetur procedit etiam quòd ſint Eccleſia pupillus, & fiſcus Bald. in d. l. cum oſtendimus, in §. fin. qui hoc limitat niſi fuerit iudici proteſtatum Petr. Gerard. ſing. 57. & diximus inf. in 2. par. ſect. 3. cap. 5. num. 17.

8 Quintum † exemplum ſit in duobus reis promittẽdi; qui reſpectu creditoris ſibi ipſis inuicem fideiuſſiſſe cenſentur ſi hoc inter eos actum ſit. l. reos. in princ. ff. de duobus reis, vel ſi color obligationis quæſitus fuerit, l. ſed Iulianum, in §. 1. ff ad Maced. Bar. in d. l. reos num. 1. verſ. ſi ergo quæris, & in Authent. hoc ita num 68. dicto tit. C. de duobus reis, & hoc reſpectu etiam iſti ficti, & improprij fideiuſſores dicunt Bald. in l. ſi diuiſa. C. loc. de hoc exemplo latè diximus infra in ſecunda parte ſectione 4. in cap. 42.

Sextum † exemplum circumfertur in domino, qui dicitur quaſi fideiuſſor ſerui. Bar. in Auth. eo num. 7. & in l. 5. §. ſatis acceptio num. 1. vbi Iaſ. nu. 2. ff. de verborum oblig. & not. in l. mortuo. ff. eo. & circa hoc exemplum multa alia adnotauimus ſupra in prin. huius primæ par. in euidentialib. euidentiali quarto. ſect. 1. verſic. quintum exemplum datur.

Primus ex prohibitis alienare extra familiam tenetur cauere de reſtituendo ſequentibus ordine ſucceſſiuo, aliàs non conceditur res, ſed aduenienti caſu vendicatur.

CAP. XXVIII. aliàs 38.

Res alienata extra familiam contra prohibitionẽ teſtatoris, reuocatur per omnes de familia ordine ſucceſſiuo. Sed primus cauet de reſtituendo ſequẽtibus; & ſi cautio omittatur non condicitur res, ſed caſu eueniente vendicatur. Bart. in l. pete. in §. fratre. in ſummario. ff. de leg. 2.

Quando eſt dubium, cui, vel quibus ſolutio facienda ſit: tunc, vel citatis partibus depoſitum faciendum eſt, vel præſtanda eſt cautio de ſoluendo cui, vel quibus de iure.

CAP. XXIX. aliàs 39.

Qvando inter duos, vel plures, puta emptores litigatur de re vendita: tunc interim ſolet colonus facere depoſitum citatis partibus, & colligantibus, vel eorum alteri, vel ad minus præſtare cautionem in forma depoſiti: facta declaratione de ſoluendo omne, & totum id, quod ad portionem dominicam ſpectabit, quibus de iure erit iudicatum. Bart in l. litibus. num. 4. C. de agric. & cenſit. lib. 11. Carrocc. de loc. & cond. par. 2. tit. ne lit. pend. Vinc. de Franc. deciſ. 200. par. 1. num. 5. & 18. Io. Battiſta Coſta, de portiona q. 190. num. 7. in fin. qui dicit hoc idem ſeruandum etiam in omni caſu dubio: quod præſtetur cautio cum proteſtatione, quod conſignatio non fiat, niſi illi, vel illis, cui, vel quibus per iudicem iudicatum, declaratumque erit.

SVMMARIVM.

1 *Accuſator de iure communi, tenetur fideiuſſores præſtare de accuſatione proſequenda vſque ad finem, & de ſoluendis expenſis in euentum ſuccumbentiæ.*

2 Con-

2 *Contrarium tamen de conſuetudine per totam Italiam ſeruatur.*
3 *Homines ad accuſandum allici debent, ne delicta impunita remaneant.*

De Fideiuſſore accuſatoris.

CAP. XXX. aliàs 40.

1 ACcuſator de † iure communi, tenetur fideiuſſores pręſtare de accuſatione proſequenda vſque ad finem, necnon de ſoluendis expenſis in euentum ſuccumbentiæ. Ang. Arret. in ſuo tract. de malefic. in verbo, & ad querelam Titij. num. 8.
2 Cæterum hoc de conſuetudine per
3 totam Italiam non ſeruatur: † & hoc vt homines ad accuſandum eò magis inuitentur, & alliciantur: ne delicta impunita remaneant. Franc. Marc. deciſ. 681. num. 4. par. 1. Boſſi. tit. de accuſ. num. 4. Iul. Clar. in ſua prax. §. fin. q. 18. nu. 1. Ant. Heringer. in ſuo tract. de fideiuſſ. c. 5. nu. 245. & 246. qui dicit talem cõſuetudinem, etiam in Regno Neapolitano ſeruari, quod accuſator ad fideiuſſores dandos nõ teneatur, nec aſtringi poſſit.

SVMMARIVM.

1 *Accuſatus in duobus caſibus fideiuſſores dare cogitur. Primo poſt litis conteſtationem. Secundo, quãdo aliquã exceptionem dilatoriã oppoſuit.*

An accuſatus cauere, & fideiuſſores præſtare teneatur.

CAP. XXXI. aliàs 41.

IN hoc articulo, an accuſatus fideiuſſores præſtare cogatur: Lucas de Penna, in l. hac ſalubertima. nu. 1. C. de agent. in reb. lib. 12. vtitur hac diſtinctione: aut reus nõdum eſt carceratus, nec etiam carcerandus, vel ſi carceratus à vinculis liberatus fuit: quia fortè pœna pecuniaria tantũ veniebat plectendus: & ſi reus, & accuſatus cõparet, & recepto libello vult ſtatim litem cõteſtari, & tali caſu vult Lucas de Penna quod poſt litem conteſtatam ipſe fideiuſſores dare teneatur. Aut & ſecundo ipſe accuſatus aliquam exceptionem dilatoriam opponit: & tunc ſtatim oblato libello ad fideiuſſoriam cautionem, etiam aſtringendus eſt. Et maximè ſi crimẽ ſit arduum, & capitale. Archid. in c. quiſquis. 2. q. 8. vt etiam, quando perſona eſſet ſuſpecta. l. ſi fideiuſſor. in § fin. ff. qui ſatiſd. cog. ita etiam diſtinguendo reſoluit hanc hæſitationem Ant. Hering. de fideiuſſ. cap. 5. nu. 264.

Ripam muniens, cauere, vel ſatiſdare tenetur.

CAP. XXXII. aliàs 42.

QVando quis vult Ripam munire debet cauere, vel ſatiſdare, & ſic ſecundum qualitatem perſonarum modo nuda cautio ſufficit. aliquando verò exigitur ſatiſdatio cum fideiuſſorib. l. vnica. §. is autem. ff. de Rip. munic. l. 1. §. ſtipulatio itaque. cum §. ſeq. ff. de Prætor. ſtipulat. vbi in publicis, priuatiſque operibus ſatiſdandum, repromittendumq; eſt.

Arrogator impuberis, an fideiuſſores dare teneatur.

CAP. XXXIII. aliàs 43.

ARrogator non aliter ad arrogationem pupilli admittitur, niſi in ipſo actu arrogationis caueat ſe reſtituturum ea, quæ ex bonis impuberis

beris cõſequutus fuerit, illis, ad quos res peruẽturæ eſſent, ſi arrogatus permanſiſſet in ſuo ſtatu. l. non aliter cum ll. ſeqq. ff. de adopt. §. cum autem impubes. inſtit. de adopt. & talis cautio cum fideiuſſoribus eſſe debet. l. 2. C. de adopt. l. nec ei permittitur. ff. de adoptio.

SVMMARIVM.

1 *Libertus ſe operas præſtaturum cauere cum fideiuſſoribus tenetur.*

2 *Qui alienas operas promittit, pro his præſtandis etiam fideiuſſores dare debet.*

3 *Exceptio liberti, etiam eius fideiuſſoris eſt.*

4 *Mora liberti, etiã eius fideiuſſori nocet.*

Libertus fideiuſſores ſe operas præſtaturum dare tenetur.

CAP. XXXIV. aliàs 44.

1 Libertus, qui, vbi ſe operas præſtaturum iurauit, etiam fideiuſſoris datione onerari ſolet. l. 8. §. 1 ff. de
2 oper. lib. Nã qui † alienas operas promittit, etiam pro eis præſtandis fideiuſſores dare poteſt. l. nemo. ff. de duobus reis. l. in ſtipulationibus, in §. ope-
3 rarum. ff. de verb. oblig. & † ideo exceptio competens liberto, competit eius fideiuſſori, l. qui libertinus. in §. fin.
4 ff. de oper. lib. ſicut etiam † mora liberti obſtat eius fideiuſſori. l. ſi libertus moram. ff. de oper. lib.

SVMMARIVM.

1 *Fiſcus publicanorum bona olim habebat hypothecata.*

2 *Fiſcus à ſuis publicanis decreuit, vt fideiuſſores præſtarentur.*

3 *Filiusfa. decurio volũtate patris creatus publica vectigalia locãdo, pater, vt eius fideiuſſor, aſtringebatur.*

4 *Fiſcus non tantum ordinauit publicanos vectigalium poſſe aſtringi ad fideiuſſores dandos, verum etiam conductores rerum publicarum, agrorũque vt etiam hoc eſſe verum in conductoribus prædiorum particularum perſonarum iure ſancitur.*

De publicanorum, & conductorum fideiuſſoribus.

CAP. XXXV. aliàs 45.

1 Non contentus fiſcus, quod in publicanorum bonis haberet hypothecam l. fideiuſſores §. 1. ff. de fideiuſſ. l. ſemper. in §. conductores. ff.
2 de iure immuni. † etiam ordinauit, vt à publicanis idonei fideiuſſores præſtarentur. l. locatio. in prin. & in §. debitores. & l. interdum. §. ſi quis profeſſus. ff. de public. l. fideiuſſores, in §. 1. ff. de fideiuſſ. l. 2. §. penult. ff. de adminiſt. rerum ad ciuit. pertin.
3 Quæ † omnia adeo olim apud Romanos antiquitus obſeruabantur, vt ſi filiusf. mil. decurio voluntate patris creatus publica vectigalia locaſſet pater vt fideiuſſor eſſet aſtrictus l. 2. §. ſed, & ſi vectigalia. ff. ad municip.
4 Iſta non † tantum procedunt in publicanis vectigalium: verum etiam in conductoribus prædiorum particularium perſonarum l. amiſſi, in § fideiuſſores, & l. ſi à colono. ff de fideiuſſ. l. quæro. ff. locati. l. is cuius intereſt. in fi. ff. de furt. & quod plus eſt etiam in conductoribus rerum publicarum, agrorumque l. 2. C. de præd. decur. lib. 10. l. qui fideiuſſor. ff. loc. l. 3. & l. quiſquis. C. de omni agr. deſert. lib. 11.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Adminiſtratores omnes fideiuſſores dant de bene, & fideliter adminiſtrando: de reddenda ratione eorum adminiſtrationis, & de ſoluendo reliquatum.*

2 *Idem in curatoribus Reipub.*

3 *Idem in magiſtratibus.*

4 *Idem etiam in omnibus caſibus, in quibus ipſi iudici, vel officio fideiuſſor dari ſolet.*

De fideiuſſoribus adminiſtratorum: Procuratorum rerum publicarum: Magiſtratuum, & aliorum.

CAP. XXXVI. aliàs 46.

1 OMnes adminiſtratores: † fideiuſſores præſtare tenentur de benè, & fideliter adminiſtrando, & de reddenda ratione eorum adminiſtrationis, & de ſoluendo reliquatum. l. 2. C. de adminiſt. rerum pub. lib. 11. l. fi. C. vt in poſſ. leg.

2 Idem eſt in curatoribus Reipublicæ l. curatores. §. ex eodem. ff. de adminiſtr. rerum ad ciuit. pertin.

3 Idem pariter † eſt in magiſtratibus: nam & ipſi fideiuſſores dare tenentur, tot. tit. C. de Magiſtr. conue-
4 niend. vt denique † in omnibus caſibus, in quibus ipſi dici vel officio fideiuſſor dari ſolet, de quibus eſt text. in l. eum pro quo quis. ff. de in ius vocan.

SVMMARIVM.

1 *Debitor de fuga ſuſpectus etiam diebus feriatis capi poteſt etiam in quocunque loco, & etiam in actu fugæ, vt etiam quòd hæc fiant à iudice incompetenti.*

2 *Debitori de fuga ſuſpecto non debet fieri carcer priuatus.*

3 *Debitor de fuga ſuſpectus incarceratus, ad hoc vt à carceribus liberationem conſequi poſſit opus eſt vt cautionem cum fideiuſſoribus præſtet.*

4 *Eaque ſit de iudicio ſiſti, & iudicatum ſoluendo.*

5 *Contraria tamen, quòd ſatis ſit fideiuſſio de ſtando iuri eſt verior, & communior.*

6 *Prima tamen vti ſalubrior in praxi ſeruatur.*

De fideiuſſione debitoris de fuga ſuſpecti præſtanda.

CAP. XXXVII. aliàs 47.

1 DEbitor † de fuga ſuſpectus cum capi poſſit etiam die feriato, & etiam quocunque in loco: vt etiam in caſu fugæ actualis, & etiam quòd hoc fiat coram iudice incompetenti: mo-
2 do eidem † non fiat carcer priuatus:
3 ſi captus, † & incarceratus ſe à carceribus eximi, mancipari, & liberari cupit, opus eſt vt dictus debitor cautionem cum fideiuſſoribus præſtet. l. ſi fideiuſſor in §. fi. ff. qui ſatiſd. cog. l. ſi creditores ff. de rebus auth. iud. poſſidend. Iaſ. in l. vinum. nu. 3. ff. ſi cert. pet. Rip. in c. 1. nu. 88. de iud.

4 Eaque ſit de iudicio ſiſti, & de iudicatum ſoluendo: ſecundum communem practicam d. l. ſi creditores. ibi. ſatiſdationem exigere poſſunt, Afflict. deciſ. 108. Pariſ. conſil. 99. cum ſeq. volum. 2. Caccialup. de debitore ſuſpect. quæſt. 9. in fi. Roland. conſil. 63. lib. 3. Miſing. cent. 2. obſer. 65.

5 Contrarium † quod imo ſatis ſit cautio de ſtando iuri, voluerunt gloſ. Ang. & Salyc. in l. dies feſtos in verbo fideiuſſionis. ff. de feri. not. in l. neque

neque impuberes in §. 1. ff. de in ius vocand. vbi Rom. nu. 3. Socin. nu. 2. Alex. nu. 1. admonet Bartol. in l. ait prætor. in §. ſi debitorem nu. 3. & quæ in fraud. cred. Caſt. conſ. 474 in prin. vol. 1. Barnaba Cornaza. deciſ. Lucẽſ. 59. nu. 15. Marchiſellus Arriminenſis in ſylua pratic. quæſt. q. 32. nu. 1. & per totum, qui dicit hanc opinionem veriorem, & communiorem.

6 Quicquid tamen ſit prima opinio tanquam miſeris debitoribus ſalubrior in praxi ſeruatur, & ab ea tutum non eſt in iudicando recedere, ſecundùm Anton. Hering. de fideiuſſ. cap. 5. nu. 43.

SVMMARIVM.

1 *Debitor in diem certam, vel incertam, aut ſub conditione ſi de fuga futura inopia, futuroque dolo ſuſpectus ſit interim ad ſatiſdandum cogi poterit.*

2 *Intellige: modo dolus, futura inopia, vel alia iuſta cauſa poſt fideiuſſionem præſtitam ſuperuenerint: aliàs ſecus, ſi ante.*

Sed an iſta habeant locum non tantum in bonæ fidei, verum etiam ſtricti iuris iudicijs remiſſiuè. nu. 4.

3 *Creditori imputandum eſt, ſi ſe ſuppoſuit periculis, inopia, doli, vel aliæ ſimili cauſæ.*

In diem certam, vel incertam, vt etiam ſub conditione debitor: de fuga, futura inopia, futuroque dolo ſuſpectus, an ad ſatiſdandum aſtringi poſſit.

CAP. XXXVIII. aliàs 48.

1 Debitor in † diem certã, aut incertam, vt etiam ſub conditione, ſi de fuga, aut futura inopia, futuroque dolo valdè ſuſpectus ſit, & de magno ære alieno, & ingenti paupertate contra eum timeatur, an interim donec venerit, & ceſſerit, dies, & conditio fuerit purificata ad ſatiſdandum aſtringi poſſit? in reſolutione huius difficultatis Doctores tali diſtinctio-

2 ne vtuntur. Aut & primo inopia, † dolus, & alia iuſta cauſa venerunt poſt obligationem contractam: & iſte talis debitor ad cauendum aſtringi poterit: modo creditor dictum debitorem ſic oneroſum, & ſuſpectum prius probet. l. in omnibus. ff. de iud. Rom. ſing. 646. nu. 1. Caccial. de debitore ſuſpect. quæſt. 3. nu. 2. Afflict. deciſ. 279. nu. 4. Burſat. conſil. 84. nu. 3. volum. 1. Cephal. conſil. 381. nu. 29. volu. 3. Tob. Non. in §. ſub conditione nu. 7. inſti. de verb. oblig. Barnaba Cornaz. deciſ. Lucenſ. 59. nu. 4. cum ſeqq. Anton. Hering. de fideiuſſ. c. 5. nu. 45. & 46. aut & ſecundo iſte debitor in diem vel ſub conditione iam tempore obligationis contractę erat de fuga, dolo, & magna inopia ſuſpectus: & tunc interim ad ſatiſdationem dandam aſtringi non poterit: &

3 ratio eſt: quia creditori † hoc totum imputandum eſt: cum contraxerit cum tali homine de cuius dolo, egeſtateque valdè ſuſpicabatur. l. ſi creditores. § planè verſic. cęterum, & ibi Bartol. ff. de rebus auth. iud. poſſid. Boer. ſing. 11. nu. 3. alia poſuimus ſupra in prima parte principali. ſect. 3. in prælud. cap. 1. aliàs 10. & cap. 3. aliàs 12.

4 Sed an primus caſus † procedat non tantum in bonæ fidei iudicijs: verum etiam ſtricti iuris ſatis benè explicat Ant. Hering. d. ſuo tract. de fideiuſſ. capit. 5. à num. 50. vſque ad 79.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Cedenti bonis, nec nũmus relinquitur.*
2 *Minuſque veſtis, qua carnes detegat.*
3 *Et ſi ad pinguiorem fortunam deuenerit, tenetur ſatiſdare creditoribus: modo ne egeat.*
4 *Imò ne eidem occaſio celandi, & occultandi bona detur, debet qualitatem, & quantitatem bonorum extantium dando liſtam medio iuramento ſignificare.*
5 *Cedens bonis, debet fideiuſſores dare de ſoluendo creditoribus, ſi deuenerit ad pinguiorem fortunam.*
6 *Ceſſante paupertate, ceſſat priuileg. ũ.*
7 *Conceſſa ob inopiam, & paupertatem auctis facultatibus ceſſant.*
8 *Cedens bonis, tenetur fideiuſſores dare, quos ſi non reperit, admittitur ad iuratoriam cautionem.*

Cedens bonis ad ſatiſdandum, an aſtringi poſſit.

C A P. XXXIX. aliàs 49.

1 CEdenti † bonis, nec nummus relinquitur. Afer. & Iaſ. in §. fin.
2 inſt. de act. † Minuſq; veſtis, qua carnes detegat, quæ etiam damnatis ad mortem cõceditur. Abb. in c. Odoar-
3 dus. de ſolu. † plus ſi deuenerit ad pinguiorem fortunam, non in ſolidum: ſed quantum facere poteſt, & modo ne egebat, creditoribus ſatisfacere tenetur. l. 7. C. qui bon. ced. poſſ. §. fin.
4 inſt. de act. Imò † ne creditores bonis ceſſis defraudentur, neq; cedens quicquam ſupprimere, aut celare queat in benè conſtitutis iudicijs, debet quantitatem, & qualitatem bonorum extantium medio iuramento ſignificare. Aufred. ad Cap. Toloſ. queſt. 28. In iſto cedente bonis, non tantum ſunt veta præmiſſa: verum etiam poteſt
5 † aſtringi caſu, quo deuenerit ad pinguiorem fortunam deducto, ne egeat ad dandos fideiuſſores de ſoluẽdo creditoribus. d. cap. Odoardus. de ſolut. Menoch. de arb. caſ. 183. nu. 20. & 21. Capell. Toloſ. vbi Aufred. q. 61. qui dicunt, ità de conſuetudine ſeruari:
6 & ratio eſt, quia ceſſante † paupertate, ceſſat priuilegium. Menoch. con-
7 ſil. 321. nu. 32. † & quæ conceduntur propter inopiam, & neceſſitatem auctis facultatibus ceſſant. l. nõ tantum. in §. eos. in verſ. facultates eorũ. ff. de excuſ. tut. l. cura. in §. 1. ff. de munerib. l. ab his in §. auctis. ff. de vacat. mune.
8 Declara tamen, & intellige quatenus fideiuſſores reperiat: aliàs, ſi propter eius miſerabilem ſtatũ, fideiuſſores repetire nequiuerit, debet admitti ad iuratoriam cautionem. gl. in c. Odoardus. de ſolut. & diximus ſupra in hac prima par. ſect. 3. in prelud. cap. 34. aliàs 25. num. 8.

Maritus de dote reſtituenda, ſoluto matrimonio, ad ſatiſdandum vxori, an & quando aſtringi poſſit.

C A P. X L. aliàs 50.

OLim maritus ſoluto matrimonio de dote reddenda conuentus annua, bima, trima die eam reddere poterat, & ſi ante nequitię ſuſpectus fieret, de dote ſingulis dieb. reddenda cauere cogebatur. l. ſi conſtante. in §. quoties. ff. ſolut. matri. Hodie verò conuentus in id tantum, quod facere poteſt, propter reuerẽtiam maritalem cõdemnatur, cautione tamen ab eo exponenda, quod ſi ad meliorem fortunam peruenerit, etiã quod minus perſoluit, hoc reſtituere procura-

curare velit.l.vnica. C. de rei vx.act.

Sed quid, ſi vxor tranſit ad ſecundas nuptias, an teneatur fideiubere pro dote conſeruanda, & reſtituenda filijs primi matrimonij? Surd.deciſ. 279. ponit hanc quæſtionem, & reſoluit, quod ſic, inquiens, quod vxor tranſiens ad ſecunda vota, fideiubet pro dote filijs primi matrimonij conſeruanda. ibi.nu.4. & 14. vt aduertimus ſupra cap.20.aliàs 29.nu.5.

Socius ſocio cautionem præſtare tenetur.

CAP. XLI. aliàs 51.

SOcius condemnatus, in id, quod facere potuit, ſocio ſuo cautionē præſtare cogitur de eo, quod facere non potuit.l. verum. §. item videndum.ff.pro ſoci.

Socius finita ſocietate de ſoluendis debitis in diem vel ſub conditione, cautionem præſtare debet.

CAP. XLII. aliàs 52.

SOcius in diſſolutione ſocietatis ſi nolit ſoluere æs alienum tenetur cauere de ſoluendo illud, quando dies venerit.l.omnes.cum ſeq.ff.pro ſoci. l. cum ſocij. ff. communi diuid. Tiraq. de retract. conſang. §.1. gloſ. 18.nu.44.47.& 48. Surd.deciſ.279. num.2.

De cautione cedulæ Bancariæ.

CAP. XLIII.

CAutio bancaria præſtatur ad fauorem penſionatij, ad quam ſe obligat aliquis idoneus mercator de ſoluendo penſionem: & durat triennio: cum obligatione illam renouandi, niſi interueniat reſignatio beneficij quo caſu reſignans non tenetur ſtare promiſſis: ſed ſtatim liberatur ab obligatione reſultante ex promiſſione cautionis bancariæ. Flam. Pariſ. de reſig. benef. lib.6.quæſt.2.nu. 149.cum ſeq. Farin.in deciſ.per eum collectis deciſ. 184 & 185. Marta. qui iſtos refert, & ſequitur de clauſ. clauſ.221.

De ſaluoconducto, ſaluaguardia, & cuſtode commentarienſi dicto.

CAP. XLIV. aliàs 54.

QVia per ſaluumcon ductum, ſaluam guardiam, & cuſtodiā nos, res, & bona noſtra reddimus tuta, vt etiam fit per fideiuſſionem, ideo non nulla hic perfunctoriè de iſtis agemus. Igitur ſaluus conductus, ſalua guardia, & cuſtodia quid ſint, & de eorum materia (quoniam hæc ſunt vltra hoc præſens noſtrum inſtitutū) videatur Menoch. de arb. iud.lib.2. caſ.336.337. & 338. & de cuſtodia, ſeu cuſtode, aliàs commentarienſi nuncupato.idem Menoch.de arb.iud. d.lib.2.cent.4.nu.302.

TRA-

TRACTATVS
DE FIDEIVSSORIBVS
SECVNDÆ PARTIS PRINCIPALIS.
TITVLI.

DE FIDEIVSSORIBVS CIRCA DIVERSA.
Et quod fideiuſsio ſit acceſſoria principali obligationi. Et ad quid & in quantum teneatur fideiuſſor, vltra principalem obligationem.

Quoniam ſupra in Prima Parte principali huius Tractatus, enumerauimus omnes, tam Iudiciarias, quàm Conuentionales Fideiuſſionum ſpecies à Doctoribus ſparſim relatas; reſtat modò in hac Secunda Parte principali (vt polliciti fuimus) circa hanc materiam, pro eius complemento: vt diuerſas regulas, concluſiones, & quæſtiones ponamus.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſoria obligatio, eſt acceſſoria principali obligationi.*
2 *Fideiuſsoriæ obligationis, ſubſtantia eſt principalis obligatio.*
3 *Fideiuſſor non obligatur principali non obligato ciuiliter, vel ſaltem naturaliter.*
4 *Fideiuſſor non obligatur, vbi principalis obligatio eſt nulla, nec quando principalis obligatio de iure non ſubſiſtit.*
5 *Fideiuſsor non poteſt moleſtari, niſi prius doceatur de obligatione ſui principalis.*
6 *Fideiuſsoris obligatio, dicitur acceſsoria ad principalem obligationem, etiam quod fideiuſsor ſit obligatus, vt principalis principaliter, & in ſolidum.*
7 *Idem etiam ſit, ſi ſit facta nouatio.*

Fideiuſſio eſt acceſſoria ad principalem obligationem.

CAP. I.

IGitur vna inter aliàs cõcluſiones, quæ à Doctoribus in hac fideiuſſionũ materia formantur, illa
1 eſt. Quod fideiuſſoria obligatio eſt
acceſſoria principali obligationi, l.1.
l.fideiuſſor obligari in princ. & in §.
fideiuſſor, & l.Græcè.§.illud.ff.eo.§.
fideiuſſores inſt. eo. Socin. iun. conſ.
119.nu.23.vol.3.Pariſ.conſ.162.nu.
2 25.vol.4.dum inquit: † quod ſubſtã-
tia fideiuſſionis eſt principalis obli-
gatio.Bald. conſ.223. primo ſtatuto.
in fi.verſic.item nunquam reperitur.
nu.6.vol.1.Magon.deciſ. Floren.57.
nu. 33. obligatio enim alterius, cui
fideiuſſor accedit: eſt baſis, & fundamentum fideiuſſoriæ obligationis. Bald.in l. & poſt rem iudicatam 7.in §.ſi fide-

Digitized by Google

§. ſi fideiuſſor. num. 4. verſ. quia nunquam. ff. de tranſact. & in l. ſi cum exceptione. in §. labeo ait. ff. de eo, quod met. cauſa. Et hac ratione fideiuſſores acceſſores dicuntur. l. ſi ſeruum 91. §.
3 nunc videamus. ff. de verb. obl. † quò fit, quod ſi principalis non eſt obligatus ciuiliter, vel ſaltem naturaliter, quod eius obligatio fideiuſſoria non valet. Alexan. conſ. 159. num. 1. vol. 2.
4 † vnde ſi principalis obligatio eſt nulla, etiam fideiuſſoria nulla redditur. l. cum lex. ff. eo. §. fideiuſſores. inſt. eo. glo. in l. 1. verbo omni. ff. eo. ſignanter Iaſ. conſ. 133. num. 36. vol. 4. Appoſt. ad Alex. conſ. 59. nu. 11. verſ. acceſſorium. lib. 1. dum vult, quod quando cõtractus principalis irritatur aliquo ſpeciali fauore, tunc non irritatur obligatio illi acceſſoria, quæ non ſit æquè fauorabilis, & maximè quando obligatio principalis non eſt nulla, niſi ex defectu formæ, ſecus ſi ex aliâ cauſa. Magon. deciſ. Floren. 137. nu. 2. verſ. quo ſtante. fideiuſſoria enim obligatio non tenet, quando eidem principalis obligatio de iure non ſubſiſtit. glo. in c. grauis de Cẽſibus, cum
5 concordãtijs ibidem poſitis. Et † iſta adeò ſunt vera, vt fideiuſſor moleſtari non poſſit: niſi prius doceatur de obligatione ſui principalis. Bald. in l. ſi nomen verſ. ſecundo nota. ff. de hæred. vel act. vend. Alex. in l. ſciendum.
6 ff. de verb. oblig. ſub nu. 10. † Et in tantum fideiuſſoris obligatio accedit obligationi principali, & eius naturam ſequitur, quòd licet fideiuſſor ſe obliget, vt principalis principaliter,
7 & in ſolidum, † tamen eius obligatio eſt acceſſoria, etiam quod ſit inducta nouatio. Bart. conſ. 99. tertius. lib. 1. Alexan. d. cõſ. 159. nu. 3. lib. 2. Socin. ſen. in l. ſingularia. num. 16. & 18. ff. ſi cer. pet. benè Put. deciſ. 512. nu. 3. lib. 2. Decia. reſp. 72. nu. 42. vol. 2. & faciunt text. cum glo. in §. fin. in verbo moderno. in Auth. eo. licet circa hoc contrarium videatur ſentire Becci. conſ. 45. nu. 49. firmans, quod fideiuſſores ſe vt principales, & in ſolidum obligantes non dicuntur acceſſorij ad principalem obligationem, niſi impropriè: ſed vti duo rei debendi diiudicandi ſunt: cum alienam obligationem ſuam faciant vt de his latius agemus hoc eodem tit. cap. 3. & 5. & ſect. 6. c. 2. lim. 1. 2. 3. 4. & 5. & ſect. 8. c. 7. & 20.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſoria obligatio de per ſe non ſtat ex mera eius natura: ſed requirit præexiſtentiam principalis obligationis.*

2 *Fideiuſſor contractus regulariter non obligatur ante principalem: ualet tamen eo caſu dicta fideiuſſio, contracta principali obligatione.*

3 *Fideiuſſio facta ante principalem obligationem dicitur conditionalis.*

4 *Fideiuſſor obligatus ante principalem obligationem, demum ſequuta purificatione principalis obligationis, & non prius tenetur.*

5 *Fideiuſſor accedens ante principalem, uidetur conferre ſuam obligationem in tempus poſtquam principalis fuerit obligatus.*

6 *Fideiuſſor poteſt accedere futuræ obligationi.*

7 *Fideiuſſio poteſt eſſe ante, & poſt principalem obligationem, & nihilominus eſt propriè fideiuſſio.*

8 *Secus in conſtitutione.*

9 *Conſtitutor non poteſt ſe obligare niſi poſt principalem, fideiuſſor autem ante, & poſt.*

10 *Fide-*

10 *Fideiuſsor quando ſe obligat ante principalem, dicitur plus tempore obligari.*

11 *Fideiuſsor non accedit futuræ obligationi, niſi hoc dicatur verbis expreſſis, vel equipollentibus.*

12 *Fideiuſsor iudicij obligatur ante principalem, quia præſupponit præcedentem obligationem.*

13 *Fideiuſſio de iudicio ſiſti poteſt ſtare ſine principali obligatione.*

Fideiuſſio de per ſe non ſtat: ſed requirit præexiſtentiam principalis obligationis.

C A P. I I.

1 EX præcedenti † concluſione multæ illationes per Doctores fiunt. Ex quibus etiam quã plures aliæ concluſiones reſultant. Et primo infertur, Quod fideiuſſoria obligatio per ſe ſtare nõ poteſt mera eius natura inſpecta: ſeu vi obligationis: ſed requirit præexiſtentiam principalis obligationis. Socin. iun. conſ. 27. nu. 11. vol. 2. Rimin. Sen. conſ. 510. num. 6. in 3. Ceph. conſ. 317. nu. 34. vol. 3. & conſil. 460. num. 22. vol. 4.

2 Declara iſta procedere in † fideiuſſore contractus, qui non poteſt recipi antequam ſit inchoata dicta principalis obligatio. Eſt benè verum, quòd demum contracta dicta obligatione

3 valet dicta fideiuſſio, & non ante. † Et ratio eſt, quia fideiuſſio facta pro aliquo antequam ſit debitor, eſt conditionalis, quæ demum purificata conditione ineſſe deducitur. Alciat. reſp. 73. num. 6. lib. 8. tom. 3. & quòd fi-

4 deiuſſio † præſtita ante obligationem principalem ſequuta poſtmodũ obligatione principali valida fiat, & non prius. Videatur Curt. iun. conſil. 63. num. 10. dum inquit, quòd licet fideiuſſor non poſſit obligari, niſi præcedente principali obligatione, tamen valet fideiuſſio, ſi fideiuſſor promittit prius, quam principalis, & eſt pro-

5 pria fideiuſſio: quia ſecundum ipſum videtur collata in tempus ſuæ naturæ conueniens; ſcilicet poſtquam prin-

6 cipalis fuerit obligatus. Et quod † fideiuſſor poſſit accedere futuræ obligationi, & nõ requiratur aliqua principalis obligationis præexiſtentia, & ſit propriè fideiuſſor benè Socin. iun. conſil. 106. num. 7. 21. & 27. volum. 3. Arret. in §. fideiuſſor. inſt. eod. Alberig. in l. ſtipulatus ſum à te. in §. adhiberi. ff. eod. Boeri. deciſ. 314. num. 3. circa fin. Decian. conſil. 72. num. 10. verſic. quia reperitur vol. 2. fideiuſſio

7 enim valet, † & eſt propria fideiuſſio ſi fideiuſſor prius promittit, quã principalis. Bald. conſ. 180. num. 1. vol. 5.

8 † qui dicit ſecus eſſe in conſtitutore:

9 † nã fideiuſſor poteſt ſe obligare ante reum, & poſt: conſtitutor autem poſt. §. fideiuſſor, & præcedere. inſtit. eo. vt diximus ſupra in prima par. in præludijs in primo præmiſſo. cap. 6. num. 7. & addas iam dictis. Grat. reſp. 78. num. 11. vol. 2. & multum confert ad præmiſſa, quia fideiuſſor poteſt obligari pro quacunq; ſumma etiam in futurum credenda. l. ſi ita ſtipula-

10 tus. ff. de fideiuſ. † & ſcias quòd tali caſu, quando fideiuſſor obligatur ante principalem dicitur plus obligari tempore. Iaſ. in l. ſi ita ſtipulatus eſſem. in 2. not. num. 5. ff. de verb. obl.

11 Pariter ſcias, quòd ad † hoc vt validè fideiuſſor futuræ obligationi accedat requiritur, vt dicat verbis expreſſis, vel ęquipollentib. quòd talẽ fideiuſſionẽ facit pro futura obligatione, aliàs talis fideiuſſio nõ tenet ſecun-

Digitized by Google

dum Bello. in §. fideiuſſor, & præcedere. Inſt. eod. quod ſi eſſet verum eſſet magna reſtrictio ad præcedentia.

12 Limit. modo † prædicta in fideiuſſore iudicij, & ratio eſt, quia in ipſo ſemper præſupponit præcedens principalis obligatio Caſt. in l. non quemadmodum num. 2. ff. de iud.

13 Limit. 2. in † fideiuſſione de iudicio ſiſti, quæ poteſt ſtare ſine principali obligatione. l. 2. §. 1. ff. qui ſatiſd. cog. Bart. in rubr. iud. ſol. num. 4. diximus ſupra in prima part. in prælud. ſect. 2. cap. 1. num. 15.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſor non obligatur in plus, quam principalis in ijs, quæ principaliter deducuntur in obligationem.*

2 *Fideiuſſor obligatur in plus, quam principalis in ijs, quæ emergunt ex poſt, putà propter moram fideiuſſionis, & num. 30.*

3 *Fideiuſſor non obligatur in plus, quam principalis, re, loco, tempore, & cauſa, nec in duriorem.*

4 *Fideiuſſor in minus obligatur quã principalis, & in leuiorem cauſam.*

5 *Fideiuſſor non obligatur in aliam diuerſam cauſam à principali.*

6 *Fideiuſſor non poteſt ſe obligare ad pecuniam, principali obligato ad ſpeciem.*

7 *Fideiuſſor æquè ac principalis obligari præſumitur, niſi aliud appareat.*

8 *Fideiuſſor ſe obligans, in plus, quam principalis, in nihilo tenetur.*

9 *Fideiuſſor ad maiorem ſummam receptus quam principalis nullo modo, nec in aliqua, ſumma tenetur. Vide tamen ſub num. 13. & ſeqq.*

10 *Plus eſſe non poteſt in acceſſorio, quam in principali.*

11 *Forma cum ſit indiuidua, ideo defectiua in parte totam obligationem vitiat.*

12 *Vtile per inutile in indiuiduis, & inſeparabilibus vitiatur.*

13 *Fideiuſſor, qui ſe obligat ad maiorem ſummam, quam principalis: An ſaltem teneatur in minori, & num. 15.*

14 *Formæ defectus vbicunque adeſt, vtile per inutile vitiatur.*

15 *Quando aliquid additur, vel detrahitur obligationi, ſemper dicta obligatio vitiatur.*

16 *Stipulatio eſt actus indiuiduus.*

17 *Actus indiuiduus, non poteſt pro parte valere, & pro parte non.*

18 *Fideiuſſor qui ſe obligauit, in maiorem ſummam, quàm principalis, an ſaltem in minori teneatur, & dicitur quod ſic.*

19 *Summa minor, continetur in maiori, & quod pluris eſt, id vtique tanti eſt & maximè in indiuiduis, etiam quando diſpoſitio ſit iurata.*

20 *Quando plus eſt promiſſum, quàm promitti oportuit, tunc non tota obligatio, ſed tantũ ſuperfluum infirmatur. Et hæc eſt verior, æquior, & receptior ſententia. num. 18.*

21 *Superabundas eum pro non adiecto, & ſcripto habeatur, non vitiat ſed vitiatur.*

22 *Fideiuſſor non poteſt ſe pure obligare principali obligato ſub conditione.*

23 *Fideiuſſor, non poteſt in plus ſe tempore obligare quam principalis.*

24 *Fideiuſſor nõ obligatur plus loco, quam principalis, modo, non ſit leuior eius conditio.*

25 *Fideiuſſor non obligatur in alia re, quam principalis.*

26 *Fideiuſſor licet in plus obligari non poſſit, quam principalis, poteſt tamen efficacius obligari.*

27 *Fi*

27 *Fideiuſſor poteſt obligari ciuiliter, & naturaliter, principali naturaliter tantum obligato.*

28 *Fideiuſſor poteſt obligari ſub quarantigia Principali taliter non obligato, vt etiam Principalis ſimpliciter fideiuſſor ſub hypotheca omnium bonorum: Itidem principalis ſine pœna fideiuſſor cum pœna.*

29 *In ijs quæ emergunt tempore obligationis fideiuſſor non poteſt ſe in plus obligari, ſecus eſt, in ijs, quæ emergũt poſtea putà ex mora fideiuſſoris.*

30 *Fideiuſsor propter ſui moram tenetur vltra id, quod dictus Principalis.*

31 *Fideiuſſor in plus obligatur, quando iurauit, & in duriorem cauſam, & ad aliud.*

32 *Iuramentum cogit præcisè ad factum.*

33 *Iuramentum habet vim clauſulæ omni meliori modo.*

34 *Fideiuſſor qui iurauit, eſt ad inſtar principalis, & ideo in plus obligatur.*

35 *Item virtute iuramẽti obligatur, etiam vbi principalis non tenetur, cum vt principalis obligetur.*

36 *Fideiuſſor in plus, & ad aliud obligatur, quando ſe vt principalem obligat.*

37 *Fideiuſſor in plus obligatur, quam principalis, quando animo nouandi promittit.*

38 *Nouatio non fit hodie, niſi expreſsè dictum ſit.*

39 *Fideiuſſor non tenetur ad factum, & ad intereſſe, principali tantum obligato ad factum.*

40 *Intereſſe cenſetur idem cum facto iuris interpretatione.*

41 *Fideiuſsor, poteſt æſtimationem promittere principali obligato ad rem.*

42 *Æſtimatio rei idem eſt cum ipſa re.*

43 *Precium in vniuerſalibus loco rei ſuccedit.*

44 *Quantitas facilius præſtatur; quam ſpecies.*

45 *Fideiuſsor poteſt in leuiorem cauſam, & in ſummam minorem, & pro aliqua re tantum obligari.*

46 *Promittens quod alius obſeruabit tenebitur, etiam quod prima obligatio ſit inualida.*

Fideiuſſor non obligatur in plus quam principalis.

CAP. III.

1 Secundo infertur, quòd † fideiuſſor non poteſt teneri in plus, quã principalis teneatur. l. Græcè §. illud. vbi Bart. nu. 2. & §. ſi quis Stichum. ff. eo. l. ſi teſtamento. §. fi. in fi. & l. ſi à reo ſub conditione. ff. de fideiuſſoribus. §. fideiuſſores. inſt. eo. Boſſ. de carcer. fideiuſſ. commit. nu. 52. verſ. non enim poteſt Tob. Non. conſil. 103. num. 5. Hier. Gabr. conſ. 181. num. 25. vol. 1. & ponit Bart. in l. centum Capuæ. numero 6 ff. de eo, quod cert. loc. vbi dicit hoc procedere in ijs, quæ principaliter deducũtur in obligationem. Se-
2 cus verò † eſſe dicit in illis, quæ ex poſt propter aliquod factum, vel non factum incipiunt deberi: nam ſecundum eum, fideiuſſor teneri poteſt in iſtis in plus, quam principalis. Alex. in l. 1. in §. ſi ſtipulanti. num. 3. ff. de verb. oblig. Din. conſil. 16. diligenter conſiderata. Angel. conſ. 286 num. 2. verſ. nam pro illa ſumma. Et dicemus in ſecunda limit. inf. Nam fideiuſſor
3 non obligatur plus re, loco, tempore, & cauſa, quam principalis: nec in du-
4 riorem: † ſed benè in minus, & in leuiorem cauſam. Bart. in d. l. Græcè. in §. illud ratione. num. 1. & 2. Alex. in l. ſi pupillus, nu. 4 ff de verb. obl. Curt.
5 iun. conſ. 36. nu. 7. in 1. par. † & multo

K 2 magis.

magis fideiuſſor nõ obligatur in aliã,
ac diuerſam cauſam à principal. Bart.
in l. ſi ita fideiuſſorem, & in l. ſtipu-
latus es. ff. eo. Imo. in d. l. Græcè. in §. ſi
6 quis Stichum. ff. eod. † Huc confert,
quòd fideiuſſor ſi ſe obligat ad ſoluẽ-
dam pecuniam, & quantitatem pro
eo, qui tenebatur ad præſtandam ſpe-
ciem ad nihilum tenetur, cum in plus
obligetur. Pinell. in rubr. de reſcind.
vend. par. 1. c. 3. num. 18. cum ſeqq. &
7 dicemus infra. † Et ideo quando aliud
non apparet fideiuſſor æquè obligari
præſumitur ac principalis. Iaſ. in l. ſi
cum procuratore num. 3. ff. de re iud.
Ruin. conſ. 99. num. 3. vol. 5. Marſ. in
rub. de fideiuſſ. quæſt. 38. num. 291.
8 Immo † quando fideiuſſor ſe obli-
gans in plus, quam principalis in ni-
hilo tenetur. d. l. Græcè in §. illud vbi
Bart. num. 1. 2. & 4. ff. eod. tit. §. præte-
rea. inſt. de inutil. ſtipular. Fideiuſſor
9 † enim in maiorem ſummã receptus,
nec vllo modo, nec in aliqua quanti-
tate tenetur. Fulg. in l. hactenus in §. 1.
ff. de conſt. pec. Bal. conſ. 484. fideiuſ-
ſorem in quantitatem in princ. lib. 3.
Alex. in l. 1. in §. ſi ſtipulati. vbi Iaſ. nu.
9. ff. de verb. oblig. Marſ. in rub. eod.
num. 291. Rom. conſ. 66. vir eximie
Bertaz. de clauſul. clauſula 40. gloſ. 6.
nu. 2. And. Facchi. controu. iuris lib. 8.
capit. 1. Carp. ad Star. Mediol. par. 1.
cap. 139. num. 8. quos, & alios cumu-
lat. Ant. Hering. tract. de fideiuſ. c. 24.
num. 53. qui hunc articulum diffici-
lem vocat, & ad partes diſputat: licet
contrariam opinionem firmet, & ra-
tio eſt, quia maior eſſet fideiuſſoria
obligatio obligatione principali, &
10 abſurdum eſt † plus eſſe in acceſſione,
quam in principali obligatione. d. §.
fideiuſſores inſtit. eo. vel etiam quia
11 † forma eſt indiuidua, cuius defectus
totam obligationẽ vitiat. Et hæc ma-
12 ximè † in indiuiduis, & inſeparabili-
bus procedũt, in quib. vtile per inuti-
le vitiatur. Alex. in d. l. 1. §. ſi ſtipulan-
ti. nu. 3. vbi Iaſ. num. 9. ff. de verb. obl.
13 dum volunt, † Quod promittens in
maiori ſumma, quam principalis non
tenetur in minori. Et videãtur ad iſta
Capuaq. deciſ. 315. num. 1. in 2. par.
Ioſeph. Ludouic. deciſ. 57. nu. 1. in 1.
par. Illuſtriſs. Mant. de tacit. & am-
big. in par. 2. lib. 6. de tacit. & ambig.
fideiuſ. conuent. tit. 9. fideiuſsor an, &
quando in duriorẽ cauſam poſſit obli-
gari num. 2. qui ex Bar. hanc commu-
nem opinionem eſſe dicit, vt etiam
eam communem dixit, & in praxi ſer-
uari. Bertaz. de clauſ. clauſula 41. gl. 1.
nu. 2. & 3. & ratio eſt ſecundum præ-
14 fatum, quia quando † eſt defectus in
forma vtile per inutile vitiatur. Et vl-
tra conſiderationes ſupra ponderatas
etiam fulcitur hęc ſententia ex illa re-
15 gula. Quod quando aliquid † addi-
tur, vel detrahitur obligationi: ſem-
per dicta obligatio vitiatur. l. 1. §. ſi
quis ſimpliciter. ff. de verb. oblig. Vt
16 etiam quia ſtipulatio † eſt actus indi-
uiduus. l. 1. §. 1. & l. continuus. ff. de
17 verb. obli. † & actus indiuiduus non
poteſt pro parte valere, & pro parte
nõ l. ſi ita ſtipulatio in § fi. ff. de verb.
oblig. l. pro parte in prin. ff. de ſeruit.
l. vna eſt. ff. de ſeruit. ruſt. prædiorum.
18 † Cõtrarium, quòd imò in pari ſum-
ma fideiuſſor teneatur, firmauerunt
Azo. in ſumma. C. eod. num. 7. Cyn.
& Albertg. in l. fi. C. eod. Dec. in l. in
eo quod plus eſt vbi addẽtes. ff. de reg.
iur. & in conſ. 7. num. 6. Galia. Alciat.
Corraſ. & Duar. in d. l. 1. § ſi ſtipulan-
ti. ff. de verb. oblig. Baldui. Bodeus, &
alij in §. fideiuſsores. Inſt. eod. qui di-
cunt hanc æquiorem, & receptiorem
opinio-

opinionem eſſe. Anto.Gomez.de contract.cap.13.num.1. Alciat.lib 5.parergo.cap.17. Fernand. Vaſqui. lib.1. controu.illuſt.cap.40. num.5. Eman. Suar.in ſuo theſaur.commun.opin.in littera F.num.129. & in add. ad Arri. Pinell.in rub.C.de reſcind.vend.par. 1.cap.3. num.20. & hanc opinionem veriorem receptiorem, æquiorem, & magis æquitati naturali conſonam dixerunt Rot. Peruſ. deciſ. 57. num. 5. & 6. Anto.Heringer. ex alijs quos cumulat.tract.de fideiuſ. cap.24.nu.83. qui & ipſe cum hac opinione pertrãſit contrarijs reſpondendo, ita poſt Croſcius in l. ſi ſeruus §. ſi plurium nu.3. ff.ſi quis cauſ Gutierez de iuramento confirmatorio 1 par. c. 22.in prin. ait Ceuallos in tract. de vi contra cõmunes q.382.nu.1. Ea potiſſimum

19 ratione ductr, † quia in maiori ſumma ineſt minor, non ſimul: ſed ordine ſucceſſiuo, & quod plus eſt vtique tanti eſt.l.1. §.ſi ſtipulanti. ff.de verb. oblig.l.ſi nus,§. ſi cum decem. ff.de pact. l.qui concubinam. in §. 1. ff.de leg.3.l.qui quartam.ff.de leg 1.Cagn. in l.in eo,quod plus,ff.de reg.iur.Domin.à S.Gemin.& Philip.Franc.in c. 1.de arbit.in 6.Magon.deciſ. Lucenſ. 52.num.1. & 2. & 120.num.1. Vinc. de Franc.deciſ.336.& præſertim quãdo ſumus indiuiduis, etiam quod diſpoſitio ſit iurata. Natt. conſ.453.nu. 15.volum.3. Caſtr. conſ. 186. in cauſa, quæ vertitur. Piſis.colum.fin.nu.4. verſic. Item non obſtat. lib.1. Conar. in prælect. ad tubr.de pact. par.2.§.6. num.3.dum volunt. Quod fideiuſſor in exceſſu non teneatur, ſed tantum in eo, in quo principalis eſt debitor: & ſic quod annullatio tantum fiat in exceſſu, & facit tex.in l.hactenus. § fi.ff.

20 eo. corroboratur hæc opinio. † Quia quãdo plus eſt promiſſum, quam promitti oportuit: tunc non tota obligatio: ſed tantum ſuperfluum infirma-

21 tur: ſuperabundans † enim cum pro non adiecto, & ſcripto habeatur, non vitiat: ſed vitiatur l. hactenus in fin. cum l.ſeq.ff.de conſt.pec.l.3.§.fi.cum l.ſeqq & l.rogatus. ff.mand.l.qui bis idem.ff.de verb.oblig.l.ſiue generalis ff.de iure dot.l.ſancimus in prin. C.de donat.l.hac edictali. in fin.princ. verſ. ſin verò plus. C. de ſecundis nupt.§.is qui exequitur.inſt.mand.cum alijs.

22 Hinc,& ſecũdo eſt: † quod ſi principalis eſt obligatus ſub cõditione eidem fideiuſſor accedere purè, & ſimpliciter nequaquam poteſt. d.l.Græcè in §.illud.in fin.ff.eo.& d.§.fideiuſſores inſtit.eo.

23 Hinc,& tertio fit: † quod tempore non poteſt fideiuſſor in plus obligari, quam principalis. Bart. in d.l.Græcè. §.illud. nu.1. & 2. Iaſ in l.ſi ita ſtipulatus.num.9. ff.de verb.oblig.

24 Hinc deducitur † fideiuſſorem,etiam plus loco obligari non poſſe. d.l. fideiuſſor obligari in §.1.ff.eo.Bart.in d.§. illud: modo non ſit leuior eius conditio. d.§.illud. & l.ſi qui acceſſiones.ff. eo.d.§.fideiuſſores.inſt.eo.

25 Hinc eſt quarto, † quòd in alia re fideiuſſor non poteſt obligari, quam quod teneatur ipſe principalis. Bar.in d.§.illud.nu.1.Areti in l.nõ amplius. §.cũ bonorũ. col.pen. verſ. tene ergo. ff.de le.1.& facit tex. in l.ſi ita fideiuſſorem accepero. ff.eo & diximus ſup.

26 Lim.primo hæc cõcluſio: † nam licet fideiuſſor nõ poſſit teneri in plus, quam principalis, tamẽ eſſe actus teneri poteſt.l ſi pupillus. vbi Bart.ff.de verborum oblig. & ibi Alexan. nu.4. idem Bart. in l.Marcellus. num.7. & in l.ſi qui acceſſioni nu.11. ff.eod. l.2.

Digitized by Google

C.de fideiuſſ.min. Marſ rub.eo.num. 291.cum ſeqq.Bal. in l.qui crimen in 8.q. C.qui accuſ. non poſſ. Alexan.in l.ſi quis reum. ff.de cuſt.reor. Ang.in l.qui acceſſionis. ff.de fid. Mātua ſingul.537. Bertaz.de clauſ.clauſula 40.

27 gl.6.num.4.† Exemplum, ſi fideiuſſor ciuiliter, & naturaliter obligetur, principalis verò naturaliter tantum.

28 † Vt etiam ſi principalis ſimpliciter promiſit, & fideiuſſor ſub hypotheca omnium bonorum. l.2. & l.amiſſi. ff. de fideiuſſ. vt etiam ſi principalis debitor ſine pęna promiſit fideiuſſor cū pęna. gl.in l.ſicut reus, in verbo Maiuſcula.ff.eo.Ant. Hering.de fideiuſſ. c.24.num.112 qui dicit communem: vt pariter, ſi fideiuſſor eſt obligatus ſub Quarantigia, principalis autem non. Ozeri.in §.fideiuſſ.nu.7.inſt.eo. Marſ.in rub. eo.q.39.nu.291.& 293.

29 Lim.ſecundo,† vt prædicta procedant in ijs, quæ emergūt tempore ſtipulationis contractæ, in quibus fideiuſſor ex ſua perſona non poteſt teneri in plus, quam principalis: ſecus tamen eſt in ijs, quæ emergunt poſtea:

30 † putà ex mora fideiuſſoris, quia in ipſis tenetur vltra illud, in quo principalis obligatus eſt.Bar.in l.centum. num.6.ff.de eo, quod cert.loc.& in l. ſi teſtamento,§.quæſitum.ff.eo.

31 Lim.tertio:† quando fideiuſſor iurauit: nam tali caſu virtute iuramenti in plus in duriorem cauſam, & ad aliud, quam principalis obligari poteſt.Bar.in l.ſi quis pro eo.num.15.ff. eo. Natt.conſ.262.nu.14. & 453.nu. 15.vol.3. Ioſeph. Ludou. d.deciſ.Peruſ.57.nu.4.in 1.par. Corn.in Auth. Sacramenta puberum.nu.65.C.ſi aduerſ.vend.Alex.conſ.32.nu.17.lib.4. & conſ.29.num.32.lib.7.Couar.in c. quamuis. p.2.de pact. §.6.nu.3. Iura-

32 mentum † enim præcisè cogit ad fa-

33 ctum, & † habet vim clauſulæ omni meliori modo. Gabr.de iureiur. cōcl. 8.& de fideiuſſ.concl.1.nu.43.Crem. ſing.41.Marſ.in rub.de fideiuſſ.q.38. nu.291.cū ſeqq. Decia.conſ.72.nu.5. in 2.par.Pariſ.conſ.16 nu.110.vol.2.

34 qui dicit communem. † Fideiuſſor enim cū iuramento eſt ad inſtar principalis, & vt expromiſſor, qui etiam pro non obligato intercedere poteſt, & ideo in duriorē cauſam, & in plus obligatur. Alciat.in c.cum contingat. nu.174. de iur. Mohed.deciſ.223. fideiuſſor enim virtute iuramēti tenetur, licet principalis obligatus nō ſit,

35 † & ratio eſt, quia virtute iuramenti, non vt fideiuſſor, ſed tanquam principalis tenetur; ità poſt multos ab eo congeſtos ait Ceuallos d.q.382. nu.4. & quod iuramentum in obligatione fideiuſſoria operetur, vt fideiuſſor etiam in plus, quam principalis obligari poſſit, tenuerunt Bart.in l.ſi quis pro eo ff.eo. vbi Ang.1 mo.& Arret.in §.fideiuſſores.inſt.eo. Rom.in l.1.in §. ſi quis ità.ff.de ver.obli.Marſ.rub.eo. nu.291. Alex.conſ.32. in fi.vol.4.

36 Limit.quarto,† quando fideiuſſor ſe obligauit, vt principalis principaliter, & in ſolidum, conſtituendo ſe principalem debitorem: nam tunc, cum ſint duo rei debendi, fideiuſſor in plus, & ad aliud tenetur. Natt. d. conſ.262.nu 14.vol.2.Cremon.ſing. 42.Marſ.d.q.38. Pariſ.d.conſ.16.nu. 115.Deci.d.conſ.72.nu.5.Iaſ.cōſ.58. col.1.in 3.Lamberteng.de contractu. gl.56.nu.15.q.6.diximus inf.hac ead ſect.c.5.lim.1.notant omnes in l.cum pater.in §.filius matrem.ff.de leg.2.

37 Lim.5.† quando fideiuſſor ſe obligauit, & fideiuſſit animo nouādi. Pariſ.d.cōſ.16.nu.113. Lamber.d.gl.16. q.6.

Digitized by Google

q.6.nu.15.& tali caſu eſt neceſſe, quod
38 dicat, ſe facere animo nouãdi. † Cum
nouatio non inducatur, niſi expreſsè
dictum ſit.l.fi. C.de nouat. & in pun-
cto Lamber. vbi ſupra.
39 Lim.ſexto, † in fideiuſſore accedẽ-
te ad obligationem principalis, qui ad
factum tenetur: nam ſi per principa-
lem factum non adimpleatur, fideiuſ-
40 ſor poteſt ad intereſſe aſtringi, † quod
ex iuris interpretatione, idem cum fa-
cto cenſetur: imò quod intereſſe præ-
ſtare ſit plus, quam factum adimple-
re, probant tex.in l.ſi quis ab alio.§ fi.
ff de re iud.l.Inſulam, & l.ſtipulatio-
nes, vbi Bart.nu 40. ff.de verb.oblig.
Bar.in l.1.nu.6.ff.de act.empt. & in l.
ſi qui acceſſionis.nu.13.ff.eo.Ruin.in
l.4.§.Cato.nu.15.ff.de verb.oblig.
41 Lim.ſeptimo, † in fideiuſſore pro-
mittente æſtimationem rei, ad quam
præſtandam tenetur principalis debi-
tor, quod benè fieri poteſt.l.ſtipulatus
Eſopus.ff.eod.l.propè modum.ff.de
42 verb.ſign. † nam æſtimatio, & valor
rei, eſt idem cum ipſa re, & maximè
43 in vniuerſalibus, † in quibus precium
loco rei ſuccedit. Bar.in l.1.nu 6.ff.de
44 act.empt. † immo durius eſt præſtari
ſpeciem, quam quantitatem l.ſi ità fi-
deiuſſorem ff.eod. Aret. in l.non am-
plius.§.cum bonorum. col.pen. verſ.
tene ergo.ff.de leg.1.vbi Iaſ.num.12.
Alciat.reſp.9.nu.13.
45 Et aduerte: † quod fideiuſſor benè
poteſt in leuiorẽ cauſam, & in mino-
rem ſummam, & pro aliqua re tantũ,
& non pro omnib.obligari.l.Græcè.
§.illud.ff.de fideiuſſ.l 2.ff.qui ſatiſd.
cog.Gabr.conſ.43.nu.6.vol.1.
Pulchra iuxta præmiſſa oritur du-
46 bitatio: † quis fideiubendo promiſit,
quod alius obſeruabit, conſtituens ſe
principalem debitorem cauſam pro-
priam faciendo: an iſte promittẽs, teneatur, etiam quod ille non obſeruet, quia fortè prima obligatio eſſet inualida? Nat.conſ.272.vol.2.decidit iſtũ promittentem omnino ad obſeruantiam aſtringi poſſe, etiam quod principalis obligatio ſit inefficax. diximus infra ſect.8.cap.1.in fin. & ſupra hac ſect.cap.1.num.3.cum ſeqq. & in cap.5.infra in 1.lim.num.15. vbi latè de hoc egimus.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſor cẽſetur ſe obligare in omnem caſum, in quo principalis tenetur.*
2 *Fideiuſſor cenſetur ſe obligare in omnem caſum, qui procedit ex natura negocij, non autem propter delictum perſonæ.*
Intelligi prædicta.
3 *Primò, quando obligauit ſe ſimpliciter.*
4 *Secundò, quando obligauit ſe in omnem cauſam.*
5 *Tertiò, quando obligauit ſe ad omnia, vt principalis.*
6 *Quod in dubio fideiuſſor cenſeatur acceptus in omnem cauſam, habet locum in diſpoſitione legali, & in materia fauorabili.*

Fideiuſſor cenſetur ſe obligare in omnem caſum, in quo principalis tenetur.

CAP. IIII.

1 TErtio infertur: quod fideiuſſor
cenſetur ſe obligare in omnem
caſũ, in quo principalis tenetur Alex.
conſ.34.nu.5.in 2.Aym.cõſ.45.nu 6.
& cõſ.272.nu.2.& 5.Boer. deciſ.314.
2 nu.4. † & intellige in omnem caſum,
& cauſam, quę ex natura negocij pro-

cedit, & quæ naſci poteſt ex principali obligatione, propter naturam contractus fideiuſſoris, & non propter delictum perſonæ. l. ſi quis pro eo. in §. ſi nummos, & l. amiſſi. in §. fideiuſſores. ff. eo. l. quæro, in princ. ff. eod. vbi gl. in verbo præſtitis, & Caſtr. ibid. l. ſi poſtea. ff. rem pup. ſaluam fore.

3 Declara: † quando promiſſio fuit facta ſimpliciter: & multò magis quàm
4 in promiſſione dictũ eſt † in omnem cauſam: tunc enim fideiuſſor tenetur ad omnia glo. in d. l. centum capuæ. ff. de eo quod cert. loc. in verb. nec oportebit. Alex. d. conſ. 34. nu. 5. cum ſeqq.
5 vol. 2. † Et eo magis, quando fideiuſſor voluit teneri ad omnia, vt principalis, & ad omnia quibus principalis tenetur. Pute. deciſ. 58 in fin. lib. 3.

6 Declara ſecundo, & intellige quòd dictum eſt: vt in dubio fideiuſſor videatur acceptus, in omnem cauſam, quæ oriri poſſit. Fulg in l. centum capuæ. colum. 3. ff. de eo, quòd cert. loc. Aym. d. conſ. 272. num. 2. & 5. Surd. deciſ. 212. num. 8 quod dicas procedere in diſpoſitione legali. Cagn. in l. 1. nu. 9. ff. de reg. iur. Menoch. de præſumptio præſumpt. 46. num. 31. lib. 1. vt etiam in materia fauorabili. Anto. Heringer. de fideiuſſ. capit. 24. num. 229. & 230.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſoris obligatio corruit, vbi principalis obligatio, vel iudicium non ſubſiſtunt, ibidem, num. 3.*
2 *Fideiuſſor non obligatur in contractu inualido, etiam ſtante ſtatuto.*
3 *Annullata principali obligatione, annullatur quoque fideiuſſio.*
4 *Fideiuſſor datus in iudicio nullo non obligatur.*
5 *Carceratus nulliter ſi aufugit, non debet ex tali fuga puniri.*
6 *Nec eius fideiuſſor tenetur.*
7 *Acceſſorium naturam ſui principalis ſequatur.*
8 *Accidẽs tollitur ſublato eius ſubiecto.*
9 *Qualitas non datur ſine ſubiecto.*
10 *Fideiuſſoris obligatio corruit, vbi principalis eſt nulla, ex defectu mandati.*
11 *Alienatio rei pupilli facta per ſolum tutorem non tenet.*
12 *Nec fideiuſſor obligatur.*
13 *Fideiuſſor non obligatur pro filiofa mil. mutuum accipiente, etiam ſi ſe principaliter obligauerit, & animo nouandi.*
14 *Fideiuſſor non obligatur, vbi obligatio principalis eſt nulla ex defectu cauſæ.*
15 *Idem quando fideiuſſio accedit obligationi illicitæ, & ob eius naturam non exiſtenti in hominum commercio, legibus improbatæ turpi, impoſſibili rei, vel facti obligatione.*
16 *Fideiuſſor quibus in cauſis non obligetur remiſſiuè.*
17 *Fideiuſſor obligatur, licet principalis obligatio non teneat, quando ſe vt principalis, & principaliter obligauerit.*
18 *Fideiuſſor, vti principalis obligatus, non vt fideiuſſor, ſed vt principalis obligatur.*
19 *Fideiuſſor, qui ſe, vt principalis obligauit, tenetur etiam principali obligatione non ſubſiſtente, quando ſe obligauit in eodem inſtrumento: ſecus quando in diuerſo.*
20 *Fideiuſſor non obligatur, quando principalis obligatio eſt nulla: quia turpis, vel contra leges, etiam quòd ſit in eodem inſtrumento.*
21 *Fideiuſſor obligatur etiam nulla exiſtente*

ſtente principali obligatione, quandoſe, & ſua bona obligauit cum iuramento.

22 *Fideiuſſor minoris efficaciter obligatur quamuis principalis obligatio non teneat, quando cum iuramento fideiuſſit, & vt principalis: & maxime quando nullitas prouenit à ſolemnitatum defectu, & num. 25.*

23 *Fideiuſſor minoris, cuius contractus eſt nullus, ſi ſoluit non poteſt agere contra minorem pro relatione indemnitatis.*

24 *Fideiuſſor mulieris obligans ſe, ſolemnitatibus non adhibitis, ſi ſe vt principalis, & cum iuramento obligatur efficaciter obligatur.*

Quando principalis obligatio corruit, etiam fideiuſſoria non ſubſiſtit.

CAP. V.

QVarto infertur, quod quando
1 † principalis obligatio, vel iudicium non ſubſiſtunt, tunc etiam fideiuſſoria obligatio corruit. §.fideiuſſores.inſt.eod.l.1.l.fideiuſſor obligari in prin.l.ſi ſub impoſſibili.l. Grecè in §.illud.l.cũ lex. & l.qui contra, vbi Bart.ff.eo.l.1.§.ſi quis ita. ff.de verbor.oblig. l.eum qui Epheſi.ff.de conſt.pec. gl.in c.grauis extra de cenſi.Ceph.conſ.164.nu.20.lib.11.Marſil.rubr.eo. q.14 num.156. cum ſeq. Corn. conſil. 121.num.7. in quarto, dum vult fideiuſſorem non obligari
2 ex † contractu inualido, etiam ſtante ſtatuto. Sum.Ang. in verb. fideiuſſor verſic.1. Mant. ſing.500.nu.3. Surd. deciſ.118. num.10. Plot. in l.ſi quando num.265.C.vnde vi.Carp.ad Statut. Mediol. par.2. cap.189. num.25. Farin. lib.1. tit.4.q.30. num.69. & q. 35 num.25. Anton. Hering.tract. de fideiuſſ.cap.10.num.18. cum ſeqq.&
3 quod annullata principali † obligatione annulletur quoq; fideiuſſio voluerunt Socin. conſ.273. in præſenti col.1.lib.1.Deci.conſil.366. col.pen. Iaſ.conſil.133. volum 3. Neuiz. conſil.51.num.57.Seraph.deciſ.787 nu. 15. in prima par. qui dicit quod contractu nullo exiſtente etiam obligatio acceſſoria corruit, quando contractus annullatur ex defectu formæ: ſecus ſi ex defectu materiæ, & deciſ. 1324. num.1.4.6. & 8. part.2. qui hoc dictum multis alijs modis limitat.& faciunt.l.fin. ff.de conſt pec. cap.tranſlato de conſt.

4 Et fideiuſſorem † datum in iudicio nullo non obligari ponunt Riminal. Sen.conſ.457. num.6.vol.3. Marſ.de fideiuſſ. quæſt. 50. num.350. appoſt. ad Alexand.conſil.59 num.11. vol.1. Alexand. in l.2. in §. ſi quis ff. qui ſatiſd. cogan. Caualcau. deciſ. Fiuizan. 2.num.2.& deciſ.31.par.1.num.156. cum ſeqq.

5 Vnde † ſi quis carceratus nulliter aufugit: Non tantum ex dicta fuga ipſe puniri non debet, verum nec in
6 pœnam incidit. Immo † nec eius fideiuſſor tenetur, & maximè ad pœnam quando præſertim fideiuſſor non eſt in aliquo dolo, vel culpa. Marſ.rubr. eod.q.14.num.156.benè Ceph. conſ. 164. per totum. lib.2. Iniuſtè enim carceratus non ſolum nõ punitur aliqua pœna fugiendo: Sed etiam ſi promiſit, & iurauit redire poteſt abſque reatu periurij contrauenire iuramento, nec redire tenetur, etiã quod promiſerit, & iurauerit. Couar.var.reſolut.lib.1.cap.2.num.7.verſic. contrariam.Duen.reg 393.in 4. limit. Petr. à Placb. in epit. delict. lib.1. cap. 26. num.6.Clar.in Prax.q.21. verſ.tertio

autem

autem modo. Immo redeundo pec-
car. Seraph. de priuil. iuramenti pri-
uil.32.nu.1.cum ſeqq. Afflict.deciſ.
149.Gerard.Mazzol.conſil.81.nu.5.
Capell. Toloſ. quæſt.399.vbi Aufre-
di. in add. Dd. omnes in l. qui carce-
rem.ff.quod met.cauſ.Anto.Hering.
de fideiuſ. cap.10. nu.39. & ſicut in-
iuſtè carceratus ex ſua obligatione,
& iuramento non obligatur, ita nec
eiuſdem fideiuſſor.Ceph.conſil.174.
lib.2.Seraph. de priuil.iuramẽti pri-
uil.132.nu.3.& 10.& ſeqq Farin.in
prax.crim. de carc.& carc. quæſt.30.
à nu.67. vſque ad 69. qui quæſt.34.
nu.80.& 81.dicit quod in pratica hoc
obtinere difficile eſſet, quod fideiuſ-
ſor poſſit dicere de nullitate carcera-
tionis rei, pro quo eſt fideiuſſum, cũ
fideiubẽdo cenſeatur approbare cap-
turam, vnde non amplius poterit di-
cere de eius nullitate, vt per eundem
Farinac. quæſt. 27. nu. 150. Et ratio
7 præmiſſorum eſt, † quia acceſſorium
naturam ſequitur ſui principalis.cap.
acceſſorium. de reg. iur. in 6. l. cum
8 principalis de reg. iur. † nam ſublato
principalis obligationis ſubiecto eius
accidens eidem adhærens tolli neceſ-
ſe eſt, l.eius qui in Prouinciam,in §.ſi
ſtipulatus. ff.ſi cert. petat Crot conſ.
9 135.nu.25. volum.1. † qualitas enim
non datur ſine ſubiecto inſt.de vſufr.
in princ.

Ampl. primò, vt hæc procedant
10 etiam, † quando prima obligatio,
eſt nulla ex defectu mãdati,nam tunc
fideiuſſio vti acceſſoria etiã ipſa nulla
redditur. Anchar.conſil.75.viſo dili-
genter.nu.8.verſic ex prædictis.

11 Ampl. ſecundò in tutore, & cura-
tore ſolo vendente: nam cum talis
alienatio, non teneat. Salycet.in l.&
12 ſi is.C.de prædijs.min. Minus † etiam
valebit fideiuſſio ei accidens. Bart.in
l.cum lex. in fi.ff.eod. vbi Caſt.de n
Caſt.in l.1.C.de fideiuſ.min. vbi Ful-
goſ.

13 Ampl. tertiò in filiofam. † qui ſi-
cut ex mutuo non obligatur, ita nec
eius fideiuſſor licet ſe principalem
fecerit, & animo nouandi fideiuſſe-
rit. Alex. conſ.66. nu.4. & 5.lib.4.&
eſt tex.in l. ſed Iulianus.ff.ad Maced.

14 Ampl.quartò, † quando principa-
lis obligatio eſt ſine cauſa: quia tunc
cum ipſa ſit nulla, & non teneat: pa-
riter non tenebit fideiuſſio illi con-
ſequens. Alex.conſ.159. circa princ.
num.2 lib.2.

15 Ampl. quintò, † quando fideiuſ-
ſor accederet obligationi illicitè, &
ob eius naturam non exiſtenti in ho-
minum commercio legibus impro-
batæ, turpi, impoſſibili rei, vel facti
obligatione.l.cum l.ex & l.ſi à reo.in
§.fin.ff.eo.Alc.in l.pacto,quæ comm.
num.49.C.de pactis. Valent. Franc.
tract.de fideiuſſ. capit.3.nu.334.

16 Extende, & † amplia multis alijs
modis, quos late, proſecuti fuimus
ſect.8.per totum infra.

17 Limit. modo primò † iſta conclu-
ſio. Quando fideiuſſor vt principa-
lis,principaliter, & in ſolidũ ſe obli-
gauit: nam tali caſu fideiuſſoria obli-
gatio valet, licet principalis non ſub-
18 ſiſtat, quia † tunc, vt principalis, &
non vt fideiuſſor conſideratur. Pariſ.
conſ.16.nu.113. volum.2.Corn.con-
ſi.214.nu.11. volum.2. & 249.nu.5.
volum.3. Sforza Odd. conſil.41.nu.
7.Natt. conſil. 262. nu.14. volum. 2.
ſignanter Decian. reſp.72.nu.5. vo-
lum.2. qui dicit, quòd tali caſu po-
tius dicuntur duo rei,quam quod ſit
propriè fideiuſſor Anchar. regienſ.
quæſt.45.nu.10.Marſ.rub.eo.quæſt.
1.nu.

1.num.62.Becci.conſil.45.num.49.

Contrarium tamen tenet Bartol.in l. ſi à Reo. in §. ſi à furioſo, & in l.ſi quis pro eo col.fin.ff.eo. glo.in § 1.in verb. fideiuſſorem. Inſt. eo. Abb. in c.2.eo.

19 Concilia iſtas † opiniones inter ſe pugnantes, vt ſecunda procedat, quãdo fideiuſſio fit ſeparatè a prima obligatione, & extra primum inſtrumentum. Prima verò quando in eodem inſtrumento, nam tali caſu cum ſint duo rei debendi, ſi non valet principalis obligatio, benè ſuſtinetur fideiuſſoria, quæ tunc non eſt acceſſoria, ad principalem obligationem. Alexan. conſil. 32. in cauſa executionis motæ. lib.4. Iaſ. conſil. 58. circa medium nu.4. lib. 3. Decian. d. reſp 72. nu.5.& 6. volum.2. licet contrarium tenere videatur. Iaſ.conſ.133.colum. penult.lib.4. cuius dictum procedit,

20 quando principalis obligatio † eſt nulla, quia turpis, aut contra leges: nam tunc nec fideiuſſoria ſubſiſtit, etiam quod ſit in eodem inſtrumento. Abb. conſil 74. in fi. & conſil.75. nu.4. lib.2. Alexand.conſil.66. viſo themate per totum lib.4.

21 Limit.ſecundo, † quando fideiuſſor obligauit ſe, & ſua bona cum iuramento: Nam virtute iuramenti licet principalis obligatio non valeat, tñ tenet fideiuſſoria. Natt.d.conſil. 262.nu.14.volum.2.Ioſeph.Lud.deciſ.Peruſ 54.nu.4. in prima parte, & faciunt dicta ſupra in 3. limitatione ad ſecundam illationem.

Contrarium tamen tenent Socin. conſil. 65. circa primam q. colum. antepen.verſic.ſed tamen.Rom.conſ. 124.Crott.conſil. 195. num.22.23. & 24. volu.2. Couar. ad rub. de pact. 2.part § 6.nu.3.

Tenẽdo primam opinionem. Eam

22 † exemplifica in fideiuſſore, qui cum iuramento acceſſit contractui per minorem celebrato, cuius fideiuſſoria obligatio tenet, licet contractus minoris non ſubſiſtat: & hoc virtute iuramenti. Et maximè quando nullitas contractus minoris prouenit à defectu, & omiſſione ſolemnitatum. Bartol.in l. Marcellus. num.1.ff. eodem. Pariſ. conſil. 16 num. 110. volum.2. Corn.conſil.214. num.11. volum.2. Mohed.deciſ.223.aliàs 2.de fideiuſſ.

23 Vnum † tamen attendendum eſt in propoſito, quod fideiuſſor minoris, cuius contractus eſt nullus, non poteſt agere contra minorem pro releuatione indemnitatis. Alberig. in prima parte, ſtat.queſt 182. Caſtr.cõſil.433. aliàs 434. viſis num.3. lib.1. Boer. q. 115. in princ. Tiraq. d. leg. connub. gloſ.4.nu 14.

24 Limit.3. † in mulieris fideiuſſore, qui licet ſe obligauerit non ſeruata forma Statuti, tamen ſi ſe obligauit, vt Principalis, & cum iuramento eius obligatio valet. Bertazz de clauſul. clauſula 7. gl 19. nu. 3. & 4. latè de hoc egimus. ſect. 8. c. 56. in hac 2.part.

25 Limit.4.in fideiuſſore minoris, qui acceſſit contractui minoris inito ſolemnitatibus non adhibitis: nam licet principalis obligatio non ſubſiſtat; fideiuſſor tamen in ea adhibitus efficaciter obligatur. Alex.conſil.66. in fin. lib.4. Diximus ſupra hoc eod. c.num.22. verſ.tenendo primam, & hac ead. ſect.c.1. in fin.& c.3 & ſect. 4. cap.11. & ſect. 6. capit.3. lim.1.2. 3.4.& 5.

TRA-

TRACTATVS
DE FIDEIVSSORIBVS
SECVNDÆ PARTIS PRINCIPALIS.
TITVLI.
De Fideiuſſoribus circa diuerſa.
SECTIONIS SECVNDÆ.

SVMMARIVM.

1 *Fideiubere pro alio res modici præiudicij à principio eſt: ſed demum efficitur maximi: cum vt plurimum contingant, noxa, lites, egeſtas, & miſeria.*
2 *Fideiuſſio onus, & grauamen eſt.*
3 *Contumelia, & iniuria afficit, quis dicitur à quo ſatiſdatio petitur.*
4 *Fideiuſſio detrimentum dicitur.*
5 *In Fideiuſſionibus præſtandis, concuſſio, efflagitatio, & exactio contingunt.*
6 *Fideiuſsio, contumelia, iniuria, grauamen, onus, & detrimentum eſt.*
7 *Fideiuſſores reperire difficile.*
8 *Fideiuſsio eſt contractus damnificatiuus, & onerosus.*
9 *Fideiuſsio ſpecies dilapidationis eſt.*
10 *Fideiubens cenſetur malè vti ſubſtantia ſua, & vergere ad inopiam.*
11 *Paupertas probatur ex eo, quod quis fideiuſsit pro alio.*
12 *Paupertas ex fideiuſsione probatur, modo quis fideiuſſerit pro magna quantitate; ſecus ſi pro parua.*
13 *Procurator, etiam cum libera non poteſt fideiubere nomine domini ſui.*
14 *Cautio ſine cauſa à debitore extorqueri non debet.*
15 *Alienationis nomine venit fideiuſsio.*
16 *Alienare prohibitus dicitur etiã prohibitus fideiubere.*
17 *Fideiubens ex fideiuſsione nihil lucratur: multum tamen amittere poteſt.*
18 *Fideiuſsioni ſe quis inconſultò, & temere ſubijciendus non eſt.*

Fideiuſſio eſt onus, & grauamen.

CAP. I.

1 Licet † ab initio pro alio fideiubere res leuiſſimi momenti, & præiudicij eſſe videatur: cum tantum nudam, ſimplicem voluntatis propenſionem contineat, nihilque exſolui, nihilque pecuniæ præſtari opus ſit. Tamen: quia paulò poſt contingit, quod eſt in prouerbio. Spopondiſti præſto eſt noxa, & ſic lites, egeſtas, & miſeria ſecundum Valent. Franc. in tract. de fideiuſſ. in proh. nu. 7.

2 Hinc eſt: † quod fideiuſſio onus, & grauamen dicitur. l. cum non facilè.

cilè.

cilè.ff.ſi cui plus, quam per l.Falcid.§. item ex inquiſitione inſt. de ſatiſd.tuto.l.2.§.ſedet ſi dubitetur.ff.de iudic. Bald. in l.2.nu.7. vbi Salyc. num 4. C.de hæred.vel act.vend. l mo. in l.2. in §.1.ff.ſol.matrim. Surd.deciſ.279. num.13.& 295.num.2. & in tract.de alim.tit.3.q.3.num.30.vbi admonet, neceſſitatem præſtandi fideiuſſorem graue onus eſſe. Bald.in l.teſtamento, in fi.ff.de teſt.tut.qui dicit fideiuſſionem probo, & honeſto viro onus, & grauamen eſſe. Seraph.deciſ. 1142. num,1.in 2.par. in nouiſſ.& grauate, quem ad ſatiſdandum ſæpiſſimè laborioſum eſſe,docet Aron.ſingul.53.

3 † Et hoc reſpectu affici quis cõtumelia, iniuria, & grauamine dicitur, à quo ſatiſdatio petitur, & exigitur. l. teſtamento.in fi.ff.de teſt.tut.vbi Bal. l.Orphanotrophos.in prin.C.de Epiſcop.& cleric. quod ſecus eſt in datione pignoris: † & hac de cauſa fideiuſſio etiam detrimentum appellatur. l. quoties ſanè.in fin.C.de priuil.Schol. lib.11. Luc.de Penn.in l. quoties numero 11.C.de dignit.lib.12.† & ideo concuſſio, flagitatio, & exactio eſt in præbendis fideiuſſoribus d.l.quoties. C.de dignit.lib.12.l.multis in fi.prin. C.de princ.agent. in reb.l.fi.in princ. C.de priuil. Schol.lib.12.l.fi. in prin.

4

5

6 C.de ferijs. & † quod fideiuſſio nuncupetur onus, grauamen, contumelia, iniuria, detrimentumq; aduertit Anton. Hering. in ſuo tract.de fideiuſſoribus.c.6.num.144.

7 † Hinc etiam fit, cum fideiuſſio ſit onus, & grauamen, quod difficile ſit fideiuſſores reperire, d.l.2.in §. ſed & ſi dubitetur.ff.de iudicijs.l.ſi is à quo. in §.fin.ff.vt in poſſ.leg.Bald.in l.cum per liberam. num.5. C. per quas perſon. nob. acqui. Caſtrenſ. in l. omnes qui.in §.præterea,num.2.C.de Epiſc. & Cleric. Gram.conſ.95. num.13. & poſt Bart.in l.3 §.quamuis num.3. ff. ſi cui plus quam per legem Falcid. ait Cçualos in tract.communium contra communes q.66. num.5. Surd. d.deciſ.279. nu.13. & de alim.q.175. numero 3.vbi vult hoc eſſe præcipuè verũ in eo, qui nihil poſſidet, & eſt egenus, & pauper, quia in eo reperire fideiuſſoré difficile eſt. Viui.deciſ.2 10.

8 num.7. par.2. qui † dicunt fideiuſſionem contractum, incommodum, periculoſum, damnificatiuum, & oneroſum eſſe: cum quis ſe conſtituat debitorem pecuniæ ab alio acceptæ: ità quod in eo nullum lucrum ſperatur: ſed ſolum damnum, & amiſſio patrimonij: in tantum, quod fideiubens cenſetur dilapidare bona ſua. Fideiubere enim † pro alio ſpecies dilapidationis bonorum eſt, & maximum periculum, & incommodum infert. Iaſ. in l.contra iuris, in fin. ff.de pact. vbi Alex. num 14. Rip. nu.138. Marant. diſput.6. num.13. Ceph. conſil.219. num.26.vol.2.Magon.deciſ.Florent. 57.nu.57.& Lucenſ.9.num.12.Cott. in ſuis memor.in verb.fideiuſſor propriè. And.Gail.lib.2. obſeruat 83.nu. 15.Couar.var.reſol. lib 3.c.2.num.6. cum alijs congeſtis ab Ant.Hering.in ſuo tract.de fideiuſ.c.1.num.19.

9

10 † Et ideo facilè fideiubentes pro alijs dicuntur malè vti ſubſtantia ſua: vergere ad inopiam, & perdere. Iaſ.in l.ſi conſtante.nu.158.ff.ſol.mat.idem in l. in perſonam in §. qui pecuniam. ff. de pactis, & faciunt l.3.§. ſi filius ff.de pecul. & l. ſi cui, in §.ſi Flauius.

11 ff. de ſolut. † & hoc modo probatur paupertas ſecundum Angel. in d. l. in perſonam, in §.1.nu.2.ff.de pact. Alex. in d.l.ſi conſtante, num.14. vbi Ang. nu.1.

nu.1. Rip. nu.38. Catella. Cot. in ſuis
memo in verbo fideiuſſor propriæ:
12 qui declarat hoc procedere, † ſi fide-
iuſſor ſit pro magna: ſecus ſi pro par-
ua quantitate.
13 Hinc itidem eſt: † quod procura-
tor cum libera, non poteſt fideiubere
pro domino: quia fideiubendo dici-
tur malè gerere negotia Domini An-
gel. in d. l. in perſonam. nu. 2. ff. de
pact. Ruin. conſil. 140. nu. 3. & 6. vo-
lum. 1.
14 Hinc pariter fit: † quod cautio ſi-
ne cauſa à debitore extorqueri non
debet: cum cautio ſit onus, & graua-
men. l. in omnibus. ff. de iud. Arre. in
l. 2. in principio nu. 13. ff. ſol. matr.
Bald. in l. 1. nu. 6. C. de hæred. vel act.
vend. vbi Saly. nu. 4. inquit, quod
graue eſt onus fideiuſſores præſtan-
di. Surd. de alim. priuil. 26. nu. 10.
qui dicit, quod non eſt conueniens,
quod debitor ex omni cauſa, & omni
momento onere dandi fideiuſſores
grauetur.
15 Ab hoc pariter reſultat: † quod
alienationis nomine venit fideiuſſio.
Prohibitus enim alienare, dicitur etiã
prohibitus fideiubere. Bald. in l. exce-
ptione. C. de euicti. qui dicit, quod
16 prohibitus † alienare, non poteſt in
contractu fideiubere pro alienante,
vt ponit Firman. de Epiſcopo, par. 4.
q. 45. nu. 154. verſ. circa prædicta ad
fin. Redoan. de reb. Eccl. non alien. q.
2. c. 13. nu. 2.
Et ideò ego audiui ſępius dici,
quod nullum exercitium nullaque
ars eſt, quod, quæque addiſci, vel
exerceri magis dannoſum, ſeu dam-
noſa ſit addiſcenti, exercentique, quã
pro alijs fideiubere.
17 Nam † ex fideiuſſione fideiuſſor
nihil lucrari, multum verò amittere
poteſt: ſecundum Bertazz. d. clauſ.
clauſula 39. glo. 1. nu. 19. in fin. vnde
18 Salamon conſilium † dat, ne quis te-
merè, & in conſulto alterius fideiuſ-
ſor exiſtat. vt Prouerb. cap. 17. dum
inquit. Stultus homo plaudit mani-
bus ſuis, cum ſpoponderit pro amico
ſuo. Et iterum cap. 22. addit: noli eſſe
cum his, qui defigunt manus ſuas, &
qui vadas ſe offerunt pro debitis.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſori an licitum ſit pro fideiuſſio-
ne præmium recipere pro labore, pe-
riculo, ac onere etiam in foro con-
ſcientiæ.*
2 *Fideiuſſor an poſſit pro fideiuſſione pe-
cuniam paciſci, & recipere vbi, quod
non ſecundum aliquos. nu. 3.*
4 *Fideiuſſio gratuita eſſe debet.*
5 *Fideiuſsor pro eo, qui mutuum accipit,
nihil omnino recipere poteſt, ſecun-
dum nonnullos alios.*
6 *Fideiuſsor minus officij impendit quam
creditor mutui.*
7 *Vſura eſt lucrum, ex mutuo facere.*
8 *Fideiuſsor poteſt bene indemnitatem
ſibi ſtipulari non tamen pignora, &
fundum recipere.*
9 *Fideiuſsor, an, & quando poſſit aliquid
pro fideiuſsione ſibi ſtipulari remiſſiuè.*
10 *Fideiuſsor poteſt aliquid ex fideiuſsio-
ne recipere ratione laboris, & peri-
culi ſecundum communem, nec eſt
vſura.*
11 *Fideiuſsio eſt contractus fideiubenti in-
commodus, & periculoſus.*
12 *Fideiuſsor nihil accipere poteſt ex fide-
iuſsione quando inſpecta Principa-
lis conditione nullum imminet peri-
culum.*
13 *Fideiuſsor non poteſt aliquid recipere
ex fideiuſsione quando eſset immo-
deratum, & periculo non reſpon-
deret.*

14 *Fi-*

14 *Fideiuſſor non poteſt aliquid recipere ratione facti: quo ſi ſideiuſſit. ſed bene ratione laboris, & periculi.*

15 *Fideiuſſor non poteſt aliquid recipere ex fideiuſſione quando adeſt fraus.*

16 *Fideiuſſor, an, & quando poſſit antidoralem obligationem paciſci.*

17 *Fideiuſſor pro fideiuſſione, à principio benè tuta conſcientia mercedem non recipit: ſecus ex poſt facto, quia ſi quid ex mera liberalitate ipſe fideiuſſor, gratis, à debitore ex poſt facto recipiat ob multas moleſtias, & graue periculum, quæ ſubijt ipſe fideiuſſor bene recipit, & in foro conſcientiæ eſt tutus.*

18 *Datum, & reſpectiuè pro honore receptum cum bona conſcientia datur, & recipitur.*

19 *Datum pro honore honeſtè accipitur, licet inhoneſtè petatur.*

20 *Multa peti, & ex gi nequeunt, quæ tamen ſponte data rectè recipiuntur, & tuta conſcientia retinentur.*

21 *Debitor licitè remunerationem recuſare poteſt, ideo dando illam donare videtur.*

22 *Fideiuſſor recipiens aliquid [illegible] quod illud abſque [illegible] fac at, cum illud ratione periculi, & laborum capiat.*

23 *Creditor ſi aliquid à debitore gratis, accipit vltra ſortem id ipſi ſalutis legibus facere permittitur.*

24 *Fideiuſſor, qui aliquid ex fideiuſſione recipit ſtrictius obligatur.*

Pro Fideiuſſione licitum eſt pecuniam, & premium recipere, & ex ea aliquod lucrum paciſci abſque vſuræ labe.

C A P. II.

INſuper quoniam fideiuſſio eſt onus, & ex ea periculum ſubijcitur, vt ſupra proximè dictum eſt: Ideo aliā à præcedenti dependens ſit concluſio. Quod permittitur † fideiuſ-
1 ſori, qui ſe oneri, & periculo fideiuſſionis ſubjcit cum bona conſcientia, ex ipſa fideiuſſione, & pro fideiuſſionis officio præmium emolumentum, mercedem recompenſam, & pecuniam paciſci, petere, & recipere. l. rogaſti in §. fi. ff. de præſcript. ver. l. ſi remunerandi, in §. fi. ff. mand. Barr. in l. hoc iure, in §. labeo. num. 1. vbi Caſt. nu. 2. ff. de donat. Bald. in l. antiquæ §. 1. C. ad Velle. Io. And. in c. fi. nu. 42. de vſur. Dec. conſ. 7. nu. 5. cõſ. 449 nu. 3. q ét ponit in l. fructus rei eſt. ff. [illegible] Boer. deciſ. 115. ad fin. Bettazzol. de clauſ. clauſula. 41. gloſ. 2. nu. 3. Sum. Silueſtr. in verbo fideiuſſor. nu. 14. Couar. lib. 3. var. reſolut. c. 2. nu. 6. Valent. Franc. tract. de fideiuſſ. c. 4 concl. 2. nu. 176. cum ſeqq. Ant. Hering. de tract. de fideiuſſ. c. 26. nu. 119. & infra qui communē dicit: nam recipitur pro mercede, Dec. d. conſil. 7. nu. 1. & periculo, quo ſib jcitur fideiuſſor; cum poſſit ſoluere debitum abſque ſpe recuperationis, bene Couar. variar. reſolut. ca 2. nu. 6. lib. 3. qui teſtatur, de communi, & quod fideiuſſori promiſſum ſit pro prętio ſuſcepti oneris, & periculi pecuniā recipere, eſt gloſ. in d. l. rogaſti. §. fin. ff. de præſcript. verb. Bald. in d. l. antiquæ. nu. 1. ubi Caſtr. C. ad Vellei. & eſt tex. in. l. ſi mulier. ff ad S. C. Velleianum. Bald. & Caſtr. in l. ab eo. in §. 1. ff. de donat. ant. nup. idem Bald. in c. fi. q. 12. num. 42. de uſur. Ioan. Lop. in cap. per veſtras in 6. not. §. 9. & 19. de don. inter vir. & uxor. Bellon. in §. fideiuſſor. nu. 4. inſt. eo. Conrad. de contract. q. 40. cõcluſ. 4. plenè Lupus in ſuo tract. de uſur.

de vſur. in c. nauiganti.cap.3.§.1.nu.
219. & † quod fideiuſſori, ob fideiuſſionem licitum ſit, paciſci, à debitore præmium, illudque cum bona conſcientia recipere: ponunt Io. And. in c. nauiganti, nu. 42. de vſur. benè Laur. de Rodulph. de vſur. in c. conſuluit, p. 3. q. 3. Sum. Armil. in verbo fideiuſſor. nu. 15. in fin. quæ dicit, quod illud, quod recipitur debet eſſe moderatum Sum. Siluestr. in d. verbo fideiuſſor. Rot. diuerſ. in impreſſ. deciſ. 679. num. 2. Part. 1. Couar. var. reſolut. d. cap. 2. nu 6. lib. 3. Magon. deciſ. Flor. 137. num 8.

3 Contrarium, quod immo tutius ſit ab huiuſmodi contractibus, & receptionibus ſe abſtinere dicit. D. Antoninus Flor. in ſua ſumma de vſur. capit. 45. nu. 57. & ponit Couar. d. cap. 2. nu. 6. verſic. quamuis, & talem improbam pactionem appellat. Caba!. de vſur. quæſt. 31. & 33. Immo abſolutè non eſſe licitum aliquid ex officio fideiuſſionis recipere ponit Franc. Caldas Luſitanus in repetitione l. ſi curatorem, in verbo ſua facilitate, nu. 96. C. de in integrum reſtitut. mino-
4 rum; ea ratione potiſſimum motus: quia officium fideiuſſoris gratuitum eſſe debet. l. 1. ad fin. ff. mand. & ideo fideiuſſor, ſecundum eum, nullum lucrum ex fideiuſſionis officio face-
5 re debet. † Quod, vt ipſe vult, eſt indubitatum, quando fideiuſſor intercedit pro eo, qui ex mutui contractu obligatur: nam ſicut creditor pro officio mutui nihil honeſtè exigere
6 poteſt: ita nec fideiuſſor: † immo multu minus: quia minus officij impendit, quam creditor ſuum gratis mutuans. Si enim creditori ipſi ſors mutuatitia, quæ abeſt, nihil debet parere: quanto minus ſimplex verbo-
7 rum prolatio cum nihil ei abſit. † Nã ſi creditorem propter mutuationis officium aliquid exigere vltra ſortẽ eſt vſura: licet interim pecunia ſibi abſit, in fideiuſſore, cui nihil abeſt, videtur pluſquam vſura: quæ reipſa vt iniquior, ita deformior, & ſordidior eſt in fideiuſſore. Hæc ille, qui reſpondit ad text. in l. hoc iure, in §. 1. ff. de donat. qui ſub d. nu. 96. verſic.
8 cęterum, inquit, † quod bene indemnitatem ſtipulari poteſt, & non aliud, ſubdens, quod nec pignora, ac fundũ ſtipulari poteſt: minuſque aliam rẽ de rebus debitoris: & addit, quod eidem etiam licet ſtipulari gratitudinem, & obligationem antidoralem, in genere tamen non autem in ſpecie
9 ex in numeris, quos allegat † Et an, & quando liceat fideiuſſori pro fideiuſſione aliquid recipere. Videatur Caballin. in ſuis milleloquijs, Milleloquio 321.

10 Quicquid † tamen ſit: præcedens opinio, quod licitum ſit fideiuſſori aliquid accipere à debitore vltra ſortem ratione periculi, & laboris ſine nota vſuræ eſt communis, & verior. Couar. var. reſol. lib. 3. cap. 2. num. 6. Stracch. de eſſecurat. in præfat. nu. 45. Nauar. in ſuo manu. in cap. nauiganti. nu. 7. & ita fuiſſe deciſum à Rota Romana, refert Illuſtriſſ. Mantic. de tacit. & ambiguis part. 2. lib. 16 de tacit. & ambig. fideiuſſ. conuenti. tit. 2. qua ratione fideiuſſores accipiantur, & an aliquid. lucrum poſſint paciſci.
11 nu. 3. Et ratio eſt, vt ſupra diximus, quia contractus fideiuſſionis incommodus, & periculoſus eſt fideiubenti, qui ſe conſtituit debitorem pecuniæ ab alio acceptæ.

Hac communi opinione retenta eam limita multis modis.

12 Limit.

12 Limit. † igitur eam primo quando inſpecta qualitate, & conditione debitoris nullum immineret periculum fideiuſſori: Puta, quia indemnis conſeruaretur, vel quia debitor eſſet diues, & ſoluendo: quia tunc talis pactio ſit ficto, & ſimulato periculo in fraudem vſurarum. Couat. & Stach. in locis ſupra citatis.

13 Lim. ſecundo, † quando fideiuſſor à debitore aliquid moderatum recipit vltra ſortem: ſecus ſi magnum, & immoderatum, & nō correſpondens periculo, & labori. Sum. Armill. in verſ. fideiuſſor verſic. 15. licitum eſt.

14 Limit. tertio, † quando illud quod recipitur pro labore, & periculo recipitur: ſecus ſi recipiatur pro facto, & ratione facti: quò fideiubet: quia tunc eſſet res iniqua, & mera vſura. Sum. Armill. d. verſ. 15. circa medium.

15 Lim. quarto, † quādo adeſſet fraus: Puta quando fideiuſſor conuenit cum creditore, ne credat ſine fideiuſſore, vt ex hoc fideiubendo lucretur aliquid, quod proculdubio dolū innuit. Sum. Armill. d. l. in fin.

16 Lim. quinto, † vt ob gratitudinem, & obligationem antidoralem eidem aliquid in genere promiſſum recipere liceat, vt ſupra poſuimus: aliàs ſi in ſpecie, & in indiuiduo, & ſit vetitum, & prohibitum.

17 Limit. ſexto, † & intellige concluſionē ſupra firmatam, quod fideiuſſor pro fideiuſſione per eū præſtita mercedem recipere poſſit, vt procedat, qñ pro mercede aliquid à principio per fideiuſſorem recipitur: ſecus verò eſt, qñ debitor aliquid dat ex poſt facto fideiuſſori ex mera liberalitate, ob multas moleſtias, & graue periculū, quæ ſubijt ipſe fideiuſſor, quia hoc caſu indubitatum eſt, quod licet fideiuſſori
datū eidem à debitore tuta cōſcientia
18 recipere. † Et ratio eſt: quia potius datur, ac reſpectiuè recipitur pro honore, quā pro mercede, l. ſalariū. ff. mād. l. ſi remunerādi in prin. ff. mand. Sum. Ang. in verbo fideiuſſor num. 20. qui
19 † quidē honor honeſtè accipitur, licet in honeſtè petatur. l. 1. §. proinde. ff. de extraord. cog. l. falſas. §. quid ergo. ff. de furt. c. 1. in fin. 23. q. 3. Multa
20 enim † peti, & exigi nequeunt, quę tñ ſponte data rectè recipiuntur, tutaq; conſcientia retinentur l. cum illud, in §. ff. quando dies leg. ced. l. naturaliter. §. eleganter, cum l. ſeq. & l. repetitio. ff. de cond. indeb. Nam cum ſciat
21 debitor † ſe licitè poſſe hanc remunerationem recuſare, ſi eam dat, vtique videtur illam donare arg. l. campanus. ff. de ope. lib. c. ſicut 1. quæſt. 2. Et ma-
22 xime † cum iſta recipiēdo ratione periculi, & laborum, fideiuſſor hoc cum tuta conſcientia, & abſque vſuræ labe
23 facere poſſit: facit quia † ſi creditori, quod ei à debitore debetur, quid vltra ſortem ex grato animo datur, id ab eo ſaluis legibus accipere licet. Abb. in c. conqueſtus. nu. 8. de vſur. Ant. Hetinger. de fid. c. 26. num. 146.
Aduerte tamen, & intellige prædi-
24 cta, † quod fideiuſſor, qui ex fideiuſſione mercedē recipit ſtrictius, & efficacius obligatur, quam ille, qui gratis onus fideiuſſionis ſubſit. Dec. cōſ. 449. nu. 37. Cabal. de euict. §. 5. nu. 38. Magon. decis. Flor. 137. num. 8.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſor eſt propriè, & verè debitor.*
2 *Intellige etiam in materia correctoria, & pœnali.*
3 *Fideiuſſor comprehenditur in ſtatuto ſub debitoris appellatione.*

Digitized by Google

4 *Contrarium tenuerunt nonnulli, quorum ſententia reprobatur.*

5 *Prohibitus ſe obligare, non prohibetur fideiubere.*

6 *Gabella de contractu fideiuſsionis, non ſoluitur.*

7 *Statuta de contractibus loquentia, non comprehendunt ſtipulationem, fideiuſsionemque.*

8 *Fideiuſſor antequam ſoluat, non eſt propriè creditor.*

9 *Fideiuſſor periurium ceſsionem efficitur principalis creditor eius, contra quem ceſsio facta eſt, & in principalis creditoris locum ſubintrat.*

Fideiuſſor eſt propriè debitor, & fideiuſſio propriè contractus dicitur.

CAP. III.

1 Appellatione debitoris, ſecundum propriam, genuinam, veram, & ſtrictam vocabuli ſignificationem, etiam comprehenditur fideiuſſor, vt etiam appellatione contractus venit fideiuſſio. l. 4. ff. de ſolut. l. ſi res, in fin. ff. ad Trebell. & l. & magis. circa principium. ff. de fid. tuto. Bald. in l. Blanditus. num. 1. C. eo. Bar. in l. 1. num. 34. vbi Iaſ. num. 40. Alex. num. 48. Deci. num. 30. Bald. Rip. Curt. & alij, ff. ſi cer. pet. idem Bart. in l. ſi fideiuſſor. nu. 4. ff. de leg. 1. Alberig. in 1. par. Stat. quæſt. 179. vbi ad partes diſputat. Cott. in ſuis mem. in verbo Fideiuſſor. Arret. in §. 1. num. 7. & 8. inſtit. de oblig. Oſaſch. deciſ. Pedam. 2. num. 9. Viui. lib. 11. commun. opin. opin. 140. Valent. Franc. tract. de fideiuſſ. cap. 1. nu 6. Burſat. conſ. 87. num. 7. vol. 3. Franc. March. q. 340. Emanuel. Suar. in commun. opin. littera F, nu. 158. Aſin. de executio. in proleg. cap. 2. per totum. Ant. Hering. tract. de fid. cap. 20. §. 1. num. 44. & allegatur pro huius dicti comprobatione vltra textum in d. l. 4. ff. de ſolu. & alios, etiam tex. in d. l. ſi fideiuſſor, in princ. 2 ff. de leg. 1. vbi Iaſ. num. 4. vult † hoc procedere etiam in materia correctoria, & pœnali.

Et quod fideiuſſio propriè contractus ſit, illeque nominatus nuncupetur, ponunt gloſ. in rubr. C. de rerum permut. Iaſ. in l. 5. in § ſatis acceptio. num. 5. ff. de verb. oblig. & dicit Ant. Hering. tract. de fideiuſſ. cap. 3. nu. 22. cum alijs.

3 † Et ideo, cum fideiuſſor ſit propriè debitor comprehendetur in ſtatuto, vel in alia diſpoſitione de debitore loquẽte, in qua ſtrictè verba ſunt intelligenda. l. & magis. ff. ſolut. matr. Iaſ in l. ſi creditores, nu. 2. C. de pact. qui dicit venire in ſtatuto. Imo. in l. 1. ff. de ſolut. Socin. in d. l. 1. in fin. vbi Bart. d. num. 34. Cagn. num. 279. ff. ſi cert. pet. Alex. conſ. 113. vol. 3. Boui. de ſtat. vrb. præſcript. gl 19. num. 95. & 96. qui dicunt contineri in ſtatuto de debitore loquente.

4 Contrarium tamen, quod immo fideiuſſor non ſit propriè debitor, & ſic quod fideiuſſio non ſit propriè cõtractus, & quod in ſtatuto de debitore loquente non comprehendatur fideiuſſor, tenuit Plot. in l. ſi quando. num 769. verſic. ſic etiam. C. vnde vi.

5 † Et pro huius ſententiæ corroboratione, etiam illud videtur multum conferre. Quod prohibitus ſe obligare non prohibetur fideiubere. Bald. de ſtat. in verbo fideiuſſor. num. 6. & in l. fin. num 7. verſ. ſtatutum dicit. C. ad Maced. S. C. Carp. ad Stat Med. c. 116. nu. 82. par. 1. vnde ſi non poteſt ſe obligare, & poteſt fideiubere, ſequitur quod non ſit propriè debitor, alias

alias in hoc daretur repugnantia, &
quod poſſet ſe obligare, & non poſſet.
contra.l.1.C.de furt.l.vbi repugnan-
tia.ff.de reg.iur. & in ſpecie, quod fi-
deiuſſio non ſit propriè contractus vi-
dentur ſuadere.

Primo, quia de fideiuſſionis con-
6 tractu † non ſoluitur gabella, etiam
quod lege municipali caueatur, quod
de contractibus ſoluenda ſit. Bald.in
Auth. ſacramenta puberum. C. ſi ad-
uerſ. vend. Bertacch.de Gab.par.8.
memb.3.poſt num.12.

7 Secundo, † quia ſtatuta de contra-
ctibus loquentia nõ comprehendunt
ſtipulationem, minuſque fideiuſſio-
nem, quæ ad ſui eſſentiam ſtipulatio-
nem requirit, minus etiam ſimiles cõ-
tractus, qui veniũt acceſſoriè ad prin-
cipalem contractũ, cuius ſequela ſunt.
Alciat. & alij in l. Labeo.ff.de verb.ſi-
gnif.idẽ in rub. C.de pact. Corn.conſ.
259.in 1.p. Ant.Hering.qui alios ci-
tat.in ſuo tract.de fideiuſs.c.3.nu.17.
& infra.

Teneas primam opinionem : quod
ſit propriè debitor, & quod fideiuſſor
comprehendatur ſub ſtatuto de debi-
tore loquente, quę vera, & communis
eſt ex authoritatibus ſupra relatis.

8 Aduertatur tamen, † quod fideiuſ-
ſor antequam ſoluat, non eſt verè, &
propriè creditor. l.ſi pro ea, vbi om-
nes. C. mandati. & tenuit Rot.Rom.
coram D. Penia in vna ſpoletan. bo-
norum 18.Maij 1590. vt per Farinac.
in nouiſſimis deciſ.144.num.22.

9 Et † hinc fit quod fideiuſſor ſtante
iurium ceſſione, quæ in actu ſolutio-
nis fit eſt propriè creditor, cum tali
caſu in locum creditoris ſuccedat, &
efficiatur principalis creditor eius,
contra quem ceſſio facta fuit. Bald.in
l.emptor. C.de hęreditate, vel act.vẽ-
dit. Socin.iun.conſ.27.num.3.vol.3.
Rot.Rom.in nouiſſ. vt per Farin. de-
ciſ.815.num.1.

S V M M A R I V M.

1 *Fideiuſſorem pro alio præſtans ſe debi-
torem eſſe fatetur. & num.9.*

2 *Fideiuſſor contractum pro quo fideiu-
bet approbare dicitur. num.10.*

3 *Fideiuſſores præſtans poteſt hoc facere
euitandæ inſtantiæ, & importunita-
tis gratia creditoris, & non intentio-
ne ſe debitorem conſtituendi.*

4 *Familiæ erciſcundæ agens non fatetur
aduerſarium ſibi hæredem eſſe.*

5 *Excipiens non fatetur.*

6 *Aſſerens in epiſtola aliquem ſibi cohæ-
redem eſſe. per hoc eidem aliquod ius
non dat contra rerum hæreditaria-
rum poſſeſſorem.*

7 *Agens actione reali, licet fateatur reũ
poſſeſſorem ex hoc non ſequitur, quin
contra eum agi poſſit petitione hære-
ditatis, rei vendicatione, & poſſeſſo-
rio interdicto.*

8 *Petens libelli copiam in iudicem non
conſentit.*

11 *Præſtans fideiuſſorem in neceſſarium
antecedens ſe debitorem fatetur.*

12 *Acceſſorium licet non veſtiat princi-
pale, tamen illud probat.*

13 *Fideiuſſoris datione agnoſcitur debi-
tum, & interrumpitur præſcriptio.*

14 *Recognitione debiti præſcriptio inter-
rumpitur.*

15 *Fideiuſſores præſtans ſibi præiudicat in
iure agendo, & excipiendo, ſi quòd
haberet ſuper contractu, in quo fide-
iuſſores dat.*

16 *Fideiuſſores præſtans quomodo con-
tractum approbare dicatur remiſ-
ſiuè.*

17 *Fideiuſſores præſtans in contractu ven-
ditionis, vel in alio contractu cenſe-*

tur dictos contractus approbare, & illis conſentire.

18 *Stante ſtatuto, quod filius non poſſit ſe obligare ſine conſenſu patris, ſi pater pro filio fideiubet, dicitur dicto ſtatuto ſatisfactum.*

19 *Renuncians liti aduerſarium ius habere fatetur.*

20 *Paciſcens crimen fatetur.*

21 *Conſentire in iudicem dicitur, qui cautionem de iudicio ſiſti, & iudicatum ſoluendo petit.*

22 *Captura licet iniquæ quis conſentire videtur, qui fideiuſſores de non recedendo præſtat.*

23 *Per dationem fideiuſſorum reus tacitè fatetur ſe iuſtè captum fuiſſe, & capturam approbare dicitur.*

24 *Captus iniuſtè ſi non reclamat tenent ſententia, & executio.*

25 *Confeſſio nuda, & ſine cauſa verum debitum probat.*

26 *Emens rem venditoris eſſe fatetur.*

27 *Fideiuſſor animo deliberato, & voluntarius præſtans, & intentione ſe obligans debitum fateri, & contractum approbare dicitur.*

Idem ſi partem debiti ſoluerit. nu. 31.

Idem ſi fecerit fideiuſſiones reiteratas. num 32.

Secus ſi coactus fideiuſſores dederit. numero 28.

Idem ſi errans. num. 29.

Eodem modo ſi ad creditoris inſtantiam, & importunitatem. nu. 30.

Fideiuſſorem præſtans an ſtatim ſe debitorem eſſe fateatur: & contractum ſuper quo fideiuſſorem præſtat approbare dicatur.

C A P. IIII.

1 QVæro. † An fideiuſſores pro alio debitor præſtans debitum
2 fateri cēſeatur, ita quod dicatur † contractum, pro quo fideiubet, approbare: & ideo priuetur iure agendi, & excipiendi, ſi ius aliquod prætenderet circa dictum contractum.

Et quod fideiuſſores dans non dicatur agnoſcere debitum, nec fateri eum qui accipit fideiuſſores creditorē eſſe, bene videtur ſuaderi ex multis.

3 Primò: † quia præſtans fideiuſſores poteſt alia intentione, & mente fideiuſſores dare puta euitādæ cauſa inſtantiæ, & importunitatis creditoris, cui poſtea ſe nihil debere demonſtraturus ſit. l. litibus in §. fin. C. de agric. & cenſit. lib. 11.

4 Secundò, † ſicut agens familiæ erciſcundæ nō fatetur ſibi aduerſarium cohæredem eſſe. l. qui familiæ. ff. famil. erciſc. l. 3. § fin. ff. de tranſact. l. 2. C. d. tit. de tranſact. eodem modo, qui dat fideiuſſores ſe debitorē nō fatetur.

5 Tertiò, † quia obijciens exceptionem non ſtatim videtur de intentione aduerſarij fateri. l. non vtique. ff. de except. ca. exceptionem de regul. iur. in 6. ita, & fideiuſſores dans debitum non videtur fateri.

6 Quartò, † quemadmodum epiſtola, in qua quis cohęredē ſibi eſſe cauit, petitionē nullā dat aduerſus poſſeſſorem rerum hæreditariarū l. epiſt. ff. de pact. l. nō epiſt. C. de prob. ita nec ille, qui fideiuſſorē dat vēius, ſi quod habet, à ſe abdicare, & debitorē cōfiteri.

7 Quintò, † agens in rem continuo fatetur reum poſſidere: nihilominus per hoc non eſt, quin contra eum agi non poſſit petitione hæreditatis, rei vēdicatione, & poſſeſſorio interdicto. l. & in eadem, in §. fin. ff. de except. rei iud. l. naturaliter. in §. nihil commune. ff. de acq. poſſ. l. cum fundum, in §. fi. ff. vnde vi. Pari ratione idem dicendum videtur in præſtāte fideiuſſores.

Sexto,

8 Sexto, † pelens ſibi actionem edi,
& copiam libelli dari: in iuriſdictio-
nem iudicis conſentire non dicitur. l.
non videtur 33. ff. de iudicijs, eodem
modo hic dicendum eſt de iſto dante
fideiuſſores.

In contrarium tamen eſt commu-
9 nis opinio, † quod ſcilicet fideiuſſo-
res præſtans, ſe debitorem fateatur,
10 † & credito conſentire, & eidem au-
thoritatem præſtare, & contractum,
ac debitum, pro quo quis fideiuſſores
11 dat approbare dicatur. † Qui enim
fideiuſſores præſtat, in neceſſarium
antecedens confitetur ſe debitorem
eſſe. Bald. in l. ſi pro dote la ſecunda
12 nu. 3. C. de iure dot. vbi vult, † Quod
licet acceſſorium non veſtiat princi-
pale, tamẽ illud probat. Surd. ex mul-
tis quos congerit de alim. priuileg.
22. nu. 32. vbi firmat: quod qui pro-
mittit fideiuſſores dare, cẽſetur prin-
13 cipale debitum agnoſcere. † Fideiuſ-
ſoris enim datione agnoſci debitum,
& interrumpi præſcriptio dicitur. gl.
in l. cum quis in §. ſi quis pro eo. ff. de
ſolut. l. 1. §. & ſi ſerui. vbi gl & DD.
ff. quod iuſſ. Alberig. & Bald. in l. ex
ceptione. C. de euict. Salyc. in l. cum
notiſſimi. num. 3. C. de præſcript. 30.
ann. Mil. in repert. in verbo præſcri-
ptio Burſat. conſil. 218. num. 9. lib.
2. Decia. reſp. 105. nume. 1. vol. 3.
Boeri. deciſ. 333. nu. 3. eodem modo
14 † ac ipſa debiti recognitione inter-
rumpitur præſcriptio. l. cum notiſſi-
mi. §. ſed ſi quis. C. de præſcript. 30.
ann. Bald. in l. 1. C. de furti Angel cõ
ſil. 32. Natt. conſ. 402. nu. 64. & ideo
15 ſibi † præiudicat, & priuatur iure
agendi, & excipiendi, ſi aliquod ius
prætenderet circa dictum cõtractum.
d. l. 1. §. ſed, & ſi ſerui. vbi gloſ. &
doct. ff. quod iuſſu. d. l. exceptione vbi
Alberig. & Bal. C. de euict. Rot. di-
uerſ. deciſ. 797. num. 2. part. 1. Decia.
reſp. 15. nu. 27. volum. 1. dum firmat,
quod dans fideiuſſorem, vel ſe ipſum
pro aliqua re fideiuſſorẽ conſtituens,
fatetur ſe nullum ius in re habere. &
d. reſp. 105. nu. 13. volu. 5. qui dicit:
16 quomodo illum † approbare dicatur.
Bertazzol. de clauſ. clauſula 39. glo.
17 2. numero 4. qui ait: quod † fide-
iubens in contractu venditionis, vel
in alio contractu fideiuſſores dans,
cenſetur contractum ipſum approba-
re, & eidẽ conſentire. ita quod ſibi in
iuribus ſuis præiudicat vltra obliga-
18 tionem fideiuſſoriam. † Et ideo ſi le-
ge municipali ordinatur: quod filius
non poſſit ſe obligare ſine conſenſu
patris, ſi pater pro filio fideiubet, di-
citur dicto ſtatuto ſatisfactum: cum
id faciens cõſentire videatur. l. ſi poſt
legatum. in §. ſunt qui putant. ff. de
his, quibus vt in dig. Bal. in ſua Mar-
gherita. in verbo ſtatutum verſ. pe-
nult. Tiraq. qui alios congerit de ll.
connub. in verb. expreſ. gloſ 7 nu 25.
& latius de retract. lign. tit. 1. §. 1. gl.
9. nu. 273. verſic. quid de fideiuſſore
venditoris. Quibus adde Bartol. in
ſua diſp. incip. lapus. Socin. conſ. 113.
quoniam in cauſa lib. 3. Thein. Fer-
rat. caut. 14. incip. iura ſunt vulgaria
in 2. memb. Celſus Vgo. conſil. 71. nu.
10. verſic. quoad verò capturam, &
cõnſ. 121. nu. ſecũdo, Anton. Hering.
de fid. capitulo quinto, nu 153.

Et pro iuſtificatione huius opinio-
nis communis vltra l. vendicantem.
ff. de euictionibus l. Pomponius, in §.
1. ff. quibus mod. pig. vel hypoth. ta-
citè contrahatur; etiam multę viuidę
rationes adducuntur.

19 Primò, † quia ſicut, qui renunciat
liti, aduerſarium ius fatetur habere. l.

ſite. C. de ingen. & manu. eodem modo, qui dat fideiuſſores ſe debitorem fatetur.

20 Secundò, † ſicuti qui paciſcitur crimen fatetur. l. quoniam. ff. de his, qui not. in fam. ita qui fideiuſſores præſtat.

21 Tertiò, † quemadmodum, qui ab aduerſario ſatiſdationem petit de iudicatum ſoluendo, vel qui ipſemet ſatiſdat de iudicio ſiſti, & iudicatum ſoluendo, in iudicem conſentire dicitur. Bartol. & Iaſ. in l. ſi conuenerit. n. 32. & 33. ff. de iuriſd. om. iud. Imo. nu. 41. Alex. 24. dd. in l. quidam conſulebant. ff. de re iud. Socin. conſ. 113. colu. 2. lib. 3. Pariſ. conſil. 48. vol. 1. Menoch de præſumpt. lib. 2. præſum. 19. nu. 7. ita, & in propoſito, qui fideiuſſores dat.

22 Quartò, † ille capturæ licet iniquæ conſentire videtur, qui vltro fideiuſſores præſtat de non recedendo. Socin. conſ. 113. incip. quoniam in cauſa
23 lib. 3. per dationem enim † fideiuſſorum reus videtur tacitè fateri ſe iuſtè captum fuiſſe, capturamque approbare. Bartol. in diſputatione 1 apud. Ferrat. cau. 14. iura ſunt vulgaria in 2. memb. Celſ. Vgo. d. conſil. 71. nu. 10. verſic. quoad verò capturam, & conſil. 121. num. 2. Decian. reſp. 15.
24 nu. 26. vol. 1. † & ideo captus iniuſtè ſi non reclamat, valent contra eum ſententia, & executio. Bald. in l. 2. C. de ſeru. fug. ita, & in illo, qui fideiuſſores dat.

25 Quintò, † ſicut cōfeſſio debiti nuda, & ſine cauſa verum debitum probat. l. Lucius. 88. §. quiſquis mihi hæres erit. ff. de leg. 2. Afflict. de iure proth. §. 54. nu. 12. ſic, & in caſu iſto, & multo magis.

26 Sextò, † vti qui rem aliquam emit eam venditoris eſſe fatetur gloſ. in l. 1. ff. de public. Neguſ. de pign. in 8. part. memb. 3. nu. 10. ita qui fideiuſſores dat.

Et hæc ſunt indubitata, quando
27 † dans fideiuſſores deliberatè ſe, & ſuos fideiuſſores præſtat & animo do-
28 nandi, obligandiq; hoc facit † volun-
29 tarius, & non coactus, nec † errans,
30 nec ad effectum † euitandi creditoris petulantiam, & importunitatem:
31 † vt etiam ſi partem ſoluerit, ut itidē
32 † ſi reiteratos fideiuſſores præſtiterit: nam in omnibus iſtis caſibus abſque ſcrupulo ipſum ſe debitorem fateri, & contractum approbare pro quo fideiuſſores dat inquit Ant. Hering. d. tract. de fid. cap. 5. num. 158. & 172. cum ſeqq.

SVMMARIVM.

1 *Seruitus ſeruitutis non datur.*
2 *Fictio fictionis non conceditur.*
3 *Præſumptio præſumptionis non permittitur.*
4 *Retorſio retorſionis in materia iniuriarum denegatur.*
5 *Teſtes reprobatorij reprobatoriorum non admittuntur.*
6 *Vſuræ vſurarum à lege damnantur.*
7 *Acceſſio acceſſionis à iure reſpuitur. Item commodum commodi.*
8 *Reconuentio reconuentionis, non elargitur. Item offitium offitij, lucrum lucri, ſuperioritatis ſuperioritas.*
9 *Pœnas pœnarum lex abhorret.*
10 *Fructus ex fructibus, offitio iudicis debitis non debentur.*
11 *Iura infinitatem, & perpetuitatem deteſtantur.*
12 *Fideiuſſor fideiuſſoris datur.*
13 *Releuatores fideiuſſores fideiuſſorum ſunt.*
14 *Fideiuſſor primus dicitur principalis,*

lis, alter acceſſorius.
15 *Primus fideiuſſor, quando alium fideiuſſorem dat; tunc datur fideiuſſor fideiuſſoris.*
16 *Secūdus fideiuſſor dicitur ſubalternus, vicarius ſuccedaneus, & ſubrogatus.*
17 *Succedaneus fideiuſſor datur, quando de primo fideiuſſore fidem non habemus, eò quia inops, & non ſoluendo factus fuerit.*
18 *Fideiuſſor fideiuſſoris indiſtinctè datur, vt etiam.*
19 *Pignus pignoris.*
20 *Curator curatoris.*
21 *Cenſus cenſus.*
22 *Nominator nominatoris, vt & pariter.*
23 *Intereſſe intereſſe.*

Fideiuſſor fideiuſſoris datur.

CAP. V.

1 ET † ſi ſeruitus ſeruituris non de-
2 tur:† nec fictio fictionis: minuſ-
3 que præſumptio † præſumptionis ſecundum Anguiſ. conſ. 36. num. 5. in
4 materia contractuum, † ut etiam in materia iniuriarum non conceditur, retorquutio retorquutionis. Ant. Heringer. de fid. c. 4. num. 50. & habetur in l. fin. ff. quod quiſque iur. & in ma-
5 teria teſtium † teſtes reprobatorij reprobatoriorum non admittuntur. ca. ueniēs el tertio. de teſti. Portius Imolenſ. cōſ. 209. nu. 7. & in materia uſu-
6 rarum: † uſuræ ex uſuris non dantur, l. fin. C. de uſur. l. improbū. C. ex quibus cauſ. in fam. irrog. l. ſecundus creditor. in fin. C. de pign. l. ſi non ſorté, in princ. ff. de conditione indebiti. Afflict. deciſ. 261. nu. 3. Vinc. Hondad. conſ. 50. nu. 28. & 40. uol. 1. Rot. diuerſ. in impreſſ. deciſ. 315. nu. 8. in 2. par. & latè de hoc diximus in noſtro
7 tract. de vſur. † Minuſque conceditur acceſſio acceſſionis. l. hæres. in §. 1. ff. de petit. hæred. l. fi. ff. de magiſtrat. cōuenīend. l. 1. C. de vſur. fiſc. lib. 10. glo. in l. fin. C. de vſur. rei iud. glo. & Bald. in l. neque eorum. ff. de vſur. Peregr. de iure fiſc. lib. 6. tit. de debitore fiſci. 7. nu. 31 nec commodum commodi. l. 2. §. ſi indemnitas. ff. de adminiſtr.
8 rerum ad ciuit. pertin. † vt nec reconuentio reconuentionis. l. iuſiurandū. in §. ait Prætor, vbi not. omnes. ff. de iureiur. vt pariter, nec officium officij, lucrumque lucri. Pereg. d. tract. de iure fiſc. lib. 6. tit. 7. num. 30. cum ſeqq. vt nec ſimiliter ſuperioritas ſuperioritatis. Bal. conſ. 439. nu. 1. verſic. 11. ſi earguo. vol. 3. † idem eſt in
9 pœnis, in quibus nec pœnæ pœnatum permittuntur, vnde nec peti, nec exigi poſſunt. l 1. C. de vſur. fiſc. lib. 10. Pereg. d. tract. de iure fiſc. lib. 6. tit. 7. de debit. fiſc. nu. 10. qui hoc dicit verum, non tantum in pœnis conuentionalibus, verum & in legalibus.
10 † Pari ratione hoc deciditur in fructibus, & vſuris officio iudicis debitis, pro quibus nec fructus fructuum, nec vſuræ vſurarum debentur, vt caret Pereg. d. tract. d. lib. 6. d. c. 7. nu. 32.
11 † Et ratio prædictorum ei potiſſima, & præcipua aſſignatur: quia iura infinitatem, & perpetuitatem damnant, deteſtantur, & abhorrent. l. qui bona. in §. fi. ff. de damn. infect. l. apud Celſum. in §. Marcellus. ff. de dol. alij excepr. l. terminato. C. de fruct. & lit. expenſ. l. minor. ff. de minor.
12 † Nihilominus quicquid ſit in prędictis: tamen contrarium eſt in fideiuſſione, in qua fideiuſſor fideiuſſoris datur, & fideiuſſor pro fideiuſſore accipi poteſt. l. Græcè. §. fin. ff. eo. & l. ſi pluries. §. ſi fideiuſſor. ff. d. tit. de fid.

Digitized by Google

Bertaz. de clauſ. clauſula 39. gloſ. 1.
13 num. 11. † Exemplum huius dicti ſit in releuatoribus, qui fideiuſſores datos indemnes conſeruare promittunt. d. l. ſi plures. in §. fin. ff. de fideiuſſ. Bald. in d. l. Græcè. in §. fin. d. tit. Ceph.
14 conſ. 437. nu. 5. in tertio. † & tali caſu primus fideiuſſor dicitur principalis alter acceſſorius. Bart. in d. l. Græ-
15 cè. in § fi. ff. d. tit. de fideiuſſ. † Aliud exemplum ſit: quando primus fideiuſſor alium ſurſum fideiuſſorē dat,
16 qui fideiuſſor † ſubalternus, alius vicarius, ſuccedaneus, & ſubrogatus
17 dicitur: † & hoc, quando non ſatis habemus fidem primo fideiuſſori, eo quia inops, & non ſoluendo effectus fuerit: nam cum tunc eidem alius ſuccedaneus datur, ille eo caſu fideiuſſor fideiuſſoris erit, vt per Anto. Hering. in ſuo tract. de fideiuſſ. cap. 4. num. 48.
18 † Immo indiſtinctè fideiuſſorem fideiuſſoris dari, & obligationi acceſſoriæ alterius poſſe accedere fideiuſſorem, vult text. in d. l. Græcè. in § fin. ff. eod. gloſ. in princ. inſtit. eo. & tradit Azzo. in ſum. C. eod. num. 2.

Et aduertēdum eſt: quod non tantū in materia fideiuſſionis à lege elargitur multiplicatio, ac ſuperfętatio: verum etiam in multis alijs caſibus:
19 † & primo in pignore: nam in eo pignus pignoris datur. l. Græcè. ff. de pi-
20 gno. † Idem eſt in curatore, cui curator, alius ſubcurator à lege conce-
21 ditur. l. ex facto. ff. de neg. geſt. † Similiter hoc idem in cenſu determinatur, in quo cēſus cenſum dari, inquit Vin-
22 cent. Carroc. deciſ. 103. per totum. † & in nominatore, quod nominator nominatoris detur diſponit text. in l. 2.
23 C. de peric. nom. lib. 11. Itidem idem ſancitur in intereſſe, in quo intereſſe intereſſe admitti admonent. Vincent. de Franc. deciſ. 248. num. 13. & 15. in 2. par. Rot. Ianuen. deciſ. Mercat. 87. num. 9.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſio, & promiſſio de fideiubendo differunt.*
2 *Promittens fideiubere nondum eſt fideiuſſor.*
3 *Verba, Promitto fideiubere tractum habent.*
4 *Tractus eſt ſpacium temporis, intra quod aliquid commodè fieri, & explicari poteſt.*
5 *Tractus alio vocabulo ſpacium nuncupatur.*
6 *Tractatum vt plurimum ſequuntur actus, effectuatio, & concluſio.*
7 *Tractu durante licitum eſt deliberare, & pœnitere.*
8 *Venditio aliud eſt, aliud promiſſio de vendendo.*
9 *Donatio aliud eſt, aliud promiſſio de donando.*
10 *Agere aliud eſt, aliud velle agere.*
11 *Nuptias contrahere aliud eſt, aliud ad eas contrahendas ſe obligare.*
12 *Aliud eſt pecuniam mutuare, aliud ſe mutuaturum promittere.*

Aliud eſt fideiuſſio: aliud promiſſio de fideiubendo.

CAP. VI.

1 Fideiuſſio, & † promiſſio de fideiubendo inter ſe differunt: Nam
2 qui promittit fideiubere † nondum
3 eſt fideiuſſor cū iſte ſermo † tractum habeat. l. ſi quis 112. ff. de verb. oblig.
4 & tractus † ſit ſpacium temporis, intra quod aliquid commodè fieri, & explicari poſſit. l. mutus. §. fin. ff. de procurat. l. quoties. ff. de oper. lib. l.
5 quòd initio. ff. de reg. iur. Qui † tractus

ctus alia voce ſpacium nuncupatur. l.
ſi quis filium. in §. ſtipulatio. ff. de col-
6 lat. bon. & maximè cum † tractum,
ſeu tractatum ipſum, vt plurimum ſe-
quatur actus, & concluſio. l. ſi pecu-
lium in §. fin. ff. de ſtatu liber. l. quod
7 dicimus. ff. de ſolutioni. † Quò fit, vt
dum durat tractatus deliberare poteſt
fideiuſſor, num fidem ſuam obligare
velit. Barr. in l. ſingularia. ff. ſi certum
petatur.

Ex præmiſſis reſultat, Quod aliud
8 † eſt venditio aliud promiſſio de ven-
dendo. Matth. ſing. 46. Dec. conſ. 502.
num. 8. Roland. conſ. 69. per totum
lib. 3. Hondad. conſ. 52. num. 6. vol. 1.
9 Boer. deciſ. 3. vt etiam aliud eſt dona-
tio, aliud promiſſio de donando. Et
10 aliud eſt agere, † aliud velle agere. l.
11 amplius non peti. ff. rem rat. hab. † Iti-
dem aliud eſt nuptias cõtrahere, aliud
ad eas contrahendas ſe obligare. l. 1. &
6. ff. de rit. nup. l. ſi vxor in §. diui. ff. ad
l. Iul. de adult. l. ſi legibus in princip.
ff. de Epiſcop. aud. Vt ſimiliter aliud
12 † eſt pecuniam mutuam dare, aliud
ſe daturum promittere. l. ſi pœnam.
ff. de verbor. oblig. Tiraq. de retract.
conuentio. ad fin. tit. num. 42. & 54.
iunctis alijs relatis ab Anton. Hering.
de fideiuſſ. c. 3. num. 10. cum ſequen-
tibus.

TRA-

Digitized by Google

TRACTATVS
DE FIDEIVSSORIBVS
SECVNDÆ PARTIS PRINCIPALIS.
TITVLI.
De Fideiuſſoribus circa diuerſa.
SECTIONIS TERTIÆ.

SVMMARIVM.

1 *Reos debendi ſe plures conſtituentes: quorum vnus verè recipit pecuniam, alter non; qui recipit pecuniā reputatur principalis, alter verò fideiuſſor.*

2 *Principalis cenſetur is, ad quem peruenit vtilitas contractus.*

3 *Iſque prius excutiendus eſt, & maximè ſi fideiuſſor inſtat cum ſuis ſumptibus excuti.*

4 *Rei debendi ſi plures conſtituantur, is, qui pecuniam recipit, dicitur fideiuſſor in rem ſuam, & recognoſcendo bonam fidem principalis cenſetur.*

5 *Fallit, quando ſe vt principales principaliter, & in ſolidum obligarunt.*

6 *Rei debendi, ſi plures conſtituuntur, is, qui pecuniam recipit non dicitur principalis, quando alter interuenit animo nouandi.*

7 *Rei debendi, ſi plures conſtituuntur, vt vnus eorum cenſeatur principalis: alter verò fideiuſſor, hoc habet locum quoad excuſſionem: ſecus quo ad alia. Intellige, etiam quando commodè poteſt experiri contra principalem, & eum, qui pecuniam recepit. nu. 9.*

8 *Reorum duorum debendi vterque principalis cenſetur, quando ſunt pro parte obligati.*

10 *Rei plures debendi, quando omnes sūt, vt principales principaliter, & inſolidum obligati, licet aliàs pecunia peruenerit ad alterum tantum, nihilominus omnes rei debendi cenſendi ſunt.*

11 *Principalis cenſetur is, qui prius eſt nominatus, quando alter non apparet, ad quem pecunia peruenerit.*

12 *Licet (ſecundum Caſt.) cenſeatur pecunia inter eos diuiſa.*

Recipiens pecunias cenſetur principalis, alter verò vt fideiuſſor, quando ut duo rei debendi obligantur.

CAP. I.

IN hac materia vera, & communis eſt concluſio
1 illa, † quod ex receptione pecuniæ, quis diiudicatur principalis, alter uero ut fideiuſſor, quando ut duo rei debendi obligantur. Caſt. conſ. 410. aliàs 409. conſideranda ſunt. in princ. lib. 1. Antonius

Digitized by Google

tonius de Butri. conſil.38. in princip. uerſ.quinimo.& conſ 41.in princ. ubi Apoſtill. Rom. conſ.114. num.3.ubi ddent. in uerbo principalis. Marſ. rub.eo. q.1.nu.65.& q.57.num.370. Boer.deciſ.255.nu.5.dum inquiunt: quod hoc reſpectu ille talis, qui pecunias recipit, debet prius diſcuti. Rim. ſen.conſ.500. nu.5.uol.3. Ceph.conſ. 220.num.17.uol.2.Gabri.de fideiuſſ. concl.2. benè Simon. de Pret. conſil. 153.nu.25. Tiraq. qui alios refert de
2 retract. lig §.31.glo.1. nu.8. † nam ille, ad quem peruenit utilitas contractus dicitur principalis: alter uerò fideiuſſor, quicquid in contrarium uerbis actum ſit.l. ſed Iulianus. in princ. & in §. non ſolum uerſic. itē ſi duos, & ibi glo.ff.ad Maced.Soci.conſ.244. col.fin.in 2.par. Barb.conſ.16. col. 2. uol.3. Cremon.ſing.39. in eodem inſtrumento. Addentes ad Bar.in l.Marcellus. ff.co.in littera E, Marſil. ſing. ſecundo, ſi plures. uerſ. ſcias tamen.
3 † Et eſt agendum contra eum, ad quē utilitas peruenit, ſi fideiuſſor inſtat ipſum ſuis ſumptibus excuti.plenè Anania conſ.60. ubi Bolog. in add. Angel. Arret.noſter.in §.1 inſtit.de duo-
4 bus reis. Et talis fideiuſſor, qui pecuniam recipit dicitur fideiuſſor in rem ſuam, & ille eſt, qui recognoſcit bonā fidem, & ad quem peruenit pecunia: nam ipſe cenſetur principalis, & fideiuſſor in rem ſuam, alter uerò fideiuſſor. glo. in l. & hæredi. in §.in his. in uerbo proficiet.ubi Caſt.nu.1.& 4.& Alex.circa princ.ff.de pact.Hier.Gab. conſ.63.nu.1.10. & 11.cum ſeq uol. 2. Rot. diuerſ. in impreſſ. deciſ.112. nu.1.par.1. & deciſ. 153.nu.6.par.2.& uideatur ad iſta nouiſſimè Card. Mar. de tacit. & ambig. fideiuſ. cōuent.lib. 16.tit.1. qui ſint propriè fideiuſſores.

num.3.par.2.dum inquit: quod is, ad quem peruenit commodum obligationis, dicitur debitor principalis, alter verò, qui non percipit commodū, fideiuſſor, etiam quod alio nomine appelletur.

5 † Contrarium voluerunt. Rom.d. conſ.114. & Socin.conſ.71.nu.5.vol. 3. quorum dicta procedunt, quando ambo, vt principales, principaliter, & in ſolidum obligantur.

Tenendo primam, eam nonnullis modis limita.

6 Primo, † quando alter ex reis debēdi interuenit animo nouandi. Alexan. conſ.32. in cauſa executionis. nu.10. & 11. lib.4. Gabri. de fideiuſſ.concl. 2.nu.7. nam qui animo nouandi promittit, non fideiuſſor, ſed correus, & principalis dicitur. Alex. d.conſ.32. nu.10.& 11.

7 Lim.2.quo ad exceptionem diſcuſſionis procedere prædicta: ſecus verò eſt quo ad alia: nam in alijs, quo ad creditorem non habetur loco fideiuſſoris.Roman.d.conſ.114. Arret.conſ. 33.col.3. Aym.conſ.91.num.4. Gabr. d. concl.2. nu.8.

8 Lim. tertio, † quando omnes ſunt in ſolidum obligati: ſecus ſi pro parte.Ruin.conſ.19.nu.9.in quarto.

9 Lim.quarto, † quando poteſt commodè contra principalem, vel illum, qui totam pecuniam recepit, expetiri: nam tunc ille reus, qui pecuniam non accepit, iudicatur, vt fideiuſſor, & poteſt allegare beneficium excuſſionis, & quod prius excutiatur principalis, & ille, qui pecuniam recepit: & in iſtis terminis procedit commune dictum ſupra firmatum: aliàs ſecus eſt, quando ille, qui pecuniam recepit eſt notoriè non ſoluendo: quia tunc ambo, vt principales, & rei debendi di-

diiudicantur. Gabr. loco præcitato. num. 10.

10 Limit. quinto, † quando ille, qui pecuniam non recepit, eſſet obligatus, vt principalis, principaliter, & in ſolidum: quia tali caſu ambo, vt rei debendi cenſendi ſunt. Gabr. vbi ſupra, nu. 11. & diximus nu. 5. & 8.

11 Sed † quid ſi duæ obligationes ſunt in contractu: & non appareat quis receperit pecuniam? volunt doct. quod prius nominatus cenſeatur principalis: alter verò fideiuſſor. Alex. conſil. 66. nu. 6. lib. 4.

12 † Cæterum Caſtr. d. conſ. 410. aliàs 409. conſideranda. nu. 1. verſ. ſi vero. vol. 1. dicit, quod præſumitur inter eos diuiſa pecunia, prout in duobus reis debendi. ad quæ videantur, quæ ponit Aym. conſ. 77. & conſ. 91. quæ valdè conferunt pro huius difficultatis reſolutione.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſor an poſſit ſolutum à principali debitore repetere ex ſola creditoris confeſſione de recepto. articulus eſt valdè controuerſus.*

2 *Fideiuſſor non repetit ex ſola creditoris confeſſione de recepto: ſecundum aliquos.*

Contraria tamen verior, & receptior opinio eſt. num. 4.

3 *Confeſſio de recepto non inducit obligationẽ, niſi quo ad ipſos contrahentes.*

5 *Confeſſione creditoris facta fideiuſſori de recepto præcluditur omnis via agendi, & excipiendi contra principalem.*

6 *Fideiuſſor non poteſt ſolutum repetere à principali ex ſola creditoris confeſſione, quando probaretur pecuniam non fuiſſe ſolutam.*

7 *Fideiuſſor ex ſola creditoris confeſſione de recepto non agit contra principalem niſi ſit factum publicum inſtrumentum: ſecus ſi per appocham, niſi hæc ſit à publico notario ſubſcripta.*

8 *Fideiuſſor repetit ex ſola creditoris confeſſione, quando eſt ſibi facta acceptilatio.*

9 *Fideiuſſor poteſt ſolutum repetere à principali ex ſola creditoris confeſſione de recepto: quando eſt renunciatum exceptioni non numeratæ pecuniæ, & tempora ſunt lapſa.*

10 *Confeſſio de recepto facta à creditore nihil operatur quoad tertium, ſed dumtaxat quo ad ipſos contrahentes.*

11 *Confeſſio principalis an noceat fideiuſſori remiſſiuè.*

Fideiuſſor an repetat ſolutum ex ſola creditoris confeſſione.

CAP. II.

1 Articulus iſte, † An ſola creditoris confeſſio ſufficiat ad hoc, vt fideiuſſor poſſit à reo principali ſolutum repetere, eſt valdè controuerſus.

2 Nam pro negatiua: † quod non ſit ſatis ſola creditoris confeſſio, & quod fideiuſſor docens de ſolutione per inſtrumentum confeſſionis tantum nõ poſſit agere contra debitorem principalem, niſi doceat de vera, reali, & effectuali ſolutione; tenent gloſ. in verbo ſolutionis, in l. duobus in §. à fideiuſſore. vbi Bart. num. 3. ff. de fideiuſ. idem Bart. in l. & per iuſiurandum in §. pen. nu. 5. in fi. ff. de acceptil. & in l. cum filiusfamil. in fi. princ. ff. de verb. obl. & in l. reos. in 5. col. ff. de duobus reis. Fulgoſ. in d. l. duobus Rom. in l. prædia. nu. 1. ff. de acq. poſſ. Cyn. in l. ſi quando. C. vnde vi. Caſt. conſ. 396. quæritur, quos refert, & ſequitur Marſil. in rub. ff. [illegible] 35. num. 165. licet poſt modum contrarium firmãdo teneat.

teneat. Viui.lib.2.commun.opin.opi-
nio.113.& hanc partem etiam firma-
runt. Alex.conſil.37. nu.7. volum.3.
conſ.132.num.6.volum.4.& conſ.97.
num.7. volum. 7. Iaſ. in d. l. duobus
num.5.Mili.in repertorio in verbo fi-
deiuſſor ſi vult agere, & melius in
verbo procurator habens mandatum
ad recipiendum Lanfr. centur. 4.de-
ciſ.305. Tiraquell. de vtroq. retract.
gloſ.4.§.6.nu.12.& §.1.glo.14. num.
84.Maſcard.de probat. concl.361.nu.
31. in prima part. & 783. in ſecunda
part. & ratio eſt ſecundum præfatos:
quia debet conſtare de reali ſolutione,
& non per creditoris confeſſionem:
cum aliud ſit numeratio, aliud cōfeſ-
ſio de numerato, & recepto. Et maxi-
3 mè, quia confeſſio de recepto non in-
ducit obligationem quoad tertium,
ſed benè quoad ipſos contrahentes.

4 Contrarium. † Quod imò ſola cre-
ditoris confeſſio ſufficiat: & ſic quod
fideiuſſor habens quietantiam à cre-
ditore, poſſit agere contra debitorem
principalem, allegatur tex. in l. in con-
tractibus. in §.ſed quoniam. C.de non
num.pecun.& tenet Caſtr. in d.§.à fi-
deiuſſore aliàs incipit, quòd ſi reus
nu.2. verſ.ego habui de facto Floren-
tiæ.conſ.64.nu.1.in nou.& 397. quę-
ritur in antiquis. Bart.conſ.160. inci-
pient Titius, vbi add.volum.1. Alex.
conſ.25.vol.2.& conſ.90.nu.3. vol 3.
& in d.l.duobus, vbi Salicet. Rom.&
Iaſ.nu.8.qui dicit communem, idem
Iaſ.in §.item ſi quis iurauerit, num.8.
inſt.de act. Felyn.in cap. ſi cautio. nu.
89. ad fin.de fid.inſtr.Ruin.conſ.147.
num.14.lib.1.Cephal.conſil.101.nu.
35.volum.1. & 54?.nu.14. volum.4.
Roland. qui dicit magis communem
conſil.17.num.9.volum.1. Afflict.de-
ciſ 91.num.3.& 94.num.3.vbi,& ip-
ſe teſtatur hanc communem opinio-
nem eſſe. Rot. Ian. Mercat. deciſ.51.
num.3. Ioſeph. Lud. deciſ. Peruſ.57.
num.8.in prima part. Tiraq.de retra-
cta.lig.§.1.gloſ.18.num.84.Maſcard.
de probat.concl.373.part.1.& d.con-
cluſ.783.num.3. par.2. & hanc com-
munem opinionem profitetur Bertaz.
de clauſ. clauſ.43. gloſ.6. num.1. vbi
eam optimis rationibus comprobat.
Marſ.rubr.eo. quæſt.35.nu.265. ver-
ſic. contraria tamen opinio, qui hanc
opinionem veriorem, & magis com-
munem fatetur, & huius pronunciati
5 optimam rationem reddit, † inquiens
per talem confeſſionem pręcludi om-
nem actionem agendi creditori cōtra
principalem debitorem. Et pro hac
opinione vltra allegatos, videantur
Magon. deciſ. Flor.94. nu.25. Duen.
reg. 449. ampl. 4. Carrocc. de excuſſ.
bon.10.quæſt.10.q.principalis.nu.21.
& in tract.de iur.deciſ.quæſt.3. 14.q.
principali. num.4. Carp.ad Stat. Me-
diol.part.1.cap.413.num.4. Franc.de
fideiuſſ.c.5.num.519. & 520. Eman.
Suarez commun.opin.littera F. num.
164. Panzerol. conſ.108.nu.15. Bel-
lo.conſ.75.num.6. Dec.conſ.393.col.
1. Alban. ad Bart. in d. l. in duobus in
§.à fideiuſſore Facch.lib.8.controuer.
iur.cap.68.verſic. fundamentum eſt.
Ant.Hering. cap.20. §.1. num.51. de
fideiuſſ.

Tenendo igitur hāc vltimam par-
tem, quæ eſt magis communis ex au-
thoritatibus præcitatis, quæ maiori-
bus, & numero, & pondere doctori-
bus eſt fulcita; Eam nonnullis mo-
dis limita.

6 Limita † igitur primo; quando cre-
ditor aſſumpſit onus probandi pecu-
niam non fuiſſe verſam, & verè hoc
probauerit, gl.& dd.in l.in contracti-
bus.

Digitized by Google

bus.C.de nō num.pec.Iaſ.in d.l.duobus reis, nu.8.de iureiur.

7 Limit.ſecundò,† quando talis confeſſio fieret in publico inſtrumento: ſecus ſi hoc conſtaret aliàs: puta per appocham, vel alio modo non ſic pleno,& concludenti, vt per inſtrumentum.Iaſ.in d l.duobus nū.8.verſic.limita tamen Rol.d.conſil.17.num.9. Alex.in d.l.duobus verſic.quòd autē reus,nu.2.de iureiur.Magon.d.deciſ.94.num.25.qui dicit, quod ſufficit, quod probetur ſolutio per inſtrumenta publica, vel appocham manu notarij ſubſcriptam, & in iſtis terminis loquuntur forſan doctores tenentes contrariam ſententiam.

8 Limit. tertiò,† quando in inſtrumento adeſſet etiam acceptilatio: aliàs non.Iaſ.in d.l.duobus, num.8.verſic. limita tamen communem.

9 Limit.quartò,† quando ſolemniter non eſt renunciatum exceptioni non numeratæ pecuniæ, vel tempora ſunt lapſa.Felyn.in d.cap.ſi cautio.nu.89. Maſcard. de probat. d.concluſ.361. nu.31.in prima part.

10 Limit.quintò,† quoad ipſos contrahentes: ſecus uerò quoad tertiū: nā confeſſio de recepto non inducit obligationem quoad tertium. Alex.conſ.37.uiſo dicto inſtrumento.nu.4.uol.3. Ruin.conſ.147.nu.13.uol.1.

11 Sed an confeſſio principalis noceat fideiuſſori,uideatur Tiraq.de retract. lig.§.1.gl.18.nu.38. Surd.deciſ.218. Rot. Ian. Cartar.in executi.deciſ.71. ubi latè, & diximus in ſect.9.cap.17. num.4.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſor non eſt teſtis idoneus in cauſa ſui principalis.*

2 *Fideiuſſor non poteſt eſſe teſtis in cauſa, in qua fideiuſſit contra debitoris creditorem pro quo fideiuſſit.*

3 *Fideiuſſoris intereſt, vt debitor liberetur, ne litibus vexetur.*

4 *Fideiuſſoris, quando de commodo tractatur, tunc nec pro principali debitore, nec pro confideiuſſore teſtis eſſe poteſt.*

5 *Fideiuſſor pro ſuo intereſſe non eſt teſtis idoneus pro ſuo principali.*

6 *Fideiuſſor non tantum non poteſt eſſe teſtis pro ſuo principali: uerum etiam nec iudex aut arbiter.*

7 *Fideiuſſor quando ſe obligat ut principalis, principaliter & in ſolidum, & renunciauit ben ficijs de fideiuſſoribus, tunc nec etiam poteſt eſſe teſtis pro ſuo principali.*

8 *Fideiuſſor, qui iurauit in ſua obligatione fideiuſſoria, etiam non poteſt pro principali teſtimonium ferre.*

9 *Fideiuſſor non poteſt eſſe teſtis inter creditorem, & debitorem.*

10 *Debitor principalis non poteſt eſſe teſtis pro fideiuſſore ſuo.*

11 *Fideiuſſor, quando dicit ſe non fideiuſſiſſe, uel animo donandi fideiuſſiſſe: tunc debitor principalis pro eo teſtis eſſe poteſt.*

12 *Correus pro correo teſtificari nō poteſt.*

13 *Fideiuſſor, qui ſe principalem facit pro debitore principali teſtis idoneus non reputatur: ſecus ſi tantum inſolidum obligatus.*

14 *Fideiuſſor poteſt eſſe teſtis in cauſa ſui principalis, quando principalis eſt nobilis, diues, & ſoluendo, ita quod fideiuſſor ex fideiuſſione nullum damnum ſentire poſſit.*

15 *Fideiuſſor, etiam quod eius principalis ſit diues, & ſoluendo, nihilominus teſtis idoneus pro eo non eſt.*

16 *Fideiuſſor pro fideiuſſore teſtis eſſe non prohibetur.*

17 *Confideiuſſores omnes, quando ut prin-*

cipa-

cipales fuerunt adhibiti, & ex fide-iuſſione aliquod commodum ſentiunt, tunc teſtes inter ſe eſſe nequeunt.

Fideiuſſor an poſſit eſſe teſtis pro ſuo principali confideiuſſore, & inter creditorem, & debitorem.

CAP. III.

ADmodum intricata eſt iſta quęſtio: An fideiuſſor poſſit eſſe teſtis propter varias diſtinctiones, & diuerſos caſus, quos in ea explicanda recenſent Doctores.

1 Nam primò † pro regula firmant: Quod fideiuſſor, non eſt teſtis idoneus in cauſa ſui Principalis, fuit dictum Specul. in tit. de teſt. in §.1. verſ. quid de fideiuſſore. nu.58. vbi Ioan. And. in add. Felyn. in c. inſuper. num. 15. de teſti. & in ſuo repertorio ad lecturas in verbo fideiuſſor. Alex. conſ. 78. Redemptoris noſtri. col.1. verſic. & idem vol.1. & conſ.176. nu.3. lib.7. Pratic. Papien. in forma lib. oppoſit. contra teſtes verſic. in facto. num.5. Din. Ang. Imo. Caſtr. & Arret. in l. ſi fideiuſſor in §. fin. ff. de leg.1. Luc. de Penna in l. quicunque num.4.5. & 6. C. de fund. patrimon. lib.11. Guid. Pap. ſing.306. nu.6. Alberig. de teſt. §. expedita nu.23. Aufred. de reprob. teſt. num.45 Marſ. rub eo. q.69. num. 381. Maſcard. d. probat. concluſ.783. num.2. in 2. par. & concl.1357. nu 23. in 3. part. Tiraq. in tract. res inter alios acta verſ. itẽ Prælatus in cauſa. Eman. Suarez. in ſuo theſaur. comm. opin. litera T. num. 121. cum alijs congeſtis per Farin. in prax. crimin. de oppoſit. contra perſonas teſtium. lib.2. tit.6.
2 queſt.60. illatione 14 † qui dicit quod fideiuſſor non poteſt eſſe teſtis in cauſa in qua fideiuſſit, contra debitoris creditorem, pro quo fideiuſſit, vt ibi nu.368. & ſeqq. & in ſpecie nu.381.
3 & ratio eſt † quia intereſt ipſius, vt debitor liberetur, ne litibus ipſe vexetur l. quia poterat. ff. ad Trebel. c.2.
4 de arbit. † quando enim fideiuſſoris commodum verſatur in cauſa, de qua agitur: tunc teſtis eſſe non poteſt, nec pro principali debitore, nec pro confideiuſſore Miliſ. in ſuo repertorio in verbo teſtis, teſtificari non poteſt:
5 Nam fideiuſſor pro ſuo intereſſe non eſt teſtis idoneus pro ſuo principali. Alex. conſil.154. num.4. in 5. & conſil.176. num.3. in ſeptimo. Iaſ. in l. ſi cui legetur. in §. ſi Titio. num.15. ff. de leg.1. & in l. dictantibus. num.8. C. de teſtam. Viui. commun. opi. opin.987. verſ. teſtis Anch. regi. q. famil.32. nu. 1. & infra. Carp. ad Stat. Mediol. c.90. num.59. par.1. Valent. Franc. de fideiuſſ. cap.5. num.602.

Ampl. vt nõ tantum fideiuſſor non poſſit eſſe teſtis in cauſa ſui principa-
6 lis debitoris: † verumetiam nec iudex, aut arbiter. Bart. in d. l. ſi cui legetur. in d. §. ſi Titio. vbi Alexan. nu. 10. Iaſ. num.16. & 17. Maſcar. d. concluſ.784.

7 Ampl. ſecundo, † etiam quod fideiuſſor ſe obligauerit, vt principalis principaliter, & in ſolidum: & renunciauerit beneficijs de fideiuſſoribus, quia tunc nõ poteſt eſſe teſtis pro principali in illa cauſa. Anch. reg. d. q. famil.32. num.9. qui num.12. dicit hoc
8 idem † eſſe, etiam quando fideiuſſor iurauit: nam cum tali caſu, vt duo rei debendi iudicẽtur, vnus pro alio non eſt idoneus teſtis. Anch. q. famil. regul.37. num.6. lib.2.

9 Ampl. tertio, † vt etiam non poſſit eſſe teſtis inter creditorem, & debitorem. Caſtr. in d. §. ſi Titio. num.4.

Ampl.

10 Ampl. quarto, vt nec è cõtra: principalis debitor poſſit eſſe teſtis pro fideiuſſore. Monticul. de teſti. in verbo pro creditore, vel fideiuſſori. num. 2. Fatin. in d. prax. crim. tit. de oppoſit. cõtra perſon. teſt. q. 60. ill. 14. nu. 369. qui num. 371. dicit hanc ampliatio-
11 nem † in duobus caſibus non procedere: & quãdo fideiuſſor dicit ſe non fideiuſſiſſe, vel nulliter fideiuſſiſſe: vt etiam quãdo fideiuſſit animo donandi: quia tali caſu debitor pro fideiuſſore teſtificari poteſt, quia hæc eius teſtificatio nihil ei prodeſt.
12 Ampl. quinto, † in correo debendi, qui pro altero correo non poteſt eſſe teſtis. Crott. de teſt. nu. 180. qui hanc opinionem veriorem dicit Camp. d.
13 tract. de teſt. reg. 75. † quo fit, vt fideiuſſor, qui ſe principalem conſtituit eodem modo dijudicetur. Anch. d. q. fam. 32. num. 9. & 10. in 1. par. qui dicit ſecus eſſe, ſi ambo non eſſent obligati principaliter, ſed in ſolidũ, quia tunc bene vnus pro altero teſtificari poteſt, & aduertimus ſupra in ſecunda ampliatione.
14 Lim. primo, † vt prædicta non procedant, quãdo principalis eſt ſoluendo, quia tunc cum non agatur de intereſse fideiuſsoris: cum nullum ex tali fideiuſſione intereſſe pati poſſet, certè tali caſu fideiuſsor idoneus erit. Maſcard. d. concluſ. 784 nu. 2. Roncagal. in l. reos. in princ. num. 50. cum ſeqq. ff. de duobus reis Magon. deciſ. Floren. 12. num. 7. cum decidit, quod quãdo certum eſt fideiuſsorem ex tali fideiuſſione aliquod damnum pati non poſse, quod tũc eius depoſitio habetur pro bon. Anch. reg. d. q. fam. 32. nu. 4. dum cauit, quod quando principalis fideiuſsoris eſt nobilis, & diues, quod tunc fideiuſsor pro eo eſt teſtis idoneus, & ſub nu. 5. ſubdit rationem, quia teſti fide digno habenti aliquod intereſse etiam credendum eſt, vt per eundem Anch. quæſt. fam. 24. num. 17. lib. 3.
15 † Contrarium, quod immo, quando principalis eſt ſoluendo, nobilis, & diues fideiuſsor pro ipſo nõ poſſit eſſe teſtis, aſserit Fatinac. in d. ſua prax. crim. tit. de oppoſit. contra perſon. teſti. q. 60. num. 376. vbi eam rationem huius dicti allegat: quia ſemper intereſt fideiuſsoris cum ei melius ſit non ſoluere, quàm ſolutum repetere, qui ex multis per eum congeſtis, dicit hãc opinionem communem, & veram.
16 Lim. ſecundo, † in confideiuſsore: nam fideiuſsor pro confideiuſsore, teſtis eſse non prohibetur. Socin. in l. ſi quis ità col. fin. ff. de rebus dub. Alex. conſ. 68. col. 1. prope finem. Hieron. Gig. conſ. 28. num. 19. & maximè ad effectum probandi, quod non interceſserunt, vt principales: ſecus vero, quod nõ fuerint principales pro conſequẽdo excuſſionis beneficio, ità Iaſ. in d. §. ſi Titio. nu. 18. Alex. in d. l. dicentibus. nu. 13. vbi Iaſ. nu. 10. Cyn. & Abb. num. 1. Bal. nu. 2. Salyc. nu. 3. Corn. nu. 12. Viu. comm. opin. opinio. 986. Anch. d. q. 32. num. 3. Fab. in § Legatarijs. in fin. vbi Tob. num. 5. inſt. de teſtam. Alfred. de reprob. teſt. num. 45. Campeg. de teſt. reg. 73 in ſecũda fallentia. Tiraq. res inter alios acta, verſ. & vnus fideiuſsor. Lamber. de contract. gloſ. 1. num. 14. Maſcar. d. concl. 784. num. 4.
17 Sublimita: quando ambo, vt principales fuerunt adhibiti, vt etiã quod confideiuſsor aliquod commodũ ſentiret, & alter confideiuſsor damnum. Fatinac. d. q. 60. num. 384. Magon. deciſ. Florent. 12. num. 7. Carroci. de excuſs.

cuſſ. 60. par. 3. quæſt. 10. Anch. reg. q. 37. lib. 3. Maſcard. d. concluſ. 784. num. 4. Ant. Hering. tract. de fideiuſſ. c. 29. num. 3. & 4.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſor, an, & quando dicatur laudans, affirmans, approbans, & perſuadens.*

2 *Fideiuſſor non cenſetur laudans, quando ſimpliciter laudat, quia ſit ſolitus amicos laudare.*

3 *Fideiuſſor cenſetur laudans affirmans, & approbans, quando requiſitus doli, & lucri faciendi cauſa tales laudationes, affirmationes, & approbationes facit.*

4 *Fideiuſſor dicitur, & vti fideiuſſor obligatur laudans, affirmans, & approbans aliquem pro idoneo.*

5 *Et hoc quando doloſè id egerit.*

6 *Iudex recipiens fideiuſſorem minus idoneum, tenetur parti ad intereſſe.*

7 *Cautela ad hoc, vt iudex recipiendo fideiuſſores, non teneatur parti ad intereſſe.*

8 *Fideiuſſor, an, & quãdo cenſeatur perſuadens alicui, vt alteri credat.*

9 *Approbans, & perſuadens alicui, vt alteri credat, tenetur actione mandati, ſi ille eſt idoneus, ſin autem actione de dolo.*

10 *Sententia approbatoria fideiuſſoris an requirat partis citationem.*

11 *A ſententia arbitri, & approbatoris datur appellatio.*

12 *Notarius recipiens fideiuſſorem minus idoneum, tenetur de propria.*

13 *Dummodo ſit fideiuſſor iudicij.*

14 *Quando teneatur iudex quando notarius, & quando approbator remiſſiue.*

15 *Notarius recipiens fideiuſſorem non idoneum tenetur ad intereſſe fiſco, pupillo, & reipublicæ.*

16 *Idem eſt quoad priuatas perſonas.*

17 *Notarij recipientes fideiuſſores abſq; approbatione in prouinciis Vmbriæ, & Marchiæ Anconitanæ, ſi non ſunt idonei, tenentur de ſuo.*

18 *Notarius recipiens fideiuſſorem non idoneum, tenetur de proprio, niſi hoc faciat iudicis mandato.*

19 *Idem quando principalis eſt ſoluendo, & multum diues.*

20 *Idem quando notarius recepiſſet fideiuſſorem non idoneum in præſentia partis non reclamantis expreſſè, vel tacitè.*

21 *Idem quando notarius recipit fideiuſſores cum approbatione.*

22 *Idem quãdo tempore fideiuſſionis præſtitæ fideiuſſor ſoluendo erat, licet demum fuerit effectus non ſoluendo.*

23 *Fideiuſſores plures pro alio fideiubentes dicuntur ad inuicem approbatores, & laudatores vnus pro altero: vnde vnus pro alio non exiſtente ſoluendo, tenetur in ſolidum.*

An laudans, perſuadens, affirmans, & approbans aliquem, vt ſufficientem, bonum, ſecurum, & idoneum fideiuſſorem, fideiuſſor dici poſſit: & vti fideiuſſor teneatur: ſi approbatus, non ſit idoneus.

CAP. IV.

1 DVm quærunt doctores, † An laudans, perſuadens, affirmans, & approbans aliquem pro ſufficienti bono, ſecuro, & idoneo fideiuſſore: fideiuſſor dici queat, & vti fideiuſſor obligetur? † Diſtinguunt. Quod aut ta-
2 lis laudator, perſuaſor affirmator, & approbator ſimpliciter approbat, ex ſuo capite affirmat, & laudat: quia ſolitus eſt laudare amicos, & tunc ex dicta ſimplici laudatione, affirmatio-

4 *Fideiuſſor quare non obligatur abſque ſtipulatione.*

5 *Pactum nudum non obligat, neque eſt efficax, niſi fiat in contractibus nominatis.*

6 *Pactum nudum non informatur per contractum cum alio celebratum.*

7 *Fideiuſſor pacto nudo non obligatur etiam de iure Canonico.*

8 *Fideiuſſor non obligatur abſque ſtipulatione etiam de iure militari, & inter milites.*

9 *Æquitas, non rigor ſeruatur inter milites.*

10 *Fideiuſſoria obligatio nõ requirit ſtipulationem, quando eſt ad pias cauſas.*

11 *Idem fauore dotis.*

12 *Idem quando reipublicæ fit.*

13 *Fideiuſſoria obligatio tacita ſtipulationem non requirit.*

14 *Fideiuſſor abſque ſtipulatione obligatur in omnibus caſibus, in quibus ſtipulatio abſque ſolemnitate verborum inducitur.*

15 *Fideiuſſio pro delicto confeſſato, & habente aſſiſtentiam rei iudicatæ non requirit ſtipulationem.*

16 *Fideiuſſor obligatur abſque ſtipulatione, quando talis fideiuſſio habet relationem ad aliam fideiuſſionem.*

17 *Fideiuſſor etiam abſque ſtipulatione obligatur, quando ſe patitur in actis deſcribi pro fideiuſſore.*

18 *Fideiuſſio, quæ fit in iudicio ſtipulationem non requirit, quia calor iudicij ſupplet etiam ſi ſit pupillus, eccleſia vel fiſcus. num. 19.*

20 *Contrarium tamen tenet Boerius.*

21 *Fideiuſſoria obligatio ſtipulationem non requirit in curijs mercatorum.*

22 *Epiſtola, vel obligatio fideiuſſoria ſcripta, & creditori tranſmiſſa, & à creditore acceptata, in qua ſit inſertum iuramentum promiſſorium; cum vim ſtipulationis habeant, fideiuſſionem efficacem inducunt.*

23 *Iuramentum ſupplet defectum præſentiæ.*

24 *Subſcribens ſe animo fideiubendi efficaciter obligatur.*

25 *Approbatio omnis vim confeſſionis habet.*

26 *Procurator notarius, & ſindicus pro ſuis principalibus abſentibus fideiubentes eos efficaciter obligant.*

27 *Fideiuſſio abſque ſtipulatione ſuſtinetur in vim conſtituti.*

28 *Fideiuſſor in dubio cenſetur, quod cum ſtipulatione ſe obligauerit.*

29 *Fideiuſſoria obligatio ſtrictè interpretatur propter ſtipulationem: & verbis eius firmiter inhærendum eſt.*

30 *Fideiuſſoris verba in dubio contra ſtipulatorem interpretantur.*

31 *Fideiuſſio non extenditur de caſu ad caſum.*

Fideiuſſio ad ſui eſſentiam requirit ſtipulationem.

CAP. V.

IN hac materia ſatis vulgaris eſt
1 concluſio illa: † quod fideiuſſor non obligatur pacto nudo, ſed exigitur expreſſa, vel tacita ſtipulatio. l. Blanditus. C. de fideiuſs. l. 5. §. ſatis acceptio, & l. ſciendum, ff. de verborum obligat. §. fin. inſt. eo. l. ſi hæreditatem. ibi præſens, quis interrogatus reſpondeat. ff mand. l. 2. §. penult. ibi. verbis obligationis expreſſum erat. ff de admin. rerum ad ciuit. pert. l. omnes. §. in hac. C. de Epiſ. & cler. in tantum, quod nec per epiſtolã, nec inter abſentes contrahitur. Bald. conſ. 180. nu. 1. vol. 1 Viſil. ad Afflict. deciſ. 39. nu. 1. Grat. conſ. 66. num. 23. Iaſ. in d. §. ſatis acceptio. nu. 2. in 1. no. & in d. l. ſcien-

Digitized by Google

ſciendum. nu.2. cum ſeqq. & in l. iuriſgentium. in §. quinimò. in 5. lim. ff. de pactis. Catel. Cotta in ſuis memor. in verbo fideiuſſor. Alſan. in ſuis collectaneis in d. l. Blanditus, num. mihi 154. Alex. cōſ. 60. viſo titulo. nu. 1. lib. 6. Ceph. conſ. 603. nu. 1. cum ſeqq. vol. 4. Maſcard. de probat. concl. 781. nu. 1. in 2. par. erudjtiſſimus Menoch. de præſumpt. præſumptio. 132. nu. 5. par. 1. lib. 3. Din. conſ. 16. in princ. diligenter conſiderata. Deci. conſil. 93. num. 3. verſ. ſecundo præmitto. nouiſſimè Mantic. de tacit. & ambig. in 2. par. lib. 16. titu. de tacit. & ambig. fideiuſſ. conuent. titulo quinto, quibus modis fideiuſſ. taſtricti eſſe intelligantur.

2 Fideiuſſio enim ad hoc, vt valeat, vel fideiuſſor ex ipſa teneatur, debet in ea interuenire ſtipulatio. Alexan. d. conſ. 60. num. 1. vol. 6. Ferret. reſp. 49. num. 2. Afflict. d. deciſ. 39. nu. 1. Menoch. conſ. 212. nu. 4. lib. 3. Crott. in l. ſciendum. nu. 7. ff. de ver. oblig. Afir. in tract. de execut. c. 2. num. 3. Valent. Franc. de fid. c. 1. nu. 7. Rota lan. Cartar. execut 51. num. 20. Ant. Hering. de fideiuſſ. cap. 1. nu. 2. vel ſaltem debet eſſe præſens fideiuſſor, vel patiens ſe vti fideiuſſorem deſcribi: alias facta per nuncium, vel epiſtolam non valet. l. cum oſtendimus. in §. fin. ff de fideiuſſ. tut. vbi diſponitur, quod præſentia ſimplex in iudicio, abſq; vocis expreſſione habet vim ſtipulationis.

3 † Certum eſt enim, quod offerens in fideiuſſorem præſentem, & tacentem talis fideiuſſor ex ſola præſentia efficaciter obligatur. Card. in Clem. 1. in 3 oppoſitione, & q. 1. de procurat. Caſtr. in d. l. ſciendum, num. 3. qui dicit hoc ſpeciale in iudicijs. vbi Alex. num. 39. Iaſ. num. 37.

4 † Et ratio eſt ſecundum Fabr. in rubric. inſt. eo. nu. 3. verſ. & aduerte hic

5 cauſam: † quia in contractibus nominatis, quis tantum efficaciter obligatur per pactum, & non in alijs. Modo, quando fideiuſſor interuenit in contractibus nominatis: ipſe nō contrahit contractum nominatū ſed principalis: ideo cum ſua promiſſio nō ſit contractus nominatus ſed nuda, niſi addetetur ſtipulatio efficaciter nō obligaretur. quod & bene deducunt Iaſ. in l. lecta. num. 28. verſ. decimo, & vltimo prædicta regula fallit. ff. ſi cert. per. Ceph. conſ. 437. nu. 17. vol. 3. dum volunt, quod hoc ideo ſit: quia con-

6 tractus † principalis nō eſt factus cum fideiuſſore, ſed inter ipſos principales contrahentes: vnde pactum nudum non debet informari per contractum principalem cum alio celebratum.

7 Ampliatur † prædicta concluſio, quod fideiuſſio ſine ſtipulatione non ſubſiſtat: vt non tantum procedat de iure ciuili, verum etiam de iure Canonico in fideiuſſione requiritur ſtipulatio. Felyn. in cap. 1. nu. 14. de pact. qui dicit in hoc ius ciuile non reperiri correctum: & addit, quod hoc reſpectu fideiuſſor pacto nudo ad pias cauſas non obligatur, idem aſſerit Iaſ. in l. 5. in §. ſatis acceptio nume. 2. & in l. ſciendum, num. 3. ff. de verborum obligat. idem in d. l. lecta. num 28. ff. ſi cert. petat. Bald. in cap. 1. colum. penult. verſic. pactum nudum, de pac. tenen. Diaz. reg. 239. Cotta in dd. ſuis memor. in verbo fideiuſſor. quò ſit, vt fideiuſſor præſens, & tacens, & per priuatam ſcripturam pacto nudo, & pollicitatione aliquid promittens etiā de iure Canonico nō obligatur. Grat. reſp. 53. num. 15. volum. 1. Magon. deciſ. Florent. 57. num. 66. Mantic. d. tract.

diiudicantur. Gabr. loco præcitato. num. 10.

10 Limit. quinto, † quando ille, qui pecuniam non recepit, eſſet obligatus, vt principalis, principaliter, & in ſolidum: quia tali caſu ambo, vt rei debendi cenſendi ſunt. Gabr. vbi ſupra. nu. 11. & diximus nu. 5. & 8.

11 Sed † quid ſi duæ obligationes ſunt in contractu: & non appareat quis receperit pecuniam? volunt doct. quod prius nominatus cenſeatur principalis: alter verò fideiuſſor. Alex. conſil. 66. nu. 6. lib. 4.

12 † Cæterum Caſtr. d. conſ. 410. aliàs 409. conſideranda. nu. 1. verſ. ſi vero. vol. 1. dicit, quod præſumitur inter eos diuiſa pecunia, prout in duobus reis debendi. ad quæ videantur, quæ ponit Aym. conſ. 77. & conſ. 91. quæ valdè conferunt pro huius difficultatis reſolutione.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſor an poſſit ſolutum à principali debitore repetere ex ſola creditoris confeſſione de recepto. articulus eſt valdè controuerſus.*

2 *Fideiuſſor non repetit ex ſola creditoris confeſſione de recepto: ſecundum aliquos.*

Contraria tamen verior, & receptior opinio eſt. num. 4.

3 *Confeſſio de recepto non inducit obligationẽ, niſi quo ad ipſos contrahentes.*

5 *Confeſſione creditoris facta fideiuſſori de recepto præcluditur omnis via agendi, & excipiendi contra principalem.*

6 *Fideiuſſor non poteſt ſolutum repetere à principali ex ſola creditoris confeſſione, quando probaretur pecuniam non fuiſſe ſolutam.*

7 *Fideiuſſor ex ſola creditoris confeſſione de recepto non agit contra principalem niſi ſit factum publicum inſtrumentum: ſecus ſi per appocham, niſi hæc ſit à publico notario ſubſcripta.*

8 *Fideiuſſor repetit ex ſola creditoris confeſſione, quando eſt ſibi facta acceptilatio.*

9 *Fideiuſſor poteſt ſolutum repetere à principali ex ſola creditoris confeſſione de recepto: quando eſt renunciatum exceptioni non numeratæ pecuniæ, & tempora ſunt lapſa.*

10 *Confeſſio de recepto facta à creditore nihil operatur quoad tertium, ſed dumtaxat quo ad ipſos contrahentes.*

11 *Confeſſio principalis an noceat fideiuſſori remiſſiuè.*

Fideiuſſor an repetat ſolutum ex ſola creditoris confeſſione.

CAP. II.

1 Articulus iſte, † An ſola creditoris confeſſio ſufficiat ad hoc, vt fideiuſſor poſſit à reo principali ſolutum repetere, eſt valdè controuerſus.

2 Nam pro negatiua: † quod non ſit ſatis ſola creditoris confeſſio, & quod fideiuſſor docens de ſolutione per inſtrumentum confeſſionis tantum nó poſſit agere contra debitorem principalem, niſi doceat de vera, reali, & effectuali ſolutione; tenent gloſ. in verbo ſolutionis, in l. duobus in §. à fideiuſſore. vbi Bart. num. 3. ff. de iureiur. idem Bart. in l. & per iuſiurandum in §. pen. nu. 5. in fi. ff. de acceptil. & in l. cum filiusfamil. in fi. princ. ff. de verb. obl. & in l. reos. in 5. col. ff. de duobus reis. Fulgoſ. in d. l. duobus Rom. in l. prædia. nu. 1. ff de acq. poſſ. Cyn. in l. ſi quando. C. vnde vi. Caſt. conſ. 396. quæritur, quos refert, & ſequitur Marſil. in rub. ff. ec. q. 35. num. 165. licet poſt modum contrarium firmãdo teneat.

teneat. Viui. lib. 2. commun. opin. opinio. 113. & hanc partem etiam firmarunt. Alex. conſil. 37. nu. 7. volum. 3. conſ. 132. num. 6. volum. 4. & conſ. 97. num. 7. volum. 7. Iaſ. in d. l. duobus num. 5. Mili. in repertorio in verbo fideiuſſor ſi vult agere, & melius in verbo procurator habens mandatum ad recipiendum Lanfr. centur. 4. deciſ. 305. Tiraquell. de vtroq. retract. gloſ. 4. §. 6. nu. 12. & §. 1. glo. 14. num. 84. Maſcard. de probat. concl. 361. nu. 31. in prima part. & 783. in ſecunda part. & ratio eſt ſecundum præfatos: quia debet conſtare de reali ſolutione, & non per creditoris confeſſionem: cum aliud ſit numeratio, aliud cõfeſſio de numerato, & recepto. Et maxi-
3 mè, quia confeſſio de recepto non inducit obligationem quoad tertium, ſed benè quoad ipſos contrahentes.

4 Contrarium. † Quod imò ſola creditoris confeſſio ſufficiat: & ſic quod fideiuſſor habens quietantiam à creditore, poſſit agere contra debitorem principalem, allegatur tex. in l. in contractibus. in §. ſed quoniam. C. de non num. pecun. & tenet Caſtr. in d. §. à fideiuſſore aliàs incipit, quòd ſi reus nu. 2. verſ. ego habui de facto Florentiæ. conſ. 64. nu. 1. in nou. & 397. quæritur in antiquis. Bart. conſ. 160. incipiens Titius, vbi add. volum. 1. Alex. conſ. 25. vol. 2. & conſ. 90. nu. 3. vol 3. & in d. l. duobus, vbi Salicet. Rom. & Iaſ. nu. 8. qui dicit communem, idem Iaſ. in §. item ſi quis iurauerit, num. 8. inſt. de act. Felyn. in cap. ſi cautio. nu. 89. ad fin. de fid. inſtr. Ruin. conſ. 147. num. 14. lib. 1. Cephal. conſil. 101. nu. 35. volum. 1. & 541. nu. 14. volum. 4. Roland. qui dicit magis communem conſil. 17. num. 9. volum. 1. Afflict. deciſ 91. num. 3. & 94. num. 3. vbi, & ipſe teſtatur hanc communem opinionem eſſe. Rot. Ian. Mercat. deciſ. 51. num. 3. Ioſeph. Lud. deciſ. Peruſ. 57. num. 8. in prima part. Tiraq. de retracta. lig. §. 1. gloſ. 18. num. 84. Maſcard. de probat. concl. 373. part. 1. & d. concluſ. 783. num. 3. par. 2. & hanc communem opinionem profitetur Bertaz. de clauſ. clauſ. 43. gloſ. 6. num. 1. vbi eam optimis rationibus comprobat. Marſ. rubr. eo. quæſt. 35. nu. 265. verſic. contraria tamen opinio, qui hanc opinionem veriorem, & magis communem fatetur, & huius pronunciati
5 optimam rationem reddit, † inquiens per talem confeſſionem præcludi omnem actionem agendi creditori cõtra principalem debitorem. Et pro hac opinione vltra allegatos, videantur Magon. deciſ. Flor. 94. nu. 25. Duen. reg. 449. ampl. 4. Carrocc. de excuſſ. bon. 10. quæſt. 10. q. principalis. nu. 21. & in tract. de iur. deciſ. quæſt. 3. 14. q. principali. num. 4. Carp. ad Stat. Mediol. part. 1. cap. 413. num. 4. Franc. de fideiuſſ. c. 5. num. 519. & 520. Eman. Suarez commun. opin. littera F. num. 164. Panzerol. conſ. 108. nu. 15. Bello. conſ. 75. num. 6. Dec. conſ. 393. col. 1. Alban. ad Bart. in d. l. in duobus in §. à fideiuſſore Facch. lib. 8. controuer. iur. cap. 68. verſic. fundamentum eſt. Ant. Hering. cap. 20. §. 1. num. 51. de fideiuſſ.

Tenendo igitur hãc vltimam partem, quæ eſt magis communis ex authoritatibus præcitatis, quæ maioribus, & numero, & pondere doctoribus eſt fulcita; Eam nonnullis modis limita.

6 Limita † igitur primo, quando creditor aſſumpſit onus probandi pecuniam non fuiſſe verſam, & verè hoc probauerit, gl. & dd. in l. in contractibus.

bus.C.de nõ num.pec.Iaſ.in d.l.duobus reis, nu. 8. de iureiur.

7 Limit.ſecundò,† quando talis confeſſio fieret in publico inſtrumento: ſecus ſi hoc conſtaret aliàs: puta per appocham, vel alio modo non ſic pleno,& concludenti, vt per inſtrumentum.Iaſ.in d l.duobus nũ.8.verſic.limita tamen Rol.d.conſil.17. num.9. Alex.in d.l. duobus verſic.quòd autẽ reus,nu.2.de iureiur.Magon.d.deciſ. 94. num.25. qui dicit, quod ſufficit, quod probetur ſolutio per inſtrumenta publica, vel appocham manu notarij ſubſcriptam, & in iſtis terminis loquuntur forſan doctores tenentes contrariam ſententiam.

8 Limit. tertiò,† quando in inſtrumento adeſſet etiam acceptilatio:aliàs non.Iaſ.in d.l.duobus, num.8.verſic. limita tamen communem.

9 Limit.quartò,†quando ſolemniter non eſt renunciatum exceptioni non numeratæ pecuniæ, vel tempora ſunt lapſa.Felyn.in d cap.ſi cautio.nu.89. Maſcard. de probat. d.concluſ.361. nu.31.in prima part.

10 Limit.quintò, †quoad ipſos contrahentes:ſecus verò quoad tertiũ:nã confeſſio de recepto non inducit obligationem quoad tertium. Alex.conſ. 37.uiſo dicto inſtrumento.nu.4.uol. 3. Ruin.conſ.147.nu.13. uol.1.

11 Sed an confeſſio principalis noceat fideiuſſori,uideatur Tiraq.de retract. lig.§.1.gl.18.nu.38. Surd.deciſ.218. Rot. Ian. Cartar.in executi. deciſ.71. ubi latè, & diximus in ſect.9. cap.17. num. 4.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſor non eſt teſtis idoneus in cauſa ſui principalis.*

2 *Fideiuſsor non poteſt eſſe teſtis in cauſa, in qua fideiuſſit contra debitoris creditorem pro quo fideiuſſit.*

3 *Fideiuſſoris intereſt, vt debitor liberetur, ne litibus vexetur.*

4 *Fideiuſſoris, quando de commodo tractatur, tunc nec pro principali debitore, nec pro confideiuſſore teſtis eſſe poteſt.*

5 *Fideiuſsor pro ſuo intereſse non eſt teſtis idoneus pro ſuo principali.*

6 *Fideiuſsor non tantum non poteſt eſse teſtis pro ſuo principali: uerum etiam nec iudex aut arbiter.*

7 *Fideiuſsor quando ſe obligat ut principalis,principaliter & in ſolidum, & renunciauit ben ficijs de fideiuſsoribus, tunc nec etiam poteſt eſse teſtis pro ſuo principali.*

8 *Fideiuſsor, qui iurauit in ſua obligatione fideiuſsoria, etiam non poteſt pro principali teſtimonium ferre.*

9 *Fideiuſsor non poteſt eſse teſtis inter creditorem, & debitorem.*

10 *Debitor principalis non poteſt eſse teſtis pro fideiuſsore ſuo.*

11 *Fideiuſsor, quando dicit ſe non fideiuſſiſſe, uel animo donandi fideiuſſiſſe: tunc debitor principalis pro eo teſtis eſse poteſt.*

12 *Correus pro correo teſtificari nõ poteſt.*

13 *Fideiuſsor, qui ſe principalem facit pro debitore principali teſtis idoneus non reputatur: ſecus ſi tantum in ſolidum obligatus.*

14 *Fideiuſsor poteſt eſse teſtis in cauſa ſui principalis, quando principalis eſt nobilis,diues,& ſoluendo,ita quod fideiuſsor ex fideiuſſione nullum damnum ſentire poſſit.*

15 *Fideiuſsor, etiam quod eius principalis ſit diues,& ſoluendo,nihilominus teſtis idoneus pro eo non eſt.*

16 *Fideiuſsor pro fideiuſsore teſtis eſse non prohibetur.*

17 *Confideiuſsores omnes,quando ut princi-*

cipales fuerunt adhibiti, & ex fideiuſſione aliquod commodum ſentiunt, tunc teſtes inter ſe eſſe nequeunt.

Fideiuſſor an poſſit eſſe teſtis pro ſuo principali confideiuſſore, & inter creditorem, & debitorem.

CAP. III.

ADmodum intricata eſt iſta quæſtio: An fideiuſſor poſſit eſſe teſtis propter varias diſtinctiones, & diuerſos caſus, quos in ea explicanda recenſent Doctores.

1 Nam primò † pro regula firmant: Quod fideiuſſor, non eſt teſtis idoneus in cauſa ſui Principalis, fuit dictum Specul. in tit. de teſt. in §. 1. verſ. quid de fideiuſſore. nu. 58. vbi Ioan. And. in add. Felyn. in c. inſuper. num. 15. de teſti. & in ſuo repertorio ad lecturas in verbo fideiuſſor. Alex. conſ. 78. Redemptoris noſtri. col. 1. verſic. & ideo. vol. 1. & conſ. 176. nu. 3. lib. 7. Pratic. Papien. in forma lib. oppoſit. contra teſtes verſic. in facto. num. 5. Din. Ang. Imo. Caſtr. & Arret. in l. ſi fideiuſſor in §. fin. ff. de leg. 1. Luc. de Penna in l. quicunque num. 4. 5. & 6. C. de fund. patrimon. lib. 11. Guid. Pap. ſing. 306. nu. 6. Alberig. de teſt. §. expedita nu. 23. Aufred. de reprob. teſt. num. 45 Marſ. rub eo. q. 69. num. 381. Maſcard. d. probat. concluſ. 783. num. 2. in 2. par. & concl. 1357. nu 23. in 3. part. Tiraq. in tract. res inter alios acta verſ. itē Prælatus in cauſa. Eman. Suarez. in ſuo theſaur. comm. opin. litera T. num. 122. cum alijs congeſtis per Farin. in prax. crimin. de oppoſit. contra perſonas teſtium. lib. 2. tit. 6.
2 queſt. 60. illatione 14 † qui dicit quod fideiuſſor non poteſt eſſe teſtis in cauſa in qua fideiuſſit, contra debitoris creditorem, pro quo fideiuſſit, vt ibi nu. 368. & ſeqq. & in ſpecie nu. 381.
3 & ratio eſt † quia intereſt ipſius, vt debitor liberetur, ne litibus ipſe vexetur l. quia poterat. ff. ad Trebel. c. 2.
4 de arbit. † quando enim fideiuſſoris commodum verſatur in cauſa, de qua agitur: tunc teſtis eſſe non poteſt, nec pro principali debitore, nec pro confideiuſſore Miliſ. in ſuo repertorio in verbo teſtis, teſtificari non poteſt:
5 Nam fideiuſſor pro ſuo intereſſe non eſt teſtis idoneus pro ſuo principali. Alex. conſil. 154. num. 4. in 5. & conſil. 176. num. 3. in ſeptimo. Iaſ. in l. ſi cui legetur. in §. ſi Titio. num. 15 ff. de leg. 1. & in l. dictantibus. num. 8. C. de teſtam. Viui. commun. opi. opin. 987. verſ. teſtis Anch. regi. q. famil. 32. nu. 1. & infra. Carp. ad Stat. Mediol. c. 90. num. 59. par. 1. Valent. Franc. de fideiuſſ. cap. 5. num. 602.

Ampl. vt nō tantum fideiuſſor non poſſit eſſe teſtis in cauſa ſui principa-
6 lis debitoris: † verumetiam nec iudex, aut arbiter. Bart. in d. l. ſi cui legetur. in d. §. ſi Titio. vbi Alexan. nu. 10. Iaſ. num. 16. & 17. Maſcar. d. concluſ. 784.

7 Ampl. ſecundo, † etiam quod fideiuſſor ſe obligauerit, vt principalis principaliter, & in ſolidum: & renunciauerit beneficijs de fideiuſſoribus, quia tunc nō poteſt eſſe teſtis pro principali in illa cauſa. Anch. reg. d. q. famil. 32. num. 9. qui num. 12. dicit hoc
8 idem † eſſe, etiam quando fideiuſſor iurauit: nam cum tali caſu, vt duo rei debendi iudicētur, vnus pro alio non eſt idoneus teſtis. Anch. q. famil. regul. 37. num. 6. lib. 2.

9 Ampl. tertio, † vt etiam non poſſit eſſe teſtis inter creditorem, & debitorem. Caſtr. in d. §. ſi Titio. num. 4.

Ampl.

10 Ampl.quarto, vt nec è cōtra: principalis debitor poſſit eſſe teſtis pro fideiuſſore. Monticul.de teſti. in verbo pro creditore, vel fideiuſſori. num.2. Farin. in d.prax. crim. tit. de oppoſit. cōtra perſon.teſt.q.60.ill.14. nu.369. qui num.371. dicit hanc ampliatio-
11 nem † in duobus caſibus non procedere: & quādo fideiuſſor dicit ſe non fideiuſſiſſe, vel nulliter fideiuſſiſſe: vt etiam quādo fideiuſſit animo donandi: quia tali caſu debitor pro fideiuſſore teſtificari poteſt, quia hæc eius teſtificatio nihil ei prodeſt.

12 Ampl.quinto, † in correo debendi, qui pro altero correo non poteſt eſſe teſtis. Crott.de teſt. nu. 180. qui hanc opinionem veriorem dicit Camp. d.
13 tract.de teſt.reg.75. † quo fit, vt fideiuſsor, qui ſe principalem conſtituit eodem modo dijudicetur. Anch.d.q. fam.32.num.9.& 10.in 1.par.qui dicit ſecus eſſe, ſi ambo non eſſent obligati principaliter, ſed in ſolidū, quia tunc bene vnus pro altero teſtificari poteſt, & aduertimus ſupra in ſecunda ampliatione.

14 Lim.primo, † vt prædicta non procedant, quādo principalis eſt ſoluendo, quia tunc cum non agatur de intereſse fideiuſsoris: cum nullum ex tali fideiuſſione intereſſe pati poſſet, certè tali caſu fideiuſsor idoneus erit. Maſcard. d. concluſ.784 nu.2. Roncagal.in l.reos.in princ.num.50.cum ſeqq. ff.de duobus reis Magon. deciſ. Floren.12.num.7.cum decidit, quod quādo certum eſt fideiuſsorem ex tali fideiuſſione aliquod damnum pati non poſse, quod tūc eius depoſitio habetur pro bon. Anch.reg.d.q.fam.32. nu.4. dum cauit, quod quando principalis fideiuſsoris eſt nobilis, & diues, quod tunc fideiuſsor pro eo eſt teſtis idoneus, & ſub nu.5.ſubdit rationem, quia teſti fide digno habenti aliquod intereſse etiam credendum eſt, vt per eundem Anch. quæſt. fam.34. num.17.lib.3.

15 † Contrarium, quod immo, quando principalis eſt ſoluendo, nobilis, & diues fideiuſsor pro ipſo nō poſſit eſſe teſtis, aſserit Farinac. in d.ſua prax. crim. tit.de oppoſit.contra perſon.teſti.q.60. num.376. vbi eam rationem huius dicti allegat: quia ſemper intereſt fideiuſsoris cum ei melius ſit non ſoluere, quàm ſolutum repetere, qui ex multis per eum congeſtis, dicit hāc opinionem communem, & veram.

16 Lim. ſecundo, † in confideiuſsore: nam fideiuſsor pro confideiuſsore, teſtis eſse non prohibetur. Socin. in l.ſi quis ità col.fin. ff.de rebus dub. Alex. conſ.68. col.1. prope finem. Hieron. Gig.conſ.28. num.19. & maximè ad effectum probandi, quod non interceſserunt, vt principales: ſecus vero, quod nō fuerint principales pro conſequēdo excuſſionis beneficio, ità Iaſ. in d.§.ſi Titio. nu.18. Alex. in d.l.dictantibus.nu.13. vbi Iaſ.nu.10. Cyn. & Abb. num.1. Bal.nu.2. Salyc.nu.3. Corn. nu. 12. Viu. comm. opin. opinio.986. Anch.d.q.32.num.3. Fab. in § Legatarijs. in fin. vbi Tob.num.5. inſt.de teſtam. Aufred.de reprob.reſt. num.45. Campeg. de teſti. reg.73 in ſecūda fallentia. Tiraq.tes inter alios acta, verſ.& vnus fideiuſsor. Lamber. de contract.gloſ.11.num.14. Maſcar. d.concl.784.num.4.

17 Sublimita: quando ambo, vt principales fuerunt adhibiti, vt etiā quod confideiuſsor aliquod commodū ſentiret, & alter confideiuſsor damnum. Farinac.d.q.60.num.384. Magon. deciſ. Florent.12.num.7. Carroci.de excuſs.

iſſ. 60. par. 3. quæſt. 10. Anch. reg. 37. lib. 3. Maſcard. d. concluſ. 784. um. 4. Ant. Hering. tract. de fideiuſſ. 29. num. 3. & 4.

SUMMARIUM.

Fideiuſſor, an, & quando dicatur laudans, affirmans, approbans, & perſuadens.

Fideiuſſor non cenſetur laudans, quando ſimpliciter laudat, quia ſit ſolitus amicos laudare.

Fideiuſſor cenſetur laudans affirmans, & approbans, quando requiſitus doli, & lucri faciendi cauſa tales laudationes, affirmationes, & approbationes facit.

4 *Fideiuſſor dicitur, & vti fideiuſſor obligatur laudans, affirmans, & approbans aliquem pro idoneo.*

5 *Et hoc quando doloſe id egerit.*

6 *Iudex recipiens fideiuſſorem minus idoneum, tenetur parti ad intereſſe.*

7 *Cautela ad hoc, vt iudex recipiendo fideiuſſores, non teneatur parti ad intereſſe.*

8 *Fideiuſſor, an, & quãdo cenſeatur perſuadens alicui, vt alteri credat.*

9 *Approbans, & perſuadens alicui, vt alteri credat, tenetur actione mandati, ſi ille eſt idoneus, ſin autem actione de dolo.*

10 *Sententia approbatoria fideiuſſoris an requirat partis citationem.*

11 *A ſententia arbitri, & approbatoria datur appellatio.*

12 *Notarius recipiens fideiuſſorem minus idoneum, tenetur de proprio.*

13 *Dummodo ſit fideiuſſor iudicij.*

14 *Quando teneatur iudex quando notarius, & quando approbator remiſſiue.*

15 *Notarius recipiens fideiuſſorem non idoneum tenetur ad intereſſe fiſco, pupillo, & reipublicæ.*

Tract. de Fideiuſſoribus.

16 *Idem eſt quoad priuatas perſonas.*

17 *Notarij recipientes fideiuſſores abſq; approbatione in prouincijs Vmbriæ, & Marchiæ Anconitanæ, ſi non ſunt idonei, tenentur de ſuo.*

18 *Notarius recipiens fideiuſſorem non idoneum, tenetur de proprio, niſi hoc faciat iudicis mandato.*

19 *Idem quando principalis eſt ſoluendo, & multum diues.*

20 *Idem quando notarius recepiſſet fideiuſſorem non idoneum in præſentia partis non reclamantis expreſſè, vel tacitè.*

21 *Idem quando notarius recipit fideiuſſores cum approbatione.*

22 *Idem quãdo tempore fideiuſſionis præſtitæ fideiuſſor ſoluendo erat, licet demum fuerit effectus non ſoluendo.*

23 *Fideiuſſores plures pro alio fideiubentes dicuntur ad inuicem approbatores, & laudatores vnus pro altero: vnde vnus pro alio non exiſtente ſoluendo, tenetur in ſolidum.*

An laudans, perſuadens, affirmans, & approbans aliquem, vt ſufficientem, bonum, ſecurum, & idoneum fideiuſſorem, fideiuſſor dici poſſit: & vti fideiuſſor teneatur: ſi approbatus, non ſit idoneus.

CAP. IV.

1 Dum quærunt doctores, † An laudans, perſuadens, affirmans, & approbans aliquem pro ſufficienti bono, ſecuro, & idoneo fideiuſſore: fideiuſſor dici queat, & vti fideiuſſor obligetur? † Diſtinguunt. Quod aut talis laudator, perſuaſor affirmator, & approbator ſimpliciter approbat, ex ſuo capite affirmat, & laudat: quia ſolitus eſt laudare amicos, & tunc ex dicta ſimplici laudatione, affirmatio-

ne, & approbatione non tenetur. Aut,
3 † & ſecundo dolo, & lucri faciendi cauſa talis affirmator, laudator, & approbator requiſitus ratione ſui officij, vti à publico deputatus, tales affirmationes laudationes, & approbationes facit. Et tunc cum ſolemniter, appenſatè, & deliberatè tales affirmationes faciat; loco fideiuſſoris habetur, & vti fideiuſſor in ſubſidiũ obligatur. Bald. in l. cum oſtendimus, in § fideiuſſo-
4 res. num. 3. ff. de fideiuſſ. tut. † vbi vult affirmatorem dici fideiuſſorem, & vti fideiuſſorem teneri, quando affirmat aliquem idoneum: quia ex hoc videtur illum approbare: & ſubdit, quod quis caueat ſe a notari pro nominatore, vel approbatore fideiuſſorũ Cameræ Principis, vel eius fiſci: quia tunc tenebitur. Et hoc idem firmant Caſt. in l. ſi vero. num. 3. ff. qui ſatiſd. cogan. & in l. ſi quis ſtipulatus in §. ſi quis ita ſtipulatus. nu. 1. circa fin. ff. de verbor. obligat. Iaſ. in d. l. ſi vero, in §. qui pro rei. num. 2. d. tit. qui ſatiſd. cogant. Ceph. conſ. 437. num. 20. & 34. volum. 3. Odd. de reſtit. in integ. parte 1. quæſt. 48. nũ. 64. 69. & 72. art. 8. qui dicit, quomodo debeat intelligi. d. l. cum oſtendimus in d. §. fideiuſſores. Bene Ioſeph. Lud. deciſ. Luc. 33.
5 num. 4. & 5. vbi vult, † quod ſimplices laudatores non obligentur ex eorum laudatione, niſi doloſè hoc egerint, vel niſi ſit conſuetudo. Et reddit rationem: quia nemo non approbando non vult contrahere inimicitias in præſentia maxime partis, & improbare perſonam, aut facultates alicuius. Hoc idem ponit Peregrin. de iur. fiſc. lib. 6. tit. 5. de còduct. & empt. gabell. & rerum fiſc. num. 38. qui hoc extẽdit ad eum, qui nominat aliquem in iudicio in fideiuſſorem pro idoneo, & hæc omnia etiam firmat Marſil. in rub. de fideiuſſ. quæſt. 17. nu. 34. dum
6 ait. Quod † iudex recipiens fideiuſſorem minus idoneum tenetur parti aduerſæ ad intereſſe. Et ſubdit dans cau-
7 telam † quod ad hoc vt iudex ad tale intereſſe non teneatur opus eſt, quod faciat fideiuſſorem approbare ab approbatoribus ciuitatis, quos dicit cõmuniter in quolibet loco adeſſe, & deputari. Et quòd approbator dicatur alter fideiuſſor, & teneatur ſicut approbatus dicit Alex. in d. l. ſi verò, in §. qui pro rei. num. 4. ff. qui ſatiſda. cog. vbi Fulg. in princ. Iaſ. num. 2.
8 Sed † maior difficultas ſtat in perſuadente aliquid alicui, vt credat alteri: an & ipſe ſit fideiuſſor & vt fideiuſſor obligetur? in quo dicas: quod
9 ſi approbatus, & perſuaſus eſt idoneus: perſuaſor dicitur approbator, & tenetur actione mandati. Si vero non eſt idoneus, & eum non idoneum ſciebat, tenetur actione de dolo, ita text. in l. ſi remunerandi, in §. ſi tibi. ff. ad Maced.
10 Et an ſententia † approbatoria fideiuſſorum lata per arbitros, & approbatores communis requirat partis citationem; Videantur Rom. conſil. 72. qui dicit quod ſic. Peregrin. de iure fiſc. lib. 6. tit. quinto, nu. 39. dum firmat ex l. arbitrio. ff. qui ſatiſda. cogant. aliàs iudicis declaratoriam nullam eſſe.
11 Et quòd † à ſententia arbitri, & approbatoris approbantis aliquem pro fideiuſſore idoneo detur appellatio, eſt tex. in d. l. arbitrio. ff. qui ſatiſd. cog.
12 Sed quid in actuarijs, † & notarijs capientibus fideiuſſores, an illis non ſoluendo exiſtẽtibus ipſi teneantur de ſuo? text. in l. 1. ff. de magiſtr. conueniend. videtur determinare, quod ſic:

&

& ita etiam decidit Vincen. de Franc. deciſ. 480. num. 3. in 3. par. nouiſſimè Seraph. deciſ. 576. num. 6. par. 1. benè Proſp. Farin. in ſua prax. crimin. tit. de delict. & pęn. q. 24. nu. 83. & melius in d. prax. tit. de carc. & carcer. q. 33. nu. 83. cum ſeq. vbi admonet, quod fideiuſſor receptus per notarium, ſi nó eſt
13 idoneus, notarius tenetur de ſuo, † qui declarat, & reſtringit promiſſa ad fideiuſſoré iudicij: ſecus verò eſſe vult ſi ſit fideiuſſor contractus: & ſubdit,
14 † quando teneatur iudex, quando notarius, & quando approbator. Hoc idem tradidit Ioſeph. Ludouic. d. deciſ. 33. per totum, vbi ad longum diſputat: an, & quando, & quomodo, & in quibus caſibus notarius recipiés fideiuſſores minus idoneos, teneatur de ſuo, ſi illi fideiuſſores non ſunt ſoluendo, quibuſque caſibus excuſetur notarius, licet fideiuſſores illi recepti à notario non ſint ſoluendo, vbi ſub
15 num. 1. dicit firmans regulam, † Notarium recipientem fideiuſſores minus idoneos teneri ad intereſſe fiſco, pupillo & Reipublicæ. & ſub num. 2.
16 † hoc extendit ad priuatas perſonas.
17 & num. 9. & 11. addit. † quod in prouincijs Vmbriæ, & Marchiæ Anconitanæ notarij recipientes fideiuſſores abſque approbatione tenentur eorum riſico, periculo, & fortuna, & de eorum proprio, in euentum, quod fideiuſſores non ſint idonei, & ſoluendo. Quod tamen multis modis limitat, vt etiam adnotat Proſper. Farinac. in locis præcitatis.
18 Et primo, † quando Notarius de mandato iudicis id facit: nam tali caſu mandatum iudicis excuſat notariú, vt non teneatur. Ioſeph. Ludouic. dicta deciſ. 33. num. decimotertio. Proſper. Farinac. in dicta ſua prax. titulo de carcer. & carcerat. quæſtione 33. num. 90.
19 Secundo, † quando principalis debitor eſt ſoluendo, & multum diues, & ſufficit in propoſito, quod eius patrimonium tantum valeat, quantum eſt quantitas promiſſa. Ioſeph. Lud. d. deciſ. 33. num. 14. & 15. Farinac. dicta q. 33. num. 91.
20 Tertio, † quod notarius recepiſſet fideiuſſorem minus idoneum in præſentia partis non reclamantis. Ioſeph. Ludou. d. deciſ. 33. num. 16. Farin. d. q. 33. num. 92. qui dicit ſatis eſſe non tantum expreſſum, verumetiam tacitum conſenſum partium.
21 Quarto, † quando notarius recepit fideiuſſores cum approbatore. Farin. loco præcitato num. 89.
22 Quinto, † quando erat ſoluendo fideiuſſor tempore fideiuſſionis præſtitæ, licet ex poſt fuerit effectus nó ſoluendo. Farinac. d. q. 33 nu. 93. & aduerte ad prædicta, quia ſunt contingibilia, & praticabilia.
23 Notandum etiam eſt vnum in propoſito, quod fideiuſſores plures, quãdo fideiubent pro aliquo dicuntur inuicé approbatores, & laudatores vnus pro altero: quò fit, quod ſi vnus nó eſt ſoluẽdo, alij teneantur in ſolidum pro eo, vti fideiuſſores illius. l. fi. ff. de conſtit. pec. l. ſi plures. vbi Bart. & Alber. ff. de fideiuſſ.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſor non obligatur pacto nudo, ſed eſt opus ſtipulatio.*
2 *Fideiuſſor non obligatur per nuntium, vel epiſtolam, ſed debet eſſe præſens.*
3 *Fideiuſſor ex ſola præſentia obligatur, ſi in iudicio patitur ſe vti fideiuſſorem deſcribi.*

4 *Fideiuſſor quare non obligatur abſque ſtipulatione.*

5 *Pactum nudum non obligat, neque eſt efficax, niſi fiat in contractibus nominatis.*

6 *Pactum nudum non informatur per contractum cum alio celebratum.*

7 *Fideiuſſor pacto nudo non obligatur etiam de iure Canonico.*

8 *Fideiuſſor non obligatur abſque ſtipulatione etiam de iure militari, & inter milites.*

9 *Aequitas, non rigor ſeruatur inter milites.*

10 *Fideiuſſoria obligatio nō requirit ſtipulationem, quando eſt ad pias cauſas.*

11 *Idem fauore dotis.*

12 *Idem quando reipublicæ fit.*

13 *Fideiuſſoria obligatio tacita ſtipulationem non requirit.*

14 *Fideiuſſor abſque ſtipulatione obligatur in omnibus caſibus, in quibus ſtipulatio abſque ſolemnitate verborum inducitur.*

15 *Fideiuſſio pro delicto confeſſato, & habente aſſiſtentiam rei iudicatæ non requirit ſtipulationem.*

16 *Fideiuſſor obligatur abſque ſtipulatione, quando talis fideiuſſio habet relationem ad aliam fideiuſſionem.*

17 *Fideiuſſor etiam abſque ſtipulatione obligatur, quando ſe patitur in actis, deſcribi pro fideiuſſore.*

18 *Fideiuſſio, quæ fit in iudicio ſtipulationem non requirit, quia calor iudicij ſupplet etiam ſi ſit pupillus, eccleſia vel fiſcus, num. 19.*

20 *Contrarium tamen tenet Boerius.*

21 *Fideiuſſoria obligatio ſtipulationem non requirit in curijs mercatorum.*

22 *Epiſtola, vel obligatio fideiuſſoria ſcripta, & creditori transmiſſa, & à creditore acceptata, in qua ſit inſertum iuramentum promiſſorium; cum vim ſtipulationis habeant, fideiuſſionem efficacem inducunt.*

23 *Iuramentum ſupplet defectum præſentiæ.*

24 *Subſcribens ſe animo fideiubendi efficaciter obligatur.*

25 *Approbatio omnis vim confeſſionis habet.*

26 *Procurator notarius, & ſindicus pro ſuis principalis abſentibus fideiubentes eos efficaciter obligant.*

27 *Fideiuſſio abſque ſtipulatione ſuſtinetur in vim conſtituti.*

28 *Fideiuſſor in dubio cenſetur, quod cum ſtipulatione ſe obligauerit.*

29 *Fideiuſſoria obligatio ſtricte interpretatur propter ſtipulationem: & verbis eius firmiter inhærendum eſt.*

30 *Fideiuſſoris verba in dubio contra ſtipulatorem interpretantur.*

31 *Fideiuſſio non extenditur de caſu ad caſum.*

Fideiuſſio ad ſui eſſentiam requirit ſtipulationem.

C A P. V.

IN hac materia ſatis vulgaris eſt
1 concluſio illa: † quod fideiuſſor non obligatur pacto nudo, ſed exigitur expreſſa, vel tacita ſtipulatio. l. Blanditus. C. de fideiuſſ. l. 5. §. ſatis acceptio, & l. ſciendum, ff. de verborum obligat. §. fin. inſt. eo. l. ſi hæreditatem. ibi præſens, quis interrogatus reſpondeat. ff mand. l. 2. §. penult. ibi. verbis obligationis expreſſum erat. ff de adm. rerum ad ciuit. pert. l. omnes. §. in hac. C. de epiſ. & cler. in tantum, quod nec per epiſtolā, nec inter abſentes contrahitur. Bald. conſ. 180. nu. 1. vol. 1. Viſil. ad Afflict. deciſ. 39. nu. 1. Grat. conſ. 66. num. 23. Iaſ. in d. §. ſatis acceptio. nu. 2. in 1. no. & in d. l. ſcien-

ſciendum. nu.2. cum ſeqq. & in l. iuriſgentium. in §. quinimò. in 5. lim. ff. de pactis. Catel. Cotta in ſuis memor. in verbo fideiuſſor. Altan. in ſuis collectaneis in d. l. Blandirus. num. mihi 154. Alex. cóſ. 60. viſo titulo. nu. 1. lib. 6. Ceph. conſ. 603. nu. 1. cum ſeqq. vol. 4. Maſcard. de probat. concl. 781. nu. 1. in 2. par. erudjtiſſimus Menoch. de præſumpt. præſumptio. 132. nu. 5. par. 1. lib. 3. Din. conſ. 16. in princ. diligenter conſiderata. Deci. conſil. 93. num. 3. verſ. ſecundo præmitto. nouiſſimè Mantic. de tacit. & ambig. in 2. par. lib. 16. titu. de tacit. & ambig. fideiuſſ. conuent. titulo quinto, quibus modis fideiuſſ. ſtricti eſſe intelligantur.

2 Fideiuſſio enim ad hoc, vt valeat, vel fideiuſſor ex ipſa teneatur, debet in ea interuenire ſtipulatio. Alexan. d. conſ. 60. num. 1. vol. 6. Ferret. reſp. 49. num. 2. Afflict. d. deciſ. 39. nu. 1. Menoch. conſ. 212. nu. 4. lib. 3. Crott. in l. ſciendum. nu. 7. ff. de ver. oblig. Afir. in tract. de execut. c. 2. num. 3. Valent. Franc. de fid. c. 1. nu. 7. Rota Ian. Cattar. execut 51. num. 20. Ant. Hering. de fideiuſſ. cap. 1. nu. 2. vel ſaltem debet eſſe præſens fideiuſſor, vel patiens ſe vti fideiuſſorem deſcribi: alias facta per nuncium, vel epiſtolam non valet. l. cum oſtendimus. in §. fin. ff de fideiuſſ. tut. vbi diſponitur, quod præſentia ſimplex in iudicio, abſq; vocis expreſſione habet vim ſtipulationis.

3 † Certum eſt enim, quod offerens in fideiuſſorem præſentem, & tacentem talis fideiuſſor ex ſola præſentia efficaciter obligatur. Card. in Clem. 1. in 3 oppoſitione, & q. 1. de procurat. Caſtr. in d. l. ſciendum, num. 3. qui dicit hoc ſpeciale in iudicijs. vbi Alex. num. 39. Iaſ. num. 37.

4 † Et ratio eſt ſecundum Fabr. in rubric. inſt. eo. nu. 3. verſ. & aduerte hic

5 cauſam: † quia in contractibus nominatis, quis tantum efficaciter obligatur per pactum, & non in alijs. Modo, quando fideiuſſor interuenit in contractibus nominatis: ipſe nõ contrahit contractum nominatũ ſed principalis: ideo cum ſua promiſſio nõ ſit contractus nominatus ſed nuda, niſi adderetur ſtipulatio efficaciter nõ obligaretur. quod & bene deducunt Iaſ. in l. lecta. num. 28. verſ. decimo, & vltimo prædicta regula fallit. ff. ſi certſ. pet. Ceph. conſ. 437. nu. 17. vol. 3. dum volunt, quod hoc ideo fit: quia con-

6 tractus † principalis nõ eſt factus cum fideiuſſore, ſed inter ipſos principales contrahentes: vnde pactum nudum non debet informari per contractum principalem cum alio celebratum.

7 Ampliatur † prædicta concluſio, quod fideiuſſio ſine ſtipulatione non ſubſiſtat: vt non tantum procedat de iure ciuili, verum etiam de iure Canonico in fideiuſſione requiritur ſtipulatio. Felyn. in cap. 1. nu. 14. de pact. qui dicit in hoc ius ciuile non reperiri correctum: & addit, quod hoc reſpectu fideiuſſor pacto nudo ad pias cauſas non obligatur, idem aſſerit Iaſ. in l. 5. in §. ſatis acceptio nume. 2. & in l. ſciendum, num. 3. ff. de verborum obligat. idem in d. l. lecta. num 28. ff. ſi cert. petat. Bald. in cap. 1. colum. penult. verſic. pactum nudum, de pac. tenen. Diaz. reg. 239. Cotta in dd. ſuis memor. in verbo fideiuſſor. quò fit, vt fideiuſſor præſens, & tacens, & per priuatam ſcripturam pacto nudo, & pollicitatione aliquid promittens etiã de iure Canonico nõ obligatur. Grat. reſp. 53. num. 15. volum. 1. Magon. deciſ. Florent. 57. num. 66. Mantic.

d.tract. de tacit. & ambig.p.2. lib.16. tit.5.num.6.

8 Ampl.ſecundo,† vt etiam procedat
9 inter milites:nã † licet inter eos æquitas ſeruanda ſit,& non iuris rigor: nihilominus ipſi fideiubẽdo fideiuſſionem cum ſtipulatione cõficere tenentur.Bald.conſ.180.num. 1.lib.5.

Limitantur modo prædicta in tri-
10 bus caſibus. Primo † in fideiuſſione ad pias cauſas, licet contrarium ſupra per nos firmatum fuerit in prima ampliatione.Tiraquel.de pia cauſa priui-
11 leg.110.& 111.Secundo † in fideiuſ-
12 ſione dotis. Tertiò † in fideiuſſione facta reipublicæ in quibus etiam fideiuſſio ſine ſtipulatione valet. Bald. in l.fin. C.ad Velleian. Rom.in auth. ſimiliter.col 6.verſ.4.C.ad l.Falcid. Iaſon.in d.l.5.in §.ſatis acceptio.num.2. ff.de verb oblig.Felyn.in c.1.de treg. & pac.& in c.ſ.nu.14 de pact. Cott.in memo. in verbo fideiuſſor nõ obligatur. Tiraq.de pia cauſa. priuileg.110. Mant. d.tract.de tacit. & ambig.p.2. lib.16.tit.5.nu.11.& 12.Ant.Hering. de fideiuſſ.c.11.num.108.

13 Limit.ſecundo † in fideiuſſione tacita: nam in ipſa non eſſe neceſſariam ſtipulationem admonent Bartol. in d. Auth.de fideiuſſoribus in rubr. nu.7. & in d.§.ſatis acceptio.num.1.vbi Iaſ. num.2.in fin.Mantic. d.tit.5.num.9. & poſuimus ſupra in 1.p.ſect.3.c.27. in præludijs.

14 Lim.tertio, † in omnibus caſibus, in quibus inducitur ſtipulatio abſque præcedenti interrogatione, & ſubſequenti reſponſione, de quib.per Bart. in l.1 nu 2 vbi Iaſ.num.5. ff.de verb. Bald. conſ.309. decreto magiſtrali in princ.lib.5.

15 Limit. quarto, † quando fideiuſſio fit pro debito confeſſato, & habente aſſiſtentiam rei iudicatæ: nam tũc datur exequutio ex remedio legis etiam abſque ſtipulatione. Caſtr. conſil. 52. num.4. verſ.ſed ad primam lib.2.

16 Limit.quinto, † in fideiuſſione relationem ad aliam cum ſtipulatione contractam Rip. in l.ait Prætor.in §.ſi iudex.ff.de re iudicata.

17 Limit.ſexto, † quãdo fideiuſſor patitur nomen ſuum poni, & deſcribi in actis curiæ à Notario pro fideiuſſore alicuius, & in continenti non contradicit,licet expreſsè non dicat, promitto,& fideiubeo Bart.in l.cum oſtendimus, in §.fin ff.de fid. tut. vbi Ruin. num.11.Ang. de Maleficijs in gl. pro quibus Anton.fideiuſſit, num.12. Alberig.de teſti.in rub.qui teſt non cog. teſt.num.129.

18 Et † quod quando fideiuſſio fit in iudicio valeat abſque ſtipulatione, & hoc quia calor iudicij hoc operatur, tenent Iaſ. in l. pacta nouiſſima col.3. num.8. in 3.not. C.de pact. vbi dicit, quod acta in iudicio præſumuntur ritè, rectè, ac ſolemniter facta. Alex. in l.2.in § fin.in fin.ff ſol.matr. nam tali caſu habetur, ac ſi ſtipulatio interueniſſet. Capra.reg 58.nu.18. & iſta re-
19 gula, † quod qui patitur ſe deſcribi pro fideiuſſore in actis curiæ obligetur:procedit etiam quod ſint eccleſia, pupillus, & fiſcus. Bald. in d. l. cum oſtendimus in §. fin. qui hoc limitat, niſi fuerit iudici proteſtatum. Petr. Gerard.ſing.52.

20 Contrariũ † tamen tenuerunt Bal. & alij in d.l.Blandius. C.eo.dum inquit debere interuenire verba. Boer. deciſ.314. nu.5. verſ. ſed contra Bart. Viui. commun.opin.opin. 292 dum firmãt, quod in iudicio vltra præſentiam, & taciturnitatẽ etiam fideiuſſoris expreſſus conſenſus requiritur.

Limit.

Digitized by Google

21 Limit. ſeptimo, in curijs Mercatorum, in quibus de apicibus iuris non licet diſputare, quo fit, vt etiam nudo pacto conueniri poſſint. Mantic. dicto cap 5. num. 13.

22 Lim. octauo, † ſi Epiſtolæ, vel obligationi fideiuſſoriæ ſcriptæ ad creditorem tranſmiſſæ, & ab eo acceptatæ iuramẽtum promiſſorium inſeratur. Tiraq. de retract. §. 1. gloſ. 7. num. 47. Rot. Ian. deciſ. 40. nu. 1. & 2. Cornaz. deciſ. Lucenſ. 94. num. 17. & ratio eſt,

23 † quia tali caſu iuramentum ſupplet defectum præſentiæ. Alex. Iaſ. & alij, in l. ſtipulatio iſta in §. alteri. ff. de verbor. oblig. Alex. conſ. 31. colum. penul. lib. 6. Teſſaur. deciſ. 70. num. 8.

24 Lim. nono, † in ſubſcriptione, quæ animo fideiubendi fit: nam per eam induci obligationem fideiuſſoriam faciunt. l. ſi non ſubſcripſiſti. C. de admini. tut. l. ſi pater tuus. C. de fideiuſſ.

25 nam omnis † approbatio vim confeſſionis habet. Bero. conſ. 32. nu. 4. lib. 3. Corn. deciſ. Luc. 52. num. 5. Ant. Hering. de fideiuſſ. cap. 11. nu. 101.

26 Lim. decimo, † in procuratore, notario, ac ſyndico ad fideiubẽdum ſpecialiter conſtitutis, qui pro eorũ principalibus abſentibus rectè fideiubẽt, vt diximus infra ſect. 4. c. 25. in fin.

27 † Et perpendatur vnum in propoſito, quod quando fideiuſſio formatur ſine ſtipulatione, licet non valeat, vt fideiuſſio, ſuſtinetur tamen, vt conſtitutum. Alex. conſ. 91. circa princip. nu. 3. cum ſeq. lib. 4. Ant. Hering. de fideiuſſ. c. 11. nu. 154. qui nu. 159. dicit vt fideiuſſionem valere.

28 Etiam aliud aduertatur, † quod in dubio fideiuſſio præſumitur facta cũ ſtipulatione, l. ſciendum. ff. de verbor. oblig. Menoch. de præſumptio. præſumpt. 132. nu. 5. lib 3. in 1. par. Maſcard. de probat. concl. 781. nu. 1. cum ſeqq. in 1. part. vbi hoc dictum quatuor modis limitat.

29 † Ex hac concluſione conſequens eſt: quod fideiuſſio ſtrictè intelligi debeat propter ſtipulationẽ in ea interpoſitam, & ſic quod tenor ſtipulationis ſit inſpiciendus. l. ſi quis ità. in §. Stichum. & l. ſi ità fuero. in §. Griſogonus. ff. de verb. obligat. Surd. de alim. tit. 9 q. 3. nu. 72. quod enim verbis ſtipulationis nõ eſt expreſſum non cenſetur comprehenſum. l. quicquid aſtringendæ. d. tit. de verb. oblig. l. fideiuſſores magiſtratuum. in princ. & in §. 1. ff. de fideiuſſ.

Sed quid ſi verba ſtipulationis am-
30 bigua ſint? † Dic quod tali caſu contra ſtipulatorem ſunt interpretanda: imputet enim ſibi ſi legem non apertius dixerit. l. veteribus. ff. de pact. l. quicquid aſtringendæ in prin. & l. ſtipulatio ita habere. in §. in ſtipulationibus. ff. de verb. oblig. Ang. conſ. 67. num. 3. Alciat. conſ. 5. num. 9. & ſeqq. lib 8. tom. 3. Petr. de Vbald. de duobus fratri. par. 8. num. 4. licet Moder. de probat. d. concl. 781. num. 1. par. 2. firment in dubio ſtipulationem præſumi per d. l. ſciendum. ff. de verb. obligat. ex multis, quos allegant, & aduertimus ſupra num. 28.

31 † Ex hoc etiam reſultat, quod fideiuſſio non extenditur, & de vno ad alium caſum non porrigitur, vt id fuſius explicauimus infra ſect. 5. c. 2.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſor abſque verbis non obligatur, & quæ ſunt verba apta ad fideiuſſionem introducendam, ac contrahendam.*

2 *Fideiuſſio inducitur, ſi dictum ſit, Titium fideiuſſiſſe, & promiſiſſe.*

 3 *Item*

3 Item ſi dictum ſit, fideiubeo, volo, cupio, affirmo, & dico.

4 Fideiuſſio inducta cenſetur ex eo, quod dictum ſit, periculo meo crede, vel bene credis.

5 Item: ſi dictum ſit, ſuper me, vel periculo meo, habebis fidem.

6 Fideiuſsio inducitur per hæc verba, Facio te ſecurum pro tali.

Fideiuſſoria obligatio verbis contrahitur: & eam multis modis, & verbis contrahi explicatur.

CAP. VI.

1 EXpeditum † eſt in iure, fideiuſſionem verbis contrahi. l. Blanditus. C. eod. & diximus ſupra proximè: & quoniam hoc multis modis, & ſub diuerſa verborum forma fieri poteſt; ideo modos diuerſos, quos inuenimus ſparſim in diuerſis locis poſitos hic colligemus.

2 Primo enim, ſi dicitur Titium promiſiſſe, & fideiuſſiſſe, eſt inducta fideiuſſio. §. fin. inſt. eo. de fideiuſſ.

3 Idem ſi ſcriptum ſit, fideiubeo, volo, cupio, affirmo, dico: nam & iſta verba ſufficientia ad conflandam fideiuſſionem, volunt text. in l. Græcè. in princ. ff. eod. & in § penul inſt. eo.

4 Tertio, ſi dicatur, vel ſcribatur alicui: periculo meo crede, vel bene credis, etiam eſt inducta fideiuſſio. l. ſi verò non remunerandi. in §. ſi quis mandauerit. ff. mand.

5 Quarto, ſi proferuntur iſta verba, ſuper me, ſeu periculo meo habebis fidem, pariter fideiuſſio eſt inducta. Bart. in l. Lucius. poſt princ. ff. eodem. Rip. in rub. ff. de pign. num. 5.

6 Quinto † idem, ſi dicatur, facio te ſecurum pro tali. Imo. in l. delegare. ff. de nouat. Alex. conſ. 174. nu. 9. in 7.

Multas alias inſuper formulas fideiubendi recenſet Anton. Hering. in ſuo tract. de fideiuſſ. c. 11. num. 117. & 118. cum ſeqq.

TRA-

TRACTATVS DE FIDEIVSSORIBVS

SECVNDÆ PARTIS PRINCIPALIS.

TITVLI.

MISCELLANEA FIDEIVSSIONVM: & de Fideiuſſionibus circa diuerſa.

SECTIONIS QVARTÆ.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſor agit actione mandati contra principalem pro debito, expenſis, & intereſſe.*

2 *Actio mãdati competit fideiuſſori contra principalem, ſiue ipſe roget, ſiue mandet, ſiue alijs verbis imperet aliquem pro ſe promittere.*

3 *Cautela adhibenda in ſtipulanda fideiuſſoria obligatione.*

4 *Fideiuſſor in dubio cenſetur habere mandatum à principali ad ſoluendum debitum.*

5 *Fideiuſſor cenſetur habere mandatum à principali ad ſoluendum, etiamſi abſque mandato promittat.*

6 *Fideiuſſor ex ſola præſentia, & taciturnitate obligatur efficaciter; etiam quod mandatum non præcedat.*

7 *Fideiuſſori promittenti pro abſente non competit actio mandati, ſed negociorum geſtorum.*

8 *Fideiuſſor agit actione mandati, vel negociorum geſtorum; etiamſi promittat pro ignorante: ſecus ſi pro inuito.*

9 *Fideiuſſor quibus caſibus obligetur abſque mandato remiſſiuè.*

10 *Fideiuſſori pro ſoluti repetitione datur contra principalem debitorem via executiua.*

11 *Fideiuſſori, quando eidem fuerunt ceſſa iura, competit actio hypothecaria.*

12 *Quis pro alio fideiubere poteſt, etiam quod promiſſor ignoret.*

13 *Qui non prohibet poſſe interuenire, mandare videtur.*

14 *Debitore fideiubere prohibente ſi eſt, ſi feiuſſum, tunc contra eum nec actio mandati negociorum geſtorum, nec vtilis competit, & fideiuſſor ab omni repetendi iure cadit.*

15 *Prohibitio ne aliquid fiat, operatur etiam quod illud vtiliter factũ fuerit.*

Fideiuſſori competit actio mandati.

CAP. I.

1 Fideiuſſor † poteſt agere actione mandati, & negociorum geſtorum contra debitorẽ ad recuperãdum debitum vna cum expenſis damnis, & intereſſe, l. ſi remune-

muneranḍi, in §. qui paſſus. l. qui fide, & l. ex mandato, in §. 1. ff. mand. l. ſi fideiuſſor 6. C. eod. §. penul. inſti. eod. l. ſi procuratorem, in §. mandati vbi gl. & Bart. ff. mand. l. ſi quis alicui, in §. impendia. ff. mand. gloſ. & omnes in cap. 2. extra eod. Bart. in l. poteſt. nu. 1. ff. eo. Socin. iun. conſ. 27. nu. 13. & infra. vol. 2. & conſ. 131. num. 19. cum ſeqq. vol. 3. Becci. conſ. 52. vol. 1. nu. 2. Magon. deciſ. Lucenſ. 92. num. 14.

2 Principalis enim † tenetur ipſi fideiuſſori actione mandati, ſiuè roget, ſiuè mandet, ſiuè alijs verbis eundem ſenſum importantibus obtineat aliquem pro ea promittere.

3 Et ideo † in ſtipulanda obligatione fideiuſſoria ſolent fideiuſſores, & cauti tabelliones pro eis dicere eius precibus intercesſione iuſſu, mandato, & inſtantia. vt aduertit Specul. de fideiuſſ. per totū Arret. de fideiuſſ. in prin. num. 2. Marſ. rub. eo. num. 3.

4 Et † ratio pręmiſſorum eſt: quia in dubio fideiuſſor dicitur habere mandatum à principali ad ſoluendum debitum eius, pro quo fideiuſſit l. inter cauſas, in §. præterea ff. mand. Iaſ. in l. indebita. in princ. ff. de condi. indeb. Becci. d. conſ. 52. num. 2.

5 Extende † etiam quod fideiuſſor ſine mādato promittat. Exemplum ſit: quando fideiuſſor eſt præſens, & patiens ſe vti fideiuſſorem deſcribi: & debitor pariter paſſus fuit in ſui præſentia ipſum pro ſe fideiubere. d. l. ſi remunerandi. in §. ſi paſſus, & d. l. qui fide. ff. mand. l. tutor in §. fi. ff. eod.

6 Debitor, enim † qui offert in fideiuſſorem præſentem, & tacentem, talis fideiuſſor ex ſola patientia, & taciturnitate efficaciter obligatur: etiam quòd mandatum preces, iuſſus, & inſtantia nō præcedant. Card. in Clem. 1. in 3. opp. & in prima quæſt. de procurat. Caſt. in l. ſciēdum. nu. 3. vbi Alex. num. 39. Iaſ. num. 37. de verb. obliga. Bened. Capr. reg. 56 num. 18. Magon. deciſ. Flor. 57. num. 66. & poſuimus ſupra in hac ſecunda par. ſect. 3. cap. 5. lim. 3. vbi hoc latiſſimè comprobauimus:

7 ſecus † tamen ſe habent præmiſſa, ſi pro abſente ſpondeat: quia tali caſu habet actionem negociorum geſtorum l. ex mandato. ff. mand.

8 Extende † ſecundo etiā, quod principalis debitor non fuerit paſſus: ſed ignorans, modo non inuitus, nec contradicens. gloſ. in d. l. qui fide. in verbo conuenire in fin. cum gloſ. ſeq. vbi Salyc. circa medium. ff. mand. & faciunt l. mandatum. C. de neg. geſt. & l. ſi neceſſarius, in §. ſi pignori. ff. de pignor. act.

9 Dantur etiam alij caſus, in quibus datur terminus iſte fideiuſſio, cui nullo modo præcedit mandatum, quos ſupra retulimus in part. 1. principali, in prælud. in 1. ſect. in 4. præmiſſo. in 1. 2. & 3. ſignif.

10 Vnum † tamen in propoſito tenementi: quod quando fideiuſſor, qui ſoluit agit contra debitorē habet executionem paratam, & via executiua agere poteſt. Rebuff. de litt. ob. art. 6. gl. 3. nu. 33. Carp. ad Stat. Med. c. 42. num. 138. in fin. verſ. ſeptimus eſt caſus, par. 1.

11 Etiam aduerte, † quod fideiuſſori ſoluenti, quando eidem fuerunt ceſſa iura competit hypothecaria. Petr. Caball. conſ. 161. nu. 34. cum ſeqq.

12 Non omitto † etiam vnum adnotare. Quod quiſque pro alio fideiubere poteſt etiam, quod promiſſor ignoret. l. fideiubere. ff. eod. l. ſi mandato. in §. 1. cum l. ſeq. ff. mand. Et ratio eſt:

13 † quia qui non prohibet pro ſe interueni-

uenire, mādare videtur l.ſemper ff.de
reg. iur. l.ſi remunerandi, in §.ſi paſ-
ſus. ff.mandati, & l.qui patitur. d.tit.
14 † quod ſecus eſt, ſi quis fideiuſſerit
pro debitore præſente, & fideiubere
vetante: quia tali caſu nec mandati
actio, nec negociorū geſtorum com-
perit fideiuſſori, imò nec vtilis datur.
ſed fideiuſſor ab omni actione recu-
perandi debitum excluditur. l.ſi pro
15 te.ff.mand. Prohibitio † enim ne ne-
goria gerantur tantam vim habet, vt
etiam ijs vtiliter geſtis nec actio vtilis
competat l.fin.vbi gloſ. Bart. Bald. &
Salyc. C de neg. geſtis Carrocc. de ex-
cuſſ.bon.par 2.q.22. nu.3. cum ſeqq.
Aſin.de execut.§ 7.cap.165.nnst.ad-
deque adnotauimus hac ead.ſect.cap.
25.& cap.39.nu.49. verſ.16. & c.12.
num.17.

S V M M A R I V M.

1 *Fideiuſsio aliquando remedium ſubſi-
diarium dicitur.*
2 *Fideiuſsione ſubuenitur creditori, quā-
do debitor incipit bona ſua dilapida-
re, & ideo ſubſidiaria dicitur.*
3 *Fideiuſsio ſubſidiaria etiam eſt ea,
quando datur fideiuſsor in euentum,
quod principalis non ſoluerit.*
4 *Fideiuſsio adinuenta fuit ad hoc, vt per
eam magis creditoribus ſit cōſultum.*

Fideiuſſio nonnunquam eſt remedium
ſubſidiarium.

C A P. I I.

1 FIdeiuſſio aliquando † auxiliū ex-
traordinarium, & ſubſidiarium
dicitur. Et maxime quando creditori
2 alia via non eſt conſultum: † eo quia
debitor redditur ſuſpectus: cum in-
cipiat bona ſua dilapidare; & tenetur
aliquid dare, vel reſtituere: tunc enim
in ſubſidium eidem per cautionē ſub-
uenitur. Bald.in l.pars.48. la ſeconda,
3 num.21.ff.de iud. † datur, & alia fide-
iuſſio, quæ & ipſa ſubſidiarium præſi-
dium nuncupatur, quæ eſt quando fi-
deiuſſor datur in defectū, quod prin-
cipalis non ſoluerit, de qua egimus,
in prima par.ſectio.3. in prælud.c.16.
4 † Regulariter autē fideiuſſio fuit ad-
inuenta, & præſtatur, vt creditor ſit
magis ſecurus in ſui crediti cōſequu-
tione. l.1 §.ſi autem.ff.de act.& oblig.
inſt.eo. in princ. vbi Port.num.2. Ni-
caſ.num.3.& latè id explicauimus ſu-
pra in prima par.ſect.1.in prælud.c.7.

S V M M A R I V M.

1 *Debitores non cogūtur fideiuſsores præ-
ſtare, niſi conditionem ſuam deterio-
rauerint.*
2 *Debitor, qui valdè conditionem ſuam
deteriorauit, cogitur creditori fide-
iuſsores præſtare.*

Fideiuſſio non eſt præſtanda ab eo,
qui conditionem ſuam non
deteriorauit.

C A P. I I I.

1 ILle, † qui conditionem ſuam non
deteriorauit, fideiuſſorem præ-
ſtare aſtringi non debet l.ſi ab arbi-
tro.10.in fi.ff.qui ſatiſd.cog.vbi Caſt.
num.7.Felyn.in c.quoad conſultatio-
nem in 5.& 6.col.de re iud. Iaſ.inſtit.
de actio.in princ.in fin.12.col.nu 87.
& 88.& in l.quæ de legato in 4.col.
num.17.ff.de leg.1.Abb. in c.propter
ſterilitatem. nu.9.locat. Alex. in l.qui
bona in §.de illo num.2. ff.de damn.
infect. Caſtrenſ.conſ.4°.verſ.3. quæ-
ritur vol.1.Brug.deciſ.Fiuiz.1.nu.19.
2 qui alios citat: Secus † ſi quis valdè
cōditionem ſuam deteriorauerit: nam
tali

tali caſu ad cauendum aſtringi poteſt: Bald. in l. ſi pro ea. in 1. col. C. mand. & in l. mulier. in 1. col. verſ. & hoc C. de ſponſ. Barbat. conſ. 70. col. 14. & ſeqq. vol. 3. diximus ſupra in 1. par. principali. ſect. 3. in præluд. c. 13. & 48.

SVMMARIVM.

1 *Satiſdediſſe ſemel ſufficit, ſi enim ſemel eſt ſatiſdatum, ſatiſfactum dicitur.*
2 *Satiſdationes plures præſtare nemo cogitur.*
3 *Cautiones ſuperfluæ non ſunt dandæ.*
4 *Niſi prima fideiuſſio ſufficiens non eſſet.*

Ad bis ſatiſdandum, quis arctari non debet.

CAP. IV.

1 PRo vniuerſali concluſione tenendum eſt, nō tantum in ciuilibus, verum & in criminalibus ſufficere, ſi ſemel ſit ſatiſdatum, ſeu fideiuſſum. Sebaſt. Medic. de reg. iur. reg. 4. num. 39. par. 1. Surd. conſ. 8. nu. 9. Ant. Hering. tract. de fideiuſſ. c. 13. num. 4. vbi de ratione.

2 Nam aſtringi, † quis ad iteratо ſatiſdandum non poteſt. l. ſi arbitro. ff. qui ſatiſd. cog. l. ſi quis à quo. in §. ſemel. ff. vt in poſſ. leg. vbi ſi ſemel ſatiſdatum fuit, non eſt neceſſe rurſus cauere, etiam ſi opponatur fideiuſſores egenos datos fuiſſe. † Superfluæ enim

3 cautiones præſtandæ non ſunt. l. non cogendum. in §. fin. ff. de procur. l. hæc ſtipulatio. in §. diuus. ff. vt legat. nom. caue. bene Tiraq. in l boues. in §. hoc ſermone. num. 19. ff. de verb. ſign.

4 Declara, & intellige, † quando prima ſatiſdatio eſt ſufficiens, & valida, aliàs ſecus. l. quoties. ff. qui ſatiſd. cog. diximus ſupra in 1. par. principali. ſectio. 1. in præluд. in tertio præmiſſo.

alia etiam adnotabimus infra ſect. 7. de fid. idoneo, & non idoneo.

SVMMARIVM.

1 *Debitor nunquam cogitur ſatiſdare, vbi timor eſt vanus.*
2 *Obligationem ex obligatione lex reſpuit.*
3 *Cautio ſuperflua valet, & tenet, quamuis de iure præſtanda non eſſet.*

Fideiuſſione ſuperflua, quis grauandus non eſt.

CAP. V.

1 VBi fideiuſſio † eſt ſuperuacanea, & vbi eſt vanus timor, ibi ad ſatiſdandum quis aſtringi non poteſt, nec ſuperflua cautione onerari. l. hæc ſtipulatio. in §. ſi aliàs diuus. ff. vt leg. nom. cau. Bartol. in l. qui bona. in §. ſi quis. ff. de dam. infect. Caſt. conſ. 207. viſis omnibus col. 1. in fin. lib. 1. Tiraq. de retract. lig. §. 6. gl. vnica. nu. 1. Vinc. de Franc. deciſ. 311. nu. 5. par. 2.

2 † Non enim debemus obligationes ex obligationibus facere. l. 4. §. ait prætor. ff. de re iud. l. dedi in prin. & l. mulier cum nor. ff. de cond. ob cauſ. Bart. in l. 3. §. nunc de effectu. ff. de liberat.

3 legat. † eſt tamen notandum, quod fideiuſſio ſuperfluò, & ex abundanti præſtita committitur, licet de iure nō eſſet præſtāda. Surd. deciſ. 260. nu. 19. & diximus in hac ead. ſect. c. 7.

SVMMARIVM.

1 *Satiſdatio de iudicio ſiſti in cauſis ſummarijs non præſtatur.*
2 *Etiam ſi reus immobilia non poſſideat.*
3 *Satiſdatio de iudicio ſiſti, non præſtatur generaliter in omnibus cauſis, in quibus lis non conteſtatur.*

Satiſ-

Satiſdatio in cauſis ſummarijs non eſt neceſſaria.

C A P. VI.

1 IN † cauſis ſummarijs ſatiſdatio nõ requiritur. Ang. in l. Iulianus propè fin. ff. qui ſatiſd. cog. Socin. reg. 59. cauere in vltima fallentia relati à Cephal conſ. 213. num. 19. vol. 2. Marſ. in rubr. eo. q. 32. nu. 342. dum firmat, quod in cauſis ſummarijs, in quibus peruenitur ad ſententiam abſque litis conteſtatione, non requiritur ſatiſda-
2 tio de iudicio ſiſti; † etiam quod reus
3 non poſſideat ſtabilia. Et † ideo extende, vt hoc non tantũ verum ſit in omnibus cauſis ſummarijs, verum etiam in omnibus alijs cauſis, in quibus deuenitur ad ſententiam abſq; litis conteſtatione, quia in ijs non requiritur ſatiſdatio de iudicio ſiſti, etiam quod reus non poſſideat ſtabilia. Marſ. in d. rub. de fideiuſ. d. q. 32. d. nu. 342. verſ. limita etiam prædictam regulam.

S V M M A R I V M.

1 *Cautio ſuperflua praſtita an, & quando ex ea agi poſſit.*
2 *Cautio ſuperflua nõ committitur, quando fuit ignoranter praſtita, niſi errans errasſet in iure. num. 3.*
4 *Cautio præſtita ab eo, qui errauit in iure, vel ſcienter, tenet, etiam ſi non fuiſſet praſtanda.*
5 *Cuius per errorem dati repetitio eſt, eiuſdem ſcienter dati donatio eſt.*

Cautio, quæ non debet præſtari, quando fuit præſtita: an ex ea agi poſſit.

C A P. VII.

1 DVbitant Doctores, † an fideiuſſio, quæ danda non eſt, ſi præſtatur; an ex ea agi poſſit? Bartol. in l. qui hæres erat. num. 5 ff. famil. erciſcund. videtur concludere quod ſic: ſed demum ſe remittit ad Dyn. diſtinguentem in l. ſi patronus. ff. de donatio. & Bald. in l. ſi ex legato, num. 1.
2 ff. de leg. 1. qui firmant, † quod talis fideiuſſio nihil operatur, & quod ex ea agi non poteſt; & præſertim, quan-
3 do ignoranter fit, † & errans in præſtatione dictæ cautionis, non errauit
4 in iure, ſed in facto: ſecus † verò ſi ſcienter, & in iure errauit, quia tunc ſibi præiudicat, & talis cautio tenet, & in iſtis terminis debent intelligi. Bartol. in d. l. ſi patronus. num. 1. ff. de donat. Surd. deciſione 260. num. 19. qui dicit cautionem ſuperfluam, & ex abundanti præſtitam committi, licet de iure præſtanda non eſſet. Cuius
5 enim per errorem dati repetitio eſt, eiuſdem cõſultò dati donatio eſt. l. cuius per errorem. ff. de reg. iur. diximus ſupra cap. 5.

S V M M A R I V M.

1 *Cautionem vbique quis præſtare tenetur, ſi eidem non opponitur, & valet proceſſus, quia per progreſſum ad vlteriora, videtur eidem renunciatum.*
2 *Cautio debita ex diſpoſitione legis, ſtatuti, reſcripti, teſtatoris, vel pacti intelligitur ſi petatur.*
3 *Reſcriptum dilationem concedens, quæ cõceſſa intelligitur ſi fideiuſſores præſtentur, intelligitur parte petente.*
4 *Statutum ordinans ſatiſdationem dari, intelligitur parte inſtante, ac petente.*
5 *Fideiuſſor bene poteſt eſſe non vltroneus, ſed non moroſus.*
6 *Cautio fructuarij de vtendo, & fruendo, ſi per proprietarium petita non fuerit, tacitè cenſetur remiſſa.*
7 *Lex, vel ſtatutum præcipientia aliquid fieri,*

fieri, intelliguntur parte petente.

8 Cautio à principio non petita, amplius concedi non debet.

9 Satiſdationem præſtare, ſpecies contumeliæ dicitur.

10 Lex, vel ſtatutum cautionem præſtari ordinantia, intelliguntur parte petente. Etiam quod verba ſint valdè præciſa.

11 Idem ſi a; ponantur verba ipſo iure.

12 Statutum mandās aliquid fieri ipſo iure, intelligitur tamen parte petente.

13 Statutum requirens aliquid fieri præfixo aliquo die, intelligitur ſi petatur, quod ſiat.

Contrarium tamen firmatur. num. 15.

14 Statutum mandans aliquid fieri tempore actus, non requirit, quod petatur fieri, etiam quod ſtatutum ſimpliciter dicat aliquid fieri, puta fideiuſſionem præſtandam eſse.

15 Qualitas adiuncta verbo, intelligitur ſecundum tempus verbi.

16 Diſpoſitio continens diem certam, & præfinitam pro eius effectuatione non eſt neceſsaria petitio.

17 Dies interpellat pro homine.

18 Qualitas, quæ certo tempore interuenire debet, ſi poſt tempus interueniat, nihil actum eſse dicitur.

19 Statutum mandans aliquid fieri ſtatim exequitur etiã parte non petente.

20 Dictio ſtatim facit ceſsare omnem dilationem.

21 Diſpoſitio, quando aliquid exigit in fauorem vtriuſque partis, tunc petitio non eſt neceſsaria.

22 Idem quando actus requirit aliquid geminatè, & iterato fieri.

23 Quando lex, vel ſtatutum mandant prius, & ante omnia fideiuſsionem præſtandam eſse, tunc non eſt neceſſaria petitio.

24 Quando reus eſt relaxandus à carceribus, tunc cautio dãda eſt, etiam quod non petatur.

25 Quando quis ab arreſto ſe liberari petit, ſatiſdare debet, etiam non requiſitus.

26 Multa, parte non opponente, cõceduntur, quæ aliàs non permitterentur.

Fideiuſſorem, ſi quis dare tenetur lege canone, vel ſtatuto ſic dictantibus, intelligitur, ſi hoc opponatur à parte, & petatur.

C A P. VIII.

1 Fideiuſſorem, † ſi aliquis præſtare
obligatus eſt: ſi eidem non op-
ponatur, valet proceſſus: nã per pro-
greſſum ad vlteriora, cum non fuerit
oppoſitum, & petitum per eum, ad
cuius fauorem cautio præſtanda eſt,
videtur tacitè tali auxilio, & benefi-
cio renunciatum. Boer. deciſio. 124.
2 num. 31. † nam ſi fideiuſſorem aliquis
præſtare tenetur eo, quia lege, cano-
ne, ratione, ſtatuto, conſuetudine, pa-
cto, diſpoſitione teſtatoris, vel Prin-
cipis iuſſu ſic ordinetur, tunc ſemper
intelligitur, ſi talis cautio petatur à
parte aliàs nõ petita in tempore, cen-
ſetur remiſſa, allegatur gloſ. in l. vni-
uerſa. C. de precib. imp. offer. vbi vult,
3 † quod licet reſcripta dilationem cõ-
cedentia ſint intelligenda, ſi debitores
ſatiſdederint. Tamẽ hoc procedit par-
te petente, & non aliter. ita Barr. Bald.
4 & Caſt. ibidem, qui inferunt † ad ſta-
tutum, mandans fideiuſſorem præſta-
ri, vt intelligatur parte inſtante, oppo-
nente, & petente. Nam non eſt opus,
5 † quod debitor vltranea voluntate ad
cautionem præſtandam ſe offerat, ſed
ſatis eſt, ſi petenti creditori morã non
faciat. l. 1. §. non exigit. ff. vt in poſ. leg.
l. ſi quis filium. in §. ſtipulatio. ff. de
coll.

coll. bon. l. peto. in §. fin. ff. de leg. ſecundo. Iaſ. in d. l. vniuerſa. num. 2. 3. & 4. C. de precibus imp. offer. Andr. Gail. obſer. 46.

Hoc idem comprobatur, per tex. in l. peto. in §. fratre, ibi, ſi cautio nō fuerit deſiderata. ff. de leg. 2. vbi Caſtr. hoc in terminis aduertit cautionē non eſſe præſtandam, niſi parte inſtante, & requirente.

6 Hinc eſt, quod ſi vſusfructuario per proprietarium, & hæredem non fuerit petita cautio de vtēdo, & fruendo arbitrio boni viri, & reſtituenda re proprietario finito vſufructu, cēſetur tacitè remiſſa, vt diximus ſupra in 1. p. c. 36. de cautione vſusfructuarius.

7 Et ratio † prędictorum illa aſſignatur: nam quando lex, Canon. vel ſtatutū mandaut aliquid fieri, illud ſemper intelligitur parte petente. l. 2. §. quod ait Prætor, & l. ſi quis filium. in §. ſtipulatio. ff. de coll. bo. l. 1. ff. vt leg. nom. caue. c. 1. de ſent. excomm. in 6. c. 1. de ſepul. in 6. l. 4. §. hoc autem iudicium, vbi Rip. & cæteri alij. ff. de damn. infect.

8 Et facit: † nam cautio à principio non petita, non debet cōcedi. l. 4 ff. de damn. infect. l. illicitas. §. veritas. ff. de

9 offic. præſid. vbi Bart. † ſatiſdare enim contumelia eſt. l. teſtamento. in fin. ff. de teſtam. tut.

Et hanc opinionem, quod requiratur partis petitio, tenent Alex. cōſ. 96. in princ. vol. 4 Fely. in c. ſi autem, de reſcrip. Iaſ. qui infinitos cōgerit. in d. l. vniuerſa. Dec. in c. licet cauſam. col. 9. de reſcrip. Rip. in l. 4. in § hoc autem iudicium. nu. 5. ff. de damn. infect. qui loquitur in ſtatuto. Ruin. conſ. 43. nu. 3. volum. 2. Marſil. in rub. de fideiuſ. nu. 145. vbi id multis exemplis comprobat: & quod fideiuſſio præſtanda ad formam legis, Canonis, vel ſtatuti habeat locum, ſi fuerit petita in exordijs litis à reo conuento ſuppoſito; videatur in numeros congerens Horat. Carpan. ad Stat. Mediol. c. 34. nu. 11. vol. 1. qui num. 13. dicit hæc procedere, etiam quod ſtatutū, vel lex progrederentur vlterius annullando actus.

10 Ampliat. † etiam quòd verba legis, & ſtatuti ſint neceſſitatiua, & præciſa; nam nihilominus cautio peti debet Bartol. in l. admonendi in fin. ff. de iureiurand.

11 Ampliat. ſecundo † etiam quod in diſpoſitione ſint appoſita illa verba ipſo iure: Nam talibus verbis non attentis petitio eſt neceſſaria. gl. in l. ſcimus. C. de inoffi. teſtam. & in l. ſi con-

12 ſtat. C. de compenſ. † Nam omnis diſpoſitio mandās aliquid ipſo iure fieri, interpretatur dummodo petatur. gl. in l. 2. vbi omnes. C. de iure emph. Rip. in d. §. hoc iudicium, num. 8. omnia enim iura dicentia aliquid ipſo iure fieri intelliguntur ſequuta petitione, & declaratione. Iaſ. in l. ſi quis maior. num. 15. C. de tranſact. Surd. deciſ. 25. num. 8. 9. & 10.

13 Ampliat. tertio, † etiam quod ſit præfixa, & determinata certa dies ad aliquid faciēdum, nam ſemper intelligitur, ſi petatur, quod fiat. Butri. & Abb. in c. venerabilis de iud. Abb. in cap. fin. de reſcrip. Gaſt. Alex. & Iaſ. in l. properandum. C. de iud. Rip. in d. §. hoc autem iudicium. nu. 9. qui exemplificat in termino à lege iudici præfixo, & ſic in diſpoſitione legis. Socin. reg. 299. qui dicit communem, & ita in pratica ſeruari. Et hanc opinionem, quod requiratur inſtantia, petitio, & requiſitio, tenet Natt. conſ. 685. per totum, qui reſpondet ad verba præciſa, & clauſulam ipſo iure.

Limit.

14 Limit. primò, † quando per legem aut ſtatutum mandatur, quod illud fiat tempore actus, nam tali caſu non requiritur petitio gloſ. in cap. vt circa in verbo præſtito de elect. in 6. & in c. cupientes. §. ſi vero d. tit. Socin. d. re-
15 gul. 299. nu. 4. & maximè † cum qualitas adiecta verbo, ſemper intelligatur ſecundùm tempus verbi. l. in delictis. § ſi extraneus. ff. de noxalibus. l. 1. §. tutoris. ff. quod iuſſ. l. Titius. vbi Bart. ff de teſtam. milit. Immo etiam ſatis eſt, quod ſtatutum ſimpliciter mandet fideiuſſionem præſtãdam eſſe: quia tunc eſt præſtãda etiam quod pars non petat. Iaſ. conſil. 191. per totum volum. 1. Bero. q. famil. 82. & 79. Surd. deciſ. 57. per totum Ant. Heringer. tract. de fideiuſ. cap. 6. num. 31.
16 Limit. ſecundo, † quando in diſpoſitione hominis adeſt dies certa, &
17 præfixa. Nam † dies pro homine interpellat. l. magnam. C. de commitr. & contrah. ſtip. gl. in l. cum patronus. ff. de bon. lib. gloſ. in l. ſi morã. ff. ſol. matr. Bart. in l. fin. in §. fin. ff. quorum bonorum. Socin. de reg. reg. 299. nu-
18 mero 4. † nam qualitas, quæ certo tempore interuenire debet, ſi non interuenit eo tempore, ſed ex poſt, nihil actum eſſe dicitur Bal. in l. 1. nu. 2. C. de teſtamen. Ruin. conſil. 29. num. 10. volum. 1.
19 Limit. tertio, † quando apponitur
20 dictio ſtatim, quę facit, vt † ceſſet omnis dilatio, gloſ. in §. 1. in Auth. de inceſt. nupt. Bartol. in l. 1. ff. iud. ſol. Iaſ. conſ. 191 num. 5. vol. 2.
21 Limit. quarto, † quando aliquid exigitur ad fauorem vtriuſque partis: nam tunc non eſt neceſſaria petitio. l. ſtipulatio. §. 1. ff. de nou. oper. nunciat. gloſ. in c. ſtatutum in verbo committatur de reſcript. in 6. Bartol. & alij in l. Prætor ait, in §. ſi quis paratus. ff. de nou. oper. nunciat. Bero. quæſt. famil. 82. num. 3.
22 Limit. quinto, † quando in diſpoſitione geminatur, & reiteratur, quod aliquid fiat. gloſ. in clem. 1. in verbo exigere, vbi omnes de teſtam. Socin. d. reg. 299. in 2 lim.
23 Limit. ſexto, quando † lex vel ſtatutũ loquutur per verba, quod prius, & ante omnia fideiubeat: nam tali caſu ad actionem conſequendam debet hæc cautio omnino à principio præſtari à peragere volente, aliàs actus, & proceſſus non tenent ad l. Mutianæ, vbi Bald. & alij. ff. de cond. & demonſtrat. & dicit Carpan. ad Stat. Mediol. par. 1. c. 44. num. 14. qui num. 16. videtur ab hoc diſſentire, quia, inquit, non eſt de forma iudicij, ſed de præambulis, & præparatorijs, tali caſu huiuſmodi cautio.
24 Limit. ſeptimo, † quando reus re-
25 laxandus eſt à carceribus. † Vt etiam quando ab arreſto ſe liberari petit: quia tunc, etiam quod non petatus cautio, præſtanda eſt. Ant. Hering. de fid. cap. 6. num. 30.
26 Ex premiſſis reſultat. † Quod multa parte non opponente conceduntur, quæ aliàs non concederentur, benè Menoch. de recuper. poſſ. num. 164. remed. 1.

SVMMARIVM.

1 Satiſdatio, non poteſt peti poſt litis conteſtationem.
2 Satiſdatio poteſt peti, etiam ſequuta litis conteſtatione, quando talis exceptio ſuperuenit poſt litis cõteſtationẽ.
3 Hoc tamen, niſi talis exceptio poſſit per viam agendi in alio iudicio replicari.
4 Satiſdatio præſtatur etiam poſt litem conte-

conteſtatam, quando litis conteſtatio fuit nulla.
5 *Idem quando ſuperuenit noua cauſa.*
6 *Item quando vnico actu, & lis conteſtatur, & ſatiſdatio petitur.*
7 *Paria ſunt aliquid fieri ante litem conteſtatam, vel poſt incontinenti.*

Ad ſatiſdandum quis aſtringi non poteſt poſt litem conteſtatam.

CAP. IX.

1 Satiſdatio lite † cōteſtata peti non poteſt. Alexan. in l. de die, in §. ſi ſeruus ſub num. 2. ff. qui ſatiſda. cog. Iaſ. in l. vniuerſa in 1. col. num. 3. C. de precibus imper. offer. Idem Iaſ. in l. 1. num. 3. verſic. ſed contra iſtum intellectum. ff. de in lit. iur.
2 Limit. primo, † quando talis exceptio ſuperuenit lite conteſtata not. in
3 l. 2. C. de conſort. eiuſd. lit. † & hoc niſi dicta exceptio ſit talis naturæ, vt poſſit in alio iudicio, per viam agendi reſuſcitari: quia tali caſu poſt litem cōteſtatam ſuperueniens opponi non poteſt. Innoc. in cap. 2. & in cap. fin. de ordin. cognati.
4 Limit. ſecundo, † quando talis litis conteſtatio eſſet nulla Fely. in c. illud in 3. col. nu. 5. verſ. dum ſubdit Abb. præſcripti Iaſ. in l. fideiuſſor. in §. 1. ff. qui ſatiſd. cog.
5 Limit. tertio, † quando ex noua cauſa petitur. Iaſon. in dicta l. 1. ff. de in lit. iur.
6 Limit. quarto, † quando lis conteſtatur, & ſtatim, & incontinenti, vnicoq; contextu ſatiſdatio petitur. l. quidam, in teſtamento. ff. de pecul. leg. Alex. conſ. 57. num. 4. & 5. volum. 2. & conſ. 96. num. 1. verſ. Item reſpondeo volum. 4. Felyn. in c. cum M. Ferratien. in 17. col. nu. 25. circa medium de conſtit. in c. Monaſteria in 3. & 4. colum. de re iud. in c. vnico in 3. & 4. colum. de lit. conteſt. Iaſ. in l. nam, & poſtea in §. ſi petitor colum. 3. num. 6. verſ. adde bene faciens de iureiuran.
7 † dum vult, quod paria ſint aliquid fieri ante litem cōteſtatam, vel in continenti, poſt idem Iaſon. l. ſi ita in prima colum. num. 9. ff. de leg. 1. & in l. 2. §. prius in 3. colum. ff. de vulg. & pupill. Alex. conſ. 112. verſ. non obſtat, etiam ſi dicatur. volum. 5. ſub num. 3. circa medium. Huc conferunt quæ poſuimus in ſectione 6. cap. 3. limit. 36. num. 95.

SVMMARIVM.

1 *Iuramentum de non fideiubendo, An teneat, & num. 5.*
2 *Iuramentum de non fideiubendo, non tenet, poſita maxima proximi neceſſitate. Eſt enim contra Charitatem.*
3 *Idem ceſſante tali proximi neceſſitate ſecundum Felyn.*
4 *Fideiuſſio licet non ſit de præcepto, eſt tamen de conſilio.*
5 *Iuramentum de non fideiubendo, regulariter tenet, niſi ſtante proximi neceſſitate, & temporalis, & ſpiritualis vitæ.*
6 *Vnuſquiſque tenetur proximum diligere.*
7 *Fideiubens iuramento de non fideiubendo contraueniens, licet mortaliter non peccet, tamen venialem culpam non euadit, ſecundum nonnullos.*
8 *Conſtituto in extrema neceſſitate, ſi quis fideiubendo non ſubueniat, cum contra charitatem, & ius Canonicum faciat, mortaliter peccat, ſecundum cæteros alios.*

Iuramentum de non fideiubendo ſtante maxima proximi neceſſitate non ſeruandum.

C A P. X.

1 IVramentum † de non fideiubendo, poſita maxima proximi neceſſitate, non eſt ſeruandum, vti illici-
2 tum, † & fontem pietatis exhauriens. Io. And & Domi. in c. ſi. de foro competenti in ſexto. Archidiac. in c. non eſt contra 22. q. 1. Oldrad. conſil. 90. quidam iurauit. Io. Andr. in addit. ad Specul. in tit. de iureiur. ſuper rubrica bona additio ad deciſ. Capell. Toloſ. 130. in littera A. Andrea Sicul. in c. ſi verò, el primo, de iureiur. vbi Felyn.
3 in 3. col. num. 6. qui † dicit hoc etiam procedere ceſſante maxima neceſſitate, quia quis poteſt non obſtante iuramento fideiubere, & ſubdit rationem.
4 † nã licet fideiuſſio non ſit de præcepto, eſt tñ de conſilio. Eſt enim opus ex pietate faciendum propter Deum, & amorẽ proximi. Regulariter enim
5 † iuramẽtum factum per aliquem de non fideiubendo eſt licitum etiam in clerico, niſi (vt dixi) reus eſſet in tanta neceſſitate conſtitutus, quod vita temporalis, & ſpiritualis ſua alias periclitaretur. Add. ad Alexan. in l. fi. in verbo authoritas. ff. qui ſatiſd. cogan. Marſ. in rub. eo. q. 28. nu. 204. Oldra. d. conſ. 90. & iuramentum iſtud obligatorium eſſe, fideiuſſoremque ex fideiuſſione per eum præſtita aſtrictũ, & obligatum non intelligi excepto ſi in extrema neceſſitate quis fuerit cõſtitutus, ità quod ei ſubueniri nó poſſit, niſi præſtita dicta fideiuſſione, ea
6 præcipua ratio allegatur: † quia vnuſquiſque tenetur proximum diligere cap. proximos. de pœni. diſtinct. 2. nec quiſquam poteſt ſcipſum ab hac pietate, & neceſſitate ſubtrahere. Abb. in cap. ſi verò. num. ſecundo, de iureiur.
7 † & ſi fideiubet, licet mortaliter non peccet, tamen venialem culpam non euadit, vt per Mantic. de tacit. & ambig. par. 2. lib. 16. de tacit. & ambig. fid. conuent. tit. 3. ſi quis iurauerit. nu. 1. Anton. Hering. in ſuo tract. de fide-
8 iuſſ. cap. 1. num. 67. † qui abſolutè tenet iſtum talem peccare: cum ſecundum debitum charitatis, & ius Canonicum proximo in neceſſitate poſito ſubuenire teneatur.

S V M M A R I V M.

1 *Minor fideiubens pro alio cum iuramento, an, & quando excludatur à remedio reſtitutionis in integrum.*

2 *Minor fideiubens cum iuramento non poteſt petere reſtitutionem in integrum.*

3 *Niſi dolo creditoris fuerit inductus ad fideiubendum.*

4 *Minor fideiubens cum iuramento reſtituitur, quando ex tali fideiuſsione veniret enormiſsimè laſus, vt quia pro paupere fideiuſsit, vt hoc per abſolutionem à iuramento.*

5 *Iuramentum non debet eſse vinculum iniquitatis.*

Fideiuſſio à minore cum iuramento præſtita, an operetur, vt virtute dicti iuramenti reſtitutionem in integrum petere non poſſit.

C A P. X I.

Licet regulariter minor 25. annis (iuramento circũſcripto) de iure cõmuni non obligetur. l. ait prætor. in §. nó ſolum, vbi gl & Bal. ff de minor. l. ſi Titius. ff. de fid. & ratio eſt, quia fideiuſſio iactura eſt. Peregr. de-
1 ciſ. Pat. 8. nu. 1. † tamen cum cum iuramen-

ramento fideiubendo pro alio aſtringi poſſe, & maxime ad effectũ, vt beneficio reſtitutionis in integrũ iuuari non poſſit ponit Illuſtriſ. Mantic. de tacit. & ambig. conuent. par. 2. lib. 16. de tacit. & ambig. fideiuſſ. conuent.
2 tit. 4. vbi † ex auth. ſacramenta puberum. C. ſi aduerſ. vendit. & cap. 2. de pact. in ſexto firmat eum efficaciter, & inuiolabiliter teneri ad iuramenti obſeruantiam, & ſic nullo modo in integrum reſtitui poſſe, qui num 2. in
3 fin. † vult hoc non habere locũ, quando minor dolo, malo conſilio, & animo, & ſuaſionibus creditoris fuit inductus ad fideiubendum, & fideiuſſit
4 pro debitore † inope, & ſic ex tali fideiuſſione veniret enormiſſimè lęſus, & in totum, quia tunc debet in integrum reſtitui, prius per eũ petita ab-
5 ſolutione à iuramento. Et hoc ne † iuramentum ſit vinculum iniquitatis. c. quanto de iureiur. & c. 1. de iureiur. lib. 6. & hoc idem tenuerunt vltra Mantic. Corn. conſ. 288. colum. 7. 8. & 9. volum. 3. & conſil. 166. & 189. in princ. Deciſ. conſ. 180. & 349. col. 3. Socin. iun. conſ. 144. num. 24. in princ. Pariſ. conſ. 75. in 3. Ceph. poſt alios conſil 207. vol. 2. nu. 74 in terminis de fideiuſſione iurata. Socin. iun. conſ. 47. in quarto. Gram. deciſ. 12. Peregr. deciſ. Par. 8. num. 9. & 112. num. 20. vide quę diximus infra in ſectio. 9. cap. 19.

SVMMARIVM.

1 *Fideiubens contra proteſtationem factam de non fideiubendo: an, & quando obligetur.*
2 *Fideiubens contra proteſtationem de non fideiubendo non obligatur quando creditor tali proteſtationi conſentit.*
Quid ſit tacitè conſenſerit. num. 6.
3 *Proteſtatio de non fideiubendo nihil operatur creditore diſſentiente.*
4 *Proteſtatio nihil operatur, vbi ex interuallo fit actus proteſtationi contrarius.*
5 *Proteſtatio non officit, quando per illum eidem contradicitur, cui dicta proteſtatio præiudicialis eſt.*
6 *Taciti, & expreſſi par eſt virtus.*
7 *Proteſtatio de non fideiubendo Iudici facta pro accuſato, an impediat obligationem ſi deinde fideiubeat.*
8 *Proteſtatio de ſe non obligando impedit ortum obligationis, ſi poſtea contrahit; niſi debitor conſentiat.*
9 *Non idem ſi creditor non conſenſerit.*
10 *Proteſtatio contraria facto nihil operatur.*
11 *Quod maxime procedit, quando expreſſa in proteſtatione ſunt contra naturam actus.*
12 *Proteſtatio ingredientis monaſterium de reſtituendis ſibi bonis, non vitiat ingreſſum, ſed potius vitiatur.*
13 *Proteſtatio contraria facto quando dicatur.*
14 *Proteſtatio contraria facto dicitur, ſi dictum ſit, conteſtor litem non animo conteſtandi, vel adeo hæreditatem animo non adeundi.*
15 *Proteſtatio tũ demum operatur, quando actus dependet à voluntate proteſtantis.*
16 *Proteſtatio nihil operatur, quando actus in contrarium geſtus dependet, à voluntate alterius: niſi alter expreſſè conſentiat.*
17 *Fideiuſſor ſi creditori denunciat, antequam numeret debitori non ſoluendo effecto, nec ei pecuniam tradat, non tenetur, ſi creditor hac denunciatione attenta credat.*

Proteſtatio facta iudici, quod quis non vult fideiubere, ſi demum fideiubet: an eius fideiuſſio nulla ſit.

CAP. XII.

1 DVbium præcedentibus non diſſimile erit in hac materia apud Doct. ſi quis proteſtatus fuerit, ſi pro Titio fideiuberet, ſe non habere animum obligandi, & poſtea fideiuſſe-
2 rit: an obligetur? & † videntur communiter noſtrates firmare eũ non obligari. Dyn. Bart. & DD. in l. ſi quis in princ. ff. de leg. 3. Iaſ. in l. qui aliena. §. Celſus. num. 47. cum ſeqq. ff. de acq. hæred. gloſ. in l. pacta nouiſſima. C. de pact. vbi hoc not. Barto. Alex. Bald. & Angel. Specul. de fideiuſſ. §. 1. verſic. quod ſi fideiuſſor prius. Marſ. rub. eo. num. 162. cum ſeqq. Gerard. ſing. 52. incip. nota quod pulchrè. Rom. ſing. 32. Arnon. problem. 31. Ant. Hering. de fid. c. 20. §. 35. num. 8. quod ſibi locum vendicare volunt, quando proteſtationi creditor conſentit. gloſ. in l. non ſolum in §. morte. vbi Bart. num. 22. ff. de no. oper. nunciat. & in d. l. pa-
3 cta. in ſecunda lectura. num. 6. † Secus verò eſſe firmant, ſi creditor proteſtationi non conſentit: nam tali caſu volunt fideiuſſorem obligari: ea potiſſi-
4 mum ratione moti: † quia per actum contrarium, qui ex interuallo ſequitur, cẽſetur à proteſtatione, receſſum, omnes in cap. cum M. Ferrar. de conſti. cap. ſolicitudinem de app. l. cum in plures. §. locator. horrei. ff. loc. & cód. Bart. in l. qui in aliena. §. Celſus. nu. 5. ff. de acquiren. hæred. & in d. §. morte. num. 22. cum ſequentib. & in l. pacta nouiſſima, num. ſexto, vbi Alex. num. 4. Curt. ſen. num. 19. C. de pact. Iaſ. in d. §. Celſus. nu. 47. cum ſeqq. & in d. §. morte. num. 18.

5 Huic rationi adde etiam aliã, quia omnis proteſtatio ceſſat, quando eidẽ per illum cõtradicitur, cui dicta proteſtatio præiudicialis eſt; vt per Ant. Heringer. de fid. c. 20. §. 34. nu. 6.

6 † Sed an in propoſito ſatis ſit tacitus conſenſus: & videtur, quod ſic cum taciti, & expreſſi eadem ſit virtus. l. cum quid. ff. ſi cert. per.

7 Hinc ſumpta occaſione, dubitant Doct. an fideiuſſor, qui promiſit fideiubere pro accuſato: ſi antequam fideiubeat proteſtetur iudici, ſalua eius reuerentia, quod ſi ipſum recipit in fideiuſſorem: quod non intendit ſe teneri de tali fideiuſſione, & poſtea fideiuſſit, an pro tali fideiuſſione teneatur, & conueniri poſſit? & fuit deciſum eum non poſſe: quia non habebat animum ſe obligandi per dictam l. qui in aliena, in §. Celſus. ff. de acq. poſſ. Ang. in l. mora. nu. 4. ff. de vſur. hoc idẽ tenere videtur. Iaſ. in d. l. qui in aliena. §. Celſus. num. 47. verſ. vltra ſcribentes. ff. de acquir. hæred. qui à principio mouendo hanc quæſtionem firmare videtur, quod ſic: licet poſtmodum ibidem dicat dictam opinionem rationi conſonam non eſſe, ſed illam ſequitur, quia eſt opinio Angeli, quæ (ſecundum ipſum) in pratica magna eſt; tamen ex rationibus per eum allegatis non credit, eam eſſe ve-
8 ram: & in ſpecie ex doctrina Bar. in l. ſolũ. in §. morte, in prima ſpecie proteſtationis. ff. de nou. oper. nuncia. vbi vult, quod ſi ego fui proteſtatus, quod ſi fideiuberẽ apud te pro Titio: quod non facio animo obligandi: ſi conſentis, & ego poſtea intercedo, certè non obligor, per gloſſ. Magiſtralem. in l. pacta nouiſſima. C. de pact. Petr. Gerard. ſingul. 52. Arno. 32. † Sed ſi tu
9 non conſentis, & ego poſtea ſimpli-

citer

elter Intercedo: cum faciam actũ contrarium proteſtationi videor, à proteſtatione recedere, & me obligo; eaque ad id comprobandum, ratione vtitur:
10 † quia proteſtationes, & reſeruationes contrariæ facto non releuant. d. l. cum in plures. §. locator. horrei. ff. locat. d. c. ſollicitudinem. de app. c. cum M. Ferrarienſis. de conſtit. malè enim ſibi ius reſeruat, qui in totum illud eneruat, vt in dictis locis. not. & datur exemplum de officiali, qui furem ſuſpendi fecerat, ſaluo iure ſuo, vt per Bertaz. de clauſ. clauſ. 14. gl. 2. num. 3. adde prædictis. Ruin. conſ. 116. num. 10. lib. 2. Bero. conſ. 3. nu. 25. Gozad. conſ. 38. num. 12. verſ. non obſtat ſe-
11 cundum: † quod vel maximè dicas eſſe verũ, quando proteſtationes ſunt contra ſubſtantiam, actus, & eidem aduerſantur: nam tali caſu nullatenus
12 ſuffragantur. † Exemplum aſſignatur in emphyteuta, vel vaſſallo, vendentibus rem emphyteuticam cum clauſula ſaluo honore Domini, vel ſaluo iure Domini: nam nihilominus caducitatem non euitant, ſed in commiſſum incidunt, cum faciant proteſtationem contrariam facto, vt per Bertazz. d. tract. de clauſul. clauſul. 14. gloſ. 2. nu. 2. Aliud etiam exemplum: ſit in Monacho Monaſterium, ingrediente, & ſibi bona reſeruante: nam talis proteſtatio, & reſeruatio, tanquam contra ſubſtantiam actus profeſſionis paupertatis, vitiatur, & remanet profeſſio pura. gloſ. & alij in Auth. ingreſſi. vbi Iaſ. num. 30. & 37.
13 C. de Sacr. Eccleſijs: † & facit quod circa præmiſſa aduertit Cephal. conſ. 212. nu. 12. vol. 2. dum firmat proteſtationem, tunc dici cõtrariam facto, quando merè, & concludenter facto
14 contra dicit: † puta, ſi dicatur, conteſtor litem non animo conteſtandi, vel adeo hæreditatem non animo adeundi: ſecus ſi dicatur, renuncio liti, ſaluo iure meo: nam tunc cenſetur tantum renunciatum inſtantiæ, vel ſi dicatur reſpondeo, nõ animo litem conteſtandi: nam iſta non eſt proteſtatio contraria facto. Ang. in l. iuriſgentiũ. §. quod ferè. ff. de pact. Dec. in c. ſollicitudinem. num. 10. de appell. Proteſtatio enim præcedens, reddit actum ſequentem proteſtationi contrarium, ipſo iure nullum independentibus à mera voluntate proteſtantis iuribus ſupra allegatis: & iſta omni prorſus hæſitatione carent, quando proteſtatio contraria facto fit re amplius non integra: nam eam tunc non releuare, notant Felyn. in c. cum M. Ferrarien. nu. 54. de conſti. Vaſch. controuerſ. illuſt. nu. 1. cap. 80. Menoch. conſ. 370. nume. 5. Ant. Hering. tract. de fideiuſſ. cap. 10. §. 34. nu. 12. & in hoc articulo, cum tali diſtinctione pertranſeas, quibus adde Marſ. in rubr. eod. q. 21. num. 162. cum ſeq. vbi ad longum de hac difficultate loquitur. & q. 28. nu. 203. & facit ad præmiſſorum robur, quia proteſtatio facta ad tollendã futuram obligationem, quæ fit ſine cõſenſu alterius, cum quo poſtea contrahitur, non valet dicta l. cum in plures. §. locator horrei. l. ſi debitor. in §. 1 ff. quibus mod. pign. ſol. Bart. dicta l. qui in aliena. in §. fin. nu. 5. ff. de acquir. hæred. & in l. non ſolum. §. morte. num. 21. & 23. ff. de nou. oper. nunciat. Illuſtriſſimus Mantica de tacit. & ambiguis. in 2. par. lib. 16. de tacit. & amb. fideiuſſ. conuenti. tit. 7. ſi quis proteſtatus ſit ſe non habere animum obligandi, & poſtea fideiubeat: an obſtrictus intelligatur. qui nu. 3. verſic. ſed ego puto ſic diſtinguens, reſol-

Digitized by Google

15 uit hanc quæſtioné, quod aut † actus pendet à voluntate proteſtantis,& tūc
16 fideiuſſor non obligatur, † aut alterius, vt eſt fideiuſſio, & tunc alter debet conſentire, & non ſufficit tacitus conſenſus, ad impediendam obligationem, quando ſequitur ex interuallo, ſiue verba proteſtationis ſint ſimplicia, ſiue tempus futurū reſpiciant, & ſic fideiuſſor in dicto caſu intelligitur obligatus, quia iudex, apud quē fideiuſſit, expreſsè non conſentit proteſtationi. Alex. in d. l. pacta nouiſſima. num. 4. ità Mantica in dicto loco. Ant. Hering. tract. de fideiuſſ. cap. 20. §. 34. qui num. 13. iſtud dictum limi-
17 tat: † quando vnà cum proteſtatione concurrit denunciatio per fideiuſſionem creditori factam, ne debitori pecuniam ſoluat, eò quia ſit factus non ſoluendo, & creditor, non attenta hac denunciatione, & proteſtatione, nihilominus ſoluat: nam tali caſu vult talem proteſtationem fideiuſſori ſuffragari ex multis, quos allegat, & poſuimus ſupra hac eadem ſect. in c. 1. in fin. & infra c. 39. num. 54.

SVMMARIVM.

1 *Cautio vbicunque ambigitur, an præſtari debeat, in arbitrio iudicis relinquitur.*

2 *Cautio nunquam præſtari debet abſque iuſta cauſa, quæ autem ſit iuſta cauſa iudicis arbitrio remittitur.*

Quando eſt dubium, an cautioni locus ſit: tunc totum hoc arbitrio Iudicis remittitur.

CAP. XIII.

1 Vbi ambigitur, An cautio ſit pręſtanda: Iudicis arbitrio, hoc decidendum committitur. Surd. deciſ. 279. num. 1. Menoch. de arbit. iud.
2 lib. 2. cent. 2. caſ. 40. vbi dicit. † Quod cautio, non eſt pręſtāda ſine iuſta cauſa, & quæ ſit iuſta cauſa: religioni, & arbitrio iudicantis remittitur. diximus in hac eadem ſectio. c. 44.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſsorem dare obligatus, illum in loco, & de loco celebrati contractus præſtare tenetur.*

2 *Et quid in iudicialibus.*

Fideiuſſorem dare obligatus, illum de loco celebrati contractus præſtare tenetur.

CAP. XIIII.

1 Fideiuſſorem dare promittens: illum de loco promiſſionis, & celebrati contractus, deque hominibus illius loci promiſiſſe intelligitur, ac præſtare tenetur gl. ordinaria in l. neque femina: in verbo non poteſt. ff. de procur. Bartol. & Ang. per illum tex. in l. ſi fideiuſſor in §. ſi neceſſaria, vbi Alex. num. 3. Iaſ. num. 2. 3 & 8 ff. qui ſatiſd. cogantur Roman. conſ. 62. num. 7. Bal. in l. 2. C. per quas perſon. nobis acquir. & in c. cotam extra. de off. deleg. Pet. Rauē. ſing. 909. Eman. Suarez. in com. opin. in littera F. nu. 157. Franc. de fideiuſſ. c. 4. concluſ. 2. num. 48. Bertaz. de clauſ. clauſula 39. gloſ. 2. num. 3. Alex. conſil. 37. col. 1. vol. 1. Marſ. in rub. cod. de fideiuſſ. q. 34 num. 227. & 262. & in l de minore. in §. plurimum. num. 32. de quæſt. Rol. conſ. 58. num. 8. & 19. vol. 1. Viu. lib. 2. comm. opin. opin. 116. Afflict. ad conſtit. reg. in 2. par. rubr. 10. num. 6. Clar. in prax. crimin. §. fin. quæſt. 46. verſic. pone quod. Boeri. deciſ. 99. col. fin. Carpan. ad Stat. Mediol. cap. 44. num.

Digitized by Google

2 num.22.& 3.nu 77. par.1. † & in iudicialibus fideiuſſor debet præſtari in loco iudicij, & ſi carceratus eum ibidem nõ reperit, & offerat ſe illum daturum in alio loco, non debet aliter relaxari, niſi offerat in alio loco ſuppoſito iuriſdictioni, & poteſtati eius Principis, vt per Prosp.Farinac.in ſua prax.crimin.tit.de carc.& carc.quęſt. 33.num.42.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſor non liberatur mortuo debitore principali.*

2 *Fideiuſſoria obligatio ſemel iam orta, & commiſſa, non demum extinguitur principali perſona extincta.*

3 *Fideiuſſoria obligatio, mortuo principali debitore committenda, per mortem principalis finitur.*

4 *Fideiuſſio de ſoluendo, quicquid facto calculo debere apparebit, ſi debitor adhuc debito non declarato, deceſſerit finitur, & reſoluitur.*

5 *Fideiuſſio de iudicio ſiſti, & ſtando iuri per mortem principalis rei extinguitur.*

6 *Fideiuſſio de iudicatum ſoluendo non extinguitur per mortem principalis rei.*

7 *Fideiubens aliquem facturum, & curaturum liberatur mortuo eo, qui facere debebat.*

8 *Fideiuſſio conditionalis factis computis, & prius conſtito principalem debitorem eſſe, conditione deficiente nulla eſt.*

9 *Fideiuſſio prius factis computis, ac cõſtito principalem debitorem eſſe, in vita debitoris adimplenda eſt.*

10 *Fideiuſſio ſub conditione non arctat, niſi conditione adimpleta.*

Mortuo principali debitore adhuc fideiuſſor remanet obligatus.

CAP. XV.

1 DE functo principali † reo debendi eiuſdem fideiuſſor non liberatur, & maximè quando obligatio fi-
2 deiuſſoria † eſt commiſſa antequam principalis perſona extingueretur. Nã tunc eo mortuo remanet obligatio fideiuſſoria. l.hactenus. vbi Bart. ff. de conſt. pec. idem Bart. in l.ſi fine. ff.de
3 adminiſt. tuto. ſecus, † vero eſt, ſi fideiuſſoris obligatio eſſet committenda mortuo principali debitore: nam tunc eo mortuo liberatur fideiuſſor. Bart. vbi ſupra. Marſ.in rubr de fideiuſſ.quæſt.20.nu.155.cum ſeqq.Ang. in l.ſancimus. C.eo. Arret.in tract.de maleficijs verſ. pro quibus.

4 Hinc eſt, † quod ſi quis fideiubet pro alio, quicquid facto calculo, talẽ debere apparebit ſoluere, ſi debitor nondum declarato debito: & facto calculo moriatur, fideiuſſor liberatur. Caſtr. in l.qui Romæ in §. Augerius, vbi Alex.& alij.ff.de verb.oblig. Soc. conſ.24. col.3. vol.3. Iaſ. in l.petens. nu.11. C.de pac. idem Iaſ. in d §. Augerius vbi dicit communem.

5 Etiam ſecundo, † infertur quod fideiubens pro aliquo de iudicio ſiſti, vel ſtando iuri ſimpliciter, mortuo illo pro quo, quis fideiuſſit, obligatio fideiuſſoria extinguitur. l. ſi deceſſe-
6 rit, ff.qui ſatiſd.cog. vbi Iaſ.n.3. † ſecus ſi addatur, & de iudicatũ ſoluendo, quia tunc talis obligatio fideiuſſoria ad hæredes tranſit. l. ſi verò vbi Alex. Iaſ.& alij, ff.qui ſatiſd.cog.

7 Item, & tertio infertur, † quod fideiubens, quis aliquem facturum, & curaturum, mortuo eo liberatur fideiuſſor. Marſil. in rubr. eod. quæſt. 20.

num.155. Abb. conſil. 90. circa primum, col. 2.

8 Et ratio præmiſſorum eſt: † quia fideiuſſio facta conditionaliter valet, factis prius computis, & conſtito illum pro quo fideiubebat fore debitorem, eſt nulla deficiente conditione,
9 † quæ debet adimpleri in vita dicti debitoris in totum. ſignanter per Alban. conſ. 735. num. 1. & 2. cum conſ. ſeq. in tertio. Coſta de ratione ratæ. q. 19. num. 10. vbi dicit, quod fideiuſ-
10 ſio, ſub † conditione non arctat, niſi conditione adimpleta.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſore defuncto: an, & quãdo alter in locum ipſius, ſubrogari debeat.*

2 *Fideiuſſore defuncto debet alter in eius locum ſubrogari, quando fideiuſſio eſt prætoria: ſecus ſi ſit conuentionalis.*

3 *Obligatus dare certam perſonam in fideiuſſorem, eo mortuo tenetur alium dare, & maxime quãdo moritur antequam fideiubeat, & debitor in fideiubendo moroſus fuerit.*

Fideiuſſore defuncto: an, & quando alius in locum ipſis ſubrogandus veniat.

CAP. XVI.

1 Fideiuſſore mortuo: † quæro: an alius in eius locum ſubrogandus veniat? tex. in l. is à quo in §. fin. ff. vt in poſſ. leg. videtur determinare: quod non, quod, & melius dicit text. in l. ſi ab arbitro. §. qui ex cauſa. ff. qui ſatiſd.
2 cog. † tu verò dicas, quod quando eſt, fideiuſſio prętoria, ſeu iudicialis, mortuo vno ex fideiuſſoribus, vel propter aduerſam fortunam effecto non ſoluendo, tenetur quis iterato cauere: licet ſecus ſit in fideiuſſione cõtractus, ita Vinc. de Franc. deciſ. 480. num. 5. par. 2. ex multis quos allegat.

3 Aduerte tamen, quod † obligatus dare aliquem in fideiuſſorem eo mortuo tenetur, alium dare; maxime quãdo eſt promiſſum præſtare certã perſonam in fideiuſſorem, & ipſe moriatur, antequam fideiubeat, & adſit mora in dicto fideiuſſore dando, quia tũc eo mortuo tenetur, alium æquè idoneum dare, l. quod autem in §. ſi quis, autem, ff. de conſtit. pec. Afflict. ſuper conſti. regni. rub. 73. de ferijs. nu. 56. lib. 1. Carp. ad Stat. Med. c. 46. nu. 27. par. 1. qui dicit hoc ſecus eſſe, quando iam datus poſtea moritur.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſoria obligatio de ſui natura, tranſit ad hæredes, & ſucceſſores.*

Etiam quod ſit pęnata. num. 3.

2 *Fideiuſſoria obligatio ſemper in inſtrumento, & obligationem ineſt, virtualiter.*

4 *Fideiuſſoria obligatio non tantum eſt, tranſitoria ad hæredes in contractibus: verum etiam in delictis.*

5 *Fideiuſſoria obligatio ſimpliciter facta pro maleficio morte extinguitur.*

6 *Niſi in ea ſit appoſita pęna: quia tunc ad hæredes tranſit.*

7 *Fideiuſſoria obligatio non tranſit, ad hæredes: quando obligatio de ſui natura non eſt tranſitoria.*

8 *Fideiuſſor ſuccedens reo principali non tenetur vt fideiuſſor, ſed vt principalis.*

9 *Fideiuſſoria obligatio non tranſit ad hæredes, quando ſit pro maleficio ſimpliciter.*

10 *Niſi fideiuſſor obligauerit ſe, & ſuos hæredes, & ſucceſſores.*

11 *Vt etiam niſi fideiuſſor ad pęnam exciterit.*

12 *Fideiuſſoria obligatio non tranſit, ad ſucceſſorem Prælati: quia non eſt eius hæres.*

13 *Fideiuſſoria obligatio facta à Prælato nomine eccleſiæ cum ſolemnitatibus, & in euidentem eccleſiæ vtilitatem, non tantum ipſum: verum etiam eius in Eccleſia ſucceſſorem ligat.*

14 *Contractus ſi eſt vtilis Eccleſiæ, & deſunt ſolemnitates, ſtat in optione Prælati, an velit contractum valere.*

15 *Fideiuſſio in diem, vel ſub conditione ipſis pendentibus, ſi moritur fideiuſſor, non tranſit ad hæredes.*

16 *Fideiuſſoris perſona, quando in fideiuſſione tantum eſt contemplata, tunc fideiuſſio non tranſit ad hæredes.*

17 *Fideiuſſio quoad ſubſtantiam fideiuſſionis mortuo fideiuſſore ad hæredes non tranſit: ſecus quo ad effectum.*

18 *Quādo in fideiuſſione eſt dictum, quod non tranſeat, tunc fideiuſſio non eſt tranſibilis ad hæredes.*

19 *Fideiuſſio euictionis non eſt tranſitoria ad hæredes. Quod quomodo procedat ibidem explicatur.*

20 *Mitius agitur cum fideiuſſoris hærede, quam cum fideiuſſore.*

21 *Mitius agitur, cum fideiuſſore, quam cum principali.*

22 *Fideiuſſoris hæres debilius obligatus dicitur: quia acceſſoriè, & ex facto alterius.*

23 *Contrahens in dubio pro ſe, & hæredibus contrahere præſumitur, & aſſerens contrarium, illud probare debet: maximè ex parte promittentis.*

24 *Obligatio qualibet eſt magis ad hæredes tranſitoria ex parte promittentis, quam ex parte ſtipulantis.*

25 *Contrahens pro ſe, & hæredibus contrahere præſumitur, etiamſi nulla hæredum mentio facta ſit.*

26 *Idem etiam, ſi apponatur dictio taxatiua tantum.*

27 *Expreſſio nominis hæredis multum operatur remiſsiuè.*

28 *Hæredis appellatione veniunt hæredes hæredum, & etiam vlteriores.*

Fideiuſſio an, & quando ſit ad hæredes tranſitoria.

CAP. XVII.

1 NE dum fideiuſſor tenetur ex fideiuſſione: ſed etiam ſine alia expreſſione, ſi decedat, relinquit obligatos ſuos hęredes. Obligatio enim fideiuſſoria regulariter ad hæredes, & ſucceſſores ipſius fideiuſſoris tranſit. l. fideiuſſoris. C. eod. l. 4. in fin. ff. eod. §. fideiuſſor inſtit. eod. vbi Fab. Ang. Ozer. & Bald. nu. 1. Matſil. ſing. 159. Roland. conſil. 58. nu. 1. 5. & 6. vol. 1. Nam hæres fideiuſſoris vti fideiuſſor obligatur. l. poteſt accipi. ff. eod. notatur in l. ex contractibus, & in l. ex depoſiti. ff. de act. & oblig. Decian. conſil. 72. num. 7. in 2.

2 Et ratio deducitur: † quia obligatio fideiuſſoria ſemper virtualiter ineſt in inſtrumento. Iaſ. in l. 2. §. item ſi in facto. num. 1. ff de verb. oblig. Neguſant. de pigno. in 4. part. principali. num. 20. cum ſeqq.

3 Extende † vt etiam iſtud ſit verum in omni fideiuſſione pęnata: nam, &

4 ipſa ad hæredes tranſit. † Fideiuſſoria enim obligatio non tantum quem relinquit obligatum in contractibus: verum etiam in delictis. l. ſi ſeruum, in §. nunc videamus. ff. de verb. oblig. l. 3. in §. 1. & l. 4. & l. ſi à colono. in §. 1. ff. de fideiuſſ. l. fideiuſſoris. C. eo. Proſper. Farinac. in ſua prax. crim. tit. de carc. & carc. q. 34. num. 12.

5 † Et licet contrarium videatur tenere gl. in d. §. fideiuſſor inſt. eo. Boſſi. de carcer. fid. committ. nu. 64. Decian. d. conſ.

d.conſ.72. num.7. lib. 2. relati à Fari-
nac. in loco præcitato: vbi volunt fi-
5 deiuſſionem † pro maleficio factam
morte extingui, nec ad hæredes tran-
ſire. Tamen hoc eorum dictum debet
intelligi, quando quis ſimpliciter fi-
6 deiuſſit pro tali maleficio; † ſecus ve-
rò ſi in fideiuſſionis obligatione in
euentum contrauentionis eſt adiecta
certa pęna: quia tunc dicta fideiuſſio
pęnata ad hæredes tranſit, vt per Fa-
rinac.d.quæſt.34.num.14. & dicemus
infra in 3.limit.

7 Limit. primo, † niſi obligatio de
ſui natura eſſet intranſibilis ad hære-
des, l. iniuriarum. ff. de iniurijs. Bart.
in l. poteſt. 4. in §. fideiuſſor. ff. eod.

8 Lim. ſecundo, † quando fideiuſſor
ſucceſſit reo principali: quia tunc ex-
tinguitur fideiuſſoria obligatio, & fi-
deiuſſor incipit teneri principali obli-
gatione. l. fideiuſſores. C. de fideiuſſ.
Io. Franc. Ozer. in d. §. fideiuſſor. nu.
1. inſt. eo. & diximus ſect. 10. c. 14.

9 Lim. tertio, † quando fideiuſſio fuit
ſimpliciter facta pro maleficio, & de-
licto: quia talis fideiuſſio cum morte
fideiuſſoris extinguatur, ad eius hæ-
redes tranſire non poteſt. gl. Arret. &
alij in d. §. fideiuſſor, vbi Ozer. nu. 2.
Hypollit. d. ſing. 159. Decia. d. conſ.
72. nu 7. Angel. de Maleſ. in gloſ. pro
quibus, & quolibet eorum quæſt. pe-
nult. Bertaz. de clauſulis clauſula 39.
gl. 6. nu. 2. qui ponit, quid dicendum
ſit, quando fideiuſſor deceſſit ante cō-
demnationem rei: hoc idem conclu-
dũt Rol. d. conſ. 58. nu. 5. Card. Man-
tic. de tacit. & ambig. par. 2. lib. 16. tit.
20. num. 5. qui ex multis, quos allegat
firmat, quod concluſio ſupra poſita
procedit in cauſis ciuilibus, ea ratione
ductus: quia morte rei crimen extin-
guitur. Decia. d. conſ. 72. nu. 7.

Sed hodie pratici tabelliones, &
actuarij in ſtipulandis fideiuſſionibus
10 † non tantum obligant fideiuſſorem
principalem promittentem, verum-
etiam omnes, & quoſcunque eius hę-
redes, & ſucceſſores, vt refert Farin. in
dicta quæſt. 34. num. 15. & hoc mo-
do ſecundum eum ceſſant tot diffi-
cultates.

Sublim. nihilominus hanc limita-
11 tionem, † quando fideiuſſor non tan-
tũ pro maleficio ſe obligaſſet, verum
etiam ad certam pœnam: nam licet
dicta fideiuſſio, quo ad delictum non
tranſeat ad hæredes, tamen quo ad pę-
nam benè tranſit. Angel. Ozer. & alij.
in d. §. fideiuſſor. inſtit. eod. Marſil. d.
ſing. 159. num. 2. Rol. d. conſ. 58. nu. 5.
vol. 1. Mant. d. tit. 20. nu. 6. & diximus
ſupra in prima ampliatione.

12 Limit. quarto, † in fideiuſſore ſuc-
ceſſoris Prælati. Et ratio eſt, quia ſuc-
ceſſor Prælati non eſt dicto Prælato
ſuo anteceſſori hæres. Hoſtienſ. in c.
13 potuit. eodem: † nam ad hoc, vt ſuc-
ceſſor Prælati pro Prælato ſuo ante-
ceſſore vti hæres conueniri poſſit tria
concurrere debent. Et quod contra-
ctus, & obligatio fiat nomine Eccle-
ſiæ: & quod interueniant ſolemnia:
& quod contractus ſit vtilis Eccleſię.
Angel. conſ. 245. Gemin. conſ. 17. nu.
9. Bald. in l. emptorē. nu. 5. locat. Abb.
in c. 1. in primo not. nu. 3. de præbend.
Alex conſ. 160. nu. 4. vol. 6. Cald. con-
ſil. 1. locat. Nam interuenientibus iſtis
Prælatum ſucceſſorē in beneficio ob
ligari, tenuerunt Rot. diuerſorum in
impreſſ. deciſ. 225. par. 3. lib. 2. Hond.
conſ. 31. num. 42. vol. 2. Rodoan. de
rebus Eccleſ. non alienand. rubr. 20.
14 num. 193. qui addunt, † quod licet
contractus ſit vtilis Eccleſiæ, tamen
ſi deſunt ſolemnitates ſtat in optione
Præ-

Digitized by Google

Prælati, an velit contractum valere.
15 Limit.quinto,† in fideiuſsore dato
diem,vel ſub conditione: nam ſi inte-
rim pendentibus die, vel conditione
moritur, euaneſcit eius fideiuſſio. l.
quod autem. in §. ſed & ſi quis. verſ.
quod ſi ante deceſſerit.ff.de conſt.pe-
cun.l.vnica. C.ſi poſt creatio.quis de-
ceſs.lib.10.l.contractus.C.de fid.inſt.
l.fin.C.de procur.
16 Lim. ſexto, † attenta perſona fide-
iuſsoris: nam eo mortuo (cum mors
omnia ſoluat) extinguitur eius fide-
iuſſio in eius perſona fundata, & eius
contemplatione facta. Ant.Hering.de
17 fid.c.20.num.17.dum vult † hoc ve-
rum eſse, quo ad ſubſtantiam fideiuſ-
ſoriæ obligationis: licet (ſecundum
ipſum) hoc ſecus ſit quo ad effectum:
ſecundum quem obligatio fideiuſso-
ria tranſit in hæredem fideiuſsoris.
18 Lim. ſeptimo: † quando in inſtru-
mento fideiuſſionis dictum,& in ſpe-
cie proſpectum, & cautum eſt, quod
ſolus fideiuſsor, & non eius hæres te-
neatur.l.ſi vnus. in §.pacta.ff.de pact.
l.ſi neceſſarius. in §. de vendendo. ff.
de pig. Ant.Hering.d.tract.d.cap.20.
num.38.cum ſeqq.
19 Lim. octauo, † in fideiuſsore eui-
ctionis: nam eius hæres non tenetur.
l.fin. C.de euict. Abb.conſ.90. col.1.
Caball.de euict.§ 5. num.2. verſ.ter-
tio limita. Bero.in c.ſi quis presbyte-
rorum.nu.46.de reb.eccle. non alien.
Hond.conſ.3.nu 72.
Quod intellige, quatenus ex ſua
perſona dominiũ non vendicet, quod
eſt,quando non obſtat exceptio ipſius
rei venditæ,& traditę,licet ipſa obſti-
tiſset ſuo anteceſsori l.exceptiones.C.
de euict.& extat totus titulus.ff.de ex-
cept.rei vend.& trad. Secus ſi fideiuſ-
ſerit ad id, quod intereſt rem euictam
non eſse: nam tali caſu conueniri po-
terit.l.ſi in vẽditione. & l.euicta. ff.de
euict.d.l.fin.in fin. C.de euict.
20 Et ſcias, † quod cum hærede fide-
iuſsoris mitius agitur,quam cum ipſo
fideiuſsore, & mitius cõuenitur. Bal.
in l.ſi traditio. nu.13. C.de act. empt.
Ceph. conſ.393.num.55. vol.3. Ma-
21 gon.deciſ.Lucenſ.92.nu.6.† vt etiam
ſemper mitius agitur cum fideiuſso-
re, quam cum ipſo reo principali: &
22 ratio, † quia hæredes fideiuſsoris de-
bilius obligantur, quia acceſsoriè, &
ex facto alterius tenentur. d. l. qui in
alterius. cum not.ff.de reg.iur. Ceph.
d.conſ.393.num.5.
Et vt huius materiæ dilucidior co-
gnitio habeatur, ſciendum eſt: quod
23 omnis † contrahens pro ſe,& ſuis hæ-
redib.contrahere præſumitur, in tan-
tum, quod ille, qui dicit contrarium,
tenetur illud iuſtificare. l. ſi pactum.
ff.de probat.Bart.in l.ſi ſic.la ſeconda.
ff.de verb.obligat.Alex.conſ.13. pro-
ſpectis.colum.3.lib.5.& præſertim ex
24 parte promittentis:omnis † enim ob-
ligatio eſt magis tranſitoria ad hære-
des ex parte promittentis, quã ex par-
te ſtipulantis.Bart.in l.4.in §. Cato.in
fin. in penult.quæſt. ff.de verb.oblig.
Alex.conſ.18.antedictis col.fin.lib.5.
repetitio in conſ.118.lib.6.
25 Declara,& intellige etiã quod † de
hæredibus nulla mentio facta ſit.l.ſti-
pulatio iſta.in prin.& ibi omnes.ff.de
verb.oblig.Specul.in §.1. de oblig.&
ſolut.verſ.ſequitur in pręmiſſis.nu.3.
Alex.d.conſ.18.col. pen.
26 Declara, † etiam quod apponatur
taxatiua tm̃, vel aliud verbum idem
importans. Bart.& alij in l.ſi ſeruus.la
ſeconda ff.de condit.furti. Bertazz.de
clauſ. clauſula 12. gloſ.4. num.1. qui
27 nu.2. inquit † expreſſionem nominis
mul-

Digitized by Google

multum operari. Et addit iſta verba ſuos hæredes non protrahi ad hære-
28 dum bona: ſubdens nu.3.† Hęredum appellatione venire hæredes hæredũ, & alios vlteriores ſucceſſores.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſorem præſtare non tenetur, qui ſecuritatem promittit.*
2 *Niſi ſeparato in inſtrumento obligauerit, & poſtea iterum promiſſerit ſecurum facere?*
3 *Idem, niſi promiſerit plenè, & idoneæ ſecurum facere.*
4 *Idem, niſi eſſet forenſis, ita quod poſſet ſuſpicari de eius fuga.*
5 *Securitas quid ſit. & quid ſecuritatem promittere remiſſiuè.*
6 *Securitatem promittere importat, vt nulla exceptio iuris, & facti obijciatur ſtipulanti.*

Qui promiſit ſecuritatem fideiuſſores dare non tenetur.

CAP. XVIII.

1 ILle, qui aliquem reddere ſecurum promiſit, ad fideiuſſores præſtandos aſtringi non poteſt. Bald. in l.1. nu.4. vbi Iaſ.in 2. & 3. col. nu.7. verſ. breuiter in contrarium. ff. qui ſatiſda. cog. & in l. Prætor ait, in §. deinde, in 2. col. num.6. ff. de nou. oper. nunciat. Bart. in l. illicitas, in § ne potentiores, num.3. cum ſeq. ff. de off. præſid. Petr. Rauen. ſing. 201. declarando, vt ibi per eum Horat. Carp. ad Statut. Mediol. c.44. num.50. par.1.

2 Limit. primo, quando ſe obligauit, quis primo inſtrumẽto, & poſtea iterum promittat facere ſecurum: quia ne verba reddantur ſuperflua, & eluſoria iſta ſecũda promiſſio de fideiuſſione intelligẽda eſt. Iaſ. in d.l.1. nu.7.

3 Limit. ſecundo, niſi quis promiſiſſet, plenè, & idoneè quem ſecurum facere. Iaſ. in d. loco.

4 Limit. tertio, † quando promittens eſt forẽſis, ita quod veriſimiliter poſſet dubitari de eius fuga. Iaſ. in d.l.1. vbi ponit notabilem diſtinctionem.

5 Quid autem ſit ſecuritas: & ſecuritatem promittere ponunt. Bart. in d. §. ne potentiores. num.3. Bal. in l.1. C. de nauic. lib.11. vbi vult, quod ſecuritas conceſſa pro eundo, cenſeatur etiam pro redeundo. Corſetr. in ſuis ſing. in ſingulari, in verbo ſecurus, qui ponit
6 † ad quid teneatur promittens facere ſecurum, & inquit dictam promiſſionem importare, vt nulla exceptio, & nihil aliud contra iſtum talem obijci poſſit. Guid. Pap. ſing. 811. qui recenſet, ſedes huius materiæ, & loca vbi tractatur.

SVMMARIVM.

1 *Creditor non poteſt fideiuſſorem conuenire, quando habet pignus.*
2 *Niſi de facili vendi non poſſit pignus.*
3 *Creditor poteſt pignus vendere, & ſi non reperitur, emptor, ſibi in ſolutum adiudicatur.*
4 *Fideiuſſor antequam moleſtetur, debet pignus diſtrahi.*
5 *Fideiuſſorem recipiens pignori renunciare dicitur.*
6 *Obligatus dare fideiuſſorem, non poteſt dare pignus, & obligatus ad vnum fideiuſſorem præſtandum, non poteſt aſtringi ad dandos duos. Vt etiã obligatus ad dandum certum pignus, non liberatur dando aliud æquè idoneum.*

Creditor habens pignus, non poteſt conuenire fideiuſſorem: & de fideiuſſore cum pignore accepto.

CAP. XIX.

1 CReditor habens pignus non poteſt conuenire fideiuſſorem gl. in

in Auth. ſi quis igitur in verbo ſummar. de fideiuſſor Bald. in l. inter eos.
2 §. creditor. ff. eo. & † maximè quando de facili vendi poteſt: aliàs ſecus. Anchar. in c. peruenit extra. eod. Cyn. in
3 Auth. præſente. C. eod. † Nam pignus debet vendi. & ſi non reperitur emptor, debet exiſtimari, & adiudicari in ſolutum creditori Card. in d. c. peruenit, vbi Imo. & Barb. num. 10. Vitali. de Camb. de clauſ. clauſula ſi. nu. 2. in fin. Bart. in Authen. de fideiuſſ. in
4 rub. nu. 14. vbi dicit. † Quod ſecundum hodierna tempora, & iura debet prius pignus vendi, antequam deueniatur ad fideiuſſorem.

5 Sed quid † ſi quis accipit fideiuſſorem loco pignoris? dic quod videtur pignori renunciare. Bald. in l. cum colono. ff. quibus mod. pig. vel hypoth. ſoluatur.

6 Aduerte tamen: † quod obligatus fideiuſſorem dare, non poteſt dare pignus, & obligatus dare vnum fideiuſſorem, non poteſt cogi ad dandum duos: vt etiam obligatus dare certum pignus nõ liberatur, ſi dat aliud equè idoneum. Surd. deciſ. 174. num. 30. & 31. alia diximus in ſect. 7. cap. 6.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſorem dare promittens, ſi ſit diues, hypothecando bona ſua ſatisfacit, ſicque cautio remittitur, niſi fideiuſſio eſſet iurata, vel in inſtrumento quarantigiæ. & num 9.*

Contrarium. num. 5. & 6.

2 *Debitor fideiuſſorem præſtare non tenetur, quando ſine fideiuſſore, diues, idoneus, & ſoluendo eſt.*

3 *Paria ſunt per fideiuſſores, vel per hypothecam bonorum cauere.*

4 *Promittens dare pignora, ſi eſt diues, obligando bona ſua liberatur.*

7 *Officialis, qui ex forma ſtatuti fideiuſſorem dare tenetur de conſuetudine, non liberatur obligando bona ſua, etiam quod ſit diues.*

8 *Debitor fideiuſſores, & pignora ſi dare promiſit, debet vtrumque facere.*

9 *Fideiuſſores dare promittens, obligando bona ſua non liberatur, quãdo eius obligatio eſt confeſſionata, quarantigiata, iurata, & ſolemni ſtipulatione vallata, & ità quotidie praticatur.*

10 *Creditor non debet eſſe onerosus, difficilis, & cerebroſus, & debitor nimis delicatus.*

11 *Qui bene vult ſoluere patitur, etiam ſe bene obligari.*

Obligatus fideiuſſores dare, ſi locuples eſt hypothecando bona ſua adimplet.

CAP. XX.

1 Fideiuſſorem † preſtare obligatus, ſi diues eſt, hypothecando bona ſua ſatisfacit: eidemque ex hoc cautio remittitur: nam vbi quis eſt ſoluendo, non tenetur fideiuſſores preſtare: qui enim ditiſſimus eſt, recuſare poteſt fideiuſſores dare: ſed ſatis eſt cautio cum generali hypothecà bonorũ. l. quicunque, la ſeconda, vbi hoc not. Io. de Plat. Bal. Bar. & alij. C. de fund. patrim. lib. 11. l. 1. §. ſi magiſtratus. ff. de magiſtrat. conueni. l. 1. ff. de cuſtod. reorum. l. filio. in fin. ff. vt legat. nom. cau. l. omnes. vbi Bald. C. de Epiſc. & Cler. & in l. ex his prædijs. C. de euict. quos refert Surd. deciſ. 195. nu. 3. qui nu. 13. multos contrariam opinionem ſequentes allegat. & quod ille, qui ad fideiuſſores dandos aſtringi poteſt, ſi eſt diues, obligando, & hypothecando bona ſua adimpleat, vltra allegatos

tos hoc idem firmarunt. Socin.& Iaſ. in l.1.ff.qui ſatiſd.cogantur. Deci. in l.plus cautionis,in fi.ff.de reg.iur. Felyn.in c.ad noſtram num.10. ff.de iureiur.& in c.ad hæc.de ſenten.excom. Marſ.in rub.eo. num.18.178.& 179. Barr. in l.priuatè. C.de Munileg. lib. 10.Rom.conſ 67.viſo themate.nu.4. verſ.3.hoc ipſum Caſt.in d.l.i.vbi Iaſ. nu.16. ff qui ſatiſd.cog. qui num.20. dicit hanc eandem opinionem communem eſſe, & eam ſeptè fundamentis comprobat Alex. ſibi contratius. conſ.37. viſo, & opportunè diſcuſſo lib.2. ſub num.15. Affl.ct.deciſ.178. etiam maximè ſi immobilia poſſidet. l.fundum. in prtnc. ff.qui ſatiſd. cog. & etiã quod bona eſſent extra locum iudici, vt etiã quod lege, & ſtatuto fideiuſſoria cautio requireretur. Quintil.Mandoſ.de monit.quæſt.8.num.4.

2 † Et quod fideiuſſorem præſtare non teneatur, qui ſine fideiuſſore idoneus, & ſoluendo eſt, dicit Bar.in l.illicitas. in §.ne potentiores. num.4. vbi etiam omnes.ff.de officio præſid. Salyc.in l. denunciamus.num.2.C.de his,qui ad Eccleſ.confug. Catel Cot. in ſuis memor. in verbo cautio cum fideiuſſione. Cæſar. Contard. in l.vnica.nu.16. q.23. C.ſi à moment. poſſ. fuerit app. Alciat.in l.ſatiſdationis.61.num.3.ff. de verb.ſign. Hondad.cõſ.30 nu.33. vol.1. Planch.in epitome delict.cap.1. num.2. lib.1. Hereul.de caut.de non offend. c.4. num.4. Vulp. de promiſſ. de non offend.c.76.num.1.nouiſſimè Anto.Hering.in ſuo tract.de fideiuſſ. qui alios refert, & dicit hanc communem opinionem in c.5. num. 11. nam

3 quando debitor eſt diues,† Patia ſunt per fideiuſſores, vel per hypothecam bonorum cauere. l.1. §.an pignorib.ff. de coll.bo. Albi.cõſ. 125.nu.14.lib.2.

4 Hoc idem eſt:† ſi iſte talis ſit obligatus dare pignora, & ſit diues, nam & tali caſu obligãdo, & hypothecando omnia ſua bona ſatisfacit.gl.fin.in d.l.1.ff.qui ſatiſd.cogant. Deci.in d l. plus cautionis.

5 Contrarium,† quod imò etiam diues, & immobilia poſſidens, ſi dare fideiuſſores ſit obligatus, eos omninò date teneatur, nec obligando, & hypothecando bona, adimpleat, voluerũt Alex.in l. 1. ff.qui ſatiſd.cog. idem Alex.vbi etiam Arret. in l.diuortio.in § interdum.ff.ſolut.matr. Iaſ.in d.l.1. nu.16.ff.qui ſatiſd.cogan. Eman. Suarez.comm.opin.in littera F.opin.154. Rip.in rubr. ff.de damn. infect. nu.9. Clar.in prax.in §.fi.q.47.num.5.verſ. ſed quæro. Vulp. de promiſſ. de non offend. d.q.76. num.2. Surd.d.deciſ. 295.num.13. Farin.in ſua prax.de varijs,& diuerſ.crim. quæſt.107.nu.44. Ant. Hering. in ſuo tract. de fideiuſſ. cap.5.num 9.& 11.qui dicit hanc opinionem in puncto iuris veriorem eſſe, eamque multis viuidis rationibus cõprobat reſpondendo ad fundamenta, quæ pro communi opinione ponderantur.

6 Tenendo primam opinionem, quæ (vt dixi) communis eſt. Eam limites

7 non procedere in officialibus,† qui ex forma ſtatutorum in principio officij cauere tenentur. Nam licet ſint diuites, tamen de conſuetudine à tali fideiuſsione non liberantur. Viui. lib.2. comm.opin. opin.117.

8 Imò † debitores ad fideiuſsionem teneri, quando etiam pignorum dationem promiſerunt firmant. Alex.& Arret. in d.l.diuortio. in §.interdum. ff. ſolut. matr. idem Arret. in l.ſi quis ſtipulatus.in §.fin. ff.de verb.oblìgat. Alex.in d.l.1.ff.qui ſatiſd.cog.n.6. bi

Iaſ.

Iaſ.num.2.Rip.in d.rubr.ff.de damn. infect.num.8.& in l.2.in §.mutui datio, nu.22.vbi Alciat.nu.10.ff.ſi cert. per.Cagno.in d.l.plus cautionis num. 7.ff.de reg.iur.qui dicit reos non tantū ad fideiuſſores dandos aſtringi poſſe,quando etiam pignora date promiſerunt: verum etiam,quando fideiuſſores dare teneniur ex cōtractu,& hominis prouiſione Neguſant. de pign. in 5.part.principali, num.3. & ita vi-
9 detur eſſe ſtylus, † & conſuetudo, & ita ſeruat praxis paſſim: & maximè quando promiſſio eſt confeſſionata, quarantigiata, iurata, & ſolemni ſtipulatione vallata, quæ omnia præciſè obligant ad explicita, & factum,& ratio eſt: quia ſemper cenſentur obligata,obpignorata,& hypothecata bona per obligationem debitoris: ideo creditor etiam vltra dictam hypothecam magis cautus redditur ex fideiuſſoribus datis. Cæterum prædicta pro-
10 cedunt,& ſunt vera quatenus † creditor onerioſus, difficilis, & cerebroſus non ſit: & debitor nimis delicatus. l. ſi ſeruos.in §.fi.ff.de pign.actio. Martin.Monterius.deciſ.Arragon.13.nu. 6. verſ. & ideo debitorem delicatum:
11 † quia,qui bene vult ſoluere,patitur, etiam ſe bene obligari.

Multa alia ad limitationem præcedentium poſuimus infra ſect.7.cap 4. vbi enumerauimus caſus, in quibus etiam diues ſatiſdare obligatus eſt.

SVMMARIVM.

1 *Cauere, qui tenetur ad effectum aliquid conſequendi ſatis eſt, quod fideiuſſores offerat.*
2 *Carceratus offerendo fideiuſſores, relaxatur.*
3 *Niſi incarcerato ſit imponenda pœna ſanguinis.*

Obligatus fideiuſſores dare ad effectum aliquid conſequendi,offerendo cautionem, adimplet.

CAP. XXI.

1 VBi quis † tenetur cauere ad hoc, vt aliquid cōſequatur, ſatis eſt quod fideiuſſorem offerat. Alex. in l. de pupillo in §.ſi is cui.ff.de nou.oper.
2 nunc. ſub num.2. † & ideo ſi carceratus offert fideiuſſores, & aduerſarius non comparet, iudex poteſt fideiuſſores recipere,& reum relaxare. Caſt.in l. eum pro quo quis nu.2. ff. de in ius vocan. & maximè, quando non infli-
3 gitur pęna ſanguinis: † fideiuſſoribus enim relaxatur reus,vbi non imponitur pęna corporis.Marſil.conſ.75.nu. 1.lib.1.qui dicit communem,& dicimus ſupra in prælud. in 1. par. ſectio. 2. cap.3.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſor tenetur, ad totale ipſius creditoris intereſſe.*
2 *Fideiuſſor ad caſum fortuitum, non tenetur, niſi doloſus ſit.*
3 *Fideiuſſor datus ad expenſas litis, non tenetur,ſi inſtantia fuerit pronunciata deſerta.*

Fideiuſſor ad omne lucrum, & intereſſe tenetur.

CAP. XXII.

1 FIdeiuſſor tenetur ad damnum emergens, lucrum ceſſans,& omne totale intereſſe.Bal.in l.ea lege, nu. 2.ff.locati. Philip. in cap. fin. de foro
2 competenti lib.6.† Ad caſum autem fortuitum nō tenetur niſi doloſus ſit. Alex.conſ.57.quoniam in quęſt.nu.4. verſ.confirmo. lib.1. & latè diximus ſupra in 1.par. ſuper cautione de iudicio

cio ſiſti, euictionis indemnitatis, c. 25. num. 36. & in 2. part. in concluſione, fideiuſſionem, non extendi. c. 2. tit. de fideiuſ. circa diuerſa ſect. 5. & in prin. c. fideiuſſor datus, ad ſortem, an cenſeatur datus ad fructus dicto tit. d. ſe-
3 ctio. 5. † & ſcias, quod fideiuſſor, datus ad expenſas, in cauſa reficiendas inter litigantes, non tenetur ſi ſit pronunci ita inſtantia perempta. Bal. conſil. 166. in 2. par. ſub num. 1.

S V M M A R I V M.

1 *Creditor cogitur fideiuſſorem promiſſum dimittere, & alium æquè idoneum accipere.*

2 *Niſi, iam datus eſſet: tunc enim alium accipere, etiam magis idoneum aſtringi non poteſt.*

In fideiuſſore dando adhuc re integra variatio permittitur.

C A P. X X I I I.

1 FIdeiuſſorē ſemel promiſſum creditor dimittere, & aliū idoneum accipere cogi poteſt. Marſ. in rub. cod. nu. 215. Ant. Gomeſ. de contract. c. 13. num. 2. Arri. Pinell. in l. 2. par. cap. 1. num. 23. C. de reſcind. vend.

2 Sed ſi fideiuſſor iā datus ſit: illum liberare creditor non cogitur, etiam ſi alius magis idoneus offeratur. Iaſ. in l. debitorum. nu. 5. C. de pact. vbi Alciat. Cignol. in l. plus cautionis, num. 17. ff. de reg. iur. & diximus inf. in 10. ſect. cap. 5. num. 6. & 7.

S V M M A R I V M.

1 *Debitor ſummæ illiquidæ dando fideiuſſores per creditorem moleſtari non poteſt.*

2 *Debitor reſidui illiquidi fideiuſſores offerendo, recipitur.*

3 *Mora in illiquidis, & prolixam calculationem requirentibus ceſſat.*

4 *Debitor pro debito illiquido, etiā verbalem cautionem offerens auditur. Et max. mè quando agitur de damno euitando: ſecus ſi de lucro captando. num. 5.*

Quando debitum eſt illiquidum, tunc ſatiſdatio ſufficit quod præſtetur.

C A P. X X I V.

1 SI † reperitur quis debitor in ſumma illiquida; tunc promittendo, & fideiuſſores dando adimplet, in tātum quod non ſequuta liquidatione per creditorem moleſtari non poteſt. Alex. conſ. 24. num. 9. lib. 4. qui dicit:
2 quod † reſidui non liquidi, fideiuſſorem offerri ſufficit. Ruin. conſ. 84 nu. 17. in prin. quando enim debitum non eſt liquidū ſatiſdare ſufficit. Rot. Ian. Mercat. deciſ. 177. num. 5. & ratio hu-
3 ius dicti illa aſſignatur. Quia † mora in illiquidis, & prolixam calculationem requirentibus ceſſat. Bal. in l. acceptā in 6. opinione nu. 19. C. de vſur. Afflict. deciſ. 209. vbi Vrſill. Rimin. iun. conſ. 52. nu. 6. 7. quæſt. 21. & 53.
4 cum ſeqq. vol. 1. Immo † quando debitum eſt illiquidum, & debitor offert, pro dicto debito illiquido cautionem etiam verbalem, auditur ma-
5 ximè quādo agitur de damno euitando: ſecus ſi de lucro captando. l. fideiuſſor euictionis. ff. de dol. mal. Bal. in l. & ſi poſt tres, nu. 29. ff. ſi quis caut. Bolog. in l. ſi inſulam, num 86. ff. de verb. oblig. Neguſ. de pign. in 2. part. in 3. memb. 5. part. principalis, nu. 4. & ſeqq. Benintend. deciſ. 77. num. 7. cum alijs de quibus per Anton. Heringer. de fideiuſſ. cap. 5. num. 380. & c. 11. num. 489. Alia vide ſupra in 1. parte

parte principali in prælud. ſectio. 3. cap. 6. aliàs 15.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſio facta a reo, ac promiſſore abſente valet, & tenet.*
2 *Intellige ſi notarius pro eo acceptet, & recipiat.*
3 *Intellige etiam creditoris ſequuta ratificatione.*
4 *Procurator conſtitui an poſſit ad fideiubendum pro alio.*
5 *Procurator ad hoc ſpecialiter conſtitutus, notarius ad id expreſsè requiſitus, nec non, & ſindicus ad id deputatus pro eorum principalibus rectè fideiubent.*

Pro abſente, & ignorante quis fideiubere poteſt.

CAP. XXV.

1 Fideiuſſio pro abſente, † & ignorante facta valet. l. fideiubere. ff. eo. l. ex mandato. §. 1. ff. mandati. † no-
2 tario tamen pro eo acceptante, ſtipulante, & recipiente, vt eſt conſuetudo, vt per Bart. in rubr. ff. iud. ſol. numero 3. in fin.

3 Declara tamé, † & intellige ſequuta acceptatione creditoris: cum ante reuocari poſſit, necnon ratificatione eius, qui fideiuſſoriæ obligationi ſuppoſitus fuit. Alciat. reſp. 112. num. 1. tom. 3. lib. 8.

4 Cæterum præmiſſis † aduerſari videtur, quod in fortioribus terminis voluit. Bald. conſil. 47. num 8. vol. 3. dum per l. Titianus. ff. quod cum eo. & per l. in perſonam. ff. de pact. firmat. quod ad fideiubendum pro alio prohibitum eſt procuratorem conſtituere.

5 Verum dicas, † Quod procurator ſpecialiter conſtitutus, vt etiam notarius expreſsè ad id requiſitus, necnon, & ſindicus alicuius cómunitatis pro eorum principalibus benè fideiubér. Tiraquel. de conſtit. par. 3. limit. 30. num. 23. Teſſaur. deciſ. 70. numero 2. Anton. Heringer. de fid. cap. 11. num. 90. diximus ſupra hac eadem ſectio. 4. cap. 1. in fin.

SVMMARIVM.

1 *Praſtatio fideiuſſoris idonei vim ſolutionis habet.*
2 *Creditor, quando contentatur de fideiuſſore, tunc fideiubendo quis ſoluere dicitur.*
Modo fideiuſſor animo nouandi accipiatur: ſecus ſi acceſſorie. num. 4.
3 *Delegatio, nouatio, transfuſio, & acceptilatio vim ſolutionis habet.*
5 *Fideiuſſio eſt ſolutionis ſecuritas.*
6 *Fideiuſſio vice ſolutionis eſt.*
7 *Obligatus ſoluere, auditur offerens cautionem de ſoluendo, concurrentibus magna, & idonea cauſa, & qualitate rei, & perſonæ.*

Fideiuſſio pro ſolutione habetur.

CAP. XXVI.

1 Fideiuſſio, & datio † fideiuſſoris, vel pignoris, volente ſic creditore vim ſolutionis habét. l. ſatisfactio. 52. vbi gl. ff. de ſolutio. ita Bart. communiter approbatus in l. reſcripto, in §. 1. in 2. not. ff. de mun. & honor. vbi vult, quod præſtatio fideiuſſorú idoneorú pro ſolutione habeatur, & per dictum text. dicit iſtú eſſe caſum ſpecialem ibidem Bald. in l. fin. C. ad l. Falcid. dum firmat, quod paria ſunt promittere, & ſoluere. Et ſubdit ibi-
2 dem, † quod ſi creditor contentatur de fideiuſſore, quod tunc ſatiſdare

eſt ſoluere. Viui.deciſio.210.num.7. lib.2.qui dicit, hæc procedere, quando nomen debitoris datur pro decem creditori: quia tunc videtur facta ſolutio, & delegatio, & nouatio inducta eſſe cenſetur, vt etiam quando (vt dixi) creditor de fideiuſſore contentatur: nam etiam talis conſenſus vim ſolutionis habet, & videtur facta accollatio, & transfuſio debiti de vna perſona in aliam. † Secus ſi acceſſoriè fideiuſſor accipitur: nam tunc fideiuſſores dare non eſt ſoluere: † ſed fideiuſſio eſt ſolutionis ſecuritas, l. 1. ff. qui ſatiſd. cog. quod perpetuo tene menti. Et quod fideiuſſio † ſit vice ſolutionis eſt tex. in l.fi.in §.fi. ff.ſi cert. pet.& in l.reſcripto.in § planè.ff.quibus mod. pig. vel hypot.ſolu.vbi Bartol.idem Bart.in l.ſtatu liberos, in §.ſi qui acceperit. ff.de ſtat. lib. & in l. itē §. qui paratus. ff. quibus mod. pign. vel hypot. ſol. Alexan. in l.ſolutionis. ff.de ſolutionibus. Magon.deciſ. Florent.57.num.3.

3 4 5 6

7 Obligatus enim † ſoluere auditur offerens cautionem de ſoluendo, concurrentibus maximè magna, & idonea cauſa, & qualitate rei, & perſonę. gloſ. & Ang. in l. fin. in § ait prætor. ff.de re iud. Lanfranc Balb.deciſ.438. Hieron. à Laurentijs deciſ. Auinio.5. num.1. Anton. Heringer. de fid. cap. 15.num.58.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſor regulariter præſtandus eſt in cauſa reconuentionis, & num.4.*

2 *Nihilominus ex circumſtantijs; puta vt fraudibus occurratur hoc totum iudicis arbitrio remittitur.*

3 *Malitijs hominum per iudicem eſt obuiandum.*

An in cauſa reconuentionis fideiuſſio præſtanda ſit.

CAP. XXVII.

1 QVando ſumus † in mutuis petitionibus, & in iudicio reconuentionis: dubitant Doctores: an in tali iudicio fideiuſſio præſtanda veniat. Et licet tex.in l. 1. C.de ſatiſd. & etiam tex.in §.penul. inſti.d. tit. de ſatiſd. videantur determinare, quod ſic: nihilominus omnes in vnū conueniunt, quod † hoc totum iudicis arbitrio relinquitur.l.cum non facile. ff.ſi cui plus, quam per l.Falcid. vbi hoc not. † & maximè quando videret iudex, iſtud in fraudē fieri, cum malitijs hominum ſit obuiandum. l. in fundo.ff.de rei vend.† ſecus autem eſſet, quando nullæ concurrerent circunſtantiæ, per quas iudex moueri poſſet ad non cogendum quem ad fideiuſſores præſtandos: quia tunc in iudicio reconuentionis fideiuſſio pręſtanda venit d.l.1.C.qui ſatiſd.cog.d. §.penul.inſt.de ſatiſd.vbi diſponitur, quod reo reconuenienti fideiuſſio in cauſa reconuentionis præſtanda ſit: vt hæc omnia aduertit. Vinc. de Franc. deciſ.311.nu.4. in 2.par.

2 3 4

SVMMARIVM.

1 *Debitor ſuſpectus de fuga, dando fideiuſſorem liberatur.*

2 *Debitor ſuſpectus, per ſatiſdationem liberatur, modo non ſit condemnatus.*

3 *Debitor ſuſpectus, & condemnatus, debet ſatiſdare de ſoluendo ſtatim, vel ſaltem intra legitima tempora.*

4 *Debitor ſuſpectus de fuga dicitur, qui allegat ſarcinolas pro fuga arripienda.*

5 *Item qui blanditijs, & dolo induxit credi-*

creditorem ad credendum: cum non eſſet ſoluendo.

6 *Debitor ſuſpectus poteſt vbicumque detineri: etiam ſi ibi forum non ſortiatur.*

7 *Debitor ſuſpectus quis dicatur ad effectum obtinendæ capturæ, & quæ requirantur ad capturam remiſſiuè.*

8 *Debitor ſuſpectus quis dicatur ad effectum obtinendi mandatum ſuſpicionis fugæ.*

Suſpectus de fuga cauere debet.

CAP. XXVIII.

1 DE fuga ſuſpectus, † captus, & incarceratus ad effectum, ſe liberandi à carceribus, ſatiſdare tenetur. Angel. in l.ſciendum in 1 colum. verſic.ſi autem vſusfructus, ff.qui ſatiſd.cogan. Cephal. conſil. 113. num. 18. volum.2.cæterum iſtud dictum non eſt ita ſimpliciter verum. Ideo
2 vtaris in eo hac diſtinctione, quod † ſi ſuſpectus, de fuga non eſt condemnatus, ſatis eſt, quod det pignora, vel fideiuſſores, de ſtando, vel parendo iu-
3 ri: † ſi autem eſt cõdemnatus per ſententiam: tunc debet ſatiſdare, de ſoluendo ſtatim, vel intra ſtatuta tempora. Boer. conſil. 10. volum 3. Purpurat.conſil.20.num.5.vol.1. Curt.Sen. de ſequeſtr. quæſt.14. Brugni. Caual. deciſ Fiuiz.1.num.39.par.1.& quando non ſumus in condemnatione, & exequutione: ſed in ſuſpecto de fuga, adhuc non condemnato: tunc contra eum agi debet via ordinaria, & dato pignore, vel cautione præſtita de ſtando iuri relaxari debet. Neguſan. de pignor. in 8. parte membr. 3. numero 27. verſic. ex prædictis. Brug. dicta deciſ.prima, num.19. & ita praticatur.

4 † In propoſito autem vnum notandum eſt, quod ſuſpectus de fuga dicitur ille, qui colligit ſarcinulas pro fu-
5 ga arripienda † quique dolo, vel blanditijs induxit creditorem ad credendum, qui non erat ſoluendo creditore ignorante. Caccialup. de debit. ſuſpect. quæſt. 1. principali Brug. d.deciſ.1.num.38.

6 Etiam † ſcias, quod debitor verè ſuſpectus de fuga, ſi tranſit per aliquem locum poteſt ibidem allegari ſuſpectus, & detineri cum mercibus, & mulis, licet ibi non ſortiatur forum, ad hoc, vt det fideiuſſorem de ſtando iuri in curia, & foro ſuo. Caballin.Milleloq.645.in 2.par. Brugn.
7 d.deciſ.1. nu.13. † & quis dicatur debitor ſuſpectus, & quæ requirantur ad capturam, ponunt Alex. conſ. 84. num.8. lib. 3. Rimin. iun. conſ.402.
8 num.12. vol.4. † & etiam qui dicatur ſuſpectus de fuga ad effectum obtinendi mandatum ſuſpicionis fugæ, videantur Iaſ.in l.ſciendum.ff.qui ſatiſd.cog. Rip.in l.ſoluto matri.nu.56. & 57. ff.ſolut. matri. & multa alia diximus ſupra in prima par. ſectio.3. in prælud.cap.47.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſio tollit ſequeſtrum, & ſequeſtri, ac capturæ medela dicitur, niſi fiat ad effectum, vt debitor ſoluat.*

2 *Fideiuſſio loco ſequeſtri ſubrogatur, limit.tamen vt ibi.*

3 *Fideiuſſio de mero iure non tollit ſequeſtrum, niſi ex praxi totius Italiæ.*

4 *Sequeſtrum tollitur per ſatiſdationem de ſtando iuri, & iudicatum ſoluendo.*

5 *Fideiuſſio de ſtando iuri, expirat per ſententiæ prolationem, etiam quod promiſiſſet toties, quoties. nu 6.*

7 *Fideiuſſio liberat carceratum pro ſuſpicione fugæ.*

Digitized by Google

Fideiuſſio tollit ſequeſtrum.

CAP. XXXI.

1 Regulariter Fideiuſſio præſtita ſequeſtrum reuocat. Cautio enim medela, ſequeſtri, & capturæ dicitur. l. ſi fideiuſſor. in §. fin. ff. qui ſatiſd. cog. l. Senatus. ff. de off. præſid. c. 2. de ſequeſtr. poſſ. & fruct. Bart. in l. litib. C. de agric. & cenſ. lib. 11. Cyn. & Bald. & alij in l. vnica. C. de prohib. ſequeſt. Socin. in l. fideiuſſor in §. ſatiſdatum. ff. qui ſatiſd. cogan. Abb. in c. dilectus. num. 19. de ſequeſt. poſſ. & fruct. Natt. conſ. 189. in fin. volum. 2. Octaui. Veſtri. in prax. lib. 7. c. 2. nu 9. Ioſeph. Ludou. deciſ. Lucenſ. 51. per totum. Brug. Caual. deciſ. Fiuiz. 1. nu. 12. & deciſ. 3. nu. 22. & 23. par. 1. Ant. Hering. tract. de fideiuſſ. c. 15. nu. 21. qui num. 28. dicit fideiuſſorem, tunc non eſſe medelam arreſtationis, & ſequeſtri: quando arreſtatio, & ſequeſtrum fiunt ad effectum, vt debitor non ſatiſdet, ſed ſoluat: tunc enim per ſolam ſatiſdationem reuocatur. Prati. Papi. de forma ſequeſt. nu. 5. verſ. deinde queritur. Iafred. Balb. deciſ. 240. incip. ſequeſtrum. in tertia centuria.
2 & ratio eſt, † quia cautio loco ſequeſtri ſubrogatur. Cæſar. de Graſſ. de fideiuſſ. deciſ. 3. nu. 5. & licet de ſtricto iure ſimplex cautio non ſufficiat pro reuocatione ſequeſtri. Iaſ. in l. fideiuſſor. in §. fin. ff. qui ſatiſd. cog. † Ta-
3 men ex generali pratica totius Italiæ ſequeſtra omnia reuocãtur cum ſimplici cautione, de ſtando iuri, & iudicatum ſoluendo. Ioſeph. Ludou. de-
4 ciſ. Lucenſ. 51. num. 4. & 5. † Ad effectum enim reuocãdi ſequeſtrum, debitor fideiuſſorem præſtare tenetur de ſtando iuri, & de ſe repræſentãdo. Bar. in l. ait Prætor. in §. ſi debitor. ff. quæ in fraud. cred. Caccialup. de debit. ſu-
5 ſpect. q. 9. num. 2. quæ † fideiuſſio per prolationem ſententiæ expirat. l. Græcè. §. poſt litem. ff. eo. Cott. in ſuis memor. in verbo fideiuſſor de iudicio ſi-
6 ſti: etiam † quod promiſiſſet toties, quoties. Gumi. ſuper rit. Sicil. rit. 44. nu. 11. & diximus ſupra in 1. par. dum egimus de cautione de iudicio ſiſti.
7 † Et ideo fideiuſſione præſtita captus pro ſuſpecto relaxatur. Roman. conſ. 241. ſpectabiles nu. 12. 13.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſor, an & quando poſſit de bonis principalis ſatisfacere.*

2 *Fideiuſſor de bonis debitoris, ſoluit penes ipſum exiſtentibus.*

3 *Fideiuſſor pauper poteſt de bonis debitoris venditis debitum extinguere, etiam abſque mandato, ne in carceribus detrudatur.*

4 *Fideiuſſor carceratus pro ære alieno ſui principalis, etiam quod nondum ſoluerit, poteſt tamen petere compelli debitorem ad eum liberandum à carceribus, vel ad præſtandum intereſſe.*

Fideiuſſori propter impotentiam, & paupertatem licitum eſt bona debitoris vendere, eò inſcio, & inconſultò, & creditori ſatisfacere.

CAP. XXX.

1 Quando † fideiuſſor eſt condemnatus, & eſt egenus, & pauper, permittitur ipſi alienare bona debitoris ipſo inſcio, & incõſultò, & ſatisfacere creditoribus, licet de aliquo mãdato ad vendendũ non conſtet. Marſ. in rub. eo. q. 54. nu. 364. & conſ. crim. 10. nu. 40. Rolan. conſ. 87. nu. 47. vol. 2. Alciat. reſp. 39. num 3.
2 to. 2. lib. 6. qui dicit, † quod in dubus tan-

tātum caſibus licet fideiuſſori de bonis debitoris ſoluere, quando ſcilicet bona debitoris, ſunt penes fideiuſſorem, & quando fideiuſſor non eſt ſol-
3 uendo.† Nam fideiuſſor pauper à creditore conuentus, & vocatus in iudicio poteſt ſoluere de bonis principalis ſtante paupertate ſua, impoſſibilitate, difficultate, ac impotentia ſolutionis de ſuo proprio, ne in carceribus marceſcat, & in eis perpetuò detineatur. Bart. per illum tex. in l. ſi Procuratorem. § ſi ignorantes. ff. mand. Angel. in auth. vt omnis obed. iud. Bal. in c. hi qui teſtium, in fin. vbi etiam Felyn. de teſt. Bart. vbi etiam Bal. in Authen. qua in Prouincia. num. 17. verſ. vltimo verò quęro. C. vbi de crim. ag. oport. Viui. lib. 2. commun. opin. opinio. 114. Pariſ. conſ. 104. nu. 8. vol. 3. Eman. Suarez. in commun. opin. littera F, num. 148. qui communem dicit Ant. Hering. de fideiuſſ. c. 27. par. 4. nu. 103. Bertaz. de clauſula, clauſula 43. gloſ. 7. nu. 1. Horat. Carp. conſtat. Mediol. pat. 1. c. 413. nu. 52. Pariſ. de probat. lib. 1. c. 54. nu. 56.

4 Pari ratione † fideiuſſor carceratus pro ęre alieno ſui principalis, licet nōdum ſoluerit, poteſt petere compelli debitorem ad eum liberandum à carceribus, vel ad præſtandum intereſſe. Bal. in l. 2. num. 6. C. Mand. Ant. Hering. d. c. 27. num. 104.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſor etiam vt principalis obligatus, non poteſt conueniri, niſi doceatur de obligatione principali.*

2 *Fideiuſſor poteſt conueniri, etiam quod non doceat de principali obligatione, modo ſit enunciata in inſtrumento fideiuſſionis vnà cum eius ſumma.*

Tract. de Fideiuſſoribus.

Fideiuſſor conuentus, poteſt allegare, vt oſtendatur principalis obligatio.

CAP. XXXI.

1 Fideiuſſor etiam, † vt principalis principaliter, & in ſolidum obligatus, & ad ſoluendum condemnatus in executione poteſt ſe opponere allegando, quod virtute ſuæ obligationis conueniri nō poteſt, niſi prius doceatur de obligatione ſui principalis. Bal. in l. ſi nomen. num. 2. verſic. ſecundo noto. ff. de hæred. vel act. vend. Alex. in l. ſciendum. ff. de verborum oblig. ſub num. 10.

2 Lim. † quando in inſtrumento fideiuſſionis facta eſt mentio principalis obligationis, & de eius quantitate. Ang. vbi etiam Aret. nu. 17. verſ. & pro vltima quæſtione, in d. l. ſciēdum, idem Ang. in auth. vt ſponſ. larg. §. & hoc inſuper num. 4. Bald. conſil. 261. nu. 7. lib. 1. Quando enim in inſtrumento fideiuſſionis enunciatur principalis obligatio: tūc fideiuſſor ſi conuenitur à principali creditore, non poteſt ipſum repellere opponēdo, & excipiendo, quod exhibeatur principalis obligatio. Bald. & Angel. in dicta l. ſciendum. Iaſ. in Auth. ſi quis in aliquo, col. pen. verſ. hinc infertur. C. de eden. Galleſ. de obligatione camerali. quæſt. 5. parte 3. num. 1. verſic. verbi gratia petitur executio contra fideiuſſorem.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſor Clerici non ſortitur forum Eccleſiaſticum.*

2 *Exceptio declaratoria competens principali non ſuffragatur eius fideiuſſori, & ipſi non prodeſt.*

3 *Priuilegium fori in Clerico, & perſo-*

nale, & vltra eius perſonam, non extenditur.

Fideiuſſor per Clericum, datus coram Iudice ſeculari conueniri debet.

CAP. XXXII.

1 FIdeiuſſor † laicus, qui eſt fideiuſſor Clerici non remittitur ad iudicem eccleſiaſtică. fuit originale dictum Specul. in tit. de cõpet. iud. adit. §. 1. verſ. ſed pone nu. 26. quod, & tenuerunt. Bald. in l. vnica. nu. 10. C. de priuil. dot. Guid. Pap. deciſ. 562. nũ. 6.
2 Afflict. deciſ. 206. num. 1. † exceptio enim declinatoria fori cõpetens principali, quia clericus non ſuffragatur eius fideiuſſori. Ang. in l. ſi reus. ff. iud. ſolut. Afflict. d. deciſ. 206. nu. 2. Marſ. rub. eod. q. 42. nu. 311. Baueri. in ſuis ſing. in verbo cautio, nu. 6. qui nu. 7. vult, quod fideiuſſio data, à Clerico in foro ſeculari nõ valet: cum ibi conueniri non poſſit. Roman. ſing. 633. qui ait hoc dictum indubitatum eſſe. Vinc. de Franc. deciſ. 400. nu. 4. par. 2. benè Caballinus de euict. §. 3. quęſt. 7.
3 num. 132. † qui dicit hoc eſſe ex eo, quia in clerico priuilegium, & beneficium fori, eſt perſonale, & ideo eiuſdem clerici perſonam egredi non poteſt. Et notant Doct. vbi plenè hanc materiam pertractant, in l. venditor 49. ff. de iudicijs.

Contrarium tamen dicit ſeruari in ſua praxi Archiepiſcopali Neapolitana Marcus Antonius Ianuenſis in ſua Archiep. Curiæ Neap. cap. 13. pro qua opinione, & cõſuetudine adducit tex. in c. ex reſcripto, de iureiur. vbi laicus fideiuſſor clerici conuenitur corã Epiſcopo: cęterum aduerte illud eſſe virtute iuramenti in fideiuſſione ibidem ſpecialiter præſtiti.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſio quæ ſtricti iuris eſt in curijs mercatorum non attenditur.*
2 *Libris mercatorum non creditur ſi dicant Titium puta fideiuſſiſſe.*
3 *Beneficium excuſſionis inter mercatores non ſeruatur.*
4 *Libro mercatoris fides non datur in non pertinentibus ad artem mercaturæ.*

Fideiuſſio in curijs mercatorum non attenditur.

CAP. XXXIII.

1 FIdeiuſſio (cum ſtrictè, & ad iuris rigorem intelligatur ob ſtipulationem in ea interpoſitam) non eſt de pertinentibus ad artem mercaturæ: cum in curijs mercatorum procedatur de bono, & æquo, propter præcipuam, & eximiam mercatorũ fidem, & de veritate, & equitate reiectis ſubtilitatibus iuris communis: & ſecundum fideiuſſionem, quæ fit media ſtipulatione, attenditur iuris rigor. l. Blanditus. C. eo. Iaſ. in §. item ſi quis. nu. 78. in 4. limitatione inſtit. de act. Curr. ſen. conſ. 6. nu. 1. verſ. ſecundo, quod Capell. Toloſ. deciſ. 197. nu. 3. Marſ. in rubr. de fideiuſſ. num. 8. & q. 51. num. 358. Alban. conſ. 95. nu. 14.
2 & 577. nu. 9 qui † dicit hoc reſpectu non eſſe credendum mercatorum libris quatenus contineant fideiuſſionem. & facit in l. ſi quis. in §. ratione. ff. de edend. & firmant hoc idem Iaſ. conſ. 103. nu. 5. vol. 1. Teſſ. deciſ. 166.
3 num. 7. qui † dicit beneficium diſcuſſionis in curijs mercatorum non ſeruatur, & quod libris mercatorum nõ credatur quatenus fideiuſſionẽ contineant benè confert illud vulgatũ pro-
4 nunciatum. † Quod libris mercato-

rum

rum non creditur in non pertinentibus ad artem mercaturæ. Quod fuit originale dictum Ioan.And.in add.ad Specul.in tit. de inſt. edict.§.nunc dicēdum. in additione ſuper verbo priuatorum. in 1.col. circa mediū. quem referunt, & ſequuntur Bal.conſ.177. num.1.vol.1. & in l.quamuis, & in l. fideiuſſor in §.quædam ff.mād. Rom. conſ.104. num.3. verſ.hoc autem eſſe verū Arret.conſ.44.in propoſita conſultatione nu.2. verſic.eſt etiam in caſu noſtro Alex. conſ.113. vbi Natt.in add.lib.7. Iaſ. in l.agecum Geminiano. num 2. ibi per Conſules mercatorum.C.de tranſact & in l fin.nu.168. ff.de iuriſd.omn. iud. & in l.admonēdi,num.123. vbi Rip. num. 114. ff.de iureiur. idem Iaſ.conſ.103.nu.5.& 6. vol.1. Dec.in c.poſt ceſſionem. nu.39. extra, de prob. & in d.l.agecum Geminiano col.2. & cōſ.40. viſo themate, num.3. Felyn.in c.cum ordinem, col.5. verſ. & dicit Ludouicus de reſcript.& in cap.ſi quādo col.1. de offic.deleg.& in c.cęterum poſt num.8. de iud. & in d.c.poſt ceſſionem. nu.4. & in c.2.num.26.de fid.inſtru. Aym. conſ.3. nu.15. & de antiq.tempo.par.1.§.videamus, nu.8.Rimin.conſ.15. nu.12.279.num.1.297. & 301.nu.3. Rol.conſ.92.nu.8.9. & 12. volum.3. Oſaſch. deciſ. Pedam.72.nu.10.Menoch.de arb. cent.2.caſ.91.nu.23.& Ceph.conſ.374. num.8. vol.3. Surd. conſ.453.in fin.lib.3.Viui.com.opin. opin.806.nu.5. qui dicit communem Marſil. de fideiuſſ. num.183.& ſing. 560.Ioſeph. Lud. comm. concl. concluſ.29.verſ.7.requiritur. Stracch.de merc.tit. quomodo proced.ſit in cauſa mercat.num.40.

SVMMARIVM.

1 *Sententia lata contra principalem debitorem poteſt exequi contra fideiuſſorem iudicij ſine nouo proceſſu.*

2 *Niſi fideiuſſor iudicij eſſet inefficaciter obligatus.*

3 *Sententia lata contra principalem, non exequitur contra fideiuſſorem iudicij: quando fuit lata in contumaciam vt etiam, quando continet fideiuſſoris liberationem.*

4 *Sententia lata cōtra principalem, contractus non exequitur contra eius fideiuſſorem ſine nouis proceſſus, & ſententia, in tantum, quod etiam non operatur, vt fideiuſſor cōtractus poſſit via executiua conueniri: ſed benè via ordinaria contra eum procedendum eſt, eodem modo, ac ſi lata non eſſet.*

5 *Sententia lata cōtra principalem contractus eius fideiuſſionem non afficit etiam in vim probationis.*

6 *Sententia lata contra vnum ex pluribus reis debendi poteſt exequi contra aliàs etiam non citatos pro rata.*

7 *Sententia lata contra principalem debitorem cōtractus poteſt exequi contra eius fideiuſſorem, quando fideiuſſio eſt vallata inſtrumento, quarantigiato, verbis multum prægnantibus, clauſula conſtituti, pactis executiuis, & alijs.*

8 *Sententia lata contra principalem poteſt exequi contra fideiuſſorem de iudicio ſiſti, & iudicatum ſoluendo abſque nouo proceſſu.*

9 *Sententia lata contra principalem poteſt exequi contra Fideiuſſorem, quando fideiuſſor ſemel comparendo, & contradicendo in iudicio ſe principalem, & aduerſarium conſtituerit.*

10 *Idem quando ſciuit cauſam agitari, & ſe non oppoſuit, & tacuit.*
11 *Sententia lata cōtra principalem contractus licet non noceat eius fideiuſſori tamen non eſt idem è contra.*
12 *Sententia lata contra principalem poteſt exequi contra eius fideiuſſorem etiam abſque nouo proceſſu fauore fiſci.*
13 *Sententia inter alios lata, alijs non præiudicat.*
14 *Sententia inter alios lata ad hoc, vt alijs præiudicet requiritur, quod tertius litis motæ ſcientiam habuerit, & ſe non oppoſuerit, & ſaltem pro proclama, & edictum generale fuerit citatus.*
15 *Sententia inter alios lata certis alijs non præiudicat, quoad actionem, vel exceptionem pariendam: ſecus quoad poſſeſſionem.*
16 *Sententia concernens cauſam ſtatus, & conditionis perſonæ lata quo ad vnum omnibus alijs præiudicat.*
17 *Modo in ea adfuerit legitimus contradictor, & fuerit viriliter defenſa.*
18 *Regula quod ſententia inter alios lata alijs tertijs, & extraneis non præiudicat multis modis ampliatur, & limitatur, de quibus ibi fuſius agitur.*

Sententia lata contra principalem: an poſſit executioni demandari contra fideiuſſorem abſque nouo proceſſu.

CAP. XXXIV.

1 Sententia lata † cōtra principalem poteſt executioni contra fideiuſſorem iudicij abſque nouis actis, & proceſſu demandari. l. fin. vbi omnes per illū tex. C. de vſur. rei iud. Arret. in §. fin. inſt. de ſatiſd. Bart. in l. 1. nu. 1. & 2. ff. iud. ſol. Alberig. in tract. ſtat. par. 3. q. 25. Bero. deciſ. 277. nu. 4. Rebuff. de lib. oblat. art. 5. gloſ. 9. num. 8. Hercul. in tract. de caut. de nō offend. cap. 29. nu. 6. Natt. conſ. 345. num. 2. vol. 2. Viui. deciſ. 210. nu. 2. & 3. Coſi. conſ. 153. nu. 6. in 2. part. Cum. conſil. 32. in princ. Gabr. conſ. 43. nu. 33. 45.
2 & 46. in prin. qui hoc limitat, † quando iſte fideiuſſor iudicij non eſſet efficaciter obligatus: quia tūc requiruntur nouus proceſſus, & noua ſenten-
3 tia. Immo ſecūdum † Cuman. d. conſ. 32. vltra caſum ſupra proximè relatū, dantur etiam tres alij caſus, in quibus requiruntur, & nouus proceſſus, & ſententia. Primus eſt in fideiuſſore conuentionali, & ex contractu. Secundus, quando ſententia fuit lata in contumaciam. Tertius, quando continet fideiuſſoris liberationem.

Et circa primum caſum. Quod fideiuſſores contractus, qui in ius vocati non fuerint actis, actitatis, & proceſſu principalis debitoris non lędantur: ſed requirantur nouus proceſſus, & ſententia vltra allegatos, etiam hoc tenuerunt. Imo. in cap. peruenit extra. eod. Ang. in §. pen. inſt. eo. Rip. in l. is apud quem. nu. 34. C. de eden. qui dicit hæc vera quoad factum; ſed non quoad effectum facti, & executionis. Anch. conſ. 35. apud intelligentes nu. 1. verſ. ſicut nec ſenté tia Egid. conſ. 3. per totum, & nu. 11. Guid. Pap. deciſ. 26. & 215. num. 9. & conſ. 212. circa dubia ad fin. Arret. conſ. 78. in cauſa. Corn. conſ. 211. quanquam, col. 3. nu. 6. vol. 6. Caſtr. conſ. 236. viſis ſupradictis in prin. lib. 1. Burſat. conſ. 203. per totum, & præcipuè. num. 4. & 5. 15. vol. 2. Carpan. ad Stat. Mediol. par. 1. cap. 72. nu. 12. & melius 158. nu. 67. vbi multa aduertit notatu digna ad ſaturitatem Ioan. Baptiſta Aſin. in ſua

prax.iud.§.3 1.cap.2.ampl.22.num.2. nouiſſime Io. Baptiſta Coſta de ratio. ratæ.q.222.nu.1. & infra, & vltra relatos etiam hoc firmarunt. Bal. in l. libera. C. de ſent. & interlocut. om. iud. Marant. in Specul. par.6. de authoritate laudato, vbi Petr. Foller. in addit. num.6. Caball. de euict.§ 3.num.138. Franc. tract. de fideiuſſ. cap.3.nu.136. & 137. Bald. in l. fin. nu.9. C. de vſur. rei iud. qui dicunt, quod de intereſſe fideiuſſoris poterit cognoſci, ſummariè in executione dictæ ſententiæ, & quod fideiuſſor poterit coram executore ex perſona ſua opponere contra ſentẽtiam omnes exceptiones peremptorias, & oſtendere ſe non eſſe obligatum. ad quæ etiam videatur. Anto. Heting. in ſuo tract. de fideiuſſ. c.27. par.5.nu.53. & quod fideiuſſor, contractus non poſſit conueniri ſine nouo proceſſu, id etiam ponunt Magon. deciſ. Flor.94.nu.16. idem deciſ. Lucenſ. 92. num.2. Maſcard. de probat. concl.707.par.2.num.2. qui loquitur in ſententia excuſſionis inter creditorem, & debitorem, quod non noceat fideiuſſori. Card. Tuſc. prati. concluſ. tom.3. concl.311. & 325.num.9. Bertazzol. de clauſ. clauſula 43. §.8.nu.1. bene Hieron. Gabr. d. conſ.43.nu.33. vol.1. qui dicit, quod nõ nocet quoad totale præiudicium, ſed benè quoad qualequale: & ſubdit, vt in hoc non noceat, quod poſſit contra eum executiuè procedi, ſed benè ordinariè
4 † poteſt contra eum agi actione ex ſtipulatu, & opus eſt noua ſententia: qui num.34. ait hanc veriorem, & magis communem ſententiã, & addit vnum
5 valdè notandum non nocere † etiam in vim probationis.

Ampl. primo, vt non tantum ſit opus nouis proceſſu, & ſententia, verum etiam quod in proceſſu fabricando cõtra fideiuſſorem procedatur via ordinaria Gabr. d. conſ.43 num.33, volum.1.

Ampl. ſecundo, quod adeò proceſſus factus nõ valeat, nec fideiuſſorem afficiat, vt etiam non ſubſtineatur in vim probationis. Gabr. d. conſ. nu.34.

6 Lim. primo, † in ſententia lata contra vnum ex pluribus correis, quę poteſt mandari executioni pro rata contra omnes nõ citatos. Caſtr. conſ.236. num.1. vol.1. Coſta de rat. rat. quæſt. 222.num.7.

7 Lim. ſecundo, † quando fideiuſſio eſſet appoſita in inſtrumento quarantigiato, & habente executionem paratam: vt etiam quando verba diſpoſitionis eſſent multum prægnantia cum clauſula conſtituti, pactis executiuis, & alijs. Coſt. d.q.222.nu.8.

8 Lim. tertio, vt hæc non procedant in fideiuſſore de iudicio ſiſti, & iudicatum ſoluendo, nam ipſi ſunt obnoxij executioni ſententiæ abſque nouo proceſſu, & ſententia gloſ. in l. fin. in verbo perſoluere. C. de vſur. rei iudicatæ, vbi Cy. & Bald. Bar. & cæteri, in l.1. ff. iud. ſol. Natt. conſ.126. Alex. in l. ſæpe. nu.16. ff. de re iud. Guid. Pap. deciſ.212. in fi. Cagn. in l. nullum crimen. in §. nemo alienæ. num.2. ff. de reg. iur. Clar. in prax. §. fin. q.95. nu.1. in fi. Bero. conſ.202.num.4.lib.3. Rot. Ian. execut. Cartar.119.nu.2. Cap. ad Stat. Mediol. par.1.c.72.nu.12. Tiraq. tract. res inter alios acta, verſic. & id quidem Io. Bernardi. Moſcatel. à Ciuitate Plebis in ſua praxi fideiuſſoria, par.1. modo 12.nu.21. & ſeqq. A ſin. in ſua prax. iud.§ 32.cap.2. ampl.22. num.1.

9 Limit. [illegible]o. † ſi fideiuſſor ſemel comparendo, & contradicendo ſe in iudicio

Digitized by Google

iudicio aduerſarium conſtituerit. l. ſi perluſanc. in §. 1. ff. de app. Bald. in l. duobus. in §. quod reus. ff. de iureiur. Alex. conſ. 154. verſ. hoc idem, vol. 2. Eman. Suarez. in Theſau. commun. opin. in littera F. num. 169.

10 † Plus, id etiam eſt verum, quando fideiuſſor ſciuit cauſam agitari, & ſe non oppoſuit, ſed tacuit. Bellam. dicto conſ. 3. num. 3. cum ſeq. Io. Baptiſta Coſta de rati. ratæ. d. q. 222. nu. 9. Ant. Hering. in ſuo tract. de fideiuſſ. c. 27. par. 5. num. 33.

11 † Sed prædicta non procedunt è contra: quia ſententia lata contra fideiuſſorem poteſt demandari executioni contra principalem abſque nouo proceſſu, etiam quod principalis non fuerit citatus. aduertunt omnes in l. cum vendente. C. vbi cauſæ fiſcales. & docet Aſin. in d. ſua prax. iud. §. 31. c. 2. ampl. 22. verſ. aduertit autem nu. 9. qui dicit id indubitatum, quando fideiuſſor non eſt ſoluendo. Caſtr. conſ. 132. in cauſa quæ vertitur in fin. lib. 2. qui loquitur in fideiuſſore illius, qui ſe debitorem cōfeſſus fuerit. Ruin. conſ. 98. quæritur. nu. 1. vol. 5. Bertaz. d. tract. de clauſ. clauſula 43. gloſ. 8. num. 2. Io. de Amic. conſ. 34. nu. 2. & firmat Hier. Gabr. conſ. 176.

12 nu. 5. vol. 2. † Qui addit hæc non procedere in fideiuſſore fiſci: quia ad inſtantiam fiſci condemnato principali fit executio contra fideiuſſorem abſq; alio. quod etiam nota pro limitatione ad concluſionem iſtā ſupra firmatam, quod ſententia lata contra principalem non noceat fideiuſſori.

Multa alia in propoſito poſuimus infra in hac ſecunda par. ſect. 9. c. 15. vbi vide.

Et vt dilucidius, …tenus materia iſta declarata veniat, firmanda eſt in

13 propoſito concluſio: † quod regulariter ſententia inter alios lata alijs non præiudicat. Regula, res inter alios acta, & tenet Port. Imolenſ. conſil. 28. nu. 20. & conſ. 172 nu. 26. Oſaſch. deciſ. Pedam. 157. nu. 7. vbi nu. 9. & 10.

14 inquit, † quod ſententia inter alios lata, ad hoc vt faciat ius quo ad alios, & omnibus præiudicet, requiritur, quod tertius litis motæ ſcientiam habuerit, & ſe non oppoſuerit, & quod

15 per proclama ſaltē fuerit citatus, † & ideo ſententia inter alios lata certis alijs non præiudicat quo ad actionem, vel exceptionem pariendā: ſecus quo ad poſſeſſionem. Bellam. deciſ. 711.

16 nu. 2. † & hoc etiam eſt verum in ſententia concernente cauſam ſtatus, & conditionis perſonæ: nam & ipſa (licet lata cōtra vnum omnibus noceat, l. ingenuum. ff. de ſtat. hom.) nihilo-

17 minus hoc nō procedit, † quando non adfuit legitimus contradictor, & ſic quando cauſa non fuerit viriliter defenſa. Sententia enim concernens ſtatum, & conditionem perſonæ, quando non eſt lata cum legitimo contradictore, tunc lata quo ad vnum non præiudicat alijs. Bart. in d. l. ingenuū. & in l. de ætate. nu. 19. ff. de minor. ſignanter. Alex. conſ. 21. num. 2. vol. 1. Caſtr. in l. Papinianus. in §. ſi ex cauſa. nu. 4. ff. de inoff. teſt. & in l. nō ſolum. §. ſi ſtatus. nu. 5. ff. de procur. qui dicit illum legitimum contradictorem eſſe, quem principaliter negotium tangit. bene Vincen. de Franc. deciſ. 523. num. 13. cum ſeq. Mohed. deciſ. 8. de ſent. & re iud. dum inquit, quod ſententia lata inter quoſdam nō facit ius quo ad alios, niſi ipſi fuerint citati, & litis ſcientiam habuerint. Bellam. deciſ. 688. nu. 1. dum ait, quod ſententia abſque legitimo defenſore non præiudicat

dicat

Digitized by Google

dicat illis, ad quos legitima defenſio ſpectat.

18 Hæc concluſio, † quod ſententia contra vnum lata, alijs non præiudicet multis modis exēplificari poteſt.

Primo, quando ſententia fertur cōtra vnum ex pluribus diuiduis: nam tunc lata contra vnum non infert præiudicium alijs. l. nō idcirco. ff. de iud. quando enim plures cōueniuntur ſuper re diuidua, poteſt contra aliquos ex ipſis ſententia ferri, & quo ad alios non. Capic. deciſ. 8. num. 2. Gabr. conſil. 56. nu. 1. & per totum lib. 2. & ideo ſententia abſolutoria lata pro vna parte diuidua, non inducit abſolutionem in reliquis partibus. Capell. Toloſ. q. 179 num. 1. quod ſecus eſt in connexis, vnitis, & indiuiduis, in quib. ſententia lata pro, & contra vnum facit ius, & prodeſt, & nocet alteri. Aym. conſ. 232. num. 2.

Secundo, quando eſt lata contra vnum ex hæredibus: nam tunc non præiudicat cohæredi, etiam ſcienti litem motam. Oſaſch. deciſ. Pedamon. 157. num. 18.

Tertio, in ſententia lata contra hæredem, quæ nō nocet ſubſtituto. Oſaſch. deciſ. 157. num. 19. Theſſaur. deciſ. 194. nu. 5. & maximè, quando non eſt citatus: quicquid in cōtrarium firmauerit Alex. cōſ. 123. nu. 3. lib. 5. vbi vult, quod ſententia lata contra inſtitutum noceat ſubſtituto.

Quarto in ſententia lata, circa primum extremum, quæ non operatur circa ſecundum Bellam. deciſio. 743. num. 5.

Quintò, in ſententia abſque legitimo defenſore lata, quæ non præiudicat illis ad quos legitima defenſio ſpectat. Bellam. deciſ. 683. num. 1.

Sexto, in ſententia lata contra colonum, vel alium meo nomine naturaliter poſſidentem, quæ non præiudicat mihi ciuiliter poſſidenti. Iaſ conſil. 186. num. 4 vol. 4.

Septimo, id etiam exemplificari poteſt in ſententia contra vnum lata, quæ non præiudicat alijs habentibus ius diuerſum, licet indiuiſum. Iaſ. dicto conſ. 186. num 6. in 4.

Limit. tamen hæc concluſio multis modis, & primo in ſententia lata contra rectorem Eccleſiæ, quæ etiam præiudicat eius ſucceſſori. Aym. conſ. 10. num. 8.

Limit. ſecundo, in ſententia lata in fauorem directi domini: nam in conſequētiam etiam prodeſt domino habenti vtile dominium. Aym. cōſ. 206. num. 5. vt etiam in ſententia lata contra vaſallum de feudo, quæ nocet domino ſiuè ſciat, ſiuè ignoret. Afflict. deciſ. 396. nu. 5. & 6. & 380. nu. 5. dū vult, quod ſententia lata contra emphyteutā ſuper ſeruitute, directo domino, & proprietario præiudicet, etiā eo non ſciente, nec citato. Imò ſententia lata contra vaſallū præiudicat ſucceſſoribus in feudo. Oſaſch. deciſ. Pedam. 157. nu. 1. & 8. plus ſententia lata cōtra emphyteutam, vel alium poteſt exequutioni demandari contra eū in quem alienatio facta fuerit, etiam ſi longiſſimo tēpore poſſederit. Boer. deciſ. 75. num. 1. & 182. num. 48. cum ſequentibus.

Limit. tertio, in ſententia lata pro vno ſocio, quæ prodeſt omnibus quādo eſt eadem cauſa defenſionis omnium. Aym. conſ. 206. nu. 7.

Limit. quarto, in ſentētia lata contra B. quæ poteſt mandari executioni contra D. quando Dom. lite pendente poſſidere cœpit. Port. Imol. conſ. 172. num. 20.

Limit.

Limit. quinto, in ſententia, quæ mortuo reo poſt litem conteſtatam, & de crimine conuicto, vel confeſſo, poteſt ferri in perſonam procuratoris domini litis effecti, & maxime quando imponitur pęna pecuniaria. Oſaſc. deciſ.149.

Limit. ſexto, in ſententia lata contra hęredem, quę nocet legatarijs. Alexand. conſ.126. num.3. lib.1.

Limit. ſeptimo, in ſentētia lata contra defunctū, quæ præiudicat ſucceſſori etiam non citato. Oſaſch. d. deciſ. 157. num.6. licet ſub num.9. & 10. videatur tenere contrarium. Ruin. conſil.128. num.17. vol.2.

Limit. octauo, in ſententia lata contra venditorem, quæ nocet emptori. Capic. deciſ.128. nu 6.7. & 8. qui dicit hoc fallere in alienationibus neceſſarijs. Vt etiam in ſententia lata contra primum emptorem, quæ poteſt executioni mandari contra ſecundum Oſaſch. deciſ. Pedam. 64. num.1.

Limit. nono, in ſententia lata contra authorem ante translationem, quę etiam nocet ſingulari ſucceſſori. Capie. deciſ.203.

Limit. decimo, in ſententia lata ſuper re prohibita alienari, quę non tantum nocet prohibito; verum etiam fideicommiſſario. Oſaſch. d. deciſ.157. num.2. & 14.

Limit. vndecimo, in ſententia lata contra matrem, quæ nocet filio. Bellam. deciſ.677. num.3.

Limit. duodecimo, in ſententia lata contra vnum ad fauorem burſæ publicæ, quæ poteſt executioni demandari contra tertium, Iaſ. conſ.111. nu. 22. volum.2.

Lim. decimotertio, in ſententia lata in cauſa ſtatus, quæ lata ad fauorē, & contra vnum prodeſt, & prǽiudicat alijs. d. l. ingenuum. ff. de ſtat. homin. vbi omnes. Ruin. conſ.173. num.13. in princ. Iaſ. conſ.98. num.12. & 24. volum.4.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſor omni obligationi accedere poteſt, ſiue re, ſiue litteris, ſiue verbis, ſiue conſenſu contracta ſit.*

2 *Fideiuſſor accedit obligationi naturali tantum, item & ciuili tantum.*

3 *Fideiuſſor officio iudicis accedere poteſt.*

4 *Fideiuſſor acceſſorie obligationi, etiam accedit.*

5 *Fideiuſſor pro ſeruo, & pupillo obligatur, niſi lex in totum annullet actum.*

6 *Fideiuſſor ſoluere cogitur, quamuis contra principalem debitorem non haberet regreſſum.*

7 *Fideiuſſor non obligatur vbi lex actum annullat, vt puta ob formam, & ſolemnitatem non ſeruatam.*

8 *Fideiuſſor poteſt accedere obligationi à delicto prouenienti, licet non pro delicto ipſo.*

Fideiuſſor omni obligatione accedere, etiam acceſſoriè, & etiam officio iudicis poteſt.

CAP. XXXV.

1 Fideiuſſor † omni obligationi accedere poteſt, ſiue re, ſiue litteris,
2 ſiue verbis, ſiue conſenſu contractæ ſint, & † ſiue ſit naturalis obligatio, ſiue ciuilis tantum, ſiue diuidua, ſiue indiuidua: certi, vel incerti ſit obligatio. §.1. in ſtit. eo. de fideiuſſ. vbi Aretin. & alij omnes. l.1. l. quid enim. l. Græcè. §.1. & §. generaliter. & l. fideiuſſor. in §. fideiuſſor. ff. eo. de fideiuſſ. imò & obligationi ad antidora accedere poteſt. Franc. Port. in l.1. cum ibi not. ff. de fideiuſſ. Bertach. in reper. in verbo fide-

3 fideiuſſor, quib. cauſis accedat. † Accedit etiam officio iudicis: nã ſi principalis officio iudicis tantum, tenetur, fideiuſſor eidem accedere poteſt. Bar. in l. Marcellus. num. 4. ff. eo. Caſt. in l. 1. cod. tit. Arret. in d. §. 1 num. 2. Imo. & Alex. in l. 1. nu. 25. ff. de leg. 1.
4 Guid. Pap. q. 570. num. 5. † Immo, & obligationi acceſſoriæ alterius, poteſt accedere fideiuſſor, & ſic fideiuſſor fideiuſſoris dari poteſt. d. l. Græcè in §. fin. gloſ. in d. princip. inſt, & Azzo. in ſua ſumma. C. eod. nu. 2. Amplius
5 pro ſeruo, & pupillo, fideiuſſor intercedere pōt. l. 2. l. ſi à Reo. § adeo. ff.
6 eo. † & tali caſu fideiuſſor ad ſoluẽdũ ſtringi poteſt licet principalis nõ poſſit exigi, vel quia fideiuſſor non haberet regreſſum. Azz. & Arret. vbi ſup.
7 aſtringi pariter poteſt fideiuſſor, niſi lex in totum actum annullaret, pupilli, vel minoris, puta non ſeruata certa ſolemnitate. l. qui contra l. ſi quis, & l. cum lex cum l. ſequenti. ff. eodem. Azz. in d. ſumm. num. ſecundo, in fin. Corn. conſil. 249. num. 5. in tertio, & conſ. 214. num. 12. in ſecundo, & 121. num. 7. in 4.
8 Similiter fideiuſſor poteſt obligari, & accedere ad obligationẽ ortum habentem, à delicto licet non pro delicto ipſo. l. ſi à reo. §. fin. ff. eo. alia adde vt in ſeqq. cap. adnotauimus.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſor, etiam naturali tantum obligationi accedere poteſt.*
2 *Item naturali, & ciuili ſimul iunctis.*
3 *Fideiuſſor poteſt accedere officio Iudicis tam nobili, quam mercenario.*
4 *Fideiuſſor accedit pro eo, qui eſt reſtitutus, modo ex mera gratia, reſtitutus non ſit.*
5 *Fideiuſſor accedens naturali obligationi efficaciter obligatur propter ſtipulationem, quæ in fideiuſſione interuenit.*

Fideiuſſio naturali tantum, naturali, & ciuili ſimul officio iudicis Nobili, & Mercenario accedere poteſt.

CAP. XXXVI.

1 Fideiuſſor naturali obligationi accedere poteſt. l. creditorem. ff. ad Maced. l. fideiuſſor obligari in § fideiuſſor, & l. Marcellus. ff. eo. §. 1. verſ. & nec illud. Inſt. eo. Caſtr. in l. 1. num. 1. cum ſeqq. ff. eo. Ceph. conſ. 437. nu. 6. volum. 3. Rot. Florent. Magon. 137.
2 nu. 12. † Idem poteſt accedere naturali, & ciuili ſimul.
3 † Item officio Iudicis Nobili, & Mercenario. Bart. in d. l. Marcellus. num. 4. & in l. cum quis in §. ſi quis. ff. de ſolut, & in l. 1. ff. eo. & in l. ſi cui, num. 1. C. de non numer. pec. Auguſt. Bero. conſ. 48. num. 53. volum. 1. qui dicit tali caſu, largè fideiuſſionem eſſe. Surd. de alimentis, tit. 3. quæſt. 4. num. 7.
4 Item poteſt accedere fideiuſſor pro eo, qui eſt reſtitutus ex mera iuſtitia, licet ſecus ſit in illo, qui eſt reſtitutus ex mera gratia, & miſericordia ſecundum Bart. in d. l. cum quis in §. ſi quis. num. 2. ff. de ſolut.
5 Sed † an fideiuſſor, qui naturali tantum obligationi tenetur, poſſit allegare diſpoſitionem, l. iuriſgentium. in §. igitur nuda, ff. de pact. in quo dicas, quod principalis tantum huiuſmodi exceptionem habet, fideiuſſor autem non: quia per ſtipulationem, quæ in fideiuſſione interuenit efficaciter obligatur. l. Blanditus. C. eod.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſor accedit obligationi, tam dandi, quam faciendi.*

2 *Fideiuſſor in obligationibus facti pœnam promittere non poteſt.*

3 *Fideiuſſor, an & quando poſſit promittere factum alienum remiſsiuè.*

4 *Fideiuſſor accedens obligationi, continenti factum alienum non obligatur regulariter, vide ſub num. 9.*

5 *Intelligitur tamen, quod fideiuſſerit omni meliori modo: & ideo cenſetur promiſiſſe ſe facturum, & curaturum; vnde ſaltem ad intereſſe tenebitur.*

6 *Fideiuſſor pro facto alieno, ſi non curat tenebitur ad intereſſe.*

7 *Obligatio ad intereſſe ſuccedit in obligationibus facti.*

8 *Fideiuſſor pro facto alieno, tenetur ad intereſſe ſi principalis non adimplet.*

9 *Fideiuſſor promittens factum propriũ: puta quod impetrabit conſenſum obligatur.*

10 *Fideiuſſor pro facto alieno, obligari poteſt ad intereſſe.*

11 *Fideiubens pro facto alieno negatiuo efficaciter obligatur ob fauorem publicum: puta, quod bannitus non intrabit in territorium.*

Fideiuſſor obligationibus dandi, & faciendi, & facto alieno, quando obligetur.

CAP. XXXVII.

1 Licet † fideiuſſor poſſit accedere obligationibus dandi, & faciendi. Bart. in l. inter artifices. nu. 2. ff. de ſolut. Caſtr. in l. nemo eſt. num. 3. ff. de duob. reis, & in l. ſi quis pro eo. nu. 2. ff. eod. Iaſ. in l. ſi ità ſtipulatus eſſem.
2 nu. 4. ff. de verb. oblig. † Tamen in obligationibus facti, in quibus fideiuſſor ex ſua mora teneri non poteſt, pœnam promittere nequit. Bart. in l. ſi
3 quis. nu. 13. ff. eod. † & quando fideiuſſor promittens factum alienum obligetur, & quando non, videantur. Bart. in d. l. ſi quis pro eo. num. 2. ff. eod. qui dicit eum teneri, quando principalis eſt obligatus, aliàs ſecus. Pariſ. conſil. 110. num. 78. vol. 1.

4 In quo conſtituas concluſionem, quod fideiuſſor accedens obligationi continenti factum alienum regulariter non obligatur, & talis fideiuſſio non valet. l. ſicut. ff. eo. §. ſi quis inſtit. de inutil. ſtipul.

5 Cæterum aduertendum eſt, † quod fideiubens pro alieno facto, dicitur fideiubere omni meliori modo, & promittere ſe facturum, & curaturum.
6 † & ideo licet præcisè ad factum non non teneatur, tamen ſi nõ curat tene-
7 bitur ad intereſſe: † cum in obligationibus facti ſuccedat obligatio ad intereſſe. Bart. Caſtr. & alij in l. ſi quis pro eo. ff. eo. idem Bart. in l. 4. in §. Cato in 11. oppoſitione. ff de verb. oblig. & notant omnes in l. quoties qui. d.
8 tit. † nam cum debitor principalis ad factum teneatur, ſi dat fideiuſſorem, & factum nõ adimplet, fideiuſſor tenetur ad intereſſe. Arret. in l. in illa ſtipulatione. num. 3 ff. de verbor. oblig. Alex. in l. ſi inſulam. nu. 42. d. tit. Iaſ. in l. non amplius. in §. fin. nu. 15. ff. de leg. 1. Dec. in l. certi cõditio. nu. 7. ff. ſi cer. pet. licet contrariũ in hoc teneant. Dec. in l. quod te. ff. ſi cert. pet. & conſil. 2. qui loquitur, quando agitur ad pœnam, quæ nunquam incurritur, niſi quis interpellatus fuerit, & in mora conſtitutus; ſecus ſi ad intereſſe. Soci. conſ. 133. col. 1. lib. 1. Gozad. conſ. 27. col. 3. nu. 10. Aym. ſignanter conſ. 64. num.

num.1. verſic. puto breuiter concludendum.

Igitur tenendo primam opinionẽ, quod fideiubens pro facto alieno non obligetur ad factum, eam multis modis limita.

9 Primo igitur lim.† quando fideiuſſor promiſit pro facto: puta, quod impetrabit conſenſum, quia tunc fideiuſſor obligatur. Bart. & alij in l. cum filiusfam. in §. 1. ff. de verb obli. Abb. in c. ex reſcripto, de iureiur. vbi Fely. num. 17. & 18.

10 Lim. ſecundo, † quando obligatio principalis eſſet de faciendo, & fideiuſſoris ad intereſſe. l. ſtipulatus, vbi Bar. Caſt. & alij. ff. eod. Bart. & cæteri, in d. l. cum filiusfam. in §. 1.

11 Lim. tertio, quando continet factũ alienum negatiuum: puta, quod bannitus non intrabit territorium, & hoc ob fauorem publicum. Ang. conſ. 63. nobilis miles.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſor ſoluens, pro principali dicitur actiones, & nomen debitoris emere.*

2 *Fideiuſſor in ipſa ſolutione poteſt officio iudicis cogere principalem creditorem, vt ſibi actiones cedat.*

3 *Fideiuſſor ſoluens à principali repetit, etiam quod indebitum ſoluerit.*

Etiam ſi obligatio principalis, & fideiuſſoris ſint nullæ. num. 5.

4 *Fideiuſſor repetit ſolutum, etiam indebitum, modo dolo ſuo non fuerit condemnatus.*

5 *Fideiuſſor bona fide ſoluens, etiã quod coactus, indebitumque, & principali obligatione exiſtente nulla ſoluerit, nihilominus liberè à principali debitore repetere poteſt.*

6 *Fideiuſſor ſuccedens principali debitori, non gaudet beneficio legis, & inuentarij, ſed totum ſoluere cogitur.*

7 *Beneficium non debet in alterius præiudicium redundare.*

8 *Fideiuſſor mortuo principali ſine hærede, tenetur ſoluere creditori de æquitate, de iuris autem rigore hæreditati iacenti.*

9 *Fideiuſſor promittens ſoluere ſine aliqua exceptione, intelligitur de leui, & friuola: ſecus de iuſta, & releuanti.*

10 *Fideiuſſor ſoluens, creditor creditoris, non liberatur ipſo iure, ſed ope exceptionis repetita à debitore.*

11 *Idem ſi ſoluat adiecto ſolutioni.*

12 *Solutioni adiunctus, quis dicatur.*

13 *Fideiuſſor cedendo, & delegando debitorem ſuum, etiam inopem repetit à principali debitore.*

14 *Solutio ſi ſit vera, vel imaginaria, puta acceptilatio, delegatio, compenſatio, oblatio, obſignatio, & depoſitio ad effectum conſequendi beneficium repetitionis non refert.*

15 *Fideiuſſor à creditore liberatus: an, & quando repetat à principali.*

16 *Fideiuſſor pro reo principali ſummariè, & executiuè exactus, eodem modo ad repetendum ſolutum contra reum principalem agere poteſt.*

De fideiuſſore ſoluente, & ex ſolutione liberationem conſequente, & ſolutum repetente.

CAP. XXXVIII.

1 PRimo ſcias,† quod fideiuſſor ſoluens, videtur actiones, & nomen debitoris emiſſe. l. cum is. ff. de ſolut. Vinc. de Franc. deciſ. 55. nu. 12. in 1. par. † & ideo fideiuſſor in actu

2 ſolutionis, poteſt officio iudicis, vel conditione indebiti cogere principalem

lem creditorem, vt ſibi actiones cedat. Bart. in l. cum is. num. 1. & 3. ff. eo. & not. in l. Modeſtinus. ff. de ſolut. & poſuimus in hac 2. par. in ſect. 6. c. 5.

3 Amplius aduertendum eſt, † quod fideiuſſor repetit, quod pro debitore, vel cōfideiuſſore ſuo ſoluit, & ſic ſoluens poteſt agere cōtra principalem, etiam quod indebitum ſoluerit, ſi fecit quicquid potuit, ne condemnaretur, vel cogeretur ſoluere. l. indebitam, ff. de cond. indeb. l. indebitam. C. de fideiuſſ. Bald. in l. venditor. in §.

4 ſoler. ff. de hæred. vel act. vend. † nam ſatis eſt, quod fuerit coactus, aut condemnatus abſque dolo ſuo, & totum iſtud negotium principaliter pertinet ad debitorem. Abb. conſ. 60. quoniam ſatis abundè. col. 1. lib. 1. Marſ. in rub. de fideiuſſ. q. 24. & allegatur tex. in l. exceptiones. ff. de exceptiō. fideiuſſor

5 enim † vbicunque bona fide ſoluit, & ſine dolo, & coactè, etiam quod indebitum ſoluat: & etiam quod fideiuſſio, & principalis obligatio eſſent nullæ; liberè repetit ſolutum à principali debitore ſine exceptione. Et ratio eſt, quia coactus, & ſine dolo ſoluit. Marſil. d. q. 24. nu. 186. Afflict. deciſ. 149. Viui. deciſio. 210. numero 5. in ſecunda parte.

6 Vlterius adnotandum eſt, † quod quando fideiuſſor ſuccedit ſuo debitori principali, quod tunc beneficio legis, & inuentarij vti non poteſt, ſed omnino ſoluere tenetur. l. ſi ei, cui dānatur. ff. mād. l. hæres. §. fi. ff. eod. Bart. in l. generaliter. ff. eod. & in l. ſtichum in §. quod vulgo. ff. de ſolut. Alex. in l. ſcimus, in §. in computatione, nu. 11. C. de iur. dor. Bal. in l. ſi vxor. num. 2. C. de bon. auth. iud. poſſid. Caſtr. in l. ſi mandato meo, cum l. ſeq. ff. eo. om-

7 nes in l. debitori. C. de pact. † & hoc ne beneficium fideiuſſoris in alterius præiudicium verteretur. l. nec auus. C. de mancip. lib.

8 Item attendendum † venit, quod quando quis eſt fideiuſſor debitoris, qui ſine hærede deceſſit: ſi deſijt eſſe ſpes aditionis, tenetur ſoluere de æquitate creditori principali, & de rigore hæreditati iacenti. Bart. in l. Stichum, nu 6. ff. de ſolut.

9 Inſuper † fideiuſſor promittēs ſoluere ſine aliqua exceptione nō intelligitur de iuſta, ſed de leui, & friuola. Felyn. in c. cauſam quæ num. 22. verſic. non obſtan. ibi ſimiliter dicit de reſcript. diximus infra in hac 2. par. ſectio. 6 cap. 7.

10 Poſtremo ſciendum eſt, † quod fideiuſſor ſi ſoluit creditori creditoris, licet non liberetur ipſo iure, tamen liberatur ope exceptionis, & repetit, à principali debitore, cum pro eo vtile negocium gerat Bart. in l. ſolutum. in §. ſolutum, num. 2. ff. de pigno. acti. & in l. ſi opera. ff. de dol. exception. Socin. ſen. conſ. 65. num. 5. volum. 4. qui ponit pulcram diſtinctionem. & videantur Afflict. deciſ. 150. num. 25. Natt. conſ. 143. nu. 4. volum. 3. Corn. conſ. 257. nu. 7. volum. 3. qui loquitur de ſolutione facta per debitorem debitoris, creditori creditoris, quando creditor non habet ratam dictam ſolutionem.

11 Idem eſt ſi fideiuſſor ſoluit adiuncto: nam, & tali caſu repetit, à principali debitore. Bart. in l. ſi ita ſtipula-

12 tus, num. 1. ff. de ſolutio. † ſolutioni autem adiectus dicitur ille, cui ſolutio facienda eſt. Rot. Ian. deciſio. 54. numero 4.

13 Imò † fideiuſſor, etiam repetit licet non verè, & realiter ſoluat: modo debitorem ſuum, etiā inopem creditori

cedat,

cedat, & deleget. l. qui debitorem, ff. de fideiuſſ.

14 Nihil † enim refert ſolutio ſit ne vera, vel imaginaria, vt acceptilatio, delegatio, compenſatio, oblatio, obſignatio, & depoſitio, nam vtrobique fideiuſſori repetitio competit. l. idemque in §. fin. & l. ſi ei. & l. ſi verò. ff. mand. Atr. Pin. in l. 1. in 3. par. nu. 61. C. de bon. mater. Hippol. Marſ. rubr. eod. num. 312.

15 Addo alium caſum, in quo fideiuſſor etiam repetit, & eſt quando gratis à creditore liberetur intuitu, reſpectu, & contemplatione ipſius fideiuſſoris: puta, quia creditor condonauit debitum ipſi fideiuſſori ex cauſa donationis, & remunerationis. l. idem quod in §. fi. ff. mand. ſecus verò erit, ſi creditor fideiuſſorem ſimpliciter, & nullo expreſſo titulo, vel cauſa liberaret: quia tunc fideiuſſor non repetit. l. ſi verò non remunerandi in princ. ff. eod. Marſ. rubr. eo. quæſt. 43. num. 312. vbi diſtinguendo reſoluit hunc caſum. alia vide infra in cap. ſequen. num. 45.

16 Non omitto † etiam vnum adnotare. Quod ſi fideiuſſor pro reo principali ſummariè, & executiuè fuerit exactus, quod eodem modo ei aduerſus debitorem ius paratę executionis, ad conſequendum, & ſolutum repetendum competit Bald. in l. fi. §. 1. nu. 3. C. de vſur. rei iud. Ang. in l. eum eorum num. 3. C. de ſent. & interlocut. omn. iudic. Ant. Heringer. de fid. cap. 26. num. 8.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſor in multis caſibus ſolutum, à principali non repetit.*

2 *Fideiuſſor nimis velox ad ſoluendum non repetit, debet enim in ſoluendo eſſe ſagax.*

3 *Fideiuſſor malè ſoluens omni penitus actione eſt deſtitutus.*

4 *Fideiuſſor debet ſe defendere, & opponere, exceptiones ſuo principali competentes: aliàs non repetit.*

5 *Fideiuſſor, qui omiſit ſe defendere, & deducere exceptiones principali ſuo competens, dicitur eſſe in culpa, & dolo: & ideo non repetit.*

6 *In dolo verſari videtur, qui opportunis remedijs non vtitur.*

7 *Fideiuſſor ſoluēs vſuras, à lege vetitas, nec excipiens vſuras ex omni iure non deberi, eas nequaquam repetit.*

8 *Fideiuſſor nullo modo repetit ſolutum, à principali, quando non oppoſuit exceptionem neceſſariam, & manifeſtam.*

9 *Fideiuſſor omittens exceptionem: quæ ſit de apicib. iuris, repetit, à ſuo principali exburſatum per eum.*

10 *Fideiuſſor non tenetur excipere de ijs, quæ ſunt de apicibus iuris, ſed tãtum ea allegare debet, quæ veritatem, & ſubſtantiam facti reſpiciunt.*

11 *Fideiuſſor quando principalis ſuper meritis cauſæ non fouet bonum ius: non poteſt dare de nullitate actorum, & proceſſus.*

12 *Temerarium eſt ſuper re liquida, & clarè debita litigare.*

13 *Fideiuſſor ad allegandas exceptiones turpitudinis, & pudoris: puta quod ſolutio ſit facta rebelli, potenti, & excommunicato, non tenetur.*

14 *Item nec ad exceptiones in quarum allegatione periculum immineret.*

15 *Fideiuſſor omittens opponere exceptiones vigore ſtatuti, aut obſeruantiæ irrationabilis repetit.*

16 *Fideiuſſor repetit vſuras ſolutas per eum priuilegiato de facto nec tene-*

tur talem exceptionem opponere.

17 *Fideiuſſor omittens opponere exceptiones ſui principalis, non repetit ſolutum niſi ignorans hoc feciſſet.*

18 *Fideiuſſor præſumitur ignorare pactum de non petendo, & liberationem ſuo principali factam.*

19 *Fideiuſſor omittens exceptionem procuratoriam, & excuſſionis non factæ à principali repetit.*

20 *Paupertatis exceptio an fideiuſſorem, qui appellare omiſerit, excuſet.*

21 *Fideiuſſor nimis affectate ſoluēs, à principali non repetit.*

22 *Item nec quando ſponte ſoluit, vel debitum offert.*

23 *Fideiuſſor ſoluens, ex contractu, & iudicio nullo ſcienter, non repetit.*

24 *Fideiuſſor iniuſtè condemnatus, non appellans non repetit.*

25 *Secus ſi iuſtè, quia tunc appellare non tenetur: aliàs perdit ſumptus litis.*

26 *Fideiuſſor condemnatus ex ſua culpa, puta, quia omiſit allegare exceptiones, vel quia conduxit aduocatum ignarum, aut iudicium prouocauit non repetit.*

27 *Fideiuſſor an repetat, quando litē reo non denunciauit, vel ſe defendere, & appellare omiſit, cum num. ſeqq.*

28 *Emptor quid facere debeat, vt poſſit agere de euictione contra venditorem remiſſiuè.*

29 *Fideiuſſori datur dilatio, ad denunciādum principali, vt ab eo inſtruatur.*

30 *Fideiuſſor ſoluens, tenetur id principali denunciare ad hoc, ne iterato ſoluere cogatur.*

31 *Fideiuſſor tenetur appellare, & appellationem proſequi.*

32 *Fideiuſſor, qui ſoluit, nec denunciauit principali poteſt ſolutum repetere, quia habet, ad id mandatum à principali, & num. 33.*

34 *Fideiuſſor ſoluens debitum non liquidatum viuente debitore, ſed poſt eius mortem non repetit.*

35 *Item neque quando per eum de veritate negotij non fuit diſputatum, nec factum, quantum in eo erat ne condemnaretur.*

36 *Fideiuſſor pro nō ciuiliter obligato ſoluens non repetit.*

37 *Multo minus, ſi principalis nulla obligatione tenebatur, quia Monacus furioſus, ſeruus prodigus, & alia ſimilis perſona ſit.*

38 *Fideiuſſor ſoluens debitum, non repetit, quando principalis obligatio erat ipſo iure nulla.*

39 *Fideiuſſor non repetit à principali, qui exceptione fauorabili ſe tueri poteſt.*

40 *Fideiuſſor non fouens iuſtam cauſam repetit expenſas litis iniuſtæ.*

41 *Item nec expenſas pro carceratione factas.*

42 *Fideiuſſor tenetur, ſi pecuniam non habet, eam recipere ad vſuras damno principalis, niſi eſſet ſolitus fœnerari.*

43 *Fideiuſſor non repetit à principali expenſas litis, niſi ſimus de dubio, an lis iuſta, vel iniuſta eſſet.*

44 *Item niſi ſit fideiuſſor de iudicatum ſoluendo, & in iudicio obtineat, quia tunc repetit.*

45 *Fideiuſſor, an, & quando poſſit repetere debitum per creditorem remiſſum.*

46 *Fideiuſſor acceptilatione liberatus, non repetit à principali.*

47 *Fideiuſſor hæres exiſtens ex diſpoſitione teſtatoris ſoluens à principali non repetit.*

48 *Fideiuſſor exiſtens ex ordinatione teſtatoris videtur iuſſus, quod non repetat.*

49 *Secus in contractibus.*

50 *Fide-*

50 *Fideiuſſor ſoluēs vſuras illicitas eas non repetit, niſi habeat ad id mandatum à ſuo principali.*
51 *Fideiuſſor ob contumaciam mulctatus, multam à principali non repetit.*
52 *Fideiuſſor antequam ſoluat, non poteſt repetere.*
53 *Idem ſi ſoluat ante tempus, nam non repetit, niſi in tempore.*
54 *Fideiuſſor ſoluens inuito principali, & contra eius denunciationem ſolutum non repetit.*
55 *Idem nec quando ſoluit ſine ceſſione iurium.*
56 *Idem nec quando ſciuit cauſam, ex qua reſultabat eius liberatio, & habebat euſdem promptas probationes.*
57 *Fideiuſſor culpa ſua condemnatus, & exactus non repetit à principali debitore.*
58 *Fideiuſſor, quibus caſibus vltra prædictos non repetat ſolutum à principali debitore, remiſſiuè.*
59 *Fideiuſſor per iniuriam iudicis exactus an repetat.*
Quid ſi fuerit exactus fideiuſſor iuris ordine non ſeruato nu. 61.
60 *Fideiuſſor per iniuriam iudicis exactus, quando dicatur.*
61 *Fideiuſſor non tantum ſortem, verum etiam damna, intereſſe, ac expenſas quæ pertulit, repetit.*
63 *Et quid de expenſis in mandato executiuo factis, etiam quod in eis debitor minus impendere potuiſſet.*
64 *Idem in impenſis in lite peragenda factis.*
65 *Etiam quod fideiuſſor eas lite pendente petat.*
66 *Damna, expenſa, & intereſſe prius liquidanda, quam exequenda.*
67 *Fideiuſſor, qui iniuſtè, & temere litigauit, & ſuccumbit, expenſas non repetit.*
68 *Idem ſi de non iure ſuo notoriè non appareret.*
69 *Fideiuſſor vſuras à lege vetitas non repetit, permiſſas repetit.*
70 *Declara tantum tribus modis.*

De fideiuſſore ſolutum non repetente.

CAP. XXXIX.

1 MVlti dantur caſus, † in quibus fideiuſſor ſoluendo creditori à principali debitore nō repetit, quos hic ſigillatim enumerabimus.

2 Primus igitur caſus ſit, † quando fideiuſſor eſt nimis proclivis ad ſoluendum: nam fideiuſſor debet eſſe in ſoluendo circumſpectus, cōſideratus, & cautus; aliàs nō repeti. l. ex mandato. & l. mandati. ff. mand. Bart. in l. exceptione. ff. de fideiuſſ. nu. 10. & in l. ſi fideiuſſor. in princ. ff. mand. Dec. in l. quod quis ex culpa, nu. 3. ff. de reg. iu. Bello. conſ. 75. nu. 18. cum alijs relatis per Magon. deciſ. Luc. 92. nu. 7. & 8. & Flor. 30. nu. 7. qui dicit, quod fideiuſſor non debet properè ſoluere.

3 Fideiuſſor enim malè ſoluens, omni penitus actione eſt deſtitutus. l. inter cauſa. §. mandato tuo. ff. mand.

4 Hinc eſt, quod ſi fideiuſſor ſoluit, & ſe non defendit, & ante ſolutionem omittat allegare honeſtas exceptiones principali ſuo competentes, vt ſunt exceptio doli, non numeratæ pecuniæ, pacti cōuenti, in ſuam perſonam concepti, tranſactionis, & ſimiles, ſi ſciebat reo, & ſibi cōpetere, cadit à com-
5 modo repetitionis: † & ratio eſt, quia ob talem omiſſionem dicitur eſſe in
6 dolo, & culpa † in dolo enim verſari videtur, qui opportunis remedijs non vtitur. l. ſi fideiuſſor, in princ. ff. mandati. l. fin. in §. illud. verſ. ſumma ope. C. de temp. appell. l. à ſententia. ff. de

 appell.

appell. Ozer. in §. ſi quid, nu. 3. in fin. inſtit. eo. l. ſi pro ea. vbi gloſ. in verbo appellatione. C. de fideiuſſ. Bald. conſil. 396. nu. 4. lib. 2. Angel. conſ. 177. num. 3. Franc. Marc. quęſt. 582. par. 1. Aym. conſ. 97. num. 7. & conſil. 371. num. 3. verſic. neque mutat Rot. Ian. deciſio. 28. num. 8. & 9. Guid. Panz. conſil 16. num. 10. Magon. deciſ. Florent. 30. num. 1. idem Magon. d. deciſ. Lucenſ 92. num. 7. 8. 19. 66. & 69. fideiuſſor enim non repetit, à principali debitore: quando paſſus fuit condemnationem, non opponendo exceptiones principali ſuo competentes.

7 Abb. conſil. 81. in fin. lib. 1. † & ideo fideiuſſor non repetit vſuras, à lege vetitas per eum ſolutas, ad quas fuit condemnatus: ſi non oppoſuit, & allegauit exceptionem, quod vſuræ non eſſent de iure debitæ. gloſ. in cap peruenit. eo. Alexand. conſil. 57. in princ. lib. 1. Bartol. conſil. 82. in princ. circa

8 fin. † & maxime vbicunque exceptio competens, eſt neceſſaria, & manifeſta, & non fuit oppoſita per fideiuſſorem: nam tali caſu eidem non datur repetitio contra principalem, & præſertim quoad damna, & intereſſe. l. ſi fideiuſſor cōuentus. ff. mandati. Bart. in l. inter quos in fin. princ. ff. de dam. infect. Bald. in l. ſi mandauero. §. qui ædem. ff. mand.

9 Limit. tamen, & intellige prædicta in exceptionibus ordinarijs: ſecus tamen eſt in illis exceptionibus, quæ ſunt de apicibus iuris, quas ſi fideiuſſor allegare omittit, per hoc non perdit beneficium repetitionis. l. ſi fideiuſſor, in §. quædam. ff. mandati. gloſ. in l. emptor. ff. de euict. Afflict. deciſ. 43. nu. 3. Rota Lan. Mercat. deciſ. 28.

10 num. 8. & 9. † fideiuſſor enim non tenetur excipere quæ ſunt de apicibus iuris: ſed tantum illa, quæ factum, veritatem, ac ſubſtantiam facti reſpiciunt. Bald. in l. ſi pro ea, num. 13. C.

11 mand. † & ideo ſi principalis debitor nō fouet bonum ius, in meritis, ac negocio principali fideiuſſor non debet allegare nullitatē proceſſus, ita quod allegata per eum ipſi non ſuffragatur. Aym. conſ. 179. num. 6.

12 Temerarium † enim eſt ſuper reliquida, & clarè debita, quæque nulla tergiuerſatione celari poteſt litigare, & contendere; non agnoſcendo bonam fidem. l. quoties. §. nec vtique. ff. de adminiſtr. tut. Roland. conſ. 6. numero 48. lib. 1. Rota Auinion. Laur. 111. num. 8.

13 Limit. ſecundo † in exceptionibus pudoris, & turpitudinis, quas fideiuſſor allegare non tenetur: Puta ſi fideiuſſor ſoluit rebelli potenti, & excom-

14 municato. † Quod etiam extende in allegatione exceptionis, quæ eſſet periculum allatura. Abb. conſil. 60. numero 3. lib. 1.

15 Limit. tertio, † in fideiuſſore ſoluente vigore ſtatuti, vel obſeruantiæ irrationabilis, nam fideiuſſor talia allegare non tenetur. Alexand. conſ. 8. lib. 6. num. 2.

16 Limit. quarto, † in fideiuſſore ſoluente vſuras priuilegiato de facto. Nam etiam talem exceptionem allegare non poteſt. Alexand. conſil. 57. nu. 3. vol. 1. & d. conſ. 8. nu. 3. vol. 6.

17 Limit. quinto, † & intellige prædicta, quando fideiuſſor ſciebat exceptionem principali ſuo competere, & eam non allegauit: ſecus ſi ignorabat: l. ſi fideiuſſor in §. ſi cum debitor. ff. mandati l. ſi Procurator. §. ignorante d. tit. Abb. d. cōſ. 60. & 82. li. 1. Ma-

18 gon. d. deciſ. Lucenſ. 92. nu. 37. Et † in dubio fideiuſſor pręſumitur ignorare

pactum

pactum de non petendo, & liberationem ſuo principali factam. l. verius. ff. de probationibus, & in propoſito, vide multa alia, quæ poſuimus infra cap. 11 exceptio, & nullitas, quę competunt principali, & ſuffragantur fideiuſsori. ſect. 9. in hac 2. par.

19 Limit. ſexto, † in exceptione procuratoria, etiam excuſſionis non factæ. Bertaz. de clauſ. clauſula 43. gloſ. 2. num. 4.

20 Lim. ſeptimo, † in exceptione paupertatis competente fideiuſsori: puta, quia ſtante tali exceptione impotentiæ omiſerit appellare: nam excuſatur. l. 8. §. fin. ff. mand. & l. 4. & l. ſi pro ea. C. mand. Cum hoc tamen, quod fideiuſsor id ſuo principali denunciet. Boer. deciſ. 247. num. 14. Alfan. in collect. num. 569. Anton. Hering. de fid. c. 26. nu. 15. qui dicit, quod licet paupertas excuſet fideiuſsorem à proſequutione appellationis, tamen eum non excuſat, quod ſaltem viua voce appellare non debeat, ex allegatis per eum.

21 Hinc, & ſecundo fit, † quod ſi fideiuſsor nimis affecta è ſoluit à principali debitore non repetit. Bart. in l. fideiuſsoribus. nu. 3. ff. eo. Abb. conſ. 82. nu. 11. in 1 par. Prat. Pap. in form. lib. contra plures reos debendi verſic. interceſſerunt, & fideiuſſerunt.

22 Hinc, & tertio confert, † quod ſi fideiuſsor ſoluit ſpontè, vel offert debitum, quod ſimiliter non repetit. Bart. in d. l. fideiuſsoribus. nu. 3. Afflict. deciſ. 149. num. 4. omnes in l. creditor. ff. de ſolut.

23 Secundus eſt caſus, † quando fideiuſsor ſoluit ex contractu, & iudicio nullo, & hoc ſcienter facit: nam tunc non repetit. Afflict. deciſione 149. num. 4.

24 Tertius caſus ſit: † quando fideiuſsor fuit iniuſtè, & indebitè condẽnatus, & exactus, & non appellauit, &

25 ſoluit: nam non repetit: ſecus ſi † iuſtè condemnatus fuit, etiam quod nô appellaret: quia non tenetur appellare, & ſi appellat ſumptus litis perdit. Bar. in l. exceptione. nu. 10. ff. eod. Afflict. deciſ. 49. nu. 1. & 3. vbi Vrſill. in add. Pariſ. conſ. 171. num. 31. vol. 4. Fideiuſsor enim tantum appellare debet, ſi ſibi ſit facta iniuria, & ſi modo ſibi cõſtet de iniuſtitia. l. ſi pro ea, vbi Bal. C. mandati, ſub nu. 2 Io And. ad Specul. in tit. de iud. in 4. par. §. ſpecialia, in add. incip. dicit Ioannes, & habetur in l. ſi procuratores. §. ignorantes. ff. mand.

26 † Idem eſt in fideiuſſore, qui ſua culpa condemnatus fuit: nam ſi ſoluit, à principali debitore non repetit. l. exceptione. vbi Bart. & cæteri. ff. eo. Rim. ſen. conſ. 679. num. 1. in tertio. Rot. Ian. Merc. deciſio. 200. num. 8. Exempla huius vltimi caſus aſſignãtur multa: puta in eo, qui ineptam exceptionem oppoſuit, vel non oppoſuit, vel non conduxit aduocatum, vel conduxit ignarum, vel iudicem reuocauit.

27 Quartus eſt caſus, † quando fideiuſſor non denunciauit, ac intimauit litem, non ſe defendit, nec appellauit: nam ſi præmiſſa non adimplet, ſed ſoluit, non repetit. Alexand. conſil. 63. ad fin. lib. 6. & ſignanter conſ. 117. num. tertio, lib. 7. qui loquitur

28 in emptore, & † enumerat multa, quæ facere debet ad hoc, vt à venditore recuperare poſſit ſoluta, & euictionis beneficio fruatur. Deci. de fideiuſſore loquens conſil. 74. Afflict. dicta deciſio 49. num. 1. & per totum. Bartol. in l. ſi Procuratorem, in §. ſi igno-

ignorantes. num.3. ff.mandati. & in
auth.qua in Prouincia.nu.7. C. vbi de
29 crim. ag. opport. dum inquit, † quod
fideiuſſori datur dilatio, vt denunciet
domino ad hoc, vt ab eo inſtruatur.
Fideiuſſor enim tenetur denunciare
reo, & debitori principali, vt veniat
ad eum defendēdum, & iudicium in
ſe ſuſcipiendum. Iaſ. in l. ſi cum pro-
30 curatori. num.5. ff. de re iud. † Fide-
iuſſor enim ſoluens, id notificare reo
debet ne fortè ipſe iterato ſolueret,
quod per debitorem iā ſolutum fuiſ-
ſet. l. ſi fideiuſſor. §. ſi cum debitor. ff.
mandati: quod dictum eſt, fideiuſſo-
rē teneri debitori principali intima-
re, ac denunciare antequā ſoluat, pro-
cedit, quando principalis debitor po-
tuiſſet aliquam iuſtam defenſionē al-
legare: aliàs fideiuſſor non cadit à re-
petitionis commodo. Caball. qui de
emptore loquitur in tract. de euictio.
§.3. nu.96. Aym. conſ.179. nu.6. cita-
tio enim, intimatio, ac denunciatio,
tunc non ſunt neceſſaria, quando pars
etiam quod fuiſſet citata, & præſens
non potuiſſet actum impedire, nec ei
iuſtè contradicere, eò quia nullam ha-
bebat defenſionem. Gabr. qui innu-
meros congerit. de citat. concluſ. 1.
31 num.348. Item fideiuſſor † non tan-
tum tenetur intimare, & denunciare,
verum etiam defendere, & appellare,
& appellationem proſequi: aliàs non
repetit. Bart. in l. à ſententia nu.2. ff. de
appel. vbi vult, quod fideiuſſor poteſt
appellare à ſententia contra principa-
lem lata, licet ei non faciat præiudi-
cium. Afflict. d. deciſio.49. vbi Vrſil.
Alex. d. conſ.117. num.3. lib.7. Dec.
d. conſ.74. Rot. Ian. deciſ.28. num.15.
& 16. & quod fideiuſſor, qui ſoluen-
do non certiorauit principalem debi-
torem cadat à commodo repetitionis,
allegatur, text. in l. fideiuſſor. in fin.
principij, ff. mand.
32 Contrarium tamen, † quod non ſit
neceſſaria denunciatio, & intimatio,
& quod fideiuſſor ſoluens, etiam non
facta intimatione debeat nihilominus
indemnis à principali conſeruari, eſt
text. in l. emptorem. ff. de act. empt. &
ponit doctè, & ad longum. Alexan. d.
33 conſ.63. ad fi. lib.6. & ratio eſt, † quia
intimatio non eſt neceſſaria reſpectu
principalis, cum præcedat mādatum,
quod ſatis eſt. l. itemque. §. fideiuſſo-
res. ff mand. Abb. conſ.60. per totum.
lib.1.
34 Quintus caſus eſt: † quando non
fuit liquidatum, & calculatum debi-
tum viuente debitore: ſed poſt eius
mortem. Pariſ. conſ.121. num.3. in 4.
& poſuimus ſupra cap.15. hac eadem
35 ſect. Item † quando per fideiuſſorem
de veritate negocij, & cauſæ diſputa-
tum non fuit. Vt etiam quando non
fuit petitū, vt exhibeatur debiti prin-
cipalis inſtrumētum, vt pariter quan-
do fideiuſſor non fecit, quātum in eo
erat ne condemnaretur. Nam in om-
nibus iſtis caſibus ſi ſoluit, à beneficio
repetitionis cadit. Rot. Ian. d. deciſio.
28. nu.8. & 9. Afflic. d. deciſ.49. nu.2.
Rot. Lucenſ. d. deciſ.92.
36 Sextus: † quando fideiuſſor ſoluit
pro illo, qui ſe ciuiliter obligari non
poterat; nam tali caſu non habet re-
greſſum. Bart. in l. Marcellus. num.5.
37 ff. eo. & tanto magis † quādo fideiuſ-
ſor ſoluit pro reo, & debitore princi-
pali, qui ſe nullo modo obligari po-
teſt. Puta, quia Monachus, filiusfa-
milias, ſeruus, furioſus, mente captus,
prodigus, minor, mulier, & aliæ ſimi-
38 les perſonæ † & ſic quando principa-
lis obligatio eſt nulla: nam tunc fide-
iuſſor ſoluens non repetit Corn. con-
ſil.214.

39 ſil.214.num.12. in 2.pat. Alex.conſ. 66.nu.5.vol.4. dum vult quod quando prouiſio ſuccurrens, principali eſt fauorabilis, vt mulieri Velleianum, tunc fideiuſſor ſoluens, non habet regreſſum, etiam quod interceſſerit animo donādi, vel alio modo. bene Cror. conſ.135.num.29.30. & 39.vol.1. & conſ.195.nu.16.vol.2.& diximus ſupra in ſecundo caſu, & infra ſectio.8. per totum.

40 Septimus caſus eſt: Quando fideiuſſor non fouebat iuſtam cauſam, & voluit litigare: ideo, quia temerè litigauit cū illo, ad cuius fauorem fideiuſſit, fuitque ad expenſas condemnatus, nam non poterit illas, à reo principali pro quo fideiuſſit, repetere: nā fideiuſſor debet ſoluere, & ita mandatum habet, & nō litigare. aliàs regreſſum non habet. Patr.conſ.103.nu.1. 4. & 11. vol.3. & conſ.171.num.31. vol.4. Batt. conſ.82.nu.3. lib.1. quia dicit hoc indiſtinctè verum: inquiens quod fideiuſſor nō debet litigare, ſed ſoluere: & hoc reſpectu expenſas fa-
41 ctas in litigando nō repetit, † & nu.4. hoc extendit ad expenſas factas, pro
42 carceratione: † & addit quòd ſi pro ſolutione facienda, non habet pecunias, eas damno principalis debitoris debet ad vſuras recipere: quod vult non procedere, quando fideiuſſor eſt ſolitus fęnerati: quia tali caſu præſumitur, quod à ſe ipſo recipiat, vt firmat Afflict.deciſ.91.num.11.

Declara prædicta, ſi notoriè appa-
43 ret de non iure ipſius † fideiuſſoris: nam tunc expenſas, non repetit: ſecus, ſi ſumus in dubio; quia tali caſu recuperat expenſas: imò in caſu dubio tenetur Reus illas fideiuſſori ſubminiſtrare. Bertaz.de clauſ.clauſula.43. gloſ.2.num.7.

Secūdo prædicta declara, non pro-
44 cedere † in fideiuſſore de iudicatum ſoluendo: nam cum ipſe non teneatur defendere, ſi iudiciū ſuſcipit, & ſuccumbit, expenſas non recuperat: ſecus ſi obtineat. l.iam tamen. §. in hac ſtipulatione.ff.iud.ſolui.

45 Octauo fideiuſsor gratis liberatus, à creditore, à principali debitore non repetit. Marſil. de fideiuſs. quæſt.43. num.312. qui diſtinguendo, inquit, quod ſi creditor dictum fideiuſsorem liberauit gratis donando, ipſique remittendo debitum ex mera, & pura donatione, & tunc non repetit: aliàs ſecus ſi ex cauſa remunerationis hoc faciat.

46 Nono † fideiuſsor acceptilatione liberatus, licet ad reum, & debitorem principalem dicta liberatio non porrigatur, & ſit quo ad eum, ac ſi verè ſoluiſset: nihilominus à reo principali non repetit. Bart. in l. & per iuſiurandum in §. qui ita nu.5. ff. de acceptil. huc conferunt, quæ diximus ſupra in cap.præcedenti, num.14. declarando, & exemplificando, diſtinguendoque vt ibi latius dicitur.

47 Decimo † hæres fideiuſsor factus in teſtamento ſoluens ex diſpoſitione teſtatoris, à principali debitore non repetit l. ſi fideiuſsor. ff. de leg. 1. vbi Iaſ.nu.5. Vivi. deciſ.210. lib.2.nu.4. & facit l.tribus.ff.de vſufr. earum rerum, quæ vſu conſumuntur, & dicemus in ſequenti caſu.

48 Vndecimo: † quādo teſtator mandat, vt hæres eius fideiubeat: Nam ſi tali caſu ſoluere compellitur, ſolutum non repetit, quia in vltima voluntate
49 cenſetur iuſsus, vt nō repetat, † quod ſecus eſt inter viuos. Alex. conſil.58. habita nu.13. verſ. & in notabile lib. 3. Bald. in l.tribus hæredibus, num.2.

in 2.not.ff.de vſufruct.earum rerum, quæ vſu conſum. qui dicit hoc eſſe ex eo: quia fideiubet ex neceſſitate, & mandato teſtatoris. Iaſ. in l. quod dictum in 5.not. num.10. verſic. adde. Idem eſſe. ff.de pact. idem in l. indebitam in 1. not. ff.de condit. indebit. & in l.ſi fideiuſſor. ff.de leg.1. Angel. conſ.278. punctus eſt. Gerard. ſing. 85.num.2.

50 Duodecimo † fideiuſſor ſoluēs vſuras illicitas, & à iure vetitas à principali debitore non repetit. Alex. conſil.57.in 1.vol. quod venit repetitum in conſ 220.volum.2 niſi ex permiſſu principalis talem ſolutionem faciat. Alex.conſ.221.vol.2.

51 Decimotertio: † fideiuſſor mulctatus pro ſua contumacia, mulctam ſolutam vna,cum ſorte, & alijs nō repetit. Bart.conſ.82. punctus quæſtionis.nu.3.in fin.verſ. & eadem ratione lib.1. Idem eſt ſi pro ſoluenda mulcta dictus fideiuſſor paſſus fuerit alia dāna,quę etiam repetere non poteſt. Bar. d.conſ.82.num.3.

52 Decimoquarto † fideiuſſor ante ſolutionem non poteſt agere ad repetitionem. Bald. in l.ſi pro ea. num.9. C. mand.nam requiritur, quod de ſolutione conſtet.

53 Decimoquinto,† fideiuſſor ſoluens ante tempus non repetit,niſi tempore aduenientę. Bald.in d.l.ſi pro ea.nu.4. & eſt textus, qui hoc ad litteram ponit, in l.ſi fideiuſſor.32.ff.eod.

54 Decimoſexto † fideiuſſor ſoluens contempta denunciatione ſibi, à debitore facta, & ſpreta proteſtatione, ne ſolueret ſibi imputet, ſi à commodo repetitionis cadat. l. ait. §.ſi quis. ff.de his, quæ in fraud.credit. Pileus. quæſt.31. Magon.deciſio. Floren.30. num.11. Seraph. in nouiſſ.deciſ.1046. num.7.in ſecunda par. in vna Romana depoſiti.

55 Decimoſeptimo, † fideiuſſor ſoluens, ſine ceſſione iurium, à principali debitore non repetit. l.eum aliter vbi gloſ. Bart. & Bald.C.eo. Roncag. in l.reos. in princ.num.54. & 55.ff.de 94 duob.reis. Magon.deciſ.Flor.94. nu. 11. & habetur in l.Modeſtinus. ff.de ſolutio. adnotauimus infra in hac 2. par.ſect.6. cap.5.

56 Decimooctauo, † fideiuſſor nō poteſt repetere ſolutum, ſi cauſam ſciuit, ex qua reſultabat ſua liberatio, & habebat probationes ad illam probādam, & hoc non fecit. Rot. diuerſ. in impreſſ.deciſ.113.nn.12.par.1.

57 Decimonono, † fideiuſſor culpa ſua exactus non recuperat à principali debitore. Rot. Ian. Mercat. deciſione 28. numero 8. diximus ſupra in tertio caſu.

58 Multos alios caſus,† per quos fideiuſſor ſoluendo non repetit recenſet Oze.in §.ſi quid nu.3.in fin.inſt.eo.

59 Quæſt. † ſed quid ſi per iudicis iniuriam fideiuſſor fuerit exactus an à debitore repetat? tex.in l.exceptione. ff.eo. Pariſ.conſ.104.lib.3. Dec. conſ. 37.nu.4. Rip.reſp.82.nu.3. Tiraq.de retract.lig.in præfacti.nu.75. videtur firmare, quod non: ex eo præcipuè: quia iniuria videtur facta fideiuſſori, & non debitori.

In contrarium tamen, quod immo repetat allegatur.l.ſi fine,in §.cum autem ff.de re.tar. hab.& aduertunt Caballin.de euict.cap.5.num.8.& 9. Anton.Heringer.de fideiuſſ.cap.26. numero 24.& 25.

Et hoc ſecundum ipſum ibidem. nu.45.cum ſeqq.& in ſpecie .nu.51. videtur eſſe abſque ſcrupulo, quando debitori fideiuſſor indemnitatem pro-

promiſit: nam licet iniuria facta fideiuſſori reputetur caſus fortuitus: cum iudicis imprudentia, & ſententia iniuſta inter caſus fortuitos connumerentur. c. fin. extra. de empt. & vendit. vbi Abb. & Andr. Sicul. Caballin. de euict. §. 5. num. 7. & 8. Io. Lop. in c. per veſtras de donat. inter vir. & vx. c. 66. num. 3. Afflict. ſuper conſtitut. Regn. Rubr. 82. cap. 1. num 4. lib. 1. Sebaſt. Medic. de caſi. fortui. par. 2. quæſt. 12. nu. 2. & caſum fortuitum debitor fideiuſſori refundere nõ teneatur: cum nullum humanum conſilium illum præuidere poſſit. l. 2. §. ſi eo temp. ff. de adminiſt. rerum ad ciuit. pertin l. quæ fortuitis. C. de pign. act. l. verum. §. 5. ff. de minor. Tamen, quia ex ſua promiſſione debitor ad tale damnum aſtringi poteſt, ideo ex hoc ſolum ad talem caſum fortuitum dictus debitor tenebitur: & maximè, quia caſuũ fortuitorũ præſtatio pacto ſuſcipi poteſt. d. l. quæ fortuitis. l. 5. §. nunc videndum. ff. commod. gloſ. in cap. 1. in verbo leuiſſima extra eod. Et maximè, quia cautio de indemnitate omnia damna comprehendit, quæ quoquomodo fideiuſſori obuenire poſſent, vt per Bertaz. de clauſ. clauſula 43. gloſ. 2. num. 1.

60 Dicitur autem † fideiuſſor exactus per iudicis iniuriam, quando per iudicis errorẽ, ſtultitiam, imprudẽtiam, turpitudinem, ſeu ſordes fuerit exactus, vt etiam ſi per gratiam, ambitionem, iram, odium, necnon ſi id contigerit contra legis, vel conſtitutionis

61 diſpoſitionem, † vt pariter ſi id factum fuerit iuris ordine non ſeruato, ſed de facto, puta quia fideiuſſor per præceptum pœnale fuerit coactus ad ſoluendum Ant. Hering. de fid. c. 26. num. 32. 33. 34.

62 Sed an † fideiuſſor damna, & intereſſe, necnon & ſumptus, quæ pertulit à debitore recuperare, & repetere poſſit? & pro affirmatiua reſponderunt. Canon. in c. peruenit extra eo. & in c. fi. de foro competenti. gl. & doct. in l. Titius. ff. de procur. Bal. in l. conſtitutionibus. C. de vſur. Abb. cõſ. 60. quoniam ſatis. Pariſ. conſ. 104. nu. 12. volum. 3. Lancellot. de attent. par. 2. cap. 20. lim. 6. num. 11. Marſil. rub. ec. num. 193. Bello. conſ. 75 num. 4. Bertazz. de clauſ. clauſula 43. gloſ. 1. nu. 1. & gl. 2. nu. 1. Summa Ang. in verbo fideiuſſor. nu. 15. Valent. Franc. tract. de fid. c. 5. num. 508.

63 Et de expenſis in mandato executiue, quod fideiuſſor eas repetere poſſit à principali debitore, etiam quod ipſe principalis debitor minus expendere potuiſſet, iura ſunt clara, tex. in l. ſi quis, in §. impendia. in l. ſi mandarum. in §. ſi fideiuſſor. & in l. ſi is qui. ff. mand.

64 Idem eſt † in expenſis in lite peragenda factis: nam etiam ipſas fideiuſſori à debitore repetere licet. l. ſi mãdato meo. in §. ſi fideiuſsor. & l. 4. & l. ſi contra. C. eo. l. Titius. ff. de procur. Bart. conſ. 80. punctus quęſtionis. col. 1. Franch. March. q. 1062. par. 1.

65 † quæ expenſarum repetitio ipſi fideiuſsori, etiam lite pendente licita eſt. l. ſi remunerandi in §. fi. ff. mand. Bart. in l. exceptione. ff. eod. Boueri. ſing. 57. nu. 4. Franc. Marc. quæſt. 383. p. 1. & q. 293. num. 5. par. 2.

Quę intellige, & declara procedere.

66 † Primo vt prius damna, & intereſſe liquidentur, quã executioni demandentur. Bal. conſ. 393. vol. 2. Boer. deciſ. 52. nu. 8. Sebaſt. Med. de caſib. fortuit. p. 1. q. 11. nu. 57. Io. Bernard. Moſcat. in ſua prax. fideiuſ. p. 1. mod. 11.

Se-

67 Secundo, † quando fideiuſſor temerè litigaſſet cum illo, cui fideiuſſit, & ſuccubuit, fuitq; ad expenſas condemnatus: nam tali caſu eum beneficio repetitionis carere, docet Pariſ.d. conſ.104. num.1. cum ſeqq. vol.3.& conſ.171. nu.33. volum.4. Bertaz. de clauſ.d. clauſula 43.gl.2.nu.2.& 7.

68 Tertio, † quando notoriè apparet de non iure fideiuſſoris: ſecus ſi ſimus in dubio. Bertazz. loco præcitato, & aduertimus ſupra.

Sed quid in vſuris, an eas fideiuſſori à debitore repetere permiſſi ſit? In cuius quæſtionis reſolutione di-
69 ſtingue, † quod aut fideiuſſor ſoluit vſuras à iure vetitas, & non repetit. Alberic. in l.quod quis. ff. de reg.iur. Alex.conſ.219. quoniam vol.2. Deci. in d.l. quod quis damnum.nu.3.ff.de reg.iur. vbi Cag.nu.3. & diximus ſupra.nu.45. aliàs ſi à iure ſaltem, vt licitum intereſſe concederentur.

Declara tamen, & intellige hoc in trib.caſibus ſibi locum non vẽdicare.

70 Primò, † quando fideiuſſor medio iuramento vſuras ſoluere promiſit. c. debitores. de iureiur. gloſ.in c.peruenit. in verbo indemnem, extra eod. Alex.d.conſ.57.in prin.in verſ. & hoc quia præſupponitur.vol.1.Sum.Ang. in verbo fideiuſſor. num.15.

Secundo, quando fideiuſſor conuentus allegaret ſtatutum in loco vigens, quod non poſſit opponi de vſuraria prauitate, quia tali caſu eſt idem, ac ſi de iure fideiuſſor ſoluiſſet. Ant. Hering.de fid.c.26. num.92.

Tertiò, quando de facto vſuras ſoluere coactus fuiſſet: nam tali caſu eſt idem, ac ſi de iure ſoluiſſet. Alberig. in l.cunctos populos. col.fin.verſ.ego hanc q.C.de Sacroſ.Eccl Hoſtien. & Imol.in c.2.eo. Alex.conſ.107.colum. pen.lib.1.Dec.conſ.456.nu.2.& 487. par.2. Ruin. conſ.146. num.2. vol.1. Curt.Iun.conſ.102.nu.3.vol.2.Aym. conſ.869.nu.3.par.1.Bertaz. de clauſ. clauſula 43.gloſ.2.nu.2.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſori qualis concedatur dilatio ad perquirendum reum principalem abſentem, hoc totum iudicis arbitrio committitur.*

2 *Fideiuſſori à iure conceditur dilatio ſex menſium ad repræſentandum reum principalem abſentem, illumque perquirendum, ſed in pratica non ſeruatur.*

Fideiuſſori alleganti principalem adeſſe, quod tempus concedatur ad dictum principalem perquirendum, certiorandumque.

CAP. XL.

1 QVando † principalis eſt abſens, & fideiuſſor ignorat, in quo loco ſit: dubitant Doctores, quod tempus concedi debeat ipſi fideiuſſori ad principalem certiorandũ, & perquirendum? Et concludunt hoc totum iudicis arbitrio cõmittendum eſſe. Menoch.de arbit.iud.cent.1.lib.2.caſ.10.nu.5. Iul.Clar.in prax.crim. §.fin.q.47.verſ.ſed hic quæro. qui ex l.ſancimus. C.de fideiuſſ.dicit per il-
2 lum text.† fideiuſſori ad reum repræſentandum concedi tempus ſex menſium, ſed demum ſubdit, quod diſpoſitio illius legis in pratica non ſeruatur: cum omnes fideiuſſores (ſecundum eum) recipiantur ad repræſentandum reum ad omne iudicis mandatum, & toties quoties: & multum conferunt ad præmiſſa, quæ ponunt Bart.in Auth. qua in prouincia. nu.6. & 7.

& 7. C. vbi de crim. agi oport. & diximus ſupra proximè. cap. 39. caſ. 4 nu. 29. & in 1. par. principali. ſectio. 2. in pręlud. c. 3. num. 22.

SVMMARIVM.

1 *Duo rei promittendi, an, & quando cenſeantur inter ſe fideiubere: multæ diſtinctiones dantur, & ex ijs bene examinatur, & reſoluitur hac concluſio ſatis implicitè à DD. pertractata.*

Duo rei promittendi, an tacitè inter ſe fideiubere cenſeantur.

CAP. XLI.

IN hac quæſtione parum ſibi ipſis conſtant ſcribentes: nam vt aduertit gl. in l. vir vxori. in §. fin. in verbo interceſſionem factam. ff. ad S. C. Velleian. fuit in hoc magna diſſenſio inter Io. & Martinum gloſſatores antiquos, & Bart. in l. reos in princ. ſub num. 1. ff. de duobus reis. dum admonet quod & olim, & hodie in hoc articulo doctores fuerunt varij, & hunc paſſum difficilem, obſcurum, & arduum nominat in d. l. reos. Ang. nu. 1. Caſt. num. 4. & bene Bald. conſ. 198. num. 11. lib. 1. & vltra relatos hanc quæſtionem pulchrè declarant Gabr. de fideiuſſ. concluſ. 2. Bertaz. de clauſ. inſtr. clauſula 39. gloſ. 7. num. 4. & 5. Vincen. Carrocc. de excuſſ. bon. t. q. 2. quæſt. principalis. nu. 14. 15. & ſeqq. Natt. conſ. 261. num. 3.

Aliqui enim exiſtimarunt, vt fuit Ioannes gloſſator antiquus in d. l. vir vxori. in d. §. fin. in d. gloſ. in verbo interceſſionem. ff. ad S. C. Velleia. quod duo rei debendi ad inuicem non intelligantur fideiubere, niſi hoc nominatim ſit actum. Anton. Hering. de fideiuſſ. cap. 4. num. 4. qui alios referr. Ea potiſſimũ ratione adductus, quia fideiuſſio ſtipulationem ad ſui eſſentiam requirit. l. Blanditus. C. de fideiuſſ. l. 5. §. ſatis acceptio. ff. de verbor. oblig. l. hæreditatem in §. 1. ff mand. quæ cum in caſu iſto non interueniat: Merito ſi iſti duo rei fideiubere non intelligantur.

Ad quã rationem facilis eſt reſponſio cum in fideiuſſione expreſſa ſit neceſſaria ſtipulatio: ſecus in tacita, & ſubintellecta qualis videtur eſſe iſta l. cum oſtendimus, in §. fi. ff. de fideiuſſ. tut. vltra, quod illud eſt verum in fideiuſſione vera, & non in impropria, quæ eſt iſta, de qua agitur.

Multis alijs rationibus hanc ſuam opinionem comprobat Io. in d. glo. in verb. interceſſionem, quas aliter non refero.

Contrariam opinionem, quod duo rei promittendi cenſeantur inter ſe fideiubere ex plurib. corroborat Martinus, alter antiquus gloſ. in d. gloſ. & ponunt Bartol. & alij in d. l. reos. ff. de duobus reis.

Cæterum doctores videntes iſtum articulum ita perplexum, dubium, ac difficilem: Pro eius reſolutione varijs diſtinctionibus vtuntur. videantur gloſ. in l. Vranius, in verbo in ſolidum. ff. eo. glo. etiam in l. 2. in verbo iuuare. C. de duobus reis quæ, & ipſa pro huius difficultatis reſolutione multos caſus facit, vt etiam aduertit alia gl. in auth. de duobus reis, in prin. in verbo ſi quis enim alterna.

Igitur in hac hæſitatione prima illa diſtinctione vtuntur doctores, ſupra relati. Quod quando vtilitas contractus ad vtrumque reum peruenit, quod tali caſu alter pro altero fideiubere cenſetur: quatenus ſoluit, & ſi

ſoluit

ſoluit eatenus repetere poteſt, quatenus vltra ratam ſuā ſoluit. Secus verò ſi commoditas contractus ad alterum tantum peruenit: tunc ille non videtur pro altero intercesſiſſe: neque ſi ſoluit poteſt ab eo repetere.

Alia, & ſecunda diſtinctio, quæ datur in propoſito ea eſt. Nam an duo rei debendi inter ſe fideiubere dicantur duo caſus ſunt conſiderandi. Vnus eſt reſpectu creditoris: alius verò reſpectu actionis, quæ inter eos competit, reſpectu creditoris duo correi inter ſe fideiuſſiſſe creduntur in duobus caſibus tantum.

Primus eſt, quando ſic fuit actum, & expreſſum. l. reos. ff. de duob. reis.

Secundo quando eſt color quæſitus. l. ſed Iulianus. in §. 1. ff. ad Maced. Arret. conſ. 33. num. 8. Socin. conſ. 71. poſt princ. verſ. & in primis dico vol. 3. qui de iſto colore quæſito loquētes ponunt hoc verū, quando fieret fraus legi: eo quia interuenit perſona, quæ de iure ſe obligare non poteſt: in alijs verò caſibus duo rei debendi reſpectu creditoris inter ſe fideiuſſiſſe non cenſentur.

Secus verò, quando non tractatur de præiudicio creditoris: ſed tantum de intereſſe correorum inter ſe: quia tunc duo rei videntur inter ſe ad inuicem fideiubere: ita quod ſi alter eorum ſolidum ſoluat poteſt ab altero partem repetere: tanquam pro eo fideiuſſorio nomine ſoluerit: quod intellige in tribus caſibus.

Primò quando rei ſunt obligati ex cauſa onerosa, puta ex mutuo: & tunc quatenus pecunia ad alterum peruenerit: eatenus actione mandati, vel negociorum geſtorum repetere poteſt. l. idem. §. fideiuſſores mandati. §. pen. inſtit. eod.

Secundo, quando duo rei ſunt obligati ex cauſa lucratiua: eo quia ſunt ſocij omnium bonorum, vel alicuius obligationis, ac negociationis: nam ſi quis ſoluit totum pro rata ſocij, actione pro ſocio poteſt ſolutum repetere Bart. in d. l. reos. ff. de duobus reis, & notāt omnes in l. ſi duo. ff. ſi quis caut.

Tertio quando ex cauſa lucratiua, & non ſunt ſocij: ſed eſt actum, vt ſint fideiuſſores, & tunc ſi alter totum ſoluit, partem repetit. d. l. reos. in princ. ff. de duobus reis.

Iſtis tribus caſibus exceptis, ſi ſunt duo rei debendi obligati ex cauſa lucratiua, & vnus totum ſoluat, ab altero ratam ſocio tangentem non repetit. l. in l. Falcidia. ff. ad l. Falcid. Caſtr. in d. l. reos. nu. 4. Fulgoſ. in l. vir vxori. in §. fin. num. 8. Caſtr. numero 5. ff. ad Velleian.

Quatenus verò attinet ad actionē dandam: & ſic ſumus in ſecundo capite huius diſtinctionis: dicas: quod aut iſti duo rei debendi ſunt conſtituti ex cauſa lucratiua: & tunc intelliguntur fideiuſſiſſe: aliàs non d. l. in l. Falcidia. ff. ad l. Falcid. Bar. in d. l. reos. ff. de duobus reis, & diximus ſupra proximè.

Aut ex cauſa unerosa, & tunc eatenus cenſentur fideiuſſiſſe, quatenus negotium ad alterum pertinet d. l. vir vxori. in §. fin. ff. ad Velleian. vbi not. l. ſi pro parte, in §. 1. ff. de in rem verſ. l. ſed Iulianus. in §. item ſi duos. ff. ad Maced. Bart. in l. duob. in §. vbi duo, nu. 8 ff. de duobus reis. Ang. & Imo. in dicta l. reos.

Et tali caſu, quādo cenſentur inter ſe fideiuſſiſſe vnus pro altero non poteſt conueniri, niſi altero excuſſo. in §. 1. in Auth. de fideiuſſ. auth. præſente vbi Bart. d. tit.

Ex

Ex præcedētibus reſultat vnum in hac materia veriſſimum, & indubitatum. Quod duo rei debendi intelliguntur inuicem fideiubere: quando cauſa obligationis ad vtrunque pertinet: & ſi alterum tantum tangit, ille, qui non ſentit commodum non videtur fideiubere: ſed bene correus ad quem negotium pertinet. Bart. in d.l. reos. in princ. num. 1. de duobus reis. Bald. in l. 1. num. 4. C. de duobus reis. Fulg. in d.l. vir vxori. in §. fi. nu. 8. vbi Caſt. num. 5 ad Velleia. Ang. & Imol. in d.l. reos.

Quò fit, quod ſi cauſa eſt cōmunis, & alter totum debitum ſoluit, partem repetit. d.l. 1. C. de duobus reis.

Sed quid ſi cauſa obligationis ad vnum tantum ſpectat, & alter totum debitum ſoluit, totum ab eo repetit, ad quem cauſa obligationis ſpectat. Corne. qui dicit hanc cōmunem opinionem eſſe, conſ. 316. nu. 2. verſ. tamen his non obſtantibus vol. 4.

Ex hoc infertur. Quod ſi quis promiſerit dotem pro filia ſua, & alius æquè ſe principaliter obligauerit, & totum debitum ſoluerit, totum debitum à patre repetit: cum ſolius patris munus ſit dotare filiam. l. qui liberos. ff. de rit. nup l. fin. C. de dot. promiſſ. l. obligamur. in §. lege, cum gloſ. ff. de act. & oblig.

Et cum iſta tacita fideiuſſio verbis, & ſtipulatione careat: cum (vt dictum eſt) duo rei debendi taciè fideiubere cenſeantur inter ſe, & mutua fideiuſſio inter ipſos intelligatur, ſequitur quòd iſti correi ad inuicē non ſint verè, & propriè fideiuſſores, ſed ficte, & largè. Roncag. in d.l. reos. nu. 14. ff. de duobus Caball. conſ. 61. nu. 57. diximus ſupra in 1. par. ſect. 1. in prælud. c. 9. num. 22. verſ. 4. exemplum ſit.

Amplius non omitto aduertere in propoſito, quod atteto effectu, & exequutione obligationis inſpecta, duo rei videntur ad inuicem inter ſe fideiubere. Et ratio eſt; quia ſolidū à ſingulis exigi poteſt: quod nihil aliud eſt, quam teneri alterum pro altero. Rom. conſ. 114. vbi Mandoſ. in add. Natt. conſ. 51. num. 8. & conſ. 52. nu. 3. & conſil. 261. num. tertio. Martin. Monter. deciſ. Regni Arag. 4. numero 26. verſic. primis duobus caſibus quos, & alios refert, & ſequitur Anton. Hering. ſuo tract. de fideiuſſ. cap. 4 num. 6. & 7.

SVMMARIVM.

1 *Fideiubere quis poteſt pro duobus reis.*
2 *Immo pro vno reo, & pro tota quantitate.*

Fideiuſſor quis eſſe poteſt pro duobus correis, & etiam pro vno tantum, & pro tota rata.

CAP. XLII.

1 Fideiubere quis pro duobus reis poteſt. l. hæres §. eum tu. ff. eod.
2 Imo, & pro vno correo, tantū, † & pro tota quantitate, quis obligari, & fideiubere poteſt. l. cum duo, & l. duos reos in princ. ff. de duobus reis.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſor legitimus defenſor dicitur.*
2 *Item, & neceſſarius defenſor.*

Fideiuſſor eſt legitimus defenſor.

CAP. XLIII.

1 Fideiuſſor, quod legitimus defenſor dicatur, ponit Bart. in l. idemque in §. generaliter, num. 2. in ſecundo, not. vbi etiam hoc idē alij notant
2 ff. mandati † & neceſſariū defenſorem appel-

appellat. Gabriel. conſil. 34. num. 6. volum. 2.

Fideiuſſio in quibus caſibus præſtanda veniat, & in quibus non. hoc totum Iudicis arbitrio committitur.

CAP. XLIV.

Fideiuſſione, an quis grauandus ſit necnè hoc totũ iudicis arbitrio remittitur: qui ſecundum caſuum diuerſitatem, & circũſtantias factorum id terminet, ac decidat. Tiraq. de retract. conſanguin. §. 1. gloſ. 18. nu. 45. & 46. Surd. de alimen. tit. 3. quæſt. 3. num. 31. in fin. diximus ſupra cap. 13. hac ead. ſect.

Argumentari licet de fideiuſſione ad pignus, & hypothecam.

CAP. XLV.

Argumentationẽ in iure bonam eſſe de fideiuſſione ad pignus, & hypothecam paſſim firmãt noſtrates. faciunt. l. ſi legati. in fin. ff. de pignor. l. 2. ff. qui pot. in pignor. hab. ſcribunt Neguſ. de pign. in 4. memb. 2. par. num. 56. Burſat. conſ. 103. num. 17. vol. 1. Ant. Quetta. conſ. 54. nu. 4. verſ. confirmatur. Iaſ. in l. 1. ad fin. ff. de leg. 1. & aduertit Surd. de alim. tit. 3. quæſt. 4. num. 6.

Et quod fideiuſſio pignus, & hypotheca æquo iure procedant eſt tex. in l. fideiuſſor in §. fi. ff. de conſtit. pec. vbi hoc notat Ang. & ita ratiocinantur Tiraq. de ll. connub. in verbo contracter gl. 5. num. 119. Alex. conſ. 63. in fin. volum. 5. Alban. conſ. 93. nu. 13. Ant. Hering. de fid. c. 18. num. 66.

Fideiuſſio non eſt offerenda non petenti: ſed ſufficit moram petenti non facere.

CAP. XLVI.

Cautio non petenti offerenda non eſt: benè verum eſt: quod ſi petatur: quod petenti mora fieri non debet. l. 2. §. quod ait prætor. ff. quorum bon. l. 1. §. non exigit prętor in fi. ff. vt in poſſ. leg. l. ſi quis filium. §. ſtipulatio. ff. de coll. bon. Surd. de alim. tit 7. q. 19. num. 15. & diximus ſupra hac ead. ſect. c. 8. num. 5.

Fideiuſſor debitum ex fideiuſſione contractum legans, obligat eius hæredem, ad illud perſoluendum.

CAP. XLVII.

Fideiuſſor ſi legat, quod debet pro alio, quo ad ipſum debitorem, tale legatum valet: nam poteſt agi actione, ex teſtamento, qua cogat teſtatoris hæredem, vt creditori legatum ſoluat, & eum liberet, idẽ quando expreſsè fideiuſſor creditori legauit debitum. l. ſi cui legetur. §. fi. & l. ſi fideiuſſor. ff. de leg. 1. Craſſ. recept. ſent. § legatum quæſt. 17. qui. num. 2. hoc limitat, quando fideiuſſor, in ſuo teſtamento generaliter iuſſit omnia ſua debita ſolui.

An, & quando pater poſſit, & cenſeatur pro filio fideiubere.

CAP. XLVIII.

Duo ſunt videnda, primo an pater poſſit pro filio fideiubere, ſecundo dato, quod poſſit, an & quando pro filio fideiuſſiſſe præſumatur.

Circa

Circa primùm dicas: quod regulariter pater poteſt pro filio fideiubere, & obligari: etiam in caſibus, in quibus pro ipſo eſt obligatus de in rem verſo, vel quod iuſſu. Bal. in l. ſi mandarot. C. quod cũ eo. & in l. in eum. §. tabernæ. ff. de inſtit. & ideo pater poteſt fideiubere pro dote nurui reſtituenda. Bartol. in l. ſi conſtante. in §. quoties. ff. ſol. matrim. Alex. in l. quavis. ff. de ſolut.

Circa ſecundum cõſtituas concluſionem: quod regulariter pater tenetur, tamquam fideiuſſor pro filio. l. quoties, vbi Bart. ff. ad municip. l. cum filius, in princ. ff. de verb. oblig. l. tria. ff. de excuſat. tut. pater enim in dubio, cenſetur fideiuſſor filij, l. 1. C. de decurio. lib. 10. Bal. in l. 1. in 2. colum. in verbo, quæro teſtator. C. communia de legat. in l. 1. in 3. col. C. ne fil. pro patr. & in auth. ſed cum teſtator in fin. C. ad leg. Falcid. & maxime quando ex ſua ſolutione filius liberatur à pœna. Bald. in l. 1. ad fin. C. ne fil. pro patre. Immo pater conſentiens filio litigatti, ad ſoluendum cõdemnato, cenſetur quaſi fideiuſſor, & habet tãtum tempus ad ſoluẽdum de peculio profectitio, & aduentitio, quantum habet filius condemnatus. Bald. in l. ſancimus, in §. fi. in 2. col. C. de vſu. rei iud. licet idem Bald. contrarium videatur ſentire in l. fi. in §. neceſſitatem, in vltima col. verſ. quæro numquid cõſenſus. C. de bon. quę lib. & tali caſu pater cenſetur pro filio fideiuſſiſſe, tantum, quantum eſt in peculio, & non vltra. l. qui iuraſſe in §. 2. ff. de iureiur. Bart. in l. cum filius in princ. in 1. colum. ff. de verb. oblig. Bal. in Auth. ex teſtamento. col. pen. verſ. 15. C. de collati. Plus quando pater tenetur de peculio cum cenſeatur fideiuſſor contractus, & iudicij pro filio, executionem non euadit. Bart. in l. ſi filio la ſeconda. ff. ſol. matr. in 2. col. adde, quod quando pater eſt legitimus fideiuſſor filij, tunc tenetur tantum de peculio, & non in ſolidum. Bart. in l. filius. ff. de tut. & rat. diſtrah. qui vult quod tunc, quando pater eſt legitimus filij fideiuſſor, liberatur à fideiuſſione, filio ſui iuris effecto. Præmiſſa non procedunt in nonnullis caſibus, & primo in delictis, in quibus pater non dicitur fideiuſſor filij: ſecus in quaſi delictis: puta quando filius eſt in officio, quia pater pro eo tenetur de peculio. Bald. in Auth. ſed cum teſtatore ad fin. C. ad l. Falcid. & in l. 1. C. communia de leg.

Aduertendum tamen eſt, quod pater fideiubendo pro filio cõtrahente, non dicitur cõſentire ad effectum ſtatuti, quod contractus filij non valeat ſine conſenſu patris. Bald. in l. exceptione, in fi. C. de euict. licet ſecus ſit, quando fideiubet pro filio in iudicio, quia tunc videtur præſtare cõſenſum, & legitimare perſonam filij. Bald. ad Spec. in tit. de reô. verſ. ſi pater.

Amplius in propoſito adnotãdum, quod pater fideiuſſor pro filio, nõ poteſt conueniri, niſi prius excuſſo filio, niſi, quando negocium principaliter pertineret ad patrem, vt etiam quando pater in ſolidum, cum filio teneretur. l. ſi tria. ff. excuſ. tut. vt de his omnibus videri poteſt Firmanus in ſuo repertorio, in verbo pater fideiuſſor filij, per totum.

Diſpoſitio arctans ad fideiuſſores dandos, quos non comprehendat, & quod forenſem non liget.

CAP. XLIX.

SI Canon, Lex, Statutum, vel aliqua alia diſpoſitio ordinant fideiuſſo-

iuſſorem præſtari, in ijs forenſis, & non ſuppoſitus, modo diues, & non ſuſpectus, non comprehenditur: Eius enim nudæ cautioni in hoc credendũ, & ſtandum eſt. Ang. in l. cui non facilè. ff. ſi cui plus quam. l. Falcid. Alex. conſ. 37. nu. 15. vbi Add. in littera D, vol. 2. & in l. diuortio, in § interdum. nu. 2. ff. ſolut. matrim. vbi Iaſ. num. 10. & 11. Iaſ. in l. 1. num. 16. ff. qui ſatiſd. cogan. Carpa. ad Stat. Mediol. par. 1. cap. 41. num. 41. qui hoc extendit ad forenſem probatæ vitæ, & poſſidentem immobilia, licet hoc vltimũ non firmet. Immo forenſis, & non ſuppoſitus, quod indiſtinctè ad fideiuſſorem dandum aſtringi nequeat: ſed quod ſatis ſit, vt per eum præſtetur iuratoria cautio. ponit Aſin. in ſua praxi. iudic. §. 32. cap. 33.

Fideiuſſor non ſuppoſitus, an, & quando recipi poſſit.

C A P. I.

Si quis reus conuentus in iudicio, ex forma legis, vel ſtatuti, fideiuſſorem date tenetur de iure cõmuni, poteſt dare fideiuſſorem, etiam nõ ſuppoſitum. l. ſi fideiuſſor. in §. ſi neceſſaria, vbi not. ff. qui ſatiſd. cogan. Alex. in l. de die, in §. tutor. d. tit. ſecus ſi velit ſuſcipere defenſionem rei conuenti, nam tali caſu debet dare fideiuſſorem de loco, & ſuppoſitũ Io. Fab. in §. fin. num. 9. inſtit. de ſatiſd. Cautela tamen eſt ad hoc, vt fideiuſſor non ſuppoſitus recipiatur, & recuſari nequeat, quod fori priuilegio renunciet, vt not. in l. 1. ff. ſi quis in ius voca. non ierit, & in l. fideiuſſor, in princ. vbi Iaſ. num. 1. ff. qui ſatiſd. cogan. Rebuff. de exec. ſent. art. 1. gl. 16. num. 44. quod cum hoc moderamine intellige, modo forenſis iſte habeat bona in iuriſdictione illa, & non aliter. Carp. ad Stat. Mediol. par. 1. c. 53. num. 3. & infra. His adde, quæ poſuimus infra ſect. 7. cap. 3. nu. 11. & huc ead. ſect. cap. 14.

S V M M A R I V M.

1 *Spei expectatio vana, & fallaciſſima: & dicitur ſomnium vigilantium.*
2 *Quod non eſt in re, ſi eſt in ſpe, rumpi poteſt.*
3 *Spes ad aliquam rem, non eſt ſufficiens ad agendum ad eam.*
4 *Spes vera, & propria eſt, quæ eſt fundata de præſenti.*
5 *Spes filij ſuccedendi patri, non eſt habenda in conſideratione.*
6 *Spe id, quod eſt, idem eſt, ac ſi re eſſet.*
7 *Spei non reprobatæ appellatione, venit etiam res.*
8 *Spes pro veritate habetur.*
9 *Spes poteſt deduci in pactum, & contractum.*
10 *Spes in contractibus conditionalibus tranſit ad hæredes: ſecus in legatis, & vltimis voluntatibus.*
11 *Spes ex contractu conditionali de præſenti conſideratur.*
12 *Spes in vltimis voluntatibus non tranſmittitur ad hæredes, & ſupra numero 10.*
13 *Spes fideicommiſſi conditionalis, non tranſmittitur ad hæredes.*
14 *Idem in inſtituto, & ſubſtituto.*
15 *Præmortuo maximè fideicommiſſario ante grauatum.*
16 *Spes ſuccedendi in fideicommiſſo, eſt ius quærendum.*
17 *Spes probabilis, & cõſiderabilis tranſmittitur ad hæredes.*
18 *De ſpe probabili, & conſiderabili idem iudicatur, quod de re.*

19 Spes

19 *Spes probabilis iuri quaſito adæquatur.*
20 *Producitque actionem.*
21 *Spes probabilis non intereſt, an à caſu, an verò à voluntate procedat.*
22 *Spes probabilis eſt illa, quam lex fouet.*
23 *Spes fideicommiſſarij viuente grauato probabilis dicitur.*
24 *Spes, & dubius euentus, quem quis habet in re vendi poteſt, licet nihil inde ſequatur.*
25 *Emptio valet, ſiue fundetur in re, ſiue in ſpe.*
26 *Spes in contractu venditionis venit.*
27 *Lactus retis, captus miſſilium, auium, & piſcium vendi poteſt, vt etiam cuiuſlibet alterius dubij euentus.*
28 *Emens iactum retium, & captum miſſilium piſcium, & auium non ſubijcitur diſpoſitioni l. 2. C. de reſcind. vendit, ſecus verò habita tactione communis valoris iactus.*
29 *Idem in emente agrum, in quo fuerit repertus Theſaurus.*
30 *Fructus futuri, & incerti uendi poſſunt, ſoluendo precium tempore contractus abſque reatu, & incurſu uſurarum.*
31 *Spes certa ſufficit ad hoc, ut quis ad cauendum aſtringi poſſit.*
32 *Spei in materia multa remiſsiuè.*

Spes ſola ſufficit ad hoc, vt quis ad cauendum aſtringi poſſit.

CAP. LI.

1 ET ſi ſpei † exceptio vana ſit, & dicatur fallaciſſima, & ſomnium vigilantium, ſecundum Ioſeph. Lud.
2 deciſ. Lucenſ. 25. nu. 86. & 87. † & illud, quod non eſt in re, ſi tamen eſt in ſpe rumpi poſſit. Alex. in l. ſi à primo. & in l. ſi poſthumus. vtrobique nu. 2.
3 ff. de lib. & poſth. † vt etiam quod ſpes ad aliquam rem non ſit ſufficiens ad agẽdum ad ipſam rem, ſecũdũ Abb. in c. cum ſuper quęſt. nu 6. de conceſſ.
4 præbendæ: † vt pariter, quia ſpes vera, & propria eſt, quæ eſt fundata de præſenti. Bart. in l. poſt emancipationem, in §. 1 ff. de lib. cauſ. & in l. fin. C. de pact. dum hoc reſpectu firmat,
5 † quod ſpes ſuccedendi patri, non ſit habenda in conſideratione. Nihilo-
6 minus † ſpe id, quod habetur, proindeeſt, ac ſi re eſſet Bart. in l poſthumi. in § licet autem. num. 3. ff. de iniuſt. rupt. vnde fit, quod appellatione
7 † ſpei nõ reprobatæ veniat etiam res. Alex. in l. is poteſt. nu. 6. ff. de acquir.
8 hæred. & quod † ſpes pro veritate habeatur. Bar. in l. Gallus. in §. uidendũ. num. 2. uerſ. iſta induco in argumentum ff. de lib. & poſth. benè Iaſ. in d. l.
9 is poteſt. nu. 56. Et hoc reſpectu † ſpes poteſt deduci in pactum. Bart. in l. de quæſtione. num. 3. & 4. C. de pact. Socin. iun. conſ. 40. num. 15. uol. 4. Deci.
10 conſ. 440. num. 12. Similiter † ſpes in contractibus, etiam conditionalibus tranſit ad hæredes, licet ſecus ſit in legatis, & ultimis uoluntatibus. Card. in clem. fin. q. 16. de elect. Bart. in l. ſi filius 78. ff. de uerb. oblig. qui huius dicti rationem differentiæ aſſignat. Cag. in l. quę legata. 18. nu. 5. ff. de reg. iur. & faciunt l. ſi cum hæres. ff. quando dies legat. ced. l. ſi uſuſfructus in fin. ff. de cond. inſert. §. conditionalis.
11 inſtit. de oblig. † nam ſpes ex contractu conditionali de præſenti conſideratur. Bart. in l. poſt emancipationem. in §. illud. num. 2. ff. de lib. legat. Iaſ. in l. quæ de legato. nu. 22. ff. de leg. 1.
12 & hac ratione, cum in ultimis † uo-
13 luntatib. ſpes nõ tranſmittatur, † ſpes fideicõmiſſi conditionis nõ tranſmittitur ad heredes l. Lucius in §. Paulus, ubi

vbi Bart.ff.de vulg. & pupil.ſubſtitu-
14 tione. † Minus tranſmittuntur ſpes
inſtitutionis, & ſubſtitutionis. Caſtr.
15 conſil.138. viſo puncto. † Præmor-
tuo maximè fideicōmiſſario ante gra-
uatum Pariſ.conſil.37.num.46.in ſe-
16 cundo, & ratio eſt: † quia ſpes ſucce-
dendi in fideicommiſſo eſt ius quæ-
rendum. Ceph.conſ.513 num.19. in
quarto, & hæc tanto magis erunt in-
17 dubitata, quando † ſpes eſt probabi-
18 lis, & conſiderabilis, nam † de ſpe
probabili idem iudicatur quod de re.
Cephal. conſil.617. num.126. vol.5.
19 immo † iuri quęſito adæquatur idem
Cephal. conſil.318. nu.77. volum.3.
20 † & actionem producit. Cephal.con-
ſil. 113 num. 29. in princ. quæ ſpes
21 † probabilis nihil intereſt vtrum à ca-
ſu, an vero à voluntate depēdeat. Bal.
in l.in venditis, num.4. & 7. C.de con-
trahend.empt.vbi, & Salyc.Hieron.
Gabriel. conſ.168. quæſt.5. num.81.
22 vol.1. & maxime cum ſpes † proba-
bilis illa dicatur, quam lex fouet, vt
admonet Iaſ.in d.l.is poteſt, num.16.
ff.de acquiren. hæred. Alex.conſ.188.
num.22.vol.5. & conſil.5.nu.9.lib.7.
23 Qui † ſpem fideicommiſſi viuente
grauato probabilem appellat. ex præ-
miſſis reſultat, cum (vt dictum eſt)
ſpes in pactum, & contractum dedu-
24 ci poſſit quod † ſpes, & dubius euen-
tus, quem quis habet in re vendi poſ-
25 ſit, licet nihil inde ſequatur. † emptio
enim valet, ſiue fundetur in re, ſiue in
ſpe dubia, l. hæc emptio. vbi ſignan-
ter hoc notat Bald. ff.de contrahend.
26 empt. † ſpes enim in contractum ve-
nit venditionis l. ſi iactum. ff. de act.
empt.l.ſpem. C.loc.l.cum hæredem,
& l.nā hoc modo. ff.de hæred. vel act.
vend. Bartol.in l.cotem ferro.in §.qui
maximos nu.8. & 9. ff. de pub. & ve-
ctig. Hieron. Gabr. dicto conſil.168.
nu.81. quęſt.5. volum.1. Oſaſch. de-
27 ciſ. Pedamon.95.num.3. & ideo † ia-
ctus retis, captus miſſilium, piſcium,
& auium, vel cuiuslibet alterius dubij
euentus vendi poteſt, licet ſint quid
futurum, incertumque, & in ſpe con-
ſiſtant vendi poſſunt: nam talis ven-
ditio ſuſtinetur, d.l.nec emptio. & d.
l. ſi iactum: cum alijs ſupra allegatis,
28 † & hæc in tantum ſunt vera, quod
emens iactum retis non ſubijcitur di-
ſpoſitioni, l.2. C.de reſcind.vend.nec
poteſt contra eum allegari læſio vltra
dimidiam, niſi venditor ſit læſus ha-
bita ratione communis valoris ipſius
iactus, & ſpei, non autem piſcium ca-
ptorum, vt ex Bart.Bal.Pantal.Cagn.
& alijs cōcludit Gabr. dicto conſ.168.
quæſt.3. num. 25. qui num. 26. tenet
29 idem eſſe in emente agrum, † in quo
repertus eſt theſaurus, cui inquit ipſe
non obſtat beneficium d.l.2. C.de re-
ſcinden.vend. hinc demum fit, quod
30 † fructus futuri, & incerti vendi poſ-
ſunt ſoluendo pretium tempore con-
tractus etiam abſque reatu, & in cur-
ſu vſurarum. Innoc.in cap.in ciuitate
de vſur. Caſtr.conſ.19. Gabr. d.conſ.
168.quæſt.5.num.68.

Ita, & in propoſito noſtro iure ſan-
31 citur, Quod † propter ſolam ſpem,
& præſertim quando eſt certa, quis ad
cauendum aſtringi poſſit: ſicut pro-
pter rem. l.ſi vſusfructuarius mihi.
ff.vſus fruct.quemad.ca. Bar.in l.Gal-
lus.in § nunc videndum. num.2.ff.de
32 lib.& poſth. Deci. vbi multa † de ſpe
ponit reſp.17.nu.45. vol.2.

S V M M A R I V M.

1 *Fragilitas in cautione valdè conſide-*
rabilis eſt.

2 *Cau-*

2 *Cautio eſt rem penes ſe habere, quam tabulas cautionis.*
3 *Plus cautionis eſt in rem, quam in perſonam.*
4 *Melius eſt poſſidere, quam in perſonam experiri.*
5 *Tutius eſt habere rem, quam actionem ad rem.*
6 *Fragilitas in cautione ineſt.*
7 *In cauſis grauibus, & arduis, quis ſe cautionis fragilitati committere non debet.*
8 *Vbi imponitur pœna ſanguinis cautio non recipitur.*

Imbecillitatis defectus in cautione multum notabilis eſt.

CAP. LII.

OMnes ferè Doctores firmant,
1 Quod † fragilitas in cautione multũ conſiderabilis reperitur. Nam
2 † ſatius eſt ſuam rem ſibi ſaluam fore, quam tabulas cautionis habere, & illius incertum euentum ſpectare dicũt text. in l. ſuſpectus. ff. de ſuſpect. tut. l. pupilli ff. quod falſ. tut. auth. l. cogi. in §. ſi pater. in fi. ibi ſub incerto cautionis. ff. ad Treb. l. qui ita inſtitutus, in §. 1. ibi propter fragilitatem cautionis. ff. dicto tit. ad Treb. l. ſi cui lege-
3 tur in §. fi. ff. de leg. 1. nam plus † cautionis eſt in rem, quam in perſonam. l.
4 plus cautionis. ff. de reg. iur. † & melius eſt poſſidere, quam in perſonam
5 experiri. l. 1. §. 1. ff. de ſuperfici. † & tutius eſt habere rem, quam actionem ad rem aduerſus alterũ. l. minus. ff. de reg. iur. l. ſi debitor. in fin. ff. de furt. §. furt. autem. inſt. de oblig. quæ ex de-
6 lict. naſc. & † quod fragilitas cautioni inſit. docet Tiraq. qui hos citat de retract. lig. §. 1. gl. 18. num. 33.

Ex hac radice ſcaturit, quod in cau-
7 ſis † grauibus, & arduis, quis ſe cautionis fragilitati committere compelli non poteſt: & maxime vbi periculum perſonæ vertitur, & ideo vbi im-
8 ponitur † pœna capitis, & ſanguinis cautio non recipitur, vt hæc omnia, & multa alia adnotauimus in hac 2. part. cap. 30. ſect. 8.

SVMMARIVM.

1 *Condemnatus per ſententiam, ſi non ſoluit, an ſatiſdando audiendus ſit.*
2 *Satiſdatio pro ſolutione habetur.*
3 *Soluere pecuniam, & promittere ſoluere parificantur.*
4 *Condemnatus per ſentẽtiam ad ſoluendum non ſat eſt, quod ſatiſdet, ſed tenetur verè, & effectualiter ſoluere, & num. 8.*
5 *Ad ſatisfaciendum ſententiæ requiritur vera ſolutio, & non ficta, & per æquipollens, & num. 9.*
6 *Sententia eſt ſtricti iuris.*
7 *Obligationes ex obligationibus, & lites ex litibus lex abhorret, ne detur progreſſus in infinitum.*
10 *Satiſdare eſt impropriè, fictè, & largo modo ſoluere.*
11 *Satiſdare, & ſoluere idem ſunt creditore conſentiente.*
12 *Idem quando ſubeſt magna cauſa.*
13 *Idem quando lex diſponeret, quod ſufficeret ſatiſdare.*

Condemnatus ad ſoluendum per ſententiam an adimpleat ſatiſdando.

CAP. LIII.

1 QVærunt Doctores. † An condemnatus per iudicis ſententiam ad ſoluendum: ſi non vult ſoluere; ſed ſatiſdare paratus ſit: audiendus veniat?

Et quod dando fideiuſſores ſit admittendus.

Primo uidetur ſuadere illa regula.

1 † Quod ſatiſdatio pro ſolutione habetur, & uim ſolutionis habeat. l. ſatiſdatio. ff. de ſolut. l. ſolutionis. ff. de uerb ſign. l. Paulus. §. 1. ff. de lib. cauſa. l. tale pactum, in §. 1 ff. de pactis quibus in locis dicitur iudicatū ſoluere, qui iudicatis ſatisfacit, & diximus ſupra hac eadem ſectio. cap. 26.

3 Secundo id uidetur † probare tex. in l. ſi mulier. ff ad S. C. Velleian. quo in loco ſoluere pecuniam, & eam expromittere parificantur.

4 In contrarium. † Quod immo condemnatus ad ſoluendum dando fideiuſſores non adimpleat: ſed requiratur, quod in pecunia numerata ſoluat: multæ uiuidæ rationes, & iura id concludentia in medium circumferūtur.

5 Primò quia ſententia dicit, quod ſoluat. Ergo requiritur uera, & realis ſolutio, & non ficta, & per æquipollens.

6 Et maximè cum † ſententia ſit ſtricti iuris, & ſtrictiſſimè intelligenda. l. in ſententijs. ff. de re iud. cap. 1. cum ibi not. de off. deleg. in 6. Socin. conſ. 18. in 3. & conſil. 37. num. 11. & 12. in quarto, dū inquit, quod verba ſententię debent intelligi vt iacent, etiam quod impropriarentur, & conſil. 91. num. 11. & 112. num. 17. lib 4. dum vult adeo ſententiam ſtricti iuris eſſe, quod nullo modo ab eius forma recedendū ſit. Et quod ſententia ſit ſtricti iuris id aſſeuerunt Alex. conſ. 83. num 3. 164. num. 2. vol. 2. 108. nu. 2. volum. 5. & 18. num. 3. in ſeptimo. Socin. iun. conſil. 105. num. 9. 122. nu. 41. & 181. nu. 67. vol. 2. & conſ. 45. nu. 22. vol. 4. Corn. conſ. 346. nu. 3. in princ. & 217. nu. 7. in 2. Pariſ. conſ. 5. num. 20. vol. 2. Grat. reſp. 26. nu. 8. & 139. num. 30. vol. 2. & 139. num. 18. vol. 1. ſignanter Curt. iun. conſ. 179. nu. 1. & 2. & adeò eſt ſtricti iuris ſententia, vt in ea tantum veniat expreſſa, ità quod ad alia referri non poſſit. Crott. conſil. 262. num. 3. & 4. vol. 2. Immo ſententia ſtrictius intepretatur, quam tranſactio. Alex. conſ. 11. num. 16. lib. 6.

7 Secundò, † quia ſi hoc admitteretur darentur obligationes ex obligationibus, & lites ex litibus, & ſic progreſſus in infinitum, quod leges abhorrent. l. terminato. C. de fruct. & litis expenſ. l. minor. ff. de min.

8 Tertiò faciunt. l. quod ſi non ſoluere. & l. ſi rem. in §. fin. ff. de pign. actio. vbi dicitur, quod ille, qui ſoluere non vult, ſed alia ratione ſatisfacere paratus eo, eò quia fideiuſſores dare velit, quod hoc ei non prodeſt.

9 Quarto, † quia qui ſoluere tenetur, debet adimplere ſpecificè. & non ſufficit, quod det fideiuſſores. l. 4. §. ait Prætor. ff. de re iud. l. ſtatu liberum in §. fi. ff. de ſtatu lib. Neguſant. de pign. in 4. membr. 5. par. num. 4 Hieron. de Laur. deciſ. Auinion. 104. nu. 5. Nam vbi requiritur ſolutio ibi non ſufficit cautio. Seraph. deciſ. 57. in nouiſſ.

10 Et cū hac † opin. pertranſeas, & maximè, quia propriè, & verè ſatiſdare non eſt ſoluere, ſed impropriè, fictè, & in ſubſidiū, & ideo dicitur, quod fideiuſſio pro ſolutione habetur, quod verbum, habetur denotat improprietatē. Ad tex. in l. ſi mulier. ff. ad Vellei. R̄ndetur illud ibi ideo eſſe, quia eſt præſuppone̅dus conſenſus, & volūtas creditoris, quo ſtante benè aliud pro alio ſolui poteſt. l. 2. §. mutui. ff. ſi cert. pet.

Hanc cōcluſionem ſic vt ſupra firmatam limita multis modis.

11 Primo limitatur (vt dictum eſt) volente, & expreſsè conſentiente creditore: ſecus verò eo contradicente, nolente, & diſſentiente. dicto §. mutui.

12 Limitatur ſecundo,† quando adeſt magna cauſa: nam tali caſu ſoluere, & ſatiſdare pacificantur. arg. l. debitoribus. ff. de re iud. & l. ſi debitori. ff. de iud. Dec. in c. cum ſit Romana. nu. 36. de app. Lanfr. deciſ. 438.

13 Limitatur tertio, niſi lex expreſsè diſponeret, quod ſufficeret ſatiſdare. Bart. in l. item. in §. qui paratus. num. 2. ff. quibus mod. pign. vel hypoth. tacit. contrah.

Multa alia poſuimus hac eadem ſectio. 4. ſupra cap. 26.

Suſceptio litis vim fideiuſſionis habet.

CAP. LIIII.

Svſceptionem litis vim fideiuſſionis habere voluerunt Afflict. deciſ. 171. circa medium. Seraph. deciſ. 1243. num. 3. in 2. par. in nouiſſ. Fideiuſſor enim legitimus defenſor dicitur. Bart. in §. generaliter. l. idemque in 2. not. ff. mand. Gabr. conſil. 34. numero 6. vol. 2.

SVMMARIVM.

1 *Qui non præſtitit fideiuſsiones pollicitas in contractu ſocietatis officiorum, nō poteſt lucrari pecunias per obitum eius, in cuius uita dictus contractus ſocietatis eſt fundatus.*

2 *Quis non poteſt ſe iuuare eo inſtrumento, quod omittendo, uel committendo, uel contraueniendo expreſsè impugnauit.*

3 *Exceptio non implementi operatur, ut non adimplens priuetur omni beneficio, quod ex inſtrumento conſecuturus non eſset, eodem modo, ac ſi contractus factus non eſset.*

4 *Exceptio non adimplemēti dicitur litis finitæ, & impedit litis ingreſsum.*

5 *Exceptio non implementi eſt adeo potens, ut ſemper, & quandocunque opponi poſſit, etiam quod à ſtatuto omnium exceptionum allegatio amoueretur.*

6 *Exceptio non implementi eſt adeo efficax, ut eam iudex ex officio ſupplere poſſit, etiam parte non opponente.*

Fideiuſſores in contractu ſocietatis officiorum polliciti, & non præſtiti operantur, vt recipiens pecunias, eas non lucretur, mortuo eo, in cuius vita dicta ſocietas fundata erat.

CAP. LV.

1 Societatis † officiorum cōtractum iniens, in eoque ſe obligans præſtare fideiuſſores, ſi ipſos non præſtat, non lucratur pecunias per ipſum receptas mortuo illo, cum cuius vita ſocietas contracta fuit; ita multoties caſus iſte per Rotam Romanam reſolutus fuit: nam ſic fuit tentū in vna Romana duorum Millium coram Seraphino 18. Decemb. 1573. & 19. Maij 1574. & iterum coram eodem in alia Romana ſocietatis ſcutorū 100. 9. Iulij 1589. vt per eum Seraph. in nouiſſ. deciſ. 673. in 1. par. & alibi paſſim hoc idem fuit ſequuta dicta Rota. Et ratio

2 eſt, exceptio nō adimplementi: † nam non poteſt quis ſe iuuare eo contractu, quod omittendo, vel committendo, & eidem expreſsè contraueniendo contenta in eo pro parte ſua impugnauit. l. cum proponas. la ſecunda.

C.de pact.vbi Caſt. num.3. Deci. nu. 9. l. Iulianus 14. in §. offerri. ff. de act. empt. l. quæro. 56. §. inter locatorem. ff. locat. l. ediles 25. §. in ordine. ff. de edilit. edict. l. ſi conueniat. ff depoſit. l. ſi Titia. in §. Seia. ff. de verborum obligat. cap. peruenit. el ſecondo, de iureiuran. Gabriel. de regul. iur. concluſ. 1. num. 32. Nam talis exceptio
3 † non adimplementi eſt ianiæ virtutis, quod operatur, vt non adimplens, priuetur omni beneficio, quod ex inſtrumento conſecuturus eſſet, eodem modo, ac ſi contractus factus non eſſet. Bald in l. in ciuile. C. de rei vendic. Deci. in dicta l. cum proponas. in tertio not. Roland. conſil. 53. num. 17. cum ſequenti, & num. 32. & 33. volum. primo, & conſil. 69. num. 13. volum. 4. Natta. conſil. 60. num. pri-
4 mo, volum. 1. Immo † huiuſmodi exceptio dicitur litis finitæ impediens eiuſdem litis ingreſſum. Iaſ. in §. actio num. num. 131. verſic. item aduerte inſtit. de act. Aymon. conſil. 127. numero 14. Rolan. dicto conſ. 69. nu. 13.
5 volum. 4. & † eſt adeo potens hæc exceptio, vt ſemper, & quandocunque opponi poſſit, etiam quod ſtatutum omnes exceptiones denegaret, Bartol. in l. 1. §. & parui. ff. quod vi, aut clam. Roman. conſ. 244. colum. 2. verſic. ſupereſt. Aym. conſil. 151. num. 10. Roland. dicto conſil. 53. num. 32. & 69. num. 14. Natt. conſil. 360. num. 10.
6 volum. ſecundo. † Immo eſt ità efficax talis exceptio, vt iudex eam etiam parte non opponente ſupplere poſſit. Cephal. conſ. 407. num. 20. in tertio. Aym. d. conſil. 151. num. 10. Rom. dicto conſil. 244. num. 5. Magon. deciſ. Lucenſ. 79. num. 6.

SUMMARIUM.

1 *Fideiuſſores iuxta tenorem ſententiæ de ſoluendo præſtans appellationis renunciaſse non cenſetur.*

2 *Actum neceſsarium quis inuitus, & coactus faciens de cætero ſibi non præiudicat.*

3 *Factum contra voluntatem facientis, non imputatur facienti.*

4 *Actus, violenti, neceſſitatiuè, & coactè facti in futurum non obligant, nec facienti de cætero præiudicant.*

5 *Actus neceſſitatiuè, & coactè factus ad hoc, vt facienti in poſterum non præiudicet requiruntur duo, & quod iudex præcipiat, modo dicat, & iubeat, & quod pars ſe opponat, contradicat, & recuſet contenta in præcepto facere, & exequi.*

Fideiuſſores de ſoluendo præſtans, iuxta formam ſententiæ appellationi renunciaſſe non cenſetur.

CAP. LVI.

Titius fuit per iudicem in eius ſententia ad ſoluendum condemnatus, & inſimul fuit eidem iniunctum onus, vt fideiuſſores de ſoluendo daret D. Titius iuxta tenorem dictæ ſententiæ dictos fideiuſſores præſtitit. Dubitatur an per dictam dationem fideiuſſorum cenſeatur per eum appellationis beneficio eidem competenti renunciatum? Hanc quæſtionem ponit Seraph. in nouiſſ. deciſio-
1 ne 1168. num. 2. par. 2. & † reſoluit dictæ appellationi nõ cenſeri per eum renunciatum. Et ratio illius deciſionis illa credo, quod in propoſito con-
2 ſiderari poſſit: quia Titius † talem fideiuſſo-

deiuſſorum præſtationem facit non voluntarius, ſed inuitus, violentatus, coactus, & neceſſitatus: quo caſu talis fideiuſſorum præſtatio in nullo eidem præiudicialis eſſe poteſt:
3 cum ea, quæ † fiunt contra, & præter voluntatem facientis non imputentur facienti. cap. 1. 2. & 3. 32. quæſt. 5.
4 † Actus enim neceſſarij, violenti, ac coacti in futurum non obligant, nec facienti de cætero præiudicant. l. cura. circa principium, verſ. nec ſi per uiam. ff. de mun. & hom. Rom. conſil. 252. num. quinto. Cephal. conſil. 154. numero 19. volum. 2. qui alios citat. Quod ſecus eſſet, quando Titius præſtationem hanc feciſſet abſq; alio ſimpliciter, & voluntarius, & non coactus à mandato, præcepto, iuſſu, ac ſuperioris ordine dederit dictos fideiuſſores, quia tali caſu non credo applicari dicta in allegata deciſione, & eum cadere à commodo dictæ appellationis.
5 Et ratio eſt, quia † ad hoc vt actus dationis fideiuſſorum non præiudicet Titio: opus eſt, quod iudicis præceptum præcedat, & ſic quod Titius fuerit coactus ad dandos dictos fideiuſſores. Plus requiritur etiam quod Titius contradixerit, & recuſauerit dictos fideiuſſores dare, & ſic quod inuitus hoc fecerit. Ruin. conſ. 147. nu. 4. & 16. vol. 1. Rot. Ian. Mercat. deciſ. 103. nu. 10. aliàs ſibi eum præiudicare crederem, & ſibi appellandi viam præcludi ex ſupradictis.

Digitized by Google

TRACTATVS DE FIDEIVSSORIBVS SECVNDÆ PARTIS PRINCIPALIS.

TITVLI.

De Fideiuſſoribus: circa diuerſa:

SECTIONIS QVINTÆ

Fideiuſſor datus ad ſortem, an cenſeatur datus ad fructus, vſuras, damna, expenſas, intereſſe pœnas, augumenta, quæ veniunt ex mora, contumacia, vel inficiatione, & alias acceſſiones ad ſortem.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſor datus pro ſorte, an ad fructus, vſuras, damna, expenſas, intereſſe, & pœnas præſtitus cenſeatur varius eſt articulus.*

2 *Fideiuſſor pro ſorte ſe ſimpliciter, & indefinite obligans nō tenetur ad fructus, damna, & intereſſe, niſi in ſpecie, dicatur.*

Contrarium firmatur, nu. 4. ex communi cum diſtinctione de qua ibi.

3 *Fideiuſſio eſt ſtricti iuris propter ſtipulationem, & ideo non extenditur.*

5 *Fideiuſſor datus ad ſortem non cenſetur datus ad fructus, damna, & intereſſe, quando reſtrinxit ſuam obligationem ad ſortem, vel alio modo cauſa limitauit, & num. 9.*

6 *Fideiuſſor officialis Reipub. non tenetur ad pœnam delicti per dictum officialem patrati.*

7 *Fideiuſſor pro ſorte non tenetur ad pœnam auctam, ex mora, contumacia, vel inficiatione principalis, & nu. 10.*

8 *Fideiuſſor tutoris nō tenetur ad ea, quæ tutor debet ex iuramento in litem.*

11 *Fideiuſſor ſimpliciter datus: non tenetur ad vſuras, quæ veniunt officio iudicis mercenario: ſecus vero quoad illas, quæ veniunt officio iudicis mercenario deſeruienti actioni intentatæ, & ſic quæ veniunt iure contractus, & actionis: quia tunc etiam ad pœnam tenetur.*

Vt etiam ad illas vſuras, quæ ab actionibus ſtricti iuris ſcaturiunt.

12 *Caſus omiſſus pro omiſſo habetur in ſtipulationibus, quæ ſtricti iuris ſunt.*

13 *Fideiuſſor etiam ad fructus, vſuras, damna, & intereſſe tenetur, quando eius obligatio eſt concepta in omnem cauſam.*

14 *Fideiuſſor ad ſortem, etiam ad vſuras damna, & intereſſe tenetur, quando de eius mente conſtat, quod ſic voluerit: etiam quod ſimus in actionibus ſtricti iuris.*

15 F.-

15 *Fideiuſſor accedens contractui, etiam cenſetur obligatus ad fructus, damna, & intereſſe.*

16 *Fideiuſſor, qui promiſſioni reſtituendi acceſſit tenetur ad fructus.*

17 *Fideiuſſor euictionis tenetur ad totale intereſſe.*

18 *Fideiubens pro Maſſario pignorum, vel alio Officiali tenetur ad damna, intereſſe, pœnas, & vſuras per eum in adminiſtratione ſui offi. ij commiſſa.*

19 *Arbitrium cadit in pœnis, damnis, & intereſſe.*

20 *Fideiuſſor numquam tenetur ad damnum prouenicns ex iniuria iudicis.*

Item nec ad pœnas legales, vt ſunt, quæ ueniunt ex contumacia, infitiatione, & mora. num 21.

22 *Fideiuſſor licet uſuras nō teneatur ſoluere: tamen ſolutas repetit, etiam in foro conſcientiæ.*

Et maximè quando cum conſenſu, coactione debitoris ſoluerit. num. 14.

23 *Fideiuſſor accipiens ad uſuras pecunias pro exſoluendo ære alieno principalis debitoris, illas ab ipſo repetit.*

24 *Fideiuſſor ſoluens uſuras creditori ſine obligatione, & conſenſu debitoris non repetit.*

Fideiuſſor datus ad fortem, An, & quando cenſeatur datus ad fructus, vſuras, damna, expenſas intereſſe, pœnas, augumenta, & alias acceſſiones ad ſortem.

C A P. I.

1 Varietas non leuis eſt inter Doctores in hac cōcluſione. † Num fideiuſſor receptus pro ſorte intelligatur, etiā pro fructibus, vſuris, expenſis, damnis, intereſſe, pęnis, augumentis venientibus ex mora, contumacia, & inficiatione, & alijs acceſſionibus ad ſortem? Nam quod fideiuſſor indefinitè, ac ſimpliciter præſtitus pro ſorte non cenſeatur, obligatus pro fructibus, vſuris, damnis, expēſis, intereſſe, & pęnis; niſi aliud expreſsè, & ſpecificè dictum ſit, & ſic quod talis fideiuſſio hoc modo concepta tātum ad ſortem reſtringatur. faciunt tex. in l. quęro, vbi gl. ff. loc. l. fideiuſſores Magiſtratuū. §. pro Aurelio. ff. eod. l. per retentionem. C. de vſur. gl. & Bal. in l. fideiuſſor 10. C. eod. & not. omnes in l. fi. ff. de eo, quod cert. loco. 2. Bald. Nouell. de dote par. 6. priuileg. 7. num. 4. Marſ. in rubr. eod. quæſt. 8. nu. 91. qui loquitur in pęna. Neguſ. de pignor. in 4. memb. 2. par. principalis. num. 47. 54. & 55. Rimin. ſen. conſ. 308. nu. 5. vol. 2. plenè Alex. conſ. 34. volum. 2. vbi ad partes diſputat Alciat. reſp. 5.
3 nu. 12. lib. 8. tom. 3. & ratio eſt: † quia fideiuſſio (cum ſtipulationem requirat) eſt ſtricti iuris, & ideo vltra verba ſtipulationis extendi non poteſt. Alex. d. conſ. 34. in princ. Marſ. d. rub. eo. num. 91. & 95.

4 Contrarium, quod imò † fideiuſſor ſimpliciter datus, nedum teneatur ad ſortem, verum etiam ad damna, expenſas, intereſſe, fructus, vſuras, pęnas, augmenta, & ad omnem cauſam obligationis ſui principalis, iura de hoc clara videntur. tex. in l. ſi poſtea ff. rem pup. ſal. for. l. ſi quis pro eo. § ſi nummos, & l. amiſſi. ff. eod. l. Lucius. ff. qui por. in pig. hab. gl. & d. in l. cētum capuæ. ff. de eo quod cert. loc. vbi Batt. nu. 3. Iaſ. nu. 3. Alex. d. conſ. 34. num. 5. vol. 2. Pariſ. conſ. 04 num. 12. vol. 3. qui dicit in fideiuſſione venire damna, & intereſſe, Marſ. in rub. eod. quæſt 8. num. 91. dum vult fideiuſſorem ad augmentum pœnæ non teneri,

ri, ſed benè ad alias omnes acceſſiones, nouiſſimè Surd. de alimen. priuileg. 50. tit. 8. nu. 2. dum firmat, quod fideiuſſor ſimpliciter, & indefinitè obligatus tenetur, etiam pro vſuris niſi pro certa ſumma, & quantitate limitata promiſerit. & bene hoc explicat. Aug. Beto. conſil. 193. nu. 45. vol. 1. qui pro reſolutione huius articuli vtitur hac diſtinctione. † Quod
5 aut fideiuſſor limitatè, & determinatè promiſit puta pro ſorte tantum, & tunc limitatio ſuos terminos nō egreditur. Aut ſimpliciter, & tunc inquit ipſe, quod licet in hoc varij fuerint Docto. tamen communis opinio eſt, quod fideiuſſor vltra ſortem etiam ad vſuras, & intereſſe teneatur, ſiue dictum intereſſe debeatur per ſtipulationem, ſiue per officium iudicis. aut in omnem caſum promiſit fideiuſſor, & tunc abſolutè ad omnia tenebitur, ad quæ principalis ipſe Surd. d. tract. de alim. tit. 8. dicto priuil. 50. num. 2. & tit. 9. q. 31. nu. 73. cum ſeqq. Boer. deciſ. 314. num. 4. qui docet fideiuſſorem ſimpliciter datum teneri ad vſuras: cum (vt ipſe inquit) ſemper in dubio fideiuſſor cēſeatur datus in omnem cauſam. Rom. ſing. 550. Marſil. rub. eo. q. 8. num. 96.

Tenendo hanc ſecundam opinionem, quæ communis eſt. Quod fideiuſſor datus ad ſortem intelligatur etiam datus ad fructus, vſuras, expenſas, damna, intereſſe, & pœnas, eam limita multis modis.

6 Limit. igitur † primo loco, in fideiuſſore pro officiali Reipublicæ, qui non tenetur ad pœnam delicti, ac maleficij per officialem patrati. d. l. fideiuſſores magiſtratuum. ff. eo. in princ. Rom. conſ. 507. in caſu. col. 2. Alexan. conſ. 34. in princ. lib. 2. nu 2.

7 Limit. ſecundo, quando agitur de pœna aucta propter moram principalis, infitiationem, vel contumaciam: quia ad iſtam eius fideiuſſor nō tenetur. Rom. conſ. 270. pro deciſione in fin. num. 7. & d. conſ. 507. vbi addentes in verbo obligationem. Surd. deciſ. 212. num. 4. cum ſeqq. vbi num. 7. inquit, quod fideiuſſor videtur ſe obligare pro originali, & non pro accidentali debito.

8 Limit. tertio in ijs, † quæ veniunt virtute iuramenti in litem, ad quæ fideiuſſor aſtringi non poteſt. Et ideo licet fideiuſſor tutoris teneatur ad ea omnia, quæ ipſemet tutor; tamen non tenetur ad ea, quæ ipſe tutor debet in vim iuramenti in litem. Caſtr. conſil. 134. in cauſa, quæ vertitur. lib. 1.

9 Limit. quarto, † quando principalis, & eius fideiuſſor limitatè, & determinatè promiſerunt puta pro ſorte tantū, vel pro certa, & præfinita ſumma, & ſic quando limitarunt eorum obligationem: quia tunc ad fructus, vſuras, damna, expenſas, intereſſe, & pœnas nullo modo tenentur. Surd. de alimen. d. priuileg. 50. num. 2. Bero. d. conſ. 193. num. 45. vol. 1. & ideo, licet fideiuſſor euictionis ex natura contractus teneatur ad omnia damna, & intereſſe; tamen hoc ſecus eſt, quando ſe reſtringit ad reſtitutionem pretij, vel alias arctat ſuam obligationem. Caſtr. conſ. 23. num. 1. vol. 1. Benint. deciſ. Bonon. 16. num. 4. & diximus ſupra, num. 4.

10 Limit. quinto, † in fideiuſſore, qui pro delinquēte promiſit ſoluere omnem pęnam: quia non tenetur ad pęnam auctam ex contumacia non ſoluentis. Puta ad duplum, vel quadruplum, ſi non ſoluerit infra certū tempus. Bart. & Bald. poſt gloſ. in l. 1. ff. de

in

in lit.iurand.Bart.in l.centum capuæ. ff.de eo, quod cert.loc.idem Bart.in l. ſi qua pœna. ff.de his, qui ſunt ſui vel alien.iur.Surd.d.deciſ.212.num.4.& infra vbi vult fideiuſſoris obligationem non extendi ad acceſſoria principalis obligationis. Puta ad ea,quę creuerunt ob moram, contumaciam, & inficiationem. Boer.deciſ.314. nu.2. Cępoll.caut.127.

11 Limit. ſexto, † & declara præmiſſa procedere in fideiuſſore ſimplici, qui non tenetur ad acceſſiones, & vſuras, quæ veniunt ex mero officio iudicis mercenatio: ſecus verò eſt quoad illas, quæ veniunt officio iudicis mercenario deſeruienti actioni intentatæ, & ſic quæ veniunt iure contractus, & actionis: quia tunc etiam ad pœnam tenetur: & maximè in actionibus bonæ fidei. Quod ſecus eſt in actionibus ſtricti iuris, quæ ſtrictè ſunt intelligendæ: & in quibus tales fructus,

12 & vſuræ non debentur: cum † in ijs omiſſum habeatur pro omiſſo. Bart.in d.l.centum capuæ num.3. vbi Iaſ. nu. 3. idem Bart. in l.Lucius in §. Paulus. nu.1. ff. ad municip.& de incol.& in l.ſi poſtea. num.1. ff.rem pup.ſal.for. Bald.conſ.119.num.9.lib.2.Bero.deciſ.314.num.1.cum ſeqq. Alex.conſil.34.nu.5.lib.2. Surd.de alim. tit.6. quęſt.3.num.18.& tit.8.priuileg.50. num.2.& benè tit.9. quæſt.31.nu.73. cum ſeqq.Caſtr. in d.l.quæro,num.2. ff.loc.Neguſ.de pignor.in 2.par. in 4. memb. num.56.Burſat.conſ.103.nu. 13.volum.1.

Superius deductis adde alios caſus, in quibus fideiuſſor vltra ſortē, etiam ad fructus, vſuras, damna, expenſas, intereſſe, & pœnas tenetur.

13 Primus eſt. † Quando quis fideiubet in omnem cauſam: nam tunc venire fructus, vſuras,damna, expenſas, & intereſſe: cauit Bart. in l.quæro. ff. loc. & in d. l. centum capuæ in princ. & num.7.vbi Fulg.col.3. Bald.in l.ea lege num.2. ff.loc. Andr. Fachin.controuerſ.iur.lib.7.cap.57. Auguſt. Bero.d.conſ.193.nu.42. vol.1. dum inquit eum teneri etiam ad intereſſe lucri ceſſantis, & maximè in ſolito negociari, vt ibidem aduertit. num.44. & in dubio fideiuſſor videtur acceptus in omnem cauſam,quę oriri poſſet Fulgoſ.in d.l.centum capuæ col.3. Surd.d.deciſ.212.num.8. Aym.conſ. 272.num.2. & 5.Ant. Hering.de fid. cap.24.num.127.& 128. & dictum iſtud, quod in dubio fideiuſſor cēſeatur acceptus in omnem cauſam, procedit, quando ſumus in diſpoſitione legis. Cagn.in l.1.num.9. ff.de regul. iur. Menoch.de præſumpt. præſump. 46. nu.31. lib.1. vt etiam quando ſumus in materia fauorabili: ſecus in odioſa, qualis eſt materia vſurarum. Ant.Hering.de fideiuſſ.cap.24. num. 229.& 230.

14 Secundus eſt caſus, † quando de mente fideiuſſoris cōſtat, quod etiam ad fructus,vſuras,damna, & intereſſe ſe obligare voluerit. Alex.d.conſ.34. nu.3.& 8.vol.2.conſ.28 lib.1. & conſil. 134. col. penul. verſ. nedum dicta prima par.etiam, quod ſimus in contractibus ſtricti iuris. Alexan.d.conſ. 34.num.7. lib.2.

15 Tertius eſt † in fideiuſſore accedēte contractui: nam,& ipſe cēſetur obligatus ad fructus, vſuras, damna,expenſas,& intereſſe. Bart.in l.ſolutum. §.ſi in ſortem, nu.1. ff.de pig.actione, aduertimus ſupra in 6.limit.

16 Quartus.† Quando fideiuſſor promiſſioni reſtituendi acceſſit: Nam reſtituere qui promiſit, tenetur etiam

ad

vbi Bart. ff. de vulg. & pupil. ſubſtitu-
14 tione. † Minus tranſmittuntur ſpes
inſtitutionis, & ſubſtitutionis. Caſtr.
15 conſil. 138. viſo puncto. † Præmor-
tuo maximè fideicōmiſſario ante gra-
uatum Pariſ. conſil. 37. num. 46. in ſe-
16 cundo, & ratio eſt: † quia ſpes ſucce-
dendi in fideicommiſſo eſt ius quæ-
rendum. Ceph. conſ. 513 num. 19. in
quarto, & hæc tanto magis erunt in-
17 dubitata, quando † ſpes eſt probabi-
18 lis, & conſiderabilis, nam † de ſpe
probabili idem iudicatur quod de re.
Cephal. conſil. 617. num. 126. vol. 5.
19 immo † iuri quæſito adæquatur idem
Cephal. conſil. 318. nu. 77. volum. 3.
20 † & actionem producit. Cephal. con-
ſil. 113 num. 29. in princ. quæ ſpes
21 † probabilis nihil intereſt vtrum à ca-
ſu, an vero à voluntate depēdeat. Bal.
in l. in venditis, num. 4. & 7. C. de con-
trahend. empt. vbi, & Salyc. Hieron.
Gabriel. conſ. 168. quæſt. 5. num. 81.
22 vol. 1. & maxime cum ſpes † proba-
bilis illa dicatur, quam lex fouet, vt
admonet Iaſ. in d. l. as poteſt, num. 16.
ff. de acquiren. hæred. Alex. conſ. 188.
num. 22. vol. 5. & conſil. 5. nu. 9. lib. 7.
23 Qui † ſpem fideicommiſſi viuente
grauato probabilem appellat: ex præ-
miſſis reſultat, cum (vt dictum eſt)
ſpes in pactum, & contractum dedu-
24 ci poſſit quod † ſpes, & dubius euen-
tus, quem quis habet in re vendi poſ-
25 ſit, licet nihil inde ſequatur. † emptio
enim valet, ſiue fundetur in re, ſiue in
ſpe dubia, l. hæc emptio. vbi ſignan-
ter hoc notat Bald. ff. de contrahend.
26 empt. † ſpes enim in contractum ve-
nit venditionis l. ſi iactum. ff. de act.
empt. l. ſpem. C. loc. l. cum hæredem,
& l. nā hoc modo. ff. de hæred. vel act.
vend. Bartol. in l. corem ferro. in §. qui
maximos nu. 8. & 9. ff. de pub. & ve-
ctig. Hieron. Gabr. dicto conſil. 168.
nu. 81. quæſt. 5. volum. 1. Oſaſch. de-
27 ciſ. Pedamon. 95. num. 3. & ideo † ia-
ctus retis, captus miſſilium, piſcium,
& auium, vel cuiuslibet alterius dubij
euentus vendi poteſt, licet ſint quid
futurum, incertumque, & in ſpe con-
ſiſtant vendi poſſunt: nam talis ven-
ditio ſuſtinetur, d. l. nec emptio. & d.
l. ſi iactum: cum alijs ſupra allegatis,
28 † & hæc in tantum ſunt vera, quod
emens iactum retis non ſubijcitur di-
ſpoſitioni, l. 2. C. de reſcind. vend. nec
poteſt contra eum allegari læſio vltra
dimidiam, niſi venditor ſit læſus ha-
bita ratione communis valoris ipſius
iactus, & ſpei, non autem piſcium ca-
ptorum, vt ex Bart. Bal. Pantal. Cagn.
& alijs cōcludit Gabr. dicto conſ. 168.
quæſt. 2. num. 25. qui num. 26. tenet
29 idem eſſe in emente agrum, † in quo
repertus eſt theſaurus, cui inquit ipſe
non obſtat beneficium d. l. 2. C. de re-
ſcinden. vend. hinc demum fit, quod
30 † fructus futuri, & incerti vendi poſ-
ſunt ſoluendo pretium tempore con-
tractus etiam abſque reatu, & in cur-
ſu vſurarum. Innoc. in cap. in ciuitate
de vſur. Caſtr. conſ. 19. Gabr. d. conſ.
168. quæſt. 5. num. 68.

Ita, & in propoſito noſtro iure ſan-
31 citur, Quod † propter ſolam ſpem,
& præſertim quando eſt certa, quis ad
cauendum aſtringi poſſit: ſicut pro-
pter rem. l. ſi vſusfructuarius mihi.
ff. vſusfruct. quemad. ca. Bar. in l. Gal-
lus. in § nunc videndum. num. 2. ff. de
32 lib. & poſth. Deci. vbi multa † de ſpe
ponit reſp. 17. nu. 45. vol. 2.

S V M M A R I V M.

1 *Fragilitas in cautione valdè conſide-
rabilis eſt.*

2 *Cau-*

2 *Cautio eſt rem penes ſe habere, quam tabulas cautionis.*
3 *Plus cautionis eſt in rem, quam in perſonam.*
4 *Melius eſt poſſidere, quam in perſonam experiri.*
5 *Tutius eſt habere rem, quam actionem ad rem.*
6 *Fragilitas in cautione ineſt.*
7 *In cauſis grauibus, & arduis, quis ſe cautionis fragilitati committere non debet.*
8 *Vbi imponitur pœna ſanguinis cautio non recipitur.*

Imbecillitatis defectus in cautione multum notabilis eſt.

CAP. LII.

OMnes ferè Doctores firmant,
1 Quod † fragilitas in cautione multũ conſiderabilis reperitur. Nam
2 † ſatius eſt ſuam rem ſibi ſaluam fore, quam tabulas cautionis habere, & illius incertum euentum ſpectare dicũt text. in l. ſuſpectus. ff. de ſuſpect. tut. l. pupilli ff. quod fal. tut. auth. l. cogi. in §. ſi pater. in fi. ibi ſub incerto cautionis. ff. ad Treb. l. qui ita inſtitutus, in §. 1. ibi propter fragilitatem cautionis. ff. dicto tit. ad Treb. l. ſi cui lege-
3 tur in §. fi. ff. de leg. 1. nam plus † cautionis eſt in rem, quam in perſonam. l.
4 plus cautionis. ff. de reg. iur. † & melius eſt poſſidere, quam in perſonam
5 experiri. l. 1. §. 1. ff. de ſuperfici. † & tutius eſt habere rem, quam actionem ad rem aduerſus alterũ. l. minus. ff. de reg. iur. l. ſi debitor. in fin. ff de furt. §. furt. autem. inſt. de oblig. quæ ex de-
6 lict. naſc. & † quod fragilitas cautioni inſit, docet Tiraq. qui hos citat de retract. lig. §. 1. gl. 18. num. 33.

Ex hac radice ſcaturit, quod in cau-
7 ſis † grauibus, & arduis, quis ſe cautionis fragilitati committere compelli non poteſt: & maxime vbi periculum perſonæ vertitur, & ideo vbi im-
8 ponitur † pœna capitis, & ſanguinis cautio non recipitur, vt hæc omnia, & multa alia adnotauimus in hac 2. part. cap. 30. ſect. 8.

SVMMARIVM.

1 *Condemnatus per ſententiam, ſi non ſoluit, an ſatiſdando audiendus ſit.*
2 *Satiſdatio pro ſolutione habetur.*
3 *Soluere pecuniam, & promittere ſoluere pariſicantur.*
4 *Condemnatus per ſentẽtiam ad ſoluendum non ſat eſt, quod ſatiſdet, ſed tenetur verè, & effectualiter ſoluere, & num. 8.*
5 *Ad ſatisfaciendum ſententiæ requiritur vera ſolutio, & non ficta, & per æquipollens, & num. 9.*
6 *Sententia eſt ſtricti iuris.*
7 *Obligationes ex obligationibus, & lites ex litibus lex abhorret, ne detur progreſſus in infinitum.*
10 *Satiſdare eſt impropriè, fictè, & largo modo ſoluere.*
11 *Satiſdare, & ſoluere idem ſunt creditore conſentiente.*
12 *Idem quando ſubeſt magna cauſa.*
13 *Idem quando lex diſponeret, quod ſufficeret ſatiſdare.*

Condemnatus ad ſoluendum per ſententiam an adimpleat ſatiſdando.

CAP. LIII.

1 QVærunt Doctores. † An condemnatus per iudicis ſententiam ad ſoluendum: ſi non vult ſoluere; ſed ſatiſdare paratus ſit: audiendus veniat?

Et quod dando fideiuſſores ſit admittendus.

Primo uidetur ſuadere illa regula.

2 † Quod ſatiſdatio pro ſolutione habetur, & uim ſolutionis habeat. l. ſatiſdatio. ff. de ſolut. l. ſolutionis. ff. de uerb ſign. l. Paulus. §. 1. ff. de lib. cauſa. l. tale pactum., in §. 1 ff. de pactis quibus in locis dicitur iudicatū ſoluere, qui iudicatis ſatisfacit, & diximus ſupra hac eadem ſectio. cap. 26.

3 Secundo id uidetur † probare tex. in l. ſi mulier. ff. ad S. C. Velleian. quo in loco ſoluere pecuniam, & eam expromittere parificantur.

4 In contrarium. † Quod immo condemnatus ad ſoluendum dando fideiuſſores non adimpleat: ſed requiratur, quod in pecunia numerata ſoluat: multæ uiuidæ rationes, & iura id concludentia in medium circumferūtur.

5 Primò quia ſententia dicit, quod ſoluat. Ergo requiritur uera, & realis ſolutio, & non ficta, & per æquipollens.

6 Et maximè cum † ſententia ſit ſtricti iuris, & ſtrictiſſimè intelligenda. l. in ſententijs. ff. de re iud. cap. 1. cum ibi not. de off. deleg. in 6. Socin. conſ. 18. in 3. & conſil. 37. num. 11. & 12. in quarto, dū inquit, quod verba ſententię debent intelligi vt iacent, etiam quod improptiarentur, & conſil. 91. num. 11. & 112. num. 17. lib 4. dum vult adeo ſententiam ſtricti iuris eſſe, quod nullo modo ab eius forma recedendū ſit. Et quod ſententia ſit ſtricti iuris id aſſeruerunt Alex. conſ. 83. num 3. 164. num. 2. vol. 2. 108. nu. 2. volum. 5. & 18. num. 3. in ſeptimo. Socin. iun. conſil. 105. num. 9. 122. nu. 41. & 181. nu. 67. vol. 2. & conſ. 45. nu. 22. vol. 4. Corn. conſ. 346. nu. 3. in princ. & 217. nu. 7. in 2. Patiſ. conſ. 5. num. 20. vol. 2. Grat. reſp. 26. nu. 8. & 129. num. 30. vol. 2. & 139. num. 18. vol. 1. ſignanter Curt. iun. conſ. 179. nu. 1. & 2. & adeò eſt ſtricti iuris ſententia, vt in ea tantum veniat expreſſa, ità quod ad alia referri non poſſit. Crott. conſil. 262. num. 3. & 4. vol. 2. Immo ſententia ſtrictius interpretatur, quam transactio. Alex. conſ. 11. num. 16. lib. 6.

7 Secundò, † quia ſi hoc admitteretur darentur obligationes ex obligationibus, & lites ex litibus, & ſic progreſſus in infinitum, quod leges abhorrent. l. terminato. C. de fruct. & litis expenſ. l. minor. ff. de min.

8 Tertiò faciunt. l. quod ſi non ſoluere. & l. ſi rem. in §. fin. ff. de pign. actio. vbi dicitur, quod ille, qui ſoluere non vult, ſed alia ratione ſatisfacere paratus eo, eò quia fideiuſſores dare velit, quod hoc ei non prodeſt.

9 Quarto, † quia qui ſoluere tenetur, debet adimplere ſpecificè. & non ſufficit, quod det fideiuſſores. l. 4. §. ait Prætor. ff. de re iud. l. ſtatu liberum in §. fi. ff. de ſtatu lib. Neguſant. de pign. in 4. membr. 5. par. num. 4 Hieron. de Laur. deciſ. Auinion. 104. nu. 5. Nam vbi requiritur ſolutio ibi non ſufficit cautio. Seraph. deciſ. 57. in nouiſſ.

10 Et cū hæc † opin. pertranſeat; & maximè, quia propriè, & verè ſatiſdare non eſt ſoluere, ſed impropriè, fictè, & in ſubſidiū, & ideo dicitur, quod fideiuſſio pro ſolutione habetur, quod verbum, habetur denotat improprietatē. Ad tex. in l. ſi mulier. ff. ad Vellei. Rñdetur illud ibi ideo eſſe, quia eſt præſupponēdus conſenſus, & volūtas creditoris, quo ſtante benè aliud pro alio ſolui poteſt. l. 2. §. mutui. ff. ſi cert. pet.

Hanc cōcluſionem ſic vt ſupra firmatam limita multis modis.

Primo

11 Primo limitatur (vt dictum eſt) volente, & expreſsè conſentiente creditore: ſecus verò eo contradicente, nolente, & diſſentiente. dicto §. mutui.

12 Limitatur ſecundo,† quando adeſt magna cauſa: nam tali caſu ſoluere, & ſatiſdare pariſicantur.arg.l.debitoribus. ff.de re iud.& l.ſi debitori.ff.de iud. Dec.in c.cum ſit Romana. nu.36. de app. Lanfr.deciſ.438.

13 Limitatur tertio, niſi lex expreſsè diſponeret, quod ſufficeret ſatiſdare. Bart.in l.item. in §.qui paratus. num. 2.ff.quibus mod.pign.vel hypoth.tacit.contrah.

Multa alia poſuimus hac eadem ſectio.4.ſupra cap.26.

Suſceptio litis vim fideiuſſionis habet.

CAP. LIIII.

SVſceptionem litis vim fideiuſſionis habere voluerunt Afflict. deciſ.171. circa medium. Seraph.deciſ. 1243.num.3.in 2.par.in nouiſſ. Fideiuſſor enim legitimus defenſor dicitur. Bart.in § generaliter. l.idemque in 2.not.ff.mand.Gabr.conſil.34.numero 6.vol.2.

SVMMARIVM.

1 *Qui non praſtitit fideiuſsiones pollicitas in contractu ſocietatis officiorum, nõ poteſt lucrari pecunias per obitum eius, in cuius uita dictus contractus ſocietatis eſt fundatus.*

2 *Quis non poteſt ſe iuuare eo inſtrumento, quod omittendo, uel committendo, uel contraueniendo expreſsè impugnauit.*

3 *Exceptio non implementi operatur, ut non adimplens priuetur omni beneficio, quod ex inſtrumento conſecuturus non eſset, eodem modo, ac ſi contractus factus non eſset.*

4 *Exceptio non adimplemẽti dicitur litis finitæ, & impedit litis ingreſsum.*

5 *Exceptio non implementi eſt adeo potens, ut ſemper, & quandocunque opponi poſſit, etiam quod à ſtatuto omnium exceptionum allegatio amoueretur.*

6 *Exceptio non implementi eſt adeo efficax, ut eam iudex ex officio ſupplere poſſit, etiam parte non opponente.*

Fideiuſſores in contractu ſocietatis officiorum polliciti, & non præſtiti operantur, vt recipiens pecunias, eas non lucretur, mortuo eo, in cuius vita dicta ſocietas fundata erat.

CAP. LV.

1 SOcietatis † officiorum cõtractum iniens, in eoque ſe obligans præſtare fideiuſſores, ſi ipſos non præſtat, non lucratur pecunias per ipſum receptas mortuo illo, cum cuius vita ſocietas contracta fuit; ita multoties caſus iſte per Rotam Romanam reſolutus fuit: nam ſic fuit tentũ in vna Romana duorum Millium coram Seraphino 18. Decemb. 1573. & 19. Maij 1574. & iterum coram eodem in alia Romana ſocietatis ſcutorũ 100. 9. Iulij 1589. vt per eum Seraph.in nouiſſ. deciſ.673.in 1.par.& alibi paſſim hoc idem fuit ſequuta dicta Rota. Et ratio

2 eſt, exceptio nõ adimplementi: † nam non poteſt quis ſe iuuare eo contractu, quod omittendo, vel committendo, & eidem expreſsè contrauenien-do contenta in eo pro parte ſua impugnauit. l. cum proponas. la ſecunda

C.de pact. vbi Caſt. num.3. Dec'. nu.
9.l.Iulianus 14. in §.cfferri. ff.de act.
empt.l.quærc.56. §.inter locatorem.
ff.locat. l.ediles 25. §. in ordine. ff. de
edilit. edict. l.ſi conueniat. ff.depoſit.
l.ſi Titia. in §. Seia. ff. de verborum
obligat. cap. peruenit. el ſecondo, de
iureiuran. Gabriel. de regul. iur.con-
cluſ. 1. num.32. Nam talis exceptio
3 † non adimplementi eſt tantæ virtu-
tis, quod operatur, vī non adimplens,
priuetur omni beneficio, quod ex in-
ſtrumento conſecuturus eſſet, eodem
modo, ac ſi contractus factus non eſ-
ſet. Bald in l.in ciuile.C.de rei vendic.
Deci. in dicta l.cum proponas. in ter-
tio not. Roland. conſil. 53. num. 17.
cum ſequenti, & num.32.& 33. vo-
lum. primo, & conſil. 69. num. 13.
volum.4. Natta.conſil. 60.num. pri-
4 mo, volum.1. Immo † huiuſmodi ex-
ceptio dicitur litis finitæ impediens
eiuſdem litis ingreſſum. Iaſ.in §. actio
num. num. 131. verſic. item aduerte
inſtit.de act. Aymon. conſil.127. nu-
mero 14. Rolan.dicto conſ.69.nu.13.
5 volum.4. & † eſt adeo potens hæc ex-
ceptio, vt ſemper, & quandocunque
opponi poſſit, etiam quod ſtatutum
omnes exceptiones denegaret. Bartol.
in l.1.§.& parui. ff.quod vi, aut clam.
Roman.conſ.244.colum.2.verſic.ſu-
pereſt. Aym.conſil.151.num.10. Ro-
land. dicto conſil.53.num.32. & 69.
num. 14. Natt. conſil. 360. num. 10.
6 volum. ſecundo. † Immo eſt ità effi-
cax talis exceptio, vt iudex eam etiam
parte non opponente ſupplere poſſit.
Cephal.conſ.407. num. 20. in tertio.
Aym.d.conſil.151.num.10.Rom.di-
cto conſil.244.num.5. Magon.deciſ.
Lucenſ.79.num.6.

S V M M A R I V M.

1 *Fideiuſsores iuxta tenorem ſententiæ de ſoluendo præſtans appellationis renunciaſse non cenſetur.*

2 *Actum neceſsarium quis inuitus, & coactus faciens de cætero ſibi non præiudicat.*

3 *Factum contra voluntatem facientis, non imputatur facienti.*

4 *Actus, violenti, neceſſitatiuè, & coactè facti in futurum non obligant, nec facienti de cætero præiudicant.*

5 *Actus neceſſitatiuè, & coactè factus ad hoc, vt facienti in poſterum non præiudicet requiruntur duo, & quod iudex præcipiat, modo det, & iubeat, & quod pars ſe opponat, contradicat, & recuſet contenta in præcepto facere, & exequi.*

Fideiuſſores de ſoluendo præſtans, iuxta formam ſententiæ appellationi renunciaſſe non cenſetur.

C A P. LVI.

Titius fuit per iudicem in eius
ſententia ad ſoluendum con-
demnatus, & inſimul fuit eidem in-
iunctum onus, vt fideiuſſores de ſol-
uendo daret D. Titius iuxta tenorem
dictæ ſententiæ dictos fideiuſſores pre-
ſtitit. Dubitatur an per dictam datio-
nem fideiuſſorum cenſeatur per eum
appellationis beneficio eidem com-
petenti renunciatum? Hanc quæſtio-
nem ponit Seraph. in nouiſſ. deciſio-
1 ne 1168. num.2. par. 2. & † reſoluit
dictæ appellationi nō cenſeri per eum
renunciatum. Et ratio illius deciſio-
nis illa credo, quod in propoſito con-
2 ſiderari poſſit: quia Titius † talem fi-
deiuſſo-

deiuſſorum præſtationem facit non voluntarius, ſed inuitus, violentatus, coactus, & neceſſitatus: quo caſu talis fideiuſſorum præſtatio in nullo eidem præiudicialis eſſe poterit:
3 cum ea, quæ † fiunt contra, & præter voluntatem facientis non imputentur facienti. cap. 1. 2. & 3. 32. quæſt. 5.
4 † Actus enim neceſſarij, violenti, ac coacti in futurum non obligant, nec facienti de cætero præiudicant. l. cura. circa principium, verſ. nec ſi peruiam. ff. de mun. & hom. Rom. conſil. 252. num. quinto. Cephal. conſil. 154. numero 19. volum. 2. qui alios citat. Quod ſecus eſſet, quando Titius præſtationem hanc feciſſet abſq; alio ſimpliciter, & voluntarius, & non coactus à mandato, præcepto, iuſſu, ac ſuperioris ordine dederit dictos fideiuſſores, quia tali caſu non credo applicari dicta in allegata deciſione, & eum cadere à commodo dictæ appel-
5 lationis. Et ratio eſt, quia † ad hoc vt actus dationis fideiuſſorum non præiudicet Titio: opus eſt, quod iudicis præceptum præcedat, & ſic quod Titius fuerit coactus ad dandos dictos fideiuſſores. Plus requiritur etiam quod Titius contradixerit, & recuſauerit dictos fideiuſſores dare, & ſic quod inuitus hoc fecerit. Ruin. conſ. 147. nu. 4. & 16. vol. 1. Rot. Ian. Mercat. deciſ. 103. nu. 10. aliàs ſibi eum præiudicare crederem, & ſibi appellandi viam præcludi ex ſupradictis.

TRACTATVS DE FIDEIVSSORIBVS SECVNDÆ PARTIS PRINCIPALIS.

TITVLI.

De Fideiuſſoribus: circa diuerſa:

SECTIONIS QVINTÆ

Fideiuſſor datus ad ſortem, an cenſeatur datus ad fructus, vſuras, damna, expenſas, intereſſe pœnas, augumenta, quæ veniunt ex mora, contumacia, vel inficiatione, & alias acceſſiones ad ſortem.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſor datus pro ſorte, an ad fructus, vſuras, damna, expenſas, intereſſe, & pœnas præſtitus cenſeatur varius eſt articulus.*

2 *Fideiuſſor pro ſorte ſe ſimpliciter, & indefinite obligans nõ tenetur ad fructus, damna, & intereſſe, niſi in ſpecie, dicatur.*

Contrarium firmatur, nu. 4. ex communi cum diſtinctione de qua ibi.

3 *Fideiuſſio eſt ſtricti iuris propter ſtipulationem, & ideo non extenditur.*

5 *Fideiuſſor datus ad ſortem non cenſetur datus ad fructus, damna, & intereſſe, quando reſtrinxit ſuam obligationem ad ſortem, vel alio modo cauſa limitauit, & num. 9.*

6 *Fideiuſſor officialis Reipub. non tenetur ad pœnam delicti per dictum officialem patrati.*

7 *Fideiuſſor pro ſorte non tenetur ad pœnam auctam, ex mora, contumacia, vel inficiatione principalis, & nu. 10.*

8 *Fideiuſſor tutoris nõ tenetur ad ea, quæ tutor debet ex iuramento in litem.*

11 *Fideiuſſor ſimpliciter datus: non tenetur ad vſuras, quæ veniunt officio iudicis mercenario: ſecus vero quoad illas, quæ veniunt officio iudicis mercenario deſeruienti actioni intentatæ, & ſic quæ veniunt iure contractus, & actionis: quia tunc etiam ad pœnam tenetur.*

Vt etiam ad illas vſuras, quæ ab actionibus ſtricti iuris ſcaturiunt.

12 *Caſus omiſſus pro omiſſo habetur in ſtipulationibus, quæ ſtricti iuris ſunt.*

13 *Fideiuſſor etiam ad fructus, vſuras, damna, & intereſſe tenetur, quando eius obligatio eſt concepta in omnem cauſam.*

14 *Fideiuſſor ad ſortem, etiam ad vſuras damna, & intereſſe tenetur, quando de eius mente conſtat, quod ſic voluerit: etiam quod ſimus in actionibus ſtricti iuris.*

15 F.-

Digitized by Google

15 *Fideiuſſor accedens contractui, etiam cenſetur obligatus ad fructus, damna, & intereſſe.*

16 *Fideiuſſor, qui promiſſioni reſtituendi acceſſit tenetur ad fructus.*

17 *Fideiuſſor euictionis tenetur ad totale intereſſe.*

18 *Fideiubens pro Maſſario pignorum, vel alio Officiali tenetur ad damna, intereſſe, pœnas, & vſuras per eum in adminiſtratione ſui officij commiſſa.*

19 *Arbitrium cadit in pœnis, damnis, & intereſſe.*

20 *Fideiuſſor numquam tenetur ad damnum proueniens ex iniuria iudicis.*

Item nec ad pœnas legales, vt ſunt, quæ ueniunt ex contumacia, inficiatione, & mora. num 21.

22 *Fideiuſſor licet uſuras nõ teneatur ſoluere: tamen ſolutas repetit, etiam in foro conſcientiæ.*

Et maximè quando cum conſenſu, coactione debitoris ſoluerit. num. 24.

23 *Fideiuſſor accipiens ad uſuras pecunias pro exſoluendo ære alieno principalis debitoris, illas ab ipſo repetit.*

24 *Fideiuſſor ſoluens uſuras creditori ſine obligatione, & conſenſu debitoris non repetit.*

Fideiuſſor datus ad ſortem, An, & quando cenſeatur datus ad fructus, vſuras, damna, expenſas intereſſe, pœnas, augumenta, & alias acceſſiones ad ſortem.

C A P. I.

Varietas non leuis eſt inter Doctores in hac cõcluſione.
1 † Num fideiuſſor receptus pro ſorte intelligatur, etiã pro fructibus, vſuris, expenſis, damnis, intereſſe, pęnis, augumentis venientibus ex mora, contumacia, & inficiatione, & alijs acceſſionibus ad ſortem? Nam quod fideiuſſor indefinitè, ac ſimpliciter præſtitus pro ſorte non cenſeatur, obligatus pro fructibus, vſuris, damnis, expẽſis, intereſſe, & pęnis; niſi aliud expreſsè, & ſpecificè dictum ſit, & ſic quod talis fideiuſſio hoc modo concepta tãtum ad ſortem reſtringatur. faciunt tex. in l. quęro, vbi gl. ff. loc. l. fideiuſſores Magiſtratuũ. §. pro Aurelio. ff. eod. l. per retentionem. C. de vſur. gl. & Bal. in l. fideiuſſor 10. C. eod. & not. omnes in l. fi. ff. de eo, quod cert. loco. 2. Bald. Nouell. de dote par. 6. priuileg. 7. num. 4. Maſ. in rubr. eod. quæſt. 8. nu. 91. qui loquitur in pęna. Neguſ. de pignor. in 4. memb. 2. par. principalis. num. 47. 54. & 55. Rimin. ſen. conſ. 308. nu. 5. vol. 2. plenè Alex. conſ. 34. volum. 2. vbi ad partes diſputat Alciat. reſp. 5.
3 nu. 12. lib. 8. tom. 3. & ratio eſt: † quia fideiuſſio (cum ſtipulationem requirat) eſt ſtricti iuris, & ideo vltra verba ſtipulationis extendi non poteſt. Alex. d. conſ. 34. in princ. Maſ. d. rub. eo. num. 91. & 95.

4 Contrarium, quod imò † fideiuſſor ſimpliciter datus, nedum teneatur ad ſortem, verum etiam ad damna, expenſas, intereſſe. fructus, vſuras, pęnas, augmenta, & ad omnem cauſam obligationis ſui principalis, iura de hoc clara videntur. tex. in l. ſi poſtea ff. rem pup. ſal. for. l. ſi quis pro eo. § ſi nummos, & l. amilli. ff. eod. l. Lucius. ff. qui pot. in pig. hab. gl. & dd. in l. cẽtum capuæ. ff. de eo qui cert. loc. vbi Bart. nu. 3. Iaſ. nu. 3. Alex. d. conſ. 34. num. 5. vol. 2. Pariſ. conſ. 04 num. 12. vol. 3. qui dicit in fideiuſſione venire damna, & intereſſe, Maſ. in rub. eod. quæſt 8. num. 91. dum vult fideiuſſorem ad augmentum pœnæ non teneri,

ri, ſed benè ad alias omnes acceſſiones, nouiſſimè Surd. de alimen. priuileg. 50. tit. 8. nu. 2. dum firmat, quod fideiuſſor ſimpliciter, & indefinitè obligatus teneiur, etiam pro vſuris niſi pro certa ſumma, & quantitate limitata promiſerit. & bene hoc explicat. Aug. Bero. conſil. 193. nu. 45. vol. 1. qui pro reſolutione huius articuli vtitur hac diſtinctione. † Quod
5 aut fideiuſſor limitatè, & determinatè promiſit puta pro ſorte tantum, & tunc limitatio ſuos terminos nõ egreditur. Aut ſimpliciter, & tunc inquit ipſe, quod licet in hoc varij fuerint Docto. tamen communis opinio eſt, quod fideiuſſor vltra ſortem etiam ad vſuras, & intereſſe teneatur, ſiue dictum intereſſe debeatur per ſtipulationem, ſiue per officium iudicis. aut in omnem caſum promiſit fideiuſſor, & tunc abſolutè ad omnia tenebitur, ad quæ principalis ipſe Surd. d. tract. de alim. tit. 8. dicto priuil. 50. num. 2. & tit. 9. q. 31. nu. 73. cum ſeqq. Boer. deciſ. 314. num. 4. qui docet fideiuſſorem ſimpliciter datum teneri ad vſuras: cum (vt ipſe inquit) ſemper in dubio fideiuſſor cẽſeatur datus in omnem cauſam. Rom. ſing. 550. Marſil. rub. eo. q. 8. num. 96.

Tenendo hanc ſecundam opinionem, quæ communis eſt. Quod fideiuſſor datus ad ſortem intelligatur etiam datus ad fructus, vſuras, expenſas, damna, intereſſe, & pœnas, eam limita multis modis.

6 Limit. igitur † primo loco, in fideiuſſore pro officiali Reipublicæ, qui non tenetur ad pœnam delicti, ac maleficij per officialem patrati. d. l. fideiuſſores magiſtratuum. ff. eo. in princ. Rom. conſ. 607. in caſu. col. 2. Alexan. conſ. 34. in princ. lib. 2. nu 2.

7 Limit. ſecundo, quando agitur de pœna aucta propter moram principalis, inficiationem, vel contumaciam: quia ad iſtam eius fideiuſſor nõ tenetur. Rom. conſ. 270. pro deciſione in fin. num. 7. & d. conſ. 507. vbi addentes in verbo obligationem. Surd. deciſ. 212. num. 4. cum ſeqq. vbi num. 7. inquit, quod fideiuſſor videtur ſe obligare pro originali, & non pro accidentali debito.

8 Limit. tertio in ijs, † quæ veniunt virtute iuramenti in litem, ad quæ fideiuſſor aſtringi non poteſt. Et ideo licet fideiuſſor tutoris teneatur ad ea omnia, quæ ipſemet tutor; tamen non tenetur ad ea, quæ ipſe tutor debet in vim iuramenti in litem. Caſtr. conſil. 134. in cauſa, quæ vertitur. lib. 1.

9 Limit. quarto, † quando principalis, & eius fideiuſſor limitatè, & determinatè promiſerunt puta pro ſorte tantũ, vel pro certa, & præfinita ſumma, & ſic quando limitarunt eorum obligationem: quia tunc ad fructus, vſuras, damna, expenſas, intereſſe, & pœnas nullo modo tenentur. Surd. de alimen. d. priuileg. 50. num. 2. Bero. d. conſ. 193. num. 45. vol. 1. & ideo, licet fideiuſſor euictionis ex natura contractus teneatur ad omnia damna, & intereſſe: tamen hoc ſecus eſt, quando ſe reſtringit ad reſtitutionem pretij, vel alias arctat ſuam obligationem. Caſtr. conſ. 23. num. 1. vol. 1. Benint. deciſ. Bonon. 16. num. 4. & diximus ſupra, num. 4.

10 Limit. quinto, † in fideiuſſore, qui pro delinquẽte promiſit ſoluere omnem pęnam: quia non tenetur ad pęnam auctam ex contumacia non ſoluentis. Puta ad duplum, vel quadruplum, ſi non ſoluerit infra certũ tempus. Bart. & Bald. poſt gloſ. in l. 1. ff. de

in lit.iurand.Bart.in l.centum capuæ. ff.de eo, quod cert.loc.idem Bart.in l. ſi qua pœna. ff.de his, qui ſunt ſui vel alien.iur.Surd.d.deciſ.212.num.4.& infra vbi vult fideiuſſoris obligationem non extendi ad acceſſoria principalis obligationis. Puta ad ea, quæ creuerunt ob moram, contumaciam, & inficiationem. Boer.deciſ.314. nu.2. Cępoll. caut.127.

11 Limit. ſexto, † & declara præmiſſa procedere in fideiuſſore ſimplici, qui non tenetur ad acceſſiones, & vſuras, quæ veniunt ex mero officio iudicis mercenario: ſecus verò eſt quoad illas, quæ veniunt officio iudicis mercenario deſeruienti actioni intentatæ, & ſic quæ veniunt iure contractus, & actionis: quia tunc etiam ad pœnam tenetur: & maximè in actionibus bonæ fidei. Quod ſecus eſt in actionibus ſtricti iuris, quæ ſtrictè ſunt intelligendæ: & in quibus tales fructus,
12 & vſuræ non debentur: cum † in iis omiſſum habeatur pro omiſſo. Bart.in d.l.centum capuæ num.3. vbi Iaſ. nu. 3.idem Bart. in l.Lucius in §. Paulus. nu.1. ff. ad municip.& de incol.& in l.ſi poſtea. num.1. ff.rem pup.ſal.for. Bald.conſ.119.num.9.lib.2.Bero.deciſ.314.num.1.cum ſeqq. Alex.conſil.34.nu.5.lib.2. Surd.de alim. tit.6. quæſt.3.num.18.& tit.8.priuileg.50. num.2.& benè tit.9. quæſt.31.nu.73. cum ſeqq. Caſtr. in d.l.quæro,num.2. ff.loc.Neguſ.de pignor.in 2.par. in 4. memb. num.56.Burſat.conſ.103.nu. 13.volum.1.

Superius deductis adde alios caſus, in quibus fideiuſſor vltra ſortē, etiam ad fructus, vſuras, damna, expenſas, intereſſe, & pœnas tenetur.

13 Primus eſt. † Quando quis fideiubet in omnem cauſam: nam tunc venire fructus, vſuras, damna, expenſas, & intereſſe: cauit Bart. in l.quæro. ff. loc. & in d.l. centum capuæ in princ. & num.7.vbi Fulg.col.3. Bald.in l.ea lege num.2. ff.loc. Andr. Fachin.controuerſ.iur.lib.7.cap.57. Auguſt. Bero.d.conſ.193. nu.42. vol.1. dum inquit eum teneri etiam ad intereſſe lucri ceſſantis, & maximè in ſolito negociari, vt ibidem aduertit. num.44. & in dubio fideiuſſor videtur acceptus in omnem cauſam, quæ oriri poſſet Fulgoſ.in d.l.centum capuæ col.3. Surd.d.deciſ.212.num.8. Aym.conſ. 272.num.2. & 5.Ant. Hering.de fid. cap.24.num.127. & 128. & dictum iſtud, quod in dubio fideiuſſor cēſeatur acceptus in omnem cauſam, procedit, quando ſumus in diſpoſitione legis. Cagn.in l.1.num.9. ff.de regul. iur. Menoch.de præſumpt. præſump. 46. nu.31. lib.1. vt etiam quando ſumus in materia fauorabili: ſecus in odioſa, qualis eſt materia vſurarum. Ant.Hering.de fideiuſſ.cap.24. num. 129. & 130.

14 Secundus eſt caſus, † quando de mente fideiuſſoris cōſtat, quod etiam ad fructus, vſuras, damna, & intereſſe ſe obligare voluerit. Alex. d.conſ.34. nu.3.& 8.vol.2.conſ.28 lib.1. & conſil. 134. col. penul. verſ. nedum dicta prima par. etiam, quod ſimus in contractibus ſtricti iuris. Alexan.d.conſ. 34.num.7. lib.2.

15 Tertius eſt † in fideiuſſore accedēte contractui: nam, & ipſe cēſetur obligatus ad fructus, vſuras, damna, expenſas, & intereſſe. Bart.in l.ſolutum. §.ſi in ſortem, nu.1. ff.de pig.actione, aduertimus ſupra in 6.limit.

16 Quartus.† Quando fideiuſſor promiſſioni reſtituendi acceſſit: Nam reſtituere qui promiſit, tenetur etiam

ad

ad fructus, cū verbum reſtituere plenariam reſtitutionem importet. l.videamus, la ſeconda. §. in Fauiana. in fi. de vſur. Surd. d. deciſ. 212. nu. 11.

17 Quintus, † in fideiuſſore euictionis: qui ſecundum naturam contractus cenſetur obligatus ad fructus dāna, & intereſſe. diximus ſupra in 1.p. c.26. de fideiuſſore euictionis, vbi firmauimus eum teneri ad omne, & totale intereſſe.

18 Sextus † in fideiubente pro Maſſario pignorum, vel alio Officiali: nam vltra ſortē tenetur etiam ad fructus, vſuras, damna, expenſas, intereſſe, pęnas: & alias acceſſiones, quæ officialis in officij adminiſtratione commiſit. d.l. quæro. ff. locat. l.1. ff. de in lit. iur. Bart. Iaſ. & alij in d.l. centum capuæ. ff. de eo, quod cert. loco.

Notanda tamen ſunt nonnulla in propoſito.

19 Primo, quod damna, † pęnæ, & intereſſe, vt etiam alia huiuſmodi, quæ in obligatione fideiuſſionis non ſunt expreſſa, ſunt arbitraria: & maximè quando certa pœna non eſt appoſita, & intereſſe eſt inæſtimabile. Cuman. conſil. 32. numero 1. verſic. tutius tamen eſt.

20 Secundo, † quod quando fideiuſſor tenetur ad fructus, damna, intereſſe, pęnas, & alia: tamen ad duo præcipuè non tenetur: nempè ad damnum proueniens ex iudicis iniuria: nā in obligationibus ad illud non videtur cogitatum. Bald. in l. ſi verò, alias ſi ſine in §. cum autem nu.2. ff. rem rat. hab. Se-
21 cundo ad pœnas † legales: nam fideiuſſio nullius eſt roboris, quando agitur de pœnis legalibus: vt ſunt illæ, quæ veniunt ex contumacia, mora, iuramento in lite, & inficiatione. Bart. in l.1. num.4. ff. de in lit. iurand. & poſuimus ſupra in 2. limit. vt etiam in quinta.

22 Poſtremo: † quod licet fideiuſſor de iure ſoluere vſuras non teneatur: tamen ſi illas ſoluit de facto, repetit à principali debitore. Alexan. conſ. 57. num.3. lib.1. Deciſ. conſ. 487. num.2. 665. nu.4. & 686. nu.6. Soci. iun. con-
33 ſil. 122. nu.4. vol.2. † Imò fideiuſſor accipiens pecunias ſub vſuris poteſt vſuras repetere à principali debitore, vt etiā illud plus, quod ex mora principalis debitoris ſoluerit. Abb. in c.1. num.6. de vſur. & in cap. conqueſtus num.7. eo.

24 Secus verò eſt: † ſi fideiuſſor ſoluerit vſuras creditori ſine obligatione, conſenſu debitoris, & coactione: quia tunc non repetit: Imputet enim ſibi, ſi fecit, quod facere nō debebat. Abb. in c.2. eo. Sum. Armil. in verbo fideiuſſor num.13. vbi dicit, quod ſi fideiuſſor ſoluit vſuras cum obligatione, & conſenſu debitoris, vt etiā coactus, quod etiam illicitas à debitore in conſcientia repetere poteſt, diximus ſupra ſect. 4. tit. de fideiuſſ. circa diuerſ. cap.30. & 40.

Reliqua vide in concluſione ſeq.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſio in vno caſu ad alium non porrigitur.*

2 *Fideiuſſor non obligatur niſi quatenus eſt expreſſum.*

3 *Fideiuſſio propter ſtipulationem in ea interpoſitam ſtrictam recipit interpretationem.*

4 *Fideiuſſio non recipit interpretationem extenſiuam, ſed benè declaratiuam.*

5 *Fideiuſſio facta in prima inſtantia, non extenditur ad ſecundam appellationis, ſed expirat inſtantia perempta, vel appellatione interpoſita.*

6 *Fi-*

Digitized by Google

6 *Fideiuſſor in prima inſtantia non cenſetur repetitus in ſecunda tam in ciuilibus, quam in criminalibus, vbi de ratione.*

7 *Fideiuſſor in prima inſtantia non extenditur ad ſecundam, etiam ſi in prima inſtantia ſequuta fuerit ſententia condemnatoria.*

8 *Actio iudicati non oritur ex prima ſententia: ſed ex ſecunda primam confirmante.*

9 *Fideiuſſor in primo contractu non tenetur ad ſecundum prorogatum, & renouatum.*

10 *Fideiuſſor in prima conductione non tenetur ad ſecundam expreſſè, vel tacitè renouatam, niſi ex nouo conſenſu.*

11 *Et quomodo hoc intelligatur, & procedat remiſſiuè.*

12 *Pacta, conuentiones, & obligationes in prima locatione repetita, & renouata etiam cenſentur in ſecunda exceptis fideiuſſione, & iuramento.*

13 *Fideiuſſores in compromiſſo à principio dati, in eius prorogatione repetiti non intelliguntur.*

14 *Fideiuſſor ad certum tempus, & diem, tranſactis illis tempore, & die liberatur.*

15 *Fideiuſſor officialis non tenetur de tempore, quo officialis in officio fuit confirmatus.*

16 *Fideiuſſor pro fructibus arboris, non tenetur ad fructus arboris renouatæ, vel alterius in eius locum ſuffectæ.*

17 *Fideiuſſor pro eo, qui ſemel fuit liberatus, de cætero ſi fuerit condemnatus non tenetur.*

18 *Fideiuſſor pro vulnere, ad mortem ex vulnere ſequutam non tenetur.*

19 *Fideiuſſor pro conductore vectigalium ad vſuras numquam tenetur.*

20 *Fideiuſſor pro expenſis in caſu ſuccumbentiæ non tenetur, quando cauſa fuit perempta.*

21 *Fideiuſſor, quod damnum non patieris, & fideiuſſor indemnitatis ſunt diuerſa: & ideo fideiuſſio facta in vno caſu ad alium non porrigitur.*

22 *Verba in dubio contra ſtipulantem interpretantur.*

23 *Fideiuſſor, qui interceſſit vſque in certam quantitatem: vltra non tenetur.*

24 *Fideiuſſor de repræſentando coram vno iudice repræſentare coram aliis non tenetur.*

25 *Fideiuſſio debet eſſe generalis in omni curia, quādo quis ſatiſdationem præſtare obligatus eſt.*

26 *Fideiuſſor pro vno delicto pro alio non tenetur, etiam ſi alius iudex loco primi ſit datus ad eamdem cauſam.*

27 *Fideiuſſio pro nepotibus ſuis ad filium fratris non extenditur, ſed tantum ad deſcendentes ex filio.*

28 *Nepotes impropriè filij fratris dicuntur, propriè autē deſcēdētes ex filio.*

29 *Fideiuſſio pro agnatis ad ſpurios agnatos non porrigitur.*

30 *Fideiuſſio de iudicio ſiſti, & iudicatum ſoluendo coram vno iudice facta, ad alium non porrigitur.*

31 *Niſi nomen iudicis ſit expreſſum.*

32 *Fideiuſſio de iudicio ſiſti fideiuſſionem de iudicatum ſoluendo non comprehendit.*

33 *Fideiuſſor pro expenſis in vna cauſa, & coram vno iudice non extenditur ad expenſas factas in alia cauſa, & coram alio iudice.*

34 *Fideiuſſor pro vna cauſa, pro alia non tenetur, etiam quod alia ſit permixti generis. num. 35.*

36 *Fideiuſſio quando eſt reſtricta & limitata ad certam cauſam extra illam, non porrigitur.*

37 *Fide-*

37 *Fideiuſſor pro aliqua arte, puta cambij, pro alia non tenetur: puta pro debitis extra talem artem, puta pro debitis lanæ, piperis.*

38 *Fideiuſſor capſerij, non tenetur ad debita mercantilia extra talem artem.*

39 *Fideiuſſio reſtricta ad certum genus negociationis ad aliud non porrigitur.*

40 *Negociationis diuerſæ, diuerſi ſunt fines, & diuerſæ obligationes.*

41 *Fideiuſſio reſtricta ad certam perſonam; & certam cauſam exercitij, non porrigitur vltra perſonam, & exercitium.*

42 *Fideiuſſor videtur in dubio ſe reſtrinxiſſe ad eum caſum, de quo veriſimiliter fuit actum inter partes.*

43 *Fideiuſſor ad pecunias debitas exemptione mercium, non conuenitur pro pecunijs debitis ex cambijs, quamuis factis reſpectu pecuniæ debitæ ex tali emptione.*

44 *Fideiuſſor pro vno tempore, pro geſtis alio tempore moleſtari non poteſt.*

45 *Fideiuſsor pro mercibus habendis, pro iam habitis non tenetur.*

46 *Alienandi facultas conceſſa ad iam alienata non porrigitur.*

47 *Fideiuſsor pro venditione certo modo, & forma faciendo liberatur ſi aliter fiat.*

48 *Fideiuſsor, quod carceratus non aufugiet non tenetur, ſi culpa Iudicis aufugerit.*

49 *Fideiuſsor pro uno facto: illo mutato, uel alterato amplius non tenetur.*

50 *Laudum non poteſt quem fideiuſſorem conſtituere, & facere.*

51 *Fideiuſsor ex cauſa gabellæ non tenetur ad id, quod ex poſt ſe debere confeſſus fuit.*

52 *Fideiuſsor de utendo, & fruendo arbitrio boni viri, ex alia cauſa non tenetur, etiã ſi in fine apponatur clauſula, quod teneatur pro omnib. alijs.*

53 *Fideiuſsor non tenetur ad pœnam auctam per inficiationem.*

54 *Niſi id expreſſè promiſſum ſit.*

55 *Fideiuſsor ad acceſſoriæ, ad principalem obligationem non tenetur.*

56 *Neque ad id, quod creuit ratione moræ, & contumaciæ.*

57 *Mora principalis fideiuſsoris obligationem non auget.*

58 *Intereſſe in actionibus bonæ fidei uenit officio iudicis nobilis.*

59 *Officium iudicis nobilis obligationem non præſupponit.*

60 *Fideiuſsor non tenetur ad intereſſe quanti plurimi propter moram principalis.*

61 *Fideiuſſio de perſona, ad perſonam, aut de cauſa ad cauſam non extenditur.*

62 *Fideiuſsor liberatur rei, cauſæ aut actionis mutatione, uel uariatione.*

63 *Fideiuſsor pro eo, quod à Sempronio fuerit iudicatum liberatur, etiam quod ab huiuſmodi ſententia fuerit appellatum.*

64 *Fideiuſsor coram aliquo tribunali, & magiſtratu præſtitus, illo mutato non amplius tenetur.*

65 *Iuramentum in litem propter dolum principalis non nocet fideiuſsori, ſed tantum ipſi principali.*

66 *Fideiuſsor de repræſentando non tenetur ad pœnam niſi propter ſui morã.*

67 *Difficultas excuſat à mora.*

68 *Fideiuſsor obligatur rebus ſic ſtãtibus.*

69 *Fideiuſsor de iudicio ſiſti liberatur, ſi principalis forum mutet.*

70 *Item ſi fideiuſsor propter aliquod crimen fuerit ex bannitus.*

71 *Niſi dictus fideiuſsor cauſam dederit.*

72 *Fideiuſsor de iudicio ſiſti non tenetur ad pœnam, niſi poſt moram principalem repræſentet.*

73 *Fideiuſsor Caſtellani, & Arcis non tenetur*

tur de crimine per Caſtellanum commiſſo.

74 *Fideiuſſor datus in cauſa ſuccumbentiæ non tenetur ſi pars obtineat ex deſertione cauſæ.*

75 *Fideiuſſio in vno caſu in connexis, vnitis, dependentibus, & indiuiduis ad alium extenditur.*

76 *In connexis idem eſt iudicium.*

77 *Fideiuſſor dotis reſtituendæ tenetur etiam ad eius argumentum.*

78 *Fideiuſſio quod Caſtellanus arcem reſtituet extenditur etiam ad alia bona eiuſdem arcis.*

79 *Fideiuſſio pro tutela extenditur etiam ad connexa ipſi tutelæ.*

80 *Fideiuſſor ſcholaris pro domo conducta tenetur etiam pro ſupellectili, & deterioratione.*

81 *Fideiuſſio de caſu, ad caſum extenditur ob verborum generalitatem, & prægnantiam.*

Niſi aliter ratio ſuadeat. num.88.

82 *Fideiuſſio verbis generalibus concepta, & aptis comprehendere omnem caſum extenditur etiam ad acceſsiones, & vſuras: hæc autem in iudicijs bonæ fidei, & quando officio iudicis mercenario veniunt, ſecus in iudicijs ſtricti iuris. num.83.*

84 *Fideiuſsio verbis generalibus concepta ad diſtractus etiam porrigitur.*

85 *Fideiuſsio propter verborum exuberantiam augetur, aucta per ius accreſcendi principali obligatione.*

86 *Fideiuſsio ſimpliciter, & indefinitè concepta in omnem cauſam facta cenſetur.*

87 *Fideiuſsio continens incertitudinem ad certitudinem reducitur.*

89 *Fideiuſsio concepta generaliter non extenditur, quando in ea adſunt verba reſtrictiua, vt etiam quando poſt genus ſpecies enumeratur.*

90 *Fideiuſsio de caſu ad caſum extenditur in ijs, quæ veniunt ex natura principalis contractus.*

91 *Fideiuſsio extenditur de caſu, ad caſum vbi hoc colligi poteſt ex veriſimili contrahentium mente.*

92 *Contractus omnes recipiunt interpretationem extenſiuam ex veriſimili contrahentium mente.*

93 *Etiam in ijs, quæ ſunt ſtricti iuris.*

94 *Et etiam in mandato, quamuis eius fines diligenter cuſtodiendi ſint.*

95 *Fideiuſsio an etiam quando extendatur de caſu, ad caſum remiſsiuè.*

96 *Fideiuſſor accedens annuæ obligationi an teneatur ad ea, quæ geſta ſunt intra annum, & poſt annum producunt effectum remiſsiuè.*

Fideiuſſio facta in vno caſu non extenditur ad alium.

C A P. I I.

1 FIdeiuſſio facta in vno caſu non porrigitur, nec extenditur ad alium: nam fideiuſſionis natura eſt, vt eius effectus nunquam extendatur,
2 niſi quatenus ſe extendunt verba: † & ideo fideiuſſor non obligatur, niſi quantus eſt ſpecificatum. Dip. conſil. 16. in princ. & per totum. Decia. conſ. 72. num. 18. cum ſeqq. volum 2. plenè Petr. Surd. deciſ. 212. in princ. Deci. conſ. 107. col. fin. conſ. 93. nu. 3. & in l. 2. nu. 53. C. de eden. Rolan. conſ. 58. nu. 20. vol. 1. Menoch. conſ. 119. nu. 6. Alban conſ. 151. nu. 14. qui hos, &
3 alios refert. Et ratio eſt, † quia fideiuſſio ſtrictè intelligitur, & ipſius effectus non extenditur vltra eius verba ob ſtipulationem in ea interpoſitam, quæ cum ſit ſtricti iuris non extenditur vltra formalitatem verborum, & præter caſus veros, & expreſſos in ea.

Bald.

Bald.conſ.142.per totum.vol.5.Socin. ſen.conſ.62.num.5.in quarto, Natt. conſ.202.num.5.& 6.vol.1. Cephal. conſ.603.num.1.cum ſeq.vol.4. Deci. d.reſp.72.num.18.vol.2.Benintend. deciſ.16.num.5.Curt.iun.conſil.36. num.5.in f.par.qui volunt: quod licet

4 † fideiuſſio non recipiat interpretationem extenſiuam, nihilominus in ea admittitur interpretatio declaratiua, vt per Ceph.d.conſ.603.nu.338. Fideiuſſor enim non tenetur, niſi in caſu,in quo interceſſit. Soc.conſ.143. col.penul.lib.2.

5 1. Ex hoc infertur, quod † fideiuſſor ſimpliciter datus, & acceptus in prima inſtantia, & cauſa principali, non tenetur in ſecunda, & cauſa appellationis: cum ſint cauſæ diuerſæ. Fideiuſſio enim ſimpliciter data, & accepta in prima inſtantia: deſerta inſtãtia, vel interpoſita appellatione expira. l.cum apud. & l. cum quærebatur, in §.fin.ff.iud. ſol.l.non à iudice. in §.1.ff de iudic.§.ſi vero.verſ.omnia dabit.inſtit.de ſatiſd. gl.in l.2. in verbo appellationi. C de procurat. Grat. reſp.102.nu.5.lib.1. Viu.lib.1.com. opin.opin.95. Surd.d.deciſ.212.nu. 3.Ceph.conſ.661.nu.18.vol.5. Marſ. rubr.eo.q 10.num.108.& ſing.313. Dec.d.conſ.107.col.2.verſ.confirmatur hoc. Petr. le Rauen ſing.376. Alciat. reſp.5. num. 10.cum ſeqq.lib.5. Soci.iun.conſ.91.vol.4.Bero.q.famil. 76.num.2. Menoch.conſ.120.nu.10. vol.2 Clar.in prax.crimin.in §.fin.q. 46. nu.20. Anch.reg.quæſt.15.nu.1. Decian.conſ.19.num.172.& 173.volum.3. Vincent. de Franc. deciſ.108. 320.& 344. Muſcatell. in prax. fideiuſſoria par. 1. mod.12. num.6. Carp. ad Stat.Mediol. par.1.cap.44. nu.63. & cap.15.num.24.And.Facchi.lib.8. controuer. c.53. licet prædictis diſſentiat Teſſaur. deciſ.202.nu.19.

6 Et quod fideiuſſor † in prima inſtantia non cenſeatur repetitus in ſecunda, ponunt Boer.deciſ.315. nu.1. Pariſ.conſ.171.num.30.lib.4. Cæſar de Graſſ. qui dicit articulum controuerſum deciſ.7. num 7. & 8. de fideiuſſ. Anton. Hering.de fid.c.20.num. 20. qui etiam hunc articulum difficilem, & dubitabilé dicit: Et ratio eſt, quia ſunt cauſæ diuerſæ cauſa principalis, & cauſa appellationis, & inter ſe valdè diſtant: non quidem diuerſitate materiç antiquç. Vinc.de Franc.deciſ. 520 n.1, vbi ea eſſe eadem dicit, quoad merita cauſæ: ſed diuerſitate iudicij, & materiæ nouæ, & ratione iniquitatis ſententiæ: nam aliud eſt iudiciũ cauſæ principalis, & aliud cauſæ appellationis: & vtrobiq; alij ſunt iudices, & alia in pronunciando ſeruatur ratio.

7 Ampl. † vt hoc procedat non tantum ſi prima ſententia fuerit abſolutoria: verum etiam condemnatoria. Bart.in d.l.cum apud.num.4.vbi Angel.gloſ.& Cyn.in l.2. C.de procurat. Fab.& Aret. in §.ſin autem inſtit. de ſatiſd.

8 Nam † non oritur actio iudicati ex prima ſententia: ſed ex ſentẽtia actionis confirmatæ. Ideo imputetur actori, ſi reum in cauſa appellationis non petierit caueri. l. reos. in §. fin. C. de appellat.

9 Hinc, & ſecundo † infertur, quod fideiuſſor in primo contractu non tenetur ad ſecundum prorogatum, ac renouatum. & ideo fideiuſſor in pri-

10 ma conductione † non tenetur ad ſecundam expreſsè, vel tacitè renouatã: niſi ruſus conſenſum præſtiterit. l. ſi cum Hermes. C. locat. Bald.conſ.142. num.1.

num.1. verſ.5. vol.5. Caſtr. in l.item quæritur, §. qui impleto num.3. ff. loc. Alexan. in l.ſi mora.num.19.ff.ſoluto matrim.Ceph.conſ.603. num.7. & 9. & 42.vol.4.Marſil. in rubr. eod. quæſt.9. num. 97. ſignanter Teſſaur. decis. Pedamont.202. num. 11. bene Decia.conſil.11.num.29.volum.1.& conſil.72.num.12. & 13.qui num.45.

11 † declarat quomodo hoc procedat volum.2.Brug.deciſ.Fluiz.44. num.78. & 82.Tiraq.in l.boues, in §. hoc ſermone, num. 130. ff. de verb. ſignif.

12 qui voluit, † quod pacta, conuentiones, & obligationes, quæ conſenſu partium ſolum fiunt, cenſeantur repetita, & contenta in locatione tacitè renouata, præterquam fideiuſſio, & iuramentum, in quibus repetitio, & extenſio non cadit.

13 Hinc etiam fit, † quod fideiuſſores primi compromiſſi non comprehendūtur in prorogatione dicti compromiſſi niſi conſenſerint. Bellam. conſil.9.num.34.nam intelligitur prorogatum quoad dictas partes, non quoad fideiuſſores.l. Labeo in fin.ff.de atbit. Gabr.conſ.43.num.17. Iaſ.in l.1. num.18.C.de iud.Tiraq.in d.l.boues, in d.§.hoc ſermone.num.130.Sebaſt. Medic.de reg. iur. reg. 4 nu.39. verſ. fideiuſſor compromiſſi. Decia.d.reſp. 72.& reſp.19.nu.173.lib.3. Menoch. conſ. 120, nu.39.lib.2. Carp. ad Stat. Mediol.p.1.c.120.

14 Hinc eſt, & tertio, quod fideiuſſor ad certum limitatum tempus, puta ad annum, elapſo anno non tenetur amplius. Alberig.in tract.ſtat.in 2. part. quæſt.143. & quæſt.163. Alciat.reſp. 24.num.3.tom.1.lib.7.& 73. num.1. tom.3.lib.8.Gram.conſ.66. num.62. Rot.diuerſ.deciſ.567.num.ſecundo, in prima par. nam fideiubens ad certam diem, vltra non tenetur, ſed tranſacto illo die liberatur. l.ſi cùm Hermes. C.loc. l.Labeo in §. fin. ff. de atbit.& dicemus latius infra in illa concluſ. fideiuſſor in quibus à fideiuſſione liberetur. ſectio. 10. caſu tertio in quinto exemplo,& cas.30.& benè iſta proſequitur illuſtriſs. Mantic. tract. de tacit.& ambig.par.2.lib.16.tit.21. per totum, & dicemus infra illatione 24.

15 Hinc, † & quarto fit, quod fideiuſſor poteſtatis non tenetur de tempore, quod fuit dictus poteſtas reformatus. Marſ.rub.eo.quæſt.8. nu.94. Viui.deciſ.129.num 6.

16 Hinc, & quinto eſt, † quod qui fideiuſſit pro fructibus vnius arboris, non tenetur ad fructus arboris nouellæ renatæ, & in locum ipſius ſuffectę, & ſubſtitutæ. Marſ. dicta quæſtio.8. num.95.

17 Hinc etiã & ſexto † infertur, quod fideiuſſor illius, qui fuit liberatus, & poſtea de nouo condemnatus, ad dictam nouam condemnationem eius fideiuſſio non extenditur. Marſil. d. rub.num.93.qui dicit iſta ita de facili non obſeruari.

18 Hinc, † & ſeptimo infertur. Quod fideiuſſor pro vulnere, non tenetur pro morte, & pro famulo, quod non aufugiat, non tenebitur domino pro pecunia, quam ei ſubtraxit. Boſſ. in prax. crimin. titulo de fideiuſſ. carce. num.55.

19 Infertur octauo, † quia obligatus pro conductione vectigalium, nó obligatur ad vſuras. Decian. conſil.72. num.18.cum ſeqq.vol.2.

20 Infertur nono, † nã fideiuſſor pro actore circa expenſas, ſi ſuccumbat non habet locum pro expenſis ſi inſtantia deſeratur. Bald. conſil.106.in-

cip.proponitur vol.2. Marſ.ſing.318. incip. diligenter. Marant. in Specul. in 8. memb.6.part.num.17. Anch.q. famil 15. num.6. lib.2. Muſcatell. in prax.fideiuſſ.par.1. modo 11.num.2. Afin.in praxi iudic.in princ. num.19. Decia. dicto conſ.72. num.19. Surd. deciſ.212.num.2.& 3.Anton.Heringer. de fideiuſſ.c.20.§.10.num.25.

21 Infertur decimo, † quod ſi quis fideiubẽdo promittat, quod Titius non patietur damnum: per hoc non dicitur fideiuſſor indemnitatis: quia diuerſa ſunt, & ſtant iſta ſimul, & ſe cõpatiuntur, quod ego non velim te pati damnum, & non ſim obligatus ad te indemnem cõſeruandum: quia mihi diſplicet, quod damnum patiaris, & verba non concludunt pro neceſſe:

22 † & in dubio contra ſtipulatorem fit interpretatio.l.veteribus.ff.de pact.& benè comprobat hos dictum, Alexan. conſil.199.viſo proceſſu lib.7.num.2. verſ.1. quia aliud eſt dicere.

23 Infertur vndecimo, † quod fideiuſſor, qui interceſſit vſque ad certam quantitatem, non extenditur, vltra quantitatem expreſſam, & vltra eam non poteſt conueniri: licet principalis ſit obligatus in maiori quantitate. l.ſi vltra. C. de fideiuſſ. l. fideiuſſores magiſtratuum.in §.1.vbi Bart.ff eod. Abb.conſ.75.num.2. lib.2.

24 Infertur duodecimo, † quod obligatus repræſentate aliquem ſub pœna coram vno iudice non teneatur coram alio repræſentate. Cuma. conſ.32. inculpatus.Bal.conſ.142.quidam Odorifius circa medium.verſic. & hoc apparet lib. 5. vbi huius dicti rationem

25 aſſignat. † Scias tamen in propoſito, quod quando quis cauere obligatus eſt, fideiuſſio debet eſſe generalis in in omni curia, non autem reſtricta ad curiam particularem. Caſtr. conſil. 360. aliàs 358. ſuper in fin. lib.1.

26 Infertur decimotertio, † quod fideiuſſor pro vno delicto nõ poteſt pro alio conueniri. Cuman.d.conſilio 32. etiam ſi alius iudex daretur loco primi ad eandem cauſam. Cald. conſ. 10. aliàs 124.de iud.

27 Infertur decimoquarto, † quod fideiuſſio præſtita pro nepotibus ſuis intelligitur de nepotibus propriè deſcendentibus, & non de filio fratris,

28 qui largo † modo dicitur nepos. Dyn. conſ.16.num.8.

29 Infertur decimoquinto, † quod fideiuſſio pro agnatis, & conſanguineis vſque ad certum gradum non ſe extendit ad ſpurios in illo gradu. Dyn. d.conſ.16.in fin.

30 Infertur decimoſexto, † quod fideiuſſio de iudicio ſiſti, & iudicatũ ſoluendo non habet locum coram alio iudice, quam eo; coram quo præſtita eſt. Abb.conſ.23. in princip. verſ.obſtat.lib.1.Rom.conſ.468. in caſu propoſito in verſic. in caſu, vbi Apoſtilla dat concordantias. Et hoc quando eſt expreſſum nomen iudicis, quia tunc nec tenetur fideiuſſor coram ſucceſſore in officio. Secus ſi nomen Iudi-

31 cis non fuerit expreſſum. Abb. dicto conſ.23.in fin. & latè hæc omnia proſequuti fuimus ſupra in 1. par. ſub c. de cautione de iudicio ſiſt.

32 Infertur, † & decimoſeptimo, quod fideiuſſio de iudicio ſiſti non extenditur ad fideiuſſionem de iudicatũ ſoluendo, & hoc, vt fideiuſſor minus ſit obligatus quam ſit poſſibile, ob ſtipulationem, quæ interuenit in fideiuſſione, quæ eſt ſtricti iuris. Pariſ.conſ. 48.num.23.lib.1.Menoch.conſ.212. num.17.

33 Infertur decimooctauo, † quod fideiuſ-

deiuſſor de expenſis reficiẽdis coram vno Iudice, & in vna inſtantia non porrigitur coram alio Iudice, & in alia inſtantia. Imo, conſil. 89. in caſu præmiſſo.

34 Infertur decimonono,† quod fideiuſſor pro vna cauſa non tenetur pro alia. l. non à iudice vbi gloſ. & Caſtr. ff. de iud. Rom. conſ. 110. & 270. regulare hoc enim eſt, quod fideiuſſor obligatus pro vna cauſa non poſſit pro alia conueniri, & moleſtari. l. quæro in princ. ff. loc. Bald. conſ. 142. nu. 1. verſ. 2. fideiuſſor lib. 5. Iaſ. in l. 3. num. 10. C. de tranſact. etiam † quod alia cauſa 35 ſit permixti generis. Bald. conſ. 142. verſ. 5. Pet. de Vbal. de duobus fratribus. par. 8. num. 41.

36 Et tantò magis, † quando fideiuſſio eſt reſtricta ad certam, & limitatam cauſam: nam extra illam non porrigitur Iaſ. in l. age. nu. 10. C. de tranſact. & in l. centum capuæ verſ. quinta fuit. ff. de eo quod cert. loc. Burſat. conſil. 193. num. 6. part. 2. Hond. conſil. 50. num. 18. & 19. vol. 1. & conſil. 111. num. 25. 26. & 27. Anchar. reg. quæſt. 15. num. 13. & 14. lib. 2. Ferret. reſp. 49. Felyn. in cap. cum ordinem. num. 6. de reſcript. Roland. conſil. 58. num. 20. volum. 1. Surd. deciſ. 212. num. 2. fideiuſſor enim non tenetur, quando variantur res, cauſa, & actio. Gerard. Mazol. conſil. 96. nu. 30. Anton. Heringer. tract. de fideiuſſ. c. 20. §. 26. num. 30.

37 Infertur vigeſimo, † nam fideiuſſor pro aliqua arte, puta cambij, non dicitur fideiuſſor pro debitis lanæ, piperis, pãnorum, ac ſimilium extra artem cambij. Petr. de Vbald. de duobus fratribus in 8. par. in 4. quæſt. Felyn. in c. cum ordinem. num. 12. de reſcrip. Caſt. cõſ. 185. ad medium col. 3. lib. 1. Bald. conſ. 142. quidam Odoriſius lib. 5. & cõſ. 187. gentilitas lib. 4. 38 vbi vult. Quod † qui ſimpliciter fideiuſſit pro campſerio, quod fideliter exercebit artem, ſuam ſi campſor efficitur fallitus, non tenebitur fideiuſſor ad debita mercantilia campſerij extra illã artem, etiam ſi fecerit debitorem 39 in libro campſerij. † Nam fideiuſſio reſtricta ad certum genus negociatio-40 nis ad aliud nõ extenditur. Nam † diuerſarum negociationum diuerſi ſunt fines, & diuerſę obligationes. l. cuicũque, §. non tamen. ff. de inſt. act. l. Titianus. ff. quod cum eo. Imò ſi ſit alterius generis, ac permixti minus cenſetur inducta obligatio. l. Titiæ teſtatores ff. de leg. 1. l. hoc legatum, ff. de leg. 3. Bald. d. conſ. 142. num. 1.

41 Infertur vigeſimoprimo † nam fideiuſſio reſtricta ad certã cauſam exercitij, & ad certam perſonam non extenditur extra cauſam, & perſonã expreſſam Bald. conſil. 428. ſi fideiuſſor circa fi. verſ. ſoluto lib. 2. & vide n. 36.

42 Infertur 22. † quia in dubio videtur fideiuſſor ſe reſtrinxiſſe ad eũ caſum, de quo veriſimiliter fuit actum inter partes, & non voluiſſe ſuam obligationem ampliare. Alex. conſ. 158. col. pen. verſ. & ne dum. lib. 1 & conſ. 209. col. 1. verſ. pręterea lib. 6. & conſ. 58. col. 2. verſ. accedit lib. 7. Deci. conſil 389. col. fi. verſ. poteſt reſponderi, & conſ. 414 col. 2. propè fin.

43 Infertur 23. † quod fideiuſſor pro pecunijs debitis ex emptione mercium, non tenetur pro pecunijs; quas principalis debet ex cambijs, licet cãbia fuerint reſpectu debitoris ex emptionibus mercium. Iaſ. in l. age cum Geminiane numero decimo. C. de tranſact.

44 Infertur 24. † quod fideiuſſor pro

vno tempore nó tenetur de geſtis pro
alio tempore . l. Lucius. la ſeconda. in
§. Paulus. ff. de admin. tut.

45 Infertur 25. † quod fideiuſſor pro
mercibus habendis, nó obligatur pro
iam habitis. Ang. in l. ſi verò non re-
munerandi. in §. ſi poſt creditum . ff.
mandati Caſtr. in l. facta. num. 3. ff. de
cond. & demonſtr. idem in l. ſi quis. in
§. initium. in fi. ff de iniuſt. irrit. fact.
46 teſt. dum vult , † quod licentia con-
ceſſa per dominum alienandi non ex-
tendatur ad iam alienata .

47 Infertur 26 . † quod fideiuſſor ob-
ligatus, modo venditio fiat ſub certis
modis, & forma in obligatione ex-
preſſis, non tenebitur, ſi venditio ali-
ter fiat. Bartol. in l. ſtipulatus. vbi om-
nes. ff. eo.

48 Infertur 27. † nam fideiuſſor pro-
mittens, quod carceratus non aufu-
giet, nó tenebitur, ſi culpa iudicis au-
fugit. Doct. in l. 2. §. ſimilique mo-
do. ff. ſi quis caut. Pariſ. de Put. de ſin-
dic. in verb. fideiuſſor. verſ. ſubijcio.
num. 3.

49 Infertur 28. † quia fideiuſſor pro
vno facto, non obligatur, ſi factum
mutetur, & alteretur. Marſ. d. rub. de
fideiuſſ. num. 143.

50 Infertur 29. † quod fideiuſſor pro
Petro de omnibus, de quibus effici-
tur debitor Ioannis, non tenebitur, ſi
per laudum ex poſt debitor Ioannis
declaratur, quia laudum nó poteſt af-
ficere fideiuſſorem . Arret. conſil. 28.
Alex. in l ſæpè. ff. de re iud.

51 Infertur 30. † ad fideiuſſorem, qui
promittit ſoluere omnem ſummã pro
debitore, quã debeat ex cauſa gabel-
læ, quam exercet: nam non tenetur ad
eam ſummam , quam ex poſt ſe debe-
re confeſſus fuit. Bal. conſ 43. quid am
ſen. Gecchas lib. 5. per totu n.

52 Infertur 31. † quod fideiuſſor pro
vſufructuario, quod vtetur, & fruetur
arbitrio boni viri, nó tenebitur ex alia
cauſa, etiã quod adſit clauſula in fine ,
quod teneatur pro omnib. alijs cauſis
E gid. cóſ 3. n. 11. cũ ſeq. verſ. ſed pone.

53 Infertur 32. † quod fideiubens pro
accuſato, non tenetur ad pœnam, quæ
creſcit per inficiationẽ. Bart. in l. quæ-
re. ff. loc. Alex. & Iaſ. in l. 1. ff. de in lit.
iur. Iaſ. in §. quadrupli. in 1. & 2. col.
inſt. de actio. Rom. conſ. 507. Fel. in c.
cum ordinem in 4. col. de reſcrip.

54 Lim. tamen , † quando promiſſum
eſt ſoluere pœnam , etiam per contu-
maciam, moram, & inficiationem. Iaſ.
in d. § quadrupli .

55 Infertur 33. † quod fideiuſſor non
teneatur ad ea, quę ſunt acceſſoria prin-
cipalis obligationis, & ideo ſi fideiuſ-
ſor promiſit ad ſimplũ ; & actio venit
per inficiationẽ, fideiuſſor non tene-
tur. gl. in l. ſiue in duplũ . ff. qui ſatiſd.
cog. Surd. deciſ. 212. nu. 4. & 5. etiam
quod negatio incidentem fiat.

56 Infertur 34. † quod fideiuſſor non
tenetur ad id, quod creuit ratione mo-
ræ, vel contumacię: nam videtur fide-
iuſſor ſe obligare pro originali, & nó
pro incidenti debito. l. 1. ff. de in lit.
iur. gloſ. in §. ſequens. inſtit. de actio.
vbi Arret. num. 3. Surd. d. deciſ. 212.
57 num. 7. † obligatio enim fideiuſſoris
non augetur ex mora principalis de-
bitoris. l. fideiuſſores magiſtratuũ, in
princ. §. 1. & §. fin. ff. eo. leg. fin. de eo ,
quod cert. loc. Rom. conſ. 507. nu. 1.
verſ. 2. obligatio. Bero. conſ. 193. nu.
34. verſ aggredior lib. 1. fideiuſſor. n.
ex mora principalis debitoris, non te-
58 netur ad intereſſe creditoris. † & ratio
eſt, quia tale intereſſe venit officio iu-
dicis nobili in actionibus bonæ fidei .
l. quia tantumdem . ff. de negot. geſt.
l. Lu-

Digitized by Google

l. Lucius Titius. ff. depoſiti. l. 4. C. de-
58 poſit. † & quæ veniunt officio iudicis, nobili, non dicuntur in obligatione. l. qui per colluſionem, in fin. ff. de actio. empt. ideo fideiuſſor tantum pro ſorte, & intereſſe, tenebitur, ad quod expreſsè deductum eſt in obligatione principalis debitoris, & pro eo duntaxat conueniri poterit. Bero. d. conſ. 139. num. 38. nam ad hoc, vt fideiuſſor côueniri poſſit, eiuſdem mora requiritur. l. centum capuæ, & l. fin. vbi Bart. ff. de eo, quod cert. loc.

60 Infertur 35. quod † fideiuſſor non tenetur ad valorem quanti plurimi, qui ſtante mora debitoris committitur. Surd. deciſ. 212. nu. 6.

61 Infertur 36. † quod in fideiuſſione perſona extrinſecus non ſubintrat, & ſic quod fideiuſſio non extenditur de perſona ad perſonam, nec de caſu ad caſum. Magon. deciſ. Floren. 57. num. 20. & 21.

62 Infertur 37 † quod fideiuſſor non tenetur, quando variantur res, cauſa, vel actio. Rol. conſ. 58. num. 18. vol. 1. Surd. deciſ. 112. num. 2.

63 Infertur 38. † quod, ſi quis fideiuſſit ſe ſoluturum, quod à Sempronio fuerit iudicatum, non tenetur, ſi à ſententia Sempronij fuerit appellatũ, licet idem à iudice in eius locum ſubrogato fuerit pronunciatum. l. cum apud Sempronium. ff. iud.

64 Infertur 39. † quod ſi quis fideiuſſerit coram aliquo tribunali, non intelligitur obligatus, ſi eius forma in aliquo ſit alterata, & immutata; tam, & ſi idem iudex permanſerit, vel ſi in locum ipſius alius ſucceſſerit. Decian. conſ. 19. nu. 123. lib. 3. Menoch. conſ. 119. num. 10.

65 Infertur 40. † quod iuramentum in litem ex dolo principalis debitoris nõ nocet fideiuſſori, vti etiam nec hæredi principalis debitoris obeſt; ſed tantum ipſi principali debitori, qui dolum commiſit. l. is qui alio. & l. fin. C. de in lit. iur. Bar. in l. in actionibus. num. 21. ff. de in litem iurand. Card. Mantic. de tacit. & ambig. p. 2. lib. 16. tit. 14. num. 7.

66 Infertur 41. † quod fideiuſſor de repræſentando, non intelligatur obligatus ad pœnã, niſi ab eo mora com-
67 mittatur. l. 2. §. fin. ſi quis caut. † nam quando quis ad faciendum eſt aſtrictus, difficultas ſuperueniẽs eum, excuſat à mora. l. ſi vehenda. in § pen. ff. ad l. Rod. de iact. Bartol. in l. quod te. num. 14. ff. ſi cert. pet.

68 Infertur 42. † quòd fideiuſſor intelligatur obligatus de reb. in eodem ſtatu manẽtibus, & ſic rebus ſic ſtan-
69 tibus. † Vnde ſi quis promiſerit aliquem ſiſtere in iudicio; & is poſtea mutet conditionem, & ſtatum, veluti ſi alterius fori fuerit effectus ad talem promiſſionem adimplendam aſtringi non poteſt. Card. in clem. 1. col. 3. verſ. nono quæro de cenſi. Marſ. in rub. eo.
70 nu. 142. † pariter, ſi quis promiſerit aliquem repræſentare, & poſtea in eo aliquid noui contigerit, puta, quia de aliquo crimine fuerit accuſatus, vel bannitus, fideiuſſor amplius non tenetur. Marſ. d. rub. num. 150. & 151. Menoch. conſ. 112. num. 25. & 146. num. 8. & infra, quæ ex Marſil. vbi ſu-
71 pra reſtringe, † niſi prædeceſſoris fideiuſſor cauſam dederit, & diximus ſupra latè in 1. p. dum egimus de cautione de repræſentando, cap. 3. nu. 26. cum ſeq.

72 Infertur 43. † quod ſi Titius promiſerit in iudicio ſiſtere, & non recedere abſque iudicis licentia ſub pœna, & fideiuſſores præſtiterit, & de-

ad fructus, cũ verbum reſtituere plenariam reſtitutionem importet. l. videamus, la ſeconda. §. in Fauiana. in fi. de vſur. Surd. d. deciſ. 212. nu. 11.

17 Quintus, † in fideiuſſore euictionis: qui ſecundum naturam contractus cenſetur obligatus ad fructus dãna, & intereſſe. diximus ſupra in 1. p. c. 26. de fideiuſſore euictionis, vbi firmauimus eum teneri ad omne, & totale intereſſe.

18 Sextus † in fideiubente pro Maſſario pignorum, vel alio Officiali: nam vltra ſortẽ tenetur etiam ad fructus, vſuras, damna, expenſas, intereſſe, pęnas: & alias acceſſiones, quæ officialis in officij adminiſtratione commiſit. d. l. quæro. ff. locat. l. 1. ff. de in lit. iur. Barr. Iaſ. & alij in d. l. centum capuæ. ff. de eo, quod cert. loco.

Notanda tamen ſunt nonnulla in propoſito.

19 Primo, quod damna, † pęnæ, & intereſſe, vt etiam alia huiuſmodi, quæ in obligatione fideiuſſionis non ſunt expreſſa, ſunt arbitraria: & maximè quando certa pœna non eſt appoſita, & intereſſe eſt inæſtimabile. Cuman. conſil. 32. numero 1. verſic. tutius tamen eſt.

20 Secundo, † quod quando fideiuſſor tenetur ad fructus, damna, intereſſe, pęnas, & alia: tamen ad duo præcipuè non tenetur: nempè ad damnum proueniens ex iudicis iniuria: nã in obligationibus ad illud non videtur cogitatum. Bald. in l. ſi verò, alias ſi ſine in §. cum autem nu. 2. ff. rem rat. hab. Se-

21 cundo ad pœnas † legales: nam fideiuſſio nullius eſt roboris, quando agitur de pœnis legalibus: vt ſunt illæ, quæ veniunt ex contumacia, mora, iuramento in lite, & inficiatione. Bart. in l. 1. num. 4. ff. de in lit. iurand. & poſuimus ſupra in 2. limit. vt etiam in quinta.

22 Poſtremo: † quod licet fideiuſſor de iure ſoluere vſuras non teneatur: tamen ſi illas ſoluit de facto, repetit à principali debitore. Alexan. conſ. 57. num. 3. lib. 1. Deciſ. conſ. 487. num. 2. 665. nu. 4. & 686. nu. 6. Soci. iun. con-

23 ſil. 122. nu. 4. vol. 2. † Imò fideiuſſor accipiens pecunias ſub vſuris poteſt vſuras repetere à principali debitore, vt etiã illud plus, quod ex mora principalis debitoris ſoluerit. Abb. in c. 1. num. 6. de vſur. & in cap. conqueſtus num. 7. eo.

24 Secus verò eſt: † ſi fideiuſſor ſoluerit vſuras creditori ſine obligatione, conſenſu debitoris, & coactione: quia tunc non repetit: Imputet enim ſibi, ſi fecit, quod facere nõ debebat. Abb. in c. 2. eo. Sum. Armil. in verbo fideiuſſor num. 13. vbi dicit, quod ſi fideiuſſor ſoluit vſuras cum obligatione, & conſenſu debitoris, vt etiã coactus, quod etiam illicitas à debitore in conſcientia repetere poteſt, diximus ſupra ſect. 4. tit. de fideiuſſ. circa diuerſ. cap. 30. & 40.

Reliqua vide in concluſione ſeq.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſio in vno caſu ad alium non porrigitur.*

2 *Fideiuſſor non obligatur niſi quatenus eſt expreſſum.*

3 *Fideiuſſio propter ſtipulationem in ea interpoſitam ſtrictam recipit interpretationem.*

4 *Fideiuſſio non recipit interpretationem extenſiuam, ſed benè declaratiuam.*

5 *Fideiuſſio facta in prima inſtantia, non extenditur ad ſecundam appellationis, ſed expirat inſtantia perempta, vel appellatione interpoſita.*

6 Fi-

6 *Fideiuſſor in prima inſtantia non cenſetur repetitus in ſecunda tam in ciuilibus, quam in criminalibus, vbi de ratione.*

7 *Fideiuſſor in prima inſtantia non extenditur ad ſecundam, etiam ſi in prima inſtantia ſequuta fuerit ſententia condemnatoria.*

8 *Actio iudicati non oritur ex prima ſententia: ſed ex ſecunda primam confirmante.*

9 *Fideiuſſor in primo contractu non tenetur ad ſecundum prorogatum, & renouatum.*

10 *Fideiuſſor in prima conductione non tenetur ad ſecundam expreſsè, vel tacitè renouatam, niſi ex nouo conſenſu.*

11 *Et quomodo hoc intelligatur, & procedat remiſſiuè.*

12 *Pacta, conuentiones, & obligationes in prima locatione repetita, & renouata etiam cenſentur in ſecunda exceptis fideiuſſione, & iuramento.*

13 *Fideiuſſores in compromiſſo à principio dati, in eius prorogatione repetiti non intelliguntur.*

14 *Fideiuſſor ad certum tempus, & diem, tranſactis illis tempore, & die liberatur.*

15 *Fideiuſſor officialis non tenetur de tempore, quo officialis in officio fuit confirmatus.*

16 *Fideiuſſor pro fructibus arboris, non tenetur ad fructus arboris renouatæ, vel alterius in eius locum ſuffectæ.*

17 *Fideiuſſor pro eo, qui ſemel fuit liberatus, de cætero ſi fuerit condemnatus non tenetur.*

18 *Fideiuſſor pro vulnere, ad mortem ex vulnere ſequutam non tenetur.*

19 *Fideiuſſor pro conductore vectigalium ad vſuras numquam tenetur.*

20 *Fideiuſſor pro expenſis in caſu ſuccumbentia: non tenetur, quando cauſa fuit perempta.*

21 *Fideiuſſor, quod damnum non patieris, & fideiuſſor indemnitatis ſunt diuerſæ: & ideo fideiuſſio facta in vno caſu ad alium non porrigitur.*

22 *Verba in dubio contra ſtipulantem interpretantur.*

23 *Fideiuſſor, qui interceſſit vſque in certam quantitatem: vltra non tenetur.*

24 *Fideiuſſor de repræſentando coram vno iudice repræſentare coram alijs non tenetur.*

25 *Fideiuſſio debet eſſe generalis in omni curia, quādo quis ſatiſdationem præſtare obligatus eſt.*

26 *Fideiuſſor pro vno delicto pro alio non tenetur, etiam ſi alius iudex loco primi ſit datus ad eamdem cauſam.*

27 *Fideiuſſio pro nepotibus ſuis ad filium fratris non extenditur, ſed tantum ad deſcendentes ex filio.*

28 *Nepotes impropriè filij fratris dicuntur, propriè autē deſcendētes ex filio.*

29 *Fideiuſſio pro agnatis ad ſpurios agnatos non porrigitur.*

30 *Fideiuſſio de iudicio ſiſti, & iudicatum ſoluendo coram vno iudice facta, ad alium non porrigitur.*

31 *Niſi nomen iudicis ſit expreſſum.*

32 *Fideiuſſio de iudicio ſiſti fideiuſſionem de iudicatum ſoluendo non comprehendit.*

33 *Fideiuſſor pro expenſis in vna cauſa, & coram vno iudice non extenditur ad expenſas factas in alia cauſa, & coram alio iudice.*

34 *Fideiuſſor pro vna cauſa, pro alia non tenetur, etiam quod alia ſit permixti generis. num. 35.*

36 *Fideiuſſio quando eſt reſtricta & limitata ad certam cauſam extra illam, non porrigitur.*

37 *Fide-*

37 *Fideiuſſor pro aliqua arte, puta cambij, pro alia non tenetur: puta pro debitis extra talem artem, puta pro debitis lanæ, piperis.*

38 *Fideiuſſor capſerij, non tenetur ad debita mercantilia extra talem artem.*

39 *Fideiuſſio reſtricta ad certum genus negociationis ad aliud non porrigitur.*

40 *Negociationis diuerſæ, diuerſi ſunt fines, & diuerſæ obligationes.*

41 *Fideiuſſio reſtricta ad certam perſonam, & certam cauſam exercitij, non porrigitur vltra perſonam, & exercitium.*

42 *Fideiuſſor videtur in dubio ſe reſtrinxiſſe ad eum caſum, de quo veriſimiliter fuit actum inter partes.*

43 *Fideiuſſor ad pecunias debitas exemptione mercium, non conuenitur pro pecunijs debitis ex cambijs, quamuis factis reſpectu pecuniæ debitæ ex tali emptione.*

44 *Fideiuſſor pro vno tempore, pro geſtis alio tempore moleſtari non poteſt.*

45 *Fideiuſſor pro mercibus habendis, pro iam habitis non tenetur.*

46 *Alienandi facultas conceſſa ad iam alienata non porrigitur.*

47 *Fideiuſſor pro venditione certo modo, & forma faciendo liberatur ſi aliter fiat.*

48 *Fideiuſſor, quod carceratus non aufugiet non tenetur, ſi culpa Iudicis aufugerit.*

49 *Fideiuſſor pro uno facto: illo mutato, uel alterato amplius non tenetur.*

50 *Laudum non poteſt quem fideiuſſorem conſtituere, & facere.*

51 *Fideiuſſor ex cauſa gabellæ non tenetur ad id, quod ex poſt ſe debere confeſſus fuit.*

52 *Fideiuſſor de utendo, & fruendo arbitrio boni viri, ex alia cauſa non tenetur, etiã ſi in fine apponatur clauſula, quod teneatur pro omnib. alijs.*

53 *Fideiuſsor non tenetur ad pœnam auctam per inficiationem.*

54 *Niſi id expreſsè promiſsum ſit.*

55 *Fideiuſsor ad acceſsoria, ad principalem obligationem non tenetur.*

56 *Neque ad id, quod creuit ratione moræ, & contumaciæ.*

57 *Mora principalis fideiuſsoris obligationem non auget.*

58 *Intereſse in actionibus bonæ fidei uenit officio iudicis nobili.*

59 *Officium iudicis nobile obligationem non præſupponit.*

60 *Fideiuſsor non tenetur ad intereſse quanti plurimi propter moram principalis.*

61 *Fideiuſſio de perſona, ad perſonam, aut de caſu ad caſum non extenditur.*

62 *Fideiuſsor liberatur rei, cauſæ aut actionis mutatione, uel uariatione.*

63 *Fideiuſsor pro eo, quod à Sempronio fuerit iudicatum liberatur, etiam quod ab huiuſmodi ſententia fuerit appellatum.*

64 *Fideiuſsor coram aliquo tribunali, & magiſtratu præſtitus, illo mutato non amplius tenetur.*

65 *Iuramentum in litem propter dolum principalis non nocet fideiuſsori, ſed tantum ipſi principali.*

66 *Fideiuſsor de repræſentando non tenetur ad pœnam n ſi propter ſui morã.*

67 *Difficultas excuſat à mora.*

68 *Fideiuſsor obligatur rebus ſic ſtãtibus.*

69 *Fideiuſsor de iudicio ſiſti liberatur, ſi principalis forum mutet.*

70 *Item ſi fideiuſsor propter aliquod crimen fuerit exbannitus.*

71 *Niſi dictus fideiuſsor cauſam dederit.*

72 *Fideiuſsor de iudicio ſiſti non tenetur ad pœnam, niſi poſt moram principalem repræſentet.*

73 *Fideiuſsor Caſtellani, & Arcis non tenetur*

tur

tur de crimine per Caſtellanum commiſſo.
74 Fideiuſſor datus in cauſa ſuccumbentiæ non tenetur ſi pars obtineat ex deſertione cauſæ.
75 Fideiuſſio in vno caſu in connexis, vnitis, dependentibus, & indiuiduis ad alium extenditur.
76 In connexis idem eſt iudicium.
77 Fideiuſſor dotis reſtituendæ tenetur etiam ad eius argumentum.
78 Fideiuſſio quod Caſtellanus arcem reſtituet extenditur etiam ad alia bona eiuſdem arcis.
79 Fideiuſſio pro tutela extenditur etiam ad connexa ipſi tutelæ.
80 Fideiuſſor ſcholaris pro domo conducta tenetur etiam pro ſupellectili, & deterioratione.
81 Fideiuſſio de caſu, ad caſum extenditur ob verborum generalitatem, & prægnantiam.
Niſi aliter ratio ſuadeat. num. 88.
82 Fideiuſſio verbis generalibus concepta, & aptis comprehendere omnem caſum extenditur etiam ad acceſsiones, & vſuras: hæc autem in iudicijs bonæ fidei, & quando effi io iudicis mercenario veniunt, ſecus in iudicijs ſtricti iuris. num. 83.
84 Fideiuſsio verbis generalibus concepta ad diſtractus etiam porrigitur.
85 Fideiuſsio propter verborum exuberãtiam augetur, aucta per ius accreſcendi principali obligatione.
86 Fideiuſsio ſimpliciter, & indefinitè concepta in omnem cauſam facta cenſetur.
87 Fideiuſsio continens incertitudinem ad certitudinem reducitur.
89 Fideiuſsio concepta generaliter non extenditur, quando in ea adſunt verba reſtrictiua, vt etiam quando poſt genus ſpecies enumeratur.
90 Fideiuſsio de caſu ad caſum extenditur in ijs, quæ veniunt ex natura principalis contractus.
91 Fideiuſsio extenditur de caſu, ad caſum ubi hoc colligi poteſt ex veriſimili contrahentium mente.
92 Contractus omnes recipiunt interpretationem extenſiuam ex veriſimili contrahentium mente.
93 Etiam in ijs, quæ ſunt ſtricti iuris.
94 Et etiam in mandato, quamuis eius fines diligenter cuſtodiendi ſint.
95 Fideiuſsio an etiam quando extendatur de caſu, ad caſum remiſsiuè.
96 Fideiuſſor accedens annuæ obligationi an teneatur ad ea, quæ geſta ſunt intra annum, & poſt annum producunt effectum remiſsiuè.

Fideiuſſio facta in vno caſu non extenditur ad alium.

CAP. II.

1 Fideiuſſio facta in vno caſu non porrigitur, nec extenditur ad alium; nam fideiuſſionis natura eſt, vt eius effectus nunquam extendatur,
2 niſi quatenus ſe extendunt verba: † & ideo fideiuſſor non obligatur, niſi quantus eſt ſpecificatum. Dip. conſil. 16. in princ. & per totum. Decia. conſ. 72. num. 18. cum ſeqq. volum 2. plenè Petr. Surd. deciſ. 212. in princ. Deci. conſ. 107. col. fin. conſ. 93. nu. 3. & in l. 2. nu. 53. C. de eden. Rolan. conſ. 58. nu. 20. vol. 1. Menoch. conſ. 119. nu. 6. Alban conſ. 151. nu. 14. qui hos, &
3 alios refert. Et ratio eſt, † quia fideiuſſio ſtrictè intelligitur, & ipſius effectus non extenditur vltra eius verba ob ſtipulationem in ea interpoſitam, quæ cum ſit ſtricti iuris non extenditur vltra formalitatem verborum, & præter caſus veros, & expreſſos in ea.
Bald.

Bald.conſ.142.per totum.vol.5.Socin.
ſen.conſ.62. num.5. in quarto, Natt.
conſ. 202.num.5. & 6. vol.1. Cephal.
conſ.603.num.1.cum ſeq.vol.4. Deci.
d.reſp.72.num.18. vol.2. Benintend.
deciſ.16.num.5. Curt. iun. conſil.36.
num.5.in 1.par.qui volunt: quod li-
4 cet † fideiuſſio non recipiat interpre-
tationem extenſiuam, nihilominus in
ea admittitur interpretatio declarati-
ua, vt per Ceph.d.conſ.603. nu.338.
Fideiuſſor enim non tenetur, niſi in
caſu,in quo intercellit. Soc.conſ.243.
col.penul.lib.2.

5 1. Ex hoc infertur, quod † fideiuſ-
ſor ſimpliciter datus, & acceptus in
prima inſtantia, & cauſa principali,
non tenetur in ſecunda, & cauſa ap-
pellationis: cum ſint cauſæ diuerſæ.
Fideiuſſio enim ſimpliciter data, &
accepta in prima inſtantia: deſerta in-
ſtātia, vel interpoſita appellatione ex-
pirat. l.cum apud. & l. cum quærēba-
tur, in §.fin.ff.iud. ſol.l.non à iudice.
in § 1.ff de iudic.§.ſi vero.verſ.omnia
dabit.inſtit.de ſatiſd. gl.in l.2. in ver-
bo appellationi. C. de procurat. Grat.
reſp.102.nu.5.lib.1. Viu.lib.1. com.
opin.opin.95. Surd. d.deciſ.112. nu.
3.Ceph.conſ.661.nu.18.vol.5. Marſ.
rubr.eo.q 10. num.108. & ſing.313.
Dec.d.conſ.107.col.2.verſ.confirma-
tur hoc. Petr. le Rauen ſing.376. Al-
ciat. reſp.5. num. 10. cum ſeqq.lib.5.
Soci.iun.conſ.91.vol.4.Bero.q.famil.
76.num.2. Menoch.conſ.120.nu.10.
vol.2 Clar.in prax.crimin. in §.fin.q.
46. nu.20. Anch.reg.quæſt.15. nu.1.
Decian.conſ.19.num.172.& 173.vo-
lum.3. Vincent. de Franc. deciſ.108.
320. & 344. Muſcatell. in prax. fide-
iuſſoria par. 1. mod.12. num.6. Carp.
ad Stat.Mediol. par.1.cap.44. nu.63.
& cap.35.num.24.And.Facchi.lib.8.
controuer. c.53. licet à prædictis diſ-
ſentiat Teſſaur. deciſ.202.nu.19.

6 Et quod fideiuſſor † in prima in-
ſtantia non cenſeatur repetitus in ſe-
cunda, ponunt Boer.deciſ.315. nu.1.
Pariſ.conſ.171.num.30. lib.4. Cæſar
de Graſſis qui dicit articulum contro-
uerſum deciſ.7. num 7. & 8. de fide-
iuſſ. Anton. Hering.de fid.c.20.num.
20. qui etiam hunc articulum diffici-
lem, & dubitabilē dicit. Et ratio eſt,
quia ſunt cauſæ diuerſæ cauſa princi-
palis, & cauſa appellationis, & inter ſe
valdè diſtant: non quidem diuerſitate
materię antiquę. Vinc. de Franc.deciſ.
520 n.1, vbi ea eſſe eadem dicit, quo-
ad merita cauſæ: ſed diuerſitate iudi-
cij, & materiæ nouæ, & ratione ini-
quitatis ſententiæ: nam aliud eſt iu-
dicium cauſæ principalis, & aliud cau-
ſæ appellationis: & vtrobiq; alij ſunt
iudices, & alia in pronunciando ſer-
uatur ratio.

7 Ampl. † vt hoc procedat non tan-
tum ſi prima ſententia fuerit abſolu-
toria: verum etiam condemnatoria.
Bart.in d.l.cum apud.num.4.vbi An-
gel.gloſ.& Cyn.in l.2. C.de procurat.
Fab.& Arret. in §.ſin autem inſtit. de
ſatiſd.

8 Nam † non oritur actio iudicati ex
prima ſententia: ſed ex ſentētia actio-
nis confirmatæ. Ideo imputetur acto-
ri, ſi reum in cauſa appellationis non
petierit caueri. l. reos. in §. fin. C. de
appellat.

9 Hinc, & ſecundo † infertur, quod
fideiuſſor in primo contractu non te-
netur ad ſecundum protogatum, ac
renouatum. & ideo fideiuſſor in pri-
10 ma conductione † non tenetur ad ſe-
cundam expreſsè, vel tacitè renouatā:
niſi rurſus conſenſum præſtiterit. l. ſi
cum Hermes. C. locat. Bald.conſ.142.
num.1.

num.1. verſ.5. vol.5. Caſtr. in l.Litem quæritur, §. qui impleſto num.3. ff. loc. Alexan.in l.ſi mora.num.19.ff.ſoluto matrim. Ceph.conſ.603. num.7. & 9.& 42.vol.4.Marſil. in rubr.eod. quæſt.9. num. 97. ſignanter Teſſaur. deciſ. Pedamont.202.num. 11. bene Decia.conſil.11.num.19.volum.1.& conſil.72.num.12.& 13.qui num.45.
11 † declarat quomodo hoc procedat volum.2.Brug.deciſ.Fruiz.44. num.78. & 82.Tiraq.in l.boues, in §. hoc ſermone num. 130. ff. de verb. ſignif.
12 qui voluit, † quod pacta, conuentiones, & obligationes, quæ conſenſu partium ſolum fiunt, cenſeantur repetita, & contenta in locatione tacitè renouata, præterquam fideiuſſio, & iuramentum, in quibus repetitio, & extenſio non cadit.
13 Hinc etiam fit, † quod fideiuſſores primi compromiſſi non comprehenduntur in protogatione dicti compromiſſi niſi conſenſerint. Bellam. conſil.9.num.34.nam intelligitur prorogatum quoad dictas partes, non quoad fideiuſſores.l.Labeo in fin.ff.de arbit. Gabr.conſ.43.num.17. Iaſ.in l.1. num.18.C.de iud.Tiraq.in d.l.boues, in d.§.hoc ſermone.num.130.Sebaſt. Medic.de reg. iur. reg. 4.nu.39. verſ. fideiuſſor compromiſſi. Decia.d.reſp. 72.& reſp.19.nu.173.lib.3. Menoch. conſ. 120, nu.39.lib.2. Carp. ad Stat. Mediol.p.1.c.120.
14 Hinc eſt, & tertio, quod fideiuſſor ad certum limitatum tempus, puta ad annum, elapſo anno non tenetur amplius. Alberig.in tract.ſtat.in 2. part. quæſt.143. & quæſt.163. Alciat.reſp. 24.num.3.tom.1.lib.7.& 73. num.1. tom.3.lib.8.Gram.conſ.66. num.62. Rot.diuerſ.deciſ.567.num.ſecundo, in prima par. nam fideiubens ad certam diem, vltra non tenetur, ſed tranſacto illo die liberatur. l.ſi cum Hermes. C.loc. l.Labeo in §. fin. ff. de arbit.& dicemus latius infra in illa concluſ. fideiuſſor in quibus à fideiuſſione liberetur. ſectio. 10. caſu tertio in quinto exemplo,& caſ.30.& benè iſta proſequitur Illuſtriſs. Mantic. tract. de tacit.& ambig.par.2.lib.16.tit.21. per totum, & dicemus infra illatione.24.
15 Hinc, † & quarto fit, quod fideiuſſor poteſtatis non tenetur de tempore, quod fuit dictus poteſtas reformatus. Marſ.rub.eo.quæſt.8. nu.94. Viui.deciſ.129.num 6.
16 Hinc, & quinto eſt, † quod qui fideiuſſit pro fructibus vnius arboris, non tenetur ad fructus arboris nouellæ renatæ, & in locum ipſius ſuffectę, & ſubſtitutæ. Marſ. dicta quæſtio.8. num.95.
17 Hinc etiã & ſexto † infertur, quod fideiuſſor illius, qui fuit liberatus, & poſtea de nouo condemnatus, ad dictam nouam condemnationem eius fideiuſſio non extenditur. Marſil. d. rub.num.93.qui dicit iſta ita de facili non obſeruari.
18 Hinc, † & ſeptimo infertur. Quod fideiuſſor pro vulnere, non tenetur pro morte, & pro famulo, quod non aufugiat, non tenebitur domino pro pecunia, quam ei ſubtraxit. Boſſ. in prax. crimin. titulo de fideiuſſ. carcę. num.55.
19 In. Infertur octauo, † quia obligatus pro conductione vectigalium, nõ obligatur ad vſuras. Decian. conſil.72. num.18.cum ſeqq.vol.2.
20 Infertur nono, † nã fideiuſſor pro actore circa expenſas, ſi ſuccumbat non habet locum pro expenſis ſi inſtantia deſeratur. Bald.conſil.106.incip.

cip.proponitur vol.2. Marſ.ſing.318. incip. diligenter. Maranr. in Specul. in 8. memb.6.pati.num.17. Anch.q. famil 15.num.6. lib.2. Muſcatell. in prax.fideiuſſ.par.1. modo 11.num.2. Afin.in piaxi iudic.in princ. num.19. Decia. dicto conſ.72. num.19. Surd. deciſ.112.num.2.& 3.Anton.Heringer. de fideiuſſ.c.20.§.10.num.25.

21 Infertur decimo, † quod ſi quis fideiubẽdo promittat, quod Titius non patietur damnum: per hoc non dicitur fideiuſſor indemnitatis: quia diuerſa ſunt, & ſtant iſta ſimul, & ſe cõpatiuntur, quod ego non velim te pati damnum, & non ſim obligatus ad te indemnem cõſeruandum: quia mihi diſplicet, quod damnum patiaris, & verba non concludũt pro neceſſe:

22 † & in dubio contra ſtipulatorem fit interpretatio. l. veteribus. ff. de pact. & benè comprobat hos dictum, Alexan. conſil.199. viſo proceſſu lib.7. num.2. verſ.1. quia aliud eſt dicere.

23 Infertur vndecimo, † quod fideiuſſor, qui interceſſit vſque ad certam quantitatem, non extenditur, vltra quantitatem expreſſam, & vltra eam non poteſt conueniri: licet principalis ſit obligatus in maiori quantitate. l. ſi vltra. C. de fideiuſſ. l. fideiuſſores magiſtratuum. in §.1. vbi Bart. ff eod. Abb.conſ.75.num.2. lib.2.

24 Infertur duodecimo, † quod obligatus repræſentare aliquem ſub pœna coram vno iudice non teneatur coram alio repræſentare. Cuma. conſ.32. inculpatus. Bal.conſ.142. quidam Odorifius circa medium. verſic. & hoc apparet lib.5. vbi huius dicti rationem

25 aſſignat. † Scias tamen in propoſito, quod quando quis cauere obligatus eſt, fideiuſſio debet eſſe generalis in in omni curia, non autem reſtricta ad curiam particularem. Caſtr. conſil. 360. aliàs 358. ſuper in fin. lib.1.

26 Infertur decimotertio, † quod fideiuſſor pro vno delicto nõ poteſt pro alio conueniri. Cuman. d. conſilio 32. etiam ſi alius iudex daretur loco primi ad eandem cauſam. Cald. conſ. 10. aliàs 124. de iud.

27 Infertur decimoquarto, † quod fideiuſſio præſtita pro nepotibus ſuis intelligitur de nepotibus propriè deſcendentibus, & non de filio fratris,

28 qui largo † modo dicitur nepos. Dyn. conſ.16.num.8.

29 Infertur decimoquinto, † quod fideiuſſio pro agnatis, & conſanguineis vſque ad certum gradum non ſe extendit ad ſpurios in illo gradu. Dyn. d.conſ.16. in fin.

30 Infertur decimoſexto, † quod fideiuſſio de iudicio ſiſti, & iudicatũ ſoluendo non habet locum coram alio iudice, quam eo; coram quo præſtita eſt. Abb.conſ.23. in princip. verſ. obſtat. lib.1. Rom.conſ.468. in caſu propoſito in verſic. in caſu, vbi Apoſtilla dat concordantias. Et hoc quando eſt expreſſum nomen iudicis, quia tunc nec tenetur fideiuſſor coram ſucceſſore in officio. Secus ſi nomen Iudi-

31 cis non fuerit expreſſum. Abb. dicto conſ.23. in fin. & latè hæc omnia proſequuti fuimus ſupra in 1. par. ſub c. de cautione de iudicio ſiſt.

32 Infertur, † & decimoſeptimo, quod fideiuſſio de iudicio ſiſti non extenditur ad fideiuſſionem de iudicatũ ſoluendo, & hoc, vt fideiuſſor minus ſit obligatus quam ſit poſſibile, ob ſtipulationem, quæ interuenit in fideiuſſione, quæ eſt ſtricti iuris. Pariſ. conſ. 48.num.23. lib.1. Menoch.conſ.212. num.17.

33 Infertur decimooctauo, † quod fideiuſ-

deiuſſor de expenſis reficiẽdis coram vno Iudice, & in vna inſtantia non porrigitur coram alio Iudice, & in alia inſtantia. Imo, conſil. 89. in caſu præmiſſo.

34 Infertur decimonono,† quod fideiuſſor pro vna cauſa non tenetur pro alia. l. non à iudice vbi gloſ. & Caſtr. ff. de iud. Rom. conſ. 210. & 270. regulare hoc enim eſt, quod fideiuſſor obligatus pro vna cauſa non poſſit pro alia conueniri, & moleſtari. l. quęro in princ. ff. loc. Bald. conſ. 142. nu. 1. verſ. 2. fideiuſſor lib. 5. Iaſ. in l. 3. num. 10.

35 C. de tranſact. etiam † quod alia cauſa ſit permixti generis. Bald. conſ. 142. verſ. 5. Pet. de Vbal. de duobus fratribus. par 8. num. 41.

36 Et tantò magis, † quando fideiuſſio eſt reſtricta ad certam, & limitatam cauſam: nam extra illam non porrigitur Iaſ. in l. age. nu. 10. C. de tranſact. & in l. centum capuæ verſ. quinta fuit. ff. de eo quod cert. loc. Burſat. conſil. 193. num. 6. part. 2. Hond. conſil. 50. num. 18. & 19. vol. 1. & conſil. 111. num. 25. 26. & 27. Anchar. reg. quæſt. 15. num. 13. & 14. lib. 2. Ferret. reſp. 49. Felyn. in cap. cum ordinem. num. 6. de reſcript. Roland. conſil. 58. num. 20. volum. 1. Surd. deciſ. 212. num. 2. fideiuſſor enim non tenetur, quando variantur res, cauſa, & actio. Gerard. Mazol. conſil. 96. nu. 30. Anton. Heringer. tract. de fideiuſſ. c. 20. §. 26. num. 30.

37 Infertur vigeſimo, † nam fideiuſſor pro aliqua arte, puta cambij, non dicitur fideiuſſor pro debitis lanæ, piperis, pãnorum, ac ſimilium extra artem cambij. Petr. de Vbald. de duobus fratribus in 8. par. in 4. quæſt. Felyn. in c. cum ordinem. num. 12. de reſcrip. Caſt. cõſ. 185. ad medium col. 3. lib. 1. Bald. conſ. 142. quidam Odoriſius lib. 5. & cõſ. 187. gentilitas lib. 4.

38 vbi vult. Quod † qui ſimpliciter fideiuſſit pro campſorio, quod fideliter exercebit artem, ſuam ſi campſor efficitur fallitus, non tenebitur fideiuſſor ad debita mercantilia campſerij extra illã artem, etiam ſi fecerit debitorem

39 in libro campſerij. † Nam fideiuſſio reſtricta ad certum genus negociatio-

40 nis ad aliud nõ extenditur. Nam † diuerſarum negociationum diuerſi ſunt fines, & diuerſę obligationes. l. cuicũque, §. non tamen. ff. de inſt. act. l. Titianus. ff. quod cum eo. Imò ſi ſit alterius generis, ac permixti minus cenſetur inducta obligatio. l. Titiæ teſtatores ff de leg. 1. l. hoc legatum, ff. de leg. 3. Bald. d. conſ. 142. num. 1.

41 Infertur vigeſimoprimo † nam fideiuſſio reſtricta ad certã cauſam exercitij, & ad certam perſonam non extenditur extra cauſam, & perſonã expreſſam Bald. conſil. 428. ſi fideiuſſor circa fi. verſ. ſoluto lib. 2. & vide n. 36.

42 Infertur 22. † quia in dubio videtur fideiuſſor ſe reſtrinxiſſe ad eũ caſum, de quo veriſimiliter fuit actum inter partes, & non voluiſſe ſuam obligationem ampliare. Alex. conſ. 158. col. pen. verſ. & ne dum. lib. 1 & conſ. 299. col. 1. verſ. pręterea lib. 6. & conſ. 58. col. 2. verſ. accedit lib. 7. Deci. conſil 389. col. fi. verſ. poteſt reſpondere, & conſ. 414 col. 2. propè fin.

43 Infertur 23. † quod fideiuſſor pro pecunijs debitis ex emptione mercium, non tenetur pro pecunijs; quas principalis debet ex cambijs, licet cãbia fuerint reſpectu debitoris ex emptionibus mercium. Iaſ. in l. age cum Geminiane numero decimo. C. de tranſact.

44 Infertur 24. † quod fideiuſſor pro

l.Lucius Titius. ff.depoſiti.l.4. C.de-
58 poſit. † & quæ veniunt officio iudicis,
nobili,non dicuntur in obligatione.l.
qui per colluſionem,in fin.ff.de actio.
empt. ideo fideiuſſor tantum pro ſor-
te, & intereſſe, tenebitur,ad quod ex-
preſsè deductum eſt in obligatione
principalis debitoris, & pro eo dun-
taxat conueniri poterit. Bero. d.conſ.
139.num.38.nam ad hoc, vt fideiuſ-
ſor côueniri poſſit, eiuſdem mora re-
quiritur.l.centum capuæ, & l.fin.vbi
Bart.ff.de eo, quod cert loc.

60 Infertur 35. quod † fideiuſſor non
tenetur ad valorem quanti plurimi,
qui ſtante mora debitoris committi-
tur. Surd.deciſ.212.nu.6.

61 Infertur 36. † quod in fideiuſſione
perſona extrinſecus non ſubintrat, &
ſic quod fideiuſſio non extenditur de
perſona ad perſonam, nec de caſu ad
caſum.Magon.deciſ.Floren.57.num.
20. & 21.

62 Infertur 37. † quod fideiuſſor non
tenetur, quando variantur res, cauſa,
vel actio.Rol.conſ.58.num.18.vol.1.
Surd.deciſ.112.num.2.

63 Infertur 38. † quod, ſi quis fide-
iuſſit ſe ſoluturum, quod à Sempro-
nio fuerit iudicatum, non tenetur, ſi à
ſententia Sempronij fuerit appellatũ,
licet idem à iudice in eius locum ſub-
rogato fuerit pronunciatum. l. cum
apud Sempronium.ff.iud.

64 Infertur 39. † quod ſi quis fideiuſ-
ſerit coram aliquo tribunali, non in-
telligitur obligatus, ſi eius forma in
aliquo ſit alterata,& immutata; tam,
& ſi idem iudex permanſerit, vel ſi in
locum ipſius alius ſucceſſerit. Decian.
conſ.19.nu.123.lib.3. Menoch.conſ.
119.num.10.

65 Infertur 40. † quod iuramentum
in litem ex dolo principalis debitoris
nõ nocet fideiuſſori, vti etiam nec hæ-
redi principalis debitoris obeſt; ſed
tantum ipſi principali debitori, qui
dolum commiſit.l.is qui alio. & l.fin.
C.de in lit.iur. Bar.in l.in actionibus.
num.21. ff. de in litem iurand. Card.
Mantic.de tacit.& ambig. p.2.lib.16.
tit.14.num.7.

66 Infertur 41. † quod fideiuſſor de
repræſentando, non intelligatur ob-
ligatus ad pœnã,niſi ab eo mora com-
67 mittatur.l.2.§.fin.ſi quis caut. † nam
quando quis ad faciendum eſt aſtri-
ctus,difficultas ſuperueniẽs eum, ex-
cuſat à mora.l.ſi vehenda. in § pen. ff.
ad l.Rod. de iact. Bartol. in l.quod te.
num.14. ff.ſi cert.pet.

68 Infertur 42. † quòd fideiuſſor in-
telligatur obligatus de reb. in eodem
ſtatu manẽtibus, & ſic rebus ſic ſtan-
69 tibus. † Vnde ſi quis promiſerit ali-
quem ſiſtere in iudicio; & is poſtea
mutet conditionem, & ſtatum, veluti
ſi alterius fori fuerit effectus ad talem
promiſſionem adimplendam aſtringi
non poteſt. Card.in clem.1.col.3. verſ.
nono quæro.de cenſi. Marſ. in rub.eo.
70 nu. 142. † pariter, ſi quis promiſerit
aliquem repræſentare, & poſtea in eo
aliquid noui contigerit, puta, quia de
aliquo crimine fuerit accuſatus, vel
bannitus, fideiuſſor amplius non te-
netur.Marſ d.rub. num.150. & 151.
Menoch. conſ. 112.num.25. & 146.
num.8.& infra,quæ ex Marſil.vbi ſu-
71 pra reſtringe, † niſi prædeceſſoris fi-
deiuſſor cauſam dederit, & diximus
ſupra latè in 1.p. dum egimus de cau-
tione de repræſentando, cap.3.nu.26.
cum ſeq.

72 Infertur 43. † quod ſi Titius pro-
miſerit in iudicio ſiſtere, & non rece-
dere abſque iudicis licentia ſub pœ-
na, & fideiuſſores præſtiterit, & de-

mum ſine licentia Iudicis receſſerit, & fideiuſſores poſt morã eum repræſentarunt, pœna per eos non committitur, & maximè ſi facto repræſentando deſijt ſtipulatoris intereſſe. l. ſi duo. in §. item ſi duo. ff. ſi quis cauti. l. fin. §. & ſi reus in fin. iud. ſol. l. vult in prin. ff. rem rat. hab. Rom. conſ. 193. nu. circa medium, verſ. vltimo. idem probat Deci. in l. ex conuentione. nu. 1. & infra C. de pactis.

73 Infertur 44. † quod ſi Sempronius fideiuſſerit pro Caſtellano Arcis; talis eius fideiuſſio non porrigitur ad crimen, & vim bonorum raptorum per dictum Caſtellanum commiſſam. Et ratio eſt, quia talis fideiuſſio Reipublicè facta cenſetur, & non reſpectu priuatæ perſonæ Bald. in l. 1. in princ. ff. de magiſt. conuenien.

74 Infertur 45. † quod fideiuſſor datus in cauſa ſuccumbentiæ, non tenetur ſi pars obtineat ex deſertione cauſæ. Bald conſil. 106. nu. 1. vol. 2. Iaſ. in l. naturaliter in §. nihil commune nu. 60. ff. de acquir. poſſ. Rebuff. tract. de expenſ. art. 1. gl. vnica. num. 51. & 52. Aſini. in prax. iud. §. 32. nu. 26. & melius c. 1. num. 19. qui nu. 20. dicit hoc ſecus, quando cauſam pro controuerſia iudiciali, ſeu exercitio litis caperemus. Cumi. ſuper riti. mag. cur. c. 73. num. 24. Carp. ad ſtat. Mediol. par. 1. cap. 58. nu. 1. & ratio eſt: quia actor cauſam amiſiſſe nõ dicitur per inſtantiã deſertionem: cum ea ruſſus mouere poſſi. & l. poſt edictum in §. circumducto de iudicijs not. in l. arbitrio in §. dolo cuius ff. de dolo. benè Decian. conſ. 72. num. 19. vol. 2.

75 Limit. modo † prædicta concluſio, quod fideiuſſio nõ extendatur, vt non procedat in vnitis indiuiduis, dependentibus, & annexis ipſi obligationi

76 fideiuſſoriæ, cum vnitorum idem iudicium ſit. l. eum qui ædes. ff. de vſucap. cum alijs.

77 Et ideo † ſi mulier ſtipulata ſit ſibi dotem reddi, deinde poſt annum contingat dictæ dotis augmentum, & de dote reddenda receperit fideiuſſores tenebuntur fideiuſſores ad dictũ augmentum, licèt de eo nihil dictum ſit. Bald. in l. etiam num. 8. C. de iure dotium.

78 Et hoc etiam reſpectu, † Caſtellanus, qui dedit fideiuſſorem de reſtituenda arce, eius obligatio extenditur ad alia bona vnita, & aucta arci. Burg. deciſ. Fiuiz. 51. nu. 6. in 2. par.

79 Et hac pari de † cauſa fideiuſſio præſtita pro tutela extẽditur ad geſta extra tutelam: modo ſint tutelæ annexa. Nam fideiuſſor datus pro certa adminiſtratione cenſetur obligatus pro omni actu connexo dictæ adminiſtrationi. Hyppol. de Marſil. in l. 1. in §. diuus Adrianus. numero 4. & 5. ff. de quæſtio.

80 Ab hoc reſultat, † vt fideiuſſor ſimpliciter intercedens pro ſcholari conductæ domus, cenſeatur non tantùm interceſſiſſe pro penſionibus domus, verum etiãm pro ſupellectilibus, & maſſeritijs eiuſdem, immo etiam pro deterioratione domus. Roman. ſing. 550 vbi ad l. Marſil. ſub. eod. queſt. 8. Surd. d. deciſ. 212. num. 9. & 10. & eſt gloſ. in l. ammiſſi in §. fideiuſſores in verbo dotis. ff. eo. Cepoll. caut. 126.

81 Limit. ſecundo, † quando fideiuſſio eſt concepta per verba generalia, vniuerſalia, & multum prægnantia: puta, quia ſit dictum ex quacunque cauſa, quomodocunque, & qualitercunque, vt etiam ſi ſunt appoſita verba apta ad comprehendendam omnem cauſam, & obligationem: quia tunc

fide-

Digitized by Google

fideiuſſio extenditur etiam ad caſum in fideiuſſione verbis expreſſis nõ appoſitum, & fideiuſſor eſt obligatus in omnem cauſam, quę ex numeratione, vel contractu, aut qualitate negocij naſci poteſt. l. ſi quis pro eo. in §. ſi nũmos, & l. ſi à colono. §. fi. ff. de fideiuſ. l. centum capuę. ff. de eo quod cer. loc. Bald. conſ. 482. punctus quidam, & cõſ. 483. facti ſpecies, & 484. fideiuſſor in quantitate 485. quidam per ſupradictos, & 486. quia ſermo. lib. 3. Aym. cõſ. 45. nu. 6. & bene conſ. 272. num. 11. & 5. Boer. deciſ. 314. num. 4. & deciſ. ſeqq. nu. 1. Surd. d. deciſ. 212. num. 8. dum in fortioribus terminis firmant fideiuſſionem ſimpliciter, & indiſtinctè factã comprehendere om-
82 nem caſum, & cauſam. † Et aduertatur, quod quando fideiuſſio eſt concepta verbis generalibus, & vniuerſalibus, potius comprehendere omnem caſum, tunc fideiuſſor tenetur ad acceſſiones, & vſuras, quæ veniũt etiam iudicis offi. in mercenario ſecundum
83 naturam actionis bonæ fidei, licet ſecus fit in actionibus ſtricti iuris. Bart. in l. centum capuæ, num. 8. col. 3. verſ. vnde alij ff. de eo quod cert. loc. Alex. conſ. 34. verſ. 7. num. 5. circa medium ibi pro hoc bene facit vol. 2. Neguſ. de pign. par. 2. memb. 4. num. 56. in d. l. quicquid aſtringendæ. nu. 2 ff de verbor. oblig. Boeri. deciſ. 314. num. 4. &
83 deciſ. ſeq num. 1. † Plus dico, quod quando fideiuſſio eſt verbis generalibus concepta: tũc fideiuſſor etiam ad diſtractum tenetur. Puta, ſi acceſſerit in contractu emptionis, & venditionis, & agatur redhibitoria. l. latinus largus. ff. de ædil. ed. Bald. in l. ſi prædium num. 19. C. de ædil. act. Alex. d. conſ. 34. nu. 5. circa medium verſ. pro hoc benè facit lib. 1. Beroi. conſ. 193.
85 num. 46. vol. 1. Immo tali caſu † propter exuberantiam verborum fideiuſſionis, etiam fideiuſſoria obligatio augetur propter ius accreſcendi: puta ſi quis ab vno ex hęredibus ſatis acceperit. l. pen. ff. vt leg. nom. cau.

Extende, vt iſta non tantum procedant in fideiuſſione verbis generalibus, & vniuerſalibus cõcepta, verum
86 etiam in fideiuſſione ſimpliciter, indefinitè, & indiſtinctè concepta, nam & ipſa cenſetur facta in omnem cauſam Caſtil. conſ. 29. num. 9. cum ſeqq. verſ. cæterum.

87 Extende ſecũdo etiam † quod verba generalia continerent incertitudinem puta, quia dictum ſit pro omni, & toto eo, quod factis calculis apparebit debitor: quia talia verba ad certitudinem reduci poſſunt. Decia. conſ. 72. num. 11. & 12. lib. 2.

88 Declara tamen, † & intellige prædicta, vt non procedant, quando cum generalitate verborum concurrunt, vel cauſa neceſſaria, vel cogitata, ſeu ratio: quia tali caſu generalitas nihil operatur: ſed ad expreſſa reſtringitur fideiuſſio. Bald. conſ. 185. generalitas per totum lib. 4. & conſ. 142. lib. 5.

89 Declara ſecundo, † & intellige: quando in diſpoſitione non adeſt aliqua dictio reſtrictiua: puta, quia dicatur ſecũdum formam, & tenorem, vel ſequeretur ſpecies poſt genus. Bal. conſ. 107 per totum lib. 4.

90 Limit. tertio, † in ijs, quæ ſunt de natura obligationis: vnde fideiuſſor ſocietatis, tenetur ad reddendas rationeſque conſignandas, & reliqua, quæ ſunt de natura ſocietatis, licet de iſtis in fideiuſſione ſpecificatio non fiat. Alex. conſ. 34. lib. 2. Abb. conſil. 23. videtur dictum Petrum, col. fin. verſ. vlt. alia ratione lib. 1.

91 Limit. quarto, † quando ex veriſimili mente contrahentium deſumitur, quod fideiuſſores voluerint fideiuſſionem porrigi de caſu ad caſum, & ſic ad illum caſum extẽdi, in quem veriſimile eſt eos ſe voluiſſe obligare, licet talis caſus non ſit verbis expreſſus. Alex. conſ. 34. num. 9. verſ. fortificatur. lib. 2. Gabr. conſ. 173. nu. 15. & 17. lib. 2.

92 Certum eſt enim, † quod fideiuſſoris obligatio recipit interpretationem, & extẽſionem à veriſimili contrahentium mẽte, vt etiam eſt in omnibus alijs conuentionibus glo. communiter approbata in l. tale pactum,

93 ff. de pact. & ſtipulatio † licet ſit ſtricti iuris, tamen ex veriſimili contrahentium mente intelligentiam recipit. l. ita ſtipulatus. de ver. oblig. Alex.

94 d. conſ. 34 num. 8. & 9. † vt etiam eſt in mandato, quod licet diligenter ſit cuſtodiendũ l. diligenter. ff. mandati; tamen ex veriſimili mandantis mente porrigitur de caſu, ad caſum. l. fin. §. fin. ff. mand. Alexand. d. conſ. 34. nu. 9. lib. 2.

95 Et circa † hanc concluſionem vide multa alia per Gabr. de fideiuſſ. concl. 4. & per Illuſtriſſimũ Tuſcum lib. 3. pratic. concluſ. concl. 304. & nouiſſimè bene hęc omnia explicat Cardinalis Mantic. in ſuo tractatu de tacit. & ambig. conuentl. parte 2. lib. 16. tit. 14. qualis ſit fideiuſſoris obligatio, & quomodo intelligatur. nu. 4. & poſuimus ſupra in hac ſecunda par. ſub c. fideiuſſio eſt acceſſoria ad principalem obligationem.

96 Iuxta prædicta dubitant DD. quid ſi fideiuſſor obligationi annuæ acceſſerit: an teneatur ad ea, quę geſta ſunt intra annum, & poſt annum producũt effectum obligationis? Mantic. de tac. & ambig. par. 2. lib. 16. tit. 14. num. 17. dicit talem fideiuſſorẽ teneri, & maximè quãdo aliàs dicta fideiuſſio eluſoria redderetur, & inutilis. Vide, quia diſputat ad partes.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſor an, & quando poſſit petere ſe eximi, & liberari, à fideiuſſione antequam ſoluat.*

2 *Fideiuſſor regulariter non poteſt petere ſe à principali liberari, à fideiuſſione ante debiti ſolutionem.*

3 *Et hoc maximè procedit in fideiuſſore indemnitatis.*

4 *Fideiuſſor poteſt petere ſe liberari à fideiuſſione, quando iam fuerit cõdemnatus, licet adhuc non ſoluerit.*

5 *Fideiuſſor de proximo, ex euidenti condemnandus, poteſt petere ſe à fideiuſſione eximi.*

6 *Fideiuſſor poſt litem conteſtatam contra ſe poteſt petere ſe à fideiuſsione liberari.*

7 *Fideiuſſor moleſtatus, à creditore poteſt petere liberationem, à principali.*

8 *Idem quando aliter damnum, euitare non poteſt.*

9 *Idem ex lapſu temporis, ſi pęnam adiectam pertimeſceret.*

10 *Fideiuſſor obligatus, ex actu, puta ex inſtrumento habente cõfeſsionem, iuramentum, ſtipulationem, quarantigiam, vel obligationem Cameralem, poteſt petere ſe ſtatim, vel paulo poſt, non expectato ſolutionis tempore, à fideiuſsione eximi, & liberari, & eſt communis opinio.*

Idem in obligato per librum mercatoris, vel aliam priuatam ſcripturam habentem executionem paratam.

Idem in obligato per ſententiam, quæ tranſiuit in iudicatum.

11 Fi-

11 Fideiuſſor obligatus ex actu habente paratam executionem pro condemnato habetur.

12 Contraria tamen opinio eſt verior, & æquior, & quotidie eam ſeruat communis pratica: quod fideiuſſor non prius poßet petere ſe à fideiuſsione liberari, quam contra eum per creditorem fuerit petita executio, & ſic ſtantibus moleſtijs.

13 Fideiuſsor poteſt quandocumque liberationem, à principali petere, quando hoc inter eos conuentum eſt.

14 Item quando conuentum fuit, vt poſſit petere ante damnum paſsum.

15 Item quando habet releuatorem, quia poteſt agere contra eum antequam ſoluat.

16 Fideiuſsor poteſt liberationem petere vbicumque ſuggerit æquitas.

17 Fideiuſsor tutoris, qui malè cœpit verſari in adminiſtratione, poteſt petere durante tutela, ſibi dari releuatorem, non tamen liberari, à fideiuſsione.

18 Fideiuſsor poteſt liberationem petere, quando principalis incipiat diſsipare poſt fideiuſsionem.

19 Secus quando tempore fideiuſsionis dilapidabat.

20 Niſi fideiuſsor hoc ignoraret.

21 Vel etiam quando ſciebat parum dilapidare.

22 Fideiuſsor an poſsit liberationem petere, quando principalis dilapidabat: ſed poſtea rediJt ad bonos mores.

23 Creditor nunquid poſsit cogi per fideiuſsorem ad agendum contra principalem bona dilapidantem.

24 Fideiuſsor liberationem petere poteſt, quando principalis paſsus eſt condemnationem, & in contumaciam fideiuſsor mittitur in poſseſsionem bonorum ipſius principalis contumacis.

25 Fideiuſsor poteſt liberationem petere, quando iam obtulit, & depoſuit.

26 Item quando fuit ſibi legata liberatio.

27 Idem in fideiuſsore de iudicio ſiſti, qui, & ipſe liberationem petere poteſt.

28 Fideiuſsor quando vult ſe abſentare ex cauſa utili, vel neceſsaria poteſt petere ſe à fideiuſsione eximi.

29 Fideiuſsor ob inimicitias ſuperuenientes inter principalē, & fideiuſsorem, ex cauſa tamen ipſius principalis poteſt liberationem petere.

30 Idem quandocunque principalis incipit conditionem ſuam deteriorare.

31 Fideiuſsor diù in carcerib. detentus poteſt petere ſe à fideiuſsione eximi.

33 Fideiuſsor, qui diù ſtetit in obligatione, poteſt petere ſe liberari à fideiuſsione.

33 Fideiuſsor, qui diù ſtetit in obligatione, quando liberationem petere poſsit, & quando non remiſsiuè.

34 Fideiuſsor quando dicatur diù ſtetiſse in obligatione.

35 Fideiuſsor diù ſtetiſse in obligatione quando dicatur remittitur arbitrio iudicis.

36 Procurator fideiubens, & ſe obligans mandato domini poteſt exonerationem petere.

37 Fideiuſsor conditionalis, vel in diem non poteſt ante purificationem conditionis, & aduentum diei petere ſe à principali liberari.

38 Fideiuſsor tunc dicitur in obligatione ſtetiſse, quando conueniri poteſt.

39 Fideiuſsor euictionis antequam euictio ſequatur non dicitur vnquam diù in obligatione ſtetiſse, ideo liberationem non petit.

40 Idem in fideiuſsore de dote reſtituenda conſtante matrimonio.

41 Idem in fideiuſsore tutoris, non finita adhuc tutela.

42 Fide-

42 *Fideiuſſor conditionalis pendente conditione: & dotis conſtante matrimonio, vel tutoris durante tutela; An poſsit petere, vt interim ipſis ſuccurratur de fideiuſſore indemnitatis, licet liberationem non petant, & maximè ſi cauſa ſuſpicionis ſuperueniat.*

43 *Fideiuſſor liberationem petere non poteſt abſque conſenſu creditoris.*

44 *Creditor non cogitur unum ab obligatione eximere; & fidem alterius ſequi, etiam æquè idonei.*

45 *Fideiuſſor iudicij non petit liberationē.*

46 *Fideiuſſor gratis liberatus an poſſit liberationem petere.*

47 *Item nec quando abſque mandato ſe obligauit.*

48 *Fideiuſſor ſoluens non animo liberandi reum; ſed prætextu cedendarum liberationem non petit.*

49 *Fideiuſſor pro reſtitutione dotis non petit liberationē conſtante matrimonio.*

50 *Cautela pro fideiuſsore ut poſsit petere à principali debitore ſe eximi, & liberari à fideiuſsione.*

Fideiuſſor non poteſt petere ſe eximi, ac liberari à fideiuſſione antequam ſoluat.

CAP. III.

1 Concluſio communis eſt: † quod fideiuſſor non poteſt agere actionis mandati contra principalem debitorem antequam ſoluat, vt releuetur, ac liberetur à fideiuſſione, vel vt alius locò ſui conſtituatur. l. Lucius. ff. mand. l. ſi pro ea. C. d. tit. mandati. c. fin. extra eo. Marſ. in rub. de fideiuſſ. q. 31. nu. 216. & q. 39. nu. 295. Afflict. deciſ. 241. nu. 3. Galleſ. de obligatione Camerali, de perſo. pet. execut. num. 5. Menoch. de arbitr. lib. 2. caſ. 41. cent. 1. Vincen. de Franc. deciſ. 414. num. 1. par. 2. qui multos congerit, pulchrè hæc omnia explicat illuſtriſſimus Mantic. de tacit. & ambig. 2 par. 2. lib. 16. tit. 22. † Fideiuſſor enim regulariter de iure communi non poteſt agere contra principalem, vt liberetur, & petere exonerationem ſtatim promiſſione facta. dict. l. Lucius. vbi Alex. ad Bart. in add. magna. Lindebitum. C. de cond. indeb. inſtit. de fideiuſſ. in princ. Bal. in d. l. Lucius. Spec. tit. de actor. verſ. item excipitur contra fideiuſſorem. Lucas Petus de iudiciaria formula Capitolini fori. lib. 4. cap. 4. ſi fideiuſſor ſe eximi ab obligatione petat. num. 2. qui dicit ſtatutum Romæ, contrariū determinans, exorbitare à iure communi. Carp. ad Stat. Mediol. cap. 413. à num. 19. vſque ad 34. Caball. conſ. 12.

3 Hæc concluſio eſt indubitata in fideiuſſore indemnitatis, qui non poteſt agere priuſquam ſoluat. Galleſ. d. tract. de perſon. pet. exec. num. 5. verſ. ſed ego.

Iſta concluſio multas patitur reſtrictiones.

4 Limit. enim primo, † quando fideiuſſor fuit iam condemnatus ſoluere, nam tūc etiam quod effectualiter non ſoluerit; tamen antequam ſoluat poteſt agere contra principalem, vt releuetur indemnis, & tenetur principalis, vel eum eximere à fideiuſſione, vel loco ipſius nouos fideiuſſores dare, vel pignora pro eius indemnitate. l. fideiuſſor pro venditore. ff. de fideiuſſ. Caſtr. conſ. 144. viſo ſupradicto. col. 2. in princ. lib. 1. Guid. Pap. deciſ. 117. num. 1. in tertio caſu. Afflict. d. deciſ. 241. nu. 3. & facit. d. l. Lucius. d. l. ſi pro ea. & d. cap. fin. Surd. deciſ. 94. num. 4. Lucas Pet. in d. prax. Capitoli lib. 4.

lib.4.c.4.num.2. hoc idem etiam di-caſ eſſe in expromiſſore. gl. fin. in d.l. Lucius. Afflict.d.deciſ.241.num.3. Socin.d.reg.291.limi.3.

5 Lim. ſecundo, † quando fideiuſſor de proximo eſt condẽnandus, vt etiam quando eſt in euidenti caſu condemnationis: puta, quia ſit in cauſa conclusum, vel ſit inſtrumẽto obligatus. l.quamuis indubitati. cum glo. C. de adulter. Bald. in l. ſi pro ea numero 9. 14. verſic. ſexto quæro: vbi Siccard. num.7. C. mandat. Iaſ. in l. diuortio. §. interdum. nu.14. ff. ſol. matrim. Hyppol. de Mars. d. rubr. eo. q.31. caſ.13. num.216. Io. de Aron. ſing.81. Fanuſii. de moment. temp. c.28. nu.19. cum ſeqq. vbi plura. Surd. d. deciſ. 94 nu.4. Bertaz. de clauſ. clauſula 43. gl.3. nu. 2. Bero. conſ.183. nu.6. vol.3. Tiraq. de l. ſi vnquam. gl.2. nu.5. Emponiur.

6 Limit. tertio, † quando lis iam eſt conteſtata cum fideiuſſore. Caſtr. in d. l. ſi pro ea. nu.2. Ang. in d. l.1. nu.6. ff. iud. ſol.

7 Lim. quarto, † quando fideiuſſor vexatur à creditore, quia etiam coram eodem iudice poteſt petere contra eum, vt conſeruetur indemnis: nam ſufficiunt moleſtiæ creditorum factæ fideiuſſori, ad hoc vt fideiuſſor liberationem petere poſſit à debitore principali. Abb. in c. conſtitutus nu.1. & 2. extra eod. Ang. in l.1. in fin. ff. iud. ſol. nam fideiuſſor moleſtatus à creditoribus poteſt cogere principalem per Eccleſiaſticam definitionem, vt eum liberet. Abb. in dicto cap. conſtitutus. num.1. & 2.

8 Lim. quinto, † quãdo aliàs fideiuſſor damnum euitare non poteſt: nam tali caſu poteſt agere antequam ſoluat. Socin. & Imo. in capit. peruenit. nu.28. extra eo. Bart. in l. ſi vno. in §. ſi cum quidam. nu.3. in fi. ff. locat. Ruin. conſ.85 num.5. vol.1.

9 Lim. ſexto, † quando ex lapſu temporis timetur pœna ad recta, vel credi-tori debita: tali enim caſu etiam fideiuſſor non ſoluens, poteſt agere contra principalem debitorem. Bald in d. l. ſi pro ea. num.8. & 11. vbi Siccar. d. num.6.

10 Lim. ſeptimo † in fideiuſſore obligato ex inſtrumento cõfeſſionato, iurato, ſtipulatione, quarãtigia, vel obligatione camerali vallato, & munito liquido, & habente ex forma conſtitutionis, vt eſt inſtrumẽtum cum forma cameræ, vel ſtatuti executionem paratam, prout habet præceptum quarantigiæ, ſecundum Bal. in l. fideiuſſor pro venditore cum add. ibi. ff. de fideiuſſ. Alex. conſ.72. nu 6. vol.2. Marſ. in rubr eo. quæſt.31. nu.216. & 293. q.38. Luc. Per. in ſua prax. cap. lib.4. cap.4. num.1. verſ. vel ſexto, niſi fideiuſſor purè ex forma quarantigiæ, vel alia, quæ haberet executionẽ paratam obligatus eſſet ex innumeris, quos allegat. Afflict. deciſ.241. num.3. in ſecundo dubio. Andr. Gail. pratic. obſeruat. lib.2. obſer.29. Surd. deciſ 94. num.5. qui loquitur de obligatione in form. Cam. Apoſt. benè Vinc. de Frãd. deciſ.414. num.1. par.2. nouiſſimè D. Petrus Caball. d. conſ.12. nu.2. & infra, qui hoc dicit eſſe ex eo, quia pro condemnato habetur ille, cõtra quem parata eſt executio, & num.5. & 6 addit hoc idem eſſe, quando fideiuſſor eſt obligatus per librum mercatoris, vel per aliam ſcripturam priuatam, quæ ex forma ſtatuti paratam executionem haberet.

Idem pariter eſt, quando fideiuſſor tenetur ex ſententia ſoluere, quæ tranſitum fecit in rem iudicatam: & in

in ſumma, quando fideiuſſor tenetur ex actu, qui habet executionem paratam: tūc poteſt petere exemptionem, & liberationem ſtatim, vel paulò poſt tempus Bald. in d. l. ſi pro ea. num. 7. C. mand. Alex. d. conſ. 72. nu. 6. lib. 2. Marſ. rubr. eod. q. 38. nu. 293. Suarez in l. poſt rem iudicatam. num. 14. ff. de re iud. Bart. & Alex. in d. l. fideiuſſor ff. de fideiuſſo. Surd. deciſ. 94. nu. 5. fideiuſſor enim obligatus per inſtrumentum contractum, ſtatutum, ſententiam, vel aliquid aliud ſimile habens executionem paratam: cum (vt dixi) pro condemnato habeatur, ſtatim agere poteſt contra ipſum reum principalem, vt liberetur nō expectato tempore ſolutionis. Bart. in d. l. ſi fideiuſſor. num. 1. ff. eodem. Bal. in d. l. ſi pro ea. nu. 3. & in l. certum. C. familiæ erciſc. Alex. d. conſ. 72. num 6. Socin. Fallen. reg. 148. in 2. lim. Guid. Pap. deciſ. 117. vbi add. Marſ. rub. eo. q. 31. nu. 216. qui dicit hoc idem eſſe ſi fideiuſſor foret obligatus ex ſcriptura, quæ ex forma ſtatuti, haberet executionem paratam, vt ſupra diximus. Et ratio tenentium hanc opinionem (vt dixi) ea aſſignatur: quia tali
11 caſu † iſte fideiuſſor habetur pro condemnato, & poteſt confiteri, & agnoſcere bonam fidem, nec ſibi imputatur. Alex. d. conſ. 72. viſis. nu 6. lib. 2. Marſ. eo. d. q. 38. num. 293. appoſt. ad Alex. d. conſ. 72. in verb. condemnatio. Bart. & Alex. in l. fideiuſſor pro euictione. ff eo. Iaſ. in l. frater à fratre, nu. 21. ff. de cond. indeb.
12 Contrariū † tamen voluerunt Angel. Imo. & Caſtr. in d. l. fideiuſſor pro euictione, vbi etiam hoc aduertit Salyc. add. ad Alexan. d. conſ. 72. num. 6. lib. 2. Marſ. d. rub. eo. q. 38. num. 293. vbi vult requiri verā, & realem condemnationem, vel ad minus, quod ſit petita executio, & ita dicunt in praxi ſeruari Iaſ. in d. l. frater à fratre. nu. 21. ff. de condit. indeb. Petr. Caball. dicto conſ. 12. nu. 8. & hanc ſententiam eſſe valdè æquam, quod petita per creditorem contra fideiuſſorem executione, & non prius per d. fideiuſſorem, poſſit peti exemptio, & liberatio à fideiuſſione firmarunt Roderi. Suarez. in d. repetit. l. poſt rem iudicatā §. viſum eſt, num. 8. & 11. qui hanc opinionem veriorem, & æquiorē vocat. Galleſ. de oblig. in form. Cam. in 3. par. 2. quæſt. in rubr. de perſon. pei. execut. nu. 5. & multos alios ſequentes hanc opinionem cumulat Horat. Carp. ad ſtatuta Mediol. c. 413. nu. 25. par. 1.

Et qui hanc ſententiam ſectantur, adducuntur ad ſic credendum: quia tempore præſtitę fideiuſſionis ſciebat fideiuſſor poſſe incipi ab executione, & nihilominus fidem dedit de ſoluēdo: vnde deciperetur debitor ſi ſtatim ab eo poſſet moleſtari, ipſo adhuc à creditore nō moleſtato, & quod à modo adhuc nō completo officio ſuo. Et ſibi fideiuſſor imputet, ſi fideiuſſit pro debitore, cui fideiuſſio aliquid prodeſſe debet, quod nō eſſet, ſi ſtatim liberationē petere poſſet ſecundū Bart. opinionē, & ideo ſecundū Ang. Caſtr. Imo. & alios in d. l. fideiuſſor pro euictione requiritur, quod ſaltem contra fideiuſſorē ſit petita executio, vt bene per Caball. d. conſ. 12. nu. 1. cum alijs.

Declara igitur, & intellige prædicta, vt fideiuſſor poſſit petere exemptionem poſtquam creditor habet facultatem agendi, & non prius Bald. in l. cum notiſſimi in §. illud. C. de præſcript. 30. vel 40. ann. & (vt dixi) petita per creditorem executione contra fideiuſſorem, & hęc eſt verior opinio,

&

& quotidie praticatur, & ab ea in iudicando, & conſulendo non recedas, ſecundum Ang. Imol. & Caſtr. in d. l. fideiuſſor, ff. eod.

13 Limit. octauo, † quando inter principalem, & fideiuſſorem conuentum eſt, vt ipſe fideiuſſor poſſit quandocunq; agere, & ſic quando eſt expreſsè promiſſum, quod principalis debitor ad petitionem fideiuſſoris teneatur liberare. Bald. in d. l. ſi pro ea. nu. 16. Affl ict. dicta deciſ. 241. num. 3. & ſuper conſtit. regni. rubr. 12. de fideiuſſ. verſ. nonus caſus lib. 3. vbi dicit fideiuſſori eſſe conceſſum petere exonerationem, quando debitor ordinauit, quod ſtatim fideiuſſor exoneraretur ab eius hærede. Marſ. rub. eo. q. 31. num. 216. Luc. Pet. in d. prax. capituli lib. 4. cap. 4. num. 2. verſ. aut quarto, ſi hoc actum ſit.

14 Limit. nono, † quando verba fideiuſſionis ſunt ampla, & eſſet expreſſum, quod fideiuſſor poſſet agere ante damnum paſſum: quia tūc poteſt agere antequam ſoluat, & ſic quando fuit facta promiſſio à principio de exonerando à fideiuſſione Socin. conſil. 42. nu. 1. & per totum lib. 4. Rimin. conſ. 187. nu. 1. lib. 1. Carpan. ad dicta ſtatuta Mediol. c. 413. num. 27.

15 Limit. decimo, † quando dictus fideiuſſor haberet releuatorem: quia tunc poteſt agere contra dictum releuatorem antequam ſoluat. Socin. d. conſ. 42. nu. 1. Rimin. d. conſ. 187. nu. 1. Galleſ. de oblig. cam. tit. de perſon. pet. exeq. num. 5.

16 Limit. vndecimo, † quando aliqua ſuggerit æquitas: puta quia ſi fideiuſſor ſolueret, non haberet regreſſum contra alium, mortuo debitore, vel ſi debitor non eſſet ſoluendo, tunc enim bene liberationem petere poteſt, antequam ſoluat. Siccard. in d. l. ſi pro ea. num. 15.

17 Limit. duodecimo, † in fideiuſſore tutoris, qui malè cœpit verſari: nam licet non poſſit petere ſe eximi à fideiuſſione, durante tutela, vt infra dicemus, tamē bene poteſt petere ſibi dari releuatorem indemnitatis. Bald. conſ. 425. quæſtio ſtat in hoc lib. 4. conſeruatio enim debet fieri eo modo, quo poteſt. Bald. in d. l. ſi pro ea. num. 11. verſ. nono quæritur.

18 Limit. decimotertio, † quando reus principalis male verſatur, & cœpit poſt fideiuſſionem malè vti ſubſtantia ſua, & bona ſua dilapidare, & hoc fideiuſſor denunciauit creditori, & neglexit, nam tunc fideiuſſor poteſt agere, vt eximatur à fideiuſſione, vel quod alius loco ſui conſtituatur. d. l. ſi pro ea. Commendat Afflict. d. deciſ. 241. num. 3. verſ. quinto ſi cœpit. Quod ſecus eſt;

19 ſi † tempore fideiuſſionis dilapidabat, quia tunc imputandum eſt fideiuſſori, qui fideiuſſit. Abb. in cap. cum pro quo. num. 3. extra eo. Bald. in d. l. ſi pro ea num. 1. Ioan. Fab. in §. ſi quis autem num. 1. vbi Bello. nu. 4. inſtit. eod. Guid. Pap. d. deciſ. 117 num. 1. Affl ict. dicta deciſ. 241. num. 3. in fin. Bald. conſ. 315. num. 1. vol. 4. vbi pulchrè Marſ. rub. eo. q. 31. nu. 216. Lucas Pet. in d. prax. cap. lib. 4. cap. 4. numero 2. verſ. 5. ſi debitor bona ſua dilapidet.

20 Declara tamen, † & intellige prædicta, quando fideiuſſor tempore fideiuſſionis probabiliter ignorauit debitorem non habere bona, vel eſſe dilapidatorem: quia tunc poteſt agere ad liberandum Caſtr. in d. l. ſi pro eo. nu. 7. vbi Siccard. num. 8.

21 Declara ſecundo, † quando principalis tempore fideiuſſionis parum dila-

dilapidabat: ita quod non poterat timeri damnũ: quia ſi ſubſequitur magna dilapidatio, poterit agere. Bald. in d. l. ſi pro ea. num. 1.

22 Declara tertio, † vt fideiuſſor perdat hoc beneficium petẽdi liberationem ſi poſtea principalis redeat ad bonos mores, & reuertatur ad primeuũ bonum ſtatum. Bald. in d. l. ſi pro ea. num. 10. Marſ. rub. eod. num. 210.

23 Et an † fideiuſſor poſſit denũciare creditori, vt agat contra principalem, quando videt illum dilapidantẽ bona ſua, & creditor cogatur: Videantur Abb. in c. cum pro quo nu. 3. eo. Deci. in l. ſi pater de collat. Caſſa. in conſuet. Burgund. rub. 5. §. 2. num. 25.

24 Lim. 14. † qñ principalis eſt paſſus condemnationẽ: nam cum tunc mutaſſe ſtatum dicatur, tenetur releuare, vel extrahere ſuos fideiuſſores ab obligatione, alias ipſi debent in cõtumaciã poni in poſſeſſionem bonorũ principalis contumacis. Bald. conſ. 315. factũ tale proponitur. lib. 4. Guid. Pap. deciſ. 117. Afflict. d. deciſ. 241. in 2. q. Luc. Pet. d. loco in c. 4. num. 2. lib. 4.

25 Lim. 15. † quando fideiuſſor iã obtulit, depoſuit, vel conſignauit pecuniam, d. l. Lucius, & l. qui mutuam. §. fideiuſſor ff. d. tit. mãdati Marſ. rub. de fideiuſ. q. 31. nu. 216. Soc. reg. 148. mihi 191. in 4. lim. Afflict. d. deciſ. 241. nu. 3. Luc. Pet. d. c. 4. nu. 2. Bertazz. de clauſ. clauſ. 43. gloſ. 3. num. 2.

26 Lim. 16 † quando debitor legauit fideiuſſori liberationem: nam tũc poteſt agere contra hæredem antequam ſoluat. l. debitor. ff. de lib. leg. Afflict. in conſt. reg. tit. ſi Dominus vaſallum num. 11. lib. 3.

27 Lim. 17. † in fideiuſſione de iudicio ſiſti, in qua fideiuſſor poteſt agere antequam ſoluat. l. ſi mandato in §. ſi iudicio. ff. mand. Marſ. d. rubr. q. 31. nu. 216. Afflict. in conſt. reg. tit. ſi Dominus vaſallum, nu. 11. lib. 3. Carp. ad ſtat. Mediol. c. 413. nu. 33. par. 1.

28 Lim. 18. † quando fideiuſſor vult ſe abſentare ex cauſa vtili, vel neceſſaria: puta, quia vult proficiſci in longinquas partes, vel ad ſtudium, quia tunc poteſt petere, vt liberetur. Alex. in addit. ad Bar. in d. l. Lucius in gl. magna. Abb. in c. cum pro quo. nu. 4. extra eo. Spec. de iud. §. 1. verſ. ſed quid fideiuſſor. Rom. ſing. 101. aliàs 107. Marſ. d. q. 31. nu. 216. Soc. reg. 191. verſ. 5. fallit. Cott. in ſuis memor. in verbo Abbates circa fi. cum alijs relatis à Carp. ad Stat. Mediol. c. 413. num 24. par. 1.

29 Lim. 19. † qñ ſuperuenerũt inimicitiæ inter principalem debitorem, & fideiuſſorem cauſa tamen, occaſione, & culpa principalis debitoris, non autẽ fideiuſſoris, & ex magnę ſint. Alex. in d. apoſt. ad Bart. in d. l. Lucius. verſ. item virum. Rom. in l. facere. ff. ſolut. matr. & cõſ 459 nu. 7. Soci. ſuper reg. d. reg. 191. lim. 4 Abb. in c. eã pro quo. nu. 4. c. fin. eod. Hipp. de Marſ. in l. 1. §. præterea. num. 66. de quæſt.

30 Limit. 20. † in omnibus caſibus, in quibus principalis incipit malè verſari, & deterior effici. Guid. Pap. d. deciſ. 117. Afflict. d. deciſ. 241. in 1. quęſito.

31 Lim. 21. † in fideiuſſore, qui diù ſtetit in carceribus, & hoc ne ibidẽ mori cogatur pro debitore. Bald. in c. ex reſcripto circa fi. de iureiur. vbi Feli. nu. 19. qui hoc ampliat, et quod fideiuſſor diù in carcerib. non ſteterit. Marſ. d. rub. nu. 216. Io. de Arnon. ſing. 81.

32 Lim. 22. † quãdo fideiuſſor diù ſtetit in obligatione. c. fi. de fideiuſ. l. Lucius in fi. ff. mand. glo. in l. ſi pro ea. in verbo feceris. C. mãdati. Alex. in l. facere. nu. 1. ff. ſol. matr. Bertaz. cõſ. 143. lib. 3.

lib.3.p.1.Port. Imo.conſ.61.num.33. Afflict.d.deciſ.241.nu.3. Eug.cóſ.89. nu.40. Luc. Per.in d.prax.c. lib.4.c.4. num.2.verſ.aut dici. Menoch.de arb. iud.lib.2. cent.1.caſ.41. nu.4. pro regula ponit. Socin.reg.191.fideiuſſor Carp.ad Stat.Mediol.c.413.num.21. par. 1. Aluar. Valaſ. deciſ. Luſit.36. num.1.& 2.

Et quomodo poſſit petere dictam
33 † eximitionem, & liberationem à fideiuſſione ponunt Bald.in d.l.facere, num.6. Guid. Pap.d. deciſ.117.nu.1. Soc. ſuper reg. reg 6. vbi facit regulã cum nouem fallentijs,in quibus fideiuſſor licet diù ſteterit,tamen non poteſt liberari à fideiuſſione.

Quomodo autem dicatur, ac intel-
34 ligatur † fideiuſſor diù ſtetiſſe in obligatione,& fideiuſſione, cum hoc nó ſit à lege deciſum, variant ſcribentes. nam Guid.Pap.d.deciſ. 117. dicit hoc verbum diù debere intelligi de biennio, cum ſecundum ipſum biennium reputetur tempus,ac factũ antiquum, ſed Bald.in d.l.ſi pro ea q.10.nu.18.C. mandati, inquit tempus decem anno-
35 rum dici tempus diuturnum. † Tu verò dicas,hoc totum arbitrarium eſſe, & iudicis arbitrio remitti d. l. Lucius ibi iudicem extimatur. ff. mand. gl.& DD. in c.fin.eo. Afflict. d.deciſ. 341.nu.3.Ruin.conſ 187. nu.12.vol. 1.Soc.de reg.191.lim.3. Neguſ.de pignorib.in 1.par. principali, 3.memb. num.45.& 46. Cumi. ſuper rit. Sicil. c.69.nu.2.& 3. Menoch.de arb. iudic. lib.2.cent. 1.caſ.41.nu 1.2.& 3.qui tãdem dicit hoc totum in iudicis arbitrio reſidere. Illuſtriſs. Mantic.de tac. & ambig. cõuent.p.2.lib.16.de tac. & ambig.fideiuſſor cõuent.tit.20. nu.2. dum ait,quod iudex hæc arbitrari debet ex curſu temporis, códitione perſonarum, & ex ijs, quæ contrahentes conuenerint, ſi apparere poſſit, & ex alijs coniecturis.

36 Limit.23.† in procuratore ſe obligante, & fideiubente mandato domini, qui poteſt petere exonerationem, etiam quod diù in fideiuſſione nó ſteterit. Socin.d.reg.191.lim 3.

Adnotandum tamen ſunt nonnulli caſus,in quib. fideiuſſori exemptio, & liberatio à fideiuſſione denegatur.

37 Primus caſus ſit † in fideiuſſione conditionali, & in diem, in qua,cum quis non dicatur ſtetiſſe in fideiuſſione,& obligatione, niſi aduenientibus die, & conditione, ante aduentũ diei, & conditionis liberationẽ petere non
38 poteſt: † nam ad hoc, vt quis dicatur ſtetiſſe in obligatione opus eſt, quod conueniri potuerit. Bald. in §. ſi quid autem col.2. inſt.eo.

39 Exemplum † aſsignatur in fideiuſſore euictionis,qui non poteſt eximi à fideiuſsione licet, diù ſteterit in fideiuſsione niſi ſequuta fuerit euictio. Bart.Bald.Alex.Caſtr.& alij in l.facere.ff.ſol. matr. Bal.in l.ſi pro ea. nu.8. C. mandati, addentes ad Bart. in d.l. Lucius.in 1.add.ff.mandati.Cyn.in d. l.ſi pro ea. Caball.de euict.c.2. nu.19. Afflict.d.deciſ.241.nu.4.Marſ.d.rub. de fideiuſſ. nu.226.in fin. Luc.Per.in prax. iudic.cap.lib.4. cap.4.num.3.& ratio eſt, quia qui promittit de euictione, promittit de euictione futura, & ideo non dicitur diù ſtetiſſe in obligatione niſi poſtquam fuerit ſubſequuta euictio. Bart. in d. l. ſi pro ea. nu.8.& in l.1.nu.2.C.de fideiuſſ.min. & in §.ſi quid autem nu.1. inſt.eo.

40 Idem pariter † eſt in fideiuſſore de dote reſtituenda. Berraz. d. §.3. nu.4. Afflic.deciſ.241.diximus infra in hac 2.par.ſect.8.c.49. num.50.

Aliud

41 Aliud † pariter exemplum traditur in fideiuſſione tutelę, quę, & ipſa cum conditionalis ſit, non facit fideiuſſorem obligatum, niſi finita tutela, & ideo cum fideiuſſor per prius non dicatur ſtetiſſe in obligatione, non mirum, ſi nõ poteſt petere eximitionem, & liberationem à fideiuſſione durante tutela Doct. in d. l. facere. ff. ſolut. matr. Bald. conſ. 225. in 4. Brun. in repertorio ſtatutorum verſ. 4. Afflict. d. deciſ. 241. num. 4.

42 Aduertendum † tamen eſt, quod fideiuſſor conditionalis interim pendente conditione poteſt petere pręſtari ſibi fideiuſſores indẽnitatis, & hoc ſi ſuperuenit cauſa ſuſpicionis, aliàs ſecus Alex. in add. ad Bart. in d. l. Lucius. Bald. d. conſ. 425. quæſtio ſtat in hoc lib. 4. Cõſeruatio enim debet fieri eo modo, quo poteſt. Bal. in d. l. ſi pro ea. nume. 11. verſic. nono quæro. C. mand.

Contrarium tenent Alex. in d. l. facere, num. 2. Bart. in l. ſi mandato meo in 2. not. ff. mand.

43 Secundus caſus eſt, † quando in exemptione, ac liberatione fideiuſſoris requiritur conſenſus principalis creditoris: nam tunc non interueniente dicto conſenſu fideiuſſor liberatiõnem petere non poteſt. Alex. in add. ad Bart in d. l. Lucius. Bal. in l. 1. in §. ſed ſi quis in 2. lect. ff. de conſt. pec. qui di-

44 cit, quod † creditor non cogitur eximere vnum de obligatione, & fidem alterius æquè idonei ſequi. Ang. in l. ſi mandato meo, in §. 1. ff. mand. & in l. vnde falſum ff de conſti. pec. Alex. in d. l. facere. nu. 2. ff. ſol. matr.

45 Tertius caſus † eſt in fideiuſſore iudicij, cui denegari exemptionem à fideiuſſione volunt. Bal. in d. l. ſi pro ea num. 4. & Marſil. d. rub. q. 31. caſ. 11. nu. 216. ea ratione moti, quia in ea parata eſt executio, nam limitationes ſuperpoſitæ procedunt in fideiuſſore contractus.

46 Quartus caſus eſt, † quando fideiuſſor non ſoluit, ſed gratis liberatus eſt Bald. in d. l. ſi pro ea. num. 6.

47 Quintus † quando fideiuſſor contraxit ſine mandato, & ſic ſe obligauit: nam tali caſu eximitionem petere non poteſt. Marſ. d. rub. num. 216.

48 Sextus caſus eſt, † quando fideiuſſor ſoluit non animo liberandi reum, ſed prætextu cedendarum: nam tali caſu liberationem petere non poteſt. Bald. in d. c. ſi pro ea. num. 9.

49 Septimus caſus † ſit in patre, qui fideiuſſit pro reſtitutione dotis vxoris filij, qui non poteſt petere liberari à filio. Aff. d. deciſ. 241. in 2. quęſito.

50 Ad tollendas autem omnes ſupradictas difficultates, Cautela optima datur, vt fideiuſſor in fideiuſſione per eum præſtita apponat iſta verba, Vt ipſe fideiuſſor poſſit agere ante ſolutionem faciendo cum reo pactum expreſſum, Quod reus teneatur quandocunque, & quoties per fideiuſſorem petitum fuerit ipſum ab obligatione eximere, & liberare. Ita Bertaz. in d. tract. de clauſ. clauſ. 43. gloſ. 3. nu. 3. & diximus ſup. limit. 8. & 9.

TR A-

TRACTATVS DE FIDEIVSSORIBVS SECVNDÆ PARTIS PRINCIPALIS.

TITVLI.

DE PRIVILEGIIS FIDEIVSSORVM, & triplici Fideiuſſorum Priuilegio.

Excuſſionis,
Diuiſionis, &
Cedendarum.

SECTIONIS SEXTÆ.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſor triplex à iure priuilegium habet. Excuſsionis Epiſtolæ D. Adriani, & cedendarum.*
2 *Item habet, & aliud beneficium conſtitutionis de duobus reis nuncupatum.*

De triplici Fideiuſſorum beneficio.

CAP. I.

1 FIdeiuſſores à lege inter multa beneficia potiſſimũ triplex beneficium habẽt: Primũ dicitur excuſſionis, ſeu diſcuſſionis. Secundũ Epiſt. D. Adriani. Tertium Cedendarũ. Bald. in l. ſi dubitet. nu. 2. ff. eo. qui inquit beneficium Epiſtolæ D. Adriani triplex eſſe. Matſ. in rubr. eo. num. 7. cum ſeq. Valentin. Franc. tract. de fideiuſſ. cap. 5. nu. 139. cum ſeq. Anton. Hering. d. tract. de fideiuſ. cap. 27. par. 1. num. 1. & infra, vbi de beneficio excuſſionis, & d. cap. 27. par. 2. vbi de beneficio diuiſionis, vt etiam de beneficio cedendarum dicto
2 cap. 27. par. 3. † additur, & quartum, quod dicitur beneficium conſtitutionis de duobus reis. Igitur quodlibet ipſorum ſpecifice, & diſtinctè declarando explicabimus.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſor habet à iure beneficium, vt prius principalis excutiatur.*
2 *Niſi principalis debitor ſit abſens.*
3 *Fideiuſſor principali exiſtente abſente, poteſt petere terminum ad certiorandum dictum debitorem principalem ad finem, vt ipſe prius excutiatur.*
4 *Abſens in propoſito dicitur, qui in loco iudicij, vel domicilij non poſsidet bona.*

De Beneficio excuſſionis.

C A P. II.

1 PRimum igitur † beneficium diſcuſſionis eſt; per quod fideiuſſori à iure priuilegiũ conceditur, vt prius diſcutiatur debitor, quam ipſe fideiuſſor, vt in §. ſi quis igitur in Authent. de fideiuſſ. ex quo deſumitur. auth. præſente. C. eo. iſtud beneficium
2 intelligitur, vt prius diſcutiatur, debitor principalis, ſi eſt præſens: ſi autem fideiuſſor conueniri poteſt: niſi
3 † petat ſibi terminum aſſignari apud iudicem ad certiorandum debitorem principalem, & inſtando ipſe fideiuſſor apud eum ad compatẽdum in iudicio in eoque ſe defendendum, & ſic quod ipſe prius excutiatur: quo tempore elapſo fideiuſſor cõpelli poteſt, ceſſis ſibi prius à creditore principali iuribus, ſoluere, & creditori ipſo ſatisfacere. §. nõ ſolum in auth. de fideiuſſ. d. auth. præſente. C. eod. Et abſens
4 in † propoſito eſt ille, qui neque in loco iudicij, neque etiam domicilij bona poſſidet. Bald. in l. fi. §. 1. colum. 3. verſ. ſed pone. ff. ſi cert. per. Alex. conſ. 84. nu. 8. lib. 3. Rimin. iun. conſ. 402. num. 16.

Cæterum, quia huius beneficij plena cognitio potiſſimum reſultat ex examine illius concluſionis. An fideiuſſor prius nõ excuſſo principali debitore conueniri poſſit. Ideo (quoniam cõcluſio iſta famigera, inſignis, & pulchra eſt: & latiſſimè à Doctoribus diſcuſſa) de ea nunc agemus, & ad longum pertractabimus: conſtituẽdo regulam cum ampliationibus, & limitationibus.

S V M M A R I V M.

1 *Excuſſio principalis debitoris quid ſit: & quid debitorem excutere.*

2 *Excuſſio debet fieri citato fideiuſſore ad hoc, vt ipſi noceat.*

3 *Excuſſionis exceptio duplex.*

4 *Excuſſionis exceptio obſtat agenti hypothecaria contra tertium poſſeſſorem.*

5 *Excuſſionis beneficium, quod fideiuſſoribus elargitur, multis nominibus appellatur: nam aliquando dicitur beneficium nouæ conſtitutionis de fideiuſſoribus: Aliter beneficium Iuſtiniani, aliàs de principali prius conueniendo, nonnunquam verò beneficium ordinis.*

6 *Excuſſionis beneficium datur fideiuſſoribus, & alijs, qui pro alio ſe obligant.*

7 *Modo eorum principalis ſit obligatus.*

8 *Excuſſionis exceptio eſt fundata in naturali æquitate, & ideo de facili tolli non poteſt.*

9 *Excuſſionis exceptio, etiam per arbitratorem admittenda eſt.*

10 *Fideiuſſor ex iſtis nouis conſtitutionibus, duplex beneficium habet: excuſſionis, & cedendarum.*

11 *Fideiuſſor nõ poteſt conueniri, niſi prius principali debitore excuſſo.*

12 *Et quid ſi renunciauerit huic beneficio.*

13 *Fideiuſſor illius debitoris, cuius bona per fiſcum ſunt occupata, non tantum hoc priuilegio gaudet: verum etiam & fiſci fideiuſſor.*

14 *Fideiuſſori competit beneficium excuſſionis, etiam quod principalis nihil poſſideat in loco fideiuſſionis, ſed in alio.*

15 *Excuſſionis beneficium, fideiuſſori datur, etiam ſi ſemel reus non ſoluendo repertus fuerit, & poſt modum de nouo ſibi bona ſuperuenerint.*

16 *Excuſſionis beneficium, etiam competit mandatori, conſtitutori, & ſponſori, licet ſecus ſit in expromiſſore.*

17 *Excuſſionis præſidium competit, etiam fideiubenti in rem ſuam.*

18 *Fideiuſſor non poteſt conueniri, niſi prius ſequuta iudicis declaratione principalem debitorem non eſſe ſoluendo.*

19 *Fideiuſſor nõ poteſt moleſtari, niſi prius præuia principalis debitoris excuſſione per iudicem facta, eaque legitima declaretur, vel ſaltem quod ſit notorium principalem debitorem non eſſe ſoluendo.*

20 *Fideiuſſor non poteſt conueniri, & perſonaliter moleſtari, niſi prius non tantum excuſsis bonis, verumetiam perſona principalis debitoris.*

21 *Fideiuſſor non poteſt moleſtari, niſi prius excuſsis omnibus reis, ſi plures ſint.*

22 *Excuſsionis beneficium, competit etiam contra fiſcum debitori principali ſuccedentem.*

23 *Fideiuſſor indemnitatis beneficium hoc excuſsionis habet.*

24 *Etiam quod omni fideiuſſorum, & legum auxilio renunciaſſet.*

25 *Et etiam quod iuraſſet.*

26 *Fideiuſsionis indemnitatis natura ea eſt, vt prius conſtare debeat, quantum creditor à principali debitore conſequi poſsit, ad hoc vt indemnitatis promiſsio locum habeat.*

27 *Excuſsionis beneficium non tãtum laicis, verumetiam clericis conceditur, modo eidem non renunciauerint.*

28 *Fideiuſsori de iudicio ſiſti etiam hoc auxilium à lege impetitur.*

29 *Excuſsionis beneficium non tantum vni, verum etiam pluribus fideiuſſoribus datur.*

30 *Niſi ad unum ex illis tota pecunia peruenerit: quia tunc ille, vt principalis prius excutiendus eſt. ibi.*

31 *Excuſsionis priuilegium non tantum fideiuſſori contra debitorem competit: verum etiam debitore mortuo contra eius hæredem.*

32 *Niſi debitor ſuperſtes in ſoluendo fuiſſet moroſus.*

33 *Fideiuſſor, qui in promiſsione ſua ſe, vt principalem principaliter, & in ſolidum obligauit, à commodo diſcuſsionis cadit.*

Contrarium tamen. *num.* 38.

34 *Fideiuſſor quando ſe obligauit, vt principalis principaliter, & in ſolidum vna cum principali debitore reputantur, vt duo rei debendi.*

35 *Rei duo debendi ſi conueniuntur, poteſt vnuſquiſque eorum in ſolidum conueniri.*

36 *Dictiones in ſolidum, integrum, & totum diminutionem, & deductionem reſpuunt.*

37 *Fideiuſſor ſe obligans in ſolidum omiſſis illis alijs verbis, vt principalis principaliter: etiam non excuſſo principali poteſt conueniri.*

39 *Excuſsionis beneficium non conceditur fideiuſſori, qui in eodem inſtrumento, vt principalis principaliter, & in ſolidum ſe obligauit.*

40 *Secus ſi in diuerſo, & ſeparato, & diuerſo tempore, licet animo nouandi id egerit: Dummodo clarè conſtet, quod eſt fideiuſſor.*

41 *Clauſula, vt principalis principaliter, & in ſolidum ſuum non operatur effectum, niſi interueniat nouatio.*

42 *Dictio in ſolidum vnicuique totum actum attribuit.*

43 *Fideiuſsor animo nouandi ſe obligans beneficium excuſsionis perdit.*

44 *Fideiuſsor tunc animo nouandi fideiuſſiſſe dicitur, quando creditor in actu fideiuſsionis liberat principalem debitorem.*

45 *Nouatio in dubio non præſumitur.*

S 2 46 Fi-

46 *Fideiuſſor cum quarantigia, & obligatione excluditur ab huius priuilegij allegatione.*

47 *Fideiuſſor cum iuramento vtrum huius indulti commodo potiri poſſit, & 51. & 52. vbi conſtat articulũ iſtum valdè controuerſum eſſe.*

48 *Iuramentum præcisè cogit ad facti obſeruantiam.*

49 *Iuramentum habet vim præciſæ, & enixæ voluntatis, & expreſſæ renunciationis.*

50 *Iuramentum habet vim clauſulæ omni meliori modo.*

53 *Iuramentum ſequitur naturam actus, ſuper quo interponitur.*

54 *Iuramentum obligationi robur addit, intra tamen ſuos fines.*

55 *Fauori pro ſe introducto vnicuique renunciare permiſſum eſt.*

56 *Fideiuſſor numquid habeat beneficium excuſſionis, quando eidem expreſsè renunciauit.*

57 *Fideiuſſor ſi promiſit ſoluere liberè, & & ſine vlla exceptione, & renunciauerit omni legũ auxilio, non cenſetur exceptioni excuſſionis renunciaſſe.*

58 *Renunciatio eſt ſtricti iuris, & non veniunt in ea niſi expreſſa.*

59 *Renouatio eſt ad iſtar donationis, quæ non præſumitur, quando alia coniectura ſumi poteſt.*

60 *Renouatio generalis non includit exceptionem, quæ venit ex natura actus: ſed tantum friuolam, iniuſtam, & incongruam.*

61 *Fideiuſſor debet vti renunciationibus ſpecificis, & per iudicem debet adi certioratio, ad hoc vt ſibi præiudicet.*

62 *Clauſula renuncians beneficio de fideiuſſoribus, & omni legum auxilio, an includat excuſſionis beneficium.*

63 *Clauſula omni iuris, & facti exceptione remota, an comprehendat excuſſionem.*

64 *Clauſula promiſit liberè, & ſine aliqua exceptione ſoluere, an contineat iſtud excuſſionis præſidium.*

65 *Clauſula iſta promiſit ſoluere liberè, & nullam exceptionẽ opponere quomodocunque, & qualitercunque eidem competẽtem tam de iure ciuili, quam de iure Canonico, vel ſtatutario, & quodcunque nomen habeat; Quod in iſta generalitate etiam includatur excuſsionis exceptio.*

66 *Idem ſi apponatur renunciatio catenata.*

67 *Fideiuſsor in ſubſidium obligatus nunquam huius exceptionis priuilegium perdit, etiam quod eidem in ſpecie renunciauerit.*

68 *Fideiuſsionis in ſubſidium ea eſt natura, vt prius principalis debitor conueniatur, quam fideiuſſor.*

69 *Fideiuſsor indemnitatis non poteſt conueniri ante principalem, etiam quod exceptioni excuſsionis in ſpecie per eum renunciatum fuerit.*

Contrarium. num. 72.

70 *Et etiam quod ſtatutum exceptionem excuſsionis tolleret.*

71 *Vt pariter quod conſtaret notoriè principalem non eſſe ſoluendo.*

73 *Fideiuſsor, quod principalis obſeruabit aliàs de ſuo non gaudet beneficio excuſsionis.*

74 *Idem ſi ſe obligauit ſoluere ad omne creditoris nutum.*

75 *Fideiuſsor, qui ſoluere promiſit ſola facti veritate inſpecta allegando hoc priuilegium, non auditur.*

76 *Idem quando ex forma ſtatutorum debet ſummariè, & de plano procedi contra fideiuſsorem.*

77 *Contrarium tamen firmant nonnulli.*

78 *Iudex habens facultatem procedendi*

di ſummariè, & de plano, & ſola facti veritate inſpecta, an poſſit hanc exceptionem ordinis reijcere. Recenſentur variæ opiniones, & concluditur hoc totum arbitrarium eſſe.

79 *Arbiter, & arbitrator hoc beneficium admittere debent.*

80 *Beneficium excuſſionis eſt fundatum in naturali æquitate, & ideo non ita de facili tolli poteſt.*

81 *Beneficium excuſſionis non habet locum de iure Canonico.*

82 *De iure Canonico apices iuris non attenduntur.*

83 *Leges ciuiles in foro Canonico ſeruantur, quando per ſacros canones contra eas expreſſè non eſt ſtatutum.*

84 *Fideiuſſor, qui verè pecuniam recipit, non habet beneficium excuſſionis.*

85 *Fideiuſſor qui pecuniam accipit loco debitoris eſt.*

86 *Fideiuſſor, obligatus ſub conditione ſi principalis non ſoluerit, caret hoc excuſſionis priuilegio, & maxime ſi principalis ad ſoluendum fuerit interpellatus, & monitus.*

87 *Fideiuſſor qui fuit releuatus, eo, quia aliquid ſibi pro ſui aſicuratione aſſignare fecerit; cadit ab excuſſionis beneficio.*

Intellige modo aſſignamentum ſit firmum ibidem.

88 *Beneficium excuſſionis non habet locum in fideiuſſionibus iudiciarijs.*

89 *Idem nec in fideiuſſione ficta.*

90 *Idem in fideiuſſoribus officialium.*

91 *Idem in fideiuſſoribus fiſci, reipublicæ, & Principis.*

92 *Principalis, quando eſt potens, & difficilis ad exigendum in eo beneficium excuſſionis ceſſat.*

93 *Fiſcus, reſpublica, & Princeps cum ſint ſemper ſoluendo, inanis eſt eorum diſcuſſio.*

94 *Fideiubens pro naturaliter tantum obligato hoc beneficio vti non poteſt.*

95 *Excuſſio contra naturaliter obligatum tantum fieri non poteſt.*

96 *Naturalis obligatio actionem non parit.*

97 *Principalis tunc debet conueniri, & excuti, quando contra eum de iure, & de facto agi poteſt.*

98 *Fideiuſſor pro debito procedente à crimine hoc excuſſionis auxilio caret.*

99 *Fideiuſſor pro ſpecie non poteſt hoc beneficio iuuari.*

100 *Pater pro filio intercedens hac non elargitur gratia.*

101 *Idem eſt in patre mandante filium obligari.*

102 *Pater pro filio fideiubens, vel iubens filium obligari intelligitur non fideiuſſor ſed principalis.*

103 *Fideiuſſor ante principalem excutitur, in quando principalis eſt notoriè difficilis conuentionis.*

104 *Fideiuſſor conuenitur etiam non excuſſo principali, quando apud eum ſunt bona debitoris.*

105 *Beneficium excuſſionis deficit ad effectum faciendi compenſationem, puta ſi creditor eſt debitor fideiuſſoris, & vult compenſare.*

106 *Beneficium excuſſionis non habet locum, quando creditor habet pignus, quod non poteſt commodè vendi.*

107 *Fideiuſſor ſi efficiatur hæres principalis debitoris, tali caſu priuilegium excuſſionis ceſſat.*

108 *Beneficium excuſſionis non habet locum in omnibus illis caſibus, in quibus tertius poſſeſſor nõ excuſſo principali conuenitur.*

109 *Idem nec quando excuſſionem impediuit, nam hoc caſu tenetur eodem modo, ac ſi eripuerit debitorem de manibus executorum.*

110 *Idem nec mortuo principali interpellatis hæredibus.*

111 *Idem nec vbi agitur de bono, & æquo.*

112 *Excuſſionis exceptio eſt adinuenta ad conſeruandum iuris rigorem.*

113 *Beneficium excuſſionis non habet locum in capſerio mercatore, & ſimilibus perſonis.*

114 *Idem in numulario, & argentario.*

115 *Fideiuſſor negans ſe fideiuſſiſſe conuictus de mendacio priuatur hoc auxilio.*

116 *Mendacia lex ſeuerè prohibet, mendaceſque ſummoperè odio habet.*

117 *Mendaces olim apud Perſas pœna perpetui ſilentij multabantur, & quod demum ipſis uera dicentibus non crederetur.*

118 *Nemo debet ex eo fructum conſequi, quod nixus eſt impugnare.*

119 *Is fruſtra legis auxilium implorat, qui in legem commiſit.*

120 *Ex actu impugnato, vt etiam ex articulo negato quis ſe iuuari non poteſt.*

121 *Scriptum pro eo non dicitur, qui venit contra ſcriptum.*

122 *Priuilegium per actum contrarium perditur.*

123 *Negans poſſeſſionem aduerſarij non poteſt poſtea ſe illa iuuare.*

124 *Negans libellum non poteſt poſtea ſe ſuper illo fundare.*

125 *Mendacio nulla pœna à iure inſtingitur.*

126 *Mendacium omne regulariter dolum includit, & ſemper eſt cum dolo. num 129.*

127 *Mendacium eſt falſa vocis demonſtratio cum voluntate fallentis.*

128 *Mendacium omne regulariter in delictum ſonat.*

130 *Mendax quando ex mendacio ſentit commodum, mendacium (alio non docto) ſemper præſumitur eſſe cum dolo.*

131 *Mendacibus leges pœnas inſligunt, auferendo eis priuilegia, & beneficia, quæ habent.*

132 *Negans in pœnam mendacij amittit omne ius, quod habet.*

133 *Fideiuſſor ſe fideiuſſorem negãs, ſi conuincatur de mendacio à commodo huius beneficij excuſſionis cadit.*

134 *Modo talem inficiationem in iudicio faciat.*

135 *Feudatarius, & emphyteuta negantes rem feudalem, & emphyteuticam eſſe, cadunt ab omni commodo feudi, & emphyteuſis.*

136 *Negans hæres rem hæreditariam eſſe conuictus à legatario cadit à commodo legis Falcidiæ.*

137 *Negãs ſcripturam manu propria ſcriptam, ſi conuincatur de mendacio exceptionum non numeratæ pecuniæ perdit.*

138 *Negãs ſe ſocium ſi conuincatur, amittit beneficium, ne exigatur vltra quam facere poſſit.*

139 *Negans maritus matrimonium ſi conuincatur, perdit beneficium ne exigatur vltra vires, & eius impoſſibilitatem.*

140 *Negans ſententiam pro ſe latam, ſi conuincatur de mendacio eidem imponitur perpetuum ſilentium, ita quod de cetero audiri non debeat.*

141 *Negans aliquod inſtrumentum quod exhiberi petatur, ſi conuincatur de mendacio, interdicitur eidem omne commodum, quod ex dicto inſtrumento percipere poſſit.*

142 *Negans contractum cadit à commodo dicti contractus ſtatim ac conuictus eſt de mendacio.*

143 *Negans ſe poſſidere prædium nomine proprio; ſed alieno ſi conuincatur,*

tur, aufertur ei poſſeſſio, & in actorem in pœnam ſui mendacij transfertur.

144 *Minor falsò ſe maiorem aſſerens ſi conuincatur, priuatur beneficio reſtitutionis in integrum.*

145 *Mulier in contractu venditionis aſſerens rem non eſſe dotalem, non auditur demum dicendo rem dotalem, & volens ex hoc dictam venditionem impugnare.*

146 *Mulier fideiubendo ſi vult creditorem decipere eo, quia inducatur veſte virili non ſolum valet fideiuſſio per eam facta: verum etiam Velleiani ope non iuuatur.*

147 *Filiusfa. falsò ſe eſſe ſui iuris aſſerens, Macedoniano priuatur.*

148 *Patremfam. quis ſe profitendo, non poteſt docendo de contrario poſtmodum actum impugnare.*

149 *Mulier in inſtrumento venditionis per eam facto aſſerẽs tales ſibi proximiores docendo de contrario non poterit dictum contractum vti doloſa, & mendax impugnare.*

150 *Mendax precator caret in totum precatis.*

151 *Fideiuſſor negans narrata prout narrantur, & petita pro vt petuntur, ſi conuincatur, non per hoc cadit ab hoc excuſsionis beneficio.*

152 *Clauſula narrata pro vt narratur continet reſpectum implicitum, vnde talis ſic reſpondens nec pro negante, nec pro confitente habetur.*

153 *Fideiuſſor negans aliquid ex ignorantia, & ſine dolo mali ſibi non præiudicat.*

154 *Idem in titubante, dubitante, & incerto: nam & ipſe pro ignorante habetur.*

155 *Ignorans, titubans, dubitans, & incertus ſi negant, & conuincantur, ab omni pœna redduntur immunes.*

156 *Dummodo ignorantia non ſit craſſa, & ſupina.*

157 *Fideiuſſor negans ſe fideiuſſorem, & poſt libellum ante tamen litem conteſtatam talem negationem reuocans non cadit à beneficio excuſſionis.*

158 *Beneficium excuſſionis non habet locum principali abſente: & eo magis ſi eſt in longinquis partibus, & hoc ne creditor cogatur peregrinare.*

159 *Abſens quis dicatur in propoſito, & quis præſens.*

160 *Abſens in materia ſtipulationis dicitur, quando partes ſe non poſſunt ad inuicem audire.*

161 *Abſens non dicitur principalis quando eſt in loco vicino, & facilis conuentionis.*

162 *Niſi fortè latitaret.*

163 *Abſens in caſu iſto non dicitur, ſi habet bona, & domicilium in territorio creditoris.*

164 *Fideiuſſor quando principalis eſt difficilis conuentionis conuenitur etiã non excuſſo dicto principali.*

165 *Ex difficultate conuentionis inducitur quem non eſſe ſoluendo.*

166 *Difficilis ad conueniendum quis dicatur remiſſiuè.*

167 *Principalis ſi eſt de potentioribus, tunc dicitur difficilis conuentionis, & exactionis.*

168 *Paria ſunt non eſſe ſoluendo, facultatibus, vel facilitate conueniendi.*

169 *Fideiuſſor Tiranni conuenitur etiam non excuſſo Tiranno.*

170 *Fideiuſſor habens principalem exiſtentem in Caſtro, vel loco munitiſſimo, & difficilis conuentionis poteſt conueniri etiam non excuſſo principali.*

171 *Difficultas impoſſibilitati adæquatur.*

172 *Poſſe non dicimus, quod poſſumus cum difficultate.*

173 Minor locans domum viro potenti ex hac dicitur læſus, & debet reſtitui.

174 Locatio potentiori facta dicitur alienatio.

175 Fideiuſſor quando de iure, & de facto eius principalis conueniri non poteſt omiſſo dicto principali ipſe conueniri poteſt.

176 Arbitrarium eſt quanta in propoſito debeat eſſe rixoſitas, & potentia.

177 Fideiuſſor beneficium excuſſionis perdit, quando principalis eſt notoriè non ſoluendo effectus.

178 Notorium in propoſito notorietas famæ dicitur.

179 Notoria, & certa inopia pro excuſſione habetur.

180 Notorium facti permanentis ſatis eſt allegare in allegationibus iuris, & de tempore diſputationis.

181 Notorium facti permanentis non requirit formatas probationes, ſed pro eius iuſtificatione ſatis eſt, quod iudex informationes capiat in cubili ex ſuo officio, etiam parte non citata.

182 Et maximè quando ſcitur per omnes, qui in loco ſunt.

183 Iudicis arbitrio relinquitur quod ſit notorium.

184 Notoria præſumptiuè probantur, puta per æſtimum.

185 Notorium (ſecundum nonnullos) requirit iuſtificationes plenas.

186 Notorium in propoſito requirit ſententiam iudicis declaratoriam excuſſionis principalis debitoris, quod non ſit ſoluendo.

187 Debitor quando dicatur non ſoluendo eſſe remiſſiuè.

188 Notorium multis modis probatur. Primo per famam vicinorum; ſecundo iuramento debitoris; tertiò ſi debitor bonis ceſſerit; quarto ſi aliàs fuerit excuſſus, & repertus, ac declaratus per iudicem non ſoluendo, quinto ſi fideiuſſor confeſſus fuerit in iudicio principalem non eſſe ſoluendo; ſexto, per miniſtrorum publicorum relationes, quod nulla, aut exigua bona extare repererunt.

189 Excuſſionis exceptio numquid poſſit opponi poſt litem conteſtatam.

190 Exceptio ordinis debet opponi ante litem conteſtatam aliàs eidem renunciatum videtur.

191 In hac exceptione proponenda fiſcus vtitur iure communi.

192 Exceptio ordinis, ac diſcuſſionis dilatoria eſt.

193 Exceptionum dilatoriarum non datur obiectus poſt litem conteſtatam.

194 Exceptio excuſſionis in cauſa appellationis propoſita non recipitur.

195 Exceptio excuſsionis etiam in executione oppoſita admittitur.

196 Exceptio excuſsionis eſt anomala, & ideo omni tempore opponi poteſt.

197 Exceptio ordinis quandocunque poteſt obijci etiam in actu executionis in fideiuſsione etiam indemnitatis.

198 Beneficium excuſsionis non habet locum in criminalibus.

199 Fideiuſſor cadit à commodo excuſsionis, quando principalis ſtetit in carceribus, & non ſoluit.

200 In omnibus caſibus, in quibus exceptio iſta locum non habet fideiuſſor poteſt dicere, quod principalis debitor ſuis ſumptibus executiatur.

201 Fideiuſſor quando in ſua obligatione promiſit ſtatim, illicò, ſubitò, & confeſtim ſoluere, vel ſimilibus verbis vſus fuerit tunc beneficio diſcuſsionis priuatur.

202 Fideiuſſor ludi, cum ut plurimum præmium, & pignus capiat nō poteſt excuſsionis exceptionem allegare.

203 Excuſsionis oppoſitio tunc vana reputatur,

tatur, quando bona debitoris reperiuntur penes fideiuſſorem.

204 *Idem quando quædam bona debitoris ſunt data in depoſitum ipſi fideiuſſori.*

205 *Depoſitū multas prærogatiuas habet.*

206 *Depoſitarius retinere nullo modo poteſt. ſed tenetur omnino ſoluere.*

207 *Quãdo conſuetudine, ſtatuto, vel alia cõſtitutione vigente in loco ſeruatur, quod omiſſo principali conueniatur fideiuſſor, tunc illi ſtandum eſt.*

208 *Multæ aliæ limitationes ad regulam hanc recenſentur remiſsiuè.*

209 *Fideiuſſor abſentis conuentus an habeat beneficium excuſsionis, principali reuerſo pendente iudicio.*

210 *Quid ſi diſcuſsione facta reus repertus ſit non ſoluendo, deinde bona ſibi ſuperuenerint.*

211 *Excuſsionis exceptia an ſit de apicibus iuris remiſsiuè.*

212 *Excuſsionis priuilegium ſemper ſeruandum eſt, quando obligatio fideiuſſoria continet ſummam incertam, & quæ liquidatione, & diſcuſsione egeat nã tali caſu ſemper principalis prius excutiendus eſt antequam deueniatur ad fideiuſſorem.*

Fideiuſſor non poteſt conueniri, niſi prius principali excuſſo.

CAP. III.

PRo huius concluſionis intelligentia præſcienda ſunt duo. Primo,
1 † quod excuſſio, quę aliàs diſcuſſio dicitur, eſt bonorum, atque rerum principalis debitoris ad vngulam, vſque ad ſaccū, & peram per iudicem facta diſcuſſio, inquiſitio, atque detectio. l. 1. C. de reuoc. quæ fiūt in fraud. cred. Iac. de Aren. in ſuo tract. de exc. bon. in principio, num. 1. Bened. de Plumb. d. tract. in princ. nu. 1. nam excutere debitorē eſt inquirere in eius bona; an ex ipſis creditori in ſolidū ſatisfieri poſſit, in quo proceditur adeò rigoroſè, vt fiat vſque ad ſacculum, & peram, & etiam vſq; ad indumenta, non relicta debitoribus, niſi vnica veſte, qua corpus eorum tegat, ne nudi incedant. Iaſ. in §. fin. num. 6 inſtit. de actio. G. mez. in §. item Seruiana.
2 num. 37. inſt. d. tit. de actio. † & debet fieri citato fideiuſſore ad hoc vt eidē noceat. Bald. in l. actore. C. de euict. Gabr. de citat. concl. 1. nu. 333. Surd.
3 deciſ 256. num. 17. † Secundo duplex in iure beneficium excuſſionis dari.
4 Primum eſt, † quando agitur hypothecaria, quia ad hoc, vt dicta actio cōpetat, requiritur, quod prius quam perueniatur ad extraneos pignorum poſſeſſores fiat legitima bonorum debitoris, ſeu debitorum, ſeu eorum fideiuſſorum diſcuſſio. Auth. hoc niſi debitor. C. de pignor. & Authen. ſed hodie. C. de actio. & obliga. Nam ad hoc, vt hypothecaria actio intret, & maximè contra tertium poſſeſſorem ſemper exigitur, vt eidem præuia ſit legitima bonorum debitoris, vel debitorum excuſſio. Negusan. de pign. in 8. par. in 1. memb. num. 11. Rolan. conſ. 85. num. 12. volum. 2. qui num. 17. vult excuſſionem contra omnes faciendam eſſe. Altera, & ſecunda eſt excuſſio, de qua ad præſens agendum
5 eſt. † Quæ aliàs vocatur beneficium nouæ cõſtitutionis de fideiuſſoribus, ſecundum Specul. de renunc. §. 1. nu. 10. Aliàs beneficium Iuſtiniani. Teſſaur. deciſ. 166. in princ. Aliàs beneficium de principali prius cōueniendo Lanf. Balb. deciſ 83. vt etiam beneficium ordinis. Aſin. de execut. cap. 2.
6 nu. 13. † Et eſt, quę datur fideiuſſorib.

ac

Digitized by Google

ac cæteris, qui pro alijs ſe obligant, vt
ſunt mandatores, ſponſores, & con-
ſtitutores, vt prius ad eorum princi-
palis debitoris diſcuſſionem deuenia-
tur, & demũ in ſubſidium aſtringan-
tur ipſi, de quo beneficio dicitur in
Auth. præſente. C. eod. & in Auth. de
fideiuſſ. in princ. col. 1. quod benefi-
7 cium datur prædictis † modo eorum
principalis ſit obligatus. Salyc. in d.
8 Auth. pręſente in 3. quęſt. † & eſt fun-
data in naturali æquitate, & ideo non
9 ità de facili tolli poteſt, ità quod † ar-
bitrator etiam huiuſmodi excuſſionis
exceptionem admittere debeat. Natt.
conſ. 521. num. 9. & 11. Magon. deciſ.
Flor. 45. nu. 9. & in propoſito ſciendũ
10 eſt, † quod ex iſtis conſtitutionibus fi-
deiuſſores duplex beneficium habẽt.
Primum eſt, quod licet tã ipſi, quam
eorũ principalis teneatur in ſolidum;
& etiam licet hodie eiſdem competat
beneficium Epiſtolæ D. Adriani: ta-
men ex iſtis cõſtitutionis poſſunt op-
ponere agendum eſſe contra principa-
lem, & ipſum prius excutiendum ſi
principalis ſoluendo eſt. Secundum,
quod teneatur creditor cedere iura
ſuo fideiuſſori ſoluenti contra princi-
palem debitorem, & eius bona. De
primo beneficio dicemus hic, & quo-
niam tota iſta tractatio reſtringitur ad
infra poſitam cõcluſionem: ideo pro-
ſequendo nos materiam iſtam, de ea
videbimus; quare ab ordine ſupra po-
ſito non recedendum.

Concluſio in propoſito firmanda
11 eſt: † quod fideiuſſor ante principa-
lem excuſſum conueniri non poteſt.
d. Auth. præſente. C. de fideiuſſ. d. Au-
thent. § 1. l. decem., vbi omnes. ff. de
verb. oblig. Marſ. rub. de fideiuſſ. nu.
7. & 8. Socin. reg. 134. vbi ponit mul-
tas fallentias, & conſil. 24. viſis col. 6.
vol. 1. Iaſ. in l. fin. ff ſi cert. pet. Caſtr.
conſil. 175. ad primum quæſitum. in
princ. lib. 2. & conſ. 327. clarum eſt.
lib 2. Alex. conſ. 159. circa principiũ
nu. 4. verſ. ſi ergo lib. 2. Rim. ſen. con-
ſil. 448. per totum vol. 3. Capell. To-
loſ. deciſ. 80. Guid. Pap. deciſ. 94. Af-
flict. deciſ. 318. Rom. conſ. 241. nu. 6.
12 † qui dicit hoc habere locum, etiam
quod huic beneficio fuerit renuncia-
tum Grat. reſp. 87. num. 21. vol. 1. qui
inquit, quod ſi non ſit ante, ſed poſtea
non ſuffragatur. Ioſeph. Ludou. de-
ciſ. Peruſ. 57. num. 3. in 1. par. Marſ. d.
rub. eo. nu. 23. qui dicit hoc infallen-
ter procedere in fideiuſſore indemni-
tatis, quod etiam voluerunt. Alexan.
conſ. 29. nu. 22. vol. 7. Marant. de ord.
iud. in 8. memb. nu. 19. Oſaſch. deciſ.
Pedam. 2. num. 14. Gabr. de fideiuſſ.
concl. 1. num. 31. pulchrè Alphan. in
ſuis collectan. in d. Auth. præſente. nu.
194. Teſſaur. deciſ. Pedam. 166. nu. 1.
Carol. de Graſſ. in tract. de except. ad
Stat. exclud. omnes except. except. 10.
num. 57. cum ſeqq. Aſin. in prax. § 31.
cap 2. ampl. 22. verſ. ampliatur autem
num. 1. Rom. d. conſ. 241. nu. 6.
13 Ampl. primo, † vt hæc concluſio
procedat non tantum in fideiuſſore il-
lius debitoris, cuius bona per fiſcum
ſunt occupata. Muſcat. in prax. fide-
iuſ. par. 2. q. 7. num. 8. verum etiam in
fideiuſſore fiſci, nã & ipſe gaudet be-
neficio. d. Authen. præſente. C. eod. ita
Crem. ſing. 43. aliàs 44. & infra latius
dicemus in limitatione 17. & ratio eſt,
quia in hoc fiſcus vtitur iure priuati,
licet aliàs multa priuilegia habeat. gl.
in l. ſententia. C. eod. Rom. ſing. 641.
ſcis quod hodie. Crem. ſing. 44. an fi-
deiuſſor. Franc. de fideiuſ. c. 5. nu. 256.
14 Ampl. ſecũdo, etiam † quod in loco
fideiuſſionis præſtitæ reus nihil poſ-

ſideat,

ſideat, ſed in alio loco: nam adhuc debet prius diſcuti principalis, quam fideiuſſor. Marſ.ſing.220.

15 Ampl. tertio, † quando fuit facta excuſſio, & non reperto reo ſoluendo, cæptum ſit agi contra fideiuſſorem, & de nouo bona ſuperuenerunt reo: nam iterum contra eum debet fieri excuſſio. Marſ.ſing.142.

16 Ampl. quarto, † hoc idem eſſe in mandatore, conſtitutore, & ſponſore. Arret. noſter. Inſt.eo. in princ. verſ. quæro an omnes iſti Capel. Toloſ. deciſ.23. vbi Add. in littera. A. qui dicunt ſecus eſſe in expromiſſore.

17 Ampl. quinto, † etiam quod quis intercedat pro ſuo credito, & in rem ſuam fideiubeat. Alex.conſ.159.nu 4. verſ.nec ad hoc obſtat lib.2.

18 Ampl. ſexto, vt iſta adeò vera ſint, vt prius ſit neceſſaria ſententia Iudicis, quæ præuia diſcuſſione bonorum debitoris declaret debitorem non eſſe ſoluendo. Iaſ. in l.ſtipulatio iſta. §. habet autem num.7. ff. de nou. operis nunciat. fideiuſſor enim non tenetur niſi poſt factum, id eſt facta dilapidatione, & diſcuſſione bonorum principalis rei debendi. l. ſi pro ea, vbi not. omnes. C. de rei vendic. Ceph. con-
19 ſil. 88.nu.16.in 5.par. & † quod antequam fideiuſſor conueniri poſſit requiratur, quod præcedat principalis debitoris excuſſio, eaque pronuncietur, quod ſit legitimè facta, vel ſaltē, quod ſit notorium principalem debitorem non eſſe ſoluendo, tenent Alex. in l.ſi ego la ſeconda, num.3.& 4. ff.ſi cert. pet. Iaſ.in §. item ſi quis. nu.68. inſt.de act.

20 Ampl. ſeptimo, vt ante excuſſionē nedum ſint accipienda bona rei principalis, antequam ad fideiuſſorem deueniatur, verum, & eius principalis perſona. Bertaz.de clauſul. clauſula 4. gloſ.4.num.3.

21 Ampl. octauo, † quod non tantum vnus reus excutiendus eſt: verū etiam plures, ſi plures, ſint, adeo quod omnes excuti debent antequam fideiuſſori moleſtia inferatur. Arr.in §.item ſi quis in fraudem.num.7. Inſt.de act. Alex. conſ.73. colum. 1. in 6. Bertaz. dicto loco.

22 Ampl. nono, † vt non tantum conueniendus ſit principalis, antequam ad fideiuſſorem deueniatur, ſed etiam fiſcus, ſi ipſi principali ſucceſſerit ob confiſcationem. Bertaz. in loco ſupra citato.num.3.verſ.non ſolum.

23 Ampl. decimo, † in fideiuſſore indemnitatis, qui & ipſe beneficium excuſſionis habet, nec ante principalem conueniri poteſt l.1. & 2.C.de conueni.fiſc.debit.lib.10. Affl. ct. deciſ.318. Marſ.tub.eo.nu.13.& 314. And.Gail. lib.2.obſer.27. nu. 13. Valent. Franc.
24 de fid.c.5.nu.169. etiam quod † omni fideiuſſorum auxilio, & legum renunciaſſet. Bart.& Io.de Plat.in d.l.1. C. de conueniend. fiſci. debit. Angel. Alex. Iaſ.& Alciat.in l.ſi.ff.ſi cert.pet. Salyc. in l.1. C. quod cum eo. Eman. Suarez. in Theſ.com.opi. in littera F. num.137. Grammat.deciſ. I. uſi.379.
25 num.2.& etiam † quod iurauerit. Iaſ. Deci.& alij in d.l.ſi.ff.ſi cert.pet. Muſcat.in prax.fid.par.1.mod.20.nu.17.
26 & ratio eſt: † quia de natura fideiuſſionis indemnitatis eſt, vt prius conſtare debeat, quātum creditor à principali debitore conſequi poſſit, ad hoc vt indemnitatis promiſſio locum habeat. And.Gail.lib.2.obſer. obſer.27. num.13. Muſcat. dicto mod.20.nu.7. & tetigimus infra hoc eod.capit.3. num.71.

27 Ampl. 11. vt † non tantum hoc ſit

verum

verum in fideiuſſore laico: verum etiam in clerico, qui in caſibus ſibi à iure permiſſis interceſſit: modo huic priuilegio non renunciauerit. Anton. Hering. de fid. c. 27. num. 158.

28 Ampl. 12. † in fideiuſſore de iudicio ſiſti. l. 1. §. fin. vbi Bald. C. de vſur. rei iud. Franc. de fideiuſſ. c. 5 nu. 226. cum ſeqq. Anton. Hering. d. cap. 27. num. 159.

29 Ampl. 13. vt † non tãtum procedat
in vno, verum etiam in pluribus fide-
30 iuſſoribus, niſi ad vnum † ex eis pro-
uenerit pecunia: quia prius ipſe, vt
principalis debitor excutiendus eſt, vt
oſtendimus infra lim. 11.

31 Ampl. 14. † vt non tantum compe-
tat hoc beneficium fideiuſſori contra
debitorem, verum etiam contra hæ-
redem debitoris. l. Moſchis. ff. de iure
fiſci. Auth. hoc ſi debitor. C. de pign.
Andr. Gail. lib. 2. obſer. 27. num. 12.
Franc. de fideiuſſ. cap. 5. nu. 257. Mo-
32 do debitor † viuens non fuiſſet mo-
roſus: tũc enim excuſſio aduerſus hæ-
redem non competit: ſed ſtatim deue-
nitur ad fideiuſſorem, gloſ. & Bald. in
l. fin. C. de cond. inſert. Capell. Toloſ.
deciſ. 130. & 196. vbi Aufre. in Add.
Muſcat. in prax. fideiuſſ. part. 2. q. 10.
nu 34. Idem dic contra hæreditatem
iacentem. Gail. d. obſer. 27. nu. 12.

Limitatur tamẽ multis modis hæc concluſio, de quibus per Iaſ. in d. §. itẽ ſi quis in fraudem. Inſtit. de act. idem Iaſ. vbi etiam Deci. & cęteri omnes in l. fin. ff. ſi cert. per. Alex. in l. exitus. nu. 5. ff. de acq. poſſ. Gabr. d. concluſ. 1. de fideiuſ. Philipp. Port. in commu. concluſ cõcl. 41. Miſing. cent. 2. obſer. 18. Gail. lib. 2. obſer. 27. Franc. de fid. c. 5. à num. 316. vſque ad numerum 430. Gagn. in l. 2. in princ. num. 6. ff. de reg. iur. Ant. Hering. de fid. c. 27. nu. 186.

33 Et primo † vt non procedat, quando fideiuſſor vt principalis principaliter, & in ſolidum promiſit. nam tali caſu omiſſo principali debitore poteſt agi contra fideiuſſorem, etiam nõ facta excuſſione dicti principalis debitoris. gl. in l. ſi verò, in §. ſi poſt creditam, in verbo. rectiſſimè. ff. mand. & in rubr. in Auth. de fideiuſſ. Bald. in l. 1. col. pen. C. de conueniend. fiſc. debit. lib. 10. Boer. deciſ. 223. nu. 1. Alexand. conſ. 31. in fi. lib. 3. & in l. vbi in §. illud. ff. de verb. oblig. Abb. in c. 2. col. penult. eo. Guid. Pap. deciſ. 570. Grat. reſp. 18. num. 16. & reſp. 87. col. fin. vol. 1. Andr. Sicul. in c. peruenit, extra eo. Capell. Toloſ. deciſ. 8. & deciſ. 23. vbi add. in littera A. & deciſ. 80. Gloſ. Cyn. & Salyc. Io. Fab. & omnes in d. auth. præſente. Marſ. in d. rub. de fidei. à num. 61. vſque ad 66. Teſſaur. deciſ. 166. nu. 2. vbi infinitos congerit Specul. de renunciat. & concluſ. §. 1. verſic. viſo. Alex. conſ. 32. lib. 4. Caſtr. conſ. 327. lib. 2.

34 Et ratio eſt, † quia tunc ſunt duo
35 rei debẽdi, & quilibet poteſt † in ſo-
lidum conueniri. Iaſ. in l. decem ſti-
pulatus in princ. ſub nu. 4. ff. de verb.
oblig. Marſ. d. rub. eo. num. 61. Rom.
conſ. 392. nu. 10. verſ. 4. præmittend.
Decian. conſil. 72. num. 5. & 6. vol. 1.
36 dictiones † enim ſolidum, integrum,
& totum: diminutionem, & dedu-
ctionem reſpuunt. l. nomen debitoris,
in §. fin. ff. de leg. 3. l. fi. C. ad l. Falcid.

37 Ampl. hoc idem eſſe, † quando fideiuſſor ſe in ſolidum obligauerit, etiam quod non dixerit principalis principaliter: quia etiam eo caſu non excuſſo principali, poteſt cõueniri fideiuſſor. Bald. conſ. 198 num. 7. verſ. aut ſumus in caſu lib. 1. quod duplicatur in conſ. 453 lib. 1. Ioan. de Imo.

conſ.

conſ.46.in fin.& ratio eſt, quia quoad realem obligationem, quæ attenditur inter plures fideiuſſores tenentur inter ſe, cum quilibet participauerit de re, vel pecunia, pro qua fideiuſſerunt, ſed quoad verbalem obligationẽ, quę ſpectatur reſpectu creditoris, omnes in ſolidum tenentur. Caſtr.conſ.420. conſideranda ſunt lib. 1.

38 Contrarium, † quòd immo ſi fideiuſſor ſe obligauit vt principalis principaliter, & in ſolidũ debitum ſuum proprium faciendo, quod nihilominus ei competat exceptio ordinis, firmarunt Guid. Pap. deciſ.570.nu.6.& deciſ.604. Curt. Sen.conſ.6.nu.1. Teſſaur. qui dicit hanc magis æquam, & communem d.deciſ.166.num.2.verſ. verum ſingulis, & reddit optimã rationem, quia inquit re vera, licet ſe vt principalem obligauerit, tamen cum pecuniam non receperit, non eſt niſi fideiuſſor. Rot.Ian. deciſ.65. nu.2. & deciſ.66. num.1. quæ vult etiam hæc eſſe vera, quando dictum eſt principalis, principaliter, & in ſolidum, & non eſt renunciatum iuri de principali, vt in gloſ. in d. Auth. de fideiuſſ. in princ. & ponunt Ruyn.conſ.140. nu. 8. volum.1. Decian.conſ.25. num.10. lib.1. Summa Ang. in verb. fideiuſſor. num.13. Abb. in c. peruenit extra eod. Bal conſ.198.nu.7.lib.1. Petr. de Rauen.ſing.201. Cabal. de vſur. quæſt.7. Franc. de fidei.c.5.nu 192. Gail. obſer. 28.nu.1. Bertaz. de clauſul. clauſ.39. gl.4.nu.1. Carp. ad Stat. Mediol. part. 1.cap.413.nu.7. & 8. cum alijs relatis ab Ant. Hering. de fideiuſ. cap.27. num.70.

39 Declara tamen, † & concorda iſtas opiniones inter ſe pugnantes, vt prima opinio procedat; quando fideiuſſor ſe obligauit principaliter in eodẽ inſtrumento, & vt principalis, principaliter & in ſolidum, quia tunc poteſt conueniri, etiam principali nõ ex-

40 cuſſo: ſecus † ſi in alio diuerſo ac ſeparato inſtrumento, quia tunc principalis prius excuti debet: & in hoc procedit ſecunda opinio. Alex.conſil. 31.in cauſa excuſſionis, col. pen. verſic.3. principaliter. vol.4. Deci. conſ. 25. nu.10. vol.2. Quando enim fideiuſſor ſe obligauit, poſt cõtractum, & diuerſo tempore, & animo nouandi, licet ſe vt principalem principaliter, & in ſolidum obligauerit, nihilominus prius reus, & principalis debitor excuti debet gl. & Dyn. in d. Authen. præſente. Salyc. in l. dictantibus, C. de teſtam. Alex. conſ.29. num.36. vol.7. Capell. Toloſ. deciſ.23. Gabr. de fideiuſs. concluſ.1. num.99. cum ſeqq. Iaſ. conſ.58. Fanuti. de mom. temp. c.21. num.18. & maximè quando conſtat, quod eſt fideiuſſor, licet, vt principalis principaliter, & in ſolidum ſe obligauerit. Decian. conſ.72.nu.6. lib.2. qui alios allegat. Et circa iſtam clauſulam, vt principalis principaliter, & in ſolidum, Vide Bertaz. de clauſul. clauſula 19. gloſ.4. num. 1. vbi vult,

41 † quòd ſuum non operetur effectum, niſi quando interuenit nouatio, & ex ea veniat liberatus fideiuſſor, ſecus vero quando clarè conſtat negotium ad alium pertinere, idem clauſula.39. gloſſ. 6. numero 1. qui dicit, quod

42 dictio in † ſolidum attribuit totum vnicuique.

43 Limit. ſecundo, † quando fideiuſſor animo nouandi promiſit: nam tũc perdit, & beneficium diuiſionis, & diſcuſſionis, gl. in Auth. de fideiuſs. in verbo fideiuſſorem in prin. Bald. in l. cum perſonam in §.1.& in l. reſcriptũ, in §.fi.ff. de pact. Alex. conſ.32. lib.4. &

46 *Fideiuſſor cum quarantigia, & obligatione excluditur ab huius priuilegij allegatione.*

47 *Fideiuſſor cum iuramento vtrum huius indulti commodo potiri poſſit, & 51. & 52. vbi conſtat articulũ iſtum valdè controuerſum eſſe.*

48 *Iuramentum præciſè cogit ad facti obſeruantiam.*

49 *Iuramentum habet vim præciſæ, & enixæ voluntatis, & expreſſæ renunciationis.*

50 *Iuramentum habet vim clauſulæ omnimeliori modo.*

53 *Iuramentum ſequitur naturam actus, ſuper quo interponitur.*

54 *Iuramentum obligationi robur addit, intra tamen ſuos fines.*

55 *Fauori pro ſe introducto vnicuique renunciare permiſſum eſt.*

56 *Fideiuſſor numquid habeat beneficium excuſſionis, quando eidem expreſſè renunciauit.*

57 *Fideiuſſor ſi promiſit ſoluere liberè, & & ſine vlla exceptione, & renunciauerit omni legũ auxilio, non cenſetur exceptioni excuſſionis renunciaſſe.*

58 *Renunciatio eſt ſtricti iuris, & non veniunt in ea niſi expreſſa.*

59 *Renouatio eſt ad iſtar donationis, quæ non præſumitur, quando alia coniectura ſumi poteſt.*

60 *Renouatio generalis non includit exceptionem, quæ venit ex natura actus: ſed tantum friuolam, iniuſtam, & incongruam.*

61 *Fideiuſſor debet vti renunciationibus ſpecificis, & per iudicem debet addi certioratio, ad hoc vt ſibi præiudicet.*

62 *Clauſula renuncians beneficio de fideiuſſoribus, & omni legum auxilio, an includat excuſſionis beneficium.*

63 *Clauſula omni iuris, & facti exceptione remota, an comprehendat excuſſionem.*

64 *Clauſula promiſit liberè, & ſine aliqua exceptione ſoluere, an contineat iſtud excuſſionis præſidium.*

65 *Clauſula iſta promiſit ſoluere liberè, & nullam exceptionẽ opponere quomodocunque, & qualitercunque eidem competẽtem tam de iure ciuili, quam de iure Canonico, vel ſtatutario, & quodcunque nomen habeat; Quod in iſta generalitate etiam includatur excuſsionis exceptio.*

66 *Idem ſi apponatur renunciatio cæterata.*

67 *Fideiuſsor in ſubſidium obligatus nunquam huius exceptionis priuilegium perdit, etiam quod eidem in ſpecie renunciauerit.*

68 *Fideiuſsionis in ſubſidium ea eſt natura, vt prius principalis debitor conueniatur, quam fideiuſſor.*

69 *Fideiuſsor indemnitatis non poteſt conueniri ante principalem, etiam quod exceptioni excuſsionis in ſpecie per eum renunciatum fuerit.*

Contrarium. num. 72.

70 *Et etiam quod ſtatutum exceptionem excuſsionis tolleret.*

71 *Vt pariter quod conſtaret notoriè principalem non eſſe ſoluendo.*

73 *Fideiuſsor, quod principalis obſeruabit aliàs de ſuo non gaudet beneficio excuſsionis.*

74 *Idem ſi ſe obligauit ſoluere ad omne creditoris nutum.*

75 *Fideiuſsor, qui ſoluere promiſit ſola facti veritate inſpecta allegando hoc priuilegium, non auditur.*

76 *Idem quando ex forma ſtatutorum debet ſummariè, & de plano procedi contra fideiuſsorem.*

77 *Contrarium tamen firmant nonnulli.*

78 *Iudex habens facultatem procedendi*

di ſummariè, & de plano, & ſola facti veritate inſpecta, an poſſit hanc exceptionem ordinis reijcere. Recenſentur variæ opiniones, & concluditur hoc totum arbitrarium eſſe.

79 Arbiter, & arbitrator hoc beneficium admittere debent.

80 Beneficium excuſsionis eſt fundatum in naturali æquitate, & ideo non ita de facili tolli poteſt.

81 Beneficium excuſsionis non habet locum de iure Canonico.

82 De iure Canonico apices iuris non attendantur.

83 Leges ciuiles in foro Canonico ſeruãtur, quando per ſacros canones contra eas expreſſè non eſt ſtatutum.

84 Fideiuſſor, qui verè pecuniam recipit, non habet beneficium excuſsionis.

85 Fideiuſſor qui pecuniam accipit loco debitoris eſt.

86 Fideiuſſor, obligatus ſub conditione ſi principalis non ſoluerit, caret hoc excuſsionis priuilegio, & maximè ſi principalis ad ſoluendum fuerit interpellatus, & monitus.

87 Fideiuſſor qui fuit releuatus, eo, quia aliquid ſibi pro ſui aſsicuratione aſſignare fecerit; cadit ab excuſsionis beneficio.

Intellige modo aſsignamentum ſit firmum ibidem.

88 Beneficium excuſsionis non habet locum in fideiuſsionibus iudiciarijs.

89 Idem nec in fideiuſsione ficta.

90 Idem in fideiuſſoribus officialium.

91 Idem in fideiuſſoribus fiſci, reipublicæ, & Principis.

92 Principalis, quando eſt potens, & difficilis ad exigendum in eo beneficium excuſsionis ceſſat.

93 Fiſcus, reſpublica, & Princeps cum ſint ſemper ſoluendo, inanis eſt eorum diſcuſsio.

Tract. de Fideiuſſoribus.

94 Fideiubens pro naturaliter tantum obligato hoc beneficio vti non poteſt.

95 Excuſsio contra naturaliter obligatum tantum fieri non poteſt.

96 Naturalis obligatio actionem non parit.

97 Principalis tunc debet conueniri, & excuti, quando contra eum de iure, & de facto agi poteſt.

98 Fideiuſſor pro debito procedente à crimine hoc excuſsionis auxilio caret.

99 Fideiuſſor pro ſpecie non poteſt hoc beneficio iuuari.

100 Pater pro filio intercedens hac non elargitur gratia.

101 Idem eſt in patre mandante filium obligari.

102 Pater pro filio fideiubens, vel iubens filium obligari intelligitur non fideiuſſor ſed principalis.

103 Fideiuſſor ante principalem excutitur, in quando principalis eſt notoriè difficilis conuentionis.

104 Fideiuſſor conuenitur etiam non excuſſo principali, quando apud eum ſunt bona debitoris.

105 Beneficium excuſsionis deficit ad effectum faciendi compenſationem, puta ſi creditor eſt debitor fideiuſſoris, & vult compenſare.

106 Beneficium excuſsionis non habet locum, quando creditor habet pignus, quod non poteſt commodè vendi.

107 Fideiuſſor ſi efficiatur hæres principalis debitoris, tali caſu priuilegium excuſsionis ceſſat.

108 Beneficium excuſsionis non habet locum in omnibus illis caſibus, in quibus tertius poſſeſſor nõ excuſſo principali conuenitur.

109 Idem nec quando excuſsionem impediuit, nam hoc caſu tenetur eodem modo, ac ſi eripuerit debitorem de manibus executorum.

Digitized by Google

110 *Idem nec mortuo principali interpellatis hæredibus.*
111 *Idem nec ubi agitur de bono, & æquo.*
112 *Excuſſionis exceptio eſt adinuenta ad conſeruandum iuris rigorem.*
113 *Beneficium excuſſionis non habet locum in capſerio mercatore, & ſimilibus perſonis.*
114 *Idem in numulario, & argentario.*
115 *Fideiuſſor negans ſe fideiuſſiſſe conuictus de mendacio priuatur hoc auxilio.*
116 *Mendacia lex ſeuerè prohibet, mendacesque ſummoperè odio habet.*
117 *Mendaces olim apud Perſas pœna perpetui ſilentij multabantur, & quod demum ipſis uera dicentibus non crederetur.*
118 *Nemo debet ex eo fructum conſequi, quod nixus eſt impugnare.*
119 *Is fruſtra legis auxilium implorat, qui in legem commiſit.*
120 *Ex actu impugnato, vt etiam ex articulo negato quis ſe iuuari non poteſt.*
121 *Scriptum pro eo non dicitur, qui venit contra ſcriptum.*
122 *Priuilegium per actum contrarium perditur.*
123 *Negans poſſeſſionem aduerſarij non poteſt poſtea ſe illa iuuare.*
124 *Negans libellum non poteſt poſtea ſe ſuper illo fundare.*
125 *Mendacio nulla pœna à iure infligitur.*
126 *Mendacium omne regulariter dolum includit, & ſemper eſt cum dolo. num 129.*
127 *Mendacium eſt falſa vocis demonſtratio cum voluntate fallentis.*
128 *Mendacium omne regulariter in delictum ſonat.*
130 *Mendax quando ex mendacio ſentit commodum, mendacium (alio non docto) ſemper præſumitur eſſe cum dolo.*
131 *Mendacibus leges pœnas infligunt, auferendo eis priuilegia, & beneficia, quæ habent.*
132 *Negans in pœnam mendacij amittit omne ius, quod habet.*
133 *Fideiuſſor ſe fideiuſſorem negãs, ſi conuincatur de mendacio à commodo huius beneficij excuſſionis cadit.*
134 *Modo talem inficiationem in iudicio faciat.*
135 *Feudatarius, & emphyteuta negantes rem feudalem, & emphyteuticam eſſe, cadunt ab omni commodo feudi, & emphyteuſis.*
136 *Negans hæres rem hæreditariam eſſe conuictus à legatario cadit à commodo legis Falcidiæ.*
137 *Negãs ſcripturam manu propria ſcriptam, ſi conuincatur de mendacio exceptionum non numeratæ pecuniæ perdit.*
138 *Negãs ſe ſocium ſi conuincatur, amittit beneficium, ne exigatur vltra quam facere poſſit.*
139 *Negans maritus matrimonium ſi conuincatur, perdit beneficium ne exigatur vltra vires, & eius impoſſibilitatem.*
140 *Negans ſententiam pro ſe latam, ſi conuincatur de mendacio eidem imponitur perpetuum ſilẽtium, ita quod de cętero audiri non debeat.*
141 *Negans aliquod inſtrumentum quod exhiberi petatur, ſi conuincatur de mendacio, interdicitur eidem omne commodum, quod ex dicto inſtrumento percipere poſſit.*
142 *Negans contractum cadit à commodo dicti contractus ſtatim ac conuictus eſt de mendacio.*
143 *Negans ſe poſſidere prædium nomine proprio; ſed alieno ſi conuincatur,*

tur, aufertur ei poſſeſſio, & in actorem in pœnam ſui mendacij transfertur.

144 *Minor falsò ſe maiorem aſſerens ſi conuincatur, priuatur beneficio reſtitutionis in integrum.*

145 *Mulier in contractu venditionis aſſerens rem non eſſe dotalem, non auditur demum dicendo rem dotalem, & volens ex hoc dictam venditionem impugnare.*

146 *Mulier fideiubendo ſi vult creditorem decipere eo, quia inducatur veſte virili non ſolum valet fideiuſsio per eam facta: verum etiam Velleiani ope non iuuatur.*

147 *Filiusfa. falsò ſe eſſe ſui iuris aſſerens, Macedoniano priuatur.*

148 *Patremfam. quis ſe profitendo, non poteſt docendo de contrario poſtmodum actum impugnare.*

149 *Mulier in inſtrumento venditionis per eam facto aſſerẽs tales ſibi proximiores docendo de contrario non poterit dictum contractum vti doloſa, & mendax impugnare.*

150 *Mendax precator caret in totum precatis.*

151 *Fideiuſſor negans narrata prout narrantur, & petita pro vt petuntur, ſi conuincatur, non per hoc cadit ab hoc excuſsionis beneficio.*

152 *Clauſula narrata pro vt narrãtur continet reſpectum implicitum, vnde talis ſic reſpondens nec pro negante, nec pro confitente habetur.*

153 *Fideiuſſor negans aliquid ex ignorantia, & ſine dolo mali ſibi non præiudicat.*

154 *Idem in titubante, dubitante, & incerto: nam & ipſe pro ignorante habetur.*

155 *Ignorans, titubans, dubitans, & incertus ſi negant, & conuincantur, ab omni pœna redduntur immunes.*

156 *Dummodo ignorantia non ſit craſſa, & ſupina.*

157 *Fideiuſſor negans ſe fideiuſſorem, & poſt libellum ante tamen litem conteſtatam talem negationem reuocans non cadit à beneficio excuſſionis.*

158 *Beneficium excuſſionis non habet locum principali abſente: & eo magis ſi eſt in longinquis partibus, & hoc ne creditor cogatur peregrinare.*

159 *Abſens quis dicatur in propoſito, & quis præſens.*

160 *Abſens in materia ſtipulationis dicitur, quando partes ſe non poſſunt ad inuicem audire.*

161 *Abſens non dicitur principalis quando eſt in loco vicino, & facilis conuentionis.*

162 *Niſi fortè latitaret.*

163 *Abſens in caſu iſto non dicitur, ſi habet bona, & domicilium in territorio creditoris.*

164 *Fideiuſſor quando principalis eſt difficilis conuentionis conuenitur etiã non excuſſo dicto principali.*

165 *Ex difficultate conuentionis inducitur quem non eſſe ſoluendo.*

166 *Difficilis ad conueniendum quis dicatur remiſſiuè.*

167 *Principalis ſi eſt de potentioribus, tunc dicitur difficilis conuentionis & exactionis.*

168 *Paria ſunt non eſſe ſoluendo facultatibus, vel facilitate conueniendi.*

169 *Fideiuſſor Tiranni conuenitur etiam non excuſſo Tiranno.*

170 *Fideiuſſor habens principalem exiſtentem in Caſtro, vel loco munitiſſimo, & difficilis conuentionis poteſt conueniri etiam non excuſſo principali.*

171 *Difficultas impoſſibilitati adæquatur.*

172 *Poſſe non dicimus, quod poſſumus cum difficultate.*

173 *Minor locans domum viro potenti ex hoc dicitur læſus, & debet reſtitui.*

174 *Locatio potentiori facta dicitur alienatio.*

175 *Fideiuſſor quando de iure, & de facto eius principalis conueniri non poteſt omiſſo dicto principali ipſe conueniri poteſt.*

176 *Arbitrarium eſt quanta in propoſito debeat eſſe rixoſitas, & potentia.*

177 *Fideiuſſor beneficium excuſſionis perdit, quando principalis eſt notoriè non ſoluendo effectus.*

178 *Notorium in propoſito notorietas famæ dicitur.*

179 *Notoria, & certa inopia pro excuſſione habetur.*

180 *Notorium facti permanentis ſatis eſt allegare in allegationibus iuris, & de tempore diſputationis.*

181 *Notorium facti permanentis non requirit formatas probationes, ſed pro eius iuſtificatione ſatis eſt, quod iudex informationes capiat in cubili ex ſuo officio, etiam parte non citata.*

182 *Et maximè quando ſcitur per omnes, qui in loco ſunt.*

183 *Iudicis arbitrio relinquitur quod ſit notorium.*

184 *Notoria præſumptiuè probantur, puta per æſtimum.*

185 *Notorium (ſecundum nonnullos) requirit iuſtificationes plenas.*

186 *Notorium in propoſito requirit ſententiam iudicis declaratoriam excuſſionis principalis debitoris, quod non ſit ſoluendo.*

187 *Debitor, quando dicatur non ſoluendo eſſe remiſſiuè.*

188 *Notorium multis modis probatur. Primo per famam vicinorum; ſecundo iuramento debitoris; tertio, ſi debitor bonis ceſſerit; quarto ſi aliàs fuerit excuſſus, & repertus, ac declaratus per iudicem non ſoluendo, quinto ſi fideiuſſor confeſſus fuerit in iudicio principalem non eſſe ſoluendo; ſexto, per miniſtrorum publicorum relationes, quod nulla, aut exigua bona extare reppererint.*

189 *Excuſſionis exceptio numquid poſſit opponi poſt litem conteſtatam.*

190 *Exceptio ordinis debet opponi ante litem conteſtatam aliàs eidem renunciatum videtur.*

191 *In hac exceptione proponenda fiſcus vtitur iure communi.*

192 *Exceptio ordinis, ac diſcuſſionis dilatoria eſt.*

193 *Exceptionum dilatoriarum non datur obiectus poſt litem conteſtatam.*

194 *Exceptio excuſſionis in cauſa appellationis propoſita non recipitur.*

195 *Exceptio excuſſionis etiam in executione oppoſita admittitur.*

196 *Exceptio excuſſionis eſt anomala, & ideo omni tempore opponi poteſt.*

197 *Exceptio ordinis quandocunque poteſt obijci etiam in actu executionis in fideiuſſione etiam indemnitatis.*

198 *Beneficium excuſſionis non habet locum in criminalibus.*

199 *Fideiuſſor cadit à commodo excuſſionis, quando principalis ſtetit in carceribus, & non ſoluit.*

200 *In omnibus caſibus, in quibus exceptio iſta locum non habet fideiuſſor poteſt dicere, quod principalis debitor ſuis ſumptibus excutiatur.*

201 *Fideiuſſor quando in ſua obligatione promiſit ſtatim, illicò, ſubitò, & confeſtim ſoluere, vel ſimilibus verbis vſus fuerit tunc beneficio diſcuſſionis priuatur.*

202 *Fideiuſſor ludi, cum vt plurimum præmium, & pignus capiat nō poteſt excuſſionis exceptionem allegare.*

203 *Excuſſionis oppoſitio tunc vana reputatur,*

Digitized by Google

tatur, quando bona debitoris reperiuntur penes fideiuſſorem.

204 *Idem quando quædam bona debitoris ſunt data in depoſitum ipſi fideiuſſori.*

205 *Depoſitū multas prærogatiuas habet.*

206 *Depoſitarius retinere nullo modo poteſt, ſed tenetur omnino ſoluere.*

207 *Quādo conſuetudine, ſtatuto, vel alia cōſtitutione vigente in loco ſeruatur, quod omiſſo principali conueniatur fideiuſſor, tunc illi ſtandum eſt.*

208 *Multæ aliæ limitationes ad regulam hanc recenſentur remiſſiuè.*

209 *Fideiuſſor abſentis conuentus an habeat beneficium excuſsionis, principali reuerſo pendente iudicio.*

210 *Quid ſi diſcuſsione facta reus repertus ſit non ſoluendo, deinde bona ſibi ſuperueneriint.*

211 *Excuſsionis exceptio an ſit de apicibus iuris remiſſiuè.*

212 *Excuſsionis priuilegium ſemper ſeruandum eſt, quando obligatio fideiuſſoria continet ſummam incertam, & quæ liquidatione, & diſcuſsione egeat nā tali caſu ſemper principalis prius excutiendus eſt antequam deueniatur ad fideiuſſorem.*

Fideiuſſor non poteſt conueniri, niſi prius principali excuſſo.

C A P. I I I.

PRo huius concluſionis intelligentia præſcienda ſunt duo. Primo,
1 † quod excuſſio, quę aliàs diſcuſſio dicitur, eſt bonorum, atque rerum principalis debitoris ad vngulam, vſque ad ſaccū, & peram per iudicem facta diſcuſſio, inquiſitio, atque detectio. l. 1. C. de reuoc. quæ fiūt in fraud. cred. Iac. de Aren. in ſuo tract. de exc. bon. in principio, num. 1. Bened. de Plumb. d. tract. in princ. nu. 1. nam excutere debitorē eſt inquirere in eius bona; an ex ipſis creditori in ſolidū ſatisfieri poſſit, in quo proceditur adeò rigoroſè, vt fiat vſque ad ſacculum, & peram, & etiam vſq; ad indumenta, non relicta debitoribus, niſi vnica veſte, qua corpus eorum tegat, ne nudi incedant. Iaſ. in §. fin. num. 6 inſtit. de actio. G. mez. in §. item Seruiana. num. 37. inſt. d. tit. de actio. † & debet
2 fieri citato fideiuſſore ad hoc vt eidē noceat. Bald. in l. actore. C. de euict. Gabr. de citat. concl. 1. nu. 333. Surd. decif 256. num. 17. † Secundo duplex
3 in iure beneficium excuſſionis dari.
4 Primum eſt, † quando agitur hypothecaria, quia ad hoc, vt dicta actio cōpetat, requiritur, quod prius quam perueniatur ad extraneos pignorum poſſeſſores fiat legitima bonorum debitoris, ſeu debitorum, ſeu eorum fideiuſſorum diſcuſſio. Auth. hoc niſi debitor. C. de pignor. & Authen. ſed hodie. C. de actio. & oblig. Nam ad hoc, vt hypothecaria actio intret, & maximè contra tertium poſſeſſorem ſemper exigitur, vt eidem præuia ſit legitima bonorum debitoris, vel debitorum excuſſio. Neguſan. de pign. in 8. par. in 1. memb. num. 11. Rolan. conſ. 85. num. 12. volum. 2. qui num. 17. vult excuſſionem contra omnes faciendam eſſe. Altera, & ſecunda eſt excuſſio, de qua ad præſens agendum
5 eſt. † Quæ aliàs vocatur beneficium nouæ cōſtitutionis de fideiuſſoribus, ſecundum Specul. de renunc. §. 1. nu. 10. Aliàs beneficium Iuſtiniani. Teſſaur. decif. 166. in princ. Aliàs beneficium de principali prius cōueniendo Lanf. Balb. decif 83. vt etiam beneficium ordinis. Afin. de execut. cap. 2.
6 nu. 13. † Et eſt, quę datur fideiuſſorib.

ac

ac cæteris, qui pro alijs ſe obligant, vt ſunt mandatores, ſponſores, & conſtitutores, vt prius ad eorum principalis debitoris diſcuſſionem deueniatur, & demũ in ſubſidium aſtringantur ipſi, de quo beneficio dicitur in Auth. præſente. C. eod. & in Auth. de fideiuſſ. in princ. col. 1. quod benefi-
7 cium datur prædictis † modo eorum principalis ſit obligatus. Salyc. in d.
8 Auth. præſente in 3. quæſt. † & eſt fundata in naturali æquitate, & ideo non
9 ità de facili tolli poteſt, ità quod † arbitrator etiam huiuſmodi excuſſionis exceptionem admittere debeat. Natt. conſ. 521. num. 9. & 11. Magon. deciſ. Flor. 45. nu. 9. & in propoſito ſciendũ
10 eſt, † quod ex iſtis conſtitutionibus fideiuſſores duplex beneficium habẽt. Primum eſt, quod licet tã ipſi, quam eorũ principalis teneatur in ſolidum; & etiam licet hodie eiſdem competat beneficium Epiſtolæ D. Adriani: tamen ex iſtis cõſtitutionis poſſunt opponere agendum eſſe contra principalem, & ipſum prius excutiendum ſi principalis ſoluendo eſt. Secundum, quod teneatur creditor cedere iura ſuo fideiuſſori ſoluenti contra principalem debitorem, & eius bona. De primo beneficio dicemus hic, & quoniam tota iſta tractatio reſtringitur ad infra poſitam cõcluſionem: ideo proſequendo nos materiam iſtam, de ea videbimus; quare ab ordine ſupra poſito non recedendum.

Concluſio in propoſito firmanda
11 eſt: † quod fideiuſſor ante principalem excuſſum conueniri non poteſt. d. Auth. præſente. C. de fideiuſſ. d. Authent. § 1. l. decem., vbi omnes. ff. de verb. oblig. Marſ. rub. de fideiuſſ. nu. 7. & 8. Socin. reg. 134. vbi ponit multas fallentias, & conſil. 24. viſis col. 6. vol. 1. Iaſ. in l. fin. ff ſi cert. pet. Caſtr. conſil. 175. ad primum quæſitum. in princ. lib. 2. & conſ. 327. clarum eſt. lib 2. Alex. conſ. 159. circa principiũ nu. 4. verſ. ſi ergo lib. 2. Rim. ſen. conſil. 448. per totum vol. 3. Capell. Toloſ. deciſ. 80. Guid. Pap. deciſ. 94. Afflict. deciſ. 318. Rom. conſ 241. nu. 6.
12 † qui dicit hoc habere locum, etiam quod huic beneficio fuerit renunciatum Grat. reſp. 87. num. 21. vol. 1. qui inquit, quod ſi non fit ante, ſed poſtea non ſuffragatur. Ioſeph. Ludou. deciſ. Peruſ. 57. num. 3. in 1. par. Marſ. d. rub. eo. nu. 23. qui dicit hoc infallenter procedere in fideiuſſore indemnitatis, quod etiam voluerunt. Alexan. conſ. 29. nu. 22. vol. 7. Marant. de ord. iud. in 8. memb. nu. 19. Oſaſch. deciſ. Pedam. 2. num. 14. Gabr. de fideiuſſ. concl. 1. num. 31. pulchrè Alphan. in ſuis collectan. in d. Auth. præſente. nu. 194. Teſſaur. deciſ. Pedam. 166. nu. 1. Carol. de Graff. in tract. de except. ad Stat. exclud. omnes except. except. 10. num. 57. cum ſeqq. A fin. in prax. § 31. cap 2. ampl. 22. verſ. ampliatur autem num. 1. Rom. d. conſ. 241. nu. 6.
13 Ampl. primo, † vt hæc concluſio procedat non tantum in fideiuſſore illius debitoris, cuius bona per fiſcum ſunt occupata. Muſcat. in prax. fideiuſ. par. 2. q. 7. num. 8. verum etiam in fideiuſſore fiſci, nã & ipſe gaudet beneficio d. Authen. præſente. C. eod. ita Crem. ſing. 43. aliàs 44. & infra latius dicemus in limitatione 17. & ratio eſt, quia in hoc fiſcus vtitur iure priuati, licet aliàs multa priuilegia habeat. gl. in l. ſententia. C. eod. Rom. ſing. 641. ſcis quod hodie. Crem. ſing. 44. an fideiuſſor. Franc. de fideiuſ. c. 5. nu. 256.
14 Ampl. ſecũdo, etiam † quod in loco fideiuſſionis præſtitæ reus nihil poſſideat,

fideat, ſed in alio loco: nam adhuc debet prius diſcuti principalis, quam fideiuſſor. Marſ. ſing. 220.

15 Ampl. tertio, † quando fuit facta excuſſio, & non reperto reo ſoluendo, cœptum ſit agi contra fideiuſſorem, & de nouo bona ſuperuenerunt reo: nam iterum contra eum debet fieri excuſſio. Marſ. ſing. 142.

16 Ampl. quarto, † hoc idem eſſe in mandatore, conſtitutore, & ſponſore. Arret. noſter. Inſt. eo. in princ. verſ. quæro an omnes iſti Capel. Toloſ. deciſ. 23. vbi Add. in littera. A. qui dicunt ſecus eſſe in expromiſſore.

17 Ampl. quinto, † etiam quod quis intercedat pro ſuo credito, & in rem ſuam fideiubeat. Alex. conſ. 159. nu 4. verſ. nec ad hoc obſtat lib. 2.

18 Ampl. ſexto, vt iſta adeò vera ſint, vt prius ſit neceſſaria ſententia Iudicis, quæ præuia diſcuſſione bonorum debitoris declaret debitorem non eſſe ſoluendo. Iaſ. in l. ſtipulatio iſta. §. habet autem num. 7. ff. de nou. operis nunciat. fideiuſſor enim non tenetur niſi poſt factum, id eſt facta dilapidatione, & diſcuſſione bonorum principalis rei debendi. l. ſi pro ea, vbi nor. omnes. C. de rei vendic. Ceph. con-

19 ſil. 88. nu. 16. in 5. par. & † quod antequam fideiuſſor conueniri poſſit requiratur, quod præcedat principalis debitoris excuſſio, eaque pronuncietur, quod ſit legitimè facta, vel ſaltē, quod ſit notorium principalem debitorem non eſſe ſoluendo, tenent Alex. in l. ſi ego la ſeconda, num. 3. & 4. ff. ſi cert. pet. Iaſ. in §. item ſi quis. nu. 68. inſt. de act.

20 Ampl. ſeptimo, vt ante excuſſionē nedum ſint accipienda bona rei principalis, antequam ad fideiuſſorem deueniatur, verum, & eius principalis perſona. Bertaz. de clauſul. clauſula 4. gloſ. 4. num. 3.

21 Ampl. octauo, † quod non tantum vnus reus excutiendus eſt: verū etiam plures, ſi plures ſint, adeo quod omnes excuti debent antequam fideiuſſori moleſtia inferatur. Arr. in §. item ſi quis in fraudem. num. 7. Inſt. de act. Alex. conſ. 73. colum. 1. in 6. Bertaz. dicto loco.

22 Ampl. nono, † vt non tantum conueniendus ſit principalis, antequam ad fideiuſſorem deueniatur, ſed etiam fiſcus, ſi ipſi principali ſucceſſerit ob confiſcationem. Bertaz. in loco ſupra citato. num. 3. verſ. non ſolum.

23 Ampl. decimo, † in fideiuſſore indemnitatis, qui & ipſe beneficium excuſſionis habet, nec ante principalem conueniri poteſt l. 1. & 2. C. de conueni. fiſc. debit. lib. 10. Affl. ẟ. deciſ. 318. Marſ. rub. eo. nu. 13. & 314. And. Gail. lib. 2. obſer. 27. nu. 13. Valent. Franc.

24 de fid. c. 5. nu. 169. etiam quod † omni fideiuſſorum auxilio, & legum renunciaſſet. Bart. & Io. de Plat. in d. l. 1. C. de conueniend. fiſci. debit. Angel. Alex. Iaſ. & Alciat. in l. ſi. ff. ſi cert. per. Salyc. in l. 1. C. quod cum eo. Eman. Suarez. in Theſ. com. opi. in littera F. num. 137. Grammat. deciſ. 1. uſi. 379.

25 num. 2. & etiam † quod iurauerit. Iaſ. Deci. & alij in d. l. ſi. ff. ſi cert. per. Muſcat. in prax. fid. par. 1. mod. 20. nu. 17.

26 & ratio eſt: † quia de natura fideiuſſionis indemnitatis eſt, vt prius conſtare debeat, quātum creditor à principali debitore conſequi poſſit, ad hoc vt indemnitatis promiſſio locum habeat. And. Gail. lib. 2. obſer. obſer. 27. num. 13. Muſcat. dicto mod. 20. nu. 7. & tetigimus infra hoc eod. capit. 3. num. 71.

27 Ampl. 11. vt † non tantum hoc ſit verum

conſ.46.in fin.& ratio eſt, quia quoad realem obligationem, quæ attenditur inter plures fideiuſſores tenentur inter ſe, cum quilibet participauerit de re, vel pecunia, pro qua fideiuſſerunt, ſed quoad verbalem obligationé, quę ſpectatur reſpectu creditoris, omnes in ſolidum tenentur. Caſtr.conſ.420. conſideranda ſunt lib. 1.

38 Contrarium, † quòd immo ſi fideiuſſor ſe obligauit vt principalis principaliter, & in ſolidũ debitum ſuum proprium faciendo, quod nihilominus ei competat exceptio ordinis, firmarunt Guid.Pap.deciſ.570.nu.6.& deciſ.604.Curt.Sen.conſ.6.nu.1.Teſſaur. qui dicit hanc magis æquam, & communem d.deciſ.166.num.2.verſ. verum ſingulis, & reddit optimã rationem, quia inquit re vera, licet ſe vt principalem obligauerit, tamen cum pecuniam non receperit, non eſt niſi fideiuſſor. Rot.Ian. deciſ.65. nu.2. & deciſ.66. num.1. quæ vult etiam hæc eſſe vera, quando dictum eſt principalis, principaliter, & in ſolidum, & nõ eſt renunciatum iuri de principali, vt in gloſ. in d.Auth.de fideiuſſ. in princ. & ponunt Ruyn.conſ.140. nu. 8.volum.1.Decian.conſ.25. num.10. lib.1.Summa Ang.in verb.fideiuſſor. num.13.Abb.in c.peruenit extra eod. Bal conſ.198.nu.7.lib.1. Petr.de Rauen.ſing.201. Cabal.de vſur.quæſt.7. Franc.de fidei.c.5.nu 192.Gail.obſer. 28.nu.1. Bertaz. de clauſul. clauſ.39. gl.4.nu.1.Carp.ad Stat.Mediol. part. 1.cap.413.nu.7. & 8. cum alijs relatis ab Ant.Hering.de fideiuſ.cap.27. num.70.

39 Declara tamen, † & concorda iſtas opiniones inter ſe pugnantes, vt prima opinio procedat; quando fideiuſſor ſe obligauit principaliter in eodẽ inſtrumento, & vt principalis, principaliter & in ſolidum, quia tunc poteſt conueniri, etiam principali nõ ex-
40 cuſſo: ſecus † ſi in alio diuerſo ac ſeparato inſtrumento, quia tunc principalis prius excuti debet: & in hoc procedit ſecunda opinio. Alex.conſil. 31.in cauſa excuſſionis, col. pen. verſic.3.principaliter. vol.4. Deci. conſ. 25. nu.10. vol.2. Quando enim fideiuſſor ſe obligauit, poſt cõtractum, & diuerſo tempore, & animo nouandi, licet ſe vt principalem principaliter, & in ſolidum obligauerit, nihilominus prius reus, & principalis debitor excuti debet gl. & Dyn. in d.Authen. præſente. Salyc.in l.dictantibus, C.de teſtam.Alex. conſ.29. num.36. vol.7. Capell.Toloſ.deciſ.23. Gabr.de fideiuſs.concluſ.1.num.99.cum ſeqq. Iaſ. conſ.58. Fanuti. de mom.temp. c.21. num.18. & maximè quando conſtat, quod eſt fideiuſſor, licet, vt principalis principaliter, & in ſolidum ſe obligauerit. Decian.conſ.72.nu.6. lib.2. qui alios allegat. Et circa iſtam clauſulam, vt principalis principaliter, & in ſolidum, Vide Bertaz. de clauſul. clauſula 19. gloſ.4.num. 1. vbi vult,
41 † quòd ſuum non operetur effectum, niſi quando interuenit nouatio, & ex ea veniat liberatus fideiuſſor, ſecus vero quando clarè conſtat negotium ad alium pertinere, idem clauſula.39. gloſſ. 6. numero 1. qui dicit, quod
42 dictio in † ſolidum attribuit totum vnicuique.

43 Limit. ſecundo, † quando fideiuſſor animo nouandi promiſit: nam tũc perdit, & beneficium diuiſionis, & diſcuſſionis, gl. in Auth.de fideiuſs.in verbo fideiuſſorem in prin. Bald.in l. cum perſonam in §.1.& in l.reſcriptũ, in §.fi.ff.de pact. Alex. conſ.32.lib.4.

&

& conſ.29.num.34. cum ſeqq. vol.7. Curt. Sen.conſil.6.nu.3. Capell. Toloſ. deciſ.197. vbi add. ſub num.4. & quando fideiuſſor dicatur fideiuſſiſſe animo nouandi. Videantur. Pariſ.cóſ. 110.num.13. & 69. cum ſeqq. vol.1. Bald.in d.l.reſcriptum. in §.fin. Alex. conſ.10.col.5. lib.1. Curt.conſ.6. primo aſpectu.col.1. Caſtr. conſ.327.in prin.lib.2.qui dicũt hoc probari coniecturis, & illam potentem coniectu-
44 ram † dicunt, quando in actu fideiuſſionis creditor liberat principalẽ debitorem. Et ſcias, quod in dubio,
45 † non præſumitur animus nouandi, ſed fideiubendi.l.fin.C.de nouat.Roman. conſ.211. allegationes in princ. verſ.his tamen.

46 Limit. tertio, † in fideiuſſionibus quarantigia, vel obligatione Camerali vallatis: in quibus quis ad ſimplex verbum debet ſoluere, cum ſe conſtituat principalem debitorem in ſolidũ obligatur. Bart. in l.fideiuſſor pro venditore. 43. num.1. vbi plenè add. in l.B. ff.eod. Bald. in l. ſi fideiuſſor in §.1.ff.qui ſatiſd.cogan.& in l.certum. C.fam.erciſ. Grat.de obligatione Camerali loquens.reſp.87.num.25.verſic. ſed vltimo volum. 1. Surd. deciſ. 94.num.5.Bald.in l.1.in 2.lect.ff.qui ſatiſd.cogan. Bened. Barz.de quarant. par.2. quæſt. 14. Menoch. de adipiſc. poſſ.remed 5. num.144. benè Carol. de Graſſ.in ſuo tract.de excep.ad materiam ſtat. exclud. omn. except. except. 10. num. 60. & 61. Aſin. in ſua Praxi. Iudic. §.31.cap.2. in ampl.22. verſ.ampliatur, autem num.5. ibi vel obligatio.

47 Limit. quarto, † quando fideiuſſor iurauit. tali enim caſu propter iuramentum contra fideiuſſorem agi poteſt, etiam non diſcuſſo principali. Marſ.d.rub.eo.num.9. Capel. Toloſ. deciſ.130. Rolan.conſ.6.num.45.vol. 1. Natt.conſ.426.num.22. vol.2. Gozad.conſ.32.num.14 Ioſeph. Ludou. deciſ. Petuſ.57.nu.7 in ſecunda part.
48 † Nam iuramentum vltra quod præ-
49 ciſè cogit ad factum, † etiam habet vim præciſæ, & enixæ voluntatis, & ſic quaſi expreſſæ renunciationis. l.cũ pater, in §.filius matrem, ff.de leg.2. glo.in c.ex reſcripto, extra de iureiur. Bald. in l.1. in 2.q. C.commod. Ang. in l.ſenium.C.qui teſt.fac.poſſ. Gabr. de iureiur.concluſ.4.num.1. Menoch. conſ.27.num.8.lib 1. Beer.deciſ.221.
50 num.13. & etiam † ex eius virtute habet vim clauſulæ omni meliori modo.d.l.cum pater. §.filius mater. ff.de
51 leg.2. & † pro hac limitatione vide Alexan.in l.fi.num.11.ff.ſi cert. petat. Aym.conſ 613. nu.30. Bald. vbi Anchar.& Abb.in c.ex reſcripto de iureiur. Alex.conſ.32.colum.fin.verſic.4. principali fundamento. lib.4. qui loquitur de fideiuſſore indẽnitatis. Gabriel. de fideiuſſoribus concl.1. num. 44. qui dicit magis cõmunem. Alex. in l.Marcellus in Apoſtill. ad Bart. ff. eod. Baue.de Iuramento in prin.in 11. notab.num.32. Cyn. in l.ſi ex cautione num.6.C.de non nume. pec. Ioan. Annibal.in l.ſi inſulam, num.162. de verb.oblig Alexan. conſ.29.num 38. lib.7.Corſett.de iuram.q.8. num.36. Socin.reg.234. lim.1. Capell. Toloſ. deciſ.139. vbi addit. Tiraq. in l.ſi vnquam in præfation. num.137. & 152. Illuſtriſſimus Mantica de tac. & ambig.par.2.lib.16.tit.17.num.11 Aſin. in dicta ſua prax.iud.§.31.cap.2.amp. 22. verſ. ampliatur autem num.6. ibi ruſſus etiam. Et hanc ſententiam tanquam animæ, & conſcientiæ magis tutam, & æquiorem eſſe amplectendam:

dam:

dam: voluerunt Valent. Franc. de fideiuſ.cap.5.num.382.Rolan.conſ.6. num.45.vol.1. Anch.reg.q.32. num. 11.lib.1. Oſaſch.deciſ. Pedamon.43. num.4.Seraph.de priuileg.iur.priuil. 88.Andr.Gail.lib.2.obſer.27. nu.21. & 22. & iſtam eſſe magis receptam, & veram, & ab ea recedere nõ eſſe ſatis tutum ex innumeris alijs, quos allegat, tenet Ant. Hering. de fideiuſſ. cap.27.par.1. num.51.cum ſeqq. volentes contrarium abſque diſpendio ſalutis æternæ ſeruari non poſſe, & quod aliàs fruſtra eſſet adiectum iuramentum. cum abſque eo fideiuſſor ad ſoluendum ob ſtipulationem aſtringi poſſet.

52 Contrarium, quod imo requiratur excuſſio principalis debitoris, & iuramẽtum tali caſu nihil operetur, firmat Bald. ſibi contrarius in cap.cum contingat. num.20. de iureiur. Alex. ſibi contrarius in l.fi.ff.ſi cert.pet. vbi Iaſ.num.2. Deci.num.11. Felyn.in c. ex reſcripto. num.19. de iureiur. Capel.Toloſ.d.deciſ.139.Gramm. conſ. ciuili 170.num.4. Teſſaur. deciſ.166. num.4. Iaſ.in l.decem. nu.23. qui allegat Felyn. & alios. ff.de verb.oblig. Gabr.d.concl.1.num.44. Socin.conſ. 24 viſis.col.fin.lib.1.Couar.in relect. ad rubr. de pact.in 2.part. §.4.num.4. verſ.5.ab eadem radice, qui hanc opinionem optimis rationibus comprobat. Et vltra relatos etiam huius opinionis fuere. Andr.Barb.conſ.43.p.1. Alciat. qui dicit cõmunem in c. cum contingat.num.174.extra de iureiur. Eman.Suarez.in commun.opin.littera. F. num.122. Duen. qui alios citat. reg.335.limit.20.eamque in puncto iuris veram, & in diſputando defenſibilem.appellat Valent.Fräc.in tract. de fideiuſs. cap. 5. nu.386. cum ſeqq. & veriorem aſſerit Bertaz. de clauſul. clauſula 41. gloſ.7. nu.2. Io.Bernard. Muſcat.in prax.fideiuſs.,part.2 .q.10. num.4.& 5. Eamque probabiliorem vocat And.Facchin.lib.3.controuerſ. iur.c.15. hi autem hoc præcipuo fun-

53 damento vtuntur. † Quia iuramentum ſequitur naturã actus, ſuper quo interponitur.l.fin. C.de non num.pecun. Guid. Pap. deciſ.99. Andr.Gail. lib.2.obſer.obſer.69.nu.5 ſed de natura obligationis fideiuſſoriç eſt, quod fideiuſſor conueniri non poſſit ante principalem debitorem. Ergo,& cap.

54 iuramentum † enim robur obligationi addit, intra tamen ſuos fines. Bald. conſ.346.ſuper eo.lib 3. Natt.conſil. 180.num.9. volum.1. Rip. in l.ſi vnquam num.7.C.de reuo.do.Couar.in cap.quamuis part.1.§.4. numero 1. de pact.in 6.

55 Limit. quinto, † quoniam vnicuique integrum eſt, ijs quæ ſibi à lege data,& conceſſa ſunt renunciare: cum vnicuique liceat fauori pro ſe introducto renũciare. l.pactum. ff.de pact. l.ſi quis in conſcribendo. C. d. tit.l.ſi iudex. ff.de min.l. Herennius in prin.

56 ff. de euict. Ideo † quando fideiuſſor in ſua fideiuſſione expreſsè renunciauit beneficio excuſſionis, tunc nõ poteſt amplius vti auxilio d. auth. præſente. C eod. Marſ.in rub. de fideiuſſ. num.7.circa fi. & num.29. cum ſeqq. vbi loquitur de renunciatione beneficij cedendarum,& in prax.crim §.vltima quæſtio nu.2.& ſing.332. Curt. Sen. d. conſ.6. num.1. Capell. Toloſ. deciſ.197. ibi add.num.2. verſ.idem, vbi fideiuſſor Guid.Pap.deciſ.94. vbi add.nu.2.Bald.conſ.266. proponitur, quod quidam num.3.verſ.ſed quæritur 2.lib.1.qui dicit, quod fideiuſſor, qui renunciauit beneficio nouæ conſtitutio-

ſtitutionis: poteſt cōueniri ante prin-
cipalem. Alex.conſ.31.in cauſa execu-
tionis.col.penult.verſ.2.principaliter
lib. 4. dū vult hoc etiam eſſe verum,
quando eſt renunciatum omni legum
auxilio. Illuſtriſſimus Manr.de tac.&
ambig. part.2.lib. 16.tit.18. Bertazz.
de clauſ.clauſula 40.gloſ.4. Aſin.in d.
ſua prax.iud.§.31. cap.2. ampliat. 22.
verſ. ampliatur autem num.6. prætere-
rea etiam quando his adde Ang. in §.
ſi plures inſti. de fideiuſſ. Vaſq. lib.1.
controu.Illuſtr.cap.33.num.14.Grat.
reſponſ.126. num.4. lib.1. Mſinger.
cent.2.obſeruat.15. Andr. Gail. lib.2.
obſeruat.27. num.21.Franc. qui alios
citat tract.de fid.c.5.nu.343. Muſcat.
in prax. fideiuſſ. part.2.q.10. num.1.
Ant.Hering.de fid.c.27.num.186.

Contrariū tamen tenent Rom. qui
loquitur in fideiuſſore indemnitatis
conſ.241. num.6. & diximus ſupra in
prima parte principali ſect.3.cap.17.
aliàs 25.num.22.& 23. in præludijs.

57 Sed quid ſi fideiuſſor promiſit ſol-
uere liberè ſine aliqua exceptione, vt
etiam ſi renunciauit omni iuris, & le-
gum auxilio. An nihilominus poterit
opponere beneficium excuſſionis.

Doctores videntur cōmuniter con-
cludere, quod non obſtantibus tali-
bus generalibus renūciationibus, po-
58 terit vti tali beneficio, tum quia † re-
nunciatio eſt ſtricti iuris, quo fit vt in
ea non veniant niſi expreſſa.l.poſtquā
vbi not. C.de pact. Pariſ.conſ.90. nu-
59 mero 96.& eſt † ad inſtar donationis,
quæ nō præſumitur, quando alia con-
iectura capi poteſt. Menoch. de præ-
ſumpt.lib.3.præſump.45. nu.11. Ce-
phal.conſ.25. num.50.volum.1. De-
cian.conſ.43.nu.31. cum ſeqq.vol.3.
tum etiam quia debet exprimere no-
men renunciationis, nec ſufficit gene-
60 ralis renunciatio. & ratio eſt, † quia
talia verba non includunt exceptionē,
quæ venit ex natura actus celebrati,
ſed tantum friuolam, & incongruam
exceptionem, includunt, & compre-
hendunt. Bald.conſ.4.vol.3. Roman.
conſ.111.col.1.Fely.in c.cauſam,quæ
in verſ. non obſtante num. 22. de re-
ſcript.Marſ.d.rub. de fideiuſſ. nu.29.
idem Marſ. in prax. crim. §.vlt. nu.2.
& ſing.332. Crott.conſil.8.num.8.in
princ. & conſ.283. num.25.vol.3. ſi-
gnanter Natt.conſ.416.num.6.vol.2.
Iaſ.in l.1. nu.7. C.de ſacroſ.eccl. Ber-
taz.de clauſ.clauſula 41.gl.7.num.1.
dum volunt, vt exigantur renuncia-
61 tiones † ſpecificè, & ſubdūt etiam re-
quiri certiorationem factam per Iu-
dicem Marſ.d.rub. nu.39. Deci.conſ.
27.Rom.cōſ.211.allegationes. col.2.
verſ. qua quidem cum ſeqq. & conſ.
392.nu.8. vbi Mādoſ.in add. in verb.
renūciari, qui dicit hoc etiam locum
62 habere, quādo eſt renunciatum † be-
neficio de fideiuſſoribus, & omni le-
gum auxilio. Et de clauſula, omni iu-
63 ris, & † facti exceptione remota, An
per eam cēſeatur excluſa exceptio ex-
cuſſionis; vt etiam ſi eſt promiſſum
64 † liberè, & ſine aliqua exceptione ſol-
uere; Videatur, Bertaz. de clauſul.d.
clauſula.41.gloſ.7. num.1. qui dicit,
quod talis promiſſio reſtringitur ad
friuolam, & iniuſtam, & non ad eam,
quæ ex natura contractus competit, &
ponit quando vna cum iſtis clauſulis
cōcurrit iuramentum, & dicit in hoc
doctores diſſentire, & varios eſſe, &
melius de dicta clauſula omni iuris,
& facti exceptione remota. Idem Ber-
taz.d.tract.clauſula.20.glo.1.& clau-
ſula 33.gloſ.14.quibus adde. Anton.
Heringer.in tract.de fideiuſſ. cap.27.
num.169. dum vult, quod ſi dictum
eſt;

Digitized by Google

65 eſt: † promiſit ſoluere liberè, & nullam exceptionem opponere, quomodocunque, & qualitercunque eidem competentem iam de iure Ciuili, quã de iure Canonico, vel Statutario, & quandocunque nomen habeat, quod per iſtam generalitatem verborũ cenſeatur etiam huic beneficio renunciatum.

66 Sed quid, † ſi eſt appoſita clauſula cæterata renuncians, &c. Dic tali caſu fideiuſſorem beneficio excuſſionis vti non poſſe, quia de ſtilo formularij ita extendi debet. Bart. & alij in l. Gallus, in §. item credendum. ff. de lib. & poſth. & maximè cum in dubio fideiuſſor præſumatur renũciaſſe huic beneficio, cum ità ſit conſuetum. Bald. conſ. 266. num. 3. lib. 1. & de iſto conſueto videatur appoſt. ad Rom. conſil. 392. nu. 8. verſ. renunciare Deci. in d. l. fin. num. 20. ff. ſi cert. pet.

Sublimita tamen prædicta duobus 67 modis, & primo † in fideiuſſore obligato ad ſoluendum in euentum, quod principalis non ſoluerit, nam tali caſu, etiam quod ſit renunciatum beneficijs de fideiuſſoribus, & ſit obligatus, vt principalis principaliter, & in ſolidum, nihilominus prius debet di-

68 ſcuti principalis. † & ratio eſt, quia in ſimilibus fideiuſſionibus ſemper de natura actus eſt, vt conueniatur principalis. Alex. conſ. 29. clariſſimè. nu. 8. verſ. benè fateor lib. 7. Iaſ. in l. decem num. 5. cum ſeqq. ff. de verb. oblig.

69 Sublimita. 2. in fideiuſſore indemnitatis: nam & ipſe non poteſt conueniri ante principalem, etiam quod renunciauerit beneficijs de fideiuſſoribus, & omni legũ auxilio, & vt principalis principaliter, & in ſolidum ſe obligauerit, quia hòc eſt de natura actus. Iaſ. in d. l. decem nu. 7. Roman. conſ. 221. allegationes doctoris. nu. 2. vbi add. communem dicunt; & conſil. 241. ſpectabiles Domini, num. 6. etiam ſi dictum ſit liberè, & omni exceptione remota: quia vt dictum eſt ſupra talia verba non tollunt iſtam exceptionem, & quæ eſt de natura actus, & vltra allegatos volunt Rom. d. conſ. 241. num. 6. Ruin. conſil. 187. nu. 4. in prin. Soci. iun. conſ. 147. nu. 5. lib. 3. Rom. in d. conſ. 392. circa principium nu. 8. vbi app. in verb. renunciate. Alex. conſ. 29. num. 24. verſ. non videtur lib. 7. & etiam quod vigeat

70 † ſtatutum, per quod repellatur excuſſio: quia intelligitur de excuſſione inducta legis beneficio, & non quæ venit ex natura contractus. Roman. d. conſ. 241. num. 5. & 6. & etiam quod

71 † notoriè conſtet principalem non eſſe ſoluendo: nam adhuc non poſſunt fideiuſſores indemnitatis conueniri, niſi prius ſecuta iudicis declaratione Rom. d. conſ. 241. nu. 7. vbi add. in verb. declaratoria. Et diximus ſupra in princ. huius concluſionis, & in 1. part. dum egimus de fideiuſſione indemnitatis.

72 Contrarium, quod immo fideiuſſor indemnitatis priuſquam principalis debitor excutiatur diſcuti poſſit; volunt Bart. in l. pater. ff. de dot. præleg. Alex. in l. quæro. in princ. ff. loc. Rom. d. conſ. 221. nu. 2. verſ. quinimò, dum inquit, quod ſtatim, quòd is, cui fideiuſſor indemnitatis promiſit, moleſtatur in iudicio tenetur, & cogitur ſubire iudicium in ſe.

73 Lim. 6. † ſi fideiuſſor ſe obligauit, quod principalis obſeruabit, aliàs de ſuo proprio teneri voluit, & ſic quando fideiuſſor promiſit ſe facturum, & curaturum, ità, & taliter, quod faciendo ſuum poſſe non excuſetur ſub

obligatione ſui, ſuorumq; hæredum, & bonorum; nam tali caſu nõ requiritur, quod fiat excuſſio contra principalem, ſed ſufficit mora principalis ad hoc, vt lapſo termino conueniri poſſit. Bart. & Caſtr. in l. ſi duo, in §. hæc verba. ff. de conſt. pec. Corn. conſil. 109. num. 2. in princ. Aym. conſil. 272. num. 13.

74 Lim. 7. † quando fideiuſſor ad ſolum verbum creditoris nullo alio docto, ſe ſoluturum promiſit. Grat. reſp. 87. nu. 26. & 27. vol. 1. Illuſtriſ. Mantic. de tacit. & ambig. par. 2. lib. 16. tit. 17. num. 9.

75 Limit. 8. † quando fideiuſſor ſoluere ſe obligauit ſola facti veritate inſpecta Grat. d. reſp. 87. num. 27.

76 Limit. 9. † quando contra fideiuſſorem ex forma ſtatuti ſummariè de plano, & ſine ſtrepitu, & figura iudicij procedi poteſt: nam tali caſu non eſſe neceſſariam principalis excuſſionem dicunt Grat. conſil. 63. num. 45. vol. 2. Marſ. d. rubr. de fideiuſſoribus, num. 13. Soci. conſ. 24. viſo in vlt. col. verſ. inſuper. Bald. in l. mancipia. C. de euictio. A ſin. in d. ſua prax. iud. d. § 31. c. 2. ampl. 21. verſ. ampliatur autem nu. 5. ibi pięterea etiam ſi procedatur. Rol. conſ. 9. num. 21. in princ.

77 Contrarium † tamen tenet idem Bald. parum ſibi ipſi conſtans. in l. fi. §. ſed, & ſi quis. col. 4. verſ. fuit quæſitum. C. communia de legat. Bart. in extrauaganti ad reprimendum verſ. videbitur in fin.

78 Sed quid ſi iudex † habet in facultatibus, commiſſione, mãdato, ac delegatione cauſæ, vt poſſit procedere ſummariè de plano, & ſine ſtrepitu, & figura iudicij: & ſola facti veritate inſpecta: An tali caſu hoc excuſſionis beneficium reijcere poſſit? Menoch. de arb. iud. d. quæſt. 51. Oſaſch. deciſ. Pedam. 1. diſtinguunt. Quod ſi excuſſio obijcitur à ſimplici fideiuſſore, & tunc excuſſionis allegatio admittenda non eſt: aliàs ſecus.

Sed Teſſaur. deciſ. 52. diſſentit à prædictis, vt etiam faciunt Facchin. controuer. iur. lib. 8. cap. 53. & Bernab. Cornaz. deciſ. Lucenſ. 36. num. 3. & 4. qui alia vtitur diſtinctione, quod aut exceptio obijcitur ad proceſſum, aut ad merita cauſæ. Primo caſu reijcitur. 2. non quã diſtinctionem etiam amplectuntur. Becci. conſ. 89. nu. 21. & Magon. deciſ. Lucenſ. 66. num. 11. cum ſeqq.

Sed Ant. Hering. in ſuo tract. de fid. c. 27. num. 288. dicit, quod talis poteſtas iudici tradita, vt procedat ſola facti veritate inſpecta, habet rãrum locum in ea facultate, quæ legibus eſt roborata, & ſic venit reſtricta, & regulata à iure, vt per Eelyn. in c. 1. de conſtit. & And. Gail. lib. 1. obſer. obſer. 42. num. 2. Ideo bonus Iudex perpenſa dicta facultate data, & circunſtantijs; quæ factum ipſum concomitantur, & formula fideiuſſionis, ac contentis in ea bene poterit hoc arbitrari, & terminare. An beneficium excuſſionis per fideiuſſorem allegatum debeat admittere, vel reijcere?

79 Sed quid in arbitro, † & arbitratore: quibus regulariter tribuitur à partibus poteſtas procedendi de bono, & æquo: ſummariè, & de plano, alte, & baſsè, & ſola facti veritate inſpecta, & ſine vllo ſtrepitu, & figura iudicij. An iſtam exceptionem excuſſionis per fideiuſſorem oppoſitam poſſint reijcere?

80 Et cum huiuſmodi † priuilegium de iure competat d. Auth. præſente. C. eodem, & ſit fundatum in naturali æqui-

æquitate, ideo videtur, quod de facili tolli nō poſſit. Magon. deciſ. Flor. 45. nu. 9. & quod arbitrator excuſſionis beneficium admittere debeat. cauit. Natt. conſ. 521. num. 9. & 11. vbi alios citat latè proſequitur hoc dictū. Marc. Ant. Blanch. de comprom. q. 1. nu. 47. cum ſeqq.

81 Lim. 10. † de iure Canonico ſecundum, quod non requiritur excuſſio principalis, nam ea omiſſa poteſt agi abſque alio contra fideiuſſorem Guliel. de Bened. in c. Raynutius num. 5. verbo ſi abſque liberis, de teſt. Duen. reg. 315. lim. 4. Iaſ. in §. item ſi quis. inſt. de actio. And. Gail. obſeru. 27. nu. 28. Franc. de fid. cap. 5. nu. 400. & 405. Grat. d. reſp. 87. num. 25. volum. 1. & bene hanc limitationem proſequitur Mant. de tacit. & ambig par. 2. lib. 16. tit. 17. nu 41. verſ. plerique etiam, qui ab ea recedit ſub n. 42. Aſin. in d. prax. d. §. 31. c. 2. ampl. 22 num. 5. verſ. ampliatur autem, ibi item inſpecto iure

82 Canonico. Et ratio eſt quia † de iure Canonico apices iuris non curantur. Ant. Heribg. de fideiuſ. c. 27. nu. 291. qui nu. 29. inquit hanc opinionem à

83 nonnullis reijci, quia etiā leges† ciuiles in foro Canonico ſeruantur, quando per ſacros canones contra eas expreſsè non cauetur, vt in propoſito.

84 Limit 11. † quando fideiuſſor accipit pecuniam: quia tunc debet prius ipſe diſcuti: cum eo caſu ipſe principalis dicatur. Bart. in l. 3. §. fi. q. 7. ff. de duobus reis. Panzerol. conſ. 36. nu. 1. Franc. de fidei. c. 5. nu. 171. Muſcat. in prax. fid. part. 2. q. 10. nu. 35. Carpan. ad Stat. Mediol. par. 2. c. 154. num. 4. quibus adde Boeti. deciſ. 255. num. 5. Rimin. Sen. cōſ. 500. nu. 5. vol. 3. Gab. de fideiuſſ. concluſ. 2. Ceph. conſ. 220. nu. 17. in 2. Marſ. in rubr. de fidei. q. 1. nu. 65. & q. 57. nu. 370. & ponit idem Card. Mant. de tacit. & ambig. d. p. 2. lib. 16. tit. 17. nu. 5. verſ. ſed aduertendum eſt, & latè diximus de hoc ſupra in hac 2. par. ſect. 3. cap. 1. & ratio eſt,

85 quia tali caſu fideiuſſor, qui pecuniā accipit loco debitoris cenſetur. l. ſed Iul §. idem ait. ff. ad Macedon. & in §. item ſi duos, vbi Bar. Gab. de fid. concluſ. 1. Marſil. ſing. 2. Roman. conſil. 114. viſis.

86 Limit. 12. in † fideiuſſore obligato, ſi principalis non ſoluerit: nam talis fideiuſſor obligatus ſub conditione prædicta, ſi principalis non ſoluerit, caret beneficio excuſſionis, dummodo principalis ad ſoluendum fuerit monitus, & interpellatus. Aret. in l. ſi ego. ff. ſi cert. pet. Socin. ſen. conſ. 55. præſtantiſſimè num. 2. verſ. 2. principaliter circa fin. in 1. par. Rip. in l. ita ſtipulatus. nu. 51. ff. de ver. oblig. Cæſar. de Graſ. deciſ. 143. aliàs 2. de fideiuſſ. & benè hæc omnia deducit Illuſtriſs. Mant. d. tit. 17. nu. 14. ver. ſeptimus caſus eſt, dum inquit, quod ſi fideiuſſor promiſit ſoluere ſi Titius nō ſoluerit, quod eo defuncto non poterit vti beneficio excuſſionis, & reddit rationem, quia licet defuncto debitore excuſſio debeat fieri contra hęredē, aut hæreditatem iacentem; tamen talis conditio negatiua, cum Titius non ſoluerit, dicitur ſtatim adimpleta, cū primum Titius defunctus eſt, qui nu. 15. dicit hoc procedere data mora Titij, & non aliàs, nouiſſimè Bertazz. de clauſ. clauſul. 40. gl. 4. num. 6. verſ. 35. eſt caſus.

87 Limit. 13. † quando fideiuſſor ſibi prouidit, ac proſpexit: eo quia ſibi aliquid aſſignare fecit pro ſua releuatione: nam tali caſu eum cadere à beneficio excuſſionis tenet gl. in l. niſi. ff. de

pact. Caſtr.conſ.327. clariſſimum eſt in prin.verſic.ſed dubium lib.2.quod intellige,quando aſſignamentum ſtat firmum; nam intelligitur rebus ſic ſtantibus. Caſtr.d.conſ. verſic. ſed reſpondetur.

88 Limit. 14. † in fideiuſſore de iudicio ſiſti,& iudicatum ſoluendo,vt etiã in omnibus fideiuſſi onib. iudiciarijs, in quibus poteſt conueniri fideiuſſor, etiam non excuſſo principali. Bald.in l.cum eorum. C.de ſenten Bened. de Plumb.in tract.de fideiuſ.nu.2.Boer. deciſ.277.num.3.Capel. Toloſ.deciſ. 197.nu 3.circa fi. in add. loquente de cautione de iudicio ſiſti. Mantic. vbi ſupra num.30. d.tit.17. verſ.decimus octaus caſus eſt. Moſcat.in prax.fidei. par.2.q.10.num.32.

89 Limit.15.† in fideiuſſione ficta, in qua ita prompta eſt executio contra fideiuſſorem, ficut contra principalem l.mortuo. ff.eod.Boer.deciſ.217. num.16.

90 Limit.16.† in fideiuſſoribus officialium: nam, & ipſi poſſunt conueniri nõ excuſſo principali, & ratio eſt, quia ſunt fideiuſſores indemnitatis. Bartol. in l.1. num.3. C. de decurio. lib.10.

Contrarium tamen tenet Bart.in l.1.nu.1.C.de conuen.fiſci debi.lib.10. qui hoc extendit etiam, quod fideiuſſor de bonis Officialis, aliqua bona emiſſet.

91 Limit.17.† in fideiuſſore fiſci Reipublicæ ac Principis:nam cum ſit potens principalis,& difficilis ad exigẽ-
92 dum, in eo beneficiũ ceſſat excuſſionis.l.3.ff.qui ſatiſd.cog.l.fi.ff.ſi cert. pet. Iaſ.in l.decem nu.32. ff. de verb. obl.qui in fi. dicti numeri videtur inclinare in contrariã ſententiam, idem Iaſ. in l.ſi ego. nu.6. qui eodem modo loquitur, vbi Alex. nu.9 ff.ſi cer. pet. Gabr.de fideiuſſ. concl.1. nu.3. eſt & alia ratio: quia cũ iſti ſint ſemper ſol-
93 uẽdo, inanis erit eorũ diſcuſſio. Illuſtriſs. Mantic. d.tract. de tacit.& ambig.part.2. lib.16.tit.17.nu 26. verſ. duodecimus eſt caſus.

Contrarium tamen tenet gloſ. in l. ſententia. C. eod. Roman. ſing. 641. Crem.ſing.44.

94 Limit.18.† quando quis fideiubet pro obligato naturaliter tantum. Iaſ. in d.l. decem nu.31. ff.de verb. oblig. Capel.Toloſ.deciſ.197.vbi add.nu.3. circa fin.& vide Mantic.d.tract.de tacit.& ambig.d.tit.17.num.18.verſic.
95 octauus caſus eſt, & ratio eſt † ſecundum eum, quia contra eum, qui tantum naturaliter obligatus eſt, nõ poteſt fieri excuſſio. Bart. Ang. & Caſtr. in l.Marcellus.ff.eo. Miſing.obſer.15. num.2.Gail.obſer.27.nu.20.Iaſ.in d. l.decẽ nu.31.ff.de verb.obl. Fernand. Vaſq.illuſt.quæſt.q.35.nu.34.Franc. de fid.c.5.num.340. Muſcat. in prax.
96 fid.part.2.q.10 num.33.& ratio eſt, quia naturalis obligatio actionem nõ parit.l.iuriſgentium.§.igitur nuda.ff. de pact. & nemo ſine actione experitur. l.ſi pupilli, in §. videamus. ff.de neg.geſt.& addit Mant.loco præcita-
97 to,quod tunc principalis† debet conueniri,& excuti,quando de iure,& de facto contra eum agi poteſt.

98 Limit. 19 † quando quis fideiubet pro debito decẽdente ex delicto. Alexand.in d.l.ſi ego.nu.8.ff.ſi cert. pet. & diximus infra limit.37.

99 Lim.20.† quando fideiuſſor ſe obligauit pro ſpecie: ſecus ſi pro quantitate. Iaſ.in § item ſi quis.num.76. in 2.limit.Inſt.de act.

100 Lim. 21. † quando pater fideiubet pro filio: quia ante filij excuſſionem con-

conueniri poteſt. l.penult. §.taberna. ff.de inſtituto.l.1.ibi ſi non fidẽ ſuam. C.ne fil.pro patre.l.mãdator. C.quòd cum eo. l.4.§.ſi filius.ff.de mino. Bal. in l.3.§. ſed vtrum dicto tit. Barbat. in cap. peruenit. num.7. eo. Boer. deciſ.221.nu.6.& 14. Capel. Toloſ. deciſ.197. num.4. vbi Aufred. in addit. Pyr.in l.2.C.decur.lib.10. And.Gail. lib.2.obſer.27.nu.33. Eman. Suarez. in com.opi.in littera F. nu.140. Teſſ. deciſ.166.nu.5. Franc. de fideiuſ.c.5. nu.419. Io.Bernar.Moſcatel. in prax. fid.p.2.q.10.nu.31. Viui.lib.3.com. opin. opin.239 Illuſtriſs. Mantic. de tacit. & ambig. par. 2. lib 16. tit. 17.
101 num. 2. qui † idem dicit eſſe, quando pater iuſſit filium obligari, nam etiam tali caſu non poteſt vti beneficio excuſſionis, quia tunc non intelli-
102 gitur fideiuſſor, ſed principalis.
103 Limit. 22 † quando fideiuſſor eſt perſona, de qua apparet notoriè, quod ſe poteſt exceptione defendere, & ſic quando eſt difficilis cõuentionis. Capel.Toloſ.d.deciſ.197.nu.2. vbi add. & dicemus infra latius.
104 Limit. 23. † quando bona debitoris ſunt apud fideiuſſorem. l.procuratorum. §.ſed ignorantes. ff.mand.Capel.Toloſ.d.deciſ.197.nu.7. in add.
105 Limit.24. † quãdo creditor eſt debitor fideiuſſoris, & vult compenſare: nam eo caſu fideiuſſor non habet beneficium excuſſionis; ſed per creditorem poteſt cogi ad faciendum compenſationem, non obſtante exceptione excuſſionis per fideiuſſorem allegata. Apoſtil. ad Panorm. in cap.2. in add.magna ex eo. Marſ.rub.eo.nu.11. Bar. in l.exceptiones circa principium de exceptione vbi addit. in littera. C. Valent. Franc. tract. de fid.cap.5. numero 411. Io. Bern. Moſcatel. in prax. fideiuſſ.par.1.quæſt.10. nu.7. 8. & 9. Nam fideiuſſor hoc caſu non poteſt dicere prius principalem excutias, ſed poteſt cogi per creditorem ad faciendum compenſationem abſque alia excuſſione. Mantic. vbi ſup.d.tit.17.nu. 39.verſ.decimus ſeptimus eſt caſus.
106 Limit.25. † in creditore, qui habet pignus à debitore, quòd commodè vendi non poteſt: nam tali caſu creditor, omiſſo principali debitore, poteſt agere contra fideiuſſorem. Caſtr. in l.inter eos.§. creditor.ff.eo. Marſ.in rub.eo. nu.18. Mant. d.tit.17.nu.29. verſic. decimus tertius caſus eſt.
107 Limit.26 † quando fideiuſſor ſuccederet debitori tanquam hæres, nam tunc cum per aditionem hæreditatis cõfundantur iura, & extinguatur obligatio fideiuſſoria, ipſe fideiuſſor efficitur principalis, & ceſſat beneficiũ excuſſionis, & conuenitur, non vt fideiuſſor, ſed vt hæres debitoris. l.fideiuſſor vbi Ang.& alij. C.eo. Arret. in §. item ſi quis in fraudem col.6. in fin. verſ.adde præmiſſis. inſtit.de act. Marſ.rub.eo.nu.10. Franc.de fid. c.5. nu.428.& 429. Muſcat. in prax. fidei par.2.q.10.nu.25. quod tamen declara, vt per Ang. in d.l. fideiuſſor. C.eo. Mant.d.tit.17.num.31. verſ.decimus quintus eſt caſus.
108 Limit.27.† in omnibus caſibus, in quibus tertius poſſeſſor nõ poteſt opponere diſcuſſionem, qui à pari procedunt cum caſu noſtro. Bella.conſil. 39.num.22.cum ſeqq.
109 Limit. 28. † quando fideiuſſor excuſſionem primo loco contra debitorem inſtitutam doloſè impediuit, & fuit in cauſa, vt dictũ excuſſionis iudicium contra eũ non effectuaretur. Marſ.rubr.eo.num.15. & 16. Io.Bern. Muſcat.in ſua praxi fidei. par.2.q.10.

num.19.& 20. Franc.de fideiuſſ. c.5.
num.412.Anton. Hering.de fid.cap.
27. num 238. qui nu.240. dicit fide-
iuſſorem in caſu iſto teneri eodẽ mo-
do, ac ſi eripuerit debitorem de ma-
nibus executorum: nam tali caſu per-
dit beneficium excuſſionis.
110 Limit. 29. † principali mortuo,
vel in mora conſtituto, & interpella-
tis eius hæredibus: nam tunc poterit
fideiuſſor conueniri non excuſſis hæ-
redibus. Bald.in l.pen. num.24. C.de
cond.incert. Capel. Toloſ.d.deciſ.197.
num.4.vbi add.
111 Limit. 30. † quando agitur de bo-
na fide, & æquitate, & vt dicitur de
bono, & æquo, nam tunc per fideiuſ-
ſorem hoc excuſſionis beneficium op-
112 poni non poteſt, † cum talis exce-
ptio ſit adinuenta ad rigorem iuris
conſeruandum. Bart.in l.1.in fin.ff.de
cond.indeb. Arr.in §.ſi quis in fraudẽ
verſ quinto quęto. Inſt.de act.& in §.
in bonæ fidei verſ. quòd ſi dicatur d.
tit. Alex.conſ.114. nu.6. verſ.præterea
ſumus. vol.6. Marſ.rubr.eo.num.12.
Curr.ſen.conſ.6.num 2. Capell. To-
loſ.d.deciſ.197. num.2.vbi apoſtilla.
Magon.deciſ.Flor.45.num.14. Muſc.
in prax.fideiuſ.part.2.q.10. num.10.
& 11. & ratio eſt: quia vbicunq; agi-
tur de bono, & æquo ſubtilitates, &
rigores iuris non attenduntur.
113 Limit.31. † In campſore, ſeu cap-
ſerio mercatore, ac ſimilibus perſo-
nis, quæ ſi intercedunt pro alijs omiſ-
ſo principali debitore immediatè cõ-
ueniri poſsũt, & excuſſionis exceptio-
ne reiecta omninò ſoluere tenentur,
& hoc propter vtilitatem publicam,
& præcipuam fidẽ, quæ in dictis per-
ſonis abundare debet. §.fin.in auth.de
fideiuſſ. vbi Salyc.& alij. Bal.in l.fru-
ſtra. C.de non num.pec. nu.2. Arret.
in §.item ſi quis in fraudem.col.9.vbi
Iaſ.nu.28.in 4.lim.inſt.de act. Curr.
conſ.6.col.1. Iaſ.in l.ſingularia. num.
39. ff.ſi cert.pet. Anto. Gomeſ.d.con-
tract.cap.13.num.4.verſ.4.lim. Ema-
nuel à Coſta in l.ſi ex cautione.lim.17.
nu.2. C.de non num.pec. Capell.To-
loſ d.deciſ.196.aliàs 197.vbi add.nu.
3.Marſ.rubr. eo.num.8. & 358. Teſ-
ſaur.d.deciſ.166.num.7. Deci.in l.ſi.
num.23. ff.ſi cert.pet. Caſſan.conſue-
tud.Burg §.1.nu.5.Benuenut.Strach.
de Mercat.rubric.quomodo in cauſ.
merc.proc.tit.de except.mercat.nu.5.
Grat.reſp.28.num.18.vol.1.Menoch.
de arb.q.51.nu.396.cum ſeqq.
114 Extẽde etiam † ad nummularium,
& argentarium, nam, & ipſi conueni-
ri poſſunt principali non excuſſo. Ro-
man.conſ.392.nu.9.verſ.3.quia. Il-
luſtriſſ.Mantic. de tac. & ambig. p.1.
lib.16.tit.5.nu.13. & tit.17.nu.1.qui
videtur ab hac opinione recedere; &
quòd iſta exceptio excuſſionis de reo
principali faciendæ: cum ne dum re-
ſpiciat ordinem, ſed etiam partis in-
tereſſe: cum interſit fideiuſſori ne li-
tibus, & expenſis vexetur, etiam de
æquitate debeat admitti in curia mer-
catorum, & in cauſis, in quibus pro-
ceditur ſola facti veritate inſpecta fir-
mat. Bertaz.ex multis per eum cõge-
ſtis d.tract.de clauſ.clauſula 40. gl.4.
num.3.in fi.qui dicit hanc opinionem
veriorem.
115 Limit. 32. † quando fideiuſſor ſe
fideiuſſorem negat: nam ſi conuinci-
tur de mẽdacio priuatur beneficio ex-
cuſſionis. Bal.in auth.contra qui pro-
priam col.3. num.14. C.de non num.
pec. habetur in l. ſi dubitet. §. ita de-
mum. ff.eod. Alex. in l.etiam §. licet.
colum.2.num.9. ff.ſol.matrim. Iaſ.in
d.§.item ſi quis. num.79. inſt. de act.
in 6.

Digitized by Google

in 6.lim.Grat.reſp.63.num.44.vol.2.
Rol.conſ.88.num.2.vol.4.qui dicit
etiam hoc procedere circa beneficia
Epiſtolæ Diui Adriani., & cedenda-
rum.Marſ.rub.eo.num.10.& melius à
nu.322.vſquead 343. vbi hoc multis
ſimilibus, & exemplis comprobat,&
illuſtrat. Teſſaur. deciſ.50.nu.1. Ca-
pel.Toloſ. deciſ.80. & deciſ.197. nu.
3.vbi add. Mantic.ſing.591. incip.de
mendacio.Corbol. de iure emphy c.1.
nu.6.Bertaz.de clauſ.clauſul.40.gl.4.
num.6. Fului. Paci. de prob. cap. 19.
num.27 & 71. Io.Bernar.Muſcat.in
prax.iud.part.2.queſt.10.nu.24.Ant.
Hering tract.de fideiuſ.c.27.nu.210.
Mantic. d.tract.d.tit.17. nu.36. verſ.
decimus ſextus caſus eſt. Aſin.in d.ſua
prax.iud.d.§.31.c.2.ampliat.22.verſ.
ampliatur autem num.6. Gabr. de fi-
deiuſſ concluſ.1.limit.18.nu.79.My
ſing. ſingul. obſer. cent. 2. obſer. 15.
Duen. reg.335. limit.14. & reg.329.
in verbo fideiuſſor, & poſt Abb. in c.
penul.de iuram. calum.num.18. Ro-
man.conſ.59 Felyn. in c.cæterum nu.
18.& 19. de iud.Gomeſ. in §.ex male-
ficijs num.19.inſtit.de act. Alex.con-
ſil.35. vol.5. Barbacia conſ.82. vol.3.
ait Cæualos in tract. communis con-
tra communem q.118.nu.1.

116 Lex enim mendacia † ſeuerè pro-
hibet, mendaceſque odio habet. l. de
ætate. in §. ſi cum eſſet ff. de interrog.
act.l.falſus.§.3.ff.de furt.l.4.C.de ſer.
fugit.l.2.C.ſi min.ſe mai.dix.l.fin. C.
de accuſ. gloſ.in l.nemo poteſt ex his,
vbi Deci. num.7. ff.de reg.iur. & tra-
ditur, quod olim apud Perſas, & In-
117 dos mendaces pęna † perpetui ſilen-
tij mulctabantur, ita quod per totam
vitam nihil amplius ipſis alloqui per-
miſſum eſſet, nulloque honore,& ma-
giſtratũ digni reputabantur. Alia etiã
eis iniuncta pœna erat, vt poſtea ipſis
vera dicentibus non crederetur,& fa-
ciunt ad præmiſſa.l.& ſi C.ſi cont.ius.
c.ſi quando, & c.ſedes. §.ſi verò, & §.
ſuper litteris extra de reſcript.

118 Vnde concluſio illa eſt, † quod ne-
mo debet habere fructum ex eo,quod
nixus eſt impugnare, & quod fruſtra
119 legis auxilium implorat, qui in le-
gem commiſit. l. Papinianus. §. me-
miniſſe. ff.de inoff. teſt. l.poſt legatũ.
§.fin.& l.fi. ff.de his quibus vt indig.
l.auxilium. ff. de minor. c.ex eo, & c.
quia fruſtra de reg.iur.in 6. Menoch.
de recuper. remed.9. nu. 169. ex actu
120 enim impugnato, vt ex articulo ne-
gato quis ſe iuuari non poteſt, & non
121 dicitur ſcriptum pro eo, qui venit
contra ſcriptum,& per actum contra-
122 rium † perditur priuilegium: hic
123 † negans poſſeſſionẽ aduerſarij non
124 poteſt poſtea ſe illa iuuare, † vt pari-
ter negans libellum demum ſuper ip-
ſo ſe fundare non poteſt. Marſ.rub.eo.
nu.331.332.333.334.& 335. Gabr.
de reg.iur. concluſ.1. & licet menda-
125 cio † nulla pęna à iure regulariter in-
fligatur. Nihilominus, quia omne
126 mẽdacium † regulariter videtur in-
cludere dolum. Ceph cõſ.604. nu.84.
127 vol.5. † cum mẽdacium ſit falſa vo-
cis demonſtratio cum voluntate fal-
lentis. Aug.de mend.lib.1.Abb.in c.
ſuper litteris, num.3. de reſcript. Re-
128 gulariter † enim omne mendacium
ſonat in delictum. c.1.de delict. puer.
129 & eſt † cum dolo. Abb.in d. c.ſuper
litteris, num.3. Bart.in l.quid ſit fal-
ſum, vbi Alex. ff. de falſ.& omne men-
dacium ſemper eſſe cum dolo dicit.
130 Alex.conſ.63. non puto. lib 1. † In
dubio enim quando aliud non appa-
ret, & ex mendacio mẽtiens commo-
dum ſentit: mendacium ſemper præ-

ſumitur eſſe factum cum dolo. l. eleganter.§.fin.cum l.ſeq.ff.de dol.notatur in l. quod Nerua in materia doli præſumpti.ff.depoſiti. Alex.in l.vinu. ff. ſi cert. pet. Capic.deciſ.19. num.6. Menoch.de arb.iud.caſ 276.

131 Ideo in multis caſibus † leges noſtræ mēdacia, & inficiationes puniūt, pęnam infligendo, vel ſaltem beneficium, vel beneficia mendacibus aufe-

132 rendo. Negās enim in pęnam mendacij amittit omne ius, quod habet in re. Marcus Mantu.ſing.591 num.1. Iaſ. in l.ſicut autem in §. quod autem num.2.ff.de re iud. Afin.in prax.exec. §.31.c.2.ampl 1.21.amp.principalis. Et refert uniad multis comprobando. Oſaſch.deciſ. Pedam.19.Teſſaur.deciſ.Pedam.50.num.3. Fului. Pacia.de prob.lib.1.c.19.Corbol.de iure emptit.de cauſa priuati. ob mend. in prin. nu.6. cum ſeqq. Rol. conſ 88. per totum vol.4.Marſ.rub.eo.nu.328.cum ſeqq. ex infra cumulatis exemplis ſatis perſpicuè oſtenditur. l.fin.ff.de rei vend.& vide fallentias.in tract. regularum iuris ciuil. & Pontif. in verbo negans.& quando fideiuſſor puniatur vide Cæualos.q.128.num.1.

133 Primum † igitur exemplum ſit caſus noſter. Quando nempè fideiuſſor ſe fideiuſſorem negat, quod ſi de mēdacio conuincitur, excuſſionis beneficio priuatur, vt ſupra proximè dictū eſt. Quod declara,& intellige verum,

134 † quādo fideiuſſor talem inficiationem in iudicio facit. Bal.in d. Authen. contra qui propriam nu.14. C.de non num.pec. Ozeri.in §.ſi plures. nu.12. inſtir. eo.

135 Secundus eſt caſus † in feudatarijs, & emphyteuta, qui ſi negāt rem feudalem, & emphyteuticam eſſe, cadūt à feudo, & emphyteuſi. Corbol.dicto tract.de iure emphyt.tit.de cauſa priuat.ob mend. in princ. Marſ.rubr.eod. num.19.& nu.322.cum ſeqq. Cæſar. de Graſſ.in ſuo tract.de excep.ad materiam ſtat. exclud. omnes excep. excep.16. nu.19. Bertaz.de clauſ. clauſula.40.gl.4.num.6.verſ.ſecundus eſt caſus. Rol.conſ.88. num.4.volum.4. Abb.in c.cæterum.num.21.de iudic. Capic.deciſ.19.num.6.Guid. Pap.deciſ.236. in fin. ſequitur Duenas qui plures numerat Reg.35. & eſt bonus tex.in l.ſed hoc ita.ff.de re iud. Cæualos in tract. de communi contra communem q.129. num.2. Gabr. de acq. poſſ.concl.5.num.2.

136 Tertio. Hæres conuentus † à legatario negans rem hæreditariam eſſe, cadit à commodo legis Falcidiæ.l.hęreditatem §. ſi quis ex hæredibus vbi not. ff.ad l.Falcid. Corbol. d.loco. nu. 5.Bald. in ſuo repertorio in verb. negatiua, & Cæualos. in tract. de communi cōtra communem q.129. nu.5. Gabr. de acquir. & amittend. poſſeſſ. concluſ.5.num.12.

137 Quarto. Negans † ſcripturam manu propria ſcriptam, ſi conuincatur, exceptionem numeratæ pecuniæ perdit.Rolan.d.conſ.83.nu.3. vt eſt text. in Auth. contra qui propriam, & ibi not.Bald. Salyc.& alij C. de non num. pec. Iaſ.in l.quòd te num.30.ff.ſi cert. pet. ita Gabr. de acq. & amitten. poſſ. concl.5.num.11.

138 Quinto. Negās † ſe ſocium, ſi conuincatur, amittit beneficium ne exigatur, vltra quam facere poſſit. Rol. loco præcitato.num.5. l.verum ff.pro ſocio §.1.tradit Gutierez.de iuramen. cōfirm.3.par.c.15.per totum, & probat per tex. l.ſunt qui. ff. de re iud. l.ſi vnus.§.fi.ff pro ſoc.l.ſed ſi ex parte. §. interdum. ff.quòd cū eo. Cęual. tract. vbi

vbi ſupra quæſt. 129. num. quatro.

139 Sexto. Maritus negans matrimonium, ſi conuincatur, perdit beneficium, ne exigatur vltra vires, & eius poſſibilitatem, vt per Roland.d.conſ. num.7.

140 Septimo. Negans † ſententiam pro ſe latam, ſi de mendacio conuincatur, eidē imponitur perpetuum ſilētium, in tantum vt de cætero audiri non debeat. Marſ. rub. eo. num. 128. l.fin. vbi Bart. ff. de rei vend. tract. regularum iuris ciuilis & Pontif. in verbo negans, & ibi fallentias vide.

141 Octauo. Negans aliquod † inſtrumentū, quod exhiberi petatur, ſi conuincatur de mēdacio, interdicitur eidem omne commodum, quod ex dicto inſtrumēto percipere poſſet. Marſil. d.rubr. eod. num. 329.

142 Nono. Negans contractum cadit ab omni commodo dicti contractus, ſtatim ac conuinctus eſt de mendacio. Marſ.d.rub.num.330. & in ſimili negans contractum non poteſt amplius opponere ſolemnitatem cōtractus vt poſt ſing.ſing.124.tit.Gabr.de acq.& amitt.poſſeſſ.concluſ.5 nu.9.

143 Decimo. Negās † ſe poſſidere prædium nomine proprio, ſed alieno, ſi conuincatur de mendacio aufertur ei poſſeſſio, & in actorem in pœnam ſui mendacij transfertur Rol.d.conſ.88. num.1. vol.4. actori ita Angelus in l. fi.nu.8 ff. de rei vend. Iaſ.in §. omniū nu.86. Hippol. ſing.242. Afflict. deciſ.15. & circa intellectum d. l.finalis vide Padillam in l. quæſtionem C. de fideicommiſ. ita Cæualos de communi contra communem q.128. nu.3.

Et hoc procedit non ſolum ſi mentiatur in ſubſtantia poſſeſſionis, ſed etiā in titulo poſſeſſionis vt poſt Bal. in l.cogi num.12. C. de pet. hæred. vbi Iaſ.& in §.omnium nu.92.inſt.de act. ait Cæualos. vbi ſupra num.2.

144 11. Minor † aſſerens ſe maiorem, ratione mendacij priuatur beneficio reſtitutionis in integrū. l.2.& 3. C. ſi min.ſe maior.dix. Alexand.conſ.122. num 6. vol.6. Rimin.iun.conſ.228. num.9.vol.1.

145 12. Mulier † aſſerens rem non eſſe dotalem in contractu venditionis per eam facto, non auditur dicendo rem dotalem, & volens ex hoc dictā venditionem impugnare. l. ſi ſine. C. ad Velleia. Tiraq. de legibus connubial. gloſ.8. quæſt.16. num.135. verſ. pro quo ſancitur.

146 13. Mulier intercedens † pro alio apud creditorem, ſi vult decipere creditorem, puta quia induat ſe veſte virili, talis fideiuſſio valet in tantum, quod hoc reſpectu non poteſt iuuari Velleiano. S.C. l. ſi decipiēdi, in princ. ff. ad Vellei. l. fœminæ. C. d. tit. Tiraq. d.loco num.135.

147 14. Filiusfamil. † non iuuatur Macedoniano. S. C. quādo ſe ſuiiuris eſſe aſſerit ei, à quo pecuniam mutuam accepit. l. ei qui. ff. ad Maced. l. qui cum ſe. ff. de iud. Tiraq. ſub d.nu.135.&

148 ideo, † qui ſe patrefam. profitetur, non poteſt docendo de contrario, poſtea actum impugnare. l. ſi ex parte in §. primo, ff. de cum eo. Caſtr. conſilio 175. ad primum quæſitum in fine, lib. 2.

149 15. Mulieri † in inſtrumento venditionis per eam facto, aſſerenti tales ſibi proximiores eſſe, creditur in tantum, quod docendo de contrario tales proximiores non eſſe, non poterit dictum contractum, vti nullū ob omiſſas ſolemnitates, vel doloſa, et inedox impugnare. Fulgoſ. conſ. 219. viſis his nis proceſſibus.colum.3. ad medium verſ.

Digitized by Google

verſ.rurſum poſito. Lambert.de contract. mul. gloſ.11.q.17.nu.95.cum ſeq.Tiraq.de legibus connub. gloſ.8. q.16.num.136.Steph.Federic.de legum interp.par.2.verſ.item debet intelligi. Carp. ad Stat. Mediol. c.328. nu.354.Alex.conſ.122.quoniã abundè nu.2. verſ. tamen contra dictos filiosfa.lib.6.Steph.Grat.deciſ.March. 234.num.18.verſ.in caſu tamen.

16. Et negãs debitum doloſe ſi poſtea conuincatur de mendacio perdit beneficium ceſſionis vide Cæualos de communi contra communem q.129. & vide Gab. de acq. & amitten. poſſ. concluſ.5. num.7.

150 17. Mendax precator † caret in totum precatis.c. Sedes, &c.ſuper litteris de reſcript.

Cęterum præſens limitatio, & concluſio de qua in ea. Quod fideiuſſor negans ſe fideiuſſorem ſi conuincatur de mendacio, cadat à cõmodo diſcuſſionis, priueturque alijs beneficijs fideiuſſoribus competentibus; intelligenda eſt cum temperamento, & recipit multas declarationes, & reſtrictiones, vt mox oſtendam.

151 Declaratur † enim, & intelligitur primo. Quando fideiuſſor negaſſet ſe ſimpliciter, & abſolute fideiuſſorẽ, ſecus verò eſt ſi fideiuſſor negaret narrata prout narrantur: quia tunc non cadit à tali beneficio Bart. vbi etiam Caſtr.in l.ſi dubiter. in §. ita demum. num.1. ff.eo. Corn.conſ.90. num.42. vol.2.Ozeri.in §.ſi plures.nu.12.inſt. eo. Mantic.d.tract. de tacit. & ambig. tit.17.num.37. Bald.in l.electio. in §. neque ff.de nox. Alex. conſ.37.col.3. verſ.& licet perdat.volum.2. Iaſ.in §. omnium.inſt.de act.qui dicit hoc eſſe perpetuò in pratica notandum. Marſ. rub.eod. num.336. Deci.in cap.cæte-
rum.col.penult.de iudic. & ratio eſt:
152 † quia talis reſponſio non ſimplici-
ter affirmat, nec ſimpliciter negat: ſed implicitè: vnde talis ſic reſpondens, nec pro ſimpliciter cõfitente, aut negante haberi poteſt Fului. Paci.lib.1. de probat.c.17.num.8.& ſeq.

Declara ſecundo, vt talis inficiatio
153 non obſtet: quando eſt ex ignoran-
tia, & ſine dolo malo, & lata culpa.
Bal.in c.vnico, § ſi vaſallus.ſi de feud.
defunct.controu. Teſſaur.d.deciſ.50.
154 num.4.5.& 6.† Idem dicas in dubi-
tante, titubante, & incerto: cum, &
ipſe proignorãte habeatur.l.1.in prin.
& ibi Bart. ff. de leg.3. & facit quod
155 † talis ſic negans à pœna reddatur
immunis in arg.tex.in l.fin.ff.de con-
156 di.indeb. Intellige tamé modo † ta-
lis ignorantia non ſit craſſa, & ſupina, vt eſt in hæredib. fideiuſſorum l. qui in alterius. ff.de reg.iur.

157 Declara tertio, † quando fideiuſſorem poſt libellum ante tamen litem conteſtatam penituerit ſe talem negationem feciſſe, eã reuocando l.fi. C.de plus petenti. Bart. in l.eum qui. ff.de iureiur. Marſ.rub.eo. num.337. Rol. conſ.88.num.18.volum.4. Bertaz.de clauſ.clauſula 40. gl.2. num.14. Ant. Hering.de fideiuſ.c.27.num.224.

158 Limit.33. † quando principalis eſt de alio territorio, & abſens à Ciuitate, ſeu iuriſdictione Iudicis, ſub quo eſt facta obligatio: vt etiam quando eſt in longinquis regionibus, ita quod ſine magna difficultate conueniri nequeat: nam tunc excuſſio principalis nõ eſt neceſſaria, ſed recto tramite poteſt agi contra fideiuſſorem, & hoc ne creditor cogatur peregrinari. Auth. præſente, & ibi Cyn. num.3. C. eod. Grat reſp.28.num.17.volum.1. Alex. conſil 100. num.10. & 11. vol.5. qui dicit,

Digitized by Google

159 dicit, † quod abſens dicitur ille, qui eſt in alieno territorio, quam in eo, in quo iudicium agitatur, & ſic quando eſt abſens à ciuitate, ſeu iuriſdictione iudicis ſub qua facta eſt obligatio. Marſ. in rub. eo. num. 14. cum infinitis. alijs, quos congerit Bertazz. de clauſ. clauſula 4. gl. 4. num. 2. verſ. & in propoſito ille dicitur preſens, qui dicit illum appellari præſentẽ, qui eſt in eodem territorio. Et ratio eſt, quia tali caſu eſt difficilis eius cõuentio. Guid. Pap. deciſ. 570. num. 1. qui declarat, & refert octo modos, per quos quis dicitur abſens. Petr. de Anch. & Barb. in c. prouenit, extra eo. Port. Imol. concluſ. 41. num. 1. Capel. Toloſ. d. deciſ. 197. nu. 4. vbi add. & ſcias quod præſens dicitur, qui eſt in ciuitate, vel in hortis. Bart. in l. ſi ad defendendum.
160 ff. iud. ſol. & in materia † ſtipulationis præſentes ſunt exiſtentes in diuerſis locis, modo ſe exaudiant. Bart. in l. 1. ff. de verbor. oblig. & in propoſito
161 † quod ſatis ſit, quod principalis debitor ſit in loco vicino, & facilis conuentionis. Rom. conſ. 93. Alex. conſil. 84. nu. 12. in fi. lib. 3. Bertazz. qui alios cumulat. in d. trac. de clauſ. clauſula 4. gloſ. 4 num. 2. circa fin. verſ. tamen ſi bona ſint in loco vicino. Et aduerte, quod in præſenti caſu abſens ille dici-
162 tur, qui latitat. Guid. Pap. d. deciſ. 570. in princ. & nota vnum. Quod nõ
163 ſufficit † allegare abſentiam principalis debitoris, ſi habeat domicilium, & bona in domo creditoris, & ſit ſoluendo. Saly. in d. Auth. præſente Bertaz. de clauſul. clauſula 40. gl. 4. nu. 2. circa medium verſ. dum etiã abſens, qui dicit ſe vidiſſe hoc ſeruari in pratica. Valent. Franc. de fidei. capit. 5. num. 331.
164 Limit. 34 † quãdo principalis non facile conueniri poteſt; puta quia eſt potens iniurioſus, rixoſus, & cauilloſus, & quando in ſoluendo eſt durus, & inexorabilis, & ſic quãdo ex aliqua alia cauſa, eſt difficilis conuentionis, & ad quem non pateat tutus acceſſus, aut quia habeat bona extra territoriũ:
165 nam hoc caſu ex difficultate † conuentionis inducitur notoriũ facti debitorem nõ eſſe ſoluendo, & ideo datur actio aduerſus fideiuſſorem, etiam non excuſſo principali. Marſ. rubr. eo. num. 10. Guid. Pap. ſing. 717. Miſing. cent. 2. obſeru. 15. Andr. Gail. obſer. 27. nu. 25. Alex. in l. ſi ego la 2. nu. 7. ff. ſi cer. pet. Capel. Toloſ. d. deciſ. 197. num. 2. vbi addentes. Grati. reſp. 87. nu. 24. vol. 1. Iaſ. in l. fideiuſſor nu. 9. ff. qui ſatiſd. cog. qui declarat, quando
166 principalis dicatur difficilis ad conueniendo, benè Mantic. d. tract. de tacit. & ambig. p. 2. lib. 16. tit. 17. nu. 24. verſ. decimus caſus eſt, cum nu. ſeqq. A fin. in d. ſua prax. iud. § 31. c. 2. amp. 22. verſ. ampliatur, num. 5. ibi poterit fortaſſe ſignanter Decian. reſp. 39. numero 120. volumine 2. qui loquitur,
167 † quando principalis eſt de potentioribus, adeo vt ab eo difficilis eſſet exactio. Muſcat. in prax. fidei, par 2. quæſt. 10. nu. 27. & 28. Carp. ad Stat. Mediol. par. 1. c. 44. nu. 44. & ratio eſt:
168 † quia paria ſunt non eſſe ſoluendo facultatibus, vel facilitate conueniendi. Gail. d. obſer. 27. num. 25. Valent. Franc. de fid. c. 5. nu. 326. cum ſeqq.
169 Hinc eſt, † quod fideiuſſor tiranni poteſt conueniri etiam non excuſſo tiranno. Alex. in d. l. ſi ego. nu. 6. Bart. in d. l. decem, num. 2. de verb. oblig. Iaſ. in dicto §. item ſi quis num. 69. Inſt. de act.
170 Hinc, & ſecundo fit, † quod fideiuſſor, qui habet principalem exiſtentem

tem in Caſtro, vel aliquo loco muni-
tiſſimo, & ſic difficilis conuentionis,
quod poteſt conueniri etiam non ex-
cuſſo principali. Gozzad. conſilio 7.
numero 23. & ratio illa deducitur:
171 † quia difficultas æquiparatur im-
poſſibilitati, l. nepos, proculo. ff. de
verb. ſignif. l. ſi ſeruus. ff. de nox. l. ſi pe-
culium in §. fin. ff. de ſtatu lib. l. diuor-
tio in prin. ff. de neg. geſt. nam, & poſ-
172 ſe † non dicimus, quod poſſumus
cum difficultate. gloſ. in § pœnales. in-
ſtit. de act.
173 Et ideo † ſi minor locat Domum
viro potenti ex hoc ſolum dicitur læ-
ſus, & debet reſtitui. Abbas, in c. po-
ſuit de arb. ad fi. nam periculum erit,
ne finita locatione potentior nolit do-
174 mum reſtituere. Vnde fit, † quod
locatio facta potentiori dicitur alie-
natio, quia difficilis eſt recuperatio à
manu potẽtiorum. Iaſ. in l. manumiſ-
ſio. num. 9. de iuſt. & iure. Et ſi frater
vult alienare partem Caſtri commu-
nis cum fratre potentiori non poteſt.
Iaſ. in l. ex hoc iudicio. num. 10. ff. de
iuſt. & iur. Decian. d. conſ. 39. nu. 120.
175 in ſecundo. Quando † enim princi-
palis de iure, vel de facto non poteſt
conueniri, tunc dimiſſo principali po-
teſt conueniri fideiuſſor. Bartol. in l.
Marcellus num. 8. ff. eo. Capel. Toloſ.
d. deciſ. 197. Felyn. in c. accepimus. nu.
5 de fid. inſtr. qui dicit, quod poteſt
omitti principalis, & grauari fideiuſ-
ſor, quãdo impoſſibile eſt, quod prin-
cipalis ſoluat, vt etiam quando prin-
cipalis latitat, & non patitur ſe citari.
Guid. Pap. dicta deciſ. 170. Bertaz. de
clauſ. clauſ. 40. gl. 4. nu. 6. verſ. ſolum
176 tres caſus. Arbitrarium tamen eſt:
quanta in propoſito debeat eſſe rixo-
ſitas, & potentia, ſecundum Menoch.
de arb. iud. caſ. 171. num. 36.

177 Limit. 35. † quando eſt notorium
principalem reum debendi non eſſe
ſoluendo, putà quia eius bona fuerũt
publicata, & confiſcata, ſed tamen ad-
huc contra eum per fiſcum non eſt fa-
cta excuſſio: vel quando aliàs fuerit
effectus decoctus, & non ſoluendo.
Caſt. conſ. 327. num. 3. lib. 2. Bart. in l.
ſi ego. ff. ſi cert. pet. in Authen. eo. in
rub. num. 11. & in l. decem, nu. 2. ff. de
verbor. oblig. Claudius à Seiſello, &
Alex. in d. l. ſi ego, nu. 4. ff. ſi cert. pet.
Grat. reſp. 87. nu. 23. vol. 1. & reſp. 63.
num. 43. vol. 2. Ang. poſt gloſ. in l. niſi
hoc actum. ff. de pact. Bald. in l. 1. C. de
his, quæ in fraud. cred. num. 3. Felyn.
in c. cum olim, nu. 11. verſ. ſicut etiam
dicunt Ang. de re iud. Iaſ. in §. item ſi
quis num. 68. inſt. de actio. Aſin. in d.
prax. iudic. §. 31. c. 2. ampl. 22. verſi.
ampl. autem num. 5. Marſ. rub. eo. nu.
10. & in prax. crim. §. aggredior. nu.
129. Valent. Franc. de fideiuſſ. cap. 5.
nu. 316. Muſcat. in prax. fideiuſſ. p. 2.
q. 10. num. 6. Illuſtriſs. Mantic. de ta-
cit. & ambig. pact. lib. 16. tit. 17. num.
20. verſ. nonus caſus eſt. Decian. con-
ſil. 42. num 9. volum. 2. qui dicit ſuf-
178 ficere † notoriam famam ad conſti-
tuendum notorium in præſenti caſu.
Et ratio huius limitationis eſt, quia
179 certa, † & notoria inopia habetur
pro excuſſione.

Sed quomodo probari debeat, quẽ
notoriè ſoluendo non eſſe, in hoc Do-
ctores ſunt varij: Alij enim dicunt,
180 quod † cum ſimus in notorio facti
permanentis, quod ſatis erit illud al-
legare in allegationibus iuris, & tem-
pore diſputationis. Deci. in l. cũ quid
num. 74. ff. ſi cer. pet. benè Ceph conſ.
85. nu. 23. & 24. nu. 56. volum. 1. Ma-
ſcard. de probat. concl. 1104. num. 20.
p. 2. Afflict. deciſ. 178. nu. 15. & 318.
num. 3.

181 num. 3. † Imo in notorijs facti permanentis poteſt iudex informationes capere in cubili, etiam parte non citata ex ſuo officio. Ceph. d. conſ. 85. num. 24. & 108. num. 17. & conſ. 558. nu. 24. cum ſeqq. vol. 4. Ioſeph. Lud. deciſ. Peruſ. 67. num. 19. in 2. part. &
182 max mè quando † ſcitur per omnes, qui in loco ſunt. Idem Ceph. cõſ. 624. nu. 48. & 49. in 4. Menoch. de arb. iud. lib. 2. cent. 2. caſ. 166. qui dicit. nu. 7.
183 † iudicis arbitrio relinqui, quòd ſit notorium. Alij verò firmãt, quod ſuf-
184 ficiat iſtud † præſumptiuè probare, puta per æſtimum, quod præſumptiuè probat. Bart. in l. decem. nu. 3. ff. de verb. obl. Grat. reſp. 63. nu. 43. vol. 2.
185 Nonnulli † verò volunt, quod de hoc debeat fieri plena fides. Cap. deciſ. 52. aliàs 24. num. 5. Cæteri verò
186 † inquiunt eſſe neceſſariam declaratoriam ſententiam diſcuſſionis principalis debitoris priuſquam fideiuſſor conueniri poſſit. Alex. in l. fi. nu. 3. ff. ſi cert. pet. Rom. conſ. 211. num. 4. vbi
187 Mandoſ. Mant. d. tit. 17. nu. 21. † Et quando debitor dicatur eſſe non ſoluendo videatur. Marſ. in rub. eod. nu. 10. & in prax. crim. §. aggrediamur. nu. 28. & 29. & in §. examinata. nu. 9. Iaſ. in d. § itē ſi quis. nu. 68. 70. & 75.
188 Traduntur inſuper † alij modi iuſtificandi, quem notoriè ſoluendo nõ eſſe, & primò per famam vicinorum, qui atteſtentur principalem nulla am plius bona habere. Secundo ex iuramento debitoris, qui medio iuramento atteſtetur, ſibi nulla bona remanſiſſe, in quibus executio fieri poſſit, idq; etiam comprobet vxoris, familiæ, & vicinorũ dictis. Tertio, ſi debitor bonis ceſſerit. Quarto, ſi ſemel etiam ad inſtantiam alterius creditoris ipſe debitor excuſſus per iudicem competētem repertus fuerit nõ idoneus. Quinto ſi fideiuſſor in iudicio confiteantur principalem non eſſe ſoluendo. Sexto, ſi publici miniſtri ad inquirendũ miſſi referant, nulla vel exigua bona debitoris extare: prout iſta omnia fuſius explicant Bello. conſ. 34. Franc. de fidei. c. 5. à nu. 320. vſq; ad 343. Maſcar. de prob. concl. 737. nu. 5. Ioſeph. Lud. deciſ. Peruſ. 45. nu. 16. & 17. part. 2. Muſcatel. in prax. fid. par. 2. q. 10. nu. 29. Flamin. Cartar. deciſ. Execut. ian. 45. Ant. Hering. qui iſtos, & alios citat. tract. de fideiuſſ. c. 27. nu. 220.
189 Limit. 36. quando † per fideiuſſorē fuit oppoſita exceptio diſcuſſionis ante litem conteſtatã, aliàs ſi opponitur poſt, valent geſta contra fideiuſſorem:
190 Nam exceptio † ordinis debet opponi ante litem conteſtatam, aliàs eidem renunciatum videtur. Bar. in l. 2. ff. de excep. & in l. prolatum in princ. C. de ſent. & interl. om. iud. vbi Cyn. in 6. quæſt. idem Bart. in l. fi. in prin. vbi et Doct. ff. ſi cert. per. & in l. decem, ff. de verb. ob. in l. exceptionē. C. de prob. & in l. ſi mancipium, §. fi. ff. de emct. Bal. in l. cum eorum nu. 5. C. de ſent. & in-
191 terloc. om. iud. qui dicit, † quod in hac exceptione proponēda, fiſcus vritur iure cõi. Alex. conſ. 73. nu. 1. & 78. nu. 9. vol. 1. Afflict. deciſ. 318. quidam debitor. omnes in l. 1. ff. de except. vbi Cuman. ad fi. Soci. num. 9. Zaſ. nu. 17. Capel. Toloſ. deciſ. 81. vbi add. Fely. in c. exceptionem, num. 42. de except. Aym. conſ. 77. num. 17 Oſaſch. deciſ. Pedam. 43. nu. 13. Boer. deciſ. 59. in fi. & 221. n. 16 Neguſ. de pig. in 8. mēb. primę partis. nu. 34. cum ſeqq. Gab. de fidei. cõcl. 1. nu. 59. Ceſar. de Graſ. deciſ. 143. alias prima de fidei. nu. 8. qui dicit communem. Bauer. in ſing. in verb. excep. nũ. 6. Maran. de ord. iud.

in

in 6.part.principali.in 9 memb.nu 7. Iaſ.in d.§. item ſi quis. nu. 81. Burſat. conſ.228. nu.4 Bertaz. de clauſ. clauſula 4 gl.4.nu.2. Ferrer.conſ.228.nu.4.qui hāc opinionem, & magis communem pronūciat. And. Facchin.li.8. controuer.c.51 Anton. Hering.tract. de fid c.28.nu.16.& ratio eſt ſecundū prædictos, quia huiuſmodi exceptio
192 eſt † dilatoria, & dilatoriarum exce-
193 ptionum non datur obiectus † niſi ante litem conteſtatam: bene Magon. deciſ. Flor.36. nu.5.& 6. & 45. nu.6. Manti. tract. de tacit. & ambig. par.2. lib.16.tit.12.nu 5.& tit.16.nu.9. Bertaz. de clauſ. clauſula 40. glo. 4. nu.2.
194 qui vult, quod ideo in † cauſa appellationis opponi non poſſit, & non oppoſita per fideiuſſorem contra eum valebit iudicium.
195 Contra † quod imo talis exceptio ordinis etiam in executione poſſit op-
196 poni, & ſic quòd ſit annomala, tenet glo. in l 3. ad fi. ff. de except. vbi Alber. & Ang. omnes in l.2.C. communi diuid. Bald. nu.3. Salyc. nu.6. Caſt. nu.8. idem Caſt. in d.l. decem, nu.6 & in l.ſi. nu.9. ad fin. ff. ſi cert. pet. Bened. de Plumb. tract. de diſcuſ. nu.18. Iac. de Arrena. d. tract. nu 32. Guid. Pap. deciſ.432. nu.10. Aym. conſ.163. Barr. conſ.99. in fi. lib.2. qui dicit hanc exceptionem annomalam, quæ omni tēpore poteſt opponi. Rimin. ſen. conſ. 510. nu.1. vol.3. Bald. conſ.500. nu.1. in 5. qui dicit exceptionem cedendarum in executione ſententiæ opponi poſſe, & videatur ad iſta Illuſtriſſimus Mant. d. tract. de tacit. & ambig. par.2. li.16 d. tit.12. nu.4. Eman. Suarez. com. op. littera F. nu.136. vbi hāc ſententiam æquiorem, meliorem, & non minus, quam ſuperiorem receptā
197 ait. Et iſta opinio, † quod exceptio excuſſionis poſſit opponi, quandocūque etiam in executione eſt indubitata in fideiuſſore indemnitatis. Bald. in c. ex reſcripto extra de iureiurā. Marſ. rub. eo. nu.314. Magon. deciſ. Flor.45, nu.7. Eman. Suarez. in theſauro com. op. in littera F. nu.139. qui dicit communem.

198 Limit. 37. † quando fideiuſſor in criminalibus interceſſit, tunc enim non cadit excuſſionis beneficium. nā tali caſu iudex ex officio contra fideiuſſorem executiuè agere poteſt, vt reum ſiſtat, l. ſi quis reum. ff. de euſt. reo. Bal. in l.2. in §.1. in fi. ff. qui ſatiſd. cog. Duen. reg.323. verſ. tertio fallit. Valent. Franc. tract. de fidei. c 5. num. 415. qui alios cumulat, cum alijs relatis per Mantic. d. tit.17. nu.3. verſ. 24. eſt caſus, & diximus ſupra limit. 19.

199 Limit. 38. † quando principalis ſtetit in carceribus, & non ſoluit. Aſin. d. prax. iud. §.31. cap.2. ampl. 22. verſ. ampliatur autem. num.5.

200 Limit. 39. † quod in illis omnibus caſibus, in quibus exceptio iſta excuſſionis locum non habet fideiuſſor poteſt dicere, quod principalis debitor ſuis ſumptibus, & periculo excutiatur. Mant. loco præcitato: nu 43 verſ. in ijs autem caſibus, & adnotauimus in ſect 9. cap. 10. in fi. nu.8.

201 Limit. 40. † quando fideiuſſor in ſua promiſſione ſe obligauit ſtatim ſoluere, mox illico, protinus confeſtim: in promptu, in continenti quam primum, incunctanter, ſubito, abſque dilatione, de repente, vel vtatur ſimilibus verbis: quia tunc eidem allegatio beneficij, & exceptionis diſcuſſionis non ſuffragatur. Tiraq. in l. ſi vnquam in verb. reuertatur num. 113. C. de reuoc. don. Ant. Hering. de fid. cap.27. in fi. nu. 319.

Limit.

202 Limit.41.† in fideiuſſore ludi, & ratio eſt: quia plerumque pignus, & præmium capit. Rebuff. in l.ſi ita ſtipulatus.col.5.verſ.14. modificatur.ff. de verb.obl.

203 Limit.42.† quando bona debitoris repetiuntur penes fideiuſſorem. Nam tunc cum penes ſe habeat id, de quo ſatisfieri creditori poſſit, vana, & doloſa videtur excuſſionis allegatio. Capel. Toloſ.deciſ. 196. vbi Aufred. in add. Miſing. cent.2. obſer.15. Franc. de fid.cap.5.nu.416.Brug.Caualc.deciſ.Fiuiz.34.nu.16.par.1. Cabal.millel.388. nu.1. Moſcat.in prax.fid.par. 2. q.10.nu.31. Alciat. in l.2. in §.Cato.nu.103.de verb.obl. qui ſic in praxi ſeruari teſtatur, & hanc opinionem iuſtam, & æquam dicit Rebuff.in l.ſi ita ſtipulatus. col.5. verſic. 21. quando.ff.de verb.obl. Ant.Hering.de fid. cap.27.num.264.

204 Idem eſt: † quãdo res quædam debitoris reperiuntur penes fideiuſſorẽ in depoſitum datæ. Et ratio eſt: quia depoſitum habet multa priuilegia:

205 † nam vltra quod depoſitarius non poteſt obijcere exceptionem non numeratæ pecuniæ, nec compenſationis, doli mali, ac iuriſiurandi: verum etiã nec vllo modo, & quouis quæſito colore retinere, & retardare executionẽ poteſt. l.ſi quis, & l.fin.C.de nõ num. pec. l.fi. C.de compenſ. c. fi. extra depoſit. Bernab.Cornaz.deciſ.Luc.109.

206 nu. 1.† Depoſitarius enim retinere nullo modo poteſt: ſed omnino ad ſoluendum quibuſcunq; non obſtantibus aſtringi poteſt.

207 Limit. 43. † quando conſuetudine in loco ſeruatur, vel ſtatuto diſponitur, quod fideiuſſor ante excuſsũ principalem conueniri poſſit, vt eſt in multis locis Italiæ, & in Ciuitate mea Aretij, in qua viget ſtatutum, quod eſt in viridi obſeruãtia, quod omiſſo principali debitore, ſtatim, & abſque alio poſſit diſcuti fideiuſſor, vt refert Aſin. de execut.c.2.nu.28. Boer.deciſ.221. nu. 15. qui dicit, ita obſeruari in Hiſpania, & Delphinatu, & apud Venetos, Florentinos, & in Ciuitate Lucana vltra Boer. firmat Caroc.de excuſſ. bono.part.2.q.29.nu.1.& pariter hoc idem ſeruari in Auſtria, & in alijs multis mũdi partibus firmant Duen. reg. 335.lim.18. Gail.obſeru.27. num.29. & 30. Franc.de fid.c.5. nu.403. quos refert, & ſequitur Anton.Hering.de fidei.c.27.nu.253.

208 Multas alias † fallentias ponũt Soci.de Fallent. reg.134. Arret.& Iaſ.in §.ſi quis in fraudem Inſt. de act. Neguſ.de pignor.in 8.memb. Aufred.ad Capel.Toloſ.q.196.Firman.in ſuo reper.in verb. diſcuſſio. nu. 12. cũ duobus ſeqq. Marſ.in rub.eo.à nu.8. vſq; ad 23.cum alijs ſupra cumulatis.

209 Sed quid † ſi reus eſt abſens, & data eſt dilatio fideiuſſori ad eum perquirendum, & repræſentandum: & dum repræſentauit ipſum: contra eũdem motum iudiciũ fuerit. An ſi pendente iudicio, & lite conteſtata cum eo: reuertatur: hoc beneficium per eũ allegari poſſit? Et tale beneficium nõ prodeſſe, nec per dictum fideiuſſorem amplius allegari poſſe, dicit Salyc.in d.auth.præſente.q.8.C.de fideiuſ.Capel.Toloſ.deciſ.81.vbi Aufred.in ad-

210 dit. † hoc idem eſt verum quando facta excuſſione contra reum, & reus non fuit repertus ſoluendo: nam licet eidem reo bona ſuperuenerint: hoc nõ prodeſt fideiuſſori cõuento, cum quo lis fuit conteſtata: quia tali caſu hoc beneficium etiam allegare non poterit, Bertaz.de clauſ.clauſula 40. glo.4.

Digitized by Google

circa medium, verſ. ſi tamen reus eſt abſens. Diximus ſup. ampl. 3.

211 Et an iſta † exceptio ordinis ſit de apicibus iuris, nec ne articulus iſte eſt valdè controuerſus apud ſcribentes, vt per Illuſtriſs. Mant. de tacit. & ambig. par. 2. lib. 16. tit. 6. num. 3. qui ad partes diſputat, & multas diſtinctiones facit.

212 Circa hoc excuſſionis † beneficium vnum pro regula firmes, Quod fideiuſſores illorum, qui ſunt obligati nō ad certam ſummam: ſed incertam, & in progreſſu cauſæ liquidandam, veluti ſunt fideiuſſores officialiū in initio officij, vel tutorum, & curatorum, vt etiam de iudicio ſiſti, & iudicatum ſoluendo, vt pariter qui promittunt indemnitatem pro alio, vel quid ſimile incertum: numquam poſſunt conueniri niſi prius excuſſo principali, & liquidata ſumma per ipſum principalem debita, etiam quod fideiuſſores tali excuſſionis auxilio renūciauerint. Mandell. Alba conſ. 328. nu. 11. & 46. volum. 2. planè. Anton. Hering. in ſuo tract. de fideiuſſ. cap. 27. nu. 142. cum ſeqq. qui cauit hoc verum etiam iuramento non reſtagante.

S V M M A R I V M.

1 Beneficium diuiſionis, licet non habeamus in iure expreſſum, habemus tamen eius effectum, & ſubſtantiam.

2 Beneficium diuiſionis, quibus in caſibus locum habeat. nu. 24. cum plurib. ſeq.

3 Beneficium diuiſionis habet locum, quādo plures fideiubent. Diuiditur enim inter illos debitum: & vnus integrum ſoluens, recuperat ab alijs pro rata.

4 Diuiſionis beneficium habent plures fideiuſſores pro pluribus reis debendi intercedentes.

Diuiſionis beneficium numquid competat pluribus fideiuſſoribus diuerſis temporibus intercedentibus.

6 Intellectus ad l. ſi Titius. ff. eo

7 Beneficium diuiſionis an, & quando habeant plures fideiuſſores ſeparatim intercedentis.

8 Beneficium diuiſionis habet fideiuſſor purè obligatus cum alio fideiuſſore ſub conditione obligato purificata conditione.

Niſi aliter ſoluendo non eſſet. nu. 9.

10 Fideiuſſor poteſt antequam conueniatur implorare officium iudicis ne exigatur niſi pro rata exiſtentibus pluribus fideiuſſoribus.

11 Hoc autem niſi alter fideiuſſor non eſſet ſoluendo.

12 Quid ſi dubitatur, an eſſet ſoluendo, vel non.

13 Cautela pro fideiuſſore ne vltra ſuam partem conueniatur, quando eſt dubium, an alter ſit ſoluendo, vel non. & 14.

15 Beneficium diuiſionis poteſt opponi, etiam in actu diuiſionis.

16 Niſi huiuſmodi diuiſioni renūciatū ſit.

17 Plures rei debendi ſimpliciter obligati, vnuſquiſque eorum pro rata tenetur, & non in ſolidum, niſi aliud expreſsè cautum ſit. nu. 18.

19 Secus eſt in pluribus fideiuſſoribus.

20 De ratione diuerſitatis inter plures reos, & plures fideiuſſores, & alia vide. num. 23.

21 Fideiuſſores de ſtylo ſemper in ſolidum obligantur.

22 Clauſula ſolita apponi in inſtrumento habetur pro expreſſa, quamuis non ſit appoſita.

24 Fideiuſſor quando habet beneficium diuiſionis, & quando non vſque ad finem.

25 Beneficium diuiſionis etiam pluribus mandatoribus competit.

26 Itē pluribus tutoribus, & curatoribus.

27 Idem

27 *Idē pluribus fideiuſſoribus iudiciarijs.*

28 *Idem quando tempore litis conteſtatæ ſoluendo ſunt, aliàs ſecus.*

29 *Idem in fideiuſſoribus fideiuſſorum.*

30 *Idem in hæredibus fideiuſſorum.*

31 *Fideiuſſores non tantū hoc beneficio vti poſſunt, verum etiā implorare officiū iudicis, ne vltra eorum ratā exigātur.*

32 *Idem etiam eſt in pluribus fideiuſſoribus pacis.*

33 *Beneficium diuiſionis non prodeſt fideiuſſori, niſi quoad alios fideiuſſores.*

34 *Beneficium diuiſionis non competit fideiuſſoribus: quando beneficio de duobus reis eſt renunciatum.*

35 *Item nec quando ſe principales principaliter, & in ſolidum obligaunt.*

36 *Item nec quoties ſe ad ſolidum, & partem alternatiuè.*

37 *Beneficium diuiſionis non habet locum, quando plures fideiuſſores, vt plures rei debendi obligantur.*

38 *Fideiuſſor fideiuſſoris beneficio diuiſionis caret.*

39 *Fideiuſſor, negans ſe fideiuſſorem, priuatur hoc beneficio.*

40 *Modo ante litem conteſtatam, & priuſquam fuerit de mendacio conuictus non pœnituerit.*

41 *Fideiuſſor tutoris non habet hoc beneficium licet tutor ipſe habeat.*

42 *Idem quando eſt dubium. An alij fideiuſſores ſint ſoluendo.*

43 *Fideiuſſores diuerſorum non gaudent diuiſionis remedio.*

44 *Beneficium diuiſionis non competit, vbi eidem fuit renunciatum.*

45 *Idem quando in loco viget ſtatutum, quod contra inſtrumenta nulla exceptio opponatur.*

46 *Item nec quando non fuit per fideiuſſorem oppoſitum.*

47 *Idem in fideiubente in ſimul cū muliere, qui ſolidum ſoluere cogi poteſt.*

48 *Idem quando maior cum minore fideiubet: nam maior omiſſo minore ad ſolutionem ſolidi poteſt aſtringi.*

49 *Idem in pluribus, qui ſe ad factum obligarunt.*

50 *Factum indiuiduum pro parte præſtari nequit.*

51 *Beneficium diuiſionis, & ante, & poſt litem conteſtatam opponi poteſt.*

52 *Immo, & poſt ſententiam: modo ab ea fuerit appellatum.*

53 *Fideiuſſori, qui vult vti tali beneficio, incumbit onus probandi alios fideiuſſores eſſe ſoluendo.*

54 *Fideiuſſore non ſoluēdo effecto poſt diuiſionē periculū ſpectat ad creditorem.*

55 *Diuiſio facta dicitur ſi contra alterum in iudicio lis ſit conteſtata.*

56 *Tale priuilegium datur etiam aduerſus minorem, & fiſcum, & 57.*

58 *Creditor petens, & recipiens partem debiti ab vno ex fideiuſſoribus an dicatur debitum diuiſiſſe, & iuri ſolidi renunciaſſe.*

59 *Creditor recipiens partem debiti videtur beneficio ſolidi renunciaſſe, quando recipit præciſe medietatem nec plus, nec minus.*

60 *Item quando debitor, & confideiuſſor ſoluunt tantum partem ad eos ſpectantem: ſecus ſi ſimpliciter.*

61 *Idem niſi recipiatur pars de fructibus, & vſuris.*

62 *Idem niſi fiat receptio cum clauſula ſaluo iure ſolidi.*

63 *Et ſibi non prædicat fideiuſſor altero ex correis effecto non ſoluendo.*

64 *Plures rei debendi in ſolidum obligantur: & demum per ſententiam ſimpliciter ad ſoluendū condemnati: vnuſquiſque eorum pro virili tenetur, niſi contrarium per ſententiam caueatur.*

65 *Excipiuntur tamen à prædicta regula quinque caſus.*

De beneficio diuiſionis.

CAP. IV.

Secundum eſt Priuilegium Epiſtolæ Diui Adriani, quod aliàs diuiſionis appellatur.

1 Hoc beneficium † non habemus ſcriptum in iure verbis expreſſis: vt ſunt aliæ Epiſtolæ aliorum Imperatorum, vt inquit gloſ. in §.ſi plures. Inſt. de fidei, & ponit Specul. in tit.de renunciat. & concluſ. nu. 10.ſed tantum habemus eius ſenſum, ſubſtãtiam, & effectum in pluribus legibus, & præſertim in d §. ſi plures. in l.inter fideiuſſores cum l.ſeq. & in l.inter eos.ff.de fideiuſ.in l.3.in fin.& in l.ſideiuſſor. C.eodem. Et de hac Epiſtola, & beneficio habetur, per gloſ. in l.3.C.eod.Azz.in ſumma. C.eo.nu 7. Bart.in Auth. hoc ita.num.28.in 8.q. & etiam num. 30. C. de duobus reis. Bald.in l.fideiuſſor. C.eo. Arret. in d. §.ſi plures. Inſt.eo. Bertazz. de clauſ. clauſula 40.gloſ.2.num.1.

2 Iſtud beneficium † poteſt exemplificari in multis caſibus.

3 Primus caſus ſit: quando plures pro eodem fideiubent, quo caſu quilibet tenetur in ſolidum. Nam tunc beneficio Epiſtolæ Diui Adriani fit inter eos diuiſio, qui ſoluendo ſunt tempore litis conteſtatæ, vt ſi vnus, qui ex fideiuſſoribus ſoluendo eſt, ſoluat totum, recuperat ratam ſocio tangentẽ. d.l.inter fideiuſſores cum l.ſeq. ff.eo. Bald.in d.§.ſi plures, vbi etiam Arret. inſt.eod.idem Bald.in l.non rectè. nu. 1.C.eod.Bart.in l.ſi Titius. num.4.ff. eod.& in l.inter reos. §.duo rei. d.tit.

4 Secundus quando † plures fideiuſſores intercedunt pro pluribus reis debendi: nam, & eo caſu habet locum iſtud diuiſionis beneficium: Bart. in d.l.inter eos: §.duo rei.ff.eo.

5 Tertius caſus eſt. † In pluribus fideiuſſoribus in diuerſis ſtipulationibus, & tẽporibus acceptis, inter quos habere locum hoc beneficium tenet Bar.in l.ſi plures nu.2.& in l. ſi à Titio, & in l.inter eos ff.eo.dum firmat. Quod quando plures fideiuſſores sũt non eodem tempore: ſed diuerſis temporibus vnus poſt alium ſeparatim accepti, quod habeat locum huiuſmodi diuiſionis beneficium: etiã quod pro eadem ſumma interceſſerint; idem tenet. Cy.in l.ſi fideiuſſor in princ.C. eod. Arret.in d.§.ſi plures, nu.3.inſt.
6 eo.† quidicunt, quod l.Titius, quæ in contrarium allegatur. Ideo ſic diſponit: quia ibi ſecunda fideiuſſio non valuit.

Contrarium, quod beneficium diuiſionis ceſſet, vbi diuerſis temporibus plures fideiuſſerunt: tenent Specul. in tit. de renunciat. & concl. nu. 10.Azz.in ſumma C.eo.nu.13. Vinc. de Franc. deciſ.55.num.9. cum ſeqq. part.1.qui nu.13.dicit, hæc non procedere, quandò vnus ex fideiuſſoribus non eſſet idoneus. Et pro huius opinionis fundamento allegantur. d.l. ſi plures, & dicta l.ſi Titius, vbi etiam gloſ.hanc opinionem ſectatur. ff.eod.

7 At Caſt.in d l.ſi plures, † & in d.l. ſi Titius, quærit has opiniones inter ſe contrariantes conciliare: vt prima procedat: quando fuit conuentum, vt plures fideiuſſores præſtarentur. Secunda quando non fuit conuentum: nam hoc caſu primus non habet beneficium, quaſi qui hac ſpe motus fuerit ad fideiubendum, licet ex euentu alij non fuerint præſtiti: ſed tunc ſecundus habet hoc beneficium, ſi ſcit alium præſtitum fuiſſe.

Quar-

8 Quartus caſus eſt. † In fideiuſſore, qui purè receptus fuit, & purè promiſit: cum alius ſub conditione fideiuſſerit: Nam tunc tantum pro ſua parte grauandus veniet conditione purificata ſi ſoluendo ſit: ſin autem purè
9 obligatus † in totum onerabitur. l. ſi plures in princ. ff. eo.
10 Hoc beneficium † eſt tantæ potentiæ, Quod fideiuſſor vnus ex pluribus habentibus huius diuiſionis beneficium, poteſt antequam conueniatur implorare officium iudicis, vt fiat diuiſio, ne exigatur vltra ſuam ſummã,
11 alijs maximè † ſoluẽdo exiſtentibus, & pro alia, ſeu alijs ratis quoad ipſum imponatur perpetuum ſilentium creditori, ne de tali re eum amplius moleſter. gl. in l. Aurelius. in §. centum de lib. leg. Abb. in c. ſi quis contra clericum circa principium de for. comper. Capic. deciſ. 180. aliàs 18. nu. 1. & omnes alij, qui ſoluendo ſunt tempore litis conteſtatæ cõueniuntur, ſed ſi quis non eſt ſoluendo ex fideiuſſoribus hoc cæteros onerat. d. l. ſi Titius. ff. eo. d. §.
12 ſi plures. inſt. eod. † ſed ſi dubitatur, an alij ſint ſoluendo, & creditor con-
13 ueniat vnum in ſolidum. † Poteſt cõuentus oppoſito hoc beneficio petere, vt ſuo periculo excutiantur cæteri, & cauere, & creditor tenetur id facere. l. ſi dubitet in princ. ff. eod. Azz. in sũma. C. eod. num. 7. vel probare poteſt alios eſſe ſoluendo. Bart. in d. Auth. hoc ita nu. 28. C. de duobus reis. Plus
14 in virtute † huius beneficij plures correi ſimul condemnati in ſolidum
15 poſſunt † in actu executionis opponere huiuſmodi diuiſionis beneficium. Alex. conſ. 73. nu. 10. vol. 2. Thob. Non. conſ. 110. num. 11. dum vult, quod virtute huius beneficij, poteſt cõpelli creditor à ſingulis fideiuſſoribus, qui litis conteſtatæ tempore ſoluendo fuerint, partes petere, qui nu. 12. ſubdit, quod hæc exceptio quando cunque ante ſententiam opponi poteſt:
16 niſi eidem expreſsè fuerit renunciatum. Et bene de hoc priuilegio Tho. Docc. conſ. 205. num. 2.
17 Sciendum † tamen eſt circa hoc beneficium, & conſtituendum pro firma concluſione, & regula, quod licet plures rei debendi ſimpliciter obligati, vnuſquiſque eorum teneatur pro
18 rata, & virili, & non in ſolidum, † niſi aliud expreſsè actum ſit. l. ſi mihi, & Titio in princ. ff. de verb. ob. l. reos. §. cum in tabulis, ff. de duob. reis. Auth. hoc ita. C. d. tit. vbi omnes l. 1. C. ſi plures. vn. ſent. Afflict. deciſ. 215. Capic. deciſ. 18. nu. 3. & 180. nu. 1. & 2. Ta-
19 men quicquid † ſit in plurib. reis debendi: cõtrarium eſt in fideiuſſore, in quo ſi plures, ſimpliciter pro alio intercedunt, & fideiubent, etiam cum promiſſione ſolidi: attamẽ vnuſquiſq; eorum tenetur pro ſua parte: nã licet vnuſquiſq; eorũ teneatur in ſolidũ, et quod nihil dictũ ſit l. inter fideiuſſores cum l. ſeq. & l. inter eos. ff. eo. l. 3. in fi. C. de conſt. pec. l. 2. ff. de off. præfect. vrb. l. 2. C. de incol. lib. 10 §. ſi plures, vbi gl. inſt. eo. nihilominus ex epiſtola Diui Adriani, & beneficio diuiſionis eſt ſuccurſum fideiuſſoribus vt non poſſint cõueniri, & exigi; niſi pro ſumma, portione, rata, ac virili ad ipſos tangente. Bart. in d. l. ſi Titius. nu. 2. ff. eo. & in l. non rectè nu. 2. C. eo. & in l. actione in 5. col. de duobus reis, & in l. reos ff. d. ti.. Caſtr. in l. ſi paternam. nu. 2. C. ad Vellei. Capic. d. deciſ. 18. num. 3. & deciſ. 18 in princip.
20 † & de ratione diuerſitatis: quare plures rei debendi teneãtur pro virili: plures autem fideiuſſores circumſcriptio

beneficio diuiſionis ex Epiſtola Diui Adriani vnuſquiſq; eorũ in ſolidum. Videatur. Ozer. in d. §. ſi plures. nu 8.
21 inſt. eo. Gomeſ. deciſ. 14. † quia dicunt hoc ideo eſſe, quia ex ſtilo obligationum fideiuſſoriarum, ſemper fideiuſſores in ſolidum obligantur. Cum in omnibus obligationibus fideiuſſorijs de ſtilo ſemper apponantur illa verba, vt principalis principaliter, & in
22 ſolidum, immo etiam † quod non eſſent appoſita, quia ſunt ſolita apponi in huiuſmodi inſtrumẽtis pro expreſſis habentur: cum Notarius ſemper præſumatur rogatus apponere omnes clauſulas ſolitas, & conſuetas. Gabr.
23 de conſuetud. concl. 3. aliam † etiam rationem aſſignat Roncag. in l. eadẽ, num. 37. cum ſeqq ff. de duobus reis; quod ſcilicet, cum principalis obligatio non ſit reſciſſa: ſed indiuidua, & integralis ſemper remaneat, ita fideiuſſoria, quæ fit ad maiorem ſecuritatem, & eidem dependens, & acceſſoria eſt, vel quia tales adhibentur pro ſecuritate, vt igitur magis ſecuritas extendatur, cautũ eſt eos teneri in ſolidum. Capic. d. deciſ. 180. num. 1.

Cõcluſio igitur ſupra firmata, quod
24 † plures fideiubentes habent beneficiũ Epiſtolæ Diui Adriani, quod diuiſionis dicitur, quo, vt dixi, conſtitutum eſt, quod licet plures fideiuſſores in ſolidum obligati ſint, nihilominus vnuſquiſque eorum pro ſua portione, & rata, & non vltra conueniri poteſt. Ampliatur, & limitatur nonnullis modis.

25 Ampliatur † enim primo in pluribus mãdatoribus. Capic. d. deciſ. 180. in princ. Idem in pluribus conſtitutoribus. l. fin. C de conſt. pec. Specul.
26 de renunc. & concl. nu. 11. † Vt etiam in pluribus tutoribus, curatoribus, & ſimilibus. l. 1. §. nunc tractemus. ff. de tut. & rat. diſtrah. Bar. in Auth. hoc ita in 2. q. C. de duob. reis ſub nu. 28. Arret. in d. §. ſi plures. num 3. inſt. eo.

27 Ampliatur ſecundo, † quando plures fideiuſſores in iudicio ſe obligant: quia tunc cum vnuſquiſq; eorum teneatur ſe in ſolidũ obligare, quilibet eorum tenetur in ſolidum. Rebuff. de ſent. execut. art. 1. gl 16. nu. 26. Carp. ad Stat. Mediol. c. 53. nu. 6. par. 1.

28 Ampliatur tertio, † & intelligitur hæc concluſio, vt etiam ſupra tetigimus, vt procedat quando ſinguli fideiuſſores tempore litis cõteſt. ſunt ſoluendo, aliàs ſecus. d. §. ſi plures. inſt. eo. l. ſi contendat. ff. eo. l. fideiuſſor. C. eo. Capi. d. deciſ. 8. nu. 3. & 180. Ant. Hering. tract. de fid. c. 27. in 2. p. n. 18.

29 Ampl. 4. † vt nõ tantum fideiuſſores ipſi habeant hoc diuiſionis beneficium, verum etiã fideiuſſores fideiuſſorum l. ſi plures, in §. 1. ff. eo. Ant. Hering. d. tract. de fid. par. 2. c. 27. nu. 25. vbi huius ampliationis occaſione quærit, & infert ad pulcram quæſtionem vide infra limit. 6.

30 Ampliatur quinto, † vt non tantum fideiuſſores ipſi verum etiam eorum hæredes beneficio hoc diuiſionis potiantur. l. ſi plures. §. ſicut. ff. eod. l. ſi teſtamento in fin. principij, ibi ab initio enim. ff. d. tit. l. hæredes. C. ad Velleia. l. priuilegia. & l. in omnibus. ff. de reg. iuris.

31 Ampliatur ſexto, † vt pluribus cõfideiuſſoribus non tantum competat hoc beneficiũ diuiſionis, verum etiam eius virtute poſſunt implorare officiũ iudicis, ne vltra eorum ratam moleſtentur, vt diximus ſupra num. 10.

32 Ampliatur ſeptimo, † in plurib. fideiuſſoribus pacis: nam etiam in ipſis vnuſquiſque tãtum in capitibus ſuis,

&

& ratis, & non vltra tenetur. Gerard. Mazuol.conſ.62.nu.5.& 6.

33 Limit.quoad ipſum, ſeu ipſos creditores, ſecus verò eſt, quod ad ipſos fideiuſſores, qui inter ſe habent hoc beneficium diuiſionis, vt dictum eſt.

34 Limit. 2. † quando per clauſulas adiectas in parte executiua contractus dictum eſt renunciauit beneficio de duobus reis, quia tunc per tales clauſulas non inducitur fideiuſſio in ſolidum, ſed vnuſquiſque tenetur pro virili. Tan.in manuſcrip. deciſ.90.

35 Limit.3.† quando fideiuſſores obligant ſe principales conſtituendo obligationem principalem in ſe aſſumendo: Nam tunc cum conſiderentur, vt principales rei debendi, eorum obligatio erit pro virili, & rata, & non in ſolidum. not. in l. ſi paternam. C. ad Vellei. & ponit. Bart.in d.l.non rectè nu.2.C.eo.

36 Limit. 4. † quando fideiuſſores alternatiuè ſolidum, & viriles partes promitterent. Quia tunc non eſt locus huic beneficio l.inter eos in prin.ff.eo.

37 Lim.5.† quando, vt duo rei debendi habentur: nam tunc diuiſionis auxilio vti non poſſunt. Arret. conſ.66. & diximus in tertia limitatione.

38 Limit. 6. in fideiuſſore fideiuſſoris, qui & ipſe hoc auxilio nō iuuatur. l.ſi plures.§.fi.ff.eo.gl.in d.§.ſi plures in verb.partes.Inſt.eo. Decia.conſ.49. num.49.lib.2. Ratio eſt, quia prior fideiuſſor loco rei eſt. Contrarium tamen firmauimus ſupra ampl. 4.

39 Limit.7.Si fideiuſſor negat ſe fideiuſſorem eſſe, & de aperto mendacio côuincatur, nam tali caſu cadit ab hoc diuiſionis commodo.l.ſi dubitet.§.ita demum. ff. eo. gl.in d. §. ſi plures, in verb.partes. Alex.in l.etiam in §.licet. num. 9. ff. ſolut. matrim. Iaſ. in l. ſicut, in §.quod autem num.2. ff. de re iud. & in l. 1. num. 2. C. de tranſact. Marſ.rub.eo.nu.322. Duen.reg.322. Franc.in tract.de fid.cap.5.num.469. Miſing. in d.§.ſi plures. nu.6.inſt.eo. Fului. Pacia.de probat.lib.1. cap. 19.

40 nu.27.† & hoc niſi ante litem conteſtatam, & priuſquam fuerit de mendacio conuictus pœnituerit. Rol.conſ. 88.num.2.& 16.vol.4.

41 Limit.8.† tale beneficium fideiuſſoribus tutorum denegari, licet tutoribus ipſis permittatur. l.fi. ff. rē pup. ſal.for.l.6.ff.de mino.l.5.§.pen ff.iud. ſol.l.2.ff.de exercitatoria. l.& ancillarum.§.fi.ff.de pecul.l.1.§.nunc tractemus.ff.de tut.& rat.diſtrah. gloſ.in d. §.plures in verb. partes. inſt.eo.

42 Lim.9. † quando eſt dubium. An alij fideiuſſores ſint idonei, & ſoluendo. Illuſtriſs. Manti. de tacit. & ambig. conuenti.par.2. lib.16. de tacit. & ambig. fideiuſſ. conuent. tit. 19. num.6.& 7.

43 Limit.10. † quando ſunt fideiuſſores diuerſorum. l. ſi à Titio. §. inter eos. & §. duo rei. ff.eo.

44 Limit.11.† quando huic beneficio fuit renunciatum, cui renunciari poteſt. Bettaz. de clauſ. clauſula 40.§.2. num.15. & diximus ſupra limit. 2. vt etiam quando omni exceptioni, & legum auxilio fuit renunciatum. Caſt. in l.ſi dubitet.§.ita demum num.3. ff. de fideiuſſ. Anton Hering.tract.de fidei c.27.par.2.nu.73.

45 Limit.12. † quando ſtatutū dictat, quod contra inſtrumenta quarātigiata nulla exceptio opponi poſſit. Et ſic quando creditor non via ordinaria: ſed executiua procedit. Ang.in l.ſi dubitet. num. 3.ff.eo. & in Auth.hoc ita num.2. C. de duobus reis. Bart.in l.fideiuſſores in §.idem reſpondit. ff.eo.

Baiz. de quarantig. par. 2. principali q. 13. Bertaz. loco præcitato. nu. 16.

46 Lim. 13. † quando quis de hoc beneficio non oppoſuit; ſed ſolidum ſoluit, eo quia vti noluerit beneficio. l. inter fideiuſſores, & l. inter eos in §. 1 ff. eo. d. §. ſi plures. Inſt. eo. Specul. de renunciat. & concluſ. nu. 10.

47 Limit. 14. † in fideiubente in ſimul cum muliere, quia iſte talis ſolidum ſoluere tenetur: nam ſubducta muliere, denegatoque diuiſionis beneficio aduerſum ſolum maſculum datur actio. l. ſi mulier, & l. quidam. ff. ad Vellei. l. ſi paternam. C. d. tit.

48 Limit. 15. † ſi maior ann. 25. cum minore natu fideiuſſerit: nam tali caſu maior natu tantum ad ſolidum tenetur, nec eidem contra ipſum minorem beneficium diuiſionis datur. Anton. Heringer. qui diſtinguit plures caſus in ſuo tract. de fidei. c. 27. par. 2. num. 65. & firmat in quibus caſibus hoc ſit vetum.

49 Limit. 16. † in pluribus, qui ſe ad factum obligarunt: iſti enim beneficio diuiſionis non gaudent. & ratio

50 eſt: quia † factum indiuiduum pro parte præſtari nequit. l. hæredes. §. an ea. ff. fam. erciſc. l. 2. ff. de ver. obl. Ant. Hering. d. tract. de fid. c. 27. p. 2. n. 92.

51 Inſuper † cõſiderandum eſt in propoſito, Quod huiuſmodi exceptio diuiſionis poteſt opponi ante, & poſt litem conteſtatam. Bart. in l. ſi dubitet circa principium, & in §. 1. ff. eo. Imo. in c. peruenit. nu. 26. extra de fideiuſſ. §. ſi plures. Inſt. eo. vbi Fab. num. 6. Ang. nu. 7. Port. num. 2. & iſta opinio eſt communis, & verior. Bertaz. de clauſ. clauſula 40. gl. 2. num. 4. Eman. Suarez. in comm. op. in littera F. num. 136. Franc. de fid. c. 5. nu. 460. & 461. Ant. Heringer. d. tract. c. 28. num. 31.

52 Imo etiam † poſt ſententiam, & præſertim ſi ab ea fuerit appellatum; Huiuſmodi exceptioni opponi poſſe voluerunt Bart. in d. l. ſi dubitet. num. 4. Arret. in d. §. ſi plures. num. 10. Specul. de renunciat. & concl. num. 14. Bocr. deciſ. 59. num. 9. Ant. Hering. d. c. 28. num. 33.

53 Iidem not. † quod fideiuſſores, qui hoc beneficio diuiſionis vtuntur, tenentur probare alios fideiuſſores tempore litis conteſtatæ ſoluendo fuiſſe. l. inter eos fideiuſſores, § 1. ff. eo. d. §. ſi plures. Inſt. eo. d. l. ſi dubitet in princ. ff. eo. Arret. conſil. 66. num. 5. verſ. venio, qui volunt etiam per eos probare alios eſſe præſentes.

54 Et ſcias, † quod facta diuiſione periculum ſpectat ad creditorẽ: ſi poſtmodum quis ex fideiuſſoribus efficiatur non ſoluendo. l. inter. in §. cum inter. ff. de fidei vbi Bart. & facta diuiſio

55 dicitur: † ſi contra alterum lis ſit conteſtata in iudicio in quo pars petitur. l. libetum. C. eod. & in hoc ſola electio non eſt ſatis. l. ſi. & l. reos. C. eod.

56 Tale priuilegium † etiam operatur aduerſus minorem, quia in integrum reſtitui non poteſt, cum ſit vſus iure communi. l. inter eos. §. cum inter. ff. eod. Secus ſi læſio à principio ex læſione contingat. l. amiſſi. §. 1. ff. eo.

57 Sed quid ſi bona vnius † fideiuſſoris ſunt confiſcata? Dic etiam fiſci ſuccedentis in diuiſione rationem habendam eſſe. l. inter eos. §. ſi. ff. eo.

58 Vnum tamen † perpetuo tene menti in hac materia, Quod creditor recipiẽs ſortem pro ſua rata ab vno ex pluribus in ſolidum obligatis, vel eorum fideiuſſoribus ſibi præiudicat, ne amplius poſſit in ſolidum petere ab vno ex eis, ſed intelligitur ſummam inter eos pro rata diuiſiſſe. l. creditores, vbi

Alex.

Alex.& Iaſ. C. de pact. Bartol. in l. ex duobus in prima quæſt. ff. de duobus rei. Afflict.deciſ.142. Bẽintend.deciſ. 81.nu.6. Cum.conſ.81. nu.3. Ioſeph. Lud.deciſ. Lucenſ.21.nu.21. Cattelan. Cott. in ſuis memor. in verb.creditor habẽs. Cępoll.caut.pen.bene Io. Baptiſta Coſta de port.rat.q.130 per totum.

59 Limit.† & intellige prædicta. Primo, quando ille ſoluit partem ſuã virilem; & non plus, nec minus, ſecus ſi ſoluit plus, aut minus, quia tali caſu non inducitur diuiſio. gloſ. in l.inter eos, in §.1.ff. eo. vbi Ang. glo. magna in d.l.creditores, vbi Bald.& Salycet. Imo. in l.2.ff. de duobus reis. Ioſeph. Lud.d.deciſ.Lucenſ 21.nu.6.& 7.qui huius dicti rationem reddit.

60 Limit. 2. † quando quis ſoluit tanquam partem ad ſe ſpectantem, & creditor ſimiliter recipit: ſecus quando ſimpliciter ſoluiſſet, quia tunc non fit diuiſio. omnes in d.l.creditores. Bellon.conſ.44.nu.3.qui dicit concluſionem communem procedere, quando quis ſoluit expreſsè pro parte, & perſona ſua.

61 Limit.3.† quando creditor recepiſſet ab vno ex correis partem ſuam de ſorte principali: ſecus ſi recepiſſet partem de acceſſorio, puta de fructibus, & vſuris Doct. in d. l. creditores.

62 Limit. 4. † niſi creditor recepiſſet ſaluo iure ſolidi, vt habetur in d.l.creditores.

63 Limit.5. † quando alter ex correis efficeretur non ſoluendo: nam tunc non intelligitur facta diuiſio. Ioſeph. Lud.d.deciſ.Lucenſ.21.nu.3.

64 In hac diuiſionis † materia notandum, Quod ſi contingat inter plures reos debendi in ſolidum obligatos, quod feratur ſententia per quam ſimpliciter condemnẽtur, tunc dicta ſententia operatur, vt vnuſquiſque eorum pro rata teneatur, & non in ſolidum, vt prius obligati erant, niſi aliud in dicta ſententia expreſſum fuerit. Afflict. d.deciſ. 215.

65 Excipiuntur † tamen à regula prędicta nonnulli caſus. Primo quando in loco vigeret ſtatutum, quod vnuſquiſque teneatur in ſolidum. Secundo, quando ſumus in indiuiduis. Tertio, quando ſumus in condemnatione, & pęna deſcendente ex delicto. Quarto, quando eſt renunciatum diuiſionis beneficio. Quinto, quando in ſententia eſt appoſita clauſulæ omni meliori modo. omnes, in d. l. 1. C.ſi plures vnica ſententia. Corn.conſ.71. num.1. volum.1. Vrſillus ad Afflict. deciſ.215.

SVMMARIVM.

1 *Cedere eſt diſcedere, & alterum in ſui locum ponere.*

2 *Beneficium cedendarũ, Quid importet.*

3 *Fideiuſſor conuentus à creditore poteſt petere ſibi iura cedi per creditorem contra debitorem, & alios fideiuſſores, aliàs ad ſolutionem aſtring: non poteſt. & nu.4.*

5 *Etiam ſi ex interuallo fideiuberet.*
Niſi aliter conuentum ſit. nu 7.

6 *Fideiuſſor integrum ſoluens repetit ratam ab alio confideiuſſore mediante ceſſione obtenta.*

8 *Beneficium cedendarum debet opponi ante ſolutionem, vt etiam in ipſa ſolutione, vbi de ratione.*

9 *Imo etiam poſt, dummodo incontinẽti.*

10 *Item etiam quando in ſolutione eſt additum pactum, quod dicta ceſſio fieri poſſit poſt.*

11 *Beneficium cedendarum, quibus in caſibus poſſit opponi, & peti etiam poſt ſolutionem remiſſiuè.*

12 *Imo quod indiſtinctè, poſsit quandocunque hæc ceſsio fieri multi hanc opinionem ſequuntur maximæ authoritatis viri.*

13 *Fideiuſsor ſoluens poteſt à principali repetere abſque ceſsione.*

14 *Statutum excludens omnes exceptiones non excludit exceptionem cedendarum.*

15 *B n ſi ium cedendarum competebat de iure Digeſtorum, & Codicis.*

16 *Beneficium cedendarum competit etiã mandatoribus, correis, tertijs poſseſſoribus, procuratoribus, & alijs.*

17 *Beneficio cedendarum poteſt renunciari.*

18 *Vtrum ſatis ſit generalis renunciatio remiſsiuè.*

19 *Beneficium cedendarum datur non tantum ad perſonalem, verum etiam ad hypothecariam, & quæ, alia in vim huius auxilij cedens, cedere teneatur.*

20 *Creditor tenetur cedere iura fideiuſsori, etiam ſponte ſoluenti.*

21 *Item tenetur reſtituere pignora debitoris ipſi fideiuſsori.*

22 *Exceptio cedendarum quando poſsit opponi.*

23 *Beneficium cedendarum non venit in generali renunciatione.*

24 *Exceptio cedendarum, etiam poſt ſententiam opponi poteſt.*

25 *Ceſsio fieri debet non in totum, ſed pro rata aduerſus alios confideiuſsores, dempta tamen rata ſoluentis.*

26 *Beneficium cedendarum quibus caſibus locum non habeat, & recenſentur decem.*

27 *Obligatus in ſolidum cum alio ſolidum ſoluens repetit à correo ſolutum pro parte ad eum ſpectante.*

28 *Modo à creditoribus in actu ſolutionis, vel ante obtinuerit iurium ceſsionem.*

29 *Imo etiam abſque ceſsione poteſt à correo recuperare ſolutum.*

30 *Et maximè quando obligatio eſt ex cauſa oneroſa.*

31 *Cedendarum circa beneficium multa remiſsiuè.*

De cedendarum beneficio.

CAP. V.

TErtium beneficium eſt, quod cedendarum actionum nuncupa-
1 tur. Et ſcias, † Quod cedere eſt quaſi diſcedere, & alterum in ſui locum ponere, & collocare. Bald. in l. ex legato. nu. 2. C. de legat. Menoch. de retinẽd.
2 remed. 3. q. 35. nu. 258. † Pariter ſcias, quod beneficium cedendarũ eſt, quando fideiuſſor vult totum ſoluere, & iura ſibi inſtat à creditore cõtra reum principalem, vel fideiuſſores pro rata ad eos tangente cedi. l. cum his, qui. ff. de fideiuſſ. l. vt fideiuſſor, & l. cum aliter. C. d. tit. Bald. in l. ſi dubitet. nu. 2. ff. eo. Caſt. in l. vt fideiuſſor 40. nu. 1. ff. hoc eodem tit. Marſ. in tub. eo. nu. 28. Alex. conſ. 38. in fi. vol. 5. Soci. conſ. 200. num. 1. & 3. in ſecundo, vbi docet, quando huic beneficio renunciari poſſit. Rol. conſ. 88. nu. 2. qui dicit, Quod ſi ſe fideiuſſorem quis negat, perdit hoc beneficium. vol. 4. & faciũt l. fideiuſſoribus. l. Stichum, aut Pamphilum. in §. pen. ff. eo. & l. Modeſtinus. ff. de ſolut. quibus in locis
3 dicitur, † quod quando ſumus in pluribus fideiuſſoribus, qui ſunt obligati in vna obligatione; nam q ñ aſtringũtur ad ſoluendũ poſſunt petere ſibi cedi iura ab ipſo creditore; non tantum contra debitorem principalem, verũ
4 etiam contra fideiuſſores. † Alioquin niſi ſibi cedantur talia iura poſſunt recuſare ſolutionem facere. Et firmant hoc idẽ. Bal. in l. ſi diuiſa. C. loc. & cond. Abb. in c. 2. num. 7. extra eo.

Ron-

Roncag. in l. reos. num. 55. ff. de duobus reis. Milan. deciſ. Sicul. 1. part. 2. Migon. deciſ. Flor. 94. Gatroc. deciſ. 87. Gabr. conſ. 44. & 63. vol. 2. Immo
5 duo fideiuſſores ex interuallo † fideiubentes habēt beneficium cedendarum. Bart. in d. l. ſi Titius, nu. 1. ff. eod. & in l. cum aliter. C. eo. & in caſu quā-
6 do † duo fideiubēt, & vnus ex ijs ſoluit integram quantitatē, pro qua ambo fideiuſſerunt, quod poſſit is, qui integrè ſoluit obtenta ceſſione à creditore, & non aliter agere cōtra alium confideiuſſorē pro conſecutione portionis ad eum ſpectantis, faciunt. l. vt fideiuſſor. ff. eo. l. cum aliter. C. eo. vbi gloſ. dat concordantias. Neguſant. de pign. in 5. part. in 3. memb. in 1. limit. nu. 36. cum ſeqq. Vinc. de Franc. deciſ. 55. num. 1. & 16. par. 1. Io. Battiſta Coſta de portione ratæ. q. 22. vbi firmat, quod fideiuſſor non poteſt exigere ratam à confideiuſſore, niſi prius ceſſis iuribus per creditorem etiā nolentem ex multis, quos id tenere cumulat; & bene id explicat Bald. in l. vt fideiuſſor 50. ff. eo. dum firmat, quod acceſſorius contra acceſſorium ſine ceſſione non agit.

Vt dixi, concluſio, Quod fideiuſſor non poteſt conueniri à creditore, niſi creditor eidem iura cedat, pro quibus agit contra principalem debitorem, de qua tex. in l. 2. C. eod. in l. mulier in fi. ff. qui poti. in pign. habeantur, & l. pupillus. ff. de adminiſtr. tutor. Non
7 procedit, † quando creditor pacto facit, ne poſſit ad cedendum aſtringi: nam tali caſu ad ceſſionem faciendam cogi non poteſt gloſ. in d. l. 2. C. eo. in verbo ius pignorum verſ. ſi ergo, vbi ſubdit, quod nec agere poterit creditor, & facit. l. fideiuſſoribus. ff. eo.

8 Vnū ſcias in propoſito, Quod † ceſſio iurium debet fieri ante ſolutionē, vel ſaltem in actu ſolutionis, non autem poſt, & ex interuallo, niſi præceſſerit pactum de cedendo, aliàs nō valet. l. Modeſtinus. vbi omnes. ff. de ſoluti. Specul. de renunciat. §. 1. nu. 23. Maria. Soci. conſ. 18. nu 9 vol. 1. Deci. conſ. 99. Menoch. de præſumpt. lib. 3. præſump. 45. nu. 26. & præſump. 143. num. 6. Franc. de fideiuſſ. c. 5. nu. 482. Anton. Hering. d. tract. de fideiuſſ. c. 28. num. 34. & ratio eſt, quia cum iura poſt ſolutionem remaneant extincta non aliter cedi poſſunt, cum ſolutione eius, quod debetur, omnis tollatur obligatio. inſt. quibus mod. toll. ob. in prin. vbi gloſ. & gl. in §. ſed neque verſ. contra eum in Auth. de fideiuſ. Rot. diuerſ. in impreſſ. deciſ. 153. num. 2. in 2. par. quæ dicit ceſſionem, poſt ſolutionem ex interuallo factam, nullam. Et maxime cum obligatio, & actio ſemel extinctæ non reuiuiſcant amplius. l. qui res. in §. aream. ff. de ſol. cum de priuatione ad habitum nō non detur regreſſus. Nam cedens ius quod habet, nihil cedit, ſi nullum ius habet. l. ſi ſic legatum in §. ſi mihi. ff. de leg. 1. Cabal. conſ. 35. num. 5.

9 Quod autem dictum eſt: † iſtam ceſſionem ante ſolutionem faciēdam eſſe, vel in actu ſolutionis, adde quod etiam poteſt fieri poſt, modo incontinenti fiat, vt † etiam quando in ſolutione eſt additum pactum, quod dicta ceſſio poſſit fieri poſt. Bertaz. de clauſ. clauſula. 40 gloſ. 4. num. 8. verſ. ceſſio
10 (nenti fiat)
11 autem. † Immo in nonnullis caſibus ceſſio etiam poſt ſolutionem fieri, & peti poteſt. De quibus per Bar. & alios in d. l. Modeſtinus. ff. de ſolut. Deci. conſ. 446. nu. 1. Soci. iun. conſ. 26. nu. 8. lib. 2. Gabr. conſ. 63. nu. 3. & 10. in 2. parte, vt eſt quando actio aduerſus

par-

particularem debitorem verè non eſt ſublata, & extincta. Alban.conſ.738. nu.6.vbi add.in littera. D.Idem quādo fideiuſſor proprio nomine ſoluit ex interuallo: quia tunc etiam poſt ſolutionem poteſt obtinere ceſſionem iurium: cum tali caſu mero iure debitor obligatus ſit. Cabal. d.conſ.35. nu.4.vt pariter quando ex inſtrumento quarantigiato agitur. Ant. Hering. d.c.28.nu.44.de fideiuſſ. ex alijs quos
12 citat. Imo † quod abſolutè ceſſio iurium etiam poſt ſolutionem fieri poſſit dicentes veriorem, & communem, & reſpondentes .l. Modeſtinus. ff. de ſolut.& alijs, quæ pro negatiua deducuntur tenuerunt Iaſ. in l.ſi res obligata.num.44. ff.de leg.1.Bald.in l.alterius, in §.ſi.ff.de tut. & rat. diſtrah. Arret.in l.ex duobus.col.penult. ff.de duobus reis. Purp.in l.1.nu.68. C.de tranſact. Euerard.conſil 184. num.5. Valent.Franc.tract.de fideiuſſ.cap.5. num.484.cum ſeqq.Bald.in d.l. ſi res obligata, & meliorem, & rectiorem ſententiam vocat, ex alijs cumulatis per eum, Ant. Hering. tract. de fideiuſſ.c.28.nu.43.qui reſpōdendo fundamentis, quæ per tenentes contrariā opinionem, hanc ſententiam amplectitur, volens etiam poſt ſententiam in executione opponi poſſe: cum hoc ſententiam non impugnet, vt per eum ibidem. num.44.

13 Inſuper circa hoc eſt adnotandum, Quod fideiuſſor ſoluēs id pro quo fideiuſſerat, poteſt illud repetere à principali debitore: etiam non ceſſis ſibi iuribus: non tantum pro ſorte principali, verum etiam pro damnis, vſuris, & intereſſe ratione indemnitatis promiſſæ. Abb.in c peruenit. num.2. vbi hoc etiam alij notant extra eo. Idē Abb.conſ.60.colum.1.lib.1. Viui.deciſ.210.num.1.Fideiuſſor enim debet conſeruari indemnis à ſuo principali, etiam quod non ſit promiſſum, vt diximus ſupra, quando egimus de cautione indemnitatis, & in hoc particulari firmant. Sim. de Pret.conſ.153. num.23. Viui.d.deciſ.210.num. primo, lib.2.

Et eſt tantę virtutis huiuſmodi exceptio, quod creditor non poteſt aliter cogere fideiuſſorem, vel correum
14 † ad ſoluēdum, niſi ceſſis actionibus, etiam ſtante ſtatuto, quod inſtrumenta quarantigiata indiſtinctè, nō attenta aliqua defenſione executioni mittantur, nam per hoc non excluditur hæc exceptio, quæ venit ex eadē cauſa. Bertaz.de clauſ.clauſula.40.glo.4. num.8.verſ. & in tantum tenetur. Illuſtriſ. Manti.de tacit. & ambig. p.2. lib 16.tit.19. num.14. qui excipit ſolutionem, & falſitatem.

15 Hoc beneficium † non tantum eſt de iure Auth. verum etiā de iure antiquo. ff.& C. Bald. in l.ſi diuiſa. C.locat.& ponit Bertaz. d.tract. de clauſ. clauſula.40.gloſ.4.num.7.

16 Huiuſmodi exceptio non tantum competit fideiuſſoribus, verum etiam mandatoribus, correis, tertijs poſſeſſoribus, negociorumque geſtoribus, procuratoribus, & alijs pro alio ſoluentibus. Bertaz. dicto tract. de clauſ. clauſ.40.glo.4.nu.7.verſ. & quod beneficium competit.

17 Huic beneficio † renūciari poteſt: Sed an ſufficiat generalis renūciatio, vel requiratur ſpecifica, & expreſſa ad longum proſequitur. Bertaz. d.clauſ. 40.gloſ.4.num.9.& 10.qui num.7.di-
18 cit, † quod ad hoc, vt plenè renunciatū dicatur huic beneficio, quod omnes perſonas ſuperpoſitas in verſ. precedenti, quod non eſt ſatis, quod dicatur

catur

catur renũciauit beneficio de fideiuſſoribus, & duobus reis, ſed etiam eſt bonum addere beneficio, & exceptioni cedendarum.

19 Creditor cedens in vim † huius auxilij non tantum tenetur cedere omnes actiones, quæ ſibi contra principalem debitorem competunt, verum etiam contra fideiuſſores vnà cum inſtrumentis principalis debiti, nec non cum omnibus qualitatibus, puta vſuris præteritis, & futuris, nec non cum hypothecis, & pignoribus. l. ſi mandatum, & l. vt fideiuſſor. ff. eo. l. cum his. ff. eo. l. Modeſtinus, & l. Stichum. §. ſi creditor. ff. de ſol. l. cum aliter. C. eo. l. Papinianus, & l. qui mandatum. ff. mãd. Roncag. in l. reos. nu. 55. ff. de duob. reis aliàs fideiuſſor ſoluens non habet regreſſum contra principalem, vel ſuos fideiuſſores. Ant. Hering. de fid. cap. 27. part. 3. num. 6. Imò creditor non tantum debet cedere præmiſſa, verum etiam omnem actionẽ perſonalem, & hypothecariã, naturalem obligationem, & officiũ iudicis Bertaz. d. loco nu. 7. verſ. tenetur, nedum qui ſubdit, quod per hanc ceſſionem cenſetur quodammodo creditor vendere nomen debitoris; licet ſuum recipiat, & addit hæc procedere, ſiue fideiuſſor conueniatur ad ſoluendum,
20 ſiue † reus, vt etiam ſi ſponte offerat ſolutionem. Dicit etiam, quod nedum
21 cedens prædicta facere tenetur, † verum etiã tenetur ipſi fideiuſſori ſoluenti reſtituere pignora, quæ debitoris habebat, fortius exhibere inſtrumẽtum obligationis principalis, exequi ſententiam latam contra confideiuſſorem, vt hoc aduertit ibid. num. 8. & etiam aduertimus ſupra.

22 Exceptio iſta † actionum cedendarum poteſt opponi poſt litem conteſtatam modo ante ſentẽtiam. Guid. Pap. deciſ. 570. num. 7. ita quod ſi ante ſentẽtiam opponitur impedit proceſſum, executionem quoque impedit, quando per condemnatum in ſolidum poſt ſententiam opponitur, vt aduertit Bertazz. d. clauſ. 40. gloſ. 4. num. 8. verſ. & ne dum exceptio iſta.

Cum iſtud beneficium eo tempore oriatur, quo fideiuſſor ſoluit. l. Mo-
23 deſtinus. ff. de ſolut. † Ideo in generali renunciatione de omnibus beneficijs non includitur. Poteſt nihilomi-
24 nus fideiuſſor condemnatus † in executione ſententiæ vti hac exceptione licet à tempore ſolutionis initium ſumat. l. ſi fideiuſſores. § 1. ff. eod. Gaſtr. in l. ſi dubitet. num. 1 ff. eod.

25 Ceſſio iſta confideiuſſori, † & correo ſolidum ſoluenti in totum facienda eſt, dempta tamen rata ſoluẽtis. l. ſi plures. ff. eo. Valent. Franc. de fideiuſ. c. 5. nu. 490. 491. & 498. Ant. Hering. de fideiuſſ. cap. 27. part. 3. nu. 33. Bertazz. loco præcitato. nu. 10. verſ. cum tamen ceſſio venit, quod, & voluit. Bart. in d. l. Modeſtinus. num. 9. de ſolut. etiam quod renunciatum ſit huic exceptioni refutata opinione Dyn. vt per eum.

26 Inſuper adnotandum † eſt, quod beneficium cedendarum in nõnullis caſibus nihil proficit, & non operatur, quem teneri, & aſtringi poſſe ad cedendum iura.

Primo, quando huic beneficio fuit renunciatum. Specul. tit. de renunc. §. 1. num. 11. verſ. ſed dices. Marſ. rub. eo. num. 29. & 30. Valent. Franc. de fideiuſſ. c. 5. num. 500. Bertaz. de clauſ. clauſ. 40. gloſ. 4. nu 9. Io. Bernar. Moſcat. in prax. fideiuſſ. par. 1. mod. 20. nu. 38. & diximus ſupra hoc eod. cap. num. 15. verſ. huic beneficio.

Secun-

Secundo, ſi fideiuſſor ſe fideiuſſorem eſſe neget, & de mendacio conuincatur. Nam, & hoc caſu per hanc inficiationem hoc priuilegium perdi volunt. Marſ.rub.eod.nu.324. Duen. reg.322. Franc.c.5.num.500.de fideiuſſ. tradimus ſupra hac eadem ſect. cap.3.lim.32.

Tertio, quando pater iuſſit filiofamilias ſolui pecuniam, & ſic quando pater pro filio intercedit. Tunc enim pater, beneficium cedendarum actionum non habet ad repetendum, id, quod pro filio ſoluit Bart. & alij in l. cum filiusfamilias. ff. de verb. oblig. Corn.conſ.352. littera. M. aliàs 214. num.2. lib.2. Boer. deciſ.221. nu.11. & tetigimus ſup. num.24.

Quarto, ſi mulier agat contra correum, vel fideiuſſorem obligatum ad reſtitutionem dotis. Tunc enim exceptionem cedendarum actionũ non obſtare fauore dotis, authores fuerũt Socin.conſ.200. incip quoniã ex forma. vol.2. Neguſant.de pignor.par.5. principali memb.3.par.1.num.31.& ſeq. per l.iubemus. C.ad Velleia.

Quinto, quando primus fideiuſſor ſe non obligauit ratione ſecundi, & eius contemplatione: hoc enim caſu ſi creditor liberauit ſecundum fideiuſſorem, primo fideiuſſore non ſoluente non obſtabit creditori exceptio Cedendarum actionum. Bartol. in l. ſi ſtipulatus eſſes.§.fin.verſ.1.caſu.ff.eo. Neguſ. de pigno. in 3. memb. 5.part. principalis.nu.36.verſ.5.fallit. Vinc. de Franc.deciſ.55. nu.10. & 14.

Sexto, quando eſt factum pactum, ne creditor poſſit ad cedẽdum aſtringi.l.fideiuſſorib. ff.eo. gl.in l.2. C.eo. in verb.ius pignorum.verſ.ſi ergo.

Septimo, quando creditor ſucceſſerit fideiuſſori.

Octauo, in muliere, quæ viro alienanti conſenſerit, & inſimul renunciauerit hypothecæ: vt de vtroq; caſu Bertaz.de clauſul. clauſ.40. gloſ.4. num.12.& infra.

Nono, in fideiuſſore conſentiente liberationi principalis: nam ex hoc perdit hoc beneficium cedendarum. Vincent.de Franc.deciſ.476.num.15. in 2. part.

Decimo, in debitore proprium debitum ſoluente, nam illi nulla fit ceſſio iurium. Vincent. de Franc. d. deciſ.55.num.7.

27 Amplius aduertendum, † quod ſi ex duobus conſtituentibus obligationem in ſolidum vnus ſoluit ſolidum ipſe habet regreſſum contra correum proportione ad ipſum ſpectante. l. 2. C.de duobus reis, vbi gloſ. & Docto. id not.

28 Intellige modo † in actu ſolutionis à creditoribus iurium ceſſionem obtinuerit, qui eidem illa cedere tenentur. l.cum apparebit. ff.loc.l.ſi diuerſa.C.d.tit. vbi gloſ.& DD. Bartol. in l.Modeſtinus. nu.8. ff.de ſol. Alex. conſ.38.num.7.lib.5. Soci.conſ.290. in princ.lib.1. Neguſ.de pign. in 1.p. 3.memb. 5.par. principalis, num.33. verſ.adde inſuper. Roncag. in l. reos. num.54.ff.de duobus reis.

29 Plus etiam ſine † ceſſione iurium correis datur actio ad inuicem, & qui ſolidum ſoluit à correo partẽ ad eum ſpectantem petere poteſt. Bart. in d.l. Modeſtinus.num.6. Socin.conſil.18. num.9. verſ. ſolum ergo. Roncag. in d. l. reos. nume. 32. Caball. conſ. 35. nume 10. qui nume. 11.dicit hoc ve-
30 rum † quando obligatio eſt ex cauſa oneroſa.

31 Et de iſto beneficio † videatur nouiſſimè Card. Mantic. de tacit. & ambig.

big.par.2.lib.16.tit.19.nu.14. Carol. de Graſſ.in ſuo tract.de excep.ad materiam ſtat. exclud. omnes except.excep.10.num.26. cùm ſeqq. vbi ponit quando vnus fideiuſſor poteſt opponere exceptionem cedendarum contra alium agentem.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium nouæ conſtitutionis de duobus reis fraternizat cum beneficio Epiſtolæ Diui Adriani.*

2 *Hoc beneficium competit pluribus reis ad hoc vt non conueniantur niſi pro parte.*

De beneficio nouæ conſtitutionis de duobus reis.

CAP. VI.

1 ADditur, & quartũ beneficium, quod dicitur nouæ conſtitutionis de duobus reis, de quo eſt text. in Auth.hoc ita. C.de duob.reis. Et fraternizat cum beneficio Epiſtolæ Diui
2 Adriani. † Et eſt quando duo rei poſſunt poſtulare ſe non poſſe in ſolidum conueniri, ſed tãtum pro parte. Marſ. in rubr.eo.num.34. Bertaz.d.tract de clauſ.clauſula 40.gloſ.5. per totum.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſor promittens ſoluere liberè beneficijs, de quibus ſupra, renunciaſſe non dicitur.*

2 *Fideiuſſor promittens ſoluere ſine aliqua exceptione dictis beneficijs renunciaſſe non cenſetur, niſi expreſſè dixerit.*

3 *Talis renunciatio friuolas exceptiones tantum comprehendit.*

4 *Fideiuſſor non poteſt renunciare dictis beneficijs, niſi prius de quolibet eorum certioratus fuerit.*

Promittens ſoluere liberè abſque aliqua exceptione, an cenſeatur renunciaſſe priuilegijs, de quibus ſupra.

CAP. VII.

IVxta præmiſſa dubitant Doct. An
1 fideiuſſor † promittens ſoluere liberè ſine aliqua exceptione intelligatur renunciaſſe iſtis priuilegijs excuſ-
2 ſionis, diuiſionis † cedendarum, & de duob.reis? Et cõter concludũt, quod non, niſi expreſſè & ſpecificè dicatur, iſta enim beneficia cum ſint ſpeciali nota digna, requirũt ſpecificas renunciationes, & in indiuiduo. Marſ. in rubric.eo. nu.28.cum ſeqq.& ratio quia iſta priuilegia veniũt ex natura actus,
3 & talia † verba intelligũtur de friuola exceptione. Iaſ.in l.1.n.7 C.de ſacroſ.
4 eccl. Imò ad hoc vt tales † renũciationes afficiant, renuncians venit ſuper qualibet renunciatione certificandus. Marſ.d.rub.nu.37.& ad iſta videatur Mant.de tacit. & amb. par.2.lib.16.q.18 vbi diſputat, An ſatis ſit generalis, an verò requiratur ſpecialis renunciatio, & poſuimus ſup. in hac ſect.6.c.3. dum egimus de beneficio excuſſionis in illa concluſione fideiuſſor non poteſt conueniri, niſi prius excuſſo principali in quinta limitatione, & in beneficio diuiſionis.limit.2.& 12. & in beneficio cedendarum verſ. huic beneficio renunciari poteſt.

SVMMARIVM.

1 *Priuilegia multa alia fideiuſſorib. competentia recenſentur.*

2 *Fideiuſſor debitoris fiſci ſoluens, gaudet omnibus fiſci priuilegijs, vt ipſe debitor.*

3 *Fideiuſſor tutoris via ordinaria conuenitur etiam lata ſententia contra tutorem.*

Digitized by Google

4 *Fideiuſſores duo ſi præſtiti ſunt, vnus forenſis, alter ciuis, prius forenſis conuentendus eſt.*

5 *Sententia contumacialis contra reum principalem lata quoad pœnam non porrigitur ad fideiuſſorem ſine nouo proceſſu, & actis probationibuſque.*

6 *Si creditor eſt inops, & in petendo debito fuerit negligens, vel aliæ ſolutionis coniecturæ contra ipſum vigeant, ſi abſente debitore conuenit fideiuſſoré, fideiuſſor antea poterit creditoré cogere ad iurandum, num fuerit à debitore de ſuo credito ſatisfactus.*

7 *Fideiuſſor ſi pro ſuo principali debitore ſoluit, poteſt de facto, & ſtatim, & ſine nouo proceſſu compellere dictum debitorem coram quocunque iudice etiam in competente ad ſoluendum omne, & totum id, quod per dictum fideiuſſorem fuerit pro dicto debitore per eum creditori ſolutum.*

De Priuilegijs, & exceptionibus alijs fideiuſſoribus competentibus.

CAP. VIII.

1 PRo coronide huius materię vnum adnotare non omittá, quod vltra priuilegia, & beneficia principaliora, & pręcipua fideiuſſoribus competentia, de quibus ſupra proximè, etiam adſunt nonnulla alia, etiam ſunt infra poſita videlicet.

2 Primum eſt, † quod fideiuſſor pro debitore cameræ fiſcalis, ſi ſoluit, ſuo iudice ordinario omiſſo debitoré principalem cũ omnibus priuilegijs Principi competentibus conuenire poterit corá officiali Iudice, & Principis miniſtro. l. cum védente. C. vbi. cauſ. fiſc. l. ſi minori. C. de iur. fiſc. Pereg. de iure fiſc. lib. 7. tit. 1. nu. 7. Anto. Hering. de fideiuſſ. c. 27. par. 5. nu. 90. & docet Bart. in l. cum eorum. C. de ſent. & interloc. omn. iud.

3 Secundum † quod fideiuſſor tutoris conueniendus eſt via ordinaria, & non executiua, etiam quod ſententia fuerit contra tutorem lata. Natt. conſ. 145. num. 1. & 89.

4 Tertiũ † ſi duo fideiuſſerunt, quorum vnus eſt, ciuis alter foréſis. Prius forenſis, & demum ciuis conueniendus, & excutiendus eſt Bart. in l. ſed ſi ego. nu. 3. ff. ad Vellei. Ant. Hering. d. tract. de fideiuſſ. c. 27. par. 5. nu. 88.

5 Quartũ, quod ſententia contumacialis, quoad pęnam non porrigit ſuas vires in fideiuſſore ſine nouo proceſſu, & veris probationibus. Bart. in diſputatione incip. Peruſ. Ciuitas. Caſt. Alex. Iaſ. & Spcin. in l. cum filiusfam. ff. de ver. obl. Alex. conſ. 84. col. 1. vol. 3. Rol. cóſ. 94. nu. 22. 23. & 24. vol. 3. Ant. Hering. d. c 27. par. 5. nu. 87.

6 Quintum, † ſi creditor ſit inops, & per aliquod tempus nó petierit debitum, vel aliæ veriſimiles coniecturæ ſolutionis adſint, poſtea auté abſente debitore principali fideiuſſorem pro ſolutione facienda conueniat, fideiuſſor inſtare poteſt, vt creditor prius iuret, num ſibi ſit ſatisfactum à debitore nec ne. Ioſeph. Lud. deciſ. Lucenſ. 35. per totum.

7 Sextum, ſi fideiuſſor pro principali ſoluit, quilibet iudex etiam incompetens poteſt de facto, & ſtatim, & ſine nouo proceſſu compellere debitorem ad ſoluẽdum fideiuſſori, id quod fuit à creditore exactũ. Carp. ad Stat. Mediol. p. 1. c. 413. nu. 46. Hering. d. loco, nu. 102. vbi multa alia beneficia fideiuſſorum cumulat. Quę ne actum agam lector poterit per ſeipſum inſpicere.

TRA-

Digitized by Google

TRACTATVS DE FIDEIVSSORIBVS SECVNDÆ PARTIS PRINCIPALIS.

TITVLI.

QVÆ PERSONÆ FIDEIVSSORES ESSE poſſunt, & quæ non, & de fideiuſſore idoneo, & non idoneo.

SECTIONIS SEPTIMÆ.

Multas pro huius tituli, & materię plena intelligentia conſtituas concluſiones.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſor nemo præſumitur idoneus niſi probetur.*
Et maximè quando talis idoneitas eſt fundamentum intentionis eam allegantis. num 5.
2 *Idoneus, & bonus moribus quis reputatur, ſed non facultatibus.*
3 *Pauper cenſetur quis, niſi probetur diues, & idoneitatis qualitas non præſumitur.*
4 *Pauper, & nudus quiſque naſcitur.*
6 *Idoneus an quis ſit, hoc totum iudicis religioni committitur.*

Fideiuſſor quando præſumatur idoneus.

C A P. I.

1 Prima ſit concluſio, † Quod fideiuſſor non præſumitur idoneus, niſi probetur. l. ſi verò in §. qui pro rei, vbi gl. in verb. dubitetur in fi. quæ eſt communiter approbata. ff. qui ſatiſd. cog. Bald. in l. non prius. C. quando fiſcus, vel priuat. Alexan. conſ. 37. num. 5. vol. 2. Natt. conſ. 143. nu. 11. vol. 1. plenè Surd. deciſ. 295. num. 10.
2 & 320. nu. 7. vbi volunt, † quod bene quis præſumitur bonus, & idoneus moribus, ſed nõ facultatibus: & quod qualitas idoneitatis non præſumatur voluerunt Fului. Pacia. de probat. lib. 1. c. 54. nu. 19. Carp. ad Stat. Mediol. par. 1. c. 44. nu. 19. Ant. Hering. tract.
3 de fideiuſſ. c. 8. num. 19. † & ratio eſt: quia quilibet præſumitur pauper, niſi probetur diues: qualitas enim diuitiarum regulariter eſt repugnans na-
4 turæ: † nam quilibet naſcitur nudus, & pauper cap ſicut hi. 47. diſt. Affl ct. deciſ 377. nu. 5. qui dicit diuitias eſſe ex accidenti. Crott. conſ. 273. num. 19. vol. 2.

Digitized by Google

5 vol. 2. & † maxime quando idoneitas, vel non idoneitas eſt fundamentum intentionis: quia non præſumitur, ſed omninò probanda eſt. gl. in d. l. ſi verò, in § qui pro rei. vbi Bart. num 6. ff. qui ſatiſd. cog. Ioſeph. Ludou. concl. 14. nu. 127. Maſcard. de probat. cō-
6 cluſ. 782. num. 1. in 2. par. † Cæterum an quis ſit idoneus fideiuſſor nec ne, hoc totum relinquitur arbitrio iudicis. Bald. in l. vniuerſa, num. 3. verſ. in contrarium. C. de precib. imp. offer. Menoch. de adipiſc. remed. 2. nu. 93.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſor idoneus quot modis dicatur.*

2 *Fideiuſſor idoneus dicitur, qui ſcienter fuit receptus, & ſi aliàs idoneus non eſſet.*

3 *Creditor ſibi imputet, qui fideiuſſorem minus idoneum accepit.*

4 *Creditor fideiuſſorem minus idoneum accipiens, videtur illum approbare.*

5 *Creditor non idoneum fideiuſſorem accipiens, & de eius qualitatibus, & conditionibus non inueſtigans ſibi ipſi tantum præiudicat, & ſuæ fragilitati id expenſum ferre debet.*

6 *Quid ſi ignoràter fideiuſſor ſit receptus.*

7 *Creditor præſumitur ſciuiſſe fideiuſſoris qualitates, illum accipiendo.*

8 *Ignorantiæ allegatio in materia idoneitatis non debet eſſe craſſa, & ſupina.*

9 *Creditor circa fideiuſſoris idoneitatem de facili ſcire, & ſe informare poteſt.*

10 *Paria ſunt ſcire, vel diligenter inquirendo notitiam conſequi poſſe.*

11 *Paria ſunt ſcire, & teneri ſcire.*

12 *Creditor ignoranter fideiuſſorem non idoneum recipiens ſibi non præiudicat: ſed alius in locum eius (ſecundum nonnullos) dandus eſt.*

13 *Paria ſunt non cauere, vel non idoneè cauere.*

14 *Cautum non dicitur, quando eſt vitioſè, vel non idoneè cautum.*

15 *Creditor recipiens etiam ignoranter fideiuſſorem non idoneum in ſua ſomnolentiæ pœnam ſibi præiudicat.*

16 *Creditor à ſe ipſo debet ſe informare, & certiorari, de qualitatibus, & cōditionibus fideiuſſoris, aliàs in pœnam ſuæ negligentiæ ſibi præiudicat.*

17 *Debitor tātum tenetur exhibere fideiuſſorem coram creditore, cui ſi per creditorem de eius inhabilitate oppoſitum non fuerit tenet fideiuſſio.*

18 *Fideiuſſor idoneus præſumitur coniuncta perſona etiam quod non ſit, & num. 24.*

Contrarium tamen. num. 25.

19 *Scientia cadit inter coniunctos.*

20 *Principalis debitor, lex non præſumit, quod nō relinquet ſuum fideiuſſorem ſanguine coniunctum illaqueatum.*

21 *Nemo carnem ſuam odio habet.*

22 *Fideiuſſor idoneus præſumitur magnus amicus.*

23 *Amicitia magna æquiparatur coniunctioni ſanguinis.*

26 *Pauper fideiuſſor idoneus dicitur quoties principalem habet diuitem.*

27 *Fideiuſſoris, & principalis debitoris bona pro vnico patrimonio reputantur, quoad ipſum creditorem.*

28 *Fideiuſſor dandus non eſt principali exiſtente multum idoneo, & diuite.*

29 *Et tali caſu ſatis eſt dare famulum.*

30 *Fideiuſſor idoneus reputatur, vbi bona principalis debitoris, & fideiuſſoris abſorbent ſummam debitam.*

31 *Fideiuſſor præſtandus eſt, quando pro principali actore accedit, etiam quod ſit diues.*

32 *Pauper, & diues quis dicatur arbitrio iudicis remittitur.*

33 *Pau-*

Digitized by Google

33 *Pauper fideiuſſor idoneus vtrum dicatur, quando eſt fidelis, & probatæ vita.*

34 *Fideiuſſor etiam idoneus dicitur ille, qui mobilia magni valoris poſſidet: etiam ſi nulla ſtabilia teneat.*

35 *Pauper à teſtatore in fideiuſſorem ordinatus dicitur idoneus.*

36 *Teſtator grauans hæredem vt ab vſufructuario pauperem fideiuſſorem accipiat, tali iuſſioni hæres parere non debet.*

37 *Idoneus fideiuſſor ille dicitur, qui tantum habet in bonis, quantum in ciuilibus importat cauſa: & in criminalibus pœna.*

38 *Fideiuſſor ille idoneus reputatur: qui immobilia, & ſtabilia poſſidet: ſecus ſi mobilia, quæ de facili aſportari poſſunt.*

39 *Idoneus ille fideiuſſor eſt, qui ab omnibus cognoſcentibus ſic habetur, tenetur, & reputatur.*

40 *Fideiuſſor idoneus quis dicatur hoc iudicis arbitrio relinquitur.*

41 *Idoneus fideiuſſor magis reputatur ille, qui poſſidet prædia ruſtica, quam vrbana.*

42 *Bona vrbana maiori periculo incendij, & ruinæ, quam ruſtica ſubijciuntur.*

43 *Sententia ſuper idoneitate lata eſt interlocutoria.*

Quot modis fideiuſſor idoneus dicatur.

CAP. II.

SEcunda ſit concluſio, Fideiuſſorem † diuerſimodè idoneum ap-
2 pellari. Primo † enim fideiuſſor idoneus dicitur ille, qui ſcienter à creditore fuit receptus pro idoneo: licet nõ ſit idoneus, & ſi à principio erat idoneus, & ex poſt facto deſijt eſſe, dandus eſt alius, maxime in fideiuſſionibus prætorijs. ita Caſtr. in l. arbitrio, nu. 7. ff. qui ſatiſd. cog. Iaſ. in l. quoties.
3 nu. 2. d. tit. † ſibi enim imputet creditor, qui fideiuſſorem minus idoneum
4 accipit. l. 3. in fi. ff. eo. † Nam cum hoc ſciẽter faciat, videtur illum approbare. Marſ. in rubr. eo. q. 2. num. 66. cum ſeqq. & in l. ſi quis. col. 8. num. 49. de queſtio. & habetur in l. de die in §. ſi ſeruus, vbi Bart. Alex. & alij. ff qui ſatiſd. cog. Alex. conſ. 60. in quinto, qui hoc dicit non procedere in tribus caſibus: & quando ſatiſdans eſt in dolo, & quãdo aſſeruerit fideiuſſorem non eſſe ſoluendo, vt etiam in fideiuſſioni-
5 bus iudiciarijs. Imo indiſtinctè † creditor minus idoneum fideiuſſorẽ ſuſcipiens, & de qualitate, & conditione eius non inueſtigans ſibi ipſi præiudicat, & ſuæ facilitati id expenſum ferre debet. l. ſi arbitrio, in §. 1. ff. qui ſatiſd. cog. l. 3. in fi. ff. eo. l. 3. in §. fi. ff. vt in poſſ. legat. l. 1. §. item quæritur. ff. de ſeparat. l. iã tamen, §. nunc videamus, ff. iud. ſol. Menoch. de præſump. lib. 3. præſumpt. 88. nu. 6. Ant. Heringer. in ſuo tract. de fideiuſſoribus c. 8. nu. 16. Surd. deciſ. 288. num. 6. qui dicit hoc
6 verum † etiam ſi ignoranter acceptus ſit, quia ſibi imputet, ſi non ſciuerit ſe informando cautius negociari: & ra-
7 tio eſt: quia creditor † in dubio præſumitur ſciuiſſe fideiuſſoris qualitates, cum eum acceperit. Alex. ad Bart. in l. 3. in 2. addit. ff. eod. & dicto conſ. 60. volum. 5. & in propoſito allegatio
8 ignauiæ, † eſt ſupina, & craſſa, cum
9 ſcire, & ſe informare eidem credi tori
10 facile eſſet; & paria ſunt, † ſcire, vel diligenter inquirendo notitiam cõſequi poſſe. l. penul. ff. ad Maced. l. regula, §. ſed facti. ff. de iuris, & facti ignoran-

tia. l.quod ſeruus ibi ſi potuit ſuſpica-
ri. ff.de poſit. l. 1. §.cauſſa. ibi potuit.
11 ff.de edil.edict. Vltra † quod ſcire te-
nebatur. l.qui cum alio. ff.de reg.iur.
& licet in hoc diſſentiant Bartol. in l.
qui ſatiſdare, num.6.ff.eo. & Marſ.in
d.rub.eo.quæſt.3.nu.37.dum ponũt,
12 quod † ſi ignoranter fideiuſſor non
idoneus per creditorem receptus fue-
rit,quod tali caſu ſibi non præiudicat:
ſed alius in locum eius de nouo dan-
13 dus eſt: † cum paria ſint non cauere,
vel non idonee cauere. Bald.conſ.162.
num.5 vol.2.Alex conſ.37. colum.1.
lib. 2. nam non intelligitur cautum,
14 † quando eſt vitioſè, vel non idoneè
cautum: Angel. in l. quoties. ff. qui
ſatiſd.cogan.

15 Tamen veritas eſt, † quod creditor
recipiendo etiam ignoranter fideiuſ-
ſorem non idoneum ſuę ſomnolen-
tię pœnam ſibi præiudicat eodem mo-
do, ac ille qui vitioſas ædes conduxit.
l.qui bona §.de illo. ff.de dam. infect.
l.nam ſi actor.ff.de rei vendit.& quod
creditor etiam ignorans ſibi præiudi-
cet recipiendo non idoneum fideiuſ-
ſorem aſſeruerunt. Alex. conſil.60.in
quinto, & cõſ.34.in ſeptimo, in pun-
cto Vincent. Carrocc. de excuſſ. bon.
par.1. quæſt.54. num.1. & 3. Rebuff.
de ſent.execut.art.1.gloſ.16.num.25.
Carp. ad ſtat. Mediol.1. par.c.44. nu.
21.quos refert, & ſequitur Ant. He-
ring.d.tract. de fideiuſſ. c. 8. num.16.
16 & 17. nam † creditor à ſe ipſo debet
ſe informare, & certiorari de condi-
tionibus,& qualitatibus fideiuſſoris:
aliàs in pœnam iſtius ſuæ negligentiæ
ſibi præiudicat. d. l.quod cum alio. ff.
de reg.iur. Surd.deciſ.13.nu.38. Me-
noch. de præſumpt. lib.3. præſumpt.
88. Bart.in l.ſi patronus. ff. de confir.
tut. Bald. in l. in ciuile. C. de furt. ad
17 vnum † enim tantum tenetur debi-
tor perſonaliter exhibere fideiuſſorẽ
coram creditore,cui ſi per creditorem
de eius inhabilitate nihil fuerit oppo-
ſitum cũ nihil vltra agere debeat te-
net, & valet dicta fideiuſſoris datio.
Iaſ.in l.ſi fideiuſſor.nu.4.ff qui ſatiſd.
cog. Marſ.rubr.eo. nu.37. Bertazz.de
clauſ. clauſ.39. num.2. verſ.tamen in
dubio: in tantum, quod adimpleuiſ-
ſe dicitur, ſi ad præſtandum idoneum
fideiuſſorem tenetur.

18 Hinc eſt, † quod ſi coniuncta per-
ſona in fideiuſſorem recipiatur: cum
19 inter coniunctos præſumatur † ſcien-
tia, ideo reputabitur fideiuſſor ido-
neus, etiam quod non ſit, nec immo-
bilia poſſideat. Caſt.in l.ſciẽdum, nu.
9.ff.qui ſatiſd.cog. Bal.in l.2.in §.præ-
tor.num.1.d.tit. qui dicit,hoc operari
fauorem coniunctionis. Marſ.in rub.
eo.c.32. nu.229.lim.2. dum vult hoc
20 ideo eſſe, quia lex † pro conſtanti ha-
bet,quod principalis debitor ſuum fi-
deiuſſorem coniunctum nõ relinquet
illaqueatum l. 1. ff. in ius voc. vt eant
21 † cum nemo carnem ſuam odio ha-
beat, c.cum ſatis 86.diſt.c.nõ extime-
mus 13. q.2. l.2. ff.de recept. arb. l.1.
ff.de bonis eorum,qui ante ſenten.l.4.
ibi cõtra ſanguinem ſuum. ff.de inoff.
teſt. Hiero.de Laur.deciſ. Rotæ Auin.
22.num.8.quod ſecundum Marſ.in d.
22 rubr.eo.ſub nu.234. & 237. † exten-
ditur etiã ad magnum amicum, nam
23 † ſecundum eum magna amicitia æ-
quiparatur coniunctioni ſanguinis.

24 Et quod fideiuſſor † oblatus qua-
liſcunque tamen ſit: & etiam ſi quan-
tum ad facultates non ſit idoneus, ſi
tamẽ eſt neceſſarius, & ſanguine con-
iunctus reo conuento, quod ſit acci-
piendus, & vt fideiuſſor idoneus cen-
ſendus voluerunt glo.& dd.omnes in
l.2.

Digitized by Google

l.1.ff.qui ſatiſd.cog.& in l.1.ff.in ius vocat.vt cant.Bart.in l.ſciẽdum.ff.qui ſatiſd.Bald in l.filius ad fin ff.de his, qui ſunt ſui, vel alien.iur. Afflict.de iure Protolan rub.num.23.in fi.

25 Contrariũ tñ conatur firmare.Ant. Hering.tract.de fid.c.8.nu 90.& inf.

26 Secundo †, fideiuſſor ille idoneus eſt, licet ſit pauper, & immobilia non poſſideat, qui habet principalẽ diuitem.gl.in l.mulier in verbo præſtitiſſe.C.de iur.dot.Rom.in l.2.ff.qui ſatiſd.cog.vbi Alex.nu.4.Iaſ.nu.5.Bal. in d.l.mulier nu.2.Caſtr.in l.fideiuſſor nu.3.ff.qui ſatiſd.cog.Bald.ſing. ſuo 31.incip.quæro aliquis debens. Marſ.in rubr.de fideiuſſ.q.32.num. 228.limit.1.qui firmat, quod fideiuſſor ſoli bona non habens, nõ aliter dicitur idoneus, quam ſi pro diuite ſpõdeat,&.nu.269. Alex.in l.1.ff.qui ſatiſd.cog.& l.diuortio.§.interdum.ff. ſolu.matrim. Nam quando principalis eſt idoneus, & diues, licet fideiuſſor ſit pauper, nihilominus pro idoneo habetur.Valent.Franc.de fideiuſ. cap.4.num.24.& 25. Horat.Carp.ad Stat.Mediol.par.1.cap.44.nu.45.&

27 ratio eſt, † quia omnia bona inter eos aggregantur, & pro vno patrimonio, reputantur, ſaltem quo ad reddẽdum creditorem cautum.Marſ.d.rub.eo.q. 22.nu 179. Ruin.cõſ.49.nu.8.vol.5. qui dicit, quod fideiuſſore exiſtente idoneo, & principalis idoneus cenſetur, cũ facultates vnius alteri ſint ag-

28 gregatæ; † Imò quãdo principalis eſt multum diues: fideiuſſor non eſt dandus.Afflict.deciſ.171.nu.3.vel ſufficit dare qualem qualem fideiuſſorẽ.Gloſella, & Bal.in d.l.mulier de iure dot. Vinc.de Franc.deciſ.480.nu.2.par.3.

29 q̃ri dicunt, quod tali caſu ſat eſt, † vt quis det famulum.

30 Hinc eſt †, quod fideiuſſor dicitur idoneus, quando ipſe, & eius principalis habent tantum in bonis, quanta eſt obligatio fideiuſſoria.Iaſ.in l.ſi cõſtante.num.134.ff.ſolut.matr.& in l. fideiuſſor nu.2.& 5.ff.qui ſatiſd.cog. Brug. Caual.de tut.& curat.nu.192.

31 Lim.tñ hæc in actore diuite, qui licet poſſideat immobilia, nihilominus ido neẽ tenetur ſatiſdare: Alex.in l.de die. §.qui mulierem in fi.ff.qui ſatiſ.cog.

32 Et quis ſit pauper, † vel diues, Iudicis arbitrio relinquitur, qui inſpecta qualitate cauſæ, & cõditione perſonarum hoc arbitrari debet. Ang.in l.ſi verò in §.1.ff.qui ſatiſd.cog.

33 Tertio, † fideiuſſor fidelis, laudabilis, probatæ, & honeſtæ vitæ, & qui numquam defecit in promiſſionibus, pro quibus intereeſſit. Licet ſit pauper, & bona immobilia nõ poſſideat, nihilominus dicitur fideiuſſor idoneus. benè Paul.de Caſtr.in l.ſi quis ſtipulatus ſit.in §.ſi quis ita num.2. verſ.nota ſingulariter, ff.de ver.obli. qui dicit, quod ob talem bonã vocem, & famã iſti tales dicuntur habere creditum, & quod eum tali credito abſq; aliquo capitali vidit multos in immẽſum ditari, & hoc reſpectu, quod pro fideiuſſorib.non idoneis recuſari non poſſunt quod, & firmat Iaſ.in l.1.nu. 19.& in l.fideiuſſor.num.7. verſic.3. fallit.ff.qui ſatiſd.cog.idq; etiam proditum eſt, à Marſ.in rub.de fideiuſſoribus.q.22.nu.180. & q.32.nu.238. lim.3.dum inquiunt quod virtus hominis pro ſatiſdatione habetur.placuit hoc idem Bal.in l.abſtinendũ. C.quorum app.non recip. Guliel.de Bened. in c.Raynutius in verb.ad dicta impuberi num.25.de teſt.Iaſ.in l.iubemus. nu.14. C.de iud. Valent. Franc.de fideiuſſoribus.c.4.concl.1.nu.30.

Hæc opinio multis quidem rationibus comprobatur.

Primo ſicut dicitur, idoneus pupilli tutor, qui eſt probatæ vitæ, & morum, nec non fidelis, & diligens. l. ſcire oportet in §. fin. ff. de tut. & cur. l. 8. ff de confirm. tut. l. ſi creditor in §. 1. ff. de rebus auth. iud. poſſ. ita etiam in propoſito fideiuſſorum virtutes, & eorumdem dona, & bona animi videntur ſufficere, ad eos idoneos conſtituendos.

Secũdo, quia duplex eſt idoneitas, diuitiarum, & fidei, vt meminit. Iaſ. in d. l. ſi quis ſtipulatus. num. 5. per illum text. Igitur cum hic adſit vna, ex iſtis duabus merito, &c.

Tertio, quia honeſta, probataque vita ſufficit pro cautione ſecũdum gl. in l. vnica, in verbo qualitatem. ff. de rip. muniend.

Quarto, quia bona hominis opinio eſt tutior pecunia, iuxta illud bonum nomẽ plus poteſt, quã diuitiæ multæ.

Quinto, fideiuſſor dicitur à fide, quæ in fideiuſſione præcipua eſt Alber. de teſt. §. videndum num. 14. vt etiam Alberig. de malletris d. tract. de teſt. c. 5. num. 26. vnde ad conflandam fideiuſſionem idoneam ſatis erunt fidelitas, & probitas, & optima exiſtimatio: quæ hic adſunt.

Contrarium tamen, quod imò fideiuſſorem probatæ vitæ, fidei, morum, & optimæ exiſtimationis oblatum per debitorem creditor ad illum recipiendum, vti idoneũ aſtringi non poſſit: tenuerunt Alberig. & Alexan. vbi etiam Socin. nu 3. in l. 2. ff. qui ſatiſd. cog. habetur in d. l. ſi quis ſtipulatus, vbi Alex. & Arre. ſic voluit Emanuel Suarez. in theſaur. comm. op. littera F. nu. 134. & placuit Farin. in ſua prax. tit. de carcer. & carcer. quæſt. 33. nu. 79. cum ſeqq. vberrimè Ant. Hering tract. de fideiuſſ. c. 8. num. 59.

Fundatur hæc opinio iſtorum ſic tenentium his rationibus.

Primo, quia aliàs huiuſmodi fideiuſſio nihil proficeret data maximè principalis debitoris impotentia, & inopia, vnde, cum inanis, & fruſtratoria redderetur futura exactio contra iſtum fideiuſſorem, in præiudiciũ ipſius creditoris: merito, ſi nullo modo recipienda ſit, & præſertim, quia fideiuſſio fuit principaliter adinuenta, vt creditori debitum magis in tuto conſtituatur, vt quæ creditor à fideiuſſore cõſequi poſſit, ſi debitor facultatib. fuerit lapſus. § fin. inſt. de replicat.

Confirmantur præmiſſa: quia iſte fideiuſſor, vt dictum eſt, parũ aut nihil vtilis eſt ipſi creditori, cum præter bonam fidem nihil in bonis habeat: Vnde eſt idem, ac ſi datus non eſſet cũ paria ſint, quid non dare, vel inutiliter dare, & rem non habere, vel habere inutilem, & inanem. c. inter corporalia. §. ſicut de translatio. Epiſc. l. nam is. ff. de dol. gloſ. in l. fin. ff. de plagiar. Vant. de nullitatis verſ. toties, & infra quod Epiſcopus. num. 26. cum ſeqq. Huc confert quod dicitur de Epiſcopis, Marchionibus, & Comitibus nulla tenẽtibus, qui propriè & verè Epiſcopi, Marchiones, & Comites non ſunt, ſed impropriè, & abuſiuè, vt per Bald. in l. vnica in fi. C. de nou. iur. qui rit. tollen. ſignanter Iaſ. in l. id quod apud hoſtes. nu. 21. cum ſeqq. de leg. 1. vbi admonet, quod illud quod caret effectu, caret etiam re iuxta illud ſi re priueris, nec non habere mereris.

Confert, & tertio ad præmiſſorum robur: quia locuplex, & idoneus ille verè non dicitur, qui eſt magnæ extimationis, & laudabilis probatæ, &

& honeſtæ vitæ, ac morum, & bonæ opinionis, vocis, fidei, ac famæ modo nihil habeat in bonis, vel ſaltem anguſtum larem, curtamq; ac tenue ſupellectilem. l. 2. §. idoneos ff. ad Treb. l. 8. §. nihil intereſt, ff. de tranſact.

Accedat, & quarto, quia egeſtas ſemper honeſtati optimæ extimationi ſe opponit, & contrariatur. Nam non poteſt dici vir honeſtus, laudabilis, & bonæ extimationis, qui egenus eſt. l. ſi quis. 52. §. cum Titio. ff. de furt. Nam paupertas vbique iacet, & ideo ſolet ſecũ afferre omnia incommoda; ſolet. n. prouerbio ferri, quod mendico ne quidem parentes amici ſunt. Vnde illud locutus eſt diues, & admiratæ ſunt turbæ, locutus eſt pauper, & dixerunt quis eſt hic, & hæc ſunt indubitata, in hoc præcipuè exulceratiſſimo ſeculo in quo manus oſculatæ ſunt, & tantum id credunt, quod vident.

Poſtremo, ponderatur hæc ratio. Nam ſi moreretur talis fideiuſſor qui erat inops: ſed tamen fidelis: certè ſequeretur, maximum inconueniens, quod hæres eius, qui nec fidem, nec vlla bona haberet, non poſſet ſatisfacere creditori, & ſic ipſi non eſſet cautum, qui tamen ab initio eam ob cauſam fideiuſſorẽ accepit, ita Iaſ. & Alex. ratiocinantur, vt per Hippol. rub. co. nu. 239. Vinc. Garroc. de iuram. litis, deciſ. q. 1. 13. q. principali, nu. 17.

Ex quibus concludo hanc opinionem eſſe veriorem, & tutiorem: & ratio eſt, quia in propoſito idoneitatem conſtituunt bona, & diuitiæ. Imò requiritur quod bona ſint immobilia, & ſtabilia: vel ſi mobilia, quod ſint magni valoris, & ſatis numeroſa, & quod de facili aſportari non poſſint, vt mox dicemus infra proximo ſeq. cap. & ideo nõ video quomodo iſtum defectum facultatum, & diuitiarum, poſſint ſupplere bona extimatio, & reputatio, probitas morum, & vitæ, & quod quis ſit laudabilis, & fidelis, & bonæ vocis, conditionis, & famæ, & quod non ſit ſolitus deficere in ſuis promiſſionibus, data paupertate, in debitore principali, quod non ſit ſoluendo.

34 Quarto, † fideiuſſor poſſidens mobilia in loco fideiuſſionis pręſtitę magni valoris, quæ de facili aſportari nõ poſſunt, & etiam habens multa iura, & nomina debitorum, nec nõ annuos redditus ſuper re immobili tenens, vt etiam ſi teneret in aliqua ciuitate apothecam magnam, ſeu menſam: nam licet ſtabilia non poſſideat, attamen idoneus fideiuſſor dicitur. Barr. in d. l. ſciendum, num. 5 & 10. vbi I. ſ. nu. 23. ff. qui ſatiſd. cogan. Marſ. d. rubr. de fideiuſſ. q. 32. lim. 4. & 5. num. 241. & 242. Farinac. in prax. crim. de carcer. q. 33. num. 81.

35 Quinto † fideiuſſor ordinatus à teſtatore in teſtamento, licet pauper ſit, & immobilia non poſſideat pro idoneo habendus eſt, nec recuſari poteſt, quia eius perſona, à teſtatore eſt approbata. Marſ. d. q. 32. num. 244. diximus ſupra in prima parte in prælud. ſect. 3. c. 11. aliàs 20. nu. 8. & cap. 19. aliàs 28. in fin. & ideo ſi teſtator in teſtamento hæredem grauauerit, vt ab vſufructuario fideiuſſorem pauperem accipiat, tunc hęres tali fideiuſſore cõtentus eſſe debet. l. 1. vbi Salic. nu. 5. Bal. nu. 11. C. de vſuf. uc. Ang. Aret. in §. 1. nu. 5. in fin. inſt. de vſufruct. & in tract. de teſt. gl. 9. nu 1. Marſ. d. rubr. eo. nu. 244 Francus de fideiuſs. cap. 4. num. 34. moti. per l. tribus. ff. de vſufr. earum rerum, quæ vſu conſumuntur.

36 nu. † Contrarium tamen, quod imò hæres cogi non poſſit, vt accipiat fideiuſſorem inopem, vel aliàs non idoneum, voluerũt Io. Anibal. in l.nemo poteſt. nu.484 de leg.1. Arri.Pinell. in l.1.par.2.num.76.ad fin.C.de bon. mat. And.Gail.lib.2.obſer.145.num. 13. Anto. Hering.d.tract. de fideiuſſ. c.8.nu.87.& c.7.nu.65.66.& 67.vbi reſpondet ad d.l.tribus,& dicunt non poſſe compelli hæredem ad recipiendum fideiuſſorem inopem, etiã ſtante teſtatoris præcepto.

37 Sexto, † qui habet in bonis tãtum, quantum in ciuilibus importat cauſa, & in criminalibus pœna, is fideiuſſor idoneus dicitur gloſ. 1. in l.fideiuſſor in iudicio, quæ eſt ſecunda. ff.qui ſatiſd.cog. vbi Iaſ.num.2. Pariſ.de Puteo de ſindicat. verb. fideiuſſor officialis. c.3.ſi iudex maleficiorum. nu. 6.Farinac. in prax.tit.de carc.& carce. q.33 num.79.

38 Septimo ille, † qui immobilia, & ſtabilia poſſidet, pro fideiuſſore idoneo habetur. l.2. in princ. vbi Iaſ.nu. 1.dicit, quod ad hoc, vt quis dicatur idoneus, tria requiruntur, quod quis ſit idoneus facultatibus, facilitate cõueniendi, & quod immobilia poſſideat. ff qui ſatiſda.cog idem habetur in l.ſciendum. d.tit. ff.qui ſatiſd. cog. Marſ.rub.eo.nu.289. Mand.ad Rom. conſ.67.in littera B.qui dicit communem: ſecus ergo erit ſi mobilia poſſideat, quia tunc cum de facili aſportari poſſint, pro idoneo non habetur. Proſper. Farin.in d.prax.crim. de carcer. & carc.q.33.num.80.

39 Octauo, qui communiter habetur, tenetur, & reputatur pro idoneo, ille fideiuſſor idoneus dicitur. Alex.conſ. 60 nu.2. verſ.oportet. volum.5. Rot. Roman. vi per Farinac. in nouiſſ. deciſ.814 num.20. Tali enim caſu communis error, reputatio, & exiſtimatio faciũt ius.ad l.Barbarius. ff.de off. procõſ.& diximus ſup.in primo caſu.

40 Nono quis dicatur: † Fideiuſſor idoneus, hoc totum iudicis arbitrio remittitur. Surd.deciſ.320.num.13. Bald. in l.vniuerſa. nu.3. verſ.in contrarium. C.de precib. imp.offer. Menoch.de adipiſc.remed.2.num.93.

41 Aduerte tamen, † quod fideiuſſor poſſidens bona ruſtica, dicitur magis idoneus, quam poſſidẽs vrbana, cum

42 † vrbana ſubijciantur maiori periculo incendij, & ruinæ. Bald.in l.fin.de debit.ciuitatis.lib.10.

43 Etiam vnum nota, † quod ſi contigerit fuiſſe ſuper idoneitate diſputatum, & iudex ſuper ea pronunciauerit, quod talis iudicis ſententia, dicitur interlocutoria. Felyn.in rub.de re iudic.num.20. verſic. ſententia ſuper idoneitate.

S V M M A R I V M.

1 *Fideiuſſor non idoneus, quis eſſe dicatur.*

2 *Fideiuſſor idoneus non dicitur, qui immobilia non poſſidet.*

Idem ſi fideiuſſor poſſidet ſtabilia in loco periculoſo, & ruinoſo.

Idem quando immobilia ſunt in alieno territorio, & in alio loco, quam in loco iudicij, & contractus.

Eodem modo ſi ſunt ſterilia, & inutilia.

Pariter, ſi ſunt viliſſima, & non æquipollentia debito, pro quo quis fideiubet.

Etiam ſi ſunt immobilia reſtitutioni, obnoxia.

Pari ratione, ſi maritus tantum poſſidet bona ſuæ vxoris.

Itidem ſi bona ſtabilia ſunt litigioſa.

Ut etiam ſi ſunt alijs oppignorata, hypothecata, vel aliàs obligata.

Similiter, ſi extra territorium debitoris ſita.

Amplius ſi periculis euidentiſſimis ſuppoſita.

Inſuper ſi tenuia, ſterilia, atque vilia.

Poſtremò, ſi abſque titulo, & bona fide tenta, & poſſeſſa.

Itidem, ſi feudalia, emphyteutica, & alia, in quibus quis tantum vtile dominium habet, & nullũ allodiale, dicto num. 2. & per totum.

3 *Nobilis etiam, quod ſtabilia non poſſideat, pro idoneo fideiuſſore habetur.*

4 *Fideiuſſor idoneus non dicitur cauſidicus, litigioſus, rixoſus, cauillosus, & qui nimis potens eſt, eò quia ſit difficilis conuentionis, etiam quod ſit diues, & immobilia poſſideat.*

5 *Item nec aduocatus, procurator, notarius, miles, vel magnus nobilis.*

6 *Idem in iudicibus omnibus, omniumq; curiarum conſiliarijs.*

7 *Fideiuſſor idoneus non eſt ille, qui eſt difficilis conuentionis, vt ſunt Nobiles, qui habent caſtra munitiſſima.*

8 *Nobiles, potentes, & impetuoſi homines, & qui arces inexpugnabiles habent, pro fideiuſſoribus idoneis non habentur.*

9 *Fiſcus, & ipſe licet ſit ſoluendo, tamen quia eſt difficilis conuentionis non cenſetur idoneus fideiuſſor.*

10 *Sed quid in Baronis, & domicillis huius ſeculi, qui recognoſcunt in ſuperiorem alium Dominũ directum, an pro idoneis fideiuſſoribus habendi ſint?*

11 *Item quid in iudicibus, & magiſtratibus, an & ipſi potentiorum nomine veniant.*

12 *Fideiuſſor idoneus non habetur, qui non eſt eiuſdem fori.*

13 *Fideiuſſorem dare promittens, tenetur dare de loco contractus, vel de ciuitate ſtipulantis.*

14 *Fideiuſſor idoneus non eſt, qui poteſt conueniri ſub alio iudice, quam principalis, etiam ſi ſit eiuſdem loci.*

15 *Fideiuſſor non dicitur idoneus, qui ex priuilegio poteſt declinare iuriſdictionem illius iudicis, coram quo fideiuſſit.*

16 *Fideiuſſor priuilegiatus, pro idoneo non habetur.*

17 *Fideiuſſores idonei non ſunt ſi bolaria, mulier, miles, clericus, minor, & ſimiles.*

18 *Fideiuſſor idoneus non præſumitur, qui habet pecunias ſub vſuris.*

19 *Item qui poſſidet immobilia pro tanto hypothecata, quanti valent.*

20 *Idem ſi ſint fideicommiſſo ſubiecta.*

21 *Idem in illo, qui nulla alia bona poſſidet, quam ea ſuper quibus lis futura timetur.*

22 *Vſurarius manifeſtus, non dicitur idoneus fideiuſſor.*

23 *Fideiuſſor idoneus quis non dicitur, niſi pro tali approbetur.*

24 *Fideiuſſor idoneus, iterum præſtari debet priore fideiuſſore effecto non ſoluendo.*

Intelligens in iudicijs: ſecus in contractibus. num 28.

25 *Quod etiam ſibi locum vendicat in fideiuſſore euictionis.*

26 *Factum non dicitur, nec ſatiſdatum, niſi factum, & ſatiſdatio durent. num. 27.*

29 *Periculum ſuperuenientis inopiæ ſpectat ad creditorem.*

30 *Debitor ſatiſdando ſatisfacit ſuæ obligationi.*

31 *Fideiuſſore effecto non ſoluendo, vel mortuo, alius dandus eſt.*

32 *Quando l. vel ſtatuto, quis fideiubere*

tenetur, tunc ſi primus fideiuſſor efficiatur non idoneus, iterum eſt ſatiſdandum.

33 *Noua cauſa ſuperueniente, quis iterato fideiubere cogitur.*

34 *Fideiuſſore facultatibus lapſo, iterum eſt fideiubendum de æquitate.*

35 *Idem in dote, & fideiuſſore, qui ſtatim à die interpoſitæ fideiuſſionis fugam arripuit.*

36 *Mulier non eſt idonea fideiuſſitrix, niſi pro ſuo procuratore.*

37 *Diſpoſitio mandans fideiuſſorem dari, intelligitur de idoneo.*

38 *Paria ſunt non præſtare fideiuſſorem, vel non præſtare idoneum.*

39 *Vbi quis non eſt ſoluendo nunc, non præſumitur, etiam fuiſſe ſoluendo tunc.*

40 *Subditus pro Domino recognoſcente ſuperiorem non eſt idoneus fideiuſſor.*

41 *Fideiuſſor habens priuilegium declinatorium fori, pro idoneo non cenſetur.*

42 *Fideiuſſores multas alias perſonas non idoneas reputari, remiſſiuè.*

Quot modis fideiuſſor, non idoneus dicatur.

C A P. I I I.

1 TErtia † concluſio tradetur, Multipliciter fideiuſſorem non idoneum dici.

2 Primo † quando non poſſidet immobilia gloſ. in §. ſuſceptio in verbo perſonali, col. 5. in Auth. de exhib. reis Specul. de ſatiſd. §. dicto verſic. ſed ſi ſcholaris, nu. 8. Bald. in c. coram, nu. 8. extra de off. deleg. Ang. & Saly. in l. 2. ff. qui ſatiſd. cogan. vbi Alexan. num. 5. Iaſon. num. 1. Idem Iaſon. in l. ſciendum, num. 30. ff. d. tit. qui ſatiſd. cog. gloſ. in l. ſi quis ſtipulatus, in §. ſi quis ſtipulatus ff. de verbor. obligat. Alex. conſ. 60. num. 5. volum. 5. Bart. & alij, in dicta l. ſciendum vbi Bald. num. 9. idem dic: ſi fideiuſſor poſſidet ſtabilia, in loco periculoſo, & ruinoſo: Alex. in l. ſoluto matrimonio, num. 20. & 21. ff. ſol. matrim. Caſtri. in l. fideiuſſor, nu. 3. ff. qui ſatiſd. cog. Idem quando poſſidet immobilia in alieno territorio, & ſic in alio loco quam in loco iudicij, & contractus. Idē ſi poſſidet immobilia, ſterilia, & inutilia. Idem ſi ſunt viliſſima, & non æquipollentia debito pro quo fideiubet. nor. omnes in d. l. ſciendum, & ponit Marſ. in rub. de fideiuſſ. q. 32. nu. 127. & 128. cum ſeqq. quibus etiam adde poſſidentē immobilia reſtitutioni obnoxia. Vt etiam Maritum poſſidētem tantum bona coniugis ſuæ, vt etiam litigioſa: necnon alijs ſatis ſuperque hypothecata, extra territorium debitoris ſita, periculis euidētiſſimis ſuppoſita, in obligabilia, ſterilia, vilia, tenuia, abſque titu. & mala fide, vt per Franc. de fid. c. 4. nu. 15. & infra, vt etiā bona feudalia, & nulla allodialia, l. 2. ff. qui ſatiſd. cog. vbi Alber. Alexan. & Soc. num. 3. Alex. Arret. & cæteri in l. ſi quis ſtipulatus. ff. de verbor. oblig. Eman. Suarez in comm. opi. littera. F. num. 134. Farin. in prax. de carcer. & carc. q. 33. num. 79. & ſeqq. fol. 345. Ant. Hering. de fid. cap. 8. nu. 59. qui num. 60. dicit hoc verum etiam, quod eſſet probatæ fidei, & honeſtæ vitæ.

3 Excipe † tamen à præmiſſis nobilem: Nam ſi non poſſidens immobilia teneretur ex forma, l. vel ſtatuti ſatiſdare ad hoc nō poteſt compelli nobilis, licet immobilia non poſſideat Tiraq. de nobilit. c. 20. num. 189.

4 Secūdo cauſidicus, litigioſus, rixoſus, & cauilloſus, & is qui nimis potens

tens eſt, eo quia difficilis ſit conuen-
tionis fideiuſſor idoneus non dicitur,
etiam quod ſit diues, & ſtabilia poſſi-
deat. Caſtr. in l. fideiuſſor num. 4. vbi
Bart. nu. 1. ff. qui ſatiſd. cog. Iaſ. in l. 2.
in 7. col. num. 24. verſ. adde tu in pri-
mis ff. ſol. matr. qui dicit potentiorem
5 non eſſe fideiuſſorem idoneum. † Vn-
de Aduocatus, Procurator, Notarius,
miles, & magnus nobilis fideiuſſores
idonei non dicuntur. gl. Alex. & Bart.
in d. l. 2. ff. qui ſatiſd. cog. Marſ. in d.
rub. q. 33. nu. 257. Natt. conſ. 143. nu.
10. vol. 1. Viu. lib. 2. comm. opin. epi.
112. Rebuff. in tract. de ſenté. execut.
6 art. 1 gl. 1. nu. 19. cum ſeqq. † quibus
adde iudices omnes, omnesq. curiarũ
conſiliarios Pariſ. de Pute. de ſindic.
verbo fideiuſſor. col. 2. verſ. an iudex.
Boer. deciſ. 315. nu. 2. Vincent. Carro.
in ſing. ſing. 290. Anton. Hering. de
fideiuſſ. c. 8. nu. 142.
7 Tertio ille, † qui eſt difficilis con-
uentionis, vt ſunt nobiles, qui habent
caſtra munitiſſima, non dicitur fide-
iuſſor idoneus: nã fideiuſſor idoneus
ille non cenſetur, qui eſt de forti loco,
& cuſtodia ad eum ſpectat, etiã quod
ſit diues, & immobilia poſſideat; quo-
niam iudex, vel eius familia nullo mo
do poſſunt accedere ad exequendum
contra ipſum. l. 3. ff. de fideiuſſ. l. Impe
rator. ibi, vel ſoluendo fuerit, quo tẽ-
pore conueniri poterit. ff. ad municip.
glo. in d. l. 2. Bart. num. 1. Ang. Rom.
Caſtr. & alij. ff. qui ſatiſd. cog. Natta
conſ. 143. nu. 9. vol. 1. Boer. deciſ. 238.
nu. 5. poſt mediũ. Marſ. rub. eo. q. 33.
num. 289 cum ſeqq. Menoch. conſ. 2.
nu 212. vol. 1. & de recuper. remed. 1.
nu. 286. qui hoc duobus modis limi-
8 tat. † Hinc eſt etiam quod Nobiles, po
tentes, & impetuoſi homines, & qui
arces inexpugnabiles habitãt pro ido-
neis fideiuſſoribus non reputantur.
Bar. in trac. de tyrannia. nu. 10. Capel.
Toloſ. deciſ. 196. aliàs 197. Marſ. ru-
bric. eo. nu. 10. Andr. Gail. lib. 2. obſer.
27. nu. 15. Emanuel. Suarez. in com.
op. littera F. nu. 132. Ant. Gama. deciſ.
Luſit. 21. nu. 3. Menoch. d. conſ. 2. nu.
212. vol. 1. Carp. ad Stat. Mediol. par.
9 1. c. 41. nu. 18. Idem † eſt in fiſco, qui
licet ſit ſoluendo: tamen non eſt ido-
neus fideiuſſor, etiam de iudicio ſiſti,
nec pro depoſito, vel pro alio credito:
quia eſt difficilis conuentionis. Bald.
10 in l. ſententia. C. eo. ſed † quid dicen-
dum de illis potentibus, qui recogno-
ſcunt alium Principem in ſuperioré,
& dominum directum, & qui eorum
caſtra, & arces expugnare poſſet. An
pro idoneis fideiuſſoribus habendi
ſint? Et quod tales nobiles ſint idonei
fideiuſſores modo ſubſint ipſi Princi-
pi, qui caſtra, & arces eorũ expugnare
poſſit, tenent Ang. in l. 2. ff. qui ſatiſd.
cog. Iacob. à S. Georg. in l. ſi de vi, ff. de
iud. Grat. conſ. 87. nu. 24. vol. 1. Rol. à
Vall. conſ. 1. nu. 78. vol. 1.

Contrariũ tamen tenuerunt. Boer.
deciſ. 238. col. pen. qui cõtrariam ma-
gis communem dicit. Vinc. Carro. de
excuſſ. bon. par. 2. q. 36. nu. 5. qui ſatis
acte in domicillos huius ſeculi inue-
hitur. Anton. Hering. de fideiuſſ. c. 8.
nu. 132. qui declarat, qui in propoſito
11 potentiores dicendi ſint. † Sed quid
dicendum eſt de iudicibus, & Magi-
ſtratibus: an, & ipſi potentiorum no-
mine comprehẽduntur? Et certè em-
ptiones publicæ, & priuatæ iſtis per-
ſonis factæ, vt per vim, concuſſionem
impreſſionemq. officij eorum extor-
tæ, & vi, & poteſtate dicti officij factæ
non tenent. l. non licet, l. qui officij. ff.
de contrah. empt. l. quid aufertur. §.
quod à Preſide, vbi Bar. ff. de iure fiſc.

Salyc. in l. vnica. C. de cõtract. jud. vbi vult, quod Prætores, & Prouinciarũ rectores non poſſunt p ſe, vel per alios contrahere in loco ſibi commiſſo, niſi pro neceſſitate victus, & veſtitus. Sicut ergo non poſſunt emere, & nullã negociationem exercere. l. principalibus, ff. ſi cert. pet. pari ratione non poterunt fideiubere, & recepti pro fideiuſſoribus idoneis habendi non ſunt.

12 Quarto, † qui non eſt eiuſdem fori in quo fideiuſſio præſtari debet, & ſic, qui eſt extra locum iudicij, & contractus pro fideiuſſore idoneo non habetur, etiam quod ſit diues, & immobilia poſſideat. gl. in auth. de exhib. reis. §. ſancimus. Bart. in l fi. C. de princip. agen. in rebus. lib. 12. Caſtr. in l. ſi filius. ff. qui ſatiſd. cog. Bened. de Plumbino aliter de Barzz. tract. de diſcuſſio. q. 12. Gomez. de contract. c 13. nu. 8. notant omnes in l. 1. ff. ſi quis in ius voc. non ierit, & docet. Bald. in l. cum per liberam. num. 4. C. per quas perſo. nobis acq. Petr. Rauen. ſing. 969. Iaſ. in l. ſi fideiuſſor in §. ſi neceſſaria, nu. 1. 2. 3. & 8. ff. qui ſatiſd. cog. dum vult,

13 † quod promittens dare fideiuſſorem intelligatur de hominibus illius Ciuitatis, de qua eſt ille, qui fideiuſſorem dare promittit. Alex. conſ. 63. num. 3. vol. 6. Marſ. in l. de minore in §. plurimũ nu. 41. ff. de quæſt. & in rub. de fideiuſ. q. 33. nu. 258. & q. 34. nu. 261. Surd.

14 decis. 295. nu. 12. † Imo fideiuſſor nõ dicitur idoneus, ſi non poteſt conueniri coram illo iudice, coram quo erat conueniendus principalis, dato quod poſſet fideiuſſor in eadem ciuitate cõueniri coram alio iudice. Alex. in l. 1. num. 3. ff. ſi quis in ius voc. non ierit.

15 Vnde † fideiuſſor non dicitur idoneus, qui ex priuilegio poteſt declinare iuriſdictionem illius iudicis, corã quo fideiuſſit, niſi tali priuilegio renũciauerit. Alex. in d. l. 1. nu. 1. vbi Iaſ. nu. 2. idem Alex. conſ. 63. nu. 3. vol. 6.

16 Quinto priuilegiatus † non dicitur fideiuſſor idoneus. Nam qui eſt tutus ex aliquo priuilegio, licet ex alijs idoneus reputetur, tamen ex hoc idoneus

17 non dicitur, † vt ſcholaris, Clericus, mulier, miles, minor, & ſimiles perſonæ. Bart. in l. fin. nu. 1. C. de præpoſit. agent. in rebus lib. 12. Marſ. d. rub. q. 33. nu 257. Nam non dicitur dare fideiuſſorem, qui dat priuilegiatum. l. de die in §. qui mulierẽ. ff. qui ſatiſd. cog. l 1. vbi Alex. ff. ſi quis in ius voc. non ierit. Abb. in cap. 1. eo.

18 Sexto, † qui tenet pecunias ſub vſuris, pro fideiuſſore idoneo non habetur, ideo quod veriſimile eſt eum effici nõ ſoluendo. Alex. in l. ſoluto matrimonio. ff. ſol. matr. ſub num. 20. & 21.

19 Septimo poſſidens † immobilia, quæ habeat hipothecata pro tanto, quanti valent, ita quod non ſit ſpes reluitionis fideiuſſor idoneus non dicitur. diximus ſupra in primo caſu.

20 Octauo, † poſſidens bona ſtabilia, vinculata, & fideicommiſſo ſubiecta idoneus fideiuſſor non reputatur. Bar. in rub. ff. iud. ſol. nu. 6. Anguiſcol. cõſ. 40. in materia contractuum. nu. 4. qui

21 nu. 10. dicit idem † eſſe in eo, qui nullã alia bona habet, quam ea, ſuper quibus litem futuram timet, quod, & aduertit Valent. Franc. de fideiuſſ. c. 4. nu. 46. Marſ. d. rub. nu. 261.

22 Nono, vſurarius † manifeſtus: cum vſurarum reſtitutioni, & alijs eidem à lege pœnis impoſitis obnoxius ſit, pro fideiuſſore idoneo non dijudicatur. Caball. milleloq. 705. Nam ſi quis velit dare vſurarium diuitem, in fideiuſſorem non tenetur quis eum accipere: quia non eſt bona cautio. l. impro-

pro-

Digitized by Google

probum. C.de his, qui not.infam.cap. quamquam de vſu.in 6.Rip.in c.cum M.Ferrarien.nu.117.de conſtit.& ratio eſt, quia licet ſit diues, nihilominus eius diuitiæ diu durare non poſſunt, & hoc reſpectu non videtur ſufficiens, & bonus. Can.in d.cap.quamquam.Ambroſ.à Vign.in ſuo tract.de vſur. Intellige tamen, & declara prædicta in vſurario manifeſto, iam condemnato: ſecus in occulto. Caball.mil leloq 205.in prima part.qui in fin.addit, quod hodie vix recuſaretur vſurarius dues, & potens.

23 Decimo, † fideiuſſor non dicitur idoneus, niſi pro idoneo approbatus fuerit.l.ſi verò, §.qui pro rei.ff.qui ſatiſd.cog.Alex.conſ.37.viſo,& opportunè, num.3. lib.11. Maſcar. de probat.concl.782.nu.2.par.2.

24 Vndecimo, † fideiuſſor, qui à principio erat idoneus, & demum in progreſſu temporis efficitur nō idoneus, vti non idoneus de nouo præſtandus eſt.Iaſ.in l.ſi ab arbitrio.num.10. cum ſeq. ff.qui ſatiſd. cog. Caſtr. in l. fideiuſſor.nu.2.d.tit.vbi Alex.num.6.firmant, quod ſi fideiuſſor deſijt eſſe ſol-

25 uendo, iterum cauendum eſt: & † volunt hoc procedere in fideiuſſore euictionis. & ratio eſt, quia ſatiſdatum

26 non dicitur, † niſi ſatiſdatio duret. Iaſ. in l.prætor. ait in §.deinde nu.9. ff.de nou.oper.nunc. Marſil.d.rub.de fideiuſſ.q.4.nu.74.& 75. Soci. iun.conſ. 78.nu.8. vol.4. dum firmat, quod fideiuſſor idoneus tẽpore, quo fuit acceptus ſi deſijt eſſe ſoluendo, alius idoneus dandus eſt. Et quod fideiuſſore effecto, non ſoluẽdo debitor teneatur, iterum alium dare tenent Bar.in l.hoc iure, in §.labeo, ff.de donat.& in l.qui ſatiſdare.num.12.ff.eo. idem in l.litibus, col.fin. C.de agr.& cen.lib.11.

Dec.conſ.7. Tiraq. in l. boues. §. hoc ſermone, num.19.ff.de verb.ſignific.

27 Surd.conſ.18. † Nam non dicitur factum, quod non durat factum. Fanut. de mom.temp.c.29.nu.1.

28 Declara tamen, † & intellige hæc procedere in fideiuſſore iudiciali: ſecus in conuentionali: quia fideiuſſor conuentionalis, ſi efficitur non ſoluẽdo, non poteſt creditor petere, vt alius præſtetur. Alex. qui dixit communem conſ.60.vol.5. Afflict.in conſtit. Regni Siciliæ incip.humanitate. Bartol. Caſſan.in conſuetud. Burg.rub.1.§.5. nu.171. Ceph.conſ.160.nu.18. vol.2. Eman. Suarez. comm. opin.in littera F.nu.126. Ant.Hering de fid.c.13.nu. 8. ſignanter Surd. de alim.tit.7.q.20. nu.14.qui dicit, quod fideiuſſor contractus, ſemel idoneè datus, non eſt iterato dandus, licet non ſoluendo primus datus efficiatur, & diximus ſupra hac eadem ſect. cap.1. in princ. &

29 ratio eſt: † quia periculum ſuperuenientis inopiæ ſpectat ad creditorem.

30 Vt † etiam quia debitor ſatiſdãdo ſatisfacit ſuæ obligationi. & videatur ad præmiſſa Carpan. ad Stat. Mediol. par.1 c.44.num.31.33.34. & c.444. nu.21.& 22 qui etiam excepit caſum,

31 vbi † fideiuſſor ſit factus non ſoluendo, vel perierit: nam tali caſu alius eſt

32 dandus ſecundum eum, † vt pariter in omnibus caſibus, in quibus tenetur quis ſatiſdare ex legis, vel ſtatuti diſpoſitione. Surd.tamen à præmiſſis in d.q.20.nu.19.21.& 23. videtur exci-

33 pere duos caſus. Primus eſt † quando ſuperuenit noua cauſa: quia tunc debitor cogitur iterato ſatiſdare. Secun-

34 dus † quando primus fideiuſſor ſuam ſubſtantiam amiſit, & lapſus ſit facultatibus inopinato fortunæ impetu: eo quia medio tempore ei inſignis calamitas,

mitas, vel inopia acciderit, & iſtos duos caſos dicit eſſe veros de æquitate, & quando quis tenetur officio iudicis. Anton. Hering. tract. de fideiuſſ. c. 13. qui nu. 10. dat huic concluſioni ſex limitationes: & vltra relatas in-
35 quit dictum iſtud † non procedere in dote, in qua hoc eſt ſpeciale, vt eius fauore debitor iterum fideiuſſorem dare teneatur. Vt etiam in eo fideiuſſore: qui ſtatim à die interpoſitę fideiuſſionis fugam arripuit. Vt pariter in fideiuſſione prætoria, & iudiciali.

36 Duodecimo. † Mulier non poteſt dici idonea fideiuſſitrix: l. die in §. qui mulierem ff qui ſatiſd. cog. vbi Alex. nu. 1. niſi pro ſuo Procuratore fideiubeat. Afflict. in conſtit. reg. rub. 16. de fideiuſſ. dando nu. 4. ad fin. lib. 2. Rebuff. de ſent. execut. art. 1. gloſ. 16. nu. 22. late diximus, in ſecunda parte, ſect. 8. cap. 3.

37 Et aduertatur † qđ diſpoſitio mandans fideiuſſorem præſtandum eſſe:
38 intelligenda eſt de idoneo, † cum paria ſint non præſtare fideiuſſorem, vel non idoneum præſtare. l. 1. vbi not. omnes. ff. de in ius vocan. Foller. in prax. crim. in fragm. rub. de fideiuſſ. nu. 266. in fin. Farin. in Prax. crimin. de carcer. & carcer. q. 33. num. 79. & diximus ſup. cap. 2. num. 4. hac eadem ſect.

39 Et notādū eſt, in propoſito. † Quod in dubio, vbi quis non eſt ſoluendo nunc: non præſumitur, etiam fuiſſe ſoluendo tunc, & eo tempore, quo quis fideiuſſor acceptus fuit. Carpan. ad Statut. Mediol. c. 44. n. 35. par. 1.

40 Decimotertio. † Feudatarius ſi dat pro fideiuſſore ſibi ſubditum, talis ſubditus, cum non ſit eidem immediatè ſuppoſitus, ſed principi ſupremo, pro idoneo non reputatur. Boſſ. in Prax. tit. de crimin. leſ. maieſtat. num. 58.

41 Decimoquarto. † Fideiuſſor, qui ob eius priuilegium poteſt declinare forum idoneus fideiuſſor nō eſt cenſendus. Iaſ. in l. ſi fideiuſſor in princ. num. 1. ff. qui ſatiſd. cog. diximus ſu-
42 pra caſu 5. nu. 15. † adde omnes illas perſonas fideiubere non poſſe, & fideiubendo non eſſe idoneas, quas annotauimus infra in hac ſecunda part. ſect. 8.

SVMMARIVM.

1 *Debitor etiam diues, & immobilia poſſidens quando idonee ſatiſdare teneatur.*

2 *Satiſdatio de iudicio ſiſti datur etiam ſi actor ſit diues.*

Idem de ſatiſdactione de iudicatum ſoluendo. num 4.

3 *Tenutam reuocari petens infra annum per contumaciam conceſſam, tenetur ſatiſdare de iudicio ſiſti, etiam quod ſit diues.*

5 *Fideiuſſio in cauſis criminalibus etiam à diuite præſtatur.*

Idem in poſſidente immobilia ſine titulo, & mala fide.

Idem pariter in poſſidente rem ſtabilem litigioſam.

6 *Idem in cauſſa naufragij.*

7 *Idem vbicunque lex fideiuſſorem requirit. Nam tunc, nec etiam diues à tali ſatiſdatione releuatur.*

Caſus, in quibus debitor etiam diues, & immobilia poſſidens ſatiſdare teneatur.

CAP. IV.

QVarta eſt concluſio; Quod debitor in nonnullis caſibus etiam diues, & immobilia poſſidens ſatiſdare teneatur.

Primo

2 Primo ſatiſdationem,† quam præſtat actor de lite proſequenda etiam dare tenetur, quod ſit diues, & immobilia poſſideat. Auth. generaliter, vbi not. omnes. C. de Epiſ. & Cler.

3 Secundo, † petens reuocari tenutã alteri ex primo decreto conceſſam per contumaciam, infra annum, tenetur ſatiſdare de iudicio ſiſti etiam quod ſtabilia teneat. l. ſi quis emptionis in §. pen. vbi Doct. C. de præſcript. 30. vel 40. ann. cap. quoniã frequenter, vt lite non conſt. Surd. deciſ. 276. num. 10.

4 Tertio, † à ſatiſdatione de iudicatũ ſoluendo non excuſatur Debitor, etiã quod ſit diues, & immobilia poſſi-
5 deat, vt etiam non excuſatur, † ſi immobilia poſſidet, & ſine titulo, & mala fide. Idem ſtatuitur in cauſis criminalibus, in quibus etiam locuples, & immobilia poſſidens, ab onere ſatiſdandi non releuatur: vt pariter ad ſatiſdandum aſtringi poteſt rem immo-
6 bilem, litigioſam poſſidens, † idem, & firmes in cauſa naufragij, in qua quibuſcunque non obſtantibus, fideiuſſores dandi ſunt, vt aduertunt omnes in d. l. ſciendum, & ponit Marſ. in d. rub. eo. q. 33. num. 245. vſque ad
7 nu. 257. † quibus adde, quando lex requirit fideiuſſionem, nam tunc licet quis diues ſit, & immobilia poſſideat nihilominus ſatiſdare tenetur. Alex. in l. 1. num. 12 ff. qui ſatiſd. cog. Surd. deciſ. 295. num. 13.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſorem certum dare promittens, vtrum dando alium æquè idoneum liberetur.*

2 *Verba æquè idoneus quomodo accipiatur in propoſito.*

3 *Fideiuſſorem dare promittens an dando illum qui ſe obligare, vel conueniri non poteſt, liberetur?*

4 *Quid ſi ſcienter talis recipiatur.*

5 *Quid ſi non eſt idoneus facultatibus.*

6 *Fideiuſſorem dare promittens liberatur, dando fideiuſſorem minus idoneum, ſi ſcienter fuit receptus.*

7 *Quid ſi ignoranter.*

8 *Fideiuſſorem dans minus idoneum liberatur, etiam vbi ignoranter à creditore recipitur.*

9 *Niſi ex aliqua iuſtiſſima cauſa fuiſſet receptus.*

10 *Quid ſi à principio erat idoneus, & poſtmodum deſinit eſſe idoneus.*

11 *Cautum, & ſecurum reddere promittens, numquid teneatur cauere cum fideiuſſoribus.*

12 *Quid ſi promittat idoneè cauere.*

Certum fideiuſſorem dare obligatus an præſtando æquè idoneum adimpleat.

CAP. V.

1 IVxta † præmiſſa hæſitant Doctores, an ſi debitor fideiuſſorem certum dare tenetur; Puta Titium, qui non vult ſe obligare offerendo, & dando æquè idoneum liberetur? & concludunt communiter quod tenetur ad pœnam, & intereſſe, & ſi obierit tenetur dare alium, æquè idoneum, per tex. in l. qui autem §. ſi quis. ff. de conſt. pec. & ponunt Hyppol. de Marſ. in l 1. §. cum quidam nu. 17. ff. de quæſti. Verall. deciſ. 154. per totum lib. 3. qui de-
2 clarat † quomodo illud verbum æquè idoneus intelligi debeat. Bertazz. de clauſ. clauſula 42. gl. 8. nu. 4 Iaſ. conſ. 41. nu. 2. & 3. lib. 3. qui hoc dictum limitat, quando in fideiuſſione eſt appoſitum iuramentum, quod præciſè ad factum cogit.

3 Sed quid † ſi debitor ex pacto fi-

deiuſ-

deiuſſorem dare tenetur: an dando illum qui ſe obligare non poteſt, vel nõ poteſt conueniri, & ſic non idoneum, liberetur? & tenent cõmuniter Doct. quod non liberetur. per l. 1. ff. ſi quis in ius voc. non ier. l. quoties, & l. de die, in §. 1. & in §. ſi ſeruus. ff. qui ſatiſd. cog. ita cauit. Barr. in l. 3. ff. eod. quem cæteri omnes communiter ſe-
4 quuntur. † Quod extende etiam quod ſcienter receptus fuerit, gl. in d. l. 3. in verbo impletam, & gl. in d. l. 1. in verbo pro non dato, quas glo. communiter approbatas eſſe dicunt Bart. Alex. & Soci. in d. l. 3. & in d. l. 1.
5. Iterum, † quid ſi fideiuſſor non eſt idoneus facultatibus: & ab obligato præſtare fideiuſſorem iſte fideiuſſor detur; An debitor dans adimpleat, &
6 liberetur? Et vnanimiter omnes concludunt, quod debitor adimpleat, & quod imputandum eſt creditori recipienti, ſi à primo de idoneitate non oppoſuerit d. l. 3. in fi. l. ſi is, à quo, in § fi. ff. vt in poſſ. legat. l. inter cauſas, §. abeſſe. ff. Mandati. Rebuff. de ſent. execut. ar. t. 1. glo. 76. nu. 25. vbi firmat, quod vbi quis aliquem admiſit, ac recepit vt idoneum, nõ poteſt eum amplius recuſare. Et intelligunt quando
7 ſcienter iſte talis recipitur. † Sed difficultas ſtat quando ignoranter: an tali caſu iſti creditori ſic recipienti ſuccurrendum ſit, vel potius ſibi præiudicauerit? Doct. in hoc ſunt varij; alij enim volunt, quod ignorantia iuſta excuſet, & quod tunc debitor teneatur ad intereſſe, ſi tenetur ex promiſſione, vel pacto ſecus ſi tenetur officio iudicis: quia ex quo durat dicta obligatio ex promiſſione, vel pacto emanans, iterum ipſum obligat ad ſatiſdandum: Bar. in d. l. 3. nu. 8. ff. eod. vbi etiam Caſt. qui ponunt, quid de eo, qui iuſtiſſima cauſſa motus fuit, vel quia à dante fuit deceptus: eo quia aſſerebat ipſum idoneum eſſe. Bald. verò in d. l. 1. ff. ſi quis in ius voc. non ier. & in d. l. quoties. ff. qui ſatiſd. cog. tenet indiſtinctè ignorantiam excuſare.
8 † ego crederem iſtum acceptantem ſibi præiudicare acceptando non idoneum. Tum quia debebat qualitates ipſius perquirere, cum quo contrahit. l. qui cum alio. ff. de reg. iur. Tum etiã quia præſumitur ſcire, vel ſciuiſſe eius qualitates, & ſcienter eum acceptaſſe. Alex. in l. ſi ab arbitro. ff. qui ſatiſd. cogan. nu. 4 vbi Socin. nu. 13. Marſil. in rub. eod. q. 1. nu. 66. cum ſeq. & in l. ſi quis nu. 4. ff. de quæſt. Cagn. in d. l. qui
9 cum alio. in princ. † Si tamen ex verbis aſſerentis idoneam, vel ex alia iuſtiſſima cauſa, quæ probari poſſet, fuiſſet motus recipiens, poſſet ſibi ſuccurri. Ang. & Caſtr. in d. l. 1. vbi Iaſ. num. 10 Alex. conſ. 60. conſideratis vol. 5. Marſ. in d. rub. eo. q. 3. nu. 73. Cagno. in d. l. qui cum alio. nu. 7. & 10. tenentes quod hoc caſu poterit agi ad intereſſe, non autem vt detur alius fideiuſſor, vt ibi per eos, quod bene nota, & vide quæ dixi ſupra hac ead. ſect. c. 2. in princ.
10 Amplius, † quid ſi à principio erat idoneus iſte fideiuſſor, & demum in progreſſu temporis deſinat eſſe idoneus? Dic ſi eſt fideiuſſor debitoris ex contractu: ad alium de nouo dandum aſtringi nõ poteſt: ſecus ſi iudicij Bertazz. de clauſ. clauſula 39. gloſ. 3. nu. 3. qui limitat hoc in fideiuſſore dotis: & poſuimus ſupra proximè hoc eodem tit. cap. 3. cal. 21.
11 Inſuper, † quid ſi venditor pacto expreſſo cum emptore firmauit reddere cautum, & ſecurum emptorem, etiam ad dictamen, & conſilium ſapientis;

plentis; An teneatur cauere cum fideiuſſoribus? Dicas, quod non, ſed ſufficere ſtipulationem cum obligatione bonorum: Bertazz. de clauſ. clauſ. 42.
12 gloſ. 8. num. 1. qui ſub num. 2. † dicit contrariũ eſſe quando, eſt promiſſum, quod idoneè caueatur, vt etiam, quãdo eſt dictum, quod ritè, competẽter, ac ſufficienter: plenius tetigimus hæc omnia ſupra in prima par. principali, in præludijs in tertio præmiſſo in cap. cautionem, & ſatiſdationem differre: vbi etiam adnotauimus, quæ ſit plena, quæ competens, quæ ſufficiens, & quæ idonea cautio.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſorem dare promittens: num dando pignora liberetur.*
2 *Fideiuſſorem dare promittens, liberatur dando pignora ſecundum communem.*
Contrarium tamen tenetur magis communiter, num. 4.
3 *Cautio magis plena dicitur datio pignoris, quam fideiuſſoria.*
5 *Obligatus dare certum pignus: an recipiatur volens dare aliud æquè idoneum, & dicitur quod non.*
6 *Obligatus dare certum fideiuſſorem, an audiatur volens dare duos diuiſim.*

Fideiuſſorem ſi quis dare tenetur: An dando pignora æquipollentia liberetur.

CAP. VI.

1 Itidem † quærũt Scribentes: quid ſi debitor teneatur dare fideiuſſores, an dando pignora æquipollentia
2 debito liberetur? † & volunt communi calculo, quod ſic. Bart. Bald. & alij in l. 1. vbi Iaſ. num. 12. ff. qui ſatiſd. cog l. more Romano, vbi Caſtr. ff. de ferijs. Bart. in l. prætoria. ff. de Prætor. ſtipu. & in l. ſi verò, §. qui pro rei qualitate. ff. qui ſatiſd. cog. Marſ. in rubr. eo. num. 296. & in Prax. §. attingam. Deci. in l. plus cautionis num. 3. ff. de reg. iur. Proſper. Farin. in Prax. crim. de carcer. & carc. q. 33. nu. 6. qui dicit, quod aliàs. Iudex recuſando pignora ſibi loco fideiuſſorum oblata, tenetur actione iniuriarum. Nam pignus, & fideiuſſio æquiparantur. l. 1. §. iubet. ff. de coll. bon. Alba. conſ. 95. num. 13. in
3 princ. imò † pignoris datio eſt magis plena, & pinguior cautio, quam fideiuſſoria. Tutius enim eſt ipſi rei incumbere, quam perſonę, d. l. plus cautionis, ff. de reg. iur.
4 Contrarium tenet Viui. deciſ. 335. nu. 5. in caſu maxime quando lex pręcipit fideiuſſorem dari, quia tunc non ſufficit dare pignus, qui dicit hãc ſ. equentiorem legiſtarũ opinionem, & allegat Cagn. in d. l. plus cautionis. ff. de reg. iur. num. 4. qui nu. 5. indiſtinctè ait hanc opinionem communem, cum vt ipſe inquit aliud pro alio inuito creditore ſolui, ac dari non poſſit, & reſpondet Dec. contrarium ibidem tenenti, & benè proſequitur hãc ſententiam Rip. in rubr. de pignoribus, nu. 8. & in l. 2. §. mutui datio, num. 22. ff. ſi cer pet. qui dicit primam opinionem. Bart. procedere, quando debitor eſt paratus liberare creditorem à periculo cuſtodiæ: aliàs ſeruãda eſt hęc ſecunda, ratione laboris, & periculi, quæ in cuſtodiendo datur. quibus adde. Marſ. rub. eo. d. nu. 296. cum ſeqq. Neguſant. de pig. in quinta part. principali memb. 2. num. 1. & 2. Cagn. in d. l. plus cautionis num. 9. Eman. Suarez. in theſaur. com. opin. in littera F. num. 153. & 154. Valent. Franc. tract. de fideiuſſ. cap. 4. concluſ. 7. num. 143.

&

& infra, & hāc magis veram, & communem vocat. Anton. Hering. tract. de fideiuſſ. c. 18. nu. 68. multa alia videad propoſitum ſupra in hac 2. par. principali in tit. de fideiuſs. circa diuerſa, ſect. 4. c. 19. creditor habens pignus, non poteſt conuenire fideiuſſorē, & de fideiuſſore pignore accepto, & ſect. 10. cap. 11. datione pignoris liberatur fideiuſſor.

5 Sed † quid ſi aliquis eſt obligatus dare certum pignus, An audiatur volens dare aliquod æquè idoneum? tex. in l. qui autem in §. 1. ff. de conſt. pec. videtur determinate quod nō: ſecundum quod illum ponderant. Rom. in l. 2. in §. 1. vbi Iaſ. in 11. limitatione. Rip. nu. 20. ff. ſi cert. pet. & hoc ex eo, quia ſe reſtrinxit ad certum, & determinatum pignus, & hanc opinionem amplectitur Cagno. in l. plus cautionis 25. nu. 6. & 7. de reg. iur. ea ratione vtens: quia quis non cogitur mutare debitorem, minuſque obligationem, in re aliqua ſibi conſtitutam; vt vult text. in l. ſi mandato meo. §. primo. ff. mand.

6 Inſuper quæro. † Aliquis eſt obligatus dare vnum fideiuſſorem an ſit admittendus volens dare duos diuiſim. Rip. in l. 2. §. mutui. n. 25. ff. ſi cer. pet. tenet, quod non: ea potiſſimum ratione adductus, quia exactio diuiſa non minima affert incommoda l. cum ij. §. cauſæ ff. de tráſact. l. plenè. ff. fam. erciſ. & hoc reſpectu ſecundum eum, creditor non cogitur recipere ſolutiones particulares. l. tutor. §. Lucius de vſur. mihi autem eius opinio ita indiſtinctè ſumpta numquam placuit, ſed dico illum intelligendum eſſe, quando duo fideiuſſores reciperētur diuiſim, & ſeparatim, ita quod vnuſquiſque ſe obligaret, pro virili, & rata ſua, ac medietate aliàs ſecus ſi vnuſquiſq; ſe obligaret vt principalis principaliter, & in ſolidū, & vt duo rei debendi, vt quotidie fideiuſſiones ſtipulantur, quia tunc credo, quod dando duos fideiuſſores audiendus ſit, cum iſto caſu ceſſet ratio per eum conſiderata, cum vnuſquiſque eorum teneatur in ſolidum, & ad integram ſolutionē, & plus ſit habere duos obligatos, quam vnum, &c.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſoribus idoneis eſt cauendum.*
2 *Fideiuſſorem dare obligatus dando non idoneum non adimplet.*
3 *Paria ſunt, quod nullus detur fideiuſſor, vel quod non idoneus.*
4 *Paria ſunt promittere in debitum, vel debitum inexigibile.*
5 *Dans fideiuſſorem non idoneum, vti doloſus tenetur ad intereſſe.*
6 *Idem in debitore atteſtante creditori dubio de fideiuſſoris idoneitate.*
7 *Fideiuſſor non præſumitur idoneus, & ideo idoneitas per debitorem probanda eſt.*
8 *Fideiuſſoris debitor falsò idoneitatem aſſeuerans tenetur creditori actione de dolo, &c. & maximè ſi ſciens inidoneitatem talem atteſtantem fecerit.*
9 *Contrahentes ſe falſis aſſertionibus decipere lex valde abborret.*
10 *Debitor ſi per modum conſilij effuſo ſermone, & abſque fraude atteſtationes de idoneitate fecerit, in nullo creditori tenetur.*
11 *Tutius tamen eſt à talibus conſilijs collaudationibus, & ſuaſionibus ſe abſtinere.*
12 *Laudator à monitore, & ſuaſore non multum differt.*
13 *Suaſio nimia vim coactionis habet.*

14 Sua-

Digitized by Google

14 *Suaſio vehemens plus eſt, quam impulſio, & coactio.*

15 *Debitor ignorans fideiuſſoris idoneitatem, & ſic errando, idoneitatē atteſtans, tenetur creditori ad intereſſe.*

16 *Quis non debet, quod ignorat aſſeuerare, nec facilis eſſe ad temerariam iudicationem.*

17 *Index, quod decretum interponere debet in approbando fideiuſſore pro idoneo.*

18 *Iudex quid facere debet in recipiendo & admittendo fideiuſſorem ad hoc, vt ad intereſſe, & de ſuo creditori non teneatur.*

19 *Quando inter creditorē, & debitorem ſuper idoneitate fideiuſſoris contentio oritur: olim eligebantur arbitri: ſed hodie recurritur ad approbatores qui in omnibus ferè locis à publico deputantur, qui hoc decidant.*

Fideiuſſorem dare obligatus tenetur pręſtare idoneum; & ſi non pręſtat, ad quid teneatur.

CAP. VII.

1 Regulariter † cautionibus idoneis eſt cauendum, l. reſcripto. §. planè. ff. de mune. & hon. l. penult. ff. de peric. & com. rei vend. l. oratio.
2 ff. de public. & ideo, † qui fideiuſſorem dare tenetur, dando nō idoneum non adimplet. l. 3. ff. eod. Afflict. ſuper conſt. reg. tit. de his, qui fid. lib. 2. nu. 4. Bertazz. de clauſ. clauſula 39. gloſ. 3. num. 2. Carp. ad Stat. Mediol. par. 1. cap. 41. num. 28 Purp. conſ. 178. quod quomodo procedat diximus ſup. hac eadem ſect. cap. 1. & ratio eſt, quia pa-
3 ria ſunt, † quod nullus detur fideiuſſor, vel non idoneus. l. quoties vitioſè. ff. qui ſatiſd. cogan. l. quamuis. §. ſi conuenerit. ff. ad Velleian. l. 3. ff. eod.
4 † vt etiam idem eſt promittere indebitum: vel debitum inexigibile. arg. l. 2. ff. de adm in. tut.

5 † Sed quid; aliquis promiſit ſe daturum fideiuſſores idoneos, ſi inidoneos dat ad quid teneatur? Bart. in l. qui ſatiſdare. num. 6. ff. eod. Marſ. in rubric. eo. quæſt. 3. num. 73. volunt, quod alius in locum eius dandus eſt; & maximè quando debitor id ignoranter egerit. Cæterum verior videtur illa opinio, quod debitor dans fideiuſſorem non idoneum indiſtinctè teneatur de dolo, & præſertim, quando ſuaſionibus doloſis, & falſis debitor induxerit creditorem ad recipiendos dictos fideiuſſores non idoneos. l. falſus. §. ſi quis nihil. ff. de furt. Vnde tali caſu ex promiſſor ad intereſſe aſtringi poterit, & non quod alius fideiuſſor detur. Bertazz. de clauſ. dicta clauſula 39. gloſ. 3. num. 2. in fi. & diximus ſupra hac eadem ſect. d. c. 2. num. 1. cum ſeqq.

6 Iterum quid, † ſi debitor dubitanti creditori fideiuſſorem aſſerat idoneum eſſe? Dicas, quod tali caſu debitor debet talem atteſtationem idoneitatis factam per eum eſſe verā probare: aliàs ipſi creditori vti mendax, & doloſus tenebitur ad intereſſe. Bar. in l. ſi verò. in §. qui pro rei. nu. 6. vbi Albanus in lucubrationibus in verbo iurat. num. 14. ff. qui ſatiſd. cog. Purp. conſ. 143. num. 11. in 1. par. Maſcard.
7 de prob. cōcl. 781. † nam cum fideiuſſor in dubio nō præſumatur idoneus: non mirum ſi dicta qualitas idoneitatis per debitorem iuſtificanda ſit. Bal. in l. 4. C. quando fiſc. vel priuat. & in c. fin. col. 1. de præſumpt. Natt. conſil. 143. num. 11. lib. 1. Pacia. de probat. lib. 1. c. 59. num. 19. Carp. ad Stat. Me-
8 diol. p. 1. c. 44. num. 19. † & iſta in tantum

tum ſunt vera, quod teneatur idonei-
tatem debitor probare, quod ſi eam
non probat; tenebitur creditori, vt
dixi, vt doloſus actione de dolo, &
maximè ſi debitor ſciuiſſet fideiuſſo-
rem labi facultatibus, & requiſitus
lucrifaciendi cauſa dictum fideiuſſo-
rem idoneum firmiter aſſeruerit. l. 8.
ff. de dolo. l. penult. ff. de iure dot. l. ſi
cum dotem. in §. ſi mulier. ff. ſolut.
matrim. l. ſi quis. §. cum Titio. ff de
furt. Marſil. in rubr. co. num. 73. Bar-
bat. conſ. 56. & quidem viſo puncto.
verſic. 2. Roland. à Val. de lucr. dot.
quæſtio. 14. num. 26. Carroc. deciſ. 1.
num. 8. & 11. & deciſ. 116. num. 27.
9 † Nam quod contrahentes ſe decipiant
falſis aſſertionibus lex multum ab-
horret. l. ſed ſi pupillus. §. conditio. ff.
10 de inſti. † Secus tamen eſt, ſi debi-
tor per modum conſilij, & effuſo ſer-
mone abſque fraude dictam atteſta-
tionem feciſſet, quia tunc cum ceſſet
dolus, non tenetur. l. conſilij ff. de re-
gul. iur. cap. nullus ex conſilio de reg.
iur. in ſexto. l. eleganter. in §. fin. & l.
quod venditor. ff. de dolo. l. 2. ff. de
procurat. Paris. de Put. de Sindicatu
verſic. ſi iudex. num. 12. Gerard. Maz-
11 zol. conſil. 26. num. 6. & 7. † Tutius
tamen eſt à talibus conſilijs collauda-
tionibus, & ſuaſionibus ſe abſtinere:
12 & ratio eſt, † quia laudator à monito-
re, & ſuaſore non multum diſtat. l. 1.
13 ff. de ſer. corrup. vnde cum † perſuaſio
maximè nimia habeat vim coactio-
nis. l. 4. §. ſi quis volentem, ff. de lib.
hom. ex hib. ſequitur, quod talia con-
ſilia, & collaudationes non ſint tuta:
14 † additur, nam plus eſt aliquem ſol-
licitè perſuadere, quam quemquam
ad aliquod faciendum impellere, l.
cum qui. C. de appell. l. 1. C. de Ra-
ptor. Virg. Aymon. conſil. 461. nu. 16.
15 Idem dic eſſe: † ſi credebat errans
debitor, fideiuſſorem idoneum eſſe,
qui re vera non erat: nam tenebitur
creditori ad intereſſe: cum non de-
16 beret † id quod ignorat, aſſeuerare;
nec facilis eſſe ad temerariam iudica-
tionem. l. Iulianus. §. quid tamen, ff.
de actio. empt. l. præcipiuntur. ff. de
ædilit. edict.
17 Sed quid † de iudice in caſu in quo
ipſi fideiuſſores per debitorem coram
dicto iudice exhiberentur: quod de-
cretum interponere debeat in dictis
fideiuſſoribus ſuſcipiendis, & admit-
18 tendis ex ſuo officio? † Dic quod ho-
die ſic praticari vidi: quod Iudex de-
beat antea matura, & præpropera de-
liberatione procedere, & quod ſit cau-
tus, & diligens in ipſis recipiendis, &
admittendis, & quod mandet, ac fa-
ciat citare partem aduerſam ad oppo-
nendum contra perſonam fideiuſſo-
rum, ſi quas exceptiones habent, ali-
ter iſtis diligentijs non adhibitis te-
nebitur ad intereſſe. l. fin. vbi DD. C.
de mag. conuen. Hip. in rub. eo. num.
345. Boſſ. in Prax. de carcer. fid. num. 7.
Clar. in Prax. §. fin. quæſt. 40 num. 22.
Menoch. conſil. 245. num. 67. lib. 3.
Ioſeph. Ludouic. deciſ. Lucen. 33. per
totum.

Aduertendum tamen eſt, quod fi-
deiuſſores à iudice ſimpliciter rece-
pti, eo ipſo cenſentur, approbati, quod
non ſunt reiecti. gloſ. in l. filiusfam.
ff. ad Macedon. Socin. iun. conſil. 94.
num. 3. lib. 1.

19 Cæterum quando † oritur conten-
tio inter creditorem, & debitorem ſu-
per idoneitate fideiuſſorum per debi-
torem exhibitorum: tali caſu de iure
communi olim eligebantur arbitri,
qui videbant, & decidebant, an eſſent
idonei, nec ne, & tales arbitri erant
Epiſco-

Digitized by Google

Epiſcopi loci, Patres Ciuitatis, & defenſores, vt de hoc ſunt. l. de his, in §. neque verò fideiuſſionis. C. de Epiſc. audien. l. fin. §. ſed neque, C. de ſportul. qui arbitri ſi fideiuſſores iudicij ſiſtendi cauſa datos pro idoneis olim approbaſſent, ij pro locupletibus habebantur. l. ſi ab arbitrio. ff. qui ſatiſd. cogan. nec reijci poſſent: niſi reijciens actione iniuriarum teneri vellet, l. ſi verò in §. qui pro rei. ff. qui ſatiſd. cogan. Anton. Heringer. de fideiuſſ. cap. 8. num. 34. ſed hodie ſecundum communem obſeruantiam, & conſuetudinem, quæ ferè per totam Italiam viget, deputantur in Ciuitatibus, terris, ac Caſtris approbatores à publico, qui videant, ac decidant an fideiuſſores dati, & exhibiti ſint idonei, nec ne: de quibus in l. cum oſtendimus in §. fin. ff. de fideiuſ. tutorum, vt de ipſis plenè diximus ſupra ſect. 3. c. 4. per totum, vbi ad ſaturitatem de iſtis approbatoribus egimus, &c.

TRACTATVS
DE FIDEIVSSORIBVS
SECVNDÆ PARTIS PRINCIPALIS.
TITVLI.

Fideiuſſio in quibus caſibus facta non teneat, & fideiuſſor ex fideiuſſione non obligetur. Et recenſentur omnes ferè caſus, & perſonæ, quæ fideiubere, & non fideiubere poſſunt ad numerum 65.

SECTIONIS OCTAVÆ.

SVMMARIVM.

1 *Edictum de fideiuſſoribus eſt permiſſorium, ita quod illi, qui non reperiuntur prohibiti cenſentur admiſſi.*
2 *Fideiubere vnuſquiſque poteſt, qui bonorum ſuorum liberam adminiſtrationem habet.*
3 *Fideiubere vnuſquiſque poteſt, qui ſe pro alio obligare poteſt.*
4 *Vnuſquiſque in re ſua eſt moderator, & arbiter.*
5 *Etiam abutendo.*
6 *Pactum, quod quis de rebus ſuis diſponere non poſſit, vti libertatis priuatiuum non valet.*
7 *Et de ratione.*
8 *Diſpoſitio non valet, per quam inducitur perpetua priuatio libertatis.*
9 *Libertas à natura data non aufertur pacto.*
10 *Recenſentur multi caſus, & perſonæ, quibus fideiuſſio denegatur.*

Fideiubere is poteſt: qui ſe obligare poteſt.

PRemitte, Quod omnis fideiuſſio, & tenet, & valet, niſi expreſsè reperiatr̃ prohibita.
1 † Et quod edictũ de fideiuſſoribus eſt permiſſorium, ita quod illi, qui non reperiũtur prohibiti, permiſſi, & admiſſi cenſentur. arg. l. 1. in § 1. ff. de procur. l. cum prętor. 12. ff. de iu-
2 dic. quò fit: vt vnuſquiſque † poterit fideiubere, qui bonorum ſuorum liberam adminiſtrationẽ habet. Et ſic
3 quod omnis, † qui poteſt ſtipulando ſe obligare: poteſt etiam pro alio fideiubere. Azzo. in ſumma. C. eod. in princ. ſumma Ang. in verbo fideiuſſor, num. 6. Anton. Hering. tract. de fi-
4 deiuſſ. c. 7. nu. 68. vnuſquiſque † enim in re ſua eſt moderator, & arbiter. l. neque vſque. ff. ſi quis à parent. fuer. manum. l. id quod noſtrum. ff de reg. iur. l. dudum. ff. de contrah. emp. l. ſtatuas. C. de relig. & ſumpt. fun. l. nemo

exte-

Digitized by Google

exterus. C.de iudi.l.in re mandata.C.
5 mand. † Etiam abutendo. l. ſed, & ſi lege, in §.conſuluit. verſ.dum ſe abuti poſſunt ff. de perit. hæred: gloſ.in l.1. C. de inoff. teſtam. cum alijs relatis à Ceph.conſ.326.nu.46.vol.3.qui dicit
6 iſta adeo eſſe vera, vt non valeat † pactum abſolutum, quod quis non poſſit de bonis ſuis diſponere ad ſui libitum, l.nemo poteſt ff.de pact. Rimin. Sen.conſ.318.num.21.lib.2. qui dicit
7 hoc eſſe ex eo, quia † remanente dominio apud ſe, quis non poteſt abdicare à ſe poteſtatem de re ſua diſponendi: quia hoc modo eſſet implicare contradictionem. Rot. diuerſ. in impreſſ. deciſ. 262. num.1. part.1. & bene ad præmiſſa facit. deciſ. Capic. 135. num. 4. dum firmat non valere
8 † diſpoſitionem, per quam inducitur perpetua priuatio libertatis, puta, quod quis perpetuo à tali loco non diſcedat ad l. Titio centum. in §. Titio centum. ff. de condit. & demonſtr. vbi Titio fuerunt relicta mille cum hoc, quod à tali monumento non diſcedat, & ibi deciditur, quod tale præceptum à teſtatore non poteſt fieri perſonæ liberæ, nam per iſta infringitur libertas, & inducitur ſpecies ſeruitutis, quod lex abhorret, & fieri non poteſt, cum quis non poſſit nec pacto, nec vltima voluntate libertati perſonæ ſuæ præiudicare. l. nec ſi volens, & in l. interrogatam. C. de lib. cauſa. libertas
9 † enim à natura data non poteſt auferri pacto. Neuiz. conſil. 86. num. tertio, & 17.

Ab hac tamen regula excipiuntur
10 † caſus, & perſonæ infra annotatæ, in quibus omnino obligatio fideiuſſoria interdicitur: & ſunt infraſcriptæ videlicet.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſio nō valet, vbi lex reſiſtit actui, contractui, obligationi, actioni, & executioni, & num.3.*

2 *Fideiuſſio dicitur actui reſiſtere, quando accedit rei ſacræ, libero homini, filiofam. mulieri, militi, ſeruo, prodigo, & alijs ſpecificatis perſonis.*

4 *Idem quando actus, circa quem interponitur fideiuſſio, eſt in ſuo genere prohibitus.*

5 *Fallit quando fideiuſſor ſe obligauit vt principalis, principaliter, & in ſolidum.*

6 *Idem quando iurauit.*

7 *Factum contra legem eſt ipſo iure nullum, etiam quod lex non proceſſerit vlterius annullando actum.*

8 *Et maximè quando reſpicit publicam vtilitatem.*

9 *Vt etiam quando eſt mali exempli, contra bonos mores, & nutritiuum peccati.*

Quando lex reſiſtit actui, tunc fideiuſſor non obligatur.

Caſus primus. Limit. prima.

CAP. I.

1 PRimo Fideiuſſio † non valet, quando lex reſiſtit actui. Puta,
2 † quia fideiuſſio accedit rei ſacræ, libero homini. Vt eſt etiam ſi fiat à filiofamil. muliere: Milite, ſeruo, prodigo, mentecapto, furioſo, ebrio, ſurdo, muto, Monacho, Clerico, aliaque religioſa perſona: vt etiam ſi facta ſit à pupillo, minore, curiale, liberto, deportato, excommunicato, vaſallo, obſide, & captiuo, legato ſocio pro ſocio, Procuratore litigioſo, & fiſco, nec non ab alijs ſimili-

milibus perſonis, quibus à lege paſſi-
3 ua obligatio interdicta eſt, † & ſic quã
lex reſiſtit contractui, obligationi,
actioni, & executioni, Birt. in l. Mar-
cellus, & melius, in l. cum lex. num. 1.
4. & 10. ff. de fideiuſſ. quando enim
4 actus, † circa quem eſt interpoſita fi-
deiuſſio, eſt in ſuo genere prohibitus,
tunc fideiuſſor nõ obligatur. d. l. cum
lex. ff eod. Rimin. ſen. conſ. 61. nu. 29.
vol. 1. Alex. conſ. 66. circa finem vol. 4.
nouiſſimè Bar. Bertazz. tract. de claul.
clauſula 7. gl. 19. nu. 2. qui num. 4. hoc
5 duobus modis limitat, † & quando
fideiuſſor ſe obligat, vt principalis
6 principaliter, & in ſolidum, † & quã-
do facit obligationem iuratam, vt di-
xi ſupra, in hac ſecunda par. ſect. 1. c. 3.
lim. 3. 4. & 5. & ſect. 6. ſub cap. 2.

Et ratio, quare, quando lex reſiſtit,
obligatio, & fideiuſſio non teneant,
7 † quia actus factus contra legis prohi-
bitionem eſt ipſo iure nullus, etiam
quod lex tantum prohibeat, & non
procedat vlterius annullando actum.
8 l. non dubium. C. de leg. † & præſer-
tim quando lex pro vtilitate publica
mouetur, quæ actibus priuatorũ ab-
rogari nõ poteſt. l. ius publicum. ff de
pact. l. quos prohibet. ff. de poſtul. Bal.
9 in l. libertorũ. C. de teſtibus. † Vt etiam
quando actus factus contra legem eſt
mali exempli, contra bonos mores, &
nutritiuum peccati. l. à Diuo Pio, in
verbo actionem. ff. de rit. nupt. l. iuriſ-
gentium. §. ſi paciſcar, & l. ſi vnus in
§. pacta. ff. de pactis, l. illud, in §. con-
uenire. ff. de pact. dot. Rom. conſ. 402.
Tiraq. de iure primog. quæſt. 24. nu.
9. cum ſeqq.

S V M M A R I V M.

1 *Filiusfam. an, & quando poſſit fideiu-
bere per totum.*
2 *Filiusfam. ex omni contractu exceptis
voto, & mutuo obligatur.*
3 *Filiusfam. poteſt obligari pro alio, mo-
do ſit legitimæ ætatis, & num. 10.
& 17.*
4 *Filiusfam. ex voto ſaltem de iure Ca-
nonico obligatur.*
5 *Filiusfam. in contrahendo legitimam
perſonam habere dicitur.*
6 *Filiusfam. poteſt ex debito per eũ con-
tracto condemnari, & in bonis eius
caſtrenſibus, vel quaſi, ſi quæ habet
fieri executio.*
7 *Pater hodie obligatur pro filio quoad
vſumfructum aduentitiorum, dum-
tamen filio eorumdem adminiſtra-
tionem conceſſerit.*
8 *Filiusfam. pro debito incarcerari po-
teſt, niſi bonis cedat.*
9 *Filiusfam qui ſe obligauit viuo patre
eo mortuo non tenetur, niſi in quan-
tum facere poteſt.*
10 *Filiusfam. pro alio, & ſic extraneo fide-
iubere poteſt modo ſit ætatis annorum
viginti quinque.*
11 *Filiusfa. fideiuſſor acceptus, etiam pa-
trem obligat de peculio.*
12 *Filiusfam. pro patre apud extraneum
fideiubere poteſt, & num. 15.*
*Etiam quod fuerit per emancipationem
Epiſcopalem dignitatem, & matri-
monium à patria poteſtate liberatus.
num. 13.*
14 *Filiusfa. pro matre fideiubet, licet con-
trarium ſit in matre, quæ pro filio in-
tercedere nequit.*
15 *Filiusfam. pro patre rectè fideiubet,
quando talis fideiuſſio ceſſit in vtili-
tatem patris, eo, quia ex ea fuerit ef-
fectus locupletior.*
16 *Filiusfam. ætatis perfectæ poteſt indi-
ſtinctè fideiubere tã pro patre, quam
pro alio quocunque extraneo.*
17 *Filiusfam. minor 25. ann. pro extraneo
fide-*

Digitized by Google

fideiubens habet aduerſus dictam fideiuſſionem beneficium reſtitutionis in integrum, idem ſi pro patre fideiuſſerit: modo eidem mortuo ſucceſſerit.

18 *Pater pro filiofam. ſi leiubere poteſt.*

19 *Etiam quod ſit emancipatus.*

20 *Ut etiam ſi in patris poteſtate conſtitutus ſit.*

21 *Idem ſi adultus, vel minor.*

22 *Pari ratione ſi obligatio deſcendit ex contractu, vel ex maleficio.*

23 *Pater pro filio intercedens reputatur ut extraneus.*

14 *Statuto ſtante, quod filiusfamil. non obligetur ſine conſenſu, & licentia patris, vel duorum propinquorum, etiam ſi pro patre fideiuſſerit non obligatur.*

25 *Sed quid in filijſfam. fideiuſſore.*

26 *Pater pro filio contrahens pro eo fictione iuris fideiubere dicitur, ſecus eſt ſi filius pro patre contrahitur: quia pro eo fideiubere non cenſetur, niſi expreſſè dixerit.*

27 *Pater promittens non offendere pro ſe filijs, & familia: in tali promiſſione non includuntur filij ſpurij.*

28 *Pater poteſt cogi ad cautionem de non offendendo præſtandam etiam pro filio naturali, & ſpurio.*

29 *Filij naturales, & ſpurij, ut plurimum ſunt rixoſi, ſcandaloſi, & mali exempli.*

30 *Filiusfam. an, & quando obligetur non obſtante Macedoniano remiſſiuè.*

31 *Matrimonium, quod non eximat filiumfam. à patria poteſtate, eſt verum de iure ciuili, ſecus verò eſt de conſuetudine generali, quæ viget apud Italos, Hiſpanos, Gallos, Germanos, Longobardos, & alios.*

1 Filiusfam. an, & quando pro alio ſe obligare, & fideiubere poſſit.

Limit. ſecunda, Caſus ſecundus.

CAP. II.

2 Secundo.† Sicut regulariter filiusfamil. ex omni contractu præter votũ, & mutuum obligatur, ita etiam fideiubere poteſt. Nam filiusfam ex omnibus cauſis tamquam pater fam. obligatur, & ob id agi cum eo, tamquam cum patrefam. poteſt, faciunt. l. filiusfam. ex omnibus 38. ff. de actio. & obligat. l. tam ex contractibus. 57. ff. de iudic. l. ſi quis cum filio. 44. ff. de pecul. l. filiusfamilias. 5. ff. quod cum eo, qui in ali. poteſt. l. nulla res, vbi Bald. C. d. tit. qui dicit, quod filius-
3 fam. † poteſt fideiubere pro alio, ſi eſt legitimæ ætatis. §. item inutilis in fin. inſt. de inutilibus ſtipulat. Marſ. rub. eo. q. 41. num. 307.

4 Immo filiumfam. † etiam in voto ſaltem, de iure Canonico teneri voluit Cagn. cum ibidem congeſtis per eum in l. 1. nu. 16. verſ. quod non procedit. C. qui admitti.

5 Et in ſumma † filiusfamil. in contrahendo dicitur habere integram, legitimamque perſonam. Bart. in l. fin. in §. neceſſitatem, num. 2. verſ. probo de iure antiquo. C. de bonis, quæ lib. Iaſ. in l. 1. in §. huius ſtudij, num. 17. & 18. verſ. & quia filiusfamil. ff. de iuſt. & iure, & in l. 1. num. 3. vbi Deci. nu. 15. C. qui admitti. Pariſ. conſ. 94. num. 1. vol. 1. Ceph. conſ. 324. num. 8. & 9. vol. 3. & conſ. 487. nu. 41. & 42. in quarto.

6 Condemnarique poteſt † filiusfa. & fieri in eius bonis executio, ſi quæ tenet caſtrenſia, vel quaſi d. l. ſi quis cũ filio. 45. ff. de pecul. d. l. nulla C. quod

cum eo. Cagn.in l.frater à fratre, nu. 48.& 49.ff.de cond.indeb.

7 Plus etiam hodie † obligatur pater de vſufructu peculij aduentitij, ſi filio dicti vſusfructus adminiſtrationẽ conceſſerit. Alexan.conſil.106. ſuper alio num.3.verſ.niſi dictus Delaidus. volum.7.

8 Et in defectum † præmiſſorum filiusfa.debet in pœnam, mulctari eum ſcilicet in carcerando, niſi bonis cedat. Bart.in l.3.§ ſed vtrum, num.2. verſ.contrarium eſt verum. ff. de minor. Iaſ.in d.§.huius ſtudij, nu.18.& in d.l.1.num.3.C.qui admitt. Pariſ.d. conſ.94.nu.8.& 9.Cephal.dicto conſ. 487.num.42.vol.4.

9 Eſt bene verum, † quod ſi filiusfa.ſe obligauit viuente patre, eo mortuo,& ſui iuris effectus, non tenetur, niſi quantum facere poteſt, & maximè in ſex caſibus, de quibus per Caſt. in l. ait prætor. ff. quod cum eo, qui in ali.pot.

Dico igitur, Quod queadmodum filiusfamil. (modo ſit maior annorum 25.) ex omni contractu obliga-

10 tur. Eodem † modo, & pari ratione pro alio,& ſic extraneo fideiubere poterit.d.l.nulla. C.quod cum eo, qui in alien.pot.vbi hoc aduertit. Bal.& docent Marſ. in rub. eo.d.q.41.nu.307. Bauer.ſing.11.num.2.

11 Et hæc in tantum † vera ſunt, quod filiusfam. fideiuſſor acceptus obliget patrem de peculio. l. 3. §.ſed, & ſi filius. ff. de pecul. vt etiam hoc dicitur in §.ſi filiusfamil.l.item in princ.ff.ad Macedon.

12 Ampl. 1. prædicta † concluſio, vt etiam procedat, quando filiusfamil. apud extraneum pro patre fideiubet: nam filiusfamil.pro patre fideiubere poteſt. l.ſi ex alio. C. quod cum eo.l.1.C.de filiofam.min.l.ſi dubitet, in §.filiusfam. C. de fideiuſſ. l.filius, vbi Barr.& Bald C.eod.l.ſi paternam. C.ad Velleia. Soci.iun.conſ.23. num. 26.volum.2. Ant.Hering.de fideiuſſ. c.7.num.336.

13 Extende ſecundo, † etiam quod filiusfam. fuerit à patria poteſtate liberatus per emancipationẽ, dignitatem Epiſcopalem,& matrimonium.l.ſi ex alio. C.quod cum eo. l.2. §. quod ait Prętor.ff.qui ſatiſd.cogan. nam etiam adhuc filius pro patre fideiubere poterit.

14 Extende tertio. Vt etiam filius pro matre fideiubere poſſit. Bal.conſ.162. num.1.vol.3.Ant.Hering.de fideiuſſ. c.7.nu.376. Cuius tamen contrarium eſt in matre, quæ pro filio contrahente idoneè non fideiubet: cum fideiubendo ſe exceptione Velleiani. S. C. tueri poſſit.l.3. C.ad Vellei. Nõ aliter ac filia, quæ pro patre non fideiubet.l. ſi paternam. C.d.tit.ad Vellei.

15 Et hæc, † quæ dicta ſunt, Quod filius pro patre fideiubere poſſit, ſunt indubitata, quãdo talis fideiuſſio ceſſerit in patris vtilitatem, vt ex ea pater fuerit effectus locupletior: nam tali caſu filiusfam. pro patre fideiubendo rectè obligatur. Barr. in l. ſi dubitet, in §.ſi filiusfam. ff.eo.

16 Declara: † & intellige præmiſſa, Quod filiusfam. fideiubere poſſit, vt diximus ſupra: vt procedant, quando filiusfam.eſt ætatis legitimæ, & ſic ætatis 25.annor. Tunc indiſtinctè pro alio fideiubere poterit. Bald. in d.l. nulla. C.quod cum eo. & quod filiusfam.ætatis perfectæ,& maior 25.ann. poſſit indiſtinctè fideiubere tam pro patre, quam pro alio quocunque extraneo id firmatunt Dyn.conſil.33. quæſtio talis eſt Bal.conſ.90.queritur

an

an captus. vol.5. Marſil. d.rub. de fi-
17 dei.q.41.nu.307.† Nam ſi filiusfam.
minor. 25.ann. fideiubeat pro extra-
neo reſtitutionem in integrum implo
rare poteſt, & per eam fideiuſſionem
per eum præſtitam reſcindere, quod
procederet etiam quod pro patre ſuo
fideiuſſerit modo eidem mortuo non
ſucceſſerit, volunt.l.1.C.de filiofam.
min. & l. ait prætor. in §. non ſolum.
ff. de minor.

18 Sed quid è contra: † quando pater
pro filio fideiubet: An talis fideiuſſio
teneat? Et quod ſic communi voto te-
nuerunt Doctores, vt per Teſſa.deciſ.
19 Pedam. 166.nu.5.† quod dicunt ve-
rum eſſe non habito reſpectu, quod
filius ſit emancipatus. l.1.C.ne fil.pro
20 patre. † Vel in ſacris paternis conſti-
tutus. l.ſi mandator. C.quod cum eo.
21 † Vel adultus, vel minorennis arg.l.
1. C. de mune. & honor. non conti-
nuand. lib.10.l. Lucius. in §.impera-
tores.ff.ad municip. l. ex parte in §.fi.
22 ff.fam.erciſc.† & deniq; vtrum obli-
gatio deſcendat ex contractu, vel ma-
leficio. d. l. mandator. & l. in rem in
§. tabernæ. ff. de inſtito. & ratio eſt:
23 † quia pater pro filio intercedens re-
putatur, vt extraneus.l.2.§.quid ergo.
ff. quod iuſſu.

24 Iterum, † quid ſi extat ſtatutum,
quod prohibeat filiumfam.contrahe-
re ſine conſenſu patris, vel duorum
propinquorum, An filiusfam.pro pa-
tre fideiubendo obligetur? Socin.
conſ.23.circa prædictam vol.4 Corn.
conſ. 294. nu.1. verſ.& dum Piſis le-
gerem vol.1. dicunt filium non obli-
gari etiam de conſenſu patris, & hoc
idem tenent Bal.Nouell de dote patr.
6.priuileg.48. Brun.in tract.fem.excl.
in 2.par.in fi. Horat.Carp.ad ſtat.Me-
diol. c.316.num.48 par.1.

25 Amplius † ſi extat ſtatutum præ-
dictum, quod filiusfam. non obligé-
tur ſine patris interuentu, licentia, &
conſenſu, vel duorum eidem proxi-
morum: Numquid filijfam.fideiuſſor
tali caſu obligetur? Ponit Brug. Ca-
ual. deciſ. Fiuiz.31. in prima part. vbi
ad partes diſputat.

26 Inſuper aduertendum, † quod pa-
ter pro filio contrahens fictione iuris
pro eo fideiubere cenſetur. Bart. in l.
qui filij.ff.de hæred. vel act. vend. Iaſ.
in l.3.in §. ſi filius meus nu.5.ff.quod
quiſque iur. Boeri.deciſ.121.num.3.
& facit quia ſi filiusfam. voluntate pa
tris creatur decurio vniuerſis mune-
ribus, quæ filio decurioni iniungun-
tur, pater eſt obnoxius vti filij fideiuſ-
ſor.l.2.ff.ad municip.l.1. C.de decu-
rio.l.1. C de filijsfam. & quemad.pa-
ter.lib.10. quod ſecus eſt ſi filius con-
trahit, nec expreſsè pro patre fideiu-
bet: nam tunc fideiubere non cenſe-
tur.l.ſi quis reum, in §.fi.ff.de lib.leg.
l.in eum §. tabernæ. ff. de inſtit.l.1.§.
quid ergo. ff. quod iuſſu. Pariſ.conſ.
93.nu.39 vol.1.

27 Sed an pater † promittens non of-
fendere, & ob hoc cautionem de non
offendendo præſtans pro ſe, filijs, &
familia ſua in hac promiſſione inclu-
dantur ſpurij? Paleot. de not. & ſpu-
rijs.c.59.Carroc.deci.8.nu.9.& ſeqq.
dicunt in huiuſmodi fideiuſſione ſpu-
rios non comprehendi: niſi fortè aliter
conſuetudo in loco ſeruaretur vt per Pa
leott.d.tract.c.60. & Carrocc.deciſ.
41.num.4.5.& 7. & ita etiam tenent.
Hercul. de eaut. de non offendendo.
c.32.nu.10. Vulpel.de pac.q.16. De-
cian.reſp.88.num.16 vol.1. Hondod.
conſ.95.nu.93.lib.1. Contrarium ta-
men voluit in pace Rimin. iun.conſ.
442.nu.69.lib.1.firmans pacé factam
pro

pro ſe, & filijs, ex offenſione facta per filium naturalem rumpi. Voluit tamē Hier. de Monte vari. quæſt. lib. 1. q. 8.

28 quod pater † poſſit cogi ad fideiuſſionem præſtandam de non offendendo

29 etiam pro filio naturali, & ſpurio: † cū filij naturales vt plurimum ſint rixoſi, ſeu doloſi, & mali exempli.

30 Et complures alios caſus, † in quibus filiusfam. etiam non obſtante beneficio Macedoniani. S. C. efficaciter obligetur recenſent Carolus de Graſſis Siculus in ſuo tract. de exceptio. excep. 27. ſub nu. 8 verſ. & primo limitatur, vbi ad regulam, quod filiusfa. non teneatur reſtituere pecunias mutuatas ponit decē limitationes. Quod dictum etiam ponit Anton. Hering. in ſuo tract. de fideiuſſ. c. 7. num. 327. cum ſeqq.

Enumerauimus ſupra in hoc eodē c. nu. 13. ampl. 2. modos, per quos filijfam. à nexibus patriæ poteſtatis liberantur, inter quos non tantum poſuimus Epiſcopalem dignitatem: & emancipationem, verum etiam contractum matrimonij. circa hunc vltimum modum aduertendum eſt, dum firmatum fuit per matrimonium ſol-

31 ui patriam poteſtatem, † hoc non eſſe verum ſimpliciter, indiſtinctè, & abſolutè: Nam iſtud non procedit de iure ciuili: ſecundum quod filiusfamil. aut filia non eximuntur à patria poteſtate, per matrimonium ac nuptias, l. 1. & 2. ff. de lib. exhib. l. 2. §. quod ſi in patris. ff. ſol matrim. l. 1. § fi. & l. eum qui. §. ſi nupta. ff. de iniur. gloſ. inſt. de Senatuſc. Tertull. in princ. in verbo parentis Gram. deciſ. 54. num. 4. & 5. Theſ. deciſ. 150. num. 7.

Hoc tamen ſecus ſe habet de conſuetudine generali, quam ſeruare Italos, Gallos, Hiſpanos, Luſitanos, Longobardos, Neapolitanos, Germanos, ac alios atteſtantur Boer. deciſ. 197. nu. 3. Ciſſa. in conſuetud. Barg. rub. 6. cap. 3. nu. 13. Arri. Pinell. in l. 1. par. 1. num. 34. 39. 51. & 57. C. de bon. mat. Eman. Suar. in ſuis theſ. comm. opin. littera F. nu. 303. Hæc conſuetudo ea potiſſimum ratione fulcitur: quia filijfam. ex matrimonio per eos contracto proprium alunt focum, domiciliumque propter nuptias alio transferunt patre conſentiente, extraque domum patris panem patris negociantur, & ſe à parentibus ſeparant, ac ſeorſum habitant. Quo fit, vt pro emancipatis habeantur, & ſui iuris efficiantur, l. 5. § fi. verſic. ideo. ff. de act. & ob. §. 3. inſt. de ob. quæ ex quaſi delict. naſcuntur. Alex. conſ. 48. num. 4. verſic. & ita eſt lib. 1. Maſcard. de probat. concl. 598. num. 3. Anton. Hering. de fid. c. 7. num. 122. & 123.

SVMMARIVM.

1 *Mulier pro alijs fideiubere nequit.*

2 *Mulieri beneficio Velleiani. S.C. ſuccurritur, ſi non ipſo iure, ſaltem ope exceptionis, & nu. 10.*

3 *Mulieris ſexus ſatis leuis, fragilis, imbecillis, & debilis eſt.*

4 *Feminæ quodam naturali morbo ſunt imprudentes, mendaces, & fluxæ fidei, & ut plurimum earum conſilium contra propria commoda laborat.*

5 *Mulieres propter pudorem fœminei ſexus, nec procuratrices, nec uirilia officia exercere ualent.*

6 *Adminiſtrationem bonorum liberam non habens fideiubere non poteſt.*

7 *Mulier regulariter non fideiubet, nec pro patre, nec pro filio, nec pro fratre, nec pro aliquo alio conſanguineo, & extraneo.*

8 *Idem nec pro marito fideiubere poteſt,*

tam

tam in ciuilibus, quam in criminalibus.
Etiam quod per procuratorem id fecerit. num. 11.
Et etiam, quod cum marito fideiuſſerit. num. 12.
9 Maritus pro vxore ſua rectè ſe obligat, & fideiubet.
13 Mulier nec pro viro, nec cum viro ſe obligare, & fideiubere poteſt.
14 Mulier pro viro, vel cum viro ſe obligans, & fideiubens præſumitur, quod tota pecunia, & vtilitas contractus peruenerit ad manus viri, niſi contrarium probetur.
15 Filius contrahens cum patre præſumitur, quod tota pecunia peruenerit ad manus patris, ſi pater filium gubernat.
16 Mulier quando cum viro fideiubet, tunc ſi cum iuramento talem fideiuſſionem facit, valet, & tenet dicta fideiuſſio.
17 Idem quando eſſet probatum, quod pecunia eſſet verſa in vtilitatem mulieris.
Idem quando confeſſa fuit pecuniam in ſui vtilitatem verſam fuiſſe, & hoc coram Iudice fecerit. num. 19.
Pari ratione ſi dictam confeſſionem in forma Iudicij fecerit, nempe in contractu per eum celebrato ſeruatis ſeruandis, & cum ſolemnitatibus. numero 20.
Pariter quādo apparebit pecuniam pro mulieris neceſſitatibus, & indigentijs deſeruiſſe. nu. 21.
18 Mulier cum viro negocians tenetur ſoluere æs alienum viri.
22 Mulier pro viro, & vnà cum eo rectè fideiubet, quando habet bona communia cum viro.
23 Mulier quando habet bona communia cum viro, tunc ſi pro eo fideiubet, ſaltem pro medietate ad ſingulos pecunia perueniſſe creditur.
24 Mulier pro viro, & cum viro rectè fideiubet, quando ſtatuto loci ſic cauetur, uel conſuetudine ſic obſeruatur.
25 Mulier non poteſt fideiubere pro patre, filio, fratre, uel aliquo alio conſanguineo, ut etiam cum uiro, & pro uiro, uel aliqua alia perſona extranea, etiā quod patris, ſi ij, fratris, mariti, uel alterius conſanguinei conſenſus, & licentia interuenerit.
26 Conſenſus proximiorum ſexus imbecillitatem immutare non poteſt.
27 Concluſio, quod mulier fideiubere non poſſit in multis caſibus non procedit.
28 Mulier pro libertate ſeruo danda bene intercedit.
29 Libertatis fauor omnibus rebus anteponitur.
30 Mulieris fideiuſſio ualet pro dotanda fœmina, & puella.
31 Mulier pro uiro ſuo dotem promittente fideiubere non poteſt.
32 Mulier pro dote danda bene fideiubet, ſiue dos ſit danda filiæ ſiue extraneæ.
33 Mulier pro dote danda rectè fideiubet: ſiue fideiubeat de dote danda, & ſoluenda, ſiue etiam de ea reſtituenda.
Idem quando mulier fideiubet intuitu piæ cauſæ, & ſtudiorum ibid.
34 Mulier intercedens cum fraude, dolo mendacio, & animo decipiendi non eſt digna beneficio Velleiani. S.C. & ideo efficaciter obligatur.
35 Deceptis, & non decipientibus iura ſuccurrunt.
36 Velleianum S.C. ſuffragatur imbecillitati, & non caliditati mulierum.
37 Mulierem doloſam lex reprimit dando contra eam actionem de dolo.
38 Mulier pro interceſſione ſua præmium, merce-

mercedem, & recompenſam conſequens ad fideiubendum recipitur.

39 *Clerici ex fideiuſsione præmium recipientes efficaciter obligantur.*

40 *Qualis & quanta debeat eſſe iſta merces, ad hoc ut mulier Velleiano priuetur, hoc totum Iudicis arbitrio committitur.*

41 *Mulieri fideiuſsio denegatur, ſiue unam, ſiue duas, ſiue tres fideiuſsiones fecerit.*

42 *Mulierum fideiuſsiones duplicatæ, & reiteratæ eas efficaciter obligant.*

43 *Modo ſit tranſactum biennium à die primæ fideiuſsionis, & mulier ſit legitimæ ætatis.*

44 *Mulier concurrentibus longitudine temporis, & reiteratione actuum, cenſetur in cauſam propriam fideiuſsiſſe.*

45 *Præſumptio ex geminatione reſultans eſt iuris, & de iure.*

46 *Geminatio in fideiuſsione mulieris ad fauorem mariti facta potentius operatur, quam alia.*

47 *Geminatio eſt magnæ uirtutis, & efficaciæ.*

48 *Geminatio oſtendit enixam, ſpecialem, expreſſam, appenſatam, & deliberatam uoluntatem.*

49 *Geminatè factum, nec oppoſitionem, nec contradictionem recipit.*

50 *Geminatus actus facit ceſſare omnem erroris, fraudis, & doli ſuſpicionem.*

51 *Geminatio ueritatem præſefert.*

52 *Geminatio operatur eorũ actuum continentiam, qui aliàs ſub diſpoſitione non comprehenderentur.*

53 *Geminatio includit actus ſpeciali nota dignos.*

54 *Geminatio oſtẽdit indubitatam uoluntatem, & deliberatum conſenſum.*

55 *Geminatio operatur ualiditatem, & firmitatem omnium geſtorum inter ipſas partes.*

56 *Geminatio impedit fieri aliam interpretationem, etiam quod uerba aliter ſuadeant, & ſonent.*

57 *Geminatio ſupplet omnes defectus.*

58 *Secunda ubi interuenit conſideratio, ibi plena dicitur adeſſe deliberatio.*

59 *Geminatio, quando diuerſis temporibus, & in ſeparatis actibus, & diſpoſitionibus fit, tunc fortius, efficacius, & potentius operatur.*

60 *Mulier, quando ſibi ipſi contrahit, & in rem ſuam intercedit: tunc Velleiano non iuuatur.*

61 *Mulier, quando emit, uendit, uel aliquem alium contractum facit non dicitur intercedere, ſed ſuo nomine obligationem facere, & ſuum negocium gerere, & in rem ſuam fideiubere, quod bene poteſt.*

62 *Mulier ſi ante matrimonium aliquem contractum fecerit, de quo fideiuſſores dare promiſerit, ſi demum id fecit, talis fideiuſſor ex dicta fideiuſſione tenebitur.*

63 *Mulier ex retractu ſuæ dotis ſoluens creditori ſuo id, quod ei debet, rectè agit, & Velleiano non iuuatur.*

64 *Mulier precium redactum ex bonis dotalibus reinueſtiens in alia bona ſibi magis proficua allegando Velleianum non auditur.*

65 *Mulier in eius euidentem utilitatem ſe obligans, & in rem ſuam, & pro ſuo procuratore, & fideiuſſore, & in cauſam fundi dotalis, bene hæc facit, & tenet talis fideiuſſio.*

66 *Mulieri quando mouetur quæſtio ſuper fundo dotali, ſi talis reſpectu mulier fideiubet, in rem propriam fideiubere dicitur.*

67 *Mulier quando ut principalis, & principaliter ſe obligat, & maritus pro ea*

ea fideiubet: tunc cum non intercedat obligatur.

68 Etiam quod maritus ſe dixerit principalem, & mulierem fideiuſſiſſe.

69 Mulier maior 25. ann. quando pro marito, vt etiam pro extraneo ſoluit, non iuuatur Velleiano. S. C.

70 Velleianum S C. mulieri obligatæ, & non donanti ſuccurrit.

71 Mulier facilius, ſe obligat, quã donet, & ratio eſt quia.

Mulierum genus auariſſimum eſt ibi.

72 Mulier hæreditatem emens poteſt dictæ hæreditatis æs alienum ſuper ſe perſoluendum accollare.

73 Mulier neceſſitatibus liberorum, parentum, & mariti arctata ſi fideiubet, non iuuatur Velleiano.

74 Mulier pro neceſſitatibus filiorum, parentum, & mariti fideiubens dicitur pro ſe ipſa fideiubere, et propium debitum agnoſcere.

75 Mulier neceſſitatibus, vrgentijs, miſerijs, & calamitatibus liberorum, parentum, & mariti ſubuenire tenetur.

76 Mulier infortuniorum parentum, filiorum, & mariti ob maximum illorum amorem debet eſſe particeps.

77 Mulierẽ pro exſoluendo ære alieno mariti rectè fideiubere oẽs admittuntur.

78 Et maximè quando hoc facit per inſtrumentum publicum confeſſione, ſtipulatione, iuramento, & quarantigiata vallatum.

79 Et quod vnà cum viro fideiubeat.

80 Et etiam quod tota pecuniæ quantitas ad maritum peruenerit.

81 Mulier quando ex cauſa neceſſitatum viri contrahit, puta pro exſoluendo eius ære alieno, pro liberando marito à carceribus, pro eo redimendo ab hoſtibus, & pro alenda eius familia, tunc iuridicè ſe obligat.

82 Mulier quando precium redactum ex venditione prædij etiam dotalis conuertit in pios vſus: tunc talis verſio tenet.

83 Pij vſus ſunt, Alimentatio filiorum, parentum, & mariti, redemptio eorumdem à captiuis, & carceribus, vt etiam cauſa ſtudiorum, Eccleſiæ, & alia.

84 Mulieris obligatio pro vſibus pijs facta, etiã abſque ſolemnitatibus valet.

85 Quæ intuitu pietatis, & ſpiritu Dei aguntur nullæ prorſus legi humanæ ſubijciuntur.

86 Mulier ſe obligans, & fideiubens pro vſibus pijs dicitur vtile negocium gerere.

87 Mulier ſe cum iuramento fideiubendo obligans, virtute dicti iuramenti talis fideiuſſio tenet, etiam quod deſit certioratio, & nu. 91.

88 Diſpoſitio omnis quantumcunque ampla, & præciſa non comprehendit iuramentum.

89 Etiam quod in dicta diſpoſitione inſit decretum irritans.

90 Iuramentum de contractu inualido validum facit.

91 Mulier obligatur ſi cum iuramento fideiuſſorit etiam quod certiorata non ſit Sen. Conſulto Velleiano, & nu. 96.

92 Mulier ex ſolo inſtrumento ſe obligãs, & fideiubens, etiam abſque iuramento valet dicta eius obligatio, & fideiuſſio modo in eo fateatur ſe aliquam pecuniæ quantitatem accepiſſe.

93 Mulier renuncians Velleiano an efficaciter obligetur, articulus eſt controuerſus: communis tamen opinio eſt pro affirmatiua.

94 Mulier perfectæ ætatis, & ad plenum de beneficio Velleiani certiorata, eidẽ renuncians omnino ſibi præiudicat, intantum quod omiſſa dicta certioratione dicta renunciatio non valet.

95 Circa

95 *Circa ignota matura deliberatio non cadit.*
96 *Mulier cum iuramento abſque certioratione renuncians Velleiano ex magis communi ſibi præiudicat.*
97 *Mulieri cum renunciatione Velleiani fideiubenti ad alia bona denegatur regreſſus, modo hæc cum iuramento faciat.*
98 *Iuramentum habet vim ſpecificæ expreſſionis, & loco certiorationis eſt.*
99 *Iuramentum cum maiori deliberatione fit, quam renunciatio.*
100 *Iuramentum habet eandem vim, quã clauſula renuncians omni legum auxilio.*
101 *Mulier renuncians Velleiano cum iuramento, & certioratione abſq; ſcrupulo hoc beneficio priuatur.*
102 *Etiam quod remaneret prorſus indotata. ibidem.*
103 *Mulier fideiubens, & per inſtrumentũ publicum cum ſolemnitatibus, renunciatione ad Velleianum S.C. iuramento, ac certioratione ſecum uiro obligans pro urgentijs, & neceſſitatibus uiri, ſi ex dictã obligatione mulier remaneat prorſus innotata, an talis fideiuſſio teneat? & quid ſi extat ſtatutum quod mulier obligationi per eã cum ſolemnitatibus factæ nullo modo contrauenire poſſit? In hoc articulo Doctores diuiduntur, nam nonnulli uolunt, quod tantum pro medietate teneatur, cæteri uerò quod indiſtinctè huiuſmodi fideiuſſio ſubſiſtat. Quæſtio certè celebris, & praticabilis.*
104 *Mulier, quæ remanet prorſus indotata, cum enormiſſimè lædatur, pro uiro fideiubere non poteſt.*
105 *Etiam quod cum ſolemnitatibus, renunciatione ad Velleianum S.C. iuramento, certiorationeq; id fecerit.*
106 *Ex enormiſſima læſione dolus præſumitur, qui numquã cenſetur remiſſus.*
107 *Iuramentum dolo, & fraude extortum non ſuffragatur.*
108 *Iuramentum caſus inſolitos, & incogitatos non comprehendit.*
109 *Solemnitates in contractibus mulierum adhibitæ defectũ læſionis enormiſſimæ non tollunt.*
110 *Mulier totam ſuam dotem vendere, vel aliàs obligare poteſt: concurrentibus maximè inſtrumento publico. Renunciatione ad Velleianũ S.C. certioratione iuramento, ac ſolemnitatibus, & quod mulier cum viro, & pro neceſſitatibus viri vendat, & Author obtinuit in quadam ſua cauſa in Rota Florentina: in qua vltra prædicta etiam concurrebat ſtatutum Aretinum valdè præciſum, quod mulier ſe cum ſolemnitatibus obligans pro viro, cum viro, vel ſine uiro nullo modo contractui per eam facto contrauenire poſſit.*
111 *Dictio nullo modo naturam valdè præciſam habet.*
112 *Eius virtute actus nullo modo, & nullo tẽpore annullari, et reuocari poteſt.*
113 *Hæc uerba comprehendunt omnem caſum cuiuſcunque generis ſit, licet ſit maior ratio in uno caſu, quam in alio.*
114 *Ad incogitata, & priuilegiata referuntur.*
115 *Actum pium, diſpenſationem, immunitatem, & priuilegium includunt.*
116 *Imo includunt omnia, & porriguntur ad minima.*
117 *Etiam actum improprium continent.*
118 *Inſuper actum inſolitum, & extraordinarium.*
119 *Plus interpretationem exterſiuã impediunt, nec aliam interpretationem admittunt.*
120 *Dicunturque habere uim decretis irritantis.*

Sta-

121 *Statuti diſpoſitionem ubi habemus, illi omninò inhærendum eſt.*

122 *Et ad ungem, & præciſè obſeruanda eſt, licet dura, & aſpera.*

123 *Imo etiam quod iniqua, & odioſa ſit talis diſpoſitio, ſuſtineri debet.*

124 *Eſtque tenaciter obſeruanda, & eius uerbis inhærendum.*

125 *Mulier non fraude, nec dolo ſeducta fideiubens, efficaciter ſe obligat.*

126 *Mulieris ſi leiuſsio admittitur, quando creditor non habet regreſſum contra ſuum antiquum debitorem.*

127 *Mulier pro alio apud minorem intercedens Velleiano non iuuatur, & maximè quando principalis debitor non eſt ſoluendo.*

128 *Mulieri de beneficio Velleiani non ſuccurritur, quando debitor ſoluit mulieri id, pro quo interceſsit.*

129 *Mulier quando veteri debitori ſuccedit, pro quo antea expromiſſerat: tunc Velleiani ope priuatur.*

130 *Mulieri fideiubenti, ſi promittatur indemnitas cum traditione pecuniæ; tunc Velleiani allegatio eidem non opitulatur.*

131 *Secus ſi cum traditione pignorum. ibid.*

132 *Idē ſi mulier indēnitatem promittat.*

133 *Mulieres Reginæ, Duciſſæ, Marchioniſſæ, & Commitiſſæ fideiubendo ſe rectè obligant.*

134 *Mulieres virilia & magnæ importantiæ negotia pertractantes à fideiuſsionis officio non arcentur.*

135 *Contrarium tamen tenuerunt nonnulli.*

136 *Mulier pro minore fideiubens Velleiani ope eſt deſtituta.*

137 *Fauor minoris ætatis præponderat fauori mulieris.*

138 *Mulier beneficio Velleiani ſuffulta, & munita, non tantum non obligatur in foro fori: uerum etiā nec in foro poli.*

139 *Velleiani S.C prærogatiuæ multæ.*

Primo, quod ſtante ſtatuto, quod nulla exceptio poſſit opponi, poterit tamen de hac dari.

Secundo, quod hæc exceptio eſt tranſitoria ad hæredes ipſius mulieris.

Tertio, quod huiuſmodi defenſio non tantum competit mulieribus, uerum etiā earumdem, mandatoribus, procuratoribus, & fideiuſſoribus.

Quarto, quod mulier dans pignus, uel alius pro ea potiantur hac ſubuētioni.

Quinto, quod mulier in uim huius priuilegij poteſt conditione indebiti ſolutum per eam repetere.

Sexto, quia hæc Velleiani exceptio poteſt opponi etiam in actu executionis ſententiæ definitiuæ, modo non tranſiuerit in iudicatum.

140 *Circa obligationes mulierum multa alia remiſsiuè.*

Fideiuſſio mulieri an, & quando interdicta ſit.

CAP. III.

1 TErtio. † Mulier fideiuſſionis munus obire, & pro alijs intercedere non poteſt. l. ſi die in §. 1. ff. qui ſatiſd. cog. l. 2. & 3. in §. fi. ff. eod. l. fi. C. eod. l. 2. ff. de reg. iur. l. alienam. C. de procur. l. ſi paternā, C. ad Velleian. Carp. ad ſtat. Mediol. par. 1. c. 44. nu. 29.

2 Et ideo S. C. † Velleiano ſuccurritur mulieribus, quæ pro alijs fideiubent. tot. tit. ff. & C. ad S. C. Vellei. l. 2. amen. ff. ad Macedoni.

3 Et ratio eſt: † quia ſexus muliebris ſatis leuis, & imbecillis eſt.

4 Mulieres † enim quodam naturali vitio imprudentes, mendaces, fluxæq. fidei ſunt: & vt plurimum earum conſilium contra propria commoda laborat. l. 2. §. verba. ff. ad Velleian. l. ſi pater. C. de ſponſ. Barbat. conſ. 54.

ver-

verſic. capio nunc. colum. 2. lib. 1. & ſi
vis videre proprietatẽ mulierum le-
gas Cęual. in ſuo tract. com. contra
comm. q. 734. à nu. 29. vſque ad ſinem
qui omnes enumerat.
5 Et ideo † propter pudorem fęmi-
nei ſexus alıorum defenſiones in ſe
ſuſcipere, & alia virilia officia exerce-
re prohibentur. d. l. fęminæ. ff. de reg.
iur. d. l. alienam. C. de procur. d. l. ſi pa-
ternam. C. ad Vellei.
6 Alia etiam ratio † aſſignatur, quia
quilibet non habens liberam bono-
rum ſuorum adminiſtrationem, qua-
lis eſt mulier, pro alio fideiubere non
poteſt, vt ſupra pro regula in princip.
huius ſectionis firmatum fuit.
7 Quo fit, † vt mulier fideiubendo
non obligetur, ſiue intercedat pro pa-
tre, ſiue pro filio, ſiue pro fratre, ſiue
pro alio conſanguineo, vt etiam ſi pro
extraneo, nam in omnibus iſtis caſi-
bus etiam eidem datur ampliſſimi or-
dinis beneficium. l. 3. & l. ſi paternam.
C. ad Vellei. Bald. & Salyc. in Auth. ſi
qua mulier. C. d. tit. ad Vellei. Teſſau.
deciſ. Pedam. 223. num. 5.
8 Amplius † licet maritus ſe pro vxo-
re ſua rectè obliget. l. 3. C. ne vxo. pro
marit. l. 2. § prætor ait. ff. qui ſatiſda-
re cog.
9 Attamen è conuerſo † vxor pro ma-
rito ſiue in ciuilibus, ſiue in crimina-
libus cauſis non obligatur, & interce-
dens pro eo talis fideiuſſio non atten-
ditur. d. Auth. ſi qua mulier vbi om-
nes notant. C. ad Vellei. l. 2. in prin. &
in §. fi. ff. ad Vellei. l. 1. C. ne vxor. pro
marit. vbi Bald. Iaſ. in l. 1. in §. ait præ-
tor. nu. 3. & in l. de die. in § qui mulie-
rem. num. 3. ff. qui ſatiſd. cog. & in l. ſi
conſtante. ff. ſol. matri. aduertunt do-
ctores in l. 1. C. ne fid. dot. dentur, &
in l. cum dotis, ff. de iure dot. Bart. in
l. qui accuſare. num 5. ff. eod. dum in-
10 quit, † quod licet mulier non iuuetur
Velleiano ipſo iure, tamẽ iuuatur ope
exceptionis. Teſſau. d. deciſ. 223.
num. 7. Auguſt. Beroi. conſil. 48. per
totum vol. 1. Marc. Ant. de Amat. de-
ciſ. March. 62. per totum.
11 Et adeo hæc vera ſunt, † quod mu-
lier pro marito fideiubere non poſſit:
vt nec etiam id eidẽ liceat facere per
interpoſitam perſonam. l. ſi vxor. C. ad
12 Velleian. † Plus nec etiam cum mari-
to hoc eidem facere permiſſum eſt. l.
4. verſicu. participauit. C. eod. l. vir
13 vxori, in §. fi. ff. eod. † & quod mu-
lier nec etiam in ſimul cum viro ſe
obligare, & fideiubere poſſit, iura
ſunt clara: nam hoc ponunt text. in l.
4. ff. ad Vellei. in l. vxor viri. in §. fi. ff.
eod. inquit Valent. Franc. in ſuo tract.
14 de fideiuſ. c. 2. num. 152 & iſtud eſt
ex eo, quia tali caſu tota ſumma pecu-
niæ exburſatæ præſumitur perueniſſe
ad maritum, & ideo ſi non probatur,
quod medietas peruenerit ad mulie-
rem ad nihilum mulier tenebitur. d.
Auth. ſi qua mulier, vbi Bart. Bald.
Salyc. & alij, C. ad Vellei. Menoch.
de præſumpt. lib. 3. præſumptio. 22.
Teſſaur. deciſ. Pedam. 222. num. 14.
Marc. Ant. de Amat. deciſ. March. 27.
nu. 11 & 12. Vinc. Hondad. conſil. 45.
per totum volum. 3. par 1. qui dicit
hanc opinionem veriorem, & com-
muniorem Anton. de Gamar. deciſ.
Luſit. 131. quod etiam corroboratur
15 per optimum ſimile, † quod de filio
dicitur, qui ſi contrahit, & ſe obligat
vnà cum patre, tota pecunia ad patrẽ
perueniſſe creditur, ſi pater filium gu
bernat. Fab. de Monte de empt. &
vendit. q. 3. principali. num. 64. Oſa-
ſch. deciſ. Pedam. 170. Petr. de Vba.
de duobus fratri. in 9. part. princi-
pali.

Digitized by Google

pali. poſt nume. 3. Aym. conſil. 91.
Suarez. comm. op. in littera V. num.
112. Benuent. Stracch. de Mercat. de
contract. mercat. num. 10.
16 Concluſio ſupra firmata: † quod
mulier vnà cum viro fideiubere non
poſſit multis modis limitatur, & primo
non procedit, quando cum iuramẽto
ſe obligat mulier, & fideiubet,
c. ex reſcripto. extra de iureiurand.
Teſlaur. d. deciſ. 223. nu. 8. & 16.
17 Limit. 2. † quando eſſet probatum
pecuniam in vtilitatem mulieris verſam
fuiſſe, etiam quod pro luxu, veſtitu,
& illecebris conſumpta eſſet, nã
etiam tali caſu efficaciter obligatur,
& rectè fideiubet vnà cum viro, nec
beneficio. Auth. ſi qua mulier iuuatur.
Andr. Gail. lib. 2. obſeruat. obſer.
89. Bologni. conſ. 45. nu. 4. Hondadus
18 conſ 45. nu. 9. † & facit, quia quando
mulier cum uiro negociatur, tenetur
ſoluere æs alienum mariti. Gail. d. lib.
2. obſer. 90. Ant. de Gamma. deciſ. Luſit.
186. & 188. num. 1. & deciſ. 200.
19 & 366. & ideo quando mulier † corã
iudice confeſſa fuit pecuniam in ſui
utilitatem uerſam fuiſſe: tunc licet cũ
viro fideiuſſerit, tamen tali caſu beneficio
Auth. ſi qua mulier non iuuatur,
Menoch. de præſum. par. 1. lib. 3. præ-
20 ſumpt. 22. nu. 9. † idem in cõfeſſione
facta per mulierem in forma iudici,
in cõtractu adhibitis ſolemnitatibus
celebrato cum decreto iudicis, vel
duorum conſanguineorum eidẽ proximiorũ
interuentu Arret. in §. item ſi
quis. nu. 37. verſ. quæritur ergo inſtit.
21 de except. † Pariter idem erit: quando
alio modo apparebit pecuniã pro mulieris
vſibus, neceſſitatibus, & indigentijs
deſeruiſſe, eò quia cum dicta
pecunia fuerit per dictam mulierem
ſolutum æs alienum, ab ipſomet con-

tractum. Menoch. d. præſumpt. 22.
num. 10.
22 Limit. 3. † quando maritus, & vxor
habent bona communia, quia tunc cũ
uiro fideiubẽdo efficaciter obligatur,
nec allegare eidem conceditur auxilium
d. Auth. ſi qua mulier, & ratio
23 eſt, quia tali caſu † pecunia ſaltem pro
medietate ad ſingulos perueniſſe creditur.
Menoch. d. præſump. 22. nu. 11.
24 Limit. 4. † quando aliud ſtatuto, uel
cõſuetudine loci particularis ordinaretur,
& obſeruaretur, ut eſt in ciuitate
mea Arretij, in qua ſtatuto ſancitur,
quod etiam quod mulier unà cum uiro
ſe obliget, & fideiubeat, nihilominus
efficaciter obligetur, certis ſolẽnitatib.
adhibitis, ita ut amplius obligationi
per eã factæ contrauenire nullo
modo poſſit. Mining. cent. 1. obſeru.
29. Andr. Gail. lib. 1. obſeru. obſeruat.
36. nu. 2. & obſer. 90. nu. 1. Ant. Her.
in ſuo tract. de fideiuſſ. c. 7. num. 409.
25 Concluſio iſta, † quod mulier fideiubere,
& ſe obligare nõ poſſit pro patre,
filio, fratre, uel aliquo alio conſanguineo,
ut etiam pro uiro, & cũ uiro,
nec non pro quacũq; alia perſona extranea:
eſt adeo uera ut etiã procedat,
ſiue pater, ſiue filius, ſiue frater, ſiue
tutor, ſiue maritus, ſiue alius eidẽ ſucceſſiuè
proximior dictæ fideiuſſioni
26 conſenſerint. nam adhuc horũ † conſenſus
non mutat fragilitatem ſexus.
Bald. in l. fi. §. neceſſitate. nu. 30. C. de
bon. quæ lib. Valent. Franc. tract. de
fideiuſſ. c. 2. num. 150.
27 Nihilominus † iſtud pronunciatũ
in multis officium ſuum perdit, nam
multi ſunt caſus, & multæ ſunt limitationes
ad concluſionem prædictam,
in quibus mulieri ſe obligare, & fideiubere
permiſſum eſt, & in quibus
ſubſidio Velleiani S. C. uti non po-

teſt quos recenſet, glo. in l. 1. & in l.
quamuis, vbi etiam hoc notant Do-
ctores, ff ad Vellei. gloſ. etiam in l. 1.
ff. d. tit. & bene eos congerit. Ang. Ar-
ret. in §. item ſi. num. 31. cum ſeqq.
inſt. de excep quos, & alios authores
dictos caſus ponentes cumulant no-
uiſſimè Carol. de Graſſ. in ſuo tract. de
except. excep. 27 num. 42. & 43. Ant.
Hering. in ſuo tract. de fideiuſſ. c. 7. à
nu. 389. vſque ad nu. 534. & ſunt in-
fra adnotandi videlicet.

28 Primus caſus eſt: † quando mulier
fideiubet pro pretio dando ad hoc vt
quis ſeruum manumittat & hoc fauo-
re libertatis, l. fi. C. ad Vellei. omnes in
d. l. quamuis. ff. ad Vellei. Arret. in d. §.
item ſi in iudicio nu. 32. inſtit. de ex-
cept. Ant. Hering. d. tract. de fideiuſſ.
d. c. 7. nu. 437. cum duobus ſeqq. qui
firmant valere obligationem mulie-
ris factam domino pro precio liberta-
tis eius ſerui. Valent. Franc. d. tract. de
fideiuſſ c. 2. nu. 172. dum inquit fauo-
29 rē libertatis † omnibus præcellere ad
l. libertas, & l. non eſt. ff. de reg. iur.

30 Secundus etiã caſus datur, † quãdo
mulier maior 25. annorũ, ſe obligat,
& fideiubet ꝓ dote alicuius mulieris
danda, & perſoluenda ad effectum eã
nubendi, & in matrimonium collo-
candi. nam tali caſu mulierem ſe obli-
gare, & rectè fideiubere poſſe, & ope
S. C. Velleiani non iuuari, & hoc fa-
uore dotis vti piæ cauſæ paſſim fir-
31 mant Doct. nam licet † mulier pro vi-
ro ſuo dotem promittente fideiubere
non poſſit Bar. in l. iubemus, in §. fi.
C. ad Vellei. Bertet. cõſ. 48 per totum
lib. 1. Hondad. conſ. 45. nu. 14. Tamen
quando ipſa pro dotanda alia mulie-
re fideiubet, tenet dicta fideiuſſio. Ar-
ret. in d. § item ſi in iudicio num. 31.
inſt. de excep. Surd. deciſ. 164. vbi du-
bitat, an mulier pro dote danda mu-
lieri non filiæ, ſed extraneæ obligari
poſſit, & quod mulier pro fęmina do-
tanda fideiubere poſſit facit text. in l.
fin. C. ad S. C. Velleianum, & hęc ſunt
32 vera ſiue illa mulier ſit propria filia.
l. ſi dotare. C. ad Velleian. l. cum is in
§. mulier. ff. de condit. indeb. ſiue etiã
ſit extranea. d. l. fin. in verbo qualibet
muliere. C. ad Vellei. Bald. Nouell. de
dot. part. 6. priuileg. 12. Cephal. conſ.
408. nu. 9. lib. 3. Teſſaur. d deciſ. 223.
nu. 15. Surd. d. deciſ. 164 num. 3. & 4.
Marc. Ant. de Amat. deciſ. March. 43.
num. 11. Natt. conſ 52. num. 15. lib. 1.
Vincent. Hondad. conſ. 45. num. 23.
& eſt communis opin. Corraſ. in l. qui
liberos. nu. 122. ff. de ritu nuptiarum.
Emah. Suarez in ſuo theſauro comm.
opi. in littera D. nu. 319 Valent. Frãc.
d. tract. de fideiuſſ. c. 2. num. 169. vbi
33 num. 171. vult hæc vera † non tan-
tum ſi mulier fideiuſſerit de dote ſol-
uenda verum etiam reſtituenda ex
Bald. Nouell. & Ceph. quos allegat.

Extende etiam ſi mulier ratione
piæ cauſæ interceſſerit: Nam & tali
caſu Velleiano non iuuatur. l. pen. C.
ad Vellei add. ad Deci. in l. 2. num. 13.
ff. de regul. iur. Valent. Fran. d. cap. 2.
num. 173.

Extende pariter, quando mulier
intercedit cauſa ſtudiorum, quæ cau-
ſæ dotis adæquatur, vt benè proſequi-
tur Franc. d. cap. 2. num. 174. qui dicit
cauſam ſtudiorum eſſe magis priuile-
giatam, quam dotis, & addit, Omne
priuilegium conceſſum Eccleſiæ, &
clericis, etiam ſcholaribus communi-
cari, concludens cauſam ſtudiorum
cauſam piam eſſe.

34 Tertius ſit caſus, † quando mulier
in fraudem, & animo decipiendi ſe
obligauit, & fideiuſſit, nam tali caſu

eum

tam rectè ſe obligare, & fideiubere, & priuari priuilegio Velleiani S.C. dicit tex. in l. ſi decipiendi. ff. ad Velleian. vbi gl. & in l. fœminis. C. d. tit. mulier enim ſi intercedit pro alio apud creditorem, & creditorẽ decipere vult: puta, quia induat ſe veſte virili: talis fideiuſſio valet, nec Velleiani ſubſidium allegans auditur l. ſi fideiuſſores cum l. ſeq. ff. ad Velleia. d. l. fœminis. C. d. tit. Arret. in §. item ſi in iudi-
35 cio inſt. de excep. † & ratio eſt: quia deceptis, & nõ decipientibus iura ſuc-
36 currunt: & Senatus Conſultum Velleianum debet opitulari infirmitati, & non calliditati mulierum l. ſi ſine. C. ad Velleia. l. 2. §. hæc verba verſ. ſed ita demum, & ſeqq. ff. ad Vellei. Tiraq. de leg. connub. gl. 8. q. 16. nu. 136.
37 & ideo tali caſu † contra mulierem doloſam actionem de dolo lex impertitur. d. l. ſi decipiendi, & l. ſi mulier. ff. ad Velleian. d. l. fœminis. C. d. tit. l. ſi mulier. C. de diſtractione pignorum.
38. Quartus caſus eſt, † ſi mulier pro interceſſione pretium, mercedem, vel aliquid in recompenſam loco precij, & mercedis receperit: & ſic quando facit conditionem ſuam mulier meliorem, nam tali caſu etiam fideiuſſio eius valet, & allegare beneficiũ S. C. Velleiani eidem non permittitur. l. antiquæ. C. ad Velleia. Arret. in d. §. item ſi in iudicio num. 35. inſti. de excepr. Rom. ſing. 323 Menoch. de præſum. lib. 3. præſump. 21. num. 4. Teſtaur. d. deciſ. 223. num. 15. Valent. Franch. d. tract. de fideiuſſ. c. 2. nu. 167. Ant. Hering. d. tract. de fideiuſſ. c. 7. ſub nu-
39 mero 433. fallent. 6. idem † ſtatuitur in clericis, qui ſi ex fideiuſſione p̃ eos præſtita mercedẽ recipiunt; (licet regulariter ex fideiuſſione nõ obligent) tamen ob præmij receptionem in pe-

nam ex dicta fideiuſſione rectè obligantur, vt plenè oſtendimus inf. c. 6.

Cæterum difficultas ſtat: quanta
40 † debeat eſſe iſta merces, & præmium ad hoc vt iſta mulier excluſa veniat à commodo Velleiani S. C.? Afflict. in c. 1. nu. 21. ex quibus cauſ. feud. amitt. & Menoch. de arbit. iud. caſ. 234. dicunt circa prędicta non poſſe dari certam, & firmam regulam ac formam: ſed totum iudicis arbitrio, & religioni eſſe relinquendum. Ant. Gama. deciſ. Luſit. 121. Franc. tract. de fid. c. 2. nu. 168. Ant. Hering. d. tract. de fid. c. 7. num. 435.
41. Quintus eſt caſus. † Nam licet lege caueatur: Mulierẽ officio fideiuſſionis priuatam eſſe, ſiue vna ſit interceſſio, ſiue duplex, ſiue multiplex. l. quamuis, in §. ſi mulier. ff. ad Velleia. Franc. d. tract. de fideiuſſ. c. 2. nu. 149.
42 Attamen, † quando cautiones, fideiuſſiones, & obligationes ipſius mulieris ſunt reiteratæ, duplicatæ, & circa idem geminatæ: tali caſu mulierem beneficio Velleiani iuuari non poſſe docet Soci. iun. in rub. ff. de verb. obli. num. 281. & 283. & quod geminata cautio tollat beneficium Velleiani voluerunt. Bald. in l. ſi mulier. C. ad Vellei. Iaſ. in §. in perſonam inſt. de actio. Euerard. in ſua cent. in verbo à vi geminationis. Carol. de Graſſ. in tract. de exceptio. excep. 14. num. 42.
43. Quod declara, † & intellige procedere in muliere maiore 25. annorum, & quod dicta mulier fideiuſſionem, vel pignus dederit poſt biennium à cautione numerandum, & iterum tranſacto biennio ad idem ſe obligauerit, & cautionem, vel pignus dederit, ſecus ſi intra biennium conſenſerit dando cautionem, vel pignus, quia tali caſu hæc eius fideiuſſio non vale-

ſet, vt dicitur in d. auth. ſi qua mulier. C. ad Vellei. & aduertunt Scribentes, in l. quamuis. ff. ſolut. matr. & in d. l. quamuis. ff. ad Velleia. Arret. in d. §.
44 item ſi in iudicio. † Nam mulier perfectæ ætatis poſt primam fideiuſſionẽ tráſacto biennio ſi iterum fideiuſſerit ex tali eius fideiuſſione efficaciter obligatur, nam iſta fęmina, & ob temporis prolixitatẽ, & in vim geminationis, cuius magna eſt vis, ac potẽtia (vt mox ſubijciam) cenſetur pro propria obligatione, & fideiuſſione ſe obligere, & fideiubere, quod bene poteſt l. ſi mulier. C. ad Vellei. Pancirol. conſ. 44. num. 10. Maſcard. de probat. concluſ. 1080. nu. 10. Valent. Franc. tract.
45 de fideiuſſ. c. 2. nu. 182. qui † præſumptionem ex geminatione reſultantem inquit eſſe iuris, & de iure, & addit,
46 quod ſi talis geminatio ad fauorem mariti ſit, multum operatur, vt ibi per eum.

Et eſt adnotandum vnum in propoſito,
47 † quod magna eſt virtus, potentia, & efficacia reiterationis, gemi-
48 nationis, & duplicationis, † nam vltra quod per eam conſtat, de enixa, ſpeciali, expreſſa, appenſata, ac deliberata voluntate. Pariſ. conſ. 9. num. 22. & 89. nu. 22. & 23. in tertio.

49 Etiam † cõtra id, quod bis factum eſt nihil opponi poteſt Felyn. in cap. ſi cautio. nu. 31. de fid. inſtr. & in c. fin. num. 1. de off. deleg. Gozad. conſil. 1.
50 nu. 37. & conſ. 70. nu. 7. † imò geminatio actus facit ceſſare omnem erroris, doli, & fraudis ſuſpicionem, nam in actu reiterato, geminato, & duplicato nõ præſumitur error, vel dolus, ſed vera deliberatio. l. ſi mulier. C. ad Velleia. Felyn. in d. c. ſi cautio. nu. 31. Deci. conſ. 5. 281. num. 3. & 185. nu. 13. cũ ſeqq. & in c. litteris. nu. 5. verſ. admonita, extra de diuort. Ceph. conſ. 192. nu. 19. in prin. 308. nu. 5. & 491. num. 31. vol. 4. ſignanter Aym. conſ. 101. nu. 42. Curt. ſen. conſ. 55. nu. 13. qui communem dicit. Ruin. conſ. 10. num. 12. vol. 3. Grat. reſp. 12. num. 34. vol. 1. Alciat. reſp. 22. num. 7. tom. 3. lib. 8. Maſcard. de probat. concl. 347. num. 4. & 637. num. 27. in prima par-
51 te. Inſuper † tantæ eſt efficaciæ geminatio actus, quod non tantum importat veritatem. Felyn. in d. c. ſi cautio. col. 10. verſ. 4. fallit, Pariſ. conſ. 38. nu. 8. volum. 4. Ceph. conſ. 451. num. 34.
52 vol. 4. Iaſ. conſ. 36. num. 8. vol. 1. † vt etiam operatur eorum actuum continentiam qui aliàs ſub diſpoſitione nõ comprehenderentur. Ceph. conſ. 608. num. 65. vol. 4.

53 Et ideo † ſolet dici, quod geminatio includit actus ſpeciales, & ſpeciali nota dignos. Socin. conſ. 242. num. 2. Ceph. conſ. 133. num. 5. lib. 1.

54 Nam per actus † geminatos oſtenditur indubitata voluntas, & delibe-
55 ratus conſenſus, & inducitur † validitas, & firmitas omnium geſtorum inter ipſas partes, vulg. l. baliſta. ff. ad Treb. Pariſ. conſ. 5 nu. 64. vol. 4.

56 Plus geminatio † eſt tantæ potentiæ, quod impedit fieri aliam interpretationem, etiam quod verba aliter
57 ſuadeant, & per eam † ſupplẽtur omnes, tam iuris, quam facti defectus. Gozad. conſil. 30. num. 3. vbi enim actuum reiteratio datur, ibi ita validitas arguitur, vt nihil contra id dici,
58 opponi, vel allegari poſſit. Nam † vbi ſecundà interuenit conſideratio, ibi plena, & matura dicitur adeſſe deliberatio pulchrè Oſaſch. deciſ. Pedam. 38. num. 16.

59 Et hæc eo magis † ſunt vera, & abſque ſcrupulo, quãdo dicta geminatio

eſt

eſt facta temporis interuallo, & in diuerſis,& ſeparatis actibus, & diſpoſitionibus. Iaſ.in rub.de verb. ob.num. 11 Ceph.conſ.478.nu.48.vol.4. Menoch. de præſumpt. lib.2. præſumpt. 21.nu.12.omnes in d.l.baliſta.

60 Sextus caſus ſit, † quando mulier ſibi ipſi contrahit, & in rem ſuam intercedit, & ſe obligat. Puta ſi emat, vendat,conducat,permutet,mutuam pecuniam accipiat, vel famulum ſuũ contrahere iubeat: nam in omnibus iſtis, & alijs ſimilibus caſibus mulier Velleiano non fruitur. l. ſi mulier,in princ. ff.ad Vellei. l.ſi aduerſarius. C.d.titulo. l. de die in §.1. ff qui ſatiſd. cog. Valent. Franc. de fid. c.2. num.154. & 165.

61 Quando enim † mulier emit, vel vendit: vel aliquem alium contractũ facit,non dicitur intercedere: ſed ſuo nomine obligationem facere,& ſuum negocium gerere, & in rem ſuam fideiubere, & contrahere,quod eidem fieri permiſſum eſt. l. ſi mulier, & l.ſi domina, in §.fin.l.aliquando.l.tutor, in fi.princ. & in § denique, & l.bona fide,in §.fi.ff.ad Vellei. l.4.& l.ſi mater.C.d.tit. Arret.in d.§.item ſi.num. 41.inſt.de except.

62 Et ideo ſi ante † matrimoniũ mulier aliquod debitum contraxerit, de quo fideiuſſorem præſtare promiſerit, ſi demum id facit, talis fideiuſſor ex dicta eius fideiuſſione tenetur. Guid.Pap. deciſ.447.

63 Hinc etiam fit,† quod quando mulier ex retractu dotis ſoluit creditori ſuo id quod ei debet, & ſic æs alienũ, & debita contracta per ipſam, quod rectè agit, nec Velleiano iuuatur vt no.omnes in l.quamuis. ff. ſolu.matr.

64 Eadem ratione: † ſi mulier vult emere ex pretio redacto ex bonis dotalibus venditis, alia prædia magis idonea,& proficua ipſi mulieri: & ſuper ipſis ſuam dotem conſtituere, & ſic quando vendit ad effectum reinueſtiendi in bonis magis vtilibus ipſi mulieri hoc eidem permiſſum eſt, vt habetur in d.l.quamuis.

65 Plus, † ſi mulier ſe in eius euidentem vtilitatem obligauerit, eo, quia hæreditatem emerit, & pro exſoluendo ære alieno dictæ hæreditatis fideiuſſores præſtiterit: vel etiam ſi pro ſuo procuratore, vel fideiuſſore interceſſerit: & ſic quando ob aliquam euidentem vtilitatem ſe obligauerit; vt etiam quando fideiubet mulier in cauſam fundi dotalis: tunc eum in rem ſuam intercedere, & ſe obligare dicatur, bene ſe obligat, ac fideiubet. l.3 l.aliquando. §.vir vxori, & §.fin. l.bona fide. §. fin. ff.ad Velleian. l. de die,in § qui mulierem vbi Iaſ.& Alexand. in §. 1. in princip. ſub num. 4. verſiculo item nota limitationem vbi etiam alij.ff.qui ſatiſd. cogantur. Arret.in dicto §.item ſi in iudicio, num. 31.inſt.de excep. Horat.Carp.ad ſtat. Medio. part.1.cap 44.num.29. Menoch.de præſumpt. part.1.lib.3.præ-
66 ſumpt.22. nu 9. cum ſeqq. vbi † volunt, quod quando quæſtio mouetur marito ſuper fundo dotali, ſi tali reſpectu mulier fideiubet,dicitur in cauſam propriam fideiubere.

67 Amplius,† quando mulier ſe obligat vt principalis, & principaliter, & maritus pro ea fideiubet: tunc enim cum mulier non intercedat, obligatur, l. Seia Mancipia.ff.ad Velleia. Franc.Marc.deciſ.508.num.11.

68 Etiam † quod maritus in ſuo teſtamento fateatur ſe principalem,& verum debitorem eſſe, & mulierem fideiuſſiſſe.

Contrariũ tamen tenuerunt Hondad.conſ.45.nu.20.Teſſau.deci.223.nu.1.& 4.Anton.Hering.de fideiuſſ.c.7.nu.418.

69 Adde idem eſſe, † quando mulier maior 25.ann.pro extraneo: vel marito ſoluerit: nam etiam tali caſu deficit S. C. Velleia. Nam S. C. obligatæ
70 † mulieri ſuccurrere voluit: cũ mu-
71 lier, † cuius genus auariſſimum eſt, l.ſi a ſponſo, & ibi Gloſ. in ver. barato accidit C.de don.ante nup. l.ſed ſi ego in fi. l. ſi ſtipulata §.1 ff. de don. inter vir.& vxor. ita Cæual. in tract. conſt. contra communem q.695.nu.15. facilius ſe obliget, quam donet l. ſi ego, cum l.ſeq. l. quamuis, in §. ſi conuenerit, & l. debitrix. ff. ad Velleia. l.1. in fi. & l.4. in fi. & l.quamuis. C. ad Velleia. Arretin.conſil.54. ita Cæual. in tract. com. contra communem, quæſt.695. num.16.

72 Idem eſt: † quando mulier hæreditatem emerit, & æs alienum, quod hæreditatem ſequitur in ſe tranſcripſerit. l.aliquando, in princip. ff. ad Velleian. Valent. Franc. de fideiuſſ. cap.2. num.178.

73 Septimus caſus † allegatur, quãdo mulier eſt arctata, & aſtricta ob neceſſitates, & vrgentias filiorũ, parentũm, ac mariti ad ſe obligandum, hypothecandum, oppignorandum, conſentiendum, renunciandum, cedendum, fideiubendum: vel quocunque alio modo cõtrahendum, quia tali caſu non obſtante beneficio Velleiani, ac diſpoſitione dictæ Auth. ſi qua mulier, benè ac iuridicè mulier ſe obligat, hypothecat, oppignorat cõſentit, renũciat, cedit, fideiubet, vel aliquem
74 alium cõtractum facit, † & ratio, quia tali caſu mulier ſe pro debito proprio obligare dicitur, & debitũ proprium
75 ſoluere, ac ſatisfacere: † cum mulier filijs, parentibus, & marito in neceſſitatibus, calamitatibus, & miſerijs poſitis ſubuenire teneatur, & obligata
76 ſit. † Nam infortuniorum filiorum, parentum, & mariti debet eſſe particeps mulier ob maximum illorũ amorem. Ceph.conſ.51. num.21. volum.1. Surd.conſ.164.nu.5. Ant.à Gamm. deciſ.476.nu.3.

77 Et ideo, † quando pro exſoluendo ære alieno mariti mulier vẽdit, ſe obligat, & fideiubet, tunc bene, & effica-
78 citer obligatur, & † maxime quando hoc facit per inſtrumẽtum publicum confeſſionatum, iuratum, ſolemni ſtipulatione vallatum, & quarantigia, vel camerali obligatione fulcitũ. Calc. conſil. 2. num.1. qui loquitur in terminis auth. ſi qua mulier. C. ad Vel-
79 leia. † quando mulier vnà cum viro ſe obligat. Seraph.de priuil.iur.priuileg.118 num.2. Vinc. de Franc.deciſ. 84. qui dicit hæc procedere, etiã quod
80 pecunia peruenerit ad virum. Surd. conſ.62 nu.10.cum ſeqq.

81 Hinc etiam, † & ſecundo eſt, quod quãdo mulier ex cauſa neceſſitatis cõtrahit, videlicet pro liberando marito à carceribus, vt etiam pro redimendo eo ab hoſtibus, vt pariter pro alenda eius familia: tunc etiam eam bene, & iuridice ſe obligare, vendere, renũciare, cedere, conſentire, fideiubere, vel aliquem alium actum obligatoriũ gerere aduertunt. Ceph.d.conſ.51.n.21. Surd.conſ.367.nu.25.26.& 25.vol.3. dum volunt valere obligationem mulieris factã pro filio, patre, vel marito, ne aliquis eorum in carcerem detrudatur, & Surd.conſ.367.num.28. dicit, hoc indubitatum, quando debitum fuerit contractũ pro familiæ alimonia, quod, & notat Valenti. Franc.

Digitized by Google

in ſuo tract. de fid. c. 2. nu. 187. qui loquitur de muliere intercedente pro marito captiuo, vt eum à carcere liberet, qui ait in hoc S. C. Velleianũ ſuũ robur perdere. Quæ omnia etiam notarunt Arret. in d. §. item ſi in iudicio, num. 30. Inſti. de except. Soc. iun. in l. ſciendum. nu. 67. ff. de verb. obl. & in l. filiusfam. in §. diui. nu. 41. ff. de leg. 1. Aym. conſ. 115. nu. 5. Roland. conſ. 21. num. 15. vol. 1. Viu. com. opi. opin. 796. nu. 24. in 2. part. Vinc. de Franc. deciſ. 237. num. 4. in 2. par. Bertazz. de clauſulis clauſula 32. glo. 2. nu. 7. Carpa. ad ſtat. Medio. cap. 328. num. 115. part. 1.

82 Hinc, & tertio eſt, † quod quando precium ex obligatione, & vẽditione per mulierem facta, fuit exburſatum,
83 & verſum in pios vſus. † Vt ſunt alere, dotare, liberare à carceribus, redi-
84 mere ab hoſtibus, & ſimilia: † tunc obligatio mulieris, & pro ſe, & pro viro, & cum viro, & ſine viro facta, valet, & tenet etiam fideiuſſorio nomine, & etiam ſolemnitatibus non adhibitis, non obſtantibus quibuſcunque Surd. d. conſ. 367. nu. 10. Vincent. de Franc. d. deciſ. 238. Arret. d. §. item ſi in iudicio, nu. 31.

85 Et ratio eſt: † quia ea, quæ intuitu pietatis, & ſpiritu Dei aguntur, nullæ prorſus legi humanæ ſubiciuntur. Abb. conſil 1 11 in 1. vol. Tiraq. de pia cauſa priuile. 164. Cott. in ſuis memo. in verbo ſtatutum requirens.

86 Et quoniã † in omnibus ſupra memoratis caſibus mulier dicitur negocium vtile gerere. Surd. d. conſ. 367. num 14. ideo ex hoc etiam tales eius contractus valebunt. Bald. in l. contra ius, vbi Iaſ. num. 7. C. de pact. Gratian. deciſ. March 45. nu. 2. Carp. d. c. 328. num. 106.

87 Octauus datur † caſus in muliere, quæ ſe obligauit per inſtrumentum confeſſionatum, ſtipulatione quarantigia, ac obligatione camerali, & quod plus eſt iuramento munitum: nã tali caſu virtute dicti iuramẽti huiuſmo-
88 di obligatio valet, & tenet. † Diſpoſitio enim omnis quantumcunque ampla, & præciſa non comprehendit iuramentum. Calc. conſil 180. num. 14. Caſſan. in conſuetud. Burg. rub. 4. c. 1. nu. 40. Milan. deciſ. Sicul. 8. n. 390.
89 Etiam † quod in diſpoſitione adſit decretum irritans.
90 Iuramentum † enim cõtractum de inualido validum facit. Surd. conſil. 20. nu. 20. vol. 1. Carpan. ad ſtat. Mediol. d. c. 328. nu. 423. in fine vbi hanc opinionem crebriorem appellat, &
91 ſubdit hoc † verũ, licet mulieris certioratio deſit. Curt. iun. conſ. 47. num. 10. Petr. Caball. conſ. 180. per totum, & nu. 17. cũ ſeqq. Ceual. in ſuo theſa. com. ſent. quæſt. 3. num. 20. vbi hanc magis communem, & veriorem teſtatur, & q. 516. nu. 5. & 6. vbi etiam communem dicit. Pariſ. cõſ. 75. nu. 2. vol. 3. Bertaz. in repet. l. ſi quis maior. nu. 714. C. de trãſ. Seraph. de priuileg. iur. priuil. 63. num. 3. Viui. comm. opi. opin. 434. Carol. de Graſſ. de except.
92 excep 27. num. 39 † imò ſufficere inſtrumentum cum cõfeſſione, ſtipulatione, quarantigia, vel obligatione camerali, etiã abſq; iuramento, & præſertim quando mulier fatetur ſe aliquam pecuniæ quantitatem accepiſſe voluit idem Bertazz. de clauſ. clauſula 2. nu. 12. verſ. fallit quarto, & clauſula 32. gl. 1. nu. 7.

Nonus, renunciatio S. C. Velleian. facta per mulierem reddit eius obligationem validam, & firmam, circa quod aduertenda ſunt multa.

93 Primo, † quod licet articulus ille apud noſtrates ſit valdè cõtrouerſus, An Velleiano S. C. per mulierem renũciari poſſit: Nibilominus affirmatiua, quod ſtante renunciatione mulieris S. C. Velleianum taceat, voluerunt communi voto Doctores, gloſſ. & Bart. in l. fi. ff. ad Velleia. vbi Alberig. dicit totum mũdum hoc ſeruare: quod mulier beneficio Velleiani renunciare poſſit: cum alijs quos cógerit Ant. Henrig. in ſuo tract. de fideiuſſ. cap. 7. nu. 468. qui dicit iſta de iure eſſe, & conſuetudine ſeruari. Et iſtã communem opinionem eſſe, & in foro vſitatam ponit Valent. Franc. tract. de fideiuſſ. cap. 2 num. 188. qui fuſius hoc dictum proſequitur, illud multis modis ampliando, & limitãdo, & pro huius concluſionis probatione faciũt l. fin. ff. ad Velleia. l. ſi mulier. C. d. tit. Auth. matri, & auiæ iũcta l. fi. C. quando mult. tut. offic.

94 Secũdo, † quãdo dicta renunciatio per mulierem cum certio ratione facta fuerit, & mulier ſit perfectæ ætatis, ita quod rem intelligat, nẽpè quale ſit iſtud Velleianum S. C. & quantæ importantiæ, & quibus prærogatiuis fulcitum, ſibi dicta mulier protſus prẹiudịcat. Andr. Gail. lib. 2. obſeruat. obſe. 77. nu. 2. & 3. Porti. Imo. conſil. 36 num. 30. Burſar. conſ. 149. nu. 42. lib. 1. not. in l. pen. C. de pact. vbi Deci. nu. 30. Alciat. num. 43. Capell. Toloſ. & ibi Aufred. deciſ. 37. Io. Crott. in l. ſciendũ, nu. 43. ff. de verb. obl. Teſſau. d. deciſ. 221. & communẽ profitetur Suarez in com. opin. in littera V, num. 5. Ant. de Padilla in l. ne paſſim, num. 7. 8. & 9. C. de iur. & fact. igno. & hæc adeo vera ſunt, quod è contrario neglecta, & omiſſa tali certioratione, dicta renunciatio nõ valeat. gloſ. Rom. Alex. & Iaſ. in l. ſciendum. ff. de verb. oblig. Din. Barr. Rom. & Iaſ. in l. in repudianda. ff. de acquir. hæred. Abb. & Felyn. in c. ſi diligenti, de for. compet. Nicol. Arelat. in add. ad Alciat. lib. 1. præſump. 42. in litera A, Menoch. de præſump. lib. 3. præſumpt. 82. num. 7. Maſcard. de probat. concl. 1080. num. 20. aliàs 1076. † & ratio eſt: quia circa ignorata matura deliberatio non cadit. Marc. Anton. de Amar. deciſ. 81. num. 5.

95

96 Tertio, † quando renunciatio eſt cum iuramento, ſed abſque certioratione, quod tali caſu nõ valet. Maſcar. de pro bat. d. concl. 1080. aliàs 1076. nu. 22. Nicol. Arelat. ad Alciat. de prę ſumpt. lib. 1. præſump. 42. qui dicunt etiam in caſu quo iuramentum interuenit etiam certioratione opus eſſe, & quod ad omnem ſcrupulum tollendum adhiberi vltra iuramentum certiorationem tutius ſit putãt Ant. Teſſaur. d. deciſ. 222. num. 12. verſ. & hęc opinio, & hanc opinionem poſt Cyn. & Calca. quos allegat dicit communem Grammat. deciſio. 76. numero 10.

Contrarium tamen, quod imò talis renunciatio (licet iuramento fulcita nõ ſit) valeat, tenent magis communiter Doctores: cap. ex reſcripto, vbi gloſſ. in verbo, & vxorem de iureiuran. Tiraq. in l. ſi vnquam in præfationibus. num. 136. C. de reuocan. donat. Anto. Padilla in l. nec paſſim. num. 12. C. de iur. fact. ign. Marſ. in prax. cri. §. ſecunda quæſtio num. 64. Duen. reg. 325. verſ. ſed nihil prima opinio in fi. Alex. conſil. 222. viſa facti narratione, num. 4. lib. 2. Ioſeph. Lud. com. concl. concl. 34. num. 1. 3. & 10. Teſſã. d. deciſ. 222. nu. 11. & Afflі. deciſ. 311. nu. 4. Vinc. de Franc. deciſ. 84. nu. 4.

nu.4.Surd.conſil.367.nu.12.qui vo-
97 lunt, † quod adeo ſit potens talis renunciatio iurata, vt mulieri ad alia bona denegetur regreſſus,& ratio eſt,
98 † ſecundum ipſos, quia iuramentum habet vim ſpecificæ expreſſionis, &
99 loco certiorationis habetur: † cum ad iurandum maiori deliberatione procedatur, quam ad renunciandū. Maurit.de reſtit.in integr.cap.113.nu.13. Facchin. controuerſ iur.lib.2.cap.66. per totum. Carpan.ad Stat. Mediolan. cap.500.num.58.par.1.
100 Alia etiam † deducitur ratio: quia iuramentum habet eādem vim, quam clauſula renunciantes omni legum,& iuris auxilio Andr. Gail. lib.2. obſer. 77. num.10. Maſcard. d.concl 1076. num.21. Turza.concl.132.nu.1.& 2. Eman. Suarez. in comm. opin. in littera V. num.8.
101 Quarto, † quando cum renunciatione concurrunt, certioratio, & iuramentum tali caſu abſoluiè volūt Doctores renunciationem per mulierem factam valere, & tenere, & Velleiani. S. C. allegationem eidem non opitulari: vt teſtantur Surd. d. conſil.367. num.12. Afflict.d.deciſ.311.num.4. Teſſaur.d.deciſ. Pedam. 223. num.3. Vinc. de Franc. qui dicit communem d.deciſ.84.Burſat.d.conſ 56.num.15.
102 qui dicit hęc vera, † etiam quod mulier prorſus remaneret indotata. Et talem renunciationem cum certioratione, & iuramento factam valere, ita quod mulier Velleiani auxilio vti non poſſit, non obſtantibus quibuſcunq; ponit nouiſſimè Carol.de Graſſ.tract. de except.excep.27.nu.28. cum ſeqq.
103 Sed quid ſi † in fideiuſſione per mulierem contracta interueniant ſolemnia, renunciatio ad Velleianum S. C. certioratio eiuſdem Velleiani, & iuramentum, & mulier pro ipſo viro fideiubeat, ita quod ex dicta fideiuſſione remaneat prorſus indotata, & hæc omnia fiant per inſtrumentum publicum, an talis fideiuſſio teneat? in hoc articulo videntur velle doct. quod ſi dicta fideiuſſoria obligatio non tranſcendit dimidiam ſummæ dotis quod valet: aliàs ſecus, c.ex reſcripto, de iureiur. Simon de Pret.
104 conſ.57. nu.1. cum ſeqq. † & quod mulier, quæ remanet penitus indotata,& quę error miſſimè lęditur pro vi-
105 ro fideiubere nō poſſit: etiam † quod fideiubendo ſe obligauerit cum ſolēnitatibus, iuramēto renunciatione, & certioratione Velleiani S.C. ſcripſerūt Abb. conſ.8. num.6. in 2. part. Pariſ. conſ.77.num.13.cum ſeqq.volum.3. Io.Lop. in repet. rub.de donat. inter vir.& vxor.c.17.num.15.& 16. Bero. conſ.48.nu.13.vol.1.Teſſaur.d.deciſ. 223.nu.13. & hanc etiam opinionem ſectantur. Afflict.deciſ.322. Alex.cōſ. 42.num.6.lib.1.Marc.Ant. de Amat. deciſ.March.46.nu.3.& 62.num.14. & 15.vbi bis communem vocat. And. Gail.lib.2.obſer.77.nu.11. Ex enor-
106 miſſima † enim læſione dolus præſumitur, qui numquam cenſetur excluſus, & remiſſus l. omnes in §. Lucius ff.quæ in fraud.cre. vnde propter enormiſſimam læſionem nullo modo
107 ſuſtineri poteſt. Nam in † propoſito iuramentum non obſtat: cum dolo, & fraude cenſeatur extortum. Pariſ. conſ.47.nu.7.lib.4.qui loquitur in fideiuſſore. Caſad.deciſ.vnica, de emp.
108 & vend. † vltra, quod iuramentum numquam caſus inſolitos, & incogitatos comprehendit. Alexan.conſ.28. col. penult. lib.1. And.Gail. lib.2.obſeruat. 147. Miſing. cent.1. obſer 36. Ceph.conſ.34.num.22.& 142. lib.1.

Ioſeph.

Ioſeph. Ludouic. com. concluſ. con-
109 cluſ. 34. num. 11. † Minus obſtant
ſolemnia: quia læſionis enormiſſimę
defectum non tollunt. Anch. conſ. 69.
num. 4. Egidius deciſ. 503. aliàs 502.
& hanc partẽ amplexa fuit Rota Ro-
mana in vna Romana fideiuſſionis 5.
Iulij 1593. corã Illuſtriſſimo D. Ar-
rigonio firmans talem fideiuſſionem
ſolum in medietate ſuſtineri.
110 Cæterum caſus iſte redditur valde
dubius: cum multi grauiſſimi, do-
ctiſſimi, maximæque authoritatis vi-
ri teneant contrarium firmãtes: quod
imò mulier totam dotem ſuam ven-
dere, vel aliter obligare poſſit cõcur-
rentibus maximè inſtrumento publi-
co, confeſſionato, iurato, ſtipulatione
vallato, necnon quarantigia, vel obli-
gatione camerali munito, vnà cũ re-
nunciatione, certioratione, ac ſolem-
nitatibus à iure, vel ſtatuto in contra-
ctibus mulierum requiſitis, & quod
talis mulier ſit legitimæ ætatis, vt te-
nuerunt Io. Lopez. Boer. Afflict. Al-
ciat. Barſ. Rolan. à Valle, & Ant. à So-
le relati à Teſſaur. d. deciſ. 223. nu. 12.
& 13. cui quidem opinioni Teſſaur.
etiam multũ applaudit. Et hãc opi-
nionem praticari vltra montes, & in
prouincijs Saxoniæ, & veriorem, &
optimis, & melioribus rationibus, &
fundamentis fulcitã eſſe oſtendit An-
ton. Hering. in ſuo tract. de fideiuſſ.
cap. 7. num. 516. Et ego pro hac parte
obtinui in quadam ea cauſa in Ro-
ta Florẽtina corã inſignibus, & egre-
gijs DD. Liuio Riccardo, Lidio Bo-
narello, & Mathęo Lolio, viris certè
in ſcientia, prudentia, bonitate, & in-
tegritate ſatis perſpicuis, & claris. Eſt
benè verum, quod in caſu illo illius
contractus vẽditionis factæ per illam
fœminam vltra ſuperius ponderata
etiam concurrebant, quod venditio
illa fuit facta ab illa muliere ob vrgẽ-
tias, & neceſſitates mariti, nempè ad
effectum alendi eius numeroſam fa-
miliam, dotandi, & Monachandi eius
filias, & liberandi eum à carceribus,
& quod plus eſt: quia eo in caſu etiam
cõcurrebat ſtatutum Arret. ſub lib. 2.
c. 41. de obligatione muli. multum li-
mitatum, ac præciſum, quo cauetur,
quod adhibitis ſolẽnitatibus in con-
tractibus mulierum nullo modo ea-
rumdem obligationes, & contractus
retractari, ac ſubuerti poſſint cũ clau-
ſula non obſtantibus quibuſcunque,
& cum alijs verbis multum prægnan-
tibus: vnde in ſpecie fuerunt pondẽ-
111 rata † verba illa vllo modo, quorum
verborum natura fuit dictũ eſſe valde
præciſam. Pariſ. conſ. 19. nu. 16. vol. 1.
112 Ceph. conſ. 497. num. 24. vol. 4. † &
quod eorũ virtute diſpoſitio, & actus
nullo modo, & nullo tempore reuo-
cati poſſint. Ruin. conſ. 10. num. 11.
113 volum. 2. † & ideo, quod huiuſmo-
di verba comprehendunt omnem ca-
ſum cuiuſcunque generis ſit, licet ſit
maior ratio in vno caſu, quam in alio.
114 Ceph. d. conſ. 497. num. 24. † imò,
quod iſta verba vllo modo cum ha-
beant naturam præciſam ad inexco-
gitata, priuilegiataque referuntur, &
porriguntur. Ceph. conſ. 463. nu. 27.
cum ſeqq. volum. 4. Roland. conſ. 57.
115 num. 50. & infra. vol. 3. † plus adeo
comprehẽdunt omnia hæc verba nul-
lo modo, vt etiam actum pium inclu-
dant, vt pariter diſpenſationem, im-
munitatem, & priuilegium. Iaſ. con-
116 ſil. 68. nu. 30. & 31. volum. 1. † & in
tantum hæc verba includunt omnia,
vt etiã porrigantur ad minima. Aym.
conſ. 294. num. 6. Rol. conſ. 99. nu. 28.
117 in quarto. † Inſuper etiam actũ im-
pro-

proprium comprehendunt. Iaſ. conſ. 63.num.14.volum.3. Natt.conſ.435.
118 nu.17. vol.2. † quò fit vt etiã actum inſolitum, & extraordinarium contineant. Natt.conſil.524. num.23.cum ſeqq.vol.3.
119 † Et hoc reſpectu impediunt interpretationem extenſiuam, & non admittũt aliquam interpretationem, & modificationem: ſed includunt maiora expreſſis. Natt.d.conſ 435.nu.13. vol.2. Pariſ d.conſ.19 num.17.vol.2.
120 Aym.conſ.201.nu.43.& 44.† vnde dicuntur habere vim decreti irritantis,& clauſulæ annullatiuæ. Rol.conſ. 37.nu.11. volum.4. Ceph.d.cto conſil.497 num.24.Rot.diuerſ.deciſ.24. num.2.par.2.

Et pro corroboratione prædictorũ
121 fuit additum,† Quod vbi habemus iuris municipalis diſpoſitionem, illi præciſè inhærendum eſt, in tantum, quod non debemus vlterius vagare, & rationem inueſtigare, cum ſtatuta præciſi iuris ſint. Iaſon. conſilio 188. num.13.vol.2.
122 † Statutum enim, & lex ſunt obſeruanda ad vnguem, & præciſè,licet dura, & aſpera.l.proſpexit. ff.qui, & à quibus Aym.conſ.4.nu.1.Ceph.conſ. 146.num.16. vol.2. & 643. nu.19.in quinto.Crott.conſ.184.nu.101.vol.2.
123 & conſ.351. num. 13. vol.3. † Imò diſpoſitio ſtatuti quãtumcunq; odioſa,& iniqua ſuſtineri debet. Cephal. conſ.408.nu.36.vol.3.Rota diuerſ.in impreſſ.deciſ 63.nu.4.in 2.part.dum vult ſtatutum eſſe obſeruãdum,etiam quod ſit contra naturalem ęquitatem.
124 † Nam ſtatutum eſt tenaciter obſeruandum,& eius verbis inhęrendũ. Rol.conſ.22.nu.16. in tertio, qui nu. 7.inquit, quod vbi ſtatuti deciſio eſt, ibi inanis eſt diſputatio, quod & aduertit Ceph.conſ.246.num.16. vol.2. & firmarunt Aym. conſ. 21. nu.7. & 10.273.nu.7.& 8.& 317. num.1. Petrus Caball.conſ.157. num.2.

Ex quibus fuit capta reſolutio ad mei fauorem: & præſertim; quia ſtatutum prædictum eſt valde generale, & nihil relinquit intactum: nã comprehendit omnẽ obligationem, omne tempus, omnem perſonã, & omnem caſum,cum clauſula non obſtantibus: cuius ea eſt vis, vt per illam ſatis conſtare dicatur, quod ſtatuẽtes, & Princeps, qui dicta ſtatuta cõfirmauit voluerit legibus derogare,& plenitudine poteſtatis vti. Innoc. in c.innotuit extra de elect. Abb.in c.ad hæc.verſic. ex his infertur extra de reſcript. Alex. conſ.30.col.3.num 9. & 10.vol.3.

Decimus etiam caſus pręmiſſis ad-
125 ditur: † quando clarè conſtat,quod dolus, & fraus ceſſauerint, & quod mulier non dolo, ac fraude ſeducta,ac decepta fuerit: nam cum S.C. Velleianum fundetur in fraude,ac dolo, ne inquam mulieres decipiãtur, ac fraudentur ceſſante fraude, ceſſabit etiam dictum S.C. Velleianum,itá Iaſ.conſ. 19.num.17.vol.3.

Vndecimus etiam caſus recẽſetur:
126 quando creditor non poteſt habere regreſſum contra ſuum antiquum debitorem, quem ad inſtantiam mulieris liberauit: tunc enim denegari mulieri auxilium. Velleian. docet Arret. in dicto §.item ſi.num.32.inſt. de exceptio.
127 † Idem quando mulier apud minorem, vel ad eius fauorem pro alio interceſſit: nam tunc ſi debitor principalis non eſt ſoluendo, mulier ob maiorem minoris fauorem Velleiano nõ iuuatur.l.ſi apud.ff.de minor. Bar. in l.fin. num.3. C.ad Velleian. Surd. deciſ.

deciſ.164.num.8. Franc.de fid.cap.2. num.184.nam tali caſu fauor minoris præponderat fauori mulieris. d. l. ſi apud. & dicemus inf. nu.135.& 136.

128 Duodecimo:† quando debitor ſoluit mulieri, id pro quo interceſſit: nã tũc mulieri recurrere ad Velleianum S. C. & eius opem implorare non eſt permiſſum. Arret.in d.§.item ſi in iudicio.num.47.verſ.nouus caſus. inſti. de exceptio.

129 Decimustertius, † ſi mulier veteri debitori ſuccedit; pro quo antea expromiſerat: nam ſi vult Velleiani beneficio ſuffragari non recipitur.l.quãuis.in §.planè. ff.ad Velleian. vbi vult text. quod directa actione ex ſua promiſſione, vt etiam vtili, id eſt reſtitutoria, qua defunctus tenebatur, mulier conueniri poteſt. Arret.in dicto §.item ſi. nu.40. Ant.Hering. de fid. cap.7.num.443.

130 Decimusquartus: † ſi mulieri fideiubenti promittatur indemnitas cum traditione pecuniæ: Tunc enim S. C. Velleia tacet. Bald.in l.1.in prin. C.ad Velleia. Ang.in l.1.in §.fin.ff.de pign. Marſ.rubr.eo.num.315.Rom.ſingulari 323.tu ſcis.Valen.de fideiuſſ.c.2. num.12.caſ.130.

131 † Secus ſi mulieri fideiubenti fuerit promiſſa indemnitas cũ traditione pignorum: nam mulier tali caſu benè auxilio Velleiani vti poterit. l.quidã. in prin.ff.ad Vellei.Rom.d.ſing 323. aliàs 340. tu ſcis. Et ratio diuerſitatis eſt: quia per pecuniam numeratã magis conſulitur mulieri, quam per pignorum receptionem, quæ creditor nõ eſſet ſuſcepturus, & quorum venditio, ità facilis non redderetur.l.eum à quo ff.de ſolut. Ant.Hering.d.tract. de fid.d.c.7. nu.440. & infra.

132 Sed † quid ſtatuendum eſt in caſu contrario, quando ſcilicet mulier indemnitatem promiſerit, puta ſi interuenerit apud tutores filij ſui, ne prædia eius diſtraherent, eoſque indemnes fore promiſerit? & certè in hoc caſu S.C. Velleianum ceſſare vult tex. in l.quamuis in §.1.& in l.Tutor. ff.ad Velleian. Caball.de vſuris. q.18. nu. 193. Valent. Franc. de fideiuſſ. cap.2. num.179. qui dicunt, quod tali caſu mulier verè non interceſſit.

Decimusquintus caſus deducitur

133 † in Reginis, Duciſſis, Marchioniſſis, Comitiſſis, & alijs ſimilibus illuſtribus fœminis regalia, & iuriſdictionalia habentibus, quæ ſi fideiubent, vel aliter cõtrahunt beneficium Velleiani allegare non poſſunt. Et ratio

134 eſt, † quia iſtæ mulieres virilia, & magnæ impotentiæ negocia rectè ſuſtinent, quò fit, vt pro tribunali ad ius reddendum ſedeant cõmiſſiones perficiant, arbitri officiũ ſuſcipiant, lauda proferant, procuratoris in iudicio onus, & legationis munus obire queant, quæ omnia ſunt officia virilia, & fœminis vetita. l.fœminæ. ff de reg.iur. & hanc limitationem, & caſum ponit illum ad partes diſputans Hering.de fid.d.c.7.num.517.

135 Contrarium tamen, † quod immo in omnibus mulieribus abſoluè, & indiſtinctè, cuiuſcunque gradus, conditionis, ſtatus, ac ætatis ſint, ſit interdicta fideiuſſio tenuerunt. Caballinus tract.de vſur.q.38. num.292 Valent. Franc.tract.de fideiuſſ.c.2.num.148.

136 Decimusſextus caſus, † etiam in propoſito ponderatur, quando mulier

137 pro minore fideiubet:† nam tali caſu, cum fauor minoris præponderet fauori mulieris, mulier rectè obligatur, & fideiubet, nec eidem Velleiani auxilium ſuffragatur, l.ſi apud . ff. de mino.

mino.& diximus in caſ.15.in hoc eod. c.ſub num.5.

Vnum tamen perpetuò tenendum
138 eſt menti in hac materia:† quod non tantum mulier non obligatur per interceſſionem ſuã vtens beneficio Velleiani. S.C.in foro fori, & contentioſo: verum etiam in foro poli, animæ, & in conſcientiæ:& quod mulier hoc facere poſſit coram Deo cum bona, & tuta conſcientia, id atteſtantur Bart. in extrauag. ad reprim. in verbo denunciationem, nu.13. Abb. in c.quia plerique num.27. extra de immunit. eccleſiarum. Menoch. de præſumpt. lib. 1. præſumpt. 80. per totum. Valent. Franc. de fid. c.2. num.155. Tiraq. de legibus connub. gloſ. quarta. num.16. qui num.17. recenſet multis contrarium placuiſſe.

Aliud etiam non omitto aduertere:
139 † quod beneficium Velleiani S.C. habet multas prærogatiuas.

Prima eſt, quod mulier eo vti poteſt, etiam refragante ſtatuto, quod nulla exceptio contra inſtrumentum opponi poſſit. Bald. in l.in multis ff.de ſtat. hom. Ant. à Canar. de exec. inſt. q.18. Deci. in l.fœminæ, nu.12. ff.de reg.iur. Val.Franc.de fid.c.2.nu.156.

Secunda, quia Velleianum. S.C. eſt tranſitorium ad hæredes: nam non tãtum mulieri, verum etiam eius hæredibus cõpetit. l.mulierem. & l. hæredes. C ad Velleia. l.quamuis. in §. ſi mulier. & l.hæ actiones. ff. d. titu. ad Velleian.

Tertia eſt: quia non tantum mulieres poſſunt de hoc beneficio obijcere: verum etiam earum mãdatores, procuratores, & fideiuſſores. l. ſi fideiuſſores. ff.ad Velleia. l.ſi mater. l.mulierem. & l. ſi vxor. C.d.tit. Valent. Frãc. d.tract.de fid.c.2.num.158.

Quarta, quod etiã mulier pignus dans, vel alius pro ea potiũtur hoc auxilio. l.2.ff.quæ res pig. l.ſi mulier ibi. res eius pignoratæ. C.ad Vellei. & ſic hoc priuilegium verificatur non tantum in muliere fideiubente, verum etiam pignus dante.

Quinta, quia ſi vigore inſtrumenti fideiuſſionis mulier ſoluit, tamẽ condictione indebiti allegando huius exceptionis priuilegium ſolutum repetere poteſt, l. qui exceptionem. ff. de cond.indeb. vbi gl. & Bar. omnes in l. quãuis, in §. interdũ. ff. ad Vellei. Bar. Bal. & cæteri, in l.cum quis. C. de iur. & facti ign. quod ſecus erit ſi ſolutio facta fuerit in vim ſententiæ, quæ trãſitum fecit in rem iudicatam: nam tali caſu repetitio ceſſat. l. Iulia. ff. de cond. indeb. l. 1. C.d.tit. l.1. §. in omnibus. ff. ad Maced. Franc. d.c.2. num.160.

Sexta, hæc exceptio poteſt obijci etiam lata ſententia diffinitiua in ipſa executione, ſolutione tamen non dũ ſequuta. l.tamen. ff. ad Macedon. Bart. & alij in l.1. C.de iure dot. cum reſtrictione tamen, de qua ſupra, quod dicta ſententia non fecerit tranſitum in rem iudicatam Valent. Franc. d. tract. de fid.c.2. num.162.

140 Multa alia circa obligationes mulierum poſuimus inf. hac eadem ſect. c.49.& 56.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſio militum non recipitur.*

2 *Milites, & fideiuſſores, & mandatores eſſe prohibetur.*

3 *Limitatur in militibus noſtri temporis, qui non ad iuſtitiam, & gloriam milites ſunt, ſecus in ijs, qui ad iuſtitiam, & gloriã militant, vt ſunt illi qui militant contra Turcas, & infideles.*

4 *Idem in militibus, qui in rem ſuam fideiubent.*

Vt etiam in militibus veteranis. num. 8.
Vt pariter quando fideiuſſerunt antequam eſſent effecti milites, nu. 10.
Eodem modo quando pro cauſa communi ſui numeri fideiubent. num. 11.
Similiter quãdo fideiuſſioni à Milite præſtitæ non fuit oppoſitum. num. 12.
Vt etiam ſi priuilegijs ſuis renunciauerint, & præſertim illis, quæ intereſſe priuatum concernunt, ſecus in reſpicientibus publicum commodum, nu. 14. & 15.
6 *Miles ab officio procuratoris arcetur, num. 6. & 13.*
Niſi ſit procurator in rem propriam. ibid. num. 5.
Vt etiam ſi in cauſa liberali, & pro neceſſaria, & coniuncta perſona. nu. 7.
Itidem niſi ſit veteranus. num 9.
9 *Militibus veteranis emere, & vendere, & optimis negocijs pecunias tractare, ac trafficare ac etiam procuratores exiſtere permiſſum eſt.*

Miles fideiubere non poteſt.

C A P. I V.

1 QVarto, † fideiuſſio militis pro-
2 bari non ſolet. Miles enim † fideiuſſor, & mandator eſſe prohibetur l. milites. C. de re milit. l. milites, & ibi gloſ. C. locati. l. vnica. C. negociatores ne militent, lib. 12. l. ſcimus. C. de iure delib. l. de die, in §. 1 ff. qui ſatiſd. cog. §. Deo autem amicabiles, in Auth. de ſanctis, Epiſc. col. 9. Azzo. in ſumma. C. eod. nu. 4 Ant. Gomez. variar. reſol. tomo 2. cap. 13. num. 19. in fin. Valent. Francus in ſuo tract. de fideiuſſ. c. 2. nu. 215.

Hodie tamen ſecundum Angel. in
3 d. l. milites † dictæ legis diſpoſitio nõ eſt in vſu, & non habet locum in militibus noſtri temporis, quem ſequitur Carrocc. de locat. & cond. part. 1. tit. quibus nõ eſt permiſſum conduct. eſſe nu. 8. quod eſſe verum credo potiſſimum in pleriſque, ſed non in omnibus, & præcipuè in illis, qui ad iuſtitiam, & gloriã milites ſunt, & qui militant contra Turcas, & infideles. Odd. de compend. ſubſtit. par. 1. q. 3. in 3. præmiſſo. Roland. conſ. 66. in fin. lib. 1. Ant. de Gamara deciſ. Luſit. 365. num. 1. & 2. Franc. d. tract. de fideiuſſ. c. 2. nu. 317. Ant. Hering. de fideiuſſ. c. 7. num. 161.

4 Limit. 1. hæc concluſio, † quando miles in rem ſuam fideiuberet, nam tũc bene hoc idem facere permiſſum eſt. d. l. de die, in §. 1. vbi Alex. nu. 1. & cæteri alij ff. qui ſatiſd. cogan. Roman.
5 ſing. 123. tu ſcis, † & facit: quia miles etiam poteſt eſſe procurator in rẽ propriam l. filiusfam. in §. veterani. ff. de
6 procur. l. qui ſtipẽdia. C. eo. † licet regulariter à procuratoris officio arceatur, l. milites, & l. militem, C. de pro-
7 cur. † ſimiliter miles in cauſa liberali, pro neceſſaria, & coniuncta perſona agere poteſt. l. 3. §. militi. ff. de lib. cauſa, quod eidem regulariter interdicitur.

8 Limit. 2. d. l. milites, † in militibus veteranis, nam ſicut eis emere, vendere, & optimis negocijs pecuniam tractare licitum eſt. l. 1. in fin. C. de vete-
9 ran. lib. 12. plus † etiam eiſdem procuratores exiſtere permiſſum eſt. l. filiusfam. §. veterani. ff. de proc. eodem modo etiam fideiuſſores eſſe conceſſum erit.

10 Limit. 3. in ijs, † qui prius, quam milites eſſent fideiuſſerunt: nam eorundem fideiuſſio antea facta valebit, & tenebit: l. qui vno. §. non omnes, ff. de re milit.

11 Limit. 4. † quando miles pro cauſa com-

communi omnis ſui numeri fideiuſ-
ſiſſet: nam cum tunc in conſequen-
tiam pro re ſua fideiubere dicatur; ta-
lis eius fideiuſſio valebit d. §. vetera-
ni. l. 1. §. in propria. ff. quando app. ſit.
l. placet. C. de epiſc. & cler.
12 Limit. 5. creditore † non contradi-
cente tali fideiuſſioni militis oblatæ,
imò eam acceptante, & approbante:
nam tali caſu miles ex dicta eius fide-
iuſſione efficaciter obligatus rema-
13 net. ſimile eſt † in milite, qui regula-
riter in iudicio eſſe, & comparere non
poteſt, vt alterius procurator. l. mili-
tem. C. de procurat. l. ſi militem. C. de
condit. ob cauſ. dat. tamen valebit iu-
dicium cum milite celebratũ, ſi pars
ante litem conteſtatam id non oppo-
ſuerit, d. §. veterani. Marſ. conſil. 19.
nu. 13. & in l. ſi quis ne quæſtio nu. 94.
de quæſt. Deci. in l. in ambiguis, in §.
non eſt nouum, num. 8. ff. de reg. iur.
Menoch. de præſumpt. lib. 2. præſum
ptio. 46. num. 8.
14 Limit. 6. † niſi miles expreſsè pri-
uilegijs ſuis renunciauerit. Azzo. in
ſumma. C. eod. num. 4.
15 Intellige † tamẽ de ijs priuilegijs,
quæ priuatum intereſſe militis con-
cernunt: cuius cõtrarium dicas in il-
lis, quæ vtilitatem, & bonum publi-
cum reſpiciũt: nam illa miles per ſuas
renũciationes tacitas, & expreſſas tol-
lere non poteſt. l. ius publicum. ff. de
pact. l. quos prohiber. ff. de poſtul. glo.
& Bald. in l. liberorum. C. de teſti. 1. l

SVMMARIVM.

1 *Seruus fideiubere non poteſt.*
Niſi in rem peculiarem fideiuberet. ibi. num. 4.
Vt etiam niſi in rem Domini fideiubeat. num. 5.
Vt itidem, niſi iuſſu Domini intercedat. num. 7.
Vt pariter niſi Dominus ſeruo liberam peculij adminiſtrationem conceſſerit. num. 9.
2 *Seruus, nec conueniri, nec conuenire poteſt.*
3 *Seruus non eſt capax obligationis ciuilis, minuſque naturalis.*
Seruus dicitur in rem Domini fideiubere, quando meliorem Domini conditionem facit, vel ſaltem non deteriorem.
8 *Filius, & ſeruus, in multis adæquãtur.*
10 *Seruus liberam peculij adminiſtrationem habẽs, omne, quod agit, cum voluntate Domini geſſiſſe creditur.*
11 *Seruus liberam peculij adminiſtrationem habens, poteſt rem Domini vendere, & tradere.*
12 *Poteſt etiam exigere.*
13 *Poteſt itidem eidem iuramentum deferri.*
14 *Habet, etiam nouandæ obligationis ius.*
15 *Similiter poteſt procuratorem conſtituere.*
16 *Eidem etiam conceditur paciſci.*
17 *Vt tandem etiam delegandi facultatem habet.*

Seruo fideiuſſio eſt interdicta.

CAP. V.

1 QVinto † ſeruus etiam fideiubere
non poteſt. l. ſed, & ſi ff. eo. l. de
dic in §. ſi ſeruus. ff. qui ſatiſ-
da. cog. Corn. conſ. 214. nu. 12. in 2.
2 Et ratio: illa eſt: † tũ, quia ſeruus
nec conueniri, nec conuenire poteſt.
3 l. quoties, ff. ſi quis caut. tum † etiam
quia obligatio Ciuilis, in perſonam
ſeruilem non cadit. l. in perſonam. l.
quod attinet & l. cum ſeruo. ff. de reg.
iur. minuſq; naturalis. Bar. in l. ſeruus
inſcio. ff. eod.

Limit.

4 Limit. 1. † ſi ſeruus in rem peculiarem fideiubeat, nam tunc bene fideiubere poterit. l. ſeruus. ff. eod. l. 3. in §. filius fam. ff. de pecul. l. in perſonam in §. 1. ff. de pact. l. 3. ff. de fideiuſſ.

5 Limit. 2. † ſi in rem Domini fideiubeat. l. quoties, in §. 1. ff. de pecul.

6 † & dicitur ſeruus in rem Domini fideiubere, quando Domini conditionem meliorem facit, vel ſaltem non deteriorem. l. 3. §. & generaliter. ff. de in rem, verſ.

7 Limit. 3. † ſi ſeruus iuſſu Domini fideiubeat, vt de filio dicitur, qui iuſſu patris fideiubere poteſt, in l. ſi vero in §. idem. Marcellus. ff. mand. & maxime cum † filius, & ſeruus in omnibus ferè iuris articulis adæquentur. l. ſeruus, cum ſeqq. ff. de iureiur. l. 1. §. poteſtatis. ff. de pecul.

9 Limit. 4. † quando ſeruo libera peculij adminiſtratio fuerit conceſſa:
10 Nam omne, quod iſto caſu gerit, cum voluntate Domini geſſiſſe creditur. Secus, ſi tantum, à Domino peculium ſeruo conceſſum ſit abſque eius libera adminiſtratione, quia eidem permiſſum eſt in re peculiari negociari abſq; Domini, voluntate. §. præterea inſtit. quod cum eo. & eius intuitu fideiube-
11 re. Et ratio eſt, † quia ſeruus liberam peculij adminiſtrationem habens poteſt rem Domini vendere, & tradere l. ſi quis hac lege, §. fin. ff. de rei vend. l. ſi ſeruus. ff de acquir. rerum Domin.
12 † Poteſtq; ei rectè ſolui. l. huic enim. ff. de iureiur. l. non ideo. ff. de nouat. l. quod ſeruus. ff. de ſoluti. Inſuper ſeruo liberam peculij adminiſtrationem
13 habenti, poteſt † iuſiurandum deferri. l. ſeruus. ff. eo. haberque ius nouan-
14 dæ † obligationis, d. l. huic enim. ff. de iureiur. modo dictã nouationem, non animo donandi fecerit. l. fin. ff. de pro-
15 curat. † poteſtque Procuratorem cõ-
16 ſtituere l. ſeruus. ff. de procur. † poteſt
17 teſt paciſci. l. contra ius in §. fin. ff. de pactis, poteſtque delegare l. libera. §. 1. ff. de pecul. ergo, & fideiubere.

SVMMARIVM.

1 *Prodigus ad fideiuſſiones præſtãdas non recipitur, & num. 10.*

2 *Prodigus eſt, qui nec modum, nec tempus, nec finem in expenſis habet: ſed omnia dilacerando, & diſſipando profundit.*

3 *Prodigus teſtamentum facere non poteſt.*

4 *Minuſque vendere.*

5 *Itidem nec ſe obligare.*

6 *Pariter nec obligationem nouare.*

7 *Vt etiam nec paciſci.*

8 *Vt pari ratione nihil in alium quocunque titulo transferre poteſt.*

9 *Prodigo omnis ſui patrimonij diminutio interdicta eſt.*

Prodigus fideiubere prohibetur.

CAP. VI.

1 PRodigus † ad fideiuſſionis cõtractum non admittitur dico prodi-
2 gum illum, † qui neque modum, neque tempus, neque finem in expenſis habet: ſed bona ſua dilacerando, dilapidando, ac diſſipando profundit. iux. l. 1. C. de Curat. fur. l. is cui. ff de teſtam. l. is cui bonis. ff. de verb. oblig. l. 1. & l. Iulianus. ff. de curat. furi. l. ſi ab eo. ff. de vſucap.

3 Et ſicut prodigus † teſtamentũ facere non poteſt d. l. is cui. ff. de teſtam.
4 † vt etiam nec vendere. l. ſciens. ff de
5 contrah. empt. vt etiam † nec promittẽdo ſe obligare, d. l. is cui bonis. ff. de
6 verb. oblig. † vt pariter obligationem
7 nouare, l. 3. ff. de nouat. † vt itidẽ nec paci-

paciſci: & nihil prorſus in alium quocunque titulo transferre: cum eidem
9 omnis ſui patrimonij † diminutio interdicta ſit d.l. Iulianus. ff. de cur. fur. d.l. is cui bonis. ff. de verb. ob.
10 Eadem, † & pari ratione à fideiuſſione abſtinere ſe cogitur. d. l. is cui bonis. ff. de verb. obl.

SVMMARIVM.

1 *Prodigi, ut etiam furioſi fideiuſſores non obligantur.*
2 *Contrarium tamen.*
3 *Concilia, primam opinionem procedere quando prodigus & fideiuſſor nõ ſunt obligati: ſecundum verò quando datur in prædictis obligatio ualida.*
4 *Prodigus, & furioſus in nonnullis caſibus etiam abſque promiſsione obligantur, ut in exemplis, de quibus ibidem.*

Fideiuſſores Prodigi, & furioſi an obligentur.

CAP. VII.

Dictum eſt ſupra proximè, an & quãdo prodigus fideiubere poſſit: reſtat modo vt videamus an, & quando fideiuſſores tam prodigi, quã furioſi ex eorum fideiuſſione aſtringi poſſint.

1 Circa quod dicas, † quod fideiuſſores prodigi, & furioſi obligari, & ſic fideiubere nequeunt. tex. eſt in l. is cui bonis. ff. de verb. oblig. vbi diſponitur, quod prodigi, & furioſi ſe obligare non poſſunt, nec fideiuſſores pro eis.

2 Cõtrariatur, d. l. is cui bonis, l. Marcellus. ff. eod. vbi dicitur prodigum obligari, & fideiuſſorem pro eo interuenire poſſe. gl. in d. l. is cui † bonis vo-
3 lens conciliare iſta iura multa dicit, ex quibus ego illud ſeligendum arbitror, quod l. is cui bonis. præſupponit prodigum, & fideiuſſorem non obligatos: ſed l. Marcellus præſupponit obligationem validam in prodigo, & furioſo, ipſoſque rectè obligatos: &
4 maxime in caſibus, in quibus † vterque abſque promiſſione obligatur: vt eſt quando pro prodigo, & furioſo iure obligato ad aliquid dandum, ſoluendum, vel faciendum quis intercedit: vt pariter quando abſque aliquo facto: ſed ſolo miniſterio legis prodigus, & furioſus obligantur, quæ diſtinctio benè depromitur ex l. ſi à reo, in §. ſi à furioſo. ff. de fideiuſſ. & in huius quæſtionis enucleatione multa alia ponit Anton. Hering. in ſuo tract. de fideiuſſ. c. 5. nu 353. cum ſeqq.

SVMMARIVM.

1 *Furioſus ad fideiuſsionis contractum non recipitur.*
Intellige de furioſo, qui continue furoris morbo laborat, qui verè mentecaptus dicitur, ſecus verò eſt in illo, qui de tempore fideiuſsionis habebat dilucida interualla. ibi. nu. 8.
Idem dic in mentecapto fatuo, ſimplici, inſipido ac ſoldo. nu 16.
2 *Furioſus, ſiue promittat, ſiue ſtipuletur tempore durantis furoris nihil agit.*
3 *Furioſus nullius actionis ſeu negocij capax eſt.*
4 *Furioſi nulla uoluntas, nullus conſenſus, & ideo nullum negocium rectè agit.*
5 *Furioſus abſentibus, & quieſcentibus comparatur.*
6 *Vt etiam infantibus, pupillis, ſurdis, cæcis, mutis, dormientibus, & alijs, in quibus nullus rationis uſus cadit.*
7 *Imo etiam eorum deterioris conditionis reputatur.*

9 *Dilucida interualla, quæ in furioſo dā-*
tur, aliàs relaxamentum, aliàs indu-
ciæ, aliàs cōſpectus adumbratæ quie-
tis dicuntur. num.10.
11 *Furioſus ſi tempore dilucidorum inter-*
uallorum fideiubet, rectè intercedit.
12 *Nam, & tali tempore etiam benè pa-*
ciſcit, contrahitque.
13 *Ad cognoſcēdum, an actus geſtus fue-*
rit tempore durantis, vel intermiſſi
furoris: & ſic, an ſit validus, vel non:
potiſſimum attēditur qualitas actus,
ita quod ſi actus eſt talis, qui à viro
prudente ſagace, ſapiente prouido,
ad diſcreto factus fuiſſet, tunc pro
validitate actus præſumitur aliàs ſe-
cus, & 15.
14 *Et hæc dicitur coniectura vrgentiſſi-*
ma, & potentiſſima.
17 *Dementia ad hoc vt fideiuſſionem in-*
fringat, opus eſt, quod ſit perpetua,
& totalis.

Furioſo fideiuſſionem exercere lex
vetat.

CAP. VIII.

1 FVrioſo † fideiuſſio interdicitur:
2 † nam furioſus ſiue promittat,
3 ſiue ſtipuletur nihil agit: † cum nul-
lius actionis, ſeu negocij capax ſit l.
2.§.furioſus.ff.de iure cod.§.furioſus,
4 inſti.de inutil. ſtipul. † furioſus enim
(cum nulla ſit eius voluntas, nulluſ-
que conſenſus. l.furioſi. ff.de reg. iur.
l.patre furioſo. ff.de his, qui ſunt ſui,
vel alie. iur.) nullum negocium ge-
rere poteſt. l.ſi à reo, in §.ſi à furioſo.
ff.de fideiuſſo. l.in negocijs. ff. de reg.
5 iur. & ideo † abſentibus, & quieſcen-
tibus comparatur, eisque in omnibus:
& per omnia ſimilis dicitur l.vbi.ff.de
reg.iur.l.2.ff.de proc.l.5.§ 2.ff.de leg.
tut. l.ſed, & ſi vnus. §.filiofam. ff. de
6 minor. l.Iulianus. ff.de diuort. † plus
infantibus, pupillis, ſurdis, cæcis, mu-
tis, dormientibus, & alijs, quorū nul-
lus eſt rationis vſus adæquatur. l.Ful-
cinius, in §.planè ff. ex quibus cauſ. in
poſſ.l.3.§. Surd. cū §§.ſeqq. ff.ad Sil-
lani. l.numquam in §. 3. de vſucap. l.
coram Titio. ff.de verb. ſign.l.5. ff.de
ſeruit. vrb. præd. l.neque infantes. ff.
7 de fid.lib.l.2. C.de ann. except. † imò
deterioris eſt conditionis quam illi. l.
Surdi.ff.de manu.vind.
8 Intellige, † & declara præmiſſa de
eo furioſo, qui continuò furioſus eſt,
qui aliàs propriè, & verè mentecaptus
dicitur, non autem de illo, qui diluci-
da interualla habet, qui propriè fu-
rioſus dicitur l. Diuus. ff. de off. præ-
fect. præſid. l.cum prætor. ff. de iudi-
9 cijs. † Nam ſi iſte furioſus tempore in-
termiſſionis, & dilucidorum inter-
uallorum, & ſic eo tempore quo erat
10 compos mētis, quod tempus aliàs re-
laxamentum, aliàs induciæ, aliàs con-
ſpectus adumbratæ quietis dicitur, l.
furioſum. C. qui teſt. fac. poſſ. l.quod
meo, in §.ſi furioſo.ff.de acqui.poſſ.l.
cum alijs. C.de curat. furioſ.l.2. C.de
contrah.empt. l.ſi cum dotem, in §.ſi
maritus, ff.ſol.matr.
Probetur, quod actum geſſerit:
11 † certè ſi dicto tēpore, quo furor in-
termiſſus eſt fideiuſſionis contractum
fecerit, benè, iurè, & rectè eū fideiuſ-
12 ſiſſe dicendum eſt. † Cum tali tempo-
re etiam rectè paciſcatur, & cōtrahat,
& teſtamentum faciat. l.2. C. de con-
trah. empt. l.furioſum. C. qui teſtam.
facc. poſſunt. §. furioſi. inſti. quibus
non eſt promiſſ.fac.teſt.
13 Sed quid ſi dubitatur, † an actus
fuerit geſtus tempore furoris, vel po-
tius intermiſſionis, quid ſpectandum
in reſolutione huiuſmodi difficulta-
tis? Dicas illud potiſſimum conſide-
randum

randum eſſe, an actus factus, fuerit factus more ſapientis, prouidi, diſcreti viri, ac patrisfamil. diligentiſſimi: quia tunc tempore intermiſſionis factus præſumitur: nam ex actu, & negocio ipſo, ritè, rectè, prudenter, maturè, diligenter, conſideratè, ac ſapienter geſto clarè deprehēditur ſanitas mentis Ioan. And in c. cum dilectus ad fin. de ſucc. ab inteſt. referens Valla. lib. 7. cap. 8. dicentem de teſtamento cuiuſdam furioſi ritè, & rectè facto, quod à Senatu Romano pro valido approbatum fuit, cum Senatus attenderet, quod magis in teſtamento ſcriptum eſſet, quā quod quis ſcripſiſſet, & Io. Andr. ſequitur Bald. in c. 1. num. 1. in fin. per quos fiat inueſti. in vſibus feud. & in d. l. furioſum, vbi Roman. nu. 3. vbi hanc opinionem latius comprobat. Iaſ. num. 2. poſt medium verſ. 4. lim. vbi Dec. num. 14. C. qui teſtamen. facere poſſunt. Franc. ad rubric. de teſtamen. lib. 6. num. 3. Barbat. conſil. 59. num. 8 lib. 2. Corn. conſil. 69 num 12. 73. numero 2. verſic. inſuper dicit. lib. 1. & conſ. 116. num. 15. lib. 3. Socin. conſ. 98 num. 6. verſ. vnde Illuſtriſſimus lib. 3. Alex. conſil. 41. nu. 1. verſ. ſed ita eſt lib. 1. conſ. 86. num. 11. verſ. hoc præſuppoſito vol. 2. conſ. 147. num. 6. verſ. benè facit, & num. 10. verſ. comprobantur prædicta, vol. 7. Curt. iun. in l. ſanum mente in fin. C. de tranſact. Neuiz. in rubr. de nou. oper. nunciat. nu. 94. & in repetitione c. ſicut, de regula. Præpoſit. in c. cum dilectus il ſecondo, de ſponſ. Iaſ. in l. patre furioſo, num. 1. ff. de his, qui ſunt ſui, vel ali. iur. Curt. iun. conſ. 151. num. 7. Barb. conſ. 58. volum. 1. Emanuel Suarez. com. opi. opin. 412. in littera F. Maſcard. de probat. concluſ. 824. qui dicunt communem.

14 † & quod in furioſo ad probanda dilucida interualla, & mentis ſanitatem hæc coniectura ſit vrgētiſſima, & potentiſſima aſſeruerunt I. Dilect. de act. teſt. tit. 1. caut. 6. num. 4. Mainer. in l. vbi non voce, num. 17. ff de reg. iur. Bauer. in §. item furioſi. colum. 6. poſt princ. verſ. pro hoc etiam adduco Inſt. quibus non eſt permiſſ. fac. teſt. Iaſ. conſ. 178. col. 2. verſic. 3. quod magis lib. 2. Tiraq. de leg. connub. gloſ. 11. num. 7. Boer. deciſ. 23. nu. 88. Grammat. deciſ. 73. num. 37. & 38. Marſil. conſ. 104 num. 7. latius ſing. 380. circa medium verſ. teneas tamen menti: vbi hanc opinionem communiorem, & rationabiliorem fatetur. Alciat. de præſump. reg. 2. præſump 18. num. 2. verſ. 2. limita. Couar. in ephym. par. 2. § nunc. c. 2. num. 5. ad fin. Fab. & Aret. in §. præterea. inſt. quibus non eſt perm. fac. teſt.

15 Et iſta communis opinio potiſſimum in demente, & furioſo habente dilucida interualla procedit. Bald. in d. §. item furioſi inſtit. quibus non eſt permiſſ. fac. teſt. Iaſ. in d. l. furioſum ante numerum 3. & ibi Deci. ſub nu. 15. & Corn. nu 4. circa medium verſ. probato, quod ſit ſolitus habere. Iaſ. d. conſil. 141. num. 6. poſt medium Io. Dilect. d. caut. 6. propè finem, verſic. quod procedit.

16 Et quod firmatum eſt † in furioſo: quod non poſſit fideiubere, quando maximè morbo furoris vexatur. Idē dicas in mentecapto, fatuo, ſimplici, inſipiente, ac ſtolido. l. 2. ff. de poſtuland. l. penult. ff. quod met. cauſa. Maſcard. de probat. concluſ. 501. 826. & 1048. Ant. Hering. de fideiuſſ. cap. 7. num. 116. & 117.

17 Inſuper aduertendum † eſt in propoſito, quod ad hoc, ut propter demē-

tiam actus annulletur, opus eſt, quod probetur totalis, & perpetua dementia, ſecus ſi probentur hebetudo, debilitas, & imbecillitas ingenij, & intellectus. nam iſta nō impediunt contractus, & negotia geri, & geſta, & facta non aliter annullant. c. ſanè. in fin. ibi ideoque ſi qui 15. q. 1. l. illud. §. ſanè ſunt quidem verſic. qui doli capax non eſt. ff. de iniur. l. ſi fratri. ibi, licet vigoris non dum emerſiſſet ueſtigia. ff. qui teſta. fac. poſſ. l. quoniam indignum. ibi. nec neceſſaria momenta. C. de teſta. Deci. conſ. 112. nu. 1. & 448. num. 20. & 22. tom. 2. Pariſ. conſ. 88. à nu. 37. uſque ad 41. uol. 3. Corn. conſ. 261. num. 20. lib. 4. Iaſ. in l. furioſum. nu. 2. uerſ. 3. C. de teſtamen. Fernand. Vaſq. de ſucceſſ. ab inteſt. lib. 2. tit. 13. num. 53. Fab. in §. præterea nu. 2. ibi, & non intelligo de tali, ubi Ang. nu. 3. ibi intelligas tamen de tali mente capto. inſt. quibus non eſt permiſſum fac. teſt. Vigli. in §. item furioſi. d. tit. Guliel. de Bened. in cap. Raynutius in princ. num. 28. extra de teſta. nam dementia, quæ non tollit in totum intellectum nō impedit validitatem actus Henric. Boich. in c. cum dilectus. nu. 4. de ſucc. ab inteſt. Galliaul. in l. 1. in princ. nu. 84. ff. de verb. oblig. ad iſtam materiam conferunt, quæ poſuimus infra, ſect. 10. c. 53.

SVMMARIVM.

1 *Ebrius fideiubere non poteſt.*
Et maxime quando eſt probatum, quod ebrietas à principio fideiuſsionis adeſſet in ebrio. num. 8.
Quod intellige niſi ebrius poſt diſcuſſam ſuam ebrietatem obligationem ratificauerit. num. 9.
Vt etiam quando per ebrietatem nō fuerit effectus omnino rationis, & mentis compos. num. 10.
2 *Ebrij nulla ratio, nullus conſenſus, nec vllum vitæ gerendæ conſilium eſt.*
3 *Ebrius mortuis, & furioſis cōparatur.*
4 *Ebrietas eſt voluntaria inſania.*
5 *Ebrij teſtimonium, & teſtamentum repellitur.*
6 *Idem eſt in matrimonio, quod durante ebrietate cōtractum nihil valet, idem in ſuſceptione ordinum ſacrorum.*
7 *Idem etiam diſponitur in cōtractu, qui ab ebrio factus nullius eſt roboris: ut etiam in eius confeſsione.*
11 *Ebrius eſt, qui ſine menſura, & qui ultra trinam uicem in prandio, & in cena bibit, & qui uinum non temperat.*
12 *Clericus ebrius hodie, & ab officio, & beneficio ſuſpendi poteſt.*
13 *Clericus corporali ſupplicio antiquitus puniri poterat.*
14 *Ebrietas omnium uitiorum fomes, & peccatum mortale dicitur.*
15 *Miles cingulo propter ebrietatem priuabatur.*

Ebrius ex fideiuſſione ſua non tenetur.

CAP. IX.

1 Ebrij † fideiuſſio eum ad eius obſeruantiam non ligat: & ratio
2 eſt: quia ebrij † nulla eſt ratio, nulluſque conſenſus, & nullum vitæ gerendæ conſilium; cum ebrietas mentis inducat exilium c. à crapula. de vit. & honeſt. cler. Andr. Gail. lib. 2. obſer. obſer. 110. nu. 13. impetu. n. vini ebrius delinquit, & non ex propoſito. l. reſpiciendum, in §. delinquūt de pœn. quò
3 fit, † vt mortuis, furioſiſque comparetur. cap. venter. 35. diſtin. c. ſanè, 15.
4 q. 9. ebrietas † enim voluntaria inſania.

nia dicitur ſecundum Bald. in l. quid ergo, in §. pęna grauior. ff. de his, qui not. infamia, & hinc eſt, quod ebrij
5 † teſtes eſſe non poſſunt, & quod eorum teſtamentum repellitur: cum neſciant quid agant, & loquantur. Abb. Felyn. in c. 1. de teſti. Maſcard. de probat. concl. 1358. num. 9.

6 Hinc etiam fit quod ebrij † matrimonium contrahere nequeunt. Deci. conſil. 112. Tiraqu. de pen. cauſ. 6. Couar. de ſponſ. par. 2. c. 2. §. 1. in fin. Sebaſt. Medic. mors omnia ſoluit par. 1. nu. 118. & ideo ebrius ad ordines promoueri non debet. Spec. de diſpenſat. §. iuxta. verſ. item ſcias.

Ab hac etiam radice ſcaturit, quod
7 † contractus ab ebrio factus de iure nõ ſubſiſtit in eius præiudicium etiã, quod eius iuramento munitus ſit. c. vnuſquiſque, & ibi gl. in verbo ebrius 22. q. 4. gloſ. & Bald. & Alex. in l. dolum. C. de dol. Tiraq. d. pen. d. cauſ. 6. num. 8. Rom. in l. 1. ff. de verb. oblig. & facit d. c. ſanè, 15. q. 1. Panorm. in c. fin. de maled. vbi dicit, quod confeſſio ebrij ſibi non nocet.

Et hæc ſine ſcrupulo procedunt,
8 † quãdo allegans ebrietatem illã concludenter probat, & quod à principio contractus quis omninò ebrius eſſet. Bald. in d. c. à crapula Rip. in l. fi. q. 22. num. 72. & inf. C. de reuoc donat. vbi multa de ebrietate docet.

9 Limit. † tñ præmiſſa: quando quis poſt diſcuſſam ebrietatem ſuam obligationẽ ratificaſſet, d. c. vnuſquiſque vbi gl. in verbo ebrius 22. q. 1. l. pen. in princ. ff. rem rat. hab. Io. Plot. de in lit. iur. §. 1 num. 8. 9. 10. & 11. vt de furioſo ratificante habetur in l. fin. ff. de bon. poſſ. Rip. in d. l. fin. num. 79 C. de reuocand. donat. Menoch. de arb. iud. caſ. 326 331.

10 Limit. 2. † in eo, qui propter ebrietatem omnino non fuit rationis, & mentis compos, & ſic mentis expers non fuerit totaliter effectus: qui aliàs dicitur ex illatatus, & gaudẽs propter vinum: nam modica ebrietas non attenditur ſecundum Bald. in l. 1. in ſecunda lect. num. 40. in fin. C. vnde vi Rip. in d. l. fin. q. 22. num. 79. qui alios congerit. C. de reuoc. donat. Tiraq. de pen. d. cauſ. 6. in fi. Anton. Hering de fideiuſſ. c. 7. num. 132.

11 Et aduerte, † quod ebrius eſt qui ſine menſura, & qui vltra trinam vicem in prandio, vel in cena bibit. cap. quoniam 44 diſtin. & qui vinum non temperat. d. c. à crapula, de vit. & hon.
12 cleric. quo fit, † vt clericus ebrioſus hodie ab officio, & beneficio ſuſpendi poſſit. d. c. à crapula, & de iure anti-
13 quo † clericus corporali ſupplicio pu-
14 niebatur. c. fi. 35. diſtin. † vbi ebrietas omnium vitiorum fomes dicitur: & ſi eſt aſſidua peccatum mortale nuncupatur. c. vnum orarium. §. aliàs 25.
15 diſt. † vnde miles propter ebrietatem cingulo militiæ priuãdus venit l. omne. §. per vinum ff. de re milit.

SVMMARIVM.

1 *Surdus, & mutus, qui nihil prorſus loquuntur, & exaudiunt officio fideiuſſionis carent. num. 2*

Contrarium tamen eſt in ijs, qui malè & loquuntur, & exaudiũt, vt ſunt balbutientes, blæſi & ſurdaſtri. num. 4.

Idem in mutis, & ſurdis, qui legere, & ſcribere ſciunt, & ſcriptura ſe obligando fideiuſſerint. num. 11.

Idem quando humeris, capite, vel aliquo alio ſigno interrogati annuendo intercedant num. 12.

3 *Mutus, & ſurdus ex eo non fideiubent, quia ad ſubſtantiam fideiuſſionis re-*

quiritur ſtipulatio, quæ fit præuia interrogatione, & ſubſequenti reſponſione, & mutus uerbis reſpondere non poteſt, ſurdus autem verba interrogantis non exaudit.

5 *Surdus, & mutus licet hæreditatem acquirere, tamen eam adire nequeūt.*

6 *Acquiſitio hæreditatis nec auditionem nec locutionem deſiderat, quod ſecus eſt in aditione. ibi. num. 7.*

8 *Mutus, & ſurdus procuratorem conſtituere poſſunt, cum mandatum conſenſu tacito fiat.*

9 *Mutus, & ſurdus ſi actum, quem agunt non intelligunt non obligantur: aliàs ſecus.*

10 *Cautela, quod ſi non intelligunt ad hoc vt obligentur, quod eis detur curator.*

13 *Mutus teſtis ad examen recipitur, ſi depoſitionem ſuam ſcriptis comprehendere poſsit.*

14 *Mutus, & ſurdus ſua ſponte fideiubentes obligantur, aliàs ſi ad fideiubendum doloſè à notario, vel alio inducti fuerint.*

15 *Cæcus: cum in eo loquela, auditus, & intellectus adſint, benè fideiubet.*

16 *Cæcus, & ſponſalia, & matrimonium, & ſocietatem contrahit.*

An ſurdus, mutus, & cæcus fideiubere poſſint.

CAP. X.

1 MVtus, † & ſurdus pro fideiuſ-
ſoribus haberi nequeunt de il-
2 lis intelligo, † qui nihil prorſus lo-
quuntur, & audiunt. Alexan. conſ. 12.
lib. 1. Hondad. conſ. 37. volum. 1. &
3 ratio eſt; quia mutus † verbis reſpon-
dere ſtipulanti non poteſt, minuſque
ſurdus verba interrogantis exaudit,
quorum vtrumque in ſtipulatione, vt
etiam in fideiuſſione, quæ per ſtipu-
lationem fit: eſt neceſſarium. l. 1. §. fi.
ff. de oblig. & act. l. 1. ff. de verbor. ob-
lig. Cald. in rep. l. ſi curatorem in ver-
bo cum non abſimilis. num 58. de in
integ. reſt.

Intellige, & declara prędicta vt ſu-
4 pra † deduximus, de muto, & ſurdo,
qui nihil prorſus loquuntur, & intel-
ligunt, ſecus tamē eſt in balbutien-
te, & blæſo, vt etiam in ſurdaſtro.

5 Limit. 2. † id quod dictum, quod
mutus, & ſurdus non poſſint fideiu-
bere, vt non procedat in acquiſitione
hæreditatis, nam eam bene mutus, &
ſurdus acquirere poſſunt, & in ea pro
hæredibus ſe gerere. l. mutum. ff. de
6 acquir. hæred. † & ratio eſt, quia ac-
quiſitio hæreditatis neq; auditionem,
neque orationem deſiderat. l. pro hæ-
7 rede, & l. gerit. ff. de acq. hęred. † quod
ſecus eſt in aditione, quam mutus, &
ſurdus facere nequeunt. l. eum qui. ff.
de acquir. hæred.

8 Limit. 3. † in conſtitutione procu-
ratoris, quem mutus, & ſurdus con-
ſtituere poſſunt: cum mandatum ta-
cito conſenſu contrahatur. l. mutus.
ff. de procur.

Intellige tamen, & declara prædi-
9 cta † modo ſurdus, & mutus actus
præfatos intelligant l. 2. ff. de bon. poſ.
10 Nam † ſi non intelligunt remedium
eſt, quod curator eis detur, & ſic, quòd
per curatorem hos actus, & hæredita-
tis, & bonorū acquiſitionis explicent.
l. 3. §. fin. ff de poſtul. l. ſeruo inuito. §.
ſi pupillo. ff. ad Trebell.

11 Limit. 4. † quando mutus, & ſurdus
ſcriptura obligantur: & hoc modo
etiam fideiubere poterunt, dummodo
ſciant legere, & ſcribere, & pro tuto-
re diuite fideiubeant. Valent. Franc. in
ſuo tract. de fideiuſſ. cap. 2. num. 26.

quod

12 † quod etiam extenditur, quando humeris, capite, vel aliquo alio ſigno mutus, & ſurdus interroganti annuunt. Ant. Piccard. in §. mutuum. inſtit. de inut. ſtipul. † & ideo teſtis mutus ad examen recipitur, ſi depoſitionē ſuam ſcriptis comprehendere poſſit. Flami. Cartar. de execut. ſent. contum. c. ban. c. 2 nu. 42. & 44.

13

14 Declara tamen, † & intellige, quādo ſurdus, & mutus ſua ſponte ad talem fideiuſſionem deueniunt, ſecus ſi fraudolenter à notario, vel ab aliquo alio ad fideiubēdum, vel ſcribendum inducti fuerint. Alciat. in l. ſenium, num. 3. C. de tranſact.

15 Limit. 5. in cæco: † cui cum nō deſint auditus, loquela, & intellectus, poterit his attentis pro alio fideiubere, † & præſertim, quia ſponſalia celebrare, & vxorē ducere poteſt l. mutus, ff. de iure dot. Bal. in l. etiam nu. 2. ff. de adopt. vetetiam ſocietatem contrahere eidē à iure permittitur. Fulg. conſil. 189. Sebaſt. Medic. de caſibus fortuit. par. 2. q. 6. num. 53.

16

SVMMARIVM.

1 *Monachus, vel alius religioſus non fideiubent.*

2 *Etiam quod ſit Abbas, vel Prælatus ac ſuperior.*

3 *Modò id non faciant monachus de licentia, & conſenſu ſui Abbatis, & Abbas de conſenſu ſui ſuperioris, ac Prælati.*

Monacho fideiuſſio eſt vetita.

CAP. XI.

1 Monachus, vel alius religioſus pro alijs fideiubere nequit: † etiam quod ſit Abbas. c. quod quibuſdam in fi. & c. pen. extra eo. Corn. conſ. 214. num. 12. in ſecundo. Capell. Toloſ. deciſ. 314. num. 3.

2

Limit. prædicta, & intellige modo † Monachus, & religioſus fideiuſſerit vel aliàs ſe obligauerit ſine conſenſu ſuperioris, Prælati, vel maioris partis capituli: aliàs ſecus ſi de licentia prædictorum facit. nam tunc bene fideiubet. d. c. quod quibuſdam in fi. & c. pen. extra eod. Summ. Ang. in verbo fideiuſſor. num. 7. Ant. Hering. in ſuo tract. de fideiuſſ. cap. 7. num. 243. cum ſeqq. & dicemus inf. proximè.

3

SVMMARIVM.

1 *Clericus pro laico non fideiubet.*

Et maximè quando eſt ſolitus fideiuſſiones exercere, & ex eis mercedem conſequi ibid. num. 3.

Idem eſt in Monacho, vel alia religioſa perſona. num. 16.

Rectè tamen ſatiſdat, quando de ſuo patrimonio, & de ſuis redditibus deputatis ad vſum proprium, vt etiam de fructibus eccleſiæ, quos ſuos facit. num. 7.

Idem quando facit pro clerico multum indigente: num. 8.

Idem ſi pro vtilitate eccleſiæ fideiubet. num. 13.

Idem quando clerici lite pulſati pro ſe inuicem fideiubent. num. 14.

Poteſt etiam hoc facere in fideiuſſionibus conuentionalibus, licet in prætorijs, & iudicialibus hoc ſecus ſit. numero 17.

Vt etiam quando nō eſt oppoſitum de fideiuſſionis inualiditate. num. 18.

Vt itidem, quando clericus fideiubet de conſenſu capituli, Monachus de licentia Abbatis, & Abbas de ſui ſuperioris, & Prælati. num. 19.

Idem quando in rem ſuam clericus fideiubet. num 20.

Pari ratione idem ſtatuitur in Cardinalibus, Patriarchis, Archiepiſcopis, Epiſcopis, & alijs bonoium temporalium adminiſtrationem habentibus num.22.

2 *Pœna clerici fi leiubentis in caſibus à iure vetitis eſt, quod abijciatur, & deponatur, vel quod excommunicetur, vel à diuinis ſuſpendatur, ibidem, etiam, num.6.*

4 *Clericis ſi fideiuſſio coucederetur, ſanctis domibus damnum inferretur, & ſacra miſteria impedirentur.*

5 *Clerici ab externarũ rerum occupationibus & moleſtijs liberi eſſe debent.*

9 *Clericus indigenti ex pietate ſubuenire tenetur de fructibus beneficij ad ſui vſum deputatis.*

10 *Clericus tenetur ſubuenire laicis indigentibus in caſu neceſſitatis.*

11 *Clerici magis tenentur ſubuenire indigentibus, quam laicis.*

12 *Clerici vrgente neceſſitate, & pietate fideiubere tenentur, etiam quod non fideiubere iurauerint.*

15 *Fideiuſſio Vicaria illa dicitur, quæ viciſſitudinaria eſt.*

21 *Clericis in rem ſuam compromittere permiſſum eſt.*

23 *Clerici habentes rerum ſecularium adminiſtrationem fideiubere poſſunt.*

24 *Clerici rerum ſecularium adminiſtrationem tenentes, æquiparantur militibus veteranis.*

25 *Clericus tenetur ſuum fideiuſſorem cõſeruare indemnem per ſuorum redditũum aſſignationem.*

26 *Modo non habeat bona ſtabilia.*

Clerico an, & quando fideiubere permiſſum ſit.

CAP. XII.

1 SExto. Fideiuſſio facta à clerico
2 pro laico non valet, & ſi hoc clericus fecerit eſt abijciendus, aliàs deponendus ſecundum aliam lecturam de qua in c.1.de fideiuſſ.& quod fideiuſſio facta à clerico non valeat volũt text.in c.te quidem, 11.quæſtio.1.vbi etiam gloſ.c. non ſatis.86.diſtinct.l. curiales.C.locat.l.de die in §.1.vbi gl. in verbo probandi.ff.qui ſatiſda.cog. Viui.deciſ.211.num.9.par.1.ſumma Ang. in verb. fideiuſſor num.5.verſ. vtrum clericus.

Quod dictum videtur indubitatũ
3 in duobus caſib. † Primo data in clerico fideiuſſionum frequentia, vt videtur velle tex.in d.cap.1.de fideiuſſ. ibi fideiuſſionibus interueniens. Secundo quãdo clericus ex fideiuſſionibus mercedem recipit, & ſic quando fideiubet cupiditatis, & auaritiæ, gratia. Et ratio hujus pronunciati eſt, quia
4 aliàs † ſanctis domibus damnum inferretur, & ſacra miſteria impedirentur, contra §. ſed neque fieri in auth. de ſacroſan.Epiſc.cap.6.& cap.te quidem 11.quæſt.1.cap.1. vbi Hoſt.Imo. & Ioan.Andr.num.3.& in cap. quod quibuſdam de fideiuſ.Port.Imo.conſ. 16.num.31.

5 Clerici enim ab † externarum rerũ occupationibus,& moleſtijs liberi eſſe debent.c.1.ne clerici, vel monach. ſecul. neg. ſe mimis. Horat. Carp. ad ſtat. Mediolan. part. 1. cap.44. num. 23.& 24.

6 Et hæc adeò vera ſunt: quod † clerici fideiubendo excommunicandi,& à diuinis ad tempus ſuſpendendi ſunt, vel aliàs iudicis arbitrio plectendi, vt docet Menoch. de arbitr.iud.caſ.432. num.1.

7 Et in caſu, in quo † cleticus fideiubere poteſt: tenetur ſatiſdare de patrimonio ſuo, vel de redditibus deputatis ad vſum ſuum proprium, vel de

fructi-

fructibus Eccleſiæ quos ſuos facit:
aliàs ſecus ſi pro alijs redditibus ſatiſ-
det, & fideiubeat in præiudicium ec-
cleſiæ. Abb. in c. 1. nu. 2. extra eo. Hoſt.
in c. peruenit d. tit. Arch. in cap. ſtatu-
8 tum, de reſcrip. in 6. Poſtea, † & ſecũ-
do clericus fideiubere pro laico mul-
tum indigente: nam tali caſu cum ex
9 † pietate ſubuenire tenetur de bonis
tamen, & fructibus beneficij ſui depu
tatis ad vſum proprium. gl. in d. c. te
quidem. gloſ. etiam in cap. quibuſdã
in verbo fideiubeat. extra eo. Petra ſan
cta ſing. 100. nu. 5. Rebuff. de priuil.
10 ſchol. priuil. 171. nu. 5. † & ratio eſt,
quia clericus in caſu neceſſitatis tene-
tur ſubuenire indigentibus c. venien-
11 tes. 12. q. 1. † & clerici magis sũt obli
gati ſubuenire indigẽtibus, quam lai-
cis. Abb. in d. c. 1. num. 4. glo. in d. c. te
quidẽ. 11. q. 1. gloſ. in c. pen. eo. & glo.
in d. c. quibuſdam in verbo fideiube-
bat, in princ. de fideiuſſ. quæ dicit,
12 quod clerici vrgẽte neceſſitate ex pie-
tate fideiubere tenentur, alijsq. ſub-
uenire, quod procedit etiam quod iu-
rauerit non fideiubere modo vertatur
periculum animæ, & corporis in non
fideiubendo ad Oldrad. conſ. 90. ante
fin. Marſil. in rub. eo. q. 42. num. 236.
aliàs 309.
13 Amplius, † & tertio clericus non
tantum pro laico multum indigente,
fideiubere poteſt, verum etiã pro Ec-
cleſia, & eius vtilitate, vt etiã pro ali-
quo alio clerico, & fideiubendo obli-
gatur. c. 2. & c. peruenit eo. d. c. te qui-
dem. 11. q. 1. vbi glo. etiam in c. ex re-
ſcripto in verbo monachos, de iureiu-
r. l. placet. C. de epiſcop. & cler. Me-
14 noch. de arb. iud. d. caſ. 432. † Plus cle
rici lite pulſati pro ſe inuicem fideiu-
15 bere poſſunt, † & hæc dicitur Vicaria
fideiuſſio, quæ permittitur, vt manus
manum fricet. l. cum clericis. in §. 1.
& l. omnes. in §. præterea. cum §. ſeq.
C. de epiſc. & cler. d. c. te quidem. &
d. c. quod quibuſdam.
16 † Ampl. & extende ad monachum,
& aliam perſonam religioſam: nam
& religioſus fideiubere non poteſt,
etiam quod ſit Abbas, niſi hoc faciat
de conſenſu ſuperioris, & Prælati, vt
maioris partis capituli, cum non ha-
beat aliquod proprium de quo poſſit
diſponere. c. quod quibuſdam in fi.
& c. fin. extra eo. Sum. Ang. in verbo
fideiuſſor. nu. 7. Anton. Hering. in ſuo
tract. de fideiuſſ. c. 7. nu. 243. cum ſeq.
Declara tamẽ, & intellige præmiſ-
17 ſa, † clericum pro laico fideiubere nõ
poſſe, in fideiuſſionibus Prætorijs, &
iudicialibus, in quibus eidem fideiuſ-
ſio prohibita eſt: quod ſecus eſt in cõ-
uentionalibus, in quibus clericus be-
ne fideiubere poteſt. Abb. in d. c. 1. nu.
5. extra eo. & ideo, qui fideiuſſorẽ da-
re tenetur dando clericum liberatur,
modo non det de iudicio ſiſti, vel aliũ
fideiuſſorem iudiciarium. Abb. in d.
c. 1. nu. 5. Batt. in d. l. qui ſatiſdare. nu.
11. Marſil. in l. ſi quis ne quæſtio nu.
25. de quæſt. qui dicit prædicta non
procedere, quando de tali inualidita-
te non fuit oppoſitum, vt mox dicam,
& firmant hoc idem Rom. conſ. 409.
quoad primum, cum alijs deductis
per Bertaz. de clauſ. clauſ. 39. glo. 2.
num. 2.
18 Declara etiam, & intellige ſecun-
do cõcluſionem ſupra firmatam pro-
cedere, quod clerici à fideiuſſionibus
ſe abſtinere debeant: quando fuit di-
ctum, & oppoſitum: ſecus autem eſt,
quando clerici, ſi fideiubent pro alio,
& non fuit oppoſitum, quia tunc va-
let eorum fideiuſſio. c. peruenit. & ca.
conſtitutus extra eo. glo. in d. c. te qui-
dem.

Digitized by Google

dem. & in d.c.1. in verbo inſeruiens. eo. Iaſ.in l.1.num.11.C.ſi quis in ius voc. non ierit. Sum. Ang.in verbo fideiuſſor.nu.6. Bart.in d.l.qui ſatiſdare. ff.de fideiuſſ. Petr.de Rauen.ſing. 200. Hyppol.de Marſ.in rubr.eo.nu. 309. Rom.d.conſ.409. aliàs 400.nu. 7. Menoch.de præſump.lib.6.præſūp. 46.num.15. Bertaz.de clauſ.clauſ.39. gl.2.nu.2. Carp.ad Stat. Mediol. par. 1.c.44.nu.26. Valent. Franc.tract.de fideiuſſ.c.2.nu.234.Imo Iaſ.in l.1.nu. 10.verſ.circa prædicta. ff.ſi quis in ius voc.non ierit vult: quod clerici debēt ſe abſtinere à fideiuſſionibus ad fauorem laicorum: tamen ſi fideiubent, tenet eorum fideiuſſio.

19 Declara tertio,† vt prędicta locum ſibi non vendicent, quādo maior pars capituli, ſeu Abbatis, ſuperioris, ac Prælati clerico, vel monacho licentiā fideiubendi facerent.d.cap.quod quibuſdam. & d.c.ex reſcripto.

20 Declara quarto, † vt ſuperius adnotata nō procedant: quando clericus

21 fideiuberet in rem ſuam: † nam ſicut clerico permiſſum eſt in rem ſuam cōpromiſſum facere. cap. dilecti.cū ibidem not.de arbit. Hoſtien.in ſum.tit. de arb.§.de qua re. verſ.quid de clerico. eodem modo erit eidem permiſsū fideiubere in rem ſuam propriam.

Declara quinto, vt ſupra poſita ſibi

22 locum non vendicent, in † Cardinalibus, Patriarchis, Archiepiſcopis, Epiſcopis, Prælatis, Abbatibus, Præpoſitis, Archidiaconis, Decanis, Canonicis, Comendatoribus, Regularibus, Militibus, & alijs adminiſtrationem rerum temporalium habentibus: nam

23 iſtis fideiubere permiſſum eſt: † tum quia habent rerum ſecularium admi-

24 niſtrationem: † tum etiam quia militibus veteranis adæquantur, quibus à iure fideiuſſio cōceditur. ita Ant.Heringer.in ſuo tract.de fideiuſſ.cap.7. num. 165.

25 Aduerte tamen, † quod clericus tenetur ſeruare ſuum fideiuſſorem indemnem per aſſignationem redditūū ſuorum.c.peruenit. extra de fideiuſſoribus, quod aduertit Rot.diuerſ.in impreſſ. deciſ. 1141. lib.3. quæ vult,

26 quod beneficium.d.c.peruenit † non procedat in clerico habente domum, vel alia bona ſtabilia, quæ vendere poſſit.

SVMMARIVM.

1 *Pupillus ſicut nec ſe obligare, ita nec pro alio fideiubere poteſt.*

2 *Pupillus non ſcit, nec intelligit quid agat: & ideo non obligatur.*

3 *Pupillus quod uidet ignorat.*

4 *Pupillus infans, & minor ſeptennio: nec alios obligat, nec alijs ſe obligare poteſt.*

5 *Etiam tutore authore.*

6 *Et etiam & multo magis in puſionibus, & pueris de recenti natis, & qui vel non fantur, aut mal, & dimidiatis verbis.*

7 *Pupillus proximus infantiæ, & maior ſeptennio, minor tamen ann. 11. bene alios ſibi obligat, etiam abſque tutoris authoritate.*

8 *Se autem obligare, & pro alijs fideiubere non poteſt, niſi de conſenſu, & licentia tutoris.*

9 *Pupillus proximus pubertati eſt ille, qui eſt annorum decem cum dimidio.*

10 *Pupillus proximus pubertati, alios ſibi obligare, ſe autem alijs obligare non poteſt, nec etiam per ſtipulationem ſine tutoris authoritate.*

11 *Pupillus cum tutoris authoritate obligatur, etiam quod expreſſe non conſentiat, ſed taceat.*

12 *Pu-*

12 *Pupillus, an fideiubere poſſit.*
13 *Pupillus tutore authore hæreditatem adire, & ex tali aditione ſe obligare poteſt.*
14 *Pupillus tutore authore, nec vendere, nec alienare poteſt.*
15 *Pupillus eſt capax eorum, quæ ſunt animi, & ea cum tutoris authoritate bene explicat.*
16 *Animus per tutoris authoritatem ſuppletur.*
17 *Pupillus eorum, quæ ſunt facti non eſt capax, & ideo in ijs non obligatur, etiam tutore authore.*
18 *Facti ſunt, vt venditio, traditio, & ſolutio.*

Pupillus pro alio fideiubere non poteſt.

CAP. XIII.

1 Septimo: † pupillus ſicut nec ſe obligare: ſic etiam nec pro alio in-
2 tercedere poteſt: & ratio eſt, † quia nõ ſcit, neque intelligit, quid agat. l. pu-
3 pillus. ff. de acquir. hæred. † imo quod videt ignorat. l. 1. § impuberes. C. de falſ. mon. l. fi. ff. rem pup. ſalu. fore. l. in negocijs. ff. de reg. iur.

Iſtud autem dictum non eſt ita ſimpliciter, abſolutè, & indiſtinctè intelligendum, ſed explicatione, & diſtinctione eget.

4 † Nam aut pupillus eſt infans, & minor ſeptennio, & iſte nec obligare alios, nec alijs vllo modo obligari poteſt. §. pupillus. inſt. de inutil. ſtip. l. 1. §. ſufficit. ff. de admi. tut. l. in negocijs.
5 ff. de reg. iur. † etiam tutore authore. l. ſi infanti. C. de iure delib. & l. 1. C. ſi
6 ſecund. nupt. mulier. † Et hæc eò fortius erunt vera in puſionibus, & pueris de recenti natis, & qui vel non fantur, vel malè, & dimidiatis verbis.

7 Aut, & ſecundo, † pupillus eſt proximus infantiæ, dico ſeptẽnio maior minor tamen vndecim annis: & iſte bene alios ſibi obligare poteſt, etiam abſque tutoris interuentu. d. §. pupillus. inſt. de inuti. ſtip. l. 1. §. furioſum. ff. de oblig. & act. l. in negocijs. ff. de
8 reg. iur. §. 1. inſt. de auth. tut. † obligare autem ſe, & pro alijs fideiubere non poteſt, niſi cum tutoris authoritate. l. pupillus 189. ff de reg. iur. l. pupillus. ff. de acquir. rerum dom. l. obligari. ff. de oblig. & act.

9 Aut & tertio, † pupillus eſt proximus pubertati, id eſt maior annorum decem cum dimidio, vt per Menoch.
10 de arbit. iud. caſ. 57. nu. 44. † & hic alios ſibi obligare, ſe autem alijs obligare non poteſt, nec etiam per ſtipulationem abſque tutoris authoritate. l. pupillus. in §. pupillus ff. de auth.
11 tut. l. 1. C. de inutil. ſtip. † interueniẽte autem tutoris authoritate obligatur pupillus, licet ipſe non expreſsè conſentiat, ſed taceat. l. 2. & l. & ſi conditionalis. §. impuberes. ff. de admin. tut.

12 Sed difficultas ſtat: † an pupillus cum tutoris authoritate fideiubere poſſit? text. in l. pupillum 49. de acquir hær. videtur decidere, quod ſic,
13 dum vult, quod pupillus † tutore authore hęreditatem adire, & ex tali aditione ſe obligare poſſit: in contrarium eſt tex. in l. 4. ff. de auth. tut. dum in eo ſtatuitur, quod pupillus tutore authore, nec vendere, nec alienare poteſt.

Pro concordia iſtorum iurium di-
15 catur, † quod eorum, quæ ſunt animi pupillus eſt capax, & ea explicare poteſt cum tutoris authoritate, vt eſt aditio, & ita procedit text. in d. l. pupillũ:
16 † nam animus per tutoris authoritate ſuppletur. l. pupillus. ff. de reg. iuris, quod

17 † quod ſecus eſt in iis, quæ ſunt facti, 18 qualia ſunt venditio, † traditio, ſolutio, & ſimilia: nam cum eorum pupillus non ſit capax ad talia non obligatur, etiam tutore authorizante, & in iis terminis loquitur tex. in d. l. 4. ff. de admi. tut.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſor pupilli, non adhibitis ſolemnitatibus an obligetur: non leuis eſt quæſtio: nam iura in hoc parum ſibi ipſis cōſtant, & ideo doct. pro eius reſolutione varijs utūtur diſtinctionibus.*

2 *Pupillus maior ſeptennio abſque tutore contrahens, nec naturaliter obligatur. Et idem in eius tutore.*

3 *Obligatio principalis quando eſt nulla, acceſſoria etiam eidem nulla erit.*

4 *Petitio vbi nulla datur, ibi nulla eſt mora.*

5 *Fideiuſſor pupilli attenta perſona, & obligatione pupilli ad nihilum tenetur, ſecus verò inſpecta perſona, & obligatione fideiuſſoris.*

6 *Fideiuſſor dicitur venire ex perſona propria, quando ſe obligauit vt principalis principaliter, & in ſolidum, & animo nouandi.*

7 *Fideiuſſor veniēs ex perſona propria, licet obligatio eius principalis non teneat, tamen eius fideiuſſoria ſubſiſtit.*

8 *Fideiuſſor ſe obligans pro pupillo proximo pubertati naturaliter obligato, rectè ſideiubet, attamen talis fideiuſſoris datio, demum deficiente ciuili obligatione remanet ſine effectu, & nullam producit actionem.*

9 *Pupillus proximus pubertati ob ſuum conſenſum naturaliter obligatur.*

10 *Pupillus aduerſus fideiuſſorem à ſe datum actionem mandati non habet, minuſque contrariam habet fideiuſſor aduerſus pupillum.*

11 *Fideiuſſor pupilli datus licet à principio non teneatur, tamen ex poſt facta ratione alicuius euentus teneri poteſt vbi de exemplo.*

12 *Fideiuſſor, qui fideiuſſit pro pupillo ciuiliter, & naturaliter obligato à tali fideiuſſione ligatur.*

13 *Idem ſi cum iuramento.*

14 *Idem ſi vt principalis principaliter, & in ſolidum, & animo nouandi.*

15 *Intellige præmiſſa, quando inualiditas obligationis prouenit à ſolemnitatum defectu.*

Fideiubens pro pupillo an, & quando ex dicta eius fideiuſſione aſtringi poſſit.

CAP. XIV.

Viſum eſt ſupra proximè: an pupillus ſe obligare, & fideiubere pro alio poſſit, nunc tenendo idem thema videndum eſt: an fideiubentes pro pupillo ex dicta eorum fideiuſſione obligentur.

Nō leuis eſt hæc quæſtio apud Do-
1 ctores.† An fideiubens pro pupillo nō adhibitis ſolemnibus obligato ex eius fideiuſſoria obligatione aſtrigi poſſit.

Et quòd talis fideiuſſor obligetur videtur decidere text. in l. Marcellus. ff. de fideiuſ. vbi dicitur, quod fideiubenti pro pupillo non ſuccurritur, ex quo ſequitur, quod efficaciter dictus pro pupillo intercedens obligatus veniat.

Secundo etiam deducitur ex l. pupillus. ff. de recep. arb. dum ibidē cauetur, quod ſi pupillus ſine tutore cōpromiſſerit: arbiter ad pronunciandum non poteſt aſtringi: quia ſi contra pupillum pronunciat, ipſe ad pęnam non tenetur, niſi in caſu in quo fideiuſſorem dederit, à quo pęna peti

poteſt.

poteſt. Ecce ergo, quod fideiuſſor pupilli tenetur.

In contrarium. Quod imò talis pro pupillo fideiubēs non obligetur multa ſunt, quæ pro hac opinione ponderantur, & quidem ſatis vrgentia.

2 Et primò, quia ſicut pupillus, qui eſt maior ſeptennio abſque tutoris authoritate contrahens, nec naturaliter obligatur. l. more, & l. pupillus. ff. de acquir. hæred. l. verum cum l. ſeq. ff. de inſtit. l. quod pupillus. ff. de cond. indebi. l. pupillus. ff. de oblig. & act. l. pupillus, & l. obligari. ff. de auth. tut.

3 Eodem modo, nec pupilli fideiuſſor obligabitur: quando enim principalis obligatio eſt nulla, etiam fideiuſſoria obligatio, quę ei accedit nulla erit. l. fideiuſſor obligari. ff. eod.

Secundo etiam pro hac parte facit: tex. in l. ſi pupillus. ff. de verbor. oblig. vbi ſi pupillus ſine tutoris authoritate ſe Stichum dare obligauerit, & fideiuſſorem dederit, inquit tex. ibidē, quod fideiuſſor non obligatur etiam quod pupillus poſt moram Stichi deceſſerit: & ratio eſt: quia † vbi nulla

4 datur petitio, ibi nulla eſt mora l. lecta. ff. ſi cert. pet. l. nulla ff. de reg iur.

Doctores in conflictu iſtorum iurium pro eorum concordia valde laborant, & varijs vtuntur diſtinctionibus, & omiſſis alijs ea ſemper mihi pręcipuè ſummoperè placuit. † Quod attenta perſona pupilli fideiuſſor ad nihilum tenetur, & ita volunt eſſe intelligendum tex. in l. ſi pupillus. ff. de verb. ob. ſecus verò (ſecundum ipſos) inſpecta obligatione fideiuſſoris, & eius perſona, nam cum ipſe ob ſtipulationē; quæ neceſſariò requiritur in fideiuſſione l. Blanditus. C. eod. ex ſua pſona efficaciter obligetur, meritò ſi. ad dictam fideiuſſionem ſeruandam aſtringi poſſit, & in iſtis terminis dicunt loqui tex. in l. Marcellus. ff. eo. & in l. pupillus. ff. de recep. arb. & ra-

6 tio eſt in promptu, quia † quando fideiuſſor venit ex perſona propria, qđ eſt, quando ſe obligat vt principalis principaliter, & in ſolidum, & animo nouandi, vt communiter omnes contractus fideiuſſionum componuntur,

7 † tunc licet principalis obligatio non teneat, attamen fideiuſſoria ſubſiſtit. Alex. conſ. 66. in fi. lib. 4. Pariſ. cōſ. 16. nu. 110. vol. 2 Corn. conſ. 214. nu. 11. lib. 2. Mohed. deciſ. 123. aliàs 2. de fideiuſſ. Nat. conſ. 272. vol. 2. & diximus ſupra in hac 2. part. ſect. 1. c. 5. limit. 1. num. 15.

Excipiuntur tamen à præcedentibus multi caſus, in quibus indiſtinctè fideiuſſores pupillorum tenentur.

8 Primo qñ fideiuſſor † obligatur pro

9 pupillo proximo pubertati: † nam cū talis pupillus pubertati proximus ob conſenſum ſuum naturaliter obliget l. 1. ff. de nouat. bene pro tali obligatione à pupillo fideiuſſor adhiberi poterit, l. fideiuſſor obligari, in §. fideiuſſor. ff. de fideiuſſ. l. Stichū. §. naturalis. ff. de ſol. ſed datio iſtà fideiuſſoris, deficiēte ciuili obligatione, carebit effectu, nullamq. producet actionem ex pſona pupilli, vel ad pupillū, vel eius

10 fideiuſſorem, d. l. pupillus. † Imo nec pupillus aduerſus fideiuſſorē à ſe datum actionē mādati habebit. d. l. Marcellus eo. Plus nec fideiuſſori ſubuenietur data actione mādati contraria.

11 Secundo, quia † poteſt dari caſus, quòd licet à principio fideiuſſor datus à pupillo non teneatur, nihilominus ex poſt facto ratione alicuius euentus tenebitur: exemplum ſit. Si pupillo ſit datū aliquid in depoſitum, vel commoda-

modatum, & is deponenti, vel commodanti fideiuſſores dederit, nam à principio pupillus ex hoc capite non tenebitur.l.1.§.fi.cum ll.ſeqq.ff.commodati.l.1.§.an in pupillum.ff.depoſit. Cæterum ſi pupillus eſt factus locupletior, vel dolo malo, & culpa qd fecerit, nihil eſt, quod non tantum ipſe, verum etiam eius fideiuſſor teneri non debeât. l.2.ff.eodem, ita vt in eos vtilis actio detur. l.3.§.pupillus, & l. ſi pupilli. ff.de neg.geſt. l.3. in princ. ff.commod.l.pupillus.ff.de auth.tut. l.pupilli.ff.de ſolut.

12 Tertio, † quando fideiuſſor ſe obligauit pro pupillo naturaliter, & ciuiliter obligato, vt etiam ſi naturaliter tantum. d.l.Marcellus.

13 Quarto, † quando fideiuſſio fuit
14 facta cum iuramento, † vt etiam ſi in ea fideiuſſor ſe obligauerit vt principalis principaliter, & in ſolidum, & animo nouandi, vt ſupra dictum fuit.

15 Et ſupra † poſita intelligas procedere, quando inualiditas, & defectus contractus minoris, ac pupilli proueniunt à defectu, & omiſſione ſolemnitatum. Bart.in d.l.Marcellus.ff eo. Rom.conſ.12.num.4. Pariſ.conſ.16. nu.113.vol 2.Fab.de Mõte de empt. & vend. q.6. verſic.vlt.eſt. Mohed. deciſ.223.aliàs 2.de fideiuſſ. Iallong. in ſuis racemat.racemat.10.per totũ, vbi diſputat quando fideiuſſor interueniens cõtractui minoris, vel pupilli celebrati forma ſtatuti minimè ſeruata obligetur, & quãdo non, & pro reſolutione ponit quatuor caſus: diximus ſup.in hac 2.par.ſect.1.c.5.n.24.

SVMMARIVM.

1 *Minor 25.ann. pro idoneo, & ſufficienti fideiuſſore non habetur.*
2 *Minor ſi ſe circumductum docet, poteſt petere beneficium reſtitutionis in integrum.*
3 *Fideiuſſorem dediſſe à principio non dicitur, qui minorem in fideiuſſorem præſtat.*
4 *Minor curatorem habens, & ſine ipſo contrahens, eius contractus eſt ipſo iure nullus, ſecus ſi curationem non habet, quia tunc eius contractus valet, licet eidem ope reſtitutionis in integrum ſubueniatur.*
5 *Minor fideiubendo obligatur pro maiore ſe gerens, & ſe maiorem faciens animo decipiendi.*
6 *Et maximè quando contrahens cum ea eſt ignorans ignorantia iuſta, & probabili.*
7 *Idem quando cum iuramento minor fideiubet.*
8 *Idem quando in rem ſuam fideiubet.*
9 *Poteſt tamen in hoc vltimo caſu vti beneficio reſtitutionis in integrum.*

Minoris 25.ann.fideiuſſio an, & quando teneat.

CAP. XV.

1 OCtauo. † Minor 25. annorũ pro alio fidem ſuam interponere repellitur, niſi interueniat curatoris authoritas, nam pro idoneo, & ſufficiẽti fideiuſſore non habetur. l. de die, in §.1.ff.qui ſatiſd.cog. Bero.q.fam.115. nu.1.Simoncell.de decret.lib.2.tit 6. inſpect.16. nu.133.

2 Et ratio eſt: quia reſtitutionem in integrum petere poteſt: ſi ſe circumuentum doceat.l.ſi Titius. ff. de fideiuſſ.l.ait Prætor. in §.non ſolum.ff.de
3 mino. quo fit, vt ab initio † fideiuſſorem dare non dicatur, qui minorem in fideiuſſorem præſtat. arg. l.3. in verſ.cæterum.ff.de fideiuſſ.

4 Concluſio igitur ſit, † quod minor quando

quando habet curatorem, & cõtrahit ſine illo, quod tunc contractus eſt ipſo iure nullus: ſi autem curatorem nõ habet, quod tali caſu contractus minoris ſubſiſtit, licet is demum beneficio reſtitutionis in integrum ſubleuetur. l. 3. C. de in integ. reſtit. Iaſ. in l. videamus. nu. 17. ff de in lit. iur. Caſtr. Alex. & Iaſ. & cæteri communiter, in l. puberes. 101. ff. de verb. ob. Anton. Hering. in ſuo tract. de fideiuſſ. c. 7. nu. 86. qui communem hanc eſſe opinionem ponit licet nu. 87. hunc articulum diſputet, & dicat contrariam opinionem in puncto iuris veriorem.

Tenendo primam quæ (vt dixi) eſt cõmunis, eam limit. nõnullis modis.

5 Primo, quando minor ſe pro maiori geſſerit, & ſe maiorem fecerit animo decipiendi, & vt ſibi facilius pecunia crederetur, nam tunc fideiubendo obligatur, l. 2. & toto tit. C. ſi min. ſe mai. dix. iura enim deceptis, & nõ decipientibus ſubueniunt, l. ſi quis vxori. 52. §. ſeruus. ff. de furt. quod intellige,

6 † quando in contrahente cum minore ignorantia probabilis, & iuſta adeſſet, ſecus ſi ſimplex, & vana. Puta, quia minor pro patrefam. & maiore publicè tenebatur, & ſic faciès præ ſe ferebat, quia ſic publicè agebat, ſic cõtrahebat: ſic muneribus fungebatur: nam talis ob bonam fidem contrahẽs excuſandus venit, l. 3. in princ. ff. ad Maced. l. 2. C. ſi ſer. aut. libert. ad decuri. aſpi. lib. 10. Caſtr. conſ. 174 Alex. conſ. 60. in 5. Cagnc. in l. qui cum alio contrahit. nu. 11. ff. de reg. iur.

7 Limit. 2. † quando minor fideiuſſionem iuramento roborauit. Vertitur enim tali caſu ſalus animæ, quæ cunctis rebus temporalibus anteponenda eſt. Auth. ſacramenta puberũ. C. ſi aduerſ. vend. vbi omnes. Iaſ. in l. 1. nu 6. ff. ſi quis in ius voc. non ierit.

8 Limit. 3. † quando minor in rem ſuam: Puta, quia pro procuratore ſuo fideiuſſit. d. l. de die, in §. 1. vbi Ang. Caſt. Fulg. & Rom. ff qui ſatiſd. cog. quo in loco Alex. nu. 2. inquit. Quod

9 tali caſu minor † poteſt petere reſtitutionem in integrum. Rom. in ſuis ſingul. in ſingulari in verbo minor, qui dicit, quod benè minor in rem ſuã fideiubere poteſt. Specul. in tit. de defenſ. ciuit. verſ. ſed pone fideiuſſor. Vincent. Cartoc. de excuſ. bon. par. 2. q. 22. num. 34. & 35. & ratio eſt: quia tunc minor facit illud, quod quilibet maior faceret: cum ſuum proprium procuratorẽ releuet. §. ſi verò aliquis. inſt. de ſatiſd. & præſertim: cũ minor in commodum, & vtilitatem propriã fideiubere poſſit. d. l. de die, in §. 1.

SVMMARIVM.

1 *Curialis non poteſt eſſe fideiuſſor.*
2 *Niſi in rem ſuam fideiuſſor extiterit: quia tunc bene poteſt.*
3 *Curialis, qui hodie dicitur olim nuncupabatur decurio.*

Curialis an poſſit eſſe fideiuſſor.

CAP. XVI.

1 Curialis, † qui aliàs olim decurio
2 † dicebatur non poteſt eſſe fideiuſſor l. curialibus. C. loc. c. quod quibuſdam in verbo fideiuſſerat extra eo. l. 3. C. de omn. agr. deſert. lib. 11.
3 † licet in re ſua poſſit. arg. l. fin. C. de om. agr. deſert. lib. 11.

SVMMARIVM.

1 *Libertinus eſt, qui per beneficium manumiſſionis ſeruus eſſe deſinit.*
2 *Libertinus eodem modo fideiubere, quo tutor eſſe poteſt.*

3 Vt

3 *Vt etiam, quo accuſator, & teſtis.*
Intellige modo manumiſſor iuſpatronatus remiſſerit. nu.4.
Vt etiam modo talis fideiuſſio non fiat in necem, & præiudicium domini. nu.5.
4 *Libertinus efficitur ingenuus, quando manumiſſor eidem iuſpatronatus remittit.*

Libertino an fideiubere permittatur.

CAP. XVII.

1 Libertino † qui per manumiſſionis beneficium ſeruus eſſe deſijt
2 † fideiubere conceſſum eſt: eodem modo, quo poteſt eſſe tutor. l. liberorum, & l. nequaquam. ff. de excuſat. tut. & l. libertus. ff. de tut. & curat. & l. libertos C. de excuſatione tutorum,
3 & eadem ratione † qua poteſt eſſe accuſator, & teſtis. l. libertorum. C. de teſti. l. nullum diuortium. ff. de diuor. & pleroſque ad alios actus liberorum hominum eum admitti paſſim in iure cauetur, & hoc procedit † abſque
4 difficultate, quando manumiſſor iuſpatronatus remiſerit: nam tali caſu cũ hodie ingenuus fiat: & non amplius libertinus conſideretur, l. 3. C. de bon. libert. bene fideiuſſor exiſtere poterit,
5 Declara, & intellige † prædicta: modo talis fideiuſſio non fiat in necem, damnum, incommodum, & præiudicium patroni. l. ſumma. ff. de pecul. l. ſi pro patre, §. verſum. ff. de in rem verſ. l. 4. ff. ſi quis omn. cauſa teſt. Anton. Hering. in ſuo tract. de fideiuſſ. c. 7. nom. 322. qui dubitat, an tali caſu ſubueniatur domino aduerſus creditorem,

SVMMARIVM.

1 *Deportatus is dicitur, cui aqua, & ignis ſunt interdicta, vel qui à ſuo Principe bannum habet.*
2 *Deportatus fideiuſſor eſſe nequit.*
3 *Deportati ſtipulationem non rectè contrahunt: & ideo à fideiuſsione arcentur.*
4 *Deportati, qui veniunt priuati omnibus bonis, fortunis, iuribus, & commercijs, & eorum corpora, & bona diripienda, & laceranda ſunt, abſolutè à fideiuſsionis officio excluſi veniunt.*

Deportatus non fideiubet.

CAP. XVIII.

1 Qvi eſt deportatus, † vel cui aqua, & ignis ſunt interdicta, vel qui à ſuo Principe bannum habet:
2 † cum iſti tales pro fideiuſſoribus idoneis non habeantur, à fideiuſſione
3 arcentur. Et ratio eſt: † quia iſti ſtipulationem non rectè contrahunt, vnde
4 nec fideiuſſionem; † & præcipuè, quãdo ſunt priuati omnibus bonis, fortunis, iuribus, & commercijs, & eorum corpus, & bona diripienda, lacerandaque veniant. Ant. Hering. d. tract. de fideiuſſ. c. 7. nu. 599.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicato fideiuſſio conceditur.*
2 *Excommunicatus, & ad pactum, & ad contractum recipitur.*
3 *Excommunicatus, & vſucapere, & præſcribere poteſt.*
4 *Modò pro crimine hæreſis excommunicatus non ſit.*
5 *Excommunicatus eorum, quæ ſunt iuris gentium, & iuris ciuilis capax eſt.*
6 *Bonum tamen eſt ab excommunicato*

rum

Digitized by Google

rum fideiuſſoribus ſe abſtinere, & in eis ſe non illaqueare.

Excommunicato an fideiuſſio licita ſit.

CAP. XIX.

1 EXcommunicato † fideiubere permiſſum eſt, c. cum inter. extra de except. eodem modo, quo eidem paciſci, † & contrahere conceditur. l. 2. §. ſi quis. ff. qui ſatiſd. cog. vbi Alex. nu. 4. vt etiam † eadem ratione, qua vſucapere, & præſcribere eidem à l. indulgetur, † excepto ſi pro crimine hæreſis excommunicatus fuerit † excommunicatus enim ne dum iuriſgentium verum etiam iuris ciuilis capax eſt. Bar. in l. publicorum. ff. de publi. iud. Bonum tamen † eſt ſe ab huiuſmodi fideiuſſionibus abſtinere, & in eis ſe non illaqueare ſecũdum Ant. Hering. d. tract. de fid. c. 7. num. 600.

(margin numbers: 2, 3, 4, 5, 6 beside the lines above)

SVMMARIVM.

1 *Feuda abſque domini directi conſenſu, & licentia nec alienari, nec in pignus dari poſſunt.*

2 *Vaſallus cum nec obliquè, nec directè feudum alienare poſſit ex hoc non poterit etiam fideiuſſor eſſe.*

3 *Vaſallus fideiuſſor eſſe poteſt, cum contrarium in iure conſtitutum non reperiatur.*

4 *Facultas contrahendi, & fideiubendi libero homini tolli non poteſt.*

5 *Vnuſquiſque rei ſuæ eſt moderator, & arbiter.*

Vaſallo fideiuſſio an concedenda.

CAP. XX.

1 CVm feuda abſque † directi domini conſenſu, nec directè, nec indirectè alienari poſſint, minuſque in pignus dari. c. imperialem, de proh. 2 feud. alien. per Federi. † ex hoc conſequens videbatur quod vaſallus fideiuſſor eſſe non poſſet: cum alias obliquè, & per indirectum alienatio induceretur.

3 In contrarium ſe † habet veritas: quia nullibi in iure ſcriptum reperitur hoc, quod vaſallus fideiuſſor eſſe 4 nequeat, Et non eſt æquum facultatẽ contrahendi, & fideiubendi libero homini adimere. l. non enim. ff. rerum amot. l. nemo exterus. C. de iud. l. 2. C. ſi quis à parent. fuerit man. Specul. 5 de treg. & pac. num. 5. † vnuſquiſque enim rei ſuæ debet eſſe moderator, & arbiter, etiam abutendo. l. in re mandata. C. mand. cum vulg.

SVMMARIVM.

1 *Obſides, & captiui fideiuſſores eſſe nequeunt, & pro fideiuſſoribus idoneis non habentur.*

2 *Obſides ideo non fideiubent, quia fidem hoſti dederunt.*

3 *Captiui nec etiam fideiubent, quia capite diminuti, & ciuiliter mortui ſunt.*

4 *Obſides, & captiui, nec tranſigere, nec fideiubere, nec alienis negotijs ſe immiſcere poſſunt, nec quidquam tentare, quod hoſtibus, quorum fidei ſe commiſerunt præiudicium inferat.*

5 *Captiui pro ſoluto victori veniam recedendi impetrant.*

6 *Captiui, quia veniam recedendi, & impetrare, & obtinere poſſunt, ideo propter hoc etiam fideiuſſores eſſe poterunt.*

7 *Obſides, & captiui hodie inter Chriſtianos ſtatum, & conditionem libertatis non perdunt.*

8 *Obſides, & captiui, & contrahere, & teſtamenta facere poſſunt.*

Obſides, & captiui an fideiubere poſſint.

C A P. X X I.

1 OBſides, † & captiui cum pro ido-
neis fideiuſſoribus non habeā-
tur: ideo videtur, quod fideiubere nō
2 poſſint: † nam cum obſides fidem ho-
3 ſti dederint, capiteq; † minuti, & ci-
uiliter mortui eſſe dicantur, ſequitur,
4 quod † nec tranſigere, nec fideiubere,
nec alienis negocijs ſe immiſcere po-
terunt, nec quicquam tentare, quod
hoſtibus, quorum fidei ſe commiſe-
runt preiudicium inferatur. l. obſides.
ff. de teſtam. milit. l. Diuus commo-
dus. cum l. ſeq. ff. de iure fiſc. hoc idem
eſt de captiuis. Hypol. in prax. crim.
§. attingam, nu. 22. & ſing. 106. Me-
noch. conſ. 1. num. 271. & 273. lib. 1.
5 † Verum, quia captiui pro ſoluto vi-
ctori veniam recedendi impetrant.
Alciat. in l. hoſtes. nu. 6. ff. de verb. ſi-
6 gnif. ideo † etiam fideiubere eis per-
miſſum erit. Et maxime cum hodie
7 inter Chriſtianos: † obſides, & captiui
ſtatum, & libertatis conditionem nō
mutent, ac perdant, nec ſeruire com-
8 pellantur. Quō fit, vt † contractus in-
ter viuos facere. Aug. Bero. conſ. 159.
num. 16. vol. 3. & teſtamenta condere
poſſint. Bart. in l. obſides. ff. de teſtam.
Bald. in l. 1. nu. 19. C. de ſacroſ. eccleſ.

S V M M A R I V M.

1 Legati, Nuntij, Miſſi, Ambaſciatores, & Oratores an fideiubere poſſint; in hoc articulo, & iura, & authores variarunt.

2 Legati, Nuntij, Ambaſciatores, & Oratores, cum teſtamentum facere poſſint: ideo, & fideiubere eis licitum erit.

3 Legati, Nuntij, Ambaſciatores, & Oratores teſtamentum poſſunt.

4 Similiter conſtituere eiſdem licet.

5 Itidem compromittere.

6 Vt etiam res alienas ſibi emere.

7 Legati, Nuntij, Ambaſciatores, & Oratores, qui ſuæ legationis cauſa Romam venerunt ex qualibet cauſa fideiubere poterunt.

8 Legati, Nuntij, Ambaſciatores, & Oratores ſuo priuilegio vti nequeunt, quando Romæ conueniuntur, & Romæ contraxerunt.

9 Legati, Miſſi, Nuntij, Ambaſciatores, & Oratores, durante legatione, negocijs priuatis, tam proprijs, quàm alienis ſe immiſcere nequeunt, nec in rem ſuam agere. Vnde nec fideiubere poterunt.

10 Legati, Nuntij, Oratores, & alij dum negocijs priuatis intenti, & occupati ſunt, opus eſt, quod deſerant publica, quorum tuitionem ſuſceperunt, in graue eorum damnum.

11 Legatus, Nuntius, Ambaſciator, & alij, tunc eis fideiuſſio denegatur, quando negatiua reipublica eos taliter impediunt, vt aliena negocia pertractare non poſſint, ſine rerum publicarum præiudicio, & notabili damno.

12 Legatus alios defendere, & eorum procurator eſſe poteſt.

13 Legatum debitores ſuos conuenire, mercimonia, & alia tractum temporis, & frequentiam actuum requirentia exercere lex eidem non vetat.

14 Legati debent feſtinare.

15 Vnus ad explicanda duo neceſſario perficienda vno, & eodem tempore non ſufficit.

Le-

Legati an, & quando fideiubere poſſint.

CAP. XXII.

1 LEgati, Nuntij, Miſſi, Ambaſcia-
tores, & Oratores an fideiubere
poſſint, in hoc articulo variè, & iura,
2 & Doctores locuti fuerunt. † Et pro
affirmatiua, quod tales perſonæ fide-
iubere poſſint: facit, quia teſtamentũ
3 † facere poſſunt. l. qui à latronibus in
4 §. 1. ff. de teſtam. † Itidem poſſunt cõ-
ſtituere l. ſi quis in legatione. ff. de
iud. l. eum qui in §. 1. ff de conſtit. pe-
5 cun. vt etiam † compromittere, & res
6 alienas ſibi † emere poſſunt. l. legatus,
ff. de legation. l. ſi legationis tempore.
ff. de iudicijs. Amplius, & ſecundo
pro hac affirmatiua, quod legati fide-
iubere poſſint videtur facere tex. in l.
cum furioſus, in §. 1. ff. de iudic. vbi
7 diſponitur, quod † ſi legati legationis
cauſa Romam venerint ex qualibet
8 cauſa fideiubere poterunt. † Nam pri-
uilegio ſuo vti non poſſunt quando
Romæ conueniuntur, & Romæ con-
traxerunt.

Incontrarium. Quod imo legati
fideiubere non poſſint: ſuadetur illa
9 ratione: † quia legati ante perfectio-
nem legationis, negocijs, & priuatis
rebus aſtringi prohibentur ſiue illa
negocia ſint propria, ſiue aliena: imo
nec in rẽ ſuam agere poſſunt: & ideo
nec fideiubere. l. labeo. ff. de verb. ſi-
10 gnific. † & maximè cum ſine præiu-
dicio, & fraude publicæ rei, quã agen-
dam, & defendendam ſuſceperũt hæc
expediri non poſſint. l. Paulus, in §. fi.
l. legatus, & l. ſi abſenti. ff. de legatio.
& hoc ex S. C. cuius nomen non ha-
bemus, de quo fit mentio in iuribus
ſupra proximè relatis.

Accurſius videns iſtorum iurium
inter ſe pugnantium difficultatem, ea
conciliare quærit dicens, eſſe viden-
dum an Legatus Romæ, vel alibi fi-
deiuſſerit: Primo caſu poteſt, & ita
procedunt tex. in d. l. cum furioſus, in
§. 1. ff. de iud. & põderata pro affirma-
tiua. in alia autem prouincia ante le-
gationem perfectam, nec fideiubere,
nec conueniri poteſt. Et ita loquũtur,
quæ pro negatiua cõſiderata fuerunt.

Intellige tamẽ, & declara ſuperius
firmata, vt procedant, quando nego-
11 tia rempublicam, & Legatum taliter,
non impediant; quominus officium
ſuũ diligenter exerceat, & in alienas,
& peregrinas cogitationes eum talia
negotia nõ auocẽt. Zaſ. conſ. 20. n. 25.
12 & 26. † & ideo Legatus alios defen-
dere, & eorũ procurator eſſe nõ prohi
13 betur, † vt etiã debitores ſuos cõueni-
re, mercimonia exercere, & alia quæ-
cunq; tractum temporis, & frequẽtiã
actuum requirentia exercere lex eidẽ
vetat ex S. C. de quo in l. Paulus in §.
fi. l. legatus, & l. ſi abſenti. in §. 1. ff. de
legationibus. l. non alias, in §. fi. de iu-
14 dic. † debent legati feſtinare. l. his, &
ibi Luc. de Pen. C. de curſ. pub. lib 12.
15 Zaſ. d. conſ. 20. nu. 9. lib. 1. duabus † n.
rebus neceſſarius vnus non ſufficit,
nam cum vni adfuerit ab altera abeſ-
ſe neceſſe eſt. l. memor. C. de aſſeſſ.

SVMMARIVM.

1 *Socius pro ſocio, & conſors pro conſorte
rectè fideiubent.*
2 *Modo id expreſsè, & ſpecificè egerint, a-
lias vt ſocij, & conſortes tenentur.*
3 *Societas mutuam fideiuſſionem non in-
ducit, licet id, quod fideiuſſio inter ſo-
cios præſtet.*
4 *Socij inter ſe fideiubere dicuntur, eodem
modo, quo plures magiſtri nauis.*

5 *Idem in pluribus ſanguine coniunctis, qui & ipſi inter ſe fideiubere cenſentur.*
6 *Coniunctus pro coniuncto ſine mandato admittitur ad agendum cum cautione de rato.*
7 *Vt etiam curatorem bonis abſentis poſtulare poteſt.*
8 *Vt etiam Procuratorem conſtituere.*
9 *Reſcriptum impetrare.*
10 *Et appellationem interponere poteſt.*

Socius pro ſocio, & conſors pro conſorte an fideiubeant.

CAP. XXIII.

1 SOcius † pro ſocio, & conſors pro conſorte rectè fideiubent: modo
2 id expreſsè, & ſpecificè egerint: aliàs non vt fideiuſſor, ſed vt ſocius tene-
3 tur: † ſocietas enim non inducit fideiuſſionem mutuam, licet ſocietas id, quod fideiuſſio inter ſocios præſtet.
4 Socij enim tantum inter ſe fideiubere intelliguntur, eodem modo, quo plures nauis magiſtri. l. ſi tamen in princ. ff. de exercit. acti.
5 Extende † ad perſonas inter ſe ſanguine coniunctas, nam & iſtæ pro ſe inuicem fideiubere poſſunt, l. 2. ff. qui ſatiſd. cog. l. Lucius Titius. ff. eod.
6 † nam talibus ſanguine cõiunctis hoc permittitur eodem modo, ac illis conceditur, qui nomine coniunctæ perſonæ ſine mandato agunt cum cautione de rato. l. non ſolum. ff. ſolut. matri. l. ſed, & hæ. ff. de procur. l. maniſeſtiſſimi, in §. ſi C. de furtis, & diximus ſupra in prima par. dum egimus de cautione de rato. ſect. 2. in præ-
7 lud. c. 9. nu. 11. cum ſeq. † vt etiam cõiuncta perſona pro coniuncta perſona curatorem bonis abſentis poſtulare. l. 3. C. de capti. & poſtlimi. reuerſ.
8 † Procuratorem conſtituere. l. exigen-
9 di. C. de procur. † reſcriptum impetrare. Felyn. in c. nonnulli, in §. ſunt, & alij col. 16. de reſcrip. tutorem pete-
10 re. l. quod dicis. ff. qui dat. tut. † & appellationem interponere poteſt. cap. auditis, vbi not. de electionibus, & conferunt tradita per nos in prima part. in prælud. ſectio. 2. c. 9. num. 11. cum ſeqq.

SVMMARIVM.

1 *Procurator cauſidicus, litigioſus, rixoſus, & cauillosus, vt etiam qui nimis potens eſt, cum pro fideiuſſoribus idoneis non habeantur, fideiubere non dicuntur.*
2 *Idem eſt in aduocato, milite, & magno nobili.*
3 *Perſonæ difficilis conuentionis ad fideiuſſiones non recipiuntur.*

Procurator (cum pro idoneo fideiuſſore non habeatur) fideiubere non dicitur.

CAP. XXIV.

1 PRocurator, † & cauſidicus, litigioſus, rixoſus, & cauilloſus, cum pro idoneo fideiuſſore non habeatur, vt etiam eſt is, qui nimis potens eſt, fide-
2 iubere non dicitur: † vt etiam ſunt aduocatus, miles, & magnus nobilis,
3 & ratio eſt: † quia iſtæ perſonæ ſunt difficilis conuentionis. Bart. & alij in l. 2. in princ. ff. qui ſatiſd. cog. Iaſ. in l. 2. num. 19. in princip. leg. ff. ſol. mat. Marſil. eod. num. 257. Natt. conſ. 143. num. 10. Anguiſ. conſ. 40. in materia contractuum. num. 9. Eman. Suar. commun. opin. in littera E. num. 134. diximus in hac ſecunda par. ſect. 7. c. 2. nu. 7.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Fiſcus (licet ſoluendo ſit) tamen, quia eſt difficilis conuentionis pro fideiuſſore idoneo non habetur.*

2 *Etiam de iudicio ſiſti, depoſito, vel alio credito.*

3 *Fiſci fideiuſſio non curanda, ſed tamquam uana, & inanis reſpuenda.*

Fiſco an fideiubere permittatur.

CAP. XXV.

1 FIſcus: † cum & ipſe difficilis conuentionis ſit, toto tit. C. ne lic. potentior l. 1. C. ſi rect. prouinc. l. ſi per impreſſionem. C. quod met. cauſ. not. in l. pen. & fin. ff. de hæred. inſt. licet ſoluendo ſit, tamen pro idoneo
2 fideiuſſore non habetur, † etiam de iudicio ſiſti, & etiam pro depoſito, vel alio credito. Bald. in l. ſententia.
3 ff. eodem, † & ideo ſi fideiubet, eius fideiuſſio tamquam vana, & inanis non eſt attendenda, l. 3. in princ. & ibi gloſ. ff. eo. l. 2. in princip. ff. qui ſatiſd. cog. Afflict. deciſ. 88. num. 1. Anton. Heringer. tract. de fideiuſſ. c. 7. num. 270. & diximus ſupra in hac 2. part. ſect. 7. cap. 3. num. 9.

SVMMARIVM.

1 *Perſona ficta dicuntur Vniuerſitas. Populus, Communitas, Exercitus, Senatus, Ciuitas, Municipium, Oppidum, Terra, Collegium, Capitulum, Curia, Sodalitas, Societas, Confederati, Hereditas iacens, & alia ijs ſimilia corpora imaginaria.*

2 *Perſona ficta, licet integra corpora ſint, tamen nomen iuris ſunt, & animum, & intellectum non habent.*

3 *Et ideo municipes conſentire non poſſunt.*

4 *Vt etiam nec fideiubere.*

5 *Perſona ficta in tribus caſibus benè fideiubet.*

6 *Primo quando eſt legitimè congregata.*

7 *Secundo, quando conſentit in perſona repræſentante, puta ſyndico, uel procuratore.*

Tertio, quando in utilitatem ficta perſona nu. 9.

8 *Perſona ficta nullum poteſt præſtare conſenſum, ſed benè illum dant ſyndici procuratoris, & repræſentantis ab ea deputati, & illam obligant, & pro ea fideiubent.*

10 *Vniuerſitas in caſibus, in quibus ſe obligat, tamen ex hoc non obligatur particulares perſonæ ſine earum expreſſo conſenſu.*

11 *Reſpublica adæquatur minori.*

12 *Reſpublica quando ſe obligat requiritur decretum iudicis.*

13 *Ficta perſona in caſibus, in quibus non obligatur, obligantur nihilominus eius particulares perſonæ.*

Perſona ficta an, & quando fideiubere poſſit.

CAP. XXVI.

1 NOno, † licet perſona ficta, Puta, Vniuerſitas: Populus, Communitas, Exercitus, Senatus, Ciuitas, Municipium, oppidum, Terra, Collegium, capitulũ, curia, ſodalitas, ſocietas, confederati, hæreditas iacens, &
2 alia ſimilia † integra corpora ſint, nomen iuris, & animum, & intellectum non habeant, ſed imaginatium, & in abſtracto, & intellectu conſiſtant. l. 2. l. ſicut in §. fi. ff. quod cuiuſq; vniuerſ. nom. l. an vſusfructus. ff. de vſuf. † &
3 ideo dicitur municipes conſentire nõ poſſe. l. 1. §. 1. ff. de libertis vniuerſit. l. 1. in §. fi. ff. de acquir. poſſ. & per hoc videbatur dicendũ, † quod ficta per-
4 ſona fideiubere non poſſit.

Nihilominus per hoc non ſequitur, quod eidem fideiuſſio interdicta ſit. c. quod quibuſdam extra eo. l. ſi quando. ff. vt legat. nom. cau.

5 Et hoc videtur † indubitatum præ-
6 cipuè in tribus caſibus. † Primus eſt, quando vniuerſitas eſt legitimè congregata: Nam tunc, cum perſonę vicē fictione quadam ſubſtineat benè, & obligari, & fideiubere ficta perſona poterit l. mortuo, ff. de fideiuſſ. l. metum, in §. animaduertendum, ff de eo,
7 quod met. cauſa. Secundo, † quando vniuerſitas conſentit in perſona repræſentante, Puta in Syndico, vel Procuratore à dictis vniuerſitate, Ciuitate, & ſimilibus ad negotium, & actum de quo agitur ſpecialiter deputatis, & electis, quia tunc benè ficta perſona ſe obligare, & fideiubere poteſt Batt. & alij, in d. l. mortuo reo. ff. eo.
8 † Nam licet vniuerſitas (quatenus in iure eſt) nullum poſſit præbere conſenſum l. ſed & ex dolo in §. 1. ff. de dol. nihilominus iſti tales Syndici, Procuratores, & alij repræſentantes, & vniuerſitatum res adminiſtrantes benè obligari, & fideiubere pro vniuerſitatibus poſſunt l. municeps, ff. ad municipal. l. municipibus. ff. de cond. & demonſtr. l. Tigni. in §. item. ff. ad exhiben. l. 3. §. à municipibus. ff. de bo nor. poſſ. l. agitur. §. refertur. ff. de teg.
9 iur. † Tertius caſus eſt: quando in vtilitatem fictæ perſonæ, & obligatio, & fideiuſſio contracta, & verſa fuerint. l. Ciuitas, in verſic. alioquin. ff. ſi cert. petatur.
10 Et in caſibus † in quibus vniuerſitas ſe obligare, & fideiubere poſſet: Tamen non poteſt obligare particulares ſine eorum expreſſo conſenſu, Batt. in l. nulli. ff. quod cuiuſque vni. nom. Bald. in l. 2. nu. 7. C. quæ ſit lõg. conſuetud. Alexan. in l. 4. in princ. & num. 24. vbi Rip. nu. 42. ff. de re iud. & facit tex. in l. Rempublicam, C. de
11 iure reipub. lib. 10. † & tali caſu, cum reſpublica æquiparetur minori exigi-
12 tur † decretum iudicis, vt not. in l. ſi.
13 C. de ſacroſ. eccleſ. † Inſuper additur, quod in caſu, in quo ficta perſona non obligatur, obligantur tamen particulares omnes illæ perſonæ quæ contraxerunt d. l. ciuitas d. verſic. alioquin. ff. ſi cert. pet.

Fideiuſſio iudiciaria, ſeu prætoria ſine officialis, vel iudicis interuentu facta non tenet.

CAP. XXVII.

Decimo fideiuſſio iudiciaria, quādo non fit coram officiali, vel notario non valet. Boſſi. in prax. crim. tit. de carcer. fideiuſſor committ. nu. 68. & facit l. eum pro quo quis. ff. de in ius vocand.

Fideiuſſio de iudicio ſiſti: quando actor actione caret de iure non ſubſiſtit.

CAP. XXVIII.

Vndecimo. Quando actor actione caret, idque notoriè conſtat, fideiuſſio de iudicio ſiſti præſtita nullius eſt roboris, l. ſi cum vbi Caſtrenſ. Fulgoſ. & Alex. ff. ſi quis caut. Natt. conſil. 82. num. 2. vol. 1.

Fideiuſſio prætoria coram incompetenti iudice præſtita non tenet.

CAP. XXIX.

Dvodecimo. Fideiuſſio præſtita coram iudice incompetenti de pa-

parendo eius mandatis, vel de ſoluendo iudicatum, vti fundata ſuper iudicio nullo eſt ipſo iure nulla. Bald. in l. 2. in §. 1. per illum text. ff. qui ſatiſd. cog. vbi Alex. quos refert, & ſequitur Natt. d. conſil. 82. num. 1. volum. 1. Vinc. de Franc. deciſ. 400. num. 8. in 2. part. Anton. Hering. tract. de fideiuſſ. c. 14. num. 3.

SVMMARIVM.

1 *Iurans non fideiubere, & demum medio iuramento fideiubens non obligatur.*

2 *Contra proteſtationem iudici factam de non fideiubendo quis fideiubens non obligatur.*

Iurans non fideiubere: & medio iuramento fideiubens non obligatur.

CAP. XXX.

1 Decimotertio. Quando quis iurauit non fideiubere, & demum medio iuramento fideiuſſit, ex tali fideiuſſione non obligatur. Marſ. rub. eod. q. 28. nu. 203. Iaſ. in l. qui in aliena. §. Celſus, num. 12. cum ſeqq. ff. de acquir. hæred. Petr. Gerard. ſing. 52. num. 1. vbi decidit: quod fideiuſſor,
2 † qui promiſit fideiubere pro accuſato, ſi antequam fideiubeat iudici, proteſtetur ſalua eius reuerentia, quod ſi ipſum recipit in fideiuſſorem, quod nullo modo intendit ſe teneri de tali fideiuſſione, & poſtea fideiuſſit: non tenetur. De quo latè diximus ſupra in hac 2. part. ſect. 4 cap. 12. vbi declarauimus, quomodo hoc dictum intelligendum ſit, & infra hac ead. ſect. c. 57. & 58.

Fideiuſſio malorum morum: turpitudinis, inhoneſtatis ac peccati nutritiua ſeruanda non eſt.

CAP. XXXI.

Decimoquarto. Fideiuſſio contra bonos mores, continens turpia, & cauſam inhoneſtam vti ab infecta radice emans, & ſcaturiens non valet. Bald. in l. ſi fideiuſſor. in princip. C. mand. diximus ſupra hac ead. ſect. cap. 1. num. 9.

Fideiuſſor ad damnum ex iniuria iudicis proueniens non obligatur.

CAP. XXXII.

Decimoquinto. Fideiuſſor datus ob damnum proueniens ex iudicis iniuria non obligatur. Et ratio illa aſſignatur, quia in omnibus promiſſionibus, & obligationibus, quæ factum alterius concurrunt numquã videtur de iudicis iniuria cogitatum. Bald. in l. ſi fine, in §. cum autem nu. 1. & 2. ff. rem rat. hab.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſor ad pœnas legales non tenetur.*

Niſi hoc ſit expreſsè cautum. nu. 4.

2 *Pœnæ legales ſunt, quæ veniunt ob moram, iuramentum, contumaciam, vel inficiationem, vt etiam quæ augentur poſt litem conteſtatam.*

3 *Fideiubens pro accuſato non tenetur ad pœnam, quæ creuit ob contumaciam, vel negationem.*

Fideiuſſio in pœnis legalibus non datur.

CAP. XXXIII.

1 Fideiuſſor ad pęnas legales: vt ſunt
2 illæ, quæ veniunt † propter moram, iuramentum, contumaciam, vel negationem aſtringi non poteſt: vt etiam ad augmẽtum, quod venit poſt contractum. Bart. in l. 1. num. 4. ff. de
3 in litem iurando. † Fideiubens enim pro accuſato non tenetur ad pœnam, quæ creuit per contumaciam, vel inficiationem. Bartol. in l. quæro. ff. loc. Alex. & Iaſ. in d. l. 1. ff. de lit. iur. Rom. conſ. 507. Fely. in c. cum ordinem, in 4. col. num. 6. verſ. & dicit Petr. de Peruſio de reſcrip. Ang. Arret. de Malefic. in verb. pro quibus, vel quolibet, verſ. quæro an fideiuſſor teneatur. Marſil. rub. eo. q 8. num. 91. Boer. deciſ. 314. iudex col. 3. Rom. conſ. 270.
4 pro deciſione in fi. † niſi ſit promiſſum in obligatione fideiuſſoria ſoluere omnem pęnam, etiam per contumaciam, & negationem Iaſ. in §. quadrupli in prima, & ſecunda col. inſt. de act. diximus ſupra in prima part. in prælud. ſect. 2. c. 1. nu. 17. verſ. iſte fideiuſſor, & in hac 2. part. ſect. 5. c. 1. num. 7. & 8. lim. 2. & 3.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſor fideiuſſioni non conſentiens nõ obligatur, & nu. 4.*
2 *Fideiuſſor dicitur fideiuſſioni non conſentire, quando puta alterius pro quo non interceſſit obligationi, conſentit.*
3 *Stipulatio ex carentia conſenſus, nulla, & inefficax eſt.*
5 *Conſenſus anima contractus dicitur.*
6 *Dans fideiuſſorem, me ignorante, vel diſſentiente, nihil cũ egiſſe dicendum eſt.*
7 *Si quis me ignorante, aut diſſentiente aliquem pro fideiuſſore dederit, & pro fideiuſſore deſcribi fecerit, pœna falſi tenetur.*

Defectus: & carentia conſenſus fideiuſſionem annullant.

CAP. XXXIV.

1 Decimoſeptimo. † Quando fideiuſſor fideiuſſioni non conſentit: Puta, quia pro obligatione alterius
2 † pro quo non interceſſit: tunc talis eius fideiuſſio non tenet. l. 1. ff. de pact. l. conſenſu. ff. de act. & oblig. Pariſ. conſ. 162. nu 27. vol. 4. nam fideiuſſio per ſtipulationem fit. l. blanditus. C.
3 eo. † ſtipulatio autem quæ verbis fit, niſi conſenſum habeat nulla eſt. l. 1. §. 1. ff. de pact. l. 3. §. 2. ff. de act. & oblig. l. cum Aquiliana ff. de tranſactio.
4 Et quod fideiuſſio non teneat, niſi fideiuſſor fideiuſſioni conſenſerit faciunt text. in l. hæreditatem, ibi, præſens quis interrogatus fideiubeat. ff. mand. text. in l. item in §. Labeo. ibi. fideiuſſorem volentem dederit. ff. quod met. cauſ. & voluerunt Caſtr. in l. ſi quis pro eo. num. 5. ff. de fideiuſſ. Fului. Pacian. de prob. lib. 1. cap. 191.
5 num. 70. † Conſenſus enim dicitur anima contractus Caſtr. in d. l. ſi quis pro eo. nu. 5. Curt. iun. conſ. 53. nu. 7. part. 1.
6 Et ideo nihil actum † eſſe dicitur, ſi quis me ignorante, aut diſſentiente fideiuſſorem dederit, l. fin. verſ. ete-
7 nim abſurdum. C. de auth. præſt. † in tantum quod ſi quis me ignorante, vel diſſentiente fideiuſſorem deſcribi fecerit, pęna falſi tenetur l. qui volentem ff. ad l. Corn. de fal. l. fin. verſ. iniquum. C. de conueni. fiſci debit. l. 1. C. de fideiuſſ. lib. 10.

SVM-

Digitized by Google

SVMMARIVM.

1 In fideiuſsione conſenſus requiritur.

2 In fideiuſsione conſenſus an debeat eſſe expreſſus, vel ſaltem præſumptus, & tacitus ſatis ſit.

3 Præſens, tacens, & patiens ſe in aliqua diſpoſitione pro fideiuſſore deſcribi, an vti fideiuſſor obligetur.

4 Præſens quãdo impedire poteſt: & non impedit, ſed tacet, tunc pro conſentiente habetur.

5 Taciturnitas conſenſum inducit, etiam in ijs, quæ præiudicialia ſunt.

6 Præſens, ſciens, tacens, & tolerans ſe in aliquo actu à debitore nominari, deſcribi, & referri pro fideiuſſore fideiuſſor non efficitur, niſi expreſsè, & ſpecificè dictæ fideiuſsioni conſentiat; & num. 16.

7 Voluntas, & conſenſus fideiubentis eſt cauſa efficiens fideiuſsionis.

8 In fideiuſsione (cum per ſtipulationem fiat) verba requiruntur, & ideo taciturnitas cum tolerantia non ſufficit.

9 Verba in fideiuſsione eodem modo requiruntur, quo facta in ijs, quæ pro eorum expeditione factũ requirunt.

10 Taciturnitas in ijs caſibus non nocet, in quibus, quis ſcit ius ſuum ſibi ſaluum, & integrum eſſe.

11 Tacens pro diſſentiente, inuito, & contradicente habetur, quando agitur de iuris noſtri diminutione.

12 Idem quando tractatur de magno, & notabili præiudicio.

13 Etiam quando ſumus in arduis explicandis, in re graui, & onerofa.

14 Tacens regulariter non conſentit, nec diſſentit.

15 Tacere eſt medium inter conſentire, & diſſentire, quod quando agitur de commodo extremo conſentire, quando verò de damno præiudicio, & incommodo extremo diſſentire applicatur.

17 Taciturnitas pro conſenſu habetur etiã in ijs, quæ præiudicium afferre ſolent, quando vltra præſentiam, & taciturnitatem interuenit aliquis actus extrinſecus, & poſitiuus.

18 Taciturnitas iniunctæ alicui rei inductiuæ, & demonſtratiuæ conſenſus, tunc tacens, & præſens, etiam in actu obligatorio conſentire videtur.

19 Concluſio, quod præſens, & tacens, & patiens ſe in aliquo actu pro fideiuſſore deſcribi, vti fideiuſſor non obligetur multis modis limitatur.

20 Primo quando in iudicio hoc fecerit, & in ſimul à iudice iuſſus, vt reſpondeat, tacuerit.

Secundo quando in iudicio, & actis non contradicente ſe deſcribi permiſerit in inſtrumento contractu, vel apocha. num. 23.

21 Iuſſus loqui, ſi tacet conſentire dicitur.

22 Iuſſus loqui à iudice ſi cum indignatione, & murmuratione à loco iudicij recedit pro diſſentiente habetur.

24 Paria ſunt expreſsis verbis voluntatem ſuam declarare, & rebus, ac factis.

25 Patientia geminata fideiuſsionem inducit.

26 Calor iudicij multum operatur.

27 Fideiuſſor, qui patitur in actis curiæ poni, & deſcribi nomen ſuum à Notario, & incontinenti non contradicat, quod efficaciter obligetur, multa remiſsiuè.

28 Cautela pro iſto fideiuſſore eſt, quod ſtatim contradicat, & declaret mentem ſuam, quod non vult fideiubere.

Præ-

Præſens, tacens, & patiens ſe pro fideiuſſore deſcribi, & in aliquo actu nominari, & non contradicens an, & quando vti fideiuſſor teneatur.

C A P. XXXV.

EX concluſione ſupra firmata inferunt doctores ad quæſtionem:
1 † an (cum in fideiuſſione, vt dictum eſt requiratur conſenſus) iſte talis
2 † conſenſus in fideiuſſione requiſitus præciſè expreſſus eſſe debeat, vel ſaltem præſumptus, & tacitus ſufficiat.
3 Et † ſic an præſens, tacens, ac patiens ſe in aliquo actu, ac diſpoſitione, puta inſtrumento contractu, chyrographo, vel aliqua alia ſcriptura pro fideiuſſore deſcribi, annotari, referri, & nominari fideiuſſor taliter efficiatur, vt ad dictæ fideiuſſoriæ obligationis obſeruantiam aſtringi poſſit.

Et pro affirmatiua, quod aſtringi poſſit, hæc ſuadere videntur.

4 Primo, † quia præſens actui, quem impedire poteſt, etiam ſi taceat, conſentire videtur: gloſ. in l. qui patitur, ff. mand. l. ſæpè. verſ. ſed ſcientibus, & verſ. cur autem ff. de re iudi. l. quidam ff. de euict. c. 1. de appel. in 6. Tiraq. de retract. §. 1. gloſ. 9. num. 113. Oſaſch. deciſ. Pedam. 62. num. 19.

5 Corroboratur præmiſſa. Quia † taciturnitas cõſenſum inducit etiam in ijs, quæ præiudicium aliquod afferre ſolent. c. 1. in §. fin. de diſp. impub. in 6. omnes in l. quæ dotis. ff. ſol. matrim. Bart. in l. 1. ff. de relat. Bald. in l. 1. C. de neg. geſt. Menoch. de præſump. lib. 6. præſump. 99. num. 15. cum ſeqq.

In contrarium tamen eſt commu-
6 nis opinio. Videlicet. † Quod præſens, ſciens, ac tacens, & patiẽs ſe in aliquo actu à debitore nominari, deſcribi, ac referri, fideiuſſor non efficiatur: niſi expreſsè, & explicitè dictæ fideiuſſioni conſentiat: vt dixerunt Boeri. deciſ. 314. nu. 5. Emanuel Suarez. com. opin. in littera F. opinione 145. qui dicit communem.

7 Et ratio eſt: † quia voluntas, & conſenſus fideiubẽtis, qui in hoc caſu deeſt eſt cauſa efficiens fideiuſſionis.

7 Alia etiam ratio deducitur: † quia in fideiuſſione, quæ per ſtipulationem fit, verba requiruntur. Quò fit vt non ſufficiet taciturnitas, l. 1. §. ſi quis ita, & l. ſi ſtipulor, in §. fi. ff. de verb. obli. Menoch. de præſumpt. 99. nu. 52. Et
9 eodem † modo requiruntur verba in fideiuſſione, quo in ijs, quæ pro eorum expeditione requirunt factum, in quibus verba non ſufficiunt. l. 1. §. 1. ff. de vi, & vi arm. l. metũ. C. de his, quæ vi, metuſque cauſa. Tiraq. de retract. §. 1. gl. 19. num. 6.

10 Amplius: † taciturnitas numquam in ijs caſibus nocet, in quib. quis ſcire potuit ius ſuũ ſaluum, & integrum ſibi eſſe, & permanere. l. ſicut. §. non videtur, ff. quibus mod. pign. vel hypot. ſol. l. Titio. §. Lucia. ff. de leg. 1. l. Gaius. ff. de pig. act.

11 Et ideo, † quãdo agitur de iuris noſtri diminutione tacens habetur pro inuito, contradicente, & diſſentiente. l. filiusfam. in §. inuitus. ff. de procur. l. inuitũ. ff. de ſeruit. vrb. prædio. Alex. in l. quæ dotis. num. 28. ff. ſol. matrim.
12 Ceph. conſ. 235. num. 29. vol. 1. † & maxime quando agitur de magno, & notabili præiudicio, quia tunc tacens pro diſſentiente habetur. l. penul. ff. de ſerui. Natt. in c. quamuis colum. 12. de
13 pact. in 6. Afflict. deciſ. 58. nu. 3. † & quod in arduis explicandis, in qua, re graui, & onetoſa requiratur expreſſus conſenſus, nec ſufficiat taciturnitas abſque contradictione, firmant Abb.

in

Digitized by Google

in c.in cauſis. colum.2.de elect.& Fe-
lyn.in c.nonne.num.12.de præſcript.
14 Regulariter † enim ille, qui tacet ni-
hil dicit.l.qui tacet.ff.de reg.iur.& c.
15 qui tacet de reg.iu.in 6. † tacere enim
eſt medium inter conſentire, & diſ-
ſentire, quod extremo conſentire ap-
plicatur, quando tractatur de tacen-
tis commodo: extremo verò diſſenti-
re, quando de tacentis, & præſentis
damno, præiudicio, & incommodo
agitur Cagn.& Dec.in d.l.qui tacet.
Dyn.in d.c.qui tacet.

16 Et quòd præſens, ſciens, ac patiens
ſe in aliquo actu pro fideiuſſore no-
minari vti fideiuſſor non obligetur,
faciunt l.ſi pater tuus.C.eod.de fide-
iuſſ.l.ſi non ſubſcripſiſti.C.de admin.
tut.l.Gaius Seius.ff.de pign.act.l.2.
C.de rebus alien.non alien.

Contraria autem procedũt, & pręſ-
17 ſertim illud, † quod taciturnitas pro
conſenſu habeatur, etiam in illis caſi-
bus, qui præiudicium afferre ſolent,
quando vltra præſentiam, & tacitur-
nitatem, etiã interuenit aliquis actus
poſitiuus, & extrinſecus, qui declaret
voluntatem eius, qui præſens, & ta-
cens eſt, & ei, quod agitur, nõ contra-
dicit.Aym.conſ.111.nu.1.Oſaſch.de-
ciſ.Pedam.32.nu.10. Menoch.de pręſ-
ſump.d.præſumpt.99.nu.22.& præ-
18 ſumpt.9.nu.20.quãdo enim tacitur-
nitas eſt iniuncta alicui rei inductiuę,
& demonſtratiuæ conſenſus, tũc pręſ-
ſens, & tacens etiam in actu obligato-
rio conſiſtere dicitur. Afflict.deciſ.
308.num.14.

19 Sit igitur concluſio. † Quod præ-
ſens, tacens, & patiens, ſe in aliquo
actu pro fideiuſſore referri, adnotari,
deſcribi, & nominari, & non contra-
dicens, nihil ſibi præiudicat, & vti fi-
deiuſſor non obligatur, niſi dictæ fi-
deiuſſoriæ obligationi expreſsè con-
ſentiat.

Limit.modo primo hæc concluſio,
20 quando præſens, † tacens, & patiens
in aliquo actu in iudicio ſe pro fide-
iuſſore nominari ſinat, toleret, & per-
mittat: & in ſimul iubeatur à iudice
reſpõdere an fideiubere velit, aut no-
lit, & ipſe taceat: Nam tali caſu cum
habeatur pro conſentiente vti fideiuſ-
21 ſor tenetur, & ratio eſt † quia iuſſus
loqui ſi tacet conſentire dicitur l.de
ætate in §.qui tacuit.ff.de interrog.in
iure fact.l.non ſolum, in fi.princ.ff.de
procur.cap.1.de confeſſ.in 6.Innoc.in
c.1.de his quæ fiunt à maior.par.cap.

22 Sublimitatur tamen hoc: † quando
quis ſtatim poſt iuſſum iudicis pro in-
dignatione, & cum murmuratione à
loco iudicij abierit, tũc enim iſta abi-
tio, & ſubitus diſceſſus denotant diſ-
ſenſum: argum.l.quid ſit fugitiuus.
ff.de edil.edict.

23 Lim.ſecundo, quando quis † præ-
ſens, tacens, & patiens ſe in iudicio, &
in actis pro fideiuſſore adnotari, &
nominari ſinat non cõtradicendo: ſed
toleret nomen ſuum in inſtrumento
cõtractu, apocha, vel aliquo alio actu
apponi, & referri: nam cum tunc pro
conſentiente habeatur vti fideiuſſor
obligatur, & eodem modo, ac ſi ex-
preſsè conſenſerit, & per ſtipulatio-
nem promiſiſſet.l.cum oſtendimus,
in §.fin.ff.de fideiuſſ.tutorum, l.2.in
princ.ff.ad municip.l.honores.§.fin.
ff.de decurio.l.1.& 2.C.de filijsfam.
& quemad.pro his pater tene.lib.10.
l.ſi eo tẽpore, & l.ſi hypothecas.C.de
24 remiſſ.pign.& ratio eſt: † quia paria
ſunt quem expreſſa uoce uoluntatem
ſuam declarare, uel rebus, aut factis
idem importãtibus.l.de quibus.ff.de
legib.l.ſi debitor in §.agnouiſſe.ff.de
fidei-

Digitized by Google

fideicom.lib.l.1.§.ſcientiam ff.de tribut.act.auth.ad hoc ibi ſciens eam dici. C. de lat. lib. toll. vel melius dicas
25 eam rationem eſſe: † quia geminata patientia fideiuſſionem inducit: vt eſt in propoſito: in quo iſte talis primo tacet, ſecundo, quia nomen ſuum ad acta, & in chyrographo referri patitur. Barbat.conſ.80. in quinta colum. part.2. Petr.de Rauen.ſing.199. Corſett. de verbis gemin. num. 30. Bald. conſil.204.volum.1. Viui.com. opin. opin. 111. Boer. deciſio.314. Gerard. Mazol.conſil.26.num.8.cum alijs relatis ab Ant.Hering.de fideiuſſ.cap.7.
26 nu.55.additur, & tertia ratio: † quia calor ius, & fomentũ iudicij hoc operantur Dec.in l.pacta nouiſſima.nu.6. C.de pact. Curt.in l.tale pactum. in §. qui procurauit, nu.25.& 27. de pact. Afflict.deciſ.387.num.1. Menoch.de præſump.pręſumpt.99.num.43.Fului. Pacian.de probat. lib. 1.c.29.num. 35.38.& 39.

27 Et de hac regula,† quod fideiuſſor. qui patitur nomen ſuum poni, & deſcribi in actis curiæ à notario pro fideiuſſore alicuius, & in cõtinenti non contradicat, licet expreſsè non dicat, promitto, & fideiubeo, quod vti fideiuſſor efficaciter obligetur diximus ſupra in prima part. principali in ſect. 3.cap.27. aliàs 36. num.7. in prælud. & in hac eadem ſecunda part. ſect. 3. cap.5.nu.17. & 18. vbi multa alia addidimus.

28 Cautela tamẽ datur † ad occurrendum pręmiſſis,& ne temere quis huic periculo ſe exponat, vt incontinenti voluntatem ſuam declaret apud acta, vel alio modo quod fideiubere, & cõſentire non intendit l.1.in fin. princ. ff.ad municip.l.honores, in §.fin.ff.de decuri. l.1.§.ſcientiam. ff. de trib. act. l.1.& 2.C.de filijsfam.& quemadmodo pro his pater teneatur.lib.10.

Fideiuſſio ſine ſtipulatione nihil eſt.

CAP. XXXVI.

Decimooctauo. Fideiuſſio ſine ſtipulatione concepta non valet. fideiuſſor enim non obligatur pacto nudo: ſed exigitur expreſſa vel tacita ſtipulatio.l.Blanditus. C.de fideiuſſ.l.5.§.ſatis acceptio, & l.ſciendum. ff.de verb.oblig.§.fin.inſt.eod. & hoc pronũciatum latè poſuimus ſupra in hac 2.par.ſect.3.cap.5.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſio prætoria abſque ſcriptura non tenet.*
2 *Acta requirunt ſcripturam.*

Fideiuſſio iudiciaria ſine ſcriptura nullius eſt efficaciæ.

CAP. XXXVII.

1 Decimonono. Fideiuſſio ſine ſcriptura contracta non valet. auth. generaliter. C.de Epiſcop.& cler. vbi cauetur, quod in actis actor fideiuſſorem præſtare debet, & certũ eſt, quod
2 acta non fiunt niſi ſcribantur. Et dicit ad litteram text. in l. ſi fideiuſſor. C. de fideiuſſ. & aduertit Pet. Rocch. in ſuo cordiſtolog. rerum ciuil. c.20. Declara tamen, & intellige hæc vera in fideiuſſione iudiciaria de iudicio ſiſti ex cauſa priuata: ſecus ſi ex cauſa publica vt legitur in dicta l. ſi fideiuſſor.

Fide-

Fideiuſſio fundata ſuper contractu, & iudicio nullo nullius virtutis eſt.

CAP. XXXVIII.

Vigeſimo. Quando fideiuſſor accedit cõtractui, & iudicio nullo: vt etiam quando intercedit pro eo, qui nullo modo eſt obligatus: tunc eius fideiuſſoria obligatio non ſubſiſtit. l. cum lex. ff. eo. § fideiuſſores. inſt. eo. gloſ. in l. 1. in verbo omni. ff. eo. ſignanter Iaſ. conſ. 133. num. 36. vol. 4. Apposti. ad Alex. conſ. 59. nu. 11. verſ. acceſſoria lib. 1. Magon. deciſ. Floren. 137. nu. 2. verſ. quo ſtante, diximus ſupra in hac eadem 2. part. ſect. 1. c. 1. & cap. 5. vbi plenius de hoc egimus, & hac eadem ſect. 1.

Fideiuſſor obligationi extinctæ, vel caducatæ non accedit.

CAP. XXXIX.

Vigeſimoprimo. Pro obligatione extincta non poteſt accedere fideiuſſor. Idem etiam ſi antequam ſit extincta: ſed ſub conditione: & ante conditionem purificatam caducetur, & extinguatur. Quia tali caſu non reperitur primum extremum habile l. poſtquam cũ ibi notatis vt lega. nom. caue. l. quoties. ff. de nouat. Caſtr. in l. creditorem. nu. 4. verſ. item nota ex 2. dicto. ff. ad Macedon.

Inæqualitas, ac diuerſitas inter obligationem fideiuſſoris, & principalis vitiant fideiuſſionem.

CAP. XL.

Vigeſimoſecundo. Diſparitas inter obligationem fideiuſſoris, & principalis: Puta, quia fideiuſſor ſe obligauit in plus, quam principalis obligationem fideiuſſoriã vitiat. Batt. in l. hi quiacceſſionis. num. 1. ff. eo. Rimin. Sen. conſ. 291. num. 4. & 5. vol. 2. fideiuſſor enim non poteſt teneri in plus, quã principalis teneatur. l. Græcè, in §. illud, vbi Bart. nu. 2. & in §. ſi quis Stichum ff. eo. l. ſi teſtamento in §. fin. in fi. & l. ſi à reo ſub conditione. ff. eo. § fideiuſſores inſtit. eo. cum alijs quæ latè deduximus ſupra in hac 2. p. ſect. 1. c. 3. per totum, & ideo fideiuſſor promittens frumentum, vel aliam rem non obligatur, quando principalis tenetur ad pecuniam, l. ſi ita 43. ff. eo. Pinell. in rubr. C. de reſcind. vend. num. 18.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſor pro illo non intercedit, apud quem actiua obligatio non reſidet, licet pro obligato intercedat, vbi de exemplo.*

2 *Fideiuſſor non poteſt ſe obligare alteri, quam creditori.*

3 *Principali deficiente non poteſt inſiſt deduci acceſſorium.*

Fideiuſſio denegatur: quando fit penes illum, qui actiua obligatione caret.

CAP. XLI.

1 Vigeſimotertio. † Fideiuſſor non poteſt intercedere apud illum, penes quem non eſt obligatio actiuè,
2 licet pro obligato intercedat † Puta ſi es debitor meus, & vis dare fideiuſſorem: nam non poteſt fieri, vt fideiuſſor ſe obliget alteri, quam mihi. Caſt.
3 in l. fideiuſſor. 17. nu. 1. & 2. ff. eo. † fideiuſſor enim non poteſt intercedere pro eo, qui nullo modo eſt obligatus: nam

nam deficiente principali non poteſt ineſſe deduci acceſſorium. l. qui contra. ff. eod. Caſt. loco præcitato.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſor liberatur, quando principalis eſt effectus non ſoluendo ob negligentiam, & culpam creditoris, vbi de exemplo.*
2 *Fideiuſſor an teneatur ſi ob negligẽtiam creditoris debitor eſt effectus non ſoluendo: vbi diſtinguuntur duo caſus, & vtroque concluditur, quod ſic.*

Fideiuſſor an teneatur data, & probata culpa, & negligentia in creditore in exigendo.

CAP. XLII.

1 Vigeſimoquatto. †Fideiuſſor amplius nõ tenetur, quando principalis aliquando fuit ſoluẽdo, & creditor fuit negligens in exigẽdo ſuum creditum, l. ſi fideiuſſor creditori, & l. ſi fideiuſſores, vbi Caſtr. num. 1. ff. eo. Rimin. Sen. conſ. 641. num. 3. vol. 3. Exemplũ aſſignatur, lapſum eſt tempus exigendi debitum, pro quo puta Titius fideiuſſor præſtitus fuit, creditor differt exigere, & ſic in exigendo eſt negligens: dubitat fideiuſſor, ne reus interim labatur facultatibus, & ideo denunciat creditori, vt agat contra debitorem, & creditum exigat, dum ſoluẽdo eſt, & proteſtatur, quod ſi efficiatur non ſoluendo, quod non vult teneri: Dubitatur, an excuſetur fideiuſſor, ſi negligat creditor exigere, ſi poſtea reus ſit effectus non ſoluendo? Bertazzol. ponit hanc quæſtionem in ſuo tract. de clauſ. clauſula 43.
2 gloſ. 4. † & diſtinguit duos caſus. Primus eſt, quando fideiuſſor eſt facta in ſubſidium. Secũdus quando fideiuſſio eſt facta ſimpliciter, & purè. Et licet in hoc ſecundo caſu videatur dubitari, tamen tandem in fine in vtroque concludit fideiuſſorem excuſari, & liberari: vide alia infra ſect. 10. cap. 17. & 23.

Fideiuſſor non accedit: vbi ſaltem non eſt obligatio naturalis.

CAP. XLIII.

Vigeſimoquinto. Vbi naturalis obligatio in principali debitore deeſt, ibidem fideiuſſor eidem accedens in nihilo obligatur. l. 1. & l. fideiuſſor obligari. in §. fideiuſſor. ff. de fideiuſſ. l. 1. §. ſi quis ita. ff. de verb. oblig. Iaſ. in l. is cui bonis. nu. 7. qui dicit idem quandò etiam deeſt quaſi obligatio, quæ ab officio iudicis oritur. Ripa. in d. l. is cui bonis. num. 61. ff. de verbor. oblig.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſoria obligatio trãſit ad hæredes.*
2 *Non tamen tranſit ad ſucceſſorem Prælati.*

Succeſſor Prælati ex fideiuſſione per Prælatum facta non ligatur.

CAP. XLIV.

1 Vigeſimoſexto. † Licet hæres fideiuſſoris obligetur vt fideiuſſor l. fideiuſſoris. C. eo. l. 4 in fi. ff. eod. §. fideiuſſor inſt. eo. vbi Bal. Fab. Ang. Ozer. & alij. Hæres enim fideiuſſoris vti fideiuſſor obligatur. l. poteſt accipi. ff. eo. not. in l. ex contractibus, & in
2 l. ex depoſiti. ff. de verb. obl. † Tamen hoc ſecus eſt in ſucceſſore Prælati, qui ex fideiuſſione per Prælatum factã nõ obligatur. Hoſtienſ. in cap. peruenit. eo.

Digitized by Google

eo Summa Armilla in verbo fideiuſſor. §. 5. & diximus ſupra ſect. 4. c. 17. lim. 4.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſor pro prodigo non obligatur.*
2 *Prodigus nec naturalis obligationis eſt capax.*
3 *Prodigus conſenſum non habet, & ideo furioſo, mentecapto, & infanti adæquatur.*

Fideiuſſio pro prodigo præſtita non valet.

CAP. XLV.

1 Vigeſimoſeptimo. † Fideiubens pro prodigo, ad nihilum dictus
2 fideiuſſor tenetur, & ratio eſt: † quia prodigus nec naturaliter obligatur. l. is cui bonis, vbi hoc aduertunt Iaſ. num. 7. Rip. nu. 61. ff. de verb. oblig. Cald. in repetit. l. ſi curatorem, in verbo cum non abſimilis. nu. 22. & 23. C. de in integ. reſtitutio. minorum.
3 † Prodigus enim caret conſenſu, ac diſcretione ad inſtar furioſi mētecapti, & infantis, qui nullum negocium obligatorium gerere poſſunt, quique, & ipſi prodigo adæquantur, vt vult gloſ. in §. furioſus. inſt. de inutil. ſtip. & dixerunt Iaſ. & Rip. in d. l. is cui bonis, & ideo cum naturalis obligatio ceſſet etiā ceſſabit fideiuſſoria. l. Marcellus. ff. eo. & poſuimus hæc omnia ſupra. eo. c. 7. & 25. & in hac 2. part. ſect. 1. c. 3. lim. 3. cum ſeqq. vbi non nullas ad hoc pronunciatum adnotauimus limitationes.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſor non obligatur, niſi in inſtrumento fideiuſſionis adſit clauſula ſciens ſe non teneri; ſed teneri volens.*
2 *Clauſula ex certa ſcientia, uel æquipollens non eſt ſatis pro ualiditate fideiuſſionis.*
3 *Clauſula ſciens ſe non teneri, excludit omnem præſumptionis errorem.*
4 *Clauſula ex certa ſcientia ponitur in inſtrumento ad duplicem effectum.*

Fideiuſſio ſi caret illis verbis: ſciens ſe non teneri, ſed teneri volens, vti erronea corruit.

CAP. XLVI.

1 Vigeſimooctauo. † Quando in cōtractu fideiuſſionis non adeſt clauſula ſciens ſe non teneri, ſed teneri volens, cum eo caſu fideiuſſor cenſeatur per errorem promiſiſſe, non obligatur. l. ſed, & ſi quis, in §. item quæritur, vbi Alex. num. 1. & 2. ff. ſi
2 quis caui. dicens † non ſufficere verba ex certa ſcientia, vel alia æquipollentia, vbi etiam hoc not. Iaſ. num. 2. &
3 3. † qui dicit per iſtam clauſulam exceptionis errorem opponi non poſſe. Bart. in l. fi. in §. idem quæſiuit num. 3. vbi Iaſ. num. 2. & 3. ff. de cond. indeb. Socin. conſil. 79. nu. 33. & 46. vol. 4. Gab. de clauſ. concluſ. 1. nu. 53. & 55.
4 Et ſcias clauſulam † iſtam poni ad duplicem effectum. Primo vt oſtendatur aliud obligationem debitoris principalis eſſe, & aliud fideiuſſoriā, pro qua principali obligatione non obligatus accedit fideiuſſor. Secundo, vt non poſſit fideiuſſor allegare ſe ignoraſſe in fideiubendo, & obligando credens ſe teneri ad illud debitum. Bertazz. de clauſ. clauſula 19. gloſ. 3. nume. 1.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſio ſine cauſa facta non tenet: nec ex ea agi poteſt: etiam quod per ſtipulationem fiat, & num.5.*

2 *Fideiuſſio ſine cauſa facta vti indiſcreta non valet.*

3 *N ſi animo nouandi facta ſit.*

4 *Veniens ex petitione promiſſionis ſine cauſa, doli mali exceptione repellitur.*

6 *Promittens ſine cauſa tenetur, etiam quando promiſſionem aliqua cauſa præceſſit, ad quam promiſſio referri poſſet, & quando eſſemus in cauſa leui.*

7 *Cauſa vbi non exprimitur, ibi præſumitur error.*

8 *Error conſenſum excludit, nihil enim magis contrarium eſt conſenſui, quam error.*

9 *Cauſa generalis non ſufficit, ſed requiritur ſpecifica.*

10 *Cauſa ſemper requiritur in promiſſione adeo quod ex ea quis agere poſſit.*

11 *Inſtrumentum, & contractus ſine cauſa factus nullius eſt virtutis.*

12 *Ceſſio non tenet abſque iuſta, & legitima cauſa.*

13 *Liber rationum non probat niſi ſemiplenè, niſi in eius partitis cauſa exprimatur.*

14 *Confeſſio ſine cauſa non tenet, niſi ſit facta in articulo mortis.*

15 *Pactum nudum ſine cauſæ expreſſione eſt inefficax, etiam de iure Canonico.*

16 *Mutuum, vel depoſitum præſumitur, vbi accipitur pecunia abſque cauſa.*

Vel ſaltem contractus innominatus. nu.18. non autem donationis. nu.19.

Secus quando fit confeſſio de recepto ſine cauſæ expreſſione num.17.

20 *Obligatio ſine cauſa, nec in vim donationis valet.*

21 *Niſi ex certa ſcientia fiat.*

22 *Idem quando fit ſub conditione: quia conditio pro cauſa habetur.*

23 *Idem inter mercatores, quorum obligatio nullam cauſam requirit.*

24 *Cauſa non tantum neceſſe eſt, quod à principio in diſpoſitione interueniat, verum etiam quod duret.*

25 *Fideiuſſio ſine cauſa facta non valet, nam eidem doli exceptio obſtat.*

26 *Niſi cum iuramento fiat.*

27 *Idem quando pro amico interponitur.*

28 *Idem ſi in iudicio facta ſit.*

29 *Idem ſi fiat animo nouandi, & donandi.*

30 *Fideiuſſio & obligatio ſine cauſa ſcienter facta, animo donandi facta cenſetur?*

31 *Fideiuſſio ad liberandum, facta etiam ſine cauſa valet.*

32 *Idem quando eſt conditionalis.*

33 *Conditio pro cauſa habetur.*

Idem quando ſe obligat ex certa ſcientia. num.34. & 37.

Idem quando fit inter mercatores. numero 35.

36 *Fideiuſſio cauſam non deſiderat: quando in actu præcedenti de ipſa cauſa fuit tractatum.*

Idem quando eſt appoſita clauſula ſciens ſe nõ teneri: ſed teneri volens. nu.41.

37 *Stipulatio, & promiſſio recipiunt interpretationem ab actu præcedenti.*

38 *Ex primordio tituli poſterior formatur euentus.*

39 *Actus præſumitur factus in executionem cauſæ præcedentis.*

40 *Fideiuſſor quãdo ſe obligat pro alio reſpectu illius cui ſe obligat requiritur cauſa ſecus reſpectu ſui.*

42 *Fideiuſſoria obligatio nullam aliam cauſam, præter obligationem principalem expoſtulat, & ſufficit id ſolum, quod ſit cum cauſa facta, vt creditori magis cautum ſit.*

Fide-

Digitized by Google

Fideiuſſio ſine cauſa facta non valet.

C A P. XLVII.

1 Vigeſimonono. † Sicut promiſ-
ſio, & obligatio, etiam per ſti-
pulationẽ facta nulla ſubſiſtente cau-
2 ſa † tanquam indiſcrete non tenẽt l. 2.
§. circa. ff. de dol. excep. l. cum de inde-
bito. in § fin. ff. de probationibus c. ſi
3 cautio, de fid. inſtrum. † niſi appareat,
quod fuerint factæ animo donandi.
Alex. conſ. 13. col. 1. num. 2. conſ. 159.
num. 2. lib. 2. & conſ. 180. lib. 7. Socin.
iun. conſ. 106. num. 6. lib. 3. qui dicit
4 venientem ex petitione † promiſſio-
nis ſine cauſa repelli doli mali exce-
5 ptione. † Et quod obligatio ſine cauſa
facta non valeat: vltra allegatos hoc
etiam tenent Seraph. tract. de priuil.
iuram. priuil. 77. num. 67. Strach. de
adiect. part. 4. num. 1. Ann. ſing 250.
6 Ceph. conſ. 108. num. 1. vol. 1. † qui in
duobus caſibus hoc pronunciatum li-
mitat, & quando aliqua præceſſit cau-
ſa, ad quam obligatio referri poſſet, vt
etiam quando eſſemus in cauſa leui,
idem Ceph. conſ. 220 num. 27. vol. 2.
qui huius dicti eam rationẽ eſſe vult:
7 quia † vbi non exprimitur cauſa, ibi
8 præſumitur error, † qui cõſenſum ex-
cludit. Adde eundem Ceph. cõſ. 332.
nu. 1. volum. 3. quod, & voluit Io. de
Amic. conſil. 119. qui dicit, hoc ve-
9 rum, etiam quod cauſa generalis † ex-
primatur, quia requiritur ſpecifica, &
certa, vt ibidem per eum nu. 3. Alex.
conſil. 181. incip. lectis, & pondera-
tis: qui dicit, quod non ſolum requi-
ritur, quod cauſa ſit in obligatione:
verum etiam quod ſit apta, & intelli-
gibilis: cum paria ſint cauſam non ex-
primere: vel exprimere, ſed non aptè,
& intelligibiliter. Martil. in rubr. de
probat. num. 159. qui vult huiuſmodi
exceptionem retardare executionẽ in-
ſtrumenti Carpan. ſuper ſtat. Mediol.
10 c. 41. nu. 185. lib. 1. † ad hoc enim, vt
quis ex promiſſione agere poſſit, ſem-
per requiritur cauſa. d. l. 2. in §. circa.
vbi gloſ. ff. de dol. excep. gl. in l. gene-
raliter in verbo communem, vbi Bal.
Ang. & Salyc. C de non num. pec. gl.
etiam in l. cum de indebito, in §. fi. ff.
de prob. Lanfran. de Orian. in c. quo-
niam contra. nu. 25. de probat. & hæc
adeò vera ſunt, quod fideiuſſioniscau-
ſa ceſſante ceſſat etiam dicta fideiuſ-
ſio. Bart. in l. in omnibus. ff. de adept.
Tiraq. de cauſa ceſſant. part. 1. nu. 12.
Surd. deciſ. 262. & 276. num. 7. Ant.
Hering. tract. de fideiuſ. c. 10. nu. 58.

11 Hinc eſt. † Quod inſtrumẽtum ſi-
ne cauſa factum nullum eſt. d. l. cum
de indebito in fi. Gig. conſ. 58. nu. 12.
& nullam executionẽ meretur. Alex.
conſil. 4. & conſ. 83. vol. 1. Io. de Ami-
cis conſ. 119.

12 Hinc etiam fit, † quod ceſſio non
valet, quando ſine iuſta, & legitima
cauſa, & ſine iuſto, & legitimo titu-
lo facta eſt. Gabriel. de actio. concl.
5. num. 2.

13 Hinc pariter reſultat † Quod liber
rationum debet cõtinere cauſam par-
titæ in eo appoſitæ. Aym. de antiquit.
temp. p. 1. §. 4. limitatur dicta conclu-
ſio. nu. 46. qui dicit talẽ obligationem
probare ſemiplenè tantum: & ineffi-
cacem ex ea obligationem oriri, quan-
do partita eſt ſine cauſa. Ioſeph. Lud.
cõcl. 29. verſ. 4. requiritur, quod cau-
ſam in ſcriptura ſubiunxerit.

14 Hinc itidem oritur. † Quod con-
feſſio ſine cauſa facta non valet. Alex.
conſ. 37 num. 7. vol. 3. niſi fuerit facta
in articulo mortis. Rol. conſ. 37. nu. 5.
volum. 3.

15 Hinc etiam deriuat. † Quod pactũ
nudum ſine cauſa factum, etiã de iure
Canonico non ſubſiſtit. Ceph.conſil.
642.num.113.volum.4.

16 Eſt benè verum: † quod quando
accipitur pecunia, & non exprimitur
cauſa cenſetur cauſa, & titulus mu-
tui, vel depoſiti, & præſertim quando
numeratur pecunia. gl. in l.cum quid
vbi Bart.num.11.ff.ſi cert.per Crott.
conſil.186.num.20.vol.2. Alex.conſ.
37. num.8. vol.3. qui dicit hoc ſecus
17 eſſe, † quando fit confeſſio de recepto
ſine cauſæ expreſſione. Rom.cõſ.238.
num.3. qui vult hoc, quando quanti-
18 tas pecuniæ ſoluta fuit magna. † Vel
ſaltem præſumitur contractus inno-
minatus. Crott.d.conſil.186.num.8.

19 † & quod quando nõ eſt expreſſa ali-
qua ſpecies contractus, vel cauſa no-
minati: quod in dubio iudicetur titu-
lus mutui, depoſiti, commodati, con-
tractus innominati, & nõ donationis.
firmant Bart.in d.l.cum quid. nu.11.
vbi Cagn.num.76.ff.ſi cert. per.

20 Sed an talis obligatio † ſubſtinea-
tur in vim donationis? gloſ.in d.l.ge-
neraliter. C.de non num.pec. Alexan.
conſ.118.num.3.vol.4 Bero.conſ.56.
num.16. vol.1. dicunt quod non, &
atteſtantur de communi.

21 Limitatur tamẽ † hoc in tribus ca-
ſibus. Primo quando debitor ſe obli-
gaſſet ex certa ſcientia, licet ſine cauſæ
omnes in l.campanus. ff. de oper. lib.
Bart.in l.ſi dari. ff.de ver.oblig. Alex.
conſ.157.nu.10.vol.6.

22 Secundo, † quando obligatio eſſet
conditionalis, quia tunc conditio ha-
betur pro cauſa. l. à Titio 108. & l. ſi
quis ita ſtipulatus.129 ff.de verb.obl.
Hypol.de M.ſil.ſing.482.nu 4

23 Tertio, † inter mercatores: nam in-
ter eos ſcriptura etiam ſine cauſæ ex-
preſſione tenet. Bart.in l.ſi litteras. vbi
Salyc. Caſt. & alij C.mand. idem Bart.
in l.quintus. ff.mand. Bald. in l. ſi pro
ea, in fin. C.mand.

24 Aduerte tamen: † quod non eſt ſa-
tis, quod interueniat cauſa à princi-
pio, ſed requiritur, quod duret, & non
deficiat. Carol. de Graſſ. tract. de ex-
cept. ad materiam ſtat. exclud. omnes
except. excep 40.num.10.

Redeundo modo ad materiam, à
qua digreſſum fecimus, Dico: quod
ſicut promiſſio, & obligatio ſine
25 cauſa facta non ualet: eodem † modo
fideiuſſio ſine cauſa facta nõ ſubſiſtit.
Marſ in rub.de fideiuſſ.q.45. nu 318.
Decian.conſ.72. nu.8.uol.2. qui dicit
ſaltem non ualere, ita quod doli exce-
ptione remoueri poſſit.

26 Lim.1. † quando fideiuſſio eſt cum
iuramento, nam tunc non requiritur
cauſa. Socin.iun.conſ.106.nu.26.uol.
3. Marſ.d q.45. nu.321. Deci.d.reſp.
72.num.9.

27 Limit. 2. † quando probatur àmi-
citia inter fideiuſſorem, & principa-
lem reum debendi, quia talis amici-
tia facit, ut præſumatur cauſa, & fide-
iuſſorem contemplatione amici obli-
gationem ſumpſiſſe. Soc.iun.conſ.27.
num.17.uol.2.

28 Lim.3. † quando fideiuſſio eſt fa-
cta in iudicio, nam tunc calore iudicij
ſine cauſæ ſpecificatione facta tenet.
Marſ.d.rub.de fid.q.45.nu.319. in fi.
Arret.noſter in l.ſciendum.nu.3.ff.de
uerb.oblig.

29 Limit.4. † quãdo coniecturis con-
ſtat, quod promittentes, & fideiuben-
tes uoluerunt donare, & fideiubendo
ſe obligare, & ſic quòd fideiuſſerunt
(ut dicitur) animo donandi: quia tunc
fideiuſſio ſine cauſa facta tenet.

30 Imò † quando de alia cauſa non ap-
paret:

paret: & fideiubentes ſciunt ſe non debere, nec in aliquo obligatos eſſe, & ſine cauſa promittunt cẽſentur donare, l. cuius per errorem. ff. de reg. iur. Corn.conſ. 121. nu 8. vol.4.

31 Limit.5.† quando cautio tendit ad liberandum: quia tunc ſine cauſa facta valet. Corn.conſ.104.nu.12. in 2. qui dicit cautionem, acquietationem ſine cauſa factas valere: modo liberatoria ſint.

32 Limit.6.† quando fideiuſſio eſt cõ-
33 ditionalis: nam tũc conditio pro cauſa habetur, omnes in l. à Titio. vbi Alex.nu.3. ff.de verb.obl. Afflict.deciſ.389.nu.3.

34 Limit.7.† quãdo fideiuſſor ſe obligauit ex certa ſcientia: licet ſine cauſa. Alex.conſ.157. nu.10.lib.6. diximus ſupra hac eod.ſect.c.28.

35 Limit.8. † inter mercatores: qui ſi fideiubent pro alijs, in eorum fideiuſſionibus cauſæ ſpecificatio non deſideratur, vt ponderauimus ſupra hoc eodem cap. nu. 23.

36 Limit. 9. † quando in actu præcedenti de cauſa fuit tractatum: quia tunc actus ſequens cum præſumatur factus cum illa cauſa: licet in eo cauſa nulla exprimatur: nihilominus cum præſumatur in eo repetita, & tacitè ſub intellecta dicta cauſa, valet, & tenet Alex. conſ.25. in vlt. col. & conſ. 197. nu.12.lib.2. Alciat.de præſumpt. reg.2.præſumpt.24. nu.2. Socin.Sen. conſ.273. col.4. verſ. ſecũdo quia lib. 2. Menoc.de præſumpt.lib 3.præſum. 49.nu.4.& lib.6. præſumpt.12.num. 10.Maſcard.de probat.concl.614 nu. 4.Decian.reſp.72.nu.8.lib.2.nam ſti-
37 pulatio, † & promiſſio recipiunt interpretationem ab actu antecedenti. gl.in l.triticum in verbo cogitauerit. vbi Bart. & Alex. nu.5 .ff.de verb.ob.
38 † ex primordio enim tituli poſterior. formatur euentus l.1.C.de impo.luc deſcrip. Menoch. de præſump.d.li. 3. præſumpt.49.& indubitata eſt in iure
39 concluſio. † Quod actus præſumitur factus in executionem cauſæ præcedẽtis.gloſ. in l. quædam mulier vbi Bar. Alb. Ang.& Caſtr. ff.de re iud.Aym. conſ.231.nu.12.& 226.nu. 5.Olaſcb. deciſ.Pedam. 51.nu.17. Menoch. de præſump.lib.2. præſump.74.num.3. lib.3. & præſumpt.134. nu.30.

Adnotandum tamen eſt in propo-
40 ſito. Quod † fideiuſſor quando pro alio ſe obligat, reſpectu illius cuius cauſa ſe obligat, requiritur cauſa: ſed reſpectu ſui alia cauſa non requiritur, niſi vt alienę obligationi accedat. Soc. iun.conſ.69. num.5. vol.2. Cephal. conſ.603. nu.37. vol.4.

Et hac de cauſa multi contrarium
41 tenuerunt.† Quod fideiuſſio ſine cauſa facta teneat: & maximè quando in fideiuſſione apponuntur illa verba, vt regulariter fit in omnibus cautionib. ſciens ſe non teneri, ſed teneri volens. Marſ.d.ſing.482.nu.2.cum ſeqq. Decia.d.reſp.72.nu 8. & quod pro cauſa ſatis ſit ipſa ſcientia ſe nõ teneri, dicit Rom.conſ.87.circa id, dũ vult, quod per hoc non tollitur, quod non poſſit
42 allegare indebitum, & errorẽ. † Imo ſi principalis obligatio eſt cum cauſa, & valida, fideiuſſio aliam cauſam non requirit, ſed illa ſufficit, & ſatis eſt pro cauſa allegare, & docere de obligatione principalis debitoris. Decia. d.reſp.72.num.8. Socin. iun. conſil. 206. lib.3. Gozad. conſil.61. col. fin. Fanucc.de inuentar.part.5.num.125. Plus fideiuſſoria obligatio nullam aliã cauſam deſiderat, niſi vt principalis obligatio contrahatur, ad hoc vt ſit magis cautum creditori. Mantic. de

tacit. & ambig. conuent. part. 2. lib. 6. de tacit. & ambig. fid. conuent. tit. 8. ſi quis ſine cauſa fideiuſſerit an aſtrictus intelligatur. num. 1.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſor ad pœnam capitalem, & corporalem aſtringi nequit.*
Limitatur tamen hoc multis modis remiſſiue. num. 4.
2 *Statutum, quod fideiuſſor ad pœnam corporalem teneatur, non valet.*
3 *Fideiuſſor an teneatur ad pœnam corporalem hoc totum arbitrarium eſt.*
5 *Reus non relaxatur in cauſa criminali, etiam præſtitis fideiuſſoribus idoneis.*
6 *Nemo poteſt ſe ex cõtractu ad pœnam capitalem obligare.*
7 *Nemo eſt dominus membrorum ſuorũ.*
8 *Fideiuſſor, ſi fideiubendo ad pœnam capitalem ſe obligare poſſet, ſequeretur, quod in caſu condemnationis reus aufugeret, vt dictam pœnam euitaret, & ſic eluderetur iudicium, & delicta remanerent impunita, & maxime cum fideiuſſor ad pœnam corporalem ſe obligare non poſſit.*
9 *Cautela ad hoc vt fideiuſſor ad pœnam corporalem aſtringi queat.*
10 *Fideiuſſio denegatur, quando imponitur pœna corporis, & ſanguinis, nec per eam recipitur, quod fideiuſſoribus reus à carceribus relaxetur.*
11 *Fideiuſſio de repræſentando ſub pœna mortis non valet.*
12 *Cautio de non offendendo non ſufficit, vbi odium eſt capitale.*
13 *Vxor timens mariti ſæuitiam non tenetur redire cum eo, etiam cum ſatiſdatione, & maxime quando imminet periculum vitæ.*
14 *Cautioni nemo ſe committere cogitur in arduis.*
15 *Fideiuſſor ad nullam pœnam corporis afflictiuam, imò nec etiam ad carceris pœnam aſtringi poteſt.*
Excipiuntur tamen tres caſus. ibid.
16 *Idem in pœna pecuniaria ſufficta in defectum pœnæ corporis afflictiuæ.*
17 *Idem quando pœna eſſet à lege, vel ſtatuto iudicis arbitrio remiſſa.*
18 *Idem in pœna exilij, nam & ipſa capitalis eſt.*
19 *Idem in pœna ictus, aliàs fuſtigationis dicta.*
20 *Idem in pœna mitræ.*
21 *Idem tam in laico, quam in clerico.*
22 *Idem quando fideiuſſor ſe vt cuſtodem obligaſſet.*
23 *Fideiuſſor pro cuſtode carcerum, etiam ad pœnam mortis tenetur.*
24 *Idem in fideiubente pro effractore, & violatore pacis, idem, vt infra numero 26.*
25 *Idem in fideiuſſione, quæ præſtatur à ſatellitibus de cuſtodiendo reo extra carceres in aliquo loco tuto.*
27 *Idem quando extat in contrarium conſuetudo.*
28 *Idem quando pœna alternatiuè imponitur.*
29 *Idem in cauſa criminali pecuniaria graui quantumcunque magna, per quam quis in carceribus detineri non poteſt.*
30 *Idem in cauſa ciuili quantumcunq; ardua, in qua quis fideiuſſoribus relaxandus eſt, & fideiuſſor ad pœnam debiti aſtringi poteſt.*
31 *Idem in mulcta, ad quam fideiuſſor tenetur, licet ad pœnam corporalem non teneatur.*
32 *Idem in obligatione habente ortum à delicto, pro qua fideiuſſor ſe obligare efficaciter poteſt.*
37 *Idem, quando lege, ſtatuto, & conſuetudine aliter diſponeretur.*
26 *Fideiuſſores licet in cauſa criminali non*

teci-

recipiantur: Tamen benè poſſunt cogi conſanguinei fideiubere pro bannitis, quod non intrabunt confinia, & tali caſu iſti fideiuſſores ad pęnam corporalem, & mortis aſtringi poterunt.

33 *Reus, quando noluit à principio incarcerari, ſi demum quando in fine fertur ſententia dicit ſe velle dare fideiuſſores non auditur.*

34 *Idem quando fatetur crimen, etiam quod pœna pecuniaria eſſet, nam uolendo dare fideiuſſores repellitur.*

35 *Idem quando ſemel à carceribus aufugit, nam tali caſu cadit à priuilegio, quòd fideiuſsoribus ueniret relaxandus.*

36 *Perſona graduata, & maximæ exiſtimationis, & diuitiæ, etiam quod agatur de pęna corporali, nihilominus fideiuſsoribus eſt relaxanda.*

38 *Reus in diebus Paſchalibus, natalitijs, infirmitatis, leuium delictorum, & ubi agitur de pęna pecuniaria ſemper præſtitis fideiuſsoribus à carceribus relaxatur, etiam quod pœna corporalis infringenda eſset in aliquibus ex prædictis.*

39 *Quando eſt dubium an pœna capitali locus eſse poſsit, interim fideiuſsoribus non eſt cauendum.*

Fideiuſſio pro pœna capitali præſtita non valet.

CAP. XLVIII.

1 TRigeſimo, † quando infligitur pœna corporis, puta ſanguinis, vel mortis: tunc fideiuſſor ad dictam pęnam ſe obligare non poteſt, gl. quæ quotidie allegatur in c. cũ homo. 23. q. 5. l. diuus. ff. de cuſt. reor. Bart. in l. 1. d. tit. de cuſt. reor. Bald. in l. ſi barſatorem. nu. 5. C. eod. Hyppol. de Marſil. *Tract. de Fideiuſsoribus.*
in l. vnius facinoris. §. cogniturum.
num 9. de quæſt. in prax. crim. §. examinanda. num. 12. in rubr. de fideiuſſ.
quæſt. 29. num. 206. & conſ. crim. 16.
nu. 27. Iaſ. in l. non impoſſibili. nu. 2.
ff. de pact. Neuiz. conſ. 61. nu. 22. Becci. conſil. 14. nu. 34. Rol. conſ. 38. nu. 1.
lib. 1. Cum. conſil. 32. in princip. Bald.
conſil. 337. num. 3. vol. 3. Crott. conſil. 152. num. 9. volum. 2. Capic. deciſ.
30. num. 5. & 7. Viui. deciſ. 215. nu. 2.
lib. 2. Rom. conſil. 15. nu. 2. vbi dicit,
2 † quod nec lex, nec ſtatutum in contrarium diſponẽtia valent Couar. var.
reſolu. cap. 8. nu 8. lib. 2. Clar. in prax.
§. fin. q. 46. verſic. ſed numquid nu. 18.
Io. de Ann. conſ. 1. vbi Bologn. in add.
3 nu. 13. Menoch. qui † hoc totum arbitrarium dicit de arbit. iud. caſ. 303.
nu. 16. cent. 4. lib. 2. Angel. Arret. noſter in tract. de Malefic. in verſic. pro
quibus vbi bona additio Aug. Arim.
quæ ad hoc pronunciatum dat multas
4 † limitationes: ad ſatuiitatem Proſp.
Farin. in prax. crim. de carcer. & carc.
5 quæſt 33. num. 48. † & ratio eſt: quia
fideiuſſoribus quantumcunque idoneis reus in cauſa capitali à carceribus
non relaxatur. Bald. d. conſil. 337. duo
famuli: Clar. d. q. 46. vbi dicit communem. Vel dicas illam eſſe rationẽ:
6 † quia non poteſt quis ex cõtractu ad
capitalem pęnam ſe obligare: cum ne-
7 mo † ſit dominus membrorũ ſuorum
l. liber. ff. ad l. Aquil. c. ſi non licet 23.
8 q. 5. Menoch. d. caſ. 303. nu. 16. † alia
etiam multum concludens aſſignatur
ratio: quia vbi veniret imponenda pęna corporis facilè eſſet, quod in caſu
cõdemnationis reus aufugeret, vt dictam pœnam corporalem euitaret, &
ſic eluderetur iudicium, & delicta remanerent impunita, & maximè cum
fideiuſſor ad pœnam corporalem ſe

Cc 3 aſtrin-

Digitized by Google

aſtringere nequeat, cũ, vt dixi, nemo ſit dominus membrorum ſuorum vt per Farin.in d.prax.q.33.nu.49.

9 Et † ideo cauti iudices maleficiorum, quando recipiunt tales fideiuſſores, ſolent reos facere obligare ad omnem pœnam, quæ poſſet ſequi ratione proceſſus Bart. in l.rem in iudicio quæ eſt prima nu.5.in fi. vbi Caſt. nu.8. ff.de in lit.iur. Ang.de Malefic. in d.verſ.pro quibus.

10 Hinc eſt, † Quod quando infligitur pęna corporis, puta ſanguinis, vel mortis fideiuſſio denegatur, nec admittitur, quod fideiuſſoribus relaxetur reus. gl.in d.c.cum homo. 23.q.5. Bald. in cap.ex reſcripto. colum.3.de iureiur. Salyc.in l.ad Commentarienſem. C.de cuſtod.reor. Abb.in rub.de fideiuſſ.num.1.Iaſ.in l.1.in prima, & ſecunda col.ff.de in lit.iur.

11 Hinc, & ſecundo fit, † Quod fideiuſſio de ſe repræſentando ſub pœna mortis non valet. Iaſ.in l.non impoſſibile.num.2.de pact. Add.ad Barr. in l.ſi quis reum. ff. de cuſtod. reorum. Rom.ſing.129.

12 Hinc etiam eſt, † Quod vbi odium eſt capitale, cautio ſufficiens conſide-
13 rari non poteſt † quò fit, quod quando timetur de ſæuitia mariti, tunc non tenetur vxor ad eum redire, licet maritus iuret, aut caueat de nõ offendendo Aym. conſ.31. num 4. & maximè quãdo tutò cum viro commorari non poteſt abſq; vitæ periculo. Natt.conſ. 016. nu.26. & 11. vol.3. Ceph. con-
14 ſil.384. num.69. & 70. vol. 3. † nam in arduis, quis ſe cautionis fragilitati committere compelli non poteſt. Bal. conſil.240.num. 1. lib.3. Ceph. dicto conſ.384.num.66. & ideo vbi perſonæ periculum vertitur quis cautionis fragilitati ſe committere non debet. Bald. in l.ſancimus in 4. not. C. de ſacroſ.eccleſ.

15 Extende præmiſſa † etiam ad pœnam corporis afflictiuã, & ſic ad carceres: & ideo licet reus principalis, puta colonus, & affictuarius carceribus emancipati poſſint, tamen eorum fideiuſſores nõ poſſunt. Plot. de in lit. iur.§.49.num.18.& 19.quia dicit hoc eſſe ex eo, quia fideiuſſores nec tacitè, nec expreſsè poſſunt ſe obligare ad pęnam corporalem, minuſque ad carceres: qualitercunque fideiuſſores fuerint ſiue de ſoluẽdo, ſiue de repræſentando, & etiã quod ſe principales debitores conſtituerint. Excipit tamen à prædictis nõ nullos caſus, id eſt quando ſunt fideiuſſores de iudicatum ſoluendo. Secundo, quando ſunt fideiuſſores in omnem caſum. Tertio, quando quis vellet contra eos iurare in litem ex eorum proprio dolo.

16 Ampl. 2. † quod fideiuſſor ad pœnam corporalem ſe obligare non poſſit, vt non tantũ procedat in pœna corporali ſimpliciter: verũ etiam quando eſt pœna corporalis in defectum pecuniarię. Bart.in l.1.num.1.cum ſeqq. C.de cuſtod.reor. Farinac.in ſua prax. tit. de carcer. & carcer. quæſt. 33. nu. 51.& 52.

17 Ampl.3.† etiam quod pœna eſſet arbitraria, & à lege, vel ſtatuto iudicis arbitrio remiſſa Farinac. d. q. 33. num.54.

18 Ampl. 4. † quando veniret imponenda pœna exilij: cum & ipſa inter pœnas capitales connumeretur. Boſſ. de carcer.fideicommiſſo commit. numero 7.

19 Ampl.5.† ad pęnã ictus, quę vulgo fuſtigationis dicitur: nam & ipſa capitalis eſt. Clar.in prax.§. fi.q.70.verſ. eſt, & pœna ad finem Diaz. in prax. crim.

Digitized by Google

crim.cano.c.135. num.4. Farin. in d.
prax.crim.tit.de carcer. & carc. q.33.
20 num.57. ampl.4. † qui hoc extendit
ad pœnam mitræ, quæ non afficit cor-
pus ſicut fuſtigatio: qui num.58. ſub-
21 dit iſta non † tantum procedere in lai-
co: verum etiam in clerico.
22 Ampl.6. † etiam quod ſe, vt cuſto-
des obligaſſent. Farin.d.q.33.nu.76.
23 Limit. † modo prædicta primo in
fideiuſſore cuſtodis carcerum: quia ad
pœnam mortis bene obligatur. Clar. in
d.§.fin.q.46.nu.18.in fin. Marſ. rubr.
eo.num.108.
24 Limit.2. † in obligante ſe pro alio,
& fideiubente ad pœnam capitalem,
& mortis: & maxime quando vnà cũ
dicta obligatione lex, vel ſtatutũ con-
currunt: vt eſt in effractoribus pacis,
qui ſi tenentur ad pœnã mortis, etiam
eorum fideiuſſores aſtringi poſſunt.
Alb. de ſtat. in prima part.q.51.incip.
ex prædictis. Couar.variar. reſol.c.8.
num.8.lib.2.
25 Limit.3. † in fideiuſſione, quæ præ-
ſtatur à militibus, & ſatellitibus de
cuſtodiendo reo extra carceres in loco
tuto, puta in domo, Palatio, vel Ciui-
tate. Clar.d.quæſt.46. nu.11.
26 Lim 4. † quod licet in cauſa crimi-
nali capitali fideiuſſores non admit-
tantur, benè tamen cõpelluntur con-
ſanguinei fideiubere pro bãnitis, quod
non intrabunt confinia, & hoc ob vti-
litatem publicam. Ang. conſ 63. qui
excipit conſanguineos minores.
27 Limit.5. † quando extat in contra-
rium conſuetudo, quod inquiſitus ca-
pitaliter fideiuſſoribus relaxari poſſit
Lud. Bologn. ad Io. de Ann. conſil.1.
num.13. Rom.conſil.15. & ſing.128.
Marſ. de fideiuſ.q.29. Couar.var.d.c.
8.nu.8. Ouen.reg.231.lib.1. Menoch.
d.caſ.303.num.21.cent.4 lib.2.

28 Limit. 6. † quando pœna alternatiuè
imponitur pecuniaria, & capitalis. Io.
de Ann.conſ.21.nu.8.
29 Limit.7. † in cauſa criminali pecu-
niaria quantumcunque magna, per
quam quis detineri carceratus nõ de-
bet, & ſi vult poteſt dare fideiuſſores.
Io. de Anna. d conſ.21. nu.8. vbi Bo-
30 log. in add. † Idem in cauſa ciuili ar-
dua quantumcunque graui, nam in ea
carceratus fideiuſſorib. idoneis eſt re-
laxãdus, etiam ſi pater daret filium in
fideiuſſorem Bald.conſ 90. quæritur
an captus.lib.5.num.2.
31 Limit.8. † in mulcta: nam licet fi-
deiuſſor non teneatur ad pœnam cor-
poris, tamen tenetur ad mulctam, &
pro ea poteſt præſtari fideiuſſor. Cum.
conſ.32. ante med. verſ. Tutius iñ eſt.
32 Lim.9 † in obligatione ortum ha-
bente à delicto, nam licet quis nõ poſ-
ſit ſe obligare, intercedere, ac fideiu-
bere pro delicto: Tamen bene poteſt
quis ſe obligare, & fideiubere pro ob-
ligatione habente ortum à delicto. l.ſi
à reo in §.fin.ff eod. Bertazz. de clauſ.
clauſ.39.gl.1. num.13.
33 Limit.10. † quando reus noluit à
principio incarcerari, & poſtmodum
in fine quando ſententia fertur, dicit
ſe velle dare fideiuſſores, nam non de-
34 bet audiri, vt etiam quando † fatetur
crimen, etiam, quod pœna pecuniaria
35 eſſet. Vt pariter † quando ſemel au-
fugit à carceribus, nam tali caſu amit-
tit huiuſmodi priuilegium, etiã quod
fideiuſſorib. veniret relaxandus. Ald.
ad Angel. in d.tract. de Maleſ. in verſ.
pro quibus
36 Lim.11. † in perſona graduata, &
maximè exiſtimationis, & diuitiæ, is
enim licet agatur de pœna corporali,
nihilominus fideiuſſorib. eſt relaxan-
dus. Farinac. in ſua prax. crimin. tit. de

carcer. & carcer. quæſt.33.n.60. qui demum hoc dictum modificat quando vnà cum nobilitate concurreret etiam eius innocentia, vt ibid.nu.63.

37 Lim.12.† quando ſic lege, ſtatuto, vel conſuetudine caueretur. Farin. d. loco num. 74. & aduertimus ſupra limit.5.

38 Limit.13.† in diebus Paſchalibus, natalitijs, & infirmitatis, vt etiam in leuibus delictis, & vbi agitur de pęna pecuniaria. Farinac.d.quæſt.33. num.1.& 77.

39 Aduerte tamen, † quod ſtante dubietate, an pęna corporis ſit inſligenda, vel ne interim fideiuſſoribus non eſt locus.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſio pro dote præſtari non poteſt, ne cauſa perfidiæ detur in connubio.*

2 *Et non tantum pro dote danda, verum etiam pro ea reſtituenda fideiuſſor non datur.*

3 *Cautela quomodo poſſit hæc cautio præſtari abſque nullitatis incurſu remiſſiue.*

4 *Duo rei ſtipulandi pro dote non poſſunt dari.*

5 *Quid ſi ſit renunciatum diſpoſitioni iuris, ne fideiuſſores dotium dentur medio iuramento. Articulus eſt controuerſus, ſed communis eſt opinio, quod dictæ diſpoſitioni renunciari non poſſit.*

6 *Iuramentum contra bonos mores, publicam vtilitatem, & maritalem reuerentiam præſtitum, cum per illud detur occaſio perfidiæ, & dolus futurus remittatur, non tenet.*

7 *Iuramentum cōtra vim legum. & authoritatē iuris præſtitum eſt nullum.*

8 *Iuramentum contra publicam vtilitatem datum non firmatur.*

9 *Eadem facilitate quis iurat, qua contrahit.*

10 *Iuramentum quando non eſt contra ius diuinum, nec etiam ius naturale: Minuſque quando peccatum non continet, & ſic quando poteſt abſque diſpendio ſalutis æternæ ſeruari, tunc omnino ſeruandum eſt.*

11 *Cautio non tantum pro dote præſtari nō poteſt, verum etiam nec pro donationibus propter nuptias, & rebus paraphernalibus.*

12 *Differentiæ multæ dātur inter dotem, & donationem propter nuptias.*

13 *In dote, quod eſt vetitum, eſt etiam prohibitum in donatione propter nuptias, & è contra.*

14 *Donatio propter nuptias eadem pacta recipit, quæ, & ipſa dos.*

15 *Donatio propter nuptias debet remanere ſemper penes virum, vti dos pro oneribus matrimonij.*

16 *Mulier pro donatione propter nuptias habet bona viri tacitè hypothecata.*

17 *Perfidiæ ratio tam in dote, quam in donatione propter nuptias viget.*

18 *Fideiuſſor pro dote danda marito accedere poteſt, ſecus pro dote vxori reddenda conſeruanda, & conſtante matrimonio reſtituenda.*

19 *Sed quid ſi ſit iuratum?*

20 *Fideiuſſor pro dote reſtituenda vxori in caſu vergentiæ viri ad inopiam accedere poteſt.*

21 *Idē in caſu ſequeſtrationis dotis, quando maritus fideiuſſorem idoneum non inuenit. num.24.*

22 *Vt etiam quando aliquis ut correus ſe principaliter cum marito ad dotis reſtitutionem obligaſſet, nam tūc etiam quod agatur de dote conſeruanda, valet talis fideiuſſio.*

23 *Duo rei debendi in dote conſtitui poſſunt, qui cum inuicem inter ſe fideiubere*

bere cenſentur, in ſolidũ obligantur.

25 *Fideiuſſor pro dote ſoluẽda recipi poteſt.*

26 *Idem quando in contrarium extat conſuetudo.*

27 *Fideiuſſor dotis ſoluto matrimonio recte obligatur, cum tunc ceſſet ratio perfidiæ.*

28 *Fideiuſſorem ſponte dare maritus non prohibetur, coactus ſit.*

29 *Perfidiæ ratio ceſſat in marito uoluntarie fideiubente.*

30 *Onus affectatum excuſare non ſolet.*

31 *Lex non fauet illi, qui ſe ipſum in neceſſitate poſuit.*

32 *Iuri prohibitiuo renunciari non poteſt.*

33 *Legi prohibitiuæ, penali, annullatiuæ, & mali exempli, nec quidem à uolente renunciari poteſt.*

34 *Pactio contra publicam utilitatem, & nutritiua peccati non ualet.*

35 *Pater poteſt eſſe fideiuſſor pro filio in dote reſtituenda.*

36 *Pater pro dote filij poteſt ſe obligare.*

37 *Naturalis caritas inter patrem, & filium, & è contra non patitur inter eos aliquid eſſe ſiniſtrum ſuſpicionis, & perfidiæ.*

38 *Pater pro filio dotem ſuſcipiens pro eo fideiubere dicitur.*

39 *Pater ob dotem filij ſuſceptam, non tãtum nomine filij, uerum etiam nomine proprio conueniri poteſt.*

40 *Vſusfructus, quem habet uxor in bonis uiri, dotalitium appellatur.*

41 *Mulier habens vſumfructum in bonis uiri tenetur fideiuſſores dare de utendo, & fruendo arbitrio boni uiri.*

42 *Licet pro dote reſtituenda denegetur dare fideiuſſores: Tamen non denegantur hypotheca bonorum, & datio pignorum.*

43 *Ratio differentiæ quare in dote, & hypothecatio, & oppignoratio licita ſint, non autem fideiuſſionum datio.*

44 *Pignus, & hypotheca à pari cum fideiuſſione procedunt.*

45 *Per hypothecam, & pignus cauſæ perfidiæ, maleuolentiæ, & inimicitiæ nõ generantur, vt fit per fideiuſſores.*

46 *Pignus remanet in dominio debitoris mariti.*

47 *In dando fideiuſſore contumelia eſt, quę nulla eſt in pignore.*

48 *Fideiuſſio eſt grauamen probo, & honeſto viro.*

49 *Priuilegium tacitæ hypothecæ, quod habet mulier in bonis viri, etiam cõpetit in bonis fideiuſſoris qui pro viro interceſſit pro dote reſtituenda.*

50 *Fideiuſſor pro dote reſtituenda non poteſt petere ſe à fideiuſſione eximi, etiã quod diu in ea ſteterit, niſi adueniente caſu reſtitutionis dotis.*

51 *Maritus, qui fideiuſſores dedit de dote reſtituenda, hoc non obſtante dictam dotem alienare poterit.*

52 *Mulier pro dote reſtituenda fideiubens beneficio Velleiani non iuuatur.*

53 *Mulier à viro aufugiens malè tractata ab eo, non poteſt cogi ad eum redire, niſi prius maritus eidem dederit cautionem de non offendendo.*

54 *Arbitrarium tamen eſt, an iſta cautio ſit præſtanda, & iſtud arbitrium à circunſtantijs regulatur.*

55 *Quãdo metuitur ſæuitia viri, quod malè ſit tractaturus reuerſam vxorem, tunc iudex poteſt virum cogere ad dandam hanc cautionem de non offendendo, & in euentum, quod non reperiat fideiuſſores quod iuratoriam cautionem præſtet.*

56 *Modo ſæuitia non ſit magna, & de qua valdè timendum ſit, & ſic cum vitæ periculo.*

57 *In arduis, quis ſe cautionis fragilitati committere compelli non poteſt.*

58 *Vbi perſonæ, & vitæ periculum vertitur,*

titur, quia cautionis fragilitati committere non debet.

59 *Pratica tamen eſt, quod mulier in ſimilibus facti contingentis committatur cuſtodiæ alicuius honeſtæ matronæ in aliquo loco tuto vbi uir, & eius parétes non poſsint mulieri aliquam vim inferre, donec controuerſia finiatur.*

60 *Mulier interim debet petere ſibi alimenta decerni, vel fundum dotalem locari pro annua penſione, quæ eidem loco alimentorum deſeruiat.*

Fideiuſſio pro dote præſtari non poteſt. Et de l. 1. & 2. C. ne fideiuſſ. dotium dentur.

C A P. XLIX.

1 TRigeſimoprimo.† Fideiuſſio pro dote præſtita non valet, & hoc ne cauſa perfidiæ in connubio generetur. l. 1. & 2. C. ne fid. dot. dentur, vbi Bart. & alij. Alex. in l. ſi conſtante, in §. quoties, nu. 5. ff. ſol. matr. vbi dicit communem, & in l. ſi cum dotem in §. ſi mulier. nu. 5. vbi hoc dictũ vno modo limitat. ff. ſol. matr. dum vult,

2 prohibitum eſſe fideiuſſioné † in dote non tantum pro ea conſeruanda, verum etiam pro ipſa reſtituẽda Rip. in d. l. ſi cóſtãte, nu. 12. Caſtr. cóſ. 188.

3 & 190. vol. 1. vbi dat † cautelam quomodo præmiſſa euitari poſſint. Socin. conſil. 82. ſuper quæſtionibus lib. 3. Corn. conſ. 13. nu. 8. in 4. Bald. in l. ſi cum dotem, in §. transgrediamur. nu. 5. ff. ſolut. matr. & conſ. 29. caſus vir donauit, nu 2. verſ. item prohibitum lib. 1. Menoch. de præſump. pręſump. 190. nu. 43. lib. 4. par. 2. Ioſeph. Lud. concl. 13. Rom. cóſ. 392. nu. 6. Rimin. Sen. conſ. 104. nu. 31. vol. 1. Riminal. Iun. inſtit. de donat. in princ. nu. 1217. cum ſeqq. Couar. in prælect. ad rub. de pact. par. 2. §. 2. num. 9. verſ. 6. ex præmiſſa reſolutione Lup. in c. per veſtras circa fin. verſ. quinto dũ dicitur mandamus. de donat. inter virum, & vxorem fol. mihi 168. Anch. regi. quæſt.

4 fam. 29. nu. 2. † qui dicit idem in duobus reis ſtipulandi, latè Anton. Heringer. in ſuo tract. de fideiuſſoribus. c. 6. num 98. cum infinitis ſeqq.

5 Ampl. vt hoc adeo verum ſit, † vt procedat, etiam quod eſſet renunciatum medio iuramento, titulo, ne fideiuſſores dotium dentur: nam illi expreſsè renunciari non poteſt. Bald. Nouell. de dote part. 6. priuil. 21. nu. 5. verſic. 4. limitatur, qui dicit communem, & in decidendo tenendam, licet contraria in puncto iuris, & in diſputando ſit verior, ſecundũ Alex. in d. l. ſi conſtante, in §. quoties, n. 3. limitatione num. 5. Hi autem, qui ſequuntur hanc ampliationem, quod l. 2. C. ne fid. dot. dentur, etiam medio iuramento renunciari nó poſſit ad ita tenendum ea præcipua ratione mouen-

6 tur, † quia hoc iuramentum eſt contra bonos mores, publicam vtilitatem, & maritalem reuerentiam, cum occaſionem perfidiæ det, & per eum dolus futurus remittatur, vnde ex ijs hæc iurata renunciatio attendenda non erit. Bart. in l. ſi quis pro eo. nu. 9. ff. de fideiuſſ. Butri. in c. cum contingat, vbi Alciat. num. 111. de iureiur. Add. ad Bart. in d. l. ſi conſtante, in §. quoties, nu. 2. Barb. conſ. 64. vol. 4. Seraph. de

7 priuil. iuramenti priuil. 69. iuramentum enim contra vim legum, & authoritatem iuris præſtitum eſt nullũ l. ſi quis inquilinos, in §. fi. ff. de leg. 1. l. 3. §. & generaliter, ff. de pact. l. non dubium. C. de leg. Auth. quod eis per-

8 mittitur, de nupt. & maxime cum iuramentum non firmetur contra fauorem

rem publicum. Neuiz. conſil. 21. nu.
9 22. & etiam, quia eadem † facilitate quis iurat, qua contrahit. l. doli mali, ff. de nouat. Bartol. in l. ſi ex cautione ad finem. C. de non num. pecun. Neuiz. conſil. 22. num. 10.

Contrarium quod imo diſpoſitioni. l. 2. C. ne fideiuſſ. dot. dentur medio iuramento renũciari poſſit, & talis renunciatio teneat voluerunt Abb. & Imo. in c. cum contingat. memb. 10. q. 2. extra de iureiur. Caſtr. conſil. 188. & ſeq. lib. 1. & in l. ſi quis pro eo. in princ. ff. de fideiuſſ. Alex. in d. l. ſi conſtante, in §. quoties. nu. 5. Couar. in c. quamuis, part. 2. prælect. §. 2. nu. 9. de pact. in 6. qui alios citat, & communem dicit. Corn. conſil. 13. nu. 8. volum. 4. Soc. conſ. 103. num. 6. in 3. Bald. Nouell. d. priuil. 21. num. 15. & 18. vbi diſtinctione vtitur. Et ratio
10 eſt (ſecundum prędictos) quia † hoc iuramentum nec iuri diuino, nec naturali contrariatur: minuſque vllum peccatum continet: vnde bene abſq; diſpendio ſalutis æternæ ſeruari poterit.

11 Extende ſecundo, † vt dicta ſuperius non tantum procedant in dote: verum etiam in donationibus propter nuptias, & rebus paraphernalibus: Nam & in iis fideiuſſio marito
12 imponenda non eſt. † Licet enim multæ ſint differentiæ inter dotem, & donationẽ propter nuptias, vt per Natt. conſil. 561. num. 6. 7. & 8. volum. 3.
13 † Nihilominus quod in dote eſt prohibitum, etiam in donatione propter nuptias veritum cẽſetur, & è conuerſo. l. vbi adhuc. C. de iure dot. l. ſed iam neceſſe cum l. ſeq. C. de donat.
14 propter nuptias. † Donatio enim propter nuptias eadem pacta recipit,
15 quæ & ipſa dos. † Nam donatio propter nuptias, vti dos debet remanere penes virũ ſemper pro oneribus ma-
16 trimonij. Et ideo mulier † pro tali donatione habet bona viri tacitè hypothecata. l. ſi conſtante, in §. iura. C. de donat. ante nupt. l. vbi adhuc. C. de iure dot. Auth. ſiue à me. C. ad Vel-
17 lei. † vltra quod in vtroque caſu viget eadem ratio perfidiæ.

Limit. tamen, & intellige præmiſ-
18 ſa, † vt procedant pro dote vxori reddenda, eidemque conſeruãda, ſiue conſtante matrimonio reſtituenda: ſecus pro dote danda marito, pro qua poteſt accedere fideiuſſor, vt etiam dari pignus. Bart. in §. eſt quoque num. 1. in Auth. de nup. Bald. in d. §. tranſgrediamur. num. 5. & in l. 1. num. 7. ff. de iure dot. bene Alex. in d. l. ſi conſtante in § quoties. num. 5. ff. ſolut. matrim. Bald. Nouell. in d. tract. de dot. in 6. par. priuil. 21. Neguſ. de pignor. in 4. memb. in 2. part. nu. 89.

19 Limit. 2. & intellige prædicta † vera in fideiuſſione ſimplici: ſecus vero eſt, quando fideiuſſio iuramento vallata eſt, quia tunc etiam quod accedat promiſſioni dotis, reſtituendæ, ac reddendæ, nihilominus virtute iuramenti ſubſtinetur. Corn. d. conſ. 13. num 8. & conſil. 287. num. 3. volu. 4. Ioſeph. Lud. d. concl. 13. & deciſ. Peruſ. 57. nu. 5. in prima part. Couar. de pact. d. part. 1. §. 2 num. 9 verſic. 6. ex præmiſſa. Bald. conſ. 29. nu. 2. verſic. item prohibitum lib. 1.

Contrarium tamen tenent Caſt. d. conſ. 188. præfati. in fi. lib. 1. & 190. cum tempore num. 2 verſ. & tertio, d. lib. 1. Iaſ. in d. l. ſi conſtante, nu. 18. & de veritate iſtius difficultatis diximus ſupra proximè in hac eadem concluſione in prima ampliatione.

20 Limit. 3. † in caſu vergentię viri ad

inc-

inopiam: nam tali caſu cum mulier à viro dotem repetere poſſit. l. vbi adhuc, & l. in rebus. C. de iure dot. etiã, & multo magis fideiuſſorem pro ſeruanda dote recipere poterit, ſibique conſtante matrimonio reddenda d. l. ſi conſtante, in §. quoties vbi Iaſ. num. 18. Bald. Nouell. d. priuil. 21. num. 6. cap. per veſtras, vbi Abb. num. 13. de donat. inter vir. & vxor. Ioſeph. Lud. deciſ. Lucenſ. 22. num 11. Andr. Gail. lib. 2. obſer. obſer. 83. num. 7. & 84.
21 num. 10. † quod extende, vt non tantum mulier in caſu vergentiæ viri ad inopiam habeat facultatem petendi à viro fideiuſſorem: verum etiam ſequeſtrationem dotis, quando maritus fideiuſſorem idoneum non inuenit. Bart. in l. ſi conſtante, in §. quoties, num. 4. & 20. vbi Alex. & Iaſ. num. 6. ff. ſolut. matr. & dicemus infra proxime num. 24.

22 Limit. 4. † quando aliquis, vt correus ſe principaliter obligaſſet cum marito ad dotis reſtitutionem, quia tunc etiam quod agatur de dote conſeruanda nihilominus valet talis fideiuſſoria obligatio. Nat. conſil. 52. nu. 5. volum. 1. qui dicit communem, licet enim non poſſit dari fideiuſſor pro dote: tamen poteſt quis ſe obligare vt correus. gloſ. Din. & Cyn. in d. l. 2. C. ne fid. dot. dentur. Bar. in l. fi. vbi Saly. C. de dot. caut. non num. Bart. Alex. & alij in d. l. ſi conſtante, in §. quoties. Caſtr. conſ. 171. incip. cum tempore, ſecundum antiquam impreſſionem. Specul. de dot. poſt diuortium reſti. §. 1. num. 8. verſ. illud quoque Paul. de Cittad. de iure pat. part. 3. caſ. 2. poſt. nu. 31. Anch. q. fam. reg. 29. num. 3. Coſta de port. rat. q. 21. nu. 7. Nat. d. conſil. 52. num. 5. Ant. Heringer. de fid. c. 6. num. 195.

23 Fundatur autem iſta limitatio in l. fi. C. de dot. caut. & non num. vbi duo rei debendi conſtituuntur in dote, & vnuſquiſque eorum in ſolidum obligatur. Igitur cum duo rei pro ſe inuicem fideiubere cenſeantur l. vir vxori. ff. ad Vellei. ſequitur, quod quando aliquis ſe cum marito obligat, quod ambo, vt fideiuſſores teneantur Anton. Hering. de fidei. d. cap. 6 nu. 195. qui num. 196. conatur oſtendere iſtud fundamentum hanc limitationem nõ probare.

24 Limit. 5. † in caſu ſequeſtrationis. Bald. Nouell. d. priui. 21. nu. 7.

25 Limit. 6. † in fideiuſſione de dote ſoluenda, quæ à muliere bene recipi poteſt. Bald. priuil. 21. limit. 8. q. 9. vt latius id diximus. nu. 18.

26 Limit. 7. † quando contrarium de conſuetudine ſeruaretur. glo. magna in l. 1. C. ne fid. dot. dentur. Caſtr. in d. l. ſi conſtante, in §. quoties, num. 7. & conſ. 62. & 80. lib. 1. Rom. conſil. 392. num. 5. & 6. vbi add. in verbo Florentini. Io. And. in cap. per veſtras de donat. inter vir. & vx. & in add. ad Spec. tit. de dot. poſt diuor. reſt. nu. 8. verſ. illud quoque in fi. Fely. in c. quę in eccleſiarum num. 13. de conſtit. Deciſ. conſ. 37. Menoch. de præſumpt. præſumpt. 190. nu. 43. Bal. Nouell. d. priu. 21. limi. 13. qui in hoc vtitur diſtinct.

27 Limit. 3 † quando ſoluto matrimonio daretur fideiuſſor, tunc enim cum ceſſet cõnubium, ceſſat & ratio perfidiæ Glo. Bar. & alij in d. l. ſi conſtante, in §. quoties. Io. And. ad Specul. de dote poſt diuort. reſt. §. 1. num. 9. verſ. ſecundum Odofred. Glo. & Cyc. in d. l. 1. C. ne fid. dot. dentur Bal. Nouell. d. priuil. 2. nu. 11. verſ. in fideiuſſores dotis, & faciũt pro hac limitatione text. in l. & ſi fide-

fideiuſſor.ff.de re iud.& in l.exceptiones, in princ.ff.de except.& ratio huius limitationis, vt dixi, illa eſt, quia cum tali caſu nullum ſit amplius matrimonium, fruſtra metuimus, vt perfidia in connubio generetur.

28 Limit. 9. † vt concluſio ſupra firmata procedat, quando inuitus cogitur ad dandum fideiuſſorem: ſpontè enim maritus dare fideiuſſorem non prohibetur. Bal.Nouell. d.priuil.21. nu.5.verſ.tamen in puncto iuris. Bar. in d.§.quoties. num.3.in verbo, quod mihi placet. Menoch. de præſumpt. lib.4.præſumpt.190.nu.43.ad finem, & lib.6. præſumpt. 1. nu.17.

Pro comprobatione huius limitationis multæ viuidæ rationes adducuntur.

29 Prima eſt: † quia in marito voluntariè fideiubente ceſſat illa ratio perfidiæ, nam maritus voluntarius fideiuſſionem præſtans neceſſitatem illā cóprobare dicitur, arg.l.cum mulier, ff. ſol. matr. & l.ſi vxor. ff.ad l.Iul.de
30 adulter.& hinc eſt, † quod onus affectatum excuſare non ſolet. l.tria onera.ff.de excuſat.tut. Neuiz.conſil.46. nu.17. & conſ.50.nu.50. Hinc etiam
31 fit, quod † lex non fouet illi, qui ſe ipſum in neceſſitate poſuit l. Imperatores. in verbo, ipſe te huic pęnę ſubdidiſti. ff.de iure fiſc. Menoch. de præſump. d.lib 4.præſumpt.197. nu.23.
32 & 49. Hinc pariter eſt, † quod iuri prohibitiuo renunciari non poteſt. Alex.in d §.quoties. Deci. in l.de alimentis. nu.12. C.de tranſact.

Non defuerunt tamen, qui in contrariam ierunt ſententiam inter quos fuerunt gloſ. & Cyn. C.eod. Azo. in ſumma. C.ne fid.dot. dentur Alex. in d.l.ſi conſtante, in §.quoties, num.5. Andr.Fachi.lib.8.controu.iur.nu.76.

Mouentur autem ad ſic firmandū,
33 † quia legi prohibitiuæ, pænali, & annullatiuæ, & mali exempli ne quidem à volente renunciari poteſt. Tiraq. de iure primog. quæſt. 24. nu. 9.
34 & ſeq.Rom.conſ.402.num.3. † imo, quando pactio eſt contra publicam vtilitatem, & nutritiua peccati non valet.l.iuriſgentium, in § ſi paciſcar, & in l.ſi vnus.§.pacta, quæ turpem.ff. de pact.l.illud, ff.de pact.dot.

35 Limit.10.† in patre, qui poteſt eſſe fideiuſſor pro filio in dote reſtituenda, vt per Bart.in d.§. quoties verſic. præterea principaliter videtur. Bald. Nouell.d.priuil.21.nu.4. Alex.in l.ſi cum dotem, in §. tranſgrediamur. ff.
36 ſol.matr. Et ratio eſt, † quia pater pro dote filij poteſt ſe obligare. l.ſi cū dotem, in §.tranſgrediamur.ff.ſol matr.
37 & l.fi. C.de dote caut. non num. † vt etiam, quia naturalis caritas inter patrē, & filiū, & è contra non patitur inter eos aliqd eſſe ſiniſtri ſuſpicionis, & perfidiæ. arg. l. Aurelius §. Titius teſtamento.ff.de lib.cauſa.l.iſti quidē, ff.de eo, quod met.cauſa. Menoch.de præſumpt.lib.4.præſump.83.nu.37.

Contrarium tamen videtur decidere tex.in d.l.2. C. ne fid. dot. dentur, vbi dicitur ſatiſdationem nec à marito, nec à patre exigendam.

38. Eſt benè verum: † quod cum pater pro filio dotem ſuſcipiat, quod etiam
39 pro eo fideiubere dicitur: † vnde pater propter dotem ſuſceptam non tātum nomine filij, verum etiam proprio nomine cóueniri poteſt.d.§.trāſgrediamur. Salyc. & Bald. in d.l. fin. C.de dot.caut.nō num. Io.Pet. Anch. lib.1.quęſt.fam. quæſt.29.num.2.

40 Limit.11.† in muliere habente vſumfructum in bonis viri, quem no-
41 ſtrates dotalitium appellant: † nam

in

Digitized by Google

in eo fideiuſſores dare cogitur de vẽdo, & fruẽdo arbitrio boni viri. Guid. Pap. deciſ. 248. 249. & 250. Caſſan. in conſuetud. Burgund. Rub. 4. §. 6. nu. 1. 2. 4. & 5. Anton. Hering. de fideiuſſ. c. 6. num. 229.

42 Limit. 12. † in hypothecatione bonorum, & in datione pignorum, nam licet pro dote reſtituenda, datio fideiuſſorum damnetur, tamen hypotheca bonorum, & datio pignorum non damnantur; de hypotheca bonorum, quæ ipſo iure datur mulieri in bonis viri eſt, tex. in l. vbi adhuc. C. de iure dot. in l. vnica. C. de rei vxor. act. & in l. aſſiduis. C. qui pot. in pig. habe. & quod pro dote pignora accipi poſſint, de hoc ſunt iura clara tex. in l. vir vxori, in §. ſi mulier, ff. ad S. C. Vellei. in l. quod autem in §. ſi vxor à marito. ff. de donat. inter vir. & vx. l. 1. ff. qui pot. in pig. habeantur. l. quamuis, aliàs Calipodius. ff. de ſolut.

43 Sed quæ eſt † differentiæ ratio: cur pignus accipere liceat, non liceat autẽ
44 accipere fideiuſſores? † & maxime cũ paria ſint pignora, & fideiuſſores accipere. l. 4. §. quid eſt idonee, ff. de fid. lib. §. venditæ, inſtit. de rerum diuiſ. l. promiſſor. in §. ſi. ff. de conſt. pec. Io. And. in addit. ad Specul. de dot. poſt diuort. reſti. §. 1. num. 8 & 9. verſic. ſecundum Odofredum. Bal. Nouell. d. tract. de dot. par. 6. priuil. 20. nu. 10. dicit illam rationem differentiæ eſſe,
45 † quia per hypothecã, & pignus cauſę perfidiæ, maleuolentiæ, & inimicitiæ non generãtur, vt fit per fideiuſſores.
46 Quę ratio confirmatur: † tum quia pignus remanet in dominio debitoris mariti. l. reſcriptum in princ. ff. de
47 diſtract. pig. tum etiam † quia in dando fideiuſſore cõtumelia eſt, quæ nulla eſt in pignore. l. teſtamento in fin. ff. de teſtam. tut. vbi Bal. dicit, quod
48 † fideiuſſio eſt grauamen probo, & honeſto viro, cum fideiuſſores dare graue onus, & detrimentum ſit, vt ſupra in hac ſecunda part. ſect. 2. cap. 1. latè de hoc egimus.

Aduertenda tamen ſunt nonnulla in hac materia.

49 Primo, † quod priuilegium tacitæ hypothecæ, quod habet mulier in bonis mariti, dictæ mulieri etiam competit in bonis fideiuſſoris, qui interceſſit ex parte viri pro dote reſtituenda, in ijs caſibus, in quibus fideiuſſor pro dote reddenda internenire poteſt. Neguſ. de pignor. in 2. parte principali memb. 4. nu. 62.

50 Secundo, † quod talis fideiuſſor pro dote reſtituenda non poteſt agere, vt à dicta fideiuſſione liberetur, etiam quod diu ſteterit in obligatione, cum caſus ille reſtituendæ dotis non ſe obtulerit Bald. & alij, in l. ſi pro ea. C. mand. Bertazz. de clauſ. clauſula 43. glo. 3. num. 4.

Tertio, an maritus, qui fideiuſſorẽ dedit de dote reſtituenda: An iſto ca-
51 ſu dictam dotẽ alienare poſſit? Rom. ſing. 251. ego habui. Card. Alban. in ſuis lucubrat. ad Bart. in l. filiusfam. in §. diui. ff. de leg. 1. videntur firmare quod ſic, quod, & aduertit Sebaſt. Medic. de conſer. poſſ. nu. 76. verſic. 5. fallit, vbi determinat maritum fundum dotalem alienare poſſe ſi fideiuſſores dederit.

52 Quarto, † quod mulier pro dote reſtituenda fideiubens beneficio Velleiani priuatur. Anton. Hering. de fideiuſſ. c. 6. nu. 224. qui alios refert.

Quinto, non omitto in propoſito
53 etiam vnum adnotare, quod † mulier malè tractata à viro aufugiens, ſi demum ad virum redeat, poteſt ab ipſo fide-

fideiuſſorem de non offendendo petere. Bald.conſ.176.vol.1.& 240.vo-
54 lum.2.† ſed demum concludit, quod hoc totũ iudicis arbitrio remittitur, qui inſpectis, & conſideratis circunſtantijs, & qualitate facti hoc decidat ponderando multa. Primo, an iſta mulier iuſte aufugerit. Secundo, ſi maritus eſt zelotypus, moroſus, & ſæuus, & alia. Communiter tamen in hoc
55 Doctores volunt,† Quod ſi metuitur ſæuitia viri, quod malè ſit tractaturus reuerſam vxorem, quod iudex eum cogat ad præſtandam hanc ſatiſdationem de non offendendo. cap. litteras, & c.ex tranſmiſſa, de reſtit.ſpol.l.preſenti.§.pen.ff.de his, qui ad Eccl.confug. Anton. Gomeſ. de delict. cap. 6. nu.16. verſ. octauo fallit. Et dato, quod fideiuſſorem reperire nõ poſſit, quod ſtetur eius iuratoriæ cautioni Rimin.
56 conſ.crim 81. nu.37. & ſeqq. † quod intellige & declara: modo ſæuitia viri non ſit magna, & de qua ſummoperè timendum non ſit: aliàs ſecus quando ſæuitia mariti eſt magna, & vxor, niſi cum vitæ periculo, cum viro habitare poſſit. Abb. in cap per veſtras, n. 7. de donat. inter vir. & vxo. Aym. conſ.31. nu.4. Ceph. conſ.384. nu.7. vol. 3. nam tali caſu quando timetur de magna viri ſæuitia, tunc non poteſt cogi vxor ad virum redire, licet maritus iuret, aut caueat vxori de non offendendo, & maximè quando tuto commorari non poteſt cum viro abſque vitæ periculo. Aym. d. conſ.31. nu.4. Cephal.d.conſ.384.nu.7. & 66.
57 Natt. conſ 616. nu.26. & 11.† nam in arduis quis ſe cautionis fragilitati committere compelli nõ poteſt. Bald. conſ.240. nu.1. in 3. Ceph.d cõſ.384.
58 nu.66. & ideo vbi † perſonæ, & eius vitæ periculum vertitur, quis cautionis fragilitati ſe committere non debet. Bal. in l. ſancimus, in 4. not. C.de ſacroſ.eccl. Thomas Treuiſ.deciſ.45. nu.13. cum alijs ſeqq.
59 Vnde in ſimilibus † factorum contingẽtijs ſemper practicari vidi, quod mulier cõmittatur cuſtodiæ alicuius honeſtæ matronæ in aliquo loco tuto, vbi vir, vel eius parentes non poſſint illi vim aliquam inferre donec controuerſia finiatur, vel acceptabilis, & idonea cautio ſequatur d. c. ex tranſmiſſa, & d.c.litteras.
60 Poterit † tamen mulier interim iuſtè petere ſibi alimenta à viro præſtari. Rip. in l. 2. num. 2. ff. ſolut. matrim. Auf. ed. ad Capell. Toloſ. deciſ.77. vel fundum dotale locare pro annua penſione, quæ loco alimentorum eidem deſeruiat. Anton. Hering. d. tract. de fideiuſſ. c.6. nu.240.

SVMMARIVM.

1 *Nemo pro ſe ipſo fideiubere poteſt.*
2 *Actio, & paſſio uti contraria uno momento non poſſunt eſse in uno, & eodem ſubiecto, & circa idem, & ad idem eodem modo ſimul concurrere.*
3 *Vnum, quod eſt (ſecundum naturam) impoſſibile eſt, quod ſit duo, & duarum uice, & officio fungatur.*
4 *Fideiuſſor fideiuſſoris ſi daretur. ſ. ſequeretur, qd fideiuſſoriæ obligationi principalis obligatio præuia non eſset.*
5 *Nemo ſibi ipſi debitor eſse poteſt.*
6 *Nemo hæres à ſeipſo ſibi legatum, ſoluere, & conſignare poteſt.*
7 *Nemo ſibi ipſi libertatem adimere, uel dare poteſt.*
8 *Nemo ſibi ipſi hæreditatem reſtituere poteſt.*
9 *Nemo ſibi ipſi beneficium dare poteſt.*
10 *Nemo patronus poteſt ſe ipſum præſentare.*

11 *Præ-*

11 *Præſentatio de ſe ipſo facta uti ambitioſa non ualet.*

12 *Præſentare ſe ipſum licet quis non poſſit, poteſt tamen præſentationi de ſe factæ conſentire, ita quod talis conſenſus pro una uoce computatur, data in reliquis paritate.*

13 *Nemo ſibi ipſi donare, & uendere poteſt.*

14 *Nemo eſt ſibi ipſi par.*

15 *Nemo ſibi ipſi ſoluere poteſt.*

16 *Imperatiuus caret prima perſona.*

17 *Nemo ſibi iudex, & arbiter eſſe poteſt.*

18 *Nemo ſe ipſum generare poteſt.*

19 *Fideiubere in rem ſuam unuſquiſque poteſt.*

20 *Aliud pro ſeipſo fideiubere, aliud in rē ſuam fideiubere. Primum denegatur. Secundum conceditur.*

21 *Fideiubere in rem ſuam, eſt pro ſuo negocio, & in ſui utilitatem ſe obligare, quod benè fieri poteſt.*

22 *Procurator in rem ſuam eſt, qui alienas actiones commodo ſuo exercet.*

Nemo ſibi ipſi fideiuſſor eſſe poteſt.

CAP. L.

Trigeſimoſecundo. Satis notum
1 eſt pronunciatum illud: † quod nemo pro ſe ipſo fideiubere poteſt: iura de hoc ſunt clara, tex. in l. hæres à debitore in §. ſeruo, ff. de fideiuſſ. & in l. Tutor pupilli. ff. ad Vellei.

Et ratio ſatis palpabilis adducitur:
2 quia impoſſibile eſt, quod † actio, & paſſio tanquam contraria uno momento ſint in uno, & eodem ſubiecto, & circa idem, & ad idem eodem modo ſimul concurrant l. prætor. ff. de tut. & curat. dat. ab his. l. fin. ff. de off. præto. Ioſ. in l. debitori. num 4. C. de pact. &
3 etiam quia id, quod eſt † unum ſecundum naturam impoſſibile eſt, quod ſit duo, & duorum uice, & officio fungatur. Tum denique, quia tali caſu fi-
4 deiuſſoriæ † obligationi non datetur præuia principalis obligatio contra l. Græcè, in §. illud, ff. eod. & hanc regulam benè explicat Odd. de reſtit. in integ. part. 2. q. 54 art. 6. nu. 24.

5 Hinc eſt: † quod nemo ſibi ipſi quicquam debere poteſt l. legatum, & l. qui filiabus, in §. ſi ff. de lega. 1.

6 Hinc itidem fit, Quod † hæres à ſe ipſo ſibi legatum ſoluere, aut conſignare non poteſt. l. legatum. 1 16. ff. de leg. 1. l. Titia. 34. in fin. ff. de leg. 2.

7 Ab hoc pariter emanat, † quod nemo ſibi ipſi poteſt libertatem adimere, vel dare. l. ſed, & ſi, in §. ſi. ff. de hæred. inſti.

8 Ab hoc etiam fonte ſcaturit, † quod nemo ſibi ipſi hæreditatem reſtituere poteſt. l. 1. § ſi autem collegium. ff. ad S. C. Trebelli.

9 Ab hac etiam radice pullulat. † Qđ nemo ſibi ipſi beneficiū dare poteſt.
10 Et ideo patronus ſe † ipſum præſen-
11 tare non poteſt: Nam eius † præſentatio aliàs de ſe ipſo facta dicitur ambitioſa, & ideo non ualet: eſt benè ue-
12 rum, † quod poteſt conſentire præſentationi de ſe factæ in tantum, quod talis conſenſus auget unam uocem, & fabam, & operatur data paritate in reliquis, ut dicatur præſentatus à maiori parte patronorum Glo. in cap. cum in iure peritus in uerbo conſentiat de elect. Abb. conſil. 25. num. 3. uolum. 2. & in c. per ueſtras. num. 5. de iure patr. Barbat. conſ. 33. num. 13. uol. 2. Rocch. de iurepat. in uerbo. Nonorificum num. 20. Lamb. d. tract. lib. 2. part. 1. art. 8. quæſt. 8. principali fol. mihi 85. Rip. reſp. 2. num. 7. lib. 3. de iurepatronat. Brug. deciſ. Fiuiz. 20. num. 4.

num. 4. cum ſeqq. Rot. diuerſ. deciſ. 185. num. 1. par. 1.

13 Minus, † quis ſibi ipſi aliquid donare, ac vendere poteſt.

14 Vt itidem: † quia nemo eſt ſibi ipſi par. Marc. Anton. de Amatis deciſ. 51. num. 14. Anton. Hering. tract. de fideiuſſ. c. 7. num. 1. cum ſeqq.

Hinc itidem fit. Quod regulariter

15 † nemo ſibi ipſi ſoluere poteſt. Rot. Ianu. Mercar. deciſ. 32. nu. 4. diximus in tract. de ſolut. c. 71.

16 Et ideo ſolet dici. † Quod imperatiuus caret prima perſona. Glo. in l. ſi de te, in verbo imperate. ff. de recep.

17 arb. ſubdens hoc reſpectu, † quod nemo ſibi iudex, & arbiter eſſe poteſt.

18 Tādem ab hoc emanat, quod † nemo ſe ipſum generare poteſt. Anchar. conſ. 245. nu. 4. Alexan. conſ. 17. nu. 14. lib. 5. Magon. deciſ. Luceuſ. 8. num. 12.

19 Nec præmiſſis reſiſtit: quod † quis in rem ſuā fideiubere poſſit. l. de die, in §. 1. ff. qui ſatiſd. cogan. l. ſed ſi fideiuſſor. ff. de pactis.

20 Nam facilis eſt reſponſio: † quia aliud eſt pro ſe ipſo fideiubere, aliud in rem ſuam fideiubere: nam primū denegatur. Secundum vero permit-

21 titur, † nam fideiubere in rem ſuam eſt pro ſuo negotio, & in ſui vtilitatem ſe obligare. l. aliquando. §. ſi mu-

22 lier. ff. ad Velleia. † vt dicitur de procuratore in rem ſuā, qui alienas actiones ſuo commodo exercet. l. 4. ff. de re iud. l. 4. ff. de procur. l. ſi procuratorē, in §. fi. ff. mand. quod ſecus eſt in eo, qui pro ſe ipſo fideiubet.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſio adiecto ſolutioni facta non valet.*

2 *Adiecto ſolutioni promittens non obligatur, & nu. 5.*

3 *Adiecto ſolutioni promittens ſoluere, ſi ſoluit, benè ſoluit.*

4 *Promittens ſoluere adiecto ſolutioni ſi demum ſolutionem recuſat, iuridicè hoc facit.*

Fideiuſſio facta pro promittente ſoluere alij ſolutioni adiecto puta Titio, non valet.

CAP. LI.

1 TRigeſimotertio. Fideiuſſio præſtita ei, qui ſolutioni adiectus

2 eſt, non valet. Et ratio eſt: quia adiecto ſolutioni non obligatur, l. ſi mihi, aut Titio. ff. de fideiuſſ. l. ſed, & ſi filiofam. in §. 1. ff. de conſti. pecun. Azz.

3 in ſumma. C. eo. nu. 3. nam licet pro-

4 mittens ſoluere ſolutioni adiecto, ſi eidem ſoluit benè, ſoluat: Nihilominus ſi promittens ſoluere ſolutioni adiecto recuſat ſolutionem benè, &

5 iuridicè hoc facere poteſt: quia dicto ſolutioni adiecto non eſt obligatus. l. eum qui in §. qui ſibi, cum ibi nor. ff. de verb. obl. §. planè inſti. de inuti. ſtipul. diximus in tract. de ſolut. c. 49.

Fideiuſſio in delictis præſtita non opitulatur.

CAP. LII.

TRigeſimoquarto. Fideiuſſor in criminalibus ad pœnam: minuſque ad eius augmentum tenetur. Bar. in l. 1. num. 5. ff. de in lit. iur. qui dat cautelam ſeruandam ad hoc, vt etiam ad augmentū pœnę teneatur. Inquiens eſſe neceſſe, vt fideiubens non tantum promittat ſoluere omnem pœnam, & omnem cōdemnationem, quæ ſequitur ex maleficio illo, vel ex accuſa-

tione, vel ex inquiſitione, verum etiã opus eſt addere ex proceſſu.ſupra hac eadem ſectio.cap. 48. vbi latiſſimè.

Executor merus non tenetur cauere.

C A P. LIII.

TRigeſimoquinto. Quando ſumus in mero, & puro executore teſtamentario, vel alio eidem ſimili, tali caſu dictus merus executor ad cauendũ aſtringi non poteſt: & aſtrictus non tenetur, niſi teſtator contrarium iuſſerit. l. Diuus Pius. ff. ſi cui plus quam per legem falcidiam.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſio ſuper incerta ſumma ex calculis iuſtificanda, an valeat?*

2 *Stipulatio, & promiſſio ſuper incerta ſumma factæ non valent.*

3 *Fideiuſſio ſuper incerta ſumma ex calculis liquidanda, & certificanda, facta valet.*

4 *Certum eſt id, quod per relationem ad aliud fit.*

Fideiuſſio pro ſumma incerta, certificanda tamen factis calculis, an valeat.

C A P. LIV.

1 TRigeſimoſexto. Quærunt Doctores, †Fideiuſſit quis pro ſumma incerta: certificanda tamen factis
2 calculis: an talis fideiuſſio teneat? † Et licet ſtipulatio, & promiſſio factæ ſuper ſumma incerta non valeant. l. ita ſtipulatus. la grande. ff. de verb. oblig.
3 † Tamen in propoſito dicunt iſtam fideiuſſionem valere: cum in ea relatio fiat ad illud, quod apparebit, & liquidabitur in calculis: quo caſu ſatis dicitur certa hæc obligatio, cum poſſit
4 ex relato verificari. † Certũ enim eſt id, quod per relationem ad aliud fit. l. 4. §. ſi iudex. ff. de re iud. l. vbi autẽ, in §. 1. ff. de verb. ob. l. pen. ff. de ſent. quæ ſin. cert. quant. profer. & eſt tex. in pũcto, in l. ſi ita ſtipulatus à Seio. ff. de verb. obl. ita Dec. conſ. 72. nu. 11. vol. 2. alia poſuimus inf. hac ead. ſect. c. 60.

Fideiuſſoris rem creditor occupans à iure crediti ſui non cadit.

C A P. LV.

TRigeſimoſeptimo. Quæro, res fideiuſſoris à creditore occupatur, & detinetur, Num creditor ius crediti ſui perdat: ita quod veniat reſoluta, & extincta dicta creditoris obligatio? Et creditorem ius ſuum non amittere cenſuit Menoch. de recuper. poſſ. remed. 5. q. 12. nu. 40. cum ſeqq. qui huius dicti cauſa rationem aſſignat: quia factum fideiuſſoris à facto principalis eſt valdè diuerſum: nam ſicut ſunt diſtinctæ perſonæ, ita ſunt diſtincta facta: & ideo factũ vnius alterius eſſe non poteſt: vt ibidem aduertit nu. 42. quò fit, vt nec debitor principalis, nec fideiuſſor veniant ab eorum obligatione liberati.

SVMMARIVM.

1 *Mulieris obligatio ſolemnitatibus ſtatutarijs non adhibitis eſt ipſo iure nulla: vbi de ratione.*

2 *Quod procedit etiam, quod ſtatutum non annullet actum, nec pœnam imponat.*

3 *Et etiam quoad naturalem obligationẽ.*

4 *Idem concluditur in fideiuſſore mulieris, qui nec ipſe naturaliter obligatur.*

5 *Con-*

5 *Contrarium tenuerunt multi.*

6 *Prima opinio vera, & communis eſt.*

7 *Limitatur tamen quando fideiuſſor ſe obligauit vt principalis, principaliter, & inſolidum.*

8 *Fideiuſſor ſoluens pro muliere abſque ſolemnitatibus obligata, non habet regreſſum contra eam, & ab omni repetitionis commodo cadit.*

9 *Statutum annullans mulierum contractus ſine ſolemnitatibus ſtatutarijs factos, annullat etiam mandatum, quo mulier eius fideiuſſori tenetur.*

10 *Etiam quod mulier indemnitatem promiſerit.*

11 *Regula illa, quod mulier ſe obligans ſine ſolemnitatibus faciat obligationem nullam, recipit non nullas declarationes, & reſtrictiones.*

12 *Mulier quæ vult infringere contractum à ſe factum dicendo non interueniſſe ſolemnia, & proximiores non fuiſſe adhibitos, cum ſuam obligationem impugnet, ad hoc vt audiri poſsit debet multa articulare, & probare. Primo, quod proximiores adfuerint in loco tempore celebrati contractus, & quod potuerint interuenire, & nõ interuenerint, & quod fuerint habiles ad conſentiendum, nec aliquo impedimento impediti. Secundo, quod eſſent perfectæ ætatis, & maiores 25. ann. ciues, & haberent domicilium, in loco celebrati contractus, incolatum in ciuitate, & bonæ conditionis, & famæ. Tertio eſt probanda deſcendentia omnium ſtipitum per concludentes, & ueras probationes de gradu in gradum incipiendo à primo ſtipite uſque ad ultimum. Quarto eſt probandum, quod illi tales, qui qui prætenduntur proximiores non tantum ſint proximiores: uerum etiã ſucceſsibiles.*

13 *Mulier dicens in inſtrumento nominatos, proximiores, & eos ſic atteſtans eſſe: Demum contra eius aſſertionem docendo de contrario nullo modo uti mendax, & doloſa uenire poteſt.*

14 *Mulier neceſsitatibus, & urgentijs arctata contrahens, etiam abſque ſolemnitatibus, nihilominus efficaciter obligatur.*

Mulier contrahens ſolemnitatibus ſtatutarijs non adhibitis, nec naturaliter obligatur, minuſque dictę mulieris fideiuſſor.

CAP. LVI.

1 SIcut † mulier ſe obligans ſine ſolemnitatibus à ſtatuto requiſitis obligationem ipſo iure nullam facit: quia ſtatutum cenſetur reſiſtere actui à principio, & inducere dictam ſolẽnitatem pro dictæ obligationis forma. Ang. conſ. 160. col. 2. verſ. contrarium dico, & col. fin. verſ. ſed quia ex prædictis. Rom. conſ. 437. in primo dubio. Soci. conſ. 93. col. penult. verſ. poſtremo hæc concluſio. & conſ. 112. col. 6. verſic. quarta difficultas lib. 1. & conſil. 130. col. 2. verſic. & quantũcumque lib. 2. Calcan. conſ. 13. col. 1. Arret. conſil. 22. col vlt. verſic. venio nunc ad ſecundum, & conſil. 73. col. 4. verſic. his ergo præmiſſis. Tiraq. qui alios citat. de legibus connub. glo. 4. num. 2. & ſeqq. verſic. ex quo illud aſſumitur, & verſ. ſeq. Plot. de in lit. iurand. §. 5 num. 47. verſic. lex autem Lambert. de contract. eorum quibus ſine certa ſolemnit. contrah. permiſſum non eſt gloſ. 16. in uerbo non ualeat. q. 1. num. 1.

2 Quod procedit etiam, † quod ſtatutum expreſsè actum nõ annullaret, & pęnam non imponeret Ang. conſ.

Digitized by Google

170.per totum. Tiraq.d.gloſ.4.nu.5. verſic. & benè facit Alex.conſil.37.in princ. lib. 1.

3 Et † hæc adeo ſunt vera, vt nec mulier ſic contrahens naturaliter obligetur. Bart.in l.cum lex.col.pen.verſ.ſed iuxta prædicta ff.eod.de fideiuſſ. Angel.d.cóſ.160 col.2.verſ.cum igitur, & col.fin. verſ.ſed, quia ex prædictis. Rom. d conſil. 437. in primo dubio. Caſtrenſ.conſ.124. col.1.lib.1. Arret. d. conſ.22. col.fi. verſ. venio nunc ad ſecundum Socin.d.conſ.93.d.verſic. poſtremo hæc concluſio. Calcan. d. conſ.13.col.1. Tiraq.loco præcitato. nu.12. verſic.ex his autem Plot. d.§. 5.nu.47. verſ.lex autem, & verſic.ergo ſequitur Lambert. d.gl.16.in verbo non valeat. q.3.num.5.

4 Igitur † ſicut mulier ſine ſolemnitatibus ſtatutarijs contrahens ſe, nec naturaliter obligat, ita, & ipſius mulieris fideiuſſor naturaliter non obligabitur, & ratio eſt, quia fideiuſſor accedens obligationi per mulierem ſine ſolemnitatibus à ſtatuto requiſitis contractæ (vt dictum eſt) nec etiã naturaliter obligatur: vnde de eius obligatione nulla erit habenda ratio. Certum eſt enim, quod fideiuſſor nõ accedit non obligato ſaltem naturaliter l. fideiuſſor obligari, in §. fideiuſſor ff. de fideiuſſ. Tiraq. de leg. connub.d.gl.4.nu.14.verſic. hinc dici poteſt Iaſ.in l.ſi non ſortem in prin.in 4. not.ff.de condit.indeb. Plot.de in lit. iur. §. 5. num. 47. d. verſ. lex autem, & verſ. ergo ſequitur. Lambert.dict. glo.16.quæſt.4.num.10.cum ſeq.vbi reſpondet tenentibus contrariam ſententiam.

5 Contrarium tamen,† quod imo fideiuſſor tali obligationi mulieris accedere poſſit,& efficaciter obligetur, tenuerunt. Alberig. de ſtat. lib. 1. quæſt.181. Alex. in add. ad Bart.in l. Marcellus in princ. in littera A. ff.eo. Tiraq. d. tract. de leg. connub. dict. gloſ.4.num.14. poſt verſiculum hinc dici poteſt. Caſt.conſ.434. col. fi. nu. 3. verſ. quarto videtur obſtare lib. 1. Lambert. d.glo.16.q.4.nu.9.

6 Tenẽdo † primam opinionem quæ vera, & communis eſt, Quod fideiuſſor accedens obligationi mulieris factæ ſine ſolemnitatibus à ſtatuto requiſitis non obligetur,

7 † eam limita, quando fideiuſſor ſe obligauit, vt principalis principaliter, & in ſolidum, nam hoc caſu benè ſubſtineri eius obligationem voluerunt Lambert. d. gloſ. 16. q. 6. num. 15. Petr. Caball. conſ.36. num.7.

Illud tamen veriſſimum eſt in pro-

8 poſito, † Quod quando fideiuſſor obligatur, & ſoluit, non habet mulierem obligatam, nec contra eam regreſſum habet: & eſt ac ſi interceſſiſſet animo donandi.

9 Et ratio eſt, † quia ſtatutum annullat omnem obligationem mulieris ſic contrahentis. quo fit, vt etiam annullet mandatum, quo mulier eius fideiuſſori tenetur. Alberig. dict. tract. de ſtat. quæſt. 181. Tiraquel. dict. gloſ. 4. num.14. verſic. hinc dici poteſt. Caſtr. d.conſil.434. nu.1. verſic. quarto videtur lib.1 Lamb. dict. glo.16.quæſt.9.num.22.& quæſt. 10.

10 num.23. † etiam quod tali fideiuſſori mulier indemnitatem promiſerit. Lamb. d.loco.q.11.num.24. Alexan. conſil.29 num.14.& 15.lib.7. Caball. d.conſ.36. nu 9.

Non omitto etiam vnum in hac materia addere. Quod concluſio ſu-

11 pra in principio firmata.† Quod mulier ſe obligans ſine ſolemnitatibus

ſta-

ſtatutarijs faciat obligationem ipſo iure nullam, recipit non nullas declarationes.

12 Et prima illa eſt, † Quando mulier, quæ vult dicere contractum à ſe factum nullum ex defectu interuentus duorum proximiorum: & ſic ſolemnitatis non ſeruatę dixit in inſtrumento propinquos proximiores, plus etiam quod in dicto inſtrumento tales adhibiti ſimpliciter enuncientur proximiores. Nam tali caſu cum veniat contra inſtrumentum à ſe factum, & ſuam obligationem impugnet, ad hoc vt audiri, & obtinere poſſit, requiritur, vt per eam articulentur, & probentur multa. Et primo, quod proximiores adfuerint in loco celebrati contractus, & quod potuerint interuenire, & non interuenerint, & ſic quod fuerint præſentes, & habiles ad conſentiendum, nec aliquo impedimento impediti. Caſt. conſ. 124. nu. 11. verſic. 2. videndum, volum. 1. Arton. Soliloq. 17. Tiraqu. de leg. connub. gloſ. 8. num. 51. q. 7. & nu. 113. & infra, cum alijs relatis ab Horat. Carp. ad Stat. Mediol. c. 328. nu. 161. cum ſeqq. Menoch. de arbit. iud. lib. 2. cent. 3. caſ. 212. num. 2. Corn. conſil. 241. de duobus num. 7. lib. 2. Paſſerr. conſil. 147. nu. 40. Amat. deciſ. March. 46. num. 22. Secundo etiam requiritur, quod iſta mulier probet, quod tales proximiores per eam prætenſi, eſſent habiles ad præſtandum conſenſum, & ſic maiores 25. annorũ, & eſſent ciues, & haberent domicilium in loco celebrati contractus, & incolatum in ciuitate; nec non, quod eſſent bonæ conditionis, & famæ. Grati. deciſ. March. 38. nu. 2. 3. & 5. Tertio pariter per iſtam fœminam probãda venit deſcendentia omnium ſtipitum de gradu in gradum incipiendo à primo ſtipite vſque ad vltimum plenè, & concludenter. Caſt. d. conſ. 124. nu. 11. ſignanter Petr. Caball. conſ. 166. difficultas nu. 9. cum ſeqq. Quarto eſt ẽt vltra præmiſſa iuſtificandum per iſtã fœminam, ad hoc, vt ex hoc nullitatis capite obtinere poſſit, quod illi tales, qui per eam proximiores prætenduntur, non tantum ſint proximiores, verum etiam ipſi mulieri ſucceſſibiles. Alexan. in l. fi. nu. 6. C. de milit. teſt. & conſ. 189 nu. 2. vol 3. Iaſ. in l. non ſolum. nu. 2. verſ. iſtud etiam. ff. de nou. oper. nunci. Porti. inſti. de legit. agnat. tut. in princ. nu. 3. verſ. ex quo inferũt doct. Pereg. de fideicom. art. 21. nu. 10. qui alios citat. Hier. Gabr. conſ. 86. num. 3. aliàs 106. num. 3. 12. & 32. volum. 1.

13 Secunda pariter declaratio ſit. † Quando mulier, in contractu per eam facto, fatetur, & atteſtatur tales eidem proximiores eſſe: & ratio illa aſſignatur, quia mulieri aſſerenti in contractu per eam inito tales eſſe eidem proximiores creditur, ita quod ſi demum vult docere de nullitate cõtractus ob ſolemnitatem agnatorum proximiorum omiſſam, dicendo eos non eſſe proximiores non debet audiri: ſed tãquam doloſa, & mendax à limine iudicij prorſus repelli debet. fuit dictũ originale Fulgoſ. in conſil. 219. viſis binis proceſſibus. col. 3. ad medium. verſic. rurſus poſito. qui in fortioribus terminis hoc eſſe verum vult, etiã quod mulier ſine tali aſſertione eſſet præſens, & tacens, & pateretur talem aſſertionẽ fieri eidẽ ſe nõ opponendo, nec cõtradicẽdo. Et hãc pariter ſententiã ſecuti fuerũt Lamb. de cont. mul. glo. 11. q. 17. ſub nu. 95. cũ alijs Tiraq. de leg. cõnubia. glo. 8. q. 16. nu 136. q licet

licet anceps videatur in huius articuli reſolutione, tamen demum ſub nu. 142. hoc pro regula firmat limitando duobus modis. Et hoc idem tenent Steph. Fed. in ſuo tract. de legũ interpret. par. 2. verſ. item debet intelligi, qui hoc dictum optimis fundamẽtis, & rationibus cõprobat. Carp. ad Stat. Med. c. 328. nu. 354. benè Alex. conſ. 122. quoniam abundè. nu. 2. verſic. tamen contra dictos lib. 6. qui hoc pronunciatum multis modis comprobat, & illuſtrat. Et nouiſſimè hoc idem firmat Steph. Grat. deciſ. March. 234. qui licet ſub nu. 7. videatur dicere cõtrariam opinionem veriorem eſſe: tamen ſub nu. 18. verſ. tamen in eo caſu, de quo agebatur addit hoc indubitatum, quãdo ſumus in perſona, in qua veriſimiliter alij proximiores nõ poterant eſſe noti, & ciuitas erat populoſa: vt etiam quando talem aſſertionem facit in alijs contractibus, nam ex hoc, cum videatur approbare, & confirmare primã aſſertionem, videtur, quod nõ amplius eam impugnare poſſit, ſi non ex alio, ſaltem ex capite geminationis: & maxime cum actũ ſemel approbatum, & ratificatum amplius illum impugnare non poſſit, vt ibidem dicitur in dicta deciſ. nu. 21. verſic. prętetea quicquid. Et multum cõferunt ad pręmiſſa, quę deduximus ſupra in hac 2. part. ſect. 6. cap. 3. num. 149. cum multis ſeqq.

14 Tertia itidẽ ſit declaratio, † Quando mulier vrgentibus neceſſitatibus facit contractum, & ſic quando mulier facit obligationem neceſſariam: Nam tunc in contractibus mulierum non exigi, ac deſiderari ſolemnia voluerũt Iaſ. conſ. 17. nu. 19. vol. 3. Aym. conſ. 115. nu. 5. Rol. conſ. 21. nu. 15. vol. 3. Ceph. conſ. 51. nu. 21. in prima part. Surd. conſ. 367. num. 27. vol. 3. Socin. iun. in l. ſciendum, nu. 67. ff. de verb. obl. & in l. filiusfam. in §. diui. num. 41. ff. de leg. 1. Vinc. de Franc. deciſ. 237. num. 4. in 2. part. Carp. ad Stat. Mediol. cap. 328. num. 12. cum ſeqq. & latè id à nobis explicatum fuit ſupra hac ead. ſect. 8. c. 3. nu. 73. cum alijs ſequentibus.

SVMMARIVM.

1 *Iurans non fideiubere, ſi demum pro paupere fideiubet: An obligetur.*

2 *Laicus, qui prius iurauit non fideiubere, ſi fideiubet obligatur, clericus non.*

3 *Iurans non fideiubere, ſi demum fideiubet indiſtinctè non obligatur.*

4 *Quãdo quis à principio iurauit aliquod licitum non facere, ſi demum facit, tunc tale ſecundo loco factum non valet, ſed primum iuramentum omninò ſeruandum eſt.*

5 *Actus factus contra iuramentum de non faciendo, & ſi cum iuramento fiat, eſt ipſo iure nullus.*

6 *Filia, quæ ſemel iurauit ſe nolle conſentire alienationi ſuæ dotis, niſi coram iudice ordinario, & in caſu veræ neceſsitatis, non poteſt poſtea conſentire etiam cum iuramento alienationi extraiudiciali.*

7 *Iuramentum ſeruandum eſt, quando abſque diſpendio ſalutis æternæ ſeruari poteſt.*

8 *Iurans non fideiubere, ſi pro amico paupere fideiubet, ualet dicta fideiuſsio.*

9 *In neceſsitatibus ſemper proximo noſtro ſubuenire tenemur.*

10 *Mercator, qui ſe de cætero nolle exercere mercaturam iurauit, poterit tamen non obſtante tali iuramento eam exercere, ſi aliàs commodè viuere non poſsit.*

11 *Qui iurauit ſe non fore de tali magiſtratu,*

ſtratu, nec ſuſcepturum tale officium, poterit nihilominus talis eſſe de tali magiſtratu & officio non obſtante tali iuramento.

12 *Qui iurauit tale factum non reuelare, poterit attamen ſuper illo teſtificare.*

13 *Iuramentum illicitum, temerarium, contra bonos mores, nutritiuum peccati, & fontem pietatis exhauriens non eſt ſeruandum.*

14 *Iuramentum peccati nutritiuum eſt ipſo iure nullum.*

15 *Iuramentum non debet eſſe uinculum iniquitatis.*

16 *Pacta contra bonos mores, & turpitudinem continentia omninò repelluntur, modo obſeruantia aliud non ſuadeat.*

17 *Iurans non fideiubere, ſi neceſſitate vrgente fideiubet, iuridicè fideiubere dicitur.*

18 *Neceſſitas facit de improbabile, & inconceſſibili, probabile, & conceſſibile.*

19 *Neceſſitate coactus iuramentum uiolare non dicitur.*

Quæſtio. Iurans non fideiubere: ſi demum pro paupere fideiubet, an obligetur?

CAP. LVII.

1 QVæſtio. † Iurãs pro nemine velle fideiubere: ſi demum ab amico egeno rogatus fideiubet, an dicta fideiuſſio teneat?

2 Oldrad. conſil. 96. † quidam iurauit, diſtinguit inter clericum, & laicum: inquiens laici fideiuſſionem tenere, clerici non: cum eidem à iure fideiuſſio interdicatur.

Sed Marſ. in rub. eod. num. 204. Hanc Old. diſtinctionem impugnat,
3 † firmans abſolutè primam obligationem ad iuramenti obſeruantiam arctare, & fideiuſſionem per eum vltimo loco factam non valere. Nititurque ad ſic credendum his fundamentis.

4 Primo, † quia quando quis à principio iurauit aliquid licitum non facere: ſi demum illud facit: tunc tale ſecundo loco factum nõ valet, ſed primum iuramentum omnino ſeruandũ eſt. glo. in c. licet mulieres de iureiur. in ſexto. Bart. in l. ſi prædium. C. de iure dot. Fely. in c. cum M. Ferrarienſis in pen. col. de conſt. And. Gail. lib. 2. obſer. 147. nu. 18. & 19. Bero. quæſt. fi. n. 27. Paris. conſil. 17. lib. 4. Alex. conſ. 16. vbi Add. lib. 3. Couar. in epitom. de ſponſ. part 2. cap. 4. nu. 9. Gabr. de iureiur. concl. 1. quibus in
5 locis concluſionem firmant, † quod actus factus contra iuramentum de non faciendo, etiam ſi cum iuramento fiat, ſit ipſo iure nullus.

Secundo: Confert optimum ſimi-
6 le, † quod de ſiia dicitur, quæ ſemel iurauit ſe nolle conſentire alienationi ſuę dotis, niſi coram iudice ordinario, & in caſu neceſſitatis veræ, nam poſtea non poteſt conſentire, etiam cum iuramento alterato extraiudiciali, cum tale iuramentum ſit contrarium priori licito, & honeſto. Spec. d. empt. & vend. §. tertio loco. verſ. quid ergo: cuius dictũ ſequuntur Ferd. Vaſq. de ſucceſſ. creat. §. 158. Simon. de decret. lib. 3. tit. 8. nu. 195. qui dicit cõmunẽ.
7 Teſſa. deciſ. 123. nu. 19. † & maximè cum tale iuramentum abſque diſpendio ſalutis æternæ ſeruari poſſit. c. cũ contingat. & ca. ſi verò. de iureiur.

8 Contrarium. Quod in o talis † fideiuſſio valeat, modò amico pauperi ſit præſtita, voluerunt. Io. And. ad Specul. in rub. de iureiur. Gemin. in c. fin.

de for. comper. Archid. in c. non eſt contra.22.q.1. Barb in c.ſi verò il pri mò de iureiur. Fely.in d.cap.cum M. Ferrarienſis. col.3. & ſeq. Aufred.ad Capell.Toloſ.q.130. Marant.in Specul.par.6.ar.9.nu.50.Couar.in c.quãuis par.1.§ 6.nu.7.de pactis. Ant.Heting.de fideiuſſ.c.1.num.63.qui alios refert dicens iſtam opinionem veriorem,æquiorem, & communiorem,& nos idem firmauimus ſupra concluſiuè procedendo in hac ſecunda part. ſect.4.c.10. Fulcitur autem hæc opinio his rationibus.

9 Primo, † quia in neceſſitatibus ſẽper proximo noſtro ſubuenire tenemur. c.paſci. 85.diſtin. c.ſicut 47.diſtinct. ita quod ſi non facimus peccamus. Archid. in c. ſicut. 12. quæſt. 1. vnde per iuramentum noſtrum nos non poſſumus ab hoc onere,& debito ſubtrahere.c.ſi diligenti,de for.compet.c.innocens in fi. verſ. iuſiurãdum in verbo indigenti 22.q.4. Panor. in c. ſi verò col.3. de iureiur.

10 Secundo, † qui ſe de cætero nolle exercere mercaturam iurauit, poterit nihilominus non refragante tali iuramento mercaturam exercere, ſi aliter commodè viuere non poſſit. Archid. in c.animaduertendum.22.q.2.Abb. in c.ſi verò,col.3.de iureiur. Stracch. de mercat. part.3.nu.37.

11 Tertio, † qui iurauit ſe non fore de tali magiſtratu, nec ſuſcepturum tale officium etiam, quod millies eligeretur. Poterit tamen iſte talis fungi dictis magiſtratu, & officio, etiam non obſtante eius iuramento. l.fi.in princ. ff. ad municip. & de incol. Roman. ſing.517 quid ſi vnus.

12 Quarto, † qui iurauit aliquid fidei ſuæ commiſſum ſeruare in ſecreto, & nunquam reuelare: poterit attamen ſuper tali facto teſtificari,& ad ſe examini ſubijciendum aſtringi. Capell. Toloſ.q.240. Marant. conſ.43 nu.8. Menoch. de arbit. caſ.345.nu.4. Maſcard.de prob concl.5. nu.50.cũ ſeq. Gail.lib.1.obſer 100. num.45.& 6.

13 Quinto, † iuramentum illicitum, temerarium,contra bonos mores,nutritiuum peccati, & fontem pietatis exhauriens vti non obligatorium non eſt ſeruandum,& maxime, quia is dicitur peccatum committere,qui iurat ſe homini egenti prodeſſe nolle, & indubitatum eſt, quod quis ad pec-
14 candum † ſe iuramento valido aſtringi non poteſt: cum tale iuramentum ſit ipſo iure nullum. gl.in c.conſtiterit, in verbo non teneri extra de teſti.
15 aliàs iuramentum † eſſet vinculum iniquitatis, contra c.quantum de iureiur.c.inter cætera.22.q.4.

16 Sexto facit: † quia pacta contra bonos mores,& turpitudinem cauſę cõtinentia omninò repelluntur l. iuriſgentium.§ generaliter, & l.ſi vnus.§. pacta. ff.de pact.l.pacta. C. de pact.licet ergo pacta inuiolabiler ſeruanda ſint: tamen hoc non habet locum (vt in propoſito) quando neceſſitatis ratio aliud ſuadeat: eo,quia obſeruantia pactorum redderet ea illicita, & contra bonos mores ad cap. quamuis, de pact.in 6.

Ex quibus ceſſant ponderationes ex aduerſo factæ per Hypp. de Marſil.quia procedunt,quando quis nulla ratione, & neceſſitate vrgẽte vult facto iurato contrauenire ad eius vtili-
17 tatem,quod iura damnant: † ſecus verò eſt, quando hæc facit neceſſitate vrgente, & ad effectum ſubueniendi viro egeno, & pauperi, & in neceſſi-
18 tate conſtituto: & ratio eſt,† quia neceſſitas facit aliquid probabile, & cõceſſi-

ceſſibile, quod aliàs improbabile, & inconceſſibile eſſet. l.qui poterunt.ff. de manum.teſt. Rol.conſ.1.num 70. vol.2. Ferret.de duell.nu.6.quo fit vt
17 neceſſitate † coactus iuramentũ violare non dicatur c.ſi verò, de iureiur. Rodean. de reb. Eccl.non alien.tit.de cauſa alen.nu.48. Sebaſt.Med.de caſi. fortui.par.1.q.6.num.35.

Alia diximus ſupra in hac eadem ſect.c.30 & in hac eadem 2.par.ſect. 4.ſub cap 10.

SVMMARIVM.

1 *An iurans non fideiubere, ſi pro amico egeno fideiubet efficiatur periurus.*

2 *Iurans ſe nolle ludere, ſi pro ludente fideiubeat, vel ipſi pecuniam mutuo dat, uel ludentem doceat, ludatq. pro alterutro, periurus efficitur.*

3 *Iuramentum etiam metu extortum requirit abſolutionem.*

4 *Quod lege permittente fit pœnam non meretur.*

5 *Qui lege permittente iuramentum violat periurus non efficitur.*

6 *Legis promiſſio pro gratia, & abſolutione habetur.*

7 *Qui iurat ſe velle perſiſtere in lite vſq; ad finem ſi demum iuſtis de cauſis liti renunciauit, peieraſſe non dicitur.*

8 *Clericus in caſu neceſſitatis, etiam non obſtante iuramento abſque abſolutione, agere poteſt.*

9 *Quis in caſu neceſſitatis poteſt venire contra iuramentum proprium, abſq; incurſu periurij, & maxime quando copia ſuperioris, qui habilitare poteſt, non poſsit haberi.*

10 *Neceſſitas, quando eſt celer, res Eccleſiaſticæ, etiam abſque ſolemnitatibus alienari poſſunt.*

11 *Neceſsitas, & impoſsibilitas excuſant quem à periurio.*

12 *Periurus non eſt, qui ex iuſta, & legitima cauſa deſerit iuramentum.*

13 *Iurans tenere in aliquo loco hoſtagia, ſi non habet ibi quid comedere poſsit, ibi dicta hoſtagia tenere aſtringi non poteſt.*

An iſte ſic iurans fideiubendo efficiatur periurus.

CAP. LVIII.

1 Sed difficultas ſtat, † An iſte talis ſit effectus periurus: quia non obſeruato iuramento, vel non petita prius, & obtenta abſolutione pro amico egeno, & paupere fideiuſſit?

Et quod ſit effectus periurus: ijs medijs oſtendi poſſe videtur.

2 Primo per ſimile, de eo, † qui iurauit ſe nolle ludere, nam ſi demum iſte pro ludente fideiubeat, vel ipſi pecuniam det mutuo, vel ludentem doceat ludatque pro alterutro, periurus fit. Bal.in Auth.interdicimus. C.de epiſ. & cler. Marant.in Spec. part.6. art.9. nu.46. Caccialup.de Lud.num.63.& dicit gloſ. in l. Lucius, ff.de his, qui not. inf.

3 Amplius, quia † iuramentum, etiã metu extortum, abſolutionem requirit. Mart.Laud.conſ.36.num.19. Couar.in c.quamuis, par.1.§.5.nu.3.de pact.in 6.& vari.reſol.c.4. nu.7.

Contrarium tamen eſt verum iſtũ eſſe à periurio excuſatum, & abſolu-
4 tione non egere: quod † enim lege permittente fit, pęnam non meretur,
5 & qui lege permittente † iuramentum violat peieraſſe non dicitur: nam
6 legis promiſſio pro gratia, † & abſolutione habetur. l.fin. ff. qui ſatiſd. cogan. l.fin.in princip.ff.ad municip. l.Gracchus. C.ad l.Iul. de adult. cap. cum eſt illa. 12. q.3. Maſcard. de probat.

Digitized by Google

16 *Valet argumentum de hypotheca, & pignore ad fideiuſſionem.*

17 *Contingentia non ſolent aliquid ponere, & determinare.*

18 *Habendus eſt reſpectus ad id, quod vt plurimum fit, & non ad id, quod aliquando ob hominum malitiam contingit.*

19 *Triſtes euentus non ſunt conſiderandi.*

20 *Prohibitus alienare, quod non cenſeatur prohibitus fideiubere multi authores hanc opinionem tenentes referuntur.*

An prohibita alienatione cenſeatur prohibita fideiuſſio.

CAP. LIX.

1 QVæro itidē, † An prohibita alienatione, etiam verbis multum generalibus, & prægnantibus, & etiā alienationis latiſſime ſumpto vocabulo: etiam cenſeatur prohibita fideiuſſio?

Et videbatur primo aſpectu dicendum, quod ſic.

2 Primo, qui aliàs, † quod vna via prohiberetur, alia concederetur, contra l. ſcire, in §. ſi mater ff. de excuſat. tut. cap. cum quid. vbi Dyn. & alij de reg. in 6.

3 Secundo, † quia mediante obligatione bonorum deuenitur ad alienationem, vt etiam ex præſtatione fideiuſſoris, caſu quo debitor principalis non ſoluerit.

4 Tertio, † quia prohibito fine, videtur etiam prohibita omnia ea, per quæ
5 ad finem itēditur: cum qui † vult conſequens, velit omne neceſſarium antecedens. l. ad rem mobilem. l. ad legatum. ff. de procurat. l. oratio. ff. de ſponſ.

6 Quarto, † quia prohibitus alienare, nec occaſionem dare poteſt, per quam alienatio ſequatur. Ceph. conſ. 175. nu. 5. Menoch de præſumpt. lib. 6. præſumpt. 93. num. 2.

7 Imò † omnes modos debet euitare is, cui alienatio prohibita eſt, ne alienatio ſequatur gl. in l. ſi ita quis, in §. ea lege. ff. de ver. oblig. Silua. conſ. 25. nu. 12. Rol. conſ. 31 nu. 27. & 84. nu. fin. vol. 1. Natt. conſ. 110. num. 11. & conſ. 111. nu. 1.

8 Quinto, † quia venditione prohibita omne eius præambulum prohibitum cēſetur Bart. in l. quorum. ff. de pign. Soc. iun. conſ. 119 num. 5. vol. 2. Natt. conſ 470. nu. 2. & 474. num. 21. Burſat. conſ. 151. num. 42.

9 Sexto, † quia prohibito effectu, omnis cauſa prohibita cenſetur. Menoch. de præſump lib. 6. præſump. 93. Oſaſch. deciſ. Pedam. 101. num. 9.

In contrarium tamen eſt veritas,
10 † quod prohibita alienatione à canone, lege, ſtatuto, contrahente, teſtatore, Principeque non cenſeatur prohibita fideiuſſio.

11 Primo, † quia prohibitio alienationis eſt odioſa, omnes in l. filiusfam. in §. diui. ff. de leg. 3. Dec. cōſ. 337. nu. 5. 513. nu. 6. 635. nu. 11. & 639. nu. 8. & contra ius commune, ſecundum quod vnicuique licitum eſt de rebus ſuis ad libitum diſponere. l. in re mandata. C. mād. l. 2. ff. ſi quis à parent. manum. fuer. Iaſ. in l. 1. num. 29. de adoptio. ergo ſtrictè intelligi debet. l. dudum. C. de contrah. emp. vnde non erit extendenda ad fideiuſſionem.

12 Secundo, † quia prohibita alienatione, non ſtatim dicitur prohibita fi-
13 deiuſſio. Cum alienatio ſit † tantum is actus per quem dominium trāsfer-
14 tur. l. 1. ff. de fun. dot. quo fit, † vt alienatione prohibita tm̄ ille actus prohibitus

Digitized by Google

bitus cenſeatur, per quem dominium transfertur ſtrictè, & propriè loquendo, gl. in l. in ambigua. ff. de leg. Caſtr. in l. ſcite. ff. de leg. Alex. conſ. 41. vol. 6. Soc. conſ. 75. nu 2. vol. 1 igitur cum fideiuſſione interpoſita, & præſtita nulla ſequatur alienatio minus ab initio dominium in creditorem transferatur. Meritò.

15 Tertio, † prohibita alienatione non cenſentur prohibita obligatio, oppignoratio, & hypothecatio bonorum Ang. in l. benignius. ff. de leg. Bal. in l. fi. C. de rebus alic. non alie. Arret. conſil. 75. circa præſentem num. 1. vol. 1. A fin. de execut. in prolelog. nu. 5. Barnab. Corn. dec. Lucenſ. 10. nu. 14. 15. & 16. Carroc. deciſ. 117. nu. 19. Anto. de Gamar. dec. Luſit. 107. nu. 2. Bal. in c. 1. in §. aut ſi libellatio, in fin. quibus

16 mod. feud. admit. Ergo idem † erit in fideiuſſione cum valeat argumentum de hypotheca, & pignore ad fideiuſſionem, & è contra.

17 Quarto, † futura contingentia, non ſolent aliquid ponere, vel determinare, quia iuxta dictum Philoſophi, de futuris contingentibus nulla eſt determinata veritas, nam poſſunt eſſe, &

18 & non eſſe, ſed potius † habendus eſt reſpectus ad id, quod fit vt plurimũ, non quod ob hominum malitiam aliquando cõtingit. l. nam ad ea. ff. de leg.

19 & maxime cum triſtes † euentus non ſint habendi in conſideratione. l. inter ſtipulantem, in §. ſacram. ff. de verbor. oblig. igitur cum poſſit eſſe, quod fideiuſſor, etiã non ſoluat, ideo de hoc, quod ſoluat nulla eſt habenda ratio.

20 Et † quod prohibitus alienare, & quod plus ſe obligare, nõ dicatur prohibitus fideiubere, dixerunt. Bald. de ſtat. in verbo fideiuſſor nu. 6. & in l. fi. num. 7. verſ. ſtatutum dicit C. ad S. C. Maced. Carp. ad Stat. Med. c. 162. nu. 82. & cũ hac opinione pertranſit Ant. Hering. in ſuo tract. de fideiuſſ. cap. 1. num. 120.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſsio debet continere ſummã certam, vel ex futuro euentu, aut per relationem ad aliud certificãdam, aliàs non valet.*

2 *Summa certa ea habetur, quæ vel ex futuro euentu, aut per relationem ad aliud certificanda veniat.*

3 *Etiã quod pro forma requireretur certa, & præciſè ſummæ expreſsio.*

4 *Quando certa ſumma non eſt relicta, tũc in eius liquidatione recurritur ad arbitrium boni viri, & iudicis.*

Fideiuſſio debet continere ſummam certam, aliàs ratione incertitudinis non valet.

CAP. LX.

1 FIdeiuſſio debet continere ſummã certam, vel ex futuro euentu, aut per relationẽ ad aliud certificandam, aliàs non valet, quod quomodo procedat fuſiſſimè explicat. Ant. Hering. d. tract. de fideiuſſ. c. 10. à nu. 70. vſq; ad 90. & quod fideiuſſio rei incertæ nulla ſit, eſt tex. in l. ità ſtipulatus. ff. de ver. oblig. & ità cauit Decia. conſ. 72. num. 10. & 11. vol. 2. Hering. d. loco nu. 71. qui ex Amar. deciſ. 4. Marchiæ

2 num. 29. inquit, † & ſummam certam eam dici, quæ vel ex futuro euentu, vel per relationem ad aliud certificã-

3 da venit, † etiam quod pro forma requireretur certæ, & præciſè ſummæ expreſſio, & ſpecificatio. Quo fit,

4 quod quando certa ſumma † non eſt relicta, tunc in eius liquidationem recurritur ad boni viri, & iudicis arbitrium.

trium.l.ſi quando.ff.vt leg.nom.cau. adde quæ ſupra traduntur in hac ead. ſect. cap.54.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſio errore iuris, & facti infirmatur. & nu 3.*
2 *Errans non conſentit.*

Errore inefficax redditur fideiuſſio.

CAP. LXI.

1 Errore fideiuſſio inualida redditur, etiam quod errans in iure errauerit, l.ſi quis.ff.de fideiuſſ.& ratio
2 eſt, † quia errans non conſentit. l. ſi per errorem.ff.de iuriſd.om.iud.l.cũ teſtamentum. C de iur. fact.ign.l.ſed hoc ita.ff.de acq. pluu.arcenda.l.non idcirco.C.de iur.& fact.ign. Anchar.
3 conſ.228.num.2. & † quod fideiuſſio errore iuris, & facti infirmetur tradit Ant.Herin.in ſuo tractatu de fideiuſſ. c.19.num.1.cum ſeq.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſio vi, & metu extorta non valet.*
2 *Nihil magis eſt contrarium conſenſui, quam vis, & metus.*
3 *Fideiuſſio metu mortis, corporis cruciatu, vel minis capitalibus contracta nullius eſt virtutis.*
4 *Etiam quod alius pro creditore, vel debitore fideiuſſori vim intulerit.*
5 *Fideiuſſor pro relaxatione carcerati acceptus, ſi dicta fideiuſſio fuit meticuloſa, nec ad pœnam, nec ad reum ſiſtendum tenetur.*
6 *Vi, & metu probatis non ſuffragatur clauſula in inſtrumentis apponi ſolita non vi dolo, & metu, etiam concurrente iuramento.*
7 *Clauſula non vi dolo, & metu de conſuetudine notariorum apponi ſolet.*

Fideiuſſio vi, & metu extorta nullius eſt efficaciæ.

CAP. LXII.

1 Fideiuſſio vi, & metu extorta, nullius eſt virtutis. † Cõſenſui enim nihil magis contrarium eſt, quamuis, & metus, l.nihil conſenſui. ff.de reg. iur. l.ſi donationis. C.de his, quæ vi.
3 met. cauſ.& † ideo ſi ob metum mortis cruciatum corporis, vel capitales minas quis fideiuſſerit coactus huius fideiuſſionis nulla eſt habenda ratio. l.2.& l.fin. C.de his,quæ vi, & met. cauſa. l.1. ff. quod metus cauſa. Natt.conſ.50. num.20. volum.1.
4 Quod † procedit non ſolum, ſi creditor, aut debitor fideiuſſori vim, metumque intulerint, verum etiam ſi
5 alius pro eis; & ideo † fideiuſſor pro relaxatione carcerati acceptus, ſi fideiuſſio fuit meticuloſa, nec ad pœnam, nec ad reum ſiſtendum tenetur. Afflict.deciſ.148. Farin.de carc. & carcer.lib 1.tit.4.quæſt.35. per to-
6 tum. Et hæc † procedunt probatis vi, & metu: nam ipſis iuſtificatis non tãtum procedunt prædicta, verumetiã nihil operatur clauſula in inſtrumentis apponi ſolita non vi dolo, & metu, ſed ſponte, etiam concurrente iu-
7 ramento. Patet, † quia talis clauſula de conſuetudine notariorum apponitur, vnde parum operatur. Bart. in l. 1.q.6.ff.de iure cod.patet etiam, quia hæc clauſula operatur in dubio: ſecus quando de mente clarè conſtet: nam tunc nullius eſt efficaciæ. Hond. conſ.23.nu.43.& conſ. 29. nu.50. & 51.vol.1. Eodẽ enim modo,quo partes fuerunt inductæ ad contrahendum,

dum, etiam pari ratione ad apponendam iſtam clauſulam cõtractui acceſſoria. Menoch. de præſump. lib. 3. pręſump. 126. nu. 30. par. ſ. diximus. ſect. 10. cap. 43 infra.

Dolo, & fraude, fideiuſſio inita non attendenda.

CAP. LXIII.

Fideiuſſio fraude, & dolo inualida redditur, vt multis exemplis hoc comprobat. Ant. Hering. de fid. c. 19. num. 25. & in ſpecie. nu. 29. cum ſeqq.

Fideiuſſio blandis, & doloſis verbis facta non obligat, cuius dicti exempla referuntur multa.

CAP. LXIIII.

Fideiuſſio blandis, & doloſis verbis inducta fideiuſſorem nõ obligat: puta ſi in ea ineunda fuerit promiſſum, quod pignora tradẽtur, & id nõ fuerit factum. Vt etiam ſi promiſſum ſit infra tale tempus fideiuſſorem à fideiuſſione liberare, & hoc nõ fuerit effectuatum. Vt etiam multis alijs modis hoc cõtingere refert. Ant. Hering. d. tract. c. 19. nu. 41. cum ſeqq.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſsio ſi non valet vt fideiuſsio, valet vt iuſsio.*

2 *Acceptilatio ſi non ualet vt acceptilatio valet tamen vt pactum.*

3 *Stipulatio ſi vt ſtipulatio ſuſtineri non poteſt, poteſt tamen vt pactum ualere.*

4 *Teſtamentum, ſi non ualet, ut teſtamentum ſuſtinetur tamen in uim codicillorum.*

6 *Nuptiæ ſi in uim nuptiarum non ualent, ſuſtinentur ut ſponſalia.*

6 *Aliud eſt iubere, aliud fideiubere.*

7 *Solus iuſſus fideiuſsio, & interceſsio dici non poteſt.*

Fideiuſſio ſi non valet, vt fideiuſſio, valebit tamet vt iuſſio.

CAP. LXV.

1 Fideiuſſio † ſi eſt, quod formam inutilis, inualida, & inefficax, & ſic ſi non valet, vt fideiuſſio, valebit tamen vt iuſſio. §. item inutilis, inſti-
2 tuti. de inutil. ſtip. † Vnde acceptilatione habetur, quæ ſi non valet, vt acceptilatio, valet tamen vt pactum. l. an
3 inutilis. ff. de acceptil. † vt, & pari ratione de ſtipulatione dicitur, quæ ſi, vt inutilis non ſubſiſtit, nihilominus in vim conuentionis, & pacti ſuſtine-
4 tur. l. 1. §. cum. ff. de conſtit. pecun. † & de teſtamẽto nullo traditur, quod va-
5 leat in vim codicillorum. † Et de nuptijs inualidis, quod in vim ſponſalium ſuſtineantur. Videatur Ant. Heringer. in ſuo tract. de fideiuſſ. cap. 11.
6 nu. 154. cum ſeq. & aduerte, † quod aliud eſt iubere, aliud fideiubere. l. 1.
8 § quid ergo. ff. quod iuſſu. † Nec ſolus iuſſus fideiuſſio, & interceſſio dici poteſt. Bartol. in l. ſi domina. ff. ad Velleian.

TRA-

TRACTATVS DE FIDEIVSSORIBVS

SECVNDÆ PARTIS PRINCIPALIS.

TITVLI.

GESTA PER PRINCIPALEM, AN, ET QVANDO PROSINT, & noceant fideiuſsori, & è contra. Et de communicatione, & non communicatione beneficiorum inter debitorem principalem, & fideiuſſorem, & è contra, & ſic, an, & quando immunitates, exemptiones, priuilegia, beneficia, indulta, prærogatiuæ, exceptiones, iura, & facta per reum, & principalem debitorem proſint, & noceant fideiuſſori, & è conuerſo. An, & quando beneficia, indulta, immunitates, exemptiones, priuilegia, gratiæ, prærogatiuæ, iura, defenſiones, & geſta per fideiuſsorem iuuent, & noceant reo principali. Et enumerantur caſus LI. Materia certè ſatis pulchra, elaborata praticabilis, & curioſa.

SECTIONIS NONÆ.

SVMMARIVM.

Geſta per principalem, an, & quando noceant fideiuſsori, & è contra.

1 *Mora principalis nocet etiam fideiuſsori, niſi mora creditoris, quoad ipſum fideiuſſorem præceſſerit, num. 2. & 8. Contrarium tamen. num. 10.*

Secus è contra, quia mora fideiuſſoris principali non nocet. num. 6.

3 *Mora principalis nocet fideiuſſori, ſiue commiſsa ſit omittendo, ſiue committendo.*

4 *Mora principalis nocet fideiuſsori, etiam ſi principalis in mora conſtitui non poſſit.*

5 *Itē ei nocet ſiue datus ſit ante moram, ſiue poſt moram acceſserit.*

9 *Mora principalis nocet fideiuſſori quoad perpetuandam obligationem.*

Secus quo ad pœnam, niſi ſpoponderit in omnem caſum nu. 12.

10 *Fideiuſsori magis fauetur quo ad moram, quam ipſi principali.*

11 *Moram fideiuſſor poteſt purgare infra ſex menſes, reus verò infra duos, vel tres.*

13 *Mora principalis nocet fideiuſſori, etiam quo ad augendum obligationem, quando fideiuſſit in omnem caſum.*

14 *Reus ſi moram purgare non poteſt, poteſt tamen eam purgare fideiuſſor.*

15 *Fideiuſſor laborat morbo alieno, & ideo facilius ei ſubuenitur.*

16 *Mora principalis grauior reputatur, quam fideiuſsoris.*

17 *Fideiuſsor de iudicio ſiſti debitoris moroſi, moram ob dies lapſum purgare poteſt.*

Geſta

Digitized by Google

Geſtá per reum, & principalem debitorem, an, & quando proſint, & noceant fideiuſſori, etiam è contra: Geſta per fideiuſſorem, an, & quando iuuent, & noceant reo principali. Et enumerantur multi caſus.

C A P. I.

1 MOra † principalis debitoris nocet fideiuſſori: ſecus eſt in mora fideiuſſoris, quæ non nocet principali.

2 Regulariter. † Mora principalis rei debendi præiudicat fideiuſſori, niſi creditoris mora quoad fideiuſſorem præceſſerit, ſunt verba tex. in l. mora 88. ff. de verb. oblig. Bar. in l. cum filiusfamil. 48. num. 1. d. tit. Iaſ. in d. l. cum filiusfam. in §. ſi ſtipulatus. nu. 3. qui dicit quid ſeruandum in obligationibus faciendi.

3 Ampliatur, † etiam quod mora ſit commiſſa omittẽdo. Praſ. Pap. in forma libelli contra plures reos debendi. §. ſolutionem facere. nu. 1. vbi firmat, moram debitoris nocere fideiuſſori, ſiue dicta mora, vel culpa ſit incurſa faciendo, & committendo, ſiue negligendo, & omittendo.

4 Ampliatur ſecundo, † etiam quod principalis debitor non poſſit in mora conſtitui ex perſona ſua, adhuc tamen mora principalis nocet fideiuſſori. Iaſ. in l. ſi pupillus. nu. 4. ff. de verbor. oblig.

5 Extende tertio, † vt non tantũ procedat, quãdo fideiuſſor fuit datus ante moram, verũ etiam ſi poſt moram acceſſerit. l. ſi ſeruum, in §. nũc videamus in fin. ff. de verb. oblig. d. l. mora rei, & l. vinum, vbi Alex. num. 9. ff. ſi certum pet. l. centum capuæ, verſic. nec oportebit. ff. de eo, qui cer. loc.

6 Lim. 1. † in mora fideiuſſoris, quæ non nocet principali: licet enim mora principalis debitoris noceat fideiuſſori, tamen nõ eſt è conuerſo, quod mora fideiuſſoris noceat principali. d. l. mora, vbi dicitur, quod mora fideiuſſoris ipſi ſoli nocet.

7 Limit. 2. † quando poſt factã oblationem per fideiuſſorem reus fuerit in mora: nã tunc mora debitoris non nocet fideiuſſori. Matth. Matteſil. ſingul. 174. & præſertim quando facto, & culpa debitoris mora commiſſa fuit Auguſt. Bero. conſ. 193. nu. 36. vol. 1.

8 Limit. 3. † quando mora creditoris præceſſit, quo ad fideiuſſorem. Petr. de Rauen. ſing. 764. & habetur in d. l. mora, ff. de verb. oblig.

9 Lim. 4. & intellige † regulam prædictam procedere quoad conſeruandam obligationem ex interitu ſpeciei: ſecus verò eſt quoad augendam: quia tali caſu, mora principalis debitoris non nocet fideiuſſori: Bart. in l. centum Capuæ num. 2. & 8. ff. de eo, qui cert. loco, vbi facit longam diſtinctionẽ, & in iſtis terminis procedunt quæ ponit, & reſpõdendo ad d. l. mora firmatur. Ant. Hering. tract. de fideiuſſ. cap. 24. num. 156.

10 Et aduertas, † Quod fideiuſſori magis fauetur circa moram commiſſam per ipſum reum principalẽ, quam
11 ipſi reo principali. † Et ideo fideiuſſor poteſt purgare moram infra ſex menſes, reus autem infra duos, vel tres. Iaſ. in l. vinum, num. 14. ff. ſi certum pet.

12 Etiam ſcias. † Quod fideiuſſor, qui in omnem caſum ſpopondit tenetur, & ad vſuras poſt moram principalis debitoris, l. quæro, in princ. ff. locat. l. initio. ff de pact. inter empt. & vend.

quod

quod procedit non tantum in contractibus bonæ fidei, d. l. quæro, verum etiam ſtricti iuris. l. ſi ſeruum Stichũ. §. nũc videamus. ff de verb. obl. Bero. d. conſ. 193. num. 43. lib. 1. regulariter enim mora principalis debitoris perpetuat, obligationem fideiuſſoris. d. l. ſi ſeruum Stichum in §. nunc videamus in fi. ff. de verb. oblig. ſed d. obligationem non auget. Rom. conſ. 270. num. 7. Alex. in l. 1. nu. 2. & 3. ff. de in

13 lit. iur. † Sed ſi in omnem caſum fideiuſſor interceſſit tenetur ad vſuras, & omnes alias acceſſiones, quibus obligatus extitit principalis. l. ſi poſtea. ff. rem pup. ſal. for. l. ſi quis pro eo in §. ſi nummos. ff. eo. l. centum Capuæ. ff. de eo quod cert. loc. Alex. conſ. 34. nu. 7. lib. 2. Beroi. d. cõſ. 193. nu. 41. lib. 1. poſuimus ſupra ampl. 3. & ſect. 5. cap. 1. num. 13. Carp. ad Stat. Mediol. part. 2. cap. 189. num. 10.

14 Sed quid † ſi reus purgare moram nequeat: an etiam fideiuſſor à moræ purgatione repellatur. Et quod non, & ſic quod fideiuſſor moram purgare poſſit, licet hoc reo interdictum ſit faciunt. l. ſancimus. C. de fideiuſ. Anto. Hering. de fideiuſſ. c. 27. par. 5. nu. 25.

15 † & ratio eſt, quia fideiuſſor laborat morbo alieno, & ideo, vt dictum ſupra proxime, facilius ei ſubuenitur l. legem. C. de nat. lib. Roncag. in l. 3. §. vbi duo. num. 83. & 194. & in l. duos reos. nu. 3. ff. de duobus reis. Magon. deciſ. Floren. 57 nu. 61 & Lucenſ. 92.

16 nu. 6. & 29. † Mora enim principalis grauior reputatur, quam fideiuſſoris l. mora. ff. de verb. oblig. Salyc. in l. ſemel mora, in 2. q. principali. nu. 27. ff. ſol. matrim. Anton. Hering. d. tract. de

17 fid. c. 24. nu. 124. † Iterum, quod debitoris moroſi ob diei lapſum fideiuſſor de iudicio ſiſti morã purgare poſſit, ita quod cõtra eum ad pœnam procedi nequeant, faciunt d. l. ſancimus. C. eod l. & ſi poſt tres. ff. ſi quis caut. Menoch. de arbit. caſ. 40. Gram. deciſ. 95. Oſaſch. 49. nu. 11. & 12. Moſcat. in prax. fid. par. 2. q. 1. per totum.

SVMMARIVM.

1 *Culpa rei principalis nocet fideiuſſori, etiam quod reus non ſit ſoluendo.*

2 *Culpa fideiuſſoris reo principali non obſtat.*

3 *Culpa fideiuſſoris ei nocet quando venit ex natura contractus.*

Culpa rei debendi nocet fideiuſſori, ſed non è contra.

CAP. II.

1 SI † contingat reum eſſe in culpa, Talis rei principalis culpa afficit fideiuſſorem, etiam quod reus non ſit

2 ſoluendo, † ſed non è conuerſo, nam culpa fideiuſſoris non nocet reo: Bald. in l. ſi quis iniquum in §. ſi is pro quo,

3 num. 1. & 3. ff. quod quiſque iur. † Et vnum aduerte, quod ad hoc, vt culpa fideiuſſoris ei noceat requiritur, quod veniat ex natura contractus. Bart. in l. exceptione. num 6. ff. eod.

SVMMARIVM.

1 *Delictum principalis an, & quando noceat fideiuſſori, diſtinguitur.*

2 *Delictum principalis non nocet fideiuſſori quo ad inducendam obligationẽ.*

3 *Idem quoad iam inductam augendam.*

4 *Delictum rei nocet fideiuſſori, quod ad actionem conſeruandam.*

5 *Delictum principalis nocet fideiuſſori: quando fideiuſſor delicto conſentit.*

6 *Delictum rei principalis nocet fideiuſſori quando obligatio, & actio ſunt exceptione eliſæ.*

7 *Delictum principalis regulariter fideiuſſori non nocet.*
8 *Minuſque prodeſt ad liberationem conſequendam.*
9 *Factum alterius, alteri nocere non debet.*
10 *Culpa alterius, alteri non debet eſſe nociua.*
11 *Nocentis reſpectu innocens puniri non debet.*
12 *Fideiuſſor non habet cauſam lucratiuã, ſed tractat de damno euitando.*

Delictum rei principalis an, & quando noceat fideiuſſori.

C A P. I I I.

1 Delictum rei, an, & quando noceat fideiuſſori, diſtingue vt per Bart. in d.l.ſi quis iniquum, in §. ſi is pro quo. num. 1. ff.quod quiſque iur. & per Alex. in l.quoties. C.de precib.
2 imp.offer.qui dicunt, † quod ad inducendã obligationem, delictum principalis non nocet fideiuſſori; ſecus verò eſt ad actionem iam natam augẽdam, vel conſeruandam, quia tũc nocet, niſi ſit exceptione eliſa quia: tali caſu delictum principalis fideiuſſori non obeſt. Vel dic melius, & clarius, quod aut primo loco agitur de inducenda obligatione contra fideiuſſorem, & tunc delictum rei principalis non nocet fideiuſſori l. ſi in pignore ff. eod.
3 † aut, & ſecundo delictum tendit ad obligationem iam natam augendam, & tunc idem.l.1.ff.de eo, per quem factum erit. l. centum Capuæ. ff. de eo
4 quod cert. loc. † aut, & tertio delictũ actionis conſeruationem reſpicit, & tunc nocet, & maxime quando actio
5 erat iam exceptione eliſa: † niſi fideiuſſor conſentiat, d.l.ſi quis iniquum,
6 in §.ſi is pro quo, vbi gl. † ſecus verò eſt, ſi actio non erat exceptione eliſa. Quia tunc non nocet d.l. mora. ff. de verb.oblig.l.ſi ſeruum. §.nunc videamus d.tit.
7 Regulariter † autem dolus, & delictum principalis fideiuſſori non nocet.l.fin.ff.de pactis.l.2. C.ad Turpill. l.apud Celsũ.in §. Auctoris. ff.de dol. excep. Sebaſt.Medic.de cõpenſat.p.2.
8 q.4.nu.2.& 7 † ſicut nec prodeſt ad liberationem cõſequendam l.1 & l.ſententia. C.de fideiuſſ. Anto.Hering.de fid.c.27.par.4. nu.41. & c.24.nu.172.
9 & ratio eſt 1 † quia factum alterius alteri nocere nõ debet, quam ei, qui fecit l.de pupillo. §.ſi pluriũ. ff. de nou. oper.nunc.l.neq; infantes. ff.de fideicom. lib. l. procurator ff de dol. mal.
10 excep.l.4.ff.de tab.exhiben. † nam alterius culpa alteri nõ debet eſſe nociua, delictum enim non egreditur perſonam ſui Authoris l.7. C. de cenſ. & cenſit.lib.11.& id potiſſimum eſt ſpe-
11 ctandum, ne † reſpectu nocentis puniatur innocens l.fi.in fine. C.de his, qui latr.occ.l.ſi quis in ſuo, in §.legis. C.de inoff.teſt.l.cum ratio.in princip. ff.de bon.damn.alia etiam ratio dedu-
12 citur: † quia fideiuſſor nõ habet cauſam lucratiuam: ſed tractat de damno euitando, vnde non mirum ſi dolus principalis debitoris, fideiuſſori non noceat d.l. apud Celſum in §.Authoris. ff.de dol. excep. inquit Vinc. Hondad.conſ.111.nu.57 par.1.

S V M M A R I V M.

1 *Factum rei principalis non obeſt fideiuſſori niſi conſentiat.*
2 *Fideiuſſoris facto principalis non læditur, nec iuuatur.*
3 *Fideiuſſoris factum à facto principalis multum diſtat.*

Fa-

Factum principalis debitoris non nocet fideiuſſori: minus factum fideiuſſoris nocet principali debitori.

CAP. IV.

1 FActum rei † principalis debendi non nocet fideiuſſori, niſi fideiuſſor dicto facto conſentiat. l. 1. ff. de alie. iud. mut. cauſa fact. l 3. § ſi is pro quo. ff. quod quiſque iur l. & fideiuſſor. ff. de re iud. & ibi Bald. & Salyc. in l. fin C. de fideiuſſ. Mandoſ. de inhib. q. 68. num. 2. DD. omnes in l. fin. ff. de
2 pact. † Idem etiam eſt è cõuerſo: nam fideiuſſoris facto principalis debitor non læditur, nec iuuatur. l. & hæredi in fin. & l. fideiuſſoris, ff. de pact. l. ſi cũ exceptione in §. Labeo vbi Albert. ff.
3 quod met. cauſa. Et ratio eſt: † quia fideiuſſoris factũ à facto principalis eſt valdè diuerſum, nam ſicut ſunt diuerſæ perſonæ, ita ſunt diſtincta facta. Menoch. de recuper. remed. 5. q. 12. num. 41. & 42.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſor non tantum ad ſortem: verum etiam ad augumentum ſorti factum tenetur.*

2 *Fideiubens pro conducente domum vltra penſionem, etiam ad maſeritias, & ſuperlectilia domus conductæ tenetur.*

Augumentum ſorti principali factum extenditur ad fideiuſſoriam.

CAP. V.

OBligationi fideiuſſoriæ accedit omne id, quod principali obli-
1 gationi accreſcit: † fideiuſſor enim nõ tãtum ad ſortem: verum etiam ad additamentum ſorti factum tenetur. l. ſi ab vno, ff. vt leg. nom. cau. Marſil. in rub. eo. q. 8. nu. 95. verſ. item, & vltra prædicta Boeri. deciſ. 314. Rom. ſing. 153. & 550. an fideiuſſor intercedens. Cepol. caut. 126. illc qui quos ſequitur. Surd. deciſ. 212. nu 9. & diximus
2 in hac 2. part. ſect. 5. cap. 2. & 3. † quò fit, vt intercedens pro conducente domum, nõ tantum teneatur ad penſionem, verum etiam ad ſuperlectilia, & maſeritias domus conductæ.

SVMMARIVM.

1 *Præſcriptio interrupta contra vnum ex correis contra alium etiam interruptam cenſetur.*

2 *Præſcriptio interrupta contra principalem non dicitur interrupta contra fideiuſſorem, etiam ſi ſe vt principalis, & cum iuramento obligauerit. num. 4.*

Nec etiam è contrario. num. 3.

5 *Fideiuſſor, & principalis tenentur diuerſi obligationis ſpecie.*

6 *Interruptio contra principalem non prodeſt contra fideiuſſorem ignorantem, & non citatum.*

7 *Præſcriptio interrupta contra principalem non afficit fideiuſſorem, niſi ex dicta interruptione fideiuſſor in mala fide veniret conſtitutus.*

Interruptio præſcriptionis contra principalem facta non nocet fideiuſſori: & è contra.

CAP. VI.

1 LIcet in duobus † reis debendi interruptio præſcriptionis facta per vnum Correum, vel contra vnum ipſorum alijs proſit, & noceat. l. fi. C. de
2 duobus reis. † Tamẽ hoc ſecus eſt inter principalem debitorem, & eius fideiuſſorem: nam in eis petitio debiti

facta cõtra reum principalem per creditorem, & rei verum dominum non inducit interruptionem præſcriptionis contra dicti rei fideiuſſorem, ip-
3 ſumque non afficit: & è contra interruptio facta contra fideiuſſorem non nocet reo principali. Bal. in l.tã mandatori.num 25.verſ.quæro quod ſi fideiuſſor.C.de non num.pec.quæ pro-
4 cedunt † etiam quod fideiuſſor ſe vt principalem principaliter, & in ſolidum obligauerit: & etiam quod cum iuramento. Bart.in l.cum quis, in §.ſi quis pro reo.num.6.& 7 ff.de ſolutio. vbi dicit, cã huius dicti rationem eſſe:
5 † quia reus, & fideiuſſor tenentur diuerſa obligationis ſpecie: cum vna ſit principalis, alia verò acceſſoria obligatio Abb in c.illud in vlt.col.nu.24. verſ.quæro, an extra de præſcript.qui dicit hoc ideo eſſe: quia interruptio prodeſt tantum exercenti, quaſi reſtringatur actus ad certam perſonam.
6 † Et quod interruptio præſcriptionis contra principalem facta non noceat fideiuſſori, & è contra quòd interruptio facta contra principalem nõ profit contra fideiuſſorem ignorantem, & non citatum eſt gloſ. in l. cum quis in §.ſi quis pro reo ff.de ſoluti.Alex.in l.mora rei. ff.de ver.oblig. Ang.conſ. 32.Cardin. Alba.in lucubr. ad Bart.in rubr.de fideiuſſ. num.7. & tenent hoc idem Cyn. in l. fin. C. de ann. except. vbi Bald.& Ang.Imo. in l.ſi ſeruum, in §.nunc. ff.de verb. oblig. Felyn. in d.c.illud nu.15. verſ. decima concluſio. Balb. de præſcript. in tertia par.6. par.principalis quæſt.4.num.47.cum ſeqq. Pute.deciſ.512.nu.1. & 3.in 2. part. Chiſin. deciſ. 174. in manuſcriptis. Anton.Hering.tract.de fideiuſſ. c.27 par.5.num.28.
7 Limit.† prædicta quando ex interruptione facta contra reum principalem, etiam fideiuſſor eſſet in mala fide conſtitutus, vt etiam è contra: nam tali caſu huiuſmodi mala fides exiſtẽs, in vno, afficit etiam alium. Abb.in d. c.illud num.24. verſ.ego dico.

SVMMARIVM.

1 *Abſolutio à iuramẽto ad effectum agendi conceſſa principali debitori, non prodeſt fideiuſſori.*

2 *Et ideo ſi per inſtrumentum, & cum iuramento duo ſe obligant in ſolidum, & vnus petit abſolutionem à iuramento coram iudice Eccleſiaſtico, & facit inhiberi iudici ſeculari, ex hoc non tollitur, quin poſſit fieri executio contra alium debitorem.*

Abſolutio à iuramento conceſſa principali debitori, non ſuffragatur fideiuſſori, quin contra ipſum poſſit fieri executio.

CAP. VII.

1 SI † per ſuperiorem eccleſiaſticum impertiatur alicui principali debitori abſolutio à iuramento ad effectum agendi: talis abſolutio non ſuffragatur eius fideiuſſori, quin contra illum inſtrumenti executio fieri poſſit: Iaſ.in l.1.num.3.C.de diuerſis re-
2 ſcriptis. Qui dicit † quod quãdo duo ſe obligant in ſolidum cum iuramento, & inſtrumento, & vnus petit abſolutionem à iuramento in foro eccleſiaſtico volens probare inſtrumẽtum eſſe vſurarium, & propterea facit inhiberi iudici ſeculari, quod poterit fieri executio contra aliũ debitorem, quib. adde Marſ.in rub.eo.nu.274 q. 36. benè Arret. noſter conſ.33. incip. cõſultatio præmiſſa verſ. ſecundũ dubium.nu.2.ibi, & ideo dicebat Bald.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Inhibitio facta per iudicem Eccleſiaſticum ſeculari ad fauorem principalis debitoris talis inhibitio non prodeſt fideiuſſori.*

2 *Exceptiones competentes reo principali etiam competunt fideiuſſori.*

3 *Inhibitio facta per iudicem Eccleſiaſticum ſeculari ad fauorem rei, non proderit fideiuſſori, ne poſſit capi: fallit ut num.7.*

4 *Executio poteſt fieri contra fideiuſſorem pendente lite cum principali abſque uitio attentatorum.*

5 *Inhibitio per iudicem appellationis facta ad fauorem unius non prodeſt alteri.*

6 *Inhibitio ad inſtantiam fideiuſſoris conceſſa non opitulatur principali ne conueniri poſſit.*

Inhibitio facta principali debitori, ne pendente lite ſuper abſolutione à iuramento moleſtetur non prodeſt fideiuſſori.

CAP. VIII.

1 SI cōtingat. † Quod inhibitio concedatur principali debitori, ne pendente lite, ſuper abſolutione à iuramento moleſtetur, talis inhibitio non prodeſt fideiuſſori. Hyppol. de Marſil.ſing.125. vbi firmat, quod li-
2 cet exceptiones † cōpetentes reo principali, etiam competant fideiuſſori. l. omnes. ff. de exceptio. Tamen ſi reus
3 † principalis dicit inſtrumētum vſurariū coram iudice Eccleſiaſtico ſuo, & fideiuſſoris nomine, & fecerit per iudicem Eccleſiaſticū iudici ſeculari inhiberi, ne procedat ad capturam: talis inhibitio non proderit fideiuſſo-
4 ri, ſed poterit grauari, & capi. † Et qđ pendente lite contra reū executio poſſit fieri contra fideiuſſorem non obſtante litis pendentia, & vitio attentatorum, dicit Surd.deciſ.301. num.6.
5 † Imò inhibitio facta per iudicem appellationis in fauorem vnius non prodeſt alteri, tāquam res inter alios acta. cap. Romana. §. in alium de appel. vbi Franc. Auguſt. Bero. q. famil 77. nu. 8. dum inquit, quod inhibitio facta ad inſtantiam principalis non prodeſt fideiuſſoribus. Quinct. Mand. de inhibitio q.47. & 68. qui ad partes diſputat, & dicit articulum dubium, tenendo negatiuam.

6 Ampl. † hoc idem eſſe, ſi fideiuſſor dicit inſtrumentum vſurarium, & obtinet inhibitionem: nam nihilominus creditor poterit cōuenire principalem debitorē. l. creditor, in princ. ff. mand. Marſ. tub. eod. q.36. nu.274. & ſing.225. incip. tu ſcis regulam eſſe. Lancellot. de attentatis. l b.1.c.3. nu.150 Aug. Bero. d q. fam 77 nu.8. Mand. de inhibit. q.48. & 68. Hond. conſ.50. nu.37. vol.1. Muſca t. in prax. fid. par.2. quæſt.8. num.18. cum ſeqq. Anton. Hering. d. fid. c.27. par.5. nu. 51. & 52. Surd. d. deciſ.301. num.5. & diximus ſupra proximè.

7 Limit. † quando fideiuſſor eſſet nominatus in petitione inhibitionis, ſeu in inſtantia facta per debitorem in illa obtinenda, quia tunc inhibitio conceſſa ad fauorem principalis debitoris, etiam prodeſt fideiuſſori Mand. de inhibitionibus. q.47. nu.1. & q.68. qui nu.8. dicit concluſionem hanc veram in fideiuſſore contractus, quod ſecus ait in fideiuſſore iudicij.

SVMMARIVM.

1 *Ceſſionis bonorum beneficium conceſſum principali non iuuat fideiuſſorem: etiam num.4. vbi de ratione.*

2 *Fideiuſſor non obſtante beneficio ceſſionis bonorum elargito ſuo principali nihilominus tenetur ſoluere.*

3 *Quinquennalis dilatio principali conceſſa non prodeſt fideiuſſori.*

4 *Beneficium ceſſionis bonorum eſt perſonale.*

5 *Creditor fideiuſſorem recipiens id potiſſimum agit, quod ſi facultatibus labitur debitor in ſubſidium à fideiuſſore ſuum conſequatur.*

Beneficium ceſſionis bonorum principali debitori conceſſum non iuuat fideiuſſorem.

CAP. X.

1 SI debitori principali conceditur beneficium ceſſionis bonorum, talis conceſſio nõ ſuffragatur fideiuſſori §.fin. inſtit. de replicat. l. hæres à debitore.§.quod ſi ſtipulator vbi Bar. nu.1.& 2.ff.eo. Iaſ.in §.fi. in 4.col.nu. 25.vbi Ang.nu.10.Inſt.de actio.doct. in l.1.C.qui bon.ced.poſſunt. Bald.in l.tam mandatori. C.de non num. pec. Matth.Brun.de ceſſio.bon.q.8. ceſſio principalis debitoris, an fideiuſſori proſit nu.16.& 20. dum vult, quod
2 † fideiuſſor non obſtante principalis debitoris ceſſione bonorum eidẽ conceſſa, tenetur ſoluere, qui id etiã am-
3 pliat † ad quinquẽnalem dilationem, & notat Arret.in § fi.nu.3.verſic.non quod exceptio perſonalis. inſtit.de replicat.Guid.Pap.deciſ.211. ad fin.nu. 3.verſ. ſed an ceſſio bonorum. Cum. ſuper rit.Sicil.c.95. num.30. Siluan. conſ.24.nu.1. qui ex Bart. Ang. Arret. Caſtr. & alijs hanc ſententiam communem, & veram eſſe atteſtãtur. Carpan.ad Stat.Med.nu.408.nu.18.lib.1. Carolus de Graſs. in tract. de except. ad materiam. ſtatut. excludentis omnes exceptiones except. 17. num.67. Ioan. Bernardus Moſcat. in ſua prax. fideiuſs.part.2 q.8.num.21. Ant.Hering. de fid.c.20.§.15.nu.34. qui hoc dictum duobus modis limitat, & 27.
4 par.4.nu.99. & ratio † huius pronunciati ea eſt, quia nõ tantum hoc beneficium perſonale eſt, verum etiã, quia
5 is † qui fideiuſsorem accipit, id potiſſimum facit, quod ſi facultatibus labitur, quod debitor in ſubſidium à fideiuſsore ſuum conſequatur.

SVMMARIVM.

1 *Moratoria dilatione ſolet muniri debitor, ne ab eo infra quinquennarium quid petatur.*

2 *Moratoria dilatio cõceſſa debitori, non prodeſt eius fideiuſſoribus.*

3 *Dummodo dicti fideiuſſores non ſint in ſupplicatione nominati.*

4 *Moratoria, & quinquennalis dilatio priuilegium perſonale eſt, quod perſonam non egreditur.*

5 *Moratoria ad hoc, vt fideiuſſorib. proſit duæ cautelæ referuntur remiſsiuè.*

6 *Beneficia ceſsionis bonorum, & quinquennalis ad fideiuſſores non tranſeunt.*

7 *Lite pendente cum principali interim poteſt exigi fideiuſsor.*

8 *In obligationibus ſoluendi exceptiones, quæ competunt reo principali, fideiuſsores eorum non iuuant.*

9 *Exceptio reſpiciens perſonam debitoris ipſum non egreditur.*

10 *Beneficium conceſsum debitori principali, ne conueniatur vltra vires non opitulatur fideiuſsori.*

11 *Dilatio conceſsa debitori per maiorem partem creditorum ſuffragatur eius fideiuſsori.*

12 *Reus comparens ad fideiuſsoris defenſionem, & ex perſona ſua opponens* de

de dilatione ſibi conceſſa, tunc talis dilatio, & reo, & fideiuſſori eſt vtilitatis.

13 *Dilatio cõceſſa etiam vni debitori motu proprio principis, non tantum ipſum debitorem, uerum etiam eius fideiuſſorem iuuat.*

14 *Quando fideiuſsor beneficio cedendarũ non renunciauit, tunc dilatio conceſsa principali, etiam fideiuſsori prodeſt.*

15 *Cautela, ad hoc, ut exceptio perſonalis competens principali, etiam fideiuſſori ſit proficua.*

16 *Fideiuſsor denuncians litem ſuo principali, quod moleſtatur, & inſtans quod compareat, & ueniat, & ſuſcipiat iudicium in ſe, & quod opponat hanc dilationis exceptionem in perſonam ſuam dicens ſua intereſse, ne fideiuſsor in ſolidum conueniatur, recipitur, & gaudet benificio huius dilationis, etiam reo inuito.*

17 *Vbi huius cautelæ duplex ratio deducitur.*

Dilatio, & moratoria conceſſa reo principali non prodeſt fideiuſſori.

C A P. X.

1 MOratoria, † qua ſolet muniri debitor, ne ab eo intra quin-
2 quenniũ quid petatur: cõceſſa † principali debitori non prodeſt ſuis fide-
3 iuſſoribus, & maximè ſi non ſunt † in
4 ſupplicatione expreſsè nominati.† Priuilegium enim perſonale eſt, & perſonam debitoris nõ egreditur. Cyn. Bal. & Salyc. in l. quoties, vbi Iaſ. in fin. C. de precibus imper. offer. Bart. in l. filiusfamilias in § ſi ſtipulatus ſum. nu. 2. ff. de verb. obl. Menoch. de arb. iud. lib. 2. cent. 3. caſ. 203. num. 10. & Caſ. 337. in fi. Marcheſan. de cõmiſſ. 4. c. 1. nu. 25. & 27. Aſin. de executi in prolego. c. 2. nu. 19. & 20. Anguſc. cõſ. 142. nu. 2. lib. 3. Io. Bernard. Muſcatell. in ſua praxi fideiuſſ. in 2. p. q. 9. Carauit. ſuper tit. Sicil. tit. 287. num. 16. qui
5 † dat duas cautelas ad hoc, vt moratoria proſit fideiuſſoribus. Bru. in ſuo tract. de ceſſione bonorum, q. 8. nu. 6. qui dicit, quod nec beneficium ceſ-
6 ſionis, nec quinquennalis extendũtur ad fideiuſſorẽ. Boui. de ſtatu. vbi. præſcrip. gloſ. 21. num. 64. & 65. qui poſt multas diſtinctiones. nu. 66. & 67. pro hac parte concludit. Surd. conſ. 327.
7 nu. 23. vol. 3. vbi vult, † quod lite pẽdente cum principali interim poteſt
8 exigi fideiuſſor. † Nam in obligationibus ſoluendi exceptio, quæ competit reo principali, non prodeſt ſuis fideiuſſoribus Bald. in d. l. quoties. Bouius d. tract. gloſ. 21. num. 65. Et ratio
9 eſt, † quia hæc exceptio reſpicit perſonam debitoris, ideo ipſum non egreditur. l. exceptiones. ff. de excep l. quia perſonale, & ibi Bart. ff. ſolut. matrim. Matth. ſing. 104. Cremo. ſing. 22.

10 Hinc eſt, † quod beneficium conceſſum debitori principali, ne conueniatur vltra quam facere poſſit, cum ſit perſonale non prodeſt eius fideiuſſoribus l. & ſi fideiuſſor, vbi gl. Bar. & Alex. ff. de re iud. Brun. d. tract. q. 25. 4. q. principalis. num. 1. & ſeqq. & q. 6. nu. 3. eiuſdem 4. q. principalis.

11 Limit. † tamen primo hæc concluſio in dilatatione conceſſa debitori per maiorem partem creditorũ, quæ conceſſa principali, etiam ſuffragatur eius fideiuſſoribus. Iaſ. in l. ſi cũ Procuratore. col. 1. ff. de re iudic. Veſill. ad Afflict. deciſ. 228. nu. 1. Bal. conſ. 354. nu. 29. lib. 2. Felyn. in c. 2. num. 34. de ſpon. Bard. tract. de tẽp. vtilit. & contin. nu. 8. verſ. in ſupra dictis, quos refert, & ſequitur Anto. Hering. in ſuo

tract. de fideiuſſ.cap.27.par.4. nu.69.

12 Limit. 2 † quando reus comparet ad fideiuſſoris defenſionem, & opponit de dilatione ſibi conceſſa. Cyn. & Bald.in d.l.quoties C.de precib.imp. offer. Bald. in l. tam mandatori nu.8. C.de non num.pec. Cuccus de Morat. preſcript.num.135. Surd.deciſ.301. num.16.

13 Limit.3. † ſi conceſſa ſit dilatio vni debitori motu proprio Principis: nam tali caſu etiam operatur, quo ad fideiuſſorem. Anna. conſilio 82. num.9. 10.& 27.

14 Limit. 4. † quando fideiuſſor non renunciauit beneficio cedendarum. Cucc.d.tract.de morator.nu.139. Valent.Franc.de fideiuſſ.c.3.à num.154. vſque ad num.183. Bernard. Moſcat. in prax.fideiuſſ.p.2.q 9. Anguiſ. conſ. 142.num.2.lib.3. Ant.Hering.de fid. c.27.par.5.num.76.cum ſeqq.

15 Cautela tamen eſt, † vt tetigimus ſupra in ſecũda limitatione ad hoc, vt fideiuſſor fruatur dilatione principali
16 debitori conceſſa, quod † præfatus fideiuſſor denunciet litem ſuo principali, quod moleſtatur, & ideo inſtet, quid compareat dictus principalis: ac veniat, & ſuſcipiat in ſe iudicem, & opponat hanc exceptionem in perſonam ſuam, dicendo ſua intereſſe, ne dictus fideiuſſor in ſolidum cõueniatur. l.Neſennius. ff.de re iud.l.fi. in fi. C.de vſuris rei iudic. l. idemque in §. generaliter. ff.mand. l. procurator ad exhibendum in §. 1. ff. rem rat. hab. Bart.& Bal in l.verum, in princ.ff.pro ſoc. idem Bart. in l.ſi fideiuſſor. nu.2. ff.de re iudicata, & in l. Stichum. §. quod vulgò num.2. circa medium. ff. de ſolut. Caſtr.in l.maritum.num.10. ff.ſolut. matrim. verſic. ſolutio, fideiuſſor conuentus. Imo. & alij in l.non tamen cum l. ſeqq. ff. de rebus dub. Petr. Surd. deciſ.301. num.16. Bald. in l.tam mandatori. nu.26. C.de non num. pecun. qui dicit, quod fideiuſſor poteſt excipere ex perſona rei, etiã reo inuito. Et hoc idem fatentur Arron.caut.32.Valent. Franc.de fideiuſ. c.3.124.& 125.Ant.Heringer.d.tract. de fideiuſſ.c.27.par.5.nu.78. & 81.& nos de hoc egimus inf. hac eadem ſectio.c.13.nu.5.& 6.

17 Duplex † autem cautelæ huius ratio aſſignatur. Prima, quia hoc modo fideiuſſori pro debitore ſoluenti daretur regreſſus contra debitorẽ principalem, etiam vltra quam facere poſſet. & ſic, quod vna via prohibitum eſſet, altera permitteretur, vt aduertit. Anton.Hering de fideiuſſ.cap.27. par.4.num.52.altera, quia principalis debitor fideiuſſores cõuentos defendere, & exceptiones, quæ fideiuſſoribus non communicantur, ratione ſui intereſſe opponere poteſt. Bart.in d.l. idemque, §.generaliter, ff.mand. Fab. & Arret.in §.1.num.7. inſtit.co.Arri. Pinell.in l.2. part.2.cap.33. num.44. C. de reſcinden. vend. Emanuel Suarez. in Theſaur. commun.opin. littera, F. num. 173. Hering. loco præcitato. Ad materiam alia vide ſupra in prima part. in prælud. ſect. 3. capit.2. aliàs 11.

SVMMARIVM.

1 *Exceptio competens principali etiam ſuffragatur fideiuſſori.*
2 *Etiam quo ad impediendam obligationem cameralem.*
3 *Exceptio reſpiciens merita cauſæ, & principali competens, iuuat etiam fideiuſſorem.*
4 *Fideiuſſor ipſo iure liberatur per nouationem cum principali factam: niſi fide-*

fideiuſſor nouæ obligationi acceſſerit; & num. 5.

6 *Fideiuſſor accedens naturali obligationi ob ſtipulationem efficaciter teneatur, quamuis ſic efficaciter teneatur.*

7 *Exceptio competens, principali, etiam fideiuſſori opitulatur, etiam diſſentiente principali debitore.*

8 *Exceptio competens principali, prodeſt fideiuſſori, etiam quod principalis ea vti non poſſit, vt quia excommunicatus.*

9 *Item ſiue dicta exceptio ſit orta ante, ſiue poſtquam interceſſerit.*

10 *Exceptio declinatoria fori, competens principali non prodeſt fideiuſſori.*

11 *Exceptio reſpiciens perſonam principalis debitoris non prodeſt fideiuſſori.*

12 *Exceptio cohærens rei, & cauſſæ prodeſt, etiam fideiuſſori.*

13 *Exceptio competens principali de æquitate, vel iure ſpeciali fideiuſſori non ſuffragatur.*

14 *Exceptio mutationis ſtatus competens principali non extenditur ad fideiuſſorem.*

15 *Exceptio omnis attingens merita cauſſæ, & principalem negotiationem, ac obligationem competens principali, etiam eius fideiuſſorem iuuat.*

16 *Exceptio competens principali, quod etiam competit fideiuſſori hæc regula ſibi locum vindicat in ciuilibus, & non in criminalibus.*

17 *Fideiuſſor qui nullã exceptionem obijcere iurauit: num poſſit opponere dilationem quinquennalem, motu proprio conceſſam per ſuperiorem principali debitori.*

Exceptio, & nullitas, quæ competunt principali, etiam ſuffragantur fideiuſſori.

C A P. XI.

1 EXceptio omnis, † ac defenſio realis, ſeu rei, & obligationi cohærens, quæ competunt principali debitori, etiam vtiliter ſuffragantur, & cõpetunt ſpontaneo fideiuſſori, omnia enim iura, & exceptiones, reales, & rei, & obligationi cohærentes, & cõpetentes principali debitori, ex quib. ſe tueri poteſt aduerſus creditorem, competunt etiam fideiuſſori. Hęc cõcluſio fundata eſt in l. exceptiones ſecunda §. rei. ff. eo. l. omnes. ff. de excep. l. defenſiones, C. d. tit. de except. & l. ſi quis poſtquam, & l. vbicumque, ff. de fideiuſſ. cũ l. ſi ſtipulatus, & l. ex perſona. ff. dicto tit. & faciunt textus in l. & ſi quis in §. quæſitum. verſ. itẽ quęritur. ff. ſi quis caut. l. fin. in §. fi. C. de vſur. rei iud. l. 1. in princ. ff. vt in poſſ. leg. Bald. in §. 1. nu. 2. inſti. eo. qui ponit ad hoc dictum Fallentias, & in l. ſi ſtipulatus, nu. 1 ff. eo. & in l. 1. nu. 1. ff. de compenſ. & in l. ſi is, qui. ff. ſi quis cautio, idem in l. quod dictum, & in l. & hæredi in §. in his. ff. de pact. Marſil. in rub. de fideiuſſ. q. 36. num. 267. cum ſeqq. & q. 50. nu. 350. Ceph. cõſ. 577. nu. 8. in quarto. Rot. diuerſorum in impreſſ. deciſ. 95. num. 1. par. 1. vbi
2 dicit hoc procedere † etiam ad obligationem cameralem impediendam. Iaſ. conſil. 133. num. 35. in 4. Pariſ. conſ. 96. nu. 39. vol. 3. Rom. ſing. 321. Surd. deciſ. 301. nu. 12. qui nu. 13. dicit hoc etiã habere locum, quando ex-
3 ceptio concernit merita, & obligationem ipſam Pariſ. conſ. 121. nu. 8. vol. 1. Magon. deciſ. Florent. 110. num. 3.

Fla-

Flamin. Cartar.deciſ.Iannen.4.nu.2.
Farinac. in prax.crim.de carc. & catc.
q.34.nu.25. qui dicit nu.27.hæc non
procedere in criminalibus, in quibus
requiritur pręſentia perſonæ. Et hanc
concluſionem ſectantur Becci. conſil.
45.nu 45. Mazuol.conſ.51. num.28.
Neuizz. conſ. 51.nu.27. Matant.cõſ.
145.nu.7.Carp.ad ſtat.Mediol.par.2.
c.159.nu.16.Valēr.Franc.de fideiuſſ.
c.3.num.20.& 24.Muſcar.in prax.fideiuſſ.par.2.q.8.nu.1.& 2. Grat.reſp.
28.nu.18. vol.1. & ideo ſi reus eſt tutus ratione obligationis nondum natæ, vel inutilis, tali exceptione etiam
fideiuſſor defendi poteſt. l.ſi teſtamēto.§. fi. & l.ſi quis pro eo. §.ſi nūmos.
ff.eod.Bald.in l.tam mandatori.nu.7.
verſ.& ad hoc, vt hęc materia liqueat.
C.de nō num. pec. pari ratione ſi reus
eſt ſecutus ratione diſſolutæ obligationis ipſo iure, vel ope exceptionis,
etiam fideiuſſor talem exceptionem
allegare poterit. l. ex perſona. ff eo.l.
exceptiones. §.rei autem.ff.de except.
l. 1.§. exceptiones. ff. quarum rerum
actio non detur. Bald.in d.l.tam mandatori.num.4.verſ. quandoq; reus eſt
4 tutus.C.de non num.pec.Pręterea † ſi
reus nouauerit obligationem, cui fideiuſſor acceſſit ipſo iure fideiuſſor
intelligitur liberatus: quia prior obligatio eſt extincta, & in alium transfuſa, quò fit vt exceptio nouitatis, quæ
prodeſt debitori principali, etiam ſuf-
5 fragetur eius fideiuſſori, † niſi fideiuſſor, etiam nouę obligationi acceſſerit.
l.vbicunque.§.cum verò.ff.eod. Bald.
6 in d.l.tam mandatori.num 4. † quod
idem eſt quando fideiuſſor accedit naturali obligationi: nam tali caſu non
poteſt obijcere naturalem obligationem non parere actionem. Cum ex
ſtipulatione fideiuſſor efficaciter obligetur. l. blanditius. C. eod.

Et videantur ad præmiſſa Marſil.
d.rub.eo.q.36.nu.267. Gram.conſil.
170.nu.2. Mag.d.deciſ.Flor.110.nu.
4. & ratio eſt, ne ſi debitor principalis non ſit ſoluendo fideiuſſor ſuam
pecuniam perdat. l. fideiuſſor, & l.ſi
ſtipulatus eſſet.ff.eod. Bald.poſt gloſ.
in d.l.tam mandatori, num.15.Pariſ.
conſ.121.nu.9.& 10.qui communem
dicit vol.1.

7 Ampl. 1. † vt hoc etiam procedat
principali inuito, negante, & contradicente.d l.omnes.ff.de exceptio.Bal.
in l.ſi ſtipulatus.nu.1 ff.eo d.Pariſ.d.
cõſ.96.nu.39 vol.3. Bertazz.de clauſ.
clauſula 41.gl.7.nu.4.vbi dicit, quod
regulariter, fideiuſſor poteſt opponere illas met exceptiones, quam reus
principalis, etiam reo inuito. Anton.
Hering.de fideiuſſ.c.27.part 4.num.
5.& 6.

8 Ampl. 2. † etiam quod principalis
talem exceptionem opponere, & ea
vti non poſſit, ex aliquo accidenti puta, quia excommunicatus: nam eam
nihilominus fideiuſſor obijcere poteſt. Pariſ.conſ.121.nu 10.vol.1.Marſ.
d.rub.eo.q.36.nu.269.& 271. Franc.
Becci.conſ 45 nu.46 qui dicit, quod
fideiuſſor etiam illas exceptiones opponere poteſt, à quibus principalis eſt
excluſus. Abb.in c.cum inter. nu 26.
de excep.

9 Ampl.3.† vt fideiuſſor poſſit ſe tueri exceptione, quæ reo competit, etiā
quod dicta exceptio ſit orta non tantum ante, verum etiam poſtea quam
interceſſit. l.de fideiuſſoribus. ff.eod.
gloſ.magna in l.verum. ff de compēſ.
Pariſ.d.conſ.121.nu.8.vol.1. Bald.in
d.l.tam mandatori. num.7. C.de non
num. pec.

10 Limit.1. † in exceptione fori, nam
ex-

exceptio declinatoria fori competens principali, quia clericus non ſuffragatur eius fideiuſſori, l. ſed, & ſi reſtituatur, in §. 1. ff. de iud. l. ſi reus. ff. iud. ſol. Roman. ſing. 627. Afflict. deciſ. 206. nu. 2. Ang. in l. ſi reus. ff. iud. ſolui. Et ideo fideiuſſor laicus, qui eſt fideiuſſor clerici non remittitur ad iudicem Eccleſiaſticum. Specul. de competẽt. iud. aditione. §. regulariter verſ. pone quod fideiuſſor. Bald. in l. vndecim, num. 11. C. de priuil. cred. Guid. Pap. deciſ. 562. nu. 6.

11 Limit. 2. † in exceptione, quæ tantum perſonam principalis debitoris reſpicit, & ipſius tantum intuitu contemplatione, & reſpectu conceſſa eſt, & quæ cohæret perſonæ principalis debitoris. Bald. in l. tam mandatori. nu. 3. C. de non num. pec. Prati. Pap. in forma actio. real. in gloſ. ſaluis alijs exceptionibus, nu. 14. cum enim perſonalis ſit, perſonam rei principalis non egreditur. l. exceptiones, quę perſonæ. ff. de except. l. priuilegia, & in l. in omnibus. ff. de reg. iur. Biun. de ceſſione bonorum, q. 8. nu 3. exceptiones enim, quæ ſunt inſeparabiles à perſona debitoris non poſſunt prodeſſe fideiuſſori, l. vbicumque. ff. eo. Bald. in

12 d. l. tam mandatori nu. 1. † ſecus verò eſt, ſi non perſonæ, ſed rei, & cauſſæ concedantur, & cohæreant. Marſil. in rub. eo. q. 36. nu. 275. Illuſtriſſ. Mantic. de tacit. & ambig. par. 2. lib. 6. tit. 15. nu. 6. qui hoc exemplificat in exceptione non numeratæ pecuniæ. Et ideo exceptio, ne quis conueniatur, niſi in quantum facere poteſt, competens principali non extenditur ad fideiuſſionem. Flam. Cartar. d. deciſ. exe

13 cut. lan. 7. nu. 9. Hinc etiam fit, quod exceptio, quę de æquitate, & iure ſpeciali competit, principali non ſuffragatur fideiuſſori, vt per d. Cartar. in d. deciſ. 7. nu. 10. ex hoc etiam deducitur, quod ſi reus bonis ceſſerit, licet ipſe conueniri non poſſit, cum ceſſionis beneficio ſe defendi poſſit. §. fin. inſt. de act. l. 1. qui 60. ced. poſſint, non tamen huiuſmodi exceptio competit fideiuſſori. §. fi. inſti. de repli. Bald. in l. Titius. nu. 2. ff. de procur. & diximus

14 ſupra. † Hinc etiam fit, quod exceptio mutationis ſtatus competens principali non iuuat fideiuſſorem l. ſi ſcias, la prima. C. eo. Bald. d. l. tam mandatori. num. 4.

15 Limitat. 3. † & perpetuo tene menti in hac materia, quod concluſio ſupra firmata, Quod exceptio omnis, quæ competit debitori principali, etiã cõpetat fideiuſſori, vt procedat, quando ipſa exceptio reſpicit obligationẽ, & merita cauſſæ: aliàs ſecus: vt tetigimus ſupra, & habetur, in l. 2. ff. quæ res pign. oblig. poſſ. & in l. conſtitutionibus. Vbi Bald. C. de vſur. Marſil. d. rub. eo. num. 268. Becci. conſ 45. num. 46. Euerard. conſ. 7. nu. 1. Surd. conſ. 20. nu. 1. & 36. vol. 1. idem deciſ. 301. num. 13.

16 Limit. 4. † in criminalibus: nam regula, quod exceptio competẽs principali competat etiam fideiuſſori procedit in ciuilibus: ſecus tamen eſt in criminalibus. Rimin. iun. conſil. 378. num. 26. Surd. deciſ. 271. nu. 13. Farin. in prax. q. 34 num 27.

17 Sed an fideiuſſor, † qui iurauit nullam exceptionem opponere: ſed ſtatim adueniente tali die ſoluere: poſſit allegare dilationem quinquennalem motu proprio conceſſam per ſuperiorem ſuo principali, diximus ſupra in c. 9. num. 3.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Compenſatio poteſt opponi per fideiuſſorem ex perſona ſui principalis.*

2 *Item ex perſona propria, ſcilicet de eo, quod ſibi per creditorem debetur.*

3 *Compenſatio poteſt opponi per fideiuſſorem, etiam principali debitore renitente. num. 5*

4 *Et etiam, quod talis compenſatio incipiat poſt fideiuſſionem, condemnationem, & ſententiam.*

6 *Vt etiam quod ſimus in ſecunda inſtantia, vel in actu executionis.*

7 *Niſi forſitan talis compenſationis exceptio perſonalis eſſet.*

Exceptio compenſationis allegata per debitorem, etiam eius fideiuſſori opitulatur.

CAP. XII.

1 COmpenſatio, † quę poteſt opponi per principalem debitorem, poteſt etiam obijci per eius fideiuſſorem l. verum, vbi Bart. Bald. & Salyc. ff. de compenſ. Bald. in l. tam mandatori, num. 9. verſ. ſed hic dubitatur. C. de non num. pec. Roncag. in l. ſi duo rei, num. 4. & 8. ff. de duob. reis. Menoch. conſ. 119. nu. 5 lib. 2. Iaſ. in §. in bonæ fidei. nu. 76. inſti. de actionibus. Vbi Dyn. nu. 12. Sebaſt. Medic. de cōpenſ. par. 1. q. 11. num. 3. & par. 2. q. 4. vbi hoc dictum ſex modis ampliat. Pariſ. conſ. 121. nu. 7. lib. 1. Menoch. conſ. 120. num. 5. lib. 2.

2 Ampl. † vt id non tantum procedat de eo, quod ſibi debetur: verum etiam de eo, quod debetur debitori principali. Sebaſt. Med. d. q. 4. nu. 2. & 5. Pariſ. d. conſ. 21. nu. 7. vol. 1. qui addit
3 iſta procedere, etiam † quod veniret compenſandum debitum principalis debitoris, quod habuit ortum ante præſtitam fideiuſſionem. Carol. de Graſſ. in tract. de except. exceptione 16. nu. 41. & 42. qui nu. 43. dicit hæc etiam locum habere debitore principali inuito, & contradicente cum talis exceptio realis ſit.

4 Ampl. 2. † etiam quod talis exceptio compenſationis incipiat competere poſt fideiuſſionem: Bald. & DD. in l. 4. ff. de compenſat. Pariſ. d. conſil. 121. num. 7. cum ſeqq. Med. d. tract. de compenſ. par. 2. q. 31. nu. 47. Notabili 51. & etiam poſtquā fideiuſſor fuit condemnatus, & ſententia tranſiuit in rem iudicatam. Caſtr. in l. & poſt rem nu. 3. ff. de tranſact. Macch. Bru. conſ. 41. num. 19.

5 Ampl. 3. † quod iſta exceptio compenſationis poſſit per fideiuſſorē etiā opponi inuito debitore. Pariſ. d. conſ. 121. nu. 13 lib. 1. vt dictum fuit ſupra proximè.

6 Ampl. 4. † quod iſta exceptio non tantum poteſt opponi in prima inſtātia, verum etiam in ſecunda, & quod plus eſt, etiam poſt latam ſententiam, quando dictæ ſententiæ executio petitur. Afflict. deciſ. 121. num. 3. Pariſ. d. conſ. 121. num. 18. vol. 1.

7 Limit. † prædicta, quando exceptio compenſationis eſſet perſonalis: nam tunc exceptio compenſationis, competens principali debitori non ſuffragatur fideiuſſori eius, & è cōtra. Su d. conſ. 327. num. 22. lib. 3. & circa hanc materiam adde nonnulla alia, quæ poſuimus infra. Fideiuſſor in quibus caſibus à fideiuſſione liberetur. cap. 9. ſect. 10.

SVMMARIVM.

1 *Priuilegium, vel immunitas competens principali ad fideiuſſorem quoque*

por-

Digitized by Google

porrigitur, niſi ſit perſonale. num. 20.
2 Etiam quod fideiuſſor talis priuilegij ſit incapax.
3 Securitas conceſſa per principem reo, ac debitori principali, competit etiã fideiuſſori.
4 Fideiuſſor vtitur exceptionibus, ac iuribus principalis.
5 Cautela neceſſaria, vt priuilegium principalis proſit etiam fideiuſſori.
6 Fideiuſſor opponens ſe in iudicio non vt fideiuſſor, ſed vt defenſor, potitur priuilegijs ipſius principalis.
7 Item dicitur neceſſarius defenſor.
8 Remedium l. 2. C. de reſcindend. vend. prodeſt etiam fideiuſſori.
9 Fideiuſſor mariti gaudet priuilegijs mariti.
10 Ceſſionarius mariti non poteſt licitè recipere vſuras, quas maritus caperet. Item nec vtitur priuilegijs mariti.
11 Exceptio Velleiani competens mulieri prodeſt, & per fideiuſſorem opponi poteſt.
12 Fideiuſſor vtrum habeat beneficium reſtitutionis in integrum ex perſona minoris ſui principalis.
13 Beneficium reſtitutionis competens minori eius fideiuſſori non competit.
14 Reſtitutionis beneficium habet etiam fideiuſſor minori ſuccedens.
15 Idem vbicunque ſuadet æquitas.
16 Item quando minor ſuſcipit in ſe iudicium.
17 Item quando minor fuit dolo aduerſarij circundatus.
18 Exceptio Macedoniani competit etiam fideiuſſori.
19 Priuilegium conceſſum, fiſco prodeſt etiam eius fideiuſſori.
20 Priuilegium perſonale non extenditur ad fideiuſſorem.
21 Dilatio, ſeu moratoria conceſſa principali, an, & quando proſit fideiuſſori.
22 Priuilegium competens fideiuſſori non tranſit ad principalem.

Priuilegium, immunitas, exemptio, & ſecuritas competentes principali debitori, an, & quando tranſeant in fideiuſſorem.

CAP. XIII.

1 Priuilegium, † immunitas, exemptio, ac ſecuritas, quæ principali debitori competunt, etiam ad fideiuſſorem protrahuntur, ac porriguntur. Bart. in l. cum filiusfam. §. ſi ſtipulatus. nu. 2 ff. de verb. oblig. & in l. Marcellus, in fi. ff. eo. Marſ. in rub. eod. q. 37. nu. 284. in fi. verſ. mihi autem magis placet, qui ſub num. 286. inquit,
2 Priuilegium, & principalis ſecuritatẽ ſuffragari fideiuſſori, etiam quod fideiuſſor dicti priuilegij incapax ſit. Quia ſecundum eum inhabilis ſuſtinetur per habilem. Et hoc idẽ firmat
3 Dyn. conſ. 11. † dum ponit, quod ſecuritas, & ſalus conductus datus à principe debitori, & reo principali opituletur fideiuſſori. quod, & aduertunt Barzius deciſ. Bon. 78. per tot. Surd. deciſ. 301. nu. 16. quos refert, & ſequitur Ioan. Bapt. Coſta. de rat. rat. q. 309.
4 nu. 8. & ratio illa aſſignatur, † Quia fideiuſſor vtitur omnibus iuribus, & exceptionibus, quibus & principalis. l. cõſtitutionibus, vbi Bald. C. de vſur. l. tam mandatori, vbi idem Bald. hoc not. C. de non num. pec. Bart. in l. quicunque. ff. de fideiuſſ. not. omnes in l. ſi cum, in §. 1. ff. ſi quis cauti. Iaſ. conſ. 133. nu. 35. vol. 3. & diximus in cap. ſupra proximo præcedenti in princ.
5 Et aduertas † in propoſito, quod perpetuò tene menti, Quod ad hoc, vt priuilegiũ competens principali, etiã ſuffragetur eius fideiuſſori, requiriſ,

quod

quod reus principalis ſuſcipiat in ſe
iudicium contra fideiuſſorem motũ,
& opponat tale priuilegium, & exce-
ptionem ex ſui perſona. l.idemque in
§.ſed generaliter. ff. mand. gl.magna
6 in l.ſi fideiuſſor.ff.eo. Idem eſt † quan
do fideiuſſor ſe opponit in iudicio nõ
vt fideiuſſor, ſed vt principalis defen
ſor.l.verum,iu §.1.ff.pro ſoc.Lanfrãc.
Balb.deciſ.17. cent.1. Marſil. rub.eo.
7 nu.275.& 284. Imo fideiuſſor † tali
caſu poterit ſe defendere ex perſona
rei principalis. Nat.conſ.658.num.6.
qui dicit,quod tunc fideiuſſor dicitur
neceſſarius defenſor,& infra dicemus
ſub lim.1.verſ.ex quo infertur,& ad-
notauimus ſupra hac eadem ſectio.
c.10. in fi.

8 Hinc eſt,† quod remedium,ac be-
neficium, l.2.C.de reſcind.vend.non
tantum ſuffragatur ipſi principali de-
bitori: verum etiam eius fideiuſſori.
Alex. & Iaſ.in l.1. C.de fideiuſs.min.

9 Hinc,& ſecundo fit.† Quod fide-
iuſſor mariti gaudet priuilegio, & ſe-
curitate marii. Alex.in l.quia tale pa-
ctum.nu.9. ff.ſol. matrim. qui decla-
rat quomodo procedere debeat fide-
iuſſor, ad hoc vt gaudeat priuilegio
mariti.

10 Cuius † tamen contrarium ſtatui-
tur in ceſſionario mariti. Qui non li-
citè capit.vſuras, quas maritus cape-
ret:& ſic non gaudet priuilegio mari-
ti.Iaſ.conſ.92.nu.13.& 37.vol.1.

11 Hinc,& tertio fit.† Quod fideiuſ-
ſor mulieris iuuatur auxilio Velleia-
ni:ſicut ipſa mulier. l.ſi mulier. §.fin.
ff.ad Velleian.Bald.in l.ſi vxor. nu.2.
C.ad Velleian. Marſ.in rub. eo.q.36.
num.270.

12 Hinc,& quarto eſt,† quod fideiuſ-
ſor pro minore habet beneficium re-
ſtitutionis in integrũ ex perſona mi-
noris. Alex.in l.poſtquã. nu.2.C.eod.
Natt.conſ.50.nu.24.vol.1.qui loqui-
tur de reſtitutione in integrum con-
ceſſa reipub.vt etiam ſuffragetur eius
fideiuſſoribus. Natt.de minore dicẽs.
conſ.658.nu.6.lib.3.Ioſeph.Lud.de-
ciſ. Peruſ.27.num.4. in prima par.&
quod fideiuſſor gaudeat beneficio re-
ſtitutionis in integrum competenti
principali debitori,dicunt Maurit.de
reſtitutione in integrum, c.6.& c.14.
Viui.deciſ.86.nu.15.etiam inuito, &
contradicente principali debitore. gl.
in l.fi.vbi Bart. & Bald. num.6. C.de
vſur.rei iud.Carol.de Graſ.in tract.de
except. ad materiam ſtat. exclud.om-
nes except.except.34.num.19 & 20.

13 Contrarium † tamen tenet nouiſſi-
mè Caldeſ. Luſitanus in repetitione
legis, ſi curatorem. in verbo minori-
bus.num. 46. C.de reſt.in integr.mi-
nor. dum vult, quod fideiuſſor non
iuuetur reſtitutione minoris, qui hoc
dictum multis modis limitat ibidem
num.48.49.50. cum ſeqq.

14 Et primo † quando fideiuſſor mi-
15 noris ſucceſſit,ſecundo † quando con-
currit æquitas. Nam tunc poteſt offi-
cium iudicis implorari ad obtinendã
exceptionem, quæ principali compe-
tit; licet de iure fideiuſſori non com-
peteret, & ſibi, tali caſu debet conce-
di: nam qui non poteſt opponere ex-
ceptionem, poteſt officium iudicis
implorare, vt ibi per eum num.48.

16 † Tertio quando: ipſe minor compa-
reret in iudicio, vt defenſor neceſſa-
rius pro ipſo fideiuſſore,& peteret re-
ſtitutionem in integrum: nam tũc ei-
dem conceditur, vt ibi per eũ nu.49.
17 & diximus ſupra. † Quarto quando
dolus aduerſarij interuenit: nam tunc
reſtitutio fideiuſſori minoris conce-
ditur.Cald.d.loco num.51.

Et hanc opinionem, quod reſtitutio competens minori non ſuffragetur eius fideiuſſori tenent Arret. in §. fi. nu. 4. de replicat. Inſt. Sforz. Odd. de reſtit. in integrum q. 48. per totū, adde alia, cap. 19. hac ead. ſect. infra.

18 Hinc, † & quinto infertur quod fideiuſſor filij familias iuuatur beneficio Macedoniani. l. & ſi pater. in §. non ſolum: vbi Bart. ff. ad Maced. modò pater non habuerit ratum mutuū contractum per ipſum filium. Marſ. in rub. de fideiuſſ. q. 36. num. 269.

19 Hinc, † & ſexto fit, Quod Priuilegium conceſſum principi, & eius fiſco, & cameræ fiſcali, etiam competit fiſci fideiuſſoribus. l. in fraudem §. qui pro alio. ff. de iur. fiſci. & ita dicit ſeruari. Peregrin. de iur. fiſci lib. 6. tit. de debitoribus fiſcalibus. nu. 8.

20 Limit. 1. † & declara, ac intellige prædicta in priuilegio, beneficio, exceptione, ac immunitate reali, & quæ rei, & cauſſæ intuitu conceſſa eſt, ſecus tamē eſt in priuilegio perſonali, quod perſonæ contemplatione eſt datum, quod cum non egrediatur perſonam non tranſit in fideiuſſorem. Bart. in d. l. cum filiusfam. in §. ſi ſtipulatus. nu. 2. ff. de verb. obligat. Matth. Brun. de ceſſion. bon. q. principali. 25. Marſ. in d. rubr. de fideiuſſ. q. 36. num. 273. & q 37. nu. 284. Ceph. conſ. 437. nu. 12. vol. 3. Alex. in l. cum filius, §. ſi ſtipuler. ff. de verb. oblig. Iaſ. in l. lecta. col. 6. & 7. ff. cert. petat. & in l. 1. in 5. & 6.

21 col. C. de iud. Din. d. conſ. l. 11. † qui loquuntur in dilatione, & moratoria conceſſa principali, & firmant tunc iuuare, & ſuffragari fideiuſſori, quando verba dilationis ſunt directa ad rē, ſecus quando ad perſonā, vt per Bald. in l. quoties, C. de precibus imp. offer. qui dicit de moratoria ſtatuti. Gabri. de reg. iur. concl. 2. num. 65. & 66. ex quo infertur, quod ſi debitor principalis habet priuilegium, ne conueniatur vltra quā facere poſſit, quod iſtud priuilegium non tranſit in eius fideiuſſorem cum perſonale ſit. l. & ſi fideiuſſor vbi gl. & Bart. ff. de re iud. eſt bene verum, quod fideiuſſor poterit ſe defendere, vt non condemnetur, niſi in quantum facere poteſt ſi principalis comparēdo in ſe iudicium ſuſcipiat tanquam neceſſarius defenſor ex perſona ſua propria exceptionem opponendo, quod bene facere poteſt, l. idem §. generaliter, vbi Bart. & cæteri. ff. mand. vel fideiuſſorem ſuum procuratorem conſtituat. Arret. in §. in omnibus, colum. 2. inſt. de fideiuſſ. Brun. d. tract. de ceſſio. bonorū q. 25. nu. 5. qui nu. 6. vſque ad finem dicit. Quod ſi aliter fiat, & fideiuſſor in ſolidum cōdemnatus fuerit etiam principalis ad idem condemnabitur, & ſic per indirectum principalis priuabitur beneficio, quod habet, & diximus in hoc eodem cap. verſ. & aduertas, & ſupra c. 10. in fi.

22 Limita, † & intellige ſecundo, Qđ licet priuilegium competens principali iuuet fideiuſſorem, tamen non eſt è contra, quia priuilegium competēs fideiuſſori non tranſit in principalem debitorem l. mora. ff. de verbor. oblig. Bald. in l. fideiuſſori, nu. 1. ff. de pact. & in l. ſi ego. §. ſed ſi cum etc. ff. cert. pet. Iaſ. conſ. 20. num. 4. vol. 1.

SVMMARIVM.

1 *Pactum de non petendo, vel alia liberatio facta principali, prodeſt etiam fideiuſsori.*

2 *Liberatio facta reo prodeſt etiam fideiuſsori, quando ſoluendo haberet regreſſum, aliàs ſecus, & nu. 5.*

3 *Pa-*

3 *Pactum de non petendo factum principali, non prodeſt fideiuſſori, quando principalis non eſſet ſoluendo.*

4 *Fideiuſſor ſemel liberatus ſine nouo cõſenſu, in obligationem non reincidit.*

6 *Pactum de non petendo factum principali non prodeſt fideiuſſori, qui intercesſit animo donandi.*

7 *Fideiuſſor intercedens animo donandi nihil à principali repetit.*

8 *Pactum de petendo factum principali non nocet fideiuſſori, quando defenſio eſt iam per fideiuſſorem quæſita.*

9 *Pactum perſonale factum cum debitore principali, non nocet eius fideiuſſori.*

10 *Pactum fideiuſſori factum non prodeſt reo, vbi de ratione.*

11 *Pactum, quando eſt expreſsè actum, quod proſit, & quando ſumus in fideiuſſore in rem ſuam, tunc factum, fideiuſſori iuuat etiam principalem.*

12 *Pactum de non petendo, acceptilatio, vel alius actus liberatorius, factus cum principali debitore prodeſt etiã fideiuſſori in fideiuſſione conuentionali, ſecus in iudiciaria.*

13 *Pactum de non petendo factum à maiori parte creditorum hæredibus debitoris, etiam præiudicat paucioribus creditoribus, ſi vellent contra fideiuſſorem agere.*

Pactum de non petendo, acceptilatio, vel alia liberatio facta principali debitori per ipſum creditorem, etiam prodeſt fideiuſſori.

C A P. X I V.

1 SI creditor facit † principali debitori pactum de non petendo, acceptilationem, vel aliam ſimilem liberationem: talia non tantum iuuant principalem debitorem, verum etiam eius fideiuſſorem, etiam quo ad directam exceptionem, niſi contrarium ſit actum expreſsè l. exceptiones in §. 1. ff. de exceptionibus, §. exceptiones inſtitut. de replicationibus. l. fin. & l. quod dictum, vbi Iaſ. nu. 15. & 6. ff. de pact. Caſtr. in l. & hæredi in §. finali. ff. de pactis, qui hoc dictum num. 5. & 6. quattuor modis limitat, & tenet. Corn. conſ. 103. num. 1. vol. 3. Valent. Franc. de fideiuſſ. c. 3. nu. 50. & 51. & de acceptilatione, quod facta principali liberet fideiuſſorem Bart. in l. & per iuſiurandum in §. 1. ff. de fideiuſſ. Alex. in l. 2. in §. ſed tamen, ff. de verb.
2 obligat. † nam liberatio facta reo prodeſt, & fideiuſſori. l. cum principalis, ff. de reg. iur. l. nouatio, vbi Bart. & alij, ff. de nouat. & maxime quando fideiuſſor ſi ſolueret haberet regreſſum per actionem mandati contra reum, aliàs ſecus, & habetur in d. l. quod dictum, & ratio eſt quare pactum de nõ
3 petendo † factũ reo principali, etiam proſit fideiuſſori, quia niſi eidem prodeſſet etiam in effectu non prodeſſet reo principali, ex quo fideiuſſor, qui cogeretur ſoluere, haberet regreſſum contra ipſum debitorem. Iaſ. in d. l. quod dictum, nu. 1. in primo not. & ſic per indirectum etiam non prodeſſet ipſi reo principali. Iaſ. conſ. 20. nu.
4 4. vol. 1. vt etiam quia † fideiuſſor ſemel liberatus ſine nouo conſenſu in obligationem nõ reincidit. arg. l. obligamur. ff. de actionibus, & oblig.
5 Limit. igitur primo, vt pactum de non petendo factum principali debitori, tũc demum proſit etiam fideiuſſori, quã fideiuſſor, ſi ſolueret haberet regreſſum per actionẽ mãdati contra ipſum reũ: aliàs ſecus, d. l. quod dictũ, vbi Iaſ. nu. 15. & 6. & d. conſ. 20. nu. 4. vol. 1. & diximus ſupra proximè.

6 Li-

6 Limit.2.† in fideiuſſore, qui intercedit animo nouandi, nam in eo pactum de non petendo factum cũ principali debitore eidem non ſuffragatur cum in fideiuſſore intercedente animo nouandi, ceſſet ratio regreſſus, de
7 qua ſup.† nam fideiuſſor, qui intercedit animo nouandi ſi ſoluat, non habet regreſſum contra debitorem, nec aliquid ab eo repetere poteſt actione mandati. glo. in l. & hæredi, in §. fi. in verbo niſi, ff. de pact. Iaſ. in d. l. quod dictum num. 1. & 9.
8 Limit. 3. † vt pactum de petendo factum principali noceat fideiuſſori, vt non procedat, quando defenſio eſt iam per fideiuſſorem quæſita. vt l. fi. vbi Bart. & alij, ff. de pactis, puta, quia primo loco fuerit factum pactum de non petendo, ex quo fuerit ſecuta liberatio, & defenſio fideiuſſoris, & poſt modum fuerit factum pactum petendo, quia tunc tale ſecundum pactum non nocet fideiuſſori, & defenſioni iam quæſitæ per ipſum. d. l. fin. multa alia ad propoſitum adnotauimus infra ſect. 10. c. 3.
9 Limit. 4. † quando pactum eſſet perſonale, vt ſupra adnotauimus. cap. 12. & 13. hac eadem ſect.
10 Limit. 5. † quod è conuerſo pactum fideiuſſori factũ non prodeſt reo principali, quia ſua nõ intereſt, quod proſit, ſed benè intereſt è cõuerſo ſcilicet reo, quod proſit fideiuſſori: nam ſi nõ prodeſſet, conuentus, & ſoluens recuperaret à reo, & ſic nihil ſibi proficeret pactum. Caſtr. in d. l. & hæredi in §. fi. ff. de pact. in ſumm. vbi etiam hoc not. Alex. in princ.
11 Limit. 6. † quando expreſsè actum eſt, quod non iuuet, & in fideiuſſore in rem ſuam gloſ. in d. l. & hæredi, in §. fi. in verbo niſi, ff. de pact.

Tract. de Fideiuſsoribus.

12 Limit. 7. † & intellige prædicta in fideiuſſore contractus, quia ſecus ſe haberet in fideiuſſore iudicij. Tradũt Soci. conſ 91. nu. 8. 9. & 10. volum. 2. Anch. reg. q. 15. lib. 2.
13 Limit. 8. † quando maior pars creditorum fecit pactum de non petendo hæredi futuro debitoris: nam tale pactum præiudicat paucioribus creditoribus, ſi agere vellent contra fideiuſſorem Matt. ſing. 103. in ca. nota caſum pulchrum, & ratio eſt, quia hoc pactum eſt perſonale, & ideo ad fideiuſſorem non extenditur, l. niſi hoc actum. ff. de pactis.

SVMMARIVM.

1 *Sententia lata contra principalem poteſt exequi contra fideiuſſorem iudicij abſque nouo proceſſu.*
2 *Sententia lata contra principalem, nõ poteſt exequi contra fideiuſſorem cõuentionalem, niſi ſit in eo iudicio citatus, & nu. 4.*
Et hæc in tantum ſunt vera, quod in dicto proceſſu de nouo fabricando poterunt opponi nullitates, & iniquitates dictæ primæ ſententiæ. nu. 3.
5 *Quomodo tali caſu debeat formari libellus contra fideiuſſorem.*
6 *Libellus quomodo formetur, quando proceditur ad executionem laudi.*
7 *Sententia lata contra principalem, An, & quando noceat, & proſit fideiuſſori, vel è contra remiſsiuè.*
8 *Iuramentum præſtitum per fideiuſſorem, an, & quando principali proſit, vel obſit, vel è contra remiſsiuè.*
9 *Sententia lata pro fideiuſſore non prodeſt reo, ac principali debitori.*
10 *Niſi fideiuſſoris interſit, eo, quia pro ſuo procuratore fideiuſſerit.*
11 *Vt etiam ſi eſſet fideiuſſor de iudicio ſiſti.*

Ff Sen-

12 *Sententia lata pro reo non prodeſt fideiuſſori.*
Contrarium tamen tenent nonnulli, & num. 14.
Sententia ſtr Eti iuris dicitur num. 13.
15 *Sententia declaratoria excuſſionis lata inter creditorem, & debitorem probat in præiudicium fideiuſſoris.*
16 *Et maximè quando dicta ſententia tranſiuit in rem iudicatam.*
17 *Fideiuſſor, qui fuit præſens in iudicio moto contra principalem, non poteſt ſe tueri ex perſona principalis, quaſi indebitè condemnati.*
18 *Aliud eſt, quod fideiuſſor ſe tueatur ex perſona ſua, aliud quod ex perſona ſui principalis.*

Sententia lata contra principalem debitorem poteſt executioni demandari contra fideiuſſorem iudicij ſine nouo proceſſu: quod ſecus eſt in fideiuſſore contractus.

CAP. XV.

1 SI † feratur ſententia contra principalem debitorem poterit executioni demandari contra fideiuſſorem iudicij, qui aliàs cautionalis, & prætorius dicitur, abſque nouis actis, actitatis, & proceſſu, & ſic ſententia contra reum principalem lata præiudicat eius fideiuſſori iudicij abſque nouis, ſcripturis, iuribus, & proceſſu. Cuma. conſ. 32. nu. 1. Guid. Pap. deciſ. 26. nu. 1. & 2. Arret. noſter in § fi. inſtit. de ſatiſd. nu. 2. vbi vult, quod in fideiuſſore de iudicatū ſoluendo executio fiat, ſine nouo proceſſu, & dicit commu-
2 nem. † Quod ſecus eſt in fideiuſſore contractus: nam ſi aliquis ſit fideiuſſor ex contractu: & ſententia feratur contra eius principalem etiam abſentem, & contumacem; huiuſmodi ſententia contra iſtum fideiuſſorem non citatum, nec auditum abſq; nouo proceſſu executioni demandari non poteſt: ſed fideiuſſori integrū erit in executione deducere iura ſua etiā negando ſe fideiuſſorem. Bart. in l. à ſententia in princ. ff. de app. Imo. in c. peruenit extra eod. Caſtr. in l. 1. nu. 3. ff. iud. ſol. Speculator de execut. ſēt. §. ſequitur, verſ. quid ſi ſententia. Arret. conſ. 78. Lanfr. Balb. deciſ. 136. Natt. conſ. 345. nu. 1. lib. 2. Burſat. conſ 203. li. 2. Siluan. conſil. 84. & 85. num. 6. lib. 2. Anch. regi. queſt. fam. 19. par. 2. Ruin. conſ. 121. nu. 9. vol. 5. Ceph. conſ 106. vol. 1. Bertazzol. de clauſ. clauſula 43. gloſ. 8. nu. 1. Guid. Pap. deciſ. 26. Bugn. Caual. deciſ. Fiuiz. 10. num. 6. 7. & 26. Seraph. deciſ. 1477. nu. 3. cum ſeqq. part. 2. Magon. deciſ. Florent. 94. nu. 16. & dicit communem. Iaſ. in l. in duobus §. quis ergo. num. 2. ff. de iur. iu and. Emanuel Suarez. in Theſauro com. op. littera C. num. 125. Valent. Franc. tract. de fideiuſſ. cap. 5. nu. 138. Miſing. centur. 4. obſeruationum obſeruat. 96. Alba. conſil 25 1. vbi addentes in littera G. qui dicit
3 † opus eſſe tali caſu nouo proceſſu, & quod in eo poterunt opponi nullitates, & iniquitates dictæ ſententiæ. Anton. Hering. qui alios citat in ſuo tract. de fideiuſſ. c. 27. par. 5. num. 53. quod, & tradunt Ripa in l. his apud acta num. 34. C. de edendo, & Surd. ex multis congeſtis per eum deciſ. 218. num. 11. qui num. 10. hoc limi-
4 tat † quando fideiuſſor cōtractus fuerit citatus: nam tunc ſententia lata contra principalem præiudicat fideiuſſori. Bart. in l. 1. ff. iud. ſol. & latius hæc explicauimus ſupra in hac ſecunda part. ſect. 4. c. 34.
5 Aduertendum † tamen eſt in præ-

xi, & modo agendi, quod non debet petere quis ſententiam latam contra reum principalem mandari executioni, contra fideiuſſorem ſed bene ſtipulationem, & obligationem, qua fideiuſſor obligatus eſt, declaratam per ſententiam: Talis enim promiſſio ſic per ſententiam declarata executioni demandari debet, vt dicitur, in d.l.1. ff iud.ſol. Arret. in d.§.fi.nu.3. qui di-
6 cit idem eſſe in † laudo, ex quo ego non poſſum agere: cum laudum non pariat neque actionem, neque exceptionem, ſed debeo agere ex ſtipulatione, & compromiſſo qualificato, & declarato à laudo, vt docet Arret. in d.loco.

7 Et an † ſententia lata contra principalem præiudicet, aut proſit fideiuſſori, & è contra, An ſententia lata in fauorem fideiuſſoris, vel contra ipſum proſit, vel præiudicialis ſit ſuo principali. Videantur. Bart. in l.duobus, in § à fideiuſſore, nu.5. cum ſeqq. ff. de iur. iur. & in l. 1. ff. iud. ſolui. Add. ad Bart. in l. à ſententia in littera B ff. de appellat. qui etiam loquun-
8 tur † quid decidendum ſit in iuramẽto ſcilicet, An iuramentum præſtitũ p fideiuſsorẽ proſit, & noceat reo. Et è contra: An iuramentum præſtitum per reum proſit, & noceat fideiuſſori
9 de quo dicemus infra. † Et in ſpecie quod ſententia lata pro fideiuſſore nõ proſit reo, tenuerunt, glo. & Bart. in l. aduerſus. ff. de arbit. idem Bart. in l.fi. in §.fi. ff. de iureiur. & facit l.2. C. qui-
10 bus res iud. non noceat. † Quod intellige niſi fideiuſſoris interſit, eo, quia pro ſuo procuratore fideiuſſerit. l.ſed, & ſi fideiuſſor, ff. de pact. Franc.
11 Marc. q. Delfinat. 518. par. 1. † Vt etiam, ſi eſſet fideiuſſor de iudicio ſiſti: nam huius victoriam etiam prodeſſe principali victo dicit Brug. decif. Fiuiz. 10. num. 7. nam in talibus caſibus ſententia lata pro fideiuſſore prodeſt etiam reo.

12 Et † quod ſententia lata pro reo non proſit fideiuſſori benè, & ſignanter hoc docent Caſtr. conſ.87. in cauſam quæ vertitur colum. 2. num. 3. lib. 1. Aym. conſ.8. num. 3. ſententia
13 † enim dicitur ſtricti iuris. Aym. conſ.188. num.6.

14 In contrarium tamen, † quod imo ſententia lata pro reo proſit fideiuſſori, tenent Bartol. in l. fin. ff. de pact. Albert. de Roſat. in 2. part. ſtat. q.146. Franc. Marc. deciſ. Delfinat. 518. par. 1. & facit, text. in d.l. aduerſus, ff. de recept. arb. qui loquitur in arbitrio.

15 Idem eſt † in ſententia declaratoria excuſſionis lata inter creditorem, & debitorem, quæ etiam probat in prędiudicium fideiuſſoris l.2 vbi Bald. C. edendo. Natt. conſil.345. num.2. volum.2. Alexan. in l.ſæpe. colum.6. ff. de re iud. Maſcard. de probat. con-
16 cluſ. 707. quæ † opinio abſque ſcrupulo procedet quando dicta ſententia tranſiuit in rem iudicatam d. l. à ſententia. ff. de appel.

17 Et aduertatur † circa præmiſſa: Quod fideiuſſor qui fuit præſens in iudicio moto contra principalem, nõ poteſt ſe tueri ex perſona principalis quaſi indebitè condemnati, cum per præſentiam ſibi præiudicauerit. Bald. in l.3. in §.1. nu.5. C. de vſur. rei iud. Gabr. de execut. rei iud. concl.1. num. 20. Felyn. in c. quamuis num.3. de re
18 iud. † qui dicunt aliud eſſe, quando fideiuſſor ſe tuetur ex perſona ſua, & diximus ſupra hac ead. ſect. cap. 13. lim.1. num. 21. verſ. eſt bene verum. Et latius materiam iſtam deduximus ſupra in hac 2. part. ſect.4. c.34.

Ff 2 SVM-

SVMMARIVM.

1 *Appellatio principalis prodeſt fideiuſſori, & è contra, & nu. 3.*
2 *Appellatio interpoſita per vnum ex condemnatis, ea pendente non poteſt fieri executio contra alios qui non appellarunt.*
4 *Appellatio tertij tunc victo prodeſt, & nocet, quando tertius cum victo habet ius vnitum, connexum, & inſeparabile.*
5 *Alia de hac materia remiſſiuè.*

Appellatio principalis prodeſt fideiuſſori, & è contra.

CAP. XVI.

1 SI ſententia † feratur contra principalem debitorem, & ipſe à dicta ſententia appellat, talis appellatio non tãtum prodeſt ipſi: verum etiam eius fideiuſſori l. à ſententia. ff. de appell. gloſ. & Caſtr. in l. fi. C. de vſur. rei iud. in fin. Faber in §. alia inſtit. de ſatiſd. Anch. reg q. fam. 19. num. 6. in 2. part. cum alijs relatis à Brug. deciſ. Fiuiz. 10. nu. 6. & rationem ponit Mandoſ. de inhibit. q. 47. num. 2. vbi vult
2 hoc ideo eſſe quia appellatio interpoſita per vnum ex condemnatis illa pẽdente non poteſt fieri executio contra alios, qui non appellarunt. Idem, & è
3 conuerſo: † nam quod appellatio fideiuſſoris proſit principali cenſuit Ruin. conſil. 121. num. 9. vol. 5. qui
4 vult, quod appellatio tertij † tunc victo proſit, & noceat quando tertius cum victo habet ius vnitum, conne-
5 xum, & inſeparabile. † Et multum conferunt iam dictis notata per Natta conſil. 457. in ſecundo, & Ceph. conſil. 106. vol. 1.

SVMMARIVM.

1 *Confeſſio ficta principalis debitoris non nocet fideiuſſori, & è contra. nu. 4.*
2 *Fideiuſſor non poteſt cogi ad ſolutionem pęnæ ex ficta confeſſione, & contumacia: ſed requiritur quod ſit conuictus per veras probationes.*
3 *Confeſſio vnius non nocet alteri.*

Confeſſio ficta principalis non præiudicat fideiuſſori.

CAP. XVII.

1 FIctam † principalis confeſſionem, quæ per contumaciam inducitur non præiudicare fideiuſſori ponit Corn. conſ. 211. num. 5. in 3. vol. Bene. Beroi. conſ. 203. nu. 5. vol. 3. qui dicit hoc verum quo ad pœnam, & ratio
2 eſt, quia † fideiuſſor non poteſt cogi, ad ſolutionem pęnæ ex ficta confeſſione, & contumacia, ſed requiritur, quod ſit conuinctus per veras proba-
3 tiones, & hæc eò magis, quia † confeſſio vnius regulariter non nocet alteri. Surd. deciſ 218. ſub nu. 2. qui loquitur de vera cõfeſſione, & inquit quod ex ſola principalis confeſſione probatur debitum aduerſus fideiuſſorem, ita quod in vim talis probationis conueniri poterit, & hoc multis exemplis comprobat, & ſub nu. 9. ſubdit, quod
4 ſicut † confeſſio fideiuſſoris non nocet reo, ita confeſſio rei nõ poteſt nocere fideiuſſori licet in cõtrarium ibidem arguat nu. 1. & 2. ex Tiraq. de retract. conſanguin. §. 1. gloſ. 18. nu. 83. Ruin. conſ. 140. nu. 7. & 9. vol. 1. Rota. Ianu. Flam. Cartar. in executionis deciſ. 71. quibus adde Ant. Hering. tract. de fideiuſ. cap. 27. par. 5. nu. 38. & diximus ſupra ſect. 3. cap. 2. nu 11. in fine.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Impetratio principalis nocet fideiuſſori: ſed non è contra.*

Impetratio principalis debitoris nocet fideiuſſori.

CAP. XVIII.

1 Impetratio † facta à principali nocet fideiuſſori, ſed non è contra. quia impetratio fideiuſſoris nō nocet principali, l. ſi quis iniquum, in §. ſi is pro quo, ff. quod quiſque iur. in aliũ ſtatu.

SVMMARIVM.

1 *Minor aduerſus fideiuſſionem à ſe factam in integrum reſtituitur, niſi in quibuſdam caſibus.*

2 *Minoris fideiuſſor non reſtituitur regulariter. Fallit tamen in caſibus hic expreſſis.*

3 *Contrarium tamen.*

4 *Minor licet aduerſus fideiuſſionem a ſe factam in integrum reſtituatur: tamen per hoc eius principalis debitor non liberatur.*

5 *Quædam proſunt fideiuſſori, quæ non proſunt reo.*

Reſtitutio in integrum aduerſus fideiuſſionem quando concedatur minori, & eius fideiuſſori, & quando non.

CAP. XIX.

1 Licet † minor aduerſus fideiuſſionem à ſe factam in integrum reſtituatur. l. 1. C. de filiofam. minore. l. ait prætor in §. 1. ff. de mino. l. Titius in § Seia. ff. de fideiuſſ. Bart. in l. Stichum, §. qui vulgo. ff de ſolut. Odd. de reſt. in integr. part. 2. q. 54. art. 2. nu. 4. cũ ſeqq. vbi nu. 25. hoc reſtringit ad nonnullos caſus. Primo quando minor pro patre fideiuſſit. Secundo quando cum iuramento. Tertio, quando, vt principalis. Quarto, quando intra quinquennium maior factus
2 ratificauerit. Tamen hoc † non eſt verum in fideiuſſore minoris: qui licet minor ipſius principalis reſtituatur, tamen ipſe non reſtituitur. l. 1. C. de fid. minor. l. in cauſa in princ. ff. de min. l. Marcellus. ff. de fideiuſ. Cald. in rep. l. ſi curatorem in verbo minoribus, num. 43. verſ. 3. circa fin. C. de in integ. reſtit. min. Menoc conſ. 179. nu. 1. vol. 2. Miſing. cent. 4. obſeruatio num. 18. & 19. Sebaſt. Med. de conſer. poſſ. in verbo aut in conſeruando glo. 2. part. 3. nu. 422. Valent. Franc. de fideiuſſ. c. 3. num. 68. Anto. Hering. de tract. de fideiuſſ. c. 17. part. 4. nu. 113. & infra, niſi in quibuſdam caſibus. videlicet, quando fideiuſſor efficitur hæres minoris. ſecundo quando concurrit æquitas. tertio quando minor comparet in iudicio vt neceſſarius defenſor pro ipſo fideiuſſore. quarto, quando interuenit dolus aduerſarij. Cald. loco præcitato num. 48. cum ſeqq. quod, & aduertit Odd. de reſt. in integr. q. 48. part. 1. art. 1. qui nu. 83. iſta etiam nō procedere firmat, Quādo fideiuſſio eſt iudiciaria. & q. 18. part. 1 art. 1. num. 11. addit etiam iſta locum non habere, quando fideiuſſor minoris, aliàs non haberet regreſſum. Cętera vide ſup. c. 13. nu. 12. illatione 4. hac eadem ſect. & ſupra in hac 2. part. ſect. 4. c. 11.

3 Non † defuerunt tamen multi, qui contrarium abſolutè tenuerũt, Quod reſtitutio in integrum conceſſa minori, vel vniuerſitati, etiam ſuffragetur eorum fideiuſſoribus, vt fuerunt

Digitized by Google

Franc. Cald. in d. l. ſi curatorem in verbo minoribus. nu. 49. Franc. d. tract. de fid. c. 3. num. 63. cum ſeqq. Gomeſ. var. reſol. par. 2. cap. 14. num. 9. Natt. conſ. 51. nu. 13. lib. 1. & 658. nu. 6. lib. 4. Anch. conſ. 330. Ioſeph. Lud. deciſ. Peruſ. 27. num. 4. par. 1.

4 Aduerte tamen, † Quod licet minor aduerſus fideiuſſionem à ſe factã in integrũ reſtituatur, tamen per hoc eius debitor principalis nõ liberatur.

5 l. minor. 48. ff. de minor. † Nam quædam proſunt fideiuſſori, quę non proſunt reo. Abbas, in c. cum inter, extra de except. Becci. conſ. 45. nu. 46. Magon. deciſ. Flor. 110. num. 4. & diximus infra c. 43.

SVMMARIVM.

1 *Iuramentum rei nocet, & prodeſt fideiuſſori, & è contra, & preſertim quãdo interponitur ſuper delicto, uel contractu negatiuè.*

2 *Iuramentum principalis non nocet, nec prodeſt fideiuſſori, quando reſpicit perſonam iurantis tantum.*

3 *Iuramentum fideiuſſoris in dubio præſumitur reale, & non perſonale.*

4 *Iuramentum delatum vni ex reis credendi nocet etiam alijs.*

5 *Iuramenti exceptio realis eſt: & ideo quo ad efficaciam obligationis, & vtilitatem contractus extenditur de perſona in perſonam, licet ſecus ſit, quo ad vinculum periurij, quia in hoc perſonalis eſt.*

Iuramentum rei nocet, & prodeſt fideiuſſori.

GAP. XX.

1 SI † debitor principalis in inſtrumẽto debiti per eum facto ad fauorẽ principalis creditoris, pro quo debito etiam fideiuſſores præſtitit, iurauerit. Tale iuramentum per dictum principalem debitorem præſtitum, non ſolũ obeſt, verum etiã ſuffragatur fideiuſſori Iaſ. in l. duob. reis. ff. de iure iur. ſub nu. 1. qui è conuerſo hoc etiam eſſe verum fatetur, quod iuramentum fideiuſſoris nocet, & prodeſt reo principali d. l. duobus reis, in §. à fideiuſſore. ff. de iure iur. qui declarat hęc vera, quando interponitur ſuper debi-

2 to, vel contractu negatiuè: ſecus † verò eſt ſecundum eum, quando iuramentum reſtringeretur ad perſonam tantum iurantis. vt per Bart. in d. l. duobus reis, in §. à fideiuſſore nu. 1.

3 qui nu. 9. inquit, quod † iuramentum fideiuſſoris in dubio præſumitur de re, & non de perſona.

4 Extende ad iuramentum delatum vni ex reis credendi, quod etiam alteri nocet. Iaſ. in d. l. duobus reis, in prin. ff. de iure iur. vbi ſub num. 3. dicit hoc indubitatum in iudicialibus.

5 Regulariter † enim iuramentum, cum exceptio realis ſit, extenditur de perſona ad perſonam, quo ad efficaciã obligationis, & vtilitatem cõtractus, licet ſecus ſit quo ad animam, & vinculum periurij: quia in hoc perſonale eſt. Gabr. de iure iur. concl. 6. nu. 2. & 3. Surd. deciſ. 159. nu. 11. & 24. Anton. Hering. de fideiuſſ. c. 27. part. 4. nu 29. & c. 20. §. 2. num. 27.

SVMMARIVM.

1 *Ceſſio iurium, & actionum facta contra principalem debitorẽ, etiam ad eius fideiuſſorem porrigatur: immo etiam ad pignora.*

2 *Intellige in caſibus, in quibus utilis actio ſine ceſſione tranſit, alias ſecus, niſi ſit expreſſum.*

3 *Actio contra fideiuſſorẽ regulariter ſine ceſſione principalis actionis nõ trãſit.*

Ceſ-

Ceſſio iurium, & actionum facta contra principalem debitorem, etiam aduerſus eius fideiuſſorem extenditur.

CAP. XXI.

SI contingat: quod contra principalem debitorem cedantur iura, & actiones, hæſitant doctores, An talis ceſſio extendatur ad dicti debitoris principalis fideiuſſorem? Azzo.in ſumma. C. de hæred. vel actio. vend. Bar.in l.ſi hæres, nu.1. in verſic.quæro vtrum facta, vbi Alex.in add.in litera B.ff.ad Treb. vbi etiam Caſtr.dicunt extendi non tantum ad fideiuſ-
1 ſorem, verum etiam ad pignora.† Regulariter enim facta ceſſione contra principalem, tranſeunt actiones contra fideiuſſores, & pignora Bart.in d. §.ſi hæres.num.1. verſ.reſponde ſi regulariter.

Cæterum Bertazz. de clauſ. clauſ. 27.gloſ.18.num.2. ex Specu.& Ioan. Andr. vult concluſionem ſupra firmatam procedere in caſibus tantum,
2 in † quibus tranſit vtilis actio ſine ceſſione: in alijs autem, in quibus ceſſione opus eſt, vult non tranſire, niſi expreſsè dictum, ac ſpecificatum ſit;
3 & ſubdit.num.3. quod † regulariter actio contra fideiuſſorem ſine ceſſione principalis actionis non tranſit ex multis, quos congerit.

SVMMARIVM.

1 *Exceptio fori declinatoria perſonalis cõpetens ipſi reo principali, quia clericus, non prodeſt fideiuſſori ipſius clerici laico, & nu.4*
2 *In clerico priuilegium fori eſt perſonale.*
3 *Exceptio declinatoria fori alterius quã clerici tranſit de principali in fideiuſſorem.*

Fori exceptio competens principali ad fideiuſſorem non porrigitur.

CAP. XXII.

1 DOctores † formant hanc concluſionem in fideiuſſore Clerici, & reſoluunt quod non: illa potiſſimum
2 ratione ducti: quia in † Clerico priuilegium fori eſt priuilegium perſonale; quod ad fideiuſſorem tranſire non poteſt. Benè Caball. de euict.§.3.q.7. nu.132. in alio, qui non ſit Clerici fi-
3 deiuſſor credo contrarium, † cum omnis exceptio, quæ principali datur, vt etiam immunitas, & priuilegium, etiam ad fideiuſſorem eius extenda-
4 tur.† Et quod exceptio fori declinatoria perſonalis, competens ipſi reo principali clerico non competat eius fideiuſſori laico eſt text.in l.ſi reus. ff. iud. ſol. Rom. ſingul. 617. aliàs 629. Ioach.de Arno.problem.79. Viſill.ad Afflict.deciſ.206. nu.1. Carp.ad Stat. Medio. part.1.c.44.num.66.& 67.& par.2.c.189.nu.18. Specul. de comp. iud. add. §. regulariter 10. Fabri. in auth.ſtatuimus. C.de Epiſc.& cler.& in §.fi.inſtit. de ſatiſd. Bouer.ſing.11. incip.num.6. Marſ.rub.eo.num.311. Franc.Marc.q.325.lim.8. Guid.Pap. deciſ.562.nu.6. & ſing.449. num. 2. Aur. Hering. in ſuo tract. de fideiuſſ. c.23.nu.16. & egimus de hoc latè ſupra de fideiuſſoribus circa diuerſa. c.32.ſect.4. in hac 2.par.

SVMMARIVM.

1 *Præſcriptio rei fideiuſſori prodeſt.*
2 *Modo præſcriptio ipſo iure obligationem tollat.*
3 *Præſcriptionis exceptio eſt cohærens rei, & ideo ad fideiuſſorem tranſit.*
4 *Præſcriptionis exceptio ſolutioni adæquatur.*

Præſcriptio rei an proſit fideiuſſori.

CAP. XXIII.

De hac quæſtione videatur. Bald. in l.tam mandatori.nu.16. verſ. Item dubitatur. An præſcriptio rei proſit fideiuſſori, C.de non num.pec.
1 † qui firmat,quod ſic cum diſtinctione,vt ibi per eum, quod hæc vera ſint
2 † in præſcriptione,quę ipſo iure obligationem tollit: quod ſecus eſſe ait in præſcriptione,quę tantum obligationem elidit. Et hoc idem tenēt Balbus de præſcriptionibus in 2.part.principali.q.2.nu.13.& 14.Ioſeph.Lud.deciſ.Lucenſ.31.nu.23.qui dicit hoc nō eſſe abſolutè verum:quod ſicut poteſt opponi exceptio præſcriptionis à principali, ita poſſit opponi à fideiuſſoribus ex Bald.in d.l.tam mandatori. Et ratio eſt, quod præſcriptio rei proſit
3 fideiuſſori: † quia præſcriptionis exceptio eſt cohærens rei, quò fit, vt in fideiuſſorem tranſeat.

Contrarium tamen indiſtinctè verum eſſe volunt. Quod exceptio præſcriptionis, quæ competit ipſi principali etiam eius fideiuſſori commodo ſit. Franc.de fideiuſſ. c.3.nu.31. Ant. Hering. d.tract.c.27.par.4. num.44. ea ratione moti:tū quia exceptio præſcriptionis realis eſt: tum etiam: quia
4 † exceptioni ſolutionis adæquatur.

Denunciatio litis facta debitori principali nocet etiam fideiuſſori eius.

CAP. XXIV.

Denunciatio litis, ſi eſt facta principali debitori hoc ſatis eſt: nec requiritur, quod fiat eius fideiuſſori. Nam fideiuſſor euitare poteſt conueniri ſola denunciatione facta venditori,& ſic reo principali. Quod procedit etiam ſi agitari cauſam fideiuſſor ignorauerit. l. Authore laudato, vbi Salycet.& alij. C. de euictionibus.

Pactum legis commiſſoriæ eſt illicitum inter debitorem, & creditorem accipientem pignora: Tamen hoc ſecus eſt inter debitorem, & fideiuſſorem.

CAP. XXV.

Licet in pignoribus pactum legis commiſſorię,illicitum,& improbum ſit,inter debitorem, & creditorem accipientem pignora. c. ſignificante de pigno.l. 2. & fin. C. de pact. pign. tamen huiuſmodi pactio inter debitorem, & fideiuſſorem valida eſt abſque vlla criminis, & vſurę labe. l. fin. ff. de contrahen. empr. Bart. in l. quamuis.ff.de ſolut Abb.in d.c.ſignificante num.6. Neguſ. de pign. in 4. part.nu.7.& eſt communis opin. Couar.variar.reſol.lib.3.c.2.num.7.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſoris, & principalis idem eſt iudicium.*
2 *Fideiuſſor iure principalis nititur.*
3 *Principalis ſi non appellat, ita nec fideiuſſor.*
4 *Sicut principalis vti coniuncta perſona poteſt petere fieri compromiſſum, ita, & eius fideiuſſor.*
5 *Sententia contra principalem lata afficit etiam eius fideiuſſorem indicatū ſolui.*
6 *Fideiuſſor iudicatum ſolui dicitur ſententiæ contra ſuum principalem latè conſentire, & eſſe in confeſſis.*

Fi-

Fideiuſſoris, & principalis idem eſt iudicium.

CAP. XXVI.

1 DE fideiuſſore † idem iudicatur,
2 quod de principali: ex quo † iure principalis nititur. Surd. conſ. 171. num. 23. & 25.

3 Et ideo ſicut † principalis non appellat, ita nec fideiuſſor Caſtr. in l. ab executore in §. alio num. 4. ff. de app. Surd. d. conſ. 171. nu. 16. & 66.

4 Hinc etiam eſt, † Quod ſicut principalis, ſi eſt coniuncta perſona, poteſt petere ex vigore ſtatuti fieri compromiſſum, ita, & fideiuſſor Gabr. conſil. 34. nu. 5. vol. 2. licet de hoc eius dicto ſemper valdè dubitauerim: cum hoc ſit priuilegium perſonale, quod perſonam principalis non egreditur, niſi in caſu de quo ſupra hac eadem ſect. cap. 13. limit. 1. num. 21. verſ. eſt benè verum.

5 Hinc etiam fit, † quod ſententia lata contra principalem afficit etiam fideiuſſorem iudicatum ſolui. l. iudicatum, & l. cum quærebatur. ff. iud. ſol. Bald. in l. 3. §. 1. nu. 1. C. de vſur. rei iud. Fely. in c. quamuis num. 17. C. de ſent. & re iud. Surd. d. conſil. 171. nu.
6 37. & 41. † nam tali caſu fideiuſſor dicitur ſententiæ conſentire, & eſſe in confeſſis. Marius Antoninus variar. reſol. lib. 2. reſol. 19. nu. 9. cum ſeqq.

SVMMARIVM.

1 *Pactum cum reo initum etiam fideiuſſoris commodo cedit.*
2 *Modo dictum pactum reale ſit.*
3 *Pactum perſonale ad fideiuſſorem non tranſit.*
4 *Pactum fideiuſſoris generaliter factum reo non prodeſt.*
5 *Secus ſi in rem ſuam ſpoponderit: quia tunc prodeſt.*
6 *In pactis confideiuſſorum inter eos initis, quid ſeruandum remiſſiuè.*

Pactum debitoris an fideiuſſori noceat: & quid è contra.

CAP. XXVII.

1 PActum † cum reo factum, etiam
2 prodeſt fideiuſſori, modo † reale ſit. l. & hæredi, in §. fin. & l. quod dictum. ff. de pact. l. ex perſona, ibi, & cætera rei commoda, ff. de fideiuſſ. l. ſi quis reum in princip. ff. de lib. leg. l. ſi procuratorem, in §. ſi ignorantes, ff. mand. Anton. Hering. de fideiuſſ. c. 27. par. 5. num. 1.

3 Secus verò eſt, † quando pactum eſt perſonale: quia tali caſu ad fideiuſſorem non tranſit. l. idem in duobus. §. perſonale. ff. de pact. l. & ſi fideiuſſor ff. de re iud. Din. conſil. 11. nu. 3. 4. 5. & 6.

Sed quid è contra, An pactum fideiuſſoris proſit reo? Reperio Doctores in hoc paſſu talem diſtinctionem
4 facere, videlicet, quod † aut fideiuſſor generaliter pactus fuit: & tali caſu conuentio eius reo non prodeſt: & ratio eſt: quia fideiuſſoris non intereſt à debitore pecuniam non peti. l. ſi fideiuſ-
5 ſoris. ff. de pact. † aut ſecundo fideiuſſor in rem ſuam fideiubendo ſpopondit ſe dare non oportere: & tunc pactio fideiuſſoris prodeſt reo. l. ſed ſi fideiuſſor ff. de pactis. ita Anton. Hering. d. cap. 17. pars. 5. nu. 5. qui nu. 6.
6 cum ſeqq. dicit, quid † ſeruandum ſit in pactis confideiuſſorum inter eos initis.

Vſu-

Vſurarum exceptio non tantum principali debitori: verum etiam eius fideiuſſori datur.

CAP. XXVIII.

VSuratum exceptio competens recipienti ad vſuram non tantum ſuffragatur ipſi: verum etiam eius fideiuſſori ſignanter Franc. de fideiuſſ. cap. 3. num. 79 cum ſeqq. Ant. Heringer. d. tract. de fideiuſſ. cap. 27. part. 4. num. 53. qui nume. 54. reiicit Horatium Carp. ad Stat. Mediol. p. 2. cap. 189. num. 17. contrarium tenentem, & malè.

Velleiani, & Macedoniani exceptiones non ſolum mulieri, & filioſam. dantur: verum etiam eorum interceſſoribus: nam potiſſimum in læſione fundantur.

CAP. XXIX.

EXceptiones tam Velleiani, quam etiam Macedoniani, S. C. competentes, & mulieri, & filioſam. cum potiſſimum in læſione fundentur, non tantum ſuffragantur ipſis: verum etiã eorum fideiuſſorib. l. exceptionibus, in §. 1. ff. de except. l. 6. & l. ſi mulier. ff. ad Velleian. l. mulierem. C. d. tit. l. ſed, & ſi, in §. non ſolum, ff. ad Maced. l. ſi alius, ff. quæ res pign. oblig. poſſ. Valent. Francus tract. de fideiuſſ. c. 3. à nume. 53. vſque ad 63. Anto. Hering. dict. tract. cap. 27. part. 4. nume. 56.

Exceptiones libertatis onerandæ cauſa obligationis ſine cauſa, & donationis immoderatæ, etiam fideiuſſori competunt.

CAP. XXX.

EXceptiones libertationis onerandæ cauſa obligationis ſine cauſa, & immoderatæ donationis, non tantum proſunt principali debitori, verum etiam eius fideiuſſoribus, d. l. exceptiones in §. 1. ff. de except. Valent. Franc. in ſuo tract. de fideiuſſ. c. 3. nu. 44. 72. & 76. vbi ſignanter hoc explicat.

Quatuor menſes conceſſi iudicatis, vt ſoluant: etiam eorum fideiuſſoribus dantur.

CAP. XXXI.

QVadrimeſtre condemnatis elargitum, vt ſoluant: etiam eorum fideiuſſoribus conceſſum eſſe cenſetur. l. fi. §. fi. C. de vſur. rei iud. Maſcard. de probat. concluſ. 102. nu. 8. Anton. Hering. de fideiuſſ. cap. 27. part. 4. num. 58.

Euictionem paſſus non tantum habet electionem ſoluendi intereſſe, aut reſtituendi rem: verum etiam eius fideiuſſor.

CAP. XXXII.

SIcut venditor, qui ſuccubuit conuentus ab emptore paſſo rei venditæ euictionem, habet electionem, vel reſtituendi rem euictam, vel intereſſe ſoluendi. Ità etiam talem electionem

ctionem habet eius de euictione fideiuſſor. Bartol. in l. fideiuſſor. ff. de dol. mal. except. & in l. inſulam. num. 14. ff. de verb. oblig. Caball. de euict. §. 2. nu. 21. Ant. Hering. d. c. 27. nu. 74.

SVMMARIVM.

1 *Doli mali exceptio eſt in rem ſcripta.*

2 *Doli mali exceptio competens reo principali etiam eius fideiuſsori ſuffragatur.*

3 *Reus dolo alterius, ſi eſt circumuentus; tunc eius fideiuſsor tali exceptione mali doli vti poteſt; & eam allegando auditur.*

4 *Reus dolo venditoris ſe læſum docens, & obtinens, non tantum id ipſi opitulatur, verum etiam eius fideiuſſori.*

5 *Minor dolo aduerſarij deceptus, non tantum ex tali deceptione ipſi ſuccurritur, verum etiam eius fideiuſſori.*

Doli mali exceptio etiam fideiuſſori proficit.

CAP. XXXIII.

1 EXceptio doli mali, quæ † in rem ſcripta eſt, competens reo prin-
2 cipali, † etiam eius fideiuſſori opitu-
3 latur. Exemplum † quando reus dolo alterius eſt circumuētus, d. l. exceptiones in §. 1. ff. de except. l. teſt. in princ. ff. de fideiuſſ. Franc. de fideiuſſ. cap. 3. num. 34. cum ſeqq.

4 Hinc eſt, † quod ſi reus dolo venditoris ſe læſum eſſe doceat, & beneficio. l. 2. C. reſcind. vend. agat contra venditorem, & obtineat: id non tantum prodeſt ipſi, verum etiam fideiuſſori per eum dato. Angel. in l. 1. ff. de fideiuſſ. min. Arri. Pinell. in l. 2. p. 2. cap. 3. nu. 43. & 44. C. de reſcin. vend. Cabal. de euictio. §. 2. nu. 20. Emanuel Suarez. in Theſaur. comm. opin. littera F. num. 174. & 175.

5 Pari ratione † dicendum eſt de minore dolo aduerſarij decepto, & circumuento: nam non ſolum ipſi ſuccurritur: verum etiam eius fideiuſſori per doli mali exceptionem d. l. exceptiones. §. 1. l. 2. C. de fid. min. Anton. Hering. d. tract. de fideiuſſ. c. 27. part. 4. num. 6.

SVMMARIVM.

1 *Exceptio quod metus cauſa in rem ſcripta dicitur.*

2 *Exceptio quod metus cauſa competens debitori principali proficit etiam eius fideiuſsori.*

Exceptio, quod metus cauſſa principali competens, etiam fideiuſſorem iuuat.

GAP. XXXIV.

1 EXceptio, quod metus cauſa, quæ etiam ipſa in rem ſcripta eſt: non
2 † tantum principali reo: verum etiam eius fideiuſſori oppitulatur d. l. exceptiones in §. 1. ff. de excep. Sebaſt. Medices de caſibus fortuitis, part. 2. q. 7. num. 35. Valent. Franc. tract. de fideiuſſ. c. 3. num. 45.

SVMMARIVM.

1 *Exceptio ne quis vltra vires exigatur tantum principali debitori conceditur, nec ad eius fideiuſsorem porrigitur, & num. 5.*

2 *Exceptio iſta operatur, ne quis conueniatur in plus, quam facere poſſit, & quod non egeat, nec mendicare cogatur.*

3 *Exceptio iſta datur parentibus, liberis, patro-*

patronis, ſocijs, ſoceris, maritis, Clericis, militibus, & ſimilibus.

4 *Eſt perſonalis, nec perſonas à iure ſpecificatas egreditur.*

Exceptio ne quis vltra vires exigatur, tantum principali debitori competit.

C A P. X X X V.

1 EXceptio † competentiæ, ne ſcilicet, quis in plus conueniatur,
2 quam facere poteſt, neque † ipſe poſtmodum egeat, mendicareque coga-
3 tur: † quæ cadit in parentibus, † liberis, patronis, ſocijs, ſoceris, maritis, clericis, & militibus, ſimilibusq; per-
4 ſonis: tantum cum merè † perſonalis ſit, & intuitu, reſpectu, & contemplatione perſonæ à lege concedatur perſonas ipſas, quibus in ſpecie conceſſa
5 eſt, non egreditur, † & ad earum fideiuſſores hac ratione attenta non porrigitur. l. ſunt qui cum ll. ſeqq. ff. de re iud. d. l. exceptiones. ff. de except. notatur in l. iam mandatori. C. de non num. pec. Marſ. rubr eo. nu. 273. Fráç. tract. de fideiuſſ. c. 3 nu. 106. vſque ad num. 124. Petrus de Vbald. de duobus fratri. part. 15. principali. nu. 4. Deci. & Cigno. in l. Diuus. ff. de reg. iu. Alciat. in l. non poteſt. nu. 3. ff. de verbor. oblig. Flamin. Cartar. deciſ. Ian. execut. 7. num. 9. Carp. ad Stat. Mediol. part. 2. cap. 189. num. 19.

S V M M A R I V M.

1 *Exceptio beneficij inuentarij ad debitoris principalis fideiuſſorem non extenditur, & ideo ad ſolidum adſtringi poterit.*

2 *Fideiuſſor non auditur volens beneficio inuentarij vti, ſi hoc intuitu, & contemplatione ſuæ perſonæ faciat, ſecus ſi ex perſona defuncti.*

Beneficij Inuentarij defenſio ad fideiuſſorem non extenditur.

C A P. X X X V I.

EXceptio beneficij inuentarij, an ad debitoris principalis fideiuſſorem extendatur, in hoc varij fuerũt interpretes. Nam Specular. in tit. de fid. num. 2. Pariſ. conſ. 121. nu. 3. & 4. vol. 1. Roland. de inuentari. part. 3. §. quæritur. num 9. Ant. Hering. de fi-
1 deiuſſ. c. 20 § 16. num. 37 † volunt fideiuſſorem beneficio inuentarij frui non poſſe: ſed eo non obſtante, ad ſolidum aſtringi poſſe, qui hãc opinionem communem appellant.

Cõtrarium tamen tenuerunt gloſ. & Cyn in l. fin. in §. in computatione. C. de iure delib. Bart. in l. generaliter. ff de fideiuſſ. & in l. debitor. ff. de ſeparat. Angel. Arret. noſter tract. de reſt. glo. 112. nu. 19. Franc. de fideiuſſ. c. 6. num. 103 qui in huius articuli reſolutione vtuntur hac diſtinctione videli-
2 cet. † Quod ſi fideiuſſor reſpectu ſuæ perſonæ beneficio inuentarij innitatur: quod tunc talis beneficij inuentarij allegatio nihil proficiat: ſed in ſolidum conueniri poſſit: ſecus verò eſſe volunt ſi conueniatur nomine defuncti: nam tali caſu beneficio inuentarij ſe tueri poterit.

Litis pendentiæ exceptio tantum reo proficit.

C A P. X X X V I I.

EXceptionem litis pendentiæ tantũ proficere debitori principali: non autem eius fideiuſſori. admonet Franc. Marc. q. 313. par. 1.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Exceptio ſequeſtri perſonalis eſt.*
2 *Fideiuſſorem non iuuat.*
3 *Et quando iudiciale eſt, nihil immutat.*

Sequeſtrum tantum debitorem principalem, & non eius fideiuſſorem includit.

CAP. XXXVIII.

1 Sequeſtri exceptio (cum non concernat radicem obligationis, ſed perſonæ cohæreat) licet principali cō-
2 petat: † tamen non datur eius fideiuſ-
3 ſori. † imò ſi iudiciale ſequeſtrum eſt, nihil alterat. Grat. reſp. 28. num. 19. & 20. vol. 1. & Salyc. in l. tam mandatori C. de non num. pec. & in l. 1. C. de prohib. ſequeſt. pecun.

Saluus conductus per principem debitori conceſſus, eius fideiuſſorem non comprehendit.

CAP. XXXIX.

Saluus conductus pro debitore impetratus, non prodeſt eius fideiuſſori, niſi ſpecialiter ſit dictum. Menoch. de arb. iud. caſ. 203. nu. 26. & 27.

Renunciatio principalis non nocet fideiuſſori.

CAP. XL.

Debitor principalis ſi facit renunciationem, talis renunciatio dūtaxat dicto debitori præiudicat, & non dicti debitoris fideiuſſori. Vinc. Corrocc. de excuſ. bon. p. 2. q. 17. in fi. Ant. Hering. tract. de fid. c. 17. p. 5. nu. 39. cum Io. Fab. & Guid. Pap. quos recenſet, qui firmant, Quod renunciatio facta per principalem debitorem non præiudicat, nec in aliquo fideiuſſorem lædit.

Edictum quod quiſque iuris incurſum per fideiuſſorem non afficit debitorem principalem.

CAP. XLI.

Fideiuſſor ſi inciderit in edictum, quod quiſque iuris, Certè reus non poterit tali exceptione vti: Fideiuſſor ſic, l. ſi quis iniquum. §. ſi is pro quo. ff quod quiſq; iur. Valent. Franc. tract. de fideiuſ. c. 3. num. 144.

Nouatio pupillo non præiudicialis, eſt, tamen præiudicialis eius fideiuſſori.

CAP. XLII.

Pupillus ſine tutoris authoritate obligationem nouans, licét ſibi non præiudicet, nocet tamen eius fideiuſſoribus. Anto. Hering. qui alios citat in ſuo tract. de fideiuſſ. capit. 27. par. 5. num. 41.

Reſtitutio in integrum minori fideiuſſori elargita non liberat eius principalem debitorem.

CAP. XLIII.

Minor fideiuſſor ſi à cōtractu fideiuſſionis fuerit in integrum reſtitutus: per hoc tamen eius debitor principalis non liberatur. l. minor. 48. ff. de minor. quædam enim proſunt fide-

fideiuſſori, quæ non proſunt reo. Abb. in capit. cum inter extra de except. Becci.conſil.45. nume. 46. Magon. deciſ. Florent.110.num.quarto, poſuimus ſupra hac eadem ſectio. capit.19.

Si fideiuſſori bona fuerint ablata, & ſic per eum, qui abſtulit fuerit incurſa pœna.l.extat.ff.de eo. quod met. cauſa. Hoc tamen liberat creditorem, & fideiuſſorem, ſed non principalem debitorem.

CAP. XLIV.

FIdeiuſſori ſi ſibi fuerint ablata bona, eò quia auferens commiſerit, in l.extat.ff.de eo, quod met.cauſa. Ex hoc, & creditor, & fideiuſſor veniunt liberati: ſed principalis debitor ex tali bonorum ablatione non venit à nexu obligationis per eum contractæ liberatus. Alberi. de Roſat. in dicta l. extat. Menoch.de recuper. rem. 5. nu. 40.& infra.

Licet fideiuſſor de euictione non teneatur, ſi res fuerit euicta ex capite retractus: Tamen tali retractu, non tantum poſſunt vti habentes beneficium retractus: verum etiam eorum fideiuſſores.

CAP. XLV.

LIcet fideiuſſor nõ teneatur de euictione: ſi res fuerit euicta beneficio ſtatuti admittentis ad retractum agnatum, ſocium, vicinum, & alium Tiraq.de retract.lig.§.1.gloſ 9 illatione 34.& ſeq. Decian.reſp.68.num.15. volum.2.& reſp.105.per totum vol.3. Benedellus de iure protihom.in Rubr. num 63. Tamen ſi agnato, ſocio, vicino, vel alio vigore iuris municipalis aliàs ad rem venditam contra emptorem conceditur retractus: hoc beneficio non tantum poſſunt vti ipſi retractum habentes: verum etiam eorum fideiuſſores. Anton. Heing. de fideiuſs.cap.27.par.5.num.48.

Iuramentum in litem, licet noceat principali debitori, eius tamen fideiuſſorem non afficit.

CAP. XLVI.

ET ſi contra principalem debitorem lex admittat, vt iuramentum in litem concedi poſſit, & conceſſum, ac delatum eidem noceat: Tamen non admittit, quod tale iuramentum afficiat, ac noceat eius fideiuſſoribus, & hæredibus, etiam quod fideiuſſerint ſoluere, & repræſentare ſe principales cõſtituendo. Anch.1mo. & Abb.in rubr. extra eo. Caſtr.conſil. 124.num.3.volum.1. Ioſeph. Lud. in commun. concluſ. 18. num.29. Natt. conſil.201.nu.4. Plot. de in litem iur. §.48.num.18. qui num.19. id duobus modis limitat: Et in fideiuſſore de iudicatum ſoluendo: vt etiam ſi contra proprium fideiuſſoris dolum in litem iuratum fuerit.

Caſus fortuitus rei fideiuſſori non obeſt.

CAP. XLVII.

CAſus fortuitus in perſonam principalis debitoris contingens non præiu-

præiudicat eius fideiuſſori. Bald. conſilio 119. num. 9. volum. 2. Dec. conſil. 7. num. 2. Imol. in l. amiſſi. num. 1. ff. eod. Sebaſt. Medic. de caſibus fort. part. 1. quæſt. 11. num. 48. & quæſtio. 16. numero 25. & part. ſecunda, quæſtio. 10. numero 110. Anton. Heringer. tractat. de fideiuſſ. capit. 24. numero 210.

Tranſactio facta cum debitore principali prodeſt eius fideiuſſori, etiam condemnato: ſed non è contra.

CAP. XLVIII.

TRanſactio facta cum principali prodeſt fideiuſſori etiam condemnato: Vnde reo per tranſactionem, & concordiam liberato, & eius fideiuſſores liberati cenſentur. l. fideiuſſorem in §. fin. ff. de fideiuſs. Et ratio eſt, quia tranſactio eſt exceptio realis: & eamdem vim habet quam exceptiones iuramenti, & rei iudicatæ l. non minorem. C. de tranſactio. l. 2. ff. de iureiuran. quod aliter ſe habet in tranſactione facta cum fideiuſſore condemnato: Quia licet tranſactio rem iudicatam non tollat, tamen ſolutum per fideiuſſorem in cauſa rei iudicatæ cedit, & ſolutum ex cauſa tranſactionis inualidæ in debiti ſolutionem conuertitur. l. & poſt. in §. primo. ff. de tranſactio. l. eleganter in §. 1. ff. de cond. indeb. & ideo reo principali non prodeſt tranſactio à fideiuſſore facta.

Liberatio ſolutione, vel acceptilatione contingens porrigitur facta reo, etiam ad eius fideiuſſorem, ſecus ſi hoc tempore fiat.

CAP. XLIX.

LIberato reo ſolutione, vel acceptilatione, etiam fideiuſſor liberatur, quod ſecus eſt in reo liberato tempore, quia non liberatur eius fideiuſſor. Multum enim intereſt, ſi res ſoluatur, an perſona liberetur. l. fin. ff. de duobus reis. l. cum quis in §. ſi quis pro reo. ff. de ſolutio. Anton. Hering. in ſuo tract. de fideiuſſ. cap. 20. §. 18. num. 9.

Reo condemnato, publicatiſque bonis, ſi à Principe demum eidem fuerint ex indulgentia dicta bona reſtituta, non tantum ipſe tenebitur creditoribus ſatisfacere, verum etiam fideiuſſores.

CAP. L.

SIcut debitor condemnatus, & cuius bona à fiſco publicata, & occupata fuerint, demum ſi principis indulgentia reintegretur ad bona, creditoribus ſuis integraliter ſatisfacere tenetur, & ſic actio contra ipſum reuiuiſcit. l. ſi debitor, & l. ſi deportationis. C. de ſentent. paſſ. Nellus de bannitis in prima part. 3. temp. quæſtio. 21. Ita, & pariter fideiuſſor taliter reſtituti debitoris actione vtili rurſus prioribus creditoribus tenebitur. Moſcatell. in prax. fideiuſſoria. part. ſecunda, quæſt. ſeptima, num. 15. & infra.

De-

Deſertio cauſſæ tutoris, & curatoris negligentia cauſata: non ſolum ipſis: verum etiam eorum fideiuſſoribus præiudicat.

CAP. LI.

SI tutor, & curator cauſſam pupilli, & adulti agentes, eorum incuria, deſidia, ac negligentia triennium labi neglexerint, & ſic à cauſſa ceciderint, non tantum illa deſidia nocet tutori, & curatori, verum etiam eorundem fideiuſſoribus l. properandum in §. fin. C. de iud. Neguſang. de pigno. par. 2. principali membro 4. num. octauo, Anton. Hering. in ſuo tract. de fideiuſſ. capit. 27. part. 5. num. 20.

TRA-

TRACTATVS DE FIDEIVSSORIBVS SECVNDÆ PARTIS PRINCIPALIS.

TITVLI.

FIDEIVSSOR IN QVIBVS CASIBVS à fideiuſſione liberetur: & modi, quibus obligatio fideiuſſoria ſoluitur: & enumerantur 80.

SECTIONIS DECIMÆ.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſor quibus modis liberetur à fideiuſſione.*

2 *Solutione eius, quod debetur, liberatur fideiuſſor.*

3 *Solutione eius, quod debetur, vel alterius loco ipſius conſentiente creditore tollitur omnis obligatio.*

4 *Solutione fideiuſſoris liberatur principalis, & è contra ſolutione principalis liberatur fideiuſſor.*

5 *Solutio de pecunia, & re aliena liberat fideiuſſorem, & de ratione.*

6 *Contrarium ſeruatur de æquitate.*

7 *Fideiuſſor liberatur, quando bona principalis debitoris ſubaſtata fuerunt, & creditori plus offerenti in ſolutum data.*

8 *Fideiuſſor liberatur, etiam quòd res in ſolutum data creditori ab eo demum euincatur, vide tamen ſub numero* 12.

9 *Fideiuſſor ſoluens creditori creditoris, liberatur ſaltem ope exceptionis.*

10 *Fideiuſſor ſoluens adiecto ſolutioni liberatur, & habet actionem mandati.*

11 *Fideiuſſor liberatur, quamuis creditor ſpeciem pro qualitate recipiat.*

12 *Quid ſi ſpecies ſit deinde euicta.*

13 *Fideiuſſio reſoluitur non tantum rei, & fideiuſſoris ſolutione uerum etiam alterius cuiuſque.*

14 *Fideiuſſor, an alius ſoluat non intereſt ad hoc vt rei, & fideiuſſoris liberatio contingat.*

15 *Debitor creditoris expulſi à ciuitate coactus ciuitati ſoluere, non tantum ipſe, verum etiam fideiuſſor liberantur.*

Contrarium tamen tenent non nulli.

16 *Fideiuſſor etiam debitore abſente ſoluendo liberatur.*

17 *Fideiuſſor creditore volente rem viliſſimam ſoluens, non tantum ipſe, verum etiam, & principalis debitor liberantur.*

1 Multi ſunt caſus, per quos fideiuſſoria obligatio expirat, quos ſigillatim hic recenſebimus.

CAP. I.

2 PRimo igitur fideiuſſio
3 ſolutione ſoluitur. Puta ſi illud, quod debetur, vel aliud loco ipſius, conſentiente creditore, ſoluitur: l. in omnibus 43. ff. de ſolutio. Solutione enim eius, quod debetur omnis obligatio tollitur. Inſt. quibus modis tollitur obligatio in princip. l. nulla, & l. obſignatione. C. de ſol. l. nihil tam naturale, & l. omnia. ff. de reg. iur. cap. 1. de reg. iur. & quod ſolutio fideiuſſoris liberet reum, & principalem debitorem, dicit Rimin. Sen. conſ. 156. num. 1. vol. 1. Rot. Ian. Mercat. deciſ. 4. nu. 20. vbi decidit, quod ſi fideiuſſor ſoluit creditori liberat ſe, ipſo iure à fideiuſſoria obligatione, & ope exceptionis, propter talem ſolutionem liberatur principalis debitor, pro quo ille fideiuſſit, nam per ſolutionem, à fideiuſſore factâ fideiuſſoria obligatio ipſo iure extincta eſt, & licet reſpectu debitoris hoc ope exceptionis contingat, cum tamen contemplatione principalis ſoluerit ipſe ſoluiſſe videtur. l. Modeſtinus, & l. Stichum. §. mandauero de ſolut. Aſin. in prax. iud. § 19. c. 40. num. 2. † vt etiam, & verſa vice,
4 quod fideiuſſores liberentur per ſolutionem factam per principalem debitorem condemnatum ad ſoluendum tenent, Salyc. in l. ſi pro ea num. 7. C. mand. Paul. conſ. 107. nu. 135. vol. 3. Socin. Iun. conſil. 106. nu. 36. vol. 3. & vult tex. in l. nō ambigui. ff. de fid. tut.

5 Ampl. † etiam quod ſolutio fiat de pecunia, & re aliena: Nam adhuc liberatio ſequitur. Bart. ff. de ſolut. ſi alieni, & l. ſi is cui: ſoluēs enim ex alienis pecunijs, non tantum proprium, verum etiam debitum alienum extinguit. l. Caſſius. ff. de ſolut. & maximè qñ pecunia ſunt immixtę, vel cōſumptæ, ita quod non poſſint euinci Cæſ. de Graſſ. deciſ. 3. num 19. de ſolut.

6 Contrarium † tamen de æquitate ſeruādum aſſerit Marc. Ant. Bartzius de empt. vtil. & contin. c. 18. num. 23. qui dicit, quod debitor principalis ſoluens creditori de re aliena de æquitate fideiuſſorem non liberat.

7 Ampl. 2. † quando creditor agit cōtra debitorem principalē, & obtinuit ſubhaſtari eius bona, quę ipſi creditori, tāquam plus offerenti, fuerunt conceſſa: Nam tali caſu, non poteſt pęnitere, & dicere, ſe velle ſatisfieri, à fideiuſſore, & maximè cum datio in ſolutū vim ſolutionis habeat Guid. Pap.
8 deciſ. 348. Immo, † quando aliqua res datur in ſolutum creditori, fideiuſſor liberatur, etiā quod euincatur. Surd. conſ. 145. num. 23. in princ. cum ſeqq. vol. 1. diximus infra hoc eodem tit. caſu 6. & 33.

9 Ampl. 3. † etiā quod fideiuſſor ſoluat creditori creditoris. Nam, etiam tali caſu liberatur, ſi non ipſo iure: ſaltem ope exceptionis, cum rem vtilem ipſi creditori faciat Bart. in l. ſolutum. ff. de pign. act. & in l. ſi opera. ff. de dol. except. Socin. Sen. conſ. 65. nu. 5. volum. 4. qui longa diſtinctione vtitur, diximus in noſtro tract. de ſolut. cap. 5. caſ. 2.

10 Ampl. 4. † etiam quod fideiuſſor ſoluat adiecto: nam etiam tali caſu liberatur, & à principali debitore repetit. Bart. in l. ſi ita ſtipulatus. ff de ſolutio. & diximus ſupra de fideiuſſore

ſol-

Digitized by Google

ſoluente ſect.4.c.38.num.12.& in dicto noſtro tract. de ſolut. in princ. caſu 11.cap.5.

11 Ampl.5 † etiam quod creditor ſpeciem pro quantitate recipiat. nam adhuc nihilominus fideiuſſor intelligitur liberatus: cum aliud pro alio ex conſenſu creditoris ſolui poſſit, l.2.§.1.ff.ſi cert.pet. l.item liberatur.§.1.ff. quibus mod.pign.vel hypoth.ſolut.l.

12 manifeſtiſſimi.C.de ſolut.ſed ſi † ſpecies poſtea ſit euicta, & debitor non ſit ſoluendo fideiuſſor conueniri poteſt: Nam quãdo principale tollitur ex rigore, non tollitur acceſſorium, quod ex æquitate ſuſtinetur, ita firmat. Illuſtriſs. Mant. de tacit. & ambig. p.2. lib.16. tit.20. nu.23. alia vide ad materiam huius cap per nos adnotata, in tract.de ſolut.cap.54.

13 Ampl.6. † vt non tantum, ex ſolutione rei, & fideiuſſoris obligatio fideiuſſoria extinguatur, verum etiam ex alterius cuiuſcumque, eo nomine

14 ſolutionem facientis. † Nam non intereſt, an reus, an fideiuſſor, an alius quiſpiam, extraneus ſoluat ad hoc vt rei, & eius fideiuſſoris contingat liberatio: modo ad effectum præfatũ ſolutio fiat.l qui fide, & l.ſi is qui.ff.mãd. l.5.C.de ſol.l.2.C.de fid.tut.Surd.deciſ.118.num.1.& 2.Pariſ.conſil.107. vol.3.nu.135.Bero.conſ.197.vol.1.

15 Ampl.7. † in debitore creditoris expulſi à ciuitate debitum ciuitati coacto ſoluere, nam ex tali ſolutione, non tantum liberatur ipſe, verum etiam eiuſdem fideiuſſor. Dec conſ.15.

Contrarium tamen voluerunt. Iaſ. conſ.26.lib.3. Ruin.conſil.171.lib.4. Menoch.conſ.68.num.1.lib.1.

16 Ampl 8.† etiam quod ſoluerit fideiuſſor debitore principali abſente. nã nihilominus, & ipſius, & principalis contingit liberatio. Bart. in l.fideiuſſoribus. ff.eo.Cyn.in l.2.C.eo.Moſcatell. in prax. fidei. part. 1. mod. 5. num.10.

17 Ampl. 9. † etiam quod fideiuſſor rem vil[illegible] nam ſoluerit modo creditorem contentauerit, nam, & ipſius, & debitoris liberationem contingere inquit, tex in l.ſi quis, in §.fideiuſſorem. ff.mand.

SVMMARIVM.

1 *Acceptilatio eſt imaginaria ſolutio, & liberatio per mutuam interrogationem, qua vtriuſque ab eodem nexu contegit liberatio.*

2 *Soluiſſe dicitur, qui acceptione liberatur.*

3 *Acceptilatio facta reo principali liberat etiam fideiuſſorem.*

4 *Fideiuſſor non poteſt aſtringi pro eo, qui obligatus non eſt.*

5 *Acceptilatio facta fideiuſſori pendente conditione poteſtatiua, non prodeſt principali, & maximè quando euentus conditionis, non fingit quem retrò obligatum.*

Contrarium tamen determinatur in caſuali.

6 *Acceptilatio perſonalis facta principali, non prodeſt fideiuſſori.*

7 *Solutio vni facta non porrigitur ad alium.*

8 *Acceptilatio perſonalis quæ ſit.*

9 *Acceptilatio facta principali non prodeſt fideiuſſori, quando hoc eſt expreſsè cautum.*

10 *Acceptilatio facta per fideiuſſorem, non prodeſt principali in quatuor caſibus.*

11 *Acceptilatio facta ſecundo fideiuſſori, an liberet primum, remiſſiuè.*

Acceptilatione liberatur fideiuſſor.

CAP. II.

1 SEcundo † acceptilatione fideiuſſio tollitur: quæ nihil aliud eſt quã imaginaria ſolutio, & liberatio per mutuã interrogationem, qua vtriuſq; contingit ab eodem nexu abſolutio. l. 1. ff. de acceptilat. §. præterea inſt.
2 quibus mod. tolli. obl. & ratio eſt, † quia ſoluere dicitur, qui acceptione liberatur. l. in diem, & l. ſi ex pluribus. ff. de acceptil.
3 Et quod fideiuſſor † acceptilatione liberetur: Hoc non tantum procedit, quando acceptilatio eſt facta ipſimet fideiuſſori, Verum etiam quando reo principali. §. item per acceptilationem, inſt. quibus mod. toll. oblig. l. ſi ex pluribus in §. 1. ff. de acceptil. Barr. in l. & per iuſiurandum in §. qui ita, num. 1. & per totum. ff. de accept. qui ſub num. 4. inquit, Ideo acceptilationem factam reo liberare fideiuſſorẽ,
4 † quia fideiuſſor non poteſt teneri pro eo, qui nullo modo eſt obligatus. l. fideiuſſor obligari in princip. ff. eod. Alex. in l. 2. in §. ſed rñ. ff. de verb. obl.
5 Limit. 1. † quando acceptilatio eſt facta fideiuſſori pendente cõditione, cuius exiſtentia non fingit quem retro obligatum: quia talis acceptilatio, nõ prodeſt principali l. 1. ff. ad Sillan. l. ſi mater, in §. eandem, ff. de excep. rei iud. Bart. in d. §. qui ita, nu. 1. qui hoc dicit verum in conditione poteſtatiua, ſecus in caſuali.
6 Limit. 2. † quando acceptilatio eſt perſonalis, & intuitu, & contemplatione certæ perſonæ facta eſt, quia nõ porrigitur de vna perſona ad aliam, d. l. & per iuſiurandum, in §. qui ita vbi gl. & Bart. & facit tex. in l. in his, in §. 1. ff. de ſolut. qui loquens de ſolutione vult ſolutionem vni factã non porrigi ad alium, niſi hoc in ſpecie dictum ſit, & hoc idem firmant Immol. & Ro. in l. ſi hæres, pecuniã. ff. ad tre-
8 bell. † & dicitur perſonalis, quando perſona in ſpecie proſpecta fuit; vel ex verbis conſtat, quod perſona, cui acceptilatione facta eſt, tantum contẽplata ſit.
9 Limit. 3 † quando in acceptilatione eſt dictum, vt non tranſeat in fideiuſſorem, quod bene fieri poteſt Imo. & Rom. in d. l. ſi hæres pecuniam glo. & Bart. in l. ſi cum exceptione in §. labeo ff. quod met. cauſa, & in l. à ſententia, in princ. ff. de appell. gloſ. in d. §. qui ita vbi Alex. in add. ad Bar. in lit. A.

Contrarium nihilominus tenent Ang. in d. l. ſi hęres pecuniam Fulg. in l. 1. ad ſi. C. de tranſa. Cuman. in d. §. qui ità, & allegatur, text. in l. ſi quis reum, ff. de lib. leg. qui volunt acceptilationẽ tali modo factam non valere.

Sed tenendo opinionem Bart. in d. §. labeo, & in l. à ſententia, qui in dicta l. ſi quis reum. ff. de lib. leg. longa diſt. vtitur, & reſpõdet contrarijs, ſequere tamen limitationem ſupradicta firmatam.

10 Quatuor alias † limitationes ponit ad regulam iſtam Ant. Hering. in ſuo tract. de fideiuſſ. c. 20. §. 5. num. 7. Primo, quando acceptilatio eſt facta per vim, & metum. Secundo, quando eſt facta cum minore. Tertio, quando animo fraudandi creditores Quarto, quando eſt facta pendente conditione, de qua diximus ſup. in prima limi.

11 Et an † per acceptilationem ſecũdi fideiuſſoris liberetur primus, Videãtur. Socin. conſil. 18. quæſt. 2. in prima part. num. 14. Alex. in l. 4. §. ſi ex conuentione, ſub num. 8. ff. de re iud.

ibi,

ibi, & per hoc habetis notabilem limitationem ad regulam, & notatur infra hac eadem ſect. caſ. 32.

SVMMARIVM.

1 *Pactum de non petendo factum principali prodeſt fideiuſſori.*
2 *Niſi ſit perſonale.*
3 *Si creditori per debitorem poſt pactum de non petendo iterum fuerit factum pactum de petendo ex hoc fideiuſſor in obligationem non reincidit, niſi de nouo conſentiat.*
4 *Pactum factum, ad fauorem debitoris prodeſt fideiuſſori, ſed non è contra.*

Pactum de non petendo liberat fideiuſſorem.

CAP. III.

1 PActum de † non petendo prodeſt non tantum omnibus, quorum pecuniariter intereſt, verum etiam fideiuſſori, qui ex tali pacto venit liberatus l. 4. ff. de negocijs geſtis l. niſi l. quod dictum eſt, & l. fin. ff. de pact. in-
2 tellige † tamen hoc quando pactum eſt reale, eo quia fiat fideiuſſori reſpectu rei. Secus ſi perſonale ſit. l. fideiuſſoris. ff de pact. Bertazz. de clauſul. clauſ. 35. gl. 6. num. 6. Valent. Franc. tract. de fideiuſſ. c. 6. num. 91.
3 Ampl. † hoc adeo verũ quod etiam ſi debitor pactus fuerit, vt à ſe peti liceret, iterum fideiuſſor in obligationem, nõ reincidit. d. l. ſi. ff de pact. Valent. Franc. d. c. 6. num. 2. cum diſtinctione vt per eum ibidem, & dicemus infra ex Tiraq. & alijs. c. 60.
4 Et eſt † notandum vnum in propoſito, quod per pactũ, & conuentionem factam à creditore ad fauorem debitoris ſuccurritur fideiuſſori: non tamen è contra pactum, & cõuentio facta ad fauorẽ fideiuſſoris proſunt debitori principali, niſi quoad doli mali exceptionẽ, l. fideiuſſoribus, l. idem in duobus. § quamuis. ff de pact. Aug. Bero. conſ. 103. num. 17. vol. 3. Tiraq. in l. Boues in §. hoc ſermone. nu. 136. ff. de verb. ſignif. qui ſubdit, quod ſi iterum pactum fiat à creditore debitori, quod peti poſſit, quod per hoc fideiuſſor non reincidit in obligationẽ: niſi actui illi, de nouo conſentiret, & diximus ſupra in tit. geſta per reum, & principalem debitorẽ, an, & quando proſint, & noceant fideiuſſori, & è contra ſect. 9. c. 14.

SVMMARIVM.

1 *Nouatione, & transfuſione neceſſaria, & voluntaria fideiuſſor liberatur.*
2 *Nouatio eſt prioris debiti in aliam nouam obligationem; vel ciuilem, vel naturalem, transfuſio, & translatio.*
3 *Nouatio ſolutioni ſimilis eſt.*
4 *Nouatio neceſſaria oritur ex laudo lato inter creditorem, & debitorem, ſed quid ſi fiat cum reſeruatione, num. 10*
Siue nouatio inducatur ipſo iure, ſiue ope exceptionis, num. 6.
5 *Laudum, & ſententia vim nouationis neceſſariæ habent cumulatiuè, & additiuè, & non priuatiuè, & extinctiuè.*
7 *Nouatio quibus modis inducta cenſeatur.*
8 *Tranſactio nouationem inducit.*
9 *Nouatio inducitur in locatione tranſlata de vna perſona in aliam.*
10 *Idem quando in ſolutione penſionis noua pacta fuerunt adiecta.*
11 *Item ſi poſt locationem fiat ſocietas.*
12 *Item quando locatio ad annum facta extenditur ad alium annum.*
13 *Item quãdo tales locationes fiunt cum reſer-*

reſeruationibus iurium contra fideiuſſores.

14 *Proteſtatio contraria facto non prodeſt proteſtanti.*

15 *Nouatio inducitur per conuentionem, & ſententiam factis ad fauorem principalis.*

16 *Idem quando principalis obligatio eſt alterata. Et quando dicatur obligatio alterata.*

17 *Nouatio neceſſaria inducit, per ſententiam, laudum, litis conteſtationem.*

Vt etiam ſi aliquis ſubeat per me iudicium animo nouandi, & me liberandi à fideiuſſore.

18 *Nouatio non præſumitur niſi coniecturis, & ſignis valdè notis deſumatur.*

19 *Nouatio hodie non fit, niſi expreſsè.*

20 *Nouatio non fit, niſi creditore volente.*

21 *Nouatio quibus coniecturis, & ſignis præſumatur.*

22 *Nouatio cenſetur inducta quãdo ſecundus cõtractus eſt incompatibilis cum primo, & ad inuicem ſunt contrarij: Secus, ſi ſecundus cõtractus cum primo conueniat, & concordet nu. 26.*

23 *Nouatio inducta cenſetur quando prima, & ſecunda obligatio in nullo inter ſe diſtant; & ſunt factæ per inſtrumentum alijs coniecturis concurrentibus.*

24 *Nouatio non fit abſque ſtipulatione.*

25 *Nouatio inducitur per ſecundam ſtipulationem pœnalem quando prima obligatio eſt ex cauſa lucratiua; ſecus ſi ex oneroſa.*

26 *Nouatio inducitur ex ſecundo pacto, à primo diuerſo.*

27 *Item quoties in ſecunda ſtipulatione longius tempus apponitur.*

28 *Idem quando vnus contractus, in alium transfertur.*

29 *Nouatio inducitur per delegationem debitoris.*

30 *Nouatio fit quando in ſecunda ſtipulatione minus tempus apponitur.*

31 *Nouatio inducitur quoties ſecunda obligatio plus continet, quam prima.*

Secus ſi minus, re, cauſa, loco, & tempore contineret, num. 32.

32 *Nouatio non præſumitur quoties tendit in præiudicium nouantis.*

33 *Nouatio numquam inducitur in ſecundo contractu generali, vbi primus eſt ſpecialis.*

34 *Generi per ſpeciem derogatur, non è contra.*

35 *Nouatio ex actu imperfecto nunquam inducitur.*

36 *Nouatiò inducta non dicitur, vbi in ſecundo contractu pecunia non eſt præſens.*

37 *Item quando prima obligatio eſt priuilegiata, quia non inducitur, niſi cumulatione.*

38 *Item nec in ijs, quæ fiunt ad maiorem cautelam.*

39 *Nouatio inducta cenſetur ex interuentu nouæ perſonæ. Et de diuerſitate perſonarum, & earum effectu multa.*

40 *Nouatio quod nouæ perſonæ interuentu fiat multipliciter comprobatur.*

41 *Mutationem perſonæ mutatur priuilegium.*

42 *Perſonarum diuerſitas deciſionem, & reſolutionem diuerſam requirunt.*

43 *Perſonarum diuerſitas diuerſitatem rationis facit, vt diuerſitas rerum.*

44 *Perſonarum ex mutatione rei conditio, & diſpoſitio mutatur.*

45 *Etiam quod ſimus in perſonis patris, & filiorum.*

46 *Fideiuſſio nouatione non ſoluitur quando in nouatione apponitur clauſula præſeruatiua, citra præiudicium, & nouationem priorum iurium.*

47 *Litis conteſtatio nouationem, in ſubſtantia,*

Digitized by Google

ſtantia, non inducit, ſed tantum in forma.

48 *Alia de nouatione remiſſiuè.*

Nouatione voluntaria, & neceſſaria fideiuſſores liberantur.

CAP. IV.

1 Tertio nouatione † tollitur fide-
2 iuſſio. eſt autem nouatio † prioris debiti in aliam nouam obligationem, vel ciuilem vel materialē transfuſio, & translatio l. 1. ff. de nouati. & quod fideiuſſio nouatione, & trāsfuſione voluntaria, vt etiam neceſſaria ſoluatur, faciunt l. vbicunque. ff. eo. l. 1. & l. 2. & l. nouatione. ff. de nouat. l. nouatione. C. de fideiuſſ. vbi hoc dictum limitatur, niſi fideiuſſor obligationi nouatæ, ſe de nouo obligauerit. l. vnica. C. etiam ob chyrog. pec. §. prǣterea inſt. quib. mod. tollitur obligatio. Bar. in l. aliam, num. 4. ff. de nouat. Bald. conſ. 77. num. 1. & 215. in fi. lib. 1. & conſ. 92. circa medium in 3. part. Barb. conſ. 15. in 6. & 7. col. volum. 2. Grat. reſp. 126. num. 6. vol. 1. & 122. num. 1. in 2. vol. Crott. conſ. 111. nu. 2. vol 1. Pariſ. conſ. 110. num. 71. vol. 1. Franc. Marc. deciſ. 537. part. 1. Dec. conſ. 107. Sebaſt. Medic. de nouat. par. 1. q. 1. 2. & 3.

3 Et ratio eſt: † quia nouatio ſolutioni ſimilis eſt, l. ſi rem in §. 1. ff. de nouat. Alexan. in l. ſi diuortio, & in l. qui vſumfructum. ff. de verbor. obligar.

4 † Exemplum ſit, ſi inter creditorem, & debitorem, eſt factum compromiſſum, & ſubſequutum laudum ſuper negotio, pro quo fideiuſſor tenebatur, nam ex laudo oritur nouatio neceſſaria. Bald. d. conſ. 77. quidam D. Galeatius, vol. 1. & d. conſ. 215. quatuor lib. 1. & d. conſ. 92. circa mediū lib. 3. Iaſ.

5 conſ. 16. n. 6. lib. 1. qui dicit † laudum, ac ſententiam vim nouationis neceſſariè habere cumulatiuè, & additiuè, non autem priuatiuè, & extinctiuè. Afflict. deciſ. 93. num. 3. in fin. certum eſt enim quod per nouationē factam inter ipſos principales obligatio fideiuſſoria extinguitur. Bart. in l. penult. num. 3. ff. de Prætorijs ſtipulat. Rip. in l. ſi ſe non obtulit, in §. ſi ex conuent. num. 7. ff. de re iud. Menoch. de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 134. num. 4.
6 in 1. part. & hæc procedunt, † ſiue ipſo iure, ſiuè ope exceptionis ſit inducta nouatio, nam vtroq; caſu fideiuſſores liberari vult tex. in l. vbicunque. ff. eo. vbi hoc etiam notant D. D. Abb. in c. conſtitutiones. extra de fideiuſſori, vbi add. in verbo, & ad hoc. Bald. conſ. 500. nu. 1. circa finem verſ. ſubtiliter vol. 5. Illuſtriſs. Mant. de tacit. & ambig. part. 2. lib. 16. tit. 20. nu. 19.

7 Et aduertatur † quod vltra exemplum de compromiſſo, & laudo, per quæ fuit dictum nouationem neceſſariam induci, etiam multis alijs modis, nouatio fit, quos hic in vnum redigemus.

8 Primo † per tranſactionem, & concordiam, quę fuerit inter principalem debitorem, & creditorē ſubſequuta: nam per eam induci nouationem, & liberari fideiuſſores, dicit Bal. d. conſ. 77. in primo vol.

9 Secundo in locatione. † Quod contingit, quando res conducta fuerit, in alium alienata, vel ſublocata: nam ex talibus venditione, & ſublocatione (cum ſit inducta nouatio) fideiuſſores primi conductoris liberantur nec tenētur amplius locatori ad ſolutionem penſionis l. nouatione C. de fideiuſſ. l. 1. C. etiam ob Chyrog. pecun.

10 Tertio exemplifica, † quando in

ſolutione penſionis fuerunt variata pacta, & conuentiones ab initio firmatæ in locatione. Nam cum ex iſtis inducatur nouatio fideiuſſores liberantur, nã dicitur mutata ſpecies eius, quod debetur pro affictu. Puta ſi debebatur granum, & promittatur pecunia quaſi vendiderit locator granum conductori, & ipſe pretium promiſerit, l. ſingularia. ff. ſi cert. pet. l. licet, §. quoties, ff. de iure dot. l. aduerſus in §. 1. C. de non num. pec.

11 Quarto. † Idem dic eſſe quando Dominus, conductori, qui dedit fideiuſſores poſt contractum conductionis facit contractum ſocietatis, & locat, vt dicitur, ad medium, nam cum ex hoc inducatur nouatio liberantur fideiuſſores. l. nouatione. C. eod. Bald. conſil. 128. factum tale proponitur, num. 1. & 2. lib. 2. & conſ. 318. pratica ciuitatis. nu. 3. lib. 1. Socin. conſil. 21. viſis, & diligenter, nu. 9. lib. 1. Marſ. rub. eod. nu. 89. quæſt. 6.

12 Quinto hoc etiam † extende, quando locatio ad annum facta prorogatur ad alium annum. Nam cum ex prorogatione inducatur nouatio, fideiuſſores, ex ea præſtiti liberantur. Decia. conſil. 72. habita lib. 2. & dicemus infra latius, in fin. huius ſectionis. c. 33. & ſect. 5. c. 2. nu. 10.

13 Limit. tamen præmiſſa, † quando in laudo tranſactione, locatione, vel alia diſpoſitione ſit facta reſeruatio, per quam cum nón ſint extincta iura priora, ſed præſeruata fideiuſſores nõ ſunt liberati. Bald. d. conſil. 77. verſic. in contrarium. lib. 1. nam poteſt creditor, etiam ſibi reſeruare ius contra fideiuſſorem quando non fieret ſolutio per principalem debitorem. Bart. in l. ſi quis aliam, ff. de ſolut. Bart. & alij in l. libera. C. de ſenten. & interloc. omni iudicium. Iaſ. in l. 1. circa fi. C. de iud. quo fit, quod quando apponitur clauſula in 2. inſtrumento iura iuribus addendo, & cumulando nunquam intelligitur, à primo receſſum Grat. reſp. 126. nu. 8. vol. 1.

14 Contrarium, † quod imo tales proteſtationes, & reſeruationes, non releuent, quin ſit inducta nouatio, & liberati fideiuſſores, cum ſit proteſtatio repugnans, & contraria facto iura ſunt clara. tex. in l. nouatione. ff. de nouat. nam proteſtatio contraria facto; non releuat. Bart. in l. 1. num. 16. C. de lit. contest. Iaſ. in l. ſi quis extraneus num. 8. ff. de acquir. hæred. diximus ſupra ſectione 4 cap. 12. num. 10. cum ſeqq. in hac 2. parte.

15 Sexto idem dicas eſſe. † In conuentione, ac ſententia factis ad fauorem principalis, per quas etiam nouationem induci, & liberati fideiuſſores dixerunt Caſtr. in l. & hæredi in §. in his, nu. 3. & 4. ff. de pact. Bart. in l. fin. §. ſi. verſ. 3. nota. ff. de iureiuran & ibi Iaſ. idem Iaſ. d. conſil. 16. num 6. in fin. lib. 1.

16 Septimo, amplia idem ſeruandum, etiam quando prima obligatio, eſt alterata reſpectu rei, loci, vel temporis ſine fideiuſſoris conſenſu. tali enim caſu fideiuſſores veniunt liberati. Bar. in l. Vranius. ff. de Prætorijs ſtip. Alexand. in l. vbicũque. ff. de fideiuſſ. Pariſ. conſ. 107. nu. 28. vol. 3. nam cum per dictam alterationẽ, ſit inducta nouatio, fideiuſſio, iam pręſtita reſoluitur. Bald. in l. iam mandatori. C. de nõ num. pec. relatus, à Socin. Sen. conſil. 62. num. 23. vol. 4. Marſ. rub. eo. q. 6. num 89. & ideo fideiuſſores dati ſub certa narratiua, & forma, ſuperueniente noua clauſula liberati cenſentur. Oſaſch. deciſ. Pedam. 24. num. 2.

ver-

verſic.2.& nu.8. verſ. nec aduertatur. Rot. Rom. in nouiſſ. nouiſſ. deciſ. 292. num.17. in vna Rom. cenſus 15 Maij 1577. coram Seraphino vt per Farin. in ſuis recollect. & tunc dicitur facta alteratio quando, puta debitor principalis tenebatur ſoluere vinum, & conuentum eſt de ſoluendo pecuniā, frumentum, vel quid ſimile diuerſum, à vino Alex. dicto conſil. 72. nu. 6. volum. 6. Socin. d. conſ. 62. nu. 23. Matt. de clauſ. clauſ. 370. qui hoc extēdit ad fideiuſſiones prætorias. Marſ. d. tub. eod. quæſt. 6. vbi hoc ad partes diſputat, & tetigimus in tertia ampliatione, & exemplo ſupra.

17 Octauum, † exemplum ſit in litis conteſtatione, ſententia, & laudo, per quæ nouatio neceſſaria inducitur, vt etiam ſi aliquis ſubeat meo nomine pro me iudicium, & illud faciat animo nouandi, & me liberandi ab obligatione fideiuſſoria. l. delegate, la prima in §. 1. & l. aliam, ff. de nouat.

Et vt dilucidius, & plenius huius materiæ nouationis notitia habeatur aduertenda ſunt multa.

18 Primo, † quod in dubio quando aliud non apparet, nouatio non præſumitur, cum debeat vel concludentiſſimis, vel expreſſis verbis probari, vel ſaltem ſignis vrgentibus, ac coniecturis valdè notis, & indubitatis.

19 † Hodie enim nouatio non fit, niſi expreſsè agatur. l. fin. C. de nouat. §. prætertea. inſt. quibus modis tollitur obligatio. Iaſ. conſ. 87. nu 9. in tertio, vbi Becci. in addit. in littera H. Alex. d. conſ. 72. nu. 1. in 6. & in l. lecta, num. 53. ff. ſi cert. per. Dec. conſ. 12. num. 1. Gabr. de nouat. concl. 1. Teſſa. deciſ. Pedemont. 125. num. 9. Rot. diuerſ. in

20 impreſſ. deciſ. 456. nu. 1. part. 1. † In contractibus enim non fit nouatio, niſi creditor velit quod nouatio fit, vt per Maſcard. de probat. concluſ. 1107. nu. 20. in ſecunda part. qui dicit cōiecturas debere eſſe manifeſtas, & per neceſſe concludentes.

21 Secundo quod ad cognoſcendum, an ſit inducta nouatio, necne, tenenda eſt infraſcripta regula, & recurrendum eſt ad coniecturas, & ſigna infra poſita.

22 Primum ſignum eſt. † Quando cōtractus ſunt incompatibiles, inuicem pugnantes perplexi, & contratij inter ſe: Nam tunc ex hoc reſultat ſignum euidentiſſimum, quod ſit inducta nouatio, ſecus verò ſi ſecundus contractus cum primo compatitur. Quia tunc nouatio facta non cenſetur eſſe. Rot. diuerſ. in impreſſ. d. deciſ. 456. nu. 1. & 562. nu. 2. in prima part. Seraph. deciſ. 1063. nu. 2. in ſecunda part. in nouiſs. Quando enim contractus ſecundus ſe cum primo compatitur tunc numquam per ſecundum nouatur, & extinguitur primus; ſed omnes inſimul ſtant, in ſuo eſſe. Dec. in l. ſingularia num. 28. ff. ſi cert. pet. & in l. pacta nouiſſima. C. de pact. ſub num. 5. Benè Menoch. de præſump. præſumpt. 134. num. 39. lib. 3. part. 1. Gab. de nouat. concl. 1. nu. 60. Bertaz. conſ. ciuil. 1. num. 165. Quando enim contractus conciliari poſſunt: tunc primus contractus, à ſecundo non tollitur; ſed ſecundus intelligitur iuxta tenorem, primi, & tranſlatiuus nuncupatur. Anton. Hering. tract. de fideiuſſ. c. 20. §. 3. nu. 14.

23 Secundum quando prima, & ſecūda obligatio, ambæ ſunt factæ, per inſtrumentum quarantigia, iuramento, confeſſione, ac ſolēni ſtipulatione vallatū, tunc, cum in nullo diſtet prima obligatio à ſecunda alijs concurrentibus

tibus cenſetur inducta nouatio; Cum in ſecunda obligatione omnia adſint, quæ reperiuntur in prima. Et cum omnia, quæ ad inducendam primam obligationem, concurrunt in ſecunda ad tollendam primã interueniant. l.omnia, & l.nihil tam naturale. ff. de
4 reg. iur. † Et maxime, cum in dubio per ſecundam obligationem: tunc cẽſeatur nouata prima, quando ſecunda eſt per ſtipulationem. Nouatio enim numquam fit per aliquam cõuentionem, citra ſtipulationem. Puta per pactum nudum Crott. conſ. 167. nu. 11. 13. & 14. & 52. vol. 2. Alex.conſ. 13.nu.5.& conſ.72.nu.1.vol.2. Bald. in l. cum mandatori. C. de non num. pec. Iaſ. in l.lecta. num.9. ff. ſi cer.pet. Soc.ſen.conſ. 89. nu. 3. vol. 3. Teſau. deciſ.Pedem 125.nu.8. & 9.

5 Tertium ſignum aſſignatur quando ſecunda obligatio eſt facta per pœnalẽ promiſſionem, & maxime quando prima obligatio, eſt ex cauſa onerosa, l.ſi quis, à ſocio; & l.duo ſocietatem. ff.pro Soc. tunc enim non intelligitur facta nouatio. Ruin.conſil.42.num.4. volum.5. Thob. Noni. conſ.82.num. 17. Ioſeph. Lud. concluſ.4. verſ. fallit tertio. Qui dicunt, quod licet per pœnalem ſtipulationem non dicatur nouari præcedẽs obligatio ex cauſa oneroſa: tamen hoc ſecus eſt ex cauſa lucratiua Gab. de nouat. d.conſil. 1. nume. 67.

26 Quartum † quando diuerſum eſt ſecundum factum à primo: tunc ſemper inducitur nouatio. Barr. in l. pacta nouiſſima. C. de pact. Aym. conſ. 167. num.9. Thob. d. conſil.82. num. 15. & ſic quando eſt murata forma primi contractus. Seraph. deciſ.1063. num.3. in 2. parr.

27 Quintum, † quoties in ſecunda obligatione apponitur longius tempus ad ſoluendum: tunc prima dicitur nouata, & ab ea receſſum. Thob. d. cõſil.82. num.16. Ioſeph. Lud. d. concl.4. verſ. fallit ſecundo.

28 Sextum, † quando cauſa vnius cõtractus, transfertur in alium, tunc ſemper nouatio inducitur. Roncagal. in l.3. num. 19. ff. de duobus reis. Ioſeph. Lud. d. concluſ. 4. verſ. fallit quarto.

29 Septimum, † quando fit delegatio debitoris, tunc ſemper nouatio fit Roncagal. d.l.3. nu. 59. Ioſeph. Lud. d. concl. 4. in quinta fallentia. Quod an ſit abſoluté verum dicemus infra in ſequenti c. num.5. & 6.

30 Octauum, † quando in ſecunda obligatione minus tempore promittitur, quam quod ſit in prima, tunc cenſetur facta nouatio Ceph. conſil. 66. num.22. volu. 1. licet ab eius opinione diſſentiant Creſcent. deciſ.4. aliàs 77. de ſolut. Put. deciſ. 290. nu.2. part.2. Grat. reſponſ.89. num. 12. volum.1. Fulgoſ. conſil.129. nu.2. verſ. ad quid, in diuerſam.

31 Nonum, † quando ſecunda obligatio continet plus quam prima, Et ſic quando in ſecunda obligatione conditio nouantis melior fit: tunc nouatio inducitur, ſecus ſi deterior, & minus ſit in ſecunda obligatione, quam in prima, quia tunc, cum ceſſet coniectura voluntatis, nouatio non præſumitur. l.1. & l.ſi rem, in fin. ff. de nouat. Bart. in l. ſi cum dotem. ff. ſolut. matrim. Guid. Pap. ſing. 997. Sim. de Prær. conſil. 133. nume.3. Iaſ. in l. in perſonam. §. qui pecuniam num. 4. ff.
32 de pact. † nouatio enim, quæ tendit in præiudicium nouantis, non præſumitur. Dec. conſ.97. nu.5. Rot. diuerſ. in impreſſ. deciſ. 456. num. 2. part. 1. & quod

& quod quãdo ſecunda obligatio minus continet, quam prima, re, cauſa, loco, & tempore, quod tunc nũquam cenſeatur inducta nouatio tenẽt. Bart. & Alex. in l. ſcire debemus. ff. de verb. oblig. Arrer. conſ. 21. ſi diligenter col. 1. & 2. Rot. Ian. Mercaturæ deciſ. 2. nu. 10. Simon. de Pręt. conſ. 133. nu. 3. Menoch. de pręſump. præſum. 134. nu. 5. Caualc. deciſ. Fiuiz. 20. num. 3. & 6. & ideo ſemper p ſecundũ inſtrumentum, nouatum præſumitur, primum; quando in eo ſunt appoſita aliqua, quæ non reperiuntur in primo. Grat. reſp. 126. nu. 5. vol. 1.

33 Decimum, † quando ſecundus cõtractus eſt generalis, & primus eſt ſpecialis: tunc ſi ſit transfuſio de vno in alium, ſemper fit cumulatiuè, ampliatiuè, & augumentatiuè, & non priuatiuè, annullatiuè, irritatiue, & extin-
34 ctiuè. † Numquam enim ſpeciei per genus derogatur, ſed benè, è contra. Bart. in l. ſingularia, num. 21. vbi Dec. nu. 28. Cagnol nu. 45 & 46. quod dicit magis communem, ff. ſi cert. pet.
35 † ſolet enim dici, quod ex actu imperfecto, qualis eſt generalis, numquam inducitur nouatio. Grat. reſp. 122 nu. 17. vol. 2.

36 Vndecimum, † quando in ſecundo actu pecunia non eſt pręſens, vel ſolutioni parata: tunc per ſecundum contractum nunquam nouatur primus. Bar. in d. l. ſingularia, nu. 21. verſic. oppono, & videtur, vbi Caſtr. num. 23. verſ. quantum ad glo. vltimam. Alex. nu. 38. Cagn. nu. 40. & 47. Gab. de nouat. concl. 1. nu. 70.

37 Duodecimum, † quando ſumus in materia priuilegiata, tunc nouatio nõ præſumitur, ſed ſecundus contractus cenſetur venire acceſſoriè, ampliatiuè, & cumulatiuè ad primum: vt de dote inquit. Curt. Iun. conſil. 141. nu. 19. vol. 1.

38 Decimum tertium. † In ijs, quæ ad maiorem cautelam fiunt, non fit nouatio. Rot. diuerſ. in impreſſ. deciſ. 30. nu. 3. in ſecunda part. Gozad. conſ. 38. lib. 2. Gabr. de nouat. concl. 1. nu. 56. qui dicit nouationem ipſo iure nõ induci, quando in ſecundo inſtrumento iura priora ſunt reſeruata: & addit, etiam nec ope exceptionis.

39 Decimumquartum, † quando in ſecunda obligatione interueniunt nouæ perſonæ: tuc nouatio præſumitur, & ideo, quod tibi Titius debebat ex ſtipulatu, à Seio tibi dari ſtipulatus ſis, nouæ perſonæ interuẽtu, nouã naſcitur obligatio, & prima tollitur trãſlata in poſteriorem, & proinde Titius liberatus erit. §. præterea inſt. quibus mod. toll. obligatio l. fin. C. de nouat. & facit, quod voluit Grat. reſp. 89. nu. 4. in princ. & 118. nu. 15. vol. 2. qui dicit interuentu nouę perſonę in ſecundo compromiſſo, intelligi nouationem inductam. Guid. Pap. ſing. 717. nu. 2 Rot in antiquis, deciſ. 1. de poſit. Rot. Ian. deciſ. 2. nu. 20. quę dicit, ex alijs, quę allegat, ex interuentu nouę perſonę nouationem non indu-
40 ci, † niſi expreſsè actum ſit, ſed Caſtr. in l. ſingularia, nu. 10. & 21. ff. ſi cert. pet. vult, quod tunc interuentu nouę perſonę inducatur nouatio, quando vnà cum noua perſona concurrit delegatio. Et quod interuentu nouę perſonę inducatur nouatio pro huius dicti corroboratione conferunt multa.
41 † Primo, quia mutatione nouę perſonę mutatur priuilegium, & conditio
42 rei. Iaſ. conſ. 92. nu. 17. vol. 1. † Secundo, quia diuerſitas perſonarum diuerſam deciſionem, & reſolutionem deſiderat. Aym. conſ. 232. nu. 5. Tertio

quia

43 † quia perſonarum diuerſitas diuerſitatem rationis facere videtur, ſicut diuerſitas rerum. Ceph.conſil. 408.nu.
44 54.vol.3. Quarto, † quia ex mutatione perſonę mutatur conditio rei, & eius diſpoſitio. Ceph. cóſ.577. nu.20.
45 vol. 4. † etiam quod eſſemus in perſonis patris, & filiorum, idem Ceph. conſ.467.nu.75.vol.4.
46 Limitatur modò † primo hęc concluſio, quod nouatione ſoluatur fideiuſſio, quando in nouatione apponitur clauſula, citra præiudicium, & nouationem priorum iurium, & fideiuſſionum præſtitarum, & ſic quando in nouatione eſt dictum, & proteſtatum, quod dicta nouatio facta eſſe intelligatur imo iura iuribus addendo, & cumulando, & cautelas cautelis Deci.in l.pacta nouiſſima nu. 5. C. de pact. Grat. reſp.126.nu.8. vol.1. Bertaz.conſ.ciuili 1.nu.165.
47 Limit. 2. † in litis conteſtatione: nam licet litis conteſtatio nouet obligationem, non quidem in ſubſtantia nouat, ſed in forma l. aliam. ff. de nouat. Ant. Hering. de fid. c.20. §.3. nu. 25. firmauimus ſup. nu. 10.
48 Multa † alia adnotauimus circa hanc materiam, in hac ead. ſect.c. 30. & alia ponunt Gabr. de nouat. concl. 1. Maſcard. de prob. cócl.4. Menoch. de præſump. lib. 3. præſumpt. 134. And. Gail. lib.2. obſer.30. Hier. Gab. conſ.155. in prin.

SVMMARIVM.

1 *Delegatione facta inter debitorem, & creditorem liberatur fideiuſſor.*
2 *Delegans ſoluere dicitur.*
3 *Delegatione tollitur prima obligatio ipſo iure.*
4 *Nouatio non inducitur hodie, niſi expreſsè.*
5 *Nouatio numquid hodie inducatur per delegationem.*
6 *Nouatio an per delegationem inducatur, hoc eget deciſione Cęſarea.*
7 *Fideiuſſor delegatione, & nouatione non obligatur, niſi interueniat conſenſus creditoris.*
8 *Creditor non cogitur vnum liberare, & alterius aquè idonei fidem ſequi.*
9 *Graue tormentum eſt, debere cui nolis.*
10 *Delegatione in quibus caſibus debitor non liberetur remiſſiuè.*

Delegatione finitur fideiuſſio.

CAP. V.

1 QVinto, † etiam per delegationẽ factam inter creditorem, & debitorem reſolui fideiuſſionẽ, & liberationem induci vult text. in l. delegare la prima. ff. de nouat. & ponit Surd.conſ. 145.n.14. & infra vol. 1. & cauit Rot. Ian. merca. deciſ. 2. nu. 20. quod eſt, quando quis debitorem ſuum id, quod ſibi debet creditori ſuo
2 promittere iubet. † Is enim, qui delegat, ſoluere dicitur, l. qui libertinus, in §. ſi creditori. ff. de op. lib. l. quamuis. §. interdum. ff. ad Vellei. l. inter cauſas § abeſſe. ff. mand. l. qui debitorem. ff. de fid. l. mortis cauſa in §. 1. ff. de don. cauſa mort. l.2. C. de cond. indeb. l. verbum exactæ. ff. de verb. ſignif. Gab. conſil. 155. nu. 29. vol. 1.
3 Aduerte tamen, quod quando eſt facta delegatio debitoris vera, & propria, quod tali caſu non eſt opus alia liberatione delegati, cum veniat extincta, & tollatur ipſo iure prioratio. l.2. & 3. C. de nouat. Ruin. conſ. 45. num.4. vol. 5. Dec. conſ. 421. nu. 16 & ratio eſt; quia hoc caſu inducitur nouatio. quo fit, vt etiam veniant liberati fideiuſſores. Bart. & alij in l.

aliam

aliam ff. de nouat. Dec. conſ. 107. nu.
1. nam quicquid ſit in nouatione, quę
4 non inducitur niſi in ſpecie, & expreſ-
5 sè dictum ſit. l. fin. C. de nouat. † ta-
men hoc ſecus eſt in delegatione, in
qua inducitur nouatio, etiam quod
hoc non ſit verbis expreſſis cautum.
Ant. Gab. de nouat. concl. 1. num. 49.
Hier. Gab. conſ. 155. nu. 7. in princ. &
ratio eſt, quia diſpoſitio d. l. ſi. ſibi lo-
cum non vendicat, in delegatione, in
quà nihil per ius nouum immutatū
reperitur. Bart. in l. delegare. ff. de no-
uat. & deleg. licet pro conſtanti hoc
non ſirmet: vbi hoc idem ponūt. Imo.
Caſt. & Cuma. idē Caſt. in l. quamuis
in §. ſi mulier, el. 2 nu. 3. ad Vellei. A-
lex. & Soc. in l. qui vſumfructum, &
in l. ſingularia, vbi Caſt. nu. 21. & Ca-
gn. num. 167. ff. ſi cert. per. qui dicit,
quod delegatio nouatione eſt aliquid
plus. Dec d. conſ. 107. & melius 421.
num. 16. qui dicunt hanc opinionem
communem eſſe.

6 Contrarium † tamen tenent quam-
plures alij, volentes delegationem ad
inſtar nouationis eſſe, & quod non in-
ducatur in ea nouatio, niſi expreſsè di-
ctum ſit: inter quos fuerūt Fulg. in d.
l. ſingularia, vbi ēt Rom. quod, & ſe-
cuta fuit gl. in d. l. 2. C de nouat. Ang.
in l. pecuniam quam. ff ſi cert. per. Idē
Ang. in d. l. delegare, vbi inquit articu
lum iſtum eſſe adeo arduum, vt ege-
ret deciſione Ceſarea.

7 Scias † etiam quod in omnibus præ-
dictis caſibus, nouationis, delegatio-
nis, & transfuſionis debiti de vna per
ſona in aliam ad hoc, vt liberetur fi-
fideiuſſor ſemper eſt neceſſarius, &
requiritur conſenſus principalis cre-
ditoris, aliàs nihil actum eſſe dicitur,
& non interueniente dicto conſenſu
non liberatur fideiuſſor. l. 1. & l. nec
creditori. C. de nouat. add. ad Bart. in
l. Lucius. ff. mādati Bal. in l. 1. in §. ſed
ſi quis in 2. lect. ff. de cōſt. pec. qui di-
8 cit, † quod creditor, non cogitur vnū
eximere de obligatione, & fidem alte-
rius æquè idonei ſequi. Ang. in l. ſi
mandato meo. in §. 1. ff. mand. in l. vt.
de falſum. ff. de conſt. pec. & in l. face-
9 re. nu. 2. ff. ſol. matr. † graue enim tor-
mētum eſt debere, cui nolis, vt ex Se-
neca tenet Ant. Hering. tract. de fid.
c. 20 §. 4 num. 6.

10 Et multa alia † pulchra ad materiā
delegationis pertinentia ponit Ber-
tazz. de clauſ. clauſula 34. glo. 18. in
quo loco recenſet caſus, in quibus de-
bitor etiam facta delegatione non li-
beratur, & Gabr. d. conſ. 155. nu. 7. &
ferè per totum vol. 1. qui nu. 12. dicit
quomodo delegatio fiat.

S V M M A R I V M.

1 *Datio in ſolutum creditori facta fide-
iuſſorem liberat.*
2 *Etiam quod res in ſolutum data demum
euincatur.*
3 *Datio in ſolutum vim ſolutionis habet.*
4 *Intellige tamen largè, & in materia fa-
uorabili.*
5 *Datione in ſolutum an extinguatur fide-
iuſſio articulus eſt valdè dubius.*

Datione in ſolutum euaneſcit
fideiuſſio.

C A P. VI.

1 DAtione † in ſolutum facta per de-
bitorem creditori fideiuſſoria
obligatio ſoluitur Bartol. & al j, in l. ſi
quis alium. ff. de ſolu. Bartolom. Cę-
polla caut. 13. incip. ſi aliquis eſt debi-
2 tor, etiam † quod dicta res euincatur.
Surd. conſil. 145. num. 23. volum. 1. &
3 ratio: † qa datio in ſolutū vim ſolutio
nis

nis habet. l. ſi. ff. quib. ex cauſ. in poſſ. eatur. l. 4. §. authoris. ff. de dol. mal. except. l. ſi præſidium. C. de euict. l. libera, & ibi glo. ff. de ſent. & interloc. om. iud. l. ſi ſecundum, C. mand. l. eleganter, in prin. ff. de pig. act. Nat. cóſ. 207. nu. 7. Ceph. 98. lib. 1. Aſin. de execut. in prohem. c. 1. num. 12. Tiraq. de retract. lig. §. 1. gl. 14. nu. 1. 3. & 4. Vinc. Hondad. cóſ. 34. nu. 42. vol. 2. Anton. de Gamar. deciſ. Luſit. 295. Horat. Carp. ad Stat. Mediolan. par. 1. c. 417.
4 nu. 514. & ſeqq. † qui dicunt hoc verum largo modo, & impropriè, & in materia fauorabili.

5 Contrarium, † quod imo fideiuſſor, datione in ſolutum facta per debitoré creditori ſequuta maxime rei in ſolutum datæ euictione, non liberetur, tenuerunt Specul. de fid. nu. 24. verſ. po necum deberes Maſi. rub. eo. q. 58. nu. 372. Bertazz. de clauſ. clauſula 41. glo. 7. nu. 6. Anto. Hering. de fid. c. 20. §. 21. qui iſtud pronunciatum ad partes diſputat, & diximus ſupra hac eadem ſect. c. 1. ampl. 1. & infra c. 58.

Ceſſione cum datione in ſolutum fideiuſſor liber euadit.

CAP. VII.

QVando fit ceſſio per debitorem creditori vnà cum datione in ſolutum fideiuſſores liberantur, ſecus ſi ſit ceſſio ſimplex iurium, & actionum, per quam quis ſoluere, & ſatisfacere non dicitur, vt per Dec. conſ. 99. nu. 4. Becci. conſ. 150. nu. 35. Surd. conſ. 149 nu. 29.

SVMMARIVM.

1 *Ceſſio actionis hypothecariæ, & perſonalis facta per debitorem creditori liberat fideiuſſorem.*

Ceſſione hypothecariæ, & perſonalis fideiuſſio terminatur.

CAP. VIII.

SI creditori cedatur per debitorem omnis actio hypothecaria, & perſonalis, ex tali ceſſione fideiuſſores liberantur. Bart. in l. fideiuſſor obligari. ff. eod. dicemus, infra ſect. 10. §. 21. in hac 2. part.

SVMMARIVM.

1 *Compenſans omninò numerat, & ſoluit, ſi non naturaliter ſaltem ciuiliter.*
2 *Ciuilis numeratio tantum poteſt, quantum naturalis.*
3 *Compenſatione ſoluitur fideiuſſio.*
4 *Fideiuſſor poteſt opponere compenſationem tam pro credito proprio, quam ſui principalis, vt etiam pro vtroque ſimul.*
5 *Fideiuſſor poteſt exceptionem compenſationis opponere, etiam debitore inuito, & etiam non valente talem exceptionem opponere, quia excommunicatus.*

Compenſatione finitur fideiuſſio.

CAP. IX.

1 CVm † compenſans omninò numeret, & ſoluat ſi non naturaliter, ſaltem ciuiliter, quæ ciuilis † nu-
2 meratio tantum poteſt, quantum naturalis, arg. l. adoptio, ff. de adopt. l. filio ff. de lib. & poſthum. nam nihil intereſt, quod quis ſoluerit, vel compenſauerit. l. ſi debitor. ff. qui potio. in pign. hab.
3 Hinc fit, & iure ſancitur, quod fideiuſſio compenſatione reſoluitur. Pu-

puta, quando reus principalis, vt etiã fideiuſſor cõuenti compenſant de eo, quod ipſis per creditorem debetur, §. in bonæ fidei, in verſ. pen. inſti. de act. l. ſi quid. ff. de compenſ. Ruin. conſ. 148. nu. 2. vol. 1.

4 Et ideo † fideiuſſor opponere poteſt compenſationem contra creditorem tam pro credito proprio, quam pro credito principalis, & pro vtroq; ſimul. l. verum cum l. ſeq. vbi doct. de compenſ. gloſ. in l. eius. C. d. tit. Bald. in l. tam mandatori. num 9. C. de non numerata pecunia.

5 Quod extende inuito reo, † vel nõ volente eam exceptionem opponere: quia excommunicatus. Pariſ. conſil. 121. num 10. volum. 1. & diximus ſupra ſectione nona. Geſta per reum, & principalem debitorem, an, & quã do proſint, & noceant fideiuſſori, & è contra. c. 12.

SVMMARIVM.

1 *Oblatione depoſitione, & conſignatione fideiuſſio ipſo iure tollitur.*

2 *Per depoſitum factum per debitorem liberatur fideiuſſor, etiam quod depoſitum amoueatur.*

Oblatione, depoſitione, & conſignatione fideiuſſio finitur.

CAP. X.

1 NOno, † oblatione, depoſitione, obſignatione, & conſignatione eius, quod debetur, fideiuſſio tollitur, & hoc ipſo iure. l. obſignatione. C. de ſoluti l. 1. §. ſi pecunia, in fin. ff. depoſit. l. acceptam. vbi Bart. C. de vſur. l. 1. C. qui pot. in pig. hab. Et qđ oblatione, & depoſitione pecuniẽ creditæ ab ipſo fideiuſſore facta, vt etiam ſi à debitore facta fuerit fideiuſſio reſoluatur, hoc firmarũt Neguſ. de pig. in tertia par. 3. memb. 5. par. principalis. num. 8. Marſ. in rub. eo. q. 58. num. 372. Valent. Franc. de fid. c. 6. nu. 27. Qui dicit præmiſſa vera ſiue in iudicio, ſiue extra hęc fiant; & addit, quod ſi extra iudiciũ, quod tali caſu neceſſe eſt, quod dicta tria copulatiuè requirantur, videlicet oblatio, depoſitio, & conſignatio: in iudicio autem ſatis eſt 2 oblatio, vt ibi per eum. num. 33. † Et quod ex depoſito facto per debitorẽ liberetur fideiuſſor, etiam quod depoſitum amoueatur, ponit Suid. conſ. 145. nu. 22. vol. 1. Et an fideiuſſor qui debitum obtulit, depoſuit, vel conſignauit, ſed in cõtinenti pecuniam recepit, liberetur, diximus inf. hac eadẽ ſect. 34 & indiſtincte. Quod depoſitum, vt etiam inueſtimentum à fideiuſſione liberos non reddant, habetur, hac ead. ſect. c. 63.

SVMMARIVM.

1 *Datione pignorum, fideiuſſor, etiam inuito creditore liberatur.*

2 *Cautio tutior eſt incumbere rei, quam perſonæ.*

3 *Fideiuſſor ſi vult repetere pignora, & loco ipſorum fideiuſſores dare, non auditur.*

Datione pignoris liberatur fideiuſſor.

CAP. XI.

1 DEcimo fideiuſſores dare promittens, dando pignora, etiam inuito creditore liberatur. gloſ. Bart. & alij in l. 1. ff. qui ſatiſd. cog. idem Bart. in l. prætoria, la terza ff. de prætor. ſtipul. Cy. Bald. & alij in l. 1. C. de proc. Io. And. ad Specul. in tit. de ſatiſdationibus. §. dicto in primo, & in tit. de pig. in rub. Alex. in l. 1. nu. 6. vbi Iaſ. nu.

nu.17. ff.qui ſatiſd. cogan. Neguſ. de pig.in quinta par.principali, num.4. & 5. qui dixit ſecus eſſe, ſi quis promiſit ſoluere, quia dans pignora non liberatur. Marſil.in rub.co.num.349.
2 cum ſeqq. Et ratio eſt: † quia tutius eſt rei incumberem, quam perſonæ. l. plus cautionis. ff. de reg. iur. Bart. in d.l.1.ff.qui ſatiſd.cog.

Sed ſi à creditore vult poſtea fideiuſſor recipere pignora, & dare fideiuſſores, certe non poteſt gloſ. magna in §. ſuſcepto, in auth. de exhib. reo. Viui. lib. 2. com. op. op. 115. & diximus latius in hac 2. par. ſup. de fideiuſſ. cum pig. dat. ſect. 4. cap. 19. & ſect. 7. cap. 6.

SVMMARIVM.

1 *Pignoris reſtitutione, puta quia creditor reſtituit pignora debitori, fideiuſſio reſoluitur, & num. 3.*

2 *Exceptio pignoris reſtituti ſicut competit principaliter debitori, ita & eius fideiuſſori.*

Reſtitutione pignoris liberatur fideiuſſor.

CAP. XII.

1 Vndecimo. † Amouetur obligatio fideiuſſoria, quando credi-
2 tor reſtituit pignus debitori. † Nam talis exceptio reſtitutionis pignoris competens principali debitori, etiam
3 ſuffragatur fideiuſſori, ita † quod ex tali pignoris reſtitutione fideiuſſor liberatus venit. Bart.in l.cum reus, alias ſi ſtipulatus. §. ſi ex duob. nu. 5. ff. eod. idem Bart. in auth. de fideiuſſ. in rub. nu. 14. qui voluit hoc verum, quando pignus de facili vendi poterat.

SVMMARIVM.

1 *Contrario conſenſu, diſtractuque re adhuc integra fideiuſſio finitur.*

2 *Re verò non integra per actum retroſimilem.*

3 *Obligationes quæ conſenſu contrahuntur, contrario vtriuſque partis conſenſu reſoluuntur.*

4 *Res adhuc integra dicitur, quando in emptione precium non eſt ſolutum, nec res tradita.*

Contrario conſenſu fideiuſſio terminatur.

CAP. XIII.

1 Decimotertio. † Re adhuc integra, & accedente contrario cõſenſu, diſtractu, ac cõtrahentium diſſenſu obligatio fideiuſſoria euaneſcit. §.fi.inſt. quibus mod.toll.ob.in puncto eſt tex. in l. ſtichum. in §. fi. ff. de
2 ſolut. & in l.3.ff.de reſcind.vend. † Et re non integra fideiuſſio reſoluitur per actum retroſimilem, l.1.C.quando lic. ab emp.diſced. l.ab emptione. ff. de pact. l.omnia. & l. nihil tam naturali. ff.de reg.iur. Et ratio eſt: quia
3 obligationes, quæ conſenſu contrahuntur, contraria vtriuſque partis voluntate tolluntur. d. §. fi.inſt. quibus mod. toll. ob.d.l. ab emptione. ff. de pact. l. prout. ff. de ſoluti. l.1.& 2. C. quando lic.ab emp.diſced.
4 Et dicitur res adhuc integra: puta quando in emptione, & venditione non eſt ſolutum pretium, nec tradita res vendita. d.§.fin.inſt. quibus mod. toll. obligatio l. Iulianus. in §.offerri. ff. de act. empt. l.2 ff. de reſcindend. vend.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Confuſione fideiuſſio finitur.*
2 *Confuſione ita extinguitur obligatio, vt ſolutione, & compenſatione.*
3 *Confuſio vim ſolutionis habet.*
4 *Confuſio fit per concurſum debiti, & crediti in vna eademque perſona.*
5 *Confuſio vt plurimum hæreditatis additione contingit, & nu.10.*
6 *Confuſio inducitur ex debiti, & crediti immixtione.*
7 *Obligatio principalis, & fideiuſſoria, quãdo in eadem perſona concurrunt, ex ipſis liberatio fideiuſſoriæ reſultat.*
8 *Ex confuſione principalis, & fideiuſſoriæ obligationis fit immixtio, & fideiuſſor vt principalis tenetur.*
9 *Confuſio fit, quando debitoris creditor hæres extitit.*
10 *Aditione hæreditatis non tantum fit confuſio, immixtio, & conſolidatio: verum etiam extinctio omnis actionis, & obligationis.*
11 *Confuſio, quæ inducitur inter debitorem, & creditorem mediante hæreditatis aditione, operatur, vt creditor ſibi ſtatim ſoluiſſe dicatur.*
12 *Confuſione in fideiuſſionis contractu multis modis liberatio contingit.*
13 *Confuſio inducitur, quãdo creditor vni ex reis debendi hæres extitit, nam licet alter reus, & eius fideiuſſor nõ liberentur, tamen fideiuſſor illius, cui creditor hæres extitit benè liberatur.*
14 *Confuſione etiam liberatur fideiuſſor, quando creditor debitoris hæres extitit, nam eo caſu, & debitoris, & fideiuſſoris contingit liberatio.*
15 *Idem, quando fideiuſſor, creditoris hæres extiterit.*
Nam, & hoc caſu fideiuſſor liberatur, principali tamen debitore obligato manente, ibidem.
Tract. de Fideiuſſoribus.

16 *Idem quando creditor fideiuſſori hæres extitit: nam, & iſto caſu fideiuſſor liberatur reo nihilominus obligato manente.*
17 *Pariter quando debitori fideiuſſor ſucceſſit, quo caſu etiam fideiuſſoria obligatio reſoluitur.*
18 *Dummodo fideiuſſore ſuperſtite lis cõtra eum conteſtata non eſſet.*
19 *Fideiuſſor adeundo hæreditatem cum beneficio, legis & inuentarij ſibi à ſuo principali debitore relictam, an à fideiuſſione liberetur? varij in hoc articulo fuerunt interpretes.*
20 *Hæres inuentarium conficiens (ſecundum iura nouiſſima) creditoribus vltra vires hæreditarias non tenetur, tam quo ad obligationes merè hæreditarias: quam etiam quoad mixtas.*
21 *Confuſione fideiuſſor reſoluitur: quando debitor fideiuſſori hæres extitit, cum diſtinctione, vt ibi.*
Iidem Confuſione obligatio fideiuſſoria reſoluitur, quando fideiuſſoris hæres, non tantum ipſi fideiuſſori, verũ etiã ipſi reo ſucceſſit, nam tali caſu licet fideiuſſoria obligatio ſit reſoluta, tamen principalis debitoris hæres conueniri poterit, nu.22. vbi de ratione.
Etiam quando fideiuſſor confideiuſſori hæres extitit.
23 *Contrarium tamen tenent nonnulli.*
24 *Pariter quando fiſcus tam debitori, quam etiam creditori ſucceſſit. ibid.*
25 *Idem ſi debitor debitori, & reus reo ſuccedat.*
26 *Idem ſi petitor poſſeſſori ſuccedat.*
27 *Idem ſi procurator, & defenſor domino hæres effectus fuerit.*
28 *Confuſione obligatio fideiuſſoria in tribus caſibus non reſoluitur. Primo, quando ius creditoris non efficeretur deterius. Secundo, quando eſt adita hæreditas cum beneficio, legis & inuentarij.*

uentarij. Tertio, quando ſumus in obligatione de ſui natura non tranſitoria ad hæredes.

Confuſione.

CAP. XIV.

1 Confuſione † etiam extinguitur fideiuſſio: Nam confuſione proinde extinguitur obligatio, vt ſolu-
2 tione, † & compenſatione. l. ſi id, in §. 1. ff. de lib. leg. l. vt debitum verſic. etenim. C. de hæred. vel act. vendit. l. debitor, & l. Granius, aliàs Vranius ff. de fideiuſſ. l. ſicut, & l. verborum. ff. de verb. oblig. gloſ. in l. ita vobis. C. de
3 adult. Guid. Pap. deciſ. 209. nu. 2. † & quod confuſio vim ſolutionis habeat eſt tex. in l. ſi debitori, creditor. ff. eo. & in l. fideiuſſoris. C. d. tit. Marſ. rub. eo. num. 20.

Et aduertendum eſt in propoſito,
4 † quod confuſio fit per cõcurſum de-
5 biti, & crediti in eadem perſona, † q^d vt plurimum hæreditatis aditione fit. l. maritus in fin. ff. ad S. C. Trebell.
6 † debitum enim cum credito confundi dicitur l. debitori. ff. de fideiuſſ. &
7 † ideo per concurſum principalis, & fideiuſſoriæ obligationis in eadẽ per-
8 ſona liberatio reſultat. † Et ratio eſt: quia ex tali confuſione fit immixtio: & fideiuſſor tenetur vt principalis. Pariſ. conſ. 121. nu. 2. & 5. vol. 1. Decian. reſp. 19. num. 172. vol. 3. Alba. conſ. 328. num. 11. vol. 2.

9 Inſuper confuſio reſultat: † quando creditor debitoris hæres exiſtit Marant. conſ. 49 nu. 4. Neuiz. cõſ. 69. nu. 12. Ant. Tigr. ſing. 4. nu. 1. Panze-
10 rol. conſ. 98. nu. 1. & adeo, † per aditionem hæreditatis fit confuſio, & con-
11 ſolidatio, † vt omnis obligatio, & actio tollatur, & creditor ſtatim ſibi ſoluiſſe dicitur. l. deducta, & l. debitor, in princ. ff. ad Trebell. l. debitori vbi glo. magna in verbo confuſa. C. de pact. l. peculium autem. ff. de pecul.

12 Amplius, † confuſione in fideiuſſionis contractu liberatio contingit multis modis.

13 Primo, † quando creditor vni ex reis debendi hæres extitit, pro quo fideiuſſor datus eſt: nam hoc caſu alter reus, & eius fideiuſſor non liberantur, ſed tantum fideiuſſor illius, cui creditor hæres extitit. d. l. Granius, aliàs Vranius verſ. ſed cum duo. ff. de fideiuſſ.

14 Secundo, † quando debitor creditoris hæres exiſtit: nam tali caſu fit confuſio, & fideiuſſoris debitoris cõtingit liberatio. l. hæres. § quod ſi ſtipulator. ff. de fideiuſſ. l qui hominem. §. quidam, & l. ſicut. ff. de ſolut. l. 1. §. ſi debitor. ff ad l. Falcid. Neuiz. conſ. 46. num. 23.

15 Tertio, † quando fideiuſſor creditoris hæres extitit: & hoc caſu fideiuſſor liberatur reo principali nihilominus obligato remanente. l. hæres. §. quod ſi ſtipuler. verſ. quod ſi idem, & §. fin. & l. Granius, in fin. princ. verſ. vel fideiuſſor. ff. de fideiuſ. l. in omnibus. ff. de ſolut.

16 Quarto, † quando creditor fideiuſſori hæres extitit: licet enim iſto caſu fideiuſſor liberetur, reus tamẽ adhuc obligatus remanet d. l. Granius, in fi. prin. d. l in omnib. ff. de ſol. d. l. de die, in §. fideiuſſor. ff. qui ſatiſd. cog.

17 Quinto, † fit confuſio, quando debitori fideiuſſor ſuccedit: quo caſu fideiuſſorem liberari cauetur in l. Stichum. §. quod vulgo, & l. ſi duo. §. ſed, & ſi. ff. de ſol. l. 5. in princ. & l. hæres. §. fi. ff. eo. Pariſ. conſ. 121. nu. 2. & ſeq. vol. 1. Valent. Franc. de fideiuſ. cap. 6. nu.

Digitized by Google

nu.95.Dec.d.reſp.19.n.172.vol.3.Alba.d.cõſ.328.n.11.vol.2. Ant.Herin. de fidei.c.20. §.16.nu.31. qui nu.32. hoc dictum limitat, quando iam lis eſſet conteſtata contra fideiuſſorem.

19 Sed quid † ſi fideiuſſor adeũdo hęreditatem ſibi à ſuo principali debitore relictam cõfecerit inuentarium: an talis inuentarij confectio aliquid dicto fideiuſſori proficiat?

In hac difficultate doct.communiter diſtinguũt, quod aut fideiuſſor reſpectu ſuæ perſonæ innititur inuentario,& tali caſu inuentarij cõfectio ipſi nihil prodeſt,& in ſolidum poteſt cõueniri: ſin aut conuenitur nomine defuncti,& tunc inuentario ſe iuuare poteſt, gl.& alij,in l.ſi in §.in computatione C.de iur.delib.Bart.in l.generaliter.ff.de fideiuſſ.& in l.debitor.ff.de ſeparat. Ang.Arret.in tract.de teſt.gl. 112.nu.19. Valent.Franc.tract.de fideiuſſ.c.6.nu.107. Ant. Hering.tract. de fideiuſſ.c.20 §.16.nu.35.

Sed Specul. tit. de fideiuſſ. nu. 23. Caſt. Alex. Iaſ. & Deci. relati à Pariſ. conſ.121.nu.3.& 4. vol.1. Rol.de inuent.part.3.§.quæritur quoque an fideiuſſor nu.9.dicunt fideiuſſorem indiſtinctè ex contractu fideiuſſionis conuentum in ſolidum teneri, etiam quod inuentarium confecerit, & dicunt communem.

Cæterum omnes iſtæ difficultates veniunt ſublatæ ex l.ſancimus. C. de iure delib. vbi generaliter diſponitur, 20 quod † ſi hęres inuentarium confecerit, creditoribus vltra vires hæreditarias non tenebitur non tantum quoad obligationes merè hæreditarias; verũ etiã mixtas à propria hęredis promiſſione ortas, iũcta hęreditatis additione. Iaſ.in l.quę dotis nu.52.ff.ſol.mat. qui id commune dicit. Eman.Suar.in Theſ.com. opin.littera I.num.167.

21 Sexto, † confunditur obligatio, ſi debitor fideiuſſori hęres exiſtat.l.Lucius.ff.de fideiuſſ.l.cum is qui, in §.1. ff. de cond. indeb. l.debitor.vbi Zaſi. de ſeparat.

Verum in hoc caſu tali communiter DD. diſtinctione vtuntur, aut debitor fideiuſſori hęres extiterit,& hoc caſu fideiuſſoria obligatio extinguitur, aut, & ſecundo ſequela accedit principali obligationi, aut principalis obligatio accedit ſequelę, vt hic: & hoc caſu ſecundum nonnullos, ſequelam extingui, alio caſu non: vt in l.ſi duo rei, in §.fin.ff. de ſeparat. licet in hoc illa ſit recepta opinio, quod in vtroq; caſu ſequelę obligationis cõfundatur, principali nihilominus obligato remanẽte.l.cũ reus,& l.hęres.§.qđ ſi hic ſermo.verſ.nec his contrariũ eſſe, & l.Lucius. ff.de fid.l.cum quis in §.ſi.ff.de ſolut.l.debitor. ff.de ſeparat.

22 Septimo,† quando fideiuſſoris hęres, non tantum fideiuſſori, ſed etiam ipſi reo principali ſuccedit l. fideiuſſoris. C.de fideiuſſ.vbi dicitur, quod tali caſu fideiuſſionis obligatione finita, vt principalis debitoris hęres tantum conueniri poteſt. & ratio eſt: quia fideiuſſor, & eius hęres acceſſoriè obligantur: vnde principalis obligatio ſuperueniens adita hæreditate tanquam maior,& plenior ſuperuentu ſuo excludit fideiuſſoriam: & maxime cum duplex obligatio ciuilis altera alteri diſpar circa eandem eſſe non poſſint l. hęres. §. ſeruo. ff. de fideiuſſ.

Octauo, † quando fideiuſſor confideiuſſori hęres extit.

23 Contrarium † in hoc tenet Anton. Hering. de fid.c.20.§.16.num.51.ea ratione motus, quia ſicut quando duę

ſunt obligationes principales, altera alteri potius adijcitur ad actionem quam vt confuſionem patiat. l. ſi duo in §. pen. ff. de ſolu. ita quando duæ obligationes acceſſoriæ in vnius perſonam concurrunt: nam cum vna non ſit maior altera, neutra confunditur.

24 Nono,† quando fiſcus tam debitori, quàm creditori ſuccedit d. l. Gianius. l. 2. C. de ſol. nam pro eodē apud eundem quis obligatus eſſe non poteſt. l. hæres. §. quod ſtipulor. ff. eo.

25 Decimo, † amplius confuſio fit: ſi debitor debitori, reus reo ſuccedat l. 5. ff. eo. l. ſi duo rei. ff. de ſol l. ſi reus. ff.

26 de duob. reis, idem ſi petitor † poſſeſ-

27 ſori ſuccedat. l. 8. ff. iud. ſol.† vt etiam ſi procurator, & defenſor domino hęres exiſtat. l ſi ante in fi. ff. iud. ſol. l. ſi is qui. ff. de act. & oblig. cæterum cum pręſentem inſpectionem nō reſpiciāt: non inſiſto in eorum explicatione.

28 Intellige tamen, & declara pręmiſſa: quando ius creditoris non efficeretur deterius. Vt etiam quando eſſet adita hæreditas cum beneficio. legis, & inuentarij, vt dictum fuit ſupra, vt pariter quando ſumus in obligatione de ſui natura non tranſitoria ad hæredes ſecundum Pariſ. d. conſ. 121. nu. 3. 4. & 5.

SVMMARIVM.

1 *Rei, & ſpeciei peremptione fideiuſſor liberatur, & de ratione, nu. 3.*

2 *Niſi mora, & culpa debitoris præceſſerit.*

3 *Specie extincta liberatur is, qui ſpeciem dedit, & pro ſpecie promiſit.*

4 *Et maximè quando genus, & quantitas debentur reſpectu certæ ſpeciei.*

5 *Debitor generis peremptione ſpeciei ob caſum fortuitum non liberatur.*

Rei debitæ interentu perit fideiuſſio.

CAP. XV.

1 DEcimoquinto, † per rei, & ſpeciei, quæ debetur, naturalem interitum fideiuſſio euaneſcit. l. ſi qui

2 acceſſionis in fi. ff. de fideiuſſ. niſi mora, & culpa debitoris, & fideiuſſoris præceſſerint. l. pen. ff. de ſolut. l. ſi vt certo, in §. quod verò, & l. in rebus in princ. ff. commod. l. nemo, in §. 1. ff. de verb. obl. & de vſur. l. mora in § fin. l. quod te. ff ſi cer. pet. & l. cum filiusfa. ff. de verb. obl. omnes in l. ſi ex legati cauſa. ff. de verb. oblig. Menoch. conſ. 212. nu. 25. cum ſeqq. & 245. num. 4. & infra vol. 3.

3 Et ratio: † quia extincta ſpecie liberatur is, qui ſpeciem debet: & pro ſpecie promiſit, d l. ſi ex legati cauſa. ff. de verb. obl. l. ſi mihi alienum. ff. de ſolut. Bart. in l. quod te. ff. ſi cert. pet. vbi Alex. Bart. opinionem communē

4 dicit: † & addit hoc etiam eſſe verum, quando genus, vel quantitas debetur reſpectu certæ ſpeciei. Gabr. de rebus cred. concl. 1. dum vult hæc ſibi lo-

5 cum non vendicare in † debitore generis, qui peremptione ſpeciei ob caſum fortuitum non liberatur. l. incendium. C. ſi cert. petatur, multa aliàs in propoſito congerit. Ant. Hering. de fideiuſſ. c. 20. §. 27.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſio præſcriptione, & tempore reſoluitur.*

2 *Et maximè in præſcriptione 30. vel 40. annorum.*

Modo aliquid infra dictum tempus vſurarum nomine à debitore, vel fideiuſſore ſolutum non fuerit. nu. 4.

Vt etiam quando vno, & eodem tempore

re nata fuerit obligatio debitoris, & fideiuſsoris, ſecus ſi diuerſo. num.6.

3 *Liberatus tempore ſimilis eſt illi, qui ſatisfacit.*

5 *Anniuerſaria vſurarum ſolutio præſcriptionem impedit, & creditoribus ius ſuum conſeruat.*

7 *Interruptio facta contra unum ex reis debendi omnes afficit.*

8 *Idem in interruptione facta contra unũ ex pluribus fideiuſsoribus.*

9 *Rei debendi, mandatores, & fideiuſsores adæquantur.*

Tempore, & præſcriptione fideiuſſio expirat.

CAP. XVI.

1 DEcimoſexto, † fideiuſſio reſoluitur tempore, & præſcriptione. Cyn. Bald. Ang. & Imo. in l. fin. C. de ann. excep. Abb. in c. illud. nu. 24. vbi Felyn. nu. 15. de præſcript. Bald. in l. tam mandatori. nu. 16. verſ. item dubitatur an præſcriptio rei proſit fide-
2 iuſſori, C. de non num. pec. † & in ſpecie, quod per præſcriptionem 30. vel 40. annorum fideiuſſor, vel eius hęres liberentur, ita vt amplius conueniri non poſſint, faciunt l. ſicut, & l. omnes. C. dę præſcrip. 30. vel 40. ann. l. ſi eo tempore. ff. de remiſſ. pig. Valent. Franc. tract. de fideiuſſ. c. 6. num. 84.
3 cum ſeqq † nam is, qui tempore liberatur ſimilis eſt illi, qui ſatisfacit, l. ſi pupillus. ff. de admi. tut. Menoch. de præſump. lib. 3. præſump. 135. nu. 3. cum ſeqq. Primo hæc intellige, dum-
4 modo † aliquid vſurarum nomine intra dictum tempus à debitore, vel fi-
5 deiuſſore ſolutum non fuerit: † nam anniuerſaria vſurarum ſolutio præſcriptionem impedit, & creditoribus ius ſuum conſeruat. arg. l. cum acutiſſimi, in §. imo. C. de præſcrip. 30. vel 40. ann. l. vniuerſa. C. de fund. rei priua. Gom. variar. reſol. tit. de contract.
6 lib. 1 1. c. 13. nu. 20. † Secundo intellige prædicta, quando vno, eodemque tempore nata fuerit, & producta obligatio debitoris, & fideiuſſoris, ſecus ſi poſt, & diuerſo tempore, quia tunc interrupta videtur præſcriptio, & fideiuſſor agnoſcere debitum intelligitur. Valent. Franc. d. c. 6. nu. 90.

Sed quid ſi ſunt tres fideiuſſores, quorum vnum creditor conuenerit intra dictum tẽpus 30. ann. alios verò duos elapſo dicto tempore: an agnitio, & interruptio per creditorem facta vni, etiam alijs fideiuſſoribus ob-
7 ſtet? Dicas, quod † ſicut in pluribus reis debendi eſt ſancitum obſtare, l. fi.
8 C. de duobus reis, † Ita in pluribus fideiuſſoribus dicendum eſt: & maxime cum rei debendi, mandatores,
9 † & fideiuſſores adæquantur. l. fin. C. eo. ita Anton. Hering. tract. de fideiuſſ. c. 20. §. 18. num. 15.

SVMMARIVM.

1 *Decoctione principalis debitoris, & culpa creditoris in exigendo fideiuſsor liberatur.*

2 *Fideiuſsor liberatur, quando ex culpa ſuperioris reus eſt effectus irreperibilis.*

Decoctione debitoris culpa, & facto creditoris.

CAP. XVII.

1 DEcimoſeptimo, † quando principalis debitor eſt effectus nõ ſoluendo culpa creditoris: tũc liberatur fideiuſſor, l. ſi fideiuſſores in id vbi Caſt. ff. eod. Bar. Bal. & alij in l. fi. ff. ſi certum petatur. fideiuſſor enim

non poteſt conueniri à creditore: quãdo ob dilatam dilationem debitor effectus eſt non ſoluendo. Socin. iun. conſ. 114. nu. 44. vol. 3. Surd. de alim. q. 17. num. 33. tit. 7. & tit. 1. q. 45. nu. 73. Rodoan. de rebus eccl. non alien. q. 17. nu. 65.

2 Idem † in fideiuſſore de repræſentando, qui liberatur, quãdo reus principalis efficitur irrepetibilis culpa, & facto ſuperioris. Gram. conſil 66. nu. 12. & latè hoc explicauimus hac eadem ſectio. c. 23. & ſupra ſect. 8. c. 42. in hac 2. part.

SVMMARIVM.

1 *Iudicis facto fideiuſſor de repræſentando liberatur. Puta ſi reus incarceratus à Iudice demum fuerit liberatus, vel à carceribus relaxatus.*

Iudicis facto, & rei excarceratione.

CAP. XVIII.

1 DEcimooctauo, † fideiuſſor de repræſentando liberatur: ſi reus per iudicem incarceratus, demum fuerit à dicto iudice liberatus, aut à carceribus emancipatus, & relaxatus. Gram. conſil. 66. num. 65. diximus ſupra in prima par. in prælud. ſect. 2. c. 3. nu. 29.

SVMMARIVM.

1 *Publicatione, confiſcatione. & ademptione bonorum principalis debitoris per fiſcũ facta liberantur fideiuſſores.*

2 *Intellige, modo bona principalis debitoris ſufficiant, aliàs ſecus.*

3 *Reo liberato ob confiſcationem bonorum dicti rei à fiſco factam, datur creditoribus dicti rei actio contra fiſcum in totum, vel pro parte ad effectum, vt de eorum credito ſatisfieri poſſint.*

4 *Fiſcus ſuccedit loco debitoris, & rei condemnati, tamquam hæres.*

5 *Hæres ſicut creditoribus ſatisfacere tenetur, ita, & fiſcus in locum ipſius ſuffectus.*

6 *Bona in fiſcum tranſeunt tam actiuè, quam paſſiuè cum ſuo onere.*

7 *Fiſco conuento, & ſoluente fideiuſſores liberantur.*

8 *Fiſco bonis rei condenti, ac condemnati delatis: & acquiſitis ex publicatione, & confiſcatione, & quæ ſoluendo reperta fuerint, an aduerſus fiſcum fideiuſſori beneficium excuſſionis competat? & concluditur quod ſic.*

Ademptione, publicatione, & confiſcatione bonorum.

CAP. XIX.

1 BOnorum † ademptio facta debitori per fiſcum in totum, vel pro parte operatur fideiuſſionis terminationem l. 2 ff. de ſent. paſſ. & l. 2. ff de capite minutis vbi ſi bona omnia fuerint debitori adempta, fideiuſſor ipſe nec à creditoribus, nec à fiſco conueniri, & moleſtari poteſt, & firmat hoc dictum Matſ. in rub. eo. nu. 346. q. 48. & quod ex publicatione bonorum rei principalis debendi à fiſco facta liberentur fideiuſſores, tenet Bart. in l. 1. C. eod. & in l. ſi verò, & in l. de die. ff. qui ſatiſd. cog. Raph. Cum. conſil. 32.

2 nu. 2. † & maximè quando bona debitoris ſunt ſoluendo Card. Mantic. de tacit. & ambig. par. 2. lib. 16. tit. 20. nu. 27.

3 Eſt benè verum, † quod tali ademptione ſubſequuta, & reo ſic liberato, datur actio aduerſus fiſcum bona debitoris, vel rei condemnati ſic occupantem in totum, vel pro parte. Et ràtio eſt: † quia fiſcus ſuccedit loco debitoris,

4

bitoris, & rei condemnati tanquam hæres. l. fiſcus. ff. de iure fiſc. l. ſi ſub
5 pignore. ff. de fiſcal. vſur. vnde † creditoribus ſicut hæres ſatisfacere te-
6 netur, ita & fiſcus, † nam bona in eum tam actiuè, quam paſſiuè tranſeunt cum ſuo onere, ita, prout in fiſcum. l. marito, & l. ſi maritus. ff. ſol. matr. l. inter eos. §. fi. ff. de fideiuſſ. l. 2. §. 1. ff. de alim. leg. l. res. ff. de iure fiſ. l. ſi tutor. in §. pen. ff. de tut. & rat. diſtrah. l. in facto, in §. fi. ff. de condi. & demõſt. l. cum de in rem verſo. in §. 1. ff. de vſur. l. 2. C. ſol. matr. l. 2. C ad l. Iul. de vi pub. l. ſi vt proponis. C. de bon. præſcrip. Raph. de Raymund. conſ. 36. num. 13. & 14. inter conſil. criminal. Ziletti. Alberig. in l. actione. in §. publicatione. ff. pro Soci. Aym. conſ. 261. nu. 7. Clar. in prax. §. fi. q. 78. num. 29. And. Gail. lib. 2. obſeruation. obſeruatio. 86. num. 6. Emanuel. Suar. in com. op. in littera F. num. 306. Pereg. de iure fiſc. lib. 5 tit. 1. num. 66. Menoch. de arbitr. iud. caſ. 137. num. 3.
7 cum ſeqq. † Quo fit, vt fiſco conuento, & ſoluente, fideiuſſores liberentur l. ſi indebitam. C. eo.
8 Sed quid ſi debitoris, vel rei condemnati bona ſint ſoluendo, & tranſeant in fiſcum, in eumq. delata ſint; An fideiuſſoribus aduerſus fiſcũ excuſſionis beneficium competat? Et quod ſic tenet Anton. Hering. in ſuo tract. de fideiuſſ. c. 20. §. 14. nu. 11. vbi circa hanc materiam multa alia ponit. Vt etiam multa alia adnotauimus infra in hac ſecunda part. hac eadem ſect. c. 43.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſor promittens factum alienum, morte illius, qui tenebatur facere liberatur.*

Morte illius, qui factum adimplere debet.

CAP. XX.

1 Vigeſimo. Quãdo fideiuſſor promittit factum alienum, & ſe facturum, & curaturum quod Titius faciet tale quid: Puta contractum. Si eueniat quod Titius moriatur, eo mortuo ipſe à fideiuſſione liberatur. Marſ. in rub. eo. quæſt. 20. num. 155. & infra.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſor promittens id, quod collectis rationibus, & facto calculo Titius debebit: mortuo Titio ante factum calculum liberatur.*

2 *Intellige tamen, dummodo bannitus non moriatur.*

Morte debitoris non facto calculo.

CAP. XXI.

Vigeſimoprimo. Si eueniat caſus, † Quod Seius pro aliquo
1 obligato fideiubẽdo promiſerit ſe ſoluturum quicquid conſtiterit eũ debere collectis rationibus, & facto calculo, mortuo debitore liberatur. Si ratio, & calculus in eius vita inita non fuerint. Ang. Caſtr. Soc. & Iaſ. in l. qui Romæ. in §. Augenius. Vbi addentes ad Bart. ff. de verb. ob. Iaſ. in l. perens, nu. 11. C. de pact. Hypoll. ſing. 304. Gerard. ſing. 27. num. 4. Soc. conſ. 24. nu. 10. lib. 3. Pariſ. cõſ. 121. nu. 3. vol. 4. Alciat. reſp. 5. nu. 10. tom 3. li. 8. Sebaſt. Medic. mors omnia ſoluit verſic. 187. benè Card. Mãtic. de tacit. [illegible] liberabig. conuent. par 2. lib. 16 [illegible] liberatar. Carp. ad ſtat. [illegible] ſtandum his rationu. 7. Nellus [illegible]

Primo

nis habet. l. ſi. ff. quib. ex cauſ. in poſſ. eatur. l. 4. §. authoris. ff. de dol. mal. except. l. ſi præſidium. C. de euict. l. libera, & ibi glo. ff. de ſent. & interloc. om. iud. l. ſi ſecundum, C. mand. l. eleganter, in prin. ff. de pig. act. Nat. cóſ. 207. nu. 7. Ceph. 98. lib. 1. Aſin. de execut. in prohem. c. 1. num. 12. Tiraq. de retract. lig. §. 1. gl. 14. nu. 1. 3. & 4. Vinc. Hondad. cóſ. 34. nu. 42. vol. 2. Anton. de Gamar. deciſ. Luſit. 295. Horat. Carp. ad Stat. Mediolan. par. 1. c. 417.
4 nu. 514. & ſeqq. † qui dicunt hoc verum largo modo, & impropriè, & in materia fauorabili.
5 Contrarium, † quod imo fideiuſſor, datione in ſolutum facta per debitorẽ creditori ſequuta maxime rei in ſolutum datæ euictione, non liberetur, tenuerunt Specul. de fid. nu. 24. verſ. po ne cum deberes Marſi. rub. eo. q. 58. nu. 372. Bertazz. de clauſ. clauſula 41. glo. 7. nu. 6. Anto. Hering. de fid. c. 20. §. 21. qui iſtud pronunciatum ad partes diſputat, & diximus ſupra hac eadem ſect. c. 1. ampl. 1. & infra c. 58.

Ceſſione cum datione in ſolutum fideiuſſor liber euadit.

CAP. VII.

QVando fit ceſſio per debitorem creditori vnà cum datione in ſolutum fideiuſſores liberantur, ſecus ſi ſit ceſſio ſimplex iurium, & actionum, per quam quis ſoluere, & ſatisfacere non dicitur, vt per Dec. conſ. 99. nu. 4. Becci. conſ. 150. nu. 35. Surd. conſ. 149 nu. 29.

SVMMARIVM.

1 Ceſſio actionis hypothecariæ, & perſonalis facta per debitorem creditori liberat fideiuſſorem.

Ceſſione hypothecariæ, & perſonalis fideiuſſio terminatur.

CAP. VIII.

SI creditori cedatur per debitorem omnis actio hypothecaria, & perſonalis, ex tali ceſſione fideiuſſores liberantur. Bart. in l. fideiuſſor obligari. ff. eod. dicemus, infra ſect. 10. §. 21. in hac 2. part.

SVMMARIVM.

1 Compenſans omninò numerat, & ſoluit, ſi non naturaliter ſaltem ciuiliter.
2 Ciuilis numeratio tantum poteſt, quantum naturalis.
3 Compenſatione ſoluitur fideiuſſio.
4 Fideiuſſor poteſt opponere compenſationem tam pro credito proprio, quam ſui principalis, vt etiam pro vtroque ſimul.
5 Fideiuſſor poteſt exceptionem compenſationis opponere, etiam debitore inuito, & etiam non valente talem exceptionem opponere, quia excommunicatus.

Compenſatione finitur fideiuſſio.

CAP. IX.

1 CVm † compenſans omninò numeret, & ſoluat ſi non naturali-
2 ter, ſaltem ciuiliter, quæ ciuilis † numeratio tantum poteſt, quantum naturalis, arg. l. adoptio, ff. de adopt. l. filio ff. de lib. & poſthum. nam nihil intereſt, quod quis ſoluerit, vel compenſauerit. l. ſi debitor. ff. qui potio. in pign. hab.
3 Hinc fit, & iure ſancitur, quod fideiuſſio compenſatione reſoluitur. Pu-

Puta, quando reus principalis, vt etiã fideiuſſor cōuenti compenſant de eo, quod ipſis per creditorem debetur, §. in bonæ fidei, in verſ. pen. inſtit. de act. l. ſi quid. ff. de compenſ. Ruin. conſ. 148. nu. 2. vol. 1.

4 Et ideo † fideiuſſor opponere poteſt compenſationem contra creditorem tam pro credito proprio, quam pro credito principalis, & pro vtroq; ſimul. l. verum cum l. ſeq. vbi doct. de compenſ. gloſ. in l. eius. C. dictit. Bald. in l. tam mandatori. num 9. C. de non numerata pecunia.

5 Quod extende inuito reo, † vel nō volente eam exceptionem opponere: quia excommunicatus. Paris. conſil. 121. num 10. volum. 1. & diximus ſupra ſectione bona. Geſta per reum, & principalem debitorem, an, & quã do proſint, & noceant fideiuſſori, & è contra. c. 12.

SVMMARIVM.

1 *Oblatione, depoſitione, & conſignatione fideiuſſio ipſo iure tollitur.*

2 *Per depoſitum factum per debitorem liberatur fideiuſſor, etiam quod depoſitum amoueatur.*

Oblatione, depoſitione, & conſignatione fideiuſſio finitur.

CAP. X.

1 Nono, † oblatione, depoſitione, obſignatione, & conſignatione eius, quod debetur, fideiuſſio tollitur, & hoc ipſo iure. l. obſignatione. C. de ſoluti l. 1. §. ſi pecunia, in fin. ff. depoſit. l. acceptam. vbi Bart. C. de vſur. l. 1. C. qui pot. in pig. hab. Et qđ oblatione, & depoſitione pecunię creditæ ab ipſo fideiuſſore facta, vt etiam ſi à debitore facta fuerit fideiuſſio ſoluatur, hoc firmarũt Neguſ. de pig. in tertia par. 3. memb. 5. par. principalis. num. 8. Marſ. in rub. eo. q. 58. num. 372. Valent. Franc. de fid. c. 6. nu. 27. Qui dicit præmiſſa vera ſiue in iudicio, ſiue extra hęc fiant; & addit, quod ſi extra iudiciũ, quod tali caſu neceſſe eſt, quod dicta tria copulatiuè requirantur, videlicet oblatio, depoſitio, & conſignatio: in iudicio autem ſatis eſt

2 oblatio, vt ibi per eum. num. 33. † Et quod ex depoſito facto per debitorẽ liberetur fideiuſſor, etiam quod depoſitum amoueatur, ponit Surd. conſ. 145. nu. 22. vol. 1. Et an fideiuſſor qui debitum obtulit, depoſuit, vel conſignauit, ſed in cōtinenti pecuniam recepit, liberetur, diximus inf. hac eadẽ ſect. c. 34 & indiſtincte. Quod depoſitum, vt etiam inueſtimentum à fideiuſſi ne liberos nos reddant, habetur, hac ead. ſect. c. 63.

SVMMARIVM.

1 *Datione pignorum, fideiuſſor, etiam inuito creditore liberatur.*

2 *Cautio tutior eſt incumbere rei, quam perſonæ.*

3 *Fideiuſſor ſi vult repetere pignora, & loco ipſorum fideiuſſores dare, non auditur.*

Datione pignoris liberatur fideiuſſor.

CAP. XI.

1 Decimo fideiuſſores dare promittens, dando pignora, etiam inuito creditore liberatur. gloſ. Bart. & alij in l. 1. ff. qui ſatiſd. cog. idem Bart. in l. prætoria, la terza ff. de prætor. ſtipul. Cy. Bald. & alij in l. 1. C. de proc. Io. And. ad Specul. in tit. de ſatiſdationibus. §. dicto in primo, & in tit. de pig. in rub. Alex. in l. 1. nu. 6. vbi Iaſ. nu.

nu. 17. ff. qui ſatiſd. cogan. Neguſ. de pig. in quinta par. principali, num. 4. & 5. qui dixit ſecus eſſe, ſi quis promiſſit ſoluere, quia dans pignota non liberatur. Marſil. in rub. co. num. 349.
2 cum ſeqq. Et ratio eſt: † quia tutius eſt rei incumberem, quam perſonæ. l. plus cautionis. ff. de reg. iur. Bart. in d. l. 1. ff. qui ſatiſd. cog.

Sed ſi à creditore vult poſtea fideiuſſor repetere pignora, & dare fideiuſſores, certe non poteſt gloſ. magna in §. ſuſcepto, in auth. de exhib. reo. Viui. lib. 2. com. op. op. 115. & diximus latius in hac 2. par. ſup. de fideiuſſ. cum pig. dat. ſect. 4. cap. 19. & ſect. 7. cap. 6.

SUMMARIUM.

1 *Pignoris reſtitutione, puta quia creditor reſtituit pignora debitori, fideiuſſio reſoluitur, & num. 3.*

2 *Exceptio pignoris reſtituti ſicut competit principaliter debitori, ita & eius fideiuſſori.*

Reſtitutione pignoris liberatur fideiuſſor.

CAP. XII.

1 VNdecimo. † Amouetur obligatio fideiuſſoria, quando credi-
2 tor reſtituit pignus debitori. † Nam talis exceptio reſtitutionis pignoris competens principali debitori, etiam
3 ſuffragatur fideiuſſori, ita † quod ex tali pignoris reſtitutione fideiuſſor liberatus venit. Bart. in l. cum reus, alias ſi ſtipulatus. §. ſi ex duob. nu. 5. ff. eod. idem Bart. in auth. de fideiuſſ. in rub. nu. 14. qui voluit hoc verum, quando pignus de facili vendi poterat.

SUMMARIUM.

1 *Contrario conſenſu, diſtractuque re adhuc integra fideiuſſio finitur.*

2 *Re verò non integra per actum retroſimilem.*

3 *Obligationes quæ conſenſu contrahuntur, contrario vtriuſque partis conſenſu reſoluuntur.*

4 *Res adhuc integra dicitur, quando in emptione precium non eſt ſolutum, nec res tradita.*

Contrario conſenſu fideiuſſio terminatur.

CAP. XIII.

1 DEcimotertio. † Re adhuc integra, & accedente contrario cõſenſu, diſtractu, ac cõtrahentium diſſenſu obligatio fideiuſſoria euaneſcit. §. fi. inſt. quibus mod. toll. ob. in puncto eſt tex. in l. ſtichum. in §. fi. ff. de
2 ſolut. & in l. 3. ff. de reſcind. vend. † Et re non integra fideiuſſio reſoluitur per actum retroſimilem, l. 1. C. quando lic. ab emp. diſced. l. ab emptione. ff. de pact. l. omnia. & l. nihil tam naturali. ff. de reg. iur. Et ratio eſt: quia
3 obligationes, quæ conſenſu contrahuntur, contraria vtriuſque partis voluntate tolluntur. d. §. fi. inſt. quibus mod. toll. ob. d. l. ab emptione. ff. de pact. l. prout. ff. de ſoluti. l. 1. & 2. C. quando lic. ab emp. diſced.

4 Et dicitur res adhuc integra: puta quando in emptione, & venditione non eſt ſolutum pretium, nec tradita res vendita. d. §. fin. inſt. quibus mod. toll. obligatio l. Iulianus. in §. offerri. ff. de act. empt. l. 2 ff. de reſcindend. vend.

SUM-

SVMMARIVM.

1 Confuſione fideiuſſio finitur.
2 Confuſione ita extinguitur obligatio, vt ſolutione, & compenſatione.
3 Confuſio vim ſolutionis habet.
4 Confuſio fit per concurſum debiti, & crediti in vna eademque perſona.
5 Confuſio vt plurimum hæreditatis additione contingit, & nu. 10.
6 Confuſio inducitur ex debiti, & crediti immixtione.
7 Obligatio principalis, & fideiuſſoria, quādo in eadem perſona concurrunt, ex ipſis liberatio fideiuſſoriæ reſultat.
8 Ex confuſione principalis, & fideiuſſoria obligationis fit immixtio, & fideiuſſor vt principalis tenetur.
9 Confuſio fit, quando debitoris creditor hæres extitit.
10 Aditione hæreditatis non tantum fit confuſio, immixtio, & conſolidatio: verum etiam extinctio omnis actionis, & obligationis.
11 Confuſio, quæ inducitur inter debitorem, & creditorem mediante hæreditatis aditione, operatur, vt creditor ſibi ſtatim ſoluiſſe dicatur.
12 Confuſione in fideiuſſionis contractu multis modis liberatio contingit.
13 Confuſio inducitur, quādo creditor vni ex reis debendi hæres extitit, nam licet alter reus, & eius fideiuſſor nō liberentur, tamen fideiuſſor illius, cui creditor hæres extitit benè liberatur.
14 Confuſione etiam liberatur fideiuſſor, quando creditor debitoris hæres extitit, nam eo caſu, & debitoris, & fideiuſſoris contingit liberatio.
15 Idem, quando fideiuſſor, creditoris hæres extiterit.
Nam, & hoc caſu fideiuſſor liberatur, principali tamen debitore obligato manente, ibidem.
Tract. de Fideiuſſoribus.
16 Idem quando creditor fideiuſſori hæres extitit: nam, & iſto caſu fideiuſſor liberatur reo nihilominus obligato manente.
17 Pariter quando debitori fideiuſſor ſucceſſit, quo caſu etiam fideiuſſoria obligatio reſoluitur.
18 Dummodo fideiuſſore ſuperſtite lis cōtra eum conteſtata non eſſet.
19 Fideiuſſor adeundo hæreditatem cum beneficio, legis & inuentarij ſibi à ſuo principali debitore relictam, an à fideiuſſione liberetur? varij in hoc articulo fuerunt interpretes.
20 Hæres inuentarium conficiens (ſecundum iura nouiſſima) creditoribus vltra vires hæreditarias non tenetur, tam quo ad obligationes merè hæreditarias: quam etiam quoad mixtas.
21 Confuſione fideiuſſor reſoluitur: quando debitor fideiuſſori hæres extitit, cum diſtinctione, vt ibi.
Itidem Confuſione obligatio fideiuſſoria reſoluitur, quando fideiuſſoris hæres, non tantum ipſi fideiuſſori, verū etiā ipſi reo ſucceſsit, nam tali caſu licet fideiuſſoria obligatio ſit reſoluta, tamen principalis debitoris hæres conueniri poterit, nu. 22. vbi de ratione.
Etiam quando fideiuſſor confideiuſſori hæres extitit.
23 Contrarium tamen tenent nonnulli.
24 Pariter quando fiſcus tam debitori, quam etiam creditori ſucceſsit. ibid.
25 Idem ſi debitor debitori, & reus reo ſuccedat.
26 Idem ſi petitor poſſeſſori ſuccedat.
27 Idem ſi procurator, & defenſor domino hæres effectus fuerit.
28 Confuſione obligatio fideiuſſoria in tribus caſibus non reſoluitur. Primo, quando ius creditoris non efficeretur deterius. Secundo, quando eſt adita hæreditas cum beneficio, legis & in-

 uentarij.

uentarij. Tertio, quando ſumus in
obligatione de ſui natura non tranſi-
toria ad hæredes.

Confuſione.

C A P. XIV.

1 CONfuſione † etiam extinguitur
fideiuſſio: Nam confuſione pro-
inde extinguitur obligatio, vt ſolu-
2 tione, † & compenſatione. l. ſi id, in §.
1. ff. de lib. leg. l. vt debitum verſic.
etenim. C. de hæred. vel act. vendit. l.
debitor, & l. Granius, aliàs Vranius ff.
de fideiuſſ. l. ſicut, & l. verborum. ff.
de verb. oblig. gloſ. in l. ita vobis. C. de
3 adult. Guid. Pap. deciſ. 209. nu. 2. † &
quod confuſio vim ſolutionis habeat
eſt tex. in l. ſi debitori, creditor. ff. eo.
& in l. fideiuſſoris. C. d. tit. Marſ. ſub.
co. num. 20.
Et aduertendum eſt in propoſito,
4 † quod confuſio fit per cõcurſum de-
5 biti, & crediti in eadem perſona, † q̃d
vt plurimum hæreditatis aditione fit.
l. maritus in fin. ff. ad S. C. Trebell.
6 † debitum enim cum credito confun-
di dicitur l. debitori. ff. de fideiuſſ. &
7 † ideo per concurſum principalis, &
fideiuſſoriæ obligationis in eadẽ per-
8 ſona liberatio reſultat. † Et ratio eſt:
quia ex tali confuſione fit immixtio:
& fideiuſſor tenetur vt principalis.
Pariſ. conſ. 121. nu. 2. & 5. vol. 1. De-
cian. reſp. 19. num. 172. vol. 3. Alba.
conſ. 328. num. 11. vol. 2.
9 Inſuper confuſio reſultat: † quan-
do creditor debitoris hæres exiſtit
Marant. conſ. 49. nu. 4. Neuiz. cõſ. 69.
nu. 12. Ant. Tigr. ſing. 4. nu. 1. Panze-
10 rol. conſ. 98. nu. 1. & adeo, † per aditio-
nem hæreditatis fit confuſio, & con-
11 ſolidatio, † vt omnis obligatio, &
actio tollatur, & creditor ſtatim ſibi
ſoluiſſe dicitur. l. deducta, & l. debi-
tor, in princ. ff. ad Trebell. l. debitori
vbi glo. magna in verbo confuſa. C. de
pact. l. peculium autem. ff. de pecul.
12 Amplius, † confuſione in fideiuſ-
ſionis contractu liberatio contingit
multis modis.
13 Primo, † quando creditor vni ex
reis debendi hæres extitit, pro quo fi-
deiuſſor datus eſt: nam hoc caſu alter
reus, & eius fideiuſſor non liberan-
tur, ſed tantum fideiuſſor illius, cui
creditor hæres extitit. d. l. Granius,
aliàs Vranius verſ. ſed cum duo. ff. de
fideiuſſ.
14 Secundo, † quando debitor credi-
toris hæres extitit: nam tali caſu fit
confuſio, & fideiuſſoris debitoris cõ-
tingit liberatio. l. hæres. § quod ſi ſti-
pulator. ff. de fideiuſſ. l qui hominem.
§. quidam, & l. ſicut. ff. de ſolut. l. 1. §.
ſi debitor. ff ad l. Falcid. Neuiz. conſ.
46. num. 23.
15 Tertio, † quando fideiuſſor credi-
toris hæres extitit: & hoc caſu fideiuſ-
ſor liberatur reo principali nihilomi-
nus obligato remanente. l. hæres. §.
quod ſi ſtipuler. verſ. quod ſi idem, &
§. fin. & l. Granius, in fin. princ. verſ.
vel fideiuſſor. ff. de fideiuſ. l. in omni-
bus. ff. de ſolut.
16 Quarto, † quando creditor fideiuſ-
ſori hæres extitit: licet enim iſto caſu
fideiuſſor liberetur, reus tamẽ adhuc
obligatus remanet d. l. Granius, in fi.
prin. d. l. in omnib. ff. de ſol. d. l. de die,
in §. fideiuſſor. ff. qui ſatiſd. cog.
17 Quinto, † fit confuſio, quando de-
bitori fideiuſſor ſuccedit: quo caſu fi-
deiuſſorem liberari cauetur in l. Sti-
chum. §. quod vulgo, & l. ſi duo. §. ſed,
& fi. ff. de ſol. l. 5. in princ. & l. hæres.
§. fi. ff. eo. Pariſ. conſ. 121. nu. 2. & ſeq.
vol. 1. Valent. Franc. de fideiuſ. cap. 6.
nu.

Digitized by Google

nu.95. Dec.d.reſp.19.n.172.vol.3. Alba.d.cóſ.328 n.11.vol.2. Ant.Herin. de fidei.c.20. §.16.nu.31. qui nu.32. hoc dictum limitat, quando iam lis eſſet conteſtata contra fideiuſſorem.

19 Sed quid † ſi fideiuſſor adeũdo hęreditatem ſibi à ſuo principali debitore relictam cófecerit inuentarium: an talis inuentarij confectio aliquid dicto fideiuſſori proficiat?

In hac difficultate doct.communiter diſtinguũt, quod aut fideiuſſor reſpectu ſuæ perſonæ innititur inuentario,& tali caſu inuentarij cófectio ipſi nihil prodeſt,& in ſolidum poteſt cóueniri: ſin aut conuenitur nomine defuncti,& tunc inuentario ſe iuuare poteſt, gl.& alij,in l.ſi in §.in computatione C.de iur.delib.Bart.in l.generaliter.ff.de fideiuſſ.& in l.debitor.ff.de ſeparat. Ang.Arret.in tract.de teſt.gl. 112.nu.19. Valent.Franc.tract.de fideiuſſ.c.6.nu.103. Ant. Hering.trac. de fideiuſſ.c.20. §.16.nu.35.

Sed Specul.tit. de fideiuſſ. nu. 23. Caſt. Alex. Iaſ. & Deci. relati à Pariſ. conſ.121.nu.3.& 4. vol.1. Rol.de inuent.part.3.§.quæritur quoque an fideiuſſor nu.9.dicunt fideiuſſorem indiſtinctè ex contractu fideiuſſionis conuentum in ſolidum teneri, etiam quod inuentarium confecerit, & dicunt communem.

Cæterum omnes iſtæ difficultates veniunt ſublatæ ex l.ſancimus. C. de iure delib. vbi generaliter diſponitur,
20 quod † ſi hęres inuentarium confecerit, creditoribus vltra vires hæreditarias non tenebitur non tantum quoad obligationes merè hæreditarias; verũ etiã mixtas à propria hęredis promiſſione ortas, iũcta hęreditatis additione. Iaſ.in l.quę dotis nu.52.ff.ſol.mat. qui id commune dicit. Eman.Suar.in Theſ.com. opin.littera I.num.167.

21 Sexto, † confunditur obligatio, ſi debitor fideiuſſori hęres exiſtat. l.Lucius.ff.de fideiuſſ.l.cum is qui, in §.1. ff. de cond. indeb. l.debitor.vbi Zaſi. de ſeparat.

Verum in hoc caſu tali communiter DD. diſtinctione vtuntur, aut debitor fideiuſſori hęres extiterit,& hoc caſu fideiuſſoria obligatio extinguitur, aut, & ſecundo ſequela accedit principali obligationi, aut principalis obligatio accedit ſequelę, vt hic: & hoc caſu ſecundum nonnullos, ſequelam extingui, alio caſu non: vt in l.ſi duo rei, in §.fin.ff. de ſeparat. licet in hoc illa ſit recepta opinio, quod in vtroq; caſu ſequelę obligationis cóſundatur, principali nihilominus obligato remanẽte.l.cũ reus,& l.hęres.§.qđ ſi hic ſermo.verſ.nec his contrariũ eſſe, & l.Lucius. ff.de fid.l.cum quis in §.ſi.ff.de ſolut.l.debitor. ff.de ſeparat.

22 Septimo,† quando fideiuſſoris hęres,non tantum fideiuſſori, ſed etiam ipſi reo principali ſuccedit l. fideiuſſoris. C.de fideiuſſ.vbi dicitur, quod tali caſu fideiuſſionis obligatione finita, vt principalis debitoris hęres tantum conueniri poteſt. & ratio eſt: quia fideiuſſor, & eius hęres acceſſoriè obligantur: vnde principalis obligatio ſuperueniens adita hæreditate tanquam maior,& plenior ſuperuentu ſuo excludit fideiuſſoriam: & maxime cum duplex obligatio ciuilis altera alteri diſpat circa eandem eſſe non poſſint l. hęres. §. ſeruo. ff. de fideiuſſ.

Octauo, † quando fideiuſſor confideiuſſori hęres extit.

23 Contrarium † in hoc tenet Anton. Hering. de fid.c.20.§.16. num.51.ea ratione motus, quia ſicut quando duę

Digitized by Google

ſunt obligationes principales, altera alteri potius adijcitur ad actionem quam vt confuſionem pariat. l. ſi duo in §. pen. ff. de ſolu. ita quando duæ obligationes acceſſoriæ in vnius perſonam concurrunt: nam cum vna non ſit maior altera, neutra confunditur.

24 Nono, † quando fiſcus tam debitori, quàm creditori ſuccedit d. l. Gianius. l. 2. C. de ſol. nam pro eodẽ apud eundem quis obligatus eſſe non poteſt. l. hæres. §. quod ſtipulor. ff. eo.

25 Decimo, † amplius confuſio fit: ſi debitor debitori, reus reo ſuccedat l. 5. ff. eo. l. ſi duo rei. ff. de ſol. l. ſi reus. ff.
26 de duob. reis, idem ſi petitor † poſſeſ-
27 ſori ſuccedat. l. 8. ff. iud. ſol. † vt etiam ſi procurator, & defenſor domino hęres exiſtat. l. ſi ante in fi. ff. iud. ſol. l. ſi is qui. ff. de act. & oblig. cæterum cum pręſentem inſpectionem nõ reſpiciãt: non inſiſto in eorum explicatione.

28 Intellige tamen, & declara pręmiſſa: quando ius creditoris non efficetetur deterius. Vt etiam quando eſſet adita hæreditas cum beneficio. legis, & inuentarij, vt dictum fuit ſupra, vt pariter quando ſumus in obligatione de ſui natura non tranſitoria ad hæredes ſecundum Patiſ. d. conſ. 121. nu. 3. 4. & 5.

SVMMARIVM.

1 *Rei, & ſpeciei peremptione fideiuſſor liberatur, & de ratione, nu. 3.*
2 *Niſi mora, & culpa debitoris præceſſerit.*
3 *Speciε extincta liberatur is, qui ſpeciem dedit, & pro ſpecie promiſit.*
4 *Et maximè quando genus, & quantitas debentur reſpectu certæ ſpeciei.*
5 *Debitor generis peremptione ſpeciei ob caſum fortuitum non liberatur.*

Rei debitæ interentu perit fideiuſſio.

CAP. XV.

1 Decimoquinto, † per rei, & ſpeciei, quæ debetur, naturalem interitum fideiuſſio euaneſcit. l. b. qui
2 acceſſionis in fi. ff. de fideiuſſ. niſi mora, & culpa debitoris, & fideiuſſoris præceſſerint. l. pen. ff. de ſolut. l. ſi vt certo, in §. quod verò, & l. in rebus in princ. ff. commod. l. nemo, in §. 1. ff. de verb. obl. & de vſur. l. mora in § fin. l. quod te. ff. ſi cer. pet. & l. cum filiusfa. ff. de verb. obl. omnes in l. ſi ex legati cauſa. ff. de verb. oblig. Menoch. conſ. 212. nu. 25. cum ſeqq. & 245. num. 4. & infra vol. 3.

3 Et ratio: † quia extincta ſpecie liberatur is, qui ſpeciem debet: & pro ſpecie promiſit, d l. ſi ex legati cauſa. ff. de verb. obl. l. ſi mihi alienum. ff. de ſolut. Barr. in l. quod te. ff. ſi cert. pet. vbi Alex. Batt. opinionem communẽ
4 dicit: † & addit hoc etiam eſſe verum, quando genus, vel quantitas debetur reſpectu certæ ſpeciei. Gabr. de rebus cred. concl. 1. dum vult hæc ſibi lo-
5 cum non vendicare in † debitore generis, qui peremptione ſpeciei ob caſum fortuitum non liberatur. l. incendium. C. ſi cert. petatur, multa aliàs in propoſito congerit. Ant. Hering. de fideiuſſ. c. 20. §. 27.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſio praſcriptione, & tempore reſoluitur.*
2 *Et maximè in præſcriptione 30. vel 40. annorum.*
Modo aliquid infra dictum tempus † ſuarum nomine à debitore, vel fideiuſſore ſolutum non fuerit. nu. 4.
Vt etiam quando vno, & eodem tempo-

re

re nata fuerit obligatio debitoris, & fideiuſſoris, ſecus ſi diuerſo. num. 6.

3 *Liberatus tempore ſimilis eſt illi, qui ſatisfacit.*

5 *Anniuerſaria vſurarum ſolutio præſcriptionem impedit, & creditoribus ius ſuum conſeruat.*

7 *Interruptio facta contra unum ex reis debendi omnes afficit.*

8 *Idem in interruptione facta contra unũ ex pluribus fideiuſſoribus.*

9 *Rei debendi, mandatores, & fideiuſſores adæquantur.*

Tempore, & præſcriptione fideiuſſio expirat.

CAP. XVI.

1 Decimoſexto, † fideiuſſio reſoluitur tempore, & præſcriptione. Cyn. Bald. Ang. & Imo. in l. fin. C. de ann. excep. Abb. in c. illud. nu. 24. vbi Felyn. nu. 15. de præſcript. Bald. in l. tam mandatori. nu. 16. verſ. item dubitatur an præſcriptio rei proſit fide-
2 iuſſori, C. de non num. pec. † & in ſpecie, quod per præſcriptionem 30. vel 40. annorum fideiuſſor, vel eius hęres liberentur, ita vt amplius conueniri non poſſint, faciunt l. ſicut, & l. omnes. C. de præſcrip. 30. vel 40. ann. l. ſi eo tempore. ff. de remiſſ. pig. Valent. Franc. tract. de fideiuſſ. c. 6. num. 84.
3 cum ſeqq † nam is, qui tempore liberatur ſimilis eſt illi, qui ſatisfacit, l. ſi pupillus. ff. de admi. tut. Menoch. de præſump. lib. 3. præſump. 135. nu. 3. cum ſeqq. Primo hæc intellige, dum-
4 modo † aliquid vſurarum nomine intra dictum tempus à debitore, vel fi-
5 deiuſſore ſolutum non fuerit: † nam anniuerſaria vſurarum ſolutio præſcriptionem impedit, & creditoribus ius ſuum conſeruat. arg. l. cum acutiſſimi, in §. imo. C. de præſcrip. 30. vel 40. ann. l. vniuerſa. C. de fund. rei priua. Gom. variar. reſol. tit. de contract.
6 lib. 11. c. 13. nu. 20. † Secundo intellige prædicta, quando vno, eodemque tempore nata fuerit, & producta obligatio debitoris, & fideiuſſoris, ſecus ſi poſt, & diuerſo tempore, quia tunc interrupta videtur præſcriptio, & fideiuſſor agnoſcere debitum intelligitur. Valent. Franc. d. c. 6. nu. 90.

Sed quid ſi ſunt tres fideiuſſores, quorum vnum creditor conuenerit intra dictum tẽpus 30. ann. alios verò duos elapſo dicto tempore: an agnitio, & interruptio per creditorem facta vni, etiam alijs fideiuſſoribus ob-
7 ſtet? Dicas, quod † ſicut in pluribus reis debendi eſt ſancitum obſtare, l. fi.
8 C. de duobus reis, † ita in pluribus fideiuſſoribus dicendum eſt: & maxime cum rei debendi, mandatores,
9 † & fideiuſſores adæquantur. l. fin. C. eo. ita Anton. Hering. tract. de fideiuſſ. c. 20. §. 18. num. 15.

SVMMARIVM.

1 *Decoctione principalis debitoris, & culpa creditoris in exigendo fideiuſſor liberatur.*

2 *Fideiuſſor liberatur, quando ex culpa ſuperioris reus eſt effectus irreperibilis.*

Decoctione debitoris culpa, & facto creditoris.

CAP. XVII.

1 Decimoſeptimo, † quando principalis debitor eſt effectus nõ ſoluendo culpa creditoris: tũc liberatur fideiuſſor. l. ſi fideiuſſores in id vbi Caſt. ff. eod. Bar. Bal. Caſt. & alij in l. fi. ff. ſi certum petatur. fideiuſſor enim

non poteſt conueniri à creditore: quãdo ob dilatam dilationem debitor effectus eſt non ſoluendo. Socin. iun. conſ. 114. nu. 44. vol. 3. Surd. de alim. q. 17. num. 33. tit. 7. & tit. 1. q. 45. nu. 73. Rodoan. de rebus eccl. non alien. q. 17. nu. 65.

2 Idem † in fideiuſſore de repræſentando, qui liberatur, quãdo reus principalis efficitur irreperibilis culpa, & facto ſuperioris. Gram. conſil. 66. nu. 12. & latè hoc explicauimus hac eadem ſectio. c. 23. & ſupra ſect. 8. c. 42. in hac 2. part.

SVMMARIVM.

1 *Iudicis facto fideiuſſor de repræſentando liberatur. Puta ſi reus incarceratus à Iudice demum fuerit liberatus, vel à carceribus relaxatus.*

Iudicis facto, & rei excarceratione.

CAP. XVIII.

1 DEcimooctauo, † fideiuſſor de repræſentando liberatur: ſi reus per iudicem incarceratus, demum fuerit à dicto iudice liberatus, aut à carceribus emancipatus, & relaxatus. Gram. conſil. 66. num. 65. diximus ſupra in prima par. in prælud. ſect. 2. c. 3. nu. 29.

SVMMARIVM.

1 *Publicatione, confiſcatione, & ademptione bonorum principalis debitoris per fiſcũ facta liberãtur fideiuſſores.*

2 *Intellige, modo bona principalis debitoris ſufficiant, aliàs ſecus.*

3 *Reo liberato ob confiſcationem bonorum dicti rei à fiſco factam, datur creditoribus dicti rei actio contra fiſcum in totum, vel pro parte ad effectum, vt de eorum credito ſatisfieri poſſint.*

4 *Fiſcus ſuccedit loco debitoris, & rei condemnati, tamquam hæres.*

5 *Hæres ſicut creditoribus ſatisfacere tenetur, ita, & fiſcus in locum ipſius ſuffectus.*

6 *Bona in fiſcum tranſeunt tam actiuè, quam paſſiuè cum ſuo onere.*

7 *Fiſco conuento, & ſoluente fideiuſſores liberantur.*

8 *Fiſco bonis rei condenti, ac condemnati delatis: & acquiſitis ex publicatione, & confiſcatione, & quæ à ſoluendo reperta fuerint, an aduerſus fiſcum fideiuſſori beneficium excuſſionis competat? & concluditur quod ſic.*

Ademptione, publicatione, & confiſcatione bonorum.

CAP. XIX.

1 BOnorum † ademptio facta debitori per fiſcum in totum, vel pro parte operatur fideiuſſionis terminationem l. 2. ff. de ſent. paſſ. & l. 2. ff. de capite minutis vbi ſi bona omnia fuerint debitori adempta, fideiuſſor ipſe nec à creditoribus, nec à fiſco conueniri, & moleſtari poteſt, & firmat hoc dictum Marſ. in rub. eo. nu. 346. q. 48. & quod ex publicatione bonorum rei principalis debendi à fiſco facta liberentur fideiuſſores, tenet Bart. in l. 1. C. eod. & in l. ſi verò, & in l. de die. ff. qui ſatiſd. cog. Raph. Cum. conſil. 32.

2 nu. 2. † & maxime quando bona debitoris ſunt ſoluendo Card. Mantic. de tacit. & ambig. par. 2. lib. 16. tit. 20. nu. 27.

3 Eſt benè verum, † quod tali ademptione ſubſequuta, & reo ſic liberato, datur actio aduerſus fiſcum bona debitoris, vel rei condemnati ſic occupantem in totum, vel pro parte. Et ratio eſt: † quia fiſcus ſuccedit loco de-
4 bitoris,

bitoris, & rei condemnati tanquam
hæres. l. fiſcus. ff. de iure fiſc. l. ſi ſub
5 pignore. ff. de fiſcal. vſur. vnde † cre-
ditoribus ſicut hæres ſatisfacere te-
6 netur, ita & fiſcus, † nam bona in eum
tam actiuè, quam paſſiuè tranſeunt cum ſuo onere, ita, prout in fiſcum. l. marito, & l. ſi maritus. ff. ſol. matr. l. inter eos. §. fi. ff. de fideiuſſ. l. 2. § 1. ff. de alim. leg. l. res. ff. de iure fiſc. l. ſi tutor. in §. pen. ff. de tut. & rat. diſtrah. l. in facto, in §. fi. ff. de condi. & demõſt. l. cum de in rem verſo. in §. 1. ff. de vſur. l. 2. C. ſol. matr. l. 2. C ad l. Iul. de vi pub. l. ſi vt proponis. C. de bon. præſcrip. Raph. de Raymund. conſ. 36. num. 13. & 14. inter conſil. criminal. Ziletti. Alberig. in l. actione. in §. publicatione. ff. pro Soci. Aym. conſ. 261. nu. 7. Clar. in prax. §. fi. q. 78. num. 29. And. Gail. lib. 2. obſeruation. obſeruatio. 86. num. 6. Emanuel. Suar. in com. op. in littera F. num. 306. Pereg. de iure fiſc. lib. 5 tit. 1. num. 66. Menoch. de arbitr. iud. caſ. 137. num. 3.
7 cum ſeqq. † Quo fit, vt fiſco conuento, & ſoluente, fideiuſſores liberentur l. ſi indebitam. C. eo.

8 Sed quid ſi debitoris, vel rei condemnati bona ſint ſoluendo, & tranſeant in fiſcum, in eumq. delata ſint; An fideiuſſoribus aduerſus fiſcũ excuſſionis beneficium competat? Et quod ſic tenet Anton. Hering. in ſuo tract. de fideiuſſ. c. 20. §. 14. nu. 11. vbi circa hanc materiam multa alia ponit. Vt etiam multa alia adnotauimus infra in hac ſecunda part. hac eadem ſect. c. 43.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſor promittens factum alienum, morte illius, qui tenebatur facere liberatur.*

Morte illius, qui factum adimplere debet.

CAP. XX.

1 Vigeſimo. Quãdo fideiuſſor promittit factum alienum, & ſe facturum, & curaturum quod Titius faciet tale quid: Puta contractum. Si eueniat quod Titius moriatur, eo mortuo ipſe à fideiuſſione liberatur. Marſ. in rub. eo. quæſt. 20. num. 155. & infra.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſor promittens id, quod collectis rationibus, & facto calculo Titius debebit: mortuo Titio ante factum calculum liberatur.*

2 *Intellige tamen, dummodo bannitus non moriatur.*

Morte debitoris non facto calculo.

CAP. XXI.

Vigeſimoprimo. Si eueniat ca-
1 ſus, † Quod Seius pro aliquo obligato fideiubẽdo promiſerit ſe ſoluturum quicquid conſtiterit eũ debere collectis rationibus, & facto calculo, mortuo debitore liberatur. Si ratio, & calculus in eius vita inita non fuerint. Ang. Caſtr. Soc. & Iaſ. in l. qui Romæ. in §. Augenius. Vbi addentes ad Bart. ff. de verb. ob. Iaſ. in l. petens, nu. 11. C. de pact. Hypoll. ſing. 304. Gerard. ſing. 27. num. 4. Soc. conſ. 24. nu. 10. lib. 3. Pariſ. cõſ. 121. nu. 3. vol. 4. Alciat. reſp. 5. nu. 10. tom 3. li. 8. Sebaſt. Medic. mors omnia ſoluit verſic. 187. benè Card. Mãtic. de tacit. & ambig. conuent. par 2. lib. 16. tit. 11. Horat. Carp. ad ſtat. Mediol. pa. 2 c. 154. nu. 7. Nellus in tract de bãnitis par. 2.

2 tertij temporis, num. 11. † Qui dicit hæc non eſſe vera mortuo debitore bannito. Alia tetigimus ſupra in hac ſecunda part. ſect. 4. c. 15.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſor promittens ſe facturum, & curaturum ſub pœna, factis diligentijs, & adhibito omni poſse, & conatu liberatur.*

Factis diligentijs.

CAP. XXII.

1 Vigeſimoſecundo. Promittens fideiuſſor ſe facturum, & curaturum cum pœna, factis, & adhibitis omni conatu, & poſſe, liberatur. Ioſeph. Lud. deciſ. Peruſ. 27. nu. 6. qui cõmunem dicit. Ceph. conſ. 164. nu. 25. volu. 2. plenè id explicauimus ſupra in prima part, in prælud. ſect. 2. cap. 3. num. 54. cum ſeqq.

SVMMARIVM.

1 *Culpa, & negligentia creditoris in exigendo debito debitoris effecti decocti; an, & quando fideiuſſores liberentur articulus controuerſus.*

2 *Creditor, vt etiam vnuſquiſque in rebus & iuribus ſuis eſt moderator, & arbiter.*

3 *Creditor inuitus experiri non cogitur.*

4 *Creditori inuito creditum ſolui poteſt.*

5 *Creditor ad crediti petitionem aſtringi nequit.*

6 *Creditor ſuum creditum alijs donare poteſt.*

7 *Paria delicta, mutua compenſatione tolluntur.*

8 *Culpæ, & moræ eadem eſt ratio, quando de periculo agitur.*

9 *Fideiuſſores etiam ſimpliciter accepti, ſtante negligentia, & culpa creditoris in exigendo debito debitore effecto decocto, modò creditorem requiſiuerint, & interpellauerint à fideiuſſione per eos præſtita liberantur, eſt vera, & communis opinio. Contrarium tamen dicitur infra nu. 23.*

Idem, & multo fortius in fideiuſſoribus conditionalibus, in defectum, & indemnitatis, num. 10.

Et maxime quando cum culpa, & negligentia creditoris, concurrunt monitio, & interpellatio fideiuſſoris, n. 11.

12 *Negligentia, culpa, & omiſſio ſua nemini debet patrocinari.*

13 *Iura vigilantibus, & non dormientibus ſubueniunt.*

14 *Culpa, & dolus illi aſcribuntur, qui non proſequitur, quod proſequi poteſt, & non exigit, quod exigere poteſt.*

15 *Marito negligentia imputatur quando nomina debitorum ſibi in dotem data, non exigit.*

Idem dicitur de tutore, & hærede grauato, num. 16. & 17.

18 *Negligentia pura, ſola, mera, & ſimplex, & quæ tantum in omittendo conſiſtit, nec dolũ, nec culpã continet.*

Et ideò per eam quis iure ſuo non priuatur, num. 19.

20 *Negligentia magna diſſoluta, & manifeſta arguit dolũ, & operatur quod quis a iure ſuo cadat.*

21 *Negligentibus nullo modo ſuccurrendum eſt.*

22 *Negligentia in omittendo conſiſtens tunc officit, quando habet annexum aliquod factum, puta Contemptum Iudicis, vel partis, & ſic quando. Tertio praiudicialis eſt.*

23 *Creditor negligens, in petendo debito non liberat fideiuſſorem ſimplicem, purum, & abſolutum, quia ſemper remanet obligatus.*

Con-

Contrarium tamen firmatum fuit ſupra, num. 9.

24 *Secus eſt in fideiuſſore conditionali, ſubſidiario, & indemnitatis, quia ſtantibus, culpa, & negligentia creditoris, à fideiuſſione per eum præſtita liberatur.*

25 *Culpa, & negligentia creditoris abſque dolo fideiuſſorem non liberat, vt etiã quando culpa eſt leuis modica, & ſimplex, & tantum in omittendo cõſiſtit.*

26 *Fideiuſſores, qui renunciarunt beneficio excuſsionis, ex negligentia, & culpa creditoris, non liberantur.*

Modo non ſint fideiuſſores, conditionales, indemnitatis, & in ſubſidium, numero 28.

27 *Creditor poteſt conuenire fideiuſſores, qui ordinis priuilegio renunciarunt, etiam quod debitor ſit decoctus.*

29 *Fideiuſſores in ſubſidium, & indemnitatis, ſtante culpa creditoris in exigendo liberantur, etiam quod auxilio excuſsionis renunciauerint.*

30 *Renunciationes in fideiuſſionibus indẽnitatis, & in ſubſidium ad beneficiũ excuſsionis ſunt contra ſubſtantiam, & naturam dictarum fideiuſsionum, & ideo in eis redduntur ſuperfluæ.*

31 *Etiam quod ſint iuratæ.*

32 *Creditor negligens in petẽdo debito cadit à iure ſuo, modo fideiuſſor ſit ſimplex, & creditor, à fideiuſſore fuerit requiſitus, monitus, & interpellatus. vbi de ratione.*

Fallit tamen hoc in fideiuſſionibus ſubſidiarijs, & indemnitatis, in quibus non eſt neceſſaria monitio, & interpellatio fideiuſſoris, ſed tantum ſufficit negligentia creditoris ſecundum communem, num. 33. & de ratione. num. 35.

Nonnulli tamen voluerunt hoc dictum non carere dubitatione, ac ſcrupulo, & quod tutius, et melius ſit monitionem, interpellationem, & proteſtationem adhibere. nu. 34.

Culpa, & negligentia creditoris in exigendo debito: an, & quando liberentur, fideiuſſores.

CAP. XXIII.

NOn parum dubitationis videtur habere concluſio illa: an fideiuſſores, qui non diù in obligatione ſteterunt, ita quod non facilè petere potuerunt ſe à fideiuſſione eximi, ſi vident debitorem facultatibus labi, idque creditori denunciauerunt, vt debitum exigeret, dum illud conſequi poteſt: creditor autem hoc facere neglexerit, debitore poſtmodum ad inopiam redacto, & decocto effecto; num dico dicti fideiuſſores ab impetitis per creditorem, deſidem, & negligentem, in exigendo veniant liberati? Exemplum ſit: lapſum eſt tempus exigendi debitum, pro quo puta Titius fideiuſſor præſtitus fuit, creditor differt exigere, & ſic in exigendo eſt negligens, dubitat fideiuſſor, nè reus interim labatur facultatibus, & ideo denunciat creditori, vt agat contra debitorem, & debitum exigat, dũ ſoluẽdo eſt, & proteſtatur, quod ſi efficiatur non ſoluendo, quod non vult teneri: dubitatur, an excuſetur fideiuſſor, ſi negligat creditor exigere, ſi poſtea reus ſit effectus non ſoluendo?

1 Varij fuerunt in hoc articulo Doctores, vt per Anto. Hering. in ſuo tract. de fideiuſſ. cap. 20. §. 15. à nu. 8. vſque ad 25. Nam non nulli tenuerũt tales fideiuſſores nullo modo liberatos eſſe, & ad ſic firmãdum his rationibus vtuntur.

Primo

Primo enim id conantur probare per tex. in l.ſi fideiuſſor. ff.de fideiuſſ. vbi ſi fideiuſſor creditori denũciauit, vt debitorem ad ſoluendum compelleret, & ipſe id facere neglexerit, dicitur ibidem quod eum fideiuſſor, nihilominus exceptione doli amoueri non poterit.

Secundo, hoc idem iuſtificari videtur per text. in l.fideiuſſores.41.ff. eod.de fideiuſſ.vbi deciditur, quod ſi deiuſſores dati in id, quod à curatore ſolui non poterit ceſſante pupillo, ſi curator ſoluendo eſſe deſierit fideiuſſores tamen non remanent liberati.

Ad idem, & tertio adducitur. l.fideiuſſor in §.fin.ff.de fideic. vbi cauetur, quod creditor non poteſt cogi, vt debitorem ad ſoluendum aſtringat.

Fundatur, & quarto hoc pronunciatum in illa viuida ratione, quia ſi aliter diceremus, quod creditor inſtãte fideiuſſore eſſet coactus conuenire debitorem, duplex abſurdum ſeque-
2 retur. † Et quod creditor in re ſua, nõ eſſet moderator, & arbiter, & ſic de ea ad libitum diſponere non poſſet contra l.in re mãdata. C.mand. & l.etiam
3 §.licet. ff.ſolut. matr. † & quod agere inuitus aſtringi poſſet cõtra l. vnicam C.vt nem.inuict. & l.4.in princ. C de
4 vſuris pupillaribus. † Licet enim debitum inuito creditore ſolui poſſit, l. ſtipulatio.§.inter vbi.Bart.& Iaſ.ff.de verb.oblig.l.quod quis. ff.de actio. & oblig. l.quod certo. ff.de ſolut. tamen
5 non eſt ſic è contra: † quod creditor, ad petitionem debiti vrgeri poſſit,
6 cum illud donare, ſi† velit poſſit l.creditor.C.de pign.

Fortificantur præmiſſa, quia creditor in propoſito dicitur eſſe in culpa, cum debitum ſuum, dum poterat non exegerit, pariter fideiuſſor videtur eſſe moroſus, negligẽs, & doloſus, quia ſe eximi ab obligatione non petijt, nec
7 curauit: vnde ſequitur † quod paria delicta, mutua compenſatione tollentur.l.viro in fine. ff.ſol. matrim. & ſic quod erit potior conditio creditoris l. hominem in fin.ff.mandati, l.fin.in fi.
8 C.de poſit.& maximè, † quia quando de periculo agitur eadem eſt culpæ, & moræ ratio. l.ſi ſeruum in §. ſequitur, ff.de verb.obl.igitur hoc attento fideiuſſores nullo modo liberati erunt.

9 Contrarium, quod imò fideiuſſores præfati, etiam ſimpliciter accepti, ſi requiſiuerint, denunciauerint, monuerint, & interpellauerint creditorẽ deſidem, & negligentem in exigendo, iſque petere noluerit, & neglexerit: & interim debitor efficiatur decoctus, quod, inquam, dicti fideiuſſores veniant liberati, tenuerunt multi grauis, & maximæ, authoritatis viri,
10 firmantes hoc † indubitatum in fideiuſſionibus conditionalibus, ſubſidiarijs, & indemnitatis gl.Bart.Bal.Caſt. & alij communiter in l. ſi fideiuſſores in id. ff. de fid. gloſ.etiam in l. ſi fideiuſſor creditori d.tit. Alexand.in l.fin. nu.10. vbi etiam cęteri id notant. ff.ſi cert.pet.omnes in l.ſi decem. ff.de ſolut.& in l.decem ſtipulatus, vbi Caſt. nu.1.verſ. & ita intellige, qui hoc dictum ſic limitat, & declarat, vbi Iaſ. num.25.ff.de verb.oblig.Idem Caſtr. conſ.239.nu.2. lib.1. Rim. Sen conſ. 446.num.26.cum ſeqq. lib.3. Socin. ſen.conſ.273.num.3.lib.2. Iacob.Rimin.conſ.641.nu.3. volum.4. Socin. iun.conſ.114.num.44.volum.3.Ruin. conſil.45.nu.5.lib.5. Simon.de Pret. conſ.57 num.7. Matt. Brun.conſil.8. nu.4, cum ſeqq. Grat.reſp.52.nu.59. vol.1.qui dicit communem Rim.iun. conſ.52.nu.64.vol.1. Burſat.cõſ.224. nu.

nu.17.vol.2.& 428.nu.12 lib.4.dum
indiſtinctè firmat, quod quando cre-
ditor eſt negligens contra debitorem
in exigendo debito, fideiuſſor libera-
tur.& conſ.193.num.56. vol 2.addit
11 hoc indubitatum,† & abſque ſcrupu-
lo eſſe, quando vna cum mora,& cul-
pa creditoris concurrunt, & denúcia-
tio, monitio, requiſitio, & interpella-
tio fideiuſſoris. Et dicunt hanc con-
cluſionem veram Surd. de alim. tit.7.
quæſt.17.nu.33. & tit.1.& q.45. nu.
73.Anton.Gomez. var.reſolut.tit. de
contract.c.13. num.9. qui hanc com-
munem opinionem eſſe dicit Magon.
decis.Florent.30. nu.6. qui dicit hoc
verum, etiam in ſimplici fideiuſſore
Emanuel Suarez in ſuo theſauro com.
opin. in littera F. num.168. Fernand.
Vaſq.lib.1.contr. Illuſt.c.33. num.8.
Horat.Carp.ad Stat.Mediol. pat.2.c.
189.nu.28. Bertazz.de clauſ.clauſ.43.
gloſ.4. Carocc. de excuſſ. bon. pat.2.
q.14.num.37.Rodoan.de reb. Eccleſ.
non alien.q.17.nu.65.nouiſſimè Va-
lent. Franc.tract.de fidei.c.6. nu.106.
cum ſeqq.qui hoc dictum tribus mo-
dis declarat, & limitat: Ant.Hering.
qui hunc articulum ad partes diſpu-
tat, & dicit communem d.tract. de fi-
deiuſſ.c.20. § 15. à nu.8.vſque ad 25.
huiuſmodi autem opinio his rationi-
bus fulcitur.
12 Primo, † quia omiſſio, diſſidia, ne-
gligentia, mora, & culpa ſua non de-
bent alicui patrocinari. Iura enim vi-
13 gilantibus † & non dormientib. ſub-
ueniũt,l.pupillus in fi.ff.quę in fraud.
14 cred. & certum eſt † quod quis dici-
tur in culpa, & dolo ſi non proſequi-
tur, quod proſequi poteſt, & ſi non
exigit, quod exigere poteſt.l.dolus. ff.
mand.l.ſed, & ſi.in § 2. & l.& ſi quid
in §.illud.ff.de pet.hæred.l.3.in §.ge-
ſta: ibi ſi fortè data opera. ff. quæ in
fraud.cred.
15 Facit, † & ſecundo, quod in ſimili
dicitur de marito,cui imputatur ſi no-
mina debitorum in dotem data negli-
gens non exigit l. ſi extraneus cum ibi
nor.ff.de iure dot.Bart.& alij in l.Mę-
uia. ff. ſolut. matrim. his aſtipulatur,
16 † quod etiam traditur de tutore, qui
nomina debitorũ pupilli exigere ne-
glexit.Socin.conſ.2.lib.1.Brun.dicto
conſ.8.num.21.Caualc.de tut.nu.118.
17 vt pariter quod † habetur de hærede
grauato, per fideicommiſſum negli-
gente in exactione debitorum hære-
ditariorum. Rimin Sen.conſ.122. &
335. & cõferunt multa alia, quæ con-
gerit Gomez ſuper reg.cancell.reg.de
ann poſſ.quæſt.28.
Allegatur etiam,& tertio l.ſtipula-
tus es. ibi non enim id feciſti, quod in
ſtipulatione conuenerat. ff.de fideiuſ.
& l.interceditorem. ff.d.tit.
18 Quarto † etiam multum ſtringit.
Nam licet ſimplex, mera, pura, & ſola
negligentia, & maximè quando eſt
modica, & tantum in omittendo ver-
ſatur, cum nec dolum, nec culpam cõ-
19 tineat non ſit † tãtæ potentiæ, vt quis
iure ſuo priuetur. l.obligationum fe-
rè in §. placet. ff.de act. & oblig. Bart.
in l.ſolent, in §.non verò col.2.verſ.&
quod conuentio ff. de offic. proconſ.
20 Brun.conſ.35.nu.3.& 4.† tamen hoc
ſecus eſt, in negligentia magna, diſſo-
luta, & manifeſta, qualis eſt iſta, de
qua ad pręſens agitur,& quam in pro-
poſito, præſupponunt in diſputando
hoc articulo adfuiſſe Doctores, quæ
cum dolum, & culpam inducat, ope-
ratur, vt quis, à iure ſuo cadat l.negli-
gentia magna, ff.de verbor.ſignific.&
21 eſt in cauſa, † vt tali negligenti nullo
modo ſuccurrendum ſit. l. non enim
ff.ex

ff. ex quibus cauſ. maior. l. veteres in fi.ff.de itin.act.priuat. Alex.conſ.105. ponderatis col. 2. ad fin. lib.5. Guid. Pap.deciſ.475.Rip.de peſt.in vlt.par. verſ.quæro num.120.ſignanter Aym. conſ.123.num.3. & infra qui num.5.
22 dicit, † tunc etiam negligentiam in omittendo officere, quando habet adnexum aliquod factum: putà contemptũ Iudicis, vel partis, & maximecum negligentia vnius, ideſt creditoris in propoſito alteri, ſcilicet fideiuſſori nocere non debeat. cap.damnum de reg. iur. in 6.

Præmiſſis ſic firmis ſtantibus non obſtant in contrarium ponderata.

Primo enim nihil reſiſtit. l. ſi fideiuſſor.62. ff.eo. nam ille textus loquitur in caſu, in quo fideiuſſor abſq; vlla neceſſitate, & dilapidationis metu moleſtabat creditorem, vt debitorem conueniret. ideo, cum temerè id ageret, meritò ſi repellitur. & ſic caſus ille nihil habet commune cum caſu noſtro, & in terminis dicti text. procedunt, quæ ponunt Alexand.in add.ad Bart.in l.ſi fideiuſſor creditori. ff.eod. Iaſ.in l. non ſolum in §. morte col.17. verſiculo ſecunda concluſ. ff. de nou. oper.nunciat.

Similiter nihil facit. l. ſi fideiuſſores 41.& l.ſi fideiuſſor in §.fin. ff.eod. nam in dictis iuribus dicitur (quod & nos non negamus) quod creditor ipſo iure, & facto abſque alio, non poteſt cogi, vt debitorem, ad ſolutionem faciendam conueniat, & ſi hoc facit, quod nihilominus fideiuſſor remanet obligatus: cuius contrarium eſt in hac facti ſpecie, in qua creditor requiſitus doloſè debitum non exigit.

Pariter præmiſſis non aduerſatur, quod fideiuſſor videtur eſſe in culpa, cum ſe eximi à dicta fideiuſſione non petierit: quia dicitur, quod hoc idem obtinere eidem, ſi petijſſet difficile eſſet: Cum conſtet quod creditor eius liberationi conſentire nolit denegando debitorem principalem conuenire ad trad. per Abb.cõſ.95.videtur, quod fideiuſſores vol.1.

Concluſio igitur ſit: quod culpa, & negligentia creditoris in exigendo debito liberat fideiuſſorem.

Limit.tamen præſens cõcluſio mul-
23 tis modis: † & primo in fideiuſſione pura, & ſimplici, in qua fideiuſſor ſimpliciter, & purè acceptus indiſtinctè, tenetur, ſiue culpa, & ſupina negligentia creditoris, argui poſſit, ſiue non: & ratio eſt, quia ſua obligatio eſt pura, ſimplex, & abſoluta, quod ſecus
24 eſt in fideiuſſionibus cõditionalibus, vt ſunt ſubſidiariæ, & indemnitatis, in quibus culpa, & negligentia creditoris ſtante, tales fideiuſſores veniunt liberati. d.l.ſi fideiuſſor creditori 62.ff. eod.d.l.ſi fideiuſſores 41. d.tit.vbi gl. l.ſi.ff.ſi cert.pet. vbi Iaſ.d.l.decem ſtipulatus, vbi Caſtr. ff.de verb.oblig.d. l.decem.ff.de ſolut. Suarez.com.opin. littera F. nu.167. cum ſeqq. Vaſq. de lib.1 illuſt.contro.d.c.33.num.8.Valent. Franc. d.tract. de fideiuſſ.cap.6. num.106. & num.112.
25 Limit.2. & † intellige prædicta qñ creditor in exactione facienda contra debitorem fuiſſet negligẽs negligentia doloſa: putà quia nolebat excutere, & moleſtare debitorem ſibi ſanguine coniunctum, & conſanguineũ, nam tali caſu iure optimo fideiuſſores liberationem prætendere poſſunt, vt diſponitur in l.fin.ad fin.in verbo doloſa. C.de neg. geſt.l.1.& 2. C. de diuid. tut. & dicunt Bald. in l.fin. nu.3. ff. ſi cert.pet.Anton.Hering.loco præcitato num.28.quod ſecus eſt quando credi-

Digitized by Google

creditoris negligentia eſt modica, le-
uis, ſola, ſimplex, & non doloſa, & tã-
tum in mittendo conſiſtit, quia cum
ab ea abſit dolus, nullo modo poteſt
operari fideiuſſorum liberationem, vt
ſupra fuſius de his egimus.

26 Limit. 3. † & declara prædicta pro-
cedere: quando fideiuſſores beneficio
excuſſionis, ordinis, & auth. præſente
C. de fid. renũciarunt: quia tunc etiã,
quod debitor paulatim facultatibus
labatur, & id creditori fideiuſſores
denunciarunt, petentes inſtanter, vt
eum conueniant, & is neglexiſſet, ni-
hilominus non poſſunt creditori, ex-
ceptionem doli mali obijcere, & ſic
27 liberationem prætendere. † Et ratio
eſt: quia creditor fideiuſſores, ſic re-
nunciantes, conuenire poterit, etiam
ſi debitor nihil habeat. Gomez var. re
ſol. tit. de contract. c. 13. nu. 9. Eman.
Suarez d. tit. theſ. com. opin. in littera
F. num. 167. Anton. Hering. de fide-
iuſſ. d. c. 20. §. 15. num. 18.

28 Declara † tamen, & intellige hanc
lim. in fideiuſſione pura, & ſimplici:
ſecus tamen eſſe dicas in fideiuſſioni-
bus conditionalibus, ſubſidiarijs, &
indemnitatis, in quibus vnanimiter
29 admittunt Doctores: † quod etiam
non obſtante renunciatione per eos fa-
cta ad beneficium excuſſionis nihilo-
minus iure optimo liberationem prę-
tendere poſſunt. Angel. in l. fin. ff. ſi
cert. pet. Brun. d. conſil. 8. num. 6. cum
30 ſeqq. † & ratio eſt: quia iſtæ renũn-
ciationes, in iſtis conditionalibus fi-
deiuſſoribus, ſunt contra naturam, &
ſubſtantiam fideiuſſionum prædicta-
rum, & ideo de ijs nulla eſt habenda
ratio: nam vti ſuperfluę ſubducuntur,
& pura remanet diſpoſitio. Socin. cõ-
ſil. 147 nu. 5. in 5 Marant. de ord. iud.
memb. 8 nu. 9. Anto. Gab. de fideiuſſ.
concl. 1. nu. 68. & 89. Oſaſc. deciſ. Pe-
dam. 2. num. 3. & 14. Mantic. de tacit.
& ambig. contract. part. 2. lib. 16. tit.
31 12. num. . etiam quod † huiuſmodi
renunciationes iurata ſint. Alex. Iaſ.
Dec. & Alciat. in d. l. ſi. ff. ſi cert. per.
Felyn. in cap. ex reſcripto num. 19. de
iure iur. Tiraq. in l. ſi vnquã nu. 147.
C. de reuoc. donatio. Didac. in c. quã-
uis in 1. part. §. 4. de pact. in 6.

32 Limit. 4. † & intellige prædicta
modo creditor fuerit; à fideiuſſore
admonitus, requiſitus, denunciatus,
ac proteſtatus. d. l. ſi fideiuſſores 41.
Gomez. d. cap. 13. nu. 9. Bald. in l. fin.
ff. ſi cert. per. Caſtr. in d. l. ſi fideiuſſo-
res 41. Angel. in l. fideiuſſor credito-
ri. ff. eo. de fid. Panor. in c. fin. extra eo.
Valent. Franc. d. tract. de fid. c. 6. nu. 8.
& 11. & ratio eſt: quia vbi non adeſt
petitio, & interpellatio, ibi non eſt
mora, negligentia, & culpa. l. lecta in
§. penul. ff. ſi cert. pet. parte enim non
opponente multa admittuntur, quæ
aliàs non admitterentur. Aym. conſil.
246. num. 3. & ideo non facta oppoſi-
tione ſemper admittitur purgatio mo-
ræ. Ceph. conſ. 745. nu. 14. volum. 5.

Intellige tamen, ac declara hanc li-
mit. in fideiuſſione pura, & ſimplici:
33 ſecus † tamen eſſe dicas in fideiuſſio-
nibus conditionalibus, in defectum,
& indemnitatis: nam in eis, etiam nõ
interueniente fideiuſſorum monitio-
ne, requiſitione, interpellatione, &
proteſtatione creditori facta, modo
creditor ſit in culpa, & negligentia in
exigendo debito, omnino liberatio
contingit, à fideiuſſoris nexu Curt. &
communiter omnes in l. ſi ego. ff ſi
cert. per. Grat. reſp. 53. num. 59. vol. 1.
Ant. Hering. de fideiuſſ. d. c. 20. §. 15.
nu 23. Vinc. Car. de excuſ. bon. q. 14.
34 nu. 37. q dicit, † quod melius, vtilius,
& tu-

Digitized by Google

& tutius eſſet, quod fideiuſſor creditorem interpellet, denunciet, perquirat, ac moueat contra eum proteſtando, ipſumque conſtituendo in mora, & dolo, & Burſ. d. conſil. 193. nu. 56. vol. 2. interuenientibus, requiſitione, interpellatione, & proteſtatione, dicit hanc opinionem indubitatam, ac ſine
35 ſcrupulo eſſe: † & ratio eſt, quare in fideiuſſionibus ſubſidiarijs nõ ſit neceſſaria requiſitio, & proteſtatio: quia diſpoſitiones ſubſidiariæ, & in defectum multas trahunt ſecum prærogatiuas: multa enim in ſubſidium, & defectum conceduntur, quæ aliàs non concederentur: vt etiam, quia fideiuſſiones ſubſidiariæ non tantum nihil ponunt ineſſe: verumetiam non ſunt verè, & propriè actus, cum actus conditionales ſint. l. 1. ff. de donat. l. ſi hominem in fin. ff. de vſucap. gloſ. in l. 1. in §. biduum. ff. quando app. ſit.

Quamuis igitur monitio, ſeu interpellatio, & proteſtatio fideiuſſoris ſubſidiarij, & conditionalis (quod creditor à principali debitore exigat) vtilis ad cautelam cenſeatur, non tamen eſt neceſſaria. Ideo eius omiſſione nõ obſtante fideiuſſor conditionalis liberatur ob negligẽtiam creditoris. Cum in hoc caſu excuſſio principalis abſque aliqua fideiuſſoris admonitione ad verificationem ſuæ obligationis cõditionalis præcedere debeat, aliàs conditio habetur deficiens, & vt dicitur pro defecta, ac imperfecta, & cõſequenter obligatio ceſſat, & extinguitur prout præter proximè citatos, conſuluit Ruin. conſ. 45. nu. 5. verſic. nec ex eo. lib. 5. & clarè ſcribit Gomez. in d. tit. de fideiuſſ. num. 9. & ità etiam alias conſulendo tenuit Clariſſimus, I. C. D. Ioannes Bonſius tũc Senator, & Aduocatus Florentinus Celeberrimus Dñs, & Patronus meus Colendiſſimus, nũc verò S. R. Eccleſię Cardinalis Illuſtriſſimus, cuius conſilium, cũ in eo ſubtiliſſimè hæc materia pertractetur, & multa in ipſo dicantur ſcitu, notatu, & animaduerſione digna, & ad id argumenti maximè accommodata, & conuenientia tanto viro, ſub cuius protectione iſtũ meum Tractatum imprimi feci, hic inſerendum putaui. Et ſecũdum quod etiam fuit iudicatum Florẽtiæ per duas ſententias conformes, quæ ibi faciunt rẽ iudicatam, vt apparet ex deciſione D. Alexandri Rinaldi. I. C. Peruſini Rotæ Florentinæ Auditoris, de qua in libro motiuorum dictæ Rotæ de menſe Auguſti 1590.

CONSILII.

Pro Clariſſimo D. Petro Bonſio Senatore Florentino. Argumentum.

Fideiuſſor conditionalis, ſeu ſubſidiarius non poteſt conueniri à creditore, ſed liberatur, ſi debitor principalis, qui ſemel fuit ſoluendo, poſtea efficiatur non ſoluendo, ſtante negligentia, & procraſtinatione ipſius creditoris in exigendo ab ipſo principali.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſor obligatus ſub conditione præambulæ excuſſionis, non obligatur ante dictum conditionis euentum. & num. 17.*

2 *Fideiuſſor ſubſidiarius, liberatur, ſi debitor principalis efficiatur non ſoluendo, ſtante negligentia creditoris. & num. 7.*

3 *Marito imputatur, ſi nomina debitorum in dotem datam non exegit.*

4 *Tutor negligens exigere nomina debitorum*

torum pupilli remanet obligatus.

5 Hæres grauatus tenetur fideicōmiſſario, ſi fuit negligens in exigendo debita hæreditaria.

6 Excuſſio non requiritur in decocto, & notoriè non ſoluendo.

8 Excuſſio non releuat, ſi debitor fuit effectus non ſoluendo, negligentia creditoris.

9 Excuſſio reiecta per ſtatutum Florentinum de legali, & non de conuentionali intelligitur.

10 Fideiuſſor indemnitatis non poteſt conueniri ante principalem, & ſi renunciauerit beneficio de fideiuſſoribus. & num. 16.

11 Fideiuſſor ſimplex non liberatur, etiam ſi principalis fuerit negligens in exigendo à principali.

12 Differentia eſt inter fideiuſſorem ſimplicem, & ſubſidiarium, ſeu conditionalem.

13 Mitius agitur cum lege, quam cum homine.

14 Lex ſuam non tibi tuum denegat auxilium.

15 Fideiuſſor ſimplex dicitur purè obligatus, ſubſidiarius tamen ſub conditione, ſi præceſſerit excuſſio.

18 Primum dicitur, quod ante ſe nihil habet.

19 In fideiuſſione magis attenditur mens, quam verba.

20 Dictio, però ſeu tamen, eſt limitatiua retento eodem themate, & includit ſolum quod determinat, excludendo omne aliud.

21 Agens ex promiſſione conditionali debet probare conditionis euentum.

22 Negligentia dicitur probata eo ipſo, quod quis potuit aliquid facere, & non fecit.

23 Negligens dicitur, qui non vſus eſt remedijs opportunis.

24 Dies interpellat pro homine.

25 Denunciatio, & proteſtatio non eſt neceſſaria, vt fideiuſſor ſubſidiarius liberetur ob negligentiam creditoris.

26 Conditio poteſtatiua debet impleri, quam primum fieri poteſt.

27 Maior diligentia requiritur in re aliena.

28 Reuerentia non eſt adhibenda erga extraneum.

29 Negligentia vnius, alteri non debet obeſſe.

30 Negligentia non imputatur, cuius diligentia non eſt profutura.

31 Non præſumitur de præſenti in præteritum, vbi de contrario conſtat.

32 Præſumptio cedit veritati.

Adſit Deus.

CVm D. Petrus fideiuſſerit pro Antonio de Corbizis in fauorem Dominici creditoris, adiecta huiuſmodi conditione; *Dichiarando però, che detto Dominico ſia tenuto prima valerſi contro Franceſco Zati*, qui erat alter debitor, ſeu correus debendi; Cumque non præceſſerit excuſſio di-
1 cti Franciſci; † videtur omnino dicendum, quod D. Petrus moleſtari non poſſit, nec obligatus ſit dicto Dominico, vti non purificata dicta cōditione præambulæ excuſſionis, iuxta l. cedere diem, cum ibi not. ff. de verbor. ſign. & in terminis tradunt Doctores per illum tex. in l. decem. ff. de verbor. oblig. & in l. ſi. ff. ſi cert. pet. Caſt. conſ. 239. nu. 2 lib. 1. Rimin. Sen. conſ. 448. num. 26. cum ſeq. lib. 3. Sim. de Pret. conſ. 57. num. 7. Matth. B. uo. in conſ. 8. num. 4. cum ſeq.
2 † Quinimo D. Petrus hodie liberatus remanet, cum dictus Fräciſcus de Zatis fuerit effectus no ſoluendo procraſti-

craſtinatione, & negligentia credito-
ris, quę ſibi imputari debet, vt not. per
illum tex. in l. ſi fideiuſſores in id. ff. de
fideiuſſ. vbi gl. Caſtr. & alij commu-
niter, qui dicunt huiuſmodi fideiuſſo-
res conditionales, & ſubſidiarios non
teneri, ſi creditor fuit negligẽs in exi-
gẽdo à principali debitore, qui poſtea
ſit effectus nõ ſoluendo. ad idem gl. in
l. ſi fideiuſſor creditori. ff. eod. titu. &
Doct. in l. ſi. ff. ſi cert. pet. Caſt. d. conſ.
239. Rim. Sen. d. conſ. 446. nu. 8. cum
ſeq. & nu. 23. cum ſeq. Socin. cõſ. 273.
lib. 2. Ruin. conſ. 45. lib. 5. & eſt com-
munis opinio, vt teſtatur Grat. in cõſ.
13. nu. 59. lib. 1. ad idem Iacob. Rim.
in conſ. 641. nu. 3. lib. 4. Matth. Brun.
d. conſ. 8. vbi in fine dicit, ita fuiſſe iu-
dicatum. Rimi. iun. conſ. 52. num. 64.
lib. 1. Burſat. in conſ. 224. nu. 27. lib. 2.
3 & conſ. 428. nu. 12. lib. 4. † Sicut in ſi-
mili imputatur marito, ſi nomina de-
bitorum in dotem data non exegit. l. ſi
extraneus, cum ibi not. ff. de iur. dot. &
per Bart. & alios in l. Mæuia. ff. ſolut.
4 matrim. & etiam tutori, † qui negle-
xit exigere nomina debitorum pupill.
Socin. conſ. 2. lib. 1. Brun d. conſ. 8. nu.
21. & per Caualc. poſt alios in tit. de
5 tut. nu. 118. & † ſimiliter hæredi gra-
uato per fideicommiſſum, ſi ipſe hæ-
res negligẽs fuerit in exactione debi-
torum hæreditariorum. Rimin. ſen.
conſ. 122. & conſ. 335. & Rot. Flor. ſe-
cundum DD. 3. in mot. in cauſſa de
Antinoribus, & Altouitis de anno
1585. die 19. Ianuarij, & generali-
ter, quod fideiuſſor non ſit obligatus,
ſi creditor fuerit negligens, vel non
fecerit id, quod præcedere debebat,
probatur in l. ſtipulatus es. 45. ibi non
enim id feciſti, quod in ſtipulatione
cõueneras. ff. de fideiuſſ. & l. inter cre-
ditorẽ. ff. eod. tit. & Socin. d. conſ. 273.
nu. 3. verſ. tertio principaliter. Ruin.
d. conſ. 45. Magon. deciſ. Florent. 30.
num. 6. & 12.

Quibus ſtantibus, nõ obſtant fun-
damenta in contrarium allegata. Et
6 primo, quod in caſu noſtro † non re-
quiratur excuſſio, cum dictus Franci-
ſcus ſit decoctus, & notoriè non ſol-
uendo, vt per DD. communiter, in d.
l. decem. & Neguſ. de pign. 8. part. 1.
memb. num. 14. cum alijs.

Quoniam hæc concluſio non ap-
plicatur in propoſito caſu: nam licet
non requiratur excuſſio, tamen credi-
tori imputandum eſt, cur eam non fe-
cerit tempore debito, quo Franciſcus
7 erat ſoluendo, † cum huiuſmodi ne-
gligentia in exigendo, nocere debeat
creditori, non autem fideiuſſori ſub-
ſidiario, vt dictum eſt per textum, &
ibi gloſ. & Caſt. in d. l. ſi fideiuſſores in
id. ff. de fideiuſſ. & gl. in l. ſi fideiuſſor
creditori. ff. eod. tit. & DD. in l. ſi. ff. ſi
cert. petatur, & ità limitat, & declarat
Caſt. in d. l decem. nu. 1. verſ. & intel-
lige. ff. de verb. obligat. & ibidem Iaſ.
num. 25. & Ruin. optimè in d. conſil.
45. nu. 5. lib 5 & Matt. Brun. Arimin.
8 in d. conſ 8. nu. 2. & † hoc caſu excuſ-
ſio, quæ poſtea fieret, nihil operari po-
teſt ad fauorem creditoris, cũ per eum
dicatur ſtetiſſe, quo minus exigeret, &
ob id conditio obligationis habeatur
pro defecta, & reſoluta, vt per Ruin.
d. conſ. 45. in fi. lib. 5.

Secundo non obſtat, quod per Sta-
tutum Florentinum ſit reiecta excuſ-
ſio, quoniam aliàs fuit reſponſum,
9 † quod tale ſtatutum intelligitur de
excuſſione legali, non autem de con-
uentionali, vt declarat Caſt. in d. conſ.
239. nu. 2. & Rom. cõſ. 241. nu. 5. in fi.
& Pract. Saluet. ſuper dicto ſtatuto, &
Rot. Florẽt. in Mot. lib. 40. pag. 740. &
pro-

propterea licet excuſſio nō eſſet requi-
ſita reſpectu Antonij, ſtante dicto ſta-
tuto, tamen neceſſaria erat, reſpectu
Franciſci, ob ſupradictum pactum. Et
10 hinc eſt, † quod fideiuſſor indemnita-
tis, & ſubſidiarius non tenetur, ante-
quam conueniatur principalis, etiam
ſi renunciauerit beneficio de fideiuſ-
ſoribus, ea ratione, quia natura talis
obligationis hoc importat, vt illud
præcedat, & ſic magis in vim conuen-
tionis, quam legalis excuſſionis, ita
not. Bart. in l. 1. num. 1. & 2. C. de con-
uent. fiſci debet. lib. 10. & Rom. conſ.
211. num. 2. & conſil. 241. num. 6. &
Marſ. poſt alios in rubric. de fideiuſſ.
num. 23.

Tertio non obſtat, quod dicitur hu-
iuſmodi negligētiam imputari ſolum
fideiuſſori indemnitatis, & obligato
in ſubſidium, ſecus autem in ſimplici-
ter obligato, cum beneficio tamē ex-
cuſſionis, prout dicitur eſſe caſus no-
ſter, quaſi voluerit D. Petrus ſo-
lum recedere à ſtatuto reijciēte excuſ-
ſionem, & redire ad ius commune
Autenticorum, quo requirebatur ex-
cuſſio. Auth. præſente. C. de fideiuſſ. &
ſic nō debeat eſſe liberatus, dato quod
debitor principalis ſit effectus nō ſol-
uendo, & nomē debitoris aſſignatum
remanſerit inane, iuxta text. cum ibi
not. in l. ſi fideiuſſor creditori. ff. de fi-
11 deiuſſ. licet enim † de iure communi
fideiuſſor videatur obligatus in ſubſi-
dium ob beneficiū excuſſionis d. Au-
then. præſente, tamen non imputatur
creditori, ſi debitor fuerit effectus nō
ſoluendo, quia indiſtinctè poteſt con-
uenire fideiuſſorem, dict. l. fideiuſſor
creditori, & ibi DD. & Anton. Go-
mez. variar. reſolut. lib. 2. tit. de fide-
iuſſ. num. 9. vt latius ex aduerſo dedu-
citur.

Quoniam pro reſolutione eſt con-
12 ſiderandum, † quod differentia eſt,
an quis obligatus ſit in ſubſidiū pro-
uiſione legis, vel facto hominis. Pri-
mo enim caſu vera eſt concluſio con-
traria. Secundo autem caſu procedit
fundamentum, quod imputetur cre-
ditori, & ratio differentiæ eſt, quia
13 † mitius agitur cum lege, quam cum
homine l. filio, vbi gloſ. & Doct. ff. vt
14 leg. nom. cau. † & quia lex ſuum non
autem tibi tuum denegat auxilium,
gloſ. in l. aſſiduis. C. qui potior in pig.
habe. & ideo beneficium excuſſionis,
quod datur à lege, non debet eſſe tam
damnoſum creditori, nec tam vtile fi-
deiuſſori, ſicut beneficium excuſſio-
nis, quod habet fideiuſſor ſubſidiarius
ex expreſſa conuentione, vt declarat
Alciat. in d. l. fin. nu. 16. ff. ſi cert. pet.

Præterea, & ſecundo excuſſio de iu-
re communi non eſt cauſa dandæ, vel
15 concedendæ actionis, quia † licet fi-
deiuſſor habeat beneficium excuſſio-
nis, dicitur tamen purè obligatus, &
ideo tenetur, niſi opponat de excuſſio-
ne Caſt. d. l. ſi. ff. ſi cert. pet. ſed. quando
ex pacto quis ſe obligat in ſubſidium,
& dummodo præcedat excuſſio alte-
rius, vt in caſu noſtro, tunc excuſſio eſt
cauſa dandæ actionis, tanquam imple-
mentum conditionis, quoniam pro-
miſſio cenſetur conditionalis, ſi præ-
cedat excuſſio, nec poteſt oriri actio,
niſi purificata conditione, d. l. cedere
diem. ff. de verbor. ſignif. Rimin. Sen.
16 d. conſ. 448. num. 26. ideo † hoc caſu,
etiam ſi ſit renunciatū beneficio Auth.
præſente C. de fideiuſſ. adhuc requiri-
tur excuſſio, tanquam implementum
conditionis, vt ſupra dictū eſt ex Mar-
ſil. poſt alios in d. rub. de fideiuſſ. nu.
23. & declarat. Ant. Gomez. d. tit. de
fideiuſſ. num. 3. meritò non poteſt de

vno caſu inferri ad alium, cum inter eos ſit diuerſa ratio. Primo enim caſu non poteſt imputari negligentia creditori, cum habeat principalem, & fideiuſſorem pariter obligatos, & ſciat ius ſuum durare, quoad fideiuſſorem, licet principalis efficiatur non ſoluendo. Secundo autem caſu ſibi eſt im-
17 putandum † cum non habeat fideiuſſorem obligatum, niſi cōditionaliter, caſu quo principalis nō ſoluat, vel non ſit ſoluendo, ceſſante omni culpa, & negligentia ipſius creditoris. d.l. ſi fideiuſſores in id, & ibi declarat Caſtr. ff. de fideiuſſ. vt in ſpecie diſtinguendo declarant Ruin. de conſil. 45. nu. 5. verſ. nec obſtat. lib. 5. & Ant. Gomez. d. tit. de fideiuſſ. nu. 3. & num. 9.

Nec poteſt in propoſito dubitari, quod D. Petrus in ſubſidium, & conditionaliter promiſerit, vt patet ex eius limitata ſubſcriptione, dum declarauit ſe velle obligatum eſſe, cum hoc quod creditor prius ſe valeret cōtra Franciſcum, ergo in ſubſidiū, quatenus ab eo ſe valere nō poſſit, & conditionaliter, ita demum ſi talis excuſſio præcederet, licet enim non dixerit, ſi ille non ſoluerit, vel quanto minus ſoluerit, nec promiſerit indemnitatē, de quibus verbis habetur in d.l. ſi. ff. ſi cert. pet. & in l. decem. ff. de verb. oblig. & in d.l. fideiuſſores ff. de fideiuſſ. & in l. 1. C. de decur. lib. 10. cū ſimul, tamen idem importent in effectu verba per eum prolata: imò multo plus, quia declarauit expreſsè, quod volebat præcedere dictam excuſſionem, quod quidem ſonat in expreſſam conditionē, de cuius natura eſt, vt actum præcedat, vt not. in rubr. ff. de cond. & demonſtr. Pondetāda eſt enim illa dictio prius, quæ excludit natiuitatem obligationis ante factam excuſſionem
18 † cum primum dicatur, quod ante ſe nihil habet. §. reliqua in prohemio, Digeſtorum. & cum habeamus effectum, non eſt iurandum de verbis. l. 3.
19 C. de inſt. & ſubſiſtit: quia † in fideiuſſione etiam ſicut in alijs contractibus mens promittentis magis, quam verba attenduntur. Alex. conſ. 34. nu. 3. lib. 2. & ideo DD. ſuperius allegati non faciunt vim in verbis dd. legum, cum ſufficiant æquipollentia, ex quibus colligi poſſit, quod fideiuſſor cōditionaliter promiſerit, vel quod ſimpliciter non fideiuſſerit, vt per Caſtr. d. conſ. 239. Ruin. d. conſ. 45. Socin. conſ. 273. lib. 2. Gomez d. tit. de fideiuſſ. num. 9.

Nec obſtat, quod illa verba, *Dichiarando però, che ſia prima tenuto*, &c. reſpicere videantur executionem, non autem ſuſpendant ſubſtantiam obligationis, quoniam cum veniāt aduerſatiuè ad præcedētia verba de ipſa obligatione loquentia, verius eſt, quod limitent, & ſuſpendant ipſam obligationem, non executionem tantū, quia
20 illa dictio *però*. † (quę idem ibi ſignificat, quod tamē) eſt limitatiua, & reſtrictiua, retento eodem themate l. ita tamen. ff. ad Trebell. Ctau. conſil. 25. nu. 26. Ruin. conſ. 1. num. 12. lib 4. & aduerſatur præcedentibus in totum, adeò vt includat ſolum id, quod determinat, & omne aliud excludat. Ruin. conſ. 41. nu 8. lib. 2. Rimin. Iun. conſ. 322. nu 10. lib. 3. maximè ſtante illa dictione prima, quę vt dictum eſt, denotat conditionem, & excludit omnem obligationem ante implementum ipſius.

Non obſtat quarta obiectio, quod non videatur probata negligentia, vel ſaltem tanti temporis, quæ ſufficiat.

Quo-

Digitized by Google

Quoniam reſpondetur, quod eum
obligatio Petri fuerit conditionalis,
vt dictum eſt, debet pars aduerſa pro-
bare diligentiam, & ſic quod procu-
rauerit exigere quantũ per ſe fieri po-
terat, & non potuerit id cõſequi: nam
21 † agens vigore conditionalis promiſ-
ſionis, debet probare ipſius conditio-
nis euentum. l. ex his. C. quando dies
legat. ced. l. eum qui. ff. ad Trebell. Al-
ciat. conſ. 37. num. 13. lib. 9. Maſcard.
poſt alios in concluſ. 343. nu. 4. lib. 1.
& in terminis tradunt Caſt. in d. conſ.
239. nu. 2 in fi. verſ. debent ergo lib. 1.
& Burſat. in d. conſ. 428. num. 6. lib. 4.

Secundo reſpõdetur, quod in pro-
poſito caſu per nos etiam probata fuit
negligentia, quia decurſi fuerunt duo
menſes à die purificationis, obligatio-
nis dicti Franciſci, vſque ad diem ar
reptæ fugæ, intra quod tempus dictus
Franciſc. erat ſoluendo, & ſoluit mul
tas pecuniarum quantitates alijs cre-
ditoribus, etiam abſque iudiciali con-
trouerſia, & ita etiam ſoluiſſet parti
adiectæ, ſi procuraſſet exactionẽ, ma-
ximè, quia dicto tempore, d. Frãciſcus
in ludo ſponſiorum habebat multas
pecunias præ manibus, & ne perde-
ret bonum nomẽ, & exiſtimationem,
in qua tunc erat, non denegaſſet ſolu-
tionem mediocris ſummæ, & ſi dene-
gaſſet, potuiſſet facilè compelli reme-
dijs opportunis, cum ambo eſſent in
hac ciuitate, & tamen rem ita negle-
xit, vt nulla interpellatione iudiciali,
vel requiſitione extra iudiciali vſus
22 fuerit. probato enim, † quod quis
potuit aliquid facere, & non fecit, di-
citur probata negligentia. Bart. conſ.
102. nu. 1. Ruin. conſ. 12. nu. 8. lib. 5.
& in d. conſ. 45. nu. 5. eod. lib. 5. Crau.
cõſ. 132. nu. 4. Maſcar. cõcl. 1088. nu. 5.
23 & † qui potuit vti remedijs opportu-
nis, & nõ eſt vſus, dicitur fuiſſe negli-
gens, & in terminis latè per Socin. d.
cõſ. 273. nu. 6. Maſcar. ibid. nu. 6. quæ
procedunt etiam ſi tempus non fuerit
præfixum ad aliquid faciendum, quia
ſatis eſt, quod data occaſione faciendi,
id fuerit prætermiſſum, vt colligitur
ex Bart. in d. conſ. 102. num. 1. & hæc
maxime in caſu noſtro, quia debitum
ipſius Franciſci erat liquidum, & ha-
bebat executionem paratã vigore ſta-
tuti, & ſic facilis erat exactio, nam ob-
ligatus ad factum etiã ſine limitatione
temporis dicitur negligens, & moro-
ſus, per lapſum temporis, intra quod
actum commodè facere potuit, & non
fecit, quia ſubintelligitur hæc dies ta-
24 cita à lege, † quæ interpellat pro ho-
mine l. continuus. §. item qui inſulam.
ff. de ver. oblig. & DD. in l. ſi inſulam.
ff. de verb. oblig. vbi Iaſ. nu. 3. & Rip.
25 nu. 6 † non enim eſt neceſſariũ, quod
huiuſmodi fideiuſſor ſubſidiarius de-
nũciet, vel proteſtetur creditori, quod
exigat à principali, vel alio debitore,
quia etiam abſque huiuſmodi requi-
ſitione præcedenti, talis fideiuſſor li-
beratus cenſetur, vt in terminis dicũt,
& pro claro ſupponũt. Caſtr. & Doct.
in d. l. ſi fideiuſſores, in id, per illum
textum, ſimpliciter loquẽtem. ff. de fi-
deiuſſ. & in l decem ſtipulatus, eo. tit.
& Gomez, vbi ſupra num. 9. & Ruin.
d. cõſ. 45. nu. 5. verſ. nec ex eo. lib. 5. li-
cet talis reqſitio neceſſaria ſit in ſim-
plici fideiuſſore, vt ibi per Gomez.

Confirmantur prædicta, quia con-
ditio obligationis D. Petri erat pote-
ſtatiua: nam exigere Franciſcum de
Zatis pẽdebat à mera poteſtate credi-
26 toris, † ideo debebat impleri pereũ,
quã primum fieri poterat. iux. text. in
l. hæc cõditio. la prec. ff. de cond. & de-
monſt. qui text. generaliter loquitur,

& procedit etiam in conditione poteſtatiua adiecta in contractibus, vt per Imol. in d.l.hæc conditio. nu.1. & in his terminis tradit Alciat. in d. l. fin. nu 17. ff ſi cert. petatur, & maxime in caſu noſtro, quia ſimiles mercatores ſunt in continuo periculo, & in diem labi poſſunt, & ideo quam primum ab illis exigendum eſt: quia ſemper nocuit differre paratis, vt meritò p DD. ſex. Curiæ mercantiæ quandoque fuerit inculpata negligētia minoris temporis, cum in his perſonis maior diligentia ſit adhibenda, pro quibus facit
27 etiam, quod vbi † agitur de intereſſe, & præiudicio alterius, maior diligentia requiritur, vt eſt text. in l. in re
28 mandata, C. mādat. † & vrbanitas, & reuerentia non eſt adhibenda contra extraneum ad not. in l. ſi extraneus. ff. de iur. dot. Bart. & Doct. in l. Mæuia.
29 ff. ſol. matr. † & negligētia vnius non debet alteri præiudicare. l. tem hæreditariam. ff. de euict. Grau. in reſp. pro genere nu.91. Menoch. de arbitr. iud. lib.2. caſ.182. num.49 & hæc magis procedunt in caſu noſtro, cum aduerſarius paſſus ſit, periclitari duos debitores ſibi obligatos videlicet Antoniū de Corbizis, & Franciſcum de Zatis, à quibus ſine dubio fuiſſet ſatisfactus, ſi aliquam, etiam paruam diligentiam adhibuiſſet, ideo maior eius negligentia arguitur.

Non obſtat prędictis Magon. deciſ. Florent. 38. repet. in deciſ. 45. quia loquitur in ſimplici fideiuſſore indemnitatis, cui obſtabat ſecundum eū generalis omnium iurium, & exceptionum renunciatio, hic autem ſumus in fideiuſſore conditionali, ex pacto expreſſo, qui obligatus eſſe nequit ante conditionis euentum. l. qui hæredi in fi. vbi Bart. & Soci. ff. de condit. & demonſtr. Pariſ. conſ. 19. nu. 45. cū ſeqq. lib.2. Præterea, ibi debitor principalis nouis fideiuſſoribus, & pignorib. conſuluerat indemnitati fideiuſſoris, quæ ſecuritas ſecundū Magon. ibi nu. 16. habebat vim cuiuſdā præambulæ excuſſionis ad fauorē fideiuſſoris nimirū ſi fideiuſſor eo caſu potuit cōueniri, cum non ageretur de ſuo dāno, ſed ſolū de exceptione ordinis, reiectā per ſtatutū ſecundum Magon. quāuis hoc non ita facile ſit admittendum, qui tā Magon. vt dictū eſt ſupra in fideiuſſore conditionali, & ſubſidiario, fateatur neceſſarium eſſe conditionis euentum, vt fideiuſſor cōueniri poſſit, vt per eum in d. deciſ. Flor. 30. nu.6. & 12. per l. ſtipulatus es. ff. de fideiuſſ. & Socin. d. conſil. 273. num.3.

Non obſtat poſtremò deciſio illa DD. trium in cauſſa Auerani de emporio nouiter producta; quoniam facilè reſpondetur, quod in eo caſu debitum Soderini non erat liquidum, nec exequibile, vt in caſu noſtro, ſed requirebat ſententiam, ſicut fuit diutius litigatum. prætetea, & ſecundo, ibi non apparebat, quod Soderinus tempore contracti debiti, & poſt eius obligationem, quandoque fuerit ſoluendo, quinimo apparebat cōtrarium cum ſemper deſcriptus extiterit in libris tactus, nec ſoluerit ſua debita, & eſſet rixoſus, ideo non poterat Auera-
30 nus † dici negligens in illo caſu, cum eius diligentia non eſſet profutura. l. ſi alius. §. eſt, & alia. ff. quod vi, aut clā. Pariſ. conſil. 24. num.22. lib.1. Crauet. conſil. 83. nu.5. & habetur in dictis motiuis; & licet Frāciſcus de Zatis hodie appareat decoctus, & nō ſol-
31 uendo, non tamen † eſt inferendum, quod etiam in præteritum nō ſoluendo fuerit ad Salycet. in l. ex perſona.

C de

C. de probat. quia in caſu noſtro conſtat de contratio, ex atteſtationibus plurium Mercatorum, & ex libris ipſius Franciſci, ideo ceſſat huiuſmodi præſumptio, vt in ſpecie reſpondet
32 Ruin. in d. conſ. 45. nu. 7. lib. 5. † præſumptio enim ſemper cedit veritati. l. ſi nuptura in fin. vbi glo. ff. de iur. dot. Arretin. conſ. 38. num. 2. verſ. ſecundo reſpondeo Deci. cóſ. 400. nu. 8. Neuiz. conſ. 81. num. 24. ex quibus concludo ad fauorem D. Petri ſalub, &c.

Et ita fuit iudicatum per duas conformes videlicet per excellẽtiſſimum D. Lactantium Benuccium Seneſem; & per Excell. D. Galuanum Caſtaldũ, ſeu Excell. D. Alexandrum de Rinaldis Peruſinum, vt in eius deciſione de Menſe Auguſti 1590.

Ioannes Bonſius I. C. Eques, ac Senator Florentinus.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſor ob delictum commiſſum per debitorem nulla præambula mora liberatur.*

Maleficio, & delicto.

CAP. XXIV.

1 Vigeſimoquarto, † ob delictum commiſſum per debitorẽ mora non præcedente liberatur fideiuſſor, puta, ſi eſt contrauenium Edicto Diui Adriani. l. ſi quis in tantam C. vnde vi l. extat. ff. de eo, quod met. cauſa l. pen. ff. ad l. Iul. de vi public. vt diximus in hac ſecunda part. ſect. 9. c. 3.

SVMMARIVM.

1 *Satiſdatio de iudicio ſiſti lata ſententia expirat.*

Tract. de Fideiuſſoribus.

Lata ſententia cautio de ſtando iuri expirat.

CAP. XXV.

1 Vigeſimoquinto, † fideiuſſor de iudicio ſiſti lata ſententia liberatur, nec poſt tenetur vlterius. Alex. in l. cũ pro quo. nu. 4. ff. de in ius voc. omnes in l. græce. in §. & poſt. ff. eod. Socin. conſ. 91. lib. 4. & egimus de hoc fuſius ſupra in prima part. in prælud. ſectio. 2. c. 7. num. 55. & infra hac eadem ſect. cap. 31.

SVMMARIVM.

1 *Mutatione iudicis cautio de ſtando iuri reſoluitur.*

Iudicis mutatione fideiuſſio de iudicio ſiſti euaneſcit.

CAP. XXVI.

1 Vigeſimoſexto, † quando fideiuſſor aut principalis coram alio iudice conuenſiuntur, & diuerſo ab eo, coram quo fuit præſtita fideiuſſio de iudicio ſiſti: tunc talis fideiuſſio reſoluitur. Marſ. rubr. eo. q. 7. Gabr. de fidei. concl. 4. & latè per nos id explicatum fuit in 1. par. in præludijs in 2. ſect. ſub c. 1. nu. 80. cum num. ſeqq. & infra hac eadem ſect. c. 50.

SVMMARIVM.

1 *Mutatione rerum, & ſtatus, & conditionis perſonarum fideiuſſio expirat: & maxime quando mutatio ſortitur effectum ſuum antè fideiuſſoris moram.*

2 *Mora (cum in delictum ſonet) impedit fideiuſſoris liberationem.*

3 *Qualibet diſpoſitio de mundo intelligitur,*

tur, rebus ſic ſtantibus, etiam quod ſit iurata.

4 *Fideiuſſio de repræſentando intelligitur, rebus ſic ſtantibus.*

5 *Pater ſi pro filio fideiuſſit, filio ſui iuris effecto, liberatur.*

Mutatione ſtatus rerum, & perſonarum fideiuſſio finitur.

CAP. XXVII.

1 Vigeſimoſeptimo, † fideiuſſio deeſt rerum, & perſonarum mutatione. Marſil. in rubr. eo. q. 12. num. 110. Ceph. conſ. 187. num. 9. vol. 2. & conſ. 331. num. 9. vol. 3. Teſſaur. deciſ. Pedam. 201. nu. 11. & maxime quando ante moram fideiuſſoris principalis ſtatum mutaſſet: ſecus ſi mutatio ſtatus prouenit poſt dicti fideiuſſoris

2 moram: † quia tūc mutatio ſtatus rerum, & perſonarum propter moram, quæ delictum eſt, non liberat fideiuſſorem. Bald. conſ. 435. promittens ſe facturum in princ. lib. 2. & conſ. 315. factum tale. lib. 4. Abb. conſ. 90. circa

3 principium lib. 1. & ratio eſt, † quia quælibet fideiuſſio, vt etiam omnis diſpoſitio de mundo intelligitur, rebus ſic ſtantibus, & aliquo non ſuperueniēte de nouo. l. fi. in fi. ff. ad municip. & de incol. l. cum quis. ff. de ſolut. gl. in c. quemadmodum de iureiur. c. 2. vbi gloſ. 1. & ibi Abb. nu 8. de renunc. ad ſaturitatem Tiraq. in l. ſi vnquam in præfati. num. 166. C. de reuoc. donat. vbi num. 167. dicit hoc eſſe perpetuum in omnibus actibus, & diſpoſitionibus. Ceph. d. conſ. 187. nu. 1. vol. 2. qui addit hoc etiam procedere in diſpoſitione iurata.

4 Hinc fit, † quod fideiuſſor de repræſentando intelligitur, reb. ſic ſtantibus Ceph. d. conſ. 187. nu. 2. cū ſeqq. & conſ. 33. nu. 7. vol. 2. qui ait, quod fideiuſſio extinguitur, ſi fiat aliqua mutatio ſuper principali.

5 Hinc etiam fit, † quod fideiuſſio, qua pater tenetur pro filio expirat, quando filius eſt effectus ſui iuris, & ratio eſt: quia quando principalis mutat conditionem, fideiuſſor liberatur. Ceph. d. conſ. 187. nu. 8. Marſ. d. rubr. eo. q. 12. num. 110.

SVMMARIVM.

1 *Mutatione, ſtatus, gradus, & conditionis principalis debitoris: puta, quia de laico efficiatur clericus, reſolutum fideiuſſio.*

2 *Reus principalis, ſi de vno foro transeat in alium, eius fideiuſſores liberantur.*

3 *Debitor principalis capite diminutus, bonisque eius publicatis, fideiuſſores quos de iudicio ſiſti & iudicatum ſoluendo præſtitit à fideiuſſionis vinculo amplius ligatos non habet.*

4 *Idem eſt in fideiuſſore ad fauorem, & apud fiſcum præſtito.*

Mutatione, ſtatus, conditionis, & profeſſionis debitoris principalis reſolutur fideiuſſoria obligatio.

CAP. XXVIII.

1 Si contingat, quod reus principalis de laico efficiatur clericus, mutetque ſtatum, gradum, & conditionem,

2 † & ſic de vno foro tranſeat in alium, fideiuſſores de iudicio ſiſti dati liberātur. c. 1. de cler. cōiug. lib. 6. c. tuam, de ord. cog. l. ſi filiusfam. & ibi Bald. de tut. & ratio. diſtrah. Marſ. rub. de fid. nu. 110. Card. in clem. 1. q. 9. de cenſ. Boſſ. in prax. crim. de carcer. fid. commit. nu. 42. Valent. Franc. in ſuo tract. de fideiuſſ. c. 6. num. 155.

Idem

3 † Idem in debitore capitediminuto, boniſq; eius publicatis, nam ſi dedit fideiuſſorem de iudicio ſiſti, & iudicatum ſoluendo, talis fideiuſſor ex dictis capitis diminutione, & bonorũ publicatione omninò liberatus venit. l. ſi deceſſerit. ff. qui ſatiſd. cog. l. ſed, & ſi quis, in princ. ff. ſi quis cautionibus. & l. ſi reo. ff. qui ſatiſd. cog.

4 Eodẽ modo dicendum eſt, de fideiuſſore, qui apud fiſcum pro Titio in aliqua cauſa pro aliqua quantitate fideiuſſit, bonis Titij per ſententiam in fiſcum publicatis: nam ſtantibus præmiſſis dictũ fideiuſſorem liberati volunt l. in fraudem. §. ſi principalis. ff. de iur. fiſc. gl. in l. 1. & in l ſi vacantia. C. de bo. vac. lib. 10. Bart. & alij in l. 1. ff. de iur. fiſc. Cum. cõſ. 82. Marſ. rub. eo. n. 346. Val. Frãc. de fid. c. 6. nu. 458.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſio ſine ſcriptura contracta elapſis duobus, quatuor, vel ſex menſibus expirat: aliàs eſt perpetua, ſi cum ſcriptura facta ſit.*

2 *Dummodo per partes non ſit cõtrarium cõuentũ, quod vlterius progrediatur.*

3 *Vt etiam, quando fideiuſſio eſt facta reſpectu iudicis, vel partis.*

4 *Idem, quando per fideiuſſionem tangitur intereſſe, ac bonum publicum.*

5 *Vt pariter in cautione de iudicio ſiſti, quæ ſententia abſolutoria lata expirat, vt etiam perempta inſtantia per lapſum triennij.*

Fideiuſſio ſine ſcriptura elapſis duobus, quatuor, vel ſex menſibus expirat: aliàs, eſt perpetua.

CAP. XXIX.

1 Vigeſimonono, † quãdo fideiuſſor promittit occaſione litis aliquem in iudicio ſiſtere, vel eum aliàs quomodocunque repræſentare, & tali obligationi non eſt præfixus terminus: ſed ſimpliciter concepta eſt, & huiuſmodi promiſſio fuerit contracta ſine ſcriptura, tunc ſi fideiuſſor ſiſtere in iudicio, vel repræſentare reum negligit intra duos menſes liberatur, iuxta diſpoſitionem text. in l. ſi fideiuſſor. C. de fideiuſſ. licet ſecundũ Bar. ibi, in ſummario dicatur, quod intra quatuor menſes liberatio contingat. Marſ. in rub. eo. q. 15. nu. 141. verſ. teneas tamen menti vnum. Secus verò eſt, quando promiſſio, & fideiuſſio eſt facta cum ſcriptura: nam talis fideiuſſio præſumitur perpetua. d. l. ſi fideiuſſor, & quoad incurſum pœnæ, & moræ purgationem dicitur expirare elapſis ſex mẽſibus. l. ſancimus. C. de fideiuſſo. Marſ. d. q. 15. num. 141. & diximus ſupra in prælud. in 1. part. cap. 3. ſectio. 2. num. 68. verſic. ſeptimo euaneſcit.

2 Limit. primo, † quando aliter per partes expreſſo pacto conuentum fuerit. d. l. ſi fideiuſſor ibi, niſi in certum tempus. vbi Bart. in verſ. dic tria verba, quandoque quis promittit.

3 Limit. ſecundo, † quando promiſſio de repræſentando, eſt facta non reſpectu litis, ſed iudicis, vel partis, nam tunc promiſſio perpetua eſt. Bald. in l. 1. in §. fin. in lectura antiqua. ff. qui ſatiſd. cogan.

Cæterum hæc limitatio diſplicet. Alex. in add. ad Bart. in d. l. ſi fideiuſſor. in add. in littera C, vbi vult iſtam limitationem non eſſe verã, inquiens, quod text. allegatus à Bald. in d. l. 1. in §. fin. nempè. l. ſi quis vxori. in §. ſi fugitiuum. ff. de furt. non probat id, ad quod allegatur: imò ſecundum Bart. ibidem potius probat contrarium.

4 Lim. tertio, † quando quis ſpopondit aliquem in iudicio ſiſtere, vel eum ſimpliciter repræſentare in cauſam publicam: tunc enim obligatio huiuſmodi perpetua eſt, d. l. ſi fideiuſſor. verſ. ſin autem in publica cauſa. C. eo. vbi glo. in verſic. pro ſcriptura.

5 Limit. quarto, † quando quis promiſit exhibere, repræſentare, ac in iudicio ſiſtere, quia talis promiſſio cum occaſione litis fiat, vel lata ſententia abſolutoria expirat. l. Græcè. in §. & poſt litem. ff. eo. latè poſuimus ſuprà in 1. par. ſect. 2. c. 1. nu. 57. in prælud. vel perempta inſtantia per lapſum triennij, iuxta l. properandum. C. de iud. alia vide in cap. 16. ſupra hac ead. ſect.

SVMMARIVM.

1 *Contractus, quando reſcinditur lege ſic dictante, tunc fideiuſſor in nullo tenetur: ſecus verò ſi reſciſſio contingat ex iuris ſpecialis diſpoſitione, & num. 2.*

3 *Magis lex ſubuenit venienti per viam ordinariam, quam per viam extraordinariam, & de iure ſpeciali.*

4 *Acceſſorium tenet, quando principale tollitur aliquo iure ſpeciali.*

Fideiuſſio reſoluitur reſciſſo contractu ex diſpoſitione iuris: ſecus ſi reſciſſio ſequatur de iure ſpeciali.

CAP. XXX.

1 Trigeſimo, † ſi contingat, quod reſciſſio contractus fiat ex iuris communis ordinatione, tali caſu fideiuſſor præſtitus, ad nihilum tene-
2 tur: † ſecus verò eſt, ſi occurrat, quod reſciſſio contractus ſequatur ſecundum iuris ſpecialis diſpoſitionem. L. 2. in fin. C. de fid. min. l. 1. vbi Alberi. & Caſt. C. d. tit. Pariſ. conſ. 16. à num. 110. vſque ad numerum 118. vol. 2. Quod autem ſi reſciſſio fiat de iure communi fideiuſſio non teneat, eſt tex. in d. l. 2. C. de fideiuſſ. min. vt hæc omnia refert, & ſequitur Vincent. de
3 Fran. deciſ. 247. nu. 2. par. 2. † Alicui enim magis ſuccurritur, per viam ordinariam, & de iure communi, quam per viam extraordinariam, & de iure ſpeciali, vulgata, l. in cauſæ. ff. de min.
4 † & acceſſorium tenet, quando principale tollitur aliquo iure ſpeciali. l. fin. in §. Lucius. ff. de cond. & demonſtra. Fely. in c. olim col pen. nu. 4 verſic. in glo. 3. de accuſat.

SVMMARIVM.

1 *Sententia iudicis diffinitiua, reſoluitur fideiuſſio.*

2 *Idem dic in laudo, per arbitrum lato.*

3 *Sententia, & laudo, nouatio neceſſaria inducitur.*

4 *Et maximè, quando ſententia, & laudum ſunt debitoris principalis abſolutoria: ſecus ſi condemnatoria.*

5 *Sententia fideiuſſio finitur, non tantum in ciuilibus, verum etiam in criminalibus.*

6 *Sententia lata ſuper cautione de iudicio ſiſti, fideiuſſio terminatur.*

7 *Sententia, quando dicitur nulla, & poſtea confirmatur, vel agitur per uiam reſtitutionis in integrum, tunc fideiuſſio non finitur, ſed durat.*

8 *Idem in fideiuſſione de re ſequeſtrata exhibenda, quæ ſententia non finitur, ſed durat, donec lis finitur, etiam in cauſa appellationis.*

9 *Litis conteſtatione, fideiuſſio non finitur, nec fideiuſſores, aliter liberantur.*

10 *Niſi eſſemus in fideiuſſione indemnitatis.*

Sca-

Digitized by Google

Sententia iudicis diffinitiua.

CAP. XXXI.

1 Regulariter, † ſententia iudicis diffinitiua reſoluitur fideiuſſio l. creditor, in princ. ff de appellat. Marſ. rub. eo. num. 212. Valent. Franc. de fideiuſſ. cap 6. num. 133. cum ſeqq. &
2 quod dictum eſt in ſententia, idem eſt in laudo per arbitrum lato. Bald. conſil 62. lib. 2. Ang. conſil. 78. Deci. conſil. 400. colum. fi. Menoch. conſil. 212. num. 35. cum ſeqq. lib. 3. & ratio eſt quare ſententia iudicis, & laudo
3 arbitri finiatur fideiuſſio, † quia per ſententiam, & laudum inducitur nouatio neceſſaria gl. in l. 1. C. de iud. & eſt tex. in l. Iulianus. 60. in princ. ff. de cond. indeb. & maximè quando ſen-
4 tentia, †. vel laudum ſunt debitoris principalis abſolutoria ſecus ſi condemnatoria. Ant. Hering. de fideiuſſ. c. 20. §. 19. num. 4. & 5.
5 Ampl. hæc vera † non tantum in ciuilibus: verum etiam in criminalibus. Cremon. ſing. 11. Thob. Non. conſ. 103. num. 4. Hondad. conſ. 11 r. num. 30. Valenti Franc. de fideiuſſ. cap. 6. num. 135.

Ampl. idem eſt in omni ſententia,
6 † & præcipuè in ſententia lata ſuper cautione de iudicio ſiſti: nam & iſta lata ſententia expirat l. græcè §. & poſt litem. ff. eo. & de hoc latè diximus ſupra in prima par. ſect. 2. c. 1. num 57 in prælud. & hac ead. ſect. c. 25 Ant. Hering. d. tract. de fid. c. 20. §. 19. num. 9.

Ampl. 3. hæc vera ſimpliciter, & indiſtinctè: ſecus verò eſt quando
7 dicitur nulla, & poſtea confirmatur: vel agitur per viã reſtitutionis in integrum: nam tali caſu fideiuſſio durat. Teſſaur. deciſ. 201. num. 17.

8 Adde idem † eſſe in fideiuſſione de re ſequeſtrata exhibenda, quæ durat donec lis finitur, etiam in cauſa appellationis. Curt. de ſequeſt. nu. 56. verſ. 2. alio modo, & nu. 57. & q. 14. nu. 65. Rebuff. de ſequeſt. art. 7. glo. vnica ad fi. Carp. ad Stat. Mediol. par. 1. cap. 3. num. 84. & 85.

9 Sed † quid de litis conteſtatione? Dic per eam fideiuſſionem non finiri, nec fideiuſſores liberari. l. reos, & l. fin. C. de fid. l. item. §. fi. ff de conſti.
10 pecun. niſi ſimus in † fideiuſſore indemnitatis, quem per litis conteſtationem liberari habetur in l. fin. verſic. ſed, & ſi. ff de rebus cred. l. 2. C. ſi mat. indemnit. promiſſ. l. delegare. ff. de nouat. Bartol. Caſtr. & Iaſ. in l. decem. ff. de verb. ob. Anton. Hering. de fid. c. 20. nu. 19. num. 17.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſsores primi per dationem ſecundorum regulariter, non liberantur.*
2 *Hæc concluſio ſex modis declaratur, & quatuor limitatur.*

Datione noui, & ſecundi fideiuſſoris, an, & quando veniat liberatus primus.

CAP. XXXII.

1 Trigeſimo ſecundo, † dubitant ſcribentes, an receptione noui & ſecundi fideiuſſoris primus veniat liberatus? Communis eſt opinio, primos fideiuſſores per dationem ſecundorum non liberari. Bar. in l. Valerianus, in fin. q. nu. 5. vbi addentes in vltima additione. ff. de præt. ſti pul. Bal. in l. reſcripto. §. ſi pacto. col. fi. nu. 11. & 12 ff. de pact. & benè conſ. 500. caſus talis eſt, nu. 1. verſ. ſubtiliter, li. 5. Rom. conſil. 121. num. 1. Socin Sen. con-

conſil.18.proſequendo nu.14.part.1. Alex.in l.4. in § ſi ex conuentione nu. 8.ff.de re iud. Rip. in l.ſi ſe non obtulit. §. ſi ex conuentione nu.6. ff.d.tit. de re iud. Hieron. Gabr. qui hunc articulum diſtinguendo reſoluit,& determinat conſ.170.num.2.cum ſeqq. vol.2. Maſcard.de probat.cõcl.1107. nu.15. par.2. Menoch. de præſumpt. præſumpt.134.num.12.lib.3.part.1. Surd. conſ.385. nu.4. lib.3.Foller.in ſua prax. cenſuar.§ vt vides verſi.quę quidem exceptio. null. falſ. num. 42. dum vnanimiter firmant, quod per ſecundos fideiuſſores datos regulariter non tollantur primi, ſed omnes veniunt ampliatiuè, & cumulatiuè obligati.

2 Declara tamen, † & intellige hoc verum in fideiuſſione de iudicio ſiſti, & de repręſentando, in qua per dationem ſecundorum fideiuſſorum non veniunt liberati primi. Bar.in d.l. Valerianus num.5. & ratio eſt, quia fideiuſſio de iudicio ſiſti, pretoria, & iudicialis eſt. l.1. §.iudicialis ff. de prætor.ſtip. Bal.in l.qui crimen.num.10. C.qui accuſ.non poſſunt. Surd. conſ. 390.nu.4.& certum eſt,quod in ſtipulatione pretoria, nouatio non cadit. Bart.in d.l. Valerianus. nu.3. vbi etiã notant omnes nuncupatim. Menoch. de præſump.præſump.134.nu.4.

Declara ſecundò, vt firmata ſuperius procedant, quando in ſecunda obligatione non fit mentio de prima: nam tali caſu primi fideiuſſores per dationem ſecundorum non veniunt liberati ea potiſſimum ratione, quia ad inducendam nouationem requiritur neceſſario, quod fiat repetitio primæ obligationis. Bart.in d.l. Valerianus.nu.5. Petrus Cabal.conſ.18.nu.1. qui dicit hoc verum, etiam quod in datione nouorum fideiuſſorum interueniat noua principalis debitoris obligario, & etiam cum interuentu nouarum perſonarum, vbi ibidem num.4.

Tertio hoc ſibi locum vendicare dicas, etiam quod interueniat noua perſona, modo talis perſona ſit adhibita, ad hoc, vt magis cautus ſit creditor, vt eſt in fideiuſſore. Bart.in l.4.in §.ſi ex conuentione, num.3. vbi Alex. nu.8. ff. de re iud. quod ſecus eſſe firmant in alia perſona ad cautelam creditoris non adhibita.

Quarto exẽplifica præmiſſa, quando omnes, tam primi, quam ſecundi interceſſores, vt plures rei debendi ſe obligarunt, nam etiam tali caſu per dationem ſecundorum, primi non veniunt liberati. Alex.in d.§ nu.8.

Intellige, & quinto præmiſſa, quãdo eſt ſpecificatum ſecundos fideiuſſores ſuccedere in locum priorũ, nam etiam tunc primi per receptionem ſecundorum, non eximuntur à fideiuſſione per eos præſtita. Alexan. in d §. num. 8.

Declara ſexto, quando ſecundi fideiuſſores ſe obligarunt ſub alia, & diuerſa conditione, & forma, quam quod fecerint primi, nam etiam in tali caſu datio ſecundorum non eximit à fideiuſſione primos, ita Surd. d. conſil. 385. bene Hieron. Gabr. d. conſil. 170. nu.3.

Lim.primo, iſtam concluſionem, quando prima obligatio eſt alterata, & nouata per ſecundam; & ſic quando eſt inducta nouatio, & noui fideiuſſores dati, quod eſt, quando forma primæ obligationis immutata per ſecundam in ſubſtantialibus reperitur, tunc fideiuſſores primi cenſentur liberati, ſaltem ope exceptionis. Bart. in d.l. Valerianus.nu.5. Alex.in d.l.4. in

in d.§.ſi ex conuentione. nu.8.ff.de re iud. Bald.d.conſ. 500. caſus talis.nu. 1.verſic.ſalubriter lib.5. Petr. Cabal. conſ.18.nu.3.& 5. Foller.in d.§ prax. cenſ. d. §.vt vides, verſ. quæ quidem exceptio.nu.42. vbi docet. quod quando nihil releuans additur primæ obligationi per ſecundam, tunc illud additum non facit deſinere rem, eſſe talem licet eam faciat maioris efficaciæ, & potentiæ: & ſubdit, quod tunc additum diſpoſitioni, facit rem tranſire in aliam ſpeciem quando ſuper additum, eſt diuerſæ formæ, vel veterem formam immutat; & quia facit rem differre ſpecie, & non eſſe, nec cenſeri talem qualis erat, vel remanente prima diſpoſitione, aliud addit ita, quod dicantur duæ eſſentiæ.

Limit. ſecundo, quando in ſecunda obligatione fit mentio de prima: nam cum tũc inducatur nouatio primi fideiuſſores liberati veniunt. Bart.in d. l.Valerianus ſub nu.5. diximus ſupra in ſecunda declaratione. Caball.d.cõſil. 18. num.6. qui dicit hoc verum etiam quod de principali obligatione, non ſit facta mentio.

Limit. tertio, quando in ſecunda obligatione interuenerunt nouę perſonæ, & maxime quando non ſunt fideiuſſores, & ad cautelam adhibitæ. Bart. in d.l.4. in §. ſi ex conuentione. nu.3. vbi Alex.nu.8.& diximus ſupra caſ.4 in ſio.

Limit. quarto, quando ſecundi fideiuſſores, ſe obligauerunt contemplatione priorum, nam cum tunc inter eos cadant beneficia cedendarum, & diuiſionis, primi per ſecundos non veniunt liberati: alias ſecus. Neguſan. de pign. in 3. memb. 5. partis principalis, nu.36.verſic.ſed quando è conuerſo. Vincent. de Franc. deciſ. 55. nu.10.& reſoluit.Rot.Florent.16.Ianuarij 1605.ex lib.motiu.88.fol.84.

Multa alia poſuimus ſupra in hac eadem ſectione cap.4. quæ multum conferunt ad præmiſſa.

Vnum tamen non omitto dicere, quod fideiuſſoris primi obligatio nõ dicitur alterata ex deputatione, ac datione ſolita, & conſueta, ſecundi fideiuſſoris. Corn.conſil.281.num.1.& 6. vol.3. Beroi. conſil.140. num. 20. & 21. volum.1. Burſat.conſ.193. num. 48. volum.2.

SVMMARIVM.

1 *Prorogatione, & noua obligatione expirat fideiuſſio, quando eſt ad certum tempus facta, & limitata, vbi hoc dictum exemplo demonſtratur, comprobaturque.*

2 *Prorogatio tantum operatur inter prorogantes, & partes: fideiuſſoribus autem uti tertijs non conſentientibus non nocet.*

3 *Fideiuſſio, quando eſt reſtricta ad certũ, & limitatum tempus, tunc ſi terminus in ea appoſitus prorogatur, tali caſu huiuſmodi prorogatio fideiuſſores debitoris non afficit.*

4 *Dans pignora ad certum tempus, reſoluto dicto termino amplius non remanet obligatus.*

5 *Prorogatio, & confirmatio licet ſint eadem cum primo actu, tamen non obligant niſi fideiuſſor expreſsè cõſentiat.*

6 *Fideiuſſio ſimpliciter, indiſtinctè, & abſolutè concepta ſi per creditorem debitori prorogatur: talis prorogatio etiam debitoris fideiuſſores afficit.*

7 *Terminus prorogatus eſt idem cum termino, pro quo prorogatio fit.*

8 *Niſi termini prorogatio fieret in praiudicium tertij co, quia pro faciliori ſolutione fieret.*

9 Pro-

9 *Prorogatio cenſetur facta cum omnibus ſuis qualitatibus.*

10 *Prorogatum adeo cum omnibus qualitatibus ſuis prorogatum cenſetur, quod non tantum nomen non perdit, verum etiam idem cenſetur.*

11 *Prorogatio cenſetur facta cum iiſdem pignoribus, cautionibus, cautelis, pœnis, renunciationibus, & clauſulis, vt erat in primo termino, & contractu.*

12 *Prorogatio nouum contractum non facit, ſed tantum longius profert.*

13 *Nouatio non inducitur per termini prorogationem.*

14 *Terminus prorogari poteſt per creditorem debitori, abſque fideiuſſoris conſenſu.*

15 *Temporis prorogatione in fideiuſſione ſimpliciter facta fideiuſſores non liberantur.*

16 *Prorogatione termini, an, & quando liberentur fideiuſsores, & quando non. Affertur communis diſtinctio inter fideiuſsores ad tempus, & fideiuſsores ſimpliciter.*

17 *Prorogatio quando eſt facta ad differendam ſolutionem, tunc fideiuſsores dati non liberantur, ſecus ſi ad finiendam, & tollendam obligationem, cāque augendam.*

18 *Prorogatio quando dicatur augere obligationem remiſsiuè.*

19 *Prorogatio, quando dicatur tertio præiudicialis remiſsiuè.*

20 *Prorogationem etiam non liberare fideiuſsores ad tempus limitatum tenuerunt multi graues, & eximi Authores, dicentes in via diſputatiua hanc opinionem veriorem, & æquiorem eſſe.*

21 *Termini prorogatio fideiuſsorem non liberat, quando in prima obligatione eſt data facultas renouandi.*

22 *Fideiuſsor compromiſsi, & locationis, non tenentur de talibus compromiſſo, & locatione prorogatis, ſi ex tali prorogatione augetur obligatio.*

Noua obligatione, & prorogatione fideiuſſio finitur.

CAP. XXXIII.

1 EXpirat † fideiuſſio ad certum præfinitum, & limitatum tempus facta ex noua obligatione, & prorogatione termini, ſeu temporis facta per creditorem debitori. Exemplum aſſignatur, in creditore, qui terminū fideiuſſori conſtitutum, ac ſtabilitū, inſcio, & abſente, ſed præſente quidem, ſed non conſentiente fideiuſſore debitori protogauit. Puta ſi fideiuſſor vſque ad Calendas Ianuarij ſe obligaſſet: principalis verò debitor hanc obligationē vſq; ad Calendas Octobris extendi fecerit.

Et quod per talem prorogationem fideiuſſio euaneſcat iura de hoc allegantur multa text. in l. ſi cum Hermes. C. loc. l. item quæritur in §. qui impleto. ff. locat. gloſ. in l 2. C. de procur. Iaſ. in l. lect. in 7. colum. verſic. circa iſtud notabile, num. 9. ff. ſi cert. pet qui dicit hoc verum etiam fideiuſſore abſente, vel ignorante, & in l. ſi vnus. §. 1. num. 2. verſ. nota ex iſto text. ff. de pact. & in l. 1. §. & poſt operis, vbi ſignanter num. 4. cum ſeqq. de prorogatione loquitur. ff. de noui oper. nunciat. Deci. in c. de cauſis in 4. & 5. col. num. 54. vbi Berol. num. 34. cum ſeqq. de off. del. vbi dicit, quod

2 † prorogatio tantum operatur inter partes prorogantes, & fideiuſſoribus, vti tertijs non conſentientibus non nocet. Imo. conſil. 12. viſo quodam. in fi. Barb. conſ. 31. colum. 1. vol. 1. & conſil. 15. col. 7. volum. 2. Alex. in

l. 3.

l.3.in fin.ff.de damn.infect.vbi admonet, quod cum ſolutionis tēpus prorogatur,requiritur, quod fideiuſſores obligentur de nouo,aliàs liberari cenſentur. † Et præmiſſa ſunt indubitata, quando fideiuſſio eſt facta ad certum, præfinitum, & limitatum tempus, nam tranſacto dicto tempore fideiuſſio non cenſetur prorogata, ſed omnino reſoluta præſumitur.d.l.ſi cū Hermes. C.loc. & l.labeo.ff.de arbit. Alciat. reſp.24.nu.3.to.2.lib.7. reſp. 1.nu.15.tom 3.lib.8.& reſp.73.nu.1. d.tom 3.lib.8. Grammat. conſil. 66. num.61. Albertig.in tract de ſtatut.in 2.part. quæſt.143. & 163. Natt.conſ. 202.nu.6.vol.1. Grat.reſp.126.nu.7. vol. 1. Abb.in c.conſtitutus num.11. eod. Fely. in d. cap. de cauſis. num.3. Gabr. de fid. concl.3. num. 7. verſ.4. limita. Teſſaur.deciſ. Pedam.115.per totum. Maſcard. de probat. concluſ. 1240.nu.15. in 3.part.qui dicit idem
4 eſſe in illo, † qui pro alio ad certum tempus pignora dedit. Et ſignanter Rot. Rom. diuerſ. in impreſſ. deciſ. 567.nu.1. cum ſeqq.par. prima dum
5 vult,quod licet prorogatio, † & confirmatio ſint eadem cum primo actu, tamen quod non obligauit fideiuſſorem,niſi expreſsè conſentiat. Et nouiſſimè bene hæc omnia deducit. Card. Mantic. de tacit. & ambig.par. 2. lib.16. tit.21.

6 Contrarium, † quod imo fideiuſſor obligatus ad ſoluendum, ſimpliciter, indiſtinctè, abſolutè,& abſque temporis præfinitione,determinatione,ac reſtrictione non liberetur, licet tempus fuerit prorogatū, & ſic quod per ſimplicem prorogationem termini factam principali non liberentur fideiuſſores, habetur in d. § qui impleto, & tenent Dyn. conſil.11. quæſtio talis eſt. Iaſ. in l. 1, num.18. aliàs 25 cum ſeqq.C.de iud. Deci.conſ.93. circa fi. Socin.conſil.21.in fin. lib. 1. Abb.& alij in d.c.conſtitutus eo. Archid. in c. quidem 11. quæſt. 1. Bart. Alex. & Ang.in l.ſi vnus, in §.1. ff.de pactis. Rot.deciſ.1. depoſit.in antiq. Alexan. conſil. 72. habita opportuna lib. 6.

7 Et ratio ea allegatur,† quia terminus prorogatus eſt idem cum termino, de quo fit prorogatio. Cano.in d. c.de cauſis, de off.delegat. vbi Felyn.
8 hoc procedere dicit, † quando talis prorogatio non tendit in præiudiciū tertij, eo quia fiat ad commodiorem
9 ſolutionem, † nam prorogatio cenſetur facta cum omnibus ſuis qualitatibus. Bart.in l.1. in §. & poſt operis. ff.
10 de nou. oper. nunciat. † prorogatum enim cum ſua qualitate prorogatum dicitur, & idem remanet, & nomen non perdit. Socin.iun.conſ.75. nu.5.
11 vol.3. † Prorogatio enim termini ſēper cenſetur facta cum iiſdem pignoribus,cautionibus, cautelis,pœnis,renūciationibus,& clauſulis,pro vt erat in primo termino. Neguſant.de pign. in 3.memb.6.par.principalis.num.6. verſ.aduerte tamen Gabr.de dilation.
12 concl.2.nu.4.ſolet enim dici, † quod prorogatio nouum contractum non facit,ſed tantum longius profert. Pin.
13 cóſ.101.nu.3.† imo per prorogationem numquam inducitur nouatio. §. præterea inſt quibus mod.ſol.obl.
14 Et quod licitum ſit creditori, ſine conſenſu,& licentia fideiuſſoris diem ſolutionis debitori prorogare abſque eo,quod fideiuſſores dati à fideiuſſione liberentur firmant. Hoſt.Ancher. Imo.& Abb.in d.c.cōſtitutus.eo.Bar. in l. Lucius la ſecunda in §. Paulus. ff.de admi.tut. Alex.in l.lecta vbi Iaſ. nu. 2.

Digitized by Google

nu.2.cum Deci. & alijs ff. ſi cert.pet.
15 Viui. lib. 2. com. opi. opin.110. † & quod ex temporis, ac termini prorogatione facta per creditorem debitori fideiuſſores non liberentur, aſſerũt. Iaſ.in d.l.1.num.26. C.de iud. Ceph. conſ.331.nu.26. vol.3.Bertran.conſ. 188.col.1.vol.1.qui atteſtatur de magis communi Strac.de decoct. part.5. num.1. Gabr.de fid.concl.3. num. 1. Marſil.rub.co.nu.9. & infra.

16 Pro concordia † ſic diſtinguas, vt etiam ſupra tetigimus, quod prima opinio, quod facta prorogatione liberentur fideiuſſores, procedat, quando fideiuſſores ſunt obligati ad certum præfinitum, & limitatum tempus, & dictum tempus eſſet elapſum, nam tunc facta prorogatione, & termini dilatione fideiuſſores non tenentur amplius, & ſic quando ex prorogatione termini augetur obligatio fideiuſſoris puta, quia eſſet obligatus p tres annos, & prorogaretur ad duos alios annos, nam tali caſu fideiuſſores efficiuntur liberati. Abb.in d.c.conſtitutus. eo. Iaſ.in d.l.1. C.de iud. Deci.& Fely. in d.c.de cauſis, & in cap.præterea de appellat. Alex.conſ.72.lib.6. & conſ.66.num.6.lib 7. Grat.reſp.126. num.12.vol 1.& diximus ſupra in hac eadem ſecunda part.ſect.5.c.2.illat.2. 3.& 4. & per totum. Secũda vero opinio, quod per prorogationem, & dilationem termini fideiuſſores non liberentur, procedit, quando fideiuſſores ſunt ſimpliciter obligati, & ſic quando per prorogationem non augetur obligatio, quia tunc facta prorogatione fideiuſſores non liberantur, cum per talem prorogationem in aliquo
17 non grauentur. † Et ratio eſt: quia tũc prorogatio eſt facta ad differendam ſolutionem, non autem ad finiẽdam, & tollendam obligationem, quo caſu per prorogationem numquam fideiuſſores liberantur, & iſta diſtinctio eſt communis, quam paſſim firmant doctores. Specul.de fid. §.1.num.19. Alex. d.conſil.72. nu.6. & conſil. 66. lib.7. Soci.conſil.21.viſis col.4.in fi. lib. 1. Capell. Toloſ. deciſ. 181. vbi add. Deci.conſ.95.pro tenui, in fi.& conſ. 400. Marſil. rub. eod. num. 89. Franc.in cap.1.de iureiur. in 6. Guid. Pap ſing.977.nu.1. Abb. in d.c.conſtitutus. nu.11.eo. Caſtr. conſil.103. datur lib.2. Grat. d. reſp 126. nu.12. lib 1. Pariſ.conſil.48.num.14.& 15. vol.1. Ceph.conſil.331.nu.26. vol.3. Tiraq de retract.lign.§ 1.glo.7.num. 32.& 126.Fely.in d c.de cauſis, nu.3. verſic.contrarium tamen ibi ſecus ſi ſimpliciter fideiuſſerit vbi Dec.nu.7. Viui.d.opi. 110. Dec.reſp.11.nu.29. vol 1.Bertazz.de clauſul.clauſ.41.glo. 7.nu.5.cum alijs authoritatibus, quæ ſupra per nos fuerunt adnotatæ. Quibus etiam adde Stracch. de decoct. par.5.nu.1.And.Gail.lib.1.obſer.obſeruat.91.lib.1. & lib.2.obſeruat.30. in fin. Fran.Marc.deciſ.539 Bertrãd. conſ.188.col.1.& ſeq.vol.1. Carrocc. de loc.& cõduct.par.3.tit.de fideiuſſ. nu.1. Maſcard. de probat.concl.4.nu. 12.qui hanc diſtinctionem communem vocat, vt etiam eam communem appellat Anton. Hering. in ſuo tract.
18 de fideiuſſ. c.20.§.12.nu.3.† & quando prorogatio dicatur augere obligationem ponit Deci. in d.cap.de cauſis
19 nu.7. † vt etiam quando prorogatio obligationis ſit tertio præiudicatiua. aduertit Galleſius de obligatione camerali. nu.19.22.23.& 24.

20 Non tamen † me fugit aliquos maximæ authoritatis viros auſos fuiſſe hanc communem diſtinctionem impugnare:

pugnare: abſolutè firmantes fideiuſſorem ad certum, & limitatum tẽpus obligatos per protogationem per creditorem debitori factam à fideiuſſoria obligatione nullatenus eximi, & liberari, inter quos fuerunt Iaſ.in d.l. lecta.nu.19.ff.ſi cert.pet.& in l.1.nu. 18.cum ſeqq.C.de iud.qui inquit hãc opinionem æquiorem, veriorem, & magis communem.Panorm.in d.c.de cauſis vbi B... 1.nu.37.de offic.deleg. qui, & ipſi hanc opinionem communem eſſe atteſtantur. Gabri.de fid.cõcluſ.3. Port. Imo. lib.3. concl. concl. 14.imo.in d.c. ... de fideiuſſ. Eman. Suarez in Teſſaur.comm.opi. in littera num. 160. Anton. Gomez. reſolut.tit. de contract. c.13.num.19. Teſſaur deciſ.125 & hanc æquiorem, veriorem, communiorem, & in via diſputatiua ſuſtentabiliorem eſſe inquit. Anton. Hering.in d.ſuo tract.de fid.c.20.§.12.à num.4. vſque ad fin. qui ipſam reſpondendo contrarijs,optimis, & validis fundamentis comprobare nititur.

Quicquid tamen ſit non recedas à diſtinctione ſupra firmata,quę & numero, & põdere Doctorum eam præcellit, & præponderat.

21 Sed quid ſi † in prima obligatione fuerit appoſitum pactum, & data in eo facultas de renouando omnes obligationes ſequentes? Dic quod tali caſu fideiuſſores non liberantur: nam tunc dicitur vnus contractus, & vna obligatio,quæ habet ius à primo contractu, & obligatione. Couar.variar. reſolut.c.16.num.5. lib.5.

22 Ex † prædictis infertur,quod fideiuſſor compromiſſi,locationis,vel cuiuſlibet alterius diſpoſitionis quando ex protogatione augetur obligatio, quod tenetur de primo compromiſſo,& locatione,& nõ de ſecundis prorogatis Alberig.in l.labeo.§.ſed,& ſi. de arbit. Bart. in l.Titius. ff.de excuſ. tut. Deci.d.conſ.93. & in c.præterea, de app. Tiraq. de vtroque retract.tit. 2.§.1.glo.7.nu.33.verſic. præterea, & in §.hoc ſermone. Felyn. in cap.2.de treg. & pac. Euerard. in ſua centuria in loco à vi numeri, num 2.& facit l. item quæritur,in §.qui implen.C.locat.& l.ſi eum, C.eo.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſor,an,ex depoſito per reum principalẽ facto, quod ſtatim dictus reus rehabuit, cenſeatur liberatus.*

2 *Factum non dicitur, quod non durat factum.*

3 *Emphyteota qui vendit irrequiſito Domino, Num à caducitate excuſetur ſi ſtatim redemit.*

4 *Prætium, rei, quod momento durauit non attenditur.*

5 *Momentanea non ſunt habenda in conſideratione.*

Etiam in criminalibus, nu.7.

6 *Conditio, an, & quando ſatis ſit, quod momento adimpleatur remiſſiuè momentanea communiter, non plectuntur. num. 8.*

Fideiuſſor, vel eius principalis debitor, qui debitum obtulit, conſignauit, & depoſuit, an ſi in continenti pecuniam recipit, liberetur.

CAP. XXXIV.

1 TRigeſimo quarto, † pertinenter iuxta præmiſſa quærunt Doctores,an ſi Titius fideiuſſit pro Seio, & adueniente tempore ſolutionis, vel ipſe,vel Seius reus principalis debitum obtulit, depoſuit, & conſignauit,ſed ſtatim pecuniam recipit (& vt melius loquar)

loquar)reaccepit:an Titius fideiuſſor
ſit liberatus. Hyppo.de Marſil.in rub.
ec.q.58. num.372. diſputat ad partes
hanc, quæſt.& poſt multa, quæ hinc
inde adducit, tandem videtur conclu-
dere, quod non. ea præcipuè ratione
2 motiis, † quia non dicitur factū quod
non durat factum, l.ſi pro parte, in §.
verum. ff.de in rem vero ſic.l.qui ſol-
uit. ff.de ſolut.l. item eorum. ff. quod
cuiuſque vniuer. nom. c. nam eo. vbi
Canon. de verbor. ſignif. Abb.conſil.
69.col.1. lib.1. Cephal.conſil.77.nu.
44. vol.1. & bene congruit præmiſſis
quod notat Crott.conſil.31. num.10.
3 vol.1. dum firmat, † quod ſi emphy-
teota vendit, & incontinenti redimit,
excuſatur à caducitate, & optimè etiã
præcedentia comprobantur ex eo, qđ
vult Neuiz. conſil. 74. nu.8. dum in-
4 quit, quod valor, & pretiũ rei, † quod
modico tempore, & momento dura-
5 uit non attenditur, nec de eo habetur
ratio. & quoniam iſta eſt quæſtio (vt
dicitur) de momento, ideo vide circa
hanc materiam multa pulchra per Ti
raq.in tract. de iud. in rebus exig. fer.
ver.decimoſexto cum ſeqq. & verſic.
48.ſignãter Gab. de fideicomm. con-
cluſ.7.& melius concl.8.qui diſcutit,
6 an, & † quando ſatis ſit conditionem
momento temporis adimpleri, & no-
uiſſimè multa pro, & contra recenſet
Lazarus Fanutius in ſua tra. de mom.
tempo.c.29. & pulchram in hac diffi-
cultate facit diſtinctionem Bertazz.in
ſuo tract.de clauſ.clauſ.41.gloſ.7.nu.
7.vbi ponit, quando debitor depoſuit
pecuniam, & quantitatem debitam,
& poſtmodum eam repetijt, & reha-
buit, an fideiuſſores cenſeantur libe-
7 rati, & ad materiam, † quod momen-
tanea non ſint curanda etiam in cri-
minalibus faciunt notata per Marſ.
conſil.crim.136.num.9. cum ſeqq.&
per Io. Baptiſtam Plot. conſil.19. nu.
8 66.& 67.qui † dicit, quod momenta-
nea communiter non puniuntur.

SVMMARIVM.

1 *Alteratione, & mutatione obligationis, & contractus ſoluitur fideiuſſio.*

2 *Fideiuſſor ex nouo contractu non tenetur, niſi iterum intercedat, & nu.5.*

3 *Obligatio, & contractus alterata dicuntur, quando poſtea, incontinenti, vel ex internallo per certa pacta illis aliquid additur, vel detrahitur.*

4 *In emptione, & venditione quando agitur de augenda, vel minuenda mercede, tunc per talem alterationem dicitur receſſum à primo contractu, & factus nouus.*

5 *Precio, & mercede in emptione, & locatione mutatis dicuntur mutata emptio, & locatio.*

6 *In precio, & mercede conſiſtunt tota natura, ſtatus, & ſubſtantia emptionis, & locationis.*

7 *Quando res non eſt integra, puta, quia in emptione nõ fuerit ſolutum precium, aut tradita res, & in locatione merces ſoluta, nec res locata tradita, tunc ſola pacta non faciunt talem alterationem, vt primus contractus reſolutus veniat, & nouatio inducatur.*

8 *Fideiuſſor quando nouæ obligationi, & contractui, & eorum pactis, & alterationibus conſentitur, tunc à fideiuſſoria obligatione non liberatur.*

Alteratione primæ obligationis, & contractus.

CAP. XXXV.

1 NOn ſolum noua obligatione, & contractu, verum etiam prioris obligationis, & cõtractus mutatione,

& va-

& variatione re adhuc integra reſoluitur fideiuſſio Bald. in l. tam mandatori. nu. 20. C. de non num. pec. Soci. Sen. conſil. 62. nu. 23. vol. 4. qui alios citat. Barbat. conſil. 31. col. 1. & 2. vol. 1. Anch. reg. q. fam. 42. num. 24. lib. 3.
2 firmantes, † fideiuſſorem ex nouo contractu non teneri, niſi iterum intercedat. Carpan. ex Boſſ. & Viui. quos recenſet ad Stat. Mediol. par. 2. cap. 159. num. 12. Ruin. conſil. 66. num. 3. volu. 1. Beroi. conſ. 144. Franc. Marc. deciſ. 538. & 539. par. 1. Crot. conſil. 11. Boſſi. de remiſſ. merced. num. 50. quos refert, & ſequitur Anton. Hering de fideiuſſ. c. 20. §. 25. nu. 1. & 6. & egimus de hoc ſupra ead. ſect. c. 4. num. 16.

3 Dicitur autem alterata † obligatio, & contractus, quando poſtea, incontinenti, & ex interuallo per certa pacta illis adijcitur aliquid, vel detrahi-
4 tur. Puta quando † agitur in emptione, & venditione, locatione, & conditione de augendo, vel diminuendo eorumdem pretio, & mercede, recedendo à primo contractu. l. pacta no-
5 uiſſima. ff. de contrah. empt. † Mutatis enim pretio, & mercede, in quibus
6 conſiſtit † tota natura, ſtatus, & ſubſtantia, emptionis, & locationis, etiã emptio, & locatio mutantur. Anton. Heringer. de fideiuſſ. d. cap. 20. §. 25. num. 3.

Limitatur tamen iſta in duobus caſi-
7 bus. † Primo quando res non eſt amplius integra, vt in emptione, quando res eſt tradita, & pretium eſt ſolutum, vt etiam in locatione, quando res locata eſt tradita, & ex ea fuerit ſubſequuta ſolutio mercedis, tunc enim ſolo pacto non poſſunt noua emptio, & locatio conſtitui: ſed primæ obligationes, & contractus incõcuſſa remanent. l. 2 ff. de reſcind. vẽd. l. 1. C. quãdo lic. ab empt. diſced. Fabia. de Mõt. de empt. & vend. quæſt. 5. num. 65.
8 Secundo, quando † fideiuſſor nouæ obligationi, & contractui, & eorum pactis, & alterationibus conſenſerit. Anton. Gomez variar. reſolut. tom. 3. cap. 13. nu. 20. Burſat. conſil. 193. nu. 7. & 49. part. 2. Anton. Hering. dict. tract. de fid. cap. 20. §. 25. nu. 5. 6. & 7. & dicemus infra hac eadem ſect. cap. 49. & ſupra c. 4. 26. 27. & 28.

SVMMARIVM.

1 *Iuramento à debitore principali ratione pecuniæ creditæ præſtito liberantur fideiuſſores, vbi de exemplo.*
2 *Iuramentum pro veritate habetur.*
3 *Solutionis vim habet.*
4 *Acceptilationi, nouationi, & delegationi aſsimilatur.*
5 *Vt etiam tranſactioni, & pacto.*
6 *Nec non, & rei iudicatæ.*
7 *Solutio, acceptilatio, nouatio, ac delegatio omnem obligationem tollunt.*

Iureiurando fideiuſſio deficit.

CAP. XXXVI.

1 IVramento à debitore † principali ratione pecuniæ creditæ præſtito liberantur etiam fideiuſſores. l. in duobus, in §. 1. & l. fi. in § fin. ff. de iureiu. l. exceptiones, in §. 1. in verbo iuris iurandi. ff. de exceptio. exemplum ſit, ſi debitor iureiurando creditam ſibi pecuniam abnegauerit, cuius ratione ipſe creditor non ſolum ab agendo repellitur, ſed, & debitori datur, & actio in factum, & exceptio, l. nam, & poſtea, in §. 1. ff. de iureiur. & aduertit Valent. Franc. in ſuo tract. de fideiuſſ. c. 3. num. 47. & c. 6. num. 115. & ratio
2 † præmiſſorum eſt, quia iuramentum

3 pro veritate habetur, & † vim ſolutio-
nis habet l. iuſiurandum, & l. in duo-
bus, in § 1. ff. de iureiur. l. Stichum. §.
naturalis. ff. de ſol. l. 1. & 2. ff. de iure-
4 iur. l. non minorem. C. de tranſ. † imo
acceptilationi, nouationi, & delega-
tioni ſimile eſt. l. qui iuraſſe in §. fi. &
5 l. iuſiurandum. ff. de iureiuran. † plus
tranſactioni, & pacto adæquatur. l. tu-
6 tor. in §. 1. ff. de iureiur. † vt etiam rei
iudicatæ, ac iudicio aſſimilari vult
tex. in d. l. qui iuraſſe, in §. fi. ff. de iu-
reiur. & faciunt l. 1. in princ. ff. quarũ
rerum act. detur, & l. actori, de rebus
7 cred. quę omnia, & ſingula obligatio-
nem omnino tollunt. d. l. Stichum.
§. naturalis. ff. de ſolut. igitur ſicut ex
prædictis fideiuſſio tollitur ita, & pa-
ri ratione iuramento tolletur.

SVMMARIVM.

1 *Tranſactione tollitur fideiuſſio.*
2 *Tranſactione reo liberato, etiam eius fi-
deiuſſores liberati cenſentur.*
3 *Tranſactio eamdem efficaciam, quam
iuramentum, & res iudicata habet.*
4 *Tranſactio per creditorem vni ex fide-
iuſſoribus facta, etiam alium liberat.*

Tranſactione.

CAP. XXXVII.

1 TRanſactione † fideiuſſionem tol-
li in iure axioma ſatis indubita-
2 tum eſt, † cum reo per tranſactionem,
& concordiam liberato, fideiuſſores
eius amplius conueniri non poſſint. l.
fideiuſſores in §. fin. ff. de fideiuſſ. l. &
3 poſt. in §. 1. ff. de tranſact. † tranſactio
enim eamdem vim, & authoritatem
habet, quæ iuramento, & rei iudicatæ
à lege attribuuntur. l. nõ minor. C. de
tranſact. l. 2. ff. de iureiur. Cæualos in
tract. de commune contra communẽ
q. 72. nu. 5. & tanta eſt vis, & potentia
4 tranſactionis, † quòd ſi debitor dede-
rit duos fideiuſſores in ſolidum obli-
gatos, & creditor cum vno tantum
tranſegerit: dicta tranſactio eſt in cau-
ſa, vt vtrumq; à dicta fideiuſſione li-
beret. l. ſi ex duob. ff. de iur. & fat. di-
ſtrah. Ant. Hering. tract. de fid. c. 20.
§. 7. nu. 6. qui nu. 5. vult, quòd licet trã
ſactione res iudicata non tollatur, ta-
men datum in vim rei iudicatæ repe-
titur ob tranſactionem poſtmodum
ſubſequutam.

SVMMARIVM.

1 *Liberatione reſoluitur fideiuſſio vbi exẽ-
pla ponuntur.*
2 *Intellige non tantum quando debitori li-
beratio legata eſt, verum etiam ſi
eius fideiuſſori.*
3 *Hæres damnatus ne à fideiuſſore, petat
nihilominus à reo petere poterit, quod
ſecus eſt è contra, quia hæres damna-
tus, ne à reo petat, nec à fideiuſſore
petere poterit.*
4 *Liberatio fideiuſſori relicta, non tantum
ipſum uerum etiam eius hæredem cõ-
prehendit.*
5 *Modo verba liberationis perſonam fide-
iuſſoris tantum non reſpiciant.*

Liberatione.

CAP. XXXVIII.

1 LIberatione † etiam ſoluitur fide-
iuſſio, exemplũ, ſi debitori fideiuſ
ſoris liberatio legata fuerit, eo quia li
beratio nominis expreſsè in teſtamẽto
relicta ſit, vel chyrographum relictũ
fuerit, vel hæres fuerit dãnatus, ne ex-
periatur, vel agat, in omnibus. n. iſtis
caſibus reus eſt tutus, vt etiam eius fi-
deiuſ-

deiuſſor, l. ſi teſtamẽto in prin. ff. de fideiuſſ. l. 2. & l. 3. & l. ſi qs reũ. ff. de lib. cauſ. l. ſi fideiuſſor vbi Iaſ. ff. de leg. 1.

2 Ampliandum eſſe, & multò fortius: ſi ipſi fideiuſſori liberatio legata fuerit: nam per eam non tantum ipſe, verum etiam principalis debitor venit liberatus. d. l. ſi quis reum, in §. ſi quis fideiuſſori. ff. de lib. leg. l. labeo, in §. 1. ff. de pact. l. pecuniæ vbi Bald. C. de ſolut. idem Bald. in l. noſtrã. C. de teſta. Fely. in c. accedẽs el primo nu. 2. extra vt lit. non conteſt. Alex. in l. Mæuia. ff. ſol. matr. Menoch. de præſumpt. li. 3. præſumpt. 140 Andr. Gail. lib. 2. obſer. obſeruat. 37. num. 5. 6. & 7.

3 Limit. † in hærede damnato ne à fideiuſſore petat, quia nihilominus à reo petere poterit, quod ſecus ſi eſt dãnatus hæres ne à reo petat, quia nec ab eius fideiuſſore petere poterit, l. 2. & l. ſi dãnatus. ff. de lib. leg. Menoch. de præſump lib. 4. præſum. 164 n. 12.

4 Et notandum eſt, † quod ex liberatione fideiuſſori relicta non tãtum liberatur ipſe, verum etiam eius heres,

5 † quando verba liberationis in rem collata ſunt, ſecus ſi in perſonam liberiſgentium, in § pactorum. ff. de pact. Anton. Hering. qui circa hanc materiam multa alia cumulat in ſuo tract. de fideiuſſ. c. 20. in § 8. num. 5.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſio de repræſentando præſentatione, & comparitione rei principalis euaneſcit.*

2 *Præſentatio fit dupliciter, aut per ſpontaneam rei comparitionem aut quando fideiuſſor vigore obligationis per eum factæ reum curiæ, & iudici repræſentat.*

3 *Præſentatione fideiuſſoris liberatio contingit, non tantum per præſentationem ultroneam rei, verum etiam per præſentationem rei per fideiuſſorem factam.*

Præſentatione, & comparitione rei principalis.

CAP. XXXIX.

1 De repræſentando † fideiuſſio tollitur præſentatione, & comparitione rei principalis, quod dupliciter contingere poteſt.

2 Primo, † quando reus ſemetipſum vltro, & ſponte abſque opera, & miniſterio fideiuſſoris curiæ, & iudici repræſentat, nam tunc per rei comparitionem, & ſpontaneam præſentationem in iudicio ſiſtendi cauſa factam liberatur fideiuſſor Bartol. in l. ſi quis reum, nu 2. ff. de cuſtod. reorum. Ang. in l. Græcè in §. & poſt litem. ff. de fideiuſſ. Crott. conſil. 411. nu. 145. lib. 3. Crem. ſing. 11. Menoch. conſ. 212. nu. 18. vol. 3. Valentinus Francus in ſuo tract. de fideiuſſ. cap. 6. num. 116. cum ſequentibus, nam cautio de iudicio ſiſti, ſeu de repræſentando per ſpontaneam comparitionem, & repræſentationem ſuum plenarium conſequitur effectum Socin. reg. 375. Capyc. deciſ. 34. nu 8. Lanfr. Balb. deciſ. 372. Gail. lib. 1. obſeru. 48. & obſeru. 58. num. 5.

3 Secundo, quando fideiuſſor vigore præſtitæ obligationis reum iudici repræſentat, † nam etiam & hoc caſu liberatio contingit, modo pro exercitio litis, & non pro tota cauſa fideiuſſor acceptus fuerit Marſ. rub. eod. num. 99. Tiraq. in l. boues in §. hoc ſermone, num. 48. ff. de verbor. ſignif. Anton Hering. in d. ſuo tract. de fideiuſſ. cap. 20. §. 9. num. 1. cum ſeqq. & nos de hoc pronunciato ad ſatietatem

tatem diximus ſupra in prima part. ſect.2.in prælud.cap.3.num.39.

SVMMARIVM.

1 *Morte regulariter fideiuſsio non terminatur, nam ad hæredes tranſitoria eſt.*

2 *Fideiuſsio in multis caſibus morte finitur.*

3 *Primo morte rei, principaliſque debitoris de repræſentando non conuicti, nec condemnati ante dilationem fideiuſſori ad repræſentandum datam.*

4 *Intellige modo, ſi, fideiuſſor non promiſerit & ſiſtere, & iudicatum ſoluere.*

5 *Vt etiam, niſi fideiuſſor in ſoluendo moroſus fuerit.*

6 *Secundo, quando fideiuſſor promiſerit ſe factũrum, & curaturum, quod reus ſiſteret.*

7 *Contrarium, quando eſt promiſſum eum cum effectu præſentare, & curare, & facere omni excuſatione remota, ita quod faciens ſuum poſſe, non excuſetur ſub obligatione ſui, ſuorum hæredum, & bonorum.*

8 *Tertio, quando fideiuſſor promiſit ſoluere omne, & totum id, quod apparebit ipſum debitorem debere facto calculo: nam ſi interim non facto calculo debitor moritur fideiuſſoris liberatio contingat.*

Interitu, & morte.

CAP. XL.

1 Licet regulariter morte fideiuſſio non finiatur, ſed ad hæredes tranſitoria ſit, vt plenè de hac concluſione diximus ſupra in hac 2. par. ſect.4. cap. 17.

2 † Nihilominus dantur multi caſus, in quibus morte fideiuſſio terminatur, quos hic ſigillatim enumerabimus.

3 Primus caſus eſt, † quod morte debitoris, ſeu rei principalis fideiuſſoris de repręſentando, & in iudicio ſiſtendo liberatio contingit. l. ſi cum. in §. qui iniuriatum. ff. ſi quis caut. l. ſi mãdato. §. pen. ff. mand. Quò ſit, vt reus nondum conuictus, aut condemnatus infra dilationem, quę aſſignatur fideiuſſori pro denuò prętando reum, ſi moriatur, omnem pœnam euitat fideiuſſor, qui repræſentare, & in iuditio reum ſiſtere promiſit: nam talis fideiuſſio morte rei delinquentis expirat. l. defuncto. ff. de pub. iud. l. 2. & l. fi. C. ſi reus, vel accuſ. mort. fuerit. l. Senatus. in § ſi propter. ff. ad turpill. l. ſancimus. §. ſin autem. C. de fideiuſſ. l. ſi deceſſerit. vbi Iaſ. ff. qui ſatiſd. cogantur. Vinc. Hond. conſil. 1 1 1. num. 38. vol. 1.

4 Quod intellige modo non promiſerit fideiuſſor, & ſiſtere, & iudicatũ ſoluere. l. ſi vero in prin. vbi Iaſ. nu. 5. ff. qui ſatiſd. cogantur. † vt etiam ſi in 5
ſoluendo fideiuſſor fuerit moroſus. d. l. ſi mandato. in §. pen. ff. mand.

6 Secundus caſus eſt, † quando fideiuſſor ſe facturum, & curaturum promiſit, quod reum ſiſteret: nam ſi per obitum principalis, abſque ſuo facto res ad impoſſibile peruenerit, & ipſe omnem conatum adhibuit, vt reum ſiſtere faceret: etiam quod non adimpleat, liberatur. Socin. conſ. 288. vol. 2. Farin. in ſua prax. crim. q. 34 num. 16. diximus ſupra cap. 22.

7 Contraria tamen opinio, quod imo talis fideiuſſor non ſit liberatus, nec excuſetur tam ab intereſſe, quam à pęna eſt vera, & communis. Ruin. conſ. 67. vol. 4. Deci. conſ. 401. col. 2. Aym. conſ. 272. nu. 13. qui dicunt hoc indu-

indubitatum, quando in obligatione fideiuſſoria eſt dictum ſe velle curare, & facere omni excuſatione remota, ita quod faciendo poſſibilia, non excuſetur ſub obligatione ſui, ſuorũque hæredum & bonorum. ita Gerard. Mazzol. conſ. 24. num. 10. & 15. cum ſeqq. Pariſ. conſ. 110. nu. 26. vol. 1. Marſ. in rub. eo. nu. 178. Ferrat. caut. 43. qui ex Arret. dicit hanc opinionẽ communem, & in prax. ſeruandam Ceph conſ. 164. num. 24. & 25. lib. 2. Porr Imo. conſ. 5. nu. 12. & 13. Afflict. deciſ. 265. Marant. conſ. num. 6. cum ſeqq. & diſp. 7. Moſcatell. in prax. fideiuſſ. par. 1. modo 19. per totum. Ant. Gamb. deciſ. Luſit. 32. nu. 2. & 3.

Et prima opinio, quod fideiuſſor facta omni diligentia conatu, & poſſe excuſetur procedet, quando ſimpliciter eſt promiſſum præſentare, & ſiſtere abſq; illis alijs verbis, ita quod faciendo ſuum poſſe, non excuſetur ſub ſui, & ſuorum hæredum, & bonorum obligatione, vt adnotauimus ſupra in 1. par. ſect. 2. in preludijs. c. 3. nu. 60. & hac eadem ſect. d. 22. cap.

8 Tertius ſit caſus, † quando fideiuſſor promittit ſoluere omne, & totum id, quod apparebit ipſum debitorem debere collectis rationibus, & ſubducto calculo, nam ſi demum talis debitor moriatur rationibus non concluſis, & calculis non factis, dictus fideiuſſor non tenetur, ſed liberatus venit, vt de hoc caſu fuſius egimus ſupra in hac 2. par. ſect. 4. c. 16. & ſupra hac eadem ſect. c. 20. 21. & 22.

SVMMARIVM.

1 *Electione fideiuſsio expirat, vbi de exemplo.*

2 *Fideiuſſores ſex, ſi ego præſtare, & nominare teneor, ex quibus tu duos meliores eligere poſsis: certè per electionem illorum duorum per te factam, alij ueniunt liberati.*

3 *Electione unius ex pluribus confideiuſſoribus eiuſdem quantitatis à creditore facta, ſi dictus confideiuſſor electus totum, integrum, & ſolidum ſoluerit, alios fideiuſſores liberat, & maximè ſi in actu ſolutionis ſibi à creditore cedi iura non fecerit.*

4 *Electione debitoris, per creditorem facta, licet de iure antiquo fideiuſſor liberaretur, tamen hoc ſecus eſt de iure nouiſsimo.*

5 *Electione per creditorem facta vnius ex pluribus confideiuſſoribus, licet olim liberaretur debitor, tamen hoc hodie ſecus eſt.*

6 *Electione vnius ex pluribus reis debendi per creditorem facta, & acceptatione. ſolutione, vel litis conteſtatione ſubſequutis, ex parte dicti rei debendi electi, alter, ſeu alij correi debendi liberantur.*

7 *Creditor, qui pro ſuo credito inſimul fideiuſſores, & pignora accepit, per electionem fideiuſſorum, pignorum eidẽ venditio interdicitur, & è contra.*

8 *Intellige, modo pignora, uel fideiuſſores ſint ſufficientia, vel idonea.*

Electione fideiuſſio euaneſcit.

CAP. XLI.

1 Electione etiam reſoluitur fideiuſſio, exemplum, † Si tu mihi debes dare ſex fideiuſſores, † ex quibus ego
2 poſtea poſſim eligere duos meliores, & idoneores: certè per electionem illorum duorum ex illis ſex per me factã, illi quatuor veniunt liberati, ſi trui electionẽ. ñ ibidem not. ſi de leg. 1.

3 Hinc eſt, quod ſi vnus ex pluribus confideiuſſoribus eiuſdem quãtitatis à creditore electus totum debitum ſoluerit, huiuſmodi electio eſt in

Digitized by Google

cauſa, vt alios confideiuſſores liberet, in tantum quod talis fideiuſſor cadit ab omni repetitionis commodo, niſi in actu ſolutionis ſibi à creditore iura cedere fecerit. l. vt fideiuſſor. ff. de fideiuſſ. cuius contrarium eſt, ſi non totum, ſolidum, & integrum ab ipſo fideiuſſore fuerit ſolutum, ſed tantum pars: nam tali caſu reliqui confideiuſſores non liberantur, ſed integrum ius remanet creditori, donec ſolidum eidem ſolutum fuerit. l. fin. C. eod.

4 Hinc etiam fit: quod ſi à creditore debitor eligatur, per talem electionem, licet de iure antiquo fideiuſſor liberaretur. l. fi. C. de fideiuſſ. iut. tamen hoc ex conſtitutione Iuſtiniani, in d. l. fin. C. de fideiuſſ. hodie reperitur correctum.

5 Hinc pariter eſt, quod ſi creditor vnum ex fideiuſſoribus eligat, licet olim ex tali electione contingeret fideiuſſoribus liberatio, tamen hoc hodie ſecus eſt, ex conſtitutione Iuſtiniani. in d. l. fi. C. eo. Alciat. in l. creditores. nu. 24. C. de pact.

6 Hinc ſimiliter fit, † quod quando creditor plures reos debendi habet, & vnum ex ijs elegerit, qui hoc acceptauerit, & ſoluerit, vel etiam cum eo fuerit lis conteſtata, per talem electionem ſequutis, vel ſolutione, vel ad minus litis conteſtatione alter, ſeu alij liberantur, aliàs ſecus. l. reos. vbi Bart. Bald. & Salyc. C. de fideiuſſ. l. liberum. C. d. tit. l. creditores, C. de pact.

7 Hinc itidem reſultat, † quod ſi creditor pro eodem debito pignora, & fideiuſſores acceperit, per fideiuſſorum electionem, & acceptationem ſimpliciter factam, eidem venditio pignorum interdicitur. l. inter reos. §. creditor. ff. de fideiuſſoribus, & idē è contra per electionem pignorum, fideiuſſores liberantur.

8 † Modo pignora ſint ſufficientia, & idonea, & ad debiti quantitatem, & æſtimationem aſcendant: aliàs ſecus, quia tali caſu fideiuſſores non liberantur. l. inter creditorem. C. eo. l. 3. C. de diſtract. pigno. l. quamuis. C. de pigno. l. Græcè. §. & ſi creditor. ff. de pigno. l. 2. in fi. C. eod. de fideiuſſ.

SVMMARIVM.

1 *Paupertate tam debitoris, quàm fideiuſſor euaneſcit fideiuſſio.*

2 *Inopia medio tempore contingens in perſonam fideiuſſoris, vel fideiuſſorum, vel vni eorum liberat alios fideiuſſores, debitore nihilominus remanente obligato.*

3 *Qui nihil habet, nihil ab eo peti, & conſequi poteſt.*

4 *Paupertas vnius fideiuſſoris liberat alios, modo talis fideiuſſor docuerit plenè, & concludenter de eius inopia, & quod à facultatibus ceciderit ſolo fortunæ vitio, & ictu, & non culpa ſua.*

5 *Principalis debitor ſi medio tempore non ſoluendo fit: non per hoc liberatur eius fideiuſſor.*

6 *Creditor negligens in debito exigendo à debitore præmonitus & requiſitus non tantum fit ipſum debitorem verum etiam ſuum fideiuſſorem liberat.*

7 *Fideiuſſori inopi permiſſum eſt bona debitoris ſui uendere ipſo inſcio, & in conſulto, & creditori ſatisfacere.*

8 *Debitor principalis ſi medio tempore decoctus euadat, ex eius inopia fideiuſſores per eum præſtiti non liberantur.*

CAP.

CAP. XLII.

1 INopia † tam fideiuſſoris, quam etiam debitoris, & principalis rei debendi pariter obligatio fideiuſſoria
2 finitur. † Et primo quod inopia medio tempore contingens in perſonam fideiuſſoris, vel fideiuſſorum, vel vni eorum, eo quia calamitas inſignis acciderit, quod liberentur fideiuſſores debitore nihilominus obligato remanente iura ſunt clara. tex. in l. ſi ab arbitro, in §. 1. ff. qui ſatiſd. cog. l. 3. in §.
3 fin. & l. 4. ff. ut in poſſ. leg. † nam qui nihil habet, nihil ab eo peti, & recipi poteſt. l. nam is nullum ff. de dolo. c. cũ tu. de uſur. Birt. in l. ſi uniuerſa, C. de legat. qui dicit, *mal dà, chi non hà*.
4 Hæc intellige, † & declara, modo talis fideiuſſor plenè, ac concludenter ſuam inopiam probet, & inſimul oſtẽdat, quod à facultatibus ceciderit ſolo fortunæ uitio, & ictu, & nõ culpa ſua. Bald. in c. q uæ in Eccleſiarum nu. 3. de conſtit. Maſcard. de probatio. concluſ. 1154. num. 5. & 6.
5 Secus tamen † ſe habent præmiſſa, ſi reus debendi medio tempore non ſoluendo fiat: nam huius inopia fideiuſſorem non liberat: ſed quandocunque talis fideiuſſor conueniri poteſt. §. fi. inſt. de replicat. l. Titius. ff. de procuratoribus.
6 Sed quid † ſi creditor fuerit negligens in exigẽdo debito, & de hoc fuerit præmonitus, & requiſitus à fideiuſſoribus, qui videbant debitorem facultatibus labi, & vergere ad inopiam, an tali caſu fideiuſſores liberentur? de hoc diximus ſupra hac eadem ſectio. c. 17. & c. 23. & ponit Anton. Hering. tract. de fideiuſſ. cap. 20 §. 15. nu. 8. cum ſeq. ubi huiuſmodi articulum ad partes diſputat.
7 Iterum, † numquid fideiuſſori propter impotentiam, & paupertatem licitum ſit bona debitoris vendere, dicto debitore inſcio, & inconſulto, & creditori ſatisfacere, pariter de hoc egimus ſupra hac ead. 2. part. c. 30.
8 Amplius, † quid ſi reus medio tempore non ſoluẽdo fiat, an tali caſu eius inopia fideiuſſores liberet. Et quod in tali facti contingentia fideiuſſores nõ aliter liberentur, ſed quandocunque conueniri poſſint iura ſunt clara tex. in §. fi. inſt. de replicat. & in l. Titius. 76. ff. de procur. aduertit. Ant. Hering. de fid. c. 16. & c. 20. §. 15. nu 7. & latè poſuimus ſupra ſect. 7.

SUMMARIUM.

1 *Fideiuſſor ob uim, corporiſque cruciatum, minaſque capitales, ut etiam ob mortis, aliumque in uirum conſtantem cadentem metum præſtitus, à fideiuſſione per eum data non ligatur.*
2 *Vi, metu, & minis geſta nullius ſunt roboris.*
3 *Reus incarceratus ſi dat fideiuſſores, dicti fideiuſſores non aliter obligantur.*
4 *Dummodo metu fideiuſſerint.*
5 *Fideiuſſores pro relaxatione à carceribus præſtiti, modo coacti id egerint non obligantur.*
6 *Debitor per iniuriam, uim compulſiuã, uel expulſiuam, aut metum ab alio exactus, nõ tantum ipſe non tenetur, uerum etiam nec eius fideiuſſores.*

Metu, vi, & corporis cruciatu.

CAP. XLIII.

1 FIdeiuſſor † ſi ad fideiubendum aſtrictus fuerit, vel ob mortis, & alium inconſtantem hominem cadẽtem metum vt etiam ob vim, corporiſq; cruciatum, nec non ob minas ca-

pitales, & ita iuſtificatum fuerit fide-
iuſſorem fideiuſſiſſe, oppoſitũ, ac de-
claratum, tunc eius fideiuſſio vti nul-
la fideiubentem non ligat l. 2. l. ſi do-
nationis, & l. fi. C. de his, quæ vi, met.
ca. Natt. conſ. 50. num. 2. vol. 1. de eo
2 † enim quod vi, metusq. cauſa geſtũ
eſt nulla habet ratio. l. 1. ff. qđ met. ca.
3 Et ideo ſi reus † per metum fuerit
conſtitutus in carceribus, & fideiuſſo-
rem volentem dederit, attamen talis
fideiuſſor obligatus non extitit. quod
4 intellige † ſi ſolus fideiuſſor metu ac-
ceſſerit, non etiam reus, nam tunc ſo-
lus fideiuſſor liberatur. l. item, §. La-
beo. ff. de met. cauſ.
5 Idem † eſt in fideiuſſore accedente
pro rei relaxatione: qui nec ad ſiſten-
dum, nec ad pęnã tenetur modo me-
tu adhibitus fuerit. Afflict. deciſ. 9.
Farin. in prax. tit. de carcer. & carcer.
q. 34. per totum.
6 Pari ratione † dicendum eſt de de-
bitore exacto ab alio per iniuriã, vim
cõpulſiuam, vel expulſiuam, aut me-
tum: nam, & ipſum liberati à nexu
ſui crediti vnà cum fideiuſſore per eũ
præſtito, firmarunt Menoch. de ar-
bitr. caſ. 137. & in poſſeſſ. in remed. l.
extat. ff. quod vi, aut clam. Dilect. de
act. teſt. tit. 6 caut. 12. Couar. var. lib.
3. c. 16. num. 7.

S V M M A R I V M.

1 Termini appoſitione, & conditionis non purificatione fideiuſſio inutilis redditur.

2 Fideiuſſio ad tempus limitatum, vt etiã ſub conditione facta adueniente dicto tempore, & non purificata dicta conditione inefficax fit.

3 Fideiuſſor ſub conditione impoſſibili obligatus non tenetur.

4 Idẽ quãdo ſub conditione ſemel expleta.

5 Eodem modo, quando ſub conditione cuius euentus ſuperfluus eſt.

6 Conditionis honeſtæ, & poſſibilis exiſtentia, & cuius dies nondum ceſſerit, & venerit, & cuius euentus expectandus eſt: fideiuſſio (cum interim inutilis reddatur) expirare dicitur. Non eſt tamen per hoc, quod interim fideiuſſor non remaneat obligatus.

Temporis præfinitione, & non exi-
ſtentia conditionis.

C A P. X L I I I I.

1 TErmini † pręfixione, & non exi-
ſtentia cõditionis fideiuſſio eua-
neſcit. Marſ. rub. eo. nu. 141. Deci. cõſ.
93. col. 2. Neuiz. conſ. 51. nu. 28. exem
2 plum, † quando ad tempus longum,
vel breue, vt etiam quando ad vitam
fideiuſſoris, vel debitoris fideiuſſio li-
mitatè præſtita fuerit. Vt pariter, quá-
do ſub conditione. Nam finito tem-
pore conſtituto, vel non purificata
conditione fideiuſſio reſoluitur l. fi-
deiuſſor, & l. fi. ff. manda. l. ſi fideiuſ-
ſor. C. de fideiuſſ. l. tutor. ff de fideiuſ.
Iaſ. in l. 2 in §. ſi quis, num. 8. ff. ſi quis
caut. Carp. ad Stat. Mediol. par. 1. cap.
45. nu. 13. Valent. Franc. de fideiuſſ.
cap. 6. num. 129. & 130 Marian. Soci.
conſ. 273. nu. 3. verſic. ex quibus etiã,
& nu. 8. verſic. & hoc maximè vol. 2.
Bartol. Soci. conſ. 62. per totum vol.
2. vbi dicunt, quod ſi fideiuſſores fi-
deiuſſerint ſub conditione, eaque non
purificata, non tenentur per l. cedere
diem. ff. de verb. ſignif.
3 Hoc extende † ad códitionem im-
poſſibilem. & ratio eſt, quia impoſſi-
bilis conditio omnem cõtractum vi-
tiat. l. non ſolum. ff. de act. & obl. l. ſi
ſub impoſſibili. ff. de fideiuſſ. & hoc
ſpectu fideiuſſores ſub tali impoſſibi-

4 ſi conditione nó tenentur. † Idem eſt in conditione ſemel expleta, quæ amplius expleri non poteſt l. ſi ita fuerit in princ. verſ. nec enim. ff. de man. te-
5 ſtamento. pari ratione † concludendum eſt de conditione illa, cuius euẽtus nihil operatur, nam & de ea nulla habetur ratio Bart. in l. ſi quis ita ſcripſerit. ff. de hæred. inſti.

6 Declara tamen, & intellige præcedentem ampliationem, quod exiſtentia conditionis fideiuſſio ceſſet in cõditione honeſta, & poſſibili, & cuius dies non ceſſit, nec venit, & cuius euẽtus expectandus eſt, nam interim fideiuſſor omnino obligatus remanet. Alex. conſil. 41. in fin. volum. 6. Hypolit. Rimin. inter conſil. crim. Ziletti conſ. 82. nu. 7. vol. 2.

Multa alia vide ſupra hac eadem ſect. cap. 14.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſio finita inſtantia, ad quam datus eſt fideiuſſor, expirat.*

2 *Fideiuſſor in prima inſtantia datus, & acceptus, in ſecunda, & cauſa appellationis non tenetur.*

3 *Prima inſtantia, & ſecunda dicuntur cauſæ diuerſæ.*

Concluſio quod per expirationem primæ inſtantiæ expiret fideiuſſio in multis caſibus non procedit.

4 *Primo quando eſt ita à principio conuẽtum, quod fideiuſſor etiam in ſecunda inſtantia teneatur.*

5 *Secundo, quando fideiuſsio eſt concepta expreſſa certa iudicis perſona.*

6 *Tertio, in fideiuſſore de iudicio ſiſti, & iudicatum ſoluendo, qui ad omnem cõdemnationem tenetur.*

7 *Quarto, quando verba fideiuſsionis ſunt ad modum generalia vniuerſalia, & prægnantia.*

8 *Quinto, quando aliæ ſententiæ ſunt cõformes primæ.*

9 *Sexto, quando fideiuſſor rem de qua controuertitur tenet, & poſsidet, & reſpectu rei ſe obligauit.*

10 *Septimo in fideiuſſore de re non barattanda, uel deterioranda, ſed de ea reſtituenda abſque procraſtinatione in caſum victoriæ.*

Inſtantiæ peremptione, & deſertione.

CAP. XLV.

1 Finita inſtantia, † ad quam datus eſt fideiuſſor, etiam obligatio fideiuſſoria finiri dicitur, l. Græcè. §. & poſt. ff. de fideiuſſ. vbi Bart. l. 2. ff iud. ſol. Marſil rub. co. nu. 108. & 109. & ſing. 313. Gerard. Mazzol. conſil. 96. num. 25. Aug. Beroi. conſil. 14 num. 6. volum. 3. Anch. Regi. quæſt. 15. num. 16. lib 3. Steph. Bertrand. conſil. 171. num. 5. volum. 1. Afin. in prax. iud. §. 2. c. 13. num. 33. & 34. Menoch. conſ. 212. num. 21. lib. 3. Carp. ad Stat. Mediol. par. 1. cap. 44. num. 68. & cap. 3. num. 88. cum alijs congeſtis per Anto. Heringer. in ſuo tract. de fideiuſſ. cap 20 §. 20. num. 1. cum ſeqq.

2 Hinc eſt, † quod fideiuſſor datus, & acceptus in prima inſtantia, & cauſa principali non tenetur in ſecunda.
3 & cauſa appellationis, † cum ſint cauſæ diuerſæ, vt latè diximus in hac ſecunda part. principali ſect. 5. cap. 2. num. 5. & firmat Anton. Heringer. d. cap. 20. §. 20. num. 4. qui innumeros congerit, & dicit hanc opinionem communem.

4 Limitatur † tamen multis modis præſens enunciatum, & primo, quando à principio eſt expreſsè actũ, quod etiam in cauſa appellationis, & ſecun-

da

da inſtantia fideiuſſor teneatur, l.cum apud in fin. & ibi Bal.ff.iud. ſol.Gabr. conſ.35.num.6.Ant.Hering.qui alios refert.d.c.20.§.20.nu.14.

5 Limit. 2.† quando ſtipulatio fideiuſſoria in certam iudicis perſonam eſt concepta. Anton.Hering. dicto §.20. num.16.

6 Limit. 3.† quando fideiuſſor in ſimul in prima inſtantia datus eſt de ſiſtendo, & iudicatum ſoluendo: tali enim caſu etiam in cauſa appellationis, & ad omnem condemnationem tenetur.Moſcatel.in prax.fideiuſſ. p.1. modo 12.num.11. & infra.

7 Limi.4. † quando verba fideiuſſionis ſunt admodum generalia, vniuerſalia, & prægnantia. Arret.in §.1.inſt. de ſatiſd.Grat.reſp.34.num.5. lib 2.

8 Lim.quinto, † quando aliæ ſententiæ ſunt conformes primæ: tunc enim etiam vltra primam ſententiam, teneri fideiuſſorem voluere. Bald.in l.Iulianus. ff. qui ſatiſd.cog. Grat. d.reſp. 34. nu.7. qui hãc opinionem multum æquam appellat: inquiens, quod aliàs eſſet in facultate rei, & fideiuſſoris euadere promiſſionem de iudicatum ſoluendo per interpretationem appellationis.

9 Lim.ſexto, quod fideiuſſor rem teneret, & poſſideret, de qua eſſet controuerſia, & reſpectu rei ſe obligaſſet: tali enim caſu tenetur fideiuſſor ad iudicati ſolutionem in quacunque inſtantia.Gab.conſ.53.nu.7. & 8.

10 Lim. ſeptimo, † quando quis fideiuſſor extitit in prima inſtantia de re non barattanda, vel deterioranda, ſed eam reſtituendo abſq; aliqua procraſtinatione in caſum victoriæ. Bald. in l.ſi fideiuſſor.in §.ſi ſatiſdatum, ff.qui ſatiſd.cog. Io.Bern.Moſc. in ſua prax. fideiuſ.p.1.mod.17.nu.19.& 20.

Et multas alias limitationes, vide ſupra in 1.p.principali. ſect.2. in prælud.c.1.nu.44. cum ſeqq. & in ſpecie. num.56. cum ſeq. & c.3.nu.22. cum ſeqq. & etiam num 36. cum alijs numeris ſeqq.

SVMMARIVM.

1 *Nullitate, & inualiditate contractus, negocij, vel iudicij, fideiuſſio finitur, & fideiuſſores dati ad nihilum tenentur.*

2 *Intellige, quando nullitas à principio interuenit: ſecus ſi ex poſt facto.*

Nullitate actus, & diſpoſitionis.

CAP. XLVI.

1 OPpoſitione, † & declaratione nullitatis, ac inualiditatis contractus, vel negocij, pro quo quis fideiuſſit: ſubſequutis, etiam fideiuſſoria obligatio ſoluitur, & ſic fideiuſſores liberati veniunt. l. cum l. & l. ſi à reo. in §. fin. ff.de fideiuſſ. in puncto l. ſi ſeruus.9. ff. ſi quis caut. l.ſi ſponſus. §.ſi vxor.ff.de dona. inter vir.& vxor. l.cum principalis. ff.de reg.iur. l. eius qui. in §.quod ſi ſtipulatus, vbi Alex. & Dec.nu.5. ff.ſi cert. pet.Aym.conſ. 282.nu.1.& 3.Marſil.rub.eo.nu.350. Ant. Hering. in ſuo tract. de fideiuſſ. c.20.§.22.nu.1.2.& 3. & melius cap. 10.num.18. cum ſeqq.

2 Declara, † ſi à principio nullitas contractus interuenit, aliàs ſecus, ſi ex poſt facto. Ioan.Bernard. Moſcat. in ſua prax. fideiuſſ. lib.5. cap.65. qui dicit ità tenuiſſe. Rot. Rom. & diximus ſupra in hac ſecunda part. ſect io. 8.cap.1.& 56. & bene in hac 2. part. ſect 1 cap.5.

SVMMARIVM.

1 *Cautiones de iudicio ſiſti, & de repræſentando per citationem, ſpontaneam comparitionem, exhibitionem, & præſentationem terminantur.*

2 *Fideiuſſor ſimpliciter promittẽs aliquem in iudicio ſiſtere, vel præſentare, ſi ſemel in iudicium iuerit, fideiuſſor amplius non tenetur.*

Citatione, & ſpontanea comparatione.

CAP. XLVII.

1 Citatione, † ſpontanea comparitione, exhibitione, ac præſentatione, cautio de iudicio ſiſti, & repræſentando terminantur: exemplum.
2 † Si fideiuſſor ſimpliciter promiſit aliquem in iudicio ſiſtere, & præſentare, & reus ille ſemel fuerit ad iudiciũ citatus, & ſpontè ſua iuerit, & ſe in iudicio præſentauerit. nam tali caſu fideiuſſor liberatus erit. Bart. in l. ſi quis reum nu. 2. ff. de cuſtod. reor. Ang. in l. Græcè. in §. & poſt. ff. de fidei. Crott. conſ. 411. num. 145. lib. 3. Crem. ſing. 11. Menoch. conſ. 212. num. 18. lib. 3. Valent. Franc. de fideiuſſ. c. 6. nu 116. cum ſeqq. diximus ſupra proximè hac ead. ſect. c. 19.

SVMMARIVM.

1 *Arrogatione obligatio fideiuſſoria finitur.*

2 *Creditor ſi debitorem, fideiuſſorem, vel eius hæredem arrogat, reſoluitur fideiuſſio.*

3 *Creditor, ſi debitorem arrogat, ideo liberatur à debito, quia arrogatus eius iuri, qui eũ arrogauit, ſubijcitur cum omnibus ſuis bonis.*

4 *Creditor, ſi debitorem arrogat, & debitor, & fideiuſſor liberantur: ſecus verò ſi fideiuſſorem, quia tantum fideiuſſor, & non debitor liberatur.*

Arrogatione.

CAP. XLVIII.

1 Arrogatione † obligatio fideiuſſoria finitur: exemplum. Si
2 creditor debitorem, fideiuſſorem, vel
3 eius hæredem arroget, † & quod creditor, ſi debitorem arroget, quod debitor liberetur ea eſt ratio, quia non ſolum cum eo iudicium completum eſt, ſed etiam obligatio ſoluitur, cum arrogatus eius iuri, qui eum arrogauit, ſubijciatur cum omnibus bonis. l. 2. §. penult. ff. de cap. diminut. l. ſi à me fuerit. ff. de iudic. l. ſi pater. ff. de adopt. l. ſi quis. ff. de pecul. leg. l. ſi tuo. ff. de ſolut.

4 Verum aduertendum eſt, † quod ſi creditor debitorem arroget, & debitor, & fideiuſſor liberatur. Sed ſecus eſt, ſi ſolus fideiuſſor arrogetur: tunc enim liberatio fideiuſſore non liberatur debitor: videtur enim arrogatio hæc cum liberatione legata, & confuſione cõmune habere. l. 2. & l. ſi damnatus. ff. de lib. leg. l. hæres §. quod ſi ſtipulor, verſ. quid ſi idem, & §. fin. & l. Granius. in ſi. principij. ff. de fid. l. in omnibus. ff. de ſolut. Anton. Hering. tract. de fideiuſſ. c. 20. §. 24.

SVMMARIVM.

1 *Pœnitentia, & voluntatis mutatione finitur fideiuſſio, idque multis modis accidit.*

2 *Primo, quando tantum adfuit tractatus, quod quis fideiubeat.*

Secundo, quando quis cauſa honoris adulatoriè, iactatoriè, & iocoſè ſe fideiuſſurum promiſit, ibid. nu. 6.

Tertio,

Tertio, quando quis à principio ſe fideiuſſurum promiſit, & ſtatim antequam ſtipuletur fideiuſſio, cum de tali promiſſione pœnituit: nam tali caſu, ſi debitoris non intereſt, cum pœnitere licet. ibid. nu. 8.

3 *Multa tractantur, quæ non concluduntur, ac fiunt.*

4 *Colloquia, & tractatus non eſt ſatis probare, niſi probetur concluſio.*

5 *In concluſione contractus tota vis conſiſtit.*

7 *Verba honoris cauſa iactatoria, & adulatoria, ac ad placentiam dicta non obligant.*

9 *Pœnitentia, & mutatio voluntatis potiſſimum in quatuor caſibus denegantur.*

Pœnitentia.

CAP. XLIX.

1 Pœnitentia, † & voluntatis mutatione re adhuc integra fideiuſſio eſſe deſijt, idq; multis modis contingit.

2 Primo, † quando tãtum adfuit tractatus, quod quis fideiubeat: nam interim iſtum talem pœnitere poteſt:
3 † cum multa tractentur, quæ non fiũt, & concluduntur. l. 1. §. 1. ff. de verbor. oblig. l. ſciẽdum. §. edictum. ff. de edil.
4 edict. Viu. deciſ. 343. num. 8. † Et ideo nõ eſt ſatis colloquia, & tractatus probare, niſi etiã probetur concluſio. Bal. in l. multum intereſt. num. 2. C. ſi quis alt. vel ſibi Alex. conſ. 88. nu. 5. vol. 4. Rom. conſ. 423. num. 12. & ſing. 368. Anguiſ. conſil. 14. in materia contra-
5 ctuum. num. 4. † Tota enim vis contractus in concluſione conſiſtit. Bald. in l. cum allegas. C. de vſur. & in l. ſi voluntate. C. de reſcin. vend. & in d. l. multum intereſt. C. ſi quis alt. vel ſibi.

Idem pariter concludendum eſt,
6 † quando quis honoris cauſa adulatoriè, iactatoriè, & iocosè promiſit ſe fideiuſſurum: nam, & tali caſu pœnitentiæ locus datur, & præſertim re adhuc integra. l. fin. ff. de act. & oblig. gl. in l. dolo malo. ff. de ſeru. corrup. Caſ-
7 ſan. conſ. 52. nu. 5. Verba † enim honoris cauſa, iactatoria, adulatoria, & (vt dicitur) ad complacentiam dicta non obligant. c. cum veniſſet. de inſtit.
8 Tertio † etiam in fideiuſſione cadit pœnitentia, quando à principio fideiuſſor ſe fideiuſſurum promiſit, & ſtatim antequam ſtipularetur fideiuſſio, eum de tali promiſſione pœnituit: tali enim caſu, ſi debitoris non intereſt, eum pœnitere licet. l. ſi quis in §. mandatum. ff. mãd. l. ſi procurator. §. mandaſti. ff. eo. l. 1. §. ſed ego quæro. ff. quod iuſ. Secus ſi eius intereſt, & res non eſt amplius integra.
9 Et aduertendum, † quod pœnitentia, & mutatio voluntatis potiſſimum in quatuor caſibus denegantur.

Primo, quando is, qui conſentit alteri obligatus eſt.

Secundo, quando alteri eſt ius quæſitum.

Tertio, quando res non eſt integra.

Quarto, quando volũtas trahit ſecum executionem. Bald. Ang. Caſtr. Imol. & Alex. in l. ſi cum dotem. §. eo autem tempore. ff. ſol. matrim. & nos de his fuſius egimus in noſtro Tract. de variat. vbi cumulauimus caſus, in quibus variare licet, & in quibus non.

SVMMARIVM.

1 *Cautiones de iudicio ſiſti, & iudicatum ſoluendo præſtitæ coram vno iudice non porriguntur ad alium, ſeu alios.*

2 *Etiam, quod ſint ſucceſſores in officio.*

3 Modo

3 *Modo tamen ſit expreſſum proprium nomen iudicis.*

4 *Mutatione iudicis expirat fideiuſſio de iudicio ſiſti.*

5 *Mutatione rei, perſonæ, & actionis an, & quando finiatur fideiuſſio, remiſſiuè.*

Mutatione iudicis.

C A P. L.

1 FIdeiuſſiones de iudicio ſiſti, & iudicatum ſoluendo præſtitæ coram vno iudice non porriguntur ad
2 alium, ſeu alios: etiam † quod ſint ſuc-
3 ceſſores in officio, † vbi eſt expreſſum
4 proprium nomen iudicis, & ſic mutatione iudicis expirant, diximus ſupra in 1. part. principali. ſect. 2. in prælud. c. 1. nu. 80. & infra, & ſupra hac ead. ſect. cap. 26. & latè dictum hoc proſequitur Anton. Hering. in ſuo tractat. de fideiuſſ. cap. 20. §. 26. & per totum,
5 qui num. 9. inquit, † quid per mutationem perſonæ, rei, & actionis?

S V M M A R I V M.

1 *Donatio facta per creditorem, fideiuſſori operatur fideiuſſoris liberationem.*

2 *Creditor donans, & remittens omnem actionem, & ius, quod ſi competebat contra fideiuſſorem, fideiuſſionem etiam voluiſſe extinguere cenſendum eſt.*

3 *Donatio remiſſioni adæquatur.*

4 *Donatio eodem modo à debito liberat, quo ſolutio.*

5 *Donatione finitur Fideiuſſio, quando una cum donatione concurrit reſtitutio inſtrumenti obligationis fideiuſſoriæ.*

Donatione creditoris fideiuſſori facta.

C A P. L I.

1 DOnatione creditoris fideiuſſorē liberati, obligationem fideiuſſoriam reſolui in iure pronunciatum,
2 ſatis vulgatū eſt: exemplum ſit: † Si creditor ſimpliciter, ac principaliter donando, vel etiam ex cauſa remunerationis omnem actionem, & ius ſibi contra fideiuſſorem competentem eidem remiſerit, & condonauerit. l. idē. in §. ſi cum ll. ſeq. & l. ſi verò in princ. ff. mand. Hyppolit. in rubr. eo. nu. 312.
3 † Nam donatio remiſſioni adæquetur. l. ſi quis. ff. de nouat. l. ſed ſi vnus.
4 in §. planè. ff. de iniur. † Eodem modo donatio à debito liberat, ac facit ſolutio. l. 4. in §. 1. ff. de pecul. l. ſi maiores. & l. cum donationis. C. de tranſactio. l. cum hi ſtatus. §. ſiue autem. ff. de donat. inter vir. & vx.

5 Et hæc ſunt indubitata, † quando vnà cum donatione concurrit inſtrumenti obligationis traditio, & reſtitutio à creditore fideiuſſori facta. L. Labeo. in §. 1. ff de pact. l. creditorem. C. de remiſſ. pign. Ant. Hering. de fideiuſſ. cap. 20. §. 28. num. 4.

S V M M A R I V M.

1 *Maritus ante dotis promiſſionem, fideiuſſor mulieris exiſtens, per conſtitutionem, & ſtipulationem dotis poſt modum ſubſequutam, à dicta fideiuſſione liberatur.*

2 *Maritus conſtante matrimonio, eſt dominus dotis.*

3 *Immo omnia iura uxoris tranſeunt in dictum uirum.*

4 *Plus dicto tempore durante, uxor non tantum ſe ipſam, uerumetiam omnia ſua committit uiro.*

Mari-

Matrimonij interuentu.

CAP. LII.

1 SI vxor viro † per antea eidem fideiuſſori dotem promiſerit ex tali dotis promiſſione, ſtipulatione, ac conſtitutione, vir fideiuſſor, & debitor ante matrimonium dictæ mulieri liberatur. l. Iulianus in princ. ff. mand.
2 & ratio eſt, † quia maritus ſubſequuto matrimonio, dominus dotis efficitur. l. dotis. ff. ſol. mat. l. doce. C. de rei véd.
3 l. ſi prædium. d. tit. & † ſic omnia iura in maritum tranſeunt : cum mulier
4 non tantum ſe ipſam : † verumetiam omnia ſua cõmittat marito. l. aſſidui. C. qui pot. in pig. hab. l. hac lege. C. de pact. cõuent. Vnde cauſa omnium dominus efficiatur, meritò ſi à dicta fideiuſſione liberetur, aliàs ſibi ipſi ſolueret, quod à l. vetatur.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſor fideiuſſione perfecta in furorem incidens à fideiuſſionis nexibus non liberatur.*
2 *Semel viriliter geſta durant, etiam quod deuenerint ad eum caſum, à quo incipere non potuerunt.*
3 *Modo id culpa & facto vnius ex contrahentibus non contigerit.*
4 *Caſus ſuperueniens, & in vnius ex paciſcentibus perſonam cadens, non vitiat actum, etiam ſi à principio impediuiſ.t.*

Furore.

CAP. LIII.

1 FIdeiuſſor † in furorem incidens poſt fideiuſſionem præſtitam ex
2 hoc à fideiuſſione non liberatur : † nã quæ ſemel viriliter geſta ſunt durant, licet deuenerit ad eũ caſum, à quo in-
3 cipere non potuerunt : † modo culpa, & facto vnius ex contrahentib. id non cõtingerit. l. in ambiguis. §. 1. vbi Dec. Cagn. & alij. ff. de reg. iur. ~. factum legitimè, vbi Dyn. de reg. iur. in 6. l. ſancimus. verſ. non enim debet. C. de ad-
4 min. tut. † Caſus enim ſuperueniens, & in vnius ex paciſcentibus perſonam cadens, non vitiat actum, etiam ſi ab initio impediret. vulg. l. patre furioſo. ff. de his, qui ſunt ſui, vel alien. iur. ſecus ſi tempore, quo fuit fideiuſſio præſtita, fideiuſſoriam in perpetuum furorem incidiſſet: alia ponuntur ſect. 8. cap. 8. in hac 2. part.

Proteſtatione.

CAP. LIV.

PRoteſtatio, quando præſeruet fideiuſſorem ab obligatione fideiuſſoria, & ab ea ipſum liberatum reddat, diximus ſupra in hac 2. part. ſect. 4. cap. 11.

SVMMARIVM.

1 *Oblatione æquè idonei fideiuſſoris non liberatur primus iam datus.*
2 *Et maximè, quando primus fuit à creditore acceptatus, & ſic adhuc re non integra : ſecus ſi non fuerit acceptatus & res ſit adhuc integra, quia tali caſu debitor dando alium æquè idoneum debet admitti, & recipi.*
3 *Intellige, modo in debitore non cadat vitium moræ & non ſimus in promiſſione iurata.*

Oblatione æquè idonei fideiuſſoris.

CAP. LV.

1 PRo reſolutione huius caſus opus eſt diſtinctione.

Primo

Primo aut fideiuſſor eſt ſimpliciter promiſſus: ſed adhuc à creditore non acceptatus, & tunc cum res ſit adhuc integra poteſt alius æquè idoneus dari, & creditor illum recipere cogitur.

2 † Declara nõ interueniente mora debitoris eo, quia ſit defunctus, & fideiubere recuſauerit iam promiſſus fideiuſſor, vt etiam ſi nõ ſumus in promiſſione iurata, aliàs ſecus: non tali caſu fideiuſſor offerendo alium æquè idoneum non auditur l. qui aut. §. ſed, & ſi quis, vbi Bald. ff. de conſt. pecun. l. illud, in verbo, ſed vt fideiuſſores. ff. quod met. cauſa l. Labeo. §. fi. ff. de arbit. Iaſ. conſ. 41. num. 2. lib. 3. Marſil. rub. eod. num. 213. Anton. Gomez de contract. c. 13. nu. 3. Pinell. in l. 1. p. 2. c. 1. nu. 23. C. de reſcind. vend. Carp. ad Stat. Mediol. p. 1. c. 45. num. 27.

3 Aut, & ſecundo quis fideiuſſit pro debito liquido: & eſt non tantum pro dicto debito fideiuſſor promiſſus: verum etiam datus, & acceptus, & tali caſu debitor offerendo aliũ æquè idoneum eius petitio debet reijci, etiam ſi fideiuſſor oblatus non tantum ſit æquè idoneus: verum etiam magis l. ſi mandatu meo, in §. item ſi. ff. mand. Bald Caſtr. Alex. & Deci. in l. ſi pater. C. de collat. vbi Purp. num. 6. & 8 Iaſ. in l. 2. ff. ſolut. matrim. in l. qui Romæ. num. 29 ff. de verb. oblig. in l. 2. §. mutui. num. 4. ff. ſi cert. pet. & conſil. 203. num. 2. lib. 3. Afini. de execut. §. 7. nu. 168. Carp. ad Stat. Mediol. pat. 1. c 44. num. 64. & c. 413. num. 35. Deci. in l. plus cautionis, nu. 4. vbi Cagn. nu. 7. ff. de reg. iur. dicunt communem Afflict. ad conſt. Reg. rubr. 15. nu. 3. Vincent. Cattocc. deciſ. 4. num. 5. Eman. Suarez in commun. opin. in littera F. num. 155. & 156. Vincent. de Franc. deciſ. 202. num. 1. licet huiuſmodi diſtinctioni cõtradicant Valent. Franc. tract. de fideiuſſ. c. 4. concl. 6. nu. 138. vt refert Anton. Hering. d. tract. de fideiuſſ. c. 20. §. 37. nu. 7. qui circa iſtum caſum multa alia addit, & nos plenè de hoc tractauimus in hac 2. part. ſect. 7. cap. 5.

Debitore vltra dimidiam iuſti prætij decepto, eius fideiuſſores liberantur.

CAP. LVI.

SI debitor vltra dimidiam iuſti pretij deceptus fuerit, vtaturque pro reſciſſione, venditionis contractus remedio l. 2. C. de reſcin. vend. dicto cõtractu venditionis per eum annullato in vim dicti benefici: fideiuſſores ipſius ope exceptionis veniunt liberati. l. exceptiones, in §. 1. ff. de exceptio. Marſil. rub. eod. de fidei. nu. 276. benè Pinell. in l. 2. part. 2. c. 3. num. 43. C. de reſcind. vendit. Eman. Suarez in ſuo theſauro com. opin. ſub littera F. nu. 148 Valent. Franc. in ſuo tract. de fideiuſſ. c. 3. nu. 34. & c. 6. nu. 114. diximus infra c. 62. hac eadem ſect.

Fideiuſſor, qui diù ſtetit in fideiuſſione poteſt liberationem petere, & conſequi.

CAP. LVII.

FIdeiuſſor poteſt petere, & conſequi eximitionem, & liberationẽ à fideiuſſione per eum præſtita, puta ſi diù in fideiuſsione ſteterit: & in multis alijs caſibus, quos latè proſequuti fuimus ſupra in hac 2. part. ſect. 5. c. 3. quibus adde Valent. Franc. de fideiuſ. c. 6. num. 83.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Ex datione alicuius rei in ſolutum, dicta re demum euicta fideiuſſoris liberatio non contingit, licet non nulli contrarium tenuerint.*

Fideiuſſor non cenſetur liberatus, ſi debitor dedit creditori in ſolutum aliquam rem, quæ demum dicti creditori euicta fuerit.

CAP. LVIII.

1 INſuper quærunt DD. an ſi debitor dederit creditori aliquam rem in ſolutum, quæ poſt modũ à dicto creditore fuerit euicta, & auocata, tali caſu fideiuſſor veniat liberatus, vel potius obligatus remaneat? Et ipſum obligatũ nihilominus remanere, volunt Specul. tit. de fideiuſſ. §. 1. in fin. Marſ. rubr. eo. q. 58. num. 372. Bertaz. de clauſ. clauſula 41. glo. 7. nu. 6. diximus ſuperius cap. 1. ampl. 1. & caſ. 6. vbi ex Surd. conſ. 145. num. 43. vol. 1. contrarium firmauimus.

SVMMARIVM.

1 *Liberato uno ex fideiuſſoribus, nihilominus alij remanent obligati.*

2 *In contractibus uno ex correis debendi liberato, cæteri obligati remanent.*

3 *Intellige ſi in ſolidum, ſecus ſi in uiriles, & pro rata ſit concepta obligatio.*

An liberato vno ex fideiuſſoribus, cæteri obligati remanent.

CAP. LIX.

1 TRigeſimoſecundo, ſucceſſiuè in hac vtiliſſima materia per Doctores quæritur, an liberato vno ex fideiuſſoribus remaneant obligati cęteri, & quod alij non cenſeantur liberati, ſed omnino obligati remaneant faciunt. l. eandem in §. 1. ff. de duob. reis l. ab omnibus. vbi gloſ. & Bart. nu. 2. ff. de leg. 1. l. ſi ſtipulatus eſſes, in §. ſi ex duobus, vbi Bart. & omnes. ff. eod. Socin. Sen. conſ. 18. num. 15. volum. 1.
2 † regulariter enim in contractibus liberato vno ex correis debendi, cæteri remanent obligati. Bart. in d. l. ab omnibus num. 2. & cum hac diſtinctione eſt intelligendus Surd. deciſ. 229. nu-
3 mero 20 & 21. dum vult, † quod ſolutio facta per vnum ex pluribus reis debendi liberet alios, vt intelligatur quando vnuſquiſque non pro virili, & rata, obligatus fuerit, ſed in ſolidũ, diximus in tract. de ſolutio. c. 25.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſor ſemel liberatus, ſemper durat liberatus.*

2 *Fideiuſſor de repræſentando, ſemel reum repræſentando liberatur.*

3 *Datione in ſolutum fideiuſſor liberatur, etiam quod rei in ſolutum datę ſequatur euictio.*

4 *Fideiuſſor liberatus, eo quia reus ſemel à iudice à redditione rationum abſolutus fuerit: ſi iterum reuideantur rationes, & reus fuerit condemnatus dictus fideiuſſor amplius in obligationem non reincidit.*

5 *Fideiuſſor ſemel liberatus per ſententiã, amplius in obligationem non reincidit, etiam in illis, quæ per ſententiam reſeruata fuerunt, ad quæ demũ principalis fuerit condemnatus, niſi aliud actum ſit.*

6 *Res ſemel extincta amplius non reuiuiſcit.*

7 *De priuatione ad habitum non datur regreſſus.*

8 *Res mutata ad priſtinũ reduci nõ poteſt.*

9 Fide-

9 *Fideiuſſor cõtractus ſemel liberatus ſemper durat liberatus, quod ſecus eſt in fideiuſſore iudicij.*

Fideiuſſor ſemel liberatus, an ſemper duret liberatus.

CAP. LX.

Haeſitant etiam in præſenti materia doctores, an ſi fideiuſſor ſemel fuerit cõſequutus liberationem amplius, & iterum in obligationem
1 reincidat? Et quod non, tenent Bald. conſil. 396. fideiuſſor beneficio lib. 2. Fulgoſ. conſ. 154. ſuper eo. verſ. in ſe-
2 cundo, qui loquitur † in fideiuſſore de repræſentãdo, & inquit, quod ſi reum repræſentat, liberatur, nec amplius in obligationem reincidit. Marſ. in rub. de fideiuſſ. q. 8. num. 93. verſ. pro iſtis, & q. 29. nu. 212. Tiraq. in l. boues, in §. hoc ſermone. nu. 130. & 131. ff. de ver. ſignif. Petr. de Vbald. de duobus fratri. par. 15. nu 3. & diximus ſupra, c. 1.
3 ampl. 2. & c. 5. † vbi ſi creditori datur aliqua res in ſolutum, etiã quod euincatur, nihilominus fideiuſſor remanet liberatus ex Surd. conſil. 145. nu. 23. volum. 1.
4 Hinc fit: † quod ſi reus eſt ſemel abſolutus à iudice à redditione rationum, iſta liberatio iuuabit etiam fideiuſſorem, ita quod ſi iterum reuideantur rationes, & reus fuerit condemnatus, fideiuſſor in obligationem non reincidit, cum exceptione iudicati ſe tueri poſſit Bart. in l. fin. ff. de pact. Sebaſt. Medices de reg. iur. regula 4. in littera F. num. 40.
5 Hinc etiam fit, † quod fideiuſſor ſemel liberatus per ſententiam, & retractata ſententia amplius non reincidit in obligationem, niſi aliud actum ſit, l. cum apud. ff. iud. ſol. Petr. Anch. reg. q. ſam. 15 nu. 11. lib. 2. qui nu. 10. ſubdit, etiam fideiuſſorem venire liberatum circa ea, quæ fuerunt reſeruata in ſententia abſolutoria, ad quæ demum principalis fuit condemnatus. Tiraq. in l. boues, in §. hoc ſermone, nu. 136. ff. de verb. ſign. quo in loco dicit, quod pactum, & cõuentio facta ad fauorem fideiuſſoris proſũt principali, ita quod ſi iterum fiat per principalẽ pactum, quod peti poſſit, quod per hoc fideiuſſor non reincidit in obligationem, & hoc idem tenent. Iaſ. in d. l. fin. ff. de pact. Rom. conſ. 24. ad fin. Socin. conſ. 91. concludo. num. 7. vol. 2. Aymon. conſ. 106. ad fin. Becci. conſ. 45. nu. 47. & 48. Imo. conſ. 12. num. 4. in fin. Anguiſ. conſ. 21. num. 2. bene Magon. deciſ. Flor. 110. nu. 5. Valent. Franc. de fideiuſſ. c. 6. num. 2. cum diſtinctione, de qua per eum ſignanter. Teſſaur. deciſ. 202. nu. 19. licet non ita ſimpliciter hæc omnia admittat, & diximus ſupra c. 3. hac ſect.

Et ratio præmiſſorum ea deducitur, quare fideiuſſio ſemel firmiter, & abſolutè extincta, & ſublata amplius nõ poſſit in eſſe deduci ſine nouo fideiuſſoris facto, conſenſu, ac con-
6 tractu: quia † res ſemel extincta amplius non reuiuiſcit l. qui res, in § arcã de ſolut. l. fin. vbi omnes. C. de pact.
7 nam † de priuatione ad habitum non datur regreſſus, l. manumiſſiones. ff. de iuſtit. & iure l. decem, ff. de ver-
8 borum obligat. cum alijs, res enim mutata in priſtinum ſtatum reduci non poteſt. l. liber homo, vbi gl. ff. de ſtat. homin. vbi Alexand. numero 11. Iaſ. 15.
9 Limit. tamen, & intellige præmiſſa ſibi locum vendicare in fideiuſſore contractus, quod tñ ſecus eſt in fideiuſſore iudicij: in quo fideiuſſor liberatus

ratus iterum in obligationem reincidit Socin. conſ.91.nu.8.9. & 10. vol.2. Anch.regien.q 15.nu.9. lib.2. Ant. Hering.de fideiuſſ.c.27. part.4.num.34.cum ſeqq.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſor naturali tantum obligationi accedens, ſi demum per creditorem debitori fiat pactum de non petendo, liberatur.*

Fideiuſſor, qui pro naturaliter tantum obligato interceſſit, liberatur, ſi debitori per creditorem ſit factum pactum de non petendo.

CAP. LXI.

1 TRigeſimoquarto, fideiuſſor, qui tantum naturali obligationi acceſſit, ſi per creditorem debitori principali fuit factum pactum de non petendo, ex tali pacto liberationem conſequitur, non ſolum ab obligatione naturali, verumetiam ciuili: Remota enim obligatione principali, etiam fideiuſſoria eidē acceſſoria ſublata cenſetur, cap.acceſſorium, de reg.iur.in 6. Illuſtriſſimus Mantic.de tacit.ambig. par.2. lib 16.tit.20.nu.22. vide ſuperius hoc eodem tit.c.2.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſor euictionis liberatur, ſi res ab emptore auocetur per remedium. l.2. C.de reſcind. vend.*

Fideiuſſor de euictione, ſi venditio ob læſionem vltra dimidiam reſcindatur, ex tali fideiuſſione non poteſt aſtringi.

CAP. LXII.

1 TRigeſimoquinto, quæro fideiuſſor venditionis, qui de euictione promiſit: an teneatur, ſi venditio propter læſionem vltra dimidiā iuſti precij reſcindatur ex diſpoſitione. l.2. C. de reſcind. vend. & quod intelligatur liberatus, firmat Mantic. d.tit.20 nu.25.& 26.de tacit.& ambig.lib.16.p.2. ea ratione motus, quia fruſtra ageret venditor, qui mandati actione conueniri poſſet, vt indemnis conſeruetur, c.peruenit. extra eo. l.qui fidem, & l. qui patitur. ff.mād.l.fideiuſſor. C.eo. ſupra hac ead.ſect.56.

Obligatus ſatiſdare in vim superuenientis obligationis inueſtiendo, aut deponendo, à fideiuſſione liberatur.

CAP. LXIII.

OBligatus fideiuſſores præſtare, virtute obligationis ſuperuenientis liberatur: ſi in tot immobilibus, de quantitate per eum debita faciat inueſtituram, vel ſi deponat pecuniam, in qua obligatus extitit ſuper monte Pietatis. l.acceptam. cum not. C. de vſur. & late explicauimus hanc materiam, in hac ſecunda parte ſect.7. cap.5.& 6. & hac eadem ſect.10.c.10.

Obligatus dare in fideiuſſorem certam perſonam, ſi ille talis non vult fideiubere, vel moritur dando æquè idoneum, liberatur.

CAP. LXIV.

TRigeſimoſeptimo, obligatus dare fideiuſſorem, certam perſonam, puta Titium: ſi Titius non vult ſe obligare, vel moritur, præſtando æquè idoneum liberatur. l.qui autem. §.ſed ſi quis ff.de cōſt. pec.l.illud. §.fi. ff.quod

ff.quod met.cauſa,vbi Bal.Marſ.rubr. eo.q.30.num.213. Iaſ.in l.ſi pater, vbi Deci.nu.2. verſ.non tamen. C.de collat. in l.facere. ff.ſol. matr. & in l.Labeo, la ſeconda. §. ſi per fideiuſſores. ff.de arb. &,in l.ſi verò. §. qui pro rei. ff. qui ſatiſd. cogan. diximus ſupra in hac 2. part. tit. de fideiuſſore idoneo, & non idoneo. ſectio.7.cap.5. vbi firmauimus hęc procedere, re adhuc integra.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſor liberatur, ſi creditor ipſi chyrographum reſtituat.*

2 *Chyrographi reſtitutio debiti ſolutionem præſumi facit.*

Chyrographi reſtitutio liberat fideiuſſorem.

CAP. LXV.

1 Trigeſimooctauo: † ſi reſtitutio chyrographi, per creditorē fiat
2 fideiuſſori: † ex hoc (cum præſumatur ſolutio) inducitur fideiuſſoris liberatio. Bal.in l.1. §.in commiſſiones. num.4. verſ.ſed ſtatim. C.de lat.liber. tollend. Bertazz.de clauſ.clauſ.34.gl. 17.num.1. circa fin. cum nu.ſeqq. diximus in tract. de ſolut. cap.4. verſ.4. quando penes.num.21.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſio de non offendendo, pace facta, vt etiam dicti fideiubentis morte expirat.*

2 *Cautio de non offendendo (cum perſonalis ſit) non tranſit ad hæredes.*

Cautio de non offendendo pace facta, & morte fideiubentis reſoluitur.

CAP. LXVI.

1 Cautio de non offendendo, pace facta, extinguitur. Hercul.de caut. de non offendendo. c.9. nu.9. & 16.& c.38. nu.3. Vt etiam fideiuben-
2 tis morte: † & ideo talis cautio perſonalis dicitur, & non tranſit de patre in filium. Hercul.de tract. c.19.nu.9. vide plenè ſuperius in 1.par.c.de caut. de non offendendo. nu.63. in prælud.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſio de repræſentando, ſubſecutis incarceratione, repræſentatione, & morte naturali reſoluitur.*

Fideiuſſio de ſe repræſentando incarceratione, repręſentatione, & morte naturali repræſentandi expirat. 1

CAP. LXVII.

1 In cautione † de ſe repræſentando, ſeruatur hæc regula, quod expirare dicitur ſubſequutis incarceratione, repræſentatione, vel morte naturali præſentādi, vt etiam multis alijs modis, quos latè poſuimus ſupra in 1.par. principali.ſect.2.in pręlud.c.3.verſ.2. expirat.nu 31. cum ſeqq.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſor cōdemnati liberatur fiſco ſuccedente in bonis ipſius condemnati.*

Fallit, ſi pęna excedat ualorem bonorum condemnati, quia ad illum exceſſum bene tenetur fideiuſſor. num.6.

2 *Ex publicatione, & confiſcatione bonorum condemnati per fiſcum, facta fideiuſſores non poſſunt amplius moleſtari, cū fiſcus teneatur ex bonis prædictis ſibi ipſi ſoluere, quod per delictum eidem debetur.*

3 *Fiſcus, qui iam eſt conſequutus bona delinquentis, non poteſt etiam exigere pęnā per delinquentem incurſam; & ſic ex eodem delicto duplicem pænā.*

4 *Fiſcus loco hæredis cenſetur.*
5 *Hæreditas, aditio, vel immixtio loco ſolutionis reputantur.*

Fideiuſſores condemnati, ob cuius condemnationem bona veniunt fiſco applicanda, non tenentur, ſed à fideiuſſione per eos præſtita ob confiſcationem bonorum dicti condemnati veniunt liberati, niſi ſumma fideiuſſionis excederet bonorum publicatorum valorem.

CAP. LXVIII.

1 SI contingat, † quod fiſcus ſuccedat in bonis condemnati fideiuſſores
dicti condemnati, cum habeant releuationem ſuper bonis publicatis apprehenſis à fiſco, in nullo tenētur, ſed omnino liberati veniunt. l. ſi debitori creditor, & l. inter eos. §. fin. ff. eo. Bart. & Caſtr. in l. capitis d. tit. gl. & omnes in l. 1. C. eo. Bar. in l. ſi debitori deportato. ff. de fideiuſſ. Cuman. conſ. 32. in fin. Caſtr. conſil. 209. col. 2. vol. 2. qui
2 volunt fideiuſſores † ſtatim liberari, & fiſcum teneri ex bonis prædictis ſoluere ſibi ipſi id, quod per delictum ei debebatur, nec poſſe fideiuſſores moleſtari. vt per Marſ. rub. eod. num. 34.
3 † non enim æquum videtur quod fiſcus, qui conſecutus eſt bona delinquentis, etiam poſſit exigere pœnam per delinquentem commiſſam, & ſic ex eodem delicto duplicem pœnam. Gabr. conſ. 176. nu. 11. & 179. num. 9.
4 vol. 2. † & ratio eſt, quia fiſcus eſt loco hæredis. l. 2. C. ad l. Iul. de vi publ. vnde cum ſit hæres, ſequetur, quod ſi-
5 bi ipſi ſoluiſſe dicendū ſit, † cum aditio, immixtio, cōfuſio, ac ſucceſſio loco ſolutionis ſint, & pro ſolutione habeantur. Caſtr. in l. vſurarius. num. 1. ff. eod. Corn. conſ. 53. num. 4. vol. 1. & 304. nu. 4. volum. 4. Neguſant. de pig. in primo memb. in 5. part. principali. num. 54. Surd. deciſ. 224. nu. 8. & 9. & adde, quæ diximus ſupra hoc eod. tit. caſ. 1. & 19 ſed Abb. conſ. 29. nu. 4. lib. 2. cum alijs, quos refert, & ſequitur Coſta de ratione ratæ. quæſt. 120. nu. 13. inquiunt, quod facta publicatione bonorum, Fiſcus non eſt hæres, ſed ſucceſſor vindictæ, nec ſuccedit per repræſentationem; ſed per annihilationem perſonæ, & ſubdit in princ. d. num. 13. quod fideiuſſor banniti, ex contractu ante bannum inito, per exilium debitoris cum confiſcatione bonorum non liberatur ex l. 3. in fin. c. de ſent. paſſ. & ex Peregr. Baiard. & alijs quos allegat.
6 Sed difficultas ſtat, † an fideiuſſores teneantur Fiſco, quatenus pęna excedat valorem bonorum cōfiſcatorum, & ſic ad illum exceſſum. & licet iſte articulus videatur valdè dubius apud Doctores tamen omnes videntur pro affirmatiua inclinare. Bart. in l. 1. in §. an bonæ. ff. de iure fiſc. Cuman. d. conſil. 32. in fin. Caſtr. d. conſ. 209. col. 2. Hier. Gabr. conſ. 176. num. 20. vol. 2. qui etiam circa hoc non figit pedes, vt d. conſil. 179. num. 15. & infra dicto volum. 2.

SVMMARIVM.

Caſus fortuitus, modo culpa non præceſſerit caſum, eximit à fideiuſſione.

Per caſus fortuiti contingentiam fideiuſſio reſoluitur.

CAP. LXIX.

SI circa rem, quæ eſt deducta in obligatione contingat caſus fortuitus,

TRACTATVS
DE
SOLVTIONIBVS,
Oblationibus, & Retentionibus.

AVTHORE

PYRRHO MAVRO

ARRETINO.

NOVITER IN HAC SECVNDA EDITIONE ab ipſomet AVTHORE *reuiſus, & multis erroribus emendatus.*

SVPERIORVM PERMISSV, ET PRIVILEGIO.

VENETIIS, MDCXXII.

Apud Io. Baptiſtam Ciottum.

Digitized by Google

PYRRHVS MAVRVS AVTHOR AD BENIGNVM LECTOREM.

SOLVTIONVM materiam latè admodum patere, & vtilem, & frequentem eſſe, quotidiana rerum forenſium experientia docet. Nam in omni ferè controuerſia aliquis huius materiæ articulus intercedit. Et licet per antiquos legum latores ſatis copiosè pertractata fuerit: extant enim de ea, & in ff. & in C. vt etiam in Decretalibus tituli particulares, nihilominus per Scribentes noſtros legentes in locis, & ſedibus ordinarijs, & communibus modicè de ea ſcriptum fuit, & in conſultationibus non ſine magno labore, quærenda, & mendicanda eſt. Igitur hic libellus noſter, in quo tota iſta materia collecta fuit ingratus videri non deberet. ex eo enim labor, & multarum chartarum reuolutio euitabitur, ipſumque præcedenti tractatui de Fideiuſſoribus ad-

neximus, vti eidem vnitum, & quaſi affinem. ſolet enim prouerbio ſatis noto dici, quod poſt titulum de Fideiuſſoribus neceſſariò, vt plurimum, ſequitur titulus de Solutionibus. Iterum, atque iterum vale.

TRA-

TRACTATVS

DE SOLVTIONIBVS, OBLATIONIBVS, ET RETENTIONIBVS.

Index omnium Capitulorum.

SOlutionis verbum propriè, & impropriè ſumitur, cap.j. pag. 1
De multiplici ſolutionis impropriȩ ſignificatione: & de caſibus, in quibus ſoluere quis dicitur etiam abſque pecuniæ traditione, & numeratione. Et de ſpeciebus, in quibus ſolutio ficta, quò ad effectum ſolutioni veræ adæquetur, cap. ij. 3
Solutio à quo, ſeu quibus probanda ſit. cap. iij. 13
Solutio quibus modis, & probetur, & præſumatur, cap. iv. 16
Solutio à quibus fieri poſſit. Et caſus, in quibus ſoluens per ſolutionem ab obligatione liberetur, cap. v. 23
Caſus, in quibus ſoluens ſe à debito non liberat, cap. vj. 32
Aliud pro alio inuito creditore ſolui non poteſt. cap. vij. 37
Solutio cenſetur facta ex cauſa præambula contractui, cap. viij. 42
Solutio in quam cauſam facta eſſe cenſeatur, cap. ix. 43
Solutio primo pro fructibus: & demum pro ſorte facta eſſe cenſetur, cap. x. 45
Solutio primo de mobilibus, & poſtmodum de immobilibus facta cenſetur. cap. xj. 46
Ex ſolutione, & receptione ſortis principalis cenſentur ſoluti fructus, & intereſſe, cap. xij. ibid.
Ex notabili pecuniarum ſolutione præſumitur mandatum, cap. xiij. ibid.
Integraliter ſatisfactus præſumitur, qui potuit ſibi de toto ſatisfieri, & partem tantum recepit, cap. xiv. 47
Soluens partem an cenſeatur ſoluiſſe totum, cap. xv. ibid.
Solutum pro reſiduo arguit totum, & integrum debitum fuiſſe ſolutum. cap. xvj. 48
Solutio debiti ex diuturnitate temporis facta eſſe præſumitur. cap. xvij. ibid
Coniunctio ſanguinis, diuturnitas temporis, & ſæpius facta calculatio faciunt ſolutionem præſumi, cap. xviij. pag. 49
Soluens præſumitur pro ſe, & ſua obligatione, & de ſuo, & ſua pecunia ſoluere, cap. xix. 50
De ſolutione voluntaria, & quod ſoluentem ad ſoluendum in futurum nõ liget, cap. xx. 51
De ſolutione neceſſaria, & Prætore Authore facta, cap. xxj. 52
De ſolutione indebiti: Et quando eius repetitio detur, cap. xxij. 54
Solutionem allegans, opponens, & excipiens debitum non fatetur, c. xxiij. 55

Sol-

Digitized by Google

Soluens agnoſcit debitum, illudque fatetur, cap. xxiv. 56
Solutio poteſt fieri à quocunque, caput xxv. 57
Solutio in qua moneta fieri debeat, caput xxvj. 58
Solutio an debeat fieri de moneta currente tempore ſolutionis, vel de tempore contractus, cap. xxvij. 60
Debitor proprio foro renuncians, an in quocunque loco ad ſoluendum aſtringi poſſit, cap. xxviij. 62
Solutio eſt facienda per debitorem ad domum creditoris, cap. xxix. ibid.
Solutio debet fieri de toto debito: alias creditor non cogitur recipere, caput xxx. 64
Ius ſoluendi cenſum, canonem, penſionem, annuam præſtationem, & ſimilia, quanto tempore præſcribatur. cap. xxxj. 67
Ius non ſoluendi canonem, & liuellum contra directum dominum, & maximè ad effectum inter vertendi directum dominium, quanto tempore præſcribatur, cap. xxxij. 68
De emphyteota ſoluente, & non ſoluente, cap. xxxiij. 72
Soluere obligatus intra certum tempus ſub pœna: An & quando non ſoluendo intra dictum tempus pęnam committat, cap. xxxiv. 78
Solutio facta ab vno ex correis debendi cenſetur facta nomine omnium: & facta vni ex correis credendi liberat omnes, cap. xxxv. 79
Ex tribus ſolutionibus continuatis ſemper retro præſumitur fuiſſe ſolutum, cap. xxxvj. ibid.
Ex ſolutione cõtinuata decem annorum inducitur præſumptio debiti, & tituli, cap. xxxvij. 81
Creditor recipiens ſolutionem pro rata ſua ab vno ex pluribus correis in ſolidum obligatis, ſibi præiudicat, ne amplius poſſit in ſolidum petere ab vno ex eis: ſed intelligitur inter ipſos pro rata ſummam diuiſiſſe, caput xxxviij. ibid.
Solutio penſionis de partium conſenſu reſeruatæ retardari non poteſt, caput xxxix. 82
Soluens alicui vt debitor: poteſt poſtea eum, vt creditor ex alia cauſa conuenire. cap. xl. 83
Non ſoluere melius eſt, quam ſolutum repetere. cap. xlj. ibid.
Citius, & tardius ſoluens plus, & minus ſoluere dicitur, cap. xlij. 84
Qui non poteſt ſoluere poteſt incarcerari, cap. xliij. ibid.
Venditor non ſoluto ſibi pretio rem tradere non tenetur. cap. xliv. ibid.
Solutio pretij retardanda non eſt: etiam imminente euictione: modò offeratur cautio. cap. xlv. 85
Solutio ſequens non validat actum inualidum præcedentem, cap. xlvj. ibid.
Pater ſi pro filio condemnationem ſoluit: eam filius in legitimam imputat. cap. xlvij. 86
Solutio pro futuro debito conceditur. cap. xlviij. ibid.
Solutioni adiectus quis dicatur? caput xlix. ibid.
Solutio penſionis dominium non probat, poſſeſſionem autem ſic, cap. l. pag. 87
Fideiuſſor ſoluens ſe à fideiuſſione liberat ipſo iure, principalem autem ſuũ ope exceptionis, cap. lj. ibid.
Solutio mercedis loco fructuum eſt, cap. lij. ibid.
Non ſoluens cambium tenetur ad intereſſe, cap. liij. ibid.
Solutione debiti tollitur omnis obligatio. cap. liv. 88

So-

Solutio quando in principio, & quando in fine termini facienda ſit. cap. l v. ibid.
Dilatio ad ſoluendum pars crediti dicitur, cap. l vj. 89
Debitum bona fide præſcriptum etiam in foro poli quis ſoluere non cogitur. cap. l v i j. ibid.
In locatione, quoad ſolutionem mercedis attenditur iam ſolitum ſolui, caput l v i i j. 90
Soluere, & promittere ſoluere paria ſunt. cap. l i x. ibid.
Soluens aliquid ne moleſtetur, ſolutum velut vſuras repetit, vel in ſortem imputat. cap. l x. ibid.
Solutio collata in mei voluntatem vti conditionalis nihil ponit in eſſe. caput l x j. ibid.
De damni emergentis ſolutione. caput l x i j. ibid.
Moroſus in ſolutione non dicitur, qui iuſtam litigandi cauſam habet, nec ab eo vllum intereſſe peti poteſt. caput l x i i j. 91
Solutum ex cauſa indebita computatur in cauſam debitam. cap. l x i v. ibid.
Solutio partis impedit præſcriptionem in reſiduo. cap. l x v. ibid.
Solutio onerum per vnum facta non præiudicat alteri, niſi eo ſciente, & patiente fiat, cap. l x v j. ibid.
Onera ſoluens an, & quando cenſeatur ſuo priuilegio renunciaſſe. cap. lxvij. pag. 92
Debitor ſoluens anteriore creditore neglecto poſteriori creditori an, & quãdo moleſtari poſſit, cap. lxviij. ibid.
Soluens pro alio non repetit, niſi ceſſa ſibi actione. cap. l x i x. 94
Soluere denegans non dicitur ſpoliare. cap. l x x. ibid.
Soluere quis ſibi met non poteſt, caput l x x j. ibid.
Solutio in vnica, vel pluribus vicibus fieri poteſt. cap. l x x i j. ibid.
Solutionem duplicatam bona fides abhorret. cap. l x x i i j. 95
Solutum intuitu pecuniæ vſura eſt. caput l x x i v. ibid.
Soluens alteri non per hoc præſumitur, quod eius ſit debitor, cap. lxxv. ibid.
Soluere in pecunia, quando quis tenetur: data impotentia præſtando ſtabilia liberatur. cap. l x x v j. ibid.
Creditor adminiſtrator bonorum debitoris præſumitur de ſuo credito ſatiſfactus, cap. l x x v i j. ibid.
Solutio adminiſtratori de proximo remouendo facta liberat debitorem ſoluentem. cap. l x x v i i j. 96
Solutio ab adminiſtratore paupere facta: præſumitur de pecunijs illius, cuius bona adminiſtrauit. cap. lxxix. ibid.
Solutionis exceptio eſt magnæ virtutis, & potentiæ, & quandocunque opponi, & allegari poteſt, cap. lxxx. 97
Succeſſor non tenetur ſoluere penſiones ac debita per prædeceſſorem non ſoluta. cap. l x x x j. 98
Soluendo non eſſe quis dicatur. caput l x x x i j. ibid.
Solutio debiti propter debitoris infirmitatem retardari non debet. caput l x x x i i j. 99
An ex verbis datum, & ſolutum numerario pecuniæ probetur? cap. lxxxiv. ibid.
Obligans ſe certo loco ſoluere, tantum tempus ei indulgendum eſt: vt in dictum locum ſe conferat. c. lxxxv. 100
Duobus contendentibus: cui interim ſit ſoluendum. cap. l x x x v j. ibid.
Promittens ſoluere centum intra menſem: aliàs dat in ſolutum creditori præſenti, & acceptanti talem rem: nõ poteſt elapſo menſe cogere creditorem

rem ad recipiendam dictam rem in ſolutum: ſed creditor habet electionem conſequendi rem, vel centum. cap. lxxxvij. 101
Impotentia ſoluentis, facit, vt ipſe in excommunicationem non incidat. caput lxxxviij. ibid.
Soluens pro alio non debitor, potius eius negocium cenſetur gerere quam ei donare, cap. lxxxix. ibid.
Soluens pro alio ſine mandato actione negociorum geſtorum repetit, ca. xc. ibid.
Declarandum ob mortem non declaratum: iudicis arbitrio declaratur, caput xcj. 102
Solutio debiti poteſt fieri ante tempus, modo creditoris non interſit, cap. xcij. pag. ibid.
Solutionibus leges multum fauent. caput xciij. ibid.
Solutum minus legitimè in vtilitatem verſum non cenſetur. cap. xciv. ibid.
Debitor medio eius iuramento promittens ſoluere quinquaginta ſingulis annis vſque ad decennium, an in vno anno deficiens ad totam ſummam adſtringi poſſit. cap. xcv. 103
Solutio reliquatus probat ratione fuiſſe redditam. cap. xcvj. ibid.
De alimentorum ſolutione: eorumdem præſtatione: & quomodo, & quando fieri debeat. cap. xcvij. ibid.
De Oblationibus. 105
De Retentionibus, & quando retentione vti liceat, & quando non. 108

Finis Index Capitulorum.

INDEX

tuitus, in quo culpa fideiuſſori non poſſit aſcribi, tunc (cum ad dictum caſum fortuitum non teneatur) à dicta fideiuſſione liberatus venit. Alex. conſ. 57. nu. 4. vol. 1. qui dicit commu nem: nam factum ſuperioris, & quilibet alius caſus fortuitus contingens debitori principali non nocet fideiuſſoribus. Bart. in l. ſi per imprudentiā. ff. de euict. Alex. d. conſil. 57. quando col. fin. vol. 1. Alban. conſ. 251. nū. 8. & 9. intellige, & declara prædicta in fideiuſſore puro, ac ſimplici: ſecus autem eſt de fideiuſſore indemnitatis, in prælud. ſect. 2.

Variatio in re, cauſa, & actione fideiuſſoris liberationem inducunt.

CAP. LXX.

Fideiuſſor liberatur, quando variātur res, cauſa, vel actio. l. non à iudice in §. 1. ff. de iud. Roland. conſ. 58. nu. 18. vol. 1. Surd. deciſ. 214. num. 2.

Si ex pluribus fideiuſſoribus vnus reſtituatur in integrum alij liberantur.

CAP. LXXI.

Si eueniat quod vnus ex pluribus fideiuſſoribus reſtituatur in integrū, alij non tenentur pro eo, niſi ſcierint illum eſſe minorē, vel quod ex interuallo fideiuſſerint pro eo. l. ſi Titius, & Seia. ff. eod. de fideiuſſoribus.

Si iudex detinet reum incarceratum poſt fideiuſſionem, de repræſentando, fideiuſſores veniunt liberati.

CAP. LXXII.

Iudex detinendo reum incarceratū poſt dationem fideiuſſorum videtur ipſam cautionem fideiuſſorū reijcere, & ſic fideiuſſores veniunt liberati. Gram. conſ. 66. nu. 65. in ciui. Vrſill. ad Afflict. deciſ. 130. num. 4.

Fideiuſſor impeditus præſentare reum ex aliqua noua iuſta cauſa liberatur.

CAP. LXXIII.

Si fideiuſſor non poteſt præſentare reum, ex aliqua noua cauſa, puta, ob culpam officialis, vel metum curiæ, liberatur. multum conferunt, quę ponit Soci. conſ. 70. nu. 4. in 3. volum. & dixit Vrſill. ad Afflict. dicta deciſ. 130. nu. 3. vide quæ poſuimus ſupra in prima part. principali in præludijs. ſect. 1. cap. 3. num. 52.

Fideiuſſores dati in cauſa per tranſlationem inſtantiæ liberantur.

CAP. LXXIV.

Fideiuſſores ſi præſtiti ſint, & contingat rem in iudicium deduci, & cauſam transferri, de vna perſona in aliam, cum per talem tranſlationē inducatur nouatio, dicti fideiuſſores veniunt liberati. Caſtr. in l. Iulianus nu. 8. ff. qui ſatiſd. cog. Bertrand. conſ. 71. nu. 5. vol. 1. qui dicit, quod tali caſu, noua promiſſione, & obligatione, opus erit, benè Aſin. in prax. iudicial. §. 2. c. 13. nu. 33. qui num. 34. inquit contrariū eſſe, quando ceſſione transfertur inſtantia, quia tali caſu fideiuſſores non liberantur, ex Bart. in l. mutuati. nu. 4. ff. de procur. nam tunc inſtantia eſt eadem, & non intelligitur expirate.

Captura rei fideiuſſorem non liberat.

CAP. LXXV.

EX debitoris principalis captura fideiuſſor non liberatur, l.hæres, à debitore.§ quod ſi hic ſeruus.ff.eod. vbi Bart.omnes in l.creditor, la 2.vbi Bart.ff.ſi cert.pet. Hyppol. de Marſil. in l. vnius in §. cuſtodiæ, nu.31.ff.de quæſt. & in rub. cod. nu.380. & bene ſingul.398. & ratio eſt, quia licet ad capturam deuentum ſit, tamen creditori non eſt ſatisfactum.l.nepoti.ff.de fund. inſt. ita Bald. in cap. contingit. nu.20. de dol. & contum.quos recenſei, & ſequitur Aſinius, in prax.iud. §.3 1.c.2. ampl.22.nu.13. ſed quid ſi debitor,ac reus, relaxatus ſub fideiuſſore fuerit cum promiſſione, quod ſtabit ad districtum,ſi diſcedat,& poſtea capiatur, & carceretur, an fideiuſſor veniat liberatus? Dicas liberatum nō eſſe.Salyc.in l.in bonæ fidei. C. de rebus credit. Magon. deciſ. Lucenſ 90. nu.4. Menoch. de arbitr. caſu 30. nu.10.Farinac. in prax.crim.q.30. nu.11. & q.32.nu.14. Anton. Hering. de fideiuſſ.cap. 20. §.38.

Fideiuſſoris rem creditor occupans,à iure crediti ſui non cadit.

CAP. LXXVI.

QVærunt Doctores, Res fideiuſſoris, à creditore occupatur, & detinetur: Num creditor ius crediti perdat, ità quod veniat reſoluta, & extincta dicti fideiuſſoris obligatio? Et creditorem ius iſtud non amittere cenſuit Menoch. de recup. poſſ.remed.5.nu.40. cum ſeqq.q.12. qui huius dicti cauſa rationem aſſignat: quia factum fideiuſſoris à facto principalis eſt valdè diuerſum, nam ſicut ſunt diſtinctæ perſonæ, ita ſunt diſtincta facta, & ideo factum vnius alterius eſſe non poteſt, vt ibidem aduertit.num.42.quo fit, vt nec debitor principalis,nec fideiuſſor, veniant ab eorum obligatione liberati.

Liberatis fideiuſſoribus tutorum non ſunt liberati tutores, ſed non, è conuerſo.

CAP. LXXVII.

SI datur caſus, quod contingat liberatio fideiuſſorum tutorum, tamen ex hoc non reſultat liberatio ipſorummet tutorum, licet, è conuerſo ſecus ſit: nam liberatis tutoribus etiã eorum fideiuſſores cenſetur liberati. l.idemque in §.fin.ff. mand. Alba. conſ.328. num.23.

Ratificatio Domini intra decem dies interuenire debet: aliàs cautio de rato reſoluitur.

CAP. LXXVIII.

SI Dominus infra decem dies, non ratificat geſta per Procuratorem cum cautione de rato, dicta cautio de rato euaneſcit, & reſoluitur. Iaſ. in l. exigendi, nu.10.in 12.lim. C. de procur.Ioſeph.Lud.deciſ.Peruſ.49.nu.4. nam ratificatio debet ſequi intra decẽ dies datos ad appellandũ.aliàs ſi poſtmodum fit,non ſuffragetur.Speculat. de appell. poſt princip.notant omnes in l.bonorum.ff.rem.rat. habe. & diximus ſupra in prima parte principali ſect.2.in prælud.cap.9.num.24.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Creditor miſſus in poſſeſſionem bonorum debitoris ex primo decreto, non per hoc tollitur, ut contra fideiuſſorem, & eius bona experiri, non poſſit.*

2 *Electio vnius remedij executiui nō præcludit viam alijs, donec creditori non eſt integraliter ſatisfactum.*

3 *In executiuis non obſtante litis pendentiæ exceptione licitum eſt creditori actori variare, & facere tranſitum de principali ad fideiuſſorem de vna re ad aliam, & de perſona ad rem.*

4 *In executiuis poteſt quis vna via electa ad aliam redire.*

5 *In executiuis poteſt quis adire diuerſos iudices, & intentare plures vias, & ſi vnam intentauit non impeditur aliam intentare.*

6 *In executiuis ſi quis fecit transferri poſſeſſionem, aut pignorare debitorem, non impeditur per hoc eum facere incarcerari, & è contra.*

7 *In executiuis exceptio litis pendentiæ non obſtat.*

8 *In executiuis inſtantia, & eius deſertio non cadit.*

9 *Cautela, & clauſula adhibenda per notarios in inſtrumentis habentibus executionem paratam.*

Miſſione in poſſeſſionem bonorum debitoris.

CAP. LXXIX.

1 Creditor miſſus in poſſeſſionem bonorũ debitoris ex primo decreto non per hoc impeditur, vt contra fideiuſſorem, & eius bona redire
2 poſſit. Et ratio eſt, † quia electio vnius remedij executiui non præiudicat viã alijs, quando per primum creditori non eſt ſatisfactum. l. heres. §. quod ſi ſtipulor. ff. eod. Angel. Arret. in §. fin. nu. 10. inſt. de act. Rebuff. de lit. obl. art. 11. gloſ. 3. nu. 25. † & ideo in exe-
3 cutiuis non obſtante exceptione litis pendentię poteſt creditor actor variare, & facere tranſitum de principali ad fideiuſſorem de vna re ad aliam, & de perſona ad rem. l. mutuam. ff. mãd. vbi not. Corn. cõſ. 168. litteta F. uol. 4. Neguſant. de pign. in 8. par. in 3. mẽb. nu. 27. Iaſ. cõſ. 28. nu. 3. uol. 1. & in l. 1. nu. 22. ff ſi quis ius dicenti non obtẽp. Galleſ. de obligatione in forma Camerę Apoſtolicę q. 2. Syluan. cõſ. 23. nu 6. Beroi. conſ. 107. nu. 3. Caputaq.
4 deciſ. 50. nu. 5. par. 1. Dũ vult, † quod in executiuis poſſit quis una uia ele-
5 cta ad aliam redire. † Nam in executiuis poteſt quis adire diuerſos iudices, & intentare plures uias, & ſi unam intentauit, non impeditur aliam inten-
6 tare. Et † ideo ſi quis fecit transferri poſſeſſionem, aut pignorare debitorem, non poteſt impediri eum etiam facere incarcerari, & è contra. Iaſ. cõſ. 9. nu. 41. cum ſeqq. uol. 1. qui nu. 41.
7 dicit, † in executiuis exceptionem litis pendentiæ non obſtare, & addit
8 num. 43. in executiuis inſtantiam non cadere.
9 Et ideo cauti tabelliones † ſolent in ſimilibus inſtrumẽtis in uim quarantigiæ, uel obligationis cameralis habentibus executionem paratã hanc cautelam adiungere. Quod creditor eligendo unam uiam, & remedium non intendit recedere ab alio, ſed uelit ab uno ad aliud tamdiu habere regreſſum donec ipſi integraliter fuerit ſatisfactum, ita Anton. Heringer. in ſuo tract. de fideiuſſ. cap. 20. §. 35.

SVMMARIVM.

1 *Inimicitiarum capitalium ſuperuenientium cauſa multa, quæ à principio va-*

valent ex poſt facto infirmantur.

2 *Fideiuſſio propter inimicitias capitales ſuperuenientes, inter creditorem, debitorem, & fideiuſſorem, vt etiam inter debitorem, & fideiuſſorem non infirmatur.*

3 *Debitor, & fideiuſſor non habent in eorum poteſtate in graue creditoris dānum ſe pro libito ab eorum fideiuſſione liberare.*

4 *Bellum iuſtum non tollit, nec alterat obligationes per antea legitimè contractas.*

5 *Fideiuſſor ob inimicitias ſuperuenientes inter principalem, & fideiuſſorem cauſa tamen ipſius principalis poteſt petere eximitionem à fideiuſſione.*

Inimicitijs ſuperuenientibus an reuocetur fideiuſſio.

CAP. LXXX.

1 LIcet propter inimicitias † capitales ſuperuenientes multa, quæ à principio ualent ex poſt facto infringantur, reuocentur, & irritentur, Io. Andr. in add. ad Spec. tit. de iud. §. ſpecialia. nu. 3. ad fin. in uerſic. ſi pro ea, & probant hoc text. in l. pater hęredi. in §. cum à patre. ff. de teſtam. tut. & l. in confirmando furore. ff. de confirm.
2 tut. in fi. † hoc ſecus tamen eſt in fideiuſſione, quæ propter inimicitias capitales ſuperuenientes inter creditorem, debitorem, & fideiuſſorem, vt etiam inter debitorem, & fideiuſſorē non aliter reuocatur, ſed in ſuo priſtino robore, & eſſe permanet. Io. Andr. in add. ad Spec. in d. tit. de iud. §. ſpecialia, nu. 3. in fin. d. verſic. ſi pro ea. Hyppolit. de Marſil. in rub. de fideiuſſ. nu. 216. Socin. in fallent. reg. 191.
3 verſiculo ſeptimo fallit. † Et facit; quia ſi aliter diceremus eſſet in poteſtate debitoris, & fideiuſſoris in graue creditoris præiudicium ſe pro libito ab obligatione liberare contra l. ne in poteſtate, & l. ſi quis rem. ff. de arbitris corroboratur hoc ex eo, † quod
4 de iuſto bello dicitur, per quod obligationes iam contractæ non alterantur. Aymon. conſ. 6. nu. 97. Anto. Heringer. de fideiuſſ. cap. 20. in §. 32.
5 Eſt benè verum, † quod quando ſuperueniunt inimicitiæ inter principalem debitorem, & fideiuſſorem, cauſa tamen, occaſione, & culpa principalis debitoris non autem fideiuſſoris, & cauſæ magnæ ſint, quod fideiuſſor tali caſu poteſt petere ſe eximi, & liberari à fideiuſſione. Alexand. in Appoſt. ad Bart. in l. Lucius, verſic. itē vtrum. ff mand. Rom. in l. facere. ff. ſolut. matrim. & conſ. 459. nu. 7. Socin. ſuper reg. reg. 191. limit. 4 Abb. in cap. cauſa pro quo nu. 4. ſi. eod. Hyppol. de Marſil. in l. 1. §. præterea, nu. 66. de quæſtio. diximus ſupra ſect. 5. cap. 3. num. 29.

FINIS.

Digitized by Google

INDEX
LOCVPLETISSIMVS
RERVM OMNIVM,

Materiarum, Sententiarum, Propoſitionum, Vocum, ac Verborum memorabilium, ac notabilium: quæ in hoc Tractatu de Solutionibus, Oblationibus, & Retentionibus continentur, ſuo ordine optimè digeſtus.

ACceptatione partis tota cōſeruatur obligatio, c. 65. num. 4. pag. 91

Acceptilatio, & nouatio proprie non veniunt appellatione ſolutionis c. 2. §. 7. num. 1.

Acceptilatio facta vni ex correis omnes liberat. c. 35. num 7.

Acceptilatio quomodo habeatur pro ſolutione, c. 2. §. 7. num. 2.

Adiecto ſolutioni rectè ſoluitur quando cauet de rato. c. 49. nu. 4.

Adiectus in rem ſuam, vt etiam procurator in rem ſuam nō eſt proprio adiectus, cap. 5. num. 78.

Adiectus ſolutioni non poteſt agere contra obligatum, c. 5. nu. 83.

Adiectus ſolutioni agere non poteſt, nec cogere debitorem ad ſoluendum, licet ex eius receptione liberetur debitor, c. 49. num. 3.

Adiectus ſolutioni fit per alternatiuam non autem per copulam, c. 5. nu. 82.

Adiectus ſolutioni in gratiam creditoris differt ab adiecto in rem ſuam, cap. 5. num. 77.

Adiectus ſolutioni poteſt ſolutionem recipere non tamen nouare, acceptum ferre, vel aliàs debitorem liberare, cap. 5. num. 81.

Aditio hæreditatis, & immixtio loco ſolutionis ſunt, & quoad dotem, c 2. §. 11. num 1. 2.

Adminiſtrans bona debitoris longo tempore ſibi ipſi ſoluere pōt, c. 71. n. 4. & 5.

Adminiſtrator præſumitur ſoluiſſe de pecunijs adminiſtrationis, & non de proprijs, cap. 79. num. 3.

Adminiſtrator rerum alienarum magis pro ſe ipſo quam pro alio ſoluere cenſendus eſt, & quando, c. 19. nu 6. 7. & 13.

Aduocatus, procurator, & iudex non poſſunt retinere pro mercede ſcripturas, & inſtrumēta clientuli de Ret. n. 13. p. 109

Alimenta debentur, & dietim, & anticipate à principio anni pro toto anno, cap. 97. num. 5.

Alimenta earum rerum, quæ non poſſunt per menſem diuidi, veluti ſunt veſtimēta, præſtanda ſunt, quando alimentarius egerit. c. 97. nu. 3.

Alimenta in victualibus conſiſtentia, vt vinum, & ligna ſoluuntur menſatim, c. 97. num. 2.

Alimenta relicta in teſtamento minus ſolemni ſi ſoluta fuerint tribus annis in poſterum ſolui debent, & quando hoc verum ſit, c. 36. nu. 11. & 12.

Alimenta quando veniunt præſtanda pro rebus, quæ in eorum ſpecie corrumpuntur, vt ſunt piſces, & carnes, tunc loco ipſorum debetur æſtimantia, & pecunia, c. 97. num. 4.

Alimenta ſoluuntur anticipatè, & a principio anni pro toto anno, & ſtatim, c. 97. num. 6.

Alimentorum cauſa non recipit dilationem, c. 97. nu. 7.

Aliud pro alio inuito creditore ſolui nō debet etiā quod intereſſe affectionis aliud ſuaderet, nec ēt cedi, c. 7. nu. 11. & 12.

Aliud pro alio inuito creditore ſolui non poteſt.c 7.nu.1.3.& nu.9.vbi ampliatur.
Aliud pro alio de voluntate creditoris ſolui poteſt, c.5.nu.107.& c.7.nu.33.
Aliud pro alio fiſco ſolui poteſt, cap.7. num.37.
Aliud pro alio in pignore ſolui poteſt,cap.7. nu. 41.
Aliud pro alio recipitur, quando fructus in ſortem imputantur,c.7.nu.44.
Aliud pro alio ſolui poteſt, quando hæreditas fuit addita cum beneficio, cap. 7. nu.42.
Aliud pro alio ſolui poteſt, quando ſolutum ſubrogatur loco rei,quæ ſola ſolui non poteſt, c.7.nu.35.
Annual poteſt retineri pro alimentis eidem præſtitis:ſecus pro damno ab eo facto de Retent. num.9. pag.108

B

Bis ſoluit,qui tempeſtiue ſoluit,cap.42. num.3.
Bona fides non patitur, quod ſemel exactum iterum exigatur, cap.54 nu.7.& cap 73.nu.2.

C

Caducitas an,& quando uideatur per dominum remiſſa,c.33.nu.14.
Cambia ſunt ad inſtar contractus emptionis,& venditionis, pro quo intereſſe debetur, cap.53.num.2.
Campſor ſi decoctus efficiatur, an nihilominus liberetur debitor, quod ei mandauit vt ſolueret,c.6.nu.10.
Cancellatio, ac caſſatio ad effectum liberationis conſequendæ, nihil intereſt,an factis,vel verbis fiat,c.2.§ 3.nu.7.
Cancellatio, dilaniatio, laceratio, & combuſtio cenſentur ab illo facta, penes quem inſtrumentum, ſeu apocha reperiuntur, c 2.§.3.nu.6.
Cancellatio, dilaniatio, laceratio, & combuſtio de voluntate creditoris facta eſſe præſumitur. c.2.§ 3.nu.5.
Cancellatio, dilaniatio, laceratio, ſeu combuſtio inſtrumenti, ſeu apocha plenam probationem inducit, c.2.§.3.& maxime, quando inſtrumentum reperitur cancellatum penes creditorem. ibi.nu.4.
Cancellatio ſolutionum non probat, quando inſtrumentum à primo fuit integrum in iudicio productum, licet poſtmodum in progreſſu temporis reperiatur cancellatum, & hoc iuſtificaretur, cap. 2. §.3.nu 8.
Idem quando cancellatio eſſet inaduertenter facta, ibid.num.9.
Etiam quando inſtrumentum reperitur cancellatum penes tertium, ibid.nu.10.
Canon ab emphyteuta ſoluitur in ſignum recognitionis directi dominij, cap. 33. num. 1.
Canon,cenſus,tributum, & ſimilia probari debent per ſcripturas, & per teſtes interdum, c.4 nu.55.57.
Canon,cenſus, tributum, & ſimilia ſoluuntur in loco ſuperioritatis,contra quæ non præſcribitur, c.32.nu.6.
Canon ſi per triennium ſoluatur etiam ſuo nomine prodeſt emphyteotæ, & eum à caducitate excuſat, c 33.nu.3.
Canonem recipiens per 30. annos tanquam ab emphyteuta, dominium directum præſcribit, c.31.nu.7.
Capitula vbi ſunt connexa non poſſunt vnũ ſine alio acceptari,c.2.§.14.nu.3.
Carceratus non poteſt in carcere à cuſtode retineri pro alimentis, ſecus de conſuetudine.de Retent.num.15.pag.109.& nu.62.63. pag.111.& 112
Caſus fortuiti debitorem liberant, cap. 5. nu.53 54.
Cautela ad hoc vt ſoluens voluntarie ſibi non præiudicet in futurum.c.20.num.4.
Cedens debet facere debitorẽ ſoluendo tẽpore ceſſionis,& hoc ſufficit, c.2 §.6.nu.17.
Cedens quando ad nihilum tenetur, cap 2. §.6. nu.18.19.

Fal-

Digitized by Google

Fallit niſi cedens eſſet ſciens, & in dolo, ut ibid. nu.19.
Cedens quando tenetur facere bonum debitorem, c.2.§.6.nu.14.15.16.
Cedens tenetur facere debitorem verum, ſed non bonum, c.2.§.6.nu.12.
Etiam quod de euictione promiſſum ſit. ibid.nu.13.
Cedula banchariá pro vera, reali, & effectuali ſolutione habetur cum pecunia numeretur, c.2 8.nu.2.
Cedula bancharia quoad effectum vim ſolutionis habet. c.2.§.8.nu 1.
Cenſus ad ſui ſubſtantiam ſcripturam requirit, c.4.nu.58.
Cenſus potius præſumitur, quam contractus emphyteoticus, & quando, c.33.nu.43. & 44.
Cenſus ſcripturam requirit, c.33.nu.11.
Ceſſio, & delegatio, an, & quando vim ſolutionis habeant remiſſiuè, cap. 2. §.6. nu. 11.
Ceſſio, & delegatio propriè ſolutionis nomine non continetur, c.2.§.6.nu.1.
Ceſſio, & delegatio pro ſolutione habetur quoad effectum, c.2.§.6.nu.3.
Ceſſio iurium an per fideiuſſorem poſt ſolutionem impetrari poſſit, c.69.nu.3.
Ceſſio iurium fit in actu ſolutionis, alias non ſuffragatur. c.69.nu.2.
Ceſſio iurium ſimilis emptionis eſt, & ideo pro ſolutione habetur, c.2.§ 6.nu.4.
Ceſſio quando cenſeatur facta ad commodum ceſſionarij, & quando cedentis, cap.5.nu.61.
Ceſſio quando non valeat, cap.2.§.6.nu.22.
Ceſſio quando valeat, c.2.§ 6.nu.20. & 21.
Ceſſione facta, dataque in ea poteſtate agendi omne periculum ſpectat ad ceſſionarium, c.2.§.6.nu.10.
Ceſſione iurium creditori facta per debitorem alter debitor non liberatur, & quãdo, cap.6.nu 7.
Clauſula à chi preſenterà la preſente; *quid operetur, & quando, cap.5.nu.70. & 73.*
Clauſula in ceſſionibus apponi ſolita. Nihil ſibi reſeruans quid operetur, c.5.nu.65.
Clauſula propria authoritate poſita in contractu emphyteotico an poſſit exequi ſine partis citatione, c.33.num.40.
Compenſans non dicitur realiter ſoluere, c.2.§.5. num.3.
Compenſatio ad tollendas vſuras, & pœnas fit ipſo iure, c.2.§.5.nu.13.
Compenſatio, & ſolutio adæquantur non tamen quoad effectum conſtituendi quem in quaſi poſſeſſione, c.2.§.5.nu.18.
Compenſatio, & ſolutio æquiparantur, c.2. § 5. nu.5.
Compenſatio ficta ſolutio dicitur, c. 2. § 5. nu. 2.
Compenſatio fit etiam ipſo iure, etiam creditore inuito quando eſt per debitorem oppoſita. c.2.§.5.nu.11. & maxime ad impediendas vſuras, & pœnam, ibidem, nu. 12.
Compenſare, & ſoluere idem ſunt, cap. 2. §.5. nu.7.
Compenſatio in depoſitum non cadit, & maxime quando ſpecies depoſita eſt, ſecus ſi quantitas, c.2.§.5.nu 19.
Compenſatio ipſo iure fit ex contrapoſitione partitarum librorum, c.2.§.14.nu.2.
Compenſatio non admittitur vbi debitum eſt iuratum, c.2.§.5.nu.14.
Contrarium ſecuti ſunt nonnulli, ibidem, nu.15. prima tamen opinio verior, ibid. num. 16.
Compenſatio non eſt verè, & propriè ſolutio. c.2. §.5.nu.1.
Compenſatio non ſufficit vbi realis ſolutio requiritur, c.2.§.5.nu.4.
Compenſatio pro ſpecie ſolutionis & reconuentionis habetur, c 2.§.5.nu.6.
Compenſatio, quando eſt per hominem oppoſita, & admiſſa per iudicem ſpecies ſolutionis dicitur, c.2.§.5. nu.10.

Compenſationis exceptio etiam in cauſa appellationis poteſt opponi tam contra cedentem, quàm contra ceſſionarium, c.2. §. 5. nu.8.
Maxime quando debitum eſt liquidum de ſpecie ad ſpeciem, & de quantitate ad quantitatem: aliàs ſecus, vt ibid.nu.9.
Conditione, & modo non verificatis titularis non cogitur ſoluere, c 39.nu.4.
Conductor debet accedere ad domum locatoris, & hoc ſuis ſumptibus, & quomodo intelligatur, c.29 nu.3.4 & 5.
Conductor ſoluens Abbati iniuſtè electo, & tollerato quando liberetur. cap. 5. num.25.27.29.
Confeſſio de recepto facta à curatore minoris an, & quando minori noceat, & quid in tutore, c.5 .nu.87.
Confeſſio facta etiam parte abſente ad liberandum ſaltem in vim probationis valet, c.93 num.2.
Creditor acceptans debitorem delegatum eius nomen bonum facere dicitur. c. 2. §.6. nu.8.
Creditor adminiſtrator bonorum debitoris præſumitur de ſuo credito ſatisfactus. cap. 77.
Creditor, an teneatur recipere ſolutionem in pecunia minuta c.26.nu.6.
Creditor cogitur ex cauſa alibi, quam in loco deſtinato, ſolutionem recipere. cap. 29.num.15.
Creditor cogitur recipere partem debiti cõfeſſati, & oblati, ſuper reliquum verò litigare.c.30.nu.17.
Creditor compelli poteſt ſolutionem recipere à quocunque, c.25.nu.6.
Creditor de poſteriore fit prior, quando recipit creditum ſuum ſine fraude, & vitio & cum bona fide, & quomodo, cap. 68.nu 7.8.& 9.
Creditor diutius non tacuiſſe præſumitur. c.17 num.3.
Creditor, & debitor quando dicatur eiuſdem fori.c.9. nu 9.
Creditor habet intentionem fundatam in debito contracto. c.3.nu.8.
Creditor non cogitur debitum imminutum recipere.c.30. num 3.
Creditor non cogitur partem recipere ſui crediti, c.30.nu.1.& 6.
Creditor non poteſt cogere debitorem ad dandam ſpeciem pro quantitate. cap.7. num.6.
Creditor non poteſt cogere debitorem ad ſolutionem partis, c.30 nu.7.
Creditor non cogitur recipere oblationem, & conſignationem rei deterioratæ. cap. 30. nu. 30.
Creditor poſterior priori præfertur, vbi poſterior poteſt retinere pro melioramentis.de Retent.nu.46. pag.111
Creditor poſterior recuperans ſuum creditum, non poteſt amplius à creditore priori, etiam hypothecam habente moleſtari, & quare.c.68 nu.1. & 4.
Creditor poteſt rem non debitam, pro debita retinere.de Retent nu.24. pag.109
Creditor poteſt retinere bona debitoris, per eum poſſeſſa, & alijs præfertur. de Retent. nu. 25. ibid.
Creditor primus ille dicitur, cui primo debitor ſoluit. c.68.num.3.
Creditor pro ſuo credito, non poteſt rem debitoris retinere.de Retent.nu 5.pag.108
Creditor, qui habet plura pignora, & unum uendat, poteſt alia detinere, donec ſibi caueat de eum releuando ab obligatione, de euictione, de retent.nu.57 pag.111
Creditor qui partem recipit, ad reſiduum agere poterit c.15.nu.2.
Creditor recipiens ſolutionem ab aliquo ſibi præiudicat c.7. nu.13.
Creditor recipiens ſolutionem partis debiti ab vno ex pluribus correis inſolidum obligatis an, & quando cenſeatur debitum diuiſiſſe, & iuri ſolidi renunciaſſe, cap.38 per totum.

Cre-

Digitized by Google

Creditor, ſi per longum tempus minores recipit vſuras cenſetur, maiores vſuras remiſiſſe, c.31.num. 13.

Creditor, ſi vult poteſt, aliud pro alio recipere. cap.7.num.34.

Creditor ſolutus de poſteriori, anterior fit, quæ eidem ſolutio eſt facta in pecunia, quæ non extat, ſed iam reperitur conſumpta, & quando, c.68.nu.10 & 11.

Creditor ſolutus, qui de poſteriori efficiatur prior hæc regula multis modis limitatur, cap.68 nu.12.

Creditores plures vnius debitoris illi efficiuntur priores, ab primo ſolutio facta eſt, & in quibus caſibus limitetur. c.68. nu.2. & 12.

Cuius per errorem dati repetitio eſt, eiuſdẽ conſulto dati, donatio eſt. c.22. nu. 3.

Culpa patris, canonem non ſoluentis præiudicat filio, & extende, cap.33.num.16. 17. & 18.

D

Datio fideiuſſoris pro ſolutione tenetur, cap.2 §.13.nu.1.

Datio inſolutum pro ſolutione habetur, c.2. §.9.num.1.

Datio, & ſolutio verba in inſtrumento appoſita, numerationem pecuniæ probat, & in quibus extendatur. c. 84. num.1. 3.4.5. & 6.

Debitor ceſſus ignoranter, primo creditori ſoluens liberatur, et quãdo. c.5.n.56.57

Debitor ceſus non liberatur à prima obligatione, ex eo quod promiſit ſoluere, non realiter ſoluat c 6.nu.59.

Debitor ceſſus poſt ſimplicem notitiam ceſſionis ſoluens cedenti, quando liberetur. c.5.num.64.

Debitor ceſſus, quãdo teneatur parere proteſtationi ſibi factæ, ne primo creditori cedenti ſoluat, c.5.nu.63.

Debitor ceſſus ſoluens primo creditori an, & quando liberetur, c.5.nu.55.

Debitor creditoris expulſi de ciuitate, ſoluere coactus reipublicæ liberat, & nom nu. 16. & 19.

Debitor Eccleſiæ, vel pupilli ſoluens Prælato, vel tutori, liberatur, etiamſi non ſit verſa in eorum vtilitatem, ſed poſſunt petere reſtitutionem in integrum. cap. 5. nu.103. 104.105.

Debitor ex inſtrumento adſtrictus ad ſoluendum ex mero iuris rigore, non poteſt dicere creditori ſine inſtrumento, ſolue etiam tu. c.41.

Debitor liberatur, ſi quantitas debita creditoris culpa pereat. c.5.num.89.

Debitor medio eius iuramento promittens ſoluere quinquaginta ſingulis annis, vſq; ad decennium, ſi in vno anno deficiat, ad totam ſuam materiam adſtringi poſſit. cap.95. nu.1.

Debitor moroſus tenetur ſoluere intereſſe, vnà cum augumento. c 27.nu 14.

Debitor obligatus rem tradere, an ſoluendo intereſſe liberetur. c.6.nu.11.

Debitor pacto ſolemni, proprium forum renuncians in quocunque loco, vbi inuenitur, conueniri poteſt ad ſoluẽdũ. c.28.n 1

Debitor poteſt eſſe, quod noluerit, aut non potuerit compenſatione vti. c.40. nu 3.

Debitor poſt notam ſibi ceſſionem primo creditori ſoluere non debet, ſed ceſſionario. c.2.§.6.num.9.

Debitor poſt ſolutionem, non poteſt eligere in cauſam ſoluere. c.9.num.23.

Debitor præcepto ſuperioris ſoluere impeditus an liberationem conſequatur. cap. 21.nu.20.

Debitor præſcribens bona fide, liberatur. cap 5.nu.42.

Debitor principalis, ſi velit ſoluere partem debiti, non nomine proprio, ſed fideiuſſoris poteſt etiam inuito creditore. cap.30. num. 24.

Debitor quantitatis, per publicum inſtrumentum, non poteſt pro ſatisfactione ſui debiti offerre bona, c.7.num 7.

Debitor quantitatis, ſi ſoluat in ſpecie de voluntate creditoris, liberatur, cap. 5. num. 106.
Debitor quando dicatur coactè ſoluere odio creditoris. c. 21. num. 18
Debitor, quod tu ſis meus ex vna cauſa, & ego tuus ex alia poteſtate. c. 40. nu. 3.
Debitor reuocabiliter ſoluens eius liberatio tantū ad tempus contingit. c. 54. nu. 1.
Debitor ſoluens Monacho, ſeu religioſo ſine conſenſu ſuperioris, liberatur. cap. 5. num. 108. 109.
Debitor de ſolutione, vel præſcriptione excipiens non ob id fatetur ſe debitorem non eſſe. c. 75. nu. 2.
Debitum bona fide preſcriptum, etiam quoad forum conſcientiæ, ſolui non debet, etiam quod mala fides poſtea interueniat. cap. 57. per totum.
Debitum durius dicitur, quando quis obligauit perſonam, & voluit poſſe capi, & quando dicatur. c. 9 nu. 6 7. 8. 9. 13. 14.
Debitum durius in materia ſolutionis, quale dicatur. c 9. nu 5.
Debitum perdurare præſumitur, niſi de eius ſatisfactione doceatur. c. 3. nu. 9.
Debitum pro debito retineri non poteſt. de Retent. nu 4 pag. 108
De damni emergentis ſolutione. cap. 62.
Delegans ſoluere dicitur. c. 2. § 6. nu. 6.
Cedens ſoluere dicitur, etiam quod debitor ſecundus non ſoluerit. c. 2 § 6 nu. 7.
Delegatio, & ceſſio vim ſolutionis debent. c 2 § 6. nu 5.
Delegatio ficta ſolutio eſt. c. 2. § 6. nu. 2.
Deponens (cū ſoluere nō dicatur) à debito nō liberatur, & quādo ſecus. c. 6. nu. 8. & 9
Depoſiti duo requiſita eſſe debent. c. 2. § 4. num 9.
Depoſitio debet fieri apud ædem ſacram, vel perſonam fide dignam, aliàs non iuuat. de Oblat. nu. 18. pag. 106
Depoſitum non eſt ſatis, vbi realis ſolutio fieri debet. c. 2. § 4. nu. 8.
Depoſitum, quoad effectum vim ſolutionis habet, c. 2. § 4 nu. 4 pag. 7. & maximè creditore volente, ibid. nu. 5.
Depoſitum vim ſolutionis non habet, niſi ſit authore Prætore, & in iudicio factum. c. 2 § 4 num. 7.
Dicere ſolue tu, & ego poſtea pro parte mea adimplebo, & ſi non adimplebo repetes ſapit duritiem, & æquitati repugnat. c. 41. nu. 2.
Dies ſolutionis non eſt ſubſtantia obligationis, ſed executionis, c. 91. nu. 2.
Dilatio, & terminus pars crediti, & ſummæ eſſe dicuntur. c. 56. nu. 1. & 3.
Dilatio quando adijcitur fauore debitoris, tunc ſolutio fit in fine termini, c. 55. nu. 5
Dilatio, quando apponitur fauore creditoris vt eſt in obligationibus annuis, tunc ſolutio debet fieri in principio cuiuſlibet anni, c. 55. nu. 6.
Diuiſio inducit præſumptionem ſolutionis, & ſolidationis. c. 18. num. 5.
Diuiſio plus operatur quàm ſi ſæpius eſſet reddita ratio, c. 18. nu. 4.
Dominium dotis ipſo iure transfertur in vxorem mortuo viro, vel effecto decocto. de Retent. nu. 34. pag. 110
Dominus directus an cogatur ſolutionem recipere ab alio, c. 25. nu. 12. & 15.
Dominus directus non expellit emphyteotam propria authoritate, quando ipſe proteſtatus fuit ſe demittere ſine præiudicio, c 33. nu. 34. & 35.
Dominus directus nō poteſt propria authoritate emphyteotam expellere quando inuenit reſiſtentiam actualem, cap. 33. nu. 32. & 33.
Duobus litigātibus ſuper eadem re interim realiter eſt deponenda pecunia pro fructibus dicta rei debita ad effectum cauſa conſignādi cui, vel quib. de iure, c 86.

E

Emens ſuo, & fratris nomine, & preciū ſoluens an cenſeatur ſoluere totum de ſuo,

ſuo, & partem à fratre petere poſſit, & quando hoc procedat, c. 19. nu. 11. & 12

Emphyteota à ſolutione canonis liberatur, quando res funditus deperit, ſecus in maiori parte, c. 33. nu. 78. & 79.

Emphyteota allegans compenſationem euitat caducitatem, c. 33. nu. 57.

Emphyteota an poſſit conſtitui in re fertili, & precioſa, c. 33. nu. 81.

Emphyteota, & ſimiles præſcribunt quoad ſolutionem canonis, quod acquiſitionem dominij non, c. 32. num. 14. 15. & 18.

Emphyteota canonem non ſoluens ipſo iure priuatur emphyteuſi, & quid requiratur, c. 33. num. 21. & 22.

Emphyteota canonem non ſoluens non poteſt creditoribus ab eo cauſam habentibus præiudicare, c. 33. nu 63.

Emphyteota canonem non ſoluens ſine citatione, & de facto ac propria authoritate expelli poteſt quomodo hoc procedat, c. 33. nu. 27. 28. 29. 30. 31.

Emphyteota canonis ſolutionem probare debet, c. 3. num. 10.

Emphyteota ceſſans in ſolutione non priuatur vbi plures ſunt, qui de dominio contendunt, c. 33. nu. 64.

Emphyteota ceſſans ſoluere canonem ob locum non tutum non priuatur emphyteuſi c. 33. nu. 58.

Emphyteota ceſſans ſoluere canonem per triennium poteſt allegare compenſationem, c. 33. nu. 56.

Emphyteota contra priuatum ſpatio triginta annorum, contra eccleſiam quadraginta præſcribit, & quomodo intelligatur, c. 32. num. 17. 18.

Emphyteota eccleſiæ non ſoluens canonem per biennium, & priuati per triennium ipſo iure priuatur emphyteuſi, & quomodo intelligatur, c. 33. nu. 45. 46. & 49

Emphyteota excuſatur à ſolutione canonis ſi poſſeſſionem non fuit ratus, cap. 33. nu. 59.

Emphyteota excuſatur propter ſterilitatem quando ſterilitas prouenit propter bellum, & vide alios caſus in quibus emphyteota excuſatur, c. 33 nu. 68. 69. 70. 71. 72.

Emphyteota faciens oblationem extraiudicialem non priuatur, c. 33. nu. 65.

Emphyteota iuſte expulſus, & ob id non ſoluens, non priuatur emphyteoſi, c. 33. nu. 62.

Emphyteota iuſte impeditus ſoluere non priuatur, cap 33. 61.

Emphyteota non excuſatur ob ſterilitatem à ſolutione canonis, & quomodo intelligatur, c. 33. nu. 66. & 67.

Emphyteota non poteſt propria authoritate expelli, quando dominus directus iudicem adiuit, c. 33. nu. 36. 37. 38. & 39

Emphyteota non priuatur emphyteoſi, niſi iudicis ſententia interuenerit, cap. 33. num 49.

Emphyteota non ſoluens canonem cæteris præiudicat, c. 33. nu. 52.

Emphyteota non tenetur domum combuſtam reficere, quando magnam penſionem ſoluit nec penſionem ſoluere tenetur, cap 33. nu. 80.

Emphyteota præſumitur, qui rem vti emphyteoticam tenet, & canonem ſoluit, c. 31. nu. 9.

Emphyteota priuatur emphyteoſi etiam ſi deficiat in ſolutione minime partis, etiã in uno quadrante, c. 33. nu. 50. & 51.

Emphyteota priuatur emphyteuſi ſi deficiat in ſolutione pendente lite, c. 33. num. 53.

Emphyteota, qui iurauit ſoluere ſingulo anno priuatur ſi in vno anno in ſolutione defecerit c. 33. nu. 54.

Emphyteota tenetur domum combuſtam reficere, & pro area canonem ſoluere, c. 33. nu. 77.

Emphyteota tenetur facere magnas impenſas, & collectas ſoluere, & quando non, c. 33. nu. 85 & 86.

Emphyteota tenetur ſoluere canonem etiã ſi res ſit combuſta, vel deruta modo remaneat area, vel caſmate pereat, c.33. nu.75. & 76.

Emphyteota tenetur ſoluere penſiones præteritas quamuis à domino expellatur ob canonem non ſolutum, c.33.nu.87.

Emphyteota, vſusfructuarius, cenſuarius, & aliæ perſonæ non dicuntur poſſidere, c.32.num.4.

Emphyteoticus contractus ſcripturam requirit, c.33.nu.7.

Emphyteoſis an potius cenſui cenſeatur vbi expræſtatione canonis non apparet, cenſualis contractus præſumitur, c.33 n.42

Emphyteoſis in qua ſoluitur penſio correſpondens fruct.bus adæquatur locationi ad longum tempus, & eſt locatio, c.33. num.83. & 84.

Emphyteoſis ſi ſit quæſita beneficio concedentis tunc pater, non poteſt filio præiudicare, & quando, c.33.nu 19. & 20.

Emptor poteſt offerre precium venditori cũ hoc, quod res vendita ſibi tradatur. de oblationibus, num 11. pag 105

Emptor poteſt pro pretio rem venditam retinere. de Retent. nu.21. pag.109

Emptor pretio non ſoluto non poteſt cogere venditorem ad rem alienatam tradendam, cap 44.nu.1.

Errans non conſentit, c.22, nu.5.

Error magis præſumitur, quam donatio, cap.22.nu 9.

Euentus poſterior formatur ex primordio tituli, c.8.nu.3.

Euictum rem eſſe, & imminere euictionem in limine contractus paria ſun, cap.45. num.5

Euictio in limine contractus dicitur imminere quando lis eſt mota ante ſolutionem pretij, & in quo extendatur, c.45.n.3.4

Euictionis periculum quãdo imminet in limine contractus tunc emptor poteſt retinere pretium, & ſolutionem recuſare donec idoneè de euictione caueatur, & precio reſtituendo, cap 45.nu.2.

Exceptio non implementi dicitur litis finita, & ideo impedit lites ingreſſum, cap. 44.num.4.

Exceptio rei non traditæ etiam in executiuis oppoſita executionem retardat, cap. 44. num. 3.

Exceptio ſolutionis etiam in actu executionis oppoſita ſuffragatur, c.80.nu.2.

Exceptio ſolutionis in vrbe etiam opponitur contra obligationem cameralem iuratam, & in Regno contra executionem cenſus Bullaris, & quomodo, cap. 80. nu.6 & 7.

Exceptio ſolutionis non dicitur propriæ exceptio, ſed defenſio, c 80.nu 8.

Exceptio ſolutionis non tantũ impedit executionem inſtrumenti verum etiam poſt ſententiam opponi poteſt, cap.80.nu. 1.

Exceptio ſolutionis numquam tollitur quin allegari deduci ea probari poſſit, cap.80. num.4.

Exceptio ſolutionis ſemper, & quandocunque opponi poteſt, c.54.num 6.

Exceptio ſolutionis vti peremptoria non poteſt opponi nec poſt concluſum in cauſa, nec poſt rem iudicatam ſecundum nonnullos, c.80.nu.10.

Exceptionem ſolutionis iudex ex ſuo officio ſupplere poteſt, c.80.num.9.

Executio in libris ſcholaris fieri nequit, cap. 7. nu. 39.

Executio in libris ſcholaris fieri non poteſt, & quando ſecus, de Retent. num 39. & 40. pag. 110

Ex ſolutione alteri facta non deſumitur cõcludenter debitum adfuiſſe, c.23.nu.2.

Ex ſolutione mercedis probatur poſſeſſio, cap.52. num.2.

Ex ſolutione penſionis, cenſus, & affictus non reſultat plena probatio dominij, poſſeſſionis autem ſic, & quando, & quomodo, cap.50 per totum.

F

Facta non præſumuntur niſi probentur, cap 3. num.7.

Facto ubi opus eſt, uerba non ſufficiunt. de oblat.num.4. pag.105

Factum non ſufficit niſi probetur ex cauſa fuiſſe factum, c.6.num.39.

Factũ quid fuiſſe probari debet ab eo, quod facere tenebatur, c 3.nu.4.

Facultas ſoluendi aliud pro alio tranſit in ſingularem ſucceſſorem. c.7.num.48.

Fames gladius acutiſſimus dicitur, cap.97. num. 8.

Fideiuſſor ſoluens pro principali debitore liberatur ipſo iure debitor ope exceptionis, cap.5.nu.39.

Fideiuſſor ſoluens ſe liberat ipſo iure à fideiuſſione, principali ope exceptionis, c.51.

Filius in legitima uiuente patre nullum habet ius, & quomodo ſe habet, cap.47. nu. 2. & 3.

Fiſcus in iuribus conditionalibus non ſuccedit, nec in eum dicta iura tranſeunt, cap. 47.nu.4.

Fiſcus loco hæredis habetur. c.5 nu.95.

Frater mortuo patre poteſt ſuos libros retinere dando fratri condignam æſtimationem, c.7.nu.38.

Fructus percipiens ex re pignorata in ſortem imputat, c.7.nu.43.

G

Geſtis ex immediatè cognoſcitur quid antea factum fuerit, c.4.nu.50.

H

Habens ius plura reſpiciens ſi utatur iure illo in uno, uel pluribus conſeruat etiam ius quoad alia ad impediendam præſcriptionem, c 65.nu.5.

Hæredes non ſoluentes canonem excuſantur ob ignorantiam, c.33.nu.62.

Hæres an legatum de florenis aureis poſſit etiam ſoluere in alia moneta, c.26.nu.3.

Hæres grauatus hæreditatem reſtituere, ſi rem hæreditariam alienauit eam ſibi in Trebellianicam imputat, c.7.nu.45.

Hæredi grauato ſoluere infra dies, tempus currit à die ad.itæ hæreditatis, cap. 34. num 4.

I

Ignorantia præſumitur in eo, quod pro alio ſoluit, c.22.nu.22.

Impotentia in ſoluente ipſum ab excommunicatione liberat, ea quomodo, c.88.

Indebite ſolutum repeti poteſt conditione indebiti, c.22.nu.10.

Indebiti ſolutio ad hoc ut inducat donationem quid requiratur, c.22.nu 6.

Indebitum ficte ſolutum non repetitur, & quando ſecus, c.22.nu.19.

Induſtria pœnas deſidiæ non ſoluit, cap.68. nu. 5.

In ſolutione debet attendi tempus quo diſpenſatio applicatur actui, maximè quoad ualorem, c.27.nu 8.

Iudex an poſſit concedere præceptum de aſſicurando, c.33.num.41.

Iuramentum operatur ut emphyteota priuetur per ceſſationem ſolutionis unico anno, c.33.nu.55.

Iuramentum uim ſolutionis habet, c 4.n.7.

Ius declarandi caducitatem, non tranſit ad hæredes, c.33.nu.48.

Ius emphyteoticum ſpatio decem annorum præſcribitur, c.31.nu 4.

Ius non ſoluendi canonẽ præſcribitur, quando directi dominij poſſeſſio interuertita fuit, c.32.nu.7.

Ius non ſoluendi canonem non præſcribitur, & quando, c.32 nu.1.2.& 3.

Ius ſibi dicere nemini licet. de Retentio. nu.7. pag.108

Ius ſoluendi canonem, & liuellum licet non præſcribatur, tamẽ bene præſcribitur modus ſoluẽdi, & ad alia, c.32.nu.11.& 12

Ius ſoluendi cenſum, liuellum, penſionem, uel quamlibet aliam præſtationẽ actũ nõ præſcribitur etiam quod eorum conſtitutio non probetur, c.31.nu.1.& 2.

Ius

Ius ſoluẽdi cenſus liuellum, & alia præſcribitur ſpatio decennij, c.31.nu.3.
Iuſſus iudicis excuſat debitorem ſoluentem, c.5.num.52.

L

Legatum alimentorum nec conditionẽ, nec onus nec dilationẽ recipit, ſed purum ſemper dijudicatur, c.97 nu.10.
Legatarius cui fuerunt relicta centum, quæ erant apud campſorem alius damnatur hæres ad dandam vineam ſi hæres dicta centum expendit, non poteſt cogi legatarius alia centum recipere, c.7.nu.14.
Legitima filij patre ſuperſtite cõfiſcari non poteſt.c.47.nu.1.
Liber æſtimi, & collectarum numquid probet, c.4.nu 47.
Liber familiaris non probat niſi ſemiplenè pro ſcribente, & quando, c.4.nu.42 43. 44. 45.
Liber memorialiũ num probet, c.4 nu.46.
Liber officialis an, & quando probet, cap.4. num 48.
Liber priuati facit fidem ex coniecturis etiã pro ſcribente, cap.4.num 37.38.39.
Liber rationum, vt probet, quæ concurrere debeant, c.4. num.41.
Locatio ad longum tempus magis præſumitur, quam emphyteoſis, & quando.cap. 33.num.82.
Locatio, in taxanda ea mercede, regulatur à ſolito, c.58 num 1.
Locator tenetur domo locata euicta aliam habitationem præſtare, c.7.num.46.

M

Magna pecuniarum quãtitas non eſt præſumenda, quod de burſa pauperis hominis exierit, c.79.nu.2.
Mala fides ſuperueniens, poſt completam præſcriptionem eam non tollit, etiam in foro conſcientiæ, c 4.num.7.
Mandatum non ſolum de gratia impetranda, ſed de litteris expediendis præſumitur ex magna pecunia erogatã, c.13.n.4.
Mandatum præſumitur ex magnæ pecuniæ quantitatis ſolutione, c.13.nu.2.3.& 5.
Maritus legans fructus fundi Trebatiani vxori an hæres illum poſſit vendere, & ſoluere ei æſtimationem, c.7.nu.36.
Maritus recipiens dotem in quãtitate illam in ſpecie ſoluere non poteſt, c.7.nu.5.
Maritus reſtituens dotem conſtante matrimonio quando liberetur, c.6.nu.24.
Mercator ſibi ipſi ſoluere poteſt, cap 71. num 2.
Minor dicitur contractum confirmare vbi ſoluit vel ſolutionem recipit, c.24 nu.4. & num.5.
Minus ſoluit, qui tardius ſoluit, c.16.nu.2.
Mora non poteſt obijci ab eo, qui plus debito petit, c.63.num 4.
Mora quomodo, & quando purgetur in ſolutione canonis, cap.33.num.23.24. 25.& 26.
Moroſo nullum intereſſe debetur, c.63.nu 2
Moroſus in ſolutione nõ dicitur quod iuſtam litigandi cauſam habet. c.63 nu.1.
Moroſus quis non dicitur, quando eius petitioni aliquid obijci poteſt, c 63.nu.3.
Multa conceduntur virtute iuramenti, quæ aliàs non concederentur, c.95.nu.2.
Mutuum, & pecunia credita debet reddi iuxta valorem currentem tempore obligationis, c.27.num.10.
Mutuum præſumitur vbi non apparet de cauſa, qua pecunia reijcitur, c.8.nu.13.

N

Negans collectas non ſoluiſſe talem negatiuam probare debet, c 3.nu 12.
Negociorum geſtor non habet hypothecariam, niſi ex ceſſione, vel niſi emerit nomen illius debitoris de Retent. num.52. pag. 111
Nemo præſumitur ſuum effundere patrimonium, c.13.num.7.
Nemo ſine conſenſu obligatur, c.22.nu.4.
Non ſoluere tutius eſt quam ſolutum repetere, c.41.num.1.

Non

Non ſoluens cambia tenetur ad intereſſe, cap.53.num.1.

Notarius quomodo, & per quæ verba debeat ſcribere in inſtrumentis confeſſionẽ, & numerationem, cap 84.num.7.

Nouatio vim ſolutionis habet, cap.2.§.7. num.3.

O

OBlatio abſque depoſitione ſufficit ad effectum, vt pena non incurratur de oblat.num.20. pag.106

Oblatio cum ſolutione conuenit in pluribus de oblat.nu.1. pag.105

Oblatio debet eſſe cum depoſitione rei oblatæ, & conſignatione, & obſignatione de oblat.num.12. ibid.

Oblatio debet eſſe de toto debito aliàs de parte facta non attenditur de oblat. numero 16. pag.106

Oblatio debet eſſe realis, & effectualis aliàs offerente non iuuat, de oblat. nume.3. pag. 105

Oblatio debet eſſe ſpecialis, ita quòd generalis non ſuffragatur de oblat. num.13. ibidem.

Oblatio debet fieri congruis loco, & tempore aliàs debitori offerenti non opitulatur de oblat. num.6. ibid.

Oblatio debet fieri præſenti aliàs requiritur citatio generalis, & proclama de oblat. num.19. pag.106.

Oblatio fieri non debet eo tempore, quo creditor ſequitur funus familiare de oblat. num.8. pag.105

Oblatio non debet eſſe conditionalis, & quomodo de oblat.num.10. ibid.

Oblatio non debet fieri creditori peregrinanti nec in loco non conuento de oblatio numero 9. ibid.

Oblatio non debet fieri de nocte, & ante tempus ſolutioni adiectam, vel alio ſimili modo de oblat. num.7. ibid.

Oblatio pro ſolutione habetur, c.2. §.10.numero 1. ibid.

Oblatio requirit depoſitionem, conſignationem, vel obſignationem, aliàs de ea non eſt habẽda ratio de oblat.nu 17.pag.106

Oblatio valde proxima, & ſimilis ſolutioni eſt de oblat. num.1. pag.105

Oblatio verbalis recipitur in dubio turbido, & intrigato de oblat.nu.21.pag.106

Oblatio verbalis ſat eſt ſtante creditoris recuſatione de oblat.num.5. pag. 105

Oblationis ad eſſentiam, & ſubſtantiã multa ſunt neceſſaria de oblat. nu.2. ibid.

Obligans ſe certo loco ſoluere tantum tempus ei indulgendum eſt, ut in dicto loco ſe conferat, c.85.

In obligationibus rem tradi, reſtitui, dariq; ſi factum non præſtatur ſuccedit obligatio ad intereſſe, c.7.nu.22.& 23.

Obligatus rem deterioratam reſtituere poteſt rem, & æſtimationem deteriorationem reddere, c.7.num.47.

Offerens creditori debitum cum ab agendo excluditur de oblat.nu.22. 106

Offerens ſeparatim adimplere omnia; ad quæ de iure tenetur non ſatisfacit de oblat.num.14. & num.15. ibid.

Omnia, quæ ad actum inducendum requiruntur eadem ad illud tollendum interuenire debent, c.4.nu.54.

P

PActum de non petendo pro ſolutione exiſtimatur, c.2 § 12.nu.1.

Pactum, & conuentio quam vis dura ſeruanda ſunt, c.26.nu.5.

Pactum nudum non parit actionem ſed bene propter illud datur retentio de Retentio.num.55. pag.111

Pactũ quod quis non poſſit pro ſatisfactione ſui debiti offerre tot de bonis in ſolutum ualet c.7.num.8.

Paria ſunt, quod aliquid ſoluatur, vel quod debeat ſolui, c.49.nu.2.

Pecunia commodata ad oſtentationem non efficitur accipientis, c.6.num.18.

Pecunia minuta approbata à Principe recuſari

cuſari non poteſt, & quando, c.26.num. 9 & 10.

Pecunia redacta ex venditione pignoris cedit prius in cauſa vſurarum, c.10. nu.2.

Pecuniæ augumentum, an, & quando debeatur. c.27.nu.11.

Pecuniæ augumentum non cedit commodo illius cui ſoluitur intereſſe, & quando ſecus, c.27.num 12. & 13.

Pecus inuenta in proprio fundo non poteſt pro damno retineri, ſed ad effectum vt cognoſcatur dominus eius. de Retent. numero 8. pag.108

Pēſionarius tenetur verificare quòd in maioribus mille, & in minoribus cētum remaneāt pro titulari, & rectore, cap.39. num.5.

Plus ſoluit quod citius ſoluit, & è contra, c.42.num.1.

Poſſeſſio directo domino interuerti dicitur quando eidem fuit ſolutio denegata, cap. 32.num.8.

Poſſidens nomine alieno non præſcribit, cap. 32.num.10.

Præpoſitus ad contrahendum, etiam ad recipiēdum præpoſitus dicitur. c.5.nu.80.

Præſcriptio contra obedientiam ſuperioris non currit, niſi à die quo obedientia denegata fuit. c.32.num.9.

Præſcriptio non procedit ſine poſſeſſione. cap.32 num.5.

Præſcriptio quadragētaria, & titulum, & bonam fidem inducit. c.32.nu 16.

Præſcriptio uim ſolutionis habet. c.2.§.15. & c.4.nu.29.

Præſcriptione tutus, ſi ſoluit repetere poteſt. c.4.num.28.

Præſcriptionem debiti allegans non dicitur debitum agnoſcere. c.23.nu.3.

Præſcriptionem in ſolutione cenſuum, ſufficit allegare. c.3.nu.3.

Pretium, & æſtimatio ſuccedunt loco rei in uniuerſalibus. c.1.num.30 31.

Probans tres ſolutiones continuatas, pertea ſoluiſſe cenſetur, & quando non. cap. 36. num.2 4.1.8.

Probatio per quinq; teſtes, æquipollet probationi per ſcripturam. c.4 nu.56.

Procuratori, & adminiſtratori bene ſoluitur. c.5.nu.18 & 20.

Promiſſio campſoris pro alieno debito ex conſuetudine, vim ſolutionis habet. c.2. §.1.num.5.

Promiſſio, datio, & ſolutio à pari procedunt. c.2. §.1.num.2.

Promiſſio de ſoluendo pro ſolutione habetur. c.2.§.1. num.3.

Promiſſio, & ſtipulatio promiſſionis comparantur, c.59.num.3.

Promittens ſoluere centum intra menſem, aliàs dat inſolutum talem rem, elapſo menſe electio eſt creditoris, an uelit rem, uel centum. c.87.

Pupillus non poteſt conſtituere procuratorem ad ſoluendum abſque ſolemnitatibus. c.6.nu.52.

Q

QVantitas, quādo debetur loco ſpeciei tres pro quantitate, poteſt præſtari ſpecies. cap.7. num.24.

Quæ requiruntur ad actum procurandum eadem ad diſtrahendum. c.33.nu.9.

Qui non habet in ære luat in corpore. c.43. num.2.

Quietatio de reſiduo denotat ſolutionem totius, c.4.num.51.

R

REmiſſio Canonis ob ſterilitatē fit, ubi penſio fructibus reſpondet, & quando emphyteota eſt læſus ultra dimidiam. c.33.num.73.74.

Remiſſio uim ſolutionis habet, quando aliud pro alio de uoluntate creditoris remittitur. c.2.§.2.num.6.

Res meliorata non retinetur pro alia re non meliorata, de Retent. num.16. pag.109

Res una pro alia retineri non poteſt. c.7. num.10.

Res vna pro alia retineri poteſt, quādo peruenit ad eum cauſa eiuſdem debiti, de Retent.num.22. pag 109

Retentio alicuius rei, quam meliorata, non conceditur pro alia re non meliorata, de Retent.num.47. pag.111

Retentio animalis conceditur propter alimenta eidem animali præſtita, de Retent.num.35. pag.110

Retentio conceditur fauore dotis, de Retent.num 26. ibid.

Retentio conceditur pacto nudo, de Retent. num.54. pag.111

Retentio conceditur pro expenſis in eadem re factis, de Retent.nu. 10. pag.108

Retentio conceditur, quando res, quæ retinetur pro vno debito erat pro alio obligata de Retent. nu.18.& 19. pag.109

Retentio creditori conceditur, quando plura habet pignora, & vnum vēdidit: nam retinere alia poteſt, quouſque debitor ei caueat de indemnitate à promiſſione, de euictione, de Retent.num 56. pag.111

Retentio eſt fauorabilior cauſa, cauſa acquiſitionis, de Retent.nu.65. pag.112

Retentio, etiam in executione ipſius ſententiæ opponi poteſt, de Retent nu.70. ibid.

Retentio facilius conceditur, quam actio, & petitio. ibid.

Retentio facilius cōceditur, quam compenſatio, de Retent nu 68. ibid.

Retentio non admittitur, & præſertim, quando res eſt vitioſa, & ſine titulo acquiſita, & quando ſecus, de Retent. numero 11.& 12. pag.108

Retentio pro melioramentis non liquidis, non conceditur, ſed ſufficit ſola cautio, quando ſecus, de Retent.num.43.& 44. pag. 110.& 111

Retentio regulariter prohibetur, de Retent. num.2. pag.108

Retentio rei conceditur habenti, quaſi pignus in eadem re, de Retentio. num.20. pag. 109

Retentio rei fideicommiſſo ſubiectæ conceditur propter impenſas in ipſa re factas, de Retent.num.41. pag 110

Retentio rei in pignus traditæ à procuratore cōceditur creditori propter mutuum, quod procurator dedit, quamuis procurator ad id mandatum non habuerit, de Retent.num.53. pag.111

Retentio rei traditæ pro debito putatiuo, conceditur pro debito vero, de Retentio. num 53. pag.111

Retentio retardat rigorem obligations Cameralis, de Retent.num.72. pag.112

*Retentio, vbi competit ibi ceſſat mutatio cauſæ poſſeſſionis, de Retēt.nu.6.*pag.108

Retentio vbicunque conceditur pro melioramentis, ibi poſterior creditor præfertur creditoribus, etiam anterioribus, de Retent.nu.45. pag.111

Retentio vetita; nō cenſetur compenſatione denegata, de Retent. nu.69. pag.112

Retentio vnius rei conceditur pro debito, cuius occaſione res illa ad me peruenit, de Retent.num.12. pag.109

Retentio vnius rei pro alia non recipitur, de Retent.num.3. 108

Retentione non cenſetur priuatus, quia petitione eſt exclusus, de Retēt.nu 67. 112

Retētione quis poteſt in multis caſibus vti, de Retent.num.17. pag.109

Retentione rerum hoſpitalis, vti poteſt hoſpes pro alimentis eidem præſtitis, de Retent.num.61. pag 111

Retentione vti minimè licet, de Retent. numero 1. pag.108

Retentione vti, etiam cōceſſum eſt, vbi datio inſolutum fuit nulla, de Retent.num. 58. pag.111

Retentione uti licet, ubi res aliena ſcienter fuerit obligata, & vbi debitor ex pacto facto rei ipſius dominium quæſiuerit, & quando ſecus de Retent. nu.49.50. ibid.

Retentione vti permiſſum eſt, propter ſumptus, & expenſas, ac melioramēta facta

in ipſa re, de Retent. num.36.37.38. pag. 110

Retentione vti poteſt negociorum geſtor, ſi pignus alterius, quod ſua pecunia redimit, habeat, & poſſideat. de Retent. numero 51. pag. 111

Retentionis cauſa eſt valde fauorabilis, de Retent. nu.64. 112

Retentionis ius, etiam in ſingularem ſucceſſorem tranſit, de Retent. nu.71. pag. 112

Retineri quis non poteſt in carceribus à cuſtode propter alimenta eidem præſtita, & quando ſecus, de Retent. num.62.63. pag.111. & 112.

Rota Romana non procedit ad fructus, decurſos tempore anteceſſoris contra ſucceſſorem. c.81. num.6.

S

Satisfactio accipitur in genere, & in ſpecie. c.2.§ 2 num 10.

Satisfactio cõtinet fideiuſſionem, & pignoris dationem. c.2.§ 2.nu.9.

Satisfactio eſt nomen generale. cap.2.§.2. num.8.

Satisfactio eſt, quando aliud de voluntate creditoris ſoluitur, ſeu etiam eidem remittitur. c.2 §.2.nu.5.

Satisfactio in genere ſumpta continet omne id, ex quo deſiderium creditoris impletur. c.2 § 2.num 11.

Satisfactio in ſpecie ſumpta, pro ſolutione accipitur, & maximè in contractibus. c.2.§.2.nu.12.

Satisfactio licet verè, & propriè ſolutio non ſit, tamen quoad effectum vim ſolutionis habet. c.2.§.2.nu.7.

Satisfactio plenè cenſetur eius, qui totum recipere potuit, & partem ſolum recepit. c.14.num.1.

Satisfactio qualibet ſolutionis vim habet, creditore volente, c.2.§.4.nu.6.

Scientia de reuocatione mandati, quomodo probetur. c.5.nu.25.

Scientia in propoſito ceſſionis, eſt triplex. c.5.num.58.& 62.

Scriptor non poteſt retinere quinternum ab exemplari extractum pro ſuo ſalario, de Retent. nu.14. pag.109

Seruitutem in vna parte fundi, promittens in alia parte cõſtituere poteſt. c.7.nu.40.

Societate finita ſolidum exigi nequit, cap.5. num.76.

Solitum in taxandis mercedibus penſionibus, & affictibus locationum potiſſimum attenditur. c.58. num.2.

Soluendo eſſe quis in dubio præſumitur, cap. 82. num.3.

Soluendo quem non eſſe diſcuſſio bonorum vera probatio fit, c.82.nu.2.

Soluendo quem non eſſe, & eius nomen non eſſe bonum paria ſunt, c.82.nu.6.

Soluendo quem non eſſe multis modis dicitur, c.82. num.1.

Soluendo quem non eſſe non poteſt tranſire in notorium, in manifeſtum autem, & famoſum ſic, c 82.nu 5.

Soluendo quem non eſſe non eſt ſatis dicere, & ad hoc notorium allegare, c.82.nu.4.

Soluens adiecto ſolutioni liberatur, cap.5. num 69.

Soluens alicui tãquam procuratori, & quia in inſtrumento dicatur conſtare de eius mandato liberatur, c.5.num.32.

Soluens alicui vt debitor poteſt poſtea contra eum, vt creditor ex alia cauſa experiri, cap.40.nu.1.

Soluens aliquid ne moleſtetur ſolutum uelut vſuras repetit, vel in ſortem imputat. cap.60.per totum.

Soluens alteri non præſumitur, quod aliquid ab eo accipere debeat, c.4.nu.19.

Soluens alteri, quam creditori non liberatur. c.6.num.36.37.38. & malè ſoluat, ibid.num.40.

Soluens alteri quam creditori vero, ſed de eius mandato an liberetur, cap. 5. num.13.

Soluens

Soluens alteri, quam ſi cui debet non liberatur, cap.6.nu.2.

Soluens alteri, quam vero creditori iudicis præcepto an liberetur, c.6.nu.4.

Soluens anticipate ei cui poſtea bona veniunt confiſcanda liberatur, c.5.nu.93.

Soluens anticipate Prælato Eccleſiæ non liberatur Prælato moriente ante diem ſolutionis, c.6.nu.53.

Soluens canonem tribus annis continuis toto præterito tempore ſoluiſſe creditur, cap.36.nu.3.

Soluens coacte ſolutum repetere poteſt, cap 21.num.8.

Soluens coactus à tiranno odio creditoris liberatur, c.21.num.17.

Soluens creditori creditoris liberatur, c.5. num.5.

Soluens creditori creditoris numquid liberetur, ſi fiat eo inuito, c.5.nu.8.& 9.

Soluens creditori minoris liberatur, & quãdo, cap.5.nu 84 85. & 86.

Soluens ei, quod communiter ab omnibus tenebatur procurator creditoris bene ſoluit, cap.5.num.26.

Soluens ei, qui deliquit ante tamen confiſcationem, an quando liberetur, cap.5. num.90.91.92.

Soluens ei, qui mandatum non habet ad exigendum non liberatur, cap.6.nu.50. & 51.

Soluens, & ſtatim retro ſolutam pecuniam recipiens non liberatur, c.6.nu.16.

Soluens ex mandato iudicis ſine cauſæ cognitione an repetat ſolutum, cap.21. num.15.

Soluens famulo, qui à creditore fuit miſſus, ad recipiendum liberatur, cap.5.nu.97. 98 99.

Soluens fiſco poſt confiſcationem rectè ſoluit, & liberatur, & quando, c.5.nu 94.

Soluens indebitè nõ repetit niſi ſolutionem, & ignorantiam probet, c.22.nu.21.

Soluens in odium creditoris à priuato coactus non liberatur ſecus ſi à Republica, vel Tiranno, c.21.nu.19.

Soluẽs in pecunia de proximo in valore minuenda non liberatur, c.6.nu.28.& 29.

Soluens inſtitori an, & quando liberetur, c.5.num.4.

Soluens inuito creditore compenſat cum eo ſi erat debitor illius, pro quo ſoluit, c.2. § 5.num.17.

Soluens iudicis mandato dicitur coacte ſoluere, c.5. num.51.

Soluens iuſſu iudicis alteri, quam uero debitori liberatur, c.5.nu.45.46.47 48 49. & 50.

Soluens iuſſu ſuperioris dicitur coactè ſoluere, c.21.nu.2.

Soluens legatum in teſtamento minus ſolemni in cæteris ſibi non præiudicat, cap. 22. num.24.

Soluens liuellũ per decẽnium tenetur etiam in poſterum ſoluiſſe licet de liuelli ſcriptura non appareat, c.31. num.8.

Soluens matri id, quod filia debetur non liberatur, nec patri, c.6.nu.48.& 49.

Soluens negociorum geſtori ipſius creditoris non liberatur, c.6.nu.5 & 6.

Soluens nomine alterius ipſius mandato ſoluiſſe creditur, c.13.nu.6.

Soluens non per hoc cenſetur, quod ei cui ſoluit debitor ſit, c.75.nu.1.

Soluens non repetit, niſi prius ſibi ceſsis iuribus, c.69.nu.1.

Soluens onera tantum ſibi in ſolutis præiudicat, & non in alijs, c.67.nu.2.

Soluens onera, tunc cenſetur ſui priuilegio renunciaſſe quãdo per triginta annos ſoluerit, & quando, c.67.nu.1.

Soluens partem debiti an, & quando, & ad reſiduum adſtringi poſsit, c.24.nu.1.

Soluens partem debiti confeſſati pro aliam exceptionem non numeratæ pecuniæ opponere poteſt. c.15.num.6.

Soluens partem debiti in dubio præſumitur velle debitum agnoſcere, & quomodo

modo

Digitized by Google

modo intelligatur, c.24.num.2.& 3.

Soluens partem debiti non cenſetur totum debitum agnoſcere, c.15.nu.5.

Soluens partem debiti non tantum agnoſcere bonamfidem, ſed etiam fateri ſe debitorem cenſetur, c.65.nu.3.

Soluens partem debiti ad reſiduum ſoluendum cogi non poteſt, c.22.nu.23.

Soluens partem indebiti non cogitur aliam ſoluere, c.15.num.4.

Soluens partem non præſumitur ſoluiſſe totum, c.15.num.1.

Soluens patri, vti legitimo adminiſtratori ipſius filij quando liberetur, & quando non, c.5.nu.100.101.102.

Soluens pecuniam minoris æſtimationis, quã debet, liberatur ſi bona fide præſcriptionem compleuit, c.5.nu.44.

Soluens penſionem Eccleſiæ, vti emphyteota præſumitur emphyteota, c.31. nu.10.

Soluens poſt notificationem ceſſionis ſibi factæ primo creditori non liberatur, c.5. num.68.

Solués poteſt declarare, & eligere in quam cauſam ſoluere velit, & quando hoc fieri poteſt, c.9.nu.19.20.& 21.

Soluens poteſt quandocunque eligere in quã cauſam ſoluere velit, quando ſolutio, & numeratio ſcribuntur, vt creditum currens, & in quibus habeat locum, cap.9. num.26.27 28.

Soluens præſumitur ad ſui commodum, & vtilitatem ſoluere, c.19.nu.1.

Soluens præſumitur potius ſoluere ignoranter, quam ſcienter, c.22.nu.7.

Soluens pro alio cenſetur ſoluere de proprijs pecunijs, & nõ de alienis, niſi actus cantaret ſub nomine alterius, cap.19. num. 10. & 15.

Soluens pro alio debitum non liquidum, & ſuſpectum non repetit, c.6 nu.30.

Soluens pro alio dicitur eius negocia vtiliter gerere, cap 25.num.9.

Soluens pro alio indebitum etiam ſcienter repetere poteſt, cap.22. numero 18.

Soluens pro alio inuito, & à primo contradicente non poteſt poſtea ſolutum repetere, cap.25.num.19.

Soluens pro alio inuito non poteſt cogere creditorem ad cedendum ſibi iura, c.5. num 37.

Soluens pro alio non debitor potius eius negocium cenſetur gerere, quam ei donare, cap.89.

Soluens pro alio ſine mandato actione negociorum geſtorum repetit, c.90.

Soluens pro alio ſine mandato habet contra eum actionem negociorum geſtorum, c.25.nu.8.& 18.

Soluens pro alio ſine mandato nõ poteſt repetere, niſi doceat rem vtilem pro debitore feciſſe, c.25.nu.18.

Soluens pro alio ſine mandato poteſt repetere contraria actione negociorum geſtorum, c.25 num.20.

Soluens pro alio ſine mandato quando ſolutum repetere poteſt, c.5.nu.38.

Soluens procuratori mandatum habentis generale liberatur, cap.5. num.14. 15. & 16.

Soluens procuratori, quem quis ſcit de proximo remouendum, liberatur, cap. 5. num.21 22.

Soluens procuratori reuocato ante denunciationem ſibi factam bene ſoluit, cap.5. num.23.

Soluens procuratori reuocato ante denunciationem ſibi factam eſt in bona fide, c.5.num.24.

Soluens proprium debitum alienis pecunijs liberatur, c.5.nu.40.41.

Soluens pro reſiduo totum ſoluiſſe creditur, c.16.num.12.

Soluens pro ſua obligatione, & non pro alia ſoluere cenſetur, c.19.nu.2.

Soluens putatiuo hæredi quando liberetur, c 6.num.31.

Soluens ſolutioni adiecto liberatur etiam inui-

inuito creditore, c.5.nu.71.& 72. quomodo, & quando. nu.73.& 74.
soluens de ſuo ſoluere præſumitur, & quando non, c.19.nu.3.& 9.
soluens ſuperioris mandato non conſtituit aduerſarium in quaſi poſſeſſione exigendi, c.21.num.3.
soluens tutori, & curatori liberatur, c.5. num.19.
soluens tutori quod non fecit ſolemnia quãdo liberetur, c.5.nu.30.& 31.
soluens vnam rem pro alia creditore inuito non liberatur, c.7.nu.2.
soluens vni ex conſocijs liberatur, cap.5. num.2.& 3.
soluẽs vt emphyteota per decenniũ emphyteota cenſetur, & quãdo, c.31.n.5.& 6.
soluere an poſſit valorem, & æſtimationem, qui tenetur ſoluere ducatos aureos. c.26.nu.2.& 4.
soluere creditori, vel creditoris creditori parificantur, c.5, nu.6.
soluere denegans non dicitur ſpoliare, c.90.
soluere, & cancellare idem ſunt quoad effectum, c.2.§.3.nu.1.
soluere, & promittere ſoluere paria ſunt, c.1.§.1.nu.1.
soluere, & ſatisfacere æquiparantur, & à pari procedunt, c.1.nu.15.
soluere grauatus à teſtatore infra decem dies quando dictum tempus currere incipiat, c.34.nu.3.
soluere idem bis æquum non eſt, c.73.nu.1.
soluere in pecunia numerata, vel alio modo ſatisfacere paria ſunt, c.2.§.2.nu.2.
soluere in pecunia quando quis tenetur, data impotentia, præſtando ſtabilia liberatur, cap.76.
soluere in pecunia reprobata, & non ſoluere paria ſunt, c 6 num.13.
soluere libenter pro alio nemo creditor, cap. 19.num.5.
soluere non dicitur, qui deponit, fallit quando pars conſentit depoſito, illudque acceptat, cap.2.§.4.num.2.& 3.
Soluere paratus, ſi creditorem non reperit excuſatur à mora, & pœna, & quomodo intelligatur, c.29.nu.11.& 12.
soluere pro alio quilibet põt etiam debitore inuito, vt ẽt creditore nolente, c.25.n.7.
soluere promittens certa die ſub pœna an pœnam committat, ſi creditor ea die moreretur. c.34.nu.2.
soluere promittens certo loco ſi non ſoluit tenetur ad intereſſe, c 29.nu.14.
soluere promittens pretium ad conſilium peritorum intra menſem tempus currit à die declarationis. c.34.nu.5.
soluere promittens ſub pœna an, & quando non ſoluendo pœnam computat, c.34. num.1.
soluere proprie non dicitur, qui pecuniam deponit, c.2.§.4.num.1.
soluere qui nequit, attamen incarcerari poteſt. c.43. num.1.
soluere quilibet bonus eſſe cenſetur, cap 25. num.2.
soluere quis multis modis dicitur, quoad eius effectum, etiam abſque ipſius pecuniæ numeratione, c.1 nu.12.
soluere quiſque magis pro ſe, quam pro alio cenſetur, c.19.num.4.
soluere quiſq; poteſt in quam cauſam quiſq; velit, & quando, c.9.nu.16.17.& 18.
soluere quis ſibi ipſi poteſt vices, duorum repræſentans, c.71.nu.3.
soluere quis verè, & propriè quando dicatur, c.1.num.3. & ſeqq.
soluere realiter, & promittere ſolutionem cũ cautione paria ſunt, & quomodo hoc procedat remiſſiuè, c.2. §.1.nu.4.
soluere ſibi ipſi nemo poteſt, & quando ſecus, c.71. per totum.
soluere ſibi ipſi nemo poteſt, niſi de ſtilo mercatorio, c.25 num.13.
soluere de ſuo quiſque creditur, etiam quod alia negocia adminiſtret, & quomodo intelligatur, c.19.num.13.14.& 15.

Soluere, vel quod alter pro eo ſoluat parificatur, c.25 nu.4.
Solui aliud pro alio rectè poteſt, quando vnum eſt in obligatione, & aliud in ſolutione, & in quibus caſibus hoc extendatur, c.7.nu.25.26.27.& 28.29.
Solui non poteſt aliud pro alio ſiue debitor ſit quantitatis, ſiue generis, ſiue ſpeciei, c.7.num.15.
Solui poteſt aliud pro alio in caſu neceſſitatis, cap 7.num.16.17.18 19.20.21.
Soluiſſe largè quis dicatur quomodolibet creditori ſatisfecerit, c 1.nu.8.
Solutio ab adminiſtratore paupere facta præſumitur de pecunijs illius, cuius bona adminiſtrauit, c.79.nu.6.
Solutio ab affirmante, & non negante iuſtificari debet, c.3.nu.2.
Solutio ab eo, qui ſoluere tenetur probanda eſt, c.3.num.3.
Solutio adminiſtratori de proximo remouendo facta liberat debitorem ſoluentem, cap.78.
Solutio alimẽtorum monſtratim fieri debet reſpectu rerum, quæ menſtruum ſolutionem recipiunt, & quæ ſunt, c.97.nu.1.
Solutio, alio non docto fit in fine termini, & præſertim quando fit in pluribus terminis contrarium in aliquibus caſibus, cap. 55.nu.2.& 3.
Solutio an cenſeatur facta in leuiorem, uel duriorem cauſam deſumitur ex cõiecturis, cap.9.num.10.
Solutio an ſit facienda de moneta currenti tempore ſolutionis, uel potius de currenti tempore contractus, c.27.nu.1.
Solutio an in ſcriptis probanda, quando obligatio in ſcriptis eſt contractu, cap.4. nu.52.& 53.
Solutio anticipate facta prælato non præiudicat ſucceſſori, c.6.nu.54.
Solutio anticipate fieri non poteſt, quando tertio præiudicat, c.6.num.55.
Solutio à quibus fieri poſſit, & caſus in quibus ſoluens ab obligatione liberetur, cap. 5.num.1.
Solutio à quocunque facta debitorem liberat, c.8.nu.34.& 35.
Solutio à quocunque fieri poteſt etiam debitore inuito, vel creditore, c.5.nu.36.
Solutio bina ſufficit ad conſtituendam quem in quaſi poſſeſſione, c 36.nu.6.
Solutio canonis poſt tempus recepta habet uim renouationis. c.33. nu.15.
Solutio canonis poteſt etiam probari per teſtes, & quando, c.33.nu.8.& 10.
Solutio canonis recepta per dominum directum purget moram, & cenſetur remiſſa caducitas, c.33.nu.13.
Solutio cenſetur facta ex cauſa præambula contractus, c.8 nu.1.
Solutio cenſetur facta in cauſam ſpecificatam, c.9.nu.25.
Solutio cenſetur facta in debitum antiquius uel eius cuius dies ceſſit, c.9.nu.34.
Solutio cenſetur facta in eam cauſam ſecundũ quã ueriſimilius eſt, c.9.nu.23.& 24
Solutio cenſetur facta in eam cauſam, cui eſt, proportionata, c.9.num.29.
Solutio cẽſetur facta uigore obligationis, & inſtrumẽti præcedẽtis, c.8.n.4 5.6.& 7
Solutio cenſus cõtra dominos inferiores preſcribi poteſt, c.32.nu.19.
Solutio cenſus probat quaſi poſſeſſionem ſubiectionis, c.33.nu 2.
Solutio cenſus quoad effectũ cõſeruandi ius reale non refert à quo, uel cuius nomine fiat, quãdo intelligatur, c 33.n.4.5.& 6
Solutio collata in mei uolũtatem uti conditionalis nihil ponit in eſſe, c.61.
Solutio continuata per decennium facit debitũ præſumi præceſſiſſe, c.31.n.11.& 12
Solutio continuare per decem annos nõ inducit præſumptionem debiti quando eſt facta in præiudicium tertij, c.37.nu.3.
Solutio continuatæ per decem annos facta inducit debiti & tituli præſumptionem, & quando, c.37.nu.1.& 2.

Solutio

Digitized by Google

Solutio contrapoſiti probatur, & inducitur ex cõtrapoſitione partitarum librorum, c.2.§ 14.num.1.
ſolutio debet fieri cum pecunia currenti, & vſuali, c 6.num.14.
ſolutio debet fieri de moneta currenti tempore ſolutionis, c.27.nu.2.& 6. declaratio, nu.3.& 7.
ſolutio debet fieri de ſcutis, qui tunc fiunt, & cuduntur non habita ratione antiquorum, c.27.num.4.
ſolutio debet fieri de toto debito aliàs creditor non cogitur recipere, c.6.nu 26.& c. 30.nu.1.2.3.& 6.vbi etiã limitationes.
ſolutio debet fieri in ea moneta, quæ tẽpore contractus erat in vſu, & hoc quomodo intelligatur, c.27.nu.6.
ſolutio debet fieri ſecundum æſtimationem, & valorem monetæ currentem de tempore contractus, c.27.nu.7.
ſolutio debet fieri vero creditori, & domino, aliàs ſoluens non liberatur, c.6.nu.3.
ſolutio debiti ante tempus fieri non poteſt cum ex tali ſolutione creditor pateretur intereſſe, c 92.nu 3.
ſolutio debiti ex diuturnitate tẽporis præſumitur, c.36 num.6.
ſolutio debiti non poteſt fieri ante tempus ſi tempus appoſitum ſit fauore creditoris, c.92. num.2.
ſolutio debiti poteſt fieri ante tempus, cap. 92.num.1.
ſolutio debiti propter debitoris infirmitatem retardari non debet, c.83.
ſolutio debiti, ſeu debitoris liberatio præſumitur ex cancellatione, delaniatione, laceratione, ſeu combuſtione inſtrumenti, vel apochæ exiſtentis penes creditorem, cap.2.§.3. num.2.
ſolutio dicitur de iure diuino, c 3.num.15.
ſolutio dicitur quouis modo creditori ſit ſatisfactum, cap.1.num 14.
ſolutio diuerſimodè probatur, c.4.num.1.
ſolutio æris alieni facta immediatè poſt alienationem bonorum hæreditariorum cenſetur facta de pecunia redacta ex dictis bonis, c.8.num.10.
ſolutio eſſe non poteſt niſi præuia adſit cauſa, & obligatio, c.8.nu.8.
ſolutio eſt quid facti, c.3.nu 6.
ſolutio, & debitũ à pari procedũt, c 4 n.63
ſolutio, & promiſſio de ſoluendo adæquantur, c.59 nu.1.
ſolutio, & ſatisfactio à pari procedunt, c.2. §.2.num.1.
ſolutio, & ſatisfactio quoad effectum non differunt, c.2.§.2.nu.3.
ſolutio ex opulentia debitoris, & indigẽtia creditoris præſumitur, c.4.nu.13.& hoc quõ intelligatur vide ibi, nu.14.15.16.
ſolutio facta ab vno correis cenſetur facta nomine omnium, c.35.nu.1.& 6.
ſolutio facta alteri, quam ei cui fieri debet, habetur pro non facta, c.6.nu.42.
ſolutio facta cedenti an per ſolam confeſſionem ipſius cedentis probetur, c.6.nu.66. & 67.
ſolutio facta coniunctæ perſonæ non liberat ſoluentem, & quando ſecus, c 6.nu.43.
ſolutio facta creditori creditoris à debitore debitoris liberat ſoluentem, c.5.nu.7.
ſolutio facta creditori putatiuo, an liberet ſoluentem, c.5.num.10.11.& 12.
ſolutio facta filiofa vti coniunctæ perſonæ, qui pecuniã patris mutuauit bene liberat ſoluẽtem, & quomodo hoc intelligatur, c.6.nu.44 45.46.& 47.
ſolutio facta loco incongruo ſoluentem non liberat. c.6.nu.25.
ſolutio facta per carceratum uti meticoloſa non ſubſiſtit, c.21.nu.7.
ſolutio facta per unum ex collegis liberat omnes, & quando non. c.35.nu.3.4.
ſolutio facta præſumitur ex pecunia paulò ante recepta, c.8.nu.11.
ſolutio facta procuratori, quando liberet ſoluentem, c.5.num.17.
ſolutio facta pupillo ſine decreto iudicis vel

Digitized by Google

tutoris authoritate quando ſoluentem liberet, c.6.num 56.57.58.

Solutio facta vni ex correis liberat omnes, c.35.nu.2. & 5.

Solutio fieri debet de pecunia conuenta, & conuentio attendi debet, c.26.nu 4.

Solutio fieri non debet ei, qui ſoluentem liberare non poteſt, c.6.nu.33.

Solutio fieri debet uero domino, uel eius procuratori, c.6.nu.41.

Solutio fit per æquipollens, c.1.nu.13.

Solutio fructuum, vſurarũ, & intereſſe facit ut de cætero præſtari deãnt, c.31.n.13

Solutio gratuita vnius partis non grauat in ſolutione alterius, c.15 num.3.

Solutio impropria in quibus caſibus pro non vera habeatur. c.2.§.17. per totum.

Solutio in dubio cẽſetur facta in cauſam arctiorem, & antiquiorẽ, c 9.n.1.2 & 11.

Solutio in dubio debet applicari in cauſam eligendam per ſoluentem ſecũdum Bart. ſecus ſecundum DD. c.9. nu.15. & 20.

Solutio in dubio debet fieri apud domũ creditoris. c.29.nu 1.

Solutio in dubio præſumitur facta pro fructibus, vſuris, & intereſſe, & non pro ſorte, c.10.nu.1.3 & 4.

Solutio in obligationibus annuis debet fieri de moneta currenti tempore contractus, c 27.num.9.

Solutio in pecunia reprobata non releuat, c.6.num.12.

Solutio in quã cauſam cenſeatur facta quando cauſæ ſunt pares, c.9 nu.30.

Solutio in quibus ſoluentem nõ liberet cum multis ſeqq. c.6.num.1.

Solutio in ſcriptis probari debet vbicunque contractus requirit ſcripturã, c.4.nu 59.

Solutio intẽpeſtiua nõ ſuffragatur, c.6.n.19.

Solutio irregularis, quæ dicatur, c.56.nu.9.

Solutio magnæ quantitatis facit præſumi mandatum, c.13.nu.1.

Solutio manca & imperfecta ſoluẽtem non iuuat, c.6.num.15.

Solutio mercedis in locationibus loco fructuum eſt, c.52. num.1.

Solutio multis coniecturis iuſtificatur, c.4. num.9.

Solutio neceſſaria dicitur quando iudiciaria authoritate, & iudicis decreto facta eſt, c.11.num.1.

Solutio neceſſaria non liberat ſoluentẽ, niſi fit facta cum reſiſtentia, c 21.nu.14.

Solutio neceſſaria non obligat ad ſoluendum in futurum, c.21.nu.4.

Solutio neceſſaria pleniſſimam inducit liberationem, & quomodo hoc intelligatur, c.21.nu.10.11.& 12.

Solutio neceſſaria, quãdo liberet ſoluentem & quæ requirantur, c.21. nu.13.

Solutio non debet fieri ad locum creditoris in nonnullis caſibus, c.29.nu.16 17.18. 19.20.21.& 22.

Solutio non fit exhibitori cedulæ poſt diſdictam ſocietatem eorum, qui cedulã præſentarunt, cap.5.num.75.

Solutio nõ parit liberationem à futuris præſtationibus, c.36.nu.1.7. & 8.

Solutio non poteſt referri, niſi ad titulum præcedentem, c.8.nu.2.

Solutio non ſolum de ſorte fieri debet verum etiam de intereſſe, c.30.nu.8. & 9.

Solutio nulli fieri debet ex duobus ſuper beneficio contendentibus, c 6 nu.34.

Solutio onerum coacte facta non tollit immunitatem, c.21.nu 5.

Solutio onerum per vnum facta non præiudicat alteri niſi, & ſciente, & patiente fiat, c.66.

Solutio partis admittitur in compenſatione, & pro parte fit compenſatio, c.30.nu.26

Solutio partis admittitur, quando debitum eſt ex diſpoſitione legis, & quando non, c.30.num.15. & 16.

Solutio partis debiti impedit præſcriptionẽ in reſiduis, & quomodo, c.65.nu.1.2.

Solutio partis fieri poteſt executori publico, c.30. num.27.

Solutio partis fieri poteſt fauore libertatis, extenditur in multis caſibus, c.3.nu.18. 19.20.21 22.23. & 25.

ſolutio partis fieri poteſt quando debitor promiſit ſoluere in pluribus iuribus, cap. 30.num.28.

ſolutio partis fieri non debet etiam, vbi deficit ſola quantitas, c.30.nu.11.

ſolutio partis fieri poteſt, quãdo debitor totum ſoluere non poteſt propter impotentiam, c.30.num.29.

ſolutio partis non admittitur etiam quoad euictionem pœnæ, & ampliatur, cap.30. num 12.13.14.

ſolutio partis non minima affert incommoda, cap 6.nu.27.& c.30 nu.4.

ſolutio penſionis de partium cõſenſu reſeruatæ retardari nõ poteſt, c 39.nu 1.2.& 3.

ſolutio penſionis, quæ fit per clauſulam ſine retardatione non cõſtituit penſionarium in quaſi poſſeſſione exigendi, c.21. nu 9.

ſolutio per inſtrumentum probari debet, ubi de debito per inſtrumentum conſtat, cap. 33.num.16.

ſolutio per quem fiat nihil refert, c.25.n.3.

ſolutio poteſt fieri per aliũ etiam ſine mandato, c.25.nu.1.& 5.

ſolutio præpoſito ad contrahẽdum rectè fit, cap.5.num.70.

ſolutio præſumitur ex coniunctione ſanguinis, diuturnitate temporis, & ſæpius facta calculatione, c.4.num 32.33.34. & c.18.num.1.2.& 3.

ſolutio præſumitur ex decem annorum lapſu, & quando, c.17.nu.1.& 2.

ſolutio præſumitur ex diuturnitate temporis, c.4.num.10.

ſolutio præſumitur ex eo, quod creditor bona debitoris adminiſtrauit, cap 4.num. 30.& 31.

ſolutio præſumitur ex eo, quod creditor expendit pecuniam eo tempore quo facta dicitur, & in eadem quantitate, quæ ſoluta dicitur, c.4.nu 49.

Solutio præſumitur ex eo, quod per creditorem ſtat quo minus ſoluatur maxime ad pœnam euitandam, c.4.nu.35.

ſolutio præſumitur ex lapſu decennij. c.4. num.11.

ſolutio præſumitur ex qualitate debitoris, & creditoris, c.4.nu.12.

ſolutio præſumitur facta in cauſam, quæ plus cæteris obligat, c 9.nu.12.

ſolutio præſumitur facta in extinctione eius crediti, cui proportionata eſt quantitas, quæ ſoluitur, c 4.nu.20.

ſolutio præſumitur magis facta ignoranter, quã ſcienter quãdo id, quod ſolutum fuit probatur indebitum, c.22.nu.8.

ſolutio præſumitur, quãdo debitor aliàs egit contra creditorem, c.4 nu.17. quando eſt eadem cauſa, ibid. num.18.

ſolutio præſumitur ſi inſtrumentum reperitur penes debitorem ſiue cancellatum, ſiue non. c.4 nu.21. & quid ſi reperiatur penes tertium, ibid.nu.22.

ſolutio prius cenſetur facta de mobilibus, demum de ſtabilibus, c.11.nu.1.

ſolutio probatur ex cõfeſſione creditoris corã amicis facta abſẽte debitore, c.6.n.35

ſolutio probatur ex libro ipſius debitoris cõcurrentibus adminiculis, c.4.num 36.

ſolutio probatur per coniecturas, c.4 nu.8.

ſolutio probatur per confeſſionem creditoris, c.4 nu.4 & maxime ſolutio vera, ibid.num 5.

ſolutio probatur per iuramẽtum, c.4.nu.6.

ſolutio probatur per ſcripturas quietantias, & alia, c.4.nu 2.

ſolutio probatur per teſtes. c.4.nu.3.

ſolutio procuratori facta nũquid probetur p confeſſionẽ ipſius procuratoris, c.5.n.33.

ſolutio pro futuro debito conceditur, c.48.

ſolutio pro redimẽdo fundo debito cum pacto de retrouendendo non poteſt fieri pro alio, ſed tantum ab ipſo met venditore, idem in debito qualificato, c.25. nu.14. 15.16.& 17.

Solu-

Solutio pro reſiduo facta præſupponit aliquã partem prius ſolutam fuiſſe, c.16.nu.3.
Solutio qua moneta fieri debeat vel aurea, vel argentea, vel ænea, c.26.num.1.
Solutio quando facienda eſt infra certum tempus puta per Titium declarandum ſi Titius moritur antequam declaret, declaratio iudicis arbitrio facienda eſt. c. 91.num 1.
Solutio quando inducitur ex promiſſione de non ſoluendo cum cautione, ſatisfactione volente creditore, ceſſio iurium, & ſimilium non fit ex propria vocabuli ſignificatione, ſed ex vi conuentionis, c.2.§.16.
Solutio quando per ſcripturam eſt probanda, c.4.nu.65.
Solutio quando per ſcripturã probari debet, an & quãdo ſufficiant teſtes, c.4.nu.64.
Solutio, quæ fit timore mandati, & cenſurarum non præiudicat, nec conſtituit quem in quaſi poſſeſſione, c.21.nu.6.
Solutio quoad eius eſſentiam, & ſubſtãtiam non dicitur, niſi de vera, & reali pecuniæ numeratione, c.1.nu 10.
Solutio dupliciter accipitur, cap.1.
Solutio quomodo, & à quo fiat non refert ad effectum conſeruandi ius reale, & non in currendi caducitatem, & euitandam pœnam, c.25 num.11.
Solutio reliquatus probat rationem fuiſſe redditam, c.96.
Solutio ſciſſa in partes eſt præiudicialis, c. 30 nu.5.
Solutio ſequens declarat qualis fuerit conceſſio præcedens, c.8.nu.9.
Solutio ſi facienda eſt certo loco, & certa die debitor non poteſt dici in mora, niſi creditor probet, ea die adfuiſſe in eodem loco, c.29.num.10.
Solutio ſimulata non liberat, c.6.nu.17.
Solutio ſortis poſt terminum ad ſoluendum ſimpliciter recepta præiudicat in uſuris, c.12.num.1. & 2.
Solutio ſortis principalis arguit ſolutionem pœnæ fructuum, & intereſſe, c.4.nu.23. & quando hoc procedat, ibid.nu.24.
Solutio ſpontanea, & voluntaria facta ab emphyteota multum purgat ſolutiones præcedentes, c.33.nu.12.
Solutio ſubſequens non validat actum, & diſpoſitionem nullam præcedentem, cap. 46. num.1.
Solutio tempore, vel loco incongruo facta, vel non iuſta pollicita non opitulatur, cap.6. num.22. & 23.
Solutio vbi deſtinata eſt certo loco, tunc attenditur ſtatutũ dicti loci, c.29.nu.13.
Solutio vbi fieri debet reſpectu alicuius rei, ſi creditor ſit eiuſdem fori vbi res ſituata eſt, debitor debet ire ad domicilium creditoris, c.29.nu.8.
Solutio, vbi non eſt expreſſa cauſa, ex cauſa mutui facta cenſetur, c.8.nu.12.
Solutio vera, & propria quando fiat.
Solutio vera quæ dicatur.
Solutio vera eſt cum ſoluitur id, quod debetur, c.2. §.2.nu.4.
Solutio vnica ſufficit, c.73.nu 31.
Solutio vnica, vel pluribus vicibus fieri poteſt, cap.72.
Solutio voluntaria non ligat ſoluentem ad iterum de cætero ſoluendum. & quomodo extendatur, c.20.nu.1 2.3.
Solutio volũtaria quãdo dicatur. c.20.n.5.
Solutio, ut etiam omne ius quaſitũ ex præſcriptione inducitur, c.4.num.25.
Solutione eius, quod debetur nõ tollitur obligatio, quando conditio ſolutioni apponitur, c.54.nu.45.
Solutione eius, quod debetur omnis tollitur obligatio, & hypotheca, & quãdo, c.54. num.1. & 2.
Solutione ſubſecuta, & effectum ſuum ſortientibus litteris cambij remittentes liberantur, c.6 nu.110.
Solutionem allegans eam probare debet, c. 3.num.1. & 5.
Fallit quando à tertio negetur, ibid.nu.11.

Solu-

Solutionem allegans per uiam exceptionis non dicitur debitum fateri, c.23.nu.1.
Solutionem pretij non retardat imminens euictio in limine contractus quando per uenditorem offertur cautio de euictione, c.45. num.1.
Solutionem recipere ante tempus nemo cogitur, c.6. nu.20. & 21.
Solutionem recipere cogitur creditor in pecunia minuta, ubi nihil ſua intereſt, c.26. num.7. & 8.
Solutioni adiecto ſoluens an, & quando liberetur, c 6. num.32.
Solutioni adiectus dicitur præſentator cedulæ, uel chirographi, c.49.nu.2.
Solutioni adiectus eſt, cui ſolutio, & conſignatio facienda eſt, c.49.nu.1.
Solutioni certæ quantitatis, quando plures termini adijciuntur tunc ſolutio fit in fine, & nõ in principio termini, c.55.nu 4.
Solutioni debet fieri ad domum creditoris, ubi creditor, & debitor ſunt eiuſdem fori, & quando non, c 29.nu.6. & 7.
Solutionis allegatio de per ſe, & ſola non eſt potens, ut quis de cætero teneatur ſoluere, niſi unà cum dicta allegationis ſolutionis etiã allegetur titulus, c.36. nu.5.
ſolutionis exceptio non cenſetur reiecta etiã per ſtatutum omnes exceptiones ammouens, c.80.num 3. & 5.
ſolutionis locus attẽditur, ubi debitum peti poteſt, c.29.num.2.
ſolutionis negatiua à debitore probari debet ſi à debitore opponatur, ſecus ſi à tertio, cap.3.nu.13. & 14.
ſolutionis uerbo omnis numeratio continetur, quoad eius effectum, c.1. num.11.
ſolutionis uerbum adiectum uerbo pecuniæ ſtrictè, & propriè intelligitur de uera, & reali ſolutione, c.1.
ſolutionis uerbum largè, & impropriè pro quouis actu liberationis accipitur, c.1.n.7.
ſolutionibus iura multum propitia redduntur, c 93.nu.1.
Soluta in pecuniã fuiſſe ſi inſtrumento enuncietur de uera, & reali ſolutione intelligendum eſt. cap.1.nu.3. & ſeqq.
ſolutum à patre pro filio ex aliquo delicto per eum patrato in legitimam, uel in bonis paternis imputandum eſt, & quando, cap.47.nu.5. & 6.
ſolutum authoritate rei iudicatæ non repetitur, & quõ hoc procedat, c.22.nu.15.16
ſolutum ex cauſa indebita computatur in cauſam debitam, c 64.
ſolutũ indebite authoritate iudicis per ſententiam non repetitur, etiam ſi ſententia lata ſit iuris ordine nõ ſeruato, c.22.n.17
ſolutum indebitè ex cauſa trãſactionis non poteſt repeti, c.22.nu.14.
ſolutum indebitè non poteſt, repeti fauore piæ cauſæ, c.22.nu.20.
ſolutum intuitu pecuniæ uſura eſt, c.74.
ſolutum in uim diſpoſitionis fictitiæ, & ſimulatæ, uel imputatur, uel repetitur, c.46.num.2.
ſolutum minus legitimè in utilitatem uerſum non cenſetur. c.94.
ſolutum ob cauſam, cauſa non ſecuta repetitur, ut indebitum, c.22.nu.11.
ſolutum per errorem repeti poteſt, & quando non, c.22.nu 1. & 2.
ſolutum per errorem repetitur, etiam quod cum iuramento ſolutum fuerit, & cum iuramento renunciatum exceptioni non numeratæ pecuniæ, ſiue error ſit facti ſiue iuris, c.22.nu.12. & 13.
ſolutum ſemel bene amplius non eſt ſoluendum, & quomodo, c.73.nu.4. & nu.5.
ſpecies pro quantitate ſolui non poteſt, c.7. num.4.
ſtatutum, quod libro mercatoris cedatur intelligitur de parua ſumma, c.4.n.48.
ſtatutum quod aliquid probari, poſſit per unam ſpeciẽ probationis ualet, c.4.n.62.
ſtatutum requirens probationes per inſtrumentũ ſufficit probare ſolutionem tribus annis continuam factã fuiſſe, c.36.nu.10.

ſtatu-

Statutum, vel pactum, quod ſolutio debiti non poſſit probari niſi per ſcripturam an valeat, cap.4.nu.60.& 61.

Succeſſor an teneatur ad ſui anteceſſoris æs alienum, articulus eſt valdè dubius, & in Apoſtolico palatio nondum deciſus, cap.81.nu.4.

Succeſſor beneficij, regulariter non tenetur ad penſiones decurſas, & ad debita ſui anteceſſoris, & quando, c.81.nu.1. & 7. 2.& 8 3.5.& 9.

T

Tempus medium ad ſoluendum liberũ eſſe debet promiſſori, cap.91.nu.4.

Tempus non eſt modus inducendi obligationes inducendæ, cap.37.num.4.

Tempus pars pretij dicitur, cap.41.nu.2.

Terminus quando ponitur in obligatione ad eam differendam tunc ſolutio fit in fine termini: ſecus ſi ad eam multiplicandã, & augendam, c.55.num.1.

Tertius non poteſt opponere emphyteotam non ſoluiſſe canonem, c.33.nu.47.& 48.

Teſtator mandans ſolui debita, non veniunt præſcripta, cap.4.nu.26.

Teſtator ſi mandat dari quibuſdam fratribus quindecim amphoras vini eiſdem reluctantibus poteſt hæres eiſdem vnam vineam aſſignare ex qua dictum vinum percipiunt, cap.7.nu.32.

V

Valor monetæ attenditur de tempore ſolutionis in gratia Principis, & in quibus habeat locum, c.27.num.19.20. 21.22.& 23.

Valor monetæ ſi diminutus ſit debet attendi valor tempore ipſius promiſſionis, & contractus, c.25.nu 5.& 15.cum ſeq.

Valor pecuniæ in vltimis voluntatibus debet attendi tempore diſpoſitionis, nõ autem tempore mortis, & quando, c.27. num.16.17.& 18.

Venditore re uendita non tradita non poteſt moleſtare emptorem in ſolutione pretij, c.44.num.2.

Venter dilationem non patitur, c.97.nu.9.

Verba dedit, & ſoluit poſſunt verificari in confeſſione, & in mutuo ciuili, c.84.nu.2.

Verba reliquorum, & ex reſto quid ſignificent, cap.16.num.4.

Vigilantibus, & nõ dormientibus iura ſuccurrunt, c.68.num.4.

Vxor viuente viro dicitur bona viri poſſidere iure familiaritatis, eoq; mutuo vel decocto effecto poteſt, poteſt inſiſtere in rebus remanſit in hæreditate vſque ad debitam ſatisfactionem, & quomodo amplietur de Retent. nu.27.28.29.30. 31.32.& 33. 110

FINIS.

Digitized by Google

TRACTATVS
DE SOLVTIONIBVS,
Oblationibus, & retentionibus.

AVTHORE
PYRRHO MAVRO
ARRETINO.

SVMMARIVM.

1 *Solutio dupliciter accipitur : alia enim vera dicitur : alia impropria.*

2 *Solutio vera dicitur, quæ fit per pecuniæ numerationem.*

3 *Soluere quis verè, & propriè, quando dicatur cum ſeqq.*

4 *Solutionis verbum adiectum verbo pecuniæ ſtrictè, & propriè intelligitur de vera, & reali ſolutione. Contrarium tenent nonnulli. numero 9.*

5 *Solutio vera, & propria non fit niſi per numerationem pecuniæ.*

6 *Solutam pecuniam fuiſſe ſi in inſtrumento enuncietur, de vera, & reali ſolutione intelligendum eſt.*

7 *Solutionis verbum largè, & impropriè pro quouis actu liberationis accipitur.*

8 *Soluiſſe largè quis dicitur quomodolibet creditori ſatisfecerit.*

10 *Solutio quoad eius eſſentiam, & ſubſtantiam non dicitur, niſi de vera, & reali pecuniæ numeratione.*

11 *Solutionis verbo omnis numeratio continetur, quoad eius effectum.*

12 *Soluere quis multis modis dicitur, quo- ad eius effectum, etiam abſque ipſius pecuniæ numeratione.*

13 *Solutio fit per æquipollens.*

14 *Solutio dicitur, quouis modo creditori ſit ſatisfactum.*

15 *Soluere, & ſatisfacere æquiparantur, & à pari procedunt.*

Solutionis verbum propriè, & impropriè ſummitur.

CAP. I.

AD intelligẽtiam præmittendum eſt Solutionis terminũ in iure bifariam accipi, &
1 diuidi. † Alia enim eſt ſolutio vera, & propria : Alia impropria, larga, & ficticia.

Solutio vera, & propria ſic defini-
2 tur. † Quod ſit naturalis ab obligatione liberatio : vel : Rei debitæ per debitorem, vel alium eius nomine creditori idoneo, & vero facta actua-
3 lis ſatisfactio. † Et verè ſolutio illa dicitur, quæ fit per numerationem pecuniæ l. fin. C. ad exhib. l. ſolutam 49. ff. de ſolutio. Nam ad hoc vt

Digitized by Google

quis pro[illegible] ... [illegible]rè ſoluere dicatur
exigitu[illegible] [illegible]ctualis, & effectua-
lis pec[illegible] [illegible]gnatio, traditio, nu-
meratio [illegible] [illegible] l. ſolutam in prin-
cipio, [illegible] ff. de ſolut. Bart. in l. ſo-
lutionis. d. titulo cum alijs relatis per
Natt. conſil. 54. nu. 6. volum. 1. & me-
lius conſ. 344. num. 1. vol. 2. Roland.
conſ. 53. num. 44. vol. 1. Oſaſc. deciſ.
4 Pedam. 92. nu. 28. † dum volunt ver-
bum ſolutionis adiectũ pecuniæ ſtri-
ctè, & propriè accipi: cum tali caſu
requiratur vera, & realis ſolutio: alias
autem largè, & impropriè: Et hoc
idem firmarunt. Alex. conſ. 94 nu. 3.
& 95. nu. 8. volum. 3. Socin. ſen. con-
ſil. 151. num. 18. volum. 1. & conſ. 65.
5 num. 2. & 3. volum. 4. † Et quod ſolu-
tio vera, & realis non fiat abſq; pecu-
niæ numeratione vult Rot. Ian. Mer-
cat. deciſ. 1. num. 23. & 24. Quò fit,
6 quod † ſi in inſtrumento dicatur pe-
cuniam fuiſſe ſolutam: eo caſu de na-
turali, vera, & reali ſolutione intelli-
gendum eſt, & non de ficta, & impro-
pria. d. l. ſolutam. ff. de ſolut. d. l. final.
C. ad exhib.
7 † SECVNDO. Verbum iſtud
ſolutio, largè, & impropriè ſumitur
pro omni actu liberatorio. Et hoc
8 † modo quomodocunque quis ſatiſ-
fecerit ſoluiſſe dicitur l. ſolutionis ver-
bo. 176. ff. de verbor. ſignif. Din. Albe-
rig. & alij in l. ſolutionis. ff. de ſolut.
54. Socin. ſen. d. conſil. 65. num. 3. vol.
4. Iaſ. conſ. 9. num. 15. volum. 1. qui lo-
quitur de verbis ſoluere, & numera-
re. & conſ. 116. num. 4. volum. 2. An-
gel. in d. l. ſolutionis. ff. de ſolut. qui ad
ſic tenendum mouetur per text. in l. 4.
in §. ſoluiſſe. iuncto §. ait Prætor. ff. de
re iud. & Dini opinionem dicunt ve-
riorem Alexand. & Iaſ. in dicta l. ſo-
lutionis.

9 † Non defuerunt tamen, qui abſo-
lutè contrarium tenuerũt: Quod im-
mò appellatione ſolutionis ex vi ver-
bi, & omnis liberatio veniat: etiam
quod de verbo. pecuniæ mentio non
ſit habita: affirmantes Dyn. opinio-
nem non eſſe veram, vt fuerunt Bart.
in dicta l. ſolutionis. ff de ſolut. Bald.
& Caſtr. in l. ſolutam. ff. de ſolut. Iaſ. in
l. 4 in §. ſoluiſſe. ff. de re iudic. Et hanc
Bart. opinionem communem, & ve-
ram atteſtatur Socin. d. conſ. 65. col. 2.
in 4. Bene Rip. in d. §. ſoluiſſe. qui di-
cit ſolutionis verbum magis ad ſub-
ſtantiam obligationis, quam ad num-
morum ſolutionem referri. d. l. ſolu-
tionis 54. ff. de ſolut. Et hoc idem te-
net Alciat. in d. l. liberationis, qui re-
ſpondet ad §. ſoluiſſe, quod & aſſerunt
Cagno. in l. nemo dubitet. num. 3. &
4. ff. de reg. iur. Pariſ. conſ. 107. num.
132. volum. 3. Ruin. conſ. 157. nu. 8.
volumine 5. Qui dicit, quod ſoluere
propriè dicitur, qui præſtat id, quod
debet.
10 † Ego in hac difficultate ſemper
vſus fui hac diſtinctione. Quod aut
nos attendimus eſſentiam, ſubſtantiã,
& veritatem rei, aut effectum ipſius.
Primo caſu verè, & propriè ſolutio nõ
dicitur, niſi interueniat realis pecuniæ
numeratio. d. l. ſolutam. ff. de ſolutio.
11 † Secundo verò caſu omnis liberatio
12 continetur: † & quò ad effectũ mul-
tis modis quis ſoluiſſe dicitur, etiam
abſque pecuniæ numeratione d. l. ſo-
lutionis verbum, ff. de ſolutio. l. ſolu-
tionis verbum. & l. liberationis ver-
bum. ff. de verb. ſign. Corn. conſ. 111.
nu. 8. volum. quarto, Ruin. co[illegible]. 157.
13 numero 6. volum. 5. † Solet etiam di-
ci, quòd ſolutio æquipollentibus fit.
Rot. Ianuen. Mercat. deciſ. 191. nu-
14 mero 90. † Vnde ſolutum dicitur cre-
ditori,

Digitized by Google

ditori, quomodocunque ſit ei ſatisfa-ctum. d. l. 4. §. ait Prætor. & §. ſoluiſſe. ff. de re iudic. l. ſi rem. in §. omnes. & l. ſolutum. in § ſolutum. ff. de pign. act. Caſtr. in l. qui vſumfructum. num. 3. ff. de verborum oblig. Deci. conſ. 107. Iaſ. in l. ſingularia. num. 35. ff. ſi cert. pet. Thom. Docci. conſil. 186. num. 3. Panzir. conſil. 6. num 9. Marſ. conſil. 37. num. 22. Bertaz. de clauſ. clauſ. 34. gloſ. 5. num. 4.

15 † Et ratio eſt: † Quia ſatisfacere, & ſoluere quoad effectum à pari procedunt. l. ſatisfactio. ff. de ſolut. l. quod ſi nolit. in §. illud. ff. de edilit. edict. l. ſolutio. ff. de verbor. ſignific. Calcan. conſil. 35. num. 4. & 5. Aſin. in prax. de excuti. §. 4. c. 51. nu. 8. & dicemus infra cap. 2. caſu 2.

De multiplici ſolutionis impropriæ ſignificatione: & de caſibus, in quibus ſoluere quis dicitur etiam abſque pecuniæ traditione, & numeratione. Et de ſpeciebus, in quibus ſolutio ficta, quò ad effectum ſolutioni veræ adæquetur.

C A P. I I.

Svpra proximè actum fuit de ſolutione uera: Reſtat vt videamus de ſolutione impropria, & fictitia, & de eiuſdem ſpeciebus, & in quibus caſibus (quò ad effectum ſaltem) ſolutioni veræ adæquetur, qui ſunt multi, vt mox ſubijciam.

S V M M A R I V M.

1 *Soluere, & promittere ſoluere paria ſunt.*

2 *Promiſsio, datio, & ſolutio à pari procedunt.*

3 *Promiſsio de ſoluendo pro ſolutione habetur.*

4 *Soluere realiter, & promittere ſolutionem cum cautione paria ſunt, & quomodo hoc procedat remiſsiuè.*

5 *Promiſsio campſoris pro alieno debito ex conſuetudine vim ſolutionis habet.*

Soluere, & promittere ſoluere idem ſunt.

§. I.

1 Primo † igitur ſoluere, & promit-
2 tere ſoluere paria ſunt. † Promiſſio enim, & datio à pari procedunt. l. fin. C. ad l. Falcid. l. fin. C. de dot. promiſſ. Deci. in l. vt liberis. num. 5. C. de collat. Alexan. in l. fuit, quæſtionis. in vltimo not. ff. de acquir. hæred. Pariſ. conſ. 33. num. 23. uol. 4. Tiraq. de retract. conuent. ad finem tituli, nu. 30.
3 † Nam promiſſio de ſoluendo pro ſolutione habetur. l. inter cauſas. in §. 1. ff. ad Macedon. Rota Ianuenſis Mer-
4 caturæ, deciſione quarta, num. 13. † Et ſoluere realiter, ac promittere ſolutionem, cum cautione de ſoluendo paria ſunt. Surd. qui ponit quomodo hoc dictum procedat deciſ. 187. num. 8. inquiens iſta procedere creditore uolente.
5 † Hinc fit. Quod promiſſio campſoris pro alieno debito uim ſolutionis habet: ſecundum generalem conſuetudinem, quam ſeruat Italia: licet de iure in explicatione huius articuli magnus ſit inter Doctores conflictus. ad not. per eos in l. ſingularia. ff. ſi cert. pet. & admonet Rot. Ianuen. Mercat. deciſ. 4. num. 9. & 15.

Digitized by Google

SVMMARIVM.

1 *Solutio, & ſatiſfactio à pari procedunt.*
2 *Soluere in pecunia numerata, vel alio modo ſatisfacere paria ſunt.*
3 *Solutio, & ſatiſfactio quoad effectum non differunt.*
4 *Solutio verè eſt cum ſoluitur id, quod debetur.*
5 *Satisfactio eſt, quando aliud de uoluntate creditoris ſoluitur: ſeu etiam eidem remittatur.*
6 *Remiſſio vim ſolutionis habet, quando aliud pro alio de voluntate creditoris remittitur.*
7 *Satisfactio licet uerè, & propriè ſolutio non ſit: tamen quoad effectum ſolutionis uim habet.*
8 *Satisfactio eſt nomen generale.*
9 *Satisfactio continet fideiuſsionem, & pignoris dationem.*
10 *Satisfactio accipitur in genere, & in ſpecie.*
11 *Satisfactio in genere ſumpta continet omne id, ex quo deſiderium creditoris impletur.*
12 *Satisfactio in ſpecie ſumpta pro ſolutione accipitur, & maxime in contractibus.*

Solutio, & ſatiſfactio à pari procedunt.

§. 2.

1 Secundo. † Etiam ſolutio, & ſatiſ-
factio à pari procedunt. Pariſ. con-
2 ſil. 69. num. 16. volum. 4. † Soluere
enim cum pecunia numerata, vel
quocunque alio modo ſatisfacere
adæquantur. Ang. Aret. in §. vendi-
3 tæ inſt. de rerum diuiſ. † Et quod ſo-
lutio, & ſatiſfactio quò ad effectum
4 non differant, patet. Quia † ſolutio
verè eſt, cum ſoluitur id, quod
debetur. Satiſfactio vero, quan-
do aliud cum voluntate creditoris
5 ſoluitur, vel non ſoluitur. † Seu eius
voluntate, quod debetur, propter ali-
quid aliud remittitur. l. ſi reum alie-
nam in §. omnis pecunia. ff. de pignor.
act. Iaſ. conſ. 216. num. 3. & 4. in 2.
Cumi. ſuper Rit. Sicil. cap. 9. nume-
6 ro 26. dum volunt, † quod quando
aliud cum voluntate creditoris ſolui-
tur; vel propter aliquid aliud remit-
titur. Tunc illa ſolutio alterius rei,
pro alia, vt etiam illa remiſſio vim ſo-
7 lutionis habent. † Satiſfactio enim
creditore volente facta, licet propriè,
& verè ſolutio non ſit; tamen ſolutio-
ni comparatur, & quo ad effectum
vim ſolutionis habet. l. ſatiſdatio. ff.
de ſolut. l. ſolutionis. ff. de verb. ſigni-
fic. l. inter cauſas. §. abeſſe. ff. mand.
Bartol. conſil. 160. Rot. Ian. deciſ. 4.
num. 11.

8 † Et ſcias, quod ſatiſfactio eſt no-
men generale continens in ſe fideiuſ-
9 ſionem, & pignoris † dationem. gl. in
d. l. ſatiſdatio. ff. de ſolut.

10 † Etiam ſcias, quod ſatiſfactio ac-
11 cipitur in genere, & in ſpecie. † In
genere ſumpta complectitur omne,
ex quo deſiderium creditoris imple-
tur. l. ſi liberatur. in §. 1. ff. quib. mod.
pig. vel hypothec. ſolut. l. ſi rem in §.
12 omnis. ff. de pig. act. † In ſpecie verò
pro ſolutione accipitur, & ita capitur
in cōtractibus. l. promiſſor. ff. de con-
ſtit. pec. Auth. ſi quando. C. dicto tit.
Bart. & alij in l. 1. ff. qui ſatiſd. cog.
Ruin. conſil. 57. num. 5. vel. 1. Natt.
conſ. 496. nu. 20. & 21. vol. 3.

SVMMARIVM.

1 *Soluere, & cancellare idem ſunt, quò ad effectum.*

Solutio

2 *Solutio debiti, ſeu debitoris liberatio præſumitur ex cancellatione delaniatione, laceratione, ſeu combuſtione inſtrumenti, vel apochæ exiſtentis penes creditorem.*

3 *Cancellatio, dilaniatio, laceratio, ſeu combuſtio inſtrumenti, ſeu apochæ plenam probationem ſolutionis debiti, & liberationis debitoris inducunt.*

4 *Et maximè, quando inſtrumentum reperitur cancellatum penes creditorem.*

5 *Cancellatio, dilaniatio, laceratio, & combuſtio de uoluntate creditoris facta eſſe præſumuntur.*

6 *Cancellatio, dilaniatio, laceratio, & combuſtio cenſentur ab illo facta penes quem inſtrumentum, ſeu apocha reperiuntur.*

7 *Cancellatio, ac caſſatio ad effectam liberationis conſequendæ nihil intereſt an factis, vel uerbis fiant.*

8 *Cancellatio ſolutionū non probat, quando inſtrumentum à principio fuit integrum in iudicio productum, licet poſtmodum, & in progreſſu temporis reperiatur cancellatum, & hoc iuſtificaretur.*

9 *Idem, quando cancellatio eſſet inaduertenter facta.*

10 *Vt, & quando inſtrumentum reperiretur cancellatum penes tertium.*

Soluere, & cancellare idem important.

§. 3.

1 TErtio. † Soluere, & cancellare idem ſunt. Cācellatio enim quò ad effectum vim ſolutionis habet. l. emptor. §. huius. ff. de pact. Enchiridion Parium in verbo Cancellatio:
2 † ex delaniatione enim, & cācellatione, vt etiam ex laceratione, necnon cōbuſtione ſcripti, ſyngraphæ, apochæ, ac chirographi exiſtentis penes creditorem probatur ſolutio debiti, & debitoris liberatio præſumptiuè. l. Fullo. §. qui tabulas, vbi Barr. ff. de furtis. l. qui chirographum. ff. de probat. l. Labeo. cum l. ſeq. vbi not. ff. de pact. And. Gail. lib. 2. obſer. obſeruat. 37. num. 6.
3 & 7. † In tantum quòd talis præſumptio plenā probationem inducit. Cyn. in l. ſi de poſſeſſione. C. de probat. Bal. Fulg. Angel. Alexan. & alij in d. l. Labeo. Butri. in cap. Eccleſia, vt lit. pend.
4 Et maximè, quando inſtrumētum reperitur cancellatum penes creditorē;
5 † quia tunc de voluntate creditoris cenſetur cancellatum. Ruin. conſ. 75.
6 nū. 1. volum. 4. qui dicit, † quod cancellatio præſumitur facta per eum, penes quem reperitur inſtrumentum. Et ad præmiſſa vide Bald. conſilio 83. num. primo, in 3. par. qui docet etiam cum cancellatione debere concurrere præſumptionem, quòd inſtrumentum per creditorem debitori redditum fuerit, † & ad effectum liberationis conſequendæ, quòd nihil referat, vt caſſatio fiat factis, vel verbo ponit Natt. conſil. 102. num. quarto, volum. 1.
7
8 † Limita tamen, quando à principio inſtrumentum fuerit productum iudicio integrum, nam licet demum poſtmodum dictum inſtrumentum reperiatur cancellatum: tamen talis cancellatio non probat liberationem, & ſolutionem. Ruin. dicto conſil. 75. num. 3.
9 † Limita ſecundo, quādo dicta cancellatio eſſet inaduertenter facta, & hoc iuſtificaretur. Ruin. d. conſil. 75. num 5.
10 † Limita tertio, quando inſtru-

mentum reperiretur cancellatum penes tertium. Alex. conſ. 59. num. 11. lib 2.

SVMMARIVM.

1 *Soluere propriè non dicitur, qui pecuniam deponit*

2 *Soluere non dicitur, qui deponit; fallit, quando pars conſentit depoſito, illud que acceptat. num. 3.*

4 *Depoſitum quoad effectum, vim ſolutionis habet.*

Et max mè creditore volente. numero 5.

6 *Satisfactio quælibet ſolutionis vim habet creditore volente.*

7 *Depoſitum vim ſolutionis non habet, niſi ſit authore prætore, & in iudicio factum.*

8 *Depoſitum non eſt ſatis, vbi realis ſolutio fieri debet.*

9 *Depoſiti duo requiſita eſſe debent: Nam debet eſſe recuſatum: & liberum.*

Depoſitum vim ſolutionis habet.

§. 4.

1 QVarto † licet ſoluere vere, & propriè non dicatur, qui pecu-
2 niam deponit; † qui enim deponit non ſoluit. l. acceptam C. de vſuris Rot. diuerſ. in impreſ. deciſ. 181.
3 num. 9. in 2. par. & † hoc niſi pars conſenſerit depoſito, vel depoſitum acceptauerit, Cumin. ſuper tit. Sicil. c. 93.
4 nu. 17. † tamen quoad effectum depo-
5 ſitum vim ſolutionis habet. † & maximè (vt dixi) creditore volente. Nam
6 † quælibet ſatisfactio vim ſolutionis habet creditore volente: & acceptante. l. ſatisfactio ff. de ſolut. l. ſolutionis verbum. ff. de verb. ſign. l. inter cauſas. §. abelle. ff. mand. Batt. conſ. 160. Rot. Tin. Mercat. deciſ. 4. nu. 11. & diximus ſupra in ſecundo caſu. Et videatur ſignanter ad præmiſſa. Viui. deciſ. 192.
7 in prima part. † Vbi dicit, quod depoſitum non habet vim ſolutionis, niſi ſit iudiciale, & Authore Prætore fa-
8 ctum, & ſubdit, quòd † vbi realis ſolutio eſt facienda, non ſufficit probare depoſitum.

9 † Sciēdum eſt tamen in propoſito: Quod depoſitum ad hoc, vt ſit iuridicè factú debet habere duo, & eſſe recuſatum, & liberum. Nam deponens debet citare creditorem ad recipiendam pecuniam, & in euentum recuſationis initiare mandari per iudicem deponi, & ipſa recuſata eam effectualiter offerre, & deponere: Bald. in l. acceptā in primo not. C. de vſur. Curt. conſ. 28. col. 2. Iaſ. conſ. 216. colum. 2. verſ. quia tunc lib. 2. Rol. conſ. 63. nu. 29. volum. 1.

Secundo debet depoſitum eſſe liberum, purum, & expeditum, & abſque vlla cōditione, ità quod ſit in poteſtate creditoris illud habere, quādo vult abſq; aliqua contradictione Bart. & Caſt. in l. ii ſoluturus. num. 5. ff. de ſolutionibus. Iaſ. conſ. 9. nu. 31. lib. 1. Menoch. de arb. lib. 1. cent. 2. caſ. 232. Neguſ. de pign. 2. par. 3. memb. 1. par. num. 10. omnes in l. acceptam. C. de vſur.

SVMMARIVM.

1 *Compenſatio non eſt verè, & propriè ſolutio.*

2 *Compenſatio fictè ſolutio dicitur.*

3 *Compenſans non dicitur realiter ſoluere.*

4 *Compenſatio non ſufficit, vbi realis ſolutio requiritur.*

5 *Compenſatio, & ſolutio æquiparantur,*

tur, & ideo compenſans ſoluere dicitur.

6 *Compenſatio pro ſpecie ſolutionis, & reconuentionis habetur.*

7 *Compenſare, & ſoluere idem ſunt.*

8 *Exceptio compẽſationis, etiam in cauſa appellationis poteſt opponi tam contra cedentem, quam contra ceſſionarium*

9 *Et maximè, quando petitum compenſari eſt liquidũ, de ſpecie ad ſpeciem, & de quantitate ad quantitatem, alias ſecus.*

10 *Compenſatio, quando eſt per hominem oppoſita, & admiſſa per iudicem ſpecies ſolutionis dicitur.*

11 *Compenſatio fit etiam ipſo iure, etiam creditore inuito, quando eſt per debitorem oppoſita.*

12 *Et maximè ad impediendas vſuras, & pœnam.*

13 *Compenſatio ad tollendas vſuras, & pœnas fit ipſo iure.*

14 *Compenſatio non admittitur, vbi debitum eſt incertum.*

15 *Contrarium ſequuti nonnulli.*

16 *Prima tamen opinio verior, & magis communis.*

17 *Soluens inuito creditore recompenſat cum eo, ſi erat debitor illius pro quo ſoluit.*

18 *Compenſatio, & ſolutio adæquantur: non tamen quò ad effectum conſtituendi quem in quaſi poſſeſſione.*

19 *Compenſatio in depoſito non cadit, & maximè quando ſpecies depoſita eſt: ſecus ſi quantitas.*

Compenſas ſoluere dicitur.

§. 5.

1 QVinto: † & ſi compenſatio verè, & propriè ſolutio non ſit:
2 † cum compenſatio ficta ſolutio dicatur. l. ſi debitor. ff. qui pot. in pign. habeantur. l. amplius. ff. rem rat. hab.
3 † Nam compenſans licet dicatur ſoluere: tamen non dicitur realiter ſoluere. Natt. conſ. 60. num. 3. vol. 1. &
4 † ideo compenſationi locus non eſt, quando requiritur vera, & naturalis ſolutio. Natt. ibidem, num. 4. Nihi-
5 lominus † compenſans ſoluere dicitur, & ſolutio, & compenſatio ad paria iudicantur. l. vel permutabit. ff. de lib. cauſa. Iaſ. in § bonæ fidei. num. 62. Inſtit. de actio. Surd. deciſ. 117. nu. 1.
6 † Compenſatio enim pro ſpecie ſolutionis, & reconuentionis habetur. l. ſi
7 debitor. ff. qui por. in pig. hab. † Nam compenſare idem eſt, quod ſoluere. l. Iulianus ait. ff. de condit. & demonſtr. l. ſolutionis. ff. de ſolut. Bart. in l. diuortio, in §. ob donationis. num. 21. ff. ſol. matrim. Caſtr. conſ. 38. colum. 2. in princ. volum. 1. Grat. reſp. 121. numero 11. volum. 1. Rot. ian. Cattar. execut. deciſi. 77. num. 18. Carol. de Graſ. de except. excep. 16. num. 9. cum ſeqq. Coſta de ratione ratæ. quæſt. 61. num. 2. 4. 6 & 15. Capell. Toloſ. deciſ. 97. vbi additio quæ dicit, † quod exceptio compenſationis etiam in cauſa appellationis poteſt opponi, & tã contra cedentem, quam contra ceſſiona-
9 rium. † Et maximè, quando id, quod petitur, vel excipitur eſt liquidum, & eſt de ſpecie ad ſpeciem, aut de quan-
10 titate ad quantitatem, † & compenſatio eſt oppoſita per hominem, & admiſſa per iudicem. l. ſi conſtat. C. de compenſat. l. verum dicto titulo. Tali enim caſu compenſatio eſt ſpecies ſolutionis, & nihil intereſt, An quis ſoluat, vel compenſet. dict. l. ſi debitor. ff. qui pot. in pign. hab. l ſi peculium. in §. primo, ff. de ſtat. libe. Alex. conſ. 91. viſis. lib. 2. Afflict. deciſ. 171. nu. 4.

nu.4. Rot.diuerſ. in impreſſ. deciſio. 8.num.20 16.num.6. 26. num.32. & 214. nu.5.part.prima.Rot. Ian. Mercat. deciſ.104. num.3. Et quod ſoluere, & compenſare, comparentur, & à pari procedant, dicunt Bart. in l.diuortio. §. ob donationes in prima oppoſiti ne ff.ſolut.matrim. Pariſ.conſil.121.num 14. volu.10.Corn. conſil.111 num.5.volum.4 Tiraquel. de retract conſanguin §.3 glo.3.num.2.

11 † Et concurrentibus requiſitis compenſatio per debitorem oppoſita fit ipſo iure, etiam creditore inuito. Corn. dicto conſil. 111. num.7. in quarto.

12 † Et præſertim ad impediendas vſuras, vel pœnam. Nam ad tollendas vſuras, & pœnam compenſatio ipſo iure fit Alexand.conſ.74.num.quarto, volum.4 Surd. dicta deciſio.117. num.6.

13 † Et aduertatur, quod quando quis ſoluere medio iuramento tenetur, non adimplet promiſſionem compenſando, gloſ.in cap.ad noſtram. el primo, vbi Ioan. Andr. Butr. & Imol. Extra. de iureiur. Bart. in l.amplius non peti.num.8. licet demum teneat contrarium.ff rem rat.bab.Alexan. conſ.91. viſis actis lib.2.qui dicit communem. Iaſ.conſil.134.num.5.volum.4. Natt. conſ.54. num.1. & 7. volum.1. Crot. conſ.361.num.6.volum.3. Benè Grat. reſp. 121.num.1. vol.1. qui communem opinionem contra Bart. ſex modis limitat. Oſaſch deciſ.92.num.33.

14 & per totum. † licet contrarium videatur tenere Carol. de Graſſ. dicto tract.de except. except.16.nu.17. qui dicit, quod qui iurauit ſoluere non incidit in periurium compenſando, & multa alia addit circa compenſationẽ,

15 & eius effectus, † licet demum ab hac ſententia recedat ſub numero 27.verſic.ſupradictis: dum firmat † primam opinionem negatiuam contra Bartol. veriorem, & communiorem eſſe, & communem teſtatur Cæſar. de Graſ. deciſ.3.de donat. num.17.

16

17 † Item nota, quod licet ſoluens pro aliquo inuito contra eum non habeat actionem, ſed ſolum liberetur ille, pro quo ſoluit: attamen quando ſoluens eſſet debitor eius, pro quo ſoluit: quòd tali caſu compenſatur ſolutio cum debito: licet talis ſolutio inuito debitore fiat, & ſoluenti repetitio denegetur, gloſ. & alij in l.Stichum, §.fin.ff. de nouat. omnes. in l. fin. C. de negot.geſt. Pariſ. conſil.107. num.129. volum.3. Surd.de alimen. quæſtio.5. num.24.tit.6.

18 † Etiam notãdum eſt vnum in propoſito, quod compenſatio, & ſolutio æquiparẽtur quoad ſolutionem, ſecus quoad effectum conſtituendi quem in quaſi poſſeſſione, vt voluerunt. Rot. diuerſ. in impreſſ. deciſ.389. num.2. parte 1. Coſt.de rat. rati. quæſtio.61. num.15.

19 Non omitto etiã aduertere. † Quòd non tantum in debito iurato non cadit compenſatio, vt ſupra firmatum fuit: verum etiam in depoſito: nam depoſitarius nullo modo retinere poteſt, ſed omninò ſoluere tenetur, & à depoſito omnes exceptiones reijciuntur. l.fin. C. depoſit. Et hoc reſpectu ſatis impium contra depoſitum eſt, exceptionem compenſationis opponere, ſunt verb. text. in §. in bonæ fidei, verſic.excepta ſola depoſiti actione.inſt. de act.Rot.Ian. Mercat.deciſ. 34. num.9. quæ iſtud dictum reſtringit, quando ſpecies depoſita eſt: ſecus ſi quantitas.

SVM-

Digitized by Google

SVMMARIVM.

1 *Ceſſio, & delegatio propriè ſolutionis nomine non continentur.*
2 *Delegatio ficta ſolutio eſt.*
3 *Ceſſio, & delegatio pro ſolutione habentur quoad effectum.*
4 *Ceſſio iurium ſimilis emptioni eſt, & ideo pro ſolutione habetur.*
5 *Delegatio, & ceſſio vim ſolutionis habent.*
6 *Delegans ſoluere dicitur.*
7 *Cedens ſoluere dicitur, etiam quod debitor ſecundus non ſoluerit.*
8 *Creditor acceptans debitorem delegatum, eius nomen bonum facere dicitur.*
9 *Debitor poſt notam ſibi ceſſionem: primo creditori ſoluere non debet, ſed ceſſionario.*
10 *Ceſſione facta, dataque in ea poteſtate agendi, omne periculum ſpectat ad ceſſionarium.*
11 *Ceſſio, & delegatio an, & quando vim ſolutionis habeant remiſſiuè.*
12 *Cedens tenetur facere debitorem verum, ſed non bonum.*
13 *Etiã quod de euictione promiſſum ſit.*
14 *Cedens tenetur facere bonum debitorem, quando poteſt eum facere ſoluendo.*
15 *Idem quando fuit conuentum expreſsè, vel tacitè.*
16 *Et iſto caſu ſufficit ſola aſſertio, & atteſtatio, quod debitor ſit bonus.*
17 *Sufficit etiam, quod debitorem faciat cedens ſoluendo tempore ceſsionis.*
18 *Cedens ad nihilum tenetur, vbi fuit ceſſum ius, quod quis habet, vel ſi quod habet.*
Fallit, niſi cedens eſſet ſciens, & in dolo. nu. 19.
20 *Ceſsio ſemper valet, quando continet ius indubitatum.*
21 *Etiam quod dictum ius indubitatum ſuperuenerit poſt actionem in iudicio deductam.*
22 *Ceſsio quando dolo, malo animo, & intentione alium uexandi fit tunc non ualet.*

Ceſſio, & delegatio ad inſtar ſolutionis dijudicantur.

§. 6.

1 SExto. † Quamuis ſoluere verè, &
propriè non dicatur, qui iura, &
nomina debitorum aſſignat, cedit, &
delegat. l. quamuis. §. interdum. ff. ad
Vellei. vbi Glo. in verb. ſoluit, dum
2 inquit, † qđ ſoluere fingitur, qui reũ,
vel debitorẽ delegat. Ruin. conſ. 157.
3 nu. 3. vol. 5. † nihilominus quoad effectum
delegans, & cedens ſoluere
4 dicuntur. † Ceſſio enim dicitur ſimilis
emptioni, & vẽditioni, & ideo pro
ſolutione habetur. l. ſi pupilli ❧. videamus
ff. de ſol. d. l. quamuis. §. interdum.
ff. ad Vell. l. inter cauſas. §. abeſ-
6 ſe. ff. mand. † Et delegationem, acceſ-
ſionem vim ſolutionis habere, & ſic,
6 † quod qui delegat ſoluere dicatur. eſt
tex. in d. l. quamuis. §. interdũ ad Vel-
lei. & tenẽt Dec. conſ. 99. nu. 4. Corn.
conſ. 169. vol. 2. Ruin. d. conſ. 157. nu.
3. & 8. vol. 3. Put. deci. 11 nu. 14. in 1.
par. Rot. Ian. Mercat. deciſ. 60. nu. 11.
& 153. nu. 7. videtur. n. datum nomen
debitoris in ſolutũ. l. fin. C. quando fi-
ſcus, vel priuat. l. 3. C. de nouat. l. pu-
7 pilli. § Sororum. ff. de ſolut. † Et ideo
ille, qui ceſſit, & dedit ſoluere dicitur,
etiam quod debitor, nomen cuius ceſ-
ſum eſt, non ſoluiſſet. Socin. conſ. 37.
col. 2. & per tot. vol. 4. Pariſ. conſ. 69.
8 nu. 14. vol. 4 † Nam bonũ nomen fa-
cit creditor, qui admittit debitorem
delegatum d. l. inter cauſas. §. abeſſe.
ff. mand.

Digitized by Google

ff.mand. Et hæc adeò vera ſunt, vt delegatio, & ceſſio pro ſolutione habeatur,
9 tur, † quod debitor poſtquam ſibi innotuit de ceſſione amplius primo creditori ſoluere non debet, ſed ceſſionario. Corn.conſ.151.nu.17 volum.2.
10 † Imò ceſſione facta, & data poteſtate exigendi, periculum, ſpectat ad ceſſionarium. Gozad.conſil 86.num.11.
11 † Et quod ceſſio, & delegatio vim ſolutionis habeant, benè proſequitur hæc omnia Surd.dec.23. Notandum tamen eſt vnum in hac materia, quod
12 quotidie contingit, † quod cedens tenetur facere verum debitorem, ſed nō bonum.l.ſi nomen. vbi Bald.ff.de hæred. vel act.vend.Idem conſ.72.lib.3. Alexan.conſ.141.in fin.l.b.6. Fab. de Monte, de empt.q.15.6. q.principali. Becci.conſ.105.nu.13.Franc. dec.108. par.1.
13 † Extende etiam, quod ſit promiſſum de euictione. Caſt.conſ.170.n.2. lib.2.Gozad.conſ.58.nu.17.Pariſien. conſi.49.nu.9.Becc.d.conſil.105.nu. 13.& 25.
14 † Lim.1.quando cedens poteſt facere debitorem ſoluendo, vel quando debitor poſt moram eſt factus non ſoluendo.Bald.dicto conſ.72. nu.2.in 3. Becc d.conſ.105.nu.13.& 25.
15 † Lim.2.quando fuit aliud cōuentum, ſiue expreſsè, ſiue tacitè d.l.ſi nomen, vbi Fulg. & Caſt. Becc. vbi ſup.
16 † Et ſola aſſertio, ſeu mentio, quod ſit bonus ſufficit. Fulg.in l.qui plus.in §. qui non.ff.de euict. Rot.Ian.dec.156. num.3. Becc. loco præcitato, qui nu-
17 mero 26.27.& 35.ſubdit, † quod ſatis eſt, quod cedens faciat debitorem ſoluēdo tempore ceſſionis, licet poſtmodum aliud contingat Fulg. in d.l. qui nomen in 3. not. addit, hæc vera etiam, quod cedens cedat iura, talia, qualia ſibi competentia.
18 † Lim.3. non procedere præmiſſa ſi fuerit ceſſum ius, quod quis habet, vel ſi quod habet: Nam tunc ad nihilum tenetur. l. quod ſi in venditione. ff.de hæred. vel act. Fulg.in d.l.qui no-
19 men, nu.2 † Niſi cedens eſſet ſciens, & in dolo. Ang.in l.1.C.de euict. Gar. Patroc.39.in fi.

Non eſt in hoc loco omittendum,
20 † Quod ceſſio debet ſemper continere ius indubitatum, alias inualida reputatur. Gabr.conſi.67.nu.7. volum. 1. qui ſub num. 10.h. c verum dicit
21 etiam, quod dictum † ius indubitatū ſuperuenerit poſt actionem in iudicio
22 deductam. Addit nu.1. † ceſſionem tunc non valere, quando mala fide, dolo, & animo vexandi alium fit, quod præſumitur tantum in certis caſibus expreſſis, vt ibi per eum.

SVMMARIVM.

1 *Acceptilatio, & nouatio propriè non veniunt appellatione ſolutionis.*
2. *Acceptilatio quoad effectum habetur pro ſolutione, & vice ſolutionis fungitur.*
3. *Nouatio vim ſolutionis habet.*

Acceptilatio, nouatio; & alij modi, per quos obligatio tollitur pro ſolutione habentur.

§. 7.

1 Septimo. † Licet acceptilatio, nouatio, & alij modi per quos obligatio ſoluitur appellatione ſolutionis ex proprio verbi ſignificatu non veniant Bart Bertazz.de clauſ.claul 35. gloſ.10.nu.14. qui ex Aret. in §.item per acceptilationem nu.1.inſtit.quib. mod.

mod.tol.ob. dicit acceptilationem nõ comprǽhendi ſub ſtatuto de ſolutio-
2 ne loquente. † Tamen quoad eff. ctũ pro vera ſolutione habentur, & vice ſolutionis funguntur. l. quamuis. §. interdum. ff. ad Velles. l. ſi rem. in §. ſi
3 duo. ff. de nouat. † Et de nouatione, quod vim ſolutionis habeat. Put. deciſ. 428 num. 4. par. 2. Dec. conſ. 421. num. 16.

S V M M A R I V M.

1 *Cedula Banchbaria quoad eff. ctum vim ſolutionis habet.*
Imo pro vera reali, & eff ctuali ſolutione cum numeratur pecunia facta habetur. num. 2.

Cedula banchaiia eius eſt virtutis, quam ſolutio.

§. 8.

1 OCtauo. Etiam cedula banchatia quoad eff ctum vim ſolutionis habet. Nam dans cedulam banchariã pro ſoluente habetur. Put. deciſ. 165. lib 1 Bart. in l. ſi ſolutorus. ff. de ſoluti, & tenuit Rota in vna Rom. nentana Cenſus. 29. Maij 1595. coram Illuſtriſ
5 ſimo Pamphilio, vbi decid. † quod cedula banchatia pro ſolutione cum pecunia numerata facta habeatur.

S V M M A R I V M.

1 *Datio in ſolutum pro ſolutione habetur.*

Datio in ſolutum ſolutio dicitur.

§. 9.

NOno. Datio in ſolutum vim ſolutionis habet. l. ſolutionis. ff. de ſolut. Pariſ. conſ. 81. nu. 35. vol. 2. qui dicit dationem in ſolutum inducere ſolutionem debiti, & crediti. Socin. iun. conſ. 41. nu. 14. & 118. num. 9. vol. 3. qui docet eam vices emptionis, & venditionis obtinere.

S V M M A R I V M.

1 *Oblatio pro ſolutione habetur.*

Oblatio vices ſolutionis obtinet.

§. 10.

DEcimo. Oblatio ſoluendi de rebus hæreditarijs pro ſolutione habetur. l. qui decem in princip. ff. de ſolut. not. in l. accepiam. C. de viur. Dec. conſ. 449. nu. 9. verſ. & iſta conclutio vlterius confirmatur.

S V M M A R I V M.

1 *Aditio hæreditatis, & immixtio loco ſolutionis ſunt. Etiam quoad Dotem. num. 2.*

Aditio, & ſucceſſio loco ſolutionis ſunt.

§. 11.

1 VNdecimo, Aditio immixtio, hæreditatis confuſio, & ſucceſſio loco ſolutionis ſunt, & pro ſolutione habentur. l. 2. C. de hæred. vel act. vẽd. l. pacto ſucceſſorũ. C. de pact. l. ea quę. C. fam. ercſ. & quod ſucceſſio vim
2 ſolutionis habeat; † etiam quoad dotis ſolutionem, Coſta de port. ratæ. q. 23. nu. 2. & 3. & quod ſucceſſio loco ſolutionis ſit; voluerunt. Caſtr. in l. Vranius. ff. de fideiuſſ. num. 1. Corn. conſ. 5 . nu. 8. vol. 1. & conſ. 304. nu. 4. vol. 4. Neguſ. de pign. in 1. memb. in 5. par. principali nu. 54. Surd. deciſ. 224. nu. 8. & 9. Dixi latè in meo tract. de fideiuſſ. par. 2. ſect. 10. c. 14.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Pactum de non petendo pro ſolutione exiſtimatur.*

Pactum de non petendo pro ſolutione reputatur.

§. 12.

1 PActum de non petendo vim ſolutionis habet. Ruin conſ. 157. nu. 6. vol. 5. qui dicit liberationem à debito multis contingere: per pactum, acceptilationem, delegationem, vel actualem ſolutionem.

SVMMARIVM.

1 *Datio fideiuſſoris pro ſolutione tenetur.*

Datio fideiuſſoris vicem ſolutionis obtinet.

§. 13.

1 DAtio fideiuſſoris, vel pignoris creditore volente loco ſolutionis. ff. de ſolut. Rot. Flor. Mag. 57. nu. 3. vide plenè in tract. noſtro de fideiuſſ. par. 2. ſect. 4. cap 26.

SVMMARIVM.

1 *Solutio contrapoſiti probatur, & inducitur, ex contrapoſitione partitarum librorum.*

2 *Compenſatio ipſo iure fit ex contrapoſitione partitarum librorum.*

3 *Capitula vbi ſunt connexa non poſſunt vnum ſine alio acceptari.*

Ex contrapoſitione partitarum ſolutio contrapoſiti inducitur.

§. 14.

EX contrapoſitione partitarum librorum inducitur ſolutio cōtra-
2 poſiti, † & ipſo iure fit compenſatio. Alex. conſ. 85. lib. 3. Imo in l. 1. & in l.
3 cum ex pluribus. ff. de ſol. Quia † vbi Capitula connexa ſunt non poſſunt vnum ſine alio acceptari, vt ſunt, quādo ſunt ad debitum, & creditum, vt dicitur currens. benè Rot. Ian. Mercat. deciſ. 16. num. 8. quæ dicit, quòd quando in vna parte libri adeſt vna partita dati, & ſic debiti, & in oppoſitum adeſt partita accepti: tunc talia connexa, & conglutinata iudicanda ſunt, pro vt de vno corpore, & dicitur facta ſolutio.

§. 15.

PRæſcriptio vim ſolutionis habet Bald. conſ. 315. num. 2. in tertio. Corn. conſ. 176. nu. 21. vol. 1. dicemus in cap. 4. num. 25.

Solutio quando inducitur ex modis ſupra relatis, non fit ex propria vocabuli ſignificatione: ſed ex vi conuentionis.

§. 16.

ADuertendū tamen eſt circa præmiſſa, Quod iſta omnia; Promiſſio de ſoluendo cum cautione, ſatisfactio volente creditore facta, cancellatio depoſitum, compenſatio, delegatio, ceſſio iurium, acceptilatio, noua tio, cedula bancharia, datio in ſolutum oblatio, aditio hæreditatis, ac ſucceſſio, pactum de non petendo, datio fideiuſſoris, contrapoſitio partitarum librorum, ſpeciei, peremptio, & ſimilia pro ſolutione habētur, & vim ſolutionis habēt, & liberationem operantur: vt hoc procedat non ex natura

præ-

prædictorum, & ex vi, & propria ſignificatione ſolutionis: ſed quo ad effectum tantum: & ex potentia conuentionis.l.cum emptor.ff.de reſcind. vend.gloſ.in cap.1.de reg. iur. in antiquis.

SVMMARIVM.

1 *Caſus, in quibus ſolutio impropria pro uera non habeatur.*

2 *Solutio, & numeratio, quando pro forma requiritur, tunc ſolutio impropria pro uera non habetur.*

3 *Idem quando uerbum ſolutionis eſt adiectum uerbo pecuniæ.*

4 *Vt etiam quando ſumus in ſtatuto, uel alia diſpoſitione ſtrictè intelligenda.*

5 *Pariter quando uerbo ſolutionis adijcitur iuramentum.*

Solutio impropria in quibus caſibus pro ſolutione vera non habeatur.

§. 17.

1 INſuper ſciendum, † Quod caſus ſupra numerati pro ſolutione non habentur, etiam quoad effectum in nonnullis.

2 Primo, † quando in actu pro forma requiritur numeratio. Quia tunc non eſt ſatisfactum adimplendo per æquipollens. Rot. Ianuen. deciſ. 91. numero 10.

3 Secundo. † Quando ſolutionis verbum eſt adiectum pecuniæ.

4 Tertio. † Quando ſumus in ſtatuto vel alia diſpoſitione ſtrictè, & propriè intelligenda.

5 Quarto. † Quando verbo ſolutionis eſt abiectum iuramentum eò quia quis medio iuramento in pecunia ſoluere ſe obligauit ex contractu. Nam in omnibus iſtis caſibus quis præcisè ſoluere in pecunia tenetur.

SVMMARIVM.

1 *Solutionem allegans eam probare debet, & nu. 5.*
Fallit quando ſolutio à tertio negatur, num. 11.

2 *Solutio ab affirmante, & non à negante iuſtificari debet.*

3 *Solutio ab eo, qui ſoluere tenetur probanda eſt.*

4 *Factum quid fuiſſe probari debet ab eo, qui facere tenebatur.*

6 *Solutio eſt quid facti.*

7 *Facta non præſumuntur niſi probentur.*

8 *Creditor habet intentionem fundatam in debito contracto.*

9 *Debitum perdurare præſumitur, niſi de eius ſatisfactione doceatur.*

10 *Emphyteota canonis ſolutionem probari debet.*

12 *Negans collectas non ſoluiſſe, talem negatiuam probare cogitur.*

13 *Negatiua ſolutionis à debitore probari debet, ſi à creditore opponatur.*

14 *Secus ſi à tertio.*

15 *Solutio dicitur de iure diuino.*

Solutio à quo, ſeu quibus probanda ſit.

CAP. III.

1 SOlutionem allegans † illam probare tenetur. l. quingenta. verſic. nam, & ſi creditum, & l. cum de indebito. ff. de probat. l. 1. C. d. tit. l. 1. & fin. C. de ſolut. l. adſeueratio. C. de non num. pec. Natt. conſ. 226. nu. 3. vol. 1. & conſ. 569. num. 1. 2. & 4. vol. 3. Maſcar. de probat. in 1. par. concl. 78. nu. 18. & in 3. par. concl. 1318. Menoch. de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 135.

2 Solutio enim debiti † ab affirmante, & non à negante iuſtificāda venit. glo. in l. 2. in verbo expellere. C. de iure

iure emphyt. Patiſ.conſ.90. num.19.
vol. 1. Alex. de Neo conſ.23. num.3.
Aym. conſ.313. nu.1. Affl. deciſ. 22.
nu.3.& 91. num.3.
3 Solutio enim † probanda eſt per il-
lum, qui tenetur ſoluere. Nat d.conſ.
216. nu.3.vol.1. & d. conſ.569. nu.2.
& 4.vol.3.Surd.deciſ.105.nu.9.Ma-
ſcar.d.concl.1318.par.3.vbi nu.2.di-
4 cit.† Quod factum quid fuiſſe proba-
ri debet ab eo, qui facere tenebatur.
5 † Et quod ſolutio per allegãtem pro-
banda ſit, ponit Magon.deciſ.Lucenſ.
5. num.17. Et ratio huius pronunciati
6 altera erit.† Vel quia ſolutio eſt, quid
7 facti.d.l.quingenta.† Et facta nõ præ-
ſumantur, niſi probentur. l. in bello.
in §.factæ. ff. de capti. & poſtlim. re-
8 uerſ.† Vel etiam: quia ſolutionem qui
negat, habet intentionem fundatam
9 ex debito,† quod præſumitur durare,
niſi ſit ſatisfactum: Ex quo deduci-
tur, quod emphyteota ſolutionem ca-
nonis probare tenetur. Maſcard. d.
concl.1318. nu.3.
10 Lim. prædicta quando tertius di-
ceret ſolutionem non fuiſſe factam:
11 quia tũc ipſe probare debet:† Et ideo
12 dicens aliquem non ſoluiſſe collectas
tenetur talem negatiuã probare. Bart.
in l.in illa.ff.de verb. obl. Maſcard.d.
13 concluſ.1318.nu.5.† Negatiua enim
ſolutionis non factæ ſi per creditorẽ
opponatur, debitor ſolutionem pro-
14 bare debet:† ſi verò obijciatur per ter
tium probat ipſe tertius. Lapus alle-
gat.94.Ceph.conſ.47.nu.5. vol.1.
15 Et † aduertendum, quòd ſolutio
eſt de iure diuino. Habetur in Pſa.36.
Mutuabitur peccator, & non ſoluet.

SVMMARIVM.

1 *Solutio diuerſimodè probatur.*
2 *Solutio probatur per ſcripturas, quietantias, inſtrumenta, & apochas.*
3 *Solutio probatur per teſtes.*
4 *Solutio probatur per confeſſionem creditoris.*
5 *Et maximè ſolutio vera.*
6 *Solutio probatur per iuramentum.*
7 *Iuramentum vim ſolutionis habet.*
8 *Solutio probatur per coniecturas.*
9 *Solutio multis coniecturis iuſtificatur.*
10 *Solutio præſumitur ex diuturnitate temporis.*
11 *Solutio præſumitur ex lapſu decennij.*
12 *Solutio præſumitur ex qualitate debitoris, & creditoris.*
13 *Solutio ex opulentia debitoris, & indigentia creditoris præſumitur.*
14 *Imo ex eo ſolum, quod debitor ſit diues, & ſolitus creditoribus ſatisfacere.*
15 *Vt etiam quando creditor eſt diligens in exigendo.*
16 *Intellige tamen, quando creditor eſſet pauper.*
17 *Solutio etiam præſumitur quando debitor alias egit contra creditorem.*
18 *Et præſertim quando eſt eadem cauſa, & obligatio.*
19 *Soluens alteri non præſumitur, quod aliquid ab eo accipere debeat.*
20 *Solutio in dubio præſumitur facta in extinctione eius crediti, cui proportionata eſt quantitas, quæ ſoluitur.*
21 *Solutio præſumitur, ſi inſtrumentum reperitur penes debitorem, ſiue cancellatum, ſiue non.*
22 *Quid ſi reperiatur penes tertium remiſſiuè.*
23 *Solutio ſortis principalis arguit ſolutionem pœnæ fructuum, & intereſſe.*
24 *Et quando hoc procedat remiſſiuè.*
25 *Solutio, vt etiam omne ius remiſſum, & quæſitum ex præſcriptione inducitur.*
26 *Teſtator mandans ſolui debita, ea,*

qua

quæ ſunt præſcriptione ſublata non veniunt.

27 *Mala fides ſuperueniens poſt completã præſcriptionem eam non tollit etiam in foro conſcientiæ.*

28 *Præſcriptione tutus ſi ſoluat, repetere utique poteſt.*

29 *Præſcriptio uim ſolutionis habet.*

30 *Solutio præſumitur ex eo, quod creditor bona debitoris adminiſtrauit.*

31 *Creditor adminiſtrans bona debitoris præſumitur de ſuo credito ſatisfactus.*

32 *Solutio præſumitur ex coniunctione ſanguinis, diuturnitate temporis, & ſepius facta calculatione.*

33 *Imo ſola ſanguinis coniunctio, & diuturnitas temporis uidentur ſufficere.*

34 *Item ſecundum aliquos, ſola ſanguinis coniunctio.*

35 *Solutio præſumitur ex eo, quòd per creditorem ſtet, quo minus effectualis ſolutio fiat: maximè uerò ad euitandam pœnam.*

36 *Solutio probatur itidem ex libro ipſius debitoris cõcurrentibus adminiculis.*

37 *Liber priuati facit fidem ex coniecturis etiam pro ſcribente.*

38 *Maximè ſi ſcribens eſſet mortuus.*

39 *Et ſumma ſit modica.*

40 *Statutum, quod libero mercatoris credatur, intelligitur de continente partitas modicæ ſummæ.*

41 *Liber rationum ad hoc ut probet: quæ concurrere debeant remiſſiuè.*

42 *Liber familiaris non probat niſi ſemiplenè pro ſcribente.*

43 *Etiam quòd ſit mortuus.*

44 *Probat tamen etiam plenè ex coniecturis.*

45 *Et an neceſſe ſit, quod aliquæ partitæ fuerint verificatæ.*

46 *Liber memorialium num probet.*

47 *Liber eſtimi, & collectarum numquid probet remiſſiuè.*

48 *Liber officialis an, & quando probet remiſſiuè.*

49 *Solutio præſumitur ex eo, quod creditor expendit pecuniam, eo tempore, quo facta dicitur, & in eadem quantitate, quæ ſoluta dicitur.*

50 *Geſtis ex immediatè cognoſcitur quid antea factum fuerit.*

51 *Quietatio de reſiduo denotat ſolutionem totius.*

52 *Solutio an in ſcriptis probanda ſit, quãdo obligatio in ſcriptis eſt contracta.*

53 *Solutio in ſcriptis probanda eſt, quando obligatio in ſcriptis eſt contracta, & eſt ita conuentum.*

54 *Omnia, quæ ad actum inducendum requiruntur, eadem ad illud tollendum interuenire debentur.*

55 *Canon, cenſus, tributum, & ſimilia probari debentur per ſcripturam, uel quinque teſtes omni exceptione maiores, & num. 57.*

56 *Probatio per quinque teſtes æquipollet probationi per ſcripturam.*

58 *Cenſus ad ſui ſubſtantiam ſcripturam requirit.*

59 *Solutio in ſcriptis probari debet, ubicũque contractus requirit ſcripturam.*

60 *Statutum vel pactum, quod ſolutio debiti non poſſit probari niſi per ſcripturam an ualeat remiſsiuè.*

61 *Quid ſi adſit etiam iuramentum remiſſiuè.*

62 *Statutum quod aliquid probari poſsit per vnam ſpeciem probationis ualet.*

63 *Solutio, & debitum à pari procedunt, & quod in uno ſeruatur, in alio ſeruandum eſt.*

64 *Solutio, quando per ſcripturam probari debet: An, & quando ſufficiant quinque teſtes.*

65 *Solutio tunc per ſcripturam eſt probanda: quando commodè per ſcripturam probari poteſt: alias ſecus: quia tali*

caſu

Digitized by Google

caſu etiam in ſubſidium per teſtes probari poteſt.

Solutio quibus modis, & probetur, & præſumatur.

CAP. IV.

1 Solutionem † diuerſimodè probari ponunt Doctores.

2 Primo † enim ſolutio probatur per ſcripturas, & quietantias puta inſtrumenta, & apocas ſuperinde confectas:

3 vt † & per teſtes ſolutionem fuiſſe factam deponentes. Maſcard. de probat. concl. 1318. nu. 6. vol. 3.

4 Secundo † confeſſione creditoris dicentis ſe recepiſſe, & ſibi ſolutum fuiſſe. Maſcard. de probat. d. concluſ. 1318. nu. 22. par. 3. Iallong. in ſuis racemationibus racematione 3. † Con-

5 feſſione enim vera ſolutio probatur l. publia. ff. depoſiti. l. pecuniæ. vbi Bal. ff. de ſolut. Gabri. conſ. 67. nu. 4. vol. 1.

6 Tertio † per iuramentum. l. iuſiurandum, & l. duobus. §. item à fideiuſſore. ff. de iureiur. Bar. in l. qui iuraſſe. §. fi. ff. d. tit. & in d. l. duobus in §. item

7 à fideiuſſore. vbi dicit. † Iuramentum vim ſolutionis habere. Maſcard. d. tractat. de probat. d. concl. 1318. nu. 23. par. 3.

8 Quarto. † Per coniecturas, & præſumptiones. Calca. conſ. 22. col. 1. & 2. Bertazzol. conſil. 118. in 1, vol. 1. in ciuilibus. Surd. deciſ. 105. nu. 10.

9 Coniecturæ † autem ex quibus ſolutionis probatio reſultat ſunt multę.

10 Prima † eſt coniectura ſolutionis: quæ oritur ex diuturnitate temporis: Quando enim eſt lapſum longum tẽpus poſt diem ſolutionis præfixum,

11 Puta † decennium: tunc ſolutio facta præſumitur. Afflict. deciſ. 13. nu. 19. Deci. conſ. 596. nu. 9. Cęphal. conſil. 240. nu. 8. & 9. Surd. d. deciſ. 105. nu. 4. Maſcard. de probat. concl. 1318. nu. 27. in 3. par. qui dicit hanc coniecturã maximè locum habere, quando cum diuturnitate temporis concurrunt ſilentium, & patientia. Alia diximus infra. c. 17.

12 Secunda eſt: Quę † reſultat ex qualitate debitoris, & creditoris: Puta ſi

13 probetur † opulentia debitoris, & indigẽtia creditoris: Nam iſtis duobus concurrentibus ſatis dicitur probata ſolutio. Bertaz. d. conſ. 118. nu. 13. in ciuil. vol. 1. Maſcard. d. concluſ. 1318. num. 82.

14 Imo † quando debitor eſt locuples, & ſolitur ſatisfacere creditoribus debitis temporibus, tali caſu ex hoc ſolũ ſolutio facta præſumitur. Pariſ. conſ. 83. num. 9. vol. 1. Simon de Pret. conſ. 68. in 1. Surd. d. deciſ. 105. num. 2.

15 † Vt pariter, quando creditor eſt diligens in exigendo. Afflict. d. deciſ. 13. nu. 9. Surd. d. deciſ. 105. nu. 2. qui

16 nu. 3. dicit hoc etiam verum † quando creditor eſt pauper, & non multum diues.

17 Tertia. Quando is, qui dicit ſe ſoluiſſe alias poſt ſolutionem egit contra creditorem: nam tali caſu ſolutio præſumitur: nam non eſt veriſimile, quod creditor ſaltem non compenſaſ-

18 ſet: maximè ſi eadem ſit cauſa, & obligatio l. ſi cum dos ff. rerum amot. l. ſi

19 quidem. C. de tranſact. † Nam qui ſoluit alteri non eſt veriſimile, quod aliquid ab eo accipere debeat. Natt. conſ. 358. nu. 13. vol. 2.

20 Quarta. † Quando ſolutio quantitatis eſt proportionata, & correſpondens ad creditum: quia tunc ſolutio dictæ quantitatis præſumitur facta in extinctionem dicti crediti, & non diuerſi. Bar. in l. cum ex pluribus col. 2.

de

de ſolut. Magon. deciſ. Flor. 13. nu. 26.
Coſta de ratione ratæ. quęſt. 130. nu-
me. 5.

21 Quinta. Quando penes † debito-
rem reperitur inſtrumẽtum debiti ſi-
ue cancellatum, ſiue non: nam tali ca-
ſu præſumi ſolutionem, affirmarunt
Bartol. in l. qui tabulas. num. 5. & in
l. Fullo. §. qui tabulas. nu. 1. ff. de furt.
Caſtr. in l. ſi de poſſeſſione num. 2. C.
de probatio. & in l. ſi chyrographum.
ff. de prob. Ruin. conſ. 75. nu. 1. volu.
4 Enchiridion parium in verbo can-
cellatio. Maſcard. de probat. concluſ.
476. nu. 1. part. 1. qui hoc multis mo-
dis ampliat, & limitat. Menoch. de
præſump. lib. 3. præſump. 140. num. 4.
& 141. per totum parte 1. benè Bertaz-
zol. de clauſ. clauſula 34. gloſ. 17. nu.
2. & infra: vbi dicit: quid ſi reperiatur
22 penes tertium † diximus in cap. 2.
verſic. tertio ſoluere, & cancellare, &
in tractat. de fid. part. 2. ſectio. 10.
cap. 65.

23 Sexta. † Per ſortis receptionem
abſque proteſtatione præſumitur fa-
cta ſolutio pęnæ, fructuum, & inte-
reſſe. l. centum Capuæ. vbi not. ff. de
eo, quòd cert. loc. l. fi. ff. ſi quis cauti.
l. 2. in princ. ff. de arbitr. Rom. conſil.
143. nu. 2. Alciat. de præſumpt. reg. 1.
præſumpt. 32. nume. 8. Maſcard. de
probat. concl. 980. nu. 14. lib. 2. & di-
ximus de hoc latè in noſtro tract. de
fructibus vbi ſuper hoc pronunciato
24 regulam, & † cõcluſionem cum am-
pliationibus, & limitationibus for-
mauimus.

25 Septima. † Ex præſcriptione 30.
annorum non tantum ſolutio præſu-
mitur verum etiam omne ius cenſe-
tur, remiſſum, & quęſitum. Bald. con-
ſil. 315. num. 2. volum. 4. Afflict. de-
ciſ. 13. num. 2. Maſcard. de probat. d.
concl 980. num. 15. lib. 2. dum volũt,
26 quòd † ſi teſtator mandat hæredi ſuo,
vt debita ſoluat in tali præcepto non
includuntur debita, pręſcriptione ſu-
blata.

27 † Et adeò per præſcriptionem
inducitur ſolutionis præſumptio,
quod præſcribens eſt tutus etiam in
foro conſcientiæ, & etiam ſi ſuperue-
niat mala fides poſt præſcriptionem
completam Fely. in cap. vigilanti. de
præſcript. ſub num. 11. & in c. nouit.
in 3 col. num. 5. de iud. Pratic. Papi. in
form. reſponſ. rei: in verbo præſcri-
ptionis: vnde dicit Bald. in l. fin. § 1.
28 num. 3. ff. rem rat. hab. † Quod tutus
præſcriptione ſi ſoluat poteſt repete-
re, quod, & notat Caballi. milleloq.
29 604. præſcriptio † enim vim ſolutio-
nis habet Bal. d. conſ. 315. num. 2. vo-
lum. 3. Corn. conſil. 176. nume. 3.
vol. 1.

30 Octaua. † Quando creditor bona
debitoris adminiſtrauit: tunc præſu-
mitur ſolutio, & quod fuerit de ſuo
credito ſatisfactus: Creditor enim
adminiſtrator bonorum debitoris:
31 Puta † quia tutor, procurator nego-
ciorum geſtor, vel aliquod aliud ſi-
mile negotium, habens præſumitur
de ſuo credito ſatisfactus, & ſolutus.
Afflictus. deciſ. 13. colum. 7. num. 16.
cum ſeqq. Aym. conſ. 129. nu. 5. Ma-
ſcard. d. concluſ. 980. num. 16. dice-
mus infra c. 78.

32 Nona. † Coniunctio ſanguinis,
diuturnitas temporis, & ſępius facta
calculatio faciunt, ut inducatur vrgẽs
ſolutionis præſumptio. l. Procula. ff.
de prob. l. ſeruus communis. ff. de do-
nat. inter vir. & vx. l. 1. ff. de negocijs
geſt. Imo ſecundum Calcan. ad indu-
cendam ſolutionis pręſumptionem.
conſil. 23. nume. 9. & Menoch. de

arbitr.iud.lib.2.cent.1.caſ.88.nu.17.
33 † ſatis ſunt coniunctio ſanguinis, & diuturnitas temporis. Plus quòd ſuf-
34 ficiens, † & concludens probatio ſolutionis ex ſola ſanguinis coniunctione remiſſio, & condonatio reſultet docet Bart. in l.cum quid nu.11.circa fi. ff.ſi cert.pet. Aret.in l. recuſari. col.2. ff.de acquir. hæred. Iaſ. in l.quæ dotis nu.18.ff.ſol.matr. Alex conſ.56.nu.6. & 14.lib.4. Deci.conſ.79.num.4. qui dicit, quòd donatio facile pręſumitur inter coniunctos. Affli ct.deciſ.13.nu. 12. Alciat.de præſumpt. reg.1 præſumpt.32.num.1. Menoch.de arbitr. iud.d.lib.2.cent.1.caſ.88.nu.17.Soci. iun.conſ.128.nu.126.cum ſeqq.vol. 1. qui ponit quomodo l. Procula ſit intelligenda, & Neuiz.conſil.57.nu. 16.Diximus in c.18.

35 Decima. † Præſumitur ſolutio, & maxime ad effectum euitandi pęnam, & caducitatem: vt etiam ad hoc, vt debitor non teneatur ad fructus, vſuras, & intereſſe: quando per creditorem ſtat, quominus ſolutio effectuetur.l.Iulianus.ff.de condit.& demon. l.3.in princ. ff.de ſtat.lib. Surd.deciſ. 117.num.9.

36 Vndecimo. † Solutio probatur per librum debitoris cōcurrentibus alijs adminiculis, & veriſimilia continentem. Bar.in l.admonendi.nu.27. ff.de iureiur. Alex. conſ.62.num.1. & 72. num.11. in 5. Aym.conſil.275. nu.8. cum ſeqq. Maſcard. de probat. con-
37 cluſ.973.num.74.par.2. † liber enim priuati aliquam fidem facit, quando concurrunt coniecturæ, & veriſimilitudines Deci.conſil.510 nu.2. Aym. conſil.158.nu.9. & de antiq.temp.in 1. pait. in §.quarto limitatur. nu.37. cum ſeqq.& per totum. Et præſertim
38 † quando ſcribens eſt mortuus. Anchar.quæſt. fam. 55. num.4.lib.1.vbi recenſet ſex adminicula. Menoch.de præſumpt.lib.4. part.2. præſumpt.5. num.5. qui dicit quòd ſolus liber defuncti qualem qualem fidem facit. Ioſeph. Lud.deciſ. Peruſ. 184 nu.11. part. 2. qui dicit quod mors magis operatur, quam iuramentum, qui nume. 11. & 12. inquit quod quando ſunt à bonis viris conſcripti plenam fidem faciunt, libri rationum defuncti. Surd. d. deciſ.105. num.5. & 6.
39 Et † ſumma eſt modica. Tomas Tre-
40 uiſanus deciſ.16. num. 3 qui † dicit de libro mercatoris, quod ei tantum credatur in modica ſumma etiam ſtāte ſtatuto. Et videantur ad præmiſſa Guid.Papiæ deciſ.441. Magon.deciſ. Florent.95. num. 14. in fi. Aym. de antiquitate tempo. in 1. part. verſic. 4. limitatur num.44. cum ſeqq. Ioſephus Lud.concluſ.29.verſ.ad hoc
41 tamen, † qui ponunt quot requiſita debeat habere liber rationum ad hoc vt probet. Et loquuntur in libro mercatoris.

42 † Sed quid in libro familiari?
43 † Dic ipſum non probare niſi ſemiplenè ad fauorem ſcribentis, etiam quod ſit mortuus. Ioſeph.Lud.deciſ. Peruſ. 88. num.3. cum ſeqq. in 2. par. Viu. deciſ. 184. num. 12. in 2.
44 par. † dum inquit, quod concurrentibus nonnullis qualitatibus, plenè probat Subdens: dictas qualitates articulandas, & probandas eſſe. Cephal.conſ.47. num.46.in principio.
45 Qui non admittit † illam qualitatem, quod opus ſit, vt aliquæ partitæ ſint verificatæ.
46 † Et in libro dicto memorialium variè locuta fuit Rota Romana, vt per d.Rotam diuerſorum impreſſ.deciſ.781.num. 10.11.&16.751.nu.2.

cum

cum ſeqq. vbi vult dictum librum
probare concurrentibus adminiculis,
melius hoc idem ponit, & 813. nu. 1.
par. 1.
47 † Et quid de libro Æſtimi collectarum, an probet ſolutiones in eo deſcriptas, & annotatas videatur Maſcard. de probat. d. concl. 1318. nu. 18. in 3. par.
48 † Et de libris adminiſtratorum, officialium, eccleſiarum, & ſimilium perſonarum, an & quando probent, ponit Aym. d. tract. de antiq. temp. part. 1. verſ. 4. limit. per totum, & nouiſſimè Nicolaus Paſſarus in ſuo trac. de priuat. ſcript. necnon. Ioſeph. Lud. d. concl. 29.
49 Duodecima. † Solutio præſumitur, quando creditor de tẽpore quo facta dicitur, vel paulò poſt expendit pecuniam eius quantitatis, cuius erat illa, quæ fuerat ſoluta. Calca. conſ. 23. nu. 15. Afflict. d. deciſ. 13. num. 20. Menoch. de præſumptio. lib. 3. præ-
50 ſump. 135. num. 16. † Nam ex poſt immediatè geſtis cognoſcitur, quid antea factum fuerit. l. ciuitas. cũ not. ff. ſi cert. pet. Præcedentia enim declarantur ex ſequentibus. §. pauonum inſti. de rerum diuiſ. Surd. d. deciſ. 105. nu. 8.
51 Decimatertia. † Quietatio, & ſolutio de reſiduo facta denotat, quod nihil amplius debeatur, & totam, & & integralẽ probationem ſolutionis concludit. glo. in l. ſi ex pluribus, in verbo reliquum. ff. de ſolut. omnes in l. ſi quidem circa fin. C. de tranſact. & adde alia de quibus infra ſub capit. 16.
52 † Sed quid ſi obligatio eſt in ſcriptis redacta, eò quia de ea extat inſtrumentum, apocha, vel quid ſimile: an tali caſu ſolutio in ſcriptis probanda ſit Afflict. deciſ. 13. num. 25. videtur firmare ſolutionem per ſcripturam probandam eſſe, quando debitũ in ſcriptis contractum eſt, vel per quinque teſtes probatæ, & ſpectatæ fidei. l. Teſtium. C. de teſti. cum Authent. ibi poſita. vbi not. omnes. Maſcard. de prob. concluſ. 346. num. 23. in 5. lim. & 361. num. 57. in fi. in prima par. & concl. 1318. num. 13. in 3. par.
53 † Et hoc videtur indubitatum, quãdo inter partes actum eſt, vt actus
in ſcriptis celebretur, ita quod ſine
ſcriptura partes non contraxiſſent:
quia tunc neceſſaria eſt ſcriptura ad
54 probandam ſolutionem. † Quia ea,
quæ ad actum inducendum requiruntur illa etiam met requiruntur ad tollendum l. omnia, & l. nihil. ff. de reg. iur. d. l. teſtium. C. de teſtib. Maſcard.
55 d. concl. 1318. num. 7. † Qui dicit:
quod ideo canon, cenſus, tributum,
& ſimilia debent probari per ſcripturam rettoſimilem, vel quinque teſtes omni exceptione maiores, quæ
56 † probatio æquipollet probationi per
ſcripturam factæ: vt tradunt Bald. in l. generaliter. C de non num. pec. & in l. cum de indebito in fin. ff. de probatio. Oſaſch. deciſ. Pedem. 52. num. 14.
57 † Et qđ ſolutio Canonis pro emphyteuſi debita probanda ſit per ſcripturam rettoſimilem tenent Bald. conſil. 116. nu. 2. vol. 1. Apertius conſ. 220. proponitur. d. lib. Aym. conſ. 112. nu. 8. Mant. de tacit. & ambig. lib. 22. tit. 7. nu. 14. vol. 2. Pariter, quod quando de debito conſtat per inſtrumentum publicum, vt eſt in cenſu, & alijs contractibus qui ad ſui eſſentiam ſcriptu-
48 ram requiruntur † vt de cenſu dicunt
Vergi. Boccac. in tract. de cenſ. part. 1.
num. 49. & Domi. Intrigliolus ſuper

Bulla Regni cenſus Bullaris q. 5. per
59 totum, & conſ.27.nu.9.† tali caſu ſo-
lutio etiam per inſtrumentum publi-
cum probari debeat, volunt tex. in d.l.
teſtium. C.de teſti. d.l. generaliter. C.
de non num.pec. Ang.conſ.156.nu.1.
Rauſucci. conſil.3. num.10. lib.2. qui
alios citat Folleri. in praxi cenſua. in
verbo res iudicata num.56. cum ſeqq.
60 † vbi diſputant, an valeant ſtatutum,
vel pactum, quod ſolutio debiti non
poſſit probari niſi per ſcripturam. Ad
quæ videantur etiam Carpan. ad ſtat.
Mediol.c.95.num.33.lib.1.Carol.de
Graſſ.de except. except.25.nu.4.&5.
61 qui dicit, † quid ſit tenendum, quan-
do eſt iuratum: Quibus adde Aſin. in
62 ſua prax.iud.§.19.in cap.5. † vbi vult
valere ſtatutum, quod aliquid per
vnam tantum ſpeciem probationis
probari poſſit. & ibidem num.2. ſub-
63 dit. † Quod debitum, & ſolutio à pa-
ri procedunt, & quod ſeruatur in vno
etiam in alio ſeruandum eſt. Et ad-
dit in d.§.19. cap.5. limit. 2. num. 4.
64 Quando † probatio ſolutionis eſt fa-
cienda per ſcripturam, an ſufficiant
quinque teſtes. Et §.3. cap.37.num.
11. docet id verum: quando ſolutio
per ſcripturam commodè probari, &
65 fieri poteſt, aliàs ſecus: quia in ſubſi-
dium tali caſu teſtes admittentur:
Quæ omnia etiam aduertunt Bald.
conſ.133. num.1. volum.5. Foller. in
d.ſua prax. cenſu. num.57. Ant. à Ca-
nario de execut. inſtr. q.36. num.75.
Iallong. in ſuis racematio. racematio.
3. num.2. & infra.

SVMMARIVM.

1 *Solutio à quibus fieri poſsit: Et caſus, in quibus ſoluens ab obligatione liberetur.*

2 *Soluens uni ex conſocijs liberatur: etiã quod minorem partem habeat in ſocietate.*

3 *Idem ſi fiat inſtitori, uel ſamulo, aut Præpoſito negociationi.*

4 *Soluens inſtitori an, & quando liberetur.*

5 *Soluens creditori creditoris liberatur: quia gerit utile negocium ipſius.*

6 *Soluere creditori, uel creditoris creditori parificantur.*

7 *Solutio facta creditori creditoris à debitore debitoris liberat ſoluentem.*

8 *Soluens creditori creditoris numquid liberetur ſi fiat eo inuito.*

9 *Et maxime ſi habet eum, & ſua bona obligata.*

10 *Solutio facta creditori putatiuo an liberet ſoluentem.*

11 *Soluens putatiuo creditori liberatur: modo hoc faciat iuſſu iudicis, uel ex iuſta cauſa: Idem ſi ſoluat falſo creditori: modo ignoranter ſoluat. num. 12. ibidem.*

13 *Soluens alteri, quam uero creditori, ipſius tamen creditoris mandato an liberetur.*

14 *Soluens procuratori mandatum habenti generale liberatur.*

15 *Idem ſi ſoluat ei, cui à creditore fuit delegata adminiſtratio omnium bonorũ.*

16 *Et etiam ſi ſoluat ei, qui ſciente, & patiente domino eius bona adminiſtrat.*

17 *Solutio facta procuratori, quando liberet ſoluentem remiſſiuè.*

18 *Procuratori, & adminiſtratori benè ſoluitur, & nu.20.*

19 *Soluens tutori, & curatori liberatur.*

21 *Soluens procuratori quem quis ſcit de proximo remouendum liberatur.*

22 *Idem ſi ſoluat procuratori iam reuocato: modo debitor dictæ reuocationis notitiam non habuerit.*

23 *Soluens procuratori reuocato ante denun-*

nunciationem ſibi factam benè ſoluit.

24 *Soluens procuratori reuocato ante denunciationem ſibi factam cenſetur eſſe in bona fide.*

25 *Scientia de reuocatione mandati quomodo probetur remiſſiuè.*

26 *Soluens ei, qui communiter ab omnibus tenebatur procurator creditoris benè ſoluit.*

27 *Conductor ſoluens Abbati iniuſtè electo, & intruſo, tolerato tamen: numquid liberetur, & quando.*

28 *Soluens Abbati iniuſtè electo, tamen tolerato, liberatur, quando cum eo contraxit.*

29 *Secus ſi cum eo non contraxerit.*

30 *Soluens tutori, qui non fecit ſolemnia liberatur, quando contractus cum eo fuit geſtus..*

31 *Etiam ſi tempore ſolutionis verteretur lis ſuper eius electione.*

32 *Soluens alicui, tanquam procuratori eo quia in inſtrumento dicatur conſtare de eius mandato liberatur.*

33 *Solutio procuratori facta numquid probetur per confeſſionem ipſius procuratoris met.*

34 *Solutio facta à quocunque debitorem liberat.*

35 *Paritque actionem negociorum geſtorum ad recuperandum ſolutum. ibid.*

36 *Solutio à quocunque fieri poteſt, etiam debitore inuito, vel creditore.*

37 *Soluens pro alio inuito, non poteſt cogere creditorem ad cedendum ſibi iura.*

38 *Soluẽs pro alio ſine mandato debet probare ſolutam pecuniam fuiſſe verſam in vtilitatem venditoris, alias non repetit ſolutum.*

39 *Fideiuſſor ſoluens pro principali debitore liberatur ipſo iure: debitor verò non niſi ope exceptionis.*

40 *Soluens proprium debitum alienis pecunijs liberatur.*

41 *Maximè verò ſi pecuniæ fuerint immixtæ, vel conſumptæ.*

42 *Debitor præſcribens bona fide liberatur.*

43 *Præſcriptio vim ſolutionis habet.*

44 *Soluens pecuniam minoris æſtimationis, quam debet liberatur: ſi bona fide præſcriptionem compleuit.*

45 *Soluens iuſſu iudicis alteri, quam vero creditori liberatur, & nu. 48.*

Etiam ſi ſoluat ex præcepto ipſius iudicis iniuſto: modo creditor ſit ſubditus iuriſdictioni illius, qui præcipit. 46.

47 *Etiam ubi adeſt obligatio iurata.*

49 *Soluens iuſſu iudicis alteri, quam uero creditori liberatur: modo conuentus ſe opponat.*

50 *Et etiam quod talis executio fiat iuris ordine ſeruato.*

51 *Soluens iudicis mandato dicitur coactè ſoluere.*

52 *Iuſſus iudicis excuſat debitorem ſoluentem.*

53 *Caſus fortuiti debitorem liberant.*

54 *Item uim ſolutionis habent.*

55 *Debitor ceſſus ſoluens primo creditori, An & quando liberetur.*

56 *Debitor, ceſſus ignoranter primo creditori ſoluens liberatur.*

57 *Secus ſi habet notitiam ceſſionis factæ.*

58 *Scientia in propoſito tripliciter conſideratur.*

Item debet eſſe certa. num. 62.

59 *Debitor ceſſus poſt notitiam ceſſionis debet ſoluere ceſſionario, modo de ceſſione notitiam habeat vno ex tribus prædictis modis: alias ſecus.*

60 *Quid ſi habeat notitiam, ſed aliter, quã ex tribus modis prædictis.*

61 *Ceſſio an, & quando cenſeatur facta ad commodum ceſſionarij, & quando ad commodum cedentis.*

62 *Scientia in propoſito de ceſſione debet eſſe certa, & non confuſa.*

Digitized by Google

63 *Debitor ceſſus non tenetur parere proteſtationi ſibi factæ, ne primo creditori cedenti ſoluat, niſi ſibi oſtendatur veritas cauſæ, puta per d. miſſionem copiæ ipſius ceſſionis, vel aliter.*

64 *Debitor ceſſus poſt ſimplicem notitiam ceſſionis ſoluens cedenti non liberatur, quando cedens ceſſit ius, & act. onis exercitium.*

65 *Clauſula in ceſſionibus apponi ſolita, Nihil ſibi reſeruans, Quid operetur.*

66 *Solutio facta cedenti: Num probetur per ſolam confeſſionem ipſius cedentis: vbi quod non, & num. 67.*

68 *Soluens poſt notificationem ceſſionis ſibi factæ primo creditori, non liberatur.*

69 *Soluens adiecto ſolutioni liberatur.*

70 *Clauſula.* A chi preſenterà la preſente, *Nihil operatur, quando liquet de mutatione ſtatus ſolutioni adiecti, & nu. 73.*

71 *Soluens ſolutioni adiecto liberatur etiã inuito creditore.*

72 *Item ipſo iure eius liberatio contingit.*

73 *Solutio adiecto ſolutioni fieri non debet quando adiectus ſtatum mutauit.*

74 *Adiecto ſolutioni ſoluitur, etiam ſi ſtipulator extraiudicialiter contradicat.*

75 *Exhibitori cedulæ non fit ſolutio poſt diſdictam ſocietatem eorum, qui cedulam præſentarunt.*

76 *Societate finita ſolidum exigi nequit.*

77 *Adiectus ſolutioni in gratiam creditoris differt ab adiecto in rem ſuam.*

78 *Adiectus in rem ſuam, vt etiam procurator in rem ſuam non eſt propriè adiectus.*

79 *Solutio Præpoſito ad contrahendum rectè fit.*

80 *Præpoſitus ad contrahendum etiam ad recipiendum Præpoſitus dicitur.*

81 *Solutioni adiectus poteſt ſolutionem recipere: non tamen nouare, acceptum ferre: vel alias debitorem liberare.*

82 *Solutioni adiectus ſit per alternatiuam, non autem per copulam.*

83 *Adiectus ſolutioni non poteſt agere contra obligatum remiſsiuè.*

84 *Soluens creditori minoris liberatur.*

85 *Dummodo ſolutio ſit uerſa in utilitatem minoris.*

86 *Maximè verò, quando curator non eſt ſoluendo, vel alias minor regreſſum non habet.*

87 *Confeſsio de recepto facta à curatore minoris an, & quando noceat ipſi minori. Quid in Tutore?*

88 *Debitor liberatur ſi quantitas debita creditoris culpa pereat.*

89 *Soluens ei, qui deliquit ante tamen confiſcationem an, & quando liberetur.*

90 *Soluens ei, qui deliquit ante confiſcationem non liberatur, quando tertio dãnum inferretur ex titulo oneroſo.*

91 *Idem nec quando delinquens commiſsit crimen læſæ maieſtatis. ibid. nu. 92.*

93 *Soluens anticipatè ei, cui poſtea bona veniunt confiſcanda liberatur.*

94 *Soluens fiſco poſt confiſcationem rectè ſoluit, & liberatur, & quando hoc procedat remiſsiuè. & nu. 96.*

95 *Fiſcus loco hæredis habetur.*

96 *Soluens famulo, quid creditore fuit miſſus ad recipiendum, Liberatur.*

97 *Etiam quod deinde aufugiat. ibid.*

98 *Idem ſi portauit aliquod ſignum, puta annulum, uel quid aliud.*

99 *Soluens patri uti legitimo adminiſtratori ipſius filij non liberatur niſi conſtet de reali ſolutione.*

100 *Secus ſi per confeſsionem patris.*

101 *Quid in tutore?*

102 *Debitor Eccleſiæ, vel pupilli, ſoluens Prælato, uel Tutori liberatur etiam*

quod

Digitized by Google

quod pecunia non ſit uerſa in eorum utilitatem.

103 *Poſſunt tamen petere reſtitutionem in integrum.*

104 *Cautela ad hoc ut ſoluens Prælato, uel tutori ſit tutus.*

105 *Debitor quantitatis ſi ſoluat in ſpecie de uoluntate creditoris liberatur.*

106 *Aliud pro alio de uoluntate creditoris ſolui poteſt.*

107 *Soluens monacho, ſeu religioſo ſine conſenſu ſuperioris liberatur.*

108 *Dummodo debitum ſine conſenſu ſuperioris contractum ſit. ibid.*

109 *Et an hoc hodie ſit correctum ex diſpoſitione ſacri Concilij Tridentini.*

110 *Solutione ſubſequuta, & effectum ſuũ ſortientibus litteris cambij remittentes liberantur.*

1 Solutio † à quibus fieri poſſit. Et caſus, in quibus ſoluens per ſolutionem ab obligatione liberetur.

C A P. V.

2 PRimo. † Soluens vni ex conſocijs æqualem, vel minorem partem in ſocietate habenti liberatur. Caputaq. deciſ. 384. num. 2. in 2. par. & deciſ. 168. num. 2. in 3. par. Ioſeph. Ludou. deciſ. Lucenſ. 25. nu. 13. cũ ſeqq. Idem diſponitur in ſolutione facta inſtitori, & famulo: Nam, & ipſa liberat

3 ſoluentem † Solutio enim facta, inſtitori, ſocio, negotiatori, ac Præpoſito valet, & liberat debitorem ſoluẽtem. l. ſi quis. l. diſpenſatori. & l. diſpenſa-

4 torem, & ibi Doctores. ff. de ſolut. † Et quæ neceſſaria ſint, ad hoc vt ſolutio inſtitori facta liberet debitorem ſoluentem, aduertit Pariſ. conſ. 122. nu. 5. 13. & 14. vol. 4. qui dicit iſtud eſſe ex eo, quia inſtitutor habet poteſtatẽ vendendi; ergo etiam habebit poteſtatem exigendi, & ſolutiones recipiendi. & diximus infra cap. 35.

5 Secundo. † Debitor ſoluens creditori creditoris etiam ſine mandato: cum vtile negotium pro creditore geratur liberatur, l. nomen. l. ſoluendo. & l. ſi liber homo. ff. de neg. geſt. gloſ. maior. in l. ſolutum. in §. ſolutam. ff. de pig. act. Afflict. deciſ. 150. num. 25. qui dicit hæc vera etiam creditore inuito: modo debitor fuerit moroſus in ſoluendo creditori. Socin. Sen. conſ. 65. nu. 5. vol. 4 qui ad longum ponit hunc articulum faciẽdo pulchram diſtinctionem, & conſ. 129. num. 15. d. vol. 4. Socin. iun. conſ. 79. nu. 5. lib. 3. qui inquit liberationem contingere ſaltẽ ope exceptionis. Corn. conſ. 257. nu. 7. vol. 3. Natt. conſ. 543 num. 4. in

6 tertio. Alba. conſ. 532. nu. 12. † Soluere enim creditori, vel creditori creditoris, vel alteri ex eiuſdem creditoris neceſſarijs paria ſunt. Bart. in l. ſolutũ. in §. ſolutam. ff. de pig. act. Bal. in l. nihil intereſt. & in l. inuito. C. de ſolut.

7 in §. fin. † Imo ſolutio facta creditori creditoris per debitorem debitoris inducit liberationem Corn. conſ. 61. nu. 26. & d. cõſ. 257. nu. 7. vol. 3. Surd. omninò videndus deciſ. 187. nu. 6. qui

8 dicit, † quòd ſoluens creditori creditoris liberatur, etiã ſi ſolutio facta ſit creditore ſuo inuito. Magon. deciſ. Florent. 5. num. 4. dum firmat, Quod

9 † ſoluens creditori creditoris habentis eum, & ſua bona obligata; liberatur: & circa hunc articulum multa alia dicuntur per Carol. de Graſſ. in ſuo tract. de except. except. 25. nu. 34. Qui pro eius reſolutione ſex caſus diſtinguit.

10 † Sed an ſolutio facta non vero, ſed putatiuo creditori liberet debitorem ſoluentem? Et quod veniat liberatus

tenent Canon. in cap. nihil de elect. Gigas de crim. læſæ maieſt. ruulo de pena commiſſ. crim. læſæ maieſt. q. 27. nu. 3. qui dicit hoc ſine difficultate eſſe, quando ſoluens ſolueſſet iuſſu iudicis. Ruin. conſ. 171. num. 4. in 4.

11 Qui † dicit hoc indiſtinctè verum etiam ſi, & ſine iudice ſoluat, modo hoc faciat ex iuſta cauſa. Catol. de Graſſ. d. except. 25. num. 28.

Contrarium tamen tenet Corn. cõſil. 257. nu. 6. vol. 3. & diximus infra cap. 6. caſ. 15.

12 † Tenendo primam eam, extende ad debitorem ſoluentem nõ vero, ſed falſo creditori, modo errãter, & ignoranter hoc faciat, vt per Alba. conſ. 3. per totum.

Iterum, quid ſi ſolutio eſt facta alteri, quam vero creditori de mandato tamen ipſius creditoris: an liberet de-
13 bitorem? † Dicas, quod ſic: & eodem modo, ac ſi facta fuiſſet ipſi creditori. l. ſolutum. in §. ſolutam, vbi Bart. num. 2. ff. de pig. act. & in l. ſi liber homo. in princip. ff. de neg. geſtis. Surd. conſ. 82. nu. 2.

14 Tertio. † Debitor ſoluens procuratori habenti mandatum generale, & cui delegata eſt generalis bonorum adminiſtratio liberatur. Alex. conſil. 120. nu. 4. lib. 5. Qui dicit requiri ad hoc, vt debitores rectè ſoluant, vel ꝙ ſoluant ei, qui habet ſpeciale manda-
15 tum ad recipiendum, † vel ſaltem illi, cui eſt à creditore demandata admi niſtratio omnium bonorum, vel illi,
16 † qui ſciente, & patiente domino talia geſſerit. Natt. conſi. 543. nu. 3. in 3.
17 Corn. conſ. 263. nu. 8. vol. 4. † Qui ponit quando ſolutio facta procuratori
18 liberet ſoluentẽ. † Procuratori enim, & adminiſtratori benè ſoluitur. l. Lucius. §. tutelæ. & §. fin. ff. de adminiſt. tut. l. 5. ff. ſi aduerſ. ſol. vbi debitor ſol-
19 uens † tutori, vel curatori liberatur, & facit l. verò procuratori. ff. de ſolu-
20 tionibus. vbi ſolui poteſt verò procuratori, cui omnium bonorum adminiſtratio demandata fuit. & hoc idem notat Bald. in l. inuito. C. de ſoluſ. in §. fin.

21 † Imo ſoluens procuratori, vel adminiſtratori, quem ſciebat de proximo remouendum, cum non dicatur eſſe in culpa bene ſoluit, & liberatur. Bal. in d. l. inuito. §. fi. C. de ſolut. Qui
22 dicit † quod etiam ſoluens procuratori reuocato, modo debitor non habuerit ſcientiam reuocationis procu-
23 ratoris, † & ſic ante denunciationem eidem factam bene ſoluit: & eodem modo, ac ſi ſoluiſſet vero domino:
24 † cum ſoluens cenſeatur eſſe in bona fide propter primum mandatum. Angel. in l. ſi quis ſeruo. num. 1. ff. de ſolut. Abb. in cap. ex parte decani. num. 13. de reſcript. cum alijs relatis per Catol. de Graſſ. de except. excep-
25 tio. 25. num. 53. qui num. 54. † docet quomodo in propoſito probetur ſcientia.

26 Plus. † Soluens ei, qui communiter ab omnibus tenebatur, & reputabatur creditoris procurator ad pecunias exigendas, liberatur, quamuis procurator non ſit. l. eius, qui in prouinciam. ff. ſi cert. pet. l. ſi quis ſeruo. ff. de ſolut. Socin. conſ. 32. nu. 22. li. 1. Menoch. cõſ. 573. nu. 14. lib. 6. Tiraq. de ll. connubial. glo. 8. nu. 148. Curt. iun. conſ. 310. nu. 95. lib. 3. Maſcard. de probat. in euidentialibus, lib. 1. concl. 10. nu. 28.

27 † Sed quid ſi ſoluta eſt penſio à conductoribus Abbati iniuſtè electo, intruſo, & ingreſſo Monaſterium, & non habenti titulum tolerato tamen

pro

pro Abbate? an dd. conductores libe-
rentur? Bartol. in l. ſi vrbana. num. 4.
28 ff. de cond. indeb. diſtinguit: † quod
aut dicti conductores conduxerunt
ab illo Abbate intruſo, & liberantur:
29 † aliàs ſecus, quod & ponit Alex. cõ-
ſil. 120. num. 7. vol. 5. Nam ſoluens
Prælato intruſo ex contractu prius
facto cum vero Prælato nõ liberatur.
Alex. conſ. 103. num. 17. lib. 1. Dec.
conſ. 407. num. 1. Crot. conſ. 24. num.
14. vol. 1. Quod & aduertunt Card.
Tuſ. practic. concl. concl. 336. num. 6.
& infra. Carol. de Graſſ. de exceptio.
except. 25. num. 92. qui num. 94. dicit
30 † rectè ſolui tutori, qui non fecit ſo-
lemnia, quando à principio contra-
31 ctus fuit geſtus cum eo, etiam ſi † tẽ-
pore ſolutionis verteretur lis ſuper
eius electione.

32 Iterum. † Quid ſi quis ſoluat alicui
tanquam procuratori creditoris reci-
pienti: eò quia de eò præſumatur mã-
datum cum in inſtrumento quietatio
nis dictum fuerit conſtare de eius
mandato per manus talis notarij, an
huic ſic aſſerto procuratori bene ſol-
uatur? Et eidem bene ſolui voluerunt
Cum. conſil. 6. num. 1. Card. Mantic.
de tacit. & ambig. tit. 1. libro 7. tit. 4.
num. 9. vol. 1.

33 Amplius. † Quid ſi ſoluens pro-
curatori conſtituto ad recipiendam
ſolutionem non docet de ſolutione,
ſed tantum de ea conſtet per confeſ-
ſionem ipſiuſmet procuratoris, an ta-
lis confeſſio obſtet ipſi domino demũ
agenti? Et quod non firmant Caſt. in
l. ſi debitorem nu. 4. ff. de nouat. Mar-
ſil. ſing. 265. num. 2. Rimin. Iun. con-
ſil. 465. nu. 9. lib. 4.

34 Quarto. † Quilibet ſoluens pro
debitore ipſum liberat: & acquirit
aduerſum eum actionem negotiorum
geſtorum ad recuperandum ſolutum,
35 ſiue hoc ſciente, ſiue ignorante debi-
tore contingat. l. ſoluendo. vbi Caſtr.
& omnes. ff. de neg. geſt. l. ſi pro me, &
l. ſoluere, vbi DD. ff. de ſolut. Paſſer.
conſ. 93. num. 1. Rot. Ian. Mercat. de-
36 ciſ. 6. num. 7. & deciſ. 143. nu. 1. † Nã
quilibet pro debitore ſoluere poteſt
etiam eo inuito, & eum inuito quo-
que creditore liberare. Rol. conſil. 14.
nu. 4. volum. 1. Quilibet enim pro alio
ſoluere poteſt. d. l. ſoluendo. ff. de neg.
geſt. l. ſolutionem. ff. de ſolutionibus.
37 † Circa quod aduertenda ſunt duo.
Primo, quod talis ſic ſoluens non po-
teſt cogere creditorem ad cedendum
ſibi iura contra debitorem liberatum,
iuxta l. nulla C. de ſolut. & l. Modeſti-
nus. cum ibi not. ff. d. tit. vt per Carol.
de Graſſ. de except. except. 25. num.
38 90. qui alia addit, † Secundo: quod
iſte ſic ſoluens ſine mandato tenetur
probare pecuniam in vtilitatem cre-
ditoris verſam fuiſſe, alias non repetit
a principali debitore, pro quo ſoluit.
Sur. de alim. tit. 8. priuil. 34. nu. 11. re-
liqua diximus infra. c. 25.

Quinto. Fideiuſſor, & conſtitutor
ſoluentes creditori: ipſi ſe liberant à
fideiuſſoria, & conſtitutoria obliga-
39 tione ipſo iure: † principales autem
eorum ope exceptionis. l. Papinia-
nus. ff. mand. l. Stichum. §. ſi manda-
to. ff. de ſolut. gloſ. Bartol. & alij in l.
cum his. ff. de fideiuſſ. & in l. Mode-
ſtinus. ff. de ſolut. Rot. Ian. Mercat.
deciſ. 4. nu. 20.

40 Sexto. † Debitor ſoluens pro-
prium debitum ex alienis pecunijs li-
41 beratur. l. Caſſius. ff. de ſolut. † Et ma-
ximè ſi illæ ſint vel commixtæ, vel
conſumptæ, ita quod euinci non poſ-
ſint Ceſar. de Graſſ. de donat. deciſ. 3.
num. 19.

Se-

Digitized by Google

eptimo. † Soluere, qui tenetur, ſi itum ſit per eũ bona fide præſcri- m etiam in foro poli eſt tutus, & gando præſcriptionem liberatur. æſcriptio enim vim ſolutionis ha- . Bald. conſil. 315. num. 2. vol. 3. rn. conſ. 176. nu. 21. vol. 1. diximus ra c. 4. in ſeptima coniectura –

Octauo. † Soluens in pecunia mi- ris eſtimationis cum ſoluere debeat pecunia maioris æſtimationis, ſi odo bona fide ſoluerit, & recipiens tauerit ſibi plura non deberi = cum tutus ob præſcriptionem, tal i mo- ſoluendo pleniſſimam libertatem nſequitur. Natt. conſ. 192. num. 6. lum. 1.

Nono. † Iuſſu iudicis debitor ſol- ens alteri, quã vero domino, & cre- tori pleniſſimam liberationem con- quitur. l. creditor. ff. de ſolutio. Laic rator. in §. permittitur. ff. de minor. bi gl. & Bart. §. nunc admonendi in- tit. quibus alic. licet, vel non Rot. Ian. ecif. 33. num. 6. Aſin. tract. de execur. . 4 c. 51. num. 15. Bim. conſ. 71. num. 8 lib. 1. Botta. conſ. 100. nu. 22. Ceph. conſ. 713. num. 29. vol. 5. Ruin. conſ. 171. nu. 3. vol. 4. & conſ. 116. num. 13.
6 vol. 5. † qui vult, quod debitor ex præ- cepto iniuſto alteri ſoluens liberetur; ſi creditor ſit ſubditus præcipiẽti, qui
7 nu. 14. inquit, † hoc procedere etiam; quod obligatio ſit iurata: qa auctoritas ſuperioris in omni iuramento excepta
8 intelligitur? † Et, quod mandato iu- dicis ſoluens pleniſſimam liberatio- nem conſequatur firmarunt Ang. in l. liber homo. in fin. ff. de hæred. inſtit. Gabr. de ſolut. concl. 11. num. 44. Me- noch. de arbitr. iud. lib. 2. cent. 2. caſu 137. num. 12. Dec. in l. non videntur. in §. qui iuſtu. ff. de reg. iur. Qui vult,
49 † quod ad hoc, vt ſoluẽs iudicis man- dato excuſetur, & liberationem con- ſequatur, quod requiritur, quod de- bitor conuentus ſe opponat, & quod oppoſitiones reijciantur. Caſtr. in l. 2. num. 7. ff. de iud. Ruin. conſ. 147. nu-
50 mero 16. vol. 1. † vt etiam quod talis exactio iuris ordine ſeruato fiat. Ruin. conſ. 171. num. 11. lib. 4. Rimin. iun. conſ. 506. num. 30 vol. 4. Rot. Floren.
51 Magon. deciſ. 94. num. 24. † Et ratio huius pronunciati eſt: quia ſoluens iuſſu iudicis dicitur coactè ſoluere: & neceſſe habet parere. Dyn. in d. l. liber homo. in princ. ff. de acquir. rer. dom. Bald. in extrauag. de pact. conſtant. in verb. pactione. Grat. reſp 5. num. 25.
52 lib. 1. † Vt etiam quia iuſſus iudicis excuſat debitorem ſoluentẽ, nec eum ligat extra iudicis officium. l. furti. in §. qui iuſtè. ff. de his; quibus irrog. in- fam. l. non videtur. in §. qui iuſſu. ff. de reg. iur. Menoch. de arbitr. dicto caſ. 137. num. 12.

53 Decimo. † Caſus fortuitus liberat debitorem à ſolutione, & præſtatione
54 annua, † & ſolutionis vim habet. Pa- riſ. conſ. 100. num. 37. & 38. volum. 1. Ruin. conſ. 171. num. 10. vol. 4.

55 Vndecimo. † Debitor ceſſus ſoluẽs cedenti an liberetur? Diſtingue. Pri-
56 mo, aut † debitor ceſſus ſoluit cedenti ignoranter, & tali caſu non eſt dubiũ, quod liberatur, & poteſt opponere ta- lem exceptionem ſolutionis cõtra ceſ- ſionatium agentem Bart. Caſtr. & Iaſ. & alij in l. fi. C. de tranſact. Vincen. de Franc. deciſ. 119. nu. 17. Surd. conſ. 22. num. 8. lib. 1. Ceph. conſ. 242. num. 7. faciunt l. verius. ff. de prob. c. præſumi-
57 tur. de reg. iur. in 6. † Secũdo, aut de- bitor ceſſus habet notitiã ceſſionis per vnum ex illis tribus modis de quibus
58 in l. 3. C. de nouat. † videlicet per litis conteſtationem, denunciationem, par-

tiſque

Digitized by Google

tiſque debiti ſolutionem. Et tunc non
59 liberatur ſoluendo cedenti, † ſed om-
ninò requiritur, vt ceſſionario ſoluat.
d.l.3. vbi gl. & doct. C. de nouat. Bart.
& Salyc. in l.1. C. de actio. & obligat.
60 † Aut, & tertio debitor ceſſus habet
ſimpliciter notitiam ceſſionis, & non
per vnũ ex illis tribus modis, de qui-
bus in d. l.3. C. de nouat. Et tunc ſolu-
tio facta per debitorem cedenti eum
non liberat, & maximè. quando ceſſio
eſt facta ad commodum ceſſionarij,
nam tali caſu, quomodocunque debi-
tor habeat notitiam ceſſionis, ſolutio
facta per eum cedenti ipſum non libe-
rat. Alex. in l. cum emptore. nu.4. Iaſ.
num.7. Caſtr. in col. fin. ff. de pact. Pa-
riſ. conſ.19. num.66. vol.3. Afflict de-
ciſ.735. num.21. vbi Vtſil. nu.18. Bal.
in l.1. in 5. q. C. de act. & oblig. vbi Sa-
lyc. in q.11. Bart. & alij in l. facta. in §.
ſi hæres. ff ad Trebell. Cabal. de euict.
§.3. nu.12. Neguſ. de pig. p.3. memb.
3. nu.27. Olaſch. deciſ.45. Anna ſing.
486. vbi add. Surd. d. conſ.22. per to-
61 tum, qui ſignanter hoc explicat. † Di-
citur autem ceſſio facta ad cõmodum
ceſſionarij, quando cedenti cõtra ceſ-
ſionariũ præcluditur omnis via agen-
di: ſecus ſi ceſſionario remanet ius a-
gendi contra cedentem: quia tunc di-
citur fieri ad commodum cedẽtis nor.
omnes. in l. facta. in §. ſi hæres. ff. ad
Treb. vbi Imol. in fi. Alexan. conſ.46.
num.4. lib.4. Corn. conſil.139. col.1.
verſic. non obſtat ſi dicatur. volum.3.
Rol. conſ.58. num.5. vol.3. Ceph. con-
ſil.21. nu.1. Surd. d. conſ.22. num.10.
lib.1. vbi dicit magis communem.
62 † Et aduertatur quòd ſcientia ceſſio-
nis debet eſſe certa cum omnibus ſuis
qualitatibus, & non incerta, & confu-
ſa ad hoc vt ſoluenti præiudicet l. aut
qui aliter in §.1. ff. quod vi, aut clam,
gloſ. in c. concertationi in verbo ſciue-
rit de appellat. in 6. Becci. conſ.37. nu.
23. Alban. conſ.18. nu.7.
63 † Ex quo ſequitur cum ſcientia de-
beat eſſe certa cum omnibus ſuis qua-
litatibus: Quod debitor non tenetur
parere proteſtationi, quæ ſibi fit ne
ſoluat creditori: niſi veritas cauſæ ſibi
oſtendatur, denuncietur, & plenè in-
timetur, aut per dimiſſionem copiæ
dictæ ceſſionis, & eius lecturę, vel ali-
quo alio modo ſimili per quod ipſe
notitiam habeat perfectam de ceſſio-
ne cum omnibus ſuis qualitatibus, &
cum expreſſione cauſæ in dicta ceſſio-
ne. Bart. in l. non ſolum, in §. morte.
num.23. ff. de nou. oper. nunciatio. &
etiam nu.35. Surd. d. conſ.22. nu.12.
& 13. Socin. reg.79. in 1. Fall. Rebuff.
in d. §. morte. num.408.
64 † Aliud etiam perpendendum eſt
in hac materia. Quod quando cedens
cedit omnem ſpem, & exercitium a-
ctionis, & ponit ceſſionarium in eius
locum, & in ceſſione transfert omnia
iura, promittens non contrauenire,
65 † & nihil prorſus ſibi reſeruans ità,
& taliter, vt nullæ remaneant actionũ
reliquię penes ipſum cedentem, quod
iſto caſu debitor poſt habitam ſimpli-
cem notitiã ceſſionis ſoluendo ceden-
ti non liberatur. Iaſ. in d. l. ſi cum em-
ptore. col.2. in 1. lim. ff. de pact. Pariſ.
conſ.19. circa fin. volum.3. Olaſch. de-
ciſ. 61. per totam. Rimin. iun. conſil.
451. num.4. lib.4.
66 † Poſtremò circa pręſentem caſum
dubitant doct. An ſi non conſtat de ſo-
lutione facta cedenti: niſi per ſolam
confeſſionem dicti cedentis, Dicta ſo-
67 lutio liberet debitorem: † Et cõmu-
niter pro negatiua concludunt. Caſtr.
in d. l. facta. in §. ſi hæres. ff ad Trebel.
conſil.110. num.6. lib.1. & conſil.97.
nu.7.

Digitized by Google

7. lib. 2. Aufred. ad Capel. Toloſ. ciſ. 119. Corn. conſ. 139. col. 1. in fi. i teſtatur de magis communi Ma- rd. de probat. concl. 374. Tiraq. de tract. lig. §. 2. gl. 2. nu. 14. Natt. conſ. 52. num. 11. lib. 1. Bero. conſil. 187. um. 5. lib. 1. cum alijs relatis à Carol. e Graſſ. de excep. except. 25. nu. m. 51. um ſeqq.

† Vnum etiam non omitto in propoſito. Poſt factam notificationē de- bitori principali per ceſſionarium, an ſoluēs ſit liberatus, & ceſſionario præ- iudicet. Puta: quia fideiuſſor vel in ſolidum obligatus non obſtante dicta notificatione ſoluerit cedēti? Et quòd ſoluens non ſit liberatus dicit Mar- chianus deciſ. 31. nu. 14. per text. in l. authore laudato. C. de euict. Alia diximus ſup. c. 2. caſ. 6. & ponit hęc omnia Bald. conſ. 105. num. 4. vol. 3. vbi re- cenſet caſus in quibus debitor poſſit ſoluere cedenti omiſſo ceſſionario ad hoc vt liberetur.

Duodecimo † ſoluens adiecto: Pu- ta Præſentatori chyrographi, vel ce- dulæ benè ſoluit, & ex tali ſolutione liberatur debitor: eodem modò ac ſi ipſi ſtipulatori ſolutio facta fuiſſet. l. vero procuratori in princip. in verbo interdum. & l. ſi ità ſtipulatus: ſim mi- hi aut Titio. ff. de ſolut. l. ſed etſi. in §. ſi mihi. ff. de conſt. pecun. §. planè. in- ſtit. de inutil. ſtipu. Stracch. de adiecto. part. 3 Barz. deciſ. 26. Surd. conſ. 140. num. 16. cum ſeqq. & 528. nu. 2. vol. 4. Thom. Treuiſ. deciſ. 42. nu. 17. par. 1.

70 Qui dicit, † quòd clauſula *à chi pre- ſenterà la preſente* non operatur quan- do liquet de mutatione ſtatus adiecti. l. cum quis. ff. de ſolut. Vinc. de Franc. deciſ. 55. num. 15. part. 1. Coſta de ra-

71 tione ratæ q. 20. num. 1. † Quæ procce- dunt etiam inuito ſtipulatore l. aliud. ff. de ſolut. Iaſ. in l. eum in §. qui ſibi. ff.

72 de verb. oblig. † Et liberatur ipſo iure inſt. de inutil. ſtip. §. ſi quis alij verſic. planè ſolutio Stracch. tract. de adiect. part. 3. nu. 2. cum ſeqq. vbi hoc multis modis limitat. Surd. deciſ. 229. nu. 18.

73 † Intellige vt dixi vera præmiſſa: niſi liqueat de mutatione ſtatus adiecti d. l. cum quis. ff. de ſolut. Vinc. de Franc. deciſ. 55 num. 15. par. 1. Coſta de por- tione ratæ. q. 20. nu. 1. qui nu. 6. inquit

74 † quod adiecto ſoluitur etiam ſi con-

75 tradicat extra iudicē ſtipulator. † Plus exhibitori cedulæ non ſit ſolutio poſt diſſolutam ſocietatem eorū, qui præ- ſentarunt cedulam Coſta d. tractat. de portione ratæ q. 20. nu. 3. qui dicit hoc

76 eſſe ex eo: † quia ſocietate finita ſoli- dum exigi nequit.

77 † Nota tamen in propoſito. Quod adiectus in gratiam creditoris differt ab adiecto in rem ſuam l. ſi cum Cor- nelius. ff. de ſolut. Aret. in l. liber ho- mo in §. fin. ff. de verb. obligat. Bazius

78 deciſ. 26. Coſta. d. q. 20. nu. 10. † Nam adiectus in rem ſuam, vt etiā de pro- curatore in rem ſuam non eſt propriè adiectus Alba conſ. 406. vol. 3. Immo

79 † etiam præpoſito ad contrahendum

80 ſolutio fieri poteſt: quia † cenſetur etiam prępoſitus ad recipiendū Surd.

81 d. deciſ. 229. num. 8. Et ſcias. † Quod adiectus ſolutioni tantum poteſt ſolu- tionem accipere non autem nouare, acceptum ferre, vel aliàs debitorē li- berare, vt p Surd. d. deciſ. 229. nu. 27.

82 qui nu. 29. inquit adiectum † fieri pet alternatiuam, & non copulā: & mul- ta de adiecto ponit Coſta de ratione ratæ. d. q. 20. Alia poſuimus inf. c. 49.

83 vbi adnotauimus † adiectū agere non poſſe, minuſq; poſſe nouare, & cogere debitorem ad ſoluendum: licet ex eius receptione debitor liberetur.

Deci-

84 Decimotertio. † Debitor ſoluens
curatori minoris liberatur l. quod ſi
fortè in §. quid ergo. verſic. curatori
quoque vbi Bartol. ff. de ſolut. l. 1. C. ſi
aduerſ. ſol. l. 1. §. fin. ff. quod iuſſ. l. Lu-
cius. §. tutela. & §. fin. ff. de adminiſtr.
tut. cum alijs relatis per Surd. deciſ.
229. num. 7. qui num. 34. hoc limitat
85 † dummodo ſolutio fuerit verſa in
vtilitatem minoris, alias ea ſolutio
86 non proderit ſoluenti. † Et maxime
quando curator non eſt ſoluendo, &
minor non habet regreſſum. Idem
ſtatuitur in confeſſione de recepto
87 † quæ facta à curatore nocet minori
vt per Surd. ibi. nu. 23. qui num. 24.
88 † contrarium eſſe dicit in tutore, niſi
conſtet de reali ſolutione.
89 Decimoquarto. † Debitor ope ex-
ceptionis liberatur, ſi quantitas in ge-
nere debita creditoris culpa deſtrua-
tur, & pereat. l. qui decem in princip.
ff. de ſolut. Ruin. conſil. 116. num. 11.
volum. 5.
90 Decimoquinto. † Soluens illi, qui
prius commiſerat delictum ante ta-
men confiſcationem bonorum eiuſ-
dem an ſit liberatus? Et quòd ſic vo-
luerunt Tiraq. in l. ſi vnquam in ver-
bo reuertatur. num. 365. C. de reuoc.
donat. Surd. de alimen. quęſt. 32. tit. 9.
num. 17. Angel. de malefic. in verbo,
& eius bona publicamus, vbi Aug. de
Arim. in addi. num. 39. cum alijs con-
geſtis à Carol. de Graſſ. tractat. de ex-
cept. excep. 25. num. 20. qui dicit hanc
opinionem communem eſſe, & ſub-
dit eam non procedere in duobus ca-
ſibus.
91 † Primo quando inferretur dam-
num tertio ex tit. oneroſo. Secundo
92 † in eo, quia patrauit crimen læſæ ma-
ieſtatis, cum illi ſolui non poſſit.
93 † Idem eſt contra: Nam debitor ſol-
uens anticipatè illi, qui poſtea com-
miſit crimen, ob quod bona veniunt
confiſcanda eſt liberatus, ità quod
de cætero amplius moleſtari nō poteſt
Carol. de Graſſ. d. except. 25. nu. 27.
94 Decimoſexto. † Debitor ſoluens
fiſco poſt confiſcationem bonorum
creditoris rectè ſoluit, & liberatur l.
bonorum. ff. de verb. ſign. Bald. in l.
creditor. ff. de ſolut. Afflict. deciſ. 150.
95 num. 17. † Nam tali caſu fiſcus loco
hęredis habetur. l. fideiuſſor. ff. de
ſolut. Ruin. conſil. 22. nume. 2. lib. 1.
Menoch. de arbitr. iud. caſ. 137. nu-
me. 3. Carol. de Graſſ. de except. 25.
96 num. 29. † qui hoc dictum ampliat,
& limitat non nullis modis.
97 Decimoſeptimo † ſoluens famulo
ſui creditoris, qui fuit miſſus à cre-
ditore debitori cum chyrographo ad
recipiendam ſolutionem an ſit libe-
98 ratus? Et quòd ſit † debitor libera-
tus, etiam quod famulus poſtea aufu-
giat: dixerunt Bartol. & alij. in l. eum
qui in §. fin ff. commod. Abb. in cap. 1.
extra commod. & in cap. fin. de pign.
Alban. conſil. 462. num. 1. lib. 3. vbi
add. Carol. de Graſſ. de excep. d. excep.
25. num. 81. qui plures circa hoc exci-
99 tat quæſtiones, & † in ſpecie de illo,
qui portauit aliquod ſignū creditoris,
puta annulum, clauem, vel quid ſimi-
le, & dicit iſtum talem liberatum eſſe,
tetigimus nonnulla ſup. in hoc noſtro
c. in primo caſu.
100 Decimooctauo. † Debitor filij ſol-
uens patri vti tutori, & legitimo ad-
miniſtratori tunc liberatur, quando
de ſolutione conſtat per realem ſolu-
tionem, & numerationem pecunię
101 † & non per confeſſionem patris,
niſi cū confeſſione adſit aliqua coniе-
ctura. Natt. cōſ. 543. nu. 19. lib. 3. Ca-
rol. de Graſſ. d. except. 25. nu. 98 qui
num.

Digitized by Google

102 nu.99.dicit contrarium † in tutore: cui ſi eſt facta ſolutio de eo, quod debetur pupillo cōtingit liberatio etiam quod de ſolutione non conſtet niſi per tutoris confeſſionem.

103 Decimonono. † Debitor Eccleſię, & pupilli liberantur, etiam quod Eccleſiæ, & pupilli non verteretur ſolutum in eorum vtilitatem Abb. & alij in c. grauis de depoſit. Deci. conſ.36. num.8. verſ.3. principaliter Rodoan. de rebus Eccl. non alien.q 51.cap.13.

104 nu.34.† bene verum eſt quòd aduerſus talem ſolutionem Eccleſiæ poteſt petere reſtitutionem in integrū. Carol. de Graſſ. d. except.25. num.109.

105 & 110.† qui dat cautelam, quòd ad hoc vt talis debitor ſit tutus, quod ſoluat de mandato ſuperioris.

106 Vigeſimo. † Si debitum cōſiſtat in quantitate, & ſolutio (creditore ſic volente) fiat in ſpecie contingere debitoris liberationem ponunt Siluan. conſ.102.nu.16.Barbat. cōſ.15.vol.1.

107 cum aliud pro alio † volente creditore ſolui poſſit.l.2.§.mutui.ff.ſi certi petat.

108 Vigeſimoprimo. † Debitor Monaci, vel alterius religioſi ſoluendo ipſis ſine conſenſu ſui ſuperioris, & Abbatis liberatur, dummodo debitum nullo eorum interueniente cōſenſu contractum fuerit: alias ſecus Bart. in l.ſi vnus in primo reſp. de pact. & in l. filius. C.d.tit.vbi etiam Bald. & Salyc. Capell. Toloſ.deciſ.122.nu.2.vbi Au-

109 fred. in add. † Caietum hæc tolluntur per Concil. Trident. quo cauetur, quod quæſita per regulares ſtatim cōuentu incorporent, vt ſeſſ.25. cap.2. de regula.

110 Vigeſimoſecundo: † ſolutione ſubſequuta, & effectum ſortientibus litteris cambij remittentes liberantur. Bald. & Salyc. in l.ſi litterarum C. de ſolut. idem Salyc. in l.ſi pro debito. C. de bon.auth. iud. poſſ. & in l.ſi filius. ff. ad Maced. Rot. Ian. Mercat. deciſ. 2.num.10.

SVMMARIVM.

1 *Solutio in quibus ſoluentem non liberet cum multis ſeqq.*

2 *Soluens alteri, quam ei, cui debet non liberatur.*

3 *Solutio debet fieri vero creditori, & domino, alias ſoluens non liberatur.*

4 *Soluens alteri, quam vero creditori ex iudicis præcepto an liberetur remiſſiuè.*

5 *Soluens negociorum geſtori ipſius creditoris non liberatur.*

6 *Nec dominium acquiritur ipſi creditori, niſi poſt ratihabitionem.*

7 *Ceſſione iurium creditori facta per debitorem: alter debitor non liberatur. Intellige quoad propriam verbi ceſſionis ſignificationem ſecus quoad effectum.*

8 *Deponens (cum ſoluere non dicatur) à debito non liberatur.*

Modò pars depoſito non conſenſerit, vel illud acceptauerit. num. 9. ibidem.

10 *Campſor ſi decoctus efficiatur an nihilominus liberetur debitor, qui ei mandauit vt ſolueret.*

11 *Debitor obligatus rem tradere, an ſoluendo intereſſe liberetur.*

12 *Solutio in pecunia reprobata non releuat.*

13 *Soluere in pecunia reprobata, & non ſoluere paria ſunt.*

14 *Solutio debet fieri cum pecunia currenti, & vſuali.*

15 *Solutio manca, imperfecta, & non effectualis ſoluentem non iuuat.*

16 *Soluens, & ſtatim retrò ſolutam pecuniam*

Digitized by Google

cuniam recipiens non liberatur.
17 *Solutio ſimulata non liberat.*
18 *Pecunia commodata ad oſtentationem non efficitur accipientis.*
19 *Solutio intempeſtiua non ſuffragatur.*
20 *Solutionem recipere ante tempus nemo cogitur.*
21 *Et maxime quando id, quod recipitur poteſt tempore deteriorari.*
22 *Solutio tempore, vel loco incongruo facta, vel non iuxta pollicita non opitulatur.*
23 *Quin creditor, & hæres ipſius poſſint iterum petere, vt ſibi ſoluatur.*
24 *Maritus reſtituens dotem conſtante matrimonio non liberatur: niſi vergat ad inopiam.*
25 *Solutio facta loco incongruo: puta in mari, tempore quo debitor & creditor ſunt ab hoſtibus inſecuti ſoluentem non liberat.*
26 *Solutio debet fieri de toto debito, alias creditor non cogitur recipere.*
27 *Solutio partis non minima affert incommoda.*
28 *Soluens in pecunia de proximo in valore minuenda non liberatur, nec eam creditor cogitur recipere.*
29 *Idem in illo, qui rem deterioratam reſtituit.*
30 *Soluens pro alio debitum non liquidum, & ſuſpectum non repetit.*
31 *Soluens putatiuo hæredi non liberatur, niſi quatenus pecunia peruenerit in veri hæredis vtilitatem.*
32 *Solutioni adiecto ſoluens an, & quando liberetur.*
33 *Solutio non debet fieri ei, qui ſoluentem liberare non poteſt.*
34 *Solutio nulli fieri debet ex duobus ſuper beneficio contendentibus.*
35 *Solutio probatur ex confeſſione creditoris coram amicis facta abſente debitore.*
36 *Soluens alteri, quam creditori non liberatur.*
37 *Imo nec ſoluens creditori, cui de iure ſolui non debet.*
38 *Pariter nec ſoluens alteri, quam cui debebat.*
39 *Factum non ſufficit, niſi probetur ex cauſa, qua fieri debet fuiſſe factum.*
40 *Soluēs alteri, quam vero creditori male ſoluit.*
41 *Solutio fieri debet vero domino, vel eius procuratori.*
42 *Solutio facta alteri, quam ei, cui fieri debet, habetur pro non facta.*
43 *Solutio facta coniunctæ perſonæ, puta filio pro patre, vel matre regulariter non liberat ſoluentem: fallit tamen in multis.*
44 *Solutio facta filiofa. vti coniunctæ perſonæ, qui pecuniam patris mutuauit bene liberat ſoluentem.*
45 *Idem quando creditor eſſet minor; vel prodigus.*
46 *Idem quando coniunctus nomine coniuncti contraheret.*
47 *Idem quando ſolutio fit patri vti legitimo adminiſtratori bonorum filij.*
48 *Soluens matri id quod filiæ debetur non liberatur.*
49 *Nec ſoluens patri, id quod filio debetur, liberationem conſequitur.*
50 *Soluens ei, qui mandatum non habet ad exigendū non liberatur, ſiue ſcienter, ſiue ignoranter ſoluat.*
51 *Idem ſi habet mandatum, ſed minus legitimum.*
52 *Pupillus non poteſt conſtituere procuratorem ad ſoluendum abſque ſolemnitatibus.*
53 *Soluēs anticipate Prælato Eccleſiæ non liberatur: Prælato deinde moriente ante diem ſolutionis.*
54 *Solutio anticipatè facta Prælato non præiudicat ſucceſſori.*

55 *Solu-*

55 *Solutio anticipatè fieri nō poteſt, quando tertio præiudicat.*

56 *Solutio facta pupillo ſine iudicis decreto, & tutoris authoritate non liberat ſoluentem, niſi pecunia verſa fuerit in pupilli utilitatem.*

57 *Soluens pupillo non liberatur ſi hoc ſine tutore faciat, niſi quatenus pecunia ſoluta, fuerit uerſa in pupilli utilitatem.*

58 *Secus interueniente iudicis decreto.*

59 *Debitor ceſſus non liberatur à prima obligatione ex eo, quod promiſit ſoluere, niſi realiter ſoluat.*

1 Caſus, in quibus † ſoluens ſe à debito non liberat.

C A P. V I.

2 PRimo. † Soluens alteri, quam illi cui ſolutio fieri debet non liberatur: ſed iteratò ſoluere cogitur. l. ſi ego. ff. de neg. geſt. l. 1. §. ante omnia. ff. de pact. l. non debet. ff. de reg. iur. l. ſæpe. ff. de re iud. l. ſolutam. ff. de ſolut. l. qui hominem. in § ſi nullo dicto tit. c. ea re. de iureiurando. cum alijs relatis à Ceph. conſ. 24. num. 4. vol. 1.

3 † Solutio enim debet fieri vero creditori, & domino, & non alteri alias ſoluens nō liberatur. d. l. ſi ego. l. eius, qui in prouinciam. vbi gl. & Bart. ff. ſi cert. pet. Becc. conſ. 19. nu. 1. & 2. Torret. cōſ. 59. nu. 6. Rot. Ian. Mercat. deciſ. 172. num. 6.

4 † Sed quid ſi aliquis ſoluat, alteri, quam vero creditori iudice ſic mandante? diximus infra cap. 21. & ſupra c. 5. caſ. 9. & dixit Rot. Ian. deciſ. 33. num. 6. vbi plenè hanc materiam explicat.

5 Secundo. † Solutio facta negociorum geſtori creditoris nō liberat ſol-
6 uentem, † nec dominium acquiritur creditori, niſi ratihabitio ne ſubſequuta. d. l. ſi ego. ff. de neg. geſt. Bald. conſ. 34. volum. 2. Rol. conſ. 19. num. 2. volum. 1.

7 Tertio. † Ex ceſſione iurium, & actionum facta per debitorem creditori non liberatur debitor l. quamuis. in §. interdum. vbi gl. ff. ad Vellei. Ruin. conſ. 157. nu. 3. vol. 5. qui dicit, quod ſoluere non dicitur vere, qui debitorum nomina aſſignat. Pute. deciſ. 11. num. 14. in prima par. & diximus c. 5. caſ. 11. ſupra. Quod intellige quoad propriam verbi ſolutionis ſignificationem ſecus tamen quoad effectum, vt notauimus ſupra cap. 2. illat. 6. d. c. 5. caſ. 11. in quibus locis plenè de iſto caſu egimus.

8 Quarto. † Debitor deponens: cum deponendo ſoluere nō dicatur, per depoſitum à debito non liberatur, Rot. diuerſ. in impreſ. deciſ. 281. nu 9. in 2.
9 part. † Intellige niſi pars conſenſerit depoſito, vel illud acceptauerit. Cum. ſuper rit. Sicil. cap. 93. nu. 17. aduertimus ſupra in princ. c. 2. caſ. 4.

10 Quinto. † Campſore ſoluendi ordinem accipiente: non ſequitur liberatio primi debitoris mādantis, campſore interim effecto decocto. Rot. Ian. Mercat. deciſ. 1. nu. 21. & 37. plenè Rot. diuerſ. in impreſſ. deciſ. 811. num. 12. & per totum par. 1.

11 Sexto. † Venditor, qui tenetur rem tradere, ſoluendo intereſſe non liberatur. not. in l. 1. ff. de act. empt. aduertunt gl. & Doct. in §. precium. inſt. de empt. & vend. in l. ſtipulationes non diuiduntur. ff. de verb. oblig. & in l. ex empto. ff. de actio. empt. Iaſ. in §. actionum. nu. 144. inſt. de act. quos refert ſequitur Rot. Ian. Mercat. deciſ. 214. num. 1.

12 Septimo. † Soluens in pecunia reproba-

Digitized by Google

probata, cum talis ſolutio non releuet
non liberatur.l.eleganter. in §.qui re-
13 probos.ff.de pig. act. † Nam non ſol-
uere, & ſoluere per adulterinos, &
reprobatos nummos paria ſunt Bart.
in d. §. qui reprobos, idem Bart. in l.
Paulus. ff. de ſolut. Ceph. conſil. 31.
14 num.1. vol.1. Qui dicit, Quod † ſo-
lutio debet fieri de pecunia vſuali, &
currenti alias non liberat ſoluentem:
& addit quod bonitas materiæ conſi-
deratur reſpectu vſus,non autem ma-
teriæ.
15 Octauo. † Solutio mancha, imper-
fecta, & non effectualis non liberat
ſoluentem.l.Meuius.§.in fundo. ff.de
leg.1.
16 Nono. † Soluens, & incontinenti
reitò pecuniam accipiens: cum non
verè: ſed ſimulatè ſoluat non libera-
tur.l.qui ſic. ff.de ſol.Ruin.conſ.144.
num.12. vol.4. Pariſ. conſ.86. nu.30.
vol.3.dum vult.
17 † Quod ſimulata ſolutio cum ha-
beatur,ac ſi facta non eſſet non liberat
ſoluentem. Crott. conſil. 31. num.7.
volum.1. qui dicit, quod qui ſoluit,
vt ſtatim repetat non dicitur ſoluiſſe.
Neuizan. conſ.50. num.47. omnes in
18 l.diuortio. ff.ſol.matrim. † Idem eſt,
quando per tertium pecunia accom-
modatur, & de ea fit moſtra. Et de ſo-
lutione depicta, ſimulata, colorata,
palliata, & fraudolenta videatur. Iaſ.
conſ 26.num.5.& 8.volum.3. qui di-
cit eam eſſe, quæ extrinſecus apparet
aliquid: ſed intrinſecus non habet
ſubſtantiam.
19 Decimo. † Solutio ante tempus fa-
cta non releuat, & ſoluenti non ſuf-
fragatur. l. ſolututus. ff. de ſolutio. l.
qui Romę in principio vbi omnes no-
20 tant.ff.de ver.obl. † ſolutionem enim
quis ante tempus recipere nõ cogitur,

Tract.de ſolut.oblat & retent.

21 & † maxime quãdo illud, quod reci-
pitur poteſt tempore variari, & dete-
riorari. Neuiz.conſ.49.nu.9 & 13. Vi-
ui.deciſ.218.num.1.par.2.
22 Vndecimo. † Solutio ſi eſt facta tẽ-
pore vel loco incongruo, vel non ſer-
uata ea promiſſione, qua fuit promiſ-
ſum ſoluentem non liberat: nam non
poteſt opponere creditori agẽti de tali
23 ſolutione: Quin creditor, & eius hę-
res iterum debitum petere poſſint.l.1.
l.is cui in §.1. ff. de act. & oblig. l. quĩ
hominem in §. ſi decem. l. ſi quis alia
in §.ſi.l.ſolutum. l.qui ſic. & l.ſolidũ.
ff.de ſolut.l.4. l.obſignatione. & l.in-
iucto.C.de ſolut. Ceph.cõſ.586.nu.4.
24 lib.4. † Exemplum ſit de primo, &
ſic de tempore incongruo, in reſtitu-
tione dotis facto viro conſtante ma-
trimonio dummodo vir nõ vergat ad
inopiam: quia talis reſtitutio non li-
berat reſtituentem Bartol. in l. ſi con-
ſtante.nu.101. & ſeqq. ff.ſol.matrim.
Salycet.in l.vnica. C. ſi dos conſtante
matrimonio Natta conſ. 552. num.7.
lib.3. Pariſ.conſil.119. num.9 & 11.
vol. 1. Surd. de alim. tit. 8. priuileg.
34.num.1. Aſin.in ſuis concluſ.in ver-
bo dos. Amatus deciſ.43. per totum.
25 † De loco poteſt exemplum dari. Si
quis ſolueret in mari tẽpore, quo de-
bitor, & creditor eſſent à piratis inſe-
cuti. Vel in terra, in loco vbi latrones
graſſantur: Et poſt ſolutionem eſſet
ſequuta captura. Carol. de Graſſ. de
excep.excep.25. num.117.
26 Duodecimo. † Solutio debet fieri
de toto debito, alias creditor non co-
gitur recipere: & debitor ex tali cre-
ditoris receptione non liberatur l.tu-
tor.§.Lucius de vſur.l.Acceptam cum
not. C.de vſur. Doct. in l.qui Romæ,
& in l.ſi ità quis Seia. ff. de verborum
obligat. Salycet. in l. ſemel mora in 9.

Digitized by Google

concl. ff.ſol.matrim.gloſ. & omnes in l.quidam exiſtimarunt. ff. ſi cert. pet.
27 † Et ratio eſt: quia particularis ſolutio non minima incommoda affert. l. planè.ff.fam.erciſc. fuſius de hoc egimus infra cap.30.
28 Decimotertio. † Debitor ſoluens monetam minuendam in valore de proximo: non liberatur, & creditor non cogitur recipere. Neuiz. conſ.49.
29 num. 15.qui num. 16.† Idem eſſe dicit, in debitore,qui rem deterioratam ipſi creditori reſtituit, qui non liberatur, & creditor ad dictam rem ſic deterioratam recipiendam aſtringi non poteſt.
30 Decimoquarto.† Soluens debitum ſuſpectum, non liquidum, nec calculatum pro alio. Cũ dicta ſolutio etiam ſuſpecta reddatur: non tantum ſoluens ſibi actionem negociorum geſtorum non quærit: cum rem vtilem ipſi debitori non faciat: verum etiam, neć debitorem liberat. Socin. ſen. conſil.65.num.8. circa medium vol.4. & ratio eſt ſecundum ipſum: quia debiti obſcuti aliqua remiſſio ſperatur.
31 Decimoquinto.† Soluens putatiuo hæredi bonæ fidei poſſeſſori non liberat debitorem: niſi illa pecunia poſtea ad verum hæredem peruenerit. Crot. conſ.24.num.2.vol.1.

Contrarium tamen tenet Coſta de ratione rathæ,q.20.num.7. qui dicit, quod ſoluens Prælato putatiuo liberat ſoluentem, & diximus ſupra c.5. caſ. 2.
32 Decimoſexto. † Adiecto ſolutioni, quando ſoluens liberetur, & quando non cauit. Bald.conſ. 281. in quinta part. & refert Coſta de ratione ratæ d. quæſt.20. latè poſuimus ſupra cap.5. caſ.12.
33 Decimoſeptimo. † Soluẽdum non eſt illi,qui ſoluentem liberare non po-
34 teſt: Quò fit, † quod ſi duo contendunt ſuper beneficio, quorum neuter in poſſeſſione ſit, neutri eſt ſoluẽdum. l.1.§.apud Iulianum.ff.depoſiti. Bald. conſ.250.num.2. & 4.vol.4.
35 Decimooctauo.† Si creditor abſente debitore coram amicis confiteatur ſibi ſolutum,& ſatisfactum: talis confeſſio valet in vim probationis,non liberationis inducendæ. Bald. conſil. 466.num.1.vol.4.
36 Decimonono. † Soluens alij,quam creditori non liberatur l.1 §.ante omnia ff.de pact.l.2.vbi gl.ff.vt leg.nom. cau.l.eius, qui in prouinciam. in prin. vbi gloſ.Barr.& alij.ff.ſi cert pet.l.qui alienam. in §.quanquam. ff. de negor. geſt.l.filia. ff. de ſolut. Surd. qui alios citat deciſio.60. numero 1. qui dicit,
37 † quod etiam non liberatur, qui ſoluit creditori, cui de iure ſoluere non
38 debebat. † Soluens enim alteri,quam cui debebat ſoluere nõ liberatur. Magon.deciſ.Lucenſ.5.num.311. Ceph.
39 conſ.24.num.4.in princ. † Non enim ſufficit factum impletum, niſi probetur factum ob cauſam, qua fieri de-
40 buit. Aymon conſ 171.num.15.† Et quod ſoluens alij,quam vero creditori malè ſoluat. iura ſunt clara. text. in l ſi ego. ff.de neg.geſtis l.cum quis. in §.1. l.qui hominem in §.ſi nullo. & l. vero procuratori. ff. de ſolutio. Surd. deciſ.187.nu.5.& deciſ.229. nu.1.vbi docet debitorem non liberari ſoluen-
41 tem alij,quam vero creditori.† Solutio enim debet fieri vero domino, vel vero procuratori,& adminiſtratori,& non alijs, alioquin non cõtingit liberatio.dict.l.ſi ego.d.l.eius, qui in prouinciam, vbi gl. & Batt. Rot.Ian.deciſ.172.nu.5.Franciſcus Becci.cõſ.19.
42 nu.1.† Nam ſolutio facta alteri, quam ei

Digitized by Google

ei cui debet pro nõ facta habetur. d.l. 1.§.ante omnia. ff.de pact. l.nõ debet. ff.de reg.iur.l.ſæpe.ff.de re iud. Ceph. d.conſ.24.num.4.lib.1.Petr.Anch.q. famil.30.num.2.lib.2.Rot.Lan. Cartar. execut.deciſ.30.nu.6.reliqua diximus ſupra in hoc eodem cap. in primo caſu.

43 Vigeſimo. † Debitor ſoluens coniunctæ perſonæ creditoris, puta filio pro patre, vel matre, fratri pro fratre, viro pro vxore, & è contra regulariter non liberatur. l. filius paciſcendo. C.de pact. l. qui in aliena. in § quamquam. ff.de neg.geſt. gl.in l.vero procuratori.ff.de ſolut. Bald. Alex. Iaſ. & Dec.in d.l.filius paciſcendo. Bald.in l. cum maritum. C.de ſolut. Alex.conſ. 4.num.3.verſ.tamen quia coniunctæ. vbi dicit communem lib.2 & conſil. 37.num.1.lib.3. Becci.conſ.19.nu.2. Rot.Lan. Cartar.execu.30.nu.8.Surd. deciſ.229. num.2. & 3. qui nu.9. hoc
44 limitat in † ſolutione facta filiofam. qui patris pecuniam mutuo dedit, cui ſolutio fieri poteſt Carol.de Graſſ.tractat.de excep.excep.15.num.57.

Qui hoc duobus modis limitat.
45 † Primo, quando creditor fuiſſet minor, vel prodigus, quo caſu ſolui poteſt coniunctæ perſonæ: & ex tali ſolutione reſultat totalis liberatio. Roman ſing.237. Carol.dict.except.25.
46 num.58.† Secundo, quoties perſona coniuncta cõtraheret nomine alterius coniunctæ perſonæ: nam taliter contrahenti legitimè ſolui poteſt. Exemplum, ſi filius, vel frater mutuarēt pecuniam patris, vel fratris, & illi ſtipularetur, attamen ſi ſoluitur ipſi mutuãti ſoluens eſt liberatus. l.filius. vbi Bart.& Alex. Dec.& Iaſ.num 6 C.de pact. idem Bart. in l.ſi Vrbanus. nu.3. ff.de cond.indeb. Becc.d.cõſ.19.nu.5. & 9. Surd. cõſ.43.nu.2. Carol.d.l.nu. 60.qui nu.61.addit tertiam limitatio-
47 nem ad hoc dictum, nempè.† Scilicet debitor filij ſoluit patri, qui pater ſit legitimus adminiſtrator bonorũ maternorum filij: nam tali caſu patri legitimè ſoluitur, propter vſumfructũ quem in talibus bonis pater habet. Ang. in d.l. qui in aliena. in §. quamquam ff de neg. geſt. Iaſ. in d.l.filius. C de pact. cum alijs relatis à Graſſo in d.except.25.ſub d.num.1.

48 Hinc eſt, † vt quod filiæ debetur non poſſit ſolui matri. Bald.in d.l.cum maritum.C.de ſolut. Alex.d.conſ.37. num.1. Becc.d.conſ.19. num.2. Rot. Lanu.Cart.execut.deciſ.30.num.2.

49 Hinc etiã infertur.† Quod ſoluens patri debitum filij liberationem non conſequitur. Emilia.conſ.36.in fin. Magon.deciſ.Flor.70.num.16.

50 Vigeſimoprimo. † Soluens ſcienter, vel ignoranter non habenti mandatum ad exigendum non liberatur. Bart in l. ſi procuratori. ff. de condit. cauſam data Abb.in c.eam te.de iureiur. Magon.d.deciſ.Flor.70.nu.15.

51 Idem † eſt etiam in ſoluẽte habente mandatum minus legitimum, & nullum. Exemplum ſit in mandato procuratoris minoris, in quo deeſt iudicis decretum, & alia ſolemnia. Alex.
52 conſ.103.nu.16.lib.2. † Nã talis procurator minoris cum dicto mandato minus ſolemni nõ liberat ſoluentem, ſi cum tali mandato minus legitimo ſolutionem recipiat.

53 Vigeſimoſecundo. † Solutio anticipatè facta Prælato, vel vſufructuario non liberat ſoluẽtem, ſi Prælatus, vel vſufructuarius moriatur ante diẽ
54 debitæ ſolutionis. † Nam tales ſolutiones non præiudicant ſucceſſoribus. Caſtr.in l.diuortio. ff. ſol.matr. Cald.

Digitized by Google

conſ.7.loc. & cond. Rodean. de rebus Eccl.non alienand.quęſt.58.num.53.

55 Et ratio eſt,quia † quando ſolutio anticipata præiudicat tertio tunc ante diem debitum fieri non poteſt. l.cum pater. §. à filia. ff.de leg.2. Bart.in l.1. num.11. de leg.1. Rota Auini. Laur. deciſ.107.num.4. Ferret. conſil.225. num.5. qui volunt hoc indubitatum eſſe, quando ſolutio iſta anticipata eſſet facta Prælato, vel vſufructuario agonizantibus, & laborantibus in extremis.

56 Vigeſimotertio.† Solutio facta pupillo ſine authoritate ſui tutoris, & decreto iudicis non liberat debitorem ſoluentem.l.ait Prętor §.permittitur. ff.de mino.l.ſancimus.C.de adminiſt. tuto. gloſ.in l.iuſiurandum. in §.1. ff. de iureiur. Crottus conſ.186. num.5. lib.3.qui dicit, quòd ſi debitor pupillo ſoluat authoritate iudicis conſequitur pleniſſimam libertatem, quæ non poterit reſcindi beneficio reſtitutio-

57 nis in integrum.† Niſi probetur pecuniam fuiſſe verſam in vtilitatē pupilli l.ſi Stichum. §.vſumfructum. ff. de ſolut. Foller.in prax. cenſ.in verbo tanquam res iudicata.num.69. Socin.

58 iun.conſ.81.nu.2.& 6. lib.2.† Secus ſi ſoluat cum decreto iudicis, quia tūc ſemper eſt liberatus. Thom. Docci. conſil.34.num.2.

59 Vigeſimoquarto.† Si debitor non ſoluit illi, cui fuit ceſſus ſed tantum ſoluere promiſit an ſit liberatus? Et quòd non tenet Caſtr.in l. qui vſumfructum num.4. ff.de verb.ſignif. vbi Socin. num.25. Curt. iun. in l.ſingularia. num.27. Deci. num.26. Cagn. num.158.ff.ſi cert.pet.Deci.conſ.107. col.penul. in fi. Surd. deciſ.187.nu.8. tractauimus hoc ſupra latè.c.5.caſ.11. num.5.

SVMMARIVM.

1 *Aliud pro alio inuito creditore ſolui non poteſt. & num.3. cum ſeqq.*
2 *Soluens vnam rem pro alia creditore inuito non liberatur.*
4 *Species pro quantitate ſolui non poteſt.*
5 *Maritus recipiens dotem in quātitate, illam in ſpecie ſoluere non poteſt.*
6 *Creditor non poteſt cogere debitorē ad dandam ſpeciem pro quantitate.*
7 *Debitor quantitatis per publicum inſtrumentum non poteſt pro ſatisfactione ſui debiti offerre bona.*
8 *Pactum, quod quis non poſſit pro ſatisfactione ſui debiti offerre tot de bonis ſuis in ſolutum valet, & tenet.*
9 *Aliud pro alio inuito creditore ſolui nō poteſt hæc regula multis modis ampliatur.*
10 *Retineri vna res pro alia non poteſt.*
11 *Aliud pro alio inuito creditore ſolui nō debet: etiam quod intereſſe affectionis aliud ſuaderet.*
12 *Nec etiam cedi poteſt aliud pro alio.*
13 *Creditor recipiens ſolutionem ab aliquo ſibi præiudicat.*
14 *Legatarius, cui fuerunt relicta centum, quæ erant apud campſorē, alias damnatur hæres ad dandam vineam: ſi hæres dicta centum expendit, non poteſt cogi legatarius alia centum recipere.*
15 *Solui non poteſt aliud pro alio: ſiue debitor ſit quantitatis, ſiue generis ſiue ſpeciei.*
16 *Solui poteſt aliud pro alio in caſu neceſſitatis.*
17 *Idem ſtante impotentia in ſoluente.*
18 *Idem quando certa quantitas hæreditatis relicta fuit propter incommodum diuiſionis.*
19 *Idem quando eſſet dura ſeparatio ratione ſanguinis.*

20 Idem

Digitized by Google

20 *Idem quando aliud ſuccedit in obligatione loco rei promiſſæ.*

21 *Idem in obligationibus rem tradi, reſtitui, & dari.*

22 *In obligationibus rem tradi reſtitui darique ſi factum non præſtatur ſuccedit obligatio ad intereſſe.*

23 *Idem in contractibus innominatis, in quibus obligatus ad factum ſoluendo intereſſe liberatur.*

24 *Quantitas, quando debetur loco ſpeciei: tunc pro quantitate poteſt præſtari ſpecies.*

25 *Solui aliud pro alio rectè poteſt, quando vnum eſt in obligatione, & aliud in ſolutione.*

26 *Item quando conſuetudo eſt in contrarium.*

27 *Vt etiam quando debitor eſſet in mora.*

28 *Idem, quando debitum eſt ex diſpoſitione legis: nam tunc ſolutio poteſt fieri in diuerſis ſpeciebus.*

29 *Similiter ex cauſa aliud pro alio ſolui poteſt.*

30 *Pretium, & æſtimatio ſuccedunt loco rei in vniuerſalibus.*

31 *Vt etiam in particularibus in ſubſidium.*

32 *Teſtator ſi mandat dari quibuſdam fratribus quindecim Amphoras vini, eiſdem reluctantibus poteſt hæres eiſdem vnam vineam aſſignare, ex qua dictum vinum percipiant.*

33 *Aliud pro alio ſolui poteſt creditore conſentiente.*

34 *Creditor ſi vult poteſt aliud pro alio recipere.*

35 *Solui aliud pro alio poteſt, quando ſolutum ſubrogatur loco rei, quæ ſola ſolui non poteſt.*

36 *Maritus ſi legat fructus prædij ſui Trebatiani ipſi vxori: hæres an vendere poſſit illud prædium, & ſoluere eam præſtationem.*

Tract. de ſolut. oblat. & retent.

37 *Aliud pro alio ſolui poteſt fiſco, cui debentur tributa in pecunia uel argento in maſſa: Nam poteſt præſtari rectè extimatio.*

38 *Frater mortuo patre poteſt ſuos libros retinere, dando fratri condignam æſtimationem.*

39 *Executio in libris ſcholaris fieri nequit.*

40 *Seruitutem promittens in una parte fundi, rectè in aliam conſtituere eam poteſt.*

41 *Solui poteſt aliud pro alio in pignore.*

42 *Item quando hæreditas fuit addita cum beneficio legis.*

43 *Fructus percipiens ex re pignorata eos in ſortem imputat.*

44 *Aliud pro alio quis recipit, quando fructus in ſortem imputat.*

45 *Hæres grauatus reſtituere hæreditatem, ſi rem hæreditariam alienauit eam ſibi in Trebellianicam imputat.*

46 *Locator tenetur domo locata euicta aliam habitationem æquè idoneam præſtare etiam inuitus.*

47 *Obligatus rem deterioratam reſtituere: poteſt non tantum rem ipſam reſtituere: uerum etiam pretium deteriorationis.*

48 *Facultas ſoluendi aliud pro alio tranſit in ſingularem ſucceſſorem.*

1 † Aliud pro alio inuito creditore ſolui non poteſt.

C A P. V I I.

2 † SOluens vnam rem pro alia creditore inuito non liberatur. l. 2. §. mutui in fin. ff. ſi cert. pet. l. ſi ſe non obtulit. §. ait prætor. ff. de re iudicata. l. promiſſor. §. fin. ff. de conſt. pec. l. item liberatur. in §. qui paratus. ff. quibus mod. pigno. vel hypoth. ſol.

3 † Aliud enim pro alio inuito creditore ſolui non debet. gloſ. in d.l.2. in §.1.ff.ſi cert.petat. vbi Rip. num.22. Corn.conſil.149.num.7. volum.4. & conſil.102.num.11.volum.2. Ioſeph. Ludou.deciſ.Peruſ.101.num.17. cum ſeqq.in 2.parte. Aſini.tract.de execut.
4 per multa capitula. † Et in debitore quantitatis,quod nō poſſit ſolui aliud pro alio inuito creditore, puta ſpecies pro quantitate, & pecunia: iura ſunt clara. text.in l.creditor in §.Lucius.ff. de vſur. & in l.eum à quo. ff. de ſolut. Deci.in d.l.2. in §.mutui. nu.26. verſ. tertia eſt concluſ.Ruin.conſ.65 num. 10.volum.2.
5 Et † in ſpecie de debitore dotis, quod bona pro pecunia, quam recepit ſoluere non poſſit eſt tex.in l.ex pecunia.C.de iure dot.Bart.in l.res in dotē num.49 ff.de iure dot. Cephal.conſil. 698.nu.1. volum.5. Corn. conſil.15. num.5.lib.2 Ioſeph.Lud.concluſ.10.
6 per totum: † Et ſicut non poteſt debitor cogere creditorem ad recipiendam rem,vel ſpeciem pro pecunia debita: ita è conuerſo nō poteſt creditor cogere debitorē pro pecunia ſibi debita dare rem, vel ſpeciem l. domini prædiorum.C.de agric. & cenſ.lib.11. Rip.in d.§ 1. nu.29 ff. ſi cert.pet. vbi hoc multis modis limitat.
7 Hinc eſt. † Quod debitor in pecunia per publicum inſtrumentum quarantigiatum, cōfeſſionatum iuratum, & ſolemni ſtipulatione vallatum non poteſt pro ſatisfactione ſui debiti de proprijs bonis offerre, & ſatisfacere: ſed hoc debet in pecunia facere niſi ſtante impoſſibilitate,& concurrentibus requiſitis de quibus in Auth. hoc niſi. C. de ſolut. Iaſ.conſil.9.num.10. volum.1. Deci.in d.§.mutui.num.26. verſic. & hoc intelligendum Benintend. deciſ. Bonon. 28. per totum Ioſeph.Lud.deciſ.Peruſ.64. num.1.in 2. par. Ceph.d.conſil.195.num.1. & per totum vol.2.Teſaur.deciſ. Pedemon. 153. per totum Surd. conſil.201. numero 3. diximus in noſtro tract. de fideiuſſ.in prima part.ſectio.3.cap.7. in prælud.
8 Hinc, & ſecundo fit. † Valere pactum,quòd quis non poſſit offerre tot de bonis ſuis in ſolutū: quia hoc modo aliud pro alio inuito creditore ſolueretur Cott.in ſuis mem. in verſ.ſolui non poteſt aliud. verſic. ex iſta regula dicebam. Licet ab hoc diſſentiat Alexan.conſ.37.col.2. verſ.3. videtur lib.2.
9 † Amp.1.vt iſta etiam procedant in retentione: in qua vna res pro alia non poteſt retineri, niſi de conſenſu partium.l.ſi ex ea pecunia. C.de rei vend. l.quamuis. C.de pign. l.ſi maritus. C. de diſtract.pign.Corn.conſil.207.nu. 3.volum.1.
11 Ampl.2. † hoc dictum etiam procedere,quod intereſſe affectionis aliud ſuaderet:nam adhuc aliud pro alio inuito creditore ſolui non debet. Caſtr. in l.ſi domus in §. in pecunia ad ſi.vbi Iaſ.in 7.not. ff.de leg.1.
12 Ampl. † Quod pari ratione, alius pro alio: creditore inuito,cedi,& ſolui non poteſt: & maximè quando hoc præiudicium creditori afferre poſſet Catel.Cot.in ſuis memo.in verbo ſolui non poteſt verſic.addo prędictæ re-
13 gulæ, † qui addit, quòd dominus, & creditor recipiēdo ſolutionem ab alio ſibi præiudicat.
14 Ampl.4. † quando teſtator legauit mihi cētum, quæ erant apud campſorem, cum hoc quòd ſi hæres ea mihi non præſtaret, teneretur mihi dare vnam vineam: Certè ſi hæres expendit

dicit illa centum, quæ erant apud campſorē, & velit mihi dare alia centum, non cogor ea recipere: ſed debeo habere vineā ex hac regula ità Bart. poſt Din. in l. talis ſcriptura num. 3. in fin. princ. per illum text. de leg. 1. Iaſ. in d. l. 2. in §. mutui. num. 8. verſ. tu amplia ſecundo. ff. ſi cert. pet. Intellige quando pecunia fuiſſet in ſacculo deſignato tamquam ſpecies: ſecus ſi ad numerum tanquam quantitas, vt per addit. ad Bart. in d. l. talis ſcriptura in littera A, Iaſ. in d. l. talis ſcriptura nu. 11. ff. de legat. 1. vbi ad longū de hac ampliatione tractat. & eam dicit cōmunem cum hac tamen diſtinctione.

15 Ampl. 5. vt iſta ſibi locum vendicent, ſiue quis ſit debitor generis: ſiue ſpeciei: ſiue quantitatis. Iaſ. in d. §. mutui. numero 8. vbi reliqui alij hoc notant.

16 Limi. 1. hæc concluſio † in caſu neceſſitatis, in quo loco præſtationis rei ſuccedit ipſius æſtimatio. l. ſi filiusfam. §. ſi quid alicui. ff. de leg. 1. Bart. in d. l. 2. §. mutui. qui huius dicti multa exempla aſſignat. ff. ſi cert. pet. vbi Iaſ. num. 8. Rip. num. 29.

17 Limit. ſecundo, † ſtante impotentia, & impoſſibilitate in ſoluente, quia tunc ſpecies pro quantitate ſolui poteſt concurrentibus requiſitis, de quibus in Auth. hoc niſi. C. de ſolut. Diximus in tractat. noſtro de fideiuſſ. in prima part. in prælud. 3. ſectio. in capit. 7.

18 Limit. tertio, † in legatario, & fideicommiſſario cui relicta eſt certa quantitas hæreditatis abſolutè, quia propter incommodam diuiſionē permittitur, vt eis ſoluatur æſtimatio. l. non amplius. § ſi. de leg. 1. gloſ. in l. 1. circa fi. in verbo cōpēſatio ff. ſi pars. hæred. petatur. l. deducta. in §. nūmis. ff. ad Trebel. Iaſ. in d. §. mutui. num 8. verſ. ſecundo fallit.

19 Limita quarto, † quando eſſet dura ſeparatio ob rationem ſanguinis. l. ſi domos. in § qui confitetur. ff. de leg. 1. l. poſſeſſionum. ff. communia vtriuſque iud. Iaſ. in d. §. mutui. verſic. fallit tertio.

20 Limita quinto, † quando aliud ſuccedit in obligatione: loco eius, quod

21 promiſſum fuit, † vt eſt in omnibus obligationibus facti, rem tradi, reſti-

22 tui, † & dari, in quibus ſi factum non poteſt præſtari ſuccedit obligatio ad intereſſe Iaſ. in d. l. 2. in §. mutui. nu. 8. verſ. decimotertio fallit. Rip. nu. 31. verſ. 3. declaratur.

23 Limita ſexto, † in contractibus innominatis, in quibus obligatus non præciſè tenetur ad factum, & ideo ſoluendo intereſſe liberatur. l. naturalis. in §. primo. ff. de præſcrip. verb. Iaſ. in dict. §. mutui. num. 8. verſ. vltra Bartol. & Doct. vbi Rip. num. 31. in fine.

24 Limita ſeptimo, † quando quantitas debetur loco ſpeciei: quia tunc pro quantitate poteſt ſolui ſpecies. Bartol. in d. §. mutui. Iaſ. ibidem num. 8. verſ. quarto fallit. Rip. num. 35. qui licet à principio videatur recedere à ſententia Bartol. tamen demum in fin. dicit Bartol. opinionem communem & veram, quando ſpecies eſt in facultatem ſoluendi.

25 Lim. 8. quando vnum eſt in obligatione, & aliud in ſolutione. l. ſi quis ſtipulatus decem in mille. ff. de ſolut. Rip. in d. §. mutui. nu. 32.

26 Limita nono, † ſubſiſtente contraria conſuetudine Io. de Plat. in l. domini Prædiorum. C. de agr. & cenſ. lib. 11. Rip. in d §. mutui. num. 29.

27 Limita decimo, † quando debitor

eſſet in mora ſoluendi: quia tunc cadit à commodo ſoluēdi aliud pro alio. l. vinum. ff ſi cert. pet. iūcta l. quod te. l. ſi ex legati cauſa. ff. de verb. obligat. Rip. in d. §. mutui. num. 30.

28 Limita vndecimò, † quando illud, quod debetur eſt debitum ex diſpoſitione legis: nam tunc ſolutio poteſt fieri partim in vna, & partim in alia re, & ſic in diuerſis corporibus Imol. in l. ſi inter. in §. officium. de acq. plu. arcend. Alexand. & Iaſ. in l. in executione. in § 1. ff. de verb. obligat. Neguſant. de pign. in 5. part. principali in tertio memb. num. 26. Surd. deciſ. 214. num. 17.

29 Limita 12. † vt ex cauſa aliud pro alio inuito creditore ſolui poſſit. Corn.
30 conſ. 233. nu. 2. in primo vol. † vt eſt in ſoluente æſtimationem, quæ in iure ſuccedit loco rei, & idem cum re ipſa reputatur. l. ſi ità fideiuſſorem acceperit. ff. de fideiuſſ. Nam multoties pretium ſuccedit loco rei. l. mortuo. in §. 1. & l. Codicillis in §. inſulam de leg. 2. cum alijs relatis à Corn. dict. conſil. 233. num. 2. Et maximè in vniuerſalibus ſecundum Bart. in l. 1. nu. 6. ff. de
31 act. empt. Vt etiam in particularibus in ſubſidium.

32 Lim. 13. in teſtatore, qui grauaſſet hæredem ad dandum quibuſdam fratribus quindecim amphoras vini ſingulis annis, nam ipſis renitentibus poterit aſſignare eis vnam vineam, ex qua percipiant dictum vinum. Bal. in l. ſi quis argumentum. in vltima col. C. de donat. Iaſ. in l. non amplius. in §. cum bonorum in ſecundo. not. de leg. 1 & in d. l. 2. §. mutui. num. 8. verſ. decimoſeptimo fallit. ff. ſi cert. petat. Cott. in ſuis memo. in verbo ſolui non poteſt aliud pro alio.

33 Lim. 14. vt concluſio prædicta procedat inuito creditore: ſecus autem eſt creditore conſentiente, & volente; Nam creditore volente aliud pro alio ſolui poteſt l. 1. §. an poteſt. ff. de conſtit. pecun. d. l. 2. §. mutui. in fin. ff. ſi
34 cert. pet. creditor † enim ſi vult, poteſt aliud pro pecunia ſibi debita recipere. l. manifeſtè. C. de ſolut. l. 1. §. an poſſit. ff. de conſt. pec. Alex. in d. l. 2. §. 1. nu. 1. ff. ſi cert. pet.

35 Limit. 15. † quando ſolutum ſubrogatur loco rei, quæ ſola non poterat ſolui Aret. in l. ſi ita ſtipulatus in §. Titius. ad fin. ff. de verb. oblig. Catel. Cott. in dd. ſuis mem. in verbo ſolui non poteſt. verſ. nunquid autem.

36 Lim. 16. † quando maritus fructus annuos prædij ſui Trebatiani vxori ſuæ legaſſet quoad viueret: quia poteſt eius hæres vendere dictum fundum, & vxori dictam annuam præſtationem ſoluere ad eā rationem ſecundum quam paterfam. ex locatione fundi redigere conſueuerat. l. Trebatiani. in principio. ff. de vſufruct. legat. Iaſ. d. §. mutui. num. 8. verſic. ſeptimo fallit.

37 Limit. 17. in tributis, quæ fiſco, vel alijs in pecunia, vel argento in maſſa, aut alia re ſoluuntur: nam loco eorum poſſe præſtari æſtimationem dicit Iaſ. in d. §. mutui. num. 8. verſic. fallit ſexto.

38 Lim. 18. in libris fratris, quos frater mortuo patre in diuiſione cum altero fratre non tenetur conferre, & præſtare: ſed dando condignam æſtimationem eos pro ſe retinere poteſt,
39 vt pariter † executio cōtra ſcholarem in libris fieri nequit. l. nepos proculo. vbi gloſ. ff. de verb. ſign. Iaſ. vbi ſupra. verſ. octauo fallit.

40 Limit 19. † in eo, qui ſeruitutem promiſit, in aliqua parte fundi: nam

eam

Digitized by Google

eam poteſt inſtituere in alia parte creditore inuito. Iaſ. in d. §. mutui. nu. 8. verſic. decimo fallit.

41 Limit. 20. † in pignoribus: nam ſi debitor promiſit dare in pignus aliquam rem certam, poterit inuito creditore dare aliam æque idoneam, & bonam Iaſ. d. l. verſic. vndecimo fallit, qui dicit idem in fideiuſſore, de quo latè dixi in tract. de fid. par. 2. ſect. 7. cap. 5.

42 Limit. 21. † in hærede, qui hæreditatem adiuit cum beneficio legis, & inuentarij qui legatarijs res pro pecunia ſoluere poteſt etiam non ſubſiſtẽte neceſſitate. l. fin. §. & ſi præfatam, verſ. ſed, & ſi legatarij vbi Bartol. & Caſtr. C. de iur. delib. Iaſ. d. §. mutui. verſ. 12. fallit.

43 Limit. 22. † Quando creditor ex re pignorata fructus percepiſſet, & ipſos conſeruaſſet, & vellet eoſdem met reſtituere debitori, & habere pecuniam: quia non poteſt: cum teneatur eos in ſortem imputare, vt per Iaſ. in d. loco. verſ. vltra ſcribentes.

44 Limit. 23. † Quando mandaui alicui, quod emeret mihi fundum, & ille illud emit de pecunia ſua, nam ſi ſtetit longo tempore, quòd nihil dixi, & ille percipit fructus debet fructus cõputare in ſortem, & aliud pro alio habere Bald. in rub. C. de contr. empt. in 15. col. Iaſ. d. loco verſ. 15 fallit.

45 Limit. 24. † in hærede grauato per fideicommiſſum de reſtituenda hæreditate nam ſi aliquas res hæreditarias alienauit eas ſibi in quartam imputat. l. Marcellus. § res quę cum ibidem ſignatis ad Treb.

46 Limit. 25. † ſi domus locata ſit euicta ſine dolo, & culpa locatoris: & locator vult aliam habitationem ęque idoneam præſtare: cogitur conductor inuitus accipere. l. ſi quis domum, in princ. ff. loc. vbi glo. dicit contrarium in emptore.

47 Limit. 26. † Nam licet reſtituens rem ſibi commodatam, ſeu depoſitam deterioratam non videatur rem reſtituere: l. 3. §. ſi reddita. ff. commod. l. 1. §. ſi res. ff. depoſ. Tamen ſi debitor velit reſtituere rem deterioratam, & pretium deteriorationis creditor inuitus compellitur accipere. Ang. in l. elegan ter, in §. non ſolum. ff. de dolo. Iaſ. in l. 2. in §. mutui. num. 8. verſic. vigeſimo fallit. ff. ſi cert. pet.

48 Aduerte † tamen, quod ſi eſt data facultas ſoluendi aliud pro alio, quod talis facultas tranſit etiam in ſingularem ſucceſſorem. l. ſi quando in §. fin. vbi Bart. ff de leg. 1. Ceph. conſil. 655. num. 16. vol. 5.

SVMMARIVM.

1 *Solutio cenſetur facta ex cauſa præambula contractus.*

2 *Solutio non poteſt referri niſi ad titulum præcedentem.*

3 *Tituli ex primordio poſterior formatur euentus.*

4 *Solutio cenſetur facta vigore obligationis, & inſtrumenti præcedentis.*

5 *Et præſertim quando de alia cauſa non apparet.*

6 *Etiam quod in ſummis detur inequalitas.*

7 *Vt pariter, quando obligatio principalis foret inefficax.*

8 *Solutio eſſe non poteſt, niſi præuia adſit cauſa, & obligatio.*

9 *Solutio ſequens declarat qualis fuerit conceſſio præcedens.*

10 *Solutio æris alieni facta immediate poſt alienationem bonorum hæreditariorum cenſetur facta de pecunia redacta ex dictis bonis.*

11 *So-*

Digitized by Google

11 *Solutio facta præſumitur ex pecunia paulò ante recepta.*

12 *Solutio (vbi non eſt expreſſa cauſa) ex cauſa mutui facta cenſetur.*

13 *Mutuum præſumitur, vbi non apparet de cauſa, qua pecunia recipitur.*

Solutio cenſetur facta ex cauſa præambula contractui.

C A P. VIII.

1 SOlutio, quando ſimpliciter fit: & ſumus dubij ex qua cauſa facta fuerit: tunc ſemper cenſetur facta ex cauſa præexiſtente, præcedente, & præambula contractui, & obligationi. So-
2 lutio † enim nõ poteſt referri ad aliud, quam ad titulum præambulum. l. 2. C. de acquir. poſſeſſ. Bar. in l. triticum. ff. de verb. obl. Surd. conſ. 16. num. 13. & deciſ. 221. num. 13. Oſaſch. deciſ. Pedam. 57. num. 18 Rot. Ian. Mercat. 4. nu. 21. 6. nu. 10 & 91. nu 4. Surd. deciſ. 308. nu. 19. Menoch. de præſumpt.
3 lib. 3. præſumpt. 49. Nam † à Primordio tituli poſterior formatur euentus. l. 1. C. de impon. Luc. deſcripti.
4 Et adeò ſolutio † præſumitur facta vigore obligationis, & inſtrumenti præcedentis, & maxime quando de
5 alio debito † & alia cauſa non apparet: vt etiam præſumatur facta ex cauſa dicti inſtrumenti præcedentis: etiã
6 † quòd ſit aliqua diuerſitas ſummæ inter inſtrumentum, & ipſas ſolutiones ſubſequutas. Aym. conſ. 158. nu. 13. Ceph. conſ. 198. num. 12. vol. 2. & conſ. 156. nu. 15. eod. vol. qui num. 17.
7 † inquit hæc procedere, etiam quod obligatio principalis eſſet inutilis, & inualida.
8 Hinc eſt, † quod ſolutio eſſe non poteſt, niſi præuia ſit cauſa, & obligatio. Corn. conſ. 145. num. 4. vol. 2.

8 Hinc eſt, † quod ſolutio eſſe non poteſt, niſi præuia ſit cauſa, & obligatio. Corn. conſ. 145. nu. 4. vol. 2.

9 Hinc etiam fit. † Quod ſolutio ſequens declarat, qualis fuerit intentio, conceſſio, & obligatio præcedens. Natt. conſ. 192. num. 3. volum. 1. Rot. diuerſ. in impreſſ. deciſ. 119. nu. 16. in 2. part.
10 Hinc pariter tertio eſt. † Quod quãdo procedit alienatio bonorum hæreditariorum, & immediatè ſubſequitur per hęredem ſolutio æris alieni illa ſolutio cenſetur facta de pecunie redacta ex bonis alienatis. Bart. in l. fi. in §. & ſi præfatam in fi. C. de iur. delib. Surd. deciſ. 55. nu. 6. in fi.
11 Hinc † & quarto fit, quod ſolutio præſumitur facta ex pecunia paulò ante recepta, vt per Surd. d. deciſ. 55. num. 9. & 10.
12 Sed † quid ſi obligatio eſt informis, & non apparet de cauſa præcedẽte? Dicas: quod eo caſu ſolutio cenſetur facta non expreſſa cauſa pro mu-
13 tuo, vel depoſito: Quando † enim accipitur pecunia, & nõ exprimitur cauſa cenſetur cauſa, & titulus mutui. l. cum quid. vbi Bart. & cæteri omnes. ff. ſi cert. pet. Rom. conſ. 238. num. 3. Alex. conſ. 37. nu. 8. in 3. Croit. conſil. 186. nu. 10. vol. 2. Rot. Lnuen. Mercat. deciſ. 26. nu. 15.

S V M M A R I V M.

1 *Solutio in dubio cenſetur facta in cauſam arctiorem, grauiorem, periculoſiorem, & antiquiorem, & num. 11.*

2 *Imo in cauſam in quam ipſe creditor ſi eſſet debitor ſoluiſſet.*

3 *Solutio cenſetur facta in debitum antiquios, vel eius, cuius dies iam ceſſerit.*

4 *Item in debitum durius, grauius, efficacius, & pœnale.*

5 De-

Digitized by Google

5 *Debitum durius in propoſito quale dicatur.*

6 *Debitum durius dicitur, quando quis obligauit perſonã, et voluit poſſe capi.*

7 *Idem quando debitum eſt pœnale.*

8 *Vt itidem, quando eſt hypothecarium, & pro quo vſuræ debẽtur, & nu. 14.*

9 *Vt pariter quando eſt cum fideiuſſoribus, & num. 13.*

10 *Solutio an cenſeatur facta in cauſam leuiorem, vel duriorem deſumitur ex coniecturis.*

12 *Solutio præſumitur facta in cauſam, quæ plus cæteris obligat.*

15 *Solutio in dubio debet applicari in cauſam eligendam per ſoluentem, ſecundum Bart.*

Contrarium tamen tenent communiter DD. num. 20.

16 *Soluere quiſque poteſt in quam cauſam magis velit.*

17 *Dummodo ſolutio non fiat in minori quantitate, quam ſit debitũ, in quod velit ſoluere.*

18 *Etiam quod debitum creditum non æquipolleat.*

19 *Soluens poteſt declarare, & eligere in quam cauſam ſoluere velit.*

20 *Dummodo electio, & declaratio fiat in actu ſolutionis.*

21 *Secus ſi fiat ex poſt facto.*

22 *Debitor poſt ſolutionem non poteſt eligere, in quam cauſam ſoluere intẽdat.*

23 *Solutio cenſetur facta in eam cauſam, ſecundum quam veriſimilius eſt, & num. 24.*

25 *Solutio cenſetur facta in cauſam ſpecificatam.*

26 *Soluens poteſt quandocunque eligere in quam cauſam ſoluere uelit, quando ſolutio, & numeratio ſcribuntur ut creditum currens.*

27 *Hoc idem contingit in partitis librorum mercatorum.*

28 *Id intellige, quòd ſi non declarat debitor poteſt declarare creditor.*

29 *Solutio cenſetur facta in eam cauſam, cui eſt proportionata.*

30 *Solutio in quam cauſam cenſeatur facta, quando cauſæ ſunt pares.*

Solutio in quam cauſam facta eſſe cenſeatur.

CAP. IX.

1 SOlutio † in dubio, & quãdo aliud non apparet: præſumitur facta in cauſam arctiorem, grauiorem, periculoſiorem, duriorem, & antiquiorem:
2 & † in eam cauſam, in quam ipſe creditor ſi eſſet debitor ſoluiſſet. l. 1. l. & magis. l. cum ex pluribus. & l. in ijs. ff. de ſolut. Bene Bart. in d. l. cum ex pluribus, vbi num. 3. inquit quot modis cauſa grauior dicatur Corn. conſ. 128. nu. 1. vol. 4. Rimin. ſen. conſ. 297. nu. 2. vol. 2. Pariſ. conſ. 122. nu. 6. cu ſeqq. vol. 4 Bero. conſ. 196 nu. 24. lib. 1. & conſ. 19. lib. 3. Gabri. conſ. 75. nu. 10. in 2. par. Menoch. de præſumpt. lib. 3. præſump. 136. Vinc. de Franc. deciſ. 164. nu. 15. in 1. par. Rot. diuerſ. in impreſſ. deciſ. 679. nu. 6. & 114. nu. 4. in
3 1. par. † Nam ſolutio dicitur facta in debitum antiquius, vel cuius dies ceſ-
4 ſerit, † vel in debitũ durius, grauius, efficacius, pœnale, & quod exigi pote-
5 rat. Et in propoſito † dicitur debitum durius: Puta, quando quis obligauit
6 perſonam: & † voluit poſſe aggraua-
7 ri, & capi: † vt etiam quando eſt debi-
8 tum, pœnale, hypothecarium, † & pro quo debentur vſuræ, fructus, & inte-
9 reſſe, vel † quod eſt factum cum fideiuſſoribus Pariſ. d. conſ. 122 nu. 6. cũ alijs Rom. cõſ. 94. viſis his. nu. 2. Brug. deciſ. Fiuiz. 1. nu. 27. & deciſ. 5. nu. 21. & 22. in 1. par. Rot. diuerſ. in impreſſ. de-

10 deciſ.92.nume.2.& 6.part.1.† Dum
firmant,quod an ſolutio dicatur facta
in cauſam duriorem, vel leuioré hoc
pendeat ex circunſtantijs facti, & co-
niecturis. Et ponút hæc omnia Corn.
conſil.295.num.1.volum.3.91.nu.7.
in princ.bene Surd.d.deciſ. 186.nu-
11 me.4.† qui dicit ſolutionem cedere
in cauſam grauiorem: ſubdens nu.5.
ſolutionem cenſeri factam pro debito
antiquiori, & in eius extinctionem:
12 & deciſ.308.num.18.† vult ſolutio-
nem cenſeri factam in duriorem cau-
ſam, & quæ magis obligat: & deci-
13 ſio.118.nu.14.† ad extinctionem eius
debiti pro quo eſt fideiuſſor, quod, &
cauit Gabr. conſ.48.nu.1.& 2.vol.2.
Et aduertunt Menoch. de arb. iud.
cent.5.lib.2.caſ.[illegible] per totum. Ma-
14 gon.deciſ.Flor.[illegible]7.& 29.† Et
in dubio ſolutionem cenſeri factam
pro debito grauiori, & pro quo fru-
ctus, vſuræ, & intereſſe debentur no-
tat Gabr.conſ.151.nu.3.vol.1.

Contrarium tamen videntur tene-
re Bart.in l.ſi vſuras. C.de vſur. Caſt.
in d.l.1.nu 6.7.& 9.ff.de ſolut. Roſ.
Imo.Mercat.deciſ.6.nu.11.& 16.dū
15 volunt,† quòd ſolutio ſimpliciter fa-
cta debeat applicari in cauſam eligen-
16 dam per ſoluentem.† Soluere enim
quis in quam cauſam velit ſtat in po-
teſtate ſoluentis hoc declarare Crott.
conſ.401.nu.15.vol.3. Corn.conſil.
111.num.4.vol.4.Surd.d.deciſ.186.
17 nu.1.& 8.† dum vult, quod debitor,
qui creditori numerauit multas quan
titates pecuniarum poſſit eligere in
quam cauſam velit compéſare, ac im-
putare quando partiæ ſolutę ſunt pa-
res, & æquales debito cum quo debi-
tor vult compenſare, vel illud exce-
dant: non autem quando minorem
ſummam faciant ex Imo. in l.1.in fi.
princ.verſic. & quod dixi.ff.de ſolut.
18 ſubdens nu.9.† hęc procedere etiam
quod creditum non æquipolleat de-
bito: ſed illud excedat, idem Surd.de-
19 ciſ.227.num.12.decidit. Quod † ad
ſoluentem ſpectat declaratio, & ele-
ctio in quam cauſam velit ſoluere.
Gabr.d.conſ.75.nu.11.in 2.qui dicit
hanc declarationem faciendam eſſe
altera parte præſente.

20 Non † recedas à prima opinione
quam communiter ſequuntur doct.
vt per Surd.d.deciſ.186.num.4.5.6.
& 7. Quam declara, & intellige pro-
cedere, quando declaratio, & electio
ſunt factæ à principio in actu ſolutio-
nis creditore non contradicente: Se-
21 cus vero eſt ſi debitor vult facere iſtas
declarationes, & electiones ex poſt:
nam tali caſu cū creditori ſit ius quæ-
ſitum ex iuris communis diſpoſitio-
ne, quod ſolutio cedit in cauſam anti-
quiorem, duriorem, grauiorem, & ef
ficaciorem, vt ſupra pro regula firma-
tum eſt debitor in pręiudicium iuris
quęſiti creditori hoc facere nó poteſt,
& ita conciliant iſtas opiniones inter
ſe pugnantes Gabri.conſ.75.num.11.
vol.2.dum vult quod computator nó
poteſt exprimere, & declarare aliam
cauſam abſente principali: ſecus vero
eo præſente, & non contradicente. Et
hāc diſtinctionem amplectitur.Surd.
d.deciſ.186.nu.9.& deciſ.102.nu 6.
22 vbi † vult quod debitor poſtquam
ſoluit non poteſt declarare in quam
cauſam ſoluerit.

Tenendo igitur primam opinioné
eam multis modis limita.

23 Lim.1.† quando veriſimiliter ap-
pareret ex aliqua cauſa ſolutionem fa-
ctam fuiſſe, vel ſecundum quod ma-
gis veriſimile eſt pro ſoluente: quia
tunc in illam cauſam facta pręſumi-
tur.

Digitized by Google

tur. Rot.diuerſ.in impreſſ.deciſ.314. num.4.in 1.par.& deciſ.423. num.3. & 176.nu.1.in 2.part. & facit alias allegata deciſ.91. num.2. & 6.in 1.par.

24 † Solutio enim debet interpretari ſecundum quòd magis veriſimile eſt pro ſoluente.Rot.diuerſ.d.deciſ.176. num.1.in 2.par.

25 Lim.2.† Quando in ſcriptura ſolutionis eſt expreſſa cauſa à principio. Nam tunc licet ex aduerſo concurrãt cauſa durior, arctior, & antiquior nihilominus ſolutio cenſetur facta in cauſam expreſſam. Brug.deciſ. Fiuiz. 1.num.26. part.1. Gabr. d.conſil.75. num. 11. vol. 2. & diximus ſupra in verſic.non recedas.

26 Lim.3.† quando numeratio, & ſolutio ſcribuntur tanquam creditum currens:nam tunc licet debitori compenſare, ac computare in quam cauſam velit Alex.conſ.85.nu.1.lib.3.vt eſt in partitis librorum mercatorum:

27 † in quibus id quod numeratur non ſcribitur tanquam ſolutum in extinctionem debiti, ſed tanquam creditũ ſoluentis,& ſic *in dare,& hauere:* quo caſu quandocunque licet declarare in qua cauſa quis imputare velit. Deci. conſ. 308. in caſu ad nos tranſmiſſo. col.fi.Corn.conſil.111.lib 4. Stracch. de Mercat.in 2.par.num 57. Magon.

28 deciſ.Flo.39.nu.4.† Qui dicit, quòd ſi non declarat debitor debet declarare creditor.

29 Limit. 4. † Quando ſolutio quantitatis eſt proportionata ad vnum debitum:eo quia conueniunt in ſumma: quia tunc creditur facta in extinctionem dicti debiti,& non diuerſi. Bart. in l.cum ex pluribus.colum.2.verſic. 4.dicitur. ff. de ſolut. Magon. deciſ. Flor.13. num.26.

39 Sed quid † ſi omnes cauſæ ſunt pares? Dic quod tali caſu ſolutio debet cedere in qualibet cauſa æqualiter pro ſua virili, & rata niſi ex aliqua cauſa non deberetur: quia tunc primo cenſetur ſolutum ex cauſis veris, & debitis: reliquum verò pro non veris,& indebitis. Ruin.conſil. 18.num. 11. volum.3. Brug. d.deciſ.1.nu.28. par. 1.

Et in propoſito multa alia congerit Card. Tuſcuſ. pratic. concluſ.par. 7. concluſ.753. per totum.

SVMMARIVM.

1 *Solutio in dubio præſumitur facta pro fructibus, vſuris, & intereſſe, & non pro ſorte. num. 3.*

Et quando hoc ſit verum. num.4.

Pecunia redacta ex venditione pignoris cedit prius in cauſam vſurarum. num. 2.

Solutio primo pro fructibus: & demum pro ſorte facta eſſe cenſetur.

CAP. X.

1 Solutio † in dubio præſumitur facta pro fructibus, vſuris,damnis, & intereſſe, & non pro ſorte.l.1. in fi. C.de ſolut.l.in his. in §.imperator. ff.
2 de ſolut. Vbi † pecunia redacta ex vẽditione pignoris prius cedit in cau-
3 ſam vſurarum,quam ſortis.† Et quod ſolutio prius cedat in extinctionem vſurarum, & poſtmodum capitalis, ac ſortis voluerunt Caſt. in d. l. in his verò. in §.imprimitur. num.2. ff. de ſolut. idem in l. fin. num. 2. ff. de eo, quod cert. loc. Cald. conſ.4. de vſur. Coſta in ſuo tractat. de ratione ratæ. q.124.nu.1. & 23. Rota ex alijs quos allegat diuerſ.in impreſſ. deciſ. 116.
4 num.4.par.2.Qui dicunt † hæc vera, quan-

quando fructus, vſuræ, & intereſſe vtroque iure debentur: ſecus ſi iure naturali tantum, vt per Caſt. in d. §. imprimitur, vt etiam quando conſtat vſuras fuiſſe ſolutas: ſed non integraliter, vt per Rot. d. deciſ. 116. num. 4. verſ. ſiquidem pro reſponſione.

SVMMARIVM.

1 *Solutio prius cenſetur facta de mobilibus, demum de ſtabilibus.*

Solutio primo de mobilibus, & poſtmodum de immobilibus facta cenſetur.

CAP. XI.

1 SOlutio † prius præſumitur facta de rebus mobilibus: & poſtea de ſtabilibus. Nam in ſatisfactione debiti alicuius prius ſunt vendenda mobilia ſi extant: ſin autem recurrendum eſt ad immobilia. l. à Diuo Pio. in §. in venditione, & in §. ſi ſuper rebus. ff. de re iud. Rot. diuerſ. deciſ 680 nu. 7. in prima par. Surd. deciſ. 170. num. 6.

SVMMARIVM.

1 *Solutio ſortis poſt terminum ad ſoluendũ ſimpliciter recepta, operatur, ut quis ſibi præiudicet, nec amplius uſuras petere poſſit, & nũ. 2. remiſſiuè.*

Ex ſolutione, & receptione ſortis principalis cenſentur ſoluti fructus, & intereſſe.

CAP. XII.

1 SOlutio † ſortis per creditorem poſt terminum ad ſoluendum præfixũ recepta abſque proteſtatione præiudicat eidem, vt nõ amplius fructus, vſuras, & intereſſe petere poſſit. l. fi. vbi addentes ad Bart. ff. de eo quod cert. loc. Bald. ibidem num. 2. Caſtr. Alex. Iaſ. & alij. Capell. Toloſ. dec. 50. Surd. de alim. q. 43. Et latè proſequuti fuimus concluſionẽ iſtam in noſtro trac.
2 de fructibus in illa regula. † An ſoluta ſorte per debitorem creditor amplius ad fructus agere poſſit: vbi poſuimus regulam cum ampliationibus, & limitationibus diximus ſupra cap. 4. caſ. 6. nu. 23.

SVMMARIVM.

1 *Solutio magnæ quantitatis facit præſumi mandatum.*

2 *Mandatum præſumitur ex magnæ pecuniæ quantitatis ſolutione, & num. 5.*

3 *Itẽ ex actu geſto cum notabili impenſa.*

4 *Mandatum non ſolum de gratia impetranda: uerum etiam de litteris expediendis præſumitur ex magna pecunia erogata.*

6 *Soluens nomine alterius ipſius mandato ſoluiſſe creditur.*

7 *Nemo præſumitur ſuum effundere patrimonium.*

Ex notabili pecuniarum ſolutione præſumitur mandatum.

CAP. XIII.

1 SOlutio † magnę pecuniarum quãtitatis facit præſumi mandatum. Rot. diuerſ. in impreſſ. deciſ. 187. nu.
2 3. in prima part. † In actu enim geſto,
3 & expedito cũ notabili impenſa mandatum pręſumitur Bart. in l. cũ ſeruus col. 1. nu. 4. ff. de verb. oblig. Mohed. deciſ. 18. de præbend. Caputaq. deciſ. 20. lib. 1. Pereg. deciſ. 110. lib. 1. Put.
4 deciſ. 339. lib. 2. † vbi volunt quod propter erogatam pecuniam non tantum præſumatur mandatum de gratia impetranda; verum etiam de litteris.

5 tis expediendis. † Et quod ex expẽſa, & ſolutione, quæ non ſit modica mãdatum præceſſiſſe præſumatur adnotat Card. Mantic. de tacit. & ambig.
6 tit.6.lib.7.nu.4.par.2.† Quo fit, quod ſoluens nomine alterius, ipſius man-
7 dato ſoluiſſe creditur † cum non præſumatur, quod ſuum voluerit profundere patrimonium. l. cum de indebito. ff. de probat. Rot. deciſ.3. de cauſ. poſſ. & propriet. in anti. Felyn. in c. ſicut. nu.39. de re iud. cum alijs cumulatis per Mant. d. tract. de tacit. & ambig. dicto tit.6. lib.7. nu 5. par.2.

SVMMARIVM.

1 *Satisfactus plenè cenſetur, qui totum recipere potuit, & partem ſolum recepit.*

Integraliter ſatisfactus præſumitur, qui potuit ſibi de toto ſatisfieri, & partem tantum recepit.

CAP. XIV.

Totum ſoluiſſe, qui ſibi potuit, & partem tantum recepit integra-
1 liter † ſatisfactus præſumitur. Exempla ſunt in tutore, procuratore negociorum geſtore, adminiſtratore, & ſimilibus. Afflict. deciſ.13. nu.20. & 21.

SVMMARIVM.

1 *Soluens partem non præſumitur ſoluiſſe totum.*
2 *Creditor, qui partem recipit ad reſiduũ agere poterit.*
3 *Solutio gratuita unius partis non grauat in ſolutione alterius.*
4 *Soluens partem indebiti non cogitur aliam ſoluere.*
5 *Soluens partem debiti non cenſetur totum debitum agnoſcere.*
6 *Soluens partem debiti confeſſati pro alia exceptionem non numeratæ pecuniæ opponere poteſt.*

Soluens partem an cenſeatur ſoluiſſe totum.

CAP. XV.

1 QVi † partem ſoluit non præſumi-
2 tur ſoluiſſe totum: † Et creditor, qui partem recipit poteſt cõtra debitorem ad reſiduum agere. Afflict. deciſ.13. nu.21. Surd. plenè deciſ.33. nu.12. Et hoc idem tenet Mazzuol conſ.16 nu.36. Guid. Pap. deciſ. 177. Granutt. Theorem.9. vbi volũt, quòd ſi debitor partem minorem debiti ſine proteſtatione ſoluit, & creditor petat, & recipiat quod nihilomi-
3 nus poterit agere ad reſiduũ. † Et aduertatur quod Surd. de aliment. tit.4. q.16. nu.28. vult quod gratuita ſolutio vnius partis non grauat in ſolutio-
4 ne alterius: & ſubdit quod † qui partem indebiti ſoluit non cogitur aliam partem ſoluere. & ibi occaſione huius dicti infert ad multa. Idẽ dicto tract.
5 tit 8. priuil. 22. nu.16. firmat † quod ſoluens partem debiti, non ideo videtur agnoſcere totum debitum, vt teneatur aliam partem ſoluere per l. fin. vbi gl. & Bald. C. ne vxor pro marito.
6 † Nam ſoluens partem debiti confeſſati pro alia parte poteſt opponere exceptionem non numeratæ pecuniæ, ſecundum Saly. in l. cum fidem. C. de non num. pec. Et multos caſus diſtinguendo hunc articulum reſoluit Carol. de Graſſ. de except. except. 25. à num. 13. vſque ad 20. Multa alia ad materiam præſentis cap. vide infra ſub cap. 23.

SVMMARIVM.

1 *Soluens pro reſiduo totum ſoluiſſe creditur. & nu.2.*

3 *So-*

3 *Solutio pro reſiduo facta præſupponit aliquam partem prius ſolutam fuiſſe.*
4 *Verba reliquorum, & ex reſto, quid ſignificent remiſſiuè.*

Solutum pro reſiduo arguit totum, & integrum debitum fuiſſe ſolutum.

CAP. XVI.

1 SOlutio de † reſiduo facta denotat, quod nihil amplius debeatur, & totam, & integralem probationem ſolutionis concludit gloſ. in l. ſi ex pluribus in verbo reliquum ff. de ſolut. Ang. Imo. Caſt. & Alex. in l. 2. vbi Iaſ. nu. 7. C. de hęred. inſt. Iaſ. Bald. Salyc. Aret. & cæteri in l. ſi quidem circa fi.
2 C. de tranſact. Nam † ſoluens pro reſiduo totum, & integrum debitum ſoluiſſe dicitur. Caſtr. in d. l. 2. num. 4. vbi infert ad pulchram quæſtionem. Corn. conſ. 33. num. 24. vol. 2. Caſſan. conſ. 12. col. 2. verſic. & ſi replicatur. Rot. Ian. Mercat. deciſ. 27. num. 5. qui dicit de verbo illo pro complemento, & deciſ. 60. nu. 6. Vinc. de Franc. deciſ. 45. nu. 1. par. 1. vbi nu. 3. & 5. dicit quando reſidui appellatione totũ non
3 contineatur. Quibus † adde, quòd ſolutio pro reſiduo facta præſupponit prius aliquam partem ſolutam fuiſſe. Deci. & alij, in l. creditori. C. de pact. Alex. conſ. 141. vol 6. Caſtr. conſ. 71. in fi. in 2. part. Affl. ct. deciſ. 285. nu. 3. & 9. vbi Vrſil. nu. 1. qui dicit quid de
4 † verbis reliquorum, & ex reſto.

SVMMARIVM.

1 *Solutio præſumitur ex decem annorum lapſu.*
2 *Et maximè vbi etiam concurrunt ſilentium, & patientia creditoris.*
3 *Creditor diutius nõ tacuiſſe præſumitur.*

Solutio debiti ex diuturnitate temporis facta eſſe præſumitur.

CAP. XVII.

1 SOlutionis † pręſumptio ex diuturnitate temporis reſultat. Ceph. cõſil. 240. nu. 9. in fi. vol 2. Afflict. deciſ. 13. nu. 21. Menoch. de pręſumptio. in 1. par. lib. 3. pręſumpt. 135. nu. 3. 6. 7. 10. & per totum. Maſcard. de probat. concl. 1315. nu. 27. qui alios citat ſubdens hęc eò magis vera eſſe, quando mortuo debitore creditor tacuit. Rota diuerſ. in impreſſ. deciſ. 788. nu. 2. in prima parte, quę num. 12. inquit quòd ſola tarditas creditoris non eſt ſatis ad inducendam præſumptionem ſolutionis: ſubdens, quòd aliàs pręſcriptio eſſet fruſtratoria.
2 Et maxime † quando cum diuturnitate temporis concurrunt ſilentiũ, & patientia. Cum. conſil. 91. num. 4. Alex. conſil. 115. num. 4. lib. 7. Ceph. d. conſ. 240. nu. 9. latè Bertazz. conſil. ciuil. 118. num. 6. Rot. March. Gratia. 46. nu. 10. Rot. diuerſ. in impreſſ. d. de-
3 ciſ. 788. nu. 2. dum inquit. † Quod nõ pręſumitur quòd creditor tam diù tacuiſſet, ſi eidem debitum ſolutum non fuiſſet. Alia diximus ſupra c. 4. coniectura 1. num. 10.

SVMMARIVM.

1 *Solutio præſumitur ex coniunctione ſanguinis, diuturnitate temporis, & ſepius, facta calculatione.*
2 *Imo etiam hoc coniunctio ſanguinis, & diuturnitas temporis operatur.*
3 *Hoc idem operatur aliqua alia præſumptio: puta diuiſio loco ſepius facta calculationis.*
4 *Diuiſio plus operatur, quam ſi ſepius eſſet reddita ratio.*

5 Di-

Digitized by Google

5 *Diuiſio inducit præſumptionem ſolutionis, & ſolidationis.*

Coniunctio ſanguinis, diuturnitas temporis, & ſæpius facta calculatio faciunt ſolutionem præſumi.

CAP. XVIII.

1 COniunctio ſanguinis, diuturnitas temporis, & ſæpius facta calculatio, & de habitis, & datis ratio reddita faciunt præſumi ſolutionem, liberationem, quietationem, & hinc inde datorum, & receptorum remiſſionem, & condonationem. l. procula. ff. de probat. l. ſi ſeruus communis. ff. de donat. inter vir. & vx. l. 1. C. de neg. geſt. Afflict. deciſ. 13. num. 12. Alciat. de præſump. reg. 1. præſump. 32. nu. 6. qui nu. 1. dicit ex ſola ratione proximitatis donationem præſumi. Iaſ. in l. quæ dotis. num. 18. ff. ſol. matrim. Alex. conſil. 46. viſis, & accuratè in fi. lib. 1. vbi Appoſtilla in verbo ſine volum. 3. & 56. num. 6. & 14. in 4. Dec. conſil. 79. & 267. col 2. Barr. in l. cum quid. ff. ſi cert. pet. num. 11. Aret. in l. recuſari col. 2. ff. de acquir. hæred. Socin. iun. conſil. 128. num. 126. 129. & 265. lib. 1. Neuiz. conſil. 57. num. 16. Menoch. de arb. iud. lib. 2. cent. 1. caſ. 88. num. 17. Maſcard. de probat. concluſ. 554. numero 41. & 1371. à num. 101. vſque ad numerum 105. vbi de communi, & concluſ. 1318. num. 27. Iaſ. conſil. 193. lib. 2. Roman. conſil. 517. num. 15. Tiraq. de præſcript. gloſ. 4. §. 1. verſic. octauo iſtis annectendus.

2 Imo ſecundum Calca. conſ. 23. nu. 9. Menoch. d. caſ. 88. nu. 17. Maſcard. d. concluſ. 554. nu. 41. Iaſ. d. conſ. 193. lib. 2. ſufficiunt coniunctio ſanguinis, & diuturnitas temporis.

3 Addo: † Quod ſi viget, & adeſt aliqua alia præſumptio: Quod illa ſubrogatur in locum ſæpius factæ calculationis, & rationis redditæ: Puta di-
4 uiſio, † quę plus operatur, quam ſi ſæpius ratio reddita eſſet: Deci. conſil. 266. non excedit à memoria. num. 5. Gram. deciſ. 103. num. 39. circa fin. Galliaul. in rub. de verb. oblig. nu. 45. Rip. in l. ſi vnquam quæſt. 42. C. de reuoc. donat. Neuiz. d. conſil. 57. nu.
5 16. circa medium. Qui dicunt † diuiſionem etiam inducere præſumptionem ſolutionis, & ſolidationis. Alia diximus ſupra c. 4. caſ. 9.

SVMMARIVM.

1 *Soluens præſumitur ad ſui commodum, & vtilitatem ſoluere.*

2 *Soluens pro ſua obligatione, & non pro alia ſoluere cenſetur.*

3 *Soluens de ſuo ſoluere præſumitur. & num. 8.*

Niſi aliud appareat ex coniecturis. numero 9.

4 *Soluere quiſque magis pro ſe, quam pro alio cenſetur.*

5 *Soluere libenter pro alio nemo creditur.*

6 *Adminiſtrator rerum alienarum magis pro ſeipſo, quam pro alio ſoluere cenſendus eſt. & nu. 13.*

Niſi aliter appareat ex coniecturis. num. 7.

10 *Soluens pro alio cenſetur ſoluere de proprijs pecunijs, & non de alienis niſi actus cantaret ſub nomine alterius. & num. 15.*

11 *Emens ſuo, & fratris nomine, & pretium ſoluens: an cenſeatur ſoluere totum de ſuo, & partem à fratre petere poſſit, & quando hoc procedat remiſſiuè. & nu. 12.*

13 *Soluere de ſuo quiſque creditur, etiam quod alia negocia adminiſtret.*

14 *Et etiam penes ſe pecuniam habeat cum alio communem.*

15 *Fallit ubi actus geſtus cantaret ſub nomine alterius.*

Soluens præſumitur pro ſe, & ſua obligatione, & de ſuo, & ſua pecunia ſoluere.

CAP. XIX.

1 SOluens † præſumitur in dubio ad ſui commodum ſoluere, & ad ſui intuitum, contemplationem, & vtilitatem. Corn. conſ. 317. nu. 2. circa fin.
2 volu. 1. Et ſic pro ſua, † & non aliena obligatione idem Corn. conſ. 33. nu.
3 4. vol. 2. Et † de ſuo, ac de ſua propria pecunia Deci. conſ. 99. nu. 2. conſ. 79. nu. 4. & 15. & bene conſ. 174. num. 1. vol. 1.
4 In † dubio enim quis magis creditur
5 ſoluere pro ſeipſo, q̃ pro alio: † qa pro alio homines malè libẽter ſoluũt, & vix pro ſeipſis Bal. in l potuit quæſtio. 10. C. de iure delib. Afin. qui dicit communẽ in ſua prax. §. nec quis puret. num. 136. Magon. deciſ. Flor.
6 148. num. 8. etiam † quod fuiſſet rerũ
7 alienarum adminiſtrator: modo aliud ex coniecturis non appareat. Aym. conſ. 129. num. 2. Natt. conſ. 358. nu. 2. vol. 2. Rot. Ianu. deci. 10. nu. 7. 127. nu. 7. & 154. num. 9.
8 † Plus non tantum in dubio quis cenſetur ſoluere pro ſe, & ſua obligatione, vt dictum eſt, verum etiam de proprijs pecunijs, & de ſuo proprio,
9 † niſi aliud probaretur, vel coniecturæ ſuadeant. l. & magis. ff. de ſolutio. Bartol. Bald. & alij in l. 2. C. pro ſoc. & in l. pen. C. ſi quis alter. vel ſibi. Barr. in l. ſi patronus. C. com. vtriuſque iud. Rom. ſing. 440. Corn. conſ. 327. lib. 1. Ioan. de Amic. conſ. 16. num. 9. Nat. conſ. 94. nu. 10. col. fi. & conſ. 100. col. vltima nu. 15 par. 1. Aym. conſ. 129.
10 nu. 2. & 191. nu. 8. vbi † reprobat Ro. volentem extraneum ſoluentẽ pro ipſo extraneo præſumi, vt ſoluat de pro-
11 prijs ipſius extranei pecunijs. † Imo emens ſuo, & fratris nomine ſi ſoluat precium creditur ſoluere de eius propria pecunia, & à fratre partem pecuniæ petere poteſt Dec. conſ. 348. de duobus nu. 4. & 15. ſignanter Ceph. conſ. 740. num. 31. & cum ſeq. vol. 5.
12 qui † hoc dictũ multis modis limitat. benè Surd. de alim. quæſt. 8. nu. 51. tit. 6 dum vult, quod quilibet
13 præſumitur de proprio ſoluere: etiam
14 quod aliena negotia adminiſtret, & etiam quod penes ſe habeat pecuniam cum alio communem. Et nouiſſimè ad iſta videatur Cardin. Tuſc. practic. concl. par. 7. concl. 337. per totum.
15 Lim. † præmiſſa. Quando actus eſſet factus, & cantaret ſub nomine extranei: quia tunc ſolutio cenſetur facta de pecunia extranei. l. ſuper hypothecis. C. de pign. Rom. conſ. 3. viſo themate. Natt. conſ. 358. num. 2. Cut. Iun. in l. 1. num. 11. C. de furt. licet id non placeat Aymoni. d. conſ. 129. nu. 4. in fin.

SVMMARIVM.

1 *Solutio uoluntaria non ligat ſoluentem ad iterum de cætero ſoluendum.*

2 *Maximè uerò ubi eſſet unica tantum ſolutio.*

3 *Nec etiam præiudicat ſucceſſoribus.*

4 *Cautela ad hoc ut ſoluens uoluntariè ſibi non præiudicet ad ſoluendum in futurum.*

5 *Solutio uoluntaria quando dicatur.*

De

Digitized by Google

De ſolutione voluntaria, & quod ſoluentem ad ſoluendum in futurum non liget.

CAP. XX.

1 SOlutio † voluntaria ſoluentem ad ſoluendum de cætero non obligat: nec eſt trahenda ad neceſſitatem, & in conſequentiam: in tãtum, quod talis voluntariè ſoluens non tenetur iterato ſoluere.l. voluntariè.C. de excuſ.tut.l.2.C.de his,qui ſpont.mune. ſubie. Auth.pręsbyteri. C. de epiſ.& cler.l.creditor.C.de vſur.l.fin. C. ne vx.pro marit.glo.Cy. & alij in l.non dubium.C.de teſta.Bart.in l.fin. in §. fin.C. de decur. Deci. conſ.72.col.fi. verſ.ſecundo dato.Goz.d.cõſ. 23.nu. 1.in fi.Pariſ.conſ.21.nu 49.& conſil. 31.nu.35.vol.4.& conſ.52.nu.15.volum.1.Ceph.plenè conſ.154.nu. 20. vol.2.& conſ.631.nu.42.vol.5. Balb. de pręſcrip.in 4.part.5 part.principa-
2 lis.q.5.num.2. † Et maximè,quando
eſt vnica,idem Pariſ.conſ.79.nu.13.
3 vol. 3. † Et adeò voluntaria ſolutio
non obligat in futurum ſoluentem, vt etiam non præiudicet ſucceſſoribus ſoluentis.c.de cætero.& c.veniẽs de tranſact.Pariſ.d.conſ.31.nu.35.& 36.vol.4.

4 † Cautela tamen eſt ad hoc, vt volũtariè ſoluẽs ſibi in futurum non pręiudicet, quod ſoluat cum proteſtatione l.1.ub. Bartol.& alij, C.de his, qui ſpont.mun.ſubi. Alex.conſ.101.uiſis nu.10.uol.1.

5 Dicitur autem uoluntaria ſolutio, quando quis ſpontè, & ultro nullo iure,lege,cauſa,ac ratione cogentibus ſe offert promptum ad ſoluendum, & cum effectu ſoluit.Pariſ.d.conſ.21. nu.49. uol.4.

SVMMARIVM.

1 *Solutio neceſſaria dicitur, quando iudiciaria authoritate, & iudicis decreto facta eſt.*

2 *Soluens iuſſu ſuperioris dicitur coactè ſoluere.*

3 *Soluens ſuperioris mandato non conſtituit aduerſarium in quaſi poſſeſſione exigendi.*

4 *Solutio neceſſaria non obligat ad ſoluendum in futurum: nec de cætero ſoluenti præiudicat.*

5 *Solutio onerum coactè facta non tollit immunitatem.*

6 *Solutio, quæ fit timore mandati, & cẽſurarum non præiudicat, nec conſtituit quem in quaſi poſſeſſione.*

7 *Solutio facta per carceratum uti meticuloſa non ſubſiſtit.*

8 *Soluens coactè ſolutum repetere poteſt.*

9 *Solutio penſionis, quæ fit per clauſulam ſine retardatione non conſtituit penſionarium in quaſi poſſeſſione exigendi.*

10 *Solutio neceſſaria pleniſſimam inducit liberationem.*

11 *Imo periculum ſpectat ad creditorem.*

12 *Et quomodo hoc intelligatur remiſſiuè.*

13 *Solutio neceſſaria, quando liberet ſoluentem, & quæ requirantur.*

14 *Solutio neceſſaria non liberat ſoluentem, niſi ſit facta cum reſiſtentia, quæ habeat cauſam, & iudice mandante.*

15 *Soluens ex mandato iudicis ſine cauſæ cognitione, an repetat ſolutum.*

16 *Debitor creditoris expulſi de ciuitate ſoluere coactus reipublicæ liberatur. Secus ſi à priuato cogeretur. nu.19.*

17 *Soluens coactus à tiranno odio creditoris liberatur.*

18 *Debitor, quando dicatur coactè ſoluere odio creditoris.*

Digitized by Google

19 *Soluens in odium creditoris à priuato coactus non liberatur: ſecus ſi à republica, vel tiranno.*

20 *Debitor praecepto ſuperioris ſoluere impeditus, an liberationem conſequatur.*

De ſolutione neceſſaria, & Prætore Authore facta.

CAP. XXI.

1 SOlutio ex cauſa † neceſſaria facta dicitur, quando iudiciaria authoritate, & iudicis decreto fit. Afflict. deciſ.191.nu.2. Ruin.conſil.147.nu. 4.& 16.volum.1. dum dicit quòd ſolutio facta præcepto iudicis, & ſuperioris dicitur coactè, & ex cauſa neceſſaria facta modo debitor contradicat, & ſoluere recuſet vt per Rot. Ian.
2 Mercat. deciſ.103.nu.9. Nam † coactè ſoluere dicitur, qui iuſſu ſuperioris ſoluit Bartol. in tract. de Tiberi. num.25.Bald.conſil.128.num.2.vol. 2.Alberig.de ſtat.quæſtio.86.num.1. 5.& 10.lib.1. Deci.conſil.25.num.2.
3 dum firmant quod † qui paret mandato ſuperioris non animo obediendi: ſed timore hoc facit, aduerſarium in quaſi poſſeſſione iuris exigendi nō conſtituit. Et ratio eſt: quia quæ fiunt contra, & præter voluntatem facientis, non imputantur facienti. cap.1.2. & 3.32.q.5.

4 Iſta † ſolutio neceſſaria, & violenta non obligat in futurum ſoluentem ad ſoluendum, & ſoluenti in poſterū non præiudicat. l. cura circa principium verſic. nec ſi per viam. ff. de mun. & hon. Roman. conſil.252.nu. 5. Ceph. conſil. 154. num. 19. vol.2. qui alios citat.

5 Hinc eſt. Quod ſolutio onerū coactè facta non tollit immunitatem d. l. cura.ff.de mun.& hono. Rom.d.conſ. 252.num.5. Rol.conſ.45 num.73. in princ.& conſ.60.nu.12.in 2.

6 Hinc etiam fit.† Quod ſolutio quę fit metu mandati, & cenſurarum non præiudicat, nec conſtituit quem in quaſi poſſeſſione Caputaq.deciſ.33 r. nu.4.in 2.par. Put.deciſ.281.num.5. lib. 2. Rot. diuerſ. in impreſſ. deciſ. 196.in 3. par.

7 Ex hoc itidem reſultat.† Quod ſolutio facta per carceratum, vti meticuloſa, coacta, & violenta non ſubſiſtit. Rol.conſ.2. nu.51. vol.1. & conſ.57.
8 nu.42. vol. 2.† ſoluenti enim coactè, & metu repetitio conceditur. Bald.& alij in l. 2. C. qui met. cauſa. Crott. conſ.392. nu.14. vol.3.

9 Hinc pariter fit. Quod † ſolutio penſionis propter clauſulam ſine retardatione: penſionarium in quaſi poſſeſſione exigendi non conſtituit Put. d.deciſ.281. nu.1.

10 Et † nihilominus talis ſolutio neceſſaria facta de ordine commiſſione iuſſu, mandato, precepto, & authoritate iudicis pleniſſimam liberationē inducit. l.ait prætor. in §.permittitur. ff. de min. §. nunc admonendi. Inſt. quibus ali.licet, vel non Iaſ.conſil.26. num.1.cum ſeqq.& per totum.vol.3. dum tenet, quòd debitor per ſuperio-
11 rē ſoluere coactus liberetur, † & periculum ſit creditoris, quod intellige
12 vt per † eum ibidem nu. 2. 12.& 13. His adde Ceph. conſil.713. num 29. volu.4. Ruin.conſil.171.num.3. volum.4 benè Rot. Ian. Mercat. deciſ. 33.num.6.

Vnum in propoſito aduertendum
13 eſt. Quòd † ſolutio coacta ad hoc vt liberet ſoluentem duo requirun-
14 tur: † & quod ſit facta cum reſiſtētia: & quòd reſiſtentia habeat cauſam. Vt

etiam

etiam quòd ſit facta ſuperiore mandante Caſtr. conſ.13.nu.65. & 69. in 3. Ruin.conſ.147.nu.16. vol.2.

15 † Sed an tali ſoluenti in vim præcepti iudicis emanati abſq; cauſæ cognitione concedatur repetitio? Glo.in l.fin.in verbo ſimplici. ff.de eo, quòd met. cauſa determinat quòd non: & maxime quando vnà cum præcepto concurrit res iudicata Pariſ.conſ.108. num.36.& 38.vol.4.

16 Sed † quid in debitore expulſo de ciuitate coacto iniuſtè odio creditoris ſoluere reipublicę an liberetur? Ruin. conſ.85.num.8.volum.1. tenet quòd ſic.

17 Idem † eſt in debitore alterius coacto à Tiranno in iniuria creditoris ſoluere: nam, & ipſe ſic exactus liberatur.Ruin.conſil.171.num.1.vol.4.

18 qui num.2.declarat: Quando † debitor dicatur exactus in iniuriam creditoris. Qui ibidem num.7.determinat

19 † hæc non procedere in debitore inuito exacto à priuato: qui ſoluendo non liberatur.

20 Iterum. Quid † ſi debitor præcepto ſuperioris ſoluere creditori impeditus fuerit: An ex iuſto errore excuſetur, ita, & taliter, quod veniat liberatus? Ruin.conſ.116.num.10.cum ſeqq. volum.5. videtur determinare quòd ſic.

Multa alia quæ conferunt ad materiam præſentis cap. poſuimus ſupra c.5.caſ.9.

SVMMARIVM.

1 *Solutum per errorem repeti poteſt.*
2 *Secus ſi ſcienter, & conſulto ſoluatur.*
3 *Cuius per errorem dati repetitio eſt, eiuſdem conſulto dati donatio eſt.*
4 *Nemo ſine conſenſu obligatur.*
5 *Errans non conſentit.*
Tract. de ſolut. oblat. & retent.
6 *Indebiti ſolutio ad hoc ut inducat donationem ambarum partium conſenſus requiritur ita quòd ut indebitum ſoluatur, & recipiatur.*
7 *Soluens præſumitur potius ſoluere ignoranter, quam ſcienter.*
8 *Solutio præſumitur magis facta ignoranter, quam ſcienter, quando id quod ſolutum fuit probatur indebitum.*
9 *Error magis pręſumitur, quam donatio.*
10 *Indebitè ſolutum repeti poteſt condictione indebiti.*
11 *Item ſolutum ob cauſam, cauſa non ſequuta repetitur ut indebitum.*
12 *Solutum per errorem repetitur, & quòd cum iuramento ſolutum fuerit, & cũ iuramento renunciatum exceptioni non numeratæ pecuniæ.*
13 *Idem ſiue ſit ſolutum errore iuris, ſiue facti.*
14 *Solutum indebitè ex cauſa tranſactionis non poteſt repeti.*
15 *Idem vbi ſoluitur authoritate rei iudicatæ.*
16 *Et quomodo hoc procedat.*
17 *Solutum indebitè authoritate iudicis per ſententiam non repetitur, etiam ſi ſententia lata ſit iuris ordine non ſeruato.*
18 *Soluens pro alio indebitum etiam ſcienter repetere poteſt.*
19 *Indebitum fictè ſolutum non repetitur: ſecus ſi interuenit vera ſolutio.*
20 *Indebitè ſolutum non poteſt repeti fauore piæ cauſæ.*
21 *Soluens indebitè non repetit niſi ſolutionem, & ignorantiam probet.*
22 *Ignorantia præſumitur in eo, qui pro alio ſoluit.*
23 *Soluens partem indebiti ad reſiduum ſoluendum cogi non poteſt.*
24 *Soluens legatum in teſtamento minus ſolemni, in cęteris ſibi non pręiudicat.*

De ſolutione indebiti: Et quando eius
repetitio detur.

C A P. X X I I.

1 SOlutum † per errorem, & igno-
ranter: vti indebitè ſolutum repe-
2 titur: ſecus ſi † ſcienter, & conſultò
ſoluatur: Cum enim donatum cēſca-
3 tur nō repetitur. † Nam cuius per er-
rorem dati repetitio eſt, eiuſdem con-
ſulto dati donatio eſt.l.cuius per erro-
rem.ff.de reg.iur. l. 1. vbi not. omnes.
ff.de cond. indeb. Socin.iun.conſ.27.
nu.22. vol. 4. Certum eſt enim quod
4 ſine † cōſenſu nemo obligatur l. obli-
5 gamur. ff. de act. & ob. Et † quod er-
rantis nullus eſt conſenſus. l.ſi per er-
rorem.ff.de iuriſdict.omn.iud. Et iſta
abſque difficultate procedunt, quan-
do ſolutum vt indebitum, & dona-
tum recipitur. Viui. deciſ.218. nu.3.
6 & infra parte ſecunda. Nam ad † hoc
vt per indebitè ſolutum inducatur
donatio requiritur ambarum partiū
ſcientia, & conſenſus, quod vt inde-
bitum ſoluatur, & recipiatur Ruin.
conſil. 15. nu. 11. vol. 1.
7 Et aduertatur. † Quod in dubio
ſoluens præſumitur ſoluere potius i-
8 gnoranter, quam ſcienter. † Nam ſo-
lutio ſemper præſumitur facta per
ignorantiam, quando id quod ſolu-
tum fuit probatur indebitum gloſ. in
l. cum de indebito in verbo ignoran-
te.ff.de probat. Cuman. in l.non fate-
tur. ff. de confeſſ. Corn. conſil. 203.
9 nu. 11. vol. 3. vbi † vult quòd potius
præſumatur error iuſtus, quam dona-
tio. Surd.conſil.80.num.24.& con-
10 ſil.246.num.9.† Et huiuſmodi inde-
bitè per errorem ſolutum reuocatur,
& repetitur condictione indebiti. Vt
11 pari † ratione repetitur ſolutum ob
cauſam cauſa non ſequuta. Solutum
enim ob cauſam, quando cauſa non
eſt ſequuta, vt indebitum repetitur,
vel vti promiſſum, & non ſolutum
retineri poteſt toto titulo. ff. de cond.
cauſ. dat. cauſa non ſequuta. Corn.
conſil.318.nu.1.& 5.vol.3.Deci.conſ.
547 num.5.
12 Ampliatur, † vt adeò ſolutum per
errorem, vti indebitum ſolutum re-
petatur, quod etiam procedit ſi quis
ſoluerit medio iuramento, & renun-
ciauerit exceptioni non numeratæ pe-
cuniæ, & promiſerit non contraue-
nire: nam adhuc, & huic ſoluenti ſuc-
curritur per beneficium repetitionis.
Corn.conſ.293.nu.4.vol.4.
13 Ampl.ſecundo, † vt ſolutum ignō-
ranter repetatur, vt indebitum: ſi-
ue ſit ſolutum errore iuris: ſiue erro-
re facti. Corn. conſil. 104. num. 7.
& 8. vol.4.
14 Lim.primo, † quando ſoluitur in-
debitè ex cauſa tranſactionis, & talis
ſolutio fit ignoranter, & per errorem:
quia tunc repetitioni locus non eſt.
l.in ſumma. in §.1. ff. de cond.indeb.
l.1. C. dicto titulo. Deci. conſil. 350.
num.7.& 351.num.2.Ruin.conſ.71.
num.5. volum.4. Socin.iun.conſ.60.
num.22.vol.3.
15 Lim. ſecundo, quando † indebitè
ſoluitur authoritate rei iudicatę, quia
licet ignoranter, & per errorem vti
indebitum ſoluatur, tamen non repe-
titur.l. ſi fideiuſſor. in §. in omnibus.
ff ad Maced. l. 1. C. de condit. indeb.
l.Iulianus. ff.dicto titulo. Pariſ.conſ.
108.num.36.& 38.in quarto, vbi fir-
mant. Solutum rei iudicatæ prætextu
non repeti.
16 Aduerte tamen, † quod licet quis
authoritate ſententiæ indebitum ſol-
uens repetat ratione obligationis iam
factæ

Digitized by Google

facta ab eo, qui indebitum recipit, & hoc ſi coactus ſoluit: tamen ſecus eſt, ſi quis ſimpliciter indebitum authoritate ſententiæ ſolueret: nam tali caſu illud poſtea repetere nõ poteſt. l. 1.
17 ff. de cond. indeb. † Vt pariter non repetit quis, quando authoritate iudicis puta per ſententiam debitum coactè ſoluit: Etiam quod talis ſentẽtia fuerit lata iuris ordine non ſeruato. l. ſi in fi. ff. de eo, quod met. cauſa. Rom. ſing. 511. Iaſ. in l. iubere. nu. 6. ff. de iuriſd. om. iud. Curt. iun. in l. ſi pacto. col. 2. C. de pact.

18 Lim. tertio, † & intellige, quando quis pro ſe ſolueret: ſecus ſi pro alio: cui etiam ſcienti datur repetitio Bart. in l. 1. §. hęc verba. ff ne vis fiat. Alex. Iaſ. & alij in l. 1 ff. de cond. indeb. Viui. d. deciſ. 118. num. 4. dum inquit hoc verum, quando ſolutio per alium facta liberaret debitorem: aliàs ſecus.

19 Lim. quarto, † in ſolutione ficta: nã ad hoc, vt repetitio detur requiritur ſolutio vera. Bart. & alij in l. duobus in §. à fideiuſſore. ff. de iure fiſci. Viui. d. deciſ. 118. nu. 4.

20 Lim. quinto, † in ſoluto per errorẽ intuitu piæ cauſæ: cuius repetitio non datur. § fi. inſti. de oblig. quæ ex quaſ. contract. naſ. l. cum ſis. in §. mulier. ff. de cond. indeb. Surd. de alim. tit. 6. q. 6. nu. 8.

21 Et vnum nota in propoſito. † Quod ſoluens indebitum, adhoc vt repetere, & obtinere poſſit: duo requiruntur, videlicet, quod probet ſolutionẽ, & ignorantiam l. cum de indebito. ff. de prob. Rim. iun. conſil. 262. nũ. 39. vol. 3. Viui. d. deciſ. 218. num. 5. & 6.
22 qui dicit † in ſoluente pro alio ignorantiam præſumi. Rot. Ian. Mercat. deciſ. 3. num. 2. quæ vult. Quod repetens, vt indebitè ſolutum onere probandi indebitum aſtringitur.
23 Etiam † aduertatur, quod ſoluens partem indebiti ad ſoluendum reſiduum aſtringi non poteſt. d. l. cum de indebito. in verſic. ſed ſi pro parte. ff.
24 de prob. Et ideo † ſoluens legatum ex teſtamento minus ſolemni in alijs ſibi non præiudicat. glo. in l. non dubium. C. de teſtament. Natt. conſil. 446. nu. 19 Curt. iun. conſil. 166. nu. 12. Vaſq. de ſucc. creat. §. 2. lib 1. verſic. quoad ſeptimum articulum.

SVMMARIVM.

1 *Solutionem allegans per uiam exceptionis non dicitur fateri debitum.*
2 *Ex ſolutione alteri facta non deſumitur concludenter debitum adfuiſſe.*
3 *Præſcriptionem debiti allegans non dicitur debitum agnoſcere.*

Solutionem allegans, opponens, & excipiens debitum non fatetur.

CAP. XXIII.

1 QVi ſolutionem † allegat, opponit, & per viam exceptionis deducit: ipſum debitum non fateri iure ſancitum eſt. l. ſi cum dos. vbi Bart. ff. rerum amot. Bart. Bald. & Salyc in l. ſi quidem. C. de tranſact. Nat. conſ. 134. num. 1. vol. 1. Lanfranc. deciſ. 243. Magon. deciſ. Florent. 81.
2 † Nam ex ſolutione per Seium Titio facta non per hoc arguitur, quod Titiò debitor ſit. Natt. conſ. 358. nu. 13.
3 in ſecundo. Idem † eſt in excipiente de pręſcriptione: nam & per hoc talis excipiens ſe debitorem non fatetur. Natt. d. conſil. 134. nu. 1. vol. 1. ret gimus infrà cap. 76.

SVMMARIVM.

1 *Soluens partem debiti an, & quando fateatur ſe debitorem, & ad reſiduum aſtringi poſſit.*
2 *Soluens partem debiti in dubio præſumitur velle debitum agnoſcere. nu. 2.*
3 *Quod intellige, niſi doceat de errore.*
4 *Minor dicitur contractum confirmare vbi ſoluit, vel ſolutionem recipit.*
5 *Idem ſi annuos fructus, & redditus percipiat.*

Soluens agnoſcit debitum, illudque fatetur.

CAP. XXIV.

1 SOluẽs † partem debiti, cum agnoſcat bonam fidem, fatetur ſe debitorem, & poteſt aſtringi ad ſolutionẽ reſidui. §. non autem in Auth. de hæred. & Falcid. l. ſed & ſi Iulianus in §. fi. ff. ad Maced. l. ſi fideicommiſſo. in §. fi. vbi glo. ff. de iud. l. cum fidem. C. de non num. pec. vbi Bald. & Salyc. l. fin. C. ne vx. pro marit. Auth. ſed cum teſtator. in §. 1. C. ad l. Falcid. Natt. conſ. 573. nu. 38. in 3. par. Socin. iun. conſ. 106. nu. 28. & 29. vol. 3. Magon. deciſ. Floren. 143. nu. 1.

Tu verò pro plena reſolutione huius concluſionis diſtinguendo dicas. Quod aut quis ſoluendo voluit cautionis, & obligationis agnoſcere bonam fidem: eò quia hoc expreſsè dixit, & tunc ſibi præiudicat in ſolutis, & in ſoluendis. d. Auth. ſed cum teſtator. in §. 1. Aut certum eſt, quod nõ agnouit, vt quia hoc expreſſit, & tunc in nihilo ſibi præiudicat. l. 2. ff. de cond. indeb.

2 Aut eſt dubium, † & tunc præſumitur, quod agnoſcere voluerit, & ſibi præiudicare in omnibus. d. l. cum fidem. C. de nõ num. pec. l. 2. C. quod met. cauſa, niſi probetur error. ita Natt. conſ. 77. num 7. in 1. part. Licet in hoc vltimo Salyc. in l. cum de indebito. in §. 1. ff. de prob. teneat ſanctius eſſe dicere, quod in dubio fides cautionis non dicatur agnita: ſed ſub prætextu fidei cautionis ſolutionem

3 factam fuiſſe. † Cæterum hoc intellige eſſe verum, vt ſoluens in dubio ſibi præiudicet, & debitum agnouiſſe dicatur: donec non probat ſe erraſſe. Natt. d. conſ. 77. num. 7. in fi. vol. 1. Et ad præmiſſa videantur Menoch. de recup. poſſ. remed. 15. num. 119. vbi

4 vult † minorem contractum confirmare, ratumque habere ſi ſoluat, aut

5 ſolutionem recipiat. & nu. 120. † extendit hoc idem eſſe ſi annuos fructus, & redditus percipiat. Alia diximus ſupra cap. 15.

SVMMARIVM.

1 *Solutio poteſt fieri per alium etiam ſine mandato, & num. 5.*
2 *Soluere quilibet bonus eſſe cenſetur.*
3 *Solutio per quem fiat nihil refert.*
4 *Soluere, vel quod alter pro eo ſoluat parificantur.*
6 *Creditor compelli poteſt ſolutionem recipere à quocunque.*
7 *Soluere pro alio quilibet poteſt etiam debitore inuito, vt etiam creditore nolente.*
8 *Soluens pro alio ſine mandato habet cõtra eum actionem negociorum geſtorum, & num. 18.*
9 *Soluens pro alio dicitur eius negocia utiliter gerere.*
10 *Soluens pro alio ſine mandato poteſt ſolutum repetere contraria actione negociorum geſtorum.*
11 *Solutio quomodo, & à quo fiat non refert ad effectum conſeruandi ius reale,*

Digitized by Google

le, & non incurrendi caducitatem, & euitandam pænam.

12 *Dominus directus an cogatur ſolutionem recipere ab alio, & 15.*

13 *Soluere ſibi ipſi nemo poteſt, niſi de ſtylo mercatorio.*

14 *Solutio pro redimendo fundo vendito cũ pacto de retrouendendo: non poteſt fieri pro alio: ſed tantum ab ipſomet venditore.*

15 *Idem in debito qualificato.*

16 *Eodem modo, quando creditoris non intereſt ab eo non recipere.*

17 *Vt etiam quando ſolutio non fieret uero creditori, nec eius procuratori.*

18 *Soluens pro alio ſine mandato non poteſt repetere, niſi doceat rem utilem pro debitore feciſſe.*

19 *Soluens pro alio inuito, & à primo contradicente non poteſt poſtea ſolutum repetere ab eo: ubi de ratione.*

Solutio poteſt fieri à quocunque.

CAP. XXV.

1 SOlutio,† & adimpletio eius ad qđ quis tenetur poteſt fieri per alium
2 etiam ſine mandato: † Nam vnuſquiſque ad ſoluẽdum bonus eſt. l. ſolutionem, ff. de ſolut. l. ſoluendo. ff. de neg. geſt. §. 1. verſ. nec intereſt. inſt. quibus mod ſol. oblig. l. tale pactũ. in §. poſt diuiſionem in fi. vbi Fulg. & Caſt. ff. ſi
3 cert. per. † Solutio enim per quem fiat non refert. Corn. conſ. 113. nu. 17. vol. 1. & conſ. 130. nu. 14. vol. 3. Dec. conſ. 449. nu. 10. Caballin. milleloq. 228.
4 nu. 5. in 1. par. † Non enim attenditur, quod quis ſoluerit, vel alius pro eo. c. qui per alium. de reg. iur. in 6. l. 1. §. deieciſſe. ff. de vi, & vi arm. Dec. in l. is damnum. ff. de reg. iur. Surd. dec. 118.
5 nu. 2. & 113. nu. 2. qui † dicit ſolutionem à tertio fieri poſſe: & per eã tolli omnem obligationem idem Surd. deciſ. 174. nu. 27. dum vult quod cre-
6 ditor poteſt à quocunque † compelli ad ſolutionem recipiendam ſoluente nomine debitoris: quia inquit, ſua nõ intereſt, & nihil ſibi deperit, vt ab
7 vno, vel ab altero ſibi ſatisfiat. † Nam ſoluere quilibet poteſt pro debitore etiam inuito, & eum quoque inuito creditore liberare. §. 1. inſtit. quibus mod. toll. obli. Roland. conſ. 14. num. 30. vol. 1.
8 Et † tali caſu huiuſmodi ſolutio ab altero, & tertio facta parit actionem negociorum geſtorum contra debitorem liberatum etiam ſine eius mandato. Corn. conſ. 79. nu. 1. volum. 1. &
9 conſ. 79. nu. 16. vol. 2. † Nam ſoluendo ſi quis liberat debitorem, gerit negocium vtile pro eo. l. ſoluendo. ff. de
10 neg. geſt. † Et ideo contraria negociorum geſtorum actione ſolutum repetere poteſt. §. igitur. inſti. de oblig. quę ex quaſ contr. naſc. benè Card. Tuſc. par. 7. prat. concl. concl. 352.

Quod vel maxime videtur procedere in ſolutione cenſus, & canonis: Nam ad effectum conſeruãdi ius reale, emphyteoticum, & non incurren-
11 di caducitatem, † aut pęnam non refert quomodo ſoluatur aut à quo, & cuius nomine dummodo ſolutum ſit, & dominus directus dictæ ſolutioni non contradixerit Rom. conſil. 103. num. 1. & 2. & 491. 4. Dec. conſil. 650. nu. 16. & diſtinguendo reſoluit hunc art. Caball. dict. milleloq. 228. vbi ad partes diſputat.
12 Contrarium † tamen tenet Surd. d. deciſ. 174. num. 32. qui vult, quòd ſolutionem non cogitur recipere directus dominus ab alio, quam ab emphyteota. Caball. dict. milleloq. 228. & dicemus infra de emphyteota

ſol-

ſoluente. cap. 33. verſicul. 2. quòd ſolutio.

13 Limit. primo † in ſoluente ſibi ipſi: Nam ſibi ipſi nemo ſoluere poteſt niſi de ſtylo mercatorio: Rota Ianu. Mercat. deciſ. 32. num. 4.

Etiam multis alijs modis præſens
14 concluſio limitatur. † Primo in ſolutione facta pro redemptione fundi à pacto de retrouendendo, quæ non poteſt fieri niſi ab ipſo venditore met,
15 & non à tertio. † ſecundo in debito qualificato, vt eſt debitum, & ſolutio quæ fit cenſuario, & emphyteutæ, vt
16 etiam ſupra diximus. † tertio quando fit ſolutio cum creditoris incommodo, & præiudicio, & ſic quando creditor habet iuſtum intereſſe non reci-
17 piendi. † quarto quando ſolutio fieret non domino, nec procuratori ità Caball. d. milleloq. 228. nu. 6. cum ſeqq. in 1. part.

18 Aduertendum tamen eſt. † Quod ſoluens ſine mandato ad hoc vt à debitore recuperare ſolutum poſſit, requiritur, quòd rem vtilem pro debitore fecerit, & ſic quòd doceat pecuniam in vtilitatem creditoris verſam fuiſſe, & pro debitore vtile negotium geſſiſſe, alias non repetit. Surd. de alimen. tit. 8. priuileg. 34. num. 11.

19 Inſuper nota. † Quod qui pro altero ſoluit, eo inuito non poteſt poſtea ſolutum repetere l. fin. C. de neg. geſt. l. ſi pro te. ff. mand. l. ſi ex duobus. ff. de neg. geſt. gloſ. & Bart. in l. ſi Stichum. in §. fin. ff. de nouat. Rom. ſing. 124. tu habes. Cagn. in l. inuito. num. 4. ff. de reg. iur. Quod intellige quando ante ſolutionem ſoluens fuerit à debitore vetitus ne ſolueret, & nihilominus hac prohibitione non obſtante ſoluere voluit: nam tali caſu tertium ſoluentem cadere à cōmodo repetitionis dicit Bart. in d. l. ſi Stichum. in §. fin. ibi, vt puta prohibeo. Addentes ad Bart. in l. in rem in §. Tignū. ff. de rei vend. vbi eā huius dicti rationem aſſignant: quia per prohibitionem, & contradictionem, reſiſtentiamq; debitoris tertius ſoluens venit conſtitutus in mala fide, & ideo à commodo repetitionis cadit. Et ſic declara præmiſſa de inuito ante factam ſolutionem non de inuito poſt factam ſolutionem: qui verè ignorans dicitur: aliàs nunquam daretur caſus cōcluſionis ſupra firmatę.

SVMMARIVM.

1 *Solutio qua moneta fieri debeat, vel aurea, vel argentea, vel ænea?*
2 *Soluere an poſſit valorem, & æſtimationem qui tenetur ſoluere ducatos aureos, & num. 4.*
3 *Heres an legatum de florenis aureis poſſit etiam ſoluere in alia moneta puta argentea.*
4 *Solutio debet fieri de pecunia conuenta, & conuentio attendi debet.*
5 *Pactum, & conuentio quamuis dura ſeruanda ſunt.*
6 *Creditor an teneatur recipere ſolutionem in pecunia minuta.*
7 *Solutionem recipere cogitur creditor in pecunia minuta, vbi nihil ſua intereſt.*
8 *Secus, vbi aliquod damnum pateretur.*
9 *Pecunia minuta approbata à Principe recuſari non poteſt, alias recuſans poteſt extra ordinem puniri.*
10 *Niſi certa, & particularis moneta ſit promiſſa.*

Solutio in qua moneta fieri debeat.

CAP. XXVI.

SOlutio an fieri debeat in auro, vel in moneta argentea, vel ænea?

Et

1 † Et dicas. † Quod ſi quis ex cōtractu
2 ſoluere tenetur ad ducatos auri largos ſoluendo in moneta, vel in alia ſpecie eorum æſtimationem, & valorem liberatur, & adimplet Corn.conſ.10. num. 17. volum.2. Berret.conſil.58. Put.deciſ.149. nu.2. & 10. in 2.part. benè Ceph.conſ.755.nu.1.cum ſeqq. vol.5. vbi firmat, quod obligatus ad ſoluenda 4. mille auri in auro poſſit ſoluere in alia moneta. Socin.ſen.con-
3 ſil.6.nu.1.vol.1. Dum vult, † quòd legatum per teſtatorē de florenis aureis hæres poſſit ſoluere in moneta.

Intellige tamen, & declara prædicta dummodo ſolutio fiat de pecunia currenti, & vſuali, quod quomodo intelligatur ponit Socin iun. conſ.145. num.96. vol.1. Brug.deciſ. fiuiz.16. num.40. & dicemus inf. proxim. in ſequenti.cap.

4 Contrarium. † Quod imò ſolutio debeat fieri de pecunia conuenta, deſignata, ſtabilita, & firmata inter partes, & quòd in hoc conuentio attendi debeat, & potiſſimum ſpectetur tenēt Bald. conſ.213. in fin. lib.5. Boer.deciſ.327. num. 10. Menoch. conſil.49. lib.1.& 258.nu.1.lib.3.Rot.Ian. exe-
5 cuti. Cartar. deciſ. 134.nu.1. † Et hoc ex pacto, & conuentione, quæ quantumcunque dura ſeruanda eſt. l.1.§.ſi conueniat. ff.depoſit.

6 Et ideo dubitatur. † An ſi debitor offert debitum in pecunia minuta, puta in denarijs, quadrantibus, ſolidis, vel ſimilibus creditor teneatur recipere? Et pro affirmatiua, quod creditor recipere cogatur videtur text. in l. Paulus in 1. reſponſo à contrario ſenſu.ff.de ſolutio. vbi vult textus, quod
7 creditor † cogi non poſſit recipere nūmos in alia forma: ſi ex ea re aliquod
8 damnum paſſurus ſit: † Ergo à contrario ſenſu ſi non eſt paſſurus damnū cogitur recipere. L.vnica. C.de collat. æris lib.11. Et in propoſito non videtur inferri aliquod damnum, quando vna pecunia tantum valet, quantum alia: & ſic quando pecunia minuta valet, quantum magna. Caballi. mille-
9 loq.636. qui numero 2.dicit. † Quod quādo pecunia minuta ſicut aurea eſt approbata à Principe nō poteſt recuſari, aliàs recuſans puniri extra ordi-
10 nem poteſt: † qui ſubdit ſecus eſſe, quando certa particularis moneta eſt promiſſa, & ſic quādo in ſpecie eſt dictum, & expreſsè conuentum, ac firmatum talem pecuniam reſtituere: quia tali caſu in ſpecie deſignata reſtituenda eſt, vt ſupra diximus.

SVMMARIVM.

1 *Solutio an ſit facienda de moneta currenti tempore ſolutionis vel potius decurrenti tempore contractus.*

2 *Solutio debet fieri de moneta currenti de tempore ſolutionis, & num 6.*

3 *Quid ſi moneta currens tempore contractus ſit deinde tempore ſolutionis deteriorata. num.7.*

4 *Solutio debet fieri de ſcutis, qui tunc fiunt, & cuduntur, & non habita ratione antiquorum.*

5 *Valor monetæ ſi diminutus ſit, debet attendi valor de tempore ipſius promiſſionis, & contractus, & nume. 15. cum ſeq.*

6 *Solutio debet fieri in ea moneta, quæ tēpore contractus erat in vſu ſecundum communem.*

Dummodo tempore ſolutionis non ſit deteriorata, & diminuta.

7 *Solutio debet fieri ſecundum æſtimationem, & valorem monetæ currentem de tempore contractus.*

8 *In ſolutione debet attendi tempus, quo diſpen-*

Digitized by Google

diſpenſatio applicatur actui, maxime quoad valorem.

9 *Solutio in obligationibus annuis debet fieri de moneta currenti de tempore contractus.*

10 *Mutuum, & pecunia credita debet reddi iuxta valorem currentem tempore obligationis.*

11 *Pecuniæ augumentum an, & quando debeatur remiſſiuè.*

12 *Pecuniæ augumentum non cedit commodo illius, cui ſoluitur intereſſe.*

13 *Niſi vbi debitor fuiſſet in mora.*

14 *Debitor moroſus tenetur ſoluere intereſſe vnà cum augumento.*

16 *Valor pecuniæ in vltimis uoluntatibus debet attendi tempore diſpoſitionis, non autem tempore mortis.*

17 *Idem in legato annuo.*

18 *Idem in ſententia in qua etiam valor monetæ ſpectatur de tempore ipſius ſententiæ non autem executionis.*

19 *Valor monetæ attenditur de tempore ſolutionis in gratia Principis.*

20 *Idem in legibus, & ſtatutis.*

21 *Idem vbi debitor fuit in mora: nam tunc diminutio cedit damno ipſius debitoris moroſi.*

22 *Pari ratione: vbi diminutio cauſatur ex voluntate ipſius Principis.*

23 *Similiter quando pecunia debetur ex ſalario.*

Solutio an debeat fieri de moneta currente tempore ſolutionis, vel de tempore contractus.

CAP. XXVII.

1 HAeſitant Doctores. † An ſolutio ſit facienda de moneta currente de tempore ſolutionis: vel potius de tempore promiſſionis, obligationis, & contractus?

Et communi calculo concludunt:
2 † Quod eo tantum caſu ſolutio debet
fieri de moneta currente, & vſuali de
tempore ſolutionis quando moneta
currens tempore contractus non cur-
3 rebat tempore ſolutionis † vel erat de-
teriorata, & in valore, & æſtimatione
diminuta. Rom.conſ.123.num.1. vbi
latè Mand. & ſignanter. Corn.conſil.
181.num.71.vol.1.& conſ.277.nu.1.
d.vol.1.& 109.nu.4. volum.4. Rubr.
Alex.conſ.148. per totum. Dum vult
ſolutionem eſſe faciendam de ſcutis,
4 qui currebant † de tempore contra-
ctus, vel de ſcutis, qui nunc fiunt, &
cuduntur habita ratione, & reſpectu
antiquorum ſcutorum. Ceph.conſ.31.
num.9.vol.1.dum inquit, quod ſolu-
tio debet fieri, ſecundum valoré mo-
netæ currentis de tempore cõtractus,
quod etiam ponunt Afflict. deciſ.90.
num.1.& 2.Put.deciſ.149. nu.1.5. &
8.in 2.part.benè And.Barbat.conſ.19.
volum.4.

5 † Et propterea inquit Gabr. de ſo-
lut. concluſ. 1. Quod ſi valor monetę
propter deteriorationem materiæ, vel
formæ decreuerit, & diminutus ſit de
tempore ſolutionis, quod eo caſu attẽ-
di debet valor, & ęſtimatio de tempo-
re promiſſionis, & contractus: Et ideo
eademmet monetà præſtanda eſt, quæ
currebat de tempore contractus ſi re-
periri poteſt, & ſit currens, & vſualis,
& non diminuta in valore, ſin autem
eius valor ſecundum æſtimationem
temporis contractus.

6 † Cõcluſio igitur ex præmiſſis fir-
manda eſt, quod ſolutio debet fieri in
ea moneta, quæ de tempore cõtractus
in vſu erat. Curt. iun. qui dicit com-
munem conſ.24.nu.4.

Quod intellige tamen, & declara,
7 † quando dicta pecunia, & moneta de

tem-

tempore ſolutionis erat currens, & vſualis, & non variata, deteriorata, ac diminuta in valore, & æſtimatione, quia tunc ſolutio debet fieri de moneta currente tempore ſolutionis ſecundum valorem tamē, & æſtimationem monetæ currentis de tempore contractus Socin. ſen. conſ. 6. num. 6. vol. 1.

8 Qui dicit, † quod in ſolutione facienda debet attēdi tempus, in quo diſpoſitio applicatur ad actum, & maximè ad intelligendum valorem pecuniæ ſoluendæ: Socin. iun. conſ. 142. nu. 6. vol. 2. & benè conſ. 145. nu 94. & infra vol. 1. Boer. deciſ. 327. num. 4. qui dicit communem Natt. conſ. 664. nu.

9 1. vol. 4. Qui firmat, † quod in obligationibus annuis ſolutio fieri debet de moneta currente de tempore contractus. Et videatur ad iſta Teſaut. deciſ. Pedemon. 174. num. primo, cum ſeqq.

10 † Dū determinat, quod pecunia credita reſtitui debet iuxta valorem currentem de tempore obligationis, non autem ſolutionis, qui benè declarat

11 quando, † & in quibus caſibus augmentum pecuniæ debeatur: & ſubdit

12 num. 2. Augmentum † monetæ non cedere in commodum vſurarij, vel illius cui intereſſe ſoluitur, & nu. 4. ad-

13 dit † hoc etiam non procedere in de-

14 bitore moroſo: qui tenetur † ſoluere intereſſe vnà cū augmento. Et demum refert nonnullos alios caſus, & limitationes. Et dubitat quid ſi moneta, quæ tempore contractus ſoluta fuit non extet, & ſe refert ad Miſing. ſing. obſeruat. cent. 4. obſeruat. 44. & multa notatu, & animaduerſione digna ponit.

15 † Et quod pecunia ſit ſoluenda ſecundum quod valebat de tempore cōtractus notat Gabriel. conſ. 164. nu. 1. vol. 1. Rot. Ianu. Cartar. execut. deciſ. 134. num. 5. & 6.

16 † Ampliatur modò præſens cōcluſio in vltimis voluntatibus, & teſtamētis, in quibus valor monetę attenditur de tempore diſpoſitionis, & non mortis, & executionis teſtamenti. Gabriel. de ſolut. concl. 4 & 6.

17 Ampl. ſecūdo, † & idem dic eſſe in legato annuo, in quo tempus celebrati contractus, legati, ac teſtamenti facti ſpectatur. Natt. d. conſ. 664. nu. 2. in 4. Rub. Alexan. d. conſ. 148. Galcan. conſ. 14. Ceph. qui alios citat. d. conſ. 31. num. 9. vol. 1.

18 Ampl. tertio, etiam † in ſententia: nam & in ipſa attenditur tempus ſententiæ, & non tempus executionis. Gabr. de ſolut. concl. 6.

19 Lim. primo, † in gratia Principis, in qua ſolutio debet fieri in ea moneta, quæ currebat de tempore ſolutionis, & non conceſſionis, ac gratię. Gabriel. de ſolut. concl. 7.

20 Lim. ſecundo, † in legibus, & ſtatutis, in quibus tempus ſolutionis ſpectatur. Barb. d. conſ. 19. num. 1. 2. 5. & 7. volumine quarto, Gabriel. de ſolut. concluſ. 5.

21 Lim. tertio, † ſtante mora debitoris: nam cum tunc diminutio cedat damno debitoris, ſolutionis tempus attendi debet. Gabr. dict. tit. de ſolut. concluſ. 3.

22 Lim. quarto, † quando diminutio monetæ cauſatur ex Principis voluntate: quia tūc damnum cedit ad commodum creditoris. Gabriel. de ſolut. concluſ. 2.

23 Lim. quinto, † quando pecunia debetur ex ſalario, & condemnatione: nam tunc tempus ſolutionis ſpectatur. Natt. conſ. 664. nu. 1. vol. 4.

SVM-

Digitized by Google

SVMMARIVM.

1 *Debitor pacto ſolemni proprium forum renuncians, in quocunque loco vbi inuenitur conueniri poteſt ad ſoluendum.*

Debitor proprio foro renuncians, an in quocunque loco ad ſoluendum aſtringi poſſit.

CAP. XXVIII.

1 DEbitor † ſi pacto ſolemni ſtipulatione vallato promittit ſoluere Romæ, Bononiæ, Florentiæ, & vbicunq; locorum fuerit repertus videtur actum, quod in quolibet loco poſſit conueniri, aſtringi, & cum eo litigari. Caſtr. in l. non vtique. §. ſi quis. num. 2. ff. de eo quod cert. loco.

SVMMARIVM.

1 *Solutio in dubio debet fieri apud domum creditoris.*

2 *Solutionis locus attenditur, vbi debitum peti poteſt.*

3 *Conductor debet accedere ad domum locatoris, & hoc ſuis ſumptibus.*

4 *Immo tali caſu periculum ſpectat ad colonum.*

5 *Benè tamen hoc in caſu ſufficit pecuniam conſignare famulo: vel alio creditoris miniſtro, vel familiari.*

6 *Solutio debet fieri ad domum creditoris, vbi creditor, & debitor ſunt eiuſdem fori.*

7 *Pacto tamen poteſt tali diſpoſitioni derogari.*

8 *Solutio vbi fieri debet reſpectu alicuius rei, ſi creditor ſit eiuſdem fori, ubi res ſituata eſt, debitor debet ire ad domicilium creditoris.*

9 *Creditor, & debitor, quando dicantur eiuſdem fori.*

10 *Solutio ſi facienda eſt certo loco, & certa die: debitor non poteſt dici in mora: niſi creditor probet ea die adfuiſſe in eodem loco.*

11 *Soluere paratus ſi creditorem non reperit excuſatur à mora, & pœna.*

12 *Requiritur nihilominus, ut debitor coram iudice offerat, & deponat.*

13 *Solucio ubi deſtinata eſt certo loco, tunc attenditur ſtatutum dicti loci.*

14 *Soluere promittens certo loco, ſi non ſoluit tenetur ad intereſſe.*

15 *Creditor cogitur ex cauſa alibi quam in loco deſtinato ſolutionem recipere.*

16 *Solutio non debet fieri ad locum creditoris in nonnullis caſibus remiſſiuè.*

17 *Solutio ad domicilium creditoris fieri non debet, quando creditor mutauit forum.*

18 *Idem quando debitor, & creditor ſunt diuerſi fori.*

19 *Etiam quando inter eos adeſt ratio reuerentiæ.*

20 *Pariter, quando quid eſt adimplendum per uiam conditionis.*

21 *Itidem, quando ſpecies conſignanda eſt.*

22 *Et præſertim ubi loci ſpecificatio nulla facta eſt.*

Solutio eſt facienda per debitorem ad domum creditoris.

CAP. XXIX.

1 SOlutio † debiti in dubio fieri debet apud domicilium creditoris. l. item in illa. ff. de conſt. pecun. vbi gl. Bart. Bald. Alberi. Salyc. Caſtr. & alij. Iaſ. in l. ſi ex legati cauſa. num. 14. ff. de verb. oblig. † Regulariter enim locus ſolutionis debet conſiderari ille, vbi habet peti debitum. l. quod legatur. ff. de iud. l. fin. ff. de tritic. vino, & ole. leg. Corn. conſ. 70. num. 10. vol. 2.

En

3 † Et in locatore, quod debeat accedere ad domum conductoris, & iſtud ſuis ſumptibus facere teneatur, docet Ang.in d.l.in illa, & inquit Carroc.de loc.& cond.titulo de ſolut. numero 1.

4 † Qui dicunt, quod ſi tali caſu contin-
5 gat periculum, tenetur colonus: † Et ſubdunt, quod eò caſu ſatis eſt conſignare famulo, ſeu alio creditoris miniſtro, & familiari Bald.in l.ſi mulier. ff.de vſufruct.

6 † Et iſta ſine difficultate procedũt, quando debitor, & creditor ſunt eiuſdem fori: nam tunc ſolutio debet fieri ad domum creditoris. Bart.in d.l.in illa. Caſtr.conſ.24.nu.2.vol.2.qui di-
7 cit ità eſſe de iure communi, † & addit, quod tali diſpoſitioni iuris cõmunis poteſt per pactum derogari, quod & ſequuntur. Natt.conſ.513 num.2. & 3. vol.3. Cumia ſuper ritibus Siciliæ cap.25. num.14.

8 Imò, † quando ſolutio fieri debet reſpectu alicuius rei, ſi creditor eſt eiuſdem fori, in quo res illa ſituata eſt reus, & debitor debet ire ad domum creditoris. Rol.conſ.87.num.5.vol.1.

9 † Dicuntur autem debitor, & creditor eſſe eiuſdẽ fori, quando ſunt eiuſdem ciuitatis, & Comitatus. Iaſ.in l.2.nu. 92.C.de iure emphyt.

10 Et aduertatur, † quod ſi ſolutio debet fieri in certo loco: puta in ciuitate Florentia, & certa die: puta in die Paſchatis: & creditor non probat ſe fuiſſe ea die in dicto loco cauſa recipiendi ſolutionem debitor non poteſt dici in mora cõſtitutus propter curſum diei. Rol.d.conſ.87.num.20.vol.1.

11 Soluere † enim paratus in loco deſtinato, ſi ibidem non reperit creditorem cui ſolutio facienda ſit excuſatur à mora, & pœna Alexan. conſil.210. lib.6. Deci.conſil.566. nu.4. Mohed. deciſ.15. aliàs 307. locat. & conduct.

12 Ruin. † autem conſ.150. num.5.& 17.vol.1. Addit præmiſſis, quod debitor non euitat pœnam ex eo ſolum, quod creditor ſolutionis tempore in loco non inueniatur: ſed etiam requiritur, quod pecuniam coram iudice offerat, & eo authore deponat & conſignet, ad hoc vt pęnam euitet, & moram non incurrat.

13 Etiam ſcias, † quod quando ſolutio eſt deſtinata in certo loco: quod tunc debet attendi ſtatutum illius loci, in quo fit. Rot. Iano.deciſ.93.nu.1. Rot. diuerſ. in impreſſ. deciſ.464. nu.3.& 580.num.2.in 1.par.

14 Plus. † Soluere certo loco promittens: ſi non ſoluit tenetur ad intereſſe. Vrſil.ad Afflict.deciſ.316. num.1. & 2.Mohed.deciſ. 1.de vſur. Qui declarant quomodo ſolutio facienda ſit in certo loco, & quæ ſeruanda ſint per ſoluentem, & recipientem.

15 Item nota. † Quod creditor ex cauſa cogitur alibi recipere ſolutionem, quam in loco deſtinato: ſecundum Ruin conſ.31.num.6.& 9.vol.5.

16 † Et benè proſequuntur concluſionem iſtam. Magon. deciſ. Lucenſ.78. num 18.cum ſeq.& Cardin.Tuſc.lib. 7.pratic. concluſ. concluſ.350.per totum. vbi eam nonnullis modis limitant, videlicet.

17 Primo: † quando poſtea creditor mutauit forum.

18 † Secundo, quando debitor, & creditor ſunt diuerſi fori.

19 Tertio, quando inter eos adeſt obſequij, & reuerentiæ reſpectus: nam tunc is, qui obſequium, & reuerentiam præſtare tenetur ad domum alterius ire debet.

20 † Quarto, quando, quid eſt adimplendum per viam conditionis: nam

tunc

Digitized by Google

tunc tenetur ille, qui habet implere ſe offerre, & ire ad domum illius, cui eſt adimplenda conditio,& non expectare, quod ab eo petatur.

21 † Quinto, quando ſpecies eſt conſignanda: nam tunc debet conſignari
22 eo in loco, vbi reperitur,& † maxime quando non eſt facta mentio loci conſignationis vt per Vrſill. ad Afflict. deciſ.316. num.3.

S V M M A R I V M.

1 *Solutio debet fieri de toto debito, aliàs creditor recipere non cogitur. & nu. 3.& 6.cum alijs ſeqq.*
2 *Niſi ſolutio pluribus in locis facienda ſit.*
3 *Creditor non cogitur debitum imminutum recipere.*
4 *Solutio partis non minima affert incommoda.*
5 *Solutio ſciſſa in partes eſt prçiudicialis.*
6 *Creditor non cogitur partem recipere ſui crediti.*
7 *Creditor non poteſt cogere debitorem ad ſolutionem partis.*
8 *Solutio non ſolum de ſorte fieri debet: verum etiam de intereſſe.*
9 *Item de expenſis, Gabellis, & alijs.*
10 *Creditor non cogitur recipere oblationem, & conſignationem rei deterioratæ.*
11 *Solutio partis fieri non debet etiam vbi deficit ſola qualitas.*
12 *Solutio partis non admittitur etiam quoad euictionem pœnæ.*
13 *Item etiam quoad conditionis implementum.*
14 *Idem etiam quoad pignoris liberationem.*
15 *Solutio partis admittitur, quando debitum eſt ex diſpoſitione legis.*
16 *Secus ſi ſit ex hominis prouiſione.*
17 *Creditor cogitur recipere partem debiti confeſſati, & oblati, ſuper reliquum verò litigare.*
18 *Solutio partis fieri poteſt fauore libertatis.*
19 *Idem fauore Eccleſiæ.*
20 *Etiam in Tributis, & collectis.*
21 *Similiter vbi plura ſunt debita.*
22 *Tariter in iudicijs.*
Eadem ratione in pluribus fideiuſſoribus.num.23.
24 *Debitor principalis ſi uelit ſoluere partem debiti non nomine proprio: ſed fideiuſſoris poteſt inuito etiam creditore.*
25 *Itidem in pluribus hæredibus.*
26 *Solutio partis admittitur in compenſatione, & pro parte ſit compenſatio.*
27 *Idem ſi ſit facienda publico executori.*
28 *Etiam quando debitor promiſit ſoluere in pluribus vicibus.*
29 *Eodem modo, quando debitor totum ſoluere non poteſt propter impotentiam.*

Solutio debet fieri de toto debito: alias creditor non cogitur recipere.

C A P. X X X.

1 Solutio † debet fieri de toto debito: nam niſi totum debitum ſoluatur, creditor non cogitur recipere, & debitor non liberatur.l.planè. ff.famil.erciſc.l.tutor.§.Lucius.ff.de vſur. l.acceptam cum not. C.d.titu.doct. in l.qui Romæ. & in l.ſi ità quis.in §. Seia. ff. de verb. oblig. gloſ. & omnes in l.quidam exiſtimarũt. ff.ſi cert.pet.
2 vbi Iaſ.nu.2.5. & 7. † qui dicit in obligato pluribus locis ſoluere non procedere Salycet. in l.ſemel mora. in 9. concluſ. ff. ſol.matri. † Creditor enim
3 non cogitur accipere ſolutionem imminutam,

minutam, & quæ totum non capit, abſorbet, & extinguit debitum Corn. conſil. 103. num. 4. volum. 3. Surd. deciſ. 186. num. 2.
4 † Nam particularis ſolutio non minima incommoda affert. d. l. planè. ff. fam. erciſc. gl. Bart. Alex. & Iaſ. in d. l. quidam exiſtimauerunt. Neguſ. de pig. in 3. memb. 5. par. principalis. nu. 12. Didac. variar. reſol. c. 18. num. 4. lib. 3. Gabr. conſ. 155. nu. 19.
5 volum. 2. qui dicit † quod ſolutio in partes ſciſſa eſt præiudicialis: quibus adde Aſin. in prax. iudic. executi. §. 7. c. 167. vbi 10. caſus recenſet in quibus recipitur particularis ſolutio, & aduertit Coſt. de rat. ratæ quæſt. 69. numero 5. 6. & 7.

6 Ampl. 1. † etiam ſi ſolutio facta in diuerſis debitis ex eadem tamen cauſa glo. & Bart. in l. eleganter in § non ſolum in fin. ff. de dolo.

7 Ampl. ſecundo † vt hoc etiam procedat è conuerſo, vt nec creditor poſſit cogere debitorem ad faciendã particularem ſolutionem. Alexan. in d. l. quidam exiſtimarunt vbi Iaſ. & cæteri alij.

8 Ampl. tertio † vt non ſolum de toto debito debeat fieri ſolutio verum etiam de intereſſe: alias ſolutio non ſuffragatur, & creditor debitum ſine intereſſe non cogitur recipere Bart. in l. ſed et ſi alia. ff. de conſtit. pecun. Bald. in dict. l. acceptam in 6. oppoſitione quæſt. 18. doct. in d. l. quidam exiſtimarunt.

9 Ampl. quarto, † etiam quando vltra ſortem, & intereſſe deberentur expenſæ litis, & gabella: nam niſi iſta offerantur & ſoluãtur per debitorem, creditor non cogitur recipere. l. emptor. in princ. ff. de re iudic. l. fin. §. in computatione. C de iure deliberan. Saly. in l. 2. C. ſi ante cred.

10 Ampl. 5. † etiam quod offeratur, & conſignetur res deteriorata: quia tali caſu creditor eam recipere non tenetur. d. l. eleganter. §. non ſolum. ff. de dolo. Bald. in l. 2. C. de condit. furt.

11 Ampl. ſexto † etiam ſi iure deficiat ſolum qualitas. l. 4. §. ſi credita. ff. cõmod. gloſ. in d. l. quidam exiſtimarunt in 1. Bald. in l. ſi hominem, & in l. etiam. ff. de ſolut. Bartol. in l. ſi rem meam d. tit.

12 Ampl. ſeptimo † etiam quo ad euictionem pœnę. l. 5. in §. fin. ff. de verb. oblig. Alex. in d. l. quidam vbi Franc. Curt. in additio.

13 Ampl. & octauo, † etiam quoad cõditionis implementum l. cui fundus. & l. penul. ff. de condit. & demonſtrat. add. ad Alexand. in d. l. quidam in littera D.

14 Ampl. nono, † etiam quoad pignoris liberationem. l. quamdiu. C. de diſtract. pign. Alex in d. l. quidam exiſtimarunt. vbi Curt. in add. in littera D. ff. ſi cert. pet.

15 Limit. primo † quando illud, quod debetur, debetur ex diſpoſitione legis: quia tunc admittitur ſolutio in parte. Imo. in l. ſi iure. in §. officium. ff. de aq. plu. arcend. Alex. & Iaſ. in l. in executione. in §. 1. ff. de verb. obligat.
16 † ſecus tamen eſt in ſolutione, quæ fit ex diſpoſitione hominis, in qua ſolutio de toto debito fieri debet.

17 Lim. ſecundo † in parte debiti confeſſata, & oblata, quantum creditor recipere cogitur, & ſuper reliqua negata litigare poteſt, ſi vult. d. l. quidam exiſtimarunt. vbi not. omnes ſecundum communem intellectum illius text. ff ſi cert. pet.

18 Lim. tertio † fauore libertatis, cuius prærogatiua, & priuilegio poteſt ſolutio in parte præſtari l. cum hæ-

res. in §. item ſi decem. ff. de ſtat. lib. Alex. in d.l. quidã nu. 7. vbi Iaſ. nu. 6.

19 Limit. quarto † in diſpoſitione ad pias cauſas facta. Et ideo ſi Eccleſia eſt debitrix poteſt inuito creditore particulariter ſoluere. Bart. in l. ſi vnus. C. d[illegible]. Rom. & Alex. in d.l. quidam ex[illegible]marunt. vbi Iaſ. num. 6.

20 Limit. quinto in ſolutione tributorum, & collectarum. Exemplum datur in emphyteota tributorum prædiorum patrimonij Cæſaris, qui debet ſoluere tributum Principi, qui pluribus vicibus ſoluere debet, dummodo in tribus vicibus intra annum ſoluat. l. 2. quæ incipit placuit. C. de coll. fun. patri. lib. 11. Bald. Alex. & Iaſ. in d.l. quidam.

21 Limit. ſexto, † quando plura eſſent debita l. fin. ff. quib. mod. pign. vel hypot. ſoluatur. Alexand. in d.l. quidam. verſ. 4. fallit.

22 Limit. ſeptimo, † in iudicijs, in quibus ſolutio particularis admittitur. l. ſi ſeruus. in §. ſi plurium. ff. ſi quis cautio. gloſ. & cæteri omnes in dict. l. quidam.

23 Limit. octauo, † in eo, qui dedit duos fideiuſſores pro debito ſuo, qui in eff ctu non poterant conueniri in

24 ſolidũ: ſed quilibet pro virili: † nam ſi debitor principalis velit ſoluere partem debiti non nomine proprio: ſed nomine vnius ex dictis ſuis fideiuſſoribus, ſoluendo dictam virilem poterit hoc facere inuito dicto ſuo creditore. Alex. in d.l. quidam. nu. 7. verſic. ſeptimo fallit in eo: vbi Iaſ. numero 6. verſ. 5. ſingulariter limita. Et probat text. in l. in his. in §. ſi duos. ff. de ſolut.

25 Limit. nono, † quando plura debita à primo erant vnum, & demum fuerunt diuiſa inter diuerſas perſonas, & ſic quãdo à principio eſſent plura debita, & demum ad vnum perueniſſent puta acquiſita per defunctum, qui poſteà deceſſit cum pluribus hæredibus: quibus & vnicuique eorum rata dicti debiti fuerit aſſignata: ſecus ſi vni totum debitum aſſignatum fuerit. Iaſ. in d. l. quidam num. 6. verſ. 3. notabiliter limita.

26 Limit. decimo, † in compenſatione, in qua pro parte admittitur particularis compenſatio etiam inuito creditore. l. etiam. vbi Bart. C. de compẽſ. Iaſ. in d. l. quidam nu. 6. verſic. 6. not. limita.

27 Lim. vndecimo † in executore publico. Cui volenti poteſt fieri ſolutio particularis, & præiudicabit reipublicæ, l. fin. vbi Bald. C. de appo. primo. lib. 10.

28 Limit. duodecimo, † quando debitor promiſit ſoluere in pluribus vicibus l. 3. §. ſi quis ita el primo, & ibi Bartol. ff. de eo, quòd cert. loc.

29 Limit. decimotertio, † quando debitor non poteſt ſoluere totum propter impotentiam. cap. Odoardus, vbi Imol. de ſolutio.

SVMMARIVM.

1 *Ius ſoluendi cenſum, liuellum, penſionem, vel quamlibet aliam præſtationem actiuè præſcribitur.*

2 *Etiam quod eorum conſtitutio non probetur.*

3 *Sed eam allegare ſat ſit.*

4 *Præſcribitur autem ſpacio decennij.*

5 *Ius emphyteoticum ſpacio decem annorum præſcribitur.*

6 *Soluens vt emphyteota per decennium, emphyteota cenſetur.*

6 *Niſi ſolutio ſit facta ſimpliciter.*

7 *Canonem recipiens per 30. annos tanquam-*

Digitized by Google

quam ab emphyteota, dominium directum præſcribit.

8 *Soluens liuellum per decennium, tenetur etiam in poſterum ſoluiſſe: licet de liuelli ſcriptura non appareat.*

9 *Emphyteota præſumitur, qui rem vti emphyteoticam tenet: & etiam canonem ſoluit.*

10 *Soluens penſionem Eccleſiæ vti Emphyteota, præſumitur emphyteota.*

11 *Solutio continuata per decennium facit debitum præſumi præceſſiſſe.*

12 *Item ex ea tituli probatio reſultat.*

13 *Solutio fructuum, vſurarum, & intereſſe, facit vt de cætero præſtari debeant.*

Ius ſoluendi cenſum, Canonem, penſionem, annuam præſtationem, & ſimilia, quanto tempore præſcribatur.

CAP. XXXI.

1 Solutio † cenſus, liuelli, Canonis, pēſionis, annuæ præſtationis, penſitationis, vel alterius cuiuſuis ſimilis reſponſionis à Prælato actiuè pręſcri-
2 bi poteſt: etiam † quod non probetur eorundem conſtitutio; nam ſufficit,
3 quod prędicta allegentur, & quod ſolutio fuerit facta per decem annos. l. litibus, vbi Bald. C. de agr. & cenſ. lib. 11. Pariſ. conſ. 13. num. 14. vol. 4. Natt. conſ. 3. nu. 5. vol. 1. dum firmat, quod
4 † per curſum decem annorum præſcribatur ius emphyteoticum contra ſoluentem.
5 Nam † ex ſolutione facta ab aliquo longo tempore tanquam emphyteota, præſumitur res in emphyteuſim conceſſa, & maximè, quando eſt facta ſolutio tanquam ab emphyteota: ſe-
6 cus † ſi ſimpliciter. Ruin. conſ. 51. num. 5. vol. 5. Dum firmat, quod reci-
7 piens † ſolutionem canonis ab aliquo per triginta annos tanquam emphyteota præſcribit vtile dominiū. † Sol-
8 uens enim liuellum longo tempore, tenetur ad illum in poſterum perſoluendum propter diuturnam præſtationem, licet de liuello non appareat ſcriptura, vel aliter probari poſſit: Pariſ. conſil. 77. num. 41. & infra vol. 3.
9 † Nam emphyteota præſumitur, qui tenuit aliquam rem vti emphyteoticam, & canonem ſoluit. Afflict. deciſ. 324. num. 7. Curt. ſen. conſ. 25. in princ. Ceph. conſil. 684 nu. 9. in 5. vol.
10 † Et quod ſoluens penſionem Eccleſiæ vti emphyteota per decennium præſumatur emphyteota ponit Deci. conſ. 174. nu. 3. qui dicit hoc bonum eſſe pro emphyteutis, qui perdiderunt inſtrumenta.
11 Et huius † pronunciati ea aſſignatur ratio: quia ex ſolutione continuata decem annorum debitum præceſ-
12 ſiſſe præſumitur, † & ex ea reſultat cōcludens tituli probatio. l. cum de in rem verſo. ff. de vſur. l. ſi certis annis. vbi Bald. nu. 7. C. de pact. idem Bald. conſ. 138. num. 4. vol. 1. Pariſ. conſ. 77. num. 43. & 44. vol. 3. & infra de hac ratione agemus, firmando circa eam concluſionem.
13 Et facit, † quia ſolutio fructuum, vſurarum, intereſſe, & aliarum acceſſionum ad ſortem longo tempore facta eſt in cauſa, ut de cætero præſtari debeant. Bald. in d. l. ſi certis annis nu. 8. Benè Cardin. Tuſc. pratic. concluſ. conſ. 339. lib. 7.

SVMMARIVM.

1 *Ius non ſoluendi canonem, vel liuellum non præſcribitur.*

Et maximè quoad acquiſitionem directi dominij. num. 2. & 3.

4 *Emphyteota, vſusfructuarius, cenſuarius, & aliæ ſimiles perſonæ, non dicuntur poſſidere.*

5 *Præſcriptio non procedit ſine poſſeſſione.*

6 *Canon, cenſus, tributum, & ſimilia ſoluuntur in ſignum ſuperioritatis, contra quam non præſcribitur.*

7 *Ius non ſoluendi canonem præſcribitur, quando directi dominij poſſeſſio interuertita fuit.*

8 *Poſſeſſio directo domino interuerti dicitur, quando eidem fuit ſolutio denegata.*

9 *Præſcriptio contra obedientiam ſuperioris non currit: niſi à die quo obedientia denegata fuit.*

10 *Poſſidens nomine alieno non præſcribit.*

11 *Ius non ſoluendi canonem, & liuellum, licet non præſcribatur: tamen benè præſcribitur modus ſoluendi.*

12 *Vt etiam præſcribitur quoad quantitatem.*

13 *Creditor ſi per longum tempus minores recipit vſuras, cenſetur maiores vſuras remiſiſſe.*

14 *Emphyteota, & ſimiles præſcribunt quoad ſolutionem canonis, quoad verò acquiſitionem dominij non itidem. num.15. & num.18.*

16 *Præſcriptio quadragentaria, & titulum, & bonam fidem inducit: imò purgat omne vitium.*

17 *Emphyteota cõtra priuatum ſpacio triginta annorum contra verò Eccleſiam quadraginta præſcribit: etiam interueniente titulo inualido.*

18 *Quoad poſſeſſionem intellige: ſecus quoad dominium.*

19 *Solutio cenſus contra dominos inferiores præſcribi poteſt.*

Ius non ſoluendi canonem, & liuellum contra directum Dominum, & maximè ad effectum interuertendi directum dominium: quanto tempore præſcribatur.

CAP. XXXII.

1 IVs non † ſoluendi canonem, & li-
uellum ab emphyteota contra di-
rectum dominium nunquam pręſcri-
2 bitur: † & maximè ad effectum per-
uertendi directum dominium. l.malè
agit. & l.competit. C.de pręſcript.30.
vel 40.ann.gloſ.fi. in cap.cum non li-
ceat.de præſcript. Abb. in c.cum con-
tingat.num.14. de foro compet. & in
cap.ſignificauit. in fin.de cenſ. Felyn.
in cap.ad audientiam.num.20.de pręſ-
3 cript. Nam † per cenſuarium, em-
phyteotam, liuellariũ, feudatarium,
vſumfructuarium: conductorem, in-
quilinum, & ſimiles habentes vtile
dominium non poſſunt pręſcribi cen-
ſus, tributum, canon, liuellus, penſio,
penſitatio, vel aliqua alia ſimilis re-
ſponſio, & pręſertim ad effectum per-
uertendi directum dominium, vt di-
ctum eſt.

Et ratio huius pronunciati duplex
4 aſſignatur. † Prima: quia tales perſo-
næ non poſſident: ſed nomine directi
domini poſſidere dicuntur: & poſſeſ-
5 ſio eſt † vnum neceſſariũ requiſitum
ad conſtandam præſcriptionem. l.ſine
poſſeſſio.25.ff.de vſucap.

6 Secunda, † quia cenſus, canon, tri-
butum, & ſimilia ſoluũtur in ſignum
ſuperioritatis, & ſubiectionis reſpe-
ctuè, cõtra quæ nunquam currit præ-
ſcriptio. Iaſ.conſil.37. volum.1. Bero.
conſ.114.num.27. vol.1. & conſ.134.
num.32.volum.3. Balb. de præſcript.
in 4.par. 4.par. principalis. quæſt.11.
nu.4.

num.4.Teſaur. deciſ.114. per totum. & 179.

7 † In vno enim tantum caſu ſimiles perſonæ ius non ſoluendi cenſum, canonem, & ſimilia præſcribere poſſunt, & maximè vt dictum eſt ad effectum peruertendi directum dominium, quando ſcilicet emphyteota, & alij interuertiſſent poſſeſſionem di-
8 recti domini, quod fit, quando eidem petenti denegarent, cenſus, canonem, & penſiones ſoluere. Iaſ. d.conſil.37. num.5.volum.1.Beroius d.conſ.134. num.22. volum.3. Ruin. conſil.150. num.4.vol.1. Pariſ.conſ.50. num.11. verſ. non enim modo agitur volum.1. Balb. & Teſaur. in locis præcitatis.

9 † Nam præſcriptio contra obedientiam ſuperioris à ſubdito currere non incipit, niſi à die quo requiſitus negat ſe ſubditum eſſe. Eugen.conſ.43. num.76.

10 † Et ideo omnes, qui alieno nomine poſſident nunquam præſcribunt: vt ſunt coloni, partiarij, medietarij, inquilini, commodatarij, depoſitarij, feudatarij, emphyteotæ, vſufructuarij, ſuperficiarij, commendatarij, procuratores, negociorum geſtores, & ſimiles.gloſ.in dict. l.cum non liceat in verbo non obſtant in fin.de præſcript. Bartol.in l.cum notiſſimi.§.eod. C.de præſcript.30. vel 40.ann.

11 Attende tamen, † quod licet iſta præſcribi non poſſint: tamen in eis modus ſoluẽdi benè præſcribi poteſt. Specul.de leg. §.ſupereſt. verſic.illud quoque. Felyn.in cap.cum in officijs. nu.10.verſ.limita primo, de præſcrip.
12 Natt.conſ.217.nu.7.† Vt etiam præſcribi poteſt, vt quis minus in quantitate ſoluat, quam quod verè debitum ſit. Caſtr. in l. ſi prius num.4. de aq.plu.arcen. Natt. conſ.495. num.5. vol.3. & voluit ante ipſos gloſ. in cap. olim. in verbo triginta ſex de cenſi. dum inquiunt, quod ſi ego teneor tibi ſoluere annuatim libras decem de tali moneta, & per longum tempus tibi ſolui de moneta, quæ tantum non valet, quod præſcripſerim ius non ſoluendi de meliori: & ſubdunt, quod
13 vſurarum † maiorum creditor ſi minores recipit per longum tempus, maiorum exactionem remiſiſſe creditur: & benè ponit hæc omnia nouiſſimè Cardin.Tuſcul. lib.7. pratic. concluſ. concluſ.338.

14 Imo liberatio cenſus, canonis, & ſimilium quantum ad ſolutionem tantum præſcribitur ſpacio 30. vel 40. annorum etiam à malæfidei poſſeſſore: etiam in totum: ſecus ſi verò quoad dominium, & proprietatem. Bald. conſil.316.nu.3.& 4. volum.3. Corn. conſil. 16. num. 14. volum. 2. Ruin. conſil.155.num.7. volum.1. dum in-
15 quit † quòd præſtatio annua, & exactio ad illam competens præſcribitur ſpacio 40. annorum tam pro futuro, quam pro præterito tempore: & dicit iſtam communem opinionem eſſe, & procedere etiam contra Eccleſiam, fiſcum, & Rempublicam. Et melius id declarat. conſil.156. num.1.2. & 3.d.
16 volum. 1. † & firmat per talem præſcriptionem 40. annorum non ſolum induci titulum, & bonam fidem: verum etiã purgari omne vitium. Quibus adſtipulantur, quæ notantur per Alexand. conſil. 136. in cauſa, & lite num.18. & 19. volum.2. Alban.conſil.62.nu.38. volum.primo, Teſſaur. deciſ.114. num. primo, & deciſ.179. Corbol. de iure emphyt. tit. de cauſa priuat.ob non ſolut.can.amp.42. dum
17 vult, † quod quando in Emphyteuſi priuati ſunt lapſi 30. & Eccleſiæ 40.

Digitized by Google

& interuenit aliquis titulus etiam inualidus tunc non ſunt neceſſaria illa quinq; requiſita de quibus per Alex. d. conſ. 136. ſed præſcribitur ius non
18 ſoluendi cenſum, & canonem † quoad poſſeſſionem tamen: ſecus quoad dominium directum, & proprietatem, quæ ſemper ſalua, & illeſa remanet per dictum tempus triginta annorum in conceſſione priuati, & 40. Eccleſiæ.

19 Non omitto vnũ aduertere. † Quod ſolutio cenſus contra dominos inferiores eſt præſcriptibilis. Balb. de pręſcript. in 2. part. principali. q. 1. nu. 4. fol. mihi 401.

S V M M A R I V M.

1 *Canon ab emphyteota ſoluitur in ſignum ſuperioritatis, & recognitionis directi dominij.*

2 *Solutio cenſus probat quaſi poſſeſſionem ſubiectionis.*

3 *Canon ſi per tertium ſoluatur etiam ſuo nomine prodeſt emphyteotæ, & eum à caducitate excuſat.*

4 *Solutio cenſus, quoad effectum conſeruandi ius reale non refert à quo, vel cuius nomine fiat.*

5 *Dummodo ſolutio per dominum directum voluntariè recepta ſit.*

6 *Secus verò ſi à domino directo coactè recipiatur.*

7 *Emphyteoticus contractus ſcripturam requirit.*

8 *Solutio canonis poteſt etiam probari per teſtes. Vide tamen num. 10.*

9 *Quæ requiruntur ad actum procurandum, eadem & ad deſtruendum.*

10 *Solutio per inſtrumentum probari debet, vbi de debito per inſtrumentum conſtat.*

11 *Cenſus ſcripturam requirit.*

12 *Solutio ſpontanea, & voluntaria facta ab emphyteota multum purgat ſolutiones præcedentes.*

13 *Solutio canonis recepta per dominum directum purgat moram, & cenſetur remiſſa caducitas.*

14 *Caducitas an, & quando videatur per dominum remiſſa.*

15 *Solutio canonis poſt tempus recepta, habet vim renouationis.*

16 *Culpa patris canonem nõ ſoluentis præiudicat filio.*

17 *Etiam quòd emphyteuſis ſit ex pacto, & prouidentia.*

18 *Maximè ſi ſit primus inueſtitus.*

19 *Emphyteuſis ſi ſit quæſita beneficio concedentis, tunc pater non poteſt filio præiudicare.*

20 *Secus ſi ex re patris.*

21 *Emphyteota canonem non ſoluens ipſo iure priuatur emphyteuſi.*

22 *Requiritur tamen declaratio.*

23 *Mora quomodo, & quando purgetur in ſolutione canonis.*

24 *Vbi quod hoc arbitrio iudicis relinqui debeat.*

25 *Qui tamen non debet arbitrari poſſe purgari poſt duos menſes.*

26 *Plus tamen temporis tradi debet pauperi, quam diuiti.*

27 *Emphyteota canonem non ſoluens ſine citatione, & de facto, ac propria authoritate expelli poteſt.*

28 *Maxime verò vbi dominus non reperit reſiſtentiam.*

29 *Vt pariter vbi non eſt timor ſcandali, & rixæ.*

30 *Tutius tamen eſſet iudicem adire, & ipſius authoritate poſſeſſionem capere.*

31 *Saltem quoad executionem ſecundum aliquos.*

32 *Dominus directus non poteſt propria authoritate emphyteotam expellere, quando inuenit reſiſtentiam actualem.*

Vbi

Digitized by Google

33 *Vbi quòd dicta reſiſtentia cauſa cognita expediri debeat.*

34 *Dominus directus non expellit emphyteotam propria authoritate: quando ipſe proteſtatus fuit ſe dimittere ſine præiudicio.*

35 *Idem nec etiam quando iudicium adiuit.*

36 *Emphyteuta non poteſt propria authoritate expelli, quando dominus directus iudicem adiuit.*

37 *Vt etiam quando de emphyteuſi non conſtat per inſtrumentum.*

38 *Nec iudex tali caſu debet dare præceptum de aſſociando.*

39 *Vt pariter quando adeſt timor rixæ.*

40 *Clauſula propria authoritate an poſſit exequi ſine partis citatione remiſſiuè.*

41 *Et an iudex poſſit concedere præceptum de aſſociando.*

42 *Emphyteuſis an potius cenſus cenſeatur, vbi ex præſtatione canonis non apparet, ex qua oblatione ſoluatur, cenſualis contractus præſumitur.*

43 *Cenſus potius præſumitur, quam contractus emphyteoticus.*

Contrarium tamen tenent non nulli.

44 *Videndum tamen erit cui conueniat nominatio.*

45 *Emphyteota eccleſiæ non ſoluens canonem per biennium, & priuati per triennium ipſo iure priuantur emphyteuſi.*

46 *Dummodo dominus velit.*

Vbi quod requiratur etiam iudicis declaratio. num 49.

47 *Tertius non poteſt opponere emphyteotam non ſoluiſſe canonem.*

Immo nec ius iſtud tranſit ad hæredes ipſius domini directi. num. 48.

48 *Ius declarandi caducitatem non tranſit ad hæredes.*

49 *Emphyteota non priuatur emphyteuſi, niſi iudicis ſententia interuenerit.*

50 *Emphyteota priuatur emphyteuſi, etiã ſi deficiat in ſolutione minimæ partis, etiam in vno quadrante.*

51 *Idem ſi partem alienauerit.*

52 *Emphyteota non ſoluens canonem cæteris præiudicat.*

53 *Emphyteota priuatur emphyteuſi ſi deficiat in ſolutione pendente lite.*

54 *Emphyteota, qui iurauit ſoluere ſingulo anno, priuatur ſi in vno anno, in ſolutione defecerit.*

55 *Iuramentum operatur vt emphyteota priuetur per ceſſationem ſolutionis vnico anno.*

56 *Emphyteota ceſſans ſoluere canonem per triennium poteſt allegare compenſationem.*

57 *Emphyteota allegans compenſationem euitat caducitatem.*

58 *Emphyteota ceſſans ſoluere canonem ob locum non tutum non priuatur emphyteuſi.*

59 *Item nec quando poſſeſſionem non fuit nactus.*

60 *Item hæredes non ſoluentes excuſantur ob ignorantiam.*

61 *Emphyteota iuſtè impeditus ſoluere non priuatur.*

62 *Emphyteota iuſtè expulſus, & ob id non ſoluens non priuatur emphyteuſi.*

63 *Emphyteota canonem non ſoluens non poteſt creditoribus ab eo cauſam habentibus præiudicare.*

64 *Emphyteota ceſſans in ſolutione non priuatur, vbi plures ſunt, qui de dominio contendunt.*

65 *Vt nec etiam quando facit oblationem extraiudicialem.*

66 *Emphyteota non excuſatur ob ſterilitatem à ſolutione canonis, maxime quan-*

Digitized by Google

quando ſterilitas prouenit culpa emphyteotæ: vt etiam quando eſt conſueta: vt pariter quando ei eſt renunciatum. num. 67.

68 *Emphyteota excuſatur propter ſterilitatem, quando ſterilitas prouenit propter bellum.*

69 *Item quando nulli prorſus fructus percepti ſunt.*

70 *Dũmodo bona in apparatu belli in emphyteuſim capta ſint.*

71 *Quæ omnia intellige etiam de innundatione.*

72 *Remiſſio canonis emphyteotæ an, & quanſo fiat propter bellum, ſterilitatem, vel innundationem, num. 66. vſque ad 72.*

73 *Remiſſio canonis ob ſterilitatem fit, vbi penſio fructibus reſpondet.*

74 *Vt etiam quando emphyteota eſt læſus vltra dimidiam.*

75 *Emphyteota tenetur ſoluere canonem, etiam ſi res ſit combuſta, vel diruta modo remaneat area.*

76 *Idem ſi res caſmate pereat.*

77 *Emphyteota tenetur domum combuſtam reficere, & pro area canonem ſoluere.*

78 *Emphyteota à ſolutione canonis liberatur, quando res funditus deperit.*

79 *Secus ſi in maiori parte defecerit.*

80 *Emphyteota non tenetur domum combuſtam reficere, quando magna ſoluitur penſio, nec etiam tunc penſionem ſoluere.*

81 *Emphyteoſis, an poſſit conſtitui in re fertili, & precioſa.*

82 *Locatio ad longum tempus magis, quam emphyteuſis præſumitur, quando res eſt conſtituta in re fertili, & ſoluitur penſio correſpondens fructibus.*

83 *Emphyteuſis, in qua ſoluitur penſio fructibus correſpondens adæquatur locationi ad longum tempus.*

84 *Imo cenſetur vera locatio.*

85 *Emphyteota tenetur facere magnas impenſas: item collectas ſoluere.*

86 *Fallit in emphyteota Eccleſiæ.*

87 *Emphyteota tenetur ſoluere penſiones præteritas, quamuis à Domino expellatur ob canonem non ſolutum.*

De emphyteota ſoluente, & non ſoluente.

CAP. XXXIII.

Multæ in propoſita materia concluſiones conſtituendæ ſunt.

1 PRima eſt. Quod ſolutio canonis, quæ fit ab emphyteota eſt in ſignum ſubiectionis, ſuperioritatis, & recognitionis directi domini. Pariſ. conſil. 13. num. 11. in quarto. Nam regulariter ſolutio oneris arguit ſubiectionem Socin. iun. conſil. 38. num. 7. vol. 1. Socin. conſ. 74. num. 3. lib. 1 qui

2 dicit ſolutionem † cẽſus probare quaſi poſſeſſionem ſubiectionis. Crott. conſ. 401. num. 5. vol. 3.

3 Secunda, † quod ſolutio canonis per tertium facta etiam ſuo nomine proprio prodeſt emphyteotæ, & eum à caducitate ob non ſolutionem excuſat. Corn. conſ. 115. num. 3. in princip.

4 † Nam in ſolutione cenſus, & canonis ad effectum præſeruandi ius reale, & emphyteoticum, & non incurrendi caducitatem, aut pœnam non refert quomodo ſoluatur, aut à quo, vel cuius nomine dummodo ſolutum ſit. Rom. conſ. 103. num. 1. & 2. & conſil. 491. num. 4.

5 Intellige, † quando à tertio ſolutio volũtariè per dominum directum recepta fuit: nam tunc ſic voluntariè

rece-

recepta caducitatem remittit: Semper enim debet fieri ea interpretatio, vt quis à iure ſuo non cadat Iaſ. in l. 2. nu. 69. C de iure emphyt. Grat. reſp.
6 132. nu. 12. vol. 1. † Secus vero ſi ſolutio fit coactè, & inuito, & contradicēte domino directo: Nam tali caſu canonis ſolutionem dominus directus ab alio recipere non cogitur, niſi ſoluens ex ſua ſolutione aliquid prætenderet. Marſ. ſingul. 368. Surd. deciſ. 174. num. 32. diximus ſupra cap. 25. verſ. quod vel maximè, & verſiculo etiam multis alijs ibi ſecundo in debito qualificato.

7 Tertia concluſio eſt, † quod licet emphyteoticus contractus inter contractus cōnumeretur, qui quoad eius ſubſtantiam ſcripturam requirat. glo. in cap. 1. de cenſibus. Nihilominus
8 canonis ſolutio poteſt per teſtes probari Afflict. deciſ. 13. nu. 16. Magon. deciſ. Floren. 70. num. 9. Et ſic in hoc fallit regula. l. nihil tam naturale. & l.
9 omnia. ff. de reg. iur. † quod ea, quę requiruntur ad quid procreandum, debeant etiam interuenire ad illud deſtruendum, & tollendū, quo fit, quod
10 quando † conſtat de debito per inſtrumentum publicum, vt eſt in cenſu, & alijs contractibus ad ſui eſſentiam re-
11 quirentibus ſcripturam, † vt de cenſu Bocchac. in tract. de cenſib. par. 1. nu. 49. Domin. Intriglio. ſuper bulla regni cenſus Bullaris. q. 5. & per totū. & conſ. 27. nu. 9. Tunc ſolutio etiam probari debet per inſtrumentum cōtra ſuperius firmata eſt rex. in l. teſtiū. C. de teſtib. & in l. generaliter. C. de non num. pecu. Ang. conſ. 156. nu. 1. Rauſuer. conſ. 3. num. 10. lib. 2. quis alios citat Foller. in prax. cenſu in verbo res iudicata. Carp. ad ſtatuta Mediol. cap 95. num. 33. lib. 1. Carol. de Graſſ. de excep. except. 25. nu. 4. & 5. qui dicit, quid ſi ſit iuratum. & diximus de hoc ſupra cap. 4. nu. 52.

12 Quarta, † quod ſpontanea, & voluntaria ſolutio emphyteotę multum
13 purgat ſolutiones præcedentes. † Nā ſolutio ſequens facta per emphyteotam, & recepta per dominum directū purgat moram ex non ſoluendo incurſam, & per eam cenſetur remiſſa omnis caducitas, ſi quæ ob non ſolutionem commiſſa fuerit. Pariſ. conſil. 108. nu. 43. volum. 1. Ceph. conſ. 222.
14 nu. 1. & 5. vol. 2 † Qui declarat, quando ab emphyteota ſoluente dominus recipiens videatur caducitatem remiſiſſe, & condonaſſe, & aduertunt hoc idem Corn. conſ. 187. nu. 1. verſ. circa ſecundum, volum. 1. Crot. conſ. 401. num. 22. volum. 3. Ceph. conſil. 223.
15 num. 45. cum ſeqq. vol. 2. Solet enim dici, quod ſolutio cenſus, & canonis facta poſt tempus habet vim renouationis ſecundum Deci. conſil. 327. nu. 1. qui num. 2. & 4. vult, quod ius petendi renouationem tollatur ſpacio vnius anni.

16 Quinta. † Culpa patris non ſoluentis canonem nocet, & præiudicat fi-
17 lijs etiam quod emphyteuſis ſit ex pacto, & prouidentia Alex. conſ. 120. in 5. Grat. reſp. 55. nu. 5. & 132. num. 1.
18 vol. 1. † Et maximè ſi eſt primus acquirens, & inueſtitus, qui poteſt alijs in inueſtitura, & conceſſione compręhenſis pręiudicare aliàs non. Caputaq. deciſ. 302. in prima par. Surd. de-
19 ciſ. 209. num. 16. Qui dicit, † quod ſi emphyteuſis eſt quæſita ſolo concedentis beneficio tunc pater filijs nō
20 poteſt præiudicare ſecus, † ſi eſt quęſita ex re patris, id eſt ex pecunia à patre data: nam tunc pater filijs præiudicare poteſt.

Sex-

Digitized by Google

21 Sexta, † licet non ſoluens canonem ipſo iure intelligatur emphyteuſi pri-
22 uatus: Nihilominus ſemper † requiritur directi domini declaratio, & caducitatis acceptatio. Pariſ. d. conſ. 108. num. 33. & 34. vol. 1. Deci. conſ. 206. aliàs 205. nu. 8. Socin. iun. conſil. 111. nu. 2. 3. 10. & 11. vol. 2. Caputaq. deciſ. 301. in prima par. qui dicunt hæc intelligi domino volente, declarante, & acceptante.

23 Septima. † Quomodo, & quando mora ſoluendi canonem purgari poſſit ponit Pariſ. d. conſ. 108. nu. 42. 43. & 44. vt etiam 57. Corbol. de iure emphy. tit. de cauſa priuat. ob non ſolut. can. lim. 41. num. 11. cum ſeqq. & per totum, qui referendo varias doctorũ ſententias tandem ſub nu. 25. concludit veram, & communem ſententiam
24 eſſe, † hoc totum arbitrio iudicis re-
25 linqui † qui non debet arbitrari poſt duos menſes moram purgari poſſe,
26 ſubdens † quòd debet plus temporis tradi pauperi, quam diuiti.

27 Octaua. † Dominus directus ob nõ ſolutionem canonis etiam ſine citatione, & de facto, ac propria authoritate poteſt expellere emphyteotam, & ipsũ emphyteotica re ſpoliare. Corn. conſ. 165. nu. 25. & 26. vol. 2. & conſ. 271. nu. 3. verſic. tamen his non obſtantibus lib. 3. qui dicit magis communem, vt etiam magis communem appellat Dec. conſ. 146. nu. 6. 7. & 8. Gozadin. conſ. 39.

28 Et † maximè quando dominus nõ inuenit reſiſtẽtiam actualem, & confitetur res emphyteotica per emphyteotam, & non negatur canon non ſolutum. Iaſ. in l. 2. verſic. & tenẽdo iſtã ſententiam. C. de iure emphyt. Iacob. à S. Georg. in auth. qui rem. num. 96.
29 C. de ſacroſ. eccl. † Vt etiam quòd nõ ſubeſt ſuſpicio ſcandali, & rixæ. Corn. d. conſ. 165. nu. 26. Rin. conſ. 48. nu. 9. lib. 2. Cephal. conſ. 508. nu. 15. & 552. nu. 8. vol. 4. Crottus conſ. 22. num. 7. & 8. vol. 1.

30 Contrarium † tamen multi tenuerunt, qui dicunt Tutius eſſe iudicem adire, & eo authore capere poſſeſſionẽ vt fuerunt Caſtr. conſ. 68. vol. 2. Socin. ſen. conſ. 167 nu. 14. lib. 2. qui magiſtraliter tractat hunc punctum Socin. iun. conſ. 111. nu. 12. vol. 1. qui appellat hanc quæſtionem arduam Rom. conſ. 112. num. 7. vbi Mandoſ. in add. vult ita communiter ab omnibus teneri, & practicari. Afflict. deciſ. 97. vbi Vrſill. nu. 7. Guid. Pap. deciſ. 7. Afin. in ſua prax. §. 7. c. 5. limi. 48. num. 3. in
31 fi. † Signanter Crott. d. conſ. 22. nu. 1. 7. & 8. conſ. 49. nu. 8. vol. 1. dum vult eſſe neceſſariam ſententiam iudicis declaratoriam, ſaltem ad executionẽ, etiam quòd ſit clarum emphyteotam non ſoluiſſe benè Tiraq. in l. ſi vnquã in verbo reuertatur, nu. 187. cũ ſeqq. C. de reuoc. donat. Iul. Clar. in §. emphyteuſis. q. 11. Corb. de iure emphy. tit. de cauſa priuat. ob non ſol. can. q. 12. in 2. & 3. ampl.

Declara tamen tenendo primã opi-
32 nionem † ipſam non procedere, quãdo dominus inuenit reſiſtentiã actualem, & non verbalem. Corn. cõſ. 271.
33 nu. 2. lib. 3. † Dicta enim reſiſtentia, & vis debet expediri cauſa cognita: & ita practicatur ſecundum Alexand. conſ. 105. nu. 18. lib. 3. Add. ad Deci. in auth. qui rem. nu. 8. C. de ſacroſ. eccl. Dec. d. conſ. 146. num. 6. in fi. Cepoll. conſ. 25. Ruin. conſil. 52. & 57. lib. 4. Conſuetud. Pariſ. §. 30. nu. 27.

34 Declara ſecundo † præmiſſa nõ procedere, quando emphyteota in dimiſſione poſſeſſionis dixit, & proteſtatus fuit

fuit ſe prędicta facere ſine iurium ſuo
rum præiudicio ita Alex. conſ.130.cũ
ſeqq.lib.4. Ruin.d conſ.57.lib.4.Al-
ciar. in c.1.nu.30.ff.de offic.ord.
35 Declara tertio, † quando dominus
directus adiuit iudicem. Quia tunc
priuatur facultate ingrediendi poſ-
ſeſſionem propria authoritate. Iudice
enim addito emphyteota non poteſt
amplius propria authoritate expelli.
Bald. in l.2. q.10. C.de ſeruit. & aqu.
Ruin. conſ.52. & 57. in 4.
36 Declara quarto, † quando de iure
petentis non conſtat per inſtrumentũ.
Nam tunc dominus directus ob non
ſolutionem canonis non poteſt pro-
pria authoritate ingredi poſſeſſionem
37 rei emphyteoticæ, & iudex † non de-
bet dare præceptum de aſſociando ſi-
ne libello. Ruin.d.conſ.57.nu.5.in fi.
vol. 4.
38 Declara quinto, † quando adeſt ſu-
ſpicio ſcandali, & rixæ. Corn.d.conſ.
165.nu.26.vol.2.
Et de clauſula propria authoritate,
39 † an quis poſſit eam exequi abſq; ci-
40 tatione partis, & † an ad talem effe-
ctum iudex poſſit concedere aſſocia-
tionem abſque partis citatione videa-
tur Magon.deciſ.Lucenſ.87. num.14.
& infra.
41 Nona † ſolutio annuæ prępſtationis,
cenſus, ſeu canonis ſi facta fuerit per
annos 40. & non appareat ex qua obli
gatione, vel contractu, præſumitur,
quod contractus fuerit cenſualis, &
non emphyteoticus. Pariſ. conſil.84.
nu.12.& 85.nu.1.vol.4. Creſcent. de
cenſ.deciſ.1. Conat. variar. reſol. c.7.
nu.1. Natt.conſ.3.nu.2. vol.1. vbi de
ratione. Deci.conſ.146.vol 1.qui di-
cit, quod quando non apparet an con-
tractus ſit cenſualis, vel emphyteoti-
cus quis non ſoluendo per mille an-
42 nos nunquam ſuo iure priuatur. † Et
quod in dubio contractus cenſualis,
& non emphyteoticarius pręſumitur:
Caball. milleloq 315.in 2.part. Burſ.
conſ.26.num.17.vol.1. Brug. Caual.
deciſ. Fiuiz.43.nu.55.
43 Cõtrarium † tamen, quod emphy-
teuſis, & non cenſus cenſenda ſit te-
nent Bero.in c. potuit. num.81.locat.
Abb. conſ.74.in 1. dubio vol. 1. Bel-
44 lon.conſ.21.nu.6.& ſeqq.† qui dicit
videndum eſſe, cui nominationi ma-
gis effectus conueniat.
45 Decima.† Emphyteota eccleſię nõ
ſoluens canonem per biennium, & pri
uati per triennium ipſo iure emphy-
teuſi priuatur, & deuoluitur ad pro-
prietarium, & dominum directum
46 † dicto domino directo ſic volente,
declarante, & acceptante. l.2.C.de iu-
re emphy. auth.qui rem. C de ſacroſ.
eccl. c. potuit, & ibi not. extra. locat.
Alex.conſ.44.nu.1.& 3. & conſ.205.
nu.10. lib.3. & conſ.173. nu.7.lib.2.
Natt. conſ.274.num.14. in ſecundo.
47 † Qui dicit tertium de non ſolutione
opponere non poſſe, & conſ.335. nu.
4.d. vol.2.Rol.conſ.57.num.9.& 81.
48 nu.6.in 3. † in tantum, quòd tale ius
declarandi caducitatem competens
domino directo in eius hæredem non
tranſeat. Ceph.conſ.524.nu.17.& 18.
vol.4. licet ab hoc multi recedãt quos
refert Gabr.de iure emphy. concl.3.
49 Hæc intellige, & declara vt vltra
domini directi declarationem, & ac-
ceptationem etiam requiratur ſenten
tia declaratoria iudicis pronunciantis
ipſum incidiſſe in commiſſum. Ruin.
conſ.150. nu.1.153.num.1. & 15. &
167.nu.10.vol.1.
50 Ampl. † vt hoc etiam procedat ſi
emphyteota deficeret in ſolutione et
minime partis Puta in vno quadran-
te,

Digitized by Google

te, & nummo. Ceph.conſ.139.nu.18. vol.1. Natt.conſ.479. nu.7. & 8.vol. 3. Rol conſ.17. nu.14.vol.2. Clar.in §.emphyteuſis. q.8. verſic hoc autem de plano.

51 † Hoc idem etiam eſt in alienante partem, quem à tota emphyteuſi cadere ponit Ceph.d.conſ.139. nu.1. & 21.vol.1.Caputaq.deciſ.300.num.3. in 3.part.

52 Ampl. ſecundo † etiam quod vnus ex pluribus emphyteutis non ſoluerit: nam adhuc talis non ſoluens præiudicat omnibus, & omnes dicuntur incidiſſe in commiſſum. Ceph.conſ. 9.nu.7.vol.1.Qui vult tali caſu totam emphyteuſim inſolidum perire.

53 Ampl. tertio, † etiam pendente lite: nam ſi emphyteota pendente lite deficit, & ceſſat ſoluere in commiſſum incidit. Caputaq.deciſ.199.in 1. par. licet in hoc diſſentiat. Surd. deciſ.6.

54 Ampl. quarto, † quando emphyteota iurauit ſingulo quoq; anno ſoluere canonem: Nam tūc ſi deficit ſoluere in primo anno nō expectato biēnio, vel triennio cadit à iure ſuo; hoc

55 † virtute iuramenti. Natt.conſ.479. nu.11.vol.3.Rol.conſ.25.nu.23.in 2. & conſ.6.nu.42.in princ. Crott.conſ. 281.nu.13.in 3.Grat.reſp.81.nu.4.in princ. Caputaq.deciſ.300.nu.1.par.1.

56 Lim.primo, † quando emphyteota eſt creditor: quia tunc allegādo compenſationem, vel vtendo retentione excuſatur. Pariſ.d.conſ.108.nu.15.in princ. Surd.deciſ.191.nu.3. qui dicit,

57 † quod emphyteota, qui non ſoluit compēſando euitat caducitatē. Ruin. conſ.148.nu.1.vol.1. licet ſibi ipſi parum conſtans contrarium videatur firmare conſ.154.nu.4. & 5.vol.1.

58 Lim.2. † quando emphyteota non ſoluit ob locum non tutum: nam & tali caſu eum excuſari inquit. Pariſ. d.conſ.108.nu.41. vol.1.

59 Lim.tertio, † quando emphyteota non habuit poſſeſſionem eo quia ipſā à directo domino aſſequi non potuerit. Pariſ.d.conſ.108. num.21. Surd. d.deciſ.6. num.5.

60 Lim. quarto, † in hæredibus emphyteotæ, qui non ſoluendo ex capite ignorantiæ defendi poſſunt. Crott. conſ.115.nu.10. vol.1.

61 Lim.quinto, † quando emphyteota iuſtè impeditus fuit: nam tali caſu nō ſoluens habet excuſationem. Grat. reſp.79.nu.13.in princ.

62 Lim. ſexto, † quando emphyteota iuſtè fuit expulſus: nam tunc non ſoluendo excuſatur Caputaq. deciſ.298. in prima part.

63 Lim.ſeptimo † in emphyteota, qui canonem non ſoluit: nam ob id non præiudicat creditoribus habentibus ab eo cauſam, & maximè ſi non poteſt illis imputari: quod & ipſi non ſoluerint: cum factum creditoris non noceat domino, ſeu creditori: Surd. deciſ.102.num.5.& 6. qui dicit in omni caſu dari reſtitutionem in integrum ex clauſula generali.

64 Lim.octauo, † quando plures domini directi inter ſe, de dominio contendunt: quia tunc emphyteota non ſoluens iuſtam excuſationem habet. l.1.§.apud Iulianum.ff.depoſiti.Bald. conſ.250.nu.3. vol.4. Surd. deciſ.6. num.6.

65 Lim.nono, quando emphyteota facit oblationem extraiudicialem etiam ſine conſignatione, & depoſitione, nam talis oblatio ſufficit ad caducitatem euitandam: & præſertim, quando debitor eſt in mora conſtitutus ante litem conteſtatam. Neguſ. de pig. in 3.par.

3.par. tertio memb. 5.partis. num.3.
verſic. ſed in hoc eſt aduertendum.
Matth.Brun. conſ.24.nu.4.

66 Vndecima.† Emphyteota,ſi ob fru-
gum ſterilitatem non ſoluerit cano-
nem nō excuſatur à caducitate,& ma-
ximè, quando penſio eſt modica.Nat.
conſ.194.nu.4. & 5.vol.1. Nam quā-
do penſio eſt parua, ſemper remanent
fructus ſufficientes ad penſionem. idē
Natt.conſ 49.num.3. & 15.volum.1.
Ruin.conſ.61.nu.7.vol.1.Corn.conſ.
181.nu.41.vol.1.Grat.reſp.128.nu.
9.& infra vol.2.Ioſeph.Lud.deciſ.12.
Teſaur.deciſ.20.num.1.Brun. conſ.
156.qui num.3.4.& 5. dicit in tribus
etiam caſibus remiſſionem emphy-
teotæ denegandam eſſe.

67 Primo,† quando culpa, & defectu
emphyteotæ prouenit ſterilitas.

Secundo,quando ſterilitas eſt con-
ſueta.

Tertio, quando ſterilitati eſt re-
nunciatum cum iuramento.

68 Lim.† quando propter bellum, &
hoſtium incurſionem eſt cauſata ſte-
rilitas: vt etiam quando nulli prorſus
69 † fructus percepti fuerunt. Corn.d.
conſil.181.nu.41.vol.1.Iaſ.conſ.54.
nu.14.vol.1.vbi Franc. Becci. in ad-
dit.Grat.d.reſp.128 num.9.cum ſeq.
70 † qui vult propter bellum non fieri
remiſſionem in vno tantū caſu, quan-
do in apparatu belli bona accipiuntur
in emphyteuſim.Alex.cōſ.112.nu.1.
71 vol.1.† qui hoc extendit ad inunda-
tionem: quando enim de tempore
contractus aderat ſterilitas, vel de ea
apparebat tunc penſionis remiſſio de-
negatur. Brun. dict. conſil.156.nu-
mero 2.

72 Lim.ſecundo,quando reſponſo eſt
73 correſpondens fructibus: nam † tali
caſu remiſſio fit, & emphyteota non
ſoluens excuſatur. Rol.conſil.96.nu-
mero 26. volum.1. Grat.d.reſp.128.
74 num.9. † Et præſertim, quando em-
phyteota venit damnificatus vltra di-
midiam ſolutionis canonis Bald. in l.
licet.C locat. Abb.in cap.propter ſte-
rilitatem.num.13.locat. Aret.conſil.
52. Gozad. 74.

75 Duodecima.† Res emphyteotica
ſi non eſt in totum diruta, vel com-
buſta, emphyteota canonem ſoluere
tenetur, modò remaneat area. Natt.
conſil. 377. num. 2. volum.2. Crott.
76 conſil.12. num.4. volu. 1. † qui dicit
ſolui debere penſionem de re emphy-
teotica, quæ caſmate perijt. idem
Crott. conſil. 103. num.11. in tertio.
Et videatur D. Petrus Surd. deciſ.
77 198.num.11. qui dicit † emphyteo-
tam domum combuſtam teneri refi-
cere, & pro area integram penſionem
78 ſoluere,& num 9.& 10.ſubdit † em-
phyteotam à ſolutione canonis libe-
rari, quando funditus tota res perijt:
79 † ſecus ſi in maiori parte defeciſſet,
& nu.6.addit. requiri peremptionem
funditus totæ ſubſtantiæ, & num.4.
80 declarat † iſta non procedere, quan-
do de re emphyteotica ſoluitur ma-
gna penſio: quia tunc nec domum re-
ficere, nec de domo combuſta, ac di-
ruta emphyteotica canonem ſoluere
tenetur vt per Ioſeph. Lud. d. concl.
12.Teſſaur.deciſ.20. num.3.

Decimatertia.Magna eſt altercatio
81 apud Doct. † An emphyteuſis pro re
fertili, & pretioſa, & de qua ſoluitur
iuſta penſio, & fructibus æquipol-
lens, & correſpondens propriè, &
verè conſtitui, ac fieri poſſit? Et affir-
matiuam partem tenuerunt Natt.cō-
ſil 99. nu.16. lib.1. & etiam num. 3.
& 5. idem Natt. conſil. 114 num. 4.
dict.1.part. Negatiuam verò firma-
runt

Digitized by Google

runt Ceph.conſ.699.num.22.& 703.
nu.14.in 5.Ioſeph.Lud.d.concluſ.12.
82 † Et quòd talis ſolutio canonis fructibus correſpondens locationem ad longum tempus, magis, quam emphyteuſim faciat aſſeruerunt Ruin. conſ.161.nu.21.lib.1. Bellon.cóſ.21. Neuiz.conſ.92.nu.45. Ceph.conſ.9. nu.12.Cag.in l.2.nu.203.C.de reſcin. vend. Etiam quod aliter per contrahentes nominatetur Rim.ſen.cóſ.44. nu.38.Rol.conſ.96.lib 1. Burſat.cóſ. 48.nu. 21.& conſ.56.nu.3. Silua. d.
83 conſ.77.† Et quod talis emphyteota adæquetur conductori,& ſimplici colono.ponit Alex.conſ.112.lib.1.Imo
84 quod dicta emphyteuſis ſit vera locatio inquiunt Arer.conſ.54. Grat. reſp.125.nu 6.lib.2.Silua.conſ.9.nu. 14. licet quoad onera hoc ſit controuerſum.Silua.d.conſ.77.Natt.conſil. 113.Magon.deciſ.Flor.117.num.42. & infra.

85 Decimaquarta. † Emphyteota tenetur ad magnam impenſam,& collectarum ſolutionem. Alex.conſil.4. nu.6.lib.5. Natt.conſ.13.nu.5.114. nu.2.& 377.nu.1.vol.2.& 312.nu.1.
86 vol.2.Surd.deciſ.198.nu.19.† Quod non procedere in emphyteota eccleſię quem non teneri ad nullius collectæ ſolutionem inquiunt Pariſ.conſil.24. nu.17.vol.4.Rol.conſ.1.nu.22.vol.2.

87 Decimaquinta. † Emphyteota ſi expellitur à domino directo ob canonem non ſolutum; nihilominus penſiones non ſolutas præteritas ſoluere tenetur. Deci.in auth qui rem nu.13. C.de ſacroſ.eccl. Ceph.conſ.18.num. 44. vol. 1.

SVMMARIVM.

1 *Soluere promittens ſub pęna an, & quādo non ſoluendo pænam committat.*
2 *Soluere promittens certa die ſub pęna an pęnam committat ſi creditor ea die moriretur.*
3 *Soluere grauatus à teſtatore infra decem dies: quādo dictum tempus currere incipiat.*
4 *Hæres grauatus ſoluere infra dies tempus currit à die aditæ hæreditatis.*
5 *Soluere promittens precium ad conſiliū peritorum intra menſem tempus currit à die declarationis.*

Soluere obligatus intra certum tempus ſub pœna; An & quando non ſoluendo intra dictum tempus pęnam committat.

CAP. XXXIIII.

PRo huius articuli reſolutione mul
1 ti caſus vidēdi ſunt. † Primus eſt; quādo quis promittit ſoluere ſub pęna ſi intra certum tempus aliquid nō ſoluerit, vel adimpleuerit. An ſi intra dictum tempus non ſoluerit pœnam ipſo iure incurrat abſq; interpellatione? Deci.conſil.2.ad pates diſputat hunc articulum,& tandem concludit,
2 quod non.† Secundus caſus eſt. An ſi quis obligatus ſit ſoluere intra certū diem ſub pęna: pęna ipſa incurratur, ſi creditor ea die mortuus eſt? Corn. conſ.210.nu.3.vol.1. dicit pęnam nō eſſe commiſſam, vel ad omne prius promittenti concedendam eſſe reſti-
3 tutionem in integrum. † Tertius caſus eſt; Quod ſi hæres ſit grauatus ſoluere certam quantitatem ſub pęna intra decem dies, quando dictum tem-
4 pus incipiat currere? † Et quod dicti decem dies incipiant currere à die aditæ hæreditatis decidit. Corn.cóſ.259. nu.5.verſic. nec obſtat d.§.ſi quis vo-
5 lum.1. † Quartus caſus eſt in illo,qui ſoluere promiſit reſiduum pretij intra

tra menſem ſub pœna ad dictamen, & conſilium peritorum, à quo tempore menſis currere incipiat? Et quod dictus menſis non prius currat, quam periti dictauerint, & declarauerint tenet Corn. conſ. 144. nu. 1. verſic. licet in hac. vol. 1. ex l. ſi C de contrah. emptio. Multa alia ad materiam huius cap. facientia poſuimus in noſtro tract. de fideiuſſ. in 1. par. in prælud. ſect. 2. c. 3. verſ. item quid. num. 87.

SVMMARIVM.

1 *Solutio facta ab vno ex correis cenſetur facta nomine omnium & num. 6.*

2 *Solutio facta vni ex correis liberat omnes. nu. 5.*

3 *Solutio facta per vnum ex collegis liberat omnes.*

4 *Contrarium eſt in pluribus, qui delictum emiſerunt.*

7 *Acceptilatio facta vni ex correis omnes liberat.*

Solutio facta ab vno ex correis debendi cenſetur facta nomine omnium: & facta vni ex correis credendi liberat omnes.

CAP. XXXV.

1 Solutio facta ab vno ex pluribus correis debendi cenſetur facta nomine omnium: † & ſi fiat vni ex correis credendi liberat omnes. l. 3. §. fin. ff. de duob. reis. Caſtrenſ. in l. duobus. nu. 4. ff. de iureiur. & in l. Modeſtinus. nu. 3. & 4. ff. de ſolut. Idem † eſt in ſolutione pœnæ facta per vnum ex collegis, quæ liberat alium, ſiue alios. Crott. conſ. 122. num. 32. vol. 1. † qui dicit contrarium eſſe in pluribus, qui commiſerunt delictum: quia ſolutio facta per vnum non liberat alios.

2 (line 2), 3, 4 as marked.

5 Et quod † ſoluens vni ex pluribus ſtipulandi reis liberetur ab omnibus dicunt tex. in l. 2. & in l. ex duob. reis, ff. de duob. reis, l. ſi vnus in princ. vbi doct. ff. de pact. l. ſi in re. ff. de nox. l. ſi duo. ff. de arbitris.

6 Sic etiam † ſolutio facta per vnum ex pluribus reis debendi liberat alios. Surd. deciſ. 229. num. 20. 21. 22. 37. &
7 38. † vbi dicit idem eſſe in acceptilatione, & adde quæ notauimus ſupra. cap. 5. caſ. 1.

SVMMARIVM.

1 *Solutio non parit liberationem à futuris præſtationibus. num. 7. & 8.*

2 *Probans tres ſolutiones continuatas per antea ſoluiſſe cenſetur, & num. 4 niſi probetur cõtrarium. nu 5. nu 7. & 8.*

3 *Soluens canonem tribus annis continuis toto præterito tempore ſoluiſſe creditur.*

6 *Solutio bina ſufficit ad conſtituendum quem in quaſi poſſeſſione.*

9 *Solutio irregularis quæ dicatur remiſſiuè.*

10 *Statutum requirens probationem per inſtrumentum, ſufficit probari ſolutionem tribus annis continuis factam fuiſſe*

11 *Alimenta relicta in teſtamento minus ſolenni ſi ſoluta fuerint tribus annis in poſterum ſolui debent.*

12 *Modo relicta ſint in teſtamento, ob piam cauſam ſecus ſi relicta ſint in contractibus.*

Ex tribus ſolutionibus continuatis ſemper retro præſumitur fuiſſe ſolutum.

CAP. XXXVI.

1 Licet ſolutio † vnica nõ pariat obligationem, & liberationem pro futuris penſionibus, & præſtationibus, l cum

l cum hi.in §.1. ff.de cond.indeb.l.qui
hominem, in §.1. ff. de ſolut. Bald.in
c.litteræ de dilati Pariſ. conſ. 79. nu.
2 13. volu. 3. † Tamen tres vltimas, &
continuatas ſolutiones probans, ſem
per per antea ſoluiſſe præſumitur, niſi
contrarium probetur. l. quicunque.
C. de apoch pub. lib. 10. vbi Luc. de
Pen. Dec.conſ.650.nu.15.in fi. Iaſ.in
l.2.nu.168. C.de iure emphyt.& in l.
ſi certis annis col.2.num.4.C.de pact.
vbi hoc multis modis limitat Aym.
conſ. 313. per totum Gabri. de præ-
ſumpt.concl.11. Maſcard.de probat.
concluſ.1320. lib.3. Pariſ. conſ.108.
3 nu.31.& 32. vol.1 † qui dicit, quod
ſoluens canonem tribus annis conti-
nuatis cenſetur ſoluiſſe toto tempore
præterito. Alex.conſ.105.lib.3.nu.3.
Cephal.conſ.96. nu.20. vol.1.

4 † Et quod qui oſtẽdit ſe tribus pro-
ximis annis ſoluiſſe retro ſoluiſſe pre-
5 ſumatur † niſi contrarium probetur
tenent Iaſ.in l.1 nu.30. ff.de off.eius,
cui mand. eſt iuriſd. & in d.l 2. d.nu.
168.C.de iure emphy.Gig.de penſio.
q.81.Cremo.not.79.vbi add. Giam.
conſil.313.per totum.Rot.deciſ.304.
in nou.Bernard. Alph. in ſuis collect.
add.l.quicunque 945.Vinc.de Franc.
deciſ.137.nu.2 par.1. & num.4.& 5.
6 Imo Surd.deciſ.10.nu.10. dicit, † q̃d
ad conſtituendum quem in quaſi poſ-
ſeſſione exigendi ſufficit bina ſolutio.
Et multa alia circa hoc pronũciatum
recenſet Card. Tuſcus lib.7. pratic.
concluſ.concluſ.346. & benè hoc di-
ctum proſequitur Carol. Cot. in ſuis
mem. in verbo ſolutio facta de tribus
7 annis prætentis. † Qui limitat hoc nõ
procedere, quãdo ſolutio pro iſtis tri-
bus annis eſſet facta in vnica vice, &
8 actu. Et ſubdit † aliam limitationem
iſta habere locum in ſolutionibus re-
gularibus: quæ ſecundum ipſum ſunt
illæ, quæ de natura rei preſtari ſolent:
ſecus verò eſſe dicit in ſolutionibus
irregularibus, in quibus nõ procedit
hæc concluſio, & declarat exemplifi-
9 cando † quæ ſint ſolutiones irregula-
res. Et addit in propoſito vnum mihi
10 valdè mirabile: † Quod ſi ſtatutum
requiret probationem inſtrumenta-
lem: quod ſufficit iſta præſumptio.

11 Ex præmiſſis infertur. † Quod ſi
quis legatum alimentorum in teſta-
mento minus ſolemni relictum præ-
ſtiterit per tres annos continuatos,
quod cogitur in futurum perſeuerare
in ſolutione ex multis quæ congerit
Surd.de alim.tit.8.priuil. 21.num.3.
qui hoc ſingulare dictum appellat:
12 † Et vult eſſe verum modo de pia cau
ſa tractetur, & debitum ſit ex vltima
voluntate: ſecus ſi ex contractu, vt
ibidem num.22. & ponit etiam hanc
concluſionem Card. Mant. de tacit.
& ambig. tit. 15. lib.3. tom. 2. num.
66. & 67.

SVMMARIVM.

1 *Solutio continuatè per decem annos fa-
cta inducit debiti, & tituli præſum-
ptionem.*
2 *Modò in decem annis tantum unica ſo-
lutio ſequuta non ſit.*
3 *Vt etiam quando tertio præiudicium
inferretur.*
4 *Tempus non eſt modus obligationis in-
ducendæ.*
5 *Solutionis allegatio de per ſe, & ſola non
eſt potens, vt quis de cætero teneatur
ſoluere, niſi una cum dicta allegatione
ſolutionis, etiam allegetur titulus.*
6 *Solutio debiti ex diuturnitate temporis
præſumitur remiſſiuè.*

Ex

Ex ſolutione continuata decem annorum inducitur præſumptio debiti, & tituli.

CAP. XXXVII.

1 EX † ſolutione continuata decem annorum præſumitur debitum, & titulum præceſſiſſe, & inducitur tituli probatio l. cum de in rem verſo. ff. de vſur. l. ſi certis annis. vbi Bal. nu. 7. C. de pact. idem Bald. conſil. 238. nu 4. vol. 1. Pariſ. conſ. 77. num. 43. & 44. vol. 3. Card. Tuſc. lib. 7. pratic. cōcluſ. concluſ. 339. per totum.

2 Limit. † quando in decem annis tantum vnica ſolutio fieret. Bart. in l. eum qui aliàs. Iabolenus num. 3. C. de annu. legat. Cyn. & Bald. in l. 2 C. de dot. promiſſ. Gig. de penſ. q. 81. nu. 3. Surd. de alim. tit. 8. priuil. 22. num. 28. & 29.

3 Lim. ſecundo † quando tractaretur de tertij præiudicio. Nam ſolutiones decemnales non probant contractum in præiudicium tertij vt etiam contra Eccleſiam Caputaq. deciſ. 166. par. 3.

4 Aduerte nihilominus † quod tempus non eſt modus inducendæ obligationis l. obligationum. in §. placet. 5 ff. de act. & oblig. † Et ideo ſolutio per decem annos facta de per ſe non inducit obligationem pro futuro tempore. d. l. ſi certis annis. Igitur vltra præmiſſa non ſolum neceſſe eſt probare poſſeſſionem decemnalem verū etiam titulum allegare: Nam hoc caſu debet actor ſe principaliter fundare ſuper titulo, & ad illius probationem iuſtificare poſſeſſionem aliàs ſi allegaret, & probaret ſolam poſſeſſionem ſuccumberet benè Surd. ex multis quos congerit de alim. tit. 8. priuil. 22. num. 1. cum ſeqq.

Et quod debiti ſolutiō ex diuturnitate temporis præſumatur diximus ſupra cap. 17.

SVMMARIVM.

1 *Creditor recipiens ſolutionem partis debiti ab uno ex pluribus correis in ſolidum obligatis cenſetur debitum diuidiſſe, & iuri ſolidi renunciaſſe.*

2 *Modo alter ex correis non ſit ſoluendo: quia tali caſu non cenſetur inter ipſos facta diuiſio.*

3 *Vt etiam quando reus praeciſè ſoluiſſet medietatem, & non plus, nec minus & creditor eam recepiſſet: ſecus ſi ſimpliciter.*

4 *Idem quando debitor ſoluit partem ad ſe ſpectantem, ipſumque tangentem.*

5 *Eodem modo ſi recipiatur dicta pars à creditore ad computum vſurarum, & fructuum.*

6 *Pariter quando creditor recepiſſet ſaluo iure ſolidi.*

Creditor recipiens ſolutionem pro rata ſua ab vno ex pluribus correis in ſolidum obligatis, ſibi præiudicat, ne amplius poſſit in ſolidum petere ab vno ex eis: ſed intelligitur inter ipſos pro rata ſummam diuiſiſſe.

CAP. XXXVIII.

1 SOlutionem † recipiendo creditor pro ſua rata ab vno ex pluribus correis in ſolidum obligatis, ſibi præiudicat, ne poſſit de cætero amplius in ſolidum petere ab vno ex dictis debitoribus: ſed intelligitur inter ipſos pro rata, & virili totam ſummam diuiſiſſe. glo. Bart. Bald. Alex. Saly. Alber. Caſtr. & alij, in l. creditores, vbi Iaſ. nu. 3. qui hoc quatuor modis limitat. C. de pact. Fulg. conſ. 81 nu. 2. vſque ad finem. Cepoll. caut. 157. quæ

eſt penul. Afflict. deciſ. 142. & 153. Cotr. in ſuis mem. in verbo creditores. Corbol. tract. de iure emphyt. titulo de caut. priuat. ob non ſol. cano. ampl. 42 Bart in l. ex duobus in prima quæſt. de duobus reis. Benint. deciſ. 81. num. 6. Ioſeph. Lud. deciſ. Lucenſ. 21. nu. 6.

Hæc concluſio: quod creditor habens plures obligatos in ſolidum recipiendo partem ab vno inducat diuiſionem, & non poſſit alios in ſolidum conuenire: ſed vtiliter, & pro rata ſua tantum, multis modis limitatur.

2 Primo, † quando alter ex correis non eſt ſoluendo: nam iſto caſu non intelligitur facta diuiſio. Afflict. d. deciſ. 142. nu. 2. & 3. Iaſ. in d. l. creditores. nu 3. Ioſeph. Lud. d. deciſ. Lucenſ. 21. nu. 3.

3 Limitatur ſecundo, † quando creditor præciſè recipit medietatem: ſecus ſi plus, vel minus, quam ſit medietas. gl. in l. item eos. in §. 1. in verb. ſoluit. ff. de fideiuſſ. Ang. Alex. & Iaſ. in d. l. creditores. Bello. conſ. 14. nu 3. Ioſeph. Ludo. d. deciſ. 21. nu. 6.

4 Lim. tertio, † quando debitor ſoluit tanquam partem ad ipſum ſpectantem, & creditor recepit. Iaſ. in d. l. creditores. nu. 3. verſic. ſecundo limita.

5 Lim. quarto, † quando recepiſſet creditor de ſorte principali: ſecus ſi de fructibus, vſuris, & alijs acceſſionibus. Iaſ. in d. l. verſ. tertiam limitationem.

6 Lim. quinto, † quando creditor recepiſſet ſaluo iure ſolidi. Iaſ. vbi ſupra verſ. quarto limita. diximus in tract. de fideiuſſ. par. 2. ſect. 6. c. 4.

SVMMARIVM.

1 *Solutio penſionis de partium conſenſu reſeruatæ retardari non poteſt.*

2 *Etiam quod lis moueatur circa eius nullitatem, extinctionem, & reductionem.*

3 *Niſi ſub conditione, & modo non fuerit reſeruata.*

4 *Conditione, & modo non verificatis titularis non cogitur ſoluere.*

5 *Penſionarius tenetur verificare, quod in maioribus mille, & in minoribus centum remaneant pro titulari, & rectore. Et hoc ex clauſula ſolita litteris Apoſtolicis apponi modo remaneant mille: & modo remaneant centum.*

Solutio penſionis de partium conſenſu reſeruatæ retardari non poteſt.

CAP. XXXIX.

1 Solutio † penſionis ſimpliciter, & de conſenſu partium reſeruatę retardari non poteſt: † etiam quod ſuper ea lis moueatur circa nullitatem, extinctionem, & reductionem: † niſi ſub modo, & cōditione reſeruata fuerit: nam tunc non verificatis conditione, † aut modo reus non cogitur ſoluere, niſi agens ſit in quaſi poſſeſſione exigendi. Caſſad. de reſcrip. deciſ. 10. num. 9. Gig. de penſ. q. 85. nu. 10. & tenuit Rot. Rom. in vna Senenſis penſionis coram Illuſtriſſimo Mōtica veneris. 12. Ianuarij, & coram eodem in vna Vercellenſis penſionis 26. Iunij 1592. & firmant Caputaq. deciſ. 299. par. 2. Ceſ. de Graſſ. de probat. deciſ. 2. qui dicunt † quod penſionarius tenetur verificare, quod in maioribus mille, & in minoribus, & curatis centum remaneant pro rectore: & hoc

Digitized by Google

& hoc ex clauſula, quæ quotidie ſolet apponi in litteris Apoſtolicis, modo remaneant mille, & modo remaneant centum.

SVMMARIVM.

1 *Soluens alicui, vt debitor poteſt poſtea contra eum, vt creditor ex alia cauſa experiri.*
2 *Debitor, qui tu ſis meus ex vna cauſa, & ego tuus ex alia poſſunt hæc ſimul ſtare.*
3 *Debitor poteſt eſſe, quod noluerit, aut non potuerit compenſatione vti.*

Soluens alicui vt debitor: poteſt poſtea eum, vt creditor ex alia cauſa conuenire.

CAP. XL.

1 SOluiſti † mihi centum, tanquam debitor meus: Poſtea agis contra me ad alia centum tamquam debitorem tuum ex alia cauſa. Et ego dico: quod non eſt veriſimile, quod ſim debitor tuus: quia ſi eſſem: tu non ſoluiſſes mihi: ſed compenſaſſes: An hoc probet me non eſſe debitorem? Caſt. in l. ſi quidem. nu. 2 C. de tranſact. ex ratione per eum ibidem alle-
2 gata determinat, quod non: † quia inquit iſta poſſunt ſimul ſtare, vt tu ſis debitor meus ex vna cauſa, & ego
3 tuus ex alia: † & quod noluiſti, aut non potuiſti vti exceptione compenſationis. Puta, quia debitum meum erat liquidum tuum non. l. qui inuicem. ff. de cond. indeb. l. cum dos. vbi Bart. ff. rerum amot.

SVMMARIVM.

1 *Tutius eſt non ſoluere, quam ſolutum repetere.*
2 *Dicere: Solue tu: & ego etiam poſtea pro parte mea adimplebo, & ſi non adimplebo repetes, ſapit duritiem, & equitati repugnat.*
3 *Debitor ex instrumento ad ſoluendum aſtrictus ex mero iuris rigore non poteſt dicere creditori ſine inſtrumento ſolue etiam tu.*

Non ſoluere melius eſt, quam ſolutum repetere.

CAP. XLI.

1 CAutius agit, † qui pecuniam non exburſat, licet iam ſolutam repetere poſſit: Difficile enim eſt ſoluere, vt repetatur l. ſi dubitetur. ff. de ſolut. l. 3. ff. de compenſat. l. ſi ſtipulatus. ff. de fideiuſſ. l. ſi debitor. ff. de lib. leg. glo. in l. 1. §. pen. in verbo patronus. ff. quarum rerum act. non detur. Bart. in q. publicanus in fi. Aym. conſ. 129. nu. 7 qui dicit. Melius eſſe non ſoluere, quam ſolutum de proprio repetere.
2 Et addit: quod † dicere ſolue prius: & ego poſtea pro parte mea adimplebo, & ſi non adimplebo repetes: Potius duritiem quis, & cauillationem proponit, quam æquitatem. l. ſeruus. ff. de ſeru. aſport. Caſt. conſil. 93. circa medium lib. 2.
3 Lim. † quando quis ex inſtrumento eſt debitor, & è contra eſt creditor ſine inſtrumento: quia tunc de mero iuris rigore debet prius ſoluere, & poſtea ſolutum repetere. Bart. in l. 1. §. hoc interdictum. ff. quod vi, aut clam cum alijs relatis à Rom. conſil. 76. incip. in cauſa nobilis. nu. 7.

SVMMARIVM.

1 *Plus ſoluit, qui citius ſoluit. Vt etiam minus ſoluit, qui tardius ſoluit.*
2 *Tempus pars pretij dicitur.*
3 *Bis ſoluit, qui tempeſtiue ſoluit.*

Citius, & tardius ſoluens plus, & minus ſoluere dicitur.

CAP. XLII.

1 QVi † citius ſoluit plus ſoluit, vt etiam qui tardius ſoluit minus ſoluere dicitur. §. plus. inſt. da act. Nam minus ſoluere cenſetur, qui tardius ſoluit l. 1. §. editiones. verſ. nam & dies. ff. de eden. l. ſolidum. ff. de ſolut. Socin. Sen. conſil. 151. nu. 2. vol. 1. Ceph. conſ. 24. nu. 3. & 144. nu. 44. vol. 1. Surd. deciſ. 114. num. 7. &
2 120. num. 2. † Tempus enim pars ſummæ dicitur l. 1. §. diem. ff. de eden. d. l. ſolidum. ff. de ſolut. Solet enim
3 dici, † Quod bis ſoluit, qui tempeſtiuè ſoluit.

SVMMARIVM.

1 *Soluere, qui nequit: attamen incarcerari poteſt.*

2 *Qui non habet in ære, luat in corpore.*

Qui non poteſt ſoluere poteſt incarcerari.

CAP. XLIII.

1 SOluere, † qui nequit, detineri nihilominus, & incarcerari poteſt,
2 iuxta illud, qui non habet in † ære, luat in corpore. Bartol. in l. 3. in §. ſed vtrum. ff. de mino. cum alijs relatis à Pariſ. conſ. 94. nu. 8. vol. 1. benè Iaſ. in l. in eum. in 1. not. ff. de in ius voc.

SVMMARIVM.

1 *Emptor pretio non ſoluto non poteſt cogere venditorem ad rem alienatam tradendam.*

2 *Venditor re vendita non tradita non poteſt moleſtare emptorem in ſolutione pretij.*

3 *Exceptio rei non traditæ etiam in executiuis oppoſita executionẽ retardat.*

4 *Exceptio non implementi dicitur litis finitæ, & ideo impedit litis ingreſſum, & eſt adeò potens, quod nunquam à ſtatuto cenſetur reiecta, etiam quod omnes exceptiones amouerent.*

Venditor non ſoluto ſibi pretio rem tradere non tenetur.

CAP. XLIV.

1 PRetio † non ſoluto, vel ſaltem realiter non oblato per emptorem, venditor rem tradere non tenetur. l. Iulianus. in §. offerri. ff. de actionib. empt. l. cum proponas. C. de pact. Ro-
2 ta Iuuen. deciſ. 214. nu. 2. † Idem eſt è contra in exceptione rei non traditæ, quæ obſtat agenti ad pretij ſolu-
3 tionem. d. §. offerri. † Quæ exceptio rei non traditæ etiam in executiuis opponi poteſt. Alexan. conſ. 114. & 119. lib. 2. Corn. conſil. 79. col. vlt. lib. 1. Galleſ. de obligatione in form. cam. par. 4. q. 1. num. 7. & 10. Barſi. de quarantig. par. 3. q. 16. Flamin. Carrar. de-
4 ciſ. lan. 3. in execut. nu. 1. & 2. † Nam exceptio non implementi eſt, quæ dicitur litis finitæ, & impedit litis ingreſſum, & eſt adeò efficax, quod nũquam cenſetur reiecta, etiam quod à ſtatuto ſit ſublatus omnis exceptionum obiectus. cap. frangenti. de reg. iur. in ſexto. d. l. Iulianus. in §. offerri. d. l. cum proponas. Rol. conſ. 53. num. 32. vol. 1. & conſ. 69. nu. 13. vol. 4.

SVMMARIVM.

1 *Solutionem pretij non retardat imminens euictio in limine contractus, quando per venditorem offertur cautio de euictione.*

2 *Euictionis periculum, quando imminet in limine contractus, tunc emptor poteſt*

Digitized by Google

poteſt retinere pretium penes ſe, & ſolutionem recuſare, donec eidem idoneè de euictione caueatur, & pretio reſtituendo.

3 *Euictio in limine contractus imminere dicitur, quando lis eſt mota ante ſolutionem pretij.*

4 *Etiam quod lis moueatur pro ſimplici hypotheca.*

5 *Euictam rem eſſe, & imminere euictionem in limine contractus paria ſunt.*

Solutio pretij retardanda non eſt: etiam imminente euictione: modò offeratur cautio.

C A P. X L V.

1 SOlutio pretij rei emptæ retardari non debet: etiam imminente euictione in limine contractus, quando per venditorem offertur cautio de euictione. Afflictus deciſ. 171. num. 1.
2 † Regulariter enim quando imminet periculum euictionis in limine contractus, tunc emptor poteſt penes ſe retinere pretium, & recuſare eiuſdem ſolutionem donec idoneè caueatur de pretio reſtituendo. l. ſi poſt perfectam. C. de euict. l. habitationem in §. 1. ff. de pericul. & com. rei vend. Alexand. conſil. 135. num. 9. lib. 5. Roma. conſil 8. num. 3. vbi Mandoſ. Caballi. de euict. §. 1. nu 8. Grat. reſp. 135. nu. 5. cum ſeqq. volum. 2. Grammat. conſil. 111. num. 3. Rot. Ian. Mercat. deciſ.
3 190 num. 9. quæ † dicit imminere euictionē in limine contractus, quando mouetur lis ante ſolutionem pre-
4 tij. † Etiam quod mota ſit pro ſimplici hypotheca Caſt. conſil. 46. ſuper eo. num. 1. par. 1. Menoch. de arbitr. iud. lib. 2. par. 3. caſ. 224. Alciat. reſp.
5 36. nu. 2. tom. 1. lib. 2. Qui dicit † paria eſſe rem eſſe euictam, vel imminente euictionem in limine contractus. Fuſius hæc explicauimus in noſtro tract. de fideiuſſ. in 1. parte in prælud. ſect. 3. cap. 18. concl. 2. lim. 1.

S V M M A R I V M.

1 *Solutio ſubſequens non validat actum, & diſpoſitionem nullam præcedentem.*

2 *Solutum in vim diſpoſitionis fictitiæ, & ſimulatæ, vel imputatur, vel repetitur.*

Solutio ſeqnens non validat actum inualidum præcedentem.

C A P. X L V I.

1 OBligatio, & contractus nullus, & inualidus præcedens. Puta: quia fictitius, & ſimulatus non validatur per ſolutionem ſubſequentem.
2 † Et ideo ſolutum in vim diſpoſitionis ſimulatæ præcedentis poteſt repeti, vel imputatur. Pariſ. conſ. 55. num. 61. cum ſeq. vol. 1.

S V M M A R I V M.

1 *Legitima filij patre ſuperſtite confiſcari non poteſt.*

2 *Filius in legitima viuente patre nullum habet ius.*

3 *Vel ſaltem ſi quod habet illud eſt conditionale: id eſt ſi filius ſuperuixerit patri.*

4 *Fiſcus in iuribus conditionalibus non ſuccedit, nec in eum dicta iura tranſeūt.*

5 *Solutum à patre pro filio ex aliquo delicto per eum patrato, in legitimam, vel in bonis paternis imputandum eſt.*

6 *Et præſertim, quando pater coactè ſoluit.*

Pater ſi pro filio condemnationem ſoluat: eam filius in legitimam imputat.

CAP. XLVII.

1 Licet de iure communi patre ſuperſtite non poſſit conſiſcati filij legitima. Bald. Albetig. & alij in l. ſi qua pęna. ff. de his, qui ſū t ſui, vel al e-
2 ni iuris. † Cum filius in legitima viuente patre nullum ius habeat. l. 1. §. impuberi. vbi Bartol. ff. de coll. bon.
3 Vel ſi quod ius habet illud eſt conditionale, id eſt, ſi filius ſuperuixerit pa-
4 tri. † Et ad fiſcum iura conditionalia non tranſeant. l. quoties in §. fin. ff. de nouationibus.
5 Nihilominus, ſi aliquid fuerit ſolutum à patre pro filio ex delicto per eum patrato in legitimam, vel in bonis maternis imputandum eſt. Ruin.
6 conſ. 149. nu. 12. & 14. vol. 3 † Et pręſertim, quando coactè ſoluit. Sur d decis. 167. nu. 11.

Solutio pro futuro debito conceditur.

CAP. XLVIII.

Solutio pro futura obligatione fieri poteſt. l. ſolutum. in princ. ibi. vel futuro debitori, vel etiam ei, cui donaturus erat. ff. de ſolut. Rota Ian. Mercat. deciſ. 4. num. 19.

SVMMARIVM.

1 *Adiectus ſolutioni eſt, cui ſolutio, vel conſignatio facienda eſt.*
2 *Solutioni adiectus dicitur præſentator cedulæ, vel chirographi.*
3 *Adiectus ſolutioni agere non poteſt, nec cogere debitorem ad ſoluendum, licet ex eius receptione liberetur debitor.*
4 *Adiecto ſolutioni rectè ſoluitur, quando cauet de rato.*

Solutioni adiectus quis dicatur?

CAP. XLVIII.

1 Solutioni † adiectus dicitur ille, cui ſolutio, vel conſignatio facien-
2 da eſt: † Et dicitur ſolutioni adiectus, puta Præſentator chyrographi, vel cedulæ. Rota Ian. Mercat. deciſ. 54. nu. 4. quæ ſubdit ex Bart. & alijs in l.
3 qui ſtipulatus. ff. de ſolut. † iſtū adiectum ſolutioni agere non poſſe: licet ex eius receptione liberetur debitor: nam ſolutioni adiectus non poteſt cogere debitorem ad ſoluendum. Magon. deciſ. Lucenſ. 34. nu. 1. qui num.
4 13. dicit, quod † adiecto ſolutioni rectè ſoluitur, quando cauet de rato. Plus adiectus ſolutioni etiam nouare nequit. l. cui rectè. ff. de nouat l. hoc iure in §. ſi quis dederit. ff. de donatio. habetur in l. ulianus. in §. 1. ff. de noua. Gab. conſ. 155. num. 33. in princ. qui nu. 34. ſubdit, quod nouatio non poteſt fieri ab eo, cui mandatur ſolui. latius hæc explicauimus ſupra cap. 5. caſu 12.

SVMMARIVM.

1 *Ex ſolutione penſionis, cenſus, & affictus non reſultat plena probatio dominij, poſſeſſionis autem ſic.*
2 *Et maximè, quando conſtat, quod ſoluens poſſidebat, vel quod de voluntate poſſidentis ſoluerit.*
3 *Vt etiam, quando ſolutio fit vero domino.*

So-

Solutio penſionis dominium non probat, poſſeſſionem autem ſic.

CAP. L.

1 Licet † ex ſolutione penſionis, cenſus, vel affictus non reſultat probatio dominij plena: ſed præſumptiua tantum: tamen reſultat concludés
2 poſſeſſionis probatiô, † & maximè quando apparet, quòd ſoluens poſſidebat, vel quod ſoluerit de voluntate poſſidentis: Socin. ſen. conſ. 266. nu. 13. vol. 2. Fely. in cap. cum Bertoldus. nu. 25. de ſentent. & re iud. qui dicit hæc vera, quando ſolutio ſit vero domino. Maſcar. de probat. concl. 544. num. 3. & per totum par. 1.

Fideiuſſor ſoluens ſe à fideiuſſione liberat ipſo iure, principalem autem ſuum ope exceptionis.

CAP. LI.

Fideiuſſor ſoluens creditori ipſe ſe liberat à fideiuſſoria obligatione ipſo iure: principalem autem ſuũ ope exceptionis. l. Papinianus. ff. mandati. l. Stichum. §. ſi mandato. ff. de ſolut. l. cum his, vbi gloſ. & Bart. ff. de fidei. & tradit idem Bart. in l. Modeſtinus. ff. de ſolut. Rot. Ian. Mercat. deciſ. 4. num. 20. adnotauimus in tractat. de fideiuſſ. par. 2. principali. ſect. 10. cap. 1.

SVMMARIVM.

1 *Solutio mercedis in locationibus loco fructuum eſt.*
2 *Ex mercedis ſolutione probatur poſſeſſio.*

Solutio mercedis loco fructuum eſt.

CAP. LII.

1 Solutio † mercedis in affictibus, & locationibus in locum fructuũ perceptorum, per conductorem ſub-
2 rogatur. Quo † ſit, vt ex hoc per eam probetur poſſeſſio. Bart. in l. qui vniuerſas. in §. quod colonum. & in l. quamuis in §. ſi conductor. vbi Alex. in vltimo not. ff. de acq. poſſ. Pariſ. conſ. 104. aliàs 105. num. 89 vol. 1. ſupra cap. 50.

SVMMARIVM.

1 *Non ſoluens cambia tenetur ad intereſſe.*
2 *Cambia ſunt ad inſtar contractus emptionis, & venditionis pro quo intereſſe debetur.*

Non ſoluens cambium tenetur ad intereſſe.

CAP. LIII.

1 Soluere † debens cambium, & non ſoluens tenetur ad intereſſe. Nam
2 materia cambij † eſt ad inſtar contractus emptionis, & venditionis pro qua intereſſe debetur. l. curabit. C. de act. empt. vbi Cag. num. 3. Rot. Ianu. deciſ. 1. num. 42.

SVMMARIVM.

1 *Solutione eius, quod debetur, omnis tollitur obligatio, & hypotheca.*
2 *Dummodo ſolutio irreuocabiliter fiat: ſecus ſi reuocabiliter: quia tunc quis non omninò, ſed ad tempus liberatur.*
3 *Debitor reuocabiliter ſoluens eius liberatio tantum ad tempus contingit.*

4 *Solutione eius, quod debetur non tollitur obligatio, quando conditio ſolutioni apponitur.*
5 *Idem cum reſeruatione ſolutio facta eſt.*
6 *Exceptio ſolutionis ſemper, & quandocunque opponi poteſt.*
7 *Bona fides non patitur, quod ſemel exactum iterum exigatur.*

Solutione debiti tollitur omnis obligatio.

CAP. LIIII.

1 SOlutione † eius, quod debetur omnis ſoluitur obligatio, & hypotheca. §. omnis. inſti. quib. mod. ſol. ob. cap. 1. de reg. iur. Deci. conſ. 449. nu. 39. & 562. nu. 7. idem in cap. ex parte el ſecundo, num. 84. de off. deleg. Maluag. conſil. 13. num. 37. volum. 1. Surd. conſil. 82. num. 1. lib. 1. Turret. conſil. 49. num. 35. lib. 1. Socin. iun. conſil. 55. num. 4. & 116. num. 1. lib. 2. qui num. 11. dicit hoc verum, quando ſolutio fit eo modo, quo fieri debet.

2 Declara tamen hanc regulã, quando id quod ſoluitur irreuocabiliter ſoluitur: ſecus ſi reuocabiliter: quia tunc ſolutione eius, quod debetur nõ ſoluitur omnis obligatio: ſed quis liberatur ad tempus non autem omnino l. non videtur. ff. de acq. poſſ. l. ſi creditor. ff. de ſol. vbi glo. Vincent. de Franc. deciſ. 200. num. 12. in 1. par.
3 † Nam ſi reuocabiliter debitor ſoluit, certè dictus ſoluens ad tempus liberatur Paris. conſil. 102. nu. 23. & 24.
4 vol. 3. Qui addit iſtam regulam † non
5 procedere, quando conditio ſolutioni apponitur, vel cum reſeruatione ſolutio facta eſt. Et ad longum ponunt iſtam concluſionem. Card. Tuſc. pratic. concluſion. concluſio, 340. par. 7. Ioan. Baptiſta Aſin. in ſua prax. iud. § 31. lim. 15. cap. 2. num. 2. vbi vult,
6 quod † iſta exceptio ſit adeo potens, vt ſemper, & quandocunque opponi
7 poſſit, cum † bona fides non patiatur, vt ſemel exactum iterum exigatur. diximus infra cap. 81.

SVMMARIVM.

1 *Terminus, quando ponitur in obligatione ad eam differendam: tunc ſolutio fit in fine termini: ſecus ſi ad eam multiplicandam, & augendam: quia tunc in principio.*
2 *Solutio (alio non docto) fit in fine termini, & præſertim quando fit in pluribus terminis.*
3 *Contrarium tamen eſt in ſolutionibus alimentorum, penſionum domorum, & alijs id genus, in quibus ſolutio fit anticipatè, & in principio termini.*
4 *Solutioni certæ quantitatis, quando plures termini adijciuntur tunc ſolutio fit in fine, & non in principio termini.*
5 *Dilatio, quando adijcitur fauore debitoris tunc ſolutio fit in fine termini.*
6 *Dilatio quando apponitur fauore creditoris, vt eſt in obligationibus annuis, in quibus tempus gratia multiplicãdæ obligationis ponitur, tunc ſolutio debet fieri in primo cuiuslibet anni.*

Solutio quandò in principio, & quando in fine termini facienda ſit.

CAP. LV.

1 QVando terminus † apponitur in obligatione ad ſolutionem differendam, & dilatandam: tunc ſolutio fit in fine termini: ſecus ſi ad obligationem multiplicandam, & augendam: quia tunc ſolutio fit in princ.

Digitized by Google

princ. termini. Caſt. in l. ſi cui. in §. ergo. nu 6. ff. de leg. 1.

2 Et regulariter alio non docto, † nec
expreſſo ſolutio fit in fine termini, &
præſertim quando fit in pluribus terminis l. lecta. ibi. igitur finito primo
menſe vbi Iaſ. nu. 7. Alberig. & alij. ff.
ſi cert. pet. Bart. & reliqui omnes in l.
qui hoc anno. ff. de ver. obl. Car. Tuſc.
prat. concl. par. 7. concl. 335. Qui hoc
3 limitat † in ſolutionibus alimentorũ,
penſionum, & alijs id genus: vt ibidem per eum. Satis enim notum eſt
4 in iure noſtro pronunciatum. † Quod
quãdo ſolutioni certæ quantitatis plures termini adijciuntur: ſolutio fieri
debet non in principio cuiuslibet termini: ſed in fine: quia dilatio fuit adiecta
5 † fauore debitoris. §. omnis inſt. de
6 verb. ob. ſecus quando † dilatio appoſita eſſet fauore creditoris, vt eſt in
obligatione annua: in qua tempus ponitur gratia multiplicandæ obligationis, & ſic in fauorem creditoris:
quia tunc ſolutio fieri debet in principio cuiuslibet anni. gloſ. in l. 1. C.
quando dies leg. ced. vbi recenſet vulgata illa carmina. Annua ſi debes tunc
inſpicies caput anni: anno ſi debes in fine teneberis anni. ita Gagno. in d. l.
lecta. num. 93.

SVMMARIVM.

1 *Dilatio, & terminus pars crediti, & ſummæ eſſe dicuntur. & num. 3.*

2 *Minus ſoluit, qui tardius ſoluit.*

Dilatio ad ſoluendum pars crediti dicitur.

CAP. LVI.

Solutio debiti dilata in longum tẽpus facit, quod illud tẽpus ſit pars
1 crediti, † tempus enim pars ſummæ
dicitur. l. 1. §. dies in fi. ff. de eden. l. ſolidum. ff. de ſolut. † Et tali caſu minus
2 ſoluit, qui tardius ſoluit. Corn. conſ.
3 45. nu. 5. in fine volu. 1. † qui dicit ſolutionis partem tempus eſſe, & tempus cenſeri partem crediti, & ſummę.
Alia ſupra poſuimus. c. 42.

SVMMARIVM.

1 *Debitum bona fide præſcriptum etiam quoad forum conſcientiæ ſolui non debet.*

2 *Etiam quòd ſuperueniat mala fides: modo hoc fiat poſt præſcriptionem completam.*

Debitum bona fide præſcriptum etiam in foro poli quis ſoluere non cogitur.

CAP. LVII.

1 Solui non debet etiam † in foro poli debitum bona fide præſcriptũ.
Corn. conſil. 176. num. 3. verſiculo &
quod etiam in foro poli. volum. 1.
2 † Et adeò præſcribens eſt tutus in foro conſcientiæ, vt idem & procedat
ſi ſuperueniat mala fides poſt præſcriptionem completam. Caball. milleloq. 604. diximus cap. 4. caſ. 6. ſupra.

SVMMARIVM.

1 *Locatio, in taxanda in ea mercede, regulatur à ſolito.*

2 *Solitum, in taxandis mercedibus penſionibus, & affictibus locationum potiſſimum attenditur.*

In locatione, quoad ſolutionem mercedis attenditur iam ſolitum ſolui.

CAP. LVIII.

1 VBi conſtat † locationem eſſe factam, & non apparet ſub qua penſione: tunc enim præſumitur facta ſub ea penſione, quæ aliàs ſoluta
2 fuit. † In locationibus enim quoad earum mercedes, pēſiones, & affictus taxādas in dubio ſolitum potiſſimum ſpectatur. Alex. conſ. 107. nu. 1. vol. 1. vbi ſignanter Natta in 1. addit.

SVMMARIVM.

1 *Solutio, & promiſſio de ſoluendo adæquantur.*
2 *Paria ſunt, quòd aliquid ſoluatur, vel quòd debeat ſolui.*
3 *Promiſſio, & ſtipulatio ſolutioni comparantur.*

Soluere, & promittere ſoluere paria ſunt.

CAP. LIX.

1 SOlutio, & promiſſio † de ſoluendo adæquantur l. fin. C. ad l. Falc. cum cōcordantijs ibi adductis per gl. l. ſi patronus. in §. 1. ff. de donatio. Pa-
2 ria enim ſunt, † vel quod quid actu ſoluatur, vel quod debeat ſolui. Pariſ. conſ. 33. nu. 23. vol. 4. Corn. conſ. 210. num. 4. volum. 1. conſ. 285. nu. 5. vol. 3. & conſ. 102. num. 3. vol. 2. qui dicit
3 † ſolutioni adęquari ſolere promiſſionem ſeu ſtipulationē. Ceph. conſ. 336. num. 19. vol. 3. Surd. deciſ. 187. nu. 1. 7. 8. & 12. & diximus ſupra. cap. 2. caſ. primo.

Soluens aliquid ne moleſtetur, ſolutum velut vſuras repetit, vel in ſortem imputat.

CAP. LX.

SI ego ſoluo tibi aliquid ne vexer à te ſuper principali debito, tale ſolutum vt vſuras repetere poſſum, vel in ſortem computare Alex. conſ. 80. num. 11. & 12. vol. 3.

Solutio collata in mei voluntatem vti conditionalis nihil ponit in eſſe.

CAP. LXI.

SI tibi ſoluere promitto ad voluntatem meam: cum talis promiſſio ſit conditionalis, & contineat conditionem poteſtatiuam, quando voluero, & nihil in eſſe ponat per eam quis ad ſoluendum aſtringi nō poteſt Bart. in l. centeſimis. in §. fi. ff. de ver. oblig. Alex. conſ. 72 num. 14. vol. 5.

De damni emergentis ſolutione.

CAP. LXII.

SOluere, ſi mihi teneris ad certam, & præfinitam diem centum: Et quia non ſoluiſti ab alio ſub vſuris accepi dicta centum: Repetere à te poſſum dictas vſuras dictorum centum, vti debitore moroſo, vti intereſſe dāni emergentis. Innoc. in c. 2. de vſur. Rom. conſ. 517. nu. 13. Diximus latè in noſtro tract. de vſur. ſub c. de damno emergenti.

SVMMARIVM.

1 *Moroſus in ſolutione non dicitur, qui iuſtam litigandi cauſam habet.*

Moro-

Digitized by Google

2 *Moroſo nullum intereſſe debetur.*
3 *Moroſus quis non dicitur, quando eius petitioni aliquid obijci poteſt.*
4 *Mora non poteſt obijci ab eo, qui plus debito petit.*

Moroſus in ſolutione non dicitur, qui iuſtam litigandi cauſam habet, nec ab eo vllum intereſſe peti poteſt.

CAP. LXIII.

1 SI quis ſoluere † tenetur: ſi tamen iuſta cum cauſa litigat: moroſus
2 in ſolutione eſſe non dicitur, † nec ab eo vllum intereſſe peti poteſt: l. ſi quis ſolutioni. ff. de vſur. Ceph. conſ. 407.
3 nu. 34. vol. 3. † Quando enim petitioni aliquid releuans obijci poteſt: tunc nunquam quis in ſolutione moroſus
4 dicitur: † Et ideo mora non poteſt obijci ab eo, qui plus debito petit. Natt. conſ. 670. num. 13. vol. 4.

Solutum ex cauſa indebita computatur in cauſam debitam.

CAP. LXIV.

SOlutum ex cauſa indebita computatur in cauſam debitam l. creditor. in §. fin. ff. de ſolut. l. eleganter. in §. ſi poſt. ff. de condit. indeb. l. & poſt. in §. fin. ff. de tranſact. Rom. conſ. 238. num. 1.

SVMMARIVM.

1 *Solutio partis debiti impedit præſcriptionem in reſiduo.*
2 *Modo creditor ſibi deberi ſciat.*
3 *Soluens partem debiti non tantum agnoſcere bonam fidem, ſed etiam fateri ſe debitorem cenſetur.*
4 *Partis acceptatione tota conſeruatur obligatio.*
5 *Habens ius plura reſpiciens, ſi vtatur iure illo in uno, aut in pluribus: conſeruat ſibi ius in totum etiam quoad alia ad impediēdam præſcriptionem.*

Solutio partis impedit præſcriptionem in reſiduo.

CAP. LXV.

1 SOlutio partis † tollit beneficium præſcriptionis inchoatę in reſiduo
2 dum creditor † ſcit ſibi deberi, gl. & doct. in l. cū nouiſſimi in §. imo. §. ſed & ſi quis. & § in ijs C. de præſcript. 30. vel 40. ann. Bartol. in l. ſi prius in princ. ff de aq. plu. arcend. Rom. conſ. 195. num. 4. Cuman. conſil. 81. nu. 2.
3 Soluens † enim partem debiti, cum agnoſcat bonam fidem, & fateatur ſe debitorem impedit præſcriptionē alterius partis debiti. Rom. d. conſ. 195. aliàs 198. circa fin. vbi Mand. in vlt. add. Boui. de ſtat. vrb. pręſcript. gl. 19. nu. 224 verſ. 16. Et ratio eſt: quia ac-
4 ceptatione partis tota conſeruatur ob-
5 ligatio: Et ideo habens ius plura † reſpiciens, ſi vtatur iure illo in vno, vel in pluribus cōſeruat ſibi ius in totum etiam quoad alia ad impediendū præſcriptionem. Aym. conſ. 27. num 2 & conſ. 55. nu. 1. Ceph. conſ. 515. nu. 26. volum. 4.

Solutio onerum per vnum facta non præiudicat alteri, niſi eo ſciente, & patiente fiat.

CAP. LXVI.

SOlutio onerum realium facta per vnum non præiudicat, quod alius in dicta re prætendit l. cenſualis. & l. ſi fun-

functiones. C.de donat.l.ſolemnibus. C.de rei vend. Niſi ſciente, & patiente eo, de cuius præiudicio agitur l.iura. C.de agri & cenſ. lib. 11. Roman. conſ.275.num.10.in fin.

SVMMARIVM.

1 *Soluens onera: tunc cenſetur ſuo priuilegio renunciaſſe, quando per 30. annos ſoluerit, & quando ſit talis, quod dictæ eius immunitati renunciare poſſit.*

2 *Soluens onera tantum ſibi in ſolutis præiudicat, & non in alijs.*

Onera ſoluens an, & quando cenſeatur ſuo priuilegio renunciaſſe.

CAP. LXVII.

1 Soluens onera † ad hoc vt dicatur ſuo priuilegio, & exemptioni renunciaſſe, requiritur non tantum vt per 30. annos ſoluerit: verum etiam quòd ſit talis, quod potuerit ſuo priuilegio renunciare. Ceph. conſil. 58. nu.91.& 93.vol.1. Iaſ. conſ.25. nu.3. vol.3. vbi Becci.in add. in littera C. &
2 D. qui num.5. inquit. Quod † per ſolutionem oneris quis ſibi in eo tantum præiudicat, quod ſolutum eſt, & non in alijs.

SVMMARIVM.

1 *Creditor poſterior recuperans ſuum creditum non poteſt amplius à creditore priori etiam hypothecam habente moleſtari.*

Et hoc ex quadam æquitate, & ad lites dirimendas. num.4 & ibi.

2 *Creditores plures vnius debitoris illi efficiuntur priores, quibus primo ſolutio facta eſt.*

Fallit hoc tamen multis modis. num. 12.

3 *Creditor primus ille dicitur, cui primo debitor ſoluit.*

5 *Vigilantibus, & non dormientibus iura ſuccurrunt.*

6 *Induſtria penes diſſidia non ſoluit.*

7 *Creditor de poſteriore fit prior, quando recipit creditum ſuum ſine fraude: ſed ſine vitio, & bona fide.*

Idem quando in ſolutione, & conſignatione interuenerunt iurgium, ſententia, & res iudicata, & ſic quando res fuit acquiſita cum impenſa, & ex titulo oneroſo num 8. & 9.

10 *Creditor ſolutus de poſteriori anterior fit, quæ eidem ſolutio eſt facta in pecunia, quæ non extat: ſed iam reperitur conſumpta.*

11 *Contrarium tamen abſolutè, & in quantitate, & in ſpecie tenet Ceph.*

12 *Creditor ſolutus: quod de poſteriore efficiatur prior: hæc regula multis modis limitatur.*

Debitor ſoluens anteriore creditore neglecto poſteriori creditori an, & quando moleſtari poſſit.

CAP. LXVIII.

1 Creditor poſterior, cui † per debitorem eius creditum ſolutum fuit nõ poteſt infeſtari à creditore anteriore etiam habente hypothecam.
2 Vbicunque enim ſunt plures † creditores vnius debitoris, ille eſt potior, cui primo eſt ſatisfactum. l. pupillus, in fi.& l.qui autẽ in §.apud.& l ſciendum. ff.quæ in fraud. cred.l. & ſi non expedit.in §.1.ff.de bo.auth.iud. poſſ. l.nihil dolo.vbi etiam gl. & DD.ff.de reg.iu.gl.in l.priuilegia prope fi.gloſſæ magnę.ff.de priuil.cred. Bar. Ang. & Cum.in d.l.pupillus.Sal.& Caſt.in l.pecunia. ff.de priuil.fiſci. Affl. deciſ. 190.num.5.6.& 7. vbi Cęſar Vrſillus in

in additionibus Capic. deciſ. 78. nu. 2. Grammat. q. 1. num. 2. † dum vult illum cenſeri primum creditorem, cui primo debitor ſoluit. Surd. deciſ. 44. num. 10. cum ſeq. & deciſ. 60. num. 9. Pariſ. conſ. 69. nu. 1. lib. 4 Didac. praticarum quæſt. cap. 29. num. 2. Ceph. conſ. 86. num. 5. lib. 1. & conſil. 448. num. 29. volum. 3. & 555. num. 3. in quinto. Ioſeph. Ludouic. deciſ. Peruſ. 45. num. 4. part. 1. qui num. 20. dicit hoc pronunciatum procedere † potius de æquitate quadam, & ad dirimendas lites, & ne totus mundus ſubuertatur, quam de iuris rigore. Et huius concluſionis ratio multiplex aſſignatur. Prima eſt: † quia iura vigilantibus, & nō dormientibus ſubueniunt. Ad d. l. pupillus. † Altera ne induſtria pœnas diſſidiæ ſoluat. l. fi. §. pen. C. depoſi. Negoſ. de pig. in ſecundo memb. 5. part. ſub num. 37. verſic. non obſtat text. Et præmiſſa videntur indubitata: † quando poſterior creditor recipit ſuum creditum ſine vitio: ſed bona fide: Et eò fortius, quando in ſolutione conſignatione, adiudicatione, datione in ſolutum, ac recuperatione ſecūdus creditor poſterior reperit reſiſtētiam, eò quia rem recuperatam inuenit poſſeſſam per alium in ea ius prætendentem, † & ideo in dicta re auocanda ab eo faciat magnam impenſam, & eam ex titulo oneroſo conſequatur, & ſic in vim ſententiæ, & rei iudicatę: Nam tali caſu rem recuperatam ſpectare ad recuperantem etiam poſteriorem creditorem expulſis prorſus anterioribus, & potioribus creditoribus voluit Ceph. dicto conſil. 555. num. ſeptimo, volum. 5.

10 Et licet DD. pręfati videantur † loqui quando ſolutio eſt facta in pecunia, quæ non extet, & ſit conſumpta: Aliàs (ſecundum eos) contrarium eſſet, ſi conſignarentur, & adiudicarentur in ſolutum creditori immobilia, & ſtabilia, quæ (cum in eis cadat hypotheca) poterunt à creditore anteriore auocari, & euinci, quod non eſt in pecunia in qua non cadit hypotheca.

11 † Nihilominus Ceph. conſilio prædicto 555. num. 7. lib. 5. vult abſoluiè, & indiſtinctè: Quod etiam in immobilibus, & ſtabilibus creditor anterior habens hypothecam non poſſit reuocare ſolutum poſteriori creditori ex rationibus, & fundamentis ibi ponderatis per eum.

12 † Excipiuntur tamen à prænarratis nonnulli caſus, relati per doctores ſupra citatos.

Primus eſt, quando creditor poſterior per fraudem, & dolum ſuum creditum recepiſſet.

Secundus, quando eſſet factus locupletior: eò quia vltra ſuum creditum etiam aliquid plus ſecundus creditor recepiſſet.

Tertius, quando primus creditor eſſet priuilegiatus, vt ſunt fiſcus, & dos. Ceph. d. conſ. 448. nu. 31.

Quartus, quando creditor poſterior conſequutus fuiſſet ſuum creditum ex cauſa lucratiua. Ceph. d. conſil. 555. num. 10.

Quintus, quando adhuc pecunia, vel ſpecies extarent.

SVMMARIVM.

1 *Soluens non repetit, niſi prius ſibi ceſſis iuribus.*

2 *Ceſſio iurium fit in actu ſolutionis, aliàs non ſuffragatur.*

3 *Ceſſio iurium, an per fideiuſſorem poſt ſolutionem impetrari poſſit.*

Sol-

Soluens pro alio non repetit, niſi ceſſa ſibi actione.

CAP. LXIX.

1 QVi † pro alio ſoluit, eidem ius repetendi non datur, niſi prius ſibi actione ceſſa à creditore: creditorque, cui ſolutio fit, ad cedenda cõtra alios iura ſuo nomine ſoluenti compellitur. l. nulla. vbi Bald. C. de ſolut. l. ſi in rem. vbi omnes. C. ſi cert. pet. l. mulier. vbi gl. & Bald. ff. qui pot. in pign. hab. Deci. conſ. 204. num. 2. & 446. in princ. Viui. deciſ. 218. num. 2.

2 † Et dicta actionum, & iurium ceſſio debet fieri in actu ſolutionis aliàs non iuuat. l. Modeſtinus cum ib. not. ff. de ſolut.

3 † Et anceſſio iurium poſſit per fideiuſſorem poſt ſolutionem impetrari, vel alium pro eo ſoluentem Socin. iun. conſil. 27. lib. 2. & aduertimus in tract. noſtro de fideiuſſ. in 2. par. principali, ſectio. 6. cap 5. de beneficio cedendarum.

Soluere denegans non dicitur ſpoliare.

CAP. LXX.

SOlutionem recuſans ſpoliare non dicitur: quando maximè agens prætendit ſe ſpoliatum non eſſe, ſed eſſe in quaſi poſſeſſione exigendi: Et ideo tali agenti debet concedi mandatum de Manutenendo. Verall. deciſ. 167. num. 1. 2. & 3. in 2. part.

SVMMARIVM.

1 *Soluere ſibi ipſi nemo poteſt.*
2 *Niſi de ſtylo mercatorio.*
3 *Idem quando quis vices duorum repræſentat.*
4 *Similiter in eo qui diu bona debitoris adminiſtrauit.*
5 *Itidem per ſcripturæ directionem.*

Soluere quis ſibi met non poteſt.

CAP. LXXI.

1 SIbi ipſi quis † ſoluere non poteſt
2 fallit † tamen de ſtylo mercatorio ſecundum quod quis ſibi ſoluere poteſt Rot. Ian. Mercat. deciſ. 31. nu. 4.
3 † Vt etiã in caſu deciſ. Pute. 277. nu. 6. par. 1. ſcilicet: quando quis repræſentat perſonam duorum. Vt pariter in
4 eo, † qui diù bona debitoris adminiſtrauit. Affl. ct. deciſ. 13. nu. 14. Ay n. conſ. 129. nu. 5. Surd. de alimen. tit. 3.
5 q. 7. nu. 2. vt ſimiliter † per directionem ſcripturæ in libro ſoluere debentis. l. quoties. §. non tantum. ff. de adminiſtr. tut. Rot. Ian. Mercat. deciſ. 1. num. 8. & 22. vbi declarat, quomodo hoc dictum intelligendum ſit.

Solutio in vnica, vel pluribus vicibus fieri poteſt.

CAP. LXXII.

SOlutio an fiat vnica numeratione, vel diuerſis vicibus nihil intereſt. l. generali §. hæredi. ff. de vſufruc. leg. Rot. diuerſ. in impreſſ. deciſ. 739. nu. 3 par. 3. His videtur contrariari, quæ ſupra retulimus ſub cap. 30. quæ parte diuiſas ſolutiones recuſante procedunt.

SVMMARIVM.

1 *Soluere idem bis æquum non eſt.*
2 *Bona fides non patitur, vt ſemel exactum iterum exigatur.*

3 *Unica*

3 *Vnica ſolutio ſufficit.*
4 *Semel bene ſolutum amplius non eſt ſoluendum.*
5 *Modo ſolutio ſit facta vero domino, & creditori: vel eius verò procuratori alias ſecus. num.5. ibid.*

Solutionem duplicatam bona fides abhorret.

CAP. LXXIII.

1 SOluere bis idem æquum non eſt.l. bona fides.ff.de reg.iur.c.bona fides. de reg. iur. in ſexto, vbi dicitur.
2 † Quod bona fides non patitur, vt ſemel exactum iterum exigatur.
3 † Vnica enim ſatisfactio ſufficit Afflict.deciſ.150. nu.19. Corn.conſ.33. nu.20.vol.2.Ceph.conſil.189.nu.24.
4 vol.2. & 352. num.7. vol.3 † Semel enim benè ſolutum amplius ſoluendum non eſt Rot. Ian. cartul. execut. deciſ.30 num.5.
5 Declara, & intellige, † quando ſolutio eſt facta vero domino, & creditori, vel eius vero procuratori, aliàs ſecus. Deci. in d.l.bona fides. Barſar. conſ.113. nu.24. vol.1. Rota Ianuem. d.deciſ.30.nu.17.quę num.18.& 19. multis alijs modis hoc declarat.

Solutum intuitu pecuniæ vſura eſt.

CAP. LXXIV.

SOlutio, quando intuitu, & contemplatione pecuniæ fit, túc ſemper vſura committitur, licet nomine intereſſe, vel alio quouis nomine appelletur.c.plerique.14.q.3. Crot.conſ. 137.nu.16. volum.1. diximus in tractat.noſtro de vſur.in 1.parte pratic.7. cap.18.

SVMMARIVM.

1 *Soluens non per hoc cenſetur, quod ei, cui ſoluit debitor ſit.*
2 *Debitor de ſolutione, vel præſcriptione excipiens non ob id fatetur ſe debitorem eſſe.*

Soluens alteri non per hoc præſumitur, quod eius ſit debitor.

CAP. LXXV.

1 EX ſolutione per Seium Titio facta: non per hoc arguitur, quod Titio debitor ſit l.ſi cum dos.vbi Bar. not.ff.rerum amot.Bart.Bald. & Saly. in l.ſi quidem. C.de tranſactio. Natt.
2 conſ.358.num.13.vol.2.† Immo reus excipiẽs de ſolutione, vel præſcriptione non per hoc dicitur fateri debitum Natt.conſ.134.num.1. vol.1. diximus ſupra c.23.

Soluere in pecunia, quando quis tenetur: data impotentia pręſtando ſtabilia liberatur.

CAP. LXXVI.

DEbitor in pecunia data impoſſibilitate, & ſeruatis nonnullis alijs, de quibus in Auth. hoc niſi. C. de ſolut. offerendo immobilia liberatur. vt plenè diximus in noſtro tract.de fideiuſſ. part. 1. principali in præludijs ſect.3.c.7.

Creditor adminiſtrator bonorum debitoris præſumitur de ſuo credito ſatisfactus.

CAP. LXXVII.

SI creditor adminiſtrauit bona debitoris. Puta: quia tutor, procurator

Digitized by Google

rator negociorum geſtor, vel aliquod aliud ſimile officiũ habuerit, tali caſu præſumitur de ſuo credito ſatisfactus, & ſolutus Afflict. deciſ. 13. num. 14. Aym. conſ. 129. num. 5.

Solutio adminiſtratori de proximo remouendo facta liberat debitorem ſoluentem.

CAP. LXXVIII.

SOluens procuratori quem de proximo ſciebat remouendum, ac reuocandum: cum in culpa eſſe non dicatur, ab obligatione, cui ſubijcitur ex dicta ſolutione liberatur. Bald. in l. inuito. in §. fin. C. de ſolut. Ang. in l. ſi quis ſeruo. num. 1. ff. de ſolut. Abb. in c. ex parte Decani. num. 13. de reſcrip. Anch conſ. 285. in 2. dub. Aym. conſ. 6. num. 94. poſuimus ſup. cap. 5. caſ. 3. verſ. item ſoluens.

SVMMARIVM.

1 *Solutio ab adminiſtratore paupere facta præſumitur de pecunijs illius, cuius bona adminiſtrauit.*

2 *Magna pecuniarum quantitas non eſt præſumendum quod de burſa pauperis hominis exierit.*

3 *Adminiſtrator præſumitur ſoluiſſe de pecunijs adminiſtrationis, & non de proprijs.*

Solutio ab adminiſtratore paupere facta: præſumitur de pecunijs illius, cuius bona adminiſtrauit.

CAP. LXXIX.

1 ADminiſtrator † non valdè diues, quando exburſauit notabilem pecuniarum ſummam, præſumitur eam ſoluiſſe de pecunijs illius, cuius bona adminiſtrauit. Aym. con-
2 ſil. 129. nu. 3. † Nam magna quantitas pecuniarum non eſt præſumendum, quòd de burſa pauperis hominis exierit: ſecundum Bald. conſ. 265. nu. 5. 6. lib. 1. Maſcard. de prob. concluſ. 53.
3 lib. 1. vbi ſimpliciter firmat, † quod adminiſtrator præſumitur ſoluiſſe de pecunijs adminiſtrationis, & non de proprijs. ibid. num. 1. 4. & 7.

SVMMARIVM.

1 *Exceptio ſolutionis non tantum impedit executionem inſtrumenti verũ etiam poſt ſententiam opponi poteſt.*

2 *Exceptio ſolutionis etiam in actu executionis oppoſita ſuffragatur.*

3 *Solutionis exceptio non cenſetur reiecta etiam per ſtatutum omnes exceptiones ammouens, & nu. 5.*

4 *Exceptio ſolutionis nunquam tollitur, quin allegari, deduci, & probari poſſit.*

6 *Solutionis exceptio in vrbe etiam opponitur cõtra obligationem cameralem iuratam: & in regno contra executionem cenſus Bullaris.*

7 *Dummodo de ea conſtet per inſtrumenta publica vel alias ſcripturas plenam fidem facientes.*

8 *Exceptio ſolutionis non dicitur propriè exceptio ſed defenſio: & dicitur elidere actionem ipſo iure, & appellatur actionis defectus.*

9 *Iudex ex ſuo officio exceptionem ſolutionis ſupplere poteſt.*

10 *Solutionis exceptio vti peremptoria non poteſt opponi nec poſt concluſum in cauſa nec poſt rem iudicatam (ſecundum non nullos.)*

Solu-

Solutionis exceptio eſt magnæ virtutis, & potentiæ, & quandocunque opponi, & allegari poteſt.

CAP. LXXX.

1 SOlutionis exceptio † eſt adeò efficax: vt non tantum impediat executionem inſtrumenti verum etiam poſt ſententiam opponi poteſt. Caſtr. conſ. 257. lib. 2. Corn. conſ. 212. nu. 3. vol. 2. Boer. conſil. 189. nu. 12. lib. 3. Gagn. in l. bona fides. nu. 3. ff. de reg. iur. Capell. Toloſ. deciſ. 70. Rot. Ian. deciſ. 104. num. 2. dum volunt, quòd exceptio ſolutionis tam contra executionem ſententiæ, quàm contra executionem inſtrumenti, & contractus habẽtis ex forma ſtatuti executionem paratam ſemper, & quandocunq; op-
2 poni poteſt. † Semper enim de ſolutione dari poteſt etiam in actu execu-
3 tionis. † Et huiuſmodi exceptio eſt tantæ virtutis: & adeò potens, vt non tollatur ſtatuto nullitates admittente, vel tollente. Rot. Ian. d. deciſ. 104.
4 nu. 1. † Solutionis enim exceptio nunquam tollitur quin allegari, deduci, & probari poſſit, & allegata, deducta, & probata non ſuffragetur Vrſill. ad Afflict. deciſ. 272. num. 2.

5 Et quod ſolutionis † exceptio nunquam cenſeatur excluſa, etiam quod ſtatutum contra executionem inſtrumenti, & ſententiæ nullam exceptionem admitteret: quia nihilominus exceptio ſolutionis cenſetur reſeruata dixerunt Bald. in l. ſi non ſortem. §. 1. num 5. ff. de condit. indeb. Alexand. conſil. 2. num. 7. volum. 5. & in l. 1. in §. & parui in addit. ad Bartol. ſub nu. 7. in littera A. in verſic. & an poſſit. ff. quod vi, aut clam, cum alijs relatis à Carol. de Graſſ. in ſuo tract. de ex-
6 cept. exceptio. 25. num. primo. † Et ideo in vrbe hæc exceptio ſolutionis poteſt opponi contra obligationem cameralem etiam iuratã Turret. conſil. 49. num. 34. conſil. 87. num. 12. & conſil. 74. num. 37. lib. 2. & in regno contra executionem cenſus bullaris, dummodo de ſolutione conſtet authenticis documentis, & alijs ſcripturis plenam fidem facientibus vt per Carol. de Graſſ. d. except. 25. num. 2.
7 † Et hoc reſpectu exceptio ſolutionis propriè, & verè exceptio non dicitur: ſed defenſio. gloſ. in cap. 1. in verbo defenſionis de litis conteſt. Couar. in regula peccatum relect. 1. num. 5. de reg. iur. in 6. Et hac de cauſa dicitur
8 elidere actionem ipſo iure, & appellatur actionis defectus. Carol. de Graſſ. dict. exceptio. 25. numero 6. 7. & 8. Qui hoc attento ſubdit, quod iudex ex officio iſtam exceptionem ſupplere poteſt.

Non defuit tamen Cum. ſuper rit. Sicil. c. 9. nu. 23. qui tenuit iſtam ſolutionis exceptionem vti peremptoriam non poſſe opponi, nec poſt concluſum in cauſa, minuſque poſt rem iudicatam.

SVMMARIVM.

1 *Succeſſor regulariter nõ tenetur ad penſiones decurſas, ut etiam ad debita contracta, & non ſoluta per ſuum anteceſſorem in beneficio, & num. 7.*

Niſi factis diligentijs per creditorem contra debitorem anteceſſorem. numero 2. & 8.

Vt etiam niſi ſint debita neceſſaria pro Eccleſia urgentijs, ut itidem pro anteceſſoris ſubſtentatione, & alimonia. num. 3. 5. & 9.

4 *Succeſſor an teneatur ad ſui anteceſſo-*

Digitized by Google

ris æs alienum, & debita, articulus eſt valdè dubius: & in palatio Apoſtolico adhuc non deciſus.

6 *Rota Romana nō procedit ad fructus decurſos tempore anteceſſoris contra ſucceſſorem.*

Succeſſor non tenetur ſoluere penſiones ac debita per prædeceſſorem non ſoluta.

CAP. LXXXI.

1 SVcceſſor nō † tenetur ſoluere penſiones per prædeceſſorem non ſolutas: ac debita à ſuo authore contracta. Creſcent. de ſolut. deciſ. 3. num. 5. qui docet ita ſeruare Rotam Roma-
2 nam: Quod intellige † non factis diligentijs contra prædeceſſorem: aliàs ſecus. His adde Mohed. de off. Vicar.
3 deciſ. 4. † Qui dicit, quod ſucceſſor tenetur ad debita anteceſſoris mediati. Put. deciſ. 43. & 44. lib. 2. num. 1. & 3. qui vult, & declarat iſta vera in debitis neceſſarijs: ſecus in voluntarijs. Benè Caſſad. de locat. & cond. deciſ. 3.
4 & melius deciſ. 4. num. 3. † Qui dicit paſſum iuſtum valdè dubium: & non dum in Palatio Apoſtolico deciſum. Capel. Toloſ. q. 59. num. 3. quæ vult,
5 † quod ſucceſſor in beneficio tenetur ſoluere debita ſui anteceſſoris pro neceſſitate Eccleſię contracta, & hoc extendit ad Prælatum, qui ad debita ſui prædeceſſoris tenetur pro ſui ſubſtentatione, vel neceſſitate corporali facta. Rot. diuerſ. in impreſ. deciſ. 681. lib. 3.
6 quæ dicit † Rotam Romanam non ſolere procedere ad fructus decurſos tēpore anteceſſoris contra ſucceſſorem.
7 Regulariter enim ſucceſſor † ſingularis non conuenitur ex debitis cōtractis decurſis, & non exactis, ac ſolutis tempore ſui anteceſſoris. l. fi. ff. de cōtrah. empt. l. 1. § ſi hæres ff. ad Trebel.
8 Niſi † factis diligentijs, & in ſubſi-
9 dium. Etiam quòd debita fuerint cōtracta pro eccleſiæ indigentijs, & neceſſitatibus. Ceph. conſil. 162. nu. 28. volum. 2.

SVMMARIVM.

1 *Soluendo quem non eſſe multis modis dicitur, & recenſentur ſex.*
2 *Soluendo quem non eſſe diſcuſſione bonorum vera probatio fit.*
3 *Soluens eſſe quis in dubio præſumitur.*
4 *Soluendo quem non eſſe non eſt ſatis dicere, & ad hoc notorium allegare.*
5 *Soluendo quem non eſſe non poteſt tranſire in notorium: in manifeſtum autem, & famoſum ſic.*
6 *Soluendo quem non eſſe, & eius nomen non eſſe bonum paria ſunt.*

Soluendo non eſſe quis dicatur.

CAP. LXXXII.

1 SOluendo † non eſſe quis multifariam dicitur.

Primo ille, qui latitat ſoluendo eſſe non dicitur. Rot. Ian. Mercat. deciſ. 168. num. 15.

Secundo, qui in carceribus moritur ratione æris alieni. Pariſ. conſ. 50. num. 60. vol. 1.

Tertio ille, cuius nomen non recipitur, nec bonum eſt. Rot. Ianuen. deciſ. 156. num. 2. & 3.

Quarto, qui totum ſoluere non poteſt Aym. conſ. 199. num. 7.

Quinto etiam ille, à quo non facilè ſolutio impetrari, & haberi poteſt. Iaſ. in l. pro hærede. in §. 1. nu. 20. ff. de acq. hæred. Et quādo quis dicatur non eſſe ſoluendo videantur Aym cōſ. 77. nu. 5. Pariſ. d. conſil. 50 num. 62. cum
2 ſeqq. volum. 2. † Dicentes verum modum

dum

dum probandi quem non eſſe ſoluendo eſſe diſcuſſionem bonorũ. Et ideo ad hoc, vt quis dicatur non eſſe ſoluendo excuſſio bonorũ exigitur. Rol. conſ.91. nu.27. vol.2. Doct. in Auth. hoc niſi. C de ſolutio. Rom. conſ.163. conſtitutio. nu. 4. circa medium, qui dicit diſcuſſionem multifariam fieri poſſe. Et multis alijs modis quem notoriè non ſoluendo dici tradit Ioſeph. Ludouic. deciſ. Peruſ.45.num.16. in 1.part.

3 Et ſcias. † Quod in dubio quis prę ſumitur eſſe ſoluendo. Ceph.cõſ.719. num.58.& 59. vol.5.

4 Item. † Quod non eſt ſatis dicere quem non eſſe ſoluendo, & ad talem effectum notorium allegare. Rom d.

5 conſ.163.nu.4. in fi.† qui ſub num.5. inquit hoc in notorium tranſire non poſſe, licet in manifeſtum, & famoſum ſic.

6 Inſuper. † Quod ille, qui non ſoluendo eſt aliàs decoctus, aliàs ruptus dicitur. Et quod paria ſunt quem ſoluendo non eſſe, vel eius nomen non eſſe bonum. Rot.Ianuen.Mercat. deciſ.156.num.3.

Solutio debiti propter debitoris infirmitatem retardari non debet.

C A P. LXXXIII.

Solutio debiti ob debitoris ęgritudinem differenda non eſt. l.ſi quis inſtituatur.in fin. ff.de hæredib inſtit. Bald.conſ 314.num.4.vol.3.

SVMMARIVM.

1 *Verba datum, & ſolutum in inſtrumento appoſita numerationem pecuniæ probant.*

Idem ſi dicta verba apponuntur in apocha, chyrographo, vel alia ſimili priuata ſcriptura. ibid. num.3.

Pari ratione ſi fuerint prolata ad præſentiam teſtium. num. 4.

Eodem modo quando dictum eſt, quod vna ex partibus habuit, & recepit. num.5.

Idem, quando in inſtrumento inſeruntur verba numerauit, uel alia æquipollentia. num.6.

2 *Verba dedit, & ſoluit poſſunt verificari in confeſſione, & delegatione, & in mutuo ciuili.*

7 *Notarius quomodo, & per quæ uerba debeat ſcribere in inſtrumentis confeſſionem, & numerationem, remiſſiuè.*

An ex verbis datum, & ſolutum numeratio pecuniæ probetur?

C A P. LXXXIV.

1 Haeſitant noſtrates. † Num ſi in inſtrumento dicatur fuiſſe aliquid datum, vel ſolutum ex iſtis ver-

2 bis numeratio pecunię probetur?† Et in mutuo verba iſta dediſſe, & mutuaſſe non importare numerationem, cum poſſint verificari in confeſſione, & delegatione, & ſic in mutuo ciuili tenent Bald.in rub. C.de fid. inſtrum. num.14. Bart.in l.ſingularia.num.22. vbi Caſtr. nu.8. hanc ſententiam humaniorem appellat. Alex. nu. 33. Iaſ. num.46.& ſeqq. Dec.nu.30. ff.ſi cert. pet. Caſtr.& Alex.in l.prædia.ff.de acquir.poſſ. Alex.conſ.179. viſa ſcriptura nu.6. vol.2. Felyn. in cap.ſi cautio. num.53 de fid.inſtr.

Et licet à præmiſſis diſſentiat Angel. in d. l.prædia: Nihilominus prima opinio vera, & communis eſt.

3 Quam extende † etiam ad inſtrumentum priuatum. Puta apocham, ſeu

Digitized by Google

ſeu chyrographum, in quibus debitor, ſeu contrahens dixerit habui, & recepi: nam tali caſu cum etiam talia verba poſſint intelligi in mutuo ciuili non cenſetur facta ſolutio, & actualis numeratio Angel. in dict.l.prædia. Bartol. in l.ſi ex cautione in prima lectura.num.primo, in fin. & ibi Caſtr. num.4.vbi etiam Salyc.C.de non nume.pecun. idem Caſtr.in rubric. C.de non num.pecun. in fin. Qui dicunt id
4 etiam † eſſe verum ſi dicatur ad præſentiam infraſcriptorum teſtiũ. Quod tamen non admittunt Felyn. in dicto cap.ſi cautio. num.53. Alex. in l. ſi ita ſtipulatus in §.Chriſogonus.num.12. ff.de verb.oblig.

5 Declara tamen, & intellige prædicta procedere, quando in inſtrumento diceretur, quod vna ex partibus habuit, & recipit: nam tali caſu cenſetur facta ſolutio, & ſubſequuta numeratio. gloſ.magna. in l. ſi ex cautione in verbo accepit vbi Bald. quæſt.3.num.7.Salyc.in 5.quæſt. C.de non numer. pecun. quo in loco admonet notarios
6 ne ſcribant † numerationem, vel alia verba idem importantia: ſi pecunia verè realiter, & cum effectu non interuenerit idem firmat. Aret. in §.actionum. num.13.inſtit. de actio. Socin.conſil.3.num.3.& 11. volum.primo, Alexand. in d.l.ſi ita ſtipulatus in d.§.Griſogonus.nu.11. & dicto conſ. 179 num.3.in 7.Iaſ. in d.l.ſingularia. num.48. qui docet notarios quomodo, & per quæ verba debeant ſcribe-
7 re in inſtrumentis † vel confeſſionem vel numerationem. Vide ad materiam huius capituli quæ poſuimus ſup. ſub cap.1.in princ.

Obligans ſe certo loco ſoluere, tantum tempus ei indulgendum eſt: vt in dictum locum ſe conferat.

CAP. LXXXV.

PRomittens certo loco ſoluere: tantum tempus arbitrio iudicis habere debet, vt in locum ſe conferat. l. continuus. §.cum ita. ff.de verb. obligat. Menoch.de arbitr.iud.lib.2.centur.1.caſ.2.

SVMMARIVM.

1 *Duobus litigantibus ſuper eadem re interim realiter eſt deponẽda pecunia pro fructibus dictæ rei debita ad effectum cauſa conſignandi cui, uel quibus de iure.*

Duobus contendentibus: cui interim ſit ſoluendum.

CAP. LXXXVI.

SI contingat, quod duo litigent ſuper dominio directo alicuius rei feudalis, vel emphyteoticæ, interim donec ſub iudice lis eſt, cui per vaſallum, vel emphyteotam ſoluendũ eſt? Dicas. Quod debitor debet ſe promptum offerre, & exhibere, quod ſoluet
1 ei, qui obtinebit: Et tutius eſſet realiter deponere pecuniam debitam ad effectum ipſam cõſignandi cui de iure: ita gl. & doct. de feudo loquentes, in l.lites, in fin. C.de agric. & cenſ.lib. vndecimo, Bald. in l.Lucius. ff.famil. erciſcun. & de emphyteota Boeri. deciſione 106. dum etiam vult, quòd ſi eſt cõtentio inter duos de aliquo fundo colonus poterit dicere neutri ſe daturum fructus: ſed ſatis erit, quòd ſatiſdet de eos reſtituendo illi, qui per ſe ſententiam reportabit, & ad præmiſſa videatur etiam Caballin. mille-

Digitized by Google

loq.648. in 1.p. Alios id tenentes adnotauimus ſupra c.33. lim.8.

Promittens ſoluere centum intra menſem: aliàs dat in ſolutū creditori præſenti, & acceptanti talem rem: non poteſt elapſo mēſe cogere creditorem ad recipiendam dictam rem in ſolutum: ſed creditor habet electionem conſequendi rem, vel centum.

CAP. LXXXVII.

SOluere promittens centum intra menſe, aliàs dans nunc prout ex tunc in ſolutum talem domum creditori præſenti, & acceptāti faciendo cū in caſum puram venditionem: nō poteſt elapſo termino cogere creditorem ad recipiēdam in ſolutum dictam domum: ſed erit in electione, & poteſtate creditoris dictam domum accipere, vel centum cōſequi: nam intelligitur hoc volente creditore dictam domum in ſolutum accipere, aliàs non cenſetur receſſum à prima obligatione quantitatis ſibi debitæ, nec illa nouata, ita Cagn. in l. vnica. num.77. ff. ſi quis ius dicenti non obtemperauerit, inquiens prędicta rēferi cumulata ad fauorem creditoris.

SVMMARIVM.

1 *Impotentia in ſoluente ipſum ab excommunicatione liberat.*

2 *Et quòd ſub pœna excommunicationis per ſuperiorem ſoluere infra certum tempus aſtrictus ſit.*

3 *Secus ſi ſuperioris iudicisque mandatum, & iuſſum contempſerit.*

Impotentia ſoluentis, facit, vt ipſe in excommunicationem non incidat.

CAP. LXXXVIII.

1 QVi propter impotentiam ſoluere † non poteſt in excommunicationem non incidit: Et maximè ſi
2 mandatum iudicis † non contempſerit. Oldr. conſil.277. quod Abbas. in
3 princ. † Etiam ſi ſub pęna excommunicationis ad certum tempus ſoluere per ſuperiorē iuſſus ſit. Aſin. in prax. iud. §.3. c.37. num.11.

Soluens pro alio non debitor, potius eius negocium cenſetur gerere quam ei donare.

CAP. LXXXIX.

SI quis pro alio ſoluit, & non ſit debitor, potius præſumitur negotiū eius gerere, & ſic animo repetendi ſoluere, quam ei donare: Quod, & in muliere eò facilius recipitur. l. ſed ſi ego in §. fin. ff. ad Velleia. Bald. in l.1. nu.6. C. ad Vellei. cum alijs de quibus per Mantic. de tacit. & amb. lib.13. tit. 9. donatio an in dubio præſumatur, num.13. & 17. part.2.

Soluens pro alio ſine mandato actione negociorum geſtorum repetit.

CAP. XC.

SI quis ſoluit debitum alicuius abſque mandato, modò vtile negotium gerat, habet cōtra eum actionem negociorum geſtorum ad repetendū, & recuperandum per eum ſolutum: l. ex mandato. in fi. ff. mand. gl. in l. ſoluendo. ff. de neg. geſt. Gabr. conſ.155. num.35. in fin. cum ſeqq. vol.1.

SVMMARIVM.

1 *Solutio quando facienda eſt infra certum tempus, puta per Titium declarandum: ſi Titius moritur antequam declaret: declaratio iudicis arbitrio facienda eſt.*

2 *Dies ſolutionis non eſt ſubſtantia obligationis: ſed exactionis.*

Declarandum ob mortem non declaratum: iudicis arbitrio declaratur.

CAP. XCI.

1 SI † quis emit fundum pro centum ſoluẽdis infra certum tempus arbitrandum, ac declarandum à Titio: ſi Titius antequam arbitretur moriatur, declaratio iudicis arbitrio facien-
2 da eſt. † Nam dies ſolutionis non eſt de ſubſtãtia obligationis: ſed exactionis. l. ex his verbis. C. quando dies leg. ced. Bald. in c. Quinta vallis. num. 11. & 12. de iureiur.

SVMMARIVM.

1 *Solutio debiti poteſt fieri ante tempus.*
2 *Niſi tempus eſſet appoſitum fauore creditoris.*
3 *Et etiam niſi ex tali ſolutione creditor pateretur intereſſe.*
4 *Tempus medium ad ſoluendum liberum eſſe debet promiſſori.*

Solutio debiti poteſt fieri ante tempus, modo creditoris non interſit.

CAP. XCII.

1 SI † certa die promiſſum eſt ſoluere:
2 ſtatim etiã præſtari poteſt. † Totum enim medium tempus ad ſoluẽdum liberum eſt promiſſori. l. ſtipulatio. in §. inter certam. ff. de verb. obl.
3 † Niſi tempus ſit appoſitũ fauore creditoris: nam tunc eo inuito ante tem-
4 pus ſolui nõ poteſt: & maximè quando de tali ſolutione pateretur intereſſe, & redundaret in creditoris damnũ, & præiudicium. l. qui Romæ in princ. vbi gl. & Bart. ff. de ver. obl. Deci. in l. cum tempus. nu. 5. ff. de reg. iur.

SVMMARIVM.

1 *Solutionibus iura multum propitia redduntur.*
2 *Confeſſio facta etiam parte abſente ad liberandum ſaltem in vim probationis valet.*

Solutionibus leges multum fauent.

CAP. XCIII.

1 SOlutionibus † iura multum propitia ſunt. §. & licet. col. 7. in Authen. de teſtibus. Bald. in l. generaliter.
2 nu. 35. C. de non num. pec. † Quò fit, vt confeſſio ad liberandũ valeat etiam parte abſente, & maximè in vim probationis Bald. loco præcitato. nu. 34. qui dicit communem.

Solutum minus legitimè in vtilitatem verſum non cenſetur.

CAP. XCIV.

SOluens minus ritè, & legitimè: quia mulier, & minor non adhibitis ſolemnitatibus requiſitis, tale ſic ſolutum facit, quod non præſumatur in vtilitatem verſum. Petr. de Rauen. ſing. 514. Coſta. de rat. ratæ q. 67. nu. 6.

SVMMARIVM.

1 *Debitor medio eius iuramento promittẽs ſoluere quinquaginta ſingulis annis vſque ad decennium: An in vno anno deficiens ad totam ſummam aſtringi poſſit in vim iuramenti? Et concluditur, quod ſic.*
2 *Virtute iuramenti multa conceduntur, quæ alias non concederentur exempla afferuntur in vſuris, & emphyteuſi.*

CAP.

Digitized by Google

CAP. XCV.

1 QVis † ſingulis annis medio iuramento ſoluere promiſit Titio quinquaginta vſq; ad decennium. An in vno anno deficiens pro ſumma totius temporis côueniri poſſit? Bartolomęus Bertazz.in ſuo tract. de clauſ.in fi.ſuper rep.l.ſi quis maior. q.47.nu.641.ponit hanc quęſtionem. Et licet vtatur diſtinctione, quod aut talis debitor tenebatur ex aliqua veteri cauſa, & actione ad dictam totam ſummam: & quod tunc deficiens in vna ſolutione, poterit aſtringi ad totam ſummá, & hoc virtute iuramenti. Quod ſecus eſſe inquit ſi ex actione, & obligatione iurata noua ad hoc teneretur: quia tali caſu non ad totum debitum tenebitur: ſed tantum pro illo tantum tempore de curſo maturato, & non ſoluto: tamen tandem ibidem num.648. verſ. ſed tamen in hac ſpecie concludit: iſtum talem reum pro tota ſumma conueniri poſſe, vt ibi

2 per eũ. & † hoc propter iuramentum ſpretum per ipſum debitorem, cuius virtute multa conceduntur, quæ aliàs non concederentur.c.debitores de iure iur. vbi virtute iuramenti præcisè debitor cogi poteſt ad ſolutionẽ vſurarum vetitarum: Et facit, quod dicitur de emphyteota, qui ſi iurauerit ſoluere canonẽ ſingulo anno ſub pœna caducitatis ſi non ſoluit virtute iuramẽti cadit in commiſſum. vt ibi per eum. Equior tamen, & benignior videtur præcedens diſtinctio.

Solutio reliquatus probat rationem fuiſſe redditam.

CAP. XCVI.

DOcens reliquatũ ſoluiſſe in neceſſarium antecedens etiam iuſtificat rationem per ipſum fuiſſe redditam.l.1.§.officio. vbi Bart.ff.de tut. & rat.diſtrah. Alex.cõſ 45.lib.1.Rom. conſ.423.Corn. conſ.196.lib 3. Rip. in l.admonendi.num.115.de iureiur. Aym.conſ.231.nu.1.lib.1. verſ.nam redditio rationis quos refert, & ſequitur Rot.Ian.Merc.deciſ.181.nu.7.

SVMMARIVM.

1 *Alimentorum ſolutio menſatim fieri debet, reſpectu rerum quæ meſtruam ſolutionem recipiunt, qualia ſunt vinum, frumentum, & ligna.*

2 *Alimenta in victualibus conſiſtẽtia, ut vinum, & ligna, ſoluuntur mẽſatim.*

3 *Alimenta eorum rerum, quæ nõ poſſunt per menſem diuidi, veluti ſunt ueſtimenta: præſtanda ſunt, quando alimentarius egerit.*

4 *Alimenta, quando ueniunt præſtanda pro rebus, quæ in eorũ ſpecie corrumpuntur, ut ſunt piſces, & carnes tunc loco ipſorum deb tur earundem æſtimatio, & pecunia.*

5 *Alimenta debentur, & dietim, & anticipatè à principio anni pro toto anno.*

6 *Alimẽta ſoluuntur anticipatè, & à principio anni pro toto anno: & ſtatim.*

7 *Alimentorum cauſa non recipit dilationem*

8 *Fames gladius acutiſſimus dicitur.*

9 *Venter dilationem non patitur.*

10 *Legatum alimentorum, nec conditionẽ, nec onus, nec dilationem recipit: ſed purum ſemper dijudicatur.*

De alimentorum ſolutione: eorundem præſtatione: & quomodo, & quando fieri debeat.

CAP. XCVII.

1 ALimentorum † pręſtatio danda eſt per hæredem legatario per men-

Digitized by Google

menſes, videlicet reſpectu rerum, quę recipiunt meſtruam ſolutionem, vt ſunt frumentum, vinum, & ligna.

2 † Alimenta enim in victualibus conſiſtentia, vt vinum, & ligna debentur menſatim Bat. in l. pecunię. ff. de alim. & cibar. legat. Ioann. Vinc. de Anna. ſing. 22. incip. alimenta. Viui. deciſ. 8. num. 17.

3 † Reſpectu verò rerum, quæ non poſſunt per menſem diuidi, vt ſunt veſtimenta tunc danda erunt, cum alimentarius egerit Bart. in l. 3. ff. de alim. & cib. leg. Pratic. Pap. in form. lib. per leg. rei ſing. nu. 103.

4 Circa verò res, quę ſi pro toto tempore præſtarentur, in ſua ſpecie corrumperentur, vt ſunt piſces, carnes, & ſimilia: in ijs debetur eorumdem valor, æſtimatio, & pecunia. Rol. conſ. 22. à num. 22. vſque ad 24. in princip.

5 Aliquando autem alimenta dietim præſtanda veniunt: & ſi non dietim, anticipatè, & à principio pro toto anno, & ſi non à principio, menſatim, & præſertim reſpectu victus: reſpectu verò veſtiũ annuatim. Grat. reſp. 93. nu. 67. vol. 1. & reſp. 87. nu 24. vol. 2. Ceph. conſ. 518. nu. 18. vol 4. vbi diſputatur. An ſi relinquantur ſimpliciter debeantur ſingulo anno.

6 Regulariter enim alimenta ſoluũtur anticipatè, & à principio pro toto anno Bald. in l. non poteſt ff. de adop. Caccialup. in l. frater à fratre q. 29. ff. de cond. indeb. Socin. conſ. 12. in 3. q. volu. 1. Molin. de primog. lib. 2. c. 15. Vinc. de Franc. deciſ. 155. nu. 3. par. 1.

7 † Nam cauſa alimentorum non recipit dilationem, ſed debentur ſtatim Boer. deciſ 3. num. 17. Vinc. de Franc.

8 deciſ. 374. nu. 2. par. 2. † Venter enim (cum fames acutiſſimus gladius ſit) dilationem nec recipit, nec patitur. Bald. in l. pactum. C. de collat. Ceph. d. conſil. 483. num. 5. vol. 4. Surd. de

9 alim. tit. 1. q. 44. num. 36. † Et ideo alimentorum cauſa ſui natura, nec conditionem, nec onus, nec dilationem recipit: ſed pura ſemper diiudicatur, Ceph. conſ. 495. num. 99. vol. 4.

SVMMARIVM.

1 *Oblatio cum ſolutione conuenit in pluribus.*

Oblatio valde proxima, & ſimilis ſolutioni eſt. ibid num 1.

2 *Oblationis ad eſſentiam, & ſubſtantiam multa ſunt neceſſaria.*

3 *Oblatio debet eſſe realis, & effectualis, aliàs offerente non iuuat.*

4 *Facto vbi opus eſt: verba non ſufficiũt.*

5 *Oblatio verbalis ſat eſt ſtante creditoris recuſatione.*

6 *Oblatio debet fieri congruis loco, & tempore, aliàs debitori offerenti non opitulatur.*

7 *Oblatio non debet fieri de nocte, & ante tempus ſolutioni adiectum, uel alio ſimili modo.*

8 *Oblatio non debet fieri eo tempore, quo creditor ſequitur funus familiare.*

9 *Oblatio non debet fieri creditori peregrinanti, ut etiam in loco non conuento, vel ſolutioni non deſtinato.*

10 *Oblatio debet eſſe pura, & non conditionalis conditione intrinſeca: ſecus in extrinſeca.*

11 *Emptor poteſt offerre precium venditori cum hac quòd res vendita ſibi tradat.*

12 *Oblatio debet eſſe cum depoſitione rei oblatæ, & conſignatione, ſeu obſignatione.*

13 *Oblatio debet eſſe ſpecialis, ita quòd generalis non ſuffragatur.*

14 *Offerens ſe paratum adimplere omnia ad quæ de iure tenetur non ſatisfacit.*

15 *Et*

15 *Et præſertim in debito liquido.*
16 *Oblatio debet eſſe de toto debito, alias de parte facta non attenditur.*
17 *Oblatio requirit depoſitionem, conſignationem, vel obſignationem alias de ea non eſt habenda ratio.*
18 *Depoſitio debet fieri apud ædem ſacram, uel perſonam fide dignam: alias non iuuat.*
19 *Oblatio debet fieri præſenti, alias requiritur citato generalis, & proclama.*
20 *Oblatio abſque depoſitione ſuffi it ad effectum vt pœna non incurratur.*
21 *Oblatio uerbalis recipitur in debito turbido, & intrigato.*
22 *Offerens creditori debitum eum ab agendo excludit.*

DE OBLATIONIBVS.

1 Quoniam in multis oblatio † cum ſolutione conuenit. Et ſolutioni valdè proxima, & ſimilis eſt. Ideo de ea etiam nonnulla vide-
2 bimus. † Et præcipuè, quæ ad eius eſſentiam, & ſubſtantiam neceſſaria ſunt.
3 Primo † igitur ad ſubſtantiam oblationis exigitur, quod ſit realis: Quo fit, vt non realis, & effectualis non releuet l. qui decem in §. idem reſpondit in fi. ff. de ſolut. Bart. in l. prætor. in §. ſi quis paratus, ff. de nou. oper. nunc. & in l. acceptam. C. de vſur.
4 Matth. not. 134 † Vbi enim facto opus eſt verba non ſufficiunt, gloſ. fi. in cap. paſtoralis. ff. de off. ord. Alex in conſ. 130. nu. 4. Natt. conſ. 7. num. 4. volum. 1. qui loquitur de emphyteota. Neguſ. de pign. in 2. part. 3. memb. 5. part. in princ. Matth. Bruo. conſil. 50 num. 3.

5 Lim. † Quando creditor non vult acceptare: nam in euentum recuſationis creditoris ſatis eſt oblatio verbalis. Gab. de ſolut. concl. 8. Neguſ. de pign. in 3. membro 2. part. 5. part. principalis. num. 2. qui multis modis hoc dictum limitant. Alex. in l. mora. col. 3. ff. ſolut. matrim. Natt. in clem. ſæpè. col. 76. de verb. ſignific. Neutz. conſ. 49. nu. 5.
6 Secundo requiritur. † Quod oblatio fiat congruo loco, & tempore Bartol. in l. ſi ſolututus. ff. de ſolut. Bald. in l. acceptam in 2. q. C. de vſur. Et
7 ideo † non debet fieri de nocte, & ante tempus ſolutioni adiectum, vt etiã
8 eo tempore, quo † creditor ſequitur funus familiare: nam tunc cum non ſit facta congruo tempore non valet.
9 De loco exemplifica, † ſi oblatio fieret creditori peregrinanti, vel in loco non conuento, vel ſolutioni non deſtinato, glo. in l. qui Romæ in verbo obtulerit. ff. de verb. ob.
10 Tertio. † Oblatio debet eſſe pura, & libera: vel conditionalis conditio-
11 ne intrinſeca. † Puta quòd emptor offerat pretium venditori: cum hoc quòd res vendita ſibi tradatur: ſecus ſi conditio eſt extrinſeca. Bald. in d. l. acceptam in 4. q.
12 Quartò. † Oblatio debet eſſe cum depoſitione rei oblatæ: & conſignatione, ſeu obſignatione. l. obſignationem vbi glo 1. ff. de ſolut. Neguſant. d 3. memb. num. 12. verſic. 4. requiritur.
13 Quinto. † Oblatio debet eſſe ſpecialis, & non ſufficit generalis. Vn-
14 de non ſubſiſtit ſi dicatur: offero † me paratum facere, & adimplere omnia ad quæ de iure teneor. Bartol. in l. penult. ff. de diſtr. pig. Imol. in l. prætor ait in §. ſi quis paratus. ff. de nou. oper.

Digitized by Google

15 oper.nunc.† Et maximè quãdo debitum eſt liquidum. Neguſ. d.l. nu.16.

16 Sexto.† Oblatio debet fieri de toto debito: aliàs facta de parte non valet. l.tutor.§.Lucius.ff.de vſur.not.in d.l. acceptam. Quod etiam idem in ſolutione vt ſupra poſuimus ſub c. 30.

17 Septimo.† Quando vltra oblationem requiritur, depoſitio, conſignatio, vel obſignatio, tunc neceſſe eſt,

18 quod † depoſitio fiat apud ædem ſacram, vel perſonam fide dignam. d.l. acceptam. C.de vſur. Neguſ.d.memb. 5.num.26.

19 Octauo. † Oblatio debet fieri præſenti, aliàs requiritur citatio generalis, & proclama, quod creditor compareat ad recipiendam oblationem, aliàs videndum fieri depoſitum Bart. in l.ſi reus paratus. ff. de proc. Rol. conſ.53. nu. 34. cum ſeqq. vol.1. Neguſant. vbi ſupra num.27.

20 Et aduertatur. † Quod ad euitandam pœnam, ſufficit oblatio abſq; depoſitione. l.Celſus. ff. de arbi. Neuiz. conſ.49. nu. 2.

21 Pariter ſcias.† Quod quando debitum eſt turbidum, & intrigatum ſufficit oblatio verbalis. Rot. Ian. Mercat. deciſ. 163. nu.2.

22 Itidem. † Quod offerens debitum creditori excludit eum ab agẽdo. Rol. conſ.14.nu.9.& 10.vol.1. Menoch.de adipiſc.remed.3. num.181.

SVMMARIVM.

1 *Retentione vti minimè licet.*
2 *Retentio regulariter prohibetur.*
3 *Retẽtio vnius rei pro alia non recipitur.*
4 *Vt etiam nec debitum pro debito.*
5 *Creditor pro ſuo credito non poteſt rem debitoris retinere.*
6 *Retentio vbi competit, ibi ceſſat mutatio cauſæ poſſeſſionis.*
7 *Ius ſibi dicere nemini licet.*
8 *Pecus inuenta in proprio fundo non poteſt pro damno retineri: ſed ſolum ad effectum, vt cognoſcatur, quis eius dominus ſit.*
9 *Animal poteſt retineri pro alimentis eidem præſtitis: non autem pro damno ab eo illato.*
10 *Retentio conceditur pro expenſis in eadem re factis.*
11 *Retentio non admittitur: & præſertim vbi res eſt vitioſa, & ſine titulo acquiſita.*
12 *Niſi res ad eũ deuenerit ex cauſa illius debiti, pro quo vult vti retentione.*
13 *Aduocatus, procurator, & iudex non poſſunt retinere pro mercede, & honorario ſcripturas, & inſtrumenta clientuli.*
14 *Scriptor non poteſt retinere quinternũ ab exẽplari extractũ pro ſuo ſalario.*
15 *Carceratus non poteſt in carcere à cuſtode retineri pro alimentis ſibi præſtitis. & num 62.*
Aliud tamen ſeruat conſuetudo. nu.63.
16 *Res meliorata non retinetur pro alia re non meliorata.*
17 *Retentione quis poteſt in multis caſibus, cum alijs numeris ſeqq.*
18 *Retentio conceditur, quando res, quæ retinetur pro uno debito erat pro alio obligata.*
19 *Similiter, quando non eſt verè obligata: ſed quaſi.*
20 *Retentio rei conceditur habenti quaſi pignus in eadem re.*
21 *Emptor poteſt pro pretio rem venditam retinere.*
22 *Res vna pro alia retineri poteſt, quando peruenit ad eum cauſa, & occaſione eiuſdem debiti.*
23 *Retentio vnius rei conceditur pro debito cuius occaſione res illa ad me peruenit.*

24 Cre-

24 *Creditor poteſt rem non debitam pro debita retinere.*

25 *Creditor poteſt retinere bona debitoris per eum poſſeſſa, & alijs præfertur.*

26 *Retentio conceditur fauore dotis.*

27 *Vxor uiuente uiro dicitur bona uiri poſſidere iure familiaritatis: eoque mortuo, vel decocto effecto poteſt inſiſtere in rebus remanſis in hærede vſque ad debitam ſatisfactionem. num. 28.*

29 *Imo, & de ipſis diſponere.*

30 *Maximè, quando adeſt pactum, & conuentio, & bona ſunt vacantia.*

31 *Vt etiam quando retinet ex iudicis diſpoſitione. Necnon quãdo declarauit ſe velle retinere pro ſuis dotib. nu. 32.*

33 *Imo nec requiritur declaratio (ſecundum aliquos.)*

34 *Dominium dotis ipſo iure transfertur in uxorem mortuo uiro, uel effecto decocto.*

35 *Retentio conceditur ex cauſa, quæ ipſi rei cohæret.*

36 *Retentione uti permiſſum eſt propter ſumptus, & expenſas, ac melioramẽta facta in ipſa re. & num. 38. & 42.*

Vt etiam propter debitum contractum cauſa, & occaſione rei. nu. 37.

39 *Executio in libris ſcholaris fieri non poteſt.*

Propter funus tamen ipſius ſcholaris dictorum librorum retentio conceditur. num. 40.

40 *Retentio in libris, & alijs rebus ſcholaris conceditur propter impenſas factas in funus ipſius.*

41 *Retentio rei fideicommiſſo ſubiectæ conceditur propter expenſas factas in ipſa re.*

43 *Retentio pro melioramentis non liquidis nõ conceditur: ſed ſufficit ſola cautio.*

44 *Niſi in ſententia diceretur ſolutis prius expenſis.*

45 *Retentio vbicunque conceditur pro melioramentis ibi poſterior creditor præfertur creditoribus etiã anterioribus.*

46 *Creditor poſterior priori præfertur vbi poſterior poteſt retinere pro melioramentis.*

47 *Retentio alicuius rei, quam melioratæ nõ cõceditur pro alia re nõ meliorata.*

48 *Retentio rei traditæ pro debito putatiuo conceditur pro debito vero.*

49 *Retentione vti licet, vbi res aliena ſcienter fuerit obligata, & vbi debitor ex poſt facto rei ipſius dominium quæſiuerit.*

50 *Secus ſi obligatio fuit nulla ex aliqua cauſa.*

51 *Retentione vti poteſt negotiorum geſtor, ſi pignus alterius, quod ſua pecunia redemit habeat, & poſſideat.*

52 *Negociorum geſtor non habet hypothecariam, niſi ex ceſſione, vel niſi emerit nomen illius debitoris.*

53 *Retentio rei in pignus traditæ à procuratori conceditur creditori propter mutuum, quod procurator dedit, quamuis idem procurator non habuerit ad id mandatum.*

54 *Retentio conceditur pacto nudo.*

55 *Pactum nudum non parit actionem: ſed benè propter illud datur retentio.*

56 *Retentio creditori conceditur, quando plura habet pignora, & unum uendidit: nam retinere alia poteſt, quouſq; debitor ei caueat de indemnitate à promiſſione de euictione.*

57 *Creditor, qui habet plura pignora, & unum uendat, poteſt alia retinere donec ſibi caueat de eum releuando ab obligatione de euictione.*

58 *Retentione etiam vti conceſſum eſt, ubi datio in ſolutum fuit nulla.*

59 *Retentio animalis conceditur propter alimenta eidem animali præſtita.*

60 *Imo etiam hypothecaria cum prælationis priuilegio.*

61 Re-

61 *Retentione rerum hoſpitis uti poteſt hoſpes pro alimentis eidem præſtitis.*
62 *Retineri quis non poteſt in carceribus à cuſtode propter alimēta eidē pręſtita.*
63 *Contrarium conſuetudo ſi ruat.*
64 *Retentionis cauſa eſt valdè fauorabilis.*
65 *Et eſt fauorabilior cauſa acquiſitionis.*
66 *Retentio facilius conceditur, quam actio, & petitio.*
67 *Retentione non cenſetur priuatus, qui à petitione eſt excluſus.*
68 *Retentio facilius conceditur, quam cōpenſatio.*
69 *Retentio uetita non cenſetur compenſatione denegata.*
70 *Retentio etiam in executione ipſius ſententiæ opponi poteſt.*
71 *Retentionis ius etiam in ſingularem ſucceſſorem tranſit.*
72 *Retentio retardat rigorem obligationis Cameralis.*

DE RETENTIONE.
Et quando ipſa vti liceat: Et quando non.

1 Concluſio ſit. † Quod retentione vti non liceat. Regulariter enim
2 retentio † eſt prohibita: † Et vna res
3 pro alia retineri non poteſt: † Et non
4 debitum pro debito. l. fin. C. cōmod. l. ſi non inducta. C. in quib. cauſ. pign. tacit. contrah. omnes in l. ſi non ſortē. in §. ſi centum, vbi Bart. nu. 2. & 8. Iaſ. nu. 10. in 3. not. qui hoc dictum quinque modis limitat. Caſtr. num. 6. ff. de cond. indeb. Add. ad Bar. in d. §. ſi centū in littera F. Rot. diuerſ. in impreſſ. deciſ. 115. nu. 2. & 295. nu. 1. in 2. par.
5 dum firmant, † quòd creditor pro ſuo credito non poteſt rem debitoris penes ſe retinere. † Et quòd quando cō-
6 petit retentio ceſſat mutatio cauſę poſſeſſionis. Neguſ. de pign. in 4. memb. 5. par. nu. 1. cum ſeqq. vbi hoc dictum pro regula conſtituit, & multis modis
7 limitat: Et ratio † eſt ſecundum præfatos: quia hoc modo eſſet ſibi propria authoritate ius dicere contra l. 1. C. ne quis in ſua cauſa iudicet, vel ſibi ius dicat.
8 Ex quo infertur. † Quod ſi quis alienum pecus inueniat in proprio fundo damnum dare: non poterit illud retinere donec reficiatur dānum: ſed tantum eidem conceſſum erit illud retinere ad effectū vt cognoſcatur cuius ſit, vt demum contra illum pro damno dato agere poſſit. l. Quintus. & l. ſeq. ff. ad l. acqui. Bart. & alij. in l. hoc amplius. in §. de his. ff de dam. infect. Bald. in l. 2. C. de ſer. fug. Alciat. de præſumpt. reg. 1. præſumpt. 50.
9 Quo etiam fit. † Quod ſi quis alienum animal pauit, poteſt illud retineri, donec ſibi reſtituatur impenſa, vel pretium alimentorum per eandē rationē. Alciat. d. præſumpt. 50. Quod ſecus eſt: ſi pro damno dato quis retentionem facere velit: quia iſtud eidem omninò vetitum eſt.
10 Et ratio eſt: † quia res ſemper poteſt retineri pro expenſis in ea factis, ſecundum gloſ. Bart. Iaſ. & alios in d. §. ſi centum, & benè hęc omnia proſequitur Petr. Surd. in ſuo trac. de alim. priuil. 62. num. 3.
11 Iſta de plano procedunt. † Quando res cum vitio, ac delicto, & ſine titulo retinetur: Nam tali caſu prius debet purgari vitium per reſtitutionem Socin. iun. conſ. 84. nu. 30. vol. 2. Ceph. conſ. 289. nu. 28. vol. 2. add. ad Bart. in d. §. ſi centum in littera E. & faciunt notata in c. fi. de ord. cogn. & in l. 1. §. redigūtur. ff. quorum bon. Neguſ. de pign. in d. 4. mēb. d. 5. par. nu. 1. Surd. deciſ. 46. nu. 2. & 3. qui nu. 12. decla-
12 rat † hoc dictum quomodo procedat: & in-

Digitized by Google

& inquit non procedere, quando res prouenit ad detinentem ex cauſa illius debiti pro quo vult vti retentione: quia tali caſu benè poteſt: licet res ad eum cum vitio peruenerit.

Et ex præmiſſis etiam infertur.

13 † Quod Procuratores, Aduocati, & Iudices non poſſunt retinere pro eorum mercede, ſcripturas, inſtrumenta, proceſſus, & alia iura à clientulis eis tradita. Alberig. & Fulg. in d. §. ſi centum. vbi Caſt. nu. 6. Iaſ. num. 10.

14 Hinc etiam fit. † Quod ſcriptor nō poteſt retinere quinternum extractū ab exemplari pro ſuo ſalario. Alberig. & Fulgoſ. in d. §. ſi centum. vbi Paulus de Caſt. num. 6. Iaſ. nu 9.

15 Ex hoc etiam reſultat. † Quod cuſtos carcerum non poteſt retinere carceratum pro alimentis præſtitis, & pro cuſtodia. Guid. Pap. deciſ. 448. Surd. de alim. priuil. allegato 62. num. 16.

16 A prædictis etiam ſcaturit. † Quod regulariter res meliorata retineri non poteſt pro re, quæ non fuit meliorata. Caſtr. conſil. 220. in primo dubio. lib. 2. Tiraq. de retract. conuentio. §. 7. gloſ. 1. num. 11.

17 Complures † tamen ſunt caſus, in quibus retentione vti licet, & multæ ſunt limitationes, quæ dantur ad regulam ſupra firmatam.

18 Prima igitur eſt. † Quod retentio permittitur: Quando res: quæ retinetur pro vno debito fuerat obligata pro alio debito. Bart. in d. §. ſi centum. nu. 2. & 7. vbi Caſtr. Saly. Alexan. & Iaſ. omnes in d. l. fin. C. commod. & allegatur tex. in l. 1. C. de chyrogr. pecun. vbi glo. & Saly. Surd. deciſ. 46. nu. 9. qui dicit, quod retentio conceditur creditori ad cuius manus peruenit res debitoris, licet eam non habeat obligatam. Rot. diuerſ. in impreſſ. deciſ. 115. nu. 3. par. 2.

19 Secundo limitatur: † quando res non eſſet verè, vel expreſsè obligata:
20 ſed quaſi: † & ſic in habente quaſi pignus in re: qui, & ipſe retentione vti
21 poteſt. † Exemplum ſit in re vendita ante traditionem, quæ eſt quaſi obligata venditori pro precio: nam ſi emptor agat ex empto, poterit venditor eam retinere, quaſi ſibi precio ſoluto obligatam. l. hæreditatis. ff. de hæred. vel act. vend. vbi glo. l. Iulianus §. offerri. ff. de actio. empt. vbi Bartol. Addentes ad Bart. in d. §. ſi centum.

Limitatur tertio, concluſio ſupra
22 firmata: † Quod retentione vti non liceat, vt non procedat: Quando res non eſſet obligata, vel quaſi illi, qui vult retinere: ſed peruenerit ad eum cauſa, & occaſione illius debiti cuius prætextu eam retinere vult: Et ſic quando volo retinere rem propter aliud debitum, cuius occaſione res ad me peruenit. l. eleganter. §. qui reprobos. ff de pig. act. l. ſi aurum. ff. de ſolut. Bart. in d. §. ſi centum. nu. 8. Salyc. in d. l. fi. C. commod. Neguſant. de pigno. d. 4. memb. d. 5 part. num. 4. verſ. 3. fallit. Rot. diuerſ. in impreſſ. d. deciſ. 115. num. 3. in 2. part.

23 Limit. 4. † in retentione rei non debitæ pro re debita. Add. ad Bart. in d. §. ſi centum in littera E. in fin.

24 Limit. quinto † in creditore, qui poteſt retinere bona debitoris per ipſum poſſeſſa: & præfertur alijs creditoribus tempore prioribus. l. pupillus. ff. quæ in fraud. cred. Cephal. conſil. 762. num. 25. volum. 5. Imo
25 † res, quæ poſſideretur per creditorem poteſt retineri loco pignoris pro euictione, damnis expenſis, & intereſſe. Deci. conſ. 449. num. 23.

Sexto

Digitized by Google

26 Sexto † reſtringe regulam, fauore
dotis mulieris, cui in priuilegium datum eſt vt retentione vti poſſit. l. filio in princ. ff. ſol. mat. Add. ad Bar. in d. §. ſi centum, vbi Iaſ. nu. 10. in 3. not. verſ. vltra doctores fallit 4. Bald. Nouell. de dote priuil. 1 in fi. verſic. 4. limita. Neguſ. d. memb. 4. par. 5. nu. 5. verſ. 4.
27 fallit. † Vxor enim viuente viro dicitur poſſidere bona viri iure familiari-
28 tatis. Quò fit, † vt viro mortuo, vel eo effecto decocto, poſſit inſiſtere in rebus remanſis in hæreditate viri, & illa retinere iura hypothecæ ſuarum dotium vſq; ad eius integrã ſatisfactio-
29 nem, & † de ipſis ad libitum diſponere. Magon. deciſ. Lucen. 64. nu 6. Qui
30 † dictum id indubitatũ firmat quando adeſt pactum, conuentio, licentia conſenſus, & promiſſio viri: Vt etiam
31 quando bona ſunt vacantia nec † non quando id fit ex iudicis promiſſione. Vt pariter quando per mulierem fuit facta declaratio animi ſui, quod velit retinere iure proprio pro hypotheca
32 ſuarum dotium. † Et quòd ſatis ſit, ꝙ mulier declarauerit animũ ſe ita velle facere. dicit Rot. Rom. diuerſ. in impreſſ. deci. 580 in 3. par. benè Greſcẽr.
33 deciſ. 168. qui volunt † etiã iſta procedere abſque alia declaratione. Magon. d. deciſ. 64. nu. 14. Ioſeph. Ludo. deciſ. Peruſ. 61. in 2 part. per totum.
34 † Nam dominium dotis mulieris ipſo iure transfertur in mulierem retrò: viro mortuo, vel effecto decocto. Neuiz. conſ. 78. nu. 13. & 14.
35 Septimo. † Retentione vti poſſumus: Quando retentionem facere vo-
36 lumus ex cauſa, quæ rei cohæret: † Puta, propter ſumptus, expenſas, & me-
37 lioramenta in rem facta: † vel aliud debitum cõtractum occaſione, & vtilitate ipſius rei: nam tunc nobis retẽtio licita eſt, licet res illa nobis obligata non ſit. l. in rebus. §. poſſunt. ff. cõmod. l. paulus. ff. de dol. mal. l. ſi in aria. ff. de cond. indeb. l. qua ratione. in
38 §. litteræ. ff. de acquir. rer. domi. † Et ratio eſt: quia res ſemper poteſt retineri pro expenſis in ea factis. gloſ. in d. §. ſi centum vbi Bart. & Iaſ. nu. 10. Bald. in l. fi. C. quomodo, & quando iud. & diximus ſupra.
39 Et ideo licet regulariter non poſſit fieri executio in libris ſcholaris gloſ. in l. nepos proculo. ff. de verb. ſig. Bal. in Rubrica. C. qui bon. ced. poſſ. Ta-
40 men † ſi quis impẽderit in funus ſcholaris, poterit pro ea impenſa libros, & alias res ſcholaris retinere. Bar. in d. §. ſi centum vbi Add. & Iaſ. nu. 10. Bald. in l. 1. C. ob chyrog. pec. in d. l. fin. C. commodati. & in l. reſtituenda per illum tex. C. de pet. hæred. Menoch. de recuperan. remed. 11. nu. 12.
41 Hinc † etiam videmus, quòd grauatus reſtituere rem fideicommiſſo ſubiectam, eam retinet, donec ſibi ſatiſfiat de expenſis in ea factis l. domos vbi Bar. Bald. Alexan. Iaſ. & alij. ff. de leg. 1. l. mulier. §. ſed etenim. verſ. ſed & ipſe ff. ad Treb.
42 Idem † ſtatuitur in melioramẽtis: nam etiam & pro ipſis, vt de expenſis dictum eſt, retentio datur. l. cũ ſeruus. in fi. ff. de cond. & demonſtr. l. item libertus. in §. 1. ff. quib. mod. pig. vel hypot. ſol. Tiraq. de retract. cõuenti. §. 7. gloſ. 1. nu. 13. Ruin. conſ. 84. num. 17. in princ. Capic. qui dicit ita ſe iudicaſſe. deciſ. 17.
43 Declara tamen, † & intellige præmiſſa non procedere quando melioramenta non ſunt liquida, & offertur cautio: nam tali caſu non conceditur retentio: ſed ſententia ſtatim executioni mittitur. Caſt. conſ. 270. col. 2. verſ. 2.

Digitized by Google

verſ.2.videndum vol.2. Gozad.conſ.
100.num.21.Neguſ.d.memb.4. in 5.
par.num.15. Benint.deciſ. Bonon 77.
44 nu 1. Niſi in † ſententia diceretur ſo-
lutis prius expēſis: nam tali caſu prius
debet purificari conditio Marzar. de
fideicom. in epito. q.66.
45 Et in † caſibus prædictis poſterior
46 † creditor præfertur priori l. interdū
cum ſeq.ff.qui pot.in pig.hab. Add.ad
Bart.in d. §. ſi centum in d. littera E.
Vnum tamē nota in propoſito. Quod
47 † res non meliorata non retinetur pro
meliorata. Caſt.conſil.220. in 1.dub.
vol.2. Tiraq.de retract. conuent. §.7.
gl.1.nu.11.vt aduertimus ſup in prin.
48 Octauo.† Quando res alicui tradi-
ta fuit pro debito putatiuo: poteſt.n.
retineri pro vero. gloſ.in l.ſi non ſor-
tem. in §. libertus. ff. de cond. indeb.
Bart.& alij in l.eleganter. in §.qui re-
probos.ff.de pig.act. & in l.ſi cum au-
rum.ff.de ſolu. Saly.in d.l.ſi. C.com-
modat. Neguſ. de pig. d.memb. 4.d.
par.5. nu.4. Ror.diuerſ.in impreſſ.d.
deciſ.115.nu.4. in 1.par.
49 Nono. † Quando res aliena eſſet
obligata creditori ſcienter: vnde do-
minio poſtea per obligantem quæſito
non reconualeſcit obligatio: Nam iſto
caſu datur creditori retentio dictę rei
obligatæ pro ſuo credito. glo.& Bart.
50 in l.1. §.1.per illū tex. ff.de pig.† Se-
cus ſi obligatio fuiſſet nulla ex aliqua
cauſa: quia tunc non daretur retentio.
l.cum vitioſè ff.de pig. Bart. & Salyc.
in d.l.1.in §.1 ff.de pignoribus.
51 Decimo. † Quando quis, vt nego-
ciorum geſtor liberauit ex ſua pecu-
52 nia pignus debitoris abſentis: † Nam
licet iſte non habeat hypothecariam
contra debitorem: niſi ſoluendo im-
petrauerit ceſſionem à creditore cui
ſoluerit, vel ab eo nomē dicti debito-
ris emerit: Vnde ſi poſſideat pignus
ſua pecunia liberatum, habebit reten-
tionem contra debitorem agentem,
donec ſibi reddatur pecunia pro eo
ſoluta.gl.& Bart.in l. 1.ff. quib.mod.
pign.vel hypoth ſol.
53 Vndecimo, † quando meus procu-
rator ſine meo mandato accipit à Sē-
pronio pecuniam mutuo, & ei pignus
tradidit: nam ſi illa pecunia verſa fuit
in vtilitatem meam, dabitur retentio
Sempronio illius pignoris, donec ei
pecunia reddatur.glo. & alij in l.1.C.
ſi alien.res.pig.dat.fuer.
54 Duodecimo, in pacto nudo: † nam
licet ex eo de iure ciuili non detur a-
55 ctio, † tamen datur retentio.l. legem.
C.de pact.l.1.§.id quoque.ff.ad l.Falc.
glo. Bart. & Salyc. in l. 1. ff.de pign.
56 Decimotertio, † ſi creditor habens
plura pignora vnum vendat, & ven-
57 ditori de euictione promittat, † poteſt
retinere alia pignora, donec debitor
caueat eum indemnem conſeruare à
dicta promiſſione euictionis. l. ſi ne-
ceſſarijs.in §.1.ff.de pign.act. vbi glo.
Bart.Saly. & Caſtr.
58 Decimoquarto, † quando dat'o in
ſolutum eſt nulla, tunc conceditur re-
tentio, donec debitum perſoluatur.
Surd. deciſ.46. num.7.
59 Decimoquinto. † Retentio conce-
ditur ei, qui pauit equum alienum,
vel aliud animal. Surd. de alim. pr uil.
62.nu. 12.13.14 & 19. dum vul ei-
60 dem † eſſe etiam conceſſam hypothe-
cam tacitam cum priuilegio prælati-
onis.
61 Decimoſexto, † hoſp s, qui præ-
ſtitit alicui alimenta, poteſt illius res
retinere, donec ſibi ſatisfiat. Surd. d.
priuil.62.num.15. licet ſecus eſſe de-
62 terminet † in Commentarienſi, &
carcerum cuſtode, qui non poteſt re-
tinere

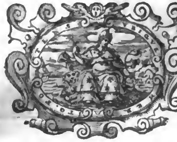
Digitized by Google

tinere carceratum pro alimentis præſtitis, & pro cuſtodia ibidem. nu. 16.
63 † licet contrarium ſeruetur de conſuetudine.

Et ratio eſt, quare ità de facili in præmiſſis caſibus, & in cumpluribus alijs, qui congeri poſſent, datur reten-
64 tio, † quia cauſa retentionis eſt valde fauorabilis, & multum priuilegiata.
65 Primo enim † cauſa retentionis fauorabilior eſt cauſa acquiſitionis. l. per retentionem. vbi Bald. C. de vſur. Aym. conſ. 6. nu. 8.
66 Secundo, † facilius conceditur retentio, quam actio, & petitio. Aymon. conſ. 148. nu. 2. Matthæus Brun. conſ. 33. num. 3.
67 Nam excluſus † à petendo non eſt excluſus à retinendo. Capr. conſ. 19. nu. 10. Ceph. conſ. 86. num. 20. vol. 1. conſ. 393. num. 174. in tertio, & conſ. 573. num. 24. vol. 4. & 658. num. 24. vol. 5.
68 Tertio, † facilius admittitur retentio, quam concedatur compenſatio, &
69 ideo † prohibita compenſatione non dicitur prohibita retentio. Aym. d. conſ. 148. nu. 2. Corn. conſ. 61. nu. 27. vol. 3. Pariſ. côl. fin. nu. 36. vol. 2. Rol. conſ. 56. num. 7. lib. 4. Decia. conſ. 98. nu. 28. par. 3. Brun. d. conſ. 33. num. 5. Gram. deciſ. 58. nu. 1. Capic. deci. 119.
70 Quarto, † retentio eſt adeò fauorabilis, & priuilegiata, & eſt tantæ potentiæ, & virtutis, vt etiam in executione ſententiæ opponi poſſit. Aym. d. conſ. 148. nu. 1. Rot. diuerſ. in impreſſ. d. deciſ. 115. nu. 1. in 2. par. Surd. de alim. d. priuileg. 62. nu. 10.
71 Imo † retentionis beneficium eſt tantæ efficaciæ, vt etiam in ſingularem ſucceſſorem tranſeat. Surd. d. pri-
72 uil. 62. num. 11. vbi alios citat. † Plus adeò eſt potens hoc auxilium, vt retardet rigorem obligationis cameralis. Pute. deciſ. 293. lib. 2.

FINIS.

Sub Correctione Typographica D.H.C.

VENETIIS, Ex Typographia Iacobi Sarzinæ. 1622.

Digitized by Google

Google

592558

Digitized by Google

Digitized by Google